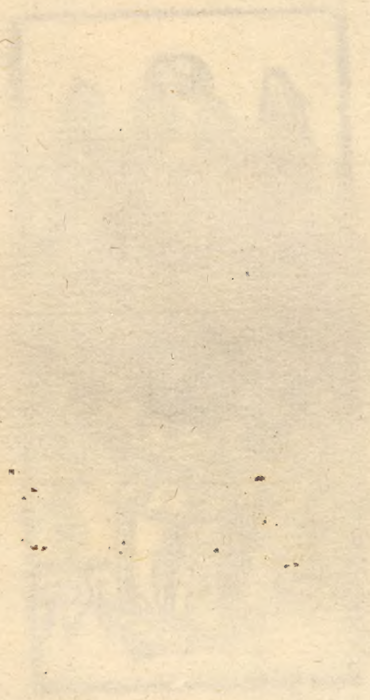

Jacobus aluarotus super feudis.

Libreria

¶ Incipit exordiū seu ꝓlogus in repertoriū feudale.

¶ Explicitis āmodo per dei gratiam spectabilis rector ꝛ vniuersitas venerāda que humeris meis circa presentis operis consumationem principaliter incumbebat. Accedamus nunc ad ipsius operis tabulaꝫ repertorij: vt qḋ memoria tenere nō pōt per ipsius repertorij institutionē inuestigare: ac reminisci omnium que i cōsuetudinibus feudalibus scripta sunt faciliter ꝛ absq; laboꝛ valeatis. In quo ſm ordinē alphabeti procedam vt inuestigandi materia facilioꝛ prebeaꝛ: paucasq; in eo remissiones causa breuitatis adducā. sed pricipales solū. vbi ꝛ in qbus reliquas remissiones ad materiam pertinentes satis copiose ꝺscriptas reperietis vt autem ad inuestigandū nihil vobis lateat si i vno nomine seu littera nō valetis illud qḋ cupitis reperire ad aliam litteram seu nomen accedatis. quod rōnabiliter illud idem possit sub se includeꝛ. Exempli causa. Nā multa q̄ cadūt sub noīe īuesti. pn̄t icludi sub noīe feudi: ꝛ sic i ceteris nominibꝰ generalibus. Multa q̄ cadunt sub nomine dominus possunt similiter cadere sub nomie vasallus: ꝛ sic in ceteris coꝛrelatiuis. Multa que cadunt sub nomine feudū possunt cadere sub nomine beneficium. ꝛ sic in ceteris nominibus. s. habētibus duo vocabula seu nomina idem importantia. Idem quoq; in alijs nominibus dicendum prout inuestigantis ingeniū faciliter piecturari poterit. Dei ita q; oīpotētis auxilio fretus ꝛ vtriusq; Jacobi apl'i patrocinio fultus ipsius repertorij tabulam subiciamus.

Abbas Et abbatissa. an feudū dare pn̄t. habeꝛ in ti. de his q feudū dare pos. in princ. ꝛ in titu. epm vel abbatem. in. c. i. i prin.

a

¶ Itē vn̄ dicaꝛ abbas ꝛ abbatissa ꝛ q̄ꝛ ordinenꝛ ꝛ ꝯsecrenꝛ. ꝛ de iurisdictōe ipsoꝝ. dixi ꝺ his q feu. da. pos. sup tex. i pn̄.

¶ Item in quibus equiparentur ꝛ discrepent. dixi de his qui feu. da. pos. in prin. in. iij. nota.

¶ Itē vide ad mām in l'ra clericus. ꝛ in l'ra monasterium. in l'ra platus. in l'ra ꝓfessio. ꝛ in l'ra votum.

Absentia An excuset vasallū si nō petijt inuestituram tempore debito. dixi in. c. i. quo tempo. miles.

¶ Item an pp absentiam delinquentis bona ipsiꝰ cōfiscentur. dixi in. §. si vero pacis. de pace tenen.

¶ Item an absens debet expectare vbi actum requirebatur. dixi de consue. rec. feu. in. §. i.

¶ Itē an pp absentiā iudicis possit qs sibi ius dicē. dixi de consue. rec. feu. in. §. i. Et vide. j. in l'ra iudex.

¶ Itē an abn̄ti possit fieri gr̄a. dixi ꝺ ꝯsue. re. fe. i. §. i.

¶ Itē an absenti vel citato iputetur si non relinquat procuratorem. dixi in. c. i. quo tempo. miles.

¶ Itē an pp abn̄tiam pōt ꝓcedi ad diffinitiuā sententiam in cā appellationis. dixi in. c. i. si de inuesti. inter do. ꝛ vasal. lis oꝛta. ꝛ vide in littera appellari.

¶ Itē si dn̄s nō reperiatur per vasallum volenteꝫ petere inuestituram: vt q: sit absens vel alio modo latitans. quid habeat facere vasallus. dixi in. c. i. in prin. q̄ fuit prima causa bene. amit.

¶ Item an a cā feudali pp absentiaꝫ partis possit ꝓcedi in cā ante litem contestatam. dixi in. c. i. si de iure ſſi. inter do. ꝛ vasal. lis oꝛta.

¶ Item vide ad materiam in littera contumacia. in littera citatus. in littera terminus.

Abstinere a malo. an sufficiat si non fiat qḋ bonū ē. hꝛ i. c. i. de foꝛ. fide.

Accessorium in feudo qualꝛ reguleꝛ vide. j. in l'ra adiūctum.

Actio in mā feudali. an nascatur directa ꝛ contraria. sicut in ceteris ꝯtractibꝰ. dixi in. c. i. in. §. similiter. de lege coꝛa.

¶ Item an ꝛ qn̄ competat vasal. pro re feudali. dixi i. c. i. §. i. de inuesti. de re alie. fac. ꝛ in. c. si vasallus. si de feu. fue. contro. ꝛ vide quod no. in. §. preterea. de capi. coꝛ. ꝛ in. c. i. de contro. inter vas. ꝛ alium de hc.

¶ Itē quā actionem intentat dn̄s contra vasallum. dixi que fuit prima cā be. amit. in. §. sed nec alia.

¶ Item quam actionem intentat dn̄s ꝯ emptorem ad reuocationem feudi alienati. dixi in. c. i. de contro. inter do. ꝛ empto. ꝛ de probi. feu. alie. per Fed. in. l. i.

¶ Item que preferatur. an directa que est apud dn̄ꝫ an vtilis que est apud vasallum. dixi per quos fi. inuesti. in prin. ꝛ de lege co. in. §. similiter.

¶ Item an actio vtilis possit cedi. dixi in. c. i. §. i. ꝺ inue. de re alie. fac.

¶ Itē vide ad mām in l'ra auctoꝛ. in l'ra iudicium. in l'ra libellus. in l'ra vsufructuarius. ꝛ in l'ra vtile.

Accrescendi. māꝫ iuris accrescēdi. vide i l'ra ius accrescēdi.

Actoꝛ si non ꝓbat vel quasi ꝓbet an reus sit absoluendus. dixi in. c. ij. si de inuesti. inter do. ꝛ vasal. lis oꝛi. ꝛ de consue. rec. feu. in. §. fi. ꝛ de contro. inuesti. in prin. ꝛ plene de materia dixi in. c. i. si de feu. vasal. fue. interpella.

¶ Item an sequitur forum rei. dixi in. c. i. in prin. de inuesti. in mari. fac.

¶ Item qn̄ plures actores ꝯcurrunt ad idem feudū petendum. vide infra in littera inuestitura.

¶ Itē si sunt duo agētes ꝯ tertiū ꝛ p ꝯcursum se ipediētes qs eoꝝ ꝓferaꝛ. dixi in. §. si duo de pace tenen.

¶ Itē si dn̄s ꝛ vasallus ꝯcurrāt agendo cōtra tertiū possessorem. qs pferatur ꝛ que actio intentetur. dixi i. §. i. de contro. inter dominum ꝛ emptorem.

¶ Item vide ad mām supra in l'ra actio ꝛ infra i l'ra venia. in littera petere. in littera competitores. in littera vendicare. in l'ra controuersia. in littera exceptō. in littera iurisdictio. ꝛ in littera agere.

Accusans dominum. vel fideiubens pro accusante dn̄m. an priueꝛ feudo. dixi in ti. que fuit prima causa be. ami. in. §. sed ꝛ q delatoꝛ. ꝛ de cōsue. rec. feu. in. §. similiter.

¶ Item an patronus possit accusare libertum. dixi ꝺ consue. rec. feu. in. §. similiter.

¶ Item vide ad materiam in littera delatoꝛ. i littera calumniatoꝛ. ꝛ in littera priuari.

Adiunctum quid opeꝛ in feudo ꝛ q̄liter reguleꝛ ad ipꝫ ꝓncipale. dixi de feu. guar. i. §. i. ꝛ hꝛ ꝺ cōtro. inue. in. §. i. ꝛ. i. §. si qs ꝛ in ti. de iue. ꝺ re alie. fac. i. §. i. ꝛ in. §. ecōtrario.

¶ Item vide ad materiā in littera pars. in littera augumentum. in littera alluuio. ꝛ i littera incrementū.

Adiuuare an teneaꝛ vasallꝰ dn̄m suū. ꝛ quādo. ꝛ i quo loco. ꝛ cuiꝰ expensis. dixi qui. mo. feu. amit. ꝛ i ti. hic fi. lex. in prin. ꝛ de capi. coꝛ. in. §. similiter. ꝛ i. c. i. de no. foꝛ. fide. in ꝓncipio. ꝛ de capi. qui curi. ven. in. c. fi.

¶ Iteꝫ si vasallus nō adiuuerit dn̄ꝫ an ꝓueꝛ feu. dixi in. §. qui dn̄m que fuit prima causa bene. amit.

¶ Item si per impotentiā non potest adiuuare an excusetur. vide in littera impotentia.

¶ Itē an vasallus teneaꝛ adiuuare dn̄ꝫ cū ꝓprijs bonis ꝛ pecūia in suis necessitatibꝰ. dixi ꝺ capi. coꝛa. i. §. fir. ꝛ vid. j. i l'ra gabella. ꝛ i l'ra foꝛo. ꝛ i l'ra carceratꝰ.

¶ Item an possit si vult adiuuare dn̄m iniuste ꝓeliātem. dixi in ti. hic finitur lex. in principio.

¶ Item an teneaꝛ adiuuare prioꝛē dn̄ꝫ ꝯ ꝫ. dixi i. §. illud quoq;. de ꝓhi. feu. alie. p Fe. in ti. hic fi. lex. i. §. fi.

¶ Item an teneatur adiuuare dominum domini sui dixi de pace iu. fir. in. §. fi.

¶ Itē q̄ sunt ꝑsone exceptuate ꝯ qs vasallus nō teneatur adiuuare dn̄m. dixi in ti. hic finitur lex. in. §. fi. ꝛ in ti. de

ti.de no.for.fideli.in.c.i.in prin.vltimi notabili.
¶ Item quid si vasallus vel alter incepit adiuvare aliquem ⁊ postea ipsum deserat an teneatur sibi.dixi qui.mo.feu.amit.in prin.
¶ Item an vasallus teneatur preponere salutem dñi sue proprie saluti.vide infra in littera salutem.
¶ Itē an dñs teneatur adiuuare vasallum ⁊ si non facit priuetur proprietate.dixi in.§.fi.hic finitur lex.
¶ Item vide ad materiam in littera servitium. i littera impotētia.i lr̃a vasallus.i lr̃a libertate. in lr̃a bellū.in lr̃a exercit⁹.in lr̃a auxiliū.⁊ in lr̃a iustitia.

Administrator an presumat acquisisse ꝺ bonis ⁊ occasiōe officij.viꝺ.j.i lr̃a officialis.⁊ i littera minor.

Adoptiuus fili⁹ an succedat i feudo. hr̃ i.c.adoptiu⁹.si ꝺ feu.fue.contro.
¶ Item an possit ɔcedi feudū eo pacto vt adoptiu⁹ succedat.Et vtrum princeps hoc possit facere. ⁊ qualiter concipiatur instrumentū adoptionis.Et vtrum filius emancipatus ⁊ postea adoptatus succedat. dixi in.d.c.adoptiuus.⁊ vide in littera filius.

Adulterium. vide ad materiam i littera luxuria.

Aduocatus an possit eē q ē vasall⁹ ɔ̄ dñm.dixi i.c.i.ꝺ for.fide. in notabilibus.⁊ in titulo q̄ fuit pria cā bñfi.amit.in .§.sed ⁊ q delator.Et vide ad mām in lr̃a vasallus.

Affectus an puniat̃ lʒ nō sequat̃ effect⁹. dixi in.§.i.q.mo.feu.amit.⁊ in .c.si voluerit de capi.q curi.vendi.Et vide in littera cogitatio.⁊ in littera volūtas.⁊ in littera attentans.

Agere ⁊ cōueniri. an possit vasallus pro re feudali.vide in littera iudicium.⁊ in littera vasallus.⁊ in littera actor.

Agnatus qd differat ab ex̃neo i mā̃ feudali.dixi ꝺ alie.feu.i.§.⁊ si cliē tul⁹.⁊ p q̄s fit iuestitura.i.§.i.⁊ ꝺ alie.feu.pr̃.i.c. prio.
¶ Itē an aliēatio feudi possit fieri p vasal.i quoscūqʒ agnatos ēt remotiores.dixi ꝺ alie.feu.i.§.⁊ si cliētul⁹.
¶ Itē an agnati possint appellari parētes.viꝺ i lr̃a pr̃.
¶ Item an admittatur ad feudum extantibus descēdentibus.dixi in.c.si vasallus.si de feu.fue.contro.⁊ vide in littera reuerti.
¶ Itē p q̄s lineas ē necesse ꝙ sit agnat⁹ ad h̄ vt succedat i feudo.dixi i.c.i.si vas.feu.priue.cui defer. deb.
¶ Item an valeat statutum ꝺ agnatis preferēdis in redimendo.⁊ quis preferatur si extrane⁹ affert vltra iustum precium.dixi per quos fit inuestitura in.§. primo.⁊ qualiter olim po.feu.alie.in.§.porro.
¶ Item quis preferat̃ in redimendo an agnatus vel dominus.dixi in.c.i.qualiter oliʒ po.feu.alie.in.§. porro.⁊ vide in littera redemptio.
¶ Itē an alienatio p̄iudicet agnatis ⁊ qūo ⁊ qñ. dixi p quos fiat iuesti.i.§.i.⁊ i.c.i.ꝺ alie.feu.pr̃. in prin.
¶ Item an agnatus possit reuocare feudum refutatum per vasallum vel alienatum: ⁊ vtrum incontinenti vel post eius mortem.dixi de alie.feu.pater. in principio.⁊ vide in littera mortuus.
¶ Itē si cū ɔsensu agnati alteret̃ nā̃ feudi.an fiat p̄iudiciū ceteris.dixi in ti.an agnatus repudia.heredi.
¶ Item an possit repudiare hereditatem ⁊ retinere feudum.vide in littera repudiare.
¶ Itē vide ad mām in lr̃a cognatus. ⁊ in lr̃a successio.in littera frater.in lr̃a reuerti.⁊ i lr̃a collaterales.

Agro alieno an sit permissus vsus itinerāti. vide i lr̃a itinerāti. ⁊ i lr̃a herba.
¶ Itē ꝺ mā̃ agricultoris.vide in littera rusticus.

Alchimista qui facit aurum vel argentū alchimatū.an puniat̃.dixi in titulo que sunt regalie.⁊ vide ad materiam i littera artifex.⁊ in littera argentum.

Alienatio illicita feudi noui.an excludat fratrē a successiōe q ex pacto succedere dēbat.dixi in.§.si fuerit qui.mo.feu.amit.
¶ Item facta alienatione per vasallum ad quos feudum reuertatur.dixi de succes.feu.in.§.hoc quoqʒ.⁊ in .c.ij.de feu.sine cul.nō amit.⁊ que fuit prima causa benefi.amit.in.§.penultimo.⁊ in.§.fina.⁊ si de feu.fue.cōtro.in.c.ticius.
¶ Item si vasallus alienat feuduʒ cum voluntate domini.an sequens agnatus posset incontinenti reuocare.an hēat necesse expectare mortē alienantis. ⁊ quis preferatur an filius vel agnatus.dixi de succes.feu.i.§. hoc quoqʒ:⁊ que fuit prima causa bene.amit.in .§.finali.in conclusione.xxij.
¶ Item alienatio prohibita quid comprehendat.dixi per quos fit inuesti.in prin.⁊ in.§.i.⁊ de probi. feu. alie.per lotha.in.l.i.
¶ Item an aliquo casu sit licita alienatio feudi. dixi qualiter olim po.feu.alie.in principio.
¶ Item an ⁊ qñ per alienationem vel delictum priuetur vasallus feudo siue sit feudum ecclesiasticuʒ siue seculare.dixi que fuit prima causa bene.amit.in.§.fina.
¶ Item an alienatio possit fieri in potentiorem.dixi in.§.ex eadem de leg.co.
¶ Item an va.p alienationē ptis priuet̃ toto. habet̃ in.c.i.de vasal.qui contra consti.lotha.feu.alie. ⁊ que fuit prima causa bene.amit.in.§.penul.
¶ Iteʒ qualiter alienatio feudi fuerit licita ⁊ ꝓhibita s̄ʒ diuersa iura ⁊ diuersitatē curiaꝝ.dixi ꝺ alie.feu. in p̄n.⁊ in.c.scd̃o: apud quem vel quos ⁊ qui.mo feu. amit.in.§.aut si libellario.
¶ Itē an possit fieri in quoscunqʒ agnatos etiam remotiores.dixi de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ ꝺ alie. fe.pr̃.i.c.i.⁊ q̄ fuit pria cā bñ.amit.i.§.fi.ɔcl̃one.xxvij.
¶ Itē an vnus heres possit alienare in coheredē.dixi per quos fi.inuesti.in.§.sʒ ⁊ res.in pria questione.
¶ Itē an per alienationeʒ amittatur feudū ⁊ qualiter.dixi de feu.sine cul.nō amit.in.c.ij.⁊ de lege corra. in.§.ex eadem.⁊ ꝺ capitulis corra.in.§.preterea.⁊ ꝺ ꝓhi.feu.alie.per ꝼe. in prin.
¶ Itē an dominus possit alienare suam proprietateʒ seu ius quod habet in feudo ⁊ super eo ɔtrahere.⁊ si facit.an priuetur proprieta.dixi in.c.ij.quo tempo.miles.⁊ de lege cora.in.§.ex eadem.⁊ in.c.i. qualiter do. proprie.priuetur.
¶ Itē an per culpam alienatōis in parte fiat preiudicium in futurum in alia parte in qua successurus erat. dixi i.c.i.ꝺ vasal.q ɔ̄ cōsti.loth.feu.alie.
¶ Itē an heres alienatoris feudi possit illud reuocare.dixi.in.§.i.de alie.feu.pa.
¶ Itē an feudū nouū possit alienari i p̄iudicium filiorum de cōseusu dñi.dixi de alie.feu.pater.in.c.i.
¶ Itē si vasallus ignorās rē esse feudalē alienauit illam an priuetur.⁊ an possit illam reuocare. ⁊ quādo. dixi in.c.i.de cōtro.iter do. ⁊ emp.⁊ que fu.prima cā be.amit.in.§.fi.cōclusione.xxviij. ⁊ in.c.si vasallus.si ꝺ feu.fue.cōtro.⁊ vide in littera ignorantia.
¶ Item si vasallus post alienationē indebite factā recupauerit illud feudū alienatū.an euitet penā dixi i.c. i.i p̄n.i ti.qd iuris si post alie.feu.illꝺ recupe.⁊ no.ꝺ ꝓhi.feu.alie.p ꝼede.i pricipio.⁊ ꝺ suc.feu.i .§.h̄ quoqʒ.
¶ Itē qd si alienauit sʒ nō tradidit vel cōstituit se p̄cario noie possidē.an priuet̃.dixi i.c.i.i pricipio qd iuris sit si post alie.feu.⁊c.⁊ in.l.i.ꝺ ꝓhi.feu.alie.p ꝼed.
¶ Itē an p statutū possit induci certa forma alienādi feudū.dixi qualiter olim po.feu. alie.i pricipio.
¶ Itē qd si per statutum detur certa forma vel solēnitas i alienatiōe feu.an pdatur feudū si nō seruetur. dixi in.c.i.quid iuris sit si post alie.feu.
¶ Item quid si alienatio sit facta per vasallum cum

¶ Item

¶ Item vide ad materiam in lr̃a liberare. in lr̃a solutio. et in lr̃a adiuuare.

Cardinalis quis sit. et q̃re sic appellet. et quot dñi esse numero. et de eoꝝ titulis et iurisdictõe. et de mã ad cardinales pertinent. dixi in ti. epm vel abba. in prin. vbi plene vide as. et in littera legatus.

Castrum qd sit et de ei⁹ materia. dixi q. mo. feu. amit. in. §. fin.

¶ Itẽ vide ad mãꝫ in lr̃a ciuitas. et i lr̃a vniuersitas.

Casus qualr̃ debeat figurari i vsibus feudorum. dixi de his q feu. da. poss. in pri. Et vide ad mãm in littera textus.

Causa efficiẽs formalis finalis et de ceteris cãis circa materiam hui⁹ libri. dixi i preambulis ipsius libri.

¶ Itẽ que sunt cãe iuste excusandi vasallũ si nõ petit inuestituram tradũtur in. c. i. quo temp. miles.

¶ Itẽ cã feudalis scõm quod ius dꝫ cognosci et decidi. dixi in. c. i. de feu. cogni. et vide in lr̃a iudicium.

¶ Item qualiter cã feudalis debeat ventillari. dixi i §. penul. de prohi. feu. alie. per fede.

¶ Item cause ex quibus vasallus priuatur feudo. q̃ et quales sint. dixi in ti. que fuit prima cã be. amit. in §. porro. et in. §. predictis modis. et in. §. illud. et plene i. §. fi. et in ti. qui. mo. feu. amit. in prin. et per totum.

¶ Itẽ an sine cã possit dñs priuare vasallum trãsferẽdo feudũ in ecclesiam. dixi in. §. si vo de pace iura. fir.

¶ Itẽ an sine cã possit dñs auferre feudũ vasallo ꝑ libito suo. dixi de his qui feu. dare possunt in. §. i.

¶ Itẽ q̃ cã d̃beat ṗus vẽtillari. an cã vasalli vel dñi si ꝯcurrãt in petẽdo. dixi in. c. i. apud quem vel quos.

¶ Item si aliqua cã ingratitudinis cõmittatur per vasallũ. que non sit inserta in lib. feudoꝝ. sed est maioꝛ q̃ꝫ sit cã expressa. an priuabitur vasallus feudo. dixi in. §. predictis modis. que fuit prima cã be. amit.

¶ Item que cã prius expediatur. an cã possessoꝛij vel petitoꝛij. dixi in. §. si tres de pace tenẽda.

¶ Itẽ vide ad mãm in littera liber. in lr̃a iudiciuꝫ. in lr̃a cõtrouersia. in lr̃a exheredatus. in lr̃a culpa. in lr̃a igratitudo. et in lr̃a missio.

Celans rẽ dñi sui. an amittat feudũ. dixi i c. vasall⁹. el p̃mo si d̃ feu. fue. ꝯtro. et vid̃ i lr̃a mẽdatiũ. i lr̃a negatõ. et i lr̃a receptatoꝛes.

Censura ecclesiastica qd sit. dixi in. §. eps de pace iur. fir. et vide ad materiã in lr̃a excõmunicatio.

Certiorare an d̃beat vasallus dñm d̃ suo dãno. et si non faciat ṗuet feudo. vid̃. ĩ. in lr̃a reuelare. et in lr̃a manifestans.

Citatus an debeat cõparere. et si nõ cõparet. an et q̃liter puniat. dixi d̃ inuesti. in mari. fac. in fi. et i. c. i. an apud iudi. vel curi. et que fuit prima cã be. amit. in. §. item qui domino.

¶ Itẽ an citatio possit cõmitti. dixi i. c. i. d̃ cõtro. feu. apud pa. ter.

¶ Itẽ quid debeat cõtinere citatio. et de eius mã. dixi de milite vasal. qui ꝯtumax est. in. c. i. et d̃ pace iura. fir. in. §. fi.

¶ Itẽ si non sit seruata solẽnitas citationũ an vitiet actus. dixi de vasal. milite q contu. est in. c. i.

¶ Itẽ an i mã feudali possit põi vnũ edictũ citatoꝛiũ ꝑ omnibus. dixi in. c. i. de mili. vasal. q cõtu. est.

¶ Itẽ si citatus nõ vult comparere. an debeat ꝑsonaliter trahi. dixi in. c. i. an apud iudi. vel curi.

¶ Itẽ si cõstet citatũ cõparere nõ posse an iudex ãte terminũ possit ꝓcedere. dixi d̃ mili. va. q ꝯtu. ẽ i. c. i.

¶ Itẽ an citatio debeat fieri de cõmissione iudicis. dixi in. c. i. an apud iudi. vel curi.

¶ Itẽ ad materiam. vide in littera contumacia. et in littera absentia.

Ciuitas an sit capax liuelli. dixi de alie. feu. in. §. i.

¶ Item quid sit ciuitas castrum opidum: villa vic⁹ prouincia et similia. dixi de pace iura. fir. in. §. ij.

¶ Item an habeat eam iurisdictionem quam olim habebat prouincia. dixi in. c. i. si de inuesti. inter do. et vas. et vide infra in littera prouincia.

¶ Item quis oꝛnauerit ciuitatem venetiarum priuilegijs. dixi de pace tenen. in prin.

¶ Item an ciuitas venetiarum sit libera ab imperio dixi in titulo quis di. dux comes vel mar. in prin.

¶ Item de materia ciuitatis habetur per glo. de pace constan. in princi.

¶ Itẽ vide ad mãꝫ presentẽ. in lr̃a vniuersitas. i lr̃a castrum. in littera prouincia. et in littera populus.

Clericus an possit ifeudar̃ et emphiteosim dare suis ꝯsanguineis. no. gl. in ti. q succes. tene. et dixi in. c. i. si d̃ inuesti. inter do. et vas. lis oꝛi. et si de feu. fue. contro. in. c. qui clericus.

¶ Itẽ an et q̃ bona possit infeudare. et quo tpe. dixi d̃ cleri. q inuesti. fac. i. c. i. et d̃ his q feu. dare po. in prin.

¶ Item an subsit iurisdictioni dñi layci rõne feudi. dixi i. c. i. apud quem vel quos. et in. c. qui clericus si d̃ feu. fue. contro. et de sta. et consue. ꝯ liber. eccl. tol. in. §. statuimus. et de contro. inter vas. et epi. in. c. i.

¶ Item an rõne feudi teneatur iurare fidelitatẽ dño layco. dixi in. c. qui clericus. si de feu. fue. contro. et vid̃ in littera fidelitas.

¶ Item an possit preiudicare ecclesie. vide infra i littera ecclesia. et dixi de capi. coꝛ. in. §. fi.

¶ Itẽ an possit recognoscere feudũ a layco. dixi in. §. firmiter de prohi. feu. alie. per fe. et de capi. coꝛ. in. §. fi.

¶ Itẽ an possit alterare naturã inuestiture. dixi de lege co. in. §. profecto. et de his qui feu. da. pos. in princi.

¶ Item an censeatur esse de vniuersitate ciuium. dixi in. c. i. de vasal. mili. qui arma belli. depo. in. q. fi.

¶ Itẽ si stat in cõione cum fratribus an conferat fructus sue p̃bende. dixi in. c. ij. de fra. de no. be. inuesti.

¶ Itẽ si clericus cõmittat delictũ aduersus dñm feudi et postea eligat ad ecclesiã feudatariã ipsi⁹ dñi. an dict⁹ cleric⁹ poterit tener ipꝫ feu. dixi d̃ cap. coꝛ. i fi.

¶ Itẽ si vasallus efficiat clericus an amittat feuduꝫ. habetur in ti. de mili. vasal. qui arma belli. depo.

¶ Item si vasallus per clericatum amittat feudũ. an si postea relinquat clericatum recupet feudum. dixi in. c. qui clericus. si de feu. fue. contro. et de bene. fe. in. c. i. in fi. et de mil. vas. qui ar. belli. depo. c. i.

¶ Item an clericus in delictis sit ligatus penis et statutis legalibus. dixi de pace tenẽ. in. §. si clericus.

¶ Item an si delinquat in vasallum ecclesie priuetur proprietate feudi de capi. coꝛa.

¶ Item an cleric⁹ possit de nouo inuestiri de feudo. dixi in. c. i. de mil. vasal. qui arma belli. depo. et de bene. fe. in. c. i. §. i.

¶ Itẽ ad quẽ spectẽt bõa ascripticij ingredientis religionẽ. dixi de mil. vasal. q arma belli. depo. in. c. i.

¶ Itẽ qñ clericus ẽ vasallus. an possit seruire ꝑ substitutũ. dixi in. c. qui clericus. si de feu. fue. cõtro. et d̃ mili. vasal. qui ar. belli. depo. in. c. i. et de be. fe. in. §. i.

¶ Itẽ si clericus in minoꝛib⁹ ꝯstitutus habuit filios ex cõcubina quam postea desponsauit an dicti filij efficiant ltimi. dixi in. c. naturales si de feu. fue. contro.

¶ Item an clericus possit testari de bonis suis et beneficij. dixi i capitulo pꝛimo si de inuesti. iter do. et vas.

¶ Itẽ si clericus dñs feudi per delictũ priuet ad quẽ redibit ius suũ feudale. dixi i. c. dño. si de feu. fue. ꝯtro.

¶ Item si clericus vasallus layci cõdemnet de crimine a suo ꝑlato. an ex tali sententia poterit dominus sibi feudũ tollere. dixi de pace tenen. in. §. si clericus.

¶ Item an i minoꝛibus ꝯstitutus possit retinere feuduꝫ. dixi in capitulo qui clericus. si de feu. fue. contro.

fi.p quos fi.inuesti.in fi.
Ité vid ad mãm in lr̃a delictũ. in littera puari.in lr̃a cã in lr̃a sententia.z in lr̃a amissio.
Diuisio an habeat locũ i feudis. dixi q.mo. feu.amit.i.§.si fuerit.z in.c. comes. si d feu.fue.ptro.z phi.feu.aliena.p federi.in.§.prete rea ducatus.
Ité an p indiuisioné tollat̃ successio futura. dixi in titu.iperator lotha.Euge.Pape.c.i.de eo qui finé fe. agna.in.c.i.
Ité an ius dñi in feudo sit diuisibile.dixi in.c.oẽs. si de feudo fue.cõtro.
Itez an ius pr̃onatus sit diuisibile.dixi in.c.oẽs.si d feu.fue.contro.
Ité an feuda regalia z dignitatũ sint diuisibilia.di xi i.§.pterea ducatus.de phibi.feu.alie.p fe.
Ité an p ssuetudiné vel statutũ possit iduci. vt di gnitates regales diuidant̃.dixi i.d.§.pterea ducatus.
Ité an vasalli possint diuidi numero.dixi in.c.oẽs. si de feu.fue.cõtro.
Ité an p diuisioné feudi alteret̃ natura feudi. dixi i.l.ij.d phi.feu.alie.p lotha.
Ité an iurisdictiões z curie possint diuidi.dixi i.§. pterea ducatꝰ.d phi.feu.alie.p fede.
Ité an diuisio possit fieri inter filios vasalli. vt ad vnũ spectẽt bõa feudalia:z ad aliũ bona pr̃imonialia. dixi in.d.§.preterea.
Ité si pars feudi sit idiuisibilis.q2 nõ põt separarĩ q̃liter reguleẽ.dixi i.c.i.d fra.d no. bene. inuest.
Ité an possit sstitui feudũ i rebꝰ indiuisibilibꝰ.vi de in lr̃a cõstitui.
Ité q̃liter prestet̃ seruitiũ per hr̃des tenentes feu dũ p indiuiso.vide in littera seruitiũ.
Ité si diuisio fiat i feudo iter pl'es hr̃des.z postea portio vnius ad dñm reuertatur. qualiter dicta por tio regulari dbeat. dixi in.§. preterea ducatus.d pro hi.feu.alie.p fe.
Ité an possint plures tenere idé feudũ p idiuiso. dixi i.c.oẽs.si d feu.fue.cõtro.
Ité qualiter fiat diuisio fructuuz ex feudo. vide in littera fructus.
Ité si plures tenẽt feudũ nouum p indiuiso.z po stea illd diuidãt iter se dispariter.quoz vnꝰpostea mo riat̃ sine hr̃dibꝰ.ita q certa portio aperiat̃ dño.an sta bit dñs dicte diuisioni.dixi i.§.pterea de probi. feud. alie.per fe.
Ité si in diuisiõe facta itercesserit inequalitas z d ceptio vsq3 ad quantum tp̃s poterit fieri reductio ad equalitatem.dixi in.§.item sciendum.de no.feu.
Item vide ad mãm.in lra testamẽtum. in lr̃a iura mẽtum.in littera fidelitas.in littera seruitium.in litte ra indiuisibilia.
Doctor qs magis honoreẽ. an decretoruz vel legũ.z qs dbeat pcedẽ. an do ctor vel miles.dixi in ti.quis dicatur dux co.vel mar. in prin.in.q.penultima.
Item qui doctores scripserint super hoc opere.vi de in littera cõmentatores.
Item que sint insignia doctoratus.dixi in .d.c.i. in prin.quis di.dux co.vel mar.
Item an doctor legens efficiat̃ comes.dixi i ti.qs di.dux co.vel mar.in prin.z vide ad materiam. in lr̃a comes.z in littera cõmentatores.
Dolus adhibitꝰi pctu z qñ itelligat̃ tacite remissus.dixi i ti.p quos fi.iue.i pn.
Ité an iusta cã interueniens faciat cessare dolum. dixi in.l.fi.de probi.feu.alie.per lotha.
Ité vid ad mãz i lr̃a dlictũ.i lr̃a fraꝰ.z i lr̃a r̃missio
Domestica persona q̃ dicat̃. dixi qua li. iura.debe.vasallus.
Ité an vasallus teneat̃ pro domesticis delinquent bus in dñm.dixi de phi.feu.alie.p fe.in.§.insuper.z vi de in lr̃a familiares.z in littera personarum.
Dominium in re feudali apud qué in telligat̃ esse.dixi i.c.i.in.§. i.z.§.fi.de inuesti.de re alie.fac.z de contro. inter va sal.z alium de be.in.c.i.z in littera vasallus.
Ité in qbus casibus transfert̃ dñium vtile retento directo.dixi in littera pctus.in lr̃a actio.in lr̃a proprie tas.in littera vtile.z in littera sequenti.
Dominus si nõ vult inuestire vasallũ an priuet̃ pprietate. dixi in.c.i. quo tẽpo.mi.z de ptro.inter vas. z epi.c.i. z que fuit pria cã bene.amit.in prin.z in.§.fi.p quos fi. inuesti.
Item quid si postq̃ dñs denegauit velle inuestire postea peniteat z velit inuestire. an excusetur dixi i.c. i.quo tempo.miles.
Ité qd iuris si elapso tp̃e inuestiture dñs recipiat vasallũ ad seruitiũ.an videat̃ remittere negligentiaz. dixi in.c.i.in prin.que fuit pria cã be.ami.
Item an possit dñs alienare ius suũ vel aliter sup eo phere sine cõsensu vasalli. dixi in.c.ij. quo tempo. miles.z d lege cor.in.§.ex eadem.z de probi.feu. alie. per fe.in.§.preterea ducatus.z quali.olim feu. potest alie.in.§.fi.
Ité si alienauit sine voluntate vasalli. an priuet̃ p prie.dixi in.c.i.qli.do.proprie.priue.z i.c.ij.quo té.mi.
Ité an dñs vniꝰ terre possit cã subicere dño alte rius iuitis hoibus.dixi in.c.ij.quo tempo.miles.
Item an dñs cõpellat testem ad iurandum. dixi in.§.i.quid sit inuesti.
Ité si dñs negat facere iustitiam vasallo an priue tur proprie.dixi quid sit inuesti.in.§.i.z in ti. de mili. vasal.qui contu.est.c.i.§.i.
Ité an sit obligatus vasallo suo z i quo.dixi d for. fide.in.c.i.in fi.z si de feu.fue.cõtro.in.c.dño.
Ité an dominus vnius terre reputet̃ loco presidis. dixi in.c.i.si de inuesti.inter do.z vasal.
Ité an dñi terraz possint repellere mercatores vl̃ alios z d ciuitatibꝰsuis.dixi i.c.i.qli.iura.d.vasa.fide.
Ité an possit pati dãnũ i re feuda.ex fcõ vas. dixi d iuesti.de re alie.fac.in.§.qd ergo.z in.§. econtrario.
Ité an dñs cõpellat̃ inuitus aliũ vasal. suscipe ha bet in.c.ij.de fra.de no.benefi.inuesti. z dixi in.c.siqs decesserit.z in.c.beneficium.si de feu.fue.cõtro. z qua liter olim po.feu.alie.in.§.i.
Item an compellat̃ vasallus habere plures dños. dixi in.c.oẽs.si de feu.fue.contro.z in .§. preterea du catus.de probi.feu.ale.per fe.
Ité an possit spoliare vasallũ.dixi de mili.vas. qui contu.est.c.i.in.§.i.z de pace te.in.§.quicũq3.
Item an possit agere dñs pro re feudali.dixi in.c. i.de inuesti.de re alie.fac.
Item an delictum domini preiudicet vasallo i iuri bus suis.dixi hic si.lex.i prin.
Ité an dominus sit melioris conditionis q̃ vasal lus.dixi i.§.z cum datur.de consue.rec.feu.
Ité si dñs vendat medietatem feudi vni z medie tatem alteri.a quo debet vasallus recognoscere.dixi d lege cora.i.§.ex eadem.
Ité si nõ sit pq̃stus de vasallo i vita an heres po terit pqueri.dixi que fuit pria cã be.amit.in.§. porro. z de probi.feu.alie.per fe.in.§.insuper.
Ité qd si vasal.nõ fuit pquestus de dño suo i vita an heres poterit cõqueri.dixi qui.mo.feu.amit. i.§.i.
Ité si dñs venit priuãdꝰ proprietate feu.ad quos debet reuerti.an ad agnatos dñi vel ad vasalluz. dixi in.c.dño.si d feu.fue.contro.
Ité an dñs ex delicto eisdé cãis veniat priuandus pprietate feu.sicut ep̃ vasallus iure suo.dixi in.c.dño si de feu.fue.contro.
Ité si dominus decedat sine agnatis.ad qué redi bit pprietas

bit proprietas.dixi i.c.dño.si d feu.fue.cõtro.
¶ Ité si duo sunt dñi et vnus dlinquat i vasallum.ad quem spectabit pprietas dicte partj.dixi i.c.domino. si de feu.fue.cõtro.
¶ Ité an dominus teneatur ex delicto famuli sui.vid in littera familiares.
¶ Ité per quē fiat reuocatio feudi alienati.an p dominū dñi.vel per dñm imediatū. dixi in.§.similiter.d lege cora.et vide i lr̃a reuerti.
¶ Item qñ sunt plures dñi in eodē feudo. et vasall[9] contra vnum solum delinquat qualiter puniat̃.dixi in .c.i.de vas.qui contra consti.lotha.feu.alie.
¶ Ité an dñs possit in feu.facere piudicium agnatis vasa.dixi de alie.feu.pa.c.i.et i ti.an agnat[9] vel fili[9] etc.
¶ Item vbi plures sunt dñi quez adiuuabit vasall[9]. dixi in.§.illud quoqz.de probi.feu.alie.per Fed.
¶ Ité an dñs possit cōpelli per vasallum ostendēdū sibi ɔfinia feudi.et ecōtra.dixi in.§.illud quoqz.de probi.feu.alie.per Fe.et in ti.de contro.inuesti.in prin.
¶ Ité an possit cōpelli p vasallū ad dandū sibi possessiones loco feudi d camera vel caneua. dixi d pbibi. feu.alie.p Fede.i.§.illud.Et vide.s.in lr̃a camera.
¶ Ité si duo sunt dñi et vnus dlinquat in pte alteri[9]. an alter poterit cognoscere.vide in littera iurisdictō.
¶ Ité qd iuris si vasal.ostendat dñz domini sui. dixi i.§.illd quoqz.de phi.feu.alie.p Fe.et vid i lr̃a offēsio.
¶ Ité qualr̃ dñi terre petant se assecurari a subditis. dixi i.c.i.quali.vas.dz iura.
¶ Ité an dñs teneat̃ iurare fidelitatē vasallo suo.dixi i.§.si.de phi.feu.alie.p Fe.et vide i lr̃a fidelitas.
¶ Ité an vnus dñs possit iuestire p se et ceteris ɔsortib[9] vel vnus heres dñi pro oibus. dixi in.c.omnes. si d feu.fue.cōtro.
¶ Ité an dñs possit compellere vasalluz vt ostendat sibi suā inuestiturā.dixi.s.de cōtro.inuesti.i pri.et vid.j. in lr̃a inuestitura.
¶ Ité an dñs legādo suū feudum ecclesie possit deō feudo puare vasal.dixi de pa.iur.fir.i.§.si vero.
¶ Ité an possit cōpellet̃ vasallū vasalli ad sibi seruiēdū.dixi de cōtro.inuesti.i fi.
¶ Ité an possit dñs iuestir̃ aliū d feudo sine volūtate vasal.dixi in.c.ij.d feu.da.inuicē legis com.et vide.j.in lr̃a inuestitura.
¶ Ité an teneat̃ ad iteresse vasallo si ñ tradit possionē feudi.dixi in.c.si facta.si de feu.fu.cōtr.et plene i.§. si.p quos fi.inuesti.
¶ Ité vbi sunt plures dñi qui d eodē feudo inuestiuerunt diuersos vasallos qs eoz dbeat pferri. dixi in §.si tres.d pa.tenē.
¶ Ité an dñs teneatur adiuuare vasallū.vide in littera adiuuare.
¶ Ité an possit dlegare vasallū.vide in lr̃a dlegare.
¶ Ité an possit alterare nām feu.et iuestiturā.vide in littera iuestitura.
¶ Ité an possit liberare vasal.iuituz d vasallatico.dixi i.c.si.d capi.q curi.vendi.
¶ Ité ad materiā vide in lr̃a vas. in littera dlegare. in littera renouatio.in littera iuesti.in littera preceden ti.et i lr̃a familiares.

Dominus an pp dlictū possit dstrui. dixi d pa.iur.fir.i.§.pterea.
¶ Ité an dlictū cōmissuz i domo magis puniat̃ quā extra domū.dixi q.mo.feu.amit.i.§.i.
¶ Ité an qs possit extrahi d domo sue habitationis. dixi d pace tenen.i.§.si iudex.
¶ Ité si vnus hz partē superiorē domus:alter iferiorē:et iste dlinquat ex quo domus dbeat dstrui qliter fiet.dixi in.d.§.pterea.d pace iu.fir.
¶ Ité si domus est cōis duoz p idiuiso.et vnus sol[9] hitauerit.an teneat̃ soluere pensionē alteri.dixi i.§.preterea ducatus.d phi.feu.ali.p Fe.

¶ Item an probatio possit summi de domino aduersarij.vide in littera probatio.
¶ Item an et que differentia sit inter domū et habitationem.dixi de pa.te.in.§.si iudex.
¶ Item vide ad materiam in littera habitatio. i littera locus.et in littera pensio.

Donatio quid differt a datiōe feudi.dixi que fuit pria cā he. ami.in.§.pdictis modis:et in.c.si facta.si de feu.fue.contro.
¶ Ité si dñs donet vasallo iure feudi.an cōstituatur feudum.dixi in.c.i.qui.mo.feu.consti.po.
¶ Ité an posset vasallus donare rē feudalem. dixi in §.donare.quali.olim.feu.po.alie.
¶ Ité an donatio pp nuptias possit cadere i feu. dixi i.§.donare.quali.olim feu.po.alie.et vide in lr̃a seq.
¶ Item an reuocetur ex eisdem causis ex quibus reuocatur feudum.vide in littera ingratitudo.
¶ Item an possit firmari iuramento per minorem.dixi in.§.item sacramenta.de pace iur.fir.
¶ Item vide ad materiam in littera beneficium. i littera gratia.et in littera constitui.

Dos an possit ɔstitui i re feudali seu i feudo et eius argumētum dixi in.c.de inuest.quā ticius accepit a sempronio.in.§.donare.quali. oli feu. po.ali.et de probi.feu.alie.per fe.in prin.
¶ Ité cuius loci dēat attēdi ɔsuetudo vel statutum circa lucra dotalia.dixi de inue.de re alie.fa.in.§.i.
¶ Ité an ex pacto possit maritus vl̃ vxor lucrari ptē feudi dixi in.§.econtrario.de inuesti.de re alie.fac.
¶ Item vide ad materiam in littera vxor. in littera maritus.et in littera precedenti.

Dubiū in feudali mā qualr̃ interptetur.dixi quid sit inuesti.in.§.fi.
¶ Ité si vasallus dubitat d suo iure feudali. qualr̃ dz rñdere.dixi in.c.vasallus.si d feu.fue.ɔtro.et vide i lr̃a rñdere.in lr̃a ignorātia.et i lr̃a iudex.
¶ Item qualiter debeat regulare iudex in dubijs.dixi in.§.i.hic finitur lex etc.
¶ Ité dubitās sup re denunciata.an cogat̃ suscipere iudiciū.dixi in.c.i.si de feu.vas.fue.interpel.

Duellum quot noibus nūcupet̃. dixi de pac.te.in.§.si miles aduersus.
¶ Item de materia duelli vel pugne. vide in littera pugna.et in littera bellum.

Duplicatio qualiter fiat et itelligat̃ tā i statutj q̃ i ɔctib[9] et vltis volūtatibus.dixi i.§.si duo.de pa.te. et vid i lr̃a pena.

Dux quis sit.et d eius mā.dixi plene i ti.qe di. dux co.vel mar.i pn.et ibi declaraui d duce venetoz et iannensiū.an eoz electio et creatio sit iuridica.et vid ad mām i lr̃a dignitates.et i lr̃a ciuitas.

Ecclesia an possit infeudare. vide i littera prelatus.
e
¶ Ité an sit capax liuelli. dixi d alie.feu.in.§.i.
¶ Ité an patiat̃ fieri iniustitiā i se vel i aliū.hētur d alie.feu.i.§.i.
¶ Ité an eccl̃a vnq̃ itelligat̃ mori.dixi d alie.fe.i.§.i.
¶ Item an cadat a iure liuelli si nō soluit debituz canonem.dixi in.§.i.de alie.feu.
¶ Item an sit deterioris cōditionis q̃ priuat[9]. dixi de alie.feu.in.§.i.
¶ Ité an cadat feu.pp inuestiturā nō petitā. dixi de capi.cora.in.§.fi.
¶ Ité an succedat in feu.dixi in.c.i.de milite vasal.q arma belli.depo.
¶ Item an patiat̃ damnū pp culpam prelati. dixi de capi.cora.in fine.
¶ Ité an dñs possit trāsferendo feudū in ecclesiā priuare vasallū iure suo.dixi de pa.iur.fir.in.§.pe.

¶ Ité an valeant statuta ꝯ libertaté ecclesiaꝝ. ꝛ quã do itelligaf eé cõtra libertaté ecclesiaꝝ. dixi de sta. ꝛ ꝯsue. contra liber. eccle. tol. in pñ.
¶ Ité státes ꝯ liber. ecclesiaꝝ ꝛ ꝯsentiétes ꝛ vtétes ꝑueñ feudis. dixi i ti. ð sta. ꝛ cõsue. ꝯ liber. ec. i pñ.
¶ Ité an collecte possint ipói ecclesijs. dixi i. §. i. ð sta tu. ꝛ ꝯsue. ꝯ li. eccl. tol. ꝛ de pace iu. fir. in. §. illicitas.
¶ Ité an seculares hẽant ptãté i ecclesiam p ꝑsonas eccľasticas. dixi in. d. c. i. ð ꝯsue. ꝯ liber. eccle. tol.
¶ Ité videas ad mãm in lr̃a abbas. ꝛ i lr̃a eps.

Electio cui⁹ sit in alternatiuis. dixi ð feu. da re mili. valua. c. i.
¶ Ité an turbantes electioné pape vľ senatoꝛs ꝑuẽ tur feudis. dixi de statu. ꝛ cõsue. cõtra liber. eccle. tollẽ. in principio.
¶ Ité qualr̃ fiat in eligédis paribus. dixi de cõtro. feu. apud pa. ter. in. c. i.
¶ Ité an dignioꝛ preferatur in eligédo. dixi de ꝯtro. feu. apud pa. ter. in. c. i.
¶ Ité an ꝛ quãdo pares possint sibi eligere iudices. dixi in. c. i. de cõtro. feu. apud pa. ter.
¶ Ité an q hꝫ arbitriũ eligẽdi possit se eligere. dixi i. c. i. de feu. nõ habẽ. ꝑpriam naturam feu.
¶ Ité si duo debent eligere. ꝛ vnus eligat. alter nõ. an electio oꝑabitur in ꝑiudiciũ recusantis. dixi i. c. i. de cõtro. feu. apud pa. ter.
¶ Ité cui⁹ sit electio an dñi vel vasalli vt vasallus va dat personaliter ad seruiendũ vľ alium mittat vel sol uat. dixi in. §. firmiter. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede. ꝛ in. §. fi. de pace iura. fir.
¶ Ité qs preferaf in eligẽdo locuꝫ iudicij. an dñs vľ vasallus. dixi in. §. pe. de ꝓhibi. feu. alie. per Fede.
¶ Ité an emptoꝛ feudi habeat electioné illud resistẽ di dño vel vasallo qui ignorãter vendidit. dixi in. c. i. de cõtro. inter do. ꝛ emptoꝛem.
¶ Ité ð electióe ipatoꝛis. ꝛ ð eius mã vide i lr̃a im patoꝛ. ð electióe aũt ꝛ creatióe pape. vide i lr̃a papa.
¶ Ité vide ad mãꝫ i lr̃a arbitriũ. ꝛ i lr̃a alternatiua.

Emãcipatus filius an succedat in feu do. dixi ð his q feu. da. pos. in. §. pe. ꝛ si de feu. fue. contro. in. c. adoptiuus. ꝛ i ti. an agnatus vel filius repu. here. in. c. i.
¶ Item an pr̃ teneaf filium emãcipatum q deliqt in dñm deducere ad satisfaciẽdum. dixi in. §. insuper. de ꝓhibi. feu. alie. per Fed. ꝛ vide ad materiam in littera adoptiuus. in lr̃a pr̃. ꝛ in lr̃a filius.

Emptio an possit fieri in feudo p pecuniã. dixi plene in. c. i. de bñ. fra. ꝛ ð feu. da. inuicem legis co. in. c. i.
¶ Ité an emptoꝛ deceptus agat ad itéresse. dixi i. c. si vasal. si de feu. fue. contro. ꝛ vide in lr̃a ignoꝛantia.
¶ Ité an liceat emere bona acquisita de rapinis ꝛ ꝑ da. dixi de pace iur. fir. in. §. receptatoꝛibus.
¶ Iteꝫ emens feudũ de licentia dñi quo iure teneat illud. dixi de ꝓhibi. feu. alie. per Fed. in pꝛin.
¶ Ité si emaf res ex pecunia alterius cui⁹ dꝫ esse. an emptoꝛis an illius cuius fuit pecunia. dixi de his qui feudum da. pos. in. §. i.
¶ Item an emens feuduꝫ sine licentia dñi agat ꝯ va sallũ vendẽté. ꝛ ad qd. dixi de ꝓhi. feu. alie. p Fe. i pñ.
¶ Ité vide ad mãm in lr̃a alienatio. in lr̃a emptio. i littera venditio. in littera acqri. in lr̃a pecunia. in lr̃a precium. ꝛ in lr̃a contractus.

Emphiteota moꝛtuo. an dñs possit i uestire filiã exclusis he redibus. dixi de succe. feu. in. §. filia. ꝛ qui. mo. feu. ꝯsti. po. in. c. i. ꝛ quẽad. feu. ad fili. perti. c. i.
¶ Ité emphiteosis qd sit. ꝛ vñ dicaf ꝛ qd differat a feu. dixi in pꝛeambu. libri. q. vij. v. notandum. ꝛ v. fi.
¶ Ité an habeat aliquam sĩitudiné cũ feudo ꝛ qñ. dixi in. c. i. an agna. vel filius repu. here.

¶ Ité an res emphiteota possit alienari pꝛo dote vel lucro dotis vel donari. dixi de inuesti. de re alie. fac. in §. donare. ꝛ §. fi.
¶ Ité an ius emphiteoticũ amittatur p superuenien té clericatũ. dixi in. c. q clericus. si de feu. fue. contro.
¶ Item an emphiteota vel eius heres possit petere melioꝛationes si res emphiteotica reuertatur ad dñꝫ. dixi in. §. si vasallus. hic fi. lex.
¶ Ité an emphiteota possit renũciare iuri suo iuito dño. dixi in. c. i. de vasal. q ꝯ ꝯsti. lotha. feu. alie. ꝛ i. c. fi. de capi. qui curi. vendidit.
¶ Ité siqs soluit ecclesie pluries tanqꝫ emphiteota. an cẽseaf res emphiteotica. dixi i. §. ij. qd sit inuesti.
¶ Ité an filia dotata que excludif a successióe possit emphiteosiꝫ hẽre. dixi i. c. an agnat⁹ vľ fili⁹ repu. hr̃.
¶ Ité si ex foꝛma iuestituř teneaf emphiteota ad pe nã si ꝯfaciat an similiter tenebif dñs contrafaciẽdo. dixi in. c. i. qualiter dñs pꝛopꝛie. pꝛiue.
¶ Ité si emphiteota vẽdit nõ reqsito dño. ꝛ postea ré emphiteoticã recupet. an euitet penã. dixi in. c. i. in pꝛin. in ti. quid iuris sit si post alie. feu. illud recu.
¶ Ité qd si a statuto def certa foꝛma i alienãdo. an si nõ seruetur cadat emphiteota a iure suo. dixi i. c. qd iuris sit si post alie. feu. illud recupe.
¶ Ité an emphiteosis ecclesie transeat ad descẽden tes emphiteote. dixi in. c. i. de natura succe. feu.
¶ Ité an ius feudale possit dari i emphiteosiꝫ. dixi ð ꝓhibi. feu. alie. per Federi. in pꝛin.
¶ Item an differentia sit inter emphiteosim ꝛ libel lum. dixi in pꝛeambulis libri sub. q. vij.
¶ Item an emphiteota possit ius suũ alteri alliuella re ꝛ infeudare. dixi in. §. ꝑterea. de capi. coꝛa. ꝛ quali ter olim po. feu. alie. in. §. si vero. ꝛ de ꝓhi. feu. alie. p fe. in pꝛin. q. vij. ꝛ in littera vasallus.
¶ Ité an emphiteota teneaf soluere ocurrẽtia. dixi in. c. i. in pñ. p quos fi. inuesti. ꝛ vide in littera gabella.
¶ Ité an inter emphiteotas seu i iure emphiteotico hẽat locũ ius accrescẽdi. dixi de his q feu. da. po. §. i.
¶ Ité in re emphiteotica succedat frater fratri. dixi de succes. feu. in. §. fi.
¶ Item an emphiteosis simpliciter recepta itelliga tur recepta pꝛo se ꝛ filijs. dixi in. c. i. q. mo. feu. ꝯsti. po. Quid autem si sit recepta pꝛo se ꝛ filijs. dixi in. c. pꝛio. de eo q sibi here. qꝫ suis.
¶ Ité an res ecclesie ꝑscripta ex ti. ẽphiteosis trãseat vltra tertiã gñationé. dixi i. c. fi. ð feu. da. inui. l. comi.
¶ Ité an filia succedat in emphiteosi. dixi in. c. ij. si ð feu. fue. contro.
¶ Item qd si emphiteota negauerit per mendaciuꝫ ré esse emphiteoticam. an cadat a iure suo vel alr̃ pu niaf. dixi in. c. vasallus. si de feu. fue. ꝯtro.
¶ Ité an clericus vel fili⁹ clerici succedat emphiteo si pr̃na ꝛ auita. dixi. i. c. q clericus. si ð feu. fue. contro.
¶ Ité an ecclesia succedat in iure emphiteotico. dixi in. c. i. ð vasa. mili. qui ar. bellica deposuit.
¶ Ité an emphiteota p iuř suo emphiteotico possit agere ꝛ ꝯueniri in iudicio absqꝫ volũtate dñi. ꝛ etiaꝫ trãsigere. dixi i. c. i. ð ꝯtro. iter vasal. ꝛ aliũ de bene.
¶ Item an ius emphiteoticũ veniat in generali alie natione seu dispositione vel alio ꝯctu gñali. dixi in. c. in generali. si de feu. fue. contro.
¶ Ité si emphiteota vendit nõ requisito dño quis ꝑ feraf in redimẽdo an agnat⁹ vel dñs stãte statuto ꝙ ꝓximioꝛ agnatus admittatur ad vẽdicandũ rem alie natam. dixi in. §. poꝛro. quali. olim po. feu. alie.
¶ Item an iure emphiteotico succedant filij equali ter. lꝫ sint dispariter istituti. dixi de his qui feu. da. po. in. §. i. in. ij. nota.
¶ Item an ignoꝛantia excuset ẽphiteotã si aliẽauerit rem emphiteoticã p ignoꝛantiã vel in ea fuerit negli gens. dixi in. c. si vasal. si de feu. fue. contro.

¶ Ité

parandū ⁊ presentandum domino ad exercitum. dixi in.§.firmiter de ꝓhi.feu.alie.p Fe.
¶ Ité vide ad mām i littera seruitiū. in littera adiuuare. in littera auxiliū. ⁊ in littera bellum.

Exheredatus an succedat i feu. dixi i.c.i.§.i. de his q feu. da.pos.⁊ q̄ fuit pria cā he.ami.i.§.ꝑdictis.
¶ Ité an filius vasal. delinq̄ntis i dñm possit exheredari p patrē. dixi ō probi.feu.ali.p Fe.in.§.insup.
¶ Item vide ad mām in littera igratitudo. ⁊ i.c.i.ō vasal.q ꝯ consti.lotha.feu.alie.

Expensa facta i acqrendo feu.p vnū ex fribus. an sit ōducēda p alteꝝ i diuisiōe ⁊ qualr. dixi i.c.ij.ō fra.ō no.be.inuesti.
¶ Item an expēsa facta occasione fructuū colligēdorū sit ōducenda quādo res ad aliū puenit. dixi hic si. lex.i.§.is cōsequēter.
¶ Item an expēsa meliorátōis facta p vasal.i re feudali ōduci possit p vasal. ⁊ eius hr̄des. deuoluto feu. ad dñz. dixi i.§.si vasal.i ti.hic si.lex.
¶ Ité viō ad māz.in lr̄a iteresse.i lr̄a retinere. in lr̄a pciū.i littera cōpēsatio.⁊ in lr̄a meliorat̄iōes.

Expelli an possit qs ō ciuitate. dixi i.c.q̄lr iura.ōbe.vasal.⁊ viō i lr̄a dn̄s.

Expressa an differāt a tacitis. dixi i.§.fi.ō succes.feu.⁊ viō ad māz.i lr̄a tacens.i lr̄a ꝯsensus.⁊ in lr̄a specificatio.

Estimatō an dēat restitui ōteriorato post q̄ꝫ vas.ꝑuat᷒ē. dixi i.c.ij.ō fe.co.
¶ Ité qualiter fiat i portione rei idiuisibilis. dixi i.c.i.de fra.de no.bene. iuesti.
¶ Item an debeat de re idiuisibili aucta feudo. dixi de iuesti.de re alie.fac.i.§.ecōtrario.
¶ Item an dēat dari extimatō de feudo legato. vel alia re que nō poterat i testamento legari. dixi i.§.donare.quali.olim feu.po.alie.
¶ Item vide ad mām i lr̄a precium. i lr̄a damnum. ⁊ in littera euictio.

Extorsiones illicite. an ⁊ qn̄ ⁊ a qbus sint reprobate. dixi in.§.illicitas.de pace iura.fir.
¶ Ité si per iuramentū ꝑmittat de nō faciēdo extorsioné vel q̄ qs nō patieť extorsioné ⁊ iquantum fiat vel patiatur q̄ stabiť eius sacramento ō eius damno qualr taxabiť. dixi i.§.illicitas.de pa.iur.fir.
¶ Item ad materiam vide i lr̄a gabella. ⁊ in lr̄a tributum. in lr̄a angarie. in lr̄a collecta. in lr̄a spoliare. ⁊ i littera vsurpatum.

Extraneus quid differat ab agnato in mā feudali. dixi in.§.⁊ si clientulus.de alie.feu.⁊ vide in lr̄a agnatus.

Extraordinaria capitula ⁊ extrauagantia. an sint auctētica seu apocrifa. vide in lr̄a capitula.

Acta ꝯtra ius. an ⁊ qn̄ valeāt. dixi in.c.ij.quo temp.miles. ⁊ vide ad materiaz in lr̄a consuetudines.

f

Faida quid sit. no.gl.i.§.hoc aūt. de his q feu.da.pos.⁊ ibi dixi.

Fama amissa. an priuet dn̄z fideli.vasalli. dixi in.§.fi.per quos fi.inuesti.
¶ Item si vas.amittat famaz an priuetur feudo. dixi in.c.i.de eo qui interfe.fra.do.
¶ Ité viō ad māz i lr̄a ifamia.⁊ ō his q fe.da.po.i fi.

Familiares dn̄oꝝ sub iurisdi. cuius iudices sint subiecti in delictis. dixi in.§.ministrales.de pa.te.
¶ Item an pro delictis ipsorum teneantur dn̄i. dixi de pa.te.in.§.si ministrales.

¶ Item an teneatur iurare fidelitaté dn̄is suis. dixi in.c.i.quali.iura.debe.vasal.fideli.⁊ vide ad materiaz in littera domestica.⁊ in littera fidelitas.

Felonia quid sit.⁊ qualiter capiať. dixi i.c. non est cōsuetudo.de alie.feu. pr̄.⁊ in.c.i.qual.do.ꝑprie.priue.⁊ in.c.dn̄o.si de feu.fue. ꝯtro.⁊ vide ad mām in lr̄a delictū. in lr̄a culpa.⁊ i lr̄a ingratitudo. in littera iniuria.⁊ in lr̄a dānum.

Femina an ⁊ qn̄ succedat in feu. cū masculo.ēt vbi in inuesti. esset copulata cum masculo. dixi in ti.epi.vel abba.in.§.quinēt. ⁊ de suc.feu.in pn̄.⁊ i.§.filia.⁊ in ti.ō eo q sibi here.qꝫ suis mas.⁊ fe.c.i.ō mā suc.feu.c.i.⁊ ō capi.q cu.vē.i.c.filr.
¶ Item si concessio dicat concedo tibi ⁊ generi tuo. an virtute huius concessionis admittatur femina. dic vt dixi in ti.de gradi.in prin.
¶ Item an sibi iuretur fidelitas. dixi in.c.i.in fi.de eo qui sibi here.qꝫ suis.
¶ Ité an eius cōditio sit deterior q̄ꝫ masculoꝝ.⁊ qn̄. dixi de suc.feu.in prin.⁊ de eo qui sibi here.qꝫ suis ⁊c. ⁊ de his qui feu.da.pos.in.§.hoc aūt.
¶ Item an semel exclusa sit iperpetuū exclusa. dixi in ti.epi.vel abba.in.§.i.
¶ Ité an possit hēre vasallos ⁊ habere iurisdictioné. dixi.in.§.feminam.per quos fi.inuesti.
¶ Ité an possit eē testis i mā feuda. vide i lr̄a testis.
¶ Iteꝫ sicut ipsa excluditur. an ita ēt sui descēdētes. dixi de suc.feu.in.§.filia.⁊ de gradi.suc.in feu.in prin.⁊ de his q feu.da.pos.in.§.hoc autem.
¶ Ité an succedat in feu.femineo ⁊ quando. dixi de suc.feu.§.fi.⁊ de benefi.fe.in.c.i.
¶ Ité an succedat in iure directo dn̄i. dixi in.c.i. de eo q sibi here.qꝫ suis mas.⁊ fe.
¶ Ité an possit ifeudare. dixi i.§.feminā. p q̄s fi. iue.
¶ Ité qō dicať feu.femineū ⁊ m̄r̄num. ⁊ an filia in eo succedat. dixi de benefi.fe.in prin.
¶ Item an teneatur petere inuesti.ī.tp̄s debitū. sicut ⁊ masculi.⁊ in qua etate dixi de probi.fe.ali.per fe. in ꝯ.§.preterea siquis.
¶ Ité vide ad materiā in littera mulier. in lr̄a filia. in lr̄a successio. in lr̄a inuestitura.⁊ in littera puella.

Festiuis dieb᷒ an liceat legere studeť ⁊ scribere. dixi i pambulis libri.i princi.
¶ Ité an possit iterponi decretū vel tenuta dari vel reuocari. dixi in.c.i.de mili.vasal.qui contu.est.
¶ Item vide ad materiam in littera conscia.

Feudum qd sit ⁊ vn̄ dicať ⁊ q̄re ita appelleť. dixi i pambu.libri .i.v.q. ⁊ p quos fi.iuesti.i.§.nulla. ⁊ i ti.in q.cau.feu.ami. in.§.i.
¶ Ité quot sint spēs seu diuisiones feudoꝝ ⁊ quales dixi in preambulis libri.q.vi.
¶ Ité q̄ dr̄ia sit iter feu.pa.⁊ anti. dixi de succes. feu. in.§.hoc quoqꝫ.⁊ in preambulis libri.
¶ Ité q̄ dr̄ia sit inter feudū ⁊ ēphiteosim ⁊ ceteros ꝯctus ex quibus trāsferť vtile dominiū. dixi i pambu. libri.q.vij.⁊ vide.ī.in littera emphiteota.
¶ Ité q possint feu.dare.hētur de his q feu.da.po. in pn̄.⁊ p quos fi.inuesti.in prin.⁊ vide in lr̄a dare.
¶ Ité an feudi natura possit alterari. dixi de his qui feu.da.po.in prin.⁊ in.c.i.an agnatus vel filius repubere.⁊ de vasal.decre.eta.c.i.
¶ Ité q̄ sit feudi nā ⁊ i qb᷒ꝯsistat. dixi ō nā feu.i.c.i.
¶ Ité qualiter feuda habuerūt initia.⁊ de coꝝ vitia dixi de his q feu.da.po.in.§.i.
¶ Ité que reqranť ad hoc vt censeať feudū. dixi in q. cau.feu.amit.in notabilibus.
¶ Ité an ⁊ qn̄ sint ꝑpetua vel tp̄alia ⁊ trāsitoria ad heredes. dixi de his qui feu.da.po.in.§.i.
¶ Ité si feudū augeať q̄lr reguleť augmētū. dixi de ꝯtro.inue.in.§.siquis.ō maso.⁊ viō i lr̄a augmētū.
¶ Ité si dominus feloniam dimittat vasallo ex quo
ceciderat

bitur alter ad successionem.dixi in.§. si fuerint.q. mo. feu.amit.

¶ Item vide ad materiaʒ in littera communio.in littera fructus.in littera reuerti.in littera successio. in lr̄a agnatus.in lr̄a societas.⁊ in littera nepos.

Fraus si fiat in inuestitura.qd erit agenduʒ. dixi i.§.i.p quos fiat iuestitura.

¶ Itē an ⁊ qualiter ⁊ quando presumatur.dixi in.§. donare qualiter olim po.feu.alie.⁊ per quos fi.inuestitura.in.§.primo.

¶ Itē qualiter intelligatur fraus qñ vasal.infeudat alteri.dixi in.c.bn̄ficium.si de feu.fue.cōtro.

¶ Itē an sit precludenda via fraudibus.dixi in.l.i.de probi.feu.alie. per lotha.

¶ Itē quot modis fiat fraus.dixi de probi.feu.alie.p Fede.i.§.callidis.⁊ p quos fi.iuesti.§.i.

¶ Itē vide ad materiaʒ in lr̄a dolus in lr̄a malignādi.in littera mensura.in littera simulatio.i lr̄a lex.i lr̄a locatio.in littera occulte.⁊ in lr̄a p̄cium.

Fructus feudi an sint cōes inter fr̄es ⁊ alios simul habitātes.dixi in.c.ij.de fra.de no.bene.iuesti.

¶ Iteʒ qualiter diuidant inter dominum ⁊ heredes vasalli feudo d̄uoluto.dixi in ti. hic finitur lex. i.§.his consequenter.

¶ Item an vendicans feuduʒ repetat ēt fructus.dixi in.c.i.de feu.da.mil.vasal.

¶ Itē si vasallus pignorauit feudū domino an dominus lucretur fructus.vide in littera pignus.

¶ Itē qualiter d̄beat fieri diuisio fructuū in quocūqʒ casu ⁊ m̄a.dixi hic finitur lex. in.§. his ꝯsequenter.

¶ Item an cōputentur i sortē si vasallus pignorauit dn̄o.dixi de probi.feu.alie.p Fede.in p̄ncipio.

¶ Iteʒ an possint alienari per vasallū.dixi d̄ p̄hi. feu. alie.p Fe.i p̄ri.⁊ qb⁹ mo.feu.amit.i.§.aut si libellario.

¶ Itē an data re in feudū videant dari fructus pendentes.vide in.§.his cōsequenter.in ti.hic finitur lex.

¶ Item an computentur inter mobilia vel imobilia. dixi d̄ pace te.in.§.si v̄o pacis.

¶ Item ad materiam.vide in littera vsusfructus.i littera frater.in lr̄a victualia.in lr̄a expensa.⁊ in lr̄a ān⁹.

Fures ⁊ latrones q dicātur manifesti publici ⁊ famosi.dixi in.§.publici latrones de pace te.in remissionibus.

¶ Itē ql̄r puniātur quolibet iure.dixi plene i.§.si qs quiqʒ solidos.de pace te.⁊ de pace iura.fir.i.§.iniuria.

¶ Item quid sit fur.⁊ furtum.⁊ vnde dicatur.dixi in dicto.§.iniuria.

¶ Item ad materiam.in littera latro.in lr̄a depredari.⁊ in lr̄a suspendi.

Furiosus an possit ex culpis p̄cedētibus puniri.dixi in.c.i.an ille qui itez fec.fra.do.

¶ Item an possit inuestire vasallum.dixi in.c.i.in p̄n. per quos fi.inuesti.

¶ Item an possit inuestitura recipere.dixi in.§.personam.per quos fi.inuesti.

¶ Item vide ad materiam in littera simplicitas. in littera minor.⁊ in littera tutor.

G

Gabella an sit soluēda de ꝯctu reprobato.dixi in.c.ij.quo tempo. mil.

¶ Item qs eam debeat soluere vtruʒ dn̄s vel vasallus seu emphiteota.dixi per quos fi. inuesti. in principio.

¶ Item an imponatur gabella seu collecta rōne fructuum vel rerum.dixi de cap.co.§.similiter.

¶ Item quis possit imponere collectam ⁊ qual̄r imponatur.dixi in ti.que sunt regalie.

¶ Item an vasallus teneatur ad aliquod tributū domino.dixi in.c.fi.de capi.qui curi.ven.⁊ in.§. similiter de cap.cor.⁊ vide in littera seruitium.

¶ Item an tributa illicita sint extorquenda.⁊ d̄ pena extorquentium.dixi in.§.illicitas de pace iura.fir.

¶ Item que differentia sit inter vectigal tributum ⁊ annonam.dixi in ti.que sunt regalie.

¶ Item vtrum vectigalia possint p̄scribi ⁊ vtrum sit peccatū fraudare vectigal.dixi in ti.que sunt regalie.

¶ Item ad hoc vt imponi possit quot sūt necessaria dixi in.d.ti.que sunt regalie.

¶ Item ad quid teneatur vasallus conferre domino pro eius adiutorio in exercitu vel guerra.dixi in.§.similiter de probi.feu.alie.per Fede.⁊ vide i lr̄a exercit⁹.

¶ Item de materia gabellarum collectarum vectigalium tributorum tolloneorum annonarum ⁊ similiū. dixi in titu.que sunt regalie.

¶ Item si nauis venerit in portum propter tempestatem an debeat soluere gabellam.dixi in.§.nauigia. de stat.⁊ consue.contra liber.eccle.

¶ Item an viator possit transire per vaduʒ vt euitet gabellam portus.dixi in titulo que sunt regalie.

¶ Item ad materiam.vide in littera extorsiones. in littera angarie.⁊ in littera vectigal.

Gastaldus quid sit.⁊ quid possit facere ⁊ qd sit feudū gastaldie. dixi de feu.guar.in princi.⁊ no.gl.in.§.i.n eo.ti.⁊ de conten.inter dominū ⁊ vasal.de inuestitu.§.fi.⁊ vide in littera guardia.⁊ in littera officialis.

Genus si remoueatur an intelligatur remota quelibet eius species.dixi p quos fi.inuesti.in prin.

¶ Item generalis alienatio seu cōcessio quid importet ⁊ comprehendat.dixi in.c.in generali.si de feu.fue. contro.⁊ in.c.i.de cap.qui curi.vendi.

¶ Item an feudum veniat in generali restitutione fideicommissi ⁊ in petitione hereditatis.dixi in .c. i generali.si de feu.fue.contro.

¶ Item an feudum transeat cum vniuersitate. dixi i .§.ex eadē.de lege cora.⁊ i.c.in generali.si de feu.fue. contro.⁊ in.c.i.de capi.qui curi.ven.

¶ Item an generalis renunciatio includat ltimā.dixi in.§.in generali.si de feu.fue.contro.

¶ Item ad materiaʒ.vide in littera vniuersitas. i littera alienatio.in littera renunciari.in littera venditio. in littera decime.⁊ in lr̄a species.

Glosas feudoꝝ quis fecit ⁊ composuit.dixi in prologo libri.

¶ Item an opinio glosarum sit sequenda. vide.ꝫ.in littera opinio.

¶ Item ad materiam.vide in littera cōmentatores.

Gratia an possit fieri per dominū vel vasallū femine in feudo in preiudiciū agnatorum.dixi in.§.hoc quoqʒ.de succes.feu.⁊ in.§.filia.⁊ in titu.quēadmo.feu.ad fili.perti.in.c.i.⁊ de alie.feu. paterni.in.c.i.in principio.

¶ Item an possit fieri absen. vide in littera absentia ⁊ in littera dispensatio.

¶ Item an expiret per obitum cōcedentis. dixi in.c. i.qui succes.tene.

¶ Item an ingratitudo seu culpa que preuenit gr̄aʒ sit purgabilis.dixi in.c.ij.de capi.qui curi.vendi.

¶ Item an dominus possit gratificari cui vult ex cōpetitoribus vasallis.dixi d̄ lege cora.i.§.si inter.

¶ Item an gratia facta pro se ⁊ filijs intelligatur ⁊ extēdatur etiam ad filios nasciturос.dixi in.c.i.de eo qui sibi here.qʒ suis mas.⁊ fe.

¶ Item an dominus possit gratificari filio vasalli in preiudicium agnatorum.dixi in.c.i.an agna. vel filius repu.here.⁊ in.c.i.si vasal.feu.priue.cui defer. debeat.

¶ Item vide ad materiam in littera gratificari.i littera beneficium.in lr̄a remissio.⁊ in littera donatio.

Gradus qd sit ꝛ qualiter computentur in mā feudali. ꝛ vsqꝫ ad quē gradū extendatur successio. dixi i. c. i. ō gradibus. ꝛ ō suc. feu. in. §. hoc quoqꝫ. ꝛ de feu. mar. i. c. ij. ꝛ in. c. i. de natura succes. feu. vbi plures casus ad mām descripsi. ꝛ vide i lr̃a successio. in lr̃a collaterales. in littera nepos. in lr̃a agnatus. ꝛ in littera ascēdentes.

Gratificari an possit dn̄s vni ex vasallis cōpetitorib⁹ cui vult. dixi de lege cora. §. si inter. ꝛ vide. s̄. in littera gratia. ꝛ in littera competitores.

Guardia ꝛ feudū guardie qd sit. ꝛ de eius materia. dixi de feu. guar. in. c. i. ꝛ §. i. ꝛ de cōten. inter do. ꝛ vasal. de inuesti. §. fi. Et vid in littera gastaldus.

Guarentare qd importet. dixi de lege cora. i. §. i. ꝛ vid ad mām in littera finis. in lr̃a defensio. ꝛ in lr̃a euictio.

b

Habitatio in loco an inducat aliquod priuilegiū vel fauorēꝫ vltra id qd hn̄t non habitantes. dixi in. §. si index. de pa. te.

¶ Item cohabitatio an iducat societatem. vide in littera frater. ꝛ in littera societas.

¶ Item vide ad mām in lr̃a domus. ꝛ in lr̃a locus.

Herba agri alieni an liceat itinerāti vti ꝛ pabulare equum. dixi de pa. te. in. §. fi. ꝛ vide in littera agro. ꝛ in littera itineranti.

Heres legitimus quis dicatur i materia feudali. dixi ō his q feu. da. pos. in. §. i. ꝛ ō alie. feu. in. §. ꝛ si clientulus. ꝛ in. c. fi. si de feu. fue. ꝯtro.

¶ Item si ceditur feudum clerico pro se ꝛ suis heredibus qualiter intelligi debeat. dixi in. c. naturales. si de feu. fue. contro.

¶ Itē an heredi possit fieri preiudiciū in feudo. dixi i. c. i. qui suc. tene.

¶ Itē quot modis capiaꝰ heres. dixi in. §. ꝛ si clientulus. de alie. feu.

¶ Itē an liceat heredi quod licuit defuncto. dixi de feu. mar. in. c. i.

¶ Itē an heres possit placitare de culpis cōmissis p vasal. si dominus defunctus non placitauit. dixi qui. mo. feu. amit. in. §. i.

¶ Item an possit feudum retinere repudiando hereditatem. dixi in. c. i. an agnatus vel filius ꝛc. vbi plene materiam tractaui.

¶ Itē an suus heres habeat bn̄ficium abstinendi de iure ciuili. dixi in. c. i. an agnatus vel filius ꝛc.

¶ Itē an hr̃s vasalli alienantis possit feudū alienatū reuocare. dixi de alie. feu. pater. in. c. i. in principio.

¶ Item si heres adiuerit cum beneficio inuētarij. an admittatur ad reuocandum feudum alienatum. dixi in. c. ticius. si de feu. fue. contro.

¶ Item an ꝛ qualiter possit iter heredes fieri diuisio feudorum: vide in lr̃a diuisio.

¶ Item an heres ingrediendo simpliciter possꝭionē feudi. videatur ex hoc adiuisse hr̃ditatem. dixi in. c. i. an agna. vel filius ꝛc.

¶ Item an heres domini possit eius hereditatem repudiare ꝛ retinere iura vasallorum. dixi i. c. i. an agna. vel filius repu. here. ꝛc.

¶ Item an possit infringere factum defuncti. dixi de notis feu. in. §. item sciendum.

¶ Item an possit de facili impetrare ꝛ obtinere inuestituram a domino. dixi de probi. feu. alie. per Fe. i pn̄cipio. in questione. iij.

¶ Item vide ad materiam in littera successio. in littera successor. in littera sacramētum. i littera testamētum. in littera repudiare. ꝛ in littera inuestitura.

Heresis domini an liberet vasallum a fidelitate dn̄i si dn̄s est hereticus. dixi in ti. hic finitur lex. in principio. in notabilibus.

¶ Itē qs sit ꝛ cēseaꝰ hereticus ꝛ quot sūt species hereticoꝝ. ꝛ de eoꝝ pena. dixi in. §. gazaros. ꝛ in duob⁹ §. sequentibus. de statu. ꝛ ꝯsue. ꝯ liber. eccle. tollen.

¶ Itē ad quē applicenꝰ bona hereticorum. dixi in. §. gazaros. de statu. ꝛ ꝯsue. contra liber. eccle. tol.

¶ Item an hereticus priuetur feudo. dixi in dicto. §. gazaros.

¶ Item an fauentes hereticis ꝛ eos non denunciantes puniantur. ꝛ vtrum hereticus priuetur actu legitimo ꝛ ministerio suo. dixi in. §. credentes de statu. ꝛ cōsue. contra liber. eccle. tollen.

¶ Itē que sit pena blasfemantium deuꝫ ꝛ sanctos ꝛ vitupantiū seu frāgentium eorum imagines. dixi in. §. gazaros. ō statu. ꝛ consue. cōtra liber. eccle. tollen.

¶ Item vide ad materiam. in littera fides ꝛ plene examinaui. in dicto. §. gazaros.

Hermafroditus qs dicaꝰ ꝛ an succedat in feudo. dixi in. c. i. an mutus vel aliter imperfectus.

¶ Itē an possit eē testis tanq̄ masculus. dixi q test. sint neces. ad proban. no. inuesti. feudi.

¶ Itē an possit promoueri ad clericatum. dixi i dcō ti. qui testes sint neces. ad proban. no. inuesti. feudi.

¶ Item vide ad materiam in littera imperfectus.

Homagium quid sit ꝛ de eius materia. dixi in preambulis libri sub questione septima. ꝛ ibi declaraui etiam quid sit vasallagium ꝛ homagium.

¶ Item an pro spiritualibus prestetur homagiuꝫ. dixi in. §. fi. per quos fi. inuesti.

¶ Item an quis possit se obligare vt sit homo alterius. dixi i preābulis libri sub qōne septima. i vsi. isup.

¶ Item an pro exactione homagij possit induci nouitas. dixi in. c. i. de for. fi.

¶ Item quot sint species obligatiōis pro homagio vel maiorantia. dixi in preābulis libri sub dicta. q. vij. versi. insuper. cum seq. ꝛ sequē.

¶ Itē vid ad mām in littera fidelitas. in lr̃a iuramētum. in littera obligatio. in lr̃a mansata. ꝛ in lr̃a ligi⁹.

Homicidium vide in littera. o.

Honestas dꝫ seruari per vasallū in domo domini: vt in. c. i. de for. fidei. ꝛ vide in lr̃a domus. i littera loc⁹. ꝛ in lr̃a luxuria.

Hospes an teneaꝰ recipe psonas ad hospitalitatē ꝛ de eius materia ꝛ qd ō alio qui non est hospes. dixi in. §. omnes peregrini ō sta. ꝛ cōsu. ꝯ lib. ec. tol. ꝛ vide ad mām in lr̃a pegrini.

i

Iacobi ples fuerūt egregij scriptores sup vsibus feudorum vltra alios. dixi in prologo libri.

¶ Item hoc noīe iacobus vocat⁹ est qui clementinas composuit. vt dixi in prologo.

¶ Item etiam inter fundatores ꝛ compilatores codicis fuit vnus nuncupatus hoc nomine iacobus. vt dixi in. d. prologo.

¶ Item vide ad materiam in littera cōmentatores.

Imbreuiatura an probet cōtractū absqꝫ alio publico instrumento. dixi in. c. i. qui testes sint neces. ad proban. no. inuesti. feu. ꝛ vide in littera instrumētum. in littera tabellio. ꝛ in littera imbreuiatura.

Incorporatio bonorum in eccl'iam qñ intelligatur facta vide in littera mensa.

Incrementum

Incrementum si accedat feudo cuius erit et an regrat pro incremento noua inuestitura. dixi i. §. si qs. de masocum. §. sequen.

¶ Item si feuduz augeat ea prescriptōe an accrescat feudo vel erit proprium prescribientis. dixi de contro. inuestitu. in. §. fi.

¶ Item de materia vide in littera adiunctum. in littera augumentum. et in littera ius accrescēdi.

Imperator an possit disuestire vasallos suos. dixi ō bis q feu. da. pos. in fi. et de natura feu. in. c. i.

¶ Item quot nominibus nūcupetur. dixi in ti. quis dicatur dux. co. vel marc. c. i. in principio.

¶ Item an possit supprimere et cassare dignitates de medio. dixi i. c. i. ō nā feu. et qli. oli feu. po. alie. i. §. i.

¶ Item qlr eligatur et per quos et de forma electōis et coronationis. et quot et quibus coronis. et in quo loco dixi quis di. dux co. vel mar. c. i. in principio.

¶ Item an papa posset ōponere electores iperij et p se eligere. dixi i. c. i. quis dica. dux co. vel marchio.

¶ Item an existens rome possit facere legē. dixi i ti. cstōnes lotha. imperato. etc. super rubrica.

¶ Itez an et qñ scribit pape debeat se preponere vel postponere. dixi impera. lotha. euge. pape sup rubrica.

¶ Item an in concedendo feudo teneatur obseruare subtilitates feudales. dixi in. c. i. qui. mo. feu. consti. po. et quid sit inuesti. in. §. preterea.

¶ Item an eius sententia sit indistincte seruanda. dixi in. c. i. si de inuesti. inter dominum et vasal.

¶ Item dignitates regales quis concedat an solus imperator. vide in lr̄a dignitates.

¶ Item an et quando appellet se regem. dixi in. c. i. ō no. forma fide. et de pace te. in principio. et vide ō pace constantie in. §. primo.

¶ Itez quot fuerint imperatores Federici. dixi ō pace tenen. in principio.

¶ Itē quot regna habeat. dixi de pace te. in pricipio.

¶ Item an sit obligatus defensare ecclesias. dixi de pace tenen. in prin.

¶ Item an possit renūciare imperio i manib⁹ electorū et an possit reuocare facta per precessores. et de priuilegijs imperatricis. dixi in. c. i. quis di. dux co. vel mar.

¶ Item an habeat de iure omnes nationes sub se et sit dominus totius orbis. dixi quis di. dux co. vel mar. in principio. et de pace iura. fir. i principio. et vide ō pace constan. in principio.

¶ Item an teneatur ire romā pro suscipienda corona. dixi in. §. fi. de pace iura. fir.

¶ Itē an teneat ad fidelitatē p feudo qd̄ tenebat ante susceptū imperiū. dixi in. c. fin. de capi. qui curi. ven.

¶ Item q fuerint imperatores a quibus leges feudales fluxerunt. dixi in prologo libri.

¶ Item quot imperia fuerint. dixi quis di. dux co. vel mar. in prin.

¶ Item an imperium dependat a solo deo. dixi quis di. dux co. vel mar. in prin.

¶ Itē qs sit vnus imperator an romanus vel cstantinopolitanus. dixi quis di. dux co. vel mar. i principio.

¶ Itē quā auctoritatē hz circa legitimationes illegitimoz. dixi plene in. c. nāles. si de feu. fue. contro.

¶ Item an possit deponi a populo romano. vide i littera populus.

¶ Itē an possit renunciare imperio et quando et qualiter et an possit deponi et per quem. dixi quis di. dux co. vel mar. in. c. i. in prin.

¶ Item qualiter tollat legem vel statutum seu cōsuetudinem. dixi in. §. nauigia. et in. §. omnes peregrini. de statu. et consue. contra liber. eccle.

¶ Item videas plurimas questiones ad mām pertinentes de imꝑatore quas scripsi in ti. quis di. dux co. vel mar. in prin. et glo. in. §. cum aūt de pace constan.

¶ Itē an appellet ēt princeps. vide in lr̄a princeps.

¶ Itē de iurisditione imperatoris in qbus singulariter consistat. dixi in ti. quis dica. dux co. vel mar.

¶ Item vide ad materiam in littera rex. in lr̄a princeps. et in littera regalie.

Impotentia an excuset aliquem. dixi de feu. sine cul. nō amit. i. c. ij. et que fuit prima cā benefi. amit. in. §. sed nec alia. et si de feu. fue. contro. in. c. licet. et in ti. hic fi. lex. in. §. i. et de alie. feu. pa. in. c. fi. et in. c. i. de noua fi. for.

¶ Itē an vasallus q nō pōt adiuuare corpore debeat clamoribus adiuuare. dixi in. c. i. ō feu. sine cul. ñ amit.

¶ Item vide ad materiam in littera necessitas. in littera adiuuare. in littera periurus. in littera seruitium. et in littera paupertas.

Imperfectus an succedat in feudo. vide in littera vitiuz. in littera successio. et in littera mutus.

¶ Item an filius imperfecti retineat feudum. dixi in. c. i. an mutus vel aliter imperfectus. et vide ad materiam in littera hermafroditus.

Indicare an quis teneatur maleficium. dixi in. §. preterea. que fuit pria cā benefi. amit. et de statu. et consue. in. §. credentes. et vid̄ in littera malefactor.

Indignatio qd significet. vide in littera verbum.

Indiuisibilia an cadāt in feudo et qualia. dixi in. c. i. de fra. de nouo bene. inue. et vide in littera iura incorporalia. et i littera diuisio. et in littera res.

Infamia an priuet vasallū feu. dixi que fuit prima cā bene. amit. in. §. illud.

¶ Item an quis sit infamis si venit contra iurata. dixi in. §. item sacramenta. de pace iura. fir.

¶ Item an infamia priuet dñm fidelitate vasalli. dixi in. c. i. quo temp. miles. et in. §. fi. per quos fiat iuest.

¶ Item an excuset vasallum si non petijt inuestiturā a domino infame. dixi quo temp. miles. in. c. i. et vide ad materiam in littera fama. et in littera curia.

Infans an possit inuestire. dixi p quos fiat inuesti. in prin.

¶ Item an possit eē miles. vide in littera miles.

¶ Itē an possit recipere iuestiturā. dixi in. c. si minori. si de feu. fue. ptro. et p quos fiat iuesti. in. §. personā.

¶ Item an iuret fidelitatem. dixi in. c. si minor. si de feu. fue. contro.

¶ Itē vide ad mām in lr̄a pupillus. et in lr̄a minor.

Infeudare an possit vasallus suū feudū alteri. vide in littera vas. et i lr̄a dare. et in. c. beneficiū. si de feu. fue. contro.

¶ Item que persone possint infeudare. vide in littera dare. in littera inuestitura. et in littera feudum.

Infinitas an tolleretur. dixi in. §. penul. ō bis qui feu. da. po.

Informatio an possit sumi a teste nō iurato. dixi i. §. si duo de pace tenē. et vid̄ ad mām i lr̄a pbatio. et i lr̄a testis.

Ignorantia an presumat in factis āti qs. dixi de feu. guar. i. §. i.

¶ Item an excuset vasallū a delicto vel negligentia. dixi in. c. i. hic pōt esse titu. qui. mo. feu. amit. et in. c. vasallus et. c. vasallus. si de feu. fue. contro. et qui. mo. feu. ami. in. §. similiter et que fuit prima cā be. ami. in pri.

¶ Itē si per errorē vel ignorātiā sit facta recognitio feudi alr q̄ dēret an noceat. dixi de feu. guar. in. §. i.

¶ Item an excuset vasallū alienātē feudū si ignorabat eē feudū. dixi in. c. si vasallus. et in. c. vasallus si de feu. fue. contro. et in. c. i. de ptro. inter do. et empto.

¶ Item an ignoranti currat prescriptio. dixi in. §. por

ro qualiter olim feu.po.alie.
¶ Jté an allegāti ignorātiā sit credendū.dixi i.c.i.hic p̄t eē tit.q mo.feu.ami.ꝛ i.c.si vasa.si de feu.fue.ctro.
¶ Jté que ignorantia intelligatur tollerabilis ꝛ que non.dixi ꝺ lege corā.in fi.
¶ Jtem siqs ignorāter cognouerit monialē an puniatur dixi i.c.i.hic pōt esse ti.q.mo.feu.amit.
¶ Jté si putabaꝛ vasall⁹ mortuus ꝛ nō sit petita iuesti.ꝛ postea vasall⁹ reuertaꝛ.dixi i.c.i.quo tēpo.miles.
¶ Jté que psone excusentur ab ignorantia vel erroꝛ. dixi in.c.i.de cōtro.inter dominum ꝛ empto.
¶ Jté qd si dn̄s p ignorantiā iuestiturā fecit i psonā alicuius.dixi in.§.psonam per quos fiat iuestitu.
¶ Jté si vasallus p ignorātiā nō petijt inuestiturā infra tēpus debitū.an excusand⁹ sit dixi i.c.i.quo temp. miles ꝛ q̄ fuit prima cā benefi.amit.in pricipio.
¶ Jté an sit differētia inter sciētiā ꝛ ignorantiā dn̄i ifeudātis.dixi i.c.i.i pn̄.ꝺ iuestitu.ꝺ re alieā facta.
¶ Jté vide ad mām in lr̄a iuestitura. in lr̄a delictū.i litterra dubiū.in lr̄a negligentia. in lr̄a restitutio i littera femina.i lr̄a mr̄imoniū.ꝛ in littera moꝛtuus.

Jngratitudo ex qua donatari⁹ p̄uaꝛ donatiōe ꝛ fili⁹ successione.an priuet vasallū feudo.dixi in.§.poꝛro q̄ fuit p̄ma causa benefi.amit.
¶ Jtez ex qbus ingratitudinibus priueꝛ vasallus feudo.vide in lr̄a ꝺlictū.i lr̄a culpa i lr̄a offensio. i lr̄a exh̄redatus. in lr̄a cā.in lr̄a gratia.ꝛ in lr̄a reuocare.

Jnimicus domini si ꝯxerit amicitiaz cū vasallo.ꝛ vasallus cū eo an p̄uabiꝛ dictus vasallus feudo.dixi q.mo.feu.amit.i.§.i.
¶ Jté inimicitia an excuset vasalluz si nō petijt iuestituram infra tp̄s debitum ꝛ quāto tempoꝛe excuset.dixi in.c.i.quo temp.miles.ꝛ vide in lr̄a victus.
¶ Jtem an quelibet inimicitia quam h₃ vasallus cū dn̄o priuet ipsum feudo.dixi in.§.i.qui.mo.feu.amit.
¶ Jtem vide ad materiam.in littera amicitia.

Jniuria que fit in pilādo barbam vel scapilando que ꝛ qualis sit ꝛ qualr̄ puniatur.dixi de pace te.in.§.si quis aliquem.
¶ Jtem quid sit ꝛ quot modis capiatur.dixi in.§. iniuria.de pace iura.fir.super tex.
¶ Jtem quis amittatur ad accusandū in actiōe iniuriarum in.d.§.iniuria.
¶ Jtez que reputetur maioꝛ iniuria an que fit in persona filie vel soꝛoꝛis ꝛ nurus.dixi que fuit prima causa bene.amit.in.§.rursus.
¶ Jtem si remittaꝛ iniuria in foꝛo penitētiali an amplius possit intentari.dixi in dicto.§.iniuria.ꝛ vide ad materiam conscientie.in littera conscientia.
¶ Jtem an liceat premium accipere pro remissiōe iniurie.dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jté pro iniuria illata qualiter debeat cōmensurari pena.dixi de pace iura.fir.in.§.iniuria.
¶ Jtem an actio iniuriarum possit vendi vel cedi.dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jtem an cōdemnatus ex iniuria efficiatur ifamis. dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jté an qs teneaꝛ remittē iniuriā.dixi i.d.§.iniuria.
¶ Jtem quid iuris si iniuria pariat bonum fructum. dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jtem quid si per partiales ciuitatis inferatur iniuria an resartiatur dānum.dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jtem que pena debeat attendi an statuti vel iuris cōmunis.dixi in.d.§.iniuria.
¶ Jtem an pro iniuria possit agi crialiter ꝛ ciuiliter. ꝛ vtrum vna tollatur per aliam ꝛ qua lege puniaꝛ.dixi in.§.iniuria.de pace iura.fir.
¶ Jtem an dn̄s possit agere pro iniuria facta suo vasallo.dixi in.§.iniuria.de pace iura.fir.
¶ Jtem si dn̄s remittit iniuriā suo vasallo ꝺlinquēti an reintegreꝛ sibi feudū ita ꝙ sit nouuz vel remaneat antiquū.dixi in.§.insuper.de probi.feu.alie. per Fede.
¶ Jtem vide ad materiam in littera offensio. in littera delictum. in littera felonia. ꝛ in littera priuari.

Jnquisitō an possit fieri i cāis ciuilib⁹.ꝛ i qb⁹ cāis.dixi i.§.si tres de pa.te.ꝛ vid̄ māz i lr̄a iudex.i lr̄a iurisditō.ꝛ i lr̄a arbitriū.

Jnsidie si fiāt p vasallū dn̄o an p̄uabiꝛ dict⁹ vasall⁹ feudo.dixi i.§.poꝛro q̄ fuit p̄ma cā bn̄fi.amit.ꝛ vid̄ i lr̄a arsaltus.i lr̄a cōspiratio. in littera insultus.ꝛ in.c.si voluerit.ꝺ capi.qui curi.vē.

Jnstrumentū inuestiture si sit amissum.an poterit probari per testes.ꝛ qualiter.dixi in.c.i.qui testes sint neces. ad proban.no.inuesti.ꝛ quid sit inuesti.in.§.i.
¶ Jté an possit formari in prima ꝛ tertia persona ꝛ in tp̄e presenti ꝛ preterito.dixi in.c.i.de no.foꝛ. fide.
¶ Jtem si instrumentum inuestiture dicatur falsū m cui est credenduz.ꝛ qualr̄ fiat indagatio.dixi in.§.itē si instrumentum de notis feudoꝛum.
¶ Jtem vide ad materiam in littera imbreuiatura. in littera breue testatuz.in littera testis. in littera probatio.in littera tabellio.ꝛ in littera inuestitura.

Jnsultus si fiat p vasallū i psōa dn̄i vl̄ ei⁹ bōa an iducat p̄uatōez feu.dixi in.§.similiter.qui.mo.feu.ami.ꝛ que fuit prima causa bene.ami.in.§.poꝛro.
¶ Jtem an confundatur cum vulnere. dixi in.§.similiter.qui.mo.feu.ami.
¶ Jté vide ad mām in lr̄a arsaltus.ꝛ i lr̄a insidie.

Jnteresse an sit resarciēdū ēptori p vasallū illicite vēdētē.dixi ꝺ.p̄hi.feu. alie.p Fede.i pricipio.ꝛ i.§.i.ꝺ ꝯtro.inter do. ꝛ emp.
¶ Jté an veniat interesse intrinsecū ꝛ extrinsecuz per eū qui recusat tradere.dixi de noua foꝛ.fideli.in.§.fi.
¶ Jté an dn̄s teneatur vasallo ad interesse si auferat sibi feudū sed sine culpa vasalli.dixi in.§.penul. de pace iura.fir.ꝛ vide ad mām in littera euictio. in littera expensa.in littera aliēnatio.ꝛ in littera precium.

Jnterpellatio an requiraꝛ in prestatione seruitioꝛū ad q̄ tenetur vasallus.dixi de foꝛ.fide.in.c.i. ꝛ que fuit pria cā bn̄.amit.in.§.sed nec alia.ꝛ si de feu.fue.ꝯtro. in.c. l₃.ꝛ hic fi.lex.in.§.ad hec.ꝛ in.c.fi. an ille qui iterfec. fra.do.ꝛ de pace iura.fir.in fine.
¶ Jtem an sit prestandū incontinenti facta interpellatione an cum aliquo interuallo tp̄is.dixi in.c. licet.si de feu.fue.contro.ꝛ in ti.hic fi.lex.in.§.primo.
¶ Jté an interpellatio dn̄i post culpam vasalli operetur aliquid.dixi in.c.i.quo tp̄e miles.
¶ Jté qd opeꝛ iterpellatō legalis.dixi i.§.i.hic fi.lex.
¶ Jté qd opeꝛ in mā euictionis.vide in lr̄a euictio.
¶ Jté q̄lr̄ fiat iterpellatio.dixi ꝺ pace iura.fir.i fine.
¶ Jté vide ad māz in lr̄a ꝑstatio.i lr̄a offerre.i littera pn̄tare.i lr̄a seruitiū.in lr̄a dies.in lr̄a ipso iure. i lr̄a cōtumacia.in lr̄a citatus.ꝛ in lr̄a moꝛa.

Jnuestitura qd sit ꝛ q̄lr̄ fiat ꝛ quotuplex sit.ꝛ q̄lr̄ p̄beꝛ.dixi i ti.qd sit iuesti.i pn̄.ꝛ.§.i.ꝛ ꝺ ꝯtro.iue.in pn̄.ꝛ i.§.fi. p q̄s fi.iuesti.ꝛ i ti.q testes sint neces.ad.pbā.no.inuesti.
¶ Jté si sit facta per impressionem vel erroꝛē vel alio mō q̄₃ deberet fieri.dixi de feu.guardie.in.§.i.
¶ Jté si super ea fiat ꝯtrouersia qualiter dirimatur. dixi de ꝯtro.inuesti.in pri.ꝛ qd sit inuesti. i principio.
¶ Jtem an possit fieri de feudo adhuc viuētis ꝛ possidentis.dixi in.c.i.hic potest esse ti.qui succes.tene. ꝛ quo tempo.miles.in.c.ij.de feu.da. iuicem legis com. in.c.ij.ꝛ in.c.moꝛibus.si de feu.fue.contro.
¶ Jté qd si iuestiēs putabat vasallū moꝛtuum q viuebat ꝛ iuestiat aliū de feudo q vasallus postea moritur an validabiꝛ inuestitura.dixi in.d.c.moꝛibus.
¶ Jté an itelligaꝛ in dubio facta pro se ꝛ filijs.dixi i .c.i.q.mo.feu.ꝯsti.po.ꝛ de eo q sibi here.q₃ suis i.c.i.
¶ Jtem

¶ Item si vasallus nõ p̃t reperire dñm pro investitura petenda vel sit remotus a loco. qualiter sibi succurratur. vide in lr̃a absentia.
¶ Itẽ an vasallus cõpellat eã ostendere. dixi de ptro. investitu. in pri. que fuit prima causa bene. ami. in p̃n. ⁊ de phi. feu. alie. per fede. in. §. illud quoqꝫ.
¶ Itẽ vtrum in investitura possit prouideri descendentibus futuris etiam si a prin. non sperabat de liberis. dixi in. c. i. de duo. fra. a cap. inue.
¶ Itẽ que psone possint eã facere. dixi de his q feu. da. po. in prin. ⁊ per quos fiat investi. in prin.
¶ Itẽ si a prin. nõ tenuit investitura an ex postfacto possit recõualescere. dixi in. c. ij. quo tempo. mil.
¶ Itẽ ad que bona referatur investitura. dixi p quos fi. investitu. in principio.
¶ Itẽ qd sit disuestitura. ⁊ q̃r fiat. vid i lr̃a disuesti.
¶ Itẽ si recipiat pro se ⁊ filijs masculis. ⁊ his deficientib⁹ pro feminis. q̃r ⁊ q̃n femine intelligant admitti. dixi in. c. i. de eo q sibi here. qꝫ suis mas. ⁊ fe.
¶ Item qualiter cõcipiantur instrumenta super inuestituris feudi tã noui qꝫ antiqui. dixi in ti. quid sit inuesti. in prin. in euidentialibus.
¶ Itẽ an possint eẽ plures iuestiti d eadẽ pbẽda. dixi i. §. p̃terea ducat⁹. d phi. feu. alie. p fe. i scdo notabili.
¶ Itẽ si sit facta pro se ⁊ heredib⁹ suis masculis ⁊ feminis an ⁊ qualiter ⁊ quãdo femine admittantur. dixi in. c. i. d eo qui sibi here. qꝫ suis ⁊c.
¶ Itẽ an frater emens partem fratris teneat petere inuestituram. dixi per quos fiat inuestitu. in. §. i.
¶ Item per quem possit recipi inuestitura. dixi per quos fiat inue. in. §. i.
¶ Item per queꝫ modũ dbeat peti. ⁊ qualiter dbeat fieri: ⁊ qualiter sit p̃standa fidelitas ⁊ quo tempore. dic vt no. p gl. i. §. fi. per quos fi. inue. ⁊ qd dixi in ti. qd pce. d. inuesti. an fide. ⁊ d ca. co. in prin.
¶ Itẽ an dbeat icõtinẽti fieri iuestitura d feudo sup quo versat ꝯtrouersia. an sit neccesse expectare finẽ cõtrouersie. dixi d alie feu. pater. in. §. i.
¶ Itẽ an i iuestitura sit necessaria scriptura. dixi qd sit inuest. in prin.
¶ Itẽ an possit fieri eo pacto vt extneus succedat. dixi de fra. d no. be. inuestitu. in. c. i.
¶ Itẽ an possit fieri vt per dlictũ nõ amittat feudũ. dixi i. §. porro: q̃liter oli feu. po. ali. ⁊ q̃ fuit pria cã be. ami. i. §. fi. in conclusione. vij.
¶ Itẽ si duo ꝯtẽdũt d hrditate dñi an tũc iteri sit petẽda iuesti. p vasal. ⁊ a quo dixi i. c. i. quo tẽpo. miles.
¶ Itẽ si iuestitura fiat de feu. dreuoluto: an mutet nãz. dixi i. c. i. d vasal. dcre. eta. ⁊ de alie feu. pa. in prin.
¶ Itẽ ifra qd tp̃s. ⁊ quo loco dbeat peti. dixi q̃ fuit pria cã bñ. ami. i p̃n. ⁊. l. fi. d phi. feu. alie. p loth. ⁊ d p hi. feu. alie. p fe. i. §. p̃terea siqs. ⁊ i. c. i. quo tẽpo. miles.
¶ Itẽ an minor etas excuset si nõ ẽ petita ifra tp̃s d bitũ. dixi i. §. p̃terea siqs. ⁊ vide in littera minor.
¶ Itẽ an sit necessaria vbi iam semel iuratũ fuit dño ⁊ successoribus suis. dixi q̃ fuit prima cã bñ. amit. in prin. ⁊ vide in lr̃a iuramentum. ⁊ in lr̃a fidelitas.
¶ Itẽ an possit purgari mora in petẽda iuestitura. dixi q̃ fuit pma cã bñ. amit. in pri. ⁊ vide in lr̃a mora.
¶ Item an successor habeat tempus integrum vel solum quod supererat defuncto in petenda inuesti. dixi que fuit prima causa be. amit. in prin.
¶ Item si sit femina que dꝫ petere iuestiturã quod tp̃s habeat ⁊ q̃n incipiat currere vide in lr̃a femina.
¶ Item quid operetur simplex promissio de iuestiẽdo. vide in lr̃a promissio.
¶ Item an possit differri per posthumũ nõdũ natũ. dixi que fuit prima cã benefi. amit. in prin.
¶ Item ex qbus cãis excusetur vasallus si non petijt iuestituram. dixi que fuit prima cã benefi. amit. in p̃n. ⁊ in. l. fi. de probi. feu. alie. per lotha.
¶ Itẽ an successor iuestiẽtis possit cõpelli ad iplẽdũ inuestiturã factã p defunctũ. dixi in. c. i. q succes. tene.
¶ Item an inuestitura facta possit reuocari habetur in. c. si facta. si de feu. fue. contro.
¶ Item an facta inuestitura possit inuestitus propria auctoritate ingredi possessionem feudi. dixi quid sit inuesti. in prin.
¶ Item si plures concurrunt ad idem feuduꝫ producentes diuersas inuestituras quis preferatur. dixi i. §. si duo. ⁊ in. §. si tres. de pace te. ⁊ de lege cora. in. §. si iter. ⁊ de probi. feu. alie. per fe. in. §. pe. ⁊ in. c. si facta. si de feu. fue. contro.
¶ Item per quos testes debeat roborari inuestitura dixi i. c. i. qui testes sint neces. ad pban. no. inuesti. feu. ⁊ de notis feu. in prin. ⁊ in. §. idcirco. ⁊ de consue. rec. feu. in. §. sacramentum.
¶ Item quando dicatur noua inuestitura ⁊ quando dicatur ⁊ intelligatur renouatio antique. dixi in. c. i. q testes sint nec. ad proban. no. inuesti.
¶ Item an vasallus intelligatur satisfecisse per simplicem narrationem circa inuestituram petendam. dixi in. c. i. quo tempo. miles.
¶ Itẽ si dñs nõ vult eã facere. vide in littera dñs.
¶ Item que ⁊ qualis sit inuestitura similitudiaria q̃ fit per ingressum possessionis dño iubente ⁊c. Et qd operet. dixi de ꝯsue. re. feu. i pri.
¶ Itẽ in quibus casibus fiat renouatio iuestiture. dixi de capi. cora. in prin.
¶ Item in petenda inuestitura quid habeat necesse vasallus exprimere. dixi de capi. cora. in prin.
¶ Itẽ si instrumentũ iuestiture dicat tanqꝫ de feudo veteri ⁊ antiquo. qd operentur talia verba. vide i lr̃a feudũ. ⁊ bal. in preambulis feudoruꝫ i tertia diuisiõe. ⁊ dixi in. c. i. de vasal. dcre. eta.
¶ Itẽ qd si iuestitura dicat concedo in feudũ ad vtẽdum ⁊ fruendum an extinguet morte. dixi i qui. cau. feu. amit. in fi. in. q. fi.
¶ Itẽ si istrumentum inuestiture dicatur falsum. vid in littera instrumentũ.
¶ Itẽ si inuestitura dicat ꝯcedo pro annua pẽsione an intelligat feudũ. dixi quid sit inuesti. in pri. ⁊ d cõtro. iuesti. iter mascu. ⁊ fe.
¶ Item an sit necessaria ad ꝯstitutionẽ feudi. vide i littera ꝯstitui.
¶ Item an in dubio itelligatur facta solum de iusto feudo. dixi per quos fi. inuesti. in principio.
¶ Iteꝫ si plures sunt vasalli p diuiso eiusdẽ feudi ⁊ vnus succedat alteri an teneatur iterato petere iuestiturã p ea pte sibi adiũcta. dixi p quos fi. inuesti. i. §. i.
¶ Iteꝫ an in dubio simpliciter recepta censeatur realis vel personalis ⁊ transitoria ad filios. dixi i. c. i. qui. mo. feu. consti. po.
¶ Item si sit facta mihi per me ⁊ heredes meos ⁊ cui dederim. an possim pro libito distrahere ⁊ qualis erit natura dicti feu. dixi in. c. pe. si de fue. contro. ⁊ in. c. i. de feu. non haben. propriam naturam feudi.
¶ Item si plures sunt domini an omnes debent inuestire an vnus pro omnibus. dixi in. c. omnes. si de feu. fue. controuer.
¶ Itẽ qd si iuestitura dicat ꝯcedo tibi ⁊ cui ius dederit qd iportabũt ista v̓ba. dixi qd sit iuesti. i pricipio.
¶ Itẽ quid si sit facta q͛ deficientibus masculis feudum vadat ad vnam feminam ⁊ extant plures femine. dixi in. c. i. de eo qui sibi here. qꝫ suis.
¶ Itẽ quid si sit facta p me ⁊ filijs fratris mei. an filij mei eos excludãt. dixi i. c. i. d eo q sibi here. qꝫ suis.
¶ Itẽ q̃n transit per plures manus feuduꝫ p ifeudationem quale ius remaneat apud vasallos ifeudãtes. dixi in. §. illud quoqꝫ. de probi. feu. alie. p fede.
¶ Itẽ an currat tẽpus petẽde inuestiture ante aditã hereditatẽ. dixi q̃ fuit prima causa bene. amit. in prin.
¶ Itẽ si sit fcã iuesti. nõ p̃stita fidelitate an postea dbeat p̃stari. ⁊. q̃. qꝫtũ tp̃s. dixi q̃ fu. pri. cã bñ. amit. i. §. i.

¶ Itẽ

Tabula Alua. sup feu.

¶ Item

Tabula Alua.sup feu.

Natura feudi que et qualis sit et in qbus cõstat. dixi in .c.i. de natura feu.
¶ Item si alteretur quibus preiudicet. dixi in .c.i. de eo q finem fecit agna.
¶ Itez an possit alterari et modificari et si fiat altera tõ ad quos casus extẽdat. dixi i .§. nulla per quos fiat inuesti. et in .c.i. an agna. vel filius repu. here. et in .c.i. de feu. non haben. propriam naturam feudi.
¶ Itẽ ad mãm vide in lra mutari. in lra feudũ. in littera remissio. i lra refutatio. i lra cleric⁹. et i lra forma.

Naufragium si nauis patiaẽ an liceat auferre de bonis naufragoꝝ et de eius mã et que pena sit. dixi in .§. naufragia. de sta. et consue. ꝯ liber. eccle. tollen. et vide in lra pirate. et in littera alluuio.

Necessitas an excuset vasallũ i alienatione et i ſtractõe feu. dixi õ succes. feu. i .§. hoc quoqz. et quali. oliz feu. pos. alie. in prin.
¶ Itez quod ab initio ẽ voluntatis. an ex postfacto fiat necessitatis. dixi de natura feu. in .c.i.
¶ Itẽ an necessitas nõ habeat legẽ et faciat mutaẽ legem et consuetudinem. dixi qd sit inuesti. in .§. si vero inuestitura. et de pace te. §. fi.
¶ Item vide ad mãm in lra lex. in lra impotentia. et in littera paupertas.

Negatio an possit reuocari et qñ qs possit penitere et venire ꝯ negata. dixi i .§. itẽ si vasallus. de ɔtro. inuesti. et in .c. si vasallus. si õ feu. fue. ɔtro. et vide in lra penitentia. et in lra variare.
¶ Itẽ qs et qñ intelligaẽ negare. dixi in .c.i. de ɔten. inter do. et vas. et in .c. vasallus. si de feu. fue. contro.
¶ Item qualr negatiue positiones formanẽ. dixi i .c.i. de ɔten. inter do. et vas.
¶ Itẽ an negatiua q̃ nõ est probabilis possit p iuramentum explicari. dixi in .c. fi. de feu. da. inuicẽ. l. com.
¶ Item vasallus sciẽter negãs qualr puniatur. dixi õ leg. co. §. fi. et si de feu. fue. contro. in .c. vasallus.
¶ Item qualr subueniatur in iurib⁹ negatiuis oppresso. dixi de mili. vasal. qui contu. est. in fi.
¶ Item vide ad materiam in lra mendacium. in lra periurus in littera celans. in littera negatiua. in littera recusans. et in littera reuelare.

Negatiua an sit probabilis et qñ. dixi in .c. fi. de feu. da. inui. legis com. et vide in lra negatio. et in lra positio.

Negligẽtia qd opeẽ et an possit purgari. vide i lra mora. i lra tps. in lra contumacia. et ad mãm vide in lra ignorantia.

Nepos an capiaẽ ꝑ filio filij. an ꝑ filio fris. dixi i .c. ij. õ feu. mar. et vid i lra fili⁹.
¶ Itẽ an nepos ex filio ꝓmortuo succedat in locum dicti filij pris sui. dixi in .c.i. impator lotha. euge. pape.
¶ Itẽ an succedat i feu. auito nõ obstãte patris delicto. dixi in .§. fi. q̃ fuit pria cã be. amit. in ɔclu. quarta.
¶ Itẽ ad materiã vide in littera successio. in littera filius. et in littera frater.

Nobilitas q̃liter probeẽ et iudiceẽ qs nobilis. dixi de pa. te. in .§. si miles aduersus. et in ti. qs di. dux co. vel mar.
¶ Itẽ qd sit nobilitas et quotuplex. dixi quis di. dux co. vel mar. in fi.
¶ Itẽ qs magis iudiceẽ nobilis. an q acqsiuit ꝓpria virtute vel qui hẽt a genere. dixi in dicto loco qs dic. dux co. vel mar.
¶ Itẽ a quo causeẽ nobilitas generis an a patre vel a matre. dixi quis di. dux co. vel mar. in fi.
¶ Itẽ vsqz ad quẽ gradũ extendaẽ nobilitas. et vtrũ transeat ad filios bastardos. dixi in dicto loco.
¶ Itẽ an plus puniaẽ nobilis q̃z ignobilis vel ẽꝯ. dixi de pa. iur. fir. in .§. si quis vero temerario. et de pace te. in .§. si miles.
¶ Itẽ ad materiam vide in lra rusticus. in littera miles. in littera dignitates. et in littera pugna.

Nomen huius libri feudorũ q̃lis sit. dixi in pambulis libri. et vid i lra liber.
¶ Itẽ an nomina debitorũ cõputenẽ inter bona imobilia. dixi in .c. ij. de feu. cogni. et vide in littera bona.
¶ Item que et q̃lia sunt noia oiuz illorum qui recognoscũt aliq bona ab alijs. dixi in pambulis libri. et vide in lra dñm. et in littera locatio.

Notarius. de materia notarij. vide in littera tabellio.

Nuncius an possit constitui ad iudicia. dixi i .c.i. si õ inuesti. iter dñz et vas.
¶ Item an possit cõstitui ad constituẽdũ feu. dixi in .c.i. qui. mo. feu. cõsti. po. et vide ad materiã i lra ꝓcurator. in lra fidelitas. et in littera possum.

Nuptie inceste que dicanẽ et qualiter puniãtur contrahentes. dixi que sunt regal. et vide ad materiam in littera matrimoniũ.

Obertus de orto quis fuit et vñ fuit et an cõposuerit librũ feudorũ. dixi i pambulis. in prin. et õ feu. co. in prin. et i q. cau. feu. amit. in pn.
¶ Itẽ an eius opinio reprobeẽ. dixi in .c. similiter de capi. qui cur. ven. et in .c. pe.
¶ Item vide i lra liber. et in littera tex.

Obligatio q̃ et q̃lis cadat iter do. et vas. dixi i .c.i. õ for. fide. et i .c.i. de no. for. fide. et vide i lra tributũ. et in ti. hic fi. lex. i .§ fi.
¶ Itẽ an dñs sit in aliquo obligat⁹ vasal. q nõ iurat fidelitatẽ. dixi in .c.i. quali. do. proprie. priue.
¶ Item an debeat quis semp i memoria hẽre ad id qđ obligatus est alteri. dixi in .c.i. de for. fide.
¶ Itẽ vid ad mãm i lra equalitas. i lra fidelitas. in lra ligi⁹. in lra pactũ. in lra fides. et in lra memoria.

Obsides q sint. dixi in pambulis libri. sub questione. vij.

Occulte agẽs et male quã penã icurrat. dixi i .c.i. si õ inuesti. iter do. et vas. et vid ad mãm i lra fra⁹. i lra malignãdi. et i lra dolus.

Offensio qd sit et qd opeẽ. dixi in .§. similiter. qui. mo. feu. amit.
¶ Itẽ si vasal. vl eius filius vel domesticus offendat dñm vel dñm domini sui qualiter debeat reduci ad satisfaciendũ. dixi i .§. illud quoqz. de prohi. feu. alie. ꝑ fe. et vide in lra satisfacere.
¶ Itẽ qñ et qualiter teneaẽ vasallus se seruare ab offensione dñi. dixi i .c.i. de no. fi. for. et que fuit pria causa be. amit in .§. porro.
¶ Item an quis teneaẽ se interponere ad hoc vt non fiat offensio et si nõ facit an puniatur. dixi i .§. pterea. que fuit pria cã bene. amit.
¶ Itẽ si vasallus offendat dñm domini. an amit. feu. dixi de phi. feu. alie. per fede. in .§. illud quoqz.
¶ Item ad materiã vide in littera delictũ. i lra iniuria. in lra dãnũ. et in lra felonia.

Offerre an debeat se vasallus spõte ad ꝓstatõez seruitioꝝ an sit necesse ꝙ interpelletur. dixi in .c. licet. si de feu. fue. contro.
¶ Itẽ ad inuestiturã fiẽdã. an dñs dẽat se offerre vasallo vel econtra. dixi in .§. fi. per quos fi. inuesti.
¶ Itẽ ad materiã vid i lra iterpellatõ. et i lra pñtaẽ.

Officialis si acquirat in officio an presumaẽ acquisiuisse cõtẽplatiõe officij. dixi. de feu. guar. c.i. §. i. et in .c.i. hic potest eẽ ti. q succes. tene. et in .c.i. de conten. feu. inter do. et vasal. õ inuesti. feu. in prin. et vide ad materiam in littera vniuersitas. in lra seq. et in littera gastal.

Officium an possit iterdũ hẽre annexum feu. et qñ. dixi õ feu. guar. in pn.
¶ Item an sublato officio remaneat beneficium. dixi de feu. guar. in prin.
¶ Itẽ an ea que fiunt et contrahunẽ in officio videantur esse

tur eē fcā cōtēplatiōe officij.dixi de feu.guar.c.i.§.i.ꝛ de cōtro.inter.do.ꝛ vasal.c.i.
¶ Itē an finito tpe officij videatur sublatū beneficiū. dixi de feu.guar.in prin.
¶ Itē vid ad mā;.s.i lra pria ꝛ in littera salarium.

Homicidium cōmissuꝫ p vas.an inducat priuationē feu.dixi in.§.similiter.q.mo.feu.amit.ꝛ in.c.i.an ille q interfe.fra.do.ꝛ in.c.fi.que fuit pria causa bene.amit.
¶ Itē q̄ pena imponat̄ homicide.dixi in.§.i.d pa.te.ꝛ de pa.iu.fir.in.§.homicidium.
¶ Itē siquis occidat alium animo se defendendi an puniat̄.dixi in.§.i.de pace tenen.
¶ Itē si vasal.seipꝫ occidat ad quē deuoluat̄ feuduꝫ dixi i.§.fi.q̄ fuit pria cā be.amit.in cōclusiōe.xiij.
¶ Itēꝫ an ex homicidio possit vasallus puniri criminaliter ꝛ ēt pcedi contra eum ciuiliter iure feudali.dixi in.c.i.an ille qui interfe.fra.do.
¶ Itē ad quē spectēt bōa homicide. dixi in.§.homicidiū.d pa.iur.fir.ꝛ i.§.si vero pacis.d pace tenē.
¶ Itē qn̄ homicidiū sit excusabile.dixi in.§.i.de pa.te.ꝛ in.d.§.homicidium.
¶ Itē an homicida priuet̄ feudi pprietate.si est dominus feu.dixi in.c.i.an ille qui interfe.fra.do.
¶ Itē qd si homicidiū sit cōmissuꝫ manu vacua dixi in.d.§.homicidiuꝫ.
¶ Itē qd si mādato prītis occidi aliquē.an sim puniēdus.dixi in.d.§.homicidiuꝫ de pace iur.fir.
¶ Itē qd si vnus pro homicidio cōmisso fuit decapitatus ꝛ indebite ꝛ postea reperiatur alter q dictū homicidium ppetrauit an ēt sit decapitand⁹. dixi i.d.§. homicidiū.d pace iur.fir.
¶ Itē si plures cōmiserūt idē homicidiū:an omnes puniri debeant dixi in.d.§.homicidiū.
¶ Itē an testis q falso d̄posuit sup homicidio cōtra aliquē ex quo fuit decapitatus an ꝛ qualr̄ debeat puniri.dixi in.d.§.homicidium.
¶ Itē ad materiā vide in littera vulneratus.i littera mortuus.ꝛ in littera paricida.

Opinio Opinio q̄ sit sequēda i iudicādo. vid qd dixi d pa.iu. fir.i.§.iudices. q.i.ꝛ vide in lra glosas ꝛ in littera obertus.

Ordo pposterus an vitiet iuestiturā vl̄ actū. dixi i.c.i.qd pce.debe.iuest.an fideli.ꝛ vide in lr̄a fidelitas.ꝛ in littera iuestitura.
¶ Itē quot ꝛ q̄les sint ordines ecclesiastici. dixi epi. vel abba.in prin.ꝛ vide in littera dignitates.
¶ Itē vid ad materiā i littera forma. ꝛ i lra natura.

p

Acientia sine ꝯdictiōe. qd operet̄. dixi i.c.fi. si d iuesti. iter do. ꝛ vas.lis ori.ꝛ q.mo.feu.ami.i.§ ptꝰea. ꝛ vide in lra pn̄s ꝛ i littera ꝯsensus.

Pactum an possit facere licitū qd als nō liceret.dixi q feu.da.pos.in.§.i.ꝛ d feu.nō ha.ppriam naturā feu.in.c.i.ꝛ vide in littera licitū.
¶ Itē an pactū de succedēdo hēat locū qn̄ feudū vacat p delictū vel solū qn̄ vacat per mortē.dixi in.§.si fuerit.q.mo.feu.amit.
¶ Itē an operet̄ plusq̄ lex.dixi d feu.mar.in.c.fi.
¶ Itē an pactū legis cōmissorie ꝛ adiectionis i diē hēat locū in feudis.vide in littera lex.
¶ Itē que ꝛ qn̄ ꝛ qualia pacta ꝛ cōditiones possint apponi in feudis seu in iuestituris feudoꝝ. dixi in.c.i. d feu.da.iuicē.leg.com.ꝛ qd sit inuesti.in.§.fi.
¶ Itē an per pactū possit puideri vt ꝯfaciēs nature feu.incidat in penā cōmissionis.dixi in.§.fi.qd sit inuesti.ꝛ vide bal.i.l.i.de his que pene nomine.
¶ Itē an teneat pactuꝫ vt pater cadat a feu.pp delictū filij.dixi de probi.feu.alie.per fe.in.§.insuper.
¶ Itē an dn̄s ꝛ vasal.possint per pactū recedere ab obligatione inuesti.dixi in.c.si facta.si d feu.fue.ꝯtro.
¶ Itē an per pactū possit dari noua forma ꝯctui. dixi i.c.i.de fra.de no.bene.inuesti.ꝛ d duo.fra.a capi.inuesti.in.c.i.ꝛ que fuit pria cā be.ami.in.§.i.ꝛ in.c. feu. si de feu.fue.contro.ꝛ per quos fi.iuest.ꝛ in.§.nulla.
¶ Item an vbi per pactum erat quis successibilis possit per contrarium pactum effici non successibilis. dixi in.c.filij.si de feu.fue.contro.
¶ Itē an pactū sup iure futuro ꝛ sup futura successione sit seruādum ēt si apponat̄ iuramētū.dixi.in.c.mōribus.si de feu.fue.contro.ꝛ in.c.filij.
¶ Itē pactū psonale liberatoriū qd operet̄.dixi in.c. fi.si de feu.fue.contro.ꝛ de eo qui fi.fe.agna.in.c.i.
¶ Item an pactum interpretetur bm̄ naturaꝫ rei cui imponitur.dixi in.c.fi.si de feu.fue.contro.
¶ Item an per pactum possit prouideri ne fiat reuocatio.vide in littera reuocatio.ꝛ dixi in.§. pe. quali. olim feu.pos.alienare.
¶ Item an possit operari vt collaterales succedant i feudo nouo.dixi in.c.i.de bene.fra.
¶ Item an possit per pactum prouideri ne vasal. alteri infeudet.dixi in.§.i.de capi.cora.
¶ Itē ad quas personas intelligatur extendi pactū. dixi in.c.i.de eo qui fi.fe.agna.
¶ Item an p oia pacta apposita in feudis sint seruāda dixi in.c.sed nec alia.que fuit prima cā be.amit. ꝛ de no.feu.in prin.ꝛ quid sit inuesti.in.§.fi.
¶ Item vide ad materiam in lr̄a pmissio. in littera contractus.in littera inuestitura.in littera successio. in littera transactio.ꝛ in lictera finis.

Papa quam potentiam ꝛ iurisditionē hēat. ꝛ d eius materia plene dixi in.c.i.epi. vel abba.in prin.vbi videas plura ꝛ copiose.
¶ Itē an possit priuare electores imperij. dixi in.c.i. in prin.quis dica.dux co.vel mar.
¶ Item an possit supprimere dignitates ꝛ tollere iura partium.dixi de natura feu.in.c.i.
¶ Item an possit infeudare bona ecclesie.dixi. in.c.i. in prin.epi.vel abba.

Paradoxum quid sit. dixi i.§.i.qs dica.dux co.vel mar.

Partiales q dicant̄.dixi in.c.i.hic pt esse ti.qui.mo.feu.ami. ꝛ vide in littera conuenticule.ꝛ in littera populus.

Pares curie seu curtis qui sint. dixi de feu. guar.in.§.i.ꝛ d ꝯtro.iue.in pri. ꝛ est tex.i.c.i.in prin.si de contro.inuesti.inter do. ꝛ vasal.
¶ Itē an dēant esse iudices vl̄ testes ꝛ qn̄.dixi i.c.i. de cōuen.inter do.ꝛ vasal.in prin.ꝛ vide in lr̄a iudex.
¶ Item an sint necessarij ad inuestituras tam laycorum q̄ clericorum.dixi in.c.i.si de inuesti.inter do. ꝛ vas.lis oria.ꝛ no.plene quid sit inuesti.in prin.
¶ Itē an sint citādi ꝛ expectādi ad iuest.nouā si nō sūt pn̄tes.dixi in ti.qd sit inuest.in.c.i.in prin. ꝛ in.c.i. si d iuest.iter do.ꝛ vasa.lis ori.ꝛ de ꝯsue.rec. feu.i.§.i.
¶ Itē si dn̄s nō hēret pares quid tūc erit fiendum. dixi quid sit inuesti.in.§.iij.ꝛ de probi.feu.alie. p fe. in.§.pe.ꝛ de no.feu.in.§.i.ꝛ qui.mo.feu.consti.po.
¶ Item quare sint necessarij in inuesti.feu.noui. dixi de notis feu.in.§.idcirco.
¶ Itē an sint iudices ēt in feu.nouo.dixi que fuit prima cā be.amit.in.§.i.
¶ Itē si eoꝝ ꝯditio mutet̄ qd tps dēat spectari.dixi i.c.q testes sint neces.ad proban.no.inuesti.
¶ Item quid si dominus non habet nisi vnuꝫ parē. dixi quid sit inuesti.in prin.
¶ Itē i quo loco dēant pares stare in cognoscendo ꝛ iudicādo.dixi in.§.pe.de probi.feu.alie.per fe.
¶ Item an possint recusari.dixi i.c.i.i fi. apud quem vel quos.
¶ Itē q̄lr̄ dēant eligi p ptes i ꝯtrouersijs.dixi in.§.

precium succedat loco feudi.dixi in.c.primo.si de feu. vas.fue.interpel.

¶ Itē an feu.acquisitū ꝺ cōi pecunia sit cōmune.dixi in.c.i.de bene.fra.

¶ Itē an ppssit feudū acquiri p pecuniā. dixi de his q feu.da.po.in fi.ꝛ de nā feu.c.i.ꝛ plene dixi ꝺ be. fra. in.c.i.ꝛ in ti.quemad.feu. ad filios perti. ꝛ de capi.q curi.ven.i.c.pe.

¶ Itē an ea q̄ sunt licita cū pecunia sint licita:similiter absq̧ pecunia ꝛ eꝯ.dixi in ti.queādmo.feu.ad fili. perti.in.c.i.ꝛ de bene.fra.in.c.i.

¶ Itē vide ad mām in littera preciū.in littera moneta.in littera acqri.ꝛ in littera emptio.

Pena an in delictis exacerbet̄ ꝛ qn̄.dixi ꝺ pa.te.i.§.siqs aliū.ꝛ.§.se.i.§.siqs quinq̧.

¶ Itē pene pecuniarie ad quē spectare ꝺeānt.dixi ꝺ pa.te.in.§.siquis aliquem.

¶ Itē an pena simpliciter iducat̄ in duplo.dixi ꝺ pa. tenen.in.§. siquis duos.

¶ Itē an multipl'r pēa possit iponi. viꝺ i lr̄a delictū.

¶ Itē an pena armoꝝ confundat̄ cū vulnere.dixi de pa.te.in.§.siqs rusticus.

¶ Itē an pene cōmensurent̄ cū delictis. dixi i.c. i.de vasal.qui ꝯ cōsti.lotha.feu.alie.

¶ Itē an vltra penā teneat̄ qs ēt ad emēdā. damni. de pa.iur.fir.i.§.siqs vero temerario.ꝛ ꝺ pace tenēda. in.§.siquis aliquē.ꝛ.§.homicidiū.

¶ Itē pena capitalis q̄liter deāt intelligi.dixi i.§.homicidiū.de pace.iur.fir.in.i.no.

¶ Item an ꝛ q̄liter quis propter iobedientiā puniatur.dixi de pace tenē.i.§.si clericus.

¶ Item an pena noua tollat antiquā.dixi de pace iura.fir.in.§.iniuria.

¶ Item que ꝛ q̄lis pena debeat cōmensurari ꝓ iniuria illata.dixi in.§.iniuria.de pace iur.fir.

¶ Item pro mutilatione membri q̄lis pena statuat̄. dixi de pa.iur.fir.in.§.homicidium.

¶ Item si nō pōt solui pena in totum vel pro pte qd fiēdum.dixi i.§.qui vero.de pa.iur.fir.ꝛ vide.s̄.in littera paupertas.ꝛ in lr̄a solutio.

¶ Item que differētia sit iter penā ꝛ mulctā ꝛ ꝺ eiꝰ mā.dixi in ti.que sunt regalia.

¶ Itē an maior pena imponat̄ nobili q̄ɜ ignobili vel eꝯ.dixi de pa.iu.fir.in.§.i.ꝛ vide in lr̄a nobilitas.

¶ Item quid hēat taxare iudex in rōne penaruɜ. dixi de pa.iu.fir.in.§.iniuria.

¶ Itē an pena ꝛ mulcte possint relaxari.dixi in.§.itē nulla.de statu ꝛ ꝯsue.ꝯ liber.eccle.

¶ Itē ad mām i littera mulcta.i littera ꝯdemnatō. i littera dānuɜ.i littera equitas.i littera pem̄.i littera delictum.ꝛ i littera homicidium.

Penitētia an excuset vasallum a ꝺlicto i choato.dixi q.mo.feu.amit. i §.i.ꝛ que fuit prima cā be.amit.i.§.sed ꝛ qui delator i.q.vij.ꝛ i.c.si vasallus.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ de capi. q cur.vē.i.c.si voluerit.

¶ Itē an dn̄s qui iuestiuit poterit penitere ꝛ reuocare dixi i.§.si fcā.ꝛ i.c.pe.si de feu.fue.ꝯtro.

¶ Itē vide ad māɜ in littera reuocatio.i lr̄a negatō. in littera variare.ꝛ in lr̄a petere.

Pensio an sit soluēda per vnū ex vasallis q solus habitauit totam domū feudalem.dixi in.§.ꝯterea ducatus.de ꝓhi.feu.ali.per fe. ꝛ vide ad mām in littera locatio.

Peregrini an libere hospitent̄ ꝛ testētur ꝛ de eoruɜ materia.dixi in.§. oēs peregrini.ꝛ de sta.ꝛ consue.ꝯ liber.eccle.

¶ Itē an possint portar̄ arma ꝛ trāsire p agros alie. dixi de pa.te.in.§.mercator.ꝛ in.§.fi.

¶ Itē an possit capi pro repsaleis.dixi in.§.oēs peregrini.de sta.ꝛ cōsue.ꝯ liber.eccle.

¶ Item vide ad materiam in littera itineranti.in littera hospes.ꝛ in littera arma.ꝛ quod dixi de pace te. in.§.si iudex.in vlti.no.

Periurus an amittat feu.dixi que fuit ꝑma causa be.amit.in.§.illud. ꝛ de for.fide.in.c.i.ꝛ no.in.§.ij.qui mo.feu.ami.

¶ Item si vasal.non liberet dominum a periurio. an amittat feudum.dixi in.c.si.de alie.feu.pater.ꝛ in.c.licet.si de feudo fue.contro.

¶ Iteɜ an ille qui non potest adimplere promissa iurata pp impossibilitatem ꝛ paupertatem incidat in periurium.dixi in.c.si.de alie.feu.pater.ꝛ in.c.licet. si de feu.fue.contro.ꝛ in.c.i.de no.fide.for.ꝛ que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed nec alia.

¶ Itē vide ad materiā in lr̄a ꝓmissio.in littera negatio.in lr̄a ipotentia.in littera veritas.ꝛ i lr̄a mēdaciū.

Permutatio an sit licita i feudo.dixi ꝺ ꝓhi.feu.alie.p fe.i pn.

¶ Itē vide ad materiā i lr̄a cambiū.ꝛ in lr̄a species.

Personarum varietas an adducat varietaē in iure.dixi ꝺ natura feu.in.c.i.ꝛ si de inuesti. inter do.ꝛ vasallū.c.i.

¶ Itē an ꝑsona q̄libet possit inuestituram accipere sine diia ꝑsonarum.dixi p quos fi.inuesti.in.§. ꝑsonam.

¶ Item vide ad materiam.in littera differentia.i littera domestica.ꝛ in littera locus.

Petere si volunt plures idem feudū.vide in littera inuesti.ꝛ in lr̄a cōpetitores.

¶ Itē si petij feudū ꝛ succubui an potero idē petere vt allodiū.dixi in.c.si vasallus.si de feu.fue.contro. ꝛ vide in littera allodium.ꝛ in littera variare.

¶ Item inuestitura.ɜ.quātum tempus debeat peti.dixi in.c.i.quo tempo.miles.

¶ Item ad materiam vide in littera inuestitura.i littera tempus in littera species.ꝛ in littera actor.

Pignus si dicatur esse ea res que possidet̄ pro feudo quis debeat ꝓbare. dixi de contro.inuesti.in.§.similiter.ꝛ de ꝯten.inter do. ꝛ vas.in.§.similiter.

¶ Item an iudex laycus cognoscat de pignoribus ꝛ sequelis.dixi de contro.inuesti.in.§.similiter.

¶ Item an pignus cadat vel possit constitui i feudo siue in re feudali.dixi de alie.feu.in prin.ꝛ de feu. da. inuicem legis cōmis.in.c.i.ꝛ de capi.cora.in.§. preterea.ꝛ de probi.feu.alie.per fe.in prin.ꝛ qui. mo. feu. amit.in.§.si libellario.ꝛ de inuesti.de re alie.fac. in.§, fi.ꝛ de capi.cora.in.§.i.

¶ Item an pignus possit dari creditori insolutum.dixi in.i.de feu.da.inui.legis com.

¶ Item an possit prescribi pignus iure feudi.dixi i.c. i.in fi.de feu.da.inui.legis com.

¶ Item an dominus possit pignori obligare suam ꝓprietatem.dixi de probi.feu.alie.per fede.in prin. ꝛ i .c.ij.quo tempo.miles.

¶ Item an vasallus possit pignorare feudum domino vni ex dominis vbi sunt plures.dixi de probi. feu. aliena.per fe.in prin.

¶ Item si vasal.pignorauit feudum domino. an ipse dominus lucrabitur fructus.dixi in.c.i.de feu.da. inuicem legis com.

¶ Iteɜ que ꝛ qualia pacta possit apponi in pignoratione feudorum vel aliarum rerum.dixi in.c.i.de feu. da.inuicem legis commis.

¶ Item vide ad materiam in littera tenuta.in littera hypotheca.i littera executio.ꝛ in littera creditor.

Pirate qui sint ꝛ de mā piratarum.dixi i.§. nauigia.ꝛ de sta.ꝛ cōsue.ꝯ lib.eccle. ꝛ vide in littera naufragium.ꝛ in lr̄a gabella.

Piscationes ad quē spectēt ꝛ ꝺ earū mā.dixi i ti.que sunt regalie. ꝛ vide ad mām in lr̄a flumen. ꝛ in lr̄a portus.

Populus an possit cõstitui i negligẽtia. dixi i.c.i.si ð iue.iter do.⁊ vas.

¶ Itẽ an populus romanus possit ðgradare iperatorẽ ⁊ ipm deponere.dixi in.c.i.si de inuesti.iter do.⁊ vassalis oĩa.⁊ vide in littera roma.

¶ Itẽ vide ad mãm i littera vniuersitas.i littera ciuitas.⁊ in littera partiales.

Portus quid sit ⁊ ad quem spectet. dixi i.c.i.q̃ sunt regalie.⁊ við ad mãm in lr̃a gabella.⁊ in littera ripaꝝ.

Possessio feudi an dẽat tradi p dñ̃z vas. pcise.dixi de ptro.inuesti.i pñ. i ij.no.⁊ de no.for.fi.c.p̃rio in fi.⁊ si ð feu.fue.cõ. in.c.si fcã.⁊ que fuit p̃ria cã be.amit.in.§.i.

¶ Itẽ an sit dare aliquã cautelã mediãte q̃ hẽat possessionem.dixi i dicto.c.si fcã.si de feu.fue.cõtro.

¶ Itẽ qd opereẽ possessio.dixi de ptro.inuesti.i.§.siqs de mãso.⁊ i.§.cũ aũt ⁊ i.c.i.ð pte. feu.iter do.⁊ vas.⁊ de pten.iter.do.⁊ vas.ð iue.feu.c.i.⁊ quid sit inuesti.in §.ij.⁊ de ptro.iter mas.⁊ fe.in.c.i.

¶ Itẽ an corporalis possessio inducat rectũ feudũ.dixi in titulo qui.mo.feu.cõsti.po. ⁊ i titulo qd sit iuesti. in.§. iij.

¶ Itẽ possessio ãnalis in qua pseuerauerit vas.pacifice qd opereẽ.dixi in.c.ij.in fi.si ð iuesti.inter do. ⁊ vassalis oĩ.⁊ de cõtro.iter vas.⁊ epi.c.i.⁊ de succes.rec.feu. in prin.⁊ i.§.fi.

¶ Itẽ q̃liter trãsferaẽ ⁊ acquiraẽ in iuribus incorpalibus.dixi de psue.rec.feu.in pri.

¶ Itẽ an possit fieri inuestitura ð feudo p aliũ possesso.dixi in.c.ij.quo tẽpo.miles.⁊ de feu.da. iuicem legis co.in capitulo.ij.⁊ vide in lr̃a inuestitura.

¶ Itẽ an possessio trãsferaẽ p solã iuestiturã.dixi i ti. quid sit inuesti.i pri.⁊ si de feu fue.ptro.i.c.si fcã.⁊ de no.fi.for.in fi.

¶ Itẽ apud quẽ ðbeat remanere possessio feu.donec pẽdet qð status vasalli.dixi in.c.i.si de feu.fue.cõ.

¶ Itẽ si vas.cadat a possessione:an teneaẽ iteꝝ tradere.dixi in dicto capitulo si facta.si de feu.fue.cõtro.

¶ Itẽ si dñs iuestiat duos ⁊ tradat possessionẽ scðo. dicendo saluo iure p̃mi.við in lr̃a protestatio.

¶ Itẽ si inuestiuit duos diuerso tpe ⁊ vterqꝫ sit adeptus possessionẽ qs pferaẽ.dixi in.c.si fcã.si ð feu.fue. cõtro.⁊ vide in littera iuesti.

¶ Item an intelligatur translata licentia ingrediendi possessionem per inuestiturã abusiuaꝫ.dixi hic põt esse ti.q succes.te.

¶ Iteꝫ an possessio adepta in vna feudali trahat ẽt alĩs res i eadẽ iuestitura seu p̃ctu descriptas. dixi i ti. quid sit inuesti.in pri.⁊ de cõtro.inter mas.⁊ fe. ð bñ. in.c.i.⁊ vide in littera pars.

¶ Itẽ an inducat p̃sumptionẽ p possidẽtẽ.dixi in.c. si de feu.fue.cõtro.⁊ i.c.i.in pri.de psue.rec.feu. ⁊ i.§. fi.⁊ de cõtro.inter mas.⁊ fe.de bene.in.c.i.ð notis feu doꝝ.in.§.si instr̃m.⁊ de cõtro.inuest.in prin.

¶ Itẽ si nõ tradaẽ per dñm an sibi possit ðnegari fidelitas.vide in lr̃a fidelitas.

¶ Itẽ si dñs differt tradere an tenebiẽ ad oĩa damna vasalli.dixi i.c.si fcã.si de feu.fue.ptro.

¶ Itẽ an pẽdente ptrouersia feudi sit possessor ⁊ ei⁹ heres cõseruãdus in possessione.dixi i.c.i.⁊.ij.si ð feu. fue.contro.

¶ Itẽ q̃lis ðbeat esse posſio in feudo ad hoc vt vera posſio itelligaẽ.dixi in.c.si fcã.si de feu.fue.con.

¶ Item an possit inuestitus propria auctoritate igredi posſionem.dixi in.c.i.⁊.ij.si de feu.fue.ptro.⁊ in ti. quid prece.debe. inuesti.an fidel.

¶ Item per quos testes probetur posſio.dixi ð pace tenen.in.§.si tres.

¶ Item an cã posſorij expediatur prius quam cã petitorij inter vasallos.dixi in.§.si tres.de pa.te.

¶ Itẽ an possidẽti possit p dñ̃z gratificari absqꝫ alia probatione.dixi de pace tenen.in.§.si tres.

¶ Itẽ an simplr̃ pmissio de inuestiendo obliget dñ̃z ad tradendum possessioneꝫ.vide in littera promissio.

¶ Item quid operetur ingressus possessionis domino iubente.habetur de consue.rec.feu.in prin.

¶ Item an ⁊ quãdo ⁊ p quos actus intelligatur apprehensa possessio.dixi de psue.rec.feu.in prin.

¶ Itẽ si nõ fiat p eũ q tradere dꝫ.við in lr̃a traditio.

¶ Itẽ q̃liter probari debeat possessio continua. dixi i.c.siqs p triginta i primo notabili.si de feu.fue.ptro.

¶ Item an possessio carboniana hẽat locũ in feudis dixi in.c.i.an agna.vel filius repudi.heredi.

¶ Itẽ que possessio sit apud dñm ⁊ q̃ apud vas. naturalis vel ciuilis.dixi.§.de no.fi.for.in fi.super tex.

¶ Item si possessio tradita sit vitiosa an sufficiat. dixi per quos fi.inuesti.in prin.⁊ de contro.inuesti.i pri. ⁊ de no.fide.for.§.fi.

¶ Item an videatur tradita possessio quãdo qs constituit se p̃cario noĩe possidere. dixi in ti.quid iuris si post alie.feu.illud recuperet.

¶ Item an currat tempus petende inuestiture vasallo qui non est in possessione donec alter possidet. dixi que fuit prima cã be.amit.in prin.

¶ Item vide ad mãm in littera precaria.in lr̃a inuestitura.⁊ in lr̃a traditio.

Possum p alium id qð possum p me. dixi ð lege co.i.§.ex eadẽ.⁊ i.§.ꝫ vtꝝ. per quos fi.inuesti.⁊ vide in littera procurator.

Positio negatiua q̃liter formetur.vide i littera negatio.

¶ Itẽ que magis nocet actoris vel rei.dixi in.c.i. de ptro.inter vasallum ⁊ epi.⁊ vide in littera assertio.

Precaria precariũꝫ p̃carie p̃cario qd sint ⁊ de dĩa ipsorum. dixi in precabulis.q.fi.ver.notãdum.

¶ Itẽ an qñ quis cõstituit se p̃cario noĩe alteri⁹ possidere an videatur trãstulisse corporalem possessioneꝫ feudi.dixi in.c.i.qd iuris si post alie.feu.illud recupe.

¶ Item vide ad mãm in littera possessio.

Precium an dẽat restitui si petatur rescĩdi p̃ctus.dixi ð his qui feu.da. pos.§.fi.p quos fi.inuesti.in.§.i.⁊ ð probi.feu.alie. per fe.in prin.⁊ ð feu.da.mili.valua.in.c.i.⁊ si de feu. feu. contro.in.c.ticius.

¶ Item quãdo intelligatur precium iustum.dixi i.§. primo per quos fi.inuesti.

¶ Itẽ vbi venditio nõ tenet an p̃cium sit restituẽdũ emptori.dixi i.§.i.p quos fi.inuesti.⁊ ð probi.feu.alie. per fe.in prin.in vl.no.⁊.q.vij.⁊.viij.⁊ seq.

¶ Item an vtilitas precij corroboret p̃ctum vel faciat presumi fraudulentum.dixi in.§.donare. q̃li.olim feu.po.alie.

¶ Item an possit taxari rebus alienis.dixi de pa. te. in.§.post natale.

¶ Item an vasallus capere possit p̃cium pro ifeudãdo alteri.dixi in.§.i.de capi.corra.

¶ Item an lꝫ id qð lꝫ cũ precio liceat ẽt gratis ⁊ eꝯ. dixi in.c.i.de bene.fra.

¶ Item an veniat precium restituendum de re prohibita alienari si alienetur.dixi de probi.feu.alie.per fe.i prin.⁊ vide in littera alienatio.

¶ Item vbi vasallus caret feudo an debeat carere ẽt precio.dixi de nã feu.in.c.i.

¶ Item vide ad materiã in lr̃a extimatio. in lr̃a emptio.in lr̃a expẽsa.in lr̃a iteresse.i lr̃a pecunia.in lr̃a venditio.in littera emptio.⁊ i lr̃a fraus.

Precise an quis compellatur ad tradẽdũ. dixi in.c.si fcã.si de feu.fue. contro. ⁊ vide in littera traditio.

Preferri quis debeat in redimẽdo an dominus vel agnatus vel extrane⁹ dixi per quos fi.inuesti.in.§.i.

¶ Item

rialis.dixi in dicto loco super rubrica.z vide ad mate riã in lĩa imperator z in lĩa rex.

Remissio in dlic.an z qñ z cuius expẽ. sit fienda. dixi de pace tenen. in.§. si iudex.

¶ Itẽ an remissio culpe z felonie alteret nãz feu.dixi in.c.i.de vas.decre.eta.z vid ad materiã i lĩa natura.

¶ Itẽ an si post culpã cõmissam recipiat vasallus p dominuz an videatur remissa culpa.dixi in.c.i.quo tẽ pore miles.

¶ Itẽ vide in lĩa seruitiũ.in littera delictũ. in littera dolus.z in littera gratia.

Renouatio inuestiture qd sit. dixi in.c.i. quo tem.miles.

¶ Itẽ infra quot tps debeat peti z qualiter istrumẽ tũ debeat formari.dixi in.c.i.in prin.q.cau.feu.amit.z in.l.fi.de.pbi.feu.alie.per loth.

¶ Itẽ an possit fieri de feu. alienato dixi in .§.pterea de capi.cor.

¶ Itẽ ex quibus cãibus sit reuocatio inuest.dixi d ca pi.cor.in principio.

¶ Itẽ si petat renouationẽ fieri p dñz elapso iaz tpe petẽde inuesti.an videat dñs taliter petendo remittet culpã vas.dixi in.c.i.quo tẽpo.miles.

¶ Itẽ vide ad mãz in lĩa inuestitura.z in lĩa tps.

Renunciari an possit nãe feu. dixi in.c. i.de feu.da.mili.valua.

¶ Itẽ an possit renũciari iuri.p se introducto. dixi i .§.porro qliter olim feu.po.alie.z q.mo.feu. amit.i.§. pterea.z in.c.i.de cõtro.feu.apud pa.ter.

¶ Item an vasallus possit renũciare feu. inuito dño. dixi in.c.fi.d capi.q curi.vẽdi.z de.pbi.feu.alie.p fed. in.§.calidis.

¶ Item an q semel renũciauerit vtrum possit penite re z reuocare.dixi in.c.i.in fi.de bene.fe.

¶ Itez an possit renũciari iuri succedendi.i feudo.di xi i.c.i.de eo q finem fecit agnato.

¶ Itẽ an renũciatio generalis cõprehẽdat legitimã dixi in.c.in generali.si de feu.fue.contro.

¶ Itẽ si prior agnatus ad quem feu.est puenturũ pa tiat inuestiri sequentẽ an videat tacite renũciare z sibi pĩudicare.dixi in.§.pterea.qui mo.feu.amit.

¶ Itẽ an filia q̃ renunciauit bõis pr̃nis intelligat re nũciasse feudo.dixi i.c.i.de eo q finẽ fec.agna.

¶ Itẽ ad mãm vide in littera refutatio.in littera ge nus. in littera finis.z in lĩa sequenti.

Repudiare an qs possit hẽditatẽ z re tinere feudũ.dixi i.c.filius d cap.q curi.vẽ.pleni⁹.i.c.i.an agna.vl fili⁹ repu.hr̃.

¶ Itẽ siqs repudiauit hereditatẽ z feu. z postea re piat retinere bona feudalia an teneat ad seruitia.dixi i.c.i.an agna.vel fili.repudi.hr̃di.

¶ Itẽ vide in littera heres. z ad materiam repudia tionis vide in littera pcedenti. in littera refutatio.in lĩa suus.z in littera renũciari.

Res an iducat diuersitatẽ in iure vbi qlitas rei diuersificat.dixi d feu.marchie.in.c.i.

¶ Itẽ in qbus reb⁹ pstat feudũ.vide in lĩa feudũ.

¶ Itẽ an res prohibita alienari possit in feudum da ri.dixi in.§.i.per quos fiat inuesti.

¶ Itẽ si res feudalis ẽ indiuisibilis q̃lr dducat ad di uisionẽ z q̃lr accrescit.dixi in.c.i.de fra.d no.be.inuest. z ibi dclaraui que res indiuisibiles dãtur in feudum.

¶ Item an res semel extincta possit resuscitari z redi re in pristinum statum.dixi i.c.i.qd iuris si post alie. feu.illud recupe.

¶ Item an res iter alios pĩudicet alijs.dixi i.c.si va sallus si de feu.fue.contro.

¶ Item an res cões possint dari in feudũ. dixi de no tis feu.in.§.item sciendum.

Itẽ an res feudales possint pmutari.vid i lĩa cãbiũ.

¶ Item vide ad mãm.in lĩa bona.

Reseruatio pris qd operat in feu.dixi de ptro.inuesti.i.§.siqs d maso. z qui.mo.feu.amit.in.§.fi.z vide in littera pars.

Resoluto iure datoris an itelligat resolu tum ius acceptoris.dixi d con tro.inuesti.i.§.fin.z q.mo.feu.amit.in.§.rursus. z i.c.ij. apud quẽ vel quos.z de ali.feu.in.§.z si clientulus.z vi de ad mãm i lĩa mortuus.in lĩa reuerti.z i lĩa apit.

Respondere an teneat vasallus dño vtrum res sit feudalis. dixi in.c.vasallus.si de feu.fue.contro.

¶ Item quid si vasallus dubitat qualiter debeat re spondere.dixi in.d.c.vasallus.si de feu.fue.contro.

¶ Itẽ qd si vasall⁹ rñdeat obscure dño iterrogãti an res sit feudalis.dixi in.c.vasallus.si de feu.fue.contro.

¶ Itẽ qd si in termino statuto nõ rñdeat dño vasal. an res sit feudalis an elapso termino possit rñdere.di xi in.d.c.vasal.z ad materiam vide in lĩa mẽdatiuz. in littera dubium.z in littera mora.

Restõ an sit concedenda minori aduersus tẽ pus elapsum in petenda inuesti. dixi q̃ fuit prima causa be.amit.in prin.z de probi.feu.alie. p Fede.in.§.preterea siquis.

¶ Itẽ an restitutus recupet bõa.vide i lĩa bãni.

¶ Itẽ si dñs restituat feu.d nouo ipsi vas.q illd ami serat an illud tenebit prout prius dixi in.§. insuper de probi.feu.alie.per Fe.z in.c.i.d vasal.decre.eta. z i ti. hic finitur lex.in principio.

¶ Item qualiter fiat in iuribus negatiuis.dixi de mi lite vasal.qui contumax est in fi.

¶ Item vide ad materiam in littera mora.in littera cõtumacia.in littera ignorantia.z in littera minor.

Resuscitare an possit res semel extincta. dixi i.c.i.qd iuris si p⁹alie. feu.vasal.illud recuperet.vide ad materiam in littera confirmatio.z in littera res.

Retinere an qs possit feudũ donec sibi sa tisfiat.dixi i.c.si vasall⁹ si d feu. fue.contro.z in titulo hic fi.lex in.§.si vasallus.

¶ Itẽ an possit qs retinet feudũ repudiata hẽditate dixi in.c.i.an agna.repu.hr̃di.z vide in lĩa repudiare.

¶ Itẽ vid ad mãz in lĩa cõpẽsatio.z in lĩa expensa.

Reuelare an dẽat vasall⁹ dño si sciat sibi dãnũ vel pıculũ iminere z si nõ faciat an puniat.dixi q̃ fuit pria cã bñ.amit. i.§.prete rea.z vide ad mãm i lĩa secretũ.in lĩa manifestãs. in lĩa celãs.in lĩa mẽdatium.z in littera negatio.

reuerti feudũ ad quem dẽat si illud amittat ex negligentia ñ petite inuestiture. di xi i.c.i.quo tpe miles.z q̃ fuit pria cã bñ.amit. in.§.fi.

¶ Itẽ si pp delictũ cõmissũ vel pp alienationẽ amit tat feudũ ad quẽ dẽat reuerti.dixi que fuit pria cã be ne.amit.in.§.fi.z in ti.si vasal.feu.priue.cui defer. dẽat in.c.i.z d val.q p pstí.lotha.feu.alie.in.c.i.z de pace te nẽ.in.§.siquis aliquẽ.z de probi.feu.alie. per Fe.in.§. calidis.z de succes.feu.in.§.hoc quoqz.

¶ Item an reuertat feudũ ad agnatos mortuo vasal lo q ifeudauit alteri.dixi p quos fi.inuesti.in.§.iz z res.

¶ Item an reuertatur feudum propter culpam vasal li ad priorem dominum vel ad secundum.dixi in .§.il lud quoqz.de probi.feu.alie.per Fe.

¶ Itẽ ad quẽ reuertat si vasall⁹ de feu. disposuit i vl tia volũtate.dixi d.pbi.feu.alie.p Fede.in principio.

¶ Item ex quibus causis reuertatur ad dominũ ex quibus ad agnatos.dixi plene que fuit prima cã. bñ. amit.in.§.fi.in conclusionibus.z in.c.si vasallus. si de feu.fue.contro.z de succes.feu.in.§.hoc quoqz.

¶ Item vide ad materiam in lĩa feudum. in littera frater.i lĩa successio.i lĩa alienatio.i lĩa aperitur.in lĩa resoluto. z in littera seq.

reuocatio inuestiture an possit fieri per dñm.dixi qui succes. tene.in.c. i.z de

Simplicitas.

Tabula Alua.sup feu.

dixi in.c.ij.si de inuesti.inter do.ꝛ vas.lis ori.ꝛ in.c.i.si vasal.feu.priue.cui defer.debe.ꝛ vide in lra inuestitu.
¶ Item an infamia repellet a testimonio.dixi in .c.i. an re.sint te.qui pa.esse debe.
¶ Ité an in defectu pbatois recipiant testes q alias nō essent habiles.dixi in.§.ꝛ cum das.de psue.re.feu.
¶ Ité quot testes requirant ad probandū ingratitu dinē ꝛ culpā seu dlictū vasalli.hr i ti.quot testes sint neces.ad pbā.no.ingrati.ꝛ vide in lra delictum.
¶ Item an probatio testium possit sumi ō domo ad uersarij.dixi i.c.ij.si de iuesti.iter do.ꝛ vasal.lis oria.ꝛ qd sit iuesti.i.§.i.
¶ Item si testis dixerit extra iudiciū se recordari vel se non iterfuisse ꝛ postea i iudicio deponat super fcō an credatur sibi.dixi qd sit iuesti.i.§.i. ꝛ de notis feu. in.§.notandum.
¶ Ité an vnus solus testis cōcorditer electus p ptes plene probet.dixi i.§.sacramentum.de consue.rec. feu.
¶ Ité quo tempore ispiciatur conditio testis. dixi in ti.an re.sint testes q pa.esse desie.ꝛ i .c.i. q testes sint neces.ad proban.no.iuesti.
¶ Itē que ꝛ qualis forma obseruari dbeat i exami nādo testes.dixi de pa.te.in.§.si tres
¶ Ité an femina possit esse testis in mā feudali.habe tur ꝛ dixi i.c.i.qui tes.sunt neces. ad pban.no.inuesti.
¶ Ité an vnus testis faciat semiplenā pbationē vl aliqd indiciū dixi i.§.sacramētū ō cōsue.rec.feu.
¶ Ité si vasallus testificet cōtra dnz an priuet feudo. dixi de cōsue.rec.feu.i.§.similiter.
¶ Ité an formatio possit sumi a teste non iurato.vid in littera informatio.
¶ Item testis falsus super homicidio ex quo qs.dā natus ē an puniatur tanquam homicida.dixi in.§.ho micidium.de pa.iur.fir.
¶ Item quot testes sufficiant regulariter ad aliquez actum.dixi in.§.i.de notis feu.ꝛ quid sit inuesti.in pn. ꝛ de pace te.iu.§.si tres.
¶ Item in quibus casibus reqrantur qnqz testes.di xi in ti.que sunt regalie.
¶ Item si testis dicat se aliter deposuisse qz sit scrip tum cui credatur.dixi de notis feu.in.§.notanduz.
¶ Item q sint testes sacramentales ꝛ qualr iurēt.vi de in lra sacramentale.
¶ Item an testis debeat esse de eadem prouincia in mā feu.dixi in.§.si tres de pa.te.ꝛ de no.feu.i.§.i.
¶ Ité si in ꝯctu iterfuerunt a principio testes neces sarij q postea mortui sunt an ꝛ qualr pbabit ꝯctus. dixi in.c.i.q testes sint neces.ad pban.no.inuesti.
¶ Ité an testis q semel dposuit possit cōpelli iterato ad testificandū. dixi in.§.notādum.de no.feudorum.
¶ Ité vide ad materiā in lra pbatio.in lra sacramē tales.in lra informatio.in lra parce.ꝛ in lra iuesti.

Textus libri feudoꝝ qui fuerit auctores. di xi plene in prologo.
¶ Ité quare circa declarationē textualis lre i lib.feu doꝝ est multū isistēdū.dixi ō his qui feu.da.po.i pn.
¶ Ité quare in textu dēat figurari casus in lib.feudo ruz.dixi ō his q feu.da.pos.in prin.ꝛ vide ad materiā in littera casus in littera cōmentatores i littera rubri ca.ꝛ in littera liber.

Titulus qd sit.dixi epi.vel abba.in prin.su per tex.

Traditio feudi si ñ fiat vel viciose fiat qd opeꝛ.dixi i.c.i.i si.de no.for.fi. ꝛ p quos fi.inue.i pn.ꝛ de ꝯtro.iter vas.ꝛ epi.i.c.i.in fi.
¶ Ité an sit neccessaria ad hoc vt p alienationez fiat puatio feu.dixi que fuit pma cā be.amit.in.§.fi.in con clusione.xliij.ꝛ vide in littera alienatio.
¶ Ité an dns cōpellat precise ad tradendū possessio nē feudi.vide in lra possessio.
¶ Ité vide ad materiam in littera euictio. in littera possessio.ꝛ in littera precise.

Transactio an possit fieri p vas. sup re feudali.dixi in.c.si vasallus. si ō feu.fue.contro.inter vasa.ꝛ alium in.c.i. ꝛ ō notis feu.in.§.item sciendum.
¶ Item an illud quod recipit vasallus nomine tran sactionis occasione feudi censeatur feudum. dixi i.d. c.si vasallus.si ō feu.fue.contro.
¶ Item vide ad materiam in littera pactum in litte ra iudicium.in littera contractus.in littera cōpromis sum.in littera diuisio.ꝛ in littera finis.

Trenga quid sit ꝛ an comprehendat appel latione pacis ꝛ de eius mā ꝛ vtrū ita puniat rumpens trengā sicut rumpens pacē. dixi de pa.te.in prin.ꝛ in.§.i.ꝛ in ti.hic fi. lex.in.§.i. ꝛ vide ad materiam in littera pax.ꝛ in lra lige.

Tributū an teneat vasallꝰ ꝯferre dño. dixi de capi.co.in.§.similiter.ꝛ vide in littera gabella.i littera seruitiū.ꝛ i littera extorsiōes.

Tutor an reqratur ad inuestituram pupilli. dixi per quos fi.inuesti.in prin.
¶ Item an possit iurare fidelitatem pro pupillo. di xi in.c.si minori.si de feu.fue.contro.
¶ Item vide ad materiam in littera pupillus. in lit tera infans.ꝛ in littera minor.

V

Aluasor ꝛ valuasinꝰ q sint. di xi.i.c.i. qs di.dux co. vel mar.ꝛ de his qui feu.da.po.in prin. ꝛ vide ad materiam in littera vasallus.

Variare an possit vasal.i iudicio in qualita te rei feudalis.dixi i.c.ij.ꝛ i.c. vas. el.i.si de feu.feu.contro.ꝛ vide in littera negatio.i lra petere.ꝛ in littera penitentia.

Vasallus quis sit ꝛ vñ dicat ꝛ quot nois hēat.dixi i pambulis libri.q.vij.
¶ Ité an qs ꝛ qñ possit esse vasal.plurium dñorum. dixi de prohi.feu.alie.per Fe.in.§.illud quoqz.
¶ Ité an possit vasal.feu.suū alteri infeudare ꝛ quali ter.dixi de ꝯtro.iuesti.in.§.fi.ꝛ qualiter olim po. feu. alie.in.§.i.ꝛ si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si beneficiū. ꝛ de le ge cor.in.§.similiter.cū seq.ꝛ qui.mo.feu.ami. in.§.fi. ꝛ plene i.§.ꝑterea.ō capi.cor.vbi ad materiā plures qōnes adduxi.ꝛ ō phi.feu.alie.p Fe.i.§.illud quoqz.
¶ Ité an ꝛ qualiter feu.alteri infeudatū per vas. effi ciat caducū.dixi in.§.i.qualiter olim feu.po.alie.
¶ Ité an possit in vltima volūtate disponere de feu do.vide in lra successio.ꝛ in littera testamentum.
¶ Item an possit feu.retinere repudiando heredita tem.vide in littera heres.ꝛ in littera repudiare.
¶ Item an habuerit ortū a iure romano.dixi i.c.i.in prin.de ꝯten.inter do.ꝛ vasal.ꝛ vide in lra clientulus.
¶ Item an possit alteri infeudare feu.quod habet in carte.dixi in.§.fi.qui.mo.feu.amit.
¶ Ité an possit piudiciū iponere i re feudali. dixi de iuesti.de re ali.fac.in.§.qd ergo.ꝛ ō pa.te.i.§.qcunqz.
¶ Item an possit incidere arbores fructiferas.dixi in d.§.quid ergo.
¶ Ité an possit capi p dbito dñi.dixi i.§.fi.de ca.co.
¶ Item vbi sunt plures vasalli inuestiti a diuersis do minis quis debeat preferri.dixi in.§.si tres.ō pa.te.
¶ Item qualiter debeat se habere erga dominuz di xi in qui.cau.feu.amit.in prin.
¶ Ité an p re feudali possit agere ꝛ cōueniri.ēt i piu diciū dñi.dixi in.c.si vasallus.si de feu.fue ꝯtro.ꝛ in.c. i.de ꝯtro.inter vas.ꝛ aliū de bene.ꝛ de notis feu.in.§. item sciendum.ꝛ qualiter olim feu.po.alie.§.i.
¶ Item an possit comparere contra dominum pro il lis de familia sua ꝛ pro se.dixi in.c.i.de for.fi.
¶ Itez si non solicite ꝛ legitime exequat id pro quo datum est fe.an priuetur.dixi de pa.te.in.§. quicunqz.
¶ Ité an possit male tractare hoies feudi sibi subdi tos ꝛ

turis.in littera inuestitura.

Ueritas an debeat τ possit occultari. dixi in.c.i.de pten.inter do.τ vas. de inuesti.τ vide in lra mendatium.τ in lra periurus.

Uerona ciuitas qualiter oliʒ appellabaẜ.bi in ti.psti.lotha.impera.

Uectigal qd sit τ vñ dicaẜ.dixi i.c.i. q̃ sꝫ reg.τ vid ad mãʒ i lra gabella.

Uia an debeat dari sine precio.dixi de ptro.inuesti.in.§.si qs de manso.q.ij.

¶ Jtē q̃ dicaẜ via publica τ ad quē specter.dixi que sunt regal.in.c.i. τ vide ad materiaʒ in lra viatoꝛ seq.

Uiatoꝛ an possit pascere equum suũ in agro alieno.dixi de pa.te.in.§.fi.

¶ Jtē an possit trãsire per vadũ vt euitet gabellam portus:dixi in ti.que sunt rega.τ vide in lra itinerãti. in lra gabella.τ vide ad mãm in littera via.

Uicium naturale τ accidentale in personã vas.an officiat sibi circa feud.retentionem τ acqsitionē.dixi in.c.i.an mutus vel alr impfectus.τ vide ad mãm in lra imperfectus.

Uictualia an possint in ciuitatibus limitari τ in eis pciũ taxari τ sup eis puisiones fieri τ quo tpe.dixi de pa.te.i.§. pᵒ natale.

¶ Jtem fraudãtes annonam taxatam an τ qualr puniãtur.dixi de pa.te.in.§.post natale.

¶ Jtem an quis cogatur inuitus vendere victualia.dixi in.d.§.post natale.τ vide ad mãm in lra fructus.in lra mensura.τ in lra monopolia.

Uillicus quis sit.no.de feu.guar.in.§.i.τ vide in lra rusticus.

Uincentia ciuitas ȯ ea tãgitur p gl.in.§. porro.qualr olim feu.po.alie.

Uiolentia si fiat in inuesti. an pindicium piat.τ quale.dixi de feu.guar.in.§.i.τ vide in lra inuestitura.

¶ Jtem si fiat violentia qualiter subueniaẜ passo. vide in lra spoliare.

Uiuētis feudũ an possit alteri per dñʒ ifeudari co viuēte.dixi i.c.i. hic potest esse ti.q succes.te.τ vide in lra possio.τ in lra inuesti.

Uniuersitas an possit excōicari τ bãniri.dixi i.§.itē quecũqʒ.de sta.τ psue.ꝯ liber.eccl.tol.τ vide in lra excōicatio.

¶ Jtē si vniuersitas hēat feudũ τ ps vniuersitatis ȯlinquat ꝯ dñm an vniuersitas priuabiẜ.dixi i.§.fi. que fuit primã cã bene.amit.τ vide in lra delictum.

¶ Jtem an possit recognoscere feudum ab alio.

¶ Jtem an possit infeudare τ hēre vasallos τ de eiᵒ mã dixi in.§.preterea ducatus.de phi.feu.alie.p fed.

¶ Jtem qd si vniuersitas vel eius administratoꝛ non petijt inuestituram infra tps debituʒ an priuabiẜ vniuersitas feudo.dixi de capi.co.in prin.

¶ Jtem an aliqua possint transire cuʒ vniuersitate q̃ non pñt de per se.dixi de lege coꝛa.in.§.ex eadem.

¶ Jtem ad mãm vide in lra ciuitas.in lra genus. in lra populus.τ in lra delictum.

Uoluntas sola delinquendi an iducat p̃uationē feudi.vide in lra delictum.in lra cogitatio.τ in lra affectus.

Uotum an τ qñ obliget vouentem.dixi i.c. q clericus.si de feu.fue.contro.

¶ Jtē an vouens intrare religionē intrare cōpellaẜ. τ an monasteriũ cōpellaẜ recipere τ vtruʒ eps possit dispensare.dixi in.d.c.qui clericus. τ vide ad mãm in lra professio.τ in lra monasterium.

Usque an τ qñ capiaẜ iclusiue τ qñ exclusiue. dixi in.§.pe.de his qui feu.da.po.

Usufructuarius quã actōeʒ hēat p suo vsufructu. dixi i.§.ptcrea.ȯ cap.coꝛa.τ vide ad mãm i lra actio τ in littera vendicare.

Usurarius contractus an presumatur si vendo tibi fundum cum pacto vt possim reemere post certum tempus τ non ante.dixi in.c.i.si de inuest.inter do.τ vasal.lis oria. τ vide in.§.i.de feu.da.inuicem legis com.

¶ Jtē an firmeẜ iuramēto.dixi de pa.iur.in.§. itē sacramenta.in.iij.no.τ vide ad materiam in littera venditio.in littera iuramētũ.in littera extoꝛsiones. in lra venditio.in lra creditoꝛ.in lra ꝯctus.τ in lra seq.

Usurpatũ qualiter capiatur in bõa τ in mala pte.dixi ȯ his q feu. da. po.in.§.pe.τ ȯ alie.feu.in.§.fi.τ vide ad materiam in littera extoꝛsiones.τ in littera prece.

Usufructus feu.an spectet ad patrē vasalli sicut i ceteris bonis aduētitijs.dixi in.c.ij.de fra.de no.bene inuesti.

¶ Jtem an fructus cōicenẜ.iter fratres simul habitãtes siue recipianẜ per alterum ex fratribus laycum siue clericũ.dixi in.d.c.ij.de fra.de no.be.inuesti.

¶ Jtem an vsusfructus possit constitui in re feudali. dixi de probi.feu.alie.per fe.in prin.

¶ Jtem si detur feudum ad vtendum τ fruendum. vide.s.in lra iuestitura.

¶ Jtem ad materiam vide in littera fructus.in littera peculium.τ in littera frater.

Utile an preferatur directo.dixi i.c.i.§.i.de inuesti.ȯ re alie.fac.τ ibi ēt tetigi vtrum rei vendicatio possit competere sine vtili dominio .τ vtrum vtilis actio possit cedi.τ vide ad materiam in littera actio.in littera dñium.τ in littera proprietas.

Uulneratus an eqpareẜ moꝛtuo.dixi q.mo.feu.amit.in princ.

¶ Jtem quid sit vulnus.τ quando dicatur.dixi ȯ pa te.in.§.siquis alium.

¶ Jtem an τ quando qs itelligatur moꝛtifere vulneratus.dixi q.mo.feu.amit.i pn.

¶ Jtem qualiter puniatur vulnerans. dixi ȯ pace te. i.§.siqs alium.

¶ Jteʒ an vulneratus presumatur moꝛtuus ex vulnere.dixi q.mo.feu.amit.in prin.

¶ Jtem vide ad materiam in littera moꝛtuus. in littera arma.τ in littera probatio.

Uxoꝛ vasalli an possit lucrari ptē feudi tãqʒ ȯ bōis mariti τ eꝯ.dixi ȯ iue.ȯ re ali.fa.i fi.

¶ Jtē an vasal.teneatur a se repellere vxoꝛem suam delinquentem in dominum.dixi de probibi.feu.alie.p fe.in.§.insuper.

¶ Jtem si reperiaẜ papam habere vxoꝛeʒ. an ipa possit petere debitum.dixi epi.vel abba.in prin.

¶ Jtem an vxoꝛ possit dare feu.suum in dotem. dixi de inuesti.quam titius acce.a sempro.

¶ Jtem an pro vxoꝛe vasalla possit maritus seruire. dixi in.c.i.de inuesti.quam titius acce.a sempronio.

¶ Jtem an maioꝛi iniuria afficiatur quis ex persona vxoꝛis vel soroꝛis.dixi qui.mo.feu.amit.in.§.i.

¶ Jtem an vxoꝛ τ maritus sibi vicissim succedant in feu.vide in littera maritus.

¶ Jtē ad materiã vide i lra dos.in lra maritus.i littera luxuria.τ in littera matrimonium.

Ypotheca an cadat i feu.dixi i.§. aut si libellario.qui.mo.feu.ami.

¶ Jtem an si per statutum vel testamentum sit prohibita pignoratio alicuius rei sub pēa an intelligatur etiaʒ de ypotheca.dixi in.§.similiter.qui.mo.feu.ami. τ in.d.§.aut si libellario.

¶ Jtem vide ad materiam in littera pignus. τ in littera alienatio.

Confinia feudi an dēant ostendi p dñʒ vasallo.τ eꝯ.dixi de phi. feu. alie.per fe.in.§.illud quoqʒ.τ vide in littera dominᵒ.

¶ Jnfrascrip ta

¶ Infrascripta sunt lr̃az capita seu syllabe vel dictiones capitales suprascripti ꝓximi repertorij quas hic in fine cumulate descripsi iuxta alphabeti ordinē ⁊ ipsi⁹ repertorij stilum: vt inuestigator per ipsarum discursū facilius ⁊ celerius coniecturari possit: sub qua lr̃a seu syllaba vel dictōe cadat qđ vel mã quã cupit reperire.

¶ Postq̄ iam tandem pluribus annis magnū pela
gus nauigamus multisqꝫ procellis ac fluctibus cum
maximis piculis ⁊ laborib⁹ iactati atqꝫ fatigati mer
ces nr̄as auxilio oīpotētis dei: ac vtriusqꝫ iacobi apl̄i
ī portū feliciter attulim⁹ eas vobis ⁊ vniuersitati v̄re
spectabil̄ rector ⁊ dilectissimi patres ac fr̄es honorā-
di libere ac gratāter: ꝓut semꝑ affectaui cōsignare ⁊
donare curaui: vt ex ipsis q̄sqꝫ famelicus ⁊ esuriens
possit ⁊ valeat ꝓ libito saturari. Hoc solū pro his me
is amplissimis laborib⁹ a votis p̄miū exposcēs: vt ip
sas merces a venenosis morsibus ⁊ latratib⁹ imunes
conseruetis. Precesqꝫ v̄ras ad dn̄m Jesum xp̄m hu-
militer effundatis: vt aīam meā cū his legibus huītu
tis humane ac vinculis p̄ntis seculi ⁊ carcere tenebro
so soluta fuerit ad celestē p̄riaꝫ ꝓ sua piissima miseri-
cordia ꝑducer̄ digner̄. Ad quā vos oēs pariter ⁊ me
ac ceteros vbiqꝫ studētes ꝯducat ipse idē q trin⁹ vn⁹
viuit ⁊ regnat per infinita secula bn̄dictus. Amen.

¶ Seq̄ns ꝓxima oр̄o ꝓnunciata fuit ac edita p̄ spe.
virū dn̄ꝫ Mattheū d̄ corbinellis florentinū ciuē atqꝫ
p̄riciū tūc rectorē honorādissimū venerande vniuersi
tatis iuristaꝝ ciuitatis padue post publicatōēꝫ supra
scripte lecture ⁊ reptorii factā p̄ p̄fatū clarissimū doc.
d. Jaco. alua. patauū corā antedcā venerāda vniuersi-
tate. Necnō dn̄oꝝ doctoꝝ sacri collegii paduāi ⁊ ali-
orū multitudīe copiosa. die. xv. nouēbr. Mccccxxxix.

e T si celeberrime ac vir doctissime sua du
dū virt⁹ in hoc sacratissimo gimnasio illu
xerit: hoc p̄sertiꝫ tp̄e magis illuxit: hodier
no nāqꝫ die q̄s tu⁹ ī studēdo labor. Quis
ī cōponēdo mod⁹. q̄s ī scribēdo fuerit stil⁹ hos viros
p̄stātissimos ac lōge fide dignos in testimoniū addu
co. Quos ꝑfecto iudices eq̄ssimos eē nunq̄ꝫ veritus
sum. Aiaduerte queso p̄res optimi. Aduertite ōpre-
cor q̄ꝫ gloriosuꝫ memorandūqꝫ opus ac letissima die
nr̄o lr̄ario ordini oblatū sit. In quo sūma virtus laus
nr̄i studii salus huius cui gloria cōsistit. Omnis eteni
feudoꝝ ꝯtrouersia a maiorib⁹ nr̄is sūmis vigiliis enu
cleata sub breuiori facilioriqꝫ v̄boruꝫ serie redacta co
gnoscit̄. Nūc illa nobis iurisconsultoꝝ in feudis diffi-
cultas obscuritas atqꝫ altercatio submota iudicatur.
Que q̄dē res nō solū tp̄ibus istis fructus vberrimos
allatura: verū ēt future posteritati ꝑmaxie ꝓfutura ē.
Et si recte mecū ipse cōsidero tu fere nostros omnes
in studēdo labores substulisti: vt ꝓ tuo graui consilio
prudētia ⁊ idustria feudoꝝ oīs dubietas recto ordine
decisa sit. Tu maioꝝ tuoꝝ vestigia imitaris sūmis or
nata triūphis quoꝝ in iure p̄itiā. In moribus integri
tatē. In cōsiliis fidelitatē. In fortunis abundantiā ꝓ
tp̄ibus breuitate non referam. Uerum vtriusqꝫ fatebi
tur aluarotorum stirpeꝫ inter ceteras huius florentis
sime vrbis clarissimas sedes hanc habitam eē clarissi-
mam ac omni honore decoratam fuisse cuipiam mini
me mirandum videri debꝫ: si noster hic famosissimus
doctor: suam suorumqꝫ laudes augere ac dilatare co-
natur: necnō sui nominis reliquias apud nos relique-
re dignatus est. Sancius enim sibi visum fuisse iudi-
co veterum nolle nomina obscurare parentū. Pro tā
to itaqꝫ ac tā p̄ciso munere p̄mia ꝯdigna referre non
valeo. Uerum hui⁹ alme vniuersitatis noīe inumeras
ac immortales reddo gratias: te tuamqꝫ familiaꝫ im
mortalitati donandam censemus.

¶ Altera sequens epistola circa eādē mām̄ edita at-
qꝫ transmissa fuit: prout ex ipsius suprascriptōe colligi
tur. die. xxi. nouēbris. Mccccxxxix.

m Ontorius mascarellus vicentinus: clarissi
mo ac sūmo iurisconsulto domino Jaco.
aluaroto salutem. Sepe apud athenienses
vir insignis dum rerum potirentur publici honores
his viris decreti sunt: quorum opera clarorum virorū
memoriam posset extendere. Quippe viri sapientissi
mi intelligebant vrbi ad res preclaras magnificasqꝫ
tendenti vtilissimum esse hominum genus quoꝝ arte
prestantissimoꝝ fama ad posteros perueniret cum in
genuas mentes generosus quidam ardor accenderet
ad virtutes que in eorū pectoribus habitassent quos
magistrator aut pictura referret. Qua de re magnis
ī honorib⁹ habiti sūt Calo Miro Policlet⁹ Phi
dias Lisipus Praxiteles Demetrius: ac reliqui: q
pene viuentes homines marmore vel ere formarent.
Ea de re per omnem greciā magnis laudib⁹ celebra
ti sunt qui pictura plurimū valerēt: ppea ꝙ ea quoqꝫ
ars ad hominum memoriam extendendā ꝑtinere vi
deretur quales fuerunt veteres Pelignotus Lcusis
Parisius Protogenes Melancius Antifil⁹ Apel
les Eufranor. Tanta enim erat apud nobilissimos vi
ros glorie imortalitatisqꝫ dulcedo: vt eos gratissimos
⁊ magnis in honoribus haberent quorum opera vite
breuitati vt cunqꝫ cōsulerent vt artifici manu pene vi
uere viderentur. Quantos vero honores his habitos
arbitran̄ quorum virtus ingeniiqꝫ diuinitas posset il
lustres viros ad seros vsqꝫ nepotes transferre nō ere
vel marmore vel fragili tabula sed perpetuis monu-
mentis q̄ neqꝫ vetustatem neqꝫ bellorum frangorem
ꝑtimescerent: que non vt liniamenta oris mō ꝫ subti
les animorum cogitatiōes saluberrima in republica
consilia mores insignes res fortissime gestas vitaꝫ de
niqꝫ omnes posteris cōmendarent atqꝫ offenderent.
Quales fuerunt pleriqꝫ felicissimi ingenii viri quoruꝫ
felicia scripta immortalitate donata sūt. Ea d̄ re athe
nienses populusqꝫ romanus maximis semper in ho-
noribus habuerunt clarissimos poetas rerum scripto
res optimos. Pari enim mentis ardore res magnifi
cas gerebant ⁊ eas ad posteros pertinere curabant.
Numerari enim non possent honores Homero Uir
gilio: reliquisqꝫ poetis adhibiti: vt Gaius Julius Ce
sar orbis terrarum moderator illi collegio libens con
scriberetur. Pari gloria celebrati sunt Herodotus
Xenophon Polibius crispus Liuius: Ceteriqꝫ opti-
mi scriptores historie at siq̄s nō mō studuerit viros
insignes posteris cōmendare ꝫ eas vigilias ac labo
res adhibuerit vt suis scriptis simul posteros adiuua
ret: quos huic honores quas laudes quas coronas q̄s
statuas tribuemus. Te vero vir amplissime in vtroqꝫ
genere elaborasse conspitio: tuis nāqꝫ vigiliis tuisqꝫ
clarissimis scriptis optimorum ac excellentium viro
rum memoriam situ ac vetustate pene extinctam e te
nebris atqꝫ inferis ī lucem vitamqꝫ reuocasti. Effeci
stiqꝫ vt eorum nomina preclarasqꝫ aī cogitatiōes no
bis ⁊ posteris liceat amare ⁊ noscere ⁊ ī nodosissima
iuris parte interpretanda explicanda atqꝫ illustrāda
ita valuisti: vt post hac pro interpretandis feudorum
ꝯsuetudinibus solus nobis Jacobi aluaroti liber vol
uendus sit. Huic enim librum ita tuum fecisti: vt cum
semel tuus esse ceperit nunq̄ā tuus esse desinere pos
sit. Nam cetere res quas vnus possidens. Te defun-
cto alium dn̄m sequen̄. hic vero liber Jaco. aluaroti
perpetuo diceretur. Famāqꝫ perpetuā ⁊ iocūdissimā
īmortalitatem tuo nomini tueqꝫ clarissime familie vē
dicabit. Tibi vero omnis litterarius ordo maximas
diuinasqꝫ laudes debet q̄ꝺ suo munere pleriqꝫ fruen
tes igenii viri pene extīcti ꝑpetuo victuri sūt: quodqꝫ
tuis vigiliis tuoqꝫ clarissimo ingenio reserasti. Qui-
bus ex rebus ego pro virili mea tibi patrium immor
tales habeo gratias. Deinde tibi pro mea ī te tuāqꝫ
familiam charitate ac veneratione gratulor vt tante
felicitatis extiteris ꝙ viuēs tue immortalitatis coro
nam possis aspicere. Uale.

F I N I S.

In nomine sancte ⁊ indiuidue trinitatis patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti: gloriose virginis marie: vtriusqꝫ Jacobi apl'i: totiusqꝫ curie celestis. Amē.

Venerande vniuersitati iuristarū paduane: Jacobꝰ de aluarottis patauus salutē ⁊ opus presens.

Animaduerti ⁊ sepe mecū cogitaui: spectabilis rector. Reuerēdi pr̃es fratres dilectissimi ⁊ vniuersitas venerāda vos nō parū admirari: q̄ ego q p̄n̄ti tpe: neqꝫ offō lecture apud vos fungi visus sum neqꝫ nostris scolasticis disputatōibꝰ mul tum frequēs tot vigilijs: tot laboribus: totqꝫ curis ⁊ sollicitudinibus ad h̄ studia vr̄a: nedū icitāda: veꝝ ēt plurimū coadiuuāda atqꝫ exornāda his p̄sentibus meis cōmētarijs accesserim. Sed ꝓfecto vestra charitas ⁊ beniuolētia inordinataqꝫ scribentium: tā antiquoꝝ q̄ꝫ modernoꝝ cura atqꝫ diligētia: me ad taꝫ arduū tanqꝫ graue opus induxit. Dū.n. post susceptas doctorales infulas annis sexdecim ꝯtinuis lecture offō operā ꝺdissem: peragrassemqꝫ oēs codices atqꝫ scripta: q̄ in vtroqꝫ iure in vsu habētur ⁊ a maioribus nr̄is ad nostrā doctrinā tradita ⁊ relicta fuerunt: cōperui oīa alia nr̄i iuris ciuilis volumina plane ⁊ copiose: ac suo debito ordine ⁊ elegantia laudabilē finē assecuta. Sꝫ cū in has feudoꝝ ꝯsuetudines diuertissem in ipsisqꝫ pro ipsaruꝫ magnitudie: subtilitate atqꝫ difficultate mā̃e diutiꝰ residisseꝫ aiaduerti comētatores eaꝝ in pluribus defecisse: ita vt neduꝫ vtile: sed necessariū fore existimauerīꝫ huic tali morbo succurrēdū. Quis.n. ad hec vsqꝫ tpa ꝯtinuatōes rubricaꝝ vt ꝯgruū fuerat ad plenū induxit: que tn̄ ꝓfecto nō minus laudabiliter ꝓut in alijs nostri iuris ciuilis partibus fieri cōsueuit: in p̄n̄ti opere ⁊ adduci ⁊ ꝺclarari potuerūt. Quis scribētiū adhuc in textualibus ad integritatē inhesit. Nullus p̄terea glosator. expeditōem ꝺclarationē suo debito ordine ꝓsecutus ē. veꝝ eas: aut in totū suo loco: vel pro parte omittēdo: vel saltē: vt ꝺcēs fuerat. eas nō nobis planas sꝫ ꝯfusas relinquēdo. Quis oiuꝫ alioꝝ sentētias doctoꝝ atqꝫ dicta suo volumine cōprehēdit. Quis mā̃s feudales vbiqꝫ alibi vagas ⁊ dispersas vna simul cōgerie collocauit. Quis oīa capitula extraordinaria alteriꝰ cōpilationis huic nostro feudoꝝ opi iterseruit: que tn̄ frequēter a nōnullis doctoribꝰ suis in voluminibus allegant̄. Quis insuper post cuiuslibet capl'i vel paragraphi cōmentū: vbi de eadē mā̃ i vtroqꝫ iure habeat̄ ⁊ per glosas ⁊ doctores: copiosas remissiōes adduxit. Quis postremo repertorij tabulā sup addidit: quo facile qs qꝺ cupit repire queat. Hoc.n. sūme necessariū existimaui. cū plerūqꝫ ipsi studētes ⁊ p̄sertim scholastici has nr̄as leges ⁊ ꝯsuetudies feudales nō multū familiares habere ꝯsueuerūt. Oia ista. deo ꝓpicio. non tā elegāter q̄ꝫ vtil'r in hoc nr̄o p̄n̄ti opere ꝯsumauimus. vt nedū qsqꝫ doctꝰ: sed scolasticus possit ⁊ valeat in hac feudali scīa: studere: legere ⁊ itelligere: ⁊ qcq̄d cupit de facili absqꝫ labore repire. Nihil boni qꝺ a scribētibus tactū fuit omisi: oīa eoꝝ scripta enīsceraui: ⁊ huic vni operi accōmodaui. In quacūqꝫ determinatōe auctoritates ipsoꝝ semp adduxi ⁊ allegaui. Vt āt ipsoꝝ doctorum: tam antiquoꝝ q̄ꝫ modernorum q super has feudales cōsuetudines scripsere: noticia ac laudabilis memoria nō lateret. eoꝝ noīa hic iserere curaui. ⁊ si Jo. andree iuris lumē: in suis additōibus titulo ꝺ feudis scribat se in hac mā̃ hūisse diuersos tractatus. quoꝝ auctores ignorasse fateat̄. Mihi tn̄ plurimū ac sedulo elaboranti: vt oium volumina q scripsere colligerē: tam ex gymnasijs nr̄is italicis: q̄ꝫ vltramōtanis. euenit vt per eoꝝ discursum ac frequēs studiū eoꝝ noīa oblata simul ⁊ patefacta sint. Qui eni Pōtifices: q Pricipes ⁊ magr̄i in hac mā̃ feudali primitus nobis textus in medium reliquerunt: ex eoꝝ suprascriptōibus facile est cognoscere. Innocentius eni tertius ex pōtificibus decretales nōnullas edidit. Gregorius septimus. Alex. tertius. Honoriꝰ tertiꝰ. Celestinꝰ tertiꝰ. Clemēs tertius. Alexan. q̄rtus. ⁊ Vrbanꝰ q̄rtus snīas plurimas vtiles ⁊ necessarias nobis tradideꝛ̄t. Ex iperatoribus vͦo a qbus leges feudales fluxerūt. hi habent̄. Coradus p̄mus. Henricꝰ secūdꝰ. Lothariꝰ tertiꝰ. Federicꝰ p̄mꝰ. Henricus qntus. ⁊ Federicus secūdus. Ex magr̄is vͦo quorū auctoritates ꝓ textu recepte sunt hos inscriptos tenemꝰ Filibertꝰ ep̄s. Girardus cagapisti Obertꝰ de orto. Ex nōnullis ēt decretis ⁊ ex varijs ꝯsuetudinibꝰ regni tā italici q̄ꝫ germanici: necnō plurimorū ppl'orū q̄ in iudicijs atqꝫ curijs ꝓ vsu ciuitatū frequētabant̄: multa nobis ⁊ ad nr̄am doctrinā coll'a: ⁊ ꝓ decisiōibus veris obseruata: ⁊ robore textuali firmata sūt. Ex qbus oibus postea idē Obertus de orto tūc vir famosus ⁊ maximus iuriscō. In hocqꝫ iure feudali istructissimꝰ: p̄n̄s opꝰ feudoꝝ elimatū ⁊ digestū: ac vtile satis ⁊ necessariū edidit. ⁊ nobis reliqt. Cū vͦo ipsiꝰ opis vtilitas gustata fuisset: intra nostri iuris ciuilis ptes receptū ē. Neqꝫ impatoris Federici secūdi defuit auctoritas: cuius assensu hic liber post nouam Justiniani ꝯstōnū collationē: decime collatiōis titulū sibi vēdicauit. Sup hoc ope multi scripserūt glosas: nōnulli cōposuerunt sūmas: plurimi quoqꝫ egregij cōmētatores euaserūt. Bulgarus.n. ⁊ Pileus p̄mitꝰ glosauerūt. Hugolinus insup: ⁊ Coradinus. Simō vincētinus: Jacobꝰ gofredi glosas aliq̄s addiderūt. Post quos. Jacobꝰ colūbi ꝺ regio glosas vtiles ⁊ plenas huic opi adiecit: ipsūqꝫ opus suis glosis: tā vtiliter: tāqꝫ copiose ⁊ elegant̄ ornauit: vt nemo post ipsū alias glosas iscribeꝛ̄ ausus sit. In his.n. ⁊ hodie versamur: ⁊ sculptas nr̄is codicibus tenemꝰ. Sūmiste aūt plures fuerūt. quoꝝ Pileus p̄mꝰ fuit: cuiꝰ sūmā postea idē Jacobus colūbi i meliꝰ reformauit. Insup sūmas varias scripserūt. Joānes faxioli. Odofredus. Rolandinus. Jo. ꝺ brūosco Job: Jo. blancus: Gof. Jo. lector. Marti. sy. Jaco. de are. Jaco. de ra. Hēricꝰ archiep̄s ebredunēsis. postea vero nūcupatus Hostiēsis q a Pileo paucis additis suā sūmā traxit. Petrus quesuel: q opus elegās ⁊ vtile sed rarū ac pene incognitū reliqt. qꝺ directoriā iuris nūcupauit. Fuit p̄terea iter alios sūmista excellēs. Jacobus ardizoni veronensis: q sūmā adeo copiosā scripsit: hisqꝫ iuribꝰ feudalibus redūdātē vt nihil in ea qꝺ ad rē feudalē ptineat intactū relinquat̄. Restat vt de cōmētatoribꝰ quoqꝫ sermo habeatur. Jacobꝰ aurelianēsis se nobis primū oñdit: post hūc Petrus de ceruī. Jacobꝰ de beluiso doctor ꝑspicuus. Andreas de ysernia: vtilitate magis ⁊ redūdātia: q̄ꝫ ordine laudādus: Raynerius forliuiēsis ⁊ Nicolaus de neapoli. qui in oibus prefatos. Ja. de bel. ⁊ Andreā de ysernia nihil: aut parū addētes secuti sunt. Nouissime Bal. doc. illustris: qui ⁊ si plures notabiles ⁊ frequētes decisiōes i suis scriptis adduxerit. ꝓfecto tn̄ ⁊ plerūqꝫ glosarū: ⁊ alioꝝ scribētiū snīas ad materiā ptinētes aut in totū omisit: aut sine ordie vllo ꝓsecutꝰ ē. Nos vͦo hoc modico voluminū nūero: oiuꝫ supradictaꝝ dicta collegimꝰ ⁊ suo debito ordie collocauimꝰ vt qcq̄d a prioribus dictū: hoc breui libello itroclusū reperias. Multa quoqꝫ excerpsi a Rofredo beneuētano i libellis ab altero Rofredo eius discipulo ⁊ cōpatriota. Ab Azone i brocardis. ab altero Rolādio ꝺ placiola patauo a Dino: Cino: Bartholo: Baldo: Albrico de rosiate: Bartholomeo de saliceto: quē in iure ciuili in primicijs studioꝝ meoꝝ i magistrū ⁊ p̄ceptorē habui. ⁊ a Raphaele fulgosio: vbicūqꝫ alibi sparsīꝫ de hac materia i corpore iuris tractauerūt. plurima ēt collegi ex Archidiacono: Innocentio: Speculo: Jo. andree ex Butrio: ex Frācisco zabarella patauo: ac Cardinali oliꝫ cōpatre: ⁊ in canonico iure dn̄o ⁊ magistro meo. Aliqua insup adduxi ex pisanella ex Raymundo ⁊ ex Thoma de aqno scꝺa scꝺe: que ad ꝓpositū nr̄um ꝯgrue visa sūt. Inter hos q in declarādis iuribꝰ nr̄is feudalibꝰ laborē plurimū impēderūt nō est meū ex suspitōe nominis iudicare: q p̄cipui ⁊ ante alios habiti sūt illustres. videmus tn̄ inter glosatores Jacobū colūbi principatū tenuisse. Inter sūmistas Jacobū ardizoni. Inter cōmētatores: Jacobū de beluiso. Fuerūt preterea pl'es alij numero hoc noīe qui scripsere: quos supra nominauimus: nō vt me numero eoꝝ adijciā: sed vt fame ⁊ nois ipsoꝝ conseruatorem subijciam. Juxta dictum Joan.

an.in prin.clemētiar:q nomē Jo.pape vigesimi scdi cōpilato
ris ear:q prius Jac.vocabat: plurimum cōmēdauit:adijciēs
pres eodē suo noīe scriptores egregios claruisse. Neqz h no
men Jac.iter totius nri iur.ciuilis fundatores defuit:put Ju
sti.Impator i sua lege ha circa mediū.C.d veteri iure enuclea
do attestat⁹ ē.Emicuit ptera hoc nomē iter aplos duplica
tū quor alter eplaz canonicā scripsit q ēt saluatori nro i figu
ra similim⁹ fuit.Quis igit h noie nō glorief. Quis huic noī
nō dbitas gras agat.Quis h nomē nō vsqz ad celū extollat.
Quare spectabilis rector:reuerēdi pres:fratres dilectissimi:⁊
vniuersitas venerāda:h opus nouum elimatū ⁊ digestū susci
pite:qd pro vobis iā multo tpe per me incohoatū:⁊ maxio cū
labore ac vigilijs tādem ad finē ⁊ psumationē vsqz deductū:
gratāter exhibeo ac trado.Ipmqz p reuerēdissimū in xpo pa
trē ⁊ dnm meū.d.Petrū donatū epz paduanū huiusqz studij
nri cācellariū dignissimū:⁊ i vtroqz iure doctorē disertissimū:
ac p vos ⁊ per sapiētissimos dnos doctores sacratissimi colle
gij paduani:collegas ⁊ dnos meos quor nūero me lz idignū
aggregare iā ānis.xxx.dignati sunt supplēdū:emēdādū ⁊ cor
rigēdū.Posteaqz si meref in bibliothecā vestrā pseruandū.
Illud tn charitatiue rogo:vt nō pri⁹ rephēdatz qz legatis:cū
inciuile sit iudicare nisi tota lege pspecta. Gras itaqz ago
oipotenti deo eiusqz mri glīose vgini marie:vtriqz Jacobo
aplo:quor suffragijs hec per me ondū reuoluta ad optatum
finē deduxi:faciantqz tandē vt eorū gloria ⁊ participatōe vo
biscū fruar.Amen.

b

Umanū genus

sicut pceptis regulare nālibus aut gentiū aut ciuilib⁹:vt in.l.i.in.§.i.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ insti.e.ti.in fi.ita quoqz duplici iuri subijcif scripto vz ⁊ nō scripto:vt insti.de iure na turali gēti.⁊ ci.in.§.cōstat ⁊.ff.de iusti. ⁊ iure in.l.ius ciuile in.§.i.⁊ in pn.decretor ⁊ pma distin.con suetudo. Postqz ergo in alijs li bris legalib⁹:tam digestor:qz codicis ⁊ institutionū.⁊ in no nē collationib⁹ pcedētib⁹ tractatū ⁊ declaratū ē d iure scripto qd psistit ex legibus plebiscitis.senatuscōsultis: pncipū decre tis:magratuū edictis:⁊ prudentū rnsis:vt i.d.§.pstat ⁊.ff.de iusti.⁊ iure in.l.ius aūt:⁊ i decretis disti.ij.in pri.vidēdū ē nūc de iure non scripto. Est autē ius nō scriptū illud ius qd vsus cōprobauit: nā diuturni mores psensu vtentiū cōprobati legē imitanf.insti.de iure nāli gen.⁊ ciuili in.§.ex nō scripto.Et ex hoc qdā maiores nri hūc librū vsum feudor appellauere:cuz in eo vsus feudales seu mores vel psuetudies ptineanf.vt pz.j. ti.i.in.§.hoc quoqz.Est aūt mos psuetudo lōga tracta d mo ribus tñmodo.i.di.mos aūt.Cōsuetudo vō ē ius moribus i stitutum.qd pro lege suscipif cū deficit lex.vt.i.di.psuetudo.fa cit.j.de cog.feu.in.c.i. Et ex h qdam alij hunc librū cōsuetudi nes feudor appellauerūt.⁊ ideo in prin.prime rubrice inscrip tum est.Incipiunt psuetudines feudor.⁊c. Nar itaqz cō suetudinū feudaliū materiam tractaturus a qbusdaz pfactōi bus inchoādū existimaui.que libētius nos ad cognitionē ma terie pducunt.⁊ cum ibi venerim⁹ euidētiorē nobis pstāt itel lectum.iuxta.l.i.ff.d ori.iu.ver cum hec feudaliuz psuetudinū documēta plerūqz i dieb⁹ festiuis a voce magra tradi soleāt hn est priusqz ad ipsam traditōem pueniam⁹ videf ⁊ cogno scere.an licitum sit in dieb⁹ festiuis legere.studere vel scriber: ne forte cum nos alijs pdicauerim⁹ ipsi reprobi iudicemur iu xta dcm apli.i.ad corinthios.ix.c.Et circa hāc qōnem. Azo in summa.C.de ferijs vf tenere q non liceat.Idem tz Ray.i phemio ffor.in.§.ij.per illum tex.q legalez scientiā appellat artē.Et cum hac opi.vf ibidem pertransire.Bar.facit.l.i.ff. de iusti.⁊ iure.Artes enim nō pnt exerceri. in diebus festiuis .l.diuus traianus.ff.de ferijs.vnde si non est licitum legere vl docere in diebus festiuis.ita ⁊ psequenter non liceat adiscere .l.culpa.C.de malefi.⁊ ma.Sed in contrariam sententiā sunt glo.nostre vt videlz liceat legere:docere:studere ⁊ adiscere in

diebus festiuis:vt not.in dicta.l. diuus. ⁊ in.l.ij.C. de ferijs. Et hec opi.est fundata his rōnibus. Nā disciplina militaris pt exerceri pdictis diebus.d.l.diu⁹.ergo ⁊ disciplina legalis. cū eqparenf.l.aduocati.C.de aduoca.di.iudi. ⁊ i phemio isti tu.in principio.Itē qa oia ea possunt exerceri talibus diebus sine qbus mūdus regi nō pt.l.oēs ⁊.l.pluralitas.C. d ferijs. Mūdus aūt regi nō possz sine legib⁹:in autē. vt diuic iussio nes i prin.⁊ in autē.habita.C.ne fil. p patre.ergo legalis sciē tia poterit dictis diebus exerceri ⁊ hāc opinio.simplr secut⁹ est Nicola.de neapoli in principio autenticor.Tu vō vtrāqz opinionem saluando.dic melius ⁊ sanctius hm albri.de rosia te quē secutus est Raphael ful.in.d.l.ij.C. de ferijs q aut qs dat operā studio gra lucri sicut aduocat⁹ vel doctor.⁊ hoc nō lz.⁊ ita intelligaf pma opinio. Aut dat qs operā studio gra veritatis inueniēde vel ēt p ope pio.vt p aduocatiōe misera biliū psonar. ⁊ tūc lz vt in.ij.opinio. vñ doctores ⁊ scholares possunt studere ⁊ legere cā itelligētie ēt dieb⁹ feriatis i hono rē dei hm ipsos. Idē tenet Cardinalis florētin⁹.dns Frācis. zabarel.in.c.i.extra de ferijs dicēs q ad illuminādū intellectū licitū ē studere in dieb⁹ festiuis.dummō nō fiat cā lucri dicit tñ vitādum esse studium solēne.saltē de mane vt possit vaca ri audiēdis missis.vt.xv.questio.iiij.placita. Et intelligit sp p dicta dūmō nō fiat cā lucri.nisi necessitas subesset.arg. in.c.lz de ferijs.⁊ in.d.c.i.in fine. Idē vf sensisse Pe. ⁊ Paulus de leaza.Est āt studiū solēne qñ ē pcursus.vt qa fit solēnis dispu tatio.Dñs aūt Anto.de bu.in.d.c.i.extra de ferijs vbi latius hūc articulū tractauit.sic dicit.q putat q die dñico nō liceat studere pp lucrū pticulare psilij.nisi necessitas aliud suadeat. p expediendo illū q de lōginquo venit. Nec ēt liceat legere salariato:vel studere. nisi necessitas aliud suadeat. Similiter nec scholari liceat studere.qa diē deputatū ad seruiciū altissi mi deputat ad seruiciū mūdanū:nisi studiū eēt de materia spi rituali.in qua studēdo deo seruit.al' dicit ipse q nō putat lici tū lz doctores ⁊ scholares i hoc plurimū peccēt.Nō ob.dicit ipse q studēdo dicaf opus piū.qa studiū si dirigif i bonū finē ē ei⁹ finis.vt qs bonus efficiaf.⁊ vt iustitiā ministret. lz vt plu rimū ē ob finē diuiciar ⁊ honorū.vñ lz op⁹ sit licitū tñ finis ē malus.Itē dato q finis eēt bon⁹ sicut ⁊ litigiū est i finē iusti tie.⁊ tñ nō lz hoc tpe feriar.vñ cōcludit q nō suadēte necessi tate non liceat.Non ob.l.pfta de ferijs.qa licet de iure ciuili sit licitum militare.illud operatur necessitas. Nec i actu licet de iure canonico pugnare die dominico vt in.c.i. de treuga ⁊ pace.Item adducit ⁊ aliam rationem.quia studere in mate rijs positiuis abstrahit hominem a cōtemplatione dei ⁊ a cul tu ⁊ reuerentia eius in qua specialiter his diebus est insisten dum.Item negari non potest.quin studium habeat in se anne xum saltem finem acquirendi ad sustentationem vite sue.⁊ sic non est oīno contemplatiuus ergo nō est licitum cum ob finē contemplationis fiat hec prohibitio:vt in.d.c.i.de ferijs. ⁊.l. dies ⁊.l.omnes.C.eo.ti.⁊ hec fuerunt vba butrij in.d.c.i.Ego vero vltra predictos doctores pro declaratiōe predicte qōnis adduco auctoritatem beati Thome scda scde .q.xxij.articulo iiij.vbi dicit q nullus actus spiritualis exercitij est contra ob seruantiam sabbati puta si quis doceat verbo vel scripto vñ numeri.xxviij.dicit gl.q fabri ⁊ hmōi artifices ociantur i die sabbati.Lector autez diuine legis vel doctor ab opere suo nō desinit.⁊ leuitici.xxiij.c.d: omne opus seruile non facies i sab bato.Ad hoc autem facit quod idez beatus Thomas.q.xli. articu.finali dixit q obseruatio festorum non impedit ea que ordinantur ad hominis salutem etiam corporalem ⁊ inde est q medici possunt licite mederi hoies in die festo. vt probaf Jo.vij.c.facit ad predicta de consecratione di.iij. Ieiunia i fi. ⁊ in pisanella i littera ferie.⁊ in summa Jo.lectoris sub rubri. de ferijs.q.vij.⁊.ix.Nunc vero ad materiā feudorūz principa liter igrediētes premittamus aliqua necessaria ad intelligen tiam totius pñtis tractatus ⁊ materie feudalis.ne videamur tanqz nudi ⁊ illotis vt ita dixerim manibus ipsum tractatū protinus amplecti.iuxta.d.l.i.ff.de origi.iuris.Subijciam igi tur aliquas questiōes introductiuas ⁊ preparatiuas dicendo rum quar prima est ista.Quero ergo primo de his que i pri cipijs librorum pertractari solent ⁊ que philosophus in prin. libri

libri phyſ.requiri mādat.vz que fuerit cā efficiens huius libri
que mālis:que formalis: que finalis que huius libri vtilitas.
Et poſtremo cui pte philoſophie ſupponatur. ¶ Ad primū
rñdeo ꝙ cauſa imediata ⁊ propinqua efficiēs huius libri fuit
Obertus de orto qui cōpoſuit ⁊ cōpilauit iſtum librum. Cau
ſa vero efficiens remota ⁊ mediata fuerūt illi qui primitus fe
cerunt decreta leges ⁊ cōſuetudines feudales ex quibus ipe
Obertus poſtea illud opus cōpilauit de quibꝰ ſatis copioſe
dixi.ſ.in prologo vbi videas. Quis autē fuerit iſte Obertus
de orto.⁊ vnde traxit originē dixi īfra in quib.cāis feu.amit.
in prin.⁊ latius infra de feud.cogni.in principio. Fuit eniz iſte
Obertus de orto cā propinqua efficiens huius operis ſicut a
ſili dicimus in fabro ꝙ eſt cā efficiēs cultelli. Quidam autē
voluerunt dicere ꝙ deus ſit ſemper cā efficiens magis propin
qua.vt no.glo.ſuper prima rubrica autēticoꝝ.de hrdi.⁊ falci.
Sed de hoc dic plene per Bar.⁊ Bal.ſuper rubrica.ff.de iu
ſti.⁊ iu. ⁊c. ¶ Ad ſcōm vero videlz que fuerit cā materialis
huius libri. Rñdeo ꝙ fuerunt ipſa decreta ⁊ leges ac conſue
tudines tractantes de materia feudali ex quibus ipſe Ober
tus compoſuit iſtum librum.nam ſicut faber ex materia ferri
componit ⁊ fabricat gladium. Lanificus ex lana componit ⁊
cōglutinat pannum. Ita Obertus de orto ad iſtum ſuum li
brum componendum aſſumpſit ſibi materiam ex predictis dē
ciſiōibus ⁊ ꝯſuetudinibus que proprie ſcōm legiſtas ſunt ma
terie ſcientie noſtre legalis: tam ſpeculatiue q̄ȝ practice. qm̄
ſumimus facta hominum pro materia.⁊ ſic ius noſtruz ē fun
datum ſuper accidentibus ideſt ſuper caſibus emergentibus
ex quibꝰ oritur bonum ⁊ equum.⁊ ex illo bono ⁊ equo oritur
ius. Nam iura ex factis nata ſunt.vt.l.ſi ex plagis in.§. ſi qs
in cliuo.ff. ad.l. acqui. verum q2 in hac cauſa materiali circa
ius noſtrum ſit lōga inter doctores diſputatio. Ideo dic ple.
per Bar.⁊ Bal.in dicta rubrica.de iuſti. ⁊ iur. ¶ Nunc ve
ro ad tertiuz quod fuit de cauſa formali. Reſpondeo ꝙ cauſa
formalis huius libri fuit diuidere iſtud opus in tres libros pn
cipales quoꝝ primus durat ſm An.dē yſer. ⁊ Nico.dē neapo.
vſqȝ ad titulum de feudi cognitōe ⁊ ibi incipit ſcōs liber qui
durat vſqȝ ad titulum. In qbus cāis feu.amit. Et ibi incipit
tertiꝰ liber qui durat vſqȝ ad finem operis. Quilibet inſuper
predictoꝝ libroꝝ eſt diuiſus per titulos ꝯgruentes:⁊ quilibz
titulꝰ eſt diuiſus in leges ſeu capitula vel paragraphos. Et h
eſt ꝑpria forma huiꝰ libri redacti in vnam cōpaginem ⁊ for
mam pñtem diſtincrā per ipſum Obertū ꝯditorem:vt meliꝰ
mā intelligeretur.argu.inſti.de legat.in.§.ſed ne in primis.⁊
ff.dē excep.doli.l.i.⁊ q2 forma dat eſſe rei.l.iul.§.ſi quis cuz ni
hil.ff.ad exhi. Nam ſicut ſartor dat formā ꝯgruentem clami
dí ⁊ cappe.⁊ faber cultello.ita Obertꝰ dedit formam conue
niētem huic ſuo operi. ¶ Accedamꝰ ad quartum.videlz que
fuit cā finalis ſeu intentio Oberti de orto circa iſtud ſuū opꝰ
cōpilandum. Et rñdeo ꝙ cā finalis fuit colligere in pñtem li
brum oēs leges decreta ⁊ conſuetudines de materia feudali
tractantes ⁊ que ſparſim vagabātur quia ꝯtingebat plerūqȝ
eas non apparere vel non probari:aut difficulter probari. Jō
pro cōi vtilitate ꝯſuetudies predicte ⁊ vſus prefati varij ⁊ di
ſperſi ac leges Imperatorum ⁊ nōnulla decreta redacte ſunt
in pñtem librū per ipm Obertum. Et ſic cā finalis ꝑpinqua
fuit:vt iſta talia iura feudalia in noticiam haberent̄ ſicuti itē
tio fabri eſt fabricari gladium vt incidet.q2 ad illum finez ſit.
Fuit preterea cā finalis ⁊ intentio remota ipſiꝰ Oberti. Ipſa
ſcilz felicitas ⁊ ſtatꝰ felicitat ac beatitudo eterna ad quā oēs
ſcientie ordinant̄ iuxta.l.i.in prin.C.de offi.prefecti pre.afri. ⁊
in prohemio inſti.in fine.⁊ in autē.de hrdi.⁊ fal.i fine. ¶ Ad
quintum.videlz que ſit vtilitas huiꝰ libri. Reſpondeo ꝙ ex
predict ſat patet vtilitas eiꝰ: quoniam meliꝰ ⁊ cōmodiꝰ de
uenitur ad noticiam huius ſcientie fendalis q̄ȝ prius:⁊ reddi
tur vnicuiqȝ quod ſuum eſt:quod eſt proprium iuſticie: vt.ff.
de iuſti.⁊ iure.l.iuſticia.⁊ inſtitu.de iuſticia ⁊ iure.in princi.
¶ Ad vltimum vero cui parti philoſophie ſupponatur hic li
ber. Reſpondeo ꝙ ethice ideſt morali ſcientie: q2 tractat de
moribus habentiū feuda dirigēdis in viam rationis ⁊ iuſticie
vt infra que fuit princi.cau.bene.amit.in.§. item qui domino
infra de feud.alien.in.§.i.⁊ in.c.moribus infra ſi de feud.fu.cō
trouer.ſicut ⁊ alij libri legales vt.C.de legibus.l. leges ſacra
tiſſime ⁊ de materia harum omnium ſupraſcriptarum cauſa
rum dic plene per gl.⁊ doctores.in dicta rubrica.ff.de iuſti.⁊
iure.⁊ per Azo.in prin.ſue ſumme codicis per Dynum ſuper
rubrica.ff.de operis noui nunciatio.p gl.⁊ canoniſtas in prin.
decretalium. ¶ Quero ſecundo de nomine huius libri. Et re
ſpondeo ꝙ qdam appellant ipſum vſum feudorum ⁊ ita nos
cōiter appellamus.quidam appellant conſuetudines feudoꝝ
vt ſuperius dixi ⁊ ita per gloſas noſtras appellatur.vt nota.
in.l.de quibus.ff.de legi.C.que ſit longa conſuetu.in.l.ij. ⁊.ff.
ſo.ma.in.l.etiam ⁊ de reg.iur.in.l.inuito. Alij appellant librū
feudorum vt per gl.iur.canonici in.c.fi.extra de feu. ⁊ p Ho
ſti.in ſūma de feudis. Aliq vt yr.appellant ipſum ꝯſtitutiōes
feudales. Alij vt Azo.⁊ O dof.in auten.caſſa de ſacroſanc.ec
cle. appellant ipſum decimam collationem quicquid autem
ſit debemꝰ ſtare in hoc denominationi vtentium.l.i.ff.de flu.
⁊ de fun.inſtru.l.cum delanionis in.§.aſinam:quod patet qa
cum non ſit nomen generis a natura licituz eſt cuilibet immu
tare ꝓ libito ar.in.l.ſi quis in fundi vocabulo cum ibi no.ff.dē
leg.i.ſm Andre.de yſer.⁊ Nicola.de neap. vtrum aūt hodie
debeant amplius nominari vſus vel ꝯſuetudines poſtq̄ȝ ſunt
redacte in ſcriptis.dicā.j.ſuper rubrica primi tituli vbi videas.
¶ Quero tertio vtruz iſte liber ſit auctorizabilis ita ꝙ i cau
ſis ⁊ in iudicijs ⁊ in ſcolis poſſint allegari contentá in eo ſicut
ceteri libri legales.⁊ hanc queſtionem format Jac. de belui.j.
in ti.i.in.§.fi.⁊ adducit plures rationes pro ⁊ cōtra. Sz omiſ
ſis ſuperfluitatibꝰ iſta eſt veritas in hac queſtione quoniam
de legibꝰ imperatorum ſicut Corandi lotharij. Frederici pri
mi:⁊ Frederici ſecundi.quorum plures leges reperiunt̄ in hoc
libro interſerte ⁊ inſuper aliorum iperatorum non eſt dubitan
dum aliquo modo ꝙ ſunt auctorizabiles cum ſint leges impe
ratorum.l.leges.C.de legi. De ceteris autem conſuetudinibꝰ
⁊ deciſionibꝰ ſcript vel recitat per Girardum cagapiſti vel
Obertum de orto qui fuerunt plurimorum dubiorū deciſores
videtur plurimum dubitandum qa necubi reperitur ꝙ habue
runt auctoritatem legis condende que non preſumit̄ data niſi
probet̄.ff.de ori.iur.l.ij.§.poſto. Sed tamen veritas eſt in con
trarium videlz ꝙ imo tales ſue leges ſeu deciſiones ſcripte ad
ducte vel recitate i hoc opere ſint auctorizabiles:allegabiles
⁊ ſeruande quia ſemper ſic eſt obſeruatum ⁊ interpretatū: ⁊
a tanto tempore citra cuiꝰ initij non extat memoria. Item qa
hic liber ſemper fuit lectꝰ pro autentico in ſtudijs generalibꝰ:
⁊ ſuper eo multi ⁊ maximi doctores ſcripſerūt componendo
gloſas ⁊ ſūmas ⁊ ſic debet haberi ac ſi ꝯſtaret ꝙ eſſet ſcriptꝰ
per habentem poteſtatem condendi legē.ar.ff. de aqua co.l.
hoc iur.§.ductꝰ aque ⁊ extra de verbo.ſigni.c.ſuper qbuſdam
.§.preterea. ¶ Item q2 nunq̄ȝ fuit hoc in queſtione deductuz
nec contrarium apparet.vnde tacito conſenſu per tantuz tem
pꝰ vident̄ approbata hec iura diutiꝰ obſeruata.ff.de legi.l. ſz
ea. Item q2 ſemp allegantur iura eiꝰ ſicut aliorum librorum le
galiuz vnde minime ſunt mutanda ⁊c.l.minime.ff.dē legi. Itē
quia nonnulle decretales ſequuntur deciſiones in hoc libro ſi
tuatas vt patet extra de iudicijs.c.ceterum ⁊.c.nouit ⁊ de cō
ſti.que in eccleſiarum ⁊ de penis in quibuſdam ⁊.c. ad aures
⁊ de ſen.excō. grauem.⁊ de heretitis excōicamꝰ ⁊ in multis
alijs infinit capitulis in quibꝰ fit mentio harum deciſionum.
Conſtat aūt nullā eſſe argumentabiliorez probationē q̄ȝ ſum
morum Pontificum ⁊ impatorum.l.fi.C.de legi. Item addu
citur ⁊ alia rō quia iſte cōſuetudines iter imperiales ꝯſtōnes
inſerte ſunt ⁊ de pricipis ꝯſcientia.ergo ⁊c.vt.C.de emēda. iu
ſti.C.in.§.i.⁊.ff.de legi.l.nam vt ait. Item quia iſte conſuetu
dines in principis curia obſeruant̄ ⁊ ipſo mandante fuerunt
autēticate:vt dixi.ſ.in prologo. Nam vt ait O doff.in auten.
caſſa. de ſacroſan. ec.imperator Fredericꝰ ſecundꝰ miſit cōſue
tudies autenticorum que ſunt Juſtiniani ad collegium docto
rum papie vt aptarent eas ſub congruis titulis:⁊ ita ipſi fece
runt. Sz poſtea dominꝰ Ugolinꝰ gloſator antiquꝰ poſt nonā
collationē autēticoꝝ poſuit hunc librum feudoꝝ:⁊ omnes cō
ſtitutiones imperatoris Fredetici antiqui ⁊ iunioris: ⁊ aliq̄s

alias: et vocauit decimam collatõem. Cõcluditur ergo q̃ hic liber sit auctorizabilis. et ita se h3 cõis opi. in oĩbus studijs: tã vltra mõtes q̃ citra: et oẽs doctores ita sequũtur et tenent: et nos tenere debemus. et de hac qõne plene tangit. d. Frã. zab. cardi. in. c. ij. extra de feudis questione fi. et ibi ẽt per Butr. in fi. ¶ Quero quarto an iura et consuetudines hui⁹ libri ligent oẽs gentes: sicut alie leges cões. et videret dicendum q̃ non: q: ɔsuetudo vni⁹ ꝓuincie non vr̃ posse ligare aliam: vt no. i. l. i. C. de emenda. lib. Sed tñ de his ɔsuetudinibus teneas ꝑ. vt ligent oẽs sicut alie leges. et est rõ ꝓpter ɔsensum princi pis qui in istis consuetudinib⁹ confirmandis iteruenit expsse vel saltẽ tacite: q: eas patitur in suo vigore durare et sic vidẽ tur esse generales ɔsuetudines que ligare hñt sicut ɔsuetudo populi romani: que ligat oẽs ꝓuincias. l. de qbus. ff. de legi. Ergo et principis ɔsuetudo d3 hoc operari: cum oĩs ptãs po puli roma. sit in eum translata. l. i. ff. de ɔsti. prin. ɓm Nico. d ne. ¶ Utrum aũt ille consuetudines vel alie leges cões ligãt oẽs reges et dños q de facto non recognoscunt superiorẽ. dic vt ple. dixi. j. de pace iura. fir. in prin. Quid autẽ de legibus lõ bardoꝝ: de qbus sepe fit mentio in isto libro: tam in tex. q̃ in glosis an ligent oẽs vel solum lombardos: dicit An. de yser. qui mouet qõnem q̃ de legibus Imperatoꝝ ibidem insertis sicut Lotharij: Caroli: Ludouici: et alioꝝ Imperatoꝝ non ẽ dubium q̃ debent pro legibus seruari: ex quo sunt leges Im peratoꝝ. l. leges. C. de legi. et scđm ea que tradunt in. l. i. C. de sum. tri. et fi. ca. Sed de legibus lupradi et Rotaris et similium Regum: qm̃ non reperiuntur fuisse Imperatores. sed tantum reges lõbardie non seruabũtur pro legibus: q: tm̃ regno suo potuerũt legẽ iponẽ. d. l. i. S3 tñ dic ipe q̃ rõ ipsaꝝ poss3 alle gari: q: ẽt ex legibus abrogatis et correctis remanet rõ. l. ij. ff. ad trebellia. et no. ff. de coniungen. cum emanc. lib. l. i. Sed Nicola. de neapo. intelligit hunc solum de legib⁹ que sunt in vi. voluminibus iuris nostri cõmunis quoniam et si aliqua lex sit correcta bene remãet ratio ipsi⁹ ex qua potest sũmi argu mentum: et ita intelligantur predicta. Sed vbi ex legibus que non sunt in dictis voluminib⁹ vellet qs summere argumentũ: tunc nõ potest: vt nota. C. de iusti. co. confir. circa mediũ in gl. necesse imo eas allegans puniretur pena falsi: vt ibi dixit tex. et hoc confirmo per dictum Bald. in auten. dos data. C. d do nati. ante nupti. allegantis O dof. dicente3 q̃ ista lex lombar doꝝ: et ratio eius hodie recessit ab aula: et alibi dixit: q̃ de hoc iure non est curandum in. l. si in vita. C. de nupt. dicas ta men q̃ vltra dicta sex volumina libroꝝ possent imperatores quotidie nouas leges facere: vt nota. in dicta glo. de iusti. C. confir. prout videmus de pace constantie. ad reprimendam q sunt rebelles: et c. Quare autem in hoc libro plerumq3 in tex. et glo. allegantur. Ideo est vt ostendantur varietates consuetu dinum in hac materia: que secundum varia iura firmabantur vt dixi. s. in prologo: et de fe. co. in. c. i. ¶ A quo autem dictus liber lombarde fuerit factus. dic q̃ a karolo: vt dixit gl. xxxiij. q. i. in. c. i. et appellant ipsum librum capitularium Karoli et d eo etiam tangit glo. xi. q. i. quicunq3: et ibi etiam dicitur q̃ lex abrogata potest allegari: licet non confirmetur: dicit tamen Bald. et O dof. in dicta autenti. dos data. C. de donati. ante nupti. q̃ fuerunt facte dicte leges a quibusdam regibus: qui appellantur lõgobardi: eo quia habebãt longas barbas et ma gnas. ¶ Sed qd de capl'is extraordinarijs feudorum que in titulant alterius compilationis: an reputentur autentica: vide quod dixi. j. de capitulis extraordinarijs in princip. ¶ Quero quinto quid sit feudum: et vnde dicatur: et omissis oĩbus alijs diffinitionibus doctoꝝ ponam hic solum diffinitionẽ que tra ditur per tex. j. in quibus cau. feu. amit. in. §. fi. videlicet q̃ feu dum est beneficium quod ex beniuolentia alicui ita datur vt proprietas quidem rei imobilis beneficiate penes dantem re maneat. vsusfructus autem illius rei ita ad recipientem transe at: vt ad eu3 heredesq3 suos masculos et feminas: si de his no minatim dictum sit: imperpetuum pertineat: ad hoc vt ille et sui heredes fideliter domino seruiant: siue id seruitiũ nomina tim quale esse debeat sit expresse: siue indeterminate ꝓmissu3. Et secũdũ istam diffinitionem omnia necessaria late compre hendant. Diffinit etiam pluribus alijs modis et breui⁹: prout scripsi in. d. §. fin. vbi videas. ¶ Quare autem appellat feudũ et vnde dicatur: dic q̃ dicit a fidelitate vel a fide: vt. j. per quos fi. inuesti. in fi. et de hac questione ple. per Iaco. ardiz. in prima carta sub rubricella vnde dicatur feudum. Est autem fidelitas ipsum iuramentum quod prestatur a vasallis domino vt. j. qd pre. de. inuesti. an fi. in fine. Pluribus etiam alijs modis capit fidelitas: vt ponit Barto. in extrauaganti ad reprimendam in princip. et latius scripsi in. c. i. j. quid prece. de. inuesti. an fide li. et q̃ in omnibus contractibus graue sit fidem fallere. l. i. de consti. pe. et quicquid factimus debeat consistere in fide. l. i. ff. si cer. pe. tamen per excellentiam debet consistere in feudis: in quibus dominus quodammodo se cõmittit vasallo et econ tra: et ideo per istam excellentiam feudum denominatur a fi de seu a fidelitate. Interdum vulgares appellant feudu3 alio mo do: sicut gallici qui appellant gaseriam: vt in. c. i. extra de feudis. Qualiter vero feudũ constituitur. dic vt. j. qui. mo. feu. consti. po. c. i. Item qualiter inuestitura sit fienda vel petẽda: et fidelitas prestanda. no. gl. j. per quos fit inuesti. in fi. Inuesti tura autem quid sit: habetur. j. in titu. quid sit inuestitura. Et interdum appellatur inuestitio: vt. j. si de inuesti. inter do. et va sallis ori. in. c. i. in principi. Que autem persone possint feudũ dare: statim videbitis. j. titu. i. in princi. et. j. per quos fi. inuesti. i. c. i. vbi etiam declaratur que persone possint feudu3 recipere. Sed qualiter in causa feudali iudicium agitetur: precedatur: et finiatur habetur infra in titulo apud quem vel quos cõten. feud. ter. de. c. i. cum fi. ¶ De genere vero actionis competen tis et domino et vasallo feudali plene dixi infra que fuit prici. causa benefici. amit. in. §. sed nec alias: et infra de controuer. iter dominum et episcopum in capitulo primo vbi glosa tangit. Postremo qualiter feudũ acqrat et qlĩter amittat patebit infra in suis proprijs titulis. ¶ Quero sexto: quot sint species seu diuisiones feudorum. Respondeo plures secũdum docto. Nam Iaco. ardiz. in summa sua in secũda carta sub rubricella quot sint genera feudoꝝ enumerat solũ quattuor genera. Alij vero doctores moderniores colligũt decem distinctiones feu dorũ: quas hic seriati3: et magis ordinate q̃ ipsi faciunt descri bam: addendo vltra doctores aliquas quas alibi sparsim re peri et huc adduxi. ¶ Prima enim diuisio est ista: quoniã feu dorũ aliud est regale sicut est feudum Marchie: ducat⁹: co mitat⁹: vel alteri⁹ regalis dignitatis: quod ab imperatore vel rege recognoscit: vt infra d feud. Marchi. capi. primo. Aliud est non regale quod recognoscitur ab alijs inferioribus a prin cipe vel a rege vel si recognoscitur a principe non consistit in istis dignitatibus: vt quia inuestiuit de aliqua plebe vt infra in primo titulo in princi. et infra quis di. dux comes vel mar chio in principio et. §. primo. ¶ Secũda est diuisio. quoniam aliud est feudum nobile quod suum nobilitat possessorem: et istud appellatur padogum. Aliud burgense: quod non nobili tat vt infra quis dicat dux comes vel Marchio. et c. in. §. cete ri. Sed circa hanc diuisionem dixit Iaco. de belui. lati⁹: quem etiam recitat Ioan. andre. super rubrica de prescripti. in addi. Spec. videlicet quia feudum: aliud est nobile: aliud min⁹ no bile aliud aliqualiter vel mediocriter nobile. Nam concessum ab imperatore regi duci vel marchioni et c. dicatur nobile sed minus nobile sit quando feudum conceditur a predictis sed aliqualiter nobile est quando feudum est concessum a vasallis suprascriptorum proximorum. Sed ignobile est illud quod ẽ concessum a minimis valuasoribus a quibus nullam dignita tem vel nobilitatem consequi posse dicuntur vt patet infra in princi. i. titu. et in. §. i. et. j. de feu. marchi. cum duabus rubricis se quen. et i dicto. ti. qs di. dux et c. addit Ioan. an. ibidem q̃ etiã ẽ dare feudum honorificũ francum libéru3 et sic nobile. Et vt ipse dicit ideo appellatur predictis modis: quia ex eo nil pre statur. vt apud vulgum hec verba sonant. vt extra de spon. ex litteris. de verbo. signi. aniculus. et sic indefinita locutio faciet eum ab omni seruicio absolutum. vt extra de testi. significauit et. l. in tradendis cum ibi no. co. predi. Intelligas tamen liber tatem et frãchisiam: et nobilitatem non eximere eum a capitu lis comprehensis in natura fidelitatis: que numerantur. j. in ti.

de forma

de forma fideli. alias contineret repugnantiam et contrarieta tem. videlicet quod sit feudum et liberum prorsus ab omni fideli tate: quod non est dicendum. extra de appella. sollicitudinem. et l. vbi repugnantia. de reg. iur. nam esset potius quedam libe ra donatio si penitus esset liberum secundum prefatum Ioan. an. in dicto loco. ¶ Tertia est diuisio: quoniam aliud est feu dum quod habet propriam naturam feudi. aliud est feudum quod habet impropriam. Natura autem propria feudi: est quedam qualitas innata a princi. generationis feudi: ex qua vir tus contractus proficiscitur et semper regulariter videtur inesse nisi per pactum impropprietur. vt. j. de feu. non haben. propri. na. feu. c. i. et j. qd sit inuesti. c. i. in. §. fin. Et intelligitur habere pro priam naturam quando est simplex et rectum et transitorium ad heredes. et ad eum cui inuestitus alteri coequali infeuda uerit. et de quo non debet quis diuestiri sine cognita culpa. vt j. de natu. feud. c. i. et in. d. titu. de feud. non haben. pro. na. feu. Sed impropriam naturam intelligitur habere pluribus mo dis. videlicet quando datur accipienti vt ipse et sui heredes et cui dederint habeant. vt in. d. c. i. Item quando sine inuesti tura est acquisitum. vt. j. qui. mo. feu. consti. po. c. i. Item feudum guardie et gastaldie. vt. j. de feu. guar. et gastal. Item camere et caneue. j. de feu. co. c. ij. et de votis fe. in princ. Item feudum soldate. vt. j. quis di. dux co. vel mar. in fi. Item quando non est transitorium ad heredes. vt. s. dixi. et istis omnibus modis ha bet naturam impropriam feudi et irregularem. ¶ Quarta est diuisio quoniam alio respectu feudum aliquando habet pro priam naturam. vt quia dignitas cum feudo transit ad here des inuestiti sicut communiter fit. prout videmus in duce Me diolani: in Marchione Ferrarie et similibus. Interdum tale feudum habet impropriam naturam feudi. vt quando digni tas neque feudum transit ad heredes. sed solum ad vitam va salli. Sicut videmus in Marchionatu Anconitano: in Du catu spoletano: in Comite campanie et similibus. quo casu po tius possit appellari administratio licet sit collata per modum feudi mediante inuestitura. de qua dixi. j. de alie. feu. in fi. et in dicto. c. primo. de feu. marchi. duca. etc. ¶ Quinta est diuisio. quoniam aliud est feudum ecclesiasticum aliud seculare. Et ec clesiasticum est duplex: quoniam quoddam datur seu suscipit ab ecclesia tanquam ab ecclesia. quoddam est quod datur a clerico non tanquam ab ecclesia. vt infra de cleri. qui inuesti. fa. capi. primo et j. qui. mo. feu. consti. po. in fin. Potest etiam ec clesia et clericus recognoscere feudum a layco: vt infra de capi. cor. in fine. ¶ Sexta est diuisio: quoniam aliud est feudum an tiquum siue paternum: aliud est feudum nouum. Feudum pa ternum capitur equiuoce. Nam primo et large dicitur pater num: quando iam feudum fuit acquisitum ab aliquo ex ante cessoribus: qui fuit agnationis communis vt. j. de gradi. succe. in feu. in capi. primo. in. §. his vero: et j. de natu. succe. feu. capi. primo et hoc modo potest appellari etiam antiquum: eo quia est acquisitum ab antecessoribus: vt no. glo. super. v. inuestiture. infra de succe. feu. Secundo autem et stricte dicitur paternum illud feudum: quod fuit acquisitum a patre meo: vel ab aliquo alio meo ascendente vsque ad quartum gradum: sed a quarto gradu supra appellatur proprie antiquum. vt. j. in tit. i. in. §. cum vero. et no. j. de succes. feu. in. §. i. et ibi ple. dixi in vltimo notabi li. Nouum autem feudum est quando de nouo acquiritur feu dum. et ideo appellatur nouum. vt. j. qui testes sint nece. ad p. no. inuesti. in. c. i. Et in hoc est differentia. quia in feudo nouo non succedunt nisi descendentes. sed in feudo antiquo seu paterno succedunt: non solum descendentes: sed etiam collaterales: qui tamen de scendunt a primo acquirente. vt probatur in dictis locis. vtrum autem per refutationem feudi paterni desinat esse paternum. Item si fiat inue stitura de feudo paterno tanquam de nouo: an siliter desinat esse pa ternum. dicam. j. de vasal. decre. eta. capi. primo i fi. ¶ Septima est diuisio quoniam aliud est feudum paternum: de quo supra proxime dixi. Aliud est maternum: videlicet quod primo fuit acquisitum per feminam vt. j. de beneficio fe. in ca. i. Et sicut pa ternum large dicitur quodcunque feudum quod est acquisitum ab ali quo ex superioribus qui fuit agnationis communis vt. s. dixi. ita maternum quoque dicetur illud feudum quod a quacunque femina ex superioribus fuit acquisitum que fuit cognationis com munis secundum Bald. et hijsdem regulis tractabitur sicut feu dum paternum vt in. d. c. i. de quo dic vt ibi dixi. ¶ Octaua est diuisio quoniam aliud est feudum masculinum quod regulari ter transit ad masculos tantum et non ad feminas vt. j. in titu. i. in. §. hoc autem et de succes. feud. in. §. filia. Aliud est feudum femininum seu femineum quod per pactum transit ad femi nas: vt in. d. §. filia. Quo casu tunc demum succedit femi na si non extat masculus vt. j. de eo qui sibi here. quia suis. capi. primo. fallit etiam vbi transit ad filiam eo quia redemit vt. j. quemadmodum feu. ad fi. per. in capi. primo. et de natura succes. feu. in princi. et j. an mari. succe. vxo. c. primo. ¶ Nona est diui sio quoniam feudum aliud est diuisibile aliud non diuisibile. Regulariter enim omne feudum est diuisibile sed fallit in mar chi. ducatu vel comitatu et in ceteris feudis similibus dignita tem habentibus vt. j. si de feu. fu. contro. in. c. omnes et de phi. feu. alie. per fe. in. §. preterea ducatus et dicatis vt ibi dixi. ¶ Deci ma est diuisio quoniam aliud est feudum reale siue perpetuum aliud personale aliud personalissimum. Reale namque seu perpe tuum feudum est illud quod transit ad heredem quem vnusquisque sibi suisque heredibus perspexit vt. j. de duo. fratri. a ca. inuesti. c. i. j. in qui. cau. feu. amit. in. §. fin. Personale feudum est quando feu. ad vitam alicuius conceditur: vt. j. qui. mo. feu. consti. po. c. i. et de consue. rec. feu. c. i. vel sicut est feudum habitationum: quod finitur morte accipientis nisi aliud specialiter cautum sit. vt probatur in. c. feuda habitationum in titu. de feudis et beneficijs etc. in capitulis extraordinarijs. Feudum vero perso nalissimum est illud feudum quod soldata appellatur et istud ex neutra parte transit ad heredem vt infra qs di. dux co. vel Marchi. in. §. soldata. Feudum enim regulariter transit ad omnes heredes qui tenent eundem gradum vt. j. in tit. i. i. §. et qa et de succes si. feu. in princi. Sed fallit in his qui viuunt iure francorum qa tunc transit ad primogenitum secundum Iaco. de bel. facit quod dixit Bald. in. l. cum antiquioribus. C. de iure deli. ¶ Undecima est di uisio quoniam feudum aliud fit cum iuramento. et sic cum fidelitate et hoc regulariter. aliud absque iuramento videlicet si per pactum remittatur vt. j. per quos fi. inuest. in. c. nulla et j. de capi. cor. in principi. ¶ Duodecima est diuisio quoniam aliud est feudum rectum et purum. aliud est feudum non rectum sed conditionatum non quod sit sub conditione sed sub quadam qualificatione. Nam regulariter quidem feudum simplex et rectum est purum sed quia interdum qualificatur eius conditio vt quia datur ad cer tum seruitium vel conditionem certam vt. j. quid sit inuesti. in §. penulti. et fi. Ideo appellatur conditionatum vt not. glo. in c. fi. j. de ca. qui. cur. ven. vbi videas. facit. c. i. i fi. in qui cau. feu. amit. Potest etiam tradi alia diuisio inter feudum rectum et feudum non rectum alio respectu quoniam feudum potest dici rectum quando quis adipiscitur possessionem feudi prece dente licentia domini presente curia quia tale feudum est perin de ac si esset facta inuestitura et est transmissibile vt. j. de con sue. rec. feu. in. c. i. in princ. Sed si dicta licentia esset data absque curia: tunc tale feudum non censeretur rectum sed abusiuum et non esset transmissibile vt. j. qui. mo. fe. consti. po. c. i. et istam do ctrinam tradit Bald. in. d. c. i. de consue. rec. feu. Item et alio respectu potest dici rectum illud feudum quod est perpetuum et non potest reuocari vt infra de contro. inuesti. in. §. item si va sallus. illud vero quod potest reuocari appellatur non rectum. et de hoc loquitur titulus de feu. guar. et gastal. vt qa datur ratione alicuius officij vel mariti vt dixi infra de contro. inter vasal. et epi. in ca pitulo primo in euidentialibus. ¶ Tertiadecima est diuisio. quia aliud feudum appellatur ligium aliud non ligium. Nam feu dum ligium est: vbi iuratur fidelitas contra omnem hominem quod feudum proprie non conceditur nec recipitur nisi ab eo qui non recognoscit superiorem. Sed feudum non ligium est quando in concessione et fidelitate excipitur prior dominus cui iam est ligatus: vt. j. hic fi. lex in fi. et j. de probi. feu. alie. per loth. l. ij. vtputa si facio tibi homagium excepta fidelitate qua tali domino meo teneor. Nam dicitur homo ligius: quasi liga tus domino suo. vel dicitur ligius quasi legalitatem continens de quo per tex. et glo. in cle. pastoralis. de re iudic. et in Spec.

de feu.§.quoniam.versi.z no.vbi plene videas.z.j.de capi.ex traor.in.c.i.Ex quib⁹ infert Joã.and .in gl.dicte cle. q qs nõ potest esse homo ligi⁹ duorum. sed bene potest esse ligi⁹ vni⁹ z vasall⁹ alteri⁹.Potest etiam quis esse vasall⁹ duorum.d.l. j. Sed tamen in vasallitico vel fidelitate semper intelligitur excepta persona imperatoris:vt.j.de prohi.feu.alie.per Fede. in fi.¶Decimaquarta est diuisio quoniam feudum aliud est in curte domini:aliud est extra curtem.vt probatur.j.in tit. q. mo.feu.amit.in.§.fi.z ibi no.z de hoc plene dixi.j.de capi.qui. cur.ven.i.c.i.in prin.vbi videas.¶Decimaquinta insuper habemus differentiam inter feudum z allodium: quoniam feudum recognoscitur a domino.Allodium vero a nemine recognoscitur z dicitur allodium res hereditaria que propria est z liberatur:probatur in.c.ij.j. si de feud.fue.contro.z.j.de pace iura.fir.in fi.z de hoc allodio notauit glo.in.l.z si quis in.§.sz interdum.ff.de relig.z in.l.penulti.C.de inge.manu.z ibi per Bal. ¶Decimasexta scias q habemus feudum guardie z gastaldie z pro mercede alicuius rei.quod qdem feudum immediate elapso anno potest auferri:si simpliciter fuerit datũ. Secus si ad certum tempus debet expectari.vt.j.in ti.de feu. guar.z gastal.in capi.primo.z de contentione inter do.z vas. ca.i.in fi.Quando autem itelligatur esse feudũ guardie.z gastaldie:dic vt plene declaraui i.d.capi.i.de feu.guar.z gastal. ¶Decimaseptima habemus feudum camere vel caneue. videlicet vt qs recipiat tantũ annuatim de camera vel caneua cõmunis.vt.j.de feu.cogni. in.c.ij. Et in isto feudo non debet solui nisi quando camera vel caneua habet vnde solui possit. alias debet expectari q sit soluendo.vt.j. de notis feudorum in prin.Et istud tale feudum transit ad heredem. z est ꝓprie feudũ.z daẽ propter aliqđ seruiciũ factum domino. Sed habemus etiam sol. datam que est quedam prestatio annua z gratuita que a neutra parte transit ad heredem . vt qꝫ datur forte prouisio alicui nobili ad paupertatem redacto.z non cẽseẽ feudum.vt probaẽ.j.qs di.dux co.vel mar.in fi.¶Decima octaua habemus feudũ qđ appellatur feudum aduocatiue.vt qꝫ aliqs est aduocat⁹ fisci.z illi aduocatie est annexũ feudũ. Similiter dicas in procuratia vel iudicatura:vel notaria:vel aliud officium cui sit annexum feudum certum:vt probatur.j. de pace tenen.in.§.quicũqꝫ.vel feudum quod appellatur scutiferorum quod est deputatum pro illo officio.de quo feudo fit mentio in capitulis extraordinarijs in .§.i.z dixi infra de feu. guar.in princ.in remissionib⁹.¶Decimanona scias q beneficium in spẽ sumptũ idem est q feudũ.vt infra in q.cau. feud. amit.in.§.in primis.Nam hec iura feudalia interdũ appellãt beneficiũ interdũ feudũ.vt infra si de feu.fue.contro.in.c.bñficiũ infra de beneficio femine in rubrica.z in.c.i.z de lege cor. in.c.ij.z de vasal.q contra consti.loth.in.c.i. z in plurib⁹ alijs locis.z plene per Jaco.ardiz.i sũma in prima carta sub rubricella.vnde dicaẽ beneficiũ.Et ex his dixit Roff. in libellis in tracta.de offi.iudicis quo subueniẽ censito sub rubricella đ vasallis:q archiepiscopi:episcopi z prelati pro eorum beneficijs possunt dici vasalli domini Pape.Habent enim quasi in feudũ suos episcopat⁹: archiepiscopat⁹:abbatias z similia a domino Papa.z iurant ei fidelitatem.vt in.c.ego episcop⁹: extra de iureiuran.interdũ capiẽ beneficiũ pro officio. vt infra đ pace tenen.in.§.qcũqꝫ.¶Uigesima subsequenter scias q habem⁹ etiam quoddam beneficiũ qđ appellaẽ manuale seu victuale vt sunt distributiones qdam quotidiane q̃ danẽ presentib⁹ z residentib⁹ de qb⁹ habeẽ in.c.i.de cleri.non residen. li. vi.¶Uigesimaprima notabis q̃dam esse feuda q̃ magistraliter appellanẽ in nonnullis locis quaternata seu de tabula. videlicet illa q̃ spectant ad collationem alicu⁹ regis vel domini:q̃ sunt scripta in quaternis camere seu tabula vt dicit An. de yser.i.c.i.de contro.feud.apud pater.¶Uigesimasecũda potest addi alia diuisio:qm̃ aliud est feudũ corporale qđ consistit in rebus immobilib⁹.aliud incorporale qđ consistit in iuribus decimalib⁹:vel alijs iurisditionib⁹.vt ait Bal. infra de consue.rec.fe.in.§.i.in fi.z probaẽ in.c.ij.j.de feu.cogni . Et h̃ sũt omnia genera feudorũ que nedũ per summistas tanguneẽ: verũ etiam ab alijs sparsim diuersimode tradita reperi:z hoc loco cumulaui.¶Quero.vij.quare appelleẽ vasallus : z quis sit z vnde dicatur:z quot nomina habeat.z respondeo q vasallus idem est q obligatus:z deriuatur a vas vadis quod interpretatur obses.inde vadimonium. Est enim obligatus vasall⁹ ad plura domino suo vt infra de forma fi.in.c.i. vnde vasallus idem est q fidelis.i.ille qui est obligatus ex fidelitate : vt.j.an renio.sint testes q pa.esse desi .c.i. Et ideo appellatur etiam fidelis:vt infra in titu.i.in.§.antiquissimo: z hoc ideo : quia fidelitatem iurat vt.j.quali.iura.debet vasallus.quinimo etiam remitteretur iuramentum deberet nihilominus esse fidelis vt.j.que fuit pri.cau.be.amit.in.§.i.z de capi.cor. in principi.Interdum appellatur homo alienus:vt ait Barto . in.l.si queramus.ff.de testa.Interdum appellatur clientulus: vt.j.de feu.alie.in princi.z.§.z si clientulus . Clientulus.n.idem est q seruitor.vnde Therentius ait. Semper commendauit in clientelam.i.in seruitium . Nam vasallus est obligatus ad seruiendum domino vt.j.in quibus cau.feu.amit.in fi . Et ex hoc verbo clientulus summunt quidam argumentum q vasallus sit de iure romano etiam ante ista iura feudalia cum de hoc nomine ante esset cautum in iure conmuni vt.l.rem non nouam in fi.C.de iudicijs . Sed communis opi.est in contrarium vt dixi.j.de conte.inter do.z vas.de inuesti.in princi.in quarto notabili vbi videas.Interdum appellatur feudatarius iuxta vulgare.i.obligatus ad fidelitatem per iuramentum inuestiture vt.j.per q̃os fi.inuesti.in fi.z de no.fid. for.c.i. in princi.Interdum appellatur miles vt.j.de feu . si.cul. non.a. in capi.i.z ibi no.Interdũ appellatur valuasor quasi dignis stare ad valuas domini vt dixi infra quis di.dux co.vel March.in princi. Interdum vasalli appellantur pares vt infra si de inuesti . inter do.z vasal.lis ori.in capitulo primo.¶Insuper sciendũ: q ex generali consuetudine trahuntur z adducuntur etiam alia nomina ad hanc materiam:quorum omnium vt notitia habeaẽ hic inserere curaui.Nam habemus homagium quando aliqs promittit se esse hominem alicuius domini z stare z habitare vbi voluerit dominus:z ea seruicia exhibere prout domin⁹ voluerit: z super hoc facit sibi homagium.i. promissionem vt sit homo suus de quo in clemen.pastoralis de re iudica. Naꝫ censetur pro homagio obligatus qui fidelitatem z obedientiam prestat vt in ca.granem extra de excessi.prelatorum. Aliqui autem appellant istam obligationem hominium vt in capi.ex diligenti extra de simonia.Aliqui appellant vassallagiũ z prout ibi dicit Hostien.homagium frequenter capitur pro fidelitate z econtra z pro vasallagio.nam ista vocabula magis moribus ciuitatum z vtentium intelliguntur emanasse:qꝫ a iure scripto vt tenet Specul.titu. de feudis.§.ij.versi.ij. q̃re qm̃ natura quotidie noua nomina edere deproperat vt.l.ij.§. sed qa.C.de vete.iur.enucle.¶Utrũ aũt pro reb⁹ spiritualib⁹ sit prestandũ homagiũ.dixi infra per quos fi.inuesti . in.§.nulla.Et de his vasallagijs homagijs z hominijs z vtrũ teneaẽ tales contract⁹ q qs efficiaẽ homo alteri⁹.dic ple.per Specu. in.d.§.ij.in princi.cũ trib⁹ versic.sequen.z in versiculo q̃rto . z in plurib⁹ alijs versic.sequen.z in.§.fin.z per docto. in.d.c. ex diligenti z in capi.veritatis.extra de iureiuran. z per Archidia.z glo.de statu regl'a.periculoso lib.vi.z.C.de agri. z censi.in.l.cũ sim⁹ z in.l.fi.C.de serui.fu.z vide glo. super rubrica in.d.ti.de agri.z censi.q̃ ponit octo diuersa nomina z genera colonorũ.Nam qdam sũt ascriptitij qdam censiti qdam perpetui.qdam conditionales qdam inqlini qdam originarij qdam simplices . qdam rusticani liberi que omnia declara vt ibi colligiẽ z per glo.in dicta clemen.pastoralis vbi predicta declarantur.z p Barto.ff.de vsur.l.si apes.§.fin.z in Specula.de feu.§.fin.ad.fi.¶Ultra suprascriptos adducit Rof.i libellis in loco supra allegato plures alias species colonorum quoniam qdam appellanẽ reddentes q nihil aliđ faciunt dño nisi q reddũt dño vl' gallias vel spalas vl' porcũ vel agnũ vl' librã cere vel aliqd aliud Quidã sunt manẽtes q in solo alieno manent in villis z per.xxx.ãnos dominus ab eis manẽtib⁹ recipit seruicia certa. Quidam sunt angarij. q seruiciũ faciũt proprijs expensis puto tot operas i septimana. Quidã sunt perangarij.q faciũt dictas operas z vltra hoc soluũt etiã redditus

dit⁹ pro patrimōio ⁊ de his dixi.§.q̄ sūt regalie. Quidam sūt hoīes recomēdati q se subijciūt patrocinio alteri⁹ ⁊ dicēt do mino ꝙ volūt esse sui recōmendati vt habeant suam defensio nem ⁊ pro hac recognitione ⁊ maiorantia ⁊ recōmendatione obligant se ad aliqđ seruiciū vel ad aliqđ soluendū. ⁊ de istis omnib⁹ declara per dn̄m Rof. in dicta rubrica de offi. iudicis quo subueniē cēsito. vbi plura dicit. Quidam sūt homines ap pellati obsides. i. obligati pro hostagio vt per Inno. in. c. ex re scripto extra de iureiu. ⁊ pbaē in. l. obsides. ff. đ testa. ¶ Sūt preterea aliqui homines qui appellanē homines de mansata. Est autem mansata quando domin⁹ dat alicui mansum cum diuersis possessioīb⁹: ⁊ propter hoc ille se facit hominem do mini: ⁊ ad certum seruicium teneē. ⁊ talis diciē homo de man sata: q2 est homo ratione possessionū. persona tamen eius est libera: si dimissa mansata alibi se transferat. Quidam tamen vocant eos homines de mansata: quasi de familia: ⁊ isti quasi pro seruis habenē: vt de predictis ponit Spe. in. d. §. ij. in ver. sed nūqđ homo meus in tit. de feudis. vulgares autem corru pto vocabulo appellant eos homines de masenata: facit ad predicta quod dixit Bal. in preambulis feudorum in sua di uisione. ij. feudorum. ¶ Notandū insuper ꝙ habemus sex cō tractus ex qbus transferē dominiuꝫ rei retente dominio dire cto: quorū quilibet habet nomina diuersa. ⁊ differūt inter se: de quib⁹ omnib⁹ per ordinem videam⁹. Nam primus est cōtra ctus superficiari⁹. secūdus est contract⁹ locatōis ad longū tē pus. tertius est contract⁹ emphiteotic⁹. quart⁹ est contractus libellari⁹. qnt⁹ est contract⁹ precarie in genere feminino. sext⁹ est contract⁹ feudalis: de quo in isto libro. Capio primum ⁊ dico ꝙ contract⁹ superficiari⁹ est quando vendo vel dono vł aliter in te transfero superficiem seu domum existentem in ta li fundo meo: vt ex dicta superficie soluas mihi aliqđ: vel etiā concedo vt possis ibi superficiem ponere. Nam dominium di rectum remanet apud me: sed vtile dominiū est apud te super ficiarium. l. i. in. §. i. ⁊ in. l. i. ff. de superficiebus: ⁊ est iste contra ctus isti⁹ nature ꝙ destructa fundit⁹ domo vel molēdine: vel alia superficie impetu aquarum vel igne: ꝙ finit⁹ erat contra ctus superficie per dictum iteritū. vt dicit Bal. super rubrica. C. de iure emphi. ⁊ ſm Bar. iste talis superficiari⁹ censeē de consuetudine tanquam libellari⁹ seu emphyteoticari⁹. vt in. d. l. si. ff. de superfi. ⁊ in. l. si. ff. si ager vecti. facit qđ no. in. l. i. §. is aūt. ff. de superfi. ⁊ in. l. superficiario. ff. de rei vendi. ¶ Venio ad secūdum de locatione ad non modicum temp⁹: quod intel ligas vbicūqꝫ locatio includit. x. annos: vt no. in. l. si. ff. si ager vec. ⁊ ideo solet tradi consiliū: vt non loces possessionem tuā: nisi ad nouem annos: q2 si locares vsqꝫ ad. x. tunc transferes vti le dominiū: qđ intelligas locatione durante. vt in. d. l. si. ⁊ ibi hoc tenet Ray. facit qđ dixit Bar. in. l. q fundū. ff. loca. ⁊ ꝙ no. glo. in. l. si vt certo. §. si duob⁹. ff. cōmo. in glo. magna circa mediū. ¶ Capio tertiū de contracto emphiteotico. ⁊ dico ꝙ emphiteosis seu contract⁹ emphiteoticus est locatio seu tra ditio rei facta imperpetuum hac lege. vt quādiu pensio siue census seu vectigal soluatur non possit auferri ab ipso emphy teota seu ab habente ab eo causam. vt probatur insti. loca. i. §. adeo. ff. si ager vect. in. l. i. Et dicitur emphiteosis ab emphy teos grece quod latine dicitur melioratio. ⁊ ideo quia olim tantum sterilia dabantur vt meliorarentur: sed hodie etiam non sterilia dantur. vt no. in. d. §. adeo ⁊ Azo in summa de iu re emphiteotico: facit. l. si. C. de iure emphi. ⁊ in auten. qui res ⁊ aūt. si qs ruinas. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Venio ad quartū: vꝫ ad libellarium contractum. ⁊ dicitur libellus quasi breuis scriptura: vt dixit Bald. in. §. aut si libellario infra quib. mo. feu. amit. Et ſm quosdam iste contractus libelli seu liuelli cō sistit quando vasall⁹ locat rem feudalem vsqꝫ ad. xxix. annos ⁊ ita dicit Cy. in. l. i. C. de iure emphy. Et in hoc dicūt eē dif ferentiam inter emphiteosim ⁊ liuelluꝫ: quia emphiteosis fit imperpetuum: liuellus vero ad tempus. xxviiij. annorum. Alij dicūt ꝙ liuellus est quod datur a vasallo etiam perpetuo sub modica pensione: vt. §. quali. olim po. feu. alie. in. c. i. ⁊ tunc erit differentia: quia ad constituēdum emphyteosim sit necesse ꝙ concedens sit directo dominus: sed liuellus conceditur p va sallum qui non est directo domin⁹. ⁊ iō accipiens nō diciē pro prie emphiteota: q2 cōcedens nos est dn̄s: nec concedit vt do minus. Sꝫ tamen ſm Bar. hodie non his vocabulis abuti mur. ⁊ pro cōmuni vsu loquendi accipim⁹ liuellū pro emphi teosi: ⁊ econtra. Idem dicit Ja. ardiz. in sum. ⁊ sic nulla diffe rentia erit in effectu inter cōtractū emphiteoticum ⁊ liuelluꝫ vt vř sentire tex. in. d. c. i. quali. olim. f. po. al. ⁊ ita tenet Bart. in. d. l. i. C. de iur. emphi. ⁊ i. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. đ dam. infec. vbi glo. facit mentionem de isto contractu liuelli: ⁊ in auten. ingressi. C. de sacro san. eccle. ⁊ Cy. in. d. l. i. C. de iure emphi. q. ij. Et Cardinalis florentinus hoc idem in. c. si. extra de loca. ⁊ de contractu libelli traditur. §. qui. mo. feu. amit. in. §. aut si libellario: ⁊. §. quali. olim. po. f. alie. in. §. donare ⁊ per Innocen. extra de proba. c. in presentia. ⁊ per Bald. super ru brica. C. de iure emphi. per azo. in summa de iure emphiteoti co. ¶ Capio quintum de precaria. ⁊ dico ꝙ precaria est con tractus initus vsqꝫ ad quinquennium ad preces alicuius: ⁊ de quinquennio in quinquennium vult renouari. vt extra de pre cario in. c. i. ⁊. c. precarie coniuncta glo. plus autem dicit Ho stien. ⁊ aliqui canoniste: ꝙ est differentia inter precariam de qua. s. ⁊ contractum precarie ⁊ precarium dicentes: ꝙ contra ctus precarie est donatio facta vsqꝫ ad mortem accipientis. xij. q. ij. sepe. xv. q. iij. clerici. Precarium autem est quod preci bus petenti vtendum conceditur: tādiu q̄diu is qui concessit patitur. l. i. in princi. ff. de precario ⁊ in. d. c. i. de precario: ⁊ hec differentia traditur etiam i directoria iuris: que colligitur in istis versibus. Rie. ria. rium tria sunt quibus est caput vnum. Rie cum moritur: citra nec vult renouari. Ria magis viuit post lustrum nempe renascens. Rium sicut ego moritur cum vult suus auctor. Sed Cy. in. l. i. C. de iure emphi. dicit ꝙ iste tales differentie sunt abusiones: ⁊ ideo Barto. in. d. §. si de vectigalibus dicit: ꝙ precarium reuocatur ad voluntatem cō cedentis ⁊ hoc est clarum. Sed istud nomen precaria: non est nomē iuris. ſꝫ potius consuetudinis: vt per Inno. in. d. c. i. de p̄ cario. Sed tamen quicquid sit ista precaria in nihilum differt a contractu emphi. imo in omnibus ⁊ per oīa est eiusdem na ture in effectu cuius est emphiteosis. ⁊ iō qđ in vno dispoñ. hꝫ locum in reliquo: ⁊ ita sentit ibi Bar. in effectu. Que autem differentia sit inter precarium ⁊ cōmodatum: vide p glo. in di cta. l. i. ff. de precario. ¶ Circa sextum vꝫ de contractu feudali non insisto. quia de hoc satis dixi. s. in. v. q. Que aūt differētia sit inter contractū feudi ⁊ emphiteosis. facile est cognoscere. Nam emphiteota potest pignorare iuxta ea que habenē i. l. fi. cū ibi no. C. de iure emphi. ⁊ insti. de locatione in. §. adeo ⁊ in. l. tutor. §. fi. cū. l. se. ff. de pigno. act. ⁊. ff. de pigno. in. l. lex ve ctigali: sed vasall⁹ non vt. §. de probi. feu. alie. per fe. in. l. i. in prin ci. Item vasall⁹ iurat ⁊ est obligat⁹ ad plura que enumerātur §. de forma fi. emphiteota non. Item emphiteota cadit a iure suo si non soluit per trienniū censum suū. l. ij. C. de iure emphi. vel per bienniū in ecclesia. vt in ca. potuit extra de locato. sed vasallus non soluendo non cadit si ex feudo debet solui vt q2 est conditionatū vt soluaē: vt dixit Spe. in titu. de loca. §. nunc aliq̄ versi. lxxxv. itē vasall⁹ teneē ad homagiū: emphiteota ad solutionem mercedis vt insti. loca. in. §. adeo. Iteꝫ quia feudū datur gratis ⁊ libere ob remuneratione cōiter. in emphiteo ta vero plerūqꝫ certa pensio ⁊ preciū interuenit vt dixit Spe cu. in. d. titu. §. nūc aliqua versi. iiij. quare i fi. vbi videas. Item ex multis causis amitteret vasallus feudū que nūmerātur ifra que fuit pa. cau. be. a. per totū ex qbus emphiteota non amit teret. Itē iste ꝯtract⁹ feudalis ē inductus iure consuetudina rio vt patet infra statim in prima rubrica. ꝯtractus vero em phiteoticus est inductus đ iure ciuili vt no. in. l. ex h iure. ff. đ iusti. ⁊ iur. lꝫ possit dici ꝙ etiam consuetudo sit de iure ciuili i stitu. đ iusti. ⁊ iure. i. §. ex nō scripto. ⁊ tꝫ Bal. §. an agnat⁹ ⁊c. in. c. i. item plures alie differentie possent assignari: quas reci tare longū esset. de qbus videas i ca. potuit ex đ locato. ⁊ vid circa predicta Bal. sup dicta rubrica ⁊ in. l. i. C. đ iure emphi te. Et hec sufficiant pro aliquali introductione ad materiam quam nūc cum dei omnipotentis ⁊ vtriusqꝫ Jacobi apostoli auxilio ingrediamur.

Ja. Alua. sup feu.

Incipiūt ꝯsuetudines feudoꝝ. Et p̄mo De his q feudū daꝛ possunt: ꝛ qualiter acq̄raꝛ ꝛ retineaꝛ.

Rubrica ista diuersis mo dis habeꝛ scdm glo. hic positā: qm̄ qdā habēt rubricā talē: vȝ qbus modis feuduȝ acq̄raꝛ ꝛ retineaꝛ: Alij aūt habēt rubricā magis plenā. hoc mō vȝ. Incipiūt ꝯsuetudines feudoꝝ: ꝛ p̄mo de his q feudū dare possunt: ꝛ q̄liter acq̄raꝛ ꝛ retineaꝛ: ꝛ h̄ est vera rubrica: quā approbat glo. hic posita: ꝛ cōiter vtimur ꝛ bñ. Et scd̄ȝ hāc formā eā supra ꝓxie descripsi ꝛ ītitulaui. Pro cuiꝰ rubrice declaratōe diuido ipsam in duas partes p̄ncipales. Nam p̄io tacite se cōtiuādo ad libros supiores pōit titulū huiꝰ libri. Scd̄o diuidit tractatū suū quo ad titulos sequētes. scd̄a ibi: ꝛ primo. Et hec scd̄a pars facit tria: q2 primo ponit ꝺ personis actiuis: dū dixit de his q feu. da. pos. Scd̄o de feu. acq̄sitōe: dū dixit qualr̄ acq̄raꝛ. Tertio ponit ꝺ eius feudi vita ꝛ reseruatōe dū dixit ꝛ retineaꝛ. Sileꝫ modū rubricādi habemus i rubrica. C. de acq. pos. Cōtinuatio aūt huius rubrice ad libros ꝛ collatōes superiores satis pȝ ex his que supius dixi in prin. p̄ambuloꝝ: vbi ēt declaraui: quare rubrica ista intitulauerit istū librū hoc mō dicēdo. Incipiūt ꝯsuetudīes feudoꝝ ꝛc. ꝛ ibi videas pro intelligētia p̄dictoꝝ. Op. ab extra p̄mā ptē huiꝰ rubrice: ꝙ male dicat. Incipiūt ꝯsuetudīes feu. ꝛc. Nā quotiēscūq̄ꝫ ꝯsuetudo transit ad legē scriptā pdit nomen ꝯsuetudinis: ꝛ vocaꝛ lex: vt isti. de iure na. gē. ꝛ ci. in. §. cōstat. Sed iste ꝯsuetudines translate sunt in scripturā: vt pȝ: ergo debēt appellari leges. So. pōt rñderi dupl̄r. Et primo: q2 hic scriptura nō iteruenit vt ius scriptū p eā fiat: ſȝ vt memorie mādareꝛ: ꝛ tanq̄ꝫ notoria ꝯsuetudo nō idigeret ꝓbatiōe. ar. ff. de pign. l. ꝯbiꝛ. ꝛ qđ no. C. so. ma. l. dos a p̄re. Scd̄o mō soluiꝛ: ꝙ vbi ꝯficiꝛ scriptura: tūc demū dicaꝛ ius scriptum qñ hēt ea q̄ sūt iuris scripti: vt q2 sit lex vel plebiscitū: vel senatus cōsultū: vel magistratꝰ edictū: vel rñsa prudētū ꝛc. de qbꝰ habeꝛ isti. de iure na. gē. ꝛ cy. in. §. scriptū. Sed Oberto de orto huius libri cōditori ñ constat ꝙ fuerit data talis auctoritas ꝛ ideo ipse refert: nō aūt statuit. sicut in simili dicimꝰ: si ius ciuile refert p̄toriū: nō tñ facit p̄toriū esse ius ciuile. vt insti. de hered. q̄li. ꝛ di. in. §. ſȝ his. ꝛ si statutū municipale refert ius cōe nō ꝓpterea facit ꝙ ius cōe dicaꝛ municipale: vt no. i. c. i. de cōstitu. lib. vi. ꝛ ita dicit Bal. hic. Sed hec v̄ba āte ipsuȝ fuerūt Ni. de matarellis: vt refert Cy. i. l. ij. §. q̄ sit lōga cōsue. in. ij. q. licet Bal. eos nō allegat dicētes: ꝙ cōsuetudo q̄ndoq̄ꝫ pōt scribi ad memoriā: vt qñ ppl̄s ordiat ius cōsuetudiariū reducaꝛ in scriptꝫ p iuris pitos: q scribūt cōsuetudīes ciuitatꝫ ꝛ tñ ꝓpterea nō diceꝛ ius scriptū. sicut ꝛ ꝯctꝰ nō diciꝛ i scriptꝫ q̄n do scriptura fit ad eťnaȝ rei memoria vt no. C. de fide instru. l. ꝯctꝰ ꝛ sic dicunꝛ redactas fuisse in scriptꝫ has cōsuetudīes feudoꝝ. Et vt ait Ja. ardiȝ. i sūma sua sub rubricella q̄re fuerunt ꝯsuetudīes feudoꝝ in scriptꝫ redacte in p̄ma carta. In scriptꝫ ideo fuerūt redacte: qa ꝯtrouersiarū q̄dā decidebanꝛ iuꝛ rōano q̄dā iure lōbardoꝝ. quedā sola cōsuetudīe feudoꝝ q̄ i scriptꝫ nō erant redacte. vnde necessariū ꝛ vtile fuit de his cōtrouersijs iscribere: ꝛ in scriptꝫ redigere. vt. j. de feu. cogni. i. c. i. nō ea rōne ꝙ alr̄ non valerēt qm̄ ꝛ si remāsisset in cōsuetudine: tñ vim suam obtinerēt. vt insti. de iure nāli i. §. ex nō scripto. ff. ꝺ legi. l. de qbꝰ in fi. ꝛ. l. si de interpretatōe. cū esset cōprobatum tale iudiciū consuetudiariū feudi. l. imo magne. ff. de legi. Sȝ ideo in scriptꝫ sunt redacte. q2 melius in memoria cōmendaꝛ p dicta iura. s̄. allegata. Et ideo dixit Bar. in. l. de qbꝰ. ff. ꝺ legi. v̄. q̄rto mō accipiꝛ ꝛc. ꝙ nō est de esse ꝯsuetudinis ꝙ nō sit scripta: ꝙ patȝ. qa lex dicit ꝙ ꝯsuetudo ē tāte auctoritatis ꝙ nō est necesse eā scribi. vt ꝓbaꝛ in. d. l. imo. Ergo presupponit ꝙ possit scribi. vñ dicit ipse. ꝙ aut considerauimus cōsuetudinē quātū ad sui itroductionē. ꝛ tūc est ipossibile ꝙ sit scripta qa venit ex tacito ꝯsensu populi. vt in. d. l. de qbꝰ. Aut ꝯsideramꝰ ipsā quātū ad sui ꝯ̄uationē ꝛ memoriā. ꝛ tūc p̄t eē scripta vt patet i his ꝯsuetudinibꝰ feudoꝝ. ꝛ h̄ mō hēs satꝫ claꝛ istū articulū expeditū vltra alios. Quero abextra iuxta ordinē huiꝰ rubrice: q̄re p̄mo p̄miserit de p̄sonis dātiū feuda. scd̄o de acq̄sitiōe. ꝛ postremo de retētiōe. Et rñdeo ſm Jaco. de bel. qa p̄mo tractādū fuit de p̄sonis q̄ȝ de rebus: p regulā. l. si q̄ramꝰ. ff. ꝺ testa. l. qdā referūt ꝺ iure codi. ꝛ isti. ꝺ iure nā. gē. ꝛ ci. in. §. fi. cū p̄sone sūt digniores rebus. l. iustissime. ff. ꝺ edil. edic. Et qa post dati. feu. seq̄ꝛ acq̄si. Jccirco subiūxit de ipsa acq̄siti. qm̄ acq̄sitio oriꝛ ex ip̄a datōe p̄cedēte. xij. q. ij. p̄nceps facit qđ no. sup rubrica. ff. cōmoda. Sȝ qa post ip̄aȝ dationeȝ ꝛ acq̄sitionē subseq̄ꝛ retētio: qm̄ ad h̄ vt hēat locū retētio est necessariū ꝙ p̄cesserit acq̄sitio: cū retētio sit de acq̄sito: ar. ff. de le. l. fi. ꝛ. C. ꝛ. ff. de acq̄rēda possessio. ꝛ. ff. de acq. re. do. i. l. i. ꝛ insti. de re. diuiꝭ. in. §. singuloꝝ. Igitur consequenter ꝛ bene subiecit ista rubrica de retentione ipsius feudi acquisiti: ꝛ hoc modo habes intentionem rubrice.

Qua de feudis. Istud principiū vsq̄ꝫ ad. §. ꝛ quia tractat de secūda parte rubrice vȝ de p̄sonis q feudū dare possunt. Et diuidiꝛ in tres p̄tes: quoniā in prima poniꝛ intitulatio ad sequenteȝ mā̄ȝ. In scd̄a poniꝛ q̄ p̄sone ecclesiastice possunt dare feudū ꝛ qñ. In tertia q̄ p̄sone seculares. secūde ibi feu. aūt. tertia ibi marchio. Casus. Persone ecclesiastice dignitatē habētes feuduȝ dare possunt si hec est consuetudo ꝛ nobiles seculares ꝛ q ab eis feu. accipiūt: h̄ dicit. ¶ Et p̄mitto pro notitia circa casus positionē i toto hoc libro: ꝙ lector dȝ ꝓponere casuȝ in terminis imperatori: ꝛ ab eo querere prout in alijs ꝯstōnibus imperialibus fieri consueuit: cū iste liber ꝯtineatur iter collationes autēticoꝝ vt dixi. s̄. in ꝓlogo. ꝛ ita sensit Jaco. de bel. j. ti. ꝓximo in p̄n. q dū legisset octo vicibus istū librum ita figurabat vt ibi patet p eum. ꝛ eodem mō figurabat Bal. vt ibidē ex eius dictis colligiꝛ q tñ legeret annis. xlvi. qñ suaȝ lecturā sup hoc libro cōpilauit ꝓut ip̄e narrat i suo ꝓlogo dicte lecture. Itē sciēdū ꝙ cū plerūq̄ꝫ in h̄ libro ponanꝛ vocabula ꝛ termini nō habētes ꝯformitatē cū iure cōi. Et isup ēt compositio textus difficultatē i se cōtineat. Jccirco nō mirāduȝ si circa ipsius tex. ꝛ littere declarationē i q̄libet pte plurimum elaboraui. Nā hoc necessariū existimaui. vt q̄buscūq̄ꝫ p̄sertiȝ scholasticis qbꝰ h̄ opꝰ dirigēdū duxi essent plana oīa atq̄ꝫ clara: qm̄ vt Ja. ita. ꝺ bel. j. eo. in. §. hoc quoq̄ꝫ. Liber iste idiget multa inq̄sitiōe ꝛ diligētia lȝ qdā derideāt ſȝ q deridet ꝺ̄ridebiꝛ tādē vt ipse ait. Nūc v̄o quātū ad itellectū huius principij sp̄alr̄ p̄mitte ꝙ marchio ē ille q a principe iuesti. ē ꝺ marchio. Comes v̄o q inuestitus ē de cōitatu ꝛ isti tales proprie appellanꝛ capitanei regni seu regis. Illi vero q ab istis feuda recognoscūt diꝑ ꝓprie maiores valuasores regni q tñ hodie ēt capitanei nūcupanꝛ. Illi vero q ab illis maiorbꝰ valuasoribꝰ feuda accipiūt appellanꝛ minores valuasores seu valuasini Illi āt q ab istis valuasinis feuda accipiūt. diꝑ minimi valuasores vt p̄dicta ꝓbanꝛ. j. qs di. dux co. vel mar. in. c. i. ꝛ. j. an maritus succe. vx. in fi. cū ti. sequenti. ꝛ. j. de nā feu. ꝛ in isto textu. ¶ Item sciendū ꝙ lȝ vasallus nō possit de suo feudo etiā partem aliquam alienare absq̄ꝫ voluntare dñi. vt. j. de vasallo qui contra consti. loth. feu. alie. in. c. i. ꝛ. j. de probi. feu. alie. per feu. in prin. potest tñ alteri infeudare. dūmodo fiat sincere ꝛ sine fraude ꝛ equalitate. vt. j. quali. olim po. feu. alie. in. §. i. de prohibitio. feu alie. per fe. in. §. illud quoq̄ꝫ ꝛ ple. nota. per glosaȝ. j. de capi. cor. in. §. preterea. ¶ His premissis nunc pone casum in terminis p te vt littera docet. In tex. ibi qa. Ista dictio ponitur hic ostensiue: vt ostendat intentionē loquētis. ꝛ materiā de q̄ tractaturus ē. Interdū poniꝛ restrictiue. vt notaꝛ i. l. si is q aio. ff. de acq̄rēda possessione. Interdum poniꝛ causatiue. Interdum conditionaliter vt nota. glosa in. c. ex ore extra de priuilegijs. Ibi archiepiscopus. ꝛ dicitur archiepiscopus ab archos quod est princeps quia ē supra episcopos in autē. ꝺ san. epi. in. §. vt aūt. ꝛ no. in. l. archigerontes. C. de epi. audi. ꝛ. i. q. vij.

vij. dispensationes in suprascriptione. & debet ordinari & conse crari ab episcopis sibi subiectis sue provincie. vt habetur. lxvi. disti. in capi. i. & in glo. summe. De iurisdictione autem archie piscopo℞: habet℞ de offi. or. c. pastoralis: & de pe. & re. in capit. pe. Patriarcha etiam appellat℞ archiepiscopus: vt nota. in. l. iubemus nulli in prin. C. de sac. san. ecc. Que aũt differẽtia sit inter primatem metropolitanum & predictos: no. per gl. xxi. di. c. i. & c. cleros. Papa aũt se vocat epm: sed addit hec vba seruus seruo℞ dei: vt in phemio decretaliũ. & quare hoc dicat vide notata in phemio. vi. libri. Ibi eps dr ab epi. q e supra & scopis q est intendere. inde eps idest superintendens vt ex ponitur. viij. q. i. q epatum. Hz enim superintendere circa cleri cos & circa oes laycos sicut ceteri primates vt in auté. d san. epi. in. §. sanctimus aũt. & in. §. vt auté. Qualiter aũt eps dbe at ordinari & consecrari: habetur. lxiiij. di. in. c. i. & in Spe. d sa cra vnc. & ibi per Jo. an. facit in auté. de san. epi. in. §. i. De iu risdictõe vero epali ponit plene Bal. in. l. si qs ad declinãdã de epi. & cle. Ibi abbas. i. pr monacho℞: vt q alias appellatur archimãdrita. i. princeps vel prior monacho℞ in auté. d mona chis i. §. cõpetẽs cũ ibi no. Qñq℞ appellat℞ psul in auté. d san. epi. in. §. si qs auté. cũ ibi no. Qualiter aũt ordinent℞ abbates habet℞ in auté. de monachis in. §. ordinatõem & in auté. d san ctissimis epi. in. §. iubemus: & d eo℞ iurisdictõe. vide in Spe. de dispẽsa. §. sunt quoq℞. v. abbas. Ibi abbatissa: que dcã sunt in abbate possent repeti a pari in abbatissa. vt in. d. §. iubem⁹ in fi. & de iurisdictõe abbatisse. vide extra de maio. & obed. c. dilecta. Ibi ppositus: q interdum appellat℞ dñs plebis seu ple banus. vt. J. epm vel abba. in. c. i. in prin. Quis aũt pprie dr p positus habet℞ in. c. qñis extra de ver. sig. ibi dare fuerit: h e dicere q poterit infeudare eas res: d qbus est psuetudo ifeu dãdi. Alie aũt res de qbus nõ esset psuetudo nõ possent per eos ifeudari: q sunt de dñio & de ti. ecclesie. vt. J. epi. vel abb. in prin. ibi marchi. qs sit march. & comes. & alie persone h enu merate declaraui. s. in euidẽtialibus: & tradit℞ ple. per tex. J. qs di. dux co. vel mar. & in glo. hic posita: que ad dictũ ti. se remi sit: que per h est expedita. Ibi regni vel regis: potes intellige de regno imperatoris: qd pprie est italicũ & alemanicũ. vt di xi. J. de pace tenẽda in princ. & lxiij. di. in. c. tibi dño. Et sic po tes itelligere dũ dixit regis. i. imperatoris qm et Imperator appellat℞ rex. & psertim ante coronatõem & pscratiõem. vt in c. venerabilem. extra de electõne. & l. bene a zenone in fi. C. de qua. prescrip. & qd no. in. l. ex ea. ff. de postu. & dixi plene in. c. i. J. de no. fi. for. Pot et intelligi iste tex. de quocũq℞ alio rege vel regno: scdm An. de yser. q quelibet puĩcia hz suũ rege℞ & qlibet rex est monarcha in suo regno. vi. q. iij. scitote: & vij. q. i. in apibus. Quinimo plus fur. hz rex i regno q imperator in imperio: fm An. de yser. qd pz: q rex trãsmittit regnũ suũ. qd non facit impator imperiũ q ex electõe creat℞. vt in. d. c. ve nerabilem. de elec. Et videmus q in quocũq℞ regno sunt du ces comites. & alij barones. facit. l. postliminium in prin. ff. d cap. Ibi ab istis. s. marchionibus. & alijs supra noiatis. ibi val uasores. subaudi maiores. Ibi capitanei hodie appellant℞: sub audi iproprie tñ vt. J. hic po. cẽ ti. q. mo. feu. amit. i pn. Ibi q & ipsi. s. maiores valuasores. Ibi ab eis. s. maioribus valuasorib⁹. Ibi minores valuasores. Et subaudi q etiã isti minores pñt alijs adhuc iferioribus dare feu. vt pbat℞. J. in fi. ti. & isti tales i feriores appellant℞ minimi valuasores: vt. J. an ma. suc. vx. i. c. fi. & in ti. ibi sequenti. ¶ No. q persone ecclesiastice & seculares dignitatẽ habẽtes possunt ifeudare. s℞ in hoc est dña qa cleri ci tũc demũ ifeudare pñt si in sua ecclesia sit consuetudo ifeu dãdi & tũc solũ bona solita infeudari infeudabũt nõ aũt alia q nõ sunt solita infeudari. vt hic & J. epi. vel abba. in. c. i. In lay cis aũt nõ fit dicta distin. an sit psuetudo vel nõ. q idistincte pñt ex gñali psuetudine feudo℞ que laycis hic descriptis au ctoritatem tribuit ifeudandi. vt in. d. ti. quali. olim feu. po. al. in. §. i. & ple. no. J. de capi. co. in. §. pterea. & pp h iste tex. cũ mi nisterio nihil replicauit de psuetudine dũ specificauit psonas seculares q infeudare pñt. Neq℞ et iste tex. aliqd dixit d im peratore vel rege an pñt dare feudum tanq℞ d idubitabili. q absq℞ dubio pñt. vt. J. denã feu. i pri. & J. qs di. dux co. vel mar. in pri. Nã si ceteri iferiores pñt multo magis rex & impator

vt. l. barbarius. in fi. ff. de offi. pto. Idẽ dicẽdum de papa iux ea que tradũtur in. c. si eo tpe. de elec. li. vi. de quo dic vt dixi J. epi. vel abb. in pn. ¶ No. q fm ista iura nõ erat licitũ oib⁹ indistincte infeudare sed certis tñ psonis qbus vel dignitas seu nobilitas vel antiqua psuetudo tribuebat: qa indecẽs vi debat℞: vt vn⁹ rusticus haberet vasallos sub se: qa habere vasal los e qsi dignitas: cui & iurisdictio inest: vt. J. de phi. feu. alie. p fe. in. §. pr. facit qd no. archi. in. c. i. de psue. li. vi. S℞ hodie tã maiores q minores & minimi valuasores ifeudãt: vt. J. de nã feu. i fi. Quinimo et rustici ifeudare possunt: dũmõ habeãt le gitimã administrationẽ suo℞ bono℞: vt. J. p quos fi. iuesti. post prin. et t℞ Bal. hic. Et ad h adduco auctoritatẽ Inn. in. c. ve rũ extra de foro compe. & qd dixi. J. de lege co. i. §. ex eadẽ. & t℞ Cardinalis Frã. zaba. i. d. c. ve℞ i primo suo notabili. ¶ No. q in administratõe bono℞ tpaliũ equipat℞ abbas & abbatissa qd patet: q sicut abbas infeudat: ita & abbatissa. secus aũt in administratiõe re℞ spũaliũ vt in. c. noua qdã extra de peni. & re missi. & xxiij. di. sacratas: & c. mulier. ¶ No. q psuetudo vnius ecclesie seruãda e in dicta ecclesia: facit. l. vẽditor in. §. si pstat ff. co. predi. & est rõ qa dicta psuetudo dat auctoritatẽ vt hic & J. de cogni. fe. in. c. i. & in. l. dñi pdio℞. C. de agri. & cẽsi. li. xi. Quãto aũt tpe inducat℞ ista psuetudo ibi ple. no. & statim di cam in gl. nra q hic tãgit. ¶ Quero cũ glo. i. qd sit feudu℞ & vñ dicat℞ & quotuplex sit seu qliter distinguat℞. & ista glo. p rñ sione se remittit ad ea q ple. notauit in sũma. S℞ tu imediate dubitabis de qua sũma loquat℞ cũ plures sũme sup hac mã a maiorib⁹ nris tradite sint vt dixi. s. in plogo vnde dic q loq tur de sũma cõposita p Pileũ sup qua Jaco. colũbi glosator nr fecit additiões eãq℞ in meli⁹ reformauit & in dicta summa in prin. predicta oia declarauit ve℞ tu lati⁹ de pdictis questio nib⁹ dicas vt scripsi ple. s. in pambulis. ¶ O p. cum gl. ij. l℞ nõ alleget q immo clerici nõ possunt infeudare de reb⁹ ecclesia rũ suaℤ vt pbat℞ in dicto. c. i. J. epi. vel abba. So. dicit gl. q iste textus d℞ intelligi de regalibus hoc est de illis rebus q sunt translate in ecclesiã ex beneficio regũ vel principũ quonia℞ ta lia possunt infeudari per ipsos clericos. ibi aũt loqtur de reb⁹ pcessis & relictis ecclesijs p aĩa que nõ possunt de iure p ipsos clericos ifeudari cũ tenati⁹ resideãt & inhereãt ipsis ecclesijs q ea q pcedũt ex ppria liberalitate & donatõe principũ & re gũ. S℞ tñ cũ ista regalia possint infeudari deductũ e p psuetu dinẽ vt et de alijs bonis fiat infeudatio psuetudie pmittente & h voluit tota ista gl. vsq℞ ad finẽ q obscure satis locuta est. Pro cui⁹ declaratiõe sciẽdũ q plurib⁹ modis possũt dici bo na regalia. Primo dignitates regales de qbus. J. de feu. mar. du. & co. in. c. i. Scdo possũt dici regalia tributa vel vectigalia seu portus vel ripatica & similia de qbus. J. in ti. q sunt regalia q qñq℞ pcedũtur ecclesijs. Tertio dicunt℞ regalia ea q rex pci pit ecclesia vacãte ex puilegio romano℞ põtificũ vt in. c. gña li d electione li. vi. Et de his regalibus etiã loquit℞ ista glo. q tñ cõiter nõ tenet℞ q ea q dant℞ a manu regia ecclesijs non de bẽt posse alienari vt in auté. de alie. & emphi. i. §. ea vero col℞. ix. & C. de sacrosan. ec. auté. hoc ius porrectũ. Et iõ dixit Ja. d bel. quẽ seqt℞ Nic. de nea. q ista gl. d℞ dicere totum ℞riũ v℞. qa si platus hz i feudũ ab alio q a rege pot infeudare etia℞ sine psensu dñi vñ vsitatum e idem in regalibus. Et ex h pcludũt ipsi q siue hẽat i feudum a rege siue ab alio q pot idistincte alteri ifeudare sicut dicimus de laico s℞ tñ erit necessarius cõ sensus capl℞ p ea q no. i. c. i. d re. ec. nõ alie. li. vi. S℞ ista so. non eneruat ℞riũ qre alij soluunt & melius vt ℞riũ loquat℞ qñ cle rici vellent ifeudare bona que sunt in libera possiõne & dñio eccl'ie ac ptãte quo casu nõ possunt hodie vt ibi l℞ antiquitus possent. hic vo loqmur d his bonis q non sunt incorporata in ptãte & mense ipsius ecclesie q hñ possunt infeudari vt hic & i c. ex pte extra de feudis. Ex qbus ifertur q clericus nõ pos sit infeudare ea bona q tpe sui igressus reperit incorporata i ptãte & mensam et si fuissent solita infeudari p illũ tex. & e rõ q ia℞ sunt d titulo & dñio eccl'e vt ibi. secus autẽ si essent sibi apta post eius ingressum q tunc nõ intelligerent℞ esse de ti. ec clesie. & per pñs posset infeudare postq psuetudo est pdicta bona infeudari vt hic. & h videt℞ sensisse gl. iiij. J. Sed tu intelli gas q iste clericus seu prelat⁹ semp possit id qd potuit preces

Ja. Alua. sup feu.

soꝛ.vñ dato ꝙ feudū solitum infeudari fuisset aptū apud ꝑcessorem nihilominus poterit successoꝛ illud infeudare vt.j.de cle. q inuesti.fa.c.i.in fi.q̃a rõne breuis possessionis nõ itelligit̃ mutata q̃litas rei neqʒ eo ipso ꝙ ecclesia repit̃ esse in possessione feudi debet ꝑsumi feudū esse incoꝛpoꝛatū vt in.d.c.i.in fi. Et h̃ ibi tenet Bal. dicens ꝙ esset necesse ꝙ ꝓbet̃ incoꝛpoꝛatio per ea q̃ dixit Bar.in.l.i.C.de bo.vacā.li.x.vbi videas. ⁊ vr̃ esse de mẽte Inno.i.c.vt sup extra de re.eccle.non alie.⁊ ad h̃ adduco gl.in cle.frequẽs.de exces.p̃la.super.v.indignas. facit .c.posſiones.de re.ec.non alie.secus aũt si iste successoꝛ tpe sui introitus iueniret bona in dñico:ita ꝙ essent facta de mensa: q2 tũc nõ posset reinfeudare sine licẽtia sũmi Põtificis:p ca q̃ habẽtur in.d.c.vt super extra de reb.eccle.non alie.⁊ ibi declarat̃ per doc.qñ itelligunt̃ esse bona mensalia:vbi videas.⁊ gl.⁊ doc.in.d.cle.frequẽs.Et dicit An. de yser.ꝙ lʒ p̄cessoꝛ non dedisset in feudū illud qd̓ est solitū infeudari:nihilominꝰ poterit successoꝛ illud dare.ar.no.in.l.cū de ꝯsuetudine.ff.ð legi.nisi a ꝑcessoꝛe imediate fuisset illud feudū receptuʒ in mensam per.xxx.annos qm̃ tũc esset inducta ꝯsuetudo non dandi. ar.C.de fun.reipu.l.eum q li.xi.⁊ eoꝝ q̃ hic no.in glo.facit qd̓ dixi.j.si de feu.fu.cõtro.in.c.si qs per.xxx. Sed aduerte circa istā q̃õnem:q2 archi.xxxv.q.viij.c.i.dicit ꝙ postquam feuduʒ est reuersum ad ecclesiā: ⁊ p̄latus stetit per annū ꝙ ipm̃ non ifeudauit ꝙ amplius nõ põt infeudare:q2 itelligit̃ cõsolidatū per.d.c.i.⁊.l.fi.§.quot.de publi.qd̓ admittit ʒab. in.c.ij.extra de feudis.q.xij.si p̄latus percepit fructus taliū bonoꝝ eo mõ quo percepit de alijs bonis mẽsalibus.Nam ex h̃ vr̃ incoꝛpoꝛasse:vt post annū censeant̃ de mẽsa. Super hoc tñ passu dic̃ vidisse cõsilia varia ⁊ ꝯ̃ria magnoꝝ doctoꝝ. ⁊ predicta dicit ꝓcedere nisi p̄latus ex aliqua iusta cā distulisset ifeudare quo casu ẽt post annū posset infeudare dūtñ non teneat nimis lõgo tpe q2 arbitrariū erit postq̃ʒ non est determinatum. ⁊ dic vt ibi per eum.⁊ in.q.xiij. ¶ Utrū aũt prelatus possit ifeudare suis attinẽtibus ⁊ cognatis dic vt plene dixi.j.si de inuesti. iter dñm ⁊ vasl̓is oꝛi.c.i.vbi gl.tãgit. De administratõibus v̓o simplicibus.vt sunt iconomi ⁊ administratoꝛes ciuitatum ⁊ cõsimiles an possint infeudare.dic per gl.⁊ doc.in autẽ.quibuscũqʒ.C.de sac.san.ecc. ¶ Quero cū gl.ij. quãto tpe iducat̃ cõsuetudo talis de qua in isto tex.ꝙ prelatus possit dare i feudū.Et rñdet gl.ponẽdo duas opi. Prima ꝙ req̃rat̃ tm̃ tp̃s vt non extet memoꝛia in ꝯ̃riū.pꝛo hac opi.facit.l.i.in fi.⁊.l.ij. in pꝛin.ff.de aqua.plu.ar.⁊.ff.de aqua co.⁊ esti.l.hoc iure .§. ductus aque.Scd̓a opinio est Azo.qd̓ req̃rant̃ anni.xxx.arg. .C.de ꝑscrip.xxx.an.in.l.cõperit ⁊.l.oẽs.Suadet rõ q2 per cõsuetudinem acq̃rit̃ iurisdictio.l.i.C.de eman.lib.vnde per hãc cõsuetu.acq̃rit̃ honoꝛ ecclesie ⁊ iurisdictio in suum vasallum ⁊ hoc vult vsqʒ ad finem. Sed Ja.de bel.tʒ ꝙ req̃rant̃ anni .xl. q2 infeudatio est alienatio.vt no.in.l.cum non solum .§. filius autẽ.C.de bo.qʒ li.⁊.l.i.de fundo do. In alienatõe aũt reꝝ ecclesiasticaꝝ req̃rit̃ dictum tp̃s ad prescribẽdum.vt i autẽ. q̃s actõẽs.C.de sac.san.ec.igit̃ in dona.feudū que opi.nõ plʒ. Nico.de neap.q2 hẽret locū qñ tractaret̃ ð maioꝛi p̄iudicio ecclesie:videlʒ qñ ecclesia amitteret totū suū ius integruʒ veꝝ hic retinet dñium directū.vt no.C.vti pos.l.i.⁊.ff.ð acq. pos.l.iij. .§.et ꝯ̃rio:qd̓ q̃dem dñium est sibi efficax ⁊ vtile:tū q2 ipsa ecclesia hʒ seruitia:tum q2 est spes ꝙ feudū possit ad eaʒ redire per casus expꝛessos infra q̃ fu.pꝛin.cau.ben.amit.per totū cuʒ si. Item q2 hʒ iurisdictõem ⁊ honoꝛem:vt supꝛa dictū est:⁊ ꝓ tanto ipse cõcludit ꝙ sufficiãt anni.xxx. Sed cõcoꝛdãdo oẽs istas opinio.dicẽdum sic ħm dñm Bal.ꝙ aut infeudatio est manifeste dãnosa ecclesie: ⁊ tunc req̃rat̃ tm̃ tp̃s cuius in ꝯ̃riū memoꝛia non extat:⁊ hoc mõ intelligat̃ pꝛima opi.gl. Aut ẽ manifeste vtilis ecclesie:⁊ tunc prescribat̃ spacio.xxx.annoꝝ: ⁊ sic ꝓcedat.ij.opi.gl.⁊ rõnes. Nic.de nea. Aut ẽ dubiū:⁊ tũc req̃rantur anni.xl.⁊ ita itelligat̃ opi.Jac.de bel.⁊ vult Bal.i effectu:q̃ʒq̃ʒ nõ ita clare. Quot aũt actus req̃rant̃ infra ꝑdcm̃ tp̃s ad hoc vt ista ꝯsuetudo iducat̃.dicit Ja.de bel. ꝙ binus q2 cõsuetudo dr̃ qd̓ freq̃ẽter fit:vt.C. q̃ sit lõga cõsue. in.l.i. Id aũt dr̃ frequenter fieri quod fit bis vt in auten. de defen. ciui.in.§.fi.vnde ꝯclude secundum ipsum esse necessarium: vel ꝙ idem prelatus dederit bis duobus idem feudū: vel ꝙ duo prelati duobus vel idem diuersis tempoꝛibus successiue inuestiendo cum prescriptione de qua.s̃.dictum ẽ ar.C.de epi. audi.l.iij.§.fi.extra de cau.poss.⁊ pꝛopꝛie.cum ecclesia vbi ple.de hac materia:⁊ per doc.in.l.de quibus.ff.de legi.⁊.C.que sit lõga consue.in.l.ij.qd ẽt vr̃ tenere Ja.ardiz.in summa carta. ij. sub rubꝛicella qui po.da.feu. Dicit quoqʒ idem Ja. de bel. ꝙ sufficit tacitus consensus capituli:nec req̃rit̃ expꝛessus: postq̃ʒ iuuatur prescriptione longissima vt.s̃.dictum est.ar.l.si qs emptionis.C.de prescrip.xxx.annoꝛuʒ.de quo in autẽ.hoc ius poꝛrectum de sacrosanc.eccle.extra de dona.c.ij.⁊ in.l.i .C. de predi.cur.lib.x.vbi tex.no.qñ ꝯ̃ctus intelligit̃ in dubio esse factus pꝛo vtilitate vel non. ¶ Opp.cū gl.iiij.ð.c.i.j.de cleri. q iuesti. fa.in pꝛinci.vbi clericus indistincte pt̃ dare in feudum ẽt dato ꝙ nulla sit consuetudo. So.dicit gl.esse intelligenduʒ istū tex. ħm illum videlicet quia loquitur de rebus pꝛopꝛijs ipsius clerici quo casu potest ipse clericus dicta sua bona pꝛopꝛia infeudare sicut posset quilibet laicus nec requiritur aliqua cõsuetudo vt ibi. Sed hic loquimur ð rebus ipsius ecclesie in qbꝰ nõ potest nisi sit consuetudo vt hic.⁊ voluit ista gl.que bene loq̃tur vsqʒ ad versi.⁊ ita vr̃ ⁊ hoc patet in ꝯ̃rio. ¶ Opp. subsequenter cum dicta glo.in dicta parte ꝙ immo clericus hodie non possit dare in feudum etiam si ecclesie sit consuetudo q̃a talis consuetudo repꝛobatur per papam Urbanum vt pꝛobatur.j.epi.vel abba.c.i.Sol.dicit gl. iste tex.dʒ intelligi ħm illū vʒ q2 bona q̃ sunt solita infeudari pñt infeudari ẽt hodie cuʒ ibi papa ꝯfirmet ꝑteritas ifeudatiões ⁊ ꝯsuetudines.Ea aũt bona q̃ sunt subiecta ecclesie ⁊ de ti.ecclesie ⁊ que non sunt solita infeudari nõ possent infeudari de nouo.Eodem modo si alias fuissent solita infeudari. lʒ mõ sunt effecta de dominio ⁊ subiectione ecclesie quia tũc nõ possunt infeudari de nouo ⁊ ideo prelatus non posset infeudare bona que reperit tpe sui ingressus esse subieta ⁊ incoꝛpoꝛata ecclesie vt ibi. Secus aũt si essent solita infeudari ⁊ aperirentur sibi post eius ingressum quia tunc ꝑꝑ ꝯsuetudinem antiquam posset dicta bõa reifeudare de nouo vt hic.⁊ hoc voluit ista gl.vsqʒ ad fi. quã declara per ea que dixi.s̃.in gl.ij.vbi late examinaui istum articulū. ¶ Unū tñ no.qd̓ hic dixit Ja.de bel.videlicet ꝙ etiam post dictam constitutionem pape Urbani posset induci noua consuetudo infeudandi per istum tex.⁊ est ratio quia postq̃ʒ confirmat consuetudinem preteritam vr̃ appꝛobare consuetudinẽ simpliciter.⁊ per consequens vr̃ permittere consuetudinẽ nouam induci quod intellige verum nisi esset res spiritualis vt est decima quia tunc non putarem talem consuetudineʒ ð nouo inductam hoc posse operari vt.j.dicam. ¶ Sed vtrum cõsuetudines feudoꝛum habeant locum in feudis ecclesiasticis dic ꝙ sic vt ꝓbat̃ in.c.ceterum extra de iudic.⁊ ibi ꝑ ʒaba.in iij.notabili ⁊ est ratio quia tales ꝯsuetudines sunt natura feudi vt patet de pꝛobi.feu.alie.per fe.l.i. ⁊ quia sunt appꝛobate vt dixi in pꝛeambulis. ¶ Op. cū gl.fi.contra ea que supponūtur in isto tex.videlicet ꝙ ẽt illud qd̓ est datū a minoꝛibus valuasoꝛibus censeat̃ esse iure feudi ⁊ pꝛo fundo habeatur. Sed ꝯ̃ de.§.fi.j.eo.vbi dr̃ ꝙ solum illud censet̃ pꝛopꝛie esse feudum qñ est datum a capitaneis regni vel a maioꝛibus valuasoꝛibꝰ secus aũt si a minoꝛibus. So.dicit gl.ꝙ iste tex. loq̃tur ħm iura antiqua ħm que fiebat dicta differentia. Hodie autẽ nulla est differentia inter predicta vt est tex.j.ð natura feu. in fi.⁊ h̃ voluit ista gl.vsqʒ ad finẽ que bene loq̃tur.nã hodie absqʒ culpa nullꝰ vasallus potest diuestiri etiam si esset de minimis valuasoꝛibus lʒ olim posset vt ibi.de quo dic vt ibi no.⁊.j.de feu. si.cul.non.a.in.c.i. ¶ Opp. ab extra ꝙ immo non teneat ꝯsuetudo super infeudatione rerum ecclesiasticarum vt pꝛobatur in.c.q̃ʒuis ⁊ in.c.si.extra de decimis. So. ibi loquitur in iuribus ⁊ rebus spiritualibus in quibus non potest induci noua consuetudo quia non cadunt in laicum.vnde decime hodie nõ possunt infeudari: quia sunt cibus in domo domini.xvi.q.i.reuertimini. verum ille decime que ab antiquo fuerunt date laicis ex causa vt defensarent ecclesiam ab hereticis ⁊ alijs oppꝛessionibus perseuerant adhuc ⁊ dimittũtur in potestate laicoꝛum:⁊ in his talibus decimis succedunt laici etiam hodie vt videmus. Naʒ regulariter non debent succedere:vt i ca.ad hec extra de decimis.vnde in dictis decimis ab antiquo datꝭ

laycis

laycis ex dicta cā fiunt inuestiture ipsis laycis:⁊ ipsas iuste te
nent ⁊ possident. Sed qñ dicta cā cessauit:tūc expresse prohi
bitum fuit ꝙ amplius non concederentur:vt no.in dicto cap.
q̄uis:⁊ in.d.c.fi.de qua materia per Hosti.in summa de deci
mis.§.fi.ver.iij.queritur.⁊ quod habetur extra de decimis in
.c.ꝓhibemus. Quid aūt in noualibus.vide in.d.c.quāuis.⁊ i
.c.tua.extra de decimis. ¶ Utrum autē clericus seu prelatus
possit infeudare rem occupatam per potentem.que non est so
lita infeudari ⁊ dicit Jo.an.⁊ do.Frā.zab.in.c.ij.extra de feu
dis ꝙ non:ne aperiatur via malignādi: de quo ēt per Bal.
supra in preambulis feu.in sua tertia diuisione. Sed qd si essꝫ
feudum possessum per potētem a quo non potest percipi pē
siō vel seruicium:an poterit alteri compotentiori infeudari.⁊
Bat.in dicto.c.ij.dicit ꝙ sic.nec ob.titulus de alie.iudi.mu.
causa fa.quia intelligitur quando fit dolose ⁊ animo tantum
turbandi aduersarium hic quādo bona fide:⁊ vt facilius res
ecclesie recuperētur:⁊ erit speciale fauore ecclesie. Et ideo di
cit ipse ꝙ hoc non liceret etiam clericis quo ad patrimonia-
lia:de quo per Hosti.in summa in titu.de aliena.iudi.mu.⁊c.
vbi autem fuerit facta dicta prohibitio: ꝙ layci de cetero nō
possent de nouo obtinere dcimas: quidam dicunt in concilio
lateranensi sub Alexan.per.c.prohibemus:extra de dcimis.⁊
videtur probari in.c.cum apostolica in fi.extra de his que fi.a
pre.⁊ in.c.ij.in.§.illas autem:extra de dcimis li.vi. Quidaꝫ di
cunt per Urbanum quintum in concilio turonensi per dictū
tex.j.epi.vel abba.sed ego non puto ꝙ ibi loquatur de Urba
no quinto:vt ibi dixi. Quod autem dixi: ꝙ hodie dcime non
possent ꝯcedi laycis intelligas scilicet iure feudi: quoniaꝫ fru
ctus dcimarum bene possent concedi laycis in tp̄s vite ēt ho
die vt in.c.ij.extra d loca.⁊ ita no.in.d.c.quāuis. ¶ Opp.ꝙ
imo ecclesia possit infeudare d nouo etiam non existente ꝯsue
tudine:vt in.c.ad nostram:extra de re.ec.non alie. So.hoc id
ibi est:quia suberat causa necessaria:quo casu potest prelatus
dare feudum cum consensu capituli: sed nulla subsit consuetu
do:sed sine causa non potest nisi esset consuetudo vt hic facit
quod no.in.c.abbatibus.xij.q.ij.⁊ tenet Jac.de belui. ¶ Que
ro ab extra pro declaratione totius materie: an ⁊ quando ⁊
qualiter clericus seu prelatus possit dare in feudum. Et respō
deo capiendo omnia membra.quoniam interdū clericus vult
infeudare rem propriam:⁊ tunc potest pro libito voluntatis.
sicut posset quilibet laycus:vt.j.de clerico qui iuesti.fac.in p̄n.
Interdum vult dare rem ecclesie:⁊ isto casu:aut dicta res spi
ritualis.vtputa decima.⁊ tunc si est de dcimis consuetis ifeu
dari ante prohibitionem ab antiquo. ⁊ isto casu poterit rein
feudare.vt in.d.c.quāuis cum si.s̄.allegatis.⁊ tenet Zaba. in
.c.ij.extra de feudis.q.x. Si vero in dictis dcimis infeudādis
nulla est consuetudo vel est consuetudo:sed est inducta de no
uo post dictam prohibitionem.⁊ tunc non poterit infeudari
nec tenebit infeudatio etiam stante dicta consuetudine de no
uo inducta.vt in capi.ad hec.⁊ in.c.fi.extra de decimis. ⁊ in
capi.causamqꝫ de prescrip. Poterit tamen clericus seu prela
tus concedere ex causa fructus ipsius decime ad tempus nō
autem imperpetuum:sine causa autem non posset.vt in.c. ꝓ-
hibemus.⁊ di.capi.q̄uis extra de decimis. ⁊ extra de loca.
in.c.vestra.⁊ in.c.ad hec extra de decimis.⁊ per Archi.in .c.
statuto de decimis li.vi.⁊.i.q.iij.peruenit.⁊.xvi.q.vij.in princ.
Poterunt quoqꝫ decime pro vtilitate ecclesie cōmutari. vt
in.c.vt super extra de re.eccle.non alie. Potest etiam laycus
decimam quam tꝫ in feudum transferre in alium siue laycum
siue clericum dūmodo faciat de consensu epi.vt in.d.c. prohi
bemus de decimis cum ibi no.facit.c.ij.in.§.sane de decimis
li.vi. Interdum prelatus vult infeudare rem temporalem ec-
clesie ⁊ tunc si ecclesia recognoscit in feudum hanc eādem rē
ab alio.⁊ isto casu poterit alteri infeudare sicut possꝫ quilibꝫ
laycus per no.infra de capi. co.in.§. preterea. Erit tamen ne
cessarius consensus capituli isto casu scd̄m Jaco. de bel.cum
infeudatio sit alienatio. Interdum prelatus vult infeudare rē
ecclesie quam ecclesia predicta non recognoscit ab alio.⁊ tūc
si talis res ab antiquo sit solita infeudari.⁊ tale feudūꝫ sit ap
tum ipsi prelato post eius ingressum ad dictum beneficiuꝫ. ⁊
isto casu poterit absqꝫ dubio reinfeudare.vt hic ⁊ i.c.ij.extra
de feudis:⁊ quod no.in.c.preceptis.xij.distin. quod intelligit
Jaco.de bel.⁊ Nico.de neapo. nisi ecclesia esset pauper: quia
tunc deberet pro se reseruare vt in autē.vt deter.sit nu.cle. col.
i.⁊ in auten.de ecclesiasti.re.immo.ali.col.v. Iteꝫ excipit bal.
nisi dicta consuetudo fuisset inducta per violentiam: quia tūc
non posset prescribi per no.per Joan.an.in.c.fi.extra de re. ec
cle.non alie. Nam consuetudo debet esse iusta ⁊ rationalis ꝑ
no.in.c.fi.extra de consuetudi.⁊.l.ꝙ non ratione.ff.de legi. se
cundum Jaco.de bel. Aut fuit apertum precessori suo: ita ꝙ
iste prelatus tp̄e sui ingressus reperit iam apertum:sed tamen
nundum erat effectum de mensa ⁊ titulo ecclesie:⁊ adhuc po
terit iste prelatus dictum feudum reinfeudare:vt.j.de cle. qui
inuesti.facit in fi.s̄m Bal.in hoc passu.licet Jaco.de bel.con
tra. Sed hoc fallit in archiepiscopo mediolanensi:qui non po
test infeudare ea que reperit aperta tempore sui ingressus vt
ibi:quod an hodie sit verum dic vt ibi dixi. Si vero prelatus
tempore sui ingressus reperit feudum apertum ⁊ etiam incor
poratum ⁊ subiectum mense ecclesie sue ita ꝙ est effectum de
titulo ecclesie ⁊ tunc non potest infeudare illud vt.j.epi.vel ab
ba.c.i.nisi cuꝫ auctoritate summi pontificis.vt i.c.vt sup extra
de re.eccle.non alie. Interdum prelatus vult infeudare rē que
non est solita infeudari ⁊ tunc nō potest regulariter vt hic.fal
lit si necessitas immineret quo casu posset interuenientibus so
lēnitatibus requisitis vt in.c.ad nostram extra de re.eccle. nō
alie.quod intelligas verum nisi esset res que fuisset collata in
ecclesiam cum conditione ne alienetur quia tunc non posset
secundum Jaco. ardiꝫ.per.§. sacratissimas in auten. de alie.⁊
emphi. Item similiter ipsa ecclesia vel monasterium nō possꝫ
infeudari vt.i.di.ti.in.§.quoniam cognouimus. Interdum pre
latus vult infeudare feudum nundum sibi apertum videlicet
feudum de quo adhuc alter est iuestitus ⁊ possidet ⁊ tūc aut
vult inuestire pure ⁊ non potest nisi consentiente eo qui possi-
det vt.j.qui suc.te.in.c.i.de quo dic vt ibi dicam. Aut sub tem
pore vel conditione quando erit sibi apertum ⁊ tunc bene te
neret inuestitura ⁊ sine voluntate vasalli possidentis verūta-
men isto casu si ipse prelatus ante moriatur vel cedat benefi-
cio anteq̄ꝫ sibi aperiatur tunc successor suus non compellerer
habere ratam quia euanescet ipsa inuestitura. Aut fuit sibi ap
tum eo viuente ⁊ talis inuestitura est adimplenda ⁊ possessio
tradēda ipsi inuestito.vt predicta probant in.d.c.i.post prin.j.
de cle.qui inuesti.fa.⁊ in.d.c.i.j.qui succe.te.⁊.j.in ti.hic po.esse
ti.qui succe.tene.⁊ in.c.ij.j.qui.mo.fe. consti.po. ⁊ hoc modo
habes totam distinctionem plenam vltra alios traditam.⁊ vi
de circa predicta indirectoria iuris in ti.de feudis ⁊ per Ho
sti.in summa di.titu.§.iij.versi. sed nunquid ⁊ per Jo. in eius
summa rubrica de decimis.q.xxiij. Quero an prelatus qui de
consuetudine solitus est infeudare feudum in masculos possit
alterare eius naturam ⁊ infeudare idem feudum etiam in fe
minas. Et dicit Jaco.de bel.ꝙ non nisi propter aliquod meri
tum ⁊ seruicium recipientis vt.j.de.l.cor.c.ij.in.§.profecto.⁊.j.
quemadmodum feu.ad fi.perti.c.i.ar.ff.de pu.⁊ vecti.l. vecti
galia ⁊ si quid in frau.pa.l.vnus libertus.facit ꝙ no.in.l.iube
mus.C.de sacrosanc.eccle.⁊ in.l.quibus.ff.de legi. ⁊ sequit̄ ēt
Nichola.de neapo.vtrum autem ex aliqua causa superuenien
te possit prelatus alterare naturam feudi.dic vt tāgitur extra
de feudis in capi.ex parte in fi.⁊ circa predicta vide quod di
xit zaba.in.d.c.ij.extra de feudis. ¶ Quero an vasallus eccle
sie possit vendere feudum suum sine consensu prelati ⁊ qs mo
dus sit obseruandus in tali alienatione.vide quod plene dixi
j.que fue.pri.cau.be.amit.in fin. Sed an possit feudum suum
alteri infeudare.dixi ple.in.§.preterea.s̄.allegato de capi. cor.
in.i.q.extra gl.vtrum aūt pater habeat vsumfructuꝫ in feudo
filij.dic vt dixi in.c.ij.j.de fra.de no.be.inuesti.lꝫ An.d yser. for
mauerit hanc q̄ōnem in isto prin.⁊ nō bene cum hic nō cadit
ad ꝓpositū. ¶ Quero an rex posset infeudare bona aliqua re
gni sui quorum infeudatio sit in magna diminutione regalis
iurisdictionis.dic ꝙ nō per.c.intellecto extra de iureiuran. se-
cus autem si nō ita fortiter diminueretur iurisdictio regni qꝛ
tunc posset.vt in.c.abbate sane.de re iudi.li.vi.⁊ tenet Bar.
in.l.ꝓhibere in.§.plane quod vi aut clam.nec successor posset
tunc illud reuocare de iure.vt.j.c.nouit extra de iudic. de quo
Ja.Alua.sup feu.

per Bal.in.l.rescripta.C.de preci.impa.offe.⁊.s.in preambulis feudoꝝ in sua prima diuisiõe feudoꝝ.¶ Quero an legat⁹ de latere possit infeudare res ecclesiarũ sue legationis: dic ꝙ non:vt tꝫ Archi.xxv.q.ij. de ecclesiasticis nisi esset sibi concessum:vt in auten.perpetua.C.de sac.san.eccl.⁊ in eadem causa ⁊.q.in.c.amputata per Archi.⁊ tꝫ etiam Bar. in.d.§. plane facit ad materiam.c.venerabi.de preben. Sed an possit cõcedere licentiam epõ infeudandi.Specu.in titu.iij.§. consequẽter.v.ceterum:dicit ꝙ non.⁊ zab.seq.in.c.ij. extra de feudis ꝑ no.in.c.pro illorum.extra de prebendis:de quo per Bu.in.d.c.ij.vtrum autem sit presumptio ꝙ tales legati habeant commissionem ad ea que agunt:lꝫ de ea non ꝯstet ponit Bal. in.l.exemplo.C.de proba.vbi videas de quo in.c.nouit. extra d offõ lega.De ptãte aũt talium legatoꝝ de latere: ⁊ alioꝝ q non sunt de latere:habeť in.c.dilect⁹.extra de filijs presby.In qbus aũt differunt no.in.c.excõicatis.de offi.lega.li.vi. ⁊ i.c.veniẽs.de ver.sig. ¶ Ultimo ad materiam prelatoꝝ ⁊ clericoꝝ infeudãtium ⁊ de inuestituris ipsoꝝ:vide alia plura que dixi.j.ti.ij.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ in.d.ti.j. epm vel abba.⁊ in ti.j.hic potest esse ti.qui succe.te.⁊ in.d.titu.j. de cle.q inuesti.fac.⁊ per Ja.ardiꝫ.plene in sũma sua carta.ij.sub rubricella de inuestituris prelatoꝝ.⁊ in carta.v.sub rubricella decima po.da.in feuduꝫ ⁊ de materia habetur de ca.extraordi. in.§. bñficium intelligiť per canonistas in.c.ij.extra de feudis.⁊ in.c.per tuas.extra de dona.De pertinẽtibus aũt ad ꝑsonas seculares infeudantes. ⁊ d dignitatibus ac titulis secularibus incipiendo ab imperatore vsqꝫ ad inferiores satis copiose dixi.j.qs di.dux co.vel mar.i prin.vbi videas: ⁊ in remissionibus quas ibi in vtroqꝫ iure adduxi. Et de materia pñti plene per Hosti.in sũma ti.de feudis.§.iij. De titulis vero ⁊ dignitatibus ecclesiasticis incipiẽdo a papa vsqꝫ ad iferiores dicam.j.in.d.ti.epm vel abbatem in prin.

Et quia Supra in precedentibus visum est de pertinẽtibus ad scdam partẽ rubrice.s.de his q possunt dare feudum. Nunc vero in isto.§.intendit tractaꝛ de alijs duabus partibus ipsius rubrice. vꝫ de acquisitione ⁊ retentõe feudoꝝ.Et diuidiť iste.§.vsqꝫ ad.§.hoc aũt notãdũ.j.eo.in partes.ix.Quoniã in ꝑma parte se cõtinuat ad precedentia:vsqꝫ ibi antiqssimo.In ꝯa recitat ius antiquissimũ in quo feuda intelligebanť semper data vasallis ad beneplacitũ dñoꝝ:quoniã poterãt dñi ea reuocare quãdocũqꝫ volebant: vsqꝫ ibi postea. In tertia ponit ius antiquius i quo dicta feuda intelligebanť data vsqꝫ ad annum.ita ꝙ non poterant auferri ꝑ dños a vasallis nisi elapso anno vsqꝫ ibi dnum.In qrta ponit ius antiquũ in quo statutum fuit vt dicta feuda itelligerẽtur data donec vasallus viueret.⁊ esset fidelis dño suo: vsqꝫ ibi sed cum hoc.In qnta ponit ius nouũ:in qua declaratũ fuit:vt dicta feuda ẽt mortuo vasallo deuenirent in vnũ ex filijs ipsius vasalli quem dñs feudi eligeret: vsqꝫ ibi quod hodie.In sexta ponit ius magis nouũ:in quo statutũ fuit: vt dicta feuda peruenirent equaliter in oẽs filios ipsius vasalli:nõ aũt in nepotes:vsqꝫ ibi cum vero.In septima ponit ius nouissimũ:in quo statutũ fuit per legem coradi in linea descendenti:vꝫ vt etiã nepotes ex filio vasalli succedere possent i feudo vsqꝫ ibi ⁊ vt frater. In octaua ponit ꝓuisionem ⁊ statutum dicte legis coradi in linea transuersali:vꝫ vt in feudo paterno frater succedat fratri morienti sine descendentibus masculis: vsqꝫ ibi finaũt.In nona parte ponit ꝓuisionem dicte legis coradi in feudo nouo:vꝫ vt vnus frater non succedat alteri: etiã si simul ambo fuissent inuestiti:nisi expresse fuisset dictum in inuestitura vt vnus alteri succederet quo casu pp dictũ pcm̃ bñ succederet vnus alteri moriẽti sine masculis descendẽtib⁹:alr̃s secus ⁊ h vult vsqꝫ ad finez. ¶ Et hec diuisio sufficiat ẽt pro sũmario in qualibet sui parte.tñ si vis breuiter hoc intendit. Filij ⁊ nepotes vasalli mortui hodie succedunt in feudũ. Frater aũt tũc demũ succedit fratri:si feudum est paternum. sec⁹ aũt si sit feudũ nouũ:qa tũc nõ succederet nisi spãliter fuisset dictum in iuestitura vt succedere posset: quo casu succedit:si frater mortuus nõ reliqt legitimos descẽdentes.h.d. ¶ Et ꝑmitte ꝓ euidentia qd sit feudũ antiquũ seu paternũ:⁊ qd sit nouũ:vt dixi.s.in ꝑambulis:vbi videas in sexta diuisiõe feudorum.In tex.ibi de ꝑsonis scꝫ in parte ꝑcedẽti.Ibi initia.s.circa acquisitionẽ ⁊ retentionẽ. Ibi cõnexũ.i.attributũ istud ius infeudandi.Ibi auferre rẽ subaudi etiam sine culpa qd hodie nõ lꝫ vt.j.de feu.si.cul.nõ.a.i.c.i.Ibi datã ⁊ sic erat ad similitudinẽ precarij vt.l.i.ff.de precario.Ibi habeãt ⁊ sic erat ad similitudinem locationis que ꝑ annũ solita est durare.ff.loca.l.item queritur.§.quod autem vel ad similitudinem feudi gastaldie vel guardie:vt patet.j.ti.ꝑximo.Ibi fidelis.i.vasalli qui a fidelitate appellať etiã fidelis:vt dixi.s. in preambulis. Ibi ꝓduceret.i.extenderet ad similitudinem vsusfruct⁹ vt.C.de vsufructu.in.l.habitatio:vel ad similitudinẽ priuilegij ꝑsonalis.l.i.ff.de mu.⁊ ho.Ibi deueniret:subaudi: sed nõ ad oẽs sed in quẽ.⁊c.vt seqtur.⁊ istud erat ad similitudinez honoris vt.C.de penis.l.honor.Ibi beneficiũ.i.feudũ vt.j.in q. cau.feu.a.§.i.dixi.s.in ꝑambulis.Ibi ꝯfirmare ad similitudinez lucrorũ nuptialiũ q̃ olim illi filio dabanť quẽ lucrans eligebat. vt.C.d secũ.nup.l.generaliter in fi.Ibi equaliter vt.j.de suc. feu.i.c.i.Ibi ptineat ⁊ oẽs ꝑstabũt fidelitatẽ equaliter nisi feudũ ex diuisiõe ad vnum ptineat qꝛ tũc ille sol⁹ iurabit vt in.c.oẽs.j.si de feu.fue.contro.Ibi cũ vo qdã habẽt istum.§. pro capitulo ⁊ male.qm̃ debet esse.§.ꝯm gl.hic positã. Sed tu dic ꝙ melius est habere ꝑ versiculo qꝛ continuat eandẽ materiã.⁊ ita includiť ꝑ doc.cum precedentibus.Ibi ꝓficisceret forte ad suscipiẽdã imperij coronam vt dicit tex.j.de pace iura.fir.in fi. Ibi a fidelibus.i.vasallis.Ibi ex filio scilicet acqrentis feudũ. Ibi producere.i.extẽdere.Ibi dignareť:subaudi ⁊ ita cõcessit ꝓmulgando legẽ in qua ꝑdicta ꝯtinebanť.Fecit quoqꝫ legẽ i q̃ plura alia capitula ꝯcessit vt habeť in.l.fi.de bene.⁊ ter. tri.in lombarda ⁊ hoc voluit gl. hic posita vtrum aũt ⁊ quando appellatiõe filioꝝ debeãt cõprehẽdi nepotes vel nõ. dic vt in.l.liberoꝝ.ff.de verbo.sig.De his aũt legibus lombardoꝝ dixi.s.in ꝑambulis.Ibi legitimo here.i.filio masculo ⁊ ita semꝑ debet itelligi ⁊ exponi in hac materia feudali vt.j.de feu.alie.in.§.⁊ si clientulus.⁊.j.de.l.cor.in.§.silr.Quid aũt in cõtractu emphiteotico.dic vt in.l.in ꝯuẽtionalibus per glo. ⁊ doc.ff.d verbo.sig.Ibi eorũ pr̃is ⁊ sic loquiť i feudo paterno in isto casu.Ibi accipit subaudi de nouo ⁊ sic loquitur nũc in feudo nouo.Ibi defuncto subaudi postea. Ibi legitimo hr̃de expone vt.s. ⁊ subaudi multominus si reliquisset legitimum heredẽ ꝑ ea que sequunť.Ibi qd ẽt scꝫ nõ succedit:vt.j.seqtur.Ibi cõmuniter.i.silr̃.vt.j.de fra.de no.be.iuesti.in.c.i. Ibi acceperint scꝫ feu.nouum de quo ꝓxime dixit nisi hoc.s.ꝙ alter alteri succedat.¶ No.ꝯsideranda atqꝫ declarãda esse initia reꝝ atqꝫ originem presertim in iure nostro ꝓut hic videmus declarari initia feudoꝝ:⁊ qualr̃ paulatim ac diuersis temporibus ipsorum documenta nobis tradita excreuere ꝓut i silr̃i facit iurisconsultus in.l.i.⁊.ij.in prin.ff.de orig.iu.¶ Nota filios hodie equaliter in feudo succedere pr̃i qd intelligas verũ ẽt si eẽnt per patrẽ inequalr̃ instituti.vt.j.de suc.feu.in princ.⁊ est rõ qꝛ prouidentia legis seu ꝯsuetudinis feudoꝝ prestat hoc priuilegium ipsis filijs.vt no.hic glo.⁊.j. an agnatus vel filius re. here.in.c.i.⁊ ibi late dixi.facit.l. si arrogator.ff.de adop.⁊ per Bal.in.l.liberti.C.de operis lib.vbi dicit ẽt hoc idem esse in emphiteosi.de quo in Spe.de loca.§.nunc aliqua ver.lxxviij. ¶ No.ex hoc tex.hic ⁊ in fi.aliqd posse fieri licituꝫ si per pactum spãliter exprimať qd alr̃s sine pacto nõ esset licitũ.⁊ ad hoc tendit glo.fi.hic posita que in sui prin.colligit istud notabile.⁊ allegauit ad hoc concordãtes aliquas. ⁊ tãdẽ qꝛ ẽ via brocardica remisit se ad libellum disputationũ.Py. q alias appellať de presump.Sed tu de hoc brocardo dicas vt ꝑ gl. ⁊ doc.in.l.de rebus.ff. de arbi.⁊ in.l.cum quid.ff. si cer.pe.⁊ in.l.fi.C.de dona.⁊ quod no.ꝑ glo.j.de succes.feu.in.fin. ⁊ dixi.j.de duo.fra.de no.be.inuesti.in.c.i. in notabilib⁹: ⁊ per canonistas in.c.ex ore:extra de his que fiunt a ma.par.ca. ¶ No. ꝙ in feudo paterno succedunt nedũ filij:sed etiã nepotes ex filijs:vt hic in.§.cum vero qd hodie extensũ est vsqꝫ in infinituꝫ videlꝫ vt omnes agnati masculi descẽdẽtes i infinitũ succedãt vt.j.eo.in.§.hoc quoqꝫ in fin. succedunt quoqꝫ in tali feudo:nedum fratres inter se vt hic: sed etiã oẽs ceteri agnati trãsuersales:etiã vlteriores similr̃ in infinitũ: dũmodo sint de descẽdentibus ꝑmi acquirentis:vt.j.de gra.su.in feu.c.i.§.i. ⁊ dixi in.c.si capitanei

si capitanei.j.de feu.marchi. vbi glo. hoc tenuit: licet quidam voluerint dicere q solū vsq ad.vij.gradū.p.§ hoc quoq.j.co. In feudo aūt nouo succedūt solum descendētes non aūt transuersales:ēt si essent fratres nisi in inuestitura hoc spāliter eēt cautum vt hic in vsi. finaūt. Sed quia circa istam materiam successionis feudoꝝ habemus diuersa iura vario modo disponentia: presertim circa successiones collateraliū. Jō pro aperienda veritate ꝛ concordia istoꝝ iuriū:ɔsiderandū est q primo fuit ius antiqssimū in quo nulla erat successio in feudo neq feudum habebat aliquam vitam: q: dñs qñcūq volebat poterat illud reuocare pro libito:nulla subsistente cā: vt hic i pri. Postea emanauit scōm ius:quo data est modica vita ipsi feudo scʒ spacium anni tm̄ vt hic in ver.postea. Subsequenter emanauit tertiuʒ ius quo data est amplior vita ipsi feudo videlicet ad vitam vasalli:vt hic in ver.demum ꝛc. Postea emanauit quartum ius:quo ampliata est vita feudi etiā vsq in vitam vnius ex filijs suis quē ipse dñs eligeret vt hic in v. sed cum hoc ꝛc. Postea emanauit qntum ius: in quo est extensa vita ipsius feudi vsq in vitam oīum filioꝝ ipsius vasalli vt hic in v.quod hodie. Subsequenter extensa ꝛ ampliata fuit vita ipsius feudi vsq ad nepotes ex filijs: ꝛ vt fratres inter se succedere possent in dicto feudo paterno:vt hic in v. cū vero. Postea ꝛ subsequēter extēsa est vita ipsius feudi inter collaterales vsq ad quartum gradum:vt.j.co.i.§. hoc quoq sciendum in princ. Postea adhuc fuit extensa vita ipsius feudi inter ipsos collaterales vsq ad.vij.gradum:vt in.d.§. hoc quoq in v.lʒ. Sed istud est intelligendum qñ de acquirente feudum fit transitus primordialiter ꝛ imediate ad collaterales ex pacto vel alijs modis qbus potest.vt pʒ infra de fra.d no.be.inuesti.c.i.de succe.feu.c.i.in fi.ꝛ de be. fra.c.i. qm̄ tunc talis acquisitio non pōt fieri vt successio progrediatur vltra.vij. gradum:vt ibi. Sed qñ de acquirente feudum fit primordialiter transitus ad descendētes tunc isto casu progreditur ꝛ extenditur ꝛ successio huius feudi in infinituʒ ēt ad transuersale descendentes ex descendentibus primi acqrentis.vt probatur.j.de natura succes.feu.c.i.j.d gradi.d.§.i.j.de succe.feu.§.i.ꝛ ita intellexit Bal.istum passum in.d.c.si capitaneꝰ. lʒ non plene. Inter descendētes aūt per rectam lineam nulla est dubitatio q in infinitum succedūt:ꝛ vita feudi est infinita ꝛ perpetua: vt in.d.§.hoc quoq ꝛ in.d.titu.de gradi.in prin.ꝛ.j. de natu. suc.feu.in.c.i.ꝛ ibi declaraui:an succedatur in stirpes vel in capita.ꝛ hoc mō habes clare istum passum.ꝛc. ¶ Op.cū pma glosa:q imo ēt hodie sit in ptāte dñoꝝ auferre feudū vasallis elapso anno:vt pbatur.j.in ti.seq. Soluit gl.duobus modis. Et pmo q ibi sit spāle i feudo guardie ꝛ gastaldie:ꝛ in feudo quod datur in remuneratōem ꝛ mercedē laboꝝ vasalli: q feuda de sui natura non durāt nisi anno:vt.j.de ptem.iter dñm ꝛ vasal.de inuesti.in fi.vnde elapso anno possunt auferri pro libito dantis: ēt non restituto precio soluto per ipsos vasallos pro acqsitione talium feudoꝝ. Et predicta sunt vera nisi i datione talium feudoꝝ fuisset stabilitum certum tps:q: tūc ista dictū tps non possent reuocari:vt pbatur in.d.ti.seq. Scdo mō soluit glo.q dictus ti. sequēs ꝛ similia iura loquentia de dictis feudis corrigātur per istum tex.vt hodie talia feuda non possint auferri:ēt elapso anno.que so.reprobatur per gl. cum illa iura sint posteriora.vnde non est verisile q debeant corrigi per istud ius quod precedit.vt in.§. qbus de nouo co. cōpo.ꝛ sic stat ista glo.cum prima solone.ꝛ bñ vsq in fi. Ex qua glo.cōcludē q regulr feudū est perpetuū ꝛ trāsitorium ad heredes. vt.s.dixi. Fallit i feudo guardie ꝛ gastaldie ꝛ silibus. de quibus in hac gl. de qbus ēt hodie nihil est imutatuʒ bm Bal. Et rō fallentie ē:q: talia feuda danē rōne officij. Officia regulariter durant solum anno.l.plius.ff.de ɔdi.ꝛ demō.ꝛ.l. die ff.de ferijs.ergo nimirū si cessante offō ꝛ cā debeat cessar effectus ipsius feudi.l.gnalr.C.de epi.ꝛ cle. Qualia aūt sint dcā feuda declarabo i.d.ti.seq. In dubio vō qñ simplr datur feudū intelligit perpetuū:ar.in.l.falso.C.d diuersis rescrip.ꝛ in.l. ꝛ quia de iur.om.iu.bm Ja.de bel. Et de his beneficijs psonalibus que cum persona finiūtur plene tāgit Ja.ardi.in summa ti.de succe.feu.sub rubricella in feudo regni marchi.ducatus: comitatus ꝛc.cum rub.seq.§. ¶ Op.cum glo.ij. qd imo etiā hodie feudū nō debeat durare nisi vsq ad vitā vasalli.vt probatur.j.de feu.marchi.in.c.i. So.ibi loqtur in spāli casu.vʒ in feudis regalibus.sicut sunt duces:comites:marchiones: ꝛ ceteri barones: q recognoscunt feuda regalia a rege vel principe in quibus feudis bm rigorē iustitie ꝛ consuetudinis feudoꝝ nō habet locum successio.sed talia feuda deberent extingui cuʒ vita vasalli vt ibi:verūtamen hoc est hodie vsurpatum per contrariam consuetudinem vt etiam in talibus feudis habeat locum successio:ꝛ sic nō extinguatur cū vita vasalli:vt dixit tex.j.d feu.alie.in fi.ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsq in finem:que bene loquitur:ꝛ cū ea concludo q hodie in talibus feudis regularibꝰ habet locum successio:sed tamen non possunt diuidi: vt probatur in.§.preterea ducatus.j.de prohibitiōe feu.alie.per fe.facit pro hac conclusione:q: ista talis vsurpatio est bm cōmuneʒ naturā successionum ad feuda:vt in isto tex.patet: ꝛ probatur ēt p.c.i.j.de feu.cogni.de quo latius dicam in.d.§.fi. ¶ Op. cum glo.iij.in versi.insup.ꝛc.contra istum tex. q supfluat in eo qd dixit q in feu.nouo frater non succedit fratri:etiam si cōmuniter sint inuestiti:cum de hoc habemus similiter casum expssuʒ.j.de fra.de no.be.inuesti.in.c.i. So.dicit glo.q quidam glosatores antiq fatentur contrarium dicentes q vacat. Sed tu dic q imo nō vacat: quia intentio melius declaratur p positionem vtriusq cum in vnoquoq ponantur aliqua verba que nō ponūtur in alio ar.in auten.de equali. do.§. his consequens col.vij. ¶ Quero cū glo.v. iuxta ea que hic dicuntur q frater succedit fratri i feudo paterno dūmō decedat sine legitimo herede ꝛc. Quid si frater q decessit instituit heredem extraneum nunqd intelligatur esse mortuus cum legitimo herede ita q frater superstes priuetur ea portione feudi que erat apud morientem. Et respōdet glo. q nō quia nō dr esse mortuus cum herede legitimo in materia feudoꝝ nisi relinquat filijs qui essent successuri ab intestato vt.j.de alie.feu.in.§.ꝛ si clientulus ꝛ no. in .l.ex facto in fi.ff.ad trebel.vnde dato q legitime instituat extraneū nihilominus fr poterit venire ad successionem vt.j. de succe.feu.in princi. ꝛ est ratio q: feuda non percipiuntur iure hereditario vt ibi sed ex prouidentia principis qui ita statuit vt hic vel legis seu consuetudinis feudorum in qbus hoc cautum est vt nulla ordinatio de feudis possit fieri in testō sʒ legitimi hrdes admittātur:facit.l.si arrogator in.§.i.ff.d adop. Ex quibus concluditur q iste frater admittetur ad succedēdū in ea parte feudi que erat apud fratrē mortuum non q ab eo fratre mortuo illud consequatur sed potius ab antecessoribus suis qui illud feudū acqsiuerūt ꝛ hoc voluit ista gl. que bene loqtur bm doc.vsq ad versi.vñ itelligo.ꝛc.§. ¶ Quero subsequēter cū dicta glo.qd si vnus ex dictis fratribus cōmisit aliquam culpam ex qua amittere debet feudū que plures sūt. vt.j.qui mo.feu.amit.ꝛ.j.que fuit prin.ca.be.a. an aliter frater succedet in dicto feudo. Et respondet gl.q sic dūmō iste frater q succedere intendit nō possit excludi p culpam propriam q: tunc nō admitteretur nisi talis culpa ex qua excludebatur fuisset sibi remissa per dñm q: sibi satisfecisset.per.l.fi. in lombar.de bene.cū terminis tri.ꝛ hoc voluit ista gl.vsq ad vers. sic ergo ꝛc. Ex qua gl.eliciunt due conclusiones. Prima est q frater succedit in feudo fratri amittenti feudum propter culpam. Sed ista conclusio nō est vera indistincte per ea que dixi.j.si vasallus feu.p.cui def.de.vbi distinxit qd aut vasallus deliquit in dominū ꝛ tūc dñs pfert in feudo delinquētis qui buscūq ꝛ descendētibꝰ ꝛ agnatis ipsius vasalli delinquentis siue feudū sit nouū siue antiquū. Si vero vasallus deligt i aliū q̄ dñm ꝛ tunc si feudū esset nouū reuerteret ad dñm. si vō antiquū tūc ad agnatos exclusis oibus descendentibus ꝛ predicta pbatur ex iuribꝰ que ibi allegaui. Sed interdū vasallus cōmittit culpā alienādo ꝛ tūc ad quē reuertatur feudū.dic qd si ē nouū reuertatur ad dñm si vō ē antiquū tūc ad agnatos prout late dixi.j.que fuit prin.cau. be.a.in.§.fi.in ɔclusionibus vbi videas. ¶ Scda ɔclusio q elicit ex ista glo.est ista vʒ qd vasallꝰ delinquēs potest satisfacere dño d dicta culpa ꝛ dñs potest sibi culpam remittere.ꝛc. Sed circa hac conclusionem qualiter vasallus satisfaciat dño dic vt dixi.j.d probi.feu.alie.per fe. in §.insuper. Et an dñs in preiudicium aliorum agnatorum possit culpā remittere:dixi.j.de vasallo de cre.eta.in.c.i.ꝛ.j.d alie.

feu.pa.in.c.i.⁊.§.si vasallus feu.pri.cui de.ca.i.¶Opp.cum di
cta glo.ꝙ immo filius defuncti non excludit fratrez defuncti
in successione feudi:vt pbat.j.in.§.primo: cuius ɔ̃rium dr̃ hic
in fi.So.ibi loqtur de filia femina que nō est capax feudi: vñ
non pōt succedere neqꝫ ipedire fratrem defuncti:nisi esset di-
ctum in inuestitura vt succederet:vel si feudum esset maternū
vt.j.de suc.feu.in.c.i.hic vō loqtur de filio masculo qui bñ ipe-
dit transuersales.vt.j de gradi.in prin.⁊ hoc vult ista glo.vsqꝫ
ad v.item hoc ⁊c.que bñ loqtur. intelligas tñ ꝙ filia femina
nūquam admitteretur stante filio masculo:dato ꝙ feudū eēt
femineum nisi dictum esset in inuestitura vt succedere possꝫ p
ea que dicunt.j.de bñficio fe.in.c.i.⁊.j.de eo qui si.here.qꝫ suis
⁊c.in.c.i.¶Op.cum dicta gl.ꝙ imo frater vasalli dfuncti ex
cludat filium ipsius vasalli a successione feudi:vt pbat.j. si va
sallus feu.pri.in.c.i.So.dicit glo.ꝙ ibi ideo:qꝛ filius priuatur
ex delicto patris non autē agnatus transuersalis ⁊ que sit rō
diuersitatis ibi dixi.Poterit tñ dñs facere gratiā huic filio:
⁊ sibi feudum ɔcedere.vt ibi:⁊ hoc vult glo.vsqꝫ ad v.qđ nō.
Sed tu aduerte:qꝛ ista gl.non hꝫ bonā ɔsideratōem.qm̃ aut
dcm̃ feudum ex delicto amissum erat nouum ⁊ reuertitur ad
dñm:⁊ nō admittunt collaterales.Aut erat antiquum: ⁊ tūc
aut delictum fuit cōmissum in personaz alterius q̃ dñi:⁊ tūc
tale feudum bñ trāsiret ad agnatos transuersales:sed dñs non
posset facere gratiam filijs exclusis in preiudiciuz ipsoꝝ agna
toꝝ.Aut delictū fuit cōmissum in personam dñi:⁊ tūc feudū
reuerteret ad dñm ⁊ agnati non possent admitti. ⁊ iō de hac
qōne dicatis:vt ibi latius dixi.¶Op.cum dicta gl.ɔ̃ ea que
.s.dicta sunt.vꝫ ꝙ imo filia vasalli mortui excludat fratrez ip
sius vasalli a successione:vt.j.queād.feu.ad fili.perti.in.c.i.So.
gl.fatendo ɔ̃rium i casibus illius capli.vꝫ qñ mortuo vasallo
filia emit feudum patris a dño: vel dñs eam reinuestiuerit in
remuneratōem amoris:vel seruicioꝝ vasalli mortui:qbus casi
bus filia admittit ad successionem dicti feudi nec poterit mo
lestari ab agnatis vt ibi.⁊ hoc voluit glo.vsqꝫ ad finem. quā
itelligas esse vam ⁊ ɔcedere qñ pdictū feudū fuisset nouum.
ita ꝙ libere erat reuersum ad dñm:quo casu ipse dñs hꝫ libe
rum arbitrium disponēdi de dcō feudo prout sibi placet: nec
agnati q nullum hñt ius in dicto feudo possunt contradicer.
Si vero feudū fuisset antiquū i qꝰ agnati admittebant: tūc
dñs nō potuisset inuestire filiā defuncti i piudiciū ipsoꝝ agna
toꝝ:vt dixi in.d.c.i.vbi videas.qꝛ ibi ponuntur diuerse opi.cir
ca intellectū ipsius.Et addas ēt alium casuz in quo posset suc
cedere:vt si ita disponeret consuetudo ꝙ etiam femine succe-
derent:quoniam tunc valeret ɔsuetudo:que reuerteret ad ius
cōe.ff.de pac.l.si vnus.§. ꝙ si in spē:⁊ tenet An.d yz.⁊ Nic.
de neap.in.§.se.⁊ Spec.in ti.de feu.in.§.quoniā vs. xxi.vel nisi
feudum esset eius nature vel qualitatis:vt.j.de gra. post prin.
¶Op.cū gl.fi.ꝙ imo frr succedat frī in feudo nouo:ēt si ñ sit
expresse dcm̃ in inuestitura vt pbat.j.de be.fra.⁊ quali. frr fra.
suc.So.ibi feudū fuerat emptū de cōmuni pecūia fratrū dño
sciēte. ⁊ stantibus fratribꝰ in cōmuniōe quo casu feudū ē cōe:
⁊ vnus alteri succedit secus āt si dñs ignorasset ꝙ fuisset em-
ptū de cōi pecunia qꝛ tūc nō esset cōe nec vnus alteri succede
ret ne dñs ignorans ⁊ inuitꝰ cogat habere aliū vasalluz quem
velit ut infra de fra.de no.be. inuesti.in.c.ij. ⁊ hoc uoluit glos.
usqꝫ ad vs.qꝛ tñ est cōtra.⁊c. Que aūt reqrant ad hoc ut tale
feudū emptū itelligat esse cōe dixi in ɔ̃rio ubi uideas.¶Op
po.subsequēter cū dcā gl.ɔ̃ pxime dicta ꝙ imo non obeat at
tendi ex cuius pecunia ematur res sed quo noīe qm̃ si ex pecu
nia alterius emo mihi rem dicta res erit mea nō autē illiꝰ cu
ius fuit pecunia.ut.C.co.utriusꝫ.iudi.in.l.si patruus cū si. So.
dicit glo. fatendo contrarium ꝙ ista est regula que fallit in q
busdam casibus spālibus.uidelꝫ in pecunia dotali fm quosdā
quod glo.imediate reprobat per.l.ex pecunia .C. de iure do.
Item in pecunia pupillari ⁊ militis. ⁊ ad hoc adduxit tres v
sus quos uide p te usqꝫ in finē. Sed tu addas alios casus ul-
tra gl.in qbus res efficit illius vꝫ i pecunia cuiꝰ fuit pecūia fu
riosi uel pdigi.p gl.que solet allegari p singulari in.l.ij.C.de
cura.fu.que equipat predictos pupillos in bñficijs facit quod
no.in.l.marcellus.ff.de fideius.⁊.ff.de condi.indebi.in.l.inter
dum in fi.magne glo.Item in pecunia ecclesie.ut no.glo.in.l.
si vt pponas de rei vendi.⁊ in.d.l.si patruus. Idem dicēduz
qñqꝫ in feudo empto ex pecunia cōi vt presupponit ista gl. ⁊
pbat in.d.c.i.⁊.j.de bñficio fratris d quo dic vt ibi.vtrū autē
res empta ex pecunia dotali sit dotalis.ista gl.determinat ꝙ
nō vt.s.dixi tñ gl.Accur.tꝫ ɔ̃rium in.d.l.si vt pponis ⁊ in.l.
si patruus.vñ tu ɔcordādo eas dic ꝙ i subsidiū censeat dota-
lis alias secus ar.eoꝝ que no.in.l.si filij.C.de dona.inter vi. ⁊
vx.⁊ hoc tꝫ ēt Bal.p.l.si pculus.ff.de iure do.⁊ hāc eandem
distinctionē adducit in pecunia ecclesie vel pupilli per no.i au
ten.qui res.C.de sacrosanc.eccle.Et addas vnū casum singula
rem fm Ray.ꝙ in tali re que in subsidiū est effecta dotalis ꝙ
cōpetit vxori vtilis rei vēdicatio.l.vxor marito.ff.de dona. in
ter vir ⁊ vx.Et de hac materia tñ latius dicatis p Cy.⁊ doc.
in.d.l.si vt pponis ⁊ p cañ.in.c.vt vnusqꝫ extra de pecul.cle
ri.¶Oppo.ab extra ꝙ immo feudum non spectet equaliter
ad filios:vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.mulier:⁊.j.de filijs natis
ex ma.ad mor.contracto.So.dic ꝙ iste tex. ponit regulā que
fallit in pluribus casibus.vnus est ibi pp pactū appositū. Se
cūdus est si vnus ex filijs deliquit ⁊ nō satisfecit:vt.j.d probi.
feu.alie.per fe.in.§.insuper.Tertius in filio naturali.j. si d feu.
fue.contro.in.c.naturales.Quartus si filius est adoptiuus vt
in eo.ti.in.c.adoptiuus.Quintus si filius est clericus:vt.j.d be
nefi.fe.in fi.Sextus si ɔsuetudo hoc disponeret:vt in.c.filij.j. si
de feu.fue.contro.sicut videmus in his q viuunt lege francoꝝ
fm quā primogenitus succedit:vt per Jo.and.sup rubri.d feu
dis ⁊ etiā dixi in.d.c.mulier facit.c.lꝫ extra d voto. Septimꝰ
quia filia femina nō succedit cū masculis:vt.j.eo. in.§.hoc aūt
notandū.Octauo in filio exheredato mala mente.ar. in autē.
de nup.in.§.soluto.ff.de assig.lib.l.i.§.si exheredato: fm Jac.
ardiꝫ.q hoc tenet in sūma sub rubricella de iuestitura marchi.
Sed de hoc vltimo dicā statim:⁊ vide gl.⁊ doc.in.l. ex facto
in fi.ff.ad trebel.¶Op.ꝙ imo filius nō succedat patri: cum
potius intelligat continuare ius suū quod hēbat ēt viuente
patre:vt no.gl.fi.j.de feu.co.in.c.ij. So.ego fateor ɔ̃rium p ca
que ibi no.in filio in potestate qꝛ non deficit nisi sola admini
stratio vt.ff.de li.⁊ po.l.in suis.Sed in filio emancipato secꝰ:
sicut in ceteris agnatis q pprie dñr succedere p emancipatio
nē eni nō priuat filius iure feudi pñi vt dixi in .d.c. adoptiuꝰ
j.si d feu.fue.ɔtro.Et itelligas ꝙ isti tales agnati intelligunt
succedere.s.eo respectu qa in locū ɔcedentis succedūt nō autē
eo respectu vt teneant ad debita hereditaria. vt.j.an agnatus
in.c.i. sicut videmꝰ in beneficijs ecclesiasticis facit.l.si arroga
tor in.§.i.ff.d adop.¶Opp.ꝙ nunq̃ aliqs intelligat mori si
ne legitimo herede cuz saltem vltimo succedat fiscus.l.i.C. vn
de vir ⁊ vx.So.hoc verū regulariter vt ibi ⁊ in .l.i. de bonis
vacantibus sed fallit in feudo vbi solum filius dicitur heres .j.
de feu.alie.in.§.⁊ si clientulus.Ideo si vasallus moriatur sine
liberis intelligat mori sine herede ut ibi ⁊ in.d.l.ex facto.§.si
cum ibi no.ff.ad trebel.¶Quero ab extra an filius exhereda
tus succedit in feudo ⁊ Jaco.ardiꝫ.in sūma de succe.feu.sub ru
bricella an filius emancipatus suc.in feu.format istam questio
nem ⁊ inducit plura argumenta ad partes tandem vr reside
re in hāc sniam vꝫ ꝙ succedat si irritum sit factum testm̃ secꝰ
si ex testō sit addita hereditas qꝛ tūc nō succederet i feu.arg.
ff.ad si.l.si exheredatus de bo.liber.l.si patruus.§.filius a suc
cessiōe tñ collateralium pp hoc non excludit.ff.de su. ⁊ legi.l.
i.§.pl.Et si a patre exheredet non succedit etiam in feud. aui
qꝛ p patrem uidetur ɔseq bona auita nisi primo pr decesserit
q̃ auus qꝛ tūc succedet auo ⁊ nō patri.Si vō exheredetur ab
auo tantum tunc non succedet auo in eius feudū sed bene suc
cedet patri in feudo patris. Si vō quis filium exheredauerit
tñ nihilominus eius nepos qui non est exheredatus neqꝫ a pa
tre neqꝫ ab auo succedet patri ⁊ auo premortuo patre uel co
uiuente.cum non sit in eius potestate alioquin aliud esset. qa
per talem nepotez acqreret eius patri exheredato.ar.ff.d bo.
lib .l.si ex patronis.§.i.⁊.§.ij.⁊.l.ꝙ si pater. ⁊.l.si filius.ff.de
operis lib.⁊ ista sunt uerba Ja.ardiꝫ.in dicto loco. Sꝫ aduer
te qꝛ uideret dicendū.ꝙ ubicūqꝫ qs ē legitime exheredatus
ex iusta causa uideat semp priuatus feudo.qꝛ ista consequētia
est bona.cum quelibet cā que est sufficiens ad exheredationez
intelligat sufficiēs ad feudi priuationem:vt est tex. notabilis

j.que

.j.que fu.pri.cau.be.amit.in.§.predictis modis: vnde intellige
rem ea que dixit dñs Jac.predictus esse vera absq3 dubio:vbi
dicta exhrdatio nõ habuit vires,put ipse dicit.S3 vbi habuit
vires ⁊ est exhrdatus ex tali causa ex qua ēt nõ posset stare i
curia dñi absq3 ðdecore q tũc puaret feudo.vt.j.an ille q iter
fecit fra.do.c.i.Non tñ intelligas q ex oi cã opi.⁊ fama isti⁹
filij exhrdati grauet sit priuãdus:vt.j.in ti.q fu.pri.cau.be.a.i
.§.illud ⁊ dixi in.d.c.i.an ille q interfe.fra.do. facit ad pdicta
qd dixi in.c.i.j.an agnatus vel filius repu.here.⁊c.in limitatio
nibus ibi positis.¶Quero an in feudis h3 locũ ius accrescẽ
di:⁊ ista ē vitas scdm Ja.de bel.q aut loqmur in feudo pater
no:⁊ h3 locum ius accrescẽdi vt hic: sed tñ intelligit ppie lo
quẽdo magis esse quedam successio seu successorium edictu3:
vt.j.de bene.fra.in.c.i.⁊ hic:⁊ extra de feu.i.c.ij.quod p3: q3 ēt
si iam fuisset feudum acceptatum:h3 locũ dictũ ius accrescen
di:vt.j.de feu.marchi.in.c.ij.⁊ hic in v.cum vo ſm Jaco.ð bel
ui.⁊ Nico.de neap.l3 Spe.ḡ.eodem mõ dicit Bal. si frater
superstes renũciasset partem suam in manibus dñi: q nihilo
minus alia portio sibi accresceret iure successorio.l.si ticio .§.
vsufru.ff.de vsu.⁊ de vul.⁊ pup.l.coheredi.§.fi.⁊.j.ð eo q fi.fe.
agna.c.i.Aut loqmur in feudo nouo:⁊ tunc non h3 locum ius
accrescẽdi regulariter:vt infra de feu.mar.in.c.fi.⁊ hic in v.fin
aũt ⁊c.Fallit ista regula qñ expresse hoc esset dictũ: vt hic in
v.q ēt ⁊c.sed tñ hoc non esset tunc virtute iuris accrescẽdi: s3
vtute pacti:vt supra dixi.Sed qd si aliqs perdat partẽ sua3:
an per ius accrescẽdi possit postea retinere aliam partem si si
bi obueniat:collige determinatõem ex.l.si ticio.§.i.ff.ð vsufr.
⁊ seq. Bal.in.l.i.ff. de rer diui.q.liiij. Item fallit in alijs casi
bus expressis.j.de bene.fra.⁊ qua.fra.fra.suc.in .c.i.j. de duob⁹
fra.a ca.inuesti.in.c.i.⁊ de fra.de no.benefi.inuesti.de qua mã
dic plene per Spe.in ti.de feu.in.§.qm.v.xxxv.⁊ i.d.c.ij.extra
de feu.⁊ ibi per Zab.⁊ per Bal.in.l.i.de cadu.tol.⁊ in.c.i.de
duo.fra.a ca.iuesti.⁊ per Bar.in.l.si mihi.de v.ob.vtrũ autẽ
in ɔctibus habeat locum ius accrescẽdi dic vt i.d.l. si mihi ⁊
ticio.ff.de v.ob.⁊ per Cy.⁊ doc.in.l.i.C.qñ non pe.par. ⁊ i.l.
i.C.si socius libera.imperialis.li.x.⁊ in Spe.de dona.in princ.
In vltimis aũt volũtatibus in rebus patrimonialibus: an ha
beat locum:dic per doc.in.d.l.i.qñ non pe.par.⁊.ff.de le.iij.in
.l.re ɔiuncti.⁊.C.de cadu.tol.l.i.in.§.pro scdo.⁊ in.§.sinautẽ:
⁊.ff.de vsufru.accre.l.i.§.sed interdum.vtrum aũt habeat lo
cum in dona.cã mortis dic vt in.d.l.i.in fi.C.ð cadu.tol.⁊ i.l.
i.C.si soci.impialis lib.sine herede decesserit.In iuribus vo se
patis ⁊ aduersantib⁹ an habeat locũ.dic vt i.l.s3 cũ priono.ff.
ð bo.possessionibus:⁊.ff.de cõdi.⁊ de.l.mulieri ⁊ ticio.Quid
aũt in ẽphiteosi:an habeat locũ ius accrescẽdi. ⁊ dicit Bal.
hic q sic: sicut in feudo vt accrescat p nãm ɔctus: ⁊ tacitam
prudentiã ɔrahentiũ.ar.ff.de pactis.l.tale pactũ.§.fi. ð quo p
ipm in autẽ.si quas ruinas.ð sac.san.ec.⁊ in.l.ij.C.de iure em
phi.Sed an habeat locum inter vsufructuarios.dic vt no.per
gl.⁊ doc.in.l.dñs vsufructuario.ff.de vsuf.Itẽ an habeat locũ
in seruitutibus.vide.ff.queadmodum ſui.a.in.l.aquam.⁊ qd
ibi no.⁊ vide Bal.in.l.i.C.qñ non pe.partes.¶Ultimo ad
mãm pñtem videas in.d.c.i.j.de bene.fra.⁊.j.de fra.de no. be.
inuesti.in.c.i.⁊ in pluribus remissionibus quas ibi adduxi.⁊.j.
de duobus fra.a ca.inuesti.in.c.i.⁊ ple.p Ja.ardi. in sũma.car
ta tertia sub rubricella de inuesti.marchionũ:comitũ.⁊ aliorũ
circa finẽ.⁊ in ti.de succes.feu.in prima rubrica cu3 se.⁊ se. ⁊ ru
bricella de collateralibus cũ quatuor rubricellis sequẽtibus.⁊
i rubricella vbi frater succe.fra.⁊ vide per Hosti.i sũma.§.iij.

Hoc autem. Supra pxie dcm ē de successiõe masculorum agnatorum ad feuda.
Nũc vo in isto.§.tractare intẽdit de exclusiõe mulierum.⁊ earũ
descẽdẽtiũ a successiõe feudorum.¶Et diuidit in duas ptes.In
pma ponit dcm.cũ determinatõe ⁊ rõne. In scda excipit a p
dicta ðterminatõe ſa ibi nisi.¶Casus.Filie ⁊ earum descendẽ
tes ēt masculi repellunt a successione feudorum nisi spãlr h aga
tur vt succedet possint.h dicit.¶In tex.ibi legib⁹.vt.l.maxi
mum viciũ.C.de lib.prete.vel exhere.Ibi feudi subaudi nisi in
casibus no.s.in.§.prece.in glo.pen.in fi.Ibi non possint.Quid
aũt sit pugna ⁊ qs possit eam facere ⁊ qualr ⁊ de qbuscunq3
ptinẽtibus ad materiã pugne dixi ple.j.de pace te.in.§.i.Sed
aduerte qm qdam libri nõ habent ista vba in tex.quidam vs.
sic:⁊ ita habuit glosator nr:vt patet in gl.¶No.q femine re
gulariter remouent a successiõe feudorum:qd intelligas veru3 si
ue extent masculi:siue nõ:nisi feudũ esset eius nature vel quali
tatis vt succedere possent:vt.j.de gradi.succes.in feu.post pri .
⁊ tũc demũ succederẽt si nõ extarent masculi:vt.j.de eo qui li.
here . q3 suis in.c.i.q3 nunq3 patet locus femine in successione
feudi donec supest masculus ex eo q a prio fuit inuestitus: vt
ibi dixit tex. Item excipias alios casus de quibus tetigi sup
tex.v3 si redemit vel ex amore fuerit inuestita:vl sit ɔsuetudo
vt ibi dixi remittẽdo ad ea q scripsi.s. §.pxime. ¶Nota q
sicut mulieres nõ sunt capaces feudorum:ita nec descendẽtes ea
rũ qm destructo antecedẽte seqtur destructio ɔsequẽtis.l.i.§.
eius rei de offi.ei⁹ cui man.est iuris.¶Nota q ɔsuetudo pōt
alterare dispositionẽ iuris cõis:vt hic ⁊ in.l.i.C.que sit lõ. cõ
sue.q3q3 eni legũ romanorum nõ vilis sit auctoritas : tñ nõ vsq3
adeo vim suã extẽdũt vt vincãt ɔsuetudinẽ aut mores: vt.j.de
feu.cog.in.c.i.⁊ in gl.fi.hic posita in sui princi. ⁊.l.ij.C.que sit
lon.ɔsue.¶No.ɔditiones mulierum esse deterioris ɔditiõis q3
masculorum:vt p3 hic ⁊ in alijs multis casib⁹ notatis i.l.i mul
tis.ff.de statu ho.Et in quolibet casu pōt assignari rõ vt ibi :
⁊ in.l.ij.ff.de reg.iur.Sed quãtum ad casum nostrum rõ ē: q3
dñm suu3 adiuuare nõ possent p pugnã:⁊ hoc voluit dicta gl.
fi.hic posita in scda sui pte.Debẽt eni vasalli adiuuare eorum
dños in hoste pgentes vt.j.de capi.cor.in.§.plr. ⁊.j.de pace iu
ra.fir.in fi.⁊.j.que fuit pri.cau.be.a.in.§.ite3 q dñm: qd femine
nõ intelligunt posse facere pp eius sexus fragilitatem.l. qsqs
.§.ad filias.C.ad.l.iul.maie.l3 bene possint interesse in vsu bel
li alr q3 pugnando:vt.ff.de capti.l.postliminium.§.fina.Et q3
q3 legamus interdum mulieres armis assuefactas:⁊ in vsu pu
gnãdi doctas:sicut de Pantasilea regina amazonũ de isicra
tea vxore Mitridatis.ð zenobia regina oriẽtis. In sacra scri
ptura de regina austri de Judith ⁊ similib⁹. Dicendũ est q
ista fuerunt causalia que nõ rũpũt regulas iuxta.l. nã ad ea
ff.de legi.ſm An. de yſ.Aliqui tñ sunt casus in qbus ɔditio
mulierum est melior q3 masculorum q no.p gl.in.c.mulieres ð iudi
cijs.li.vi.⁊ de penis vbicunq3.li.vi.¶No.hic in fi.q illud qd
de sui natura nõ ē licitum pōt spãliter p pactum fieri licitum
⁊ q3 ē via brocardica dic vt dixi in.§.pcedẽti in notabilibus .
¶Op.cum gl.i.ɔ istũ tex.in eo qd dixit q ſm leges femine
succedũt sicut masculi sed ɔ hoc ē casus in.l.ij.⁊.l.vi.in ti . de
successionibus in lõbarda vbi di q filia succedit in tertia pte
hditatis.Filius aũt masculus i duab⁹ ptib⁹.So. dicit glo.q
iste tex.habuit respectũ ad leges romanas ⁊ cões.Contrariũ
vo loquit ſm leges lõbardas iter qs leges circa mãm succes
sionũ sũt plures differẽtie qs gl.ista seriatim descripsit ⁊ reci
tat vñ dic vt in ea vsq3 ad finẽ.Ex q gl.colligũt ⁊ eliciunt ali
q plura argumta.v3 q statuta disponẽtia circa successiões sũt
seruãda.Itẽ q statuta possunt disponere circa successiões spu
riorum.Itẽ q facere pacẽ ⁊ cõmoda pacis ptineant ad mascu
los ⁊ nõ ad femias qd facit ad statuta loquẽtia de pace obti
nẽda ab hdib⁹ interfecti vt colligit ex hac gl.i fi.Sed tu ad
uertas q3 ista argumẽta taliter sumpta ex ista glo. eliciunt ex
legib⁹ lõbardorũ qd nõ l3 ſm Bal. qm argumẽtum d3 sumi
ex lege cõi vt.l.si serui vestri.C.de noxalib⁹.vñ q3q3 argumen
ta pdicta possint in se esse vera nihilomin⁹ dicas ple . de prio
argumẽto p Bal.in.l.in quib⁹.C.de secũ.nup.⁊ in.l.ij.C. ð li
be.pre.⁊ i.l.liberti i.l.iij.C.ð suis ⁊ legit.here.⁊ i.l.cũ antiquori
bus.C.de iure ðlibe.⁊ in.l.ex hoc iure.de insti.⁊ iure.De scdo
v3 circa spurios an pñt per statutũ fieri successibiles dic ple.p
Bal.i.l.i.C.ð iure anul.aureo.Circa tertiũ vide p Bar. in.l.
eadẽ in.§.cato.ff. de verb.oblig.⁊ in.l.q seruum in eo.tit. per
Bal.in.l.ij.C.de libe.⁊ eorũ lib.⁊ in.d.l.ex hoc iure ⁊ i.l. om
nes populi.de iusti.⁊ iure.¶Opp.cum glo.ij.iuxta fi.in ver.
qb⁹ iusto.⁊c.q immo masculi descendẽtes ex filia femina ex
clusa a successione feudorum ðbeant admitti ad successionem
dicti feudi.quia ratio propter quã excludit filia sc3 q3 pugna3
facere non potest cessat in dictis masculis descendẽtib⁹ ex ea.
vnde cessante causa phibitiõis deberet cessare ipsa legis phi
bitio.vt.ff.de vsur.l.vbi lex.⁊ de diuor.l.fi.§.quod ait.So.di
cit glo.q sufficit p rõne volũtas q3 ita placuit ex cõsuetudine

feudoꝝ:nec aliam assignat rōnem. Ex qua glo.no.illud dictū ꝙ non oīum que a maioribus nostris dicta sunt rō reddi pt .l.non oīum.ff.ď legi.ꝛ maxime in his que sunt ď positiua iustitia.vt.l.i.§.pueritiam cum ibi no.i gl.ff.de postu. Sic etiā no.gl.in auten.sed ꝛ si quis.C.de secū.nup.ꝛ in auten. de nup.i.§.qm̄.nam sola voluntas principis dr̄ iusta cā.vt no.in.l.relegati.ff.de penis.Sed tn̄ qcqd dicat glo.tu potes assignare has rōnes ſm doc.ꝛ primo ſm Jac.de belui.q2 cu3 sublata sit media persona per quam nepos admittebatur amplius non d3 admitti.ar.C.de suis ꝛ legi.here.l.meminimus.ꝛ.ff.ď pactis .l.ꝛ hered.in princ. Item q2 sublatis medijs videntur sublata extrema:vt per Dy.in.c.indultum.de reg.iur.li.vi.vel ſm Ja.ardiz.ratio est q2 immunitates ꝯcesse ēt posteris non extenduntur ad posteros descendētes ex factis.l.i. in fi.ꝛ.l.immunitates ff.de iure immu.vel dic ſm And.de yser.ꝙ rō est q2 successor non deb3 esse melioris ꝯditionis q̄3 auctor suus a quo habuit cām:vt disponit regula iuris in.l.in his.§.i.ꝛ.l.quod ipsis.ff.de reg.iur. Et hec rō placet mihi vltra alias.ꝛ ēt pl3 Nico.ď nea.vnde vicium auctoris durare d3 ēt apud sobolem.ar.i auten.vt oēs obe.iudi.ꝓuin.in prin.ꝛ iō l3 in nepote masculo ex filia cesset rō ď qua in isto tex. Non tn̄ cessant alie rōnes ꝛ regule cōes de qbus.§.q militant aduersus ipm nepotē masculum venientem ex persona filie. Item q2 successiones non fiūt per saltum. vnde necessarium est ꝙ gradus ante se sit successibilis qm̄ destructo ordine ďstruitur ordinabile ſm Bal.facit ff.de serui.ru.predi.l.tria predia. ¶ Queritur ab extra quedam mulier armauit se.ꝛ iuit ad pugnam i expeditōne an h̄ efficiatur capax ad succedendum ad feudum.ꝛ dicit An.de yser.ꝙ sic.arguēdo per.l.si maior.C.de legi.here.ꝛ per no.in.l.ex his ff.de legi.facit pro hac parte iste tex.a ꝯrio sensu. Sed in contrariam sniam est Ni.de nea.vt dicta mulier ex hoc nō efficiatur capax.q2 vbicūq3 sunt plures rōnes ide3 inducētes.l3 vna cesset nihilominus alie remanent que hn̄t obstare.l.cum hi.§.si pretor.ff.de trāsac.ꝛ quod no.in.l.fi.ff.de diuor. Sed cū vasallus debeat esse ꝯstans.vt p3.j.de no.fi.for.c.i.que cōstantia non cadit in muliere.insti.qui alie.l3 in prin. Item vasallus d3 prestare ꝯsilium dn̄o.vt.j.de for.fi.c.i.qď ꝯsilium mulieres nō habēt.l.si pr̄.C.de spon.ergo mulier ex ea sola rōne non intelligitur esse facta capax obstantibus alijs rōnibus. ꝛ hanc ptē puto ďiorem q2 istud est officium virile in quo mulieres nō ďbent se imiscere.ff.de procu.alienam. Et fortifico hanc partē: q2 cum filius masculus descēdens ex ipsa muliere que erat capax ad pugnam:ꝛ in quo cōcurrebant oēs predicte rōnes excludatur a successione feudi:vt dixi.§.proxime:ꝛ patet ex isto tex.multo magis d3 excludi ipsa mulier: in qua pauciores rōnes ꝯcurrunt per.§.dicta. ¶ Ultimo ad materiam pn̄te3.vide.j.epi.vel abba.in.§.quinctiā.j. de suc.feu. in.§.filia.j. quid sit inuesti.in fi.j.de gradi.in prin.ꝛ i ti.de eo qui sibi here.q3 fu.in .c.i.ꝛ.j.de bene.fe.in.c.i. in princi. ꝛ in pluribus remissionibus quas ibi adduxi:ꝛ qď dixi.j.de nā succes.feud.in.iij.notabili. ꝛ ple.per Jo.ardiz.in summa in ti.de succe.feu.sub rubricella.iij.ꝛ.iiij.ꝛ vide qď dixi.§.in.§.prece.in opp.vi.ꝛ in Spec.de feu.§.qm̄.vš.xij.ꝛ p Bal.in.l.fi.C.de suis ꝛ legi.here.ꝛ in.l.i.ff.ď senat.per canonistas:extra de iudi.in.c.ij.li.vi.ꝛ ď pe.ꝛ remis.c.noua.ꝛ p Archi.extra de testa.in.c.si pater li.vi.

Hoc quoq3. Supra ꝓxime tractauit de successione descendentium. Nunc vero principaliter dicit ꝛ tractare intendit de successione collateralīū: licet postremo subijciat ēt secūdario de successione descendentiū. ¶ Et in sūma hoc intendit. Collaterales in successiōe feudi admittuntur vsq3 ad.vij. gradum descēdentes vō vsq3 in infinitu3:hoc dicit. ¶ Et diuiditur in duas partes scdm lecturā quam sequor. Qm̄ in prima loqtur de transuersalibus q admittunť ad successionē feudi ex pacto:seu ex natura feudi: dato ꝙ non sint de descendentibus primi acquirentis. In scda loquitur de transuersalibus descendentibus a primo acqrēte: scda ibi:ꝙ in masculis. ¶ Premitto pro euidentia ꝙ iste .§. legiť duobus modis.vno modo ꝙ loquatur totus i feudo pr̄no:ꝙ feudū non possit inter descendentes transcēdere p lineā transuersalē obliquam inter eos vltra.vij.gradū:sed p lineam directam inter descēdētes ꝓcedat in ifinitū. Alia est lectura ꝙ loquať de eo feudo.quod a prīn.fuit eiꝰ nature:vt transiret ēt ad collaterales:quo casu per lineā transuersalē non trāscendit.vij.gradū:sed p lineā directā descēdētiū ꝓcedit i infinitū. ēt si dicti descēdētes a prīo acqrēte essent nunc effecti trāsuersales iter se:ꝛ illa ē notabilis lec.de qua feci mētionē.§.eo. in .§.ꝛ qa in vltimo notabili:ꝛ videas qď ibi dixi ꝓ intellectu p̄dictoꝝ:ꝛ.j.ď feu.mar.in.c.si capitanei. ¶ In tex.ibi beneficiū i.feudū:vt ꝓbať.j.in qui.cau.feu.a.in fi.ꝛ dixi.§. in pambulis i diuisione feudoꝝ:ꝛ intelligas ꝙ loquať de tali fudo.qď a prī.fuit acqsitū cū tali pacto vt transeat ad transuersales: qď licitū ē:vt.j.de fra.de no.be.inuesti.i.c.i.ꝛ dixi.§.eo.in.§. ꝛ q2 i vltimo notabili:quo casu nō potest transcendere.vij.gradum vt hic in pria pte. Secus aūt si a principio fuit acqsitū vt vadat ad descēdētes:q2 tūc postea per dictos descēdētes poterit transire in infinitū:dato ꝙ inter se sint effecti trāsuersales etiā vltra.vij.gradū:vt hic in fi. Ibi patrueles. Isti sunt in.iiij. gradu de iure ciuili inter se:ꝛ sunt filij duoꝝ fratrū. Nā filij duaꝝ sororū appellanť ꝯsobrini:licet apud vulgares oēs supradicti i tercīū appellanť ꝯsobrini.i.cosini:vt insti.de gradi.i.§.quarto: ꝛ hoc voluit gl.hic posita. Ibi successione.i. per successionem. Ibi ſm vsum. Ex h̄ colligiť:q̄re hic liber appelleť vsus feudorū a qbusdam:vt dixi.§.in pambulis. Ibi vsq3 poniť inclusiue. ꝓut in simili no.in auten.quod ius.C.de ꝓcur. de quo p doc. in.l.a caligato.C.de nup.ꝛ in.l.fi.ff.de sena. Ibi gradū alias ē tex.gradū:alias est geniculū ꝛ est vulgare gallicū: qď idē importat quod gradus. Nā in significato sunt equipollētia ſm gl.hic positam:que per hoc remanet expedita in sui prīn.ꝛ de hoc geniculo fit mentio in.l.i.de succes.in lombar. Ibi vsurpatū.i.consuetudie roboratū ꝛ frequēter vsitatū:ꝛ sic capiť i bona pte:put in simili dixit tex.j.de alie.feu. in fi.ꝛ de h̄ vbo ibi dixi late:ꝛ.§.eo.in.§.ꝛ q2 in gl.ij.l3 An.de yser.hic teneat ꝯriū. v3 vt capiať in mala parte per no.in.d.§.fi.j.de alie.feu. Et aduerte q2 qdā habēt hic in tex.post istud verbum vsurpatū talia vba:v3 ꝛ etiam in infinitum ꝛc.ꝛ ita vr̄ habuisse gl.nostra ꝓut tangiť hic in glo.ij.in versi.ꝛ quidam ꝛc. Sed tu dic ꝙ imo talia verba non debēt haberi:ꝛ ita cōmuniť nō habenť: q2 alias esset ponere oppositū in obiecto: quoniam si vsq3 ad vij.gradum moderno tempore extendiť successio:vt.§. ꝓxime dixi:ergo nō i ifinitum. Item q2 talem infinitatem attribuit i ter descēdētes:vt statim subijcit:ergo alios a tali infinitate vr̄ repellere.C.ď procura.l.maritus.facit ꝙ no.in.c.si capitanei.j. de feu.marchi. Ibi masculis descendentibus:subaudi a primo acqrente. Ibi extēditur subaudi etiā si isti tales masculi descēdentes a primo acqrēte essent inter se transuersales q2 in infinitum succedūt iter se vt hic ſm veram lec.quam sequor. Et aduerte q2 iste tex.ideo facit mentionem de masculis ex eo q2 femine non succedunt regulariter vt dixi.§.in.§.ꝓce.ꝛ in.§.ꝛ q2. ¶ No.ꝙ vbi tractať de successione collateralium non descendentiū a pmo acquirente:regula est ꝙ isti tales transuersales iter se nō succedāt nisi in inuestitura expresse dictū sit vt.j.ď succes.feu.in fi.ꝛ.j.de fra.ď no.be.inuesti.in.c.i. Quo casu quando est dictum in inuestitura vt inter se succedant: tunc non extenditur talis successio nisi vsq3 ad.vij.gradum:quoniā vltra gradum septimum amplius non succedunt.sed feudum ꝓdictum reuerteretť ad dn̄m:vt hic in prima parte. vbi vero tractať de successione collateralium q descendūt a primo acqrēte:tūc tales collaterales succedūt iter se: nedū vsq3 ad gradū septimū sed ēt vsq3 in infinitū.vt hic in scda parte.ꝛ ꝓbať.j. de probi.feu.alie.per lotha.in.l.ij. in fi. vbi vō tractať de successiōne descendētium per lineam directam a primo acquirēte tūc talis successio extēditur in infinitum.vt hic in fi.ſm aliam lec.ꝛ probať.j.de gradi.in prin. Nam semper filius succedit in locu3 sui patris premortui.vt.j.de succes.feu.in prin.ꝛ ad predicta vide quod dixi.j.de feu.marchi.c.i.in.§.i.in.q.i. ¶ No. ex tex. Ibi scdm vsum ab antiquis sapientibus ꝛc. ꝙ iste consuetudines feudoꝝ. de quibus in hoc libro sunt introducte scdm vsum institutum ab antiquis sapientibus quod facit contra illos qui dixerunt librum feudoꝝ non habere in se scientiam quoꝝ opi. est fatua per istum tex.ꝛ.j.de feu.da.inui.l.co.in.c.fi.videmus etiam plurimos sapientes qui in declarandis his iuribus feudalibus multum elaborauerunt. vt dixi supra in prologo.

¶ Nota

¶ Nota ex hoc tex. in fi. bm glo. q infinitas tolleratur neqz viciat actum: sed qz ista est via brocardica cum iterdũ reperia tur in iure q infinitas debeat euitari. vt. ff. de dã. infec. l. q bo na. §. fi. ꝛ pro tãto pro solone huius brocardi: gl. fi. hic posita remisit ad notata per Py. in suo libello disputatorio presum ptionum. sed tu de hac materia scđm modernos dicas latius . C. de sen. que pro eo quod interest in. l. i. ꝛ. C. de sac. san. eccle. in. l. fi. ꝛ per Bar. in. d. l. qui bona per Bal. in. l. videamus i fi. ff. de in litem iuran. per canonistas extra de rescrip. c. ij. li. vi. ꝛ ibi no. in glo. ij. ꝛ per hoc habes expeditam predictam glo. fi. hic positam. ¶ Oppo. cum glo. ij. in v̄. q autem. ꝛc. q imo in successione transuersalium non admittatur successio et. j. vij. gradum nisi ille qui cupit admitti probauerit per. xij. sacramẽ tales deponentes istum petentem esse. j. septimũ gradũ ꝛ pro pinquiorem defuncto: ꝛ illud feudũ esse pt̃num: vt habet i. l. i. ꝺ successionibus in lombarda. So. dicit glo. fatẽdo contrarium qñ controuersia esset de dicto feudo inter ꝓpinquum volentẽ succedere in dicto feudo ꝛ curtẽ regiã seu fiscum suum dicen tem dictum feudum ad se esse deuolutum. Secus aũt si ꝯten tio esset inter duos priuatos de dicto feudo qz tũc sufficeret ꝓ bare legitime iuxta ea que tradunt in tex. ꝛ glo. j. de contro. inuesti. in. §. cum autẽ. ꝛ hoc voluit dicere ista gl. vsqz in finem q̃z non ita clare locuta sit. ¶ Ex qua gl. notãdum vr̃ q for tior ꝛ exuberãtior exigit probatio contra fiscum q̃z contra pri uatuz in cã feudali. ꝛ hoc ideo forte est ob speciale priuilegiũ fisci sicut pz alibi. C. de priui. fi. per totum. Regulariter enim iura statuta in fisco seruanda sunt etiam in priuatis. l. i. cuz ibi no. C. de peti. here. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. l. item veniunt in. §. ait senatus. ff. de peti. here. ¶ Subsequenter no. ex hac glo. de te stibus sacramentalibus de qbus tangit per tex. j. si de inuesti. i ter do. ꝛ vasallum in. c. si qs. ꝛ. j. de consue. rec. feu. in. §. sacramẽ tum in v̄. ꝛ cum datur. ꝛc. ꝛ in pluribus alijs locis i hoc libro. Ideo aũt dicunt testes sacramentales hoc est qz sunt testes ex pugnatores iurantes ꝛ deponentes per sacramentum creduli tatis ꝛ conscientie sue ita esse sicut principalis eos ꝓducẽs di xit ꝛ iurauit: vt probat in. c. i. ꝛ in. c. quotiẽs. ꝛ in. c. fi. extra de pur. cano. Nõ eni cõpellunt pcise ꝯponere fcm̃ ita esse: q ꝺ fa cto alieno nõ cogunt iurare ita esse. ff. re. amo. l. marcellus. §. i. ne cogant anceps subire periuriũ. l. videam⁹. ff. de in li. iurã. ꝛ ideo iurãt ꝛ ꝯponũt solũ se ita credere bm eoꝝ ꝯsciam: vt ex hoc moueat aius iudicis ad ita opinandũ ꝛ expurgandũ ob stacula que fuissent aduersus ipm ꝓducentẽ: vt ꝓbat in. d. §. sacrm. ꝛ extra de pur. ca. in. c. de testibus. ꝛ de hac mã et teti gi i. d. c. ij. super tex. j. si de inuesti. iter do. ꝛ vasal. lis ori. ꝛ i. d. §. sacrm: ꝛ. j. de pace te. in. §. si rusticus. De purgatiõe aũt vulgari que sit: ꝛ qualr fiat. ꝛ an hodie sit reprobata dixi ple. in. d. tit. de pace te. in. §. si miles rusticũ vbi videas. ꝛ si vis vider i pra ctica formam iuramẽti talium testiũ sacralium. vide in Spe. de aboli. in fi. ꝛ plene de mã per Jaco. ardi. in ti. de contẽ. feu. sub rubricella decurrit ad sacramentũ vasalli ꝛc. ¶ Opp. ab extra q imo collaterales nullatenus ad successiõem feudi ad mittãtur quoniam in successionibus potior est causa ascenden tium q̃z collateraliũ. vt in autẽ. cessante. C. de suis ꝛ legi. here. Sed pater ꝛ ascẽdẽtes a successione feudi repelluntur: vt. j. de natura seccef. feu. in. c. i. ergo multomagis ipsi collaterales de bent repelli per regulaz. l. de accessionib⁹. ff. de diuersis ꝛ tẽp. prescrip. qz si vinco vincentem. ꝛc. So. in collateralibus cessat ratio: que est in patre ꝛ ascendentibus: quia non ꝓsumitur q possint ita adiuuare dñm sicut filius: cum virtus i iuuenib⁹ est plusqz in senibus: vt. C. de athletis. l. i. li. x. que ratio in collate ralibus cessat scđm Ja. de bel. ꝛ Nico. de nea. Sed ista ratio coꝝ non videt mihi tuta: qz possibile est q ascẽdẽs sit potior ad seruiendũ q̃z descẽdẽs ꝛ collateralis: ꝛ ideo possit assigna ri alia ratio: vt hoc operet natura feudi: que in hoc casu vicit legem vt. j. de feu. cogni. in. c. i. ꝛ ita videt sensisse glo. in. c. i. de natura successi. feu. vel dicendum q h̃ opat virtus verboꝝ ex pressoꝝ vel tacite subintellectoꝝ in inuestitura in qua proui detur vasallo ꝛ here. suis. Nam in materia feudali heres capi tur pro filio. j. de alie. feu. in. §. ꝛ si clientul⁹ nõ aũt capit aliquo modo ꝓ ascendente: igit nimirũ si videat ꝓuisuz solum descẽ dentibus. ꝛ hoc sensit Bal. ibi ꝛ de hac materia ꝓ Ja. ardi. i summa in ti. de succes. feud. sub rubricella: an ascendentes suc cedant ꝛc. vtrum aũt pater habeat vsũfru. in feudo filij: vide quod dico. j. de fra. de no. be. inuesti. c. ij. ꝛ. j. de natura succe. fe. d. c. i. ¶ Oppo. subsequẽter: q imo collaterales nõ admittan tur. d. c. i. in prin. j. de gradi. vbi cognati descendẽtes ex femina nõ admittant. So. ego fateor contrarium: q cognati prorsus repellant: ꝛ est ratio: qz cum feudũ debeat esse paternũ. i. eius patris: a quo oẽs descendũt: vt ibi patet. ergo cognati non de bent admitti cum descẽdãt ex femina: ꝛ per lineã femineã cõ iuncti insti. de succes. cogna. in prin. ꝛ per hoc patet q vterin⁹ frater a successione feudi repellit: licet feudum sit antiquũ cuz vterinus sit cognatus tantũ: vt. ff. vnde cogna. l. i. ꝛ. l. de hac parte. ꝛ tenet Nico. de nea. hic: ꝛ Ja. ardiz. in sũma de succes. feu. sub rubricella ꝺ cognatis an succedãt. ¶ Quero ab extra an filij emancipati admittant ad successionem feudi ꝛ videre tur q nõ cum dicant extranei. C. de rei vx. in. §. extraneum. Sz veritas est in contrariũ q imo admittant quia illa que ex pa terno procedũt ꝛ descendũt non admittunt per emancipatio nem. ff. de penis. l. bonoꝝ. preterea sublata est hodie talis diffe rentia in autẽ. de here. ab inte. §. i. Item qz successio feudi ita differt ad heredes descẽdẽtes sicut successio hereditatis de iu re nouissimo. quantum aũt ad collaterales bene est differẽtia inter agnatos ꝛ cognatos vt no. glo. j. ꝺ gradi. in. c. i. ꝛ dixi. s. in ꝓxima op. ꝛ ita tenet Ni. de neap. hic ꝛ Jaco. ardiz. i sũma ꝺ successi. feu. sub rubricella an filius emancipatus succedat ꝛ tetigi. s. eo. in. §. i. ꝛ. j. si de feu. fue. contro. in. c. adoptiuus ꝛ bal. in auten. in successione. C. ꝺ suis ꝛ legi. Et ex p̄dictis potest in ferri etiam q filius emancipat⁹ preferatur in successione feudi filio suo ipsius emancipati in potestate retento ꝓ auum. arg. no. in. l. ij. ff. ꝺ bo. lib. ꝛ insti. ꝺ here. que ab intesta def. in. §. ita demum. Facit. ff. de bo. lib. l. si libert. ꝓterito in. §. i. ꝛ. l. ij. §. fi. ꝛ tenet Ja. ardiz. in. d. ti. sub rubricella an filius emancipatus succedat cum nepote. ꝛ Ni. de nea. hic ꝛ vide circa predicta per Bal. in. l. q se patris. C. vnde liberi in v̄si. modo venio in pr̃t. col. ¶ Ultimo ad materiam presentem adducas plura q̃ dixi. j. de natura succes. feu. in. c. i. ꝛ videas in pluribus remis siõibus ibidẽ adductis ꝛ quod dixi. j. de gradi. in. §. his vero. ꝛ in remissionibus ibi in fine descriptis.

Notandum. Iste. §. tractat de vltima parte ru brice. vz qualiter feudũ retineatur ¶ Et cõtinuatur cũ supiorib⁹. qm̃. s. in prin. declarauit de ini tijs feudoꝝ. ꝛ postea subsequenter qualiter feuda acquirant ꝛ retineantur per successionẽ ꝛ qualiter i feudis succedat ꝛ vsqz ad quem gradum. Nunc vero tractare intendit an dñi conce dẽtes dicta feuda possint pro libito quãdocũqz voluerint au ferre vasallis dicta feuda vel dicti vasalli possint ea feudare re tinere inuitis dñis. ¶ Et diuidit iste. §. in qnqz partes qm̃ in prima declarat de capitaneis regni ꝛ de maioribus valuasori bus infeudantibus qui non possunt eoꝝ feuda a vasallis re uocare. In secunda declarat ꝺ minoribus valuasoribus q pos sunt a vasallis suis pro libito feudum reuocare. In tertia po nit ꝯsuetudinẽ mediolanensiũ q non faciunt istã differẽtiam vbi idistincte dñi nõ reuocant feuda. In quarta reuertitur ad scđam partẽ illam declarãdo. In quĩta excipit duos casus a p̄dicta proxima declaratione. scđa ibi illud. tertia ibi aliter. qr ta ibi h̃ qñ. qnta ibi nisi. ¶ Casus. Feuda cõcessa a capitãeis vel maioribus valuasoribus nõ reuocantur. sec⁹ si sint ꝯcessa a minoribus qa tũc pro libito reuocant nisi in duobus casibus hic in fine exp̄ssis. Sed in curia mediolanẽsi non fit reuocatio feudoꝝ siue sint concessa a maioribus siue a minoribus. h. d. ¶ Premitte pro euidentia qui sint capitanei vel regis vel re gni ꝛ q sint maiores valuasores ꝛ q minores vt dixi. s. i prin. hui⁹ titu. i tertia p̄missione. ¶ Itẽ p̄mitte scđo id qđ no. i gl. fi. sup v̄si. accipiũt. s. in prin. huius titu. ꝛ qđ ibi dixi. vz q iste tex. loqtur bm iura antiqua bm q̃ oli fiebat dr̃ia inter capita neos regni seu maiores valuas. ꝛ iter minores valuasores. ho die at̃ nulla ẽ dr̃ia iter p̄dictos vt. j. ꝺ nã. feu. sine cul. n̄ amit. i c. i. cũ ibi no. ꝛ stati et̃ dicã i gl. q̃ h̃ tãgit. ¶ In tex. ibi bñficiũ i. feudũ vt dixi. s. i. §. ꝓce. Ibi capitaneis regis. Isti sunt duces comites vel marchiones vt patet. s. i prin. hui⁹ ti. ꝛ. j. qs di. dux co. vel mar. in prin. Ibi valuasorib⁹ scz maioribus q etiaz

hodie appellatur capitanei.vt in dicto princ.Ibi censetur hoc est qr non pot tale feudum auferri sine culpa. Ibi a maiorib[9] s.valuasoribus qui et valuasini appellantur.vt in.d.titu.qs di. dux co.vel mar.Ibi iudicat subaudi.qr pot tale feudum auferri qncunqz.vt pz.j.statim in ver.sed qn rc.qui dz cotinuari cu isto.Ibi obseruatur subaudi.qr oium est equalis conditio:vt in glo.hic posita.Nam in curia mediolanensi no fit distincto inter maiores et minores.qr feuda nuquam reuocantur.Ibi sz qn.Iste ver.no refertur ad proxima:sed ad ver.illud rc. vt.s. dixi.Ibi nisi excipit ab eo quod dixerat de minoribus valuasoribus.Ibi prexerint.s.isti vasalli minorum valuasorum. nam vasalli tenetur associare dnos in tali exercitu:vt.j. de pace iu ra.fir.in fi.¶No.q propria feudi natura est vt vasallus non possit disuestiri sine ca. vbi autem vasallus ad arbitriu posset disuestiri tunc non esset proprie feudum sed esset pter propriam natura feudi.vt h et.j.de na fe.in.c.i.et.j.de feu.sine cul. non.a.i .c.i.vtrum autem vasallus posset renunciare feudo inuito dno dic ple.per gl.et qd ibi scripsi in.c.fi.j.de capi.q cur.ve.¶No. q interdu aliqd lz minorib[9] qd maioribus denegat.sed qr ista est via brocardica.io de hoc dic vt plene no.per gl.j.de feudo marchi.in.c.i.et statim et tangam in gl.¶No.ex hoc tex.i fi. argumetum:q ille q petit rescindi pctum debz restituere preciu.facit quod no.C.d sac.san.ecc.in auten.qui res.et.ff.d act. emp.l.bona fide.Et intellige hoc verum:qn contractus resoluitur ad instatiam partis.Secus autem si de sui natura resolueretur: vt qr fuit feudum temporale quod iam habuit executionem.qr tunc resoluto tali contractu per lapsum teporis no restitueret preciu.vt pbat infra i ti.seq.fm Bal.¶No.q pp magnitudinem bnficij inducit perpetuitas bnficij.ita cocor dat.ff.d dona.l.aquilius regulus.et.l.si pr.¶No. ex hoc tex. in fi.q feuda pnt et per pecuniam acquiri.de quo dic lati[9] vt dixi.j.de bene.fra.in.c.i.vbi glo.tangit:et de feu.da.inuicez leg. co.in.c.i.¶Op.cum gl.fi.contra istuz tex.in eo q vult q minores valuasores pnt illud:quod non pnt maiores qn presupponit q maiores non pnt disuestire:et si esset imperator qui inuestitura fecisset.Sed minores pnt hoc facere.sed cotra d.l. barbarius in fi.ff.de offi.pretor:vbi ponit regla: que totu cotrariu disponit.vz vbi aliqd est licitum minoribus:multomagis dz posse licere maioribus.So.dicit glo.q iste tex.loquit fm iura antiqua.hodie aut bn verum est q etiaz minores no possunt disuestire:sicut nec maiores.qr equipantur. vt.j. de na feu.in fi.et hoc voluit ista gl.vsqz ad v.licet nouissimo rc. Ex qua glo.inferunt duo:que an pcedat videamus. Primu est: q imperator non posset disuestire vasallu suum.Scdm est:q hodie illud qd potest maior pot minor:et ecotra. ¶Sed circa primu dic:q lz imperator posset hoc facere de plenitudine potestatis:tn non pot facere de iure: vt est casus.j. de natura feu.in prin.et est ro:qr tenet seruare suas leges et psuetudines: cu sit ligatus et subiectus legibus.l.dig.vox.C.de legi.hinc est q tenet et obseruare pacta inita cu baronibus suis:vt ibi per doc.facit.c.decet.de reg.iur.lib.vi.et.l.bn a zenone.C.de qdri. prescrip.Item qr imperator no potest d iure auferre ius meu et tradere alteri.l.rescripta:et.l.quotiens.C. de preci. impera. offe. de quo dixi latius in.c.naturales.j.si de feud.fue.contro. facit quod no.Jo.an.extra de consangui.et affini.in.c.quod di lectio circa quod vide quod dixit Bal.l.qui se pris.C. vnde lib.et hoc de primo.Circa scdm dic q ista est via brocardica. vt dixi.s.in secudo notabili.Sed dic breuiter scdm Jac.d bel. et Ni.de neap.q quedam sunt que pceduntur minorib[9] ppter eorum vtilitate.et ista sunt maioribus denegata:vt.C.de nup. auten.maximis.et.C.de adul.l.que adulterium. Quedaz sunt que conceduntur minoribus in eorum priuilegium.et ista multomagis viderentur esse concessa maioribus.vt in.d.l.barbarius.vile naqz visum fuit q quis reuocet donum quod iam fecit arg.in auten.consti.que dignita.§.illud:et.C. de annonis ci uil.l.fi.et ista fuit ratio quare concessuz fuit minoribus reuocare feuda. et non maioribus cum ipsi minores ppter cor vtilitatem non ita inodantur laqueis legum sicut maiores.vt i.d. .l.que adulterium.¶Oppo.subsequenter cum dicta gl.ptra ea que.s.dicta sunt:q imo nuquam per dnm possit auferri feudum a vasallo sine cognita culpa:et causa legitima:vt infra de feud.sine cul.non amit.in.c.i.So.dixit gl.fatendo contrariu. vz q illud pcedat de iure nouissimo vt hodie nulla facta distinctione et differetia inter maiores et minores valuasores q nunqz domini possint disuestire aliquo mo coru vasallos sine culpa cognita et puicta vt ibi et in.c.ij.j.quo tpe miles. et hoc voluit ista gl.tota vsqz ad finem que bene loqtur quoniam vt ait Bal.illa psuetudo d qua ibi et.j.de natura feud.in fi.tanqz posterior et retentior tollit ista priore et antiqore ar.in.l.nulla. in.§.i.ff.d ali.et ci.leg. Secus aut vbi tractaret de psuetudine soleni induceda que requirit ad sui essentiam pscriptione: qa tuc scda psuetudo no tolleret prima nisi eet pscripta vt no.gl. in.l.nemo alieno noie.ff.de reg.iur.de quo p Cy.in.l.ij.C.que sit lon.psue.Sz qd de fama an scda tollat priore.dic p Bal.i .l.si mr.C.ne de sta.defunc.et i.l.admonedi.de iureiur.et hic d quo in Spe.de ingsitioe.§.nuc tractem[9] vsi.qd si testes et se. Qn aut et qliter dns possit et valeat disuestire vasallu:dixi.j.p quos fiat inuesti.in fi.¶Ultimo de materia huius.§. vide in d.titu.d natura feudi:et.j.de feudis datis minimis valuasorib[9] et.j.de feud.sine cul.no.a.in.c.i.et.j.quo tepore miles in.c.fi.et p Jac.ardiz.in ti.q.mo.feud.a.sub rubricella vasallus feudu non amittit sine conic.et co.cul.facit quod dicut canoniste in.c.nul li.d elec.li.vi.et in.c.q semel placuit d reg.iur.li.vi.et per bal.in .l.q se patris.C.vnde liberi in pri.coluna.

De feudo guardie et gastaldie.

Lim nulla erat hic rubrica:sz oes isti tex. vsqz ad titu.j.qbus mo.feu.amit.erat sub rubrica pcedeti: q durabat vsqz ad dictu titulu quod patet:qr omnia principia capitulor positoru sub istis rubricis intermedijs incipiut a dictionibus ptinuatiuis ad textus pcedetes.Et q hoc sit veru:colligit et ex ordine Jac.ardiz.i summa sua q oia ista posuit sub ti.prece.secut[9] pcise ordine copilationis et rubricatiois Oberti de orto auctoris hui[9] libri: veru qr res et ma diuisa p varias et spales rubricas separatas meli[9] et clarius intelligit:vt insti.de lega.in.§.sed ne in primis.Ideo glosatores q postea istu libru glosauerut iterseruerut has rubricas spales diuideo materia p titulos sepatos put in fifi dixi.j.de cap.cor.super rubrica. vn ergo hodie coiter vtimur hac rubrica vz de feudo guardie et gastaldie.et ea vsus e glosator nr vt pz i gl.i.posita hic in tex.et ea oes scribentes comentatores vtunt qre et nos vti debem[9].l. minime.ff. de legibus. ¶Et ptinuat ista rubrica ad pxime pcedentia hoc ordine:qr .s.pxime in ti.pcedeti in.§.fi. dixit qliter minimi valuasores no possunt feudu reuocare nisi restituat preciu habitu a vasallis sz qr feudu guardie et gastaldie reuocat absqz pcij restone vt pbat in hoc titu.Ideo post titulu pcedete imediate subiecta est ista rubrica de feudo guardie rc.Et hac ptinuationez sensit lra i prin.du dixit. Item illud rc.vel pt ptinuari et alio mo qr.s.i titu.precedeti tractauit de feudo regulari qd e transitoriu ad heredes et ppetuu.Nunc vo in isto titu.tractare intendit de feudo irregulari quod e annale et no ppetuum sed post annum reuocat et qlibet est bona ptinuatio.lz coiter scribentes no continuent et dicat rubricas hui[9] libri habiliter continuari no posse.Ego at in quacunqz rubrica pona ptinuationes puenientes que no minus bn in hoc libro qz in ceteris libris legalibus adaptari videbunt vt dixi.s.in prologo.

Tem illud. Istud .c. hz duas ptes.et pria durat vsqz ad v. si vo rc.In q declarare itedit qto tpe duret feudu qd dat rone guardie et gastaldie vl p mercede alicui[9] rei. Et i suma hoc itedit ista pria pars.¶Feudu quod dat ratione guardie vl gastaldie vl mercede alicui[9] rei n e durabile qr pt reuocari elapso ano nisi i pcessione fuiss adiectu certu tps qr tuc n possz reuocari an dcm tps finitu.Et dns reuocas talia feuda n tenet ad restone pcij qd recepissz p pcessioe ipor feudor.h.d. ¶Et pmitte p euidetia q

tia ꝙ iste tex. ꝗ̄ꝗ̄ videaꝛ̄ i se satis clarus: quātū ad intellectū exteriorē neq; hēat glosas: que ipm difficilē reddant: tñ ad intellectum intrinsecum reputatur a nōnullis doctoribus difficilis in exemplificando eū;. v; qñ dicaꝛ̄ feudum guardie vel gastaldie. ꝛ pro mercede alicuius rei. Et in assignādo rōnē quare talia feuda sint annalia: que oia inferius declarabo. Jō hoc p̄missō pone casum in nube: vt lr̄a sonat: q: postea in expeditione lecturaꝝ ipm in terminis exemplificabo. ¶ Jn tex. ibi item dic ꝙ ista dictio item est continuatiua. l. iure petētis. ff. de leg. iij. Nam ɔtinuat se ad supra proxima. q. d. non solū feudum quod daꝛ̄ a minimis valuasoribus est reuocabile: vt. s̄. ti. proximo in fi. veꝝ ēt istud quod daꝛ̄ noie guardie vt hic. Et iō qdam hñt hic. §. sed gl. hic posita dicit: ꝙ melius est habere pro capitulo: q: ē sub spāli rubrica qua cōiter vtimur. Sed tu dic ꝙ gl. dicit hodie veꝝ: sed ſm rubricationē Oberti de orto nō erat olim hic aliqua rubrica. ꝛ iō iste tex. habebaꝛ̄ oli; pro. §. q cōprehendebatur sub rubrica precedenti vt dixi supra super rubrica. Jbi illud. s. feudū. ꝛ aliq hñt aliud aūt ꝛc. vt colligiꝛ̄ ex dicta gl. ꝛ tūc eodem mō dicas ꝙ implicat ɔtinuādo se ad materiam ꝑxime dictā: vt. s̄. dixi. Nam ista dictio alius alia aliud est implicatiua iam dictoꝝ: vt. l. qdā; relegatus: cū ibi no. ff. de re. dubijs. Preterea dictio aūt est continuatiua ꝛ aduersatur proxime dictis: vbi dixerat: ꝙ feudū reuocaꝛ̄ etia; non restituto p̄cio. siꝛ̄ no. per glo. in. l. mariti in fi. ff. ad. l. iu. de adulterijs. Jbi alicuius rei: que aūt ꝛ qualia sint ista feuda statim declarabo. Jbi auferri que fuerit rō statim dicā. Jbi ꝓ eo. s. feudo cū vasallus possidēs talia feuda dederat certum p̄cium dño pro acq̄sitōe dictoꝝ feudoꝝ: qđ licitū est: vt. j̄. de bñ. fra. in. c. i. Jbi fuerit datum subaudi q: tūc ante dictū tps fini tum nō posset auferri. ¶ No. ꝙ feudū guardie ꝛ gastaldie: ꝛ qđ daꝛ̄ pro mercede alicuius rei est feudum irregulare nō habēs propriā naturā feudi. qđ p;: q: ē reuocabile: ꝛ absq; culpa vasalli elapso anno vt hic ꝛ. j̄. de ɔten. inter do. ꝛ vas. de iuesti. in fi. Natura enim proprij feudi est vt nō reuoceꝛ̄ sine culpa. j̄. de nā feu. in prin. ꝛ dixi. s̄. ti. proxi. §. fi. in primo notabili. Que aūt sint feuda que hñt propriam nām: ꝛ que non hñt: dixi. s̄. in p̄ambulis libri in tertia diuisione feudoꝝ. ¶ No. ꝙ officium datum ad certum tps finito tpe non durat siꝛ̄. C. locati. l. si cum hermes. ff. de pactis. l. ep̄la. §. fi. ꝛ est rō: q: postea quod fieret extra officium nō videretur fieri virtute officij. l. i. §. eg̃ssimum. ff. de postu. ꝛ qđ no. in. l. si aliquid. C. de susce. ꝛ archa. li. x. ꝛ. j̄. eo. §. i. ¶ No. ꝙ vbi ɔtractus de sui natura resoluitur nō restituit precium receptū: vt hic. secus si cōtractus resoluatur ad instātiam ptis: vt. s̄. ti. proximo in. §. fi. ꝛ ibi dixi i tertō notabili. ¶ No. argumētum ex hoc tex. ꝙ feuda possunt acq̄ri per pecuniam: de quo dixi. s̄. in. d. §. fi. i vltimo notabili. ꝛ latius. j̄. de bñ. fra. in. c. i. ¶ Quero ab extra pro intellectu ꝛ declaratione huius mā̄e: que ꝛ qualia sint ista feuda guardie: gastaldie ꝛ pro mercede alicuius rei. Et que fuerit rō quare durāt tm̄ anno. Et rñdeo ꝙ ad predicta declaranda plurimi doctores elaborauerūt ponentes varios intellectus: quos seriatim videamus. Nā qdā dicūt ꝙ ista feuda fiunt isto modo. v; vt si dñs cōcedat alicui aliquam rem seu castrum: guardādū: gastaldādu; ꝛ custodiendū. ꝛ pro mercede talis guardie ꝛ gastaldie. seu custodie: vult ꝙ hēat dictū castrū. seu rem in feudū. Et rōnem q̄re talia feuda reuocantur elapso anno assignant: q: cū ista feuda emerenꝛ̄. vt h̄ patet. videꝛ̄ ꝙ incidāt in legē iul. ambitus. vt. l. i. ff. ad. l. iul. ambitus. ꝛ per cōsequens pñt talia feuda reuocari. l. fi. C. eo. ti. Et hanc lec. sensit quedā gl. i apparatu antiquo que cōiter hodie nō habentur. Sed h̄ lectura nō teneꝛ̄: tū quia per dictā rōnē possent icōtinēti reuocari: tū q: ꝑ pecuniam licite emūtur feuda a dñis. vt. s̄. dixi. ¶ Quare alij ponunt scdā; lecturā que talis ē. v; si dedi tibi feudū meū vel castrū meū ad guardādū vel ꝓcurādū eo mō ꝛ forma: vt in tali re sis guardiator vꝛ̄ gastaldiator ꝓcurator seu factor meus. Na; in tali re nō assignato tpe certo: videor in dubio dsignasse tibi istā ꝓcuratiā: factoriā seu guardiā per annū tm̄ l; specificādo tps possem ēt vltra annū hoc extēdē. ꝛ hanc lecturam vꝛ̄ sensisse gl. j̄. in. §. sequēti. dū dclarauit quid sit gastaldus. sed hec lectura siꝛ̄ non tenetur. q: non conuenit titulo nostro qui presupponit ꝙ illud qđ erat datū erat datū noie feudi sed i ꝓposito nō dabaꝛ̄ tanq̄ feudū s; tanq̄ ꝓcuratori vel negocioꝝ gestori. ꝛ iō talis positio melius stetiss; sub ti. de ꝓcura. vel de neg. ge. vel mādati. ꝛ ꝑ cōsequēs nō conuenit huic littere. p̄terea talis ꝓcurator vel factor poss; ꝑ libito reuocari ēt añ annum. l. iure mādata. C. manda. Jtē tales ꝓcuratiōes ꝛ factorie nō emuntur. l. i. in fi. ff. manda. Cuius cōtrarium presupponit iste tex. nisi velis saluare hanc lecturā intelligendo ꝓut statim dicā in vlt. lec. ¶ Quare alij posuerunt tertiā lecturā. v; ꝙ iste guardiator seu gastaldio constitutus a rege seu a dño ad territoria seu castra sua custodiēda habuit ꝛ acquisiuit tpe durātis officij a quodā priuato quoddā feudū. Et iō cū sit in officio cōstitutus non d; valere talis datio seu cōcessio sed fiscus reuocat. ff. de ɔtrahē. emp. l. nō l;. C. de ꝯ. iudi. l. i. cū ꝓsumaꝛ̄ gr̄a officij datū. l. sed ꝛ si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ꝛ pu. ꝛ iō reuocaꝛ̄ post annū ꝛ nō añ q: ꝓsumiꝛ̄ ꝙ tpe durātis officij nō erit accusatus. Nā officiū durabat anno ꝛ hāc lec. sumūt ex. l. i. in lombar. ꝺ acq̄s. actorum reg. S; hec lec. nō ē bōa q: posset tale feudū ēt añ annū reuocari ex quo stati ad fiscū ē q̄situ ius. l. auferꝛ̄ in. §. quod a preside. ff. ꝺ iure fisci. p̄terea ista lec. potiꝰ denotat accidētiā facti q̄ miste riū iuris. ¶ Quare quarti ponunt aliā lec. v; ꝙ iste tex. cum similibus hodie corrigaꝛ̄ intelligētes ꝙ hodie oia feuda sint ꝑpetua ꝛ nō reuocabilia ēt elapso anno. ꝛ hāc lec. sensit glo. s̄. ti. proximo in. §. et q: sup. v̄. auferre s; ē falsa lec. ꝛ eā ibi reprobaui. ¶ Unde alij ponūt qntā lec. v; ꝙ si guardio vꝛ̄ gastaldio tpe durātis officij capiat feudum a priuato ꝙ tūc ipe concedēs tale feudū h; terminū āni ad reuocādū ꝛ si nō reuocauerit tunc fiscus poterit reuocare. ꝛ tenebit ipse fiscus dictu; feudum tāto tpe quāto tenere dēbat ipse guardiator vel gastaldio. l. status florus i fi. ff. de iure fisci. Nā fiscꝰ bene p̄t eē feudatarius vel emphiteota priuati. C. de fun. pa. l. fi. ꝛ ꝺ fun. rei pu. l. fi. li. xi. ꝛ hāc lec. seq̄tur An. de yser. dicēs ꝙ sicut ꝯ alios iudices ꝛ officiales statuiꝛ̄ tps. v. annorum subditis ad reuocādum ea in qbus cu; officialibus ɔtraxerunt. d. l. i. C. de ꝯ. iu. Jta hic ꝑp proteruitatem talium gastaldiorum ꝛ guardiatorū statuiꝛ̄ tps āni. j̄. qđ talia feuda possint reuocari. S; hec lec. nō vꝛ̄ mihi cōueniēs huic ti. qm̄ p̄supponeꝛ̄ vꝛ̄ ꝙ ista talia feuda emanabāt a dño ipsoꝝ guardiatoꝝ ꝛ gastaldionū. Preterea nō bene posset assignari rō diuersitatis quare magis dēat statui solū tps anni: q̄ in ceteris officialibus. cū delicta videātur a pari procedere: ergo pari pēa puniri. l. si quēq̄ in fi. C. ꝺ epi. ꝛ cle. ¶ Quare alij: vt Jac. de bel. legūt alio mō: v; ꝙ feudū guardie ꝛ gastaldie sit certū feudū qđ ē deputatū custodi seu guardiano vel gastaldo domini qui custodit vel procurat dñi territoria. ꝛ ꝑp talē custodiā vel procurationē designatur sibi tale feudū. Et rō q̄re talia feuda finiantur anno ē: q: talia officia. s. guardie gastaldie ꝛ similia nō durare debēt nisi āno. l. publius. ff. de ɔdi. ꝛ de. ꝛ. ff. de ferijs. l. pridie. Nā officiales ingrediebanꝛ̄ eorū officia in kalēdis Januarijs: ꝛ stabāt i officio ꝑ annū. d. l. publiꝰ. vñ finito officio finiebaꝛ̄ feudū: q: cessante cā d; cessare effectus. l. ad ignē. §. q̄uis de iure patro. vnde dicit idem Jaco. de bel. ꝙ sicut actor dꝛ̄ ille cui res dñi gubernāda mandaꝛ̄ prout dꝛ̄ de iconomo: vt no. gl. in. §. seq. ita ꝛ gastaldio dꝛ̄ ille cui res dñi gubernāda cōmittiꝛ̄. l. fi. C ꝙ cū eo. Diciꝛ̄ ergo ſm ipsum feudum gastaldie: qđ ɔcedit dñs alicui ꝑp gastaldiam quam exercet qa est gastaldus dñi. Guardia vero ē vbi qs deputaꝛ̄ ad guardiam alicuius castri ꝛ ꝑp hoc feudū sibi ɔstituiꝛ̄ vel h; talis guardia annexū feudū. Feudū autem quod pro mercede daꝛ̄ dꝛ̄ illud feudum quod ē ɔcessū alicui in mercedem ꝑp laborem suum que feuda intelliguntur cōcessa ad annum nisi exp̄sse caueaꝛ̄ ad longius tps vt hic ꝛ. j̄. de ɔten. iter do. ꝛ vas. in fi. cum ibi no. S; An. ꝺ yser. non vꝛ̄ assentire huic positiōi ex eo ꝙ vꝛ̄ ɔtinere iniuriam ꝛ iniq̄tatē postq̄ nō restituiꝛ̄ eis preciu; ꝑ eos solutū. ꝛ sic isti officiales nō videnꝛ̄ remunerari de eorū laboribus q: possibile est ꝙ precium per eos solutū sit maius q̄ receperūt de tali feudo per annū. vñ deberet cōpēsari labor cum vtilitate. l. scio. ff. de ann. legat. dicit tñ qđ est plana positio. S; tu dic qđ hec lec. ē bona ꝛ tenenda ꝛ est proprie de mente huius lr̄e. ꝛ eam etiā tenet Ni. de nea. nam vt dixi erant certa feuda deputata ad huiusmodi officia guardie ꝛ gastaldie. Jte; pro mercede alicuꝰ

rei sicut sunt feuda deputata pro aduocatia: procuratia cancel
laria ⁊ sikium officiorum quibus erant annexa certa feuda. vt pro
batur. j. de pace tene. in. §. quicunqꝫ. ⁊ ibi dixi. Modo qꝛ pro in
troitu talium officiorum soluebatur dño certum precium: quod
erat taxatum ſm qualitatē officij. vt ꝓbatur in autē. vt iudi.
sine quoquo suffra. in. §. hec omnia. vnde finito officio finiebat
feudum tanqꝫ accessorium ad ipm officium. ar. i. l. generaliter
.C. de epi. ⁊ cler. facit regula accessorium. ⁊ eligebat alter offi
cialis vasallus ad idem officium nec per hoc reuocabat preciuꝫ
solutum pro introitu talis officij. qꝛ iam illud offm pro quo
dabat primum habuerat suam executōem. facit qd̓ habetur i
fiki in. l. pe. in. §. alūno. ff. de leg. iij. ⁊ .C. de pro. sacro. scri. l. si qs
in sacris. li. xij. ⁊ qd̓ dixi. s̄. ti. ꝓximo. in. §. fi. in notabilibus. Et
nūc habes oēs lecturas expeditas ⁊ declaratas. ¶ Quero
qd si dñs auferat officium infra annum. an in ꝯsequētiā videa
tur ēt abstulisse beneficiū. ⁊ dicit Bal. ꝙ aut iuste ⁊ cuꝫ cā: ⁊
tunc sic: vt .C. de sacrosan. eccle. l. sub ꝑtextu ⁊. ff. d̓ manu. testa.
.l. testo͂ cēturio. Secus autē si nō iuste ⁊ absqꝫ cā: qꝛ tunc ni-
hilominus debet retinere feudum vsqꝫ ad tēpus debituꝫ: pro
ut in simili solet dici de potestate qui nō gessit officium culpa
ciuium: qui nihilominus debet habere salarium vt no. in. c. ad
uersus: extra de imuni. eccle. post ānum aūt nulla requirit cā:
nisi istd̓ feudū esset datū ad certum tps: ⁊ dñs vellet auferre
ante tempus: vt .C. loca. l. edē. ⁊ qd̓ no. j. de contē. inter do. ⁊ fi
de. c. ij. in fi. Quid aūt si dñs ꝓmisisset ñ auferre ex aliqua in-
gratitudine. ad hoc dicit Bal. nō posse auferri: quia standuꝫ
est pacto. ar. in autē. de resti. fideicō. §. nos ergo: facit qd̓ dixit
Cy. in. l. sacra loca. ff. de rerum diui. qd̓ verū vr̄ ſm ipsuꝫ respe
ctu culpe cōmisse p ingratitudinē cōtractus: ſꝫ nō respectu in
gratitudinis descēdētis ex d̓licto: vt .C. d̓ bo. lib. l. fi. ff. d̓ pac. l.
si vnꝰ. §. illd̓ nulla. ¶ Ultimo ad materiā ꝑsentē vid̓. j. de con-
tē. feu. inter do. ⁊ vas. in. §. fi. ⁊. j. in. §. se. ⁊ in remissionibus quas
ibi adduxi: ⁊ in. d. l. penulti. in. §. alūno. ff. de lega. iij. ⁊ in capi-
tulis extraordinarijs in. §. feudum scutiferorum: ⁊ in. §. vnum
⁊ in. §. qd̓ noie: vbi declaratur etiā de feudis scutiferorum decāo
rum villicorum ⁊ si. Et ple. per Ja. ardiꝫ. in summa in ti. qui. mo.
feu. acq. sub rubricella: d̓ eo qd̓ dat noie gastaldie ⁊ guardie q
hic recitatur per Bal. licet nō alleget: ⁊ per canonistas in. c.
generali de elec. lib. vi. vbi per archi. ⁊ habet in. c. preterea ex-
tra de iure patronatꝰ: vbi etiā fit mentio de vice dñatu: ⁊ ex-
tra d̓ excessi. pla. ad aures.

Si vero. Ista ē scd̓a pars principalis huiꝰ tituli: in qua declaratione itendit de cōtētiōe
⁊ differentia q̄ posset oriri iter dñm ⁊ vasallū circa materiam
feudi guardie ⁊ gastaldie de quibus proxime dixerat. Et ad-
uertendū qꝛ iste. §. itellectu sui est satis difficilis ⁊ subtilis ſm
doc. ꝓpter id qd̓ i eo disponitur videlicet vt onus ⁊ necessitas
probandi incumbat ipsi vasallo. pro cuius noticia sciendum
ꝙ ꝓpter hanc cām timore quorundā ꝯtrariorum videlicet. §.
fi. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. lis ori. ⁊. j. ti. ij. i. §. itē si vasallus.
In quibus apparet ꝙ onus ꝓbādi incūbat dño legitur qnqꝫ
modis. vno modo ſm glo. vt intelligat ꝙ vasallus p ignoran
tiā suū feudum quod erat rectum recognouit ab eodeꝫ domi
no noie guardie ⁊ gastaldie. Et id̓ vasallus habet necesse pro
bare de iure suo. ¶ Tribus alijs modis legitur per Ja. d̓ bel.
⁊ primo ꝙ ideo feudatario incumbit onus ꝓbandi qꝛ dñs ne
gabat se vnqꝫ fecisse inuestiturā de dicto feudo. Scd̓o mō le-
gitur ꝙ hic sit spāle in feudo guardie ⁊ gastaldie vt vasallus
probet. alꝭ aūt secus vt in cōtrarijs. Tertio modo itelligat ꝙ
gastaldio prius accepit feudum pro gastaldia ſꝫ postqꝫ desijt
esse gastaldio accepit illd̓ nomine recti feudi ſꝫ dñs agens cō
tra ipsum negabat hoc. vnd̓ incumbere debet onus ꝓbādi ip-
si vasallo. ¶ Alio ⁊ quinto mō legitur per And. de yser. qui
intelligit ꝙ id̓ feudatario incumbit onus probandi qꝛ dñs al-
legat vasallum acquisiuisse ꝓpter guardiam ⁊ gastaldiam. va
sallus autem dicebat se acquisiuisse illd̓ feudum ab alia tertia
ꝑsona ⁊ nō propter guardiam vel gastaldiam. vnd̓ super hoc
incūbit onus ꝓbandi ipsi vasallo. propter suspitioneꝫ taliū of
ficialiū. Et differt hec lec. a lectu. glo. qꝛ ſm istā vasallus reco
gnoscebat feudum de quo litigatur ab alio qꝫ a dño petente
tanqꝫ ꝓpriū feudū. Sꝫ in lectura glo. vasallus recognoscebat
a dño suo tanqꝫ feudū guardie illd̓ feuduꝫ qd̓ erat suū ꝓpriū.
¶ His premissis primo declarabo tex. nostrū ſm gl. ⁊ postea
alias lecturas i solutionibꝰ ꝯriorum declarabo. ¶ In summa
itaqꝫ hoc intendit ſm lec. gl. Si vasallus ignoranter accepit
in feudū guardie ⁊ gastaldie illd̓ feudū qd̓ erat suum propriū
⁊ simplex: hꝫ necesse ꝓbare de iure suo. hoc dicit. ¶ Casus in
terminis ita figurabitur. Quidam vasallus noie proprij ⁊ re
cti feudi tenebat quādam rem: puta castrum a quodam dño
suo: factus ē gastaldus eiusdē dñi. ⁊ accepit illd̓ idem castruꝫ
ignorāter ab eodem dño: recognoscendo ipsum tanqꝫ feudū
gastaldie. postea anno elapso dñs predictus vult ab eo aufer
re dictum castrum. ſꝫ ipse vasallus dicit ꝙ est feudum rectum
proprium ⁊ simplex: non autem gastaldie. Querit qd iuris. ⁊
rñdet ꝙ nisi probet p pares curtis vel breue testatum se ante
qꝫ gastaldio factus esset vel postqꝫ gastaldus esse desijt acce
pisse inuestiturā de tali feudo nō poterit sibi defendere posses
sionem ſꝫ eam cogetur restituere dño. hic casus. lego litteraꝫ.
¶ In tex. ibi gastaldi. Quid autem sit gastaldus gl. hic posi
ta declarauit dicens ꝙ est ille actor seu factor cui res dñi gu
bernanda mandauit sicut dicimus de iconomo in. l. iubemus
.C. de sacrosan. eccle. Uillicus āt ē ille qui ē deputatus ad fru
ctus colligēdos. l. si cū villico. ff. d̓ institu. ⁊ p hoc remanet ex
pedita dicta gl. Sꝫ tu latius dicas de potestate ⁊ auctoritate
huius gastaldi vt dixi. s̄. co. in prin. ti. ⁊ per Bal. i. l. fi. C. ꝙ cū
eo. De ꝑtāte āt villici. dic p Inn. extra d̓ fideius. ꝙ quibusdam.
Ibi proprij feudi. qd̓ autem dicat proprium: simplex ⁊ rectum
feudum dixi. s̄. in preambulis in tertia diuisione feudoruꝫ. Ibi
possideāt. i. possidere se allegent. ⁊ hoc vertebat in dubiuꝫ: qm̄
dominus dicebat esse feudum gastaldie. Ibi ꝓpterea. i. ex hoc
ꝙ allegant se possidere tanqꝫ rectum feudum. Ibi pares cur
tis. i. conuasallos q tenēt feudum ab eodem dño ⁊ sunt de ea
dem curia eiusdem dñi: vt. j. qd sit inuesti. in. §. i. ⁊. j. si de inuesti.
inter domi. ⁊ vasal. lis ori. ca. primo. j. d̓ contro. apud pa. ter. in
.c. i. Ibi breue testatum. i. publicum instrumentuꝫ: vt. j. quid sit
inuesti. in prin. ⁊. §. i. ⁊ q̄re ita appellet dixi. j. ti. ij. in pn̄. in euidē
tialibꝰ. Et aduerte ad vnam glosellam hic positam: que dicit
ꝙ quibusdam nō placet: qd̓ ista talis ꝓbatio inuestiture possit
fieri p instrumentum: sed solum p testes. quam gl. declara per
tex. in. c. i. j. quot testes sint neces. ad prob. no. inuesti. feu. ⁊ qd̓
ibi dixi i pn̄o notabili: ⁊ p no. p gl. in. d. ti. qd sit inue. i pn̄. i gl.
magna ⁊ qd̓ dixit gl. j. ti. ij. in prin. vtrum aūt sit necesse ꝙ istd̓
instrumentū sit roboratum a paribus: vel sufficiāt testes ēt ex
tranei. dixi ple. in. d. ti. qui testes sunt neces. in scd̓a oppositiōe
vbi videas. ¶ No. ꝙ ea que fiunt in officio presumuntur eē fa
cta contemplatione officij. secus si fiant ante officiū inchoatuꝫ
vel post bñficium ꝯsumatum: vt hic ⁊ dixi. s̄. in prin. ti. in. ij. no
tabili. Et ē rō ſm Bal. qꝛ ex q̄litate officij presumit qualitas
beneficij vt in auc. licētiam cum ibi no. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ i auc.
de eccle. §. interdicimus ⁊ qd̓ no. gl. in. l. facultas .C. de iure fi.
Rō āt rōnis ē ipse fauor dñorū in odiū taliū officialium. qui
officiales sepe malignando auferūt dñis multa bōa vt dixit
tex. j. de ꝯten. inter do. ⁊ vasal. de inuesti. in. §. i. ¶ No. ꝙ ratio
ne adiuncti presumitur quid adēptum nisi probatur ꝯcessum
vt hic ⁊ in. l. i. §. item senatus cum. §. sequen. ff. de postu. ⁊. ff. de
his qui no. infa. in. l. furti in. §. pactus. Nam si gastaldia adiū
gatur habenti feudum rectum presumptio est vt. d. feu. non cē
seatur feudum rectum. sed potius ademptū. hoc est non con-
cessum iure proprij feudi sed apertum vt de facili adimi pos
sit. cū ꝑsumptio sit vt rōne officij sit concessum nisi ꝓbetur i ꝯ
rium vt dictū feudū sit rectū. ⁊ hoc voluit gl. fi. hic posita i sui
prin. lꝫ non ita clare locuta sit quam gl. qdā non habent. ⁊ qm̄
ista est via brocardica ideo de hoc dic vt super dicta gl. dicā.
¶ Opp. cū gl. ij. ꝯ hanc lectu. gl. ꝙ immo vasallus recipiēdo
suum feudum proprium ⁊ rectum a domino tanqꝫ feuduꝫ ga
staldie ꝙ amplius non possit probare neqꝫ tenere illud tanqꝫ
feudum rectum postqꝫ semel fuit contentus illud recognosce
re tanqꝫ feudū gastaldie. quia ex hoc videtur renunciasse iuri
suo primeuo. l. si seruos cum ibi nota. C. de action. emptio. ⁊
ff. deposi. l. i. §. eleganter. Solu. dicit glosa ꝙ debemus intelli
gere istum tex. quoniam iste vasallus ignoranter hoc agebat.
Secus autem si scienter quia tunc procederet contrarium.
⁊ ex

⁊ ex hoc habes ipsam expeditam vsq3 ad finē. Ex qua glo. col ligas tria notāda. Primū ꝙ si p impressionē vel errorē sit facta recognitio feudi aliter ꝙ̄ sit solitū: ꝙ talis recognitio non nocet causa cognita ƀ3 Bal. ad quod facit. l. cū falsa. ⁊ quod ibi per Barto. ⁊ doc. C. de iur. ⁊ fac. igno. Item no. ⁊ scđo: ꝙ vbi aliquis habet ius in aliqua re: ⁊ scienter cōtrahit super ipsa re sibi preiudicat. đ quo per glo. ⁊ doc. in. l. si aliquā rem. ff. de acqui. pos. facit. l. q. rem. C. loca. Item colligitur ⁊ tertio ex hac glo. ꝙ in factis antiquis potius presumitur error ⁊ ignorantia: ꝙ̄ in factis recentibus. quod patet: q2 ista glo. presupponit ꝙ iste vasallus ignorabat q̄litatem sui feudi: quod non esset verisimile si factū esset recēs. ⁊ dixit Bal. hoc esse singulare: facit q2 memoria hoīs labilis est. l. pegre. ff. de acqui. pos. ¶ Opp. cū glo. fi. que est vna glo. antiqua: quā quidam non habēt. Alij aūt habēt dictā glo. signatā. j. in ti. se. Alij vero habent ipsam signatam hic in fi. super versi. accepisse ⁊c. ⁊ bene: q2 hic optime cadit. ⁊ ita sensit glo. j. ti. ij. in. §. item si vasallus dū remisit ad hic notata. Pro expeditione igit̄ huius glo. in versi. arg. ꝯ. Op. cō. ea q̄. s̄. dcā sunt in scđo notabili đ. l. si sponsus. §. ij. ff. de dona. iter vi. ⁊ vxo. ⁊. ff. de manu. testa. i. l. si quis libertatē i q̄bus apparet: q2 rōne adiuncti p̄sumit̄ licitū id qđ al̄s eēt illicitū. ⁊ q̄m ista est via brocardica: iō nō al̄r soluit. nisi ꝙ remittit se ad libellū disputatoriū Pilei. vbi ipse Pile⁹ ita soluit: ꝙ aut adiectio ē vtilis ⁊ necessaria: ⁊ tūc ꝑcedūt ꝯria. aut non est vtilis nec necessaria ⁊ tūc h3 locū iste tex. ⁊ qđ dixi in scđo notabili. đ qua mā p Cy. in. l. sancim⁹. C. đ donat. p Sy. in. c. vtile ⁊ in. c. accessoriū đ reg. iur. p Bar. i. l. i. §. cum adijcit. ff. de vbo. oblig. ⁊ qđ tradit̄ in. d. l. si sponsus in. §. generaliter ⁊ dixi. j. đ contro. iter vas. ⁊ epi. i. c. ij. notabili fi. ¶ Op. subsequenter cū dicta glo. in versi. sed huic. §. ꝙ immo huic vasallo nō incūbat onus ꝓbandi sed debeat stari eius iuramento vt probatur. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. in. c. ij. in fi. So. ibi ideo q2 vasallus erat in pos. feudi. de quo erat questio. hic aūt propter officiū nō presumitur eē in possessione nisi probet sibi feudum fuisse datum sicut patet i simili q̄n testator legat libertatem seruo habēti peculium. q2 non intelligit̄ sibi dedisse peculium nisi probet̄. l. i. C. de pecul. eius qui lib. meru. ⁊ ƀ voluit tota ista glo. vsq3 ad finem. Sed aduerte q2 ista solutio ē de directo contra istum tex. qui presupponit istu3 vasallū possidere. ⁊ ideo tu aliter soluas. v3 ꝙ hic vasallus fuit: vel est gastaldio: ibi non. ⁊ ideo ibi sufficit iuramentū hic nō: ⁊ est rō ꝓpter suspitionē officij: vt nunc dixi. ⁊ statim latius dicā. ¶ Oppo. ab extra de. §. item si vasallus. j. ti. ij. vbi p3 ꝙ onus ꝓbādi incūbit dn̄o: ⁊ istud ꝯtrarium formabatur in quadam gl. antiqua que hodie cōiter non habet̄: ⁊ est forte ⁊ subtile ꝯtrariu3 vnde ipsius timore contrarij facte sunt lec. doctoꝝ. Nam Ja. de bel. primo itelligit ꝙ ƀ dn̄s agendo cōtra vasallū negabat simpl̄r concessisse in feudum: ⁊ iō vasallo incūbit probatio: s3 in contrario confitebatur se dedisse nomine guardie: ⁊ ideo sibi incūbit probatio. l. ei qui. ff. de prob. ⁊ rō diuersitatis ē: q2 cum dn̄s negat simpl̄r res presumitur esse libera. l. altius. C. đ seruitu. ⁊ ideo vasallo incūbit probatio vt hic. Sed vbi cōstat per confessionem dn̄i rem esse subiectam alicui seruituti: l3 sit dubium de qualitate seruitutis: in tali dubio probat dn̄s q ē actor. l. actor. C. de proba. Scđo intelligit idem Jac. alio mō. v3 ꝙ vasallus prius habuerat istud feudum per gastaldia3: ⁊ hoc cōstabat. sed postquam desijt esse gastaldio accepit istud idem feudū noīe ꝓprij ⁊ recti feudi. ⁊ de hoc dubitat̄: q2 dn̄s negabat. ⁊ iō vasallus d3 probare vt hic. Tertio modo itelligit ipse: ꝙ hic vasallus simpliciter possidebat noīe ꝓprij ⁊ recti feudi. ⁊ dn̄s agendo contra eum simpliciter negabat fecisse sibi iuestiturā. vnde vasallus habet necesse probare: prout ƀ dr̄. ¶ Sed dn̄s An. de yser. ⁊ Pe. de cer. intelligūt alio mō v3 ꝙ hic constabat istum esse gastaldum veꝝ possidebat aliđ feudu3 quod recognoscebat ab alia tertia persona pro feudo recto ⁊ proprio: dn̄s autem gastaldie elapso anno vult reuocare etiam istud feudum proprium: dicens esse feudu3 gastaldie econtra vasallus dicit esse suū ꝓpriū feudū. vnde onus ꝓbādi incumbit ipsi vasallo prout hic dr̄. ⁊ hoc ideo est propter presumptionem: que est contra ipsum gastaldu3. ar. in. l. siue possidetis. C. de proba. nō ob. cōtrariū. q2 ibi nō cōstabat ꝙ eēt gastaldus: hic sic. vnde propter eius officium presumitur q̄litas bn̄ficij: ⁊ in dubio est presumendū illud quod est verisimile ƀ3 Bal. ar. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. quintus. ¶ Alia ē lec. ƀm gl. de qua. s̄. dixi. ꝙ hic vasallus ignorāter suū feudū propriū accepit pro gastaldia. Ex q̄bus oībus lecturis puto breuiter istam esse verā solutionē quātū ad ꝯria. s̄. formata. v3 ⁊ primo ad. c. ij. in. §. fi. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. ꝙ ibi ponatur regula. hic vero ponat̄ casus spālis in hoc feudo possesso per guardiatorē vel gastaldū vel similē officialem ⁊ rō fallētie ⁊ spālitatis est ipsa suspicio q̄ militat aduersus ipsum officialem: vt. s̄. dixi. Ad aliud vero ꝯrium de. §. item si vasall⁹. j. ti. ij. puto ꝙ illa sit vera solutio: q2 hic cōstabat ꝙ iste vasallus fuerat seu erat gastaldus seu officialis. Ibi vero nō cōstabat: sed dn̄s simpl̄r hoc allegabat. ⁊ ideo ibi ꝓbat dn̄s: hic autē probat vasallus. ⁊ ita vr̄ sentire ⁊ intelligere istū. §. ⁊ p̄dicta ꝯria Ja. ardiz. in sūma: ⁊ probat̄. j. de conten. inter do. ⁊ vas. de inuesti. in prin. in. §. fi. ¶ Quero ab extra: qđ si guardiator vel gastaldus vel alter officialis emit aliquā rē durante offō an admittatur talis ꝓbatio. si vult probare ꝙ emit de pecunia ⁊ rebus proprijs dic ꝙ sic ƀm And. đ yser. ⁊ Ni. de nea. q2 talis ꝓbatio h3 tollere presumptionē que erat ꝯ ipsos officiales. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. i. l. filium: ⁊ hoc sensit glo. j. ti. se. sup vbo claruerit facit q2 presumptio cedit veritati ⁊ vere ꝓbationi. l. fi. ꝙ metus causa. ⁊ maxime si bona fide ⁊ palā emit ⁊ nō clam. ff. de ꝯben. emp. l. si in emptione i. §. fi. De qua materia: an officiales possint licite emere: ⁊ de rebus cōmissis sue administrationi: siue sint tutores: siue curatores: siue ceteri administratores tā publici ꝙ̄ priuati vel prelati. vide ple. i. d. §. fi. ⁊ in. l. i. C. de ꝯct. iudicum. ⁊ qđ nota. in. l. facultas. ff. de iure fisci ⁊ per Cy. ⁊ per Bal. in autentica quibuscūq3. C. de sacro sanc. eccle. ⁊ per Bar. in. l. pupillus. §. i. ff. de aucto. tu. ⁊ p Jo. an. in addi. Spe. đ instru. edic. §. nunc aliqua versi. lxxxij. ⁊ incipit sed qđ erit in prelato. ¶ Quero qđ si iste gastaldus ē cōsanguineus dn̄i ⁊ sibi det̄ aliqđ: an presumatur sibi datū occasiōe officij vel sanguinis ⁊ parentele. ⁊ dicit Bal. ꝙ poti⁹ ratione ꝯsanguinitatis ipsius dn̄i. ar. ff. đ excusa. tu. l. tutor petit⁹. §. q̄ tutoribus ⁊. ff. de libe. lega. l. aurelius. §. ticius. de qua materia vtrū officialis presumatur acquisiuisse occasiōe administrationis vel non dic ple. p eunde3 Bal. in. l. cu op3. C. đ bo. q̄ lib. ¶ Quero an ius gastaldie possit p̄scribi ānis. xxx. ⁊ Ja. ardiz. in sūma sua sup hac qōne allegat ad pres: ⁊ non firmat vn̄ tu dic ƀm Ni. de nea. ꝙ nō p. l. male agit̄. C. de p̄scrip. xxx. an. postꝙ̄ sp constat ꝙ h3 causam a dn̄o: ⁊ iō d3 cessare p̄scriptio. de quo dic latius: put in similibus qōnibus fit ibi p doc. examinatio ⁊ qđ dicā. j. si đ feu. fu. cōtro. i. §. si qs p. xxx. ¶ Ultimo ad materiā hui⁹. §. vide ea q̄ dixi. s̄. eo. ti. i p̄n. ⁊ i remissionib⁹ plurib⁹ q̄s ibi adduxi ⁊ qđ tangit̄ in. d. §. itē si vasall⁹ j. ti. ij. ⁊. j. de conten. inter do. ⁊ vas. đ inuesti. in. §. i. ⁊ ple. p Jac. ardiz. in sūma de conten. feu. sub rubricella vbi gastaldus possidet aliqđ noīe proprij feudi ⁊ rubricella sequenti ⁊ se. vbi examinat intellectum huius. §.

Qui successores teneantur.

Hanc rubricā nō inseruit Obertus đ orto hic quoniā ƀm ipsum hic nō erat aliq̄ rubrica sed erat. §. q ꝯtinuat̄ cū precedētibus sub rubrica đ his qui feu. dare pos. qđ exp̄sse patet ex prin. littere du3 dixit si vero ⁊c. veꝝ ista rubrica fuit posita postea p glosatores cā cōmodioris diuisionis ⁊ intelligentie vt dixi super rubrica precedenti vbi videas. Et sic hodie ista vera rubrica ⁊ ea vtimur. ⁊ consequēter tex. iste reputatur ꝓ capitulo ⁊ non pro. §. put dixit gl. i. hic posita. ¶ Et q̄m ista rubrica videtur eē defectiua ideo eam suppleas ad hoc vt sit plena ⁊ integra. vnde in tex. ipsius rubrice. Ibi successores subaudi clerici vel laici. ibi teneant̄ dic. s. implere iuestiturā factā a predecessorib⁹ suis ⁊ hoc mō rubrica ista ē p̄fecta. ¶ Quā ad precedētes continuabis hoc modo qa. s̄. proxime dixit de feudo quod pōt auferri a vasallo etiam ipso viuente. Nunc vero in isto ti. declarare intēdit an liceat dn̄o viuēte adhuc vasallo inuestire aliū de codē feudo possesso per ipsum vasallum viuētē. ¶ Opp. Ja. Alua. sup feu.

de superfluitate huius ti. per alium ti. j. hic pōt esse titulus qui succes. tene. vbi ponit̄ sil'is rubrica ꝛ decisio. Se. dixit dcā gl. prima hic posita: ꝙ quidā glosatores antiqui dixerūt: ꝙ iste titulus vacat ꝛ superfluat per illū. Sʒ tu dic ꝙ nō superfluit cū ille titulus repetit mām p̄ntem vt aliqd addat qđ fieri pt vt in auc. de equali. do. in. §. his ɔñs cum ibi no. additur enim ibi de filijs: de qbus hic nō dixerat: ꝛ iō cum ministerio additum est in dicta rubrica: hic pōt esse titulus ꝛc. vt discernātur allegationes huius ti. ab illo ꝛ differentia vt ibi etiam dixi.

I vero. Titulus iste diuidit i duas partes p̄ncipales. Qm̄ in p̄ria pte loqtur ō p̄lato q feudū qđ aliqs tʒ ab eccl'a ɔcessit alteri eo tenoꝛ vt post mortē possidētis adhuc viuētis hēret. In s'a pte loqr̄ de layco simili mō ifeudāte. scđa ibi layci. Prima ps subdiuidit̄ i duas. nā primo ponit dictū cū determinatōe scđo excipit duos casus. scđa ibi nisi. ¶ Casus successoꝛ prelati nō cogit̄ adimplere iuestiturā: quam suus p̄cessoꝛ fecerat ō feudo quod ab alio vasallo tenet̄: nisi ipse inuestitus iam fuerit missus in possessionem dicti feudi ɔsentiēte dicto vasallo primo. vel nisi ipse primus vasallus iam mortuus sit viuente adhuc prelato iuestiēte. layci vō ꝛ eorū hr̄des tenent̄ oīmodo hmōi iuestiturā adimplere. h. d. ¶ Premitte ꝙ duplex est iuestitura. s. abusiua que fit verbis interueniēte annulo vel asta: vl' aliquo sili signo corporeo. Alia est iuestitura que appellat̄ ꝓpria: ꝛ ista ē illa que fit per traditōem possiōnis: vt. j. qd sit inuestitura in prin. ¶ In tex. ibi archiep's: qꝛ ꝛ vñ dicat̄ archiep's: ep's: abbas ꝛ abbatissa: dixi. s̄. de his q feu. da. po. in p̄n. sup tex. Ibi inuestituram s. verbalē ꝛ abusiuā. Ibi feudi. s. pertinentis ad ecclesiam. secus si de bonis ꝓprijs: qꝛ tunc esset idē ꝙ in layco: vt. j. ō cleri. qui inuesti. fa. c. i. Ibi alius. s. vasallus. Ibi eo tēpoꝛe: hoc iō dicit qꝛ secus si pure fieret talis iuestitura feudi vasalli adhuc viuētis. qm̄ tūc nullo tpe valeret: vt. j. hic po. esse ti. qui succe. tene. circa mediū. Ibi decessuʒ. i. mortē. Ibi eius. s. p̄mi vasalli. Ibi ante ōcesserit. s. ipse p̄latus q dictā inuestiturā fecit. Ibi ille. s. p̄mus vasallus. Ibi successores eoꝝ. s. p̄latoꝝ: de qbus. s̄. dixit. Ibi inuestituram. s. verbalē ꝛ abusiuā: vt. s̄. dixi. Ibi facere. s. ō nouo. Ibi ɔfirmare. s. iam factā. Nā aliud est facere aliud cōfirmare. qm̄ ɔfirmatio est ꝓprie relatio ad aliud p̄ambulū: vt. ff. de libera. leg. l. aureli⁹ in. §. i. ꝛ de hoc no. p glo. in. c. iter dilectos circa finē extra de fide istru. Ibi ꝛ si ꝑ ɔ̄quis. Ibi pars curtis: q sint isti dixi. s̄. ti. primo in. §. i. sup tex. Ibi assint testes. hoc ē quantūcunqꝫ possit ꝓbari talis iuestitura per pares curtis vl' p breue testatū: vt sequit̄. Ibi breue testatū: qd hoc sit declaraui i. d. §. i. vbi videas. Ibi iuestiturā. s. abusiuā. Ibi missus fit: ꝛ sic habuit propriā inuestiturā: que fit per cōtradictōem possessionis: vt. s̄. dixi. Ibi eo ɔsentiēte. s. p̄mo vasallo: qm̄ tūc successores cogerent̄ istā talem inuestiturā habere ratā ꝛ adimpleꝛ: ꝛ ideo notanter dixit iste tex. eo cōsentiente ꝛc. qꝛ secus si iste inuestitus de nouo fuisset missus i clandestinā possessionē: qm̄ tūc successores nō cōpellerent̄ eam adimplere: cum istud capitulum sit odiosum in eo ꝙ p̄mittit inuestiturā de re viuētis. l. fin. C. de pactis: merito non debet trahi nisi ad casum de quo loqtur: vt in. c. odia de regu. iur. ꝛ tenet An. de yser. Ibi lʒ si ille. s. primus vasallus. Et aduerte qꝛ hic ponitur scđa exceptio. Ibi ōcesserit subaudi sine filijs vel alijs ad quos feudum essʒ ɔuoluēdum. qꝛ alias esset secus. vt ꝓbat̄ in. d. ti. j. hic po. eē ti. q succe. tene. vbi predicta ōclarantur: ꝛ sic nō sup̄fluit. vt. s̄. dixi. Ibi cogitur subaudi tam ipse inuestitus q̄ȝ eius successoꝛ ƀm An. ō yser. Ibi ratam habere hoc est cōplere ꝛ tradere id qđ ꝓmissum fuit ƀm predictum An. de yser. ibi dederūt subaudi dūmodo nō dent pure: prout dixi in clerico per. d. c. ti. j. hic pt esse titulus ꝛc. Ibi claruerit. i. si de iure ɔstabit de dicta inuestitura vel per pares curtis vel breue testatuʒ vel alijs legitimis ꝓbationibus. vt in gl. hic posita. verum circa hanc ꝓbatōem fiendam dic melius vt dixi. j. qui testes sint neces. ad ꝓban. no. inuesti. in primo notabili. ibi compelluntur subaudi ipsi layci iuestientes vel heredes eorum siue premoriat̄ iuestit⁹ siue dñs inuestiens siue ipse vasallus ꝛ intellige semp dūmodo iste vasallus primus moriatur sine legitimis heredibus ad quos dictū feudū deuolueretur qꝛ tūc secus esset vt predicta probant̄ in. d. ti. j. hic po. eē ti. qui succe. vbi predicta declarant̄. ¶ No. ꝙ p̄sone ecclesiastice dignitatē habētes possunt ifeudare. qđ qualiter intelligendū sit glo. i. hic posita in p̄ici. sui remisit ad ea que dixit in sūma Pile. Sʒ tu dic plenius vt dixi. s̄. ō his qui feu. da. po. in prin. ꝛ primo notabili ꝛ latius in questiōib⁹. ¶ No. ꝙ prelatus nō hʒ auctoritatē disponēdi de futuris in preiudicium successoris vt hic. ꝛ in. c. precarijs extra de precario ꝛ extra de re. permu. in. c. i. vt cōmutationes. secus autē in dño q in preiudiciū heredis sui pōt futura ɔcedere vt hic ꝛ i. l. spem. C. de dona. ꝛ in. l. nec emptio. ff. de ɔ̄hen. emp. ꝛ ē rō quia prelatus prelato nō est heres. cum electione fiat non successione. extra de institu. ad decorē ō preben. in. c. i. viij. q. i. apostolica. ꝛ ɔsequēter successoꝛ ꝛ antecessoꝛ in prelatura non censetur eadem p̄sona. ꝛ ex hoc non pōt predecessoꝛ supplantare suū successorē in preueniendo ante tp̄s. De qua materia p archi. xxv. q. ij. decessoꝛ ꝛ p Bar. in. l. illa institutio in prin. ff. de here. insti. Sed in herede veri dñi aliud est qm̄ gerit vicē defuncti. ff. de iure doti. l. si ergo. §. i. Et reputatur eadē p̄sona cū defuncto in autē. de iureiurā. a mo. presti. post princ. ꝛ hoc mō pōt itelligi regula ex qua persona. ff. de regu. iu. ꝛ p hec sit expedita gl. fi. hic posita que predicta sensit licet non ita clare. De qua materia an successoꝛ teneat̄ adimplere factū sui precessoris ple. no. in. c. litteris extra de rescrip. ꝛ plenius p Bal. in. l. emptorem. C. loca. ꝛ in. l. iubemus. C. de sacrosanc. eccle. vbi etiam ōclaratur per doc. an successoꝛ p̄lati teneat̄ stare locatiōi facte p suum precessorem. de qua. q. p canonistas in. c. fi. extra ne prela. vices suas. Sed vtrū prelatus possit diminuere debitū canonē in preiudiciū successoris. dic p Bar. in auc. qui rem. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ per Bal. in auc. si quas ruinas in eo. ti. ꝛ circa p̄dicta vide plures. q. p Bal. in. d. l. emptorē. An autē successoꝛ teneat̄ soluere debita q̄ fecit predecessoꝛ. dic vt no. in. c. p̄nti extra de offi. ordi. li. vi. ꝛ qđ habet̄ in. c. ad hec extra de solu. ¶ No. ꝙ successoꝛ p̄lati nō tenet̄ habere ratuʒ factum precessoris: nisi de iure sit consumatū: ꝛ est rō qꝛ grā que iam est executa suum effectum nō expirat per obitū cōcedentis: vt in. c. si sup gratia: extra de offi. delega. li. vi. ꝛ no. extra de filijs presbyteroꝝ in capitulo ex tua. ꝛ extra de rescriptis in. c. ex litteris. Quid autem si gratia nūdū sit sortita effectum: an expiret. dic per Bal. s̄. de his q feu. da. po. in prin. ꝛ p cañ. i. c. qm̄ abbas: extra de offi. delega. ¶ No. ex isto tex. casuʒ i quo pōt tractu tēporis ɔfirmari illud quod ab initio nō valuit: ꝙ patet qꝛ si p̄latus inuestiat aliquē de feudo nūdū sibi aperto. ꝙ talis inuestitura ɔfirmat̄: si postea ipsi p̄lato inuestitori aperiat̄. Sed itelligas ꝙ hic operatur potius sua volūtas q̄ȝ tractus tp̄is. ꝛ sic nō obstat regula: q̄ in ɔ̄rium tradit̄ in. l. quod in initio cum ibi no. ꝛ in. l. pen. ff. de reg. iur. de quo p Dy. i regula nō ɔfirmat̄ de reg. iur. in. vi. Et ideo ex hoc tex. colligunt qdam ꝙ regula catoniana nō hēat locuʒ in ɔ̄ctibus: quod an sit veꝝ. dic p doc. in. l. cuʒ vir. ff. de vsucap. ꝛ. ff. de leg. i. in. l. seruū filij: ꝛ in. l. i. ff. de reg. cato. ibi no. ꝛ in. d. l. quod in initio: ꝛ in. l. obligationū fere in. §. placet: ꝛ de act. ꝛ obli. ¶ No. ꝙ heres dñi laici inuestientis: pōt cōpelli per inuestitū ad implendā inuestituram sibi factā p defunctū vt hic i fi. ꝛ in. d. titu. hic pōt eē titulus ꝛc. ꝛ ɔcedet talis libellus: peto talem cogi ad ratificādū. ar. huius littere ꝛ. ff. de neg. ge. l. Pōponi⁹ scribit ƀm Bal. ¶ Op. cū gl. ij. in vñ. sed lʒ ꝛc. ꝙ imo p̄latus nō possit ifeudare vt ꝓbat̄ in auc. qbuscūqꝫ. C. de sacrosan. eccle. So. ibi iō est prohibituʒ qꝛ infeudabat suis consanguineis sine cognatis quod nō lʒ vt ibi. Alijs autem bene posset prelatus infeudare vt hic. ꝛ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad versi. notandū ꝛc. sed tu circa hanc qōnē dic melius vt plene dixi. j. si de inuesti. inter do. ꝛ vas. in. c. i. in glo. fi. vbi videas ꝛ tetigi. s̄. de his qui feud. da. pos. in prin. in gl. ij. in fi. ¶ Opp. cum dicta gl. ꝙ imo successoꝛ non teneatur obseruare factum precessoris. d. c. i. ifra hic potest esse titu. qui success. tene. vbi dr̄ ꝙ si inuestitura est facta pure de feudo possesso per alium ꝙ nullo modo valet. Solu. dicit glosa fatendo contrarium in inuestitura pure facta. Sed hic loquimur de inuestitura facta in diem: vel sub conditione

cõditione.vbi fit dr̃ia inter clericum ⁊ laycum inuestientem. vnde vt declaret totam hanc mãm repetit totum casum hu9 tituli ⁊ in cõtrarijs.⁊ recita vt in ea vsq3 ad ver.⁊ est quoq3. Et l3 ista gl.bñ loquatur.tu dic latius vt scripsi in ɔ̃rijs.⁊ i.c.ij.ĩ.de feu.da.inuicẽ.l.co.⁊ in.c.moribus.ĩ.si de feud.fu.cõtro. Nam inuestitura pure facta non valet:nisi fiet de cõsensu possidentis.ita φ inuestitus de nouo ponatur in possessionem. q2 tunc hoc liceret.ar.huius lr̃e.⁊ probaẽ.ĩ.q.mo.feu.a.in.§.preterea:facit qđ no.in.l.nihil in.§.i.ff.de leg.i.⁊ qđ dixi.ĩ.hic po.eẽ ti.q succe.tene. ℂ Op. cũ dcã glo. ɔ̃ ea q̃ vr̃ psupponere iste tex.v3 φ in inuestituris clericoꝝ ďbeãt adhiberi pro testibus pares curtis.Sed ɔ̃ hoc opp.de.c.i.in fi.ĩ.si de inuesti.iter do.⁊ vas.lis ori.vbi admittunẽ nõ solũ pares:sed ẽt extranei.So. dicit gl.fatẽdo ɔ̃riũ qñ clericus facit inuestiturã de reb9 eccl. Nã ista lr̃a ɔ̃dicit. Sed qñ clericus facit inuestiturã de reb9 suis proprijs:tũc bñ sunt necessarij ipsi pares pro testibus quẽadmodum disponiẽ in laycis inuestientibus.vt.ĩ.de cleri.q iuesti.fa.in.c.i.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsq3 ad finẽ.de quo ẽt dixi in ɔ̃rio.De qua mã per gl.pe.ĩ.qd sit inuesti.in prin.⁊.ĩ.i ti. qui testes sint neces.ad ꝓban.no.inuesti. ℂ Opp.ab extra in eo φ hic presupponitur φ valet pactum appositũ sup futura successiõe ẽt sine ɔsensu illius de cuius bonis agiẽ.Sed hoc videẽ esse ɔtra bonos mores.⁊ per ɔñs nõ ďberet valere.vt i.l.fi.C.ď pactis.So.vt late dixi in.d.c.moribus.ĩ.si de feu.fue.cõtro.in.i.opp.vbi glo.istud ɔ̃rium formauit.⁊ i.d.c.ij.ĩ.si ď feu.da.inuicem.l.co. ℂ Quero ab extra an prelatus vel laycus inuestiens de feudo nũdum aperto possit dictam inuestituram reuocare qñcunq3 antequam aperiatur.⁊ dicit And. de yser. quẽ ẽt seqtur Ni.de nea.φ non ex eo:q2 talis ɔcessio ẽ permissa de cõsuetudine feudorum.vt in dicto.c.moribus.ĩ. si de feu.fu.ɔtro.pro hoc vide quod dixi in.c.si facta i dicto ti.Secus aũt dicũt ipsi si p importunitatẽ impetrantis fuisset fcã talis ɔcessio q2 tũc posset renouari.ar.in.c.ij.⁊.iij.extra de ɔces. preben.⁊ quod tangiẽ in.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ censi.⁊ hoc si cõstaret de importunitate inducẽtis platu3 ad talẽ iuestiturã faciẽdã tãquã nõ spontaneum.ar.no.in.l.i.C. de pe.bo. sub la.viij.q.i.audacter cũ ibi no.⁊ extra de rescrip.si qñ.nõ aute3 eẽt simpliciter credẽdũ ipsi prelato:per ea que dixit Jo.an.in .c.ex pte extra de verb.sig.facit.l.oibus.C.ď testi.vtrũ aũt pape esset credẽdũ.dic vt in.c.cũ a nobis extra de testi. ℂ Quero ꝓ intellectu huius littere:an vasallus tenens feudũ debeat cõsentire expresse:an sufficiat φ sit pñs missioni in possessionẽ ad hoc vt successor prelati teneaẽ.Et An.de yser.hic multa dixit:tandẽ ista est sua conclusio.qua3 ẽt sequitur Ni.de nea.v3 φ sit necessarius cõsensus expressus nec sufficiat presentia. ar. eius quod no.Dy.in.c.qui tacet.de reg.iur.li.vi.⁊ est rõ: quia tractaẽ de p̃iudicio tertij.s.successoris plati.ff.de arbi.l.sicuti:⁊ quod no.in.l.ẽt.ff.de aucto.tuto.⁊ videas de tatito consensu id quod dixi.ĩ.qui.mo.feu.amit. in .§. preterea. ℂ Ultimo de materia huius tituli vide plenissimam distinctionem qua3 scripsi vltra alios supra ď his qui feu.da.po. i principio in pria qõne extra glo. ⁊ in pluribus remissionibus ibidem in fine cõmẽti adductis:⁊ qđ dixi.ĩ.de feu.da.inuicem leg.co.in.c.ij. ⁊ i dicto.c.moribus.ĩ.si de feu.fu.cõtr.⁊ in remissiõibus ibi adductis ⁊ p canonistas in.c.nulla extra de conces.preben.eccle.nõ va.vbi glo.allegat istum tex.⁊.ĩ.qui.mo.feu.ɔsti. po. ⁊ in .c.ij. ⁊.ĩ.de cleri.qui inuesti.fa.in.c.i.⁊ in remissionibus ibi ďscriptis in vtroq3 iure:⁊ in.c.si quis in ius extra de re.iu.

De controuersia inuestiture.

I Sta est vera rubrica.v3 de controuersia inuestiture:⁊ eam sequiẽ glo.hic posita ⁊ bene. l3 quidam aliter habeant rubricã hoc modo. v3 si controuersia fuerit de inuestitura feudi ⁊ male. ℂ Et continuatur ista rubrica ad p̃cedentes hoc ordĩne qm̃ supra tractatũ ẽ de concessione ⁊ acquisitione feudorũ. verũ q2 i predictis sepe occurrunt cõtrouersie circa iuestituras ipsoꝝ feudoꝝ Idcirco supposita est hic ista rubrica ď controuersia inuestiture. Põt ẽt cõtinuari ⁊ alio mõ.vt dixi.ĩ.de ɔtẽ.iter do.⁊ vas. ď iuesti. feu. sup rubrica. ℂ Et aduerte q2 ista rubrica fuit posita ⁊ addita p glosatores.q2 olim nulla erat hic rubrica:s3 erat .§.cõprehẽsus sub p̃cedẽtibus.quod p3 p principiũ littere:dũ incipit.Si autẽ ⁊c.q̃ ẽ dictio ɔtinuatiua ⁊ aduersatiua ad p̃cedẽtia:vt no.in.l.mariti i fi.ff.de adult.⁊ de istis rubricationib9 satis declaraui.s̃.titu.ij.sup rubrica ⁊ in rubrica precedenti. ℂ Op.cum dicta gl.de supfluitate hui9 tituli p alium titulu3 similẽ.ĩ.de cõtro.feu.apud pares ter. ℂ So. qdã fatẽtes ɔ̃riũ glosauerũt hic φ istud gl.c.vocat p illũ ti.⁊ h̃ voluit ista vsq3 i finẽ.Sed tu dic φ imo nõ supfluit:neq3 vacat.qm̃ in hoc titulo declaraẽ qs teneaẽ probare iuestiturã.Ibi aũt declaratur apud quos iudices ďeat talis q̃stio determinari : ⁊ sic patet aperte de diuersitate materie iter hos titulos.silr̃ nõ supfluit in ti.ĩ.de conten.inter do.⁊ vas.de inuesti.feu.⁊ titulũ.ĩ. de conten.inter do.⁊ vas.de inuesti.⁊ titulum infra si de inuesti. iter domi.⁊ vasal.lis oriaẽ:vt ibi dixi.Que aũt differentia sit iter controuersiam litem causam ⁊ questionem.dic vt no. in.l.i.ff. ď testi.⁊.C.ď trãsa.l.causas.⁊ ibi Cy.⁊ per canonistas in.c.forus extra ď verbo.signi.

I aũt. Diuide istud pricipiu3 vsq3 ad.§.vero feudum in quattuor ptes.Nã in pria ponitur q̃stio.In scďa rñsio ad q̃stionem qñ vasall9 nõ existẽs i possessiõe ꝓbat ď iuestitura feudi p ꝓbatiões legitĩas. In tertia qñ vasall9 nõ ꝓbat legitie s3 ẽ in possessiõe feudi. In q̃rta quando vasall9 nõ ꝓbat neq3 ẽ i possessione ipsius feudi.scďa ibi si inuestitura.tertia ibi si vero.q̃rta ibi si aũt. ℂ Casus si vasallus p probationes legitimas probauerit de inuestitura cogiẽ.d.eũ i possessionem feudi mittere. vasallo v̓o nõ ꝓbãti s3 i possessiõe existẽti ďferẽ sacramẽtu3 . vbi v̓o vasallus neq3 ꝓbat neq3 ẽ in possessiõe tunc dicta ɔtrouersia dirimiẽ p sacramẽtum dñi.h.d. ℂ Premitte ꝓ euidentia ⁊ primo id qđ p̃missi.ĩ.ď ɔsuetudine recti feudi in.§.sacramentũ i prin.vbi videas. ℂ Itẽ p̃mitte ⁊ scďo φ duplex ẽ iuestitura.s.ꝓpria ⁊ abusiua vt.ĩ.qd sit iuesti.in p̃n.⁊ dixi.s̃.in ti. p̃ce. in prin. ℂ Itẽ scias ⁊ tertio φ noua iuestitura feudi d3 ꝓbari aut p pares curie aut p instrumentũ a paribus ɔfirmatum.vt ꝓbaẽ in.d.ti.qd sit inuestitura i.§.i.vbi ẽt declaraẽ q sint pes curie qm̃ sũt cõuasalli tenẽtes feuda ab eodẽ dño. Quid aũt sit breue testatũ ⁊ q̃re ita appelleẽ.dic φ ẽ instr̃m publicũ vt ꝓbaẽ in.d.§.i. ⁊ iđ taliter appellaẽ q2 fit breuibus verbis ฿m Bal.hic p.l.i.ff.ď here.insti.⁊.C.ď cõueniẽ.fi.debi.l.inter cartulas ⁊.C.de fideicõ.l.v̓bũ volo.S3 testatũ iđ dr̃ ฿m And.ď yser.s̃.de feu.guar.ex eo φ in dicto instr̃o publico solẽt interdũ eẽ subscriptiones testiũ seu attestatões ⁊ ipsi9 notarij illud ɔficientis prout cõiter fit vt probaẽ in autẽ.de instru.cau. ⁊ fi. in.§.si v̓o moriaẽ col.vi. ℂ In tex.ibi fuerit:subaudi q2 vasall9 dicit se inuestitũ de feudo a dño sed dñs negat . vel quocunq3 alio mõ vertaẽ dicta ɔtrouersia siue actiue siue passiue ฿3 bal. l.lucius.§.tres heredes.ff.ad trebel.Ibi fidelẽ.i.vasallũ q etiã appellaẽ fidelis vt dixi.s̃.i p̃ambulis in.q.vij.Ibi qd iuris v3 cui icũbat on9 probãdi ⁊ q̃liter dicta ɔtrouersia dirimaẽ.Ibi iuestitura subaudi abusiua ⁊ de nouo.Ibi recte.i.legitie ⁊ subaudias ⁊ h̃ ꝓbatũ fuerit ẽt ltime p vasallũ qm̃ tũc dñs cõpelliẽ tradere ⁊ dare vasallo ꝓpriã iuestiturã ipsi9 feudi. h̃ ẽ tradere sibi corporalẽ pos̃sionẽ:vt seqẽ. Ibi a dño.s. dicẽte istud feudũ nõ ďere spectare ad ip̃3 vasallũ s3 ďere sibi dño restitui ex eo q2 iste vasallus dicebat φ spectabat ad ip̃m ⁊ φ fuerat iuestitus ex eo.q2 steterat i pos̃sionẽ dicti feudi p annum ipso dño sciẽte ⁊ nõ ɔ̃dicente.Ibi ei.s.vasallo.Ibi defensio idest sacramẽtũ ad sui defensionẽ:p qđ iurabit φ ipse vasallus fuit inuestitus:vel pr̃ suus de dicto feudo:vt ꝓbatur infra si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.ij.in fi.⁊ in dicto.§.sacramẽtũ. Ibi pp possessionẽ idest pp presumptionẽ possessionis vt ifra de ɔsue.rec.feu.§.fi.in fine.Ibi nõ fuerit subaudi ipse vasallus. Ibi supradictis modis scilicet p pes curie vel breue testatũ. Ibi poterit probare ipse idem vasallus . Ibi illius scilicet domini.Ibi defensio:hoc est quia dominus iurabit nunquam inuestituram fuisse factam de tali feudo ipsi aduersario ⁊ in.

telligas q̄ sit aliqd quod moueat iudicē ad istam delationē sacramēti p dictū.§.sacramētū ſm an.de yser.ꝛ Bal. Et sic itelligas istū tex.procedere qn̄ vasallus nō recognoscebat aliō feu-dū a dño:de quo nō erat ꝯtrouersia. qm̄ si recognosceret aliud feudū de quo nulla eēt ꝯtrouersia:deberet stari simplici verbo dñi absq̧ iuramēto aliquo:vt ꝓbat statim in.§.se.ƀ3 verū itellectum. ℂ No.q̄ vbi agitur de noua inuestitura: ꝛ dubitat̄ an sit facta vel nō.d3 fieri ꝓbatio per pares curie: vt hic.ꝛ.j.qd sit iuesti.in.§.i.qd̄ intelligas ve᷑:qn̄ dñs h3 pares. secus autem qn̄ non hēret pares:q2 tūc posset fieri ꝓbatio ēt p testes extraneos:vt.j.qd sit iuesti.in.§.si vero iuestitura:ꝛ in gl.i.h̄ posita. Pōt quoq̧ probari dicta noua inuestitura nō solum p testes pares:vt.s̄.dictum ē.sed etiam per publicū instrumentum in quo sint descripti testes pares saltem duo vel tres:vt h̄ ꝛ i.d.§.i.qd sit iuesti. Quicqd dixerint sapiētes mediolanēses qui voluerūt:q̄ vbi fit probatio p publicum instrumentum:q̄ tūc pares nō sint necessarij ad roboratiōnē dicti instrumenti.sed sufficiant etiam testes extranei.que opi.seu cōsue.nō ē seruanda alibi nec trahenda ad alia loca: nisi vbi viget:vt.j.qui testes sint neces.ad proban.no.iuesti.i.c.i.ꝛ i gl. ij. hic posita:q̄ p hoc remanet expedita.ꝛ ꝓbant̄ p̄dicta.j.ō notis feu.in.§.i.ꝛ ple.no.per gl.in dicto ti.j.qd sit inuesti. in prin. vtrum autem istud breue testatum possit probari p ibreuiaturam vel p sigillum dñi dixi.j.q tes-sint neces.ad proban. no. inuesti.in.ij.oppo. ℂ No.ex hoc tex.q̄ p inuestituram verbalē ꝛ abusiuam non adipiscit̄ vasallus propterea possessionem feudi.facit.c.p tuas extra ō dona.ꝛ quod no.in.c.ex ore. extra ō his que fiunt a ma.pte ca.ꝛ per Inn.in.c.ex parte extra ō cōsue.ꝛ p Hy.in.c.i.ō reg.iur. Intelligas tn̄ q̄ feudum bene est acqsitum ipsi vasallo. qd̄ p3:q2 dñs tenetur p̄cise ad traditionem possessionis:ꝛ mittere ipsum vasallum in vacuam possessionē dicti feudi ita ꝛ taliter qd̄ possessio nō sit impedita neq̧ occupata p alium ita q̄ sit vacua ab omni impedimēto ꝛ hoc sensit glo.iij.hic posita in prin.facit quod no.in.l.cum res .C.ō proba.ꝛ.l.ij.ꝛ.iij.ff.ō act.emp.ꝛ p̄dicta probant̄.j.ō no.fi.for.in fi.vbi ēt patet q̄ si dñs differat ꝛ sit morosus in tradenda dicta possessione q̄ tenebitur resartire ibi vasallo omnem vtilitatem quam habuisset ipse vasallus si incontinenti fuisset sibi tradita. Et nihilominus vltra hoc tenebitur ipse dñs p̄cise ad tradendam ipsam possessionem nec liberabitur etia3 volendo soluere interesse.q2 postq̄ semel fecit inuestiturā ꝛ suscepit a vasallo sacramētū fidelitatis nō pōt amplius penitere: vt.j.si de feu.fu.contro.in.c.si facta:ꝛ in dicta gl.iij.hic posita: que p hoc remanet expedita.facit insti.de dona.in.§.perficiuntur ꝛ qd̄ ple.no.in.d.c.si facta. Et intelligas hoc verū: quādo h3 ꝑtātē rei tradende.al's aūt teneret̄ solū ad iteresse. ar.ff.ō act.emp.l.si ſuus.§.fi.ff.ō ꝯhē.empt.l.rem alienā.ꝛ quod no. insti.de contrahen.empt.in.§.cū autem ſm Bal. vtrum autē p simplicem promissionē de inuestiendo teneat̄ dñs. dic vt dixi in.d.c.i.in fi.ō no.fi.for.i.d.c.si facta. ℂ No.q̄ possessio corporalis inducit presumptionem pro vasallo possidente: vt propter ipsam possessionem deferat̄ in dubio sacramentum vasallo ad tollendam controuersiam:vt hic ꝛ.j.de consue.rec.feu.in .§.fi.in fi. Magnum est eni cōmodum possessionis.l. is qui ō destinauit.ff.ō rei vendi.ꝛ.j.ō conten.inter do.ꝛ vas.ō inuesti. c.i.cū ibi notatis. Quod intelligas verū ꝯcurrētibus duob⁹. v3 ꝛ primo q̄ ipe vasallus steterit ꝛ pseuerauerit in dicta possessione ipsius feudi ad minus p annum dño sciente ꝛ patiēte vt.j.si ō inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis ori.c.ij.in fi.ꝛ in glo. iiij.hic posita:que p hoc ē expedita. Secūdo q̄ ipse vasallus bona fide ꝛ iuste possederit ꝛ nō dolose:qa alias dolus non patrocinaretur sibi vt.C.de lib.cā.l.cā ꝛ in gl.v.hic posita: que p hoc ē expedita in sui prin.vsq̧ ad versi. qd erit ꝛc.ꝛ circa p̄dicta vide quod dixi in.d.§.fi.in vltimo notabili:facit.c.i.in.§.i.j. de milite vas.q ꝯtu.est:ꝛ quod no.p Inn.in.c.constitutus extra ō filijs presby. ℂ No.ex hoc tex.in fi.q̄ l3 ſm regulas iuris communia actore nihil probante deberet reus absolui etiam absq̧ iuramento vt.l.qui accusare.C.de edendo. tamen in materia feudali vbi vasallus nihil probat de iure suo poterit iudex: si sibi videbitur nihilominus deferre sacramentum domino: ut hic ꝛ in.d.§.sacramentum infra de consue.rec.feu. ꝛ quod ibi dixi in.ij.notabili ꝛ in.§.fi.eo.ti.in.i.no. Dixit tn̄ Bald.hic q̄ vbi dñs vult absolui. q2 nihil est ꝯ eum probatum q̄ tunc nō op3 q̄ iuret extra de proba.in.c.ij.ꝛ de fide instru.c. inter dilectos. Sed si vult absolui.q2 vasallus nō ē vasallus tūc d3 iurare vt hic.qd̄ ꝓbat p no.in.l.iul.ff.de cōdi.inde.ꝛ de iureiu.l.ƀ3 ꝛ si possori in prin. ℂ Quero cū dcā gl.v.i ver.qd erit. Quid si cōtrouersia feudi vtat̄ inter do.ꝛ vas.ꝛ neuter eo᷑ possidet feudū.ꝛ i dicta cā sit locus dlatōi sacri.querit̄ cui dbeat dferri p iudicē. Et rn̄det gl.qd̄ si ambo sunt equalis cōditōis. q2 tūc est dferendū reo poti⁹ q̄ actori per regulā fauorabiliores ff.ō re.iur.al's aūt d3 dferri honestiori per no.in.l.in bonefidei .C.de iureiur.ꝛ probatur in.d.§.sacr̄m per que3.§.oīa iura feudalia loquentia de simili materia debent regulari. ꝛ h̄ voluit tota ista glo.vsq̧ ad fi.ꝛ ēt alia glo.sequens que ad hoc ide3 tendit ꝛ latius dclarando.v3 vt hoc totum dlinquatur in arbitrio iudicantis seu curie coram qbus talis controuersia vertebatur. De quibus iudicibus habetur.j.ō contro.feu.ap.pa.ter. in.c.i.qui iudices seu curia dñi possunt sacr̄m deferre:put eis melius vr̄ attentis circūstantijs debitis.v3 ꝯditiōe persona᷑ an sit honesta vel non. Item quātitate seu qualitate feudi: an sit magnum vel paruum. Item an quis steterit diu in pacifica possione. Item ꝛ alijs circūstantijs prout animus iudicis moueri possit ad id deferendum vel non deferendum. ꝛ hec oīa ꝓbantur in.d.§.sacr̄m:ꝛ hoc modo habes expeditas omnes istas glo.que ꝛ si bene loquantur. Tn̄ tu dic latius capiendo oīa membra ēt vltra doctores.v3:q2 interdum sacr̄m dfertur a pte pti.ꝛ tunc pars cui defertur tenet̄ oīno iurare vel referre .l.manifeste turpitudinis.ff.de iureiur.ꝛ in.d.§.sacr̄m. ꝛ in.l. generaliter.C.de iureiu. Interdum defertur a iudice parti. ꝛ tunc aut actor plene probat.ꝛ tūc non est necessarium sacr̄m: q2 absq̧ sacro reus venit condemnandus dicta.l.qui accusare ꝛ.ff.ō rei vendica.l.officium. Aut nullo modo probat.ꝛ venit reus absoluendus ō iure cōi.vt in.l.pn̄ti in.§.sicubi.C. ō his q ad eccle.cōfu. Sed tn̄ in materia feudali poterit iudex illud deferre si sibi videbit̄ expedire.vt hic in fi.ꝛ in.d.§. sacr̄m. qd̄ itelligit Bald.qn̄ dominus vult absolui:eo q2 iste non est vasallus.sed qn̄ vult absolui eo q2 nihil est probatū:tūc absoluet̄ absq̧ iuramēto:vt.s̄.dixi. Sed tu indistincte teneas q̄ sit arbitriū iudicis: dūmodo aliquid sit inductu3 quod moueat animum iudicis ad ita deferēdū:vt i.d.§.sacramentū. Aut semiplene ꝓbauit. vel aliqua pars aliqd induxit quod moueat animū iudicis ad illud deferēdū:ꝛ tūc arbitrio ipsius cōmittitur:qa cōsiderabit oīa de qbus i hac gl.fi.fit mentio. Itē ꝯsiderabit: an vnus tantū ipso᷑ litigātiū sciat veritatē: quo cāu ipsi soli eēt deferēdū.l.iusiur.§.i.ff. de iureiur. Si vero vterq̧ nouit ꝛ tūc dfert̄ honestiori.vbi aūt in oībus sunt equales: tūc d3 deferri reo p.d.l. fauorabiliores. ꝛ in glo. hic posita quod intelligas si hoc videat̄ iudici vt q2 feudū est magnū vl̄ etia3 actori si feudū ē paruū vel prout ipse iudex arbitrabit̄. In dubio aūt magis defertur possidēti ꝑpter cōmodū vt hic ꝛ i.§. cōmodū insti.ō interdictis. Itē ꝛ potius reo q̄ actori p no.i d.l.in bonefidei. Et videas ēt ad ꝑfectionē huius distinctionis ꝛ materie cetera que dixi i.d.§.sacramētū in secūdo nōbili ꝛ latius in qōne q̄ incipit q̄ro vbi iudex ꝛc.vbi ēt declaraui an sit semper dferēdū inducēti semiplenam ꝓbatiōnē.p se ꝛc. Qualis aūt sit effectus ipsius semiplene ꝓbationis ibidē dixi in.q.que incipit q̄ro qs sit effectus ꝛc. Addas tamē vnum qd̄ est nota.dignū.q̄ p̄dicta oīa sunt vera nisi qn̄ ex forma substantiali ipsius actus vel ꝓbationis eēt necessarius certus numerus testiū quia tūc talis actus nō posset suppleri p iuramētū vel p alias cōiecturas q2 immo d3.ꝓbari p ipsos testes substantiales ut not.p glo.in.l.cu3.ꝑponebat̄.ff.de lega.ij.ꝛ tenet Bal.j.eo.in.§.itē si uasallus. ℂ Quero ab extra an dñs possit cōpellere uasallu3 ut ostendat sibi suam inuestiturā.dic per Bal.in.l.ij.C.quō ꝛ qn̄ iudex ꝛ per Jo.an.in additi. Specul. de feudis in.§.i.in prin.ꝛ per Bar.in.l.i.C.de cōducto.ꝛ procu.li.xij.ꝛ uide no.x.q.iij.qa cognouimus ꝛ dicit Bal. q̄ non pōt dñs hoc facere per se sed per pares curie ut in.c.i.j.ō milite uasal. Sed dicit Barto.q̄ uasallus nō cōpellit̄ dicere titulum sue possessionis quod est uerum si pretendat se habere ꝓprietatē.secus autem si pretendat titulu3 in re aliena ut in proposito nostro

posito nostro ẜm Bal. ⁊ in.c. ordinarij. de offi. or. ⁊ per archi. in.c.i. de reg. iu. Interrogabitur ergo an sit vasallus: ⁊ si dicat ꝙ sic: mandabūt pares ꝙ ondat titulum. Si aūt negat ⁊ conuincit de mēdatio: tūc perdet feudū iuxta ea q̄ hñtur in.c. vasallus feudum.ῑ.si de feu.fue.ꝯtro. ¶ Ultimo de materia probandi nouam inuestituram dixi ple.in.d.c.i.ῑ.q tes. sint neces. ad ꝓban. no. inuesti. ⁊ in pluribus remissiōibus ibi adductis. De materia vero an ⁊ qualiter dñs teneatur tradere corporalem posſionem feudi: de quo vasallus est inuestitus dic vt in.d.§. fi.ῑ. de no.fi.for. ⁊ qō ple. dixi in.c.si facta.ῑ.si de feu.fue.contro. vbi plures qōnes ad mām pertinētes formaui. ⁊ in copiosis remissionibus ibi adductis: ⁊ in.d.§.sacr̄m: vbi plene mām explicaui. ⁊ in pluribus remissionibus simr̄ ibi descriptis. De mā vo qñ oritur ꝯtrouersia circa inuestituram. dic vt.ῑ. de ꝯtē. inter do. ⁊ vas. de inuesti. in.c.si qs miles: ⁊ i alia rubrica ō ꝯtē. iter do. ⁊ vas. in.c.si fuerit. ⁊ per Ja. ardiz. in sūma in ti. de ꝯtē. feu. sub rubricella qñ sacr̄m datur vasallo ⁊ qñ dño. ⁊ de capi. extraordi. in.§. quicūq3.

Si vero feudū. Supra proxime declaraui qñ vasall⁹ nō est in posſione: neq3 ꝓbare pōt de inuestitura feudi: ō quo est ꝯtrouersia. quo casu si non h3 aliud feudū a dño d3 stari sacr̄o dñi pro dirimēda dcā cōtrouersia vt ibi. S3 si dictus vasallus haberet ēt aliud feudū indubitatum de quo nō est ꝯtrouersia. tūc ad tollēdā dictā ꝯtrouersiā staret simplici assertōi dñi absq3 aliquo sacr̄o vt hic. l3 gl. aľr intellexerit. vt.ῑ. dicā. ¶ Et in sūma hoc vult l3 de rigore iuris deberet per sacr̄m dñi dirimi controuersia vertens inter ipm dñm ⁊ vasallū nō possidentē: neq3 ꝓbantē ō iure suo. ēt dato ꝙ ipse vasallus possideat aliud feudum sine ꝯtrouersia ab eodē. tñ de eqtate super dcā cōtrouersia d3 stari simplici vbo dñi absq3 sacr̄o: postq̄ ꝯstat ipm eē vasallū de alio feudo indubitato. h.d. ¶ In tex. ibi aliquis. s. vasallus. Ibi fuerit. s. ipse vasallus. Ibi predictis rōnibus. s. per pares curie vel breue testatum: vt dictū est in.§.precedēti. Ibi defensio. i. dño esset deferendū sacr̄m ad sui defensiōem: vt dixi in.d.§.precedenti. Ibi ex ordine. i. de rigore: ac si non cōstaret eum esse vasallum de alio feudo. Ibi remittit. exponit ẜm glosellam interlinearem hic positam istud vbū remittit. i. aufert: qsi velit dicere gl. ꝙ auferat dño defensio: ⁊ def ipa defensio vasallo. hoc est dicere: q2 stabitur sacr̄o vasalli ⁊ non dñi. ⁊ hanc opi. secutus est ēt Ja. ardiz. Sed q2 ista expositio gl. violat lrām ⁊ est ꝯ casum in.§.precedenti in fi. Idcirco tu melius ẜm alios doc. oēs itelligas istam lrā3 proprie exponēdo remittit. i. stat simplici assertōi dñi remissa sibi necessitate iurisiur. ⁊ ita itelligitur per aliam gl. positam.ῑ. quid sit inuesti. in prin. in glo. magna circa medium. Ibi ex equitate: ⁊ ista eqtas sumitur ex eo: ꝙ iste vasallus aľs est vasallus ipsius dñi indubitatus. Ibi defensio. i. iuramentum ad sui defensionem: s3 statur suo simplici verbo. ¶ No. ꝙ rōne adiūcti reperit aliquid esse licitum: quod aľs nō liceret vt hic ⁊.ῑ. de contro. iter vas. ⁊ epi. c.i. in fi. ⁊ ibi no. gl. ⁊ qō no.§. de feu. guar. in.§.i. Nā ex eo ꝙ constat vasallū litigantem cū dño esse aľs vez vasallum de alio feudo: de quo est controuersia: remittitur sacr̄m dño: vt hic: quod aľs nō remitteret: vt.§. in.§. precedenti. ⁊.ῑ. quid sit inuesti. in.§.i ⁊ est rō: vz propter reuerētiam ipsi⁹ dñi quē constat esse dñm: vt probatur in simi in.l. iusiur. in.§. qui iusiurandu3.ff. de iureiurā. ⁊.ῑ. de cōsue. rec. feu. in.§. in quibus. ⁊ quod ibi dixi. in.v. notabili. facit tex.ῑ. de alie. feu. pa. in.§.i. ⁊ quod ibi dixi in.v. notabili. Maior enim reuerentia debet illi qui vere est dñs: q̄ ei quem nō cōstat adhuc esse dñm ar.ῑ. de mili. vas. q contu. est in.§.i. ¶ No. eqtatē eē pferendā rigori. ⁊ hoc ideo est in casu nostro: q2 vtrūq3 reperitur esse scriptu3. De qua materia ple. per doc. in.l.i.C. ō legi. ⁊ in.l. placuit.C. de iudi. ⁊ in.l. prospexit.ff. qui ⁊ a qui. per canoni. in.c.fi. extra ō transa. Quot aūt modis capiatur eqtas dixi.ῑ. de pace iura. fir. in.§.fi. super tex. Quot vero modis capiatur rigor seu strictum ius: no. in.d.l. placuit. ¶ Ultimo ad materiam vide in d.§.fi. de alie. feu. pater. ⁊.ῑ. de ꝯtrouersia inter vas. ⁊ epi. in fi. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi: ⁊ quod dixi.§. in prin. huius tituli: ⁊ quod dixi in.d.§.i.ῑ. qd sit iuesti. super tex. ⁊ ple. p Ja. ardiz. in ti. de conten. feu. sub rubricella qualiter in causa debeat proce. ⁊ qua. ter. vbi examinat istum.§.

Cum autē. Cōtinuat ad supiora q2.§. proxime declarauit ō vasallo q t3 vnū feudū a dño sup quo nulla est qō sed litigat cū dño sup alio feudo. quo casu stat sup hac cōtrouersia simplici dicto dñi. S3 i isto §. declaratur qñ vasallus est vel fuit in possessione partis alicuius feudi sup qua pte ꝯstat ipsum eē vel fuisse vasallū. verū q2 ipe vasallus litigat cū dño sup alia pte eiusdē feudi quo casu rōne ptis iam possesse p vasallū d3 obtinere in alia parte de qua nūc ē qō. ¶ Et in sūma hoc vult. Si vasallus legitie ꝓbauerit se fouere ius in pte feudi p ipsum possessi obtinere d3 ēt in alia pte de qua versat qō inter ipsum ⁊ dñm hoc dicit. ¶ S3 pōt figurari casus altero de tribus modis ẜm Ja. de bel. ⁊ Bal. Primo modo ꝙ vasallus ē actor ⁊ asserit feudū paternū sed dñs dicit illud eē nouum. Secūdo mō ꝙ vasallus agens dicit feudū paternū. dñs vero negat se vllam inuestiturā fecisse. Tertio modo ꝙ dñs ē ille q agit. sed vasall⁹ iō probat qa pro dño erat p̄sumptio vt.ῑ. de gradi. success. in feu. in.§.fi. i fi. ⁊ q̄libet positio ꝑt eē bona. Sed ꝓ clariori noticia sic figura casu3 i terminis ẜm Ja. de bel. Aliqs agnatus vasalli defuncti dicit feudum ad se ꝑtinere iure successionis q2 paternū fuit. dñs vero dicit fuisse nouū quare qd fier. Et rñdet ꝙ si iste agnatus agēs ē in possessione medietatis vel alteri⁹ partis ipsius feudi vel aliquod cābiū h3 noie ipsi⁹ partis vel alio mō ꝓbare poterit feudū eē p̄nū d3 obtinere. hic ē casus quē potes p te ēt alijs modis variare ō qbus.§. dixi lego litterā. ¶ In tex. ibi qs subaudi frater vel alter agnat⁹ de linea transuersali. Ibi p̄nū hoc iō dicit q2 i feudo paterno seu antiquo succedūt oēs descendētes a primo acqrēte. l3 iter se sint collaterales vt.ῑ. de gradi. succe. i feu. in.§.i. Sed in feudo non succedūt inter se trāsuersales s3 solū descendētes vt.ῑ. de succe. feu. in fi. Ibi medietatis subaudi ipsius feudi de quo est ꝯtrouersia. Ibi partis subaudi etiam minoris dimidia ẜm Hyn. ⁊ Ja. ō bel. Ibi cambiū. i. aliquam rem acceperit iure proprietatis ⁊ allodij ꝓ cambio illius partis dicti feudi quam domino restituit. ⁊ loquit iuxta vulgare prout ēt in simili facit.ῑ. si de feu. vas. fu. inter. in.c.i. in prin. ⁊.ῑ. quo tempo. mil. in.c.ij. non autē intelligas ꝙ habuerit cambiū ꝓ toto feudo ēt pro pte nō possessa qm̄ si habuisset pro toto feudo nō posset amplius aliqd petere. ⁊ ita intellexit gl. ij. hic posita in secūda sui parte ⁊ bene que p hoc ē expedita. Ibi illius feudi. i. illius partis dicti feudi. Ibi habuerit. s. ab ipso dño. Ibi iustis rōnib⁹. s. p pares curtis vel p breue testatū vt dixi.§.§. ꝓximo ⁊ statim dicā in gl. hic posita que hic tāgit. Ibi obtinebit. s. ipe vasall⁹ ⁊ subaudi ꝙ obtinebit i alia pte ō qua vertitur ꝯtrouersia. ¶ No. ꝙ possessio seu ius quod h3 vasallus in pte alicuius feudi facit p̄sumi ipsum hēre ius ēt in residuo ⁊ sic in toto feudo. ⁊ ē ratio ẜm Bal. q2 vnū extremū ipsius feudi ē indiuisibile. s. iuramentū fidelitatis vt no.ῑ. si ō feu. fu. cōtro. in.c. oēs ⁊ in.l. si vsusfructus in.§.i.ff. ō vsufru. ergo cum quis h3 ius i parte retinere p̄sumitur ius in totū vt no. in.l. si cui.ff. de vsuf. vnde istud idiuisibile ius quod ē i vna extremitate ipsius feudi generat p̄sumptionē in alia extremitate q2 nō debet vna ⁊ eadē res diuerso iure censeri.ff. de vsucap.l. eū q edes. de quo latius dixi i.d.c. oēs. Et intelligas ꝙ vasallus stetit in possessione sue partis possesse ad minus per annū prout dixi.§. in prin. ti. in.iij. notabili. ⁊ tenet And. de yser. Et p̄dicta ꝯstant argumētū ad qōnem de qua tetigi.ῑ. de contro. inter mascul. ⁊ fe. in.c.i. in.ij. notabili. ¶ No. ex hoc tex. ꝙ dñs pōt accipere a vasallo suū vtile dominiū ⁊ dare sibi p cābiū i alia re dominiū directū ⁊ vtile. quod intelligas verū de volūtate ipsius vasalli. aľs aūt sec⁹ vt.ῑ. de feu. si. cul. non. a. in.c.i. ⁊ si de feu. fue. ꝯtro. in.c. si facta. vnde siue pmutando rē cum re. vt hic vbi proprie est permutatio.l.i.ff. de rerum permu. ẜm and. de yser. Siue rem cū quantitate puta in frumento vel similibus quod proprie est cābiu3 ẜm Bald. habet locum iste tex. Siue etiam rem cum precio adhuc habebit locum ẜm Ja. ardiz. argumen. in.l. non vtitur cum.l. sequen.ff. de vsufru. Et predicta procedunt dummodo tale cambium seu permutatio probetur per pares curtis vel breue testatum ad similitudinem noue inuestiture alias secus secundum glo. ij. in principio hic positam que per docto. tenet.

Ja. Alua. sup feu.

¶ No.ex hoc tex.ꝙ lꝫ applicõne partis intelligi debeat simpliciter de dimidia:vt.l.nomen filiaꝝ.§.portionis.ff.de verborum signi.tñ vbi iam est facta mentio medietatis si fiet subsequenter mentio partis:tũc applicõne istius partis põt intelligi etiam de minima parte:vt hic.⁊.ff.de leg.ij.l.cum filius.§.pater:facit quod no.in.c.i.ĩ.de ꝯten.iter me ⁊ do.de porci.fra.mei.⁊ quod no.in.l.i.in fi.C.de iure emphi.Interdum tamen importat eam quãtitatem cui adijcit᷑.vt in.d.§.portiõis p̃mo rñso.Interdum rõne incertitudinis appellatione partis cõtinetur totũ:vt no.in.l.vxori in prin.ff.de leg.iij. ¶ Quero cum glo.i. an iste vasallus qui rõne ꝑtis possesse obtinet in ꝑte nõ possessa:prout hic disponitur:habeat necesse iurare dictã ꝑtẽ nõ possessam esse d̃ suo feudo.⁊ rñdet ꝙ sic ꝑ ea q̃ dicta sunt in p̃n.ti.vbi rõne poss̃ionis datur defensio ipsi vasallo. ⁊ hoc voluit tota ista gl.que bñ loqtur:q2 rõne ꝑtis possesse p̃sumitur pro parte non possessa:⁊ rõne talis p̃sumptionis debet obtinere in dicta parte nõ possessa mediãte iuramẽto. ⁊ de hoc vr̃ casus.ĩ.de ꝯten.inter me ⁊ do.de porci.fra.mei in.c.i.in p̃n. ¶ Quero cum glo.iij. qualr̃ probabit᷑ istud feudũ esse paternuꝫ:ad hoc vt possit obtinere ẽt in parte nõ possessa. ⁊ rñdet glo.ꝙ dꝫ probari per pares curie vel per breue testatũ in quo sint pares curie. Nam per alios testes extraneos ẽt si essent alr̃s idonei non posset fieri talis probatio.vt.ĩ.d̃ ꝯten.inter do.⁊ vas.de inuesti.in.c.i.in prin.⁊ hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ in finem que bñ loquit᷑ intelligendo eam vbi istud feudũ fuisset nouum in personam patris ipsius vasalli agentis.quo casu bñ reqruntur pares curie ad probatõem iuestiture. Sed vbi feudum p̃rnum fuisset antiquũ: tũc talis probatio posset fieri ẽt per extraneos.vt.ĩ.q tes.sint neces.ad prob.inuesti.in.c.i.d̃ quo late dixi.s̃.in prin.ti.⁊ hoc mõ saluat᷑ ista gl.ƀm doc.que alias esset falsa.vtrũ aũt in dubio p̃sumendũ sit:ꝙ sit antiquum vel nouũ.dic vt dixi in.c.vasallus el primo.ĩ.si de feu.fue.contro.

¶ Quero cum gl.iiij.quid si iste vasallus litigãs cum dño nihil probauit de ꝑte nõ possessa:sed solum probauit ⁊ plene de ꝑte possessa an habeat necesse iurare super parte nõ possessa si vult obtinere.⁊ rñdet glo.ꝙ sic.⁊ sufficiet isto casu ꝙ ipse sol9 iuret. Sed si ipse nõ ꝓbaret plene de parte aliqua: neqꝫ possideret aliquã ꝑtem:neqꝫ totũ:neqꝫ aliqd a dño recepisset pro aliqua ꝑte ipsius feudi:sed solũ semiplene ꝓbaret de iure suo: qd̃ hꝫ ad dciñ feudũ.tũc d̃beret iurare cũ.xij.sacr̃alibus : si obtinere vult ip̃m feudũ:vt.ĩ.de ꝯten.inter do.⁊ vas.de iuesti.c.i. in prin.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finẽ:que obscure locuta est:sed eam d̃clara per ea que dixi.s̃.in.i. gl.⁊ qd̃ statim dicet᷑ in gl.se. ¶ Quero cum gl.fi.an in casu huius.§. stari d̃beat sacr̃o solo ipsius vasalli absqꝫ aliqbus testib9. Et rñdet ꝙ sic per.c.ij.in.§.si aũt aliqs.ĩ.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria. Nec ob.c.i.in v̾.ceteꝝ.ĩ.de ꝯten.inter do.⁊ vas.de iuesti.vbi pꝫ ꝙ statur sacr̃o dñi poss̃oris:q2 vnum dꝫ intelligi ƀm reliquuꝫ vt distinguere debeamus.ꝙ aut vasallus possidet partem ⁊ ꝓbat feudũ esse p̃rnum.⁊ tunc dꝫ stari sacr̃o suo:deficiente dño in ꝓbatõe vt hic. Si v̾o nullam ꝑtem feudi possidet:sꝫ ip̃e dominus.⁊ tũc si vasallus deficiat in ꝓbatõe stabit᷑ sacr̃o dñi.vt in.d.c.i.⁊ ꝓbant᷑ p̃dicta.ĩ.de gradi.in.§.fi. vel põt solui ⁊ alio mõ.videlꝫ ꝙ aut ꝯstat ꝙ ẽ feudũ:sed dubitat᷑ de qualitate ipsius feudi.vtrũ sit paternũ vel collaterale:⁊ tũc iurat solus vt hic. Aut nõ ꝯstat ꝙ vnquam fuerit feudũ.⁊ tũc ꝓcedit determinatio in.d.c.i.⁊ hoc voluit ista gl.vsqꝫ in finẽ:que satis confuse locuta est.vnde tu dicas clarius ⁊ melius capiẽdo omnia membra: q2 aut iste vasallus probauit legitime de ꝑte nõ possessa.⁊ tũc dꝫ obtinere ẽt absqꝫ aliquo sacr̃o.⁊ ita intelligatur .c.i.infra de conten.inter me ⁊ do.de por.fra.mei. Aut ꝓbauit solum de ꝑte possessa ⁊ plene ⁊ legitime probando feuduꝫ eẽ paternum.⁊ tunc q2 ex hoc non est plene ꝓbatum de ꝑte non possessa.sed tñ ẽ presumptio rõne partis possesse.que ꝓbata ẽ ple.⁊ legitime:⁊ tũc dꝫ obtinere.prestito tñ sacr̃o per ipsuꝫ solum vt hic. Aut iste vasallus non plene probauit de ꝑte possessa:sed tñ semiplene.⁊ tunc demum obtinere poterit si iurauerit cum.xij.sacramentalibus se vel ascendentes suos fuisse inuestitos de tali feudo.⁊ ita intelligitur dictum.c.i.i prin. ifra de ꝯten.inter do.⁊ vas.⁊ dixi.s̃.in gl.precedẽti. ⁊ ad p̃dcã vide quod dixi.ĩ.de gradi.in.§.fi.in vltima op.⁊ quod no.ꝑ gl.ĩ. qd sit inuesti.in p̃n.in gl.magna in fi. ¶ Opp.ab extra ꝙ immo vasallus iste non possit obtinere in ꝑte nõ possessa nisi plene probet suꝑ ea postqꝫ ꝯfitet᷑ aduersarium suum esse dñm.ex quo dñs vr̃ habere suã intentionẽ fundatã ꝑ.l.siqdẽ.C. de excep. So.vt ibi no.ꝑ gl.⁊ doc.⁊ ꝑ Dyn.in.c.nullus plurib9 de reg.iur. ¶ Ultimo ad materiã huius.§. vide quod dixi.s̃.in prin.huius titu.⁊.ĩ.de conten.inter me ⁊ do.de porci.fra. mei .c.i.⁊.ĩ.si de feu.fu.contro.in.c.i.⁊ in remissionibus plurib9 ibidem adductis ⁊ quod dixi.ĩ.de contro.inter mas.⁊ fe.in.c.i. ⁊ .ĩ.de inuesti.in maritum facta in.§.i.⁊ plene ꝑ Ja.ardiꝫ.in summa in ti.de conten.feu.sub rubricella fi.circa medium.

Item si vasallus. Supra proxime dixit qñ ẽ ꝯtẽtio inter do. ⁊ vas.⁊ vertebat᷑ i dubiũ an feudũ esset paternũ vel nouum. hic vero dubitabat᷑ an esset feudũ guardie an vero esset feudum rectũ ⁊ simplex habens propriã naturam feudi. ¶ Et p̃mitte qd sit feudũ guardie vt dixi.s̃.ti.ij.in prin.⁊ primo notabili ⁊ prima qõne. ¶ Itẽ ꝙ aliud ẽ feudũ rectũ ⁊ simplex qd̃ hꝫ ꝓpriã naturã feudi vt q2 est trãsitoriũ ad hr̃des:nec põt auferri sine cognita culpa. Aliud est nõ rectũ:qd̃ nõ hꝫ ꝓpriã naturã feudi:sicut ẽ feudũ guardie:quod põt auferri elapso anno : ẽt sine culpa vasalli.⁊ sic nõ ẽ trãsitoriũ ad hr̃des:vt dixi.s̃.i preambulis huius libri in tertia diuisiõe feudoꝝ. ¶ Et i summa hoc vult iste.§.vasallus possidẽs feudũ tanqꝫ rectũ:tenet᷑ illud restituere dño probanti se ꝑ guardiã ꝯcessisse:nisi vasallus probauerit se post dictã guardiã suscepisse illud i feudũ rectum. vbi vero dñs nihil probat diffinit᷑ ꝯtrouersia ꝑ sacramẽtuꝫ vasalli possidentis:hoc dicit. ¶ In tex.ibi castrũ : idẽ intelligas in alia re qꝫ castro:ƀm An.de yser.qm̃ denotat accidẽtiam facti ⁊ nõ ministeriũ iuris.⁊ ꝓbat᷑.ĩ.i.§.se.Ibi ꝓ feudo.s.recto ⁊ ꝓprio:qd̃ nõ p̃t reuocari absqꝫ culpa ẽt elapso anno:vt.ĩ.d̃ feu.si.cul.nõ.a.in.c.i.Ibi ꝑ guardiã.i.noie guardie:qd̃ qdẽ feuduꝫ reuocari põt elapso anno etiã absqꝫ culpa vasalli vt.s̃.de feu.guar.in.c.i.i pri.Ibi breue testatũ.qd ista significẽt.dixi ple.s̃.i pri.hui9 ti.i euidẽtialib9.Ibi ꝓ feudo.s.recto ⁊ ꝓprio ibi deficiẽte.s.i totũ vt q2 nihil iducat qd̃ ꝓ eo faciat.Ibi illi9.s.vasalli.Ibi defensio.i.sacramẽtũ ad sui defensionẽ vt declaraui in pri.hui9 ti.suꝑ tex. ¶ No.ex hoc tex.ꝙ postqꝫ actor fundauit itẽtionẽ suã p̃t re9 suas exceptiões opponere ⁊ ꝓbare. qd̃ pꝫ q2 post ꝓbatiões dñi probãtis feudũ eẽ guardie admittitur vasall9 re9 ad probãdũ ꝑ posteri9 tale feudũ fuisse ꝯcessuꝫ in feudũ rectũ.qd̃ vr̃ eẽ ꝯ̃ casum in.§.q2 no.i autẽ.d̃ testi. vbi tradit᷑ regula ꝙ post didicita testificata nõ possint testes ꝓduci.sꝫ nõ ob.q2 iõ hic admittunt᷑ testes q2 nõ excludunt᷑ ꝑ veritatem p̃cedẽtiũ probationũ ƀm Bal.iuxta no.in.l.officiũ.ff. de rei vendica.Nam vt ait ibi Barto.dicta regula videlicet ꝙ post didicta testificata nõ possunt testes ꝓduci:debet intelligi suꝑ eisdem capitulis. Sed hic ꝓducebant᷑ noui articuli separati totaliter ab his : suꝑ qbus testes erãt examinati iuxta ea que habent᷑ in.l.emptor.C.de p̃.lon.tẽ.⁊ in.l.excep.C.de ꝓba.⁊ ꝑ cañ.in.c.cũ dilectus extra de fide instru.⁊ ꝑ Barto.in .l.ij.in.§.i.ff.vi bo.rapto.⁊ in.l.si qdem.C.de excep. Fallit qꝫ dicta regula in pluribus alijs casibus no.ꝑ Bald.in autẽ.qui semel.C.de ꝓba.vꝫ ꝓpter indiscretã publicationẽ:vt no. glo.i cle.testibus de testi.ꝑ Barto.in.l.qui ꝑ salutẽ.ff. de iureiurã.⁊ no.in.c.cũ causam extra de testi. Item ꝓpter innocentiã cõseruandam ⁊ nõ puniendam.l.i.§.si quis vltro.ff.de qõnibus. Itẽ quãdo iudex ꝓcederet ꝑ inqsitionẽ.ar.no.in.l.illud. ff.de ꝓba.⁊ ꝑ Inno.in.c.cũ clamor extra de testi. Itẽ quando partes cõsentiunt.ar.in.l.fi.C.de testi.⁊ extra de testi.in.c.p̃ntata Itẽ ꝓpter restitutionẽ in integrũ:vt ꝑ Jo.An.in.c.cũ ex litteris extra d̃ in integrũ resti.ꝑ Gul.in.l.vbi.ff.de edẽdo:ꝑ bar.in.l.de pupillo in.§.nũciator.ff.de op.no.nũ. Itẽ ꝓpter veteꝝ attestationũ ꝑditionẽ.vt.l.veluti.ff.de edẽdo. Itẽ ꝓpter cause mutationẽ ⁊ variationẽ:vt extra de testi.in.c. veniẽs:⁊ per Barto.in.d.l.ij.vi bo.rapt. Item ꝓpter incongruã ꝓductionem:vt in dicta cle.testibus. ¶ Utrũ aũt in causa appellationis hoc liceat.dic per nostros doc.in.l.per hanc.C.de tempo. appella.⁊ per cañ.in.c.fraternitatis extra de tes. ⁊ in.d.cle.testibus:⁊ de huiusmodi questionibus ad hãc materiã pertinẽtibus.vide plene per Balduꝫ in.d.aucten.at qui semel .C. de ꝓba.

ꝓba.⁊ vide qḋ dixi.j.qd ſit inueſti.in.§.i.¶ Opp. cū
gl.i.ꝙ iſte tex.nullo modo poſſit ꝓcedere arguēdo a
ſufficienti partiū enumeratōe qḋ ar.validum eſt in iu
re.l.i.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iu.Nā aut iſte vaſal-
lus nō negabat feu.eſſe ſibi datū ꝑ guardiā: ⁊ tūc nō
eſſet neceſſe ꝙ dn̄s ipſe ꝓbaret:ſed vaſallus. vt ſupra
ti.ij.in fi.Aut negabat ⁊ tūc ſi dn̄s probat ꝯ ipm̄ qḋ
eſt feudū guardie nō dꝫ ipſe vaſallus amplius admit
ti ad ꝓbandū ꝯriū:vt in auc.ꝯ q ꝓpriā.C.de nō nu.
pe.Et hec gl.nō al'r ſoluit niſi ꝙ videt̄ ſentire ꝯrium
vſqꝫ ad v̄.item querit̄.Sed tu dic rn̄dendo ad vtrun
qꝫ ꝯriū ⁊ primo ad.c.i.in fi.s̄.de feu. guar.ꝙ iō h̄ do
minus probat ⁊ non ibi quoniā hic non conſtabat ꝙ
iſte vaſallus vnquam fuiſſet guardiator ipſi⁹ domini:
ſed dominus ſimpl'r hoc dicebat.Et ideo hꝫ domin⁹
neceſſe probare ſi vaſallus hoc neget. Ibi vero cōſta
bat ꝙ erat vl' fuerat guardiator ſeu officialis dn̄i.Et
ex hoc q: preſumitur contra ipſum ipſe vaſallus habꝫ
neceſſe ꝓbare ⁊ non dn̄s.vt ibi dixi in vltima oppo. ī
fi.Et hoc ēt voluit ſentire iſta glo.in fine ſui. dum for
mauit dictum ꝯrium quod hoc modo ſoluendum ē.
Et hoc modo pōt rn̄deri ēt ad.c.i.in prin.j.de cōten.
inter do.⁊ vaſal.de inueſti.⁊ ibi dixi . Ad aliud vero
cōtrariū de dicta auc.ꝯ q ꝓpriā aduertendū. quoniā
iſta gl.p̄ſupponere vr̄ qḋ ille qui ſemel fuit mētitus ī
iudi.ꝙ non admittatur amplius ad ꝓbandum.Sed
hoc eſt falſum qm̄ regula iuris eſt incontrarium niſi
lex aliud iuberet:q: tūc in illis caſibus eſſꝫ ſpeciale:vt
.l.nemo ex his.cum ibi no.in gl.ff.de reg.iu.vnde i.d.
auc.ꝯ q ꝓpriam.eſt vnus de caſibus ſpālibus in odiū
eius q propriam ſcripturā abnegauit:vt ibi.⁊ no.i.d.
.l.nemo. vnde ergo in caſu nr̄o nos ſumus in regula
iuris cōmunis.⁊ eſt ratio q: a prin.iſte vaſallus nega
uit in totum rem nō ſpectare ad dn̄m:ſed dicebat eē
feu. Secus ſi a prin.negaſſet aliquo mō ad dn̄m ſpe
ctare ⁊ ꝙ erat ſua ꝓpria:q: tūc non poſſet redire ⁊ di
cere eſſe feudalem ⁊ ꝓpter eius mendatiū puniret̄ in
amiſſione poſſeſſionis ipſius feu.⁊ poſtea litigaret:vt
in auc.de trien.⁊ ſemiſ.i.§.illud.⁊ in.l.penul.ff. de rei
vendi.ſm̄ And.de yſer.facit quod no.j.de ꝯten. inter
do.⁊ vaſal.in.§.ſimiliter.⁊ qḋ dixi in.c.vaſallus.el pri
mo.j.ſi de feu.fue. contro. De qua materia plene per
Dy.in.c.nullus.de regulis iuris.in.vi.⁊ per Cy.in.l.i.
.C.de fur.⁊ per canoniſtas.xiij.q.ij.in.§.fi.⁊ in .c. veni
ens.el ſecūdo.extra de teſti.per Inno.¶ Opp. ſubſe
quenter cum.d.gl.contra iſtum tex.in fi.vꝫ ꝙ imo do
mino deficiente in ꝓbatione debeat vaſallus abſolui
etiam abſqꝫ iuramento per regulam.l.qui accuſar̄.C.
ḋ eden.So.dixit glo.ꝙ tale iuramentū p̄ſtat̄ ad cau
telam per ipſum iudicem:put alibi pꝫ in.l. in boneſi
dei.C.de iureiuran.⁊ in.l.admonēdi.ff.eo.ti.Sed tu
dic melius:vt late dixi.s̄.eo.ti.in prin.in prima qōne.
⁊ in.§.ſacramentū.j.de ꝯſue.recti feudi.Nec eſt veruꝫ
ꝙ tex.iſte habeat reſpectū ad cautelam dictaꝝ legū.
quoniā loquūtur quando ſacramentū defert̄ ꝓpter ſe
miplenam probationem p̄cedentem.Hic v̄o loqmur
in materia feudali vbi iudex poteſt deferre dato ꝙ n̄
precedat aliqua probatō pur ꝙ ſit aliqd qḋ moueat
iudicem ad ita deferendum.vt dixi in locis ſupra alle
gatis.⁊ patet ex hoc tex. vbi dicitur ꝙ dn̄s ḋficiebat
ī ꝓbatione in totū:vt dixi ſupra in tex. ⁊ hoc mō poſ
ſet ſaluari iſta glo. ꝙ iſtud ſacr̄m deferatur ad caute-
lam q: ita iudici videtur. ⁊ hoc ideo eſt ꝓpter ſuſpi-
tionem que militabat pro domino ꝯtra vaſallum rō
ne officij qḋ allegabat ipm̄ vaſallum habuiſſe. ⁊ iō ḋ
fertur ſibi ſacramētū ad ſui purgationem: prout in ſi
mili habet̄ in.l.p̄ſenti.in.§.ſicubi.C.de his q ad eccle.
cōfugi.⁊ de iure delibe.in.l.ſcimus.§.licentia.⁊.ff.reꝝ
amo.in.l.marcellus.De materia autē preſumptionū
⁊ qd operet̄.vide qḋ no.in.l.fi.ff.qḋ metus cauſa . per

Cy.⁊ Bal.in.l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba.⁊ ꝑ canoni
ſtas.extra de ſponſa.in.c.is q fidem.⁊ in.c.quanto.ex
tra de p̄ſumptio.⁊ plene in Specu.de preſumptio.
¶ Opp. ab extra ꝙ immo ſi vaſallus ſemel ē conui
ctus de mēdatio ꝙ nō poſſit amplius vti bn̄ficio de-
fenſionis:q: ꝑ mēdatiū euacuant̄ bn̄ficia ⁊ tollunt̄ vt
ꝓbat̄ in.l.ſꝫ ſi dubitet̄.i.§.i.ff.de fideiuſſo.So.hic mē
datiū ⁊ veritas pn̄t ſimul ſtare ꝯſiderata diuerſitate
tpis:nā dicebat vaſallus eē feudū rectū:quo caſu licet
fuiſſꝫ feu.guardie ⁊ hoc negaſſet:tn̄ ꝯſiderata verita
te pn̄ti admittit̄ ad ꝓbādū:q: iſta pn̄t ſimul ſtare ꝙ
fuerit feu.guardie:⁊ tūc ſit rectū vn̄ negatio non fuit
falſa.Sed in ꝯrio fuit negatio prorſus falſa ⁊ nō p̄t
ſaluari:⁊ aliqḋ tp̄s merito tūc ꝑ negationē falſam ꝑ
dit̄ bn̄ficiū.ſimile videmus in.l.cū de indebito.ff.ḋ ꝓ
ba.⁊ p̄dicta preſtant argumentū ad qōnē de eo q ne
gauit ſe occidiſſe ꝙ ꝯuictus poſſit ꝓbare ꝙ ad ſuā de
fenſionem fecit:qm̄ negādo ſe occidiſſe ītelligit̄ nega
re eo mō quo ꝓponit̄.ſ.vt puniatur ⁊ ſic nō eſt ſibi ꝯ
rius ſm̄ An.de yſer.⁊ Bal.facit infra de pace tenen.
in.§.i.Quid aūt ſi a principio qs ſimpl'r cōfitet̄ ſe fe
ciſſe homicidiū ⁊ poſtea vult īterp̄tari ſuam cōfeſſio
nem ⁊ dicere ꝙ fecit ad ſui defenſionez: an poſſit dic
vt habet̄ in.l.ornamentorum.ff.de auro ⁊ argen.lega.
⁊ ꝑ canoniſtas in.c.cū dilecti.extra de accu. ¶ Vltio
ad materiam huius.§.vide quod dixi.s̄.ḋ feu.guar.in
.§.fi.in vltima oppo.⁊ in remiſſionibus quas ibidem
in fi.adduxi.⁊.j.ſi ḋ feu.vaſal.fue.interpella . in vltima
oppo.⁊ in.c.vaſallus.el primo.j.ſi de feu.fue.contro.⁊
in remiſſionibus ibidem adductis:⁊ quod dicam ſta
tim in.§.ſequen.⁊ in Specu.de loca.in.§.nunc aliqua.
verſi.lxv. Jaco.

Similiter ſi aliquis. Iſte.§. dicit ꝑ
oia idē qḋ dixit.§.p̄cedēs.quātū ad ſuam ḋciſionem
eo excepto ꝙ in.§.p̄cedenti.dn̄s dicebat ſe dediſſe rē
per feu.guar.hic v̄o dicebat ſe dediſſe loco pignoris .
Et in ſumma hoc vult.poſſidens rem tanq̄ꝫ feudalem
tenet̄ illam reſtituere domino ꝓbanti ſe illam loco pi
gnoris dediſſe niſi ipſe poſſidens probauerit ſe p⁹ di
ctam pignorationē recepiſſe dictā rem noīe feudi.vbi
vero dominus nihil ꝓbat ſtabitur ſacramento dicti
vaſalli poſſidentis.h.d.¶ In tex.ibi:aliam rē: ſubau-
di tanq̄ꝫ feu.Ibi ille.ſ.p̄dictus poſſidēs . Ibi pro feu.
ſcilicet recto qḋ nō poteſt auferri ſine culpa:vt dixi.s̄.
in.§.p̄cedenti.Ibi ſupradicto modo.ſ.per pares cur-
tis vel breue teſtatū:vt dictū eſt in.§.p̄cedēti. ⁊ ſic hꝫ
relationem ad veram probationem . Sed intelligas
nihilominus ꝙ poterit ēt ꝓbare p̄ſumptiue: vt ſi poſ
ſedit dictā rē ꝑ ſpaciū.xxx.an.tanq̄ꝫ feudalē.⁊ dn̄s ab
eo ſeruitia recepit tanq̄ꝫ a vaſallo:vt.j.ḋ feu.da. inicē
legis cō.in.c.fi.ſm̄ An.de yſer.Ibi defenſio.i.dirimet̄
dicta ꝯtro.ꝑ ſacramētū ipſius vaſalli ſe defendentis
⁊ poſſidentis:vt dixi in.§.precedenti.Et intelligas ꝙ
poſſideat ad minus ꝑ annum ſm̄ And.de yſer.ꝑ tex.
in.c.fi.in fi.j.ſi ḋ iueſti.iter do.⁊ vaſal.lis oriat̄. ¶ No
ta ꝙ onus ꝓbandi icumbit dn̄o volēti vēdicare feu.
tanq̄ꝫ pignus a vaſallo poſſidēte illud tanq̄ꝫ feudum
quo caſu aut ꝓbabit ſuā itentionē ⁊ tunc vaſallus re
ſtituere tenet̄ niſi ecōuerſo ipſe vaſallus ꝓbaret ſuam
exceptionē ꝑ poſterius vt hic.⁊ in.l.ſi qdem.C. de ex
ceptio.⁊ in.l.officium.ff.de rei vendi.⁊ in.l.ꝑemptori
as.C.ſn̄iam reſcindi nō poſ.Aut dominus nihil ꝓba
uit ⁊ tunc vaſallus debet abſolui mediante ſuo iura-
mento:vt hic ⁊ ſupra in.§.precedēti.vbi late dixi ī no
tabilibus que hic reperi poſſent.¶ Opp.ab extra cō
tra iſtū tex.ꝙ imo in caſu noſtro non incūbat domīo
onus ꝓbandi:ſed ipſi vaſallo.vt ꝓbatur.j. de conten.
inter do.⁊ vaſal.de inueſti.in.§.ſimil'r.So.ſm̄ Jac.ḋ
bel.⁊ latius quam ipſe ꝙ aut vaſallus ꝯfitetur ſe acce
Ja.Alua.ſup feu.

pisse pro pignore aliquo tpe: sed tñ dicit se prius vel postea possedisse noie feu. recti: ꝛ tunc ꝓbat vasallus pp ꝓsumptionem que militat ꝯ eum. ꝛ ita loqtur cõtrarium. Aut vasallus negat se aliquo tpe pro pignore accepisse. ꝛ tunc dñs probat vt hic: aut dñs nihil ꝓbat. ꝛ tunc in dubio statur sacro vasalli. vt hic in fi. nisi ipse vasallus esset gastaldus vel officialis dñi: quia tunc staretur sacro dñi. vt i dicto ti. de ꝯten. inter do. ꝛ vasal. in. §. hoc ita. ꝛ. §. ꝺ feu. guar. in. §. i. ¶ Quero an super hac cã pignoris ꝛ ꝯñr super fructibus ꝛ vsuris prouenientibus ex dicto pignore poterit iudex secularis cognoscere ꝛ videtur prima fronte dicenduꝫ ꝙ nõ cum cã vsuraria spectet ad iudicem ecclesiasticum. vt in. c. cum tu. extra ꝺ vsuris. ꝛ in. c. nouit. extra de iudi. ꝛ in. c. cum sit generale. extra de foro cõpetẽ. Sed his non obstantibus dicas ꝯrium ſm Bal. vꝫ ꝙ iudex secularis põt cognoscere de pignoribus qñ cã vsuraꝝ accidit actõi pignoraticie. l. ticia. ff. ꝺ solu. sed secus si principalr ꝛ de per se moueatur qõ vsuraria: qꝛ tũc iudicis ecclesiastici est cognitio: vt in cõtrarijs. ꝛ in de. dispendiosam. de iudicijs. ꝛ in. c. i. ꝺ vsur. per doc. ¶ Ultimo ad mãm pñtem videas in. d. §. similiter. j. de ꝯtẽ. inter do. ꝛ vasal. ꝛ plura que dixi. j. de feu. dato inuicem legis cõ. in. c. fi. ꝛ. §. in. §. ꝓcedenti. ꝛ qꝺ late dixi si de feu. fue. ꝯtro. in. c. si qs per triginta. in vltimo notabili. ꝛ per Jaco. ardiz. in ti. de ꝯtẽ. feu. sub rubricella. an ius gastaldie possit prescribi.

Si quis de manso.

Supra ꝓxime ꝺclarauit ꝯtro. que erat inter do. ꝛ vasal. an res possessa p vasal. essꝫ loco feudi vel pignoris. Hic vͦ ꝺclarat aliã ꝯtro. vꝫ an incremẽtum accedẽs rei infeudate censeatur feu. vel nõ. ¶ Et diuidit in tres partes. In prima ponit simplr formam inuestiture. In ꝫa ponit allegationem vasalli. In tertia ponit determinationem faciendo tria mẽbra. Scõa ibi. ꝛ dixit. Tertia ibi si dominus. ¶ Casus. Si ꝯtẽtio sit inter do. ꝛ vasal. ꝺ incremẽto feu. ꝛ dñs in loco feudi reseruauit sibi aliquid tunc vasallus dꝫ ꝓbare se inuestitum de tali incremẽto. Idem dicendum si dñs nihil sibi reseruauit: ꝫ tñ vasallus non est in posſione incrementi: si vͦ esset in posſione: tũc stabitur eius sacro absqꝫ alia probatione. h. d. ¶ In tex. ibi: de mãso. Est enim mãsus * tanta quãtitas terre q̃ sufficit duobus bobus ad laborãdũ: vt no. gl. i. c. i. extra de cẽsibus. ꝛ ẽ vulgare italicorum: vt ibi no. vel etiam potest dici mãsus tãta terra: vnde vnus rusticus cum sua familia possit sustentari: vt no. gl. xxiij. q. fi. c. scõm. Et dr mansus a manendo: qꝛ in eo manent hoies ſm Bal. Hinc posset colligi quare interdum appellẽtur hoies de mansata de quibus supra in ꝓambulis libri sub qõne. vij. Ibi accepit subaudi ꝛ postea creuit mãsus ꝛ dubitatur ad queꝫ specter tale incremẽtum: qñ vasallus dicit ꝙ totum incrementum spectat ad ipsum: vt seqtur. Ibi dixerit scilicet ipse vasallus. Ibi omne incrementũ. intelligũt qdam istum tex. ꝺ omni incremẽto siue latẽs siue apparens: qm̃ qui omne dicit nihil excipit. l. a procuratore. C. mãdati. qꝺ an sit vͦum dicam in gl. Quid aũt sit incremẽtum. uide insti. de reꝝ diui. in. §. preterea. Ibi pertineat. i. pertinet ꝺbeat: sed dñs negabat. Ibi per inuestituram. i. occasione ipsius inuestiture. Ibi i ipsa curte. i. in loco in quo mansus: ut qꝛ forte sibi reseruauit ius eundi ad alia loca sua uel aliqd aliud ꝫ An. ꝺ yser. ꝛ Nico. de neapo. Quãdo autem quis intelligatur habere in curte vel extra curtem declara p ea que habent in ti. seq. in. §. pen. ꝛ fi. Ibi breue testatuꝫ qd ista significent dixi supra in prin. huius ti. i euidentialibus. Ibi probare scilicet se inuestitum de tali incremento. Ibi retinuit subaudias neqꝫ ipse vasallus est in possessione talis incremẽti. Ibi obtinebat subaudi ꝓbãdo legitime: vt supra dictum ẽ se inuestitum de tali incremẽto. Ibi probare. s. ꝓdicto mõ. ꝫ stabit solo eius simplici iuramẽto vt seqtur. ¶ No. ex hoc tex. cũ gl. i. tres casus: qꝛ iterdũ dominus reseruat sibi in loco aliqd vbi ẽ in feudũ ꝛ tũc incremẽtũ non accrescit vasallo nisi ꝓbet hoc eẽ cautũ i inuestitura. Interdũ dñs nihil sibi reseruat ꝛ tũc subdistingue: quia aut dñs ẽ in possessione incremẽti ꝛ nõ vasallus ꝛ eodẽ mõ nõ accrescit vasallo nisi ꝓbauerit vt supra dcm̃ est. Interdũ nihil sibi reseruauit sed vasallus ẽ in possessione incrementi. ꝛ tunc accrescit vasallo dũmõ iuret ad se spectare. ꝛ hoc voluit ẽt dicta gl. i. hic posita que p hoc est expedita. Qualiter aũt debeat ꝛ possit probari incrementum vnitum ꝛ quantum sit no. glo. insti. de reꝝ diui. in. §. plane. facit quod not. in. l. semel. C. ꝺ re mili. li. xij. ¶ No. ꝙ reseruatio partis facta p dominum in re sua translata in aliũ ꝓdest sibi vt presumatur velle retinere ius circa incrementa ꝛ accessiones ad rẽ ꝛ sensit gl. fi. hic posita. cõcordat in si. ꝺ. ti. seq. in fi. cũ ibi no. Et est ratio qꝛ nõ vr totaliter ꝛ integre voluisse totum ius suum dare: ꝛ hoc constat. secꝰ autẽ vbi constaret dñm voluisse dare totam rem quoniam tunc exceptuando aliqd vr sibi ꝓudicare ꝛ nocere. l. qsqs. C. ꝺ dona. vbi si reseruo mihi vsumfructũ in re donata videor ex hoc transferre possessionẽ. Constat. n. ꝺ mente dantis circa rẽ totalem: ꝛ ideo ipsa totalitas remanet firma ꝛ valida ꝫ exceptuatio sola intelligit adempta. l. plane in prin. ff. de le. i. ꝛ. ff. de adimen. lega. l. legata inutiliter ſm And. de yser. Quando aũt exceptuatio adaugeat cõcessionẽ vel exceptionẽ. dic vt in. l. quesitũ in. §. idẽ rñdit. de domo istructa ff. de fun. instru. ꝛ instrumẽ. leg. ꝛ in. l. ꝫ qd in. §. ꝓprietatis. ff. de vsufr. ¶ Op. cum gl. ij. ꝙ immo nõ debeamus facere istã differentiam vtrum dñs sibi pteꝫ reseruauit vel non: sed solum considerare an incremẽtũ sit latens ꝛ vnitum ipsi feu. vt qꝛ per alluuionem paulatim accreuit ipsi rei feudali: ꝛ tunc tale incremẽtũ sit ipsius vasalli an ipsum incrementum sit patẽs a re feudali: vt quia est nata insula iuxta fundum feudalẽ: ꝛ tũc sit ipsius dñi: sicut in si. distinguimus in vsufructuario. l. itẽ si fundi. §. huic vicinus. ff. ꝺ vsufruc. So. dicit gl. sol. duobꝰ modis: ꝛ prio ꝙ hic loqmur i feu. i quo per talem reseruationem ꝓsumptio est ꝓ dño: vt videatur voluisse sibi retinere ius circa icremẽta: ꝛ iõ talia incrementa spectabunt ad ipm dñm rõne talis reseruationis: nisi ipse vasallus expresse ꝛ legitime ꝓbauerit ꝙ in inuestitura spãliter hoc cautuꝫ fuit ꝙ talia incrementa ad ipsum vasallũ spectarent qꝛ tũc spectarent ad ipsum vasallũ. Secũda solutio est: vt fateamur ꝯrium intelligẽdo istũ tex. ſm illũ ꝛ ſm distictionẽ supradictã: ꝛ hoc voluit tota ista gl. vsqꝫ ad fi. Sꝫ do. An. ꝺ yser. ꝛ Bal. uident tenere primã opi. quãtũ ẽ in casu illius. §. vꝫ ut pp talẽ reseruationẽ oẽ icremẽtum siue latens siue apparẽs sit ꝛ intelligat eẽ ipsius dñi: nisi ꝓbet ꝯrium p uasallũ: ꝛ hoc ꝓbant per istuꝫ tex. in prin. q simplr loqtur de oi incremẽto: unde nec nos distiguere debemus. l. de precio. ff. de publi. ꝛ. ff. ꝺ alea. l. i. eo maxime cum sit lex noua que si aliud noluisset expressisset. l. i. §. pe. C. de cadu. tol. Uerũtñ scõa solutio vr esse magis equa: ꝛ eam sequitur Ja. de belnecab ea ẽt recedit idem And. de yser. dicẽs ꝙ nõ vr sibi absonum equiparare feudatarium vsufructuario presertim cuꝫ plus iur. habeat feudatarius i feudo q̃ vsufructuarius in vsufructu: qꝛ feudũ ad heredẽ transmittit: vt. j. de succes. feu. sed vsufructus morte finit: vt insti. de vsufruc. in. §. finit. Item qꝛ feudatarius hꝫ vtile dñiũ vsufructuarius non. ¶ Quare circa hanc materiã capiẽdo oia mẽbra ꝛ reducẽdo ad vnam distinctioneꝫ vltra alios: dic sic ꝙ interdũ feu. datur ad certum numerũ mensuraruꝫ seu ad certã quãtitatẽ: vt si dixi

a ¶ Est enim mãsus. Adde Bar. in. l. i. in fi. ff. de rebus dubijs.

dixi do tibi in feudū.xx.campos talis tenimenti mei:
ꝛ tūc omne icremētuȝ erit domini ꝛ ñ vasalli.ar. ff.ꝺ
ꝯtrahen.emp.l.ruptilia pola.Naȝ intelligiẜ de.xx.cā
pis terre.que tūc erant.ff.eo.l.in lege.prout videmus
in agris limitatis ad certaȝ mēsuram in qbus nō ha
bet locuȝ ius alluuionis.ff.de flumi.l.ij §.si insula.ff.ꝺ
acqui.re.do.l.i agris.quoniā taxatio ꝛ mēsura termi-
norum impedit accrescētiam:vt.l.iulianus.in.§.si tici
us.ff.de act.emp.cū ibi no.ꝛ hūc articuluȝ sequiẜ An
dre.de yser.ꝛ Bal.Interdū incrementuȝ accedit feu
do anteq̄ȝ illud tradaẜ:ꝛ tūc est dñi ēt si illud ignorā
ter postea tradat.vt.d.l.iulianus.in.§.si ticius.ꝛ insti.
de emp.ꝛ vēdi.in.§.sed ꝛ si post.ꝛ tȝ Bal.hic.Inter
dum cōstat expresse de ꝯuentione partium quid iter
eos agi debeat vȝ inter dñm ꝛ vasal.ꝛ tunc illud dȝ i
ter eos ꝥuari quod iter eos ꝯuenit.vt.j.qd sit inuesti.
in.§.fi.ꝛ.ff.ꝺ pactis dota.l.inter soceꝝ.§.cum inter.ꝛ
hanc ꝯclusionem seqtur Bal.Interdum incrementū
seu accessio aliqua fit feudo per idustriam ꝛ factū va
salli.ꝛ tūc aut illud additamentū est separabile ꝛ per
se subsistēs.vt qꝛ ibi emitur aliqua portio terre ibi cō
tigua ꝛ isto cāu pertinet ad vasallum.Aut est insepa
rabile ꝛ non subsistēs de per se.vt qꝛ acqsiuit ꝥuitutē
aliquā feudo.ꝛ tūc talis accessio pertinet feudo ꝛ nō
ad vasallum.ꝛ hāc ꝯclusionem sequūtur oēs doc.q̄m
casus est.j.ꝺ inuesti.de re alie.fac.in.§.sed ꝯrio. Inter
dum additamentum fit in feudo ex idustria vasalli in
tra rem.vt qꝛ in eo vasallus fabricauit domuȝ vel alꝭ
melioratōes adiecit.ꝛ tūc talia melioramēta spectāt
ad uasallū.ut est cāus.j.hic finitur lex.in.§. si vasallꝰ.ꝛ
probaẜ in.l.fi..C.ꝺ iure emphi.ꝛ hāc ꝯclusionē sequū
tur oēs doc.in.d.§.si uasallus.ꝛ dicatis ut ibi ꝛ Bal.
hic.Interdū incrementum seu additamentum fit feu
do nō per industriam uasalli.sed a cāu ꝛ a fortuna ꝑ
ut ꝛ de quo loqtur iste.§.ꝛ tūc distingue ꝭm Jac. de
bel.qꝛ aut dominus inuestiuit cū omni incremento:ꝛ
tūc si incrementū est latēs ꝛ ptinet ad vasal.ꝛ ad feu
dum.aut apparens:ꝛ tūc ad dñm:vt dicta.l.itē si fun
di.in.§.huic.aut est dubium:ꝛ tūc aut dominus aliqd
sibi reseruauit quo casu si incrementum est latens de
bet pertinere ad vasallum.Si apparens:ꝛ tūc ad do-
minuȝ vt in hoc tex.in p̄n.ꝛ in.d.§.huic.Aut sibi nihil
reseruauit ꝛ tūc si dominus est i possessione dȝ specta
re ad ipm nisi vasallus ecōtra ꝓbaret legitime ad ip
sum debere spectare virtute iuestiture qꝛ tūc eēt vasal
li.vt in hoc.§.i.v̄. ſȝ si dominus. Si vero vasallus ē in
possessione ꝛ tunc spectabit ad ipm vasallum dūmo-
do per sacramentū affirmet ad ipm spectare vt in.§.i
fi.Interdū dubitaẜ an illud qꝺ accedit sit accessoriuȝ
ad principale ꝛ ꝺbeat regulari ꝭm naturā principalis
ꝛ ista nō est materia nostra sed dic vt in.l.cū pricipa-
lis.ff.de regu.iuris.cū ibi no.ꝛ p doc.in.l. non dubiuȝ
.C.de legibus.ꝛ per canonistas in.c.accessoriū. ꝺ reg.
iuris..li.vi.Interdū dubitaẜ an vna pars trahat ad se
aliam ꝛ dic vt in.l.si emp.in prin.ff.de ꝯtrahen. emp.
ꝛ dixi supra eo.in.§.cum aūt.vbi uideas.Interduȝ du
bitaẜ quādo illud quod accedit inducit cōionem cuȝ
alio ꝛ una pars vult eligere totum ꝛ soluere extima-
tionē alteri parti possit:ꝛ de hoc dic vt in.l.sancimꝰ.i
.§.ne autē.C.de dona.Interdū dubitaẜ ad quem spe-
ctare ꝺbeat illꝺ qꝺ accedit rei aliene plātādo vꝭ edifi
cādo:ꝛ ꝺ hoc dic vt insti.de rerū diuisi.in.§.cū in suo
vsq̄ȝ ad.§.littere.Interdū dubitatur si scriptura acce-
dit carte aliene vel pictura aliene tabule ad quem spe
ctare debeat:ꝛ de hoc dic vt in.d.§.littere.ꝛ in.§.seq.
ꝛ hoc modo habes totaȝ materiā. ¶ Opp.ab extra
cōtra fi.huius littere que facit vim in possessione:duȝ
vult ꝙ ex eo qꝺ uasallus possidet ꝙ steẜ suo sacramē
to ꝛc.Sed ꝯ̄ qꝛ ex possessione nō dȝ insurgere proba
tio ꝯcessionis nec acqsitiōis dñij.l.nō hoc.C.vnde co
gnati.So.illud ē uerū nisi ius p̄sumat ꝑ possessione:
nā possessio ē multū fauorabilis:ut no.gl.j.de ꝯtro. in
ter do.ꝛ uasal.ꝺ inuesti.in prin.ꝭm Bal.facit qꝺ no.
in.c.lȝ cām.extra de ꝓba.¶ Quero ab extra dñs qui
dam infeudauit mihi castrū reseruatis sibi qbusdam
uasallis.postea illud castrū multū ampliatū est homi
nibus tam prouenientibus de familijs istorum vasal.
q̄ȝ aliorū dubitaẜ ad quē spectare dȝ tale incremētū:
ꝛ dicit Bal.ꝙ iste familie que creuerunt succedunt i
locum antiquoꝝ suoꝝ:nā ex dictis vasallis prouenię
tes spectabūt ad dominū alias secus.ar.C.de agri. ꝛ
censi.l.cum scimus.ꝛ.l.possessionē.C.cōi vtriusq̄ȝ iud.
ꝛ.ff.loca.l.sed ꝛ addes.in.§.si qs ad mulierē. Utruȝ
autē cōcesso castro videaẜ cōcessa iurisdictio. ꝛ de si
milibus questionibus dixi.j.de capi. q curiā vēdi.in.c.
i.¶ Quero qd si ad istud incrementū ꝙ remanet do
mino:vt qꝛ isula nata ē nō pōt dñs ire nisi p loca feu
di vel si potest vadit cū magno incōmodo: qꝛ paria
sunt.ff.ꝺ verbo.signi.l.nepos ꝓculo.An vasallꝰ tenea
tur dare viam dño ꝛ sine precio:ꝛ dicit an.de iser. ꝙ
sic.ar.ff.si serui.ven.l.ij.§.recte.Nam sicut ꝓuideẜ do
mino de incremēto siue ex ꝓuisione sua siue ex ꝓuisio
ne legali:vt supra dictū est.Ita intelligiẜ sibi esse ꝓui
sum de oibus sine qbus illud icrementū esset sibi inu
tile.ar.in.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.ꝛ.ff.de procur.l.ad
rem.ꝛ.l.ad legatū.Non ob.l.si qs sepulchrū. vbi daẜ
via mediāte p̄cio:qꝛ ibi volens viā ad sepulchruȝ nul
lū habebat ius in loco:vnde volebat viā.Sȝ hic dñs
habebat dñiū directū i feudo i quo petit viā.facit.ff.
de excep.rei iudi.l.ei.Non tñ intelligas ꝙ p qualibȝ
ptē fundi dñs possit sibi petere assignari viā. Sȝ solū
p illū locū vnde minus incōmodū fiat vasallo.ff. ꝺ ser
ui.l.sicui.ꝛ.ff.de serui.vrba.p̄dio.l.fi.Et facit ad p̄di
cta qꝺ dixit Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua.v̄. cxxx.
¶ Quero an pro incremento qꝺ applicaẜ feu.dēat ꝛ
obligatus sit vasallus ad maius seruitiū:ꝛ an. ꝺ iser.
vꝭ sentire ꝙ nō qꝛ cum sint eiusdem nature ꝛ non sit
alia res a feu.vñ debeẜ nisi seruitiū solitū ꝓ ipso feu.fa
cit.d.§.p̄terea.insti.de rerū diuisi.sed bal. vꝭ sentire ꝯ̄
riū.Sȝ ꝺ hac mā dic vt plene no.i.l.si merces i.§.vis
maior.ff.loc. ꝛ i.l.i.ꝛ.ij.C.ꝺ alluuio.ꝛ.C.de iure ēphi.
in.l.i.cum ibi no.per glo.ꝛ doc.ꝛ p canonistas in.c.ꝓ
pter.extra de locato.¶ Quero an pro tali incremen
to reqraẜ noua inuestitura.ꝛ dic ꝙ nō per ea que no.
ꝛ quod ibi dixi.j.per quos fi.inuesti.in.§.sed ꝛ res.ꝛ p
ea q̄ ꝓxime dicta sunt:ꝛ tȝ an.de iser. ¶ Ultimo ad
materiā vide alia que dixi.j.de inuesti.de re.alie. facit
in.d.§.sȝ ꝯrio.ꝛ i remissionibus ibidem adductis. ꝛ.j.
hic finitur lex.in.§.si vasallus.ꝛ in remissionibus quas
ibi adduxi.ꝛ quod statim dicā in.§.sequen. ꝛ qꝺ tan-
gitur per glo.ꝛ doc.in.l.de quibus.ff.de legibus.ꝛ in
dicta.l.item si fundi.in.§.huic vicinus.ff.de vsufruc. ꝛ
per Jaco.ardizo.in titu.de conten. feu. sub rubricella
a fi.in.§.vero ꝯtentio.De materia vero alluuionum[a] in
crementi ꝛ aquaruȝ.ꝛ de infinitis qōnibus que ad p̄
dicta trahuntur:vide plene per Bart.in suo tractatu
tiberiadis seu de alluuionibus.ꝛ per Bald.super ru-
brica.ꝛ in.l.i.q.v.ff.de rerum diuisio.ꝛ quod dixi isra
de capi.qui curiam vendi.in.c.i.ꝛ vide in Specul. de
locato.in.§.nunc aliqua.versi.cxxxi.

a ¶ De mate-
ria vo alluuio
nū.Adde isti.ꝺ
reꝝ diui.in.§.
p̄terea.gl.in.c.
cum.M.ferra
riēsis. de cōsti.
doc.in.c.ex trā
smissa.de p̄scr.

Rursus si aliquis.

Prosequtur māin supra
ꝓxime tactā ꝺ incremēto.s.cui acqratur.Sed differt
a.§.p̄cedenti.quoniā ibi dñs negabat inuestiturā fac-
tā cū incremēto hic vero ꝯfitebaẜ.Et aduertēdū pro
intellectu ꝙ iste.§.hȝ duos casus p̄ncipales. Secūdꝰ
incipit ibi ꝛ si ille ꝛc.Primꝰ casus hȝ duas lec.Secū
dus vero casus nō mutaẜ.Prima lec.est vt intelliga
tur totus iste tex.tam in p̄mo cāu q̄ȝ in scꝺo.In duo-
bus vasallis successiue hoc modo:vȝ vt p̄mus vasallꝰ

qui est inuestitus a dño infeudauerit vasallo scdo idē feud.Scda lec.est q̃ p̃mus casus intelligat̃ tātum in vnico vasallo.Scds vo casus in duobus.Primā lec. vr̃ sensisse glo.hic posita.ꝛ eam secuti sunt An.ð yser. ꝛ Nico.de neapo.Scdam vo lec.seqtur Jaco.ð bel. ꝛ Bal.ꝛ est tenēda q2 est magis tuta a p̃riis.declarabo tñ vtrāqz lec. successiue:vnde ƀm primā lec.i sūma hoc vult.accipiēs inuestiturā feu.cū omni incremento a prio vasallo acquirit sibi quicqd accreuit viuente primo vasallo.secus si accrescat post mortē:q2 tūc acqrit illi ad quem feu.reuertit̃.h.d.¶Et ƀm hāc lec. debes ponere casum in terminis hoc mō.Quidā accepit inuestiturā a p̃mo vasallo ð feudo ipsius primi vasalli cū omni incremēto qd posset in futurū euenire ipsi feu.postea aliqd accreuit ipsi feu.querit̃ ad quē tale icremētū spectet.Et rñdet̃ q̃ si viuēte ipso prio vasallo tale icremētū accrescit q̃ tūc dz spectar̃ ad ipm ƀm vasallū ꝛ hoc vult pria ps.Instat̃ in secūda pte retētis hisdem terminis.qd si tale incrementū accrescit ipsi feu.post mortē p̃mi vasalli:qrit̃ ad quē tūc spectabit. Et rñdet q̃ ad dñz antiqorē seu ad eos ad quos tale feu.reuertitur per mor.ipsi⁹ p̃mi vasalli: ꝛ h̃ vult scda pars. Sed q2 ƀm hanc lec.in primo casu hui⁹ §. p̃supponitur q̃ primus vasal.q recognoscebat feuduz a dño nulla habita mentōe de incremēto possit alteri vasallo scdo dictum feu.infeudare cum omni incremēto:ꝛ hoc est falsum per regulaz que disponit q̃ prim⁹ vasal.non possit suum feu.alteri infeudare: nisi eum eisdem pactis ꝛ conditionibus quibus ipse habz a dño suo:vt.j.de lege cor.in.c.ij.i.§.profecto.Item q2 prim⁹ vasallus non potest conditionem dñi deteriorem facere.vt.j.de inuesti.de re alie.fcā.c.i.§.si vero. Et pro tāto primus casus huius.§.legitur alio modo:vt.s.dixi. ꝛ ƀm hanc scdam lec.hoc dicit in sūma. Accipiens inuestituram cum omni incremento a dño feu. sibi acqrit omne incremētum:si vo iste vasallus inuestiat aliū de eodem feu.ꝛ cū eadem ꝯditione:vt incrementū accedat post mortem p̃mi vasalli spectabit ad dñm vel eos ad quos tale feu.reuersuꝝ est.h.d. ¶Casum In terminis debes sic figurare ƀm hāc lecturā.Quidam marchio comes vel baro seu qdaz alter dñs inuestiuit aliquē de quodā castro vel aliqua alia re cum oi incremento postea accreuit incrementū.ꝛ querit̃ ad quem ptineat:ꝛ rñdet̃ q̃ ad ipm vasallū ꝛ hoc vult pria ps. Sed pone q̃ ipse vasallus eodez mō illud idē feudū alteri infeudauit. ꝛ postea morit̃ an resoluat̃ ius ipsi⁹ secūdi vasalli ꝛ reuertat̃ feu.cum oi incremento ad ipsuz dñm vel ad eos ad quos tale feu.reuersurū ē.ꝛ rñdetur q̃ sic:ꝛ hoc vult scda pars vsqz in finem. ¶In tex.ibi:accepit.s.a primo vasallo ƀm primā lec.vel dic ab ipso dño ƀm lec.scdam que va est. Ibi obueniret: subaudi ꝛ hoc ꝯstat qñ si vteretur in dubium:tunc haberet locum.§.p̃cedens.ƀm Jac.de bel. Ibi viuēte eo scilz primo vasal.ƀm primam lec.qñ alias esset secus si accresceret post mortem ipsius vasalli primi:vt i ho casu.vel dic ꝛ melius ƀm lec.scdam subaudiēdo ꝛ maxime:qñ idem esset si incrementum fieret eo mortuo cū non sit maior rō quare magis eo viuēte q̃ eo mortuo ƀm Jaco.de bel.Ibi ipsius.s.vasalli secūdi q accepit a primo ꝛ hoc ƀm primā lec.vel dic ꝛ meli⁹ ipsius scilicet vasalli primi q inuestiturā accepit a dño.Ibi ꝛ si ille.Iste est secūdus casus q nō variat̃: quoniam ƀz vtranqz lectionē loquit̃ in duobus vasallis q habent inuestiturā a dño cū oi incremento.Ibi fecit.s. secūdo vasallo eodem modo.Ibi sine herede.i.sine filio: vt.j. de feu. al̃.in.§.ꝛ sic clientulus.Ibi decesserit.s.ipse primus vasallus.Ibi ad eum.s.dominum antiquiorem. Ibi ad aliū puta vel hr̃dem domini ƀm Ja.de bel.vel intellige agnatum vasalli qui in dicto feu.succedit: q2 feudum erat paternuz ƀm Andre.de yser.ꝛ vtraqz expositio est bona.¶No. ex isto tex.coniuncta glo. in prin.q̃ resoluto iure datoris resoluit̃ ius acceptoris cōcordat.j.titu.i.in.§.rursus.l.lex vectigali.ff.de pigno.l. i.C.si pignus pigno.da.sit quod intelligas ƀm Bal. in eo iure qd hz dependentiam successiuam a iure dantis:non autem in eo iure quod primo instanti fuit pfectum ꝛ non dependet amplius a iure dantis .l. post contractum.ff.de dona.ꝛ.ff.de dona.inter vir ꝛ vxo. l.donationes.ꝛ.ff.ð pigno.l. si superatus. Verumtamen circa hunc articulum in materia feudali sic lati⁹ distinguas ƀm Jaco.de belui.ꝛ clarius q2 aut qs acqsiuit ius feudale a primo vasallo ex titulo feudi.aut ex titulo alterius contractus:primo casu dic q̃ regulariter resoluto iur̃ datoris resoluitur ius acceptoris siue dator amittat ius suum morte siue refutatione vl̃ culpa.vt hic ꝛ.j.ti.in.§.rursus. Fallit ista regula quando vasallus seruus vellet recognoscere dictum feu. a domino primo ꝛ sibi seruire ꝛ iuramentum prestare:quo casu nō resolueret̃ ius istius secūdi vasalli acceptoris: lz ius primi vasalli datoris resolutuz essz: vt.j.qualiter feu.olim alie.po.in.§.i. Quod intelligas verum nisi ista infeudatio fcā huic ho vasallo fuisset facta in fraudem:q2 tunc oino resolueret̃.vt.j.per quos fi.inuesti.in §.sed si res.ꝛ qd ibi dixi.Ad hoc eni vt sit valida requirit̃ q̃ sit facta sincere ꝛ bona fide ꝛ sine fraude: vt ibi no.ꝛ late dixi in.§.p̃terea.j.de capi.cora.Item fallit ꝛ scdo ista regula vbi prim⁹ vasal.infeudasset primo agnato qui sibi successurus esset:q2 tūc similiter ñ resolueret̃ ius istius scdi vasalli acceptoris: vt.j.ð alie. feu.pa.in pri.ꝛ.j.de feu.alie in.§.si clientulus.qd itelligas verū nisi prim⁹ vasallus priuandus venire p culpam cōmissam in p̃sonam dñi:q2 tūc resolueretur ius ipsius feu.scdi vasal.ꝛ applicaret̃ dño: vt ifra que fuit p̃ma cā bñfi.amit.in.§.fi.ꝛ qd ibi late dixi cōclusionibus.ꝛ infra an ille qui interfe.fra.dñi.c.i.in.fi. ¶Secūdo casu p̃ncipali quando primus vasallus trāstulit ius suum in aliū ex alio ti.quam feudali. ꝛ tunc subdistingue quoniā aut talis cōtractus fuit celebratus cum volūtate domini:ꝛ tūc q̃q̃ sit resolutū ius primi datoris:nō intelligit̃ resolutū ius scdi acceptoris:vt i .d. §.ꝛ si clientulus. Si vero talis cōtractus celebratus sit sine voluntate dñi vel ipso ignorante:ꝛ tūc aut talis cōtractus est licit⁹: quo casu p̃cedit regula vt resoluto iure datoris: intelligatur resolutū ius acceptoris vt hic.ꝛ in.d.§.rursus.infra titu.primo.Aut talis cōtractus est illicitus:ꝛ isto casu non resolui intelligit̃:sz potius nō valet qd factū est:vt infra ð alie feu. in pn. ꝛ infra ti.pxi.in fin.ꝛ plene per Jaco.ardizo. in summa.carta.iiij.sub rubricella an resoluto iur̃ datoris ꝛc. ¶Postremo i alia mā nō feudali: an ꝛ qñ habeat locū dicta regula ꝛ qñ non dic:vt in. d.l.i.ꝛ.ij.C.si pignus pignori da.sit.ꝛ in.d.l.lex vectigali.ff.de pigno. ꝛ.ff.de minor.l.in cause.§.fin.cuz.l.sequen.ꝛ plene per Jaco.butri.in.l.grece.§.cuz pigno.ff.ð pigno.¶Nota subsequenter ex isto tex.q̃ vasal.pōt feu. suum alteri ifeudare.vt hic ꝛ infra si de feu.fue.ptro.i.c.beneficiū.quod itelligas etiā sine pmissu domini: dūmō bonafide ꝛ sincere ꝛ sine fraude:ꝛ hoc facit:ꝛ dūmō infeudet equali prout ipse est:ꝛ sub eisdem modis ꝛ cōditōibus quibus ipse hz:vt plene no.p gl.ꝛ ibi scripsi. infra de capi.cora.in.§.preterea.Neqz est istud hodie correctū sed imo pmissum:vt dixi.j.de p̃hi.feu.alie. p fede.in.§.calidis.ꝛ in.§.illud.ꝛ ibi no.ꝛ in.d.c. beneficiū.Intelligas tamen q̃ non preiudicabit agnatis successuris nisi eo viuēte:vt tenui.j.per quos fiet iuesti.in §.i.ꝛ fi.¶Quero cū glo.in versi.sed queritur.an ipe seruus vasallus q accepit feudum a primo vasallo possit cōpelli p dñm antiquiorem ad sibi seruiendum.Et respondet gl.q̃ non:ƀm iura antiqua:vt.j.qualiter oliz po.feu.alie.in.§.i.Sed ƀm iura hodierna innuit q̃ sic

per eo

per ea q̄ habenť in.§.illud.ĩ.de probi.feu.alie.p fede.l3 glo.ista nihil alleget vsq3 ad fi.Sed in hac q̄one dicit Ja.d̄ bel.ꝙ nec olim nec hodie poterit cogi iste suus vasal.ad seruiẽdum dño.primo per regulam que dicit ꝙ vasal.vasalli mei ᵃ non est meus vasal.vt no.in.l. d̄ accessiõibus.ff.de diuer.ꝛ temp.prescrip.ꝛ.ff.de v.sig. in.l.modestinus.nisi iste seruus vasal. vellet recognoscere a primo dño sincere ꝛ bona fide ꝛ sine fraude p ea que dicta sunt supra per dictum.c.i.i.§.i. qualr oli3 feu.po.alie.Sed dñs Bal.dicit ꝙ imo prior dñs poterit cõpelleř ₰m vasal.p subtractionẽ feudi si sibi nõ seruiať iuxta no.in.§.adeo.insti.de loca. ꝛ ꝯdu. Item q2 pôt deuenire ad ipm ₰m vasal. i subsidiũ tanq̄ cõtra debitorẽ debitoris : iuxta no.in.l.pro h̄rde.in.§.si qd tñ.ff.de acqui.here.Et hanc opi.puto equiorem ꝛ eam ꝯfirmo per tex.ĩ.de lege cor.in.c.ij.in.§.sifr.ꝛ.ĩ.de ꝓbi.feu.alie.in.d.§.illud.ꝛ in.d.c.bñficium.facit quod dixit Ja.ardi.in sũma in ti.qui.mo.feu.acqui. in rubricella eodem pacto vasallus det in feudum ꝛc. ¶ De modo vero cõpellendi ꝛ qua actione.vide qd̄ scripsi.ĩ. que fuit prima cã bñfi.amit.in.§.sed nec alia.Utrum aũt vasal.vasalli mei intelligatur vasal.meus: dic vt i locis.ŝ.allegatis.sed an hõ hoīs mei sit hõ meus:dic vt in Spe.de feu.in.§.qm̄.v̄.xiiij.ꝛ per Roffr. in libellis pte octaua.sub rubrica de originarijs colonis. ꝛ in auc.antiqua.C.de infanti.expositis. Sed qd si vasal. h3 duos dños ᵇ a quo t3 diuersa feuda ꝛ hñt guerra3 adinuicem quem teneatur adiuuare:dic per Bal.i.l. i.§.ne aũt.C.de cadu.tol.ꝛ dixi in.§.illud. de ꝓbi.feu. alie.per fe.ꝛ.ĩ.hic finitur lex in fi. ¶ Op.ab extra ꝯtra istum tex.ꝛ ꝯ ea que supra dicta sunt ꝙ nõ possint stare:qm̄ si primus feudatarius infeudat alteri nullũ ius sibi remanet:qm̄ illud ius vtile quod habebat transtulit in alium.ergo sibi nihil remansit.vt no. in.l. ex asse ff.ad treb.ꝛ per ꝯñs non pôt dici ꝙ amplius resoluať ius suũ:q2 resolutio ꝛ priuatõ presupponit habitũ.l.remittit.ff.de iureiu.So.₰m Bal. dic ꝙ imo remanẽt reliquie ꝛ iura fruitioꝝ:vt no. i.c.ij.extra de exces.pla. vnde dñs quodãmodo dici pôt.vt.ff.de here.insti.l.talem.§.fi.ꝛ qd̄ no.in.d.§.adeo.insti.loca.facit qd̄ dixi.ĩ. de inuesti.d̄ re alie.fcã in.§.rei aũt. ¶ Quero ab extra qd si scđs vasallus acquisiuit aliquid ad feudũ non p viã incrementi:sed per viam prescriptionis:q2 ta3 primus vasallus q̄ scđs fuerunt inuestiti de re aliena: an istud tale incrementum seu augmentum factum per p̄scriptõem remaneat apud ₰m vasal.resoluto iur̃ pmi. ꝛ dicit Bal.ꝙ d3 spectare ad eum ad quem ðuoluiť principale per no.in.l.indebiti iuxta fi.ff.de ꝯdi. inde. Et ẽ ratio q2 ista p̄scriptio accessoria causať a prio ti. l.si alienam.ꝛ.l.qui aliena3.ff.de dona.cã mortis.Secus aũt dicit ipse si iste secundus vasallus prescripsiss3 vltra terminos cõcessionis ex quadam ignorantia facti absq3 aliquo ti.auctoris:q2 forte tũc esset dicendu3 ꝙ illud non resoluatur per resolutionem auctoris sed remanere debeat penes ipsum prescribentem.ar.ff.ad treb.l.debitor.§.fi. ¶ Quero dñs concessit quodda3 suũ territoriu3 in feudũ duobus pro diuiso: modo vnᵘˢ per iustum errorem prescripsit fines alterius vtru3 coprescribente mortuo sine h̄rde debeat ista portio prescripta reuerti ad dñm vel ad cõuasallũ.Et dicit bal. ꝙ ad dñm qm̄ d3 consolidari ꝓprietati nõ aũt accrescere alteri:vt.ff.q.mo.vsufr.amit.l.si cũ ãnos. facit.l. fi.C.de remis.pig. ¶ Ultio ad mãm p̄ñte vide aliam que dixi.ĩ.p quos fiet inuesti.in.§.i.ĩ.si de feu.fue. contro.in.d.c.beneficiũ.ꝛ in copiosis remissiõibus quas i dictis tribus locis adduxi.De materia aũt incrementi plene dixi.ŝ.in.§.precedẽti. Ja.de alua.

¶ Quibus modis feu.amittatur. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice p3 ex prin.tex.ad titulũ primũ huius libri.ꝛ hoc iõ q2 ₰m compilationẽ oberti de orto nõ erat aliqua alia rubrica itermedia dictã primã rubricã ꝛ istã.vnde merito ipse obertus taliter se ꝯtinuabat:vt p3 hic in prin.littere.S3 cũ postea p glosatores superuenientes fuerint addite ꝛ interserte rubrice precedẽtes ꝓut late dixi.ŝ.de feu.guar.super rubrica.iõ pt hec rubrica ꝯtinuari ad ꝓxime p̄cedẽtem nedũ supra dicto mõ posito hic i tex.habẽdo respectũ ad oẽs titulos supiores i qbus declaratũ est qualiter feuda acqranť aut retineanť. verũtñ q2 in ti.p̄cedenti principaliter tractatũ est de retentione ipsorum feu.p cedente ex controuersia inuestiture. Jccirco nunc transitum facit vt ostendat hic priuationem ipsorum feu. ꝛ qualiter ipsa feuda amittanť:qm̄ oẽ quod retinetur ꝛ ligatu3 est potest dissolui:vt in auc.de nup.in.§.i.nec q̄ iste titulus supfluit p aliũ ti.ĩ.hic pôt esse ti. q.mo. feu.amit.vt ibi dixi super rubrica. Jaco.

Uia supra. Diuidiť i duas ptes vsq3 ad.§.item si fidelis. quonia3 in prima ponit suam ꝯtinuatione3 ad supiora.In secũda ponit vnum casũ amittẽdi. Secũda ibi:si eni. ¶ Casus.Uasallᵘˢ amittit feudu3 si dñm suũ in prelio pugnãtẽ nõ mortuũ neq3 ad mortẽ vulneratũ dereliquerit.h.d. ¶ In tex.ibi: dimiserit subaudias cũ poss3 ipsum adiuuare:vt infra de feu. si ne cul.non amit.in.c.ij.in fin.ꝛ dicam in gl. ibi amittere d3.s.p sniam nõ autẽ ipo iure:vt.ĩ.de probi.feu.alie. p fede.in.§.calidis.vbi glo.tangit. ¶ Nota eqparari iã mortuũ ꝛ vulneratũ ad mortẽ ꝙ intelligas verum respectu dimittendi ipm vulneratũ q pitur9 erat et si non dimitteret.ff.ad legem acql.l.ita vulneratus.in prin.ff.qd̄ vi aut clã.l.si alius.§.est ꝛ alia.Nec extendas h̄ ad alios casus:qm̄ si qs occideret ꝯdẽnatũ vel vulneratũ ad mortẽ puniret ₰m An.de yser. q hoc p bat ex auctoritate sacre scripture.ij.regũ.primo.c.S3 tu ad hoc inducas ea que habenť in.l.ij.C.q testa. facere possunt.ꝛ qd̄ ibi no.per Cy.ꝛ per Bal.in.l.libertas.ff.de statu hominum. Similiter quis nõ pôt puniri de occiso dato ꝙ vulneratus p ip3 non possit euadere ₰m Bal.p.l.qui duos.ff.de manumis.testa. Similiter videmus ꝙ ad mortem vulneratus pôt testamẽtũ facere dũmodo alia reqsita sibi suppetant.l. milites in expeditione.C.de testa.mili.quod secus ẽ iam mortuo.l.i.C.de sacrosan.eccle.facit qd̄ no.ff. ad legẽ acql.in.l.proinde.Nã vbi reperiť ꝙ vulneratus eqparatur mortuo est intelligendũ ex fictione iuris que fictio non est trahenda presertim in statutis vt per doc. in.l.dãni.in.§.sabini.ff.de dam.infec.ꝛ per Bal. in.l. si quis nõ dicam rapere.C.de epis. ꝛ cleri. ¶ Quero cũ gl.an vasallus teneatur adiuuare dñm siue iuste siue iniuste plietur.Et nõ r̄ndet alio mõ nisi ꝙ se remittit ad.c.i.i princi.ĩ. hic finitur lex.deinde cõ.reinci. vbi concluditur ꝙ si est certu3 ꝙ dñs habet iustam guerram:ꝛ tunc teneať eum adiuuare ad offendẽdu3 ꝛ defendendũ:aut est certum ꝙ h3 iniustam. ꝛ tunc ad defensionẽ teneť ipm adiuuare:nõ aũt offensionem: aut dubitatur vtrũ iuste vel iniuste:ꝛ tũc teneať adiuuare in offendendo ꝛ defendendo:q2 in dubio debet parere dño:de quo ibi latius declaraui tam d̄ iure ꝯsuetudinario q̄ ciuili ꝛ canonico ꝛ diuino ꝛ dicatis:vt ibi ¶ Quero subseqũter cum dicta glo.in ver.sed quero ꝛc.quid sit vasallus qui non teneť iuuare dñm iniuste pliantẽ incepit eum iuuare ꝛ postea ipsum ðrelinquat an priuabiť feudo:ꝛ respõdeť arguendo ad partem negatiuã:q2 sufficit si cui vľ in paucis amici laboribus ꝯsulatur.l.tutori.C.de nego.gest.Et hoc voluit

ᵃ ¶ Uasallus vasalli mei.ad de gl.fi.in.c.legitur.lxxxi.di. gl.i v̄bo exñte i cle.i.de fu.iu. Bal.in.c.cum dilecti. de do. ꝛ ꝯtu. Spe.ti. d̄ feu.in.§.i.v̄. lx. Bal.i.l.i.C. cõia de le. doc. in.l. claudius. q po.i pig.ha.

ᵇ ¶ Quid si vasallus hab3 duos dños. Hec qd̄ fac̃ ad filem.q.de aduocato q pmi fit duabᵘˢ ecclesijs pro certo ãnuo stipẽdio: ꝛ ille due eccľe ad iuicẽ litigãt qd iuris. de q̄ q.vide p doc.i c.venientes.d̄ iureiu.Host. i sũma ti.de pbẽ. in.§.cui sit ꝯferendũ. v̄.qd si filr pepigit.doc. in.c.fi.d̄ postu. ꝛ ibi Car.zab. in.l.q. Pau.d̄ cs.in.l. operis ff.loc. Barto. brixiẽsis in .q. dñicalibus .q. lviij.

a ¶ Probatõ p doctos i arte.adð.l.septio mẽse.ff.ð statu ho. Bal.in.l. cõparatiões.C. de fide instr.c. ꝑposuisti.de ꝑba. Fallit vbi rõnes vrgẽtes forẽt in ꝯtriuz. tex. ẽ i.l.labeo ff.de supp.leg. ⁊ idem voluit Pau.ð ca.cõs. clxxxvi. incip. super p̄io du-bio.

b ¶ Seq dñm suuz ad bellũ. Adde an talis tenetur ire suo victu si est po-tẽs.vide p An ge.in.§. si cen tum.ff.de ꝯdi. indeb.

ista gl.vsq ad ṽ.sed istud ⁊c. Et hanc determinatio nem glo.sequitur Jac.de bel.p.d.l.tutori.⁊ per.l.si qs libellos.C.de appel. Idem tenet Andr.de yser.q2 cum peccet iuuando eum iniuste.vt dictũ ẽ.ȷ.hic finitur tex. tanto grauius peccat quãto diuturnius iuuat. extra ð ꝯsue.c.fi.vnde reprehendi dz eo:q2 cepit: non autez ex eo qð destitit a malo:vt.xxij.q.iiij.in malis hoc idẽ te net Bal.nisi iste vasallus qui icepit iuuare pfide agẽ do fuisset cã ꝙ alter nõ iuit qui alias erat iturus adiu uandũ si iste nõ iuisset:q2 tũc iste vasallus teneret do-mino p.l.incõmodato.§.sicut.ff.como.⁊.ff.ð neg.ge. .l.si pupilli.§.videamus. Item dicit An.de iser.si ego nõ erã tuus vasallus ⁊ cepi te iuuare in bello iusto: ⁊ postea te desero ꝙ tenebor tibi ad omne tuũ dãnum pecuniariũ ⁊ interesse per predictũ.§.sicut.ff.de nego. gest.l.nam ⁊ seruus.§.si viuo. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo.vtrum vasal.inhabilis teneatur adiuua re dñm ⁊ si non facit:vt q2 brachijs iam abscissis affu git an priuetur feu. Et dicit gl.per no.per tex.ȷ.de feu. sine cul.non amit.in.c.ij.in fi. Et per rõnem q2 non in tererat dñi vasallum amplius stetisse postq̃ adiuua-re nõ poterat.l.si plures.C.deposi.cum si. ⁊ hoc vult ista gl.vsq ad ṽ.sed consueuit. Quam sequunt̃ doc. ⁊ ꝓbat̃ in.l.si quis in graui.in prin.ff.ad sille.⁊ in.c.fi.in fi.ȷ.de alie.feu.pater.cum his que ibi dixi. Dicit tamẽ Bal.ꝙ si dicatur vasallus posset clamoribus ipm ad iuuare ꝙ dz hoc facere per.l.cum dño.ff. ad sille.⁊ ꝑ dictum tex.in.d.c.in fi.⁊ qð ibi dixi facit.ȷ.que fuit pri ma cã benefi.amit.in.§.sed nec est alia.⁊ qð ibi dixi in primo notabili.⁊ in prima oppositione. ¶ Quero cũ dicta gl.in fi.an vasal.ꝑstando auxiliuz dño suo tenea tur ꝑponere salutem dñi sue ꝑprie saluti. Exempli cã qñ si vult defendere dñm oportet ꝙ ipse vasal.moria tur si vult fugere opz dñm mori. Et rñdet glo. ꝙ si hð est certum dz ꝑeligere potius vitam ꝑpriam nec per dit feu.vt eleganter determinauit hic gl.⁊ alia in.d.c. fi.ȷ.ð alie.feu.pater. lz secus dicamus in seruo respectu dñi.vt in.l.i.ff.ad sille.q2 non est bona equiparatio ð seruo ad vasallum.qñ dñs hz maiorẽ ꝑtãtem in seruo q̃ in vasallo:⁊ hoc voluit ista gl.vsq ad fi. que bñ lo quit̃ ⁊ eam sequunt̃ doc.⁊ ꝓbat̃ in.l.hec demuz.ff. de ope.lib.facit gl.iuris canonici in.c.sicut nobis. de ver. sig.li.vi.de qua qõne dic vt latius dixi in.d.c. ⁊ vide i Spe.in ti.de feu.in ṽ.xvij.⁊c. ¶ Quero ab extra qd si fuga vasalli non nocuit dño:an tunc vasal.puniat̃ ⁊ vi deret̃ primo qð cum non intersit dñi qð eniz sine effe ctu delicti est nõ nocet.C.de seruis fug.l.mãcipia. Sz vẽitas est in ꝯtrarium ꝙ imo puniatur per istam lr̃az que nihil vltra exigit nisi fugam.argu.C.de fur.l.figs seruo.⁊ quod no.per doc.in.l.i.§.i.si ser.testa. lib. esse iussus.ff.de legibus.l.i.⁊ de in ius vocã.l.quãuis. Itẽ q2 dedit alijs malum exẽplum fugiendo.l.cicero.ff.ð penis.⁊ tenet Bal.hð. ¶ Quero quis dicatur morti fere vulneratus dic ꝭm Bal.qð ille qui non põt eua dere ꝭm regulas medicine vl' magna difficultate. Sz ille qui de leui põt curari nõ dr̃ mortifere vulneratus p no.in.l.ab hostibus.§.fi.ff.solu. matri.ff.loca.l.mar cius. Quid autẽ sit vuln⁹ notat Bar.ff. de iniurijs.l. ꝑtor.in fi.C.de edil.actio. ¶ Quero vtrum dñs presu matur mortifere vulnerat⁹ ex eo quod decessit ex tali vulnere non curato dic ꝙ sic ꝭm Bal.per locuz ab ef fectu.C.de iudicijs.l.rem non nouã.§.fi. nisi ex adiun cta culpa infirmi cũ vulnere fuerit sequuta mors vnde ant vulnus fuit preordinatum culpe:⁊ tunc mors dici tur sequuta ex vulnere. Sed si maior fuit culpa:tũc dz sequuta ex culpa.ar.ff.de statu ho.l.querit.ff. de neg. gest.l.siue hereditaria.facit qð no. per Bar.ff. ð dã. infec.in.l.damni infecti.in.§.sabinus. Et iõ dicit Pe. de cer.quẽ sequit̃ Bal.ȷ.que fuit prima cã benefi.amit. in.§.item q.ꝙ vasallus admittat̃ ad ꝓbandum ⁊ ꝙ dñs decessit nõ:q2 vuln⁹ fuit mortale:sed pp mala me dicamẽta ad quod facit qð no.ff.solu.ma.in.l.ab ho stibus.in.§.si vir. Fiet autem talis ꝓbatio p medicos .l.semel.C.de re mili.li.xij. Nã fit probatio p doctos

a in arte [a] .l.i.in princi.cum ibi no.ff.de ven.inspi. ⁊ per Bar.in.l.ij.§.diui.ff.de iure fisci. Et est difficilis ꝓba tio huius negatiue ꝙ vulneratus nõ sit mortu⁹ ex vul nere:⁊ iõ debẽt diligẽter examinari:⁊ si sunt varij in opinionibus diuersis dz iudicari ꝯ percussorem ꝭm Bal.facit qð no.in.c.significasti.extra de homi.⁊ qð habetur per Specu.in ti.de accusa.ver.sed pone.⁊ ibi per Jo.an.de sibibus qõnibus.⁊ facit ad predicta qð eleganter dixit tex.in.c.preterea.extra de cleri.percus. ¶ Quero qd si dñs fuit ita vulnerat⁹ ꝙ nõ poterat euadere tñ post fugã vasalli fuit iterum vulneratus ⁊ ticius mortuus ẽ: an hẽat locũ iste tex.vt vasall⁹ amit tat feudum. Et dicit Bal.ꝙ sic p istũ tex. secus autẽ si tractaremus de pena intrinseca ipsius delicti:q2 tũc vltimum vulnus tolleret primum.vt.ff.ad legem acq. .l.huic scripture. Sed hic tractamus solum ð pena ex trinseca amissiõis feu. vbi sufficit ꝙ dñs sit mortifere vulneratus. ¶ Quero an vasallus teneat̃ sequi dñm

b suum ad bellum [b] ⁊ sibi seruire etiam extra territoriũ ⁊ iurisditõem dñi sui. Et videretur prima fronte dicẽ dum ꝙ non per.l.extra territorium.ff.de iur.om.iudi. In contrarium ðterminat Bal.dicens ꝙ in quocũqz loco est dñs cum exercitu ibi intelligitur esse territori um ⁊ iurisditio ipsius dñi.vt tz Cy.i.l.iij.ff.ð offi.ꝑsi. ⁊ Ja.bu.in.l.cunctos populos.qñ territoriuz dr̃ a po testate terrẽdi sicut districtus dr̃ a distringendo: vt i sti.ð actio.in.§.rursus.⁊ ꝓbatur in cle.ne romani. i.§. sane.ð elec. Naz ⁊ in mari dr̃ districtus haberi ⁊ pos sideri.vt in.c.vbi periculum.ð elec.li.vi.⁊ in auc.nouo iure.C.ð seruis fug. Intellige tñ predicta ꝓcedere qñ bellum esset iustum.vt.s̃.dictum est:vt q2 dñs facit ꝓ defensione sua.vt probatur.xxiij.q.ij.dñs.⁊.ȷ. de noua for.fide.circa medium in ṽ.⁊ si sciuero. vbi non distin guitur locus in quo seruire ðbeat sed indistincte dicit ꝙ vasallus prestare dz suum auxiliuz ⁊c. ⁊ ita tz An. de yser.subiungẽs ꝙ multomagis hoc dicendum est qñ inimicus dñi veniret in offensionem dñi ⁊ iniuste ⁊ dñs pro sua ðfensione vellet pugnare extra territo rium ⁊ ꝯsulte ducere suum exercitum ad loca inimici sui vt faciunt boni duces qui potius cupiunt traicere exercitum ad loca hostium q̃ bellare i domo vt aios hostiũ ꝯtũdant ⁊ hostes ipsos ab obsidione diuertãt vt fecit Scipio q noluit pugnare in italia cũ Anniba le:sed traxit bellũ ⁊ exercitũ in aphrica: vt retraheret Annibalẽ ab obsidione romana ⁊ italica. Quid aũt si dñs hz guerrã extra territoriũ suũ ⁊ nõ pro ðfensio ne patrie sue:sed vt ð nouo acqrat aliquã terrã vl' ꝓui ciam an tunc vasalli teneant̃ secũ ire in exercitu tali.⁊ dicit idẽ And.de yser.ꝙ si longe extra patriam vellet dñs eos traducere:⁊ tũc non teneant̃ vasalli ire q2 nõ vr̃ fuisse cogitatũ hoc in traditione feudoꝝ. ar.ff.de transa.l.qui cũ tutorib⁹.§.i.⁊ fi.⁊.l.cũ acqliana.⁊.d.c. i.de no.for.fide. Si vero dñs vellet eos traducere pa rum ex ꝑriam:⁊ tũc vr̃ hoc esse tollerabile.ar.ff.ð op. lib.l.ꝙ nisi cũ.l.sequẽ.⁊ ð annuis lega.l. meuia in fi. Sed vbi dñs acqsiuisset extra patriam propriam ẽt in loco remoto aliquã terram vel prouinciam:tũc va-salli bene tenent̃ ire pro illa defensanda vel recuperan da si dñs illã de nouo amitteret:vt probat̃ in.d.c.i.de noua fide.for.in ver.⁊ si ꝯtigerit ⁊c.ꝯiuncta.l. habere vr̃.ff.de verbo.signi.facit dictum.c.i.in prin.ȷ. hic finit̃ lex.facit quod tangit̃ per spec.in ti.de feu.§.qñ . ver. xxiij.⁊ ver.xxij.⁊ quod dixit Ja. ardi.in summa sua in carta.ij.sub rubricella an domino absenti cogantur ser uire.⁊ i ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella an teneatur vasallus seruitiũ offerre dño. Cuius aũt expẽsis an do mini

mini vel ꝓprijs militare dẽat vasallus associando do minum dixi in.d.c.i.de noua for.fide.facit ad p̃dictas q̃ones tex.in.c.antiquatũ.de feu.⁊ beneficijs ⁊c.in capi tulis extraordinarijs. Quando vero vasallus accedit cum exercitu pro suscipienda corona imperij qd iuris habet.j.de pace iura.fir.in fi.⁊ ibi dixi. ¶ Quero quid si duo fratres simul inuestiti sunt ab eodez domino ⁊ vnus deliquit in dñm.alter vero sua ꝓbitate ipsuz defendit nũquid excusat vnus pp alterum.⁊ dicit Bal. ꝙ sic ex coniunctione personarum ⁊ feudi. ar.ff.de libe.lega.l.si is q duos.ff.ad macedo.l. si ita. Eodem modo dicit ipse si aliqua ciuitas ẽ inuestita de aliquo feu.⁊ postea diuisa ẽ ciuitas iter guelfos ⁊ gebelios. ⁊ vna pars ciuitatis cõmittat feloniam in dñm nõ ꝓpterea eoipso cõitas priuabitur q: neutra pars p se est cõitas integra.vnde non põt p alteram partem solam fieri p̃iudicium cõitati per no.in.c.in nostra. ð iureiur.⁊ est casus in.§.cum feu.ð capi. extraordinarijs. facit ad predicta qd̃ dixit specu.in ti.de loca.in.§.nũc aliqua.ver.li. ¶ Quero qd si vasallus reliquit dñz re vera mortifere vulneratum:sed credens dñm non eẽ sic vulneratum dimisit eum an priuabitur feudo dic ꝙ non ƀm Bal.q: licet error aliquando excuset tñ ñ auget delictum.l.res.ff.de cri.expi.here.⁊ de fur.l.inter omnes §.recte. ¶ Ultimo ad p̃ñtẽ materiã adducas alia que dixi.j.que fu.prima cã be.amit.in.§. item qui dominum.⁊ videas in pluribus ac copiosis remissionibus quas ibi ad plenum collegi.⁊ per Bald. i.l. vt vim.ff.de iusti.⁊ iure.

Item si fidelis cu. Uasall[9] adulterãs vel solicitans adulterare vel turpiter tangens vxorem domini amittit feudũ.Idem dicendũ si concubuerit cũ filia domini aut filia filij aut nuru.Similr̃ cũ sorore domini adhuc manente in domo ipsius dñi.h.d. ¶ In tex. ibi fidelis.i.vasall[9] vt dixi in p̃ambulis libri.Ibi cucurbitauerit.i.per adulteriũ fecerit ipsum cucurbitam ut sequitur in tex.quẽ lombardi appellant argam. Nos vero appellamus becho:⁊ de his no.per gl. ⁊ ibi dixi j.de pace tenen.in.§.i.⁊ hic in gl.in prin. que per hoc est expedita.⁊ est similis tex.j.qui testes sint nec.ad ꝓban.feu.ingra.in.c.i.⁊.j.de vasal.qui contra consti. lo. feu.alie.in.c.i.ibi exercuit.s.attemptando ⁊ laborãdo vt concubat:vt.j.de capi.qui cur.ven.c.iij.quoniam in delictis attrocioribus punitur affectus licet nõ sequat effectus.l.si quis non dicã rapere.C.de epis.⁊ cle.⁊.ff. ad.l.cor.de sicca.l.diuus. ⁊ in glo. hic posita. in sui princ.Ibi luserit puta ponendo manus ad pectus vel ad femur ƀm glos.nec ꝓprie appellari debet ludus in quo est culpa ⁊ vñ crimina oriuntur:vt.l.nã lud[9]. cuz ibi no.ff.ad.l.acquil.⁊ in gl.hic posita: que per hoc ẽ expedita.Ibi nupta filio.i.nuru dñi.vt.j. que fuit p̃ma cã be.amit.in.§. rursus. quod intelligas ẽt si dictus filius suus non esset successibilis in feudo cuz iste tex.nõ faciat istam dr̃iam:sed solum ꝯsideret excessum ⁊ delictum vasalli aduersus dñm ƀm An.de yser. per istum tex.Ibi obtinet.dic ꝙ si tu habes obtinet in numero singulari ꝙ tunc bene stat lr̃a vt capiat solum casuz ꝓxime dictum de sorore dñi quo casu fiẽda est ista distictio an in domo vel extra domum vt ꝓbat.j. que fuit prima cã bene.amit.in.§.rursus.Si v̓o habes in text. obtinent in numero plurali. ⁊ tunc lr̃a male loqueret q: refereret ad oẽs casus precedentes quod est falsuz cum dicta distinctio non fiat nisi solum in sorore.vt.s. dixi.⁊ hoc modo posset v̓ificari glo.hic posita que dixit ꝙ ista verba sunt superflua ⁊ non habenda in tex. que glo.per hoc est expedita.Ibi amittere sed an ipso iure vel per sñiam dixi.s.e.in prin. ¶ No.ꝙ vasallus
a qui ꝯcubuit cum vxore dñi[a] amittit feu. quod intelligas vez siue ea vxore volente:siue inuita.l.i.§.vsqz.ff. ð iniurijs.Item siue viuente dño siue iam mortuo ipa existente ⁊ perseuerãte i viduitate. Secus aũt si trãsiuisset ad scd̃a vota ƀm An.de yser.⁊ Nico.de neap.⁊ ea que habentur in.c.ij.in fi.j.ð feu.sine cul. nõ amit.l. apud celsum.§.aduersus.ff.ð doli excep.⁊ quod no.in .l.fideicõmissum.C.ð fideicom.⁊ in.l.sororẽ.C.ð his q.vt indi.lz Bal.teneat ꝯriuz in vidua vt vasallus cũ ea cõcubendo amittat feudũ.Sed primũ dictũ puto verius.ad qd̃ facit.l.femine in fi.ff.ð senatoribus.⁊.ff. ad munici.l.filij.§.ij.cũ ibi no.vbi aũt vasallus hoc cõmisisset ð volũtate domini tunc non priuaretur. ar. in .l.cum donationis.C.ð transac.⁊ in.d.§.vsqz adeo.

¶ No.ꝙ ratione loci aggrauatur delictum vt hic. ⁊ i.l.aut facta.in pri.⁊ in.§.locus.ff.ð penis.quod patet q: vasallus cõcubens cuz sorore domini in domo domini priuatur feudo.Secus aũt si extra domum:vt.j. que fuit prima causa be.amit.in.§.rursus.Et est ratio q: legislator putauit maiorẽ iniuriam fieri domino i domo sua q̃z ex̃ domũ:vt.ff.ad.l.iul.ð adul.i.l.qd̃ ait. facit quod no.gl.i.in fi.j.in.§.seq.quem trahi ⁊ declaraui i isto.§.quoniã ꝓprie loquitur ⁊ pertinet ad istũ tex.Utrum autez rõne loci varientur iura.dic vt in.l. legas.C.ð legi.⁊.C.de temp.in integrum resti.l.super uacuam. Sed vtrum varientur consuetudines dic vt in.l.ð quibus.ff.de legibus. ¶ No.ex hoc tex.ꝙ maior iniuria afficitur qs ex persona vxoris filie ⁊ nurus q̃z in persona sororis qd̃ pz q: in quocũqz loco adulteret vxor filia vel nur[9] per vasallũ amittit feu.Sec[9] autem si soror habitans extra domũ domini adulteret: q: tũc non amittit.Et est ratio: q: tũc dicta soror nõ est tutione domini vt hic ⁊ dixi in.d.§.rursus.Et ista fuit ratio diuersitatis ⁊ ꝓ tãto dixit An.ð iser.ꝙ iste tex. nõ est trahendus ad uxorem fratris domini .l.si uero.§.ð uiro.ff.so.mat. ¶ Op.cũ gl.prima in v̓. licet in hoc ⁊c.ð superfluitate hui[9] ti.per alios ti.j.hic non põt esse titul[9] qui.mo.feu.ami.⁊.j.in qbus causis feu. amit.⁊ in ti.que fuit prima causa be.amit.In quibus huiusmodi cause ⁊ modi amittendi feuda ð qbus in hoc ti.fit mentio repetũtur iterato i dictis titulis cõtra.§.quib[9].C.ð no.co.compo.ubi nihil ðbet esse sup̃fluũ in iure.So.ista glo.uidet fateri contrariũ dicens ꝙ ð hoc qdam antiqui glosauerũt ꝙ iste titul[9] vacet ⁊ superfluat per illos titulos. Sed tu dic ꝙ imo non sup̃fluit:sed est congrue positus quoniam in illis titulis adducuntur etiam alie cause feudi amittendi vltra istas hic expressas.nam ꝯgruum est repetere materiã antiquam vt aliqd addatur in auc. de equali. do.in.§. his ꝯsequens cum ibi no.prout ẽt in simili fit.j. hic potest esse titul[9] q succes.te.⁊ ibi dixi super rub. ¶ Que
b ro cũ gl.ij.qd si vasallus ꝯxit amicitiam[b] cũ inimicis dñi an ex hoc amittat feuduz.Et rñdet ꝙ sic dicens ꝙ vbicũqz vasallus aliqd facit ex quo possit presumi: vt magis videatur inimicus q̃z amicus ꝙ amittere ðbeat feu.per.l.liberti.C.de inoffi.testa.⁊.l.i.§.cum patronis.ff.de offi.prefe.vrbis.⁊ hoc voluit ista gl. vsqz ad ver.sed si dñs ⁊c.Ex qua glo.elicias duas ꝯclusiones.Prima est ꝙ vasal.per simplicem amicitiam cõtractaz cũ inimico dñi amittat feu.Sed tu dic ꝙ ista ꝯclusio ita simpliciter intellecta non est vera:quoniaz ad eam verificandam reqrũtur duo simul iũcta vz ꝙ ꝯtracta sit amicitia cum inimico dñi. Et ꝙ ista copulatio amicitie sit in perniciem ⁊ dãnum dñi:alias aũt sec[9]: q: sola amicitia ꝯcta non priuat.⁊ ita tz glo.j.hic potest esse titul[9] qbus mo.feu.amit.⁊ ibi late dixi.⁊.j. q̃ fuit prima cã be.amit.in.§. porro in prima q̃one. ⁊ probat per tex.j.q testes sint neces.ad ꝓbandũ feu. ingrati.⁊ per Bald.in.l.i.ff.de rez diui.in q̃one.xli.Et hoc modo possemus etiam saluare istam gl.vt habuerit istũ respectũ per leges quas allegat vt exponam[9] eam dum dixit vel aliter ⁊c.vt exponamus vel pro ⁊:

a ¶ Uasallus q ꝯcubuit cuz vxore dñi. Ad de alex.ð imo. post Paul. de ca.i.l.sororẽ.C. de his q. vt in di. dic h eẽ verũ scieñter: sec[9] si ignorãter ⁊ de materia vide per Jo.an. in addi.spe.in rubr.de aduo.

b ¶ Quid si vasallus ꝯxit amicitiã. Add gl.⁊ Bal.i.l.i. in.§. cũ p̃ron[9] ff.de off.prefe. vr.gl.in.l.liberti.C.de inoff.testa. spe.ti.ð dona.in.§.i. ver. qd si aliqs baro.Jo.de ana. ꝯsi.ij. incip. visis ⁊ ponderatis.ad fi.Old. ꝯsi.lxxi. incip. nũqd xp̃ian[9].

ita saluabat eam Andre. de yser. in dicto .§. pono.
Secūda ꝯclusio ē ꝙ vbicūq; pōt presumi vasallū eē
inimicū dñi ꝙ amittat feu. Sed tu non itelligas hāc
ꝯclusionem ita simplr̄ ⁊ indistincte vt ex qualibet p̄-
sumptione vasal.amittat feu.qꝛ nō sufficit oīs occasio
ad priuatōem vt dixit tex.j.i q.cau.feu.amit.in.§.si qs
eniz. Neq; ex oī cā ex qua opinio vasalli grauat̃ amit
tit̃ feu.vt dixit alter tex.j.q̄ fuit prima cā be.amit.i.§.
illud.Sed intelligas ꝙ vasal.taliter versatus sit vt po
tius credatur inimicus q̄ȝ amic⁹ ⁊ fidelis ipsi⁹ dñi.vt
probat̃ in.d.c.i.quot testes sint neces.⁊c.⁊ ibi exempli
ficaui.vasallus enim nūquam priuat̃ feudo sine cogni-
ta ⁊ ꝯuicta culpa:vt.j.de feu.sine cul.non amit. in.§.i.
vnde posset presumptiōem ꝯ̄ se inductam elidere per
aliam presumptōem ꝯ̄riaȝ b̄m Bal.vt.ff. qđ falso tu
tore aucto.in.l.nouissime.ff.loca.l.item querit̃.§.exer-
citu.Et iō vbi esset dubiū đ cā amissionis feudi relin
quit̃ hoc subtilitati ⁊ discretōi iudicis:vt in dicto tit.
que fuit prima cā be.amit.in.§.sed qꝛ.q per sniam suā
bȝ hoc đclarare vt dixi.j.đ feu.sine cul.non amit. in ca
pitulo.i.⁊ hoc modo intelligenda est ista glo.que per
alios doc.non declarat̃. ¶ Quero subsequenter cū di
cta glo.qđ si dñs non fuit cōquestus in vita đ culpis
cōmissis ꝯ̄ eū per vasallū.an hr̄s dñi poterit cōqueri
⁊ placitare de dictis culpis: ⁊ rñdet ꝙ nō allegando
.l.i.C.đ reuo.do.cū si.vsq; in finem.Sed tu lati⁹ disti
gue b̄m Jac.de bel.ꝙ aut dñs fuit sciēs ⁊ potuit que
relare.sed noluit.⁊ tūc hȝ locū ⁊ procedit ista glo.aut
fuit ignorās vel ēt est sciens: sed tñ nō potuit placita
re : vt qꝛ fuit celeriter morte preuent⁹ vel ex alia iusta
cā:⁊ tūc hr̄s dñi poterit placitare đ dictis culpis. ar.
ff.đ inoffi.testa.l.mr̄ đcedens.⁊ ad sill.l.diu⁹.⁊.l.exci
piūtur.§.fi.⁊ đ hac qōne dic vt no.per glo.⁊ doc. i.l.
oīmodo.C.đ inoffi.test.⁊.j.đ probi.feu.alie. per Fe.in
.§.insuper.⁊ qđ ibi dixi in qōne.i.in fine in qōne q̄rta.
⁊ per Bal.in.l.i.ff.đ rer diui.in qōne.xxx.Quid aūt
in casu ꝯ̄rio si vasall⁹ đlinquens moriat̃ antequā placi
tet̃ per dñm an fili⁹ vasalli poterit placitari dic vt in
remissionib⁹ q̄s adduxi in.d.§.pono.j. que fuit prima
cā be.amit.in qōne.ij.in fi. ¶ Quero cū glo.iij. in v̄.⁊
hoc intellige ⁊c. qđ si vasallū peniteat postq̄ȝ se exer-
cuit ut ꝯcuberet cū uxore dñi an priuabit̃ feu.⁊ respon
det ꝙ nō ex eo ꝙ đstitit per penitētiam:sec⁹ si ꝓpter
impossibilitatem:ut.l.q falsum.ff.ad.l.corne.đ fal.⁊ h̄
voluit ista glo.usq; ad finem remittendo se ad libellū
disputatorum Pilei.Sed tu đ hac qōne lati⁹ dicas
aut uasall⁹ solū cogitauit ⁊ exercuit se in animo ut cō
cuberet.⁊ tūc punit̃.l.cogitatōis penā.ff. đ penis.aut
vltra cogitatū ēt laborauit sȝ nō deuenit ad aliquē ac
tū ⁊ tūc si ipȝ peniteat nō punit̃:⁊ ita itelligit̃ ista gl.
⁊ qđ no.in.c.si voluerit.j.de capi.q cur.ven.aut labora
uit ⁊ se exercuit ꝑueniēdo ad aliquē actū:⁊ tūc punit̃
ver ꝑ penitentiā liberabit̃ vt in isto tex.⁊.l.q ea men
te.ff.de fur.⁊.l.si qs nō dicā rapere.C.de epi. ⁊ cle. ⁊
dicatis:vt ibi plene ꝑ doc.⁊ đ hac qōne dixi in. d.§.in
qōne q̄rta.⁊ in.c.si voluerit.⁊ cū hac distinctione con
cordat dictus pileus vt refert Jac.ardiȝ.i ti. qui.mo.
feu.amit.sub rubricella idē si cū vxore. ¶ Quero cuȝ
glo.fi.an in casibus hic exp̄ssis vasal.ꝑ has culpas cō
missas ꝯ̄ dñm perdat feu.ipso iure an reqratur senten
a tia[a].⁊ rñdet gl.arguēdo ad ꝑtes.ꝑrio videret̃ ꝙ ipo
iure ꝑ istum tex.in fine q hoc vr̄ p̄supponere neq; re-
perit̃ exp̄sse correct⁹:igit̃ stare dȝ.l.sancim⁹.C.de test.
⁊.l.precipim⁹.C.đ appel.Jn ꝯ̄riū vr̄ ꝙ reqrat̃ snia cū
nō sit priuādus absq; cognita culpa vt.j. de feu. sine
cul.nō amit.c.i.cū si.Et i hāc sniam vltimā vr̄ reside
re ista gl.⁊ bñ b̄ȝ An.de yser. dicētē ꝙ aut q̄rit̃ an ex
istis cāis hodie ꝑdat̃ feu.⁊ dicendū ē ꝙ sic neq; hoc
corrigit̃ ⁊ hoc vult gl.in ꝑria ꝑte. Aut q̄rit̃ an anteq̄ȝ
sibi auferat̃ vtrū exigat̃ snia ⁊ dicēdū ē ꝙ sic: ⁊ h̄ vo-

a ¶ An reqra
tur snia.Adde
qdam homici
da an sit ipso
scō ꝑuat⁹ titu-
lo sui beneficij
ante sniaȝ. vīđ
per Jnn. in.c.
cum nostris.đ
ꝯces. p̄bē. idez
Jnno.in.c.q̄lr
⁊ qñ.el.ij.đ ac
cusa. Rota.in
ri. vt lite pen.
incip.ticius in
nouis. Archi.i
c. studeat.l.di.
Pe.de ancha.
in repe. regule
peccati.de reg.
iu.li.vi. Bal.i
c.v̄itatis.đ do
lo ⁊ ꝯtu. Car.
in cle. ꝯstōneȝ
f.§.cetez in fi.
de elec. Joā.de
ana.in.c. inq̄si
tōis.de accusa.
Ab.in.c.quere
lam. de iureiu.
Bal.in.l.cum
fratrē.C. đ his
q.vt idi. Lud.
ro.in.l.his cui
bonis.ff. de v̄.
ob.Cal. ꝯs.xx.
sub ti. de p̄bē.
idē Cal.consi.
iiij.sub ti.de ac
cusa. Fallit in
homicidio q̄li
ficato. qꝛ tunc
est ipso scō pri
uatus per tex.
in.c.i. ad fi. de
homi. li.vi. in
ver.ipso facto.

luit ista gl.i scđa sui ꝑte que ita dȝ itelligi alias essȝ si
bi ꝯ̄ria cū q̄ ꝯcludo ꝙ circa amissionē feu. ꝓcedētem
ex delicto reqrit̃ processus ⁊ iudiciū ⁊ snia priuatiua
de quo late dixi.j.đ probi.feu.alie.ꝑ fe.in.§. calidis in
oppositiōe prima.Quid aūt qñ ꝑderet̃ ꝑ ꝯ̄ctū dic vt
late dixi ibidē i qōne.ij.Utrū aūt qñ qs ē ꝯdēnatus
a lege ipso iure reqrat̃ aliq̄ declaratio dic ꝙ nō ē ferē
da snia suꝑ amissiōe sȝ solū suꝑ declaratiōe:vt in auc.
đ incestis nup.§.i.C.đ iure fisci.l.facultas.ff. pro socio
.l.cū duob⁹.§.idē rñdet.Sȝ qñ ꝑ sniam facto hoīs ē
priuandus tūc reqrit̃ snia priuatiua ꝑ iudicē. vt supra
dixi:quo cāu sufficit siue iudex dicat ꝑ̄uamus te siue
dicat declaram⁹ te i penam incidisse:vt.ff.ad turpill.
l.i.§.calūniatoribus. ⁊ đ his questionib⁹ ⁊ similibus
dic vt late dixi in.d.c.i.j.de feu. sine cul. non amit.
¶ Op.ab extra de supfluitate hui⁹ lr̄e in prin. qꝛ nō
fuit necesse dicere qñ uasallus cucurbitauit dñm cum
sufficiebat dicere ⁊ exprimere cām qñ uasal. turpiter
lusit:qꝛ istud delictū minus includit illud tanq̄ȝ mai⁹:
vt in auc.multo magis.C.đ sacrosan.eccle.So.posuit
ideo ⁊ alia exempla cā euidētioris itellectus ꝑut in si
mili videmus in.d.l.si qs nō dicā rapere. ¶ Opp.ꝙ
imo vasallus concubēs cū sorore nō amittat feu.quod
pȝ qꝛ occidēdo fratrē dñi ꝙ ē pl⁹ nō amittit : vt.j.an
ille q interfecit fratrē dñi.c.i.So.vt ibi dixi. ¶ Que
ro ab extra qđ si vasallus turpiter ⁊ inhoneste locut⁹
est cū vxore dñi sui:nō tñ tetigit eius personaȝ an pri
uetur feudo dic ꝙ non b̄m An.de yser.⁊ Bal. qꝛ nō
tā turpe est collequiū q̄ȝ tactus ⁊ maxime in penalib⁹
de qbus loqmur:⁊ iō nō trahendū.l. interp̄tatiōe.ff.
de penis.oportet eniȝ fieri aliquid in personā mulieris
vt ꝑdatur feudū vȝ concubitus vel turpis lusio cū tra
ctu inhonesto vt hic.Jdē dicit An.de iser.de osculo ⁊
amplexu:qꝛ nō ē minor rō prohibitionis.l.cui.ff.đ ser
uis expor.facit qđ no.in.l.i.ff.de extraordi.cri. Sȝ tñ
bñ fatent̃ ꝙ ex hac turpi locutiōe tenebit̃ actiōe iniu
riaꝝ.⁊ đ hac qōne dic latius : vt dixi.j.que fuit prima
cā bñ.amit.in.§.sed ⁊ q delator.in finali oppositione.
¶ Quero qđ si vasallus opem tulit alteri cucurbitan
ti vxorē dñi sui an puniat̃ eadē pena.dic ꝙ sic b̄ȝ bal.⁊
ꝓbat ꝑ.l.⁊ si amici.ff.de adul.⁊.ff.đ v̄.sig.l.sepe. Sȝ
tu adducas no.ꝑ gl.in.d.§.sed q delator. ⁊ ibi late di
xi in.q.pe.vbi ēt declaraui casus qñ vasal. essȝ leno in
vxorē dñi. ¶ Quero qđ si vasal.ignoranter adultera
uit vxorem domini sui:vt qꝛ forte reperit ipsaȝ i lecto
suo credēs ipsam esse vxorē suā:an priuabit̃.dic ꝙ nō :
vt no.gl.in.c.i.j.hic pōt esse titul⁹.q.mo.feu.amit.qđ i
telligas nisi sua ignorātia esset supina ⁊ crassa. ⁊ ꝑ ea
q̄ no.j.i.§.se.⁊ đ hac.q.dicā lati⁹ i.d.c.i. ¶ Quero qđ
si vasallus cognouit cōcubinā dñi an sit idē qđ in vxo
re:⁊ dic ꝙ sic b̄m Ja.ardi.⁊ bal.si cōcubinat⁹ est lici-
t⁹ de iure ciuili:vt qꝛ vterq; est solut⁹.l.i.C. đ cōcubi-
nis.⁊.l.in cōcubinatu in fi.ff.e.⁊ ꝓbat̃ in.l.item lega-
to.in.§.parui.ff.de leg.iij. Jtē qꝛ ꝑturbatio sanguinis
timet̃ cū filij sint successibiles.l.si q̄ illustris.C.ad orfi.
Nō tñ intelligas ꝙ ad feuda sint successibiles: vt i.c.
nāles.j.si de feu.fuc.cōtro. ¶ Quero qđ si vasall⁹ co-
gnouit spōsam dñi que nūduȝ erat trāsductā an amit
tat feu.dic ꝙ sic b̄ȝ Ja.ardiȝ.ar.insti.đ nup.i.§.si vxor.
facit.l.si qua.in.§.i.ff.de ri.nup. ⁊ extra de sponsa.c.i.
li.vi.⁊ in.l.in legib⁹.ff.de testi.Jdē dicit ipse đ matre
dñi nisi transiuisset ad scđa vota.ar.i auc.de cōsulibus
in.§.finautē.⁊.C.de priui.scho.l.fi. ¶ Quero qđ si va-
sal.cognouit pedisequā dñi an priuet̃ feudo videretur
dicendū ꝙ sic:qꝛ dȝ facē ea q̄ sunt ad honestatē dñi si
vult dign⁹ feudo videri:vt.j.de forma fide.in.c.i.⁊ ni-
hil dȝ facere inhonesti in domo dñi:vt no.gl.xxij. q.v.
.c.de forma.Sȝ in ꝯ̄riū determinat An.đ yser.dicens
ꝙ ex tali ihonestate bñ icidit vasall⁹ in periuriū:sȝ tñ
nō ꝑdit feudū nisi ista ihonestas cōmissa sit i ꝑsonas
probibitas

phibitas ꝛ in qb⁹ eadem vel maioꝛ est rō: vt. J. q̄ fuit pria cā be. amit. in. §. ꝫ qꝛ Impedisse: q̄ āt nō ē par rō ꝛ ió nō ex omni cā ex q̄ vasall⁹ icidit piuriū venit feu. puand⁹: vt in. d. ti. in. §. illud. n. Ista. n. cā nō esset sufficiens ad exheredationem filij: nec ad reuocādam donationem merito nō ꝺꝫ esse sufficiēs ad feudi puationez cū ista a pari pcedāt ꝛ ponant p regula in ista materia: vt pbaṫ in. d. ti. in. §. pdictis modis. ¶ Quero qd si vasall⁹ cōmittat incestū: an pdat feu. dicit bal. ꝙ sic vt in auc. ꝺ icestis nup. in pri. Et lꝫ papa postea dispenset quo ad matrimoniuꝫ nō tñ recuperat feudū qd iā vel aliqñ est aptum vel rediuit ad dñm. ar. in. c. quamuis. ꝺ rescri. li. vi. ꝛ qd no. de lib. ꝛ postu. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tm̄. ꝛ hec sunt vba Bal. i. l. i. ff. de rerū diui. in qōne. li. vbi ēt dicit ꝙ isto casu feu. esset amissuꝫ ipo iure. ¶ Ultimo de materia pñti vide in. d. c. i. J. hic pt esse ti. qui. mo. feu. amit. ꝛ. J. que fuit prima cā be. ami. in. §. rursus. ꝛ qd ibi dixi. ꝛ in remissionibus ibidē adductis. ꝛ. J. de forma fide. i. c. i. ꝛ. J. q testes sint neces. ad proban. feu. igra. ꝛ plene per Ja. ardi. in sum. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella si dñ adulterauit cum sex rubricellis seu. §. sequētibus. vbi oia predicta declarauit cum dependentibus que ad hanc materiam trahi possūt vbi videas si plene instrui cupis.

Similiter si dominum.

Vasall⁹ isultū faciēs i psonā dñi uel i loco i q̄ ē amittit feudū. Idē dicēdū si vasall⁹ iterficiat fratrē pprium ipsi⁹ vasalli vel ēt nepotē ex fratre. h. d. ¶ In tex. ibi similiter: subaudi amittere feudum ipse vasallus. nam adducit alias cās feudi amittēdi. Ibi assalierit. quasi in aliū salierit. i. assaltum fecerit ꝛ subaudi i personam vt differat a sequēti ꝛ loqtur iuxta vulgaṙ cū assaltus proprie sit in alium saltus: vt. J. que fuit primā cā ben. amit. in. §. preterea. ꝛ ibi dixi ꝛ. l. i. §. cum arietes. ff. si quadru. pau. fecis. di. Ibi castrum subaudias vel alium locum: vt. J. que fuit pria cā be. amit. in. §. porro. Quid aūt sit castrum ꝛ qs possit illud cōstruere ꝛ in quo loco ꝛ de similibus qōnibus ptinentibus ad materiam castri: vide no. per gl. in. l. ij. C. de fundis limito. lib. xi. per Bar. in. l. i. §. finaūt. ff. de op. no. nū. ꝛ. ff. de op. publi. i l. opus. per Bal. in. l. i. §. in initio. ff. de offi. pre. vi. ꝛ in l. fi. C. de sacrosan. eccle. per canonistas in. c. cum ad sedem. extra de resti. spo. ꝛ extra de offi. ar. in. c. cum ab ecclesiarum. Ibi sciens subaudiṫ maxime vt statim dicam in gl. Ibi esse aliq. habent intus esse ꝛ meli⁹ ꝭm gl. ꝫ tamen dic ꝙ quelibet lr̃a est bona: qꝛ ideꝫ est sensus. Ibi item subaudi amittere ꝺꝫ feudū ipse vasallus Ibi suū. i. ipsius vasalli vel dic ꝙ referaṫ etiā ad fratrē ipsius dñi dūm̄ isto casu intelligaṫ ꝙ pditorie ipsum interfecit: vt. J. an ille q interfecit fratrē domini i. c. i. ꝛ statim dicā in gl. Ibi. i. filiū fratris. signa istum tex. ꝙ fili⁹ fratris mei vocaṫ nepos meus vt. J. dicaꝫ. ¶ No. ꝙ insultus ꝺ per se est punibile qd itelligas verū ex eo qꝛ nō est pambulū neqꝫ ps alteri⁹ ꝺlicti. Sec⁹ aūt si eēt ps alteri⁹ ꝺlicti ꝛ pambulū ad illud delictū: vt qꝛ pcedente insultu qs aliū occidat: qꝛ tūc insult⁹ ꝯfundereṫ cū homicidio neqꝫ p se puniretur: vt. l. q de crie. C. ꝺ accusa. ꝛ in. l. nūq̄ plura. ff. de priua. delic. de qua materia plene p bal. in. l. aduersus. C. de fur. ꝛ in. l. respiciēdū. §. delinquūt. ff. ꝺ pe. Et pōt fieri insult⁹ tam pedes q̄ eques: ꝛ tam in solo q̄ in aqua: vt i. d. §. arietes cōiuncta. l. quēadmodū. §. si nauis alterā. ff. ad. l. acquil. Et intelligiṫ fieri in psonam qñ se cōtingere pñt. Secus aūt si se inuicē ꝯtingere nō possunt psonaliter: qꝛ tūc intelligiṫ fieri ad locū vt pbaṫ ex isto tex. quo casu si in tantū se appropinquauerit ꝙ proicere possit iacula ꝛ expugnare intelligiṫ fact⁹ insultus ad locū ꝭm Bal. facit. l. quidam yberus. ff. de serui. vr. predi. ꝛ. l. fi. ff. fi. regun. ¶ No. ex isto text. magis expressum q̄ alibi ꝙ fili⁹ fratris dicit nepos ex quo dicit Ja. ꝺ bel. ꝙ aduocati bononiēses allegāt istū tex. ꝙ si res sit cōcessa alicui in emphitheosim sibi ꝛ nepotib⁹ suis qd itelligaṫ ēt ꝺ filijs fratrū. Et idē dicūt si priuilegiū aliqd esset cōcessuꝫ alicui eadē forma. ꝛ ad hoc allegāt ff. de inoffi. testa. l. instituta. §. ij. ff. ꝺ in rē verso. l. nihil iterest. Sꝫ tu aduerte qꝛ ille leges nō pbant hoc: qm̄ loquunṫ de nepote quo ad auū ꝭm pdictū Ja. de bel. ꝛ Nico. de nea. qre Bal. in pdcā. q. distinguit ꝙ aut ipse cui ꝯcessū fuit tale ius feu. puilegiū hꝫ nepotes ex filijs ꝛ intelligiṫ tm̄ de ipsis ꝛ nō de transuersalibus. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. Aut nō hꝫ ex filijs ꝛ tūc itelligaṫ ēt ꝺ nepotib⁹ ex fratre p istū tex. ar. ff. ad trebel. l. heredib⁹. §. fi. ꝛ hoc mō possent itelligi quedā gloselle que videntur sensisse ꝙ filius fratris appelleṫ nepos. ff. de dona. causa mortis. l. auunculo. ꝛ de le. iij. l. cū quis. §. codicillus: facit isti. ꝺ gradi. cogna. i. §. quarto gradu. De qua mā per Bal. in. l. si auū. C. ꝺ succes. edic. ꝛ p canonistas in. c. tua nos. extra de cōsangui. ꝛ affi. facit ad pdicta. c. ij. J. ꝺ feu. marchi. in vltimo notabili. ꝛ vide circa pdicta Bal. in. l. ij. C. de succes. edic. vbi late istū articulū psequut⁹ ē. ¶ Quero cū gl. pma qd si vasallus assaliens castrū ignorabat dñm ibi eē: an tunc amittere debeat feu. Et rñdet ponendo duas opi. Pria ē ꝙ vasall⁹ ignorās nō ꝺbeat amittere feu. p istū tex. nisi sua ignorātia fuisset crassa ꝛ supia: qꝛ tc amitteret nec excusareṫ. l. nec supina. ff. de iuris ꝛ fac. igno. Scda opi. ē ꝙ talis vasallus isultās indistincte teneaṫ siue fuerit sciens seu ignorās eo qꝛ taṫr ꝺlinqndo venit ꝯ sacramētū fidelitatis cū hoc tendat in dānū dñi: vt. J. de for. fi. i. c. i. Et hāc opi. secūdā seqtur gl. dicēs esse subaudiēdū maxime ad istū tex. dum dicit sciēs ꝛc. qm̄ posuit ad ostēdendam maiorē culpā: vt pbaṫ. J. in. d. §. porro. vbi idistincte loqtur. ¶ Nec ob. regula posita. J. q̄ fuit pria cā be. ami. in. §. illud. vbi vasallus nō ꝺꝫ ex quolibet piurio amittere feu. qꝛ itelligitur de piurio adhibito circa alienationē feu. quo casu non amittit feu. in parte non alienata: vt. J. de vasal. q contra consti. lotha. feu. alie. in. c. i. hic vero loquimur de periurio adhibito circa delictum cōmissum aduersus dñm. ꝛ que sit ratio diuersitatis. no. in. d. c. i. in fi. Similiter nō ob. tex. J. hic pōt esse ti. q. mo. feu. alie. lꝫ ista glo. ꝭꝫ aliquos libros allegauerit ista que fuit prima cā be. amit. vbi vr̄ reqri sciētiā uasalli assalientis: qꝛ ibi loqtur quando vasall⁹ ignorabat illū esse dñm quē assaliebat quo casu bene distiguiṫ an talis ignorātia esset crassa ꝛ supina an non ꝛc. Nā fateoꝛ ꝙ i casu nostro eodē mō esset dicēdū: si iste vasallus ignorassꝫ istud castrū fuisse dñi: vt tunc nō amitteret nisi fuisset i crassa ꝛ supina ignorantia. Uerū hic psupponitur ꝙ sciebat istud castrū esse domini quo casu hoc solū sufficit ꝙ isultet nec vltra aliud exigiṫ ad priuationem feudi. Ex qb⁹ concludo vna cū glo. ꝙ iste tex. itelligitur siue ignorauerit dñm fuisse i castro. Item siue domin⁹ fuerit i dicto castro siue non: quoniam sufficit ꝙ isultauerit castrum seu locū dñi i eius perniciem: ꝛ nunc habes istam gl. satis clare expeditam vltra doc. vsqꝫ ad ꝟ. sic ergo ꝛc. quem ꝟsiculum hic aliter non declaro qꝛ cadit supra i. §. pcedenti. ꝛ ibi declaraui. Nam hec gl. ideo istud brocarduꝫ hic iseruit qa legebat simul istū §. cū. §. precedenti cū se continuent. Sed ego eos separaui ut materia meli⁹ itelligaṫ iuxta theoricā traditā. isti. de leg. §. sed ne i primis. item qꝛ similr̄ legiṫ separatim p doc. ¶ Quero cū gl. fi. ꝺ itellectu lr̄e h̄ i fi. dū dixit ꝙ si vasallus occidat fratrem suū ꝙ amittit feudū ꝛc. ꝺ quo fr̄e itelligaṫ: an ꝺ fr̄e ipsius vasalli: an de fratre dñi. Et rñdet gl. qd potest itelligi de vtroqꝫ diuerso tñ respectu: ꝛ sic ista dictio suū posita hic in tex. potest referri ad vtrunqꝫ. Nam si occidit fratreꝫ domini non amittit feuduꝫ nisi proditorie ipm occidat:

quoniam si proditorie occidat:tūc bene amitteret nō ex eo ꝙ occidit fratrem domini:ſ ex eo ꝙ cōmisit ꝓdimentum:qꝛ pp tale delictū ꝛ infamiam prodimenti non potest amplius cōparere in curia dn̄i:vnde eodē modo statueref si tale impedimentum ꝑpetrasset in ꝑsonam cuiuslibet alterius extranei:ꝛ hoc respectu pōt intelligi ista littera ꝙ iste vasallus occiderit fratrem dn̄i ꝓditorie quo casu amittere dꝫ feudum vt hic: ꝛ tale feu.dꝫ reuerti ad dn̄m:vt.§.an ille qui interfe. fra. do.in.c.i. Pōt secūdo mō intelligi ista littera vt loquatur de vasa.qui occidit fratrem ꝓpriū: ꝛ tunc ista dictio suū dꝫ referri ad fratrē ipsius vasalli quo casu dꝫ ipse vasal.amittere feu.siue occidat fratrē suū proditorie siue ea intentione vt haberet totam suam hereditatem:ꝛ isto casu tale feu.non reuertitur ad dominum sed transit ad alios agnatos: qm̄ istud tale delictum non respicit personam dn̄i:vt probatur in.d.c.i. ꝛ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.que bene loquitur. Et rationem diuersitatis assigna.vt dixi in.d.c.i. i prima oppositione. An autem ꝛ qn̄ pp delictū cōmissuꝫ i personam dn̄i vasallus priuef feu.ꝛ ad quem reuertatur siue ad dn̄m siue ad agnatos:ꝛ tam i feudo nouo q̄ȝ antiquo.dic vt dixi.§.q̄ fuit pria cā be.amit.in.§.fi.i pria ꝛ secūda conclusione.ꝛ i.i.no.ꝛ i pluribꝰ alijs cōclusionibꝰ ibi adductis. ¶Quero ab extra vtrū ille a q promisit ᵃ non offendere titiū sub pena iterficiēdo fratrem titij icidit i penam dic ꝙ nō ꝭm doc.qꝛ illa dr̄ proprie offensa ex qua alicui competit actio iniuriarū proprio noie vt tꝫ notabiliter Bar.i.l.ita stipulatus. i.§.grisogonus.i fi.ff.de ver.ob.Bal.hic.Quare autē sit offensa ꝛ qn̄ dicaf esse facta i personam dic per eūdem Bar.i.l.licitatio.ff.de publicanis. ¶Ultio ad materiam prime partis de vasallo isultante i personā dn̄i vel bona sua.vide plura que dixi i.d.§.porro.§.que fuit pria causa bene.amit. ꝛ i copiosis remissionibus ibi adductis.de materia vero secūde partis: vꝫ de vasallo occidente fratrem:vide plures oppositiones ꝛ q̄stiones formatas in dicto ti.§.an ille qui interfecit fratrem domini.ꝛ in remissionibus copiosis quas ibidē in vtroqꝫ iure adduxi.ꝛ in ti.que fuit prima causa be. amit.in.§.fi. Jaco.

ᵃ ¶Utrū ille q.ꝓmisit. Adde Bar.in.l.i. in §. cum arietes ff. si qua.pau. fecisse di. bar.i l.cū pr̄ in.§. libertis.ff.de le.ij. Innoc.in.c. ad apostolice. de re iud.li.vi. Anto.de bu. ꝛ Jo. de imo.§. de renū.Pe.de anch.in.c.sciāt cūcti de ele. li. vi. Lud.ro.ꝯs. clxxij. incip. i casu proposito dicendum est.

Aut si libellario. Hucusqꝫ declarauit auctor de modis ꝛ causis ex qbꝰ vasalli pp igratitudinem delicti amittunt feuda. Nūc vero declarare itendit de modis ꝛ causis ex qbꝰ amittūt feuda propter igratitudinem contractus. Duplex est nāqꝫ species igratitudis s.delicti ꝛ contractꝰ:vt.§.que fuit pria causa be.amit.in §.fi.ꝛ ibi dixi i prio nota.ꝛ i summa hoc vult. vasallꝰ olim poterat feu.suum vsqꝫ ad medietatem alteri al libellare vel pignori obligare:vltra vero medietatem non:ꝛ si contrarium faciebat amittebat feu. ꝛ reuertebatur ad dominum.h.d. ¶Premitte pro euidētia b ꝛ prio qd sit libellus ᵇ:vt dixi.§. i preambulis libri in vij.q.§.notandum. Item ꝙ circa feudi alienationē habemus tria iura diuersa. Nam de iure ꝑmeuo poterat vasallus etiam totū suū feu.alienare sine voluntate domini:vt.§.qd iuris si post alie.feu.vasallus illud recuperet i.c.i.postea superueni ꝭm ius quo vasallꝰ poterat dem̄ feu.alienare seu obligare vsqꝫ ad medietatem tātum:vt.§.de alie.feu.c.i.i pri.ꝛ i hoc tex. Postea superuenit ius nouissimū quo vasallus nullam ꝑtem feudi hodie potest alienare vel alr̄ obligare.vt.§.de ꝓhi. feu. alie.per fe.ꝛ probātur predicta.§.qualiter oli feu. poterat alienari i.c.i.§.i.ꝛ dixi.§.apud quem vel quos i.c. ij.i fi.ꝛ.§.eo.§.fi.vel dic vt latius dixi ifra de alie. feu.i prio no. ¶In tex.ibi libellario noie:libellus proprie ē ille ꝯtractus q fit a vasallo transferente ius suū feudale i alterū tanq̄ȝ per contractum emphiteoticum. Hodie autem nulla fit i mō ꝛ vsu loquendi dr̄ia iter hos contractus prout i dictis preambulis declaraui. Ibi i feudum dic.i.i libellū seu emphiteosim. Nam improprie loqtur de feudo cuꝫ supra dixerit libellario noie. Item qꝛ ēt de isto iure antiquo potuisset vasallus infeudare ius suum:etiam totū nedum ꝑtem vt ifra qr̄ oli poterat feu.alienare in p̄n. Ibi ꝓ pignore.nā oli poterat pignorari vsqꝫ ad medietatē vt no.§. de alie.feu. in prin. Hodie vero i nihilū vt ifra de probi.feu. alie. per Federi.i.l.i.post princi. Ibi transactuꝫ ꝑmittat.i. vt dimittat apud creditorē suū vt sua sit nomine transactionis ꝛ talis ꝯctus est prohibitus in pignore ꝭm Jaco.de bel.vt infra.de feu.da.inuicē legis cō.c.i. vel exponas ꝭm Bal.ꝙ premittere vt transactū est. ē dicere ꝙ debito nō soluto ad ꝯctū terminum res sit penes creditorem vt in.l.i.C.de pac.con.vel ꝭm An. de ꝓser.dic ꝙ ē dicere.i.sine actu legitio vt qꝛ vasallꝰ sua negligētia ꝛ icuria nō curat diligēter ꝛ legitime qualiter vadat feu.ꝛc. Sꝫ priores expositiōes plus mihi placēt cū vasallus habens ius in re nō repiatur ꝙ debeat priuari ex tali negligētia ſ teneri ad recte vrēdū ar.i.l.item si fundi in prin.ꝛ.l.si vsuf.§.de preteritis.ꝛ §.sequen.ff.de vsufruc. Utrum autē si vasal.in totum deducat feudū ad nullitatem ꝛ seruitutē sit feudo priuādus.habef in.d.c.ad apostolice.de re iudi. Ibi vel dolo hoc est si ꝑ fraudē vel dolū adhibeat cautelam alienandi dictū pignus vt ifra quali.oli po.feu.alie. in §.donare.ꝛ ifra de prohi.feu.alie.per fe.in.§. calidis. Ibi oibus casibꝰ.s.numeratis i isto §. Ibi reuertitur: subaudi si feudū est nouū secus si est antiquū:qꝛ tūc reuerteref ad agnatos si extarent. Si vero nō extarent tūc bn̄ reuerteref ad dn̄m. vt dixi.§. que fuit prima cā be.ami.i.§.fi.in ꝯclusionibꝰ.ꝛ.§.de vasal.q ꝯ ꝯsti.lotha. feu.alie.in.c.i. ¶No.ꝙ olim vasalli maiorē habebāt auctoritatē ꝛ libertatē in iure suo feudali q̄ȝ hodie cū olim possent vsqꝫ ad medietatem feu.sui sine dn̄oruꝫ voluntate alienare ꝛ obligare ex quocūqꝫ ꝯctu qnimmo ēt in totū ꝭm ꝯsuetudinē mediolanēsium:vt infra de alie. feu.scdo rn̄so.ꝛ i glosella fi.hic posita. que hoc sensit. Sꝫ hodie nullā ꝑtē: vt in.d.l.i.ifra de ꝓhi. feu. alie.per Loth. Et que fuit rō motiua ius noui traditur ibi ꝑ tex.ꝛ ibi dixi:vnde si vasal.hodie alienaret totū feu. dꝫ perdere totū si ꝑtem dꝫ ꝑdere solū partem alienatā:vt.§.de vasal.q ꝯ cōsti. Loth.feu.alie.in.c.i.ꝛ in gl.i.hic posita.q̄ ꝑ hoc est expedita:de quo ꝑ canonistas in.c.ij.extra de feu. Aduerte tn̄:vt nō extendas ꝑdicta ad ifeudationē:qꝛ ēt hodie vasallus posset suū feudū alteri infeudare:nec hoc est ꝓhibitū:vt no.§.de capi.cora.in.§.ꝑterea.ꝛ ibi dixi. ¶No.ꝙ ēt oli erat interdicta totꝰ feudi pignoratio:ſ hodie in nulla ꝑte ēt minima pōt feuduꝫ pignorari sine ꝑmissu dn̄i: ꝛ si fiat ꝑuabif vasallus:vt in.d.l.i.post pri.de ꝓhi.feu.alie. ꝑ Fe. Quod itelligas verū qn̄ per ipsam pignorationem transfertur in creditorem corporalis possessio ipsius rei feudalis. Secꝰ aūt si fieret simplr̄ pignoratio seu hypothecatio absqꝫ traditione possessionis:qꝛ tūc nō intelligif ventū ꝯ ꝓhibitionē: vt videaf alienasse: vt dixi in.§.ꝑterea.§.allegato.in pria.q.ꝛ in.d.l.i.de ꝓhibi.feu.alie.per Fe.in scdo no. Et est ratio ꝭm Bal. qꝛ hic nō ꝯsiderāmꝰ effectum iuris: ſ animi destinationem.ar.eoꝝ q̄ notanf per Dy.ꝛ doc.in.l.alienatū. ff.de verb.signi. Secus autē in his in qbus solū iuris effectus ꝯsideraf:vt.l.ea qdem.C.si māci.ita fue.alie. ꝛ.ff.de verb.obli.l.q rome.§.flauius. Et ex ꝑdictis ifert Bal.ꝙ si ꝑ testm̄ vel statutum ꝓhibeaf alenatio sub pena ꝙ nunq̄ȝ per verbalē pignorationē ꝛ simplicem hypothecationem cōmittaf pena quod est multum notandū. facit ratio qꝛ ꝑmittere nō est alienare. ff.de dona.l.ad euꝫ.in.§.lutius.ff.de fur.l.si his.facit qd dixi.§.ꝑ quos fi.iuesti.in prin.sup gl.fi.i p̄n. ꝛ qd tradif in.l.q̄dam.ff.de acq.here.ꝛ in auc.de nō alie.i.§.alienatōis.

ᵇ ¶Quid sit vasallus. Adde gl.in vbo libellus in auct.de exhib. re.in.§. sancimꝰ.Host. in sūma tit. de lib.obla.in.§. i.doc.in ru.eo. ti.Spe.ti.de libel. ꝯcep.i.§.i.

natóis. ¶ Op. ab extra ptra ea q̄ hic dicunt̃ i eo qḋ per alienatóem illicite factá reuertat̃ feudũ ad domi nũ. Sz ꝯ. J. de succes. feu. i. §. hoc quoqz. vbi pz ꝙ reuer tit̃ ad agnatos. So. distiguende sunt culpe: qm̄ vasal lus interdũ peccat per igratitudiem delicti. Interduz p igratitudiem ꝯctus. prio casu habet̃ duplex ꝯsidera tio: qꝛ qñqz peccat per delictũ i psonaz dñi: ⁊ tũc feu. reuertit̃ ad dñm exclusis oibus descédentibꝰ ⁊ agna tis vasalli siue feu. sit nouũ: siue antiquũ: vt. J. q̄ fuit pri ma cá be. amit. i. §. fi. ⁊ tz gl. J. de pac. iur. fir. i. §. fi. in vl ti. gl. in fi. ⁊ Ja. de bel. Nico. de nea. ⁊ bal. hic: nisi dñs studiose h̄ egisset: vt puaret agnatos: qꝛ tũc nõ reuer teret̃ ad dñm. ar. ff. ꝺ eo p quē fac. erit i. l. fi. ⁊ i. c. fi. ex tra de renun. li. vi. ⁊ tz Bal. hic. Qñqz vasallus delin qt extra psoná dñi: ⁊ tũc si feudum est nouũ reuertit̃ ad dñm exclusis oibus descédentibꝰ ⁊ agnatis: vt p batur. J. si vasal. feu. puc. cui defer. de. bene. i. c. i. ⁊ i gl. ⁊ J. an ille q iterfecit fra. do. c. i. Si vero feudum est an tiquũ: tunc tráſit ad agnatos pximiores excluso dño: ⁊ oibꝰ dſcédétibꝰ vasalli: vt pbat̃ i. d. c. i. J. an ille q iter fe. fra. do. ⁊. J. ꝺ succe. feu. ⁊ gl. S. q feu. da. po. i. §. finaũt. Scdo cáu pncipali qñ vasallꝰ peccat per igratitudiez ꝯctus: vt qꝛ alenat vel alio mõ illicite tráſfert feu. i ali um sine volũtate dñi: ⁊ tunc si feu. est nouum reuerti tur ad dñm: vt ifra de vasal. q ꝯ ꝯsti. Loth. feu. alie. i .c. i. ⁊ no. gl. ifra de succes. feu. i. §. hoc quoqz. Si vero feudũ est antiquũ: ⁊ tũc transit ad agnatos si hz. Si nõ vero nõ hz agnatos: tũc reuertit̃ ad dñm: vt pba tur ifra de succes. feu. i. d. §. hoc quoqz. ⁊ ibi gl. hoc fir mat. Ad filios aũt nunq̄ tráſit tale feu. alienatũ si hz aliqd de hr̃ditate pr̃is. al's aũt bñ transiret ad filios excluso dño ⁊ ceteris agnatis: vt. J. in ti. an agnatꝰ vel filiꝰ repu. hr̃di. i. c. i. ⁊ ifra si ꝺ feu. fue. ptro. i. c. ticiꝰ. ⁊ gl. ij. J. ꝺ succe. feu. i. §. hoc quoqz. ⁊ Bar. i. l. eum qui. ff. de interdic. ⁊ relega. Utrum autē ex necessitate ali qua possit vasallus vendere feu. sine periculo amissio nis. An. ꝺ iser. ⁊ Bal. tenent hic ꝙ nõ: sed de hoc dic vt dixi. J. quali. olim feu. po. alie. i prin. Sed an per sen tétiam ꝯ vasallũ lataz possit ab eo vasallo auferri feu dum insolutũ dixi. J. si de feu. fue. ptro. in. c. si vasallus. de suo. Utrum aũt possit vendere vasal. cõmoditatez vsufructꝰ feu. ad tp̃s. dic ꝙ sic per no. in. l. i. C. si pigꝰ pigno. da. sit. ⁊ tz Bal. hic. ¶ Ultimo ad hãc mãm vide ⁊ adducas plures alias cõclusiões q̄s vltra oés scribentes formaui ⁊ alibi sparsas reduxi. J. q̄ fuit pri ma cá be. amit. in. d. §. fi. ⁊ in remissionibus ibi copio se adductis. De materia vero ꝯctus libellarij habet̃ J. qualiter olim feud. po. alie. in. §. donare. ⁊ in. §. seq. ⁊ qḋ ibi scripsi ⁊ in remissióibus ibi adductis. ⁊. J. ꝺ alie. feu. in prin. ⁊ dixi in preambulis libri. De materia ve ro pignorationis feudi an in tali ꝯctu teneat pactum legis cõmissorie: dic vt. J. de feu. da. inuicem legis cõ. in .c. i. ⁊ fi. De mã vero huius. §. ⁊ intellectu ipsius plene ponitur per Ja. ardi. in sũma in ti. qui. mob. feu. amit. sub rubricella pignoris obligatio prohibita est. ⁊ qḋ no. glo. ij. J. de alie. feu. ⁊. J. de probi. feu. alie. per Fe. i gl. i. ⁊ vide ad predicta in Spe. de loca. §. nũc aliqua. v. xxv. cum sequenti ⁊ sequenti. Jaco.

Rursus fidelis. Feudum tráſlatũ in aliũ per vasallũ si postea aperiatur dño per mortem: aut refutatiõem vasalli poterit per ipm̃ dñz reuocari ab acceptore nul la obstáte exceptóe. h. d. Premitte p euidétia id qḋ p̃missum est. S. in. §. precedenti. ¶ In tex. ibi: fidelis .i. vasallus. vt dixi. S. eo. i. §. i. Ibi medietate: subaudi idé si medietatem. vt. J. de alie. feu. in. c. i. in prin. Ibi libel lario. i. iure emphiteotico s̃m Ja. de bel. qḋ idem est i effectu. vt dixi in. §. precedenti. Ibi dederit quod qdé licebat olim s̃m ista iura: vt. S. dixi. Ibi sine hr̃de. i. si ne filio masculo. vt. J. de alie. feu. in. §. ⁊ si cliétulus. Ibi

a redierit quod fieri dz qñ feu. est nouumꝰ: secus autem si esset antiquum: qꝛ tunc reuertitur ad agnatos. vt di xi. S. in. §. precedenti. super tex. in fi. Ibi ad libellum de derit subaudi. vt est dictum. S. Et aduerte s̃m gl. qm̄ quidam habent in tex. ad libellariũ ⁊c. sed de hoc nõ est vis: qꝛ idem importat. Ibi obligauerit ꝙ olim lice bat s̃m ista iura. vt. S. dixi. Ibi refutauerit: subaudi ip se vasallus. Quando autem ⁊ qũo possit vasallus refu tare feudum. no. per glo. J. de capi. qui cur. ven. in. c. fin. Ibi ab eo. s. vasallo. Ibi dñm: subaudi reuocanté. Ibi tueri poterit: qꝛ dñs ab ipso acceptor reuocabit nulla obstante exceptóe. ¶ No. ex hoc text. ꝙ resoluto iure datoris intelligit̃ resolutum ius acceptoris: vt hic. ⁊ i §. fi. S. ti. proxi. ⁊ in glo. hic posita. in prin. qḋ itelligas verum i casu nostro: s̃m ista iura antiqua s̃m que tene bat alliuellatio vel pignoratio vsqz ad medietaté. ho die aũt qꝛ hoc non liceret nec teneret non intelligeret̃ talis cõtractus resolui. sed potius censeret̃ nullus tan quã ad primum ꝯ iura. vt late dixi in. d. §. fi. i. i. notabi li. ¶ No. ꝙ vasallus põt refutare feu. i piudicium iu ris iam alteri quesiti qḋ vr̃ esse contra debitum ratio nis. ar. in. l. si partem. in fi. ff. quéadmo. serui. amit. Sz hoc ideo est. qꝛ ista facultas inerat a prin. ex natura ip sius feudi. vt infra de vasallo q contra cõsti. loth. feu. alie. in. c. i. vñ hoc scire debuit ille q cum vasal. ꝯtrx. ⁊ ideo sibi imputet. vt est tex. notabilis in. l. qui cũ alio in prin. ff. de reg. iu. s̃m Bal. ¶ Quero cum glo. in v. sed quare ⁊c. quid si mortuo primo vasal. datore reli ctis quibusdam heredibus in suis bonis patrimoniali bus ⁊ feudum sit reuersum ad dominum: an iste secũ dus acceptor poterit agere de euictione cõtra dictos heredes. Et respondet glos. distinguendo aut iste se cundus acceptor sciebat datorem suum habere in feu dum ab alio. ⁊ tunc non possit agere. qꝛ scire debebat ꝙ eo mortuo feudum reuertebatur ad dñm. Et hoc ē vex nisi spãliter fuisset sibi promissum de euictióe. Si vero ignorabat eũ habere in feudũ ab alio: ⁊ tũc possit agere: prout distinguitur. J. de inuesti. de re alie na facta. in prin. ⁊ hoc voluit ista glo. vsqz ad v. s; nũ quid. quam gl. intelligas procedere: ⁊ esse veram for mando qõnem: vt. S. formaui habendo respectum ad tex. nostrum ꝺ vasallo alienante alteri: ⁊ ita intelligit And. de yser. Et ē ratio: qꝛ iste secũdus acceptor sciés scire debuit ꝙ feu. semper erat reuersurum ad dñz ex eo ꝙ vasallus non potuit transferre ius suũ in alium p talem ꝯctum: vt no. J. de probi. feu. alie. per Fe. i pri. in glo. ij. in fi. Et ideo recipienda est supradicta distin ctio que probatur in. l. si fundum sciens. C. de euic. cũ ibi notatis. Sed si velimus intelligere gl. in primo va sal. infeudante ius suum alteri: prout vr̃ presupponere gl. ⁊ tunc qꝛ hoc licitum est tam de iure antiquo q̄ no uo: vt. J. qual. olim feu. po. alie. in. §. i. ⁊ ꝺ phi. feu. alie. p Fe. in. §. illud. posset iste secũdus vasal. agere ꝺ euictio ne contra dictos heredes: etiam si fuisset sciés ꝙ ipse primus vasal. recognoscebat dcm̃ feu. ab alio domino quod admittit Jac. ꝺ bel. ⁊ Bal. tũc esset verum qñ feu. fuisset reuersurum ad dñm per culpã primi vasalli. ar. ff. so. ma. l. pe. in prin. ⁊. ff. loca. l. si merces. in. §. con ductor. secus aũt si naturaliter ⁊ sine culpa: qꝛ tunc be ne esset fienda dcã distinctio. iuxta no. in. d. l. si familie .C. fa. herc. fac quod no. gl. J. ꝺ lege cor. c. ij. §. similiter. Et est ratio differẽtie s̃m ipsum Bal. qꝛ casus q na turaliter eueniunt preuideri possunt regulariter. Alij vero nõ. ff. ꝺ ptrahen. emp. l. fistulas. §. frumenta. ff. de ac. emp. l. si ea. ff. loca. l. si qs domũ. §. fi. ⁊ quod no. in .l. diuortio. ff. de neg. gest. facit ad predicta quod dixi J. ꝺ inuesti. ꝺ re alie. fac. in prin. ¶ Quero subsequẽter cum. d. gl. qd si p cul. primi vasalli datoris resoluatur ius suum an similiter resoluatur ius istius secũdi acce ptoris ⁊ presupposito ꝙ resoluatur an primus vasal.

Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Qñ feudũ est noui. Adḋ ꝙ dicat̃ feudũ nouũ. vide gl. i c. acaciꝰ. xxiiij. q. i. ꝺoc. in. c. ex pte. ꝺ feu. ⁊ an in feudo nouo hz locũ ius ac crescendi. vide p Pau. de ca. ꝯsi. clviij. icip. viso ⁊ exaiato puncto.

teneat secūdo acceptori. Et rñdet gl. ad vtraq3 qōnē simul et semel q sic p.d.l.penul.sol.ma.cū si.allegatis in gl. vsq3 in fi. Sed tu latius dicas circa primam questionē: vt dixi.s.ti.i.§.fi.in primo no. De secunda vero questione dic vt statim dicam i qōne precedēti. Utrū aūt secūdus acceptor bonefidei possit agere ad preciū solū vel ad interesse: dic vt no.per gl.j.de probi. feud. alie.per Fe.in prin.in gl.super verbo bonefidei. et no.i d.l.si fundum.C.d euic. ¶ Op.ab extra q immo ille qui accepit ad liuellū a primo vasal.possit illud remittere: vt probatur.j.d feu.non ha.propriam naturā feu. in.c.i. So.ibi ratio est q2 vasal. primus fuit inuestit9 d dicto feudo cum ea conditione vt possit alteri alliuellare. Et ideo hoc est sibi permissuz ex natura et ex virtute conditionis adiecte in inuestitura quo casu possz etiam ex quocunq3 contractu alienare vt ibi. hic autē loquitur in vasallo q simplr fuit inuestitus non adiecta tacita conditiōe.facit.ff.d vsuf.lega.l.si quis. et ita tenet Jaco.ardiz.de quo dic etiā vt habet in.c.feu. ea. lege ifra si de feu.fue.ptro. ¶ Quero ab extra an iste seruus acceptor ad liuellum possit sibi ɔsulere retinendo dictam rem feudalem et seruire priori dño tanquā vasallo non obstante refutatione facta p suum datorez q de ē vasal. et dicit Bal. q sic per equitatem.§.si vero ifra quali.olim feu.po.alie. Sed ego non puto aliquo modo istam determinationez procedere in qōne proposita vz qñ secūdus acceptor tenet iure liuelli. Et est rō q2 hodie talis ɔctus est prohibitus ipsi vasallo vt no.gl.ij.infra de probi.feu.alie.per Fe.ergo incontinēti facta tali alliuellatiōe que censet alienatio itelligitur esse dictū feu.aptū vt ifra qd iuris sit si post alie. feu.vasal.illud recusa.i.c.i.et no.gl.magna.in fi.ifra de succes.feu.§.hoc quoq3. Et hoc ēt ē d mēte An.d iser. ¶ Non obstat.§.si vero.q2 loquitur de ɔctu licito.vz qñ vasal.ius alteri ifeudat qd etiam hodie lz.vt.s.dictum est.vnde non dz trahi ad illicita.l.qd non ratione.ff.de legi. ¶ Quero an vasal.iste feu. suuz alliuellare possit sine priuationis pena agnato suo qui succe. ē in dicto feudo.dic q sic sm Jaco.ardizo. per tex.j.de alie.feu.pa.c.i.et dixi.j.de alie.feu.§.pen. ¶ Quero an possit idem vasal.alliuellari dictum suum feu. etiaz extraneo ad tempus.et non in perpetuū. Et dicit Ja.ardi.q sic per tex.j.de alie.feu.§.et si clientulus a contrario sensu nisi dictū feu.esset in curte vel in districtu domini.q2 tunc nullo modo posset alliuellare.vt.j.e.§. penul.et.§.fi. ¶ Ultimo ad materiam pñtem adducas ea que dicta sunt.s.in.§.precedenti.et.j.de alie.feu. i.§. et si clientulus.et ifra de alie.pa.in prin.et plene per Ja. ardi.in summa in tit.q.mo.feu.amit. sub rubricella an emphiteotici vel liuelli contractus prohibeantur.

Preterea si ille. Si ille ad quē spectat feu.de iure cōsentiat alium inuestiri sibi preiudicat.h.d. Et pōt poni casus altero de duobus modis sm Ja.d bel. et bal. Primo q si prior agnatus cōsenserit inuestiture secūdi queritur quis preferatur. Et rñdetur qd ipse secundus inuestitus.et probatur ista positio.s. qui success. tene.in.c.i. Secundo sic res comes vel baro[a] habz duos filios.vz primogenitum male vite et negligentem. et scdo genitum bone vite et diligētem et magni valoris fecit de feudo inuestiri secundo genitum consentiēte primogenito postea moritur ipe primogenit9 vult feu.reuocare et dr hic q non potest.et ista questio fuit de facto in alamania.vt dicit Jaco. de bel. et ista positio probatur.vij.q.i.c.quam periculosum. ¶ In text. ibi obuenire debet.s.per mortem vasalli. Ibi consenserit.s.dño tacite vel expresse sm glo. Sed tu dic meli9 vt.j.dicam. Ibi eos.s.ad quos principaliter nō spectabat feu.imo ēt si essent prorsus extranei sm Ja.de bel. Ibi inuestiture.s.pure qñ alias posset hoc fieri sine cō

[a] ¶ Rex Comes vel baro. Adde doc. i.c. lz.de voto. dominicus. in.c. gradi. de sup. neg. pla.li.vi.

sensu ipsius: vt.j.de cleri.qui inuesti.fa.c.i. Ibi rectum morē. de quo infra de gradi.succes.in feu.in prin. et.§. i. Ibi regressum: vt hic.et infra si de feu.fue. contro.in .c.ticius.et infra de alie.feu.pa.in.c.i. ¶ No.q qui alij consentit sua iura perdit et aliena fortificat.l.cū qdaz. .C.de admini.tu.ff.de inoff.test.l.nihil.et.l.fi.et i gl.hic posita in fi. Et istā regulam intelligas ꝓcedere quando qs consentit in iure suo transferendo in alium: sec9 si consensus non fiat ad hunc effectū.l. inter officiū.ff. de rei ven.et extra de re iud.c.suborta.facit qd no. In no.extra de fide instru.c.inter.circa fi. ¶ No.q si consentio inuestiri sequētem preiudico mihi ita q nō habeo regressum ad repetendū amplius illud cui renunciaui: vt hic.et.j.si de feu.fue.contro.c.ticius.et.l.generaliter.in fi.C.de non nu.pecu. Et est ratio: q2 ad istū effectū fuit prestitus dictus consensus: et ideo i illo effectu parit preiudicium: vt.l.fideiussor.§.pater.ff.de pigno. et.ff.quib.mo.pign. vel hypo.sol.l.sicut.§.venditionibus.vbi est casus singularis sm Bal. de illo qui ɔsentit: vt de re sua alter testetur: de quo per doc.in.l.cum quis.in prin.ff.de leg.iij. Non autem debet dictus cōsensus trahi ad alium effectum: nam si dominus ɔsentit vasallo alienanti. Iste talis consensus trahit ad vtile dominium ipsius vasalli.non autem extendi dz circa directum dominium ipsius dñi: q2 ad istum effectū non fuit prestitus: vt dixit Inno.in.d.c.inter dilectos. extra de fide instru.facit qd no.in.l.si ignoranter.C.de remis.pigno.et c. ¶ Quero cuz gl. an iste tex.intelligatur d ɔsensu tam tacito q3 expresso. Et respōdet q sic nisi ipse ɔsentiens tacite intelligeret ius suum vbiq3 durare: q2 tūc tacitus ɔsensus minime ꝓiudicat vt. ff. q.mo.pi.vel hypo.sol.l.sicut.§.nō vr.et hoc voluit ista glo.vsq3 ad ver.item istud et c.quam gl. simpliciter sequtur Ja.de bel.et cōmuniter doct.p notata in.l.i.i fi.j. de probi.feu.alie. p Loth. Idē tz Bal. dūmodo iste tacitus ɔsensus ꝓbetur ex aliquo actu: puta per appositionem sigilli: vt.C.de rebus alie.nō alie.l.ij. vel per subscriptionem.d.l.si fideiussor.§.pater.ff.de pigno.et .C.plus valere qd agitur.l.fi. Sz tu subtilius ɔsidera sm An.d yser.circa istā mām quoniā aut loqmur d ɔctu q potest fieri sup re mea: ēt me inuito: puta vendē legare et diuidere.l.rem alenam.ff.de ɔhen.emp.et.l. cū alienā.C.de lega.cum si.et tūc mea ɔsentia vel tacitus ɔsensus mihi nō nocet. Aut loqmur de ɔctu qui nō posset fieri me inuito: sicut est in ɔctu pignoris: vt .l.aliena res.ff.de pigno.ac.et.C. si alie res pigno. da. sit.l.que prediū.et.l.fi.et tunc tacitus ɔsensus mihi nocere dz. Et de hoc loquuntur leges hic allegate. et ita no.per gl.in.l.gayus.ff.de pigno.act. et in dicto.§.pater. Ex qbus ipse infert in ꝓposito nostro: i hac materia feudali q queadmoduz quis potest vendere rem meam ēt me inuito: ita possit qs inuestire aliuz de feo meo ēt inuito me: vt ꝓbatur.j.d inuesti.de re alie.fac. in.c.i.in pri.imo fortius hoc vr dicendū qm si ille qui nullum hz ius in re mea pōt eam vendere me inuito quāto magis dñs feudi qui hz ius directū in feudo in eo potest alium inuestire etiam me inuito de eodem feudo: vnde dicit ipse: q sicut i venditione rei mee nō ꝓiudicat mihi ɔsentia mea vel tacit9 ɔsensus vt.s.dictum est. Ita et eodem modo non preiudicabit mihi mea presentia vel tacitus consensus adhibitus in inuestitura feudi mei facta p dominum in ɔsonam alterius per ꝑdicta: vnde aduerte ne erres: vt hanc māz plenissime habeas: q2 ea que dicta sunt ꝓcedunt in eo q fuit pñs et ñ ɔdixit: et q̄rit vtrū taciturnitas habeat pro ɔsensu q2 distinguitur aut ɔctus cōcernit vtilitatē tacentis et tunc censebit ɔsentire.l.qui patitur. cuz ibi no.ff.man.et in regula qui tacet.et ibi per Dy. d regu. iur.li.vi. Aut ille actus ɔcernit preiudiciuz suū et tunc aut gerebat noie ipsius tacentis et idem vt ibi. et per

Inno.

Innocen. in. c. ex parte decani. extra de rescrip. ⁊ per Bar. in. l. fi. ff. qđ cum eo. Aut gerebat ille actus noīe gerentis ⁊ tunc tene distinctionē supradictā qm̄ aut tacens poterat ɔ̄dicendo impedire actū ⁊ tūc tacendo vr̄ ɔsentire aut nō ⁊ tunc secus vt no. in. l. q vas. i. §. vetare. ff. de fur. ⁊. l. inuit⁹. C. de ꝓcu. per Cy. ⁊ per doc. i. l. ij. §. voluntatē. ff. so. ma. Fallit in duobus casibus. s. fauore libertatis ⁊ fisci: vt not. in. l. i. C. de remis. pig. Et in alio casu posito in. l. sepe. in. §. i. ff. de re iudi. Sʒ iterdū adhibet vltra presentiā ⁊ taciturnitatē aliqs actus: sicut sigillando vl̄ subscribendo: ⁊ tūc est facienda alia distinctio: q2 aut se subscribit vt testis vel vt auctoritatē prestans: ⁊ tūc nō vr̄ se subscribere animo ɔsentiendi vel faciēdi sibi p̄iudiciū. d. l. gayus. ff. d̄ pigno. act. ⁊. l. ticia. §. lucius. ff. d̄ le. ij. Aut se subscripsit nō vt testis: ⁊ tūc vr̄ subscribere aīo cōsentiendi: ⁊ iō facit sibi p̄iudiciū. l. sicut. §. nō vr̄. ff. qui. mo. pig. vl̄ hypo. so. ⁊. l. ticius. §. fi. e. ti. ⁊ no. per gl. in. d. §. pr̄. Et intellige p̄dicta q̄ tūc facit sibi p̄iudiciū si sciebat ɔtenta in scriptura: alias secus. C. plus valere qđ agit. l. fi. facit ad predicta. l. ij. C. de re. alie. non alie. ⁊ qđ no. C. loca. l. certi iuris. ⁊ quod statim subiungitur in ista gl. ⁊ in. l. iiij. ff. qui. ad libertatem procla. non licet. ⁊ in. l. rem. C. si alie. res pig. data sit. Et ista est vera ɔclusio in hac materia que alibi per doc. tractata est lʒ non ita clare ⁊ plene. ❡ Quero subsequenter cum. d. glo. in ver. item istud ⁊c. quid si primus agnatus fuit p̄ns quando dominus inuestiebat ɓʒ ⁊ ignorabat illud eē suum feudum: an tunc videatur consentire. Et dic q̄ non qm̄ iste talis error non inducit consensum. l. si p errorem. cum si. ff. de iurisdic. om. iudi. ⁊ probatur i. c. vasal. feud. ⁊. si de feu. fue. contro. vnde ergo est necesse q̄ ip̄e sit p̄ns ⁊ sciat qđ agitur ⁊ nō ɔ̄dicat. l. bonores. ff. de occu. lʒ glo. allegauerit. l. decuriones ⁊ male. Et nunc habes totam ipsam glo. expeditam vsq3 ad fi. Cum qua concludo q̄ aut volo expresse renunciare iuri meo: vt alter inuestiatur ⁊ possuʒ absq3 dubio cū voluntate dn̄i: vt hic. ⁊. ⁊. de eo qui fi. fecit agna. in. c. i. ⁊. ⁊. de alie. feu. pa. facit rō: q2 quilibet potest renunciare iuri suo. l. si quis in conscribendo. C. de pac. quod intelligas. dūmodo ista renunciatio non tendat in preiudicium alterius. vt no. glo. ⁊. de succes. feu. in. c. i. §. i. Et h̄ si scienter: secus si ignorāter: q2 tunc etiam p exp̄ssum consensum mihi non preiudicarem. vt. ff. de pac. l. tres fratres. In dubio autem dic vt. s̄. dixi in precedenti q̄stione. ❡ Ultimo ad mām̄ huius. §. vide no. per glo. ⁊. de bene. fra. in. c. i. in glo. si. ⁊. ⁊. de probi. feu. alie. per Loth. in. l. i. in fi. in glo. super verbo permissu. Et de mā quando vasal. cōsentit q̄ alter inuestiatur vide qđ habetur in. c. ticius. in fi. ⁊ qđ ibi dixi si de feu. fue. contro. ⁊ in pluribus remissionibus ibidem adductis. ⁊ infra an agnatus vel filius in. c. i. in fi. ⁊ plene per Ja. ardi. de materia p̄nti in sūma in ti. d̄ suc. feu. sub rubrica la si vasallus refutet feu. ⁊ faciat inuestire alium qui d̄ iure non succedit ⁊c. ⁊ ibi examinat istum. §.

Item si fuerint. Hic ponit aliuʒ casum in quo vasal. pp ingratitudinem ɔ̄ctus priuatur iure suo. ⁊ ad dn̄ʒ reuertit. ⁊ in sūma hoc vult. In feudo nouiter acquisito per fratres ēt cum pacto succedēdi vicissim nō admittitur alter frater in portione alienata per aliū: sed ipse dn̄s. h. d. Premitto pro euidentia q̄ feudū nouit acqsitum a fratribus est. ⁊ cēset nouum adeo q̄ i tali non succedit vnus alteri: nisi hoc expresse caueat in inuestitura. vt. s̄. qui feu. da. pos. §. finaūt vnus. ⁊. ⁊. de suc. feu. in. §. fi. Scđo premitte q̄ regulariter feudū pōt diuidi inter vasallos. ⁊. si de feu. fue. ɔtro. c. oēs. ❡ Casus in terminis ita figurat ɓm Ja. de bel. Cōcessum ē feu. duobus fratribus: siue vni recipienti noīe vtriusq3 cuʒ pacto q̄ vn⁹ alteri succederet. isti fratres veniētes ad diuisionē diuiserunt ēt feudum facta diuisiōe vn⁹ alienauit vltra medietatē partis sue: ⁊ tandē sine h̄rde d̄cessit. Dubitat quis admittat ad illā pteʒ idebite alienatam: an alter frater superstes an dn̄s. Et r̄ndetur q̄ dn̄s. ❡ In tex. ibi ⁊ vnus intelligas vel solus tm̄ noīe vtriusq3 vel ēt simul cū alio: q2 in hoc nō est vis: vt i. §. fi. ⁊. de succes. feu. Quinimo ēt si tertius noīe ipsoꝝ accepisset inuestituram haberet locum iste. §. ɓm Bal. facit. c. i. ⁊. de bene. fra. Ibi accepit: subaudi cum hoc pacto q̄ dicti fratres inuicem sibi succedāt in dicto feu. qm̄ alias nullam haberet dubitatōem. vt dicam in gl. Ibi medietate subaudi sue partis. Nam ɓm ista iura poterat olim vsq3 ad medietatem alienare vltra vero non. Sed hodie nullam partem potest alienare. ⁊. de alie. feu. in prin. ⁊ late dixi. s̄. eo. §. aut si liuellario i cuidentialibus. Ibi sine h̄rde legitimo quod intelligitur de filio. vt. ⁊. de alie. feu. in. §. ⁊ si clientul⁹. ⁊ subaudi maxime qm̄ ideʒ esset si reliquisset filios. Et est rō q2 filij nūquam succedunt patri in feudo nouo qñ pr̄ priuat ob cul. sui. vt. ⁊. si de feu. fue. ɔtro. in. c. si vasal. culpaʒ. Et iō auctor omisit istum casum qñ extarēt filij tāquam indubitabilem ɓm An. de iser. de quo dixi. ⁊. que fuit p̄ma cā benefi. amit. in. §. fi. in cōclusionibus. No. q̄ lʒ p pactum frater posset succeder̄ fratri in feu. nouo tñ h̄ est intelligendum quando feudum vacaret p morteʒ alterius. Secus autem si vacaret per culpam: q2 tunc deuolueret ad dn̄m nō obstāte pacto inuestiture. Et est rō q2 per alienationem indebite factā per vasal. seu culpam fuit iaʒ apertū dn̄o ante mortē ipsius fratris delinquētis. vnde nō pōt ampli⁹ apiri alteri p mortē ipsi⁹ delinquētis: q2 attēdit cōditio primo existēs. l. si quis ita stipuletur. ff. de verb. obli. ⁊ probatur in. c. susceptum. extra de rescrip. ⁊ in. l. si cum dotem. in prin. ff. so. ma. Et ista fuit ratio decidendi in casu nr̄o. Rō autē dubitandi erat q2 dn̄s in nullum casum sibi ꝓuiderat sʒ habebat solū prouidentiā legis ꝑ se. vñ videbat q̄ per ꝓuidentiā expressam vasalli deberet derogari tacite dispositioni. l. fi. C. de pac. conuē. ⁊. C. d̄ procu. l. maritus. ❡ No. q̄ feu. pōt diuidi [a] inter vasallos qđ intellige verum regulariter vt in. d. c. omnes. ⁊. ⁊. d̄ natura suc. feu. circa medium. Fallit in feu. dignitatuʒ vt. ⁊. de ꝓhi. feu. alie. per Fe. in. §. p̄terea ducatus. Item fallit si ex statuto vel cōsuetudine vel forma iuestiture esset cautum ɔ̄rium: vt. l. i. §. si conuenit. ff. depositi. ɓʒ Bal. vt q2 forte primogenitus succedere dʒ de quo dixi. ⁊. si de feu. fue. ɔtro. in. c. mulier. in secundo notabili ⁊ vide in Spe. de feu. §. qm̄. versi. xxxi. ❡ Tertio no. q̄ ex delicto seu culpa vnius pōt insurgere preiudicium in personam alterius: qđ pʒ q2 si frater delinquens decessisset ante delictū cōmissum seu culpam: tūc successisset frater suus: sed pp eius delictum priuatur frater ab eius successione ⁊ admittit dn̄s: vt hic. ⁊. ⁊. que fuit prima cā bñ. amit. in. §. fi. ⁊. ⁊. si vasal. feu. pri. c. i. ⁊ i gl. hic posita in fi. sui ibi sic ergo ⁊c. que per hoc in dicta parte est expedita. ❡ Oppo. cum dicta gl. q̄ iste tex. sit de indubitabili ɔ̄. l. ancille. C. de fur. qm̄ ēt si iste fr̄ nō cōmisisset culpam nihilominus alter frater sibi nō successisset: vt ē casus. s̄. q feu. da. po. in. §. finaūt vnus. So. intelligas istum tex. ɓm illum: vʒ q̄ in inuestitura spāliter ⁊ non noiatim cautū erat q̄ vnus alteri succederet quo cāu bñ hʒ locū successio inter eos qñ feu. vacat p mortem alterius: vt ibi. Sed si vacaret p culpā vel delictū tūc alter frater nō succederet: vt hic. Et ē rō: q2 tūc feu. vacauit anteq̄ extaret vacationis casus attēta forma inuestiture: ⁊ hoc voluit ista gl. vsq3 ad ver. sed tu instabis qđ bene loqtur: de quo dixi. s̄. in secūdo notabili. ❡ Oppo. cum dicta gl. q̄ immo non dēat reuerti istud feu. ad dn̄m sed ad agnatos postq̄ ille vasal. non deliqt in psonam dn̄i p regulam q̄ ponitur. ⁊. que fuit prima causa bene. amit. in. §. fi. ⁊ no. bñ.

Ja. Alua. sup feu.

[a] ❡ Feudū pt diuidi. ad d̄ an possit reuocari per successores dn̄os. vide p Bal. consi. cccclxxij. inci. factuʒ sup hac forma i. ij. vo.

So.dicit gl.ꝙ etiam per alienationem factā sine voluntate dn̄i intelligit vasal. delinquere in dn̄m q̄m ipsum contēnere vr̄ vt ꝓbat in ꝯrio ⁊ sic non obstat ⁊ habes eam expeditam vsqꝫ in fi.que bn̄ loqtur intelligendo cā in feudo nouo prout intelligitur ille tex.secꝰ si feu.esset antiquū qꝛ tūc bene fatendū est ꝙ p talem culpam alienationis feu.reuertitur ad agnatos ⁊ non ad dn̄m prout late dixi in.d.§.si.in ꝯclusionibus.⁊ no. per gl.j.d̄ suc.feu.in.§.hoc quoqꝫ.⁊ in gl.magna. circa mediū.⁊ vide ꝙ circa hoc dixi.s̄.e.§.aut si libellario. in oppositione.¶ Op.ab extra qꝛ hic presupponitur ꝙ si vasallus reliqsset filios:ꝙ tūc feudum deberet ad eos reuerti. Sed ꝯ d̄.c.si vasallus culpam.j.si de feu. fue.ꝯtro.So. ibi loqtur de culpa proueniente ex delicto vasalli quo casu filij ⁊ descendentes excluduntur. Hic vero loqmur d̄ culpa vasalli proueniente per ingratitudinem ꝯctus quo casu si feu.est nouum: tūc reuertit ad dn̄z:vt hic.¶ Nec ob.iste tex. q vr̄ p̄suppo nere ꝙ si haberet filios ꝙ deberet ad eos reuerti: qꝛ loqtur s̄m iura antiqua. hodie aūt ēt extātibus filijs reuerti dꝫ ad dn̄m vt no.gl.j.d̄ succ. feu.§. hoc quoqꝫ. vel dic ꝙ lꝫ fecerit mentionem d̄ filio tn̄ illum tāquā indubitabilem dimisit indecisum vt.s̄.dixi sup tex. lꝫ Ja.d̄ bel.voluerit intelligere ꝙ si filij extitissent tn̄ lꝫ ipsi nō admitterent nihilominus ipsi essent causa vt feudum non reuertat ad dn̄m sed ad fratres.ar.ff. de inoffi.testa.l.pap.§.q̄m autem.quod mihi non placet q̄m ista ē regula ⁊ vera conclusio in feudo nouo ꝙ reuertatur ad dn̄m vt dixi in.d.§.si.que fuit prima causa bene.amit.super tex.⁊ in conclusionibꝰ.⁊ i.d.§. hoc quoqꝫ.¶ Oppo.de.d.§.hoc quoqꝫ.vbi reuertitur ad agnatos ⁊ nō ad dn̄m.So. ibi loqtur in feu.antiquo hic autem in nouo:prout late dixi.s̄.e.§.autē si libellario. ¶ Ultimo ad materiam presentem vide qd̄ no. per glo.s̄.q.mo.feu.da.pos.§.sinaūt vnus.super verbo noiatim.⁊.j.de feu.march.in.c.si.⁊ de bene. fra. in.c.i. ⁊ de fra.de no.be.inuesti.c.i.⁊.ij.⁊ quod dixi in .d.§. h quoqꝫ.j.de suc.feu.⁊ in.d.§.si.que fuit prima cā benefi. amit.⁊ ibi plene in ꝯclusionibꝰ.⁊ in.c.ticius. si de feu. fue.ꝯtro.⁊ in qbusdā remissionibꝰ ibi adductis. Jac.

Item si quis. Hic pōit duos alios casus in qbꝰ feudū s̄m ista tempora.⁊ iura amittebat ⁊ reuertebat ad dominuz. Et diuidit in duas partes: qꝛ in prima loquit de feu. qd̄ hꝫ vasal.i curte domini. In secūda de feudo qd̄ hꝫ vasal.extra curtem dn̄i:sed in loco in quo ipse dominꝰ hꝫ districtum:iurisditionem ⁊ honorez. Secūda ibi similiter.¶ Casus.vasallꝰ non pōt sine cōsensu dn̄i alienare aliquam partem sui feudi qd̄ hꝫ in curte dn̄i: vel etiam extra curtez in loco vbi dn̄s hꝫ districtū iurisditionem vel honorē ⁊ si contrafacit amittit illud ⁊ feudū reuertit ad dn̄m.h.d. Premitte pro euidentia ꝙ s̄m ista iura antiqua feudorū potest vasallꝰ licite alie a nare vel pignorare feu.suum ᵃ vsqꝫ ad medietatem.vt .s̄.in.§.i.⁊.§.aut si libellario.lꝫ illud fallit in feudo qd̄ est in curte dn̄i:vel etiam extra curtez si in eo loco dominꝰ habeat districtū iurisditōem vel honorem.vt in hoc.§.in quo predicta d̄clarant. Item scias ꝙ vasal. intelligit habere feu.in curte dn̄i: puta si ex camera vel caneua habeat aliquem redditū annuū.Ita ꝙ plus remaneat in camera vel in caneua q̄ꝫ sit illa portio quaz hꝫ vasallꝰ:vbi gratia pone ꝙ redditꝰ camer sit centū ducatorū.⁊ dn̄s concessit mihi.vt d̄ tali redditu d̄bea habere omni anno ducatos.xx.noie feu.vel pone ꝙ ex camera ꝯcessit mihi quolibet anno uel quolibet mēse uel quolibet die:ut percipiam nomie feudi certā q̄ꝫtitatem frumenti uini ⁊ olei.ita ꝙ in camera remaneat plꝰ q̄ꝫ sit illa q̄ꝫtitas mihi concessa.Et istud exemplū sentit ista glo.hic posita in prin. de quo satis dcm̄ est in.c.ij.d̄ feu.cogni.Eodem modo posset exemplificari

a ¶ Ut pignorat feudū suū. Adde Ab. i.c. ij.de feu. ⁊ dicit Jo. fauēti.isti. de actio. in.§. itē seruiana.ꝙ q̄ꝫuis feudum n̄ possit pignori obligari: tn̄ fructꝰ ⁊ cōmoditas feudi bene pōt pignori obligari: tn̄ dicit esse secus d̄ cōsuetudine in regno francie vbi feuda vendunt ⁊ pignorant iuito dn̄o

in q̄dam gabella in q̄ dn̄s concessit mihi vt percipiaz noie feudi certam portionem:⁊ cum his exemplis trāsit An.de iser.vel exemplifica s̄m Jac.de bel.⁊ Bal. q̄n dn̄s qui hꝫ integrum dn̄ium vnius castri vel vniꝰ ville infeudauit certam partem dicti castri vel ville q̄ portio sit minor q̄ꝫ illa pars que remansit dn̄o ifeudāti. Nam in oibus istis exemplis intelligor ego vasal. habere feu.in curte dn̄i: ⁊ de hoc loquit prima ps huius.§.Sed interdum intelligit dn̄s habere feu.extra curtem retinendo sibi honorem iurisditionem vel districtum:verbi gratia pone ꝙ omnes possessiones huius ville vel castri sunt rusticorum vel aliorū consortū ipsiꝰ ville vel castri excepta vna possessione q̄ est dn̄i: sed tn̄ in ipsa villa idem dn̄s hꝫ districtū iurisditōem seu honorem:qꝛ tota illa villa est sub iurisditōe vel districtu suo.Modo si dominꝰ infeudauerit mihi dictā suam possessionem existētem in dicta villa vel castro retenta sibi sua iurisditione ⁊ districtu seu honore intelligor habere ⁊ recognoscere feu.a dn̄o extra curtē suā in loco tn̄ in quo ipse dn̄s hꝫ iurisditōem ⁊ honorē:⁊ d̄ hoc loqt scd̄a pars.Sed iterdū dn̄s hꝫ vasallos extra curtē vel extra iurisditōem ⁊ districtū suū ⁊ honorem.Exēpli grā:vt si i dcā villa vel castro ipse dn̄s hꝫ modicū qd:puta vnā possessionē. Ita ꝙ totū residuū sit rusticoꝝ vel alioꝝ ꝯsortū:nec dn̄s hēat i dcā villa: vel castro aliquā iurisditōem vel honorē seu districtū ⁊ d̄ hoc loquitur.c.i.j.de capi.qui curi.vendi.Et vide ad intellectū p̄dictorū:qd̄ ibi dixi in euidentialibꝰ vbi declaraui quare appellet curia seu cur.dn̄i. ¶ In tex. ibi: in curte dn̄i declara per ea que dcā sunt.nā iō appellat in curte dn̄i:qꝛ cū dn̄s haberet dn̄ium totius illius loci tenebat ibi curtē seu curiaz suā:⁊ habebat dominicalē in qua recolligebant oēs introitus ⁊ appellabat curia seu curtis domini:sicut hodie videmꝰ fieri vt dixi in.d.c.i.¶ In tex.ibi:aliqua pte: subaudi etiā ifra dimidiā. Ibi libellariū.i.emphiteoticū: vt dixi.s̄. eo.§.aut si libellario.Ibi extra curtē.omnia ista verba sequētia d̄clara:p ea que.s̄.dixi.Ibi reuertit.s. ad dn̄z q̄n feu.est nouū:vt dixi.s̄. §.ꝓximo.¶ No.ꝙ retētio seu reseruatio alicuius partis vel iuris in re ifeudata per dn̄m prodest ipsi dn̄o:vt hic.⁊.s̄.ti.ꝓxi.§.si qs.de manso.⁊ ibi dixi in gl.hic posita.in fi.ꝙ pꝫ in casu nr̄o qꝛ si dn̄s nihil retineret posset vasallꝰ seu potuisset vasallꝰ alienare feu.suū vsqꝫ ad medietatez:vt .s̄. §.ꝓxi. ⁊.j.de alie.feu.in prin.Sed q̄n dn̄s sibi aliqd reseruat: puta curtē iurisdictionē vel districtū:tūc nō pōt vasallꝰ aliquā partem alienare:vt hic.qd̄ intelligas verum s̄m ista iura antiq. Hodie aūt idistincte est ꝓhibita feu.alienatio in quacūqꝫ pte absqꝫ dn̄i volūtate:vt.j.d̄ ꝓhi.feu.alie.in pri.⁊ hoc ēt sensit glo. nūa cū q̄ ꝯcludo hāc materiam ⁊ clariꝰ ⁊ latiꝰ quaz ipsa s̄m Ja.d̄ bel. ⁊ Bald.ꝙ aut vasallꝰ hꝫ feudū in curia dn̄i:aut extra curiam.pmo casu nō pōt vasal.aliqd alienare:vt i pri. Scd̄o casu subdistingue:qꝛ aut dn̄s hꝫ districtū seu iurisdictionem:⁊ idē dicas:vt hic in fine.aut nō hꝫ ⁊ tūc aliter de iure veteri aliter d̄ iure nouo.Nam de iur veteri poterat vasal.alienare usqꝫ ad medietatē sine consensu dn̄i:ut.j.qliter olim feu.po.alie.c.i.in pri.⁊.s̄.e.in .§.aut si libellario.cū sequen.§. de iure autē nouo non poterat uendere sed libellario nomine cōcedere sic.ut no.in p̄dicto.§.aut si libellario.⁊ ibi dixi.Sꝫ hodie d̄ iure nouissimo: nullo modo poterat alienare ēt minimam partem:vt in.d.l.i.de ꝓhi.feu.alie.per Fe.Et p istū modū habes nūc totā gl.hic positam expeditā:⁊ hec est ipsa veritas.¶ No.ꝙ dn̄s ꝯcedendo ⁊ infeudando simpliciter rem cōtentā in sua iurisditione nō vr̄ propter hoc cōcessisse iurisditionē:vt hic:secus si cōcederet vniuersitatē castri vel ville in quo etiam iurisditio inhereat:qꝛ tūc videretur cōcessisse ēt iurisditionem:⁊ tꝫ Bal.ar.in.l.i.§.cū vrbem.ff.de offi.p̄fe. vrbis.vbi

bis.vbi ēt per ipsum. Et ꝺ hac questione pleni⁹.ꝭ.ꝺ capi.q cur.vendi.in.c.i.q.ij. ¶ No.hic tex.singularē fm̄ Bal.ꝙ aliud ē habere iurisditionē:ꝛ districtū i loco. Aliud est habere dn̄ium terrarum positarum in ꝺcō loco. Sed tu adducas aliū tex.similem.ꝭ.de pace iura.fir.in .§.ad hec q allodiū. ¶ Quero ab extra an iste vasal. qui nō h3 feu.in cur.vel ēt extra curtem:ſ3 in eo loco: vbi dn̄s h3 iurisditōem vl̄ districtū vtrū talis vasall⁹ possit tale feudū alteri infeudare ꝛ vr̄ dicendū ꝙ sic per regulam traditam per gl.ꝭ.ꝺ capi.cor.§.ꝑterea. ꝛ .ꝭ.qliter olim feu.poterat alie.in.§.si vo. Sed tñ in casu isto ego puto ꝯtrariū per rationes specialitatis hui⁹ littere ꝛ ita vr̄ sensisse glo.hic posita. Non ob. ꝙ hodie iste tex.sit correct⁹.q2 nihilomin⁹ ratio ipsi⁹ remanet vt no.glo.in.l.i.ff.de coniūgen.cū eman.libe. facit pro hac parte ratio decisionis hui⁹.§.hic assignata.p Bal.quare sit necesse ꝙ domin⁹ cōsentiat in casu posito in isto.§.q2 dn̄s plus habet ergo pl⁹ potest.C. de dona.l.sancimus. Itē q2 dn̄s tacite sibi reseruauit ꝙ mai⁹ est.s.iurisditionem.nam maior est quā ipsa res priuata infeudata.d.§.ij.de capi.qui cur.ven. vnde ipsa iurisditio tanꝗ maior non debet accessorie seq id quod est minus ut in regula accessorium ꝺ regu.iur. li.vi.in.§.aūt preterea.ꝛ in.§.si vo.hoc ideo est q2 vasall⁹ pl⁹ habet.s.utile dominiū qd̄ prefert domino habenti simpliciter directū in eadē re iuxta no.in.c.ij.§. sicut infra ꝺ lege cor. ¶ Ultimo ꝺ materia feu.qd̄ habet in curte uel extra curtem tangit.ꝭ.titu.i.§.si qs de manso infra de lege cor.§.ex eadem.ꝛ in.d.c.i. de capi.q curi.uen.ꝛ qd̄ ibi dixi.ꝛ per Hostien. extra de simo.c.ex diligenti. De materia aūt iurisditionis ꝛ district⁹ uide qd̄ dixi in.d.§.ad hoc.de pace iura.fir. ꝛ i plurib⁹ remissionib⁹ quas ibi adduxi in utroq3 iure ꝛ Innocen.in.c.licet.in fi.extra ꝺ proba.ꝛ in spec. ꝺ ꝓprietate.§.i.v.ceterū.

¶ Epm̄ vel abbatem uel dn̄m plebis ꝛc. Rubri.

¶ In compilatiōe oberti de orto nulla erat hic rubrica:sed totus iste titulus comprehendebatur sub titulo precedenti:quod patet q2 continuat eandem materiā subiiciendo alios casus:ꝛ modos in qbus feu.amittit ꝛ ad dn̄m reuertitur:vt probatur in prin.lr̄e dum dixit. Item si ꝛc.que est dictio continuatiua.l.in repetē dis.ff.de leg.iij.ꝛ in fi.tituli presentis:dū dixit ꝙ in oibus predictis casibus feudum amittitur ꝛ ad dn̄3 reuertitur ꝛc. Uerum postea a glosatoribus superuenientibus fuit addita ꝛ interserta hic ista rubrica:vt per diuisionem ipsa materia tanꝗ separata clarius itelligeretur insti.de lega.§.sed ne in primis.ꝑut i simili late dixi.ꝭ.de feu.guar.ꝛ gastal.super rubrica. Cōcludo igitur ꝙ hodie hic d3 esse rubrica talis:ꝑut supra descripsi ꝛ ea cōiter vtimur:ꝛ hoc modo habes intellectū glosselle prime hic posite. Continuabis itaq3 istam rubricam ad proxime precedentia hoc modo: q2 postꝗ supra.proxime posuit aliquos casus ꝛ modos feudi amittendi:ꝛ i qb⁹ feu.reuertit ad dn̄m:vt patet.ꝭ.ti.proxi. Nūc vo addit alios casus i qb⁹ sicut feuda reuertūtur ad dominos. Alij aūt:vt Jaco.de bel.ꝛ Nico. de neapo.continuant ad titulū supra de his qui feu.da. ꝓ vbi dictum est de prelatis ecclesiarum infeudantibus: vnde sumpta inde materia ꝛ occasione sequitur titulus episcopum vel abbatem seu abbatissam ꝛc.

Jaco.

Tē si episcopus.

i Diuide vsq3 ad.§.qnetiā ꝛc. in tres partes:qm̄ i pria prohibet ꝑlatos ꝛ ꝑsonas ecclesiasticas ifeudare bona que sunt in libera possessione ꝛ pleno dominio ecclesie quātūcūq3 dicti prelati.ꝛ persone ecclesiastice sint soliti infeudare aliq̄ alia bōa dicte ecclesie. In secūda confirmat ifeudata ꝛ q̄ solita sūt ifeudari ante decretū pape vrbani. In tertia prohibet prelatis ꝛ personis ecclesiasticis ifeudare aliqd de nouo si nūꝗ fuerint ab aliquo soliti ifeudare. Secūda ibi: qd̄ autem. Tertia ibi:idem iuris. ¶ Casus.res subiecte i libera possessione ꝛ dominio ecclesiarū non pn̄t ifeudari de nouo:l3 ifeudationes facte ante decretū pape vrbani non ifirment:sed firme remaneāt.persone autē ecclesiastice que nūquam fuerūt solite ifeudare prohibent sicut ifeudare ꝺ nouo.h.d. ¶ In tex.ibi:abbatissa expone oia supzascripta:vt ꝺclaraui.ꝭ.qui feu.da.pos. i pri.sup tex. Ibi plebis q iterdū appellat pleban⁹ interdum prepositus:vt ibi dixi. Nam idem importat: vt etiam statim infra patebit. Ibi de reb⁹ ecclesiarū: hoc ideo dicit:qa secus esset si ꝺ rebus proprijs:vt infra de cleri.qui inuesti.fa. in.c.primo. Ibi que.s.res. Ibi eis.s.ecclesijs. Ibi subiecte sunt.i. incorporate in potestatem ꝛ mensā ecclesie ita ꝙ sint de vero titulo ꝛ dn̄io ecclesie vt statim subijcit. Ibi tituli vocant ꝛc.vn̄ cum ecclesia sit in vera ꝛ libera possessione ipsarum rerū intelligunt ipse res esse de titulo ipsi⁹ ecclesie.i.de dn̄io. Nā dicim⁹ istud ꝑdiū ē talis eccl̄ie.i.de ti.ꝛ dominio ipsius ecclesie.xij.q.ij. necessitatē fm̄ pe. de cer. Et ideo tales res possunt appellari ti.eccl̄e.vt in hoc tex.ꝛ dixi.ꝭ.in dicto prin.ꝺ his qui feu.da. po. ꝛ tales res non possunt ifeudari p prelatos vt hic qd̄ intelligas ēt si eorum cōsuetudo sit aliqua alia bona infeudare vt differat a sequenti. Ibi a papa.qualr̄ āt exponatur papa dic.i.admirabilis ꝛ dicit a pape qd̄ est interiectio admirātis.vere enim est admirabilis q2
a uices dei gerit in terris [a]. Sed ab ethimologia nominis interpretatur papa.i.pater patrum ꝛ ita exponit per gl.in prohemio clementinarum. Et ideo solus pa
b pa appellatur sūmus [b] vel romanus pontifex vt.xxiij. di.c.in noīe dn̄i.ꝛ in.c.i.cū ibi no.i gl.ꝛ in nouella.de consti.li.vi.potest etiā appellari imperator.xij.q.i.fulturam. Ibi vrbanus.s. secundus qui fuit tēpore hērici tertij.anno. M.lxxxix. q legitur fecisse plura consilia l3 qdam voluerint dicer ꝙ loqtur ꝺ papa vrbano qnto quod est aperte falsum qm̄ istud opus feudorum fuit factum multo tpe añ creatōnē dicti pape urbani qnti. Ibi sancta synodo.i.concilio. Nam idem est synodus qd̄ cōciliū ut.xviij.di.si qs aūt. Synodus eni ex greco iterpretatur comitatus vel cetus. Cōcilij vo nomen tractum est ex more romano. Nam conciliū a cōmuni itentōe dcm̄ est quasi cōcilium ꝛ consiliū idē sit uel dictū ē ex cōmuni itentione eo ꝙ i unum dirigant omne mentis votū ꝛ dr̄ a coeundo.i.ꝯueniēdo i unum:ꝛ ita declaratur per ysidorum ut habetur.xv. di.§.hec sunt quatuor synodi pricipales ꝛc. Et itelligas istū tex.de concilio uniuersali quod solum fit auctoritate pape.xvij.di.regula.ꝛ in.c.seq.ꝛ seq. Nā quedam sunt cōcilia uniuersalia quedam prouīcialia quedam specialia. Et que sint ista ꝛ qualiter ꝛ a quo fiāt ꝛ celebrantur plene not.xvij.di.in glo.summe. Ipsa.n. ꝯsilia uniuersalia censentur sancta ut hic.ꝛ.xvi. distin. sancta ꝛ in auc.de eccle.ti.i pri.col.ix.ꝛ i ꝯstitutōe. circa medium.C.ꝺ sum.tri.ꝛ fide ca. Quid autem sit ꝯsistoriū. no.gl.i auc.ꝺ ap.in.§.reddētes.ij. Ibi ꝺcretum ꝙ prope dr̄ canō.qn̄ ē fcm̄ i vr̄i ꝯcilio:sic fuit istō. nā decretū ꝓprie ē illa ꝯstitutō q̄ est facta a papa uel cōcilio ꝺ cōsilio cardinalium suorum sine ꝯsultatōe. Ita no.p glo.iij.di.i summa ꝛc. Ubi autem sit istud ꝺcretū:ꝺ q̄ fit mētio ꝙ sit i.c.alienatōes.i ver.illud ꝛc.xij. q.ij.l3 An.de yser.dicat sub dubio forte ꝙ loquit ꝺ capi.nulli.extra ꝺ rebus eccle.nō alie.vel ꝺ.c.ꝺ laycis.xij. q.ij.ſ3 nō bn̄ adaptant ꝑdicta. Quidam tñ dicunt qd̄ illud ꝺcretum non habemus. Ibi ante.s.ꝺcretum ꝑdi

Ja. Alua.sup feu.

a ¶ Uices dei gerit in terris. Adde.c. vt no strū. vt ecclia benefi.c. q̄to. de trāsla. ꝑla. c.i.de homi.li. vi.ꝛ in.§.ieq3. i cle.i.ꝺ magi.

b ¶ Solus papa appellat sūmus. Adꝺ tex. i cle. si sūmus pōtifex. ꝺ sen. ex.tex. in.c. ex cōicamus.el.i. in .§. si vo.de here.Archi.in c.i.de ꝯsti.li.vi. spe.ti.de lega.i §.nūc ostendē dū.v.lxij. Ab.i c.i cās.i.i.no. de re iudi.ꝛ q̄ re sic appellāt. vide p Bal. i l.rescripta.C.de ꝑci.impe. offe. ꝛ dr̄ sanctissimus, vt in.c. victor henorī⁹ inclitus.xcvij. distin.ꝛ recipit sanctitatē a cathedra. vt i.c. nō vos.xl.di.ꝛ gl.i.i.c.sic oēs. ix.dist.

ctum. Ibi datum fuerit. s. legitime ẜm iura que eo tpe obseruabātur alias secus ẜm Jac. ꝺ bel. vt in auc. ꝺ incest. nup. §. ij. ꝛ. iij. Sed tu dic ꝙ lȝ istud sit veꝝ de iure: tñ hodie hoc frustra veniret in disceptatiōem: qꝛ ꝑscriptio hodie iuuaret vasallos per ea que dixi .ſ. si de feu. fue. contro. c. si quis per triginta. Ibi prepositus quem. s. appellauit dominum plebis: qꝛ idem sunt: vt ibi dixi. Ibi feu. dare subaudi de aliquib⁹ reb⁹ ecclesie vt differat a precedenti. ¶ No. prouidentiam pape esse temperatam cum benignitate erga subditos ꝙ patet qꝛ prouidet. vt conseruentur res ecclesiarum: pro ut facit imperatoꝛ in. l. iubemus nulli. §. fi. C. de sa. san. eccl. Eius autem benignitas est circa feuda recte con cessa: que vult firmiter remanere in suo vigore ꝛ statu qm̄ esset inhumanum ea infringere cum ante ipm̄ papam vrbanuȝ iuste ab alijs essent possessa prout alibi fecit Imperatoꝛ in. l. ab anastasio. in. §. fi. C. man. facit .l. semel. C. de apocis publi. Quid enim peccauit antiquitas se in talibus feu. intromittendo cum huius decreti esset inscia. C. de testa. l. iubem⁹. in fi. ff. de iure im mu. l. i. ꝛ in gl. hic posita que per hoc est expedita ꝛc. ¶ No. ꝙ papa vrbanus inhibet platis ꝛ psonis eccl'iasticis dare i futurum res ecclesiarum i feudum: sed cō suetudo feudal' confirmat p̄teritā datōem: ꝛ permittit eaȝ i futuꝝ si est ecclesie ꝯsuetudo qđ itellige veruȝ siue dictus prelatus vel persona ecclesiastica reperiat tpe sui igressus dicta bona ab alijs possideri: ꝛ postea sibi aperianẗ siue reperiat iaȝ deuoluta ad ecclesias tē pore predecessoꝝ suorum: dūmodo nō sit facta de his vera incorporatio ꝛ transfusio ipsaꝝ reꝝ in mensam ꝛ ti. ꝛ dominium ipsius ecclesie: vt hic. ꝛ .ſ. de cleri. q i uesti. fa. c. i. in fin. qcqđ dixerit glosatoꝛ noster in sūma sua: de qua hic i p̄i. glo. facit mentōem. In qua sūma ipse sic ait ꝙ prelatus illud qđ in feu. fuerit datum tē pore sui igressus si postea fuerit apertū adhuc i feu. dare possit: sed alia dare que data non iuenit ꝓhibeẗ. Sȝ tu dic clari⁹ ꝛ melius: vt dixi. s. q feu. da. po. i p̄i. i p̄ia ꝛ quarta oppositōe. ꝛ in. c. i. ꝺ cle. q iuesti. facit. vbi ēt declaratur qđ iuris i archiepō mediolanensi i quo videbaẗ quedam spālitas obseruāda ꝛc. ¶ Opp. ab extra. ꝙ imo ēt isolita possint ifeudari per clericū seu ꝑlatum. vt in. c. ex parte. extra de feu. So. qdam dicunt ꝙ hic ponitur regula. ibi vero exceptio vel melius ẜȝ Pe. de cer. quem seqtur Bal. quod ibi loqtur de rebus que nō sunt i libera posſiōne ecclesie de proximo. Si naūt esset paruū tp̄s ꝙ fuit in posſiōne. ꝛ tūc non est. ꝛ dura est recuperatio: qꝛ possideẗ a tyrāno: ꝛ tūc. ecclesia posset reifeudare p̄ius tñ ꝯsulto papa si res esset magni ponderis. vt in. d. c. ex parte. vnde conclu dit idem Pe. ꝙ itellectus illius. c. est qđ illud fiat de mandato pape: ꝛ istud est tutius ẜm Bal. alij volūt quod illud. c. loquaẗ ꝺ regalibus. Sed istud reproba ui. s. q feu. da. po. i p̄in. vbi glo. tetigit. ꝛ dic vt ibi dixi, i p̄ia oppositōe. ¶ Quero ēt ab extra pro intellectu huius l're que sint iste res subiecte ecclesijs q̄ tituli vo canẗ: ꝛ dic ẜm aliquos: ꝛ ponit Bal. ꝙ tituli sunt isti tutiones canonice que dant titulū. ꝛ tūc dr̄ titulus: vt. i. c. i. de reg. iu. lib. vi. Item quedam sunt ecclesie subiecte: que vocanẗ tituli: qꝛ non poniẗ ibi rectoꝛ tanq̄ intitulatus: sed solū ibi dicit diuinum officium ad meritū superioris res quaꝝ ecclesiaꝝ sunt peculiares prelatorum. Aliq h̄nt hic in tex. tituli vacatiōe ꝛc. ꝛ tūc dicerem intelligi ꝙ dum vacat titulus talis ecclesie. qꝛ ē mortuus rectoꝛ tūc prelatus superioꝛ nō pōt ifeudare res talis ti. vacantis. Similiter nō posset antequā va casset ēt si faceret sub cōditōe vacatōis. qꝛ expectatōnes mortui solent parere tristes euētus. vt. C. de pac. .l. fi. extra de ꝯces. preben. c. ij. Sed de hoc dixi in mā feudali. ſ. de cleri. q iuest. fa. c. i. ¶ Quero qm̄ alibi pol licitus sum me hic tractaturū de dignitatib⁹ eccl'asticis quot ꝛ quales sunt iste dignitates. vbi aduertēdū ꝙ in eccl'a dei habemus oꝛdies dignitates ꝛ officia. Pri⁹o ergo videāmus de ipsis oꝛdinibus ecclesiasticis. Et dico ꝙ sunt nouē. vȝ epūs p̄sbyter diaconus. ꝛ subdiacon⁹ acolitus exorcista lectoꝛ hostiarius ꝛ psalmista. Et quare ita appellenẗ ꝛ instituti sunt h̄r in decretis. xxi. di. c. cleros. Et qualiter oꝛdinenẗ h̄r. xxiij. di. in .c. epūs. cum pluribus. c. seq. vbi videas. Et lȝ dixeris ꝙ sunt nouē oꝛdines itellige ẜm iuristas quē ẜm theologos nō sunt nisi septem. vt no. glo. Jo. an. super verbo epūs i probe. vi. li. ¶ Veniamus nūc ad dignitates declarandas eccl'asticas. Et primo videamus papaleȝ. ꝛ ista est prima in ecclesia dei. vt dicit tex. in auc. de ec cle. ti. in princi. ꝛ. xij. dist. c. i. Quare aūt sit appellatus papa declaraui supra super tex. Circa vero electioneȝ eius vȝ q eligant papam hodie ꝛ qualiter fiat ei⁹ electio. dic vt habeẗ extra ꝺ elec. in. c. licet. ꝛ in. c. vbi periculum. de elec. li. vi. ꝛ in cle. ne romani. de elec. Olim aūt qual'r eligebatur habetur in decretis. lxiij. dist. per totū. Nam ex sola electione facta a duabus ptib⁹ cardinaliū voces habentiū presulatum assumit. d. c. licet. Post vero factam electiōnē cōsecraẗ coronaẗ ꝛ itronizaẗ. xxiij. dist. In nomine domini. lxij. dist. c. quia sancta. Et si ꝯtingit ipsuȝ scribere intra illud tp̄s vȝ post electiōnē ꝛ ante ꝯsecrationē ꝛ coronationē non scribit pōtificatū i data sed locū ꝛ diē suscepti officij appellatus nec appellat se simpl'r epm̄ sed se electū in epm̄: nec tunc bullat cum bulla integra: sed ponit mediam bullā vȝ illā p̄tē que hȝ capita sculpta ꝛ ex alio latere plana est bulla sine noīe. Post vero coronationeȝ ponit pontificatuȝ in data ꝛ vocat se simpl'r epm̄. ꝛ dat bullam integram cū nomine suo. Et ex p̄dictis pȝ ꝙ annus pontificatus incipit a cōsecratione ꝛ coronatione: non aūt ab electōe qđ est no. dignū: vt elegāter scribit Jo. an. sup data sexti libri. dic tñ Bal. i. l. directis .C. de testa. manumis. qđ ꝯsecratio non facit papā vbi canonica electio nō ꝑcessit. Et est rō qꝛ eligere pertinet ad cardinales omnes. Consecrare vero ad solos cardinales epōs. Ita ꝙ officiū ꝯsecrationis non est tale officium in quo pticipent due ptes cardinaliuȝ sicut videmus in electiōe: facit. c. si qs ap'lice. lxxix. di. Potest etiam papa seipsum deponere ꝛ destituere ꝛ in manibus proprijs renunciare papatui vt in. c. i. ꝺ renū. li. vi. ꝛ no. gl. ij. q. vij. c. vos. ꝛ. vij. q. i. non aūt. vbi gl. enumerauit aliquos pontifices q renunciauerunt. Nec pt esse nisi vnicus papa in toto orbe terrarum qꝛ vnica ē catholica ecclesia ꝛ vnum caput. licet plures impera tores fuisse legimus sed in papa nō ē ita qꝛ offenderetur illa regula vnā sanctam catholicaȝ ꝛc. ꝛ ita no. gl. in. d. §. non aūt. Et lȝ quoniam plures fuisse de facto eodem tpe viderimus tñ nisi vnū canonice electū fuisse pontificem verum romanuȝ credere debem⁹. Alios vero non ueros sed scismaticos seu apostaticos ut in .c. si duo. ꝛ in. c. seq. lxxix. dist. de qua materia plene ꝑ Bal. in suo elegāti cōsilio super scismate qđ scripsit super rubrica. C. si qs aliquē testa. ꝓhi. Utrum aūt papa [a] possit sibi eligere successorem. dic ꝙ pōt delibera re de successore cū fratribus. ſ. de electione successoris: nō aūt posset sibi tanq̄ heredē eligere. lxxix. dist. si trā situs. ꝛ no. gl. viij. q. i. in gl. sūme. Nūc v̄o de dignitate ꝛ auctoritate sūmi pontificis aliqua subnectamus. Et primo qdem a deo ꝛ per vocem dn̄i oibus ceteris ꝑlatus ē ipso dn̄o inquiēte Petro tu es petrus ꝛc. xxi. dist. quāuis. ꝛ no. gl. in. c. i. extra ꝺ transla. epi. ꝛ vt ait Bal. in. l. rescripta. C. de pcibus impera. offe. vbi enumerat plura de potentia pape. Est enim supremus ꝛ non solū incepit ex nouo testa. sed ēt a Moyse. xxi. dist. sacrosancta. Item ipse solus papa hȝ p̄tateȝ oēm ꝛ omnes dignitates quas habuerunt patriarche ꝛ solus tȝ locū principis apostoloꝝ: vt. xxij. dist. de ꝯstanti nopolitana

[a] ¶ Utrū aūt papa possit sibi eligeẗ successoꝛē. adde Jo. ꝺ lig. in cle. ne romani. ꝺ ele. Ab. in. c. accepimus. i vlt. col. de pa. Abb. in rubꝛ. de testa.

nopolitana.&.xij.q.i.videntes.& in.c.sacrosancta.Item est vicarius Iesu xpi.lxxix.dist.c.si qs.de elec. in cle. ne romani. Item maior est auctoritas pape q̄ sanctorum.xx.dist.de libellis.&.c.i.item legitimat in temporibus.x.dist.quoniam.ci.dist.c.peruenit.Itē quem papa confirmat nemo infirmat.x.dist.c.fi. Item diuidit diocesis mūdi.x.dist.leges. Itē seruanda est eius lex ac si esset Petri apostoli.xi.dist.c.palam. Itē papa li approbationi est stādum.xix.dist.si romanorū. Itē vbi papa ibi vrīs synodus.xix.dist.c.anastasius. xvij. disti.nec licuit.Itē vbi papa ibi quēuis p̄mas.ex d̄ dilatio.c.exposuit.p Inn.Itē reseruata pape nullus atti

a git.xvij.distin.huic sed di.Item h₃ vtrūq₃ gladium [a]

b xxij.dist.omnes.Item de solo crimine heresis [b] accusatur.xix.dist.c.si quis pecuniam.d̄ quo tamen vide gl. xl.dist.si papa.& Inno.i.c.l₃.extra d̄ elec.Item habet omnia iura i pectore.vt i.c.i.de ɔsti.li.vi.& no.xxiij.di. i.c.preterea. Item dispensat vt subdiaconus cōtrahat matrimoniū.xxx.di.de illo.Et circa hoc vide Io.an.i .c.semel.de reg.iu.li.vi.& no.i.c.cum ad monasteriū.d̄ statu mona.& qd̄ ibi per Inno.&.xxi.q.i.§.sunt qdam. & i.c.cum olim.de cle.piu.& i.c.i.de voto.li.vi.Itē similr potest clerico.i sacris non constituto iterdicere matrimoniū.ut in.c.proposuisti.lxxxij.dist.Itē solus pōt canonizare sanctos.extra d̄ reliq.& uenera. sancto.c. gloriosus.li.vi.& ibi per glo.Item pōt cōmittere spūalia ēt mero layco.xcvi.dist.bn̄ qdem.Et ideo rex Anglorum.& Rex Fracie cōferunt p̄bēdas ex p̄uilegio pape in suis regnis.Item presumitur sanctus.xxxix.dist. non vos.Item restituit quem ad famam eoipso q̄ p̄mouet quem ad gratiam.xliiij.di.cum aūt. Item promonet spurium ad ep̄atum.lvi.di.c.seriosus. Item solus papa est ep̄s oium exemptoꝝ.xcij.di.nulla. Item potest parcere cui vult.vi.q.iij.deniq₃. Item ratificat sniam nullam.ix.q.ij.si quis vnus alterius. Item pōt auferre priuilegia.ix.q.iij.cōquestus. Itē pōt de iure vnius auferre & alteri ɔferre.xvi.q.i.ecclesie.Itē facit ep̄atus & per ɔ̄ns ciuitates q̄ non est ciuitas si caret ep̄o.xvi.q.i.precipimus. Item pōt pro libito voluntatis ep̄m deponere ab ep̄atu remouere & in alium trāsferre.vij.q.i.c.oēs.&.ix.q.iij.c.fi.Itē solus papa deponit imperatorem:vt in.c.ad apostolice.de re iudi. lib. vi.Et sniam imperatoris declarat nullam:vt i.c.pastoralis.de re iudi.in cle.Et ip̄m ɔfirmat consecrat & coronat.extra de elec.c.venerabilem.& in.c.cām.el.ij.extra q filij sint leg. Item pōt deponere principem secularem si est inutilis & negligens circa regimen & iusticiam.xvij.q.iiij.si qs deinceps.xi.q.i.nullus. & in dicto .c.venerabilem.& in.c.ad apostolice. Item h₃ plenitudinem ptātis in temporalib⁹ mortuo imperatore. vt in dicta cle.pastoralis.& Bald.in prohemio.ff.veteri super rubrica.Item solus papa potest facere ea que i his versibus continentur.

Restituit papa solus deponit & ipse.
Diuidit ac vnit eximit atq₃ probat.
Articulos soluit synodūq₃ facit generalem.
Transfert & mutat appellat nullus ab ipso.

Et ita no.per glo.in.d.c.i.de transla.epi.& plene per spe.in ti.de lega.i.§.nunc breuiter.sub rubrica de dispēsatione.&.§.ostendendum.& extra d̄ aposta.c.fi. Itē & ipse solus potest cōferre beneficia platuras sub conditiōe & ad tp̄s.extra de rescrip.si gratiose.lib.vi. & hec dicta sufficiant de potentia pape.¶ An autem papa possit infeudare bona ecclesie.vid̄ p Bal.in.l.pe.C.d̄ bo.que lib.vbi t₃ q̄ sic dūmodo ifeudet benemerito cū hoc idē possit Imperator.i.de natura feu.c.i.d̄ quo plene per Io.an.extra de iudi.c.cum venissent. S₃ tamen dicit Bal.si dicta bona essent valde p̄ciosa sicut esset vna magna ciuitas d₃ interuenire cōsensus cardinaliū.q̄ sunt capitulum vniuersalis ecclesie.vt no. Archi.xij.q.ij.cū redemptor.&.c.abbatibus.facit.l.humanū.C.de legi.vnum tamē notandū q̄ nō obstante sua amplissima potentia nihilomin⁹ pōt legari ab illo cui peccata confitet:vt no.extra de offi.dlega.c.sane. el.ij. facit.c.mādastis.ij.q.v.Itē si aliqs creat in papā putans vxorem suam eē mortuā: & postea appeat vxorē viuer q̄ petat obitū tenebit papa eidē obitum reddē vl renunciare papatui:nisi vxor possit iduci ad obseruādum cōtinentiā:vt no.glo.i.d.c.si qs pecuniā. lxxix. dist.Sunt etiam multi casus in quibus papa non potest dispensare qui numerantur per Specu. in ti.de dispen.in.§.nūc breuiter.per totum.¶ Nunc ad tractatum & materiam cardinalium accedentes inuestigabimus quid sit cardinalis:& vnde dicatur & quales d̄beant esse.Item quot sunt genera cardinaliū.quot sūt numero.& qui sunt.& ad quid sunt.& de eorum titulis. & respōdeo q̄ cardinalis idē ē q̄ regens & dicit a cardine hostij.q̄ sicut hostium regitur cardine:ita quoq₃ oīs ecclesia regit auctoritate apostolice sedis: & sic sacer senatus cardinaliū a cardine regimen accepit : vt cardinales dicātur quasi alios regentes:vt p̄bat.xxij. dist.in.c.sacrosancta.in fine. Constat.n.cardinales vocatos in ptem solicitudinis de quoꝝ ɔsilio sūmus pōtifex agenda ordinat & disponit.extra de elec.c.fundamēta.§.docet.li.vi.& sunt sibi collaterales.de offi. le.c. i.& penul.li.vi.& pars corporis eius esse vident. vi.q.i. in.§.vex.& in.l.qsqs.C.ad.l.iul.maiesta.& in loco senatoꝝ succedunt.xcvi.dist.ɔstātinus.nam ecclesia habet senatū.xvi.q.i.ecclesia.interpretantur etiam cardinales.s.columne ecclesie in.c.ministeriū.d̄ offi.archip̄sby. & in ipsis eligēdis & creādis debēt ista concurrere p̄ncipalr.s.industria singularis:fides explorata:morū maxima grauitas & sapientia versans circa diuina. vt p̄batur in.l.i.coniuncta glo.ff.de offi.preto.& ibi Bal. ¶ Genera aūt cardinaliū sunt tria.quoniā qdam sūt ep̄i:qdam p̄sbyteri:qda₃ diaconi.Ep̄i cardinales nō funguntur alio titulo nisi ep̄ali.vnde nō noiant per titulum dicēdo.A.tituli ostiēsis portuēsis &c. S₃ simplr nominātur isto modo v₃.A.dei grā ostiēsis ep̄us cardinalis &c. Nam tales cardinales ep̄i non possunt eē sine titu.postq̄ ad titulū ep̄atus ordinant.vt dixit Inno.extra de elec.c.corā. Presbyteri v̄o cardinales nōminantur a titulo hoc modo v₃.A. dei grā tituli sancti Marcelli p̄sbyter cardinalis:vt i.c.fi.extra de supplē.negli.pla. Diaconi v̄o cardinales per hāc dictionē tituli nō scribūtur:vt p₃ extra de arbi.c.penul. d̄ p̄scrip.c.ad audientiā & simplr nominātur h̄ modo v₃. A.dei grā sancti Eustachij diaconus cardinalis &c. Et p̄dicta collegi ex Specu.& Io.an.in ti.de libel. cōcep.§.nūc iam videndū.post prin.& q̄ primo summo pontifici v₃ dn̄o nr̄o Iesu xp̄o in triūphali eccl̄ia tres patriarche angeloꝝ obsequūtur.vnde ad exemplar illius in ecclesia militāti circa vicarios suos tria genera cardinaliū obsequentiū ipsis vicarijs fuerūt instituta. ¶ Quot aūt sint seu esse possunt cardinales reperio q̄ s̄m primordialem eoꝝ numeꝝ debēt seu eē possūt qnquaginta vnus q in tria genera distinguūtur : vt supra dictū est:quoniā qdā ipsorum sunt domino pape assidētes:vt ep̄i:qdam assistentes:vt p̄sbyteri : qdam isistētes:vt diaconi.Ep̄i.n.in solēnitatibus sūt dn̄i pape assessores:vnde ipsi soli iter alios cardinales cathedris vtūtur. Presbyteroꝝ vero cardinaliū qlibet suā septimanā seruās in missis & horis assistit domino pape.Diaconi vero cardinales insistunt ministerijs. ipsi enim papā induūt & ei circa altare deseruiūt.¶ Sūt aūt ep̄i septem s̄m primitiuā institutionem. v₃ hostiēsis q pp pape ɔsecrationem dignior est alijs. & palio vtitur.ep̄us Portuēsis:ep̄us Albanensis: ep̄us Sabinensis:ep̄us Penestrin⁹:ep̄us sancte Ruffine:ep̄us Tusculanus:& isti ep̄i tanq̄ vicarij domini pape i do

Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Vh₃ vtrū q₃ gladiū. Adde gl.in v̄.cu₃ ipse in.c.nouit de iudi.& glo. i v̄bo ad regē. in.c.cām q₃. q filij sint legi.

b ¶ De solo crie h̄ r̄sis.add̄ gl.in v̄.heresi. in.c.ad aposto lice.de re iudi. li.vi. &.d.gl.in d.c.si papa.al legat cā singu. Abb. in sua dispūtatiōe.icip. ep̄s & qda₃ rector pmēsis. & per Ro.consi. dxxiij. icip. qō discutienda ē.

minicis diebus festis ⁊ precipuis solēnitatibus in altare sancti Saluatoris lateranēsis ecclesie debēt ōseruire. Presbyteri vō cardinales sunt.xxviij.numero qui diuisi p numez septēnariū residuis q̄ttuoz patriarchalibus ecclesijs sunt intitulati ad celebrādum. Septem enim sunt intitulati ad ecclesiā sancti Petri.vz cardinalis sancte Marie in trāstiberim:sancti Grisogōi: sancte Cicilie:sancte Anastasie:sancti Laurentij in damaso:sancti Marci:sancti Martini in mōte. Alij āt septē q̄ sūt ititulati ad ecclesiā sancti Pauli q̄ debēt i altari maiori deseruire.sunt isti.vz cardinales sancte Sabine:sancte Pisce:sancte Balbine: sanctoꝝ Nerei ⁊ archilei sancti Sixti:sācti Marcelli:sancte Susanne. Alij āt septem p̄sbyteri cardinales sancte Marie maioris.sunt isti.vz cardinalis sanctoꝝ apostoloꝝ Aduertendū tñ est in hoc cardinali:qm̄ non nominatur per titulum.sed per basilicā. ⁊ sic in eo est speciale:vt probatur in.c.cum olim.ō priuile. ⁊ de re iudi.c. ad ap̄lice.lib.vi.⁊ tz Jo.an.in.d.ti.⁊.§.de libelloꝝ cōceptione.sancti Ciriati i termis:sancti Eusebij:sancte Potentiane: sancti Vitalis:sanctorum Marcelli ⁊ Petri:sancti Clementis. Alij aūt septem presbyteri Cardinales sancti Laurentij : sunt isti vz Cardinalis sancte Praxedis:sancti Petri ad vincula:sancti laurentij in lucina : sancte Crucis in Hyerusalem : sancti Stephani in celiomōte:sanctorum Joānis ⁊ Pauli: sanctorum quatuoz coronatoꝝ. Diaconi vero Cardinales sunt.xvi.deputati ad misterium dñi Pape. vz sancte Marie in donica. ⁊ iste ē archidiaconus aliorum:sancte Lucie in cirro palatij iuxta septisoliū: sancte Marie noue:sanctoꝝ Cosme ⁊ Damiani palatij sancti Adriani palatij sancti Gregorij palatij sancte Marie in schola greca:sancte Marie in porticu sancti Nicolai in carcere sancti Angeli sancti Eustachij. sancte Marie in aquario:sancte Marie in via lata: sancte Agate: sancte Lucie in capite suburre Sancti Quirati. Et p̄dicta collegi ex registris ⁊ cronicis sūmoꝝ Pontificum.⁊ ex Specu.in ti.de le.§.sequitur. de potestate autem ipsoꝝ cardinalium:dic q̄ nullam cāz audire p̄nt:nisi eis a dño Papa specialiter sit cōmissa vel nisi iure ꝑprio : puta rōne ep̄atus vel tituli sui ad eos spectet prout dicit Spec.in ti. de libelli cōceptione.§.iam nūc.ver.Cardinalis aūt.habent tamē ex speciali priuilegio vel ꝯsuetudine. vt liberent dānatum ad mortem si obuiant ei:duz ducitur ad iusticiā. vt dicit Bal.i.l.additos.C.de appel. Multa quoqz alia priuilegia hn̄t que enumeranť per Jo.an.in addi. Spe.in ti.de lega.in.d.§.seqtur.vbi videas.⁊ extra ō penis.c.felicis.li.vi. Cetus tñ cardinalium nō exercet iurisditōem papalem sede vacante.nisi inq̄ntum permittit ꝯcilium lugdonense.vt habetur in cle. ne romani.de elec.⁊ no.in.c.ad succedēdas.de sci.ma.li.vi. per glo.⁊ archi. Qñ aūt cardinales essent legati ⁊ fungerentur offō legationis.tūc plene dic per Spe.in ti.de lega.per totum. ¶ Postremo si scire cupis de Cardinalibus ecclesie rauenatis quare nūcupenť cardinales ⁊ olim ⁊ hodie.vide Jo.an.in addi.Spe.in ti.de iur, calū.in.§.restat.ver.qd si aliqd.⁊ in.§.lz.extra ō ꝓba. De offō aūt ⁊ dignitate camerarij Pape ⁊ quis sit camerari⁹ ⁊ quam iurisditionem habeat.habeť in.d. cle.ne romani.cum ibi no. ¶ Nūc transeamus ad tractatum de patriarchis ⁊ primatib⁹ tanq̄ ad eos qui post papam obtinent primū locum vbi notādū q̄ patriarcha ⁊ primas idez sunt:lz noīa sint diuersa.nō .n. est iter eos realis dr̄ia sed vocalis.vt no.xcix. di.c.i.ꝓprie tñ loquendo quatuoz principales sedes.[a] patriarchaꝝ appellanť p̄triarche.s.Cōstantinopolitanus:Alexādrin⁹:Antiocenus.⁊ Hyerosolimitanus: ⁊ ẜm istū ordinem tenent locū post papā.ex̄ de p̄uil.c. antiqua. ⁊.xxij.di.per totū. Constantinopolitanus post papaz obtinet primum locum:vt in auc.de eccle.tit.post p̄n. colla.ix. Alij aūt abusiue ⁊ nō ꝓprie sunt p̄triarche: lz ꝓprie dicunť p̄mates sicut est Acqlegēsis:Gradēsis: Tolētinus:Cātuariensis:Bituricēsis:⁊ sīl'es.ix.q.iij. nullus p̄mas.⁊.c.cōquestus.⁊ p totū. Et dr̄ p̄triarcha greca lingua.i.sūmus p̄matū : qm̄ p̄mū post apostolicum tz locum. Archos enim grece latine dr̄ p̄nceps. vnde patriarcha quasi Princeps patrū ⁊ archiepoꝝ. Primates vō ideo dicunť quasi p̄mum locum post papā tenentes.greco.n.vocabulo dr̄ q̄ sic summ⁹ ep̄oꝝ ⁊ archiep̄oꝝ.vnde idem sonāt in effectu ista vocabula:vt no.lxxx.di.c.i illis.vnde illi quatuoz p̄ncipales:ideo ꝓp̄rie appellanť patriarche pp excellentiam nominis:vt p̄dicta ꝓbantur.xxi.dist.cleros.⁊ plene in Specul.de lega.in rubrica de dispēsa.§.sunt quoqz. ⁊ p Roffr. in libellis iuris canonici carta sub rubrica ō iuribus ep̄alibus. Fuerūt aūt ordinati isti p̄triarche ⁊ p̄mates ab apostolis ⁊ successoribus sūmis Pōtificibus.vt.lxxx.di.c.i.⁊ positi fuerūt in ciuitatibus vbi gētiles habebāt suos primos flamines. vt dcā disti.c.ij. Nā ēt gentiles hēbāt gradus cum nominibus diuersis clericorum suoꝝ.⁊ diuisos p ꝓuincias ⁊ ciuitates. vñ p apostolos ista diuisio postea similitudiarie renouata est.vt.xcix.di.c.i.⁊.ij.⁊ in.d.c.i.cleros.xxi. di. vbi omnia predcā declarātur. P̄triarche autē ⁊ p̄mates nihil iuris vel p̄uilegij p̄ceteris ep̄is hn̄t nisi quātum sacri canones vel prisca consuetudo contulit. Nā si cā aliq̄ vtatur cum metropolitano : tūc dz ventilari corā p̄triarcha suo:vt.ix.q.ij.si clericus. Item a sententia archiep̄i seu metropolitani appellať ad p̄matem suum. vt in.c.duo.extra de off.ord.ix.q.iij.c.cōquestus.⁊ no. per glo.C.de epi.⁊ cleri.in auc.clericus. Item dz ante alios residere.vt.xxi.di.c.i. ⁊ in alijs in q̄bus habetur in.d.c.duo.⁊ in.c.cōquestus. Item vacāte ecclesia metropolitana pōt ꝓuidere de rebus custodiendis ptinētibus ad ecclesiā metropolitanā.de offi.ordi.c.p̄sen ti.li.vi.⁊.ix.q.iij.c.cōquestus. Item debz ꝯsuli p metropolitanum super negocio arduo super quo nō potest ꝓuidere p cōcilium ꝓuinciale.xviij.dist.consilijs. Itez potest supplere defectū metropolitani si est negligēs ix.q.iij.cum scimus. Item potest absoluere iniuste excōicatum p metropolitanum:vbi metropolitanus nō vult absoluere.extra de offi.ordi.c.ad repmenduz. Itē potest ōterminare q̄ appellaus ab iniusto mādato si bi fcō p metropolitanuz iuste appellet extra de appel. c.solicitudine.⁊ de his plene p Ray.⁊ Bar. ō p̄sis.i corū summis ⁊ p̄triarche imediate subsunt pape ⁊ ab eo suā dignitatē ⁊ paliū r̄cipiūt ⁊ faciunt ōferri vbiqz añ se vexillum dñice sancte Crucis nisi corā papa vel eius ōlegato:vt in auc.a memoria.extra vt lite pen .⁊ habent plures ꝓuincias sub se: vt p̄dicta ꝓbantur in dicto.c.antiquo.de p̄uilegijs.de q̄bus plene dic vt ibi. ¶ Nunc venio ad archiep̄alē dignitatē videlz qs sit archiep̄s ⁊ vnde dicať ⁊ qualiter ordineť ⁊ ꝯsecretur dixi.§.q̄ feu.da.po.sup tex. Et appellať ꝓp̄e metropolitanus:ideo sic dictus ⁊ vocatus a mensura ciuitatū quoniam singulis ꝓuincijs eminent metropolitani q̄rum auctoritati ⁊ doctrine ceteri sacerdotes subiecti sint:vt in.d.c.cleros. Nā quelibet ꝓuīcia dz hēre sub se decem vl' vndeciz ciuitates ⁊ vnum regez ⁊ totidē minores p̄tates sub se: ⁊ similiter vnū metropolitanū aliosqz suffraganeos.x.vl'.xi.ep̄os iudices ad quoꝝ iudiciū oēs cause ep̄oꝝ ⁊ reliquoꝝ sacerdotū ac ciuitatū referanť: ⁊ iō ipsi ep̄i cuiuslibet ciuitatis dicti sunt suffraganei ipsius metropolitani: q2 causa criminalis cuiuslibet ep̄i est tradenda corā ipsis alijs ep̄is dicte ꝓuincie:vt p̄dicta ꝓbanť.vi.q.iij.scitote.de quo in spe. de accu.§.quarto loco. Quam autē iurisditionem habeat metropolitanus i subditos suffraganeoꝝ. dic vt no.extra de offi.or.c.pastoralis.⁊ i.c.roma na.ō sup.negli.pla.

a ¶ Quatuoz p̄triarchales sedes.adde glo. i.c. cleros.xxi. di.tex.i.c.fi.xij. di. gl.in.c.i.vt lite pēdē. in extrauagāti bonifacij. viij. incip. fcā romana ecclesia.spe. in ti.de dispen. in.§. sunt quoqz. v. ⁊ no. q̄ primas.

gli.pla.li.vi.r in.c.penul.extra de penitē.Utunt etiaz palio:vt in.c.di.quonia.ex de auc.r vsupallij. p totū r plene p spec.i.d.§.sunt quoqz.p Archi.i.c.piculoso.de sta.regu.li.vi. ¶ Ad epos nūc stillum vertamus.vnde quare ita appellentur. vnde dicant. qualiter ordinent r cōsecrentur.dixi.s.q feu.da.po.sup tex. Quam etiā iurisditionem habeant in dispensando plene. vide in speculo de lega.seu de dispen.§.nunc de epozuz. r in.c. at si clerici.de iudi.r per Jo.an.in spe.de reb9 eccle.nō alie. super rubrica. r plene de iurisditione epoz ponit Bal.in.l.siquis ad declinandaz.C.de epi.r cle. Quid aūt habeant necesse iurare: ponit Ja. ardi.in summa qualiter iurat debeat vasallus sub rubricella quita. r per canonistas in.c.ego epus.de iureiur. De epo vero nullatenēsi si scire cupis.vide p glo.i cle. quia pleriqz. de elec.r.C.de nudo iure quiritum tollen. De episcopo qui fit in die innocētum.vide per Roff. in libellis iuris canonici i ti.ne sede vacāte. De offendente vero epm an priuetur feudo.habet i cle.i.de pe. Postreo de alijs r de oibus alijs dignitatibus inferiorib9:r titulis ecclesiasticis r vnde deriuētur r habuerint originem r de eorum iurisditione.plene vide in dicto.c.cleros.r i specu.s iurisd.om.iudi.v.bz canones.vbi multa declarat circa predicta.r quod dixi.s.q feu.da. po. in prin.super tex.r uide in primo libro decretaliuz per plures r varios titulos.vbi alie dignitates r officia ecclesiastica declarātur.r per Jo.an.in specu.de prebē. r dignitatibus super rubrica. Utrū aūt prioratus sit a dignitas[a] nō.extra de preben.cum de beneficio.li.vi. r i cle.r si pncipalis s rescrip.Sz que sit r qre appellet in ecclesia dignitas psonatus r officium:habet i.c. qz nonnulli.extra de cleri.non residē.J.in qui. cau.feu. amit.i fi.r qd ibi dixi. De dignitatibus aūt tēporalib9 r laycoz:plene dixi.J.qs dicat dux comes vl mar. vbi videas rc. ¶ Ultimo ad materiam principalem tex.nostri an r qn prelatus vel alter clericus possit infeudare posui plenissimā distinctionem vltra alios.s. q feu.da.po.in pn.in qōne que incipit quero ab extra rc.vbi videas r in remissionibus quas ibi in fi. adduxi in vtroqz iure.r p Inno.in.c.vt super. de rebus eccle.non alie.r per Hosti.in summa de feudis §. quis possit constituere feuda:r p Bar. in.l.i.C. de bonis vacantibus li.x. Jaco.

Quin etiam si. Iste.§. est notabilis r continuat se per similitudinē cū precedētibus hoc modo:vz qz sicut qs nō pt retinere feudum sibi datum ab ecclesiastica persona.In qua nō ē psuetudo infeudādi vt.s.prime dixi.ita a simili a femina non pt retinere feudū extante masculo qz nō ē psuetudo:r iō dixit notāter: quinetiā rc.quasi dicat non solum in cāu supra proximo ille nō est capax eius feudi pp eius naturam. ita nec femina istius.Et eodem mō continuabit.§.sequēs. vbi dr q mutus non est capax feudi.vel pōt ptinuari qz sicut i precedēti cāu feu.reuertit ad ecclesiā.ita r isto cāu reuertitur ad dnm.r hec continuatio probatur in fi. huius tituli: ibi r his oibus casibus rc. r sensit Ja. de bel.ibidem.Et ex his pz qualiter isti.§. cum sequentibus faciūt ad titulum nostrū inducēdo eos ad similitudinē prout alibi fit.J.i ti.de bene.femine.i.§.i.Alias videretur q non essent situati sub congruo ti.qd nō ē dicēdū. Et aduerte qz ista difficultas exorta est ex eo q rubrica nostra fuit addita r hic posita a glosatoribus.vt super ea dixi.qm bm ordinationē oberti de orto hic nulla erat rubrica.sed totus iste titul9 erat sub rubrica precedēti.qbus modis feudū amit. vnde ipse obertus psequebat cāus in qbus feudū amittebatur r reuertebatur ad dnz.r sic isti duo cāus multū bene r egregie faciebant ad ti.suum.Et in sūma hoc intendit iste.§.vbi si copulatiue acqritur feu.p vasallū suis descendētibus masculis r feminis nō admittit femia simul cum dicto masculo nec eo deficiēte.h.d.cum gl. Et potest figurari cāus hic vt includātur due decisiones hoc modo:vz dns pcessit mihi feudum pro me r descēdētib9 masculis r feminis meis.decessi supstite filio masculo r filia femina:queritur vtrum filia femina admittat simul cum masculo.Et rndetur q nō: qz natura feu.est q masculus pferatur femine. Sed pone q iste filius meus masculus decedit post mortē meaz sine filio masculo nūqd dcā filia mea soror sua admittetur ad successiōem dicti feu.a quo semel fuit exclusa p plationem masculi.r rndetur q non:sz tale feu. reuertit ad dominū.hic est cāus bm An.de yser.r bal. ¶ In tex.ibi tenore.i.pacto.Ibi possint: dic hucusqz durat forma inuestiture.Ibi masculo: dic r relicta ēt feia bm gl.vt dixi in cāus expositiōe. Ibi admittatur dic siue extāte masculo siue eo mortuo qz ex quo semel est exclusa filia p masculum non potest amplius venire ad dictū feu. ¶ No.q femina apposita in inuestitura simul cū masculo ēt copulatiue:nō tamē succedit simul cū eo:sed ita demū si masculus nō extat:vt hic. r infra de eo q sibi here.qz suis.in.c.i. Et est ratio qz ista copulatiua in pposito nostro attenta natura consuetudinis feudoz copulat vba r nō sensū.Et itelligitur eē poti9 posita i vi ordinis vz vt si nō extaret masculus tūc ipa femina deberet admitti alias secus put alibi patet i simili in.l.gallus.§.qdam recte.ff.d libe: r posthu.Et intellige pdicta vera r tex. nostrū pcedere tūc demum qn tractemus d feu.simplici r recto r nō datur ad certū seruitiū.secus aūt i feudo pditionali qd dat ad certū seruitiū.de quo in.c.fi.J.de capita. qui cur.vendi.Quo qdem seruitiū posset pfici p ipaz mulierē per se vel per aliū noie suo qz tūc ipsa femina admitteret simul cuz masculo.ar.ff.d vsufruc.accre.l. si qs ticio.r.l.si mulier.r.ff.d leg.i.l.ticie textores.§. nihil.r in auc.de nō alie.§.emphiteosim. Et ita intelligit Jaco.de bel.q dicit ita fuisse obtentum. r intellectum de facto in regno Sicilie.r sequitur etiaz bal. Restrigi ergo dz iste.§.in cāu suo solum ad feuda recta r simplicia:nō autem ad pditionata pp apertam naturam verborum r mentem contrahentium. Ex q colligi vr manifeste q ita succedere debet femina descendens sicut masculus.Et ita intelligitur iste.§.i speciali casu suo de feudo simplici r recto. non autem extendatur ad alia feuda conditionata contra mentem contrahentium bm ipsos. r pro hac snia adduco tibi casum pro hoc quem ipsi nec aliquis allegat in extra ordinarijs capitulis in ti.de feu.r bene.in.c.si cui nulli. ¶ No.q femina semel exclusa a masculo in perpetuum est exclusa.Ita q mors masculi deinceps nō patrocinatur femine quod est notādum:facit.c.iiij.r qd ibi dixi de capi.qui cur.ven.Et prestat arg.ad statuta disponētia q filia non succedat cum masculo: quoniā bz Bal.si mortuo patre relicto filio r filia postea moriatur filius sine liberis non patebit locus femine ad successionem prīs: verum de successione fratris non repellitur:nisi frater dcessisz cum herede testamētario. Secus autem si statutum diceret q femina non succedat:donec masculus superest. Nam tunc non intelligitur exclusa:sed suspensa a successione.Interim aūt masculus insolidum est hrs.vt no.in.l.ij.ff.si pars heredi. pe.Et eo mortuo sublatum est obstaculum quod obstabat femine.r ideo succedit patri pro portione sua. r pōt vocari hrs anomala bm Bal.vt no.glo. insti. de eo cui liberta.cā bona adijciūt.r ita psultuz fuit p Frācīscum tigrini.de quo per Bar.i.l.fi.ff. ad tertu. ¶ Quero cum glo. quid si in casu nostro vasallus inuestitus pro se r descendentibus suis masculis r feminis moriatur relicto filio r filia. vtrum ista filia succedat.r respondetur q non:quoniam stāte masculo nō

[a] ¶ Utrū aūt pratus sit dignitas. Adde c.nisi essent. de pbē.gl.in vbo poratus.i.c.qz uis.de vb. sig. Ab.in.c.d multa.de pbē. Archi.in.c.i. d cōsue.lib.vi.pau. de eleaza.i cle. i.de elec. idem Pau.in cle.ne in agro.de sta. mo. Do. in.c. pnti. in qnto no. de offi.or. lib.vi.

dz admitti femina.vt.j.de succes.feu.in.§.fi.ꝛ.j. de eo q sibi here.qz suis.in.c.i.quod est veruz nisi post morte vasalli filius masculus subito mortuus esset: qꝛ tuc vr extitisse postquam subito defecit.l.posthumus.ff.de i iusto testa.ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsqz in fi.que gl. i se vera est.ꝛ bn loqtur:lz dicta.l.posthumus. modi cum faciat quoniam ibi fuit mortuus posthum⁹ viuo auo.ꝛ sic ante patrez.hic vero post:vt.l.ij.C.d postu. here.insti.Verutn pro glo.facit.l.filio.ff.de iniusto te sta.ꝛ.l.fi.§.sed qꝛ.C.de le.ꝛ de bo.que lib.l.fi.§.fi.ꝛ de vi ꝛ vi arma.l.q post.ꝛ eam tz Jac.d bel.Ray.Nic. de neapo.ꝛ Bald.Verutamen contra glo.est And. de yser.videlicet ꝙ filia non debeat succedere:qꝛ rone momenti quis excluditur. vnde dicit ipse quod filius viuens iam exclusit filiam.ꝛ licet postea ipse filius illi co moriatur nihilominus filia que fuit iam exclusa no debet posse admitti vlterius illo eode iure quo semel rite exclusa fuit.ar.ff.de ver.oblig.l.inter stipulate.§. sacra.ꝛ.C.de postu.here.insti.l.qd certarum.in fi.ꝛ.ff. de rebus dubijs.l.qui duos.in prin. Facit pro hac opi nione:qꝛ si testator facit substitutionez filio si sine libe ris decesserit:ꝛ ipse moritur cum filio q no vixit post eum nisi vno momento:tame institutio fideicomissaria est extincta.ff.ad trebel.l.ex facto.§.fi.Item qꝛ ratioe momenti rescindit testamentu:vt.C.de postu.here. in sti.in.l.ij.ꝛ momentum multum opat:vt no.gl.i.l.sed ꝛ ptus.in.§.fi.ff.qd metus ca. Sz his no obstantibus determinat ↄriu ꝛ bn:vt in hac gl.ꝛ.j.de succes. feu.in .§.filia.Et est ro vt dictu est qa no dr viuere q illico obijt.Item qꝛ filia no erat apposita in conditioe: sz in copula.Item hoc satis vr esse de mente ↄhentiu. ar.i auc.de here.ꝛ falci.in.§.sigs ante.ꝛ in.§.sequeti. ꝛ.ff. si cer.peta.in.l.cum qd.ꝛ.ff.depositi.l.i.§. si ↄuenerit. Et hanc opi.sequor tanqz fulcitam melioribus aucto ritatibus ꝛ glosatorꝫ ꝛ doctorꝫ.Et qa magis funda ta est sup eqtate ꝛ voluntate ↄhentiu. Dicit etia bal. ꝙ qs intelligitur illico decedere qn qs moriat anteqz sit ei impositu nomen in baptismate qd tps est octo dierum:vt tz Inn.in.c.na ꝛ ego.extra de verbo.signi. ¶ Vltimo ad materia pntem vide in.d.ti.de eo q si bi here.qz suis.masculis ꝛ feminis.in.c.i.ꝛ in remissio nibus quas ibi adduxi.ꝛ supra qui feu.da.po.in.§.hoc autem.ꝛ in dicto.§.filia.ꝛ.j.de succes.feu.ꝛ.j. de gradi. succes.in feu.in prin.ꝛ.j.de capita.q curiam vendi.in.c. simul si quis. Jacobus.

a ¶ Mut⁹ feu du.Add an ta lis possit here feuduz. vide p Car. alex.in.c. cu apud.d spo sa. ꝛ an talis succedit in feu do.vide p bal. in extrauagati de pace ↄsta.in §.libellari⁹. ꝛ p Alex.d imo. ↄsi.cxxxvi.ici. viso ꝛ examiato pcessu.i.f.vol.

a **Mutus feudum**[a] Cotinua istu .§.ad prima. ꝛ ipm adapta ad rubrica nram.put ꝛ fm ꝙ ego di xi.s.in.§.primo.Et qm iste.§. ptinet materiam intri catam ꝛ ↄfuse tractata a doctoribus p posse declara bo.¶ Vnde pro intelligentia dicendorꝫ sciendu e ꝙ interdum qs est mutus a natura:vt qꝛ ita natus e.In terdu qs efficit mutus ex accidenti:ꝛ pp morbum su peruenientem:vt.l.discretis.C.qui testa.fa.pos. Item premitte ꝙ aliud est feudum pńnum aliud nouu:vt.s. dixi in pambulis libri in sexta diuisione feudorꝫ. Itez scias ꝙ iste tex.pot intelligi de feudo paterno:ꝛ tunc est necesse intelligere ꝙ iste mutus erat mutus a natu ra:qꝛ isto casu feu. paternu retinere no potest:vt infra an mutus vel aliter imperfectus.in.c.i.in secudo rnso. Potest etiam intelligi vt loquat de feu.nouo:ꝛ tunc est necesse intelligere in muto ex accidenti:qꝛ dictum feudum nouum retinere no pot vt no.in.d.c.i.in gl. ꝛ ibi dixi i primo notabili.ꝛ ita sensit gl.nra hic posita. sane itellecta vt super ea dicam.Et in summa hoc ite dit iste.§.mutus.feud. retinere non pot sed ad dnm reuertitur dz tn ipsi mutuo tm reling ex dicto feudo vnde se congrue substentare possit si aliunde non ha beat ꝛ feudum sit magnum.h.d.¶ In.tex.ibi mutus subaudi a natura si feu.est paternum vt i.d.c.i.secudo

resposo.vel dic ex accidenti si feudum est nouum vt i d.c.i.i pri.a contrario sensu ꝛ ibi no.vt qꝛ post iuestitu ram sibi factaz effectus est mutus ex accidenti ex ali quo morbo superueniente fm Jaco.de bel.ꝛ Nico.d neapo.Ibi feu.s.paternum si volumus itelligere d mu to a na vel dic ꝙ loquatur de feu.nouo ꝛ tunc e neces se itelligere de muto ex accidenti vt.s.dixi.Ibi nullo modo loqtur hoc ideo dicit qa secus si aliqliter loq retur licet impedite ꝛ balbutieter.isti.d inutili. stipu. i.§.mutus.ꝛ isti.qbus no e permiss.fa.testa.i.§.ite sur dum.ꝛ late dixi i dicto ti.an mutus vel alr ꝛc. in op positione prima.Ibi magnum fuit quod extimari de bet ex cosideratioe personarum.s.dni ꝛ vasalli ꝛ serui tij debiti.argu.i.l.sed ꝛ si quem.i.§.macipiorum .ff. d vsufru.fm And.d yser.Ibi exhibere.dic.i.alere ꝛ sub stentare.l.si quis a liberis.i pri.ff.d libe.agno. Ibi ad dominu reuertit.Nam i primo casu huius libri reuer titur ad ecclesiam.In isto vero casu ꝛ pcedenti reuer titur ad dnm fm Jaco.de bel. qd an sit vex indistin cte etia stante filio:dic vt dixi i.d.c.i.an mutus vl ali ter imperfectus in qonibus.¶ No. magnu rigorem ↄsuetudinis feudorꝫ.vz ꝙ ppter morbum supuenien tem quis amittat feu. suum qd videt esse ↄtra nalem ꝛ ciuilem ronem.ar.ff.solu.ma.l.si cu dotem in.§.i se cundo.ꝛ.C.de cura.furi.l.fi.ff.ad trebel.l.cu heres.ꝛ de acqui.pos.l.si is qui. Et ista fuit ratio dubitadi in casu nostro: sz ratio decidendi fuit qꝛ pter morbum supuenientē est effectus iutilis ad seruitiu : ergo pdit bnficium no pter culpam morbi: sed pter effectuz cause finalis.pter quam datum fuit feudum:quonia ipse vasal.fuerat inuestitus de tali feu. vt loqueretur i causis ꝛ negocijs domini quod psumitur cu seruitiuz consistat etia in locutione:vt.j.in ti.de forma fidelita tis. vnde amissa loquela in totu no debet feudo gau dere cu seruire no possit:sicut patet d scutifero ꝛ fame te q non debet habere salarium eo tempore quo ste tit in ifirmitate cum seruire non potuerit vt no.in.l.si in vno.i.§.item cu qdam.ff.locati.licet alia glo.videa tur inuere contrarium in.l.arboris.i.§.de illo.ff.de vsu fruc.Assignat etiam alia ratio qꝛ vbi in cotractu cele brato gratia vtriusqz si codito ptatiua deficit per ca sum debet esse danum debetis implere.l.si militez.C. de codi.ob cam.Et predicta pcedunt in feudo nouo quoniaz secus esset dicedum si feudum esset paternuz qꝛ tuc talis morbus perpetue vnitatis supueniens no priuat ipsuz vasalluz a retentione talis feudi vt est ca sus fm lec.Petri de cer.i.d.c.i. in prin.an mutus vel aliter imperfectus.Et est rato differentie qꝛ tunc tale feuduz habuit originem fundameti nedum in psonaz sua.sed et in personam pris vel aliorum ascendentiuz. vnde fortius est illud quod duabus radicibus funda tur qz qd vna sola.vt in auc.de consan.ꝛ vteri.fra.i.§. i.quod itellige verum nisi tale viciu accidisset sibi sua culpa.qꝛ tunc puaretur.ar.no.in.l.sed si res.ff. de leg. i.ꝛ.C.de condi.ob cam.l.si militem.ꝛ dixi i tit.an mu tus ꝛc.¶ No.fm aliam lec. alium maximum rigore feudorum. vz ꝙ morbus naturalis perpetue vnitatis proueniens a natiuitate officij totaliter nato.vt no suc cedat seu retineat feu.paternum.de quo est casus i.d. c.i. i secuda parte.ꝛ hoc silr vr esse contra naturalem ꝛ ciuilem ronem.l.maximum vicium.C.de libe.prete. ꝛ ista fuit ro dubitadi i hac lec.Sed ro decidedi est. qꝛ feudo seruire non potest prout dicit tex. i.d.c.i.i fi. adduces exemplum de clerico ꝛ femia q silr no sunt capaces ad retentoem feudorum . Que autem sit ro diuersitatis ꝙ isto cau si viciu esset accidentale ꝙ tuc no puaretur feudo paterno.dic vt.s.dixi.¶ No.eqta tem ꝛ humanitatem ↄsuetudinis feudorum.vz ꝙ i su prascriptis oibus casibus i qbus perpetuus morbus mutitatis puat mutum retentone feudi.tamen debet alimetari

alimētari & substentari ex dcō feudo si aliūde non hz habita consideratōe qualitatis feudi & cōditōis per sonarum. vt dixi super tex. Et hoc etiam est regulare in omnibus alijs personis quae tenemur alere: vt ita demum alere teneamur si aliūde nō habēt. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. si filius. fm And. d yser. Et dicit predicta prestare. arg. q prelato oposito sine cul pa sui debeant prestari alimenta ab ecclesia. facit. c. i. & c. presbyterum. extra de cle. egro. Utrum autem va

a sallus teneatur alere dnm egentem [a] si nihil aliūde hz vnde se possit sustētari: dic vt dixi. j. si de feu. fue. cōtro. i. c. lz &c. ¶ Oppo. cum gl. prima. de superfluitate hu ius tex. per dictum. c. i. an mutus vel aliter īperfectus. Solutio qdam antiq fatebātur contrarium dicentes & glosatores q iste. §. vacat per illum titulum. Sz ve ritas est in contrarium q imo nō vacat fm Ja. Gof. qui dictam glo. non admittebat quod pz qr in isto. §. ponūtur aliqua. que ibi non tāguntur. & silr i. d. tit. ali qua declarātur: vltra ea que hic habētur: prout pz de se. facit quod in silr dixi. §. q succes. tene. super rubrica. ¶ Oppo. cum dcā glo. q imo iste mutus non dz pri uari feudo. sed considerādum sit an aliud bnficiuz ha beat vel non: qr si non haberet tūc misericorditer agē dum sit cum dicto muto per ea que habētur i. l. si qs terram in lombarda. de bene. & terris tributa. So. di cit glo. q p illā legem multi reprobauerūt istam deci sionem. Sed tu dic q imo nihil facit contra. primo qr nullam facit mentionem de muto. Item qr in ratione sui vr conuenire cum secūdo responso huius. §. In eo quod prouidetur huic muto in opi. circa eius substen tationem. & ita silr fit in. d. l. in casu suo adeo q qdaz vt And. de yser. dixerunt q iste tex. habuit ortum a di cta lege. ¶ Oppo. cum predicta glo. in ver. sed d quo muto &c. arguendo a sufficienti partiū enumeratione q iste tex. nullo modo possit procedere si volumus in telligere de muto ex accidenti siue a nā qd arg. est va lidū in iure. l. patre furioso. ff. de his q sunt sui vel ali. iur. Et pbatur sic. nam non potest intelligi de muto a nā: qr cum potuit a prin. acqrere per regulam q vult q qlibet possit acqrere feu. vt. j. per quos fiat inuesti. in §. psonam. multofortius poterit retinere. ar. ff. de sup fi. l. i. & ff. de var. & extraordi. cogni. l. i. §. proinde. ergo tale vicium sibi non officit. Similiter non potest intel ligi in muto ex accidenti: qr quilibet homo in vltimo articulo vite efficitur mutus ante vltimā respirationē spiritus & sic omnis homo amitteret nec ad heredes transiret quod esset absurdum. Et ad istud ar. respon det gl. q nō est exaudiendum cū in subtilitate summa fundatū sit: vt i. l. sicut. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. C. ad trebel. l. penulti. Nam vt ait Terentius summum ius sepe summa malitia est. Et ideo dr q simplicitas est amica legibus. isti. de legi. angna. succes. in. §. sz sim plicitatē. Nam hic loquit de muto viuente. Ibi vero de effecto muto p mortem proximam. ¶ Quare gl. volendo aperire intellectū illius. §. dicit q potest intel ligi de vtroqz muto: nam in muto ex accidēti: patet qr licet ab initio fuerit capax feudi ante mutitatez ca piēdo inuestiturā nouiter de dicto feudo: tn pp super uenientiā mutitatis turbat ipa inuestitura. Ita q ipe effectus mutus nō possit illd feu. retinere. ar. in auc. de resti. & ea que parit. §. fi. C. d secūdis nuptijs. l. i. Simi liter hoc pōt intelligi de muto a natura presupponen do istud feudum esse paternū qr cū non possit seruire feu. non poterit illud retinere vt pbatur in. d. c. i. i fi. j. an mutus vel aliter imperfectus. vbi loquit de muto a natura. & hoc voluit tota ista gl. vsqz ad finē. ¶ Que postremo ad declaratiōnē predictoz se remisit ad ea que dixit Py. in summa i ti. quibus mo. feu. amittat. in. §. pp casum. vbi sic ait pp casum enim amittit feu. seu non retinetur puta si vasal. efficitur mutus. Ita q nullo modo loquatur. Uerūtamē si feu. fuerit magnū quo ei ablato se exhibere nō valeat tantum ei relinq debet de dicto feudo vnde se retinere possit. Et hoc i tellige verum esse in feu. quod non est paternū sed no uū. Sinautē esset paternū secūdū quosdam retinebit totū sed secūdū alios talis mutus a natura natus non potest retinere. Et est ratio qr seruire non valet & ista sunt verba sua in dicta summa. Ex qbus vbis & ex mē te huius glo. patet. §. nostrū. notabiliter posse intelligi de vtroqz muto diuersis respectibus vt dixi. s. in eui dētialibus. & sup tex. Sed aduerte ad vnū qd presup ponit ista gl. vz q si vasallus amittit feu. in vita q nō transit ad heredes &c. qr hoc nō est verū ita simplici ter intellectum. j. si de feu. fue. contro. in. c. ticius. & j. si vasallus feudo priuetur cui deferri debeat. Sed quan do & qualiter transeat ad heredes dixi late. j. que fuit prima cā benefi. amit. in. §. fina. in conclusionibus. vbi videas. ¶ Oppo. ab extra cōtra ea que dicta sunt su pra q imo mut[9] ex accidente debeat forti[9] posse reti ner feu. nouū q̄z paternū: cuius ōriū ɔclusuz est supra: Quod pbat qr quando mihi dat feudum de nouo ta cite agit dñs mecū: vt habeā illd si potero seruire: vt ff. cōmodati. l. si is. §. i. & pbat. j. q fuit pria cā benefi. amit. §. sed nec est. vnde supueniēte mutitate reuocat. vt. s. dcm est. ergo multofortī[9] debem[9] dicē q debeat reuocare ab hēde meo si efficiat mut[9]. q ostendit rō ne: qr ipse domin[9] nō tm cognoscebat: neqz amat hēre dē meū: sicut me quē inuestiuit. Itē & alia rōne: qr ma gis vr esse mediū id qd p meā pbitatē acqro q̄z illd qd ab alio vasallo itermedio cōsequar: iuxta no. in. l. penul. ff. de capti. & postlimi. reuersis. ergo &c. So. di xit Andre. d yser. in dicto ti. an mut[9] &c. vbi formatur istd ōriū q pl[9] debet nobis istd feudū paternū q̄z no uū ex spāli iteresse & affectiōis pp lares prnos. l. lex q tutores. C. de admi. tu. Sed qr ista solutio nō vr mi hi satis cōcludens: iō aliter soluēdo: puto vz q rō est qr feudū nouū est debili[9] q̄z paternū cū nō sit ita radi catū in familiā vasalli sicut paternū: vt. j. q fuit pria cā bnfi. amit. i. §. fi. & j. q tes. sint necessarij ad pbandā no. inuesti. c. i. facit qd dixi. s. in prio notabili. i fi. ¶ Que ro ab extra qd si datū est feudū ad certū seruitiū cui mutitas nō obstat: an tūc p talē casuz supueniētē amit tat dcm feu. nouū. Et dicit Jac. de ra. q nō per. l. i. §. casum. ff. de postu. ff. de iudi. l. cec[9]. ff. de capti. & post limi. reuer. l. postliminiū. §. fi. & ff. de statu ho. l. q furē. Idē dicit ipe si erat feu. datū sine fidelitate. p quo nul lū seruitiū postulabat. Idem si ex nulla ingratitudine posset auferri: vt qr dnm liberauerat a morte: qr tunc cessat rō legis seu consuetudinis: facit. l. si pater. i. §. i. ff. de dona. ff. de re mili. l. qd milites. & ff. de pactis. in. l. qd dictū. & vij. q. i. Pontifices. & ita sequtur Bal. p dicta recitādo in dicto ti. an mutus &c. ¶ Quero sūt duo filij vasalli mortui vn[9] vtilis & alter inutilis q̄liter succedūt: dic per Jo. an. in addi. Spec. de feudo. in. §. quoniam. ver. xxv. & plene dixi in. d. §. preterea duca. d probi. feud. alie. per Fede. Quid aūt si nascant duo ge melli in eodem partu: qs tūc debeat succedere dixi in c. i. j. de feud. mar. ¶ Quero qd si statutū vel consuetu

b do dicter q primogenit[9] succedat in regno [b] & moria tur rex relicto primogenito penitus muto a nā. & alio filio scdogenito habili: an primogenit[9] debeat succede re: dic q si primogenit[9] est ita nat[9] ita q viciū sit na turale & perpetuū & non succedat: sed secūdogenit[9]: qr statutū seu ɔsuetudo debent intelligi de eo q naturali ter nascitur habilis. facit. l. vt gradatim. §. & si lege. ff. d mu. & ho. Sinaūt ex accidenti efficiat demēs. & tūc dabit curator qr in persona sua radicatuz est iam ius patrie ptātis. extra de supplen. negli. prela. c. grandi. & qd no. per Arch. ij. q. vi. §. item obijcitur. & per Jo. an. extra de elec. c. cum inter. in nouella. & ita determinat Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Utrū aūt vasallus tenet alere dnm egē tem. Addē bar. in. l. alimēta. i §. i. in pe. q. ff. de libe. agno. Bal. in. l. i. §. sz & sciunus. C. de lati. lib. tol. Spe. ti. qui fi. fint legi. & ibi Jo. an. i addi. Spe. in. §. i. v. sed nūqd dns & p Bar. i tra ctatu alimēto rum.

b ¶ Qd primo genitus succe dat in regno. Adde Bal. in auc. h amplr[9] C. de fideicō. Bal. in phe. grego.

Bal.j.de succes.feu.in prin. ¶ Quero vtrum a princ. possit mut⁹ acqrere feu.de nouo.dic ꝙ sic per dictū.§. personam.j.per quos fiat inuesti.ꝛ sensit gl.hic posita. ꝛ super ea dixi.facit.l.q bona.§.de illo.ff.de dā. infec. Et probat̄ etiam ratiõe. qꝛ domin⁹ potest facere gratiam:alias inhabili prout videmus in simili.j. queād. feud.ad fi.pertineat.c.i. ꝛ talis mutus poterit seruire per substitutū.vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.si minori.ꝛ .c.sequenti.ꝛ tꝫ Bal.ꝛ An.de yser.hic. facit qd̄ dixit By.i.l.ptinu⁹.i.§.si ab eo.ff.de v̄.ob. Utrū aūt i oib⁹ ceteris casibus in qb⁹ mut⁹ priuat̄ feudo possit ꝓuiendo per substitutum illud retinere.dic vt dixi i.d.c.i.an mutus vel al'r imperfectus.in prima qõne.vbi ēt glo. tāgit. ¶ Quero qualiter reuocabit̄ per dn̄m a muto q illud retinere nō potest:dic secūdū And.de yser. ꝙ per cōditiōem ob cām.qꝛ cā ob quam datū est seq nō potest.l.si militi.C.de cōdi.ob cām.facit.l.i.i fi.ꝛ.l.iij. ff.de cōdi.sine cā. Nam tacite hoc inerat i datiõe ipsius feu.si i eodem statu ꝛ eadem res permaneret: vt ff.de solu.l.cū qs.i pri. Et qꝛ nō permanet ideo reuocat̄:vt supra.facit qd̄ no.i.l.i.§.diu⁹.ff.de varijs ꝛ extraordi.cogni. ¶ Ultimo ad itegram itelligētiā isti⁹ materie videas alia plura que dixi in dicto ti.an mutus vel aliter imperfect⁹.ꝛ in remissionib⁹ ibi copiose adductis.ꝛ per Jaco.ardi.in sūma in ti.de succes.feu. sub rubricella de muto vel alio imperfecto. ꝛ per canonistas in.c.consultationibus.extra de cleri.egrotā.ꝛ in.c.cum apud.de sponsa.ꝛ per Hosti.in summa titu. de feu.§.quibus modis.

¶ De natura feudi. Rubrica.

¶ Cōtinuat̄ ad proxime precedentia hoc modo:qm̄ supra proxime posuit aliquos casus in qb⁹ vasalli non possūt feuda retinere:sed ad dominū reuertūtur:an sū pta inde occasione nūc ostendere intendit: vnde secūdū naturam feudoꝝ vasalli pn̄t feuda retinere contra volūtatem dominoꝝ volentiū ab eis dicta feuda auferre sine cā:ꝛ ideo subijcit istam rubricam scilicet de natura feudi. Jaco.

Atura feu. Lꝫ iste titulus nobis modicā prebeat vtilitatē cū hodie idistīcte dn̄i n̄ possint disuestire vasal.suos sine cognita ꝛ ꝯuicta culpa : vt.j.de feu.sine culpa non amit.i.c.i. ꝛ i hoc caplo i fi. Attamen q̄tū ad intellectū diuide totū titulū in tres partes. Quoniā in prima parte declarat : q̄ sit natura feudoꝝ ꝯcessoꝝ a principe vl' ab alijs maiorib⁹ valuasorib⁹:an pro libito possint suos vasallos a dictis feudis disuestire. In secūda declarat circa predicta de natura feudoꝝ concessoꝝ a minoribus valuasorib⁹. In tertia eqperat omnes suprascriptos corrigēdo ꝛ ponēdo regulam:vt hodie a nemine possit disuestiri vasall⁹ sine culpa. Secūda ibi:si vero. Tertia ibi moderni. ¶ Casus. Princeps ꝛ capitanei atqꝫ maiores ceteri valuasores nō poterāt olim disuestir̄ suos vasallos sine culpa:minores vero valuasores pro libito poterant etiaꝫ nulla habita ratione culpe:nisi duob⁹ casib⁹ hic expressis:hodie v̄o null⁹ domin⁹ siue sit de maiorib⁹:siue de minorib⁹ potest disuestire vasallū suū sine cognita ꝛ ꝯuicta culpa.h.d. ¶ Et premitte pro euidentia q dicūtur capitanei:q marchiones ꝛ comites:q valuasores maiores ꝛ minimi:vt dixi.s̄.de his q feu.da.po.i pri.i euidentialibus. ꝛ habet̄ in titu. qs dicat̄ dux comes vel marchio. ¶ In tex.ibi: princeps potes intelligere d̄ imperatore ᵇ vel dic de quocūqꝫ alio rege:qm̄ princeps ē in regno suo : vt dixi in dicto ti.d̄ his q feu.da.pos.in princi.super tex. Ibi capitaneos suos vꝫ marchiones vel comites q ꝓprie appellant̄ capitanei:vt infra statiꝫ subijcit. Ibi marchiones:vt qa princeps creauit marchionem ꝛ ipsū inuestiuit de marchia. Ibi ꝛ comites:vt qa creauit comitem inuestiendo ipsū de comitatu. Ibi ꝛ ipsos forte habuit respectū ad duces:vt qꝛ princeps creauit ducem inuestiendo ipsū de ducatu:vt.j.de feu.marchi. in .c.i.ꝛ in.d.ti.qs dicat̄ dux comes vel marchio. in pn̄. Ibi a capitaneis:subaudi.s̄.dictꝫ. Nam dicti capitanei possunt etiam infeudare alijs inferiorib⁹ ꝛ illi qui ab ipsis feuda accipiūt dicūtur maiores valuasores : sed tamen appellant̄ etiam capitanei:ꝛ de istis etiam statim subijcit i tex. Ibi hodie scilicet ꝭm ista tempora:sed hodie ꝭm nostra tempora: appellam⁹ eos ꝭm vsum loquendi:vt.l.labeo.ff. de supp.leg. nam dicim⁹ eos barones ꝭm Bal.supra q feu.da.po.in prin. Ibi capitanei vult dicere ꝙ etiam si isti maiores valuasores q etiam capitanei appellant̄ ifeudauerint alijs vasallis inferiorib⁹ q minores valuasores appellant̄ non poterant oliꝫ disuestire ꝑdictos vasallos suos sine culpa:sic nō poterat princeps neqꝫ dux neqꝫ comes neqꝫ march. Ibi a minorib⁹.isti sunt q recognoscūt a supradictis minimis valuasorib⁹. Ibi minimis. Isti sunt q recognoscūt ꝛ sunt iuestiti a minorib⁹ valuasorib⁹ de qb⁹.prime dixi. Ibi hostem rome.i.qꝛ perrexit in exercitu cū domino romā:vt.s̄.q feu.da.po.in fi.j. de capi. cor.in.§.similiter.ꝛ.j.de pace iura.fir.in fi. Ibi idem ē .s.vt feu.nō auferat̄. Ibi emerit qd̄ an sit licitū dixi.j.de bene.fra.in.c.i. Ibi rationabileꝫ vsum q̄ ratō erat ista qm̄ isti minores vel infirmi valuasores infeudando nō poterant facere aliquem nobilem per talem suam infeudatiōem: nam eoꝝ vasalli q ab ipsis feuda recipiebant erant plebei: ꝛ ideo pro libito poterant reuocar̄ Sed alij q recipiebant a maiorib⁹ valuasorib⁹ ꝛ superiorib⁹ supra nominatis efficiebant̄ nobiles:ꝛ ideo nō poterant disuestiri sine culpa vt hic.ꝛ ista ratio colligit̄ in.d.c.i.j.qs di.dux comes vel mar.in.§.i. Ibi in fi. tex. subaudi qꝛ hodie nulla sit differentia inter dominos inuestientes cū non auferant̄ feuda a vasallis sine eoꝝ culpa siue fuerint iuestiti a minorib⁹ seu minimis valuasorib⁹ siue a maiorib⁹ ꝛ superiorib⁹. Et ꝑdicta sunt v̄a quātū ad retentōem feudoꝝ vt hic.nō āt quātū ad nobilitatē:vt i dcō.§.i.qs di.dux comes vl' mar. ꝛ dixi i pri.dicti ti.vbi Ja.d̄ bel.h̄ tꝫ sup tex. ¶ Not. ꝙ hꝫ vsuꝫ ꝛ opi. feudorū in mā feudali ex varietate ꝛ dn̄ia personarum iducebat̄ variatio iuris.ꝭm aūt opi. modernoꝝ sec⁹ est:quoniam vasalli non pn̄t disuestiri hodie de eoꝝ feu.sine cognita ꝛ ꝯuicta culpa nulla facta differentia vel distinctiōe a quo domino recognoscebant.vt hic in fi.ꝛ.j.de feu.sine culpa non amit.i.c.i. ꝛ quo tem.mi.inuesti.pe.de.in.c.fi.ꝛ in glo. prima hic posita. que istud notabile ꝛ brocardum collegit se remittendo ad libellū Pilei: que per hoc est expedita vsqꝫ ad ver.item colligit̄. de quo brocardo dixi supra q feu.da.po.in.§.fi.ꝛ no.per glo.j.de feud. mar. in.c.i. Quid aūt de iure diuino.in.l.i.in prin.ff.de postu. ꝛ i auc.d̄ monachis in.§.i.ꝛ no.per canonistas in.c.nouit extra de iudicijs. Uerū in materia feudali quātum ad propositū nostrū dicendū est ꝙ quo ad priuatiōꝫ feudi nulla est differētia inter minores ꝛ maiores.vt hic sed quātum ad aliqua alia bn̄ ē differentia:qꝛ magis puniūtur maiores pro pace violata q̄ȝ minores.vt.j. d̄ pace iura.fir.in.§. item non maiora feuda diuidūtur : minora vero sic.vt.j.d̄ prohibi.feu.alie.per Fe.§. ꝑterea. Per canonistas aūt habet̄ de hoc brocardo. extra d̄ maio.ꝛ obediē.c.statuim⁹. ¶ Nota scd̄o ex isto tex. coniūcta dicta glo.in versi.item colligit̄.ꝙ illō qd̄ ab initio est volūtatis ex postfacto fit necessitatis:ꝛ de h̄ se remisit ad.l.sicut.C.de act.ꝛ obli.ꝛ ibi plene no.de hoc brocardo

ᵃ ¶ Princeps potes itelliger̄ de Imperatore. Adde.l.i.ff. de ꝯsti.prin. ꝛ in prohe. insti.in pn̄.ꝛ gl.in cle. i. de bapti. alit qm̄ appellatur sanctissim⁹. vt in.l.queris .ff. de natu. resti. Pau.de ca. in rubrica.C. ideꝫ Pau.in.l.cum sillenianū. i.v. no.C.de his q. vt indig.

hoc brocardo. Sed quantū ad ꝓpositū nr̄m in materia feudali patet q2 postq̄ʒ dn̄s iuestiuit non potest disuestire: etiam si sit imperator q ip̄m iuestiuit vt hic i prin. vel eius successor. vt in.c. nouit. extra de iudi. lʒ eiʒ posset facere de plenitudine ptātis: non tn̄ de iure vt hic in prin. ⁊ ita no. in.d.§.fi.§.q feud. da. poss. facit qđ no. Inno. in.c. ad apostolicam. extra de symo. ⁊ p doc. in.l. digna vox. C. de legi. ⁊ in.l. bn̄ a zenone. C. de quadri. p̄scrip. Et intellige predicta vera nisi subesset culpa vasalli cognita ⁊ ꝯuicta per sniam. j. de feu. sine cul. non amit. in.§.i. ⁊ quo tem. miles in.c.fi. Ex qbꝰ infert Bal. ꝙ Imperator siue Papa non potest supprimere dignitateʒ donec subest persona que preest dignitati nisi ex magna cā. facit.c. decet. de reg. iu. li. vi. Silr per scđm priuilegium principis non tollit̄ primū postquam est factū priuati iuris per no. in.c.i. de consti. li. vi. ⁊ C. de sacrosan. eccle.l. priuilegia. Et circa predicta vide qđ plene dixi in dicto.§.fi. ⁊ j. si de feu. fue. cōtro.c. naturales. ¶ Not. tertio coniūcta dicta glo. in ver. item colligitur ꝙ licitum est ⁊c. Aliud brocardū vʒ q2 interdū aliqđ licitū est ante qđ postea nō licet. ⁊ ad hoc allegauit gl. plures concordantias pro ⁊ cōtra vsqʒ ad fi. Sed tu circa hoc sic concludas ꝙ aut cā que primo erat non mutat̄: sed eadem remanet. ⁊ tūc qđ ante lʒ dʒ ēt postea licere ⁊ ecōtra. vt ē regula in oibus permissis ⁊ ꝓhibitis. ff. de adi. lega.l. iij.§.fi. cū.l. sequenti. Aut prima cā mutat̄. ⁊ tūc si noua cā tēdit ad permissionem: tūc qđ ante non lʒ postea nō lʒ: sic loquūtur contraria hic in gl. allegata. aut cā noua tendit ad prohibitōem. ⁊ tūc qđ ante licet postea nō licet vt hic. ⁊ l.i. ff. de ferijs. de quo brocardo plene p glo. ⁊ doc. in.l. pen. in.§. fina. ff. de vaca. mu. ⁊c. ¶ No. q̄rto ex hoc tex. in secūda parte coniūcta glo. finali in prin. ꝙ qs nō debet affici duplici dāno qđ patʒ q2 vbi vasallus disuestitur per dn̄m: nō tamen perdit preciū quod ꝓ dicto feudo exbursauit. Et quoniā ē via brocardica an quis duplici damno afficiatur. Iccirco gl. predicta allegauit pro ⁊ ꝯtra vsqʒ ad ver. itē hic ⁊c. đ quo brocardo breuiter dic ꝙ ista ē regula que hic ponitur que fallit vbi per pactum vel culpam disponeretur ꝯtrarium. ⁊ sic loquuntur leges in contrarium allegate. de quo dic plene per glo. in.l. diuus. ff. đ offi. presi. que ad hanc materiā plures remissiōes adduxit in vtroqʒ iure. ¶ No. quinto ar. ex isto tex. in dicta parte coniuncta dicta gl. fi. in fine. ꝙ feuda possunt acqui-
a ri p pecuniam[a]. Et circa hanc qōnē allegauit ista gl. pro vtraqʒ pte ⁊ eādē remittit se ad ea que dixit i.c. i. j. de feu. da. inuicem legis cōmis. Sed tu dic ꝙ gl. voluit se remittere ad.c.i. j. de benefi. fra. vbi hanc qōnem pinguius tractauit. ⁊ ibi eaʒ late examinauit vbi vide- as. ¶ No. vltimo ex hoc tex. in fine s̄ʒ And. đ yser. ꝙ
b subtilitas[b] scrupulosa ē pernitiosa que caret equitate ⁊ ratione est reprobanda. facit.l. sancimus. C. ad treb. ⁊ C. vt act. ab here. ⁊ cōtra here. in.l.i. in fi. ⁊ de insti. ⁊ substi.l. siquis heredes in fi. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol.l. sicut in.§. si debitori. Et suadet ratio: qm̄ i paribꝰ casibus equitas paria via desiderat. j. de pace iura. fir. in fi. Alia aūt est subtilitas igeniosa ⁊ fructuosa ⁊ illa ē bn̄ sequēda ⁊ amplexāda.l. cū acutissimi. C. đ fideic.l. ij. ⁊ C. đ cōmer. ⁊ merc. ⁊ đ hac mā plē p cāonistas extra de ferijs in.c. penul. in fi. ¶ Quero ab extra s̄m Bal. vtruʒ hodie possit ipator auferre ciuitatibus societatis lombardie merum ⁊ mixtū imperiū quod ex pace cōstantie fuit eis concessum. Et dicit esse aduertenduʒ: quoniam licet pax fuerit perpetuo contracta: tamē dicta obligatō non fuit contracta nisi per triginta ānos. Et ideo infert ꝙ impator posset hodie mihi concedere aliquod castrum alicuius ex dictis ciuitatibus cum sua iurisditione: q2 omnis iurisditio ⁊ districtus est apud principem nisi prius concessisset alteri: q2 tunc non posset per p̄dicta maxime vbi quis impetraret talē gratiā per obreptōeʒ: vt no. in.l. ij. C. đ fun. ⁊ sal. rei dominice. li. xi. facit. C. vnđ vi.l. auctēʒ. ⁊ viđ ad p̄dcā eūdē bal. i.l. qui se pr̄is. C. vnde liberi. in v̄si. ⁊ scias ⁊c. in penul. col. ¶ Quero que sit natura feudi. ⁊ in qbus ꝯsistat. rn̄deo s̄m Ia. ardi. vt primo dn̄s iuestituraʒ p̄stet secūdo vt vasallū mittat in possessionē nec sufficceret si vellet p̄stare itéresse: vt. j. qđ p̄ce. đ. inuesti. an fideli. in.c.i. ⁊ de no. for. fideli. in.c.i. in fi. j. si de feu. fue. ꝯtro. in.c. si facta. Itē ꝙ vasallꝰ fidelitatē iuret: vt. j. per quos fiat inuesti. in fi. Itē vt hr̄des vasalli inuestiturā petāt vel vasallꝰ ab hr̄de dn̄i: vt. j. q̄ fuit p̄ma cā be. amit. i p̄n. Itē feudi nā ē vt det̄ gr̄a vtriusqʒ vt. j. de for. fideli. in fi. ⁊ j. đ feu. da. iuicē legis cōmis. i.c. i. Itē ꝙ feudū non amittat̄ sine cognita culpa vt hic. Itē ꝙ ordo successionū seruet̄ i feudo: vt. j. in ti. de gradi. ⁊ j. de nā successi. feu. Itē est ꝯ nām feudoꝝ vt femine succedāt i feudis: vt. s̄. q feu. da. pos. i.§. hoc aūt. Itē multotiēs dat̄ feudū ꝯ cōmunē nām feudi: vt. j. qđ sit inuesti. i.§. p̄terea. ⁊ j. de feu. non habēte propriā nām feu. in.c.i. Itē nā feudi est vt fiat tm̄ sup rebꝰ imobilibꝰ ⁊ hoc regulariter: vt. j. de feu. cogni. in.c. ij. Itē đ natura feudi est apud quos iudices debeat cā feudalis tractari: vt. j. apđ quē vel quos in.c.i. ⁊ in pluribꝰ alijs casibꝰ potest declarari natura feudi quos enumerare magis laboriosū esset q̄ʒ subtile. ¶ Vltimo de materia p̄nti habet̄ in.d.§.fi.s̄. q feu. da. pos. ⁊ i remissiōibꝰ quas ibi copiose in vtroqʒ iure adduxi. ⁊ j. de feu. da. inuicē legis cōmis. in.c.i. ⁊ in.d.c.i. đ feu. sine cul. n̄ amit. ⁊ j. quo tem. miles in.c.fi. ⁊ plene per Ia. ardi. in sūma in ti. de natura feu. vbi istā materiā examinat: ⁊ in specu. de instr. edic. in.§. nūc aūt in fi. Iaco.

¶ De successione feudi. Rubrica.

¶ Quoniā inter naturalia feudoꝝ est ordo ⁊ materia successionis: vt. j. de natura succe. feu. in.c.i. ⁊ dixi supra ti. proximo in questionibus. Ideo post titulum de natura feudi: immediate subiunxit rubricam istam de succes. feudi. Et hanc continuationem sensit littera nostra in princi. inferendo ex precedentibus ad istum titulum dum dixit sequitur ⁊c.

Iacobus doctor.

Equitur igitur.

f Pro sūmario vsqʒ ad.§. h̄ quoqʒ. ponā cāum in terminis isto modo. Moritur vasallꝰ habēs feudū relicto filio masculo ⁊ filia femina. querit̄ qs succedat in dicto feudo: ⁊ respōdet̄ ꝙ masculꝰ ⁊ non femina. Sed pone ꝙ decessit relictis pluribꝰ filijs masculis qualiter tūc succedēt ⁊ rn̄det̄ ꝙ equaliter hoc est viriliter. Sed pone cum dictis filijs supsunt plures nepotes ex altera filio premortuo queritur qualiter isti nepotes succedūt. Et rn̄detur ꝙ in stirpes hoc est in locū patris sui. Sed q̄ritur an dictꝰ vasallꝰ in sua vltima voluntate possit mutare istū successoriū ordinem. Et rn̄det ꝙ non eo quia in feudis vltima volūtas nihil valet: vnđ n̄ potest manere postq̄ʒ nulla ē. hoc dicit. ¶ In tex. ibi: si quis subaudi vasallus. Ibi decessit. s. ab intestato vt differat a sequenti. Ibi tātum filij quasi dicat non aūt filie neqʒ etiā alter extraneus heres: vt.l. peto. in.§. frater. ff. de le. ij. Ibi sui patris ⁊ sic succedūt in stirpes ⁊ non i capita. insti. de here. ab intesta. in.§. cū filius. ⁊ succedunt ēt cum paternis. j. de nā succes. feu. in.c.i. s̄m Iaco. de bel. Ibi valente hoc est dicere quia in feudis nulla valet dispō testamētaria ⁊ si fiat nō p̄t manet̄. ¶ Not. casum in quo deterior est conditio feminarum q̄ʒ ma

a ¶ Q đ feuda p̄nt acqri p pecuniam. Adde doc. in.c. ad nostram. đ emp. ⁊ ven. Bal. in l. lʒ. C. đ lib. cā.

b ¶ Sbtilitas. Adde an subtilitas i iudicijs sit seruāda. vide p Car. alex. in.c. de petro. i l. no. xlvi. dist.

sculoꝝ sicut in alijs casibus patet q notant.in.l.i mul tis.ff.de sta.ho.ꝛ dixi supra q feu.da.poss.in.§.hoc au tem penultimo notabili.ꝛ hoc ēt voluit gl.hic posita in sui pn.quod qualiter intelligat in successione feudo rum dicam.j.eo.in.§.filia.ꝛ.j.de gradi.in prin. ¶ No. per successionem ab intestato acquiritur feu. nō autē ex testamento cū de feudis nō possit aliquo mō in te stamento disponi vt hic.ꝛ.j.qlr olim feu.po.alie.in.§. donare.ꝛ.j.de ꝓhi.feu.alie.per Fe.in pn.extra ď ꝓbē. in.c.i.ꝛ.viij.q.i.per totū.ꝛ i gl.hic posita in vltima sui parte que de hoc se remisit ad sūmā Pilei in ti.ď suc ces.feu.ꝛ ad ea que habentur.j.de nā succe. feu. in.c.i. ꝛ p hoc est expedita tota dicta gl. Et ideo dixit An. de yser.ꝙ vasallus non posset disponere ꝙ vnus filio rum suoꝝ habeat duas partes in feudo.alter vero ter tiam. Nam hoc non obstante nihilominus equaliter vocabūtur ad feu.ꝛ ita consuluit cardinalis florenti nus.d.Fran.de zaba.in facto consul. Et est ratio quia legis prouidentia prestat hoc priuilegium ipsis filijs: vt supra qui feu.da.pos.in.§.cū vero.ꝛ.ff.de adop .l.si arrogator. vnde id quod lex tribuit non potest alter quam ipsa lex auferre:vt in auc.de nup. in.§.sui autē. colla.iiij.ꝛ no.j.an agna.vel fi.ꝛ ibi plura dixi. Per le gem enim vel statutum bene posset hoc auferri: vt in .c.ecclesia sancte marie.extra ď ꝯsti.ꝺm Bal. ¶ No. ꝙ nepotes ex filio succedunt auo in locum patris sui i feudo:ꝛ ideo si ad dictum feudum veniant simul cuꝫ patruo.vꝫ cū altero filio dicti sui aui vocabuntur i stir pē ꝛ non in capita ꝛ hoc est indubitatum ꝺm omnes p istum tex.cū tractetur de succes.agnati ascendentis: vt quia venit simul cū patruo:vt in auc. cessante.C.ď suis ꝛ legiti. Sed in successiōe agnati collateralis vbi filij fratrum vocantur sine patruis tunc magna est du bitatio vt in hoc exemplo. Si tres sunt fratres habē tes vnum feu.ꝛ duo decesserunt.vnus cum vno filio. alter cum quatuor. deinde frater decessit sine herede. Modo queritur vtrū isti filij fratrū succedant in. d. feudo istius patrui noviter mortui in stirpes vel i ca pita.ꝛ qdā vt Jac.ardi.sequētes opi.azo.in dcā auc. cessante tenent ꝙ in capita. Alij autem sequētes opi. accur.glosatoris antiq tenēt ꝙ in stirpes. ꝛ hāc opi. seqtur Bald.hic.primo per tex. q non distinguit au dicti nepotes veniant soli siue cū patruis ad successio nem agnati:ergo nec nos distinguere debemus. Sci uisset enim distinguere littera si voluisset.l.vnica.i.§. sinautem ad deficien.C.de cadu.tol. Item quotiēscū qꝫ non habemus tex.specialiter determinantem casū feudalem debemus sequi ius cōmune:vt.j.de feu. co gni.in.c.primo. De iure autem cōmuni ꝺm opi. glo. que cōmuniter tenetur in dicta auc.cessante. isti tales nepotes vocantur in stirpes per tex.in auc.de here.ab intesta.in.§.si vero.ꝛ ita no.in dicto ti.in.§. sinautem deficien. Itē qꝛ statutū est vt post fratruꝫ filioꝝ succe dant vlteriores in capita ergo tacite videtur statutū vt filij fratrum succedant in stirpes ar.in.l. cuꝫ pretor in prin.ff.de iudi. Itē qꝛ si teneremus aliam opi.indu ceremꝰ diuersitatē successionū qđ nō ē fiendū vt ꝯclu damus ꝙ siue isti nepotes veniunt cum patruis siue non ꝙ semper vocentur in stirpes.ꝛ hanc ꝯclusionem expresse firmat idem Bal.j.de natura succes.feu.in fi. ꝛ.s.q feu.da.po.in.c.i.ꝛ.j.de grad.succes.i feu. i.§.i.ꝛ ibi plꝛ dixi i qōne finali.ꝛ i.l.ij.C.ď suis ꝛ legi. Quā ꝗ̄ dixerit idē Bal.in dicta auc.cessante.vbi vr̄ tenere ꝯtrū.vꝫ ꝙ admittant i capita. Et circa hāc materiaꝫ vide p Bar.in.l.post consanguineos in.§.i.ff. de suis ꝛ legi.ꝛ per Cy.in dicta auc.cessante.ꝛ Ja.ardi. in ti. de succes.feu.in prin. ¶ Op.ab extra ꝙ iste tex. non possit ꝓcedere:nam aut testator disponit de feudo: ꝛ tūc dispositio sua nihil valet vt hic. Aut nihil dispo suit sed solū testatus est de alijs bonis ꝛ tūc non pote

rit heres filr succedere in feudo ne testator videatur decessisse ꝓ pte testatus ꝛ ꝓ parte intestatus ꝯ .l.ius nostrū.ff.de reg.iur. So.ꝫ Bal.intelligas ꝙ neutro istoꝝ modoꝝ succedet.ꝫ ex natura ꝛ iure successorio in feudo succedet:vt.j.de gradi.suc.in feu. ꝛ.j.de natu ra suc.feu.sicut in filri videmus.insti.de acq. p arrog. ꝛ.C.ď fideicō.auc.hoc amplius.ꝛ i.l.i.in prin.ff.ď suis ꝛ legi.vel pōt dici ꝙ lꝫ heres nō possit institui i feudo tñ feudū transit cū vniuersitate:vt no.ff.de peti.here. in.l.itē vidēdū i fi.ꝛ eadē ratiōe cū edicto diui adri. in.l.fin.C.ď edic.diui adri.tol. Ex quo infert Bal.ꝙ cū vniuersitate possꝫ qs institui i feudo.ar.i.l. si qs he res.ff.de here.insti.quod intelligas verum ꝺm ea que dixi in ti.an agna.vel filius. vbi hanc materiam plene explicaui in quarta qōne. ¶ Quero ab extra quid si vasal. in testamento grauauit filium heredem suuꝫ ꝙ quolibet anno det de vino vel frumēto ipsius feudi tā tum titio. vtrum valeat istud relictum videretur qđ nō.per istum tex.sed in contrarium est veritas qꝛ iste testator ď fructibus separatis ꝛ cū erunt ꝑcepta a fun do qui nō sunt amplius de feudo sed sunt proprij ipi us heredis. nā non dicit alienatio rei quando alienan tur fructus separati ab illa re:vt.ff.de dona.in.l.i edi bus.in.§.ex rebus.ꝛ tenet Bal.hic facit quod habe tur i dicto ti.an agnatus vel filius. ¶ Ultimo ad ma teriam presentem in primo suo casu.vide.s.qui feudū da.pos.in.§.hoc aūt notandum.ꝛ in pluribus remissi onibus ibi copiose adductis. Quantum vō ad scđm casuꝫ de fratribus ꝛ nepotibus quādo ꝛ qualiter vo centur ad successionem feudorum.vide in.§.in his ve ro.j. de gradi. ꝛ in remissionibus ibi descriptis. Po stremo de materia vtrum vasallus possit in vltima vo luntate disponere de re feudali.vide.j.qualiter oli feu. possit alie.i.§.donare.ꝛ qđ ibi dixi. ꝛ i remissiōibꝰ ibi adductis i vtroqꝫ iur.ꝛ.j.de probi.feu.ali. p Fed.i pri. i tertio notabili.ꝛ i spe.ď feudis.in.§.qm.v.xix. Utrū aūt dominus possit disponere de iure suo.vide.j.de pa ce iur.fir.in.§.pe.Ja.

Hoc quoqꝫ ob. Iste.§. ē famosus ꝛ aliūde cōmenta tus per gl.ꝛ scribētes. Et pro intelligentia ipsius pre mitte qualr olim in feudis extēdebat successio ad qr tum ꝛ septimum gradum vel hodie in infinitum i de scendentibus:prout dixi.s.q feu.da.poss. in.§. ꝛ qꝛ.in vltimo notabili.ꝛ in.§.hoc quoqꝫ.in primo notabili. Item scias ꝙ iste.§. intelligitur in feudo paterno seu antiquo:non aūt i nouo.ꝛ qđ alienatio fuit facta legi time iure ꝛ ꝯsuetudine approbante:que ꝺm ista tēpo ra poterat fieri vsqꝫ ad medietatem.vt.j.qualiter oliꝫ feu.po.alie.in prin.s.q.mo.feud.amit.in.§.aut si libel lario. Item ꝙ femine regulariter non succedūt in feu do.vt.s.proxime visum est.ꝛ.j.de gradi.in.c.i. in prin. Item ꝙ feuda regulariter possunt diuidi inter succes sores.vt.j.de probi.feudi aliena.per Fed.in.§.preterea ducatus.ꝛ.j.si ď feu.fue.contro.in.c.omnes. His ꝓsup positis casus in terminis loco sūmarij sic figurat.ego ꝛ frater meus habebamus feu. pꝛnum seu antiquum venimus ad diuisionem.ita ꝙ dictus frater meus ha buit medietatem dicti feudi ꝛ ego aliaꝫ medietatē. deinde iste frater meus alienauit partem suaꝫ.postea moritur sine filio masculo: vel alio masculo descendē te per lineam masculinam. Queritur an reuertat ad me.ꝛ rñdet ꝙ sic. sed pone ꝙ iste frater meus dū vi ueret fecit inuestire filiam suaꝫ de dicta sua parte feu. ꝛ postea moritur iste frater meus nullo relicto hꝛde masculo:vt.s.dictuꝫ est. Querit an isto casu similiter dictū feu.reuertat ad me fratrem. Et rñdet ꝙ sic: qꝛ hoc vult iste text.vsqꝫ ibi ꝛ olim. Et in illa parte que ritur qd si ego frater non superessez: sed alter agnatꝰ ipsius alienantis:an ad dictum agnatum ỏbeat dictū feu.

feu.alienatum vel de quo dicta filia est inuestita reuer ti.ꝛ rñdet ꝙ sic:dūmodo iste talis agnatus non sit vl tra quartum gradū ꝑm quosdā qm̄ a quarto gradu supra non amplius vocat̄ feu.paternum sed antiquū. Alij voluerūt ꝙ ēt vsq̄ ad septimū gradū ista talis successio feudi extēdat̄ ꝛ dictum feu. alienatum reuer tatur.hoc dicit.¶ In tex.ibi partem suam dic sibi cō tingentem.Ibi feudi.s.paterni seu antiq non aūt itel ligas de feudo nouo.vt.j.dicam.Ibi filiam suam. sub audi non ꝯsentiente fratre:q2 al's ipso ꝯsentiente non reuerteret̄ ad ipm.vt.j.de alie.feu.pater.in.c.i.in prin. Ibi moriatur quasi dicat ꝙ dicta reuocatio non pōt fieri eo viuente.vt statim dicam.Ibi masculo.i.sine fi lio masculo.vt in gl.Nam si filius superesset nō reuer teret̄ ad fratrem.vt.s.ti.ij.in.§.si fuerit.ꝛ ibi dixi.ꝛ.j.si de feu.fue.contro.in.c.ticius.Et est ratio q2 venditio fuit fcā legitime.vt statim dicam.Ibi ad me.s.fratrē. Ibi obseruabitur:videlz ꝙ agnati sibi vicissim succede rēt p lineam transuersalem vsq̄ ad quartū gradu3 vl septimum:vt īfra subijcit̄.Ibi feu.paternū subaudi:s3 appellat̄ feudū antiquū:q2 abinde supra nō h3 nomen specificum.Et signa tex. ex quo colligitur differētia i ter feu.paternum ꝛ antiquū.vt statim dica3.¶ Nota hic casum satis expressum ꝙ vbi vasallus alienat feu dū antiquum sine licentia domini ꝙ dictum feu.reuer titur ad agnatos ꝛ nō ad dominum.ꝛ hoc firmat gl. hic posita.ꝛ Ja.de bel.An.ō ꝑser.Nico.de nea.ꝛ bal. sequuntur.licet Pe.de cer.voluerit ꝙ reuertat̄ ad do minum.p tex.in.§.callidis.j.de prohi.feu. alie.per.fe.ꝛ hanc conclusionē late examinaui.j. que fuit prima cā benefi.amit.in.§.fi.in conclusionib⁹ vbi videas. ꝛ per cano.in.c.ij.extra de feudis.Ad filios aūt ipsi⁹ alienā tis an sit reuersu:dic ꝙ nō.si sunt aliqd habituri de hḗditate pr̄is.al's vero sec⁹.vt i.c.tici⁹.j.si de feu. fue. ꝯtro.ꝛ.j.an agna.vel fili⁹.i.c.i.ꝛ dixi i.d.§.fi.i dict̄ cō clusionib⁹ vel nisi feu.fuisset vēditū legitime:vt hic.ꝛ i.d.c.tici⁹.ꝛ statim subiacet ꝛc.¶ No. ꝙ vbi vasall⁹ alienat feud.legitime ad illud reuocandū primo venit fili⁹ si extat.al's veniūt agnati excluso domino q̄ reuo catio fit solū post mortem alienatoris. vt est casus in isto tex.si diligēter consideret̄.concordat.c.tici⁹.j.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ ibi dixi. ¶ No. ꝙ dñs ēt de expresso ꝯsensu vasalli nō potest facere gratiam femine etia3 si sit filia vasalli in preiudicium aliorum agnatoꝝ qḋ itelligas verum quādo feudum est antiquum.vt hic. Secus aūt si feu.ess3 nouum ꝛ esset recasurum ad do minum:q2 tūc dominus posset facere pro libito volun tatis inuestiturā in persona3 femine:vt.j. quemad.feu. ad filios perti.in.c.i.itelligas tñ ꝙ in casu nostro vbi feu.est antiquū ꝛ vasallus fecerit inuestire filiā in pre iudicium agnatorum ꝙ talis gratia sortietur effectu3 i vita vasalli.quoniā donec vixerit iste frater vasallus qui refutauit ꝛ fecit inuestire filiā suā nō poterūt agna ti illḋ reuocare:s3 demū eo mortuo:vt hic no.ꝛ.j.ō ali. feu.pa.i p̄n.ꝛ ibi dixi in.iij.no.facit ꝙ resoluto iure da toris resoluit̄ ius acceptoris:vt.s.q.mo.feu.ami.in §. rursus.¶ No.qḋ in successione collateraliu3 admitte bant̄ vsq̄ ad.iiij.ꝛ.vij.gradū ꝑm diuersas consuetudi nes.S3 hodie est extēsa ista successio collateraliū vsq̄ in infinitū:vt voluit gl.fi.hic posita.ꝙ itellige verū qñ feu.premordialiter facit trāsitū de acqrēte i dscenden tes:vt dixi in.d.§.ꝛ q2.ꝛ in.d.§.hoc quoq̄.s. qui feu. da.po.ꝛ.j.de feu.mar.i.c.ij.in gl.fi.¶ No. ex hoc tex. no.dr̄iam inter feu.pater.ꝛ feu.antiquū. nā paternū ē vsq̄ ad quartū gradū vbi numerant̄ ꝛ continent̄ qn q̄ ꝑsone q̄ habēt ꝓpriū nomē ꝓgenitoris.s.pater au⁹ ꝓauus abauus ꝛ atauus. Abide vo.s.ꝓprie loqndo nō appellat̄ pr̄nū s3 antiquū.tex.ē hic.facit.ff.ō gra.l. iurisc̄osultus.in.§.sexto gradu.ꝛ p bal. in.l.i.ff. ō rerū diui.Et p̄dicta ꝓstant ar.ad qōnem.videlz si ꝯcessum

est feu.hoc modo. ꝯcedo tibi i feudū pr̄num ꝛc.ꝙ ex tendat̄ ista talis inuestitura vsq̄ ad quartū gradū.Et iō i inuestituris cōiter ponūtur ad cautelā hec v̄ba.s. tanq̄ pr̄nū ꝛ antiquū:vt oīs cesset dubitatō.qḋ ē no. dignū.ꝑm bal.ꝛ ad p̄dicta adduco tex.i.c.nam ꝛ rex. de v̄b.sig.¶ Oppo.cū glo.p̄ia.de supfluitate hui⁹.§. p ti.j.ō gdi.succe.i feu.So.qdā fatētes ꝯriū posuerūt ꝑ vnā gl.q̄ dicit ꝙ iste.§.vacat p dcm̄ ti.S3 tu dic ꝙ īmo ñ vacat.ꝑ q2 ibi lati⁹ explicat̄ nā successiōis. Itē q2 ibi ñ dclarat̄ iste cāus ō fr̄e alienāte seu faciēte filiā inuestiture.¶ O p.cū gl.ij.ꝙ immo istud feu.alieātū non reuertatur ad fratrem vel ceteros agnatos alie nātis sed reuertat̄ ad dñm:vt.j.de prohi.feu. alienā. per fe.l.i.in prin.Soluit ista glo.pluribus modis.Et primo ꝙ hic non loquatur de vera alienatione ex tit. venditionis.sed de alienatione ex titu.allibellationis: que erat licita vsq̄ ad medietatem etiam sine domi ni voluntate:vt.j.de alie.in prin.verum hic nō fuit alie nata nisi solū medietas ipsius feudi considerata tota litate:quoniam a prin.erat vnu3 feu.quod postea fuit diuisum inter istos fratres succedentes patri vel auo. ꝛ ideo quia ista allibellatio fuit licita sine voluntate domini nō d3 reuerti ad dominum sed ad agnatos.q tñ agnati non poterunt illud feu.allibellatum vēdica re donec vixerit alienator:sed solū post eius mortem. Nec ob.j.in.d.ti.de alie.feu.in.§.ꝛ si clientulus.vbi re uertitur ad dñm ꝛ nō ad agnatos qñ non extat fili⁹ allibellantis: q2 respondetur ꝙ ibi exceptuat de filio d3 ibi subaudiri: maxime qm̄ idem si superesset fra ter.ꝛ hoc voluit ista gl.vsq̄ ad versi.vel si vis. Et in illa parte adducit ista gl.secundam solutionem vide licet ꝙ hic non loquatur de vera alienatione facta ti tulo venditionis:sed loquitur ꝑm iura antiqua ꝑm q̄ poterat vasallus alienare feu.sui ēt sine consensu domi ni.infra qualiter olim feu.po. alie. Et ita intelligebat py.hanc materiam dicens talem venditionem ꝑ3 ista tempora antiqua tenere ꝛ non posse reuocari viuente alienatore nisi dñs ꝛ agnatus volentes redimere ab emptore pro equali precio. Et sic ad hāc redemptio nem concurrent domin⁹ ꝛ agnatus.vt in dicto titulo qualiter oli feu.po.alie.in.§.porro.ꝛ īfra si de feu. fue. ꝯtro.in.c.titius.ꝛ hoc voluit ista gl.i hac scḋa solutio ne vsq̄ ad v̄.hodie vō ꝛc. Et i illa parte adducit ter tiam solutionem v3 ꝙ hodie debeamus fateri contra rium cum ꝑm iura nouissima predicta prohibita sit omnis feudi alienatio:aut allibellatio siue in totu3 si ue pro parte ꝛ si fiat reuertatur ad dominum per di ctam.l.lotharij ꝛ federici.ꝛ hoc voluit ista gl.vsq̄ ad v̄.quod intelligo ꝛc.ꝛ bene loqtur ista glo.q̄tū respe ctu alienationis vt hodie sit indistincte prohibita om nis spēs alienationis siue i totum siue pro parte per dicta iura.quod intellige nisi fieret bona fide titulo in feudationis per no.in.§.preterea.j.de capi. cora. Sed quantum eo respectu ꝙ feudu3 alienatum reuertatur ad dñm indistincte nō bene loquitur vt stati subijcit. ꝛ ideo pro intelligentia predictorum. ¶ Quero ime diate cum dicta gl.in dicto v̄.quod itelligo ꝛc. an ho die indistincte feudum alienatum reuertatur ad dñm ꝛ dicit ꝙ non sed solum quando illud feu.fuisset nouū vel quando fuisset paternum tūc demum reuerti̅t ad dominum qñ non extat aliqs agnatus transuersalis vel descendens masculus per lineam agnatorum vel si extat aliquis agnatus non erat successibilis ad dcm̄ feu.q2 non erat de eade3 linea primi acquirētis.alias autem ipsi agnati preferentur ipsi dño etiam hodie ad reuocationem dicti feu.alienati sicut olim:vt in di cto titu.qualiter olim feud.pos.aliena.ꝛ in dictis legi bus lotharij ꝛ Federici que non excludunt agnatos extantes ꝛ successibiles ad feu. paternum si clare in telligantur. vnde postq̄ hoc non corrigunt expresse

debemus stare iuri antiquo de quo loquitur iste tex. vt agnati admittantur ad reuocandum feudum alienatum.ar.in.l.precipimus in fi.C.de appel. Et pbat glo. istum intellectum per exemplum: videlicet q2 si vasallus deliquerat in alium q̃ in personam domini ex quo amittere debet feu.nihilominus illud feu.non reuertitur ad dominum:sed ad agnatos delinquētis vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.si vasallus culpam. 7.j.si vasal.feu.priue.in.c.i.7 boc voluit ista glo.vsq3 ad v. dices ergo 7c.¶ Ex qua no.tres conclusiones. Prima est q in feudo antiquo alienato illicite vocantur agnati 7 non dominus: 7 de hac conclusione satis dixi supra in primo notabili.Secūda cōclusio est q vbi vasallus alienat feu.iure 7 consuetudine pmittēte:tūc filius prefertur omnibus agnatis in reuocando: 7 et domino:vt hic.7 in.§.si cliētulus.Sed si alienatio eēt facta iure vel cōsuetudine refragante:q2 tūc agnati p̄ferentur excluso filio:vt in.c.ticius. 7 hanc cōclusionē firmat hic Jaco.de bel.7 Bal.Tertia ꝯclusio q vbi vasallus amittit feudum p delictū suum veniūt agnati 7 nō dominus qḋ intelligas verum qñ illud delictū non est cōtra personam domini:Secus autem si esset contra personam domini: quia tūc vocaretur dominus:vt.j.an ille qui interfe.fra.do. in.c.i. Et has conclusiones plene examinaui in. d.§.fi.j. que fuit prima causa bene.amit. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo.in ver.dices ergo 7c.qd si iste frater alienans recuperaret illud incōtinenti an euitet penam amissionis.ita q non obstante dicta sua venditiōe possit illō iterato retinere iure feudi prout faciebat. 7 respōdet gl.q ẜm ista iura euitabit penam 7 retinebit iura feudi.hodie vero per leges lotharij 7 Federici eẜ3 sec9. q2 immediate per alienatōem est amissum 7 extinctū 7 reuertitur ad dominū. vnde per recuperatōem non potest suscitari.vt ifra in tit. quid iuris sit si post alie. feu.vasal.illud recupera.in.c.i.hoc voluit ista glo.vsq3 ad ver.sed vr̄ 7c.quam itelligas esse veram in hoc:v3 q per recuperatiōem non euitet vasallus amissionem feudi.7 in hoc bñ loqtur.Sed q feu.reuertať ad dñ3 intelligas hoc procedere quādo feu.esset nouum. Secus aūt si esset antiquū:q2 tūc reuerteret ad agnatos. vt dixi in.d.c.i.super tex.7 per ea que supra dixi.7 statim dicam.¶ Op.cū dicta glo.in v.sed vr̄. q imo in casu nostro feu. alienatū non debeat reuerti ad fratre3 vel agnatos:sed ad dñm:vt v3 casus infra que fuit prima cā be.amit.in.§.fi.Et est rō q2 vasall9 alienādo vr̄ dominū contēnere.unde domin9 habeat hui9 iniurie sue ultionem reuocat dictum feu.alienatū.non autem agnatus:ut ibi pat3. So.potest ille tex.itelligi dupl'r. v3 primo q loquať in feudo nouo 7 tūc obstabit cu3. hic loquamur de paterno uel potest intelligi ille tex. etiam in paterno.vum nō extabāt aliq agnati trāsuersales procedētes ab illo stipite primi acqrētis:sed extabāt solū descēdētes q nō uocātur ad dictū feudum alienatū propter culpam ipsi9 alienātis. ut infra si de feu.fue.cōtro.i.c.si uasall9 culpā. 7 ideo dominus ad reuocādum:ut ibi.7 hoc ideo q2 nō extabāt agnati q possent reuocare 7 hoc probať ex illo tex.dū dicit proximos 7 nō agnatos quasi voluerit dicere quod itelligať tantū de proximis.i.descendētibus exclusis.Nō aūt excludit agnatos si extarent precedētes ex linea primi acqrentis q bene admitteneť excluso domino.vt hic. l3 alibi dicat lex q ille est proximus quem nemo precedit:vt.ff.de v.sig.l.proximus. Et eodem modo dicit glo.ista esse rñdendum ad .c.i. an ille q interfe. fra.do.vbi sil'r patet q ex delicto cōmisso per vasallū extra personam domini excludūtur descendētes vas. delinquētis 7 admittiť proximior agnat9 7 hoc voluit tota ista glo.vsq3 in finem.Et de hac mā vtru3 per alienatōem feudi factam per vasallū debeat dictum feu.alienatum trāsire ad dñm vel ad agnatos vel ad quem dixi.s.q.mo.feu.amit.in.§.aut si libellario i oppositōibus.7 lati9 in.d.§.fi.j.que fuit pma cā bñ amit. ubi videas in cōclusionibus. ¶ Quero cū glo.iij. qd si iste frater ꝯsensit alteri fratri alienāti seu faciēti investir̄ filiā an p talē ꝯsensu3 pīudicet suis ipsi9 fratris ꝯsentiētis.7 ad hāc.q. arguit gl.pro 7 ꝯ 7 tādē determiat nō p hāc rōnē: q2 cū istō feu.alienatū sit ātiquū respectu hoꝝ nepotum volentium venire ad reuocandum ipsum feu.alienatum per eorum patruu3 nō veniunt ad istam partem patrui mediante persona eoru3 patris cōsentientis:sed eo q2 dictu3 feu. fuerat ab antecessoribus suis acquisitum. i. aui eorum vel aliorum antecessorū:7 non principaliter paternū:v3 q̃ habeat initiu3 ab ipsis fratribus .ar.in.l.si arrogator. i.§.ff. de ado.7 hoc voluit tota ista gl.vsq3 ad fi.Ex qua gl. no.q agnatus ꝯsentiēs vasallo alienanti feu. antiquū non preiudicat suis descēdentibus: facit quod dixi infra de alie.feu.pa.in.c.i.in secūdo notabili.7 in. d.§.fi. infra que fuit prima causa bene.amit.in ꝯclusionibus. Et signa aliam rationem vltra glo.q2 filius nō dicitur tunc venire contra factum patris:quoniam pater consentiendo non obligauit se:nisi quodāmodo naturaliter vel repudiando suo iuri.ar.ff.de pac.in.l.i.7 in.l.si vnus.in.§.pactus. Sed si pater se obligasset tunc dicendum est q filius non reuocaret ea ratione:quia nō posset venire cōtra factum patris:vt.C.de resti.mi.l. ea que.7 infra an agnatus vel filius i.c.i. Utrum aūt factū patris in materia feudali noceat filio dic q aut loquimur i feudo nouo:7 tunc regulariter factum patris nocet filijs:vt.j.si de feu.fue.cōtro.in.c. si vasallus culpā.7 in glo.precedente.in fi. Aut loquimur in feudo antiquo:7 tunc aut pater alienat aut ꝯsensit alienāti:aut aliam culpa3 cōtraxit ex qua feu.amisit. primo casu:aut alienat legitime.s.iure permittente preciu3:7 tunc non nocet filio si vult reuocare 7 restituere pciu3: vt.j.de alie.feu.in.§. penul. Quod intelligas verum 7 viuente 7 mortuo alienatore.Sed agnat9 pōt reuocare solū mortuo alieātore:vt dixi.j.si de feu.fue.ꝯtro.in .c.ticius.7.j.de capi.cora.in fi.7 dixi in.d.c.fin.que fuit prima causa bene.amit.aut alienat non legitime:7 tūc si ex hereditate patris peruenit aliquid ad filiū vel puenire potest tūc nocet filio:vt in.d.c. ticius.aut nihil peruenit filio ex hereditate patris:7 tūc non nocet filio factū patris:vt.j.an agna.vel filius in.c.i.Tertio casu subdistingue:q2 aut iste pater contraxit culpā 7 delictum viuente adhuc patre suo qui erat au9 filiorum isti9 delinquentis:7 tūc delictū suū nō nocet filijs suis: q2 succedunt auo suo: 7 sic obtinent ex persona aui 7 nō patris:vt.ff.de sena.l.emancipatū.in.§.fi.7.ff.de in ius vocan.in.l.adoptiuu3.in.§.fi.de quo p Cy.in.l.ij.7 fi.C.de libe.7 eorum lib.7 per Bal.in.l.q se patris.C. vnde liberi.in ver.7 collige.ar.Aut iste ꝯtraxit culpā mortuo ia3 patre suo eoq3 auo: 7 tūc indistinte nocet filijs suis:vt in.d.c.si vasallus culpam. 7 de h ibi late dixi:7.j.si uasal.feu.priue.in.c.i.7 ibi oēs casus adduxi in qbus delictum patris preiudicat filijs de iure ciuili canonico 7 diuino. Sed quātū ad materiā feudalē dic 7 latius in.d.§.fi.q̃ fuit prima cā bene.amit.ubi ēt dcl'aui an 7 qñ p delictū vasalli possit pīudicari agnatis in successione feu.De materia autem huius brocardi an licitū sit heredi quod defuncto dic vt dica3 ifra in ti.de feu.mar.in.c.i.ubi glo.tangit. sed utrum pater possit uni filioꝝ stipulari feu.ita q alteri filio nō coueniat dic q sic:ut no.i.l.pactū.C.de colla.7 t3 Bal.i.l. i.ff.de rex diui.qōne.xxxviij.qḋ itelligas verum i feudo nouo nō aūt i antiquo per ea q̃ supradicta sunt:s3 an per repudiatōem patris fiat preiudiciū filijs dic p Bal.i.d.l.q se patris.i uer.itē qrit si uasall9.¶ Quero cū gl.iiij. qd si frater meus alienauit partem suam feudi

feudi necessitate aliq̃ cogēte: vt propter famē vel alio mō cecidit a iure suo an ego possim icōtinēti reuoca re dictā ptē aliēatā an habeā necesse expectarꝫ mor tē dci fris mei alienātis. Et rñdet ꝙ reuocabo solum pꝰ mortē fris mei ad siltitudinē hr̃dis istituti ꝛ graua ti de restituendo hereditatem post mortem qui si ite rim ꝯdemnetꝫ ꝛ bona sua ꝯfiscētur nō poterit fideicō missarius petere fideicōmissum statim. sed hꝫ necesse expectare mortem dicti heredis: vt. ff. de iure fisci. l. statius florus. cū si. ꝛ hoc voluit tota ista glo. vsq; ad fi. Ex qua collige ꝙ pp necessitatem qs possit vende re feu. quod itelligas ꝭm iura antiqua. hodie autē se cus: vt. j. qualiter olim feud. po. alie. in. §. i. Et hodie in isto casu posset icōtinēti reuocari dicta pars alienata ar. ex isto tex. nisi velis itelligere gl. ꝙ iste frater alie nās alienauit licite. s. cū licentia dñi quo casu nō possꝫ per agnatū reuocari pars alienata: nisi post mortem alienātis: vt est casus. j. si de feu. fue. ꝯtro. in. c. ticius. ꝛ hoc modo potest saluari ista gl. Et suadet rō q2 quā do nō adest volūtas dñi deficit initium ꝛ substantia cōtractus: ꝛ ideo statim reuocatꝫ. Sed qñ adest uolū tas dñi: tūc adest fundamentū ꝯtractꝰ: ꝛ ideo nō reuo catur eo alienatore viuo. facit ifra de lege corā. in. §. ꝑ fecto. i fi. vel potes intelligere gl. ꝙ uasallꝰ de necessita te uēdidit obstrictꝰ per sniam ꝯdemnatiōis: prout di xi ifra si de feu. fue. ꝯtro. in. c. si vasal. de suo. ℂ Opp. ab extra de. §. si fuerint. s. q. mo. feu. amit. ubi est casus ꝙ talis pars alienata p fratrem reuertitꝫ ad dñꝫ. So. ibi loqtur i feudo nouo hic aūt in antiquo de quo la te dixi i. d. §. aut si libellario. i dicto ti. q. mo. feu. amit. ℂ Opp. ꝙ immo dñs iuestiēdo filiam uasalli potest preiudicare agnatis ut ꝓbatꝫ in. c. i. infra quemad. feu. ad fili. perti. So. hic loqtur in feudo paterno. ibi aūt in nouo ꝛ ita soluit Pe. de cer. ꝛ An. de yser. ꝛ etiaꝫ sensit Bal. in ꝯrio. lꝫ Ja. de bel. aliter intelligat illum tex. ut ibi dicā. Et predcā procedūt nisi statutum uel consuetudo disponeret ꝯriū q2 tūc attēderemus ꝯsue tudinem vel statutū ut patet in regno apulie ubi fi lia femina succedit ꝭm Bal. facit qd dixi. s. qui feu. da. pos. in. §. hoc aūt. in prima oppositione. ℂ Quero ab extra an consensus agnati proximioris preiudicet agnatis nasciturís in futurum. dic ꝙ non. ꝭm An. de yser. nam mortuo agnato consentiente omnes alij se quentes successiue in gradu proximo semper vendica bunt dictum feudum. C. de libe. ꝛ eorum lib. l. ij. ff. de le. ij. l. cum pater in. §. libertis. quinimmo ꝛ oēs agna ti qui tempore alienationis ꝛ consensus nondū erant nati vel concepti. ff. de rebus dubijs. l. si cognati. ff. de libe. ꝛ posth. l. placet. in fi. ff. de iniusto testa. in. l. iij. in fi. ꝛ in. l. qui in vtero. ff. de sta. ho. Nam prouisio ē ge neralis omnibus de agnatione nec est dare rationem diuersitatis. Igitur dꝫ extendi ad quoscunq; : vt. l. li berorum. in prin. ff. de verbo. signi. vnde cum deferantꝫ a genere ꝛ non a patre debent remanere in columna vt in. l. iij. ff. ꝺ interdi. ꝛ rele. facit q2 feu. potest dari ad certum tempus. ꝛ sic quasi restitutioni subiacet post mortem: vt in. l. fi. cum aūt. ibi posita. C. cōmunia de le. Et pro ꝯfirmatione huius decisionis adduco tex. j. de alie. feu. pa. in. c. i. in prin. ibi quandoq; sit recasurū ꝛc. Et dabitꝫ his agnatis suo tpe vēdicātibus vtilis rei vendicatio. ar. in. l. ij. ꝛ. iij. C. de dona. que sub mō. ꝭm And. ꝺ yser. de quo plene dixi. j. de ꝯten. iter do. ꝛ emp. in. c. i. sed vtrū ꝯ eos posset opponi ꝺ prescriptio ne possidentium: puto ꝙ non per. l. alienationis. ff. de ver. sig. ꝛ per no. in. l. vbi lex. ff. de vsuca. nisi alienatio dicti feudi fuisset facta per personam que non erat ꝓ hibita alienare: vt q2 erat ꝑsona extranea cui non erat lex imposita: q2 tunc talia bona vendita essent effecta prescriptibilia. ar. eorum que no. Bal. in. l. ij. C. ꝺ vsu ca. pro emp. ꝛ per Bart. in. l. filiusfamilias. in. §. diui.

ff. ꝺ le. i. ꝛ per no. per glo. ꝛ Cy. in. l. fi. C. in qui. ca. in in te. resti. non est neces. vel nisi tales agnati postea nati reperiantur cōsensisse tacite vel expresse per ea que di xi. in. d. c. ticius. Et de materia prescriptionum circa feuda dixi plene in. c. si per triginta. j. si ꝺ feu. fue. ꝯtro. ℂ Ultimo ad materiam presentem vide alia que di xi in dicto. c. ticius. j. si de feu. fue. contro. ꝛ in remissio nibus ibi adductis: ꝛ quod plene dixi in. d. §. fin. j. que fuit prima causa bene. amit. in conclusionibus ꝛ in re missionibus ibi scriptis in vtroq; iure ꝛ infra de alie. feu. in. §. ꝛ si clientulus. ꝛ infra de prohi. feu. alie. p Fe deri. in pri. ꝛ ifra de alie. feu. pa. i. c. i. ꝛ ifra de cōtē. in ter do. ꝛ emp. in. c. i. facit ad materiam istaꝫ quod no. per glo. ꝛ doc. de iure cōi in. l. qui absenti. in. §. i. ff. de acquirē. posses. ꝛ quod no. per glo. que solet allegari pro singulari i. l. cum pater. in. §. liber. ff. de leg. ij. Ad materiam autem an vasallꝰ possit facere iuestire filiaꝫ suam nō cōsentientibꝰ agnatis habetur in. c. i. secundo responso. de alie. feu. pa. ꝛ ibi dixi in tertio notabili. ꝛ quod habetꝫ i. c. i. j. si vasal. feu. priue. cui defer. de. ꝛ per Jaco. ardi. in ti. de succes. feu. sub rubricella quarta. De dño autē faciēte gratiā femine habetꝫ infra i. §. sequē. ꝛ. j. quemadmo. feu. ad fi. perti. in. c. i. Jaco. doc.

Filia vero. Filia nō succedit in feudo: ni si in iuestitura expresse dictuꝫ sit quod filij ꝛ filie succedant quo casu: tunc demū suc cedet si tempore mor. patris nō reperitꝫ filius mas. ex tare vel nisi de gratia dominus ipsam de nouo inuesti uerit. hoc dicit. ℂ In tex. ibi: non extantibus. s. tempo re mor. patris. Secus autē si tunc extarent: q2 tūc sem per intelligeretꝫ exclusa q̃q̃ postea ex interuallo filij masculi moriantur: vt probatur supra titu. ij. in. c. i. i. §. quando etiam. Ibi iuestite fuerint: subaudi ꝺ nouo: ꝛ de gratia per ipsum dominum ad quem per mortem masculorꝫ dictū feu. erat reuersurum: vt. j. quemadmo. feu. ad fili. perti. in. c. i. ℂ No. ex isto tex. ibi: vt filij ꝛ filie succedant ꝛc. ꝙ q̃q̃ simpliciter sit facta inuestitu ra feudi: vt filij ꝛ filie succedant nec dictum sit mascu lis nō obstantibus ꝙ tamen non succedūt femine nisi masculis nō extātibꝰ cum hoc intelligatꝫ adiectum ex natura rei: de qua agitur ꝭm Bal. facit. c. i. circa me diuꝫ. j. de eo qui sibi here. que suis masculis ꝛ feminis. ℂ No. ꝙ postq̃ feu. qd ē libere reuersuꝫ ad dñm ꝑt ipse dñs de grā iuestitꝫ feminā ꝺ eodē feudo: vt hic. ꝛ in dicto. c. i. quemadmoduꝫ feu. ad fili. perti. Quod facit ar. ad dominum qui finita emphiteosi potest il lud ius emphiteoticum confirmare in personam filie omissis heredibꝰ emphiteote: vt tenet Bal. in. d. c. i. pro quo vide Bar. ꝛ doc. in. l. i. in. §. penul. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. vbi est vna gl. que solet allegari pro singu lari. facit qd no. per gl. ꝛ canonistas in. c. bone. extra ꝺ postu. prela. ℂ Quero cum gl. i. retentis terminis no stris si vasallus moritur relicto filio ꝛ filia ꝛ si filius subito post mortē patris moritꝫ an ista filia debeat suc cedere in feudo. Et respondet ꝙ sic quia paria sunt non extitisse masculū ꝛ extitisse ꝛ subito defecisse per ea que notantꝫ supra titu. ij. in. §. quando etiam. ꝛ hoc voluit tota ista gl. vsq; ad fi. que bene loquitur ꝛ post longam disputationem tenui in. d. §. quando etiā. vbi similiter declaraui quādo intelligatur qs illico dece datꝫ ꝛ dic vt ibi plene dixi. ℂ Quero cū gl. ij. an sicut ista filia excluditꝫ a successione feudi ita quoq; excludā tur sui descēdentes. Et dicit ꝙ sic nisi feu. esset eiꝰ cō ditionis vel ex pacto apposito in inuestitura vocarē tur vt. j. ꝺ gradi. in prin. de quo plene. s. qui feu. da. po. in. §. h autē. vbi de hoc dixi plene in primo notabili. ℂ Quero ab extra quid si vasallus receperit iuestitu ram pro se ꝛ masculis ꝛ feminis ex suo corpore descē suris an ꝯtineatur filius filie. Et dicit Bal. ꝙ sic p. l. i. C. de condi. inser. quoniam non vꝫ decessisse sine filijs

a ℂ An et qñ filia possit succedere i feudo. Adde an femina succedat in feudo. vide p Jo.an. in.c.ij. ō feu.spe.eo.ti. in. §.qm̃. ver. xxv. Bal.in.l. quoti. de suis et le. Bal. ɔsi. cccxxxv.incip. feni tale est. in tertio vol. An ge. ɔsi.cclxij.incip.pūctus talis est. Ludo. ro. ɔsi.xxxiij.incip.viso investiture tenore.rapha.cu. consi. cxxxvij. incip. consulit et infrascriptis. calde.ɔsi.ij.in ti. de feu.inci. an femina de iur. Pe. de anch. ɔsi.clxxiij.icip. dñs Lazarus. Pau.de ca.ɔsi. lxi.incip. q̄q̄ multa scripta fuerint.

qui relinquit nepotē ex filia vt ibi. ℂ Ultimo ad materiā presentē an et quādo filia possit succedere in feu a do°: vide quod dixi supra q feu.da.po.i.§.et q:sup gl. qnta.in fi. vbi enumeraui omnes casus in qbus possit obtinere feu.et vide insuper in.§.hoc autem.in eodem ti.et in copiosis remissionibus ibi adductis.et infra de natura succes.feu. Qñ autem de gratia possint filie investiri dixi infra quemadmodum feu.ad filios perti.i c.i.et.§.in.§.proximo.et vide per Hosti.in summa i ti. de feu.in.§.in quibus causis rc. Jac.

In alio vero fe.

Iste.§. cōtinuat se ad.§.hoc quoq3.§. eo.quoniam ibi tractauit de feu.paterno seu antiquo: in quo vnus frater succedit alteri. hic vero tractat de feu.nouo in quo vnus frater alteri non succedit nisi expresse dicatur. Et q hec continuatio sit vera patet in pri.hui° lre:dum dixit in alio vero feudo rc. Et in sūma hoc dicit in feudo nouo:quod habuit initiū a fratribus non succedit vnus alteri:nisi specialiter in inuestitura caueatur.hoc dicit. ℂ In tex.ibi initium. et sic loqtur in feudo nouo:quoniam si habuisset initiū ab eorum parte tūc esset paternum.vt.§.de nā succes. feu. in.c.i.Ibi vna iuestitura:vt q: vnus solus ex ipsis fratribus fuit tātū iuestitus.et sic vna esset iuestitura ẜm glo.i.hic in pri.Ibi in duabus:vt q: datum est ambobus fratribus. et sic essent due iuestiture de codē feu. ẜm dictam glo. hic positam. Nam ex hoc qlibet h3 partem sibi contingētem ẜm And.de yser. Ibi dictū fuerit subaudi i iuestitura. ℂ No.q in mā feudali nō iducitur ius accrescēdi dato q vna sola iuestitura iter cesserit.Et est ratio ẜm Bal.q: ius accrescēdi non ē de mera nā cōtractus cum habeat procedere per meram iterpretatōem extēsiuam.et per iuris fictōem.vt no.ff.de leg.ij.l.si ticio et menio.in.§.iulianus. Utru3 autem et qualiter ius accrescēdi habeat locum in feudis late dixi.§.q feu.da.pos.et i.§. et q: in qōne finali. vbi videas. ℂ No.ex isto tex.iūcta glo.prima in fi.q ad hoc vt frater succedat fratri in feudo nouo reqrūtur duo. Primum est q de hoc sit specialiter fcā mentio in iuestitura:vt in hoc tex. ẜm q frater decedens moriatur sine hr̄de legitimo que ad hoc allegauit.§. cum vero.§.q feu.da.poss.et.§.de feu.mar.in.c. fi. vbi ē casus. Potest etiam alijs modis succedere: vt habeṫ §.de bene.fra.in.c.i. ℂ No.cum glo.fi.in pri.q multa sunt licita si expresse fiant:non aūt si tacite. et quonia3 ista est via brocardica.Ideo glo.allegauit pro et ɔtra plures ɔcordātias:se tamen remittēdo ad libellū pylei.et hoc voluit tota glo.vsq3 ad ver.notarij rc.Sed de hoc brocardo vide per doc.i.l.cum qd.ff.si cer.pe. et.ff.de reg.iu.l.expressa.et.C.de iura.calum.l.ij.i.§.sed q: veremur et per canonistas.extra ō arbi.i.c. cū tempore.et dixi.§.q feu.da.po.in.§.et q:in tertio notabili. ℂ Quero cum glo.fi.in dicto ver.notarij rc.an in feudo femineo:qō habuit initium a mr̄e succedat filia femina absq3 spāli pcō.Et respōdet glo.q sic.vt.§.ō nā succes.feu.in.c.l3 aliq voluerint dicere cōtrarium.vt filia non succedat nisi spāliter fuerit dictum per.c.i.§.de bn̄fi.fe. ℂ Non ob.iste tex.vbi reqriṫ spāle pactu3 rc. q: loqtur in feudo nouo:quod habuit initiu3 ab ipsis fratribus quo casu nō succedūt trāsuersales:nisi expsse sit dictū.et hoc voluit ista glo. vsq3 ad ver. sed super istud que bene loqtur.et hāc opi.tenui i.d.c.i.vbi late examinaui istam questionem. ℂ Oppo.cū dicta glo. in.d.ver.q super rc.quod iste.§.superfluat.per tex. in fi.§.de feud. mar.vbi idem per omnia videtur disponi qō in isto.§.So.qdam antiq videbātur fateri cōtrarium ponentes hic talem regulam seu gl.v3 q iste.§. vacat per illud capitulum.et hoc sensit ista gl.vsq3 ad finem.Sed tu dic q imo nō vacat nec superfluit: qō p3 per apparatu3:qm̃ ibi lati° explicat materiā i hoc q: addit an frater moriaṫ cū filijs vel nō: qō hic nō ō claraṫ.Similiter i isto.§. tangiṫ de vna inuestitura et duab°. Ibi vero solum ōclaraṫ qñ simul iuestiti essent et sic se vicissim supplent. ℂ Quero ab extra qd in re ēphiteotica data duob° fratrib° ab eccl'ia vl' ab alio priuato an vnus succedat alteri si nō dicaṫ i ɔcessiōe. Et mar.de fano. hāc qōnem disputauit et plura argumēta pro et ɔ adducit i suo tractatu ō iure emphiteotico qōne.xxv.et tādem iclinare vr̄ q frater admittaṫ ad ptē fratris:et nō reuertaṫ ad dn̄m:facit.l.idē erat i.§.fi.cū.l.seq.et seqūēti.de assigna.libe. ℂ Quero qd si v̄ba iuestiture ita dicāt cōcedo tibi ticio et seio fratrib° et cuilibet vestrū tale castrū i feudū rectū et nobile vtx p hec v̄ba videaṫ actum q vno decedēte alter admittaṫ:et sentit Bal. q sic quasi qlibet videaṫ habuisse isolidu3 p.l.creditor.in.§.duob°.ff.mandati.facit dicta.l.idē erit.et qō habeṫ p doc.i.l. si mihi et ticio.ff.de v̄b.obli.et i.l.i.C.qñ nō petē.par. ℂ Ultimo ad mām presentē an et qñ frater succedat fratri in feudo nouo.vide qō dixi.§.de bn̄.fra.et qualiter frater fratri suc.i.c.i.et ō fra.de no.bene.iuesti.i.c.i.et i pluribus remissionibus ibidem adductis.et in.c.ij.in eo.ti. et in .c.fi.de feu.mar.et.§.q.mo.feu.acq.i.c.i.i.§.finaūt vn°.

ℂ Hic pōt esse titul° q successores teneaṫ. Ru.

ℂ Secundum rubricā oberti de orto auctoris nostri nulla erat hic rubrica. sed cōprehendebaṫ ista rubrica sub rubrica pcedēti ō succes.feu. Uerū cā comodioris itelligētie fuit a glosatorib° h̄ iserta noua rubrica:p ut in fi. dixi supra ō feu.guar.sup rubrica.Et ista noua rubrica dupliciter habeṫ ẜm glo.hic positam.quoniam qdam habent rubricam talem qda3 iuris si qs inuestitus sit de alieno feudo.et hec talis rubrica non approbaṫ per gl.vnde alia est rubrica que talis est: v3 hic potest esse titul° q successores teneātur. Et vera ē rubrica et approbatur per gl.et ea cōmuniter vtimur. Ponūtur nāq3 in pri.huius rubrice ista verba hic potest esse titul° rc.vt fiat differētia inter istum titulu3 et alium ti.§.q succes.teneātur. Non enim alter superfluit per altex.vt ibi dixi.Et quoniam ista rubrica vr̄ esse defectiua.Ideo eam suppleas:prout ea3 suppleui per dictam rubricā q succes.teneātur vbi videas.His talib° premissis cōtinua nūc ista3 rubricā ad precedētes hoc ordine.qm̃ supra proxime principaliter tractauit ō successorib° vasallox q iuestiturā receperūt: nūc v̄o tractat pricipalr̄ de successorib° dn̄ox q iuestiturā fecerūt siue sint clerici: siue layci vtrum v3 teneantur habere ratam dictam inuestituram factam per predecessores suos.h.d. Ja.de alua.

Si quis inuesti.

Diuide totum istud.c. in duas partes principales.quoniā i prima loquiṫ de layco faciēte inuestituram. In secūda de clerico. Secunda ibi. hoc ita. Prima subdiuidiṫ in q̄tuor. Primo poniṫ thema.scōo respōsio.tertio remouet dictum quorūdam male dicentiū. quarto determinauit nouum dubium. Secunda ibi: siue premoriatur.Tertia ibi:licet.Quarta ibi: nam si quis.Secūda pricipalis subdiuiditur in duas.q: prio ponit dictum cum determinatione. In secūda limitatione adducit ad omnia precedentia.secūda ibi:hoc i telligendum.Casus.inuestitura facta a layco in diem vel sub conditione de alieno feudo adhuc possesso per alium sortitur effectum vasallo mortuo sine successore siue premoriatur inuestitor siue inuestitus siue tenens feudum.Sed si inuestitura fieret pure: tunc non valeret vbi

ret vbi vero inuestitura fieret a clerico modo supradi cto non sortiretur effectum si moriatur inuestitor an- tequam tenens feudum vel moriatur antequam con ditio vel tempus extat quando dicta inuestitura fuis- set facta in diem vel sub conditione.hoc dicit. Et pre mitte pro euidentia q inuestitura alia est abusiua: vz quando qs simpliciter inuestitur cum annullo sine tra ditione possessionis. Alia est propria quando post di ctam verbalem inuestituram traditur etiaz possessio: vt.j.qd sit iuesti. i pn. Per pmã.n.abusiuã ñ transfert possio:sed lnia ingrediẽdi: vt i.c.ex ore.extra ð his q̃ fi.a ma.par.ca.z per Inno.in.c.ij.extra de csue.z per Sy.in.c.beneficium.de reg.iur.li.vi.facit quod dixi su pra de controuer.inuesti.in.c.i.i princi.super tex.Item pro intelligentia decisionis huius titu.videas.c. mori bus.j.si de feu.fue.ctro. ¶ In tex.ibi:inuestitus fuit: subaudi a layco z abusiue.Ibi ð feudo.s.alieno ð quo alter proprie erat inuestitus:qz erat in vera z corpora li possessione.Ibi post mortez eius.i.eo tenore: vt post mortez eius qui detinet feu.habeat illud.Ibi sine pre moriatur hic incipit respondere. Ibi licet alij dicant: subaudi z male ꝺm doct.licet gl.aliter sentiat. Ibi in uestiri.i.confirmari z proprie incorporalem possessio- nem induci:quoniam auctor suus qui mortuus ẽ iam fuerat verbaliter inuestitus. Ibi pure .i. non adiecto die vel conditione.Ibi inuestitura: subaudi quoniam censet prorsus nulla quando est facta pure sed Iac.de bel.videatur sentire q ista iuestitura possit capeř effe ctum vbi tenens feu.moriatur sine herede vt in.c.ij. ð feu.da.inuicez leg.com.Sz cõis opi.est quod sit peni tus nullã vt supra dixi per tex.in.c.i.j.de clerico qui in uesti.facit.Ibi hoc ita.s.q heres inuestitoris teneatur mortuo inuestitore antequam tenens feu.vel conditio seu temp⁹ existat ad tradendũ vt supra dictum ẽ. Et hec habent locum in layco inuestiẽte.non autem i cle rico vt sequitur z hoc etiam voluit gl.hic posita.Ibi successor illius.subaudi nisi dicta inuestitura intercessis set consensus possidentis feu.vt supra qui succes. tene. in.c.i.circa medium.Ibi de precarijs que lex de preca rijs est in ti.qualiter liceat rectoribus ecclesiarũ zc.lz glo.hic posita videantur sentire q ista lex de qua fit mentio sit in ti.de precario z male.Ibi hoc ita. Ista limitatio ad omnia supradicta referř vz q nunquam possit inuesti.ali⁹ ð feudo possesso per vasallũ in pre iudiciũ alioꝝ q successuri erant in dicto feudo vt.j. de alie.feu.pa.in prin.vnde ergo debet intelligi iste tex. de tali feu. quod erat recasuꝝ z sperabaž reuerti ad dominum.vt in dicto.c.moribus. ¶ Nota q in lay- co inuestiente non refert quando cedat dies inuestitu re quoniam etiam eo mortuo tenetur eius heres ad corporalem possessionez prestandam quando est aper ta via inuestito vel heredibus eius ex quo infert bal. q feu.est de natura contractuum z non vltimarũ vo luntatum quod patet quia fit transmissio iuris feuda lis quod secus est in vltimis voluntatibus.Et que sit ratio inter contractus z vltimas voluntates de hoc no.per glo.insti.de verborum obligatio.in.§.ex condi tionali.de quo dic vt habetur per gl.z doc.in.l. is cui ff.de actio.z obligatio.z in.l.prima.C. de his qui an te aper.tab.ff.ad trebel.l.heredes mei.in.§.cum ita.z .C.de fideicom.in.l.in personam. ¶ No.q de feu. nõ dum aperto potest fieri inuestitura h modo .s. cum aperietur.Sed si fieret pure:tunc non valeret: vt di xi super tex.z dicã.j.de lege cor. in.c.ij.z infra de cle. qui inuesti. fa. in.c.i. Et predicta intelligo vera: ni si ille qui possidet consentiret quod quis pure inuesti- retur z sibi traderetur possessio.vt supra qui succes. te ne.in.c.i.z probatur supra qui.mo.feu.amit.in.§.prete rea.z.j.si de feu.fue.contro.in.c.ticius. ¶ No. q inue stitura verbalis clericorum nõ est rata neqz firma:ne

q arctat successores suos nisi eis clericis inuestiẽtib⁹ adhuc viuentibus z existentibus in beneficio aperiaž collatio feudi ipsi inuestito. Et est ratio qz ius plati
a siue clerici consistit in sola administratione⁹ neqz cau saž ex successione:sed ex electione.vt in.l.si certarum.i fi.cum ibi no.ff.de testa.mili.z dixi.s.in dicto ti.q suc ces.tene.z intelligit Bal.predicta procedere. etiã vbi feu.fuisset remãsurum apud possessorez ad tempus li mitatum:quoniã si interim alter inuestiretur verbařz z postea moriatur clericus iuestiens q successor suus non arctabitur stare dicte inuestiture. Ex quib⁹ ipse i fert q contractus sub conditiõe vel in diem celebrati cum clerico nõ astringũt pro futuro tempore successo rem quocũqz modo sapient alienationem: facit quod plene dixi.s.q succe.te.in.c.i.in.ij.no. vbi omnino vide as pro intellectu predictorum.Et ibi etiam declaraui intellectum regule que vult q ex qua persona qs sorti tur lucrum teneatur quoqz eius factum prestare de q̃ in glo.i.hic posita fit mẽtio. ¶ No.q iuestitura abu siua fcã de feudo nõdum aperto nũquaz valer si ẽ fcã pure.vt.s.dixi vel si vasallus possidens moriatur cum legitimo successore.vt hic in fi.z.j.de feu.da. inuicem le gis cõmis.in.c.ij.in fi. Nec possent partes renunciare forme tradite per istum.§.ꝺm Bal.per.l.cuenire .ff. de pac.dota.z ibi per doc. ¶ Quero cum glo.ij.vtrũ si verbaliter inuestitus a layco moriatur feudo nõduz sibi aperto z post eius mortem aperiatur:vtrũ su⁹ he res debeat obtinere dictum feu.Et rñdet ista glo. q non per istum tex.in v̇.lz alij dicant zc. Et probat rõ ne:quoniam tale feudum debuit amplecti per aucto- rem primũ qđ hic minime factum est. Igitur nec per istum hr̃dem dz posse amplecti per regulaz: que vult q id qđ nõ licuit defuncto non dz hr̃di licere.vt.ff.de diuer.z temp.prescrip.l.cum hr̃s.cum pluribus simi- lib⁹ allegatj.in glo.vsqz ad ver.z sunt hec oĩa zc. Sz tu aduerte qz ista glo.sentit cõtra istum tex. q heres admittaž ad dictũ feu.z pro tanto doc.cõiter eam re- probant quia ius conditionale quod contingit ex con tractu inter viuos est transitorium ad heredes etiam ante conditionis existentiam.vt in.d.§.ex cõditõnali. Silr obligatio potest ab herede incipere.vt in.l.i.C. vt act.ab here.z cõtra here. nam regulariter oĩs obli gatio que cõpetebat defuncto re vel spe transit ad he redem:lz dies vel cõditio nõ extiterit.l.is cui.de act. z obli.palle.z.ff.de euic.l.si per imprudentiam.in.§.i. Item qz heres z defunct⁹ censeñ esse eadem persona vt in auc.ð iureiurã.a moriẽ.prestĩ.in prin.z.ff.ð regu. iur.l.hr̃dem. Non obstãt leges z rationes allegate p glo.qz intelligi debẽt q illa que non licẽt defuncto ra tione vicij vel turpitudinis vel propter factum ppriũ: tũc non poterit hr̃s infringere:secus in his que non lz defuncto ratione temporis vel conditionis.qz tũc non procedũt dcã iura:imo tũc licitum est hr̃di qđ non li- cuit defuncto.vt in.l.reperitur.ff.ad.l.fal.z in iuribus .s.allegatis cum hac parte. ¶ Quero subsequẽter cũ d.glo.in v̇.z tũc ideo.an viuẽte vasallo possit alter in uestiri vbaliter z realiter:ita q ẽt possessio corporalis huic inuestito de nouo tradaž.z rñdet glo.q sic vt est casus.s.q succe.te.in.c.si vero archieps. lz glo. allega uerit.c.item si eps. Naz tũc iste successor bene poterit obtinere feu.propter cõmodum possessionis iam ade pte.ar.ff.ð rei vẽdi.in.l.is qui ðstinauit. z hoc voluit ista gl.vsqz ad ver.sed opponitur zc. Sz tu itelligas indistincte istũ vltimũ inuestitum a layco ðbere succe dere in feudo siue habuit possessionem viuente vasal lo siue non:vt.s.dixi.In clerico aũt inuestiente i diem vel sub conditione bene est fatendũ q inuestitus:tunc demuz posset illud habere si possessio fuit sibi tradita ante mortem clerici inuestientis:vt in.d.ti.qui succe.te neãtur. ¶ Op.cũ.d.gl. ꝯ proxime dicta q imo vasal

Ia.Alua.sup feu.

a ¶ Consistit i sola admini stratiõe. Adde gl.i.c.presenti. de offi. ordi.li. vi.

lo primo extante in possessione nō possit alter in posses
sionem mitti:qm̄ duo non pn̄t insolidum possidere:vt
in.l.iij.in.§.ex contrario.ff.de acq.pos.sicut nec eē do
mini : vt in.l.si vt certo in.§.si duobus.ff.comodati.
So.intelligas ꝙ ex aliqua causa legitima primus va
sallus sit priuatus ⁊ possessio sit tradita secūdo: vt ꝓ
batur in.c.fi.j.quo tem.miles.Ex multis nāqꝫ modis
⁊ causis potest vasallus suo feudo priuari:vt.s. quib⁹
mo.feu.amit.per totum.⁊.j.que fuit prima cā benefi.
amit.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finem. Tu vo
potes intelligere ⁊ alio modo vꝫ ꝙ consentiente pri-
mo vasallo fuit tradita possessio secundo:q ꝯsensus si
bi preiudicabit:vt probatur in.d.ti.qui suc.tene.vel qꝛ
ipse vasallus forte decessit sine successore ante diē ſm
Ja.de bel. ¶ Quero ab extra si prelatus iuestiuit ali
quem illicite de feu.an eius successor etiam non imme
diatus possit reuocare ipsum feu.Et dicit Bal.ꝙ sic
ꝑ no.per Jnn.extra de cōces.preben.in.c.dilectus. Ad
quod facit.c.litteris.cū ibi no.extra de rescri. ¶ Que
ro an prelatus qui omnino ex delicto venit deponen-
dus possit infeudare feu.sibi apertum si nondum ē ac
cusatus vel inquisitus.Et dicit Bal.ꝙ sic per no.per
Jo.an.in.c.qꝛ propter.extra de electione. ¶ Quero
laycus inuestiuit aliquem de feudo vacaturo secundū
formam hic traditam . postea laycus inuestiens con-
demnatur ita ꝙ bona sua cōfiscantur an filius postea
aperto feu.teneatur ipsi inuestito ad prestationem di
cti feu.dic ꝙ non:qꝛ fiscus isto casu non reputatur he-
res:sꝫ successor ⁊ equiparabitur potius prelato.l. quo
tiens.in fi.ff.de noua.⁊.ff.ō fideius.l.inter eos.§.i.⁊.ff.
de duo.re.in.l.fi. ¶ Ultimo ad materiam adducas
plura alia:que dixi in.d.c.moribus. ⁊ in.c.si facta.j. si
de feu.fue.ꝯtro.⁊ in.d.c.ij.ō feu.da.inuicem legis com
mis.⁊ in.c.i.de cleri.q inuesti.fa.⁊.s̄.qui suc.te.in.d.c.i.
in pluribus remissionibus ibidem adductis in vtroqꝫ
iure.⁊ latius in.d.c.moribus. Jaco.

¶ De contentione inuestiture inter dominū ⁊ vasal.
de inuesti.feu. Rubrica.

¶ Supra titulo proximo tractauit ō ꝯtrouersia que
oritur occasione inuestiture. Utrum vꝫ successores in
uestitoris teneantur eam habere latam ⁊ adimplere
nunc vero sumpta inde occasione tractare intendit ō
controuersia que oritur inter dominum ⁊ vasallū oc
casione inuestiture feudalis:prout alibi hunc eundem
ordinem secutus est autor supra de controuersia inue
sti.subijciendo dictam rubricam post titu . qui succes.
tene. ¶ Oppo.de supfluitate huius tituli per titulꝫ
supra de ꝯtrouersia inuesti.So.vt dixi.j.si ō inuesti.in
ter do.⁊ vasal.lis ori.sup rubrica. Ja.de alua.

SI fuerit con. Diuiditur vsqꝫ ad.§.similiter i partes.vi.Nā
primo declarat quādo contenditur
inter dominum possidentem feud.
⁊ vasallum dicentem se inuestitum
de dicto feudo:⁊ petentem sibi pos
sessionem dari.dominus vero negat se inuestiuisse:vn-
de si vasallus potest probare per pares vices non per
alios testes ⁊ hoc vult ista pria pars vsqꝫ ibi inopia.
Secundo declarat quando vasallus possidet:⁊ nō p̄t
probare inestituram per pares:quia tunc propter ino
piam probationis stabitur sacramento ipsius vasalli
cum.xij.sacramentalibus vsqꝫ ibi ceterum.Tertio de
clarat quando dominus possidet:quia tunc ipse domi
n⁹ iurabit cū.xij.sacramētalib⁹.vsqꝫ ibi hoc ita.Quar
to excipit casus qn̄ domin⁹ solus iurat sine sacramen
talibus.s.qn̄ vasall⁹ est gastaldio vl' factor domini ꝙ
est verum:nisi tūc vasallus vellet ꝓbare per pares cu-
tis ydoneos vsqꝫ ibi nā aliqn̄.Quinto assignat rōnē
quare in casu supra proximo solus dn̄s iuret sine sacra
mētalib⁹:que talis ē qꝛ si diceremꝰ ꝯriū sequeret' istō
incōueniens:vꝫ vbi dn̄s nō haberet sacramētales pos
set incurrere maximū dānū pp malitiā eoꝝ gastal-
dioꝝ:qm̄ qn̄ ꝓcurant ⁊ gubernant res ⁊ bona domi-
ni possent multa malignare vsqꝫ ibi: ⁊ hoc colligitur.
Sexto declarat vnde predicta colligātur vsqꝫ ibidē
dicendū.Septimo extēdit predicta ēt ad feuda guar
die vsqꝫ ad finem. Et hec diuisio sufficiet etiā pro sū-
mario. Pro euidentia scias q sint pares curie: vt di-
xi.s̄.de feu.guar.in.§.i.sup tex.⁊ est tex.j.si ō inuesti. in
ter do.⁊ vasal.lis oriat' in.c.i.in pri.⁊c. Jtē p̄mitte qd
sint testes sacramētales ⁊ qualiter iurent: vt late dixi
supra q feu.da.po.in.§.hoc quoqꝫ. in pria oppositiōe.
Jtē qd sit gastaldꝰ guardiator vel actor domini:vt di
xi supra de feu.guar.in pri.i pria qōne. Jtē ꝙ iuestitu
ra feudi noui nō potest ꝓbari nisi ꝑ pares curie: vt.j.
q testes sint necessarij ad ꝓbandū feu.iuesti.i.c.i.⁊ no.
plene ꝑ glo.ifra qd sit iuesti.in pri.⁊ hoc sensit gl.pri-
ma hic posita. ¶ Jn tex.ib:dn̄m subaudi possidentē.
Jbi fidelem.i.vasallū qui etiā appellat' fidelis:vt dixi
supra in preambulis libri in qōne.vij.Jbi de inuestitu-
ra:vt qꝛ fidelis dicit se iuestitū de certo feudo ⁊ petit
sibi tradi possessionem.Dn̄s vero negat seipsum iue-
stiuisse.Jbi per pares curie.s.ꝓducendos in testes ad
ꝓbandum iuestiturā qꝛ patet ex sequētibus lꝫ aliqui
voluerint itelligere per pares.i.ꝑ eorum sn̄iam ⁊ male
vt infra dicā.Jbi dirimat'.s.ꝑ iudicem cōpetentē me-
diātibus p̄dictis ꝓbationibus ſm Ja.de bel.⁊ Nic.
ō nea.Quis aūt erit iudex cōpetens statim dicā. Jbi
idonee sint scilicet i alijs causis:vt in.l.i.ff.de testi.Jbi
nō sunt.s.in causis feudoꝝ vbi tractat' de noua iuesti-
tura:vt supra dixi.Jbi ꝓbatione.s.emergēte seu aliq̄ i
terueniēte:ex quo moueat' animus iudicis. sicut ē pos
sessio:vt seqtur.Jbi ꝑ religionē.i.sacramētum: vt.l.ij.
.C.ō iureiuran.Jbi cliētuli.i. vasalli quē supra appella
uit fidelē: ⁊ quare ita appellet' dixi i dictis p̄ambulis
qōe.vij. Jbi possessoris i qua possessio steterit ad mi-
nus ꝑ annū dn̄o sciente ⁊ nō ꝯ̄dicēte quo casu ipse va
sallus iurabit sol⁹:vt hic.⁊.j.si ō iuesti.iter do.⁊ vasal.
lis oriat' in.c.ij.in fi.⁊ no.s̄.de cōtro.iuesti.in prin. Jbi
sacramētalibus.s.testibus deponētibus ſm cōsciētiā
⁊ credulitatē ad purgationē ꝯscientie ōponētis:vt ex
tra de pur.cano.i.c.i.Et intellige quādo nō possedis-
set anno.vt differat a p̄cedēte quo casu iurabit cū.xij.
sacramentalibus ſm formam traditā in.d.c.fi.i prin.j.
si de iuesti.inter do.⁊ vasal.⁊.j.de cōsue.recti feu. in.§.
⁊ cum datur.fit.n.purgatio:vt tollatur suspitio que in
erat:vt in.l.presenti. in.§. sane.C. de his qui ad eccle.
cōfu.ſm An.ō yser.Jbi possideat:subaudi ⁊ aliqua p̄
sumptio sit ꝓ vasallo quo casu dominus iurat:vt hic.
nam alias dominus ōberet absolui sine sacramēto. vt
.j.ō ꝯsue.recti feu.in.§.fi.Jbi hoc ita dic iste v̄.refertur
ad supra proxima.ſm opi.gl.hoc modo.qꝛ dn̄s possi-
dēs iurat cū.xij.sacramētalib⁹: prout nūc dixit qō itel
ligas v̄um:nisi vasall⁹ non esset gastald⁹ vel actor tūc
ipse domin⁹ iuraret sol⁹ absqꝫ sacramētalib⁹:⁊ h̄ vo-
luit glo.hic posita.in ver.meli⁹ tamen ⁊c.Alij referūt
ad ver.inopia ⁊c. vbi dixerat ꝙ stat' solo sacramento
vasalli possidentis qō intelligas verum:nisi ipse vasal
lus esset gastald⁹ vel factor domini.qꝛ tūc ꝓpter peri-
culū suspitionis staret' sacramento soli⁹ dn̄i etiā non
possidentis:nisi vasall⁹ legitime ꝓbaret ⁊ hūc itellec-
tum sensit dicta gl.hic posita.in sui prin.⁊ hāc exposi-
tionem sequit' Ja.de bel.Alij aūt legūt alio mō dicē-
tes ꝙ verbū domini non debet esse in tex . Et quod
ante verbum stat' sit negatiua nō: q̄si dicat ꝙ nō stat'
religioni soli⁹ vasalli qn̄ est gastaldio vel actor:⁊ istū
intellectum

intellectū sensit.ꝺ.gl.in fi. ⁊ quelibet expositio potest esse in se vera. Sed tamen intellectus gl. vt referatur ad ꝓxima magis congruit:⁊ ꝑ hoc habes totam istā gl. expeditā. Ibi nisi habeat: subaudi ipse vasall⁹. Ibi aliqñ alias est in text. malignando vel maliciando: vt i glo. ⁊ est sensus. quia si diceremus ꝙ huic gastaldo seu actori solo daretur sacramētum quando nō hȝ testes: sed solum ratione possessionis sequeret̄ istud incōueniens ꝙ ꝑ eoꝝ malignitatē possent auferre multa bona dominis suis: nam cū ipse gastaldus ⁊ actor habeant res ⁊ bona dñi in eorū gubernatione ⁊ bailia ponerent se in possessionē: ⁊ cū iuramēto suo vincerēt ⁊ auferrēt domino multa bōa: quod est absurdū. Ibi de guardia: subaudi ꝑut dictū est ꝺ gastaldo: nā guardiator ⁊ gastald⁹ ꝓcedūt a pari: vt dixi.ꝭ.ꝺ feu. guar. ⁊ gastaldie. ¶ Nota ꝙ ꝑpter inopiam ꝓbationū recurrim⁹ ad aliud ꝯsiliū: qꝺ alias esset despiciendū qꝺ pȝ: qꝛ vbi adsunt testes dȝ fieri ꝓbatio ꝑ testes. alias aūt recurrim⁹ ad subsidiū iuramēti: vt hic.⁊.ꝭ. qd sit inuesti.in.§.si vero inuestitura.ꝑut in simili videm⁹ i.l. qm̄.C.de hereticis.C.de repu.l.cōsensu.⁊ in glo.ij.hic posita. que per hͦ est expedita. facit extra de electione i.c.cū dilect⁹.⁊ in.l.admonendi.ff.ꝺ iureiurā. ¶ No. ꝙ possessio corporalis inducit presumptionē pro vasallo possidente: vt ea mediāte deferat̄ sacramētū ipsi possidenti: vt hic ⁊.ꝭ.de cōtro.inuesti.in pri. Et ad hoc ꝯcurrunt plures rōnes. Nā primo hoc operat̄ fauor possessoris: qꝛ melior est ꝯditio possidentis.l. si debitor.ff. de pigno. Item regula actore nō ꝓbante [a] ⁊c. vt in.l.q accusare.C.de eden. Itē alia ratio: qꝛ rei sunt fauorabiliores ⁊c. vt i regula fauorabiliores. Itē alia regula: qꝛ promptiores sumus ad soluendū ⁊c. vt in.l. arianus.ff.de ac.⁊ obli.⁊ hoc voluit gl. iij.hic posita. que per hoc est expedita: de quo dic vt plene dixi in §.sacramentū.ꝭ.de ꝯsue.recti feu.⁊ in.d.prin.ꝭ.ꝺ ꝯtro. inuesti. vbi ꝑdicta declaraui in.iij.no. Comoda.n.possessoris multa sunt ⁊ opantur plura de quo per Cy. in .l.ob maritoꝝ.C.ne vx.pro marito.⁊ i.l.si solēnib⁹.C. de fi.instr. ¶ No. ꝙ rōne officij ꝑsumit̄ qs bona subtraxisse dño eoipso ꝙ apud ipm officialē rperiunt̄ nisi officialis ꝓbet dationem sibi factā a dño: vt hic. qꝺ intelligas verū qñ dicta bōa fuerūt ipsi⁹ dñi. ar.in.l. q vas.in.§.vetare.ff.de fur.⁊.ff.māda.in.l.si creditor. in.§.si iudex. Si vͦ illa bona nō fuerūt de bonis domini: sed alteri⁹ ⁊ tūc nō ꝑsumit̄ q̄fuisse de bonis domini ꝯriū ꝓbet̄ vt in.l.si ꝺfunct⁹.C.arbitriū tutele. ꝭm Ja.ꝺ bel.⁊ Bal.ꝺ quo vide i.l.qnt⁹.cū ibi no.ff.ꝺ dona.inter vir.⁊ vxo.ꝺ quo dixi.ꝭ.ꝺ feu.guar.in.§.i.in.q. i. ¶ No.ꝙ vasall⁹ appellat̄ cliētul⁹ vt hic.⁊.ꝭ.ti.ij.i.§. ⁊ si clientul⁹. qꝺ veꝝ est de iure romano vt i.l.rem nō nouā.in.§.fi.C.de iudicijs. Qꝺ facit in ar.ꝙ vasall⁹ sit de iure romano qꝺ tenent qdā adducētes plura iura vȝ.oino.C.de inoffi.testa.in auc.de quali.do.i.§.qꝛ vͦ. col.viij.⁊ in auc.de exhi.reis.in.§.optimum. col.vi.C. de pig.l.fi.in auc.ibi posita.de leg.ij.l.fideicōmissa. in .§.si qs alicui.⁊ in.l.patronus.⁊ in.l.penul.in princ.C. de silētiarijs.l.fi.⁊ de ꝑxi.sacro.scri.in.l.si qs. ⁊ de re mili.l.fi.in auc.neqȝ miles neqȝ federa.i rubrica.ff. de vsu.⁊ habi.in.l.clientes.⁊.ff.de his qui deie.vel effu. i .l.si vͦ.de ali.lega.in.l.liber. In quib⁹ fit mētio ꝺ his clientulis. Sed cōis opinio est incontrarium vȝ ꝙ nō sit de iure romano: sed solum de isto iure consuetudinario. Nā feuda non alienantur isto iure: sed militia de iure romano bene alienatur dicta.l.fi.C.de pigno. ⁊ in dicto.§.optimum.⁊ in omnibus iuribus contrarijs ⁊ ita tenet G doffre. And. yser.⁊ Nico.de neap. ⁊ Jac.ardi.i summa.de quo dixi in preambulis.i.viij. q. ¶ Not.auferendam esse occasionem malignandi: vt hic ⁊ insti.vi bo.rap.in.§.nedum. cum simi.⁊ dixi i .l.i.in prin.⁊ in secundo notabili.infra de probi.feud.

alie.per Loth. ¶ Oppo.ab extra contra prin.hui⁹ capituli.vbi dr̄ quod pares curie sunt testes ad probandum nouam feudi inuesti. Sed cōtra qꝛ immo debēt esse iudices vbi cōtrouersia vertitur inter do.⁊ vasal. vt.ꝭ.de contro.feu.apud pa.ter.in.c.i.⁊.ꝭ.de probi. feu. alie.per Fede.in.§.penul.non enim possunt fungi duplici officio.s.⁊ iudicis ⁊ testis: vt in.l.ille a quo item pestiuum.ff.ad trebel.⁊.ff.de offi.presi.in.l.illicitas.in .§.veritas. So.dicas ꝭm Jaco.de bel.ꝙ aut pes sunt tot q sufficiūt ad vtrūqȝ officium: ⁊ tunc erunt ꝑ parte aliqui testes aliqui iudices. Aut sūt pauci ita ꝙ nō sufficiūt vtriqȝ officio ⁊ tunc si certum est ꝙ possit ꝓbari per pares tantum ⁊ non per alios ⁊ tunc erunt testes ⁊ alter erit iudex vt hic.⁊ ar.C. de hereti. in.l. quoniam. Aut similiter certum est quod potest fieri probatio per alios ⁊ tunc pares erunt iudices vt i ꝯrio. Aut sumus in dubio ⁊ tunc pares essent testes ⁊ alter erit iudex. Et est ratio qꝛ facilius inueniūtur iudices q̄ȝ testes per dictam.l.quoniam.ꝭm Jac. ꝺ bel. Nico.de neap.⁊ Bal. ¶ Oppo.ꝙ immo etiam per testes non pares possit fieri probatio noue inuestiture vt.ꝭ.quid sit inuesti.in.§.si vero. So.aut dominus habet pares.⁊ tunc per illos debet fieri probatio vt hic. ⁊ in dicto titu.qd sit inuesti.in prin.aut non habet pares ⁊ tūc potest fieri probatio etiā per extraneos vt ibi.⁊ de hoc plene no.per gl.in dicto prin. ¶ Oppo. ad idem ꝙ immo inuesti.probetur per extraneos: vt .ꝭ.qui testes sint necessarij ad proban.no.inuesti.in.c.i. in fi. So.hic loquimur de inuestitura noua. Ibi autē de veteri ⁊ de hoc similiter no.per gl.in dicto princi. quid sit inuesti. ¶ Oppo. contra illud quod hic dicitur ꝙ si vasallus sit gastaldio vel actor ꝙ statur sacramento domini. Sed contra qꝛ immo ipse dominus debet probare vt est tex.ꝭ.de contro.inuesti.in.§.item si vasallus. So.ibi nō ꝯstabat vasallū fuisse gastaldū vel actorem: lȝ dominus hoc allegaret. hic autem constabat.⁊ ibi dixi in prima oppositione. ¶ Ultimo ad materiam pn̄tem adducas alia que dixi supra de contro.inuesti.in prin.⁊ in.§.item si vasallus.⁊ in plurib⁹ remissionibus: quas in vtroqȝ loco adduxi. ⁊ in.c.i.⁊ fi.ꝭ.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.⁊.ꝭ.de ꝯsue.rec. feu.in.§.sacramentum.⁊ i.§.fi. De materia vͦ gastaldie ⁊ actorie plene dictum est in titu.de feu. guar.per totum.ꝭ.eo.in.§.fi. Jaco.

Similiter si vero.

Quidā hn̄t hic rubricā talem.vȝ de pignore feudi ⁊ male: qm̄ nulla dȝ hic eē rubrica.sed est.§.q continuatur cū superioribus hoc modo: qm̄ sicut supra proxime nō statur sacramento gastaldi guardiatoris vel actoris etiam possidētis. Ita a sīli nō statur sacramento creditoris possidētis pignus ⁊ asserentis illud se possidere noie feu.⁊ iō notāter dixit tex.sīlr ⁊c.⁊ loco casus dicas ꝙ in hoc.§. erat altercatio seu ꝯtentio talis.nā creditore tenente: ⁊ possidente rem debitoris dicebat debitor se dedisse dictam rem pro pignore.⁊ soluere volebat debitū ꝓ quo dicebat se obligasse dictam rem. ⁊ petebat eā sibi restitui. Iste autem possidens dicebat ꝙ q̄ȝq̄ȝ a pn̄cipio iste debitor sibi pignorasset nihilominus postea sibi infeudauerat.⁊ sic ꝺ pn̄ti possidebat ⁊ tenebat iure feudi: vnde nolebat restituere dr̄ hic ꝙ non stat̄ dicto suo: ēt cū iuramēto: nisi probet per pares curie dictam rem sibi fuisse infeudatā. ¶ In tex. ibi: suo iuramēto: subaudi ēt si possidebat vt aliqua sit dubitatō. ꝭm Jaco.de bel. Ibi paribus domus. alibi appellant̄ pares curtis.vt.ꝭ.qui testes sint neces.ad probā.no. in uesti.in.c.i.in prin. Alibi appellant̄ pares curie.vt.ꝭ.de probi.feu.alie.per Fe.in.§.penul.⁊ idē importat.vt.ꝭ.ꝺ contro.feu.apud pa.ter.in rubro ⁊ nigro. Qui autem sint isti pares.vide.ꝭ.si de inuesti.iter do.⁊ vasal.lis oria Ja.Alua.sup feu.

[a] ¶ Actore nō ꝓbante. Adde ꝙ hec regula. fallit in.xv.casibus de qbus enumerat Jͦo sti. in sūma ti. vt ecclesiastica bn̄fi.in vl.col. v.dat̄ hͦ ⁊ alia regula.

tur in.c.i.⁊ dixi.§.eo.in prin.in euidētialibus. ¶ No. hic alium casum in quo ad validatiōem feudi nō sta tur sacramento possessoris:ēt si possedisset per annuȝ. Et est ratio q2 principium possessionis hoc nō impor tat ex eo:q2 incepit possidere loco pignoris:secus aūt si principium posßionis importaret ius feudale:q2 tūc legitima posßio annalis cū presumptione inuestiture sufficeret ad deferendum sibi iuramentū. vt.j.si de inue sti.iter do.⁊ vasal.i.c.ij.in fi. Alios aūt casus habuisti supra .prime. Si vero dcā posßio pignoris fuisset in teruersa ita ꝙ ipse possidens tenuisset illud pign⁹ po stea tanq̄ feudū per annos triginta:tunc bene induce retur prescriptio feudalis.vt in.c.fi.j.de feud.da.iuiceȝ legis cōmis. ¶ Oppo.cum glo.de.§.similiter.§.de cō tro.inuesti.vbi dominus dȝ probare se dedisse pro pi gnore. ⁊ sic ibi patet ꝙ onus probādi incūbat domi no:hic autem dr̄ ꝙ incūbit vasallo. So.hic confiteba tur vasallus se a prin.habuisse pro pignore.sed postea sibi fuisse infeudatum. Et ideo sibi incūbit onus pro bandi.Ibi vero non ɔstabat de pignoratione.⁊ iō do minus dȝ ibi probare fuisse pignus quo casu vasallus tenebit̄ restituere nisi probet vel per pares curie vel p breue testatū: hoc est per publicum instrumentū a pa ribus corroboratū ꝙ post dictam pignorationeȝ fuit sibi infeudatum.⁊ hoc vult glo.vsq3 ad ver.huic.⁊ bñ loqtur.Uer̄ postea ista eadem glo.in fi.sui.in ver.vel aliter ⁊c.adducit aliam solonem.vȝ ꝙ etiam hic dñs probare voluit sed non potuit.Et ideo vasall⁹ admit tit̄ ad probandum non tamen statur suo simplici iura mento nisi alias probationes non haberet.q2 tunc sta ret̄ suo iuramento cum.xij.sacramentalib⁹.vt patet.§. c.in prin.⁊ probatur hec solutio in.d.§.similiter.§. de contro.inuesti.verūtamen diuinat ad tex.nostrum. ⁊ ideo non recedas a prima solutione. ¶ Op.cū.d.glo. in.d.ver.huic cōtra proxime dicta ꝙ imo si a princ.va sallus negauit rem fuisse pignoratam.⁊ dominus pro bet ꝙ postea vasallus non poterit admitti ad probā dū de iure suo:sed pp eius mendatiū dȝ possessio trāsferri in dñm aduersariū sīn.ar.in.l.si generaliter. ⁊ in auc.item si possessor.C.qui po.in pig.ha.vel hypo.sol. lȝ gl.allegauerit auc.item post ⁊ non bene. So. dicit glo.ꝙ contrarium procedit quando vasallus prorsus negasset rem fuisse domini.verum hic confitebatur rē fuisse domini:sed sibi debitam loco feudi.⁊ non loco pignoris ⁊ modo habes totam istam glo.expeditā. Utrum autem ⁊ quando negatio falsa preiudicet.vi de.j.si de feu.fue.ɔtro.in.c.vasallus feu. ¶ Quero an dñs qui probauit fuisse pignus possit rem repetere ni si soluat debitum.dic ꝙ non. eodem modo creditor non potest repetere precium:nisi restituat rem:vt in.l. apud celsum.in.§.item queritur si vniones.ff. de doli excep. ¶ Ultimo ad materiam pñtem videas i.d.§. similiter.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊.j.ō feu. da.inuicem legis cōmis.in.c.i.⁊ fi.

Insuper scien.

Feudū guar.⁊ gastal. pt reuocari a domio qñcūq3 post annū.h.d.Quid aūt si tale feu.guar.⁊ ga stal.⁊ p mercede alicui⁹ seruitij:de qbus hic i tex.⁊ i gl.fit mentio declaraui plene.§.de feu.guar.i pri.in pri ma qōne.Et qm̄ iste.§.hȝ similitudineȝ.cū.d.ti.Ideo dixit vna glosella que est signata per errorem.j.in pn̄. tituli sequentis ꝙ vacat iste.§.propter dictum titulū. de feu.guar.q̄ glo.ōbuisset hic signari:vt ibi dixi. Sȝ tu dic ꝙ non vacat:qm̄ hic adijciunt̄ ista verba ꝙ qua cunq3 hora ⁊c.potest ipsum feu. auferri elapso anno: ¶ Nota ex illo tex.ꝙ feu.datū limitate ad certū tem pus pōt imediate auferri elapso dicto tēpore.facit.l. si cū emeres.C.loca.qō intelligit Bal.etiā nullo alio termino dato q dat̄ iudicatis:de quo in.l.si debitori. ff.de iudi.C.de vsu.rei iudi.in.l.ij.qō puto ver̄ p istuȝ tex.q dixit in quacūq3 hora ⁊c.Nam temp⁹ limitatū terminat̄ p suā extremitatē:vt in.l.ij.ff.de cōdi.⁊ de mō.⁊ in.l.in.l.illa stipu.chalen.ff.ō vbo.obli.Alteri⁹ dicit bal. ꝙ elapso dicto termino n̄ reqrit̄ aliqua snīa seu iudiciū: q2 eoipso pōt dictū feudū auferri per istū tex.⁊ per ea q̄ dicit Inno.i.c.i.extra de imu.eccle.Sȝ hoc intelligerem esse ver̄ qñ nulla esset dubitatio de iuribus domini. Uerūtamen adhuc cauti⁹ esset.vt p iudiciū remoueret̄ p no.in.c.potuit.extra de locato. ⁊ in.l.ij.C.de iure emphi.Sȝ vbi ius dñi in aliquo ver sat̄ in dubiū p vasallū: ⁊ tūc nō est dubiū ꝙ reqrit̄ iu diciū ⁊ snīa:vt.j.de feu.sine cul.nō amit.i.c.i.⁊.j.quo tē pore miles.in.c.fi.facit.§.eo. in prin.in ver.hoc ita ⁊c. ¶ Nota ꝙ feudū guar.⁊ gastal.est feu.irregulare ꝙ pȝ ex duob⁹.primo q2 durāt solū anno.⁊ sic sunt tēpo ralia:nam feudoꝝ natura est vt sint ppetua.Itē q2 elapso āno auferunt̄ etiā sine cā qō est cōtra naturam feudoꝝ:vt p̄dicta colligūtur supra de natura feu. i.c. i.⁊ dixi supra de feu.guar.in capitulo prīo.in prīo no tabili. Et hāc māīm presentem ibi plene ōclaraui vbi videas.⁊ supra eo.in pri.Utruȝ aūt ista feuda possint limitari vltra tp̄s anni.dic ꝙ sic ⁊ illud temp⁹ erit ser uandū nec ante ipsum temp⁹ poterunt auferri:vt vo luit notabiliter gl.hic posita ⁊ bene.qm̄ pacta appo sita i inuestituris sunt obseruāda quātūcūq3 extranea ⁊ ɔ̄ cōmunē nām feudoꝝ:vt.j.qd sit iuestitura.in.§.pe nul.⁊ finali. Jaco.de alua.

¶ De cōtentione inter me ⁊ dominum de portione fratris mei. Rubrica.

¶ Secūdum ordinē Oberti de orto auctoris nostri nulla erat hic rubrica.sed tot⁹ iste titulus cōprehende bat̄ sub ti. precedenti ⁊ forte nō male staret absq3 ru brica ƀm Andre.de yser.pp verba infrascripta. ¶ In tex.ibi:nisi pp p̄dictaꝝ rōnem ⁊c. q̄ habent relationē ad titulū p̄cedentem. Sed tñ a glosatoribus ista ru brica fuit hic adiecta causa cōmodioris intelligentie per diuisionem tractatus:prout dixi supra ti.ij.sup ru brica.Et hāc rubricā hic positā approbat glo. nostra hic quā ⁊ nos sequimur postq̄ cōiter ita habet̄ quoniā minime sunt mutāda ⁊c.Et q2 est satȝ cōueniens ⁊ se pat materiā:qm̄ supra in titu.p̄cedēti.tractauit ō cō tentōe iter dominū ⁊ vasalluȝ occasione iuestiture feu di ipsius vasalli litigātis.Hic vero tractat ō cōtentō ne inter dominum ⁊ vasallum occasione successionis in parte feudi possessi per vasallum ōfunctum. Insup aduerte ꝙ qdam habēt in prin.littere nostre taleȝ gl. vȝ alias inuenit̄ in gl.vacat hoc capitulū pp superius. Itē aliud ⁊c.q̄ gl.nō dȝ esse hic situata.ſȝ cadit supra titu.prīo.in fi.vt ibi dixi. Jacob⁹.

I cōtentio.

Diui ditur i duas partes principales.In p̄ma vasallus litigans cum domi no possidebat partem feu.In se cūda nullā ptē possidebat. Se cūda ibi:si vero.Prīa subdiui dit̄ i tres.In prīa ponit̄ thema cū allegationib⁹ vasal li.In scōa ponit allegatōes dñi. In tertia respondet. Scōa ibi:ille vero.Tertia ibi:siue possideat.Secūda principalis similiter subdiuidit̄ in tres. Quoniā i pri ma neq3 vasallus:neq3 dñs possidebat:⁊ ideo neutri eoꝝ datur iuramētū.In scōa explicit.In tertia ponit casuȝ nouū in alio feudo separato.Scōa ibi:nisi.Ter tia ibi:non vt ego pp ⁊c. ¶ Pro sūmario casum i ter minis sic figura breuiter.Ego ⁊ frater meus feu. pa ternum diuisimus.frater meus decessit sine hr̄de. con tentio est inter me ⁊ dñm ō portione feu.fratris mei: q2 dominus dicit nouum: ego vero paternum.queritur quis

quis obtinere debeat. Et rñdetur φ si possideo partē
meam vel illam alteri alienaui mihi defertur iusiurā
dum ꝛ obtinere debeo. Sed si nullam partez habeo
de eo feu. debet deferri dño iusiurādum et ius: tamē
iuramentū mihi nō nocebit i alio feudo qđ ab eo pos
sideo sine ꝯtrouersia. hoc dicit Jaco. de bel. ꝛ Bald.
¶ In tex. ibi: dicēdo. s. ego frater defuncti. Ibi pater
num ꝛ sic iure successionis ad me ptinere: vt supra de
succes. feu. in. §. fi. ꝛ ista erat allegatio fratris mei. Ibi
ille. s. dominus. Ibi minime. s. dicebat esse paternū sed
nouū vt sequit̄. Ibi partē meā. s. p nouā inuestiturā fa
ctam in meā psonā: ꝛ ista erat allegatio dñi dicentis
tu frater supstes habuisti partē tuaz per nouā inuesti
turam ꝛ p ꝯñs non potes succedere: vt in. d. §. fi. Sed
ego frater supstes cōfitebar inuestiturā: sed nō eius q̄
litatem: quia dicebam φ bene fueram inuestitus: sꝫ p
nouā inuestituram: sed φ imo descendebat ex veteri
quia feu. fuerat paternum. Ibi possideri. s. portionem
meā. Ibi alienaui. istud exponit pluribus modis i gl.
ꝛ ideo reseruo sup glo. declarādum. Ibi patrem meū
subaudi vel alium ascēdētem progenitorem quoniaz
hic large capit̄ p feudo paterno vel antiquo. Ibi nō
possideam sed petam. Ibi habuero subaudi neqꝫ ali⁹
noie meo hꝫ per id quod statim dicam. Ibi nec dño
subaudi qui similiter non possidet. Ibi propter dictā
rationem subaudi que est. §. ti. proximo. versi. ceterūz.
vꝫ φ si dominus possideret tunc bene iuraret cū. xij. sa
cramētalibus vt ibi. Et secundum hanc relationē de
bemus presupponere dominum possidere. vel dic φ
referatur ad ver. hoc ita ꝛc. in dicto ti. vꝫ φ si frater
defunctus fuit actor vel gastaldio domini q2 tūc pp
predictam rationem defertur sacramentum domino.
Ibi propter hoc. i. ex hoc φ ipse iurat. Ibi aliud meū
feudum. s. qđ possideo ab eodem domino sine cōtro
uersia. ꝛ intelligas siue φ loquatur đ alio feudo oino
diuerso: q2 separatoꝝ separata dꝫ esse ratio. vt in. l. fin.
ff. de calum. vel φ loquatur de alia pte mea illi⁹ feu.
vt no. §. de succes. feu. in. §. hoc quoqꝫ. Ibi amittam. q
dam non hñt plus de tex. Alij autem hñt ista vba vꝫ
si tamen vasallus poterit probare paternum fuisse vt
non possideat dominus obtinebit. quoꝝ verborum ta
lis est sensus φ quando vasallus probat esse paternū
siue possideat ꝛ dominus vēdicat̄ velit ab eo siue nō
possideat. ꝛ vasal. agat vincet. ¶ No. φ rōne partis
possesse insurgit psumptio pro toto integrali: facit qđ
no. in. l. si cui. ff. de vsufruct. ꝛ. ff. de lega. iij. l. vxorem.
Que aūt sit rō dixi. §. de contro. inuesti. in. §. cum aūt.
in primo notabili. ¶ No. φ possessio multum operat̄.
vt sacramentum deferatur possessori. vt hic. đ quo ple
ne dixi. §. tit. primo. in prin. in secūdo notab. ¶ Quero
cū glo. prima. quam partem sit necesse esse possessam
per vasallum ad hoc: vt pro eo inducatur presumptio
in alia parte. Et respondet arguendo φ prima fronte
videretur per istum tex. intelligēdum đ medietate cū
simpliciter dicat portionis ꝛc. vt in. l. nomen filiarum
in. §. portionis. ff. de verbo. significa. Sed tamen hoc
non obstāte determinat de quacūqꝫ parte siue media
siue maiori: siue minori: quia casus est in. d. §. cum aūt
. §. de contro. inuesti. licet glo. allegauerit in tit. qui suc
ces. tene. ꝛ male. ꝛ hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad fi
nem. de quo plene dixi in. d. §. cum autem. in tertio no
tabili. ¶ Oppo. cum glo. fi. contra istum tex. in princ.
dum presupponit φ etiaz si ego vasallus alienaui por
tionem meā φ dabit̄ mihi sacramentum: sed contra
q2 sacramentum defertur possidenti ratione possessio
nis: vt probatur. §. ti. primo. post prin. Ibi inopia tamē
ꝛc. Soluit ista glo. tribus modis. ꝛ primo φ ista alie
natio sumatur hic impropie vꝫ pro locatiōe: vt q2 lo
caui partem meam alicui colono: ꝛ sic in eum transtu
li detentionem tamen possessio est apud me q2 possi
deo per eū: vt in. l. male agitur. C. de prescrip. xxx. an.
vel q2 alteri infeudaui qđ mihi lꝫ: vt. ℥. de capi. cora. i. §.
ꝑterea. quo casu possideo ciuiliter ius directum. Se
cundo soluit glo. φ contrarium procedit vt sacramen
tum deferatur possidenti quando esset cōtentio đ feu
do: sed hic non erat principaliter contentio de feudo.
sed de qualitate ipsius feudi vꝫ an esset paternum vel
nouum quo casu defertur sacramentum agnato licet
non possideat vt hic. ꝛ de hoc. ℥. si de feu. fue. contro. in
. c. i. Tertio soluit gl. φ aut vasall⁹ nihil possidet ꝛ tūc
procedat contrarium siue possideat dominus siue nō
aut possidet p parte ꝛ tūc sibi deferatur pro alia pte
vt hic. Et ſm hanc tertiam solutionez non est necesse
intelligere φ iste vasallus alienauit portionem fratris
defuncti: sed suam partem retinuerat ꝛ possidebat: ꝛ
per hoc habes totam istam glo. expeditam vsqꝫ ad
finem. ¶ Sed doc. addunt aliam solutionez ꝛ melio
rem. vt intelligamus φ vasallus alienauerat partem
suam feudi tradendo eam domino ꝛ recipiendo aliā
rez pro cambio loco illius partis alienate dño quo ca
su habetur pro possessore. ar. ff. de vsufruc. l. non vtitur.
ꝛ in. l. seq. ꝛ seq. ꝛ hec solutio probatur in. d. §. cū autē.
vbi est casus. Addit An. de iser. alium intellectum: vt
ista littera stet proprie intelligendo in verā alienatio
ne: vt q2 alienauit partem suam cuz consensu domini:
vnde precium succedit loco rei: vt. ff. de peti. here. in. l.
si rem. vnde dabitur sibi sacramentum pro alia parte:
sicut si possideret partem alienatam postq̄ feu. erat
paternum probando stetisse in possessione per annuz.
Item dicit ipse si alienasset sine consensu domini par
tem suam ꝛ illā perdidisset per. l. ij. ℥. de prohi. feu. alie.
per fede. Nam q2 perdit solum partem alienatam vt
℥. de vasal. qui contra consti. lotha. feu. alie. in prin. non
dꝫ fieri sibi preiudicium in portione fratris sui q̄ nunc
sibi aperitur. Nec est assignare rationem diuersitatis
quare magis deberet sibi deferri sacramentum si pos
sideret partem alienatam q̄ꝫ si ipsam desijt posside
re dummodo probet quod vt paternum possidet per
annum ꝛ alia sunt que moueant iudicem ad ita defe
rendum: vt. ℥. de consue. rec. feud. in. §. sacramentum.
¶ Oppo. ab extra φ immo ratione partis non defe
rat̄ sacramentū: sed est necesse φ possideat totū: vt. §.
de contro. inuesti. i. §. si vo. facit. l. i. in. §. iulianus. ff. de
itine. actuqꝫ priua. ꝛ. C. qñ ꝛ qui. quar. ps debe. in. l. ij.
in. §. i. So. interdum controuersia est de toto feu. vni
uersali: ꝛ tūc ē necesse φ qs possideat totū: vt in ꝑijs.
Interdū est ꝯtrouersia de sola parte: ꝛ tūc sup dicta p
te defertur sacramentū postq̄ ē in possessione residui.
ar. in. l. que de tota. ff. de rei vend. ꝛ. ff. pro dereli. in. l.
an pars. ꝛ. ff. de fundo instruct. l. fundus. ꝛ. ff. de serui
tu. l. si tā angusti. ¶ Ultimo ad materiā pñtē addu
cas alia que dixi. ℥. si de feu. fue. ꝯtrouer. in. c. i. ꝛ in. d. §.
cū autē. §. de contro. inuesti. ꝛ in copiosis remissionib⁹
quas in vtroqꝫ locorum predictorum adduxi.

¶ De alienatione feudi. Rubrica.

¶ Quia sepe ex alienatione feudorum oriuntur con
tentiones inter dominum ꝛ vasallum de quibus pro
xime dixerat: vt pbatur ℥. de aliena. feu. pater. in prin
cipio. ꝛ in. §. i. Idcirco post titulos precedentes. tra
ctantes de dictis cōtentiōib⁹ subiunxit istam rubricā
de alienatione feudi ꝛc.

I clientulus. Uasal.
poterat oliꝫ iure isto ex titulo liuel
li alienare feu. suum vsqꝫ ad medie
tatem etiam sine domini volūtate.
Hodie autem per legem Lotharij
Ja. Alua. sup feu.

est prohibita omnis feudi alienatio siue in parte: si-
ue in toto: licet mediolanenses dicant contrarium
ꝙ vasallus possit alienare feu.suum etiam i totuz abs
qꝫ domini voluntate.hoc dicit.vsqꝫ ad.§. idem pōt.
Premitte ad intelligentiam huius littere id quod di
xi supra qui.mo.feu.amit.in.§.aut libellario. presertiz
in euidentialibus.& in primo & secundo notabili.& sta
tim dicam in primo notabili.¶ In tex.ibi:clientulus
i.vasallus:prout late declaraui.s.ti.ij.in prin. in penul.
notabili.Ibi hoc facere.s.iure isto.Ibi amit.s.pro pte
tantum alienata.vt.j.de vasal.qui contra consti.lotha.
feu.alie.in.c.i.in prin.& ibi dixi in vltima oppositione.
Ibi non valebit.s.ipso iure.vt no.s.de succes. feu.in.§.
hoc quoqꝫ.Ibi alienare.s.vsqꝫ ad medietatem.Ibi de
libello.i.de contractu emphiteotico.vt dixi.s.in.§.aut
si liuellario.qui.mo.feu.amit.Ibi derogatum.i.qꝛ hoc
hodie corrigitur cum neqꝫ medietas:neqꝫ aliqua ps
possit hodie sine domini voluntate alienari: & sic quā
tum ad materiam alienationis feudi parum valet ho
die iste tex.Et aduerte qꝛ hic versi. huic cōsuetudini
&c.fuit additus in isto tex.a cōpilatoribus: quoniam
non deberet esse de isto tex.antiquo. sed potius debe
ret suppleri loco glose.& hoc voluit gl.hic posita. Ibi
cōsiderantes.dic ē ratio quare moti sunt Mediola-
nēses fortassis fuit ipsa natura libelli: quia perpetuus
est.Sed tamen errant quia hoc est cōtra naturaz feu
dorum.¶ Nota ꝙ olim vasalli habuerunt maiorem
auctoritatē & bailiam in feudis qꝫ habent hodie:quo
niam olim ſm diuersas cōsuetudines curiarum pote
rant alienare eorum feuda. vt.j. qualiter olim feu.po.
aliena.in principio.Nam in aliquibus curijs alienare
poterant totum. In quibusdam partez prout eis pla
cebat etiam sine domini volūtate infra quid iuris sit
si post aliena.feu.vasal.id recupera.in.c.i.In aliquibꝰ
alijs curijs poterant alienare solum ad medietatez &
necessitate suadente.vt i dicto titulo qualiter oliz feu.
po.aliena.in pn.In nōnullis etiam curijs poterāt alie
nare solum per libellum & vsqꝫ ad medietatem.vt h.
& in.d.§.aut si libellario. Hodie autez restricta ē ōis
patestas vniuersaliter per legem generalem Impera-
toris Lotharij que est de prohibi.feu.aliena.per Lo
tha.in.l.i.& roborata.& strictius in lege Imperatoris
Federici.vt.j.de prohibi.feu.aliena.per Fede. in.l.i.&
in gl.finali hic posita.que hoc sensit vz vt hodie nullo
modo possint vasalli eorum feuda in totū vel pro par
te alienare aliquo titulo sine licentia & volūtate domi
norum.vt in dictis legibus. Non tamen extendas p̄
dicta ad alienationem ex titu. infeudationis. quia &
olim & hodie potest vasallus feu. suum alteri infeuda
re.vt in.c.i.in prin.qualiter olim feud.po.aliena.&.j.de
capi.cora.in.c.ij.in.§.similiter. & plene nota.j. de capi.
cora.in.§.preterea.¶ Nota ex isto tex.in prin.ar.ꝙ in
a materia consuetudinis vel statuti appellatiōe patris[a]
intelligimus de dimidia:facit quod nota.in.l.serui ele
ctiōe.in.§.fi.ff.de legatis primo.& quod dixi.s.de con
tro.inuesti.in.§.cum autem.in tertio notabili. ¶ No
ta ꝙ aliqd est licitum pro pate quod non lz in totum:
hoc colligit glo.prima hic posita.que ad hoc allega-
uit plures concordantias.& dic vt in ea.¶ Quero cū
glo.ij.an hodie pignoratio feudi sit licita vsqꝫ ad me
dietatē.Et hec gl.arguit p̄mo ꝙ nō per istū tex.i eo
quod p̄supponit ꝙ solum allibellatio sit permissa.Nā
qui vnum includit videtur omnia excludere: sicut ecō
tra.l.cum pretor.in prin.ff. de iudicijs. igitur presup-
ponit ꝙ etiam pignoratio sit prohibita quod pz etiā
b ratione qꝛ appellatiōe alienationis[b] continet̃ etiā ob
ligatio pignoris:vt.s.qui.mo.feu.amit.i.§.rursus.me-
rito nō videtur posse feu. pignorari sicut nec alienari:
vt.l.fi.C.de re.alie.nō alie.cum si. Confirmat̃ hoc per
tex.in.l.i.post prin.j.de prohi.feu.alie.p fede.Incōtra-
rium determinat glo. ꝙ imo vsqꝫ ad medietatē possit
etiam hodie feu.pignorari sicut oliz poterat: vt in.d.
.§.rursus.Non ob.d.l.i.de prohi.feu.alie.p fede.qꝛ lo
quitur de fraudulenta pignoratione seu alienatiōe vz
quando vasallus volebat in totum alienare vl' pigno-
rare qbus casibus non licet:secus autem si pignoratō
vel alienatio fiat sine fraude vel ꝓ pte vsqꝫ ad medie
tatem quo casu bene liceat:vt in.d.§.rursus.Et codez
modo rn̄dendū ad.l.fi.C.de re.alie.non alie.& ad hoc
adaptatur dicta regula ꝙ multa licent pro pte que in
totuz non sunt pmissa.Nō ob.iste tex.qui includit so-
lum cōtractū libelli tanqꝫ licituz:qꝛ dum tex.iste fecit
mentionē de libello debemus subaudire etiam quasi
dicat nō tantū potest feu.obligari pro pignore sz etiā
ad libelluz:& hoc voluit tota ista gl.que tandem se re-
misit ad ea que dixit circa predicta in sūma py.sub ru
brica quarta dicte sūme.Et aduerte qꝛ ibi Py.& glo
sator noster tenuerunt cōtrariū vz vt hodie nullo mō
neqꝫ in totum neqꝫ i aliqua parte fiat pignoratio feu
di p vasalluz sine licentia domini p dictā.l.i.de prohi.
feu.alie.p fede.& ista est veritas qcqd dicat hic Py.
& ista gl.j.§.proximo.que hoc idez tz.Quoniaz dicta
lex loqtur simpliciter & indistincte & gneraliter:vnde
nō est nostrum ipsam distinguere.vt.l.de p̄cio.d pnb.
Maxime qꝛ venit ad correctōem iuris antiqui quod
pz qꝛ si Imperator intellexisset ipsam de fraudulenta
pignoratōe expressisset sicut fecit in.§.callidis. & facile
fuisset sibi hoc dicere.vt in.l.i.in.§. sinautē ad deficiē
tis.C.de cadu.tol.& extra de trāsla.iter corporalia.Et
hāc partem vr̄ tenuisse glo.in.d.l.i.de ꝓhi.feu. alie. p
Fede.& vide quod ibi dixi in secūdo notabili.& i.d.§.
aut si libellario. in scdo notabili. & in hanc sniam resi
det Iaco.de bel.& cōmuniter doc. Quid autem econ
tra an dn̄s posset pignorare ius suum directuz qd hz
in feudo.dic vt dixi in.d.l.i.de ꝓhi.feu.alie. per Fed.
in prima gl.¶ Vltimo ad mām pn̄tem videas i plu
ribus remissionibus quas adduxi in.d.§.aut si libella
rio.& qd dixi in.§.rursus.in.d.ti.s.qui.mo.feu.amit. &
in remissiōibus ibi adductis.&.j.que fuit prima causa
benefi.amit.in.§.fi.in conclusionibus.& qd dicam.j. in
.§.seq.& seq.Et circa mām alienationis.vide.j. de pro
hibi.feu.alie.per Fede.in prin.& in remissionibus ibi i
vtroqꝫ iure descriptis.

Inde potest. Continuat materiā p̄ce-
dentē & adaptat̃ ad ꝓxi
me dicta hoc mō ſm gl.primā hic positam.in pri. vz
qꝛ supra ꝓxime dixit ꝙ sola alienatio facta per libellū
ē pmissa vasallo. Ideo sumpta inde occasiōe dicit ꝙ
predicta nō habent locum in ecclesia:quoniā vasallus
nō potest allibellare feudū suum in ecclesiam & est ra
c tio: qꝛ ecclesia nūquā moritur[c] & per ꝯsequens nūquā
esset spes ꝙ dictum feu.reuerteret̃ ad dn̄m & hoc ē ꝙ
voluit dicere dicta gl.p̄ma hic posita in sui principio.
& in sūma hoc intendit. licet esset licitū vasallo ꝯcede
re vsqꝫ ad medietatē feudi sui iperpetuū libelluz p̄ua
to:tamen ꝓhibitū erat cōcedere in ecclesiam.h.d.Et
scias ꝙ etiam iste.§.loqtur ſm iura antiqua.quoniaz
hodie in hoc nō est differentia inter ecclesiam & p̄ua
tum cum hodie vasallus indistincte ꝓhibeatur alie-
nare feu.suum seu ptem feudi sui etiā per libellum si-
ne licentia dn̄i:vt.j.de ꝓhi.feu.alie.p fede.l. i. in prin.
¶ In tex.ibi:presumi vnde sumatur ista p̄sumptō de
claraui supra ſm glo.hic positam.in p̄n.Ibi cliētulus
idest vasallus:vt dixi.s.qui.mo.feu.amit.in.§. aut si li
bellario.Ibi de feudo suo dic.i.de medietate feu. sui:
vt aliqua sit dubitatio cum etiaz in priuatum non po
tuisset allibellari nisi vsqꝫ ad medietatem: vt supra in
prin.tituli patet.Ibi quod obseruandum.s.ꝙ vasallus
possit libellare priuato ad perpetuum libellum. Ibi p
petui libelli.i.ex natura libellarij contractus qui fit in
perpetuum

a ¶ Appllone ptis. Adde do mi.in.c.ij.de deci.li.vi.Ab.i.c. cum sint hoies eo.ti.Ab.in.c. sup eo.de eo q cogno. cōsan. vx.sue.Bar.in l.i.C.qū & qbꝰ.

b ¶ Appllone alienatiōis.ad de an venit hy potheca. vide p Sozi.consi. lxxv.icip.circa p̄ntē ꝯsultatio nem.in.i.vol. Et an cōtinet̃ ōis ꝯtractꝰ ex quo trāsfertur dn̄ium. vide p Ang.in.l.sicut in.§.vēditōis ff.q.mo.pi.vl' hypo.sol.

c ¶ Eccl'ia nū quā morit̃.ad de.c.liberti.iū cta glo.i.xij.q. ij.& in.c.si gra tiose.iūcta gl.i vbo morit̃.de rescrip.li.vi.& p arch.in.c.pe titisti.i fi.vij.q. i.nec vnquam eccl'ia pōt esse nulla.vt in.c. pudēda.ad fi. xxiiij.q.i.& gl. i.ad fi.in.c.a recta.ea.causa &.q.

perpetuum: vt in. l. i. ff. si ager vectigal. Ibi iusticie. s. de facto non autem de iure cum taz de iure diuino q̃ humano quis teneatur seruare iusticiam: vt in. l. i. ff. quod quisq3 iuris. ꝛ. ff. ð iusti. ꝛ iure. in. l. iusticia. ꝛ prima di. c. i. ꝛ intellectus huius versi. est talis. Nam iusticia esset ꝙ res siue feudũ domini non alienaretur sine sua voluntate: vt in. l. fi. in fi. C. de pactis. vnde cum conceditur ꝙ alienetur per libellum perpetuū priuato obuiatur iusticie predicte per ipsum priuatum ꝛ tamen substinetur hoc propter consuetudinem rationabilem: vt. s. eo. in prin. Et est ratio q2 est spes ꝙ quandoq3 ad dominum reuertatur: vnde si grauabitur dominus vt supra releuatur in hoc q2 feu. redibit ad euz vasallo moriente sine filio masculo vel alio descendente vt. j. §. proximo. facit. l. eum qui. ff. de iureiurã. Sed si alienaretur per libellum perpetuum ecclesie tũc bene preiudicaretur domino sine aliqua spe rehabendi q2 ecclesia nunquam desinit habere heredem. Nam ecclesia est eadem que fuit a centum annis retro. ar. l. cum ꝓponebatur. ff. de iudi. Et iccirco dixit iste tex. ꝙ ecclesia que ẽ cultrix ꝛ adiutrix iusticie in alijs dз in se seruare iusticiam aliorum vt perpetuum dãnum domino feudi nõ inferat accipiendo ad perpetuum libellũ. ¶ No. hic casum in quo aliquid transfertur in priuatũ quod in ecclesiam transferri nõ potest. Et rõ redditur hic in littera q2 si trãsferreť in ecclesiam nũq̃ de facili reuertiť ad dñm cũ ecclesia ꝛ dñiũ ei⁹ nõ potest mori. Sed aduerte ad hanc rõnem q2 ẜm Jac. ð bel. ꝛ Nico. de neapo. nõ videtur concludere per regulam que vult ꝙ resoluto iure datoris resoluatur ius acceptoris. Et sic ipsius ecclesie vt supra qui. mo. feu. amit. in. §. rursus. Sed potes saluare hanc rõnez hoc mõ vз q2 priuatus potest cõmittere multas culpas ꝓpter quas feudum redibit ad dñm vt patet supra q bus mo. feu. amit. ꝑ totum. ꝛ infra que fuit prima causa benefi. amit. per totum. Que qdem culpe p ecclesiam cõmitti non possunt ꝛ sic de facili nõ ita amitteret feudum qm̃ delictũ clerici seu prelati nõ ꝑiudicat ecclesie vt. j. de capi. cor. in fi. Uel possumus dicere vt puto ꝙ iste tex. non habuit respectum ad dominum feudi sed habuit respectum ad ipsum vasallum infeudantem quem appellat dominum ad quem dictus libellus perpetuus factus in ecclesiam non est reuersurus ꝛ isto modo intelligendo dictam regulam resoluto iure datoris ꝛc. nõ obstabit. Assignantur etiaz alie rõnes per doc. quare aliud in ecclesia quam in priuato q2 ecclesia est potentior ꝛ alienatio nõ debet fieri i potentiorem qui de facili se facit aduersarium: vt. ff. ð verb. obliga. l. si ita quis. in. §. ea lege. ꝛ. ff. qui satis. co. l. ij. Item q2 etiam ex cõuenienti facilitate ecclesia nõ censetur ꝑsona idonea: vt no. in. l. i. ff. si quis in ius vo. nõ ierit. ẜm Bal. Item q2 ecclesia habet multa priuilegia. Jõ difficilius est litigare cum ea quam cum priuato: ꝛ iõ in hmõi cõtractu excipiuntur ecclesie ꝛ multe alie persone de quibus tangitur in. l. fi. C. de iure emphi. ꝛ extra de loca. in. c. potuit. Utrum autem ecclesia succedat i feu. dic per Bal. in auc. nisi. C. ad trebel. ꝛ dixi i. c. i. de milite vasal. qui arma bellica depo. vbi videas. ¶ No. ꝙ natura libelli est qõ cõtractus sit perpetuus. Ex quo infert Bal. ꝙ vbicunq3 in alio nostro cõtinetur ꝙ aliqua res sit cõcessa ad libellum ꝙ intelligatur ꝑpetuo. Casus est hic. Et licet iste tex. hodie corrigatur quantum ad sui decisionem: vt dixi. s. tamen ex lege correcta remanet ratio argumentãdi: vt no. gl. in. l. i. ff. de cõiungen. cum emanci. lib. vex ꝓbatur hoc etiaz ex lege nõ correcta: vt ẽ casus. isti. locati. in. §. adeo. ꝛ. ff. si ager vectigal. in. l. i. ꝛ per totuз. ¶ No. ꝙ ecclesia nũquam moriť: sed semp est vt hic ꝛ in. c. si gratiose. de rescrip. li. vi. Sic dicimus de imperio in aucté. qũo oportet epos. in. §. licentia. in fine.

¶ Quero cũ gl. prima in v. per hoc datur ꝛc. an vasallus possit obligare pignori suum feu. Et rñdet glo. arguendo dicens primo videretur ꝙ nõ per istum text. q permittit solũ ad libellationẽ. ergo excludit oẽз aliam alienationẽ. vnde cuз obli. pignoris ꝑtineatur appellatõe alienationis. Igitur ipsa pignoratio videtur prohibita. Sed ꝯtrium determinat glo. ista vt pignoratio feu. sit permissa q2 per pignoratõem nullũ transfertur dñium in creditorẽ: sed remanet apud debitorem pignorãtem adeo ꝙ si pignus periret essз ꝑiculũ ipsius debitoris. vt. C. de pigno. actio. l. pignus. Et sic patet nõ esse verꝫ ꝙ pignoratio sit proprie alienatio. ꝛ hoc voluit tota ista glo. vsq3 ad finem. Sз tu meli⁹ dic de hac questione. vt dixi. s. eo. in prin. in questione glo. ¶ Oppo. cũ glo. ij. qm̃ hic ꝑsupponitur quod ecclesia sit deterioris ꝯditionis quã priuatus cum in ecclesiam nõ possit transferri illud qõ potest in priuatũ ꝙ est contra ea que habẽtur in. l. fi. cum ibi no. C. ð sacrosan. eccle. So. dicas licet ista gl. nõ soluat ꝙ vbi est par ratio in priuato ꝛ ecclesia: tunc maius priuilegiuз habet in ecclesia vt in cõtrario. Sed vbi in priuato ẽ maior ratio: tunc secus vt hic. Nam cũ hic datur ꝑuato sine voluntate domini fit solũ derogatõ legis. Sз cum datur ecclesie: tunc in totum abrogať lex cum nõ sit amplius spes redeundi. ar. ff. de verb. signi. l. derogatuз. ꝛ. C. de ꝑci. impera. offe. in. l. ij. ꝛ declaraui. s. in primo notabili. ¶ Oppo. cũ gl. fi. ꝙ imo ecclesia contra iusticiã patiatur aliquid fieri in aliũ: vt ꝓbať. xiij. q. v. in. c. deniq3. vbi ecclesia nõ teneť iuuare aliquẽ cũ detrimẽto alterius: Soluas licet gl. nõ soluat ꝙ imo dictũ decretũ ꝯcordat q2 satis est ꝙ ecclesia velit omnibus ꝓdesse ꝛ neminẽ ledere vt ibi. Nam cauenduз est ꝙ nulli cõsulať cum iniuria alterius. xxij. q. ij. primũ
a q2 nõ ðbet vnũ altare cooperiri⁹ ꝛ aliud discooperiri vt ibi ꝛ in. l. ij. in. fi. C. de his qui latro. oculta. vnde nõ eẽt iusticia si fieret cum iniuria alterius. l. iusticia i. §. iuris ꝑcepta. ff. ð iusti. ꝛ iure. ¶ Op. ab extra ꝙ imo iste tex. nõ bene dicat in eo quod in ecclesiaз nõ possit trãsferri feu. iure libelli cum videatur esse contra libertatem ecclesiarum. ꝛ per ꝯñs non dз tenere. vt in auc. cassa. C. de sac. san. eccl. So. negatur ꝙ sit contra libertatem ecclesiaꝝ cum habeat in se ciuilem ꝛ naturaleз rõnem de quibus. s. dixi. Item q2 layci hoc statuerũt super re sua durãte sua respectu ꝓprietatis. ꝛ sic nõ ẽ contra iura ecclesiarũ ẜm Bal. facit qõ dicunt doc. i. l. deo nobis. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. fi. C. de pac. ¶ Oppo. ꝙ imo bona allinellata ecclesie possint reuerti ad dñm saltem per centũ annos. l. an vsusfructus. cuз ibi no. ff. de vsufru. So. ibi loqtur in vsufructu qui multis modis finitur hic in ꝯtractu libelli q de sui natura ꝑpetuus est: vt. s. dixi. ¶ Quero ab extra nũquid eccľa possit cadere a liuello sibi concesso ꝓpter canonẽ nõ solutum. ꝛ videreť ꝙ nõ. l. placet. C. de sac. san. ecc. Sз in ꝯtrium est veritas: q2 ista resolutio inest ex nã contractus. vt. ff. locati. l. quero. §. inter locatoreз. ꝛ tenuit glo. in. c. potuit. de loca. Non ob. d. l. placet. q2 loqtur in tributo qõ venit ex dispositione legis. hic loqmur i cãone qõ venit ex natura ꝯctus. Alias sequereť ꝙ ecclesia posset rem retinere ꝛ pensionẽ nõ soluere ð fcõ qõ est falsum: q2 ecclesia dз collere iusticiã vt hic. vñ ergo istud qõ hic dr̃ ꝙ ecclesie nõ potest ꝯcedi eo q2 nõ potest desinere: est intelligendũ ipsa ecclesia implẽte ex ꝑte sui debitũ suuз ẜm Bal. ¶ Quero an ea q̃ hic dicunť ð ecclesia habeãt locũ i ciuitate ꝛ dic ꝙ sic ẜm Jac. de bel. q2 ciuitas nõ desinit eẽ de facili. vt. d. l. an vsufru. ꝛ q2 difficile ẽ cũ ciuitate litigare sicut dictum est de ecclesia. facit quod dixit Bal. in auc. nisi. C. ad trebel. ¶ Ultimo ad materiam presentem de libello concedendo in ecclesiam: vide Jaco. de ardi. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. an emphiteote vel

a ¶ Nõ debз vnũ altare cooperiri. Adde cle. q2 ꝯtingit. de reli. do. bal. in. c. cum olim i. ij. col. ð ꝯue.

libelli contractus prohibeatur. Ad materiam vero de ecclesia que debet esse cultrix iustitie: vide tex. ff. de statu. et consue. contra liber. eccle. tol. i princi. et quod ibi dixi. De materia vero ipsius contractus libellarij videas in remissionibus quas dedi supra proxime in pri. ti. et quod ibi dixi.

Et si clientulus. Continuatur cum superioribus hoc modo quoniam supra proxime dixit qualiter vasall9 poterat isto iure alliuellare feu. suum alteri vsque ad medietatem etiam sine voluntate domini. Nunc vero in isto §. dicit quod si dictum feudum alliuellauerit dicto modo alicui extraneo vsque ad medietatem sine volũtate domini et postea moriatur sine filio masculo: quod tũc dictũ feudum libere reuertetur ad dñm et resoluetur dictum ius illius extranei qui ad liuellum accepit dictam medietatem ipsius feudi postquam resolutũ est ius ipsius quõdam vasalli datoris. Et hoc vult prima pars vsque ibi si vero. Et in illa parte dr quod si dict9 vasallus fecisset predicta cũ volũtate dñi: tũc dato quod postea moriatur sine filio masculo nihilominus remanebit firmum ius ipsius libellarij acceptoris: et hoc vult secũda pars vsque ibi fratri. Et in illa tertia pte referendo se ad primã ptem. In eo qd dixerat de alienatiõe facta sine dñi volũtate dicit quod si dictus vasall9 alienasset etiã sine volũtate dñi dictũ feu. suũ prñum suo fratri vel nepoti qui alias successuri erãt in dicto feudo quod quamquam iste vasallus moriatur postea sine filio masculo nihilominus nõ reuertitur ad dñm. et hoc vult vsque ad §. in feudo etc. Et hec sufficiant pro diuisione et sũmario. ¶ In tex. ibi clientulus. i. vasallus. vt dixi. s. §. p primo. Ibi libellum. i. in emphiteosim dederit: vt dixi in. d. §. s. proximo. Ibi vel aliud. i. alium contractum. Ibi voluntate subaudi et in personã extraneã. vt differat a ver. fratri vo etc. qui infra sequitur: qui quidem versiculus secundum veram lec. continuatur cum isto principio et refertur hic. Ibi ad dñm subaudi liber. Ibi alienatio subaudi etiã vasallo mortuo sine hrde masculo. Ibi fratri vo. Iste vsiculus hz tres lecturas. sed illa est vera: vt referatur ad primã partem huius. §. vbi vasallus alienauerat extraneo sine domini voluntate: quo casu reuertatur ad dñm si moriatur sine hrde: sed hoc fallit quando alliuellasset fratri vel nepoti seu alteri agnato suo qui similiter erat successurus in dicto feu. quia tũc dato quod vasallus moriatur sine hrde nihilominus nõ reuertitur ad dominum: vt hic. Ibi nepoti. i. filio fratris. Ibi per libellum facta subaudi valet sine domini volũtate. vt in gl. ¶ No. ex isto tex. notabili quod in materia feudali vbum sine hrde interpretatur. i. sine filio masculo. concordat. ff. de lege cor. in. c. ij. in fi. Et filius mascu. intelligitur de quocumque descẽdente masculo ex linea masculina siue sint nepotes siue pronepotes et vlteriores quoniam omnes tales cõtinentur appellatione filiorum vt in. l. liberorum. ff. de verbo. signi. et in glo. ij. hic posita in fi. versi. sed tu instabis. que per hoc est expedita in dicta parte: non autẽ intelligas in hac materia si descenderent ex linea feminina: vt supra qui feu. da. poss. in. §. hoc aũt. Et fuit ratio huius littere nõ solum ipsa natura feudi que disponit a prin. vt heres capiatur pro masculo: verum etiam quia hrs ponitur in cõditiõe. s. quod reuertatur feudum si vasallus sine hrde moriatur: vnde nisi intelligeremus de filio et fuisset limitata psona: ista cõditio nũquam fuisset extitura. vt. l. ex fcõ. in fi. cũ ibi no. ff. ad trebel. cum vltimo vocetur fiscus tanquam hrs. l. i. C. de bo. vacã. li. x. et C. vnde vir. l. i. et de here. decur. per totũ. ¶ No. ex prima pte quod resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris. Nam dato quod vasallus vsque ad medietatem licite potuisset alliuellare sine licẽtia dñi: tamen si moritur sine herede resolutum est ius suum: quia reuertitur ad dñm: consequẽter resoluitur ius liuellarij acceptoris. de quo dixi. s. qui. mo. feu. amit. in. §. rursus. ¶ No. ex scda pte quod volũtas dñi adhibita in cõtractu feudali facit ipsum cõtractũ extendi et nõ resolui. Et est rõ quia ex quo cõsensit videtur cõsensisse pro ipso acceptore in perpetuũ et pro liberis suis sicut si sibi principaliter feu. concessisset ad qd facit. s. de his qui feu. da. po. in. §. cum vero. et qd ibi dixi. ¶ Not. ex tertia pte quod inter agnatos aliquid cõcedit qd inter extraneos prohibitũ est: quod patet quia inter agnatos permissa e feudi alliuellatio sine volũtate domini. Et est ratio quia nõ itelligitur esse ppria alienatio seu alliuellatio: sed potius quedã quasi refutatio: vt. ff. de alie. feu. pa. in pri. et no. infra per quos fi. inuesti. in. §. sed et res. de quo dic vt plene dixi in loco preallegato. de alie. feu. pa. i vltimo notabili. ¶ Oppo. cum gl. prima. quod imo appellatione heredis[a] cõprehẽdantur omnes liberi indistincte: vt est casus in dicta. l. ex facto. i fi. ad trebel. So. hic loquimur in materia feudali. vbi ex natura feudorum cõprehendantur solum masculi puenientes ex masculis. Ibi vero loquimur i alio casu i quo secundum subiectã mãm cõprehenduntur diuersimode: quoniam interdũ cõprehẽduntur solum liberi vt ibi: interdũ cõprehẽduntur omnes heredes in infinitũ. interdũ cõprehẽditur solum primus heres. et ad predicta allegauit ista gl. plures cõcordãtias vsque ad fi. se tãdem remittendo de isto brocardo ad libellũ disputatoriũ Py. Sed tu in hac materia sic cõcludas secundum Jac. de bel. quod regulariter applone heredis cõprehenduntur omnes successores in infinitum. l. hrdis applo. ff. de vbo. signi. et. l. fi. C. de hr. insti. Sed ista regula fallit in tribus casibus qui ponũtur in. l. sciẽdum. ff. vbo. signi. et ibi no. et i alijs duobus qui nota. p gl. in. l. qui p successionẽ. ff. de reg. iu. Et in alio casu posito in. d. l. ex facto. in fine. Et in casu nostro hic posito in materia feudali. De qua materia p doc. in. d. l. ex facto. et in. l. fi. C. de here. insti. et p Bal. in. l. si in psonam. C. de fideicõ. et in. l. penul. C. de liber. et eorum liber. vbi enumerat quot modis capiatur hoc verbũ heres etc. et in. l. i. ff. de rerũ diui. q. xxxiiij. et vid in. c. i. ff. de feu. nõ habẽte ppriã nãm feu. ¶ Oppo. cum glo. ij. nã hic dicitur quod vsque ad medietatẽ põt vasallus licite feu. suum alteri alliuellare: sed tamen subiungitur quod si moriatur sine herede quod nihilominus reuertitur ad dominum. Et sic psupponit quod illud qd legitime factũ est nihilominus fit punibile contra legem. l. graccus. C. de adulte. Soluit ista gl. dupliciter. Et prio quod istud nõ contingit in casu nostro respectu alienationis facte legitimo mõ: sed eo respectu quia mortuus est vasallus sine herede vbi ex natura consuetudinis feudalis feu. debet ad dñm reuerti sicut alibi pz per exẽplum de minore q restituitur ex eo quod cõtraxit et contrahendo deceptus est: non aũt si delinquẽdo dolose aliquid fecit. l. ex causa. i. §. nũc videndũ. ff. de mino. Secũdo soluit gl. quod hic nulla est aliqua punitio: sed hoc operatur natura feu. in quo succedũt solum masculi et nõ femine: et hoc voluit ista gl. vsque ad vsi. sed tu istabis. Quare autẽ dixerit de feudo recto dic ad drãm feu. cõditionati in quo posset inesse talis qualitas quod etiã femine et alij quam masculi descẽdẽtes possent admitti secundum cõditionẽ adiectã in ipso feu. de quo plene p gl. in. c. i. ff. de capi. cora. Verũ quãtũ ad ppositũ nostrum i hoc feudo recto fit resolutio contractus accipiẽtis postquam est resolutũ ius ipsius dãtis moriẽtis sine filio masc. vt hic et in. §. rursus. s. qui. mo. feu. amit. ¶ Quero cũ gl. fi. de intellectu in v. fratri vo etc. Et rñdet gl. intelligẽdo tribus modis. Primo modo referẽdo ad pri. istius. §. vt posui in casu vz quod si alienatio vel alliuellatio fiat fratri vel nepoti seu alteri agnato ad quem feud. erat reuersurum quod vz etiam sine dñi voluntate. et iste intellectus prim9 verus est et pbatur in. c. i. ff. de alie. feu. pa. Secundo mõ intelligit vt referatur ad ea que proxime dixerat de alliuellatione facta cũ volũtate dñi quod si fiat

[a] ¶ Applone hrdis. adde an venit hrs heredis. vide bar. i. l. gallus i. §. et si parẽte. ff. de libe. et posthu. Bar. i. l. luci9 ff. de le. iij. Ly. et Bal. in. l. annalib9. C. de leg. Oldr. cõsi. xxi. inci. thema tale est testor hz fratrẽ. ang. cõs. clxxxv. inci. carissime frater. Pe. de ancha. cõsi. cxxij. incip. in xpi noie p et d. et an venit filius naturalis vel spurius legitimat9 ad feuda. vide rapha. cuma. cõsi. ccxvi. incip. reuerẽd9 pr dñs eps vicẽtinus et an veniunt tm descẽdẽtes. vide p bal. cõsi. cccxxv. incip. viso testõ. i qrto vol. et an venit fiscus. vid tex. in. l. hrdi licet. de eui. et an venit institut9 et substitut9. vide p Bar. in. l. vt iurisiurãdi. in §. si liberi. ff. de op. lib. Ange. et Pau. de ca. in l. quedã. in. §. nihil. ff. de edẽ. Pau. de ca. i. l. quotiens. C. de here. isti. Saly. in. l. ij. in. xx. q. C. de iu. emph. Alex. de imo. cõsi. viij. ici. visis sbtilissimis dubitatiõibus. in tertio vol. Et an veniũt pauperes. vide per Bar. in. l. q liberis. i. §. de vba. ff. de vul. et pup. et an veniunt descẽdẽtes vel extranei ex testõ vel ab itestato. vide per Car. zab. in. c. in pñtia. de pba. et p ang. cõsil. ccclviij. inci. egregie. et an largo mõ vẽit amita. vid per Jaso. in. l. quod stipulat9. ff. si certum pe. Et an venit singularis successor. vide p Bal. i repe. c. si pr. de testa. li. vi. i. xviij col.

si fiat fratri vel alteri agnato ad quē feu.erat recusaꝝ qḋ valet. Sed ista positio lȝ in se sit vera:tñ nō ē cōgrua q꞉ frustra tūc quereretur an fiat cū volūtate dñi: qm̄ si fieret ēt sine voluntate dñi valeret per ea que dicta sunt:ꝛ probaẗ in.l.i.de probi.feu.alie.per Fede. a cōtrario sensu. Tertio mō intelligiẗ ꝙ referaẗ ad.§. sequentem.vȝ vt loquaẗ de feu.marchie ꝛ ducatus q̄ feuda si alliuellentur per vasallū fratri vel nepoti ꝙ tūc erūt valida.ꝛ ꝓm hanc expositionem ver.i feu.ꝛc. qui statī seqtur non deberet legi pro.§. sed prima expositio tenenda est ꝓm gl.ꝛ bene que ex predictis est expedita vsqȝ ad fi.ꝛ de hoc dixi.s.i vltimo notabili. ¶ Quero ab extra vtrū alienatio feudi possit fieri in quoscūqȝ agnatos etiam remotiores q successuri non sunt ex prima feudi consistentia in ipo feu.ꝛ super hac qōne Bal.hic multa dicit pro ꝛ ꝯ adducendo plura ꝛ varia consilia hincinde ꝛ tādē ꝯcludit ꝙ i perpetuū nō possit dari nisi proximiori agnato.ꝛ pro hoc vide qḋ dixi in.c.ticius.ſ.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ.ſ.de alie.feu.patri.in princi.ꝛ in.d.§.sed ꝛ res.ſ. per quos fiat inuesti. ¶ Ultimo ad materiā p̄ntē adducas plures qōnes q̄ tanguntur p Bal.in.l.liberti.C.de op.liber. vbi omnino videas.ꝛ ibi ēt per Cy.ꝛ per gl.ꝛ doc.i.d.l. ex facto. in fi.ad trebel.ꝛ Bar.in.l.gallus.§.ꝛ bene.ff.de lib.ꝛ pasthu.ꝛ eundem Bal.in auc.ꝛ si quis.C.de secūdis nup.ꝛ vide ꝙ dixi in.§.rursus.s.qui.mo.feu.amit.ꝛ.s. de succes.feu.in.§.hoc quoqȝ.ſ. per quos fiat inuestitura.in.§.sed ꝛ res.ꝛ in.d.ti.de alie.feu.pa.in prin.ꝛ in copiosis remissionibus ibidem adductis in vtroqȝ iure.ꝛ.ſ.que fuit prima cā bñfi.amit.§.fi. in conclusionibus.ꝛ.ſ.de probi.feu.alie.per Fede.in prin.ꝛ qḋ tangitur in Spe.de loca.in.§.nunc aliqua.ver.xxiij.ad fi.

Jaco.

In feudo comita. Iste.§.hȝ verū itellectuȝ qui a doctoribus approbatur continuatur cum precedenti.§.ꝛ si clientuli.in princi. in eo quod ibi dixerat ꝛ firmauerat regulā talem vȝ ꝙ mortuo vasallo filius masculus si superest succedit i feudo patris ꝛ excludit dñm. Nunc vero in isto.§.dicit ꝙ dicta regl'a fallit ꝛ non habet locum in feudo marchie ꝛ comitat⁹ ꝛ aliarum dignitatū in quibus filius non succedit patri:sed feuda predicta reuertunẗ ad dñm ꝓm regulas ꝛ rigorē iuris ꝯsuetudinarij:lȝ hodie videamus seruari contrariū per vsurpationē. Alij autem ꝯtinuāt ad ver.fratri supra proximū.ꝛ isto mō nō esset hic.§. neqȝ littera grossa. Sed hec cōtinuatio non teneẗ:vt dixi in dicto versi.fratri.vbi gl.declarauit predicta vbi videas. Secūdū itaqȝ suprascriptā veram ꝯtinuationē i summa hoc intendit in feudis dignitatū nō ē successio de iuris rigore:licet vsurpatiōe cōtrariū obseruetur. hoc dicit. ¶ In tex. ibi:vel marchie que sint iste dignitates declaraui.ſ.quis di.dux comes vel mar.in prin.ꝛ.s.de his qui feu.da.po.in prin. Ibi rōnabilem vsum idem ꝓm rigorē iusticie ꝛ cōsuetudinis feudorū. Ibi vsurpatū.i.frequenter vsitatum in ꝯtrium.vȝ p contrariam ꝯsuetudinē obseruando:vt in talibus feu. succedāt filij.ita exposuit glo.s.de his qui feu.da.po. in.§. ꝛ q꞉.in glo.ij. Et sil'is modus loquendi ponitur i tex. in dicto ti.in.§.hoc quoqȝ. ¶ No.hic casum in quo irrationabilis cōsuetudo.s.que est contra iuris apices recipitur ꝛ obseruatur. Nam ꝓm regulas iuris tales dignitates non acquiruntur successiōe:sed per electionem seu concessionem principis:vt.ff.ad legem iuliam ambit⁹.in.l.i.ꝛ in auc.vt iudices.sine quoquo suffra. i §.i.ꝛ tamen per vsurpationem seruamus ꝯtriū vt h. Erit ergo hodie ista cōclusio vera ꝙ in talib⁹ feudis regalibus dignitatem habentibus habeat locum successio.ꝛ hanc ꝯclusionē firmat dicta glo.ij.in.d.§.ꝛ q꞉ ꝛ Jac.de bel.hic.ꝛ Bal.ſ.ti.pximo.in.c.i. Et facit p ista ꝯōne q꞉ tal' vsurpatio est reducta ad cōmunē naturā successionū feudaliū:vt i.d.§.ꝛ q꞉.ꝛ ꝓbaẗ per.c.i. ſ.de feudo co.vt p̄dicta declaraui in.d.§.ꝛ q꞉. in scḋa oppo. Et ꝓm hāc conclusionem istud v̄bum vsurpatū positum hic in tex.stabit in bona pte lȝ glo.hic posita videatur sentire ꝯtrium: vt ista vsurpatio stet in mala pte.ꝛ per ꝯn̄s non sit seruanda cuȝ tractus temporis non debeat esse cā ꝯfirmandi malas ꝯsuetudines: vt i auc.vt nulli iudi.in.§.nulli. Sed tu teneas qḋ dixi vt hodie in talibus dignitatibus habeat locum successio attenta tali consuetudine vsurpata que capiẗ in bona parte sicut alibi in.l.ij.ff.de vsuca.ꝛ.C.ḋ sta.lib.vr. ro. in.l.i.li.xi. Et ꝙ hoc sit veꝝ ꝛ tolleretur per principē adduciẗ tex.in.§.preterea ducatus.ſ.de probi.feu. alie. per Fede.vbi presupponitur ꝙ hodie habeat locū successio in talibus feu.licȝ diuidi non possint qḋ pȝ ex eo qḋ dixit ꝯsortes ꝛc.qḋ v̄bum opȝ intelligiẗ de heredibus cum pluribus a prin.esset data vna ꝛ eadeȝ dignitas:q꞉ esset mōstruosum duo capita esse in eodeȝ corpore:vt in.c.qm̄.extra de offi.ordi.ꝛ no.in.l.i.C.ḋ off. metro.be. li.xi. ꝛ ideo duo insolidum non possunt habere:vt in.l.si vt certo.in.§.si duobus vehiculuȝ.ff. cō mo. Quare intelligēdum est de ꝯsortibus.i. de h̄rdibus pluribus eiusdem feu.ꝛ dato ꝙ sint plures:tamē isto casu reputantur pro vno solo cum succedant in locum vnius.l.cui fundus.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ no.gl. in.c.oēs.ſ.si de feu.fue.contro. Neqȝ ipsi heredes p̄nt diuidere substantiam ꝛ corpus feudoꝝ regalium.vt i d.§.preterea.ꝛ no.in.c.si h̄rdes.extra de testa. Sed iurisditiones ꝛ curie bñ p̄nt diuidi:vt ibi dixi. Ex qbus remanet suprascripta conclusio vā ꝙ hodie in talibus feudis regalibus sit successio. Quidam aūt volentes saluare glo.hic positam que tȝ ꝯtrium dicūt ꝙ ista gl. habuit respectū ad tempora hui⁹ litteẗ ꝓm q̄ nō erat successio in talib⁹ dignitatib⁹:vt hic.ꝛ.ſ.ti.seq.i.c.i. Et isto respectu verbū vsurpatū dȝ capi in mala parte ꝑ ut alibi capiẗ in.l.quēadmo.C.de agri.ꝛ censi.lib.xi.ꝛ extra de decimis.in.c.q̄uis. Sed si velimus considerare tēpora iuris noui.s.dicti.§.preterea.tūc istud v̄bū vsurpatū dȝ stare in bona significatōe. ꝛ qḋ fuerit hic additū in tex.a cōpositorib⁹ hui⁹ libri: prout in simili dixi.s.eo.in prin. Alij aūt vt And.de yser. adducūt in hac materia aliū intellectū dicentes ꝙ interdū iste dignitates conceduntur alicui tanq̄ administratori: sicut videm⁹ in Papa q ꝯcedit marchionatū in marchia anconitana.ꝛ creat Ducem in Ducatu spoletano. ꝛ comitem in romandiola ꝛ cāpania ꝛ similib⁹. ꝛ tūc i vita tantū durat hec dignitas:lȝ sit collata per modū feu. mediante inuestitura.ꝛ tñ non est feu.proprie: lȝ erit sicut feudū soldate ꝛ annue prestationis. vt.ſ. qs di. Dux Comes vel Mar.in.c.i.in.§.fi.ꝛ hoc mō posset intelligi iste.§.ꝛ gl.hic posita. ꝛ isto casu v̄bū vsurpatū capiẗ in mala parte q̄si dicat ꝙ i talib⁹ feu.nullo modo habeat locū successio ꝛ erit ratio: q꞉ iste administrationes siue Comissarie non transmittūtur ad heredes sicut nec tutele.vt no.ff.de tute.l. solent. Cū fuerit electa industria certe persone.vt in.l.ij. in.§. neaūt.C.de cad.tol.ꝛ in.l.inter artifices.ff.de sol. Sed interdū daẗ in feu.marchionat⁹ ducat⁹ comitat⁹ vt inuestit⁹ hēat libere terras sibi infeudatas ꝓm nām veri feu. sicut videm⁹ in Duce Mediolani in Duce Austrie:in Duce Calabrie:in Marchiōe Ferrarie:i Comite ꝓuincie ꝛ i silib⁹.ꝛ tūc v̄e est feudū ꝛ hȝ effectū feudi q꞉ sunt ibi terre ꝛ vasalli quoꝝ est domin⁹ ꝛ nō solū:vt gerat officiū Ducat⁹ ꝛ Marchionat⁹ ꝛc. Et isto casu i tali feudo bene fit successio per heredes: vt videmus ab effectu. Sed tamen talia feu.nō possunt diuidi de iure inter heredes ꝛ de talibus feu.loquitur dictus.§.preterea. Quod intelligitur verum nisi habeat vasallus per speciale priuilegiū a ꝓncipe:vt diuidat

vel habeat ex consuetudine indicta scientibus ⁊ videtibus ⁊ patientibus imperatoribus fieri diuisiões.⁊ sic ex certa eorum scientia videtur cõtra legem inducta .l.de qbus in fi.ff.de legi.Et ex predictis nunc habes istam materiã vltra alios traditam ⁊ ɔsequenter nũc de facili intelliges titulum sequẽtem. ¶ Ultimo ad materiã pñtem adducas plura que dixi in.c.oẽs.j.si d feu.fue.contro.⁊.d.§.preterea. ⁊.j.ti.seq.⁊ in.c.i.⁊.ij.⁊ plene per Jaco.ardizo.in summa de succes.feu. sub rubricella in feudo regni marchi.du.co.non est successio ⁊ in pluribus remissionibus quas dedi infra quis dicatur dux comes vel mar.in prin.in.§.fi.⁊ per Bald. in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ qd no.in gl.ij.in.§. ⁊ qa.supra qui feu.da.po.⁊ quod ibi dixi. Utrũ autẽ ⁊ qñ per nouaz ɔsuetudinẽ possit abrogari seu vsurpari prior consuetudo seu lex:vide no.per glo. ⁊ docto.i .l.ij.C.que sit longa consuetu.⁊ in.d.l.de qbus.ff.d legibus.⁊ qd no.gl.ff.de regulis iuris.in.l.nemo.in.§.tẽporalis.⁊.j.de cogni.feu.in.c.i.per canonistas.extra de consuetu.in.c.fi.⁊ extra de proba.in.c.ij.

Jaco.de aluaro.

¶ De feu.mar.ducatus ⁊ comitatus ꝛc. Rubrica.

¶ Uera rubrica qua hoc in loco cõiter vtimur talis est:vz d feudo marchie ducatus ⁊ comitatus ꝛc.licet quidam habeant rubricam talez:videlz qualr vsus beneficij sit tenendus ꝛc.⁊ male ƀm gl.hic positam. Et continua istum titulum ƀm veram rubricam hoc ordine.Quoniam supra proxime in titu.precedenti in fi.fecit mentionem de feudo marchie ⁊ aliarum dignitatum regalium ⁊ in quibus:ƀm ista iura non habet locum successio.Jccirco sumpta inde occasione vt predictam materiam plene tradat subijcit hic istam rubricam de feudo marchie ꝛc.

E marchia. In feudis regalibus dignitatez habentib⁹ nõ succedit heres nisi de nouo per inuestituram acqrat.h.d. ¶ In tex. ibi: de marchia.quid sit marchia ⁊ cetere inferiores dignitates regales declaraui.j.quis dicatur dux comes vel mar. in prin.Ibi beneficium.i.per feudum:vt.j.in quib⁹ causis feu.amit.in.c.i.in.§.in primis.Ibi ab imperatore.hoc ideo dicit de imperatore quia omnes iste dignitates regales fluunt ab imperatore tanq̃ a fonte .l.sacrilegij.C.de diuer.rescriptj.⁊.ff.de ɔsti.prin.in.l.pen. Idẽ intelligas de quocũq3 rege in regno suo.vij.q.i. in apib⁹.⁊ dixi.s.de his q feu.da.po.in prin.super tex.Ibi ille tantũ.i.ille sol⁹ inuestit⁹.Ibi heres enim.s.ipsi⁹ inuestiti.Ibi non succedit subaudi ƀm ista iura: sed hodie est vsurpatũ per contrariam consuetudinem: vt supra tit.proximo in fi.⁊ in glosella hic posita.Ibi vllo mõ. ista est vera littera si habes vllo modo:lz alij habeãt illo mortuo.⁊ hoc voluit glosella hic posita.vtraq3 tamen littera posset substentari.¶ No. q collationes regaliũ dignitatũ pertinent ad imperatorez: licet papa inquantũ potest quottidie vsurpet secũdũ bal.facit q dixi infra de pace iura.fir.in prin.possũt etiam spectare ad quemlibet regez in regno suo:vt.s.dixi ⁊ probatur.vi.q.iij.scitote.⁊ suadet ratio qr rex in suo regno habet pl⁹ iuris q̃ imperator in impio:qd patet qr rex trãsmittit regnum ad heredes:non aũt imperator imperium:vt in.c.venerabilem.de electione. ⁊ ita tenuit Andre.de yser.s.qui feu.da.po.in pri. Facit etiã tex. qui dixit q iste dignitates sunt regales quasi ꝓcedentes ex regali munificẽtia in auc.de exhi.reis.in.§.obtinet.¶ No.q ƀm rectam iusticiã ⁊ iuris dispositõem

a ¶ Quid si duo filij nascãtur regi.Adde Bal.i auc. ex testã.in vl.col. C.de col. bal.i l. ex duob⁹.ff. de vul. ⁊ pup. Bal.in proẽe. ff. Jo.an.in addi. Spec.ti.de pbẽ.in.§.i.Jo. de ana.i rubri. de sacrilegijs.i vlt.col.

dignitates regales nõ sunt ꝑpetue ⁊ successibiles sed tꝑales ⁊ ad vitam possidentis.Et est ratio qr acqruntur per electõez:nõ aũt ex successiõe vt hic i fi.⁊.ff.ad legẽ iul.ambi.i.l.i.Ratio aũt rationis est qr ista talia feuda sunt iuris publici:vt in.d.§.obtinet.Ex quo videtur q nõ possint ꝑpetuo abdicari ⁊ separi ab ipso iur publico:vt in auc.vt iudi.sine quo.suffra. i.§.cogitatio.ƀm Bal.facit qd dixit Inno.in.c.cũ venerabil. extra de relig.do.⁊.C.de sacrosan.eccle.in.l.sancimus. per glo.⁊ Cy.verũ hodie supuacuũ est.de hoc disputare cũ in pdictis dignitatibus habeat locũ successio ex hodierna cõtraria ɔsuetudine vsurpata ⁊ approbata. vt late dixi in.d.§.fi.s.ti.proximo. ¶ Op.cũ glo.contra istuz tex.de.§.si capitanei.qui statim sequit vbi expresse patet q in huiusmodi feudis hz locũ successio. So.hic loquimur in feudis habẽtibus annexã dignitatẽ regalẽ in qbus successio non est licita.Ibi in alijs feud.inferiorib⁹ in qbus non ẽ dicta dignitas regalis annexa:⁊ ideo in illis hz locum successio.Ex qbus ista gl.colligit illud Brocardũ q ex qualitate rerũ: interdum reperit aliquid licitũ qd alias nõ liceret.Sz qñ qz reperitur ɔ̃rium.⁊ ad hoc Brocardũ ꝓbandũ allegauit plura iura p ⁊ cõtra ⁊ tandem remisit ad libellũ disputatoriũ Py.vbi istud Brocardũ late examinat.Et hoc voluit ista gl.vsq3 ad ver.itẽ hic no.ꝛc. Et quoniaz ista glo.nõ aliter soluit istam viaz Brocardã. ideo tu soluas hoc modo q vbi diuersa est rõ qualitatis ipsaꝶ rerꝶ:⁊ tũc habẽt locũ prima argumẽta ⁊ text.noster. qm̃ videm⁹ esse longam dñiam inter feuda regalia ⁊ nõ regalia:vt.s.dixi.Sz vbi est eadẽ ratio in vna re q̃ est in reliq̃:⁊ tũc ex q̃litate rerũ nõ ẽ fienda aliq̃ differẽtia: ⁊ sic intelligũtur leges pro hac pte adducte.facit qd dixi.s.de nã feu. in primo notabili. ¶ Op.subsequenter cũ dicta glo. ad idem in eo qd hic disponit q in maiorib⁹ feu.nõ est successio:sec⁹ in minorib⁹:vt in.d.§.si capitanei. Sed ɔ̃ qr si hoc lz minorib⁹ multomagis dẽbet licẽ maiorib⁹:vt pbat.ff. de offic.ꝓsi.in.l.barbari⁹.cũ fi.Et qr ista sitr ẽ via brocardica.Jccirco ista gl.nõ aliter soluit nisi q allat p ⁊ cõtra vsq3 ad ver.itẽ hic nõ lz. Tu ergo soluas q i casu nostro maior est rõ q̃ restringit maiorem:qm̃ imperator nõ dat ea feuda regalia eo modo: vt filij succedant:sec⁹ aũt in alijs inferiorib⁹ feudis q̃ de sui nã transeũt ad hrdes:vt.s.de his q feu.da.pos. in.§.⁊ qr. lz hodie sit vsurpatũ contrariũ q etiam in maiorib⁹ regalib⁹ succedat.vt supra dictũ est.Posset etiã Imperator dare ex certa scientia sicut vellet ƀm And.de yser.qr potest ista positiua tollere sicut sunt iducta .l. fi.cũ ibi no.C.si contra ius vel vti.publi. de quo Brocardo dic vt lati⁹ dixi.s.de his q feud.da.poss.in.§.fi. in prima oppo.in fi. ¶ Oppo. subsequenter cũ dicta gl.contra istũ tex.q vult q defuncto licuit tenere ista feu.regalia:sed tamen non licet ei⁹ heredi. Sed contra de.l.si pactũ.ff.de proba.vbi tradit regula in ɔtrarium vz q omnia q̃ fuerũt licita defuncto videantur etiam esse licita heredi.So.dic ⁊ clari⁹ q̃ glo. q illa est regula q̃ ibi ponit que interdũ fallit.Et ideo notãter ponit ibi in tex. istud verbũ plerũq3 ꝛc. Inter casus autẽ in quibus dicta regula fallit hic est vn⁹.de q̃ in isto capitulo vz qr ista res non est talis nature que ad hrdem transeat:vt ibi no.gl.de qua materia dicatis:vt ibi ⁊ plenius in.l.hrdem.ff.de regu.iuris.⁊ per Dy.in.c.si quis in ius succedit alterius.de regu.iuris.
a in.vi. ¶ Quero ab extra quid si duo filij nascãt regi in eodem partu:ita q nascitur qs prior:qualiter dẽbet succedere in regno stante consuetudine q primogenitus succedat dic per Bald. in.l.in qb⁹.C.de secũdis nup.vbi argumentando dicit q genitor potest eligere qs eoꝶ debeat regere p dictam legez. ⁊ plene per Jo.an.in addi.ti.de feu.super rubrica versi. hic inter-

poro

pono.z ibi d hac qone latius videas. ¶ Quãdo vo a rex hz duos filios * quoz vnº e vtilis z alter inutilis s.maior qs succedat.dixi in.§.ꝑterea ducatº.d prohi. feu.alie.per Fede.z in ti.epm vel abba.in fi. ¶ Que ro qd si ante regalẽ dignitatẽ habebat filiũ z postea dũ est effectº rex habuit aliũ filiũ qs succedat dic p Bal.i.l.iperialis.i.§.his.C.d nup.vbi dicit ꝙ ille q e natº post regalem dignitatem.Et est rõ qz consuetu do nõ loqtur d primo genito simplr sed d primo geni to regis.Et hoc etiã tz Jac.d bel.z etiaz gl.vr ibi sen tire:facit.l.senator.C.d digni.li.xij.z.ff.d testa.mili.i .l.ticius. ¶ Quero si rex moriaṫ relicto filio z nepo te ex altero filio primogenito qs admittaṫ ad succes sionem stante consuetudine:vt primo genitº succedat dic plene p Bal.in.l.liber.C.d oper.liber.z plenº in .l.cũ antiquiorib9.C.d iure deliber.z in.l.iij.C.d suis z legi.z in.l.si viuo.de bo.mate.z in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.z iure.z plene p Jo.an.in addi.Spe.in ti.d feu. sup rubrica versi.redeundo zc. ¶ Ultimo ad mate riam presentem adducas ea que dixi supra titu.proxi mo.in.§.fi.z in remissionibus copiosis quas ibi scripsi z quod statim dicam in.c.sequenti.z in Spec.de ad uoca.in.§.i.versi.sed pone.

Alias e.§.alias est capitulum.z

I capitanei.

f in hoc non est uis.Et ꝯtinuatur cum prece dentibus: qz supra proxime posuit vnam re gulam talez vz ꝙ in feudis dignitatum non succedit heres de rigore iuris nisi sit inuestitus.Nunc vero po nit alia regula vz ꝙ in omnibus alijs feudis succedũt filij z nepotes z omnes alij descendentes a primo in uestito:etiam si modo sint inter se trãsuersales: prout statim latius declarabo.Et in summa hoc intendit in feudis non regalibus succedunt descendentes z si po stea aliqs ex dictis descendentibus moriatur sine he redibus:tunc succedunt eius transuersales:dũmodo d scendãt a primo acqrente hoc dicit. ¶ Premitte p euidẽtia quid sit capitaneus z qui sint valuasores ma iores z qui minores:prout late dixi supra qui feu.da. po.i pri.i euidentialibus:vbi etiam declaraui ꝙ duo bus modis capitur capitaneus:prio modo ille q reco gnoscit feu.regale a pñcipe sicut est marchio dux vel comes.Iste enim est proprie z appellatur capitaneus regni z de talibus capitaneis non loqtur iste tex.sed supra proxime i prin.Alio modo capitur capitaneus vz quando ipse dux Marchio vel comes ifeudaret alijs iferioribus:qz tunc tales iferiores vasalli predi ctorum vocantur proprie maiores valuasores: sed ap pellantur ẽt capitanei.z de istis talibus capitaneis lo qtur iste tex.Potest z tertio modo capi capitaneº. vz si aliqs sit iuestitº a pñcipe de aliqua plebe vel par te plebis.Ita ꝙ non sit dignitas regalis:vt probatur ifra qs dicaṫ dux comes vel mar.in.c.i.i ver.q vero a principe.z hoc modo potest etiam itelligi ista littera. ¶ In tex.ibi: capitanei.i.maiores valuasores.vt seq tur exponendo vel pro idest.Nam isti maiores valua sores appellantur ẽt capitanei vt supra dixi.Non autẽ itelligas de capitaneis q mediate recognoscunt di gnitates regales a pñcipe.de qbus supra proxime di xerat.qa tunc omnino isti tex.simul essent contrarij: vel potes itelligere istam litteram proprie nihil violã do vz ꝙ loquatur de capitaneo q iuestitus est a pñ cipe de aliqua plebe vel parte plebis.que non habet dignitatem regalem annexam q etiam potest appel lari capitaneus: vt supra dixi. Ibi de beneficio.i.de feudo:vt declaraui supra proxime in prin.Ibi filij hic respondet.Ibi ex parte filiorũ.i.descendentes ex filijs Ibi predicti.s.filij vel nepotes defuncti:z est casus ge nitiui.Ibi nepotes.s.descendentes ex fratribus.Ibi z aui.hec verba notãter posuit:vt ostendat istum tex.de bere intelligi in feudo paterno seu ãtiquo in quo tran suersales iter se succedũt:dũmodo sint de descẽdẽti bus primi acquirentis.Secus autez si esset feu.nouũ acquisitum a prin.per fratres: qz tunc vnus frater nõ succederet alteri i dcõ feudo nouo:nisi essz expresse di ctum in inuestitura:vt supra de succes.feu.in fi.z i glo sella hic posita.que hoc sensit. Ibi consobrinus .i.na tus ex duabus sororibus ẽm glo.vt differat a pceden ti.de quo statim clarius dicam. ¶ No.ꝙ in successio ne feudi antiqui primo loco admittunṫ descẽdentes i infinitũ quibus deficientibus postea vocãtur trãsuer sales iuxta gradus suos vt hic.z.j.de gra.succes.feud. in prin.z in.§.i.Utrum aũt isti transuersales veniant in stirpes vel in capita: dic vt plene dixi supra de suc. feu.i prin.in vltimo nota. ¶ No.ꝙ descẽdentes a va sallo moriãṫ sine herede feu.qd possidebat retroce dit trãsuersales.z hoc beneficio primi inuestiti ascẽdẽ tis a quo omnes isti transuersales sunt descendentes: vt in.d.§.i.j.de gradi.Ex quo inferṫ ꝙ isti transuersa les non proprie intelligũtur capere per ius accrescen di:sed potiº ex iure inuestiture primi acqrentis: vt di xi supra de his q feu.da.poss.in.§.z qz.in fi.cõmenti. ¶ No.ex isto tex.in fi.ꝙ nomen fratris simpliciter ꝓlatũ sine aliquo adiũcto non cõprehendit ꝯsobrinos qd inducit Bal.in argumentũ ꝙ si statutum dicit ꝙ frater excludat sororem non intelligiṫ de fratre conso brino vt excludat sororem consobrinam.imo vr casus omissus a statuto.Et ita dicit ipse Bal.se cõsuluisse. lz qdam alij consuluerint contrariũ z male ẽm ipm.fa cit qd in sili dixit idem Bal.in.l.ij.C.de lib.prete.vl exheredatis.z in.l.in quibus.C.de secũ.nup. ¶ No. ex isto text.ꝙ nepos potest capi pro filio filij:z etiam pro filio fratris de quo dixi supra qb.mo.feu.amit.i §.siṁr.in secũdo notabili zc. ¶ Quero cũ glo.fi.vsqz ad quez gradũ admittanṫ collaterales ad successionẽ feu.Et rñdet glo.ꝙ olim vsqz ad.vij.gradũ.sz hodie vsqz ad in infinitũ.z hoc vult vsqz ad ver.z intelligo. Sed tu dic meliº z latiº ẽm Jaco.de bel.Nic.d nea po.z.d.Bal.ꝙ ista glo.dicit verũ qñ de acqrente feu dum primordiaṫr fit transitus ad descendẽtes: qz tũc in infinitũ progrediṫ etiam ad transuersales descendẽ tes ex descendentibº non aũt ad transuersales acqrẽ tium:vt.j.si vasal.feu.priue.in.c.i.z.j.de natura succes. feu.in.c.i.z in.d.§.i.de gradibus.Sed si de acquirẽte primordialiter fit trãsitº ad collaterales ex pacto vel in alijs casibus in qbº potest.vt probaṫ.j.de fra.d no. be.inuesti.in.c.i.z.s.de succes.feu.in fi.z.j.d benefi.fra. i.c.i.z tũc non progrediṫ successio vltra septimuz gra dum.vt.s.de his q feu.da.po.i.§.hoc quoqz.z ibi dixi in pmo notabili.Predicta tamẽ itelligas procedere qñ feu.vacaret per mortem possidentis: secº si per de lictum vel culpã qz tũc dic vt scripsi ifra si de feu.fue. contro.i.c.si vasallus culpã. Et supradicta sunt valde notanda ẽm bal.qm possibile est quottidie accidere de facto in successionibus comitum z ceterorum illu strium dñorum z regum qui ab impatoribus habue runt feudum iam sunt qngenti ãni ꝙ mortuo vltimo comite siue rege sine hrde succedãt qcunqz agnati z si cẽtesimo sint gradu:qz feudũ est ꝑpetuũ:vnde si mo riatur tota domus regis z extaret vnus d ãtiquo san guine z non esset alius ꝓximior:tamen iure sanguinis z ꝑpetue ꝯsuetudinis succederet i regno dato ꝙ esset etiam in millesimo gradu.per predicta ẽm ipsũ bal. fac quod dixit Jaco.ardiz.i summa de succes.feu.sub rubricella d collateralibus.z quod dixi i.c.i.j.si d feu. fue.contro. ¶ Opp.cum dcã glo.i ver.z itelligo zc. quod iste tex.hic i fi.dum dixit de consobrinis zc.sup fluat qm i precedentibus iam dixit ꝙ filij fratrum si bi iuicem succedant i feudo auito vel paterno. Sed consobrini sunt filij fratrum largo sumpto vocabulo:

a ¶ Qñ vero rex hz duos fi lios. Adde an to.cor.de fici lia olim audi tor rote.i tra ctatu d regibº q.xxvi.

vt insti. d gradi. in. §. quarto gradu. So. hic capiuntur cōsobrini ꝓprie. s. de natis ex duabus sororib⁹. Filij āt fratrum ꝓprie appellātur patrueles: vt in. d. §. quarto gradu. ⁊ hoc voluit dicere ista gl. vsqꝫ ad fi. que bene loqtur. Sed qr forte dubitabis quomodo est hoc possibile ꝙ descendētes per lineā femininā sibi inuicem succedāt cum sit contra casum supra q feu. da. po. in. §. hoc aūt. Et pro tāto intelligas istum tex. in fi. vt habeat cōsiderationem quando feudum esset femineum vt infra de benefi. femi. in. c. i. vel si erat paternū ꝙ fuerat appositū pactum in inuestitura ꝙ ēt femina succedere posset: vt supra de succes. feu. in. §. filia. ⁊ ita oportet de necessitate hoc intelligere ƀm Andre. de yser. ⁊ ꝓbatur statim in. c. sequen. in fi. ¶ Ultimo ad materiam presentem videas plura q̄ scripsi supra de his q feu. da. po. in. §. hoc quoqꝫ. ⁊ in. §. ⁊ qr. ⁊ in remissionibus q̄s ibi in fi. adduxi. ⁊ infra de gradi. succes. in feu. i. §. i. ⁊ i remissionibus ibi adductis. ⁊ qđ scripsi supra in. c. ꝓximo. ⁊ in. d. c. i. īfra đ natura succes. feu. ⁊ i pluribus remissionibus quas ibi copiose collegi. ⁊ infra ī titu. sequē. i v̂si. hoc dicim⁹. ⁊ infra Imperator lotha. Euge. pape. in. c. i. Jacobus.

e I duo fratres. Quidaꝫ habēt h̄ rubricā talem vꝫ de iuestitura noui beneficij ⁊ male: quoniam nulla d̄bet esse hic rubrica. ⁊ cōtinuatur istud capitulum cum superiorib⁹: quia supra proxime tractauit đ feudo ātiquo ab antecessoribus acqsito: an ⁊ quando fratres ⁊ ceteri transuersales sibi inuicem succedant. hic vero tractat ⁊ declarat quid iuris sit in feudo nouo. ⁊ diuiditur i duas partes. In prima ponit̄ an frater succedat fratri i feudo nouo. In secunda quod dixit de fratribus extēdit ad filias. Secunda ibi: quod diximus. ¶ Casus. Frater nō succedit fratri in feu. nouo. nisi per pactum aliud statuatur: similiter dicēdum est de filiabus. hoc dicit. ¶ In tex. ibi: de beneficio. i. de feudo: vt dixi supra in. §. proximo. super tex. Ibi conciliet. i. confirmet. Ibi succedunt: subaudi vbi alias non succederent sine pacto: vt supra qui feu. da. po. in. §. hoc autem. ⁊ in glo. h̄ posita que ad hoc allegauit cōcordantias. ¶ No. ꝙ in feu. nouo non habet locuꝫ ius accrescēdi inter fratres q̄ꝫq̄ꝫ inter eos sit cōiunctio triplex: scilicet re verbis ⁊ sanguine: vt probatur hic in princi. dum dixit simul inuestiti ⁊c. Et est casus supra de succe. feu. i. §. fi. An autem ⁊ quando in feudis habeat locum ius accrescendi. dixi supra in. §. proximo. in secundo notabili. ⁊ latius supra de his qui feu. da. po. in. §. i. ¶ Nota ꝙ plus operatur pactum quam lex quoniam per pactum potest firmari illud quod a lege erat iualidū ⁊ reprobatuꝫ. Et est ratio quia nihil magis est congruum partibus quam seruare pacta in. l. prima. ff. de pactis. quod intelligas veruꝫ quando a lege recipitur tale pactum: vt hic. ⁊ in. l. si quis in ꝯscribendo. C. de pactis. Secus autem vbi tale pactum esset reprobatuꝫ: vt in. l. iurisgentiū. in. §. pretor ait. ff. de pactis. ¶ No. ex hoc tex. in fi. cōiuncta glosella ibi posita que ex hoc sensit ꝙ in feudis potest ꝓcedi đ similibus ad similia ad quod facit infra an mutus vel aliter imperfec. in. c. i. in fi. ⁊ tenet hic Jaco. de bel. Sed đ hoc dic vt lati⁹ scripsi. infra de cogni. feu. i. c. i. ¶ Ultimo de materia prime partis. vide infra de bene. fra. ⁊ qualiter fra. fratri suc. in feu. in. c. i. ⁊ in. d. §. fi. supra de succes. feu. ⁊ in pluribus remissionibus quas ibi adduxi. De materia autem secunde partis vide in. §. filia. supra de succes. feu. ⁊ in copiosis remissionibus ibidē in fi. descriptis. hic nō sunt alia. Jacobus.

¶ An maritus succedat vxori. Rubrica.

¶ Ista est vera rubrica: vꝫ an maritus succedat vxori: licet quidam habeant aliter rubricatum: vꝫ quo ordine succedant filij i bonis matris ⁊c. et male: nec ea vtimur ƀm glo. hic positam. Continuabis itaqꝫ supra scriptam veram rubricam: hoc ordine ad precedentes quoniam supra proxime posuit aliquos casus in quibus non habet locū successio in feu. nisi specialiter per pactum sit hoc actum. Et quia vltra predictos casus est dare etiam alios casus in quibus similiter non hꝫ locum successio in feudo: nisi specialiter sit dictum: vt patet in hoc ti. in nigro: pro tanto post titulum: ⁊ tex. precedētē imediate subiecit hic istum titu.

Jacobus.

f I femina. Diuido istđ capitulum in quatuor partes. In prima declarat an marit⁹ succedat vxori in feudo. In secunda an filius succedat matri in feudo femineo. In tertia an succedat̄ capitaneis vel maioribus valuasoribus seu minoribus in feudo. In quarto mouet dubiū qđ iuris sit in minimis valuasoribus. Secūda ibi: ⁊ si ipsa. Tertia hoc dicimus. ¶ Quarta ibi: de minimis aūt. ¶ Casus. Maritus nō succedit vxori in feudo. Sed filius bñ succedit matri de equitate: lꝫ feudū sit femineum. Et similiter succedit in feudo patris capitanei vel maioris seu minoris valuasoris hoc dicit. Premitte pro euidentia quis dicatur maior seu minor vel minimus valuasor vt dixi supra qui feu. da. po. in prin. in euidentialibus. Quis aūt sit capitaneus dixi supra ti. proximo. in. §. si capitanei. ¶ In tex. ibi: beneficium idest feudū: vt dixi supra in. c. proximo. Ibi inuestitus fuerit subaudi a dño tanq̄ꝫ de feudo proprio ⁊ recto: qa tūc succedet maritus ex ꝓpria iuestitura. Sec⁹ v̂o si fuissꝫ iuestit⁹ tanq̄ꝫ de feudo dotali vel pafrenali: qa tūc sicut dos rediret ad heredes mulieris sic ⁊ feudū. Nā isto casu dicta inuestitura soluto matrimonio careret nomine ⁊ effectu. l. si ego. in. §. dotis. ff. de iure dotium. ⁊ tenet Pet. de cer. Nico. de neapo. ⁊ Bald. facit. c. i. ꝭ. de inuestitu. quam ticius acce. a sempro. Ibi vsum regni intelligitur de regno italico ⁊ teotonico quod est proprie regnum imperatoris: vt. ꝭ. de pace iura. fir. in fi. ⁊. ꝭ. de prohibi. feu. alie. per Fede. in. §. firmiter. et dixi. ꝭ. de pace tenen. in prin. super tex. facit. ꝭ. hic finitur lex. deinde consuetudines regni incipiunt. Ibi hoc dicimus scilicet hoc quod dictū est supra ꝙ filius succedat matri i feudo femineo: dicendum est ēt in feudis que tenēt capitanei seu maiores vel minores valuasores: in quibus eoꝝ filij succedunt: vt supra ti. proximo in. c. si capitanei. Ibi de minimis aūt valuasoribus: q sint isti statim declarat dū subijcit: idest de his q bñficiū tenent a minoribus valuasoribus ⁊c. Sꝫ aduerte qa ƀm gl. qdam nō habent ista verba in tex. Sed ē potius vna glo. interlinearis qui ita dicit. Sed in hoc non est vis: quia declaratio est ꝑfecta: siue sit de tex. siue sit gl. vt ꝓbat̄ stati in ti. seq. ⁊ supra đ natura feu. in. c. i. ⁊ dixi late supra q feu. da. po. in prin. in euidentialibus. Ibi sic seruetur: vꝫ ꝙ in tali feu. filius nō succedat. Et est ratio: qa tale feu. potest reuocari pro libito inuestientis. Et predicta intelligas vera ƀm ista iura. Hodie āt in tali feu. succederet filius: sicut in alijs feudis. Et est rō qa hodie ñ posset tale feu. reuocari cum feuda in omnibus ad paritatem deducta sint: vt expresse patet supra đ natura feu. in. c. i. Ibi dicemus scilicet. ꝭ. in titu. q statim sequit̄ q tamen hodie correctus ē vt ibi no. in gl. ⁊ nunc proxime dixi. ¶ No. ꝙ licet de iure cōi nō existētibus ꝓpinquis succedat maritus vxori ⁊ ecōtra i bonis allodialib⁹ vt in. l. i. ⁊ i auctē. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor.

Similiter

Similiter ēt de iure lombardo vt in lombarda i ti. de succe.mul.in.l.i.r i gl.prima.hic posita . tñ i bonis feudalibus est secus:vt hic.r.j.de inuestitu.quam ticiꝰ accepit a sempronio in.c.i.quod intelligas verum ēt si ambo essent inuestiti:nisi aliud esset dictum in inue stitura.argu.in auc.de non alie.in.§.emphiteosis. r.C. de rei vxo.act.in.§.illo.ẜm Jaco.ardizo. Utrum aūt vxor possit dare in dotem bona sua feudalia plene vl tra alios dixi.j.qualiter olim feu.po.alie.in.§.donare. vbi videas. ¶ No.equitatem preferendam esse rigo

a ri [a] : r ad hoc glo.secunda.hic posita.allegauit plures concordantias:r tandem se remisit pro inuestiganda. ista materia ad libellum disputatorium py. Sed tu dic melius per doc.Modernos in.l.placuit.C. de iu di.r.C.ꝺ legibus.in.l.i.r.j.que fuit prima causa.benefi. amit.in.§.sed quia natura.r supra de contro . inuesti. in.§.primo. ¶ No.ꝙ in feudo femineo succedunt filij masculi:vt hic. Utrum autem succedant etiam filie fe mine:simul cum masculis vel non existentibus mascu lis dixi.j.de bene.fe.i.c.i. ¶ Quero ab extra an filij na

b turales [b] succedant matri in feudo femineo. Et vide retur dicendum ꝙ sic per.l.si qua illustris.C. ad orfi. tamen dic ꝯ per.c.naturales.j.si de feu.fue.contro . r tꝫ Jaco.ardi.de succe.feu.sub rubricella:an naturales succedant matri . ¶ Quero qd si mulier relinquat fi lios ex duobus matrimonijs qualiter succedant. vide in.c.mulier.j.si de feu.fue.contro.r qꝺ ibi dixi. ¶ Que ro qd si vxor hēat vasallum r egeat ipsa vx.adiutorio ipsius vasalli r similiter maritus cui debet vasallꝰ po tius seruitium exhibere.r dicit Jaco.ardizo. ꝙ vasal lus excusabitur si preeligat potius maritum ꝙ̄ vxorē si ambobus exhibere nō valet.arg.ff.ad silleia.l.si qs in graui.in.§.si cum omnis.in fi.r quod vi aut clam i .l.aut in.§.sed r seruus. An autem mulier vasal.possit seruire per substitutum.vide in Specu.de feu.i.§.qm̄ ver.xxi. ¶ Quero an ex pacto dotali possit maritꝰ lu crari partem vxoris vel econtra vx.partem feu. mari ti.dic vt dixi.j.de inuesti.de re.alie.facit in.§.fi. ¶ Ul timo de materia prime partis videas in.d.c.i.j. de in uesti.quam ticius accepit a sempronio r in remissio nibus quas ibi adduxi.r per doct.in.l.i.C.vnde vir r vx.r per Jaco.ardizo.in summa de success.feu. sub ru bricella maritus non succedit . Sed de materia secun de partis no.per gl.in.c.i.j.de benefi.fe.r quod ibi di xi r in remissionibus ibi adductis : r infra de natura succe.feu.in.c.primo post princi.r.j.de gradi. post pri. De materia tertie partis dixi plene.s.ti.proximo.i.c. si capitanei. De materia quarte partis statim dicam in ti.seq. Jaco.

¶ De feu. datis minimis valuaso.rc. Rubrica.

¶ Quidam non habent hic aliquam rubricam : sed est.§.si minores comprehensus sub capitulo preceden ti . sed cōmuniter habemus rubricam secundum glo . hic positam r bene . Que rubrica talis est : vꝫ de feu dis datis minimis valuasoribus rc . r continuatio ipsius patet ex titu.supra proximo.in fi.vbi postquam tractauit de feu.maiorum r minorum valuasorum pol licitus est se tractare de feu.minorum valuasoꝝ. Sūt autem minimi valuasores illi qui recognoscunt sua feuda a minoribus valuasoribus: vt ibi patet.

Si minores. Mi nores valuasores possūt minimis val

a uasoribꝰ q sui vasalli sunt qn̄cūqꝫ volunt auferre feu.ꝑcio tñ re stituto si qꝺ preciū ꝓ inuesti tura receperint.h.d. iste titulus q tñ hodie in totum correctus est ꝑ tex.s.de natura feu.i fi.r hoc ēt voluit gl.hic po sita r bene. Nam hodie etiam ista feuda minoꝝ val uasoꝝ nō possunt auferri sine cā r cognita r cōuicta culpa: sicut dicimus in alijs feudis cum in hoc nulla sit hodie differētia inter ista feuda:vt ibi patet.facit j.de feu. sine cul.non amit.in.c.i.r per consequēs etiā in talibus feudis habet locum hodie successio: vt.s.ꝺ succes.feu.in.c.i.r supra qui mo.feu.da. po.i.§. r quia. ¶ No.ꝙ quis non debet affici duplici damno qꝺ pa tet qꝛ bona fides non patitur:vt aduersarius suus cō sequatur rem:r retineat precium.l.bona fides.ff.ꝺ ac. emp.r hoc colligitur ex isto tex.qui licet sit correctus vt supra dixi:nihilominus argumentum r ratio ex ip so tex.correctio remanet:vt no.glo.in.l.i.ff.ꝺ cōiugē. cum emā.liberis. ¶ No.hic casum in quo in alterna tiuis electio est rescidentis contractum . Sed regula est in cōtrarium:vt electio sit possidentis:vt in.l.ij.C. de rescin.vēdi. Et potest assignari ratio i casu nostro .s.ipsa natura rei:que est reuocabilis semper: vt i dcō ti.supra de natura feu. Quid autem in actibus concer nētibus remedia cuius sit electio.dic vt in.l.qꝺ in he redē in.§.eligere.ff. de tribu. Et per canonistas extra vt lit.cōtest.quoniam frequenter in.§.fi. r.ff.de pact. in.l.rescriptum.in.§.si pacto. ¶ No.argumentum ex isto tex.ꝙ feu.per preciū possunt emi:de quo dic vt la te scripsi infra de bene.fra.r quali.frater fra. suc. in.c. i. ¶ Opp.ab extra contra id quod presuppōit hic vꝫ ꝙ sit in potestate vēdentis rescindere contractuꝫ.Sꝫ cōtra: qꝛ vbi ꝯtractus venditionis est in potestate cō trahentiuꝫ venditio censetur nulla:vt.C. de contrahē. emp.l.in ementis. So.dic ꝙ immo venditio valet lꝫ obli.non nascatur per no.in .l.inter stipulantem.in.§. si stipulante.ff.ꝺ verbo.obli.ẜm Bal. qui dicit ꝺ hoc esse hic casum. Sed tu de hac materia latius dicas: vt no.per glo.r doc.in dicta.l.in ementis. Nā tex.nr̄ nō bene potest trahi in argumentum ad aliam mate riam ꝙ̄ feudalem ipsius feudi . hoc operetur in casu nostro:vt supra dixi. ¶ Quero ab extra an iste vendi cans feud.a minimo valuasore repetat etiam fructus quos ille collegit medio tempore.dic ꝙ nō ẜm Bal. per.l.emptor.in prin.ff.de rei vendi.r.ff.ad trebel.i.l. postulante.r.C.ad silenianū.in.l.penul. Neqꝫ ex hoc ꝙ iste possidēs ē lucratꝰ fructꝰ inter medicos censebi tur vsurariꝰ:qꝛ iste ꝯtractus processit sine aliquo vicio possidentis sed ẜm suam rectam naturaꝫ.l.ij.C.ꝺ pac. iter emp.r vendi.r de foro cope.in.c. cōquestus. ẜm Bal. ¶ Quero an per instrumentū publicū possent partes ex certa scientia renūciare huic dispositioni vt non liceret reuocare. Et rn̄det Bal.ꝙ sic p.l.paci ci. ff.ꝺ pac.r ꝓbat̄ ista qd sit inuesti.i.§.penul.r fi. ¶ Ul timo ad materiam ꝑsentis ti.vide qꝺ dixi in. d.tit.s. de nā feu.r in pluribꝰ remissiōibus ibi adductis:r qꝺ dixi.s.in ti.pxi.in euidentialibꝰ.r.j. qs di. dux.co. vel mar.in ꝑn.Jac.

Hic pōt esse titulꝰ qbus modis feudū amit. Ru.

¶ Quidam habent hic rubricaꝫ talem vꝫ ꝺ amissio ne feudi:sed nō est bona rubrica ẜm hic positaꝫ. Ve rū vera rubrica q̄ cōmuniter vtimur est talis. vꝫ hic potest esse titulꝰ quibus modis feudū amittatur rc. Et ita allegatur per glo.primam positam infra titu. qualiter vasal.iura.debeat fideli. Quare autem i pri. huius rubrice ponantur ista verba:vꝫ hic potest eē ti tulus rc.dic ꝙ ponuntur ista:ideo vt designet dr̄iam inter istum titulum r aliuꝫ ti.supra qui.mo.feu.amit. Neqꝫ vnus titulus superfluit per alium . Nam lꝫ hic repetantur aliq̄ casus ibi positi:tamen addit de cre dentia r annectit clausulam generalem de similibꝰ cul pis:vnde licitum est repetere materiam:vt aliqd ad

[a] ¶ Egtatem ꝑferēdā esse ri gori.Addꝺ ant. de butr.Joā.de imo.r Al.i.c. fi.ꝺ trāsa.car. zaba.in.c.i.vi. no.ꝺ alie.iudi.

[b] ¶ An filij na turales. Adde Jac. ardi.i ti. de suc. feu. sub rubricella . an naturales suc cedant in feu .

datur:prout scripsi supra in ti.qui succes. teneantur in rubrica. Similem modum rubricandi habuimus supra hic potest esse titulus qui succe.tene. Et continua hanc rubricam ad proxime precedentia hoc modo: q: supra in titu.proximo.coniuncto ti.ij.supra eo.visu; est qualiter capitanei ⁊ valuasores maiores: ⁊ minores non possunt disuestiri ⁊ priuari feudo. Sed minimi bene possunt pro libito disuestiri ⁊ priuari. Sed quia dubitabatur an dicti capitanei:⁊ maiores valuasores ⁊ minores possent cum causa ⁊ mediante culpa disuestiri. Jccirco vt predicta declaret annectit immediate istum ti.in quo tradit certas causas: ex quibus predicti valuasores suis feudis priuari possunt.

a ¶ Uasallus priuet feudo p amicitiā. adde gl. in.l.i.in.§. cum pronus.⁊ ibi Bar .ff. de offi.pse.vr.gl. in.l.liberti.C.ð inoffi.te. Spe. in ti. de dona. in.§.i.vs.qd si aliquis baro. Oldr.ɔsi.lxx. incip. nūquid xpianus. Jo. de ana. ɔsi.ij.i cip. visis ⁊ pōderatis.

Jaco.de aluaro.

I capitanei. Uasallus dimittens dominum suum in bel- b lo vel manifestans secretu; domini in damnum ipsius vel adulterans vxorem domini vel ipsu; dominum scienter asaliens vel similem causam contra dominum cōmittens priuatur feudo.h.d. ¶ In tex.ibi:capitanei: vt sunt comites marchiones:⁊ similes qui proprie sunt capitanei: vt supra qui feu.da.po.in prin.ver.marchio ⁊c. Jbi licet improprie:sicut sunt illi vasalli qui recognoscūt feuda a superiorib⁹ comitib⁹ vel marchionib⁹ q proprie appellantur valuasores:licet etiam improprie possint dici capitanei:vt hic ⁊.s.qui feu.da.po.in pri.versi.sed hodie. Jbi seniores.i.dominos a qb⁹ tenent feuda:vt.j. de ꝓhi.feu.alie.per Loth.in.§.i.dimiserint istam culpam declara:put dixi supra qbus modis feu.amit. in pnci. vbi etia; plene no.per gl.⁊.j.que fuit pma causa bene. amit.in.§.item q dominum. Jbi credentiam.i. secretū ⁊ hanc culpam statim declarabo in gl. Jbi si valuasores.i.pdicti vasalli. Jbi adalterauerint.hanc culpam declara:vt dixi.s.qui.mo.feu.amit.in.§.similiter.⁊.j.q fuit pma causa be.amit.in.§.sed qa natura. Jbi carere sed vtrum ipso iure an per sententiam.dic vt no.⁊ qd ibi dixi.j.de ꝓhi.feu.alie.per Fede.in.§.calidis.⁊.s.q. mo.feu.amit.in.§.item si fidelis.super glo.fi. ¶ No. vasallum reuelatorem secretorum domini puniri si reuelatio sua infert damnum domino alias secus vt hic ⁊.j.qualiter vasal.debeat iurare fi.in.c.i.de quo statim latius dicam in gl. ¶ No.vasallum tunc demū puniri ex culpa per ipsum cōmissa si scienter illam cōmittet.sec⁹ aūt si ignoranter quod intelligas verum nisi illa ignorātia esset crassa ⁊ supina vt no.infra quo tē.mil. in.c.i.⁊ supra qui.mo.feud. amit.in.§.similiter.facit.l. nec supina.ff.de iuris ⁊ fac.igno.de quo per Bal. i.l. fi.C.si pen.appel.mors interue.⁊.j.si de feu.fue.cōtro. in.c.si vasal. ¶ No.ꝙ similes culpe similem exigunt penam. Et cēsebit similis vbicūq; lex assimulat vl ratio naturalis ſm arbitrium iudicis q de causa cognoscit.argu.in.l.ideo.ff.de legi.⁊ tenet Bal. Sed tu addas bonum tex.j.que fuit prima cā bene.amit.in.§.sed q: natura.quem allegaui etiā.s.super tex. Utrum āt ⁊ quādo fiat extensio de similibus ad similia.dic plene per Bal. in.l.ij.C.de patribus qui fili. distra.⁊.C. ð iter.ma.iter pu.⁊ tu.in.l.fi.⁊ p Cy.i.l.illud.C.ð sac. san.eccle.p cāonistas i.c.cū dilecta.ex ð ɔfir.vti.vl inuti.⁊ ex ð transla.in.c.l;. ¶ Quero cū gl.ij. an sola manifestatio credentie sit sufficiens ad priuandū vasallu; feudo. Et rñdet gl.ꝙ nō.dicens ꝙ vltra manifestationem est necesse ꝙ hoc fiat ad dānū dñi:⁊ ꝙ aio dānificādi. Et hoc ꝓbat per si.l. ð liberto qui l; ɔxerit amicitias cū inimicis dñi nō per hoc reuocabit in seruitutem. Secus si istas amicitias ɔxit vt ɔspiraret ɔ dñ; q: tūc bñ reuocaret.vt.ff.de off.pre.vr.in.l.i.in.§. cum patronus.⁊ hoc voluit ista gl.vsq; ad ver.licet videatur ⁊c. ¶ Ex qua glo.no.duas ɔclusiones. Prima ē ꝙ ad hoc:vt manifestatio credentie noceat vasallo requirunt tria.s.ipsa manifestatio. Jtem ꝙ fiat aio dānificandi dñm. Jtem ⁊ tertium ꝙ ex ipsa manifestatōe sit secutū dānū. ¶ Scda ɔclusio est ista ꝙ ad hoc vt a vasallus priuet feudo per amicitiā a ɔctam cu; inimicis dñi requirūtur duo.s.ipsa cōspiratio.⁊ amicitia ɔcta cum inimicis. Jtem ꝙ ista cōspiratio seu amicitia sit ɔcta ɔ dñm. Sed cōtra has cōclusiones examinādas ⁊ dilucidādas:vt videamus veritatē insistamus. Primo cōtra primam ɔclusionem.na; videret ꝙ immo sola manifestatō simplex absq; aliquo dāno subsecuto habeat priuare vasallum:qm hoc ɔtinetur in suo sacramento fidelitatis:v; nō reuelare secretum: vt.j.ð no.fi.for.in.c.i. Et ideo cum scire debeat imputare debet sibi.l.si fideiussor.in prin.ff.māda.⁊.ff.si cer.pe. in .l.quod te.facit.l.in bonorum.ff.de bo.pos.⁊ quis or. in bonorum pos.seruet in.l.i.in.§.fi. Et ex hoc qda; simpliciter tenuerūt hāc opi. Sed tu nō recedas ab opi. huius glo.⁊ a suprascripta conclusione que est equior quam ēt sequitur An.de yser.⁊ Bal.hic.idem t; Ja. ardi.in summa in ti.qui.mo.feu.amit. sub rubricella si credentiam dñi manifestauerit vasallus per.§.itaq;.i sti.qui.mo.licet.⁊.C.qui.mo.non po.in.l.i.cum si. Ex qbus infero ꝙ si vasallus manifestaret credentiā dñi: sed non animo damnificandi:licet subsecutū sit dānu; nō propterea perdit feu. Exēpli cā vasallus volebat dñm laudare de eo:quod intendebat facere p illud secretum qd dixerat dñs ipsi vasallo: l; nāq; malefecerit manifestando tñ non habuit animum inferēdi dānum dño.voluntas enim ⁊ propositu; distinguit maleficia.l.qui iniurie.in prin.ff.de fur. Jtem q: interpretatio fraudis non ex euentu.sed ex ɔsilio ɔsideranda est.l.fraudis.ff.de reg.iu. Nisi forte ipsa manifestatio procederet ex tali ignorantia crassa ⁊ supina i qua ex aliquibus circūstantijs possit argui dolus vel fraus.d. .l.quod te.ff.si cer.pe.ſm Ja.de bel.⁊ Nico.de neap. Ad quem aūt specter probare vel dño ꝙ vasall⁹ hoc malitiose egit vel vasallo se excusanti statim dicam.j. ¶ Sed prio examinemus aliā cōclusionem supra positam que fuit ꝙ ad hoc vt vasallus faciēdo amicitiā cum inimicis dñi priuetur feudo reqruntur duo.s.ipsa amicitia ɔcta. Jtem ⁊ ꝙ tendat cōtra dñm. Sed aduerte qm glo.in.§.cū patron⁹.s. allegato t; contra cū simpliciter dicat ꝙ si vasall⁹ contraxit amicitiam cū inimicis dñi ꝙ priuat feudo. Jdem t; in.l. libe.C.de inoffi.testa.idem sentit Ja.ardi.in sūma.idem tenet.d. Bal.in.d.§.cū patron⁹. ⁊ in.d.l.libe. Et est ratio q: vasall⁹ faciēs cū inimico dñi amicitiam vel cōfederationem vr esse eiusdem propositi.ar.in.c.repellūtur.extra de accu. Sed tu non recedas a suprascripta cōclusione. ⁊ intelligas oia predicta in contrariū allegata esse vera.⁊ procedere sane intellecta.s. si illa amicitia est in mala parte.hoc est ɔ dñm alias sec⁹ vt hic ⁊ ꝓbat in.c.i.j.quot testes sint neces.ad ꝓbandum feu. in gra.⁊ probatur in.d.§.cu; patronus.vbi videtur vtrūq; esse necessarium simili in.l.liberi.⁊ hoc tenet glo. hic.⁊ infra que fuit prima causa benefi.amitten. in.§. primo. Et probo ratione.nam esse amicum alterius non est malum:quia est preceptum ecclesiasticum.vij. c.in principio. Noli esse pro amico inimicus proximo. idem sicut tutor potest esse idem tutor duorum populorum litigātium.l.accipientis.ff.de aucto.tu.ide; eodem modo potest esse amicus duorum inimicorum. Na; similiter litigātes intelliguntur inire certamen. .l.aduo.C.de aduo.diuer.iudi. Jtē q: si negaretur qd non habeā amicitiam esset contra charitatē:⁊ sic esse; peccatū quod lex vetat.l.ij.C.ð indic. vidui. Et hanc opi.sequamur tanquam equiorem quā ēt sequit An. ð yser.

ð ŷser.ꝛ Bal.in.d.§.porro.dicentes ꝙ quis nõ dꝫ fieri alienus a cõuersatione amicorum: cum enim ista pena fundetur in naturali equitate. Ideo nõ est equum vt ex tali amicitia simplici puetur.ar.ff.de ope. liber. in.l.libertis.facit quod dixit Spe.in ti.ð trenga ꝛ pace.versi.sed pone.ꝛ de dona.in.§.i.ver. quid si aliquis baro. Quid autem dicatur esse partiales seu de parte alicuius.vide in Spe.in dicto ver.sed pone.Sꝫ qd
a sit cõspiratio[a] habetur.xi. q.i.c.cũ coniurationũ. ꝛ.c. conspirationũ.ꝛ no.extra de symo.in.c.per tuas. ꝛ in .l.i.i fi.ff.de obsequijs.Que autẽ sit licita ꝛ q̃ nõ:no. xi.q.i.c.si qui clericorum.ꝛ ex̃ de iudi . in.c. adhibita. ꝛ modo hẽs istas cõclusiones satis clare vltra alios traditas.¶ Op.cum dcã glo.in fi.sui.in versi.licet videatur ꝛc.ꝯ supra proximã ꝯclusionem: quod imo sola simplex amicitia cum inimico sufficiat:vt pbatur i .c.accusatoribus.iij.q.v.vbi accusator.vel testis prodiens de domo inimici nõ admittitur. Et hec glo.nõ soluit. Sed tu dic ꝙ ibi loquitur in teste seu accusatore in quib[9] ille solus actus sufficit: qꝛ iducit suspitionem.l. iij.in prin.ff.de testi. vel dic ꝫm Jaco. de bel.ꝙ ẽt ibi conspirabat in dãnum eius ꝯ quem pducitur ꝛ veniebat:ꝛ sic nõ ꝯdicit:sed poti[9] cõcordat.de quo in.c.cũ oporteat.ex̃ de accusa Quero cũ gl.fi.qꝛ dicitur ꝙ vasal.adulterãs vxorem domini ꝙ priuatur feu.sed quid
b si vasallus inuenit vxorem domini[b] sui in lecto ꝛ cognouit eam credens esse vxorem ppriam an tunc priuabitur.Et rñdet ista gl.ꝙ non per.c.in lectũ. xxxiij. q.ij.vbi ẽ casus de hoc cũ nõ itelligatur cõmitti adulteriũ:vt ibi.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad ṽ.Itẽ itelligo ꝛc.q̃ bñ ꝛ notabilr loquitur.facit pro hac determinatione tex.noster.ꝛ probatur in.l.penul.ff.de adu. ꝛ locati.in.l.si quis ignorans. Intelligas tamen predicta vera nisi sua ignorãtia fuisset crassa ꝛ supina : qꝛ tunc non esset excusabilis.vt dixi i.d.§.i.ꝫ.q.mo.feu. amit. in questionibus: alr̃ in dubio stabitur iuramẽto ipsi[9] vasalli.vt no.glo.in.d.c.in lectum.¶ Quero subsequẽter cum dcã glo.quid si vasallus non cõcubuerit cum dña:ita ꝙ ipsam non adulterauerit.verum solicitauit multum:ac se exercuit:vt ꝯcuberet secum:sed non potuerit:an tunc priuabitur.Et rñdet glo.ꝙ sic.qꝛ casus est.ꝫ.q.mo.feu.amit.in.§.item si fidelis . Et probat p exemplum de eo q solicitauit sacratas moniales. vt i .l.si qs nõ dicã.C.de epi.ꝛ cle.Et hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad fi.Sed tu de hac qõne dic lati[9] ꝛ melius vt in.d.§.item si fidelis.super glo.iij.facit qð dixi i.d. §.porro.ꝛ in.c.si voluerit.ꝫ.de capi.qui cur.ven.Et sumit do.Bal.argumentum ex ista glo. in fi. ꝙ cogno
c scens monialẽ ignorans[c] ipsã esse monialẽ nõ punitur tanqꝫ de stupro monialis per predicta quod est no.dignum.ꝛ probatur ex hoc tex.ꝛ per predictum .c. in lectum.¶ Quero ab extra quid si vasallus reuelauit secreta domini. sed dicit ꝙ non fecit animo damnificãdi dominum.dominus autem dicit ꝙ sic.quis eorum debet probare.Et videtur dicendum ꝙ ei qui dolum dicit incumbat probatio:vt in.l.quotiens.in.§.qui dolo.ff.de proba.nisi in casibus vbi dolus presumitur ꝑut habetur in.l.tutor qui repertorium.in prin.ff. ð admi.tu.qꝛ tũc esset opus ꝙ vasallus probaret negatiuã que ꝛ si per rerũ nãm non sit pbabilis.l.actor.C.ð proba.tamen ex coniecturis sumitur argumentabilis probatio vꝫ ex qualitate personarum:vel si alias vel dominum odio vel non:aut alias damnificauit dominuꝫ ex aliqua cã.l.non omnis.in.§.a barbaris.ff.de re mili.Nam ex qualitate personarum actio formatur ꝛ cõdemnatio moderatur.l.pomponius.la.ij.ff.ð ne.gest. de actio.ꝛ obli.in.l.fi.C.si qs impera.maledi.l.ij . Et facit ad predicta.qð no.gl.in.c.i.C.de sicarijs.vnde i proposito est psumptio ꝯ vasallũ q facit ꝯ formã fidelitatis.ꝛ in.c.i.de noua for.fideli. Jccirco qꝛ fecit rem illicitam sibi incũbit onus probandi. Secus quando copulat amicitiam cum inimis mõ quo supra: qꝛ non facit rem illicitam:vnde isto casu dñs probaret ꝙ in suum dãnum:vt in.§.cum pronus.ꝛ in alijs iuribus supra allegatis.ad hoc tendentibus:ꝛ ita tꝫ Andre. de ser.dicit tñ Bal.ꝙ si vasallus fuisset in supina ꝛ crassa ignorãtia:que appellatur scire debere:vt in.l. quod te.cum ibi no.ff.si cer.pe.ꝙ non excusaretur.Secus ãt si ignorãtia fuisset probabilis.ar.no.in.l.si ignorãs.ff. loca.facit quod supra dixi per dictum.c.in lectuꝫ.Adducit quoqꝫ Bal.istã regulã ꝙ in corporalibus penis mitius agitur in dolo presumpto qꝫ in dolo vero .ff. ð sicca.l.in lege.cũ si.¶ Quero an ista q̃ dicta sunt in releuatiõe secretorum dñi extendãtur ad alia que nõ consistunt in verbis:sicut sunt munitiones: ꝛ similia . dic vt dixi.ꝫ.de for.fi.in notabilibus . ¶ Quero qd si dñs dixit vasallo secreto ꝙ volebat occidere ticium : qd tũc hꝫ facere vasallus.dic vt dixi in.d.c.i.de for.fi. in questionibus.¶ Ultimo ad materiam eorum que in hoc capitulo traduntur cum plures ꝛ diuersas culpas contineat recurrere ad remissiones quas dedi super tex.vbi super qualibet culpa te remisi. In quibus singularibus remissionibus copiose ð materia eiusdeꝫ culpe tractaui presertim.ꝫ.qui.mo. feu.amit.in prin.ꝛ in.§.i.ꝛ.ij.ꝛ.ꝫ.que fu.pzima cã bene.amit.in.§.item qui dominum.in.§.rursus.ꝛ in.§.porro.

Jacobus.

a ¶ Quid sit ꝯspiratio. adð tex.in.c.exhibita.de iudi.Archi.i.c.ꝯstõne. de ṽ. sig.li.vi. Car.i cle.pastoralis.i.vij.no. de re iud.doc. in.c.fraternitatis.de here.docto.in.c.cũ .J. ꝛ.A. de re iu.

b ¶ Uasallus inuenit vxorẽ dñi.Adð slua. in.c.i. in.§.itẽ si fidelis. in.ij. col. ṽ. qro qd si vasallus.ꝫ.ð noua for.fide.

¶ Apud quẽ vel quos ꝯtẽtio de feu.eẽ dẽat. Ru.

¶ Quia sepe occasione culparum de quibus.ꝫ.ti. pxi.dixit oriuntur ꝯtentiones ꝛ controuersie circa feuda ꝛ etiã ex alijs pluribus causis de qb[9] tractauit in pluribus titulis superioribus presertim a ti.de contentiõe inter do.ꝛ vas.de inuestitura vsqꝫ ad titu . precedẽtẽ. Et dubitabatur q debeãt esse iudices cõpetẽtes ad cognoscendas ꝛ dirimendas tales ꝯtentiões ꝛ ꝯtrouersias ꝛ pro tanto vt predicta declaret subijcit hic istaꝫ rubricam.Apud quẽ vel quos cõtentio de feudo esse ðbeat. Aliq hñt apud quẽ vel quos controuersia feudi diffiniri debeat:ꝛ quelibet bona.Quidam tñ nullã habent hic rubricam:ꝛ non bene ꝫm glo.qꝛ cõiter vtimur suprascripta rubrica:ꝛ ita tenendum.

J contentio. Ubi ð feudo ẽ cõtrouersia inter capitaneos sol[9]
f impator est iudex. Si vero contentio ẽ inter inferiores vasallos : tunc pares curtis vel iudex ordinari[9] cognoscit.h.d. Premitte pro euidentia ꝙ in cognitione causarum feudalium quatuor reperiuntur curie:in quibus ipse cause possunt ventilari: vꝫ curia ipsius dñi qñ coram ipso agitur.Item curia parium electorum per partes.Item curia oium pariũ complexiue.Item curia iudicis ordinarij. Item ꝛ qnto potest coram arbitro dicta cã ventilari . Iꝫ arbiter nõ habeat curiã : vt predicta probantur.ꝫ.an apud iudi. vel cur.qð dñi ꝛc.in.c.i.ꝛ ibi de hoc per Bal. ꝛ.ꝫ.de inuesti.in maritũ facta in.§.fi.ꝛ hic ꝛ.ꝫ.de lege co.in.c. i.in.§.si inter.Ille aũt ẽ iudex ordinarius q hꝫ iurisditionem ex aliqua ex causis.no.in.l.hrs absens.ff.ð iudi.ꝛ in.l.ij.C.de iur.om.iu. vnde magistratus illi[9] loci cẽset iudex ordinarius:vt hic ꝫm Bal. ¶ In tex. ibi:capitaneos.i. duces comites marchiones vel similes habentes dignitatem regalẽ:de quibus.ꝫ. ti.iij.in prin.ꝛ in ti.precedenti. Et intelligas ꝙ cõtentio erat iter istos:qꝛ quilibet ipsorum litigantiuꝫ dicebat se solum inuestitum ab imperatore.Ibi de benefi.i. de feudo.vt sepius declaraui.ꝫ.in precedẽtibus titulis. Ibi ꝛ maiores.i.maiores contendunt cũ minoribus.vt dic Ja.Alua.sup feu.

c ¶ Cognoscẽs monialẽ. Adde qd ð cognoscente cõiugatã ignorãs esse solutã. vid gl.in.d.c.in lectũ.ꝛ gl.sup ṽbo serui. in.c. illud.xv.q.i. ꝛ p Jo. an. in regula cũ qs. de reg. iu.li.vi.in mercu.

ꝙ maiores contendunt inter se:ꝛ minores inter se ꝺm Ja.de bel.Ibi valuasores.i.vasallos:ꝛ quare sic dicatur declaraui.ꝗ.quis di.dux co.vel mar.in princi.ꝛ.§.in preambulis libri.Ibi parium.i.conuasallorum.vt ifra si de inuestitura inter do.ꝛ vasal.lis ori.in.c.i.ꝛ declaraui.§.de feu.guar.in.c.i.in.§.i.Et intellige ꝙ tunc pares curie cognoscunt.s.qn̄ ꝯstat vnum ex istis valuasoribus litigantibus esse vasallum de alio feudo.de quo non est questio:qꝛ tūc de feudo de quo est questio cognoscunt pares:vt hic ꝛ.ꝗ.de lege co.i prin.Ibi per iudicem curtis potest intelligi ꝙ loquatur de iudice ordinario loci.ꝛ tunc debemus exemplificare ꝙ qlibet litigantium dicebat se inuestitum de nouo de eodē feudo.Nec erāt vasalli de alio feu.quo casu iudex vel arbiter cognoscit.vt.ꝗ.ꝺ lege co.in.c.ij.vel pōt itelligi ꝙ loquatꝛ ꝺ ipso dn̄o:q ē iudex inter suos vasallos quos constat eē vasallos.Sꝫ qō erat super aliqua parte feudi vel alio feu.vt probatur.ꝗ.de probi.feu.alie.per Fe.in.§.pe.¶No.ꝙ ad discernēdam iurisditōem causarum feudalium ꝯsiderant dignitatem ꝛ potentiaꝫ personarum litigātium:ꝛ non rem super qua litigant.qō pꝫ:qꝛ si questio est inter vasallos habentes dignitatē regalem solus Imperator est iudex.Et rō fuit illa q̄ assignatur per tex.in.l.i.in lombarda.in tit.apud quē potentiorꝫ cāe agi debeant.vꝫ ne pauperum ac min⁹ potentium iusticie remaneant oppresse.facit.l.si.C.de iniurijs.In alijs aūt inferioribus causis feudalib⁹ ꝺm eaꝫ exigentiā sunt distincte curie ꝛ iurisditiones.vt dixi.ꝗ.de lege co.in prin.ꝛ statim indistin.latius dicam.Utrum aūt in ceteris cāis:vbi tractaꝛ de bn̄fi.pri.possit per alium inferiorem cognosci.dic per Jo.an.in.c.cum te.extra de arbitris.ꝛ extra de iudi.in.c.cū venissent.ꝛ per nostros doc.in.l.neratius.ff.de regulis iur.ꝛ.C.de emanci.lib.in.l.nec auus.ꝛ de vul.ꝛ pup.in.l.ex fcō in prin.¶Op.cum glo.in eo qō iste tex.facit dr̄iam inter feuda regalia.ꝛ alia inferiora:qm̄ hodie sublata vꝛ talis dr̄ia:vt.§.de natura feu.in fi.ꝛ ꝯnter pariformiter terminari dꝫ talis cā ꝛ maioꝝ ꝛ minoꝝ.Et ista gl.soluit dupl'r.Primo modo fatēdo contrariū:ꝛ maxime ꝺm iura nouissima vbi regula idefinita traditur circa hmōi iurisditōes.vt.ꝗ.de probi.feu.alie.per Fe.in.§.pe.Uel possumus dicere ꝙ iste tex.nō ꝯdicat illi.§.qm̄.ēt in isto tex.Imperator tanquā dn̄s feu.cognoscit inter suos vasallos ēt capitaneos quorū qlibet dicebat se inuestitum.ꝛ tenere ab Imperatore.Et hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad fi.Sed tu melius dicas ꝺm doc.ꝛ primo quātum circa primum ꝯrium de.c.i.§.de natura feu.dic ꝙ nulla est correctio:sed casus sunt oio diuersi.Nam ibi tollitur dr̄ia personaꝝ vt sine culpa nemini possit auferri feu.hic aūt loqmur circa cōpetentiam iudicuꝫ.vbi adhuc hodie remanet dr̄ia.Sil'r ad.§.preterea.rn̄dendo dicamus ꝙ nō corrigit cum legum correctio sit euitāda.vt in.l.precipimus.C.de appel.Sed ponat regulā in alijs feudis inferioribus quam sint feuda dignitatum regalium.In qbus habeat locum iste tex.ꝛ ꝓbaꝛ.ꝗ.de lege co.i pn̄.Quare cū in ista mā iurisditionis causarū feudalium hēam⁹ plurima iura q̄ iter se videnꝛ eē diuersa ꝛ cōtraria.Iccirco pro plena doctrina habenda vltra scribentes sic distinguendas capiēdo ꝛ colligēda omnia membra que vbiqꝫ ab alijs sparsa ꝛ tractata reperi.Quoniam interdum est cōtentio inter imperatorem ꝛ suos vasallos qui sunt de societate lombardie:ꝛ tūc coram paribus qui sint eiusdem ciuitatis vel comitatus in quo cōtrouersia est causa terminetur ꝺm cōsuetudinem illius ciuitatis.Nisi Imperator fuerit in lōbardia:qꝛ tūc ipse cognoscere poterit si voluerit:vt ꝯdicta probantur in tractatu de pace constantie.in.§.si qua controuersia.Interdum controuersia vertitur inter capitaneos imperatoris qui habent dignitates regales:ꝛ tunc imperator solus est iudex:vt hic in prin.ꝛ.ꝗ.de lege.corra.in pri.licet mediolanenses aliter distiguant vt ibi.Interdum contentio est iter alios vasal.inferiores:ꝛ tunc aut cōstat vtrunqꝫ litigātem esse vasallum eiusdē domini de alijs feudis de quibus nulla est questio vel est cōtentio solum de aliqua parte feu.sed nō de toto vel ꝺ cōfinibus ipsius feudi.Ita ꝙ certum est ꝙ vterqꝫ par est vasallus saltem in pte sine litigio:ꝛ tunc dn̄s feudi dꝫ esse iudex:vt in dicto.§.preterea.q ita dꝫ intelligi:vnde si feudū est ecclesiasticuꝫ tūc dominus erit ꝑsona ecclesiastica.Et si feudū erit seculare:tunc ꝑsona secularis erit dn̄s etiaꝫ si vasallus esset clericus qꝛ i ista materia feudali esset speciale vt laycus habeat iurisditionem in clericum:vt in.c.verū.extra de foro cōpeten.ꝛ.ꝗ.de capitu.corra.in fi.ꝛ Bal.in.l.fi.in fi.C.sine censu vel reli.Et de hoc per Butri.latius in.d.c.ver.in vltimo notabili.ꝛ in questionib⁹.ꝛ ibi per Cardinalem in quinta oppositione.imo ēt ipse dominus feudi laycus nō solū cognoscet de causa feudali sui vasalli clerici.Sed etiam exequetur sententiam contra dictum clericum vasallum:de quo late dic per dictum Cardinalem in.d.c.verum.ibi quero in eo quod dixi ꝛc.Interdum constat vnum tantū esse vasalluꝫ de feudo aliquo de quo non est questio:ꝛ questio est ꝺ alio feu.ꝛ tunc pares erunt iudices:vt hic in secūdo responso.ꝛ.ꝗ.de lege corra.secūdo respōso.Interdum est dubium inter litigantes quis coruꝫ sit vasallus:vt qꝛ ambo pretendunt inuestituram nouam alicuius feudi siue ab eodē domino siue a diuersis:ꝛ tunc iudex ordinarius vel arbiter cognoscit:vt.ꝗ.de lege cor.in.l.si inter.Idem dicenduꝫ si vnus dicat antiquuꝫ ꝛ alter nouum qui habet causam a domino qui potest pretēdere interesse:vt.ꝗ.de inuestitu.in mari.fac.in.c.i.in prin.Interdum vertitur questio inter litigantes quorum vterqꝫ dicit feu.esse antiquum ꝛ ad se spectare:ꝛ tunc dominus cum curia cognoscit:vt.ꝗ.de inuestitu.in marito fac.in.c.i.Interdum contentio est inter eos quorum vnus dicit esse antiquuꝫ ꝛ alter nouum ꝛ proprium:ꝛ tunc pares curie soli sine domino cognoscere debēt:vt infra.An apud iudi.vel curie in.c.i.ꝛ dixi in.d.§.preterea.Interdum est ꝯtentio inter plures ꝑducentes diuersos inuestitores:ꝛ tunc iudex ordinarius cognoscit:vt.ꝗ.de pace tenenda.in.§.si duo.ꝛ in.§.si tres vl' arbiter.vt.ꝗ.an apud iudi.vel do.in.c.i.ꝛ in.d.c.ij.ꝗ.de lege cor.Interdum est contentio inter vasallum ꝛ alium queꝫ constat nō esse vasallum:tunc iudex ordinarius rei cognoscit:vt.ꝗ.de contro.inter vasal.ꝛ alie.in.c.i.Interdum est cōtrouersia inter do.ꝛ alium qui nō est vasallus.ꝛ idem vt not.glo.fi.ꝗ.de prohibi.feu.alie.per fe.i.§.penul.Interdum est controuersia inter dominū ꝛ vasal.ꝛ tunc pares curie cognoscunt:vt in.d.§.penul.ꝛ.ꝗ.de contro.inuesti.apud pa.ter.siue dicta controuesia sit super inuestitura vel super amissione feudi vel super violentia facta p dn̄m vasallo in dicto feudo:vt tꝫ dn̄s Bal.in.d.§.penul.ꝛ Inno.in.c.ceterum.de iudi.Idem dicendū si dn̄s feudi nō recognosceret supiorē ꝛ vertaꝛ cā feudalis inter ipsum ꝛ vasal.quia pares curie deberēt cognoscere p ea que dicta sunt.Sed si pares non auderent cognoscere vel nollent vel essent domino nimiū fauorabiles tunc cognosceret papa ratione peccati:vt extra de iudi.in.c.nouit.idem dicendum pp defectū iusticie:vt extra de fo.compe.in.c.ex transmissa.ꝛ in.c.ex tenore.facit qō no.in.c.ceterum.extra de indi.ꝛ ita dicit An.de iser.ꝛ Bal.in.d.§.pen.vbi etiam determinat ideꝫ Bal.ꝙ si dn̄s extorqueat seruitia indebite a vasallo vltra modū ꝙ vasallus potest implorare officiuꝫ presidis:vt ꝓuideat p.l.illicitas.in pn̄.ff.ꝺ offi.ꝑsi.ꝛ quod no.in.l.i.in.§.p banc.ff.ꝺ rei vē.Interdum ꝯtētio vertitur inter dn̄m ꝛ alium qui dicit se vasallū ꝛ dn̄s negat:tunc

gat:tūc rōne huius dubitationis sil'r cognoscent pes
curie:vt.j.ō contro.inter vasal.⁊ epi.in.c.i.⁊ tꝫ Bal. i
d.§.pen.Interdū iurisditio est limitata inter litigan-
tes ex forma priuilegij cōsuetudinis vel statuti : ⁊ tūc
illa dꝫ attendi:vt in.c.conquerente.extra ō resti.spo.⁊
tꝫ Bal.in.d.§.pen.Quid aūt si inter vasallos vertat̃
questio in possessorio solo.⁊ hāc questionē mouet In
no.i.c.ceterū.⁊ ibi etiam gl.extra de iudi.⁊ Bal.post
eum in.d.c.ij.j.de lege cor.vbi sic ait ꝙ si ex tali cogni
tione insurgat alia pena q̃ꝫ priuatiōis ⁊ alia lege q̃ꝫ le
ge feu.tūc ista cognitio ptinet ad ordinariū loci. ⁊ iō
siue criminaliter siue ciuiliter ageretur ad vindictam
actione iniuriarum vel legis acqlie vel ex aliquo inter
dicto:tunc semper erit cognitio ipsius iudicis ordina
rij p.§.si duo.⁊.§.si tres.j.de pace tenen.facit.c.ex par
te.extra de foro cōpe.ƀm An.de iser.⁊ qō no.in cle.di
spendiosam.de iudi.Idem dicendū si extraneus agat
de spoliatione contra vnū qui dicit se vasallum:q̄ sil'r
iudex ordinarius cognoscet:vt probatur in.c.verū. ex
tra ō foro cōpe.⁊ hoc tꝫ Gof.in sūma illius titu.licet
Bal.in.d.§.pen.dicat hoc esse verꝫ nisi conuentus di
cat rem esse feudalē ⁊ nominaret dñꝫ in iudicio: quo
casu si p sūmariam cognitionē apparet esse feuduꝫ ꝙ
ista cognitō remittetur ad dñm feu.p.c.si cleri.laycū.
extra de fo.cōpe.qō dictū Bal. nō puto eē verꝫ p ea
q̃ dicta sunt.⁊ ita vr̃ sensisse Jo.blancus in sum.dicēs
ꝙ in.d.c.si cleri.est spālis casus fauore ecclesie. Inter
dum proceditur criminaliter inter vasal.⁊ tunc cogni
tio ē ipsius iudicis ordinarij q̄ sepatū est iudiciū cri-
minale a ciuili:vt.ff.de iudi.l.solemus.in.d.§.latrūcu
lator.facit tex.in.d.§.si tres. Quis aūt erit ordinari⁹
competens in cā appellationis. Naꝫ in causis feuda
libus appellari pōt:vt dixi i.c.fi.quo tem.mi.vñ ergo
si appellaretur a sētētijs latis per suprascriptos iudi
cantes in causis feudalibus.dic plene p Inno. in.d.c.
ceterꝫ.vbi varias snīas adducit. Nā primo dicit ꝙ si
ue appelletur a paribus siue a dño in casibus suis pro
ximus supior dñs feudi ordinarius appellabit̃:postea
dicit ꝙ aut dñs iste hꝫ superiorem aliū dñm:ꝑut vide
mus qñqꝫ.j.de ꝓhibi.feu.alie.p fe.in.§.illud quoqꝫ. ⁊
tūc ille supior appellabit̃.Et hanc opi.puto verā : vt
tꝫ gl.i.in fi.j.quo tem.mi.in.c.fi.Sed si nō extat supior
dñs:⁊ tunc dꝫ appellari ad impatorē:vt extra ō offi.
dele.ab arbitro.li.vi.⁊ hoc tꝫ Ja.ardi.in sūma.in ti. ō
ↄtē.feu.sub prima rubrica. Subsequenter dicit ꝙ qñ
nō est supior ꝙ aut agit̃ reali:⁊ tūc appellabitur ordi
narius in cuius territorio res feudalis sita est. Si ve
ro personali vel mixta:tunc appellabitur iudex illius
loci vbi est res feudalis:sed dominus Anto.de bu.ibi
dem putat ꝙ iudex superior sit iudex tribunalis:q̄ ap
pellationes plus regulantur a tribunali q̃ꝫ a persona
li:vt extra ō offi.ordi.in.c.romana. Sed vbi pares vl'
dñs habent superiorem ille erit iudex appellationis ⁊
maxime si est infeudatus:vt supra dictuꝫ est.Si vero
non habent superiorem:⁊ tunc si consuetudo aliquid
disponit illā serua.Si v̇o nihil dispōit ⁊ tūc si ex ↄsue
tudine habent aliquod tribunal certum in certo loco
⁊ tunc iudex erit ille qui est superior illius loci ordina-
rius.Si vero nō habent ex consuetudine certum locū
tūc dicendum vt de iudicibus habentibus iurisditio-
nem absqꝫ territorio:ō quibus per Inno.in.c.cū con-
tingat.extra ō foro compe. q̄ vel in loco vbi morant̃
vel in loco queꝫ elegerint quibus casibus superior or-
dinarius illius loci erit iudex appellationis:iuxta no.
p Hosti.i.c.quāto.Et ista fuerūt verba hut.i dcō lo-
co:ō qua materia habetur i.c.romana. extra ō appel.
⁊ in.c.solite.ō ma.⁊ obe.⁊ in Spec.ō appel.§.nūc tra
ctemus.⁊ plene per Bal.j.ō inuesti.in ma.facta. in fi.
An aūt ratione iuramēti iudex ecclesiastic⁹ sit iudex
in cā feudali.dic per Bal.in.l.liberti.C.ō oper.lib. ⁊
qō dixi in.§.fi.j.de inuesti.in ma.fac. De mō aūt ⁊ for
ma eligendi locum:dic vt per glo.j.de probi.feu.alie.
per Fe.i.§.fi.sed qd si dñs cōqueritur de vasallo ⁊ va
sallus de dño:dic ꝙ cā vasalli prius dꝫ discuti: quoniā
pares hñt maiorem iurisditiōem de suo pari q̃ꝫ ō suo
domino.vt dixit Ja.ardi.de conten.feu. sub prima ru
brica.⁊ ibi ēt tꝫ ꝙ pares ex cā suspitiōis possunt recu
sari per.l.apertissimi.C.de iudi.sed de hoc dic vt dixi
.j.de inuesti.in ma.fac.in fi.¶ Ultimo ad materiaꝫ p̄
sentem iurisditionis feudalis.vide alia que dixi.j.de in
uesti.in mari.facta. in prin.⁊ in.§.fi.⁊ in remissionibus
ibidem addactis.⁊.j.de ↄtro.feu.apud pa. termi.i.c.i.
⁊.j.de lege cor.in prin. ⁊.j.i ti.an apud iudi.vel do. qō
feu.ōtermi.ōbe.⁊ plura que dixi in.d.§.pe.j. de probi.
feu.alie.per Fe.⁊ in remissionibus quas ibi scripsi.⁊ p
Inno.⁊ canonistas plene in.d.c.ceterꝫ.de iudi.⁊ extra
de fo.cōpe.in.c.ex transmissa.⁊ in.c.verū.⁊ per Ja.ar
di.in sūma in ti.de ↄten.feu.sub prima rubricella.cum
seq.⁊ seq.⁊ plene in directoria iuris ti.de feu.in.§.q̃ri
tur per quem iudicem.vsqꝫ in fi. ⁊ plene per Hosti. in
sūma ti.de feu.in.§.fi. Jaco.

o **J aliquis.** Quidā nescientes adaptar̃ istud capi
tulū ad titulū nostruꝫ posuerunt hic vnaꝫ
rubricam talem: vꝫ qualiter alienationes
militum euacuari debeant. Que rubrica falsa est nec
ea vti debemus ƀm glo.hic positam.Nā istud capl'm
est cōmodē situatum sub rubrica nostra. Apud queꝫ
vel quos &c.hoc modo vꝫ q̄ etiam si vertat̃ cōtrouer
sia inter predictos capitaneos seu maiores vel mino-
res valuasores:de quibus ꝓxime in precedenti.c.dixit
super alianatione feudorꝫ suorum : tunc similiter talis
contentio dꝫ ventilari coram suprascriptis iudicibus
de qb⁹.s̃.dixi.Et ꝙ ista adaptatio huius capituli ad
rubricam nostrā conuenit:pꝫ ex.§.penul .j.de prohibi.
feu.alie.per fede.qui cum sit positus sub rubrica tra-
ctante de alienatione feudorum nihilominus ōscribit
iudices cōpetentes qui circa predicta iurisditionē ha
bent.Et in summa hoc intendit istud capituluꝫ.Alie
natio feudi legitime facta p vasallū reuocat̃ si ipse vel
eius heres moriant̃ sine heredibus.h.d. Et premitte
ꝓ euidentia id quod dixi.s̃.de alie.feud.in primo no.
vꝫ ꝙ de iure antiquissimo in quibusdam curijs licituꝫ
erat vasallis alienare totum feu.etiam sine dñi volun
tate. In quibusdam solum ꝓ parte: vt.j.quid iuris sit
si post alie.feu.id recupe.in.c.i.Hodie i nulla pte pōt
alienare:vt.j.de probi.feu.alie.per loth.⁊ de ꝓhi. feu.
alie.per fe.in.l.i.Item premitte totum istud capitulū
loquitur ƀm iura antiqua ⁊ nō ƀm iura hodierna.Et
legit̃ duobus modis in glo.Primo modo ꝙ loquat̃
de alienatione licita que ƀm iura antiqua procedebat
vsqꝫ ad medietatem feu.Scdo modo ꝙ loquatur de
alienatione illicita sed ꝙ recitet accidentiā facti ⁊ tol
lat dubitationeꝫ an ab emptore bonefidei possit aufer
ri sibi per vasalluꝫ illicite venditū.Tertio modo legi
tur per Andre. de yser.vt loquatur de alienatione lici
ta que ƀm iura antiquissima in quibusdam curijs po-
terat fieri in totum.⁊ iste intellectus mihi pl⁹ placet
vt.j.dicam.¶ In tex.ibi vel de minoribus . q sint oēs
isti declaraui.s̃.in.c.precedenti . Ibi beneficium.i.feu.
vt ibi dixi.Ibi sine hr̃de.i.sine filio masculo : q̄ ita ca
pitur in materia feudali:vt.s̃.ō alie.feu.in.§. ⁊ si clien
tulus.⁊ in glosella hic posita. Ibi vel ptē.expone vel
ꝓ idest ƀm gl.cum solum esset licitum alienare partē
sine voluntate dñi ō iure antiquo ƀm glo.vel legas ꝓ
prie:q̄ etiam ō iure antiquissimo poterat totum feu.
alienari:vt.s̃.dixi.Ibi senioribus.i.dominis a quibus
tenent feuda vt dixi.s̃.in ti.prece.in.c.i.Ibi aperit̃.i.li
bere reuertit̃ ad dñm in p̄iudiciū alienātis ⁊ hereduꝫ
suorꝫ vt no.j.ō probi.feu.alie.per fe.in.§.callidis. ⁊ ob
Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Verbū dz. Adde gl. i cle. attendētes. de sta.regu.glo. & Ab.in.c.si vir. de adul. Ab.in c.i.de despō.im pu. Ab. in.c.cū locū.de spō.gl. in .l. sepe audi ui cesarē.ff. de offi.psi. Bar.i l.creditores C. de pigno.

stante q emptor fuerit bonefidei vt statim dicam in gl. Ibi reuocari dz.i.pōt ƀm gl.& bene. Et sic istud vbum debet a quod ē necessitatis efficitur voluntarium sicut interdum econtra vt in gl.hic posita.que ad hoc allegauit concordantes. Nam vult dicere q dñs non compellatur recipere ab emptore si nō vult q2 posset ei dimittere & eum inuestire d nouo ex gratia vt infra quēadmo.feu.ad fili.perri.in.c.i. ¶ No.ex hoc tex.q resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris d quo late dixi.s.qui.mo.feu.amit.in.§.rursus. vn p inuestiganda veritate huius capituli dic q aut volumus intelligere q iste tex.habeat respectū ad iura antiquissima ƀm que in qbusdā curijs poterat vasallus licite vēdere totum feud.sine voluntate dñi quo casu dictum feudum remanebat apud emptorem eodez iure quo erat apud venditorē:vt.j.de lege corra.in.§.pfecto. & ideo sicut dictum ius fuisset resolutum apud vendentem si mortuus fuisset sine heredibus.ita quoqz resoluetur apud emptorem:q2 durabit apud ipsum emptorez solūmodo tm̄ quantū durasset apud venditorem. Si v̄o velim9 itelligere q loquatur ƀm iura antiqua ƀm que in quibusdam curijs licitum erat vēdere feudum vsqz ad medietatē:dūtaxat.tūc eodem mō pcederet dicta resolutio in dicta parte licite alienata: vt pz in.d.§.rursus.sed tunc opz q iste tex. loquatur improprie vel p idest:vt.s.dixi.& probatur.s.d alie.feu. in.§.& si clientulus.& hoc voluit gl.ij.hic posita in sui pnci. Si v̄o vellemus referre istuz tex.ad iura hodierna ƀm que nulla pars potest alienari sine ɔsensu dñi: vt.j.de prohi.feu.alie.per fe.in.l.i.tunc non posset iste tex.procedere q2 pars alienata reuerteretur icontinēti ad dñm non expectata morte vasalli alienātis siue emptor fuisset bonefidei siue malefidei:vt in.d.§.callidis. Quod intelligas verum si ipse vasallus mortuus est nedum nullis relictis heredibus:sed etiam non relictis aliquibus agnatis si feudum erat paternū. Naz si reliquisset agnatos:tunc agnati vocarentur ad reuocandum feudum alienatum excluso dño:prout late dixi.j.que fuit prima cā benefi.amittē.i.§.fi.in conclusionibus. Postremo predicta gl.ij.in fi. sui addit aliam intellectum vz q iste tex.loquatur de alienatione non licita:& q iste casus ita d facto pcessit: put presupponit ista lr̄a.verū dubitatio sola erat an si emptor fuit bonefidei vtrū dñs possit ab eo reuocare. Et respōdetur q sic p istū tex.qui decidit hanc dubitationē. Nō enim sua bonafides ipsius emptoris excusat ipsuz aduersus dñm: sed bene poterat ipse emptor tunc contra venditorem agere d euictione:vt dictum est in.d. §.rursus. Et nūc habes istum tex.expeditum & declaratum cum omnibus glosis. Prior tm̄ intellectus quē .s.posui ƀm An.d iser.magis cōgruit huic lr̄e cuz nullā impropietatē neqz diminutionez cōtineat. ¶ Ultimo ad materiam presentem adducas alia que dixi in.d.§. si libellario.& in.§.rursus.s.qui.mo.feud.amit. &.s.d alie.feu.in prin.& in.§.i.& in copiosis remissionibus quas in quolibet predictorum locorum adduxi.

Jaco.de aluaro.

¶ Constitutiones feudales domini lotharij Imperatoris quas ante Januaz Beati Petri in ciuitate romana ɔdidit obseruandas &c. Rubrica.

¶ Hec est vera rubrica ƀm gl. & ea vtimur licet aliq non habeant rubricam aliquam. Et continuare dbes ad precedentes hoc ordine:quoniā supra in titulis precedentibus presertim in titu.d feudo marchie cū duobus titulis subsequētibus tractauit de materia successoris feudoꝝ. Postea subsequenter in titu. hic potest esse titul9 qb9 mo.feu.amit.& in ti.proxime precedēti in.c.fi.tractauit de materia culparū ex qb9 vasalli priuantur feudis. Sed qa circa ipsas successiones feudorū & etiam circa culpas amissionis orte erant quedā dubitationes q̄s imperator lothari9 existens apud romam de consilio plurimoꝝ sapientū & proceꝝ substulit & determinauit. Que ɔstitutiones postea ab oberto de orto compositore hui9 libri fuerūt hic interserte tanq̄ in loco congruenti. Incipiēdo a suprascriptōne seu preambulo ipsaꝝ constitutionū vt patet in ti. nostro dū dr̄. Constitutiones feudales domini lotharij imperatoris quas ante Januam beati Petri in ciuitate romana condidit obseruandas &c. Postea ipsas constitutiones ordinatim subijcit immediate & durant dicte ɔstitutiones vsqz ad titulū ifra quemadmo.feu.ad filiam pertineat. Et ex hac rubrica seu suprascriptione colligere & notare potes ƀm Bald. q imperator existens rome potest facere legem generalem vrbi & etiam orbi. Specialem autem facere vrbi non potest quoniam vrbs romana est pape.lxiij.dist. ego Ludouic9.& no.gl.in.l.i.in.§.cū vrbem.ff.de offi. prefec.vrb.&.xxiij.q.viij.igit. Quot aūt nomina hēat ciuitas romana.no.glo.in auc.vt ecclesia romana &c. Et est caput italie:vt no.ff.de iudi.in.l.cum furiosus. qnimmo etiam toti9 orbis:vt no.C. d veteri iure enu. in.l.i. ¶ Item no.ex hac suprascriptione argumentū q notarius debet scribere locū initi contract9:de quo dic vt in.l.optimam.C.de contrahen.& cōmit. stipu. & in data.vi.libri.& in speculo de instru.edic. in.§. postremo.versi.quid si loc9. Ex rubricis enim possūt sumi argumēta:vt no.C.ne fideius.doti.denr̄ in.l.i. &.ff. si quis testa.lib.esse iussus.super rubrica.& in auc.de incest.nup.§.sancimus.& in specu.de dispu.& alle.in.§ fi. in fi.per canonistas.de peni.di.i.hec aūt verba: & not. glo.in prohemio.vi.de quo per Bal.super rubrica an seruus ex suo facto.

Jaco.

Jquis ex. Licet cōmode summari nō possit iste titul9:qa ponit preambulū ad ɔstitutiōes sequentes:tm̄ quātū ad intellectū hoc pōt intēdere:imperator lothari9 precipit cōstitutiōes editas p ipsum de consilio prudentum super beneficijs militū tam circa successiones q̄ culpas ab omnib9 obseruari.h.d.ƀm Jaco. de bel. & Bal. ¶ In tex.ibi:ex militib9.s.vasalloꝝ: & quod dicit de militib9. Idem intelligas de alijs vasallis qui non sunt milites:vt no.gl.j.de feu.sine cul.non amit.in .c.i. Ibi ordine.i.matricola:vt probatur in .l. ex eo tēpore.ff.de testa.mili. Ibi de benefi.i.d feudo: vt declaraui supra tit.proximo. Ibi & successione dic vt patet infra in duobus titu.sequentibus. Ibi & culpis dic vt patet infra titu.iiij.&.v. Ibi lotharij.de hoc imperatore lothario dixi infra d prohi.feu.alie.per loth.in pn. super tex. Ibi laudamentum.i.per consiliuz approbātium. Ibi verone:subaudi sed adducitur o in pronunciatione causa melioris sonoritatis per eufoniaz:& dr̄ verona: alias est in tex. hiberna: alias hibernus. Ibi siponti non intelligas de siponto apulee:quia est subiecta ecclesie cui iperator se nō intromitteret .lxiij. di.tibi domino.& in.l.i.C.d summa tri. vnde itelligas de aliqua terra vel opido subiecto imperatori:ita appellato vel dic q nō est curandū de qua terra fuerint isti sapientes:quoniā etiā de terris subiectis pape potuit imperator habere ad consilium suū.ar.in.l.humanū.C.de legi. Neqz seqtur q terre:vnde sint sapiētes itelligant subiecte iperio. ¶ No. q si occurrit casus nou9 sup quo opz statui recurrit ad pricipez & ille cū dliberatione sapientū procedit faciendo suum statutū & cōstitutionem:vt hic.& in.d.l.humanum.C.de legi. ¶ No.q illud qd plurium auctoritate & consilio fit: maiori

maiori nitiē auctoritate.concordat.C.d repudijs.l.dubium.& extra de his que fiūt a maiori parte capituli in.c.nouit.Et ideo solet dici q pcilia dicūtur esse maioris auctoritatis q̄ decretales epistole.vnde dixit archi.in.c.i.de consti.li.vi.q rescripta impetrata contra concilia non valent nisi singularem faciant de illo concilio mentionem. Sed impetrata contra decretalem epistolam valent ex generali clā. Non obstante aliq̄ decretali:qđ est no.dignū tz Bal.in.d.l.non dubiuz. ¶ Quero cū glo.vbi sit ista cōstitutio Imperatoris Lotharij de q̄ hic fit mentio. Et respondet q qdam vt Py.voluerūt dicere q sit illa de q̄ habeē.j.de probi.feu.alie.per Lotha.in.l.i.Qđ non est vez ƒm glo. cū in dicta pstōne non tractetē nisi solū d cul.alienationis. Non aūt de alijs culpis de qbus hic fit mentio. Quare dicendū ƒm glo.q statim subijcit ipsam pstōnem in ti.seq.q incipit Imperator Lothari⁹ &c.q cōstitutio durat vsq ad titulū infra quemadmodū feu. ad filiam perti.Qđ pz ex trib⁹. Primo qz titulus sequens est intitulat⁹ ipsi Imperatori Lothario. Secūdo qz in eo tractaē de omnib⁹ predictis culpis d qbus hic fit mentio. Tertio qz in ea est sepi⁹ repetituz istū verbū sancim⁹ q proprie spectat ad pstōnem Imperialem. Posset tamen saluari opi.Py. itelligēdo q dicta.l.i.j.de probi.feu.alie.per Loth. fuerit vna & eadem pstō.Et hoc voluit tota ista gl.vsq ad fi.Sz tu non recedas ab opi.gl.vz q dicta pstō sit illa q̄ statim seqtur vsq ad dictū titulū quemadmo.feu.ad fil. perti. Que pstō postea per glosatores fuit diuisa per titulos & rubricas separatas causa cōmodioris intelligentie:iuxta ea que habeē insti.de lega.in.§.sed ne i primis. Non aūt potest aliquo modo itelligi d dicta .l.i.de probi.feu.alie.per Loth. cum illa fuerit edita apud rōcalias i Alemania.Ista vero fuerit fcā apud Romam.Nisi forte vellem⁹ dicere d.l.fi.posita.i eo. tit.d probi.feu.alie.per Loth. que ƒm suam suprascriptionem mittiē Eugenio Pape & vniuerso populo. sicut ista.vnde possibile est qđ illa.l.fi.fuerit forte d corpore hui⁹ pstōnis.¶ Et no.ex hac glo.q verbū sancimus est v̄bum Imperatoris.facit.l.sancim⁹. cū simi. .C.de nup.Ex plurib⁹ & alijs cognosciē lex Imperial: vt habeē in.l.iij.C.d legib⁹.¶ Vltimo circa materiā successionis feudorum plene videas.s. de succes. feud. per totum.& infra de natura successio.feud.vbi traditur.Circa materiam alienationis feudorum habeē.j. de vasal.q contra consti.loth.feu.alie.in.c.i.& in.d.l.i. de probi.feu.alie.per Loth.Circa materiam culparū ex delicto prouenientiū ex qbus feuda reuocanē plene habeē.s.q.mo.feu.amit.per totū.& infra que fuit prima cā benefi.amit.per totū. Circa vero materiam p uenientem ex negligētia vasalli ex qua feu.amittiē habeē in.d.l.fi.de probi.feu.alie. per Lotha.&.j.que fuit prima causa benefi.amit.in prin.Et de predictis oib⁹ particulariter aliqd tangiē infra hac eadem consti. q̄ est in quatuor titulis sequentibus. Ja.de alua.

¶ Imperator lotharius eugenio pape.&c. Ru.

¶ Ista est vera suprascriptio ad pstitutionē imperatoris lotharij:de qua supra titu.proximo fecit mentōnem quam pstōnez nūc imediate subijcit:& durat predicta pstō vsq ad titulū.j.quemadmo. feu.ad filiam perti.exclusiue:lz ipsa pstō: vt isra pz sit diuisa i plura capitula & rubricas separatas causa cōmodioris intelligentie.vt dixi in dicto ti.s.proximo. Quidam autē hic nullam habent suprascriptionem seu rubricā & male:quoniam hic ponitur pncipium ipsi⁹ pstōnis quaz ipse Imperator Lothari⁹ mādat Eugenio Pape & vniuerso populo:prout in simili videmus in.l.fi.j.de p bibi.feu.alie.per Loth.Et ex pdictis potes collige continuationem huius rubrice seu suprascriptionis ad preambulum seu rubricam precedentem. Et cōsequēter declarationem glo.hic posite. Notabis insuper ex tex.hui⁹ rubrice seu suprascriptionis: q Imperator in scribendo se preponit Pape.simile videmus in epla Reddētes.C.de sūma tri.& fide catho.i suprascriptōne ibi posita.Sz hodie secus esset:vt in.c.solite.extra de ma.& obe.Et circa h videas in auc.qūo oz epi. in prin.col.i.&.xcvij.di.victor. Jaco.

Si quis miles.

Si miles vasallus moriatur succedit sibi primo loco filius si extat: & si nō extat:tunc succedit sibi nepos ex dicto filio:& si dict⁹ miles relinquat dictū filiū & fratrē:tunc filius dictus succedit excluso dicto fratre:etiaz si feu. fuisset antiquum:sed si postea dictus filius militis decederet:tunc bn̄ succederet sibi in ipso feudo antiquo predictus frater militis:qui nunc erat patruus ipsius filij mortui.h.d.Et diuiditur in tres partes. in prima dclarat qn̄ moritur miles vasal.relicto nepote ex filio quo casu nepos succedit.In secunda qn̄ reliquit filiuz & fratrem quo casu filius in succedendo excludit fratrem.In tertia qn̄ reliqt filiū & fratrē:sz postea dict⁹ filius moritur relicto dicto suo patruo q fuerat frater militis quo casu dict⁹ patru⁹ succedit dicto suo nepoti.Secunda ibi:& si hr̄dem.Tertia ibi:& si fili⁹. Premitte p euidētia q istud capitulū loqtur i feudo antiquo.Itē q in successione feudoz primo loco vocantur descēdētes masculi in infinitū.secūdo & collaterales:dūmō descendāt a primo acqrente qn̄ feudum est antiquum:vt.j.de gradi.in prin.& in.§.i. qm̄ in feudo nouo nō succedunt collaterales:nisi expresse p pactuz fuerit hoc dictū:vt.s.q feu.da.po.i.§.& qz. & ibi plene dixi & supra de succe.feu.in.§.fi. Quando autem dicatur feu.esse antiquū:& qn̄ nouum videas in preambulis libri:vbi dixi.Item premitte q feu.pōt peruenire ad vnum solum fratrem ex diuisione inter eos fcā: vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.omnes.¶ In tex.ibi: miles. dic idem si non est miles:vt no.glo.j.ti.ij.in.c.i.& statim dicam in gl.hic posita.Ibi beneficio.i.feu. vt pluries declaraui i titulis precedentibus.Ibi succedit s.nepos predictus.Ibi heredem.i.filium masculuz: vt .s.de alie.feu.in.§.& si clientul⁹.Ibi ipse.s. filius predictus.Ibi succedit subaudi excluso dicto fratre defuncti.Ibi & si filius subaudi predictus relictus cū fratre defuncti.Ibi fratris hoc est ipsius militis iā defuncti q reliqrat dcm̄ filiū & frēz: q nūc supest q gdē fr̄ ē patruus ipsi⁹ filij.Ibi mortu⁹ fuerit subaudi sine descendētib⁹ masculis:vt.s.de feu.mar.i.c.ij. Ibi frater patris subaudi q fr̄ erat patru⁹ hui⁹ filij nouiter dfuncti: Ibi aui.appellat auū respectu hui⁹ filij nouiter dfūcti q̄si velit dicere & psupponē qđ istud feu.nō fuerat acqsitum de nouo per ipm̄ militem patrem huius filij:sz fuerat ēt aui istius filij:h est patris ipsius militis.& cōsequenter frater huius militis superueniens pōt succedere in dicto feudo tanq̄ pr̄no postq̄ dictum feudū non habuit initiū a dicto fratre suo milite:sed a patre eorum in quo ipsi filij succedunt etiam inter se:vt.s.q feu.da.pos.in ver.cum vero corradus & dictum feu.peruenerat ad dictum militez ex diuisione inter ipsos fratres facta.¶ No.q in successione feudi antiq seu paterni primo loco vocantur descendentes & his dficiētibus trāsuersales ex virtute primi acquirentis: vt hic in fi.& in.d.§.i.j.de gradi. Utrum autem isti transuersales veniant in stirpes vel in capita dixi.s.de suc.feu. in prin.in vltimo notabili. ¶ No. q nepos ex filio p̄mortuo succedit in locum dicti filij eiusdēqz patris.vt hic.&.s.de his qui feu.da.po.in.§.& qz.&.s.de suc. feu. Ja.Alua.sup feu.

in prin. No. ꝙ ascendentes per lineā trāsuersalem succedunt in feudo suis descendentibus transuersaliter ꝙ patet hic in fi. q2 patruus succedit nepoti. Secus aūt est in ascendentibus per lineam directam ꝙ nō succedunt suis descendentibus in linea directa. vt. j. de natura suc. feu. in. c. i. ꝫm Ja. ō bel. ⁊ ibi dixi. ¶ Quero cū glo. pro intellectu huius lr̄e an in feudo nouo acqsito per militem succedant transuersales ipsius militis excluso domino. Et videretur dicendum ꝙ sic per istuȝ text. q videtur sentire ꝙ frater succedere possit fratri militi morienti sine descendentibus quasi speciale sit in tali feudo militari. Sed in cōtrariū est veritas. vt non succedat qm̄ non reperiṫ hoc expresse cautū. Nec ob. iste tex. qm̄ loqtur in feudo paterno. vt expresse pȝ ex eo in quo bn̄ hȝ locū talis successio inter fratres ꝓuenientes ⁊ descendentes a primo acquirēte. vt supra dictum est: sed in feu. nouo non est fienda differentia inter militem. ⁊ alium qa nūquam vnus frater vel trāsuersalis succedit alteri nisi expresse per pactū hoc fuerit cautū. vt. s̄. de feu. marchi. in. c. si duo. ⁊. s̄. de succes. feu. in. §. fi. Et hoc voluit ista glo. vsqȝ ad ver. quid ergo ⁊c. Que glo. bene loquitur ⁊ tenetur per Jaco. de bel. Pe. de cer. And. de yser. ⁊ Bal. ⁊ cōiter scribentes: pro qua facit supra qui feu. da. po. in. §. ⁊ q2. in fi. ⁊ quod no. in. d. c. j. de feu. sine cul. non amit. Fatendum tamen est ꝙ in quibusdam casibus frater potest succedere fratri in feudo nouo quos statim videbitis. j. in tit. seq. vnde ergo teneas quod ea que dicuntur de milite habent locum etiam in non milite: q2 eadē est rō. Sed iste tex. ideo facit mentioneȝ de milite: q2 vt plurimum in omnibus istis ꝯstōnibus lotharij Imperatoris feudatarij appellanṫ milites cū vt plurimum haberent vasallos milites secum. Dantur eniȝ feuda vasallis regulariter vt defendant dominum: vt. s̄. de his q feu. da. po. in. §. hoc quoqȝ. Sicut enim miles dr̄ q2 de mille eligitur vnus. vt. ff. de mili. test. in. l. i. in fi. sic dominus qn̄ dat feu. solet eligere illum q possit seruiṙ ⁊ ipm̄ adiuuare ꝫm An. de iser. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo. quid si duo fratres diuidant iter se bona cōia: ⁊ ex dicta diuisione perueniat ad vnum ex eis feu. paternum. postea iste q possidet dictuȝ feudū moriṫ sine hr̄dibus an dictum feudū reuertaṫ ad aliū fratrem superuiuentē: an vero ad dn̄m. Et rn̄det gl. ꝙ aut iste frater superuiuēs refutauit oīno dictū feu. tp̄e diuisionis vel etiam refutauit cum hoc ꝙ dn̄s deberet inuestire alteꝝ fratrē nūc mortuum tanq̄ȝ de feudo nouo. ⁊ tūc istis casib⁹ feu. reuertiṫ ad dn̄ȝ excluso isto fratre supuiuente: aut nō refutauit p̄dictis mōis: ȝ simpl̄r fecit finē remissionē qetationem. ⁊ refutationē ō dcā pte bonoꝝ: put in diuisionib⁹ simpl̄r fieri solet. ⁊ tc̄ dcm̄ feu. reuertiṫ ad fratrē istū supuiuētē. vt. j. de nā̄ succe. feu. in. c. i. ⁊. j. de eo q fi. fe. agna. in. c. i. cum fi. Et hoc voluit tota ista gl. vsqȝ ad fi. que gl. notabiliter loquiṫ ex q̄ elicias q̄tuor cōclusiones veras ⁊ indubitatas quaꝝ tres sunt Bald. ⁊ quartam addidi. ¶ Prima conclusio est ista: simplex diuisio non preiudicat diuidentib⁹ in successione feu. paterni qȯ postea in futuꝝ aperiṫ. Et est rō q2 dcm̄ feu. erat paternū. Item q2 diuisio nō cōprehendit futuros casus: vt in. l. cū pr̄. in. §. hereditatē. ff. de le. ij. ¶ Scōa ꝯcl̄o est ista qȯ diuidit ēt refutando nō itelligiṫ refutare ius futuꝝ sed solū id qȯ in pn̄ti ē liqdū. Et est ratio q2 ꝯ̈ nā̈m refutationis est ꝙ extendaṫ ad futura. l. si ita in. §. si sub cōditione. ff. de lega. ij. ⁊ not. in. l. i. C. de pac. ⁊ in. l. fi. C. de bonis liber. ¶ Tertia ꝯl̄o est ista qȯ qn̄ vasallus refutat expresse feudū paternū ad hoc vt alter inuestiaṫ de eodē feu. tāq̄ȝ nouo: tūc feu. desinit esse paternū in p̄iudiciū refutantis. Et iō mortuo receptore nō reuertiṫ ampli⁹ ad ipsum refutantē. facit qȯ no. in. l. si familie. C. fa. her. Et est rō q2 dcm̄ feu. in inuestitura noua mediāte ipsa refutatiōe assumpsit sibi nouā formā substantialē ⁊ est recessuȝ a veteri forma. Et sic istud feu. qȯ primo erat antiquū nūc est effectū nouū. Nam res potest ex pacto nouam formam assumere. ff. de acq. pos. in. l. siqs aūt. Et vltima pacta derogant priorib⁹. l. pacta nouissima. C. ō pac. ¶ Quarta ꝯl̄o est ꝙ agnatus pōt oīno renūciare iuri succedēdi in feudo i futuꝝ: ⁊ de hac ꝯclusione dixi infra ō eo q fi. fecit agna. in. c. i. ⁊ in p̄mo notabili. ¶ Quero ab extra qd si isti fratres erant simul inuestiti ō feudo nouo cū pacto vt alteri accresceret ⁊ vnus renūciauit alteri. an si postea aperiaṫ vtꝝ reuertaṫ ad fratrē supuenientē renūciātē an ad dn̄m ⁊ ꝙ reuertaṫ ad dn̄m: fac qȯ no. in. l. solita. C. ō remis. pig. Pro fratre aūt facit ista glo. ⁊. ff. ō vul. ⁊ pu. in. l. ex fcō. i. §. iul. lōginus. Et hāc ptem videtur seq Bal. q2 quāquam refutauit tm̄ non desijt esse omnino vasal. ar. in. c. i. j. de vasal. q cōtra ꝯsti. lotha. feu. alie. qȯ intelligerem verum nisi exp̄sse ꝯstaret ꝙ iste renuncians voluisset in totū se excludē a iure futuro dicti feu. p ea que supra dixi. ¶ Quero qd si habens feu. antiquum moriaṫ relicto patruo suo relicto filio fratris qui sunt ambo in tertio gradu qs preferatur ad succes. talis feu. ⁊ dic ꝙ filius fratris vt dixi. j. de natura suc. feud. in. c. i. q. penul. ¶ Vltimo ad materiā pn̄tem nostrā videas. s̄. in ti. de feu. marchie in. §. si capitanei. ⁊. s̄. de suc. feu. in prin. ⁊. j. ō nā suc. feu. in. c. i. ⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis. ⁊. j. in ti. de gradi. i. c. i. i. §. his vero. ⁊ quod statiȝ dicā in ti. seq. de materia aūt finis quietationis ⁊ refutatōis q̄ fit iter fratres dic plene vt habeṫ i dicto ti. j. ō eo q fi. fecit agna. ⁊ in copiosis remissionib⁹ ibi descriptis. ⁊ qȯ dixi i. c. i. j. de vasal. ōecre. etatis. ⁊ p Bal. in isto capitulo q ō p̄dictis plura dicit examinando. §. duo fratres in. l. q rome. ff. de v̄bo. obli. q̄ mā̈m nostram feudalem non tangunt.

De beneficio fratris ⁊c. Rubrica.

¶ Quidam non habent hic aliquam rubricā cum ea capitula que sequuntur sint pars ꝯstitutionis lotharij impatoris de qua supra in duobus titulis precedentibus facta ē mētio. ⁊ hoc sensit glosella hic posita. Alij aūt ⁊ melius habent rubricam de beneficio fratris ⁊ qualiter frater fratri i feudo succedat. Et q̄ȝq̄ȝ iste titul⁹ sit pars dicte ꝯstitutionis: tamen p glosatores p̄dicta ꝯstitutio fuit diuisa per titulos ⁊ capitula separata: vt no. super ti. proximo. Et ex his potes elicere cōtinuationē ad precedentia qm̄. s̄. ti. ij. in preambulo ipsius cōstitutionis pollicitus est se tractaturum in hac ꝯstitutione de successione feu. ⁊ de culpis ex qbus ipsa feuda amittunṫ. postq̄ȝ igiṫ i ti. p̄cedenti icipit tractare de mā̈ ptinente ad ipsam successionē. Nūc ꝓsequendo eandē mā̈m addit alios cāus q i hoc ti. seriatim describuntur. Jaco.

I quis acqui.

s

Diuide i duas ptes p̄ncipales. In pria pte pōit vnaȝ regulā q̄ talis est vȝ ꝙ in feudo nouo fr̄ non succedit fr̄i vsqȝ ibi nisi. In scōa ponunṫ q̄ttuor exceptōes a dcā regula: quaꝝ pria ē ista vȝ nisi qn̄ tp̄e inuestiture fuisset p pactū ordinatū cōtrarium. Secunda est ista qn̄ dictū feu. fuisset acquisitum de cōmunibus bonis ⁊ domino sciente. Tertia quando ipsi fratres starent simul ⁊ dictum feuduȝ fuisset acquisitū per alteꝝ ipsorū de proprijs bonis noie tn̄ vtriusqȝ ⁊ domino sciente. Quarta qn̄ dicti fratres dictū feuduȝ acqsiuissent existentes in exercitu cū dn̄o ⁊ sibi seruiēdo cum eqs ⁊ armis cōmunib⁹ ipso dn̄o sciēte. Et hec diuisio capit

pit vep intellectū hui⁹ littere: ꝛ ideo cā aliter nō sum mo. ¶ In tex. ibi beneficiū.i.feu. ꝛ itelligas de nouo: q2 secus esset i feudo antiquo: vt.s̄.declaraui.s̄.ti.pxi. Ibi non succedat fratri: subaudi ét si fuissent simul in uestiti: vt.s̄.ō suc.feu.in.c.fi.ibi ordinatū fuerit.s.p pactū expssum appositū in iuestitura: vt in.d.c.fi.ꝛ.s̄.de suc.feu.in.§.fin. Ibi herede masculo qd hoc importet tradit.s̄.de alie.feu.in.§.ꝛ si clientulus. Ibi fuisset emptum: subaudi ipsis fratribus stantibus simul ꝛ dn̄o sciente qd est infra. ꝛ ita isto casu ista tria sunt necessaria: vt statim dicaʒ in not.lʒ glo.i.hic posita in fi.sui teneat ꝯrium vʒ vt non sit necessaria cohabitatio ꝛ male. Ibi vel vtriusqʒ noie subaudi fuisset emptū: sed de proprijs bonis emētis vt differat a pcedēti quo cāu si stāt simul ꝛ dn̄s pdcā sciuerit hēbit locū successio. vn̄ ergo intelligas ꝙ ad hoc vt hēat locū: iste tertius casus sunt necessaria oīa ista quatuor: vʒ ꝙ dcā ēptio sit facta noie vtriusqʒ.itē ꝙ ō pecunia ꝓpria ementis. item ꝙ stent simul.itē ꝙ dn̄s sciat. Ibi vel in hoste.i. in exercitu. Ibi regis.potes itelligere de impatore vł etiaʒ de quocūqʒ alio rege vt dixi.s̄.qui feu.da.pos.i prin.super text.ꝛ.j̄.de noua for.fi.in prin.super tex.ƀm An.de yser. Quinimo vt puto pōt iste tex.extēdi ad quēlibet dn̄ʒ existentem in exercitu.facit.c.ij.j̄.de fra. de no.be.inuesti.ꝛ.j̄.de pace iura.fir.in fin.ꝛ.j̄.de probi. feu.alie.per fe.in.§.firmiter. presertim cū eadeʒ sit rō argumento eorum que dixi.s̄.de feu.mar.in.c.fi.in vltimo notabili.ꝛ hodie videanꝛ equipararí: vt.s̄.de natura feu.in fi.ꝛ ꝙ hoc sit verum probatur in.l.si fratres post morté in lombar.de succes.ex qua lege ē iste tex.sumptus ƀm gl.vltimā in fine hic positā: vbi nō videtur magis ponderari an sit acquisitū in exercitu regis q̄ alterius domini. Ibi acquisiuerint.s.seruiendo cum armis ꝛ equis communibus domino sciente: secus essʒ si domino ignorāte vt probaꝛ in.d.c.ij.ō fra. ō no.bn̄.inuesti.cū ibi no.in gl. ¶ No.ꝙ licet ex iuris dispositione ꝓhibeatur successio inter collaterales in feudo nouo. tn̄ per pactum potest in cōtrariuʒ firmari vʒ vt successio hēat locū vt hic.ꝛ.s̄. de his q feu.da. pos.in.§.cum vo.ꝛ.s̄.de succe.feu.in.§.fina. Ex quo infertur ꝙ maioris potentie est pactuʒ q̄ lex. Et est rō q2 nihil est magis cōgruum humane fidei q̄ seruare pacta: vt in.l.i.ff.de pac. Et q2 ꝯtractus ex ꝯuentiōe legem accipiunt: vt.ff.depositi in.l.i.in.§.si ꝯuenerit.ꝛ dixi.s̄.de feu.mar.i.c.fi. ¶ Nota quattuor casus speciales in quibus frater succedit fratri in feudo nouo quos declara vt dixi.s̄.in diuisione. In feudo aūt antiquo claruʒ est frēs inuicem sibi succedere: vt.j̄.de gra. suc.in feu.in.c.i.i.§. his vero. ¶ No.ꝙ feudū acq̄situ̅ per vnum ex fratribus stantibus in cōione ꝛ de pecunia cōmuni ꝛ domino sciente efficitur cōmune: dato ꝙ frater meus emerit noie proprio vt hic. Et sic sūt isto cāu necessaria ista tria.vʒ ꝙ pecunia sit cōmunis ꝛ ꝙ stent simul ꝛ ꝙ dominus sciat.ꝛ ita tʒ gl.sup v̄bo nominatim in.§.ꝛ q2 in fi.supra ō his qui feu.da.po.licet glo.i.hic posita in fi.sui.non reqrat ꝙ stēt simul ꝛ nō bene vt dixi sup tex. Et est rō q2 qn̄ simul stant videꝛ vnus dare alteri auxilium vt dixit Inn.in.c.continentia extra de clerico pcusso.facit.l.i.in.§.fi.ff.de his qui deie.vel effu.licet Bal.videaꝛ seq gl.hic positam. Et ex predictis pōt inferre hic esse casum in quo non refert cuius nomine ematur. lʒ ex cuius pecunia vt hic in dicta gl.prima in fi.ō quo dic latius: vt no. in.d.§. ꝛ qa ꝛ qd ibi scripsi. ¶ Opp.cum glo.prima ꝯ id qd hic p̄supponiꝛ vʒ ꝙ feudū possit emi ꝛc.cuius ꝯriuʒ legitur in.c.i.j̄.de feu.da.inuicem legis cōmisso. vbi expresse dꝛ ꝙ feu.nō acqritur sub pretextu pecunie: sed amore ꝛ honore domini. So.hic loqmur qn̄ qs a vassallo emit dn̄o sciente quo casu licet vt hic. Ibi vero loquiꝛ qn̄ quis vult emere a dn̄o quo cāu nō lʒ vt ibi.

¶ Nec obstat huic solutiōi tex.in.c.i.j̄.queadmo.feu. ad fili.pertine.vbi vr̄ dici ꝙ ēt a dn̄o possit feu. emi qm̄ ibi verba impropriant: cū verbū redemerit ibi positum non stat proprie ꝓ emptione sed pro alia acquisitione facta sine precio: vt q2 pp seruitia p̄cedentia exhibita dn̄o acq̄suit dictū feu. qm̄ dn̄s nō volēs eē in grat⁹ pp dcā seruitia ꝛ amorē ꝯtribuit dictū feu. ꝛ h̄ voluit ista gl.vsqʒ ad v̄s.hic autem notabis. Ex qua glo.elicias duas ꝯclusiones. Prima ē qd in materia feudali verba legis possunt impropriari ꝛ extra ꝓpriā significationē reduci.ꝛ ꝓbatur ista ꝯclusio per dictuʒ .c.ꝛ per ea q̄ habenꝛ.s̄.de feu.alie.in.§.ꝛ si cliētulus.ꝛ supra in ti.apud quem vel quos in.c.ij.in fi.ꝛ.j̄.de eo q sibi here.que suis.in.c.i.facit.ff.de rei vē.in.l.qui restituere de lega.ij. in.l.cum quidam de pigno.ac.in.l.petenti.ff.soluto matrimo.in rubrica.C.ō iure doti.si mulier.cū fi. Alia conclusio est ꝙ quis non potest acquirere feu.a dn̄o per pecuniam. Et hanc conclusionem firmat hic glo. p tex.in.d.c.i.j̄.de feu.dato inuicem legis cōmis.ꝛ eā seqtur Iaco.de bel.ꝛ Nico.ō nea. Sʒ dominus Bal. in solutione quam tradit ad dictum.c.i. intelligit tripliciter istam materiam.vʒ primo ꝙ dn̄s potest vendere feu.per pecuniā vt hic: sed de vrbanitate tn̄ dʒ se abstinere vt ibi. Secundo ꝙ dn̄s pōt vendere modico precio vt hic.non aūt iusto precio vt ibi. Tertio ꝙ dn̄s non dʒ vēdeꝛ vt ibi tn̄ si vēdit tenebit venditio vt hic ꝛ supra q feu.da.po.i fi. Sed tu meli⁹ ꝛ subtilius itelligas istā materiam ƀm Jaco.ardiʒ. ꝛ an.de yser.vt indistincte possit qs p pecuniam emere ꝛ acquirere feu.a quocūqʒ siue a domino siue a vasallo ō volūtate domini nulla facta distinctione. Et hoc probatur ex pluribus. Primo p gl.in.d.c.i.ō feu. da. inuicem legis co.que hoc expresse tʒ.scōo p tex. i.d.c. i.j̄.quemadmo.feu.ad fi.pertine.vbi est casus non violando litteram vt violare voluit ista glo. Item probatur per tex.j̄.de inuesti.in mari.fac.in.c.i.i prin. Item per tex.j̄.si de feu.fue.contro.in.c.ticius in fi. Iteʒ per tex.s̄.qui.mo.feu.amit.in fi.ꝛ supra de natura feu. in .c.i. Item p istū tex.q simpliciter loquiꝛ. Item probatur ēt de iure canonico per.c.ad nostram extra de rebus eccl.non alie. Item probatur rōne qm̄ feu.equiparantur militijs.in auc.ō exhi.ꝛ intro.re.in.§.optimū. Militie aūt emūtur: vt ibi ꝛ.C.de pigno.in.l.fi.ꝛ.C. de inoff.test.in.l.omnino in.§.plane. Non obstat huic determinationi contrarium supra signatum de.c.i.j̄.ō feu.da.inuicem legis co.quia debet intelligi ꝛ restringi solum ad materiam suam propriam.de qua loqtur suum rubruʒ ꝛ nigruʒ.l.i.§.i.ff.depositi ꝛ.C.de impo. lucra.descrip.l.i.ꝛ.ff.de iur.ꝛ fac.igno.in.l.regule in fi. vnde bene fatendū est qd in eo casu de quo loquitur dictum.c.i.nō potest acquiri feu. per pecuniam eo q2 dicto casu pactum ꝛ cōuentio reprobātur: vt ibi ꝓut in simili videmus i eo q habet feu. guardie ꝛ gastaldie q durante officio non posset acquirere feu. vt visuʒ est supra ō feu.mar.ꝛ gastal.i.c.i. vbi aūt essemus in casibus in quibus pactum ꝛ ꝯuentio non reprobaretur: tunc dicendum ꝙ possint feuda acquiri per pecuniam indistincte.vt.s̄.dictum est.ꝛ ita tenuit An.ō yser.hic.ꝛ.s̄.de natura feu.in.c.i.ꝛ Ja.ardi.i sūma sua carta qnta sub rubricella qd ver⁹ dn̄s potest in feu.dare precio ꝛc. Et hec est ipsa veritas a qua etiam dn̄s Bal.quātum ad effectum non multum discrepat vt .s̄.patet. ¶ Op.subsequenter cū dicta gl.in ver.hic autem notabis ꝛc.ꝯtra ea que supra presupposuerat gl. vʒ ꝙ feu.possit acquiri sine pecunia nō aūt cū pecunia ꝛc.quod vr̄ esse ꝯ.l.palam.ff.de ritu nup.vbi patet ꝙ illud qd non est licitum cum pecunia non dʒ licere ēt absqʒ pecunia. So.huius timore ꝛ similiū cōtrarioꝝ dicit ista glo.ꝙ hec est via brocardica quoniam iterdum aliqua iura disponūt ꝙ illud qd nō lʒ cū p̄cio tn̄

Ja.Alua.sup feu.

licet gratis.vt.ff.de his qui no.insa.in.l.furti in.§. pactus. Interdū q illud qd nō licet cū precio non lȝ ēt gratis.d.l.palaȝ. Interdū q ille qui pōt gratis donare pōt etiam vēdere vt in regula cui ius est donandi ff.de reg.iu. Interdū reperif ɔ̄rium q quis potest vēdere non aūt donare.vt in.l.ɔtra iuris in fi.ff.de pac. ꝛ.C.de admi.tu.in.l.non omniū. Quare pro solutiōe haꝝ varietatū se remisit ad libellū dispu.Py. ꝛ hoc voluit ista gl.vsqȝ ad ṽ. qd aūt ꝛc. Sȝ tu breuiter sic soluas q illud qd nō licet gratis neqȝ cū precio habȝ locū in negocijs oīo ꝓhibitis vt pȝ in.d.l.palā. Illud vero qd licet gratis ꝛ cum pc̄io hȝ locum in negocijs oīo pmissis vt i dicta regula cui ius est. Illud vō qd licet gratis ꝛ non cū precio vel ecōtra hȝ locū qn̄ sub est aliqua cā vel ratio ꝓpter quā ita disponif ꝓut expresse colligif ex oībus dictis iurib⁹ ad hoc allegatis bm Ja.ō bel. ¶ Quero cū glo.fi.que fuerit ratio quare scīa domini requiratur in casibus hic ōscriptis. Et rn̄det ne dn̄s ipse cōpellatur habere aliū vasallum q̄ȝ voluerit habere vt dixit tex.in.d.c.ij.in fi.de fra.ō no.be.inuesti. Nā ex eo q scinit ꝛ non contradicit vr̄ cōsentire vt in regula qui tacet.ff.de reg.iur.licet alia regula videaf esse in ɔ̄riuni.vȝ q ille qui tacet intelligatur in dubio ɔtradicere.vt.ff.qui.mo.pig.vel hyp.sol. in.l.sicut in.§.non vr̄.ꝛ.ff.de pcu.in.l.filiusfa.in.§. inuitus. Et pro solutione horum ɔtrarioꝝ qꝛ est via hrocardica se remisit glo.ad libellum disputatoriū Py. Sed tu dic latius ꝛ melius prout dixi.s̄.q.mo. feud. amit.in §.preterea.ꝛ.j̄.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis ori.i.c.ij.in fi.ꝛ nūc habes expeditā totā gl.vsqȝ i finē. ¶ Op.ab extra q imo feu.acqsituȝ per vnū ex fratribus ō cōi pecunia nō acqraf vtriqȝ vt.j̄.ō bene. fra. in d.c.ij. So.ibi ideo qꝛ dn̄s ignorauit q acqreref ō cōi pecunia.hic aūt si sciebat ꝛ ita ibi no.in gl.ꝛ ibi dixi. ¶ Op.q imo frater indistincte succedat fratri in feudo tanq̄ȝ socius eiusdem sortis vt probaf in.l.i.C.si socius eiusdē sortis.vt probaf in .l.i.C. si soci⁹ impialis libe.sine hr̄de de.li.x. So.hic loquimur in iuribus feudalibus in qbus non hȝ locum ius accrescēdi qn̄ feu. est nouū vt late dixi in.d.§.qꝛ vero in fi. Ibi vero loqtur in casu spāli illius legis in donatione procedēte a munificētia impiali vbi hȝ locū ius accrescendi ꝛ vn⁹ succedit alteri sicuti videmus in plurib⁹ alijs casibus spālibus in qbus ɔsortes succedūt excluso fisco de quibus in ti.C.de hr̄di.decurionū ꝛ ibi per doc. ¶ Op. q imo emptum noie proprio de cōibus bonis nō sit cōe.l.ticiū ꝛ meuium in.§.altero.ff.de admi. tutoruȝ. So.hic loquimur in materia feudali vbi scientia dn̄i hoc operaf vt presumaf voluisse dare ambobus postq̄ȝ isti fratres stabant ꝛ viuebāt simul ꝛ q feu.emebatur de bonis cōibus.vnde ex p̄dictis videbaf inducta societas ꝛ negociū geri noie vtriusqȝ bȝ Bal. Alias aūt secus:vt in ɔ̄rijs ꝛ ꝓbatur in.l.si patruus.C. cōia vtriusqȝ iudi. Ex quibus infert idem Bal. q si scriptura emptionis ita diceret titius emit tale castrum a sempronio pro mille que dictus sempronius fuit cōfessus se habuisse ꝛ recepisse a dicto titio soluēte ō pecunia ipsius titij ꝛ meuij fratris eius q per ista verba itelligatur inducta societas ꝛ videaf negocium gestū noie vtriusqȝ qd est notandū. ¶ Quero ab extra an iste tex. habeat locū siue dcm̄ feu.sit emptum de communi pecunia siue de cōibus bonis redactis ad pecuniam.dic q sic bm Bal.per.l.qd procurator ex re domini.ff.de procu.ꝛ ad hoc facit qd no.glo.in.d.l.si patruus. Quid aūt in rusticis simul habitantibus ꝛ acqrentibus qualiter dicta bona itelligant acqsita ꝛ debeant inter eos diuidi.vide plene per Bald.in.l.i.C. pro socio.ꝛ saly.in.l.si patru⁹.C. cōia vtriusqȝ iudicij. ¶ Quero qd si in istis tribus vltimis casibus de quibus in hoc tex.vbi feudum acqsitū p vnum ex fratribus intelligif esse cōe amboꝝ ꝓtestaref dn̄o ipe acqrens q nō intendit acquirere fratri ꝛ cum hac protestatione illud acqsiuit an tūc tale feudum esset cōe. ꝛ dicit Bal.q non.ar.ff.de neg.ges.in.l.nēsenius. ꝛ de acq.heredi.in.l.qui alie i.§.celsus. ¶ Quero quid si vnus frater acqrat noie vtriusqȝ vt hic:sȝ alter frater nolit habere ratum qd erit fiendum vide per Bal. in.l.ordo.C.ō execu.rei iudi. ¶ Ultimo ad materiaȝ p̄ntem videas alia plura que dixi in.d.§.ꝛ qꝛ.s̄.q feu. da.po.ꝛ in.d.c.ij.j̄.de fra.ō no.bene.inuesti.ꝛ in remissionibus q̄s in vtroqȝ loco adduxi ꝛ per Bar.in.d.l. titium ꝛ meuium.i.§.altero.de admi.tu.ꝛ in.d.l.si patruus.C.cōia vtriusqȝ iudi.ꝛ ibi ēt p Bal.ꝛ Saly. ꝛ per eundē Bal.in.l.i.ꝛ in.l.multum interest.C. siqs alteri vel sibi.ꝛ i.l.cū oportet.C.ō bōisqȝ liberis.ꝛ plene per Jaco.ardizo.in summa de successione feudi sub rubricella.vbi frater succedat fratri. vbi plures questiones ad materiam pertinentes adducit.

Jacobus.

¶ De feu.sine culpa non amittendo. Rubrica.

¶ Hec est cōis ꝛ vera rubrica.vȝ de feu.sine culpa n̄ amittendo secundum glo.hic positam. licet quidam nullam habeant hic rubricaȝ cum iste titulus sit pars constitutionis Lotharij imperatoris de qua etiam supra in tribus titulis precedentibus tractauit. Que qdem constitutio fuit a glosatoribus postea diuisa per rubricas separatas ꝛ capitula prout dixi supra tit. proximo super rubrica. Et ex predictis patet continuatio huius rubrice ad precedentes qꝛ cum in dicta constitutione pollicitus esset se tracturum de materia successionis feudoꝝ ꝛ de culpis ex quibus feuda auferuntur ꝛ vasalli priuantur.vnde cum hucusque tractauerit de materia successionis. Nunc vero transituȝ facit ad tractandum de culpis priuationum.

Jacobus.

a

Ancimus. Miles vasall⁹ feu.non amittit nisi culpa rationabili cognita ꝛ cōuicta.hoc dicit. ¶ In tex.ibi sancimus. Ex hoc verbo patet istam legē esse editam ab imperatore:vt no.supra in ti.Consti. Lotha.imperatoris ꝛc.i.c.i. Ibi miles subaudi vasall⁹ tenēs feudū. Et itelligas istū tex.ꝓcedere ēt si non esset miles vt pȝ in gl.ꝛ dixi.s̄.ti.ij.in.c.i. Ibi cōuictus idest contra ipsum probatū.l.q sententiam.C.de penis.ꝛ no. in.l. iiij.C.ad legem iul.maiesta. Ibi nominare:vt patet.j̄.ō no.for.fi.in.c.i. Idem dicas q etiāȝ si nominenf tū ipsa lex nominat quoniaȝ vasallus semp debet esse i memoria non cōmittendi ipsas cul.vt.j̄.de for. fide.i.c.i. Ibi fidelitatē faciunt.i.qn̄ prestant iuramētum fidelitatis pp inuestituraȝ feudi sibi factā:vt.j̄.quid pce.inuestit.an fi.in.c.i. Ibi per laudamentū pariū.i.per approbationē factā per pares corā quibus fient dicte ꝓbatiōes ex qbus iste miles vasallus cōuincif de culpa qui pares tanq̄ȝ iudices iudicabūt ō dicta ɔtrouersia orta iter dominū ꝛ ipsum vasallū vtrū occasiōe dicte culpe debeat ipse vasallus priuari vel non:vt.j̄.de controfeu.apud pa.ter.i.c.i.ꝛ.j̄.de probi.feu.alie. p fe.in §.penul.facit ad declarationem huius littere.j̄. de pace iura.fir.in fi. Ideȝ tamen intelligas si hec causa ventillaref corā quocūqȝ alio iudice cōpetente bm An.ō yser.facit.j̄.que fuit prima causa bene.ami. in.§. sȝ qs natura. Ibi vel dominis suis hucusqȝ declarauit ō culpis que cōsistunt in faciendo. Nūc vero declarare intendit culpis que ɔsistunt in cōmittēdo. Naȝ vasall⁹ non solum

a nō solū debet se abstinere a malo[a] sed etiā facere qd bonū est:vt.j.de for.fideli.in.c.i.versi.sed quia ꝛc. Ibi voluerint de quo dic vt.j.in quibus cau.feu.amit.in fi. Utrū aūt requirat interpellatio ad seruitiū pstādū dic vt habet.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.licet. ¶ No.ꝙ vasallus feudū non amittit nisi ex culpa ratiōabili cognita ꝛ cōuicta ac laudata p iudiciū pariū vt hic.ꝛ.j. ti.pximo in.c.fi.ꝛ no.glo.j.de probi.feu.alie. per fe.in §.calidis.Et est rō qꝛ non oīs culpa est sufficiēs ad priuationē feu.vt.j.que fuit prima causa bene. amit.in.§. illud eniz ꝛc.Simile videmus in priuilegijs vt nō possint auferri sine causa.l.fi.cum ibi no.C.d diuer. pdijs vrbanis ꝛc.li.xi.No.culpaz non psumi nisi puincatur siue sit in faciēdo siue in omittēdo.Et est ratio qꝛ fa
b cultas defensionis nō est deneganda[b] .l.facultas.C.d iure fisci.ꝛ i.l.iij.i.§.si adducit.ff.de re mi.Itē qꝛ ex psumptionibus non iudicamus : sed ex probationibus .l.ij.C.qui accu.non pos.ꝛ i.l.fi.ff.qd metus causa.que hic allegantur in glo.que ad hoc tendunt. ¶ Quero cum glo.an ea que in hoc capitulo statuuntur in milite habeant locum etiam in nō milite.Et respōdet ꝙ sic tum qꝛ hodie omnes vasalli taz maiores ꝙ minores eqparant vt supra de natura feu.i fin.tū qꝛ eadem est ratio ꝛ equitas in vno que est in alio.Igitur idem ius statuendū vt in.l.illud.ff.ad.l.acquil.cum si.Et h voluit tota gl.vsqꝫ ad finem.Ex qua glo.no.ꝙ in materia feudali ea que statuūtur in milite habent locum in nō milite ꝛ ꝙ miles intelligitur ēt p quolibet simplici vasallo quod intelligas verum nisi expresse reperiret statutū contrarium.vt patet.j.ti.i.in.c.i.qd ibi dixi in prima oppositione.Et ad materiaz huius gl. vide qd dixi.s.in ti.imperator lotha.Enge.Pa.i.c.i. i prima qōne in fi.¶ Op.ab extra ꝙ imo feudum possit auferri sine cognita ꝛ puicta culpa.vt.s.d feu.guar.ꝛ gastal.in.c.i.vbi pꝫ expresse ꝙ illud feu.potest licite auferri etiam precio dato non restituto.So.dic ꝙ ibi est spāle in feudo guardie ꝛ gastaldie ꝛ similib[9]. Et que sit rō ibi dixi vbi videas.¶ Opp.ad idē de.§.si vero ptigerit.j.de pace iura.fir.vbi dñs pōt sine cā priuare vasallū feudo.s.trāfferendo illud in ecclesiā.So. ibi hoc operat fauor ecclesie que i hoc ꝛ i alijs multa priuilegia hꝫ vt ibi dixi . ¶ Quero ab extra an sit necessaria snia super declaratiōe hax culparū.Et dic ꝙ sic postquam rōne culpe prouenientis ex felonia vel d licto venit priuādus vt hic ꝛ i.c.fi.j.ti.seq. facit qd no. in.l.iubemus in.§.yconomus.C.de sac.san. eccle.ꝛ .C. de iure fisci in.l.eius qui delatorem. Secus aūt si lex diceret ꝙ esset priuatus ipso iure: qꝛ tunc non esset necessaria sententia ad esse pene: sed soluz ad executōez ipsius pene vt dixit Jo.an.in.c.i.de homicidio.lib.vi. in nouella.facit i auc.de incestis nup.in.§.i.ꝛ d.l.facultas.C.de iure fisci.ꝛ quod dixi.s.qui.mo.feu. amit.in §.i.in qōne prima.Et ideo dixit Bal.ꝙ si capiat bānitus q ex forma statuti habetur p pdemnato ꝙ debet fieri ꝯ ipsum qdam pcessus declaratorius in quo declaret ipsum captū esse illum q exbānitus est : ꝛ sic postea ipsum bānitum esse exequendū: facit qd nota. glo.in.c.lꝫ eps.de preben.li.vi. Et ita practicaui florētie cōtra quēdam bānitum captum: dum ibidē essez in officio. Posset tamē sine aliquo pcessu dicta executio fieri si aperte pstaret ꝛ nullum subesset impedimentū iustū per ea que dixit Inno.in.c.ex rōne.extra de appel.ꝛ tenet dñs Bal.hic: vnde pro declaratiōe pdictorum quādo quis intelligat pdemnatus ipso iure ꝛ qñ non dic ꝙ aut expressum est a lege vl statuto ꝙ ipso iure:ꝛ tūc non exigit sentētia.l.cōmissa.cū ibi no.ff.de publica.Aut non:ꝛ tūc aut lex vtitur vbo p
c teriti temporis vel futuri cū dictōne mox[c] vel statiz[d]
d ꝛ idem.Aut simpliciter:ꝛ tūc requiritur sentētia: vt in dicto.§.yconomus.ꝛ ibi per doc.ꝛ in.l. i criminali .C.de iurisdi.om.iudi.vbi gl.sentit predicta: facit.l.fi. in fi.cū ibi no.ff.d iure emphi.ꝛ qd no.in.l. si inter fratres.§.idē rñdet.ff.pro socio.ꝛ.C.de peti.bono.subla. .l.i.lib.x.Et cum qdam notarius p calūniā fuisset accusatus de falso coram me in dicto offō Florentie ipꝫ absolui ꝛ inserui in sententia : qꝛ accusator calūniatus erat ꝛ sic nullam aliā sniam aduersus accusatorē tuli : vt aduocati accusatoris nō aduerterēt ꝛ accusator nō perpenderet ad hoc vt ipm i fortiā curie habere possem qd sic factū est:ꝛ postea cōtra ipsum captū penā ex officio declaraui.ar.eox que notant in.l.i.C.d calūniatoribus.ꝛ in.l.i.in.§.calūniatoribus.ff.ad turp.Et vide circa predictā materiam plene per Bald.in.l.si qua.C.de secū.nup.ꝛ.ff.si cer.pe.in.l.non omnis. ꝛ qd habetur in.l.sed ꝛ si socius.§.fi.ff.pro socio. Qñ autē vasallus ex culpa cōtractus priuatur feudo. vt qꝛ alienauit sine licentia dñi: an tūc requiratur sentētia dic vt plene dixi in dicto.§.calidis.j.de probi.feu.alie. p Fe. Qñ vero priuat per negligētiam: vt qꝛ nō petijt inuestituram dic vt dixi.j.in ti.seq.in.c.i. ¶ Quero an requirant plures culpe ad amissionem feudi:an sufficit vna sola.Et dic ꝙ vna sola sufficit.vt.s.i ti.cōsti.feu.lotb. Imperatoris.i.c.i.lꝫ iste tex.loquat in plurali numero ꝛ tꝫ Ja.ardi.facit.ff.de excusa.tu.in.l.propter. in §.i. ¶ Quero qd si in dicta curia nō sunt pares q d pdictis culpis cognoscāt qualiter tunc procedetur dic vt no.i.d.§.pe.j.de probi.feu.alie.per Fe.ꝛ ibi late dixi.ꝛ declaratur etiam ibidem q sint isti pares ꝛ qualr eligant:ꝛ in quo loco debeant sedere de qbus dic vt ibi ꝛc. ¶ Quero qd si aliquis cōmisit culpam ex qua d bēt priuari feudo si hēret post dictam culpā ille dñs quem culpauit dedit feudū huic culpanti: an ex dicta culpa possit priuari.Et dic ꝙ non:qꝛ est necesse ꝙ culpa fuerit cōmissa post feu.sibi datū.ar.ff. de bo.lib.l. fi.C.d testi.l.si qs testib[9] in fi.Idē dicas si post culpā steterit cum vasallo cum amore.ar.in.l.fi.j.de.pbi.feu. alie.per lotha.ꝛ.ff.ad.l.iul.de adul.in.l.si vxor.§.fi. hꝫ Jac.ardi.¶ Quero quot testes sunt necessarij ad cōuincendū vasallum de huiusmodi culpis ex quib[9] veniat priuandus dic ꝙ qnqꝫ:vt habetur.j.in ti. quot testes sunt necessarij ad probādum feu.ingra.i.c.i.ꝛ nota.in.c.iij.j.de capi.qui cur.vendidit.¶ Ultimo d materia presenti habetur.s.de his qui feu.da.pos.in.§.fi. ꝛ.s.de natura feu.in.c.i.in prin.ꝛ.j.in ti.sequē.in.c.fi.ꝛ per glo.in dicto.§.calidis.j.de probi.feu. alie. per Fe. ꝛ.j.de pace tenē.in.§.qcūqꝫ.ꝛ per Bal. in.l.qui se patris.C.vnde libe.ver.ꝛ scias ꝛc.ꝛ plene per Jac.ardi. in tit.qui.mo.feu.amit.sub rubricella vasal.feuduz nō amittit sine conuicta ꝛ cognita culpa: per canonistas in.c.ij.extra de consti.ꝛ extra de eo qui cogno.consangui.in.c.discretionem.in fi.ꝛ extra de restitu.spo.in.c. conquerente.ꝛ.lvi.dist.satis peruersum. Jaco.

e **I quis miles.** Quidam habent super hoc capitulo vnā rubricā talē vꝫ d successionibus.Que rubrica cōiter nō habetur nec ea vtimur fm glo.ꝛ bene : tum qꝛ non pgruit nigro:tū qꝛ istud capitulum tractat de materia capituli precedentis declarando aliquas culpas de qbus ibi sub nube dixerat:ꝛ ideo istud capl'm est sub eadē rubrica cum dicto capitulo precedenti. Et in summa hoc intendit.vasallus priuatur feudo illud alienando vel vxorem domini adulterando vel dominum in pugna dimittendo cū ipsum adiuuare posset.h.d.¶ In tex.ibi miles.capias pro quocunqꝫ vasallo quoniam idem esset si non foret miles:vt dixit glo.ij.hic posita circa medium:de quo latius videas quod scripsi i .c. precedenti.in questione.i.Ibi beneficium.i.feuduz: vt j.in q.cau.feu.ami.in.§.in primis. Ibi totū dic idez si partem alienasset:qꝛ tūc priuaret parte alienata: vt.j.

a ¶ Dꝫ se abstinere a malo. Adde.c. nō satis.lxxxvi. di. ꝛ in.§.ꝛ qꝛ.in cle. cupiētes.d pe.glo.insti.de iusti. ꝛ iur. in §.iuris.

b ¶ Facultas dfensionis nō est denegāda . Adde.c.pastoralis.d re iud. qꝛ est d iur naturali: vt in.l. i.in .§. cū aries tes.ff.si q pau. fe . di.l.iij. ad l.acq. Ang.i.l. vt vim . in .ij. col.ff. de iusti.ꝛ iur.ꝛ Ab.in.c. dilecti.de exce.

c ¶ Mox. adde qd ipotat ista dictio. vid gl.in auc.de incestis nup . in pn. Bal. in.l. meuius. in.§. duobus.in vi. col .ff. de le.ij. Bal. in.l.iubemus.la.ij.i.§. sane.C. de sacr. san.eccle.

d ¶ Uel stati. adde qd ipotat ista dictio adde Bar.i.l. i.in.§.q psens ff. de v.obl.ꝛ i c.cum hois.de deci.

de vasal.q contra consti.Lotha.feu.alie.in.c.i.ꝛ in di cta gl.ij.hic posita in fi.Ibi sine iussu.i.sine cõsensu do mini.Non aũt itelligas proprie iussũ q̃si videat̃ infer re ꝙ vasall⁹ per iussum domini compellat̃ vendere:q2 hoc non est verũ per regulam.l.nec emere.C.de iure d libe.ꝛ.C.de contrahen.empt.in.l.inuitũ.ꝛ hoc sensit ẽt dicta gl.ij.hic posita in prin.Ibi dñs vero hẽat subau di si feudũ est nouũ.Sec⁹ aũt si esset paternum:q2 tũc agnati admitterentur si extarent. Si vero non extarent:tunc bene admittentur dominus:vt statim dicã. ¶Ibi domino viuente subaudi idem si domino mor tuo ꝛ vxor remansit vidua:vt statim dicam.Ibi si po tuerit quasi dicat secus si non potuisset ipsum adiuua re:vt no.gl.s.qui.mo.feu.amit.i prin.ꝛ hoc etiã sensit glo.fi.hic posita.ꝛ statim dicam latius.¶No. ꝙ va sallus amittit feudum alienando illud sine ꝯsensu do mini:ꝛ si alienat totum amittit totum. Si vero ptẽ amittit solum partem alienatam:vt in dicto .c.i.j. de vasal.q contra consti.lotha.feu.alie. Et intelligas ꝙ amittit ipso iure:neq3 reqritur aliqua alia snia priua tiua respectu ipsius alienãtis:qm̃ alienãdo se facit pe nitus alienũ a iure ipsi⁹ feudi:ꝛ h3 ip3 pro derelicto. argu.in.l.i.ꝛ in.l.fi.ff.pro derelicto. vt tenet glo j. de probi.feu.alie.per fe.in.§.calidis.ꝛ Inn.in.c.ex parte. extra de feudis.Et p̃dicta ꝓcedũt q̃n alienatio esset notoria.Secus aũt si esset dubia:q2 tũc reqreret̃ snia per ea que dixi.s.in.c.proximo.ꝛ t3 dñs Bald.ꝛ alle gat in sil'i.c.l3.de preben.li.vi.ꝛ de ꝯdi.ob cãm.in.l.si pecuniã.§.si seruum.¶No.ꝙ vasall⁹ cucurbitãs dñ3 viuẽtem amittit feudũ.vt hic.ꝛ.s.q.mo.feu.amit.i.§. i.Idem dicas si dñs iam erat mortu⁹: sed vxor cõdã dñi erat vidua ꝛ non trãsiuerat adhuc ad secũda vo ta:qm̃ vr̃ esse in primo matrimonio.vt.C. de digni.l. mulieres.li.xij.Sec⁹ si nupsisset alteri.vt ibi.ꝛ.ff. d se nato.in.l.femine.ẽm And.de yser.ꝛ Nico.de neap.l3 dñs Bal.videat̃ sentire ꝯ̃rium ꝛ male qm̃ vasall⁹ d3 obseruare honorem dño ꝛ viuo ꝛ mor.l.apud celsum. in.§.aduersus.ff.de doli excep.facit qd no. glo. in.l.si deicõmis.C.d fideicom.ꝛ.C.d his q.vt indi.i.l.sororẽ. ꝛ qd habet̃.j.que fuit prima cã bñfi.amit.in.§. rursus. facit qd dixit.s.hic põt esse ti.q.mo.feu. amit. in.c.i. ¶No.ex isto tex.in fi.dũ dixit si potuerit ꝛc.ꝙ ipotẽ tia excusat vasallũ a pena priuatõis.vt hic ꝛ.j.que fuit p̃ma cã benefi.amit.i.§.sed nec alia.ꝛ.j.an ille q iterfe cit fratrẽ i.c.ij.Et ẽ rõ q2 q facit qd potuit excusatur vt i.l.si iõ.C.d his q.vt idi.Itẽ q2 ex h̃ nõ iterest dñi postq̃3 nõ põt.l.si plures.C.ꝺpo.ꝛ ita no.s.q.mo.feu. amit.i p̃n.ꝛ ibi dixi.Tulisse aũt auxiliũ itelligitur nõ solum q opem tulit adiuuando corpore:sed etiã excla mando.vnde si non posset corpore debet tamẽ clamo ribus adiuuare.l.cum dñs .ff. ad sille.vbi autem pos set corpore adiuuare nõ sufficit exclamatio:vt.ff.ad sil le.l.ij.in.§.penul.ff.de re mili.l.omne in fi.ꝛ tenet Ja co.ardi.ꝛ bal.Intelligas tñ predicta vero:vt vasallus impotens excusetur:nisi hec ipotentia contigisset cul pa sua:q2 tunc non excusaret̃:sed nihilominus priuaret̃ feudo.ar.ff.si quis cau.in.l.ij.ꝛ de regu.iur.l.qd quis. xxxiij.q.ij.c.latorẽ.ẽm Jaco.de bel.ꝛ Nico.de neapo. ꝛ Bal.facit.l.si vehenda. in.§.idẽ iuris.ff.ad.l.rodi. de iactu.ꝛ no.in.l.i.C.de natura.libe.Item non intelli gas de omni leui ipedimento:q2 tunc nõ itelligeretur non posse ẽm Bal.per ea que traduntur per doc.i.l. si ideo.C.de his qui.vt indig.facit.l.iij.in.§.si ad diẽ. ꝛ.l.q cõmeatũ.ff.d re mili.Et circa p̃dicta videas qd plene dixi in dicto prin.s.q.mo.feu.amit. Utrũ autẽ in cõtractibus ipotentia excuset a pena cõuentionali dic per Bar.ꝛ doc.in.l.cõtinu⁹. in.§.illud.ff.de vbo. obli. Et de his ꝛ similibus vide in remissionib⁹ quas ad propositũ adduxi i vtroq3 iure in.d.§.sed nec alia. in p̃ma oppositione.¶Opp.ab extra cõtra ea q̃ hic

p̃supponunt̃ ꝙ ex culpis hic descriptis vasallus puet̃ feudo:ꝛ illud feu.reddeat ad dñm.Sed contra ꝙ im mo debeat redire ad agnatos suos: vt.j.si de feu.fue. ꝯtrouer.i.c.si vasall⁹ culpã.Solu. aut loqmur i culpa cõtract⁹ fcã per alienationẽ:ꝛ tũc si feu.est nouũ bene reuertit̃ ad dñm exclusis oib⁹ descẽdentib⁹ ꝛ agnatis vt hic ꝛ.j.de vasal.q ꝯ̃ cõsti.lotha.feu.alie.c.i. ꝛ no.gl. .s.de succes.feu.in.§.hoc quoq3.Si vero feu.ẽ antiquũ ꝛ tũc trãsiret ad agnatos si h3. Alias aũt si nõ hẽret trãsiret ad dñm:vt i.d.§.hoc quoq3.Et hoc mõ poss3 adhuc intelligi iste tex.Ad filios aũt nũquã transiret tale feud. antiquũ alienatũ si hẽret aliqd ex hr̃ditate p̃ris.Alias aũt bñ trãsiret ad filios excluso dño ꝛ ce teris agnat3:vt.j.an agna.vel fi.repu.hr̃.in.c.i. ꝛ.j.si de feu.fue.ꝯtrouer.i.c.tici⁹.Si võ loqmur de culpa vasal li ꝓueniente ex delicto ꝛ felonia:tũc subdistinguas vt late de his dixi ꝛ dclaraui.s.q.mo.feu.amit.i.§. aut si libellario.ꝛ i.§.si fuerit.ꝛ.j.q̃ fuit p̃ria cã bñ amit.in.§. fi.i ꝯclusionib⁹.¶Ultio ad mã3 p̃ñte3 circa alienatõ nem feudoꝝ videas qd dixi i.d.§.hoc quoq3.s.d suc ces.feu.ꝛ i copiosis remissionib⁹ ibi adduct3.Ad mã3 võ vasalli adulterant3 vxorẽ dñi sui videas i.d.§.i.q. mo.feu.amit.ꝛ.j.q̃ fuit p̃ma cã bñfi.amit.i.§.rursus.ꝛ i remissiõib⁹ q̃s i vtroq3 loco scripsi.Ad mãm võ va salli nõ adiuuãtis dñm suũ i bello uideas plene.j. que fuit p̃ma cã bñfi.amit.i.§.item q dñm.ꝛ i q̃plurimis remissionib⁹ ibi adduct3.Uniuersal'r autem de omni mã hic tradita v3 ad quem reuerti debeat feu.vbi va sallus per quacũq3 culpam illud amittit dixi plene in .§.fi.j.que fuit prima causa benefi.amit.in ꝯclusionib⁹.

¶Quo tempore miles ꝛc. Rubrica.

¶Hec est vera rubrica ꝛ ea cõiter vtimur ẽm glo.v3 quo tpe miles inuestiturã petere d3 ꝛc.Et cõsequẽter h̃ ẽ p̃ncipiũ capituli qd icipit sancimus:vt nemo mi les ꝛc. l3 qdam nullam habeãt hic rubricã:neq3 prin cipiũ capituli.Sed solũ text.nigri incipientẽ seu vltra annũ ꝛ mensem ꝛc. Et nõ habent ista verba tria posi ta in prin.huius capituli. v3 sancimus: vt nemo miles ꝛc.Quibus verbis resecatis ꝯtinuãt istum tex.cũ fine capituli ꝑcedẽtis.dũ ibi dixit nõ laborauit si potuerit ꝛc.subijciens imediate istum tex.vel vltra annũ ꝛ mẽ sem ꝛc.quasi nũc prosequat̃ aliam culpã feudi amittẽ di:ꝛ hoc voluit dicere gl.p̃ria ꝛ secũda hic posita.Tu itaq3 teneas ꝙ hic sit rubrica ꝛ p̃ncipiũ capituli:vt.s. dixi.quã qdem rubrica3 ad ꝑcedentẽ sic cõtinuare de bes:q2 q̃q̃3 supra prime impator lotharius in sua cõ stitutione prouiderit dñis ne contẽnant̃ a vasallis suis militibus circa alienationes feudoꝝ ꝛ culpas alias:q̃ a p̃dictis vasallis cõmittebant̃.Nũc i isto titulo ꝓui det circa inuestituras feudorum renouandas ꝛ peten das ab ipsis dominis per ipsos vasal. Et ꝙ ista con tinuatio sit hõa:p3 q2 sil'r imperator federicus in sua ꝯstitutione hoc idem facit vt probat̃.j.de probi . feu. alie.per fe.in.§.pterea. ꝛ ibi dixi.Iste enim titulus est pars cõstitutionis lotharij impatoris de qua in supe rioribus titulis facta est mentio.

Ancimus. Diui de istõ capitulũ i tres ptes. In prima tradit regulã militi vasallo cir ca tp̃s renouãdi inuestituraꝝ.In secũda excipit a dicta r'la subij ciens casus in qbus dcã r'la fal lit.In tertia ponit ꝯ̃facientem. Secũda ibi:nisi.Tertia ibi:ꝛ si.Casus.Miles vasal lus h3 terminũ vni⁹ ãni ꝛ vni⁹ mẽsis ad petẽdã reno uationẽ inuestiture ab hr̃de dñi defuncti. Idẽ dicẽdũ d successore ipsius vasalli q infra dictũ tẽpus dictam renouationẽ

renouationē petere dʒ a dño: ꝛ predicta ꝓcedūt nisi ex iusta cā ipediref: alias feudo priuabif. h. d. ¶ Premitte ꝓ euidētia ꝙ iste tex. itelligif in feudo pīno seu ātiquo vbi ꝑ iuestiturā nihil tradif d̉ nouo: sʒ renouatur ꝛ ꝯfirmaf ius antiquū. In qua renouatiōe est statutū tp̄s vt hic. In feudo aūt nouo i quo ē solū facta iuestitura abusiua nō ē statutū aliquod tp̄s ad petendum realem inuestituram: ꝛ sic d̉ tali feu. seu iuestitura non pōt loq ista littera vt predicta declaraui. ī. per quos fiat iuesti. vbi videas. ¶ In tex. ibi sancim⁹: vt nemo miles qdā nō habēt ista v̂ba ī tex. ꝛ male: vt supra dixi. Et aduerte qꝛ h̄ capitur miles proprie: ut sit speciale ī milite: vt habeat terminū anni ꝛ mensis: vt statim dicam. Ibi vadat. i. differat vel labi patiatur: quasi dicat frustra vadit qui spem obtinere non pōt. Ibi iuestituram. i. renouationem iuestiture alias facte vt ifra per quos fiat inuesti. in principio. Ibi beneficij sui. i. feu. vt dixi. s̄. titu. ꝓximo. Ibi vel post mortē dñi sui hucusqʒ declarauit quādo mortuus est dñs a quo miles vasallus hʒ feudū: qm̄ dʒ vasallus ipse infra annum ꝛ mensem a filio dñi vel eius successore petere iuestiturā. Ibi vel patris sui. Nunc incipit declarare qñ mortuo vasallo eius filius miles vel alter agnat⁹ successor miles vult petere inuestituram a dño quoniā dʒ silr̄ petere infra ānum ꝛ mensēʒ. Ibi causa mortis potes extendere istā cām vel ad mortē dñi vel vasalli de qbus ꝓxie dixi vel ēt alicui⁹ alteri⁹: quo nō deberet currere tp̄s vsqʒ ad. ix. dies. vt in auc. vt cū de appel. cogno. in. §. sancim⁹. ꝛ in. l. ij. in fi. ff. de in ius vocā. cū ibi no. in gl. Ibi inimicitia potes itelligef de inimicitia orta iter dñm ꝛ vasal. qa tūc vasall⁹ excusaref. extra de re iud. in clemen. pastoralis. tunc intelligas sine culpa vasalli. argu. in. l. si merces. in. §. culpe. ff. loca. vel intelligas de inimicitia inter vasallum ꝛ extraneum ꝑ cuius loca transire non potest sine periculo. ff. ex quibus cau. ma. in. l. iij. ꝛ. ff. ad trebel. in. l. d̉ etate. ꝛ extra de electio. bone memorie maguntí. extra de offi. dele. c. cū ꝯtin. ꝛ in. c. statutū. cum ibi no. de rescrip. li. vi. nisi vasallus esset: ita potens ꝙ per dicta loca posset transire absqʒ periculo: qa tūc non excusaretur fm̄ Bal.
a Que aūt dicatur capitalis inimicitia[a]: vide gl. in. l. licet. ff. de arbitris. Ibi infantia scilicet ipsius vasalli q dʒ petere inuestituram. Idem dicas si est maior infante: vt. ī. si de feu. fue. ꝯtrouer. in. c. si minori. Sed qd in minori vigintiquinqʒ annis dic vt. ī. de prohibi. feu. alie. per fe. in. §. preterea. Que antem sit infantia pu-
b bertas ꝛ minor etas[b]: vide glo. ifra de pace iura. fir. in. l. i. in prin. Quid vero si dñs esset infans: dicit Jac. d̉ bel. idem per istum tex. quem extendit etiam ad infantiam domini. Sed dic vt. ī. per quos fiat inuesti. in prin. Ibi vel infamia itelligas fm̄ veraʒ lec. glo. de infamia: que ascribitur dño: vt qꝛ est bānitus a rege vel diffidatus vel excōmunicatus cui nō posset aliquis ꝑticipare cōuersari vel loqui. xi. q. iij. c. excōmunicatos de quo late dixi. ī. in titu. hic finitur lex ꝛc. in prin. ꝛ de hoc est glo. hic que solet allegari ꝓ singulari i. c. ij. extra de feudis per dñm Fran. zaba. Nam de infamia vasalli non posset loq: qꝛ tunc esset potius puniendus q̄ʒ alienandus cum esset in culpa. argu. ff. de neg. gest. ī. l. siue hereditaria. Ibi iusta absentia subaudi ipsius vasalli: vt qꝛ sit absens causa reipublice: vt dixit glo. h̄ posita in prin. Secus aūt si sua absentia esset temeraria ꝛ non iusta per istum tex. facit. l. ij. in. §. qd̉ dixim⁹ ff. si quis cau. Non aūt intelligas de absentia dñi: tūc semper succurretur vasallo siue dñs sit absens iuste vl̄ iniuste: quoniā in hoc non tenetur vasallus sequi dñm ar. in. l. meuia. in fi. ff. de annuis lega. ꝛ eorum que no. ī. l. fi. ff. de in integrū resti. nisi esset i loco vicino: d̉ quo latius dixi. ī. que fuit prima causa benefi. amit. in princ. in questionibus. Ibi dānetur scilicet ipse vasallus condēnetur ad restōnem feu. ratione ꝯtumacie fm̄ By. ꝛ sic ipso iure non perdit feudū isto casu: qꝛ per sniam condēnari debet: vt hic ꝛ in. l. iij. in. §. ad diem. ff. de re mili. fm̄ Andr. de yser. ꝛ Bal. facit quod dixi. s̄. titu. proximo. in. c. i. ¶ No. militem vasallum debere petere renouationem inuestiture infra annum ꝛ mensem.
c Annus aūt est. ccclxv.[c] dierum. vt in. l. cum hr̄s est. §. stichus. ff. de statu libe. ꝛ in. l. cum bisextus. ff. de verb. signi. Mensis vero est. xxx. dieꝝ. vt no. in. l. scimus. in. §. sinautem. C. de iure delibe. de quo in. c. lʒ extra de supplen. negli. prela. Et debent esse dies integri. Non autē cōputari de momento ad momentū: vt in. l. auūculus. lo. ij. ff. de verboꝝ signifi. de quo plene per glo. in. l. iij. in. §. minori. ff. de minori. ꝛ in. d. l. cum bisextus. ¶ No. ar. ex isto tex. ꝙ terminus legalis nūquaʒ ē ꝑemptorius si legitimū probetur ipedimentū. Ad qd̉ facit. C. qui pe. tutores. in. l. cū ą mr̄ibus. ꝛ. ff. de iudi. i. l. nōnūquam cum sil̄ibus. ꝛ dixi in. c. fi. de probi. feu. alie. per lotha. ¶ No. vasallum ex iusta cā excusari a pena priuationis propter inuestiturā non petitā. Que aūt sit iusta cā enumerantur hic plures. Intelligas tñ idem si vltra istas causas hic expressas reperiatur aliquam aliam iustam cām impedimenti subesse. vt. ī. de ꝓhi. feu. alie. per lotha. in. l. fi. facit. ī. que fuit prima cā benefi. amit. in. §. sed qꝛ natura. ¶ No. ꝓpter infamiā dñi esse sibi subtrahēdam fidelitatem: vt hic. ꝛ. ī. in ti. hic finitur lex. in princi. de quo dic vt ibi plene dixi. ¶ No. argumentum ex hoc tex. ꝙ infans potest esse miles. et probatur in. l. sed cum milites. in. §. iam autē ff. de excu. tu. quod intelligas verum ex beneficio principis ꝓut est videre in filijs baronū ꝛ maioꝝ nobiliū ꝛ dñoꝝ ꝓpter honorē paternū. vt i. l. fi. ꝛ ibi per doc. C. de testa. mili. Qui aūt possint creare militem pōit Bar. in. l. ij. C. d̉ digni. li. xij. vbi videas. ¶ Quero cū glo. iij. an istud tp̄s anni ꝛ mensis currat militi ignoranti dñm suū esse mortuū vel vasallū precessorē suum ita ꝙ ex hac ignorantia non renouauit inuestituraʒ. ꝛ rñdet ꝙ non dicens ꝙ currit solum a tēpore scientie: vt in. l. omnes. ff. de calūniatoribus. ꝛ in. l. i. ff. de iu. ꝛ fac. igno. ꝛ in. l. regula. in. §. sed facti. nisi talis ignorantia fuisset crassa ꝛ supina: vt qꝛ ignorasset illud qd̉ cōiter omnes de ciuitate sciebant: qꝛ tunc bñ ꝑiudicaret: vt in. l. i. cū ibi no. C. de testa. mili. Et hoc voluit tota ista glo. vsqʒ ad finē. que bene loquitur ꝛ probatur h̄ sua d̉terminatio in. l. generali. C. de decurionibus. ꝛ d̉ d̉cretis ab ordi. faci. in. l. fi. ꝛ in. c. ij. de consti. li. vi. Et ad predicta vide quod habetur i. l. genero. ff. d̉ his q notātur infa. per gl. ꝛ doc. facit qd̉ statiʒ dicam super sexta gl. ꝛ quod habetur in cle. pastoralis. de re iudi. ¶ Op. cū gl. q̄rta ꝙ imo vasallus non dēat hr̄e nisi annū ꝛ diem ad petendā talem renouationē inuestiture: vt probatur. ī. de probi. feu. alie. per fe. in. §. ꝑterea. Soluit gl. duobus modis. ꝛ primo ꝙ hic sit spāle in milite q dʒ hēre annū ꝛ mensem vt hic. Ibi vero loqtur in alio vasallo q nō est miles q dʒ hēre annū ꝛ diē dūmō sit pubes vt ibi. Scd̉a solo est ꝙ istud qd̉ hic dr̄ corrigaf hodie ꝑ illū tex. vt sic indistincte qcunqʒ vasallus siue sit miles siue non puniaf in amissiōe feu. per dictā contumaciā anni ꝛ diei: vt ibi prout alibi videmus quē ex ꝯtumacia dēre puniri: vt in. l. i. cū si. C. quoꝝ appel. non reci. Et hoc voluit ista gl. vsqʒ ad v̂. sed pone ꝛc. Sed tu teneas primā solutionē vʒ ꝙ hic sit spāle in militibus: nec corrigaf ꝑ dictū. §. preterea. q̄ʒq̄ʒ posterior. Et tenēt doc. Jaco. d̉ bel. Nico. d̉ neapo. Bal. ꝛ cōiter oēs. Licet And. d̉ yser. videaf sentire ꝯriū ꝛ male. Et ē rō: qꝛ nō seqtur ꝙ ex hoc intelligatur derogatū priuilegijs militū: vt i. l. decurionib⁹. cum ibi no. C. de silentiarijs. li. xij. que solet allegari ꝓ singulari. Milites nāqʒ habēt plura ꝑuilegia: vt habetur in. l. i. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ. C. de testa. mili. in. l.

a ¶ Que aūt dicaf capitalis inimicitia. Adde. l. cū aūt. in. §. excipif. ff. de edi. edic. l. ij. ff. d̉ pu. iudi. l. capitaliū. in. §. si opus. ff. de pē. tex. in. c. accedēs. el. ij. ꝛ ibi Anto. de bu. ꝛ doc. vt lite nō ꝯte. gl. ꝛ doct. i c. per tuas. de symo.

b ¶ Que aūt sit infantia pubertas ꝛ mior etas. Adde gl. in. l. hr̄ditatuʒ ff. ad. l. falc. gl. in ꝓhe. vi. Cy. in. l. si ifanti. C. de iure delibe. Bal. i repe. c. si pr̄. d̉ testa. li. vi. Jo. de ana. in rub. de deli. pue.

c ¶ Ann⁹ aūt ē. ccclxv. dieꝝ. adde gl. in. c. q̄ fuit. d̉ ver. sig. glo. in. c. q̄dragesima. de ꝯse. di. v. Cal. in. c. si pp. de rescri. li. vi. doc. in. c. ij. lij. dist.

l.ꝛ in.l.milites.ꝛ.ff.ð testa.mili.l.i.cum similibus.Et ꝑ hoc nõ obstat qd̃ sepius dixi supra in titulis ꝓcedẽtibus.vz ꝙ in materia feudali miles capit̃ ꝓ quocunqȝ vasallo:qꝛ per hoc non itelligit̃ tolli priuilegiũ qd̃ spẽaliter reperit̃ idultum militibus:vt dixi.ß.ti.i.i pria q̃stione.Et ex predictis habes ét expeditam caudaȝ gl.sexte infra posite. Que hoc idem ꝑriũ recapitulauit se remittendo ad ea que dixit in.d.§.preterea. Sȝ aduerte qꝛ ibi de hoc nihil dixit sed voluit se remittere ad ea que dixit.ꝭ.de capi.cora.in prin.vbi videas.

¶ Quero cum dicta gl.qd si elapso dicto tpe statuto ad petẽdã renouationẽ inuestiture dñs recepit ipsum vasallum ad obedientiam.ꝛ seruitium consuetum ab eo sumpsit an videat̃ sibi remisisse ingratitudinem ꝛ culpam.Et rñdet ꝙ sic p.l.fi.cum silib⁹.ff.ð eo quod cer.loco.ꝛ hoc voluit vsqȝ ad finem.que gl.optime loqtur ẽm Andre.de yser.ꝛ est rõ:qꝛ dñs post dictum tp̃s recipiendo ipsum vasal.ad suũ seruitiũ vr̃ renunciasse iuri suo:vt statim subijcit gl.fi.in fi. que hanc q̃stionem iterato recapitulauit multomagis si ipsuȝ inuestiuisset:ꝛ hoc idẽ no.in.l.celsus.ff.ð arbi.facit.l.cõmissorie.C.de pact.iter empt.ꝛ vendi.cum silib⁹.Et intelligas predicta procedere ꝛ esse vera:nisi ipse dñs recipiẽdo a vasallo fuisset ꝓtestatus i ꝑriũ dicẽdo ꝙ recipiebat seruitiũ a vasallo saluo iure suo:vt. in.l.ij.i prin.ff.ð eo quod cer.loco.l.fi.C.ð iure do.impe.ff. q.mo.pig.vl̃ hypo.sol.in.l.si debitor.in.§.i.C.de his qui spon.mu.susce.l.i.li.xi.ẽm Jaco.de bel.ꝛ Nico. Pe. de cer.ꝛ Bal.Itẽ fallit vbi dñs per iustam ignorantiam hoc fecisset vt in.l.nec ignorans.C.de dona.ꝛ.ff. de transac.in.l.cum acquiliana.ꝛ in.l.qui cum tutoribus.in §.q ꝑ fallatiã.cum similibus.Et tenent omnes doc.predicti.ꝛ de hac questiõe etiam tetigi.ꝭ.que fuit prima causa benefi.amit.in princi. in questionibus. ꝛ vide circa predicta quod dixi.ꝭ.si de feu.fue. cõtrouer. in.c.licet.

¶ Quero cum glo. quinta quid si vasallus moriatur infra dictum tempus petende inuestiture an eius successor debeat habere integruȝ tempus scilicet anni ꝛ mensis ad dictam inuestituram petendam an vero solum illud tempus quod supererat defuncto. Et respondet glo.dupliciter.Primo ꝙ debeat distingui prout distinguitur in.l.ea que.C.de tempo. in itegrũ resti.vz ꝙ aut maior succedit maiori aut mior minori aut maior minori vel econtra. Et secunduȝ diuersitatem casus debes diuersificare determinationem vt ibi colligitur. Secundo dicit glo. argumentatiue ꝙ idistincte debeat dari solũ illud tempus quod superat defuncto per.l.ꝓperandũ in.§.finaũt.C.de iudi.cũ si.Et hoc voluit tota ista gl.vsqȝ ad finẽ.Sȝ tu dic melius ẽm doc.circa hanc qõnem ꝙ si feu.ẽ antiquũ:ꝙ tunc successor debeat habere integrũ tẽpus nõ cõsiderato aliquo modo tẽpore quo superat ðfuncto. Et est ratio:qꝛ ipse successor hȝ feudũ a pri.magis beneficio alterius q̃ƺ precessoris: ꝛ q̃si ex successorio edicto:vnde tp̃s in persona ꝓcessoris inceptũ nõ debet sibi successori nocere.ar.ff.de succes.edic. in.l.i.in.§.quibus.insti.ð bono.pos.in.§.fi.ꝛ.C.q amit.ad bono.pos. in.l.fi.Nã successor agit de sua inuestitura:nõ de inuestitura ꝓcessoris:quoniã eodem modo successor dȝ petere suam inuestiturã a domino:sicut si precessor iam inuestitus.ꝭ.tempus debitũ mortuus esset.Et sic inuestitura successoris nihil habet cõmune cũ inuestitura precessoris quãtum ad hoc.Sed si feu.esset nouũ vt puta qꝛ pater meus acquisiuisset feudũ de nouo a domino ꝛ fuisset iuestitus ꝛ postea moriatur dñs:ꝛ pater meus non petijt renouationẽ inuestiture a successore dñi ꝛ tandeȝ pater meus mortuus est post decẽ menses a tempore mortis domini:tunc ego filius successor in dicto feudo non habebo:nisi solũ illud tẽpus quod superat patri meo ðfuncto ad dictã renouationẽ petẽdã. Et est ratio qꝛ a patre meo ðfuncto processit illð feu. ꝛ sic venio ex ꝑsona patris mei:vt in.l.emilius.ꝛ in.l. ẽt.ff.de mino.Et ita tenet Jaco.de bel.ꝛ nico.de nea. Et circa hanc questionem addas alia que dixi.ꝭ. que fuit ꝑma causa bñfi.amit.in prin.in qõnibus.

¶ Op. cũ glo.vi.ꝙ imo infamia nõ habeat excusare vasalluȝ cũ potius debeat sibi nocere ista sua ifamia q̃ƺ priuilegiũ ꝛ excusationẽ sibi prebere: vt in.l.i.ð dolo.cũ similibus.Huius timore cõtrarij glo.ista dat tres solutõnes.Pria est ꝙ in tex.non debeat esse istud verbũ infamia:sed solũmodo istud verbũ ifantia:quo casu claruȝ est ꝙ talis etas infantie hȝ excusare vasallũ:vt est casus.ꝭ.de ꝓhi.feu.alie.per fe.in.§.ꝑterea.Sed qꝛ cõmuniter iste tex.facit mentionẽ etiã de ifamia:ꝛ ꝓ tãto dat ista glo.aliũ intellectũ seu solutionẽ vȝ:vt non ðbeamus itelligere istũ tex.de infamia ipsius vasalli cũ hoc esset absurdũ ꝙ ex suo delicto deberet reportar̃ ꝑmiũ:vt.ff.pro socio.in.l.veruȝ.in.§.tẽpus.ꝛ.ff.ð dolo. in.l.ne ex dolo.Sȝ debeamus iterligere ð infamia ipsius domini:vt qꝛ est excõicatus: quo casu cũ sit interdcã loquela cũ dño ꝓsequẽter vasallus est absolutus a sacramento fidelitatis:ꝛ a petenda iuestitura.xi. q.iij. .c.quoniã.ꝛ.c.fi.ꝛ.ꝭ.in titu.hic finit̃ lex.in prin.Potest ꝛ tertio modo intelligi iste tex.ẽm glo.vt capiatur infamia ꝓ nõ fama hoc est: qꝛ nõ fuit habita fama de morte dñi: vt qꝛ forte mortu⁹ est vltra mare vel in remotis partibus: ita ꝙ elapsus est ãnus ꝛ mensis ante quã vasallus miles hoc sciuisset:ꝛ sic ex iusta ignorantia nõ petijt renouationẽ iuestiture a successore domini:vnde vasallus iste est excusandus:qꝛ tale tempus incipit sibi currere solum a tpe scientie:ꝛ sic est vtile quãtũ ad initiũ cuȝ nõ currat:nisi postq̃ƺ sciuit.sȝ hñ est ꝯtinuũ q̃tũ ad sui ꝓcessũ ꝛ ꝯsumationẽ postq̃ƺ sciuit.Et h̃ voluit tota ista gl.vsqȝ ad fi.Ex q̃ gl.elicias quinqȝ ꝯclusiones.

¶ Prima ẽ ista ꝙ propter infamiam domini subtrahit̃ sibi iuramentũ fidelitatis.ꝛ de hac cõclusione dixi super tex.

¶ Scða ꝯclusio est ista ꝙ omnis excõicatus [a] maiori excõicatiõe est infamis: facit quod no.glo.insti.de cap.dimi.in.§.minor.ꝛ qd̃ dixi.ꝭ. in dicto titu.hic fini.lex.in prin.in tertio notabili. ꝛ.ꝭ. de sta.ꝑ liber.eccle.in.§.credentes. Que auteȝ sit maior excõicatio:ꝛ que minor no.in.c.penul.extra de sen. excõmunica.ꝛ plene dixi in dicto tit.hic fini.lex.i pri.i vltia questione.

¶ Tertia ꝯclusio est ista ꝙ mors alicuius qui mortuus dicit̃ i remotis partibus ꝓbatur [b] per famã.facit.l.fi.ff. de here.insti.ꝛ.C.de testa.mili.l. i.ꝛ.l.certi iuris.Sed ð hac ꝯclusione ꝛ materia dic latius vt per glo.ꝛ doc.in.l.si quideȝ.C.solu. matrimo. ꝛ.ff.quẽadmo.testa.aperi.in.l.ij.in.§.si dubitet̃.ꝛ.C.ð capti.in.l.nec nos.per canonistas.extra ð despon. impube.cũ inhibitio.

¶ Quarta ꝯclusio ẽ qd̃ nõ iputatur ei q non est certus de morte testatoris.Sȝ ð hac ꝯclusione dic latius.vt habet̃ in.l.genero.ff.ð his qui no.infa.Et ex hac ꝯclusione sumit ibi Bar.argumentum ꝙ interim non currit tempus executoribus testamentorum de quo dicatis vt ibi.

¶ Quinta ꝯclusio ẽ ista vȝ qd̃ illud tempus quod datur ad inuestituram petendam est vtile quantum ad natiuitatem qꝛ non currit nisi a tempore sciẽte.Itẽ nec ei q impeditur petere.Sed quantum ad progressum est continuum qꝛ in eo computabũtur dies feriati ꝛ non feriati sicut alibi pȝ in.l.annus.ff.de calũnia.ꝛ de edili.edic. in.l.cuȝ se.ẽm Jaco.de bel.ꝛ Nico.facit quod dicam.ꝭ.co.i.c. fi.super.ij.gl.

¶ Op.cum gl.penultima. ꝙ imo absentia vasalli non habeat ipsum excusare si nõ petijt inuestituram infra tempus debitum cum potuit relinquere ꝓcuratorẽ vt in.l.papi.exuli.ff.de mino. Et rñdet gl.duobus modis.prio fatendo ꝑrium vbi potuit ꝓcuratorẽ relinquere.Sec⁹ aũt si nõ potuisset relinquere qꝛ tũc nõ curreret sibi dictũ tp̃s ꝛ ꝑ ꝯñs excusaret̃ vt ibi.

a ¶ Ois excõicatus.adde gl. in.c.oẽs .vi.q. i.Bal.in rub. ð sum.tri.i.iij. col.extra.

b ¶ Probat̃. adde Bar.i.l. ij.in.§.si dubitet .ff. quẽad. testa.ape.bar.i l.si qdẽ.C.solu. ma.gl.ꝛ doct.i c. qm frequenter.vt lite non conte.

vt ibi. Secūdo mō soluit ꝙ vbi vasallus est absens ex
iusta cā nō tenet relinquere ꝓcuratorē ⁊ iō sua absen
tia sola ipsum excusaret ēt si potuisset relinquere pro
curatorem qm̄ relinquendo ꝓcuratorem nō intellige
ret absens facit. l. sed ⁊ si ꝑ ꝑtorem. in. §. i. ff. ex q. cau.
ma. lꝫ ista gl. nihil alleget ⁊ hoc voluit tota ista glo.
vsqꝫ ad finem. Sꝫ tu circa hanc qōnem clarius dicas
ꝯcludendo ꝙ iste vasallus absens cā reipublice vt ꝑ
supponit glo. nō teneat relinquere ꝓcuratorem qꝛ est
absens iusta cā. Idem ⁊ si alia iusta cā nec refert po-
tuerit relinquere ꝓcuratorem vel non. Secus autē si
volūtaria absentia vt in. l. i. cū ibi no. C. ꝺ resti. mili. ff.
ꝺ acq. hē. in. l. pātonius. ⁊ ex q. cau. ma. in. l. ⁊ q data. ⁊
in. d. l. sed ⁊ si ꝑ ꝑtorē. in. §. fi. cum. l. seq. ⁊ de iureiurā.
in. l. fi. ſm Jaco. de bel. ⁊ Nico. ꝺ neapo. Multiplex
est. n. genus absentiaꝝ vt no. in. l. fi. ff. de in integrū re
sti. In quo aūt genere absentie qs teneat dimittere ꝓ
curatorem. gl. disputat i. d. l. sed ⁊ si ꝑ pretorem. in. §. i.
vbi videas. ⁊ ꝑ Inn. i. c. querelam. extra de ꝓcuratori
bus. Utrum aūt si qs esset iam citatus ad iudicium
⁊ nō pōt cōparere an excuset si non mittat procurato
rem vide per glo. ⁊ doc. i. l. i. de diuer. ⁊ tempo. ꝑscri.
i. l. q absente. C. de ꝓcurato. ⁊ extra de dolo ⁊ contu.
cū dilecti. ⁊ de maio. ⁊ obe. in. c. fi. ⁊ in speculo de pro
cu. i. §. rōne quoqꝫ. ver. fi. ⁊ Bal. i. l. ab eo. C. quomo-
do ⁊ quādo iudex. Insuper colligere potes ex hac gl.
argumentum ꝙ quis posset per procuratorem inuesti
a turam petere [a] ⁊ iuramentum fidelitatis prestare: de
quo habes tex. ꝭ. per quos fi. inuesti. in. §. sed vtrum. ⁊
ꝭ. de notis feudorum. in. §. item inuestitura. ⁊ per Cy.
in. l. i. C. etiam per procuratorem causam in integrum
resti. agi. po. ⁊ per Archi. ⁊ gl. lxiij. distin. tibi domino
facit quod no. glo. in. l. non vere dicitur. ff. ex qui. cau.
maio. ¶ Quero cuꝫ gl. fi. quid si elapso dicto tempo
re anni ⁊ mensis dn̄s petierit seruitium solitum a va
sallo ⁊ vasallus expresse recusauit seruire: an nihilomi
nus sit priuandus feudo non obstante dicta interpel-
latione domini. Et respondet glo. ꝙ sic secus autem
si ipse vasallus sibi seruisset ⁊ dominus sponte dictuꝫ
seruitium recepisset: qꝛ tunc videretur renunciasse iuri
suo ⁊ remisisse vasallo culpam precedentem non peti
te inuestiture. ꝭ. tempus debitum. Et ad predicta alle
gauit plures concordantias vsqꝫ ad fineꝫ. de qua que
stione dic vt latius dixi. ſ. in glo. iiij. Non autem intel
ligas istam gl. ꝙ elapso dicto tempore inuestiture pe
tende posset vasallus purgare moram sponte seruien
do ⁊ inuestituram petendo qꝛ hoc est falsum ſm ve-
ram opi. vt dixi. ꝭ. que sit prima cā benefi. amit. in pn.
in qōnibus vbi videas. facit qđ in simili dicitur ꝺ em
phiteosi in Spec. ꝺ loca. in. §. nūc aliqua. ver. xxiij. seq.
¶ Quero ab extra qd si vasallus cōparuit infra tem
pus debitum coram domino sed tantuꝫ narrauit qua
liter pater suus erat mortuus ⁊c. Et non est prosecu
tus vlterius an veniat feudo priuandus ⁊ dic ꝙ sic qꝛ
non sufficit comparere nisi instet petendo inuestiturā
ar. ff. de libel. di. l. i. ⁊ in isto tex. q presupponit vt pe-
tatur vnde dēmus intelligere cum effectu vꝫ vt adim
pleat vasallus ex sua parte quod debet sed petendo i
uestituram ⁊ fidelitatem polliciendo vt. ꝭ. de capi. co
radi. i pri. ⁊ tenuit gl. i. c. i. ꝭ. q̄ fuit ꝑma cā bn̄fi. amit. i
gl. ij. ⁊ And. ꝺ iser. hic. Et ad ꝑdicta adduco gl. i. c. si
papa. extra ꝺ priui. li. vi. sufficit tn̄ si petat renouatiōeꝫ
inuestiture absqꝫ eo ꝙ exprimat ⁊ polliceat fidelita-
tē: qꝛ hoc subintelligit: vt no. gl. i. c. fi. ꝭ. ꝑ quos fiat inue
sti. ⁊ dixi in. d. c. i. i prin. que fuit pria cā. secus autem si
polliceatur fidelitatē simplr: ⁊ nō petat alio mō inue
stiturā. qꝛ tūc nō satissfaceret cū inuestitura nō cōprehē
dat sub fidelitate: vt dixi in. d. c. i. de capi. coradi. Qua
liter aūt se dēat hēre vasallus in dicta inuestitura pe
tēda tradit gl. i. d. c. fi. ꝑ quos fiat iuesti. vbi videas.

¶ Quero qd si duo ꝯtēdūt de hr̄ditate dn̄i nunqd
vasall⁹ tenebit peter iuestiturā ab vtroqꝫ. an ab vno.
an excusabit si nō petat donec certū erit: qs sit heres
dic ꝙ si vnus ē possessor hr̄ditatis ꝙ ab eo sit peten
da. Poterit ēt peti a petitore cū ꝓtestatiōe saltē vt
nō ꝑiudicet: ⁊ si apparuerit nō esse hr̄dē. ar. C. de pe
ti. here. l. fi. de libe. cā. in. l. ordinata. ꝺ dā. isec. l. pretor
ait. i pri. sꝫ vel differat quousqꝫ aliqs obtineat. arg. ex
de iurepatro. c. si vo. ff. de appel. l. si plusorio. i fi. ⁊ ita
dixit Ja. ardi. i ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella. si duo
ꝯtēdūt de hr̄ditate. ¶ Quero qd si vasall⁹ petierit i
uestiturā a dn̄o infra tp̄s debitum ⁊ debito mō: dn̄s
aūt nō vult ipsū inuestire an priuari dēat dn̄s ꝓprie
tate dic ꝙ sic: qꝛ a pari iudicant dn̄s ⁊ vasal. i istis ꝑ
uatiōib⁹: ⁊ ita tꝫ gl. ꝭ. ꝑ quos fiat iuesti. in. d. c. fi. ⁊ dixi
ꝭ. de lege cora. in. §. ex eadē. facit. c. dn̄o cōmittente. ꝭ.
si de feu. fue. ꝯtrouer. ⁊. ꝭ. de forma fideli. i fine. ⁊ dꝫ pri
uari ꝑ sniam ſm And. ꝺ iser. ꝑ. c. i. ꝭ. qualr do. proprie.
priuet. qd aūt si post denegationē essꝫ parat⁹ postea
iuestire ⁊ denūciat vasallo vt capiat iuestiturā: an te-
neat vasall⁹: ⁊ quātū tp̄s hēbit dic plene ꝑ Ja. ardi. i
sūma q. mo. feu. amit. sub rubricella. si vasall⁹ petierit
iuestiturā ⁊c. vbi late istū articulū explicauit. ¶ Que
ro an dn̄s possꝫ minuere istum tp̄s petēde iuestiture
dic ꝙ nō ſm Andre. de iser. qm̄ tempora legalia non
minuūtur: imo si iudex minueret suppleat a lege. l. iiij.
in. §. si qs. ff. de re iudi. sicut patet i aucten. hodie. C. ꝺ
temporibus appel. ⁊ in. l. superuacuam. C. de tempori
bus. i itegrū resti. Quod itelligas verū: nisi aliud repe
riret expssū a iure ꝙ termin⁹ legalis possꝫ minui. l. iij.
ff. de re iudi. vel nisi ps sicuti essꝫ vasall⁹ i ꝓposito cō
sentiret i minori tpe: qꝛ possꝫ renūciare iuri suo. l. si qs
cōscribēdo. C. de pac. quo casu nō veniēdo i termino
statuto ꝑ ꝓmissionē amitteret feudū: si hoc expssꝫ se
obligasset ꝑdere si nō venisset ifra tp̄s ꝓmissuꝫ. argu.
in. l. ij. ff. q satisda. cog. Et si ista obligatio fieret apꝺ
acta iudicis cōpetētis: tūc nō eēt op⁹ ꝙ fieret aliud:
nisi executio obli. argu. eorū. q̄ no. i gl. ij. q. i. §. qđ aūt.
facit qđ habet i. l. acta. ff. de re iudi. Sꝫ si fieret ex iu
diciū: tūc ageret via ordinaria. l. si pacto. C. ꝺ pac. nisi
dedissꝫ licētiā ꝙ caperet feu. tūc auctoritate ꝓpria. C.
de pigno. l. iij. ſm And. de iser. qd aūt si dn̄s iuestiuit
vasallū q iam ꝑ delictum a iure suo ceciderat: dic per
Jaco. ardi. in sūma q. mo. feu. amit. sub rubricella si do
minus vasallum ꝺ suo recto feudo inuestiuerit ⁊ qđ
dixi in. §. insup. ꝭ. de prohi. feu. alie. ꝑ. fe. ¶ Quero an i
fantia vasalli ipsum excuset ac si haberet tutorem. ⁊
Jaco. de bel. sentit ꝙ non intelligendo istuꝫ tex. quod
nō habebat tutorem. argu. in. d. §. ꝑterea. ⁊. ꝭ. si de feu.
fue. ꝯtrouer. in. c. si minori. ⁊ in. c. si qs decesserit. ⁊. C. ꝺ
iure delibe. in. l. si infati. ⁊. C. ad trebel. i. l. sancimus.
Sed dn̄s Bal. intelligit ēt in infante habente tutorē
cū ex se ignoret oīa. l. fi. reꝫ pupil. sal. fo. Idē dicit ipse
si post infantiā donec est pupill⁹: qꝛ intelligit semiple
nuꝫ intellectū habere: vt no. glo. in. l. in negocijs. ff. de
regulis iuris. Adulto vero currit tp̄s: sed datur resti-
tutio: vt i. d. §. ꝑterea. cū ibi ibi no. Quid aūt si tūc ha
beret curatorē: dic vt ibi dixi vbi oino videas. ad itel
ligentiā predictoꝝ. ¶ Quero ad queꝫ debeat redire
istō feu. qđ amittit vasall⁹ ex hac sua negligētia ⁊ cō
tumacia nō petēdo reuocationē inuestiture: an ad do
minū: an ad agnatos. Et And. ꝺ yser. vr̄ sentire idem
qđ dicimus in alienatione feudi facta ꝑ vasalluꝫ: qꝛ si
feu. est nouū reuertit ad dn̄m etiā exclusis filijs. Si ve
ro antiquū: tunc ad filios ⁊ agnatos si extant Alias
āt ad dn̄m ꝑ ea que dixit i. §. fi. ꝭ. que fuit prima causa
benefi. amit. Sed tu hoc proba per. c. ticius. in fi. ⁊ qđ
ibi dixi. ſ. si de feu. fue. cōtrouer. ⁊ in. c. si vasallus cul-
paꝫ in dicto ti. ⁊ qđ dixi. ſ. qui. mo. feu. amit. in. §. si fue
rit. ⁊ de succes. feu. in. §. quoqꝫ. ⁊ hanc ꝯclusionē firma

[a] ¶ Per ꝓcuratorē iuestiturā petere. adꝺ Bal. in. c. i. in §. itē inuestitura. de no. feu. ⁊ ꝑ Bar. cepol. de verona i. c. i. in. vi. oria. de cogni. feu. i vsibus feudo.

ui in dicto.§.fi.que fuit prima cã bene.amit.¶Quero quid si aliquis minatus est vasallo offendere ipm in persona vel in rebus:an iste sit sufficiẽs metus ꝛ inimicitia ad excusandũ ipm.ꝛ dicit And.de yser. ꝙ sic si declaref hoc eẽ actũ ex insidijs:qm̃ verbalis sola cominatio nõ sufficeret.vt in auc.de nup.in.§.mater.C.ð reuo.do.l.fi.ꝛ sumetur ꝯiectura ex persona cominãtis vtrum solitus sit hoc facere.arg.ff.de nego. gest.l.si qs negocia.de pig.act.in.l.vel vniuersoꝝ.de vsur.in.l. q semisses.facit.l.hoc aũt.in prin.ff.si cui plusquã. per .l.fal.Nec imputabitur sibi vasallo et isto casu si non miserit procuratorez per ea que dicta sunt.s̄. ƀm Andre.ð yser.¶Quero quãto tpe durabit ista excusatõ inimicitie dic ꝙ per totum istud tp̃s cõcessum a lege ad petendã inuestiturã:quo tẽpore transacto habebit adhuc tantũdem tpis:quo secũdo tpe elapso ampliꝰ nõ excusabiſ:qꝛ tenebiſ:aut ire:aut mittere procuratorem ƀm ea que tradunt in auc.ei qui.C.de tpibus appel. alr̃s sequeref vnũ absurdũ ꝙ si inimicitie essent ꝑpetue ꝙ nũquã teneref petere inuestiturã ƀm And.ð yser.quod non est dicendũ.¶Quero quid si pendẽte primo tẽpore anni ꝛ mẽsis seu diei sopite sint inimicitie:an vasallꝰ habebit adhuc integrum tempus vel solum illud qð superat:dic ꝙ habebit integrũ tp̃s:quia cessante impedimento:tũc incipit currere hoc tempꝰ. ar.in.l.quod tpe.C.de resti.mili.ꝛ si postea non facit: tũc erit pena priuationis.ar.in.c.si minori.i̅. si de feu. fue.ꝯtro.ƀm predictuz.d.An.¶Quero quid si publice putabatur.d.mortuũ. vasallus tñ non petijt inuesti turã.Ita ꝙ fuit priuatus:postea dñs est reuersus:aut restitueſ sibi feu.Et dicit idem An.ꝙ si vasallus hoc facit in contẽptum : qꝛ et ipse putabat ipm esse mortuum:tũc nõ restitueſ.Alr̃s aũt sic nõ putãs ipm mortuum.ar.ff.cõmo.l.in cõmodato.in.§.si.ff.de iniurijs. in.l.eum q.§.si iniuria.ff.de iudicijs.i.l.si qs ex aliena xxiiij.q.ij.per totum cum similibus. ¶Ultimo ad materiam pñtem videas plura alia que scripsi.i̅. que fuit prima cã benefi.amit.in prin . ꝛ in copiosis remissionibus ibidem adductis in vtroq; iure.ꝛ qð dixi in .§.i. in eo.ti.ꝛ in.§.fi.de ꝓhi.feu.alie.per Fe.in.d.§.ꝑterea ꝛ.i̅.si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si minori.ꝛ in.c.si qs decesserit.ꝛ de capl̃is extraor.in.§.iuter dñm.ꝛ per doc. i.l. solẽnibus.C.de rei ven.ꝛ in directoria iuris i ti.ð feu. in.§.ij.amit. Jaco.

Si quis fecerit. Istõ capitulũ adaptaſ ad rubricã nr̃az ƀ mõ : qꝛ dubitabaſ an miles vasal.posset petere inuestituram feu.eo tempore quo adhuc per alium iuridice tenetur ꝛ possidetur.Jccirco vt tollatur ista dubitatõ fuit cõgruenter istud capitulũ positũ hoc loco.ꝛ i sũma hoc vult.Dñs nõ põt feu.vasalli sui ꝯferre alijs sine ꝯsensu dicti vasalli:ꝛ si facit haberi dz ꝓ nõ facto.h.d.Pro itelligẽtia huiꝰ capituli vide.c.moribꝰ.i̅.si de feu. fue. cõtro.ꝛ qð ibi dixi in.ij.nota.ꝛ qð dixi.s̄.hic põt esse titulꝰ q succes.tene.in euidẽtialibꝰ.ꝛ in.ij.notabili.Et itelligas istud capl̃m in inuestitura abusiua vt differat a capitulo se.¶In tex.ibi si qs.s.dñs feu.Ibi inuestiturã.s.abusiuã vt differat a capitulo seq.ꝛ gratis ꝛ amore vt differat ab eo ꝙ stati subijcit ð cãbio.Ibi cãbiũ .i.ꝑmutationẽ:vt.s̄.de cõtro.iuesti.i.§.cũ aũt.ꝛ.i̅.si vasal.de feu.fue.iter.c.i.Ibi bñfi.i.feu.vt dixi.s̄.c. ꝓcedẽ. Ibi militis.i.vasalli.ꝛ itelligas idẽ si nõ essꝫ miles:vt .s̄.in.d.c.i.hic põt esse titulus q succe.tene.ꝓ quo vide qð no.s̄.ti.ꝓce.i.c.i.Ibi illius.s.vasalli possidẽtis. Ibi cõsensu.qlis aũt ðbeat esse iste ꝯsensus:dixi.s̄.plene q. mo.feu.amit.i.§.ꝑterea.¶No.ꝙ nemo põt peteſ se inuestiri de feu. qð p aliũ legitime possideſ.ꝙ itelligas vez nisi possidẽs ꝯsentiret vt hic.ꝛ.s̄.q.mo. feu.amit. in §.ꝑterea.ꝛ.s̄.q.succe.tene.i.c.i.Itẽ intelligas istum tex.pure.secus aũt si in diẽ mortꝫ ipsius possidentꝫ vel sub ꝯditione si ipse possidẽs moriaſ nõ relictis legitimis successoribꝰ in dcõ feu.vt ꝓbaſ.s̄.hic põt esse titulus q succe.tene.i.c.i.Item fallit nisi dñs vellet disponere vniuersalr̃ totã eiꝰ curiã vasalloꝝ:vt voluit glo.i. hic posita in fi.sui.quã glo.itelligas ꝛ pñr istã vltimã limitationẽ ꝓcedere ꝛ hẽre locũ suũ in ciuitate Mediolani vbi viget talis cõsuetudo:vt i.§.ex codẽ.allegato in gl.qm̃ i alijs locis nõ posset dñs vendẽ ꝛ aliũ transferre et cũ vniuersitate iura vasalloꝝ suoꝝ eis inuitis:vt in.§.ꝑterea: de ꝓhi.feu.alie.per Fe.vt ibi dixi sup gl.fi.ꝛ.i̅.de capi.q cur.ven.in.c.i.i.i.nota.¶No.ꝙ ea q̃ fiunt ꝯ̃ iuris dispositionẽ ꝓ nõ factis habentur vt hic.ꝛ in.l.non dubium.C.de legibus.qð prestat argumentum ad qõnem:vt de cõtractu reprobato nõ ðbeat solui gabella: qꝛ cõtractus reprobatus fingiſ nõ celebratus:ꝛ sic ex tali contractu ꝑmutationis ꝛ inuestitura reprobata non solueref gabella:qꝛ talis inuestitura habetur pro non facta fictione huius lr̃e ƀm doc. ꝛ Bal.in.d.l.nõ dubium ꝛc.¶No.ꝙ sicut inuestitura reprobatur si fiat pure ꝛ gratis de feudo p aliũ possesso sine voluntate possidẽtis : ita quoq; reprobatur quicunq; cõtractus super dicto feudo secutus.Et est rõ qꝛ si reprobatur principale non valet aliquis cõtractus qui ꝯsequitur ex eo vel ob id per .d.l. non dubium. Ex quo inferas a contrario sensu ꝙ si valuisset inuestitura potuisset per cambium dominus sibi prouidere.vt.s̄.de contro.inuesti.in.§.preterea.Et sic etiã non gratis posset dominus feu.per cambiuz alteri cõcedere quod videtur esse contra casum in.c.i.i̅. de feu. da.inuicem legis cõmis.Sed tu dic vt dixi.s̄.de bñfi. fra.in.c.i.¶Quero cum glo.i.de quatuor qõnibus simul ꝛ semel. Et pma qð est an dñs possit iuito vasallo alienare ius ipsius vasalli alteri.Secũda est an possit locare.Tertia est an possit alteri infeudare.Quarta est an possit pignori obligare. Et ad istas qõnes ñ rñdet gl.ista sed se remittit ad dicenda .i̅. de prohibi. feu.alie.per fe.in.l.i.Sed tu darius rñdeas ad has q̃stiones singulariter ꝛ seriatim.Et primo ad primã distinguas ꝙ aut loquimur vtrũ dñs possit alienare ius ipsius vasalli . ꝛ dico ꝙ non sine consensu ipsius.casus est hic.Aut loquimur vtrum possit dominus alienare ius suum ipsius domini.ita ꝙ vasallus teneatur recognoscere emptorem in dñm.ꝛ dic ꝙ nõ potest sine voluntate vasalli: vt.i̅.de le.co. in.§.ex eadem. ꝛ.i̅.de prohi.feu.alie.per Fe.in.§.preterea ducatus. in fi. Et assigna rationem vt ibi dixi. ꝛ probatur etiaz in hoc tex. dum dixit ꝙ nec cambium facere potest. ꝛ in hac gl. in prin.de quo in Spec.de feu.per Joã . an.in.§.quoniam.ver.xxiiij.Ad scðam qõnẽ rñdeo ꝙ dominꝰ nõ potest locare ius ipsiꝰ vasalli:vt.i̅.in qbus cau.fe.amit. in.§.in primis.Utrũ aũt dñs posset locare ꝛ delegare ius suũ qð hꝫ in feu.respectu vsufructꝰ sui:dic vt dixi in.d.§.ex eadem.in penul.qõne. Ad tertiã qõnẽ respõdeo ꝙ dñs nõ põt ifeudare pure vt hic. Sub cõditiõe aũt vel in diem sic vt dixi.s̄.in notabilibꝰ. Ad quartã qõnem rñdeo ꝙ dñs nõ potest obligare pignori ius ipsius vasalli sine ꝯsensu suo:argumẽto coꝝ q̃ supra dicta sunt.Sz vtrũ dñs possit pignorare ius suũ ꝓprietatis absq; ꝯsensu vasalli:ꝛ dic ꝙ sic vt late de hac qõne scripsi.i̅.de probi.feu.alie.p fe.in gl.prima que hãc questionẽ formauit vbi videas.¶Op. cum gl.ij.ꝙ imo teneat inuestitura facta per dñm ð feu. sui vasalli possidentis:vt probaſ in.d.c.moribus.i̅.si de feu.fue.contro.So.dic ƀm gl.ꝛ clarius q̃z ipsa ꝙ aut dominus vult facere inuestiturã pure.s.ꝙ hẽat effectũ in vita vasalli ꝛ nõ potest sine eius ꝯsensu vt hic.Aut vult facere in diem.s.ꝙ hẽat effectũ post mortem vasalli:ꝛ tunc potest si vasallus non hꝫ successores vt ibi. Si vero vasallus hẽret successores: ꝛ tunc non posset

in piudiciũ

in preiudicium successorum:vt in.c.ij.j.de feu.da.iudicez legis có.de quo ibi dicam.z in.d.c.moribus.z hoc voluit tota ista gl.vsqz ad fi.que bene loquit.¶ Oppo. ab extra φ imo iste secúdus qui hz ius a dño possit expellere primum vasallum possidentem: vt probatur in.l.emptoré.C.locati.So.dic φ iste primus vasallus habebat ius i re.Ibi aút secus vnde ergo non potuit hic dñs in aliú ɔcedere ius ipsius vasalli eo inuito.l. in concedendo.ff.de aqua plu.ar.¶ Opp. fortiter ad idem de.§.si vero contigerit.j.de pace iur.fir.Sol. ibi est spále fauore ecclesie que multa priuilegia hz:vt ibi late dixi in primo notabili. ¶ Opp.de.c.ij.s. de feu. guar.gastal.So.ibi feu.nó erat ppetuú vasalli sz tpale.Et ió elapso tpe posset dñs alteri illud feu. ɔcedere ét inuito vasallo:nó aút ifra tps vt ibi:z sic potius ɔcordat.¶ Quero ab extra an iste dñs alienás feu. sine volútate vasalli priuet. ppietate. Et dixit Bal. φ non p istum tex.q dixit φ non p facto habere zc. Et ex hoc dixit esse differentiam vtrum vasallus alienet sine voluntate dñi:quo casu priuatur iure suo: vt i fra de phibi.feu.alie.p fede.in.§.calidis. An domin⁹ alienet:z túc secus vt hic:qz nó priuabit dñs ppietate:sed ɔctus erit ipso iure null⁹ z pro non facto habetur:sed ɔ̃ hác suá determinationé fortiter facit tex.j.d for.fide.in fi.vbi ad paria iudicátur dñs z vasall⁹ forti⁹ in.c.i.infra quali.do.propri.priue. z.j.si de feu.fue. controuer.in.c.dño cómittéte.z gl.fi.iuxta fi.j.p quos fiat inuesti.in.§.fi.z alia gl. que vř hoc expssius sentire in.d.c.de for.fide.in fi.z infra de aliena.feu.pŕ.in.c. fina.Et hanc partem vř seq And. de iser.in.d.§.ex eadem.z hic ideo putarem φ de stricta iuris róne opi. Bald.non posset substineri lz equior videatur z mitior.Et posset responderi ad istú tex. qm̃ eodem modo non tenet ipso iure venditio facta per vasallum de iurib⁹ suis sine licentia domini:z tamen vasall⁹ priuatur iure suo:vt patet infra de probi.feu. alie.in.§.nos aút zc.ergo z eodem modo potest intelligi iste tex.i domino zc.per ea que dicta sút supra.¶ Quero vtrú dominus vnius terre possit eam subijcere dominio alterius inuitis hominibus de illa terra.Et dicit Bal. φ non:z multo magis si vellet tantum partem alienare z aliam retinere ne compellantur habere plures dominos:z hoc per.c.dilecti filij.d maio.z obe. z ibi per Jo.an.z dicit Host.hoc idem tenere.facit dictus §.ex eadem.cum ibi no.j.de lege corra.z qd ibi dixi.z in.c.i.j.de capi. cor. ¶ Quero quid si dñs fecit pure inuestituram de feudo sui vasalli sine consensu ipsius an talis inuestitura que nó valet vt hic possit vires capere eo vasallo mortuo sine successore.Et dicit Bal. φ si iste inuestitus esset in possessione poterit se tueri per exceptionem:aut non est in possessione z vult agere ex dicta inuestitura:z túc si est vallata p stipulationé dicit ipse φ poterit agere:qz stipulatio nó hz a quo impediat.ff.si cer.peta.in.l.proinde.z de actio.emp.in .l.siquis aliená.z de rei védi.in.l.si a socio.Secus autem si nó esset vallata per stipulationez:qz est facta p ter legem.Et ideo nudum pactú nó hz a quo vestiat. Idem in effectu videt sentire Jac.de bel.p ea que hic no.in vltima glo.zc.¶ Ultimo ad mãm psentem adducas alia que dixi.s.qui succes.tene.z in ti.hic potest esse titulus qui succes.tene. z in remissionibus quas in vtroqz loco adduxi.z.j.si de feu.fue.contro.in.d.c.moribus. z in copiosis remissionibus ibi in vtroqz iure d scriptis:z qd dixi.j.de lege corra.in.c.ij.z in dicto.§.ex eadé.z in remissionibus ibi adductis.z qd dixi i.c.i.j. de cle.q iuesti.fac.z p bal.i.l.i.ff.de re.diui.q.xxxij.Ja.

a **Ancimus ut.** Cótinuatur cú capitulo pcedéti hoc mó:qz in.d.c.dclarauit qualr qs non pt petere inuestituram abusiuá d feudo alterius sine consensu illius cuius est. Nunc vero declarat in isto capitulo quid iuris sit de inuestitura propria:vz an quis possit petere se mitti in possessióez de feudo φ alius tenet:z dicit similiter φ non:qm vasallus possidens non dz dici de possessione sine cognita z conuicta cul.vt hic.Duplex náqz est inuestitura.s. propria z abusiua.vt.j.quid sit inuestitura.in princ.Et per hunc modum adaptabis istud capitulũ ad rubricam nostram congruenter quod alias non videbatur prima fróte esse situatum sub cógruo titulo.Et in súma hoc vult vasallus nó potest priuari possessione sui feudi nisi conuictus de culpa fuerit per sniam códemnatus a qua snia dictus vasallus si senserit se grauatú poterit appellare z habebit terminum sex hebdomadarum ad arripiendum iter pro appellatione pseque da ipso vasallo interim in possessione pseuerante. h.d. In tex.ibi miles.i.vasallus quicunqz etiam si non esset miles:vt dixi.s.ti.proxi.in.c.i.Ibi adimat.i. deiciatur seu remoueat.Ibi benefi.i.feudi:vt dixi.s.c. proxi.Ibi supra diximus.s.i.d.c.i.s.ti. proximo.vt declaraui ista q́ hic tangunt.Et p hác relationé pz φ adhuc sumus in ɔstóne impatoris lotharij:vt dixi.s.in ti.Cóstitutó nes impatoris lotharij zc.sup rubrica z i tit.impator lotharius super rubrica.Ibi dixerit miles.s.vel appellando vel reducendo ad arbitriú boni viri laudamentum istorum pariú bm Ja.de bel.Pe.de cer.z Bal. z sensit glo.Nam iste recursus ad superioré cótra sententiá arbitralium iuris succedit loco appellatiόis bz Bal.Ibi p sex hebdomadas: subaudi pacifice z istó tale tempus indulgetur sibi ad preparandum se z sarcinulas suas ad iter versus imperatoré p psecutóe appellationis.ar.ff.ex qui.cau.maio.in.l. ab hostibus in .§.sed qd cum.l.seq.bm doc.z sensit etiá gl. ij.hic posita in fi.Ibi ad nostraz.s.impatoris.ná impator lotharius est ille qui loqtur in hac sua constitutóe.Ibi cum illi.i.postqz illi pares laudauerunt z iudicauerút:vt sic istud tps icipiat curret a tpe snie late z querele exposite p grauatú bm An.de yser.vel meli⁹ dic φ cóputátur a tpe interposite appellatiόis bz Pe.d cer.z bal. z vř esse satis de mente hui⁹ lŕe z idé est sensus.Sed aliqui habent in tex.cum illis zc. z tunc itelligas φ illi iudices pares qui tulerunt dictam sniam: z ipe grauatus venét ad psentiá imperatoris.z sic erit hic casus φ vbi appellatio deuoluitur coram imperatore:φ túc iudex q primá sniam tulit dz iteresse qd qualiter itelligat statim dicá.Ibi laudamétú.declara: vt dixi in.d.c.i.sup tex.s.ti.pxi.Ibi diffiniem⁹.s.vtrú bene iudicauerit vel nó bm Ja.de bel.De forma aút pronúciandi in cá appellationis habet per gl.z doc.i.l.eos. in prin.C.de appel. ¶ No.φ vasall⁹ nó potest disuestiri a dño seu molestari possessióe feudi nisi sit conuict⁹ de culpa z per sniam condemnat⁹ vt hic.z i.c.i.s. ti.primo.z ibi rónem assignaui in primo notabili. facit qd dixit Inn.in.c.solet.extra de sen.excó. Utrú át hoc hêat locú in notorio crie.j.dicá.¶ Nota φ a snia pariú pót appellari vt hic.z per Inn.in.c.cetex. extra de iudi.z dixi plene.s.apud quem vel quos.in.c.i.vbi etiam declaraui qs sit iudex cópetens in ipa cá appellationis.z per Ja.ardi.in summa.de ɔten.feu.sub rubricella prima zc.Ad quem aút appellet no.i.c.romana.ex de appel.extra de maio.z ob.in.c.solite. i Spe. de appel.in.§.núc tractemus.in fine.z dixi in.d.c.i. ¶ No.φ vbi cá appellationis est deuoluéda ad impatoré grauat⁹ hz terminú sex hebdomadax a preparandú suas sarcinulas ad iter capiendú.facit.d.l.si ab hostibus.in.§.sed φ simplr.ff.ex q.cau.maio.prout in sixi videm⁹ qd reo accusato dat spaciú.xxx. dierũ ad componendú mestos penates.i.rem familiaré.l.ij.C. d exhiben.reis.Uaria.n.ac diuersa sunt tempora que appellátib⁹ a iure nostro ɔcedútur.Primú.n.est tps

a ¶ Tp̄s petē di apostolos. adde glo. in v̄bo tp̄e. in cle. q̄uis. de app.

b ¶ Applr̄one pendēte. Adde c. non solum. ḋ appel. li. vi. Fallit nisi appellās sit suspect⁹ vel ḋportator: vt ē glo. sūme. ij. q. vi.

c ¶ Aliud est tp̄s qḋ daṫ appellanti. Adde tex. in cle. sicut appllr̄onem. de appella. ꝛ in. c. cū sit romana. eo. ti. gl. sūme. ij. q. vi. Ab. in c. ꝑsonas. in .i. no. de appella.

ad iterponendū appellationem coram iudice a quo. ꝛ hoc habeṫ in auc. hodie. C. de appel. ij. q. vi. §. forma. ꝛ. c. anterioꝝ. Scḋm est tp̄s petendi apostolos [a]: ꝛ ḋ hoc loquiṫ. l. iudicibus. C. de appel. ij. q. vi. post appellationem. ꝛ in cle. ij. de appel. Tertium est tempus ad conquerendū de iudice q nō vult deferre appellatiōi vel apostolos denegat. ꝛ de hoc loqtur. l. si appellatō nem. C. de appel. Aliud est tp̄s quod de iure cōi statuitur siue daṫ pti appellanti ad se ꝑsentandū coram iudice ad quem q cogniturus est de appellatione. ꝛ de hoc loqtur. l. ꝑses. C. de appel. ꝛ extra ḋ appell. i. c. cū sit romana. Et istud tp̄s non est statutū certū sed est arbitrariū: qm̄ dꝫ moderari ſm loci distantiam ꝛ persone qualitatem computando dietas ſm computū legalē: vt ibi. ꝛ in. l. i. ff. siqs cau. cuꝫ similib⁹. Ut sic oībus cōsideratis hēat tp̄s cōgruū infra qḋ dēat se ꝑsentasse: vt in. c. cordi. §. i. extra de appel. ꝛ. c. significauit. Uerū in cāu nr̄o spāle est: vt iste appellās habeat istas sex septimanas infra quas nō possit compelli ad arripiendū iter antequam sint elapse vt hic. Dicas tamen qḋ etiam regulariter in alijs dꝫ statui tp̄s ꝛ dilatio ad iter rapiendum lꝫ nō sit certū statutū: vt in. c. ꝑuenit. extra de appel. ꝛ ḋ ele. statuim⁹. ꝛ ḋ re iudi. cū cām. ꝛ tꝫ Spec. ḋ appel. in. §. nunc breuiter. versi. ꝛ no. per Bal. in. l. preses. C. ḋ appel. Aliud ē tp̄s ꝓsequende ꝛ finiēde appellationis. de quo in auc. ei q. C. ḋ tē. appel. De mō aūt ꝛ forma ꝓcedendi coram ipso iudice ad quē habeṫ i. l. fi. ꝛ ibi p Bal. C. ḋ tempo. appel. ꝛ ḋ practica appellationum videas plene p Spe. i ti. ḋ appel. i p̄ma ꝛ scḋa pte. Quid aūt si geminata esset appellatio p appellātē: qꝛ p̄mo appellasset viua voce ꝛ postea in scriptis. Utrū debeamus attendere p̄mā vel secūdā: dic p Bar. i. l. cū ꝓcu. i. §. i. ff. ḋ opis noui nū. ꝛ p Bal. i. l. appel. C. de appel. ꝛ p Inn. ꝛ Jo. an. i. c. dilecte. extra ḋ ap. ¶ No. qḋ donec pēdet appellatio tuēd⁹ ē appellator in possessione vt hic. ꝛ i. c. nō solū. ḋ appella. li. vi. Et est rō quia appellatione pendente [b] nihil ē innouādū: sed oīa debent remanere in suo statu: vt. ff. nil noua. appel. penden. p totum. ꝛ i. l. iij. C. de appel. ꝛ p Inn. in. c. bone. in fi. extra de appel. ꝛ in gl. pria hic posita i p̄n. Sꝫ hec regula fallit i plurib⁹ casibus: vt statim dicam. ¶ No. ex hoc. tex. in fi. si habes in lr̄a cū illis ꝛc. ꝙ si appellatio ḋuoluiṫ ad impatorem: ꝙ tunc iudices q tulerunt sniam principaleꝫ ḋbent interesse corā impatore in ventilatione dicte cause. facit. c. i. ver. his enim. j. si de inuesti. inter do. ꝛ vasallis ori. Sed hoc intelligas eē spāle in magnis feudis. Sed in alijs causis sufficit mittere apostolos. l. i. ff. de libellis di. Durū nāqꝫ ꝛ fatuū esset intelligere eos dimittere ꝓpria tribunalia ꝛ se cōferre ad appellatiōes ꝓsequendas ſm An. de yser. ꝛ Bal. vtrū autē ipse iudex vel arbiter possit cōueniri p ptem lesaꝫ: vide isti. de obli. ex delic. in pri. cum ibi no. ¶ Op. cū gl. i. cōtra ea que statim dicta sunt in vltimo nota. vꝫ ꝙ immo appellatione pendēte possit fieri nouitas: vt ꝓbaṫ i. l. ab executione. C. quoꝝ appel. nō reci. Sol. dicit glo. fatendo ꝯriū ꝙ dicta regula nil nouari ꝛc. Fallit in casibus ibi expressis vꝫ qn̄ res esset mobilis ꝛ appellans possidens esset ꝑsona suspecta ꝛ nō satisdaret ita ꝙ timereṫ de dilapidatione. Itē si res esset imobilis verū timeretur ꝙ fruct⁹ depopulareṅṫ: qꝛ tūc interim dꝫ fieri sequestratio vt ibi. ꝛ in. l. impatores. in fi. ff. ḋ appel. ꝛ. l. si fideiussor. in. §. fi. ff. q satis. cog. ꝛ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad v̄si. ꝙ aūt. Tu vero vltra gl. addas plures alios casus i qbus dcā regula fallit q numerātur per Specu. in titu. de appel. i. §. nouissime. in pri. vbi alios xiiij. vel. xv. casus enumerat. vbi videas. Et vide p Archi. xi. q. i. qꝛ res ꝛ p Jo. an. extra de appel. bone. in fine. Sed aduerte ad gl. nostram ne erres: qꝛ dum facit mentionē de re mobili: ꝛc. non referas ad māṁ feudalem: vt ex hoc videatur inferre ꝙ feudum possit consistere in re mobili: quia hoc est falsum regulariter: vt ꝓbaṫ. j. de feudi cogni. in. c. i. Sed referas ad casus fallentie in qbus dicta regula fallit: vt. s̄. dixi: ꝛ ista fuit itentio gl. ¶ Op. cū dicta gl. ꝯ fi. huius littere q̄ vult ꝙ in hac cā debeat appellari ad pricipem: sed ꝯ qm̄ appellatio dꝫ deuolui gradatim ad alium iudicē superiorem imediatū anteq̄ꝫ deuoluaṫ ad principē: vt ꝓbatur in. d. l. impatores. in p̄n. ff. de appel. Soluit gl. fatēdo ꝯrium. Sed intelligē debem⁹ istum tex. ꝙ isti litigātes erāt vasalli imperatoris ꝛ eius curie merito ad ipsum tāq̄ꝫ imediatū superiorem dꝫ deuolui ista appellatio: ꝛ ita hn̄t qdam declaratum hoc in tex. ꝛ hoc voluit ista gl. vsqꝫ ad fi. q̄ bene loqtur: vt dixi. s̄. apud quem vel quos. i. c. i. facit. j. si de inuesti. inter do. ꝛ vas. c. i. circa medium. Et no. ex ista gl. ꝙ ēt in mā feudali non potest deuolui appellatio ad imperatorē omisso medio: sicut videmus ēt de iure cōi: vt in. d. l. impatores. in prin. ꝛ in auc. de appel. in. §. fi. col. iiij. De iure aūt cāonico potest ad papā appellari omissis medijs ij. q. vi. ad romanā. ꝛ. c. quotiēs. ꝛ extra ḋ appel. si duobus. extra de ꝓuilegijs antiqua. Et est rō qꝛ ipse ē ordinarius singuloꝝ: vt extra ḋ elec. cū nobis oliꝫ. Et ḋ hac mā plene tradiṫ in Spec. ḋ appel. in. §. nūc tractemus. in prin. vbi videas. ¶ Quero cū gl. ij. an tp̄s istarum sex hebdomadaꝝ qḋ cōcediṫ huic appellanti ad ꝑparādum sarcinulas suas sit ꝯtinuū vel vtile. Et respōdet gl. succincte ꝙ hec qḋ venit ḋterminādā arguēdo a simili de tpe qḋ cōcediṫ appellanti ad appellandum. ꝛ hoc voluit ista glos. vsqꝫ ad v̄si. ꝛ notabis ꝛc. Sꝫ tu vltra gl. lati⁹ considera ꝙ si itelligim⁹ ḋ dieb⁹ x. q daṅṫ ad interponēdaꝫ applr̄onē. vt auc. hodie. C. de appel. tūc ista est ꝯclusio glosarum ꝛ doctoꝝ ꝙ tale tp̄s quātum ad sui initiū est vtile: sed quātum ad progressum est continuuꝫ qm̄ computatur solum a tēpore sciētie vt. C. qūo ꝛ qn̄ iu. l. ab eo. ꝛ. ff. de edil. edi. in. l. cum sex. ꝛ in. l. ij. in. §. biduum. ff. quādo appel. sit. Et est rō qꝛ illi decem dies dātur ad deliberādū an velit stare snie vel nō: vn̄ si essꝫ ignorās nō possꝫ deliberare: vt qꝛ snia fuissꝫ lata ꝯ ipm̄ abn̄tē merito currit solū a tpe sciētie ꝛ a tpe quo potuit agere: vt i. d. §. biduū. facit. c. ex rōne. extra de appel. ꝛ ita tꝫ glo. ij. q. vi. anterioꝝ. ꝛ Spe. i ti. ḋ app. §. restat. i p̄n. ꝛ Bal. in auc. hodie. C. de ap. ꝛ de hac materia ibi p doc. ꝛ i. l. i. C. ḋ ferijs. ꝛ in. l. ab eo. C. qūo ꝛ qn̄ iu. Aliud est tp̄s qḋ daṫ appellāti [c] ad ꝓsequēdā appellationē. s. ann⁹ ꝛ ex cā bieniū: vt in. d. auc. ei q. ꝛ istud tp̄s ē ꝯtinuum nisi ex iusta causa i ꝓsequēdo appellās ipediaṫ: qꝛ tūc essꝫ vtile: vt ibi Archi. i. d. c. anterioꝝ. vn̄ mō ad ꝓpositū cū istud tp̄s sex hebdomadaꝝ deṫ huic appellāti post appellationē iterpositā ad ꝑparādū suas sarcinulas: dicēdū ē ꝙ sit ꝯtinuū ad istar tpis dati ad appellationē ꝓsequēdā: qꝛ regulariter oē tp̄s ꝯcessū itelligitur ꝯtinuū: vt no. gl. sup rubrica. ff. de diuer. ꝛ tēpo. ꝑscri. nisi ex iusta cā ꝓbareṫ ipedimētū: qꝛ tūc essꝫ vtile ad silr̄itudinē tpis dati ad appellationē ꝓsequendaꝫ ꝛ hoc ē qḋ voluit dicere ista gl. ꝛ Ja. de bel. lꝫ nō ita clare. Ad qḋ facit elegāter qḋ dixit Inno. i. c. ex rōne. extra ḋ appel. ꝛ qḋ tangiṫ i. d. l. i. C. ḋ ferijs. ꝛ qḋ dixi. s̄. eo. i. c. i. sup sexta gl. i fi. ꝛ computabiṫ istud tp̄s de momēto ad momētū ſm Pe. de cer. ꝛ Bal. p no. in d. auc. hodie. ꝛ p Jo. an. i. c. sup eo. de ap. ¶ Op. cum dcā glo. ꝙ imo iste appellās nō debeat hēre istas sex hebdomadas: sꝫ dēat hēre ānū ꝛ ex cā bieniū: vt i. d. auc. ei q. So. itelligeres istū tex. ꝙ loquaṫ de tpe dato ad ꝓsequēdā appel. tūc necessariū essꝫ dicere ꝙ hodie p ꝯriā ꝯsuetudinē eēt abrogatū p dictā auc. Quare alij itelligūt ꝙ iste sex hebdomade daṅṫ solū ad se ꝑsentādū nō aūt ad ꝓsequēdū. Sꝫ iste itellect⁹ nō ē cōueniēs qꝛ litigātes sunt semp pariformiter distantes

a p̄ntia

a pñtia iperatoris.Quaṝ itelligẽd⁹ ẽ iste tex.vt istud tps sex hebdomadarũ deṝ solũ ad sarcinulas pparandas p itinere rapiẽdo ⁊ iste ẽ verus intellectus ẜ3 gl. ⁊ bñ vsq3 ad v.⁊ hoc ẽ itelligẽdũ de quo satis dixi.ṡ. sup tex.i.iij.no.¶ Op.subsequẽter cũ dicta gl. ꝗ imo non sit necessariũ adire pñtiã imperatoris sed debeat adiri alter iudex iferior vt pbaṝ.ṡ.apud quẽ vl' quos ⁊c.in.c.i.in.ij.rñso.So.dicit gl.ꝗ iste tex.d3 itelligi ꝗ isti litigãtes erãt de maioribus valuasoribus vt sũt capitanei duces comites vel marchiones quo casu necesse est qđ ista cã diffiniatur corã impatore vt in lõbar. de benefi.⁊ terris tribu.in.l.fi.⁊ in.d.c.i.in prin.⁊ i isto tex.Secus aũt si essent de minoribus valuasoribus q: tũc pcederet ꝑriũ ⁊ diffiniret corã alio iudice vt in ꝑrio.⁊ hoc voluit ista gl.i fine l3 obscure locuta sit. S3 aduerte qm̃ iste tex.non pót itelligi de dictis maioribus valuasoribus quod p3 q: iã in cã pncipali fuit pnũciatũ p aliũ iudicẽ iferiorẽ ab impatore quod non potuisset fieri si fuisset de dictis maioribus vt in.d.c.i. in prin.⁊ in.d.l.i.que loquũtur in cã pncipali. Vñ ergo intelligas istum tex.in alijs minoribus vex isti litigãtes ⁊ eoꝶ curia seu eoꝶ dñs erãt ab impatore ad quẽ imediate deuoluebatur appellatio vt.ṡ. dixi i gl. ij.in fi.Et iõ cũ grauenṝ a suo iudice pncipali appellãt ad impatorẽ tãq3 ad iudicẽ suũ appellatiõis.¶ Op. ab ex̃ de.c.i.circa mediũ.j.si de inuesti.inter do.⁊ va. lis ori.Solue vt ibi dicã sup gl.iiij.¶ Quero ab extra
a qd si vasallus notorie delinquat[a] vt q: est proditor vel dñm iuste pugnãtem dimisit publice in conspectu populi:vel ꝯstat iuisse ad hostes ⁊ publice morari cũ hostibus ꝑ dñm an in istis casibus vel silib⁹ notorijs sit sñia necessaria ad ipum puadũ.Et dicit Andr.de iser.ꝗ nõ s3 dñs pót eoipo cape feudũ ⁊ inuadere ꝑ sertim pnceps ⁊ fiscus ar.in.l.i.C.de peti.bo.subla.ff. de iure fis.l.pecuniã.quãdo autem intelligatur crimẽ notoriũ no.ij.q.i.q manifesta.⁊ p glo.⁊ doc.in.l.ciues ⁊ incole.C.de ap.⁊ in.l.ea qdem.C.d accusa.⁊ Spec. in ti.de notorio crimine.⁊ p canonistas.in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mu. ¶ Quero an ex cã poss3 istud tps sex hebdomadaꝶ augeri:⁊ videreṝ ꝗ nõ ẜm Bal.q: ois dilatio que assignaṝ a iure h3 vim pemptorij: vt no.in .c.i.de dolo ⁊ cõtu.in cle.tñ dicit Ja.de bel.ꝗ sic cognita cã ⁊ arbitrio iudicis.ar.ff.de re iudi.in.l.ij.⁊.l. iiij.in.§.siqs ꝯdemnatus.nõ aũt posset minui: vt dixi .ṡ.e.in.c.i.¶ Ultimo de materia prime partis huius .c.videas plene.ṡ.ti.pxi.in.c.i.⁊ i pluribus remissionibus ibi adductis.de materia vero secũde ptis hr̃ in d.c.i.circa me.j.si de inuesti.inter do.⁊ vasa.lis ori. ⁊ in.c.i.⁊ quod ibi dixi.ṡ.apud quẽ vel quos ⁊c.⁊.j.de mili.vas.q ꝯtu.est in.c.i.in fi.⁊ p Ja.ardi.i sũma i ti.d ꝯten.feu.sub rubricella prima.in fi. Jaco.

¶ De contentione inter dominum ⁊ vasallum de inuestitura. Rubrica.

¶ Quidã habẽt hic rubricã talẽ v3 queãd.feu. ad filiam pti.⁊c.⁊ male q: talis rubrica cadit.j.sup.c. proximo.Quidã alij vt Nico.de neapo.nullã habẽt hic rubricã:sed legũt sub rubrica precedenti ⁊ male:qm̃ nihil h3 cõe istud nigrũ cum rubrica pcedẽti.Quidam alij habẽt hic rubricã talem v3 de ꝯtentione inter dñ3 ⁊ vasallũ de inuestitura ⁊c.Et hec est vera ⁊ bona rubrica ⁊ ea cõiter vtimur q̃ et vsus ẽ And.de yser.Ja. de bel.⁊ Bal.congruit nigro nr̃o.Et l3 hẽam⁹ i hoc libro multas similes rubricas loquẽtes de ista materia:vt p3.ṡ.de contro.inuesti.⁊.ṡ.de ꝯten.inter do.⁊ vasal.de inuesti.feu.⁊.j.titu.iij.Adeo ꝗ qdam dixerũt ꝗ iste titulus vacat: vt dixit gl.i.hic posita: tñ possumus dicere ⁊ bene ꝗ nõ supfluat:qm̃ ista rubrica est posita in tractatu ꝯstitutionis lothariꝫ imperatoris. que qde3 ꝯstõ fuit a glosatoribus diuisa in plures rubricas:put in dicta ꝯstõne diuersificabatur materia ⁊ dicta ꝯstõ durat vsq3 ad istũ titulũ inclusiue:put dixi .ṡ.imperator lotharius Eugenio pape super rubrica. Qualiter aũt alie rubrice non superfluant inter se: dixi.ṡ.de ꝯtro.inue.in prin.Et ꝯtinuari pót hec rubrica ad precedentes hoc ordine: q:.ṡ.in precedentibus imperator lotharius tractauit qualiter feu.non d3 auferri a vasallo per dominum sine culpa.item ⁊ a quo tẽpore vasallus d3 petere inuestiturã:vt p3.ṡ.in duobus titulis precedentibus.Sed q: interdum vertitur contentio inter ipsum do.⁊ vasal.de ipsa iuestitura.Jdcirco subiecta est hic ista rubrica de ꝯtentione inter do. ⁊ vasal.de inuestitura ⁊c. Jaco.

Si quis miles. Diuidõ istud capitulu3 in duas partes. Jn prima dñs agebat ꝑ vasallũ possidente3 feu.petendo sibi illud restitui dicens ꝗ nõ legitime t3 eo qa nũq3 extitit ab eo inuestitus.s3 vasallus affirmabat se inuestitum quo casu statur sacramẽto vasalli possessoris.Jn secũda vasal.petebat dñ3 possidentẽ compelli ad tradẽdum sibi possessione3 dicens se ab eo inuestitum.Sed dñs negabat se inuestiuisse:quo casu si vasallus non probat inuestiturã p pares curie stabitur sacramẽto dñi possessoris. scḋa ibi: ⁊ si dñs ⁊c. Et sufficiat tibi ista diuisio p summario ⁊ casus positione.¶ Jn tex.ibi miles.i. vasallus qcunq3 etiã si non sit miles:vt dixi.ṡ.c.proximo:⁊ p3.ṡ.de contẽ.feu.in prin.Jbi beneficij.i.feudi:vt sepius in precedẽtibus declaraui.Jbi si potuerit.referas istud verbum ad conscientiã iurãtis:quasi dicat si poterit iura
b re:q: ista sit veritas ⁊ consciẽtia dictet[b] sibi istud vt possit recte ẜm deũ iurare.Nã illud dicimur posse ꝗ sine peccato possumus.ar.ff.de condi.insti.l. filius. de ver.sig.l.nepos proculo.in fi.xxij.q.ij.faciebat.Jbi dñi sui: subaudi dũmodo vasallus possederit illud feudu3 per annum pacifice:vt.j.ti.iij.in.c.ij.i fi.Jbi pares.i. cõuasalli.vt.j.ti.iij.c.i.in prin.Jbi denegeṝ subaudi sed potius aperiatur.l.is apud quem.C.de edendo.¶ No. ꝗ possessio corporalis tuetur possessorem ⁊ inducit ꝑsumptionem pro eo vt deficientibus alijs pbatõibus stetur ei⁹ sacramento:de quo plene dixi.ṡ.de contẽ.inter do.⁊ vas.de inuesti.in prin.in.ij.notabili.⁊.j. de suc. rec.feu.in.§.sacramẽtum.vbi videas.Qm̃ ista regula vt possori deferatur sacramẽtum non est semper vera qm̃ h3 aliquas limitationes ⁊ distinctiones vt ibi p3. Et hoc ẽt sensit glo.hic posita in prin.sui.Et ideo de hoc te remitto ad ea que ibi scripsi ⁊ latius.ṡ.de contro.inuesti.in prin.in qõne glo. p3 nãq3 etiam in casu nostro ꝗ sola possessio vasalli de se non sufficit nisi sit coadiuuata alia presumptõe: vt q: iste vasall⁹ steterit pacifice in posſione per annum.vt dixi super tex.facit .j.de consue.rec.feu.in prin.⁊ ibi dixi. ¶ No.ex prima pte ꝗ ẽt actor pót in iudicio negatiuam positionem adducere.Qualiter aũt in practica formetur habetur in.l.ij.§.i.C.de iura.calum.⁊ in.c.i.de ꝯfes.li.vi.Regu
c lariter etiam scias ꝗ ille intelligitur negare[c] cui non incumbit onus probandi per no.in.l.de etate.ff. d minoꝶ.¶ No.tex.ibi:q: non est bonum vt veritas denegetur ⁊c.Et ad hoc gl.hic posita in fine sui allegauit cõcordantes.v3.l.cos.§.i.C.de appel.Nam veritas colẽ
d da est[d]:vt in.l.i.C.de lati.liber.tol.⁊ veritatem amare debemus.ff.de condi.⁊ demon.in.l.cum ita.Et iõ ad
e veritatem inquirendã[e] laborare debemus oĩbus modis quibus possumus.in auc.de tabel. in prin. colũ.v. ¶ Op.ab extra contra ea que dicta sunt supra. v3 ꝗ ad hoc vt stetur sacramento vasalli possidentis sit necesse ꝗ steterit in possessione per annum.Sed contra

a ¶ Quid si vasallus notorie delinquat. adde Bal.i.c. ij.de feu. Joã. an.i.c. ad apostolice.de re iudi.li. vi. in gl. l.i nouel.ang.i l.idẽque.in.§. si tibi.ff.q po. in pig.ha.Ab. in.c.cu3 sit romana.de app.

b ¶ Et ꝯscia dictet. Add ꝗ ꝯscia est ocul⁹ cordis q̃ d3 cẽ sicut speculum sine a̅ia scḋm Bal.in.c. si sacerdos.de off. or. ⁊ est clipe⁹ aie rõnalis s3 bal. ꝯs.cccxxv. incip.creditor. in.iij.volu.

c ¶ Jlle intelligiṝ negaṝ.ad de cui incũbit onus pbandi negatiuã. vide p Bar. i.l.illa stip'lo.i.§.siqs kalendis.ff.de v.ob. Bal.i.l. i.C.de bo. poss. ẜm tab. spe.ti. de pba.in.§.i. in prin .Jnno. in.c.iij. de proba.doc.in.c.bone. de elec.

d ¶ Ueritas colẽda est.add ꝗ vitas oia vicit.vt in.c.ꝯsuetudo.viij.di.⁊ p Fed. d senis ꝯs.xxij. incip. bñdictus fiu⁹ seruoꝶ dei.i fi. vlti.col.

e ¶ Ad vitatẽ ingrẽdã.adde c.q: ss.xxviij. di.⁊ in.c. iudicat.iij.q.vlti.

ꝙ imo requirantur anni triginta.vt.j.ſi de inueſti. fue. contro.in.c.naturales.So. aduertendum ꝙ interduꝫ dñs agit contra vaſallū petens ſibi reſtitui feudū ſuū eo qꝛ nūquam fuit inueſtitus ab eo.Et iſto caſu hꝫ locum iſte tex.Sed interdum dñs ſimplr vēdicat feu. tanq̄ rem ſuam propriam.⁊ iſto caſu eſt opus ꝙ vaſall⁹ poſſederit per annos triginta.vt in ɔtrario.Et ex predictis dat An.ð iſer.vnū conſiliū vt ſimpliciter petas in libello ipm feu.tanq̄ rem tuam propriam tibi reſtitui.℄Op. ꝙ imo abſq̄ ſacramento poſſidēs debeat abſolui per regulam.l.q accuſar.C. de edēdo. ⁊.l.fi.C.de rei vendi.So. hic aderat aliqd quod mouebat animum iudicis ad illud deferendum.⁊ de hac ſatis declaraui in.d.§.ſacramentum.vt.ſ.de contro.in ueſti.in prin.℄Vltimo ad materiam huius capituli vide plura alia que dixi in.d.c.i.in prin.ſ.de contē.inter do.⁊ vaſ.de inueſti.feu.⁊.j.de inueſti.inter do.⁊ vaſal.in.c.i.⁊.ij.⁊.j.de ɔſue.rec.feu.in.§.fi.⁊ in pluribus remiſſionibus ibi adductis.⁊ quod no.gl. magna in fi.j.qd ſit inueſti.in prin.⁊ plene per Ja.ardi.in ſumma de conten. feu. ſub rubricella qñ ſacramentum daṙ vaſallo ⁊ quando non. Jaco.

Quemadmodū feudū ad filiam pertineat. Ru.

Explicita nūc ɔſtōne Lotharij Imperatoris que in precedentibus titulis per ſex rubricas declarata ē:nūc auctor facit tranſitum ad alias deciſiōes feudales cōtinuando ſuam materiam.vnde rubrica iſta continuatur hoc ordine:qꝛ cum.ſ.proxime tractatum ſit de cōtentione inter do.⁊ vaſ.de inueſtitura. Sed quoniam iterdum dñs mortuo vaſallo inueſtit filiā vaſalli mortui.⁊ ſuper hac inueſtitura ſepe oriuntur contentiōes. Idcirco vt hec declaret ſubicit hic iſtam rubricaꝫ iuxta proxime dicta.

a I quis ſine. Iſtō capituluꝫ hꝫ plures itellectus diuerſis reſpectibus. Primo nāq̄ intelligūt q̄dā ꝙ loquaṙ in feudo nouo:⁊ hāc lecturā tenebo. Alij itelligūt ꝙ loquaṙ in feudo ātiquo ⁊ nō bñ niſi prout.j.dicā.Subſequēter alio reſpectu pp verbū redemerit poſitū hic i tex.Intelligūt quidam ꝙ iſte tex.ɔprie loquaṙ de vēptione:vt ſic feu. per precium poſſit acqri ⁊ emi. ⁊ vera eſt hec lec.Alij intelligūt improprie vt vꝫ nō poſſit per pecuniam acquiri ⁊ male. Subſequenter alio reſpectu dicunt quidam ꝙ agnati ipſius dñi erant illi qui volebant impedire inueſtituram.Alij dicūt ꝙ erāt agnati ipſius filie inueſtite ⁊ vtraq̄ expoſitio pōt eē vera. Addit inſuper Bal.aliū intellectū nouū qui nō eſt vſq̄ quaq̄ verus:vt.j.dicam. Tenebo itaq̄ illū intellectū q cōiter approbatur a doctorib⁹ vꝫ ꝙ loquatur in feudo nouo ⁊ ꝙ tale feu. poſſit acqri per pecuniā.Et ſm iſtū intellectū hoc intendit in ſūma. Filia nō ſuccedit in feudū patris morientis ſine legitimis heredibus niſi illud a domino ꝑ preciū de nouo acquiſierit vel niſi dominus ſibi illud dederit ob amorem ⁊ ſeruitia vaſalli defuncti hoc dicit.Et diuide in duas pres.In prima tradit regulā.In ſecūda excipit duos caſus adiecta regula.ſcđa ibi:niſi.℄In tex.ibi ſiquis ſ.vaſall⁹.Ibi maſculo:ſubaudi vel alio maſculo deſcēdente ex maſculo:vt dixi.in.§.⁊ ſi clientulus.ſ.ð alie. feu.Ibi beneficiū.i.feudū:vt ſepius declaraui in ſupioribus titulis.Et intelligas ꝙ iſtud feu.erat nouū ſm verām lec.vel antiquū:ſed libere erat deuolutū ad dominū ſm Ja.ardi.vt.j.dicam.Ibi a dño:ſubaudi volēte:nō aūt intelligas ꝙ dñs cōpellatur ſi nō vult.l.nec emere.C.ð iure deli.Ibi redemerit.i.emerit:vt ſic iſta filia emendo poſſit dictum feu.per precium obtinere ſm veram lec.ꝫ gl.ſ.de bene.fra.in.c.i.expoſuerit iſtō verbum improprie.ſ.vt iſta filia redemerit feud. ſine precio:ſed bene ſeruiendo domino:quam expoſitionē ibi reprobaui.Ibi ei.ſ.ꝑdicte filie.Ibi voluerit.ſ. gratis vt ſequitur.Ibi ex parentibus ſuis.i.agnatis.Naꝫ loquitur iuxta vulgare ⁊ groſſo modo.Et poteſt itelligi ꝙ loquatur de agnatis ipſi⁹ dñi vel etiā de agnatis ipſius filie ⁊ vtraq̄ expoſitio bona.Ibi dāneṙ.ſ.ipſe dñs vel ipa filia ſm ꝙ diuerſimode capimus agnatos:vt.ſ.dixi ⁊c.℄No. ꝙ filia femina non ſuccedit i feudo etiā nouo.Et eſt rō decidēdi qꝛ hoc dictat natura feudi cum pugnam facere non poſſit:vt.ſ.de his qui feu.da.poſ.in.§.ij.§.hoc aūt notandum. Rō autē dubitandi erat:qꝛ cum alij maſculi ſuccedant in dicto feudo nouo vt in.d.§.⁊ qa.videbatur ꝙ etiā filie p.l. maximum vitiuꝫ.C.de libe.prete.Predicta aūt regula ꝙ filia nō ſuccedat fallit in pluribus caſibus quos dixi in.d.§.⁊ qꝛ.ſuper glo. fi.in fin. ⁊.ſ.de ſucceſ.feu.in.§.filia.℄No.ꝙ dñs pōt inueſtire filiam vaſalli mortui de feudo nouo quod eſt ſibi aptuꝫ.Et eſt rō decidendi qꝛ poſtq̄ dño eſt ſibi apertum ⁊ ē in libero dominio ipſius feudi hꝫ liberum arbitrium diſponendi ð eo pro libito voluntatis.l.in re mandata.C.mandati.Ratio autem dubitandi faciebat in contrariū vt ñ poſſet dictā filiā inueſtire tñ qꝛ erat femina que ſeruire non poterat:vt.ſ.dictum eſt:tum qꝛ videbaṙ ꝙ potius eſt ex vrbanitate deberet illud infeudare agnatis vaſalli defuncti.arg.in.l.i.§.penul.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.⁊ ibi eſt circa hoc gl.ſingularis.Et predicta ꝑſtāt argumentum ad dñm ad quem deuolutuꝫ eſt ius emphiteoticum ſui liuellarij vt poſſit illud ð nouo confirmare in perſona filie omiſſis heredibus emphiteote. Nam multam habent ſimilitudinem ius vaſalli ⁊ emphiteoticarij.l.i.ff. ſi ager vectigal.vl emphi.petatur infra de inueſti.de re.alie.fac.in princ. de quo vide qō dixi in.d.§.filia.de ſuc.feu.in vltimo nota.⁊.j.titu. ſeq. in prima oppo.in fi.℄No. ex hoc tex.argumentū expreſſum ꝙ feudum poteſt acquiri per pecuniam b :cuius contrariū videbaṙ per.c.i.j.de feu.da. inuiceꝫ leg. co.de quo dic vt late dixi.ſ.de bene.fra.in.c.i.ſuper ꝑma glo.in prin.℄No.ꝙ verbum parentes poteſt capi pro agnatis ex groſſo modo loquēdi ⁊ ex benigna legis interpretatione.vt hic in fi.facit quod no.in.l.q q̄.in.§.parentes.ff.de in ius vo. Et preſtat argumentum ad qōnem vt ſi ſtatuto caueaṙ ꝙ femiā nō ſuccedat extantibus parentibus maſculis vſq̄ ad talē gradum ⁊c. ꝙ debeat intelligi ſtatutum de agnatis ſcđꝫ dñm Bal.facit ꝙ alibi dicit Bal.in ſiri in .l.i.C. de ſuc.edi.⁊ in.l.illam.C.de colla.⁊.C.de libe. prete. in.l. ij.⁊ qō dixi.ſ.epm vel abba.§.quin ēt.℄Op. cū gl. i.ꝙ iſtud capl̄m in prima pte ſuperfluat per.c.i.j.ð natura ſucceſ.feu.So.quidam fatentur contrarium dicētes ꝙ iſtud capitulꝫ vacat per illud.⁊ hoc ſenſit gl. Sed tu dic ſm Nico. de neap.ꝙ imo non vacat cuꝫ in illo pīnguī⁹ exprimatur materia ſucceſſionis feudi. Et ſimiliter in iſto aliquid exprimitur ꝙ ibi non tangitur.Et aduerte qꝛ dum glo.allegauit de ſucceſ. feu. voluit allegare de natura ſuc.feu.℄Op.cum gl.ij.ꝙ imo filia ſuccedat in feudo non extantibus maſculis. vt.ſ.de ſuc.feu.in.§.filie.So.ibi hoc operatur pactuꝫ adiectum in inueſtitura:quo caſu vigore pacti ſuccedit vt ibi.hic aūt nullum interceſſerat pactum: quo caſu virtute ipſius inueſtiture paterne non poteſt ſuccederṫ ſed eſt opus ꝙ de nouo illud acquirat ſi poteſt vt hic facit quod dixi in.d.§.⁊ qꝛ.⁊ in.§.hoc aūt.ſ. de his q feu.da.po.℄Op.ab extra ꝙ imo dñs non poſſit filiā vaſalli mortui inueſtire in preiudicium agnatorum. ⁊ ſi facit poterunt predicti agnati predictum feu. reuocare.vt probatur.ſ.de ſucce.feu.in.§.hoc quoq̄. So. huius timore contrarij facte ſunt lecture.Et ideo quidā dixerunt

a ℄Femina ñ ſuccedit in feudo. adde tex.i c.ſignificauit. de reſcrip.Jo. an.i.c.ij.ð feu. i.§.qm̄.v.xxv. ⁊ vſi.xxi.⁊ ibi Jo.an.i addi. Bal.in.l.quotiēs. de ſuis ⁊ le.Rapha. cu. ɔſi.cxxxvij.ici. ɔſultis ⁊ infra ſcriptis. raph. fulg.ɔſi.cccxx. inci.nobiles ð ſorciate. Lud. ro. ɔſi. xxxiij.i cip.viſo inueſtiture tenore.ange.ɔſi.ccxlij.incip. pūctus talis ē.Bal.ɔſi. ccclxxxv.incip. factū tale eſt. i iij. vol.Pe.de anch.ɔſ.clxxiij incip. dñs Lazarius.Cal.ɔſ. iij.in ti.de feu. incip.an femia de iure. Pau. de ca.ɔſ.lix. incip. q̄ꝫq̄ꝫ multa ſcripta fuerint. Alexā.de imo.ɔſi.xxx.incip.emendatū. in.ij.colū.in.i. vol.idē Alexā. ɔſi.i. incip. pōderatis iſq̄ꝫ.in viij.col.i.v.volu.Pe.phſlip. cor.ɔſi.xvi. incip. apta frōte. in.ij. col. in.i. volu.idē Pe. phil.ɔſi.cxcvi. incip.circa preſentē conſultatiōnē.in.ij. volu.Sozi. conſ. xix. incip. pro deciſiōe predicte.i.i.vol. idē ſozi.cōſi.cclvij. ici. viſis iſtris romanor.i.ij. vol.Frāciſcus de curte.conſi. xlviij.inci.dux mediolani phi lipp⁹.i.vij.col.

b ℄Feudum pōt acqri ꝑ pecuniam. Adde Barb.in.c.ad noſtrā. i.i.col. de re.ec.nō ali. ⁊ an poſſit vēdi ſine licentia dñi.vid ꝑ doc. in.c. cū ſeculi. de iur.patro.⁊ ibi Ab.in.i.no. doc.i.c. ad noſtram. ⁊ Bal. in.l. lꝫ.C.ð lib. cau.

cā dixerunt q istud capl'm loquat in feudo nouo in quo cū aperit dño nullus agnatoꝝ hʒ spē merito pt dominus de illo disponere pro libito ꝛ huic filie concedere. Ibi vero loquitur in feudo antiquo in quo ipsi agnati habent spem: merito dominus nō potest eis preiudicare inuestiendo filiam nisi ipsi consentirent: vt .s. qui.mo.feu.amit.in.§.preterea.ꝛ.j.de alie.feu.in.c.i. Et hunc intellectum ꝛ opinionem sequuti sunt Pe.de cer. And.de iser. ꝛ Bal.etiam cum ista opi.trāsit. Et ego similiter sequor prout intelligimus istum de parētibus.i.agnatis ipsius filie. Sed si intelligeremus de parentibus ipsius domini: tunc contrarium non militaret. qꝛ casus essent diuersi cum hic dicatur q agnati ipsius dñi non possent reuocare istud feud.datum per dominum huic filie. Et ratio est qꝛ nullum ius habet in eo. Sed ibi loquimur de agnatis ipsius filij qui bñ possunt reuocare. Et est rō qꝛ ipsi habent ius in dcō feu. Dominus aūt Ja.de bel.non vult assentire q iste tex. loquatur in feudo nouo propter verbum parentibus ꝛc. qd̄ est positū in isto tex. Ex quo dicit ipse q manifeste loquitur de feu.paterno. Sed pro solutiōe suprascripti contrarij dicit ipse q hic post mortem vasalli dominus inuestiuit filiam vt pʒ in lra. Sed in cōtrario inuestiuit adhuc viuēte vasallo. Et assignat rōnem diuersitatis: qꝛ ibi agnati videntur fraudati spe sua eo q poterant accider multi casus in quibus per culpam vasalli viuentis poterat dictum feudū ad eos redire: hic autē constat per nullam cul. ipsius vasalli: amplius posse hoc euenire cum iam mortuus sit ꝛ cōstat iam seruitium ꝛ amorem vasalli precessisse. Et hoc modo soluit oīa similia contraria in quibus apparet q non potest fieri preiudicium agnatis.vt pʒ.j.de alie. feu.pa.in.§.i.ꝛ de vasal.decre.eta.in.c.i.ꝛ.j.si de feu.fu. contro.in.c.ticius.de eo qui si.fe.agna.c.i. ꝛ supra de alie.feu.in.§.ꝛ si clientulus. Nec ob.dum dicit ipse q in casu nostro post mortem vasalli statiʒ videatur aptum ipsis agnatis: vt.j.an agnatus in.c.i.qꝛ fingit tale ius non esse acqsitū agnatis: tum qꝛ filia fuit inuestita prius q̄ ipsi agnati.ar.in.l.cuʒ non solū.§.fi.C. de bo. lib. tum qꝛ cōsuetudo feudalis ita disponit vt hic: tuʒ qꝛ ēt a pricipio vr esse fcā inuestitura ꝑm tenorē huius capl'i vʒ agnati debeant succedere ꝛ non ipsa filia nisi ipa eo mō illud acqreret ꝑut hic disponit: ꝛ ita sensit Ja.de bel.sed reperio q ista opi.fuit ante ipsum py.ꝛ sy.vicentinū. Uerūtamen iste intellectus non vr mihi bonus: tum qꝛ vr esse ꝯ casum.d.c.i. in princi.j.de alie. feu.pa. tum qꝛ in materia successionis feudi vbi numerantur casus in qbus femine admittuntur non reperit iste casus: vt.j.de natura succes.feu.in.c.i. tū qꝛ regula feudalis est in oppositum que talis est q nō pʒ locus femine in successione feudi donec supest masculus ex eo q a primo fuit inuestitus: vt dicit tex.j.de eo q sibi here.qʒ suis mascu.ꝛ fe.in.c.i.ꝛ pro tanto non recederem a prima opi.que cōis ē vt hic loquat in feudo nouo: vel dic ꝑm Ja.ardi.ꝛ nō male q hic pōt loqui i feu. etiam antiquo quod erat reuersum ad dñm in quo neqʒ agnati dñi neqʒ ipsius vasalli mortui poterāt succedere sed inuidebant ꝛ impedire volebant inuestituram filie ꝛ ad eā pferri volebant qd̄ nō ē admittendū.ar. in.l.apud iulianū.in.§.siqs alicui.ff.de legi.i. ꝛ ita tʒ ipse Ja.ardi.i sūma sua.ꝛ iste intellectus idē importat qd̄ supior postq̄ vtroqʒ modo cōstat q istud feudū erat in libera ptāte dñi neqʒ agnati vasalli mortui hēbant aliqd̄ ius i dicto feu.qꝛ nō fuerāt de eadē linea primi acquirentis: vt probatur.j.de gradi.in.§.i. verum dñs Bal.attentauit hic ponere aliū intellectum vʒ q si velimus intelligere istum tex.in feu.paterno debeamus dicere q erat receptū pro se ꝛ filijs suis masculis ꝛ feminis. Nā tūc agnati ex quodā priuilegio excludunt filiā cui priuilegio pōt derogari per dñm feu.inuestiē do filiā amore patris: vel pp merita nimirum qꝛ facilius tollit priuilegiū q̄ ius cōe.ff.de testa.mili.l. eius militis.§.militia. Sed iste intellectus nō placet mihi p.d.c.i.j.de eo q sibi here.qʒ suis ꝛc. vbi vr casus in ꝯrium.facit.c.i.j.de bene.fe. Item qꝛ hoc est contra feudi nām vt qꝛ filia succedat vt.j.quid sit inuesti.i fi. Itē qꝛ tale priuilegiū nō vr posse tolli.ar.l.i.ff.de iur imu. ¶ Ultimo de hac mā pñti no.p glo.in.d.§.ꝛ qꝛ .s.de his qui feu.da.pos.i gl.pen.ꝛ ibi dixi.ꝛ.j.de natura suc. feu.in.c.i.sup verbo ex pacto.ꝛ quod ibi dixi. ꝛ vide quod dixi in.§.hoc aūt.s.qui.mo.feu.da.pos.in.i. notabili.ꝛ in pluribus remissionibus ibidem adductis. in fi.ꝛ plene per Ja.ardi.in sūma.de succe.feu. sub rubricella filie non debēt succedere in feudo vbi egregie examinat intellectum huius capituli.ꝛ per Hosti. in summa ti.de feudis.in.§.in quibus causis.

¶ Quibus modis feudum constitui pōt. Rubri.

¶ Continuatur cum superiori titulo proxime precedenti hoc ordine: qꝛ in dicto titulo visuʒ est q̄liter dominus potest feudum ad se libere deuolutuʒ de nouo tradere filie condam vasalli mortui. Sed qꝛ dubitari posset an sit necessaria inuestitura: ad hoc vt dicta filia vel alter vasal.nouus possit sibi feu.datum ꝛ ꝯstitutum de nouo a dño retinere ꝛ iccirco vt ꝑdicta declaret subijcit istū titulū imediate post ti.ꝑce. Jaco.

Sciendum. Diuidit .i duas ꝑtes. In pria tradit rla. In scda declaratio regule. scda ibi: ꝛ si dño. Casus. Feudū nō ꝯstituit sine inuestitura ēt siqs possideat rem noīe feudi de volūtate dñi quo casu nō trāsit ad heredē.h.d. ¶ In tex.ibi inuestitura. Quid a aūt sit inuestitura* habet infra quid sit inuestitura.in prin. Ibi constitui posse: subaudi ad hoc vt habeat ꝓpriam naturam feudi ꝛ in eo succedatur vt hic lʒ possit pluribus alijs modis acquiri: vt.j.dicam. Ibi dño iubente: subaudi ꝛ non presente curia sua: qꝛ secus si ꝑsente curia vt statim dicam. Ibi alicuius rei: subaudi imobilis vel que inter imobilia computetur: qꝛ solū i talibus rebus consistit feudum.vt infra de feu. cogni. in.c.ij. Ibi hoc iure alias est in tex. hoc iure als ē hac in re ꝛc.ꝛ quelibet lra bona: vt voluit glosella hic posita. ¶ No.hanc regulam q feudū sine inuestitura nō potest constitui. Nec enim alio modo constituit ad hoc vt habeat propriam naturam feudi: vt hic. vel nisi constituat feu.ex eo actu q pro inuestitura reputat: vt puta cū dñs dixerit alicui coram curia vade in possessione illius feudi ꝛ ipm teneas pro feudo: quo casu licʒ alia non intercesserit inuestitura: tamen perinde est ac si intercessisset.vt.j.de consue.rec.feu.naturam.ꝛ in eo succedit. Secus aūt si dominus ꝓtulisset talia verba nō pñte curia: qꝛ tūc lʒ vasallus esset ingressus possessionem feudi.ꝛ de voluntate domini nihilominus non esset propria feudū ꝛ in eo non succederet vt hic in fi. Qd̄ vltimū itelligas vez nisi dominus fuisset passus ipm vasallū possidere per annū pacifice.ꝛ ab eo tanq̄ a vasallo recipiendo interim seruitia: qꝛ tūc etiam isto casu itelligeret esse feudū constitutū ex actu q pro vera inuestitura reputat.vt probat in.d.c.i.post prin. Et ita intelligūt ibi doc.istam materiam ꝑm cōem opi. ꝛ ibi assignaui rationem circa predicta. ¶ No. q corporalis possessio rei feudalis apprehensa etiaʒ de volūtate domini per vasallū non inducit rectum feu.vt in eo succedat vt hic: qm deficiente substantia deficit substantiatum.l.iij.§.deinde.ff.de iti.actuqʒ pri.ꝛ de diuor.l.fi. nisi alia concurrant q̄ ipm feudū rectū habeant cōstituere.vt in.d.c.i.in prin.ꝛ.s.proxime dixi. Ex quo infe

Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Quid āt sit inuestitura. Adde doc.i.c. auctoritate.de insti. Jo.an.in addi. Spe.e.ti tu. super rub.

rat ꝫm Ja.de bel.ꝛ Bal.ꝙ si vasall⁹ iubente ꝛ volente dño ingrediat̃ possessionem cuiusdam castri nomine feudi:nulla tamen intercedente inuestitura propria certe dū vixerit poterit illud retinere. Sed eo defuncto heres non succedet vt hic.ꝛ ita figurabant casum. Et ad predicta facit quod dixit Bal.in.l.si liberti.C.de ope.liber.vbi declarat an in dubio videatur concessuꝫ ius reale vel ad vitam vasalli. ¶ Oppo. cum glo.ij. ꝛ sic dicitur hic qȏ heres in casu huius capituli nō succedit vasallo mortuo. Sed contra arguitur sic.dominus iste transtulit possessionem feudi in vasalluꝫ: Igitur videtur fecisse sibi inuestituram qꝛ propria inuestitura appellatur possessio.vt.j.quid sit inuestitura i pn. Sed vasallus recipiendo inuestituram videtur ꝓspexisse sibi ꝛ heredibus suis etiam tacite nullam faciendo mentioneꝫ de eis.vt infra de duobus fra.a capita. inuesti.in.c.i.ꝛ in.l.si pactum.ff. de proba. Igitur heredes debent succedere:cuius contrarium hic dicitur. So.huius timore videtur ista glo. stare contrario dicens qȏ istud capitulum inducit dictam absurditatē contra dicta iura.Et ideo hodie habem⁹ casum in cōtrarium vt ipsi heredes succedere debeant.vt probat̃ in.c.i.in princ.j.de consue. recti feu.de quo tamen se remisit ad summam Py.ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad finem. Que videtur residere in hoc quod istud capitulum hodie corrigatur per dictum.c.i.sed tu dic qȏ imo non corrigat̃ quoniaꝫ ibi dominus dedit possessionem feudi vasallo presente curia. hic autem sec⁹ ꝛ sic casus sunt diuersi.ꝛ ita sensit Py.in dicta sūma facit quod no.glo.iiij.j.de feud.cogni.in.c.ij.de quo satis dixi.s.in primo notabili. Non obstat modo contrarium hic formatum per glo.de.c.i.j.quid sit inuestitura.qꝛ debet intelligi ꝙ inuestitura precesserit quando vasallus habet possionem feu. ꝛ sic propriam inuestituram.vt.j.de noua fide.for.in fi.ꝛ.s.de cōtrouer. in uesti.in prin.ꝛ dixi in.d.c.i. Ex quibus cōclude in hac materia ꝙ interdū querit̃ qñ feu. proprie constituat̃ ꝛ habeat propriam naturaꝫ feudi adeo ꝙ in eo succedat̃.Et dico ꝙ per inuestituram tantūmodo. Casus est hic. Uel per eum actum q habet̃ pro inuestitura. vt in.d.c.i.in prin.de consue.rec.feud. Quod qñ sit supra dixi. Sed interdū queritur qñ ꝛ quot modis acqrat̃ a feu.[a] Et dico ꝙ non solum per inuestituram: sed etiā per successionem.vt.j.de feu.cogni.c.ij.in fi.Item acqri b tur prescriptione.[b] vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.si qs p xxx.Item acqrit̃ propter delictuꝫ agnati:vt.j. si ō feu. fue.contro.in.c.si vasallus culpam.Iteꝫ acqrit̃ ꝛ alijs culpis ꝛ causis de qb⁹ late dixi.j.q̃ fuit prima cā bene fi.amit.in.§.fi.in conclusionib⁹.Et no.ex gl.ista ꝙ feu. simpliciter receptū pro se ꝛ filijs suis masculis.lꝫ in inuestitura de nullo herede fiat mentio.ꝛ tꝫ And.ō iser. Quod facit in argumentū ꝫm Bal.ad emphyteosiꝫ vt idem dicam⁹ cū isti contract⁹ multā similitudineꝫ habeant inter se per.l.i.ff.si ager vectigal. vel emphy. pe.facit qȏ no.j.de inuestitura.de re.alie.fac.§.i.Et dicit ipse hoc esse multū notandū.ꝛ ad hoc vide ꝙ dixi .s.de suc.feu.in.§.filia.ꝛ.s.ti.pxi.i.ij.no. ¶ Quero ab extra qd si dñs nō hēat pares seu curiā ꝛ ꝓferat illa ṽba de qbus.s.dictū est coraꝫ alijs honestis viris:an tūc intelligat̃ inuestitura proprie cōstituta.ꝛ per ꝯñs habeat locū successio. Et Pe.de cer.sub dubio forte dixit ꝙ sic.Et nihil allegat:lꝫ Bal.videat̃ inuere cōtrariū dicēs ꝙ in feudis est istud spāle statutū:vt nisi interueniat solēnitas predicta nō sit rectū feu.nec trāsmittat̃ ad heredes ēt filios:sed istud dictū intelligerē verū qñ dñs hēret pares ꝛ curiā ꝛ ꝓferret dicta ṽba corā alijs:sed vbi dñs nō haberet pares seu curiā: tūc putarē Pe.de cer.bene dicer:dūmodo dicti viri aľs sint idonei.Et ꝓbo per tex.plures.ꝛ primo.j. qd sit i uesti.in.§.si vo inuestitura.ꝛ in.c.i. versi. qd si tpe iue

a ¶ Et quot mōis acquiratur feudū.adō i sūma pisanella. in ṽbo feudū in.§.qualr acquiratur.

b ¶ Itē acqritur pscriptiōe. Adde gl. in.c. i.de capel.mo. Bal.in.l.neqꝫ C.de vsur. Jo. an.in addi.ad spe. sup rub.de pscrip. Ant.de bu.ꝛ Moder. in.c.ad audiētiā. de prescri. Spe.sup rubrica de feu.bal.i phe.secū. libri decretalium.in v.col. Bal.in c.ex pte.in.iij. col.de testi.

stionis ꝛc.j.ti.pxi.ꝛ.j.de notis feud.in.§.i.ꝛ in.d.c.i.in prin.in ver.qȏ aūt.j.de ꝯsue.recti feu. Quinimo dicit An.de iser.plus ꝙ ēt si dñs hēret pares ꝛ constaret p priuilegiuꝫ ꝛ instrm publicū qualr dñs donauerat tale feudū huic vasallo ꝛ postea reperiat̃ in possione qȏ ꝑsumit̃ esse virtute dicte donatōis.l.quedā mulier ff.de rei ven.ꝛ esset verū feudū absqꝫ alia inuestitura: qꝛ postqꝫ ꝯstat expresse de donatōe dñi ꝛ translatiōe possessionis nō videt quare amplius p inuestituram ō beat exgri volūtas dñi per no.in si.i.j. que fuit prima cā bñfi.amit.in prin.ꝛ hoc cōfirmo qꝛ nō subest timor subornationis testium: qȏ dictuꝫ est valde notandū si verꝫ est:sed dubito qꝛ est ꝯ multas regulas feudales: primo ꝯ dictā regulā in.d.c.i.de ꝯsue.recti feu. scdo ꝯ aliā regulā que ē.j.quid sit inuesti.in prin. ꝛ.§.i. Quare cogita.Sed ad declarationem tū videas qȏ dixi i c.i.j.qui testes sunt necessarij ad ꝓbandū inuesti. in.ij. oppo. ¶ Quero qd si Imperator vel Rex ꝓfert dicta ṽba:an sit querēdū de ꝑñtia partiū dic ꝙ nō.ar.C. de testa.l.oium.ꝛ in.l.pe.C.de dona.inter vir. ꝛ vxo. Itē qꝛ mādat suas largitates fore perpetuas in auc. ꝯsti.q̃ de digni.§.illud. vnde cū oia iura sciat vr velle ꝙ nō obsit aliqd ꝯ suā largitatē p.d.l.oium.ꝛ ita determinat And.de yser. ¶ Quero qd si nūcius vel ꝓcurator dñi ꝯstituat vasallum in possione feudi nulla precedente inuestitura: an videatur tunc ille vasallus habere feu.vt i eo succedatur ꝛ videretur ꝙ sic per.c. i.§.sed vtrum.j.per quos fiat inuestitura.sed Bal. dicit contra ꝛ bene nisi ipse nūcius fuisset creat⁹ solēniter coram curia per ea que.s.dicta sunt. ¶ Ultimo ō materia huius tituli habet̃ ꝛ no.per glo.j.de feu.cog. i.c.ij.in fi.ꝛ in.d.c.i.in prin.j.de ꝯsue.re.feu.vbi videas. ꝛ in remissionib⁹ copiosis quas ibi in vtroqꝫ iure adduxi.ꝛ in Spe.de confes.in.§.nūc videndum.ver.quid si confiteor.ꝛ in tit.de aduocato.§.i.vers.sed pone.Ja.

¶ De ꝯtētiōe inter do.ꝛ vasal.de inuestitura. Rub.

Si dominus. Si clericus in feudans feudum ecclesie possessum a p alium moriatur anteqꝫ inuestitus nanciscat̃ possessionē anihilat̃ talis ꝯcessio.h.d. Et diuidit̃ in duas partes.In prima exemplificat in clerico inuestiēte. In secunda generaliter extendit determinationem ad omnes clericos qui infeudare possunt.scda ibi qȏ generaliter. ¶ In tex.ibi inuestiuit.s.verbaliter ꝛ abusiue: ꝛ subaudi in diem vel sub conditione de re ecclesiastica per aliū possessa qꝛ aľs non haberet ista lrā dubitationē vt.j.dicam.Ibi moriat̃.s.ipse clericus qui inuestiuit.Ibi vasall⁹.s.inuestit⁹ verbaliter ꝛ abusiue.Ibi feudi subaudi ꝑdicti possessi p aliū.Ibi exinanit̃.i.anihilatur ꝛ tollitur seu euacuatur talis feudi ꝯcessio qñ successor huius clerici non cogit̃ eam adimplere ꝛ rataꝫ habere.Ibi in oibus clericis subaudi siue sint de maioribus siue de minoribus vt.s.q succe.tene.in.c.i.Ibi feudū dant.q aūt sint illi clerici q possunt īfeudare di.s.de his q feu.da.pos.in prin. ¶ No.ꝙ successor clerici inuestientis non tenet̃ habere ratam inuestiturā factam p ꝑdecessorem inuestientē si nō est adhuc consumata ꝛ sortita effectuꝫ. Alias aūt si iam esset sortita effectū ꝛ consumata nō expiraret per obitū concedētis sed ipse successor teneret̃ eam habere ratam vt no. extra de filijs pſby.in.c.ex tua.ꝛ extra de offi.dele. si sup gr̃a.li.vi. ¶ Opp.de.c.i.j.de cle.q inuesti.fa. So. interdum loquimur de clerico q inuestituram facit ō rebus ꝓprijs:ꝛ tūc successor tenetur habere ratam: qꝛ in hoc eqparatur layco vt ibi: secus si de rebus ecclesie vt hic.Et intelligas istū tex.ꝙ istud feu.possidebatur adhuc

tur adhuc p alium vasallum: quo casu distingue: vt ibi dr q aut clericus inuestit pure et nulla est inuestitura nisi consentiente eo q possidet: dixi. §. qui suc. tene. in. c. i. aut in diem vel sub dditione: et tūc bene valēt ēt sine volūtate possidētis: quo casu si inuestitus moriat ante diem vel dditionē: et tūc successor nō tenet habere ra tū: vt hic in isto tex. q ita dz intelligi: aut iam fuit ap tū ipsi inuestienti adhuc viuenti: et tunc successor tene tur eam inuestituram adimplere et possessionem tra dere. Idem dicēdū si tpe quo inuestiuit iam ipsū feu. erat apertum dicto inuestienti: et apud ipsū erat q: suc cessor non posset infringere vt ibi: vbi omnia supra di cta probātur. Et dicas de hac materia vt ibi dixi: et in remissiōibus ibi adductis. et in. c. i. §. qui succe. tene. et in ti. §. hic potest esse titulus q succe. tene. hic alleg. in glosella et in pluribus remissionibus in dictis locis adductis in vtroqz iure. Et videas plenissimam disti ctionem in tota materia quam scripsi supra d his qui feu. dare pos. in prin. iuxta fi. Jaco.

¶ Si d inuestitura inter do. et vasal. lis oriat. Rub.

¶ Hec est vera rubrica et qua cōiter vtimur fm glo. hic positam: vz si de inuestitura inter dominum et va sal. lis oriatur et c. licet quidam habeant rubricam talē vz qualiter iudicium feudi sit examinandum et c. et ma le. ¶ Et continuatur ista rubrica ad precedentes hoc ordine: quoniam supra proxime in titulo precedenti dictum est qualiter feudum constituitur per inuesti turam. Sed q: multotiens sup ista inuestitura oritur controuersia inter do. et vasal. Idcirco post titulū pre cedentem immediate subiunxit istam rubricam. Si d inuestitura et c. ¶ Opp. ab extra q hanc rubricam de superfluitate p titulū quartum. §. prime. Solu. dic vt ibi dixi sup rubrica. Et similiter non supfluit per alios titulos plures tractantes de ista mā: vz de ptrouersia inuestiture: et. §. de ptē. iter do. et vasal. de inuesti. feu. q: plura ponunt i illis titulis q nō sunt inserta i isto. Et si militer aliqua in isto inscripta sunt et addita que in il lis non reperiuntur. vnde licitum est repetere materiā vt aliquid addatur: vt in auc. de equali. do. in. §. his cō sequens cum ibi notatis. Jaco.

Inter do. Quoniā istud ca pitulū ptinet sub se p̄tes et varias a snias. Idcirco vt oia cōprehēda mus ponā diuisionē latā que suffi ciet ēt p sūmario et pro casus po sitiōe. ¶ Diuido itaqz istud capi tulū i decē ptes. qm in prima pte dicit q si orta ptē tione iter dominū agēte ptra vasallum possidentē feu. petendo illud sibi restitui ex eoquod nunquam ipsuz inuestiuit. Et vasallum qui se defendendo dicit se in uestitū: non tn pōt probare p testes dz hec talis cau sa terminari fm sacramentum vasalli possessoris vsqz ibidem. Ubi ponitur secūda pars in qua dr q idem iuris est si dominus ageret contra successorem ipsius vasalli vel successor dñi contra ipsum vasalluz vel ei9 successorem vsqz ibi si vero. Ubi ponitur tertia pars qn vasallus hz testes quo casu stabitur dicto ipsorum testium deponentium cuz sacramento vsqz ibi testes. Ubi ponitur quarta pars in qua disponit quales de bent esse testes predicti: quoniam est necesse q sint d conuasallis q tenent feudum ab eodem dño vsqz ibi si tpe. Ubi ponitur quinta pars in qua determinat q si dñs tpe inuestiture nō hēbat pares q tunc ēt ex tranei erūt legitimi testes vsqz ibi q etiam. Ubi po nitur sexta pars in qua dicit q si vasallus hz testes. s; nolunt dicere et deponere veritatem tunc vasallus hz recursum ad supiorem iudicem ordinarium q eos cō pellet ad iurandū et ad veritatem dicendum vsqz ibi his enim. Ubi ponitur septima pars in q adhibet re mediū q si ille iudex superior nō cogat dictos testes q tunc ipse vasallus hz recursum ad impatorem ad quē accedet cū suo aduersario vel eius nūcio et id qd p impatorem determinatuz fuerit obseruabitur vsqz ibi si aūt. Ubi ponit octaua pars i qua dr q si vasal lus promittat se iturū vel missurum nuncium ad im patorem q tunc possideat quiete vsqz ad annū. Et si nō miserit vel nō iuerit vsqz ad dictū annū: tunc sup determinatiōe cause stabitur sacramēto dñi vsqz ibi et si testes. Ubi ponitur nona ps in qua dr q si pdi cti testes allegati ad probandum inuestituram compa ruerint et dixerit per sacramentum se non interfuisse p dicte inuestiture q tunc causa dz terminari p sacramē tum dñi vsqz ibi hec ēt oia. Ubi ponit vltima pars i qua extendit oia predicta ad clericos ifeudantes pre ter quam circa testes adhibendos i inuestituris feudo rum q si fiāt a clericis pnt admitti testes et pares et extranei. Et subiūgit rōnem q: clerici ifeudātes sepe i occulto ifeudant absqz psilio et pñtia alior clerico rum fratrum suorū. Et hoc vult vsqz ad finē. In tex. ibi dñm. s. laycum vt differat ab vltima pte ifra posi ta que loqtur de clericis. Ibi inuestitione iportat: idē ac si diceret d inuestitura. Ibi res. i. veritas: vt i. l. illici tas i. §. veritas. ff. de off. presidis. Ibi non poterit. s. plene. Nam noie probatiōis i proprio significatu in telligimus de plena vt notatur. ff. d pdi. et demon. in . l. lutius. Ibi possessoris. i. vasalli. Ibi decidatur. Qd intellige si iam illud possiderat pacifice per annuz vt . i. c. sequē. in fi. fm And. de yser. et dixi supra ti. iiij. in . c. i. super tex. et in primo notabi. Ibi idez subaudi qd dictum est in principalibus. Ibi cū sacramento. Non a eni credit testi absqz sacramēto9 vt i. l. iurisiurādi. C. d testi. Ibi feudū teneāt. Signa istū tex. q notabiliter d clarat qui sint pares curie. s. illi pvasalli qui tenēt feu. ab eodem dño. Ibi absuerint. i. non fuerit eo q: domi nus non habebat pares. et ita intelligit glo. prima i fi. et hñ. Non aūt intelligas q dominus habebat pares sed erant absentes vt videt sonare littera: q: tunc non posset pcedere cū ipsi pares absentes essent expectan di. vt. j. de consue. recti feu. in. §. i. et statim dicam. Ibi a comite. i. a iudice ordinario illius loci. Nā iste comes erat sicut esset ptās vel p̄ses apud nos. facit. l. i. C. vbi pupil. edu. vel dic q erat dominus seu baro illius loci vt probatur. j. de pace tenē. in. §. si quis aliquem. et i. §. ad palatium et ibi dixi. Ibi a populo. i. ab officialib9 illius populi qui pro ipso populo iurisditionez et iusti ciam ministrabant: vt q: erat ciuitas libera et frāca q populariter se regebat sicut florentia sene. et c. vt i auc. de desen. ciui. in. §. interim. Ibi his enim. s. comite vel populo de quibus supra dixit. Ibi eos. s. testes. Ibi cū ipso domino. alias est in tex. cum misso domini. et tūc expone misso. i. nuncio. aliqui habent vtrāqz litterā et quelibet bona. Ibi festinet subaudi si ipse dominus h voluerit facere sponte. alias citabitur fm An. de iser. ar. l. fi. C. si per vim vel alio mō. Ibi exercetur. s. firma tur et practicat al's est in tex. obseruet et c. et in idē reci dit. Ibi ad regē quē supra appellauit imperatorē: nā ēt imperator appellat rex vt dixi. j. d noua fi. for. i pn. Ibi domini sacramento subaudi etiam non possidēti. et hoc propter ptumaciam vasalli non venientis. quo niam hoc satis debet mouere animū ipsius principis ad deferendū sacramentū. vt. j. de consue. recti feu. i. §. sacrm. et in hoc tex. dū dixit negatiue non venerit vel non miserit et c. lz qdam non habeant ista verba i tex. vt voluit glosella hic posita. Ibi hec eniz oia subaudi que dicta sunt hucusqz in laycis infeudantib9. Ibi cle ricorum. s. dantiū feuda. quod intellige de rebus eccle sie. Alias si de proprijs esset idem quod i laycis. vt. j. Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Nō. n. credit testi absqz sacro. ad d bal. in. c. de testib9. de testi. i. ij. col. et Ab. in. c. tuis qōnibus eo. ti. fallit. i. vbi agi tur d informa tione sup fama vel super noto rio. fm Ant. d bu. in. c. cū in tua. i fi. d spō. fallit. ij. vbi agi tur d informa tione fame q mouēdi ad di gnitatē vel re pellēdi. fz Ab. i. c. i. in pe. col. de postu. pla. Fallit. iij. in sa cerdote sup pe nitētia. de quo p Anto. de bu. i. c. testimoniū. de testi. Arch. i c. i capite. l. di. Archi. et Do. i c. ipsi apsi. ij. q. vij. Fallit. iiij. qn statutū vel let q dictuz te stis non iurati pbaret. fm lu do. ro. psi. cx. i ci. viso pūcto. fallit. v. ad pro bandū quē eē baptizatū. vt ē glo. in vbo pe nitētiā. i. c. quā to. et ibi Do. ij. q. v. gl. in vbo sed filij9. in. c. tā ta negtia. lxxx vi. di. gl. i. in. c. placuit. d ifan tibus. de cōse. di. iiij. glo. in v bo testimonio. in. c. cū itaqz. ea. di. gl. i vbo nec testes in. c. de ecclesiar. d pse. di. i. glo. fi. i. c. lz vniuersis de testi. et ibi Bal. et gl. fi. in c. nup. de testi.

de clerico qui inuesti.fac.in.c.i.⁊ no.j. quid sit inuesti.
in prin.in magna glo.⁊.s.qui succes.tene.in glo.fi. Ibi
absconse idest latenter.Ibi cōfratrum.i. clericoꝝ alio
rum ſm And.de ỹser.¶ No.ex prima parte regulaꝫ
ꝙ deficientibus alijs ꝓbationibus diffinitur causa sa-
cramēto possessionis vt hic ⁊.j.quid sit inuesti.in.§. si
vero inuestitura. Et que fuerit ratio hui⁹ regule dixi
.s.de ꝯten.inter do.⁊ vasal.de inuesti.feu.in.c.i.i prio
notabili. Hec aūt regula non est semp vera ſm doc.
lꝫ habet aliquas limitationes de qbus.j.de cōsue.rec.
feu.in.§.sacramentum.⁊ ibi dixi.Non.n.etiam in cāu
nostro ista simplex possessio hoc operaret̄ nisi esset ro
borata alia p̄sumptōe:vt q2 iste vasallus stetissꝫ i pos
sessione pacifica per annū.vt.j.in.c.pximo in fi. dixi ēt
super tex.⁊.s.in ti.iiij.in primo notabili.Nota ex dcā
parte ꝙ inopia probationū deficiente deprehēdit̄ ali
qd licitū quod alias non liceret ⁊ de hoc no.in.d.c.i.
in prin.de conten.iter do. ⁊ vasal.⁊ ibi plene dixi i pri
mo notabili.⁊ hoc voluit ēt glo.fin. h̄ posita i fine sui
que hoc colligit.¶ No. ex secunda parte ꝙ ius ꝓbā
di per sacramentum transit ēt ad successores. facit re
gula quod ipsis.ff.d reg.iur.⁊ probatur.j.d notis feu.
i.§.cum datur.⁊ i.§.fi.quod itelligas verū si successor
est iformatus de veritate ita ꝙ posset iurare.al's sec⁹.
ar.i.l.videamus i p̄n.ff.de i litem iurando.Quid au-
tem si possessor iurauit ⁊ pendente lite moriatur vtruꝫ
hoc transeat ad heredem dic ꝙ sic ſm Bal.q2 iam ē
perfecta probatō.vt i.c.fi.extra de sepul.⁊ ibi per Io.
an.Iuramentum autem i litem an possit aduersus he
redes delinquentis intentari dic vt in.l.i.⁊ per totuꝫ
.C.de i litem iuran.Quando vero iuramentū obliget
successorem dic per Bal.in.l.generaliter.C.de iureiu
rā.⁊ in.l.liberti.C.de operis lib.⁊ per Io.an in .c. ve
ritatis.ex̄ de iureiurā.¶ No.ex tertia pte ꝙ ex p̄sen
tia presumitur scientia facit.l.testiū.C.d testibus.An
autem presens p̄sumatur semper scire ⁊ intelligere dic
per Bar.in.l.corā.ff.de ver.signi.⁊ in.l.i.§.i.ff.de au-
cto.tu.⁊ per Bald.in.l.obseruare.in.§.proficisci.ff.de
offi.proconsul.in fine.¶ Not.ex dicta parte testem eē
citandū facit.l.p̄sbyteri.C.de epi.⁊ cleri.An autem si
veniat nō citatus probet.dic vt ibi p Bal.⁊ in.l.ij.C.
de bo.aucto. iud. pos.Quid aūt si testis trahit̄ inuit⁹
ad iudiciū an valeat eius dictū dic p Bal . in.l.si qñ
.C.de testi. Sed an dictū testis q se sponte offert va-
leat vide Bar.in.§.i.ff.de falsis.¶ Not.ex dicta pte
duo alia neccessaria in teste.s. iuramentū ⁊ depositio
vt ꝓbat̄ in.l. iurisiurādi.C.de test.⁊c.De formā autē
sacramenti ipsius testis ⁊ quid continere debeat ibi
no.per gl.⁊ doc. Sꝫ quid si prius d̄posuit ⁊ postea iu
rat an valeat eius dictum dic vt in.c.de testibus.extra
de testi.per Io.an.in spec.d teste.§.sequitur.ver.pe.⁊ p
Bald.in.d.l.iusiurandi.Et circa predicta vid qd no.
in.c.i.d offi.dleg.in cle.¶ No.ex quarta parte bonuꝫ
tex. qui dicantur pares videlꝫ qui tenent feudum ab
eodem domino facit.c.i.in principio infra quid sit in
uesti.⁊ dixi plene supra d feu.guar.in.§.i.⁊ de cōtro.in
uesti.in prin.d quo per Bal.in.l.i.ff. d re. diui. qōne
xxv.⁊ per Inno.in.c.ceterū.extra d iudi.⁊ ibi p Frā.
zaba.q.xvij.¶ No. ex dicta parte tex. exp̄ssum ꝙ in
causa feudali vasallus pōt eē testis ꝓ domino.Et sua
det ratio q2 edictū d testibus est ꝓhibitorium ⁊ iter
ꝓhibitos nō reperitur vasall⁹.l.i.ff.d testi. ⁊. ff.ex q.
cau.ma.l.nec non.§.sed qd eis. De quo vide plene p
specul.in ti.d teste.§.i.in ver.sed nūquid vasall⁹.⁊ Io.
an.i addi.in.d.§.ver.qd d venditore.Et ibi d̄claratur
qd ecōtra ⁊ p glo.⁊ doct.in.l.idonei.ff.d testi.⁊ vide
ꝙ late dixi.j.qd sit inuestitura.in.§.i.in fi. ¶ Not. ex
quinta parte ꝙ pp defectum testium ordinarioꝝ ad-
mittunt̄ ēt alij extranei de quo plene.j. qui testes sint
neccessa.ad ꝓbandum nouaꝫ inuestituram. in.c.i.⁊ no.

glo.j.quid sit inuestitura.in.§.i.in fi.¶ No.ex sexta p
te ꝙ lꝫ testis voluerit primo celere veritatem nihilo-
min⁹ si cōpulsus deponat creditur sibi.Ex quo infert̄
ꝙ nō incidit in falsum quāuꝭ celauerit.Quod intelli-
gas verum si nundū iurauerat.Alias si post iuramē-
tum vellet celare ⁊ aliter dicere bene viciaretur dcm̄
ipsius:vt no.in.l.luti⁹.ff. d his q no.infa. Suadet rō
q2 testis pro vtraqꝫ pte debet dicere veritatē:vt no.in
auc.sed iudex.C.de epis.⁊ cle.Et plene narrare:vt i.c.
dilecti.extra d accusa.Nam q veritatē dicere nō vult
nocere desiderat.i.q.iij.c.quisqs.⁊ in gl.i.hic posita in
fi.sui.De his tamen dic lati⁹ p Bal.in.l.gesta.C.d re
iudi.⁊ per Bar.in.l.eos.ff. de falsis.⁊ qd dixi .j.quid
sit iuesti. in.§.si enim in notabilibus. Utrū aūt testis
qui semel deposuit possit infringere dictū suum vide p
Bal.in.l.generaliter.C.de nō nume. pecu.⁊ per gl. ⁊
docto.in auc.at qui semel.C.de proba. ⁊ extra d testi.
.c.per tuas.Et circa p̄dicta ⁊ similia vide qd dixi.j.d
notis feudoꝝ in.§.nūduꝫ.¶ No.ex dicta pte ꝙ lꝫ te-
stis acceperit pecuniam vt reticeat veritatem nihilo-
minus si illam peribet ꝓbat:vt ex hoc tex.notabiliter
a collligitur.Quid autē si testis recipiat pecuniaꝫ [a] vt p
hibeat veritateꝫ an puniēdus sit dic vt no.p gl.⁊ doc.
in.l.i.in prin.ff.de falsis.¶ Not.ex dicta pte qd ꝓ iu
sticia tuenda ⁊ veritate aperienda : habetur recursus
gradatim ab inferiore iudice ad maiorem ⁊ tandem
ad suppinū sicut ꝓcedit ēt appellatio:vt i auc.d appe.
in.§.fi.⁊ in gl.ij.hic posita in sui pri. que hoc notabile
collegit vsqꝫ ad ver.lꝫ videat̄ ⁊c.facit.l.vt gradati.ff.
de mu.⁊ ho.⁊.j.de mili.vasa.in.c.i.in fi.Et itelligas ꝙ
iste grauatus appellauit reclamando d isto grauami
ne sibi illato p iterlocutionē.nō aūt de illato p simpli
ceꝫ negligentiā:q2 tunc non appellaretur a simplici ne
gligentia sed adiretur superior absqꝫ interpositiōe ap
pellationis per ea que dixit spec. de appel.§.restat.⁊
facit in auc.de questore i.§.super hoc.⁊ i auc.vt diffe.
iudi.in prin.¶ No. ex dicta parte testem compellen-
dum per iudicem ad perhibendum testimonium . vt
h̄ ⁊ i.l.si quando i p̄n.cum ibi no.C.de testi.⁊.j.qd sit
iuesti.i.§.fi.Et facit i argumentum ꝙ testes producti
coram arbitris possunt ⁊ debent compelli per iudicē
ordinarium ad iurandum ⁊ deponendum facit quod
habetur in.l.iiij.cum sequen.ff.de arbi.⁊ in.c.per tuas
extra de arbitris.⁊ in.l.ij.§.i.ff.si quis cau.Utrum au
tem testis ex aliqua causa possit se excusare habetur i
.l.inuiti.ff.de testi.¶ No.ex septima parte ꝙ popul⁹
potest constitui in negligentia.facit in.l.i.in fi.ff. de li
be.vniuersitatis.⁊ de hoc in.l.i.§.ꝙ si nemo .ff. quod
cuiusqꝫ vniuersi.⁊ vide ꝙ dixi.j.de sta.⁊ consue. cōtra
liber.eccle.in.§.item quecūqꝫ. ¶ Not. ex dicta parte
nuncium ad iudicia posse constitui ⁊ fingetur vice pro
curatoris de quo dicatis.vt in .l.i.§.i.ff. de procura.
¶ No.ex dicta parte sententiam Imperatoris obser
uandam esse.Et est ratio q2 quod principi placuit le-
gis habet vigorem.vt isti. de iure naturali gen.⁊ ciui.
in.§.sed quod principi.Quod itelligas etiam si error
Imperatoris subesset vt in.l.iij.in fi.ff.de suppel. leg.
⁊ in gl.iij.hic posita in sui prin.que hoc voluit.de quo
an error Imperatoris facit ius:dic vt ibi plene p bar.
Idem itelligas si in dicta sententia non esset obserua
tus ordo iudiciorum.vt dixit Innoc.⁊ Ioā.an.in.c.in
causis.extra de re iudi.⁊ per doc.nostros i.l. omniuꝫ
.C.de testa.¶ No.ex octaua parte ꝙ propter contu-
maciam defertur sacramentum aduersario.facit.j. qd
sit iuesti.i.§.i.in fi.de quo per doc.⁊ Bal.in.l. manife
ste.ff. de iureiuran. De pena autem contumacis ⁊ de
eius materia satis dixi in.d.c.i.j.de mili.vasal.qui con
tu.est.⁊ per glo.⁊ Bar.in.l.contumacia.ff.de re iud.
¶ Nota ex dicta parte ꝙ in causa appellationis ēt
in cā feudali ⁊ ante litem contestataꝫ potest procedi
ēt ad

a ¶ Testis re-
cipiat pecūiā .
Adde quid de
dāte pecuniam
iudici soluꝫ vt
cām expediat.
an licite perdit
cāꝫ ⁊ an datū
possit repeti.vi
de gl. in.l.i.ff.
de ꝯdi. ob tur.
cau. gl. in.c.q
recte .xi.q.iij .
Arch.in.c.si sa
ne . xiiij . q.v.
Bal.in.c.fi.in
vlt.col.de app.

ēt ad sniam diffinitiuā altera pte abn̄te ꝛ ꝯtumace.fa cit.C.ð tempo.appel.l.fi.§.illud.extra ð appel.per tu as.ꝛ ð ꝯsti.in.c.ecclesia sancte Marie.ꝫ An.ð yser. ¶ No.ex nona parte ꝙ vbi ꝯtētio ð inuestitura noua iter dn̄m ꝛ vasal.simplex possessio vasalli non iuuat ip sum si alias legitime non probetur.imo non obstante possessione vasalli statur sacramento dn̄i: vt hic in di. §.sacramentū.ꝛ ibi dixi in.ij.no.in fi.facit qđ dixi.s.in i.no.ꝛ est tex.in.§.fi.j.si de consue.rec.feud. ¶ Nota ex vltima parte ꝙ ex qualitate ꝛ differentia personarum inducitur varietas in iure: de quo not. ꝛ ibi late dixi .s.de natura feu.in.c.i.ꝛ.s.de his qui feu. da.po.in.§. fi.ꝛ hoc voluit glo.fi.hic posita in sui pri. ¶ No. ex di cta pte argumentū cōtra occulte agentes:qm̄ qui ma
a le agit odit lucē[a].ff.de admi.tuto.l.nō existimo.ꝛ de ritu nup.l.l.fi.Et ob hanc rōnē qꝛ clerici student face re occulte suas inuestituras merito in inuestitis ipsoꝝ probatio nō ē angustata ad pares tm̄ ꝑut ē in laycis ꝫ relaxata ꝛ extēsa ēt ad quoscūqꝫ testes ēt nō pares ad hoc vt nō habeant causam eas occulte faciendi vt i hoc tex.Sed aduerte qꝛ ista rō posset retorqueri in oppositū cū lex siue consuetudo feudalis ꝑsumat po tius falsitatē posse cōmitti mediātibus testib[9] extra neis ꝙ̄ paribus prout dixit tex.j.de notis feu.i.§.iccir co.Quare dicendū vt puto ꝙ etiaꝫ alie rōnes concur rant in clericis vꝫ qꝛ ecclesia ipsa attendit solum veri tateꝫ iusticiam etiaꝫ cōtra se:nec patit̄ aliquid fieri in cōtrariū.ꝫ priuatus layc[9] sepe obuiat iusticie. ꝛ ideo statuta fuit differētia iter clericū ꝛ laycuꝫ prout alibi in simili dixit tex.s.ð alie.feud.in.§.i.Est ꝛ alia rō qa in materia probandi ecclesia nō attendit tantam solē nitatē ꝛ subtilitatē sicut faciūt layci:vt i.c.cū esses ex de testa.ꝛ i.c.lꝫ extra de testi.cum dicat scriptura ꝙ i
b ore duorum vel trium [b] stat omne verbū vt i.l. moysi deuteronomio.xix.c.ꝛ Joānis.viij.c.ꝛ not.j.c. ꝑxio in glo.ij.Et no. predicta ad intelligentiam huius littere qꝛ sūt noua ꝛ ab alijs nō tacta. ꝛ vide ad predicta ꝛ qđ dixi in.d.§.i.ð aliena.feu. ¶ O p.cū glo.i.ꝰ istum tex.in ꝑin.ꝙ procedere non possit siue loquat̄ in inue stitura noua siue in veteri.nam in noua non pōt loqui cū illa solum probetur per pares vel per publicum in strm̄ roboratū a paribus.licet in hoc qdam dixerint ꝙ ēt p instrm̄ non possit ꝑbari ꝫ solū p testes pares vt.j.qd sit iuesti.in.§.i.ꝛ.j.quot testes sint neces. ad ꝑ badū no.iuesti.feu.c.i.Sꝫ iste tex.dicit ꝙ si pares sūt absentes ꝙ poterit fieri ꝑbatio p extraneos qđ nō ē dicēdū i noua inuestitura qꝛ deberet expectari:vt.j.de ꝯsue.rec.feu.in.c.i.§.ij.Similiter nō vr̄ posse loqui in veteri inuestitura qꝛ in ea nō sunt necessarij pares vt in dictis locis probat̄.Jsta aūt littera dicit ꝙ pares sunt necessarij si sunt presentes igit̄ non bene loqtur. So.huius timore contrarij intelligit ista glo.istū tex. vt loquatur de noua inuestitura vt ꝯueniat cū dictis iuribus.Nec obstat ista littera que dicit ꝙ si tpe in uestiture affuerunt ꝙ tūc extranei sint recipiendi ꝛc. qꝛ non dꝫ itelligi de paribus absentibus proprie: sed de absentibus.i.non existentibus:vt qꝛ dominus nul los hēbat pares quo casu bene vex est ꝙ tūc ꝑbatio noue inuestiture potest fieri etiam per extraneos vt in ꝯrijs.Et per hoc habes nunc expeditā totam istaꝫ glo.vsqꝫ ad finem que bene loquitur.licet non ita cla re.ꝛ de hoc etiam dixi super tex.ꝛ de hac materia ha bes plene per gl.j.quid sit inuesti.in.§.i.quidam tm̄ vo luerunt itelligere istam glo. vt concludat ꝙ iste tex. loquatur de veteri inuestitura prout ista gl. vr̄ primo ꝑsupponere quo casu debemus tūc dicere ꝙ si potest probari per pares ꝑbetur.alias p extraneos: sed por itellectus plus placet ꝛ vr̄ magis cōuenire textui no stro.quid aūt sit breue testatū dixi.s.de feu.guar. i.§. i.ꝛ.s.de cōtro.iuesti.i pn̄.i euidētialibus. que vero sit

inuestitura antiqua ꝛ que noua dixi.j.que fuit pria cau sa be.amit.i pri. ¶ O pp.cum gl.ij.i ver. licet videat̄ ꝛc.qꝛ eius pricipium expediui.s. i notabilibus. ꝛ op ponitur cōtra proxime dicta dum dicebatur ꝙ recla matio fiat a populo ad imperatorem tanꝙ ab iferio re ad superiorem ꝛ gradatim.sed contra qꝛ populus romanus est maior imperatore quod patet qꝛ impe rator omnem potestatem habet a populo romano.l. i.ff.de ꝯsti.pri.ꝛ isti.ð iure natura.i.§.sed quod princi pi.vnde sicut populus dedit sibi potestatem.ita vide tur ꝙ possit auferre ꝛ ipsum deponere ꝛ degradare per regulam nihil tam naturale. Et per aliam regu lam q pōt dare pōt ꝛ denegare.l.q vetante i.§.i.ff.ð reg.iur.ꝛ per regulam.l.siqs i pn̄.ff.de lega.iij.Ergo dicta reclamatio nō fuit facta in isto tex.gradatim ꝛ debito modo.So.dicit gl.ꝙ licet imperator habeat potestatem a populo.attamen populus transtulit in eum omne suum iperium quod erat apud ipsum popu lum.Ex quo pōt dici ꝙ imo iperator plus possit ꝙ̄ populus:vt probatur i.l.barbarius i fine.ff.de offi.pre torum. ꝛ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finem. Ex q̄ gl.singulariter colligunt quidam ꝙ populus roman[9]
c potest degradare seu deponere imperatorem [c] quod an sit verum videamus ꝛ gl.in.l.non ambigitur .ff.ð legibus.vr̄ tenere ꝙ sic.Quam Guil.de cu. ibideꝫ se qtur idistincte ea ratione qa imperator non hꝫ digni tatem per successionem sed per electionem:vt i.c. ve nerabilem.extra de elec.ꝛ sic hꝫ a fortuna.l.ij.§. ꝫ qa .C.de veteri iure enucle.ꝛ no.in.l.digna vox.C. de le gibus.Et allegat auctoritateꝫ huius glose. quā dicit indistincte hoc tenere.Py. aūt ꝛ Bar. tenent ꝙ po pulus hoc possit solum si causa subest. per.l. quod se mel.ff.de decre.ab ordi.faci.ꝛ.l.vt gradatim in .§.re probari.cum ibi no.ff.ð mu.ꝛ ho.Cy.vero ꝛ Ray.di cūt ꝙ aut popul[9] vult reuocare ad se regnū iā trāsla tū i pricipem p legem ostensiam ꝛ non potest facere legem eius derogatoriā.l.fi.C.de legibus.Aut vult ð gradare ꝑsonam imperatoris:ꝛ tunc possit ex causa. alias nō.argu.ff.de excu.tuto.l.ꝫ ꝛ reprobaui in ꝑin. Alij dicunt ꝙ pōt sibi dare coadiutorē ex causa p.c. grandi.extra de supplē.negli.prela.ꝛ.l.q furere.ff. de sta.ho.bal.vero fuit opinionis ꝙ nullo mō possit ho die populus romanus degradare vel priuare impera torē.Et hec opinio vr̄ hodie verissima. Et eā sequor. Quam probo apertissimis ꝛ viuis rōnibus. Naꝫ po pulus romanus est sub papa. lxiij.di. ego ludouicus xcvi.di.ꝯstantinus.ꝛ in cle.romani.de iureiuran. ergo in papa residet hec ptās vt probat̄ i.c.ad apostolice. de sentē.ꝛ re iudi.li.vi.Et est cerebrū ꝛ vertex ipsius populi.vnde cum hodie populus non possit confirma re imperatorem. Jgitur nec infirmare vel priuare in auc.de defenso.ciui.i.§.iterum. Jtem qꝛ iperator non iurat fidelitatem populo sed pape:vt in.d.c.venerabi lem.Jtem qꝛ de hoc est tex.aptus ꝙ papa est ille qui degradat ꝛ deponit imperatoreꝫ:vt in.d.c.ad aposto lice.ꝛ ibi plene gl.ꝛ per Jnn.in.c.licet ex suscepto. ex tra de foro competē.Nō ob.ista gl.qꝛ ꝺm Bal.ꝛ be ne si diligenter ponderetur ꝛ consideretur dicit totū contrariuꝫ eius ad quod allegatur.Quoniam ꝛ i pn̄. ꝛ in fi.presupponit ꝙ immo imperator sit maior quā populus romanus.ꝛ hoc colligit ex isto tex.ꝛ ex. d.l. barbarius in fi.licet in medio sui arguat i ꝯriuꝫ. ꝛ sic fatetur potius pro opinione cū qua ꝯcludo ꝙ hodie populus romanus nullo modo posset impatorem de ponere seu degradare.ꝛ facit ad pdcā.l.ij.C.ð adop. Et nūc habes istū passum vltra alios declaratum. ¶ Quero cū gl.iij.in versi.sed ꝛ ꝙ comes ꝛc. qꝛ pri cipiū eius expediui supra i notabilibus. an sicut illud qđ fit p pricipē habetur ꝑ lege si ad eū habeat̄ recur sus ita ēt si fiat determinatio p comitē hēri dēat fir

Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Qui male agit odit lucē. Adde.l.cedere diem.de v.sig. c.ꝯsuluit.ð of. dele.c.pernicio sam.xviij.q.v. Fed. de se.ꝯsi. lxxij. incip. hn̄ dictus seruus seruoꝝ dei.

b ¶ Jn ore duoꝝ vel triū. adde.c.ab isto die.xxxv.q.vi. c.lꝫ. de testi.c. nouit.de iudi. c. cū esses. ꝛ.c. relatū el.i.ð te sta. originalr deuterono.xix. mathei. xviij. ꝛ.ij. ad corin. xiij.

c ¶ Pōt ðgra dare seu depo nere impatorē. adde ꝙ hodie solus papa eū deponit. vt est gl.in.c.si papa xl.di.doc.in.c. venerabilē.de elec. doct.in.c. ad aplice.de re iud.li.vi.Bal. in.l.fi.C.ð legi.

mū τ ratū qn̄ ad eū habitus ē recursus. Et dicit glo. φ sic cū iste comes reputet̃ loco p̄sidis. vn̄ qḋ facit p̄ ses est de necessitate seruādū. l. i. C. vbi pupil. edu. Igi tur τ eodē mō si fiat a comite τ hoc voluit tota ista gl. vsq; ad fi. Ex qua collige duo notabilia. Prio φ glibet ciuitas hodie hēat iurisditōnē eā quā oli habe bat p̄ses ꝓuincie. Et de hoc habes similē gl. q̄ solet allegari ꝓ singulari i. l. fi. C. ꝺ pscrip. lōgi tpis. τ dica tis vt ibi. Secūdo qḋ ea q̄ fiunt a p̄side vel a comite de necessitate sunt seruāda. Sed istud intelligas veꝝ esse i casu de quo loqtur vꝫ φ qs cōpellat̃ ꝓhibere testimoniū de quo loquit̃ iste tex. Ad qḋ qlibet etiā inuitus regulariter cōpelli pōt. l. inuiti. ff. de testi. Et φ quis cōpellatur educare pupillū vt in. d. l. fi. i fi. vbi pupil. edu. Non aūt extēdas dictū huius gl. ad oīa fa cta p comitē vl̃ p̄sidē φ sint ꝺ necessitate s̄uāda quo niā posset appellari. l. a ꝓconsulibus. τ. l. precipimus. post p̄n. C. de appella. τ in auc. de appel. i fi. nisi impa toꝛ iuberet expsse φ dēret s̄uari. l. ij. §. quare. ff. de cu ra. bo. dan. Que aūt dicatur vna ꝓuincia τ an possit

a diuidi [a] τ de duabus possit vna fieri. dic per Cy. in di cta. l. fi. C. de pscrip. longi tempo. τ p Bar. ff. de ver bo. signi. in. l. notionē. §. i. τ. C. de metropo. be. l. i. li. xi. p canonistas. extra ꝺ elec. c. corā dilecto. τ. xcix. di. c. ꝓ uincie gl. i. τ pl̃e per Bar. in tractatu q sint rebelles. in gl. sup verbo lombardie. Op. cum glo. iiij. ꝯ id qḋ hic dr̄ φ vasallus hꝫ terminum anni ad se p̄ntādū impatoꝛi sed ꝯ qꝛ dꝫ hēre nisi sex septimanas: vt in. c. fi. supra quo tēpo. mil. Et gl. ista dimittit nobis istud ꝯrium insolutum relinquēs nobis solutionem inuesti gandā. Et insuper adducens aliud ꝯrium τ inconue niēs sil̃r isolutū vꝫ de. §. si igit̃. in auc. vt oēs obe. iudi. proui. coll̃. v. vbi statutū ē solū tēpus. ix. mensium ad se p̄ntādū ēt hominibus septētrionalibus quantūcun q; remotis a p̄ntia principis qꝛ tale tempus visum ē legislatoribus sufficere omnibus hominibus habi tātibus in remotioꝛibus ptibus mundi: vt ibi τ in. l. i. C. de dila. Igitur male hic disponitur φ debeat habe re terminū anni. τ hoc voluit tota ista gl. vsq; ad finē sed tu potes soluere ista ꝯtraria cum isti casus sint di uersi τ non cōtrarij. Et primo q̄tum ad. c. fi. §. quo tē po. miles. dic φ ibi loquitur de tempoꝛe qḋ datur ad p̄parandū se τ sarcinulas suas ad iter rapiendū. hic ve ro loquimur de tempoꝛe qḋ datur ad appellationem prosequēdam quod est annus: vt in auc. ei qui. C. de tē po. appel. τ de hoc dixi in. d. c. fi. in. iij. notabili. nam iste grauatus proclamauit ad impatoꝛem que procla matio hꝫ instar appellatōis. τ sic in effectu fuit appel latum ab isto grauamie s̄m And. ꝺ yser. Quod pꝫ qꝛ postea subsequitur ēt s̄nia impatoꝛis. Non ob. dictus §. si igit̃. τ. d. l. fi. qꝛ loquuntur ꝺ dilatiōibus τ iducijs dandis ad cām instituendam seu istruendā s̄m loco rum distantiā vt in eis patet de quo in auc. qua in pro uincia. C. vbi de crimi. agi opꝫ. vel s̄m Ja. ꝺ bel. τ An. ꝺ yser. hic est sp̄ale i materia feudali. ibi vero loqmur in alijs causis. Op. cū glo. v. in eo qḋ hic dicit̃ φ va sallus stabit in possessione feudi quiete p annum infra quē se debet p̄ntare impatoꝛi. qḋ si se non p̄ntauit dꝫ diffiniri cā sacramento dn̄i. sed ꝯtra φ imo debeat sta ri sacramento ipsius vasalli possidentis: vt in. c. i. §. de ꝯten. inter do. τ vasal. So. hic erat aliquid qḋ p dn̄o faciebat. s. ꝯtumacia ipsius vasalli. sicut etiam ifra sta tim subijcitur si testes dixerint se nō iterfuisse qꝛ eodē modo stabit̃ sacramento dn̄i. qḋ sacramentū datur si bi ad cautelā τ purgationē prout in simili habet̃ in. l. fi. in. §. sicubi. C. de his qui ad eccle. confu. τ no. in. l. in bone fidei. C. de iureiuran. τ probatur. s̄. de confue. rec. feu. in. §. sacramentū. postq̄ vasal. cui incūbebat onus probandi nihil probauit τ hoc voluit tota ista gl. vsq; ad fi. τ propter hoc dixit glosella sequēs φ ista l̃ra dꝫ

esse negatiua ad hoc vt deferat̃ sacramentū dn̄o vꝫ φ vasallus non venerit vel nō miserit infra annū ad im patoꝛem. τ ita etiā declaraui super tex. Op. cū gl. fi. in ver. quod aūt τc. qꝛ principiū τ finē ipsius glo. ex pediui supra in notabilibus. τ oppono φ ista eqpara tio laycoꝝ ad clericos circa ifeudatiōes ꝺ qua loqtur iste tex. i fi. nō sit vera qꝛ laycus possꝫ ifeudare attinē

b ti suo τ ꝓ se retinere. s; cleric⁹ non [b] pōt hoc facere: tū qꝛ hoc ē expresse ꝓhibitū: vt in auc. qbuscūq;. C. de sa cro san. eccle. tū qꝛ ipse est administratoꝛ simplex τ gu bernatoꝛ. Ex quo succedit regula φ rōne sui officij nō possit dictā rē acqrere neq; per se neq; p iterpositā p sonā: vt. l. nō licet. ff. de ꝯtrahen. emp. So. dicit glo. fa tendo cōtrariū esse veꝝ de iure. vt ista eqpatio fallat in dictis casibus licet de ꝯsuetudine seu coꝛruptela q̄ dam quotidie fiat cōtrarium vt ipsi clerici poti⁹ ifeu dent suis agnatis τ attinentibus q̄ extraneis. τ nunc habes totam istā gl. expeditā. Ex qua no. qꝛ solet alle gari pro singulari φ clerici seu p̄lati non possunt infeu dare agnatis seu attinentibus suis de iure lꝫ ꝺ cōsue tudine sit secus ad quod facit. s̄. qui succes. tene. c. i. in prin. Sed tu dic φ imo etiam ꝺ iure possunt maxie si agnati sint idonei. τ pauperes b̄ūmeriti τ vtile eccle sie τ sit modicum τ non imensam qḋ dat̃ ar. eoꝝ que no. per glo. τ doc. i. l. illud. C. de sacrosan. eccle. τ tꝫ gl. in. c. i. extra de coha. cle. τ mulie. facit. lxxxvi. di. nō sa tis. xij. q. ij. in pri. τ. c. charitatē. τ. c. si quos. τ. c. liberti §. fi. τ. C. de sacrosanc. eccle. in. l. iubemus. τ tenet Jac. de bel. s̄. qui feu. da. po. in pri. tituli. τ. s̄. qui succe. tene. in fi. tituli per dicta iura. Jn quibus dicit̃ φ p̄latus po test eis prouidere τ eccl̃iastica officia cōmittere maxi me si sint bene meriti: nā etiam si sint executoꝛes pau perum possunt inter affines τ ꝯsanguineos pauperes distribuere p̄dicta s̄m Bal. idē ergo in feudis cū nō sit dare rōnē diuersitatis s̄m ipsum Jaco. de bel. hoc idem tꝫ Bal. in auc. qbuscūq;. s̄. allegata. τ hic hoc te net etiam Arch. x. q. ij. eps. qꝛ ex quo eccl̃ia non ledit̃ qa ille consanguineus recipit hisdem pactis τ ꝯditio nibus sicut alter cessat rō prohibitionis. secus si alia rō ꝓhiberet s̄m Bal. vt qꝛ p̄latus daret ꝯsanguineo potentioꝛi. ar. no. in. l. si ita qs in. §. ea lege. ff. de ver. obl. facit qḋ dixit sanct⁹ Tho. scd̄a scd̄e. q. lxiij. τ bar. de pisis i summa sub littera acceptio. Et p̄dicta sunt vera τ procedunt in rebus que consueuerunt alienari τ infeudari quoniā talis consuetudo ē attendenda vt no. s̄. q feu da. po. in pri. in glo. super verbo dari. sed i rebus non solitis alienari seu ifeudari: tunc non posset nisi seruata solemnitate de qua i. c. i. de rebus eccle. nō alie. li. vi. τ per doc. in auc. hoc ius poꝛrectum. C. de sa crosan. eccle. τ i. c. nulli. extra ꝺ rebus eccle. nō alie. Et idem itelligas i re emphiteotica per auc. quibuscūq;. C. de sacrosan. eccl. vt tenet Bal. in. l. i. ff. de rerum di ui. in qōne. xxv. Et modo hēs istum passum satis co piose expeditum. Quid aūt si ipse clericus vellet pro se retinere dictū feu. vel rem ecclesie sue an possit: τ tꝫ ista glo. φ nō vt nō possit sibi acquirere dū est i admi nistratione. quod ē nota dignum. Sed vtrū clericus possit testari de bonis suis vel de fructibus beneficio

c rum [c]: dic vt no. extra de offi. oꝛdi. c. p̄nti. τ ibi p Jo an. per Inno. extra de testa. c. cum in officijs. per Cy. τ doc. i auc. licētiā. C. ꝺ epi. τ cle. Op. ab extra ad idē φ imo nō valeat ista eqparatio de clerico ad lai cum qm̄ si clericus ꝯueniatur per vasallum non debet compelli per populum vel comitem vel impatoꝛē sed coram suo iudice ecclesiastico: vt i auc. cleri. cū ibi no. C. ꝺ epi. τ cleri. τ i. c. si diligenti. τ i. c. significasti. ex tra de foro competē. So. quidam fatentur contrariū φ hodie in clerico cōuento debeamus seruare iura ca nonica: vt ibi. de quo plene p Host. in sūma in titulo de testamen. in. §. cum queritur. Sed aduerte quia in materia

a Et an pos sit diuidi. adꝺ doc. i. l. fi eadē ff. de offi. asses.

b Sed cleri cus nō. Adde Bald. in. l. i. in xv. q. ff. ꝺ reꝝ diui. idē Bl. i c. ceteꝝ. ꝺ iudi.

c Uel ꝺ fru ctibus b̄ñficio rū. adde arch. xij. q. v. i sūma. τ p Jo. ꝺ imo. i. c. fi. in. iij. col. de prebē. τ an valꝫ ꝯsuetudo φ talis possit testari ꝺ fructi bus p erceptis τ qd de perci piendis. vid p Spe. tit. de sta. mo. v. lxiij. τ p Ant. de bu. i. c. relatū. el. ij. de testa. τ an b̄ñfi ciatus q hꝫ p̄ uilegiū a papa vt possit testa ri ꝺ fructibus eccl̃ie pceptis: an illa bona p tineāt ad here des. vid p Ro tā dci. lxxxvij. in nouis.

materia feudali potest clericus uasallus cõueniri etiã sub domino laico:ut i.c.verũ.extra ð foro compete. τ j.de capi.cora.in fi.τ vide circa hanc appositionẽ ea q̃ dixi infra ð pace tenẽ.i.§.si cleri.¶ Op. φ immo testes recusantes debent compelli a domino vł curia nõ aũt a populo vel comite:vt.j.qd sit inuesti.in.§.i.So. hoc ẽ verũ si curia vel dñs hoc velit vel possit vt ibi. Secus aũt si nolit vel nõ possit.q2 tunc cõpellet̃ p eũ q̃ habet potestatẽ τ iurisditionẽ generalẽ in loco:vt hic. ¶ Op.φ etiã extranei sint testes et i nouo feudo.vbi dominus nõ vult cõpellere pares:vt in dicto.§.i.infra qd sit inuesti. So. fatendũ eẽ φ si habet alios testes quã pares φ poterit p eos pbari postquã dominus nõ cõpellit pares. si vero non habet alios testes quaʒ pares vel habet ʒ vult pbare tñ p pares quos petit cogi.τ tũc hʒ locũ ðterminatio hic posita ꝫm Ja.ð bel. ¶ Op.hic dr̃ φ vasallus possidet τ ẽ reus τ tñ dʒ p bare.ʒ ꝯ de.l.q accusare.C.ð edẽdo.So.aut p actore est p̃sumptio cõtra reuʒ:τ tũc ipse reus probat ut hic. alias secus:ut in ꝯtrarijs facit.l.siue possidetis.C.de proba.ꝫm Jaco.de bel.τ An.ð iser.Et eodẽ mõ põt respondere ad capitulũ sequens τ ad similia. De qua materia plene dixi in dicto.§.sacramentũ. infra de cõsue.rec.feu. ¶ Quero ab extra an in istis causis feudorũ possit cõmitti receptio testiuʒ alteri dic φ ð iure cõi talis cõmissio est licita i causis ciuilibus:vt.C.ð si de istru.l.iudices.τ ibi Cy.τ auc.apud eloquẽtissimũ. Jn feudis autem attẽdẽdũ esse amorẽ τ ꝯsuetudineʒ iudiciorũ.l.fi.in fi.C.de iureiur.Unũ tñ no.φ etiã ubi nõ teneret cõmissio si tñ pars nõ ꝯtradiceret ualet ut dixit Jnno.in.c.cũ causaʒ in fi.extra de testibus.Utrũ aũt ille cui est facta cõmissio possit coger̃ τ punire si i uenerit testem uacillãtẽ uel nolentẽ pẖibere:dic ut no. in.l.ij.ff.de iurisdi.omni.iudi.p glo.τ doct. per canonistas τ Jnno.in.c.cum causaʒ in fi. extra ð testibus.Et vide ad p̃dicta quod solet tradi in.l.i.ff. de offi.asses. ¶ Ultimo ad materiam p̃ntem vide infra quid sit i uesti.in.§.i.vbi in tex.similis.τ ibi plena glo. τ qð ibi scripsi.Et similiter aliũ tex.infra de notis feudorum i §.notãdũ τ quod ibi dixi τ infra i.c.sequẽ.τ supra ti. iij.in.§.siquis miles τ qð plene dixi .ŝ. de ꝯtro.inuesti.i prin.τ i remissionibus ibi adductis τ quod dixi i .c.fi.ŝ.quo tempo.miles τ de capi.extraor.in.§.qcũqʒ de pace constantie in.§.cum autem τc.

f **Si quis se vel.** Diuiditur i duas partes. Jn p̃ma dominus possidebat feudum τ vasallus agebat petendo illud.Jn secũda ecõtra possidebat vasallus τ dominus ꝯtra ipsuʒ agebat petẽdo sibi illud restitui.Scða ibi sinaũt aliqs. Casus. Ubi vasallus agit ꝯtra dominũ possidentẽ feudũ dicẽs se vel patrem suũ inuestitũ debet pbare saltẽ per duos legitimos testes suã intẽtionẽ.Sed eo in pbatiõe deficiente dʒ iurare dominus cũ duodecim sacramentali bus dictũ vasallũ nõ fuisse inuestitũ dicto feudo. Domino aũt recusante iurare.debebit deferri dictũ sacramẽtũ ipsi vasallo actori q iurabit cũ.xij.sacramẽtalib⁹ se vel patrẽ suũ fuisse inuestitũ.Utroqʒ aũt recusante dictum sacramẽtum tũc ipse dominus possessor dʒ absolui.Si vero vasallus ẽ in possessione feudi τ i ea steterit p annum dño sciente τ paciẽte. tũc si dñs agat petẽdo illud dʒ stari sacramẽto simplici ipsius vasalli possidentis τ iurantiʒ se vel eius patrẽ fuisse inestitũ de dicto feudo.hoc dicit. ¶ Pro euidẽtia p̃mitte q̃ sint pares curie τ qualiter sint necessarij ad pbationẽ noue inuestiture:vt dixi supra.c.primo i p̃n. Jtẽ p̃mitte q̃ sint testes sacramẽtales τ qualiter iurare debẽt:ut dixi supra de his q̃ feu.da.po.in.§. hoc quoqʒ. ¶ Jn tex.ibi se.s.vasallũ.Jbi patrẽ suũ.s.ipsius uasalli Jbi ab aliquo.s.domino.Jbi eius.s.domini.Jbi ð feudis subaudi possessio p dominũ.Jbi p̃cẽderit illud petẽdo.Jbi de domo ipsius dñi.i.q tenẽt feudũ ab eodẽ dño qm̃ isti proprie dicunt̃ pares.ut supra.c.p̃rio.Jbi idoneos.s.extraneos τ nõ pares .Quod itelligas ubi curia dñi nõ hʒ pares etiã si feudũ esset nouũ. Alias non posset pbari p quoscũqʒ:ut dixi supra i dicto.c. p̃rio.in gl.i.Jbi intrare.i.iurare aliqui habent iurare in tex.τ melius.Jbi sacramẽtalibus.i.testibus expurgatoribus iurantibus τ deponẽtibus p sacramẽtum credulitatis τ ꝯscientie ita eẽ queãdmo. dñs iurat: vt i.c.quot.τ i.c.fi.extra de purgatiõe cano.Jbi illũ.s. uasallũ.Jbi si de hoc.s.patre.Jbi ipso feudo de quo ṽ tit qð.Jbi iurare noluerit.s.dñs.Jbi actor.i.uasallus q̃ agit.Jbi iuret.s.ipse uasallus qð itelligas si hʒ aliquã p̃sũptiõeʒ p se q̃ moueat animũ iudicis ad hoc ðferẽdũ.alias dñs absolueret̃:ut.j.de ꝯsue.rec.feu.i fi.Jbi iurare noluerit.s.ipse uasall⁹ τ sic isto casu neuter uoluit iurare.Jbi q.s.dñs.Jbi actoris.s.uasalli.Jbi rei. i.dñi qui possidebat.Jbi principalibus ð qbus dictũ est supra.Jbi aliquis.s.vasallus.Jbi tunc.s.ipso domino deficiente in probatione.Jbi testiũ.s. sacramẽtaliũ q2 solus iurabit:vt seqtur.Et est ratio q2 hʒ p̃sumptiõem p se.s.possessiõem annalẽ cum aliqua p̃sumptiõe inuestiture.vt quia p̃stitit seruitia tanq̃ vasallus.vt.j. de ꝯsue.rec.feu.in.§.i.que mouere dʒ animũ iudicis ad ipsum sacramẽtum deferẽdum prout dicitur.j.de cõsue.rec.feu.in.§.sacramentũ.τ hoc voluit etiam glosella hic posita.Jbi hoc aũt.s.φ vasallus solus iuret.Jbi alioquin.s.si minus anno.Jbi ignorãtia que in dubio regulariter p̃sumitur τ ex breuitate tẽporis. vt hic τ i l.verius.ff.de pba.τ in.l.super seruis.C.q mili.nõ po. li.xij.Jbi negligentia que ẽ si vasallus fuerit in possessione feudi minori tẽpore anni.Jbi piurio.i.si ipsi vasallo inique possidenti indistincte defereret̃ sacramẽtũ:τ iuraret falsum interdũ afferret dãnũ domino qð esse nõ dʒ.vt sequit̃ in tex.facit.ff.ð acq.po.l.pegre. ¶ No.φ duo testes sufficiũt ad inuestiturã pbandã. vt hic.τ.j.quid sit inuesti.in p̃n.§.i.Ex quo inferas φ in causis infeudalibus regulariter sicut in ceteris causis sufficiunt duo testes ꝫm Jac.de bel.Regula enim est φ vbicũqʒ numerus nõ est determinatus a iure φ duo sufficiũt.l.vbi numerus.ff.de testi. Et q2 i euãgelio Joãnis.viij.cap̃lo dicit̃ φ in ore duoꝝ vel triũ stat omne verbũ de quo trãsumptiue habet̃ in.c.cũ esses. τ in.c.relatũ.extra de testa.τ in gl.ij.hic posita que p hoc est expedita.Sʒ vbi maior numerus esset exp̃sse determinat⁹ a iure tũc ille numerus requirit̃. τ est de substãtia.l.testiũ.C.ð testibus.Adeo φ si vnus deficeret nõ valeret actus.l.si nõ sp̃ali τ.l.si vnus.C.ð testa. ¶ No.testes posse produci de domo aduersarij.facit qð no.glo.in.l.etiã.C.de testi.τ dicatis vt ibi.τ qð habet̃ in.l.fi.C.de edẽdo de quo dixi.j.qd sit inuesti.i.§. i.in p̃ma oppositiõe. ¶ No.φ inopia pbationũ emergẽte aliqd esse licitũ qð alias non liceret.τ hoc sensit glo.hic posita de quo dic.vt dixi.ŝ.c.proximo in scðo notabili. ¶ No.φ actore nõ probante reus ꝯuentus est absoluẽdus. vt hic τ.j.de cõsue.rec. feu.in.§.sacramentũ.τ in.§.fi.τ in.l.qui accusare.C.de edendo.Jdẽ dicas si nõ quasi probauit.s.p iusiurãdũ. Naʒ iusiurãdũ dicit̃ quasi probatio⁹.C.ð iureiurã.in.l.actor.τ

a ff.de iureiurã.in.l.nõ erit in.§.dato.vnde si agens nõ probauit vere.s.p testes vł nõ quasi probauit.s.p iuramentuʒ reus dʒ absolui.vt ex p̃dictis pʒ.τ hoc voluit glo.iiij.hic posita que per hoc ẽ expedita. ¶ No.hic in fi.tex.multũ singularẽ in materia feudoꝝ φ tũc possessio inducit p̃sumptionẽ pro vasallo.s.quãdo fuit in possessione per annũ pacifice tanq̃ inuestit⁹ dño sciẽte τ nõ ꝯtradicẽte.Et lʒ Bal.dicat hũc tex.esse i hoc singularẽ.tamẽ habes similem tex. in.c.titius i fi.j. si de feu.fue.cõtro.τ facit ad propositũ nostrum.j.de ꝯsue. rec.feu.in p̃n.τ in.§.fi.Inferas insuper ex hoc tex.hic esse casum sp̃ale φ ex sola ãnali pacientia cum p̃sum

a ¶ Juramentũ dicitur quasi pbatio. Add Bal.i.l. admonẽdi.ff.de iureiu.bal.i rub.C. de pba. bal.in rub.co.ti.extra.

ptione inuestiture p̄sumitur titulus: nā regulariter requirit̄ et̄ cōsueta prestatio ex lōgo tēpore facta ar. in .l.cū de in rem verso cū sua materia.ff.de vsu: ō qua materia dicatis vt ibi ꝛ insti.ō act. in.§.pīudiciales ꝛ dicam.j.quid sit inuesti. in.§.si vero vasallus i vltima oppositione vbi videas.ꝛ.j.si de feu.fue. cōtro.in.c.si quis per triginta.facit extra de resti.spo. in.c.solicite. ¶ Op.cum glo.prima ꝙ iste tex.supfluat per ea que habent̄ in.c.i.in.§.i.j.quid sit inuesti.soluit glo. ꝙ qdā fatent̄ cōtrariū dicētes ꝙ vacat.ſ; tu dic ꝙ imo nō vacat neq; supfluit vnū p reliquum quod patet q2 istud capl̄m in casu suo plura dicit q̄ illud.Et similiter i illo capitulo aliqua tangūtur ō quibus hic nulla fit mētio.ꝛ ita etia; dixi in simili.§.queād.feu.ad fi.ptī.i.c. i. ¶ Quero cum glo.iiij.quid si dn̄s qui habebat electioné iurādi.vt hic p;.nō iurat neq; tū recusat iurare erit fiendū.Et respōdet glo.ꝙ statuetur termin⁹ p iudicé ipsi dn̄o.j.qō iurare debeat quo elapso si nō iurauerit.tūc vasallus admittetur ad iurandum.nisi forte elapso ipso termino.ꝛ re existente adhuc integra.s.antequā vasallus iurasset vellet dominus iurare ꝛ purgare morā.q2 tunc admitteret̄ ipse dn̄s adhuc ad iurandū arg.in.l.mancipiorū cu; si.ff.de opt.legata. ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsq; ad finé q̄ bene loquit̄ ꝫ An.de iser. ꝛ Ja.ardi.ō quo termino statuendo parti ꝛ de eius effectu habet̄ in.l.diffamari C.ō inge.ma.ꝛ in.l.iusiurādū. ꝛ ad pecunias i prin.ff.ō iureiurā. qn̄ vo elapso termino possit adhuc geri ꝛ mora purgari dic vt in.l.scire oportet in.§.cōsequens.ff.ō excusa.tuto.ꝛ in.l.ꝛ si post tres.ff.si quis cau.cum si. ¶ Quero cum glo.vi.an iste mos mediolanēsiu; qui volunt vt iuramēta ista sint p̄standa tā a pūcipalib⁹ quā ab eorū hr̄dibus sit ō iure obseruādus vbiq;.Et respōdet glo.ꝙ sic his rationibus:q2 pater ꝛ filius censet̄ eē eadē psona:vt in.l.fi.C.de ipuberū ꝛ alijs substi.Ite; q2 sacramētū testatoris ꝛ heredis eqparant̄:vt in auc.de iureiuran.a moriente p̄sti.in priu.Jn ɔtrariū tamē fortiter arguit adducendo tex.in.l.generaliter in p̄n.C.ō iureiuran.vbi dicit̄ ꝙ multū discrepat iuramentu; hereditariu; a sacro pn̄cipali.ꝛ hoc voluit tota ista gl. vsq; ad fi.dimittēdo istud ɔtrariū insolutum.Sed tu pro solutione oiu; p̄dictorū sic dicas ꝙ interdū querimus an sit dr̄ia inter sacramentū pn̄cipalis testōris ꝛ sacramētū hr̄dis sui.ꝛ dic ꝙ sic:vt in.d.l.generaliter. quod p; q2 possibile est ꝙ hr̄s nesciat veritatem ꝑut sciebat defunctus pūcipalis:vt in.l.qui in alterius .ff. de reg.iu.Jtē ꝙ defunctus pūcipalis fuerit bone fame ꝛ legalis hō.ſ; hr̄s minime:vt no.in.d.l.generaliter.S; iterdū q̄rimus an oīs ille i quē trāslata est electō iurādi siue sit pūcipalis siue eius heres possit iurare si hoc iudici videat̄.ꝛ dicendū est ꝙ sic: vt hic in hoc tex.qui ita d; intelligi qn̄ istud iuramētū transit et̄ ad successores:vt ꝓbatur.§.e.ꝓximo post prin.ꝛ ibi dixi i tertio notabili.Qualiter aūt iurare ōbeat filius de facto pr̄is vel alterius sui ascēdētis declarat̄ in.§. sacramētum verb.ꝛ iurabit.j.de ɔsue.rec.feu.Sed interdū querimus an iuramētū p̄stitū p ōfunctū ōbeat seruari p eius hr̄dē.ꝛ dicēdū est qō sic ꝛ ita intelligit̄ dictum aūt.de iureiuran.a mori.presti.Et nūc habes istum passum expeditum.Et vide circa p̄dicta quod habetur infra titulo ꝓximo in.c.fi.ꝛ.j.de notis feu.in §.cū dat̄. ¶ Quero cū glo.fi.an iste tex.hic in fi.intelligat̄ et̄ de ɔsensu tacito q inducit̄ p solā scia;.ꝛ patiētiam dn̄i ꝑmittētis possidere vasallū p annum pacifice ꝛ qete feu.sine ɔ̄dictione an regrat̄ exp̄ssius cōsensus.Et rn̄det gl.ꝙ sufficit sola patiētia ꝛ scia domini sine ɔtradictione qn̄ habetur pro ɔsensu expresso ꝛ opant̄ idē ac si dn̄s exp̄ssē cōsensisset.Et ad hoc probandū inducit plura exēpla que p te videas.ꝛ recita vt in glo.vsq; ad finē. Sed tu de hac materia dicas ꝙ ē via brocardica:vt pr̄e scripsi.§.qui.mo.feu.amit. in.§.pterea ꝛ qō no.glo.de benefi.fra.in.c.i.Utrū aūt ex p̄sentia p̄sumat̄ scia dixi.§.e.ꝓximo in quarto notabili. ¶ Op.ab extra ꝙ ista littera videat̄ ptinet̄ repugnantiā qn̄ pmo dicit ꝙ sufficiunt duo testes postea ꝙ regrunt̄.xij.testes sacramētales cū ipso pūcipali iurante.So.dic ꝙ duo testes sufficiūt vbi deponunt de veritate.Sed duodecim cū pn̄cipali exigunt̄ cu; deponūt de credulitate ꝛ conscia sua quasi ad purgationem fame ꝓducētis p dictum.c.quotiens.ꝛ.c.de testibus.extra de purga.cano.fm Ja.de bel. ¶ Op.ꝙ et̄ absq; sacramēto reus debeat liberari per regulā.l.q accusare.C.de edē.Solue vt dixi in.d.§. sacramentū .§.de ɔtro.inuesti.in prin. ¶ Op.ꝙ imo non sufficiat annus sed regrant̄ anni triginta:vt.j.si de feu.fue. contro.in.c.si quis p triginta.Solue.vt ibi scripsi in vltimo notabili. ¶ Op.ad idē de.c.fi.j.de feu. da.inuicē legis cōmis.Solue vt ibi dicā in pr̄o notabili. ¶ Ultimo de materia p̄nti no.p glo .§. ō contro.inuesti.in prin.ꝛ qō ibi scripsi ꝛ glo.magnā in fi.j.quid sit inuesti. in prin.ꝛ vide qō dixi.§.ti.iiij.in.c.i.ꝛ in.c.ꝓximo p̄cedenti.§.e.ꝛ in remissionibus quas ibi adduxi ꝛ qō dicam.j.ti.ꝓximo in.c.fi.ꝛ .j. de consue.rec.feu.in prin.in tertio notabili ꝛ in.§.sacramētū.ꝛ in.§.fi.in eo.ti.in vltimo notabili ꝛ qō dixi in.d.c.si qs per triginta.j.si de feu.fue.ɔtro.ꝛ plene p Ja.ardizo.in summa de cōtentiōe feudi sub rubricella q̄li.i cā debeat procedi.ꝛ sub rubricella quādo sacramentū dat̄ vasallo ꝛ quādo nō.

¶ De fe.da.inuicē legis ɔmissorie ꝛc. Rubrica.

¶ Continua hanc rubricā ad precedētes hoc ordine quoniā supra titulo.ij.visu; est qbus modis feudū cōstitui potest.s.p inuestiturā.Et q2 sepe occasiōe ipsius inuestiture occurrūt cōtrouersie. Jdcirco subiecta fuit rubrica p̄cedēs.Sed q2 dubitat̄ iuxta p̄dicta an feu. possit ɔstitui p pactū legis cōmissorie adiectū sup re pignorata.vt iquātu; debitor nō lueret a creditore infra certum tempus rem pignoratam ꝙ tunc ipsa res pignorata deberet remanere apud creditorē loco feudi . iccirco auctor vt p̄dcā ōclaret supposuit hic ista; rubricā ō feudo dato inuicē legis cōmissorie ꝛc. Ubi damnauit tale pactum.vt infra probatur in.c.i.ꝛ etiā alias illicitas cōuentōes.vt.j.in.c.ij.ꝛ.iij.patebit.Jac.

Jquis obli. Diuide istō capitulu; in tres ptes.Jn prima ponitur thema.Jn scda decisio. Jn tertia rō. scda ibi pōt debitor. tertia ibi feudum enim. Casus Feudum non potest ɔstitui sub pacto legis cōmissorie.ꝛ ideo nō obstāte tali pacto pt debitor soluto debito reuocare quādocūq; rem sua; pignoratā.h.d. ¶ Jn tex.ibi si qs.s.debitor. Jbi re; subaudi imobile; vt aliqua sit dubitatio quoniā i rebus mobilibus nō est dubiū ꝙ nō cadit feudū. vt.j.ō feu.cogni.c.fi.Jbi pignori subaudi alicui creditori.Jbi statuto tpe.Ecce pactū legis cōmissorie. vt hic ꝛ i.l.fi. .C.de pactis pigno.Jbi habeat. i.ipse creditor eā re cognoscat in feudū ab ipso debitore. Jbi pecuniā subaudi sibi mutuatā super re pignoratā.Jbi sub ptextu pecunie.s.date p̄dicto modo quia reprobatur talis cōtractus.ꝛ talis cōuentio.vt hic ꝛ isra ō capi.qui curvendi.in.c.penul.ió dicitur ꝙ per pecuniā non acqritur feudū.qō intelligas hoc casu.s.quo cōuentio.ꝛ pactum reprobat̄.Alias aūt posset feudū acqri p pecuniā vt dica; statim in notabilibus. ¶ No.ꝙ pactū legis cōmissorie est reprobatū i feudis.Et est rō q2 lex ipsa cōmissoria reprobata ē in pignorib⁹.vt.C.ō pac. pig.per totū.ꝛ hoc etiam voluit gl.prima hic posita i sui prin.Ex qua ꝓhibitione fit vt creditor non possit adipisci dominiū in pignore pp illud pactū vnde oīs alia via tollit̄ per quam ipse creditor vellet illā acquirere ex

rere ex eodē pacto vt ꝙ hēat ī feudū vt hic q꞉ nō dʒ
per viam aliquā circūueniri illud qd̓ est reprobatum
per viam directam.vt.ff.de tu.ꝛ cu.da. ab his .l.scire
opʒ in pn̄.Nā sicut ꝓhibeť vt ipsa res pignorata nō sit
creditoris simpliciter ita quoqʒ ꝓhibeť vt n̄ sit credi
toris iure feu.Et q̄ʒq̄ʒ non transferať in vasallū domi
niū directū tn̄ trāsfertur vtile qd̓ ē sufficiēs ad parādā
actionem quēadmo.directū etiam contra dominū.vt
.l.i.§.fi.cū.l. seq.ff.si ager vecti.vľ emphi.petatur.Et
ex his modo intelligis rōnē decisiōis huius capituli.
¶ No.ex tex.ibi quādocūqʒ ꝛc.ꝙ quādo in pignori
bus est appositū pactū legis cōmissorie tunc odio cre
ditoris cū tale pactū sit reprobatū nō p̄scribiť vllo tē
pore iuri offerendi quod qualiter intelligatur statiʒ di
cā in glo.¶ No.ex tex.ibi nō sub p̄textu pecunie. ꝛc.
argumētū ꝯʒ aliquos ꝙ feuda nō possunt acquiri per
pecuniaʒ[a] sʒ ex amore ꝛ honore domini ꝛc. Quod nō
est verū nisi ī casu isto vbi principalis contractus re-
probatus est.Alias aūt non iteruueniente ista conuen
tione sup pignore reprobata posset indistincte feu.acq
ri per pecuniā tam a domino q̄ʒ ab alio de voluntate
domini ꝯm verā ꝯclusiōem quā tenui in.c.i .§. de be-
nefi.fra.in prima oppositione vbi videas plene d̓ ista
materia.ꝛ hoc sensit etiam glo.prima hic posita circa
medium in qua statim dicam. ¶ Quero cum gl.pri
ma.in ver.sed qd ꝛc. quid si vendo tibi rem pro centū
ꝛ appono pactū ꝙ si ipsa non solueris integraliter vs
qʒ ad certum tempus ꝙ tunc debeas retinere rem vē
ditam in feudū.Utrū valeat tale pactū adeo ꝙ si sol
uisti partem tantum precij sit seruandum pactū.ꝛ re-
spondet ista gl.allegādo primo ad ptes quoniā vide
retur dicendū.ꝛ p̄mo ꝙ valeat per .l. i traditiōibus.
ff.de pact.naʒ ꝛ si non expediat domino haberet talē
vasallū nihilominus virtus pacti hoc opatur.l. si fun-
do.ff.de seruitutibus.cū nullā ꝯtineat turpitudinē.in
ꝯtrariū ꝙ nō valeat facit iste tex.i fi. Et pro tanto di
stinguit ꝯcludendo ꝙ aut dominus voluit ꝙ tota res
vendita remaneret in feudū si non essʒ solutū totū pre
ciū ꝛ tunc non valeat.aut ꝙ remaneret ī feudū solū
modo pro ea parte ꝛ rata ꝓ qua nō est solutuʒ ꝛ tūc
valeat pro illa parte. Uerūtamen subiunxit ista gl.ꝙ
hodie multa feuda acqruntur per pecuniā ꝗcquid di
cat ista littera ꝛ hoc voluit ista gl.que per hoc ē expe
dita vsqʒ ad ver.sed qd erit ꝛc.sʒ tu melius dic q̄ʒ gl.
in vtraqʒ sua determinatione ꝛ primo q̄ʒtuʒ ad illud
qd̓ vltimate subiūxit ꝙ hodie ex cōsuetudine pn̄t acq
ri feuda per pecuniā ꝛc.Tu dic ꝙ imo etiam de iure
vt probatur i.c.i.§.quēadmo.feu.ad fi.pti. ꝛ in.d.c.i.
.§.de benefi.fra.vbi late dixi.¶ Quātū v̓o ad pricipa
lem qōnem supra formatā dic ꝙ indistincte illud pa
ctum dʒ tenere ꝛ est obseruandū quoniā si feu.pōt vē
di.vt supra tenui.ergo in ipsa vēditione potest appo-
ni pactū inducens infeudatiōem. neqʒ iste tex. contra
dicit q꞉ loquitur in obligatione pignoris in qua bene
ē reprobatū tale pactū.l.fi.C.d̓ pact.pig.¶ Questio
aūt loquiť de pacto adiecto in venditiōe quod licitū
est ꝛ non reprobatū.vt no.gl. super rubrica.ff.de lege
con.Et iste intellectus probatur etiam in.c.penul.ꝫ.de
capi.qui cur.ven.ꝯm opi.quam ibi tenui. ꝛ hoc tenet
etiam Ja.ardi.Ex quibus omnibus cōcludo ꝙ tene
bit talis cōtractus indistincte.ꝗcqd dicat ista gl. nisi
probareť simulatio.vt no.glo.i.l.iij.C.plus valere qd̓
agiť facit.C.de proba.in.l.cū precibus. ꝛ extra de vsu
ris in.c.nauigāti.ꝯʒ Bal.Et hāc ꝯclusionē firmauit
glosella fi.infra posita dū dixit ꝙ tale pactuʒ valet in
ter extraneos.nō aūt iter dominum ꝛ vasallum quasi
velit dicere ꝙ inter creditorem ꝛ debitorē respectu pi
gnoris nō valeret talis ꝯtractus cū sit reprobatus.vt
hic.sʒ inter alios extraneos paciscētes bene teneret ta
le pactū.ꝛ allegat.l.si quis fideiussorē.d̓ debitis ꝛ va
dimonijs in lombarda.ꝓ quo facit q꞉ pacta q̄ nō sūt
reprobata sunt seruanda.l.iurisgentiū i.§.ait p̄tor.ff.
de pac.Posses tn̄ seruare determinationē glo. i casu
dubij.vʒ si simpliciter dixerit vēditor si nō solueris in
tegrū preciū ꝙ tunc res remaneat tibi in feuduʒ quo
niā isto casu si nō soluať totū p̄cium procedat dictū
gl.vʒ ꝙ nō remaneat feudū nisi ꝓ ea pte pro qua nō
est solutū quoniā esset iniquū ꝙ iaʒ soluta parte p̄cij
debeat sibi remaneř tota res infeudata ꝛ ita tʒ domi
nus An.de iser.¶ Quero subsequenter cū dicta glo.
in dcō ver. sed quid erit ꝛc.quid si accepi pecuniam
mutuo a te ꝛ pignoraui tibi funduʒ ꝛ vltra hoc dedi
tibi titiū in fideiussorem ꝛ facio pactū cū titio fideius
sore ꝙ nisi liberauero ipsum ab ista fideiussiōe vsqʒ ad
certū tempus soluēdo debitū ita ꝙ ipse fideiussor ha
beat necesse soluere pro me dictū debituʒ ꝙ tunc ipse
retineat ī feudū dictū fundū pignoratū. An valeat ta
le pactū.Et ista gl.arguit ad partes.Et p̄mo q꞉ vide
retur dicendū ꝙ sic ꝑ.l.fi.in prin.ff.d̓ contrahen.emp.
In ꝯtrariū videť ꝙ per dictā rationē positā hic.ꝛ hoc
voluit tota ista gl.vsqʒ ad fi.tu v̓o teneas hāc scd̓am
opi.vʒ ꝙ ille ꝯctus nō teneat ꝑ istuʒ tex.ꝛ per ea que
dicta sunt supra.Non obstat dicta.l.fi.q꞉ loquiť ī ven
ditione vʒ ꝙ ipse fideiussor bene posset soluendo habe
re ipsum pignus loco emptionis.qm̄ isto casu bene te
neret ꝯtractus.vt supra dixi ꝛ probatur in responso di
cte.l.fi.Quod intelligas verū si fideiussor cōuenit de
iusto p̄cio.Alias secus vt ē casus in.l.si fund[9].§.fi.ff.
de pignori.ꝛ no.i.l.i.C.d̓ pac.pigno.¶ Reprobať er
go pactuʒ vt sit sua res pignorata vel etiā vt retineat
loco feudi.Non aūt reporbať pactuʒ vt habeat eam
emptam quāti valet ꝛ ī hanc sn̄iam videtur inclinare
Ja.de bel.¶ Quero cum glo. ij.pro intellectu unius
litteř que dicit ꝙ debitor quādocūqʒ soluēdo debitū
creditori possit recuperare pignus ꝛc.an possit ip̄e cre
ditor repellere ipsum debitorem opponendo sibi pre-
scriptionem triginta annorū dicendo illam rem posse
disse ꝑ annos triginta ꝛ ꝯsequenter eā p̄scripsisse.Et
respondet gl.ꝙ sic maxime si possessio pignoris fuit
iteruersa ꝛ mutata vt q꞉ ex alia causa extrinseca cepe
rat creditor ipsam rem pignorataʒ possidere ꝛ ex di
cta causa p̄scripserat vt ꝓbať in.l.nec creditores.C.d̓
pignora.act.ꝛ hoc voluit ista gl.vsqʒ ad versi.vel etiā
ꝛc.¶ Ex qua gl.no.ꝙ vbi ī pignoribus est appositū
pactū legis cōmissorie.Et d̓bitor post annos trigita
velit pignus p̄dictuʒ luere ꝙ nō potest maxime si cre
ditor illud pign[9] possedit possessiōe iteruersa.Et ista
est cōclusio huius glo.facit pro hac cōclusione qd̓ ha
betur i.c.fi.infra eo.¶ Quādo aūt possessio itelligať
iteruersa vide in.l.nō solū i.§.qd̓ vulgo. ff.d̓ vsucapi.
ꝛ in.l.cū nemo.C.d̓ acquirē.poss.cū ibi no.ꝛ in.l. i.C.
cōia de vsucapio.Sed videamus an ista ꝯclusio hu-
ius glo.sit vera.Et certe de p̄scriptione longi tempo
ris.x.vel.xx.annorum non est dubiū vʒ ꝙ elapso dicto
tempore nihilominus debitor poterit dictum pignus
luere q꞉ d̓ hoc est casus ī dicta.l.nec creditores.ꝛ hoc
tenet glo.infra eo.i.c.fi.Sed in p̄scriptione.xxx.anno
rum cadit dubitatio.Naʒ vides ꝙ ista gl. tenet vt p̄
scribať adeo ꝙ debitor nō admittitur ad luendū ela
pso dicto tempore.Idem sensit gl.infra eo.in.c. fi.Et
hoc idē tenet glo.accursii ī dicta.l.nec creditores.In
ꝯtrariū facit ista littera.Et pro hac parte videtur ca
sus in.l.pignori.in p̄n.ff.de vsucapionibus. Sed glo.
ibi distinxit ꝙ aut loquimur in iure offerendi debituʒ
ipsi creditori ꝑ creditorē.ꝛ tūc tollitur ipsum ius offe
rendi ꝑ lapsum longissimi temporis.xxx.annorū. Aut
ī actione pignoraticia intētanda ꝑ ipsum debitorē vo
lentem recupare pignus ꝛ idem.aut ī rei vendicatōe
intentanda ꝑ ipsum debitorem volentē vendicare ip
sam rem pignoratam.ꝛ tunc secus ꝛ ita dixit ibi glo.
¶ Sed videamus veritatē in quolibet istorū casuū.
Et p̄mo circa ius offerendi aduertendū ꝙ etiā inter

a ¶ Nō possūt
acqri ꝑ pecuni
am.Adde doc.
in.c.de na.feu.
bal.i.c.i.i. §. ꝛ
decedēti.ꝗ feu.
da . pos.bal.i.l.
lʒ.C.d̓ libe.cau.
doc.in.c.ad no
strā.de emptio.
ꝛ vēdi.abba.in
c.cū seculū i pri
mo not.de iur e
patro.

a ¶ Inter glosatores fuerūt opiniones. Ad de Bar. i. l. pignoratitia. ff. de vsuca. albe. de rosa. i. l. i. C. de annali excep. doc. i. c. qm̄ frequēter. vt lite nō cōte. bal. i rub. extra de p̄sump. bal. i. c. pastoralis. de offi. or.

a glosatores fuerunt opiⁿ. vt refert glo. in. l. cum notissimi in. §. eodē iure. C. de p̄scrip. xxx. anno. ⁊ ibi non firmat pedem. sed in. l. si rem in. §. oīs. ff. de pig. act. i fi. glo. magne tꝫ ꝙ p̄scribatur iuri offerendi per spaciū xxx. annorū. que glo. reprobatur per Ja. de are. Cy. ⁊ cōmuniter p doc. vnde ergo tu dicas in ꝓposito nr̄o ꝙ nō prescribat̄ iuri offerendi per spaciū dicti temporis annorū. xxx. ſm cōem opi. ⁊ ꝓbatur ratione q: debitor ante oblationeꝫ non habet actionē ad ipsam rē recupandam. d. l. si rem in. §. omnis. sed ius offerendi competit debitori per modū facultatis que facultas nunquā p̄scribitur sicut est ius eundi ad ecclesiam vel per viam publicaꝫ q: q̄ꝫq̄ꝫ per mille annos nō vadas semper tamē poteris ire. vt. ff. de via publi. in. l. viā publicā ⁊ istud tetigit gl. in. d. §. eodē iure. ⁊ ibi Bar. ⁊ ēt omnes doc. hoc tenent vt ibi refert Cy. quod itelligas verū nisi debitor cōstitueret̄ in mora luendi quo casu bene tolleret̄ ius offerendi ēt nō expectato tanto tēpore. l. si cōuenerit. ff. de pigno. act. ⁊ in. l. iiij. C. de distra. pig. Ad secundaꝫ dubitationē de actiōe pignoratitia an p̄scribatur ⁊ tollat̄ spacio triginta annoꝝ dic ꝙ sic vt tꝫ gl. i. d. l. nec creditores. ⁊ i. d. l. pignori. ⁊ rō est q: est personalis. vt ibi no. ⁊ per Inn. extra de pigno. in. c. cū ꝯstet. ⁊ ꝓbat̄ i. l. ij. C. de cōsti. pecu. ⁊ i. l. neqꝫ. qbus non ob. lon. tēpo. p̄scrip. Intelligas tamē ꝙ ista p̄scriptio tunc demū incipiat currere quando ipsa actio pignoratitia nata est ⁊ nō ante. l. i. in fi. C. de annali excep. ⁊ tenet glo. in. d. §. oēs. quicqd dixerit i d. l. i. qn̄ aūt nascatur declarat̄ i. d. §. omnis. in tex. ⁊ glo. Ad tertiā aūt dubitationē de rei vendicatiōe an tollat̄ spacio. xxx. annoruꝫ adeo ꝙ debitor nō possit liberare pignus suū ⁊ dic ꝙ nō tollitur. vt no. in. d. l. pignori. de vsucap. Et est rō q: ipse creditor possidet debitori. l. q pignori. ff. de acqui. pos. vnde non potest p̄scribere. l. male agitur. C. de p̄scrip. xxx. anno. ⁊ si tu dices qd ergo ꝓderit actionem pignoratitiā esse sublatā cuꝫ adhuc supsit aliud remediū. s. rei vendicatiōis. Rn̄deo ꝙ imo ē longa differentia pp difficultatē ꝓbandi dominiū qd necesse est probare ad obtinendū in rei vendicatione. l. i rem. ff. de rei vendi. qd secus ē agēdo pignoratitia ꝓut dixit gl. que ista declarauit i d. l. fi. i fi. C. de annali excep. Et nūc ex p̄dictis habes istā materiaꝫ declaratā licet doctores hic simpliciter ptranseāt. ¶ Quero subsequēter cū dicta glo. in ver. vel etiam. quid si creditor ipetrauit a p̄ncipe ꝙ ipsum pignus habeat ⁊ retineat iure dominij eo quia i illo nō reperitur emptor neqꝫ debitor luit an postea debitor audiatur ad recupandum illud. ⁊ dicit gl. ꝙ nō si lapsum sit biēniū. sed vsqꝫ ad biēniū bene audiretur. vt in. l. fi. circa mediū. de iure domini. impe. ⁊ hoc nisi ipse creditor post dictaꝫ impetrationem recepisset aliquas vsuras a debitore q: tunc rescriptū euanesceret ⁊ debitor admitteretur ad recupandū. l. ij. i eo. ti. ⁊ p hoc est expedita ista glo. vsqꝫ ad finem. Sed aduerte q: hodie raro iste interp̄tationes fiunt ex eo ꝙ cōmuniter habemus ordines ⁊ statuta i ciuitatibus que disponunt circa p̄dictas venditiōes ⁊ adiudicatiōes pignorum qbus standum est: vt no. gl. in. d. l. fi. ¶ Op. ab extra de. l. titiꝰ. ff. de pigno. act. vbi appareret ꝙ tale pactum legis cōmissorie etiam i pignoribus est seruandum inter creditorem ⁊ debitorē. So. ibi fuit appositū diu ex iteruallo post contractū pignus rogatu debitoris eo q: ipse debitor pignus non poterat luere ꝯuenerūt inter se creditor ⁊ debitor vt dictus creditor haberet illud pignus loco emptionis pro certo p̄cio. qd quidem licitum est vt ibi ſm Gui. ⁊ Ray. de quo dic p Bar. in. l. calipodius. ff. de solu. ⁊ p Pe. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de pac. pigno. ¶ Quero ab extra fenerator qdā mutuauit mihi cētū pro qbus ego feci sibi certā venditioneꝫ vnius fundi hoc pacto ꝙ ego promisi reemere istuꝫ fundū post quinquēniū ⁊ nō ante eodē p̄cio an iste ꝯtractus sit ⁊ censeat̄ validus vl̄ vsurarius. ⁊ dicit Bal. ꝙ postq̄ꝫ iste ē solitus fenerari ⁊ similes ꝯtractus facere ꝙ p̄sumitur ꝯtra ipsuꝫ vt in regula q semel. ⁊ ibi p Dy. nā alteratio ꝯtractus pacta insolita ꝯsuetudo fenerandi faciunt p̄sumi contra ipsuꝫ extra de pigno. c. illo vos in fi. ⁊ i. c. ad nostraꝫ. extra de emp. ⁊ vēdi. Utrū aūt tales venditiones ad tempus possunt fieri. vide i. l. ij. C. de pac. iter empto. ⁊ vendi. ¶ Quero si vēdo tibi fundū iusto precio ⁊ eo pacto vt quādocūqꝫ tibi soluerem p̄ciū quod mihi dedisti ꝙ tenearis mihi restituere funduꝫ an talis cōtractus teneat dic ꝙ sic vt in. d. l. ij. Sꝫ vtruꝫ emptor interim debeat lucrari fructus. Glo. i. c. conquestus. extra de vsu. licet ꝙ sic ⁊ in. d. c. ad nostrā. vbi videas. ¶ Quero si vasallus pignorauit feudū suū domino an dominus lucret̄ fructus ita ꝙ non computet in sortē dic ꝙ sic vt in. c. i. extra de feu. vbi ē casus notabilis facit dictum. c. cōquestus. ¶ Quero si pignoraui creditori castrum meū. an poterit ipse creditor vti iurisditionibus ⁊ alijs iuribus incorporalibus: dic vt in. c. cū bertoldus. extra de re iudi. ⁊ i. l. elegāter i fi. ff. de pig. ac. ⁊ circa hoc vide qd dixi in. c. i. j. de capi. qui curi. vēdi. ¶ Quero mutuasti mihi decē nullo pignor̄ ꝯstituto sed hoc acto ꝙ si nō soluero infra annū talis domus mea sit tua ꝓ illis. x. an valeat istd pactū dic ꝙ sic ſꝫ Bal. q: nō est pactū pignoris vt ē casus notabilis i. l. fi. ff. de ꝯtrahen. emp. Eodem modo dꝫ valere pactū si obligaui tibi talē fundū pro decem ⁊ si nō soluero infra annum habeas ipsum funduꝫ emptuꝫ iusto p̄cio vt est casus notabilis i dicta. l. si fundus. §. fi. de pigno. ſm An. de iser. ¶ Quero an i dote valeat istud pactuꝫ si tibi pecuniam nō soluero tunc talem fundū pro dicta dote assigno dic ꝙ sic ſꝫ Bal. l. quāuis. alias incipit calipodius. ff. de solu. quasi censeat̄ quedā permutatio argu. in. l. fi. de iur̄ do. Potes itaqꝫ ex p̄dictis elicere has regulas i hac materia legis cōmissorie ſꝫ d. An. de iser. vꝫ ꝙ lex cōmissoria tm̄ in pignoribus reprobat̄ inter debitorem ⁊ creditorē nō i alijs ꝯtractibus. Quinimo nec in pignore inter p̄sonas extraneas vt habeat emptam quāti tunc valuerit dicta. l. fi. de cōtrahen. empt. ⁊ etiam vt creditor eam habeat emptā quāti tunc valeat dicta. l. si fundū. §. fi. q: reprobat̄ vt sit sua nō habeat emptā quāti valet. Si ergo vēdo tibi rē cū hoc vt soluas p̄ciū integrū alioqn habeas rē i feudū nō ē iste ꝯtractus reprobatus imo valet p dictaꝫ. l. i traditiōibus. ¶ Quero qd de pacto adiectionis i diē. exēpli causa dedi tibi rem in feudū eo q: soluisti mihi centū ⁊ apposui tibi pactū ꝙ si vsqꝫ ad annum alter attulerit mihi meliorem cōditionē qd ipse debeat habere dictā rē in feudū ⁊ a te auferat̄ an teneat tale pactū i materia feudali. ⁊ dicit Jac. ardiz. ꝙ sic argu. in. l. i. ⁊ ij. ff. de in diē adiec. Idē dicit ipse si detur in feudū eo pacto vt si displicuerit infra certum tēpus res sit infeudata ar. in. l. iij. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ de rescindē. vendi. l. si cōuenerit. Eodem mō si ifra certū tēpus ei placuerit. insti. de ꝯtrahen. empt. in. §. emptio. ⁊ i istis duobus casibus si nō statuit̄ certū tempus a partibus statutū ē a lege. s. lx. dierū. ar. ff. de edil. edic. l. ꝙ si nolit. §. penulti. Ideꝫ dicit pap. ꝙ potest dari i feudū eo pacto vt habeat donec dn̄s alienabit ar. ff. quemo. vsufru. amit. in. l. interdū. Utrū aūt possit dari in feudū cum pacto qd tēdit in p̄iudiciū alterius ⁊ dicit ipse qd nō q: casus est i. c. pleriqꝫ. ex̄ de pac. ⁊ ex̄ de iure patro. in. c. cū seculū. ¶ Ultimo de p̄nti mā videas in. c. penul. infra de capi. qui cur. vendi. ⁊ i pluribus remissionibus quas ibi in vtroqꝫ iure adduxi ⁊ qd dicā infra eo. in. c. fi. ⁊ plene per Ja. ardiz. sub rubricella an lex cōmissoria habeat locū in feu. carta sexta. Et vide ꝙ tangitur per canonistas in. c. significante. extra de pigno. Ja.

Si quis

I quis inue. Lʒ istud capi
tulū nō loqua
tur ꝓprie de materia rubrice nostre. s̄ dō pa
cto legis cōmissorie. attamē adaptaṫ ad
ipsaʒ rubricā hoc modo qꝛ sicut nō cōstituiṫ feudum
interueniente pacto legis cōmissorie super re pignora
ta ꝓut voluit ista rubrica ꝛ capitulū p̄cedens: ita ꝛ eo
dem mō nō constituiṫ feudum in retenta ꝛ possessa ꝑ
alium iure feudi in p̄iudicium ipsius possidentis. vn
de qꝛ talis inuestitura facta de re possessa ꝑ aliū repro
bata est vt in hoc capitulo. Idcirco cōgruenter positū
fuit capitulūʒ sub ista rubrica que tractat de feudo re
probando. Aliqui tamē cōcernētes qđ istud capitulū
non loquiṫ de propria materia de qua loquitur rubri
ca posuerūt hic vnā rubricā talē vʒ de vsu mediolanē
sium. Et sub hac rubrica posuerunt istud capitulum
ꝛ capitulum sequens prout dixit ibi glo. Uerum qꝛ
communiter non vtimur ista rubrica. vnde non est re
cedendum a communi nostra rubrica qua semper vsi
sumus tanq̄ʒ bona ꝛ congruente. arg. in. l. minime. ff. đ
legibus. Et diuide istud capitulum in tres partes. In
prima poniṫ dictum cum determinatione placentino
rum. In scđa poniṫ determinatio mediolanensium ꝛ
cremonensiuʒ. In tertia ponitur limitatio. scđa ibi: me
diolanenses. tertia ibi. hec aūt. Casus. Dominus non
potest inuestire aliquē de feudo possesso per aliuʒ suū
vasallum nisi ipse possidens consentiret ꝛ hoc ƀm opi.
placentinorum. Sed ƀm mediolanenses ꝛ cremonen
ses tenet talis inuestitura facta absq̄ʒ ꝯsensu ꝛ scia ip
sius possidētis dummodo ex tali iuestitura nō fiat ali
quod p̄iudiciū ipsi possidēti donec viuit nec post mor
tem eius relinquat successores. h. dicit. ¶ Premitte
pro euidētia ꝙ dñs nō posset me iuestire pure de feu
do nundū sibi apto nisi ille qui possidet ꝯsentiat. Sed
bene posset me inuestire de dicto feudo sub cōditiōe
vel i diē vt si dicat dominus inuestio te de tali feu. cū
aperietur vel post mortem possidentis quo casu tene
bit iuestitura si possidēs moriatur sine successore. Et
isto casu nō exigiṫ ꝯsensus vl' scia ipius possidentis vt
p̄dicta ꝓbanṫ supra qui succe. te. in. c. i. ꝛ in ti. hic pōt
esse titulus qui suc. tene. in. c. i. ꝛ ibi dixi. ¶ In tex. ibi
siquis. s. dominus. Ibi militis. i. vasalli: vt no. s̄. de feu
do sine cul. non amit. in. c. i. Ibi viri. s. sapientes: vt j. c.
proximo. ꝛ. j. si de feu. vasal. fu. inter. c. i. Et aduerte qꝛ
hic rn̄det. Ibi erat feuduʒ dic ꝛ opinio istoꝝ placenti
noꝝ tūc demū vera est quādo ipsa inuestitura esset fa
cta pure quo casu nō valet nisi ipse possidēs ꝯsentiat
vt seqtur. Sin aūt fieret cōditionaliter vel in diem tūc
non exigereṫ ꝯsensus possidentis ƀm opi. mediolanen
siuʒ que statim sequitur. ꝛ hoc modo pōt saluari vtra
q̄ʒ opinio: vt. s̄. dixi i euidētialibus. Ibi distare alias
est i tex. differre ꝛ expone. i. nullā differentiā esse. Ibi
hoc aūt. s. ꝙ teneat supradicta iuestitura. Ibi milite. i.
vasallo qui possidet feudū ꝛ nō hʒ successores vt seq
tur. Ibi successores. i. filios vel alios descēdētes mascu
los: vt. s̄. de alie. feu. in. §. ꝛ si clientulus. ¶ No. ꝙ non
tʒ inuestitura pure facta đ feudo possesso per aliū nisi
possidens consentiat vt hic i prima parte ꝛ. s̄. qui suc
ce. tene. in. c. i. ꝛ hoc modo saluatur opinio placētino
rū. ꝛ ratio dubitādi ipsoꝝ fuit qꝛ talis iuestitura vide
batur esse ꝯtra bonos mores ꝛ inducere votū captan
de mortis quia facta super re viuentis. Ratio autem
decidēdi fuit qꝛ ipse vasallus possidēs bene potuit va
sal. dare illā inuestiturā per ꝯsensum suū. ꝛ predicta
colliguntṫ ex rōne legis fi. C. de pac. vtrū aūt reqratur
consensus expressus vel sufficiat etiam tacitus: dic vt
plene scripsi. s̄. qui. mo. feu. amit. in. §. p̄terea. sed for
maliter ad qōneʒ videas in. d. c. i. s̄. qui succe. tene. in
c. fi. ¶ No. ꝙ de feudo per alium possesso qs potest i
uestiri sub ꝯditiōe vel in diem quo casu iuestitura nō
habebit ante effectum nisi postq̄ʒ feudū erit aptuʒ do
mino ꝛ sic interim nullū p̄iudiciū fiet possidēti vt hic
in scđa pte ƀm opi. mediolanensiuʒ ꝛ cremonēsiū que
ita dʒ intelligi ꝛ est casus supra hic po. esse ti. qui suc.
te. i. c. i. Et fuit eoꝝ rō dubitandi qꝛ nō videbaṫ esse li
citū anticipare tempus. l. fi. C. q admit. ad bo. po. pn̄t
Itē qꝛ non est licitū sperare morteʒ alterius. l. iter sti
pulātem in. §. sacram. ff. de verbo. obli. iteʒ videbatur
ꝯtra bonos mores cum interdum aperiat viā ad ma
leficia: vt ꝓbatur in. d. l. fi. C. đ pac. cū ibi no. Ratio āt
decidendi est qꝛ iste ꝯtractus celebratur super re ipsi
us dn̄i ꝯcedētis qui nullo modo est obligatus primo
feudatario ad nō infeudandū scđo i casu caducitatis
ipsius feu. arg. in. l. si ita quis in. §. ea lege. ff. de verbo.
obli. ꝛ hoc probaṫ per simile. nā si ego constitui alicui
vsūfructum in vita sua possuʒ disponere de eodē vsu
fructu vt post mortē eius ad alteꝝ p̄ueniat. l. q fruct⁹.
ꝛ in. l. fundi. ff. de vsufruc. lega. l. vt hr̄dibus. ff. đ lega.
ij. iteʒ posset assignari ꝛ alia rō qꝛ hic loqmur de iure
ꝯsuetudinario quo casu valēt huiusmodi cōuentiōes:
vt. j. ti. proximo. c. i. ꝛ tenet specu. in ti. đ feu. §. ij. ver. xxv.
Et est ratio qꝛ feudū multis alijs modis q̄ʒ ꝑ mortē
pōt amitti: vt. s̄. qui. mo. feu. amit. in. c. i. ꝛ. j. que fuit p̄
ma causa benefi. amit. ꝑ totū. Rationes aūt i ꝯtrariū
allegate possunt loq đ iure cōmuni ꝛ sic nō obstat. d.
l. fi. Dicit insuper dn̄s Bal. ꝙ ista inuestitura đ qua i
isto capitulo nō iportat pactū de futura successiōe. sʒ
potius de caducitate successionis ꝛ est collatū in defe
ctū iuris tertij qđ qdē pactū ƀʒ ipsuʒ hʒ iurj ordinē ꝛ
ē đ iuṙ validū. sʒ vṙ mihi ꝙ ex hac rōne bal. n̄ euitare
mus dictas incōueniētias p̄dicte. l. fi. vt ꝓbaṫ i. c. ij. ꝛ
iij. ꝛ in. c. ex tenore. đ ꝯces. p̄bē. ꝛ i. c. đtestāte. ex̄ đ ꝯces.
p̄bē. eccle. nō vacā. q̄re alie rōnes videnṫ mihi magis
ꝯcludeṫ. ¶ No. ꝙ sicut dn̄s n̄ pōt aliter ꝓuideṫ đ feu
do adhuc possesso per suū vasalluʒ cū p̄iudicio ipsius
possidentis donec vixerit ita neq̄ʒ post mortē eius in
p̄iudicium successoruʒ si quos relinquat vt hic. ꝛ in. d.
c. s̄. hic pōt esse ti. qui succe. te. nā talis iuestitura sem
per fieri intelligitur sine dāno eius ꝛ successorum suo
rum: quoniam ipsis successoribus iam est acquisitum
ius in ipso feudo per inuestituram factā in personam
auctoris sui: vt. s̄. qui feu. da. po. in. §. ꝛ qui. ꝛ. j. de na
tura succes. feu. in. c. i. ergo in ipsa concessione itelligiṫ
exceptuatum ius ipsorum successorum. ar. ff. de aqua
plu. arcen. in. l. in concedendo. ¶ Op. cum glo. i. con
tra ea q̄ hic dicunṫ in prima parte vʒ ꝙ non aliter va
leat inuestitura facta pure de feudo per aliū possesso.
nisi ipse possidens consentiat. sed contra ꝙ imo absq̄ʒ
tali consensu teneat contractus vt probatur i. l. rē alie
nam. ff. de contrahen. emp. vbi quis pōt vendere rem
alterius sine suo cōsensu ꝛ tenet contractus in preiudi
cium ipsius vendentis: quoniam tenebitur de euictio
ne licet non possit transferre dominiū ipsius rei. Sic
ergo deberet dici in proposito ꝙ infeudando rem per
alium possessam ꝙ teneat contractus in preiudicium
ipsius infeudātis etiam sine consensu possidentis. So.
in isto tex. iō non tʒ talis ꝯtractus qꝛ est cōtra bonos
mores cuʒ sit de futura successione. ꝛ ideo reprobatur
per dictam. l. fi. C. de pac. sicut i simili videmus de pa
cto apposito ꝑ filiam in instrumento dotali de nō ha
bendo regressum ad bona paterna quod est reproba
tum. l. pactum. C. de colla. sed contrariuʒ loquiṫ quan
do in ipso contractu non tractamus de futura succes
sione. vnde bene cōcedendum est ꝛ fatendum ꝙ tene
ret contractus inuestiture in p̄iudicium inuestiētis si
quis ignorans accepit inuestiturā de alieno feudo vel
etiā sciens. sed accepit specifice cautionem de euictio
ne. ita ꝙ non habebat respectū ad futuraʒ successionē
alterius. sed solummodo ad interesse suū: vt. j. de inue
sti. de re. alie. fac. in prin. ꝛ. §. i. sʒ nō tenebit i p̄iudiciuʒ
ipsius possidētis ƀʒ ꝙ voluerūt mediolanēses vt hic i
scđa pte. ꝛ. j. si đ feu. fue. ꝯtro. i. c. moribus. ꝛ hoc voluit

istā gl.vsqꝫ ad ver.hec dicta ita sunt ⁊c.q̄ bene loquit̄ ⁊ cū ea trāseunt doc.Concorda tamen has opiniones placentinorum ⁊ mediolanensium:vt dixi supra in notabilibus. Et insuper aduerte ad illud quod.s̄.dixit glo.de filia que renunciauit hereditati paterne instrumento dotali vt talis renunciatio ⁊ pactuꝫ nō teneat ⁊c.Quod intelligas verum nisi ipsa renūciatio.⁊ pactum esset roborata per iuramentum quia tunc teneret virtute iuramenti quod est seruandum postq̄ȝ non vergit in dispendium salutis eterne:vt in.c.ij.de pac.li.vi.⁊ in.c.cum contingat.extra de iureiuran. Et iudices etiam seculares compelli debent per censuram ecclesiasticam ad ipsum iuramentum obseruandum:vt in.c.licet.de iureiuran.li.vi.Et etiam ipse iurans quanq̄ȝ sit persona layca poterit cōueniri in foro ecclesiastico[a] ⁊ compelli ad obseruantiam talis iuramenti qꝛ ipsa causa ratione iuramenti spectabit ad foruꝫ ecclesiasticum.vt in.c.cum.c.laycus.de foro compe.li.vi.Nō obstat predictis si diceres ꝙ tale iuramētum non potest validare illud quod est reprobatum a iure ⁊ contra bonos mores:vt in regula non est obligatoriū.de regulis iuris li.vi.cū tale pactum videatur esse huiusmodi.l.pacta que ꝯtra ⁊.l.fi.C.de pac.qꝛ respōdet̄ ꝙ interdum aliquid est prohibitū propter turpitudinē sui sicut occidere hominem vel furtū cōmittere ⁊c. ⁊ tunc iuramentū nihil operat̄ nec firmaret p̄dcā. Ita loquitur dictū capitulū.Sed interdum aliquid est ꝓhibitum ꝓpter priuilegiū vel fauorē ꝑsone ⁊ tunc iuramentū bene validat rem.de qua agit̄ ⁊ est obligatoriū.vt i dicto.c.ij.de pac.li.vi.⁊ infra de pace iura. fir.in.§.itē sacramēta.⁊ ibi dixi.⁊ ita soluit Dy.in dicto.c.nō est.Et circa p̄dicta vide qđ dixi in.c. moribus infra si de feu.fue.cōtro.in prima questione. ¶ Op.cū dicta gl.contra proxime dcā ꝙ nullo modo requirat cōsensus possidentis. vt statim patet in secunda parte huius capituli.So.ea que dicta sunt ꝓcedunt ſm opi.placentinorum.Contrarium vero loquit̄ ſm opi.mediolanēsium qui voluerunt nō esse necessariū consensum possidentis. non tamen inuestitura generabit aliquod p̄iudiciū.l.in ꝯcedendo.ff. de aqua plu.arcē.Nō obstat.l.lutio.ff.de aqua quo.⁊ esti. vbi dicit̄ ꝙ si concessi ius aqueducende ex fonte meo alicui ꝙ possum idem ius ꝯcedere alteri.dūmodo per dictā concessionē nō fiat preiudiciū primo.vt ibi no.⁊ sic potiꝰ cōcordat.Alias esset opus ꝙ primus ꝯsentiret.vt ibi dixit gl.⁊ pꝰ hoc est expedita ista gl.vsqꝫ ad finē.Sed aduertas quia licet ista glo.videat̄ residere in opi.mediolanensium.tu tamen potes saluare vtrāqꝫ opi.diuerso respectu. vt supra dixi vꝫ intelligendo opinionē placentinorū quādo inuestitura fieret pure.Sed opi.mediolanensium ⁊ cremonēsiū quando fieret sub conditiōe vel in diē ꝑ iura supra allegata. ¶ Quero cū glo.fi.que sit ratio quare dn̄s potest inuestire tertiam ꝑsonā de feudo sui vasalli adhuc viuētis dūmodo faciat dictā inuestiturā sub cōditione vel in dieꝫ quādo feudū erit apertū ⁊ vasallus moriatur sine successoribus.Secus quado dictā inuestiturā faciat ⁊ moriat̄ vasallus cū successoribus.cum tn̄ vasallus recipiendo inuestituram pariter ꝓuideat sibi ⁊ successoribus:vt infra de natura suc.feu.c.i.⁊ supra de his qui feu.da.po.in.§.⁊ qꝛ.Et dicit ista glo.respondendo ꝙ nō pōt assignari ratio diuersitatis qm̄ non oium que a maioribus nr̄is ⁊c.l.nō oiuꝫ.ff.de legi. Sꝫ tu subtilius cōsiderando potes assignare rationem talem vꝫ qꝛ cuꝫ vasallus habet successores qui quidem successores intelliguntur in ista materia de descēdentibus:vt supra dixi.nō hꝫ dn̄s ita apertā spē ꝙ feudū ad ipsuꝫ reuertat̄ sicut qn̄do vasallus nullos habet successores:qm̄ p̄sumptio satis euidens est ꝙ ipse dn̄s tanq̄ȝ vna sola ꝑsona citius moriat̄ quā vasallus ⁊ successores sui. ar.in.l.hrdi.ff.ad leg.fal.⁊ qđ no.i.l.is qui.ff.de fideicō.li

ber.Quādo aūt possit p̄iudicari successoribus ⁊ agnatis tangit̄.j.de alie.feu.pater.in.c.i.in prin.vbi videas de quo dixi i.§.hoc quoqꝫ.s̄.de succe. feu. ¶ Vltimo ad materiā presentē vide supra in.d.ti.qui succe.tene.⁊ in pluribus remissionibus ibi adductis in vtroqꝫ iure ⁊ in.c.i.s̄.hic pōt esse ti.qui succes.tene.⁊ in.d.c.moribus.j.si de feu.fue.ꝯtro.vbi plena materia ⁊ in copiosis remissionibus ibi in vtroqꝫ iure descriptis ⁊ ꝙ dixi in.c.si facta in eo.ti.Et vide plures oppositiones ⁊ questiones ad mām quas scripsi in.c.ij.s̄.quo tēpo.miles ⁊c.⁊ in remissionibus ibi adductis ⁊ per Iac.ardizo.in sūma ti.q.feu.amit.sub rubrice l.an dominus inuito vasallo possit ius ꝙ habet ⁊c. Ia.

q **Uidā obli.** Adaptat̄ istud capituluꝫ ad rubricā nostrā hoc modo.quia sicut feuduꝫ nō pōt cōstitui sup pignore mediante pacto legis cōmissorie vt.s̄.in.c.i.Ita quoqꝫ nō pōt constitui sup pignore mediante p̄scriptione nisi dicta prescriptio sit longissima annoꝝ.xxx.in qua ꝯtinue dictū pignus sit possessum tanq̄ȝ feudū sine aliqua interruptione ⁊ hoc declarat̄ in isto capl̄o.Quidā tn̄ asserentes ꝙ istud capl̄m cū capitulo precedenti nō ꝯgruant rubrice nostre posuerunt vnā nouaꝫ rubricam talis forme.vꝫ de vsu mediolanēsiuꝫ ⁊c. sub qua supposuerunt ista duo capitula q̄ rubrica cōiter nō habet̄ neqꝫ ē tenenda:vt dixit glo.prima hic posita:⁊ latiꝰ dixi.s̄.i.c.ꝓximo ⁊c.Diuide istđ capitulū in ꝑtes tres.In p̄ma ponit̄ thema ⁊ q̄stio ac determinatio ipsiꝰ qōnis ꝑ sacramētū vasalli possidētis.⁊ iurare volētis cuꝫ duodeciꝫ sacramētalibꝰ.In scđa ꝑ sacramētū dn̄i si vasallus nō vult iurare.In tertia declarat quid iuris qn̄ neuter ipoꝝ vult iurare.Scđa ibi:si aūt ipe. Tertia ibi:ꝙ si ita.Casus. ¶ Possidēs pignꝰ tanq̄ȝ i feudū pacifice ⁊ ꝗete ꝑ ānos trigita illđ i futuꝝ ꝓ feudo tenebit si iurauerit cū duodeciꝫ sacramētalibꝰ eē feudū ⁊ possessuꝫ ꝯtinue toto dicto tēpore iur̄ feudi si vō iurar̄ noluerit tūc stari dꝫ sacramēto dn̄i iurantis cū duodeciꝫ sacramētalibꝰ i ꝯriū.Neutro aūt volēte iurare tūc dꝫ ipse possidēs inuestiri ꝑ dn̄m.h.d.Premitte q̄ sint testes sacramētales.⁊ qualiter iurare debēt. vt dixi supra de his qui feu.da.po. in.§. hoc quoqꝫ. ¶ In tex.ibi obligauit subaudi pro pignore ⁊ tradidit pro certa quātitate pecunie mutuate. Ibi militi.i.vasallo. vt no.s̄.de feu.sine cul.non amit.in.c.i.qui quidē miles erat ēt vasallus de alia re.idē intelligas etiā si dn̄s pignorasset istā terrā alicui extraneo q̄ non fuisset vasallus qꝛ in hoc non est vis ſm An.de iser.Ibi deinde subaudi mortuo iā domino pignorante ⁊ vasallo mutuante ꝑ id qđ sequit̄.Ibi longū tempus.i.longissimū triginta annorū.vt.j.pꝫ.Ibi filius militis subaudi qui petebat inuestiturā dicti feudi īfra annū ⁊ mēseꝫ[b] si erat miles vel si nō erat vere miles.qꝛ tūc infra annū ⁊ diē.vt supra quo tēpo.miles in.c.i.⁊ ibi dixi.sed filiꝰ militis recusabat velle inuestire dicens ꝙ erat pignus. vasallus vō replicādo allegabat p̄scriptionē ⁊ super hoc vertebat̄ q̄stio.Ibi inuestitionem.i.inuestiturā.vt.s̄.ti.proximo.c.i.in prin.Ibi prudētes.i.doctores seu magistri sicut fuerūt obertus de orto ⁊ girardus cagapisti. vt.j.si de feu.vasal.fue.inter.in.c.i.⁊ sic pꝫ ꝙ ista mā feudalis continet in se sciam.vt dixi.s̄.de his qui feu.da.po.in.§.hoc quoqꝫ i secūdo notabili. Ibi laudauerūt.i.sentētiauerūt[c] hic est ꝙ snia arbitriꝰ appellat̄ laudū.facit.j.de ꝯtro.inter vasal.⁊ epi.in.c.i. Ibi in electione ⁊ hoc ideo est qꝛ hꝫ p̄sumptionē pro se ad monēdū iudicē ad sibi deferēdū.vt.j.de ꝯsue.rec. feu.in.§. sacramētū.Ibi parē suū quidā post ista verba subaudiūt a domino suo post inuestiturā defuncto ⁊c.Sꝫ aliꝗ non subaudiūt:qꝛ habēt dicta vba posita in tex.⁊ melius ⁊ ita cōiter habet̄ ꝓut dixit glosella hic posita. Et aduerte qꝛ ē forma iuramēti.qꝛ filiꝰ vasalli mortui iurare

a ¶ Poterit ꝯueniri i foro ecclesiastico.Add abb.in.c.i.i.iiij.no.de iureiurā.qꝛ iuramētum principalr̄ obliget deo.vt in.c.debitores.de iureiurā.⁊ in.l.iureiurandi.C.de re.credi.

b ¶ Infra annū ⁊ mēsē.add bal.i.c.i.q̄ fuit prima cā bn̄fi.bal.⁊ doc.i.c.i.de capi.q̄ curi.vēdi.doc.i.c.veritatis.de iureiurā.abb.i.c.nihil̄ i.iiij.col.de elec.Cal.cōsi.vij.icipi.an feudatarius teneat̄ i ti.de feu.pe.de anch.ꝯsi.clxxiij.icipi.dn̄s lazarꝰ fuit īuestitus de quodā feudo. Carzaba.ꝯsi.xliiij.icip.circa p̄mū dubiū duo principaliter sunt videnda. abb.ꝯsi.lxxxiij.icip. Cōditoris omniū postulato suffragio.i.ij.col.in.i.vol.idē abb.ꝯsi.iij.incip.nitar i p̄nti.i.ij.vo.Io.de ana.ꝯsi.xxxij.incipi.vltra alia dubia Lud.roma.consi.xxvii.incipi.viso themate mihi proposito. pau.de ca.ꝯsi.clxij.icip.circa id de quo q̄rit̄.barba.ꝯsi.lxxxiiij. icipi.p̄clare.i.iiij. vol.Frācis.de curte ꝯsi.lxxxij. icipi.deus pius iesus christus.

c ¶ Sententia arbitri. Adde doc.i.c.quintaualle.de iureiurā.

rare debet. Ibi ꝯtestatio.i.interruptio p̄scriptionis q̄ fit nō solū p litis cōtestationē.sed etiā per solam ꝯuē tionem factam p executorē.vt in.l.sicut.C.de p̄scrip. xxx.āno.⁊ sensit gl.hic posita i fi. Ibi necesse hꝫ subau di si.vult obtinere.nā bene posset recusare si vellet.vt statim infra sequit̄. Ibi inde.i.de ea re pignori obliga ta. Ibi dꝫ idest necesse hꝫ. ¶ No.ꝙ p p̄scriptionem xxx.annoꝝ quis defendit̄ in feudo.vt si quis rem ali quā possederit tanquā ifeudatā dicto tēpore ꝯtinua to ⁊ seruitiū ꝓ ea tāq̄ꝫ vasallus domino exhibuerit d̄ fendit sibi eam tanq̄ꝫ feudalē.vt h̄ ⁊.j.si d̄ feu.fue.cō tro.in.c.si qs per triginta. In hoc tamē est differētia i qualitate defendēdi ⁊ obtinēdi quoniā si fuit semp possessa tanq̄ꝫ feudalis ⁊ de ea sunt p̄stita s̄uitia tan quā d̄ re feudali. Nec ꝯstet ꝙ vnq̄ꝫ alter titul⁹ p̄cesse rit nisi iure feudi.qꝛ tūc ipse vasallus eā obtinebit abs q̄ꝫ aliquo alio sacramēto.⁊ ita itelligit̄ dictū.c.siqs p xxx. Si v̄o constet ꝙ alter titulus a p̄ncipio p̄cesserit .i.titulus pignoꝝ tūc si vasallus postea recognoscat a domino tanq̄ꝫ feudalem ⁊ eam iure feudi possideat p annos triginta sibi poterit eaꝫ defendere dūmodo iu ret cū.xij.sacramētalib⁹ s̄m ꝯformā hui⁹ capituli. vbi aūt vasallus ꝓbaret aliq̄d de inuestitura sed nō ple ne tunc sola annalis possessio simul iuncta cum dicta presumptione inuestiture ipsum iuuaret mediante suo simplici iuramento.vt.s̄.ti.proximo in.c.fi. in fi.que iu ra ita ad ꝯcordiā reducēda sunt.vt dixi in.d.c. si qs per triginta.in vltimo notabili. Si v̄o vasallus posse disset minus anno: dic vt dicam.j.quid sit inuestitura in.§.si v̄o vasallus. Quantum itaq̄ꝫ ad intelligentiam huius capituli aduertendū ꝙ ratio dubitandi potuit esse qꝛ in rei veritate nō fuit a principio data res i feu dum.sed obligata pro pignore.vnde cum constaret d̄ causa primitiua vera vꝫ pignoris videbatur ꝙ ex tem pore nō deberet posse presumi alter titulus nouus ni si probaretur.l.si certis annis. cum sua materia.C.de pac. Sed ratio decidendi fuit propter seruitia que re cepit dominus a vasallo ipsum longissimo tempore te nendo ⁊ reputando tanq̄ꝫ vasallum nec vnq̄ꝫ per tan tum tempus faciendo mentionem ꝙ esset pignus ex quo magna insurgit presumptio vt intelligatur feudū cōstitutū dato ꝙ nunq̄ꝫ fuerit inuestitus ⁊ hoc sensit glo.hic posita in prin.sui vsq̄ꝫ ad ver.quid ergo ⁊c. ¶ No.ꝙ per receptionem solam seruitioꝝ non indu citur constitutio feudorum nisi prescripta longissimo tempore:vt patet ex predictis q̄ prescriptio debet esse continuata ⁊ nō interrupta.vt probat̄ in hoc tex. Et ex his potest auferri ad questionē ꝙ ius offerendi nō tollat̄ prescriptione longi temporis.l.nec creditores. .C.de pig.act.⁊ in glosella.ij.hic posita. Utruꝫ autem tollatur per prescriptionem longissimi. plene dixi su pra eo.in.c.i.in questione.iiij. ¶ No.ex scd̄a parte hu ius capituli quod quāq̄ꝫ negatiua nō sit de sui natura probabilis.l.actor.C.de proba.tamen per iuramētuꝫ potest explicari.facit.c.fi.supra ti.proximo. ¶ No. ex hoc tex.vbi causa venerit per iuramentū decidēda ⁊ neutra partium velit iurare ꝙ tunc debet decidi causa pro possessore hic ⁊ in dicto.c.fi.supra titulo proximo. ¶ No.ꝙ in re prescripta iure feudi habet locum suc cessio. Et est ratio qꝛ cū prescriptio equiparetur verita ti per no.in.l.i.C.d̄ serui.⁊ aqua.p̄inde debet esse ac si fuisset vera inuestitura in qua etiā si feudum sit nouū succedunt descendentes. vt supra de his qui feu. da. po.in.§.⁊ qꝛ.⁊ ifra de natura succes.feu.i.c.i. ¶ Que ro cū glo.fi.in v̄.quid ergo.quid si iste qui possedit rē pignorataꝫ tanq̄ꝫ feudū ceciderit a possessione an pos sit dictam rem vendicare. Et respondet gl. ꝙ sic attē ta tamen distinctione que ponitur in.l.si quis emptio nis.§.i.C.de prescrip.xxx.annoꝝ. vꝫ ꝙ aut fuerat bo nefidei possessor ⁊ tūc ageret contra omnes preterq̄ꝫ a cōtra dominū. Aut fuerat malefidei [a] ⁊ tūc nullo mo do ageret.sed soluꝫ posset se defendere dū possidet ⁊ hoc voluit ista glo.vsq̄ꝫ ad versi. sed quod dicit̄ ⁊c. q̄ bene loquitur s̄m opi. Jo.ibi positam. Quis autem deberet preferri in vendicando a tertio possessore an ipse vel domin⁹ dic quod ipse qui prescripsit ar.ff.de procur.l.in cause.⁊.ff.si ager vectigal.vl̄ emphi.pe.i .l.i.§.i.s̄m Jaco.de are. Debilis tamen questionibus dic melius ⁊ copiosius.vt scripsi in dicto.c.si quis per xxx.in prima questione. ¶ Op.cum dicta glo.cōtra ea que hic dicunt̄ circa formā iuramentoꝝ quoniam videt̄ iste tex.diuersificare formā iuramenti prestandi a filio vasalli ab eo iuramento qd̄ prestare debet fili⁹ domini. Quod patet qꝛ fili⁹ vasalli iurat patrem suū post inuestituram mortuū ⁊ se tenuisse rem per feudū triginta annis.⁊ ꝙ p dictū tempus nō fuit facta iter ruptio ⁊ sic iurat de homine certo. sed fili⁹ domini so lū iurat vasallū defunctū non fuisse inuestitum de di cta re pignori obligata ⁊ sic iurat de homine incerto. Constat aūt non eē fiendā differentiam iter sacramē ta successorū.vt supra ti.proximo .c.i.in prin. Quare dixit ista glo.ꝙ de hoc iurat̄ nec aliter soluit vsq̄ꝫ ad versi.sed cum non sufficit ⁊c. Sed tu dicas ꝙ imo ista iuramenta eq̄parant̄ ⁊ ꝙ codeꝫ modo ambo iurent. Nam filius militis iurat patrem suū a domino inue stitum nec certificatur aliter dominū. Ita ⁊ eodē mo do filius domini iurat militem defunctū inuestitum non fuisse nec aliter certificat. Et sic a pari ꝓcedunt ista iuramēta. Sed de hoc an ista iuramenta eq̄parā tur in omnibus seu discrepent. vide qd̄ dixi supra ti. ꝓximo in.c.fi.super glo.vi. ¶ Quero cum dicta glo. vtrum sufficiat filiū domini defuncti probare interru ptionem prescriptionis cū preambulo titulo pignoris absq̄ꝫ eo ꝙ iuret. Et respondet glo.ꝙ sic vbi filius va salli solum fundat ius suū in prescriptione nec hoc ne gatur in isto tex. Sed vbi filius vasalli fundat ius suū in inuestitura tūc secus esset.quia talis probatio tunc nihil releuaret probata inuestitura per filium vasalli. vnde cū in tex.nostro iste filius vasalli fundet ius suū solū in ista longissima prescriptione pignoris sufficit probari ipsam interruptionem etiā per simplicē mis sionem executoris.d.l.sicut .C. de p̄scrip. xxx.annoꝝ. Et hoc modo habes expeditā istam glo.vsq̄ꝫ ad finē licet non ita clare loquuta sit. ¶ Op.ab extra de.c.i. in.§.ij.de capi.cora.vbi in materia feudali videt̄ nul lam p̄scriptionē currere. So.vt ibi no.qꝛ non intelligi tur de prescriptione longissima de qua loquit̄ iste tex. vel possumus dicere ꝙ hic nō p̄scribitur ꝯtra ius feu dale:sed potius allegat̄ prescriptio ad fundandū ius feudale. Ibi aūt loquit̄ ꝙ non currit prescriptio cōtra feuda. ¶ Op. ꝙ imo vasallus indistincte teneat̄ re stituere rē domino postq̄ꝫ ꝯstat ꝙ a prin.fuit pignus neq̄ꝫ aliter constat de inuestitura:vt ꝓbat̄.s̄.d̄ cōtro. inuesti.in.§.similiter. So.hoc opatur prescriptio tem poris longissimi que intercessit. Ibi aūt nulla prescri ptio intercessit quo casu procedit contrariū. ⁊ eodem modo potes soluere aliud ꝯtra.de.§.similiter.s̄.de cō ten.inter do.⁊ vasal. ¶ Op.a sufficienti partiū enume ratione.aut enim ꝯstat de p̄scriptione ⁊ ꝙ seruitiū est prestitū pro re ipsa ⁊ tunc si filius domini nihil ꝓbat filius vasalli dꝫ obtinere sine iuramēto.vt in.d.c.si qs per triginta.⁊ no.j.de ꝯsue.rec.feu.c.i.ver.i.aut nō con stat de prescriptione ⁊ seruitio prestito ⁊ tūc nō dꝫ de ferri sibi iuramentū quia p̄sumptio est pro filio domi ni ꝙ vasallus mortuus ⁊ eius filius ex precedēti cā pi gnoris possederit.vt.C.de pig.act.l.si creditor.⁊.l.pi gnus.⁊.l.nec creditores. So.ad primū mēbrū dic ꝙ hic p̄cessit cā pignoris.⁊ ideo iurat etiā si ꝯstat d̄ p̄ scriptione. Ibi aūt nō p̄cessit. Ad scd̄m membrū dic ꝙ h̄ cōstabat d̄ p̄scriptiōe ⁊ s̄uitio p̄stito dubitabat̄ tm̄ an eēt feudū s̄m Ja.de bel. ¶ Op.ꝙ nō possit ꝓ cedere iste tex.cū creditor nō possit p̄scribere pignus.

[a] ¶ Aut fuerat malefidei. Ad d̄ tex.⁊ ibi doc.in regula possessor de regu.iu.li.vi.

.l.nec creditores.C.de pigno.actio.z.l.male agit.C.de pscrip.xxx.anno2.So.intellige q possessio fuit iteruer sa q2 icepit possidere loco feudi illud qd pmo posside bat loco pignoris.l.nō solū.§.qd vulgo.ff.de vsucapio. Et circa hoc vide qd dixi.s.e.in.c.i.sup gl.ij. ¶ De p. de.c.cū nō liceat.extra de pscrip.vbi subditi nō tnent pscriptione ptra debitā reuerentiā z obedientiā pstan dā supiorib9.So.per ea q dixi in.c.licet.si de feu.fue. ptro. ¶ Quero ab extra qdam acqsiuit emphiteosiz a ecclesie9 p pscriptionē.xl.anno2 qd tps est necessariū in ecclesia vt i.c.de quarta.extra de pscrip.z i auc.de eccle.re.i prin.an istud ius extēdat solū in tertiā gene ratione an in infinitū.z determinauit Bal.de facto cō sultus q vsq3 in tertiā generationē dūtaxat.q2 est in formis sicut si a prin.fuisset pcessa simplr ar.i auc.de nō alie.i.§.emphiteosim.facit qd dixi.s.i vltimo nota bili. ¶ Quero qd si dñs liberat vasallū ab omni ser uitio an feudū sit extinctū z dic q nō q2 vasallus vr pmeruisse z nō demeruisse.l.si puenerit.ff.de pac.z.ff. de vsufruc i.l.quot.§.si colono.Nō ob.l.si.ff.de accepti la.q2 ibi psentia vtriusq3 partis hic meritū seu satisfa ctio hoc operat vñ remanet feudū quo ad alia.z ita tenet Bal.in.l.i.ff.de re2 diui.i.q.xvi. ¶ Ultimo ad materiam pñtem adducas alia que dixi.s.de conten. inter do.z vasal.de inuesti.feu.in.§.fir.z .s. de cōtro. inuesti.i.§.similiter.z in remissionibus ibi adductis.z quod dixi.s.e.in.c.i.z per canonistas in.c.significāte. extra de pigno.z vide plura que dixi in.d.c.siquis per triginta.j.si de feu.fue.cōtro.z i copiosis remissionib9 quas ibi in vtroq3 iure descripsi.vbi videas. Iaco.

a ¶ Quidā acq siuit emphiteo sim ecclesie. Ad de doc.i.l.i.z.ij. .C. de iure em phi.z p doc in .c.potuit. de lo ca.

¶ Explicit liber primus. Incipit secundus de feu di cogni. Rubrica.

¶ Hic est liber secundus huius operis seu tractatus vsus feudo2 z durat vsq3 ad ti.j.in quibus cau. feu. amit. Diuisus ē nāq3 tractatus iste i tres libros put dixi.s.in pambulis ipsius tractat9:z in hoc scdo libro nō sunt inserte alique leges impiales:s3 solū iurisperi to2 qui experientiam z doctrinā habuerūt in hac mā feudali. Unde obertus de orto qui tūc erat maximus aduocatus z iuriscōsultus z qui multa viderat in fre quenti descriptione cārū circa istā materiā z sibi sepe cōmittebant huiusmodi cāe feudales vt patet.j.in.c. i.fecit multas decisiones super ista mā vt pbat statiz in.d.c.i.z.j.in prin.libri tertij.idē colligit de gerando cagapisti q snias plurimas ptulit z dubia decidit in hac mā:vt probatur.j.de capi. qui curi.vendi.in.c.ij.z iij.z per totum in pluribus alijs locis.isti nāq3 duo vi ri tanq3 peritissimi in hac scia cōsuetudinū feudalium fuerūt decisores plurimo2 dubio2. insuperq3 scripto res redigēdo eas cōsuetudines in scriptis que erāt in diuersis curijs sparse z nō scripte z defectiue z quas plerūq3 cōtingebat nō apparere vel nō pbari aut dif ficulter probari vt probat.j.si de feu.vasal. fuerit inter pel.in.c.i.z.j.an mutus vel alius imperfectus in.c.i.ve rū postea ipse Obert9 de orto aiaduertens cōi vtilita ti oīum redegit in pñtem librum ipsas psuetudines z vsus prefatos varios z dispsos.Et sic ipse obertus h3 cōez opi.fuit cōpilator z pditor hui9 tractatus z ope ris feudo2 vt late scripsi.s.in pambulis libri in mate ria cārū.His ita prelibatis p itroductione māe nūc venio ad rubricā nostrā que talis ē.Explicit liber pri mus. Incipit secundus de feudi cognitione zc.Et hec est vera rubrica z ea cōmuniter vtimur licet aliqui nō habeāt eā ita plenā.vt voluit glosella hic posita.Quā rubricā cōtinuare debes ad proxime pcedētia hoc or dine quoniā.s.in ti.pximo in.c.ij. visuz est qualiter in hac mā feudali sint interdū varie opiniones z psuetu dines.Iccirco sumpta inde occasiōe subiūgit hic ista rubrica de feudi cognitione.In qua declarare intēdit totā istā materiā quomō z qualiter z quo iure vl cō suetudine cāe feudales debeāt cognosci z terminari si dicta iura leges aut psuetudies repiāt varie z diuerse.

Bertus.

Ista est quedā epi stola missa p ober tū de orto anselino filio suo in qua ma gistraliter intendit ostendere quo iure cause feudales debeant cognosci z ter minari.Et diuidit in quattuor partes. In prima ponitur salutatio.In scda exordiēdo z nar rando ostendit in vniuersali quo iur oēs cause decidā tur.In tertia ostēdit in spāli de causis feudalibus.In quarta pcludit.Scda ibi.causa2.Tertia ibi. vsus tñ. Quarta.ibi strenu9 aūt.Casus.Omnis causa in gene rali regulariter determinat aut iure romano aut lom bardo aut psuetudine loci.Sed causa feudalis in spā li determinat bm consuetudinē loci si sub illa consuetu dine causa ipsa cōprehendit.Alias determinabit bm legē scriptā q ibi viget z seruat.hoc dicit. ¶ In tex. ibi de orto.Nō itelligas q loquatur de loco originis. Sed potius ponat nomē agnationis sue sicut esset di cere Jacobus de aluarotis:quoniā iste obert9 fuit de mediolano.vt probat.j.que fuit pma causa bene. ami. in prin.coniuncto dicto .c. i.circa medium .j. si de feu. vasal.fue.inter. Ibi iure romano.i. legibus cōibus ro mano que sunt generales omnibus z constant ex iure scripto.l.ius ciuile.ff.de iusti.z iure.z.l.leges .C.de legi bus z in fi.huius capituli.Ibi lombardorū que simi liter constat ex iure scripto vt in lombar.i ti.quali.ho. diuersarum legū suas causas diffinire debeant in.l.i.z in ti.vt ro.po.interrogetur qua lege vti velit.l.i.vnus quisq3 eniz populus habet suas leges z obseruātias. l.oēs populi. ff.de iusti.z iure.Ibi regni.i. loci in quo causa ventilat z forte habuit respectū ad italiā q ap pellatur regnum z imperator appellat se regez roma norū: vt probatur .lxiij.di.tibi domino.z dixi.j. de no ua for.fi.in.c.i.In quo quidē regno sunt diuerse z va rie psuetudines:vt sequitur.Et ideo de facili non pos sunt scribi sicut dicimus de mora in.l.mora.ff.de vsur. Ibi consuetudinem idē importat consuetudo vsus z mos vt infra statim sequitur.z probat in.l.de quibus ff.de legibus.Quod intelligas verū quantū ad effe ctum: sed quantū ad subtilitatē z diffinitionem earū differunt vt dixi in preambulis huius operis in prin. z pbatur statim in fi.huius capituli.vbi videt ea pōe re tanq3 diuersa.Et aduerte q2 isti mores seu psuetu dines constant ex iure nō scripto.l.sed ea.cuz.l. seque. ff.de legi.z dicta.l.omnes populi. Nam ius ciuile no strum distributū est in duas partes.s.ius scriptū z nō scriptum.insti.de iure naturali.§.ex non scripto. Ibi li bello.i.hac breui epistola.l.i.in prin.ff.de tabu.exhi.fa cit.C.quādo libellus pri.da.in rubro z nigro. Est eniz diminutiuū libri sicut codicillus est diminutiuum co dicis:vt no.super rubrica.C.de codicil.Codex nāq3 p libro capitur in generali.vt no.in auc.de trie. z semis. in prin. coll.iij. Quis enim vt ait valerius maximus in prin.omnis eui.gesta modico voluminum numero comprehenderit.Ibi vsus. Idem importat in effectu quod consuetudo vt supra dixi potest etiam aliter bm subiectaz materiam.vt no.glo.in.l.i.ff.de vsu. z habi. Ibi in nostris partibus.s.mediolani vt infra que fuit prima causa in prin.Ibi illud.s.iudicium feudale. Ibi legibus nostris.s.romanis per id quod sequitur .Ibi aut expone pro idest q2 idem importāt in effectu vt su pra dixi:z ita exposuit glo.in.l.ij.C.que sit longa con sue.posset etiam stare proprie q2 in sua diffinitione nō conueniunt.sed sunt diuersa vt.s.dixi. Ibi strenuus. i. cautum bm papiā.Ibi lege scripta.s.romana vel lom barda prout z secundum quod in illo loco viuitur zc. ¶ No.z primo hunc obertum fuisse vsum in hac sua epistola more boni rethorici interserendo salutationē exordium

exordium narrationem et conclusionem: prout alibi facit ifra in quibus causis feu.amit.in.c.i.in prin. Quid autem debeat continere epistola: vide per Bar.in prohemio digestorum super rubrica ad finem. et per Jo.an. et canonistas in prohemio sexti libri. ¶ No. quod eos qui viuunt iure romano causa deciditur ius commune. Sed inter eos qui viuunt iure romano causa decidi tur secundum ius commune. sed inter eos qui viuunt secundum ius loci debet iudicari causa et decidi secundum consuetudinem illius loci et non tantum in iudicijs vt hic et i.l.i.C. de emancipi.libe. et .C. que sit longa consue.in.l.i.sed etiam in contractibus ordinandis: vt in.l.si fundus.ff. de evi. Et etiam in testamentis vt i.l.fi.C. de testa. de quo plene per bar. et bal.in.l.i.C.de summa tri. et fide catho. ¶ No. quod ille cui committitur decisio cause simpliciter debet iudicare secundum illa iura prout committens iudicaturus fuisset. de quo vide plene per docto.i dicta.l.i. ¶ No. quod consuetudo in feudis vincit legem scriptam et non tantum ciuilem. vt hic in fine et in gl.prima hic posita in prin.sui. Uerum posset vincere etiam canonicam et de sacramentis loquentem. vt i.c.i.extra de cogna.spiri. ¶ No. quod iudicium feudale non semper regulatur secundum regulas iuris communis quinimmo interdum contrariatur vt hic et in.c.i.ij. qui testes sint necessarij ad proban.no.inuesti.adeo quod in illo loco vincit legem communem.vt no. i.l.ij.C.que sit lon. consue. ¶ No. quod in materia feudali non est argumentis legalibus iudicandum neque ad argumenta conuolandum stante consuetudine expressa aut simili vel.l.scripta alias secus.vt voluit gl.ij.hic posita et statim sup ea dicam. ¶ Sed p.cum gl.i.hic dicitur quod consuetudo vincit legem: sed contra de.l.ij. .C.que sit lon.consue.vbi expresse dicitur contrarium. So.hic loquimur de consuetudine equa et rationabili. Ibi autem loquitur de iniqua quoniam male consuetudines[a] non valent neque tempore confirmantur etiam longo: vt in auc.vt nulli iudi.i.§. nulli vero et in decre.di.viij.c.mala consuetudo cum similibus. Et hoc voluit ista glo.vsque ad finem que bene loquitur: verum quia duas conclusiones nobis prestat quarum prima est quod male consuetudines non sunt seruande. Secunda est quod consuetudo non potest prescribi longo tempore, ideo circa vtramque istarum conclusionum extendendo materiam aperiamus veritatem. Et primo circa primam videamus quando sit mala consuetudo et qualiter cognoscatur: et dic quod ex pluribus videlicet et primo quando est expresse prohibita per legem.vt.C.de fur.auc.nauigia et.C.communia de succes. auc.omnes peregrini que originaliter habent.j.de sta. et consuetu.contra liber.eccle. et.C.ne filius pro patre auc.habita. et.C.de vsuris.l.eos.item quando obuiat iuri naturali.vt.viij.di.c.i. et.ij. et per totam distin. et extra de consue.c.fi. et insti.de iure naturali.§.sed naturalia.item vbicunque est contra vtilitatem publicam arg.C.si contra ius vel vtili.publi.l.fi.coniuncta.l.i.§.fi.ff. de aqua plu.arcen.item quando absorbet ius fiscale arg.C. de precibus impa.offeren.l.nec dannosa.item quando ex tali consuetudine quis inuitaretur ad delinquendum arg.ff. de pac.dota.l.conuenire et de pac. in.l.si vnus §.illud iuncta.l.de quibus in fi.ff.de legi.item quando venderetur sacrum vel sacramenta ecclesie ex de simonia.c.non satis et.c.sicut et.C.de epi. et cle.l.si quenquam et.ff.ad.l.iul.ambi.l.i.item vbi ex tali consuetudine inducerentur exactiones contra subiectos: vt in.d.§.nulli.et allegato.item vbi esset contra libertatem ecclesiarum vt extra de consti.c.ecclesia. et .C.de sacrosan.eccle.auc.cassa. Et tales consuetudines inducentes predicta censentur nedum male: vt hic in glo.sed etiam potius inducantur corruptele: vt in dicto.c. mala. et extra de consue.in.c.fi. Sed consuetudines feudales sunt bone et honeste: quia precipiunt honeste viuere quod est preceptum iuris.l.iustitia.§.i.ff.de iusti. et iure. et habent rationem in se: vt supra de contien.inter do. et vasal.c.i.i fi.de mili.vasallo qui contu.est.c.i.in fi.j.in quibus cau. feu. amit.in.§.i.j.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sed quia cum si. Non tamen per omnia exigitur in his consuetudinibus quod habeant omnimoda rationem: sed satis est quod sint tolerabiles et approbate per vsum put in simili dicimus in statutis que minuunt legitimam filiorum vel que disponunt quod filia non succedat extantibus masculis que tollerantur licet prima facie non videantur per omnia rationabilia secundum Bal. ideo tales consuetudines feudales obseruande sunt.vt.d.l.de quibus in prin.cum ibi no. et derogant iuri communi disponenti contrarium.vt in hoc tex.facit quod no.i.d.l.ij.que sit longa consue. et in.d.l.de quibus in fi.vnde ergo teneas et conclude quod consuetudines i hoc libro feudorum approbate tanquam generales et approbate debent seruari. Et quamquam iste videatur inferre quod consuetudo huius capituli sit localis dum dixit in partibus nostris etc.attamen teneas pro firmo quod sit generalis quia ita est approbata per omnes et glosata.neque continet iniquitatem et per omnes pro generali consuetudine reputanda. Quedam tamen sunt recitate sed non approbate.vt.j.de filijs na.ex ma.ad mo.contracto in.c.i. et in talibus bene fateor quod sunt locales neque extenditur eorum virtus ad alia loca: vt ibi dixi et quia continent iniquitatem.vnde non debet extendi.l.quod non ratione. ff.de legibus. Sed quia in hac materia multa videntur esse iura varia et diuersa.videlicet an consuetudo vincat legem[b] vel econtra. Idcirco capiendo omnia membra sic dicas. Quia interdum consuetudo est secundum legem. Interdum preter legem. Interdum contra legem. Primo casu dic quod aut lex est dubia aut certa.si est dubia tunc consuetudo interpretatur eam.l.si de interpretatione.ff.de leg. Si vero est certa et tunc consuetudo confirmat eam.l.nam imperator.ff.de legibus. Secundo casu quando consuetudo est preter legem et tunc dic quod imitatur legem in eo.quia sicut lex facit ius in casu a se expressorita etiam consuetudo in casu a se expresso vt in.l.iij.C.de edifi.priua. Tertio casu quando consuetudo est contra legem et tunc dic quod aut est contra legem diuinam aut naturalem aut ciuilem. Primo casu non potest in totum tollere.sed bene potest distinguere vt patet in testamentis et contractibus.vt no.gl.in.l.i.in fi. ff.de consti.prin. et in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.pub. Secundo casu quando est contra ius naturale et tunc dic quod non potest in totum abrogare.vt insti.de iure natu.gen. et ci.i.§.sed naturalia. Sed bene potest in aliquo derogare vt no.in.l.ius ciuile et in.l.manumissiones et in.l.penul.ff.de iusti. et iure facit.l.derogatur.ff.de verborum.sig. Tertio casu quando consuetudo est contra ius ciuile et tunc aut per illud est expresse improbata et non valet consuetudo nec facit ius.imo ipsa tollitur vt in.d.l.eos.C.de vsuris et i auc.cassa i auc. nauigia et i auc.omnes peregrini supra allegatis. Si vero lex ciuilis non improbat consuetudinem contrariam sibi et tunc dic quod aut consuetudo precedit legem aut eam sequitur. Primo casu non facit ius nec potest tollere legem sequentem.vt i.l.iij. §.diuus.ff.de sepul.viola.sed ipsa consuetudo vincitur ab ea lege vt ibi et in.c.i.extra de consti.li.vi. Secundo casu quando sequitur legem et tunc aut est inducta per errorem absque aliqua ratione aut ex certa scientia et cum ratione. Primo casu dic idem.s.quod non tollit legem dicta.l.quod si rone.ff. de legibus. Secundo casu quando est inducta cum ratione et tunc dic quod si consuetudo generaliter se habet et tunc generaliter tollit legem: vt in hoc tex. et i tota ista materia feudorum. Quando autem consuetudo intelligatur rationabilis et quando non vide quod no.in dicto.c.i.de consti. et quod supra dixi. Si vero specialiter se habet et tunc specialiter tantum tollit legem i illo loco dicta.l.ij.C.que sit longa consue. Et nunc habes istam materiam satis clare explicatam que diffuse tractatur per Jo.an.in.c.fi.extra de consue. et per Archi.xi.di.consuetudinis per Cy. et doc. nostros in dicta.l.ij.que sit longa consue.per gl. Bar. et Bal.in dicta.l.de quibus. ¶ Uenio nunc ad secundum principale quod presupponit ista gl. videlicet ad aliam conclusionem que erat quod male consuetudines non prescribuntur longo tempore etc. Sed dubitari posset an prescribantur tempore longissimo et in hoc me non extendo.quia esset vagari extra propriam materiam feudorum.si qua tale dubium non cadit semper iste consuetudines feudales fuerint obseruate et faciant ius vnde minime sunt mutanda etc.l.minime. Ja.alua.sup feu.

a ¶ Male consuetudines. adde.c.cum decore.de vi. et ho.cle. Cardi.zaba.in.c.ex parte in.viij.no.de consue. et an consuetudo possit prescribi. vide per abba.in.c.i.in.i.col.de consue.car.zaba.in.c.fi. eo.ti.doc.in.c.cum ecclesia.de ca.pos.doc.in.c.cum ista de consue.li.vi.doc.in.c.cum de bnfi.cio. de pbe.eo.lib.

b ¶ An consuetudo vincat legem. adde.l.de quibus ff.de legi.l.ij.C. que sit longa consuetudo.c.fi.de consue.cardi.zaba.in.c.i.in primo no.de sponsa.

nime.ff.de legibus.⁊ dixi supra in preambulis istius operis. Sed de hac questione te remitto ad not. per glo.⁊ doc.in.l.domini prediorū.C.de agri.⁊ censi.lib.xi.⁊ supra rubrica.C.que sit lon.consue.⁊ i dicta.l.ij.⁊ in.l.de quibus ⁊ dicto.c.fi. de consue.⁊ in dicto.c.i.de consti.li.vi.Quid aūt si consuetudo prescripta tollat per legē supuenientē an possit iterato prescribi.dic ꝙ aut ista consuetudo cōtinebat olim ius cōe ⁊ tūc pōt prescribi tāq̄ ius municipale.Aut cōtinebat ius municipale ⁊ tūc secꝰ vt.ff. de sepul.viola.l.iij.§.diuus ⁊.l.fi.C.de testa.Et ratio diuersitatis est q: i primo casu erat potiꝰ obseruantia iuris cōmunis tūc vigentis quam mera consuetudo.vt no.in.d.c.i.de consti.⁊ ita dicit Bal.in.c.i.in prin.infra de capi.cora.¶Op.cū glo.ij.contra ea que hic dicūtur in fi.⁊ quod supra dixi in vltimo notabili vz ꝙ in materia feudali nō sit argumētis iudicandū.Sed cōtra de.l.nō omnes i.§.a barbaris.ff.de re mili. So.ibi loquit̄ i legibꝰ cōibus in quibus cause possunt decidi p argumēta.hic v̄o loquitur in cōsuetudinibus feudalibus in qbus non est credēdū argumētis.Sed bn̄ potest ꝓcedi ō similibꝰ ad similia sicut potest ꝓcedi in.ll.l.non possunt.ff.de legi.⁊ extra de prochijs in.c.sup eo.cū ibi no. vbi aūt nō repiret simile.tūc recurrēdū est ad legē scriptā.vt hic in fi.⁊ sic argumēta erūt supuacua:q: illud quod disponet lex erit seruādū postq̄ ex ꝯsuetudine nō pōt cā diffiniri.q: alias secus cū lex nō posset derogare cōsuetudini sicut nec pōt obuiare ōcretis.vt probatur.x.di.c.lege.lz ista glo.aliter allegauerit ⁊ nō bene que ꝑ hoc est expedita vsq; ad fi.¶Ex qua gl.no.ꝙ in materia consuetudinis feudoꝝ deficiente expressa ⁊ propria ꝯsuetudine pōt argui p sil'ez ꝯsuetudinē. qō itelligas solū i materia ꝯsuetudinis feudoꝝ. Nō aūt extēdas ꝙ i alia materia possz trahi ⁊ argui p argumēta sil'itudinis feudoꝝ ꝫm Bal.Et ē rō q: illa sūt similia quoꝝ q̄litas est vna ar.eorum que no.in.l.de qbus.ff de legi.facit.l.ideo q: in eo.ti. Item q: materia feudalis ē stricti iuris qō patet.q: actio q̄ parit ūnumerat̄ in.§.actionū insti.de acti.ꝫm Bal. Sed econuerso si cause feudales nō sunt decise p exp̄ssaz consuetudinē neq; p legem scriptam.tūc bn̄ posset argui ⁊ decidi cā p argumēta iuris ciuilis ar.eorū que no.in.l.ie.§.cū patronus.ff.de offi.pre.vr.⁊ in.l.i.§.penul.ff.de.aqua coti.⁊ esti.nec mirū.q: i iure nostro cā potest argumētis decidi.l.q filiū.§.sabinus.ff.ad trebel.cū ibi no.in glo.Ex qbꝰ omnibꝰ concludo ꝫm Jaco.de bel.q̄rū ad propositam nostram materiā ꝙ i matria feudali.Primo attēdenda ē ꝯsuetudo si extat.Scd̄o ꝓcedetur de similibus ad similia in materia cōsuetudinis.vt.s.de feu.mar.c.ij.⁊.j.an mutꝰ vel alſꝰ imperfectus.c.i.⁊.C.q̄ sit longa ꝯsue.l.i.⁊.d.l. de qbus.Tertio recurrendū est ad legem scriptā si extat.vt hic i fi. Quarto si nō extat.tūc est recurrendū ad argumenta legū que valida sunt iure romano.vt in. d.§.a barbaris ō re mili.ff.ō qōnibꝰ.l.i.§.itez cornelio. ⁊ ad treb.l.q filium.§.fi.⁊ ita ēt cōcludit Ja.ardi.in sūma.vtrū aūt ex ꝯsuetudinibus feudalibꝰ possint sūmi argumēta ad cās feudales q̄ non sint coherentes rei de qua agit̄ ⁊ sic quodāmodo nō multū faciētia ad factū:qōnis.Et dicit An.de iser.ꝙ nō.vnde dicit Ja.de bel.ꝙ si in eadē cā producant̄ argumēta ex consuetudinibꝰ feudalibus ⁊ argumēta ex legibꝰ qō iudex ex dictis argumētis que rei aptiora ⁊ vero proximiora esse compierit sui animi motum informabit ar.ff. de testibus.l.ob carmen.§.fi.⁊.C.de proba.l.fi.de edicto di. adri.tol.in fi.¶Op. ab extra ꝙ immo ista iura feudalia postq̄ sunt scripta non debeant appellari consuetudines q: quotiēscūq; cōsuetudo trāsit ad legē scriptam perdit nomē ꝯsuetudinis ⁊ appellat̄ lex.vt insti.de iure naturali gen.⁊ ci.i.§.cōstar.So.dic vt copiose scripsi.s.de his q feu.da.po.super rubrica. ¶Ultimo de materia p̄siti.vide p doc.C.q̄ sit lon.ꝯsue.super rubrica.⁊ in.l.ij.vnde istud capitulū habuit ortū.⁊ in.d.l.ō qbus.ff.de legibꝰ.⁊ in.l.i.C.ō mācipa.libe.⁊ in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.i.de sūma trini.p canonistas in.d.c.fi.de ꝯsue.⁊ in.d.c.i.de cōsti.li.vi.⁊.xi.di.ꝯsuetudinis.⁊ per Ja. ardi. in sūma sub suo prologo dicte sūme.facit qō tangit̄ de pace constan.in.§.si qua ꝯtrouersia.⁊ p Host.i sūma in ti.de feu.§. fi.i fi.Jaco.

Sciendū est. Adaptat̄ istud capitulum cum precedēti ⁊ cōsequenter ad rubricā nostrā hoc modo q: supra declarauit ō cognitiōe feudoꝝ respectu cārum feudaliū hoc est qualiter in iudicijs.⁊ ꝫm q̄ iura ⁊ consuetudines ipse cāe feudales cognoscant̄ ⁊ finiant̄ q̄m si extat ꝯsuetudo illā attēdimus que vincit legē.Nūc v̄o declarare intēdit q̄liter ipsa feuda ex dicta cōsuetudine feudoꝝ cognoscant̄ ꝙ sint feuda ex qualitatibus exterioribus quoniam nō possunt cōsistere nisi i rebus imobilibus vel que conprehēdunt̄ noie imobiliū.itē nō possunt acqri nisi per inuestiturā aut successione ꝑut hic disponit̄.Et ꝙ ista adaptatio seu ꝯtinuatio sit bōa.patet ex dictiōe itaq; posita hic in prin.huius capituli que habet iferre ex p̄cedētibus.s.itaq;.ff.de ꝓcur.⁊ qō tradit̄ in.l.i.C.ō seruis fugi.¶Et diuide in duas ptes. In prima declarat̄ in qbus rebus consistat feudū.In scd̄a qualiter acgratur.secūda ibi ac feudū.Casus.Feudū nō consistit nisi in rebus imobilibus aut solo coherentibus aut in his que inter imobilia cōputant̄ nec acquirit̄ nisi per inuestiturā vel successionem.h.d. ¶Et p̄mitte qd sit feudū camere vel caneue:vt dixi.s.i p̄ambulis libri in diuisione.xvij.feudoꝝ.¶In tex.ibi siue bn̄ficiū idem important i ista materia:vt.j.in qui.cau.feu. amit.i.§.fi.Ibi soli.i.terre ⁊ sic in rebus imobilibus.l.solū.ff.ō rei vendi. Ibi coherentibꝰ. vt sūt fructꝰ pendentes q intelligunt̄ esse pars fūdi.l.fructus.ff.de rei vendi.⁊ ita exponit glo. hic posita vel dic. vt sūt edificia que solo coherēt.vt insti.ō reꝝ diui.in.§.cū in suo.⁊.ff.ō superfi. in.l.i.Sunt ⁊ plura alia que coherere intelligun tur que numerant̄ in.l.iulianus.in fi.cū.l.seq.ff.de act.empti.⁊ in.l.iij.§.ptinet.ff.de vi ⁊ vi arma. cū ibi no. Ibi inter imobilia sicut sunt certi annui redditꝰ exsoluendi de camera vel ō caneua domini. vt sequit̄ i tex. vel ꝫm glo.expone sicut sunt quidam panes ciuiles ō qbus in.l.fi.in.§.preterea.ff.de iure do. ⁊ sūt qdā redditꝰ exsoluendi de publico. vel de aliqua gabella vel regali dignitate de qbus.j.in ti.q̄ sunt regalie vel ō priuato patrimonio alicuius.vt sensit tex.⁊ glo. in.l.iubemus nulli.C.ō sacrosan.eccle.vbi ponūtur plura similia vbi videas.Ibi camera i q̄ pecunia.⁊ thesaurus tenetur ⁊ colligit̄ sicut est hic padue locꝰ q appellat̄ camera ad quam deputatus est officialis qui appellat̄ camerarius cuiꝰ officiū est colligere ⁊ distribuere oēs introitꝰ ciuitatis.ad qō facit qō no. in auc.ō defenso.ciui.in.§.preterea vero.coll.iij.Ibi de caneua locus est in quo frumentum vinum ⁊ huiusmodi introitus colligūtur cōseruant̄ ⁊ distribuunt̄ ⁊ possumus dare exēplū in ecclesia cathedrali huius ciuitatis in qua est locus q appellat̄ canipa ad quam ꝯstitutꝰ ē officialis q appellat̄ caniparius q hz conseruare colligere ac distribuere tales introitꝰ. Ibi feudū datur.i.redditus annales in pecunia vel vino vel frumēto vel pane vel in similibꝰ consistētes.Ibi successione.s.ab intestato non aūt ex testamēto.vt supra de succes.feu.in prin.¶No.ꝙ feudū non potest constare nisi in rebꝰ imobilibꝰ ⁊ eis coherentibus vel que imobiliū noie cōprehendunt̄ non aūt in rebus mobilibꝰ. Et est ratio q: mobilia consumunt̄ per vsū.Unde proprietas rei feudalis que semꝑ dz remanere apud dn̄m.vt infra de inuesti.de re.alie.fac.in.§.quāuis extingueret̄ per vsum.vt insti. de vsufruc.in.§.constituit̄.Et sic cū proprietas deduceretur ad

tur ad nihilū non potest cadere feudū ſm regulas ⁊ consuetudines feudales. Et ſi tu diceres vasallus ipſā rem cōſeruabit tenendo ipſaʒ ī archa ⁊ nō vtēdo tūc fieret contra aliā regulam q̄ eſſet feudū inutile vasal lo cū nō haberet vſumfructū neqʒ cōmoditatē aliquā qđ eſſet cōtra naturam feudi. vt in dicto.§.ſi.ſ.in qb⁹ ca.feu.amit.⁊ ð his ſatis dixi.infra ſi de feu.va.fue.i ter.in.c.i.in prima qōne. Quid aūt in iure emphiteoti co an cōſtat ſolū in reb⁹ imobilibus dic per glo.inſti. locati in.§.adeo ⁊ p cardinalem in.c.ſi.de loca.q.vij.⁊ ibi etiam in gl. ¶ No.feudū poſſe ꝯſtitui in redditu certo cameř vř caneue.ſʒ i h̄ tali feudo aiaduertēdū ē q̄ nō ſit talis ſolutio ipſi vasallo ð tali camera vř ca neua niſi ibi ſit vñ ſolui poſſit cū ſi euacuata ſit ſine culpa dñi ꝓmiſſoris expectandū erit donec ſoluī poſ ſit. Solui aūt poſſe intelligitur deducto ere alieno vt infra de notis feu.in prin. Et in tali feudo preſumitur in dubio pro vasallo vbi bis vel ter ſibi facta eſt ſolu tio.vt infra ti.ſequen.in.§.ſi vero vasallus.ar.C. de ſi deicō.in.l.i.⁊ de apo.pu.i.l.penul. Et hoc feudū finiř morte dantis ⁊ accipiētis:vt ar.ifra qs dicit dux co. vel mar.c.i.§.ſi. Sicut in vſufructuario p cuius mortē expirat vſuſfructus:vt in.l.corruptionē.C. de vſufruc. ⁊ tenet expſſe Ja.ardiʒ.ſub rubricella que res poſſunt dari in feudū in.§.ij.vbi etiam dicit ꝙ ſi vasallus mo riař qđ eius heres debet habere fructus eiuſdem feu di totius anni quem ipſe vasallus mortu⁹ iam ingreſ ſus erat.ar.ff.de annuis leg.in.l.quint⁹.§. in ſingulos. ⁊.l.gaius in ſi.⁊ inſti.manda.in.§.item ſi adhuc.licet ī alijs feudis fruct⁹ aliter diſtribuař vt habeř ifra hic finiř lex in.§.ſi vasall⁹. ¶ No. ꝙ feu.acqriř altero de duob⁹ modis.ſ. aut per inueſtituram. aut per ſucceſ ſionem.vt hic in ſi. Et ſubaudias vel alijs modis ha bilib⁹ ad acquirēdū ſicut p pſcriptionē vel per culpaʒ alterius vasalli agnati poſſidentis de quibus late dixi ſupra qui.mo.feu.cōſtitui poteſt in.c.i.in prima oppo ſi.vbi videas. ¶ Quero cum glo. ij.in verſi. ſed nun

a quid.⁊c. An nomina debitorum[a] cōputentur inter im mobilia ⁊ non reſpōdet.ſed nobis relinquit inueſtigā duʒ. Quare tu aduertas ꝙ in determinatione huius queſtionis repiunř glo.variaſſe. Nam in.l.mouentiū. ff.de verb.ſignifi.videř tenere ꝙ ſint imobilia.hoc idē expreſſius tenet glo. in.l.ſi.C.in qui.cauſis in integrū reſti.nō eſt neceſ.in glo.penult. Alia glo.in.auc.de non alie.§.i.diſtinguit aut debitor eſt obligat⁹ ad rē mo bileʒ:⁊ tūc cōtineanř appellatione mobiliū. Aut ad imobilem:⁊ tūc contineanř appellatione imobilium que glo.ſolet allegari pro ſingulari. Sed tu pro cōcor dia iſtarum glo.dicas ſic:quoniam interdū conſidera mus ipſum ius obligationis quo debitor teneř.⁊ tūc habeat locum prima opinio q̄ tāgitur in dicta.l.mo uentiū.⁊.l.ſi.vʒ ꝙ cenſeantur imobilia. Et eſt ratio q̄ illud ius eſt imobile ꝙ nō poteſt moueri neqʒ tangi. l.ſeruus.§.incorporales.ff.de acqui.rerum do. ⁊ no.in dicta.l.mouētiū. Interdū conſideramus effectuʒ qui ꝓcedit ex ipſa obligatione hoc eſt quantū ad reʒ que deuenit in obligationem.⁊ tūc hʒ locum alia glo.que diſtinguit notabiliter res mobiles ab imobilib⁹ in di cto.§.i.de nō alie. Et eſt ratio q̄ q actionem habet rem ipſam habere videtur.l.actionē.ff.de regu.iu. In terdū loquimur de corpore inſtrumenti:vt eſt charta in qua ſcripta eſt obligatio.⁊ tūc cenſeř mobile.vt iſti. de reb⁹ corpo.in prin. Et de hac materia hř per doc. in.l.ſi conuenerit.ff.de pigno.act.⁊ i.d.l.iubem⁹.C.de ſacroſan.eccle.⁊.ff.de aucto.tu.in.l.poteſt.p Cy.i.l.ſi certis annis.C.de pactis.⁊ in.l.ſciēdū.q ſatiſda.cog. per canoniſtas in.c.puenit.extra de cenſi. Et ex predi ctis ego infero ꝙ in talib⁹ nominib⁹ debitoꝝ q̄ cen ſeňř imobilia ꝙ poſſit feudū ꝯſtitui vt in hoc exēplo vʒ vt vasallus pcipiat omni anno.x.ex talib⁹ nomini b⁹ arg.ff.de lega.ij.in.l.gaius.ſm And.de iſer.qđ in telligas verū ſi talia nomina perpetuo obligata ſint vt q̄ debitor ita ſe obligauit vel fuit heres ei⁹ q mihi ſic legauit.vt in hoc exēplo teſtator grauauit heredē vt omni anno daret mihi decē.potero ex iſtis decē cō ſtituere feudū titio i quinqʒ ſibi dādis omni anno.ar. huius littere que vult ꝙ de camera vel de caneua.i.ð redditu camere vel caneue poſſit feudū cōſtitui.ſecus ſi non debeanř mihi ꝑpetuo. q̄ tūc feudū non poterit de iure cōſtitui.q̄ ſunt peruentura ad ꝯſumptionē tā q̄ bona mobilia.vt.ſ.dixi. facit qđ habeř.ſ.qs dicit dux.co.vel mar.circa finem. ¶ Quero cum glo.iij.an feudū camere vel caneue poſſit conſiſtere in rebus ſo li vel ſolo coherentib⁹.⁊ reſpondet glo. ꝙ ſic ar.i.l.i. §.iij.ff.vnde vi. Exempli cā ſi camera hʒ aliqueʒ fun dū vel domū ex qbus recipiebat fructus ⁊ introitum ſi dñs dat in feudū iſtū fundū vel domū: vasallo vt oī anno in vita ſua debeat ipſe hře ⁊ percipere vſufru ctum de tali fundo vel domo. Certe tale feudū intel ligiř eſſe feudū camere vel caneue licet non fiat ſolutio per camerā vel caneuam.ſed recipiř p vasallū vſuſfru ctus ex rebus ipſius camere vel caneue.⁊ ſic tale feu dū conſiſtit in reb⁹ imobilibus vel coherentib⁹. ſed qñ principaliter vasallus reciperet ſuū feudū. hoc eſt ſuū ꝯmodū ⁊ vtilitatē feudi a camera vř caneua ime diate:vt q̄ camerari⁹ vel caniparius ſoluebat ſibi oī anno.x.vř tm̄ frumētū ex introitu camere vel caneue. nec apparet ꝙ magis ſoluebat de vna re quā de alia tūc tale feudū non intelligiř ꝯſiſtere in ſolo neqʒ in co herētib⁹ ſolo.ſed intelligiř ꝯſiſtere inter ea que com putanř inter imobilia. Et hoc eſt qđ voluit diceř iſta littera in ver.veluti ⁊c. Qui qdem verſiculus eſt.exem plū alteri⁹ verſiculi precedentis q incipit aut in his ⁊c. Et debemus legere hoc modo vʒ veluti feudū qđ eſt infra.⁊ proſequere cū de camera ſeu ð caneua da tur. Et expone.i.ſoluiř per ipſum camerariū vel cane uariū.nā ſi huic vasallo nō ſolueret principaliter ð ca mera.ſed ipſemet colligeret vſūfructum ex rebus ca mere tūc tale feudū cōſiſteret in reb⁹ immobilib⁹ pro prie.vt.ſ.dixi ⁊ hoc ē ꝙ voluit dicere iſta gl.q̄ obſcu re locuta eſt. ¶ No p.cū glo. iiij.ꝙ imo feudū acqrař etiam ſine inueſtitura.vt ꝓbař.ſ.de cōſue.rec.feu.in.c. i.in pn. So.ibi licet nō interceſſerit inueſtitura expreſ ſa tm̄ interceſſit talis actus q repreſentat inueſtiturā: vt puta q̄ dñs preſente ſua curia mādat vasallo ire in poſſeſſiōem talis feudi quo caſu licet iueſtiturā nō ali ter fecerit vel poſſeſſionem corporalem feudi non ali ter tradiderit:nihilominus pro eo habeř ac ſi iueſtitu ra abuſiua ⁊ propria interceſſiſſet:vt ibi. Intelligas tm̄ ꝙ iſto caſu feudū nō trāſiret ad hřdē.vt.ſ.q.mo.feu. ꝯſti.po.i.c.i. Et iſta equiparatio probař p talē ſimili tudinē.quoniā ſicut vincit qs liteʒ ſi iducat probatio nes veras ⁊ plenas ita vincere dʒ ſi iducat illud qđ p ꝓbatōne habeř ſicut eſt ſacramentū quādo eſt dela tū ⁊ preſtitū.⁊ appellař quaſi probatio.vt.ff.de iureiu ran.l.nō erit in.§.dato cū ſi. Actore enim nihil probā te deberet reus abſolui.l.q accuſare.C.de edēdo. Ita ⁊ eodē modo ſicut feudū proprie cōſtituiř per inueſti turā verā ⁊ propriam.vt.ſ.ti.ſeq.in prin. Ita ſimiliter cōſtituiř per eū actum q pro inueſtitura reputař. vt i dicto.c.i.i pn.de ſucce.rec.feu. Et hoc voluit tota iſta glo.vſqʒ ad finē que bene loquiř excepto q̄ i ea parte dū ꝓſupponit ꝙ i dicta iueſtitura ſimilitudinaria nō ſuccedat heres.qđ nō eſſet verū quando dicta inueſti tura ſeu actus ipſius inueſtiture fuiſſet factus preſen te curia.q̄ tūc in tali feudo ſuccedereř in dicto.c.i.in prin.de ſucce.rec.feu. ſecus aūt ſi ipſe actus repreſen tās inueſtiturā fuiſſet factus abſente curia q̄ tūc ſuc cedereř.vt in dicto.c.i.ſ.q.mo.feu.ꝯſti.po.⁊ ita no.gl. in.d.c.i.in prin.de ſucceſ.rec.feu.⁊ ibi dixi. Et hoc mo do poſſet ſaluari iſta gloſa que alias non procederet. ¶ No p.cū glo.ſi.ꝙ imo nō acquirař feu. per ſucceſſio

Ja.alua.ſup feu.

[a] ¶ An noīa ð bitorum. adde Cy. i.l.iij.C. de hředi.actio.bar. i.l.mouētiū.ff. de ver.ſig.ſpe.⁊ ibi Jo.an.i ad di.in ti. de fru ctib⁹ ⁊ itereſſe §.i.v.hoc qua liter.⁊ v.ſequē.

nem quoniam vasallo mortuo continuat̃ ius feudale i filiũ suũ.l.i.§.largi⁹.de succe.edic.neq3 intelligit̃ fili⁹ aliqd acqrere de novo quoniã viuente adhuc patre censebat̃ quasi dñs.ff.de liber.& posth.l.in suis. Solvit glo.fatendo contrariũ in filijs & descendentib⁹ q non intelligũt̃ acqrere ex successione per dictas rationes. Sed dz iste tex.intelligi ð alijs trãsuersalib⁹ succedentib⁹ in feudo.vt qz vn⁹ frater succedit alteri fratri vł vn⁹ agnat⁹ alteri agnato qñ feudũ ẽ antiquũ vł ẽt nouũ.s3 dictũ fuit in investitura.vt vn⁹ succedat alteri vt.s.de bene.fra.i.c.i.& hoc voluit tota ista glo.l3 non ita clare locuta sit. Ex qua no.ꝙ fili⁹ succedẽdo patri in feudũ non acqrit illud sed acqsitũ capit. & sic non proprie dicit̃ successio.qm̃ est sibi debita patris hereditas.imo ẽt si esset exheredatus succederet in feudo vt dixi.j.an agnatus &c.in.c.i.de quo tamẽ dic latius vt dixi.s.de his qui feu. da.pos.in.§.i. in qõne penul. dicas tñ q̃tum ad propositũ nostrũ ꝙ largo modo posset appellari successio & ꝙ tale feudum acquiratur successione:vt probatur.s.qui feu.da.po.i.§.& qz.&.s. de succes. feu.in.c.i.vbi tex.&.j.de natura succe.feu. in c.i. ¶ Op.ab extra ꝙ nunquã acquirat̃ feudũ p successionem sed solum per investiturã:qõ patet. qz cum vasallus mort̃ est opus ꝙ heres petat se investiri infra tempus debitum.vt.s.quo tempo.miles.in.c.i.& infra que fuit prima causa bene.amit.in prin. So.dic ꝙ dicta investitura que fit ð veteri feudo vel paterno.vt supra presupponit̃ in quo succeditur est potius confirmatio rei iam acquisite.vt infra per quos fit investi.in c.i.in prin. Quod patet qz per illam investiturã nulla traditur possessio succedendi cum iam teneat & possideat. Sed qñ de novo qs investitur ibi proprie dicit̃ acquiri feudũ per investiturã & mediante illa acquirit̃ possessio feudi vt pbat̃ infra ti.seq.in princi. ¶ Quero ab extra an vasallus iste q ex camera vel caneua recepit feudũ possit compellere dominũ vt ei decernat & prestet possessiones ex qb⁹ possit percipere redditũ suum. Et gl.fi.infra ð probi.feu. alie.per fe. in.§.illud. in fi.dicit arguendo ꝙ sic per.l.si qs argentũ.§.i.C.de dona. Sed ibi tenui cõtrariũ respondendo ad dictũ tex. de quo dic vt ibi late scripsi in vltima questione. ¶ Quero si datus est fundus in feudũ cum animalib⁹ super eo existentib⁹. Utrũ aliquo casu finito feudo debeat reddi estimatio animaliũ que non extant vel que deteriorata sunt. Et videret̃ primo ꝙ non.ar.in.l. extimate.ff.so. matrimo. In contrariũ est veritas ẽm Bal.ar.in.l.hac edictali i.§.his illud.C.ð secun.nup. & probat̃ i.l.ij.&.iij.ff.ð vsufruc.earũ rerũ que vsu ꝯsu. ¶ Quero iuxta ꝓxime dicta an possit dari fund⁹ cũ reb⁹ mobilib⁹ in feudũ & sentit Jaco.de bel.ꝙ sic.ar. C.vnde vi.l.si quando.& de bonis vacan.l.si qñ.&.ff. ð vi & vi ar.l.i.§.illud vtiq3.licet in reb⁹ mobilib⁹ simpliciter non possit cadere feudũ vt in hoc tex. ¶ Que in quo differat istud feudũ camere vel caneue a feudo soldate dic vt dixi infra qs dicit̃ dux.co. vel mar.in.c. i.in fi. in scðo notabili. ¶ Ultimo circa mãm prime ptis hui⁹ capituli videas infra si de feu.vasal.fue.iter pel.in.c.i.in gl.iij.& qõ ibi dixi.& i dicto.§.fi.j.qs dicit̃ dux co.vel mar.& qõ dixit Cy.in.l.si certis annis.C.ð pactis.& per Jo.an.in.c.puenit.extra de censib⁹.& per Jaco.ardi3.in summa in ti.q.mo.feu.acqui. sub rubricella q̃ res pi.da.in feu.cũ sequẽ. De feu.aũt camere vel caneue habet̃ infra ti.sequenti. i.§.si vero vasallus. & ifra ð notis feu.i.pñ.& ibi dixi. De materia vero vltime ptis hui⁹ capituli vide qõ dixi i dicto.c.i.supra q. mo.feu.ꝯsti.po.&.j.ð succe.rec.feu.in prin.& in copiosis remissiõib⁹ q̃s ibi i vtroq3 iure adduxi. Et vide ad mãm per Hosti.in summa ti. ð feudis.§.qualiter feudũ constituatur.

¶ Quid sit investitura. Rubrica.

¶ Secundũ compilationem Oberti de orto auctoris nostri hic nulla erat rubrica.neq3 in duob⁹ ti.sequẽtibus.sed ꝯtinebant̃ isti tres ti.sub rubrica ꝓxia pcedente. Uerũ glosatores postea superuenientes interseruerũt istas rubricas separantes & diuidentes materias vt melius itelligerent̃ prout in simili dixi.s.de feu. guar.gastal.super rubrica. Et ideo dixit gl.hic posita ꝙ qdam non habent hic rubricam vel titulũ s3 male. Est ergo vera rubrica ista hic posita q̃ hodie vtimur que hac forma inscripta est v3 qd sit iuestitura. Que qdem rubrica ad proxime pcedentia continuat̃ hoc modo.v3 qz.s.in ti.pcedenti.in.c.fi. dictũ est ꝙ feudũ non acquirit̃.nisi investitura aut successione.verum qz poterat dubitari qd esset investitura. Idcirco immediate subiũcta fuit hic ista rubrica. Similẽ continuationem habes insti.de servi.ad ti.ibi superiorez.

Investitura.

Diuide istõ principium vsq3 ad.§.si enim. in duas partes. In prima declarat q̃ dicatur investitura. In scða coram quibus dicta investitura debeat fieri.secũda ibi.q̃ si quidem.

¶ Casus.propria investitura est apprehensio corporalis possessionis feudi.sed verbalis investitura facta etiam cum re corporea censetur abusiva. Que investitura debet fieri coram parib⁹ saltem duobus non alijs.hoc dicit. Et pro intelligentia dicendorũ premitte ꝙ investitura fit verbis interueniente aliquo corporeo vt si domin⁹ dicat investio te. Ista sũt verba & cũ isto annulo. Et hec est res corporea vt probat̃ hic & i.c.ex ore.extra de his q̃ fi.a ma.pa.c.& no. in.c.ex litteris.extra de consuetu. ¶ Item scias ꝙ per talem investituram non intelligit̃ translata possessio rei infeudate.vt in.c.per tuas.& ibi no.extra ð dona.& infra de no.fi.for.in.c.i.in fi.& Innocen.in dicto.c. ex litteris.sed bene intelligit̃ esse concessa licentia vt vasallus investit⁹ possit ingredi possessionem dicti feu. sua etiam auctoritate si in investitura dicat̃ ꝙ investivit & tradidit vt dixit Inno.in dicto.c.ex litteris.& p doc.in.l.predia cũ servis.ff.de acq.pos.& in.l.ij.C.de acq.pos.& per spec.de emp.& vendi.in.§. sciendum.v. si vero res.& ver.sed qd si in instrõ.nam ex sola investitura non querit̃ possessio sed per inductiõem in corporalẽ possessionẽ:vt extra de elec.& i.c.cũ i cũctis.§. cum vero.& in.l.cum heredes in prin.ff.de acqui.pos. Unde aduertendũ deducendo re3 i practica ad oculum & ad intellectũ ꝙ consideranda sunt tria tempora. Primũ est ipsa feudi concessio. Secũdũ est ipsa investitura subsequens q̃ est precedentis concessionis cõfirmatio. Tertiũ est ipsa inductio in possessionem q̃ est realis executio ipsius cõcessionis & investiture precedentiũ vt notabiliter scribit Dy.in.c.i.de re.iur.lib. vi.& probat per simile.na3 i institutiõe heredis tria similiter tempora cõsideram⁹ per ordinẽ. Primũ est ipsa institutio q̃ fit p testamentũ. Secũdũ est institutionis predicte irreuocabilis confirmatio q̃ contingit per mortem testãtis. Tertiũ est ipsi⁹ instõnis & cõfirmationis executio q̃ ꝯtingit p aditionẽ hẽditatis & per subsequẽs adminiculũ.i.apprehẽsionẽ possessiõis. licet illa nõ sit necessaria ad acqsitiõem dominij rex hereditariaz s3 est necessaria ad acqsitiõem possessionis.C.de testa.l.omniũ.&.l.cũ hẽdes in pñ.& hec sufficiãt pro introductiõe materie. ¶ De forma aũt instrorũ investiturarũ ta3 feudi noui q̃3 antiq.vide plene in spec.de feudis i.§.i. ¶ In tex.ibi possessio.itellige istũ tex.vt loquat̃ de iuestitura feudi noui:qm̃ p investiturã antiq nulla traditur possessio cũ ia3 vasallus sit in possessiõe vt.s.quo tempo.miles.c.i.i fi.vnde talis investitura feudi antiq potius ẽ ꝯfirmatio rei iam habite & acqsite.ar.j.ti.se.in prin.& dixi.s.ti.pximo in.c.fi.s3 i feudo ð nouo acqsito ad hoc vt habeat ꝓpriã naturã

investiture

inuestiture est opus q interueniat corpalis apprehēsio possessiōis vt hic. Ibi abusiuo aūt modo.i.nō proprie. Ibi hasta bacculus ē siue virga.C.ō.fide instru. ⁊ iure haste fisca.in rubro ⁊ nigro. ⁊ .C. si aduersus fis.in.l.fi. Ibi corporeū put ē ānulus [a] cū quo regulariter fit in uestitura:vt in.c.ex ore.extra ō his q̄ fi.a ma.par.ca.s3 in magnis feudis īterdū fit inuestitura per ensem ḃm Bal.⁊ in hoc non est vis quia iste tex.dicit corporeū quodlibet:⁊ ita no.per gl.insti ō verbo.obli.in.§.i.sic etiam doctor inuestitur de stigmate doctoratus p birretū anulū ⁊ alia insignia de qbus per glosā in cle.ij. de magistris. Ibi dicente. Et sic no. q in inuestitura requirit verboꝝ expssio.dicet nāq3 ipse dñs inuestiēs porrigendo ipsam rem corpoream vt annulū vel hastā inuestio te de tali feudo ⁊c. Ibi testes.s.extranei ⁊ non de paribus curie. Ibi inuestitura.s.noua:vt.s̄.dixi. ⁊ hoc colligitur ēt ex gl.hic posita. Ibi breue testatū. i.publicū instrm:vt p3.j. §.proxi.⁊ quare ita appellet dixi.s̄.de ptro.inue.in prin. Ibi ḃm quosdā quorum opinio ponit.j.q testes sint neces.ad probandū no. inuesti.⁊ in glo.hic posita in ver.si qdem ag.⁊c. de qua opi.dic vt plene declaraui in dicto prin. de contro. inuesti.⁊.j.dicam in.iij.no. ¶ No. duplicem esse inuestituram.s.propriam q̄ est acquisitio possessionis sicut homo dicit proprie vestitus postq̄ induit se vestem ⁊ non ante ⁊ abusiua q̄ non ꝯsistit in substātia possessionis:sed in quodam preambulo verborū cū aliquo corporeo porrecto a dño vasallo pro iuestitura:vt dixi.s̄. in euidentialibus ⁊ probat in.c.accedens.extra de prebē.⁊ in.c.pro illoꝝ. Ex quo infert qd̄ firmius est qd̄ est subnixum traditione rei q̄3 prolatione verborum facit.l.diuisionis placitū.ff.de pac. ⁊ hoc probat expresse.xvi.q.ij.c.visis circa mediū.vbi dixit tex. q maius est possessionē dare q̄3 inuestiturā ꝯcedere q tex. trāsumptus ē.in titulo ō feudis ⁊ beneficijs in.c.maius est possessionem dare ⁊c.facit qd̄ not.in .c. per tuas. extra de dona. Baculus. n.inuestiture seu annulus ⁊ similia signa non faciūt traditōem s3 sūt signa sicut dicimus de arra q̄ ē signū vēditiōis:vt insti.de ēptio.⁊ vēdi.i pn. Sed aduerte q si incipim9 ab abusiua inuestitura.reqrit etiā propria vt hic ⁊ .s̄. de ptro.inuesti.in prin.sed si inciperem9 a propria tūc non esset necessaria abusiua:vt.j.de ꝯsue.rec.feu.in prin.⁊ dixi.s̄.q.mo. feu.consti.potest in .c.i.de quo plene per archi.in .c. l3 eps.de pben.lib.vi. Intelligas tamē q vbi sola abusiua facta est ⁊ fidelitas ꝓstita bene est acqsitū feudū ipsi vasallo ⁊ h3 ius in re cū dñs pcise ꝯpellat ad tradēdū possessionē vacuā ipsi vasallo.vt.j.de noua.fide. for.i.c.i.in fi.neq3 poss3 dñs ampli9 penitere neq3 posset liberari volēdo ēt ꝓstare iteresse.vt.j.si de feu.fue. cōtro.in.c.si facta. Que aūt dr̄ia sit iter inuestiturā ⁊ institutionē no.extra ō isti.c.auctoritate.ō quo p Jo. an.in spe.de insti.super rubrica ad finē. ¶ No.ex hoc tex.ibi solēniter ⁊c. q actus solēniter d3 fieri.s.seruatis seruandis. Erit āt solēnitas requisita in ꝓposito nostro.primo q sit concedens habilitas personarū tam ex parte concedentis seu conferentis q̄3 ex parte illius in quē cōfert seu recipientis vt pbat.j.in ti.se. Itē q inuestitura sit facta coram paribus saltē duobus : vt hic. Itē q iuret fidelitas:vt.j.in ti.seq.in fin.⁊.j.in ti.ij. Item ⁊ subseqūter q fiat inductio in possessionē .vt .s̄.de contro.inuesti.in prin. Et de materia solēnitatis reqsite ad aliquem actum si omittat an valeat actus habetur per doc.in.l. i.C.de iure aste fi.⁊ per Cy.in.l. i.C.de vsufruc.⁊ in.l.i.C.de contrahen.emp.⁊ p Bal. in.l.humanū.C.de legi.⁊ in.l.vniuersa.C.de preci.impera.offe.p Bar.i.l.sciēdū.ff.de verbo.obli.per Joā. an.⁊ per canonistas in.c.alberic9.extra de testi.⁊ in.c. cū in iure.de offi.deleg.⁊ extra de cōsti.q̄ in ecclesiaꝝ. Utrū aūt sufficiat adhibere solennitatem ex postfacto q̄ a principio fuit omissa dic per Bal.in.l.ij.C.ō

bo.po.cōtrata hu.⁊ in.d.l.vniuersa. ¶ Sed vtrū scriptura [b] sit de solennitate ⁊ substantia inuestiture seu dalis dic q non.vt.j.e.§.i.⁊.§.si vero.⁊.j.q te.sint nec. in.c.i.⁊.s̄.si de inuestitura inter do.⁊ vasal.lis oria.c.i. in princi.⁊.c.ij.⁊ per doc.in.c.q̄ in ecclesiarū.extra de consti. ¶ No. q vbi deficit qualitas testium ibi inuestitura est ipso iure nulla.adeo q ex tali iuestitura nulla nascitur oligatio ḃm Bal.ar.in.l.i.C.de suffra.⁊ p Cy.in.l.cū qs.C.de iur.⁊ fac.igno. Et est ratio q2 ipsa potentia remouet a lege.l.quēadmodū.C. de agri. ⁊ censi. Pōt.n.lex siue consuetudo ꝓfigere modū ⁊ qualitatem in probando:vt.j.qui te.sint neces. ad probā.no.inuest. Sicut hic ⁊ ibi videmus vt n̄ aliter valeat ꝓbatio noue inuestiture nisi fiat p pares curie vl p breue testatū.i.publicū instrm roboratū a paribus ḃm veram opinionem.licet mediolanēses voluerūt q possit fieri probatio per breue testatū etiam p extraneos testes roboratū q̄ opinio non est cōmunis nec.tenetur vt ibi.⁊ tangit per glo.nostram magistram in hac materia hic positā.⁊ dicā infra in.§.sequenti. ⁊ ō hac opinione fecit mentionē iste tex. dū dixit.ḃm quosdā ⁊c. Que autem fuerit ratio opinionis approbate tangit.j.de notis feu.§.i.⁊.§.idcirco vbi videas. ¶ No. q sicut de iure cōi sufficiūt duo testes regulariter ad probandū actum de quo queritur:vt in.d.l.vbi numerus.ff.de testi.⁊.l.inter illā.ff.de verborum signifi. ita etiam de iure consuetudinario:vt hic ⁊.j.de notis feu. in.§.i. Causaliter tamen quandoq3 de iure requirūt plures:vt in.l.testium. ⁊ in casib9 ibi nota.C.de testi. Ita etiam causaliter quandoq3 in materia feudali requirūtur plures:vt.j.q te.sint neces. ad probandū feu. ingrati. ¶ Op.cū gl.plurib9 modis ⁊ fortiter q imo inuestitura valeat etiam si sit facta coram testib9 extraneis nō pib9.vt ꝓbat.j.eo.in.§.si vo inuestitura.⁊.s̄.de inuesti.inter do.⁊ vasal.in.c.i.ver.hec etiā omnia ⁊c. ⁊.j.q tes.sint nece.ad proban.no.inuesti.c.i.v̄.de veteri autem.⁊.j.de consue.rec.feu.in.§.sacramentū. cū similib9. Sed timore borū cōtrarioꝝ necnon ⁊ aliorū q̄ possent ad hanc materiam adduci q2 regula hic posita habet plures limitationes. Idcirco glo.nostra colligēdo magistraliter ⁊ multū copiose totam ꝓsentem materiam notabiliter distinxit.quam distinctionē recita vt in ea qa clara est vsq3 ad finem. Sed q2 vltra limitationes glo.possent adduci probabiliter ⁊ alia argumenta in contrariū. Quare Ja.ō bel.in.§.fi.j.eo.colligendo omnia prout possibile sibi fuit q̄ ad nostrū propositū trahi probabiliter possent sic dixit. ¶ Si queram9 de inuestitura laycorū fienda ⁊ probanda est distinguendū.q2 aut querit ō inuestitura tpe quo fit aut post tps quo facta ē. Primo cāu dic vt i hoc pri.⁊ i.§. i.⁊.j.q tes.sint neces.ad pbā.no.inuesti.in.c.i.⁊.j. ō consuetu.rec.feu.§.fi.⁊ qd̄ no.hic ⁊.s̄.si de inue.inter do.⁊ vasal.c.i.⁊.j.e.§.si vero inuesti.⁊.j.de notis feu.in.§.qd̄ aūt. Si vero queratur de noua inuestitura post tēpus quo facta est.⁊ tūc aut est contentio inter dominū ⁊ gastaldū vel guardianū.⁊ dic vt.s̄.de feu.guardie.⁊ i .c.i.§.i.ō ꝯtrouer.inuesti.i.§.itē si vasall9.ō ꝯtē.iter do. ⁊ vasal.ō inuesti.i.§.ceterū. Si aūt ē ꝯtentio iter dñs ⁊ creditorem.dic vt.s̄.de cōtro.inuesti.c.i.§.similiter. ⁊ de conten.inter do.⁊ vasal.de inue.in.§.similiter. ⁊ de feu.dato inuicem legis co.in.c.i.⁊ fi. Si vero contentio est inter dominū ⁊ emptorem dic vt ifra de cōten.inter do.⁊ empto.in.c.i. Si vero est contētio inter dominū ⁊ eū q sibi pretendit feudū camere vel caneue.dic vt infra eo.in.§.si vero vasallus. Si aūt est contentio inter dominum ⁊ vasal.qui dicit se inuestitum de noua inuestitura.dic vt in hac glo.magna. ¶ Sed adde q2 interdū dominus negat inuestituram interdum affirmat sed negat de incremento vel de qualitate feu. Primo casu aut dominus possidet aut vasallus. Si dominus ⁊ tunc probare debet vasallus no.

Ja.alua.sup feu.

a ¶ Prout est annulus. adde hosti.⁊ doc.i.c. clerici.el.ij.ō vi. ⁊ hone.cle.

b ¶ Utrū scriptura.adde i q bus casib9 ō necessitate reqrit scriptura. vide glo.in verbo in scripti.i.c.i.ō cēsibus.li.vi. spe. ti.de instru.edi. i.§.restat.v̄.sed ⁊ alij.abb.in.c. ex pte.i.i.no.de ꝯces.pbē. Jo.de imo.i.c. cū i iure.de offi. dele. bal.in.l.gesta.C. de re iudi.

do forma hic descriptis.τ.s̃.de conten.inter do.τ vasal.de inuesti.c.i.in prin.τ si de inuestitura inter do.τ vasal.c.i.τ testes sūt compellendi sm q̃ hic no.τ probaᷓ.j.in.§.i.τ.s̃.si de inuestitura inter do.τ vasallū lis oria.in.c.i.Et predicta procedūt quando dñs h3 pares alias admittuntur indistincte pares τ extranei.vt.j.§.si vero inuestitura.Ubi aūt vasallus nō potest probare tūc domino possidenti datur iusiurandum.vt.s̃.de contro.inuesti.in prin.In casib⁹ tamen remittiᷓ domino iuramentū.vt.s̃.ō cōtro.inuesti.in.§.si vero.τ ō cōtent.inter do.τ vasal.c.i.§.ceterū.Si autem possideret vasallus.τ tūc dño incūbit pbatio.vt.j.eo.§.si vero.vbi aūt deficit in probatione.τ tūc dic vt.s̃.si de inuesti.inter do.τ vasal.in.c.i.in fi.τ.j.de ɔsue.rec.feu.in fi.Si autem vasallus pscripsit rem.dic vt.j.si ō feu.fue.contro.in.c.si qs per triginta.si vero nondum cōpleuit pscriptionem.tū: dic vt.s̃.de conten.inter do.τ vasal.c.i.in prin.τ si ō inuesti.inter do.τ vasal.lis or.c.ij.in prin.Si vero est ɔtentio ō inuesti.quā dñs affirmat τ vasallus negat.dic vt.j.si de feu.fue.contro.in.c.vasallus.τ de lege cor.c.fi.si autem est ɔtentio ō incremento feu.dic vt.s̃.de contro.inuesti.in.§.si qs.τ.j.de inuesti.de re.alie.fac.§.fi.τ.j.hic fini.lex.c.i.§.si vasallus.τ.§.seq.si aūt est cōtentio ō qualitate feu.τ pactorum.dic vt.j.in.§.penul.τ fi.si vero est contentio de ingratitudine vasalli.dic vt.j.qui testes sint nece.ad proban.ingra.in.c.i.vbi vero ē contentio inter do.τ agnatos vasalli.dic vt.s̃.de cōtro.inuesti.in.§.cum aūt.τ.s̃.de cōten.inter me τ do.de por.feu.fra.mei.τ si ō inuesti.inter do.τ vasal.lis oriatur.c.ij.τ.j.de gradi.§.fin.τ de inuesti.in mari.facta.§.item pl3.τ si de feu.fue.contro.in.c.i.si vero est cōtentio inter do.τ filiā vasalli:dic vt.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.iij.τ de contro.inter ma.τ femi.c.i.si vero est ɔtentio inter vasallos allegātes diuersos inuestitores:dic vt.j.de pac.tenē.§.si duo.τ.§.si in tres.τ de lege cor.c.ij.si vero est contentio inter vasal.τ aliū quem cōstat non esse vasallū:dic vt.j.de contro.inter vasal.τ alium.c.i.Et nūc habes istam mām satis late explicatā.¶Op.ab ex̃ φ imo per inuesti.etiam abusiuā videatur trāslata possessio.vt probaᷓ in.l.qsquis.C.de dona.vbi est tex.singularis qō dñs retinendo sibi vsūfructū rei donate videtur tradidisse possessionem. Sic a pari videreᷓ dicendū i proposito postquā dñs retinet in se directū dñiu3.Solu.dicas φ isti casus non sunt similes.qm̃ pprietas retenta est dignior q̃3 sit vsusfruct⁹.hinc est φ vsufructuari⁹ non constituitur possessor sine apprehensione.vt.ff.de vsufruc.l.iij.§.dare.similiter nec in fiscū transferᷓ possessio.nisi apprehensa.vt.C.de bo.vacā.l.fi.τ no.ff.pro socio.l.cū duob⁹.§.idem rñdet.τ.C.de sacrosan.eccle.l.vt inter diuinū.in fi.facit q2 sepata est causa dñi τ possessionis.vt.ff.de vsucap.pro empto.l.i.§.sepata.τ.ff.de acqui.pos.l.si qs vi.§.differētia.τ.l.naturaliter.§.nihil cōe.¶Op.ad idem φ imo per simplicē abusiuā acqraᷓ possessio per.l.clauib⁹.ff.de ɔhen.emptio.vbi p actū corporeū hoc est per traditionem clauium intelligiᷓ translata possessio rerum.que sub clauib⁹ custodiunᷓ facit.l.qua rōne.§.item si quis.de acqui.rerū do.τ de acqui.pos.l.i.§.si iusserim.Solu.isti casus sunt differētes.qō patet q2 sub custodia clauiū continenᷓ ille res recondite sub clauib⁹.τ ideo traditis clauibus videntur tradite ipe res.sed ānulus baculus ensis τ similia.cum qbus fit inuestitura nihil habent cōmune cum reb⁹ que in feu.continētur.τ ideo inuestitura facta non intelligiᷓ translata possessio.vt probatur in.l.i.C.ō dona.ff.de lega.iij.l.q cyrographū.τ sentit dy.predicta in dicto.c.i.ō regu.iur.Et predicta sunt vera s3 An.de iser.nisi talis inuestitura fieret in pñtia rei feudalis.q2 tūc per talem inuestituram trāsfereᷓ possessio.d.l.si de dona.l.quedā mulier.ff.de rei vēdi.τ hoc operaᷓ visus τ aspect⁹.l.qō meo.§.si venditorem.ff.ō acqui.pos.Item q2 videnᷓ signata τ ɔsequenter tradita.ff.de peri.τ cōmo.rei ven.l.qō si neq3.§.i.τ probanᷓ predicta in.d.l.ij.C.de acqui.pos.τ est casus in.c.i.in prin.j.de cōsue.rec.feu.quinimo etiam si instrumentū inuestiture fieret in absentia rei.τ in eo dicaᷓ φ dñs dedit τ tradidit φ poterit vasallus ex his verbis ppria auctoritate ingredi corporalem possessionem.vt.s̃.dixi.τ tenet Jaco.ardi.τ vide in.d.l.predia.ff.ō acqui.pos.τ per Inno.extra de cōsue.in.c.ex pte.τ per bal.in.l.i.ff.de rer diui.in qōne.xvij.Quot aūt modis τ qualiter solo aīo acqratur possessio no.per glo.in.l.possideri.in prin.ff.de acq.pos.τ in.l.i.C.de acq.pos.τ no.extra ō cōsue.in.c.ij.¶Quero ab extra qd si vasallus inuestitus solum abusiue de feu.amplo ɔtinente plura bona sub se ingrediaᷓ possessionē vnius solius rei.an intelligaᷓ acquisiuisse possessionem oium aliarū rerum eiusdem feu.an solum illius rei τ videᷓ dicendū φ omniū rerū per.l.restituta.in prin.ff.ad trebel.Itē q2 totius fundi possessio transferᷓ etiam si vnū angularē fundi quis ingrediatur.l.possideri.§.quod autem.ff.de acq.pos.Et predicta procedere possunt de eqtate.nam rigor iuris videᷓ esse in ɔtrariū.vt pbaᷓ in.l.i.§.sceuola.ff.si qs testa.liber esse iussus.τ ad.l.restituta.pōt respōderi φ ibi loquaᷓ de translatione dominij ad quam sufficit etiam sola restitutio verbalis.vt ibi p3 τ i.l.facta in eodem ti.sed hic loqmur i pposito de acqrēda possessione que in facto consistit: l3 postq̃3 est acqsita possit dici ius.l.i.in prin.τ.§.si vir.ff.de acqui.pos.τ.l.peregre.circa prin.Et ideo ad positionē vni⁹ non seqtur positio alterius.l.non nudis.τ.l.non epistolis.C.ō proba.Ad.§.qō aūt.potest responderi φ ibi non dicitur φ acquiratur possessio aliarū rerum:que erant intra fundū τ a fundo distincte.sed ceterarum partiu3 fundi tantū que acquisite parti erant cōtinuate: τ ita dixit Dy.in dicto.c.i.Sed tenentes primā opinione3 dicūt qō ista argumenta non habeant locum in singularibus rebus:puta duobus predijs emptis vel legatis sed in vniuersalibus:vt in hereditate τ feudo τ similibus:si ego intro vnum fundū ea mente:vt omnes alios habeā satis sit vt exinde habeā possessionem oiu3 dicta.l.restituta.τ qō ibi per gl.in.l.pro herede.§.i.ff.de acqui.pos.Et ita dicit dñs Andre.ō iser.fuisse iudicatum per maximos iurispitos facit.l.iij.ff.pro socio.verūtamē q2 ista questio non est sine maxima dubitatiōe.τ habet plura argumēta pro τ ɔtra.ideo si extēdere velles mām.dic vt hic plene per ipm.τ vide in.l.seya.cū bonis.in prin.ff.de dona.causa mor.τ in locis supra allegatis.τ qō dixi.s̃.de cōtro.inuesti.in.§.cum aūt.¶Quero qd si instrm inuestiture dicat concedo tibi.cui ius dabit qualiter intelligatur.vide per Bal.in.l.liberti.C.ō operis liber.vbi ipse dicit φ dicta verba nihil aliud significant.nisi ipsam purā τ merā feu.naturā.q2 ad se ius retulit pactū.facit qō i simili dixit Bar.in.l.gaius.ff.solu.matri.τ qō no.in.l.q mutuā.ff.māda.τ.ff.de lega.iij.l.cum quis decedēs.§.pater.¶Quero qd si instrm inuestiture dicat ɔcedo pro annua quātitate an censeatur feudū.dic per Bal.in.l.liber.ff.de opis liber.τ per Joā.andre.in specul.de emptio.τ vendi.§.i.ver.nūc formā. Et dicunt φ non est proprie feudū.sed magis est emphiteosis vel ɔtract⁹ innominatus[a] de pscriptis verbis.l.naturalis.§.at cū do.τ no.per Cy.in auc.ingressi.in fi.Et ideo dicit bal.qō iste nō teneᷓ pstare iuramentū fidelitatis.nec censetur iure feudatarij.¶Quero qd si isti pares essent absentes qui sunt necessarij testes ad istam nouā inuestituram an sunt citandi vel possit pcedi ad inuestituram ipsis absentibus.Et dicit Bald.φ debent citari.q2 eorum psentia τ consilium posset trahere dñm in aliam sniā3 ostēdendo forte piculum qō est in ipsa inuestitura posset iminere.ar.ff.de arbi.l.si in tres.cū.l.seq.vnde ego nisi citenᷓ[b] non valeret inuestitura.ar.

infra

[a] ¶Cōtractus inominat⁹.adde an sit locū penitētie.vide glo.i.l.si cū fundū.ff.de pac.τ ibi gl.ɔcludit φ sic.Fallit fauore dotis.vt i.l.si ergo.i.§.i.ff.de iure do.bar.i.l.ij.i.§.si pecuniā i fi.ff.de dona.bal.i.l.sicut.ad fi.C.de actio.τ obli.bal.i.l.mādatū.i.iij.colū.C.mā.bal.i.l.si cū socero.i vlti.col.C.de iur do.bal.i.c.i.ad fi.q succe.tene.i vsi.feu.τ an ɔctus inominatus h3 vim mādati.vide p Bal.i.c.ex pte3 decani.ō rescri.τ quot sūt ɔctus inominati.vide p ange.i l.naturalis.ff.ō pscrip.verbis.

[b] ¶Nisi citētur.Adde an citādus sit si esset res notoria.vide gl.i.c.ad nostrā.el.iij.de iureiu.bal.i.c.bone memorie.el.i.de elec.philip.fran.i.c.i.ō rest.spo.lib.vi.

infra de consue.rec.feu.§.i.circa finem. Sed p̄dicta in telligerem vera nisi essent absentes in loco multū lon ginquo ꝛ remoto adeo ꝙ non poterāt adesse sine ma xima difficultate.ar.in.l.pretor.§.fi.ꝛ qđ ibi p doc. ff. de vaca.mu. Et videt̄ equū. facit qđ dixi in dicto §. i.de cōsue.rec.feu.in vltimo notabili.ꝛ ibi etiam decla raui in questiōe quanto tp̄e expectabuntur isti pares. ¶ Quid aūt si citati nolent venire adhuc dicēduʒ ꝙ valebit inuestitura sine ipsis.ar.ff.de fideicōmis.liber. l.si ligauero.§.i. ¶ Quero quid si dn̄s non habet ni si vnum parem dic ſm Bald.ꝙ debet interesse simul cū vno alio teste ad min⁹.ar.l.cū antiquas.C.de testa. facit.j.de no.feu.in.§.i.ꝛ in.§.iccirco.ꝛ ꝙ dixit Joā. an dre.i.c.graue.extra de p̄bendis. ¶ Ultimo ad mām̄ presentē vide qđ dicam statim in.§.seq.ꝛ qđ dixi.s.đ contro.inuesti.in prin.in notabilibus ꝛ in pluribus re missionibus ibi adductis.ꝛ.s.qui.mo.feu.cōsti. po.in .c.i.ꝛ.s.titu.proximo.c.fi.in glo.ij.ꝛ.j.eo.i.§.si vero in uestitura.ꝛ.j.de no.fi.for.i fine.ꝛ plura que dixi in di cto c.si facta.j.si de feu.fuerit controuer.ꝛ in copiosis remissionibus quas ibi in vtroq; iure adduxi.ꝛ.j.qui test.sint nec.ad proban.no.inue.in.c.i.ꝛ in remissioni bus ibi descriptis.j.de consue.rec.feu. in prin.ꝛ in re missionibus ibi adductis in vtroq; iure.ꝛ i.§. primo. ꝛ.j.de no.feu.in.§.i.ꝛ in.§.iccirco.ꝛ de capi.extraordi. in.§.de ingressu curie. Et plene per Jaco. ardi.in sum ma in titu.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella .quid sit i uestitura.ꝛ in rubrica qualiter inuesti.no.feu. p̄betur. ꝛ in rubrica per inuestiturā acquiritur feu.cū octo ru bricellis sequētibus.ꝛ per canonistas in.c.per tuas.ex tra de dona.ꝛ extra de prebēdis.i.c.pro illoꝝ.cum ibi nota.ꝛ de re iudi.cuʒ olim.ꝛ de his que fiunt a maio. par.capi.in.c.ex ore.ꝛ qđ no.xvi.q.vij.si quis deinceps. ꝛ qđ no.extra de cōsue.c.ij.ꝛ per Hosti.i sūma titu.đ feu.§.per quos ver.restat. Jaco.

a Jeniʒ domino. Ada ptat ad p̄xime precedētia hoc modo.q2.s.pxi me declarauit qđ ꝛ quotuplex sit inuesti. ꝛ qualiter fiat ꝛ corā quibus. Nūc vero ostēdere itē dit qualiter inuestitura debet probari p vasallū agē tem cōtra dn̄m possidētem feudū petēdo possessionē dicti feudi dari sibi tanquā inuestito de dicto feudo dn̄s vero negat dictā iuestiturā fuisse factā. Et i sum ma h̄ vult si vasallus agat ex iuestitura abusiua ꝯtra dn̄m possidētē feu.ꝛ petat ꝓpriā inuesti.s.possessioēʒ eiusdem feu.sibi decerni ꝛ dn̄s neget se iuestiturā fe cisse d3 fieri probatio modo ꝛ forma que i isto.§.tra

a ditur.h.d. ¶ Et premitte ꝙ duplex ē iuesti.ᵃ s.ꝓpria ꝛ abusiua.vt visum est.s.proxime.i prin.capituli. Itē ꝙ vbi vasallus h3 abusiuaʒ pōt cōpellere dn̄m vt tra dat ꝓpriā.vt.j.de no.fi.for.i fi.ꝛ.j.si de feu.fue.cōtro. in.c.si facta. ¶ In tex.ibi in possessione.s.rei đ qua va sallus asserit inuesti.abusiuā sibi factā ꝛ petit ꝓpriaʒ quā nūdum adeptus fuerat.ꝛ sic p3 ꝙ loqr̄ in feudo nouo.put etiam dixi.s.in princ.capituli. Ibi inuesti.s. abusiua que obligat ipm dn̄ʒ inuestitorē ad faciēdā ꝓpriā:vt.s.dixi. Ibi illius domuʒ aliquando appellat pares curie vel curtis:vt statim patebit.ꝛ idem op3 qui aūt sint isti pares probat̄.s.si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.i.c.i.i prin.ꝛ ibi dixi. Ibi ꝯfirmatū.i.roboratum eo.q2 dicti pares sunt inscripti in dicto instrumēto ꝓ testibus.quo casu tale instr̄m ꝓbat.vt.j.qui testes sint neces.ad probā.no.inuesti.in.c.i. Ibi qui probare desi derat.s.vasallus. Ibi actor.i.vasallus qui agebat.vt.s. dixi. Ibi ꝛ ille.s.vasallus. Ibi quiescat.i.sinat dn̄m pa cifice possidere.ꝛ ipm amplius nō molestare. ibi defi cientibus.i.non existētibus.q2 vasallus non hēbet ali quos. Uel dic nō existētibus.i.nō ad plenū deponēti bus.ꝛ itelligas ꝙ aliqđ sit qđ moueat iudicē ad ita

b deferendū cum actore nihil probāteᵇ reus deberet ab

solui per ea q̄ tradunt̄ in.§.sacramētū.j.de cōsue.rec. feu. Nec obstet.§.fi.in eodē titu.ꝛ sentit Andre. đ iser. ¶ No.ex tex.ibi per publicū instr̄m ꝛc.ꝙ illa v̄ba q̄ frequēter repiuntur i isto libro v3 ꝙ fiat probatio per breue testatū ꝛc.vt habuisti.s.proxime.ꝛ.j.qui testes sint neces.ad ꝓban.no.inuesti.ꝛ in pluribus alijs locis debent intelligi.i.per publicū instr̄m.vt hic.de quo la te dixi.s.de cōtrouer.inuesti.in prin. ¶ No.ex tex. ibi

c amissū ꝛc.qđ licet instr̄3 sit amissūᶜ tamē testes q inter fuerūt instrumēto p̄nt produci ad probādum tenoreʒ instrumenti.de quo plene no.p glo.ꝛ doc.in.l.sicut.C. de fide instru.ꝛ in auc.si qs in aliquo.C.de edendo.p Cy. ¶ No.ex tex.ibi se nō interfuisse ꝛc. Casuʒ singu lareʒ.ſm Bal.i hoc v3 ꝙꝙ testis extra iudiciū dicat se nō interfuisse.tñ in iudicio pōt cogi ad deponendū veritatem per iuramentū.ꝛ stabit depositioni sue. de quo per Bar.in.l.eos.ff.de falsis.ꝛ đ hoc late dixi.s. si de inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis ori.in.c.i.in notabilib⁹ positis super parte sexta.ꝛ ibi videt̄ tex.similis huic l3 Bal.istum alleget pro singulari. ¶ No.ex tex.ibi nō reminisci ꝛc.ꝙ q non recordatur modo poterit recor dari cras. Et p hoc posset excusari testis q i vna causa dixit se nō recordari ꝛ postea super facto examinat⁹ deposuit.qđ tene menti. Et aliquādo ꝯsult⁹ ita respō di.facit qđ dixit Bal.in.l.nullū.C.de testibus.ꝛ in.l. gesta.de re iudi.ꝛ qđ dixi.j.de notis feu. in.§.notādū. ¶ No.ex tex.ibi alios pares ꝓducat ꝛc. ꝙ illđ qđ so

d let dici ꝙ post didicita testificataᵈ nō possūt testes ꝓ duci in auc.de testi.in.§.q2 vero habet locū vbi testis deposuit aliquid sup facto principali affirmādo vel ne gando.secus si dixerit se ignorare negociū principale. q2 tūc l3 pars didicerit testificata nihilominus pōt te stes ꝓducer̄.vt hic qđ est valde notandū.ꝛ tenet Jac. de bel. Ray.ꝛ Nico.đ neapo.ꝛ erit pulchra limitatio ad ea que tradunt̄ in.c.fraternitatis.extra de testib⁹ ꝛ ad cle.testibus.de testib⁹.ꝛ ad mām.l.per hanc.C. de tempo.appel.ꝛ in.d.§.q2 vero. Sed dn̄s Bal. nō assentit huic limitationi de iure canonico.p dictā cle mētinā.q2 extat ratio timoris subornatiōis. Ego aūt puto ꝙ etiā đ iure canonico possit hoc substētari.prio q2 videt̄ equū.ne ꝓbationū materie angustetur.l.qm̄. C.de here. Iteʒ p tex.i dicta cle.ꝛ qđ ibi no.vbi p3 ꝙ etiā in quibusdā alijs casibus possunt recipi testes nō obstāte dicta rōne.vt si p̄mo testes nō fuerūt rite exa minati. Item si processus non fuit iuridice publicat⁹ iteʒ vbi testes dolose ꝛ frauduleter fuissent examinati possent ꝓduci post didicita testificata.vt hic dixit idē Bal. Et ē rō q2 dolus verus male examinatus ꝑpō derat dolo ꝓsumpto subornationis:prout dicit Cy.ꝛ Ray.i.l.veluti.ff.de edendo.item in alio casu.s.i pro cessu.ꝛ cā hr̄is qm̄ procedit̄ per inquisitionem:vt te net Archi.in.c.p hoc.de here.li.vi. Et circa p̄dicta vi de qđ dixi.s.đ ꝯtro.inuesti.in.§.item si vasallus.in no tabilibus.ꝛ qđ dixit Bal.in.d.l.p hanc.ꝛ i auc.at q semel.C.de proba.ꝛ per Bar.in.l.q per salutē.ff.đ iu reiurā.facit qđ no.glo.i.c.cum cām.de testi. ¶ No. ſm Bal.ex tex.ibi sacrosanctis scripturis ꝛc.ꝙ i cau sa feudali testis d3 in iuramento suo expressam facere mentionem qualiter iurat ad sancta dei euāgelia cor

e poraliter tactis sacrosanctis scripturis ᵉ ad qđ facit ifra quali.vasal.iura.d3 fideli.in.c.i.quod intelligo ve rum vbi sic dictat consuetudo. Naʒ circa formā iura mentoꝝ est attēdenda consuetudo.vt no.glo.ij.j.đ pa ce iura.fir.in.§.itē sacramentū.qm̄ de iure cōmuni va leret iuramentū sup quolibet libro ꝑsitum.imo ꝛ sup

f lignoᶠ ꝛ lapide.q2 ad cor iurātis respicit de⁹.vt ibi di xit no.glo.facit qđ no.glo.i cle.i.de here.ꝛ vide ad p̄ dicta qđ dixi i.d.§.itē sacramēta.in.i.q.ꝛ in.d.c.i.j.q. li.iura.de.vas.i tex. De formis aūt iuramētoꝝ quas ꝛ olim iurabat̄.ꝛ hodie no.glo.i.c.ꝛ si xp̄s.de iureiurā. ad fi.sed qđ si repiat̄ scriptū i istrumēto ꝙ talis iura Ja.alua.sup feu.

a ¶ Duplex ē inuestitura. Ad de Bal.i.c.cete rū.i.v.col.v̄. ꝛ est duplex inue stitura.de iudi. extra ꝛ in quo differt ab istitu tione.vide glo. i.c. auctoritate. de insti.ꝛ p Jo. an.i addi.spec. eo.ti.sup rub.

b ¶ Actore nō ꝓbante.adde.l. q accusare .C.đ edē.l.actor.C.đ ꝓba.gl.i.i.c.mu lieri.de iureiur. fallit hec regu la i .xv.casibus de qbus enume rat host.i sūma in ti.vt ec.bñfi. in vlti.col. ver. dat̄ hec ꝛ alia regula.

c ¶ Licet instr̄3 sit amissuʒ. ad de gl.in v̄bo cō pellēdos in cle. i.§.ceterum. de vsur.gl.in.c. no bilissim⁹. xcvij. di.spe.ti.de legi. in.§.supest.v̄. s3 qđ si lr̄e delega tionis.archi.in c.ij.liiij.di. bar. in.l.si qs ex ar gētarijs i.§.pe. ff.đ edē.bar.i.l. ij.in.§. diuus.i fi.ff.de iure fisci bal.in.l. qm̄.C. de here.ang.in auc.de tabellio.

d ¶ Post didi cita testificata. adde.c.fertes.ꝛ c.fraternitatis. ꝛ vtrobiq; per doc.de testi.ꝛ p doc.in.c.iurauit de ꝓba.

e ¶ Tactis sa crosanctis scrip turis.adde gl.in v̄bo tactis.i cle. vni.de iureiu.gl. in.c.i.in.§. item sacra.đ pa.iura. fir.doc.in.c. si.đ iura . cal.doc.in c.ego. N.đ iure iuran. doc.in.c. quotiēs cordis oculus.i.q.vij.

f ¶ Immo ꝛ sup ligno.adde spe.ti.de iureiu. in.§.i.v̄.in sum ma.in.c.ꝯstitut⁹ el.ij.iuncta glo. ij. đ app.do.to. i.c.fraternitatis de frigi. Jo.de fantu.in.c.in si nodo .xxxv. q. vi.pau.de ca.in l.testiū.in.ij.no. de t.sti.

nit an ꝓsumat̃ solẽnitatẽ d̃bitã itercessisse dic ꝙ sic.l.
teopõpus.ff.d̃ do.ꝑlega.facit qđ solet tradi.i.l.gesta.
de re iudi.⁊ d̃ fideiuſ.tutoꝝ.i.l.cum oſtẽdimus.i.§.fi.
⁊ i.l.sciendũ.de ver.ob.¶ Op.cum glo.i.in eo quod
hic dicit ꝙ dñs cõpellit iurar̃ testes d̃ domo sua.⁊ cõ
tra se ad instantiã vasalli litigantis cũ dño. Sꝫ cõtra
de.l.nimis graue.C.de testibus. vbi disponit̃ ꝯtrariũ.
Solu.hoc ideo cõtingit in casu nostro.qꝛ dñs hꝫ iuris
ditionẽ in eos.⁊ ideo ad eiꝰ officiũ spectat eos cõpel
lere ad iurandũ.vt veritas elucescat ⁊ allegat i lõbar
da.de offi.iudi.l.vt iudex.⁊ ꝑ hoc ẽ expedita vsqꝫ ad
ver.que autẽ ⁊c.Et nota ex ista gl. ſm Bal.ꝯiuncto
isto tex.ꝙ ꝓpter iurisditionẽ quaꝫ habet dñs i testeꝫ
cõpellit testem ad deponendũ veritatem. vt i hac gl.
Sed Jaco.de bel.intelligit istud quãdo testes ꝑdicti
ab alio producũtur cõtra ipm dñm.quo casu cogit̃ ip
se dñs facere eos iurare cõtra se ar.ff.d̃ offi.ꝑsi.l.sena
tuscõsultũ.sed ipse dñs cogatur producere eos ⁊ ꝓba
re ꝯtra se dicit ꝙ isto casu nõ cogitur. vt i.d.l.nimis.
C.de testi.Et intelligas istam glo.verum dicer̃ i casu
istius compulsionis testium.Non autem extendas.vt
dñs habeat iurisditionẽ ad cognoscendũ i causa prin
cipali vertente inter ipm ⁊ vasallũ.qm̃ in ipsa causa
pares sunt iudices cõpetentes ⁊ iurisditioneꝫ habent.
vt.j.de probi.feu.alie.per fede.in.§.penul. Et inquan-
tum dñs nolet eos compellere.tũc vasallus posset ha
bere recursum ad superiorẽ.vt eos testes cõpellat.ar.
eorum.que ibi no.⁊.s̃.in prin.huius capituli circa me
dium.glo.⁊ probatur.s̃.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.c.
i.post prin.⁊ de hoc latius.j.in glo.fi.vbi glo. hanc qõ
nem disputat.¶ Op.cum dicta gl.i eo quod hic dis
ponitur.vt si vasallus agat ex noua inuesti.cõtra dñm
possidentẽ ⁊ deficiat i probatione ꝙ causa debet deci
di iuramẽto dñi.sed contra de.§.ij.s̃.de cõtro.inuesti.
vbi dicit̃ ꝙ debet remitti tale sacramẽtũ dño.So.ibi
ideo qꝛ vasallus recognoscebat aliud feudũ ab eodeꝫ
dño pacifice ⁊ quiete.hic autẽ nullum aliud recogno
scebat.prout dictum est.s̃.in prin.huius titu. i glo.ma
gna.in ver.qđ quidẽ ⁊c.Et ꝑ hoc est expedita ista gl.
vsqꝫ ad ver.sed forte ⁊c.que bene loquitur.Et assigna
rõnem diuersitatis.ꝓut ibi dixi in primo notabili.Et
intelligas qđ aliqs sit qđ moueat iudicẽ ad ita defe-
rendum.vt dixi super tex.¶ Op.cum predicta glo.ꝙ
imo vasallus possit probare inuesti. per instrumentuꝫ
publicum corroboratũ etiam testibꝰ extraneis nõ pa
ribus.vt.j.qui test. sint nec. ad probã.no. inuesti.in fi.
cuius ꝯrium hic legitur.Solu. iste tex. loquitur de in
uestitu.feu.no.in quo dñs adhuc erat i possessiõe.Ibi
vero loqtur in inuesti.feu.antiqui in quo vasallus erat
in possessione vt ibi dicit̃.vbi hoc satis aperte declara
tur.Et nunc est expedita ista gl.vsqꝫ ad finẽ.¶ Op.
cum glo.fi.de prima parte huius.§.ad vltimã quoniã
i prima parte dicitur ꝙ inuesti.no. nõ probatur nisi ꝑ
pares. hic autẽ dicit̃ ꝙ probat̃ etiam per extraneos.
Solu.illa est regula que ponit̃ in prin.que fallit hic in
fine in odium ipsius dñi.eo qꝛ dñs non vult cõpellere
pares ad iurandũ.vnde ex hoc patitur istam penã.vt
contra ipm etiam ꝑ extraneos fiat probatio. Et si ta
les extranei nolent iurare seu deponere.tunc debent
cõpelli per supiorem iudicem ordinariũ.vt.s̃.si de in-
uesti.iter do.⁊ vasal.c.i.Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ
ad ver.sed quero ⁊c.que bene loquitur. ¶ Quero cũ
dicta glo.quid si vasallus non habet nisi solum pares
ad probandũ inuesti.no.qui volũt deponere ⁊ dñs ẽt
non vult eos cõpellere quid tunc erit fiendũ: ⁊ respon
det glo.ꝙ ad instantiã ipsius vasalli poterũt compelli
per iudices superiores ſm qđ etiam dicit̃ d̃ testibꝰ ex
traneis:vt in dicto.c.i.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis
oria.¶ Nec obstat iste tex.qui disponit ꝙ vasallus d̃
bet probare per extraneos:qꝛ hoc est inductũ fauore
ipsius vasalli vꝫ ꝙ vbi ipsi pares nolunt iurare:ꝙ tũc
possit vasallus ꝓbare ꝑ extraneos si habet sꝫ si nõ ha
beret:tunc etiam dicendũ ꝙ ipsi pares debeãt cõpelli
vt.s̃.dictum est:qꝛ nõ debet retorqueri in lesione eius
vasalli.l.qđ fauore.de legibus qđ fieret ipsi pares nõ
possent cõpelli.Et ꝑdicta probãtur per talem simili
tudinẽ.quoniã tutor nõ põt hr̃ditatẽ pupillo delataꝫ
acquirere ipsi pupillo sine ipsius pupilli voluntate vel
actu.l.potuit.C.de iure delibe. Quod itelligẽdum ẽ
fauore ipsius pupilli quãdo potest loqui. Nam si nõ
posset adhuc loqui.vt qꝛ est infans vel furiosus nõ de
bemus expectare suam voluntatẽ quã nõ habet alias
dictus fauor redundaret i eius dãnum ⁊ ꝑniciem qđ
esse non dꝫ.l.penul.C.ad trebel. Sic a pari dicẽdum
est in ꝓposito ꝙ iste fauor iductus i fauorẽ vasalli nõ
dꝫ retorqueri in eius lesionem.Et hoc voluit ista glo.
vsqꝫ iuxta finẽ sui ad ver.sed ⁊ dici que bene loqtur.⁊
hanc suam ꝯclusionẽ firmaui.s̃.i prima oppositione.
¶ De materia aũt vtrũ qđ fauore alicuius iductum
est possit retorqueri i eius lesionẽ.dic plene ꝑ Dy.i.c.
qđ ob grãm.d̃ regu.iur.li.vi.ponit plura similia q̃ ad
corroborationẽ glo.nostre possent adduci vbi videas
⁊ per doc.i.d.l.qđ fauore. ¶ Quero subsequẽter cuꝫ
dicta gl.an dñs debeat priuari ꝓprietate feudi ex eo
ꝙ denegauit facere iusticiam vasallo nolẽdo compel
lere pares ad iurandũ.Et rñdet glo.ꝙ sic ꝑ ea q̃ no.
j.q̃ fuit prima cã bñfi.amit.in.§.itẽ qued dño.lꝫ ista
glo.aliter allegauerit ⁊ non bñ q̃ ꝑ hoc ẽ expedita vs
qꝫ ad finem.¶ Ex qua glo.no.ꝙ vasallus habet du
plex remediũ quando dñs denegat sibi iusticiaꝫ i nõ
cõpellendo pares ad iurandũ.Primũ remediũ est d̃
quo.s̃.dixi:vt vasallꝰ adeat supiorẽ q eos cõpellat.Se
cundũ est ꝙ vasallus petat dñm ꝯdẽnari ⁊ priuari ꝓ
prietate:vt in hac glo.⁊ probat̃ in.c.i.j.quali.d.ꝓprie.
priue.⁊ erit in electione ipsius vasalli ꝑ dictã regulam
qđ fauore:⁊ hoc tenet Andre.de iser.sed dñs Bal.re
probat istã glo.dicens ꝙ in casu proposito nõ dꝫ dñs
per hoc priuari proprietate:⁊ rõnem assignat qꝛ nõdũ
constabat de feudo qꝛ erat in litigio.ar.ff.d̃ testa.mil.
l.diuus.qnimo dicit ipse plus ꝙ etiã si cõstaret d̃ feu.
ꝑ ꝓbatiões ꝙ adhuc dubitaret an ꝑ istã solã negligẽ
tiã dẽret ꝑuari ꝓprietate.qꝛ vasallo non adiudicaret̃
feu.sed ꝓprietas qđ videt̃ esse ꝯtra mentẽ huius litte
re.Ego aũt circa istam qõnem eligerem mediã viaꝫ
vꝫ qꝛ relinquerẽ hoc in arbitrio debentis iudicare per
tex.in.§.sed qa.in dictio ti.que fuit.pria cã. Et est rõ:
qꝛ iste casus non reperitur expresse denominatꝰ inter
causas ex quibus feu.amittitur per vasallũ si discur-
rant̃ oẽs tituli.⁊ tex.loquẽtes d̃ ista materia nisi solũ
ꝙ in dicto.§.itẽ qui dño dicitur ꝙ vbi vasallus dene
gat domino suo facere iusticiam ꝙ feudũ ꝑdit. Sed
aduertẽdũ qꝛ nõ oĩs cõtumacia vasalli in denegan-
do iusticiam dño hꝫ ipsum priuare feu.vt.j.de mili.va
sal.qui ꝯtu.est.in.c.i.Ita quoqꝫ dicẽdũ est ꝯtra ꝙ nõ
omnis ꝯtumacia dñi in denegãdo iusticiã vasal.pri-
uet dñm proprietate:quoniã dñs etiã vasal.i istis pri
uationibus a pari procedunt ⁊ regulãtur videlicet ꝙ
ex eo facto tãtum dñs priuet̃ ꝓprietate ex quo facto
vasal.fuisset priuãdus feu.suo vt predicta probãtur in
.c.domino cõmittente.j.si de feu.fue.controuer.⁊.j.de
for.fideli.in fi.Et hec opi.videtur esse fundata i eqta
te dicti.§.sed qꝛ.vnde non putarem istam gl.ita indi-
stincte esse reprobandam:prout facit Bal.ꝑsertiꝫ cũ
non reperiã eam ab aliquo alio doctore reprobatam.
¶ Ex quibus ꝯcludo ꝙ dñs ex denegatione iusticie
priuatur proprietate feu.si in eodem casu vasallus de
negãdo iusticiaꝫ domino fuisset priuãdus suo feudo.
Et hec conclusio firmatur per glo.in.d.§.item q dño.
Et inuestigando predicta iudex multum debet ẽe di
ligens ⁊ discretus ⁊ cum equitate ꝓcedere.vt in.d.§.
sed qa.Et predicta itelligas i domino layco.quid au
tem in dño clerico ⁊ ecclesia:dic vt.j.de capi.cor.in.§.
fi.⁊

si.et per Dy.in.c.delictum psone.de regu.iur.lib.vi.fa
cit quod dicut doc.in.l.meminerint.C.vn vi. ¶ Op.
ab extra q imo isti pares no possint ee testes pro do
a mino.tu q sunt eius amici.a l.iij.ff.d testi.tum q dns
potest eis impare.vt in.c.l3.si de feu.fue.contro.ergo
no sunt idonei testes.l.idonei.ff.de testi.So.dic q io
admittunt pter sacramentu fidelitatis qd ptinet ho
nestate.vt.j.de forma fide.c.i.i prin.sed contra honesta
tem eet si dns ex hoc locupletaretur cu aliena iactura
.l.nam natura.ff.de condi.inde. Nec b3 obstare q sut
amici.q nihilominus eis credi pot.l.sciedu.ff.de vsu.
Nec ob.q impare pot.q loqt d vniuersali impio.ar.
.l.in tantu.i.§.vniuersitatis.ff.de reru diui.Ite q vicis
sim sunt obligati dns et vasal.dicto.c.i.i fi.j.de forma
fideli. ideo nulla suspitio pot cogitari pp paritatem
ar.ff.de ritu nup.l.no solum.§.i.Dixit tn And.d iser.
.s.si d inuesti.iter do.et vasal.i.c.i.q posset tn tata ee
inimicitia et familiaritas cotracta cu dno.vt ex affe
ctione q habet ad dnm ptracta sit iter eos no leuis
dilectio.prout.ff.de ver.signi.l.late.§.amicos.q tunc
repelleretur pro dno no q vasal.sed pter dicam ex
cessiua amicitia et familiaritate p dicta.l.iij.ff.d testi
bus.Alias si vasal.esset ita probate opinionis et vite
vt no sit verisimile deierare pro dno qd presumit nisi
contra.probetur.l.no omnis.§.a barbaris.ff.de re mi
li.no esset repelledus.q plus psumitur diligere suam
salutem qua vtilitate dni.vt.s.q mo.feu.amit.i prin.
et.C.ad.l.iul.repe.i.l.fi.facit qd no.d familiari.i.c.lit
teris.extra de testibus.lxxij.q.i.i suma.et in.c.i.et ad p
dicta vide qd dixi i dicto.c.i.s.si de inuesti.iter do.et
vasal.i notabilibus sup quarta parte positis. ¶ Vlti
mo ad mam psentem videas.s.de ptro.inuesti.i pri.
quod plene dixi i.d.c.i.s.si de inuesti.iter do.et vasal.
lis orla.vbi est similis tex.et i remissionibus ibi addu
ctis et qd dixi.s.eo.i pnci.et in copiosis remissionibus
quas ibi in vtroq iure descripsi.et infra de notis feu.
in.§.notandum. Jaco.

Si vero vasallus.

Supra i.§.pcedeti va
sallus taqua inuestit9 agebat q dnm possidete seu pe
tedo possessione dicti feu.sibi dari. Nuc vero i isto.§.
vasallus tanq inuestitus erat in possessione feudi seu
iuris feudalis et dns negabat esse feu.vnde q dubita
batur qualiter talis causa debet terminari declaratur
i isto.§.q i suma hoc vult.Casus.vbi vasal.est in vera
possessione feudi vel in quasi possessione iuris feuda
lis et vertatur cotro.de inuesti.statur sacrameto ipsi9
vasal.possidetis:vt iurat vel referat.b.d. ¶ Premit
b te primo quid sit feu.[b] qd de camera vl de caneua re
cipitur:vt dixi.s.ti.proximo.in.c.fi.Item scias q cor
poralia vere et proprie possidetur:sicut est fundus do
mus et similia que palpatur et tangunt. Incorporalia
vero no proprie possident.sed quasi itelliguntur possi
deri:sicut est actio seu ius alicuius seruitutis:vel alicu
ius redditus:vel vsusfructus:vel alterius similis obli
gationis que neq palpari:neq tagi potest.vt.l.iij.in
prin.cum ibi no.ff.de acqui.pos.l.seruus.§.incorpora
les.ff.de acqui.pos.re.do.Et pdicta no.per gl.i.l.ser
uitutes pdiorum rusticorum.ff.de seruitutibus.et probatur
insti.de rebus cor.et incor. ¶ In tex.ibi possideat.s.p
prie et vere.vt q possidet rem feudalem que vere pos
sidetur.sicut est fundus domus et similia:et hoc et vo
luit glosella hic posita.Et itelligas q stetit tanq va
sallus i possessioe ad minus p annu dno sciete patien
te et ab eo tanq vasallo seruitia recipiete.vt.s.ti.iij.c.
ij.in fi.et.j.d psue.rec.feu.post princi. Ibi seu caneue qd
quado sit expone.vt i.d.c.fi.s.titu.proximo. Ibi quie
tis.i.pacificis.et facit.C.de apo.pu.l.penul.lib.x. Ibi
quasi possideat exemplifica q omni ano debebat ha
bere decem ex redditibus camere vel caneue.et ista de
cem recipit tanqua vasallus vel tribus vicibus quie
te et pacifice dno sciente et cotradicente. vnde itelligi
tur esse in quasi possessione ipsius iuris feudalis per ci
piendi in futuru dicta decem ex camera vel caneua.Ibi
probatioe hoc est.q ipse vasallus existens in possone
vel quasi.vt.s.dictum est no habet necesse probare ali
ter expsse d ipsa inuesti.Ibi possideti.i.ipsi vasallo exi
stenti in possessioe vel quasi.Ibi rectu feudum.i.omni
iure vallatu.Et dicit hoc ad differentia feudi abusiui
vt dixi.j.de psue.rec.feu.sup rubrica et statim dicam.et
de hoc etia dixi.s.qui.mo.feu.costi.po.in.c.i. ¶ No.
ex isto tex.q sicut possessio feudalis propria et vera co
tinuata per annu dno sciente et paciente et seruicia reci
piente ab ipso possidente tanq vasallo inducit psum
ptione.vt stetur sacrameto ipsius possidentis.vt hic i
prin.et.s.si de inuesti. inter do. et vasal.c.ij.in fin.et.j.de
consue.rec.feu.post prin. Ita quoq possessio feudalis
iurium incorporaliu probata p duos vel tres actus in
pcipiendo et in solutione iure feudi cosistentes. vt hic
post prin.quod est no.dignu.et sentit Jaco.d bel.facit
.l.i.que singularis est fm Bar.C.de fideicomis.quid
aut in iurib9 decimalibus.dic vt no.per glo. doc. in
.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.qd in alimetis et vlti
mis voluntatibus.dic vt in.d.l.i.C.de fideicomis.quid
in seruitutibus.dic vt in.l.i.in fi.ff.de aqua plu. arcen.
quid in iurisditionibus et iure eligendi.dic vt no.xvij.
q.ij.seruitiu.et in.c.cu ecclesia.extra de ca pos. et ppie.
et extra de elec.c.querela. et circa pdicta vide plene p
Dy.in.c.ij.de regu.iur.lib.vi.p doct.nostros et Bal. i
.l.si certis annis.C.de pac.et in.l.i.ff.de rerum diuisi.et
in.d.l.i.C.de fideicomis.per cano.in.c.fi.extra d psue.
et in.d.c.cum ecclesia.et extra de consti.in.c.cum acces
sissent. ¶ No.q ex duplici vel ex triplici pstatione p
sumitur mera liberalitas:et est ratio q ipsa pstatio cu
diuturnitate temporis transcursi facit presumi pro va
sallo:vt solenitas debita pcesserit. vt probatur in.l.q
aliena.versi.sed si non adierit.ff.de acqui.here. Item
c q due vices faciunt psue.[c] vt no.in gl. in.l.iij.C.d epi.
audi.facit qd dixi.s.qui feu.da.po. in prin.sup glo. iij.
¶ No.q etiam in feu.camere vel caneue cadit rectitu
do psuetudinis feu.sicut in alijs feudis.s.quado e va
latum omni solenitate et per adeptione possessionis re
cto modo facta cu volutate et licetia dni. quo casu po
test appellari rectu feudu. vt hic.qs itelligas ad diffe
rentia abusiui quado no esset subsecuta corporalis qsi
possessio vt hic.non tn p hoc intelligas q tale feu.tras
mittat ad hrdem in dubio.vt late dixi.s.titu.pximo.
d.c.fi. in.ij. notabili. Aduerte tn q et alio modo pot
censeri et appellari feu.rec.s.simplex et puru et non sup
positu alicui qualitati vel pditioni seruitiorum.An diffe
rentia feudi non puri sed coditionati ad aliquod serui
tium.vt p3.j.eo.§.penul.et fi.et isto casu tale feudu ap
pellatur coditionatu.de quo plene per glos.j.de capi.
qui cur.ven.in.c.fi.et dixi.s.in preambulis in diuisione
feu. ¶ Opp.cu gl.ij.q imo ex diuturna pstatione seu
receptione non acqratur ius in futuru. vt probatur in
.l.si certis annis.C.de pac.Solu.l3 gl.no soluat dicas
q ibi fuit facta pstatio ex ti.penit9 imperfecto. hic aut
ex pfecto qui psumitur pcessisse postq ipse vasallus ta
qua inuestitus est in possession e ipsius feu.per binam
vel trinam receptionem cum licentia et volutate dni et
mediate sacrameto suo.vt statim subiunxit glosella se
quens.prout in simili videmus idem statui fauore ali
mentorum et vltime voluntatis in. d.l.i.C.d fideicomis.
Non intelligas tamen q iste vasallus p ipsas presta
tiones intelligatur possidere.q vere non possidet. sed
quasi cum no interueniat vera traditio ipsius iuris feu
dalis s3 quasi.vt.ff.de actio. emptio.l.ratio.§.si inter.
Iste enim annue prestationes eqparatur vsufructui.l.
si quis ita.ff.de vsufruc. et.l.singulos.ff.de annuis leg.
in qbus no est vera possessio.sed quasi.l.sequtur.§.si vi
am.ff.d vsucap.Et h voluit i effectu tota ista gl.vsq
Ja.alua.sup feu. b

a ¶ Quia sunt
eius amici. Ad
de an amicus re
pellit a testimo
nio in ca amici
vide gl.in.§.co
gitadu. in auc.
de mona.gl.i.c.
quot.d testi.bal.
in.l.data opa.C.
q ac.no pos.spe.
ti.de teste.in.§.
i.in pn.alex.de
imo.psi.lxxviij.
incipi.in ca et li
te vertete inter
bartholomeu. i
ij.col.in.i. volu.

b ¶ Quid sit
feudum. adde
doc.in rubri.de
feu.cardi.zaba.
in.c.i.eo.ti.host.
in suma eo.ti.in
§.i.et qliter disti
guit feudu.vide
p host.in suma
ti.de feu. in.§.
qliter distingui
tur feudu.

c ¶ Due vices
faciut psuetudi
ne.adde pau.de
ca.in.l.nemo.C.
eo.

ad fi. que bene loqtur cum gl. sequenti. ¶ Ex quibus no. q sacramentū cum psumptione possessionis vel q̄si supplet defectū solénitatis ꝛ tituli inuestiture precedentis que plene non apparebat. vt statim patebit. ī. §. sequēti. ꝛ dixi. s̄. §. de cōtē. inter do. ꝛ vasal. de inuesti. in secūdo notabili. Oportet enim q alique vehementes psumptiones[a] moueāt animū iudicis ad ita opinādum q sit feu. ꝛ ad deferendū iuramentū possidēti vl' quasi possidenti pro supplendo defectū pbatiōis ipsius inuesti. que nō plene pbatur. vnde posset etiā ipse iudex nō deferre sacramentū ipsi possidenti si sibi nō videtur ex psumptionibus adductis. sed posset deferre dn̄o non possidenti si pro dn̄o sunt aliqué psumptiones adducte q nō sit feu. Non obstāte ipsa possessiōe vel quasi ipsius vasalli cū supradictis binis vl' trinis receptionibus. ꝛ hoc est qd̄ voluit dicer̄ ista gl. fi. hic posita. dum allegauit. §. sacramentū. ī. de consue. rec. feu. ꝛ de h̄ ibi late dixi. Et circa pdicta vid qd̄ dixi. s̄. §. si d̄ inuesti. inter do. ꝛ vasal. c. fi. super tex. in fi. ꝛ ideo intelligebat Jaco. de bel. istū. §. vel q esset speciale in feu. lex autem si certis annis poneret regulā vel q hic cōstabit inuestiturā abusiuā pcessisse vl' q hic pstebat solutionem istā binam vel trinam d̄ camera vel caneua esse factā nomine feu. Et hec melior cū satis sufficiés sit ad sacramentū deferendū cōcurrētib[9] alijs supiori bus. q2 feu. cōstituitur mera liberalitate pcedentis. vt . s̄. d̄ feu. da. inuicem legis co. in. c. i. ¶ Op. ab extra q imo absq iuramento debeat vasallus spoliatus obtinere. l. si quis. §. sed hoc. C. de prescrip. xxx. ānorū. So. dixit Bal. in. §. sacramentū. s̄. allegato ad finē. qd̄ ibi loqtur in vera spoliatiōe hic in ficta. ar. ff. d̄ vsucap. l. seqtur. §. si viam. ¶ Quero ab extra an huic vasallo spoliato d̄ his solitis prestationibus possit subueniri p interdictū possessoriū dic q sic. ar. in. l. iij. in. §. vnde vi. ff. d̄ vi ꝛ vi arma. ꝛ tenet Nico. de neapo. d̄ qua materia plene per Frācisćū zaba. in. c. ceterū. extra de iudi. q. vij. ¶ Quero an pcedet iste libellus peto a te. q2 cōsueuisti facere dic q sic. vt tenet Jnn. in. c. dilectus. extra de offi. or. ꝛ extra de v̄bo. sig. in. c. abbate. ¶ Quero pone aliquis soluit ecclesie censum pro quadam re tanq̄ emphiteota an sufficiat bina vel trina solutio. an requiratur decénium ad probandū ius emphiteoticū q2 forte ecclesia negat emphiteotā. ꝛ dicit Bal. i. l. f. C. de fideicōmis. vbi format questiōné q requirunt̄ ꝛ sufficiunt decem anni per. l. litibus. C. de agri. ꝛ censi. lib. xi. Tu dic melius de hac questiōe per glo. magnā in fi. C. de iure emphi. ꝛ in. l. quicūq. C. de apo. pu. lib. x. ꝛ in Specul. de locato. §. nūc aliqua. ver. xlij. ꝛ per Bal. C. de prescrip. xxx. an. l. male agitur. ꝛ per cano. in. c. peruenit. de censibus. ¶ Ultimo ad hanc materiam vide Bal. in. d. l. i. C. de fideicōmis. ꝛ Bar. i. d. l. litibus. ꝛ gl. ꝛ doc. in remissionibus adductis i vtroq iure. s̄. in primo notabili. ꝛ quod dixi. s̄. de cōten. inter do. ꝛ vasal. de inuesti. in prin. i primo ꝛ scd̄o notabili. ꝛ . s̄. si d̄ inuesti. inter do. ꝛ vasal. lis oria. c. fi. i vltimo notabili. ꝛ qd̄ tangitur de annua prestatione. ī. quis dicatur dux co. vel marchi. in fi. ꝛ qd̄ dixi. ī. de consue. rec. feu. in prin. in tertio. ꝛ quarto notabili. ꝛ in questiōe fi. ꝛ per Jaco. ardi. in summa in titu. de cōten. feu. sub rubricella an ius gastaldie possit prescribi ꝛc. ꝛ qd̄ no. per glo. ꝛ docto. in. d. c. peruenit. de censi. ꝛ in. l. solet. i fi. ff. de offi. proconsulis.

a ¶ Vehementes psumptiōes. adde an psumptio vehemens faciat plenā fidē. vide p card. zaba. in. c. litteras. de psump.

b ¶ Necessitas nō h3 legē. add gl. in. l. i. C. d̄ op. liber. tex. in. c. quāto. de ɔsue. c. sicut nō alij. d̄ ɔse. dist. i. ꝛ in. c. q nō est. de reg. iur.

c ¶ Vel p idest. adde. l. pe. in. §. illo tamē. C. de iureiurā. rapha. cuma. ɔsi. xcvij. incip. stāte statuto idē Rapha. cum. ɔsi. clxxvi. incipi. statuto papiēsi cauetur

Si vero inuestitura.

Iste. §. sic continuat ad ea q̄ dicta sunt in prin. ꝛ. §. i. s̄. eo. vbi declarauit q̄liter inue. feu. no. debet fieri corā pib[9] ꝛ pbari p ipsos pares quotiēscūq vertat̄ dubietas sup ipsa inuesti. vl' pbari p publicū instr̄m roboratū a paribus ꝛ pdicta sunt vera quādo curia dn̄i habet pares. Quid autē si nō haberet declarat̄ nunc in isto. §. qui in sūma hoc intendit. Ubi super inuestitura noua vertitur dubietas inter vasallum ꝛ do. q nō habet pares i curia fit pbatio p testes extraneos vel p instr̄m roboratū a testib[9] extraneis vel p iuramētū vbi probatio nō esset plena hoc dicit. ¶ Jn tex. ibi inue. s. noua. q̄m de veteri nulla ē dubitatio q potest fieri corā extraneis idistincte ꝛ per eos pbari. vt. ī. qui tes. sint nec. ad proban. no. inuesti. in. c. i. Jbi vasallos qui alias pares nuncupantur. vt. s̄. eo. in. §. i. ꝛ. s̄. si de inuesti. inter do. ꝛ vasal. in. c. i. i prin. Jbi idoneos hoc semp itelligit̄ q testis sit idoneus dato q nō exprimatur. l. vt gradatī. §. h3 ꝛ si lege. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ. C. de ɔtrahen. ꝛ com. stipula. l. optimā. i fi. ꝛ extra de cōsti. c. penul. in fine. ꝛ d̄ elec. causam. Jbi publicum instr̄m subaudi etiam roboratum a testibus extraneis. Et importat idē qd̄ breue testatum. vt dixi in dicto. §. i. s̄. eodē. Jbi iusiurandū. Subaudi f̄m formā traditam in. §. sacramētum. ī. de cōsue. rec. feu. ꝛ dixi. s̄. §. proximo. ¶ No. q ex necessitate fit mutatio legis ꝛ consuetudinis q p3 q2 d̄ substantia ꝛ solénitate inuesti. no. esset presentia pariū 3 vbi non sunt pares necessitas nos cogit vt pñtia aliorum sufficiat ne pbationis materia angustet̄ ꝛ deficiat. l. quoniā. C. de here. ꝛ. s̄. de contē. inter do. ꝛ vasal. de inuesti. c. i. in fi. Nam necessitas non habet. l.[b] item quāuis cum ibi no. ff. de offi. cōsul. facit regula que dicit q non est licitū in. l. necessitas. licitū facit: vt i. c. qd̄ nō est. extra de regu. iur. in decretalibus. ¶ Nota q inopia probationū emergēte recurrendū est ad auxilium sacramēti. vt hic ꝛ. s̄. de contē. inter do. ꝛ vasal. de inuesti. feu. i. c. i. ꝛ ibi dixi i primo notabili. ꝛ extra de elec. i. c. cū dilectus. ꝛ in. l. in bonefidei. C. de iureiu. Quando aūt ꝛ qualiter. ꝛ cui tale sacramentū fit deferēdum videas in dicto. §. sacramentū. ī. de consuetu. rec. feu. vbi late dixi. ¶ Ultimo ad materiā psentem q2 hic nulle sunt glo. vide. ī. de cōsue. rec. feu. in. §. i. ꝛ infra de notis feu. i. §. i. in quibus habent̄ similes tex. ꝛ in remissionibus in vtroq loco adductis. ꝛ adducas que bene no. per gl. magistrā. s̄. hoc eo. ti. i prin. ꝛ plura que dixi. ī. qui tes. sint nece. ad probē. no. inuestitu. feu. in. c. i. ꝛ in remissionibus ibi adductis. ꝛ per Ja. ardi. i sūma de contē. feu. sub rubricella qn̄ sacramentū datur vasallo ꝛ domino in. §. i. Jaco.

Preterea si.

Adaptat iste. §. ad supiora hoc mō q̄m superi[9] huiusq visum est de inuesti. feu. ꝛ de probationibus fiendis circa ipsam inuesti. quādo de ea dubitat̄ ꝛ nō expresse cōstabat hic aūt declarat quādo exp̄sse ɔstat d̄ ipsa inuesti. sed dubitatur de qualitatibus extrinsecis hoc est de pactis ꝛ ɔditionibus insolitis appositis in ipsa inuestitu. Et diuiditur in duas partes. quoniam i primo declarat quādo dn̄s est ille q allegat pactum insolitū ꝛ incōsuetum iteruenisse. Jn secūda quādo ipse vasallus. scd̄a ibi item si vasal. Casus. alleganti pactum insolitū interuenisse in inuestitura incūbit pbatio. Alias eo in probatione deficiēte causa decidit̄ p sacramētū aduersarij. hoc dicit. ¶ Premitte q in inuestituris feudoꝝ apponi possunt pacta etiam exorbitantia ꝛ insolita a cōmuni natura feudoꝝ. ꝛ tamē seruanda sunt. vt. ī. in quibus causis feu. amit. in fi. cum similibus. ¶ Jn tex. ibi teneori. pactū aliquod ad vtilitatem dn̄i interuenisse. s. pure: vt differat ab exemplo sequenti vel intelligas q hic dicat in genere postea in ver. sequenti ibi vel si dicat ꝛc. declarat p exemplum: ꝛ tunc debet exponi vl' pro idest[c] vt alibi exponit glosella in. l. ij. ff. ad. l. acquil. ꝛ in. l. iij. ff. de impensis. Jbi vxore sua. Jstud est pactū insolitum qd̄ allegabat̄ p dn̄m interuenisse. Sed tamē dicit Andre. d̄ iser. q vltra montes i quibusdā curijs dn̄oꝝ habetur in vsu ꝛ ɔsuetudine. Jbi adempta duobus modis intelligitur f̄m glo. Primo modo q facultas probandi sit adēpta dn̄o. s. de facto. vt q2 dn̄s deficit i pbatione cum pbare non possit. Scd̄o modo qd̄ sit adēpta de iure vt dicā

vt dicā sup ea. Ibi p sacramētū subaudi vel etiā̄ referēdi. vt. s. eo. in. §. i. ⁊. j. de pſue. rec. feu. in. §. sacramentū. Ibi successione cū de consuetudine ⁊ natura feudo rū nō debeat filia succedere. vt. s. d succes. feu. in. §. filia ⁊. j. de nā succes. feu. in. c. i. Ibi prestito. Subaudi vl' relato. vt. s. dixi. ¶ No. semper presumendū feudū esse ẜm propriam naturam ⁊ regulas cōes ⁊ ꝯsuetudines feudorū: nisi specialiter probet̄ eiꝰ alteratio. facit. s. de his q feu. da. pos. in. §. hoc aūt. ⁊ in dicto ti. j. de natura succes. feu. Et ex hoc infert glo. hic posita in fi. sui i ver. hic ergo ⁊c. duas conclusiones. Prima est ꝙ vbi cūqʒ vertit̄ dubietas in concessione feu. dʒ relinq interpretatione cōsuetudinis. vt ẜm consuetudinem ꝙ vbi cūqʒ vertit̄ dubietas in concessione feu. dʒ relinq interpretationi consuetudinis. vt ẜm consuetudinem ⁊ ẜm simplicē feu. nām videat̄ facta cōcessio per dn̄m ⁊ vasal. se obligasse ad id videat̄ nisi contrariū probet̄. vt hic ⁊. C. de iure emphi. l. i. ⁊. ij. Et hanc seqt̄ hic Jaco. de bel. ⁊ Bal. qđ intelligas verū: siue sit dubiū iuris siue facti per ea q̄ habent̄ in. l. semp stipulationibꝰ. cū ibi no. ff. de reg. iur. ⁊. ff. de edil. edic. l. qđ si nolit. §. qꝛ assidua. ⁊. C. d fideiuſ. l. fi. Secūda cōclusio est ꝙ princeps cōcedendo alicui priuilegiū non intelligit̄ derogare solēnitati iuris ⁊ subuertere solitū ordinem ꝯsuetudnis. nisi quātū i ipso priuilegio cautū est. l. si qñ. C. de inoffi. testa. de quo late dixi in. c. naturales. j. si de feu. fue. cōtro. Utrū aūt priuilegiū tollat̄ per abusum
a vel per contrariū actū[a]: dic vt no. in. c. decet. de reg. iur. ¶ No. equalitatem in iudicijs seruanda esse. vt hic ⁊ in. l. fi. C. d fructi. ⁊ litis expē. qđ pʒ qꝛ sicut dn̄o alleganti pactū insolitū interuenisse i inuestitura incūbit probatio ⁊ eo nō ꝓbante defert̄ sacramentū vasallo: vt hic i prima parte. Ita quoqʒ vasallo allegāti pactū insolitū eadem incūbit ꝓbatio quo nō probante deferri debet sacramentū dn̄o ad cautelam: vt hic i scđa pte: nam iudicia claudicare nō debēt: vt. l. si de meis. §. pēul. ff. d arbi. facit etiā alia ratio: qꝛ dn̄s ⁊ vasal. a pari procedunt: vt. j. de for. fide. in fi. ¶ No. ꝙ in feudis plerūqʒ adijciunt̄ pacta insolita ꝯtra cōem feudi nām que tamen sunt seruāda: vt hic ⁊. j. in qui. cau. feu. amit. i fi. simile videmus i iure emphiteo. vt. l. ij. . C. de iure emphiteo. ¶ Quero cum gl. de intellectu littere: dū dixit omni facultate probandi dn̄o adempta ⁊c. ⁊ respondet gl. dando duos intellectus: vt dicebam sup tex. Primus est ꝙ si do. nō pōt aliquo modo probare in facto. vt qꝛ nullas habeat probationes tūc ad cautelam deferat̄ sacramentum vasallo aduersario suo. Et iste itellectus satis aperte patet ex eo ꝙ idem statuit̄ in casu ꝯtrario quādo vasal. vellet pactū insolitū probare ⁊ nō potest: qꝛ datur sacramentū do. Et istum primū intellectū satis declaraui. s. i scđo notabili. Secūdus itellectꝰ est ꝙ iste dn̄s allegās pactū insolitū nullo modo admittat̄ ad probandum eo qꝛ vasallus habebat ꝓ se presumptionē violentam ꝯtra quā nō debet admitti probatio in ꝓriꝰ de qua ꝓsumptione se remisit glo. ad tractatū py. de ꝓsumptionibus. in prin. ⁊ hoc voluit ista gl. vsqʒ ad v. hic ergo ⁊c. ¶ Ex qua gl. collige duo notabilia. Primū ꝙ violēta ꝓsumptio nō recipit probationē i cōtrariū. ſʒ istud intelligas verū si dicta ꝓsumptio esset necessaria que appellat̄ iuris ⁊ de iure cōtra quā non admittitur ꝓbatio in cōtrarium. vt in. c. is qui. extra d spon. C. arbitrium tute. l. fi. ⁊ de rei vxoria act. l. i. ⁊ ad hanc talē ꝓsumptionem habuit ista glo. respectum alias nō bene diceret. Et ita intelligit etiam Jaco. d bel. quoniā cō
b tra ꝓsumptionem violentā[b] admitteretur probatio in cōtrariū. vt i. c. ꝓposuisti. extra de proba. Et ita tenet Specu. in ti. de ꝓsump. §. ij. ver. violenta. de qua materia dic plene per ipsum in dicto loco. ⁊ per gl. i. l. fi. ff. qđ metus cā. in. l. siue possideris. C. de ꝓbatio. ⁊ i. l. fi. arbi. tu. ⁊ per Inno. in. c. qꝛ verisimile. extra d ꝓsump.

Scđm notabile qđ ex hac glo. colligitur ē istud vʒ ꝙ ꝯtra ꝓsumptionē cōsuetudinis nō recipitur iuramentum in supplementū semiplene ꝓbationis. Et hoc est valde notandum ⁊ singulare ⁊ non est alibi ẜʒ Bal. ¶ Op. ab extra de. l. iurisgentiū. in. §. ⁊ gn̄aliter. ff. d pac. vbi pactum qđ est remotū a iure cōmuni non est obseruandū. Solu. dicēdū ꝙ ista pacta hic adiecta lʒ essent extranea ⁊ insolita tn̄ nō erāt ꝯtraria dispositioni iuris cōmunis seu cōsuetudinis. qꝛ ꝯsuetudo seu lex ea nō reprobat. sed ꝓriꝰ loqtur de pactis remotis ⁊ reprobatis a iure. ¶ Quero ab extra an postꝙ̄ est factum instr̄m inuesti. possit dn̄s inuito vasallo. vel econtra vasallus iuito dn̄o addere p̄dicta pacta isolita dic ꝙ nō. ar. in. d. l. fi. C. arbi. tute. ¶ Quero qꝛ hic dicit̄ ꝙ in cōcessione simpliciter facta nō presumūtur insolita. sed vtrū ꝓsumantur solita dic ꝙ sic per ea que no. i. c. fi. j. de capi. qui cur. ven. facit. c. i. in fi. j. in qui. cau. feu. amit. Et est ratio qꝛ ꝯsueta exprimi intelligunt̄ etiā si nō exprimant̄. extra d cōsti. in. c. cum. m. ferrariēsis. facit. c. i. j. de forma fideli. ¶ Quero quid si donaui rez aliquaz ticio vt tibi illam infeudaret his pactis ꝙ ꝓpter iuramentū fidelitatis non ꝓstitum vl' seruicia vasallatica vl' ꝓpter quicꝙ̄ aliud quo feuda solēt perdi, vt illud non perdatur sed incidat in penā librarū. xxv. paruorum an per alienationem amittat̄ dictum feu. ⁊ Joā. andre. in addi. spec. in ti. de feu. sup rubrica ver. existāt ⁊c. videt̄ tenere ꝙ nō. ar. huius littere. ⁊ d feu. nō ha. ꝓpri. nāʒ feu. c. i. ⁊ p. l. i. §. si cōuenerit. ff. deposi ti. de quo tn̄ vide latiꝰ ipm̄ Joā. andre. in dicto loco ⁊ p Bal. i. l. i. C. de his q̄ pene noie. ⁊ i Spe. de locato §. nūc aliqua. uer. xxxv. ⁊ seq. ¶ Quero quid si ꝯditio seu pactum appositū in inuestitura sit ꝓbrosūʒ vl' turpe. aut etiam impossibile. an ualeat inuesti. dic ꝙ nō. i sti. de inutil stipu. §. si impossibilis. ⁊. §. qđ turpi. Nā talia apposita in ꝯctu inter viuos viciant ipm̄. l. nō solum. ff. de actio. ⁊ obli. Secus in vltima volūtate. l. cōditiones. ⁊. l. filius. ff. de condi. insti. ⁊ rōne diuersitatꝭ. vide p gl. in. l. i. in eo. ti. ¶ Quero qd si i inuesti. sit appositū pactū turpe ⁊ dn̄s tradidit posſionē. an vasal. poterit feu. retinet̄. Et dicit Andre. d iser. ꝙ sic. argu. in. l. pe. in prin. ⁊ i fi. in. l. iij. ⁊. iiij. ff. de ꝯdi. ob tur. cauſaʒ. Sed tn̄ dicit Jaco. ardizo. in sūma ꝙ loco illꝰ pacti illiciti teneat̄ vasal. ad aliquod licitum ne lucro cedat ipsi vasal. in totum. vt. l. legatū. ff. de vsufruc. lega. ¶ Quero an pactum adiectum vt vasallus pulset citarā vel arpam dn̄o sit licitū vel turpe dic ꝙ si hoc fit ob aliquā iustam cām tūc est licitū. Alias secus. Naʒ
c hystrionibꝰ non est licitū donare[c]. vt no. p glo. lxxxvi. distin. donare. facit. l. si libertꝰ artem. ff. de opis liber. ¶ Quero qd si huic vasallo q per pactum se obligauit associare dominā in diebus festiuis. vt hic patet ob uenerit aliqua dignitas propter quā non esset sibi bo nestū associare dictā dominā. an excusetur a dicto seruicio dic ꝙ sic. ar. in. l. ij. §. adeo. in fi. C. vbi sena. vl' cla. ⁊. ff. de iudi. soluit̄. quāuis hoc nō fiat sine dāno ⁊ iniuria dn̄i. vt. ff. de opis libe. in. l. opis obliga. Ideʒ dicēdū si etas vasalli hoc nō pateretur. ar. C. de fun. patri. . l. ij. vel infirmitas. vt. ff. de vsufruc. l. arboribꝰ. §. de illo. ⁊. l. si ifantes. ⁊. C. de opis libe. l. liberta. Debet eni ipm̄ seruicium esse cōueniens vasallo quod ꝯsiderabit̄ ex etate dignitate valitudie ⁊ necessitate vtriusqʒ. ar. ff. de opis liber. l. patrōus qui. ⁊. l. eius. §. fi. vel si fiat cum incōmodo magno vel vexatione vel infamia vel obumbratione dignitatis. vt. ff. de uerbo. signifi. l. nepos in fi. de iudi. l. si locus si vsufruc. petatur. l. i. ff. d statu libe. l. si peculium in fi. Uel est inhonestum se cōtrarium ministerio vasalli. ff. de arbitris. l. si cuʒ dies. §. ex cōpromisso. ff. d vsufru. si locus. §. i. Debet tamē ipse vasallus in ꝓdictis casibꝰ seruire p aliū. ar. C. d ꝓxi. sacro. scri. l. fi. §. i. de agenti. in rebus. l. agentes. C. d epis ⁊ cleri. l. ad similitudinē. extra de ꝓben. extirpan

a ¶ Uel p ꝯriū actū. adde gl. in c. fi. de cā pos. ⁊ ꝓprie. gl. ⁊ doc. in. c. cū accessissent. de ꝯsti. doc. in. c. accedētibꝰ ⁊ in. c. fi de terra. de priui. ⁊ p Cy. in. l. volūtarie. C. d execu. tu.

b ¶ Cōtra ꝓsūptionē violētā. adde Cardi. zaba. in. c. is q de spō. ⁊ an ꝓsumptio violēta i ciuilibus hʒ vim plene ꝓbatōis ⁊ qd in criminalibus. vide p ant. de bu. ⁊ abb. in c. afferte. d ꝓsūp. bal. in. l. fi. in vl. colū. C. de ꝓba. lud. ro. in. l. i. in §. si qs in villa ff. ad sillē. ⁊ per mathesilanū notabili. cxix. alex. de imo. ꝯsi. xv. i cipi. viso ꝓcessu inqsitionis in. i. volu. idē alexā. ꝯsi. cxvi. incip. in cā inqsitionis. i ij. volu.

c ¶ Nō ē licitū dōare. adde hostī. in sūma ti. de pe. in. §. qbꝰ. v. qd de his q donāt. ⁊ v. se. ⁊ an lʒ interesse in talibus actis. vide in. c. nō opʒ. de ꝯse. di. v. ⁊ in. c. pe. de vita ⁊ ho. ne. cle. ⁊ an talibus sit dādum corpꝰ xp̄i. vide in. c. ꝓ dilectiōe ⁊. c. seq. de cōse. dist. ij.

de.§.qui vo.Et hoc totum tenet Jac.ardizo.¶ Ulti
mo de materia psenti:vide plene in.c.fi.J.de capi.qui
cur.ven.⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊.J.in qbus
causis feu.amit.in.§.sed nec est alia.⁊ vide plura q di
xi.S.de feu.dato inuicē legis cōmis.in.c.i fi.⁊ p Jaco.
ardizo.in sūma in ti.qui.mo.feu.amit.acqui.sub rubri
cella de feu.qd datur ad certū seruiciū equi in fi.⁊ per
cano.in.c.que i ecclesiarū.⁊ qd ibi p Inno.extra d cō
sti.facit qd dixit Spec.de lo.§.nūc aliqua.ver.lxxiiij.
⁊ versi.lxxxix.⁊ versi.lxxxiiij.⁊ versi.cxxxviij.qn autē
vasal.posset excusari ab obseruatiōe pactoꝝ pdictoꝝ
positoꝝ i iuestitura vide plene p eundē Jaco.ardizo.
in sūma in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella excusat si
dignitas ipsi vasallo accrescat.⁊ sub rubricella excusa
tur etiā varijs ex causis ⁊ in pluribus alijs rubricellis
ibidē positis.In qbus similes casus declarant vbi vide
as ad plenū ⁊ in spec.de aduo.§.i.ver.sed pone.Jaco.

¶ Per quos fiat inuestitura. Rubrica

¶ Scōm rubricationes antiquas Oberti de orto nō
erat hic aliqua rubrica.vt dixi.S.titu.pxi.sub rubrica.
Hodie autē vtimur ista rubrica p quos fiat iuesti.⁊ p
quos recipiat ⁊c.⁊ bene ⁊ hoc sensit glosella hic posi
ta.Et ꝯtinuat hec rubrica ad pcedētē hoc ordine.qm
postq̄.S.prime declarauit qd sit inuesti.Nūc vo de
clarat que psone possint illam facere ⁊ que psone pos
sint illaꝫ recipe.Et sic habet ista rubrica duas ptes.d
prima pte loqtur tex.noster vsqꝫ ad.§.psonā.⁊ ibi po
stea declarat.de secūda pte vsqꝫ ad ver.sꝫ vtrū ⁊c.vbi
respicit vtrāqꝫ pteꝫ vsqꝫ ad.§.feminā ⁊c.⁊ ibi respicit
primā ptem vsqꝫ ad.c.nullaꝫ.vbi respicit scdam pteꝫ.
¶ Quero ab extra pro intellectu q dria sit inter istā
rubricā ⁊ illam q est.S.d his qui feu.da.pos.⁊c.Et re
spōdeo q ibi loquitur in genere de psonis que feu.da.
pos.sed hic in specie declarat cuius qualitatis debeāt
esse predicte persone que inuesti.faciunt. Jaco.

Inuestitura. Inuesti
tura ve
teris feudi pōt fieri a quocūqꝫ ⁊ si
i fiat simplr itelligit fcā de iusto feu
do.nisi aliud sit dictum sed inuesti.
no.feu.n pōt fieri nisi ab eo q hꝫ le
gitimā bonoꝝ administrationē.h.
d.vsqꝫ ad.§.sed ⁊ res.¶ Et pmitte p euidētia q ha
bemus in hac mā feudū vetus ⁊ feudū nouū.vt dixi
.S.in pambulis libri in diuisione feudoꝝ.Nam vetus
est illud qd fuit agnatiōis cōis.Nouū ē illud qd fuit
acqsitū de nouo.vt.J.de gradi.succe.in feu.in.§.i.⁊.J.qui
tes.sint neces.ad proban.no.inuesti.in.c.i.⁊ in glo.i.hic
posita.Fit itaqꝫ inuestitura de feu.antiquo siue veteri
qn mortuo dno vl vasallo petit renouatio inuesti.vt.J.
q fuit pma cā bnfi.amit.i prin.Nec censet ista talis i
uesti.pprie inuesti.qꝛ in ea nulla trāsfertur possessio.vt
.S.ti.pxi.i prin.sed est ꝯfirmatio antique possessionis
q possessio si ē iusta intelligit ꝯfirmata.Alias nō qm
ista ꝯfirmatio nullum tribuit ius sed ꝯseruat acqsitū.
facit i simili.c.inter dilectos.extra d fide instru.Unde
ille q inuesti.facit de tali feu.antiquo censet cōfirmat
factū maioꝝ suoꝝ q tale feu.primit⁹ dederūt.Et ideo
pōt fieri talis ꝯfirmatio etiā ab eo q nō pōt alienare.
⁊ est rō qꝛ nihil facit seu dispensat de nouo.sꝫ seqtur il
lud qd fecit suus antecessor.l.ij.C.si aduersus vēdi.pi
gno.sed in feu.nouo fit alienatio d nouo.⁊ ibi interue
nit ppria inuesti.p trāslationē possessionis q fit d ipsa
re feudali.vt.S.ti.pxi in prin.⁊ ideo talem nouā ⁊ pro
priā inuesti.nō pōt facere nisi illa psona q pōt aliena
re ⁊ hꝫ liberā administrationē bonoꝝ suoꝝ vt pbat
in isto tex.i prin.quē p pdicta nūc de facili intelligas.
¶ In tex.ibi bnficio.i.feu.vt.J.in qbus cau.feu.amit.
in.§.i.Ibi de nouo qd aūt sit nouū ⁊ vetus.S.dixi.Ibi
minore.s.xxv.annis.Nā talis etas intelligit legitima
ad ꝯhendū.l.i.ff.de mino.⁊ no.in.l.i.in prin.J.d pace
iura.fir.Ibi intelligit qsi dicat inuesti.veteris feu.non
tribuit vasallo ius in re si non hꝫ qm subintelligit fie
ri si qd ius hꝫ in eo qd hꝫ.Ibi noiatim.s.expssa re in q
nō poterit fieri inuesti.iuste.qd tn itelligas veꝝ si eēnt
alia ipedimēta:nā minor nō posset:vt seqtur.ibi suoꝝ
bonoꝝ.s.pprioꝝ vel cōmuniū fm Jaco.de bel.vt.J.de
notis feu.in.§.item sciendū.Ibi inuesti.facere.s.dicto
rum bonoꝝ que nō pōt alienare.¶ No.q vetus inue
sti.fit etiā a minore.Et ē rō qꝛ nō alienat:nec ifeudat
sed iam datū a maioribus suis cōfirmat:put in simili
videm⁹ q minor nō restituit i ꝯctu celebrato p maio
rem cui successit:vt pbatur in.l.i.⁊.ij.C.si aduersus vē
di.pigno.⁊ in gl.ij.hic posita que p hoc est expedita.⁊
ad pdicta facit.l.i.⁊.l.magis.§.si fund⁹.ff.de re.coꝝ.
Ex qua collige q nō dicit alienare sed alienatū iueni
re q veterē inuesti.ꝯfirmat qd intelligas verū etiā si i
aliā psonā trāsferat facit qd no.glo.q solet allegari p
singulari i.l.i.§.penul.ff.de aqua quoti.⁊ esti.fm bal.
Ex pdictis inferas q vbi ꝯsuetudo firmat ꝯctū mi
noris non reperit decretū iudicis.Idē dicimus in vlti
ma volūtate q minor pōt disponere absqꝫ decreto iu
dicis ⁊ auctoritate curatoris.l.aurelius.§.gayus.de li
be.lega.facit qd no.i auc.hoc ius porrectū.C.de sacro
san.eccle.i fi.⁊ tenet idē Bal.¶ No.ex isto tex.ibi d
iusta tm facta ⁊c.q si simplr fiat inuesti.itelligit fcā
de iusto feu.nisi aliud dictū sit ⁊ nō de eo q quis iniu
ste possidet.ar.C.de pba.l.vis.⁊ de libe.lega.l.aureli
us.§.gayo.⁊.l.nō solum.§.si heres:Et ideo cōiter ap
ponit ista clausula in istrumentis inuestituraꝝ.s.saluo
iure oīum psonarū ⁊c.Et ex pdictis inferas fꝫ Bal.
ar.ad cōfirmationē priuilegioꝝ qd nō intelligunt cō
firmari nisi iusta puilegia:vt no.in.l.ex verbis.C.d do
na.iter vir.⁊ vxo.vbi etiā dixit glo.q ꝯfirmatio in for
ma cōmuni nil noui tribuit sꝫ roborat qd inuēit facit
.c.qꝛ diuersitatē.extra de ꝯces.pben.de re iudi.c.cum
inter dilectos.de priuile.qꝛ intētionis.Nam iuri ꝯtra
ria nō intelligunt ꝯfirmata.sed intelligunt impetrata
per obreptionē:vt no.in.l.si qua loca.C.d fun.⁊ salt.
reipub.lib.x.de quo p Inno.⁊ Joā.and.in.c.dudum.
extra de decimis.¶ No.q quicūqꝫ habens legitimā
administrationē suorum bonoꝝ pōt in feuduꝫ dare ⁊
vasallos ⁊ fideiussores de nouo acquirere:vt dixi.S.de
his q feu.da.pos.in prin.in scdo notabili.Et sic per cō
trariū ille qui est phibitus alienare nō pōt de nouo in
feudare ⁊ vasallos acqrere:vt hic.⁊ pbatur i auc.de
nō alie.in.§.alienationis.⁊ in.l.fi.C.de rebus alie.non
alie.de quo per Bal.in.l.si ꝯtra.de vsuca.pro empto.
⁊ in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cām.¶ No.q qs nō itel
ligit alienare de bonis suis faciendo inuesti.de feu.an
tiquo.Et est ratio qꝛ illud feu.iaꝫ erat in bōis vasalli
sicut dicimus de feu.vectigali qui intelligit esse in bo
nis cōductoris.l.bonoꝝ appellatio.ff.de verbo.signi.
Unde multomagis dicendū est in feudo in quo plus
iuris est apud possessorē.Nā inuestiens nihil trāsfert:
sed iam trāslatum corroborat.vt.S.dictū est.⁊ hoc vo
luit tota gl.iiij.hic posita que p hoc ē expedita.⁊ ideo
cum feu.cōputet in bonis vasalli.vt.S.dixi ⁊ probat in
a tex.Inferri pōt q vasallus debet soluere decias[a] ⁊ col
lectas ⁊ non dns pprietarius qui nō pcipit fructus.l.
si pēdētes.§.si qd cloacharij.ff.d vsufruc.⁊ de ipen.l.
neqꝫ.⁊ tenet Bal.Idē dicas d emphiteota ⁊ vsufru
ctuario.de quo videas qd no.p glo.in.l.obsistere.C.de
annonis ⁊ tri.lib.x.⁊.C.d agri.⁊ censi.l.hi pares li.xi.
¶ Quero cū glo.iij.iuxta istam lram que vult q inue
sti.antiqua nō refert nisi ad bona que iuste possident.
an sitr ista regula eodē modo pcedat d iure cōmuni.
Et rndet ista glo.q sic pbādo p plura exēpla.primo
p.l.tres fratres.ff.de pac.vbi trāsactio vniuersalis nō
piudicat in dolo occultātis.sed solū in possessis iuste
facit.l.

a ¶ Uasall⁹ dꝫ soluere decias.adde qd d feudatario.vide p Inno.i.c.pastoralis.de deci.

facit.l.aduersus.C.de excep.Scdo p legē nō solū.§.si
heres.ff.de libe.lega.vbi testa͛oꝛ relinquēs liberationē
suo administratoꝛi nō itelligit in dubio religsse de ge
stis p dolū.Tertio p.l.q ꝯcubinā.§.si heres.ff.ꝺ leg.
iij.vbi heres rogatus tradere rem nō itelligit tradere
si cū vicio tradit.ſ; solū si iuste.Et ad h allegauit ista
glo.alias cōcoꝛdantias vsq; ad finē.¶ Ex qua no.ꝙ
q viciosa; possessionē tradit ñ vr̄ tradere.q2 paria sūt
nō facere:vel viciose facere.l.quotiēs.q satisda.cog.
¶ Quero cū gl.fi.qd si testatoꝛ instituit aliquos here
des ꝛ vni plegauit fundū ꝛ ꝓhibuit:ne possꝫ alienare
dictū fundū:an poterit dare in feu.de alijs bonis su-
is.Et videret dicēdū ꝙ nō p istū tex.q2 est impedit⁹
aliqd alienare de bonis suis ꝛc.tñ veritas est in ꝯtrariū
cū ꝓhibitio pdicta extendat solum ad ꝓhibita in q-
bus cū non possit alienare nō poterit etiā in feu.dare,
quinimo nec pignoꝛi obligare posset dictā re; ꝓhibi
tam vt ꝓbat in.l.fi.C.de reb.alie.non alie.Et hoc vo
luit ista gl.vsq; ad ver.sed adhuc que bene loqtur.In
telligas tñ ꝙ dicta res pꝛohibita alienari.l; nō possit
pignoꝛi obligari.tñ sub hypotheca generali bonoꝛum
posset cadere.ar.in.l.quedā.ff.de acq.re.do.ꝛ in auc.
de nō alienādis.in.§.alienationis.facit qd dixi.j.de ꝓ
hibi.feu.alie.p fe.i pn.scdo notabili.ꝛ.s.qui.mo.feu.
amit in.§.aut si libellario.in scdo notabili.Item nō in
telligas p hoc ꝛ ex pdictis ꝙ pignoꝛatio sit alienatio
vera ꝓpꝛie loquēdo postq̄ nō trāsfert dñm.l.i.de fun
do do.Et p hoc dicit bal.i.d.l.fi.ꝙ i statutis odiosis
ꝛ penalibus vbi debemus restrigere interp̄tationem
noīe alienationis nō cōtinebit pignus nisi foꝛte exten
deret ad tantā quātitatē ꝙ ñ esset spes luitiōis.vt.ff.
de leg.iij.l.q habebat.Et ide; dicit ipse i testamētis
odiosis ꝛ penalib⁹.de quo dicatis vt ibi p eū.¶ O p.
eū dicta glo.ꝯtra hanc lr̄am ꝙ imo ꝓhibitus aliena
re possit infeudare qd patet q2 retinet dñium.vt.j.ꝺ i
uesti.de re.alie.fac.in.§.i.Et cum appellatione aliena-
tionis cōpꝛehendat omnis actus p quē trāsfertur do
miniū.l.i.de fundo do.Igit infeudatio erit cōcessa cū
dñium retineatur:vt.s.dictum est.Solu.dicit glo.ad-
uertendū esse.q2 licet infeudans retineat dñium dire-
ctū tamen transfert dñium vtile in vasallum cui infeu
dat qd patet q2 potest ipse vasallus tāq̄ dñs vēdica
re dictum feudū a quocūq; possidente.vt ꝓbatur in
dicto.§.i.Et hoc voluit ista gl.vsq; ad ver.Item obij
citur ꝛc.que bene loqtur.Et ex ea no.ꝙ alienatio pꝛo
pꝛie dicit non solum si alienetur ꝓpꝛietas.sed etia; si
alienet vtile dñium ꝛ pꝛobat hoc in dicta.l.fi.C.ꝺ re.
alie.non alie.ꝛ.j.in.§.sequenti.in pꝛin.Que aūt sit ven
a dicatio[a] directa ꝛ que vtilis de quibus tangit ista gl.
ꝛ quibus cōpetant.vide plene p glo.ff.de rei vendi.su
per rubꝛica.ꝛ.j.de capi.coꝛa.in.§.pꝛeterea.p glo. ꝛ no.
infra de lege coꝛa.in.§.similiter.vbi etiam dixit glo.ꝙ
vasallus qui habet vtilem p̄fertur dño qui habet dire
ctam.de quo dicatis vt ibi.Predicta tamē nō exten
das ad vasallum infeudantē alteri suum feudū.qm l;
sit pꝛohibitus alienare.vt.j.de pꝛobi.feud. alie.p se. in
pꝛin.potest tamē alteri infeudare.vt dicta.l.i.i.§.illud.
ꝛ.j.in.§.sequē.de quo plene no.p glo.in.§.pꝛeterea.j.de
capi.coꝛa.vbi videas.¶ O p. subsequenter cum dicta
gl.ꝙ imo nō obstante pꝛohibitione quis possit aliena
b re qd pꝛobatur.q2 res religiosa ē pꝛohibita[b] alienari.
sed tamen si fiat cū solēnitate debita poterit alienari.
vt in auc.hoc ius poꝛrectum.C.de sacrosan.eccle. Si-
militer pꝛobatur ex alio capite.q2 res de qua vertitur
litigium est pꝛohibitū alienari.s; tamē finito litigio te
nebit alienatio.l.iij.cum auc.ibi posita.C.ꝺ litigiosis.
Solu.in cōtrarijs pdictis non est pꝛohibita alienatio
vniuersalr̄ seu generaliter hic autē loquimur quando
alienatio gñaliter in quocūq; casu pꝛohibita est sic q̄
pꝛohibitione generali cōpꝛehendit omnis spēs aliena
tionis.d.l.fi.C.de reb.alie.nō alie.In ꝯtrarijs aūt pdi
ctis nō erat alienatio ꝓhibita s; specialiter solū ꝛ ex
cā speciali v; q2 erat litigiosa vel religiosa. Unde di-
cta spālis ꝓuisio nō denegat generalib⁹ ꝓuisionib⁹
ꝛ solēnitatibus que alienationes dictoꝛū bonoꝛū in su
is debitis casibus admiserūt cū appellatione spēi non
cōtineatur genus.nisi in vno casu posito in.l.statu libe
ri a ceteris in.fi.ff.ꝺ statu libe.Neq; appellatione par
c tis[c] cōtineatur totum.nisi spālis casus reperiatur i cō
trariū.vt.ff.de lega.iij.l.vxo.nomē.ꝛ.C.de hr̄dibus in
sti.l.ij.cum si.Et hoc voluit ista glo.vsq; ad fi.q̄ bene
d loqtur.De qua materia v; vtrū res ꝓhibita alienari[d]
possit per aliquē ꝯtractū transferri dic p gl. ꝛ doct.in
.l.ij.C.de vsucap.pꝛo empto.Utrum autē possit p̄scri
e bi[e] dicatis vt ibi ꝛ in.l.fi.C.in qui.cau.in integrū resti.
nō est neces.Et dixit Bal.in.d.l.ij.ꝛ Cy.i.d.l.fi.ꝛ sen
tit Bar.in.l.filiusfa.i.§.diui.ꝙ res ꝓhibita alienari p
testatoꝛē si vendat p illū cui testatoꝛ mādare nō potu
it efficiet p̄scriptibilis. Secus aūt si vendat p illū cui
potuit mandare.ꝛ ita de facto cōsului i qōne ardua.
qd qdem cōsiliu; meū laudatū fuit p famosos doc.d.
Pau.de cast.ꝛ do. Floꝛianū de bon.q se subscripse-
runt.Circa vero aliud mēbꝛū de quo tangit hic p gl.
v; an remoto genere videat remoueri quelibet spēs.
dic p gl.ꝛ doc.in.l.si cā.C.de transac.ꝛ per Dy.de re-
gu.iur.lib.vi.De materia vero qñ totū includit pte;
vel ecōtra.dic vt in.l.i toto.ff.de regu.iur.ꝛ de except.
rei iudi.l.si qs cum totu;.¶ Quero ab extra pꝛo de-
claratione:q2 hic dicitur ꝙ etiā minoꝛ pōt inuestire ꝺ
feudo antiquo an reqratur tutoꝛis auctoꝛitas si est pu
pillus vel curatoꝛis si est adultus.respōdeo ꝙ si pupil
lus habet tutoꝛē ꝙ tūc requirat eius auctoꝛitas.insti.
de tutelis.in pꝛin.ꝛ in.§.tutoꝛ.Idē puto in adulto ha-
bente curatoꝛē.sed si nō hñt bene poterūt ipsi soli in-
uestire.ar.huius littere.Si tamē reperirēt se lesos pos
sent restitui.l.si curatoꝛem.C.ꝺ in integrū restitu.facit
ad pdicta.l.de pupillo.in pꝛin.ꝛ in.§.nūciare.ff.de op.
no.nun.ꝛ tenet Iaco.ardi.ꝛ etia; Iaco.de bel.d.l.san
cimus.ad trebel.Quinimo dixit dictus Iaco. de bel-
plus ꝙ etiam si pupillus haberet tutoꝛe; ꝙ nihilomi
nus posset inuestire absq; tutoꝛe per.l.magis.§. si pu
pillus.ff.de reb.eoꝛum.qd non puto esse verum per p-
dicta.Feudum autem nouū non posset dare pupillus
etiam cum auctoꝛitate tutoꝛis. q2 talis infeudatio eq
paratur donationi.vt.s.de feu.da.inuicem legis cō.in
.c.i.ꝛ infra in qui.cau.feu.amit.i fi.Donatio autē etiā
cum auctoꝛitate tutoꝛis nō posset fieri.l.fi.C. si maioꝛ
fac.facit.l.i.in pꝛin.ꝛ in.§.sed nonnullos.ff.de tutel.ꝛ
rōnibus distra.Et hoc tenet Iaco.de bel. Quid au-
f tem in infante vel furioso dic ꝙ nō potest inuestire[f] ēt
de antiquo.facit.l.potuit de iure delibe.fm Iaco.de
bel.sed eius tutoꝛ vel curatoꝛ d; inuestire per no.i.d.l.
potuit.ꝛ.l.si infanti.eodem ti.ꝛ t; etiam Iaco.ardi;.
sed quid in casu contrario.an minoꝛ infans vel pupil-
lus possint recipere inuestituram.dic vt dixi.j.si ꝺ feu.
fue.controuer. in.c.si minoꝛi.ꝛ.j.eo.in.§.personam. in
questione penul.¶ Quero an senex possit infeudare
dic ꝙ sic.arg.in.l.senex.C.de dona.ꝛ tenet Iac.ardi.
¶ Quero an mutus vel surdus possint infeudare.Et
dicit idem Iaco.ꝙ sic per.l.q id quod.§.ꝛ mutus.ff.
de dona.De qb⁹ q̄stionib⁹ p ipm in sūma sua carta
iij.de vasallo vniuersitatis.¶ Quero an adultus pos
sit suos vasal.liberare a fidelitate.ꝛ dic idē qd i huis
p.l.si minoꝛ.ꝺ huis expoꝛ.ꝛ p bal.i.l.i.ff.ꝺ rerū diui.
i.q.xix.¶ Ultimo ad materiā pꝛesentem videas ali
qua que dixi supꝛa de his qui feu.da.pos.in pꝛin.ꝛ in
d.c.si minoꝛi.j.si de feu.fue.contro.ꝛ.j.que fuit pꝛima
causa bene.amit.in pꝛin.ꝛ.j.de pꝛohibi.feu.alie.per fe.
in.§.pꝛeterea.si quis.ꝛ quod ad pꝛopositum nostrum
dicit Bal.in.l.i.ff.de rerum diui.in qōne.iiij.ꝛ i ver.
xviij.per cano.in.c.ij.extra de feu.ꝛ extra de cōfir.vti
li vel inutili.in.c.cum dilecte.ꝛ extra de pꝛiui.in.c.ex

a ¶ Uēdicatio. adde an sit dñis iter vēdicare ꝛ retinere. vide p Car.zaba.i.c.cu ra.i.ij.no.de iu. patro.idē Car.i c. significauit. i i.no.de dona.i ter vi.ꝛ vxo.

b ¶ Res reli- giosa est ꝓhibi ta.adde Io.an. in.c.verū.de cō di.appo.in no- uella.

c ¶ Appellatōe ptis. Adde.l.ti cia.ff.ad.l. fal.l. lucius ticius.iū cta gl.i v̄bo he reditate.ff.ꝺ le. i.ꝛ an venit di midia.vide per bart.in.l.i.C. qñ ꝛ qbus quarta ps debeatur.li. x.domi.i.c.ij. de deci.li.vi.abb.in c.cū sint hoies de deci.philip.i c.idēnitatibus. i.§.ceterū ꝺ ele. lib.vi. Barba. ꝯsi.li.icip.clemē tissimū dcum in iiij.volu.

d ¶ Res ꝓhi bita alienari.ad de an res ꝓhibi ta alienari vr̄ ꝓ hibitus relique re i vltima volū tate.vide p phi lip.de frāchis i rub.de testa.i re pe.li.vi.in pꝛin. xxxiiij.col.

e ¶ Utrū autē possit p̄scribi.vi de p bal.i.l.i.C. de ser. fugiti.ꝛ abb.in.c.cū nō liceat.de p̄scri.

f ¶ Q ꝺ nō pōt inuestire. Adde dy.ꝛ Bar.in.l. quānis.in. §.fi. ff.de acqui.pos. bal.in.l.donato rū.C.ꝺ acq.pos.

pte.in fi.et plene per Ja.ardi.in summa sua car.iij.sub rubricella qñ minor potest inuestire et sub rubricella se quen.et in ti.de conten.feu. sub rubricella qualiter i cã debeat procedere.circa mediũ.et in ti. qui. mo.feu.ac qui.vltima carta.sub.rubricella si inuesti.est de suo feu. etc.et de.c.extraordi.in.§.cum veteri.et per Host.in sũ ma ti.de feu.§.per quos. Jaco.

Sz res. Supra proxime declarauit de psona que est phibita aliena re vtrum possit infeudare.Nũc vero declarat de re q̃ est phibita aliẽari an possit i feu.dari. Et diuidit iste §.pncipaliter in duas ptes vsqз ad.§.personam. qm̃ in pma parte ponit vnam regulam que talis est ꝙ res que est phibita alienari non potest in feu.dari. In se cũda parte excipit duos casus a dicta regula. quorũ pmus talis est vз quando vasallus habens feu. pater nuз vult vendere illud proximiori agnato qui post eũ erat in dicto feu.successurus.nam lз ipse vasallus sit p hibitus alienare ſm formam consuetudinis feu. Po test tamen suo agnato proximiori illud vẽdere etiã p eo precio quod posset habere ab extraneo. Secũdus cãus i quo dicta regula fallit est dictus vasallus vult dictum suum feudum trãsferre in aliũm ex titu. feudi etiam mediante precio dũmodo nõ faciat in fraudẽ qm̃ si fieret fraus posset reuocari a possidente per pro ximiorem agnatũ ipsius alienantis restituto eodem p̃ cio ipsi possidenti.vt dõa ibi.nisi in cãu.et hec diuisio suf ficiat etiaз pro sũmario. ¶ Premitte pro euidentia ꝙ ex antiqua consuetudine feudorũ regulariter erat interdicta feudi alienatio.vt.j.qualiter olim feu. pote. alie.in pnci.qõ hodie indistincte firmatum est p.l. lo tharij et federici.vt.j.de phibi.feu.alie.per lotha. et de probi.feu.aliena.per fede.qm̃ super hac probibitione olim erant varie consuetudines ſm diuersitatem cu riarum.put late dixi.s.de feu. alie. in pnc.et in primo notabili.Itez scias ꝙ lз sit interdicta feu.alienatio.tñ nõ est interdicta feudi infeudatio qm̃ vasallus potest suum feudũ et olim et hodie alteri infeudare dũmodo infeudet equali et sine fraude.vt late no.per gl.j. de ca pi.cor.in.§.ꝑterea.Itẽ scias ꝙ feu.potest ẽt p pecuniã acquiri et dari.vt dixi.s.de bene.fra.in .c.i. ¶ In tex. ibi probibet a lege seu a ꝯsuetudine vel a testatore seu ex conuentione partium.vt in.l.fi.C.de re.alie.nõ alie. Ibi per beneficiũ.i. per feudũ vt exposui .s. in prin.ti. super tex.Ibi a cõi patre.Ex hoc pз ꝙ loquit̃ de feu do paterno:vt.j.de gradibus in.§.i.et.j. de natura suc. feu.c.i.Ibi antiquã consuetudinem de qua fit mentio j.qualiter olim feu.po.alie.in prin.Ibi pro equali pre cio.Ex hoc pз ꝙ feu.potest per preciũ dari et acqri.vt .s.dixi.Ibi volenti put poterat haberi ab alio extra neo.et sic presupponit iste tex.ꝙ si assignatus nõ vult emere pro equali p̃cio ꝙ poterit vẽdi feu.alteri extra neo.quod itelligas verũ ſm Bal.et An. de iser. dño requisito.l.qui rome.§.coheredes.ff.de verbo .oblig. al's perderet feudum per dictam.l.i.j.de probibi. feu. alie.per fe.Ibi cuilibet dare potest.subaudi dũmodo equali et eadem lege et sine fraude.vt.j.de.l.cor .c.ij §. similiter.et.j.qualiter olim feu.po.alie.in.§.i.et .§. ꝑte rea.s.allegato.Ibi in fraudem qualiter intelligat̃ fie ri fraus statim dicam in glo.que hoc tangit.Ibi con suetudinis.vt pbat̃ in.d.§. ij.qualiter oliз feu. po. ali. Ibi legis noue que est.j.de probi.feu.alie.per loth. i.l. i.in fi.ibi bone memorie quare hoc dicatur declaraui in.d.c.i.in prin.super tex.j.qualr oliз feu.po.alie. Ibi i uesti.facta scdo vasallo i fraudẽ.ibi a te.s.agnato. ibi primiori.s.agnato.ibi p̃cio.Subaudi ipsi scdo vasal lo q nõ participauit fraudẽ emendo: sed fuit bonefi dei: qr alias secus: vt.j.de probi. feu.alie.per fe. in.§. caludis.cum ibi no.Et hoc etiã tenuit gl.i.hic posita. vt super ea dicam ibi tibi.s.agnato. ¶ No.regulã ꝙ res probibita alienari nõ potest per feudũ transferri.

Et est ratio qr ipsa infeudatio sapit naturã alienatio nis cum transferatur dominiũm vtile in vasallũ: adeo ꝙ ipsum feu.intelligitur esse in bonis vasalli:vt dixi.s. in prin.titu.in vltimo notabili.facit in auc. de alie.i.§. ali.et d.l.fi.C.de re.alie.nõ alie.et p Inno.in.c.i.extra d̃ feudis.Res aũt feudalis bene posset infeudare alteri per vasallũ:vt no. in.§.preterea.j.de capi. cor. ¶ No. casum in quo aliquid concedit̃ agnatis quod extrane is denegatur:qõ pз qr vasallus potest vendere feudũ agnato suo non autem extraneo.Et est ratio ista vẽdi tio que fit in agnatum censetur potius quedam refuta tio quã alienatio:vt.j.de alie.feu.pater.in prin. Nã ra tio contradictõis multotiens facit aliquid licere ꝙ alias non esset licitum:vt probatur in.l.in persona.ff.d̃ pac. et in.l.officij.ff.de contrahen.emp.cum si.licet quando qз ratione alicuius suspitionis reperiamus cõtrariũ. vt in.l.fi.C.vbi pupil.educ.et hoc voluit gl.i.hic posita que per hoc est expedita in sui prin.vsqз ad ver. hic er go dicitur etc.Et similiter tota glo.ij.que ad ideз ten dit.Sed tu dic ꝙ i hac materia regula est qõ i ꝯtra ctib9 equiparentur agnati et extranei vt alienatio pos sit fieri pariter agnato et extraneo nisi reperiat̃ eẽ cau tum contrariũm:vt probatur in.l.dudum.C.de contra hen.emp.In qbus aũt casibus fiat differentia ibi no. per glo.Sed quãtum ad propositum nostrũ dic ſm Jaco.de bel.ꝙ ista regula fallit rõne pietatis.l.antepe nul.ff.de pac.vel ratione affectionis.vt.l.lex que tuto res.C.de admini.tuto.vel ratõe prohibitionis facte a testatore.vt.C.de fideicom.l.ij.vel qñ alienatio habe tur pro refutatione qr nullum fit alteri preiudiciũ vt hic.Fallit etiam ratione imminentis suspitionis. vt i dicta.l.fi.vbi pupi.educa.Vtrũ aũt valeat statutũ d̃ agnatis et ꝯsortibus p̃ferendis in rebus alienatis. dic per doc.et Bal.in.d.l.dudum. ¶ No.ꝙ vbi vasal.d̃ licentia domini vult vendere feudum dз agnatus va sal.preferri extraneo in emendo dũmodo offerat tãtũ precium quantum extraneus vt hic. Quinimo etiam si in redimendo ipsum feudũ concurreret dominus et agnatus dз adhuc preferri ipse vasal.domino.vt infra qualiter olim feu.po.alie. in.§.penul. Vbi vero agna tus non vult dare dictum preciũ.tunc poterit fieri in extraneum vt hic.Intelligas tamen ꝙ dicta venditio non preiudicabit agnatis succedere debentibus nisi donec vixerit ipse vasal.alienans.quoniam eo mortuo. reuocabitur talis vẽditio per agnatum proximiorem et precio non restituto.vt in.c.si ticius.infra si d̃ feudo fu.controuer.et dixi supra de succes.feu. in.§.hoc quo qз.nisi ipse agnatus cõsensisset dicte alienationi. qr tunc non admitteretur ad reuocandum.vt in dicto.c. i.in princi.j.de alie.feu.pater.Quid autem si agnatus vult dare iustũ precium extraneus vero vltra iustũ. quis tunc debeat preferri.et Bal.disputat istã questio nẽ in.l.ij.in fi.C.de rescin.ven.Et tandẽ determinat p extraneo contra agnatum.qr iustũ p̃cium intelligitur ſm ꝙ põt haberi.ar.C.cõmuni di.l.ad officiũ.C.d̃ sa crosan.eccle.auc.hoc ius porrectũ.ff.de rei vendi.l.in fundo.et.ff.de bonis aucto.iu.pos.l.pretor.§.in eum. et probatur hec pars in.l.ij.et.iij.C.si propter publi.pensi. facit.l.fi.de iure emphiteo.Et intelligit predictam d̃ terminationem dũmodo fiat sine fraude et collusione. vt pз.ff.de in diem adie.in rubrica.De qua q̃stione in Spec.per Jo.an.in additi.ti.de emp.et ven.§.nũc di cendum.iuxta fi.Et hãc ptem teneo qr casus videt̃ in isto.§.qui simpliciter loqtur. ¶ No.ꝙ lз vasallus nõ possit etiã cum licentia domini vendere suũ feudũ ex traneo vbi agnatus est paratus tm̃ dare q̃tum extra neus.poterit tñ idem feudũ alteri infeudare ẽt inuito agnato.vt hic i vltima pte.Et est ratio qr retinet ius in re nec hoc reperit̃ phibitũ.vt plene no.per glo.i.d. .§.preterea. ¶ O p.cũ glo.i.in versi.hic ergo dicit etc. ꝯ hãc litterã et id quod dixi in penul.notabi.In eo vз ꝙ agnatus

ꝙ agnatus ꝓximior prefertur extraneo emptori i feu. dūmodo offerat ipsi emptori p̄ciū quod exbursauit. Sed contra ꝙ imo emptori non debeat restitui p̄ciū postq̄ʒ scienter emit rē alienā seu alteri obligatā: vt in .l.si fundū.C.de euic. So. intelligas istū tex. ꝙ iste emptor erat bonefidei. ꝯtrariū vero loquit̄ qn̄ esset male fidei. Et hoc voluit ista glo. vsqʒ ad ver. licet sit ⁊c. q̄ bene loqtur. ⁊ de hoc dixi super tex. allegando. §. calidis. j. de prohibi. feu. alie. per fe. vbi glo. hoc disputat. ¶ Op. cū dicta gl. ꝯ ꝓxime dicta ꝙ imo emptor scienter emēs rem obligatā debeat habere p̄ciū qd̄ exbursauit: vt est casus in. l. fi. in. §. penul. C. cōia de le. Et ista gl. non soluit nisi ipse remisit ꝓ solutiōe ad distinctiones py. Sed tu soluas ꝙ in. d. §. pen. iō pōt repeti p̄cium q2 emptor ibi sciebat rem esse vēdentis ⁊ in veritate erat vendentis lʒ in se haberet ꝯditionē: qd̄ aūt .s. dictum est hʒ locum qn̄ emptor sciebat rem nō esse ipsius vendentis. ⁊ ita no. in. d. §. penul. Et est rō q2 in d. §. penul. venditor habebat plus iuris in re q̄ʒ in. d. l. si fundū. vt no. in. l. i. in fi. C. de prescrip. xxx. annorum. ¶ Op. subsequēter cum. d. glo. in ver. item hoc intelligo ⁊c. ꝯtra ea q̄ p̄supponit ista littera in fi. vt si vasal. per fraudē infeudauerit ꝙ rescindatur inuestitura ⁊c. Sed contra q2 non est opus ꝙ rescindatur cū ip̄o iure nulla sit. vt. j. de probi. feu. alie. per fe. in. §. nos aūt. Et rn̄det ista gl. fatendo cōtrarium ꝙ etiā iste tex. nō negat q2 bene verum ꝙ est nulla: sed tn̄ de facto rescinditur ⁊ declaratur nulla. nō aūt intelligitur ꝙ de iure tenuerit. ꝓut alibi in simili no. p glo. in. l. ij. C. d̄ rescin. vendi. Et p hoc est expedita ista gl. vsqʒ ad ver. ⁊ qd̄ dicit̄ ⁊c. que bene loquitur. facit quod no. glo. in. l. i. §. i. ff. de ferijs. vbi videas pro intellectu. ¶ Quero cū dicta gl. vtrum hodie vasallus posset alienare feudū agnato. ⁊ dicit ꝙ sic. Nec obstat iste tex. q dicit fʒ antiquā cōsuetudinem ⁊c. q2 cum nō reperiat̄ mutatum dʒ ⁊ hodie obseruari. l. sancimus. C. d̄ testa. Et ex hoc infert glo. ꝙ si duo heredes succedant ꝙ vnus pōt vēdere ⁊ locari alteri ptē suam. vt probatur. j. de alie. feu. c. i. siue possideant pro diuiso siue pro indiuiso: vt ꝓbatur. j. si de feu. fue. contro. in. c. omnes. ⁊. j. de notis feu. in. §. item sciendū. lʒ glo. ad hoc nihil allegauerit nec determinat. ⁊ hoc voluit ista gl. ver. itē nunqd ⁊c. q̄ bene loqt̄. Et est ratio q2 ēst potius inter eos q̄dam refutatio vt. s. dictū est. facit. c. ticius. j. si de feu. fue. cōtro. ⁊ tʒ Ja. de bel. ¶ Quero subsequēter cū dicta gl. iuxta ꝓximā qōnē qd si duo sūt hr̄des in eodem feu. ⁊ vnus vēdat suā ptē alteri. an iste q emit dictā ptē teneat̄ petere inuestiturā ꝓ ea pte q̄ nouiter in eū trāslata est fidelitatē facere an possit eam retinere simul cū alia parte absqʒ inuestitura. Et ista gl. ad hāc qōnem non rn̄det sed se remittit ad ea q̄ alibi dicet. Et hoc voluit vsqʒ ad finē. vbi aūt gl. hoc dicat. dixit pe. de cer. se nescire. aliqui dicūt ꝙ hoc tractauit. j. de prohi. feu. alie. p fe. Alij dicūt ꝙ in sūma. sed ego in nullo istorū locoꝝ reperio. vnde puto ꝙ voluerit se remittere ad ea q̄ dixit i. d. c. omnes. j. si de feu. fue. cōtro. Uerūtamen reperio hanc qōnem latius disputatā p Ja. ardi. in summa ti. qui. mo. feu. acqui. sub rubricella an frater de parte sua inuestitus ⁊c. quem sequitur hic. d. Andre. de iser. qui sic determinauit ꝙ si dicti heredes iam fuerant inuestiti de eorū partibus ita ꝙ quilibet fecit fidelitatem. Si postea vnus alienet alteri partē suam. tunc ille qui acquisiuit eam partem habebit necesse petere inuesti. a domino ⁊ fidelitatem facere prout faceret quilibet successor. Et eodeʒ modo si ex delicto alterius dicta portio deuenerit ad istum aliū. vt. j. vt que fuit prima causa benefi amittē. in. §. fina. ⁊. j. si vasallus feu. priuet̄ in. c. i. Si vero agnatus ille qui alienauit in dictum suum coheredem nondum agnouerat partem suam vl' alio modo perdit q2 nō petijt inuestituram infra tempus debitum. ⁊ tunc dicta portio accrescit huic alteri coheredi habenti aliā partem. Unde q2 iure accrescendi hʒ non est necesse inuestituram petere de eo quod accrescit. vt in auc. de heredi. ⁊ fal. in. §. si qs aūt. quasi sufficiat de sua parte fecisse fidelitatem nec attenditur accrescentia. argu. ff. de heredi. insti. l. liber homo. §. ticius. ff. d̄ acqren. here. l. si qs heres instituatur. ¶ Quero cum glo. scd̄a pro intellectu littere quādo vasallus intelligat̄ infeudare in fraudem agnatorū vel domini. Et pro responsione ponit tria exempla. Primum ē si iste vasallus erat caste natus. i. tam frigidus vt generare nō possit ex quo clarū est quod feudum erat peruenturum ad proximiorem agnatum ⁊ sic alteri infeudādo videbat̄ ipsuʒ fraudare. Quis aūt dicatur esse caste natus no. p gl. in. l. sed est quesitū. §. spadonē. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ in. l. si serua. §. si spadonē. ff. de iure doti. ⁊ tex. in. l. spadonū. ff. d̄ v̄bo. sig. Scd̄m exempluʒ est ꝙ vasallus erat tam senex ꝙ nō poterat generare qd̄ quando intelligatur eē no. i. l. inuiti. ff. de testibus. ⁊. ff. de adop. l. si pater. § in arrogationibus. Tertium exemplum est vt ob hoc inuestiuerit. vt fraudaret agnatos ⁊ eos p̄uaret sicut dicimus in debitore qui alienat bona sua vt fraudet creditores. vt probatur in. l. i. in fi. cum seq. ⁊ seq. ff. q̄ in fra. credito. ⁊ quod no. in. l. ful. inius. in. §. quid sit. ff. ex q. cau. i pos. ea. Et hoc voluit tota ista glo. vsqʒ ad finē. lʒ nō ita plene ⁊ clare loquuta sit. Tu vltra gl. addas aliud exēplum. vt q2 accepit precium in fraudem sub colore inuestiture in. d. §. calidis. infra de prohibi. feu. alie. per fe. ⁊ ibi dixi ⁊ infra qualiter olim feu. po. alie. in. §. i. ¶ Oppo. cum gl. fi. contra istum tex. ꝙ immo agnatus proximior vendicet istud feu. etiam nullo restituto precio emptori. quoniam est feu. antiquum acquisitum ab antecessoribus suis in quo vasallus alienans non potuit sibi preiudicare vt dictum feudū trāseat in aliū extraneum post mortem ipsius alienantis. argu. i. l. ij. C. d̄ bonis mater. Et respondet ista gl. fatendo contrariū quando iste agnatus qui vult vendicare non successisset ipsi alienanti in alijs bonis proprijs: quo casu absqʒ restitutione precij vēdicabit. sed vbi successit alienanti nedū in bonis feudalibus sed etiam allodialibus ⁊ proprijs: tūc tenet̄ dare precium vt hic. Et hoc voluit tota ista glo. de quo latius videas i. c. i. j. an agnatus vel filius re. he. ⁊c. ¶ Op. ab extra de. c. i. j. de feu. nō habente propriam naturam feu. ⁊ de. c. penul. j. si de feu. fue. controuer. In quibus apparet ꝙ vasallus potest alienare feudum suum libere sine conditione alicuius. Sol. ibi est speciale in feudo illo non habente propriam naturam feudi. ¶ Op. de dicto. c. ticius. j. si de feu. fue. controuer. quod obstare videtur in duobus. Et primo q2 agnatus ibi reuocat non restituto precio. Secūdo ꝙ agnatus excluditur a reuocando per lapsum anni. So. quantum ad primū dicas ꝙ illud est veruʒ quādo reuocatio fit post mortem alienantis per ipsum agnatum. vt dixi. s. i tertio notabi. Ubi aūt reuocatio fieret in vita p filios q icōtinēti reuocare p̄nt: tūc est necessaria restitutio p̄cij vt ibi. Ad aliud aūt ꝙ p lapsuʒ anni excludat̄ agnat⁹ a reuocādo hʒ locum qn̄ alienatio eēt fcā in aliū agnatū: secus aūt si esset facta i extraneū: q2 tūc reqrerent̄ anni triginta: vt dixi in. d. c. ticius. in. ij. oppo. ¶ Quero ab extra pro intellectu eoꝝ que hic dicūtur vʒ ꝙ vasallus potest alteri infeudare ēt inuito agnato dūmodo nō faciat in fraudē ⁊c. An mortuo infeudāte resoluat̄ ius acceptoris ⁊ admittat̄ agnat⁹ ꝓximior an remaneat feudū eidem acceptori excluso agnato. Et. d. Andre. d̄ iser. tʒ ꝙ ꝓximior agnat⁹ admitti dʒ dicēs ꝙ ista talis infeudatio valeat tm̄ in vita vasalli infeudātis. sed post mortē eius veniat agnatus ꝓximior iure suo. ⁊ reuocet etiā si sine fraude fuisset facta dicta ifeudatio. Multomagis si fuisset facta in fraudē. q2 i hoc non facit differentiam quantuʒ ad personas ipso

rum agnatoꝝ vt solum in vita sua possit dictus vasal lus preiudicare agnatis.arg.ff.de contrahen.emp.l.q tabernas. Sed quantum ad personā dñi dicit habere locum quod habef.j.qualiter olim feu.po.alie. in.c.i. Et hanc sniam vr̄ tenere Jaco. ardi.i sūma carta.iiij. in ti.qui.mo.feu.acq.sub rubricella si in fraudē feudū def ꝛc.Et sub rubricella si primus vasal. decedat sine herede ꝛc.Et suadet rō qꝛ sicut nō pōt p testm̄ dispo nere post mortē suam. vt.s̄.de succe.feu. in prin.quin-
a imo nec pro aīa iudicare ad pias cās.vt.j.quali olim feu. po.alie. in.§.donare. ꝛ.j.de probi.feu. alie. per fe. post prin. Multominus per investituras inter vivos que trabat suas vires post eius mortē ad tollendum iura agnatoꝝ.ar.ff.de dona.cā mor.l.si alige.ꝛ.l.sena tus.§.si quis.Et hanc opi.expresse tꝫ Spe.in ti.ð feu. .§.qm̄.ver.xxxviij. dicens ꝙ talis infeudatio non piu dicabit agnatis nisi i vita vasalli infeudātis ꝛ filiorū suorum.Hoc idem sensit glo.hic posita ꝛ Bal.Et p hoc videtur debere limitari tota ista materia ð vasal lo infeudāte alteri. de qua plene per glo. in.d.§.prete rea.j.de cap.cor. Et vide ad predicta quod dixi.s̄.de contro.investi. in.§.rursus.in.i.no. ¶ Ultio ad māin presentē vide alia que dixi.s̄.de ali.feu.i pri. ꝛ in.d.§. ꝑterea.ꝛ.j.qł̄r oli feu.po. ali.i pn̄. ꝛ i.§.porro.ꝛ.j.si de feu.ptro.i.c.bn̄ficiū.ꝛ in pluribus remissiōibus ibi ad ductis.ꝛ.s̄.de contro.investi.in.§.fi. ꝛ per Jaco. ardi. in summa sua plenissime in. iiij.carta. sub rubricella ð personis ꝛ rebus que alie.ꝛ alienari non possunt.cum seq.ꝛ seq.rubricella in precio dato feudum dari possit feudum ꝛc.carta quinta. Jaco.

Personam vero.

Supra i pri.ti. declaravit ð pͥma parte rubrice vꝫ de ꝑsonis que faciūt investituras. Supra vero ꝓxime in.§.ꝓcedēti declaravit de rebus que p investiturā ꝓcedunf. Nunc vero in isto.§.decla rare intendit de scda pte rubrice vꝫ de ꝑsonis q̄ recipi unt investiturā.ꝛ in sūma hoc vult quelibet ꝑsona pōt regulariter recipe investiturā sive sit liber sive servus dūmodo nō itercedat ignorātia ifeudātis.h.d. ¶ Jn tex.ibi distinguimus ꝛ sic omnis liber pōt recipere in vesti.fm Ja.de bel.p istū tex.ibi ignorātia.s.ipsius in vestientis fm ꝑdictum Ja.de bel.¶ No.nullam esse adhibendam distinctionem inter personas recipētes investituras:qꝛ non refert qualis sit ꝑut in simili alibi videmus ꝙ nō refert a quo fiat dūmodo fiat:vt no.in l.fi.C.de dona.que sub mō.ꝛ in glo.i.hic posita.que p hoc remanet expedita. ¶ No.ꝙ ignorātia dñi adhi bita in investi.sibi non preiudicat quod pꝫ qꝛ si investi at servū putās ipm̄ esse liberū nō valet.Et est rō quo niā si scivisset ipm̄ esse servū verisimiliter nō investivis set:vt elegāter dixit tex. in.l.fideicō.§.si servo.ff.de le. iij.probatur a simili: qꝛ si contraho matrimoniū cum serva putans ipsam esse liberā non tꝫ matrimoniū.vt in.c.i.xxix.q.ij.ꝛ in auc.de nup.in.§.si vero. ꝛ in glo.ij. hic posita que per hoc est expedita in prima sui parte. Qualis aūt error ꝛ qn̄ ipediat matrimoniū.dic vt ibi no.in glo.summe.ꝛ per doc.in.c.ij.de coniu.servo. ꝛ p nostros doc.in.l.si cum dotē.in.§.fi.ff.sol.ma.¶ No. ꝙ oēs liberi pariter ꝛ servi regulariter possunt de feu do investiri quēadmodū in simili dicimus ꝙ possunt pariter institui heredes:vt in.l.nō minus.ff.de here.in sti.ꝛ in gl.ij.hic posita in fi.que p hoc est expedita to ta.Et intellige semp nisi ignorātia intercedat :vt.s̄.di ctū est.Nā de facili pōt hec talis ignorātia intervēire cū difficile sit cognoscere servū a libero.vt in .l. qꝛ diffi cile.ff.de contrahē.emp.¶ Op.ab extra dupliciter ꝯ hāc litterā ꝙ imo servus nō possit investiri de feu.qm̄ feudatarius investitus censetur ꝛ reputaf miles. vt.s̄. de feu.sine cul.non amit.in.c.i.ꝛ. ij.cū ibi no. Servus
b aūt nō pt eē miles. l.s. p servis.C.q mili.nō po.ergo ꝛc.Itē ꝛ secūdo qꝛ per investi.feu.qs consegtur nobili

tatē.vt.j.quis di.dux co.vel mar.c.i.in.§. ceteri.servus aūt nō pōt adipisci dignitatē.l.fi.C.q mili. nō pos.q̄ re ista decisio videf nō bona.Sol.q̄nq꞉ dñs investit servū ꝓpriū scienter dando eidē feudū. ꝛ tūc lex ime diate facit ipsum liberum.d.l.super servis.ꝛ sentit iste tex.dū ꝑsupponit ꝙ ipse servus investitus possit ipꝫ feudum obtinere.Nam dño suo non convenit qꝛ seq retur ꝙ dominus daret sibi ipsi.sed hoc est impossibi le de iure.qꝛ oꝫ esse differentia inter dantem ꝛ accipiē tem.ff.de rex permu.in.l.i.ꝛ de leg.i.l.cum filio.Sed quādoq꞉ dñs servi investit servum alienum.ꝛ tūc aut sibi dedit vt acquiratur ipsi servo ꝛ contemplatiōe ip sius servi ꝛ dño sciente ꝛ paciente.ꝛ tūc ad hunc idē dicēdum vt efficiatur liber per supradictas rationes. Sed si dñs servi ignoravit ꝙ servus suus investiretur vel etiā pone ꝙ scivit:sed fuit dictus suus servus inve stitus cōtemplatione ipsius dñi tunc tale feudū acqui reretur domino servi. neq꞉ servus efficeretur liber . ar. insti.per quas perso.nobis acquiritur.in.§. item servi. ꝛ.ff.de acqui.here.l.placet.Naꝫ feuda possunt acqri p aliū.vt statiꝫ patebit in.§.se.ꝛ ꝑdicta sunt ēt de mē te An.de iser.lꝫ nō ita plene ꝛ clare tradat.¶ Quero ab eo qd si dedi feudū servo alieno cū hoc sibi ꝛ nō do mino suo acqraf.ꝛ hoc expsse dixi an acqraf tūc alicui ipsoꝝ.ꝛ dicit idē An.ð iser.ꝙ nō.nā nō acqrif dño qꝛ ego nolui ꝙ acqreref ꝛ illā ꝓhibitionē potui adijcef. vt i auc.excipif.ꝛ ibi p Bar.C.ð bo.q꞉ lib.ꝛ.l. fi.C.ð vsufruc.facit regula in.l.in re mandata.C.mādā.neq꞉ etiā acqrif servo cū ꝓ nullo reputef.l.qō attinet. ff.de reg.iur.ꝛ.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.iure civili.Puto tn̄ ꝙ si do.servi manumitteret ipm ꝙ iste servus fact9 liber posset obtinere feu.ꝑdictum.ar.in.l.iij.C.de isti.ꝛ sub sti.ꝛ.ff.de capi.di.l.hodie.Et probaf ratiōe ꝙ expsse pꝫ de volūtate infeudantis.d.l.fi.C.de vsufru . Si vō nō apparet de expssa volūtate infeudantis.vt qꝛ sim pliciter dñs feudi investivit servū alienū:nec appare- at cuius contemplatione tūc quereref dño servi.arg. in.l.si repetendi.C.de pdi.ob cām.¶ Quero hic di- citur ꝙ dñs investiens ignorāter servū tanq꞉ liberum ꝙ sibi non ꝑiudicat.Sed querif si iste dñs nō fuit pe nitus ignorans sed dubitans an esset servus vel liber an tūc tenebit investi.Et dic fꝫ Bal.ꝙ sic qꝛ ipse du bitans reputatur pro sciente postq꞉ se non certioravit investigando.argu.in.l.qui cum alio.ff.de regu.iur.
c ¶ Quero an sicut servus potest feudum recipere ita possit quoq꞉ feudū dare ꝛ aliū investire.dic ꝙ nō fm Ja.ardi.sine volūtate dñi.ar.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo. .l.iij.§.si servus.que res pig.oblig.pos.l.i.§.i.C.i qui cau.col.cēsi.l.ij.C.de agri.ꝛ cēsi.l.p colonū. ¶ Que ro an infans possit recipere investi.ꝛ acqrere feu.sine tutore.ꝛ Ja.de bel.arguit ad ptes nō firmādo pedē. Primo.n.videtur ꝙ non per.l.q̄uis.§.fi.ff.de acqr. pos.in ꝯrium videf ꝙ sic p.l.donataꝝ.C.ð acqui.pos. Similiter Jaco.ardi.dimittit nobis istā qōnē dubi am circa quā ꝛ glo.ꝛ doc.varia dicunt in.d.l.donata ruꝫ . Sed tu conclude fm Dy.ꝛ Barto.in.l.quāvis .§.fi.ff.de acqui.pos.ꝛ Bal.in.d.l.donatarū.ꝙ ifans non possit acquiref sine auctoritate tutoris . Et est rō qꝛ ad talē rem feudalē nō intelligit infans habere af fectionē cū ꝯsistat solū in rebus immobilibus.vt in.c.ij. de feu.cogni.in qbus rebus nō extendif affectio talis etatis.sed solū ad quedā iocalia peculiaria.facit.l.i.§. adipiscimur.ff.de acqren.pos.Quinimo ꝛ fortius di cendū ꝙ si infans esset in tali etate i qua nō posset fa ri qō ē vsq꞉ ad tres ānos cū dimidio. ꝛ tūc ipse solus nō posset acqref ēt cū auctoritate tutoris.qꝛ stipulari nō pōt.l.mulier.ff.ð ver.obli.sed est opus ꝙ solus tu tor hoc agat ꝛ acquirat infanti.arg.in.l.si infanti.C.ð iure delibe.Eo modo dicēdum est in furioso qui nul lo modo posset acquirere solus ꝛ cum auctoritate cu ratoris.sꝫ est necesse ꝙ curator solus hoc agat noie fu riosi

a ¶ Nec p aīa iudicare. Adde lud.ro. singula ri.liiij. in.ip.tu scis ꝙ vasallus. Calde.in tit.de feu. ꝯsi.x.lu.ro. cōsi.xcix . incip. presens statuti ꝑticula.ꝛ p pe. de ancha.consi. cccexl.fallit si sit feudū frācū qꝛ talis alienatio p aīa tꝫ fm bal.i c.inter dilectos ver.sꝫ nūqd.de fide instru.bal. in.l.si plures.C. ð odi.inser.bal. i.auc.nisi roga ti.ꝟ.ꝛ fuit q̄stio de fcō.C.ad tre bel . Fallit ꝛ se cūdo si feudum trāsiret in eccle siā simul cū va sallo qꝛ tꝫ alie natio donec nā liter vivit vasal lus ingrediens monasteriuꝫ vt p Jnno.ꝛ doc. in.c.in ꝑñtia.de pba.gl.ꝛ bal.in c.i.de benefi.se mi . in vsi . feu. Salv. in auc.in gressi.C.de sac. san.ec.Jo.an.in addi. spec.ti.de sta.mo.i .§.i.ꝟ. xlv.ꝛ an pōt da re in dotē glo. hosti.ꝛ Jo.an. in.c.ij.ð feu. Jn no.ꝛ doc.in.c. nup.de dona.in ter vi.ꝛ vx.spe. ti.de feu.in.§.ii. ꝟ.xix. Jo.an.in addi. spec.ti.de loca.i.§.nūc ali qua.ꝟ.xcix.Ro ta decis.cxcix. i cip.of pōt dare feudū i novis ð cisionibus . ꝛ p ludo. ro.consi. cccclvii.incip.oi potētis.circa ꝓ positā.ad fi.

b ¶ Nō pōt eē miles.adde Ja. alua. in.c.i.i .§. si miles rusticus ꝟ. nō legitimuꝫ militē .j. de pa. tenē.

c ¶ Servus pōt feudū recipere. Adde Ja.alua. cōsi.ciiij. inci.di lecte nepos. l.i. colum.

rioſi.l.in negocijs.ff.de reg.iur.τ in.d.§. adipiſcimur. facit quod no.O dofre.de pace conſtantie.in.§.vaſalli noſtri.Et iſta videt̃ mihi vera concluſio i iſto paſſu q̃ ab alijs doctoribus hic declarata nõ fuit.Utrũ autẽ econuerſo poſſit alium inueſtire dixi .§. eo.in prin.in p̃ma q̃one extra glo.¶ Quero quid ſi dñs feudi inueſtiuit ſeruũ alienũ d̃ dicto feu.ſcienter.τ poſtea morit̃ ſeruus relictis filijs an dictum feu.reuertatur ad dñm feu.vel in eo ſuccedant filij dicti ſerui vel dominus ipſius ſerui.Et in hac q̃one Ja.ardi.plura dicit arguendo pro qualibet parte.τ tandẽ determinat q̃ filij ipſius ſerui ſuccedant q nati ſunt legitimi ex vxore ſua cũ p̃rima cã ſit liberorũ.vt.ĩ.de gra.in prin.τ.l. antepen. in fi.de lega.ij. Si vero ſeruus non reliquiſſet filios.τ tũc reuertatur feu.ad dñm feudi nõ aũt ſuccedere dʒ dominus ſerui niſi eius cõtemplatione fuiſſet feudum datum ipſi ſeruo.Quod intelliget ſi dictum fuerit in inueſtitura ſeruo talis τc.argu.ff.d̃ vſufruc.l. ſi ſerui vſufru.τ.l.ſed τ ſi quid.ff.de dona.cau.mortis. τ. d.l. fi.de vſufruc.¶ Ultimo ad materiã ignorãtie quãdo ſit excuſabilis τ q̃n non.vide in.c.ſi vaſallus feudum. τ in.c.ſeq.ĩ.ſi de feu. fue. contro.Ad materiã vero inueſtiture feudalis in perſonã ſerui.vide in .l. fideicõ.§. ſi ſeruo.ff.de lega.iij.τ plene per Jaco.ardi.in ſumma ſua i carta.iiij.ſub rubricella quis poſſit feu. accipere: τ in ti.de ſucceſ.feu.ſub rubricella ſi datum eſt feu.ſeruo.Et vide ad materiã preſentẽ in directoria iuris. titu.de feu.in.§.queritur.τ per Hoſtiẽ.eo.ti.in.§.per quos τc. Jaco.doc.paduanus.

Sed vtrũ. Iſte.§.reſpicit vtrãq̃ partẽ rubrice.Et i ſũma hoc vult.inueſtitura poteſt dari τ accipi etiã per interpoſitã pſonam. h.d. ¶ In tex.ibi ipſe:ſubaudi tu. ibi hoc negocium. ſ.inueſtiture cõcedende τ recipiende . Ibi ab vtraq̃ pte.ſ.dãtis τ accipiẽtis τc.¶ No.q̃d illud q̃d poſſum p me poſſum et p aliũ.Et hoc etiã voluit glo.hic poſita que ad hoc allegauit plures concordãtias.Et q̃r iſta ẽ via brocardica ideo remiſit te gl. ad libellum py.vbi ponit plures allegationes pro τ contra.Sed tu de iſta materia clarius dicas per gl.τ doc.in.l.ij.in.§.i.ff.de admini.ad cui.perti.per Dy.in regula poteſt quis per alium.de reg.iur.li.vi.τ q̃d no. in.l.poſt mortem.§.i.ff.d̃ adop.τ quod dixi de.l. cor. in.§.ex eadem.Scias tñ q̃ iſta eſt regula que hic traditur videlicet id quod poſſum per me poſſuʒ p aliũ. verum iſta regula fallit in caſibus qui reperirentur in ↄtrariũ.vt no.glo.in.l.i.§.penul .ff. ſi pcu.vbi ponuntur plures caſus fallentie.Et reſtringas iſtam regulã ſolũ ad caſus qui poſſunt per aliũ explicari : q̃m in caſibus alijs qui nõ poſſent explicari per aliũ nũq̃ haberet locum regula:vt.C.de cadu.tol.in.§.ne autem.τ no.in.l.i.§.quotiẽ.ff.de vi τ vi ar.τ.C.de teſta.in.l.cuʒ antiq̃tas.¶ No.q̃ inueſti.poteſt dari τ accipi etiã p procuratorem:concordat.ĩ. de notis feu.in .§. itẽ ſciendum.in fine.τ quod no.glo.ĩ.de pace iura .fir. in .§. fi. quod intelligas verũ ẽm Ja.de bel.τ Nico. de neap. ſiue loquantur de propria ſiue de abuſiua inueſtitura. argu.in.l.i.C.per quas perſo. nobis acqui. Uidemus a in ſimili qualiter vaſallus poteſt ſeruire per aliũ[a] domino acceptabilem.vt.ĩ.de prohi.feu.aliena. per fede. in.§.firmiter.τ.ĩ.ſi de feu. fue.contro. in.c.ſiquis deceſſerit.cum ibi not.ſimiliter poſſeſſio poteſt acquiri per aliuni.l.i.§.per procuratorem.ff.de acquirẽ. poſ.τ.C. eo.titu.in.l.per procuratorem.ſimiliter beneficium eccleſiaſticum poteſt per alium accipi:vt in.c.accedens. extra de prebendis.Poteſt quoq̃ alter pro altero iurare i animam cõmittentis.lxij.diſt.in.tibi domino.τ di.cente.in.c.optatum.τ de pace conſtãtie in.§.conſequenter. facit quod no. in.l.iuſiuran.§.defenſe.ff.de iureiuran.τ per doc.in.l.ij.C.etiam per procur.cãm in integrũ reſti.agi.poſ.τ per Archi.in.d.c.tibi domino.

τ quod no.gl.in.l.non voce.ff.ex qui.cauſis maio.bal. tñ in.l.i.ff.d̃ rerum diui.q̃one .lvi. tenet q̃ iuramentũ fidelitatis non poſſit preſtari per procur.niſi ſit vniuerſitas per ea que dixit Specu.in ti.de feu.ad finem.q̃d non puto bene dictum per iſtum tex.τ ipſe idẽ Bal. ſenſit contrarium in.l.i.§.ne autem.C.de cadu. tollen. τ dixi in.c.omnes.ſi de fue.fue.contro. ¶ O p.ab extra de.l.fi.C.de iure emphi.vbi dominus non põt per procura. inducere nouum emphiteotam in poſſeſſionem.Sol.ẽm Jaco.de bel.ibi hoc ideo eſt vt tollatur via ↄquerendi domino τ ne poſſit poſtea dicere q̃ nõ fuerit ſibi denunciatum vel q̃ nõ conſenſit alienationi facte per emphiteotam. ¶ Ultimo de materia pſenti.vide per Bal.in.d.§.ne autem.C.de cadu.tollen.τ in.l.i.ff.de rerum diuiſio. τ quod habetur in.d.§.ſciendum.ĩ.de notis feu. vbi eſt ſimilis tex. τ per Jaco. ardi.in ti.qui. mo.feu. acquiratur ſub rubricella inueſti. poteſt dari τ accipi per nuncium per procuratoreʒ.τ per cano.in.d.c.accedens.de preben.τ in.c.i.§.verum. de ſta.regu.lib.vi. Jaco.

Feminaʒ quoq̃. Iſte.§.reſpicit p̃mã partẽ rubrice.τ in ſumma hoc vult:etiam femina põt inueſti. facere.h.d.¶ In tex.ibi τ noui feu.quaſi dicat nõ ſolũ veteris vʒ vt non ſolum poſſit infeudare hoc eſt reuocare inueſti.feudi antiqui.ſed etiã poteſt infeudare de nouo.vt ſtatim dicam.Ibi pleriq̃ conſentiunt. ſubaudi τ nos conſentire debemus q̃r minime ſunt mutanda τc.vt in.l.minime.ff.de legibus. ¶ Nota q̃ femina poteſt eẽ domina feudi.vt hic lʒ regulariter nõ poſſit eſſe vaſalla ſed ſolum in quibuſdam caſibus q no. .§.qui feu. dare poſ.in.§.cũ vero corradus.Nã poteſt dare feu.ſicut maſculus. τ in hoc equiparatur maſculo.non aũt põt feudum accipere τ in eo ſucceder̃ τ in hoc diſcrepat a maſculo.Et hoc voluit etiaʒ gl.hic poſita que nihil aliud fecit.vnde ergo in confirmãdo alteri beneficium antiquũ ſeu in transferendo de nouo hʒ legitimam perſonam.τ de hoc habes tex. ſimilem huic in ti.de capitulis extraordinarijs in.§.beneficiuʒ.vnde iſte tex.ſumptus eſt.Limitat tamẽ.d.Jac. ardi.iſtam regulam hic poſitaʒ niſi ipſa.femina luxuriore viueret vt̃ diſſiparet bona ſua cui per hoc adminiſtratio bonorum interdicitur:q̃r tunc non poſſet infeudare.argu.in.l.τ mulieri.ff.de cura.furio.cum ibi no. Item limitat τ ſecundo tex.noſtrum vt non habeat locum de iure lombardo in muliere longobarda: vt probatur in.l.i.in titu.quali.muli.ali.in lombarda: ¶ Nota q̃ femina poteſt de ſuo donare τ in aliũ cõferre beneficium.facit.l.ſed ſi ego.ff.ad velleianum.lʒ regulariter genus mulierũ ſit auariſſimum in donando.vt.C.de dona.ante nup.l.ſi a ſponſo.§.q̃ ſi a ſponſa.τ.ff.de donatio.inter virũ τ vxo .l. ſi ſtipulata.in fi. ¶ Nota q̃ femina poteſt haber̃ vaſallos τ fideles ſicut τ maſculus.facit.l.iij.§.i.ff.de pec.vbi femina põt habere ſeruos peculiares ſicut τ maſculus.Ex quibus inferas q̃ femina poſſit habere iuriſditionẽ tãq̃ dña feudi queadmodũ haberet dñs maſculus. vt.ĩ.de.l. cor.§.i.τ.ij.τ.ĩ.an apud iudices vel cur.c.i. τ tʒ Bal. cũ iſta ſint iura cõnexa.facit.c.i.in fi.ĩ.de eo q ſibi her̃. q̃ ſuis τc.¶ O p.ab extra cõtra ſupra proximũ notabile q̃ imo femina nõ poſſit habere iuriſditionem.vt l.fi.C.de arbitris.So.cõſuetudo feudoꝝ põt hanc iuriſditionem dare.ar.in.l.i.C.de eman.libe. τ hoc etiã videt̃ ſenſiſſe glo.in.d.l.fi.τ probatur in.c.dilecti.extra de arbi.¶ O p.q̃ imo femina non poſſit dare feudũ q̃d probat̃ q̃r nõ põt illud regulariter recipere:vt.§.dictũ eſt.τ probatur in .c.i.§.queadmo.feu.ad fi.perti. ergo non poteſt dare q̃d non poteſt haber̃.l.traditio. ff.de acq.re.do.So.dic ẽm Andr.de iſer.q̃ in illis caſibus in qbus ipſa poteſt habere feu.p ſe q multi ſũt. vt no.glo.in.d.§.cũ vero.In illis poterit ſuũ feu.alteri Ja.alua.ſup feu.

[a] ¶ Uaſallus põt ſeruire per aliũ. Adde gl.i verbo ſubrogatus.τ ibi Cy.in l.ſi qs ex pſenſu C.de epiſ.τ cle. bar.i.l. ptinuus in.§.ſi ab eo.ff. de ver.ob. bal.i l.i.in.§.ne aute C.de cadu.tol.

infeudare.sicut ꝛ masculus ēt sine volũtate dñi.vt ple
ne dixi.s̄.e.in.§.sed ꝛ res.dũmodo faciat bona fide ꝛ
sine fraude: vt no. in.§.preterea.j.de capi. cor. Intelli
gas tñ ꝙ etiã de bonis suis allodialibꝰ ꝛ ꝑpriis pos
sit infeudarꝰ de nouo p istũ tex.ꝛ p ea q̃.s̄.dixi. ¶ Ul
timo ad materiam p̃sentem adducas.d.§.beneficiuꝫ.
in capitulis extraordinariis. ꝛ vide quod dixi.j.de eo
qui sibi hēre.qꝫ suis ꝛc.ꝛ per Ja.ardi. in summa i ter
tia carta.sub rubricella femina potest dare in feuduꝫ.
Quãdo aũt ecõtra femina possit feudum accipeꝛ ple
ne dixi in.§.filia.de succe.feu. In qbus aũt femina de
terioris conditionis q̃ꝫ masculus dixi.s̄.de his q feu.
dare pos.in.§.hoc autem.

Nulla inuesti. Quidã hñt ꝑ capitu
lo ꝛ qdã ꝑ.§.ꝛ in hoc
nõ ē vis ꝛ respicit principaliter scđaꝫ ptē rubrice:lꝫ ēt
posset trahi ad primam ptem. Et diuidiꝛ in duas par
tes.in prima ponit regulã.in scđa excepit a dicta regu
la.scđa ibi:nisi. Casus. dñs non tenetur inuestire vasal
lum qui recusat iurare fidelitatē nisi eēt feudũ in quo
debeat iurari fidelitas.h.d. Premitte pro euidētia ꝙ
duplex est inuestitura.s.ꝑpria ꝛ abusiua de quibus d̄
claraui per exēpla.s̄.ti.ꝑ primo.in prin.vbi videas. Itē
scias ꝙ iste tex.potest intelligi tã d̄ inuesti. feudi noui
q̃ꝫ antiqui:vt.j.dicam.lꝫ And.de iser.ꝛ Bal.intellexe
rint solũ d̄ inuesti.feu.noui. Iteꝫ scias ꝙ post ꝑmissio
nem factã per dñm vasallo de dãdo sibi feu.dꝫ primo
ꝑcedere inuesti.abusiua. Scđo subseqtur iuramentũ
fidelitatis. Tertio deueniꝛ ad inuesti. verã ꝛ ꝑpriã q̃
fit per traditiõem possessionis:vt predicta ꝑbanꝛ.j.ti.
seq.ꝛ.j.de no. for.fide.in.§.fi. Item scis ꝙ fidelitas ni
hil aliud est nisi ipm iuramētũ qđ p̃stat vasallus dño
suo. vt.j.ti.seq.in fi. ¶ In tex. ibi inuestitu. dic siue sit
noua siue vetus ꝺm Ja.de bel.ꝛ Nico.de nea.vt hic ꝛ
que fuit prima cã be. amit.in.§.i. Ibi fidelitatem.i.iu
ramentum fidelitatis.vt statim pꝫ in fi. ꝛ ꝑbaꝛ.j.ti.ꝑ
primo.in fi. Ibi recusat.s.expresse siue petaꝛ vetus inue
sti.siue noua.vel põt intelligi etiã d̄ tacita renũciatiõe
in feu.nouo.i.ꝯstituendo vasallũ in negligentiã. vt.j.di
caꝫ. Põt quoqꝫ intelligi i antiquo ꝛ fieri intelligiꝛ in
uesti.veteri p lapsum tpis statuti ad petēdã iuesti.p̃di
ctã.vt.j.q̃ fuit pria cã bñ.amit.in p̃n.ꝛ in. d.§.i. Alias
aũt vbi nõ apparet d̄ recusatione exp̃ssa vel tacita dꝫ
dñs vasallũ inuestire.eo qꝛ inuesti. dꝫ p̃ecedere fideli
tatē.vt.j.ti.seq. Itē habeaꝛ dic ꝙ fit qñqꝫ.vt in.d.§.i.ꝛ
de cap.cor.in prin. ¶ No.ꝙ feudũ reglr daꝛ pp fideli
tateꝫ.ꝛ iđ si per vasallũ denegeꝛ fidelitas dño. poterit
quoqꝫ per dñm denegari vasallo ipm feudũ ꝛ inuesti
tura ipsius qm̃ frãgēti fidē fides frangaꝛ eidē. vt hic
no.glo.ꝛ dixi in.d.§.i.que fuit prima cã bñ. amit.ꝛ.j.
de no.fide.for.i.§.fi. ¶ No.ꝙ p pactũ põt alterari nã
feudi ꝛ cõtractus feudalis.vt hic ꝛ.j.c.i.in fi.quali.do.
ꝑprie.priue.ꝛ de cõtro.feu.apud pares ter. de quo di
xi in.c.i.de feu.nõ habēte propriã nãm feu.ꝛ i .c.i.an
agnatꝰ vel filius repu. hereditatē ꝛc. Quinimo ꝛ for
tius ex hoc tex.colligiꝛ ꝙ valet pactũ appositũ ꝯtra
diffinitionem cõtractus. Ex quo inferas ꝺm Bal. ꝙ
non qcqd est ꝯtra diffinitionē ꝯtractus est cõtra eius
substantiã:vt probatur i hoc tex.notabili.facit no. per
doc.in auc.ingressi.C.de sacrosanc.eccle. An aũt cleri
cus possit alterare nãm inuestiture.dixi in.§.ꝑfecto.d̄
lege cor. ¶ No.ꝙ argumentũ ab alusione seu interp̃
tatione vocabuli censeꝛ validum:vt probatur hic duꝫ
dixit ꝙ feudũ a fidelitate dictuꝫ est:put in simili vide
mus.insti.de tutelis.in prin.ꝛ in.l.ij.in.§.appellata. ff.
si cer.pe.ꝛ in pluribꝰ aliis iuribus allegatis hic in gl.
ij.in p̃n.vsqꝫ ad ver.sed quero ꝛc. De hac tñ materia
quantũ ad feudũ dic vt plene scripsi i p̃ambulis libri
vbi declaraui qd sit ꝛ vñ dicaꝛ ꝛ quare appelleꝛ feu.
ꝛ quid sit fidelitas ꝛ quot modis capiaꝛ:vbi videas i
quinta q̃õne. Facit ꝙ dixi.j.quis dicaꝛ dux co.vꝉ mar

chio.in prin.sup tex. ¶ Opp.cũ glo.prima ꝙ iste tex.
male dicat dũ vult ꝙ iuesti.nõ sit fienda ei q fidelita
tem facere recusat ꝛc.qm̃ ex hoc videꝛ p̃supponere ꝙ
fidelitas sit primo p̃standa ꝛ postea inuesti.fienda:cu
ius ꝯ̃trium exp̃sse dꝛ.j.ti.seq. So.dixit glo. fatendo ꝯ̃
trium ꝙ inuesti.bene dꝫ p̃cedere fidelitatē.sed hic con
stabat mãifeste ꝙ iste vasallus nullo mõ volebat iura
re fidelitatē.qꝛ expresse recusabat prout dicit iste tex.
ꝛ propter hoc dominus nõ tenetur sibi inuesti. facere
cum sibi liceat rumpeꝛ fidē ad quã sibi tenebaꝛ post
q̃ꝫ vasallus similiter rũpit expresse recusando velle ad
implere id ad qđ tenetur.l.cũ ꝑponas.cũ ibi no.C.d̄
pac.ꝛ hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad fineꝫ que bñ lo
quitur. Sed tñ tu i isto passu plenius dicas capiendo
omnes casus vltra doc.qꝛ interdũ loqmur in noua in
uesti.quã dñs ꝑmisit facere vasallo de feudo sibi no
uiter ꝑmisso ꝛ isto casu si vasallus exp̃sse recusat vel
le de dicto feudo facere fidelitatē.ꝛ tunc absqꝫ dubio
dñs absqꝫ pena ꝛ aliquo interesse põt denegare dictã
inuesti.vt in hoc tex.coniuncta ista glo.facit qđ dixi.j.
de no.fide.for.in.§.fi. Sed iterdũ dñs iam inuestiuit
vasallum abusiue d̄ dicto feu.sed post dictam inuesti.
non vult vasallus prestare fidelitatem expresse recusan
do.ꝛ tũc dñs non tenetur sibi facere inuesti.propriam
hoc est realem per traditionem possessionis. Et scđm
istum modum intelligitur iste tex.per Andre.d̄ iser.ꝛ
Bal.sed interdum vasallus in feudo predicto nouo
ꝛ facta dicta inuestitura abusiua non recusat exp̃sse.
sed tacite differendo iurare fidelitatem.ꝛ tunc si post
interpellationē sibi factã per dñm ad ꝑstãduꝫ fide
litatem cessauerit.ꝛ tũc priuabitur vasallus iure suo
nec dñs compelletur amplius ad faciendꝫ sibi inue
sti.realem iuxta ea que traduꝛ.j.que fuit prima cau
sa bene.amit.in.§.i.vbi est casus. Si vero loqmur de
inuesti.feu.antiq renouãda.ꝛ tũc si vasallus exp̃sse re
cusat velle facere fidelitatē poterit dñs denegare sibi
inuesti.per istum tex.q ēt hoc mõ põt itelligi ꝺꝫ Ja.
de bel.ꝛ Nico.de nea. Sed iterdũ non exp̃sse recusat
vasallus p̃dictus velle facere inuesti.sꝫ tacite p lapsuꝫ
tpis:vꝫ anni diei si nõ ē miles vel anni ꝛ mēsis si ē mi
les:ꝛ tũc priuaꝛ feudo nec dñs teneꝛ amplius sibi in
uesti.facere vt dixi sup tex.ꝛ ꝑbaꝛ i.c.i.s̄.quo tpe mi
les.ꝛ.j.que fuit prima cã bñ.amit.in prin.sed vbi non
apparet de recusatiõe tacita vꝉ exp̃ssa tũc dꝫ dñs va
sallũ inuestire eo qꝛ inuesti.dꝫ p̃cedere fidelitatē.vt.j.i
ti.seq.q dꝫ itelligi. Et predicta semp intellige nisi eēt
tale feudũ i quo vasallus ex pacto non teneaꝛ ad p̃sta
tionē fidelitatis per istũ tex.ꝛ i.d.§.i.que fuit prima
cã bene.amit. Item nisi ipsa fidelitas iaꝫ fuissꝫ iurata
semel dño ꝛ successoribus suis per ipsum vasallum.qꝛ
tunc non est necesse ꝙ amplius prestetur per eundem
vasallum.vt no.in.c.veritatis.ꝛ in.c.ego eps.extra de
iureiuran.ꝛ dixi que fuit prima cã bene.amit.i p̃n.itē
dicit Ja.ardi.ꝙ nõ iuraꝛ fidelitas qñ feu.ē modicũ.l.
at si qs.§.iudicē.ff.de religio. Itē pēdente ꝯtrouersia
feudi nõ iurabiꝛ interim fidelitas.vt i.c.i.j.de cõtro.
inter vasallũ ꝛ epi. Itē in aliis duobus casibus quos
.j.dicam vꝫ in rebus sp̃ualibus ꝛ qñ quis est ipubes.
¶ Quero cũ glo.ij.in versi.sed quero ꝛc.qualꝛ sit pe
tenda inuestitura per vasallum a dño.ꝛ lꝫ ista glo.per
modũ sũme q̃rat de pluribus q̃õnibus simul ꝛ semel
inculcando eas.ego tñ eas separatim declarabo ꝛ ex
pediaꝫ. Et primo quãtum ad q̃õnē supra formatã re
spondet gl.notabiliter ꝙ vasallus dꝫ honorifice adire
dñm ꝛ cuꝫ curialitate ꝛ humilitate petere inuestiturã
in p̃sentia parium vel alioꝝ qui ꝺm formam cõsuetu
dinis ꝛ iuris feudalis solēt interuenire in inuestituris
fiendis.prout no.s̄.ti.ꝑ primo.in prin.ꝛ probatur.j. qui
testes sint neces.ad ꝑban.no.inuesti.feudi. Et non so
lum hꝫ ipse vasallus necesse petere ipsam inuesti. vt.s̄.
sed etiam dꝫ se offerre ad p̃standũ fidelitateꝫ.vt.j.que
fuit

fuit pma cā bene. amit.in prin.z de capi. coz .in prin. z forma petēdi erit talis vz vt dicat ipse vasallus reuerende dñe mi.peto cū omni debita reuerētia qua possum inuesti.talis feudi mei quod a te teneo z possideo. z hoc si est inuesti.feu.antiq vel si est inuesti.feu.noui dicat talis feu.qđ a te possidere debeo.Et postea subiūgat ista verba z fidelitatē tibi facere sū paratus z polliceor contra oēm hoiem excepto impatore z exceptis anterioribus dominis meis. Uerūtamē subiungit gl. q̄ q̄q̄ ista vltima verba ō fidelitate pollicenda z prestanda non exprimātur spāliter per vasallū sed simplr diceret postulo inuesti.mei recti feudi q̄ hoc sufficeret cū ipsa fidelitas tacite subintelligat.z hoc voluit ista glo.vsq ad versi.quo facto zc.que bene z notabiliter loquitur.Ex qua collige duas cōclusiōes.Prima est ista q̄ vasallus non tenetur regulariter facere absolute fidelitatem dño qñ in ipso iuramento fidelitatis excipitur prior dominus.vt pbatur .j. hic finitur lex in.§. fi.z.j.de probi.feu.alie.per lotha.in.l.ij. Item excipit semp imperator noiatim.vt.j. de probi.fe. alie.per fe. i fi.Secūda pclusio est q̄ sufficit petēdo inuesti. vt vasallus dicat peto inuesti.mei recti feudi.Neq̄ ē opus q̄ adiciat q̄ paratus sum fidelitatem facere.vt probatur i.c.i.§.quo tpe miles.Et ē rō q̄ z si illa verba nō exprimantur subintelliguntur tacite.vt dixi in.d.c.i.in prin.de capi.cor.in.i.qōne.z q̄ fuit pma cā bñ.amit.in prin.in.i.qōne.lz glo.videtur ibi tenere ōtrium. sufficit.n.q̄ fiat facto z si non exprimat.l.nō recte.in fi.C.
a de fideius.Et intellige predicta pcedere qñ constat[a] q̄ iste petens est ille vasallus qui dz obtinere inuestituram.vt q̄ sit agnatus pximior z q̄ sit heres solus z alia que sūt necessaria ad ostendēdū q̄ sit illa ad quē spectet feu.iuxta ea que dixi in.d.c.i.§.quo tpe miles. ſm Andre.de iser.Item z subsequenter dixit Jac.de bel.q̄ ista talis solēnitas petendi inuesti.cuz tali pompa est seruanda vbi consuetudo hoc dictat.Alias aūt vbi non esset consuetudo non vitiaretur actus.Et dicit se vidisse in regno sicilie etiā corā rege vasallos nō seruasse tales pompas.facit.c.i.§.de feu.cognitio.z.l. si donationum.C.ō nup. ¶ Quero subsequenter cū glo.in ver.quo facto zc.an petita inuesti.per vasallum a dño.vt.§.dictum est teneatur dñs ipsum vasallū incontinenti inuestire z ipsum recipere ad fidelitatez an poterit differre.Et respondet glo.q̄ est in electiōe ipsius dñi.vtrum velit incontinenti inuestire z fidelitatē recipere vel velit pro libito differre.Sed diligēter animaduertat vt non differat.qñ si petita inuesti.per vasallum debito modo z tpe.z dñs noluerit inuestire ſi fiet.ex hoc aliud pīudicium ipsi vasallo . Quinimo si labatur annus z dies priuabitur ipse dñs proprietate feudi quēadmodum priuandus venisset vasallus iure suo feudali si dictam inuesti.non petijsset.j.dictum tēpus.argu. in.c.i.j.quali.do. proprie. priuetur.z.j.si de feu.fue.contro.i.c.dño cōmittente.Et hoc voluit ista gl.vsq ad ver.fidelitas vero zc. ¶ Sed tu circa istū articulū clarius z plenius dicas q̄ explicauerit ista gl. qñ interduz dñs promisit vasallo velle sibi dare certum feu.z postea ipsum peniteret z recusat velle facere inuesti.Et isto cāu aut ē simplex promissio z non solēnis z que non transiuit in cōtractum: z tūc dñs nullo mō tenebitur.arg.in.l.ij.§.circa. cum ibi no.ff.de doli excep.insti.de testa.mili.in.§.ceterz.z.l.nuda.ff.de contrahen.emp.cum si.Aut ista pmissio fuit solēnis z trāsiuit in pctum: z tunc tenebitur ipse dñs solum ad interesse ipsi vasallo.ar.in.l.cuz ibi no.ff.de acqui. emp. z.l.si fundū.ff.de verbo.oblig. z hoc tz Andre.ō iser. z Nico.de neapo.j.de no.for.fide.in.§.fina.non autem cōpelli potest ad tradendū.Et est rō q̄ nō est feudū postq̄ non intercessit aliqua inuesti. vt in.c.i.qui.mo. feu.consti po. z dixi in.c.si facta.j.si de feu.fue.contro. Sed interdum vltra promissionē dñs processit etiam ad inuesti.abusiuā.Uerū postea nō vult facere ppriā inuesti.tradendo possessiōem: z tūc dz dñs precise cōpelli ad tradenduz possessionem vasallo nec liberaret dñs volēdo soluere interesse:vt in.c.si facta.j.si ō feu. fue.contro.Tenebitur quoq ipse dñs isto casu ad prestandum oēm vtilitatez ipsi vasallo q̄ recepturus fuisset ex dicto feudo si possessionem z propriaz inuesti.dicti feudi debito tpe habuisset:vt in.d.§.si.j.de no. fideli.for.Sed iterdum vasallus iam habuit inuesti. abusiuā z propriam. vt q̄ est in possessione feudi z petit sibi renouari inuesti.ſm formam iuris ōbito modo z tēpore.vt q̄ forte successit vasallo mortuo vel petit renouationem inuestitur a successore domini.z isto casu si ipse dñs differat facere talem inuesti.priuabitur proprietate si labatur tps limitatū vasallo ad inuesti.petēdam.vt in hac glo.que notabiliter hoc tenuit z eaz sequuntur docto.vz Jaco. de bel. Andre.de iser. Nico. de neap.z Bal.dūmodo non subsit aliqua iusta causa ex qua ipse dñs motus sit ad differendū:q̄ sicut vasallus ex causa excusaret.vt dixi in.c.i. quo tempo.miles.Ita quoq ipse dñs cum ad paria iudicentur.vt.j. de for.fide.in fi.¶ Quero subsequenter cū dicta glo. i ver.fidelitas vero zc.qualiter sit fienda fidelitas z ō eius forma.Et respondet glo.se remittendo ad quatuor titulos sequentes in qbus bene declarat.z ad hō allegauit etiam alias concordantias vsq ad ver.z notabis zc.Et in hoc bene loqt ista glo.z istam questionem in dictis titulis sequentibus examinabo . Sed aduerte qñ ista glo.in sui prin.formauit aliam qōnē ad propositū nostrū ad quam non respōdet vz qñ z quo tpe sit ista fidelitas prestanda per vasallū : idcirco tu ad hanc qōnez respondeas vz q̄ si dñs iam fecit inuestitu.vasallo:tūc vasallus dz incontinenti fidelitatē pstare siue loquamur de veteri siue de noua.vt.j.ti.proximo.z.j.de no.fide.for.in fi. Si aūt dñs nonduz fecit inuestituram.z tūc aut loquimur de noua inuestitu.z isto casu dñs dz se offerre vasallo z polliceri sibi inuesti.z tūc si vasallus eēt i mora certioratus amitteret ius qđ hz ſm formā traditā.i.§.j.q̄ fuit prima cā benefi.amit.Aut loqmur i veteri.z tūc vasallus dz se offerre dño vt ipm inuestiat p pdicta.ad qđ facit.l.iul. i.§.offerri.ff.de actio.emp. Quo casu aut vasallus est miles z dz se offerre.j.annū z mēsem.vt i.d.c.i.§.quo tēpo.miles.Aut est priuatus z tūc dz se offerri.j.annū z diem.alr priuabit.vt.j.de capi.cor.in prin.z.j.de probi.feu.alie.p fe.in.§.preterea.z.j.que fuit prima cā.in prin.neq est opus q̄ dñs denunciet q̄ dies interpellat.ar.predictorum iurium z in.l.ij.§.de iure emphi. Ex qbus omnibus inferas secūdū Jac.de bel.z Bal.q̄ in noua inuestitura dz dominus se offerre sed i veteri se dz offerre vasallus.vt.§.ostēsum est. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo.in fi.an vasallus liberet z absolutus intelligat ab ista fidelitate si dñs suus pdat fa
b mam.vt q̄ sit excōicatus[b] vel bānitus z respondet q̄ sic.Et econuerso si dñs restituitur ad famā restitutus etiam intelligitur ad hanc fidelitatem.vt.j.in ti. hic fi. lex.in.c.i.in prin.z in hac gl.que ad hoc allegauit etiā alias concordantias vsq ad finem.z bene z notabiliter loquitur.Et facit ad corroboratiōnē pdictorū. q̄ illud quod contumacia abstulit obedientia restituit i .c.ex litteris.extra de consti.vbi est tex.notabilis.z i.l. cum alius.C.de cur.fur.z.ff.de serui.rusti.predi.l.z ati licinus.z quod no.alia glo.in fi.j.de noua for. fide.in .c.i.sup verbo ostendere.¶ Op.ab extra de.c.si minori.j.si de feudo fue.contro. vbi est casus expssus q̄ qs retinet feudū lz fidelitatem facere recuset. Sol.ibi est spālis in ipubere vasallo fauore etatis.vt ibi no .in gl. z ibi dixi in.iij.nota.¶ Op.de.c.si de reg.iur.cum ibi no.So.ibi loqmur in rebus spūalibus in quibus non prestat homagiū.vt no.in.c.i.de sta.reg.li.vi. ¶ Quero ab extra nunc de disuestitura quid sit z quotuplex.
Ja.alua.sup feu.

a ¶ Qñ cōstat. adde qñ dicat manifeste cōstare.tex. in.c.olim in fi.ō cēsi. z ibi Anto.de but.z abb.in.c.sup qōnū.de offi.dele. bal.in.l.ad pbationē. la.i.C.de proba.

b ¶ Ut q̄ sit excōicatus. adde an iste vasallus tenet cū iuuare si ē excōicatus. vide p philip.i c.si.de excep. in v.z.no.etiā.idē philip.i.c. inter alia.in.i. col. de sen.excō.

fit ⁊ an possit fieri. Et respondet ſʒ Bal. ꝙ disuesti. ẽ duplex. ſ. verbalis ⁊ actualis. Itẽ actualis est duplex. ſ. abusiua ⁊ propria. dic ergo ꝙ verbaliter tantũ inue- stit⁹ potest verbo disuestiri. l. nihil tam naturale. de re gu. iur. Et si interuenit Cyrographũ cogetur vasal- lus ingratus facere contrarium cyrographum. l. gene raliter. C. de non nu. pec. vel incidere seu cassare instru mentũ inuesti. per ea q̃ no. in. l. ab emp. ff. de pac. ⁊ si fuit per annulũ deannullabit. Et si per traditionem possessionis deiciet ad similitudinẽ degradationis q̃ fit per actũ contrariũ. vt in. c. degradatio. extra de pe- nis lib. vi. ⁊ qḋ habet in. l. ij. §. ignominie. ff. de his q no. infa. Sed ego non puto ꝙ tanta subtilitas exigat sed sufficiat declarari per sniam vasallũ priuandũ pro bata culpa ⁊ ingratitudinem. ar. eoꝝ q̃ traduntur. in. c. i. de feu. sine cul. non amit. ⁊ in. §. calidis. de probi. feu. alie. per fe. neqʒ in hoc discrepat idẽ bal. dum postea subiũxit ꝙ supradicta disuesti. fieri dʒ per ius habentẽ qm̃ interdũ fit per dñm propria auctoritate vt qñ va sallus alienauit feudũ in aliũ transferendo. vt i. d. §. ca lidis. ⁊ in. l. i. de probibi. feu. alie. per lotha. vel per sen tentiam quando vasallus cõmisit aliquam culpã vel igratitudinẽ: vt i. d. c. i. ḋ feu. sine cul. nõ amit. ¶ Ul timo ad materiã presentem vide alia q̃ dixi in. d. §. i. j. que fuit prima cã bene. amit. ⁊ qḋ dixi in. c. i. de con- trouer. inter vasal. ⁊ epi. ⁊ j. de no. fide for. in fi. ⁊ per Bal. in auc. nisi. in fi. cõmenti. C. ad trebel. ⁊ per Jac. ardi. in sũma. in carta prima. sub rubricella vnde dicatur feu. ⁊ in ti. quibus mo. feu. amit. sub rubricella quando iurare dʒ vasallus ⁊ qñ non. Et in ti. qualiter iurare debeat vasallus. sub rubricella de his qui non dñt iura re fidelitatem. vbi enumerat oẽs casus in qb⁹ fideli- tas non prestatur. ⁊ habetur de materia in capitulis extraordinarijs in. §. qm̃ de fidelitate ⁊c. ⁊ per cano. extra de symonia in. c. ex diligẽti. ⁊ extra ḋ exces. pla. in. c. retulit. ⁊ in. d. c. licet indignũ. extra de regu. iur. ⁊ per hosti. in sũma ti. de feu. §. ij. Jaco.

¶ Qui p̃cedere dẽat iuestiturã an fidelitas ⁊c. Ru.

¶ Olim nulla erat hic rubrica ſm ordinẽ rubricatio nis Uberti de orto. sed erat vna sola rubrica a titulo supra de feudi cogni. vsqʒ ad titulum presentẽ inclusi ue. vt. s̃. qd sit inuesti. sup rubrica. Quinimo nec erat hic pricipium capituli. sed erat. §. comprehensus sub precedentibus: qḋ patet ex priũ. hui⁹ littere textualis in qua ponitur quedam coniunctio ad precedentia. po- stea aũt hec rubrica fuit addita a glosatoribus superue nientib⁹ gratia cõmodioris intelligentie prout i simi li dixi. s̃. de feu. guar. sup rubrica. ⁊ ita hodie cõiter vti mur ista rubrica ⁊ bene. Et ex predictis nũc habes in tellectum glo. hic posite. ¶ Continuatio aũt huius ru brice ad superiora colligitur ex titu. precedẽ. in fi. vbi dictum est ꝙ inuesti. nõ est fienda ei qui fidelitatẽ fa cere recusat. Sed qꝛ iuxta predicta poterat dubitari quid debeat precedere an inuesti. an fidelitas. Itẽ qd esset fidelitas ideo vt p̃dicta declaret subiecta fuit hic ista rubrica ⁊ titulus. Jaco.

Trum. Diuiditur i duas p tes. In prima decla rat qd debeat p̃cedere an inuesti. an fidelitas. In scḋa quid sit fidelitas. se cũda ibi. fidelitatẽ. ¶ Casus. inuesti. abusiua dʒ precedere fidelitatẽ. que quidem fidelitas est ipsum iuramentum qḋ prestatur dño a vasallo suo. h. d. Et p̃mitte q̃ sit inuesti. abusiua ⁊ q̃ ꝓpria. vt dixi. s̃. §. proxi. ¶ In tex. ibi rñsum est subaudi vt pʒ. j. de no. fi. for. in fi. ⁊ j. que fuit prima cã bene. amit. in. §. i. Ibi inuesti. ſ. abusiuam ⁊ verbalem. non aũt ꝓpriã ⁊ realem. Nã primo dʒ precedere inue sti. abusiua ⁊ verbalis. ⁊ postea dʒ sequi sacramentũ fidelitatis. ⁊ vltimo fit inuesti. ꝓpria ⁊ realis p tradi tionem possessiõis. vt probatur in. c. si facta. j. si de feu. fue. contro. ⁊ dixi. s̃. ti. pxi. in. §. fi. Et predicta ꝓcedũt ſm An. de iser. in inuesti. feu. no. qm̃ in inuesti. fe. anti. non proprie censetur inuesti. sed potius quedam ↄfirma tio prioris inuesti. vt dixi. s̃. ti. pxi. in prin. vnde in tali feu. antiquo iuramentum fidelitatis prestatur cum ip sa inuesti. cũ ipm iuramentũ habeatur pro ipsa inuesti. arg. eorum q̃ dicta sunt in. c. i. s̃. qui. mo. feu. consti. po. ¶ Nota ordinem excipiendi instrumenta inuesti. iura rũ. vt primo fiat inuesti. verbalis cum ãnulo vel alio si gno ſm morẽ prime. scḋo ꝙ prestetur fidelitas dño p vasallũ. tertio ꝙ fiat inuesti. realis. ſ. traditio possessio nis vt hic ⁊ j. de no. for. fide. in. §. fi. ⁊ hanc inuesti. rea lem faciet dñs inducendo vasallũ in possessionem vel mandauit nuncio seu procuratori vt ipsum inducat: vt s̃. ti. pximo. i. §. sed vtrum. ⁊ tʒ Bal. Potest ⁊ alijs modis vasallus consequi veram possessionẽ dicti feu. prout dixi. s̃. quid sit inuesti. in prin. vbi videas. Que aũt fuerit ratio decisionis in tex. nostro vt prius prece dat inuestitura ⁊ postea sequatur fidelitas. dixit Bal. ꝙ rõ est qꝛ dñs est caput feudi ⁊ prior nominatur i con tractu: ⁊ ẽ persona actiua vnde dʒ prius procedere ad actum q̃ʒ vasallus qui est persona passiua ⁊ secũdaria ⁊ sub dño. ar. in. l. ex placito. C. ḋ rerum permutatiõe. Addas ⁊ aliam rationem qꝛ cum dominus sit princi palis in contrahendo dʒ prius ex parte sui adimplere apponendo se in substantia obligationis. arg. i. l. natu ralis. in. §. quod si faciam. ff. de p̃scrip. verbis. ¶ No. tex. ꝙ fidelitas nihil aliud est nisi ipsum iuramentũ qḋ prestatur dño a vasallis. Et ista talis fidelitas continet plura que colliguntur ex tribus titulis sequentibus. Uerũ aduerte qꝛ vltra istam fidelitatẽ est dare ⁊ ali as species fidelitatis. vna est que appellatur maior. vʒ qꝛ tenemur imperatori. vt probatur in. l. quisquis. ad legem iul. maie. ⁊ ad reprimendam in princi. ⁊ j. de p hibi. feu. aliena. per Fede. in fine. Nam reputatur de- us in terris. C. de sacrosanc. eccle. in. l. iubem⁹ nullam. cum ibi no. De fidelitate aũt quam habere debemus erga deum pʒ ex sacra scriptura. dũ. dicit. dilige dñm deum tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex tota mente tua ⁊ ex omnibus viribus tuis. Et insuper alia fidelitas quã familiares ac domestici ⁊ subditi debẽt superioribus suis. de qua statim patebit. j. titu. seq. Est quoqʒ ⁊ alia fidelitas quã qs p̃stat rõne administratõis ⁊ dignita tis. vt in auc. iusiurandum quod prestatur ab his in. §. iusiu. ⁊ de pa. cõstan. i. §. ego iuro. Est ẽt alia fidelitas que debetur proximo scʒ ipsum non offendere nec ei isidiari. l. vt viʒ. ff. de iusti. ⁊ iur. Itẽ ẽ ⁊ alia fidelitas quam filius dʒ patri ⁊ libertus patrono de qbus in. l. i. ⁊. l. fi. in fi. ff. ad. l. pom. ḋ parrici. ⁊ i ti. ḋ obseqs. de quibus fidelitatibus vide per Bar. ad reprimen- dũ. in prin. i gl. sup verbo toti⁹ fidelitatis ⁊c. ¶ Que ro ab extra an protestatio ipsi⁹ ordinis vitiaret ipsaʒ inuesti. Et dicit Bal. ꝙ non cũ sufficiat ꝙ sit seruata forma intellectualis. insti. de leg. in. §. an hr̃des. ⁊. ff. de heredi. insti. l. talẽ. in prin. Secus aũt eẽt in casib⁹ in qbus forma ordinis est ḋ substantia. l. ꝓlatam. C. de senten. facit quod dixit Bal. in. l. i. C. de ope. liber. ⁊ Jo. an. in. c. fi. extra de baptismo. ¶ Ultimo ad ma teriam vide qḋ dixi. s̃. ti. pxi. §. fi. ⁊ in ti. epm̃ vel abba tem. in. c. i. p̃sertim in oppositiõe fi. j. de no. for. fi. in. §. fi. ⁊ p Ja. ardi. qualiter iurare debeat vasallus in prin. ⁊ p Host. in summa ti. de feu. §. quid sit fidelitas.

¶ Qualiter vasallus iurare debeat. Rubrica.

¶ Scḋm ordinem rubricationis Uberti ḋ orto quẽ etiam secutus est Jaco. ardi. in summa sua. Ista rubri ca erat scḋa rubrica huius libri scḋi: ⁊ oia sequentia vs qʒ ad ti. de fratribus. de no. be. inuesti. exclusiue. verũ postea

postea a glosatoribus superuenientibus fuerũt interferte rubrice hic intermedie ad hoc vt materia diuisa clarius intelligeret̃: put in simili dixi.§.quid sit inuesti. super rubrica.⁊.§.de feu.guar.⁊ ga.sup rubrica.Et cõtinuatur ista rubrica ad pcedentes hoc mõ:qꝛ.§.ti.primo facit mẽtionẽ de fidelitate quã pstare dꝫ vasallus dño:que quidem fidelitas nihil aliud est nisi ipsuꝫ iuramentũ qd̃ prestat vasallus dño.vt ibi pꝫ.Uerũ qꝛ poterat dubitari d̃ forma istius iuramẽti ideirco vt p̃dicta declaret suppositia fuit hic ista rubrica qualr̃ vasallus iurare debeat. Jaco.

Qualiter Tot⁹ iste titulus diuidit̃ i duas ptes principales.qm̃ in prima ponit̃ forma iuramenti qd̃ prestare dꝫ vasallus dño ratiõe feudi qd̃ ab eo tꝫ. Jn scd̃a pte ponitur forma iuramẽti quod prestare dꝫ ille qui nõ est vasallus rõne feudi:sꝫ est astrictus alia de cã ad iurãdũ. scd̃a ibi si vero ⁊c.Et ista secũda ps subdiuidit̃ in duas.qm̃ in prima loqtur de psona domestica seu familliari ipsius dñi que iurare dꝫ ipsi dño rõne domestici tatis seu familiaritatis. Jn scd̃a arte loquitur de persona subiecta ipsi dño rõne iurisditiõis q̃ pp cãm ipsius subiectiõis dꝫ iurare ipsi dño.scd̃a ibi.aut si ideo ⁊c.Casus.vasall⁹ occasiõe feudi dꝫ iurare dño ꝙ erit sibi fidelis:sicut dꝫ esse vasallus ⁊ qd̃ nõ mãifestabit secretum sibi cõmissum per dñm.Jlle aũt qui non est vasallus rõne feudi sed est domesticus seu familiaris vel sub iurisditione dñi dꝫ iurare dño ⁊ in suo iuramẽto spẽaliter exprimere vitã mẽbrum mortẽ ⁊ honorem ipsius dñi.h.d.¶ Jn tex.ibi videamus.s.in hoc titulo ⁊ i duobus tit.seq.Jbi ego.s.talis vasallus.Jbi sancta dei euangelia.Quid ãt si iuraret̃ sup alia materia an teneret:dixi.§.quid sit inuesti.in.§.i.in vltimo no.⁊ vide qd̃ dixit Spe.in ti.de iureiuran. Jbi huic.s.dño tali ⁊c.Jbi dꝫ vasallus. qualiter aũt d̃beat eẽ ⁊ se habere vasallus erga dominũ suũ ex forma fidelitatis d̃claratur specifice statim in ti.seq.⁊ seq.vbi pꝫ etiã ꝙ hodie illa capitula in iuramento spẽaliter exprimũt̃ propter hoĩes ignaros:sꝫ istud iuramẽtũ ita nudũ d̃ quo hic sufficere videbatur de iure:vt hic pꝫ.⁊.j.ti.ij.Jbi detrimentum:subaudi ⁊ aio ipsũ dãnificandi:vt plene declaraui istũ arti.in.c.i.§.hic po.esse ti.qui.mo.fe. amit.vbi videas.⁊ hoc etiã sensit gl.prima hic posita in sui principio que per hoc remanet expedita in ea pte.Jbi familiaris.Exemplificat Bal.dupliciter.pmo ꝙ sit de familia seu domesticus dñi. vt qꝛ est ꝯsiliari⁹ vel camerarius vel in aliquo alio officio domestico ipsius dñi.vt qꝛ sit pincerna vel dapifer dñi. Nã isti tales dum sunt in tali officio vel habitu debent prestare tale iuramẽtum assecuratiõis ipsi dño lꝫ nõ recognoscant feu.ab eo.Scd̃o exemplificat idem Bal.⁊ An. de iser.ꝙ sit attinens vasalli qui recognoscebat feudũ a rege vel alio dño ⁊ habitabat secum i domo ⁊ erat successurus in dicto feudo moriente ipso vasallo tenente feudum.vnde pp suspitionẽ ne moriat̃ aliqd in vita eius sub spe habendi hereditatem ⁊ feu.dꝫ iurar̃ mõ ⁊ forma hic descripta:facit.l.vidue.C.d̃ nup.⁊.C.vbi pupil.edu.in.l.fi.Et hoc scd̃m exemplum sensit et gl. ij.hic posita i medio sui.⁊ in fi.Et suadet rõ qꝛ i istos tales familiares ⁊ ministeriales hꝫ dñs iurisditionẽ: vt.j.de pace te. in.§.si ministeriales. ⁊.ff.de penis.l.siquis comitũ.⁊.ff.de iuris.om.iu.l.magistratibus.ibi sub iurisditione.Exẽplificat An.de iser. ⁊ Bal. in istis q habitant in terra alicuius dñi vel possideant ibi bona non feudalia siue sint originarij siue non. qm̃ sub eius iurisditione ratione habitationis seu bonoꝝ ⁊ tenẽtur ipsum assecurare cũ iuramento iurando sibi securitatem sm̃ formam hic traditaꝫ vꝫ ꝙ ad eoꝝ posse saluabũt vitã dñi membra personã ⁊ eius honorẽ ⁊ euitabunt eius mortem vt statim subijcit:facit qd̃ no.gl.§. quid sit inuesti.in.§.i.ibi mortem. Alias mentẽ si habes mortẽ:⁊ tũc intelligas ꝙ iurabit euitare mortem dñi:vt.j.de no.fide for.in.c.i.Si habes mentem ⁊ tũc iurabit ꝙ non reuelabit mentem dñi hoc est secretum suum.vt.j.in ti.proxi. ¶ No.ex hoc tex. triplicem speciem iuramenti fidelitatis.Primũ enim est istud qd̃ pstat̃ dño p vasallũ rõne feudi qd̃ recognoscit ipse vasallus a dño:vñ ad hoc vt hẽat locũ tale iuramẽtũ ẽ necesse ꝙ ver̃ vasall⁹ sit.⁊ ꝙ aliqd recognoscat a dño cuius prextu iuret vt hic.⁊.§.qd sit inuesti.i prin.⁊ ꝙ prius sibi fuerit. facta inuesti.p dñm.vt.§.ti.pxi.Forma aũt istius iuramenti erit qꝛ iurabit ꝙ erit fidelis dño suo q dedit ei feudũ sicut debent esse vasalli dño put ⁊ sm̃ qd̃ spẽaliter exprimit̃.j.in duob⁹ titulis sequetibus.qd̃ eñi deest i isto sacramẽto qd̃ describit̃ i isto tex.dꝫ suppleri p alias formas iuramẽti q̃ describũt̃ i dictis duob⁹ titulis sequẽtib⁹ sm̃ An.de iser.⁊ Bal. Quinimo vltra oia ea capitula q̃ sunt descripta i dictis formis iuramẽtoꝝ ad q̃ tenet̃ iurare vasallus tenebit̃ etiã adijcere i suo p̃dicto iuramento fidelitatis ea oia q̃ ponunt̃ i iuramẽto qd̃ fecit rex Otto Joãni pape q̃ numerant̃ hic in glo.i.in fi.⁊ p tex.lxiij.dist.tibi dño.vꝫ ꝙ exaltabit dñm ⁊ eius dñiũ inquãtũ poterit ⁊ ꝙ nũquã vitã aut mẽbrũ neqꝫ honorẽ quem hꝫ sua volũtate aut ꝯsilio vel exortatione perdet.sꝫ i his oibus erit eius adiutor iuxta posse suũ.Ex qb⁹ oibus pꝫ q̃ cõprehẽdi debeãt in iuramẽto fidelitatis vasalloꝝ vꝫ ea q̃ colligunt̃ ex isto tex.i pñ.⁊ ex duob⁹ titulis sequẽtib⁹.⁊ ex dicto.c.tibi dño.⁊ ita tꝫ dicta gl.i. hic posita.⁊ An.de iser.⁊ bal.Si.n.iperator iurat pape illa q̃ ptinent̃ i.d.c.tibi dño.⁊ tñ nõ tꝫ a papa feudũ multo fortius dꝫ vasallus ea iurare dño suo sm̃ p̃fatũ do.And.de iser.Scd̃a spẽs iuramẽti fidelitatis est illa quã pstare dꝫ domesticus seu familiaris. Et istud iuramẽtũ nõ pstat̃ rõne aliquoꝝ bonoꝝ cũ prestet̃ ab eo q nihil tꝫ ⁊ nihil recognoscit a domino qd̃ quando sit declaraui per exempla super tex. Est quoqꝫ ⁊ tertia spẽs iuramenti fidelitatis qd̃ qs dꝫ pstare domino vel ratione bonoꝝ non feudaliũ que ipse tꝫ in loco subiecto iurisditioni dñi vel ratione habitationis quam hꝫ in dicto loco supposito iurisditiõi domini.vnde ratiõe iurisditionis tenetur quam hꝫ dñs in eum vel ratione bonoꝝ vel ratione iurisditionis tenetur iste talis iurare p̃dicto dño fidelitatẽ.Et ista duo vltima genera iuramẽtoꝝ ,ppẽe sũt iuramẽta assecuratiõis.Et est ratio qꝛ domin⁹ terre habet iurisditionẽ in suo territorio.l.si pupillus.§.territoriũ. ff. d̃ verbo.sign.l.mul.§.ꝙ si.l.inuito.C.de epis ⁊ cle.⁊ i suos ibidẽ habitantes.vt supra dixi.Ratõ aũt ratiõis fuit qꝛ per tale iuramentũ purgat̃ suspitio ⁊ assecurat̃ dñs vt hic ⁊ in.l.p̃senti circa mediũ legis cum ibi no.C.de his qui ad eccle.confu.⁊ in.c.petitio.extra de iureiurã. ¶ Forma aũt istius talis iuramẽti assecuratiõis traditur hic in isto tex.i fi.Sed vtrum istud tale iuramẽtum debeat similiter suppleri per dictũ.c.tibi domino .§.allegato.Et dicit And.d̃ iser.ꝙ sic qꝛ si imperator q nihil tꝫ a papa nec est sub iurisditiõe ipsius pstat si a bi illud iuramentũ[a] multo magis burgenses debẽt p̃stare domino suo qui dato ꝙ nihil recognoscant a domino nihilominus reputant̃ vasalli ratione subiectionis.Quinimo dicit ipse fortius ꝙ tale iuramentũ supplebit̃ etiam p titulũ infra de no.for.fi.cũ ibi nulla fiat mẽtõ de feu.seu beneficio qd̃ feudũ vocat̃. Sed ego in hoc starẽ cõsuetudini vt statim dicã.Alias aũt nõ existente cõsuetudine non recederẽ a forma hic tradita cum iste tex.voluerit facere differentiã inter ista iuramẽta ⁊ iuramentũ vasalloꝝ.Et hoc sensit gl.fi.i sui prin.hic posita que per hoc i dicto suo pñ.remanet expedita.Et vide circa istud iuramẽtũ ratione bonoꝝ existentiũ in loco qd̃ dixit Butri.in.c.nimis.extra de Jo.alua.sup feu.

a ¶ Prestat si bi illud iuramẽtũ. adde cle.i.de iureiu.c.quotiẽs i.q.vij.⁊ p Jo. an.i.c.vt cõmissi.de here.li.vi. ⁊ de iuramẽto ꝙ faciũt epi pape.vide p arch. florẽ.i.ij.pte sue sũme.ti.x.c.iiij. ⁊ de iuramẽto ꝙ pstãt vicariũ positi p papã i terris de tẽporali iurisditiõe ecclesie. vide p extra uagãtẽ sixti.iiij. incip.dilectis filiis ⁊c.posita in tractatu dñi fracisci pauini de potestate capituli sede vacante in fi.

iureiurā.¶ No.ex isto tex.in prin.dum dixit sicut de
bet esse vasallus domino ꝛc. ꝯsuetudinē solitā in iura
mentis fidelitatis esse seruādā. Adeo ꝙ non debet ī
duci nouitas in exactiōe homagij ꝛ fidelitatis. vt i.c.
dilecti.extra de maio.ꝛ obedien.ꝛ in.c.cum consuetu
dinis.ex̄ de cōsuetudine.ꝛ tenet specul.in ti. ꝺ feudis.
in.§.quoniā.versi.ꝛ no.ꝙ non debet ꝛc. Et ideo dixit
Bal.ꝙ noua iuramenta extorta contra antiquā ꝯsue
dinem intelligunt̄ p impressionē p̄stita. Et ita respon-
dit ī facto ꝯsultus super ardua cā ad qꝺ facit.c. sane.
extra de excessi.p̄la.ꝛ.l.si per impssionē.C. qꝺ metus
causa.ꝛ qꝺ habet̄ in.c.ad aures qꝺ metus causa.ꝛ per
Inno.in.c.petitō.extra de iureiurā.ꝛ qꝺ no.in.l.si qua
loca.C.de fund.ꝛ sal.reipublice lib.x.ꝛ qꝺ dixi supra
per quos fiat inuesti.in prin.in scꝺo notabili. ¶ Que
ro cum gl.fi.in ver.sed cur nominatiꝫ ꝛc. que fuerit ra
tio differentie inter ista iuramenta.s.quare in iuramen
to vasalli sufficit ꝙ iuret ī genere vꝫ dicēdo iuro ꝙ ero
fidelis sicut debet esse vasallus domino.ꝛc. Sed in iu
ramento p̲sone domestice seu familaris exigit̄ sp̄alis
expressio certoꝝ capitulorū ꝓut pꝫ hic ī fi.littere. So.

a' ¶ In p̲sona domestica. adꝺ q̄ dicat̄ persona domestica. vide gl.sūme.iij.q.v. glo.i.c.i litteris de testi. Bar.ꝛ Saly.i.l.ēt.C.de testi.ꝛ quot mo dis capitur do mesticus.vide p ange.in.l.ꝛ iam iure.in prin.C. de test.ꝛ in quo differtur dome sticus a familia ri.vide p bal.in l.ij.C.ꝺ testi.bal. i.l.ꝯsentaneum C.quō ꝛ qn̄ iu. spe.i ti.de teste. in.§.i.v.itē ꝙ ē domesticus.

a dicit glo.ꝙ in p̲sona domestica[a] ꝛ familiari magis p̄
sumitur fraus ꝛ machinatio ꝯtra dominū.vt qꝛ forte
sperat successiōem ipsius dn̄i q̄ꝫ ī vasallo qui est quo
dāmodo extraneus ꝛ nō familiaris ipsi domio ī quo
nō cadit tāta suspitio. Itē qꝛ magis ꝯsideratur mēte
id ꝙ expressim ꝛ sp̄aliter ꝓmittitur q̄ꝫ illud qꝺ taci-
te includitur sub generali ꝓmissione vt.xxiij.di.in.§.q̄ꝫ
q̄ꝫ. Et hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad versi.sed querit̄ ꝛc.
Sed aduerte quoniā rōnes huius gl.nō vident̄ mihi
concludere cum istud capitulū in scꝺa p̲te loquat̄ etiā
de p̲sonis non domesticis sicut sunt habitātes ī terra
domini ꝛ alij subiecti sue iurisditiōi qui eodē mō spe
cialiter iurare debent sicut p̲sone domestice. Et pro tā
to ista prima ratio istius glo.non videtur eē bōa.simi
liter nec secūda videt̄ ꝙ procedat qꝛ eodē modo esset
dicendū in p̲sonis vasallorū vt deberent nominatiꝫ ꝛ
specialiter iurare. Quare ꝯsiderabā ꝙ ratio potuit eē
ista vꝫ ꝙ in p̲sonis vasallorū habentiū feu. satis expli
catur tota virtus iuramēti etiaꝫ sub istis verbis gene
ralibꝰ. Et est ratio qꝛ sub isto generali iuramēto ītelli
guntur a iure oīa capitula sp̄alia que iā erāt ꝺclarata
ac decisa ꝛ specificata per alia iura vt pꝫ in duobꝰ ti-
tulis sequētibus ꝛ.xxij.q.i.c.ꝺ forma. Et ideo notāter
dixit iste tex.sicut dꝫ eē vasallus domino ꝛc. Sed ī iu
ramēto supradictarum p̲sonarū non habentiū feuda
non erat declaratum neqꝫ decisum que capitula ītelli
gerent̄ in iuramento ipsorū.ꝛ ideo fuit necesse ꝙ de ip
sis sp̄alis fieret mentio ad hoc vt daretur certa forma
de nouo de qua in isto tex. ¶ Quero subsequēter cuꝫ
dicta glo.in ver.sed quare ꝛc.que sunt ꝛ ītelligant̄ iste
p̲sone domestice que iurare debent ꝺm formā hic tra
ditā. Et respondet gl.ꝙ omnes ille p̲sone que vbiqꝫ ī

b ¶ Appellatur domestice.adde gl.sūme.iij.q.v. glo.in.c.in litis ꝺ te.l.p̄nti.ꝛ ibi doc.i.§.sane.C. de his q ad ec- cle.ꝯfu.bar.in.l. respicēdū. in.§. furti.ff.de pen. itē pater ꝛ filij ī eadē p̄tāte dn̄r domestici: vt in l.illud.ꝛ.l. se.ff. qꝺ cuiusqꝫ vni- uer . nomi . ꝛ quot modis ac cipiat̄ domesti- cus. vide p An ge.i.l.ꝛ iā iure. ī prin.C.de test. ꝛ an domestici dn̄r mercenarij vide p Philip. fran.in.c.officij in vlti.no.de he re.lib.vi.

b aliqua lege appellant̄ domestice[b] possunt includi sub
decisione p̄senti ꝛ ad hoc allegauit plures leges in q
bus fit mentio de p̲sonis domesticis.item ꝛ omnis p
sona que possit sperare successionem domini. vt supra
dictū ē. Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finē. quā se
qtur Iac.de bel.ꝛ Pe.de cer.ꝛ Bal.ar.in.l.qui iuris
ditioni.ff.de iurisdi.om.iud.ꝛ.C.de lati.liber.tol.l.i.§.
illud. Tu vero colligas ex istis duobus versibus regu
lā que ītelligant̄ p̲sone domestice vꝫ. Dicit̄ ascriptus
p̲sona domestica seruus vxor libertus natus famulus-
qꝫ colonus. Sed tn̄ aduerte ꝙ nō oīs p̲sona domesti
ca dꝫ prestare huiusmodi iuramenta. Illi enim in qui
bus nulla cadit suspitio non tenētur iurare sicut ē fili
us qui nō iurat patri qꝛ reputat̄ eadē p̲sona nec cadit
suspitio.l.fi.C.de impuberū ꝛ alijs substi. Nec ecōtra
pater filio cū magis diligat ipsuꝫ q̄ꝫ seipsuꝫ.l.isti qdē.
ff.qꝺ metꝰ cā. Idem dicendū de vxore ꝛ marito vt vi
cissim nō iurent.l.aduersus de crimine expil. heredi.ꝛ

l.cū tale in prin.ff.ꝺ ꝯdi.ꝛ demon.licet qn̄qꝫ reperian
tur vxores meretrices que optent mortē maritorū.vt
no.in.l.pater seuerinā in.§.socrus.ff.ꝺ cōdi. ꝛ demon.
Ideꝫ intelligas de oībus alijs qui carēt suspitione.ar.
in.l.ij.in.§.p̄tor.ff.q satisda.cogan. Alij aūt omnes fa
miliares iurare debēt si petat̄ qꝛ nulla efficacior pestis
ad nocēdū q̄ꝫ familiaris inimicus.vt no. in.l.data.C.
de dona.ꝛ.ff.ad sill.i.l.i.qꝺ dicit Bal.ꝓculdubio eē
verū in his qui sunt de familia p̲petua.argu. in.l.i.C.
ꝺ epi.ꝛ cleri. ¶ Quero ab extra qd si sūt duo fratres
domini eiusdem ciuitatis vel castri nunquid vicissim
iurare debēt.ꝛ dicit Bal.ꝙ sic.ar.in.l.sed si hac in.§.
si liberta.ff.de ī ius vocā. Nec ob.ꝙ vnus nō sit ꝺ iu
risditione alterius qꝛ quo ad fidelitatē ficndā ꝛ suspi-
tionem tollendā vnus fingitur esse sub alio ꝛ alter sub
altero p̄sumptiōe iuris ar.l.eius qui in ꝓuinciam ī fi.
cuꝫ ibi no.ff.si cer.pe. Adde qꝛ etiā familiaritas ipsa
ꝛ suspitio succedendi hoc opatur per ea que supra di-
cta sunt. Quid aūt si vnus ipsorū delinqueret in aliuꝫ
an alter possit cognoscere ꝛ punire.dixi in.§.preterea
ducatus.j.de ꝓhi.feu.alie.per fe. vbi videas. ¶ Que
ro an clerici habitantes in terris ꝛ ciuitatibꝰ domino
rū laicorū vel habentes ꝛ possidentes ibi bona ꝓpria
ꝛ nō feudalia vel forte sunt domestici ꝛ familiares ip
sius domini:vt quia forte ꝯsiliarij ipsius domini an te
neant̄ inuiti prestare ipsi domino laico tale iuramentū
assecurationis de quo in scꝺa p̲te huius capituli. ꝛ di
cit An.ꝺ iser.ꝙ non per dictum.c.petitio. extra ꝺ iure
iurā.q̄ꝫq̄ꝫ.de honestate ēt sine iuramento teneant̄ ad
obseruantiā eorum que in ipso iuramēto ꝯtinētur per
dictuꝫ.c.petitio. Si vero clerici tenerēt feudū a domi
no tūc rōne dicti feudi bene tenent̄ iurare ipsi domi
no ꝛ p̄stare sacramentū fidelitatis tanq̄ꝫ vasallus:vt ī
c.nimis.extra de iureiurā.ꝛ ibi per Butri. facit ad p̄
dicta.c.penul.cum ibi no.xxij.q.fi.de quo per Host.ꝛ
doc.in.d.c.nimis.ꝛ dixi in.c.qui clericus si de feu. fue.
cōtro.ꝛ spec.in ti.de feudis i.§.qm̄.ver. hodie p̄lati.ꝛ
per Roff.in libellis parte octaua in ti.de offi. iu.quo.
subue.censito. sub rubricella de sacramento cuiuslibet
vasalli. Sed qualiter ꝓuidere sibi pōt dominus si ha
bet suspectos clericos in terra sua habitātes.dicit idē
An.ꝺ iser.ꝙ licet clericus iste nullo mō sit sub iurisdi
tione domini temporalis:tn̄ sponte ꝛ voluntarie pote
rit tale iuramentū assecurationis facere p dictū.c.pe-
titio.ꝛ hoc tꝫ gl.expresse in.§.vasalli nostri.de pace cō
stantie.ꝛ spec.in suo repertorio de iureiuran.ver.in qui
bus casibus dum allegat.c.nullus.extra de iureiuran.
Idem tenet Ia.ardi.in summa sua ī ti. qualiter iura
re dꝫ vasallus.sub rubricella de his qui nō debent iu-
rare fidelitatē ī fi.ꝛ hoc p dictū.c.petitio.ꝛ ad p̄dicta
vide qꝺ dixi in.§.si clericus.j.ꝺ pace tenēda . ¶ Que
ro qd eꝰ vtrū laici habitātes ī terris subiectis eccl̄ie
vel tenētes ibi bona nō feudalia teneātur p̄stare istud
iuramentū assecuratiōis de quo in hac scꝺa p̲te dic ꝙ
sic ꝛ p̄stabunt ipsis possidentibus ꝛ recipiētibus noīe
eccl̄e.ꝛ ita tꝫ Spec.i ti.de feu.in.§.qm̄.ver.nos vero.
ꝛ ꝓbatur in isto tex.postq̄ꝫ non reperit̄ esse statutū cō
trarium.l.sancimus.C.ꝺ testa.facit.lxiij.di.ego ludoui
cus ꝛc.ꝛ quod.s̄.dictum est per dictū.c.tibi domino.
¶ Quero an domini terrarū possint sine causa expel
lere mercatores ꝛ alios forenses de ciuitatibꝰ.ꝛ dicit
Bal.j.in ti.seq.vbi format qōnē ꝙ non qꝛ mūdus est
omnibus cōis patria:vt ait seneca. Item ista expulsio
est quodāmō īterdictio que nō potest fieri sine causa
l.relegatorū.ff.de īterdic.ꝛ relegatis . Et ideo sine cā
hoc nō potest fieri postq̄ꝫ ibi venerūt. sed antequā ve
niāt bene possent īterdici ingressus.ar. ff.de serui.ru.
predi.l.diuus.ꝛ de vsufruc.lega.l.heres. Est enim con
tra naturalē equitatē ꝛ ꝯtra bonū publicū postq̄ꝫ ibi
venerunt expellere eos.ꝛ allegat tex.quē dicit esse sin
gularē ad hoc ī auc.de q̄store post p̄n.col.vi. ¶ Que
ro an

ro an ille qui iurauit tanq̄ vasallus vt hic i. prima pte
teneatur etiã iurare tanq̄ familiaris ⁊ habitans in
loco si ē domesticus domini vel alias sit sub iurisditio
ne domini ratione habitationis: vt hic i scđa parte. Et
dicit odoffre. ꝙ sic qa separata sūt facta argu. ff. ð ca
lūniatoribus. l. fi. ⁊. C. ð do. iter virum ⁊ vxo. l. si mari
tus. Sed tñ dicit ipse ꝙ vno iuramento poterit vtrū
q3 explicari. ar. ff. ð aucto. tuto. l. accipientis. Ita deter
minat ipse in suo apparatu de pace cōstantie in. §. va
salli nostri. ¶ Ultimo ad mā3 p̄sentē videas i specul.
de feudis in. §. quoniā in vltima col. ⁊ i dicto. §. vasal
li. de pace constantie. vbi plene de materia no. vbi ēt ð
claraŧ i qua etate ⁊ vsq3 ad quā etatē ista iuramēta
assecurationis p̄stantur ⁊ que psone excepruanŧ ⁊ per
Iaco. ardi3. in ti. qualiter iurare debet vasallus in. §. i.
seu rubricella prima per cano. i dicto. c. petitio. de iu
reiuran. ⁊ extra de ver. signi. i. c. cū clerici. De iuramē
to aūt vasallorum statim patebit in ti. seq. ¶ Quotu
plex aūt sit fidelitas ⁊ ð qualitatib⁹ fidelitatis dixi su
pra ti. p̄ximo i secūdo notabili.   Iaco.

¶ De forma fidelitatis.   Rubrica.

¶ Scđm ordinem rubricarū oberti de orto ħ nulla
erat rubrica sed cōprehendebatur iste titulus sub ru
brica p̄cedēti. postea aūt ista rubrica fuit iterserta a
glosatorib⁹ supuenientib⁹ gratia comodioris itelligen
tie: vt ibi dixi sup rubrica: ⁊ iō hodie vtimur ista rubri
ca ⁊ bñ. Et p hoc habes mētē gloselle hic posite q̄ di
xit ꝙ quidam nō habent hic titulū sed male. Et cō
tinua istam rubricam ad precedentē hoc modo. q2 su
pra proximo ti. in p̄n. posuit formam iuramenti vasal
lorum in genere sed q2 dictum iuramentum cōtinet i
se plura capitula que ibi non fuerunt expressa. Idcir
co vt predicta declaret subijcitur iste titulus i quo tra
ditur specialis forma iuramenti declarando particula
riter que sunt ipsa capitula fidelitatis ⁊c.   Iaco.

De epistola. Tot⁹ iste titulus ha
I bet originaliter ð v̄bo ad verbū i de
cretis. xxij. q. v. c. ð forma. ⁊ ibi pleni⁹
glosatur quā in hoc ti. Adducā3 hic
omnia necessaria ⁊ diuidiŧ in partes
tres. In p̄ia adducit sex capitula in quibus ex forma
fidelitatis vasallus est obligat⁹ domino vt ab illis se
abstineat. In scđa ostendit qualiter in predictis sex ca
pitulis vasallus nedum debet abstinere: sed etiam de
bet super illis auxiliū ⁊ cōsiliū dño exhiberē. In tertia
determinat in casu cōuerso v3 vt dominus eodem mo
do ex fidelitate sit obligatus vasallo suo i omnibus su
pradictis sex capitulis. Scđa ibi. s3 q2. Tertia ibi. domi
nus quoq3. Casus. vasallus iurans fidelitatē domino
suo debet semper in memoria habere sex capitula que
hic specificanŧ. ⁊ ab ipsis non tm̄ debet se abstinere ve
rum etiam super illis auxilium ⁊ consiliū domino ex
hibere. Similiter ecōtra vice mutua ē obligatus dño
vasallo suo virtute dicte fidelitatis. hoc dic. ¶ In tex.
ibi fili liberti. alias filiberti. Ibi. xxij. cā subaudi. q. v. c.
de forma. Ibi notaui. dic quod iste epūs tanq̄ pitus in
hac scia ad istantiā petentiū scripsit ea que sequūtur.
Et de hoc filiberto epō feci mentionē i prologo opis
presentis. Ibi qui. s. vasallus. Ibi in memoria habere.
subaudi ⁊ sic nō eēt necesse de iure ꝙ exprimerentur
in iuramento q2 sufficeret generaliter iurari fidelitatē
vt patet supra ti. proxio in prin. Sed propter ignaros
consuetum est exprimi prout dixit tex. ī in ti. sequē. Ibi
de corpe suo. s. qđ ipse vasallus non erit cā neq3 per se
neq3 per aliū vt dominus patiaŧ dānū in corpore suo.
Sed iuxta posse suum curabit conseruare ipsum inco
lumē vt probaŧ. ī. in ti. seq. Ibi ð secreto suo. s. vt non
reuelet secreta sua in suū dānū: vt. s̄. ti. proximo. quod
qualiter intelligatur plene declaraui i. c. i. hic pōt esse
ti. q. mo. feu. amit. vbi videas. Ibi munitionibus suis
. s. vt nō reuelet facta per que domin⁹ muniebat se ab
hostib⁹ ⁊ inimicis suis p p̄dicta iura ad qđ facit. l. i.
ff. ad. l. iul. ma. ibi de sua iusticia: vt q2 dominus cōue
nit vasallū q2 vult agere cōtra eū occasione ipsius feu
di ⁊ vasallus expresse fuit ɔtumax in nō parēdo iuri.
Uel aliter fuit cā vt domin⁹ nō posset ɔsequi iusticiā
vt plene ðclaraui. ī. que fuit prima cā bene. amit. in. §.
itē qui domino. ibi honestatē ius. s. dñi ⁊ exēplifica vt
ipse vasallus abstineat se ne vtaŧ inhonestate i domo
domini circa eius vxorem vel sororem vel filiam vel si
milem: vt probatur. s̄. qui. mo. feu. amit. i. § i. ⁊ ī. q̄ fuit
prima cā be. amit. in. § rursus. ibi possessionibus. i. de
suis rebus. vt p3. ī. in ti. seq. ⁊. ī. que fuit prima causa be.
amit. in. §. sed ⁊ qui delator. ibi leuiter regitur cum ver
bo p̄cedenti ⁊ nō sequēti. ibi difficile. Exemplifica. vt
q2 vasallus seminauit discordias ꝓpter quas illud bo
nū qđ de facili erat paratū domino nūc propter illas
discordias nō potest dominus hr̄e nisi cū difficultate.
Uel exemplifica ꝙ alio modo huic facto operā dedit
vt nō fieret. ibi impossibile. vt q2 forte ipse vasallus di
sturbauit matrimoniū qđ erat futurū cū ipso domino
⁊ nunc ex opera vasalli nō est possibile ꝙ possit ampli
us esse. vt q2 forte illa domina cōtraxit cū alio matri
moniū. Uel ponas aliquod aliud exemplū simile. ibi
fidelis. i. vasallus. vt. s̄. de ɔtro. inuesti. in prin. ibi docu
menta. s. supradicta que ex dictis sex capitulis colligū
tur. ibi caueat. i. promittat suo iuramēto fidelitatis q̄
tñ in ipso iuramento fidelitatis de sui natura inesse in
telliguntŧ. vt. s̄. dixi ⁊ p3. ī. in ti. seq. ibi a malo. s. domini
vt. s̄. dictū est. ibi faciat. i. ipse vasallus. ibi p̄stet. subau
di vt p3. ī. ti. seq. in fi. ⁊ in ver. ⁊ si ɔsiliū ⁊c. cū ibi no. ibi
vicem. i. eandē fidelitatē. ibi reddere d3 quasi dicat ꝙ
ad eandē fidelitatē teneŧ dñs vasallo i p̄dictis capitu
lis prout ⁊ serui qđ ipse vasallus teneŧ domio. vt. s̄. di
ctū ē. ibi malefidus. i. malefidei ħm gl. ibi sicut ille sub
audi vasallus. ibi p̄uaricatiōib⁹. i. variationib⁹. vt q2
diuersam cām adiuuat ꝓdita cā sua ꝓut exponiŧ p
tex. in. l. i. ff. de p̄uaricatoribus. facit. l. i. §. p̄uaricatorē
ff. ad turpil. ibi pfidus. i. fidē pdens. ibi piurus. Nō i
telligas p hoc ꝙ dñs iuret vasallo vt statim dicā. vñ
non referas ista verba ad psonā dñi sed ad psonā va
salli ꝓut supra exposui in verbo sicut ille. ¶ No. ex p̄
ma pte. ⁊ primo ꝙ qs d3 i memoria semp hr̄e illud
qđ teneŧ alij facere presertim sub vinculo sacramenti
concordat. l. magnam i fine. C. de cōtra. ⁊ cōmittē. sti
a pul. ¶ No. ex dicta pte ꝙ i iuramēto fidelitatis[a] sem
per itelliguntŧ ista sex capitula de quibus in isto tex. ⁊
i dicto. c. de forma. sicut i simili dicimus ⁊ in quocūq3
alio iuramento in quo subintelliguntŧ certe conditio
nes ⁊ capitula que no. per gl. in. c. quēadmodū. extra
de iureiuran. ⁊ i auc. qđ eis. C. de nup. ⁊ in. c. fi. extra ð
hereticis. ¶ No. ex dicta pte ꝙ vasallus sub vinculo
iuramenti non d3 reuelare secreta domini ad eius dā
num vt dixi sup tex. ⁊ ꝓbatur. ī. ti. seq. ⁊ no. p glo. in di
cto. c. de forma. Simile dicimus i illis q denunciant
b secreta[b] hostibus q2 capite puniūtur: vt in. l. omne. in
. §. exploratores. ff. de re mili. ⁊ no. in. d. c. de forma.
Eodē modo dicas ꝙ vasallus nō debet reuelare mu
nitiones domini alias priuaretur feudo. Simile vide
mus ð eo q dat hostib⁹ munitiones vel mittit litteras
vel nūciū vel per aliud signū eis notificat. Nam inci
dit i crimē lese maiestatis. l. i. ij. ⁊. iij. ff. ad. l. iul. maie.
⁊ hoc totū dixit glo. i. d. c. de forma. facit qđ no. p gl.
odoffre. in tractatu de pace ɔstantie in. §. ego iuro sup
verbo credentias. Quid aūt de reuelante cōsiliū p̄n
cipis dic vt habetur. ff. de penis in. l. si quis aliquid in
. §. i. ¶ No. vasallū debere vti honestate in domo do
Ia. alua. sup feu.

a ¶ In iuramē
to fidelitatis.
adde ꝙ in oi iu
ramēto itelligi
tur excepta au
ctoritas legis
vel supioris: vt
est gl. in. c. ɔstitu
tus. de rescrip.
gl. i. c. de forma
xxij. q. vlti. glo.
pe. in. c. q̄ ɔ mo
res. viij. di. doc. i
c. veniens. de iu
reiu. c. beat⁹. xii.
q. ii. ⁊ in. §. cu3
ergo. xxvii. q.
ii. archi. in. c. au
ctoritatē. xv. q.
vi. ⁊ in. l. fi. ff. q
satis. cog. licet in
quolibet iuramē
to itelligitur ex
cepta psona ipe
ratoris. ħ3 bal. i
c. impialē. in. §.
fi. de prohi. feu.
aliena. p fede. in
vsibus feu.

b ¶ Denūciant
secreta. adde ꝙ
tales possunt ex
cōmunicari. vi
de p philip. in
c. fi. i. §. iubemus
quo no. de he
re. lib. vi.

mini vt hic ⁊.s.qui.mo.feu.amit.in.§.i.⁊ de peten.di. quinta cõsideret.⁊ no.per gl.in dicto.c.de for. ¶ No. ex scd̃a parte tex.notabilẽ ꝙ nõ sufficit abstineẽ a malo [a] nisi fiat qd̓ bonũ est que verba fuerunt augustini ⁊ postea epilogata in libro prosperi. Hanc eãdẽ sententiam posuit ambrosius in libro de officijs ⁊ transumptiue.lxxxvi.dis.in.c.nõ satis.⁊ no.per gl.insti.de iusti. ⁊ iur.i.§.iuris p̃cepta.facit auc.dñi dicẽtis.qui nõ est mecũ contra me est. ¶ No.ex dicta parte ꝙ vasallus non tm̃ est obligatꝰ ad nõ faciendũ dãnũ domino verũ etiam dꝫ dare auxiliũ ꝙ alius non faciat ⁊ sic iuramentũ suũ fidelitatis interp̃taẽ vt ip̃e nõ faciat ⁊ p̄hibeat alios facientes vt ifra que fuit p̃ma causa benefi.amit.in.§.item q̄ dominũ.⁊ i.§.p̃terea.facit quod no.supra qui.mo.feu.amit.i prin. Simile dicimus in omnibꝰ promissionibꝰ negatiuis.vt.ff.de verbo.obliga.i.l.i illa.⁊ i.l.iter stipulantem.i prin.⁊ not.glo.in dicto.c.d̓ forma. Adde tñ ꝙ licet vasallus nõ debeat esse pro alijs i iudicio ꝯtra dominũ suũ vt ex hoc tex. colligiẽ ⁊ i.c.fi.extra de postu.tñ p̄ se ⁊ suis hominibus pōt ⁊ petere ⁊ defendere ar.i.c.petitio.extra de iureiuran.⁊ tꝫ Bar.de pisis i sua sũma i lr̃a feudum. ¶ No.ꝙ piurus nõ pōt eẽ saluus de suo feudo qd̓ itelligas veruꝫ quãdo istud piuriũ cadit super delicto vt hic. Secus aũt si caderet sup ꝯtractu.j.que fuit prima cã be.amit.i.§.illud.⁊ ita no.per glo.s.q.mo.feu.amit.i.§.ij.⁊ ibi dixi.facit qd̓ tangiẽ p cano.i.c.fi.extra de here. ¶ No.ex tertia pte ꝙ eadem fide teneẽ ⁊ obligatus est domius vasallo suo quẽadmodũ ecõtra vasal.dño. Ex quo iferẽ ꝙ sicut vasallus p delictũ cõmissum i dñm p̃uareẽ feudo ita ⁊ dñs p delictũ cõmissũ i vasallũ p̃uari dꝫ iure suo p̄p̄etatis qd̓ hꝫ i dicto feudo qd̓ est multũ notandũ ⁊ sancta decisio.⁊ p̄batur i.c.domino cõmittente.j.si de feu.fue.cõtro.⁊ i.c.i.quali.do.p̄prie.p̃ueẽ.⁊ hoc ẽt colligit glo.hic posita p̄bans p̃dicta p tale exemplũ vꝫ q̃r sicut libertus denegans alimenta patrono inopi puniẽ q̃r redigiẽ in seruiturem ita ⁊ ecõtra patronus denegans liberto p̃uatur operis que sibi imposite fuerunt gratia libertatis ⁊ etiã hereditate ipsius liberti ab itestato nõ aũt ex testõ.vt in.l.si patronus nõ alluerit.ff.de bo.lib.⁊ i l.alimenta.d̓ liberis agno. Et hoc voluit tota ista gl. vsq̧ iux̃ finem sui que bene loqtur ⁊ eã sequũtur doc. ⁊ hãc eandẽ sn̄iaꝫ sequiẽ glo.in.d.c.de forma. Ad quã aũt debeat reuerti tale ius qd̓ amisit dominus vel vasallus ex eorum delicto.vt.s.dictũ est plene dixi.j.que fuit prima cã be.amit.i.§.fi.in cõclusionibus vbi videas.sed vtrum vasallus teneatur alimentare dominum suũ egenũ dixi in.c.licet.j.si de feu.fue.contro. Eꝫ aũt an vasallus pauper sit alimentandus dixi i ti.epi. vel abba.in.§.fi. ¶ No. ex dicta vltima pte in fi. ꝙ fides dꝫ seruari hincinde ⁊ q̄ fidem non prestat eaꝫ sperare nõ dꝫ.facit qd̓ no. per glo.s.per quos fiat inuesti.i.§.fi. ⁊ ibi dixi i primo notabili ⁊.j.que fuit prima causa be.amit.i.§.i. Et hoc voluit dicere glo. hic posita i fi.sui dũ dixit hic est argumentũ ad mutuã p̃stationẽ que ex p̃dictis i totũ remanet expedita. Ad qd̓ facit qd̓ no.per glo.⁊ doc.in.l.cũ p̄ponas.C.de pactis. ⁊ i l.si instituta in p̃n.ff.d̓ transa. ¶ Quero ab extra iuxta p̃dcã vtrũ dñs teneaẽ iurare fidelitatẽ vasallo suo. Et videreẽ dicẽdũ ꝙ sic p istũ tex. postq̃ vasallus de necessitate iurat domino.vt.s.per quos fiat inuesti.in.§.fi.q̃r eandẽ vicẽ debẽt sibi vicissim reddere dñs ⁊ vasallus:vt h̄ dr̃ pro hoc facit.j.de probi.feu.alie.per se.i fi. Et glo.ibi vr̃ tenere hanc partẽ facit p̄ hac pte i ti.de pace constantie.i.§.ego iuro.vbi impator iurat suis subditis. Sed i contrariũ ẽ veritas primo q̃r hoc non reperitur aliqua lege cautũ expresse.iteꝫ q̃r vasallus equiparaẽ liberto:vt no.infra de vasal.qui cõtu.ẽ. Sed patronus non iurat liberto propter honorẽ suũ.l.q̄ bona.§.penul.ff.de dãno infec.⁊.ff.de iureiuran.

a ¶ Nõ sufficit abstinere a malo. Adde.c.placuit.i.q.i.c.cum ab omni.de vi.⁊ ho.cle.⁊ i cle.capiẽtes.in.§.⁊ q̃r de penis.

l.iusiurandũ qd̓ ad pecunias.§.hoc iusiurãdũ cõiuncta.l.honori.ff.de obsequijs.igiẽ nec dominꝰ iurare debet vasallo.facit pro hac parte qd̓ dixit Bal.i.l.liberti.C.de opis liber.iuxta finẽ cõmenti. Non obstat iste tex.q̃r fatendũ est qd̓ dominus reddat vicem vasallo.s.in obseruãdo ei absq̧ iuramẽto illud ad qd̓ vasallꝰ est obligatus per iuramẽtũ dño. Nõ ergo teneẽ iurare dominus vasallo. Sed i effectu tenetur sibi intantum absq̧ sacramento iquantũ teneẽ vasallo dño cũ sacr̃o. Unde hoc plus est i vasallo q̃r iurat ⁊ deo teste promittit. Non obstat.d.glo.i.§.fi.q̃r debet intelligi s̄m istũ tex.quẽ allegat ⁊ sup quo fundat se vꝫ ꝙ dñs teneaẽ reddere eandẽ vicẽ vasallo non aũt ꝙ obligeẽ per sacramẽtũ vt supra dictũ est. Et si dicta glo.habuisset sensuꝫ cõtrarium non bene loquereẽ. Non obstat dictus.§.ego iuro.de pace cõstantie.q̃r non loquiẽ de iuramento vasalli ad dominũ vel ecõtra sed loquitur de sacramento assecurationis vbi pro assecuratione p̄tium p̃statur hincinde de quo sacramento feci mẽtionẽ supra ti.p̄xi.i fi. Ex q̄bus infertur ꝙ in iuramẽto non est p̄ilitas iter dominum ⁊ vasallũ. ⁊ ita tenet An.de iser.⁊ Jaco.d̓ bel.⁊ cõiter doct.⁊ Fran.zaba.i.c.i.extra de feudis. Similiter nõ eẽ p̄ilitas i pignorãdo ius quod quisq̧ hꝫ in feudo vt dixi ifra de probi.feu.alie.per se.i p̃n.i p̃ma glo. ¶ Itẽ videmus nõ eẽ p̄ilitatẽ i relinquendo ius ipsorum ad pias causas q̃r dominus potest hoc facere:vt.j.de pace iura.fir.in.§.penul.sꝫ vasallus nõ pōt:vt.j.qualiter olim feu.po.ali.per se.post p̃n. Similiter nõ est p̄ilitas i alijs casibus quos scripsi.j.de ꝯsue.rec.feu.in ver.⁊ cum datur in.ij.notabili. ¶ Quero an vasallus teneatur iurare fidelitatẽ filio dñi viuẽte dño.dic ꝙ nõ si nõ vult vt colligitur.j.de capi.corra.in pri.⁊ de p̄hi.feu.alie.p̄ se.in.§.preterea si qs.⁊.s.quo tempo.miles.in.c.i.nisi forte dominus ei a principio dedisset feudum cum hoc ꝙ iuraretur etiam filio suo ipso domino adhuc viuente:vt probatur in tractatu de pace ꝯstantie in.§.in nomine x̄pi.vbi iuratur etiã filio impatoris.facit.l.cũ patronus.§.i.ff.d̓ opis liber.⁊.l.si quis operas.⁊.l.si operaruꝫ.sed licet non teneatur filijs iurare tñ non dꝫ eos offendere. vt.j.que fuit prima cã bene.amit.in.§.rursus.⁊.s.qui.mo.feu.amit.in.§.iij.⁊.j.an ille qui interficit fratreꝫ do.c.i.sꝫ vtrũ filius vasalli viuentis debeat iurare.dic ꝙ nõ cum reperiatur cautum sed bene dꝫ se cauere ab offendendo:vt.j.de probi.feu.alie.per se.in.§.insuper. Et p̃dicta sunt de mente Ja.ardi.i summa in ti.qualiter iurare dꝫ vasallus sub rubricella.nunq̄d ⁊ filio domini iurare dꝫ vasallus ⁊c. Domino autẽ ⁊ successoribus bene posset fieri in vna iuesti.vt in.c.ego ep̃s.extra de iureiuran.⁊ dixi in.c.i.in prin.j.que fuit prima causa be.amit. ¶ Quero an vasallus sit astrictꝰ virtute sue fidelitatis quã iurauit domino suo adiuuare ipsum dñm suũ cõtra patrem p̄priũ filiũ fratres ⁊ etiã ꝯ se. Et glo.mouet istã questionẽ in.d.c.d̓ forma. circa quã nõ insisto.sꝫ te remitto ad ea que i hoc plene scripsi.j.hic fi. lex in.§.fi. vbi videas. ¶ Quero an vasallus possit dominũ accusare vel esse contra ipsum aduocatus vel testis. Et de his q̄õnibus similiter tangit glo.in.d.c.d̓ forma. Sed tu latius dicas vt scripsi.j.que fuit prima cã bene.amit.in.§.porro.⁊ in.§.sed ⁊ qui delator.vbi gl.has q̄ões formauit. ¶ Quero q̃r hic dicitur ꝙ vasallus non debet pandere secreta domini.quid si dominꝰ dixit vasallo i secreto ꝙ volebat occidere titiũ an vasallus poterit reuelare ⁊ quid agere dꝫ.dic ꝙ debet p̄suadeẽ domino ne id faciat ⁊ dicere titio in genere vt custodiat se q̃r quidam vult ipsuꝫ occidere non tamen debet nominare aliqueꝫ ita dixit glo.xiij.di.nerui.⁊ probatur in.c.si sacerdos.extra d̓ officio iudi.ordi.⁊ tenet And.de iser. ¶ Quero an i exactiõe fidelitatis vel homagij possit induci nouitas.dic ꝙ non:vt extra de maio.⁊ obe.dilecti.⁊ de ꝯsue.i.c.cũ ꝯsuetudinis.

ↄsuetudinis. alioquin negari posset: vt extra de excess. prela. sane. z tꝫ spec. in ti. de feu. §. quoniam. ver. z no. ꝙ non dꝫ in vltima colūna. z vide qđ dixi. §. que fuit pria causa bene. am. in. §. i. ¶ Ultimo ad materiā pre sentē vide. J. in ti. sequēti. z quod dictū est. §. in ti. proxi mo. z de pace constantie in. §. in nomine xpi. z in. §. ibi sequenti. z quod dixi. J. de probi. feu. alie. per fe. in. §. fi. z J. hic fi. lex. in. §. fi. per Ja. ardi. in summa in ti. quali ter iurare debeat vasallus sub rubricella qualiter iura re debet vasallus. z per Roff. i libellis pte octaua sub rubrica de officio iud. quo subuenitur censito in rubri cella de sacramento cuiuslibet vasalli p cano. in. c. ego epus. extra de iureiuran. z in dicto. c. đ forma. xxij. q. v. z. lxiij. di. in. c. tibi domino. z quod no. i. c. i qbusdā. ex tra de penis. z. xcv. di. in. c. esto subiectus. z extra đ iu reiuran. peruenit. z in specu. de feudis in. §. quoniam. ver. forma autem iuramenti. z in ti. de iureiuran. i tra ctatu libellorum. vbi ponit formas omnium iuramen torꝫ z per hosti. in summa ti. đ feudis. §. quid sit fide litas. ver. fidelitas zc. z per Bar. de pisis in summa i littera feudoꝫ. z per Joan. an. in summa sua i ti. đ feu di. q. viij. z. ix. Jaco.

¶ De noua forma fidelitatis. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica ꝫ fuit addita a glosa torib⁹ vt dixi. §. ti. ij. sup rub. z hoc ē qđ sensit glosella hic posita dum dixit qdā nō habent hic titulū z ma le. Patet ergo quaꝛ hodie ista est bōa rubrica: z ita semper allegatur per glo. z doc. licet gl. i. infra posita in nigro dicat ꝙ in paucis libris habeaꝛ iste titulus qꝛ de nouo fuit inuēta ista forma: vt ppendi z colligi pōt ex prin. littere dum dixit est z alia de nouo zc. Tu vō dicas ꝙ hodie cōmuniter habetur z est ab oibus do ctoribus cōmentatus. vnde minime sunt mutāda zc. J. minime. ff. de legibus. Et continuaꝛ cum pcedētib⁹ hoc modo. quoniaꝫ. §. in ti. ij. visum est in genere qua liter vasallus debet iurare fidelitatē. postea subsequē ter i titulo proximo pcedenti declarauit que z qualia capitula intelligaꝛ includi i ipso iuramento fidelita tis ad que vasallus obligatus est. ¶ Nūc vero in isto titulo ponit nouam formā iuramenti fidelitatis que đ nouo inuenta fuit propter homines simplices z igna ros circa interpretationes z significationes vocabulo rū qui cupiunt scire specialiter z aperte qui habent iu raꝛ z ad que specialiter obligantur ex natura ipsius fi delitatis licet supradicta forma generalis posset suffi cere de iure ex eo quia de sui natura icludit tacite oia capitula que ipsa fidelitas exigit cuꝫ ipse iurans debe at semper ea habere in memoria vt supra titulo pxi mo z J. statiꝫ patebit in nigro z dixi ēt. §. ti. ij. Jaco.

Et z alia. Diuide totū istum titulꝫ in duas ptes pncipales. Nam i pri ma specificat z declarat ea ad que teneꝛ vasallus domino z forma fi delitatis nouiter inuenta. In scđa de clarat ea ad que tenetur ecōuerso do minus vasallo prestita dicta fidelitate. Scđa ibi: iue sti. vero facta zc. Casus. Licet iuramētū fidelitatꝫ ge neraliter prestitū p vasallū sit sufficiens de iure ac in se contineat itegram z psectam fidelitatem sine alia ad iectione. attamē pter simplices z ignaros specifican tur hodie z nominatim exprimunꝛ in fidelitate ea oia capitula ad que vasallus obligatus est domino ex de bito fidelitatis modo z forma hic descriptis. h. d. vsqꝫ ad. §. inuesti. ¶ In tex. ibi in omni curia hoc ideo di a xit qꝛ plures sunt curie[a] i materia feudali put late di xi. in. c. i. supra apud quē vel quos. Ibi sancta dei euā gelia. Utrū aūt sup alia scriptura vel materia possit iu rari dixi supra ti. scđo vbi videas. Ibi vsqꝫ ad vltimū

diem dic ꝯm And. de Iser. ꝙ ista verba ponūꝛ pter simplices z sunt supflua qꝛ etiā si nō apponanꝛ debet ipse iurans nihilominus esse ppetuo fidelis postq̄ iu ramentū est factū sine pfinitione tēporis ar. C. đ pēis. J. seruus. z đ diuersis rescriptis. l. falso. z. l. iuris pitos ff. de excu. tu. facit qđ dixit Inno. in. c. ex litteris. extra de cōsti. Ibi impatoꝛ. Nā ipatoꝛ dꝫ i oī sacro fideli tatis excipi: vt infra de probi. feu. alie. per fe. in fi. z in glo. ij. hic posita in fine. Ibi vel rege potest intelligi de eo rege a quo tenebat feudū quo casu ipse rex tāq̄ p oꝛ dominus semp excipiꝛ: vt ifra hic finitur lex in. §. fi.
b Nam quelibet puincia[b] habet suū regem. vi. q. iij. sci tote z. vij. q. i. in apibus. z. l. postliminium in pn. ff. de captiuis. Potest etiaꝫ itelligi ꝙ loquaꝛ de lege roma noꝝ q nondū est cōsecratus. z coronatus de imperio z sic non erat adhuc vere impatoꝛ. vt probaꝛ i. l. bene a zenone. an fi. C. de quadri. pscrip. extra de elec. i. c. ve nerabilē. z no. in. l. ex co. ff. de testa. mili. Nā eneas di ctus ē rex romane reipublice i aucten. vt ppo. nomē impa. i pn. Et otto impatoꝛ similiter appellauit se re gem. Et italia appellaꝛ regnū italicū: vt i. c. tibi dño. lxiij. di. probatur in. c. i. supra si de inuesti. inter do. z va sal. z dixi. J. quis dicit dux co. vel mar. c. i. in prin. z in fra de pace te. i pn. ibi recte intelligatur. i. sane z per fecte. vt extra đ sponsalibus ex litteris. z in. c. ex parte. Ibi cōtinet fidelitatē. Subaudi qđ patet qꝛ ille q iu rat fidelitatem dꝫ semp habere in memoria omnia ca pitula ad que tenetur ex debito fidelitatis prout dixit tex. §. ti. proximo. z hoc ēt voluit glo. hic posita que p hoc est expedita. Ibi vel in facto. que autem differen
c tia sit inter auxilium[c] z consilium: vide in. l. sepe i fi. cū ibi no. ff. de verbo. signi. Ibi membrum quid sit z qli ter capiatur membrum dic per Cy. i. l. non liberi. ff. de sta. ho. z plenius per Bar. in. l. ij. ff. de publi. iudi. Ibi vel ptumeliā. dic ꝙ iniuria z cōtumelia differunt tāq̄ genus z spēs qm̄ iniuria diciꝛ oē qđ nō iure fit. ꝫ ptu melia pprie capiꝛ in spē p ipsa iniuria illata: vt. l. i. in pn. ff. de iniurijs. Ibi in antea in futurū ꝯm Bal. Ibi impedimētū pstabo. i. disturbabo ne fiat. Ibi quā citi us potero. qđ intelligit Bal. z bene cū aliquo mode ramento tēporis de quo dicit esse glo. singulareꝫ in. l. emilius. ff. đ mino. facit. l. qđ dicimus. ff. đ solu. z ꝙ di xi infra de prob. feu. alie. per fe. in. §. firmiter. Ibi nun ciabo. Et hoc vasallus semp faceꝛ teneꝛ ad hoc vt do minus possit euitare piculuꝫ z si vasallus hoc nō facit debet pdere feudū: vt infra que fuit prima causa bene fi. ami. in. §. pterea. z in glo. hic signata que per hoc ē expedita. Ibi prout potero: hoc ideo dicit quoniaꝫ si vasallus hoc non posset: tunc esset excusatus nec priua reꝛ feudo vt infra que fuit prima causa benefi. amit. in §. sed nec est alia. z in gl. hic posita licet nō bene alle gauerit facit tex. in. c. ij. supra đ feu. sine culpa nō amit. z qđ no. glo. supra quibus mo. feu. amit. in princ. z ibi dixi. Ibi spāliter vel generaliter. An aūt sufficiat gene rale proclama dixi infra de pace iura. fir. in. §. fi. ibi pā dā. Subaudi. i. scienter z ad damnū domini. Nā ista duo reqrunꝛ ad hec vt vasallus manifestans credētiā domini priueꝛ feudo. vt late dixi in. c. i. §. hic potest eē titulus qui. mo. feu. amit. z supra in ti. ij. z hoc etiā vo luit glo. hic posita que per hoc est expedita. Ibi faciā vꝛ per signa vel scripturā vꝛ alio modo. vt dixi. §. ti. p ximo i tertio notabili. Ibi expediꝛ. subaudi z illud cō silium dꝫ vasal. dño exhibere alias priuaꝛ feu. cum vi deaꝛ facere cōtra fidelitatē quoniā nō sufficit ꝙ se ab stineat a malo nisi faciat qđ bonū est vt pdicta pban tur. §. ti. px. i fi. Et hoc est qđ voluit dicere glosella hic posita que per hoc remanet expedita. ibi ex mea per sona hoc ideo dixit qꝛ sicut ipse vasallus teneꝛ dñꝫ ad iuuare cōtra alios z ab alijs euꝫ defendere ne pdicta ei eueniant. vt pbatur. §. eo. in ver. iuro ꝙ nunquā scien ter zc. ita quoqꝫ z multomagis i sua psona dꝫ hoc at

a ¶ Plures sūt curie. Adde ꝙ hoc vbū curia diuersimode ca pitur. qñqꝫ capi tur p regia pn cipū. vt i cle. ne i agro. i. §. qꝛ vo de sta. mo. z i. c. i. in. §. porro. de sta. regu. lib. vi. qñqꝫ capitur: vt vniuersale ius cōprehēdēs đ se iurisditionē loci z dominia rerū. vt i. c. cum bertoldus. đ re iudi. z i. c. i. i. §. item si qs. z ibi Bal. qb⁹ mo. feu. amit. itē in appellatōe curie romane veniāt cardiales. vide p oldra. pau. de ca. z Jaso. i. l. fi. C. de ver. sig.

b ¶ Quelibet puincia. Adde q̄ dicatur puin cia. vide p card. alex. i. c. sus qui ritū i pma col. i. di. z vnde dcā sit puincia. vide p card. zaba. in cle. dudū. i v. ex tra ciuitates. i. fi. q. de sepul. item dic ꝙ qñ fit mē tio de habitāti bus i certa pui cia nō cōprehē dūtur habitan tes i pfinib⁹. ꝫ domi. in. c. i. in. i. colū. de tempo. ordi. lib. vi.

c ¶ Dña inter auxiliū. Adde an sit dña inter auxiliū z opē. vide p bar. in. l. furti. in. §. ope. ff. de fur.

tendere ne pdicta fiant. & hoc est qd voluit dicere gl. hic posita q ad pdicta allegauit aliquas ↄcordãtias & dicam statim in notabilibus. ¶ No. ex prin. huius capituli q illud qd de sui natura e tacite subintellectũ si specificet nominatim intelligit nouã formam inducere. qd intelligas verũ ẜm Bal. quãtũ ad formaʒ appente sed nõ qʒtum ad intrinsecũ sensuʒ & virtute esse tialẽ sicut videmus i eo qui spicam excutit quoniã nihil noui inducit sed velatã formã & inclusam ostẽdit. ar. l. cũ quis. §. fi. ff. de acq. re. do. ¶ No. q forma substantialis potest ↄclarari per formã accidẽtalẽ vt hic & dixi. s. ti. ij. c. i. Nam aũt posset mutari: vt in. l. prolatam. C. de sen. & no. in. l. non sunt liberi. ff. d sta. ho. quãdo aũt itelligat esse forma substantialis & quãdo accidentalis. dic plene per Bar. i suo tractatu tiberiadis

a ad finẽ. quot aũt modis capiat forma[a] vide plene per Bal. in. l. si duo. §. si quis iurauerit. ff. d iureiuran. vbi ponit duodeciʒ spẽs quas ibi videt potes: fac qd no. in. c. i. extra de baptismo. ¶ No. ex tex. ibi ego titius iuro &c. q instrm pot formari in pria psona ↄtrahentis: vt hic & in. c. i. s. ti. ij. Sed dic q potest etiam formari in tertia psona qr in hoc nõ est vis dũmodo nõ mutet substantia veritatis vt est tex. expressus qui solet allegari pro singulari in. c. dudũ. ad finem. ex d cõuersi. ↄiuga. Similiter non refert an verba inuestitur sint de psenti vel pterito. vt per Joã. an. i. c. abbate. extra de verbo. signi. & per Inn. in. c. quoniã. de pba. per Bar. in. l. predia. ff. de act. emp. per bal. s. d his q feu. da. po. in. §. penul. qualiter autẽ notarius debeat conficere instrm dic vt no. per gl. in auc. de tabel. §. i. col. iiij. ¶ No. q generalis locutio dicit esse qd pfectum qr ↄtinet omnes suas species. ad qd facit. l. i. ff. si cer. pe. Et ideo sufficeret iurat fidelitatem simpliciter sic dicẽdo iuro tibi fidelitatẽ ↄtra oẽm hominez excepto iperatore vt hic. qnimo etiam breuius & generalius posset iurari sic dicẽdo. Juro q ãmodo ero tibi fidelis sicut dʒ esse vasallus dño: vt pʒ. s. i. d. c. ij. i prin. Et sub isto tali iuramẽto simplici & gñali cõprehẽdũt oia capitula reqsita ad fidelitatẽ vt pʒ. s. ti. px. Sʒ hodie ppter simplices q ignorant significationes vocabulorum & qd cõtineat ipsa fidelitas specificant capitula i iuramentis fidelitatuʒ vt appareat ad qd tenet iurãs vt probatur in isto tex. & in. c. ego eps. extra d iureiurã. Itẽ & e alia rõ qr solet plus timeri qd spãliter qʒ qd in genere pollicet. xxij. di. qʒqʒ. & no. glo. s. in. d. ti. ij. in fi. Item qr natura quotidie deproperat edere nouas formas. C. de veteri iure enucle. l. ij. §. sed qr ẜm An. d iser. ¶ No. subueniendũ eẽ simplicitati hominum q ignorãt significatiões vocabulorũ vt hic & i. l. i. in pn. C. de indic. vidui. tol. facit qd dixi. s. d natura feudi. in c. i. in fi. Et ex hoc dixit glo. notabilis in. l. stipulatio. i §. hoc quoqʒ. ff. de ver. ob. q tenet dictũ testis simplicis & rustici qui deposuit talẽ possidere qʒqʒ iterrogatus quid sit possessio nesciat diffinire: facit qd no. gl. in sti. de inutilibus stipu. in. §. item si quis. & qd tangit in c. ex litteris. extra de sponsa. ¶ No. ex tex. ibi vl i antea habebis qd iuramentũ prestatur sup futuro. qd intelligit Bal. esse verũ quãdo pstatur super reb[9]. Secus si super statuto qr tũc ad preterita. & allegat. c. clericus. extra de iureiurã. Sed tu aduerte qr licet virt[9] iuramenti pstiti super statuto pterito nõ extendat ad futura. vt ibi tamẽ si a pncipio qs iuraret seruar statuta pterita iam facta & futura fienda tale iuramẽtũ capet ẽt statuta futura vt ibi expresse tʒ Inn. facit. c. preterea. extra de testibus cogen. quod intelligas procedere nisi talia statuta essent illicita & ↄtra libertatẽ ecclesiarũ. vt in. c. i. d iureiuran. li. vi. ¶ No. ex isto tex. ibi & si sciuero &c. q vasallus non icidit i penã amissionis feudi si non prestat auxilium dño nisi fuerit req

b situs[b] vt hic. & j. que fuit prima cã bene. amit. in. §. preterea. quod intelligas verũ nisi ipse vasallus sciret maximũ periculũ imminere ipsi domino. qr tunc non dʒ expectare interpellationem sed dbet sponte se offerre: vt in. c. licet. j. si de feu. fue. contro. & j. hic fi. lex. §. ad hoc. Alias aũt non priuaretur vasal. feudo licet sponte se non offerat ad seruiendum. vt i. d. c. licet. Et hoc voluit etiã tota glo. septima hic posita que per hoc remanet expedita. & de hac materia plene scripsi i. d. c. licet. vbi videas. & in. d. c. i. §. i. hic fi. lex. & j. de phi. feu. alie. per fe. in. §. firmiter. ¶ No. ex dicta pte q i iuramento semp subintelligit possibilitas iurantis. facit. c. ij. i fi. s. de feu. sine cul. non amit. & s. ti. pximo. Nã impossibilitas excusat a periurio. l. fi. ff. q satisda. cogã. de quo vide quod dixi in. d. c. licet. si de feu. fue. cõtro. in. ij. oppositione. & in. c. fi. de alie. feu. pa. ¶ Nota ex hoc tex. in fi. q vasallus queadmodũ tenetur seruare dominũ ab offensione alterius. ita quoqʒ & multo magis ab offẽsiõe ppria vt dixi sup tex. facit. l. cũ i eo ibi no. ff. de pac. Quod itelligas verũ ẜm An. de iser. quãdo tractatur de offensione in dominum. Sed vbi tractaretur de defendendo dominũ: tũc pdicta equiparatio non procederet quoniam vasallus bene teneretur defendere dñʒ ↄtra alios sed nõ cõtra se: vt no. glo. j. hic fi. lex. §. fi. & ibi dicã. & facit ad pdicta qd no. in. c. petitio. extra de iureiurã. ¶ Op. cũ glo. ij. q immo i iuramẽto fidelitatis excipi debeat & altera psona quã imperator vt probat infra hic finit lex. §. fi. cuius cõtrariũ hic videtur inferre q non excipiat nisi solũ psona impatoris. So. ista est regula vʒ q vasallus debeat iurare de adiuuando dominũ cõtra omnẽ hominẽ etiã patrẽ filiũ & fratrem ppriũ sed ab ista regula excipit imperator vt hic. itẽ excipit etiam psona poris domini si vasallus haberet plures dominos p diuersis feudis. vnde iurando scdo fidelitatẽ debet excipi psona domini antiquioris vt i ↄtrario. Et hoc voluit tota ista gl. vsqʒ ad fi. que bene loquit & de hoc ẽt dixi super tex. Et addas q ab hac regula itelligit ẽt excepta psona pape. vt in. c. venientes. ex d iureiuran. etiam si expsse non exceptuetur. vt no. in. c. cõsti. extra d rescrip. Itẽ similiter itelligit. excepta ppria pria. ar. i. l. vt vi. ff. d iusti. & iure. & l. postliminiũ. §. fili[9]. ff. d capi. Et est ratio quia patrie ppre est obligatus ratiõe iurisditionis vt probat supra ti. ij. in fi. facit. l. metum §. aiaduertẽdum. ff. qd metus causa. Itẽ similiter itelligitur excepta psona propria ipsius vasalli. vt no. in dicto. §. fi. hic finitur lex. & de pdictis etiaʒ ibi plene tetigi. Itẽ excipit Bal. quãdo lederet pater frater vel filius vasalli circa ea q sũt imutabilia d iur p tex. isti. d iure nãli i. §. sed nãlia qdem. ¶ Op. caʒ gl. sexta q imo vasallus non teneat dominũ adiuuare volentem aliuʒ offendere vt probatur in dicto. c. i. in prin. j. hic finitur lex cuius ↄtrariũ hic legit. So. iste tex. tollit contrariũ quoniã psuppõit q domin[9] iuste se mouebat ad offẽdendũ quo casu tenet vasallus ipsum adiuuare vt hic sʒ vbi dominus iniuste se mouet ad offendẽdũ. & hoc constat tũc vasallus non tenet ipsum adiuuare vt ibi sed vbi dubitatur an iuste se moueat vel non. tũc in dubio tenet ipsum adiuuare licet qdaʒ & male voluerint dicere q vasall[9] indistincte teneat adiuuare dñʒ. Et pdicta sunt vera nisi dominus fuisset excõicatus vel bãnitus qbus casibus vasal. non teneretur iterim ipsum adiuuare cuʒ cẽseatur absolutus a debito fidelitatis p ut omnia pdicta colliguntur ex dicto. c. i. in pn. infra hic finitur lex. Et hoc voluit tota ista glo. vsqʒ ad fi. q bene loquitur vt amplissime dclaraui in dicto. c. i. i pn. omnia que ad psentẽ questionẽ trahi possũt. ¶ Quero ab extra. qr hic dicitur q vasallus nõ debet esse in cõsilio vel auxilio vt dominus recipiat aliquã lesionẽ vel iniuriã &c. quid si dominus esset in furore & vasallus dedit cõsilium vel auxilium in capiendo ipsum ad hoc vt curaretur an habebit locum iste tex. dic q non ẜm An. de iser. qr debet intelligi de captione in mala parte.

a ¶ Quot aũt mõis capiatur forma. adde bal. in. l. i. ff. de libe. & posthu.

b ¶ Nisi fuerit reqsit[9]. adde q ẽt hoc hʒ locũ i ↄsideratis ẜm bal. & andre. de iser. hic. & p bal. i. l. executorẽ. C. de execu. rei iu. & i simili ↄsulu it Calde. ↄsi. iij. in ti. de penis.

parte.ar.in.l.vt gradatim in.§.i.ff.de mu.& ho. Idem dicendū si ipsum cepisset vt corrigat vel emendet a propinquis.C.de emenda.propinquo.l.i. ¶Quero an vasallus tenetur seruire dño expēsis proprijs in quocunq; loco vagetur dominus & super hac qōne Iaco. ardiz.varia dixit i summa in carta.ij.sub rubricella cuius expensis teneat seruire vasallus &c. Ego puto istā esse veritatē q aut potest cōstare ex forma inuestiture quid agendum sit.& tunc illud debet obseruari vt supra quid sit inuestitura i.§.penultimo.& fina. Aut est dubium. & tūc aut vasallus habet bonum & sufficiēs feudum ad tale seruitiū exhibendum.& tūc teneatur ipse vasal.seruire domino expensis proprijs. dummodo dominus non vagetur extra terram propriam.ar.i l.suo victu cū pluribus legibus sequētib9. ff.de opis liber.C.de annonis & tribu.l.pro locis.ff.de annuis lega.l.meuia.§.vxo.i auc.d mā.pri.§.illō.&.ff.d pcu.l.sz & bee.§.i. Si vo vasal9 nō hz sufficiens feu. ad tale seruitiū exhibendū.& tūc dz seruire expēsis domini dicta.l.suo victu.&.l.hoc ope.d op.li.& probat i.l.i.ver. si tamē.ff.de tutel.& ratiōi.distra.& de admini.tu.l.tutoribus.&.ff.māda.l.idēq;.§.labeo. Ubi aūt domin9 vellet exire priā & terram propriam & ducere secū vasallos.& tūc debet hoc fieri expēsis proprijs domini nō aūt vasal.ar.in.l.cum sepe.C.de eroga.mil.ānone.& i l.modios.C.de suscep.& archa. Et pdicta procedūt nisi vasal.duceret in exercitu impatoris dū vadit romā pro suscipienda corona:q: tūc debet seruari forma tradita.j.de pace iura.fir.in fi.& de probi.feu.alie.per fe.i §.firmiter.& dixi.j.de capi.cor.in.§.similiter.& de probi.feu.alie.per loth.in.l.i.& ibi no.in glo.i. Utrum autem vasal.teneatur exire patriam propriam ad seruiendum domino & quando & in quo loco plene scripsi i.c.i.in prin.§.qui.mo.feu.ami.vbi videas. Sed quid si vasal.habet feu.liberum & francū an tunc teneatur prestare seruitia domino & ipsum adiuuat vide quod dixi in.c.i.j.de capi.qui curiam ven. de pdictis tū questionibus an vasal. teneat domino seruire proprijs ex
a pensis[a] & exire patriam: vide prefatum Ja.ardi. in loco supra allegato.vbi plura dicit. ¶Quero an per cōsuetudinem vel statutū possit dari alia forma circa iuramentū fidelitatis. Et dicit An.de iser.q sic pcludēs q i prestatione huius iuramēti fide.sp dz seruari psuetudo illius loci ar.ff.de public.l.si publicanus.§.fi.& d euic.l.si fundum.sed vbi non esset specialis cōsuetudo vel prouisio tunc debet prestari fidelitas sm formam illius ti.& tituli pcedentis sm ipsuz.facit ad pdicta.c. i.§.de feu.cogni. ¶Ultimo ad materiaz ti. pñtis videas in duobus ti. pcedentib9 & in remissionibus ibidē copiose adductis.& vide quod dicūt canoniste i.c. veritatis.& in.c.sicut.extra de iureiuran.& de symonia in.c.ex diligēti.

Inuestituram. Adaptat iste.§.magistraliter ad superiora hoc modo quoniā.§.ti.iij.visum ē qualiter inuestitura abusiua debet precedere iuramētū fide. Postea & subsequenter in duobus ti.pcedentibus & in isto visuz est de ipso iuramento fide. & de eius forma quod prestat vasal.domino. Nunc vo in isto.§.ostenditur quid habeat facere dñs postq̄ vasal.sibi fidelitatē iurauit. nā debet sibi dare inuestiturā propriam & realem. hoc est possessionē feu.vt hic patet. Et in summa hoc vult postq̄ dñs inuestiuit vasal.& ab eo fide. iuramentum recepit debet sibi tradere possessionem feu.alias si nō tradit tenebit vasal.resarcire omne suū damnuz.h.d. Et premitte pro euidentia id quod dixi.§.titu.iij.sup tex.& in primo notabili vz ordinē pcipiendi instrumēta inuestiturarum. Naz primo fit inuestitura. Scdo iurat fide. Tertio tradit possessio. vt ibi latius dixi & declaraui qualiter iste.§.intelligitur in feu. nouo.nō aūt in antiquo vbi videas pro intelligentia istius.§. ¶In tex.ibi inuestitura.s.abusiua que nō consistit in substātia possessionis sed solūmodo in verbis interueniente aliquo corporeo puta anulo vl' alio signo. Exempli cā si dominus dicat inuestio te cuz isto annulo vt pdicta pbantur.§.quid sit inuesti.in prin.& ibi dixi. Ibi fidelitatē que qdē fide.nihil aliud est q̄ ipsum iura.fide.qd prestat vasal.domino vt.§.ti.iij.in fi. Ibi subsecuta hoc ideo dicit quoniā ipsa inuestitura debet pcedere & postea seq fidelitas.vt.§.dixi. Ibi inuestitum.s.vasal. Ibi
b in vacuam possessionē[b] & intelligitur esse vacua possessio qñ nō est impedita neq; occupata per aliū. Ita q sit vacua ab omni impedimēto vt pbatur i.l.ij.&.iij. ff.de act.empti.& no.in.l.cū res.C.de proba. sed vtrū sit ciuilis vel naturalis.vide p glo.& doc.in.l.licet.C.d acq.pos.& in.l.iij.§.ex contrario.ff.eod.ti. Ibi mittet. Nam per istam missionē intelligitur tunc esse facta ppria inuestitura.vt.§.qd sit inuesti.i prin. Et ex hoc pz qualiter intelligit iste.§.in feu.nouo quoniam in antiquo nō est opus q vasal.mittat in possessionē cū iam in ea repētat esse.& īō inuesti.i feu.antiquo intelligit potius quedā pfirmatio prioris inuestiture vt dixi.§. p quos fiat inuesti.i prin. Ibi qd si differat.s.ipse dñs tradere possessionē. Ibi omnez vtilitatē.s.omne illud qd habuisset ipse vasal.si ab initio fuisset sibi tradita possessio.vtrū aūt veniat iteresse extrinsecū stati dicā: ¶No.q dominus postq̄ fecit inuesti.verbalē & sibi sit prestita fide.cogit precise ponere vasallū inuestituz in possessionē feu.vt hic. Ex quo inferas q nō posset penitere neq; liberari a tali obligatione volēdo prestare interesse vt i.c.si facta.j.si de feu.fue.cōtro.& in glo. hic posita q̄ per hoc remanet expedita. Idem similiter dicimus i donāte & ven.vt precise cōpellat ad tradendū insti.d dona.i.§.pficiunt.& insti.de emp.& ven. in.§.preciū.& ibi glo.no.de quo per gl.& doc.in.l.i.ff. de act.empti.& dixi late in.d.c.si facta.super gl.fi. vbi ēt declaraui q si predicti nolūt tradere q manu militari debet auferri & tradi per.l.qui restituere.ff.de rei ven. ¶No.q per inuestiturā verbalē etiā cū annulo factam quis non adipiscitur possessionez feu.vt hic.& in.c.per tuas.extra de dona.& in.c.ex ore.extra de his que fiūt a ma.par.ca.cū ibi no. Intelligas q feu.bene est acquisitū postq̄ dominus pellitur pcise ad tradēdum:vt.§.dixi. Nam vasal.habet ius ad rē licet per ipsam simplicem inuestituram videat habere minus q̄ si haberet possessionē.xvi.q.ij.c.visis.& in.l.minus. ff.de reg.iu.sm Odof.& Jac.d ra. Qualiter autē fiat per dominum traditio huius corporalis possessionis que inuesti.ppria appellatur dixi.§.in ti.quid pcedere debeat inuesti.an fideli.c.i.vbi videas. ¶No.q mora tradere debētis opatur.vt morosus teneat ad oēz vtilitatē quā recepturus fuerat ille cui debuit fieri traditio.vt hic & no.per glo.§.de contro.inuesti in prin. ¶Op.cum glo.ij.q immo dñs morosus nō teneat ad omnē vtilitatem vt probatur in.l.si sterilis i.§.cū per venditorem scdo rñso.ff.de act.emp. So.hic loquimur de interesse intrinseco hoc est de dāno qd habuit vasal. Ibi aūt loquit de interesse extrinseco.s.de lucro quod inde potuisset pcipere vasal.si debito tēpore fuisset sibi tradita possessio feu.vt q: potuisset ex redditu feu.negociari & lucrari.nā tale interesse extrinsecū non cōsideratur & ita distinguit i.d.§.cum per venditorē. & per istam glo.vsq; ad ver.itē si ei &c. Sed tu aduerte q: solutio huius gl.ita simpliciter intellecta pfunditur hodie p.l.i.in fi.C.d seu.q p eo qd iterest.& ita no. gl.ma.i fi.i.d.§.cū p vēditorē. Quare doct.sup h passu varia dixerunt. Mihi placet opinio Bar.distinguētis iter lucrum quod contingit circa rem ipsam & lucrum qd contingit ex re ipsa & lucrum qd venit extra rem ipsam prout ipse latissime & pulchre prosequitur i pdicta dicta.l.i. Uerum quantum ad propositū nostrum de isto tali lucro de quo tangit ista gl.dicit ipse

a ¶Seruire pprijs expēsis.adde Bar.i.l.meuia.i.§.i.ff.d annu.lega. bal.i.l. q māumittit.ff. de ope.li.lu.ro. i.l.recusare i.§. si qs a filio.ff. ad treb.bal.i.c. cū ex officij.i.c. col.de pscrip.oldra.p.c cxxiiij. icip.factū tale ē quidam miles.

b ¶In vacuaz possessionē. Adde que dicatur possessio vacua .C.vnde vi.bar. i.l.meminimus i.§. fundo.ff.de le.s.ange.in.l.in quetionibus in §.i.ff.d ver.ob.

q̄ est extra rez.ꝛ q2 i tali lucro industria plurimū operaṫ debemus aduertere fm ipsum q̄ aut iste vasal.nō consueuit mercari.ꝛ tūc non debet haberi ratio talis lucri per dictum.§.cum per venditorem.ꝛ in glo.que hoc modo seruari potest.Aut iste vasal.cōsueuit mercari quod apparet:quia ex alia sua pecunia mercatur ꝛ lucrari solet vnde in proposito habeṫ quasi ꝑ certo q̄ ex his redditibus feu.lucratus fuisset.ꝛ tunc debet haberi ratio lucri ipsius.l.ij.i fi.ff.de eo q̄ certo loco. Et hoc modo saluantur gl.ꝯtrarie de quo dicatis plene per docto.i dicta.l.i.ꝛ per cano.i.c.sacro.ꝛ ibi gl. ex̄ de senté.excōmunica.Quādo auté dominus tradi differt.sed viciose.an tūc veniat interesse etiam extrinsecū dicit Jaco.ō bel.q̄ sic de quo dicatis:vt i.l. iuli.i ꝑn.cū ibi no.per glo.ꝛ doc.ff.de act.emp.ꝛ qd̄ dixi supra per quos fiat inuesti.in prin.¶ Quero cum dicta gl.in dicto versi.Jtem si ei ꝛc.an vasal.teneatur seruare fidelitaté domino qui non vult tradere possessioné ꝛ respondet nō.Et est ratio q2 semp i ipso iuraméto fidelitatis subintelligiṫ ista tacita cōditio.vz si dominus seruauerit fidem vasallo ꝛ tradiderit sibi feu .ꝓmissum.l.si ex falsis.C.de transa.vnde si dn̄s suā fidé nō seruat non debet quoqꝫ sibi fides seruari q2 frāgéti fidem ꝛc.l.cum ꝓponas.C.de pac.ꝛ.xxvij.q.ij.agatosa.ꝛ ad hoc allegauit plures ꝯcordātias vsqꝫ ad fi. que bene loquitur.Et ex ea no.q̄ iuramētū fidelitatis non est obligatorium si ipsi iuranti nō seruatur fides. Et est ratio:q2 dominus tenetur ad eandez fidelitaté vasallo ad quā tenetur vasal.domino cuz ad paria iudicentur ꝛ mutuā vicez sibi reddere debeant.vt dixit tex.supra ti.proximo in fi.¶ Op.ab extra q̄ imo dn̄s non cōpellatur precise ad tradendum sed libereṫ dando aliud feu.eqpollés.vt est casus.ꝭ.ti. ꝓximo in prin. facit.ff.locati.l.si quis domuz in prin.So.hic loqmur de re ꝓpria ipsi⁹ dn̄i.ꝛ ō qua habet facultaté tradēdi eam.Ibi de re aliena vel alteri obligata q̄ꝫ tradeṫ nō poterat.facit quod habetur in.c.i.ꝭ.si vasal. de feu.fue. interpel. ¶ Op. subsequenter de notatis per glo.ꝭ.ꝑ quos fiat inuesti.i.§.fi.vbi dn̄s nolendo inuestire vasal. priuatur proprietate.Solue vt ibi plene dixi i.ij.q.gl. ¶ Op.subsequenter q̄ imo dn̄s non compellatur ad tradendū sed liberetur pstando interesse. vt in.l.si qs ab alio in fi.ff.de re iudi.So.ibi loquitur in obligationibus facti in quibus succedit obligatio ad interesse. De qua materia dicatis plene.vt ibi no.per gl.ꝛ doc. Hic auté loquimur i obligationibus dandi in quibus quis precise compellitur ad tradendum quādo cōtractus fuit perfectus vt hic ꝛ per ea que.ꝭ.dixi.¶ Quero quid si dominus non fecit inuestituraz abusiuā vasal.sed solum simpliciter promisit velle dare sibi feu: an tūc teneatur ipsum inuestire ꝛ tradere sibi possessionem.Et An.ō iser.tenet q̄ nō ꝛ bene.sed dicit q̄ tenebiṫ vasal.ad interesse ar.in.l.i.cū ibi no.de act.emp. Idem tenet Nic.de nea.Sed ego intelligeré hoc tūc demum procedere quando ipsa promissio fuisset solénis transiuisset in contractum.nā tunc bene teneretur ad interesse.l.si funduz.ff.de verbo.ob.facit.l.omnes. ꝛ.l.bene a zenone.C.de quad.prescrip. Secus autem si fuisset simplex.ꝛ nuda promissio que nō transiuisset in cōtractū q2 tunc nō teneréṫ ét ad interesse ar.i.l.ij. §.circa cum ibi no.ff.ō doli excep.l.obligationū sba. in fi.ff.de ac.ꝛ obli.insti.de testa. mili.in.§.ceterum. ꝛ l.nuda.ff.de contrahen.emp.ꝛ quod no.glo. in.l.ij.C. in quibus cau. colo.censi.li. xi.dixi.ꝭ.per quos fi. inuesti.in.§.fi.¶ Ultimo ad mā; presentem vide plura q̄ dixi in.§.nulla.ꝭ.ꝑ quos fiat inue.ꝛ.ꝭ.de ꝯtro. inuesti. in prin.ꝛ in.c.si facta.ꝭ.si de feu. fue.cōtro. ꝛ in plꝰibus remissionibus quas ibi i vtroqꝫ iure adduxi.ꝛ vide ꝑ Host.in summa ti.ō feu.§.qd sit fidelitas ad fi.Jaco.

¶ De inuestitura de re aliena facta. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica.sed cōprehēdebaṫ totus iste ti.sub rubrica qualiter iuraṫ d̄beat vasal. fide. que est posita.ꝭ.in ti.iiij.Postea vero a glosatoribus superuenientibus fuit ista rubrica hic addita ꝛ bene:vt ibi dixi super rubrica ꝛ hoc est qd̄ voluit dicere gl.hic posita.Et ꝯtinuatur ista rubrica ad proxime precedétia hoc ordine quoniam.ꝭ.in titu.precedenti in.§.fi.visum est qualiter dn̄s qui inuestiuit vasal.ō feu.nouo ꝛ recepit fidelitaté ab eo est obligatus ꝑcise ad tradendū ipsi vasal.corporalé possessioné dicti feu.verū ipsa res feudalis reperiṫ esse aliena seu alteri obligata ex quo poterat dubitari an cadat aliqua obligatio.ꝛ q̄lis iter ipm̄ dn̄z ꝛ vasallū si dictū feu.euincaṫ a vasal. ꝛ ideo vt tollaṫ predicta dubitatio supposita fuit hic ista rubrica ꝛ presens titulus. Jaco.

Um de re. Diuiditur i duas partes principales vsqꝫ ad.§.rei aūt . quoniam in prima declarat circa personam vasal.recipientis inuestituram feu.in re aliena. In scd̄a circa personam domini facientis dictam inuesti.scd̄a ibi:sꝫ in eo.Casus.vasallus inuestit⁹ ignorāter ō re aliena feu.alteri obligata agit ō euictiōe sec⁹ si sciēter nisi spāliter sibi ꝓspexisset.dominus aūt talem inuestituram faciens indistincte tenetur.h.d. ¶ In tex. ibi inuestitura.subaudi ꝛ dubitaṫ an agi possit ō euictione si euincatur.Et responde vt sequitur. Ibi agit. subaudi dummodo denunciauerit questionem fuisse sibi notam:ꝛ in'.c. i.ꝭ.si de feu.vasal. fue.inter.cum ibi no.ꝛ.ff.de pcu.in.l.q absenté vbi poniṫ forma d̄nūciationis.Ibi vt aliud.s.feu.Ibi bonitatis.s.cui⁹ erat tpe rei iudicate vel vt exburset tm̄ pecuniam ꝯuertendā i aliam rem:vt ꝓbatur in.d.c.i.cū glo. Ibi sed in eo.s. domino inuesti.faciéte vt seqtur.Ibi ignorauit subaudi q2 indistincte tenetur.qd̄ intelligas veruz nisi vasallus fuisset sciens q2 tunc dominus non teneretur :vt.ꝭ. proxime dixerat.Et est ratio q2 scienti ꝛ voléti nō fit iniuria neqꝫ dolus:vt in.l.cū donationis.C. de trāsac. ꝛ in.c.scieti ō reg.iur.li.vi.ꝛ probatur in.l.si i emptione.§.ꝛ si emptor.ff.de ꝯtrahen.emp. ¶ No.q̄ vasal. agens de euictione non agit ad duplam sed ad tantūdem eiusdem bonitatis ꝛ qualitatis cōuertendū in locū feu.euicti.quod intelligas verū si vasal . fuit ignorans.secus aūt si sciuisset qualitaté rei ifeudate q2 tūc non ageret de euictione:vt hic.Alias etiam plures limitationes adducas quas collegi in dicto.c.i.si ō feu. vasal.fue.iter.in scd̄o notabili vbi videas. ¶ No.casum i quo peti potest prestari species pro specie.facit qd̄ habeṫ i.c.cū secūdū ꝛ in.c.inter cetera.cum ibi no. extra de prebendis.ꝛ.vi.q.i.c.presentium.ꝛ in.d.c.i.si de feu.vasal.fue.inter.¶ Ex quo inferas q̄ tenebit talis libel.peto cambium feu.euicti.ꝛ erit speciale in casu nostro cum regula sit in contrarium: vt vna res nō possit solui ꝑ alia:vt i.l.ij.§.mutui.cū ibi no.ff. si certa.vtrum aūt possit dari per iudicem insolutuz vna res pro alia dixi in.d.c.i.in penul.no.¶ No.non attédi sciam vel ignorātiam domini infeudantis rem alienam.vt hic ꝛ in.l.i.§.causa.ff.de edil.edic.Nā debuit hoc scire:vt ibi patet ꝛ in alijs pluribus concordantijs hic allegatis in gl.que per hoc est expedita secus i vasal.suscipiente inuesti.qui per sciam excluditur ab agédo.vt hic ꝛ in.l.si fundū.C.de euic.ꝛ ex illo tex.tractata est ista decisio.facit qd̄ no.i.l.i.§.i.ff.de edil.edic.ꝛ i glo.i.hic posita que hoc sensit dum allegauit dictaz .l.si fundū.Et est ratio q2 nō itereſt vasal.an decipiatur vel scia vl' ignorantia seu caliditate domini.vt not i.l.ob que i.§.i summa.ff.de edil.edic.ꝛ i.d.§.causa. ¶ No.q̄ i materia euictionis plus operatur specialis prouisio q̄ꝫ generalis.vt hic ꝛ i.l.queritur.§.si venditor.ff.de edil.edic.¶ Op.ab extra q̄ imo vasallus re euicta

re evicta non agat de evictione qd patet q2 i re dona ta cessat provisio evictionis si evincatur. l. ad res. ff. de edil. edic. Igit dz cessar z i re feudata q cesef dotatio. vt in. c. i. §. de feu. dato invice legis co. So. cotrariu lo quitur i donatione simplici: sed feu. no est simplex do natio. sed ob causaz vt vasal. serviat z obediat. ut j. in quibus causis feu. amit. in. §. fi. Igitur zc. facit qd no. in dicto. c. inter cetera. de pbendis. Et per hoc posset responderi etiam ad dictum. c. presentium. §. allegatu prout ibi no. C Op. de. c. calidis cu ibi no. j. de probi feu. alie. per fe. vbi patet q emptor rei feudalis sciéter non potest sibi providere. etiam per speciale pactu vt agere possit. So. ibi emebat lege prohibente. vnde cu faciat contra legem no potest gaudere bnficio sue p visionis. l. no dubiu. C. de legib. hic aut iste vasal. reci piendo tale rem i feu. non faciebat contra legem pro hibente. Merito tenuit sua spalis, puisio. l. re aliena. de contrahe. emp. z ita no. per glo. i contrario. facit. l. quead. C. de agri. z censi. C Quero ab extra an pen dente causa evictionis teneatur vasal. ad servitia. Et dicit bal. q sic ea ratione q2 interim recepit comodu: facit quod habetur i. c. i. circa finem infra de contro. inter vasal. z cui. z infra in quibus cau. feu. amit. in. §. fi. z vide. ff. de do. excep. i. l. fi. §. ex quadrate. C Que ro quid si iste vasal. alteri ifeudasset quod quidem fa cere potest: vt plene not. infra de capi. cora. in. §. pre terea. z postea evicat ab isto scdo vasal. an poterit iste scds agere de evic. contra priorem dnz z dic q no ni si fuisset sibi facta cessio: z sentit Bal. per. l. si res qua a titio. ff. de evic. z ad hoc vide qd no. glo. z ibi dixi in fra de lege cora. in. §. similiter in questione. ij. C Que ro quid si in hoc feu. erat etia annexa certa iurisditio an tunc agatur: z qualiter vide quod dixi i. §. ad hec. j. de pace iura. fir. C Ultimo ad materiam adducas plura que dixi in. d. c. i. j. si vas. de feu. fue. interpel. z in copiosis remissionibus quas ibi in vtroq3 iure addu xi z quod dixi supra qui. mo. feu. amit. in. §. rursus in. i. q. z quod tangitur per doct. in dicta. l. si fundum. C. d evict. z i dicta. l. i. §. ca. ff. de edil. edic. z vide plene per Jaco. ardiz. i suma sua carta qrta sub rubricella an re soluto iur dotoris zc. z i carta qnta sub rubricella q res coes pnt i feu. dari z ibi pla dicit. z vide i capitul extraordi. in. §. generaliter veru z in. §. q accipit. Jaco.

Rei autem. Supra pxime declaravit q liter vasal. pot in iudicio co parere contra dnm ratione evictionis feu. C Nuc ve ro declarare intendit qualiter ipse vasal. pot i iudicio comparere in causa feudali cum alio taz agendo q se defendendo. Et ex hoc potes colligere quasr iste. §. fa ciat ad ti. Na prio iudicio vtebat i dubiu an ipsa res feudal eet aliea vl non: z i suma hoc vlt. vas. p ca feu dali pt i iudicio copare ta agedo q dfendedo. b. d. Potes exemplificare casum i termis per ea que ha bent in. c. i. j. de ctro. inter vasal. z alium de beneficio. C In tex. ibi p bnficiu. i. feu. ifra in q. cau. feu. amit. in §. fi. ibi recte investi. i. pprie: vt q2 vasal. sit adept cor poralé possessionem feu. vt dixi supra ti. proximo. §. fi.

a Ibi taq dominus. Ista dictio tanq a importat simili tudiné. l. i. C. d here. insti. iste vasal. habz vtile dniu ad similitudiné dni qui habet directuz. Et ideo vasal. ra tione sui dominij quasi vendicat a possessore vt sequi tur. Ibi quasi vendicare. s. vtili actione in rem non au tem directa q2 illa competit domino, vt i dicto. c. i. de contro. inter vasal. z alium. z no. super rubrica. ff. d rei vendi. z i. l. i. ff. si ager vectigalis. Ibi defensionem. i. exceptionem defensionis. Ibi eiusdem rei tanq feu. cum d per se stare non possint: ut no. glo. infra si d feu. fue. contro. i. c. si vasal. de suo. C No. q vasal. tanq dominus utilis quasi vendicat rem feudalem a possi dente. Ex quo infertur q sicut in iure est dar possessio nez z quasi possessioné. Ita est dare proprietaté z qua si proprietatem z dominiu z quasi dniuz per istu tex. Et h et voluit vna gl. q solet allegari p singulari bz bal. i. l. ij. §. qda. ff. d iterdict. facit alia gl. notabilis i. l. recte. ff. d vbo. signi. Quid aut importar soleat ista di

b ctio quasi b no. in. l. i. ff. d reg. iu. z in. l. i. d trasacti. cu si. C No. q sicut vasal. hz legitima psonam comparen di in iudicio pro re feudali vendicada. Ita z p illa d fensanda. Nam cui damus actioné multofortius exce ptionez vt in regula damus actioné de regu. iur. in. l. i. §. qd ait ptor. ff. d supfi. Et itelligas q tale iudiciu z sententia inde sequuta erunt valida z pderunt z noce bunt dno qtu respectu ipsi iuris vtil sive ipse dns sci at sive ignoret sive sit pns sive abns. dumo vasal. n fa ciat hoc frauduleter. vt late dixi in. d. c. si vasal. d suo i prio notabili vbi videas. C No. q dispo rei pricipa lis trahat et i ma feudali ad accessoria q d per se sta re non possunt sicut est servitus que intelligit ee pars ipsius feu. secus si esset res penitus separata que de p se pot stare. q2 tuc talis res addita no reputaret feu. vt dixi in dicto. c. vasal. sup tex. facit qd dixit Dy. i. c. accessoriu de reg. iur. li. vi. z qd habetur infra eo. in. §. econtrario. C Quero cum glo. quare in istis consue tudinibus feudalibus concessa sit rei védicatio vtilis vasallo taqua domino. prout pz i isto tex. z p rnsione adduxit ista glo. plura similia. Nam sicut competit il li q contraduxit fundum perpetuo vel etiam ad non modicum tempus quod est. x. annoru. dumodo agat ifra dictum tempus. l. fi. i fi. z. l. fi. ff. si ager vecti. vel emphi. petatur. Et sicut competit supficiario. l. super ficiaria. ff. de rei ven. q qdem superficiarius nedum ha bet bnficium predictum iurz civilis in vendicando. sed etiam bnficium pretoris vt conservetur i sua pos sessione etiam adversus dominu iuxta eoru conventio nem. l. si duo. §. labeo. ff. vti possi. z. l. i. §. i. ff. de super fi. multo magis concedi debuit ipsi vasal. qui habet plus iuris in re: vt hic z i. d. c. i. j. de contro. inter vasal. z alium. vbi patet q ista talis causa est quasi sua pro pria dum tex. dixit quasi vendicare zc. Et licet qdaz non habeant in tex. istam dictionem quasi zc. put di xit ista glo. tu tame dic q non refert q2 semper e itel ligendu q vasal. nihilominus vendicat per vtilem rei vendicationem. vt no. in. d. l. i. in fi. si ager vecti. z su per rubrica de rei vendi. facit. l. tutor. §. fi. ff. de pigno. act. z modo habes istam glo. expeditam cum necessa rijs vsq3 ad ver. hic potes. C Quero subsequeter cuz dicta glo. iuxta ea que proxime dicta sunt an vasal. ha beat aliquod dominium in feudo. Et pro responsione se remisit ad ea que dixit i summa. Sed tu adverte p intelligentia huius questionis q in dicta summa indu cuntur plura argumenta ad partes. primo. n. q vasal. habeat vtile dominium faciunt omnia argumenta in ducta per similitudinem supra in proxima questione glose. Item inducitur aliud simile de emphiteota qui similiter habet vtile dominium. Et hac parte appro bat licet i contrariu fortiter arguat: vt vasal. no habe at aliquod dominiu. sed remaneat penes dnm. Naz cum dominus facit investituraz alicuius feu. proprie tas remanet penes ipsum dominuz z vsusfructus tra sit i vasallu z eius heredes. vt. j. in qui. cau. feu. amit. in. c. i. Quavis enim per beneficium ad eu res in feu. sibi data pertineat tame pprietas ad alium spectat: vt in hoc. §. Nec obst. q habet vtilem actionem seu quasi vendicationem q2 per hoc non videt q habeat aliquod dominium. qm z aliquado datur rei vendica tio ei qui non est dominus directo nec vtiliter vt pz i eo cui datur publiciana. Jvt insti. de act. in. §. ecce ple ruq3. z. ff. de publi. per totum. Hoc etiam videt satis colligi ex isto tex. du dixit tanq dominus possit quasi vendicare. vt sic videatur ab eo excluder dominiu. Et ista fuerunt verba posita in dicta suma pllei z i me lius reformata per glosatorem nostrum. prout dixi j.

a C Dictio tan qua. adde. l. i. ff. q cuiusq3 vni ver. no. z i. §. i. i auc. de here. z fal. ite ista dictio tanq3 regulr est nota impropria tionis fm bar. in. l. oes popul i ff. de iusti. z iure p tex. i. l. pecuni am. i v. tanq3. ff. si cer. pe. z p. ale ca. d imo. pl. xv. iclp. viso pcessu inqsitionis. in. i. volu.

b C Dictio qsi. adde q de sui na iportat dimi nutioné. vt e gl. in. c. parrochia nos. de deci. gl. i. c. put. de do. z ctu. tex. i. l. i. fco ff. de codi. z de mo. abb. in. c. ad nostru. el. ij. de iureiu. abb. in. c. cu inter canoni cos. de elec. do mi. i. c. q2 te. in. i. col. l. di. aliqn ca pitur p tanqua vt e gl. i verbo qsi matre. i. c. ij. de priuil. li. vi. z glo. in. c. qm fre queter. in. §. q si sup. vt lite no co te. aliquado po nitur p verita te. vt e gl. i. d. c. prochia. aliqua do excludit vt si e adiucta nu mero. vt i. c. cuz dilecti. d elec. ali quado iportat veritatez actus gesti. vt i. c. cu i ter canonicos. z ibi gl. i vbo qua si speciale. z ibi domi. de elec. z tex. in. c. quoru da. in v. qsi. pos sidere. de elec.

a Et ɔtinuatio.adde an ɔtinuatio sit de necessitate fienda de titulo ad titulū. vide p Iaso.in ff.de actio.i rubri.i.ij.col.z qd de cōtinuatione Rubrice ad rubrū.Iaso.ibidē in prima col.

b Utruz possit icidere arbores. adde bar.i l.in fraudē.ff.de iure fis. doc.in auc.q rē.C.de sacrosan.ec.ang.i l.si colonus.ff. de arbo.fur.ce. bal.i addi.spec. ti.de loca.in.ij. col.

i prologo z de his qui feu.da.pos.in prin. Sed tu tamen his rationibus nō obstātibus teneas pmā partem.vt vasallus habeat vtile dominium z hanc partē sequunt omnes doc.per tex.in.d.c.i.de ɔtro. iter vas. z alium z ibi glo.facit quod habetur i.l.emptor hereditatis.C.de hered.vel act.vendi. Utrum autez vtilis rei vēdicatio possit cōpetere sine vtili dominio z quādo tangitur in.l.qui tibi.z in.l.fi.C.de here.vel act.vēdi.z i.l.i.in prin.ff.de edendo. Utrum vero vtile dominium seu actio vtilis possit cedi.dic vt habetur i.l. ex asse.ff.ad trebel. Quero ab extra an vasal.possit quasi vendicare feu.suum etiam a domino si istud iniuste possideat.z dic φ sic sm And.de iser.per.l.i.i fi.z.l.seq.ff.si ager vecti.vel emphi.peta. facit tex.i.c. i.in fi.j.de milite vasallo qui contumax est. Quero quid si vterqz.s.dominus z vasal.concurrāt ad vendicandū dictum feu.a possessore quis debeat preferri.dic φ vasal.qz actio vtilis prefertur directe.d.l.i.si ager vecti. z.ff.de procur.l.in causa.§.fi.z.l.i.§.iij.de superfi.z tenet An.de iser.facit quod no.glo.j. de lege cor.§.i.in fi.z ad predicta vide in.l.i.in fi. de vsufru. quēad.caueat. Quero an dominus possit vendicare a creditoribus vasalli qui dictum feu.intentatus acceperunt pro debito.dic vt no.p glo.z qd ibi dicā.j. ti.primo.§.porro.z.j.in §. seq.i qōne penul. Quero qd si vasa.nolit ageř an si dñs agat possit sibi excipi ō dñio vtili qd ē apud vasa.dic φ nō vt no. i.l.i.§. is aūt.ff.de supfi.z i.l.fruct9 i fi.ff.de rei ven. Quero qd si vas.est abñs vł ignorās z dñs agat quašr tūc subuenitur ipsi vas.z ēt ipsi ɔuēto.dic sm An.ō iser. φ practicabiř.l.is a quo.ff.ō rei vendi.Nō.n.pt dñs agēdo piudicare vasallo ignorāti.ff.de re iudi.l.sepe.§.i.z de appel.l.iij.§.fi. Ultio ad mās pñtē adducas plura alia q̄ scripsi in.d.c.si uas.de suo.j.si de feu. fue.cōtro.z in.d.c.i.ō cōtro.iter uas.z aliū z in remissionibus ibi adductis z uide qd ēt dixi in.c.i.in fi.de mili.uas.qui ɔtu.est.z qd no.de capi.cor.in.§.pterea.z qd habeř i.§.item sciendū.j.de notis feu.z in.§.seq.z seq.z p Ja.ardi.in sūma in ti.qui.mo. feu.amit.sub rubricella.uasallus.de feu.liti.pōt.z in ti.de ɔtē.feu. sub rubricella q̄liter in cā dz procedi.z p Host. in summa de feudis in.§.qd iur.z in specul.de loca.§. nunc aliqua.v.xlv.z ver.lvi. Jaco.

Quid ergo. Supra prime declarauit q̄liter pro suitute feudali possit vasall9 agere z defendere se i iudi. Nūc vo declarare intēdit an ipse vas.possit de nouo iponeř suitu
a tē in re feudali in piudictū dñi.Et continuatio9 sumiř ex pncipio lře dū dixit qd ergo zc.q̄ ē dictio illatiua. Et i sūma hoc vult.suit9 iposita feu.p vasñ piudicat dño ēt si pscriptō lōga itercesserit.h.d. In tex.ibi i curia.i.negligētia.z ita exponiř p gl.in.c.qstū.extra de peni.z remis.Ibi bñficiarie.i.feudali.vt exposui.s. in §.precedenti.Ibi bñficiū.i.feu.vt.s.dixi. Ibi ex q̄libz cā ał est in tex.z ex aliq̄ cā zc.z i hoc nō est vis.qz idē est sensus q̄ aūt sint cāe ex qbus feu.reuertiř ad dñm dixi late in.§.fi.j.que fuit prima cā be.amit. No.φ vas.nō pōt iponere seruitutē neqz pati φ imponař seruitus suo feu.in piudicium dñi.Simile dicimus in vsufructuario.l.sz si qd in fi.ff.de vsufru.acqrere aūt seruitutē bene posse.vt statiz patebit in.§.seq.z pbař infra hic fi.lex in.§.si vas. Nota φ pscriptio nō corroborat preiudiciū inductum in feu.per vasallum contra dominum.Et est ratio qz cuz sit prohibitū principale preiudiciū.Ita z consequēter intelligiř phibita pscriptio sup illo z qd ab initio ñ valuit ñ ɔfirmař tractu temporis:vt infra de phi.feu.alie.p fe.post prin.z no. glo.in.§.pterea infra de cap.cora. No.φ vas. quātum in sui piudiciū pōt pati seruitutē in re feudali.Et ex hoc infert Nico.de neapo.in simili ad superficiariuz vt superficie durante possit in sua supficie seruitutē imponere argu.hui9 littere facit.l.stati9 flouie.ff. de iure fisc.z.C. de serui.in.l.z ɔuiciali.z tenet ēt h Gui. de cu.Idē quoqz dicit Bal.in emphitheota.facit ad pdicta quod no.glo.in.d.§.pterea.infra de capi.cora. z qd dixi in.c.i.an agnatus vel filius.Sed vtrum pos
b sit incidereb arbo.fructi.vide Bart.in.l.diuortio soluto matrimo.z Innocen.in.c.ad apostolice de re iudi. Quero cū glo.an pscriptio lōgissima piudicabit domino.Et rñdet φ nō:qz ista impositio suitutis videř quodāmodo esse q̄dam alienatiōis species z pro tanto nulla cadat prescriptio p tex.j. de phi.feu.alie. per fede.post prin.Et hoc voluit ista glo.vsqz ad ver. z puto.Sz tu in hac qōne dic meli9 z lati9: vt scripsi i dicto.§.preterea de cap.cora.vbi glo.tenuit ɔtrariū quā ibi sequut9 sum qcquid dicat hic.facit qd dixi in .c.si qs per triginta isra si de feu.fue.contro. Neqz intelligas p hanc glo.φ vasal.p istam impositionē seruitutis in feu.priueř eo.quoniam solum preiudicium sibi facit quātū ad seruitutem.nō aūt vt ex hoc cadat a iure suo sicut si alienasset sm Jaco.ardizo.z allegat de phi.feu.alie.p fe.i.§.i. Op.cū dicta gl.ō.l.i.z.ij. .C.de suitu.vbi pz φ seruit9 induciř p pscriptionē lōgi tēporis.So.intellige supradicta z tex.istū pcedere quādo vasal.possidebat z maxime si domin9 ignorabat eam seruitutem esse impositam feu. Secus autē si dicta prescriptio suitutis curreret ipso domino possidente ipsum feu.qz tūc procederet contrariū:vt talis seruitus tūc posset pscribi longo tempore.Supposita tamen semper illa distinctione vz inter seruitutē habētem causam perpetuā sicut est aqueductus z seruitutem habentem seruitutē quasi perpetuā sicut est stillicidiū quoniam iste tales seruitutes prescribunř longo tempore.Et seruitutē que nō habet cām perpetuā vł quasi sicut est via quoniam ista talis nō pscribiř nisi tanto tempore de cuius initio memoria nō extat i cōtrariū.Et hoc est qd uoluit diceř tota ista gl.usqz ad fi.De quib9 tamen prescriptionib9 qz est ɔfunda mādicatis plene p gl.z dotto.i.l.seruitutes la grande.ff. de seruitu.z qd no.x.q.iij.qz cognouimus.z per Inno. in.c.si diligenti extra de pscrip. Sed est insup aduertēdum id qd innuit ista glo.dū dixi z maxime ignorāte domino zc.qz psupponit φ etiā si domin9 sciat seruitutē impositaz a vasallo possidēte φ nō currit pscriptio ipsi domino sz contrariū videtur tenere gl.infra de prohi.feu.alie.p loth.i.l.i.z ideo de hoc dicatis: vt ibi pře scripsi z plenius supra qui. modis feu. amit.in.§.pterea. Op.ab extra φ imo dominus renear habere ratū illud qd est gestū p vasallū sup feu. vt probař in.c.si vasal.de suo infra si de feu.fue.ɔtro.z in.c.i.de ɔtro.inter vasal.z alium z qd habetur supra in.§.pcedenti.So.iste tex.intelligiř de his que disponuntur p vasal.voluntarie z extra iudicium.Cōtraria vero loquuntur de his que fiunt de necessitate p iudicium z sententiā inter q̄ est longa differentia prout in simili patet in.l.i.ff.de fundo do.z.ff.de rebus cor in l.iij.§.queri potest.facit quod dixi supra quid sit inuestitura in.§.si vero inuestitura. Quero ab extra qd si vasallus contraxit ōbita z feu.aperitur domino.an ipse dominus teneatur creditorib9.dic φ nō sm An. de iser. sicut dicimus in agnato succedente in feu. paterno:vt dixi in.c.i.j.an agnat9 vł filius zc. Nā nec vasal.teneř soluere debita domini.vt dixi in.c.licet infra si de feu.fue.contro. Quero qd si ex cā iudicati fiat executio cōtra vasal.in re feudali qz nihil aliud habet an fiat preiudiciū domino dic φ sic i vita vasa.nō aūt postq̄ est apertū domino per istū tex.sz An.ō iser.z de hac qōne plenius dixi.j.de probi.feu.alie. per fe.in pri.in qōne antepenultima.s qua qōne vide p Bar. in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dāno infec.z in spec.de pmo z secūdo decreto.§.restat.ver.z idē i vasal. Ultimo ad mām vide in.§.pcedenti z seq.z.j. hic fi.

hic fi. lex. in §. si vasal. j. de pace te. in §. quicunque. et dixi in c. si vasal. de suo. j. si de feu. fue. contro. et quod habetur in. l. si. C. de rebus alie. non alie. et plene per Ja. ardizo. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella an servitutem possit concedere alteri etc. Jaco.

Econtrario. Supra proxime declaravit an vasa. possit diminuere iura feuda. in preiudiciu domini. Nunc econtra declarare intendit an possit augere. Et dividitur in duas partes: quoniam in prima ponit dictum cum ratione. In secunda ponit regulam pro ratione. scda ibi. meliorem. Casus Augmentum factum ad feu. per vasal. non censetur esse pars feu. si per se subsistat. alias secus. h. d. ¶ In tex. ibi ut prediu. i. sicut est predium. Ibi id. s. prediu. Ibi non accrescit feu. Subaudi et per consequens non acqritur dno vel agnatis si dictu feu. apiatur eis. ut qr vasal. sine herede masculo mortuus sit. Ibi ut servit⁹. i. sicut est servit⁹. Ibi placet. subaudi et bn. vt. j. in. §. si vasal. Ibi disponendam esse subaudi et per consequens dno vel agna. esse acquirendam si eis dictu feu. apiatur. vt. s. dictu est. ¶ No. q ubi vasal. iux. rem feuda. emit. alia res feu. coniuncta talis res non censetur feu. neque iudicatur iure feu. Et e ratio qr potest stare de per se ut hic. Et cu hac ratione iunge et aliam ratione. ut qr sua expensa et industria hoc accidit. secus autem si a natura hoc accidisset ut qr per alluvionem dicta portio accrevisset quoniam tunc talis portio addita ad feu. per alluvionem bene censeretur feudalis et iudicaretur tanquam pars. feu. licet de per se stare posset. vt. s. de cotro. investi. in. §. si quis de manso. de qua tame materia dicatis: ut ibi lati⁹ scripsi. Ubi autem vasal. acquisivisset. aliquid ad dictu feu. quod de per se stare non potest absque ipsa re feudali sicut e servitus q non potest esse sine predio seu re. vt in. l. ij. communia prediorum. et tunc talis servitus indistincte censetur et iudicatur feudalis et intelligitur esse pars ipsius feu. Et est ratio qa inest ipsi rei feu. neque est separabilis ab ea. et isto casu si ipsum feu. aperiatur domino vel agnatis aperietur etiam tale augmentu servitutis cum ipso feu. Veru ipse dominus vel agnati ad quos ipsum feu. cu servitute est devolutu tenetur solvere extimationem dicte servitutis heredibus ipsius vasal. ut probatur in. d. §. si vasal. j. hic fi. lex. Et nunc habes intellectum istius. §. et dicam statim in questione glose. Quid autem si non apparet termini distincti inter rem feu. et aliam acqsitam. dic ut no. in. l. si re agit ff. de rescin. ven. ¶ No. bona regulam in materia feu. q vasal. non potest facere coditionem feu. deteriorem in preiudicium domini vel agnatorum. Meliorem aute sic. ut probatur hic. et. j. de alie. feu. pa. in pncip. et no. glo. §. preterea. j. de capi. cora. facit quod dixi. s. in. §. proximo. Simile videmus in usufructuario et proprietario. ut in. l. sed si quid in. §. fi. ff. de usuf. Idem videm⁹ in filio et servo qui non possunt facere conditionem patris vel dni deteriorem meliorem autem sic. Idem in quocunque alio. ut in. l. filiussa. cu. l. seq. ff. de solu. et. l. nec filius. C. de iureiuran. et in glo. fi. hic posita que p hoc est expedita. facit regula maior conditio. ff. de reg. iu. cum ibi no. ¶ Quero cum glo. prima an in ea portione aucta per vasallum que indivisibilis est ita ut censeatur feudalis. sicut est servitus. ut hic teneatur ipse dominus vel agnatus ad quos feu. cu ipso augmento devolvitur ad extimationem dicti augmenti. Et respondet ista glo. tacite q sic dum se remisit ad dictu. §. si vasal. j. hic fi. lex. Ubi patet q si vasal. fabricavit in feu. vel servitutem acquisivit q talis expensa reficienda est. hoc enim operatur natura ipsi⁹ rei indivisibilis q facit dictam rem auctam esse feu. que alias no esset et ideo cum sequatur feu. equum est: ut solvatur extimatio prout in simili videmus q ex natura ipsi⁹ rei indivisibilis quis tenetur ad prestandu totum ubi alias non esset obligat⁹ nisi ad partem. vt in. l. fi. cu si. ff. de servi. lega. ubi pz q quilibet heredu tenetur ad prestandu viam insolidu licet sit heres pro parte. Et quonia ista est via brocardica vz an id qd licet isolidu liceat etiam pro parte et econtra. ideo pro solutione se remisit glo. ad libellum disputatoru py. et sic est expedita usque ad fi. Sed tu de hoc brocardo dicas late. ut no. i. l. si sposus. §. generaliter. ff. de do. iter viru et uxo. In sup adverte ad ista gl. i sui pn. qr iudicio meo e male scripta du dixit. Na si p se subsistat qr dz dicere negative vz no subsistat. Et isto modo procedit qstio isti⁹ gl. quam. s. formavi et adaptatur ad dictu. §. si vasa. na in re separabili que de per se potest subsistere non posset adaptari cum illa res aucta remaneat apud heredes vasal. ut in hoc tex. Similiter ista glo. e male scripta du allegat. l. eaque. de re iudi. quoniam debet allegare de regu. iur. Et ex his habes istam gl. perfecta. ¶ Quero ab extra qd si vasal. tenuit istud augmentu sepabile p annos triginta tanquam feu. prestado servitia et d eo sicut d feu. an si postea apiatur feu. dno vel agnatis debeat istud augmentu devolui simul cu feu. dicit An. de iser. q sic per. c. siqs per triginta. j. si de feu. fue. contro. ¶ Quero quid si vasal. habens castrum in feu. absque iurisditione acquirat postea sibi dicta iurisditionem an dicta iurisditio acqsita itelligatur esse indivisibilis ita q no possit stare per se sz coherere et inesse videatur ipsi territorio castri. et feu. an sit divisibilis. et dicit Bal. q est divisibilis et sepabilis. qd patet qr menia castri possunt esse unius et iurisditio pot esse alterius ergo cum ipsa iurisditio possit de se subsistere non trasibit ipa iurisditio apto feu. ar. eorum que dixit Inno. in. c. dilectus. extra de appel. facit quod dixi in. c. i. de capi. qui curi. vendi. et de probi. feu. alie. per fede. in. §. preterea ducat⁹. ¶ Ultimo ad manu psentes adducas plura alia que dixi in dicto. §. si vasal. et in copiosis remissionibus ibi adductis et qd plenissime ultra alios dixi et distinxi in. §. si quis de manso supra de cotro. et in plurib⁹ alijs remissionibus ibi descriptis. et p Bal. in auc. excipitur. C. de bonis que liberis et sup rubrica. C. de iure emphiteo. et in auc. qui rem. C. de sacrosan. eccle. et in. l. i. ff. de rerum divisione. q. vi. Jaco.

Quamvis enim. Adaptatur iste. §. ad ea q dixerat in §. re aute supra eo. Ubi declaravit qualiter vasallus tanqua dns rei feu. potest ipsum feu. a quocunque possidente vendicare. Nunc vero declarat qualiter ipse vasal. ppter ea no habet integrum dominiu in feu. sz solum utile quonia directu dominiu est apud dominu. et ex hoc ifert ad duas qones et eas determinat. Quarum pma est ista vz q lz uxor de iure comuni vel etia lombardo possit lucrari in bonis mariti mortui certa partem suorum bonorum. tame hoc no potest habere locum in bonis feudalibus ppter pdicta rationem quia vasallus in illis non habet in integru dominium. Secunda questio est ista vz q ipse vasal. no potest pignorare dictu feu. creditori suo postquam no habet integrum dominiu et hoc vult totus iste. §. quez no aliter sumo. ¶ In tex. ibi possessio. i. dnium utile feu. ut supra dixi in dicto. §. rei autem. Nam possessio feu. dicitur propria investitura: ut supra quid sit investi. in prin. Ibi ad eu. s. vasal. Ibi p beneficium. i. p investi. que est beneficiu ut infra in q. cau. benefi. amit. in. §. in primis. Ibi proprietas. i. directu dominiu. Ibi ad alium. s. dominu. Ibi et ideo. subaudi qa ad aliu spectat pprietas et legas littera dirigedo ea isto mo vz. Et ideo post morte viri nihil ad uxo. ptinet ratione quarte vel tertie q fieri solet uxorib⁹ a lombardis seu romanis viris. Ibi vel tertie. Que aut sit ista quarta vel tertia dica i gl. Ibi fieri solet. i. ptinere solet. Ibi cosultum. Ideo taliter appellavit pignus ex eo qd per ipsum pignus consulitur creditori cu melius sit pignori incumbere quam in persona agere. insti. de obli. que ex quasi delic. in. §.

furti. Ibi fieri pôt. Subaudi vt patet infra de prohi. feu. alie. p fe. in prin. et in glosella fi. hic posita que per hoc remanet expedita. ¶ No. in feu. duplex esse dominiũ vtile vz. qd est apud vasal. et directũ qd ẽ apud dñm vt hic et infra in quibus ca. feu. a. in. §. fi. et dixi su pra. e. in. §. rei. Sunt quoqz alij quinqz cõtractus in quibus dominium vtile est apud vnũ et dominium directum est apud aliũ quos plene declaraui i pãmbulis libri circa fi. vbi videas. ¶ No. q licet d iure cõmuni vel spãli seu municipali vxor debeat lucrari certã partem in bonis mariti tamẽ hoc non extendit ad feuda vt hic et in. c. i. supra an mari. succe. vxo. Quod intelligas verum etiã si ambo essent inuesti. d dicto feu. nisi aliud esset dictũ i inuestitura ar. in. l. i. §. illo. C. d rei vx. act. et in auc. de nõ alie. §. emphiteosim. et tenet Jaco. ardizo. vt dixi in dicto. c. i. ¶ No. q in re feudali non pôt cõstitui pignus p vasal. vt hic qd intelligas verũ sine licentia domini. Et si fiat priuabit vasal. feu. vt infra de phi. feu. alie. p fe. post prin. Et pdicta intelligas pcedere ubi p ipsam pignorationẽ trãsferreret corporalis possessio feu. in creditorẽ. Secus aũt si fieret simplex pignoratio seu hypothecatio absqz traditiõe possessionis qr tũc non incideret vasal. in penam pdictaz vt late dixi in. §. aut si libellario. supra q. mo. feu. acq. ¶ Quero cũ glo. prima vbi habeatur in iure de ista qrta de qua hic fit mentio. Et respõdet q de iure romano habetur in auc. preterea. C. vnde vir et vxor. vbi patet q si matrimoniuz est sine dote et marit[9] moriatur relicta vxore incipe q tunc ista vxor succedit in bonis mariti in quarta parte bonorũ si ista vxor habeat tres filios vel pauciores. quoniam si haberet plures succederet equaliter. et in dictã quartã computabunt sibi relicta. nec potest talis quarta excedere sũmam librarũ centũ auri prout dicit in corpore autenticorum vnde dicta auc. sumit de exhi. reis in. §. fi. De iure aũt lombardo habetur in. l. i. §. fi. in lombarda de his que a viro vx. dantur. et hoc voluit ista glo. vsqz ad finem. Sed aduerte quoniam glo. in fi. subiũxit q est dare in iure plures alias species quartarum vnde de ipsis

a quartis[a] si videre cupis recurras ad ea que habentur in. l. parentibus. et in auc. nouissima. C. de inoffi. testa. et in. l. filium quem habentem. C. fami. her. et in. l. pap. §. quarta. ff. de inoffi. testa. et in. l. fi. C. de repudijs. Uerũ in. d. l. fi. loquitur de quarta de qua in proposito nostro. Per canonistas quoqz de istis qrtis in. c. raynaldus. et raynucius. de testa. et in. c. si pater. de testa. li. vi. et in cle. dudum. de sepul. et plene per Bal. in. l. si quid ad declinandam. C. de epi. et cle. et per Bar. in. l. in quarta. ff. ad. l. falci. Cuius autem loci consuetudo vel statutum attendatur et seruari debeat circa ista lucra dotalia vel nuptialia: vide per doc. in. l. exigere dotem. ff. de iudi. et. ff. de solu. in. l. quero. et per canonistas in. c. i. de sponsa. et per arch. xij. di. illa. ¶ Quero cũ glo. ij. vbi habeatur in iure de ista tertia de qua fit hic mentio et remisit se glo. ad ea que habentur in. d. l. i. §. fi. in lombarda declarando casum dicte legis. et dic vt i ea vsqz ad fi. Sed aduerte vt omnia sint sibi clara dũ glo. icludit ista duo vocabula morgincab. et meta. expone q morgincab. dicit quasi mortis causa mariti capio. Meta antem dicit a mensura prout colligitur ex. d. l. i. facit quod dixi in. c. i. super tex. J. de filijs na. ex ma. ad morga. contracto. ¶ Op. ab extra q imo res feudalis q est prohibita alienari possit pro

b dote alienari et pignori obligari[b] pro satisfaciẽdo vxori qr est alienatio legalis. l. ob es cũ ibi no. C. de predijs minorum. facit quod habetur in auc. res que. C. cõmunia delega. So. dic sm Bal. q alienatio legalis non intelligit fieri cũ preiudicio alterius in rebus sui natura prohibitis alienari: vt hic. neqz pnceps intelligit velle alij preiudicare. facit quod dixit Joan. an. in. c. inotuit. extra de elec. Nam integrũ dominiũ rei feudalis non erat vasalli merito nõ potest fieri distractio in preiudicium domini qui habet directum: quid autem in re emphiteotica an in ea possit cadere dicta obligatio dotalis: vt possit alienari et pignorari pro dote et lucrari per vxo. sm formam hic traditam vide per Roff. in ti. de act. vtili in rẽ que dat emphi. vbi format questionem. facit in auc. de non alienãdis. in. §. emphiteosim autẽ colũ. ij. et in auc. de equali. do. in. §. his consequens. et in. §. si vero. et quod no. in auc. quod obtinet. C. de pigno. et in. l. interdum. qui po. in pigno. ha. et vide in spec. de locato in. §. nunc aliqua. ver. cxxij. et vers. cxxiij. et quod tangitur in. l. lex vectigali. ff. de pigno. ¶ Ultimo ad materiam presentem vide quod dixi. in. c. i. S. an maritus succedat vxo. et J. titu. proximo in. §. donare. et. J. de inuesti. quam titius accepit a sempro. c. i. et J. de phi. feu. alie. per fe. in prin. et per Jaco. ardiz. in ti. de succe. feu. sub rubricella maritus nõ succedit. et plene per doc. in. l. i. et in. d. auc. preterea. C. vnde vir et vxor. Jaco.

¶ Qualiter oliz feudũ poterat aliẽari. Rubrica.

¶ Continuatur cũ pxime superioribus hoc modo: qm. S. in ti. pcedenti i fi. dixerat qualiter feu. nõ pote. p vasal. in aliũ trãsferri neqz ẽt pignori obligari. sed qr sup hac mã erant oliz diuerse psuetudines et varie dabant snĩe. vnõ vt pdicta cognoscat et vt hodie circa pdicta tollat oĩs dubitatõ subiecta fuit hic ista rubrica. Patet nãqz pñs ptinuatio ex prin. lre dũ dixit est aũt et c. q est dictio ptinuatiua. vt no. i. l. marit[9] i fi. ff. d adul. Sed aduerte qr olim nulla hẽbat hic rubrica sed continuabat tot[9] iste ti. cũ superiorib[9]. verũ postea gratia cõmodioris intellig. fuit addita a glosatorib[9] superuenientib[9]. vt dixi. S. in titu. quali. iura. debe. vasal. super rubrica. Jaco.

c Est autẽ. Diuide istud principiũ vsqz ad. §. si vo totũ et c. i duas: qm i prima ponit ius nouissimũ quo phibita ẽ oĩs alienatio feu. In secũda ponit ius antiquũ quo regulariter permittebat vẽditio p pte dimidia. secunda ibi: necessitate. Casus. Ex pstõne lotharij phibita est hodie omnis alienatio feu. licet olim ex necessitate potuisset vendi vsqz ad medietatẽ etiaz dño inuito. h. d. ¶ In tex. ibi optima. Ideo aũt est optima qr cũ feu. concedat ob singularẽ fidez vasal. non debet posse ipse vasal. dictũ feu. in aliũ transferre sine volũtate domini. Item qr cũ per tales alienationes attenuarent iura imperij. vnde optime per ipsum loth. fuit prouisum ne hoc posset fieri: vt in. l. i J. de prohi. feu. alie. per loth. et statiz subijcit. Ibi cõsuetudine. Subaudi q tamen est lex scripta per lothariũ: vt supra dixi. sed ideo dixit cõsuetudine qr tot[9] iste tracta. appellat cõsuetudo feu. vt patet supra de his q feu. da. po. i rubrica. Ibi interdicta. Ista est vera littera licet qdam habeant introducta et non bene qr tunc inferret contrariũ eius quod sentit. Ibi super qua. s. alienatione sm veram litteram interdicta. Illi autem qui habent introducta exponunt iste verba super qua. s. consuetudine. Ibi sententie. subaudi vt colligitur supra qui. mo. feu. amit. in. §. aut si libellario. et in. §. seq. et de succe. feu. in. §. i. et de alie. feu. in prin. et in. d. l. s. de prohi. feu. alie. per loth. cũ si. Ibi curijs. de his curijs plene declaraui i. c. i. supra apud quẽ vel quos. Ibi diue memorie. hoc ideo dicit qr boni iperatores referebant antiqtus iter deos et sanctos. vt. C. de do. iter virũ et vxo. i. l. pe. et pp eorũ bona opera cõscribant eorũ noĩa ad perpetuam memoriã sicut legit de pstantino q dr diuus i. deificatus hoc est ab hominib[9] fruct[9]: vt i. l. diul. C. de na. li. et de claudio. vt i. l. i. C. ne lice. potẽ. Et de augusto

a ¶ Unde d ipsis quartis. Ad de doc. in. c. officij de testa. hosti. in sũma ti. de sepul. i. §. ad hec cãonica portio. philip. frã. in. c. cũ qs i. §. cũ ab eo. d sepul. li. vi. pet. de vbaldis. frater bal. in tractatu de quarta canonica Bar bacia psi. i. inci. ad reuerendissimũ. in. iiij. volu.

b ¶ Et pignori obligari. ad de abb. in. c. ij. de feu. Joan. fabr. insti. de actio. i. §. itẽ seruiana. bal. i. l. volũtas. C. de fideiussor. bal. i. c. i. §. aut si libellario. quibus mo. feu. amit.

gusto. vt l. i. §. ff. de adul. Et in pluribus alijs facit qd dixit vale. maximus i suo plogo. Ibi tertius. Ideo hoc dixit qr precesserūt alij duo imperatores eiusdem nominis prout in simili de papa bonifacio octauo dixit Jo. an. in prohemio sexti li. Ibi de beneficijs. s. in lombarda. Nos autem eam constitutionē habemus i dicto tit. infra de probi. feu. alie. per lotha. in. l. i. Ibi necessitate: vtputa pp famē quo casu liceret vendere filiū [a]. l. ij. C. de patri. qui fi. distra. Ibi partem. s. medietatem: vt p3 supra de alie. feu. in prin. 7 no. glo. in. c. i. in prin. supra de conten. iter me. 7 do. de por. feu. fra. mei. ¶ No. q illa ɔsuetudo siue lex per quam prohibetur feu. alienatio appellat optima: vt hic 7 que fuerit ratio dixi super tex. Alibi appellatur illa cōsuetudo beata per quam omnes cause difficiliores referuntur ad papam: vt dixit tex. xvij. di. in. c. multis. 7 in glo. hic posita licet nō bene alleget. Et per hoc remanet expedita. Alibi appellatur consuetudo bona. Interdū3 mala. vt patet infra eo. in. §. porro. 7 ibi dicam in pmo notabili. ¶ No. q in diuersis ciuitatibus diuerse possunt esse cōsue. ut colligitur ex isto tex. 7 probatur supra de feu. da. inuicē legis co. in. c. ij. 7 supra de suc. cogni. in c. i. 7 i. l. cū de consue. ff. de legibus. ¶ No. q diuersitas opi. est causa legis cōmunis pmulgāde: ut pbat hic 7 supra qui feu. dare possunt in. §. cū uero corad. 7 in l. humanū. C. de legibus. facit qd dixi in. c. i. supra ɔstitu. lotha. impera. 7c. 7 ifra de capi. cora. in. §. fi. ¶ No. q hodie etiā necessitate cogente nō pōt vasal. feu. suū3 alienare sine voluntate dñi. Et est ratio qr non h3 integrū dominiū cū pprietas ipsius feudi sit apud dñm. Et sic dominus h3 supius dominiū: vt dixi supra ti. Primo. §. fi. facit. l. fi. C. de pac. Et itelligas pdicta vera siue vellet alienar totū siue partē 7 si ɔtra facit priuabitur ea parte quā alienauit: vt infra de vasal. qui cōtra cōsti. lotha. feu. alie. in. c. i. 7 in dicta. l. i. ō probi. feu. alie. per loth. 7 infra de probi. feu. alie. per fede. in prin. 7 i. §. i. 7 dixi plene 7 infra q fuit prima causa benefi. amī. in. §. fi. in ɔclusione. xxxij. ¶ O p. ab extra q imo propter necessitatem possit vasal. alienare feu. suū qd probatur qr si necessitas operat: vt quis possit vendere filiū ne pereat fame. vt i dicta. l. ij. ō patri. qui fi. distra. ergo multo magis videtur in proposito argu. in. l. qui potuerunt. ff. de ma. iesta. So. dic q cōtrariū loquitur in eo qui in facto de quo queritur non habet superiorem. In casu autem nostro vasallus iste h3 superiorem. vt supra dixi que superioritas debet esse auctorizabilis alienationi. ar. eorum que no. in. l. fistulas. ff. de contrahen. emp. 7 per Barto. i. l. i. de aucto. tut. ¶ Nec obstat q vasal. nō intromittat se de iure proprietatis spectantis ad dominu3 per. l. necessario. §. fi. ff. de periculo 7 cōmo. rei vēdi. quoniam ius istud vasalli nō est francum sed suppositum obsequio domini h3 Bal. Et ideo ne per tales alienationes iura dominorum minuantur statutum fuit. vt hodie vasalli non possint alienare absq3 voluntate dominorum. vt colligitur ex supradictis. ¶ Q uero an per statutum posset induci: vt licita sit feu. alienatio. dic q sic nisi i feu. ecclesie. vt extra de consti. in. c. ecclesia sancte marie. 7 in. c. que in eccliap. vbi etiā legatus ō latere nō posset hoc permittere. vt. ff. quod vi aut clam. l. prohibere. §. plane. 7 pdicta tenet Bal. in. d. c. i. J. de vasal. qui contra cōsti. loth. feu. alie. Sed ego intelligerē hoc verū. vt tale statutū teneat nisi esset factū in fraudem prohibitionis per dictā. l. i. in fi. de phi. feu. alie. per loth. 7 in §. calidis. de phi. feu. alie. p fe. facit. J. de sta. 7 ɔsue. cōtra liber. eccle. tol. i pn. 7 in. §. oēs pegrini. ¶ Ultimo ad mām psentē vide qd dixi. s. ō alie. feu. in pri. i pmo notabili 7 in. §. aut si libellario. s. qui. mo. feu. amit. i pmo notabili 7 i euidentialibus 7 de cogni. feu. in. c. i. de vasal. qui contra cōsti. lotha. feu. alie. in. c. i. 7 in pluribus remissionibus ibi adductis. 7 in. c. i. in pn. J. de alie. feu. pa. 7 J. de capi. cor. in. §. pterea. 7 qd plene scripsi in. d. l. i. de phi. feu. alie. per fe. in pri. 7 in copiosis remissionibus quas in dictis locis adduxi in vtroq3 iure 7 vide per Hostiē. in summa ti. de feu. §. quid olim. Jaco.

Si vero. vel. Supra pxime declarauit vnū casu3 in quo vasal. poterat oli3 partē feu. alienar. s. necessitate cogēte. Nūc ponit aliū casu3 in quo poterat alienare ēt in totum. s. infeudando alteri. Et diuiditur in duas partes. quoniā in prima ponitur qualiter poterat olim vasal. suum feu. alteri infeudare. In scda ostendit quid obseruabatur si feu. ad primum dominum reuertebatur. scda ibi. finautez. Casus. Uasallus poterat oli3 de suo feu. aliū sine fraude inuestire que inuesti. irritabat. si primo domino feu. predictū aplebatur nisi scds vasal. ab ipso primo domino recognoscere voluisset. h. d. ¶ In tex. ibi volebat. s. ipse vasal. Ibi inuestire. s. aliū de suo feu. Ibi facere subaudi qd 7 hodie etiam licet vt statim sequitur. Ibi vendebat. s. partem qd licebat put dixit. s. pxime in ver. necessitate. 7c. totū aūt non poterat vendere nisi cū volūtate domini: vt. s. de alie. feu. in. §. penul. Ibi inuestiebat. s. totū vel ptem etiam sine voluntate domini. Ibi qd 7 ipsu3. s. vt possit alteri infeudare. Ibi ei. s. vasal. Ibi facere. subaudi: vt p3. J. de lege cora. in. §. similiter. ibi descēdente hoc tacite intelligit in materia feudali etiā si nō exprimat: vt. s. ō alienatione feu. in. §. 7 si clientulus. ibi culpa. subaudi que multe sunt: vt. s. qui. mo. feu. amit. per totū. 7 J. que fuit prima causa be. amit. per totum. Ibi eo excepto. Iste versiculus nō refertur nisi solum ad casu3 quādo vasal. alteri infeudabat non aūt quando alienabat. ibi nō amittebat. Subaudi s3 nec hodie amitteret. vt supra p3 cū non reperiatur correctū. vt in. l. sancimus. C. de testa. 7 in. l. pcipimus. de appel. fm Jac. de bel. Ibi priori dño. hoc est domino illius q sibi infeudauerat. ¶ No. q licet olim vasal. nō posset alienare totū feu. inuito dño sed solū partē. s. vsq3 ad medietatē. vt h 7 s. de feu. alie. in prin. poterat tamē feu. alteri infeudare. Hodie aūt non pōt alienare neq3 totū neq3 partē. vt. J. de vasal. qui cōtra ɔsti. loth. feu. alie. in. c. i. nisi faciat cū voluntate dñi. vt. s. de feu. alie. in §. penul. 7 J. de probi. feu. alie. per fe. in. l. i. in prin. Et si faciat ɔtrarium an parte vel toto sit priuādus dixi. s. pxime in vltimo no. Infeudare aūt etiā hodie sine volūtate domini potest sicut 7 oli3 poterat 7 partē 7 totū. dūmō faciat succedere 7 sine fraude. vt hic 7 J. de lege cora. in. §. similiter. qd qualiter intelligat ibi dixi 7 in. c. bñficium. J. si de feu. fue. ɔtro. de quo in speculo de feu. §. quoniā. versi. xxxviij. 7 p Bal. in auc. nisi. C. ad trebel. Utrū aūt istud procedat in feu. ecclesiastico dixi in. §. preterea. de capi. cora. sed qd in feu. qd est in curte vel in loco supposito iurisditioni domini dixi i. §. fi. s. qui. mo. feu. amit. vbi videas. Quid āt in empbiteota an possit ius suū alteri i empbiteosim dar. dic vt no. isti. locati in. §. adeo. 7. C. de iure empbi. in. l. fi. 7 in spe. de locato. in. §. nūc aliqua. ver. xxvij. 7 per Bal. in auc. nisi. C. ad treb. 7 vide q statim dicā in. §. seq. sed vtrū possit infeudare ius suū alteri vide in spec. de loca. §. nūc aliqua. ver. xxix. ¶ No. q sicut per defectum generationis feu. aperit 7 efficitur caducū. vt hic. 7. s. de alie. feu. in. §. 7 si clientulus. ita 7 per refutationem. vt hic 7 J. de vasal. decre. eta. c. i. 7 de vasal. qui cōtra ɔsti. loth. feu. alie. in. c. i. similiter quoq3 per cul. vt hic. 7. s. de feu. sine culpa non amit. in. c. i. Ad quem aūt tale feu. apertū deuoluat an ad dñ3 vel ad agnatos vasal. plene declaraui. J. que fuit prima cā be. amit. in. §. fi. in cōclusionibus. vbi etiam declaraui i conclusione. xxxv. ad quē reuertat quādo vasal. patit maximam capitis diminutionem vbi videas. ¶ No. q q̄q3 a prin. teneat infeudatio facta per vasal. de feu. suo. tū postea pōt ex causa talis infeudatio effici caduca in personam ipsa. alua. sup feu.

[a] ¶ Propter famē quo casu liceret vēdere filium. adde gl. i. c. ij. ō pigno. 7 gl. i. c. q nō est. de reg. iur. 7 an filius possit agere ɔ patrē si venerit ad pinguiorē fortunā. vide p bal. i. c. ex rescripto. ō iureiu. 7 p fely. i. c. cum dilecta. ō rescri. in. §. fi. mōacho in. iij. falletia.

suus vasal.infeudantis neqꝫ ex hoc fiet p̄iudiciū scđo
vasal.recipiēti si vult a p̄mo dño recognoscere.vt hic
⁊ i.d.§.fi.r.⁊ sic erit dare casuꝫ i quo resoluto iure da
toris nō resoluet̃ ius acceptoris.qđ est contra regulā
traditā.s.de cōtro.inuesti.in.§.fi.⁊ in.l.lex vectigali.ff.
de pigno.de quo plene dixi in.d.§.fi.in primo notabi
li.Intelligas tamē ꝙ vbi ius primi vasal.esset resolu
tū ex delicto suo cōmisso i psonā dñi ꝙ tūc bene resol
ueret̃ ius huius secūdi vasalli ⁊ applicaretur domino
ar.in.c.i.in fi.an ille qui iterfecit fra.do.⁊ in.d.§.fi.que
fuit prima causa be.amit.⁊ ibi dixi.Item ⁊ subseq̄ē
ter itelligas ꝙ si p̄mus vasal.ifeudās habebat agna
tos qui successuri erant i dicto feu.post eius mortem
ꝙ tunc talis infeudatio facta per ipsuꝫ in psonam scđi
vasal.nō tenebit in p̄iudiciū ipsorū agnatorū nisi do
nec uixerit ipse primus vasal.infeudans.vt dixi.s. per
quos fiat inuesti.in.§.i.in vltima questione.¶ No.ex
hoc tex.in fi.casuꝫ in quo dñs compellit̃ habere alium
vasal.q̄ꝫ velit quod est cōtra regulā traditā in.c.ij.j.d
fra.de nouo be.inuesti. Sed hoc iđ est q2 vasal. infeu
dat suū fe.alteri sibi sili ⁊ eisdē modis ꝑut ipse hꝫ ita
ꝙ nihil interest dñi habere plus vnū q̄ꝫ aliū. vt.j.de le
ge cora.in.§.similiter.⁊ dixi in.c.beneficiū. ⁊ in.c.si qs
decesserit.si đ feu.fue.ꝯtro.Et ex isto tex.sumit Bal.
argumētū ꝙ si baro aliqs mereat̃ admittere feu.ꝙ i
perator vł rex cu9 erat baro nō dꝫ sibi feu.appropria
re sꝫ alteri baroni cōmittere qui eadeꝫ seruitia debeat
exhibere.ff.de aq̈ quoti.⁊ esti.l.i.§.pmittit̃.C.de decu
rio.l.quidam.¶ Ultio ad materiā p̄sentē vide ⁊ ad
ducas plura alia q̄ dixi in dicto.§.fi. supra de cōtro.in
uesti.⁊ supra de alie.feu.in prin. ⁊ in.§.i.⁊.s.per quos
fiat inuestitu.in.§.i.⁊ supra.e.in p̄n.⁊.j.in.§.seq. ⁊ in di
cto.c.beneficium infra si de feu.fue.cōtro. ⁊ in copio
sis remissionibus ibi adductis ⁊ i dicto.§.preterea. ⁊
in remissionibus ibi descriptis ⁊ infra de probi.feu.
alie.per fed.in.§.illud.i primo notabili.⁊ in specul. de
feu.§.quoniam.versi.xxxviij.⁊ ibi per Jo. an.⁊ p Jac.
ardizo.in titu.qui.mo.feu. acquiratur sub rubricella
quādo vasa.feu.po.da.in feu. Ja.

Donare autē. Supra ꝑxime ꝺclara
uit ius antiquū circa
vēditiones feudoꝝ.Nunc ꝺclarat idē ius circa aliena
tiones ipsoꝝ feu. ex alijs ꝯtibus prouenietes. Unde
dicit ꝙ olim ex nulla ꝯsuetudine alicui9 curie poterat
vasal.aliquo mō donare alteri feu.suum. Itē non po
terat reliquer̃ etiā ad pias causas ꝑ aia sua.Itē neqꝫ
poterat illud dare i dotē pro filia sua.Itē nō poterat
locare illud fraudulēter ita ꝙ dicta locatio haberet i
star alienationis ⁊ venditionis. Exempli causa vt qa
locabat feu.suū in emphiteosiꝫ pro vilissimo precio ⁊
feu.erat amplū.Ex quo euidenter apparebat de frau.
circa ipsaꝫ locationē.Si aūt sine frau.locabat ad tp̄s
hoc bene licebat.Et h̄ vult dicere totū iste.§.queꝫ ali
ter nō sumo.¶ In tex.ibi iudicare.i.relinquer̃. Nam
loquit̃ ƀm vulgares simile infra de probi. feud.alie.
per fe. post prin. Ibi curie.quid sit curia dixi supra in
prin.tituli.Ibi locare scilicet ad tēpus nō aūt fraudu
lenter ⁊ in perpetuum vt ısequit̃. Ibi per libel.i.in em
phiteosim. vt declaraui supra qui. mo.feu.amit. in.§.
aut si libellario.Ibi vt dicatur venditio. Subaudias
ex paruitate p̄cij:vt sequit̃.hoc ideo dico quia si fiebat
olim libellus sine fraude poterat vasallus hoc facere
vsqꝫ ad medietatē feu.Quinimo ƀm mediolanenses
poterat fieri a libellario de toto feu.vt probatur supra
de alie.feu.in prin.Ibi perpetuo. Nam ꝑpetua loca
tio est ipsa allibellatio seu ꝯtractus emphiteoticus:vt
insti.loca.in.§.adeo. ⁊ in.l.i. in fine.ff.si ager vectiga.
vel emphiteo.pe.¶ No.ꝙ vasal.nō poterat olim suū
feu.alteri donare.qđ est verum etiaꝫ hodie cū omnis
alienatō seu distractio prohibita sit.vt i dicta.l.i.post
prin.de probi.feu.alie.per feder. Constat naqꝫ ꝙ ap

a pellatione alienationis[a] comprehēditur etiam dona
tio.vt in auc.de nō alienādis in.§.alienationis. Et in
telligas de oi donatione siue sit donatio simplex iter
uiuos siue propter nuptias siue causa mor.vt.ff.đ ver
bo.sig.l.alienatuꝫ.§.donationis.⁊.ff.de dona.l.fili9.§.
pari.Scias tamen ꝙ licet hodie donatio sit ꝓhibita
tamen posset vasal.etiā donare feu.suum suo filio vel
alteri agnato qui in ipso feu.successurus erat.q2 isto ca
su intelligit̃ potius quedam refutatio.vt infra đ alie.
feu.pa.c.i.in prin.facit.c.per litteras.ex̃ de do. Et pre
dicta omnia tenet Jaco.ardizo.in ti.qui.mo. feu.alie.
sub rubricella ꝙ omnis donatio prohibita est cum le
quē.¶ No.ꝙ olim non poterat vasallus legare feu.
suū.in vltima volūtate etiā ad pias causas pro anima
sua qđ etiam hodie est seruādū prout est expressuꝫ in
fra đ probi.feu.alie.p fe.post prin.ibi pro anima iudi
care ⁊c.Ad qđ facit ipsa ratio feu.q̄ prohibet vasal
los posse aliquid disponere in testamento vł alia vlti
ma volūtate de suo feu.vt probat̃ supra de succes.feu.
in prin.facit.c.nup.extra de dona.inter virum ⁊ vxo.⁊
tenet Jaco.ardiꝫ.in dicto ti.sub rubricella an pro aia
iudicare possit.Utrum aūt ipse dominus possit relin
quere pro anima ad pias cās dictū feu.vide infra de
pace iura.fir.in.§.si vero cōtingerit.vbi est tex.notabi
lis.¶ No.ꝙ olim nō poterat vasal.de suo feu.dotare
filiam suam.Hodie aūt an feu.possit dari in dotē per
ipsum vasal.seu p mulierem vasallam ⁊ feudatariam
statim late dicam q2 exigit altioreꝫ indaginē.¶ No.
ꝙ locatio nō est alienatio nisi sit ꝑpetua. vt hic ⁊ i.l.
penul.§.instituto.ff.de lega.ij.Et ideo etiam hodie ē
pmissa locatio in re feu.vt hic ⁊ in.c.i.extra đ feu.Qđ
intelligas nisi sit facta in fraudē.vt in isto tex. Quid
b aūt si sit ad longū temp9 [b] centū annorū an sit frau
dulenta.dic vt dixi in dicta.l.i.in prin.⁊ questione fi.in
fra de probi.feu.alie.per fe.de qua materia plene per
dictū Jac.ardi.in dicto ti.sub rubricella an locare po.
vasal.feu.⁊ qđ dixi.j.in.c.i.j.an ille qui interfe. fra. do.
¶ No.fraudē presumi in cōtractu ex puitate p̄cij .vt
hic ⁊ in.c.illo vos in fi.extra de pigno.⁊ extra đ emp.
⁊ vendi.in.c.ad nostrā.⁊ ideo cōtractus nullus.vt i.l.
si quis ꝯduxerit.ff.loca.⁊.l.si quis ante in fi.ff.de acq.
pos.⁊ i auc.de nō alie.in.§.lex.Nō tamē intelligas ꝙ
sufficiat ad reuocādū ꝯtractū ꝙ res fuisset digna ma
iori pensione nisi ⁊ animus ⁊ dolus intercesserit trans
ferendi ius in re per frau.vt in.l.⁊ ideo.ff.loca.⁊.ff.de
dona.inter virum ⁊ vxo.in.l.si vir in.§.si duo.⁊ tenet
Ja.ardi.i dicta rubricella an locare possit vasallus ⁊c.
De materia fraudis dixi in.§.calidis.de ꝓhi.feu.alie.
per fe.¶ Op.cū glo.i.de.l.i.C.đ fun.patri.vel emphi
teota fisci pōt donare ius suū saluo iure pensiōis.So.
dicit glo.ꝙ casus sunt diuersi quoniā est longa differē
tia iter vasal.qui nō pōt donare ius suū feudale.vt h̄
⁊ emphiteotam fisci qui pōt hoc facere vt ibi.Et hoc
voluit tota gl.usqꝫ ad finē que bene loquitur.sed quid
in alio emphiteota priuati an possit donare ius suū al
teri iuito dño.Et glo.ibi ꝙ nō.Alia gl.in.l.fi.C.de iu
re emphi.tenet ꝙ sic.vnde de hac questione dic vt ibi
per doc.⁊ per Bar.in.l.in cōuentionalib9.ff.de verb.
sig.⁊ per Bal.in auc.quas actiones.C.đ sacrosan.ec
cle.⁊ per Inno.extra de loca.in.c.potuit.⁊ in specu.de
loca.§.nunc aliqua.ver.cxiij.⁊ ver.cxv.Bal.tamē hic
tꝫ ꝙ emphiteota eccle.cadat a iure suo nisi dicat sal
uo iur̃ eccle.iuxta.no.in.l.ex libe.C.đ acq.pos.¶ Op.
c cum gl.ij.ꝙ imo vasal.potest dotē cōstituere i feu[c].de
l.i.§.si libertus.ff.que in frau.patro.vbi patet ꝙ liber
tus dotādo filiā pōt diminuere ius qđ hꝫ patronus i
bonis suis rōne legitime per.§.sed nostra.insti.de suc
ces.liber.Igit̃ ⁊ eodē modo vr̃ ꝙ vas.possit hoc facer̃
de feu.in p̄iudiciū dñi.So.dicit gl.ꝙ nō valet ista cō
paratio ⁊ argumentū đ liberto ad vasal.⁊ hoc voluit
vsqꝫ ad v̄.nam ⁊ res ⁊c.que bene loqt̃.Et assigna rō
nē diffe

a ¶ Appellatōe alienatiōis. Adde an cōtinetur ois ꝯtc9 ex quo trāsfertur dñiuꝫ vide p ange.i.l. sicut i.§. venditionis.ff. qbus mo.pi.vł hypo. solui.⁊ an ꝯtinetur obligatio pignoris.vide per Ja.alua.i.c.i.de alie.feu.⁊ an venit hypotheca. vide p socinum cōsi.lxxv. incip. circa p̄sentē cōsultationē.i primo volu.

b ¶ Ad lōgum tp̄s.adde qđ dicatur lōgū tp̄s vide p bal.in.l. imperiū.ff.de iuris.om.iudi.l. fi. .C.de p̄scri. lōgi tēp.host.i.c.pe.đ ꝯsue. Jo.đ ana. in .c. querelam. de simo.

c ¶ Potest dotē ꝯstituere i feudo.adde gl.hosti.⁊ Jo.an.i.c. ij.extra de feu. gl.⁊ doc.i.c.q̄ i ecclesiarū.de cōsti.spe.ti.de feu.i §.ij.ver.xix. rota decisiōe.cxcix. incip.pr̃ pōt dare feudū.i nouis. Ly.i.l. volūtas .C.de fideicō.

nã dñie q2 vasallo est phibita alienatio rõne rei que fi est in pleno dñio vasalli ꝛ est ipsa res inalienabilis de iure sine licẽtia ipsius dñi.vt in.d.l.i.in prin.ꝫ.de phi. feu.alie.per fe.In liberto aũt hꝫ dñs ius in re rõne psone.neqꝫ est interdicta alienatio in ipsa de iure meri to põt libertus dotem ꝯstituere filie de bonis suis.nõ aũt vasal.de feudo.Utrũ aũt ꝛ quãdo teneat argumẽ tatio de liberto ad vasal.dixi in.c.fi.ꝫ.de alie.feu.pa.ꝛ de cõsue.rec.feu.in.§.in quibus. ¶ Op p. cũ dicta gl. ad idẽ ꝙ feudũ possit dari i dotez nõ obstãte ꝙ dñs habeat seu speret ius in eo.ar.in.l.iubemus.C.ad tre bel.ꝛ auc.contra rogatus.ꝛ.C.cõia deleg.i auc.res q̃. In quibus apparet ꝙ ẽt ꝺ rebus subiacentibus resti tutioni põt ꝯstitui dos si nõ extãt alia bõa vnde hoc possit fieri.So.dicas licet ista gl.nõ soluat ꝙ dicta iu ra nõ habent locũ in re feudali que est inalienabilis a iure.vt.ꝫ.dixi i pximo ꝯtrario.ꝛ tenet Bal.licet Ja. ardi.teneat contrariũ.vt statim latius dicam. Naz di cit ipse Bal.ꝙ dicta iura loquũtur in casib⁹ spãlib⁹. vnde non debẽt trahi.vt in.l.ius singulare.ff.de legi bus.¶ Op.cũ gl.fi.ꝙ imo vtilitas pcij corroboret cõ tractũ nõ aũt viciet.vt pbaĩ in.l.si vsusfructus.ff.de iure do.vbi locatio fit in vno nũmo cuius contrarium hic legiĩ.ꝛ.ꝫ.dixi in vltimo notabili.So.licet ista gl. nõ soluat dic ꝙ vbi est spãlis casus.vbi hoc fit loco re medij.vt ibi no.glo.¶ Op.ab extra ꝙ imo feu.possit dari in dotẽ.vt pbaĩ expresse in.c.i.ꝫ.de inuesti.quam titius accepit a sempro.ꝛ in .c.i ꝫ. de eo qui sibi here. ꝗ suis.So.quidam breuiter se expedientes dicũt ꝙ contraria loquũĩ in muliere que per se hꝫ feu.cui p missum est pro se maritanda dare i dotem dictũ feu. dũmodo nõ det extimatũ nec faciat seu apponat ali qđ pactũ de lucrãdo.Et assignãt rõnẽ q2 apud mari tũ nõ põt remanere.vt ibi ꝛ i.c.nup.§.nos aũt.eẋ de dõa.iter virũ ꝛ vxo.Hic ꝺo loqmur i patre cui⁹ erat feu.qui pr̃ nõ põt illud dare i dotẽ pro filia q2 tũc cẽ sereĩ alienatio.ff.qui.mo.pi.vł hypo.so.l.sicut.§.si de bitor.Sꝫ aduerte lꝫ doc.nõ tãgant ꝙ in isto passu vi detur mihi maxima varietas iter glosatores ꝛ scribẽ tes.Nã i pr̃e dotãte filiã repio ꝙ gl.hic ꝛ.ꝫ.de probi. feu.alie.p ꝼe.i pn.tꝫ idistincte ꝙ pater nõ possit feu. dare in dotẽ pro filia aliquo mõ nisi dño ꝯsentiente p istũ tex.Idẽ tꝫ Ja.de bel.Nico.ꝺ nea.ꝛ Bal.hic ꝛ.ꝫ. de inuesti.quã titi⁹ accepit a sempro.i.c.i. Cõtrariũ ꝺo tꝫ Ja.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella. In dotẽ pro filia ꝛc.vbi dicit ꝙ pater põt feu.i dotẽ pro filia dare si nõ hꝫ aliũde vñ ipsaz dotare possit.ꝛ hoc pbat p multa iura q̃ ibi allegat.ꝛ i hanc sniam videĩ inclinare Cy.in rõne sui i.l.volũtas.C.de fideicõ.Un de in istis varietatib⁹ nõ recederẽ ab opi.glo.ꝛ sequa tiũ vꝫ ꝙ pr̃ nõ possit aliquo modo dare feu.i dotẽ p filia.Et hoc pmo per istum tex.Item p rõnem q2 si nõ põt alienare etiã pro necessitate famis vbi liceret

a vendere filiũ[a] :vt dixi.ꝫ.in prin.huius ti.multo minus dꝫ posse alienare ex cã dotis.facit p hac opi.auctori tas Jo.an.in addi.specu.in ti.ꝺ lõca.§.fi.ver.cix.ꝛ qđ dixit in.c.nuper.ꝫ.allegato.ꝛ in hac opi.videĩ esse ẽt speculator in ti.de feu.ver.xxxviij.in fi.Capiamus nũc scđam difficultatẽ ꝺ muliere feudataria an possit suũ feu.dare marito suo i dotẽ sine licentia dñi.Et i hoc passu sir̃ repio varias snias iter scribẽtes.Nã Ja.de bel.in dicto.c.i.infra de inuesti.quam titius accepit a sempro.tenet indistincte ꝙ nõ possit nisi domino ꝯsen tiente.Idẽ videĩ sentire Jo.an.in loco supra allegato. Sed iaco.ardizo.in dicto ti.sub rubricella mulier ha bens feu.ꝛc.tꝫ ꝙ possit dare i dotẽ dũmõ nõ det exti matũ neqꝫ aliquod pactum ꝺ lucrando apponat. Et istud pbat per multa iura q̃ ibi allega.hoc idẽ tenet An. de iser.ꝛ Bal. hic sequẽtes pfatũ Jaco. ardizo. Ego ẽt istã opinionem sequor ꝛ puto verã.primo per tex.in dicto.c.i.de inue.quã titi⁹ accepit a sempro.ꝛ in .c.i.de eo qui sibi here.ꝗ suis. Itẽ ratione q2 cum sit sincera ꝛ sine fraudꝫ facta ꝛ dominiũ suũ vtile feudale remaneat apud eã:vt in.l.in reb⁹ .C.ꝺ iure do. Neqꝫ ipsuz feu.abdicauit a se:imo vsufructu vtitur ad sustẽ tationem sui.vt in.l.vbi adhuc.C.de iu.do.videĩ hoc satis iuri cõsonũ.Quod secus est in patre dotante p filia.vbi feu.suũ abdicat a se.Et ad hoc facit ea rõ q̃ allegatur in pignorante feu.qui sibi preiudicat solum quando transfert possessionem feu. in alium. Secus autem si ipse pignorans pseuerat in possessione feu.q2 tũc nõ venit puniẽdus.vt dixi supra qui.mo.feu.ami. in.§.aut si libellario i vltimo notabili. Et ista opinio videtur mihi equa ne ipsa mulier dotans tale suũ feu. priuetur ita de facili feu.suo presertim cum dominus ipse nõ sit passurus aliquod damnũ. ex hoc facit qđ habeĩ in.c.i.supra an marit⁹ succe.vxo.ꝛ qđ no. in gl. iij.in fi.ꝫ. de cõtro.inter do.ꝛ empto.de feu.c.i. Utrũ autem posset in dote apponi pactum ꝺ lucrãdo dixi supra ti.proximo in.§.fi.vbi videas.Cõsulerem tamẽ vt ipse mulieres volentes dotare feu. sua prius notifi cent dominis suis ad hoc:vt nõ se iuoluãt in istis opi. Cum etiã rationes ꝛ auctoritates vrgentes sint ꝯtra eas.vt patet in locis.ꝫ.allegatis.ꝛ per glo.i.§.pterea. infra de cap.cora.Et nũc habes istã materiã ab alijs non ita bene ꝛ exquisite declaratam.de qua questione per glo.ꝛ canonistas psertim per zabare. in.c.ij.extra de feu.questione.xxv.Sed vtrum si deĩ feu. in dotem cum consensu domini an possit fieri piudiciũ agnatis vel alijs qui in eo successuri sunt collige responsionem ex his que dixi in dicto.c.titius.si de feu.fue.contro.ꝛ de alie.feu.pa.in pri.in tertio notabili ꝛ ex supradictꝫ. ¶ Op.cõtra ea que vult iste tex.dũ dixit ꝙ p anima

b non possit feu.relinqui[b] ex quo videĩ ꝙ sit cõtra fauo rem ecclesiaꝝ ꝛ per cõsequens nõ bene dicat per auc. cassa ꝛ irrita.C.ꝺ sacrosanc.eccle. So.dic ꝙ ista talis dispositio nõ est.vt sit cõtra ecclesias sed hoc operaĩ natura ipsius feudi ialienabilis que nõ potest altera ri plusꝗ lex permittat.ff.de stipul. seruoꝝ.l.si seruus cõmunis meuij.§.fi.ꝛ.l.si vsusfructus.ff.de noua.Itez quia istud est testari de re aliena.quod est iniquũ. vt i c.fi.extra de testa.ꝛ tenet Bal.ꝛ circa hãc questionẽ vide in specu.de feu.§.quoniam.versi.sed nũquid feu. ꝛ in remissionibus quas ibi adducit. ¶ Op.ad idez ꝙ imo talem legatũ factum in ecclesiã debeat tenere cum ecclesia habeatur loco filij.vt in auc.nisi.C.ad tre bel.Filio autem debetur feu.vt infra de gradi. i prin. Igitur ꝛ ecclesie.So.dic ꝙ in ista materia nos itelli gimus filios p generationẽ.vt ibi patet. Ecclesia aũt diciĩ filia anormala.nõ aũt naturalis ꝛ p generatio nem: vt no. in auc. si qua mulier.C.de sacrosan. eccle. Preterea huic obuiat consuetudo feudalis que non pmittit disponi de feu.in vltima voluntate.vt supra ꝺ suc.feu.in prin.ꝛ supra dixi.¶ Quero ab extra an ta le legatum factum de feu.in vltima volũtate possit ro borari per consensum domini sicut roboraĩ alienatio feu. dic ꝙ sic per tex.ꝫ.de probi.feu. alie. per fe. in.§.i. Nam qui potest prestare consensum in ꝯtractu potest ꝛ in vltima voluntate.vt est tex.notabilis qui solet al legari pro singulari in.l.sicut in.§.venditionis.ff.qui. mo.pi.vel hipo.sol.Et hoc tenet ẽt Bal. dato ꝙ ista cõfirmatio domini fiat post mortem vasal.disponẽtꝫ. Et assignat rationem ꝛ auctoritatem Cy.i.l.nõ dubi um.C.de legibus.vꝫ ꝙ ista dispositio est solũ pter le gem non aũt contra legem.¶ Quero vtrum ex hoc legato feu.qđ sit pro anima debeaĩ extimatio postꝗ nõ tenet i ipsa re dic ꝙ nõ ꝫm Bal.p.l.vx.patrui.C. de lega.ꝛ p illã legẽ idẽ sentit Bar. dicẽs se cõsuluis se ꝙ si emphiteota legat feu.emphiteoti cũ q̃ emphi teosis finiebatur morte ꝙ hr̃es ñ tenetur. ita dicit ipse in.l.ꝙ in rerum in.§.i.ff.de lega.i.ꝛ in.d.l.vx.de qua materia videatis in.l.cũ alienam.C.ꝺ lega.ꝛ extra ꝺ Ja.alua.sup feu.

a ¶ Liceret vẽ dere filiũ.adde l.ij.C.ꝺ patri.q fili.dist.glo.i.c. ij.de pigno.gl.i c.fi.de regu.iur.

b ¶ Pro aĩa nõ põt feudũ relin qui.adde abb. i.c.q̃ in ecclesia rũ.de cõsti.ꝛ ibi uide fely.vbi po nit quatuor li mitationes.

testa. in. c. fili⁹. facit qꝺ dixit spec. in ti. ꝺ locato. §. nũc aliqua. ver. cxvij. ¶ Quero an vasal. possit cõstituere donationẽ ꝑpter nuptias in feudo queãd. mulier vasalla posset cõstituere dotẽ. vt. s̃. dictũ est. ⁊ dicit bal. [a] ꝙ sic cũ eq̃paranẗ: vt in auc. dos data. C. de dona. ante nup. Et intelligas hoc verũ ꝯcurrentib⁹ oĩbus his que dixi in muliere dotante. Alias aũt non posset cõstitui donatio pp nuptias sine volũtate domini. vt dixi. s̃. in p̃mo notabili. ¶ Quero an augmentum qꝺ accreuit feu. sicut sunt meliorationes ⁊ emponemata possint dari in dotem. ⁊ dicit Bal. simpliciter ꝙ nõ i. l. imperialem in prin. ĩ. de probi. feu. alie. p fe. Sed tu de hoc dic melius: vt debeamus distinguere qualitates ⁊ genera augmentorum: vt late dixi. s̃. ti. pxi. in. §. ecõtrario in primo notabili. ⁊ ĩ. hic si. lex ⁊c. in. §. si vasal. vbi videas. ¶ Ultimo ad materiam adducas plura alia que videas in remissionibus quas adduxi. s̃. in notabilibus sup quolibet articulo huius lr̃e p̃sertiꝫ qꝺ scripsi in. d. l. i. ĩ. de probi. feu. alie. per loth. ⁊ in. l. i. in prin. de probi. feu. alie. per fe. ⁊ in copiosis remissionibus ibi adductis ⁊ in. l. fi. C. ꝺ reb⁹ alie. nõ alie. p canonistas in. d. c. nup. de do. inter virũ ⁊ vxo. ⁊ i capitulis extraordinarijs. i pri. facit qꝺ dixit specu. i ti. ꝺ locato §. nũc aliq̃. ver. cvij. ⁊ v̄. cix. cũ seq. ⁊ seq. ⁊ ver. cxv. Ja.

Porro siue de. Iste. §. totus loquiẗ de iure antiquo ẜm qꝺ ius vasal. poterat alienare feu. ẽt inscio vel inuito dño qꝺ hodie est correctũ: vt pꝫ. s̃. in p̃n. ti. Et diuidiẗ in duas ptes. qm̃ in p̃ma declarat qualiter dominus poterat redimere eodẽ precio feu. alienatũ per vasal. In secunda declarat quis p̃feraẗ in redimendo si feu. sit alienatũ vel etiam in ꝓhibendo ne alieneẗ an dñs vel agnatus vasalli. Scd̃a ibi: in ꝓhibẽdo ⁊c. Casus. Si olim antiquo iure vasal. alienabat feu. vel partem ipsi⁹ sine ꝯsensu dñi poterat dñs redimere ab emptore pro equali precio nisi dñs sciẽs renunciasset iuri suo exp̃sse vel tacite p lapsum anni. sꝫ p̃scriptio. xxx. anno. repellebaẗ sciens ⁊ ignorans. Agnati autẽ ꝓximiores vasallo p̃ferebanẗ dño in ꝓhibẽdo ⁊ redimendo. h. d. ¶ In tex. ibi de bona. Subaudi que pmittebat alienationẽ feu. ꝑ parte ⁊ ista dicebaẗ iusta: vt. s̃. de alie. feu. i prin. Ibi de mala. Subaudi que pmittebat alienationem feu. i totũ. ⁊ ista dicebatur irrõnabilis: vt i dicto ti. de alie. feu. i ver. mediolanẽses. Ibi domino. Subaudi qñ ꝯsensit alienationi: alias aũt non potuisset vt i. d. ti. §. pe. Ibi pro equali p̃cio. i. p eo p̃cio qꝺ solutũ ẽ ab emptore vasa. Ibi redemptio. subaudi ab eo qui emit dictũ feu. etiã licite ẜm Ja. ꝺ bel. Ibi amiserat. s. ipse dñs. Ibi hoc beneficiũ. s. redimendi. Ibi p refutationẽ se refutãdo ius suũ exp̃sse. vt dixit glo. hic posita in prin. Ibi annali silentio. ⁊ sic refutauit tacite postq̃ꝫ sciuit. ⁊ nihil dixit per annũ. vt sequiẗ. Ibi in ꝓhibendo. s. per oblationẽ ⁊ solutionem fiendã de eodẽ p̃cio anteq̃ꝫ vasal. ꝑficiat actũ alienatiõis ⁊ translationis in aliũ. Ibi redimẽdo. s. postq̃ꝫ actus alienationis fuit pfecct⁹. Ibi agnati. s. ipsi⁹ vasal. alienãtis. Ibi ꝯditio subaudi dũmmõ nõ tacuerit p annũ ex quo sciuit: vt. s̃. dictũ est de dño ẜm Ja. de bel. facit. c. titius i fi. s̃. si de feu. fue. cõtro. Ibi p̃nũ. qd aũt sit feu. paternũ habetur. ĩ. ti. ij. in. §. i. ¶ No. ꝙ illa ꝯsuetudo i materia feu. appellaẗ mala que pmittebat alienationẽ feu. in totũ. Illa vero appellaẗ bona que pmittebat alienationẽ pro pte: vt hic ⁊. s̃. de alie. feu. in p̃n. sed illa que ꝓhibet hodie alienationeꝫ i totũ appellaẗ optima: vt pꝫ. s̃. i p̃n. hui⁹ ti. ¶ No. ꝙ quis potest renũciare bñficio ac iuri suo pro se introducto. vt hic ⁊ in. l. si qs in cõscribendo. C. de pac. ⁊ in glo. ij. hic posita i sui prin. Ista aũt regula fallit i plurib⁹ casib⁹ no. p gl. ⁊ doc. i. d. l. si qs i cõscribendo. ⁊. ff. de pac. l. pactũ. ⁊ p canonistas i. c. si diligẽti. extra de foro cõpe. Et limita istã regulã ꝙ tunc demũ ꝓcedat nisi reperiaẗ regula p̃ceptoria i ꝯtrariũ. vt est gl. singularis i. l. i. C. ne fideiuſ. do. denẗ. Quãtũ aũt ad ꝓpositũ nostrũ postq̃ꝫ refutatio de qua i tex. nr̃o licita fuerit nõ est vlterius dandus regressus ad beneficiũ seu ius refutatũ. vt. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si venditor. ⁊ ꝺ hac materia dixi i. §. preterea. s̃. qui. mo. feu. amit. ¶ No. ꝙ annale silentiũ hꝫ vim refutationis scia mediãte. vt hic ⁊ i. l. ij. ff. si quis ordo. in bo. pos. seruetur. ⁊ in. l. i. §. largius ff. de succes. edic. ⁊. C. qui admit. ad bo. pos. possunt in. l. iiij. ⁊ i. d. glo. ij. hic posita iux. fi. sui q̃ p hoc in ea pte remanet expedita. facit ad predicta tex. in d. c. titius i fi. ⁊. ĩ. si de feu. fue. ꝯtro. vbi est casus sil'is. ⁊ ꝺ vsucap. transfor. in. l. i. ⁊ in. l. i. C. de annali excep. facit qꝺ no. ff. de neg. ge. l. si ego. ¶ No. ꝙ tp̃s ex quo dꝫ induci tacita renũciatio nõ currit ignoranti. vt hic ⁊ i. l. annus. ff. ꝺ calũniato. idẽ dicas si alia iusta cã iteruenirẽt ꝺ quibus in. c. i. s̃. quo tẽpo. mil. ⁊. ĩ. de ꝓbi. feu. alie. per loth. in. l. fi. qꝺ intelligas verũ nisi esset tẽpus. xxx. ãnorum quo casu p̃iudicaretur nõ solũ scienti: sed etiam ignoranti ⁊ tolleretur totũ ius negligentis tanto tempore cum tale tempus sit inductum mere in odium negligentiũ: vt dixit glo. singularis in. l. fi. in fi. C de edic. diui adri. tollen. facit quod no. glo. in. §. preterea. ĩ. de capitulis cora. ¶ No. ꝙ in prohibenda feu. alienatione ⁊ i redimendo feu. alienatũ agnati p̃feruntẗ dño. ⁊ sic est hñda ratio necessariarũ p̃sonaꝝ: vt no. gl. in simili. s̃. per quos fiat inue. in. §. i. Et intelligas hoc ꝓcedere ẜm ista iura antiqua. Hodie auteꝫ quis preferri debeat ⁊ quid obseruandũ habeẗ infra de probi. feu. alie. per fe. in. §. i. Et hoc voluit etiam glo. hic posita i fine sui. Et ex his sumebat Jaco. de bel. istã ꝯclusionẽ ꝙ facta alienatione per vasal. preferanẗ agnati domino. Sed tu de hoc dicas meli⁹. vt late scripsi que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fi. in cõclusionibus. ⁊ in c. i. si vasal. feu. priuetur cui deferri debeat. ¶ Quero cum glo. i. quid si per statutum vel cõsuetudinẽ huius ciuitatis liceat creditoribus capere tenutam in feu. debitoris sui ⁊ illud vendere an tunc habebit locum hodie iste tex. vt dñs possit redimere pro eo precio ac ẽt a prin. prohibere venditionem exclusis emptorib⁹. Et respondet ista glo. notabiliter ꝙ sic q2 cũ statutũ pmittat venditionem ⁊ nihil vltra procedit in p̃iudiciũ domini vel agnatorum sup iure prohibendi vel redimẽdi videtur tacite reseruatum illud priuilegium prohibendi ⁊ redimẽdi. ex quo nõ reperitur ademptuꝫ. ar. in. l. ꝓcipimus. C. de appellati. ⁊. l. sancim⁹. ꝺ testa. Et hoc voluit tota ista glo. vsq3 ad fi. que bene ⁊ notabiliter loquitur ẜm Jaco. ꝺ bel. Nic. de neapo. Bal. ⁊ cõmuniter docto. Facit pro hac opi. gl. quia licꝫ iste tex. sit correctus quantum ad casum suum cum loquatur de iure antiquo tamẽ remãet ratio. ⁊ arg. qꝺ ex eo sumi põt prout dixit glo. singularis i. l. i. in princi. ff. de coniungen. cum emanci. lib. Ex predictis ego infero ẜm An. de iser. ꝙ si in casu questionis nostre cõcurrerent dominus ⁊ agnati ꝙ agnati deberent p̃ferri domino per istũ tex. ⁊ ad hoc facit glo. fi. hic posita i fi. sui que hoc sensisse videẗ ⁊ qꝺ dixi in dicto. §. i. supra per quos fiat inuesti. Utrum auteꝫ hodie absq3 statuto vel consuetudine possit capi feu. in tenutam ⁊ vẽdi per creditores. vide qꝺ dixi infra de probi. feu. alie. p fe. in prin. in questione antepenul. ⁊ supra titu. ꝓximo in. §. quid ergo in questione finali. ¶ Quero cũ glo. ij. i versiculo ⁊ notabili ⁊c. Utrum valeat statutũ ciuita. vincẽtie quo caueẗ ꝙ si secũdus creditor differat p annũ ⁊ diem cõsequi ius suũ in re empta per primum creditorem ꝙ postea non audiatur nisi iterruptioneꝫ ostendat per publicũ istrumentuꝫ. Et dicit ista gl. ꝙ iste tex. prestat argumentũ ꝙ valeat q2 consonat huic ꝯsuetudini licet qdam senserint contrarium dicentes qꝺ ẽ iniquũ ⁊ exorbitãs a iure scripto. Et hoc voluit ista gl. vsq3 ad fi. Sed tu teneas gl. ẜm Bal. vꝫ ꝙ tale statutũ

a ¶ Cũ eq̃parãtur. adde Barba. ꝯsi. lxvi. icip. referã in mediũ in. viij. colũ. ꝯ̃si. ita retulit eum bal. in. iiij. vol.

le statutū teneat ⁊ valeat per .l.fi.cum ibi no.C.ꝺ iur
do.impe. ⁊ i.c.constitutus.extra de consti.cū ibi no.fa
cit qꝺ dixi i.c.si quis per triginta .infra si de feu.fue.
contro.i questione penul. Utruȝ aūt pscriptiones sta
tutarie vel inducte a consuetudine regulentur ꝫm ius
cōmune respectu pupillorum ⁊ minorū.dic per doct.
in.l.fi.C.i quib⁹ causis i integrū restitu.non est necess.
per Bal.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.
i contractib⁹ de non nu.pecu.per Inno.i.c.constitut⁹.
in fi.extra de in integrum restitu.per Spec.in ti.de i
integrū resti.§.i.ver.hoc autē notandū. ⁊ qꝺ no. glo.
in.l.ij.C.de feudis patri.li.xi. ⁊ qꝺ dixi i dicto.c.si qs
per triginta. ¶ Op.cum glo.iij.ꝙ imo pscriptio.xxx.
annorum nō currat etiā aduersus scientē:vt probatur
in.l.ij.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum.So.illa lex lo
quiꝛ in casibus specialibus in quibus talis prescriptio
nō habet locum neqȝ currit sicut est aduersus locantē
cōmodantē deponentem ⁊ similes.Et hoc est qꝺ vo
luit dicere ista glo.Et est ratio qꝛ possidens nō intelli
giꝛ possidere sibi sȝ illo domino a quo recognoscit: vt
ibi patet.facit.l.male agitur.C.ꝺ prescrip.xxx.annoꝝ.
¶ Quero ab extra quid si stāte ꝯsuetudine vel statu
to ꝙ agnatus possit reuocare rem vēditam per agna
tum dato codeȝ pcio infra certū tempus prout ē hic
padue.Queritur si emphiteota vendit ius suuȝ ita ꝙ
dñs possit rē reuocare iuxta formā .l.fi.C de iure em
phi.quis pferri debeat an domin⁹ ipse an vero agna
tus.Et dicit Guil.de cu.in.l.ex facto.ff.ꝺ pecul.⁊ Ni
co.de neap.hic ꝙ dominus sit pferendus qa statutū
debet intelligi sine piudicio ipsius domini. Nā debe
mus iquantū possumus ꝯcordare statuta cū iure cōi:
vt in.c.cū dilectus.extra de ꝯsue.⁊ in.l.fi.C.de noxali
bus.Nec habet obstare tex.iste qꝛ hic priuilegiat⁹ re
peritur vterqȝ eodē iure ⁊ cōsuetudine in reuocando.
In questione aūt pposita nō erat priuilegiat⁹ nisi do
minus de iure cōi per dictā.l.fi.Unde statutū postea
superueniens:⁊ priuilegiās agnatū dȝ intelligi sine piu
dicio domini iaȝ priuilegiati.ar.i.l.rescripta.C.ꝺ pci.
impa.offe.facit qꝺ no.in.l.lex verbis.C.de dona.inter
virū ⁊ vxo.⁊ qꝺ dixi.s.per quos fiat inuesti. in prin.in
scꝺo notabili.⁊ qꝺ no.in.l.fi.in.§.in cōputatione.C.de
iure delibe. ¶ Quero nūquid valeat pactū ꝙ pter
delictū nō perdaꝛ feu.dic ꝙ sic si felonia est in omittē
do.secus aūt si in cōmittēdo ar.no.in.l.si qs.ff.ꝺ pac.
⁊ in.l.ij.C.de iure emphi.⁊ tenet Bal.in.l.i.ff.ꝺ rerū
diui.in questione.iij. ¶ Ultimo ad materiā pñtē quā
do dominus ⁊ vasal.cōcurrūt ad redimendū feu.alie
natū.vide plura que dixi.s.per quos fi. inuesti.in.§.i.
⁊.j.que fuit pma cā be. amit.in.§.fi. De mā refutatio
nis dixi in.c.i.in pri.j.de alie. feu.pa.⁊.s.eo.in.§.i. De
materia annalis silentij dixi in.c.ij. in fi.s.si de inuest.
inter do.⁊ vasal.lis ori.⁊ in.c.titius in fi.j.si de inuesti.
fue.cōtro.De mā aūt pscrip.xxx.annoꝝ dixi in.c.fi.s.
de feu.da.inuicē legis cō.⁊.j.si de feu.fue.cōtro.in.c.si
quis per triginta.⁊.j.de capi.cora.in.§.preterea. ⁊ ple
ne de mā totius hui⁹.§.habetur per Ja.ardi.in sūma
i ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella ꝯsensus agnatoꝝ
interueniꝛ dȝ ⁊ sub rubricella si p ānū tacēt agnati ⁊c.
cū plurib⁹ rubricellis ibidem ad ppositum faciētib⁹.

De illa vero. Hucusqȝ declarauit cir
ca alienatiōes fe.factas
p vasal.nunc.vt tractatū breuiter pficiat tāgit qd ecō
tra.s.de alienatione que fit per dominum.Et in sūma
hoc vult.Si queratur an dominus possit feu.alienare
recurraꝛ ad legē que hodie posita est.j.de lege cora.
in.§.ex eadē.h.d. ¶ In tex. ibi si dubitetꝛ.s.an valeat
in preiudiciū vasal. Ibi iaȝ dicto.s.s.eo.in prin. Ibi ꝺ
beneficijs.s.in lombarda in.l.penul. Sed nos habe-
mus ipsam.j.de lege cor. in.§.ex eadem. ⁊ hoc voluit
glo.hic posita. ¶ No.ꝙ vnū statu.potest se remittere
ad aliud ⁊ suppleri per aliud.vt colligitur ex isto tex.
Utrū aūt statutū faciens mentionē ꝺ alio pbet si nō
apparet ꝺ illo ad qꝺ fit relatio.distingue. Aut i statu
to referēte inseriꝛ tenor statuti ad qꝺ fit relatio ⁊ tūc
nō expedit scire de illo. vt in.§.quib⁹ in prima consti
tutione codicis.Aut nō iseritur tenor ⁊ tūc aut ex sta
tuto referēte apparet certitudo dispositi ⁊ ideȝ. vt in
l.i.C.de epi.⁊ cle.aut non apparet certitudo ⁊ tūc nisi
ꝯstet de statuto ad qꝺ fit relatio nō sufficit statutū ꝙ
se refert ad illud psertim in penalibus arg.ff.de cōdi.
⁊ demon.l.in testamēto.la pma.ꝺ qua mā p docto.⁊
Bal.in.d.l.i.C.de epis.⁊ cleri. De instrumento autē
faciente mentionem de alio non est materia nostra sȝ
te remitto ad auc.si quis in aliquo.⁊ ibi per doc.C.ꝺ
edendo.⁊ i Specu.de instru.edic.in .§. restat.versi.in
sūma.⁊ per glo.⁊ canonistas.lxxvi.dist.in.c.ieiunium.
el grande ⁊c. ¶ Quero ab extra pro intelligentia hu
ius littere:an dñs possit inuito vasal.feud.alienare.Et
rñdeo ꝙ aut loqmur vtrum possit ius vasalli alienare
⁊ dic ꝙ nō:vt.s.quo tempo.mil.⁊c.i.c.ij.Et est ratio
qꝛ non potest feu.arripere a vasallo sine cognita ⁊ cō
uicta culpa:vt.s.de feu.sine cul.non amit.in.c.i. aut lo
quimur.vtrū dñs possit ius suum directi dominij da
re alteri inuito vasal.⁊ dic ꝙ non.vt i dicto.§.ex eadē
⁊ est expssum.j.de probi. feu.alie.per fede. in.§.prete-
rea ducatus.De qua materia dicatis.vt scripsi i dict
locis.⁊ in.d.c.ij.s.quo tempo.mil.⁊c. vbi assignaui ra-
tiones ⁊ declaraui.an dñs priuetur pprietate sua si il
lam alienauerit alteri inuito vasal.Utrū autem domi
nus possit inuestire alium de feu.vasal.adhuc viuentis
dixi supra qui succes.tene.c.i.in fi.⁊ infra si de feu.fue.
controuer.in.c.moribus.

¶ Quis dicaꝛ dux comes vel marchio. Rubrica.

¶ Supra titulo proximo tractauit de vasallis ⁊ domi
nis alienātib⁹ feuda circa quas alienatiōes.olim ali-
ter obseruabaꝛ qȝ hodie vt ibi patet.sȝ qꝛ poterat du
bitari ꝺ nominibus ipsoꝝ vasal.⁊ dñorum circa quos
similiter olim in pluribus aliter obseruabaꝛ qȝ hodie.
vt colligitur ex hoc titu.⁊ .j.parebit.ideo vt predicta ꝺ
claret supposuit hic istum titulum.⁊ ꝙ ista cōtinuatio
sit vera patet expresse ex ti .s. de alie.feu.vbi similiter
in pri.declarauit de istis alienationibus que ꝫm iura
antiqua fiebant ⁊ postea i fi.eisdē ti.tractat de isto iu
re antiquo circa istas dignitates regales de qbus lo-
quitur etiam iste titulus ⁊ ibi prosequitur dictaȝ ma
teriam i titu.qui ibi sequitur.Et aduerte qꝛ olim nul
la erat hic rubrica.sed comprehendebaꝛ totus iste ti.
cum superiorib⁹ sub rubrica qualiter vasal.debeat iu-
rare fidelitatem.Posita.s.per quinqȝ ti.Postea au
teȝ fuit addita a glosatorib⁹.vt ibi dixi super dicta ru
brica.Posset etiam cōtinuari ad remota.s.ad titu.s.
de feu.marchie ⁊c.Sed prior continuatio q̄ fit ad p
xima magis conueniens est. Jaco.

Ui a principe. Di
ui-
de istud pn.vsqȝ ad.§.teneri i duas
q partes.s.qm̄ i pma pōit ⁊ declarat ꝺ
dignitatibus regalibus immediate
procedentibus a principe: ⁊ de feu.
ipsarum dignitatum regalium. que
quidem feuda habent dignitatem regalem anexaȝ.
In secūda ponit ⁊ declarat de dignitatib⁹ non rega.
⁊ de feu.ipsarum dignitatum non regalium:que qdeȝ
feuda non habent dignitatē regalē annexam siue pro
cedāt a principe imedietate siue mediate ab alijs ife
rioribus a principe.Scꝺa ibi q vero a principe. Ca-
sus.Dux dicitur qui a pncipe de ducatu est iuestitus.
Marchio q ꝺ marchia.Comes q ꝺ comitatu.Qui
vero est a principe vel ab alio iferiore inuestitus de ali
qua plebe vel parte plebis appellaꝛ capitaneus. sed
Ja.alua.sup feu.

olim appellabat valuasor magnus. Qui autez a capi
taneis est inuestitus appellabat valuasor magnus. Il
li vero qui ab istis maioribus valuasoribus inuestiunt
appellant minores valuasores seu valuasini. ꝛ hoc ta-
le feu. non habebat olim ꝓpriam naturam feu. sed ho
die exequata est omnis natura feu. quãtuz ad retẽtio
nez ipsoꝝ. h.d. ¶ Premitte pro euidentia ꝙ collatiões
regalium dignitatũ ꝛ feu. regalium spectant soluz ad
imperatorẽ vel regem i suo regno. vt dixi .s. de feud.
mar. in. c. i. ꝛ de istis talibus dignitatibꝰ loquitur iste
tex. in p̃ma parte. ¶ Non intelligas tamẽ ꝙ omnis col
latio facta per imꝑatorẽ vel regem tribuat dignitatẽ
regalem. sed solum quãdo confertur feu. qđ habet di
gnitatem regalem ãnexam. sicut est ducatus marchio
natus ꝛ comitatus de quibus i hoc tex. i prin. ꝛ in. d.
.c. i. de feu. marchie. ¶ Nam si imperator vel rex cõfer-
ret aliud feu. quod non habeat ducatuz comitatũ vel
marchionatũ annexum. vt qꝛ inuestiat aliquem de ali
qua plebe vel parte plebis. tunc iste talis inuestitus ñ
intelligeret habere dignitatem regalem. ¶ Eodem mo
do dicendum in quocũqꝫ feu. collato ab iferiore a p̃n
cipe uel rege. qꝛ tunc non intelligeret collata dignitas
regalis. vt hic in secũda parte. ¶ Itẽ premitte quis pro
a prie intelligatur capitaneus[a]. ꝛ quot modis capiat in
materia presenti. prout dixi in. c. si capitanei. s. de feu.
marchie. vbi videas pro intelligẽtia dicendorũ. ¶ In
tex. ibi a principe potes itelligere đ imperatore ꝛ etiã
de quocũqꝫ rege in regno suo. vt dixi in. d. c. i. s. de feu.
mar. in tex. ꝛ in prĩo notabili. ꝛ. s. qui feu. da. pos. i p̃n.
super tex. ¶ Et dicitur p̃nceps quasi primũ locum capi
ens. vt exponitur per glos. i. c. fundamẽta. de elec. lib.
vi. ¶ Ibi dux dictus a ducendo. vt qꝛ ducit populum su
um s̃m Papiam vel dic ꝙ dux ꝓprie est ille q ducit
exercitum. l. duces. C. de officio iudicuz militariũ. ꝛ. ff.
de re mili. l. desertorẽ. §. i bello. ¶ Ibi marchia qꝛ cara. i.
collocata. ¶ Et ita habeo i libro meo. ¶ Aliqui habent ca
ra. i. collata. ¶ Aliqui habẽt cara. i. collecta. ¶ Et ita habe
bat Joã. andre. prout ipse glosauit i. d. c. fundamẽta.
de ele. lib. vi. ¶ Aliqui habent marchia quasi marcha. i.
collata. ¶ Et ita habebat Andre. de iser. ¶ Aliq habẽt qꝛ
cara. ¶ Ibi sit posita. ¶ Et sic a mari denoiatur. qꝛ cõmũi
ter est sita ꝓpe mare. ꝛ sic valet argumẽtũ ab allusio
ne vocabuli. vt dixi. s. per quos fiat inuesti. in. §. fi. ¶ Ibi
b comes appellatur. ¶ Et dicitur comes[b] quasi comitiuã
primi ordinis mereatur. vt dixit tex. i. l. i. C. de comi. ꝛ
archi. ꝛ in. l. i. C. de comi. qui proui. re. lib. xi. ꝛ i. l. i. ꝛ. ij.
de comi. rei mili. nam honor consistit in sedendo ante
alios. l. decernimus. C. de sacrosan. eccle. ¶ Ibi a p̃ncipe.
scilicet imꝑatore vel rege: vt dixi .s. in p̃n. ¶ Ibi vel po-
testate aliqua. s. inferiore a principe vel rege. dũmodo
habeat iurisditionẽ infeudãdi: vt sunt duces comites
ꝛ marchiones de qbus. s. ¶ Et ponit Andre. de iser. ex
empluz vt si aliquis est inuestitus de capitaneatu seu
de potestaria vel rectoria alicuius populi ad vitaz: vt
ꝓuentus ꝛ iurisditiões sint sue. ¶ Potest quoqꝫ iste v̄
si. intelligi: vt puto de reali ꝛ vero feu. habente annexã
iurisditionem in aliquem populũ seu plebem: dũmo-
do non habeat annexam dignitatem regalem. vt. s. di
xi i diuisione. ¶ Et ideo notãter dixit de plebe vel đ pte
plebis. vt denotet esse feu. inferioris qualitatis ꝛ ꝯdi
tionis quam sint dicta feu. regalia de qbus dixerat.
vt qꝛ forte fuit inestitus de aliqua villa vel terra seu lo
co simili cui non ꝯueniat dignitas regalis. ¶ Intelligas
tamẽ ꝙ iste qui habebit cognitionez ville vel castri i
telligitur habere dignitatem. vt no. Joã. an. extra de
prebendis. in. c. cum olim. ꝛ Bal. j. in. §. seq. ꝛ no. glo.
in auc. constitu. que de dignita. in. §. generaliter. col. vi.
¶ Ibi plebis parte. s. quota. puta medietate tertia quar
ta ꝛc. quoniam si de certa re. tũc non censeret capita-
neus s̃m bal. ar. i. l. q̃stione. C. đ here. insti. ¶ Ibi capita
neus. capitaneus ẽ ille q apud nos appellat baro. vt
dixit bal. s. q feu. da. pos. in prin. facit tex. in. d. c. funda
menta. in. §. proinde. ¶ Ibi valuasor. sic dictus quasi sit
dignus stare ad valuas. i. portas domini ꝛ eas itrare
propter beneficiũ quod a domino recepit s̃m Andr.
de iser. vnde solet dici ꝙ porte dignitatum non patẽt
c ifamibus[c]. vt in. l. ij. C. de dignitatibus. lib. xij. ¶ Ibi te-
net. s. ab antiquo. vt differat a. §. seq. ¶ Ibi valuasores. s.
maiores, sed hodie appellant capitanei. vt. s. qui feu.
da. po. in p̃n. ¶ Ibi a valuasoribus. s. maioribus. ¶ Ibi ha
bebat quasi dicat non erat vere feu. antiqtus. qꝛ pote
rat reuocari quãdocunqꝫ volebat dñs. vt. s. de natura
feu. in. c. i. ¶ Itẽ ꝛ alia rõne vt seqtur i tex. valuasore ꝛc.
¶ Ibi mortuo. ¶ Subaudi qui habebat feu. a capitaneo.
¶ Ibi reuertebat. ¶ Subaudi qđ hodie non reuertitur. si
fuerat infeudatũ equali. ꝛ cum his qualitatibus. ꝓut
primus habebat. ¶ Et iste secũdus velit recognoscere a
primo dño. vt dixi. s. titu. proximo in. §. i. ꝛ. j. de lege co
ra. in. §. similiter. ¶ Alias ꝛ hodie reuerteret. quoniã re-
soluto iure datoris resolueret ius acceptoris. vt ibi pa
tet. ¶ Ibi i curia mediolanẽsi dic ꝙ imo vbiqꝫ est corre
ctum. ꝛ ad paritatẽ deductũ in oibus tam maioribꝰ
q̃ꝫ minoribus. vt. s. de natura feu. in fi. qđ intelligas ve
rum quãtum ad retentionẽ feu. vt ibi non aũt quãtũ
ad nobilitatẽ. vt seqtur statim in. §. seq. s̃m Jac. đ bel.
¶ Ibi quo ꝛ valuasores dic s̃m Pet. de cer. ꝙ iste text.
vult dicere. s. vt minores valuasores dicãtur habere ali
quã feu. cõsuetudinem. sicut ꝛ maiores valuasores. vt
sicut maioribus valuasoribus non poterat feu. auferri
mortuo suo inuestitore sine liberis. si volebat seruire pri
mo dño sic ꝛ i minore. s. vt mortuo maiore valuasore si
ne liberis qui inuestiuit eũ. non possit ipsi minori feu.
auferri si velit seruire priori dño. ¶ Ex his ifert Bal. ꝙ
finito iure maioris valuasoris incipit ius minoris p no
uam recognitionẽ qđ est nota dignum. ¶ No. ꝙ i de
clarãdo gradus dignitatũ ꝛ nobilitatũ debẽtis icipe
re a principe. vt hic patet in prin. ¶ Et hoc ideo quoniã
ab ipso tanquã a fonte fluunt omnes alie dignitates
ꝛ nobilitates. l. sacrilegi. C. de diuersis rescrip. l. penul.
ff. de constitu. ¶ Nec in merito quoniã appellatur nobi
lissimus ꝛ sanctissimus. l. queris. ff. de natali. resti. ꝛ est
dñs mundi. l. deprecatio. ff. ad. l. radi. đ iactu. ¶ Ex qbꝰ
patet ꝙ quis nobilitatur per dignitates sibi ab eo cõ
tributas. vt dixi. s. in p̃n. libri in diuisione secũda feu.
facit ꝙ statim dicam i. §. seq. ¶ No. dignitates ꝛ no
bilitates gradatim esse distinctas. vt patꝫ ex hac litte
ra pro cuius intelligentia clara est aduertendũ ꝙ mar
chio ꝛ comes proprie dicuntur regni vel regnis capi
tanei. ¶ Illi vero qui ab istis feu. accipiunt proprie dicũ
tur maiores valuasores regni. qui tñ hodie vocant ca
pitanei. vt. s. qui feu. da. pos. in prin. ꝛ in glo. prima hic
posita. ¶ Illi autẽ qui ab istis maioribus accipiunt feu
da appellãtur minores valuasores hoc ẽ valuasini. vt
in isto tex. ꝛ. s. qui feu. da. pos. post princ. ¶ Illi vero q ab
istis minoribus feuda accipiunt dicuntur minimi val
uasores. vt. s. an maritus succe. vxo. in. c. i. in fi. cum tit.
seqn. ꝛ in glo. fi. hic posita. ¶ Sunt adhuc alij inferiores
vasal. qui accipiũt feuda ab istis minimis valuasoribꝰ
de qbus patet. s. de natura feu. in. c. i. ¶ Nã hodie quili
bet quãtuncũqꝫ iferior ꝛ minimus ꝛ etiã rusticus po
test infeudare. dũmodo habeat legitimã administra
tionem bonoꝝ suorum. vt dixi. s. qui feu. da. po. in p̃n.
in secũdo notabili. facit qđ habetur. s. per quos fiat in
uesti. post prin. ¶ No. ꝙ proprie ille dicitur comes q
est inuestitus đ comitatu vt hic. ¶ Ex quo infert Bal.
ꝙ sine comitatu non debet dici proprie comes. sꝫ abu
siue sicut sunt comites palatini qui creãt tabelliões le
gitimãt spurios dant tutores ꝛ similia. ꝓut habẽt ex
priuilegio de qbus tãgitur i Specu. de instru. edic. in
§. restat. ver. si qs potest facere. ꝛ versi. porro. i penul.
col. ꝛ per Bar. in. l. non aliter. ff. de adop. per Bal. in
prohemio codicis. per Inno. in. c. penul. extra đ fide i
stru. per

a ¶ Intelligat capitaneꝰ. adde an capitanei gẽtiũ armorũ sint iudices i occurrẽtibus in gentibus armorũ. vide i. l. magistratio. ꝛ ibi doc. C. de iuris. om. iu. ꝛ diffuse p ang. in quodã suo cõsi. incipi. innouata guerra. item an capitanei belli faciẽdo pacẽ possint remitter iniurias ꝛ dãna data subditi eorũ: ita ꝙ in ꝑpetuũ nõ possunt cõqueri neqꝫ ciuiliter neqꝫ criminaliter. vide p Inno. in. c. in nr̃a. de iniur. hosti. in sũma ti. đ penitẽ. ꝛ remis. in. §. fi. v̄. sꝫ põe ꝙ guerra. doc. i c. dilectis. de appel. doc. in. l. ꝯuẽtionẽ. ff. de pac. ꝛ an capitaneus guerre possit cassari ab officio si male gerit se in eo durante sua ꝯducta. vide p ange. in. l. ꝙ ait. §. i. col. ff. de his qui no. infa.

b ¶ Comes. adde an comes in suo cõitatu possit facere grãm vt princeps. vide p abb. in. c. p venerabilẽ. q fi. sint legi. abb. i. c. pastoralis. i p̃n. de of. dele. abb. i c. ꝑuenit. de imuni. eccle. abb. i. c. inouamus. đ cẽsi. ab. i. c. ꝙ trãslationez đ offi. lega. ꝛ ange. ꝯsi. xiiij.

c ¶ Porte dignitatũ non patẽt ifamibꝰ. adde i regula infamibꝰ. de reg. iu. li. vi. c. lꝫ ex quadã. đ testi. arch. i. c. illud i. ij. col. xxiij. di. arch. i c. diffinimꝰ. iiij. q. i.

stru.per gl.in.l.i.ff.ð tuto.τ curato.ds.ab his.facit qd habetur in titu.de comi.sacri pala.lib.xij. τ quod dixi infra si de feu.fue.controuer.in.c.nales.facit quod habetur in.l.i.i fi.ad municip.τ i.l.fi.C.si vbi τ apud quē τ in.l.i.C.de co.consisto.lib.xij.τ in Specu.de cura.in §.i.v.qd de his. Postq̄ hucusq̄ satis clare τ copiose declarauimus omnia ea que ad intelligentiā littere necessaria videbant. Ingrediamur nunc nouū pellagus deo duce i declarādo dignitates generis cuiuscūq̄ que laycis attribute sunt. Et ƀm earum gradus procedendo incipiamus pmo a suprema que est ipsa imperialis maiestas.τ q̄ro q̄re appellat̄ imperator.τ rn̄deo ex eo q̄ imperat alijs.vt no.per gl.in.pbemio.ffor. sup rubrica. Quod intelligas verū.s.impio τ iurisditione vniuersali.vt no.in.l. ij.C.in qb⁹ causis colo.cē. lib.xi.τ i.l.fi.C.de quadri.pscrip.cū totius vrbis teneat monarchiā.lxiij.dist.adrianus.τ no.extra de elec.i c.venerabilē. Et ex hoc appellat̄ dn̄s toti⁹ mūdi.l. deprcatio.ff.ad.l.rodi.de iactu. Quod est verū.s.de iure.lz quādoq̄ de facto p̄rium videamus.l.omnibus ff.ad trebel.l.i.C.de sūma tri.τ fide catho. Nā nec in terris ecclesie habet aliquā iurisditionem. vt i clemē. pastoralis.ð re iudi. ¶ Sed de hac mā dic vt plene scripsi.ī.de pace iura.fir.in pn̄.in.i.q.glo. Interdum appellat̄ princeps.vt hic in prin.τ in.l.i.ff.de consti.pn̄. τ in prohe.insti.in prin.τ no.per glo.in cle.i.de baptismo.vbi plene declarauit quot modis capiat̄ pnceps. τ per Bal.i prohemio.ffor. Interdum appellat̄ rex. vt.ī.de pace tenen.i prin.τ de hoc plene dixi.§.q feu. da.pos.in pn̄.super rex.τ de no.fi.for.in.c.i. Interdum etiā appellat̄ pluribus alijs nominibus de qbus in prohemio ffor codicis τ īstitutionū.super rubrica fit mētio. ¶ Quero quot iperia fuerūt rn̄deo q̄ qnq̄. Nam pmū fuit iperiū orientale.s.babilonicum. Secūdo fuit imperiū persarū τ medorū. Tertio fuit imperiū grecor. Quarto fuit imperiū romanor. Quinto τ vltimo adueniente xpo:istud romanū imperiū incepit esse xpi iperiū. Et ideo apud papā xpi vicariuz ē vterq̄ gladius.s.spūalis τ tpalis.τ ð his plene no. per glo. Danie.ij.c.τ per Bar.i suo tractatu ad reprimendam.i gl.super verbo totius orbis. ¶ Quero an iperiū romanū dependeat a solo deo. Et videt̄ q̄ sic xxij.q.iij.questū.C.de veteri iure enucle.l.i.in prin. τ no.xcvi.dist.si imperator.qd patet q: per ipsuz oēs alij reges regnāt. Et includit in se cetera reguz regna: vt i epistola iter claras. de summa trini.τ fide catho. lxx.q.i.i apibus.τ in.c.ad apostolice.de senten.τ re iudi. Et itelligas predicta ƀm determinationem sancte matris ecclesie esse vera:τ procedere ante aduentum xpi. Post vero aduentum xpi iperiū fuit apud xpm τ eius vicarium.s.papā.vnde videmus q̄ hodie imperiū trāsfertur per papā i principem secularem. extra de elec.in.c.venerabilem.τ ita dixit Bar.in dicto suo tractatu ad reprimendam.i pn̄.τ de hoc etiam scripsi.ī.de pace iura.fir.i pn̄.τ circa hoc vide plene no.p canonistas.in.c.causam.el.ij.extra qui filij sint legitimi. τ.x.dist.i.c.quoniam.τ per Bar.i.l.i.ff.de requi.reis τ per Bal.i.l.i.C.ð summa trini.τ fi.catho. ¶ Quero quis sit verus iperator.an romanus.an constantinopolitanus.dic q̄ romanus.i quem ecclesia transtulit iperiū a grecis.vt i.c.venerabilem.extra de elec.τ no.per glo.i dicto.c.si iperator.xcvi.disti.τ.lxx.q.i.in apibus. Dum enim ecclesia romana opprimeret̄ ab astulfo rege lōbardorū petijt auxiliū ab iperato: constantinopolitano qui cum nollet.aut non posset patrocinari ecclesie romane.tūc Stephan⁹ papa scōs trāstulit iperiū pdictū romanorū a grecis in germanos hoc est in teotonicos in psonam magnifici regis caroli magni q fuit fili⁹ Pipini.lz iste Carolus tūc erat satis i iuuenilitate. Nā pater ei⁹ Pipinus fuit pmo electus in patricium romanor. Et sic hodie impium romanor est apud theotonicos:vt habetur de consec. distin.v.in.c.in die. Et per consequēs non est amplius apud grecos:vt probatur in prohemio īstitu. in.pn̄. licet ipe imperator cōstātinopolitanus appelletur imperator nomine licet re nō sit:vt notātur pdicta p gl. i dicto.c.venerabilē.de elec.τ de ipso iperatore cstāti nopolitano habetur in.c.solite.extra ð maio.τ obedi. τ in.c.fundamēta.de elec.lib.vi. Et fuit hec translatio facta de imperio a grecis in germanos in anno domini.ccccccclvi. Sz coronatio Caroli magni i iperatorē fuit facta a leone papa.iij.āno.cccccccij.vt pdicta colligūtur ex annalibus sūmorū pontificū τ cronicis qc qd dixerit glo.in dicto.c.venerabilem.q̄ circa designationez temporum errasse videtur. Et imperator tenet̄ defensare ecclesiam. vt dixi.ī.de pace tenen. in princi. ¶ Quero qualiter eligat̄ imperator.τ per quos. Et respondeo q̄ olim eligebat̄ per exercitū.vt pbatur.xciij. dist.legimus. facit insti.ð iur naturali gen.τ ciui.i.§. sed qd principi.τ C.ð veteri iure enucle.in.l.i.§.hoc ēt nihilominus. Hodie aūt de cōsuetudine que a iure approbat̄ electio imperatoris spectat ad ceteros principes alemanie[a] quor tres sunt clerici τ sunt etiā cancellarij imperij.vz Archieps Magūtinus qui est cācellarius germanie. Coloniēsis italie. Treuerēsis gallie. Et quatuor sūt layci.vz comes reni. dux saxōie. marchio brādeburgensis.τ rex bohemie qui olim erat dux. vt predicta no.per glo.in.c.ad apostolice.ð re iudica. lib.vi. Nā comes ē dapifer. Marchio ē camerarius. Dux portat ensem. Rex bohemie est pincerna.vn̄ versus.

Magūtinensis treuerensis τ coloniensis.
Quilibet imperij fit cancellarius horū.
Et palatinus dapifer dux portitor ensis.
Marchio preposit⁹ camere pincerna bohemus.
Hij statuunt dn̄m cunctis per secula sūmum.

Et ista talis ordinatio elector fuit facta ex cā tpe ottonis tertij.ne imperiū iret per successionez. sicut tunc fuerat per tres ottones iperatores successiue. Que ordinatio fuit facta i anno dn̄i.Mioo. Forma autē electionis est talis:quoniā predicti electores primo cōueniūt more collegior i millareñ.treuerēsis diocesis ad statuendū diem electionis cōmuniter faciende per ipsos:seu per maiorē ptem eorū in oppido franchfort.τ ibi postea fiet electio:τ valebit electio facta a maiori pte pdictor elector:sicut regulare est in ceteris collegijs:prout pdicta declarat Joā.andre.in addi.Spec. in titu.de rescrip.presen.in.§.fi.ver.item q̄ impetratū. Postq̄ est facta electio debet ipsa electio cum decreto electiōis pn̄tari pape. Tertio ðbet ipsa electio τ psona electi examinari canonice p papā qua approbata assumitur a papa in regem. Quarto pronūciat̄ promonēdus in imperatorē. Quinto vngitur. Sexto psecratur. Septimo i imperatorē coronatur:vt pdicta pbātur.in.d.c.venerabilē.de elec.τ in cle. romani.de iureiurā.τ ita ibi no.per Hosti.τ i directoria iuris.ð electio.§.de electione iperatoris.facit qd rāgitur.lxiij.di. tibi dn̄o.τ per glo. Goffre.de pace cstantie. in.§.cū autem.τ licet.ī.dixerim.q̄ iperator vngitur τ psecratur:prout etiā no.glo.in prohemio codicis super rubrica. Non tamē itelligas q̄ ppter hoc iperator sit i sacris ordinibus[b]:sed est i sacra maiestate. vt tenet speculum in titu.de legato.§.nūc ostēdendū.ver.xxxix.τ bal. in pbemio codicis.super rubrica. Gerit tamē officiū cum ministrat epo.ita no.per glo.lxiij.dist.in.c.valētinianus. Utrum aūt papa posset priuare dictos electores iure eligēdi.τ per se eligere vacāte imperio.dic q̄ nō dūmodo ipsi velint eligere. Secus aūt si nō vellēt eligere vel pcordat̄ nō possent.vt no.per Bar.τ Jo. andre.in.d.c.ad apostolice. τ hoc pbāt per dictū.c. venerabilē.extra ð electiōe. Sed an per solam electionem ipsor princípū sit verus iperator anteq̄ a papa confirmetur.dixit gl.in.d.c.legib⁹ q̄ sic.licet nō ita ap

Ja.alua.sup feu.

[a] ¶ Spectat ad certos pncipes alemanie. adde car.zaba.in cle. i.in.vij.no.ð iu reiu.τ p Jo.fa. in prohe.insti.

[b] ¶ Sit i sacris ordinib⁹. adde Jo.an.in.c.ii.de pbē. li.vi.in nouella. doct.in.l. sacra.ff.de rerū diui.

a ℂ Quot corōnis. adde gl. in l. omnis. C. de ferijs. ꝛ per Cy. ꝛ alios in. l. bene a zenone. C. de quadri. pscrip. ꝛ qd opaꝫ corona. vide p arch. in. c. in nomine domini. xxiij. di. ꝛ p bal. in. c. venerabilē. ꝺ elec.

b ℂ Nō autē posset mittere p curatorē. adde qd si imperator coronā in loco debito recipere nō pōt qd sit faciēdū hoc casu vide p Inno. in c. venerabilē. de elec. ꝛ eū sequitur ibi cardi. zaba. in. iij. q.

c ℂ Possit imperator deponi adde gl. in ti. de inuesti. inter do. ꝛ vasal. bal. in l. ij. ambigit. ff. ꝺ legi. ꝛ p doc. in. c. translato. ꝺ consti.

pelletur. Et an facta electione possit exercere iura ipe rij anteq̄ coronetur ꝛ actus imperiales facere. dic vt no. per glo. ꝛ doc. in. l. fi. C. de quadri. pscrip. ꝛ Bar. i tractatu ad reprimēdā. ꝛ in Specu. ꝺ rescript. p sen. §. fi. ver. item ꝙ est impetratū. ꝛ ibi p Joā. andre. ꝛ p doc. i cle. i. de iureiurā. Utrum aūt populus romāus posset hodie depōere ꝛ degradare imperatorem dixi plene i. c. i. §. si de inuestitu. iter domi. ꝛ vasal. lis oria.

a ℂ Quero quot coronis[a] coronet̄ impator: ꝛ a quo. ꝛ in quo loco. Rñdeo ꝫm glo. que hoc disputat i cle. romani. de iureiurā. ꝙ coronat̄ triplici corona. Prima est ferrea quā recipit ab archiepo coloniēsi aqsgraui diocesis eiusdē. Ferrū nāq̄ fortitudinē designat. qua vincere dꝫ rebelles ꝛ ifideles cōculcare. Secunda est argentea quā igressus italiā recipit ab archiepo mediolanēsi i villa modicēsi diocesis eiusdem. lꝫ qdē recipiāt illā i ciuitate Mediolani. i ecclesia sancti Ambrosii. Argentū enim ꝺsignat mūdiciā ꝛ claritatē: vnde significat ipsum pncipē debeꝛ esse talem. Tertia est de puro auro qua coronat̄ p papā ad altare sancti Mauricij. Aurū enim q est excellentius oibus metallis designat ipm imperatorē debeꝛ esse excellētiorem oibus alijs regibus ꝛ pncipibus i potētia ꝛ iusticia. Et hec sunt ỽba glo. in verbo. s. allegato. Sꝫ aduerte circa pdicta. vt omnia ꝺclarent̄ ꝙ qdam vulgares dicūt ꝙ in vrbe romana pfectus coronat imperatorē. vt refert bar. i. l. i. §. i. ff. si qs testa. lib. esse iussus. Sꝫ hoc non ē verū. qm̄ ipse papa est ille qui ipm ibidem coronat. ꝛ ꝺ hoc ē tex. in dicta cle. romani. ꝛ in. c. venerabilē. ꝺ elec. ꝛ hoc idē etiam tꝫ idē Bart. in suo tractatu q sint rebelles. i glo. sup ỽbo rebellando. ꝛ tenet̄ impator ire psonaliter ad accipiēdā coronā. nō āt

b posset mittere pcuratorē[b] ad accipiēdū nec posset sibi mitti corona. vt dixi. §. ꝺ pace iura. fir. in. §. fi. in. ij. notabili. Subsequēter reperio circa pdicta olim famosū ꝛ pfundū doctorē dñm Signorolū de homodeis ciuē mediolanēsē i sua solēni repetitiōe facta ꝺ phemio. ff. oꝝ. reprehēdere dictā gl. Joā. andre. i dicta cle. romani. In eo ꝙ vult ꝙ i alemania dꝫ coronari corōa ferrea. ꝛ i diocesi mediolanēsi corōa argētea cū istud ecōuerso seruet̄: vꝫ qꝛ i alemania recipit coronā argēteā. Mediolani vero ad altare sancti Ambrosii recipit ferreā. ꝛ Rome recipit aureā. Et rōnē assignat qꝛ i alemania. vbi pmo eligit̄ i regē romanoꝝ dignū est. vt deꝛ sibi pmo corona argentea ad designādū ipm esse purum ꝛ purgatū ꝛ electū candidū. vt est argētū ar. i. l. ij. de offi. questoris. ꝛ ita dicit obseruari. Scdo postea accipit coronā ferreā i ciuitate mediolani: non aūt i dicta villa. Et rōnē assignat qꝛ dignū ē. vt i loco principaliori magis psequat̄ gloriā ꝛ eē suū. ꝛ sic i ciuitate Mediolani q̄ ē metropolitana ꝛ pncipalior ciuitas. non aūt i loco iferiori. ar. i. l. i. cum ibi no. ff. de offi. prefec. vrb. ꝛ i. l. si duas. §. maxime. ff. de excu. tut. facit. l. cū i diuersis. ff. de relig. Et sic concludit ꝙ secūda corona ferrea i ciuitate Mediolanensi i ecclesia sancti Ambrosij est sibi tradēda p archiepm mediolanēsē. Et ita dicit esse de iure ꝛ seruari. Et rōnē subiūgit. qꝛ i ferro consistit fortitudo quā dꝫ hēre imperatorē i lombardia in expellendo hostes ꝛ eijciēdo fortissimos tyrannos italie. vt i. l. i. in noie dñi. C. ꝺ offi. prefec. pto. afri. post prin. facit i phemio insti. in prin. Rome vero recipit tertiā coronā. s. aureā. vt. s. dictuꝫ est de qua corona aurea loqtur rubrum ꝛ nigrū. C. de auro coronario. lib. x. ꝛ fuit rō qꝛ aurū est pciosissimū ꝛ pfectissimū metalloꝝ: vt i auc. de fideiuss. §. fi. ꝛ. l. i. C. vt nulli liceat. Sed in ciuitate romana iperator cōsequit̄ talem pfectionē sue administrationis: qꝛ nihil ammodo supest ad agendum. vt in. l. i. de offic. pfec. augu. Et ideo ad hoc designādum recipit ibidem coronam pfectissime ꝛ pciosissime materie: ꝛ sic auream ꝫm psatum do. Signoroluꝫ. ℂ Quero que fuerit ratio motiua quare impator ꝺbeat coronari tribus coronis. Et duplex solet allegari ratō. Prima ad similitudinem reipublice romane que solebat honorari triplici lustro. nam i pmo lustro soluebatur aurum a pūincialibus. In scdo argētū. In tertio es. vt no. sup rubrica. C. ꝺ indictionib⁹. lib. x. vnde i signū illius honorātie tūc honoratur triplici corona. Alia ratio ē ꝛ melior. qꝛ cum impator sit dñs totius mundi. vt. s. dictū ē. ꝛ mundus diuidat̄ in tres ptes. s. Asia. Africa. ꝛ Europa. vnde ad designandum ꝙ sit dñs oium pdictarū partiū. Ideo accipit tres coronas. Nā ꝙ sit dñs asie pbat̄ in. l. fi. C. ꝺ tempo. appel. De africa probat̄ i. l. i. C. ꝺ offi. pfec. pto. afri. De europa pbatur i. l. cū appellatio. C. de appel. ꝫm psatuꝫ do. Signorolū in loco pallegato. ℂ Quero an impator possit renūciare iperio in manib⁹ electoꝝ. dic ꝫm Bal. ꝙ nō qa nō sunt eius superiores p no. per docto. in. c. qd in dubijs. extra ꝺ renū. Nam postq̄ impator ē cōfirmatus tantū vel etiam coronatus nō habēt ipsi electores potestatē ꝺstituēdi. ergo in eorum manibus nō pōt renūciari. sꝫ reintegra bene possꝫ electus non acceptar̄ electionē ꝛ renūciare etiā absentibus electorib⁹. argu. i. l. pomp. scribit. ff. ꝺ nego. gest. vnde ergo pdicta renūciatio dꝫ fieri ꝺ licentia pape qui ē supior suus ꝛ supmus vicarius Dei. qui posset etiā ipsum ꝺponer̄ pp crimina. vt in. d. c. ad apostolice. ꝺ re iudi. ꝛ ita tenet Bal. i. l. barbarius. ff. ꝺ offi. pto. An aūt ꝛ quādo possit impa

c tor deponi[c] per papā. dic vt in. d. c. ad apostolice. ꝛ in Specu. de legato. §. nunc ostendendū. ỽsi. xx. ꝛ qd no. per glo. xl. distin. si papa. Potest ēt accusari ꝺ heresi sacrilegio ꝛ periurio. ꝛ quolibet graui crimine coram papa ꝛ ab eo iudicatur. vt in. d. c. ad apostolice. ꝛ de homicidio p humani ꝛ p voto fracto. extra ꝺ voto lꝫ ꝛ p similib⁹. xv. q. iij. alius. ꝛ extra ꝺ iudi. nouit. facit . l. i. ꝛ fi. C. ꝺ summa tri. ꝛ fide catho. ꝛ qd dixit Specu. i titu. ꝺ accusato. ỽsi. itē papa. ℂ Quero i qb⁹ cōsistat singularis potētia ꝛ iurisditio pricipis. Et respōdeo ꝫ Bal. in. l. rescripta. C. ꝺ pcib⁹ impera. offe. vbi plura enumerat ꝛ i. l. i. C. ꝺ iur̄ annullo. aureoꝝ. ꝛ i preambulis feu. i prima diuisione fe. addendo aliqua qd cōsistit plura. Nā trāsgredit̄ legē dispēsando. ff. ꝺ ritu nupt. l. q̄ i prouincia. i. §. diuus. Itē dando remeatū exuli. ff. ꝺ penis. l. relegati. Itē delegādo idelegabilia. l. i. C. q pro sua iurisditione. Itē i rescindendo rē iudicatā absq̄ appellatione. l. diui. ff. ꝺ penis. Nā corā principe magis habet locū veritas quā ordo iudiciorū: vt. ff. ꝺ qōnib⁹. i. l. i. §. si qs vltro. Itē remouēdo appellationē. l. fi. C. ꝺ sen. Itē in puertendo ordinē iudicioꝝ: vt extra de re iudi. i. c. i. causis. ꝛ dixi i. c. i. si ꝺ inuesti. inter do. ꝛ vasal. lis oriat̄. Itē qñq̄ tollendo ius alterius: vt. ff. de natali. resti. l. queris. ꝛ dixi i. c. naturales. §. si ꝺ feu. fue. ptrouer. Itē i cognoscendo ꝺ causa ppria: vt in. l. prima. ff. de his que i testa. delen. Iteꝫ se inferiori submittēdo. vt no. i. l. est receptum. ff. de iurisdi. om. iudi. Itē ꝺ plenitudine potestatis supplēdo. vt i cle. pastoralis. de re iudi. Itē trāscendit leges tabelliōes faciēdo. vt i. c. cū. p. tabellio. extra ꝺ fide instru. p Inno. Itē comites palatinos creando. vt no. i. l. i. ff. ꝺ tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ ꝺ his. s. dixi. Itē i apponēdo clausulā nō obstātiū i his q̄ sunt iuri cōtraria. vt dixi in. c. naturales. §. si ꝺ feu. fue. cōtro. Itē i cōcedendo veniā etatis. vt i. l. i. ꝛ. ij. C. ꝺ his q veni. eta. impe. Itē in emācipādo infantes. vt i. l. iubemus. C. de emancipa. libe. Itē qꝛ qcqd principi placuit habet vigorē legis. vt. l. i. ff. ꝺ cōsti. princi. ꝛ insti. ꝺ iur̄ naturali gen. ꝛ ciui. i. §. sꝫ qd princi. Itē qꝛ vbi est princeps ibi solēnitas psumit̄. vt. C. de testa. l. oiuꝫ. Itē vbi ē princeps ibi nō pōt cōmitti dolus. vt no. i. l. pbatorias. C. ꝺ dig. offi. li. xij. Itē adde ꝛ alios casus. qꝛ solus princeps pōt quē restituere natalibus ꝛ cōcedere ius aureoꝝ annulloꝝ. vt in. l. i. ꝛ. ij. C. de iure annulloꝝ aureoꝝ. ꝛ no. i auc. q

bus mo.

bus mo.na.effi.sul.in.§.fi.Itez solus pōt interptari legem gñalem.vt in.l.fi.C.ð legi. ⁊ eqtatē nā scriptā pferre rigori scripto.vt in.l.i.C.ð legibus. ⁊ interponere decretū sup arrogatione.vt.ff.de adop.i.l.ij.⁊ facere gratiā iuramēti.vt.ff.ad municip.i.l.fi. ⁊ cognoscere ð criminibus cōmissis per psonas descriptas.in.l. quotiēs.C.vbi senato.vel clarissimi. Itē in prestādo libertatē relictā seruo in odium hr̄dis latitantis.vt i.l. itaqz.ff.de fideicōmis.liber. Itē solus princeps pcedit vt post qnquēniū alleganti se ð liberto ingenuū detur facultas pbandi.vt in.l.ij.in fi.ff.si ingenuus esse dicatur. Itē est lex aiata i terra.vt no.in auc. ð cōsuli.in.§. fi.col.iiij.⁊ de instru.cau.⁊ fide i glo.i.col.vi. Item est vnū de duob⁹ luminarib⁹ magnis positis ad mundi firmamentū ⁊ regimē.vt extra ð maio.⁊ obe.solite.§. pterea.⁊.xcvi.dist.duo.⁊ in auc.quō opz epi.i princi. col.vi. Itē est solutus legibus.l.princeps.ff.de legib⁹. lz spōte se subijciat:vt in.l.digna vox.C.ð legib⁹. Itē habet ipse pnceps multa pulegia ⁊ iurisditio.circa regalia de qbus late scripsi ⁊ declaraui.j.in titu.que sint regalie.vbi videas. Utrū aūt possit supprimere dignitates ⁊ cassare ð medio dixi in.c.i.§.ð natura feu.eas nāqz cōferre pōt:vt in.l.sacrilegij.C.de diuer.rescript. ⁊ dixi.§.de feu.marchie in.c.i.⁊ an debeat se pponere pape i scribēdo dixi.§.i ti. impator lotba. Euge.papa sup rubrica. Itē quot regna hz dixi.j.ð pace tenen.i prin. Itē qualr tollat legem vel statutū dixi.j.ð statu. ⁊ psuetu.ptra liberta.eccle.tol.i.§.nauigia.⁊ i.§.omnes peregrini. Itē an possit rescribere contra ius naturale vel diuinū vel gentium.dic p doc.i.d.l.rescripta ⁊ in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.pub.⁊ i Specul.de rescrip.psen.§.fi.v.item qd est contra ius diuinū.⁊ dixi in.c.naturales.j.si de feu.fue.ptro. Utrū aūt impator

a possit infringere [a] facta per pcessorem suū vel ea que ipsemet iam alteri pcessit.dixi in.c.i.§. de natura feu. qualiter vero fiat sibi homagiuz p barones suos. dic vt i Specu.de feu.§.qm̄.ver.forma aūt iuramēti. De priuilegijs aūt imperatricis seu auguste que ⁊ qualia habeat.dic vt habet in.d.l.pnceps.ff.de legib⁹.⁊.ff.ð lega.ij.l.qd principi.cū.l.seq.⁊ hec de imperatore dcā sufficiāt ⁊c. ¶ Post tractatū rḡis regū.s.ipator.nūc trāseamus ad aliā dignitatē.s.regalem.⁊ quero pmo quare dicatur rex:⁊ rn̄deo q ideo dr̄ quasi se ⁊ alios i virtutibus regēs.vt dicit lr̄a.xij.q.i.duo. ⁊ deriuat a rego regis.co q₂ recte regat.iij.di.regula. Hinc ē q etiā Deus appellat rex.vt in phemio decretalium.in pn.⁊ etiā impator interdū se appellat regē.vt dixi.§. qui feu.da.pos.in prin.⁊.§.de noua fi.for.c.i.sed pprie loquēdo appellat rex ante coronationē. post vo coronationē appellat impator.vt i.c.venerabilem. extra ð elec.⁊ no.per Bar.in suo tractatu ad reprimendū.in gl.sup verbo reges. ¶ Quero vbi ⁊ in quo loco in iure fiat mentio de regib⁹. Et rn̄deo prio q ð rege frācorū habet.iij. q. vi.hec qppe. vbi appellat gloriosissimus.xi. q. fi.excellentissimus. vbi appellat excellentissimus. Interdū appellat illustris.vt i.c.nouit. extra ð iudi.⁊ de appel.nouit. Utrū aūt ð iure vel de facto recognoscat superiorē dixi plene.j.de pace iura.fir.in pn ci. Historiā vo regis Caroli ⁊ Pipini.videas i.c.venerabilē.extra de elec.⁊.j.ð pace iura.fir.in.§. iniuriā. ⁊ tetigi.§.i pmo tractatu impator. De rege anglie siue britānie fit mētio in.c.nō est nobis.extra de spon. Utrū aūt rex anglie habeat aliqd ius i regno Frācie ponit Bal.in.l.i.ff.de senato.vbi videas. De rege vngarie habet in.c.lz.⁊ i.c.nō est dicendū.extra de voto ⁊ voti redemp.de rege gotor tangit.xvij.dist.pcilia §.hinc etiā De rege scotie habet.extra de puersi. cōiuga.charissimus.⁊ no.i.c.venerabilē. de elec. De rege castelle siue hispanie habet.extra ð iureiurā. ad audientiā.⁊ i.c.quāto.i antiqs. De rege aragonū habetur in.d.c.quāto. De rege nauare habet in.d.c.ad audientiā. De rege apulie ⁊ sicilie habet in.c. veritatis. extra de iureiurā. De rege Dacie habet i.c.iter alia. extra de imu.eccle. De plurib⁹ insup alijs regib⁹ habetur in registro curie romane de qbus etiā tangā in

b qōne.seq. ¶ Quero q reges vngant [b] ⁊ coronent ⁊ q. fi. Et rn̄de bz q i dicto registro habet q impator romanus coronat tribus coronis ⁊ vngitur.vt dixi.§.in tractatu impatoris. Impator vo pstātinopolitāus coronatur tantū vna corona aurea per patriarchā in ecclesia pstātinopolitana. Rex hierosolymitāus coronatur ⁊ vngitur. Rex frācorū coronat ⁊ vngitur. Rex sicilie coronat ⁊ vngitur ⁊ psecratur. Omnes aūt ceteri reges nec coronantur nec vnguntur qui qdem sunt isti.vz castelle siue hispanie. Rex legionis. Rex portugallie. Rex aragonū. Rex nauaree. Rex datie. Rex bohemie. Rex vngarie. Rex armēie. Rex cordubie. Rex cipri. Rex serdie. Rex cōachie. Rex munianie. Rex vlcōie. Rex catholicus. Rex nauarchie. Rex colen̄. Rex mamie. Rex voro eganie. Rex maioricarū Rex minoricar. Rex scotie. Rex polōie. Scias etiā q supradicti omnes reges preter romanū iperatorez sortiūtur eor regna ex successione.vt in dicto registro declarat. Et tz etiam Bal.in.l.ex hoc iure.ff.ð iusti. ⁊ iure. Et ista de regibus collegi ex quodā tractatu i titulato ad Federicū tertiū imperatorē per oli bone memorie dñm Rolandinū de placiola ciuē patauū. tūc docto.sūmū cuius cineres pseruant iuxta templū sancti Antonij pfessoris i sepulchro eminenti marmoreo. ¶ Postqz vidimus de regib⁹ ⁊ regnis registratis i ecclesia romana.videamus nūc de his que in dicto registro scripta nō sunt. Et primo i partib⁹ Asie ista regna reperiunt ab auctorib⁹ collecta.vz Regnū cathai. Regnū tharse. Regnū turquestē. Regnū corasine. Regnū cōante. Regnū indie. Regnū psarū. Regnū mede. Regnū ptbie. Regnum gorgie. Regnū caldeor. Regnū mesopotanie. Regnū torquie. Regnū sirie. Regnum cappadocie. Regnū bitinie. ¶ In ptib⁹ vero Africe hec regna colligūtur. Ethiopia. Libia. Egypt⁹. Arabia. Judea. Cicilia. ¶ Insup repitur in partibus Europe. Thessalia. Macedōia. Tracia. Scitia. Mauritania. Numidia. Hec regna collegi ex solino de mirabilib⁹ mundi. Et ex libro descriptionis imperij tartaror. ¶ Quero an hodie possit de iure aliqua puincia sibi eligere ⁊ creare regem. Et dicit Bal.i.d.l.ex hoc iure.vbi format qōnem arguēdo primo q nō q₂ puincie sunt sub naturali dominio impatoris.ergo nō possunt conferre alicui meruz imperium.vt in auc.de defenso.ciuita.i.§.iterim. Sed tñ hoc non obstāte tenet priium si talis ē puincia que nō subsit impatori.vt Hispania. Nā si domus castelle deficeret in totum.tūc regnicule possent sibi eligere regem pdicta.l.ex hoc iure. ¶ Quero an filius regis debeat vocari rex. Et videtur q sic.vt probat ð pace constātie in phemio. de quo dic vt no. xxiij.q.i.filius. ¶ Quero quā iurisditionē ⁊ potentiā habeat rex i regno suo.⁊ vtrū possit alienare bona regni sui. dixi.§.de his qui feu.da.pos.in prin.super text.⁊ in qōne penul. ¶ Quero que sunt regales dignitates ⁊ quis eas tribuat.dixi in.c.i.§.ð feu.marchie. que aūt sint ⁊ intelligātur bona regalia.dixi.§.de his qui feu.da.po.in pn. Qualr vo succedat i regalib⁹ dignitatib⁹. dixi i.§.pterea ducatus.j.de probi. feu.alie. per fe. ⁊ in.c.i.de feu. marchie. De materia vo successionis pmigeniti in re

c gno [c] ex cōstitutione vel cōsuetudine.dixi in.c.mulier.si de feu.fue.cōtro. Sed qd si rex efficiatur monachus. an ius regni trāseat in monasteriū.dixi in.c.i.de mili. vasal.qui arma bellica deposuit. Et hec de regibus dicta sufficiāt. ¶ Accedam⁹ nūc ad dignitatē ducalē q proxima ē ipsi regali dignitati. Et qd sit dux. ⁊ vn̄ di

a ¶ Utrū aūt impator possit infringere. Adde Ly. in.l. digna vox.C.de leg.⁊ per laud. in cle. romani. ð elec.

b ¶ Qui reges vngant. Adde anto.corse.de sicilia in tractatu de regib⁹ i.xiiij. q.⁊ ceteri reges q vngunt ab ecclesia sunt quo ādmodo ei⁹ vasalli: q₂ iurant pape fidelitatez fm bal.in.c.pastoralis.ð rescri. ⁊ an in veteri testō vngebant reges dic q sic: vt hr exodi.xl. c.leuitici. viij.c. pmo regū. xvi. c. tertio regum iiij.c. ⁊ quarto regū.nono. trā sūmptiue in.c. ordinatōes epo rū.lxxvi.di.⁊ in §.notādū est.in ver.dauid ergo in ca.nos si incōpetenter.ii. q. vii.

c ¶ De mā successionis primo geniti in regno adde p Jo.an. in addi. spec.in rub.de feu.pet. de ancha.in.c.lz de voto. domi. ⁊ doc.in.c.grādi.de supplē.negli.prela.lib.vi. Ly.bal. ⁊ saly. in.l.si vna.C.de bo.ma.bal.in.l. liberti.C.ð ope. liber. Old.psi. xxiij.inci. elegāter circa negociū.pet.ð anch. psi. lxxviii. inci. dcā facti narratio. Abb.consi. lxxxvi.incipi.in psenti qōne. in pmo volu.pau. ð ca.psi. clviij.incip.in psenti cā Frā.de are.psi. cixii. incipi.dili gēter ⁊ mature discussis.

catur declaraui sup text. Sed in quo loco z vbi i iure nro sit mētio. De hac dignitate ducali dicit i.l.ij.C.d offi.pto.afri.vbi de pluribus z diuer.ducibus fit mentio.z in.l.nemo.z in.l.fi.C.d offi.iudi.mili.z i.l.raptores.C.de epi.z cleri.z in.l.si quādo.C.de appel.z i.l.i. de rap.vir.z.C.de re mili.i.l.neminē. z in.l.tam collatores.in auc.de nup.in.§.hoc ita.J.de probi.feu. alie.p lotha.in.l.i.z de probi.feu.alie.per fede.i.§.ptrea ducatus.S.de feu.mar.duca.i.c.i.z i pluribus alijs locis. ¶ Quero a quo creent duces dic q ab impatore vel ēt a rege i regno suo.vt dixi.S.de feu. mar.in.c.i.z i p mo notabili. ¶ Quero qd de duce venetoꝝ z Januēsium qui creātur a populo seu eoꝝ senatu:nō aūt a pncipe:an cēseant iuridice creati:dic q sic d psuetudine postq̃ impator scit z tollerat ,ppter bonū regimē eorum argu.no.in auc.d defenso.ciuita.in.§.nulla. Jtem q: isti tales duces nō sunt pcise domini.sed habēt psilia populi vel maioꝝ.vnde quedā preeminentiā dignitatis potius quā dñiuz.z ita seruatur.vt ait ptor.bal. in.l.decernimus.C.de sacrosan.eccle. vbi hanc qōnem formauit. De duce aūt venetoꝝ fit mentio i iure in.c. exposita.extra de arbitris. Sz vtrū ciuitas venetiarū sit libera venetoꝝ z absoluta a iurisditiōe alteri⁹.z dicit Bal.q sic super rubrica.ff.d rerū diuisi. hac rōne q: veneti sūt fundati i mari.z d iuregentiū ciuitates edificate in mari sunt eoꝝ qui edificāt.l.in tantū.ff.de rerum diui. Et ideo q: nō fundauerūt in solo alicuius merito ipsi veneti ptendunt libertatē. Secus autē in alijs ciuitatibus que sunt fundate i solo iurisditionali alicuius.q: tūc efficiūtur d iurisditione illius. vt tangitur in Specul.d relig.do.in ver. qd si petat ciuitas.z hec de ducali dignitate sufficiāt. ¶ Uidendū est nunc

a ¶ Dignitate marchionatus. Adde q marchio dr spectabilis.vt in.c.an teriorū.ii.q.vii. z p hostiē.in sūma ti.de peni.z remiss.in.§.cui pfitēdum.v.cui marchio z an marchio hz potestatē pdēdi legē iure ,ppzio: z an talis teneat locū pncipis vide p bar.in.l. fi.in pn.C.d cō fti.pecu.z p frā. de are.in.l.stipulationū.la.ii.ff. de ver.ob.

a de dignitate marchionatus^a iuxta ordinē lre nostre.z qd sit marchio seu marchia. z vnde dicat dixi super tex. A quo aūt talis dignitas pferat.dixi.S.d feu.marchie.i.c.i.vbi aūt i iure fiat mētio d hac dignitate habet.S.qui feu.da.pos.in prin.z de alie.feu.in fi. z in.d. ti.de feu.mar.J.de pace iura.fir.in prin.J.de probi. feu. alie.per lotha.in.l.i.z de pbi.feu.alie.per fede. in.§.p terea ducatus.z in.d.c.fundamēta.d elec.lib.vi. Subseqnter declarādū est de comitib⁹ z d dignitate comitatus d qbus satis dixi.S.tex.z in vltio nota. ¶ Ibi etiam declaraui de comitib⁹ palatinis.z ibi plures remissiones adduxi.veꝝ de comitibus habētibus comitatū cum dignitate tangit in.l.i.z.ij.C.de offi.orientis z in titu.de offi.cōi.re.prin. z in.l.i.C.de aduoca.diu iudicioꝝ.z in pluribus ti.positis in primo z.xij.lib.codicis.z.J.de pace tenē. in.§.ad palatiū.z in pluribus alijs locis quos recitare esset magis laboriosum q̃ subtile. z i.d.c.fundamēta.z a quo detur hec dignitas.dixi i d.c.i.S.de feu.marchi. Datur etiā hec dignitas a lege sicut pz in doctore q legit ānis.xx.vt pbatur in.l.i.cū ibi no.C.d pfesso.qui in vrbe Cōstan. lib.xij.z p bar. .C.d decurio.in.l.alexandrie.lib.x. Que aūt sint insignia doctoratus habet per glo.in cle.ij.de magistris. Quis aūt dēat pcedere.an doctor decretoꝝ. an legū dic q ceteris pibus doctor decretoꝝ.vt tenet Joā.andre.in.c.clerici.extra d iudi. sed qs debeat pcedere z magis honorari.an doctor vel miles.z Bal.in probemio ffoꝝ.sup rubrica ad finē.vbi format qōnem.dicit q doctor si sit excellētia pdotat⁹ p tex.i dicta rubrica ibi antecessorib⁹ zc.qm magis est honorādus qui sua virtute pollet.vt no.i.l.si qd i bello.ff.d captiuis. Doctorelli aūt sunt postponēdi.q: parū meruerūt.valde ergo disciplinati sunt merito honori attollendi.vt.ff.d excu.tu.l.sed vt reprobari.§.valde tñ. z dicit q bononiēses semp faciūt egregios doctores pcedere quoscūq milites pp virtutē eoꝝ. De dignitate aūt militari hr in.l.i.C.de equestri.dignita.lib.xij. ¶ Postremo de alijs inferioribus dignitatib⁹. vt de capitaneis valuasoribus pmatibus pceribus optimatibus. Satrapis monarchis baronis tangitur.J.de pace iura. fir.in prin.de pbi.feu.alie.per fe.in.l.ij.z i.d.c. fundamēta. z i Spec.d feu.§.qm.ver.codē quoqz modo.z .C. ne filius p patre.i auc.habita.de vicedñis aūt z vicedominatu habet in.c.ptere.z i.c.q: clerici. extra d iure patro.z i Specu.in ti.de vicecomite. Nomina vero z qualitates alioꝝ pluriū officioꝝ videre potes i dicto libro primo z.xij.codicis.z i libro primo ffoꝝ. De dignitatibus vo ecclesiasticis z earū gradib⁹ plene examinaui.S.in ti.epm vel abb.in pn.vbi videas. ¶ Ultimo quātuz ad nām spāliter ptinentē ad tex.nostrū. vide qd dixi.S.d his q feu.da.pos.in prin.z.S. de natura feu.i fi.z.S.de feu.mar.in.d.c.i.z.ij.z de alie .feu.z in fi.in.d.§.ptrea ducatus.de pbi.feu.alie. per fe.z p Jac.ardizo.in sūma carta.ij.sub rubricella d inuesti. marchionū.z in ti.de succes.feu.sub rubricella. Jn feu. regni marchi.duc.z per roff.sub rubrica de offi.iudi.z per canonistas in.d.c.fundamenta.vbi glo.plena.z in Specu.de feu.§.qm ver.z nota in carta fi.z ibi p Jo. andre.z vide qd statim dicā in.§.seq. Jaco.

Ceteri vero qui. Cōtinuatur ad ver.q vero capitaneis antiqs zc.S.positū hoc modo vz q: ibi dixi q illi q tenēt feu.ab antiquo a capitaneis antiqs hoc est ab his q hodie dicunt capitāei z valuasores maiores q isti tales sunt valuaso.z p ɔns nobiles. Nūc vero i isto.§.dicit q si nouiter acqsierint feu.lz recognoscāt a dictis capitaneis seu valuasorib⁹ antiqs nihilomin⁹ hodie n eēnt nobiles:sz plebei. Et pmitte p euidētia q proprie sunt capitanei regni:z q iproprie appellent capitanei.vt dixi.S.de his q feu.da.po.i pn.in vltimo euidentiali. Nūc diuidas istū.§.i tres ptes. qm pmo pōit dictū cū rnsiōe. Jn scda pbat p simile. Jn tertia declarat qd sit:z vñ dicat soldata. Scda ibi:nā z hi. Tertia ibi:soldata. Casus. Jlli q hodie feu.accipiūt a valuasorib⁹ maiorib⁹ q hodie appellant capitanei nō nobilitāt p tale feu.sz remanēt plebei:sicut illi q soldatā accipiūt.qd aūt sit soldata declarat i hoc text.h.d. ¶ Jn text.ibi lz nouiter.subaudi:secus si ab antiquo: vt.S.in pcedentibus.i ver.q vero .Jbi a capitaneis .i. ab his q hodie dicūt capitanei z valuasores maiores qm sec⁹ esset si a capitaneis q ,ppzie dicunt capitanei aliqs acqreret etiā feu.hodie:q: talis acqrēs bene cōsequeret nobilitatē:vt.S.de his q feu. da. pos.in prin. Bm Jaco.de bel. Jbi feu. valuasoribus. Non referas istud verbū ad eos valuasores q ,ppzie sunt capitanei sed ad illos valuasores inferiores Bm pfatum Jaco.d bel. Jbi plebei.i.nō nobiles de qbus tangit.insti.de iure nāli gen.z ciui.in.§.plebiscitū.z.ff.de penis. in.l.capitaliū.in.§.solēt.z.ff.d appel.in.l.si ɔstat. Jbi paradogū ē vulgare lombardū.z iportat idē qd nobilitas q si dicat nullā nobilitatē seu dignitatē acqrūt. Nā feu. qd nō iducit nobilitatē pōt appellari pedagogū.sed illud feu.qd iducit nobilitatē pt appellari paradogū Bm Sy.Uincē.z Bal.hic z.S.de feu.guar.in princi. Jbi feu.vsum.i.rectū seu ,ppziū feu.qd qm sit declaraui i pambulis libri in tertia diuisione feu. Jbi isolidatione.i.in pecunia numerata. Jbi annona.i.i frumēto vino z similibus.vt.C.d eroga.mili.anōe.l.i.z.l.annonas.lib.xij.z.C.d annona z tribu.li.x. ¶ No.q oēs illi qui ab impatore vel rege.vel etiā ab his qui ,ppzie dicūtur regni capitanei magni feu.his cēsent nobiles etiā si de nouo capiunt.vt.S.eo.i ver.qui vero a principe zc. Alij aūt iferiores qui minores z minimi valuasores sunt cēsent plebei: vt hic nisi ab antiquo feu. habeāt.vt.S.in ver.q vero a capita zc.Bm Ja.de bel. Ex quo isert Bal.q nobilitas attribuit antiquitati. ita q omne antiquū feu.pōt dici nobile Bz ipm. Ad hoc facit.q: ex antiquitate generis quis ē iudicādus nobilis

nobilis.vt pbatur.J.de pace tenē.in.§.si miles aduersus.Sz tamē p clariori doctrina.dic q feu.aliud est nobile.aliud minus nobile.aliud aliquālr.vel mediocriter nobile rc.qd psequor r declara.vt late scripsi.§. in pambulis libri in scda diuisiōe feu. ¶ No.q solda ta est pstatio quedā annua r gratuita.q a neutra parte transit in heredem:r p hoc differt a feu.q pcipit d camera vel de canena fit mētio.§.de feu.cogni.in.c.ij. qz illud datur ppter aliqd seruitiū factū dño r cēsetur feu.vt ibi.Jstud vero datur gratis:vt qz dat forte ista soldata alicui nobili ad paupertatē redacto: vt multotiēs fit i curijs pncipū.r talis datio soldate nō cēsetur feu.vt hic. ¶ Op.ab extra qz nulle sunt glo.q imo p mortem dātis soldatā nō finiat pstatio d.l.iij.r.l.corruptionē.C.de vsufru.vbi dicit q p mortem pcedētis vsufru.nihilominus nō expirat.Solu.hic ista soldata debebat gratis.Jbi aūt vsusfructus debebat ex necessitate. ¶ Op.de.c.i.extra de dōa.vbi nobilitas hanc habet legē q pmittēs debet excrescere suam promissionē i bene faciēdo.Sol.ibi loqtur de vrbanitate ex eo qd beatius est dare quā accipere.vt ibi no. ¶ Op. q imo talis pstatio soldate trāseat ad hrdē.de.l.acqlius regulus.ff.de dona.Solu.ibi illa pstatio nō fuit gratuita.vt ibi pz hic autem sic.vt.§.dixi. ¶ Quero ab extra an p pactū r puilegiū possit ista soldata effici trāsitoria ad hrdē dic q sic hm And.de iser.Et ē ratio qz seruāda est pmissio facta p dñm.vt.J.si d feu.fue.cōtro.i.c.si facta.r.§.qd sit inuesti.in.§.pe. Jtem qz reducta est ad necessitatē.d.c.ij.§.de feu.cog.facit qz cōstat de volūtate cōcedentis.vt.ff.de leg.iij.l.ille §.i.cū si. ¶ Quero an salaria doctoꝝ aduocatoꝝ r ceteroꝝ officialiū q soluunt camera itelligant esse soldata.dic q nō.qz illa non sunt gratuita.vt in.l.i.in.§. diuus.ff.de var.r extraordi.cogni.Et ideo sūt trāsmissibilia ad heredem.l.post duos.C.d aduo.diuer.iudi. Quod qualiter itelligat.qz est longa materia.dic vt plene no.p glo.doc.in dicto.§.diuus.r in.l.diem functo.ff.de offi.asse.vbi plene p Cy.r p bar.i.l.i.C.d sufra.r in Speculo de sala.in.§.fi.versi.penul. Nunc vero qz hoc loco tangitur d nobilitate r ignobilitate.vt hāc materiam diffusius psideremus r attingamus. ¶ Quero primo qd sit nobilitas r Bal.in.l.ij.C.d cōmertijs r merca.dicit q potest capi tribus modis Primo modo q sit illa que puenit a stirpe seu pgenie vel sanguine.Et d hac loqtur glo. in.l.scemate.ff. de gradi.Et ita talis nobilitas appellat naturalis.vt no.p Joā.andre.in.c.venerabilē.de pben. Scdo modo sit illa que puenit a virtute r ista appellatur accidentalis.vt hic dicit Bal. Tertio sit illa que puenit a virtute simul cū genere.Et istā dicit esse perfectā nobilitatez.s.ipsa generositas decorata cū animi magnitudine.Bar. aūt in.l.i.C.d digni.lib.xij. vbi late hāc materiā psequtur ponit plures r varias opi. quas postea reprobat.r hic obmitto cā breuitatis Sed tādē residet in hāc sniaz vz q sint tres nobilitates.vz theologia r supnaturalis.Scda naturalis. Tertia pollitica r ciuilis.De pma.s.theologia dicit ipse q omnis ille est nobilis q est in grā dei intelligēdo de grā gratū faciēte.Jtē omnis ille q ē virtuosus ea virtute que facit hoiem felicem.s.si est in ea gratia q deꝰ sua largitate faciat illū sibi gratū. vt habet a magistro sniaꝝ li.xij.di.xxij:r de hac no.glo.in.c.penul.extra de pben. Uerum istā nobilitatē non possumus cognoscere pfecte.nisi per reuelationē dei. vt habet.i.regum scdo capitulo.r de hac pria nobilitate nihil ad ppositū nostrū s3 relinquamꝰ theologis. Scda nobilitas ē naturalis.r ista pōt cōsiderari dupliciter.primo modo p ut cōgruit animalibus quibuscūqz. tam rōnalibꝰ.q̄ irrōnalibus.r alijs quibuscūqz rebus etiā sensu carentibus.vt ea appellemus nobilia vel ignobilia hm eoꝝ effectum r opationem qd pz in brutis:nam quasdaz aues dicimꝰ nobiles quasdā nō etiā si sint eiusdē spēi idē d ceteris aialibus:idē d fructibus: idē inter artifices distinguimus quosdā nobiles q sunt magis instructi.Alij dicunt ignobiles.C.de postu.l.prouidēdū.Et isto modo seruꝰ r ancilla pōt esse nobilis.vt habet leuitici.xix.c.Et d hac nobilitate nihil ad ppositū nostrū.qz p eā nō distat nobilis ab ignobili.de quo querimus.Scdo mō pōt cōsiderari ista nobilitas naturalis.put cadit i hominibus.r tunc dz intelligi naturalis.i.naturali rōne inducta quā nos appellamus de iure gentiū primeuo.qd pz qz solis hominibus cōgruit. Et d ista tali nobilitate dicit phus pmo politicoꝝ.c. iiij.qd nihil aliud est q̄ virtus r malitia determināns seruū r liberū nobiles r ignobiles. Jntelligēdo de ea virtute.que cōpetit aliquibus.put apti sunt donari.non aūt d ea.put sunt apti esse subditi.r ideo idē phus pmo ethicoꝝ dicit q hec nobilitas ē qdam actus itellectiuus i medio psistens circa ea que ptinēt ad pesse seu donari.r de hac nobilitate loqtur tex. in.c.nūquā. de vitijs.lvi.dist.Et d hac nobilitate dicit Hosti. i sūma de pbendis r dignitatibꝰ. q est quedā pminentia.Sed ista sua diffinitio ē nimis larga.qz pōt cōpetere etiā seruis r quibuscūqz patribusfamilias.r ideo dicit bar. q nobilitas apud nos ē inuēta ad similitudinē r imitationē illius nobilitatis.que ē apud deuz i auc.vt iudi.sine quoquo suffra.§.itaqz.C.d offi.pfec. preto.afri.l.i.r.l.i noie dñi circa pn.r.C.de nup.l.imperialis.r in pn.sicut ergo apud deuz.ille est nobilis quē deus grā sui sibi gratū facit.ita etiā i foro nostro ille est nobilis quē pnceps seu rex sui grā gratum sibi facit.vnde tamē ipse Bar.latius r pprius hāc nobilitatē.ita diffinit vz nobilitatio ē qualitas illata p pncipatū tenentē qua qs vltra hōestos plebeos acceptꝰ ōstēditur.Et sub hac diffinitiōe cōprehēdunt omnia necessaria ad hāc nobilitatē.put ipse late psequtur dictaz diffinitionē declarādo i dicto loco.vbi videas p eum.vbi etiā declarat qualiter pbet. p quo vide qd dixi.J.de pace tenē.i.§.si miles aduersus.quis autem magis puniat.an nobilis.an ignobilis.dixi de pace iura.fir.in.§.si qs vero temerarios.r de pace tenē.in.§.si a miles. ¶ Quero qs magis censeat nobilis,ᵃ.an ille q sua virtute nobilitatē acqsiuit.an.ille q descēdit ex nobili genere.Et rndeo hm Cy.i.l.puidēdū.C.d postu. q ille q ppria virtute acqsiuit.r ē rō qz ex generē nō est aliquis nobilis nisi psūptiōe.vt.ff.de edil.edic.l. qd si nolit.§. q mancipia.r plus cōmendat qs in eo qd querit a se q̄ in eo qd ex parētibus habuit.vt.ff.d capti.r postli.reuer.l.si qd bello.facit qd scribit d vulpiano.in.l.ii.§.fi.de excu.tu.Dicit tamē idem Cy.q magis ad nobilitatē trahit qui de genere nobili pcedit.vnde qui sua virtute pollet r parētū habet imagines hic magis est pferēdus.sicut etiā magis esse deiciendus quādo degenerat.De qbus.ponit Ualerius plura exempla de filijs q a patre degenerauerūt.facit ad pdicta in.l.tam dementis.C.de epis.audi.r in.l. furiosi.C.de nup. ¶ Quero an quo ad nobilitatē generis quis sequat nobilitatē patris potius q̄ matris loquēdo simpliciter r pcise hm qd l3 pticipet d vtroqz.sed a patre recipit formā a matre aūt recipit māz vt no.xxxij.q.iiij.c.fi.nam nobilitas ē quedā dignitas a parētibꝰ deriuata que denoiatur a potētiori cā. vt ait Bal.in.l.fi.C.d seruis fugi.Certū est aūt q potētior est forma q̄ materia cū forma sit agēs mā patiens r omne agēs sit nobilius patiēte. Jtē si mr cedit marito quo ad dignitatē.ergo r ptus eiꝰ.l.mulieres.C.d digni.facit qd dixit Spec.in ti.de feu.§.quoniam ver.qnto.r qd habet in.l.sed si quid.§.puenia mus.de auro r ar.lega.r de acq.rerū do.l.i.r d statu ho.l.querit. ¶ Quero an bastardi retineāt nobilita

a ¶ Censet nobilis. Adde de materia nobilitatis vide gl.in l. societates.ff. p socio bar.i.l. redat.C.d pfess. r me.li.x.l.i. C. d icolis.e.li.bar. l.i.C.de isami. li.xi.bar.in.l.alexandrū.C de decur.li.xi.abb.in c.de multis.d pbē.abb. in.c. venerabilis.in.iiij. no.eo.ti. abb.in c.i.in.i.nota. de dona.

a ¶ An bastar di. adde bar.i.l. pnūciatio .i. §. familie.ff.ꝺ ver. sig.bar.i.l. tute las.ff.de capi.di mi.bal.i.c.p tu as.de pba.bal. in.c.innotuit.in fi.de elec.Jo.de imo.in.l.ex fcō sn.§.si qs roga tus.ff.ad.treb.

b ¶ Nec tales pñt portare ar ma.adde dy.in l.cū pater.in.§. ij.ff.de lega.ij. bar.i.l.filiū.ff.ꝺ his q sūt sui vel alie.iur.bal.i.l. vulgo.i fi.ff.de sta.ho.ꝛ p Ja. zochuz de ferra ria i repe.c.per venerabilē: q si lij sint legi.

a tem^a generis dic ꝙ nō.l.humilem.C.ꝺ incestis nup.ꝛ ideo nō possent esse ꝺ cōsilio vbi ex ꝯsuetudine vel sta tuto nobiles sunt de cōsilio.vt tenet Bal.i.l.cū legiti
b me.ff.ꝺ statu ho.nec tales possunt portare arma^b agna tiōis.facit.l.i.C.si qua.pdi.po.ꝛ tenet Bal.i.l.gñali ter.in fi.C.ꝺ insti.ꝛ substi.per Bar. in.l.fi.C.ꝺ vbo.si gni.¶ Quero vsqꝫ ad quē gradū extēdat nobilitas que venit p accidens.ꝛ gl.in.l.i.C.de digni.dicit ꝙ vſ qꝫ ad ꝑnepotes per.l.diuo.C.de qōnib^9.Sed tu dic latius ꝯm Bar.ibidē qꝛ quādoqꝫ illud ex quo sequit nobilitas transit ad posteros.sicut est regnū ducatus comitat^9 ꝛ similia.ꝛ tūc vsqꝫ ad infinitū erit nobilis ille ad quem transit.sꝫ nō ex ꝑsona parentū. sed qꝛ hꝫ id ex quo est nobilis.qñqꝫ illud nō trāsit.ꝛ tūc ꝺ iure cōmuni ex ꝑsona parētū ñ trāsit vltra ꝑnepotē.vt.d. l.diuo. sꝫ regulat de cōsuetudine oēs descēdentes ad-mittūtur.vt habeātur ꝓ nobilibus donec puenerit ad pauptatē vel ad viles artes.ꝛ tūc icipiunt esse ignobi les.ar.in.l.ne qs.C.ꝺ digni.ꝯm Bar.Et hec quātum de nobilitate in spāli dicta sufficiāt. Nunc accedam^9 ad declarādum mām dignitatis.Et quero pmo qd est dignitas.ꝛ Inno.in.c.de multa.extra de preben. di cit ꝙ illa est dignitas.que reputatur dignitas.ꝛ si nō reputatur dignitas nō ē dignitas. Uerū qꝛ ex tali ge neralitate nō colligit veritas.ideo cōsiderādum ꝙ di gnitas capit pluribus modis.vt no.p glo.i.c.iij.extra de cleri.nō resi.ꝛ.iiij.di.deniqꝫ.ꝛ p Jo.an.de rescrip.c. statutū.lib.vi.sꝫ q̄ntū ad ꝓpositū nr̄m. dic ꝙ qñqꝫ su mit largissime.vt ois ille dicat eē in dignitate q ē bo ne fame ꝛ integri sta.ar.i.l.cū qdā.de le.ij.ꝛ de ma.tes. l.suos.qñqꝫ dignitas sumit ꝓ offō ꝙ hꝫ dignitatē an nexā.put capit in.d.ti.ꝺ preben. i rub. ꝛ in.c.de mul cta.ꝛ de hac loqt gl.i.l.i.ff.ad.l.iul.ꝺ ambi.ꝛ.s̄.h co. ti.post pri.qñqꝫ dignitas sumit ꝓ quadā q̄litate q̄ fa cit ꝑsonā differre a plebeis.Et ista ē nobilitas hꝫ vul gare nr̄m.ꝛ ꝺ hac.s̄.dixi.Et ista talis dignitas ꝯside rat duob^9 modis. Pmo vt stet i noīe sui generis. nec hēat nomē spāle.vt eē decurio.l.spurij.in pn̄.ꝛ eē mi les doctor pībyter ꝛ silia.vt.C.vt nemo pua.l.ne qs. sūt ēt alie q̄dā dignitates noiate ꝛ noiant p suos gra dus.Est.n.supillustris illustris spectabil ꝛ clarissim^9 vt videmus p pses ti.i p̄ ffor.ꝛ no.ff.de sena.i.l.q in dign^9.Sꝫ vtrū ista tal dignitas q̄ est sepata ab offō vl administratōe sit idē ꝙ nobilitas si qdē ipsa nobi litas suscipiat ꝓprie.put facit quē differre a plebeis Et tūc dic ꝯm bar. qꝺ idē ē nobilitas ꝛ dignitas:ꝙ^9 pꝫ qꝛ sola dignitas ē illa q̄ facit ñ eē plebeū.vt.ff.ꝺ su spec.tu.l.i.i fi.ꝛ.l.iij.§.tutores.vbi dic Ja.ꝺ are.ꝙ ois carēs dignitate ē plebei^9.vt.C.vt nemo pua.l.ne qs. Illud idē facit nobilitas ꝯm mores nr̄os.igit ꝛc.fac ff.ꝺ vb.sig.l.pses.i pn̄.ꝛ qꝺ no.i.d.l.ij.C. ꝺ digni.ꝛ i d.§.plebiscitū.isti.ꝺ iur nāli gē.ꝛ ciui.ꝛ i auc.ꝺ sen. ci.§.iterū.ꝛ.§.fi.ꝛ i.l.q̄ris.de natali resti.Cōcludit ḡ ꝙ nobilitas q̄ facit quē differre a plebeis est idē qꝺ dignitas q̄ est sepata ab administratiōe ꝯm ipm bar.
c ¶ Quero an mulieres possint hr̄e dignitates^c. Rñ-deo ꝙ dignitatē sine administratiōe bñ pñt hr̄e. vt i d.l.i.C.ꝺ digni.Sꝫ dignitatē cū admistratiōe ñ pñt regulat hr̄e.l.femie.ff.ꝺ re.iu.Fallit i qbusdā ēt excellē tib^9 mulierib^9 ex ꝯsuetudine quorūdā locorū.vt.C.de arbi.l.fi.ex̄ de arbi.c.dilecti.Itē fallit i abbatissis q̄s videmus hr̄e dignitatē ꝛ administratiōnē i suas mo niales ꝛ iterdū ex̄ mōasteriū qñ mōasteriū hꝫ castra ꝛ silia.fac.l.mulieres.C.ꝺ digni.ꝛ qꝺ dixi.s̄.q feu.da. posi i prin.ꝛ tꝫ bar.i.d.l.i. ¶ Quero an qs possit ha-bere plures dignitates eo tpe.Et rñdeo aut qs hꝫ plu res dignitates sine admistratiōe.ꝛ hoc lꝫ vt.C.ꝺ no uo codi.cōpo.i.§.ideoqꝫ.ꝛ in.l.i.ꝛ.ij.C.de ꝯsuli.Nisi qñ vellet recipe stipēdia ex vtraqꝫ.vt.C.qui milli.non posi.l.eie.lib.xij.Aut quis hꝫ plures dignitates; sed

c ¶ Possint ha bere dignitates Adde an tales succedūt i digni tate. vide p car di. zaba. in.c. significauit.in.i. oppo.de rescri. doc.i.c.deuotissi mā.xij.q.ij.ꝛ p abb.in.c.dilecti de arbi.

d ¶ Quid aūt sit. adde gl.i.c. auctoritate.de i sti.ꝛ p Jo.an.in addi.spe.in ti.ꝺ insti.sup rubri.

vna est cū administratiōe.ꝛ tunc aut non continent i se repugnātiā.nec p actū vni^9 ipedit administratio alterius.ꝛ tūc pōt hr̄e.vt i.d.§.ideoqꝫ.ꝛ in.l.pe.in fi. ff.ꝺ of.assesso.Nisi pcipiet stipēdia ex vtraqꝫ ꝙ eē ñ pōt.vt.s̄.dixi.Fallit i dignitatib^9 cōnexis seu vnitis: vt i auc.vt iudi.sine quo.suffra.in.§.illud.Itē fallit i his i qbus est spāliter a lege pmissum:vt in.d.l. eis i §.fi.Si āt iste dignitates cōtinēt in se repugnātiā vl p actū vnius ipedit administratio alterius.ꝛ tūc ñ po test qs hr̄e eo tpe plures dignitates pp icōpassibilita tem exercitij ꝯm Jac.de bel.facit qꝺ habet.ff.ꝺ va.ꝛ ex.mu.in.l.ad decurionatū.ꝛ extra ꝺ pbē.in.c. ꝺ mul cta.ꝛ ita dixit Bal.i.d.§.ideoqꝫ.ꝺ nouo codi. cōpo. Utrū aūt si habenti dignitatē fiat noua cōcessio.an i telligat includi sub ꝑore dignitate.dixi i.§.pterca.de pbi.feu.alie.p fe.¶ Quero qd si ꝯstitutus in dignita te supiori descēdat ꝛ adipiscat dignitatē iferiorē .an puet pma dic ꝙ sic mutato statu.Exēplū si ꝺ archi epō qs efficeret eps.l.cū te.ꝛ ibi p bal.C.ꝺ nup.Utrū autem i dignitatib^9 succedat dixi de alie.feu.i fi . Et an rustici possint acqret dignitatē.dixi ꝺ lege cor.i.§. ex eadē.Et hec de dignitatib^9 dicta sufficiāt.Alia āt plura vide p eūdē Bar.in.d.l.i.C.ꝺ digni. ¶ Ultio ad mām ꝓpriā nostri.§.vide qꝺ dixi in.c.ij.s̄. ꝺ feud. cogni.ꝛ.s̄.de feu.guar.ꝛ gastal.in.c.i.ꝛ.s̄.qd sit inuesti tu.i.§.si vo vasal.ꝛ p Jac.ardi.in sūma in ti. qui. mo. feu.acq.sub rubricella de soldata.ꝛ seq.ꝛ i ti. de succ. feu.sub rubricella i feu.regni materia duc. ꝛ in versi. Item i soldate ꝛ quod dixi supra eodem in pnc. ꝛ in remissionibus ibi adductis. Jaco.

¶ De gradibus succedendi in feudum. Rubrica.

¶ Olī nulla erat hic rubrica.sꝫ ti.iste cū alijs qnqꝫ ti.pxime supioribus cōprehēdebant sub rubrica qua liter iurare debeat vasal.ꝛc.verū causa cōmodioris i telligētie fuit hic iserta.ista rubrica a glosatorib^9 sup uenētib^9.vt ibi dixi sup rubrica.Cōtinuat tñ debes istam rubricā ad proxima.quoniā.s̄.i dicto ti.pceden ti.visuꝫ est de inuesti.dictū comitū marchionū capita neorū ꝛ aliorū vasal.a qb^9 inuestiti possunt sibi acqre re ꝛ retinere feuda mediāte dicta corū inuestitura . vt ibi pꝫ.sꝫ qꝛ nō solū p inuestiturā.sꝫ ēt per successionem acqrunt feuda.vt.s̄.de feu.cogni.in.c.ij.in fi.ideo viso de acqsitione p inuesti.cōgruēter erat vidēdū de acq sitione p successionē.Et ꝙ ista cōtinuatio sit de men te lr̄e.pꝫ ex pn̄.nigri dū dixit p successionē quoqꝫ ꝛc. Nā ista dictio quoqꝫ est dictio iplicatiua.l.labeo.cū ibi no.ff.ꝺ pac.q̄si velit iplicare de acqsitiōe fcā p iue sti.de q̄.s̄.pxime fecerat mētionē.vt hic pꝫ in prin.

Er successiones.

p Diuide totū istud capl̄m in ptes q̄ tuor:qm̄ in prima declarat in genere qualr feu.acqui. In scōa declarat in specie qualr acqratur successione per lineā descendentē masculinā ꝛ femininā. In tertia de clarat qualiter ꝛ quādo acqrat per lineaꝫ trāsuersalē. In quarta declarat nouū casuꝫ ortū occasiōe successio nis. Scōa ibi:mortuo.Tertia ibi.his vo.Quarta ibi. si vero.Casus.In successione feu.pma cā est masculo-rum descēdentiū per sexū masculinū exclusis feminis. ꝛ qbuscūqꝫ descēdentib^9 ex illis.nisi natura feu.aliud disponeret.h.d.vsqꝫ ad.§.his vero.¶ In tex.ibi p suc cessionem dic.s.ab intestato.qm̄ ex testamēto non acq ritur cum nulla ordinatio possit fieri de feu.i testamē to.vt.s̄.de succes.feu.in prin. Ibi inuestiturā.qd autem
d sit^d ꝛ qualr fiat inuestitura habet.s̄.quid sit inuestitu ra.in prin. Ibi beneficiū.i.feu.vt dixi.s̄.de inuestitu. de re.alie.fac.in.§.i.Ibi ptinet. vt pꝫ.s̄.de feu. cogni.c.ij. in fi.

in fi. Ibi deinceps.s.i infinitū.vt .s. de his qui feu.da. pos.in.§.hoc quoq3.τ.s.d succes.feu.in pn. Ibi agnati.s.trāsuersales eius qui decessit. Ibi proles dic q ca pitur p omni femina descēdente in infinitū.postq̄ sub iunxit feminini sexus. Alias simplr ponēdo intelligeretur pro filio.ar.in.l.officiales.i fi.C.de epi.τ cleri.s3 Andre.de iser. Ibi cōditionis.vt q2 feu.sit femineū.vt .s.epm vel abba.in.§. i.τ.s.de succes.feu.in.§.filia.τ.j. de natura succes.feu.c.i.cū ibi no.in glo. Ibi acqsierit. vt q2 dictū feu.redimat a dño.vt.s.quēad.feu.ad fi.p ti.in.c.i. ¶ No.q successio feu. ita regulat̃ sicut successio i hr̄ditate de iure cōmuni eo.s.respectu. q2 stātib9 descēdentibus nō vocant̃ collaterales prout fit de iure cōmuni.vt i auc.in succe.C.de suis τ legi. Ad trāsuersales aūt non transit feu.nisi sit antiquū τ deficiāt omnes descēdentes.vt.j. de natura succes.feu. in.c.i.τ hoc voluit tota gl.prima hic posita q̄ p hoc est expedita. Sed aduerte ne erres.q2 ista gl.τ ea que.s. dixi sunt intelligēda quātū ad ordinem succedēdi ab intestato attenta solum prerogatiua graduū. Non autē attenta qualitate succedētium.q2 i hoc bene differt successio feu.ab hereditate cū i hr̄ditate de iure cōi succedāt ascēdētes. vt in auc.defuncto.C.d suis τ legiti. non autem in feu.vt.j.de natura succes.in.c.i.similiter de iure cōmuni succedit ita femina sicut masculus.vt in.l.maximū vicium.C.de libe.pte.vel here.non aūt i feu.vt hic τ ita declarauit alia gl.ij.hic posita.dum dixit q l3 femina de iure cōmuni ita succedere debeat sicut masculus tn̄ a successione feu.ipsa τ filij sui remouentur.q2 nō potest dn̄m defendere. vt dixit tex.s.q feu.da.pos.in.§.hoc aūt no. Adde aliam drīam. q2 in materia feudali nō succedūt cognati.vt dixi.s.q feu. da.pos.in.§.penul.τ tamē de iure cōmuni est sublata drīa agnationis τ cognationis.vt in auc.post fratres .C.d legi.here. ¶ No.q dōec vasallo mortuo supest filius vel ex filio nepos vel deinceps per masculinum sexu3 aliqs descēdēs nō admittunt̃ alij agnati.vt hic τ.s.de succe.feu.in prin.q2 semp descendēs quoto gradu sit succedit i locū patris sui.τ ad feu. admittit̃.vt in.d.c.i.j.de natura succes.feu. ¶ No.q non solum femina[a] est incapax feu.s3 etiam omnes descēdentes ex ea q̄q̄ sint masculi.nisi per specialem puisionem efficerētur capaces.vt dixi sup tex.τ in .c. ij. de benefi. fe. ¶ Op.ab ex̄ q imo etiā filie femine debeāt succedere i feu.vt in auc.de nō alie.in.§.emphiteosi3.col.i. vbi emphiteosis trāsit etiā ad filia3. Solu.ibi loqtur i re emphiteotica hic v̄o i re feudali vbi est longa differētia:vt dixi.s.q.mo.feu.amit.i.§.aut si libellario.τ in.c.i.j.an agna.vel fili9 repu.here. τ i pambulis libri iuxta fi. ¶ Op.q imo agnati trāsuersales pferant̃ descēdentib9 etiā masculis: vt pbat̃ in.d.c.i.j. an agna. τc.vbi p3 q si fili9 nolit adir̃ hr̄ditatē pr̄is q agnat9 pfert̃. Solu.intelligas pdicta vera s̄m illā determinationē.s.qn̄ ipsi filij τ descēdētes adiuerūt hr̄ditatē.q2 alias nō admitterent̃.vt ibi:nisi i casib9 quos ibi declaraui vbi videas. ¶ Quero qd si ē pcessu3 feu.vel aliqd puilegiū alicui τ generi suo:ac posteris:an admittat̃ femia.dic q nō p.l.i.ff.d iure imu.fac q tāgit̃ .j.d eo q sibi here.q3 suis i.c.i. ¶ Quero qualr d3 fieri pputatio graduū i ista materia feudali. Rn̄deo s3 doc.i.§.pe.de his qui feu.da.po.q d3 fieri s̄m formā iuris ciuilis.que aūt τ qualis sit forma iuris ciuilis habet in.l.iurisconsultus.ff.de gradibus.τ insti.de gradib9 p totū. ¶ Quero quid sit gradus τ qualiter diffiniat̃.dic vt p glo.in.§.hactenus.insti.de gradib9.vbi ēt declarat̃ differentia cōputatiōis graduū inter ius ciuile τ ius canonicū.[b] vbi videas. ¶ Ultio ad mā3 psentem.vide circa exclusionem mulierum quod scripsi supra qui feu.da.poss.§.hoc aūt notā.τ in pluribus remissionibus ibi adductis. Circa v̄o mām successionis filiorum τ aliorum descendentium i iuribus feudalibus.vide quod plene dixi i.§.τ qa.in.d.ti.de his qui feu.dare pos.τ.s.de suc.feu. in prin.τ.s.impator loth. euge. pa. in.c.i. τ.s.de feu. marc.in.c.ij. τ.j.de natura suc.feu.in.c.i.τ in pluribus remissionibus ibi adductis plene per Jaco.ardizo. in summa in ti.de succe. feu.in prin.titu.τ sub rubricella si est paternū prima cā est liberorum.τ in ti. quibus mo. feu.acquir. sub rubricella per successionem acquiritur feu.τ vide q statim dicā in.§.seq.τ per canonistas de materia graduum successionis in.c.cum pster.extra de pigno. De gradibus aūt cōsanguinitat3 τ affinitatis[c] circa matrimonia habetur in.c.non d3.extra de consan.τ affinita.τ ad materiā vide per Hostien. in summa.titu.de feu.§.qualiter feu.constituatur. Jaco.

His vero de. Hec ē tertia pars pncipalis in q̄ tractat d successione linee trāsuersalis. Et diuidit̃ in tres ptes. In prima ostendit qualiter transuersales gradatim succedūt. In scd̄a limitat q̄ dixerat. In tertia pbat p exēplum. Scd̄a ibi:qd ita. Tertia ibi:si enim. Casus. In successione feu.paterni non existentibus descendentibus vocant̃ primo fratres cum filijs fratrum premortuorū deinde proximiores agnati gradatim dūmodo descēdāt ab eo parente qui fuit auctor agnatōis communis τ cuius fuit dictum feu.h.d. ¶ In tex. ibi deficientibus.s.descendentibus de quibus proxime dixerat. Ibi filijs.i.simul cū ipsis.facit.c.i.s.impator loth. euge.pa.τ in auc.vt fra.filij.τ.s.de feu. marchie.c.i.in fi. Ibi vlteriores.quod intelligas siue sint ex linea trāsuersali ascendente vel descendente vel ex latere cū hic non distinguatur s̄m Jaco.de bel.facit dictū.c.i.s.impera.loth.τ quod ibi dixi. S3 vtrū isti agnati vlteriores admittātur in infinitū vel vsq3 ad gradū septimū tn̄ declaraui in.c.si capitanei.s.de feu.mar. vbi vide as. Ibi agnationis cōmunis hoc est dicere.v3 si ille q intendit succedere in feu. traxit originem ab eo. vasal. qui feu.acquisiuit cū eo cui succedere vult. Al's secus vt subicit si enim τc.s̄m Pe.de cer.τ Bal.ibi beneficio.i.feu.vt declaraui.s.eo. in prin. Ibi defuncto.subaudi postq̄ auo successit in beneficio. Ibi patruu3 magnū.s.qui fuit frater aui τ erat in quarto gradu. Ibi d scendentē. Et est rō q2 id quod obstabat sibi obstabit etiam habenti cām ab eo:vt.s.de succes.feu.in princi. τ.ff.de regu.iur.in.l.qui in ius. Ibi ad agnatos.s.aui. τ subaudias etiā si essent proximiores dūmodo nō descendāt ex eo stipite cōmuni vnde processit feud.vt.s. dictum est.sed agnati ticij qui sunt agnationis cōmunis bene succedūt ticio.vt p3 ex predictis. τ probatur .j.de natura succes.feu. in.c.i.τ.s.de succes.feu. in prin. τ.s.de his qui feu. dare possunt. in.§.hoc quoq3.s̄m Jaco.de bel. ¶ No.q in successione feu. deficiente linea descendente vocātur trāsuersales. Et inter eos primo loco succedūt fratres si soli supersunt. Si vero cū ipsis supersunt etiā filij alior̄ fratrū pmortuor̄ tūc admittuntur simul cum illis. vt hic τ.s.de succes. feu. in prin.in.c.ij.s.de feud.marchie.τ in auc. cessante.C.de suis τ legiti.heredi. Non existentibus aūt fratribus neq3 filijs fratrum:tūc admittuntur agnati proximiores s̄m gradus suos.q2 proximior semper excludit remotiores:vt patet hic τ in dicto.c.pmo d natura successio.feu. Et intellige semper q feudum sit paternu3 qn̄ al's agnatus non succederet i feudo nouo:nisi expresse esset dictum in inuestitura.vt supra d succes. feu.in.§.fi.τ.s.de benefi.fra. in.c. i.τ.j.titulo proximo. in.c.i. ¶ No.istum tex.ibi quod ita est intelligendu3 τc.ex quo clare colligitur quādo feu. intelligatur paternum:qn̄ illud dicitur esse paternum[d] quod fuit illius parentis qui fuit genitor agnationis cōmunis.τ est iste melior tex.q̄ hēat alibi s̄m doc.tn̄ similē tex.

a ¶ Nō solum femina.adde.c. i.in.§.hoc aūt.q feu.da.pos.abb. τ Jo.de imo.in c.dilecta.d arbi.

b ¶ Cōputatio nis graduu3 inter ius ciuile τ ius canonicu3. adde doc.in.c. vir qui.de psan. τ affi.τ p Sanctū tho. in.iiij. sen . dist.xl. q.i. ar.ij.

c ¶ De gradibus āt psanguinitatis τ affi. adde gl.in.c.l3. ex quadā.de re fu.glo.in.l.ij.C. de succe . edic.c. fi.de psan.τ affi. c.ad sedē.xxxv. q.v.

d ¶ Illud dr̄ ee paternū. Adde Bal. in .c.i. de succes.feu.

habemus.in.d.c.i.ꝺ natura succes.feu. Et ex hoc ifert Bal.ꝙ in feu.successio semper aspicit suum stipitē ꝛ non aliũ qui non est stipes agnationis cõmunis.vt di cit probari in hoc tex.quod autem dicatur esse feu. nouum.dic ꝙ illud qꝺ pmo de nouo acquiritur. vt probatur in.c.i.ĵ.qui te. sint neces. ad probandum no.feu. inuesti. Et circa predicta vide quod dixi.ŝ.in pꝛcābulis libꝛi in sexta diuisione feu.vbi late declaraui qd sit feu.antiquũ.quid paternũ ꝛ quid nouum. ¶ Op.ab extra qꝛ hic nulle sunt gl.ꝙ imo collaterales ñ admittātur ad successionē feu.qm̄ ascendentes nõ admittũtur:vt in.d.c.i.ĵ.de natura succes.feu. ꝛ tñ ascendentes vincunt collaterales in succedēdo:vt in auc.defuncto .C.ad tertul. Sol.illud operaꝛ natura feu.vt ascendentes nõ admittātur:de quo dic latius vt scripsi.ŝ.ꝺ his q feu.da.po.in.§.hoc quoqꝫ.in.ij.oppositiõe. ¶ Op. ꝙ imo nepotes nõ admittātur simul cũ patruis ꝺ.c.

a lꝫ.extra ꝺ voto.vbi ad feu.regni nõ admittũꝛ plures[a]. So.ibi loquitur in succes.regni que nõ capiꝫ pluralitatem dñoꝝ neqꝫ diuisionē.vt no.in.c.si heredes.extra de testa.de quo dixi latius.ĵ.de pꝛobi.feu.alie.p fe. in.§.preterea ducatus. ꝛ.ŝ.de feu. mar.in.c.i. ¶ Quero ab extra qd si rex concedit mihi castrum i feu.noie ꝛ iuꝛ antiqui feu.possidendum an dato ꝙ sit nouũ assumat sibi vires feu.antiqui ꝛ qualitatem.ꝛ Bal.i.c. i.in pꝛin.ĵ.de alie.feu. pa. tꝫ ꝙ sic per.l.quicunqꝫ.C.de cõi agro deser.facit qꝺ dixi.ĵ.de vasal. decre. eta.in.c. i.in vlti.q. Utrũ aũt per statutum posset fieri noua ꝓuisio circa successiones feudales. vide qꝺ scripsi.ŝ.de his qui feu.da.pos.in.§.hoc aũt.ꝛ.ŝ.de succes.feu.in.§. hoc quoqꝫ. ¶ Quero an fratres vtrinqꝫ cõiũcti excludāt fratrē ex patre tm̄ a feudi successione. Et videreꝛ dicendum pꝛima fronte ꝙ sic qꝛ eodem modo ē cautum de iure cõi p dictā auc.cessante ꝙ ius cõe seruare debemus.postq̄ꝫ non reperiꝛ statutũ cõtrariũꝫ ꝺm cõsuetudines feudoꝝ.vt.ŝ.de feu.cogni.in.c.i. Sed tñ hoc nõ obstāte tu teneas ꝯrium per istũ tex. ꝛ suadet rõ.qꝛ isti tales veniunt solũ ex vinculo agnationis nõ aũt virtute alicuius sanguinis materne. itē nõ veniũt iure hereditario sed beneficio dñi. vt in.c.i.ĵ.an agna. vel filius ꝛc. Agnatus autem intelligitur etiā frater q est solum ex parte patris.ff.de gradi.l.fi.§.inter agnatos.ꝛ.C.de legi.here.in.l.i.ꝛ ita tꝫ Jac.ardi.i summa de succe.feu.sub rubꝛicella an frater ex vtroqꝫ parēte. quem seqtur.d.Bal.hic. ¶ Quero quid si plures nepotes supersint ex diuersis fratribus qui succedũt patruo in feu.an vocentur in stirpes an i capita. Rñdeo ꝙ in hoc sunt opi.naꝫ Ja.ardi.in sũma de suc. feu.sub dicta rubꝛicella an fratres ex vtroqꝫ parente ꝛc.in.§. ij.tꝫ ꝙ succedũt in capita.sed si ad dictā successionē veniũt cũ patruo.tũc succedũt in stirpem. Bal. aũt hic dicit ꝙ succedunt i stirpes.ꝛ ita dicit se cõsuluisse subiungens ꝙ ista questio dꝫ determinari ꝺm ius cõe.vnde cũ statutũ sit vt post fratrũ filios succedant vlteriores in capita vꝛ tacite statutũꝫ vt fratrũ filij succedāt in stirpes.arg.in.l.cũ pꝛetoꝛ.ff.ꝺ iudi.hoc idē videꝛ tenere in.d.c.i.ĵ.de natura suc. in feu.in fi. sequendo opi. glo.in.d.auc.cessante.dicēs non posse adherere meliori carotio q̄ꝫ glose. Uerũtñ dic latius de hac qõne vt scripsi.ŝ.de suc.feu.i pꝛin.in vltimo notabili. ꝛ p bal. in.l.ij.C.de suis.ꝛ legi.here.ꝛ.ĵ.de natura succe.feu. in d.c.i.ꝛ hic ꝛ i dicta auc.cessante.licet ibi videaꝛ tenere contrarium. ¶ Ultimo ad materiam nostrā vide quod dixi i.§.hoc quoqꝫ.ŝ.de his qui fe.da.pos.ꝛ in dicto ti.de succe.feu.in pꝛin.ꝛ in fi.ꝛ.ŝ.in ti.consti.feudales lotha.impa.in.c.i.cum seq.ti.ꝛ qꝺ dixi.ŝ. eo.in pn.ꝛ in remissionibus pluribus ibi adductis.ꝛ plene per Jaco. ardi.in summa in ti.de succes.feu.sub rubꝛicella de collateralibus cũ quatuoꝛ rubꝛicellis sequentibus.ꝛ glo.in.l.quod dicitur.ff.de impensis.

c ¶ A i feudũꝫ regni nõ admittunꝛ plures. ad de anto.coꝛ.siculus olim auditoꝛ sacri palatij in repe.c.grādi de supplē.negli. pꝛela.li.vi.

b ¶ In defectũ probatiõis. adꝺ ꝙ propter inopiā probationũ recurrendum ē ad auxilium sacramenti. vt in .l.in bõefidei.C. de iureiur. ꝛ in c.cum dilectus. de electio.

Si vero do. Supꝛa ꝓxime visũꝫ ē q̄liter agnati collaterales admittũtur ad successionē feu.paterni.sꝫ qꝛ iterdũ dubitaꝛ iter agnatos dicētes eē feu. pꝛ̄num.ꝛ dñm vel alios litigātes dicētes eē feu.nouũ.vnde vt p̄dictā dubitationem tollat subicit hic istũ.§.quem diuidas i ꝑtes tres.qm̄ i pꝛima pte declarat quis pꝛobare dꝫ qñ aliqua indicia sunt ꝙ feu.sit paternum. In scda econtra qñ indicia sunt ꝙ sit nouũ. In tertia trādit doctrinā cui deferendum sit iuramentum per iudicem in ꝺfectum ꝓbationis. Scda ibi.sed scio. Tertia ibi: bonus. Casus. Pꝛesumptio trāsfert onus ꝓbādi in aduersariũ.ꝛ iudex cā cognita i defectũ probationis cõsiderare dꝫ cui poti⁹ sit iuramētũ deferēdũ.h.d. Pꝛemitte pro euidētia casum i .§. sacramētum.ĵ.de ꝯsue. rec.feu.ꝛ quod ibi dixi i euidentialibus ꝛ in. ij .nota. Item pꝛemitte ꝙ sit feu.paternũ ꝛ ꝙ sit feu.nouũ. vt dixi.ŝ. §.ꝓximo. i vltimo no. ¶ In tex. ibi vel alius vt iuestitus forte a dño de dcõ feu.tāq̄ꝫ ꝺ fe.nouo ꝛ ꝺ uoluto vt pꝫ.ĵ.de inuest.in ma.fac.in.c.i.§.i. Ibi bñficium.i.feu.vt dixi .ŝ.i pꝛin.huius capituli. Ibi illius.s. ꝺfuncti. Ibi dicit subaudi.ꝛ hoc ideo est qꝛ p̄sumptiones erāt ꝙ feu.esset paternũ. Ibi scio.s.ego Obertus vt declaraui in.c.i. sup tex.ĵ.de eo qui sibi here. qꝫ sui s. Ibi pꝛonunciatum.subaudi qꝛ eo casu pꝛesumptio erat ꝙ esset nouum. Ibi cā cognita.que aũt veniant i ista cause cognitione.no.gl.ŝ.de contro.inuesti. in p̄n. super verbo defensio.ꝛ .ŝ.de conten.inter do. ꝛ vasal. in pꝛinci.ꝛ plene dixi in.d.§.sacramentum. Ibi in probatione deficiente scilicet plena. ¶ No. ꝙ onus probandi incumbit illi qui magis distat a veritate p̄sumpta.facit quod no.glo.fi.in.l. iij.ff.de ꝓba. ¶ No.ꝙ

b ad delationem iuramenti i defectũ ꝓbationis[b] nõ est procedendum ex arrupto ꝛ p̄cipitanter.sed cā cognita.ꝛ in tali delatiõe iudex dꝫ habere eqtatem pꝛeoculis qm̄ ista delatio magis innitiꝛ eqtati q̄ꝫ rigoꝛi.vt dixit h gl.quā multũ notabat Pe.ꝺ cer.ꝛ bal. Et ex h eliciebat idē Bal.ŝ.de ꝯtro.inuesti.in p̄n.ꝙ iuramētũ nõ pōt vnq̄ꝫ deferri i ꝺfectũ ꝓbationis nisi viso ꝛ cognito qualis sit iste defectus ꝛ diligēter examiato. facit qꝺ no.in.l.vbicũqꝫ.ff.de interro.ac.ꝛ qꝺ habeꝛ i .c.i.de cõfes.li.vi.ꝛ qꝺ dixi in.d.§.sacrm̄. ꝛ.ĵ.ꝺ contro. inter mas.ꝛ fe.in.c. ¶ Quero cum glo. i. quare hic incumbit ꝓbatio illi q allegat feu.esse nouũ potius q̄ꝫ alleganti illud esse antiquũ. Et rñdet gl.qꝛ p̄sumptio erat ꝙ esset vetus.vnde si qs vult allegaꝛ ꝯriũ ꝙ eēt nouum dꝫ illud probare sicut in simili videmus si aliquis dicat testatoꝛē de nouo mutasse voluntatem dꝫ illud pꝛobare qm̄ pꝛesumptio est ꝙ testatoꝛ perseuerauerit in dispositione antiqua nisi pꝛobeꝛ de nouo illaꝫ mutasse.l.cum tacitum.ff.de ꝓba.sic in pꝛoposito nostro arguēdo a simili. Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad v. ꝛ illud itelligo que bene loquitur. ¶ Op.cum dicta glo.contra pꝛoxime dicta ꝙ imo ideo incũbat ꝓbatio allegāti feu.esse nouũ ex eo qñ aduersari⁹ feu. possidebat.ꝛ ideo agenti incumbit pꝛobatio.l.ij.ff.de ꝓba. So.dicit gl.ꝙ istud eēt verũ p̄supposito ꝙ vasal. possideret.quo casu esset releuatus ab onere ꝓbandi nisi forte ipse actoꝛ fundasset itentionē suā.qꝛ tunc ipse possidens haberet necesse ꝓbare ad exclusionem intentionis agentis.l.siue possidetis.C.de ꝓba.verũ intelligas ea que.ŝ.dicta sunt qñ neuter istoꝝ litigātiũ possidebat.quo casu incumbit pꝛobatio potius allegāti feu.esse nouum q̄ꝫ allegāti illud esse antiquum.vt in hoc tex.q ita dꝫ intelligi. Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.que bene loquiꝛ ꝛ statiꝫ latius dicā. ¶ Op. cum glo.ij.ꝙ ista littera sibimet aduersaretur. Nā pꝛimo dixit ꝙ ille q dicat esse nouum dꝫ illud pꝛobaꝛ postea imediate subiunxit ꝙ fuit pꝛonunciatum ꝯtrariũ. Sol.intellige ꝙ ideo fuit taliter pꝛonunciatum qꝛ p̄sumptio

sumptio erat eo casu pro ipso actore q esset nouu: et io fuit pronunciatu vt reus allegas illud esse paternu deberet probare. Presumptio enim hoc operatur in vtroqz casu vt onus pbandi trasferatur in eu contra que militat presumptio: vnde non semp est deferendu iuramentum possidenti si sint presumptiones alie cotra ipsum: vt.j.de consue.rec.feu.in.d.§.sacramentum. et .C.de iureiura.l.i bonefidei. Et ista fuit itentio huius glo.vsqz ad ver.iudici aut tc. licet non ita clare loquuta sit. ¶ Oppo.subsequenter cum dicta glo. otra istu tex.in eo quod dat arbitrium iudici in deferendo.qm regula iuris est in otrium que disponit q actore no pbate reus debeat absolui.l.qui accusare.C.d edendo. Sol.intelligas istum tex.q aliquid sit pro eo pro quo iudex mouetur ad deferendum iuramentum. vt probatur in.d.§.sacramentum. Ex his naqz dz iudex diligenter considerare cui potius sit deferendu bm eqtatem qz semper dz habere et attender.l.q si ephesi.ff.d eo quod cer.lo. Et in hoc dz ipse iudex esse medius iter vtraqz pte.put videmus in simili in.l.vbi.C.d cri.fal.no aut dz se ex arrupto et inconsiderate regular ta qz dns et particeps litis.ar.j.de vasal.decre.eta.in.c.i. et per hoc nunc habes tota expedita vsqz ad fi.que bene et notabiliter loquitur.facit tex.j.que fuit prima ca bene.amit.i.§.sed qa. ¶ Op.ab extra 2 id quod hic dicitur vt dno incubat probatio.qm imo videretur distinguendum vtrum quis possideat vel non possideat vt sic non possidenti incumbat probatio. vt.s.de contro.inuesti.in.§.cum aut.et de conten.inter me.et do.de po.feu.c.i. So.dic bm Ja.de bel.q aut agnat9 possidet totu feu.vel ptem.vel hz preciu vel cabium ptis.et tuc dns pbare dz alioquin deferri dz agnato iusiuradu vt ibi.aut possidet dns.et tunc probat agnatus. vt in.d.c.i.de conten.iter me et do.aut neuter possidet.et tuc agnatus dz otitui in possessione feu. interim i dubio:vt.j.si d feu.fue.cotro.c.i. et dns si vult vincere dz probare feu.esse nouum.vt hic et.j.de inuesti. in mari.fac.c.i.§.i.et si de feu.fue.cotro.c.ij. Deficiete aut probatione relinquitur arbitrio iudicis cui deferri debeat iuramentu.vt in.§.sacramentum.et.s.dixi. ¶ Vltimo ad mam psentem vide alia que dixi.s. de cotro.inuesti.in prin.et in.§.cum aut.et de conten.inter me et do.d po.feu.in.c.i.et in ti.si de inuesti.inter do. et vas.lis oritur.i.c.ij.ver.si aut aliquis.et.j.d inuesti.i mari.fac.in.§.i.j.si de feu.fue.contro.in.c.i.et.ij.et in plurib9 remissionibus ibi adductis.et per Ja.ardi.in summa in ti.de conten.feu.sub rubricella.quali.in causa debeat pcedi.et rubricella seq.et fi. Plenissime aut de materia iuramenti videas i.d.§.sacrm.et in pluribus remissionibus ibi descriptis.et qd dixi i.c.fi.s.de feu.da.inuicem legis co.et in.c.de contro.inter mas.et fe.et.j.d capi.qui cur.ven.in.c.similiter.per canonistas in .c.fi.de iureiu.et per nostros doc.in.l.admonedi.ff.d iure iur et in.l.bonefidei.C.eo.titu.Jaco.

¶ De fratribus de nouo benefi.inuestitis. Rubri.

¶ Olim erat hic rubrica talis vz nouu no paternuz et sub hac rubrica coprehendebant omnes ti. sequentes vsqz ad rubrica.j.i qbus cau.feu.amit.exclusiue. Et io sup qualibet rubrica hic iterposita habes glosella q dicit also no erat hic titulus sz capl'm tm. Postea vo a glosatoribus superuenientibus fuit mutata ista rubrica et sibi data noua forma q hodie vtimur vz de fratribus de nouo beneficio inuesti. Et insuper a pdictis glosatorib9 fuerut interposite oes rubrice inferiores.vt ma diuisa clarius intelligeretur. put in simili dixi.s.in tit.qualiter vasal.debeat iurare fidelitatem super rubrica. Et cotinuatur ista rubrica ad pcedentem hoc ordine.quonia supra proxime visuz est de gradibus successiois feu.et qualr fratres in feu. prno sibi vicissim succedut. Nuc vo declarare itedit qd iuris in feu.nouo.an ipsi fratres sibi vicissiz succedat. Et io supposita e hic ista rubrica. Et aduerte qz semp i materia nostra feudali bnficium capil p feu.vt.j. in quibus cau.feu.amit.c.i.§.in primis.

J duo fra. Frater no succedit fratri in feu.nouo nisi i inuestitura hoc eet actu a b.d. Premitte q sit nouu feu.[a] et prnum:vt dixi.s.ti.pxi.in fi. ¶ In tex. ibi no de paterno.subaudi qz si de paterno aliud eet:vt.s.ti.pxi.in.§.his vero. Ibi simul i uestiti sint.i.vterqz ipsoz inuestitus est.qd itelligas siue in vna inuestitura siue in diuersis: vt.s. de succes.feu.i.§.fi. Ibi sine herede.i.sine filio mas.qm verbum heres ita capit i ista ma:vt.s.de feu.ali.in.§. et si clietulus. ¶ No.q i feudo nouo no hz locu ius accrescendi9 etia iter fratres:vt hic et.s.de his q feu.da. pos.in .§.i.ver.finaut.vbi est similis tex. Secus aut i feu.paterno de qua ma dic vt ibi plene scripsi.et.s.de succes.feu.in.§.fi.et.s.de feu.mar.in.c.fi. ¶ No.q per pactu pot dari noua forma otractui:vt hic in fi.et i.l.pacta.ff.de ohe.emp.et.ff.de pac.i.l.iusgetiu.i.§.qnimo. Et colligit gl.hic posita i fi.sui.du dixit q p pactum lz q alias non liceret.de quo plene no.in.d.§.fi.s. de succe.feu. Et sic habes dicta cam gl.nostre per hoc expedita.facit.s.qd sit inuesti.in.§.fi. ¶ Quero cu gl.qd sit portio huius feudi no posset separi eo qz ipsa res feudalis e idiuisibilis.an tuc accrescat ipsi vasal.supstiti dicta portio defecta. Et rndet gl.q no itedit ista qone determinare sed incitat studiosum vt sit sollicit9 et no lentus ad pdicta qonem indaganda et solueda ad qua tn vt maz pbeat subtilius idagadi argut ad ptes formado plures rones hincinde quas recita.vt i glo.et tade ipsaz qone dimittit in[illegible]ista.et hoc voluit ista glo.vsqz ad ver. sz dicet sollicitus tc. Sed tu in hac qone teneas bm Jac.de bel. Nico.de nea.et bal hic q ista portio dfecta accrescat vasallo et no dno.et sic in effectu totu feu.ptineat ad ipm fratre supueniete p.l.cu liberto.ff.de bonis liber.et.ff.d otrahe.emp. .l.fundus ille.et.ff.queads.serui.amit.i.l.aqua.na dns 2 factu suu no pt venire.ff.de ser.ru.pdi.l.p fundu.ff.de adop.l.post morte.qd faceret si auferret feu.verutn dicut isti doc.q iste frater vasal.supstes teneat dar extimatione illius ptis sibi aucte dno suo.ar.ff.d leg.ij.l.cu filius in pn.et.ff.ad.l.fal.l.is q quadragita.i fi.et.ff.de libe.ca.l.duobus.et de iureiu.l.si duo. Hac eade sniam tz Jo.an.in addi.Spec.i ti.de feu.sup rub.p.l.quotz.mihi.et.l.quotij.ide.ff.de reg.iur.et extra d verbo.significa.in.c.abbate. Et per rationem viuam qz si teneremus contra vasal.esset dare casum in quo innocens puniret et dns veniret cotra factu suu.hoc ide tenuit Rof.vt ipse refert.lz quida dns Hugo de fontana q disputado plene psecutus est ista qonem no assenserit simplr huic determinatioi.sed distiguedo iter res indiuisibiles tc.que reprobabat ide Joa.an.in dicto loco vbi videas plene per eu. Ex quibus oibus remanet in hac qone oclusio et determinatio i fauore vasal.q supueniens pferat dno. Ego tn limitarem ista coclusione et determinatione nisi ex qualitate psonaz aliud posset iudicari.vt qz ipse dns cocessisset istum feu.ipsis fratribus solu conteplatione ipsius vasalli mortui q erat strenuus miles et mo mortuus.qm isto casu ronabiliter posset dici feu.totu debet ad dominu reuerti cu sit indiuisibile.sed tn dominus dabit extimatione partis ipsi fratri supstiti.ar.l.i.d fuo co.ma. Et hec limitatio e et de mete An.de iser.et videt equuz qzqz in ceteris videat aliter sentire qz senserint supradicti docto. Et mo habes ista qonem vltra ali

Ja.alua.sup feu.

a ¶ Quod sit nouu feudum. adde glo. in ca. scacius.xxiij.q.i.et p doc.i.c.ex parte.extra de feu.

b ¶ No hz locu ius accrescendi. adde Bar.i l.si mihi et ticio ff.de ver.obli.

os declaratā. Itē ꝛ ſcđo limitari poſſet niſi portio dſe cta eſſet maior ꝙ̄ portio ſuperuenientis: q2 tūc maior pars in qua dominus vocatur trabere ad ſe partē mi norem ꝛ dabitur extimatio per dominū de dicta pte minori. argu. C. d dona. l. ſancimus. §. ne aūt. ſm Jac. de bel. ℭ Quero ſubſequenter cum dicta glo. in ver. ſed dicet ꝛc. de exemplo pro declaratione ſupra proxi me qōnis in quib⁹ rebus indiuiſibilibus poſſet con ſtitui feu. Et rñdet iſta glo. exemplificando i ſeruitute ꝛ in ſtatuta ꝛ in ſimilib⁹. ꝛ allegat pro hoc. l. xi. i. §. fi. ff. de lega. iij. Sed tu aduerte pro itelligētia iſtius gl. ne erres vt nō capias ſeruitutes pro vſufructu. q2 tunc non procederet exēplum cū oēs ſeruitutes ſint indi uidue excepto vſufructu. l. i. §. vſuſfruct⁹. ff. ad. l. falci. vnde ergo capias hic ſeruitutē pro vſu ꝛ ſimilib⁹ ſer uitutib⁹ que non diuiduntur. vt in. l. vſus. ff. de vſu ꝛ habi. vt ſunt iura incorporalia ꝛ oīa que cōmode diui di non poſſunt. vt inſti. de offi. iudi. in. §. ꝙ ſi cōmode. vt q2 forte eſt infeudatum ius piſcandi ius vtendi ius cūdi ꝛ ſimilibus. excepto vſufructu. vt. ſ. dixi. facit. ff. de ſerui. lega. l. ſi fundum. ꝛ. l. fi. Item poſſet exēplifica ri in iure patronatus per no. in. c. i. extra de iurepatro. Ad aliō aūt exēplū d ſtatuta. Intelligas ꝙ iſta ſtatu ta erāt affixa ꝛ imobilia i certo loco ne obſtet ſupra d feud. cogni. in. c. fi. Et ex hac ſtatuta pcipiebatur certa vtilitas forte q2 qlibet q volebat ea videre dabat vnū ſolidum prout alibi no. glo. in. l. ſtatue. ff. d vſufruc. Et modo per predicta habes intellectum huius glo. exce pto ꝙ iuxta fi. ipſius glo. ſunt inſcripta huiuſmodi ver ba vz. Et ita decurrere. vt. j. c. feu. enim ꝛc. Que ver ba faciēt te fantaſticare cū non habeāt ſenſuz. vñ ego puto ꝙ aut ſint male ſcripta vitio ſcriptorꝝ: aut volue rit gl. te remittere ad inueſtigādum de dicta materia diuiſibilis ꝛ indiuiſibilis. Sed non bene allegat qm̄ dz te remittere ad nota. p glo. ſ. de inueſti. de reb. alie. fac. in. §. ſed ecōtrario. De qua materia dic plene per Bar. in. l. ſtipulationes non diuidunt. ff. de verbo. ob liga. per Bal. in. l. ſi plures. C. de condi. inſer. ꝛ in. l. p hereditarijs. C. d heredita. act. ꝛ per canoniſtas ꝛ Jo. an. in. d. c. i. de iurepatro. facit etiā quod dixi in. §. pre terea ducatus. j. de prohi. feu. alie. per Fe. ℭ Oppo. ab extra contra proxime dicta ꝙ imo dñs rōne partꝫ defecte trahat ad ſe totum. de leg. ij. C. d co. rerū alie. vbi fiſcus rōne partis quā hꝫ in re poteſt vēdicare to tā ipſam dūmodo det partem ſuā precij illi qui habe bat dñium in alia pte. Sol. ibi propter priuilegiuz fi ſci: vt ibi pz in littera. de quo tū dic per Bar. i. l. i. C. de vendi. rerum. fiſca. lib. x. ℭ Oppo. adhuc circa eā dē mām. q2 in iſtis ſeruitutibus indiuiſibilibus ſicut in via ꝛ ſimilib⁹ quanꝗ̄ frater vnus trahat ad ſe par tem defectā. attamen non videtur ex hoc argumenta re vtilitatem ſuā cum eodem modo vtatur via rōne ptis ſue. Et ſic ſupradicta vident nobis ſeruire de vē to. So. dic ꝙ imo pinguius vtetur vaſal. quāꝗ̄ prius quāꝗ̄ in ſubſtantia omne indiuiſibile videatur inte grum nec ſcindi poſſit. vt. ff. queādmodū ſerui. amit. in. l. nā ſatis. §. ſi vero. ꝛ. ff. cōmodati. i. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. Nā in iſtis ſeruitutibus indiui ſibilibus nō proprie hꝫ locum ius accreſcendi. ſed pro prie loquendo per ius non decreſcendi. l. aquā. ff. quē admo. ſerui. amit. ꝛ. ff. cōmunia predio. l. ꝓpriū. ꝛ te nent Bar. ꝛ Bal. ℭ Op. ꝙ imo portio fratꝛ dfun cti redeat ad fratrē ſuperuenientem ꝛ nō ad dñm: vt probatur in. c. i. in fi. infra de duobus fratri. a capi. in ueſti. Solu. ibi eſt tale pactum adiectū in inueſti. qđ opatur illud. vt ibi pz. put in ſimili. in. c. fi. ſ. de feu. marchie. ℭ Op. d le. i. C. ſi ſocius impialis libe. ſi he re. deceſſerit. Sol. ibi loquitur i alio caſu de iure cōi. non aūt feudali. vt ibi patet. ℭ Quero ab extra an frater ſuperuenīens qui traxit ad ſe partē fratris mor tui in re indiuiſibili ſoluēdo extimationē dño: vt. ſ. eſt ꝯcluſum intelligat hre totā rem i feudū. an vero ſolū portionē ſuā cum aliā ptem emerit. Et rñdeo ꝙ ſolus portionē ſuā quā hꝫ iure ſuo. qm̄ aliā ptem hꝫ per pe cuniam ꝛ non iure feu. ar. ſ. de feu. da. inuicē legis co. in. c. i. ꝛ. ff. de iure do. in. l. cū in fundo. in. §. ſi fundus. ꝛ tꝫ Ja. de bel. ꝛ Nico. de neapo. hic ꝛ Jo. an. in loco Salle. ℭ Quero qualiter fiet extimatio huius portō nis defecte quā frater ſupſtes dꝫ ſoluere dño. Rñdeo ꝙ dꝫ fieri licitatio ꝛ ſm maius preciū oblatū fiet exti matio ſm Nico. de neapo. ꝛ vr ēt aſſentire Andre. d iſer. per. l. i. i prin. C. cōi diui. Et per hāc viā dñs forte poterit ꝯſequi totā rem offerendo magnū pciū qđ ip ſe vaſal. aut nolit aut nō poſſit exburſare. ꝛ ſic ꝙ dñs nō potuit hre per viā directā poterit ꝯſequi per indi rectum. facit ad pdicta qđ hr in. l. ij. ꝛ in. l. quecūq3. C. de fide inſtru. ꝛ iure haſte fiſcalis. ℭ Quero q2 hic dr ꝙ per pactū appoſitū in inueſtitura pōt puideri vt frater ſuccedat fratri i feu. nouo. ſꝫ qd de extraneo vtrum vꝫ qs poſſit inueſtiri eo pacto vt ſibi ſuccedat extraneus. ꝛ Odo. i ſūma ſua ſub rubrica q po. ſuc ce. in feu. quem refert Bal. in. c. ij. ſi vaſal. feu. priue. cui defer. de. dicit ꝙ non q2 ſi eſt ſpāle i fratribus. vt hic patet. Ergo i alijs erit ſecus. l. cum pretor. ff. de iu di. Itē q2 aliter alteri ſtipulari nemo pōt. l. ſtipulatio iſta. in. §. alteri. ff. d ver. obli. qđ admittit Bal. niſi ali quis reciperet inueſti. pro ipo extraneo per no. in. l. hu iuſmodi. ff. de lega. i. ꝛ. ff. de vbo. obli. l. ſtipulatio iſta in. §. ſi quis inſulam. ꝛ. C. de dona. que ſub mō in. l. i. ꝛ in auc. de nō alie. in. §. emphiteoſim. ꝛ. ff. depoſiti. in l. publia. facit ad hoc q2 pactū appoſitū i inueſtitura: ēt ſi ſit ꝯ̄ cōem nām feu. nihilominus eſt ſeruādu3: vt patet. ſ. quid ſit inueſti. in. §. pe. ꝛ fi. ꝛ qđ dixi in. c. i. de feu. non ha. ꝓpriā nām feu. ℭ Ultimo ad mām pre ſentem vide in. §. i. in fi. ſ. d his qui feu. da. po. ꝛ d ſuc ce. feu. in. §. fi. ꝛ in remiſſionibus ibi adductis. ꝛ. ſ. de ꝯten. iter me ꝛ do. de porti. fra. mei in. c. i. ꝛ de feu. mar chie. in. c. fi. ꝛ. ſ. de benefi. fra. in. c. i. ꝛ qđ dixi. ſ. ti. pro xi. in. §. fi. ꝛ. j. eo. in. c. ſeq. ꝛ. j. de duo. fra. a ca. inueſti. in. c. i. ꝛ per Ja. ardi. in ſūma i ti. de ſucce. feu. ſub rubri cella. vbi frater ſucce. fratri. ꝛ i ti. qui. mo. feu. acq. ſub rubricella an frater de parte ſua inueſtitus ꝛc. Ja.

8 **Si duo fratres.** Diuide iſtō ca pitulū i duas ptes. qm̄ i pma feu. fuit ac qſi. gratꝫ vel ex re ꝓpria acqrentꝫ. In ſecū da fuit acqſitū ex re cōi. Scđa ibi: ꝙ ſi. Caſus. Feudū acqſitū per vnū ex fratrib⁹ ſimul habitantibus non efficitur cōe: ēt ſi eſſet acqſitum ex re cōi. niſi ſolū quo ad fructus durante cōione. expenſa tñ facta i acqren do ex re cōi dꝫ reſtitui pro rata cōpetenti. h. d. ℭ In tex. ibi in cōi caſſa. i. domo. nā loquitur ſm vulgare lō bardorꝝ ꝛ italicū ſm doc. Ibi acqſierit: ſubaudi nomie ſuo tm̄ ꝛ nō ex re cōi. vt differat a ſequēti. qm̄ in iſto caſu acqſi. vel gratis ex liberalitate dñi vel ex re ſeu pecunia ꝓpria. Ibi pleriq3. ſ. ſapientes: vt. ſ. de his qui feu. da po. in. §. hoc quoq3. ꝛ. j. ſi de feu. vaſal. fue. ab aliquo interpel. in. c. i. circa mediū. Ibi dicūt. i. rñdent in caſu propoſito ꝛ bene ſm Jaco. de bel. Ibi alium. ſ. fratrē. Ibi poſt mortem eius. Et d hoc nō eſt dubiū. vt. ſ. proxi. c. Ibi fruct⁹ tñ vult dicere ꝙ lꝫ non queratur feu. vtriq3. vt. ſ. fructus tñ ꝛc. Ibi acqſitum. ſubaudi noie proprio ꝛ non cōi. Ibi dicunt. ſ. predicti ſapientes vꝫ vt feu. non ſit cōe: ſed ſolūmō fructus do nec ſimul habitāt. ℭ No. ꝙ ſola habitatio nō iducit ſocietatē. vt hic. ꝛ in. l. cū duob⁹. in. §. ſi frater. ff. p ſo cio. vbi eſt quaſi ſimilis tex. ꝛ in. l. ex parte. in. §. filius. ff. fami. her. Et ex hoc deſcendit ꝙ vnuſquiſq3 fratruꝫ ſimul habitantiū qui noie proprio acqrit aliqd ſibi ac quirat inſolidū. ꝛ hoc tex. ꝑtinet ius cōe hꝫ Bal. Se cus aūt

cus aūt si expresse ɔtxisset societatem:qꝛ tunc oia acqsi ta fierent cōia.l.si iter.ff.pro socio.ꝛ no.in.l.iij.§.i.i eo.ti.qd intelligas verū pterquā in feu. quo casu tria requirant ad hoc vt feu.acqsitum per vnum ex fratribus fit cōe.vꝫ ꝙ simul cohabitent.Item ꝙ sit acqsitū ex bonis cōibus.Itē ꝛ terrium ꝙ dñs qui infeudauit sciat hoc.ꝛ ita no.glo.s.qui feu.da.po.in.§.ꝛ qꝛ super verbo noiatim alias aūt non efficeret feu.cōe per istū tex.Ibi ne forte inuitus ꝛc. sed bene deberet ɔtribui extimatio.vt hic in fi.ꝛ ar.s.de inuesti. de re alie. fac. in prin.ꝛ qd dixi.s.in.c.pxi.facit qd dixit Bal. in.l. si socius.ff.si cer.pe.ꝛ ad predicta vide qd dixi.s.d bene.fra.in.c.i.in vlti.no.Utrum aūt fratres viuendo i cōi ad vnā mensam.ꝛ cōicando bona vicissim videātur ɔtxisse societatem.dic plene per Bal.in.l.i.C.q testa.fa.pos.ꝛ per Bar.in.l.ticium ꝛ meuiū.i.§.altero. ff.de admi.tu.ꝛ p doc.in.l.si patruus.C.cōia vtriusqꝫ iudi.¶ No.ꝙ qui viuunt ad vnū panē ꝛ ad vnū vinū debēt iuicē cōicare redditus ꝛ pventus pprios ꝙ admittit Bal.dūtaxat vsqꝫ ad necessitatē victus. qm̄ si aliqd supesset vltra necessitatē eēt dñi.ꝛ adducit sic de fructibus pvenientib⁹ ex rebus parafrenalibus vxoris in qbus si aliqd superest qd non sit ɔsumptū dꝫ ptinere ad ipsaꝫ vxorē per ea q̄ no.in.l.vbi.C. de iure do.ꝛ in.l.fi.C.d pac.puen.ꝛ dicit Bar.ita cōsuluisse.¶ No.ꝙ nemo cōpellit inuitus vasallū acqrere d quo videas qd dixi in.c.si quis decesserit.ꝛ i.c. bñficiū.ꝗ.si de feu.fue.ɔtro.ꝛ.s.ql.olī po.alie. feu i.§. i.An aūt dñs cōpellat recipe substitutū sibi datū per vasal.ad seruiendū dixi in.d.c.si qs decesserit.ꝛ i.c.q clericus.in eo.tit.ꝛ in.c.i.an mutus vel aliter ipfectus. ꝛ.ꝗ.q̄ fuit pma cā bñfi.amit.in.§.sed nec alia .ꝗ. de prohi.feu.alie.p fe.in.§.firmiter.¶ O p.cū glo .i.de no. p glo.s.q feu.da.po.in §.finaūt.vbi numerant plures casus i qbus acqsitū de pecunia aliena intelligit esse illius cuius erat pecunia.Hic aūt dr ɔtrū quar male. So.itelligas ꝙ hic iste frater acqrebat noie pprio.lꝫ ex pecunia vel re cōi.qm̄ fm regulā nō debemus ɔsiderare ex cuius pecunia emat.nec vñ pueniat pecūia postqꝫ noie pprio acqsiuit.l.ad pbationē.C.d pba.ꝛ de rei ven.l.si ex ea.cū si.Sed ista regula fallit i casibus ibi no.i ɔtrio qui colligunt ex versibus ibi descriptis.ꝛ dic vt ibi dixi.Et h voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.Sed aduerte bñ ad hāc glo.qꝛ qꝫqꝫ i se bñ loquat tn̄ iudicio meo.qꝛ est signata sup pma pte huius capituli nō vr ꝙ bñ ꝛ cōgruēter se referat ad tex.huius prime partis q̄ loqtur qn̄ feu.est acqsitū de ppria pecunia ipsius vasal.ꝛ cuꝫ glos.ista presupponat ꝙ fuit acquisitum i ista prima parte de pecunia communi. Et ideo melius stetisset signata in secunda parte huius capli.vbi pprie de pecunia cōi fuc.feu. acquisitū. ¶ O p.cū gl.scda ꝙ imo fructus feu.nō sint cōes de l.fori.C.d aduo.di.iudi.vbi dr ꝙ frater nō tenet cōicar alteri fratri.id qd acqrit ex peculio qsi castrēsi.Feudū aūt hꝫ silitudinē cū qsi castrēsibus p.d.l.fori.igit ꝛc. So.dicit gl.fatēdo ɔtrū eo casu qn̄ feu.esset acqsituꝫ ex pecunia ppria acqrētis.qꝛ tūc cōicent fructus fratri cū sua nihil intersit postqꝫ i acqrendo nihil de suo cōtribuit.vt in primo casu hui⁹ capli.sed vbi est acqsitum feu.de cōi.tūc fructus debent esse cōes. Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad fi.q̄ tn̄ meli⁹ staret signata i secunda pte huius capli.Et pro itelligentia huius glo. eliciamus ex ea tres conclusiones tales.quarū prima sit ista.Quod vbi vnus ex fratrib⁹ acquirit feu.de cōmuni pecunia.ꝛ nomine proprio. licet ipsum feu.non efficiat cōe tn̄ cōmunicant fructus. Secunda conclusio est ista ꝙ acqrēs feu.de bonis pprijs sine aliquo interesse fratris sui non cōmunicat dicto fratri ipsum feu.neqꝫ fruct⁹ ex dicto feu. Tertia ɔclusio est ista ꝙ feu.est pkculium quasi castrēse. Uideamus modo intellectum circa quālibet conclusionē an procedat. Et primo quantum ad primam dico ꝙ est vera.qꝛ casus est in isto capitulo in secunda parte.Et eā firmat hec glo.in sui prin.ꝛ clarius in glo.precedenti.¶ Nec obstat huic conclusioni.l.si patruus.C.co.vtri.iudi.ꝛ.l.si fratres.in prin.ff.pro socio. In quibus aperte dicit ꝙ acquisitum nomine proprio ex commum pecunia non cōmunicat in aliquo qꝛ fm Ja.de bel.ꝛ Nico.de neapo.debemus intelligere tex.nostrum ꝛ conclusionem supradictam procedere eo qꝛ ita dictabat consuetudo feudalis.vt fructus essent cōmunes.vt hic. Alias autem secus vt in contrarijs.Sed qꝛ ista opi.seu solutio satis diuinat ꝛ videtur esse contra mentem gl.Jō dominus Bal.volens euitare dicta ɔtraria soluit ꝙ in tex.nostro fructus non sunt cōmunes ratione fraternitatis.vel ratione cōmunis habitationis.sed ratiōe cōmunis mense.Ita dicit ipse.Sed mihi videtur ꝙ etiā ratione habitationis hoc fuerit institutum.vt patet expresse in isto tex.qui dixit donec simul habitauerint q̄re vtraqꝫ solutio simul iūcta potest substētari ad tex. nostrum hoc modo.vꝫ ꝙ ideo hic fructus cōmunicantur ex eo ꝙ concurrunt omnia ista tria. vꝫ communis habitatio communis mensa.ꝛ quia fructus ex feu.proueniunt.Et est ratio quia postquam stant simul videtur vnus alteri dare auxilium.vt dixit Inno. in.c.continentia.extra de cleri.percus. vnde pinguius vr cōsultum domino si stant simul quaꝫ si separatim.Et ideo in remunerationem fructus cōmunicantur.Et pro cōfirmatiōe huius solutionis facit qd dixit Bal.vt iter fratres simul viuentes ad vnam mensam fiat cōmunicatio fructuū vsqꝫ ad necessitatem etiam in rebus nō feudalibus quod est fortius.prout dixi supra in secundo notabili.Facit etiā ad hoc qd ideꝫ Bal. dixit i.l. fi.C.d col.vbi expresse tenet ꝙ si vnus ex fratribus cōsumpsit fructus suos aduenticios in cōmuni mensa.ꝛ postea velit repetere ꝙ nō pt.Et si diligenter aduertatur ad iura supra in ɔtrium allegata nō contradicūt in fructibus qui ɔsumuntur i mensa cōmuni. Et hec qꝫtum circa primā cōclusionē dicta sufficiant. ¶ Ueniamus nunc ad declarationem scdē cōclusionis an pcedat.Et videretur primo dicenduꝫ ꝙ sic pex tex.i.l. cum oꝫ.in.§.i.C.de bo.qꝫ libe.vbi patet ꝙ nedū pueniencia ex peculio quasi castrensi.sed etiam ex peculio aduenticio non cōmunicantur inter fratres. igit ɔclusio vera.Secundo qꝛ ista gl.in secūda sui parte ipsam firmat.Tertio qꝛ An.de iser.Ja.d bel.ꝛ Nico.d neapo.ipsam sequi videntur.In contrariā puto dicendū vꝫ ꝙ imo acqrens feu.d bonis pprijs sine aliquo interesse fris sui nō cōicat feu.sꝫ bñ cōicat fructus ex dcō feu.Et pbo primo per istum tex.in prima pte:q ita intelligitur:vt dixi.s.in diuisione littere. Secūdo ex auctoritate istius glo.in sui prin.dū dixit maxime ꝛc.quasi voluerit dicere ideꝫ si ex pecunia propria.Tertio qꝛ ita ēt senserunt supradicti doc.in eoꝝ diuisione.Quarto moueor per allegata per Bal.ꝛ doc.Moder.i.d. l.fi.C.de colla.de quibus.s.circa aliā conclusionē feci mentionem. Non ob. d.l.cum oꝫ.in.§.i.qꝛ respōdeo vt.s.dixi ꝙ cōmunis habitatio ꝛ mensa ꝛ natura feudalis hoc operentur.Intelligēdū tn̄ vt puto iuxta mētem Bal.vt in isto casu dicti fructus non cōmunicentur:nisi vsqꝫ ad necessitatē per ea que supradicta sunt. Et hec sufficiant circa scdam ɔclusionē. Accedamus ad tertiam.¶ Et pro ipsius declaratiōe reuoco i dubium.vtrū feu.sit peculium castrense. vel quasi castrēse vel aduenticiuꝫ.ꝛ rñdeo fm Ja.de bel.Nico.d neapo.ꝛ Bal.ꝙ aut dñs dedit feu.militi qui fuit i bello. vt qꝛ fuit strenuus ꝛ probus.ꝛ tunc erit castrēse.ar.ff. d castrensi peculio.l.si castrense.ꝛ.l.forte.Si vero alij ꝛ non eo respectu.ꝛ tunc si dominus habet districtuꝫ vel iurisditionem.prout no. ꝛ dixi.s.qui.mo.feu.amit.

in.§.penul.⁊.§.fi.⁊ tunc feu.potest dici quasi castrēse. qꝛ ex publico acquisiuit vasal.ar.C.ð inoffi.testa.l.fi.⁊ ð offi.asses.l.veluti.⁊.d.l.fori. aut vasal. acquisiuit feu. ab alia persona non habente iurisditionem seu distri ctum.⁊ tunc feu. erit aduenticium ⁊ non castrense:vel quasi.⁊ hec est cõmunis sententia omnium scribētiũ. ¶ Oppo.cum glo.iij.ꝙ immo feu.acquisitum de pe cunia cõmuni per vnum ex fratribus intelligatur acq situm etiā alteri fratri. vt probatur in.c.i.s̃.de be.fra. So.intelligas istum tex.quando dominus ignorabat feu.acquiri.de pecunia cõmuni. Secus autem si sciuis set.qꝛ tunc procederet cõtrarium:⁊ in eo succederet ẽt frater fratri.vt ibi patet.⁊ per hoc habes totam istaȝ glo.expeditam que bene loquitur.vt dixi in contrario in vltimo notabili.⁊ in prima questione vbi assignaui rationem.¶ Quero cum glo.fi.quo iudicio fiet resti tutio fratri circa partem expense adhibite in acquirē do feu.Et respõdet gl.ꝙ si iter eos fiat diuisio vniuer salis totius hereditatis.⁊ tunc per iudiciũ familie her ciscunde fiet restitutio illius partis expense.Si vero fi at diuisio inter eos solũ singularium rerũ. ⁊ tunc per iudiciuȝ cõmuni diuidũdo fiet restitutio.l.si patruus .C.cõmunia vtri.iudi.⁊ hec fuit intentio huius gl.que bene loquitur.vt no.glo. super rubrica.C.cõmuni diui dundo.¶ Opp.ab extra dupliciter. ⁊ primo ꝙ istud capitulum non sit fundatum sub cõgruo ti.cõtra.§.q- hꝰ.C.de nouo codico cõpo.qð pȝ qꝛ vnus tãtũ frater existit inuestitus:⁊ tamen rubrica ista presupponit plu ralitatem inuestitorũ. Secundo qꝛ videtur esse ð idũ bitabili cũ feu.non acquiratur:nisi inuestitura aut suc- cessione:vt.s̃.de feu.cogni.in.c.ij.in fi.Sol. ad vtrũqȝ cõtrarium dic ꝙ possibile erat ꝙ per inuestiturā vni- us etiā alter intelligeretur inuestitus in ꝯñam.vt pȝ in casibus expressis in.d.c.i.de benefi.fra.nam etiam per aliam personā potest quis consequi inuestiturā.vt.s̃. per quos fiat inuesti.in.§.sed vtrum.¶ Quero ab ex tra.qꝛ supradictum est ꝙ feu.interdum censetur aduē ticium.an si filius habeat tale feu .vtrũ pater habeat vsũfructum in eo.sicut in ceteris bonis aduēticijs per l.cum oȝ.in.§.i.C.de bo.qꝫ libe.⁊ Ja.de bel.quem seq tur Nico.de neapo.tenet indistincte ꝙ nõ ea rõne.qꝛ iõ dat̃ feudũ vasal. vt fructus pcipiat ⁊ inde seruiat. vt.j.in qui.cau.feu. amit.in.§.fi.⁊ in auc. vt liceat ma. ⁊ auie in.§.i.⁊.ff.de serui.l.si cui. Idem tenuit An.de iser.s̃.de his qui feu.da.po.post prin.⁊ facit pro hac p te.l.iij.§.si quis.ff.de minoribus.In ꝯriũ facit.d.l.cũ oȝ.§.i.⁊.l.fi.C.de vsufructu.⁊.ff.de le.iij.in.l.his vbis. in fi.⁊ in isto tex. Quare putarē posse sic distingui ꝙ aut querimꝰ vtrum pater velit habere vsũfructum in eo feu.ex priuilegio paterno.prout hȝ in ceteris bonis aduenticijs filij.⁊ tunc dicendum ꝙ non debeat habe re.⁊ ita intelligantur supradicti doc. per iura ⁊ rõnes quas allegant.facit.l.cũ multa.C.de bonis liber.⁊ qð no.in.l.i.C.de offi.metro.he.li.xi.⁊ i auc.de rest.⁊ ea q̃ pa.in.§.si vero.⁊ qð habet̃ in.§.fi.de iudi.li.vi. Aut q̃ rimus si pater simul habitat in eadem domo. ⁊ mēsa cũ filio suo q hȝ dictũ feudũ aduenticiũ. ⁊ tũc dicen- dũ ꝙ illi fructꝰ sint cões etiā patri per istũ tex.q ꝗꝙ loquat̃ de fratribꝰ tñ eadem vr̃ maior rõ militat i pa tre.qꝛ est priuilegiator de iure cõi ad filiũ ꝗ frater ad fratrē:vt in.d.l.cũ oȝ.i.§.i.Et forte ẽt hoc vr̃ fuisse ð mente predictoꝝ doc.dũ oppo.ð isto tex. ⁊ nõ soluũt. de quo tñ dic vt ibi per bal.q dictā qõnē format ⁊ la te prosequtur.vbi plene videas.¶ Quero qd si frater clericus ꝑbendatus habitat simul cũ alio fratre lay co.an clericus teneat̃ ꝯferre suũ peculiũ. Et vr̃ ꝙ non qꝛ est redactũ ad instar peculij q̃si castrēsis. Et hãc sniam vr̃ tenere Bal.in.l.sacrosancte.C.de epi.⁊ cle. vbi dicit ꝙ ẽt patri ñ teneat̃ ꝯferre.Sȝ hoc intellige rē verũ.nisi vltra rõnē cohabitatiõis esset ẽt rõ cõmu nis mense.qꝛ tunc putarem ꝙ conferre debeat vsqȝ ad necessitatem p ea que iam supra dicta sunt.Et ad duco rationē.qꝛ si frater suus laycus tenetur sibi cõ ferre.vt.s̃.dictum est.eodem modo ⁊ ipse teneat̃ ꝯfer re suo fratri layco vt sic a pari ꝓcedant.facit tex.s̃.ð alie.feu.in.§.i.ibi ecclesia cultrix ⁊c. ¶ Quero quid

a in fratribus rusticis[a] simul habitantibus ⁊ laboranti bus in cõi quoꝛuȝ vnus hȝ plures filios ad laborādũ quā alter ⁊ aliqd acquirant q̃liter inter eos fiat diui sio.vide per Bal. in.l.i.C.pro socio.⁊ per Saly.i.d. .l.si patruꝰ. ¶ Ultimo ad mãm presentem. vide qð dixi in.d.c.i.s̃.de bene.fra.vbi aperitur intellectus hu ius capituli.⁊ in copiosis remissionibꝰ ibi adductis: ⁊ qð dixi.s̃.in.c.xxi.⁊ per Bal.i.d.l.si patruus.⁊ in .l.cum oȝ.per Bar.in.l.ticium ⁊ meuiũ.in.§ altero ff.de admi.tu.⁊ i specu.de iudi.in.§.sequitur .ver. qd si duo fratres cum seq.vsqȝ ad fi.§.⁊ per Ja.de ardi. in ti.de succes. feu. sub rubricella.de collateralibus in .§.item succedunt. Jaco.doc.

a ¶ Quid i fratribus rusticis. Adð ang.ð are. in.§.actionũ.in sti.de actio.

¶ De inuesti.ꝗ ticius accepit a sempronio. Rubri.

¶ Hec rubrica fuit addita hic a glosatoribꝰ. qꝛ oliȝ nulla erat hic rubrica.sed erat capl'm tm̃ posituȝ sub rubrica precedenti.vt ibi dixi.Et hoc qð voluit dicer̃ glosella hic posita.Sed aduerte qꝛ ista rubrica vr̃ de fectiua.⁊ ideo supplenda est per nigrum.⁊ sic erit p fecta.Nam licita est talis supplectio:vt no.gl.in auc. de incest.nup.in.§.i.Gaudēt eni breuitate Moder. vt dixi in.l.i.ff.qð me.cau.⁊ i simili dixi .s̃. hic potest esse ti.qui succes.tene.super rubrica.Et continuat̃ iste ti.cum precedentibus hoc ordine:qm̃.s̃.ti.ij.visum est qualiter succedatur in feu.paterno tam per descendē tes quā per collaterales.Et subsequenter.s̃. ti.xxi.de claratum est an in feu.nouo.habeat locum successio i ter fratres.Uerũ qꝛ poterat dubitari an maritus suc cedat in feu.vxoris prout de iure cõi fit in alijs bonis non feudalibus:vt in.l.i.cũ auc.ibi posita.C.vnde vir ⁊ vxor. Et ꝓ tãto vt tollat̃ predicta dubitatio suppo situs fuit iste titu. Jaco.

Empronio.

Maritus i feudo nõ succedit vxori morienti sine filijs.hoc di
a cit.¶ In textu ibi legitimi. hoc ideo
b dicit qꝛ nãles non succedunt in feu.[b] vt.j.si de feu. fue. contro.in .§. natura les.Ibi mascul. hoc intelligitur ẽt si non esset expressũ vt.s̃.de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus. Ibi inuestita fuit Et hec inuestitura ē potius cõfirmatio inuestiture an tique:qꝛ per eā nihil tribuitur de nouo. vt dixi .s̃. per quos fiat inuesti.in pñ.⁊.j.q̃ fuit pria cã benefi. amit. in prin.Ibi in dotem dedit qð an ⁊ qualiter possit fa cere statim dicam.¶ No.hic tex.expressuȝ ꝙ mulier potest dare in dotem feu.suũ.Quod intelligas veruȝ dũmodo non det estimatum neqȝ apponat aliqð pa ctum de lucrando.⁊ ita intelligat̃ iste tex.⁊ in.c.i.j.de eo qui sibi here.qȝ suis mas.⁊ femi.de quo late scripsi ⁊ declaraui vltra alios in.§.donare.s̃.qualiter oli feu. potest alie.vbi videas i quinta oppositione.¶ Not. ꝙ in feudali mã nõ hȝ locũ titulus.C.vnde vir ⁊ vxo. neqȝ auc.ibi posita.⁊ tenet Ray.⁊ cõiter doc.i.d.ti.⁊ dixi.s̃.an mari.succe.vxo.in.c.i.hic allegato in glosel la.ij.h posita.Ex quo capitulo sumit alia glosella pri ma hic posita argu.ꝙ istud capitulum.aut nullā aut modicā videatur habere dubitationem cum ibi sit ca sus.Et ꝯñr dicit ꝙ hic nihil aliud est addendũ.nisi ꝓ ut in.d.c.i.an mari.succe.vxo.dictũ est.Et per hec ha bes dictas duas glosas hic positas expeditas que ni hil aliud faciũt.Uerũtũ tu potes elicere drĩā iter istũ ti.⁊ illum ne videatur superfluitas.quoniam ibi latiꝰ declarauit

b ¶ Naturales nõ succedunt in feudũ.adð bar. in.l.ex facto.in .§.si quis roga tus.ff.ad trebel. Bar. in auc.si quas ruinas.C. de sacrosan.eccl. ⁊ ibi Bal. bal. in.c.q̃ in ecclesia rum de consti.

declarauit mām presertim addendo q maritus bene posset succedere in feu. vxo.qn̄ hoc esset cautum in inuestitura.vt ibi.de quo tn̄ hic nullam fecit mentionē. Preterea ex variatione casus pōt elici varietas inter istum titulū ꝛ illum. Nam hic feu.fuerat p̄rnum.vt ex littera pꝫ. Ibi autē pōt dici q fuerit nouū. ¶ Quero ab extra.qꝛ hic dr̄ q maritus non succedit vxori in feu.quid econtra an vx.succe.marito. dic q non mul tominus:vt.§.de inuesti.ō re.alie.fac.c.i. in fi.ꝛ tꝫ Ja. ardi.in summa in ti.de suc.feu.sub rubricella maritus non succedit vxori. ¶ Quero quid si vxor donat feu. suū marito an ipse marit⁹ debeat seruire p vxore rōne dicti feu.ꝛ dic q sic.ar.in.l.ij.C.qui veni.eta.ꝛ.C.ō natu.libe.in.l.si quis.in fi.ꝛ in auc. qui.mo.na.effi. sui. in.§.si vero ab initio.ꝛ tenet idem Jac.ardi. in ti.qui. mo.feu.amit. sub rubricella excusatur propter sexum. ¶ Ultimo ad mām an marit⁹ succedat vxori in feu. videas alia plura:que dixi in.d.c.i.an maritus succedat vxori in.§.fi.§.qualiter oliꝫ feu.po.alie.ꝛ per doc. in.d.ti.C.vnde vir ꝛ vxor.ꝛ per Jaco.ardi.in loco.§.al legato.de succe.feu. Ad materiam vero an dos possit constitui in re feudali.vide qō dixi.j.de probi.feu.alie. p Fe.in prin. ꝛ lati⁹ in. d.§.donare.§.qualr olim feu. po.alie.facit.c.i.j.de eo q sibi here.qꝫ suis ꝛc. Jaco.

¶ De vasallo decrepite etatis. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica:sed cōprehendebatur iste ti.sub ti.ij.§.proximo.Uerū postea fuit adita hic ista rubrica a glosatoribus:vt ibi dixi sup rubrica.vbi videas.Et hoc est quod voluit dicere glosella hic posita.Et continuari dꝫ ista rubrica ad precedētes hoc ordine.qꝛ.§.in dicto ti.ij.visum est an in feudo nouo fratres vicissim sibi succedant. ꝛ subsequenter in ti. precedenti visum est similiter de materia ipsius successiōis feudorū an vꝫ maritus succedat in feudo vxoris. sed qꝛ iuxta predicta poterat dubitari an feu.refutatū in manibus dn̄i remaneat nouū vel paternū inter filios refutantis.ꝛ per p̄ns vtrum ipsi filij refutantis q sūt inter se fratres possint vicissim in dicto feu. succedere. Et ideo vt tollaꝛ predicta dubitatio suppositus ē h iste ti.vbi predicta declarātur.

Uidas. Feudū refutatū per patrē cū cōditione vt filij sui inuestianꝛ remanet feu. pater q num. ꝛ ideo dicti filij ibi vicissim succedunt.h.d. Premitte pro euidentia qō sit feu. nouum. ꝛ qō sit paternum. vt dixi.§.de gradibus in.§.bis vero.in secundo notabili .nam respectu primi acquirentis intelligiꝛ nouū. donec est apud ipsum:postea eo mortuo inter omnes descendentes suos qui ad illud vocantur erit ꝛ cēsebitur feu.paternum.Et sic feu.quod fuit nouū apud patrem meum erit paternū apud me . vt patet ibi.ꝛ.§. de natura succes.in.c.i.Item scias q in feu.nouo succedunt solum descendentes acquirentis. In feu.aūt paterno succedūt etiam transuersales dummodo descēdant a primo acquirente . vt dixi.§.cui feu.da.po.in .§.ꝛ qꝛ.in vltimo notabili.¶ In tex.ibi decrepite eta. a que etas^a decrepita intelligitur cū excessit annos.lxxx. ꝛ est vltima etas ꝛ finitur spacio centum annorū .l.fi. .C.de sacrosan.eccle.ita dixit Cy.in.l.senium.C.qui re stamē.face.pos.facit quod no.in prohemio sexti libri. b Et distinctiones etatum^b vide per no.infra de pace iu ra.fir. in prin. Intelligas tamen q istud non importat aliquod ministerium iuris in casu nostro.qꝛ idem esset si non fuisset in ea etate decrepita.sꝫ ita accidit ō facto.Ibi ad hoc refutauit.i.cū ea cōditione q sequtur Ibi de eodē bn̄ficio.i.tāq̄ paterno.Ibi inuestiret.subaudi qui dominus ita fecit qꝛ eos inuestiuit.Ibi here de legitimo.i.filio masculo.vt.§.ō feu.alie.i.§.ꝛ si dicē tulus. Ibi dicentem:subaudi ꝛ alterū fratrē nō debere succedere:qꝛ est nouū. Ibi cōtendentē. subaudi ꝛ iō se debere succedere.Ibi paternum eē.subaudi ꝛ iō frater succedit tanq̄ agnat⁹.¶ No.q lꝫ feu.sit deuolutū ad manus dn̄i per refutationē vasalli cū cōditiōe vt filij inuestianꝛ.tamen non alteraꝛ nā feu.nec preiudicatur ipsis filijs in succedēdo sibi vicissim.vt hic.ad qō facit.c.i.de re . permu.lib.vi.vbi resignatio beneficij libere fcā.ꝛ sine fraude in manibus epi. vt subseqtur permutatio non aperit viam expectāti p̄mā vacaturam.qō est not.dignum.¶ No.q noua inuestitura facta per dn̄m virtute antiq̄ non tollit vigorē venientem ex antiqua.facit.c.i.in.§.i.de suc.feu .Nam subrogatū assumit sibi pristinam q̄litatem.l.si eū.§.q in iuriarum.ff.si quis cau.ꝛ.ff.de donationibus inter virū ꝛ vxo.l.si donate.§.i.ꝛ per Innocē.ꝛ canonistas i .c.ecclesia.extra vt lite pen.¶ Op.cū glo.de.c.i.j.de eo qui finem fecit agnato.vbi dicitur q feu.non remaneat paternū . sed censetur nouum si ipsa refutatio sit facta realiter.vt omnino excludaꝛ a feu.vel ēt fcā conditionaliter.vt fiat reinuestitura tāq̄ ō feu.nouo. Hic aūt dicitꝛ q remanet p̄rnum.igitur ꝛc.So .dicit glo. qō istud capitulū sit intelligendū ſm illud vꝫ q feu. remanet paternū q̄n refutatio est facta cū ea conditione vt filij inuestiātur.vt hic.Sed si fiat refutatio supradictis modis : tūc feu.erit nouū per nouā inuestituram:vt ibi dūmodo appeat de consensu illorū ad quos feu.predictum erat reuersurū :vt no .§. qui.mo. feu.amit.in .§. preterea . Et hoc voluit ista glos.vsq̄ ad ver.huic simile est ꝛc.q bene loquiꝛ. Utrū aūt refutatio possit fieri in preiudiciū alteri⁹ q habet ius in re vide qō dixi in.§. rursus.§.qualiter oli feu .po. alie. ¶ Op.subsequenter cū.d.glo.in dicta parte q istud capitulū sit de indubitabili ꝛ seruiat nobis de vento ꝭ.l.q labeo.ff.ad carbo.ꝛ.l.ancille.C.ō furtis.qō patet cum nemini debet esse dubiū q talis refutatio seu pactū adiectū in refutatione : vt quis retro inuestiatur nihil operatur neq̄ parit preiudiciū.sicut videm⁹ per exemplū in solutione facta cum conditione vt nū mi restituanꝛ.quoniam q soluit vt repetat nihil agere videꝛ.vt.l.q sic.ff.de solutionib⁹ . Et hoc voluit dicere ista glo.vsq̄ ad finem q̄ aliter non soluit ꝯriū. Sꝫ vr̄ acqescere dicto cōtrario vꝫ vt tale pactū siue refutatio nihil operenꝛ.Sed tu intelligas istā glo. ꝛ contrariū procedere quando nihil in refutatione eēt adiectum de nouo:nisi vt reinuestiatur:sed si aliquid adijciatur de nouo.vt fuit in casu nr̄o vbi fuit adiecta conditio.vt filij reinuestiātur.tūc facit dubitationē. Nō solū propter nouitatem inuestiture.sed ēt ꝑpter adiectionem.ꝛ nouitatem aliarū presonarū argu. in .l. cū valerian⁹.ff.de p̄to.sti.ꝛ.ff.iudi.sol.i.l.cū apud.ꝛ.ff.lo cati.l.cū i plures.§.lege dicta.Sed rō decidendi fuit multiplex. Primo qꝛ refutatio non fuit simplex . sed vt de eodē beneficio inuestirenꝛ filij. vt dicit ista littera de eodem.i.tāq̄ de p̄rno.Secūdo qꝛ ipsi filij viuēte patre refutante habebant ius in ipso feu.ꝛ dn̄o quodāmodo censebanꝛ. vt no.glo. in.c.fi.§.de cogn. feu. quoniā etiā a prin.in acquisitione ipsius feu. fuerat ꝑ uisuꝫ etiā ipsis filijs.vt probatur.j.de duo. fra.a capi. inuesti.in.c.i.ꝛ no.per glo.§.qui.mo.feu.cōsti.po.in.c. i. Merito eorum pr̄ non potuit refutare i eorū preiudicium.nisi ipsis consentiētibus. vt declarauit ista gl. in sui prin.Et per ista nunc habes intellectū huius capituli.cum glo.sua.¶ Quero ab extra an inuito dn̄o posset vasal.refutare sibi feu.dic vt no.ꝛ ibi plene hāc questionem examinaui in.c.fi.j.de ca. qui curi.vendi. ¶ Quero quid si vasal.feloniā cōmittit ꝑpter q̄ venit feu.priuandus ꝛ feu. applicandū dn̄o. qō quando sit dixi.j.q̄ fuit prima cā benefi.amit.in.§.fi.in conclu Ja.alua.sup feu.

a ¶ Que etas. Adde ō istis etatibus. Adde gl. in.l.hereditatuꝫ ff.ad.l.falci. gl. ꝛ Bal.i.l. fi.C. ō infanti. expo. Cy.i.l.si infanti.C.de iure deliberanꝛ.bal. in repe.c.si pater. de testa.lib. vi. Jo. de ana.in rubrica.ō delicti pue.

b ¶ Et diffinitiones etatum . Adde glos. magna i verbo per fecti.l ꝑhe.li.vi.

sionib⁹ ⁊ dñs ei remittat dictā culpā an feu.situm remaneat antiquū prout primo erat vel efficiatur nouū. Et glo.in.l.qđ dr̄.ff.đ impensis.tenet ꝙ remaneat antiquū ⁊ non fiat nouū.ita ꝙ moriente vasal.agnati admittant̄ ad dictū feu.quam glo.sequitur ibi Py.⁊ adducit corroborationē tex. nostrū in presenti capitulo. vbi dicit esse casum. Sed tu dic ꝙ iste tex.modicū facit q̄ꝛ loquit̄ in vasallo refutante sub ꝯditione.vt filij inuestiantur.ita ꝙ feu.remanet in sua nā.sed quantū ad supradictā qōnem q̄ ibi tangitur ⁊ in.l.peculiū.i.§.si here.ff.de pecu. reperio Ray. ita determinasse ⁊ mihi placet.vꝫ q̄ꝛ aut dominus traxit feu.ad se aut non. Primo casu postea restituendo vr̄ nouū feu.concedere.⁊ sic agnati tūc non succederent. Secūdo casu bene succederet tanq̄ in feu.antiquo. facit.l.si noxali. in §.est aūt.ff.de pecu.⁊ quod no.glo.j.đ probi.feu.alie. per Fe.in.§.super. in gl.ij. ⁊ qđ ibi dixi. vbi etiam dicit Bal.ꝙ si vasal. delinquēs esset ipso iure priuatus. tūc intelligeretur esse feu.nouū. ar.ff.de secū.tabu.in l.qui ex liberis in.§.testō.finaūt feu. nō esset ānihilatū.ſꝫ ānihilādū. ⁊ tūc remanet ātiquū.ar.ff.đ le.iij.l. q̄situ.§.illud.q̄ꝛ nō ē adita noua forma.vt.ff.đ iusti.⁊ iu.l.ius ciuile.⁊ quod no.in.c.is qui.de preben. lib.vi. Sed đ hac qōne dic plene per docto.in.d.l.qđ dr̄.⁊ j.§.si here.⁊ per And.đ iser.hic.⁊ vide qđ dixi.j.hic fi.lex.in prin. ¶ Quero qđ si detur feu.nouū cū hac conditione.vt habeat nām antiqui ⁊ censeat̄ feu. antiquū an isto casu intelligat̄ antiquū. Dic ꝙ sic vel saltē nouum hñs nām antiqui.ar.ff.de dona.ca. mor.l.§.aliená.in fi.⁊.l.senat⁹.§.mort.⁊ ita tꝫ Ja.ardi.i sūma i ti. nouū non paternum sub rubricella prima. facit q̄ꝛ pactum adiectum in inuestitura est seruandū ⁊ alterare pōt cōem naturā feu. vt.s.qđ sit inuesti. in.§.pe.⁊ qđ dixi.s.de gradibus.in.§.i. Quid aūt in prelato inuestiente tanq̄ de feu.veteri ⁊ antiquo an p̄sumat̄ antiquū.dic ꝙ non in dubio.sed potius circūuentio. vt.ff. de proba .l. q testamentum cum simil.b⁹. nisi probet̄ contrariū vel interueniat solēnitas requisita per no.in auc.hoc ius porrectum.C.de sacrosan .eccle. de qua q̄stione vide latius per Bal.in preambulis feudorū in sua diuisione tertia feudoꝝ. ¶ Ultimo ad materiam presentem vide plura alia q̄ dixi.j.de alie. feu.pa.in.c. i.⁊ j.in ti.an agnatus vel filius ⁊c.in .c. i.⁊ j.si de feu. fue.contro.in.c.fi.⁊ qđ no.glo.in.c.i.s.ipera.lotha. ex ge.pa.⁊ qđ ibi dixi.⁊.j.de eo q finem fecit agna. in .c. i.⁊ in remissionib⁹ ibi adductis.⁊ in.c.i.de vasal.qui ꝯtra cōsti.Lo.feu.alie.⁊ per Bal.in.l.q se patris.C. vnde liber.⁊ in.l.i.ff.de rerū diui.in.q.xv.⁊ in.l.si in ꝑsonam.C.de fideicō.⁊ plene per Ja.ardi.in sūma i ti. qui.mo.feu.amit.sub rubricella si vasal. feu. dño refutauerit.⁊ rubricella seq.⁊ in ti.de succe.feu.sub rubricella qñ vasal.refutat feu.vet. Jaco.

¶ De inuestitura in maritū facta. Rubrica.

¶ Olim non erat hic aliqua rubrica.q̄ꝛimo nec erat capitulū. sed.§.comprehensus sub caplo precedenti. Postea a glosatorib⁹ fuit posita hic ista rubrica.vt .s.de fra.đ no.he.inuesti.super rubrica.⁊ per hoc intelligas nūc qđ voluerit dicere glosella hic posita dū dixit alias non est hic caplm.sed.§.tm̄. Et cōtinuat̄ ad rubricam precedentem hoc ordine.qm̄.s.pxi.ti.visūꝫ est ⁊ declaratū an feudū iudicet̄ paternū vel nouū qñ contentio vertit̄ inter dñm ⁊ agnatos vasalli.vt in casu.s.proxi. Nūc vero declarare intendens aliū casum ad cognoscendū similiter vtrū feu.sit ⁊ iudicet̄ nouū vel paternū qñ qđ vertit̄ inter agnatos vasal.⁊ habētem cām a domino. sed q̄ꝛ dubitat̄ qs iudex debeat hoc cognoscere.ideo supposit⁹ est hic iste titulus.vbi predicta declarantur.

Uasallus. In pncipio hui⁹ capituli itendit đclarare coꝛam quibus iudicibus debeat dirimi ⁊ cognosci contentio orta inter maritūꝫ filie olim vasalli ⁊ agnatos ipsius vasalli occasiōe ptis feu.de quo ipe maritus existit inuestitus per dominum.⁊ in summa hoc vult.si cōtentio vertat̄ inter maritū filie olim vasal.⁊ agnatum ipsius vasal.de feu.an sit paternū vel nouū debet cā dirimi ⁊ terminari corā iudice ordinario vel arbitro.non aūt coraꝫ domino vl̄ ei⁹ curia.h.d.vsq̄ꝫ ad.§.item plꝫ. Premitte pro euidētia ꝙ in cognitione causarū feudaliū quatuoꝛ reperiunt̄ curie in qb⁹ dicte cāe feudales possunt ventilari: prout declaraui.s.in ti.apud quem vel quos ⁊c.⁊ in.c.i.i euidentialib⁹.vbi videas. ¶ In text.ibi filia .s.que non succedit in feu. Ibi cui.s.marito. Ibi pecunia accepta. ¶ No.hic tex.expressū pro opi.quaꝫ tenui.s.de bene fi.fra.in.c.i.vꝫ ꝙ feu.pōt a domino acquiri per pecuniā đ qua mā dicatis.vt ibi plene dixi.⁊ in .c. i.s. de feu.da.inuicem legis cō.⁊ in ti.queādmo.feu.ad filiā pertineat. Ibi ptem dic ꝙ in hoc nō est fienda differētia quecūq̄ꝫ pars sit illa.sed tñ simplr̄ preferendo intelligi debet esse de dimidia.l.nomē filiaꝝ i.§.portionis.ff.de ver.sig.⁊ circa hoc vide qđ dixi.s.đ alie.feu. in prin. Ibi dedit.subaudi ipsum inuestiendo de dicta parte. Ibi domino apertū:subaudi ⁊ pn̄r sibi de iure infeudatū. Ibi curia. Est locus in quo conueniūt pares q cognoscere debent de causis feudalib⁹. vt no. j.de probi.feu.alie.per Fe.in.§.pe. Ibi iudicem.s.ordinarium qñ agnatus conuenitur. Ibi ⁊ mihi.s. oberto. vt.s.de feu.cogni.in prin. Ibi ⁊ alijs.s.sapientibus.vt .s.q feu.da.po.in.§.hoc quoq̄ꝫ. Ibi ordinarium. s.illius qui conuenitur.q̄ꝛ actoꝛ dꝫ sequi forum rei. Ibi arbitrum .subaudi de cōmūi cōsensu partium electum. ¶ No.ꝙ lꝫ domin⁹ cēseat̄.⁊ sit iudex ordinari⁹ inter vasal.suos qñ de feudo aliquo contēditur inter eos.vt in.d.§.pe.j.de probi.feu.alie.per Fe.tñ vbi in ꝯña posset ista cā spectare ad dñm nō dꝫ esse iudex.vt hic.nā maritus qui in casu nostro contendebat cum agnato habebat cām a dño. q̄ꝛ ab eo per pecuniā erat ptem feu.vnde si succumberet haberet regressum ꝯ dñm de euictione.vt.j.an apud iudi.vel do.⁊c.in.c. i.⁊ sic cum cā videatur sua propria quātum ad incōmodū.l.emptoꝛ.C.de euictionib⁹ non dꝫ esse iudex in dicta cā.vt hic.⁊ in.l.i.⁊.ij.C.ne quis i sua cā ⁊c. ¶ No.ꝙ licꝫ regulariter cōtro.inter dñs ⁊ vasal.debeat dirimi ⁊ terminari per pares curie.vt.j.in ti.seq.tñ secus esset i casu nostro.vbi ista cā que vertitur inter maritū ⁊ agnatum non terminatur per pares. licet videat̄ spectare ad dñm.vt.s.dictū est. Et ratio potest esse.q̄ꝛ dñs habet partem feu.sibi retentā. Alias autem si sibi nō retinuisset partem.tunc pares cognoscerēt.vt.j.an apud iudi.vel curi.in.c.i. Et ita intelligant̄ ista iura que multum videntur sibi inuicem aduersari.licet quidam vt Ja.de bel.dicant ꝙ istud capitulum corrigatur per illud propter eorum maximā repugnātiā quod non est verū.vt dicam.j.eo.in.§.fi. ¶ No.ꝙ de cā feudali potest fieri cōpromissum[a].de quo dixi in.c.si vasal.j.si de feu.fue.ꝯtro.⁊ lati⁹ i.c.iij.j.de lege coꝛa. vbi plena materia. ¶ No.ꝙ actoꝛ đbet seq forū rei[b].vt hic ⁊ i.l.fori.C.de iuris.om.iudi. ⁊ in.l.fi.C.vbi in rem actio. Nā si agnatus in casu nostro conueniat maritū debet hoc fieri corā iudice ordiario mariti. Et si ꝯ marit⁹ agnatum dꝫ hoc ventilari corā iudice ordinario ipsi⁹ agnati.facit capitulū primū.j.an apud iudi. vel cur.⁊c. Nā vbicunq̄ꝫ dubitat̄ an alius preter ordinariū sit iudex ibi est recurrendum ad ordinarium.vt.C.đ iuris. om. iudi.l.nemo.ſꝫ Pe. de cer.⁊ Bal.facit.l.vēditoꝛ.ff. de iudicijs. ¶ Op.cum glo. hic posita. lꝫ non alleget de §.

a ¶ Potest fieri compromissū Adde Hostien. in sūma i ti. de arbi.in.§.pōt.v. sed nūqđ vasallus specu.eo ti. .§.pe.ver.ſꝫ nūquid vasallus. Ant.de but.in.c. cuꝫ tempoꝛe. de arbi.

b ¶ Actoꝛ dꝫ sequi forum rei. adde.c. cum sit generale. de fo. cōpe.c. si cleric⁹ ⁊.ti.c.experientie xi.q.i.glo.in.c.si qs.cl.iij.ij.q.vij.

de.§.fi.j.hoc eo.ti.vbi pz q contendentes de feu. non possunt declinare forū z examen dñi ipsius feu. So. dicit glo.hic vterqz dicebat se vasal.sz dispari modo. qz vnus dicebat se vasal.tanqz de feu.nouo alter vero tanquā de antiquo.Et ideo est mirū si ipse dñs nō est iudex inter eos.Et hoc voluit dicere ista gl. vsqz ad finem quā declara assignādo rōnem. Ne videat eē iudex in cā propria:vt dixi.§.in primo nobili. Sz in contrario vterqz dicebat se vasallū tāqz ō fe.antiquo. Et ideo ipse dñs erit iudex.qz non agitur de suo interesse fm Jaco.de bel.z Nico.de neapo.¶ Ultimo ad presentē videas.j.de alie.feu. pa.c.i.z.j.in ti.pxi. z.j.de lege cor.in.c.i.z.ij.in prin.z in.d.§.pe.j.de phi.feu. alie. per fe. z qō statim dicā.j.eo. in.§.seq.z seq.z qō plenissime vltra alios scripsi in.c.i.§.apud quez vel quos consti.feu.esse debe.in distinctione ibi posita. z per Jaco.ardi.in summa in ti. de contentione feu. sub rubricella scōa cū sequenti z seq. Jaco.

Item placet a. Cōtinuat casuz.§.pximū. Uerū ibi declarauit coram quib⁹ iudicib⁹ debeat terminari ipsa controuersia. que vertebatur inter maritum filie olim vasalli mortui qui allegabat feu. esse nouū z agnatos ipsius vasal.q allegabant dictum feu. esse paternum. Nūc vero declarare intendit quis debeat probare an dicti agnati qui allegabant feu.esse paternum.an ipse marit⁹ allegabat illud esse nouū.Et in sūma hoc intēdit probatio incumbit inuestito allegāti feu.esse nouū quo non probante transfertur electio in agnatum allegantem feu.esse paternum.vt vel iuret vel referat.hoc dicit.Premitte pro euidentia ea que premisi z dixi i §.fi.§.de gradi.succes.¶ In tex.ibi hoc esse.per istaz questionem patet qualiter se refert precise circa casuz formatū supra proxime:quoniam est demonstratiua ad oculū z intellectū.vt per glo.z Bar.in.l.meuius. in.§.duorum.ff.de lega.ij.licet Jaco.de bel.z Bald. velint q in isto.§.vertebatur questio inter dominū z agnatū quod non videtur conuenire huic littere etiā per ea que sequunt.Ibi diuersa parte.s.marito ō quo in.§.proxi.casu dixerat.Ibi vt.§.diximus.s.§.in ti.de gradibus.in.d.§.fi.Nec mireris quod ista remissio fiat ad remota:qz multotiens auctor hoc facit.vt.j.an apud iudi.vel do.in.c.i.in prin.z ibi glo. Ibi causa cognita.vt qz sit aliqua presumptio que iudicez moueat ad ita deferendū.Que autem vertantur in ista cause cognitione:dic vt dixi in dicto.§.z per no.§.de ptro. inuesti.in prin.Ibi detur.s.per iudicem.vt.j.de cōsue. recti feu.in §.sacramentuz.Ibi alteri parti.s.marito. Ibi z ille.s.maritus.Ibi aut iuret:subaudi z tūc obtinebit.Ibi aut taceat.subaudi qz non poterit amplius referre. sed tūc succūbet. quoniam tacendo est perinde ac si a princi.ipse agnatus iurasset.vt in.l. generaliter.in.§.i.C.de iureiuran.¶ No:q ad delationem iuramenti proceditur per iudicem cū cause cognitione. Non autem participanter.vt hic z in dicto.§.fi.supra de gradi.ō quo lati⁹ ibi scripsi z declaraui in secūdo notabili vbi videas. ¶ Not.q ille cui primo deferē iuramentū tenetur aut iurare vel referre alias esset i manifesta turpitudine:vt in.l.manifeste.ff.de iureiur. z in glo.hic posita que nihil aliud fecit.Ille autē cui refertur tenetur:aut iurare.aut succūbere. qz non potest amplius illud referre.vt hic.z i.d.l.generaliter.§. i.z quod no. in.c.fi.extra de iureiurā.¶ Uero ab extra qz hic in fi.dicitur q ille cui iuramentū est relatū debet aut iurare.aut tacere.sed qd si iste vellet terminum ad deliberandū.an iudex debet dare.dic vt no. z quod ibi dixi super glo.iiij.§.si de inuesti.inter do.z vasal.lis oriatur in.c.ij. ¶ Ultimo ad materiaz vide plura alia que dixi in.d.§.fi.§.de gradi.ex quibus intellectus istius.§.satis aperitur in pluribus remissionibus ibi adductis. Jacobus.

Illud tamē. In supiorib⁹ casibus proximis erat cōtrouersia inter duos litigantes quoz vnus dicebat feu.esse paternum.Alter vero dicebat feu.esse nouū. quo casu talis cā debet ventilari coraz iudice ordinario vel arbitro: vt.§.in prin.huius capituli.Nūc vero in isto.§.erat cōtro.inter duos quorū vterqz dicebat feu.esse antiquū a quo casu dz dicta cā ventilari coram domino z ei⁹ curia simul.vt hic patet.Et i summa hoc itēdit vbi ambo litigātes ptendūt feu. esse antiquū.cognitio est domini simul cū curia.h.d.Et premitte pro euidentia illud quod ego premisi supra hoc eo.ti.in pri. vz q i cognitiōe causarū feudaliū quattuor reperiunt curie zc. ¶ In tex. ibi de feu. s.antiquo quoniam quilibet dicebat feu.esse antiquū.z in hoc discrepat a pn.hui⁹ capituli.vt.§.dixi ibi ad dominū. Subaudi solū sine curia.Ibi curie iudicū. Subaudi sine dño.nam coram vtroqz debet cā examinari.z hoc sequitur si vero zc. Ibi licet.i.non est licitū declinare iurisditionem eorū vt seqtur.¶ No.q dñs cū curia sua ē iudex ordinarius inter vasal.suos quorū vterqz allegat feu. antiquū eē.z ideo qz sūt iudices ordinarij seqf q n pñt recusari.vt hic z in.l.aptissimi.C.ō iudi.fz Ja.ō bel.ō quo statim lati⁹ dicam.¶ Op.cū gl.q imo dñs absqz curia possit de hac cā cognoscere vt probat.j.de probi. feu.alie.in.§.penul.licet glo.ista non alleget sed soluit. qz hic ideo domin⁹ sol⁹ nō ē iudex qz erat incertū an alter ex litigātib⁹ esset vasal.z de hoc erat qstio. Secus autez si constaret istos litigantes alias esse vasal. qz tūc domin⁹ sol⁹ cognosceret.vt in ptrario.z hoc ē quod voluit dicere glo.ista vsqz ad ver. sed qd est zc. quā declaro.nam in ptrario z vasalli litigantes z domin⁹ cōfitebanf eos esse vasal.sed forte erat cōtentio de aliqua parte feu.vel de confinib⁹ vl de aliquo alio feu.sed hic qlibet allegabat se esse vasal.de dicto feu. antiquo de quo litigabaf z dubiū z incertū erat qs eorū esset vasal.Et ex hoc nūc intelligis istaz gl.z ita in.d.§.penul.z in.c.i.an apud iudices vel do. qō feuter.debe.z bene.fm Ja.de Bel. ¶ Op. subsequenter cum dicta glo.q imo illicitū sit declinare forum istorū iudicū ex causa suspitionis:vt probatur in. d.l. aptissimi.licet glo.non alleget sed soluit fatendo prīū. vz q iste tex.debet intelligi q nō sit decēs z honestū vt dclinef vt hic:sed tamē si cā subest poterit declinari vt i contrario.Et hoc voluit dicere ista glo.vsqz ad ver.si qd si aliter zc.Ex qua glo. concluditur q iurisditio ista domini cū curia possit declinari.sed Jac.de bel.quem etiam seqtur Nico.de nea. reprobant istaz glo.duab⁹ rōnibus.Et primo qz violat litterā z diuinat.Secundo qz dñs z curia sunt iudices ordinarij inter pares z sic recusari non possunt:vt in.d.l.apertissimi quare ipsi tenent q dominus vna cū curia nō possint declinari per istum tex.hic in fi. facit ad idez tex. in.c.i.in fi.j.an apud iudi.vel do.Et hanc ptem videf q glo.teneat in. d.§.penul.j.de probi. feu.alie. per fe. Hāc ptem seqtur Ja.ardi.in summa in ti.ō pten.feu. sub rubricella si cōtentio est inter vasal.domini est cognitio.z hoc per istum tex.z in.d.§.penul.z.j.de pace te.in.§.si ministeriales z per.c.ceterum.extra ō iudi. z.c.ex transmissa.extra de foro compe.C.ō decuri.l.qcunqz. Sed dñs Bal.dicit hic tantum duo verba:vz q ratione suspitionis nō potest declinari sz ratione iurisditiōis incompetentis sic licet tñ de honestate non debet facere licet possit facere.Et sic cōcludit q propter suspitionem nullo modo possit. sed pp iurisditionem incompetentem possit licet non debeat.Et hec ē conclusio sua in isto.§. Sed ego reperio ipsum eundē Bal.dicere contrarium in.d.§.penul.vz q ex iusta cā possunt recusari quoniam de iure canonico etiaz ordi

Ja.alua.sup feu.

a ¶ Feudū eē antiquū .adde quod dicaf feudū antiquum. vide p Bal.in auc.defuncto.C. ad tertu.

a ¶ Coram uõ iudice. adde gl. i. c. null⁹ eps. xi. q. i. Hosti. in sũ ma. tit. de fo. cõ pe. i. §. in quib⁹ v. liquet. Bal. i. l. generaliter. in . ij. C. de epis. ⁊ cleri.

b ¶ Quoꝝ vn⁹ dicit feudũ eẽ antiquũ: alter vero nouũ. ad de cui incumbit onus probandi vide per pau. d ca. cãsi. ciui. ici. ꝙ istud feudum pertinet.

c ¶ De mã aũt iurisditõis feudalis. adde c. i. ⁊ ij. extra d feu. sup dote post di uoꝛ. resti. c. tua. d deci. c. que in ecclesiarũ. ⁊ ibi bal. de cõsti. c. ex transmissa. c. ve rũ. ⁊ in. c. ex pte de foro ɔpe. c. vt sup. de rebus eccle. non alie. c. per tuas d dõa. c. ad audientiã. ⁊ c. si diligẽti d pscrip. c. i. qbus dã. ⁊ i. c. ad aures. de penis. c. graue. d sen. ex. c. ɔquestus. de vsur. c. excõica mus. ⁊ c. fi. d here. c. tãte. ⁊ c. veritatis. de iure iur. c. cum seculũ de iurepatrona. c. pleriq3. d pac. c. aplica. de his q̃ fiũt a pre. c. significauit. de offi. dele. c. graue. de exces. pzela. c. recolentes. de sta. mo. c. iter di lectos. de fide i stru. c. de forma xxij. q. v. c. lato rez. xxiij. q. ij. i q b⁹ locis tractaᵗ materia feudorum.

nar⁹ recusari potest. extra de foro compe. in. c. licet. ⁊ in. c. si quis contra clericum. Uerum in feu. rõne iura menti si discrepat ius ciuile a iure canonico debet obseruari ius canonicum. vt in. c. nouit. extra de iudi. Et rñdet ad contraria qꝛ loquũtur de incollorata recusa tione non de iusta ar. ff. de mino. l. minoꝛ aũt. ⁊ i. c. su spitõis. extra de off. dele. Et hoc mõ saluabat istã gl. sed ego nõ credo ꝙ ista sua regula taliter tradita sit i distincte vera nisi solum qñ ageretur contra vasal. de piurio per. c. fi. de foro cõpe. li. vi. ⁊ in. c. nouit de iudi. Si aũt agaᵗ de ipso feu. tũc causa debet expediri per iudicẽ ꝓpriũ. vt no. extra de rescrip. in. c. statutũ ⁊ in §. cum aũt li. vi. Et hoc ẽt est de mẽte eiusdẽ Bal. in. l. liberti in fi. C. de oper. liber. Et sic in tribus locis repio ipsum i proposito diuersa sensisse. facit ẽt ꝓ hac parte ꝙ possit recusari quod dixit spec. in ti. de recusa. in. §. causa. in fi. Quare inter tot ⁊ taz varias opi. vide tur mihi ꝙ ea opinio qua disponitur ꝙ vasal. non pos sit declinare iurisditionem sit magis consona iuri per tex. ⁊ rõnes atq3 auctes pro hac parte .s. adductas. Et hãc ptẽ etiam tenet Inno. in. c. ceterũ de iudi. di cens ꝙ ipsi vasalli litigantes etiam de cõi cõsensu nõ pñt dimittere dñm p. c. ex transmissa. Pro hac pte facit glo. in. d. §. penul. de pꝛohi. feu. alie. per fe. nec h3 qd conqueraᵗ vasal. tanq̃ compulsus litigare coꝛam iudice sibi suspecto. qm̃ habet remediũ a iure vt alt er aggregeᵗ q ñ sit suspect⁹. vt. C. d iuris. om. iud. l. nemo ⁊ de iudi. auc. si vo cõtingerit. Et sic rõe adiũcti pur gari vr̃ suspitio ar. ff. de edẽdo. l. si qs ex argentarijs i. §. i. ⁊ C. de decuri. l. qcũq3 lib. x. vt saluem⁹ glo. hic positam q̃ contrarium dicit. ꝙ intelligaᵗ quando va sal. declinaret forũ dñi rõe iurisditionis incompeten tis prout est exemplũ in princi. hui⁹ capl̃i vbi domi nus nõ cognoscit d cã feudali. Nã ista talis exceptio incõpetentie iurisditõis semp est pmissa dato ꝙ om nis alia via esset pclusa. vt dixit glo. singularis in cle. i. de sequest. pos. ⁊ fructu. in fi. Uel intelligam⁹ ꝙ rõne excõicationis declineᵗ iudicium excõicatoꝛum quod l3 vt ex̃ d re iu. c. ad pbã. ⁊ i. c. pia d exce. li. vi. ⁊ p In no. i. c. ɔstitut⁹. ex̃ d pcu. ⁊ pbaᵗ. ĩ. hic fi. lex in. c. i. i pñ. Et modo habes istũ passũ clari⁹ ⁊ pingui⁹ q̃ᵹ a do ctoꝛibus tactum. ¶ Quero cũ. d. glo. in versi. sed qd si aliter ⁊c. qd si alter ꝑ ex̃ istis vasal. contendentib⁹ sit citatus vt compareat in iudicio coꝛam domino solo. vel curia sola ⁊ talis citat⁹ recusauit venire an puniaᵗ Et respondet glo. simpliciter ꝙ non ⁊ nihil aliud cir ca. h. d. vsq3 ad versi. sed tu instabis ⁊c. Sed dic ꝙ gl. bene loqtur ⁊ assigna rõnem qꝛ iurisditio cognoscẽ di de dicta cã de qua loquiᵗ casus nr̃ non spectabat solũ ad dominũ vel ad solã curiã. sed spectabat simul ad dñm cum curia cũ vterq3 litigantiũ allegaret feu. esse antiquũ ⁊ sic incertum erat quis esset vasal. Sed vbi alias esset certum ꝙ vterq3 esset vasal. tũc citat⁹ non comparẽs bene posset puniri. vt no. glo. i. c. ceteꝝ de iudicijs. facit quod dixi de mili. vasal. q contu. est in. c. i. ⁊ per Iacardi. in tit. q. mo. feu. amit. sub rubri cella si dominus vasal. fecerit citari ⁊c. ¶ Op. cũ di cta glo. mediate contra. s. proximã determinationẽ d . l. siqs ex aliena. ff. de iudi. vbi citatus vt cõpareat co
a ram non iudice ᵃ d3 cõparere ad allegandũ saltez pri uilegium quare non sit sub iurisditiõe illius iudicis ⁊ si non cõparet potest puniri tanq̃ ɔtumax. So. ibi lo quitur in iudice oꝛdinario generali. inter quoscũq3 li tigantes. hic vero loquitur in iudice oꝛdinario singula ri cuius iurisditio est limitata iter certas personas co ram quo citatus non tenetur cõparere nisi manifeste pateat ꝙ sit de iurisditiõe citantis quoniã non potest ponere falcem i messem alienam. Et hoc vult ista gl. notabilis q̃ singularis est fm docto. de qua materia dic plene p gl. ⁊ doc. n. l. ex quacũq3. ff. siqs in ius vo

candi non ie. ⁊ i dicta. l. siqs ex aliena per canonistas iij. q. i. si eps. lxxiiij. q. ij. c. i. ⁊ extra d elec. hõe. ¶ Op. subsequenter cũ dicta glo. cõtra litterã istam d. c. i. in fra an apud iudi. vl̃ docto. ⁊c. vbi patet ꝙ si ẽ questio iter duos de feu. quoꝝ vnus dicit feu. esse antiquum.
b alter vero dicit nouũ ᵇ. ꝙ domin⁹ non cognoscit sed so lũmodo pares. So. dic ista glo. fatendo contrariũ vt hodie iste tex. coꝛrigaᵗ p dictũ. c. v3 ꝙ hodie pares co gnoscãt. Et hoc voluit ista gl. vsq3 ad fi. S3 tu aduer te qꝛ ista glo. non teneᵗ per doc. cum legũ coꝛrectio sit euitãda: vt in. l. pcipimus. C. de appel. Merito soluũt alio modo v3 ꝙ ibi erat ɔtentio inter duos quoꝝ al ter dicebat feu. antiquũ alter nouum. Hic vero inter duos quoꝝ vterq3 fateᵗ feu. antiquũ. Et põt esse ra tio differẽtie. qꝛ in feu. nouo dominus factũ suũ vult tueri ar. in. c. fi. de testib⁹ li. vi. Et ideo pſumptio ẽ ꝙ esset fauoꝛabilioꝛ pro eo q pretendit feu. nouum reco gnoscere ab ipso domino. ar. no. in. l. deferre in. §. idẽ decreuerũt. ff. de iure fisci. Et hãc rationẽ sensit Bal. in contrario. ¶ Op. ab extra de prin. huius capituli. Solue. vt ibi dixi i oppositõe ⁊c. ¶ Ultimo ad mã3 pñte3 vide plura q̃ dixi in dicto. §. penul. infra de pro hi. feu. alie. per fe. vbi declaraui an iurisditio in causa feudali possit pꝛoꝛogari. Ite3 qd iuris eẽt in casu nr̃o si iste domin⁹ nõ haberet pares in curia sua. De ma
c teria aũt iurisditõis feudalis ᶜ plene per Inno. i dicto c. ceterum. ⁊ ibi plura ad pñtem nostram materiã ad ducit vbi videas. ⁊ vide qd plenius vltra alios scripsi in. c. i. supra apud quẽ vl̃ quos ⁊c. Et ibi declaraui ẽt quid iuris sit in possessoꝛio. Et qd in cã criminali. Et qd in cã appellationis. ⁊ vide in remissionibus ibi ad ductis. ⁊ qd dixi in. c. i. infra qui test. sint neces. ad pro hã. ⁊ infra an apud iudi. vel do. in. c. i. ⁊. s. hoc co. ti. in prin. ⁊ in remissionib⁹ ibi adduc. ⁊ qd tangiᵗ in. c. ij. in prin. ĩ. de lege co. ⁊ ĩ ti. proximo. ⁊ quod tãgiᵗ p Bal. in auc. ei q carta. iij. C. de bonis aucto. iu. possi. ⁊ in. l. li berti. de operis libert.

¶ De ɔtro. feu. apud pares terminãda. Rubꝛica.

¶ Ista rubꝛica fuit addita a glosatoꝛib⁹ quoniã oli3 nulla erat hic rubꝛica. put dixi. s. d fra. d no. be. inuesti. sup rubꝛica. Et hoc est qd voluit dicere glosella hic po sita. Et ɔtinuatur iste ti. cũ ꝑximo supioꝛi hoc modo: qꝛ ibi in prin. ⁊ in fi. ti. tractatũ est de iurisditione cau sarum feudaliũ siue controuersia sit inter agnatu3 va salli moꝛtui dicentẽ feu. antiquũ ⁊ aliũ habentẽ causã a domino ac asserentẽ feu. esse nouũ. vt ibi p3 in prin. siue controuersia vertatur inter duos quoꝝ vterq3 al legat feu. esse antiquũ: vt ibi patet in fi. nũc vero decla raᵗ in isto ti. quando controuersia vertitur inter domi num ⁊ vasal. coꝛam quo iudice debeat talis causa ven tilari. ⁊ ideo supposita fuit hic ista rubꝛica d cõtrouer. feu. apud pa. ter.

Inter. Diuiditur in tres partes. In prima ponit dictũ simplex cum responsio ne. In secũda declarat modum ⁊ foꝛmam eligendi pares. In tertia ostendit quis non sit eligendus pro pari. scda ibi: ⁊ si quidem. tertia ibi. ille tamen. Casus. Pares cognoscunt de causa feuda li vertente inter dñm ⁊ vasallum. qui pares eliguntur cõmuni consensu litigantiũ. ⁊ si i eligendo dissentiant dñs preferri debet i eligẽdo dũmõ non eligatur nisi solum qui fidelitatem iurauit. h. d. Pone casu3 h3 qd ponit glo. ĩ. de pꝛohi. feu. alie. per fe. §. penul. super ver bo pares ex qua habes intellectũ huius littere. ¶ In ter. ibi contentio. i. ɔtrouersia: vt qꝛ dñs dicit ad se spe ctare allegando foꝛte aliquam ex causis numeratis. s. in ti.

in ti.qui.mo.feu.amit.τ de feu.sine cul.non amit.τ J. que fuit prima cā be.amit.vel aliquam aliam cām τ vasal.se excusat ac defendit. Ibi per pares.i.conuasallos qui ab eodem domino feu.tenent:vt.S. si de inuesti.inter do.τ vasal.lis ori.in.c.i.post prin. Ibi domus i.domini quos appellat alibi interdū pares curie: vt .S.de cōtro.inuesti.in prin. Interdū pares curtis:vt.S. de feu.guar.in.c.i.in.§.i. Ibi lex coradi de qua.J. de lege cora.in prin. Ibi dirimatur per hoc itelligas totū processū vsq3 ad sniam inclusiue. vt p3 in.d.§.penul. τ in.c.ij.de lege cora. Ibi pares habet. Nam sunt q dam domini qui non habent pares in sua curia:τ tūc iudex ordinarius generalis cognosceret de hac causa feudali:vt dixit glo.i.d.§.penul. Ibi dubitatio.subaudi quia illi erūt iudices quos elegerint. Ibi eorum.s. sapientum in hac materia feudali:vt dixi supra i titulo.ij.super tex. Ibi quem subaudi si vult eligere vnum tm̄. Ibi aut quos:subaudi si vult eligere plures. Ibi comprobatū hoc est dicere. quia vasal. facta electione per dominum debet postea eligere totidem prout fecit dn̄s. ¶ No.q illе q est dignior debet prius admitti ad eligendū τ votum suū deponendū. facit.l.vi due.τ qd ibi habet per Cy.τ bal.C.ō nup. ¶ No.electionē iudicū partib9 cōmitti.facit quod no.per glo. i.l.obseruandū.ff.de iudi.τ ibi plene de materia τ dicam statim.in glo.ij.possunt enim sibi eligere iudices propitios τ fauorabiles argu.in hac littera τ i aucté. habita.C.ne filius pro patre. ¶ No.equalitatem esse seruandā a inter pares in numero iudicū eligendorū facit.l.petende.C.de tempo.in integrū resti.τ.C.ō feu.τ lit.expē.in.l.fi.τ ibi per bal. ¶ No.q q fidelitatem domino non iurat non est reputādus pro pari domino vł vasallo litigantibus dissentiente:vt patet hic in fi.τ in glo.magna circa mediu3 que istud notabile collegit. Unde ergo colligiť a cōtrario sensu qd ipsis volentibus posset ipse vasal.qui non iurauit eligi pro pari q2 cōsentienti non fit dolus neq3 iniuria.l.cū donationis.C.de transac. Et pdicta pstant argumentū q scholaris qui non vult iurare rectori non debeat reputari pro scholari.facit extrā de consti.in.c.ex litteris τ quod no. in.l.quedam in.§.numularios.ff.de edē. τ in.l.penul.C.ex qui.ca.maio.de quo per doc.τ Bal.i dicta auc.habita. ¶ Op.cum glo.prima de supfluitate istius ti.per ti.infra de cōtro.inter vasal.τ epi. τ tñ nihil debet esse supfluū in iure: vt in.§.qbus.C.de nouo codi.cōpo. So.glosator noster videť assentire contrario.dum dixit q reperit hic vnam glo. antiqua3 q dicebat qd istud capitulū vacat p illud. S3 tu dic q imo non vacat neq3 superfluit quoniā ibi repetit mā3 vt aliquid addat de nouo h3 qd ibi manifeste colligiť prout in simili videm9.J.an apud iudi. vel do. in.c.i.τ in ti.de probi. feu.alie.per fe. in prin. ¶ Op.cū glo.ij. de.l.obseruandū.ff.de iudi.vbi iudex non datur que3 postulauerit aduersarius. So.ʃm glo.illud pcedit qñ solum postulās sciebat iudice3 sibi dari que3 petebat. Hic autem loquimur qñ vterq3 sciebat τ psentiebat. Et est ratio quia cōsensus facit licitū qd alias nō liceret.vt.C.de epi.τ cle.auc.generaliter in fi.cum si. Item quia partes per consensum possunt renunciare his q pro se introducta sunt.l.siquis in conscribendo cū si. .C.de pac. Et hoc voluit ista glo.vsq3 ad ver.τ i sūma τc. Sed tu potes soluere τ alio mō cōtrariū. v3 q ibi loquitur in iudicibus delegatis. hic vero loquimur in ordinarijs. Nā isti pares sunt iudices a lege. vt hic si cut alibi videmus i.l.i.ff.ō offi.ei9 cui man.est iurisdi. τ.ff.de iurisdi.om.iudi.i.l.τ q2.facit qd dixi supra ti.proximo in.§.fi.vel hic petebatur iudex de certis deputatis. Ibi vō petebatur incertus de incertis de qua materia dic plene. vt no.d.l.obseruandū per glo. τ doc. ¶ Quero cum dicta glo.iuxta proxime dicta quādo τ in qbus casibus partes possunt per consensum relaxare ea q in eorū fauorem sunt a iure introducta τ qñ nō. Et pro responsione allegat plures casus pro τ cōtra:nec aliter soluit vsq3 ad ver.illud autem τc. Quare tu dicas q ista est via brocardica de qua i.l.quos phibet.ff.ō postulando. Et pro solutiōe dic.vt no.i.l. ius publicū.ff.de pactis.τ plene i auc.vt sine phi.ma. ōbi.in.§.q vō.colla.vij.vbi est glo.magistra. ¶ Op. cum predicta glo.in ver.sed cum ille τc.omisso altero ver. Illud autem τc.quē expediui supra in vltimo notabili τ oppo.sic. Nam iste tex.excipit solum vnū casum in quo qs non potest eligi pro pari v3 quādo nō iurauit fidelitatem.ergo in ceteris omnib9 casibus videtur inferre q quis potest eligi.arg.in.l.cū pretor.ff. de iudi. Sed tñ videm9 q infamis nō pōt fungi munere iudicandi.l.i.C.de infamib9 li.x. Et similiter excōicatus.vt in.c.ad probandū.extra de re iudi. Igitur ista exceptio non est sufficiens. So.dicit gl.q imo est sufficiens:sed debemus intelligere q omnes ceteri admittunť τ possūt eligi dūmodo alias reperiant idōei .l.vt gradatim.§.i.ff.de mūe.τ ho.τ hoc voluit diceř ista gl.vsq3 ad versi.hic cōsueuit que bene sentit. licet nō ita clare τ late loquuta sit. ¶ Quero subsequēter cum dicta glo.vtrū pares curie possint cognoscere per viam recōuentionis de causis non feudalib9. Et videtur q non.q2 iurisditio eorū ē limitata τ cōcessa ō iure speciali que nō videť prorogabilis neq3 extensibilis. Sed hoc nō obstante determinat ista gl.cōtrariū v3 vt reconuent9 cora3 ipsis parib9 teneatur de omnibus causis ibidē se defendere per regulā generalē .l. cum papinianus τ auc.τ cōsequēter.C.de senten. vbi non distinguiť. Igitur nec nos distinguere debemus. .l.de pcio.ff.ō publi. cū si.que ibi allegant i gl.ad q voluit ista glo.te remittere dū per tuā memoriā indagandu3 dimittit. Et per hoc habes totā gl.expeditā vsq3 ad fi.que bene τ notabiliter loquiť τ ea3 communiter sequunť omnes doctores. Intelligas tñ eam τ limita ʃm regulas traditas a doctoribus in ista mā recōuentionis.v3 q dicta recōuentio fiat sup eodē genere cārum τ non diuerso.vt si cōueniať ciuiliter ñ recōueniať criminaliter.l.ij.§.sed si agant.ff.de iudi. Ite3 habet solū locū recōuentio in his que requirūt disceptationē iudicij.vt.C.de testa.l.omniū τ in similib9 ō quibus videas plene per Cy.Bar.τ Bal.in dicta.l.cū pape.τ auc.τ psequēter τ p canonistas i.c.i.τ.ij.extra de mutuis peti.τ in.c.at si clerici extra de iudi.τ in.c. dispendia.§.reus de rescri.li.vi.τ de ordi.cogni.i.c.fi. τ.ij.q.viij.cuius in agēdo.τ in spe.de cōuen.τ reconuen. Et circa qōnē huius glo.vide Bal.i dicto.c.penul.infra de probi.feu.alie.per fe. An aūt corā arbitro possit fieri recōuentio dic q nō nisi a fr ex forma cōpmissi colligať.vt in.c.dilectus.cū ibi non.extra de arbitris. Quid aūt si clericus vasallus conueniat laycū occasione feudi coram parib9 an laycus poterit reconuenire clericū ciuiliter cora3 illis dato q sint layci. Et dicit Bal.q sic ex natura cōuentiōis τ recōuentiōis per ea que dicta sunt.τ confirmo hoc per gl.notabilē q hoc t3 i.d.c.at si clerici licet ipse ñ alleget. ¶ Qualiter vō clericus rōe feu.sit sub iurisditōe domini layci dixi in.c.clericus infra si de feu.fuе.ptro.τ infra de ptro.feu.inter vasal.τ epi.in.c.i. ¶ Quero ab extra si vasal.non vult eligere postq3 dominus elegit an electi per dominū poterunt cognoscere τ diffinire.dic q sic ʃm An.de iser.ne puisio istius capituli videať inutilis q2 semp subterfugeret.ar.ff.de arbitris.l.si quis rē τ.ff.ō eo qd certo lo.l.i.facit qd habeť in.c.i.ifra ō missi.vasal.q contu.est τ qd no.in dicto.§.penul.infra de probi.feu.alie.per fe.vbi glo.hoc firmat. ¶ Quero an vnus ex istis iudicib9 poterit cōmittere citationem sine alio.τ videť q sic per no.per glo.in.l. pomponius.

Ja.alua.sup feu.

a ¶ Equitatē esse seruādā.ad de tex.in.c.cum iter. de excep.τ ē pa iustície ʃm Sanctū Tho. ea se.q.lxxx.ar ti.i.secus i iudicio sed rigor:vt est glo.in.c.fi.de iude.τ eā sequ Iason.in.l.q si ephesi.i fi. vlti. colū.ff.de eo q certo loco.

ponius si vni.ff.de re iu.r dic vt ibi.An aũt vnus possit finire id qđ alter incepit.dic per Bal. i.l.i.ff.đ offi. cõsul.¶ Quero si isti pares sũt discordes an sufficiat ꝙ fiat a maiori pte.Et glo.videtur tenere ꝙ sic i.l.nil aliud in.§.refert.ff.de reg. iur. de quo tamen dic per Bal.in.l.fi.C.de aucto.prestan.r per do.i.l.qđ maior ff.ad muncipales.r per Inn.de maio.r obe.humilis. Qualiter aũt capiatur maior pars dic vt tangit per glo.r doc.in dicta.l.pomp.r de tuto.r cu.da.ab his i l.vbi.Et de his r silibus qõnibus vide p bar. in.l.heredes mei in.§.peto.ff.ad treb r ple per bal.i.d.l.i.đ off.ɔsul.¶ Ultimo ad mãm pñtez adducas pla alia que scripsi in.d.§.penu.j.de prohi. feu.alie.per fe. Ad materiam vo iurisditionis causarum feudaliuz.dic vt ple scripsi in.c.i.š.apud quem vel quos rc. r.š.ti.pro ximo.§.fi.r in copiosis remissionibus ibi addu. Jaco.

¶ De eo qui sibi heredibusque suis masculis r feminis. Rubrica.

¶ Olim nulla erat hic rubrica sed cõprehendebatur iste ti. cũ quattuor supioribus sub ti.š.de fra. de nouo bene.inuesti. Uerũ iste rubrice fuerũt postea addite a glosatoribus supuenientib⁹.vt ibi late dixi sup rubrica.r hoc est quod voluit dicere glosella hic posita dũ dixit alias nõ erat hic titulus sed caplm tm̃.vnde nõ mirandũ si ista rubrica cõmode cõtinuari nõ põt ad titulũ proximũ supiorem. Uerũtamẽ continuanda est hoc ordine. Nam postq̃ supra in pcedentibus titulis declarauit plures casus dubitabiles in quibus erant varie opi.sapientum tam circa successiones feudorum ex natura inuestiturarũ.vt patet.š.i ti.iiij.r in ti.ij.q̃ circa iurisditiones predictarum r aliarũ causarũ feudalium ex natura ipsarum inuestiturarum:vt patet supra ti.ij.in prin.circa quas iurisditiones:vt mãm plenam r perfectam nobis traderet subiecit ti. proximũ superioris. Sed cũ adhuc superessent alij casus multum dubitabiles in quibus reperiebant varie opi.sapientũ circa predictaz materiã successionis feudoruz attenta natura r forma inuestiturarum. Ideo supposit⁹ est hic iste titulus i quo predicti casus dubitabiles notabiliter declarantur r determinantur. Jaco.

Ui sibi. Diuide totuz capitulum i duas ptes pricipales. quoniã in prima pte tractat đ successiõe feu.cũ ad ipsam successionem ɔcurrunt masculus r femina ex inuestitura facta accipienti p se r hrdib⁹ suis masculis r feminis. In secũda tractat đ fidelitate feu. quam vasal.non debet facere femine donec extat masculus.secunda ibi.nam r illud. Prima subdiuiditur in quattuor:quoniam primo recitat casum.secũdo allegat ad ptes.tertio determinat.quarto rationẽ decisionis assignat.scđa ibi đ predicto.tertia ibi cũq3.quarta ibi non enim. Casus. Si vasal.pro se r heredibus suis masculis r his deficientibus pro feminis inuestiturã accepit non succedit femina in feu.donec superest masculus.qnimo nec debet vasal.feu. suũ recognoscere a femina extante aliquo masculo ex domino qui primã inuestituram fecit.h.d. ¶ In tex.ibi vl dic ꝙ ista dis-

q

a iunctiua resoluit in cõiunctiuam r capit pro r⁹ postq̃ est posita inter personas honoratas:vt in.l.cũ quidaz .C.de verbo.signi. Ibi per beneficium.i.per feu. vt.j.in quibus cau.feu.amit.in.§.i. Ibi inuestiturã: quid aũt sit inuestitura habes supra in ti.quid sit inuesti.i prin. Ibi hec.s.filia supradicta. Ibi marito.s.suo. Ibi in dotem dedit.subaudi quod facere potuit;vt dixi supra i ti.iiij.c.i.vbi est similis tex.de quo late scripsi.š.qualiter olim feu.po.alie.in §.donare. Ibi r ex eo.s.marito. Ibi obijt subaudi r ambo successerunt in feu. Ibi quorum s.filiorũ. Ibi reliquit.subaudi. r mortuus est. Ibi ei.s. primo vasallo vt sequitur. Ibi partem.s.medietatem totius feudi. Ibi sapientes de qbus iam est facta mẽtio supra ti.iij.r supra consti.lotha.imperatoris r c.i.c. vno.r sic patet ꝙ hec materia feudalis continet in se scientiã vt dixi supra qui feu.da.po.in.§.hoc quoq3. Ibi iudicatum scio.subaudi ego obertus de orto vt dixi supra ti.ij.in princi.super tex. Ibi suũ proprium feu. subaudi qđ ab altero recognoscebat. Nam vnus vasal.potest suũ feu.alteri infeudare vt dixi qualiter olim feu.po.alie.in.§.i.r plene no.per glo.in.c.i.in .§. preterea.j.đ capi.cora. Ibi militi.i.vasallo.vt no.gl.š.đ feu. sine cul.non amit.in.c.i. Ibi per beneficiũ dedit.s.ipsũ inuestiuit de dicto feu. Ibi qđ miles.s.pdictus vasal. inuestitus per feminaz.i.a femina tanq̃ domina. Ibi recognoscere.hoc est dicere vt non debeat ab ea renouatiõem inuestiture petere.r sibi fidelitatez prestare. Ibi ex eo.s.domino. Ibi alij dicũt subaudi.r male.q2 eorũ opi.fuit reprobata.vt.š.pz. Ibi recognoscere q̃dam non habent plus de tex.r bene. Aliq aũt habẽt adhuc de tex.post istud verbũ recognoscere talia verba.vz cum de paterno allodio esset acqsitum . alioqn verũ esset quod dicit per feminam non debere recognoscere rc. Que verba cõiter nõ habent. Intellectũ tñ istorum verborũ declarabo inferius i vltima oppositione. ¶ No.ex prima pte ꝙ quãdo vasal.inuestitur de feu.pro se r heredibus suis masculis cuz pacto vt deficientibus masculis femine admittant ꝙ in successione talis feu.donec extat masculus descẽdens a primo inuestito siue descendat per lineã masculinã siue femininam non vocat femina.qđ est no.dignũ r multotiens potest accedere de facto ſm glo.hic positã in prin. Et est ratio q2 istud feu.a prin.est paternũ:licet sit alteratum per pactum.vnde non curamus quo tramite feu.descendat.sed attendimus primum ei⁹ principiũ r pmã radicem r fundamentũ:vt in .c. i. supra qui.mo.feu.ɔsti.po.r infra de he.femine.in.c.i . Omnes enim isti posteri dicunt descendere ex corpore primi acqrentis. Et hec est mẽs huius littere ſm Bal. ¶ No.ex scđa parte ꝙ iurisditio feudalis q̃ est apud dominum infeudãtem non transit ad feminas.etiã đscendentes a dicto domino iuestiente donec extat masculus descendens ab eodẽ. Et ex his colligit hic pdicta glo.post sui prin.ꝙ conditio feminaruz est in multis deterior q̃ masculorum.de quo plene no.per glo.i .l.i multis.ff.de sta.ho.r.in.l.ij.ff.đ regulis iuris.r dixi supra q feu.da.po.in.§.hoc autem. ¶ No. ꝙ licet mulieres r earũ descendentes non sint habiles ad successionem feu.tamẽ ex speciali prouidentia inuestiture possunt fieri habiles r capaces:vt patet h r supra de succes.feu.in.§.filia.r in dicto.§.hoc aũt. Et ex hoc colligit gl.pdicta in fi.sui ꝙ ex qualitate r differẽtia rerum licitũ dephendit qđ alias non liceret de quo se remisit ad no.in .c. i.supra de feu. marchie r ibi dixi. ¶ Op.cũ pdicta glo.in versi.sed miruz rc. ꝙ ista determinatio que fit in isto tex.non sit bõa:quoniã istud feu.iam habuit effectum suũ in psonã femine.ergo se per femine debẽt admitti ad succes.dicti feu.vt probatur supra epi.vel abba.in.c.i.in.§.quin etiã.licet gl.nõ alleget cuius contrariũ tamen hic dicitur.vz quia germanus cõsanguineus excludit germanã suam quod est valde mirandum ſm que hoc voluit vsq3 ad versi.nunquid rc. Sed tu aduerte quoniã ista glo.appellat germanos natos ex fratribus.q tamẽ proprie ſm terminos iuris appellant consobrini seu patrueles:vt insti.de gradi.in.§.quarto.vnde dic ſz Bal.r Pe.đ cer.ꝙ glo.nostra habuit respectũ ad cõem r vulgarẽ vsum loquendi. Sed q2 nõ soluit aliter istud ɔtrariũ. Ideo tu soluas q2 i casu nostro hoc operant verba r pactum

a ¶ Et capitur pro r. Adde.c. extirpãde.de p bẽ.c.vlt.de consue.r ibi Joan. an.c.decet de i mu.eccl.li.vi.gl. in.c.cumana.de elec.card. zaba. in.c.tua.in.ij.oppo.de fi.psbyte. idẽ Cardi.in.c. mãdato . in.vi. oppo.de pcu.

pactum adiectum in inuestitura.vz vt tūc demū masculis deficientib⁹ admitterent femine &c. vnde filia primi acquirentis admissa est q: non habuit obstaculum aliquod ipsam impediens cū non staret aliquis masculus. Nūc vero iste neptes sue descendentes ex vno filio repiūt obstaculum.s.nepotē masculum natū ex altero filio q eas excludit attenta forma verborum inuestiture. Nec refert quāq; istud feudū fecerit iam transitū per tres successiones descendētiū. q: semper intelliguntur esse de heredibus primi vasalli acquirētis vt in.l.fi.C.de here.institu. Et sic verba inuestiture verificantur non solum in p̄mis heredibus verum in omnibus sequentibus successionibus ſʒ An.d iser. Utrum aūt in ceteris rebus successores medij mutent qualitatē rei.vide in.l.in quibus.C.de scdis nup.&.C.de dono.in.l.si auia &.ff.de publicanis in.l.licitatio i.§.mercatores. ¶ Quero cū p̄dicta gl.an sicut iste mascul⁹ q excludit suam germanā consanguineam. vt supra dictū est.ita etiam excludat suaz amitā supuiuentē.vt in hoc exemplo si filia primi acquirentis mortua est relicta vna filia.& relicto nepote ex filio p̄mortuo:an iste nepos excludat dictā amitā suam. Et dicit ista q sic q: subest eadē ratio.vz q: nō debet esse locus femine quando mascul⁹ superest.vt hic. Item & alia rōne q: pater huius nepotis exclusisset ipsam.ergo & iste q debet eiusdem iuris ptātis prout fuit pater suus cui⁹ est heres.l.heredē.ff.de regu.iuris. Alias fieret cōtra dictam regulā. Et hoc est q voluit dicere ista glo.q̄ bene loquitur. ¶ Cū ipsa amita repiat obstaculū eā impediens.vt supra dictū est. Sed tu extra gl.immediate dubitabis qd in materia an iste nepos eam excludat.exempli causa pone q fuerūt due filie que ambo successerūt in dicto feu.iuxta formam p̄dicte inuestiture.q: null⁹ masculus eas impediuit. Sed postea vna moritur relicto vno filio masculo q est nepos alteri⁹ superuiuentis. & ista superuiuēs est matertera dicti nepotj. Queritur modo an iste nepos excludat dictaz materteram suam.& plures doc.dicūt q ista gl.determinat q sic qd non videtur mihi verū.quoniam ista glo. expresse loquitur in amita vt i exemplo quod.s.p̄ς fui nō. aūt facit mentionem de matertera. Uerūtamen quātū ad hanc q̄stionem de matertera. domin⁹ An.de iser.tenet q dict⁹nepos excludat dictam suam materterū dicens q q̄q̄ ipsa semel sit facta heres in dicto feu.tamen debet desinere per superuenientem masculū.quoniam erat conditionaliter hr̄e si mascul⁹ non nasceretur alias non desineret.ar.insti.de fideicom.heredi.in.§.restituta. Ista nāq; incertitudo vtrū esset masculus nascitur⁹ vel non habetur pro conditione.vt.ff.de condi.& demon.l.dies incertus. Hoc enim operatur pactū & prouidentia inuestiture vnde conditione existente vz per natiuitatem hui⁹ nepotis masculi videtur nūquā fuisse illi⁹ matertere q̄ conditionaliter habebat. vt.ff.de periculo & cōmo.rei vēdi.l.q si pēdēte.&.ff.si cer.peta.l.proinde.& pro hac opi.facit.s.epi.vel abba.i.c.i.§.quoniam ēt. Item facit ratio:q: res deuenit ad eū casum a quo incipere nō posset.ff.ad.l.aquil.l.q: fortificatur per.l.vtrū.ff.de assig.libe.cōiuncto.§.datur insti.de assig.libe. Sed his non obstantib⁹ cōmunis snīa est in cōtrariū:quam sequitur Jaco.de bel. Nico.de nea.& Bal.hac rōne.vz q: ipsa matertera iam successerat a prin.sine obstaculo.vnde nūc per superuenientem masculū non fit q̄stio per ipsam de feu. acqrendo.sed de acqsito retinēdo & conseruando. & ideo retinebit ptem suam q̄ a prin.acquisiuit.vt.ff.de reg.iuris.l.id qd nostrū.facit pro hac parte.l.patre furioso.ff.de his q sūt sui vel alie.iuris &.s.an marit⁹ succe.vxo.in.c.i.&.s.de natura succes.feu.in prin.& de bene.fe.in.c.i. Et hanc partem puto verā pro qua adduco tex.nostrū in pn̄.vbi filia primi acqrentis q̄ successit in dicto feu.nō excluditur a dicto feu.iā acqsito p superuenientiā suorū filiorū masculorū.vnde ergo dʒ intelligi tex. noster qn̄ in acqsitione feu.iam superat masculus impediens.vt probatur in ver. non enim &c. ¶ Ex quibus omnibus cōcludo dictaz materterā non esse repellendā p dictū nepotē suū. Et p hac pte suadet ēt eqtas vt maneat apud eam postq̄ semel fecit ad eaz transitum per ea que dicta sunt. Et q: natura dominiorum acqsitorū est q sint perpetua.l.siue possidetis.C.de p ba. ¶ Opp.ab extra de.c.i.infra ti.proximo seq.vbi expresse patet q si in inuestitura sint adiecta huiusmodi verba.vz q deficientib⁹ masculis admittantur femine q nihilominus femina excludit masculū sibi obstātem. So.ibi fuerūt a prin.duo simul inuestiti cū dicta cōditione.vnde vnusq̄q; videtur prospexisse sibi & heredib⁹ suis masculis & feminis.quo casu donec extat aliqs de descēdētibus vnius siue sit masculus siue femina non admittitur alter.vt ibi. Sed hic vnus sol⁹ fuit inuestitus.quo casu videtur prospexisse q omnes sui descēdentes masculi impediant feminas. vt supra dictū ē. Quid aūt iuris sit si inestitura sit fcā simpliciter & copulatiue.vz vt dscēdētes masculi & femine admittantur dic vt dixi i dicto.§.qnēt supra epi. vel abba. ¶ Op. q imo pp tale pactū appositū in inestitura dbeat trāsire nō solū ad masculos & filias.sed etiā ad quoscūq; extraneos heredes.ar.ff.de ṽbo.obli.l.stipulatio in.§.siqs ita. So.est duplex ſʒ Ja.d bel.p̄ma q hic sit speciale in feu.secus in alijs negocijs.vt ibi. Secūdo dic q regulariter cū paciscens puidet heredib⁹ simpliciter q tūc trāsit ad omnes.vt ibi.fallit qn̄ aliud est actum expresse vel tacite. vt.ff.de verbo. signi.l.sciendū & hic &.ff.ad trebel.in.l.ex facto.§.fi.&.s.d alie.fe. in.§.& si clientulus. Sed Bal.tenet primā per ea que dixit Cy.in.l.liberti.C.d op.liber. ¶ Op. circa finem huius capituli q imo huic filie femine sit fidelitas facienda:q: facilius act⁹ continuatur q̄ d nouo fiat.ff.locati.l.item queritur.§.fi.&.l.qui ad certū. Sʒ femina pōt de nouo dare feu.vt.s.per quos fiat inuesti. in.§.feminā.ergo forti⁹ continuare. Simile videmus in minore q de nouo nō dat sed cōtinuat.vt patet in dicto ti. per quos fiat inuesti.in pn̄. So.ista filia nō succedebat in iurisditione dicti feu.sed solum masculi.qd patet q: ēt habebāt dominū in tali feu.a quo & ipsi recognoscebant q̄ de hoc suo proprio feu. inuestit⁹ fuisset iste miles.vt dixi sup tex. Contrarium ṽo loquitur de re spectante ad ipsaz feminā quo casu bene posset infeudare & inuestituram ptinuare.vt ibi &.s.qui feu.da.po.in prin. Quidā tn̄ timore huius cōtrarij voluerūt distinguere inter allodiū & feu.qn̄ allodium cum sit liberū & frāchū.& a nemine teneatur.ſʒ est res propria.vt pʒ infra de pace iura. fir.in.§.ad hec. & tunc in isto allodio succedat ita femina sicut masculus.vt supra q feu.da.po.in.§.hoc aūt & in.l.maximū vicium.C.de libe.prete.& per consequens ipsa posset infeudare & fidelitatē recipere.vt in dicto.§.feminā. Feudum aūt cū nō sit francum q: ab alio recognoscitur.& tūc in isto femina est exclusa.vt in dicto.§.hoc aūt.&.s.de succe. feu.in.§.filia. Quapropter isto respectu qdā libri hn̄t hic i fine lr̄e hui⁹ capl̄i illa ṽba textualia q̄ supra scripsi sup tex. Sʒ q: talis additio lʒ sit i se vera. tamē q: cōiter non habetur.tene qd.s.dixi qd tamē in idem recidit &c. ¶ Quero ab extra nūquid isti heredes de quib⁹ loquitur ista inuestitura tituli nostri acquirāt fe.ppter pactum inuestiture an ex successione. Et rn̄deo ſʒ Jaco. d bel.q cū sint heredes primi acquirētis directo vel p mediā psonā. tunc ex pacto acquirūt & propter hereditatē defuncti & nō pter specialē successionē feu.vt in auc.de nō alie.i.§.emphiteosim. Et hoc ēt tʒ Jaco. aurelia.sed qn̄ feu.non descendit ex pacto. tunc acquirunt ex successione.vt supra de succes.feu. Uerūtamen

pro intelligētia animaduertendū ꝙ filij vasalli mortui non possūt repudiare hereditatem ꝛ retinere feu. sed agnati sic vt infra ti.an agna.vel filius ꝛc. Nunqd i casu nr̄o poterūt isti agnati repudiare hereditatem ꝛ feu.retinere.Et videret᷑ primo dicēdū ꝙ sic p .l.siqs opas.ff.de opis liber.Sȝ in contrariū facit:qꝛ dn̄s videt᷑ voluisse prouidere hr̄dib⁹.non aūt repudiantib⁹ qḋ potuit facere:vt.ff.de excep.in.l.i.ꝛ de verbo.obligatio.l.continu⁹ in.§.finali.ꝛ infra in qb⁹ causis feudū amit.in.§.finali.Uerūtamē in hoc passu idē Jaco.de bel.concludit ꝛ determinat ꝙ aut simpliciter cōcedit᷑ res ad rectū feu. ꝛc.pcedat dici⁹ titul⁹ an agnatus vel filius ꝛc.aut pcedit᷑ res in feu.vasal.paciscendi sibi ꝛ hered.b⁹ suis.prout fuit in cāu nostro. ꝛ tūc acquirit᷑ nisi hr̄dib⁹. vt hic qꝛ in stipulatione vel pacto non intelligit᷑ psona nisi expssa.vel de qua sit cogitatū.vt.ff.de verbo.oblig.l.quicqd.ꝛ in .l. si ita.§. grisogonus.hoc idē tenet And.de iser.in ti.pdicto an agnatus dicens.qn̄ dominus pcedit titio ꝛ heredib⁹ tūc est feudū hereditariū quod venit in petitiōe hr̄dita.l.itē vidēdū.§.fi.ff.de peti.here.vnde in hr̄ditario feu.nō succedit nisi q ē heres.Ipse aūt heres tenet᷑ ad onera nisi faciat inuētariū i.l.fi.C.de iure del be.De q̄ mā dixi plene in dicto titulo an agnat⁹ vel fili⁹ repu. hr̄di.vbi videas. ¶Quero qd si habeo filios ꝛ recepi feu.p me ꝛ filijs fratris mei. Utrū filij mei eos excludāt.ꝛ bal.i.l.acutissimi i fi.C.de fidei.dic ꝙ aut ē facta mētio mortis.vt qꝛ dixi recipio pro me ꝛ post mortē meā pro filijs fratris mei.ꝛ tūc filij mei p̄ferunt᷑.ff.de pac.l.tale pactū.§.fi.Aut non est facta mētio mortis.ꝛ tūc statiȝ q̄sita est dimidia filijs fratris mei per no.in dicta.l.cū acutissimi ꝛ.ff.de vsufruc.accrescen.l.siquis titio.Subiūgit tamē ideȝ Bal.ꝙ ēt i primo casu posset dici ꝙ nō excludant᷑ a dimidia.qꝛ hec stipulatio cōcernit eos tāq̄ cōsortes p.c.i.an agnatus vel fili⁹ ꝛc.Et qꝛ hoc videt᷑ esse de mente domini inuestiētis.ar.in.l.condictionis incertū.C.de pac. Et extēdit pdicta ēt ad ēphiteosiȝ:vbi videas. ¶Quero qd si in inuestitura est actū ꝙ deficientibus masculis feu.vadat ad vnā feminā.Et postea extant plures femine.An succedat primogenita.An poterit dominus gratificari cui voluerit.Et Bal.qui hanc qōnem format supra de his q feu.da.pos.in.§.hoc aūt.respōdet duob⁹ modis.ꝛ pmo ꝙ si dicta primogenita est heres ꝙ tūc ipsa debet admitti. Alias dȝ dirimi sorte.l.ij.C.qn̄ ꝛ q.quar.ps debe.Scḋo dicit ipse ꝙ dn̄i sit electio quā velit p tex.in.§.ꝛ qꝛ supra q feu.da.po. Et hanc opi.dicit esse valde equam.ar.ff.de sta.ho. .l.aretusa.ꝛ per no.C.de epi.ꝛ cle.in.l.id qḋ pauperibus.¶Quero qd si aliquis acqrit feu.pro se ꝛ filijs suis an intelligat᷑ de natis ꝛ nascituris dic ꝙ sic.Et ē ratio qꝛ dicti filij habent iure suo.ar.ff.de verbo.obliga.l.stipulatio in.§.si qs ita.ꝛ ifra que fuit prima cā benefi.ami.in.§.deniqȝ.ꝛ.ff.de vsuf.l.fi.ꝛ ifra si ḋ feu. fue.cōtro.in.c.si vasallus ꝛ est de mēte bal.i.l.i.C.de liber.ꝛ eorū lib.Sȝ an isto casu viuēte patre habeāt ipsi filij ius in re feudali.Et dic ꝙ nō.Et est rō qꝛ copula cadens inter ea que habēt iter se ordinē temporis ꝛ rationis intelligit᷑ ḃm debitū ordineȝ tēporis ꝛ rōnis.Nō aūt simpliciter.argu.ff.de libe.ꝛ posth.in .l.gallus.§.i.itē qꝛ si pater stipulat᷑ operas sibi ꝛ filio nihil debet᷑ filio patre viuente.vt.ff.de ope.liber.l.iurisiurandi.§.si liberi ꝛ.l.nihil.ꝛ tenet Bal. i.l.liberti .C.de opis libertorū vbi dicit etiā hoc esse seruandū in emphiteosi per predicta. Et circa pdicta vide qḋ dixi.j.de alie.feu.pater.in .c. i.¶Quero iuxta pdicta qd si aliqs recipiat emphiteosim pro se suisqȝ filijs[a] legitimis masculis ꝛ feminis an debeāt admitti pariter pdicti masculi ꝛ femie an p̄rio masculi scḋo his deficientib⁹ femine. Et dicit Bal.in dicta .l. liberti

a ¶Emphiteosim p se suisqȝ filijs. Adde ḃm pliciter an comp̄hēdunt᷑ filie vide no.i.l.fi.ff. de pdi.ꝛ demō. bar.i.l.iusiurandi.i.§.si liber.ff. de ope.liber.pe. de anch.i.l.sȝ si hac.i.§.liberos de i ius vo.Jo. de imo.in.c.potuit.in fi.ḋ loca. Barba.consi.l. incipi. clementissimū deū ver. iterdicamus.in iiij.volu.

ꝙ masculi ꝛ femine pariter sortiant᷑ ꝛ admittant᷑ in dicto iure emphiteotico.Sicut dicimus in locatiōe.ff. de pac.l.tres fratres nisi statutuȝ aliter disponeret ḃȝ Bart.qꝛ tunc verba contractus debent intelligi ḃm ordinem iuris muncipalis.ar. eorum que no.Cy.in.l. fi.§.in cōputatione.C.ḋ iure delib. qḋ admittit Bal. quando statutum disponeret specialiter de forma succedendi i emphiteosi.Sed si statutum disponeret solū ḋ vniuersali successione tūc distinguit ꝙ aut emphiteosis trāsit cū vniuersitate.ꝛ idē:aut ē ppria dispositio per se stans ꝛ diuersa a iure hereditario:ꝛ tunc statutum nihil loquitur de hoc.ar.ff.de verb. sig.l.verba gesserunt.Et de hac questiōe ꝛ similibus vide latius per eundem Bal.in.d.l.liberti.ꝛ quod dixi i.c.i.§.q. mo.feu.cōsti.¶Ultimo ad materiā huius capl'i circa primā ptem.vide qḋ dixi.§.epi.vel abba.in.§.quin etiam ꝛ de succe.feu.in.§.filia ꝛ.§.qui feu. da.po.in.§. hoc autē.ꝛ quod tangitur.j.ti. seq.ꝛ.§.de inuesti.qua titius accrescit a sempronio.i.c.i.ꝛ quod dixi.j.ḋ capi. qui curi.vendi.in.c.iij.ꝛ in remissiōibus ibi adductis ꝛ in dicto ti.an agnat⁹ vel filius ꝛc. ꝛ qḋ dixit Bal.i l.fi.ꝛ i auc.cessante.C.de suis ꝛ legi.here.ꝛ in.d.l.liberti.C.de op.liber.vbi plura dicit ad ppositū nostrū ēt circa emphiteosim:ꝛ quod tangitur supra de feu.alie. in.§.ꝛ si cliētulus.ꝛ per doc.i.l.ex facto.in fi.ff.ad trebel.De materia autē ad scḋaȝ vide quod dixi in.d.§. feminā.§.p quos fiat inuesti.ꝛ in remissionibus quas ibi adduxi.ꝛ per Bar.in.l.ij.ff.de reg.iur. Jaco.

¶De duobus fratrib⁹ a capitaneo inuestis. Rubri.

¶Rubrica ista fuit addita hic a glosatorib⁹: qꝛ oliȝ nulla erat hic rubrica prout dixi.§.in ti.ḋ fra.ḋ no.be. inuesti.super rubrica.vbi videas. Et p hoc intelligis glosellaȝ hic positā que dixit alias non erat hic aliqs titulus sed capitulum.Et cōtinua hanc rubricam cuȝ primo pcedenti ti.prout ibi dixi.ibi scḋa oppositione vȝ qꝛ ibi declaratū est:quando vnus solus accipit inuestiturā pro se ꝛ heredibus suis masculis ꝛ his deficientibus pro feminis:quo casu nunquā extat locus femine.donec superest aliquis masculus ex eo qui p̄io fuit inuestitus etiam si descendat per lineā feminaȝ. Nūc vo i isto ti.declarat quid iuris est si duo fratres simul capiant dictam inuestituram:quo casu quilibet ipsorū videtur prosperisse etiā feminis antequam vocet᷑ alter frater vl' descēdētes ex eo.ꝛ hec ē intētio hui⁹ ti. Ja.

d **Uo fratres.** Diuidit᷑ i duas partes principales. Nā i prima vertebatur questio inter vasal. In secūda inter vasallū ꝛ dn̄ȝ. scḋa ibi. si tamē. Prima pars subdiuidit᷑ i tres:quoniā in p̄ia ponit thema ꝛ questio.In scḋa rn̄sio.In tertia rōnē assignat.scḋa ibi rn̄det.tertia ibi vnusqsqȝ. Casus. In feudo dato duob⁹ fratribus simul cū hoc pacto:vt haberent q̄diu viuerent ipsi vl' eorū heredes masculi ꝛ his deficiēt.hus femine.Nō succedit alter alteri donec defuncto superest descendēs ēt femina alia sic excluso domino.h.d. ¶In tex.ibi de nouo beneficio.i.feu.ꝛ hoc ideo dicit. qm̄ istud feu.habuit principiū ab istis ꝛ non ab eorū parēte qꝛ tūc n̄ appellaret᷑ nouū ȝ paternū.vt.§.ḋ gradi.in.§.his vo. Ibi capitaneo.qs sit capitane⁹ dixi.§. quis di.dux.co.vel mar.in prin. Et intelligas ꝙ hic n̄ importat aliquod ministeriū iuris siue sit capitaneus siue non.qꝛ idē esset dicendū de oibus qui possunt infeudare.de quibus.§.qui feu.da.po.sed ideo ponit in capitaneo.qꝛ sic accidit de facto ḃȝ An.de iser. Ibi simul. Subaudi siue in vna inuestitura siue in diuersis vt.§.de succe.feu.in fi.ꝛ dixi.§.de fra.de no. bene.inuesti.in.c.

sti.in.c.i.Ibi tenore.i.pacto.Ibi ipsi.s.pdicti fratres i uestiti.Et per istud verbū colligit rō determinatiōis que ponitur in fi.huius capituli.vz quādo alter ex fratribus morit sine aliquo descēdente q alter frater supstes excludit dnm:quoniā ex tenore ipsius inuestiture non dz admitti dominus nisi vterqz moriat.vt hic colligit. Ibi eorū heredes p ista verba que sunt posita i inuestitura determinat pns casus qz qlibet ipsorū voluit puidere descendētibus suis masculis z feminis.vt poti admitterent ad suā portionē q alter frater supstes.z sic donec extat aliquis de descēdentib mortui et si sit femina n admittit frater.Ibi portio.s. medietas qm fuerūt duo inuestiti.Ibi vnusqsqz.s.dicto rū fratrū.Ibi sibi.Subaudi. z ideo si vnus ipsorū fratrū moriatur sine descendētibus admittit alter frater supstes excluso domino.vt statim dicet i fi. Ibi heredibus.s.masculis z feminis propter verba inuestiture que ita disponūt.vt donec extat aliqs de descendentibus alterius fratris mortui etiā si esset femina nō admittatur alter frater supstes.Alias aūt hoc verbū heres simpliciter prolatū non extenderet in ista materia ad feminas sz solū ad filios masculos.vt.s.de alie.feu. in.§.z si cliētibus z.J.de lege.corā.in fi. Ibi filiam reliquit non intelligas q in isto casu reliquerit filiam.cū decesserit sine herede vt seqtur. Alias esset oppositū in obiecto ɔtra.l.seruo manumisso cum ibi no.ff.d cōdi.inde.sed iō recapitulauit q filiam reliquit.vt ostenderet de quo fratre loqueret.Ibi sine herede. s.masculo vel femina.Ibi tenorē inuestiture.i.pactū in inuestitura. ¶ No. q in inuestituris celebrandis super feu. nouo possunt apponi pacta exorbitātia a cōmūi natura feudorū.vt hic z.s.quid sit iuesti.in.§.penul.z fi.z J.de.feu.non habente ppriā naturā feu.i.c.i. ¶ No. tex.singularez bm Bal.ibi vnusquisqz enim ec.q qs potest puidere descendentibus suis futuris etiam si a princi.non sperabat de liberis.z hoc etiam sensit gl. hic posita in sui prin.dum allegauit.l.si pactū.ff.de pbatō.facit ad predicta quod habuisti supra ti.pximo z supra epi.vel abba.in.§.quinetiā.z in.l. tale pactū. §.fi.ff.de pac.vtrū autem vasal.posset a pnci. prouidere ne filii nasciturii succedant in feu.vide J. si de feu. fue.ɔtro.in.c.filij.z infra de filijs na.ex ma.ad morga. cōtracto in.c.i. ¶ No.ex fine huius capituli argumētum bm Jaco.de bel.z Bal.q ius accrescendi habet locum in feu.etiam post ius acquisitū ad quod facit .l.verū.ff.de assigna.libe.Sed tamē tu dic q iste tex. modicū facit qz hic defert portō feu.pter pactū appositū in inuestitura.non aūt pter ius accrescēdi z probat supra de bene.fra.in.c.i.z est etiam de mente glo.hic posite in fine sui.z tenet Ni.de neapo. Utrū aūt in feu.habeat locū ius accrescēdi.dixi plene supra q feu.da.pos.in.§.i.z in vltima questione z tetigi supra de fra.de no.be.inuesti.in.c.i.in primo notabili. ¶ Op.cum glo.in ver.quod aūt ec.contra finem huius capituli q immo domin excludat fratrē vt pbatur supra de fra.de no.be.inuest.in.c.licet glo.ista non alleget cuius contrariū hic dicitur.So.hoc sta uitur in casu nostro propter pactū appositūz in inuestitura alias si non esset tale pactum:tūc procederet contrarium:z circa hoc te remisit glo.ad notata ibi p glo.in fi.vbi etiā hoc declaraui in penul.contrario de quo ēt dixi supra ti.precedenti. ¶ Op.eb extra cōtra primā decisionē hic positam.vz q imo frater excludat filiā quoniam ordo inuestiture debet attendi.l.lutius cuz ibi no.ff.de here.insti.Nam primo prouisum ē ipsis fratrib.secūdo heredib masculis.tertio feminis.vnde quādiu durat vnus ex fratribus non debet filia admitti.vt.ff.ad trebel.l.heredes.§.pcro z.ff.d lega.i.l. cum pater.§.a te.So.dic q ideo istud cōtingit in casu nostro.qz ista pluralitas cōuertitur in duas singularitates z pinde est ac si qlibet de per se dixisset quādiu viuet iste vel ille vel heres isti vel illius. vt.ff.de condi.z de.l.falsa.§.fi.ff.ad trebel.l.lutio.§.gaio. d lega.ij.l.qui cōcubinā.§.si sciens.z.C.de epi.audi.l.z si legibus.z no.insti.de iure psonarū.in prin.Et est ratio qz videtur hre maiorem affectionem ad filiaz quā ad fratrem.l.cum acutissimi.i fi.C.de fideicō.Ultimo ad materiā presentez vide alia plura que dixi supra in ti. proxio z in remissionibus ibi adductis z supra d fra. de no.be.inuest. in dicto.c.i. z in remissionibus ibi de scriptis.z quod no.per glo.in.c.i.supra qui.mo. feu.cō sti.po.z ibi dixi.z vide i.l.i.C.si socius imperialis liberalita.li.x.z in.c.exordinarijs in.§.si duo fratres.

¶ An remouēdi sint testes q pares eē desierūt.Ru.

Olim nulla erat hoc loco rubrica sed solū capitulum cōprehensūz cum superioribus sub rubrica supra de fra. de no.be.inuest. Sed postea causa cōmodioris itelligentie fuit addita glosatoribus: vt ibi dixi super rubrica.Et hoc est quod voluit dicer glosella hic posita. Et cōtinuat ad proxima hoc modo.quoniam supra i duobus titulis pcedentibus declarauit z determinauit aliquos casus quādo super tenore inuestiture nulla fiebat dubitatio.Nunc vo declarar intēdit an z qualiter pbari possit tenor dicte inuesti.qn super ipsa inuestitura oriretur dubitatio z esset opus dictā inuestitu. probare p pares curie.Et ideo supposita fuit hic ista rubrica an remouendi sint testes. Jaco.

Ex facto. Diuidit i duas ptes. quoniā i prima ponit questio cū determinatōe.In scda excusationē assignat.scda ibi: quid enīz. Casus. Si testes adhibiti tēpore inuestiture erant pares non repelluntur postea a testimonio.licet dsierint esse pares.hoc dicit. Et premitte pro euidentia q noua inuestitura feu.debet fieri corā paribus curie. Alias n valet.vt supra qd sit inuestitu.in prin.z infra qui test.sint nec. ad probā. no.inuesti.in.c.i. ¶ In tex.ibi ex facto quesitū. Ideo sic dixit qz questio ista accidit de facto prout i simili dixit iurisconsult in.l.ex facto.ff.de here.insti.z.ff.ad tre.in.l.ex facto.z infra quali.do.ppie. prlue.in.c. i. Ibi scio.s.ego obertus de orto:vt dixi supra d gradi. in.§.fi.z.J.qui te.sint nece.in.c.i.Ibi fidelitatē.i. vasal. ideo sic appellatū:qz fidelitatez prestat domino vt supra i ti.qd pce.de.iuesti.an fideli.c.i.z dixi d hoc plene in pambulis libri in.q.vij. Ibi pares.i.cōuasalli q ab eodē domino feu.tenebāt supra si d inuesti.iter domi.z vasal.ec.c.i.post princi.Ibi qualibet ex causa.s. honesta.vt qz forte refutauit feu.d cōsensu domini vel ex aliqua culpa amisit illud de qbus.J. que fuit pma cā be.amit.in.c.i.dūmodo non ex causa famosa que irrogat infamiā:qz tūc non pducerent in iudicio tanq testes:vt.ff.de carbo.edicto.l.iij.§.lege iulia. quando aūt z qualiter infamis repellatur a testimonio.dic per doc.in dictis locis.z plene per Bal.in.l.i.C.de sūma tri.z fide catho. z in spec.d teste.§.i.ver. sed quid si dicitur ec.z ver.itē excipitur q est infamis.z in ver si.itē opponit q est criminosus.z extra d testi.in.c.testimoniū. Ibi alij forte fuerūt consules mediolanenses de quibus i dicto ti.qui te. sint neces. Ibi mihi.s. oberto de orto.Ibi qbusdam.s.girardo cagapisti de quo in dicto ti.z alijs sapientibus.vt colligitur.J.si de feu.fue.vasal.interpel.z supra consti.lotha. impatoria in.c.i.Ibi qd enim peccauit.dic q similis modus loquendi habet in.l.iubemus.in fi.C.d testa. z in cōcordātijs ibi allegatis i glo. ¶ No.q inspiciat cōditio testium eo tempore quo adhibent ad testimonium.licet

a ¶ Jus accrescendi hz locū i feudo. Adde Bal.in.l.si qua .C ad tertu.bal. in.l.i.C.qn non pe. par. bal.i.l. i.C de cadu.tol. pau. de co.psi. clviij.incip.i feudo nouo.alexā. de imo.psi.xiij. incipi. pspectis his.in v'ti.col. in.v.volu.idem alex.consi.xvij. incip. ponderatis his.in eo.v. vol.

a ¶ Cōmunis error. addo.l.iij. i fi.ff.de suppel. leg.z p Cardi. zaba. in.c.nisi.in.§.ceterū.i pe. col.de ele.

b ¶ De eo q vidit in pupillari etate. adde Jo. an.in addi.spe. in ti.d teste. i.§. .i.v.sed nūqd si fact⁹ pubes. Jo. de fan.i.c.testes. iij.q.ix.z per domi.diffuse in.c. relatuz.xxxvij. distin.

pditio eoz mutata videat tempore depositionis. Si mile videmus i testamētis.vt.ff.d testa.in.l. ad testiū §.i.z insti.d testa.in.§.i.Eodē modo dicēdū si a pri. tempore quo adhibetur reputabat testis cōi opiniōe idoneus:vt in.l.i.C.d testa.Et est ratio q2 cōmūis er a ror⁹ facit ius.l.barbarius.ff.d offi.pro.z hoc est quod voluit dicere gl.ij.hic posita in sui prin.vsq3 ad ver.s3 siquis zc.d qua materia dic per Bar.in.l.i.in.§.si ser uus.ff.de qōnibus.z in spec.de teste.in §. i.ver. qd si testis erit testabilis:z qd plene scripsi in repetitiōe q3 feci de dicta.l.i.C.d testa. ¶ No.q non cōstituit irri tū qd est ab initio z origine legitima auctē confectū facit.l.iij.cum ibi no.C.ad mace.z in.c.duduz.extra.d elec. ¶ No.ex hoc tex.in fi. q q nō peccauit non me retur penam.facit.l.absētem.ff.de penis. ¶ Op.cum glo.i.de supfluitate huius ti.per titulū J. proximū.z p aliū ti.s.de cōtro.feu.apud pa.ter.qd patet.q2 etiā in dictis ti.dicitur q si cōtrouersia vertatur iter dñm z vasal.sup inuestitura q d3 fieri pbatio p pares curie. So.ista gl.videt fateri cōtrariū:dicens q ex hoc erat olim hic vna glo.que dicebat q istud capitulū vacat per dictos ti.Sed tu dic q imo non vacat: cū hic nō determinetur vnus casus nouus valde dubitabilis q in dictis ti.non reperit decisus.v3 quādo dicti pares desierūt esse pares.vt hic.Et ideo propter eius egre giā decisionē meruit habere ti.sepatū arg.l.si seruus in.§.inquit lex.ff.ad.l.acquil.Sicuti alibi videmus i pluribus ti.C.de in integrū resti.minorum. ¶ Quero cum glo.ij.in ver.sed siquis cognatis zc.q2 pncipium dicte glo.expediui.s.in pmo notabili. Quid si testa tor legauit titio cognato suo decem q titius tempore testamēti erat cognatus sed postea tēpore mortis te statoris desierat esse cognatus:an dbeatur sibi legatū z respondet glo.q sic per.l.si cognatis.ff.de reb⁹ du bijs.Et per hoc est expedita vsq3 ad ver. qd aūt zc. que bene loquit.z de hac qōne z similibus dic. vt ibi plene no.per glo.z doc. ¶ Op.cum dicta gl. q ratio assignata hic in fi.huius capituli non sit bona:dum di citur q quis reputatur legitimus testis ad inuestitu ram.licet modo desierit esse d paribus. Et assignatur ratio eo q2 vasal.q inuestituram accepit nō peccauit in faciendo q testis desierit esse de paribus zc.ergo a contrario sensu deferi q si vasal.predictus fuisset cau sa huius mali.z peccasset i hoc.vt ille testis eēt remo tus vt non esset amplius de parib⁹.q iste non esset le gitimus testis.Sed cōtra hoc arguitur.q2 regula est q qlibet testis admittatur z censeatur legitim⁹ nisi reperiat expresse phibitus.vt in.l.i.ff.de testibus.S3 non repitur in iure q per istum modum inducatur p hibitio.igitur zc.So.dixit glo.ista fatendo contrariū q ista ratio huius littere nō est minus sufficiēs per p dictam rōnem.quoniam siue iste peccauit siue non.in faciendo ipsum remouere. nihilominus ille remotus erit testis idoneus per ea q dicta sunt.Et hoc voluit dicere ista glo.vsq3 ad fi.cum qua simpliciter pertran seūt omnes doc.Sed tu dic q ista littera non merei reprehensionē.Neq3 isti sapientes qui dictam ratio nem assignauerūt. quoniam iudicio meo non habue runt eam consideratione.quam dixit glo.Sed tali cō sideratione moti sunt.v3 q2 iste vasal.a prin. adhibuit eos testes i inuestitura qui tunc erant idonei z sufficiē tes z i hoc non peccauit.Ratio quia fecit illud quod fecisset qlibet diligens postq3 a prin. inuesti. accepit eo modo quo debuit z cum solēnitate debita. put di citur infra qui tes.sint neces.ad pbandum nouam in uesti.in.c.i.Nam nō est culpandus qui testem idoneū induxit.licet postea testis fiat non idoneus. vt ait spe cu.in ti.de teste.in.§.i.ver.qd si post datum.qui ita in telligit z bene. ¶ Quero ab extra qd si a prin. tem pore inuestiture testes nō erant pares.z sic non fue

runt idonei.postea aūt tpe depositionis repiunt eē pa res an censeant esse legitimi testes.Et dñs An.d iser. tenet q sic ad silitudinē serui qui fact⁹ liber pōt depo nere d eo qd vidit in seruitute.Et similiter adult⁹ po b test perhiberi testimonium de eo qd vidit in pupillari etate.ᵇ vt no.glo.in.l.notiōem.in.§.istorum.ff.de vbo. signi.Sed cum reuerentia sui videt q non bene dicat quoniam in casu nostro fuit de substantia z solemnita te act⁹ z inuestiture.vt a prin.essent pares.vt patet ex presse in tex.dicti.c.i.ifra qui test.sint nece.zc.ergo nō sufficit nunc esse pares postq3 a prin.nō habuit suā sub stantiam z solemnitatem a iure requisitam.argu.i.l.si filius.ff.de verbo.obliga.z ad hoc facit quod no.gl.i l.iij.§.lege iuli.ff.de testi.z in dicto.§.instrumentorum ad fi.z in auc.de testi.in.§.si vo quis dicat z quod di xit Inno.in.c.cum causam.el primo.extra d testib⁹ z Bal.in.l.seruos in fi.C.d testib⁹.Et pdicta itelligas vera nisi a prin.fuisset habitus testis cōmuni opinione pro tali quia tunc bene censeret legitimus.vt dixi in p mo notabili.Et debet esse testis ydoneus tam tempo re depositionis ad actum q3 iuramēti. vt dixi i dicta l.i.C.de test.z per Bal.infra quot tes.sunt neces.ad p ban.feu.ingra.in.c.i. ¶ Ultimo ad materiā vide alia plura que dixi in dicto.c.i.infra qui testes sint nece. ad probandū no.inuesti.z in remissiōibus ibi addu.z qd plene no.in.c.i.in prin.s.quid sit inuesti. z infra de cō sue.rect.feu.in.§.quod aūt dictum.z per doct. i dicta l.i.C.de testa.z.ff.eo.titu.in.l.ad testium in.§.i.z i spe cul.d testi.in ver.quid si erat testabilis. An aūt i alijs actibus inspiciatur in quod erat tempore contractus vel id quod postea accidit dic i.l.rutilia polla.ff.d cō trahen.emptio.z quod dixi supra de contro.inuestitu. in.§.si. Jacobus.

¶ De contro.inter vasal.z epis. Rubrica.

¶ Ista rubrica fuit addita a glosatorib⁹ quoniā olī hic nulla erat rubrica sed cōprehendebat istud capitu lum cū supioribus sub rubrica supra de fra.de no.he. inuesti.vt ibi dixi super rubrica.Et hoc ē quod voluit dicere glosella hic posita.Et q h sit verū.patet ex pri. capituli nostri.du3 se continuat ad ti.quartū supra eo. Sed tamen quia hodie iste tractatus est diuisus p ru bricas speciales.vt videmus ideo cōtinuabimus istā rubricam ad proxima3 pcedente3 hoc modo:v3 q2 ibi proxime determinauit vnū casum satis dubitabilem circa pares curie an repentent ltimi testes circa inuesti turas si desināt esse pares.Nunc vo prosequendo eā dem materiam parium determinat aliū casu3 nō mi nus dubitabilem.v3 an pares debeant esse iudices in cognoscendo cōtrouersiam ortam inter dñ3 dicente3 quē non esse vasal.z consequenter hoc eē discutiendū coram curia sua z vasal.ex hoc dicentē nō habere pa res.z cōsequenter hoc esse discutiēdū coram iudice or dinario.z ideo iterposita fuit hic ista rubrica. Jaco.

De eo quod. Istud ca pitulu3 ē difficile satis in textualib⁹ z nō mi c nus difficile in glosis suis que con fuse se explicant neq3 a doctoribus declarantur.Faciam deo duce om nia clara. ¶ Pro quorum intelli gentia diuido totu3 capl'm in duas partes pricipales quoniam in prima parte vasal.nō habebat aliud feu. nisi illud super quo vertebat questio. In scda sic.scda ibi.sed si constiterit. Prima pars subdiuiditur i quin q3.Nam in prima exorditur. In secunda ponitur the ma z questio.In tertia allegat p vasallo. In quarta allegat pro domino.In quita determinat.secūda ibi. quesitū

quesitū est.tertia ibi.opponit.quarta ibi.domino.q̄n ta ibi.sed laudatum.¶ Casus.Si iter vasal.⁊ domi nū est contentio de inuestitura ab eius p̄cessore facta pares curie de illa cognoscunt siue sit questio de inue sti.siue de fidelitate siue de p̄ncipali causa qui pares ex eorum officio debent facere inuestire vasal.sed iura mentum fidelitatis non debet p̄stari donec causa prin cipalis erit expedita.nisi vasal. haberet aliud feu. ab eodē domino.quo casu etiam interim p̄stabit iuramen tuꝫ fidelitatis.hoc dicit.¶ Premitte pro euidētia ꝙ alia est inuestitura verbalis ⁊ abusiua.Alia est ꝓpria ⁊ realis.prout declaraui supra qd sit iuesti.in p̄n .vbi videas.¶ Item premitte ꝙ fidelitas nihil aliud ē ni si iusiurā.quod prestat vasallus domino occasiōe feu. vt supra qd precede.debe.inuesti.an fi.in .c. i. Ex qui bus scias ꝙ ordo inuestiturarum est talis.vꝫ vt p̄mo fiat inuest.verbalis.scd̄o prestet fidelitas.tertio fiat in uestitura realis ⁊ propria que fit per traditionē corpo ralis possessionis.vt dixi de no.fi.for.i fi.⁊ in. d.c.i.qd sit iuesti.i p̄n.Item scias ꝙ feu.rectum est illud quod non datur ad certum seruitiū ⁊ est perpetuum nec po test reuocari.⁊ de isto loqtur iste tex. ⁊ supra de con tro.inuesti.i .§.item si vasallus . Aliud est feu.non re ctū quod datur rōne alicuius officij vel meriti ⁊ istud reuocari pōt.⁊ de isto loqtur titulus .s. de feu.guar. ⁊ gastal.⁊ de his late d̄claraui supra i p̄ambulis libri i.xij.diuisione feudorū.Item scias ꝙ vbi vasal. ꝓbat de inuesti.verbali dominus tenetur eum mittere i pos sessionem corporalem.vt supra de contro. iuesti. i p̄n. ¶ In tex. ibi scriptum est. s .s. i ti.quarto de contro. feu.apud pa.ter.Ibi fortassis.subaudi immo etiam si ne forte.Ibi episcopo dic idem si ab alio domino qui nō sit ep̄s.sed ita accidit i facto iste casus i ep̄o.⁊ hoc etiam sensit glo.hic posita.i p̄n. Ibi de annua presta tione.Exemplifica vt quia forte.x.recipienda annua tim de camera vel caneua.vt .s. de feu.cogni.in .c. fi. Uel exemplifica etiam i alijs que immobilium no mine continentur.sicut esset decima s̄m Bal.quoniā adheret imobilib⁹ vel in alijs de q̄bus in.l.iubemus nulli.C.de sacrosan.eccle.⁊ dixi in.d.c.fina. Et intelli gas dummodo ista sint data per inuesti.perpetuam. alias secus vt supra quis sit dux co.vel mar.in fi.Et si militer intelligas ꝙ idem iuris esset in feu.cuiuslibet alterius rei . q̄ in hoc non est vis vt sequit̄.Ibi succes sore eius.s.epi.Ibi agat.subaudi petendo inuestituraꝫ realem.vꝫ vt sibi dentur dicta decem ex eo ꝙ preces sor suus inuestiturat eum per feu.de dictis decem an nuis sibi dādis.Uerū quia ille precessor est mortuus petit nūc ab ipso successore predicta.x.⁊ insuper petit etiam confirmationem inuestiture.prout tenet̄ ab eo tanq̄ successore petere vt euitet periculū negligentie vt infra que fuit prima causa be.amit.in prin.⁊ supra quo tempo.miles.in.c.i.Ibi ⁊ ille.s.episcop⁹ successor. Ibi neget.non intelligas ꝙ per istam negationeꝫ fiat litis contestatio cum potius sit inducta ad impedien dum processum . vt no.in.l.eleganter.in.§.si qs.ff.de condi.inde.Ibi esse vasal.Subaudi ⁊ per cōsequens negabat inuesti.precessoris mortui.vnde dicebat ꝙ ni hil volebat dare.Ibi opponit enim.Ista est allegatio vasal.dicentis domine tu negas me vasal.Igitur non habeo pares in curia tua. Nam tunc intelligor hēre pares quando confiteris me vasal.vnde debeo coram iudice ordinario tuo.s.archiep̄o vl̄ patriarcha vel pa pa litigare.non aūt coram curia tua preterea debes me inuestire prius q̄ ab aliquo sim iudicandus.post q̄ ostēdo iura q̄ iam acquisiui a precessore tuo.Ibi iu dicari quasi dicat a nemine iudicari debeo.vtrū pro prietas ad me ptineat vel non antequā habeā posses sionē de eo qd̄ suꝫ inuestitus.nā postea stabo iuri.Ibi domino respōdēte.Ista est allegatio domini epi dicē

tis omnia ista debere terminari per suaꝫ curiam. Ibi siue de inuestitura.s.an fuerit facta vel nō.Ibi siue de fidelitate.s.an debeat iurare vel non. Ibi siue de prin cipali.s.an tenuerit talis inuesti.vel nō. Ibi laudatū.i. pronunciatū.vt dixi in.c.i.de feu.da.inuicem legis co. super tex. Ibi prefatum modum.s.qui habetur.s̄.in dicto titulo quarto de ꝯtro.feu.apud pa.ter.⁊ hoc sen sit etiam glosella.iij.hic posita. Ibi euꝫ.s.vasal. Ibi re cto feu.i.de isto feu.qd̄ petebat.vꝫ dicta.x.per annuaꝫ prestationem ⁊ docebat esse feu.rectū obtentū a pre cessore suo.Ibi inuestiri faciāt.i.q̄ dominus ep̄s per s̄niam pariū debet eum inuestire etiam realiter.s. indu cendo ipsuꝫ in possessionē.postq̄ constat de inuesti.fa cta a precessore.vt supra de cōtro.inuesti.in principio. Ibi deferatur.scilicet ad instantiam ⁊ petitionem epi scopi. Ibi cognoscatur.scilicet an valuerit inuestitura vel non.Ibi ex eo enim hoc ē.scilicet quia declarato an valeat vel nō valeat. Ibi expedire questionis ē. vꝫ quia si iudicabitur ꝙ inuesti.non valeat.tunc nec iura mentū fidelitatis prestabitur.Si v̄o iudicabitur ꝙ va leat tunc iurabit fidelitatem.Ibi sed si cōstiterit.Hic incipit alium casum quando vasallus habebat aliud feu.a domino.⁊ hoc si habes in tex.sed verum .q̄ qui dam nō h̄nt.ꝫ prout hic dixit glosella quinta hic po sita.⁊ tunc iste casus inciperet in ver.qd̄ totū ⁊c.supra proxime.vnde melius est habere. sed ⁊ ita i diuisione tenui.Ibi tenet̄ pro feu.vꝫ quia iste est vasal. ipsius ec clesie ep̄alis d̄ alia re q̄ d̄ ista de qua nūc est questio. Ibi de suo recto feu.s.de quo vertebatur questio.licet Ja.de bel.⁊ sequaces intelligant de alio feu.qd̄ vasal. sine cōtrouer.tenet. Ibi accipere.s. realeꝫ de dicta an nua prestatione ⁊ hoc per iudicium pariuꝫ. Ibi fideli tatem iurare.s.de dicto feu.de quo adhuc pendet qō: Neqꝫ per hoc fiet p̄iudiciū principali cāe:vt sequitur. Ibi p̄ncipalē cām que est vtrū valuerit inuestitura vl̄ nō.Ibi accedere.s.corā paribus ⁊c.¶ No.ꝙ epi p̄nt infeudare de bonis sue eccl̄ie.qd̄ itelligas vex si ꝯsue tudo est infeudādi ⁊ feu.sit aptuꝫ.Alias aūt secus.vt supra epi.vel abba.c.i. in prin. De rebus aūt suis pro prijs non est dubiū ꝙ episcopus potest sicut laycus:vt infra de clerico qui inue.facit in.c.i.De qua materia. dic vt late vltra alios scripsi supra qui feu.da.po.i p̄n. In tertia questione: ⁊ qd̄ no. supra qui succes.tene. in c.i.⁊ per canonistas in.c.i.extra de feu.¶ No. ex isto tex.ꝙ assertio actoris facta i iudicio magis nocet sibi ad fundādam exceptionem rei quā assertio rei noceat ipsi reo ad fundādam replicationē actoris.Quod pa tet quia vasal.actor dicebat se vasallū.dominus v̄o cō uentus negabat ipsum vasal. vnde s̄m assertionem ac toris reputat̄ in hoc pro vasallo.vt causa p̄dicta debe at coram paribus terminari.Quando tamen ⁊ quali ter tales assertiones p̄iudicent ptibus.dic vt in.l.cum precum.C.de libe. causa ⁊ in.c.i.de confessis li. vi.⁊ in specul. de positionibus.§.viij. versi. sed s̄m premissa. ¶ No.ꝙ pares curie dato ꝙ sint layci sunt iudices cōpetentes inter vasal.laycuꝫ agentē ⁊ dominum reū etiam si sit clericus qd̄ est no.dignū ⁊ mirabile ꝙ cle ricus possit trahi corā iudice layco qd̄ est cōtra.c.si di ligenti extra de foro cōpetenti cum si.Sed istud ideo est q̄ isti pares censentur esse iudices ecclesiastici.licet sint seculares.quoniā habent iurisditionem a canone etiam in feu.ecclesie vnde nō ē mirum si sunt iudices cōpetentes.vt hic dixit Bal.⁊ probat̄ infra an apud iudices vel do.in.c.i.⁊ extra de foro cōpetenti in.c.ex transmissa.Lex enim seu canon. potuit dare istam iu risditionē.vt.ij.q.vi.§.ꝙ de arbitris.⁊ in.l.⁊ q.ff.d̄ iu risdic.om.iudi.facit qd̄ no.Inno. extra de iudi.in.c.ce terum.⁊ qd̄ no.in.c.verū.extra de foro cōpetēti. ⁊ qd̄ dixi.s̄.de inue.i ma.facta i fi.⁊.s̄.de ꝯtro.feu.apud pa. ter.in.c.i.Utrꝫ aūt cleric⁹ ratione feu.qd̄ tenet a layco

iuret sibi fidelitatē:dic vt no.in.c.nimis. extra de iure
iu.⁊ dixi in.c.qui clericus.infra si de feu.fue.ↄtro. ⁊ in
.c.i.qualiter iurare debet vasal.⁊ d statu.⁊ cōsue.ↄtra
liber.eccle.in.§.statuimus.¶No.ꝙ si vasal.nō reco-
gnoscit aliud feu.a dño nisi illō sup quo vsat questio
nō iurat fidelitatē donec cōtrouersia pendet. Secus
aūt si ab eodem domino aliud feu.sine cōditiōe reco
gnoscat.Et potest esse ratio q2 nō videt ita fieri ꝑiu-
dicium domino acceptando ipsuz ad fidelitatē super
feu.de quo est questio postq̄ iam ē ver⁹ vasal.de alio
feu.quā quādo nullo modo ꝑtēdit ipsuz esse vasal.ar.
supra de ↄtro.inuesti.in.c.i.in.§.si vo.Et ex hoc colli-
git gl.penul.hic posita ꝙ ratione adiuncti licitū dep
hendit qd alias non esset licituz:⁊ nihil aliud allegat
nisi se remittit ad nota.p Py.i suo libello disputato
rio quem appellat iuris prudentiā.Sz de hoc dixi vo
bis late post gl.in.c.i.§.i.supra de feu.guar.⁊ no.p gl.
⁊ doc.in.l.si sponsus.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.
¶Op.cum glo.pma ꝙ exemplū qd ponitur in isto
tex.de ꝑstatione annua de qua vasall⁹ allegabat se in
uestitum a precessore epi non possit habere locū neqz
adaptari ad casum nostrū.q2 tales ꝑstationes annue
itelligunt reuocare imediate per mortem cōcedētis.
vt est casus.licet glo.non alleget supra in ti.qs di.dux
co.vel mar.i fi. ergo iste vasallus male ⁊ iniuste petit
a successore istam prestationem annuam cū iam sit re
uocata p mortem cōcedētis.So.dicit gl.ꝙ iste tex.lo
quit in rebus beneficialibus ⁊ feudalibus.Hoc est di
cere ꝙ i casu nostro ista prestatio fuit cōcessa iure feu.
quo casu successor tenet adimplere quod factum fuit
per precessorem siue ꝑcessor ↄcedens fuerit episcopus
siue laycus.quia in hoc nulla est differentia inter epi-
scopum ⁊ laycuz.Contrariū vo loquit de alia ꝑstatio
ne que nō est concessa iure feu.q2 tūc bene verū est ꝙ
expirat per mortē ↄcedētis.Et hoc voluit dicere ista
glo.vsqz ad ver.nisi quis ⁊c.licet breuius ⁊ obscurius
loquuta sit.Et iō declarabo ipsaz de particula in pti
culā:vt bñ intelligat.Unde ergo in dicto versi.addu
cit 2az solutionem que talis est.vz ꝙ iste tex.loqtur in
feu.camere seu caneue qd transit ad heredes tam dā-
tis quā recipientis cum sit feu.rectū: vt supra de feu.
cognit.c.fi.⁊ in titu.quid sit inuesti.in.§.si vo vasal.⁊
ifra de notis feu.in princ.Contrarium vo loquitur in
soldata que non est feu.sz quedā prestatio annua gra
tuita que non transit ad heredem neqz dātis neqz re
cipiētis.put ibi patet in tex.Et hoc voluit dicere ista
gl.vsqz ad ver.Illa enim ⁊c.Et in parte ista limitat
id quod supra pxime dixerat de feu. camere seu ca-
neue.videlicet vt habeat locum solūmodo in domino
layco cōcedente.non autem i clericis cōcedentib⁹ ta
lia feuda.quoniam ab hrdibus siue successoribus ip
sorum clericorum non prestarent:vt supra dictum est
quando tale feu.camere seu caneue esset cōcessum a
layco. Et hoc voluit ista gl.vsqz ad ver.vel etiam po
test ⁊c.Et i hac parte ista glo.respondet tacite obie-
ctioni que posset fieri hoc modo.vz nā si successor cle
rici non tenetur ad istam annuā ꝑstationē camere seu
caneue.quare ergo i isto tex.admittitur vasal.ad agē
dum cum iniuste agat.Et respondet glo. ad ꝙ exem
plum potest procedere etiam i clerico.⁊ quāq̄ vasal.
iniuste agat nihilominus non debet sibi denegari au-
dientia vel iustitia.vnde debet sibi reddi ius. Et hoc
voluit dicere ista glo.vsqz ad finem.licet Bal.intelli-
gat istam caudaz huius glo.quādo vasal.iniuste age
bat ꝑpter ineptitudinē libelli:⁊ sup hoc nō potest ꝓ
nunciari nisi ꝑus ↄstet de iurisditione: Sed mihi vi-
detur ꝙ ista sua expositio nō possit stare.ꝑmo q̄a gl.
dixit iniuste agat ⁊c.Et exempluz Bal.adaptat quā
do non rite.Item q2 apparet ex isto tex. ꝙ fuit ꝓces
sum ad vlteriora in ipsa causa quod non potuisset fie-

ri si euidenter libellus fuisset ineptus.vt dixit specu.in
ti.de offi.iudi.§.deseruit ver.item.vt absoluat.nam iu
dex incōtinenti cū videt libellum ineptum dz illud ex
officio reicere.l.i.ff.de offi.assesso.de quo tamen dic vt
in.l.i.ff.si mensor fal.mo.di.Uerūtamē q̄tū ad ꝓposi
tū nostrū circa intellectum istius littere ⁊ ↄtrarij supra
formati quicquid dicat ista gl.que multum cōfuse lo
quitur ac se inuoluit.Tu dicas ⁊ intelligas ꝙ iste tex.
habet locū ⁊ in clerico ⁊ in layco cōcedente perpetuā
inuestituram siue sit ex camera siue caneua vel in ali-
quo alio redditu ānuo de quib⁹ dixi.s.de feu.cogni.in
c.fi.vel in quelibet alia re dūmodo sit ad feu. rectū ēt
si sit decimarum.vt supra dixi super tex.Contrariū vo
loquitur de soldata in qua nō ē inuesti.vt declaraui in
cōtrario.Et ita videt sensisse ista glo.i sua prima solu
tione isto modo quā per predicta nūc habes declara
tam.¶Op.cū glo.ij.ꝙ imo successor epi teneatur in
distincte vasal.iuestire ⁊ fidelitatē recipere ⁊ possessio
nem tradere.postq̄ istud feu.qd petebatur erat rectū.
probatur.s.de cōtro.inuesti.c.i.in prin.q̄ q̄ ista gl.nō
alleget.So.illud est verum quando vasal.peteret sim
pliciter se inuestiri de aliqua re quā tenebat ad feu.re
ctū.vt ibi.sed hic petebat simpliciter se inuestiri d feu.
recto.⁊ q2 sub ista tali simplici petitiōe poterat iclu-
di etiā ipsa prestatio annua de qua ꝑsupponit iste tex.
ad quā successores clericoꝝ non tenent. vt supra dictū
est in glo.precedenti merito talis successor epi in casu
nostro nō tenet vasallo:nisi ꝺm dispositionem hui⁹ ca
pituli.Et hoc voluit dicere ista gl. vsqz ad fi.q̄ nō mi
nus obscure locuta est q̄ precedens. cū ex visceribus
illius oriatur ⁊ trahatur.Et qcqd dicat itellige.vt su
pra dixi qd iste ti.habeat locū tā in clerico q̄ in layco
ↄcedēte in feu.annuā prestationē que sit trāsitoria ad
successores.¶Quero cū glo.iiij. quid erit fiendum.si
iste vasal.qui petit inuesti.a successore epi de suo feu.re
cto habeat etiam vnū aliud feu.sed tamen ēt super il
lo fiebat ↄtrouersia. an iste successor debeat ipsum ad
mittere ad fidelitatem tanq̄ recognoscentē aliud fe.
ꝓut disponitur hic in fine huius capituli.an vero fideli
tas differatur donec de causa principali cognoscat ꝓ
ut disponitur hic i prima parte.Et hanc partē sequit
glo.⁊ bene q2 postq̄ est controuersia.etiā de alio non
est verū dicere ꝙ cōstet vasal.habere aliud feudū.ꝓut
voluit iste tex.in fi.⁊ q2 minus est habere actionē q̄ rē.
vt in.l.minus.ff.de reg. iur. ¶Quero cum glo.fi.qd
si iste vasal.probauit in causa ꝑncipali plene de sua in
tentione.an iste epus successor sit cōdemnandus huic
vasallo ad istam annuam prestationē.⁊ rñdet ista gl.
primo sub dubio forte ꝙ nō ex eo.q2 per mortē ↄcedē
tis fuit finita.vt.s.quis dicat dux co.vel mar.in fi.Se
cundo soluit glo.ꝙ ille tex.loquitur in soldata que nō
prestatur nomine feu.quasi dicat glo. hic loquitur de
alia ꝑstatione annua que iure feudi potest censeri.quo
casu successor teneret.Et hoc voluit tota ista gl. vsqz
ad fi.Et hanc scdam solutionem teneas per ea que su
pra dixi.⁊ ꝓbatur in isto tex.Nam quid fuisset opus
tradere inuesti.huic vasal.si obtinendo sniaz pro se non
posset habere executionē.⁊ sic ista ꝓuisio esset frustra
toria qd nō est dicēdū.ar.in.l.fi.ff.de legibus.¶Op.
ab extra.q2 supra dictū est ꝙ inuestitura realis dat va
sallo anteq̄ iuret fidelitatem.sed contra de.c.i.s.quid
ꝑce.de.inuesti.an fi.vbi disponit cōtrariū.So.istud iu
ramentū fidelitatis differt ad instātiā epi qui nō vult
eum hre in vasallum donec de causa principali cogno
scatur.Nam si vellet ipsuz interim admittere ad fide
litatem fateor ꝙ ille vasal.teneret iurare.vt ibi ꝺz An.
de iser.Possessio autem interim debet tradi vasallo
postq̄ ostendebat hre inuestiturā a precessore.vt.s.d
cōtro.inuesti.in.§.i.verū quādo dñs dicebat illam nō
rite factam.vt.s.de inuesti.inter do.⁊ vasal.c.i.in fi.vl
morte

morte precessoris esse extinctã:vt.s̃.dictũ est. Merito emanauit istud capitulũ ne interim dñs posset spoliare vasa.iuribus suis.ar.coꝝ que tradunt̃ in.l.si quis ꝯductionis.C.loca. ¶ Quero ab extra qd si dñs dicat coram paribus nolo ipsum inuestire neqꝫ eidẽ tradere possessionẽ:neqꝫ ad fidelitatẽ recipe:q꞉ habeo ꝓbationes in ꝓmptu ⁊ incõtinenti velit ꝓbare cõtra ipsum vasal.dicendo hodie constat:hodie agat̃ an sit exaudiendus. Et tenet An.d̃ iser.ꝙ sic per.l.si is a quo.ff.vt in pos.lega.de qua materia dicatis:vt ibi p doc.⁊.C.de edic.diui.adri.tol.in.l.ij.⁊ in.d.l.si qs cõductiõis.C.loca. ¶ Quero si iste episcopus successor vellet liberari soluẽdo interesse istius vasalli nec velit tradere possessionẽ an possit.dic ꝙ nõ:vt.j.si de feu.fue.cõtro.in.c.si facta ⁊c. ¶ Ultimo ad materiã huius capituli q̃tũ circa iurisditiones causarum feudaliũ.vide qd̃ late scripsi in.c.i.s̃.apud quem vel quos ⁊c. Quãtũ v̓o ad materiã causaꝝ vertentium inter vasal.⁊ successorem domini.vide in.c.i.s̃.qui suc.te.⁊ in remissionib⁹ ibi adductis. Quantũ aũt ad materiã quando vasal.litigat cuꝫ dño ⁊ hꝫ aliud feu.sine litigio.vide .s̃.d̃ cõtro.inuesti.in.§.si v̓o ⁊.j.de alic.feu.pa.in.§.si iter. De ĩtellectu aũt ⁊ materia totius istius ti.vide plene per Jac.ard.in ti.de ꝯten.feu.sub rubricella qualiter in cã debet ꝓcedi ⁊ terminari.⁊ in ti.qualiter iurare dꝫ vasal.sub rubricella de his q nõ debẽt iurare.⁊ in ti.qui.mo.feu.acq.sub rubricella qñ iurare dꝫ vasal.⁊ quãdo nõ.⁊ vide in capl̃is extraordinarijs.in.§.si qua. Jaco.

¶ De milite vasallo qui arma bellica deposuit. Ru.

¶ Continuat̃ ad titulũ supra ꝓximũ hoc ordine. qm̃ ibi determinauit vnum casum dubitabilẽ quãdo dominus negat quem esse vasallum ex d̃fectu inuestiture. Nũc v̓o subicit aliũ casum quãdo dominus negat quem esse vasallũ ex causa ⁊ defectu ipsius vasal.vt quia mutauit statum.⁊ sic amplius nõ potest feu.seruire cum sit effectus religiosus. Et aduerte q꞉ olim nõ erat hic aliqua rubrica.sed cõprehẽdebatur simul cum p̃cedẽtibus sub ti.supra de fra.de no.be.inuesti.postea aũt fuit addita a glosatorib⁹.vt ibi dixi super rubrica. Et hoc est quod voluit dicere glosella hic posita. Jacobus doctor.

m Iles qui. Miles seculi q fact⁹ ẽ miles dei ex eo quod venerabilem domum intrauit ⁊ seculo renũciauit feu.amittit.hoc dicit ꝭm Ja.de bel.⁊ Bal. Et diuiditur in tres partes.quoniam i prima ponitur thema ⁊ questio. In secunda responsio. In tertia ratio. Secũda ibi sed iudicatum. Tertia ibi qui enim. ¶ In tex.ibi miles. Idem intelligas i quocũqꝫ feudatario etiã nõ milite.vt supra si de feu.fue.ꝯtro.in.c.qui cleric⁹. Sed iõ exemplificauit de milite q꞉ ita accidit de facto vt patet infra in decisione. Ibi beneficium.i.feu.vt infra ti.ij.§.in ṗmis. Ibi sine liberis.hoc ideo dixit.qm̃ si habuisset liberos non hẽret dubitationẽ.q꞉ liberi admitterentur ad dictum feu.exclusis omnibus etiam si fuisset feu.nouũ vt supra qui feu.da.pos.in.§.⁊ q꞉.⁊ ĩfra de natura succes.feu.in.c.i. Ibi venerabilẽꝫ.sumptũ est istud adiectiuũ ex.l.i.C.d̃ sa.san.ecc.⁊ ex auc.nisi ad trebe. Ibi domum.i.habitationem religiosoꝝ.vt extra de religiosis domibus in rubrica que interdum appellatur monasterium.vt in auc.ingressi.C.de sacrosanc.eccle. Interdum appellatur collegium seu consilium.vt in dicta.l.i.C.de sacrosanct.eccle.⁊ in auc.interdicimus.C.de epis.⁊ cleri. Interdum appellat̃ zenobiũm.vt dixit tex.in prima causa in themate. Ibi intrauit.s.animo ibi remanẽdi.vt no.gl.in dicta auc.ingressi.⁊ patet statim ex sequentibus ibi renũciando.s.tacite vel expresse.vt no.glo.in dicta auc.ingressi ⁊c. Qualiter aũt ⁊ quando quis intelligat̃ renũciare seculo.vide extra de regu.transl.ad religi.i.c.super eo ⁊ i.c.cõsulti.ibi arma bellica cũ q̄a debebat defendere dominũ:vt infra que fuit prima causa bene.amit.in.§.item qui dominum.ibi habitum religionis:dic ꝙ solus habitus nõ facit monachum sine professione.sed sola vera professio vel presumpta sic:⁊ solẽnizat votũ.vt extra qui cler.vel vo.in c.consuluit.⁊ i.c.insinuante:⁊ de voto in.c.i.lib.vi. Quando aũt ⁊ qualiter ista ĩtelligant̃ fieri no.p glo.c.porrectũ.extra de regularib⁹ ⁊c.ibi ꝯuersus. Ideo sic dixit q꞉ cũ esset laycus:⁊ miles recipit̃ i cõuersum.extra de elec.i.c.ex eo.li.vi.⁊ nihilominus censet̃ regularis ⁊ religiosus:vt extra de constitu.i.c.ecclesia.d̃ rebus eccle.nõ alie.in.c.fi.qualiter aũt fiat ista cõuersio ĩfra dicam. Ibi hic.s.miles effectus religiosus. Ibi cõtendit.subaudi diuerso respectu vt sequit̃. Ibi domini. Subaudi quando feu.esset nouum.quoniam in illo agnati non succedũt vt infra de natura succes.feu.i.c.i. Ibi agnati. Subaudi qñ feu.est antiquũ.quia in eo agnatus excludit dominũ.vt supra de gradi.in.§.

a his v̓o. Ibi miles dei:q alias appellat̃ miles celestis[a] militie.vt no.in.l.milites.C.loca. Ibi miles seculi quare sic appellet̃.vide tex.in.l.i.in.§.miles aũt.ff.d̃ testa.mili. Sed quãtum ad materiam feudalẽ omnis feudatarius:qui tenet̃ adiuuare dominũ suum appellat̃ miles ꝭm An.de iser. Et hoc tenet glo.in.c.i.supra de feu.sine culpa non amit.⁊ dixi in.c.i.supra imperator lotha.euge.pa. ¶ No.ꝙ vasal.nõ hñs filios si habitũ

b religiõis assumat[b]:⁊ seculo renũciat amittit fe.vt hic ⁊ in.d.c.qui clericus.⁊ infra de be.fe.in fine. Et est ratio: q꞉ cum nõ possit amplius exercere officium in adiuuando dominũ cum sit effectus miles dei qui nõ debet vacare neqꝫ se implicare negocijs secularib⁹: sed debet inseruire diuinis. Merito debet carere beneficio.hoc est feu.q꞉ propter officium datur beneficium.vnde cessante officio cessat beneficium.vt hic ⁊ in.l.generaliter.C.de epi.⁊ cle.cũ ꝯcor.ibi assignatis ⁊c. Ne

c mo.n.duobus dominis[c] vtilr̃ seruire põt.vt hic ⁊ in.l.fi.C.de asses. No.ꝙ miles laycus renuncians seculo p ingressum monasterij non proprie appellatur monachus sed conuersus. Nam conuersio simplex est min⁹ q̃ꝫ monachatus q nõ fit nisi profiteatur regulam ⁊ abrenunciet seculo ⁊ pompis eius.vt in auc.de monacis in §.si aũt nihil.⁊ extra de statu mona.in.c.cũ ad monasteriũ.⁊ ista ꝯuersio simplex fit sic.offero me ⁊ mea tali ecclesie ⁊ promitto tibi tali domino abbati ⁊ tuis successoribus obedientiam ⁊ reuerentiam vt conuersus.⁊ ita decribit specu.in dicto titulo de regular.v̓.simplex ergo conuersio.⁊ de tali conuerso tangit̃ per glo.⁊ Bar.in.l.cum heredes in.§.fi.ff.de acqui.pos.⁊ glo.in auc.cui relictum.C.de indic.vidui. Uidet̃ tamen ex hoc tex.satis cõstare ꝙ iste miles nedũ faciebat simplicẽ conuersionẽ.sed ẽt ꝓfessionẽ de qua supra dixi quod pꝫ q꞉ seculo renũciabat.⁊ habitũ assumebat.vt.xx.q.i.vidua.⁊ in dicto.c.porrectum.⁊ in.c.ad monasteriũ in fi.sed q꞉ erat laycus ⁊ miles recipiebatur in conuersuꝫ.vt dixi sup textu. Forma autẽ professionis videas i speculo in dicto titulo ver.ṗmo ⁊ secundo.intelligas tamẽ ꝙ professus intelligitur etiaꝫ conuersus.ex eo q꞉ facit ꝯuersionẽ morũ suorũ vt ibi dẽ dixit idẽ spe. Sed aduerte q꞉ est etiam dare aliaꝫ speciem.vꝫ eorũ qui appellant̃ oblati qui nulla veste mutata dederunt se ⁊ sua in aliquã religionem approbatam extra de regula.i.c.cõsulti.xvij.q.bona. Utrũ autem ipsi retineant bona.dic per Bal.in auc.ingres

d si vbi examinat hoc. An aũt conuersus[d] gaudeat ṗuilegijs clericorum.dic vt no.in.c.non dubium.extra de sen.excõ.⁊ extra de foro compe.in.c.nullus iudicum:

a ¶ Qui alias appellat̃ miles celestis. Adde c.dñiqꝫ.iiij.di.⁊ i c.nicolao.d̃ appel.

b ¶ Habitũ religiõis assumat adde doc.i auc.ingressi.C.de sacro sanct.eccle si.⁊ p doc.i.c.i presentia d̃ ꝓba.

c ¶ Nemo enĩ duob⁹ dñis.adde.c.i.xi.q.i.c.ois.⁊.c.nemo.d̃ peni.di.i.⁊ in.c.nũqꝫ.de ꝯse.di.v.originaliter.mathei.vi.⁊ luce.xvi.

d ¶ An aũt cõuersus.adde Joan.an.in.c.fi.de reli.do. Cardi.in cle.p lr̃as.de ꝓbẽ.in.xij.q.qd de oblatis vide p Card.in cle.i.in pe.q.de deci.⁊ quid de illis de tertio ordie vide p Cardi.i cle.cũ ex eo.i.ij.q.de sentẽ.excõ.⁊ de istis.vide p Cal.cõsi.vij.inci.an fratres de penitẽtia tertij ordinis in rubrica d̃ foro cõpe.

Sed vtrũ professio sit sacramẽtũ ecclesie. dicit Bal.
ꝙ non per no. per Joan. an. in. c. fi. de condi. apposi. ꝛ
ideo papa posset remouere ſm ipsum. ¶ Quero cũ
glo. prima quia hic loquit̃ de milite vasallo q est effe
ctus conuersus ꝛc. an idẽ sit dicẽdũ si vasallus efficiat̃
clericus secularis. Et rñdet glo. ꝙ sic p. c. i. i fi. j. si mu
tus vel aliter imꝑfectꝰ que p hoc est expedita vsqȝ ad
ver. nec proderit ꝛc. ꝛ bene loquit̃: qꝛ casus est in. d. c.
qui clericus si de feu. fue. ꝯtro. ¶ Quero subsequen-
ter cum dicta glo. quid si iste cõuersus seu monachus
relinquat habitũ religionis an poterit recuꝑare dictũ
feudũ. Et respondet glo. ꝙ nõ: qꝛ casus est i. d. c. i. i fi.
de bene. femine. Et hoc voluit gl. vsqȝ ad finẽ. Sȝ cir
ca istã q̃õnẽ reperio dñm Ja. ardi. in summa sua in ti
tulo qui. mo. feu. amit. sub rubricella si vasallus efficia
tur clericus. Distingue vt si re integra hoc est nũdum
habita q̃õne ꝺ feudo dimittat clericũ ꝙ feudũ retine
re põt ꝛ recuperare. Alioquin si iaȝ habita ẽ questio
de amissione vel res nõ est integra ꝙ tũc non recuꝑat
ar. C. de repe. here. in. l. fi. ꝛ. ff. ꝺ opt. lega. in. l. manci-
pioꝝ. ꝛ dic vt ibi p eũ. vbi plura allegat pro ꝛ contra.
ꝛ videt̃ mihi ista sua opinio satis equa. qm̃ si infra an
num ꝓbationis exiuit nõ ꝑdit bona sua: vt no. in auc.
ingressi. facit ꝙ no. in. l. si pro patre. in. §. versum. ff. de
in rem verso. Quando enim intrat religionẽ videt̃ ge
rere in aĩo illud priuilegiũ qꝺ sibi tribuit ius. ar. ff. de
serui. in. l. si cui. facit qꝺ no. in. l. attilicinus. ff. ꝺ serui.
ru. ꝑdi. Et videt̃ esse de mente An. de iser. in. d. c. i. i fi.
de bene. fe. lȝ expꝛ̃sse dicat cõtrariũ hic ꝛ in. d. c. qui cle
ricus. facit ad ꝑdicta qꝺ no. i. c. bñficiũ ꝺ regula. li. vi.
in gl. ij. ꝛ fi. Sȝ vt saluemus hãc glosaȝ dicamus ꝙ lo
quit̃ qñ iste iam fecerat ꝓfessionẽ. quo casu non possit
feu. recuꝑare neqȝ retinere cũ censeat̃ apostata: vt in-
fra dicã. ꝛ ex hoc nõ possit stare in curia domini. vt in
fra an ille qui interfecit fratrẽ domini i. c. i. ꝛ dixi i. d.
c. q clericus. Utrũ aũt ꝓfessus possit relinquere ha-
bitũ religionis iã susceptũ. vide i. c. sicut nobis. ꝛ in. c.
ex ꝑte extra de regula. ꝛc. ¶ Quero cũ gl. ij. qs ꝑfe
ratur an dñs vel agnatus i feu. huius militis. ꝛ rñdet
gl. ꝙ dñs postq̃ȝ miles cõuersus nõ relinquit heredẽ.
Et hoc voluit ista glo. vsqȝ ad versi. ꝛ merito ꝛc. Sȝ
aduerte. qm̃ glo. bene loquit̃ in feudo nouo. sed in feu
do antiquo teneas ꝙ agnati ꝑferant̃ domino. vt dixi
s. super tex. ¶ Quero subsequenter cũ dicta glo. de
rõne quare ꝯditio dñi vel agnati ẽ potior i dicto feu
do q̃ȝ ipsius vasalli militis volentis illud retinere i vi
ta. ꝛ respondet gl. qꝛ ipse vasallus per ingressum mo
nasterij desinit esse dñs rerũ suarũ. Adeo ꝙ de bonis
suis nõ posset etiã testari si vellet. vt in auc. ingressi. C.
de epi. ꝛ cle. Et hoc voluit tota gl. vsqȝ ad fi. q̃ ꝛ si va
sit in se tamẽ non a ratione assignata hic i tex. nostro.
Neqȝ inferas ex ea ꝙ iste miles potuisset ante ingres
sum testari de feudo quia hoc esset falsum. vt supra ꝺ
succes. feu. in ꝑn. sed habuit ista glo. solũmodo respe-
ctum ad dictã auc. ingressi que inhabilitat monachuȝ
circa bona sua. Utrũ aũt rõne clericatꝰ mutet clericus
forũ iã ꝯctũ. dic vt no. in. l. nemo põt. ff. ꝺ lega. ꝑmo. ꝛ
extra de obli. ad rõcinia. in. c. i. ¶ Op. ab extra pro in
tellectu ꝑdictoꝝ ꝙ imo monasterium ꝑferatur domi
no ꝛ agnatis quia habetur loco filij. vt i auc. nisi. C. ad
trebe. ꝛ in auc. si qua mulier. C. de sacro san. eccle. So.
dic ꝙ habetur loco filij ciuilis ꝛ non naturalis. vt no.
glo. in dicta auc. nisi. sed in feudo nõ admittitur filius
ciuilis. vt infra si de feu. fue. contro. in. c. adoptiuꝰ. Igi
tur monasterium nõ debet succedere. Interim tamen
donec viuit vasallus effectus monachus monasteriũ
habebit cõmoditatem ipsius feudi. si seruitium iuxta
cõditionẽ feudi ita possit eque ꝑstari per monasteriũ
sicut poterat per ipsum vasallum. vt in. c. in presentia
ꝛ quod ibi p Inn. extra de proba. ꝛ probatur in. l. sta

tius florus in. §. cornelio. ff. de iure fisci. ꝛ infra de alie.
feu. per fe. in. §. firmiter. Ceterum si seruitium sit tale
ꝙ non possit adaptari ad ipsuȝ monasteriũ sicut fuit i
casu nr̃o vbi erat feu. pp militiã secularẽ debet reuer
ti feudum incontinenti ad dominũ vel agnatos. vt in
isto tex. Et hoc mõ posset intelligi gl. fi. j. ꝺ bene. fe. Et
in hãc sñiam residet Bal. hic dicens idem esse in iure
emphiteotico per no. per dictũ Inno. in dicto. c. in pre
sentia ꝛ per ipsuȝ in auc. ingressi ꝛ in dicta auc. nisi de
quibꝰ questionibus dic plene per ipsum Bal. in dicta
auc. nisi in fi. cõmenti ꝛ in. l. qui se patris. C. vnde libe.
ꝛ in. l. quisqȝ. C. de epi. ꝛ cleri. ꝛ in. l. ad similitudinẽ i
eodẽ titulo vbi est bonus tex. ꝛ ibi per docto. ꝛ p glo.
in. l. de q̃bus. ff. de legibus. ꝛ per Bart. in. l. si finita in
§. si de vectigalibus. ff. ꝺ dãno infecto. ꝛ qꝺ dixi in di
cto. c. qui cleric̃ facit in auc. de aliena. ꝛ emphiteosis
in. §. i. ¶ Quero ab extra quid si viuo pr̃e vasallo filiꝰ
erat clericus vel ꝯuersus postea tẽpore mortis patris
filius est redactus ad vitam laycalem an poterit reti
nere feudum. Et dicit An. de iser. ꝙ sic qꝛ tũc tẽporis
quo erat clericus nõ habebat feudum. vnde nõ potest
dici ꝙ perdiderit id qꝺ nõ habebat. l. nec vtileȝ. ff. ex
qui. ca. maio. ꝛ. ff. de reg. iur. in. l. nõ videtur rem amit
tere. Sed istã suã determinationẽ limitarẽ nisi ipse fi-
lius remaneret apostata per. c. ij. nec cleri. vł mo. li. vi.
ꝛ. l. di. c. fi. ꝛ. xxi. q. iiij. precipimus. vel si fuisset exau-
ctoratus propter delictũ. vt in. c. si quis a ꝓximo. xxi.
q. fi. Et probatur ratiõe. quia ex tali excessu ꝛ infamia
nõ posset stare in curia domini. Igitur feudũ retinere
non potest. vt probatur in. c. i. infra an ille qui interfe.
fra. do. In apostasia aũt perfidie quia est hereticꝰ nõ
est dubiũ ꝙ nõ posset feudum retinere neqȝ recuꝑare.
vt extra de heret. in. c. excõmunicamus ꝛ. C. ꝺ aposta
tis in. l. apostataꝝ ꝛ i. l. n. ꝛ in auc. interdicimus. ꝛ ifra
de stat. ꝛ ꝯsue. cõtra liber. eccle. toll̃. in. §. gazaros. Tri
plex nãqȝ est apostasia: vt no. i. c. i. extra de aposta. vbi
videas. ¶ Quero quid si post mortẽ patris vasalli fi
lius suus erat clericus sed postea laycat̃ vtrum possit
obtinere feudum. ꝛ videtur dicendũ ꝙ sic si res est in
tegra quia nũduȝ sit mota questio. Alias secus per ea
que dicta sunt. Sed An. de iser. strictiꝰ dicit ꝙ si incõ
tinenti laycat̃ ꝙ tunc teneat. Alias secꝰ. ar. C. de nup.
ꝛ si contra. ꝛ extra de sponsalibꝰ in. c. litteras. Sed cir
ca hoc dic vt dixi supra in questione scd̃a ꝛ in questiõe
ꝓxima ꝑcedẽti. ¶ Quero quid si vasallus efficiatur
miles ierosolimitanꝰ qui ſȝ vulgares appellat̃ miles
sancti Joãnis. vel efficiatur miles sancte marie alema
norũ vel similium ordinũ. prout dixit gl. in cle. quia cõ
tingit de religi. do. an ꝑdat feudũ per ingressum talis
religionis dic ꝙ nõ quia non ꝑdit statũ. vnde poterit
honeste seruir̃ per substitutũ. l. nullius qui nexu. ꝛ. l. ne
minẽ. C. de decurionibus li. x. Non enim videt̃ ꝙ cau
sa iuris sit mutata. lȝ honor sit auctꝰ. ff. ꝺ ꝯdi. ꝛ demõ.
in. l. falsa. §. i. Secus autẽ si cã iuris esset mutata forte
ex cõstõnibꝰ ipsius ordinis. qꝛ tũc mutato statu ipsiꝰ
ꝑderet̃ feudũ. ar. ff. de capi. di. l. tutellas ſm bal. Que
ro qd si tres sunt fratres ꝛ vnus donat parteȝ suã feu
di alteri ꝛ postea monacat̃ an vterqȝ succedat. dic vt
scripsi ifra de alie. feu. pa. in. c. i. ¶ Quero qd si ascri-
ptitius vel homo meus intret religionẽ an bona sua
spectent ad me vel ad monasteriũ. dic ꝙ ad me si nõ
habet filios. ꝛ ita tenet specul. in titu. de instru. edic. in
§. cõpẽdiose ver. sed qd si hõ ꝛ marti. ꝺ fano. per. l. si
quis ꝑsbyter. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ. l. ij. C. i qui. cau. colo. cẽ.
li. x. ¶ Quero an clericus de nouo possit inuestiri a
dño ꝺ feudo dic ꝙ sic si dñs sciuit ipsuȝ clericũ. ar. j. ꝺ
capi. corra. in. §. fi. ꝛ. s. p quos fiat inuestitu. in. § ꝑsonã.
ꝛ tenet Ja. ardizo. i loco supra allegato sub rubricella.
accipe aũt põt ꝛc. Nam licet p supuenientẽ clericatũ
amittat feudũ. vt hic tamen de nouo põt sibi dari. ar.
in simili

in simili de cōpromisso.put dicitur in.l.non distingue mus in §.sacerdotio.ff.de arbitris. Utrū autem pote rit seruire per substitutū collige ex iam dictis ⁊ dicaȝ in.d.c.qui clericus.vbi glo.tangit.j.si de feu.fue.cōtro. ⁊ latius dixi in.d.c.i. in.§.i.de bene. fe.in questione fi.

a vbi videas. ¶ Quero qd si rex efficiat monachus[a] an ius regni trāseat ad monasteriū vl' ad quos dic ꝙ trā seat ad successores sanguinis.ñ aūt ad monasteriū. vt no.glo.xxvij.q.ij.scripsi.Et addit etiam aliud ꝙ eoip so ꝙ quis efficit monachus desinit esse rex vel ipera tor vel papa vel eps.ar.vij.q.i.hic nequaquā.Sed an

b clericus reputetur amplius[b] de vniuersitate ciuium dicit bal.ꝙ sic per.l.falsa.§.i.ff.de cōdi. ⁊ demon.⁊ ꝺ foro cōpe.dilecti.Sicut dicimus de ecclesiis que sunt ꝺ corpore ciuitatis ꝺm Oldra. ¶ Ultimo ad materi am p̄sentem adducas plures alias questiones quas scripsi in.d.c.qui cleric⁹. vbi oīno videas ⁊ in pluri bus remissionibus ibi adductis. ⁊ de materia plene per Cy.⁊ Bal.in.d.auc.ingressi ⁊ in auc. si qua muli er.C.de epi.⁊ de.vbi ponūt plura que ad materiaȝ no strā possent trahi q̄ gr̄a breuitatj omitto.⁊ vide bar. in.l.si finita in.§.si de vectigalib⁹.ff.de dāno infec. ⁊ Bal.in.d.l.qui se patris.C.vnde libe.ver.sed quid si pater ⁊c.⁊ in dicta auc.nisi rogati.⁊ p Jac.ardi.in ti. de successione feudi. sub rubricella an clericus succe dat in feudo.⁊ p canonistas in.c.in p̄ñtia.§.i.extra de proba.⁊.xxiij.q.viij.§.i. ⁊ vide similē tex.in capitulis extrordinarijs in titulo de feudis ⁊ beneficijs. in.c.⁊ iure ⁊ morib⁹ ⁊ in specul.de feudis in.§.qm̄. ver.qd si homo vel libert⁹ ⁊ de edic. instru.§.cōpendiose ver. quid ꝺ ascriptitio.⁊ seq.⁊ i ti. de locato in.§.nunc ali qua ver.cxx.⁊ ver.cliij:⁊ seq.⁊ per Barto. ꝺ pisis in summa sua:in littera feudum. Jaco.

¶ De milite vasallo qui cōtumax est. Rubrica.

¶ Supra titulo primo ⁊ in plurib⁹ alijs titulis pre cedentib⁹ declarati ⁊ determinati sunt plures casus dubitabiles ex controuersiis ortis inter dños ⁊ vasal. Sed qꝛ interdum accidit ꝙ in talibus ⁊ similibus cō trouersijs vasallus citatus ad instantiā dñi ē ꝯtumax vel ecōtra dominus citatus ad instantiam vasalli non vult comparere ⁊ dubitat quid sit fiendū.vnde vt pre dicta declaret supposit⁹ fuit hic iste titulus ⁊ presens rubrica que hic fuit addita a glosatoribus cum olim nulla esset hic rubrica sed comprehendebatur cum p̄ cedentibus sub rubrica de duobus fratribus de nouo beneficio inuesti.vt ibi dixi supra rubrica. Et hoc etiā sensit glosella hic posita.

Dominus. Diuide istud capitulū totū

d in duas ptes principales: quoniā in prima parte dñs conquerit de vasal lo. In scd̄a econtra vasallus conque ritur de domino.scd̄a ibi. si v̄o vasal lus. Casus. Ad instantiam domini conquerentis ꝺ va sallo debet citari ipse vasallus ad se excusandum co ram curia qui si post trinam citationeȝ factā per spa cium septem vel decem dierum in vnaquaqȝ non ve nerit debet dominus mitti in possessionem feudi. ve rum si vasallus postea venerit infra annum recupe rabit dictā suam possessionem . alias perdet ⁊ pos sessionē ⁊ feudum.hoc dicit prima pares. Premitte pro euidentia ꝙ dominus non potest priuare vasal lum feudo suo nisi per culpam que sit laudata ⁊ ap probata per iudicium parium. vt supra de feud. sine cul. non amit.in.c.i. ¶ In tex.ibi vocat militem.i.ua sal.ut sequitur de quo per glo.in.d.c.i.de feu. sine cul. non amit.Et aduerte qꝛ ista ē prima citatio facta ipsi uasallo.ut compareat tali die ad instantiam dñi ad se excusandū de tali culpa coram curia que dicta die cō gregabitur i tali loco.Ibi incidisse.ex hoc pȝ ꝙ cā dȝ inferri i citatorio ad hoc vt citatus sciat an debeat ce dere vel cōtendere.l.i.ff.ꝺ edendo ⁊.l.fi.C.ꝺ edic. di. adri.tol.Ibi amittere ꝺbeat.Qualis aūt ⁊ que sit cul pa sufficiens ad amissioneȝ declarabit statiȝ in ti. seq. ⁊ seq.Ibi hic.s.vasallus.Ibi nō rñdet.subaudi ⁊ sic ē fictus cōtumax.Nam si expresse respondisset nolo ve nire tūc esset verus contumax.vt no.glo. in .l. cōsenta neū.C.qūo ⁊ quādo iudex.ff.⁊ de in integrū resti.l. fi. Ibi domino.i.queritur qualem modū debeat obser uare dominus in procedendo.Ibi eū.s. dominū . Ibi vocare curiā hoc est qꝛ faciet adunari curiaȝ pariū di cta die cōprehensa i citatorio ⁊ corā eis comparebit. Ibi ⁊ si nō venerit.subaudi ipse vasallus. Ibi iterum. ista est secūda citatio.Ibi in tertio.i.vsqȝ i tertiā voca tionem. Et hec est tertia citatio q̄ fieri dȝ.nam dictio vsqȝ ponitur hic iclusiue.sicut alibi in.l.fi.ff. de sena.⁊ ibi glo.Et facias virgulam post illud verbū tertio ne erres.Ibi spacio.i.interuallo iter vnā vocationē ⁊ ali am.vt infra que fuit prima causa benefi.amit.in .§. est ⁊ alia ⁊ in auc.qui semel.C.quomodo ⁊ quādo iudex. Ibi terminādo qꝛ arbitrabitur curia plus ⁊ minus ꝺm distantiam loci.ar.in.l.i.ff.si qs cau.⁊ in.l.iij.ff.ꝺ verbo.signi.⁊ in.l.i.C.de dila.⁊ in.l.nōnūqȝ.ff.ꝺ iudi. Ibi hoc ipso.s.propter ipsaȝ ꝯtumaciaȝ.Ibi.feu.amit tat.i.feu.possessionem.vt patet ex sequētibus quicqd dicat gl.hic posita vt sup ea dicā.Ibi in possessione.s. ipsius feu.Ibi sed si.Alias est in tex.sed secus ⁊ queli bet littera bona ꝺm gl.Ibi itra annū.Subaudi cōnu merandū ab exitu tertie contumacie.l.per interuallū cum.l.seq.ff.de iud.⁊ in.l.si quis emptionis.§.penul timo.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorū.Et in hoc videt etiam inclinare Simon Uicen.⁊ Bal.dicētes istam esse quartā contumaciam.⁊ allegant.§.si vasallus de capi.extraordi.Sed meli⁹ allegaret in.§.i. ¶ Ibi pos sessio.Subaudi dūmodo purget cōtumaciam offerē do velle stare iuri ⁊ iuri ⁊ reficiendo damna ⁊ expen sas:qꝛ tunc recuperabit possessionem. vt in dicto.§.pe nultimo ⁊.C.de bo.aucto.iudi.pos.in auc. ei qui ⁊ i.l. sancimus.C.de iudi.de quo per docto. in.l.properan duȝ §.sinaūt reus.C.de iudi.⁊ in.l.consentaneū.C.quo modo ⁊ qñ iudex. Ibi alioquin.i.perseuerauit in ista quarta cōtumacia qꝛ nō venerit infra annuȝ.Ibi ⁊ be neficium.i.proprietatē feu.vȝ vtile dominiū qꝺ fieret apud ipsum vasallū:vt supra de inuesti. de re alie.fac. in.§.i. ¶ No.p trinam vocationē seu citationē cōuin ci pertinatiā ⁊ cōtumaciā vasal.vt hic ⁊ infra que fuit prima causa benefi.amit.in.§.i.⁊ in.l.consentaneū.C. quomō ⁊ quādo iudex.⁊ per Jo.an.i.c.statuimus ex tra de supplē.ne.prela.⁊ i.l.ex pte extra de verbo.sig. Ex qua cōtumacia priuat possessione rei feudalis . vt patet in hoc tex.⁊ in.l.satis.ff.de in ius vocādo quaȝ recuperare potest vsqȝ ad annū.ad hoc qꝺ facit dicta .l.si quis emptionis in.§.penul . Uerum elapso anno p̄uat etiam domino. vt hic ⁊ in .l. properādum in.§. sinaūt reus.C.de iudi.⁊ qꝺ ibi per docto . Nā eēt ab sonum ꝙ propter vnā solam cōtumaciā quis pateret tantum damnum.vt no.ff.si quis ius.di.nō obtempa. in.l.i.in fi.Et ex his infertur ꝙ aliud est feu. Aliud ē possessio feu.prout in simili nouauit glo.i.l.si mulier i .§.qui possessionē.ff.qꝺ metus causa . ¶ No.i citato rio debere adduci causam vt dixi super tex . Itē tem pus.vt in dicta.l.consentaneū.Item locū vt in.l. si vt proponis.C.quomodo ⁊ quando iudex.Itē ad cuius petitionē.vt in.l.fi.C.ꝺ bo.aucto.iudi.pos.Item corā quo vt hic ⁊ in.l.i.ff.si quis ius.di.nō ob.prout de pre dictis dixit specu.ꝺ citatione.Modus aūt citādi erit talis si citādus ē absens qꝛ citabit ad domū per lit teras ⁊ iste lr̄e citatorie dimittuntur ad domū citan

Ja.alua.sup feu.

a ¶ Quid si rex efficitur mona chus.adde gl.i .c.p̄sens cleric⁹ xx.q.iij.doc.i.c.i p̄sentia.de pba. Bal.i addi.spe. ti.de statu. mo.i §.i.v̄.xi.albe. de ros.in auc.igres si.C.ꝺ sacro san. eccle.bal.in.l.da ta opera.C.q ac cu.non pos.bal. in.l.fi.C.de epi. ⁊ cleri.

b ¶ An clericus reputetur ampli us. adde glo.⁊ ibi doc.in.c.fi.de sta.mo.doc.in.c. ecclesie sācte ma rie.ꝺ ꝯstitu.doc. i.c.si clericus.ꝺ foro ꝯpe.Bar. ⁊ Bal.in.l.i.C. de suis ⁊ legi. lap. alle.c.⁊ sa cerdotes sūt ps reipubli.ꝺȝ bal. in.l.i.in.§. hui⁹ studdij.ff.de iu sti.⁊ iur.itez ta les veniunt ap pella.ciuiuȝ ꝺm doc.in.c. dilecti. ꝺ foro cōpe.⁊ p bñdictuȝ cap:a in cle.vni.ꝺ reli. ⁊ vene.san.ver. no . ꝙ appella. clericorum ⁊ sa cerdotes sūt de vniuersitate ⁊ populo.ꝺm Ol dra.ꝯsi.xxxij. in cip.questio ē.pe. de ancha.consi. cl.ici.optimis.⁊ religiosi dicun tur eē ciues illi us ciuitatis in qua est sitū mo nasteriū.vid no. in.c. rogatiōes. ⁊ ibi Jo.ꝺ san. de conse. dis.iij. Lap.in.c.hic cō stitutione.de of. dele.li.vi. ⁊ per bal.in.l.i .ff. ad munici.

di.ar.ff.de istitu.in.l.si pupillus i.§.proscribere ⁊ qḋ no.in.l.fi.ff.de i integ.resti.⁊.C.quomodo ⁊ quando iudex in.l.i.⁊.ij.Non autem intelligas q̄ sit necesse q̄ p quirat ipsum per totam ciuitatem.vt no.gl.singularis in auc.de exhi.reis in.§.si vero etiam.Poterit etiam citari per edicta q̄ cetula affigit in albo pretoris vel in foris palatij illius terre vel si est iudex ecclesiasticus fiet in foribus ecclesie cathedralis predicta probantur in clemen.causam de elec.Nam talis citatio inducit notorietatē.⁊ ideo lex reputat eam solemnē.ad quod facit.l.ij.§.fi.ff.de orig.iuris.Citatio enim verbalis nō est ita tuta ſm hosti.q̄ vox preconis paucis innotescit.vt in auc.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex. Et de formis citationū plene ponit spe.in ti.ḋ cita.§.i.⁊ in.§.sequitur.⁊ in.§.iam de citatione.⁊ in.§.sequē ti.⁊ extra de cōstitu.in.c.ex litteris.¶ Op.cū gl.pma de dicta auc.q semel licet gl.nō alleget.vbi iter vnam citationē ⁊ aliā debet esse spaciū triginta dierū.So. ibi loquimur ſm iura romana hoc est de iure cōmūi. hic aūt loqmur de iure speciali.s.cōsuetudinis feudorū.vbi statuūtur septē vel decē dies.vnde nō valet argumētū de vno ad aliud vt.s.ḋ feudi.cogni.i.c.i.Et subicit ista gl.q̄ tamen cōsuetudo nō seruatur cū ius dicentis officium latissimū sit in hoc.quoniam arbitrio suo hodie statuit ipsas dilationes ⁊ terminos.Et hoc voluit dicere tota ista gl.vsq̄ ad finē.Ex qua gl.no. q̄ cōsuetudo cuiuscūq̄ prouincie quātū ad citationes ⁊ lites ordinādas est seruanda ad qḋ bene facit.l.ij.i fi.ff.de testibus ⁊.C.de emancipa.libe.in.l.i.ſm An.ḋ Iser.Si vō non esset consuetudo contraria.tunc iudex ex arbitrio nō posset arbitrari cōtra dispositionē ordinatā a iure argu.i.l.§.calumniator.ff.ad turpil.⁊.ff.loca.l.fi.in.l.in prin.⁊ qḋ no.Jo.an.in.c.cū iter.extra de electiōe.⁊ p Inno.in.c.fi.extra de.ferijs:vbi etiā declarat an posset appellari si iudex circa terminū assignationē lederet partem de quo habet in.l.procedēte.C. de dila.⁊ extra ḋ accusa.in.c.ad petitionē ⁊ statim dicam in gl.sequenti.¶ Quero cū glo.ij.de rōne quare vasallus nō cōparēs ad trinam citationē priuatur possessione feudi.Et respōdet gl.q̄ hoc est pp̄ter ɔtumaciam suā.vt coherceat in tali dāno litis:vt probat i.l. cōtumacia.ff.de re iudi.Et hoc voluit ista gl.vsq̄ ad ver.idē est ⁊c.De qua materia q̄ ē ampla dic vt ibi p doc.⁊ in.l.pperādū in.§.⁊ si qdē.C.ḋ iudi.⁊ plene p glo.⁊ doc. in.d.l.cōsentaneū.C.qūo ⁊ quādo iudex. Quero subsequēter cum dicta glo. an in hac materia feudali posset iudex pponere vnū edictū citatoriū pro a omnibus tribus sicut fit in ceteris rebus ⁊ controuersijs de iure cōmuni:put disponit in.d.l.cōsentaneū ⁊ ff.de iudi.in.l.nōnūq̄.⁊ rn̄det glo.q̄ nō.⁊ nihil aliud allegauit vsq̄ ad fi.Ex qua glo.no.q̄ quādo numerus statuitur pro forma vel pōt mutari: q̄ nihil est mutādū ḋ solēnitate.⁊ ideo si statutū diceret q̄ quis ponat in bāno pcedentibus duabus citationibus tot dierū pro qualibet citatione:put est hic padue.nō h̄z iudex ptātem dandi vnam omnibus quia cum certa forma sit data a statuto:nō potest mutari ē momentū vnius hore de substātialibus.ar.ff.de reg.iur.l.⁊ si nihil ſz dn̄s Bal.vnde in ista materia feudorum postq̄ non reperitur ista solēnitas correcta debemus eam seruare: vt .s.ḋ feudi cognitione in.c.i. Itē q̄ tale tēpus ponitur dispositiue. vnde nō pōt minui ar.J.que fuit prīma cā bene.amit.in.§.fi. Et intelligas predicta vera nisi stilus vel consuetudo curiarum esset in contrariū. q̄ tunc illū stilū ⁊ cōsuetudinē attenderemus.vt.s.in glo.pcedēti.Et hoc modo reducunt ad cōcordiā iste due gl. que sibi inuicē aduersarij videbant.¶ Quero cū glo. iij.pro declaratione littere an vasallus contumax per trinam citationē debeat amittere feudū. ⁊ rn̄det gl. q̄ sic p istā rōnē.q̄ postq̄ recusat facere iustitiā dn̄o

a ¶ Unum edictū citatoriū ⁊ oibus.adde Jo.an.i Rubica de cle.nō resi.l.iij. q. in addi. ad spe.quem extollunt An.ḋ bu.⁊ abb.i.c.qm̄ frequēter in.§.porro.vt lite nō cōtesta.idē Anto. de but.in.c.fi.in vlti.col.ḋ dila. ⁊ p abb. consi. lxviij.incipi.eps lucanus in primo volu.

dz perdere feudū vt dicit tex.J.que fuit pma cā bene. amit.in.§.itē qui dn̄o lz glo.alleget.J.in qui.cau.feu. amit.Sed tu dic q̄ ista glo.nō est vera.⁊ dicit ɔtra istū tex.q ad amissionē feudi reqrit adhuc quartā cōtumaciā.s.lapsū anni.⁊ ita tz Ja.aurel.Simon.Uicē.⁊ bal.⁊ allegāt.§.si vasallus ḋ capitulis extraordinariis.s melius allegarēt i.§.i.vt supradixi.⁊ q̄ ista glo. nō bene dicat.pbat p glo.seq.in prin.sui que hoc sentit ⁊ ibi dicam.Nō ob.dictus.§.itē qui domino:q̄ dz intelligi ſm determinationē huius lr̄e:vt nō pdat.statim pprietatē:sed post annū tm̄.Possessionē vō perdat statim pp̄ter trinā cōtumaciā:sz eā recupare pōt infra annū:vt dixi.possemus tamē saluare istam gl.vt loquatur in vero contumace per ea que iferius dicā. ¶ Oppo.cum gl.magna de contrarietate huius littere que sibi inuicē cōtrariatur.In eo quod primo dicit q̄ post trinā citationē amittit feudū.sed postea i ver.sed si ⁊c.dicit q̄ potest id recupare ifra ānū.quoniā solū per lapsū anni amittit illud.So.dicit gl.iste ver.sed si itra.⁊c.ponitur correctiue.ad ea que primo dixerat.vz quia sufficere dz domino :vt mittatur i possessionem feudi ante litē ɔtestatā propter cōtumaciā vasalli per trinā citationē.quam possessionē recuperare possit vsq̄ ad annum.put in simili legitur i.l.si qs emptionis in.§.penul.C.de pscrip.xxx.annorū.Et hoc voluit ista glo.vsq̄ ad ver.sed dicit studiosus ⁊c. Sz tu itelligas istū tex.vt sup eo.dixi:vz q̄ feu.amit.i.possessionē feudi quā recuperare potest ifra annum.post aūt ānū amittit etiā proprietatē.Et hoc modo itelligendo erit clara ⁊ plana ista littera neq̄ ē verisimile q̄ incontinēti se corrigat.put dixit ista glo.⁊ dixi etiā in gl.precedēti de qua materia in.d.l.ɔsentaneū per glo.⁊ doc.¶ Quero cū dicta gl.magna in dicto ver. sz dicit studiosus ⁊c.qualiter sit faciēda citatio tā ſz formam iuris cōis q̄ etiā ſm formā ɔsuetudinū feudaliū.Et pro determinatiōe huius questionis explicat ista glo.doctrinam pilei quam appellat iuris prudentiam qui quidem pileus per modum cuiusdā summe satis copiose tradidit istam materiam citationis.vn̄ pro expeditiōe totius huius sūme ⁊ glose declarabo ipsum de parte in partē formādo sup qualibet pticula titulū questionis simpliciter ⁊ addiciēdo sup qualibet pte ⁊ questione additiones necessarias: quoniam ista glo.satis clare explicat suā intentionē.vnde itaq̄ pmo recita eam:vt iacet ordinate vsq̄ ad ver.scitare possunt ⁊c.Et in illa parte.¶ Quero cum dicta gl.q iudices possunt citare. Et dic vt i gl.vsq̄ ad ver.nūc dicendum ⁊c.que bene loquit.Sed tu tamē adde ad glo.dū dixit q̄ ordinarij citare possunt.dic vt probat in.l.i.ff.si quis ius dicen.nō obtē.⁊.ff.ḋ re iudi.in.l.cōtra pupillū in.§.fi.dū vero glo.subiungit q̄ delegatus nō citat nisi sit a pncipe delega.⁊c.Intelligas glo.de cita.q̄ fit p edicta in albo proposita cū delega.nō habeant album neq̄ locum deputatum sicut habent ordinarij in auc.de iudi.in.§.sedebunt. Uerum ipsi delegati bene possunt citare per se vel nuncium vel per litteras suas:vt no.glo.in.l.sancimus.C.de iudi. ⁊ i.l. sed si interpellatur.§.i.ff.de arbi.Et probat ratione q̄ si arbiter hoc potest facere.vt i dicto.§.i.multomagis iudex dele.qui habet maiorē iurisditionem a lege q̄ arbi.l.ait pretor in prin.ff.ḋ re iudi.⁊ ita tenet Bar. in dicta.l.sancimus ⁊ Cy.in auc.qui semel.C. quomodo ⁊ quando iudex.De qua materia i specu.de cita. in.§.iam de cita.per totū ⁊ per gl.in.l. ⁊ post edictum ff.de iudi.¶ Quero cū dicta glo.in versi.nunc dicendū ⁊c.que persone possunt citari ⁊ quo tempore.Et dic vt in gl.vsq̄ ad versi.nūc est videndū ⁊c. quia bene loquit.Et de hac materia dic plene per doct.in dicta.l.cōsentaneū.⁊ in auc.q semel.⁊ in.l. properandū i.§.⁊ si quidē.⁊ qḋ no.i dicta.l.⁊ post. Ad vnū tamē

aduerte qđ firmat ista gl.vꝫ ꝙ citatꝰ a iudice nō suo debet venire allegaturus ꝑuilegiū suū per.l.si qs realis.⁊c.q2 intelligas hoc verū de iudice habēte iurisditionē de iure cōmuni. Secꝰ aūt i habēte de iure spāli sicut sunt pares curie: vt dixit glo.singularis supra de inuesti.in mari.fac.in fi.⁊ qđ ibi dixi. Quero subsequēter cū dicta gl.quot citatiōes sint fiende ⁊ de solēnitate ipsaꝝ citationū. ⁊ dic vt in glo.vsqꝫ ad ver.sed q2 de pluribꝰ ⁊c.que notabiliter loquit̃. Sed de hac materia dic plene per doc.in dicta auc.qui semel ⁊ i.l.ad perempto.cum.l.seq.⁊ seq.ff.de iudi.⁊ in.l.tres denūciationes.C.quomodo ⁊ quādo iudex per bar.⁊ per Inn.in.c.ad peti.extra de accusa. Aduerte tamen ad vnū qđ dicit glo.vꝫ ꝙ est arbitrariū iudi.⁊c.quoniaꝫ per hoc nō intelligas ꝙ i casu ti.nostri possit diminui aliquid de dictis diebus.vij.vel.x.vt dixi supra in glo. ij. In alijs autem dic vt per doc.in dictis locis ⁊.C.de dila.in.l.i.⁊ per dy.in.c.indultū de reg.iur.li.vi.⁊ per glo.in dicta.l.nonnūqꝫ. ¶ Quero subsequenter cum dicta gl.an quodlibet edictum citatorium habeat nomen propriū ⁊ speciale. Et si habet quero que ⁊ qualia sint ista sua nomina.⁊ dic vt in gl.vsqꝫ ad versi.sed studiosus ⁊c. Et de his nominibus dicas plene ꝑ glo. ⁊ doc.in dicta.l.ad peremptorium. ¶ Oppo.i dicta parte cū dicta glo.contra ea q̄ supra proxime dixerat vꝫ ꝙ secūdum edictū quod non habet nomen a lege. sed magistraliter appellatur citatoriuꝫ sit maioris digni.⁊ aucto.qꝫ vltimum quod habet nomen a lege ⁊ appellat̃ perempto.qm̄ solus princeps reuocat citatorium.vt.l.ij.C.de prin.agē.in re. Igitur nomen impositum vltimo edicto per legē.vꝫ perempto.meliꝰ conuenisset ꝯo edicto. Et hec gl.hanc difficulta.dimittit isolutam que hoc voluit vsqꝫ ad ver. Illud autem assidue ⁊c. Sed circa hoc dixit Jaco.de bel.ꝙ ibi loquit̃ in citatorijs que fiunt ab illustribus que non possunt reuocari.hic vō i illis que fiunt a minoribus que possunt reuo. Ny.autem de nea.dicit ꝙ nescit videre quare ꝯm debeat vocari eo nomine quo quartū cum nō sit perempto. Sed mihi videtur ꝙ nec glo.neqꝫ Jac. de bel.sane intellexerūt dictam.l.ij.C.de prin.agē.in rebus:quoniā loquitur in speciali casu illius prin.agētium in rebus. Erant nāqꝫ isti agē.i rebus viri approbati ⁊ matriculati.l.matricula.C.de agē.in rebꝰ qui habebant curam portandi per prouincias pecu.pub. ⁊ annonam.l.ij.C.de decurio. Et erant plures diuisi per diuersos numeros.vt no.super rubri.de agē.in rebus. Et habebant vnum principa.inter eos qui appellabat̃ prin.l.i.de prin.agē.in rebus. Et isti tales agentes habebant ꝑuilegium.vt nō conuenirentur coram alijs iudicibus.vt in.l.fi.C.de decurio. Sed solum coram suo principe. Et ideo dicitur in dicta.l.ij.ꝙ solus princeps reuocat dictum citatoriū.⁊ sic nihil valet argumētatio istiꝰ glose. Preterea peremptoriū est maioris potentie qꝫ citatoriū:qđ patet q2 potest icludere in se oia alia edicta citatoria.vt i.d.l.ꝯsentaneū ⁊ i.l. nōnūquā. Item q2 perimit disceptationē.l.⁊ tertiū.ff. de iudi.igitur ⁊c. Et hoc est qđ statim subicit ista gl. in dicto v̄.illud aūt q statim sequit̃ vsqꝫ ad v̄.restat ergo ⁊c.de quo dic vt in.d.l.cōsentaneū ⁊ plene in spec. de citatiōe in.§.viso per totū. ¶ Quero subsequenter cū dicta glo.in ver.restat ergo ⁊c.q̄le interuallū tēporis đbeat esse iter vnā citationē ⁊ aliā siue loquamur de iure antiquo siue nouissi.⁊ siue loq̄mur de iure fori siue de iure poli ⁊ diuino. Et dic vt in gl.que notabiliter ꝓsequitur ⁊ declarat istuꝫ arti.vsqꝫ ad ver.sequitur nunc đ citationi.⁊c. Et đ materia huius arti. dic plene in spe.de cita. in dicto.§.viso per totū. ¶ Quero subsequenter cum dicta gl.qualis sit effectus cita. in actione reali aduersus reos absentes ⁊ contu. Et dic vt i gl.vsqꝫ ad ver.nota.⁊c. Et đ hac materia plene per spec.in ti.de cōtu.in.§.i.⁊ in.§.sequitur videre. ⁊ ꝑ doc.in auc.ei qui.C.de bo.aucto.iudi.pos. ¶ Quero subsequenter cū dicta glo. an in realibus sit fienda differentia inter absen.⁊ latitā. ⁊ dic vt in gl.vsqꝫ ad ver.ꝯm tamē priores ⁊c. Sꝫ tu circa istū arti.dic latiꝰ per glo.⁊ doc.in.d.§.celsus:⁊ per glo.⁊ Bal. in.l.cuꝫ ꝓponas.C.đ bo.aucto.iudi.pos. ¶ Quero subsequenter cū dicta glo.an ⁊ qualiter reus ꝯtu.reuer. recupat tenutā in actione reali.⁊ dic vt i ea vsqꝫ ad ver. si vero ꝑsonali. Sꝫ tu de hoc dic vt in.d.l.si qs emp.in.§.penul.⁊.C.vbi in rem actio in.l.ij.⁊ plene in specu. de primo ⁊ scđo decr. in.§.iā đ effectu ver.vlti.no. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo. qs ⁊ qualis sit effectꝰ cita.in actione ꝑsonali aduersus reū ꝯtu. ⁊ dic vt i gl. vsqꝫ ad ver.actor vero ante lit.ꝯte. Sed dic pleniꝰ circa istū arti.per doc.in dicta auc.ei qui. ¶ Quero subsequenter cū dicta gl.an ⁊ quādo actor possit citari tā de iure antiquo qꝫ nouo.⁊ si ipse actor citatꝰ esset absens ⁊ ꝯtu.qualiter succurrat̃ reo ⁊ ante lit.ꝯte.⁊ post vel quasi ꝯte. ⁊ dic vt in glo.vsqꝫ ad ver.sed sciendū de qua materia dic plene in spe.in ti.de ꝯtumacia.i.§. ij.⁊ per doc.in.d.l.ꝓperādū in.§.⁊ si quidē.C.đ iudi. ¶ Quero subsequenter cū dicta gl. de dr̄ia iter imissionem possessionis que fit ante litē ꝯtestatā ⁊ illā que fit post siue i actiōe reali loquamur siue ꝑsonali.⁊ dic vt in gl.vsqꝫ ad finē ipsius.de qua materia dic pleniꝰ per specu.in titulo de primo ⁊ scđo decreto in.§.iā de effectu. Et nūc habes totā istam gl.expeditā cū additionibus necessarijs. ¶ Quero ab extra an ista solemnitas de qua in textu nostro debeat obseruari in vero ꝯtumace qui citatus dixit expresse nolo venire.⁊ qdā dixerunt ꝙ sic per ea que dixi.s̄.in glo.iij. Et hāc ꝑtē secutus est Pe.sub dubio forte:vt dixit Cy. i auc.qui semel.⁊ hoc ista rōne q2 forte se emendabit. Hāc ꝑtē secutꝰ est quidā bartolutius disputādo:vt dicit Bal. in. d.l.tres denūciationes: qm̄ si renūciauit vni remedio non videt̃ renunciare alteri.vt in.l.si domus.ff.de serui.ru.predi. Itē q2 debemꝰ iterp̄tari in benigniorē partē. Et pro hac parte adduco glo.notabilē que hoc tenet in.c.venerabilē de sen.excō.li.vi.lꝫ Bal. eam reprobet in.l.ꝯsentaneū. Sed pro alia ꝑte est An.đ iser. vꝫ vt nō sit necessaria ista solēnitas in v̄o ꝯtumace q2 postqꝫ sumus certi ꝙ citatus nō vult venir̃ nō est ampliꝰ expectandus ar.in.l.continuus in.§.cum ita.ff.de v̄bo.obli.⁊ qđ no.in.l.⁊ post.ff.đ iudi.⁊ adducit arg. in.c.i.j.hic fi.lex. Et hec pars videt̃ mihi verior de stricto iure.ꝑmo per no.in.l.tres denūciationes. scđo q2 iste tex.loquit̃ de ficto ꝯtumace qđ pꝫ q2 nō sine ministerio dicit̃ hic i tex.ꝙ citatus nō rn̄dit.vbi aūt ꝯstat expꝯsse ꝙ nō vult venire neqꝫ facere iustitiā dn̄o tūc ꝑdere dꝫ feu.sine aliqua spectatione. vt in.d.§. itē qui dn̄o.j.que fuit ꝑma cā.vbi videt̃ casus. Nā cū rn̄deat ꝑtinaciter in ꝯceptū iudicis ⁊ sit verissimꝰ ꝯtumax nō opꝫ ꝙ de nouo citet̃ nec ad ꝯtumaciā ꝑsumēdam nec ad militiā ꝯuincendā.q2 đ ea cōstat iuxta illud loquela tua manifestū te facit.⁊ no.Jo.an.extra de offi. ordi.i.c.irrefragabili. Item q2 pur dꝫ esse dr̄ia aliqua iter verā ac nimiā ꝯtumaciā.vt magis puniat̃ qꝫ ficta ⁊ presumpta.vt no.in.l.fulcinius in.§.fi.ff.ex qui.cau. in pos.ea.⁊ specu.in ti.de ꝑmo decreto i.§.restat ver. hoc aūt notādū.⁊ hāc partē sequit̃ Bar.⁊ Bal.i.d. .l.tres denūciationes ꝑ.c.i.⁊ qđ ibi no.de dolo ⁊ ꝯtu. lib.vi. Itē q2 numerus citationū est inductus de benignitate a qua sic rn̄dēs se fac alienū q2 dolo n̄ caret. vt.ff.de re.iur.l.nō pōt videri ⁊ ꝑseuerātia animi sui ꝑsumit̃.ff.de proba.l.cū tacitū. Hanc partē tenet glo. xxiiij.q.iij.de illicita.vbi gl.plena đ hac materia. Hoc idem tenet Inno.in.c.ad peti.extra de accusa. ⁊ pro hac parte adduco glo.iij.supra positā que saluari pōt in vero ꝯtumace.nō āt i ficto vt sup ea dixi. Utrū āt

Ja.alua.sup feu.

talis ꝯtumax veniẽdo postea adhuc curia sedẽte possit se purgare ⁊ audiri ꝺbeat.vide ꝑ doc.i.l.diu᷒.ff.ꝺ in integ.resti.¶ Quero an cõtra ꝯtumacẽ reqrat̃ noua citatio ad audiẽdã sñiam priuationis dic ꝙ non i casu nostro qꝛ contumacia ꝓcedens respicit totũ processum vigore cui᷒ est ferẽda sñia.vt tꝫ bar.i.l.deserto rẽ in.§.si ad diẽ.ff.de re mili.⁊ poterit ferri sñia declaratorie.vt.ff.de iudi.in.l.de qua re.⁊ tꝫ Bal.in.d.l.cõsentaneũ.facit qꝺ dixit glo.in.l.⁊ post edictũ.ff.de iudi.⁊ ꝑ Inno.i.c.ꝯsuluit extra de offi.dele.⁊c.¶ Quero an in bonis feudalibus ꝓpter contumaciã debitoris possit petere creditor qui nõ est dñs se mitti i possessionẽ.Et dixit Bal.in auc.ei qui.C.ꝺ bo.aucto.iud.possi.ꝙ sic ex primo decreto nõ aũt ex scꝺo qꝛ eẽt alienatio nisi forte esset feudum qꝺ ex pacto posset alienari qꝛ tũc ẽt ex scꝺo ar.in.c.i.de feu.nõ habente propriã naturã feu.Et vide ad hãc qꝺnez id qꝺ dixi.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fe.in prin.¶ Quero an pares possint denegare audientiam in alia cã feudali huic cõtumaci donec ꝑseuerauerit in ꝯtumacia i ꝑma cã.⁊ dic ꝙ sic gl.est singularis in.l.sed ⁊ si ꝑ pretorem in.§.actio.ff.ex qui.cau.maio.¶ Quero an sufficiat contumaciã apparere exactis.lꝫ sup ea nihil sit ꝓnunciatũ an exigat̃ interlocutio.dic vt per glo.⁊ doc.in.l.penul.in glo.penul.C.ad trebel.¶ Quero quid si constat istuꝫ citatũ cõparer̃ non posse.an interim sint ligate manus iudicum.dic ꝙ sic nisi in actibus publi ne ꝓpter paucorũ absentiã publica vtilitas retardet̃.l.i.C.ꝺ decurionib᷒ li.x.ꝭm bal.facit quod in simili dicitur in actionibus: vt dixit Inno.in.c.cum inter vniuersas extra de elec.¶ Quero an primum decretum possit interponi die feriata.dic ꝙ sic ex causa:vt tenet glo.i.l.ij.ff.ꝺ ferijs.Et poterit etiã reuocari die feriata.vt dixit gl.singularis in.l.minor.ff.de euic.facit qꝺ dixit Inno.in.c.quoniã frequenter extra vt lite nõ ꝯtesta.⁊ Jo.an.in.c.cõsultatus extra de offi.dele.Facit ẽt qa debitor posset

a capi ex causa in die feriata.[a] vt dixit alia gl.singularis in.l.dies festos.C.de ferijs.quinimo etiam ipse creditor posset propria auctoritate capere debitorem suuꝫ

b fugitiuũ[b]:vt no.glo.in.l.ait pretor in.§.si debitorẽ.ff.que in frau.credi.¶ Ultimo ad materiã presentẽ vide infra que fuit ꝑma causa benefi.amit.i.§.est ⁊ alia ⁊ in.§.item qui domino ⁊ qꝺ dixi in.c.i.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.⁊ in.c.i.in fi.de inuesti.in mari.facta ⁊ i c.i.an apud iudi.vel curi.⁊ per Jaco.ardizo.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si dominus.vasal.fecerit citari ⁊c.⁊ qꝺ statiꝫ dicã in.§.seq.De materia ṽo citationis vide plene in specu.de cita.ꝑ totũ.⁊ ꝑ Inn.i.c.fi.de ferijs.⁊ extra de accusa.c.ad petitionẽ.De materia aũt cõtumacie plene in specu.in ti.de cõtu.ꝑ totũ ⁊ in cle.i.de dolo ⁊ cõtu.⁊ per Bal.in dicta.l.tres ꝺnunciationes ⁊ in.l.ea.C.quomodo ⁊ quãdo iudex ⁊ per docto.in.l.cõtumacia de re iudicata ⁊ i.c.ij.extra de procura.De materia autem tenuete ⁊ imissionis i possessionem plene in speculo in ti.de primo ⁊ secũdo decreto.⁊ per glo.docto.in.l.si finita in.§.iulianus.ff.de damno infecto.⁊ vide ad materiam nostram per Hostien.in summa in titulo de feudis in.§.fi.versi.in quo autem loco.Jacobus.

a ¶ Ex cã i die feriata. Adde Bar.in.l.ait ꝑtor in.§.si debitorẽ.ff.ꝺ his ꝗ i frau.credi.Ange.⁊ Raphael.ful.in.l.ij.ff.ꝺ ferijs Ange.in.l.qui restituere ad fi.ff.de rei vẽdi.Pau.de ca.i.l.diuus.ff.ꝺ ferijs Bal.i.c.fi.de ferijs.Card.zab.i.c.vt fame in vlti.co.ꝺ sẽ.ex.pe.de ancha.ꝯsilio cxxvij.inci.vn᷒ ꝓcurator.Alex.de imo.consilio clix.icipt.circa primũ dubium omisso appatu verborum in.ij.volu.

b ¶ Capere debitorẽ suũ fugientẽ.Adde glo.insti.de actio.gl.in ṽbo detiner̃ in.§.necessitatẽ in auc.vt iudi.sine quoq suffr.Bar.in.c.prio de pace iura.firmã.

Si vero vasallus.

Hec ẽ scꝺa pars principalis hui᷒ capituli i qua vasallus ꝯquerit̃ ꝺ domino.Et in hac pte ꝓ intelligẽtia littere ꝗ obscure locuta ẽ.⁊ gl.⁊ doc.plurimi varie senserunt violando i plurib᷒ textum nostrum quod non fuit necesse videre meo.vt infra patebit premitte pro euidentia dicendorum id quod premisi supra proxime in princi.huius capituli.Insuper pro clara notitia diuido istũ.§.in quinqꝫ partes.quoniam in prima vasallus extraiudicialiter exponit querelam suam ipsi domino de iniustitia quaꝫ ipse dominus sibi fecit priuando ipsum vasallum feudo suo sine iuris ordine supplicãdo eidem:vt placeat dictum suũ feudum sibi restituere ad quam querelam dominus respõdit valde acriter dicendo ꝙ nullo modo vult restituere vsqꝫ ibi quid vasallo ⁊c.Ubi secundo consulit vasallo vt debeat conuocare curiaꝫ ⁊ coram dicta curia verbis honestis ⁊ cum reuerẽtia predictam querelã exponere de domino suo vsqꝫ ibi ⁊ curia ⁊c.Ubi tertio ponit primum remedium quo subuenitur ipsi vasallo.videlicet quia curia audita dicta querela accedit ad dominum ⁊ cum debita reuerẽtia debet extraiudicialiter demõstrare sibi qualiter de iure potest ac debet competenter cogi vt possessionem feudi restituat.vnde ortantur ipsum vt velit acqescere sine alio litigio ⁊ restituere vasallo suaꝫ possessionẽ.Et inquantum nolit hoc facere quia forte sperat fouere iustitiam veniat ad iudicium corã dicta curia ⁊ deducere iura sua qꝛ disputabitur ⁊ determinabitur per curiã super iurib᷒ suis vsqꝫ ibi ꝙ si ter.⁊c.Ubi quarto ponit secundum remediũ quod habet vasallus inquantũ dominus nolit acquiescere primo remedio ꝓxime dicto.videlicet quia admoneri faciet dominum per curiam vt sibi restituat suam possessionẽ vel compareat corã dicta curia in iudicio ad faciendũ sibi iustitiam ꝗ domin᷒ si ter citatus ⁊ admonitus ꝑseuerauerit in contumacia condẽnabitur ꝑ curiã ad restitutionem possessionis vsqꝫ ibi tũc liceat ⁊c.Ubi quinto dat tertium remedium vꝫ qꝛ si ipse vasal.non potest habere executionem:corã curia ꝓpter potentiã domini ꝗ ꝑuipendit admonitiones ⁊ iudicium curie.tunc licitum est vasallo ire ad maiorem iudicem habenteꝫ potestatem ⁊ petere dictam executionem ꝗ dominus si ad preceptum dicti iudicis ꝓdicta facere recusauerit poterit violenter per familiam dicti iudicis cõpelli ad restituendum dictã possessionẽ ipsi vasallo.quoniã ipse vasal.restituet̃ ad dictã suã possessionẽ manu militari.Et nunc habes intellectum huius littere per istam diuisionem ꝗ sufficiat etiaꝫ pro sũmario.¶ In tex.ibi malo ordine videlicet sine cognita culpa ⁊ laudata per iudiciuꝫ pariũ vt supra de feu.sine cul.non amit.in.c.i.Ibi intrauit scilicet ꝓpria auctoritate ꝑuãdo ipsum vasallũ suam possessionem ⁊ non secũdũ ordinem iuris vt supra.Ibi perperam idest valde acerbe ⁊ male ⁊ similẽ textũ habes.C.de inoffi.testa.l.fratres in fi.⁊.l.iij.C.cõmunia vtriusqꝫ iudici.Ibi competenter cogere scilicet verbis honestis declarando sibi qualiter de iure cogi debet ad restituendã possessionẽ feudi quã malo ordine intrauit cũ spoliat᷒ ante oĩa sit restituendus quare ortantur ipsum vt velit restituere ⁊ acquiescer̃ sine alio litigio.Ibi ⁊ acquiescat idest possessioneꝫ dimittat quiete vasallo.Ibi se cõmittat.Non intelligas istum tex.ruditer.vt faciũt quidã videlicet ꝙ auctor locutus fuerit grosso modo petendo illud ad qꝺ dñs est astrictus de iure.s.iudiciuꝫ curie.Sed intelligas textũ sane ꝓut.ŝ.declaraui in diuisione.Ibi ter admonitus dic ꝙ notãter dixit admonit᷒.qm̃ nõ ꝓprie appellat̃ citatio.sed poti᷒ quedã admonitio siue denũciatio.vt no.Jo.an.in.c.cum nobis extra de elec.⁊ Bal.hic.Et intelligas.s.ꝑ spaciũ septẽ vel decem dieꝝ inter vnã admonitionem ⁊ aliã.prout dictum est in casu econuerso supra in prin.huius capituli.qm̃ illꝺ qꝺ statuit̃ in vno respectu alterius debet statui etiã in altero.vt.ŝ.de for.fideli.i fi.⁊.j.quali.dñs ꝓprietate ꝑuet̃ in.c.i.Ibi distulerit vt qꝛ noluit restituere possessionem feudi ꝭm determinationem curie quã facere dꝫ eoipso ꝙ non obtẽperauit tertie admonitioni.vt ꝑꝫ in casu ecõuerso.ŝ.in principio capituli.sed quia ipse dominus ꝓpter eius potentiã non curat de admonitione curie.ideo vasallus hꝫ recursuꝫ ad superiorem ꝑtãtem vt sequit̃.Ibi iusticiaꝫ facere noluerit:vt

rit.vt qꝛ adhuc nolit voluntarie acquiescere ad restitu tioné possessionis. Ibi eũ depredare.i.violenter ipsuz dñm priuare dicta possessione feudi manu militari ꝓ cedente iussu iudicis ẜm formã que traditur in.l.qui restituere.ff.de rei vendi.ẜm Ja.ardi3o. quicqd dicat glo.ꝛ An.de iser.ꝛ cõiter doc.Et ꝓ hoc adduco tex. j.de pace te.in.§.si tres in fi.Nam postq̃ voluntarie nõ vult obtemperare iudici.d3 per familiaz iudi.cogi ad restituendũ ꝛ iste est verus intellectus lr̃e. ꝛ nõ in telligas ꝙ istud verbũ depredarꝭ capiatꝭ hic tanq̃ ver bum deponẽs trãsitiuũ.qꝛ tunc esset viciũ in grãmati ca.qꝛ debuisset dicere depredari.Sed intelligas ꝙ sit verbũ actiuũ.sicut est spolio priuo depredo quasi pre dio te priuo que verba post se vltra accusatiuũ regunt etiam ablatiuũ sine prepositione ex natura effectꝰ cau se materialis quasi dicat poterit priuare dñ3 dcã pos sessio.vel potes dicere ꝙ loquatꝭ ẜm prolationem gra maticalem patrie ꝑut alibi fit in.c.i.infra de filijs na tis ex matri.ad mor.cõtracto. ꝛ est bonus textus cu3 gl.in.c.i.de iniurijs libro.vi.¶ No.ꝙ vasallus potest cõqueri ꝺ domino suo qui ipsu3 spoliauit feudo ꝛ ista querela simplex poterit haberi pro libello.vt no.glo. multũ singularis.i.q.iiij.quia presulatus. ꝛ tenet bal. hic.qualiter aũt ɔcipiatur libellus solenniter sup spo liatione no.extra de rest.spo.in.c.sepe.ꝛ plene i specu. eodem ti.in.§.i.¶ No.ꝑpter potentiã aduersarij po test adiri iudex superior etiã sine appellatione ad qꝺ facit cle.pastoralis de re iudicata.ꝛ qꝺ no. in.c.statu tũ de rescriptis li.vi.ꝛ in auc.de questore in.§.si vero forsan.ꝛ qꝺ no.gl.supra quid sit inuesti.in.§.primo.in glo.fi.ꝛ quod habetur supra si de inuestitura iter do mi.ꝛ vasal.lis oriatur.ꝛ per hoc dixit Joã.an.in.c.nõ minus extra de imuni.eccle.ꝙ si debet citari tyrãnus vel alter q̃ sit terribilis citanti ꝙ sufficit vna citatio ꝛ dic vt ibi per eũ.¶ No.ꝙ si iudex inferior nõ ẽ suffi ciens ad exequendã sententiã ꝙ potest implorari bra chiũ supioris.vt hic ꝛ in.l.diuo pio in prin.ff.de re iu dicata.ꝛ.C.de epi.audi.in.l.episcopale.ꝛ ibi est gl.no tabilis ꝙ potestas exeqꝭ sententiam latam per epm. ¶ No.ꝙ vasallus deb3 reuereñter adire dominũ ꝛ se cum loqui reuerentia semp salua.prout in simili dixit tex.de liberto aduersus patronũ suũ in.l.cum affines .C.de libe.causa.Et similiter de seruo aduersus domi nũ suũ in.l.si liber.C.de condi.ob causam ꝛ gl.prima hic posita que per hoc est expedita in sui prin.vsq3 ad ver.si quid est ꝛc.¶ Quero cum predicta glo.in di cta parte an vasallus agens contra dominũ teneatꝭ pe tere veniã:sicut dicitꝭ de liberto ꝛ similibꝰ:vt patet in titulo.de in ius vocãdo. Et respondet glo.ꝙ non qa i ista materia feudali non vtimur istis supfluitatibꝰ. ¶ Nec obstat iste tex.dum dixit salua reuerẽtia ꝛc. qa loquitꝭ respectu actionis intentande per vasallum qui ab inhonestis verbis debet se tẽperare.l.iiij.C.de obse.li.pstã.Et hoc voluit ista gl.vsq3 ad fine3 ꝛ lau dabiliter loquitꝭ ẜm Jãco.de bel.ꝛ Nico.de neapo.ꝛ Bal.Et est ratio quia vasallus non est de ꝑsonis enu meratis in edicto pretorio:vt p3 per no.ꝑ glo.insti.de act.in.§.penales.Merito in eo nõ cadit talis necessi tas:vt ibi no.ꝛ i.l.generaliter.ff.ꝺ in ius vocã. ¶ Ex quo infert idem Bal.ꝙ similiter subditus agẽs con tra patriam vel fiscum vel in similibus non teneatꝭ pete re veniã qꝺ ẽ nota dignum.Ego tamẽ putarẽ ꝙ agẽ do contra principẽ vel fiscum suum eẽt tutius petere veniam:vt videtꝭ tenere glo.i.l.fi.C.de quadri.pscrip. Et ibi dixit bal.hoc esse singulare.Idẽ dicerẽ ꝺ ascri ptitio ꝛ censito.vt no.gl.i.l.ij.C.in qui.causis colo.cẽ. lib.xi. ꝛ est ratio qꝛ equiparantur magis liberto vel seruo q̃ vasal.arg.eoꝝ que no.per glo.primã.§.qui. mo.feu.amit. No.tamen ꝙ speculator in ti.ꝺ feudis versi.xvij.tenet ꝙ vasallus teneatur petere veniã vbi

videas.¶ Op.cum glo.ij.ꝙ imo vasal.non possit re linquere iudicium iam incohatum coram curia cũ ip sa curia debeat cogi diffinire iuxta regulam traditã in.l.de qua re i prin.ff.de iudi.Solu.istud est inductũ fauore vasal.vt possit declinare iudicium curie ꝑpter potẽtiã aduersarij.ꝛ sic dicta regula fallit i isto casu. ꝑut etiam interdũ fallit in alijs casibus ibi notatis. posset tamen vasal. si vult cõpellere curiam ad iudi candum vt ibi.ꝛ hoc vult ista glo.vsq3 ad finẽ.S3 tu dicas ꝙ iste tex.potest intelligi ꝙ isti pares iam ꝓnũ ciauerant.sed nõ erant sufficiẽtes ad exequẽdũ ꝑpter terrorem ꝛ potentia3 domini.Merito poterit execu tio fieri per superiorem.vt.dixi super tex.in penul.no tabili.ꝛ hoc modo itelligẽdo nihil obstabit.¶ Op. cum glo.fi.cõtra istũ tex.in fi.ꝙ imo non liceat vasal lo depredari dñm ꝓpria auctoritate per.l.extat.ff.ꝙ metus causa.Solu.dicit glo.intelligas ꝙ iste vasallꝰ erat bãnitus.quo casu vasallus hoc faciens ꝓuaretur iure suo.vt in contrario.Et hoc voluit dicere gl .vsq3 ad versi.ꝛ in hoc casu ꝛc.S3 tu dic ꝙ licet Andre.ꝺ iser.ꝛ nonnulli doctores secuti fuerint istam glo.ꝙ nõ bene itellexit tex.nostrũ.Primo qꝛ diuinat.Scdo qꝛ vasallus regulariter non accusat dñm criminaliter.vt infra que fuit prima causa benefi.amit.in.§. sed ꝛ qui delator.Tertio qꝛ banniti terrarum non possũt dero bari.vt no.in.l.ad cognitionem.ff.ex qui.cau.i posses. ea.ꝛ.ff.de mino.in.l.papi.exuli.Quarto qꝛ pares nõ possunt bãnire.qꝛ est merij imperij.l. nulli .C.ꝺ sentẽ. ꝛ interlocu.omni.iudi.ꝛ insti.qui.mo.ius pa.po.sol.in §.quod autem.cũ ibi no.Et propter hoc intelligebat Bal.istũ tex.ꝙ iste dominus de cuius proteruia cõ stat bãnitur a lege.vt possit derobari vt hic.ꝛ ex hoc colligit ꝙ statutum potest dare predandi licentiã ad quod facit.§.gezaros.j.de statu.ꝛ cõsue. contra liber. eccle.tol.ꝛ quod no.glo.j.hic finitur lex in ꝓnci . ꝛ qꝺ ibi dixi.S3 tu intelligas clarius ꝛ melius tex.nostrũ. vt.§.dixi v3 ꝙ vasallus poterit dñm depredare.hoc ẽ predio feudali ꝓuari manu militari ꝛ violenter ex pre cepto iudi.postq̃ ipse dominꝰ volũtarie recusauit ad implere ꝛ fuit contu.ꝛ iste est verus intellectꝰ videre meo.ꝛ ita reperi itellexisse ꝛ sensisse dñm Jaco. ardi. in sũma sua i ti.de cõten.feu.sub rubricella ꝓma in fi. ꝛ probatꝭ in dicto.§.si tres.§.allegato . ¶ Quero cũ dicta gl.fi.in dicto versi.ꝛ in hoc etiam ꝛc. An domi nus propter talem inobe . ꝛ contu.priuetꝭ proprie.di cti feu.ꝛ respõdet ꝙ sic per iura q̃ allegat vsq3 ad fi. Que gl.bene loqtur duplici rõne.Primo qꝛ iste do minus fuit expresse contu.quod patet qꝛ tex.in fi.dixit noluit facere iusticiam.ꝛ ꝺ hoc dixi ꝛ declaraui supra in prin.capituli.Secundo qꝛ peccauit i alio v3 spoliã do vasal.contra debitũ iuris:quo casu sicut vasal. fuis set priuandus iure suo si hoc fecisset in dñm.ita ꝛ ecõ tra.vt.§.de for.fideli.in.c.i.in fi.ꝛ de no. for.fideli.in.c. i.Et circa hoc vide quod statim dicã.j.i questione.iij. seq.¶ Opp.ab extra ꝙ imo vasal.spoliatus dñio nõ possit intentare interdictum ad suam possessionem re cuperandam propter atrocitatem facinoris.vt proba tur in.l.i.§.interdum.hoc qꝛ.ff.ꝺ vi ꝛ vi arma.Solu ego fateor ꝙ non intentebit actionem famosam.s3 ex ponet querelam curialibus verbis dicẽdo se spoliatũ. vt.§.dixi ꝛ probatur etiam in dicto.§.interdictum.vbi loco dicti interdicti proponit libertus actionẽ i factũ. nisi fuisset vis armata.vt ibi ꝛ tenet Inno.in.c.ceterũ. extra ꝺ iudi. Non tamen intelligas ꝙ ɔdemnatus ex hoc interdicto esset infamis de iure sed solũ ꝺ facto.l. neq3.cum ibi no.ff.ꝺ vi ꝛ vi arma. Quando autem ꝛ qualiter subueniatur spoliato per interdictum posses sorium plene dixi.§.quid sit inuesti. in.§.si vero vasal lus.vbi videas.¶ Quero ab extra titius spoliauit va sallum meum.ego vero spoliaui titiu3.ꝛ sic ingressus

sum possessionem feudi malo modo: an habeat locuȝ iste tex. vt vasallꝰ agat contra me tanq̄ȝ contra spoliā tem. Et dicit Andre. de iser. ꝙ nō cū nō possint se fundare super spoliatione sibi facta per tertiū. l. loci corpus. in. §. competit. ff. si seruitꝰ vendi. Sed tu assigna aliam rōnem: qꝛ competit solum cōtra spoliātem. l. i. in prin. cū ibi no. ff. de vi ⁊ vi arma. Et itellige ꝑdicta quando nulla causa potuisset imputari domino super violentia facta vasallo: qꝛ alias secus: vt in dicta. l. i. §. i. ⁊ i. l. colonus. vbi de materia ista tractaꝛ. Demū vtilem rei vendicationeȝ bene poterit intentare: vt dixi. s. de inuesti. de re. alie. fac. in. §. i. ¶ Quero qd si dominus spoliauit vasallum de alia re que non sit feudalis. an habeat locū iste tex. Et respondeo ꝙ non. vt tenet Inno. i dicto. c. ceterum. ¶ Quero an dominus spoliatus teneaꝛ ad aliam penam quā ad restitutionem possessionis per. l. si quis i tantam. C. vnde vi. Et dicit dominus Andre. ď iser. ꝙ teneꝛ ad omnia ad q̄ glibet alter teneretur. ar. eorum que ibi no. Non obstat iste tex. dicit ipse vbi patet ꝙ simpliciter cōdēnatur ad restitutionem possessionis ⁊ non ad aliud: qꝛ non fuit petitū vltra per vasallū. vnde non debuit condēnari vltra petita. l. fi. C. ď fideicōmis. liber. Fortifico istud qꝛ cū non sit iste casus expresse determinatus consuetudine feudoꝝ debemus determinare ſm ius cōmune: vt. s. de feu. cogni. in. c. i. Verūtamen his nō obstantibꝰ. ego temperarem istam sententiam. vt ꝓcedat in casu quādo dominus fuisset tractatꝰ ꝓpter eius ꝓteruitatem coram iudice ordinario q etiam criminaliter ſm naturam delicti posset pūire. vbi autem questio feudalis non exit de curia parium: tūc putarē ꝙ non imponaꝛ alia pena: nisi amissionis feu. Et hoc videꝛ etiam esse de mente Inno. in dicto. c. ceterum. in glo. penul. facit quod dixi. s. in glo. fina. in fi. Ad expensas vero damna ⁊ interesse non est dubiuȝ ꝙ tenebitur reficere. vt dixi. s. in princi. huius capituli. super tex. Quot autem modis puniatur violentia no. glo. i dicta. l. extat. ⁊ vide ad predicta i Speculo ď locato. in. §. nunc aliqua. versi. qnquagesimo. ¶ Quero qd iure sit si iste dominus spolians erat prelatus vꝉ clericus ⁊ ꝓprietas feu. erat ecclesie sue an ⁊ qualiter tūc punietur dic vt scripsi. j. de capi. cora. in. §. fi. vbi glo. tāgit. ¶ Quero que sunt necessaria ad istam restitutionem obtinendam: dic vt no. per glo. ⁊ doc. in dicta. l. i. §. interdictum autem hoc. ⁊ extra ď offi. delega. cōsultationibus. ⁊ per Ioan. andre. in addi. Specu. super rubrica de restitutione spoliatorum. ⁊ Bal. in. l. si eiꝰ. C. de proba. ⁊ vide in clemen. prima. ď causa posses. ⁊ proprie. ¶ Quero quid si iste vasallus succubuit i isto iudicio spoliatiōis. an postea ďbeat audiri si velit agere actione directa sibi competēte ⁊ ꝓbare ď iure suo dic circa hanc questionem per glo. ⁊ docto. in. c. cū dilectꝰ. extra ď ordi. cogni. ¶ Quero qualiter fiat missio ⁊ restitutio in iuribus negatiuis. Exemplum si aliqs dominus colligit pedagia insolita a trāseuntibꝰ ⁊ aliquis ex istis transeuntibꝰ agit contra dn̄m dicēs non esse ius huic domino exigere talia pedagia a transeūtibꝰ. Et iste dominus sit contumax in nō obtemperādo qualiter fiet: dic de hac ⁊ similibus questionibus i. l. si prius. ff. de operis no. nun. per doct. ⁊ quod. no. ff. de libe. lega. in. l. aurelius. in. §. centum. ¶ Vltimo ad mām ꝑsentem: vide quod dixi in. c. domino cōmittēte. infra si de feud. fue. cōtro. ⁊ infra quali. do. proprie. pri. in. c. i. ⁊ Bal. in dicta auctēn. ei qui. C. ď bo. aucto. iudi. pos. in tertia carta. Et per canonistas in. c. ex tenore. extra de foro competē. ⁊ Inno. in dicto. c. ceterum. ⁊ in Specul. de feudis. in. §. quoniam. ver. xviij. ⁊ plene per Iaco. ardizo. in sūma in titulo. de conten. feudi. sub rubricella prima. ⁊ vide quod dixi supra hoc codē capitulo in principio. Iocobus.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit tertius. In quibꝰ causis feudū amittatur.

¶ Hic est liber tertius huiꝰ compillationis feudoꝝ. prout dixi. s. de feudi cogni. super rubrica. ⁊ in preambulis positis. s. in princi. operis. Nam totꝰ iste tractatus feudorū diuisus ē in tres libros. Primꝰ liber durauit a principio tractatus feudorū vsq̄ȝ ad dictuȝ titulum ď feudi cogni. Secūdus liber durat vsq̄ȝ ad ꝑsenteȝ titu. In quo incipit tertiꝰ liber ⁊ durat vsq̄ȝ ad finem huius compillationis. ⁊ tractatꝰ feu. Et in hoc tertio libro sunt inserte multe leges imperatoruȝ. ꝓut patet. j. in pluribꝰ titu. Et continuatur ista rubrica ad precedentem hoc ordine. quoniam in titu. precedenti posuit vnum casum in quo vasal. amit. feu. vȝ propter eius contu. Sed qꝛ sunt plures alij casus in quibꝰ vasal. similiter fe. amittūt. Idcirco vt predicta declaret. subijcit istum ti. in quibꝰ causis feu. amittatur. ¶ Et aduertendum qꝛ in hoc titu. ⁊ seq̄n. repetit aliquos casus positos. s. quibꝰ mo. feu. amit. vt alios addat. ⁊ ideo non videtur superfluere vnus titulus per alium: vt in aucten. de equali. dot. in. §. hijs consequētis. cum ibi no. prout in simili: dixi. s. hic potest esse titu. qui suc ces. tene. Et hoc modo intelligitur etiā alter titu. s. hic potest esse ti. qui. mo. feu. amit. vt ibi dixi. Iaco.

Bertus. Ista est q̄dam epistola responsiua transmissa per Ober. de orto peritissimum in hac materia feu. anselino filio suo inueni studioso sepe querenti se edoceri ⁊ sibi significari. que sunt cause qui. feu. amit. Et diuiditur tota ista epistola in partes septem. quoniam i prima ponit salutationem. In secunda exordium ⁊ excusationem. In tertia narrationem in qua ostendit qualiter cause amittēdi feu. non possunt sub certa regula tradi. In quarta assignat vnam rationem interserēdo qualiter vasal. debeat se habere erga dn̄m suū ſm mores curiarū. In quinta ponit diffinitionē beneficij inquātū capiꝛ in genere. In sexta ponit diffinitionē beneficij inquantū capiꝛ in specie pro feudo. In septima concludit narrando causas ex quibus feu. amittatur. Secunda ibi. cogis me. Tertia ibi. dūmodo memineris. Quarta ibi. quo enim. Quinta ibi. i ꝑmis. Sexta ibi. huiꝰ aūt generis. Septima ⁊ vltia ē i titu. seq. q ē pars ꝑsentis epistole. Et licet nō bene possit sumari tn̄ in sūma hoc vult. Pater scribēs filio se excusat ⁊ dicit ꝙ cause qbꝰ fe. amittaꝛ nō pn̄t diffiniri sub certa regula. ⁊ subiungit qualiter vasallus erga suum dominū se debeat habeꝛ. post hec diffinit beneficiū dupliciter. h. d. totꝰ iste titulus. ¶ In tex. ibi de orto. Nō itelligas ꝙ referat locū originis. quoniam fuit de Mediolano ⁊ nō ď orto. vt. j. titu. sequenti. i prin. ⁊. j. si vasal. fue. iter. i. c. i. ⁊. j. q testes sint nece. ad proban. inuestitu. i. c. i. Sed intelligas qꝺ referat nomē agnationis sue. sicut si diceres Iacobus de aluarotis. vt dixi. s. de feu. cogni. in prin.

Ibi salutez. Similis modus habeꝛ i. l. publia. §. fi. ff. ďpositi. Vtrū
a autem salutatioᵃ sit de substantia epistole. dixit gl. in ꝓhemio sexti libri. hoc esse relinquēdum solutioni rhetoricorum. Sed quātum i proposito nostro. tu dic ꝙ nō erat de substātia. cum pater scriberet filio. cū quo non erat necesse captare beniuolentiā. que iam ierat. quid
b autem debeat ꝯtineꝛ epistola.ᵇ vide p Bar. ⁊ bal. i ꝓhemio ffoꝝ. super rubrica ad finē. Ibi cogis me. Subaudi causatiue non precise. cum imo filius solum deprecabatur. vt. j. patet dum dicit preces tuas paruipendere ⁊c.

a ¶ Vtruȝ aūt salutatio. Adde an ꝑ salutationē ꝓbetur remissio inimicitie. vide p bal. i. l. filio. in prin. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ an non salutās presumatur inimicus. vide p glo. fi. i. c. adrianus. lxiij. dist. dūmodo prius erat solitus salutare ſm abba. in. c. ad h. el. i. ď appel. ab. i. c. cū sup. sup gl. i. ď offi. dle. abb. in. c. reꝑhēsibilis. ď accusa.

b ¶ Debeat cōtinere epistola. adde an mittēs epistolā dicatur ꝓprie loq. vide tex. i. l. miles ad sororem in ver. ac si eū colloquaꝛ. ff. de le. ij. quē tex. ad hoc alle. Iason i. l. i. i. iij. col. ff. de v. obli. ⁊ quibus signis cognoscitur an epl̄a imꝑatoris sit facta vt obseruetur ꝓ lege vide per Ias. i sti. ď iur na. gē. ⁊ ciui. in addi. ad porcū incip. no. et. §. ꝙ principium. ⁊ ď mā epistole. vide diffuse p barba. in c. ex epistole. in. i. col. ď proba.

re 7c.Ibi nostre reipublice.scilicet Mediolani. vt.s. dixi.Ibi priuatorum causis.Nam iste Obertus erat maximus aduocatus 7 peritissimus i iure.qui multa viderat de istis vsibus feudorum.7 in frequenti disceptatione causarum multum occupatus.Ibi paruipendere.i.modicum extimare 7 est verbū cōpositum.Ibi rotunda.i.solida 7 plena.Ibi cōprehēdi.i.vt describā tur breuiter cause qbus feu.pōt reuocari. Ibi scriptus reperimus:dic vt in.l.iii.§.eiusdem.ff.de test.vbi dicit ꝙ non potest certo modo diffiniri.q argumēta 7 ad quem modū sufficiant ad probandū. Ibi sine calumnia.i.sine reprehēsione.Ibi queadmodū dic.i. ad quē modū.prout dixit tex.in dicto.§.eiusdem a quo sumptus est.Ibi non errauit quasi dicat 7 vehementer erraret:ille qui affirmaret posse dici 7 diffiniri.que cause sufficiant domino ad probādam ingratitudinē vasalli.vt perdat feudū.Ibi occasio idest causa. sicut i simili dicimus ꝙ nō omnis met⁹ est sufficiēs ad rescindendā transactionē.sed solum q cadit in cōstātem virum.l.interpositas.C.de trāsac.Et nō omnis ingratitudo est sufficiens ad reuocādū donationē:vt i.l.fi.C. de reuo.dona.7 hic in gl.Ibi egregie.i. notabiles qsi extra gregē posite 7 nō vulgares.Et ideo speciali nota cōmemoratione fuerant digne.vt fa.l.itē apud labeonē.§.hoc edictum.ff.de iniurijs.de quibus causis statim faciet specialem mentionem i titulo sequēti.7 ꝗ̄q̄ȝ assignentur ibi alique cause notabiles. non tamē ex hoc sequtur ꝙ possit tradi certa diffinitio: qȝ vltra dictas causas enumeratas pt multis alijs modis cōtingere:vt alie emergāt cause sufficiētes ad feudi amissionem.vt dicit tex.in dicto titulo sequenti.in.§.sed qȝ Ibi humiliter.i.reuerenter.vt .s. titulo proximo.in fi. 7 in.l.cum affirmes.C.de libe.causa. Ibi deuote.psona enim domini sui debet parcere sibi sic in.l.liberto. ff.de obsequijs. Ibi benigne.i.benefaciendo tanquā obligatus domino ea ratione.qȝ benefaciētibus bene facere debemus.vt in.l.si non sortem.in.§. si libertus. ff.de condi.indebiti.Ibi fideliter prout habetur.s.de for.fideli.7 titu.de no.for.fideli.Ibi potest percipi.nō autem potest tradi certa regula.cū ista potius colligātur ex varijs cōsuetudinibus curiarum.Ibi in primis scilicȝ antequā cause per quas feudum amittitur enumerentur.Et aduerte quoniam sm glos.in quibusdā libris incipit hoc loco titulus iste. 7 omnia pcedentia ex dicta epistola vsqȝ ad istum.§.i pmis vacant. Sȝ cōmuniter habetur tota ista epistola integra.put .s. legi.7 ita tenendum.Ibi diffinitionem.Subaudi que diffinitio tracta est a descriptione i libro senece de beneficijs.Et hoc sensit etiam glosella hic posita.Ibi beniuola actio.Subaudi prout a domino proficiscit.put autem a vasallo 7 recipiēte suscipitur est effect⁹ ipsius beniuolentie.Et totum istud significatur nomine beneficij. Ibi capiens scilicet cum retributione seruitij.qȝ vasallus nūc erit sic hoc ligatus.vt .s. de for.fideli.Ibi prona idest libens.Ibi spōte sua idest sua voluntate spontānea.Ibi parata scilicet ad hoc faciēdū. non autem mediante aliqua necessitate.sed spōte 7 nō coacte:quia tunc non esset liberalitas.ff.d adi.lega.l. rem legatā. in fi.7.C.d prepo.sacri. cubi.l.iubem⁹.§. hec omnia.Ibi ex beniuolētia.Ex hoc notatur institutio feudo.seu natiuitas gratiosa.Ibi datur.Subaudi per inuestiturā.Alias non constituitur feudum. vt supra quibus mo.feu.consti.pos.in.c.i.Ibi proprietate.i. directo dominio quod est domini.vt supra d inuestitura.de re alie.in.§.quamuis. Ibi rei imobilis. Subaudi vel que inter imobilia computātur. vt supra de feudi cognitione.in.c.fi.Ibi penes dantem. Ex hoc colligitur retētio pprietatis rigorosa.Ibi vsusfructus.Ex hoc colligitur in feudo acquisitio fructuosa.7 capitur hic vsusfructus pro vtili dominio quod est apud vasallum.vt supra de inuestitur a.de re alie. fac.in.§.i.ibi heredesqȝ suos. Ex hoc colligit pcessio seu propagatio in feudo generosa. Ibi domino seruiant. Ex hoc colligitur retentio seu vicissitudo onerosa. Ibi indeterminate.Et hoc tacite soluit quedā questio dubiosa.Ibi masculo.Subaudi.7 deinceps per masculinā lineam descendentes.vt supra de gradi. in pn. Ibi feminae.h intelligo quando de temporis specialiter dictum ē in inuestitura.vt sequitur.Alias secus.vt supra qui feud. da.pos. in.§.hoc autem. Ibi in perpetuū.vt supra de natura feu.in prin.nisi per culpam veniret priuandus: vt ibi 7 infra titu.seqn.Ibi heredes intelligitur d masculis tantum i ista materia: istud verbum heres simpliciter prolatum.vt supra de feu.alie.in.§.7 si clientulus.Ibi fideliter scilicet sm formā traditam.supra de for.fideli.7 in titu.de no.for.fideli. Ibi si in id.i.beneficium per inuestituram datum. 7 facias hic vnam virgulam ne erres. Ibi seruitium. Subaudi quod debet prestare vasal.7 sui heredes.Ibi sit expressum. Pone exemplum per.§.preterea. supra quid sit inuestitura. potest enim dari feu.ad certum seruitium. vt in.c.fi.ī.d capi.qui cur.ven.7 tunc appellatur feu. conditionatū. vt ibi no.in glo.Ibi siue indeterminate.i.libere sine aliqua conditione apposita.quo casu appellatur feu.simplex seu rectum.vt in glo.in dicto.c.fin. quoniam tunc non debetur seruitium.nisi sm simplicem 7 propriam feu.naturam.prout disponitur supra in dicto ti.d for. fidel.7 de no.for.fideli. ¶ No.nō posse tradi sub certa regula causas ex quibus feu.amittitur. sicut nec genera probandi.an per testes. 7 quales.7 quot. vel per instrumēta 7 qualia argumēta. Et ideo ista cōmittūtur iudicibus a iure qui ex varijs causarum figuris d cernere debēt illud quod equum ac iuridicum videatur.vt infra in titu.seq. in.§.sed quia. in dicta.l.testiū. in.§.eiusdem.7 in.§.i.ibi tu magis scire potes. quāta fides sit testibus adhibenda 7c.facit.ff.de verbo obli. in.l.continuus.in.§.cum ita.Et de hac materia sup arbitrio concesso iudicibus a lege quid operetur.dic plene per Bar.ff.de decre.ab ordi.fa.in.l.ambitiosa.7 p Bal.in.l.volūtatis.C.d fideicōmis.7 dixi supra d milite vasal.in prin.¶ No. ꝙ etiā delicta possunt intitulari verbis solēnibus.vt patet hic dum causam ingratitudinis appellat egregiam.sicut alibi latro appellat famosus.l.capitaliū. in.§.famosos.ff.de penis. Et interdum lex dicit maleficiū bene facere yronice loquēdo.l.fratres.in fi.cū ibi no.C.de inoffi.testa. ¶ Not. non posse tradi certa regula neqȝ diffiniri qualiter vasal.debeat se habere erga dn̄m suum cuȝ hoc cōsistat potius ex varijs curiarum consuetudinibus.Et est ratio qȝ cū cōsistant in facto 7 non i iure nō possunt diffiniri.vt in.l.mora.in prin.ff.de vsuris. Facta eni sunt incerta.Ius vero est certū.l.iij.ff.de iuris 7 facti igno. Et ideo propter nimiam negociorum varietatē vl ppter differentiam aliaruȝ circunstantiarū relinquitur in arbitrio iudicis.hic 7 in.l.neqȝ leges.7 ibi bōa gl. ff.de legibus.Nā possibile ē ꝙ i vna curia dominus sit magis onerosus in vasallos quam in alia. 7 similiter vasal.sit magis delicatus in vna quam in alia.vt infra in tit.seq.in prin.vnde ista sunt a iudice dispenēda.l.si seruos.i fi.ff.d pigno.actio. ¶ Not.tex.ibi nō enim 7c.ꝙ feu.non amittitur ex qualibet causa ingratitudinis.sed solum ex magna ingratitudine.vt hic 7 infra in titu.seq.i.§.illud enim. ¶ No.tex.ibi potius ex natura 7c.ꝙ bōa consuetudo dicitur naturalis.Et est ratio qȝ prouenit ex instinctu nature rationalis que inest homini.vt infra titu.proximo.in.§.sed 7 qui delator. ¶ No.beneficium dupliciter vno modo sumpto in genere quotienscūqȝ alijs bene facimus.quoniā obligamus eos nobis ad antidora.l.sed si lege.in.§. psuluit.ff.de petl.here.7 sub hoc beneficio generali com

prebenditur etiam ipsum feu.quod est beneficium in
specie.⁊ ista species assumit sibi nomen sui generis.si
cut dicimus de adoptione.que nomen generale. ⁊ cō
tinet sub se etiā adoptionem i specie.vt in.l.i.ff.ď ado
ptio.Ut autem istud beneficium in specie sit perfectū
requiruntur ista sex.videlicet quod dominus det spon
te ⁊ nō coacte.Secundū ꝙ dn̄ium directū remaneat
apud dominū.Tertium ꝙ cōsistat in rebꝰ imobilibꝰ
vel que imobilium nomine continentur.Quartum ꝙ
dominiū vtile transferatur in vasal.Quintum ꝙ tran
seat in perpetuum in masculos descēdentes heredes.
Sextum vt per vasallū fiat fidelitas ⁊ fideliter seruia
tur.Et omnia ista sex colliguntur ex diffinitione i isto
tex.posita.Similiter sunt sex illa ad que tenetur vasal
lus domino ex forma fidelitatis.s.Incolume. Tutū.
Honestum.Utile.Facile. Possibile. prout numeran
tur ⁊ declinantur.supra de forma fideli.in.c.i. ¶ No.
ꝙ istud beneficiū in specie quod est feu.potest dari ď
terminate ad certum seruitiū preter naturam feu.Et
indeterminate nō specificato aliquo seruitio. vz hz cō
munem naturam feu.vt dixi super tex. ⁊ supra de con
trouer.inter vasal.⁊ epi.in euidentialibus. ⁊ in pream
bulis huius operis.⁊ i questione septima.Expeditis
textualibus venio ad apparatum.Et aduertendū ꝙ
hic est solum vna glo.expedienda. que modicum fru
ctum affert nobis.cum solum declarat̃ intēdat ꝙ hic
olim habebantur quedam capitula que hodie vacāt
cum alibi tradita sint ꝓ maiori parte. Uerūtamē ꝓ
expeditione dicte glo. ¶ Quero cum ipsa quis sit ve
rus ordo huius capituli ad capitulum precedens. qď
incipit dominus vacat militem ⁊c.cum varijs modis
reperiat̃ iste ordo traditus ƀm diuersos libros. Et re
spondet gl.ꝙ vera ordinatio est ista. prout legi ⁊ ordi
naui.Uerū quia aliqui habēt hic tria capitula q̄ sūt
posita supra ď feu.mar. Ideo dic ꝙ male sunt hic po
sita cū sufficiat in dicto titulo.de feu.marchie eē posi
ta ⁊ declarata.Sz quoniam vltra dicta tria capitula
adhuc habent q̄dam aliud capitulum quod incipit i
omnibus . Et idcirco predicti capituli tenor recitat̃
per glo.vsqz ad versi.quod autem dicit̃ ⁊c. Et in illa
pte extendit ista gl.vsqz ad capl'z generaliter.ad om
nes contractus etiam extra casum inuestiture.vt vz in
omnibus contractibus sit primo videndū quid inter
pares actum sit ⁊ illud seruari per.l. q cum tutoribꝰ.
ff.de transac.Et hoc vult glo.vsqz ad versi.quod aūt
dicit.Et in illa parre limitauit ista gl.illud quod i di
cto.c.dicebat̃.vz ꝙ inuesti . facta coram tribꝰ liberis
hominibꝰ debet seruari ⁊c.vt debeat intelligi de ve-
teri inuestitura vbi non fit distinctio neqz differētia te
stium siue sint de paribꝰ siue non. Sed in noua inue-
stitura bene debet fieri differentia.qꝛ testes debēt esse
paribꝰ curie. quoniā extranei non pares etiam si sint
liberi non censentur legitimi testes.vt probatur supra
q̄d sit inuesti.in princi.⁊ infra q test . sint necessarij in
.c.i.⁊ hoc vult glo.licet nō alleget vsqz ad versi.sed cū
dicit.⁊ in illa parte quesiuit glo.quid si vasal.confitea
tur in iudicio vel extra iudicium coram testibꝰ suum
feu.esse conditionatū.nunquid ista confessio sibi pre-
iudicet.⁊ hec gl.non soluit aliter.nisi ꝙ remittit ad li
bellū disputa . py.⁊ hoc vult vsqz ad ver.postea ha-
bent.⁊ in illa parte subijcit gl.ꝙ adhuc habent q̄dam
hic aliud capitulū quod incipit quoniam dictum ⁊c.
⁊ istud reprehendit̃ per glo . quoniam materia dicti
capituli tradita est supra hic potest esse ti.q.mo. feu.
amit.in.c.i.⁊ in tit.apud quem vel quos ⁊c.⁊ h̄ vult
tota ista gl.vsqz ad finem.Sed pro solutione questio
nis quam dimisit insolutaz remittēdo ad py.Tu dic
pinguius ⁊ melius quam ibi tangitur per py.vz quia
cum ista talis confessio processit ad se confitentez ob
ligandum debz distingui.Aut ista cōfessio emanauit

in iudicio.⁊ tūc sibi preiudicat.qꝛ habetur pro iudica
to.l.i.C.de confessis.⁊ in.l.i.ff.de confes.Aut cōfessio
ista emanauit extra iudicium.⁊ tūc si est facta cū cau
sa ⁊ presente domino preiudicabit sibi.vt no.in.l.cum
de indebito.in fi.ff.de proba.⁊.C.de non nu.pecu.in.l.
generaliter.in fi.Si vero sit facta sine causa : tūc quia
est indiscreta sibi non preiudicat.vt est tex.in.d.l.cum
de indebito.in fi.Itē si sit facta absente domino.vt in
.l.certū.in.§.si quis absente.ff.de cōfes. Et ad predi-
cta facit quod dixit glo.i.l.i.i fi.ff.de iterroga.actio.
Quid autē erit si in confessione contineātur duo quo
rum vnū sit pro se ⁊ aliud cōtra se dic vt per gl.⁊ do
cto.in.l.ij.C.de dona.ante nup.⁊ in.l.si quidez.C.ď ex
ceptio. ¶ Oppo.ab extra contra supra proxime dcā
ꝙ imo talis confessio nullo modo sibi p̄iudicet : quo-
niam si dominus ipse confiteretur non p̄iudicaret si-
bi:vt in dicto.c.i.infra qui testes sint neces.Igitur nec
ipsi vasal.confitenti debet esse preiudicialis cū habe-
ant parem vicem.⁊ equiparentur ipse dominus ⁊ va-
sal.vt supra de for.fideli.in fi.⁊ ifra qualiter do.ꝓprie.
p̄ue.Solu.vt dicā in dicto.c.i.vbi est propria materia
⁊ gl.⁊ docto.varie senserūt.⁊ ibi declarabo ď quo ēt
per Iaco.ardizo.in sūma in titu.de cōten. feu.sub ru
bricella fi.in.§.si vero vasallus. ¶ Quero ab extra q̄d
si datum est feu.cum pacto:vt nullum seruitiū inde fi-
at an censebitur iure feudi.Et respōdeo ꝙ sic ƀm An
dre.de iser.⁊ ad omnia preterquā ad seruitij prestatio
nez.Nam hijsdem acul.⁊ causis amittetur.sicut i alio
feu.p̄terquā si non seruierit . qꝛ non tenetur ex pacto.
facit.c.i.infra de feu.non ha .propriā naturā feu. infra
⁊ si de feu.fuerit contro.in.c.feudū.ea lege. ¶ Quero
quid si inuesti.dicat concedo talem rem in feu.ad vtē
dum ⁊ fruendum.an extinguatur morte dic ꝙ sic.ff.ď
vsu ⁊ habi.l.si habitatio.§.si sic.⁊ no.in.l.cū hij .§.si
vni.ff.de transac.⁊ tenet Bal.in preambulis feu.i sex
ta diuisione.vbi videas. ¶ Ultimo de materia circa
feu.diffinitiones. dixi supra in preābulis huius operis
⁊ per Iaco.ardizo.in sūma sub p̄mo titu.⁊ rubricella
p̄ma.per glo.in sūma in titu.de feu . vbi diffinit ⁊ bre
uius quid sit feudum hoc modo vz.Quod feu.est cō
cessio rei ꝓ homagio facta.vt extra ď symonia i.c.ex
diligenti.⁊ per Hosti.i dicto tit.de feu.in.§.i.Ubi sic
diffinit ꝙ feudū est alicuius rei beneficiū interueniēte
inuestitura sic concesse seu date alij ꝙ dominiū penes
concedentē remaneat cuius occasione recipiens ⁊ suc
cessor eius cōcedēti domino ad id de quo ⁊ quousqz
conuenit:ac feu.natura requirit ƀm diuersaꝝ regionū
consuetudines obligant̃.Ad quod facit.c.recolentes
extra de statu mona.Et vide etiā in directoris iuris i
dicto titu.vbi sic diffinitur videlicet ꝙ feu.est res ꝯces
sa alicui ad vtendū fruēdū pro exhibitione alicuius
seruitij honesti per dictū.c.ex diligenti.⁊ p.c. vltimū.
extra de regu.iur. Uel ƀm Iaco. de belui . ita diffinit
vz ꝙ feu.est concessio alicuius rei ad vtendum ⁊ fruen
dum vtile dominiū cum exhibitione alicuius honesti
seruitij.Quid autē sit beneficiū ⁊ qualiter diffiniatur
vltra diffinitiones hic traditas habetur per glo.i.l.in
uitus.ff.de regu.iur.⁊ per glo.in regula prima. ď reg.
iur.lib.vi.⁊ per Iaco.ardizo.in dicto titu.sub dicta ru
bricella prima ⁊ secunda.⁊ plene per Bal.in.l.benefi
cium.ff.de cōsti.prin.⁊ ibi plura tradit ad materiā be
neficij ⁊ gratie pertinentia. ⁊ in preambulis feu. ⁊ de
materia gratie. ⁊ q̄d sit gratia no. per glo. in cle.i.de
magistris.⁊ facit cle.gratie.extra de rescrip. ⁊ i.c.gra
tiose.eodē titu.lib.vi.Que autē differentia sit iter be
neficiū ⁊ prebendam.⁊ an nomine beneficij cōpreben
datur etiā prebenda habetur in.c.tua nobis.extra de
verbo.signifi.⁊ per Goffre.in sūma de preben. in.§.in
sūma.Que v̄o differētia sit inter prebendā ⁊ canoniā.
no.extra de consti.in.c.cum.m. Quid autē sit cōmen
da ⁊

da ⁊ quis eius effectus habeꝛ̄ de electione i.c. nemo. deinceps. lib.vi. cum ibi no. in cle. que de ecclesijs de officio vicarij. Et ibi etiam declaraꝛ̄ quid sit rectoria ⁊ vicaria. De pactis aūt appositis in traditione feu. dic vt dixi supra quid sit inuestitu. in §. preterea in remissionib⁹ ibi adductis. Jacobus.

¶ Que fuit prima cā beneficij amittendi.

¶ Totus iste titul⁹ ē pars epistole posite supra in ti. precedenti. ⁊ ideo q̄dam habent hic vnam glo. super rubrica q̄ dicit ꝙ hac rubrica non debemus vti ⁊c. Sed tu hanc rubricā habeas: q2 ita cōmūiter habeꝛ̄. vnde minime sunt mutanda ⁊c. Verū fuit diuisa ista epistola in partes p articulos separatos. vt melius intelligerenꝛ̄. prout in simili facit tex. insti. de lega. in §. sed ne in p̄mis. ⁊ ita no. gl. in. l. i. ff. d̄ excep. doli. facit supra in titu. consti. feu. lotha. imperatoris ⁊c. ⁊ qd̄ ibi dixi. Continuatio igitur huius titu. ad titulū p̄cedētem de se patet: quia supra pollicit⁹ est se dicturū causas aliquas egregias ingratitudinis ex q̄bus feudū amittitur. quare nūc in isto titulo ipsas causas plures subijcit ⁊ tradit.

P Rima. Diuide istud p̄ncipium in duas partes. Jn p̄ma declarat qualiter vasal. petere debet inuesti. a successore domini mortui. Jn secūda qualiter per successorez vasalli mortui peti debeat dicta inuestitu. ab ipso domino. Secūda ibi. ⁊ ecōtra. Casus. Si vasal. a successore domini vel successor vasalli ab ipso domino nō petijt inuesti. infra annū ⁊ diez amittit feu. hoc dicit. Premitte pro euidentia illud qd̄ premisi supra per quos fiat inuestitu. in prin. ¶ Jn tex. Jbi prima aūt. Subaudi quātum ad alias q̄ sequūtur ƀm Pet. de cer. ⁊ Bal. Jbi beneficij idest feudi feu. Jbi fuit scilicz olim. vt infra de capi. cor. i prin. Jbi adhuc est scilicet hodie vt hic ⁊ i dicto. c. i. Jbi nr̄a mediolanēsi. Ex h̄ probaꝛ̄ Obertū fuisse de Mediolano. vt dixi in. c. p̄cedenti. in prin. Jbi nō obtinet. Subaudi ⁊ hodie vt in dicto. c. i. Jbi ⁊ diem. ⁊ tale tempus currit sibi solū a tempore scientie. s. ex quo sciuit dominū eē mortuū. dūmodo non esset in crassa ⁊ supina ignorātia. vt no glo. supra quo tempore miles. in. c. i. ⁊ Jaco. ardizo. in tit. qui. mo. feu. acqui. sub rubricella ex quo tempore currit annus. vbi plene de hoc. Jbi inuestituram petēdo idest reuocationē inuestiture antique. ⁊ est ꝯfirmatio veteris vt supra per quos fiat inuesti. i prin. ⁊ ibi no. in glo. ⁊ dixi ibi late in euidentialib⁹. ⁊ supra de cogni. feu. in. c. fi. Nam in feudo nouo ad petendū inuestituram nouam realem non est certum tempus statutū ƀm Pe. d̄ cer. ⁊ Bal. facit. §. p̄terea. ifra d̄ p̄hi. feu. alie. p fede. ⁊ supra qd sit inuesti. in prin. ⁊ de no. for. fideli. in fi. ⁊ qd̄ dixi in dicto loco per quos fiat inuestitu. Jbi pollicendo idest offerēdo ⁊ p̄mittēdo fidelitatem iurare. vt no. glo. supra per quos fiat inuesti tu. in. c. fi. vbi plena glo. q̄ ponit practicam. Jbi amittit. Subaudi nisi iusta causa interuenerit: quare hoc non petierit. vt in. c. fi. §. de probi. feu. alie. per lotbariū. Que autem intelligaꝛ̄ esse iusta causa traditur in dicto. c. i. supra quo tempore miles. ⁊ ibi dixi. Jbi petere inuestituram idest renouationem inuestiture q̄ fuerat alias facta patri ipsi⁹ petentis q̄ fuerat vasallus ⁊ nunc mortuus est. Jbi caritur̄ cognoscat dic scilicet per sententiam. vt no. i. l. iubem⁹. in §. yconomos .C. de sacrosan. eccle. ⁊ dixi plene supra de feu. sine culpa non amit. in. c. i. ¶ No. ꝙ vasal. debet petere renouationem inuestiture ⁊ fidelitatem polliceri infra tē

a pus hic limitatum vz infra annum ⁊ diem. ⁊ si nō facit amit. feu. vt hic ⁊ no. plene in dicto. c. fi. §. per quos fiat inuesti. ⁊ est ratio. q2 petere inuesti. est quedā quasi census deuotionis ⁊ recognitionis ⁊ reuerentie qui ōbz prestari domino ⁊ si non fiat res incidit in cōmissum. vt in. c. i. de probi. feu. alie. per lotha. ƀm Bal. in .l. i. ff. de reruz diuisi. Quod intellige verum quando est maior. xiiij. annis. Alias sec⁹. vt in dicto. §. preterea. infra de probi. alie. per fede. ⁊ no. gl. infra si de fe. fue. contro. in. c. si minori. vel nisi subesset alia iusta cā vt in dicto. c. fi. infra de probi. fe. alie. per lotha. que autem possunt esse ille cause dictum est in. c. i. supra quo tempore miles. Et per hoc remanet expedita gl. scd̄a hic posita in fi. sui que predicta sensit. qualiter autē cōcipi debeat instrumentum super renouatione: vide in Specu. de feu. in prin. in forma secūda. ¶ No. renouationem inuesti. fiendam vel per mor. domini vel per mortem vasal. vt hic ⁊ infra de capi. cor. i prin. Utrū autem inuestitura antiqua debeat ostendi domino vasal. ⁊ ad hoc possit compelli. dic per Bal. i. l. ij. C. quo modo ⁊ quando iudex. ⁊ dixi supra de contro. inuesti. in prin. ⁊ vide per Joā. andre. in addi. Spec. in. §. i. in prin. ¶ No. istam consuetudinem limitatam ad tempus anni ⁊ diei ad petendam renouationem inuestiture non ligare mediolanēses. vt hic ⁊ i dicto. c. i. i p̄nci. ⁊ infra d̄ capi. cor. ꝙꝫ ista cōsuetudo sit approbata per principem. vt ibi patet ⁊ tenet Bal. ibi p no. per glo. in. l. de quib⁹. ff. de legibus. ad quod facit. c. i. super de feu. cogni. ⁊ quod habetur in. l. i. ⁊. ij. C. q̄ sit lon. consue. Si enim princeps voluisset derogaꝛ̄ cōsuetudini mediolanensium ipsam expresse cassasset. vt. in auten. cassa. C. de sacrosan. eccle. cū si. ⁊ super hoc vide quod plenissime dixi in dicto. c. i. supra de feu. cogni. idem intelligerem de alia ciuitate quā Mediolanensi si diuersa consuetudo ibi vigeret: quia illa seruanda esset. ff. co. predio. l. venditor. §. si constat. ⁊ hoc videtur sentire Specu. in titu. de feu. §. quoniam. ver. xxvij. ad finem. ⁊ etiā dn̄s Andre. de iser. hic. ¶ Oppo. cum glo. prima. de. c. i. supra quo tēpore miles. vbi ad petendam renouationem huiusmodi inuestiture limitatur temp⁹ anni ⁊ mensis. ⁊ ista glo. soluit dupliciter. Primo ꝙ iste tex. loquaꝛ̄ ƀz iura hodierna ⁊ nouissima de quib⁹ habetur per coradum imperatorem in dicto. c. i. infra de capi. cor. ⁊ per Federicum imperatorem in. d. §. preterea. de probi. feu. alie. per fe. ƀm que iura limitatur temp⁹ anni ⁊ diei. Et cum dicta iura indistincte loquantur. videtur etiaz includere milites q̄ ante ista iura habebāt annum ⁊ mensem. vt in contrario. Et sic dictum. c. i. esset hodie correctū. Secūdo soluit glo. ꝙ dictum. c. i. non sit correctum. sed loquaꝛ̄ in suo casu speciali vz in milite. hic autem loquitur de alijs nō militib⁹. Et hec vltima solutio vera vz ꝙ etiam hodie milites habeāt annū ⁊ mensem. vt in dicto. c. i. quod non remanet correctum. quoniam non intelligitur derogatū priuilegijs militū. vt dixit glo. singularis in. l. decurionibus. C. de silen. lib. xij. ⁊ ita tenendum. Et ꝙꝫ in materia feu. verbū miles interdū capiatur p quocūq3 vasal. vt dixi supra. Jmperator lotha. tamen plerūq3 est dare militē vasallū ⁊ non militem. vt no. supra de feud. sine cul. non. a. in. c. i. Et si est miles debent ei seruari sua priuilegia. vt dixi in. d. c. i. ¶ Auero cum glo. ij. an sit necesse ꝙ vasallus vtrūq3 faciat ad hoc. vt non amittat feu. s. petere inuestiturā ⁊ vltra hoc polliceri fidelitatē. Et respondet gl. ꝙ sic dicens ꝙ post petitam inuestitu. nisi etiam fidelitatez polliceaꝛ̄ ꝙ amittit feu. per. c. i. infra de capi. cor. Et est ratio: q2 magis cognoscitur quod specialiter pollicetur quam quod generali promissione cōcluditur. vt no. gl. §. qual. vasal. iurare d̄beat fideli. c. i. Et hoc vult ista glo. in sui prin. Sz aduerte quoniam domin⁹ An

a ¶ Jnfra ānū ⁊ die. adde tex. ⁊ ibi Bal. i. c. i. quo tpe miles. bal. i. c. i. de capi. cor. Bal. in capi. i. de capi. qui cur. ven. doc. i. c. veritatis de iureiur. Cal. ꝯsi. vij. i ti. d̄ feu. icip. an feudatarius teneꝛ̄ pe. de anch. ꝯsi. clxxiij. icipi. do. lazari⁹ fuit inuestit⁹ de quodaz feudo. cardi. zaba. ꝯsi. xxxiiij. incip. circa p̄mū dubiū duo principal̄r sūt vidēda. ab. ꝯsi. lxxxiij. icipi. cōditoris oium postulato suffragio. i. ij. col. in. i. volu. abb. cōsi. iij. icip. nitar i p̄senti. i. ij. volu. lu. ro. ꝯsi. xxvii. incipi. viso the mate mihi p̄po sito. i p̄n. pau. de ca. cōsi. clxii. ici. circa id de quo q̄rit. Jo. d̄ ana. ꝯsi. xxxii icip. vltra alia dubia. barba. ꝯsi. lxxxiiij. incip. p̄clare in fi. ii. col. i. iij. vol. fran. d̄ are. cōsi. lxxxii. inci. de⁹ pius Jesus xp̄s. ista iura habēt locū i maiore. xiiij. annoꝝ: secus i minore ƀm cardi. zaba. i. d. c. veritatis. idem tz alex. de imo. cōsi. lxxix. i cip. circa primū de quo q̄rit. in vii. col. i. i. volu. Et quid si sunt tres f̄res vnus petit inuestiturā sue ptis. s. annū ⁊ diē alij vo sūt ꝯtumaces ⁊ ptē suā perdiderūt an accrescit fratri inuestito: an cōsolidetur dn̄o vide p bal. in. c. q̄ in ecclesiarū. i versi. q̄ro pater vel auus d̄ ꝯtū.

dre.de iser.tenet ⁊ sequitur hic istam gl.vz ꝙ vtrunqȝ
exigatur. Sed contrarium tenuit.§.per quos fiat iue
sti.i.c.fi.per.c.i.supra quo tempo.miles. Et hoc veri⁹.
primo qꝛ glo.ibidem hanc partez tenet:vz ꝙ sufficiat
solum petere inuestituram. Secundo quia in ista peti
tione inest:vt fidelitatem prestet.Et ideo nō ē necessa
rium verbis exprimi.l.non recte. in fi.C.de fideiussori.
Sufficit enim facto haberi licet nō exprimatur v̄bis
vt ibi dixi.Secus autem si polliceretur tantum fideli
tatem:vt dixi in.c.i.§.quo tem.miles.Nunc descendo
ad tertiam glo.hic signatam super verbo pollicendo:
que iudicio meo debuisset signari potius in.§.seq.sup
verbo pollicendo cum non possit adaptari ad intētio
nem huius littere.Et ideo ipsam seruabo expediendā
in.d.§.seq.vbi bene cadit.Fuit enim vt puto vitiū scri
ptoris.℄ Quero ab extra.qꝛ supra dcm̄ ē:ꝙ iste tex.
non includit minorem.xiiij.annis.quid in minore .xxv.
annis.si incidat in penam hic traditaz.an poterit i in
tegrū resti.⁊ glo.hanc qōnem format.i.d.§.preterea.
⁊ respondet sub dubio forte ꝙ sic:sed de hoc ibi dicaz
late vbi videas:de qua qōne tangitur etiam per Joā.
andre.in titu.de feudis.in.§.quoniam.ver.xxvij. ⁊ per
Hosti. in sūma in.§.quibus. ver.sed nūquid. ℄ Que
ro quid si vasallus nō inueniat dn̄m a quo petat ⁊ la
batur istud tempus:an amittere debeat fe. dic ꝙ non
ſm Jaco.ardizo.per.l.pecunie.in.§.fi.ff.de vsuris.⁊ in
.l.i.§.dies.ff.quādo appel. sit dūmodo coram testib⁹
protestet̄ ꝙ per eum non stat.vt in.l.ij.C.de his q per
met.iudi.non appella. ℄ Quero an vasal. debeat ire
ad locū vbi est dn̄s si non reperiat pn̄tem ad habita
tionez solitam:⁊ rn̄det idem Jaco.ꝙ sic nisi esset nimi
um in remotis.l.sed ⁊ hee.in.§.ij.ff.de procura. ⁊ i.l.
iiij.in.§.si tam vicinū.ff.de dam.infec. qualiter autē i
a telligatur esse locus vicinus[a] vel remotus dicit Jaco.
de ardizo.ꝙ tūc dicit̄ vicinus cum potest de facili adi
ri.ar.in.l.fi.ff.de iudi.⁊ quādo de facili possit adiri ar
bitrabitur iudex ſꝫ locoꝝ ⁊ tempoꝝ ⁊ persone quali
ratem.l.cōtinu⁹.in.§.item si ita.ff.de verbo.obliga. ⁊
in.l.ij.§.si quis.ff.si quis cau.⁊ ꝺ hac qōne dixi.§.quo
tēpore miles ⁊c.in.c.i.super tex.℄ Quero quare tale
tempus fuerit ita limitatū:⁊ dixit Spec.in titu.ꝺ feu
dis.in.§.quoniā.ver.xxvij. qꝺ quidam dixerūt ꝙ sicut
est duplex bonoꝝ possessio.s.edictalis ⁊ decretalis:vt
in.l.i.§.decretalis.ff.de succes. edic. Jta sit duplex suc
cessio feudi.s.edictalis qua quis succedit in feudo ⁊ ꝺ
cretalis qua debꝫ infra certum tempus dn̄m agnosce
re ⁊ fidelitatem facere:⁊ sicut bonoꝝ possessio decreta
lis nil operatur sine edictali ⁊ edictalis anno finit̄.l.
emācipata.C.qui admitti.ad bono.posses.po. Jta a si
mili fuit statutū anni ⁊ diei.sed ego puto ꝙ non possit
assignari aliqua ratio cōcludens.sed solum ea sit ratio
qꝛ ita placuit latoribus legū ⁊ cōsuetudinū feudaliū.
vt no.gl.i.l.i.in.§.pueritiā.ff.de postulādo.⁊.§.si ꝺ in
uesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.in.c.i.in glo.iiij.⁊ Bal.i
fi.sue lec.post tractatū conclusionū glosarū.℄ Quero
quid si vasal.iurauit fidelitatem prelato ⁊ successorib⁹
suis canonice intrantibus.vt quottidie fit vel domino
layco pro se ⁊ successoribus suis recipienti. an habeat
locum iste tex.dic ꝙ inuestitura bene est recipienda.ꝑ
ut est de more.vt in.§.preterea.de probi.feu.alie.ꝑ fe
de.in.c.per tuas.extra de dona.sed fidelitas non est p̄
standa ſm Jaco.ardizo.in titu.qui.mo.feu.acqui.sub
rubricella quando iurare debet vasal. ⁊ quādo non:⁊
idem sentit hic Jaco.ꝺ belui.⁊ Bald. ⁊ Spec.i titu.
de feudis.in.§.quoniā.ver.hic etiam nota i vltima co
lūna.⁊ in versi.seq.⁊ seq.⁊ ē ratio.qꝛ ex quo semel sub
hac forma iuratum est non tenetur amplius iurare cū
dictum iuramentū sit ꝑpetuum quo ad illum q iura
uit.vt no.glo.in.c.veritatis.in fi.extra de iureiurā.⁊ in
c.ego epūs.eo.ti.⁊ idem tenet idem Jaco.ardi.i sūma

[a] ℄ Qualiter aūt itelligat̄ esse locus vicinus. adde gl. in.c.fe licis. de penis. li.vi.

de successione feu.sub rubricella si vero est facta consi
gnatio.an oēs hr̄des dn̄i succedant.⁊ in ti.q.mo.feu.
amit.sub rubricella quādo iurare debet vasal. ⁊ dicit
Jaco.de bel.ꝙ ita fit per epm̄ Padue multotiens.
Secus aūt si simpliciter iuraret̄.qꝛ tūc teneret̄ iurare
etiā successori ꝑ istū tex.de quo ꝑ dictū Jac. de bel.§.
q succes.tene.in fi.⁊ dixit etiā hic.facit ad p̄dicta qꝺ
no.gl.in.c.ne dei.extra de symonia. ℄ Quero an va
sal.possit iurare ꝑ se ⁊ successorib⁹ suis dic ꝙ nō.vt te
net Joā.andre.ex̄ de iureiurā.in.c. veritatis. ⁊ ꝓbat̄
in isto tex.de quo per Butriū.⁊ doc.ibidē. ℄ Que
ro an vasall⁹ elapso tempore inuestiture petendo pos
sit purgare moram.⁊ dixit Jaco.ardizo.in sūma i tit.
q.mo.feu.acq.sub rubricella ex iusta cā vasal.excusat̄
⁊c.tenendo ꝙ sic dūmodo celeri satisfactione sibi cō
sulere studuisset.arg.extra de loca.in.c.fi.extra de re
bus eccle. non alienan. si qs patronoꝝ.⁊.ff.de alie.
iudi.mutā.causa fac.in.l.ex hoc.in.§.si quis.Sed dn̄s
Bal.dicit ꝙ q̄ꝫq̄ꝫ ista opinio sit equa.tamē non ꝓba
tur per aliquā legem vel ꝯsuetudinē feudoꝝ. Jdeoqȝ
non debem⁹ esse clementiores lege. vt in auc. de iud.
in.§.oportet.Et sufficit ꝙ ita sit statutū:vt.ff.q ⁊ a q.
in.l.ꝓspexit.Et hec opinio probatur i.c.i.§.quo tem
pore miles.Et suadet ratio multiplex.Primo qꝛ con
tra statutū legis non purgat̄ mora.l.ij.C. vt intra cer
tum tēpus.l.iij.C.q accusa.nō pos.⁊ in.l.ij .C. de iure
emphi.Secūdo qꝛ iste contract⁹ habet quādam ꝑpa
litatē cui si non obtemperet̄ non purgat̄:vt.ff.de pac.
.l.epistola.i.§.fi.⁊.ff.loca.in.l.q̄ro.in.§.inter locatorē.
Tertio qꝛ quādo ꝑ morā fit retro translatio dominij
nō debet purgari mora vt tenet Dy.in.l.si seruū i.§.
seqtur.ff.de verbo.obliga.Jtem qꝛ vbi fit resolutio cō
tractus ibi non est tractandū de purgatiōe more nisi
cōsentiat altera pars vt.C.de pac.inter empto.in.l.cō
missorie.Et ita tenet Bal.i dicto.c.i.§.quo tempore
miles.facit qꝛ terminus legalis iterpellat vasal.l.ma
gnā.C.de ꝯhē.⁊ cōmit.stipula.sic quādo ponit̄ per iu
dicem.vt i.l.celsus.ff.de arbitris. Secus si apponere
tur a parte.vt ibi no.facit.l.si ita qs.i.§.seya.ff.de ver
bo.obliga.⁊ ad predicta vide quod dixi i.c.i.§.ꝺ feu.
sine col.non.amit. ℄ Quero vasallū q debebat pe
tere inuesti.i.annū ⁊ diem decessit infra dictū tēp⁹ nō
petita inuesti.an filius vasa. q in feu.succedit habeat
tantū residuū tēporis quod superat defuncto vel inte
grū annū ⁊ diem.dic ſm Jaco.ardi. ꝙ habebit inte
grū temp⁹ anni ⁊ diei.ar.ff.de iudi.l.si iudex.ꝺ ver.
obliga.l.⁊ ideo.in fi.cū si.de quo plene per ipm̄ i dcō
ti.qui. mo. feu.acq. sub rubricella ex quo tēpore cur
rit ānus.Et hoc idem tenet Jo.andre.in addi.Spe.
in ti.de feu.in §.quoniā.versi.xxvij.⁊ de hac questiōe
latius dixi.§.quo tēpore miles.in .c.i. vbi videas sup
glo.v.℄ Quero qd si in testamento sit p̄teritus po
sthumus ⁊ filius nat⁹ est institut⁹ qd erit interim de
feudo cū preteritio suspēdat interim ius adeūdi.vt.ff.
de acqui.here.in.l.ventre.⁊ de liber.⁊ posthu.in.l.si fi
lius.⁊ dicit Bal.j.in ti.an agnat⁹.vbi hanc qōnē for
mat ꝙ nō propterea debet differri inuestitura filij iaz
nati.que in omnē casum fienda venit.arg.ff.de acqui.
here.i.l.qꝺ si dubitet. ℄ Quero qd si elapso tēpore
anni ⁊ diei dn̄s postea acceptauit beneficiū vasalli.an
videat̄ sibi tacite remittere moram.Et dn̄s Bal.te
net h ꝙ sic.l.post diē.ff.de lege cora.Et dicit ꝙ vidit
quosdā libros habere.℄ Jn tex. ista verba vz nisi ser
uierit dn̄o i cōcordiā.qꝛ tūc feu.retinet ⁊c.Sed ista v̄
ba cōmuniter nō sunt de tex.Sed de hac questiōe la
tius dixi in dicto.c.i.§.quo tēpore miles.sup gl.tertia.
in fi.que hanc qōnez formauit.℄ Quero qd si vasal.
petijt.sed dn̄s infra dictū tēpus nolit inuestire. an pri
uabitur ꝓprietate dic ꝙ sic.ſm qꝺ tent glo.§.ꝑ quos
fiat inuesti.in fi.⁊ Andre.de iser.in.c.ij.in.§.i.j.de lege

cora.

cora. ¶ Quero qd si vasallus nō possidebat feu.ꝑ dictū tps anni ⁊ diei.sed alter terti⁹ possidebat.⁊ sic vasallus nō petijt inuestiturā.ꝑ.dictū tps nec fidelitatis iuramentū pstitit.an isto casu sit priuatus iure suo ƀz formā huius tex. Et Guiel.de cu.posuit hanc questionē in.l.solēnib⁹.C.ð rei ven. Et determinet ꝙ vasall⁹ nō amittit ius suū primo per.l.forma.in.§. si cū ego. ff.de censib⁹.facit etiam.l.q̄ quisqȝ.ff. de acqui. rerū do. Item rōne q: ad hoc:vt vasallus amittat feu. requiritur ꝙ sit in dolo.ꝑ.de probi.feu.alie.per lotha.in.c.fi. Sed nō potest sibi ascribi dolus nō possidendo:q: ex quo non habet cōmoda feudi nō tenet subire onera. Item q: nō ðbet sibi imputari tēpus istud quādiu litigat cū possessore.l.quādiu.C.q admitti ad bo.pos. po.qð est valde no.ƀm ipsum Guil.quē sequūtur etiā doc. Moderni.videlȝ bal.⁊ Saly.⁊ Rapha.Fulgo. in dicta.l.solēnib⁹. Et pro hac snia adduco glo.fi.i.c. ticius filius.ꝑ.si de feu.fue.ꝯtro.vbi vsqȝ.ad.xxx.annos nō excludit a reuocādo feudū alienatū extraneo: sec⁹ autem si esset alienatum agnato.q: tūc habet solum annū:vt ibi. Item similiter reperio Andre.ð iser ꝑ.de capi.cora.in.c.i.in princi.esse in hac snia.vȝ ꝙ solū ille q possidet priuat feu.ex eo ꝙ non petijt inuesti ꝑ. tps debitū. Et primo ꝓbat per tex.ꝑ.per quos fiat inuesti. in prin.q loqtur de possidēte.similiter adducit §. preterea.ꝑ.de ꝓbi.feu.alie.per fede.q similiter ꝑsupponit vasallū possidere. Itē adducit etiā rōnem. q: per cōtumaciā pditur quando possidet.vt no.in.d.c.i.§.quo tpe miles. Itē q: per culpā suam ꝑuat sua possessiōe vt in.c.fi.in dicto ti.quo tpe miles. Ex qb⁹ concludit ꝙ est necesse ꝙ possideat.nā minus ē habere actionē ꝗ̄ rem.vt.ff.de regu.iur.in.l.min⁹. Idē tenet. ð. Frā. zaba.in.c.ij.extra ð feu. ¶ Quero qd si vasall⁹ ignorauit esse feu.⁊ nō petijt inuestiturā.ꝑ.tēpus debitū.an priuād⁹ veniat.⁊ Bal.in.l.fin.C.si pen.appel. mouet qōnem.⁊ dicit ꝙ nō.q: etas ꝯsuetudinis feudoꝝ cōseruat vasallū illesum ad qð facit.c.vasallus.ꝑ.si ð feu. fue.cōtro.⁊ qð dixi in.c.si vasallus.i eo.ti.⁊ per Jaco. ardi.in ti.q mo.feu.amit.sub rubricella. si nō petierit vasallus inuesti.ꝑ.annū ⁊ diem ⁊c.facit.ꝑ.de ꝯtro.inter do.⁊ empto.in.c.i. ¶ Quero vtrū filio vasalli currat istud tps anteꝙ̄ se imisceat i hr̄ditate.⁊ Bal.ꝑ.ð capi.cora.in prin.sentit ꝙ non p illū tex. q dicit hr̄s ⁊c. qð verbū ꝗ̄tū ad onera hr̄ditaria significat imistionem:vt.C.si vt se ab here.absti.in.l.i.ergo q dicit filiū priuandū per lapsum tēporis dȝ probare imistionē ꝑcessisse vel ꝙ maliciose distulit imistionē.vt.C.ad sill.i .l.pe. Item dȝ probare sciētiam q: in facto alieno presumit ignorātia.vt.ff.si cer.peta.i.l.eius q.in fi.⁊ in.l. fi.ff.pro suo.⁊ non solū debet ꝓbare scientiā feudi.sed etiā scientiā paterne mortis.vt.C.de captiuis.l.necnō lȝ enim fili⁹ etiam ignorans sit suus ⁊ necessarius de iure ciuili.non tñ ꝗ̄tū ad onera hr̄ditaria.vt.ff.de lega.i.l.nā nec emācipat⁹.⁊ pro hac opi.facit text.in.d. .c.i.§.quo tpe miles.dū dixit cui succedere debet ⁊c. ¶ Quero an vasallus possit cōpelli per dñm.ꝑ. annū ⁊ diēȝ ad reuocandū inuestiturā ⁊ fidelitatē ꝑstandā dic ꝙ nō.l.siue pars.C.de dila.⁊ insti.de ṽbo.obliga. in.§.in diem.⁊ est ratio q: istud tps videt esse in fauorem ipsius vasalli.ar.ff.ð ṽbo.obliga.l.eū q kalendis in.§.quotꝫ.⁊.ff.de regu.iur. in.l.cū tēpus. ƀm Nico. de neapo.⁊ tenet etiā Andre.de iser.hic⁊ Jaco.ardiȝ. sub dicta rubricella ex quo tēpore currit ānus. qð itellige verū i casu nostro quādo vasal.erat in possessiōe. sed vbi dñs adhuc est i possessione ⁊ nō vasal.tūc aliud est.vt statim dicam in.§.seq. ¶ Quero an.ꝑ.istud tēpus cogatur vasal.prestare seruitiū.vel si.ꝑ.istud tps offendat dñm.an amit.feu.⁊ dic ƀm Jac.de bel.ꝙ sic. ar.ꝑ.c.i.in.§.nec alia.⁊ in.§.ꝑdictis.⁊ tenet etiā Nico. de neapo. ¶ Ultimo de materia presenti. vide quod dixi in.d.c.i.§.quo tpe miles.⁊ qð tangitur.ꝑ.de capi. cora.in prin.⁊ de probi.fe.alie.p lotha.in fi. ⁊ in.d.§.ꝑterea.⁊ qð no.per glo.in.c.si minori.ꝑ.si de fe. fue.contro.⁊ ex̄ ð feudis.in.c.ij.⁊.xij.q.ij.in.c.long ngrate. ⁊ i Specu.de feu.in.§.quoniaȝ.ver.xxvij. ⁊ qð ibi p Joā. andre.⁊ plene p Jaco.ardiȝ.in ti.q.mo.feu.acqui. sub rubricella.ꝑ.qð tps inuesti.pe.de. cum qnqȝ rubricellis ibidē sequētibus.⁊ vide in ti.qui.mo.feu.amit. sub rubricella si nō petijt vasallus inuesti.ꝑ.ānum ⁊ diem.cū pluribus rubricellis sequentibus. ⁊ qð tangit.ꝑ.in.§.sequen.⁊ quod no.extra de iureiuran.in.c.veritatis.⁊ vide per Bal.in.l.i.ff.de rerum diuisi. in qōne.iiij. ⁊ p Hosti.in sūma ti.de feu.§.vtrum.

Est ⁊ alia. Supra ꝓxime visum est q̄liter vasallus qui est in possessiōe feudi amittit illud pp eius cōtumaciā ⁊ ingratitudinē.i non petendo renouationē inuestiture.ꝑ.ānum ⁊ diem. Nunc vō ponit aliam cām ingratitudinis ⁊ contumacie quādo ipse vasallus inuestit⁹ non vult iurare fidelitatem.⁊ diuide istū.§.in tres ptes. In pria dñs possidēs iterpellabat vasal.extraiudicialiter.vt pstet fidelitatē offerēdo se traditurū possessionē feu. ⁊ facturū inuestiturā realeȝ. In secūda interpellat vasal. iudicialiter p curiā trina citatiōe ad instantiā domini. In tertia limitat ꝑcedētia. Scda ibi.⁊ illo. Tertia ibi. si tamen. Casus. Uasallus verbaliter inuestitus de feud. ⁊ iterpellatus legitime vt pstet fidelitateȝ dño suo offerenti realem inuestiturā.si ꝯtumax extiterit tanꝙ̄ ingratus feu.amittit.dūmodo illud fe.sit eius nature.vt fidelitas prestari debeat.h.d. Premitte ꝓ euidentia ꝙ iste.§.itelligit in feu.nouo.in quo vasal' querat abu siue inuestit⁹.nō aūt erat inuestit⁹ ꝓprie p traditionē possessionis.nam iter istas inuestituras fit differētia. vt.§.quid sit inuesti.in prin. Item premitte ea que premisi.§.de cōtro.inter vasal.⁊ epi.in prin. ¶ In tex.ibi ingratitudo.s.vltra procedētē. Ibi notāda. Subaudi ꝓpter quā vasal.feu.amit. Ibi inuestitura.s.ꝓpriā ⁊ realē postꝙ̄ fecerat abusiuā ƀm Jaco.de bel.⁊ Bal. Ibi fidelitatē.i.iuramentū. vt.§.qd pce.debe. inuesti. an fideli.in fi.⁊ statim seqtur. Ibi interposito. Subaudi ad arbitriū curie ƀz determinationē traditā.§.i ti. de milite vasallo qui contu.est.in.c.i. i prin.⁊ hoc vult glo.hic posita in sui prin. que per hoc in dicto prin. remanet expedita vsqȝ ad ver.itelligo ⁊c. Ibi curiā.qd hoc sit.vide in.§.pe.ꝑ.de probi.feu.alie.p fede. Ibi proclamauerit.i.querelam exposuerit. Ibi citatus. de forma aūt ⁊ materia huius citationis plene dictum est in.c.i.in princi.de milite vasallo. Ibi iurare quod iuramentū.§.appellauit fideli.q: idem est.vt.§.dixi. Ibi beneficiū.i.feudū. Ibi fidelitas.i.iuramentū. Ibi prestandi.vt.§.per quos fiat inuestitu.in.c.fi. ¶ No.ꝙ pares sunt iudices cōpetentes inter dñm ⁊ vasallū.etiā si q̄stio sit ð feu.nouo.⁊ sup inuestitura reali .ad quod facit qð dixi.§.de ꝯtro.feu.apud pa.termi.ca.i.⁊ ð hac materia iurisditionis plene scripsi in.c.i.§. apud queȝ vel quos. ¶ No.ꝙ vasal.potest ex ꝯtumacia priuari iure suo.etiā ante sibi traditā possessionē feu.⁊ eo modo sicut priuat quando haberet integrum feudum ⁊ possessionē.vt.§.de mili.vasal.in.c.i.in prin. ¶ No.ꝙ feu.regulariter datur ꝓpter fidelitatē.⁊ ideo si denegatur fidelitas dño per vasal.denegabit sibi feud.per dñm qm̄ frangenti fidem[a] fides frangat eidē.l.cū ꝓponas.C.de pac.⁊ p gl.in.§.nullas.§.p quos fiat inuesti. ¶ No. feu.posse p pactum sine fidelitate cōstitui vt hic ⁊ in.d.c.fi.§.per quos fiat inuesti.⁊.ꝑ.de capi.cora.in prin.⁊.ꝑ.quali.do.proprie priue.c.i.in fi.⁊ de controuer.feu.apud pa.termi.⁊ in capitulis extraordinarijs.i.§.iij. Utrū autem dominus posset alterare exactionē fidelitatȝ dixi i.c.i.§.de forma fidel. ¶ Quero cum glo.i.que debet esse signata hic super isto verbo

a ¶ Frāgēti fidē. adde.l.si isti tuta.ff.de inof. test.l. q fidē.ff. de trāsac.l.si cō uenerit.ff.p so. c.si infidelis.xx. viii.q.ii.c. peruenit.el.ii. de iure iur.pe.de anch. in.c.statutū. ð rescrip.li.vi.cardi. zaba.i.c. suā. de pen.abb.i.c.quē admodū. de iu reiuran.

pollicēdo:ꝙꝙ q̄dā habeāt eam signatā.s̄.proxime in prin.capituli ⁊ male. An iste.§.intelligatur de inuesti.fienda.an de inuestitura facta. Et rñdet gl.ꝙ d̄ fiēda quoniā si semel esset facta inuestitura ⁊ possessio esset tradita non esset op⁹ ampli⁹ eā tradi. Et hoc vult ista glo. Sed tu itellige clarius.vt dixi super tex.vt intelligat̄ iste.§.de feudo nouo.de quo dñs iam inuestiuerat vasallum verbaliter ⁊ abusiue verum anteꝙ faceret inuestituram realē tradēdo possessionē corpalē volebat ꝙ vasall⁹ iuraret fideli.ꝓut tenet̄.vt in.c.si facta.infra si d̄ feudo fue.contro.dixi.s̄.in titulo q̄d precedere debe. ❡ Quero cū glo.fi.in ver.⁊ itelligo ⁊c. Si dñs iam fecit inuestiturā realem absqꝫ fidelitate. Verū postea dñs vult eam sibi prestari. sed vasallus eam facere recusat.an priuari d̄beat feu. Et rñdet gl. arguendo ꝫm practicam lombardoꝝ sumptā vtputo ex lege si cuiuscūqꝫ allegatā per tex.s̄.d̄ mili. vasal.in dicto.c.i.post prin.vꝫ ꝙ dñs per libellū debeat dictaꝫ fidelitatē a vasallo petere.quo casu vasallus expectat̄ per annū ⁊ diē ad dictam fidelitatē p̄standam. Interim possidēdo feudum quo tempore elapso priuabitur dicto feudo. Et ex hoc infert gl.ꝙ est longā differētia inter istum qui iam habuit possessionē feudi. quoniam expectat̄ per annū ⁊ diem. ⁊ illum qui nundū habuit possessionē.quoniā non expectat̄ tanto tēpore.sed solum donec ter citatur que citationes poterūt fieri multo breuiori tempore ⁊ causa expediri. Et hoc colligit̄ etiam ꝑ principiū huius capituli.vbi inuestitus realiter habet terminū anni ⁊ diei.⁊ iterim possidet quiete.sed in.§.nostro.quia non possidebat realiter molestatur incōtinēti ⁊ expeditur causa etiam ante dictum tempus anni.quod patet quia non requiritur nisi tempus trium citationum.d̄ q̄bus supra in dicto titulo de milite vasallo.in.c.i.i prin.que multo breuiori tempore expediri possūt. Et hoc vult tota ista gl.vsqꝫ ad finem. Sꝫ aduertēdū quia ista glo.p̄supponit ꝙ si domin⁹ iam fecisset inuestiturā realem sine fidelitate ꝙ habeat necesse expectare ānum ⁊ diē ⁊ fide. sibi prestandam.qđ non admittit Bal.dicens ꝙ immo erit arbitrarium ꝫm formā huius.§.⁊.l.mancipiorum.ff.de opt.lega. Et hoc videt̄ mihi equum:ne dominus videat̄ esse deterioris conditionis quando magis liberalis existit ⁊ maius beneficium cōtulit tradēdo possessionem feudi quam quando non fuit ita liberalis faciendo solummodo inuestituram abusiuam.argu.in.l.sed ⁊ si lege.§.consuluit.cum ibi not.ff.d̄ peti.here.⁊ extra de testa.in.c.cum in officijs. Itē quia iste vasallus non videtur exaudiendus cum dolo vel fraude velle videatur istam dilationem.vt in.c.fin.infra d̄ probi.feu.alie.per lotha. Item quia sicut dominus facta fidelitate posset compelli omnino ad tradendam possessionem:vt supra de noua forma fideli.in fi. Ita ⁊ eodem modo vasallus habita possessione potest compelli omnino ad prestandam fideli. cum parem viceꝫ inter se habeant.vt supra de forma fideli. in fin. Et ꝓ hac opi.facit quod no.per glo.in dicto.c.fi.per quos fiat inuesti.⁊ quod ibi dixi. ❡ Opp.ab extra ꝯtra istū tex.in fi.ꝙ imo feu.nō possit dari absqꝫ fidelitate.qm̄ omnis diffinitio debet cōuerti cum suo diffinito.l.i.ff. de dolo.sed fe.dicitur a fidelitate.d.c.fi. supra ꝑ quos fiat inuesti.igitur ⁊c. Solu.dicendum ꝫm Jaco. d̄ belui.ꝙ quedam sunt essentialia feu.vt seruitium ⁊ sine illo feu.esse non potest.nec remitti per pactuꝫ.ar. supra de milite vasal.qui arma belli. depo.in fi. Alia sunt naturalia feu. vt iuramenti prestatio. licet ipsa fidelitas sit essentialis in feu.iuramentum tamen est naturale ⁊ nō essentiale.ideo remitti potest.vt.ff.de dam.infec.l. qui bona.in.§.penul.sicut dicimus in venditione in q̄ precium est essentiale.⁊ sine eo esse non potest. vt.ff.d̄ contrahen.emptio.in.l.i.sed quedaꝫ sunt naturalia.vt euictio ⁊ illa remitti pōt.vt.ff.de actio. emptie.l.ex empto.i prin.⁊ in.§.fi.⁊ licet nō sit verū feu. tamen illius modis amitteret̄ q̄bus ⁊ verū feu.ĵ.de feu.nō ha.propriā naturā feu.in.c.i. ❡ Quero an dñs q̄ fecit vasallo inuesti.abusiuā possit compelli per vasal.ad faciendum ⁊ tradendū realeꝫ inuesti. an liberet̄ p̄stando interesse.dic ꝙ tenetur possessionē p̄stare. vt.ĵ.si de feu.fue.cōtro.in.c.si facta.⁊ ad hoc vide qđ dixi.s̄.d̄ noua fideli.for.i fi. ❡ Ultimo ad materiā huius.§.vide remissiones quas dedi.s̄.in.d.ti.de mili.vasal.qui cōtu.ē.in fi.principij.vt.s̄.ꝑ quos fiat inuesti.in.§.fi. Jaco.

Itē qui dominuꝫ.

Vasall⁹ amittit feudum si dñm i ꝑlio nō adiuuauit cū potuit.sꝫ eū ꝑiclitātē dimisit.h.d. ❡ In tex.ibi iuuaret. Subaudi ꝓut tenet̄ ire cū ipsum adiuuādi qn̄ facit guerrā licitā. alias secus.vt.ĵ.hic fi.lex.in.c.i.in p̄n. Ibi dimiserit. Subaudi cū posset adiuuare ipsum: vt.s̄. d̄ feu.sine cul.non amit.in.c.ij.in fi.⁊ no.glo.s̄.q.mo.feu.amit.c. i.in p̄n. Ibi iudicauit. Subaudi q₂ p̄uabit̄ feu. per sniam.vt no.glo.infra de probi. feu. alie.per fede.in.§. calidis. ❡ No.ꝙ vasallus deserens dñm in acie pugnantem feu. priuatur. quinimo si fuisset primus q̄ aciē fulgēdo deseruisset deberet capite puniri.l.oē delictum.in §.qui in aciem.ff.d̄ re mili. Item tales fulgentes sunt infames.vi.q.i.infames.facit.l.iij.ff.ad.l.iul.maiesta. ❡ Quero cū glo.q̄d si vasallus reliquit dominū morantem in prelio campestri. an priuet̄ feu. Et rñdet gl.ꝙ sic.dūmodo dñs adhuc nō sit mortuus vel mortifere vulneratus.vt est casus.s̄.qui.mo.feu.amit.in.c. i.in prin. Et hoc vult tota ista gl.remittēdo sꝫ ad ibi plene notata.⁊ ibi plene dixi. ❡ Quero ab ex̄ an vasal.debeat p̄ponere salutem dñi sui saluti ꝓprie dic ꝙ non.vt habes glo.notabilē.infra d̄ alie.feu.pa. in.c.fi. ⁊ quod no.glo.s̄.qui.mo.feu.amit.in prin.⁊ ibi dixi. Nec isto casu intelligeret̄ dimisisse dñm q̄ cā salutis proprie dimisit.ar.ff.de acqui.posses.i.l.interdū.in.§. i.in fi.⁊ tenet Jaco.ardi.d̄ qua questione dic per glo. ⁊ docto.in.l.iij.in.§.eo.autem tecto.ff.ad sil.⁊ dixi infra eo.in.§.porro.vbi glo.tangit.⁊ vide optimā gl. infra hic finitur lex.in.§.fi. ❡ Quero pone ꝙ non erat possibile ꝙ vasal.potuisset ipsuꝫ dñm adiuuare.an puniatur. Et rñde ꝫm Jaco.ardi.ꝙ non.ar.i.l.omne delictum.in fi.ff.d̄ re mili.⁊ ꝓbatur infra eo.in.§.sed nec est alia.⁊ quod ibi dixi.⁊.s̄.de feu.sine cul.non amit.in.c.ij.in fi. ❡ Quero q̄d si vasal.deseruit dñm non turpi de causa sed forte timendo crudelitatem tyrāni an puniet̄. Et rñdet idem Jaco.ꝙ nō.ar.ff.qui.ex cau.i pos.eatur.in.l.fulcinius.in.§.q̄d sit. ❡ Ultio de materia huius.§.vide qđ dixi in dicto.c.i.in prin.s̄.q̄bus mo.feu.amit.⁊ in dicto.c.ij.s̄.d̄ feu.sine cul.non amit. ⁊ quod tangitur in dicto.c.i.infra hic fi.lex.⁊ plene ꝑ Jaco.ardi.in sūma.in ti. q.mo. feu.amit.sub rubricella si in prelio dñm dimiserit.cum quinqꝫ rubricellis sequentibus. Et ꝙ tangitur infra de ꝓhi.feu.alie. ꝑ fe. in.§.firmiter.⁊ in dicto.c.fi.infra de alie.feu.pa. Et vide in Spec.d̄ feu.in.§.quoniā.ver.xv. ⁊ ver.xvi.⁊ v. xxiij.vbi ponuntur plures q̄ōnes.qualiter vasallus debeat se habere quādo dñs guerrā facit vel facere intēdit.⁊ quod dixi.s̄.de no.fi.for.in prin.⁊ in titulo supra hic potest esse titu.qui.mo.feu.amit.⁊ tex.infra in titulo quot testes sint necessarij ad ꝓba.feu.ingra.⁊ vide in.c.as q.de homicidio.lib.vi. Jacobus.

Preterea si.

Diuidit̄ i duas ptes. In p̄ma iuitat vasallū ad certificandū dñm d̄ periculo sibi immīnēti. In secūda ipm̄ punit si nō facit. Secūda ibi:ꝙ si. Casus. Vasall⁹ sciens periculū imminet̄ dño siue circa ipsius ꝑsonā siue circa grauē iacturā bonoꝝ suorū dꝫ ꝙꝑrimum potest ipsum certiorare.alias p̄uabit̄ feudo.h. d. ❡ In tex. ibi

ibi quelibet.s.molientē qḋ ē.j. Ibi assaliū ⁊ dicit̄ assal tus.i.ad alium salt⁹.⁊ pōt fieri pedes ⁊ eques in solo ⁊ in aqua.l.i.§.cum arietes.ff.si quadru.pau.fe.di.cō iuncta.l.queadmodū.i.§.si nauis.ff.ad.l.acquil.vt di xi.š.qui.mo.feu.amit.in.§.similiter.Et ḋ hac materia plene p Bar.ff.de penis.in.l.respiciendū. in.§.delin quūt.Ibi molientē.i.tractantē.Ibi q̄ citius pōt qḋ i tellige cū aliquo moderamēto tēporis ñ ad vngues. vt no.glo.singularis.in.l.emilius.ff.ḋ mino.facit.l.qḋ dicimus.ff.ḋ solu.⁊ dixi.š.ḋ no.fi.for.super tex.Ibi cer tiorare aliqui hñt in tex. denūciare. ⁊ tunc dum tex. dixit dñs deberet dicere dño.vt sit bōa grāmatica ƀ3 quandā glo.antiquā hic recitatā.Ibi declinat̄.i.euita re.Ibi debuerit.i.ipse vasal.Ibi agnoscat.Sed an ip so iure vel p sñiam. dic vt no.j.de probi.feu. alie. p fe. in.§.calidis.⁊ dixi.š.in.§.pcedenti.℄ Not. ꝙ ex sola negligētia potest vasallus priuari feu. Et ita colligit glo.fi.hic posita que allegauit.§.si vnum.in auc. vt cū de appella.cogno.℄ No.ꝙ vasallus debet manifesta re domino omnia que sciat machinata aduersus ipsuȝ vel eius bona vt hic.Et hoc cauetur etiā in forma sue fidelitatis ⁊ iuramenti.vt supra de no.fide. forma.i.c. i.℄ Quero cum glo. prima. quid si vallus intellexit aliqd ḋ damno dñi quod non erat multum graue.an habeat locum iste tex.Et dicit ꝙ non argu. hui⁹ litte re que dixit grande ⁊c.Et hoc pbat a simili v3 ḋ do na.que nō reuocat̄ ex omni iniuria. s3 solūmodo quā do ē atrox.l.fi.C.ḋ reuocā.dona.Et hoc vult ista gl. quādo autem intelligat̄ esse grandis iactura ⁊ quādo leuis puto ꝙ hoc sit arbitrariū iudicis ꝯsideratis cir cūstantijs. vt probat̄.j.eo.i.§.sed q̄r.⁊.j.hic fi. lex.post prin.℄ Quero cum glo.ij.quid si vasallus nullo mo do potuit certiorat̄ dominū.an tūc puniat̄. Et rñdet ꝙ non nisi forte potuisset resister̄ ⁊ nō fecit. vt probat̄ in.l.Item querit̄ in.§.exercitu veniēte.ff.locati. Et as signat rationem primo p tex.lxxxvi.dist.c.iij. vbi dici tur ꝙ ille tacite videtur assentire qui negligit obuiare puerso.Secundo p regulam positam. in.l.semp.ff.de regulis iuris.Tertio p tex.in.l.ij.C.de comer.⁊ mer. vbi plene no.⁊ similis glo.habetur in.l.non alias.ff.ḋ his qui no.infamia; Et ista glo.optime loquit̄ q̄ ēt doc.sequūtur. Ex qua cōclude ꝙ aut vasallus potuit denūciare ⁊ non fecit.⁊ tūc punit̄ vt in isto tex.⁊ no. in glo.seq.Aut nō potuit denunciare neq3 resistere.⁊ tūc non punit̄.aut non potuit denūciare.sed tamē po tuit resistere.Et tūc punit̄.vt i hac glo.i prin.⁊ ḋ hac materia plene in dicto.§.exercitu.Ubi bon⁹ tex.⁊ in .c.generali.de elec.lib.vi.Utrū aūt qs teneatur se in terponere.ta3 de iure ciuili quam canonico:ne aliqs a offendat̄ᵃ vel iniuriam patiat̄ dic p glo.⁊ Bar.in.l. culpa caret.ff.de regulis iuris.⁊ plene p Bal.in.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iure.p Cy.i.l.i.C.vnde vi.per canoni stas.in.c.quāte.de sen.excō.Dy.in regula nō est.de re gu.iur.lib.vi.⁊.xxiij.q.iij.in glo.sūme. ⁊ p Dy.in.c.nō est sine culpa.extra de re.iu.lib.vi.℄ Quero cum glo. tertia.in fi.quid si iste vasal. q tanq̄ ingratus priuat̄ feu.eo q̄r nō certiorauit dominum:vt in isto tex.habe at filium.an similiter priuabitur fe.Et rñdet gl. ꝙ nō de iure cōmuni.l.adoptiuū.i.§.patronū.⁊ ibi no.ff.ḋ in ius vocā.Sed secus est de ꝯsuetudine feu.vt proba tur in.c.vasalli.j.si vasal. feu.priue. cui defer.debe. Et de hac q̄stione ibi dicam; ⁊ in.c.si vasal.j.si de fe.fue. cōtro.⁊ infra hoc ti.§.penultimo.⁊ plene dixi supra ḋ succes.feu.in.c.i.⁊ supra quibus mo.feu.amit.in.§.aut si libellario.Et tāgit p glo.j.ḋ pbi.feu.alie.p fe.i.§.in sup.℄ Op.ab eē ꝙ imo iste vasal.ñ puniat̄ ex eo ꝙ ñ certiorauerit dñm cū nemo cōpellat̄ ḋ iur̄ ciuili iudica re malefactorē:vt.l.ciuile.cū ibi no.C.de fur.So.iuris dictio q̄ h3 dñs i vasallū hoc opat̄ ḃm An.ḋ iser.fac ēt ipsa fidelitas pstita p ipm vasallū cui⁹ virtute hoc

fieri d3.ḋ forma fide. ⁊ de no.for.fide. Simile vide mus ꝙ quis teneat̄ iudicare proditorē.l.metrodorus. ff. de penis .De hac materia an quis teneat̄ iudica re maleficiū de iure ciuili ⁊ de iure canonico, dic per glo.⁊ Cy.in.d.l.ciuile.⁊ in.l.iij.in.§.fi.ff.de condi.ob tur.cām.⁊ ibi p Ray.⁊ Bal.p canonistas in .c. q cū fue.extra de fur.⁊ extra de excel.plato.in.c. dilect⁹. ⁊ p no.i.q.i.ꝙ qdam i.§.ex his verbis.⁊ bal.tangit plu ra circa istā māṁ in.l.vt vim.ff.ḋ iusti.⁊ iure.℄ Ul timo de materia huius §. habet̄ .š. in ti.de no.fi.for. ℄ In tex.⁊ glo.⁊ qḋ ibi dixi.facit etiā qḋ dictū est.š. de forma fide.⁊ p Jac. ardi.in sūma.in ti. qbus mo. feu.amit.in prin.⁊ in.d §. exercitu veniente. p glo .⁊ docto.⁊ i locis.š.allegatis. Jaco.

Rursus si domini.

Si vasall⁹ cō cubuerit cu3 filia aut nuru domini; vel etia3 cū sorore nūdū nupta adhuc in domo stante priuat̄ feud. hoc dicit. ℄ In tex.ibi.Rursus.hoc ideo dicit q̄r ponit alia3 causa3 p dendi feudū.Ibi vel nomine.Est casus genitiui. Ibi filie.Est casus datiui.Ibi manēti.hoc referas solū ad sororem supra nominatam.Non autem ad filiam vel nurum:q̄r in quocūq3 loco vasallus concubuerit cum istis etiam extra domum domini habitantib⁹ priua bit feudo.Sed qñ cū sorore est necesse ꝙ adhuc ma neat i domo sub generatione dñi. Secus aūt si esset in domo mariti.q̄r tūc cōmittitur custodie viri sui. ⁊ ista fuit mens huius littere.vt probat̄ .š. qui.mo.feu. dū amit.in.§.i.quem titulū allegare voluit gl. hic po sita dum dixit istud expositum est supra in eqpollen ti titulo.Ibi in capillo dicit̄ loquitur ḃm vulgare lom bardorū ḃm Andre. de iser.nam puella que in capil lo apud ipsos appellat̄ nuncupatur apud nos domi cella apud aliquos pulcella.Uel ex ista denomiatio lō bardorū:de qua in isto tex.fit ab eo quod cōiter acci dit qm̄ puelle nundū nupte cōiter incedūt in capillis. qnimmo etiā hoc satis est consonū iuri vt nedū nu pte incedere debeāt capite discoperto. Nupte v̄o vel late.vt no.glo.insti.ḋ patria pote.in prin.⁊.xxxij. q.v. hec imago.⁊ ita est consuetudo apud plures natiōes .s.in alamania alta.Et sup hoc dixit Ja.de bel.se vi disse iam vnam arduam qōnem i curia regis caroli q̄ dicat̄ esse in capillo.Nostra aūt denominatio qua ipsas domicellas appellam⁹ fit ab allusione vocabu li vt dicat̄ domicella quasi in domo celās q̄r stat cela ta i domo.Ibi carere debeat.s.per sñiam.vt dixi i pa raphis pcedentibus.℄ Not.ꝙ maiori iniuria afficit̄ dñs ex persona filie ⁊ nurus q̄ ex persona sororis.qḋ p3 q̄r vasallus indistincte priuatur feudo ex cōcubitu b celebratoᵇ cum filia vel nuru.sed si fiat cum sorore tūc exigit̄ ꝙ in domo dñi sit cōmissus ad hoc vt perdat̄ feudū quasi locus aggrauet delictū .vt. ff .de penis .l.aut facta.in.§.locus.Itē q̄r tūc erat sub tuitiōe dñi vt dixi sup tex.℄ No.ꝙ iuuencule nō maritate ḋbēt stare in capillo ⁊ nō vellate.qḋ aūt hic loquat̄ de nō maritata.p3 q̄r adhuc erat in domo ppria.Nā mari tate cōiter transducunt̄ in domum mariti.vt.ff.de do na.iter virū ⁊ vxo.l.sepa.℄ Op.ab extra q̄r hic dicit̄ ꝙ vasallus cōmittens delictū in persona3 sororis dñi sui ꝙ priuat̄ feudo.sed ꝯtra de .c. i.j.an ille q interfe. fre.do.⁊c.vbi dicitur ꝙ etiam occidendo fratrem dñi non amittit feu.So.plus videt̄ peccare ⁊ cū ignomi nia q̄ occidendo.Merito hic priuat̄.ar.in.l.isti qdē .§.i.ff.quod cum metus cā.⁊ t3 Jaco.ardizo.℄ Que ro qd si ista soror dñi erat maritata. s3 ahuc stabat i domo fratris vna cum marito suo vt multotiens acci dit.an isto casu habeat locum iste tex. ⁊ puto ꝙ sic p tex.in.d.§.i.š.qui.mo.feu.amit. q solum considerasse videt̄ delictum esse cōmisū.in domo dñi. Nam maio re3 iniuriā putauit legislator i domo dñi fieri q̄ alibi

a ℄ Ne qs offē dat̄.bar.i.l.ij.in §.si eo.ff.ad fil. Limita.i. nisi ill le q pōt ḋfende re ⁊ ñ defendit est subditus q tenetur illū defē dere.ita t3 bar. i.l.verū.ff.ad.l. pom.p.de parri cidijs.idē not. pau.de ca.i.l.fi. .C.de his q.vt i di.Scḋo limita nisi essemus in atrocibus tūc si ñ obuio tenerer maxie si fuȝ sub ditus.ita t3 bal. i.c.i.de offi.dele. alle.l.fi.C. ne sā ctum baptisma reiter. tu vide bar.i.d.l.veru3.

b ℄ Ex ꝯcubitu celebrato. adde an puet̄ feudo si adulterauit vxo rē dñi sui. vide p Jo.an.i addi. spē.i ru.ḋ adul. ⁊ p alex.ḋ imo. post pau.de ca. i.l. sororē.C.de his q.vt indig.

vt.ff.ad.l.iul.de adul.l.qđ ait.ꝛ ita dixit gl.sup vbo sciens.s̄.in.d.ti.qui.mo.feu.amit.in.§.ij. idem dicerez p pdicta in sorore dñi q̄ remansisset vidua. ꝛ postea esset reuersa i domū dicti dñi.idē dicēdū esset si esset sponsa.ꝛ nundū trāsducta.ad qđ facit insti.de nup. in .§.si vxor.ꝛ.ff.đ sponsalibus.l.tutor. ¶ Quero an iste .§.habeat locum si vasal.fecerit ēt cū voluntate istarū mulierū.ꝛ rñdeo ꝙ sic.qꝛ nō cōsiderat volūtas earū. ar.ff.de iniur.l.i.§.vsqꝫ.ꝛ.l.siquis seruū.ꝛ tꝫ Ja.ardi. ¶ Quero qd si vasal.hoc fecit cum volūtate dñi rñdeo ꝙ nō priuabit feu.ar.in.c.i.in.§.ꝛ si clietulus.s̄.de feu.ꝛ tꝫ idem Ja. ¶ Ultimo ad mām huius.§.vide plures qōnes quas formaui.s̄.in.d.ti.q.mo.feu.amit. in.§.i.ꝛ.s̄.hic potest esse ti.qui.mo.feu amit.in.c.i.per Ja.ardi.in.d.ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella. idem de filia domini qđ de vxore ꝛ in pluribus remissioni bus rubricellis ibidē pcedentibus ꝛ cōtiguis. Ja.

Porro si dominuz.

Uasall⁹ cōmittēs aliqđ ex causis hic expressis amit.feu.h.d. ¶ In tex.ibi porro pro sed.vt cle.ne romani.in.§.porro.de elec. Ibi vt ita loquar assalierit dic ꝙ auctor taliter locut⁹ ē ex eo qꝛ legislator non solet vti isto ver.assalierit.l.capitaliū in.§.crassatores.ff.de penis.ꝛ in.l.i.§.cum arietes .ff. si quadru.pau.fe.dica.sed tñ est ppria ꝛ directa locutio vt dicat assalierit quasi in aliuz salierit.vt dixi.s̄.e. in.§.pterea.Et intellige ꝙ hic assalierit dñm in psonā vt differat a sequenti.vt dixi.s̄.qui.mo. feu.amit.i .§.similiter.Ibi vicum.i.burgum vel villā.ꝛ hoc itellige hoc idem esse i castro.vt i.d.§.similiter.Ibi iniecerit ipsum vulnerādo.vt no.in.l.fi.C.de reuo. dona.ꝛ in auc.vt cum de appel.cogno.in.§.cās.vnde iste tex. sumptus est.Ibi graues.ideo dixit graues qꝛ non ex omni cā ingratitudinis.sed solum ex magna amittit feu.vt.j.eo.§.illud.ꝛ dixi .s̄. ti. proxi.in notabilibus.ꝛ consideratur an sit grauis ex tribus que habentur.in sti.de iniurijs.in.§.atrox.Et aduerte qꝛ etiaꝫ iste tex. sumptus ē ex.d.l.fi.ꝛ ex.d.§.causas.Ibi isidiatus fuerit.Subaudi ꝛ sic peruenit ad actū:merito puniri dꝫ .l.ppter isidias.C.q accu.nō pos.Et scias ꝙ iste tex. similiter sumitur ex.d.§.cās.ꝛ ex.l.consensu .C.de repu.ꝛ in auc.de nup.in.§.minores.Ibi amittat.s.p sententiam.vt sepius dixi in.§.precedentibus.ꝛ non solū ipse vasal.sed etiam successores sui.vt.j.e.in.§.fi.ꝛ ibi dicā in conclusionibus.ꝛ extra de penis .c. in quibusdam.vbi de hoc. ¶ No.ꝙ vasal.amit.feu.pp insultuꝫ factum per ipsum in persona dñi.vt hic.ꝛ .s̄. qui.mo. feu.amit.in.§.silr.ꝛ in titu.hic pōt esse ti.qui.mo.feu. amit.c.i.Idē dicēdū si fiat in locū i quo est.vt hic ꝛ i d.§.silr.Idē dicēdū si dñm verberauit vel grauiter ꝛ inhoneste sibi iniuriatus fuerit vel cū veneno aut gladio feu.alr morti eius isidiatus fuerit.vt hic ꝛ i.d.§. cās.ꝛ in.d.l.fina.ꝛ in dicta.l.consensu.Naꝫ sic vasal. ex istis causis puatur feu. Ita filius priuaretur successione ꝛ bonis patris.vt i dicto.§.causas. ꝛ donatarius puaretur dona.ꝛ bonis sibi dōatis dicta.l. fina. quoniam circa has ingratitudinis causas equiperantur.vt dicit tex.infra eo.in.§.pdictis modis. ¶ Quero cum glo.prima.quid si vasal.contraxit amicitiam[a] seu parentelam cum inimicis domini.An intelligatur ex hoc insidiari domino adeo vt puetur feu.Et respōdet glo.pma indistincte ꝙ sic per.l.i.in.§.cum patronus.ff.de offi.prefe.vrb.Et pbat etiam ratione.quia etiam accusator non recipitur đ domo inimici tanqđ suspectus.iij.q.v.accusatoribus. Secundo respondet glo.ꝛ melius ꝙ tunc demum puatur si ista duo concurrant.videlicet ꝙ conspiret cum inimicis domini ꝛ contra dominum per tex.in dicto §.cum patronus.ꝛ remittit se ad no.supra hic potest esse titu.q. mo. feu. amit.i.c.i.Et ibi amplissime disputaui hāc questionē

a ¶ Contraxit inimicitias . ad de tex.i.c.i.quot test . sint ne.ad pbā.ingrati.gl. in.c.i.i vbo ꝯcubuerit.qb⁹ mo. fe.amit gl.i.l.i.i §.cū patronus. ꝛ ibi Bal.ff.de offi.pfe . vr.gl.i l . liberti .C. de inof.test. spe.i ti. de dona.in.§.i. v̄.qd si aliqs baro.O dr.consi. lxxi.inci. nūqđ xpianis . Jo.de ana.ꝯsi.ii.incip. visis ꝛ pōderatis ad fi.limita dicta iura qñ facit amicitiā in dānū dñi.al nō: nec pōt priuari feu . hoc mō limitauit Jac.alua.in.c.i.q. mo. feu.amit.

ꝛ tenui istam secūdam partez que vera est:vt vꝫ vtrūqꝫ exigatur:ꝛ dic vt ibi. ꝛ pro hac opinione videt casus.j.quot testes sint neces.ad probandū feu. ingrati. Quis aūt pbabit an vasallus vel dominus:dic vt habetur in.l.liberi.in fi.C.de inoffi.test.ꝛ qđ dixi in.d.c.i. .s̄.hic potest esse titu.quibus mo.feu.amit. ¶ Quero cum eadem glo.in ver.Istud autem ꝛc. quid si dominus dum vixit non fuit conquestus de vasallo qui contra ipsuꝫ cōmisit aliquam de causis hic descriptis:an postea mortuo domino poterit heres domini inquietate dictum vasallum occasione dicti đlicti.Et respōdet ꝙ non:allegando plura iura vsqꝫ in fine.Idem tenet glo.j.de prohibi.feu.aliena.in.§.insuper.hoc idem tenuit.s̄.quibus modis feu.amit.in.§.i.ꝛ ibi dixi.ꝛ tenui istas glo.procedere:nisi dominus celeritate mortis preuentus vel iusta ignorantia non vendicauit:qꝛ tunc transmitteretur ad heredē.Et hoc etiā tenet hic dominus Bal.de quo per Jaco.ardizo. in sūma i ti. quibus modis feu.amit.sub rubricella si dominus cōquestus in vita.ꝛ rubricella sequen.Et per canonistas in.c.fi.extra de dona.Et ita tenet etiam Joā.andre.in addi.Specu.in titu. de feudis. in.§.fi.versi. sed quare quid aūt iuris esset econtra si vasal.delinquens moriatur an filius sit puniēdus. vide quod dixi.s̄.eo.in.§.pterea.ꝛ dicam.j.eo.in.§.demqꝫ.ꝛ in Specu.de feu.§.fi. versi.i.ꝛ in.l.fi.C.de reuo.dona. ꝛ per Joā.andre.in loco.s̄.allegato. ꝛ plene dixi.s̄.de suc. feu.i.§.i. ¶ Quero cum glo.ij.quid si vasal.fuerit insidiatus morti domini gladio animo se defendendi cum aliter periculū suum non posset euitare:an habeat locū iste tex. vt fe.pri.Et respondet ꝙ non per.l.vt vim.ff.đ iusti. ꝛ iure. hoc idem tenet glo.j.de pace tenen. in.§.siquis hominem.ꝛ dixi.s̄.eo.in.§.item qui dominum.de quo etiā .j.hic finitur lex.c.i.in fi. ¶ Quero cum glo. fi.quid si sine insidijs vasal.vellet offendere dominum an priuabitur feu.Et respondet ꝙ nō.per.c.si voluerit. i prin. .j.de capi.qui cur.vēdi.Sed tu dic de hoc latius.quia aut vasal.solum cogitauit offendere dominum:sed nō laborauit neqꝫ insidias posuit:ꝛ tunc non punit:vt in l.cogitatōis penā.ff.de penis. ꝛ ita intelligat ista gl. Aut vltra cogitatum etiam laborauit sine insidijs. lꝫ non perduxit ad aliquem actum: ꝛ tunc si ipsum penituit est dignus venia ꝛ non punitur:vt no.glo.i.d.c.si voluerit.Aut laborauit cū insidijs pueniēdo ad actū offerendi:vt qꝛ ambulauit cuꝫ telo vel alios fecit ambulare ad offensionē domini. ꝛ tunc punitur vt hic ꝛ in.d.c.si voluerit.De qua materia plene p Cy. ꝛ doc. in.l.siquis non dicā rapere.C.de epi. ꝛ cle. ꝛ videtur esse de mente An.de iser. licet non ita clare. ¶ Opp. ab extra de superfluitate huius.§.quoniā satis erat pmissuꝫ domino aduersus vasal. per sacramentū fidelitatis in quo continentur sex capitula.vꝫ icolume.tutum ꝛc.vt in.c.i.s̄.de for.fide.So.hic vltra dictam puisionem etiam additur de conatu cū actu aliquo nō conpleto delicto.ꝛ istud nō bene colligebat ex forma iuramenti.Item qꝛ melius intelligitur materia p expssa exempla quam per intellectum tacitum.vt no.glo. magna in fi.in.l.de rebus.ff.de arbitris. De qua materia plene per Bar.in.l.i.ff.si penden.appella.mors interue.ꝛ in.l.nonnūquam.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ ad predicta facit quod dixi.s̄.de no.fi.for.in.c.i. ¶ Quero ab extra qd si vasallus facit dñm verberari atrociter p aliū ēt sine telo an priuet feu.Et dicit An.đ iser. ꝙ sic.ar.in.l.i.§.deieciffe.ff.de vi ꝛ vi ar. ¶ Quero qd si vasallus manū eleuauit ꝯ dñm sed non percussit an ex hoc solo priuatur feudo.ꝛ videretur ꝙ sic per.l.itē apud labeonē.§.i.ff.de iniurijs. Item qꝛ sufficit terror armoꝝ lꝫ non percusserit. vt.ff.de vi ꝛ vi ar.l.iij.§.qđ armati.cum.§.sequē. Sed puto veritatem esse in ꝯtrium qꝛ talia nō uident habere uim nisi pducantur ad effectū

effectū nec verbo sufficiūt.vt. ff.de fur.in.l. siqs vxo-ri.in.§.neq3 verbo.item q3 hec pulsatio videtur fieri si ne dolore non verberatio.ff.de iniurijs.in.l. lex corne-lia.in.§.inter pulsationem.vnde talis conatus non d3 nocere vasal.vt.j.de capi.qui cur.vendi.in .c. si volue-rit.item q3 non nisi ex magna cā feu. perditur.vt.j.eo. in.§.illud enim.neq3 ois occasio sufficit.vt.s.ti.proxi. in.§.i. Nec obstat dictus.§.i.q3 ibi tenet actione iniu riarum non lege cornelia qua teneretur si percussisset. vt ibi no.in glo.quicquid ibi dicat Ja.de are. ¶ Que ro an vasal.qui est insidiat9 morti dn̄i : vt hic teneat etiā.l.cornelia de siccarijs.ꝛ dicit idē Andre.d̄ iser.ꝙ sic p.l.i.in prin.in.§.diuus.ꝛ in.l.diuus.ff.ad.l.cor.de sicca. ¶ Quero qualiter probabuntur iste cāe ingrati tudinis.de qbus in isto.§.ad hoc vt vasal. feu. priue. ꝛ r̄ndeo ꝙ p q̄nq3 testes.vt.j.quot testes sint nece.ad proban.feu.ingra.in .c. i. Uerum quia glo. in. d.c.si voluerit.dubitat an dictū capl'3 sit extrauagās vl' lex approbata.iō dic vt ibi dicā. ¶ Quero qd si vasal. iurauit de occidendo dn̄m sed vltra nō ꝓcedit an ex hoc puniatur.ꝛ dicit Andre.de iser.ꝙ ex hoc solo nō venit priuandus feu.per dictū.c.si voluerit.q̄m istud iuramentum l3 sit de se malum.vt extra de elec.i.c.si-gnificanit.tn̄ non videtur addere nisi ad alium actu3 peruenerit per dictam.l.siquis non dicam rapere : se-cus aūt dicit ipse si cum alijs iurat vel ordinat.q3 tūc priuaretur.ar.j. de pace iuramen. firmā.in.§.conuen-ticulas. ¶ Quero qualiter formabitur libellus p do-minū aduersus ipsum vasal.dic vt in Specu. de feu-dis.§.i.in prin.ꝛ de offi.or.ver.eode3 modo.ꝛ tetigi.j. eo.in.§.fi.in prin.ꝛ de offi.ordi.ver.eodem modo. ꝛ te tigi.j.e.in.§.fi.in primo no.ꝛ vide Bar.i.l.pretor ait in prin.ff.de iniurijs.ꝛ Bal.s.qui.mo.feu.amit. in.§. i.ꝛc. ¶ Ultimo de pertinentibus ad materiam p̄sen tem vide in locis.s.allegatis ꝛ maxime qđ dixi i. d. §.similiter.in ti.quibus mo.feu.amit.ꝛ in.c.i.hic po-test esse titu.qui.mo.feu.amit.ꝛ quod no.glo .insti.de dona.in.§.sciendum.ꝛ per Jaco.ardi. plene in ti. qui. mo.feu.amit.sub rubricella.i.ꝛ in ti.de feu.ꝛ benefi .in prin.alterius compillationis.ꝛ per Bal.in.l.i. ff.d̄ re ru3 diuisio.in qōne.xlij.Et per canonistas in.c. ad au res.ꝛ in.c.in quibusdam.extra de penis. Si aūt scire vis de materia veneni.vide i.l.i.ꝛ in.l.iij.ff.de sicca.ꝛ in.l.i.C.de maleficijs.ꝛ insti.de publi.iudi.in.§. eade3 lege.ꝛ.xxiij.q.v.homicidas.De materia autem insul-tus vide docto.in.l.i.vt vim.ff.d̄ iusti.ꝛ iure.ꝛ quod di xi.s.in.§.preterea.De insidijs v̄o ꝛ ꝯspirationibus sa tis remisi.s.in.d.c.i.hic potest eē ti.qui.mo.feu .amit.

Itē qui domino. Nō pōt iste.§. breuius sūma-ri.verum loco sūmarij quātum ad intellectū ipsius p̄-mittam aliqua exēplificādo ipsum. Intelligit̄ itaq3.§. iste in vero cōtu.v3 qn̄ vasal.requisit9 ad instātiā dn̄i vt compareat corā iudicio occasione feu. ꝛ ipse vasal. expresse ꝛ aperte dixit ꝙ non volebat venire vel ꝙ nō volebat parere iuri.vl' ꝙ nō volebat nec pmitteret iu sticiam fieri domino de dicto feu.Nā tūc statim pdit feu.vt hic.Secus aūt si fuisset solus factus cōtu. i nō r̄ndendo.q3 tūc fuisset opus trina citatione quo casu veniret priuandus sola possessione ipsius feu. Sed si vltra hoc laberetur etiā annus.tunc priuaret̄ etiā pro pri.vt dixi satis plene.s.de mili.vasal.qui contu.est.in prin.Et nūc habes intellectum istius.§. ¶ In tex.ibi item dn̄o.Quidam libri habent in prin. huius.§.ista verba.v3 illud te non lateat ꝙ qui domino ꝛc. quidā vero lib.non habent sed in hoc non est vis.q3 non mu tatur intellectus littere.Et hoc vult etiam gl.hic posi ta quam videas.q3 per hoc ē expedita. Ibi iusti.face re noluerit.ex hoc colligitur expressa contu.cum aper te dixit nouerit.i.noluerit fieri iusticiam per iudi. per tinaciter nolendo parere iuri.Nam ꝛ alibi i simili ex ponitur condemnauero.i.condemnari fecero.l.fur. in .§.manda.cum ibi no.ff.de his qui no.infa.Et p hoc remanet sublatum ar.quod potuisset ex isto tex. elici: v3 ꝙ vasal.esset iudex in cā propria.Ibi perdit dic.i.p dere d3 ꝛ ipso feudo spoliandus est:vt hic dixit gl.qđ intellige.s.per sniam.Oportet enim ꝙ conuincatur d̄ culpa. vt no.j.de prohibi.feu.alie. per fede. in.§.insu-per.ꝛ dixi.s.de feu.sine cul.non amit.in.c.i.Et postea contra ipsum feratur snīa pro qua exequenda si nollet obtemperare. tūc manu militari spoliabitur dicto fe. vt dixi.s.in dicto titu.de mili.vasal.in.§.i.in fi. ¶ No. ꝙ vasallus recusans facere iusti.dn̄o de re feuda. illa3 perdit.sicut alibi dixit tex. de vasal.recusan. facere ser uitium dn̄o.j.hic finitur lex. in.§.i.ꝛ.j.eodem. in.§.sed nec est alia. ¶ Quero cum glo.ij.an determinatio hu ius.§.habeat locum vbicunq3 vasallus denegat iusti ciam domino etiam si conueniatur super re nō feuda li.Et respondet glo.ꝙ non.q3 solum intelligitur quan do vasallus est cōuentus super re feudali. quo casu be ne priuatur ipso feudo.Secus autem si conuentus sit per alia re denegat iusticiam.q3 tūc non preiudicat si bi in feudo. quonia3 iudicium super vna re non paric preiudicium in alia. argu.ff.de pact.in.l.si vnus.in.§. ante omnia.ꝛ.ff.de excep.rei iudica.in.l.si mater.in.§. eandem.ꝛ.C.in quib9 cau. res iudi. non nocet. per to tum.ꝛ est tex.in proposito nostro.j.si de feu.fuerit con tro.in.c.vasallus.el.i.in fi.licet glo.non alleget.Et per hoc habes expeditam gl. vsq3 ad ver. Istud ergo ꝛc. que bene loquitur s̄m docto. ¶ Quero subsequenter cum eadem glo.quid econtra si dominus denegat fa cere iusticiā vasallo suo super re feudali an similiter do minus priuetur proprietate. Et respondet ꝙ sic p.c. i.j.quali.do.proprie.priue.Et ex hoc infert glo. ꝙ solu ta remanet questio posita.s.in titu.quid sit inuestitu.i §.i.in glo.fi.in fi.videlicet ꝙ dominus qui denegat fa cere iusticiam ipsi vasal.volendo compellere pares ad testificandum ꝙ priuatur proprietate feu.sed d̄ ista q̄ stione dic vt ibi dixi.Et intelligas ꝙ ista ꝓprietas ap plicabitur ipsi vasal.vt no.gl.in dicto.c.i.quali.do.p prie.priue.De qua materia habetur .s. de forma fide. in.§.fina.ꝛ per glo.s.per quos fiat inuestitu.in.§.fina. ꝛ supra de milite vasallo qui cōtumax est.in.§. pmo. ꝛ quod ibi dixi. ¶ Quero ab extra quid si dominus sit offensus a filio vel ab aliquo alio qui sit domestic9 ipsius vasal.qui vasallus reqsitus a domino deducat ipsum offendentem ad satisfaciendum ipsi domino d̄ offensa.Recusauit hoc velle facere an priuari debeat feu.ꝛ dic ꝙ sic:vt est casus in.§.insuper.j. de prohibi. feu.alie.per fe.ꝛ hoc modo posset etia3 exemplificari iste.§.s̄m Andre.de iser. ¶ Quero pone ꝙ vasallus est potestas hui9 ciuitatis ꝛ domin9 de aliquo crimi ne hic cōmisso accusatus fuit.ꝛ ipe vasal.potestas nō fecit iusticiam domino suo accusato.vt q3 forte noluit recipere fideiussiones a domino in casu in quo debeāt recipi.Utrum ipse vasal.priuabitur feu.ꝛ tenet domi nus Andre.de iser.ꝙ sic per istum tex.qui generaliter loquitur.l.de precio de publici.ꝛ hoc modo ēt pote rit exemplificari iste.§.ꝛ tunc littera stabit ꝓprie .Et probatur ista determinatio per gl.j.in.§.sed ꝛ qui.vbi vasal.pnunciando contra do .contra formā iuris pri uatur feudo.Ergo multomagis dicendum erit i hac causa criminali.ar.in.l.absentem.ff.de penis.facit.§. deniq3.j.eo.ꝛ quod dixi in dicto .§. sed ꝛ qui delator. Et intelligo predicta quādo in hoc iudicio criminali expresse constat ꝙ vasal.sponte denegat sibi dicta3 iu sticiam per predictam.Secus aūt in iudicio ciuili su per alio re quā feudali per ea que hic no.in glo.ꝛ per dictum.c.vasal.in fine infra si de feu . fuerit contro.ꝛ circa hoc vide quod dixi.j.in.d.§.sed ꝛ qui delator.in

qōne vlti.ꝛ de hac materia extra de iudeis.c.iudei.el
ij. ꝛ ex̄ de hereti. in.c.excōicamus.xxij.q.ij. dominus.
ꝛ Bal.in auc.statuimus.C.ō epi.ꝛ cle.¶ Ultimo ō
materia huius.§.dixi in.d.c.i. in prin.s̄.de mili. vasal.
qui contu.est.ꝛ vide in remissionibus quas ibi dedi. ꝛ
.s̄.in ti.quid sit inuesti.in.§.si enim.ꝛ quod habeẜ i di
cta auc. statuimus.ꝛ.xxiij.q.v.administratores. ꝛ bal.
in.l.obseruare.ff.de offi.proconsul. Jaco.

Sed nec alia. Si vasall⁹ spōte recu
sat dño exhibeẜ serui-
tiū .p quo feu.fuit sibi datū amittit ipsum feu.secus si
p ipotentiā illud exhibere nō vȝ.h.d.Et ponit auctor
in isto.§.aliam cām amittendi feudū quā sumpsit ex
l.fi.C.de reuo.do.ꝛ diuiditur i duas partes.In prima
parte vasall⁹ non seruiuit qꝛ noluit. In scđa qꝛ non po
tuit.scđa ibi:aliud.Et premitte p euidentia ꝙ feudū
potest dari ad certum seruitium:vt.j.de capi. qui cur.
ven.in.c.fi.ꝛ dixi.s̄.titulo proxi.in fi.super tex.ꝛ in vlti
mo notabi.ꝛ.s̄.quid sit inuestitura in.§.ꝑterea. ¶ In
tex.ibi iustior causa.hoc ideo dixit qꝛ nihil est tam cō
gruum humane fidei q̄ȝ seruare contentionem:vt in.l.
i.ff.de pactis. ¶ Item quia graue est fidem fallere.l.
i.ff.de consti.pec. Ibi beneficij.i.feudi. Ibi ꝙ si.d.s.ser
uitium. Ibi amittit dic.s.per sententiam. vt no. gl.in
l.siquis in tantam.C.vnde vi. ꝛ dixi.s̄.in.§.precedēti.
¶ No.ꝙ qui non seruat fidem conuentionis priuan
dus est eius emolumento.Sicut in simili videmus i
donatione que reuocatur si non adimpleatur modus
vel conditio.vt in.l.i.ꝛ in.l.ij.C.de do.que sub modo.
facit.s̄.de for.fi.i fi.ꝛ qđ ibi dixi.ꝛ.j.de pa. te.in.§.qcū
qȝ.¶ No.ꝙ ipotētia excusat.vt hic.s̄.de feu.sine cul.
non amit.in.c.fi.in fi.ꝛ ibi late dixi.ꝛ no.gl.s̄.qui.mo.
feu.amit.i prin.ꝛ ibi etiā dixi sicut alibi dixit Inno.ꝙ
qui nō pōt soluere nō est piurus.extra de offi.dele.in
c.P.ꝛ.G.ꝛ no.glo.in.c.querelā.ꝛ in.c.breui. extra ō
iureiur.Et ad predicta vide glo.xxxij.q.ij.latorē. naȝ
lȝ sit periurus quo ad actū nō est periur⁹ quo ad rea
tum qđ est no.dignū.Inopia.n.quādā exceptionē pre
stat.vt no.ff.de pcur.in.l.titius.ẜm bal.¶ Quero cū
glo.l.an determinatio huius.§.hȝ locū ēt si in inuesti.
nō fuit expresse dictū ꝙ vasal.amittere debe.feu.si nō
pstiterit seruitiū.ꝛ rñdet ꝙ sic.qꝛ hoc tacite subintelli
gitur sicuti in simili videmus de colono ꝛ inquilino q
si cessant soluere p biēnium pensionem possunt repel
li q̄ȝ in locatione nō fue. hoc expssum.l.quero.§.in
ter locatorē.ff.loca. Item videm⁹ in donatario q pri
uatur donatione si non adimplet pactū adiectū in do
natiōe q̄ȝ in ipsa donatiōe hoc nō fuerit expressuȝ.
qm̄ donās nihilominus vtiliter vendicabit.vt probaẜ
in.l.ij.ff.de pdi.ob cām.ꝛ i.l.i.C.de dona.que sub mo
do.Et hoc vult tota ista gl. vsqȝ ad fi. se remittendo
ad ea q̄ in dictis locis nota sunt. Sed aduerte qꝛ dū
glo.se remittit ad no.in.l.ij.ff.ō cōdi. ob cām. voluit
se remittere ad no.i.l.i.ꝛ ō hac materia an tacitū ha
beatur pro expresso ꝛ quando tacite subintelligaẜ.ha
betur per glo.ꝛ doct.in.l.cum quid.ff.si cer. peta.ff.ō
reg.iur.in.l.expressa.ꝛ i.l.actus legitimi. ꝛ ibi p Dy.
¶ Oppo.ab extra ꝙ immo impotentia non excuset
de.l.continuus.in.§.illud.ff.de verbo.obligatio.Sol.
ibi loquimur in pena conuentionali. hic autē in pena
legali que infligitur a lege vel consuetudine quādo nō
fit seruitium. vt hic que pena legalis remittitur pro
pter impotentia.l.illicitas.in fi.ff.de offi. presi. ꝛ in.l.
cos.in fi.C.de modo mul.ꝛ in simili no.glo.in.l.fi.ff.q
satisda.cogā.ꝛ in.d.c.breui.extra de iureiuran.de qua
materia tam in contractibus q̄ȝ in iudicijs.dic vt per
doc.in.d.§.illud.ꝛ in predictis locis.¶ Quero ab ex
tra pro intellectu predictorum quam actionem itenta
hic dñs contra vasallum ad repetendum feu.qꝛ nō fa
cit seruitium cōuentū.Et hec glo.videẜ sentire ꝙ ha
beat vtilem rei vendicationē p.d.l.i.C.ō dona.q̄ sub
modo.Sed aduerte ꝙ ibi est spāle fauore alimētoꝝ.
vt ibi no.in glo.quare dixit Jac.de bel.ꝙ dñs poterit
agere directā rei vendica.cum semper remanserit pe
nes eū dñiū directū feudi.vt.s̄.de inuesti.de re alie.in
fi.Uel posset agere publiciana ẜm Nico.de nea.si nō
posset probare de dñio directo vel ꝯditione ob cāȝ tā
q̄ȝ cā nō secuta.Et hāc sequit An.de iser.vel ꝯditiōe
sine cā tanq̄ȝ cā deducta ad nō cām vel pscriptis ver
bis:vt.C.de rex pmu.in.l.in rebus.vel ꝯditiōe ex.l.si
qs ꝯductionis.C.locati.vel ex stipulatu si stipulatio i
tercessit:vel conditione ex moribus feudoꝝ: vel actio
ne in factū subsidiaria.C.de sac.san.ecc.in.l.sancimus.
ẜm Ja.de bel.Sed tu dic ꝙ aut sum⁹ in casu in quo
vasall⁹ esset priuat⁹ ipso iure qñ sit:dixi in.d.c. i.s̄.de
feu.sine cul.non amit.ꝛ tūc nō est dubiū ꝙ dñs hȝ ple
nū dñium.ꝛ per dñs plenā rei vendica.aut sum⁹ i ca
su in quo venit priuādus per sniam.prout ē in casu no
stro.vt dixi super tex.ꝛ in hoc sunt opiniones diuerse.
de quibus.s̄.dixi.ꝛ isto casu dñs Bal.videẜ seq Jac.
de bel.ꝙ adhuc dñs hēat directā rei vēdicationē qua
si directū dñium sufficiat sibi ad vendicandū.ar.ff.ad
trebel.in .l. si heres institutus. nec poterit vasall⁹ exci
pere de vtili dñio quasi replicabiẜ de cul.ꝛ in hūc mo
dum priuabitur iure suo.ar.ff.de inoffi.testa.in.l.papi.
§.si fili⁹.ff.ex q.cau.maio.in .l. nec non.in.§. exēplo.
Si aūt ageret ꝯtra tertiū possessorē.certū est ꝙ non
posset excipere de iure vasal.tū qꝛ elisum est. tū qꝛ sua
nō interest.ar.in.l.ij.ff.si ager.vec.vel emphi.pe.ꝛ.ff.q
po.i pig.ha.i.l.creditor.i.§.ij. Putat tñ idē Bal.ꝙ
vasal.posset cōueniri etiā triticaria tāq̄ȝ pdo.vt in.l.i.
in fi.coniūcta.l.ij.ff.de triticaria.Itē cōditiōe ex mo
rib⁹.vt.s̄.dixi.ar.ff.de ꝯtrahen.emp.in.l.celsus. in.§.si
fundus.ꝛ de act.emp.in.l.exempto.i.§.si qs virgines:
ꝛ hoc plene disputaẜ per glo.in .c. fi.j. de capi.q cur.
ven.qualiter aūt dñs formare debeat libellū. vide in
Spec.de feu.in.§.fi.ꝛ in ti.de offi.or.in ver. eo modo.
sed qđ econtra si vasal.vult agere ꝯ dñm quid facere
dȝ.vide glo.ꝛ q̄ ibi dixi.j.de mili.vasal. q cōtumax
est.c.i.in.§.i.ꝛ in Speculo de censibus.i.§.nūc dicen
dū.ver.sepe quoqȝ.ꝛ in ti.de na.ex libe.ven. ¶ Que
ro quid si ex feu.non debet aliquod seruitiū ex pacto
an amittaẜ feu.ꝛ rñde vt dixi.s̄.ti.pximo.i qōe finali
a ꝛc.¶ Quero quid si ex feu.debeat solui cēsus ꝛ va
sallus non soluit an priuabiẜ feu.dic vt in Spe.de lo
ca.in.§.nūc aliqua.ver.lxxxv.vbi tȝ ꝙ non.Et ita ꝯsu
luit dñs Fran.zaba.cardinalis:prout ipse scribit in .c.
potuit.ex̄ de locato.Et i hoc dic differẜ ab emphiteo
ta q cadit nō soluēdo.ꝛ rñdet ad istū.qꝛ dicit ꝙ logẜ
qñ ex illa tm̄ cā daẜ.Secus si fidelitas ꝑmittaẜ ꝛ vl
tra hoc pensio.qꝛ tūc nō dicit datū pp pensionem.sed
est quasi cā impulsiua ẜm ipm.facit ꝙ dixit Andre:
de iser.in.c.de contro.inter ma.ꝛ femi. vbi sic ait qđ
est differentia inter dare in emphiteosim ꝛ dare in cē
sum soluendū. qꝛ in censu non perdiẜ res si non solua
tur.Sȝ i canone iuris emphiteotici sic.Et allegat.c.
consti.extra de religio.do.cū ibi no.Et ita etiam in fa
cto consului simul cū dño Pau.de castro.¶ Quero
an sit necesse ꝙ vasall⁹ interpelleẜ ad prestationē ser
uitij.ad hoc vt ipe possit puari feudo.Et dic ꝙ sic:vt
j.si de feu.fue.contro.in.c.lȝ.ꝛ.j.de probi. feu. alie.per
fede.in.§.firmiter. ꝛ.j.in titu.an ille qui interfecit fra.
do.in.c.fi.ꝛ.j.de pace iuramen.firmā.in .§.fi.ꝛ .j. hic fi
nitur lex in.§.i.quod intellige verum nisi vasallus sci
ret dominū periclitantem.qꝛ dȝ prebere seruitiū non
expectata interpellatione.vt.s̄.e.in.§.preterea. Et ita
tenet glo.j.hic finit lex.qm̄ q scit non debet certiorari
ẜm Andre.de iser.vt.ff.de actio.emp.in.l.i.in fi.ꝛ p
batur.j.in .§. sequē.vel nisi seruitiū deberet certo die.
qꝛ tūc dies interpellat pro homine.vt in.l.magnam
.C.de

a ¶ Quid si ex feudo debeat solui cēsus. Adde card.zaba.cōñ. xcij.

.C.de contrahen.ꝛ cõmitten.stipu.cum ibi no. ꝛ i.l.si mora.ff.solu.matrimo.ꝛ tenet idem Andre.ď iser.Et de hac questione plene etiā tetigi.s.de no.fide.forma. per Jaco.ardi. in ti.quib⁹ mo. feu.amit. sub rubricel la an tenetur vasal.seruitium offerre dño ꝛ sequen.vbi plura dicit pertinentia ad materiā. Et vide circa pdi cta quod dixi in.d.c.licet.in tertio notabili. ꝛ i prima oppositione. ¶ Quero quid si vasal.fuit in culpa.vt non possit seruire an priuabitur feu. ꝛ dicit Andre.de iser.ꝙ sic.argu.in.l.de accessionibus.in fi.ff.de diuer.ꝛ tempo.prescrip.ꝛ in regula dam.ff.de regu.iuris. ꝛ ꝓ batur. d.§.firmiter. dum dixit temere ꝛc. ¶ Quero in quo loco teneatur vasal.ad prestādum seruitium.ꝛ an teneatur exire ciuitatem propriā ꝛ vagari cu3.d.ꝛ
a cuius expensis[a].dic vt dixi.s.de no.fid.for. in prin.ꝛ j. de pace iura.fir.in fi. ꝛ plene hic per Andre. de iser. ꝛ p Bal.j.de capi.qui cur.vendi.in.c.i.¶ Quero quot modis excusetur vasal.si non prestat seruitiū.dic plene p Jaco.ardi.in.d.ti.sub rubricella excusatur vasal.pro pter eta.ꝛc.cum.xv.rubricellis sequen. vbi videas ad plenum.ꝛ dixi.s.quid sit inuesti.in.§.fi. ¶ Quero an possit seruire per substitutum.dicam in.c.siquis decef serit.j.si de feudo fue.controuer.ꝛ tangit glo.in.c.qui clericus.in eo.titu.ꝛ de probi. feu.alie. per fe. in.§.fir miter.de qua per Cy.C.de epi.ꝛ cle. in.l.q sqs cēsib⁹. ꝛ per Bar.ff.de verbo. obliga. in.l.continu⁹.in.§.si ab eo.¶ Ultimo ď materia presenti vide plene in sū ma Jaco.ardi.in titu. quib⁹ mo. feu.amit. sub rubri. excusat etiā varijs ex causis.ꝛ sub rubri.si vasal. nō fa ciat id pro quo datū est feu.ꝛ i. d.rubricella an tenea tur vasallus seruitium offerre domino. ꝛ in.d.l.fi.C.ď reuo.dona.ꝛ quod dixi.s.de feu.sine cul.non amit. in c.ij.ꝛ i.c.fi.j.de capi.q cur.ven.ꝛ qď no. glo.j.de probi. feu.alie.per loth.in prin.ꝛ quod dixi.j.si de feu. fuerit contro.in.c.ꝛ si vasall⁹ facit in capitulis extraordi.in §.penul.ꝛ de feudis ꝛ beneficijs.§.ij.ꝛ vide in specu. de loca.§.nunc aliqua.uer.lxxxix.

Sz ꝛ qui delator. In hoc.§.au ctor adhuc prosequit adducendo ad materiam alias causas ex q b⁹ feudum amittitur.Et diuiditur in duas partes.ꝓ ut duas causas ponit amittendi feudū. Secūda ibi. uel si cognouerit.Casus. Uasallus deferens dominū amittit feudum si ex delatione graue damnū subsi neat.Idem si sciens dominum inclusu3 non liberauit cum potuit.hoc dicit.Et attende q2 prima pars hui⁹ §.est sumpta ex auc.vt cū de appellatio.cogno. in.§. causas. versi.si delator. Secūda vo pars est sumpta ex dicto.§.in versi.si qualibet ꝛc.¶ Et pro euidentia huius littere scias ꝙ istud nomen delator capitur plu ribus modis in iure:vt no.gl.C.de latoribus. super ru brica.lib.x.Sed quantum ad tex.nostrum potest capi dupliciter. Primo modo pro accusatore: prout in si mili habemus.in.l.iubemus.C.ad.l.iul.repetundarū. Secundo modo pro denunciatore qui defert.i.denū ciat aliqua bona in fiscum:vt probatur in.l.inter qua tuor.ff.de diuer.ꝛ tempo.prescrip.ꝛ in.l.i.ff.de iure fi sci.qď autem vtroq3 modo possit intelligi ꝛ exempli ficari iste.§.tā i accusatore q̄ȝ delatore. probatur p.d. §.cās.ver.si eos.ꝛ in.d.ver.si delator.vbi pariter pu nitur accusator ꝛ debitor. ¶ In tex.ibi delator pōt capi proprie quādo vasal.detulit bona domini i fiscū quo casu punitur si non probat.vt in.l.non tātum.ff. de iure fisci.vel potest intelligi de accusatore quando vasallus accusauit dñm criminaliter.vt i.dicto.§.cau sas.ꝛ.ff.de bo.libe.l.q cum maior.in §. his demum. Ibi graue.ideo dixit graue.q2 secus si eēt leue.vt no. .s.eo.in.§.preterea.in glo.i. Ibi dispendium.i.dānum: vt no.glo.in.c.ij.extra de cōstitu.ꝛ in cle.dispendiosa3 de iudi.Ibi substinere fecerit.i.procurauerit vt substi neret si probasset delationem vel accusationē. ꝛ ideo q2 nō ꝓbauit d3 feu.puari.Nō aūt intelligas ꝙ dñs fuerit passus istud dispendiū ex sñia ɔdēnatoria ad uersus ipm lata ex ꝓba.factis p vasal. qm̄ tūc vasal. iuste accusando vel deferendo non veniret priuand⁹ feu.vt statim videbitis in gl. Potest etiā iste tex.itel ligi ꝓprie ẜm An.de iser.v3 q2 dñs fuerat passus gra ue dispendiū.q2 multū expendiderat in dicta lite pro se defendendo.vel intellige graue dispendiū.v3 respe ctu fame sue.vt q2 erat diuulgatū apud multos dñm cōmisisse tale crimen de quo accusabat.ar.in .l. isti q dē.in fi.ff.qď me.cā.ꝛ in.l.in seruorū.in fi.ff. de penis. ꝛ extra de testi.in.c.fi.cum ibi no.Ibi cognouerit.i.sci uerit nec requirit ꝙ interpellet.vt dixi.s. §. proximo. Ibi inclusum.i. incarceratū vel detentū siue sit in vin culis siue non.q2 in hoc nō est vis.Sufficit.n.ꝙ nō sit in libera ptāte abeūdi.vt predicta ꝓbant in.l. succur rit.ff.ex qui.cau.maio.ẜm An.de iser. Ibi cū potuit. impotentia enim ipm excusaret.vt dixi.s.in §. proxi. ¶ No.ꝙ vasallus accusans vel deferens dñm priuat feudo si non probat q2 calūniari videt.de calūniante enim solū intelligitur iste.§.vt no.glo.in .l. qui cū ma ior.in fi.ff.de bo.lib.ꝛ t3 An.de iser.hic.ꝛ etiā glo.scd sit.Nā si probaret crimen nō priuaretur feu.q2 pecca ta nocentū debent esse nota. vt in.l.eum qui nocentē in prin.ff.de iniurijs.l3 Dy.videat tenuisse cōtrarium d.l.q cum maior.in fi.per.l.fi.C.ď dela.li.x.sed ibi loq tur in seruo cuius temeraria presumptio refrenat . de quo i Spec.de accu.ver.irē ꝙ est libertus. ¶ No.ꝙ vasal.cū fiet dñm detentum d3 vltra se offerre ad ip3 liberandū si pōt.alias priuat feu.facit.c.l3.j.si de feu. fue.contro.vtrū aūt hoc intelligat siue sit iuste deten tus siue iniuste.vide qď dixi.s.q.mo.feu.amit.i prin. §.i.ꝛ.j.hic finit lex.i prin.¶ Quero cū gl.de itellectu hui⁹ tex.in fi.Et rñdet ꝙ ista lrā habet diuersimode. nam qdā habēt feu.pdit:qdā hñt amittit:qdā hñt i dignationē nō euitabit:quasi dicat a feu.priuari pōt sicut videmus in simili in filio cōmittēte similē cām i
b gratitudinis[b] ɔ̄ parentes q2 puari poterit hereditate vt in.d.§.cās.Idē videmus in patrono accusante libe rum suū capitaliter vt priuari possit in torū hrdita te sua.d.l.q cū maior.ꝛ hoc vult ista gl.vsq3 ad v̄.idē ꝛc.Ex qua no.ꝙ ista v̄ba indignationē dñi nō euita bit ꝛc.important priuationē feu.qď inducit Bal.i ar gumētū ad litteras apostolicas i qb⁹ dr. aliogn indi
c gnationē apostolo℞ pe.ꝛ pauli[c] se nouerit incursurū ꝛc.ꝙ ista v̄ba cōminant priua.her.eñ.ecclesiasti.qď ē menti tenendū ẜm ipm:de qb⁹ vel his fit mētio i cle. exiui.in fi.de verb.sig.sed tñ Bar in tractatu qui sint rebelles.in fi.in glo.super verbo indignationem .dicit ꝙ nescit videre ꝙ ista verba aliqd operent nisi qď so nant:vt impator de cetero nō exhibebit se gratiosu3 in illum.Tu aūt q̄tū ad tex.nostrū nō recedas ab ex positione huius glo.vt ista verba importent priuatio nem feu.ad qď facit tex.in.§.irē q dñm.s.eo.¶ Que ro subseqūter cū dicta glo.qd si vasal.fideiussit.p eo q accusabat dñm ꝙ ꝓsequeret appellationē an puet feu.ꝛ rñdet ꝙ sic per.l.post legatū.i.§.sunt q putant ff.de his q.vt indig.Idē dicit si vasal. inducit accusa torē ad accusandū vel phibuit testimoniū ad iuuādo accusantē.d.l.cū maior.i.§.sed ꝛ si.ꝛ hoc vult gl.vsq3 ad ver.s3 l3.qñ aūt ꝛ qualiter accusator teneat fidem
d here.habet in.l.i.C.ad turpil.De denūciatiōe[d] vo ha bet in.l.ea quidem.C.de accusa.ꝛ in.c.super his.ꝛ in .c.qualiter ꝛ qñ.De sūmittente aūt aliū ad accusādū habet in.l.polla.C.de his q.vt indig.De delatore vo dic vt in.l.senat⁹.in.§.i.ff.de iure fisci.qď aūt dixit gl. de vasallo prohibente testimonium intellige qñ spon te id fecit.Sec⁹ aūt si fuisset coactus per iudicem.q2 tūc excusaretur.vt.j.tangit glo.ꝛ t3 etiam glo.accur.
Ja.alua.sup feu.

a ¶ Et cui⁹ ex pēsis.adde bar to.i.l.meuia.i.§. i.ff.ď annu.leg. bal.i.l.q manu mittit.ff.ď ope. liber. lu.ro.in.l. recusare. in.§.si qs a filio.ff.ad treb.bal.in.c.cū ex officij.i.i.col. de pscrip.ꝛ per Oldra . consi . ccxxxiiij.incipi. factū tale est q dam miles.

b ¶ Similē cā3 ingratitudinis. adde glo.magi stra.i.c.gntaual lis.de iureiur.

c ¶ Indignatio nē apostolo℞ pe.ꝛ paul.adde cle. exiui de pa radiso.de v̄.sig. philip.de frā.in c.i.in.ij. no. ď se pul.li.vi.bal.i.l. cūctos populos .C.de sum.tri.ꝛ bar.in extraua gā.q sint rebel les.in v̄bo indi gnationē.ꝛ per Fely.in.c.ꝙ oli i.ii.no.de iudeis

d ¶ De denun ciatiōe . adde p bart.in auc.ad hec .C. de vsur. bar.in.l. diu⁹.ff. de custo.re. In no.in.c.sup his de accu. doc.in c.nouit.de iudi. archi. in.c.hoc ius.xxii.q.v.

a ℭ Testis enim regulr pt cogi. adde spe.ti.ð teste.in.§.de testium cōpulsione. versi.ʒ qualiter cogūtur. doc.in c.dilectorū.de testi. cogen. ⁊ an pñt cogi in cā heresis. vide per archi.⁊ Domi. de sancto gemi. in.c.vt officiuʒ. in.§.verū.de here.lib.vi.

in.d.l.post legatū.in.§.is vero.⁊ glo.in.d.§. similiter. ꝭ.de cōsue.recti feudi. Testis enim regulariter potest cogi[a].l.si qñ.C.de testi. in proposito tñ vasallus nō ð buisset cogi.sicut dicimus de liberto contra patronū. l.inuiti.ff.de testib[9].vnde iste vasal.dʒ resistere ne phibeat testimonium:⁊ si non resistat videtur volens:ita potest intelligi.d.l.qui cum maior.in.§.sed nō. Si tñ non obstante repugnatione sua iudex pur coegisset nō amitteret feu.qꝛ propter seueritatem iudicis excusaretur.d.l.q cum maior.in.§.sed non. Ná iudex forte cōpulit eū qꝛ dicebat ꝙ nō reperiebatur prohibit[9] per edictū de testibus.l.i.ff.de testibus. De qua materia tñ dic vt no.ꝭ.de consue.recti feu. in.§.similiter.⁊ in.d.l.post legatum.in.§.is vero. Et posset induci ista gl.ī argumentum ẜm Bal.ꝙ valeat dictum testis non citati.quod est verum.dūmodo iuret parte presente vel citata vel admonita per iudicē que monitio vim citationis hʒ:vt not.C.qūo ⁊ qñ iudex.l.cessante.ð quo p eundem Bal.in.l.psbyteri.C.de epis.⁊ cle.⁊ qð no.in dicto.§.is vero. ℭ Quero subsequenter cū dicta glo. quid si vasallus accusat dñm ex delicto cōmisso i principem vel rempub.an tunc priuabitur feudo.⁊ respondet ꝙ non dicēs ꝙ regula istius.§.fallit ī illo casu:qꝛ tunc excusatur per dictum.§.cās. Item similiter dicit glo.ꝙ excusatur vasal. si non accusauerit criminaliter dicta.l.qui cum maior.in.§.i. Sed de hac dic vt habetur. in.d.§.similiter. Itē fallit si accusando prosequatur suā vel suoꝝ iniuriam. Item fallit si probauit accusationē suā. Item fallit si de leui cā accusauit. Sed iudex cōtra ius exacerbauit penā. Item fallit si de se defendendo vel vlciscendo accusat:⁊ predicta pbat per plura iura que allegat vsqꝫ ad vsi.qd ergo. Et dic vt in ea q̄ bene loqtur. ℭ Quero subsequenter cū predicta glo.qd si vasallus fuit aduocatus ꝯtra dñʒ an priuet feudo. Et dicit ꝙ videretur ꝙ sic per.l.fi.ff.ð inoffi.testamen.tñ vt tollatur omnis dubitatio distinguit. qꝛ aut fuit spontaneus ⁊ tunc priuetur. Aut coactus ⁊ tunc non prout dictum est ð teste. Potest náqꝫ aduocatus cōpelli.l.prouidendum.C.ð postulādo. Et hoc voluit glo.vsqꝫ ad versi.quid ergo si vasal. Et bona ē distinctio huius glo.per quā potes etiā limitare dictā l.fi.de inoffi.testa.ẜm Ja.de bel.⁊ Nico. de neapo.vnde siue sit coactus per iudicē siue ex necessitate officij hoc faciat excusabitur.l.post legatum.in.§.aduocatū. ff.de his quibus vt indignis. Et ita etiā potest intelligi dicta.l.qui cum maior.in.§.si patroni. ẜm Andreā de iser.⁊ no.etiam in.d.l.fi.ð inoffi.testamen.⁊ qð no. extra ð postulan.in.c.fi.facit ad predicta quod habet in.c.grauem.extra de excessio.prela.⁊ in Spec. de aduoca.in.§.i.versi. Item ꝙ postulat. ℭ Quero subsequenter cum dicta glo. vtrū vasallo qui accusauit dominū.liceat penitere ante sniam. Et dicit ꝙ si ideo penitet qꝛ probare non potuit:cum tñ fecerit suum posse vt probaret non parcitur sibi. Alias si re integra destitit sibi ignoscitur.ne in totum videatur sublata humanitas plenitudinis. vt.ff.de in ius vocan.l.q̄uis.cum simili. Et hoc vult glo.ad versi.sed qꝛ erit. Sed in hac questione dicit Bal.posset distingui an iustaʒ habuerit causam deferendi. Et tunc potest penitere aut nō. tūc secus quādo intelligatur habuisse iustam causam declarare in.l.nostris.C.de calumnia. de qua materia vtrum accusanti liceat penitere.dic vt in.l.destitisse.ff. de iudicijs.⁊ in.l.si ea.C.qui accusare non possunt.⁊ in dicta.l.qui cum maior.in.§.accusasse. vbi etiam declaratur quid iuris sit in causa appellationis.de quo etiā per glo. in.l.papinianus. in.§.meminisse.ff.de inofficio.testamen.⁊ per Cy.in.l.fi.C.ð accusa.⁊ per Bar. in.l.attalus.⁊ in.l.q falsaʒ.ff.ad legē cor. de fal.⁊ per canonistas in.c.lʒ.extra de accu. ℭ Quero subsequenter cum dicta glo.quid si vasallus in cā domini sui iudicauit econtra ipsum:⁊ hec talis sententia ex eisdem actis tanqꝫ male lata rescissa ē i cā appellatiōis. An ex hoc venit feudo priuandus. Et respondet ꝙ sic ꝑ .l.post legatū.in.§.quidā.ff.de his q.vt indi. Et hoc vult glo.vsqꝫ ad versi. Item adhuc super hac questione dicit Andre.de iser.attendendū ꝙ si detegatur vasallum habuisse malum animum.qꝛ perperam iudicauit vt tūc puniatur:quod intellige qñ est grādis causa ⁊ graue dispendiuʒ.vt in hoc tex.ẜm Nico. de neapo. Si v̄o iudicauit per imperitiā.qꝛ credidit bene iudicare ⁊ tūc fuit in culpa.vt.ff.locati.in.l. siquis fundum.in.§.siqs. Debebat enim cōsulere peritiores.qð qꝛ non fecit fuit inuoluta negligentia que est prope dolū:vt in.l.quod nerua.ff.depositi.vnde dʒ puniri. Ad quod facit.§.preterea.s̄.eodem. Alioqn si consuluisset peritos non esset qd sibi imputaretur.ar.in .l. si ignorantis.ff.loca.⁊ tūc non deberet puniri. Sed ego puto ꝙ ista glo.⁊ supradicta sint itelligenda de cā criminali.qm̄ in causa ciuili si vasal.non faciat iusticiā domino in alia re quam feudali non pūetur feu.vt no. glo. .s̄.eo.in.§.item qui domino. Uel si vellemus intelligere in ciuili est necesse dicere ꝙ ideo hoc contingit .s.ppter delictū ipsius vasal.male iudicantis . vt insti.de obli.que ex quasi deli.in prin.⁊.C.ð pena iudi.p totū. Secus aūt quādo non per delictū denegat iusticiam dño tanqꝫ iudex.vt in.d.§.item qui dño.⁊ quod ibi dixi. Quero subsequenter cum dicta glo . quid si dominus fecit conuitiū aduersus hanc rempubli . vt qꝛ dedit operam vt vociferaret contra bonos mores in infa.huius reipu.⁊ vasal.vt tueretur ⁊ veneraretur hanc rempu.egit contra dominū actione iniuriarum an ex hoc pūandus sit feu . Et respondet ꝙ non. qꝛ cum in ipso conuitio non sit specificata persona certa. sed solum vniuersitas ⁊ respub.in genere non dʒ fieri ex tali conuitio aliqua executio.l.item apud.in.§.cui.ff.de iniurijs. Sicut in simili nō tenet qs ð ꝯuitio nō deducto ad actum lʒ curauerit ⁊ cōsuluerit vt fieret.vt habetur in.d.l.i.in.§.si curauerit.qð intelligit glo.esse verū qñ vasal.non deduxit ad actū.qꝛ destitit spōte ab eo pposito ⁊ ipsuʒ penituit.secus aūt esset si nō stetisset per ipsum.sed tñ non potuit ad actū conuicij perducere cōuitiato:qꝛ dʒ pūiri ac si fecisset. Et hoc vult gl. vsqꝫ ad ver.item adhuc. Sed tu adde quia in hoc vltimo mēbro qñ non deduxit ad actū ēt p impotentiā non putareʒ ꝙ ex hoc vasallus veniret feudo pūādus per.c.si voluerit.ꝭ.de capi.qui cur.ven.⁊ per ea que dixi.s̄.in.§.porro.⁊ quod statim.ꝭ.dicam. de qua materia an in delictis puniat affectus . lʒ non sequat effectus.dic per gl.in.d.c.si voluerit.⁊ per doc.in.d.l.sigs non dicam rapere.C.de epi.⁊ de.quid aūt sit ꝯuitiū ⁊ qualiter fiat habetur in.d.l.iteʒ apud.in.§.ij.⁊ seq. ℭ Quero subsequenter cū glo.predicta quid si vasallus cōmiserit aliquā ex suprascriptis culpis cā solū cōseruandi ius suum.exempli cā. pone ꝙ vasallus emit dñm suū tanqꝫ seruū.dñs aūt pclamat in libertatē lʒ vasal.dicit ipsum seruū cā sui iuris cōseruādi vt possit agere ð euictōe an amittet feu.⁊ dicit ꝙ nō p.l.siqs. ff.de bo.liber.quinimo ēt si obtinuisset cōtra ipm sententiā.⁊ postea fuit detectus liber ⁊ pro libero dimissus nihilominus nō amitteret feu.vt.ff.de bo. lib.l.in seruituteʒ.in.§.si petierit.⁊ hoc voluit gl. vsqꝫ ad ver. adhuc.⁊ de hac qōne dic p Sy.in.d.l. qui cū maior. in.§.si patris. ℭ Quero vltimo cū dicta gl.in fi. quid si vasal.per lenocinuʒ conatus fuit tradere vxorē dñi sui alteri adulterandū an pūetur feudo.⁊ rñdet ꝙ sic qꝛ etiam ex simili cā vxor posset diuertere a marito.⁊ allegat auc.sed nouo iure.C.de repudijs.que nihil facit:sed debuit potius allegare.l.consensu. Et intellige hanc glo.ẜm An. de iser.quando per lenocinīū vasalli pūentum est vltra collogum ad aliquē actū inhonestū.vʒ

stū.vz vel qꝛ turpiter lusit vel osculatus est vel astr am
plexatus vel tāgendo eā inhoneste ad pectus vel i ali
quo loco pudēdo.vt ergo priueť feudo ex dicto lenoci
nio est opus vt aliqd fiat in psonā mulieris.ex solo.n.
colloquio nō pˀuareť. per ea que dicta sunt.s̄.qui.mo.
feu.amit.in.§.i. ꝛ hoc videť etiam esse ō mente istius
gl.dum istā ingratitudinem appellauit egregiā qua
si habuerit respectū ad ipm conatum cū facto subsecu
tū:p ea que dixit tex.s̄.ti.i.in ver.siquis enim ꝛc. ꝛ hu
ic snie videť eā assentire Cy.i.l.siqs nō dicā rapere.in
vij.oppo.ꝛ Bar.in.l.i.ff.de extraoꝛ.cri.ꝛ.d. Bal.i.l.
siqs non dicaꝫ.in pen.col.vbi tenent ꝙ illa regula qua
disponitur ꝙ punitur eadeꝫ pena affectˀ: lꝫ nō lequa
tur effectus non hꝫ locum qn̄ affectus solum steterit i fi
nibus colloquij ꝛ verboꝝ.Sed est opus ꝙ sit parentū
ad aliquem actū facti.Iteꝫ qꝛ vbicūqꝫ lex punit affe
ctū non secuto effectu ꝙ non dꝫ adeo equaliter puniri
affectus nisi expꝛesse lex hoc diceret: vt probať in.l.qs
qs.C.ad.l.iul.maie.ꝛ tꝫ Cy.i.d.l.siqs nō dicā.i.ix.op
positione.i fi.qō dicit posse trahi ad multa que quoti
die ō facto contingūt.probatur etiam ratione qꝛ si ip
se vasallus voluisset adulterare vxoꝛem dñi. sed nō tñ
peruenit ad aliū actū nisi ad turpe collogum non esset
priuandus feudo ex hoc solo colloquio. vt tenent doc.
ꝛ Bal.ꝛ ibi dixi.s̄.qui.mo.feud.amit.in.d.§.i.ergo ꝛ
idem si fuerit leno pꝛo alio qꝛ videnť ista eqparari.l.q
domum.ff.de adul.ꝛ no.glo.in.l.is cuius.i princi.ff.ō
adul.ꝛ in.l.neganda.C.q accu.non pos.ꝛ in.l.is q reˀ.
ff.de publi.iudi.Et pꝛo hac determinatione facit etiā
dictū.c.si voluerit.j.de capi.q cur.vendi. facit.ff.de ser
uo coꝛrupto.l.i.in fi.ꝛ.l.ij.Sed aduerte qꝛ lꝫ cōcluda
tur ꝙ ex solo colloquio sine aliquo alio actu subsecuto
vasallus leno non priueť feudo.tñ bene poterit puniri
alia pena.d.l.i.ff.de extraoꝛ.cri.ꝛ in.l.sed est qōnis.in
fi.cū.l.seq.ff.de iniurijs.ꝛ in auc.de lenonibus.col.ij.ꝛ
in.l.i.ff.de seruo coꝛrupto.ꝛ tꝫ An.de iser.s̄.in.d.§.i.q
bus mo.feu.amit.ꝛ Bal.i.d.l.siqs nō dicam rapeť.
¶ Op.ab extra contra.s̄.pꝛoxime dicta ꝙ imo vasal
lus leno ēt per solū colloquꝫ subsecutū veniat feudo p̄
uandus.qꝛ facit contra formā sacramenti sui circa ter
tiū capl'm ō honesto.vt.s̄.ō foꝛ.fi.i.c.i.Et istud vř mi
hi foꝛte contrariū.vez tuendo supꝛascriptam determi
nationem opoꝛtet nos soluere ꝛ intelligere istud ꝯtra
rium ſm p̄dicta.vꝫ qꝛ nō ois occasio est sufficiens ad
feu.amissionem.sed est necesse ꝙ ingratitudo sit egre
gia ꝛ magna.d.c.i.s̄.ti.pxi.Item qꝛ cū iste casus non
reperiať exp̄sse determinatus ꝛ cōpꝛhensus cōsuetu-
dine feudoꝝ stabimus determinatiōi iuris cōis.vt.s̄.
de feu.cogni.in.c.i.de iure aūt cōi nō tm̄ opatur collo
quiū simplex q̄ꝫtum actus subsecutus.vt dixit Bar.
in.d.l.i.de extraoꝛdi.cri.lꝫ glo.ibi videať innuere con
trarium.facit quod no.glo.in.l.quod ait lex.i pꝛin.ff.
de adul.Itē qꝛ in dubio pene potius mollēde sunt q̄ꝫ
extēdende ꝛ asperāde.l.interpꝛetatiōe.ff.de penis.ꝛ
ad p̄dicta facit.d.l.i.in fi.de extraoꝛ.cri.ꝛ.l.i.i fi.ff.qō
qsqꝫ iuris.¶ Quero qd si vasal.accusans dñꝫ sit mi
noꝛ an debeat priuari feu.ſm foꝛ.huiˀ.§ Et dic ꝙ nō
ſm Ja.ardi.in.l.post.in.§.etati.ff.de his q.vt indi.ꝛ
d.l.q cū maioꝛ.ij.rñso.de bo.lib. ¶ Ultimo de mate
ria huius.§.in.i.pte.vide.j.de consue.rec.feu.in.§.simi
liter.ꝛ in.l.i.in.§.cum patronus.ff.de offi.pꝛe.vr.ꝛ in
.c.grauē.extra de exces.pla.ꝛ in.l.fi.C.de reuo.do.ꝛ i
locis.s̄.in pꝛin.alleg.ꝛ p Ja.ardi.i ti.q.mo.feu.amit.
sub rubꝛicella si dela.extiterit vasallus ꝛc.ꝛ sub rubri
cella si ꝯ dñm accusatū testimoniū dixerit ꝛc.ꝛ i dire
ctoꝛia iuris ti.de feudis.in.§.sed nunqd vasallus.de p
tinētibus aūt ad scōaꝫ ptē huiˀ.§.vide quod dixi.s̄.
eo.in.§.item q dñm ꝛ in.§.pꝛeterea.ꝛ Jaco.ardi.i.d.
titu.sub rubꝛicella si sciat dñm inclusum ꝛc.ꝛ in remis
sionibus adductis supꝛa in.ij.notabili. Jaco.

Pꝛedictis modis.

Postq̄ꝫ auctoꝛ.s̄.
in pꝛecedentibˀ declarauit cās i specie ex qbˀ feudum
amittitur . Nūc vō intendens declarare alias cās in
genere.Facit duo.qꝛ pꝛimo pꝛobat p similitudineꝫ ꝛ
p rōnem quare cāe.s̄.spāliter enumerate fuerūt ꝛ sint
iuste ꝛ rōnabiles ad feudi amissioneꝫ.Scōo subicit ꝛ
declarat alias cās in genere ex quibus similiter feud.
amitti dꝫ.scōa ibi:lꝫ qa natura.Casus. Ratio taꝫ na
turalis q̄ꝫ ciuilis suadet:vt ex causis.s̄. enumeratꝫ feu
dum amittatur ad similitudinem causarū. ex quibus
filij si exheredātur matrimonia dissoluuntur ꝛ dona-
tiones reuocātur.ꝛ si vltra dictas cās enumeratas re
periatur alia similis.aut maioꝛ debebit eodeꝫ modo
feu.amitti.h.d.¶ In tex.ibi pꝛedictis modis.s.specifi
catis.s̄.a p̄ncipio huius tituli hucusqꝫ. Ibi nālis. sub
audi que obligat naturaliter vt benefacienti beneface
re debeamus.l.si non foꝛtē.in.§. libertus. ꝛ ibi no.ff.
de condi.indebi.Et qui facit contrarium offendit na
turam.l.sed ꝛ si lege.in.§.consuluit.ff.de peti . hrdi.
Ibi ciuilis.subaudi que statuit idem in similibus casi
bus vt seqtur statim per exempla.Ibi enumerantem
subaudi que est in auc.vt cum de appella.cogno. in.§.
cās . Ibi constitutiones veteres.subaudi in.l.consen-
su.cum.l.seq.ꝛ sequen.C.de repudijs.ꝛ ideo appella-
uit veteres.qꝛ cāe ibi inserte ex quibus matrimonia
dissoluebantur abbꝛeuiate sunt ſm constitutiones no
uas.vt in auc.de nup.in.§.per occasionem.cū sequen-
tibus.ꝛ.§.minoꝛes . Hodie de iure canonico ex nulla
cā potest dissolui matrimonium.vt no.in.l.diuoꝛtio.i
pꝛin.ff.de nego.gest.qꝛ quos deus cōiunxit homo nō
separat.vt in.c.gaudemus.extra de iudicijs . De qua
mā hodie dicatis.vt ibi in.c.per venerabilem.qui filij
sint legitimi.Ibi repudij.quid aūt sit repudium habe
a tur in dicta.l.consensu.i pꝛin.Et differt a diuoꝛtioᵃ vt
no.glo.in.l.quod seruius.ff.de condi.ob cām. Ibi re-
uocanť de quibus habetur in.l.fi.C.de reuoca.dona.
Ibi sciscitatus.i.perscrutatus.vt in.c.sciscitatus.extra
de rescrip.Ibi foꝛmas.Iste tex.sumptus est ex.l.ij.in
.§.sed qa.C.ō vete.iure enucle.Et vult dicere ꝙ qꝛ cō
ditio humana nūqꝫam est perfecta cū quotidie natu
ra pꝛoducat nouas foꝛmas.nā quotidie de nouo pec-
catur quotidie vasalli nouas īgratitudines cōmittūt
vnde non potuerūt omnes cause ingratitudinis q̄ pos
sent occurrere expꝛimi.vt.s̄.ti.i.in pꝛincipio. Et ideo
si cōmitteretur alia ingratitudo que non reperiať.s̄.
exp̄ssa debet bonus iudex animaduertere an sit simi
lis vel maioꝛ.quo casu iudicabit feudum esse amitten
dum an non.ꝛ tūc iudicabit feudum esse retinendum
vt sequitur.Ibi emergant cause scilicet que superius
non sunt expꝛesse. Ibi vbiqꝫ solers. i.qui in quacunqꝫ
causa dꝫ esse solicitus.l.congruit.ff.de offi.pꝛesi . Ibi
equitate obsecūdare. i .sequi equitatem que in pari-
bus causis ꝛ culpis paria iura desiderat.vt.j. de pace
iuramen.firmā.in fi.Ibi dispensans.i.ponderans ꝛ de
terminās cuncta subtiliter. vt in.l.iij.C de sen.ex pers.
recitā.ꝛ in.l.iij.in.§.eiusdem.ff.de testibus.Ibi si qua
.s.aliqua cā ingratitudinis de nouo emergens que nō
sit de specificatis supꝛa. Ibi antiquioꝛibus causis.s.s̄.
specificatis ꝛ appellat antiquioꝛes. videlicet respectu
cāruim de nouo emergentium. Ibi amittendum. sub
audi quod esse debet quando cā esset similis aut ma
ioꝛ.Ibi retinendum.dic ꝙ esse debet quādo cā nō est
similis nec maioꝛ ꝛc.¶ No. ꝙ ex eisdem causis ex q
bus fit exheredatio matrimonij dissolutio ꝛ donatio
nis reuocatio.fit etiā feudi priuatio. Et est ratio qꝛ ea
dem equitas que cadit in illis.insurgit etiā in hac feu
di priuatione merito vnifoꝛmiter iudicari debēt.vt in
dicto titu.de pace iur.firmā.in.§.fina.Nam vbi est ea
dem ratio debet statui ideꝫ ius.vt in.l.a ticio.ff.ō ver
Ja.alua.sup feu.

a ¶ Et differt
a diuoꝛtio.adde
c.ꝙ aūt.ꝛ in.§.
ecce impossibili
tas.xxvij.q.ii.ꝛ
glo.in verbo di
uoꝛtiū.i.l. quot.
filius.ff.de ꝯdi.
ob cau.

bo.obli.⁊ i.l.illud.ad.l.acquil.⁊.C.ad.l.falci.l.fi.dicit tñ Jaco.de bel.ꝙ iste tex.non dicit hoc:sed pbat cās specificatas premissas fore iustas ⁊ rōnabiles.Sꝫ tñ bene est bonum argumentū a simili vel de maiori ad minus:qꝛ cum in dictis casibus qui maiores censenť hoc statutum sit. Multomagis in cā feudali q̄ minor reputatur.Igitur magis feudū ex eisdem causis dꝫ amitti ſm Jaco.de bel.facit qđ dixi.ſ.de feudi cogni.in.c.i.Utrum aūt filius exheredatus pueť feudo late dixi.ſ.de his q feu.da.po.in.§.i.⁊.J.an agna. vel fi.re.bei e.in.c.i.℄ No.ꝙ pp boium igenij exiguitatem nō possunt leges ⁊ decisiones ita scribi vt oēs casus q incidere pñt cōprehēdanť.ſꝫ sufficit cōtineri ea que plerunqꝫ accidunt:vt i.l.neqꝫ leges.cū ibi no. ff.de legi.⁊ ideo bonus iudex pcedit de similib⁹ ad similia vt hic.⁊ in.l.non possunt.ff.de legi.nā quotiēs lege aliquid inductum bona occasio est ⁊ cetera q̄ tēdūt ad eandē vtilitatem vel iuris interpretationē supPleri:vt dixit tex.in.l.nā vt ait pedius.ff.ɗ legi.Utrū aūt ⁊ qñ in materia feudali procedendū sit de simili bus ad similia:dixi in.d.c.i.ſ.de feu.cogni.℄ No.bonum iudicem debere sequi equitatem vt hic.imo semper dꝫ habere ante oculos:vt in.l.ꝙ si ephesi.in fi.ff.ɗ eo quod cer.loco.Et intellige predicta qñ non reperiretur rigor scriptus in contrarium.l.pspexit.ff.qui ⁊ a qui.De qua mā dic per doc.in.l.placuit.C.ɗ iudi.⁊ .l.i.C.de legibus.de quo vide quod dixi.ſ.de cōtro.i uestitu.in.§.i.⁊ in ti.an mari.suc.vxo.in.c.i.℄ No.bonum tex.ibi similis aut maior ⁊c.per quez dixit Guil. in auc.non lꝫ.C.de libe.preteritis.ꝙ si inueniretur aliqua cā que esset maior q̄ ille que sunt numerate in.d. §.cās.in auc.vt cum de appel.cogno.ꝙ posset nihilo minus fieri exheredatio quod est menti tenendū ſm ipsum.Et tenet hic Nico.de neap.⁊ idem tenuit bōe memorie genitor meus i sua solēni repe.auc.ex cā.C. de libe.prete.vel exhere.Rñdendo ad tex.in.§. aliud quoqꝫ capꝫ.in fi.in eo.ti.in quo disponiť ꝙ pter illas cās enumeratas nō liceat opponere aliā nisi q̄ i dicta constitutione ptinenť ⁊c.Sꝫ dicit ipse ꝙ nō obstat qꝛ si cā est maior:ergo est eadem.l.a ticio.ff.ɗ ver.oblig. item per no.in.l.ob es.C.de predijs minorū.item per .l.cū his.in.§.in cā.ff.de trāsa.⁊.ff.de arbi.in .l. si qua ⁊.ff.ex quibus cau.maio.in.l.i.in fi.⁊ quod no.ff.de lega.ij.l.cū ita.in fi.magne glo.⁊ de manu.vindicta. in .l.etiam.in.§.i.⁊ per dictā.l.non possunt.ff.ɗ legibus. faciūt notata per docto.in.l.consensu .C. de repudijs. ℄ Op.ab extra ꝙ imo non sit bōa similitudo de donatione ad feu.qm̄ ille qui donat pure nil retinet:vt in .l.i.ff.ɗ dona.In feudo aūt retinet dñs directū dñiū. vt.ſ.de inuesti.de re.alie. fac.in.§.i. Itez qꝛ propter ingratitudinem donatarij non reuocatur donatio ab herede ipsius donatarij.l.fi.in fi.C.de reuo.dona.sed feudum bene reuocabitur ab herede vasal.vt no. est.ſ.e. in.§.porro.Sol.ego fateor contrarium ꝙ in hoc non sunt similia q̄tū in reuocatione fienda ab herede.⁊ ꝯ heredes.Et est rō diuersitatis quā.ſ.dixi. qꝛ in donatione nil retineť.⁊ ideo ab heredibus non reuocať sed in feudo.qꝛ dñs semper hꝫ ius in re.ideo etiā ad heredes trāsit reuocatio.de quo dixi in.d.§.porro.℄ Ultimo ad māꝫ huius.§.facit qđ dixi.ſ.hic pōt esse ti.q bus mo.feu.amit.in vl. no.⁊.ſ.titu. proximo in primo ⁊ tertio nota.⁊ vtrum fieri debeat extēsio de similib⁹ ad similia ⁊ qualiter ⁊ qñ vide plene per Bal.in.l.ij. .C.ɗ patri.q fili.distra.⁊ i.l.fi.C.de inter.ma.inter pu. ⁊ tu.⁊ i.l.humanitatis.C.ɗ impu.⁊ alijs substi.⁊ Cy. in.l.illud.C.ɗ sacrosan.eccle.⁊ per canonistas extra ɗ confir.vtili vel inutili.in.c.cū dilecta.⁊ ibi glo. ⁊ quod plene dixi in.d.c.i.de feu.cogni.⁊ per Jaco.ardizo. in summa qui.mo. feud.amit. sub rubricella generaliter feu.vasal.amittit.si facit contra ea ⁊c.Jaco.

a ℄ Periurus nō hētur iter infames.adde gl. in.l.lucius.ff.de his q no.isa.gl. i.c.qrelā.de iure iurā.gl.i.c.venerabilē.de ele.gl. i.c.si qs ꝯiuct⁹ xxij.q.v.doc.in cle.i.de iureiur. archi.i.c.auctoritatē.xv.q.vi. ⁊ an perdit feudū.vide p bal.i c.i.de forma fide.⁊ an puatur beneficio ecclesiastico ⁊ dignitate.vide p bal. i.l.i.C.de re.cre. ⁊ bal.in.l.ij.C.ɗ digni.⁊ an pdit cām. vide p saly. in.l.si quis fus .C. de bo. aucto.iudi.

Illud enim. Cōtinuat se iste.§.ad pcedentē hoc mō: qꝛ.ſ.dictū est ꝙ si vasallus cōmittat aliq̄ cām igratitudinis q̄ nō sit ɗ specificatis.ſ.ꝙ amitteť dꝫ fe. dūmō dicta cā sit aut siłis aut maior specificatis. Nūc vō in isto.§.i fert ex pdictis vꝫ ꝙ nō ōis cā ē sufficiens ad priuatione feu.lꝫ vasallus videať peccasse:⁊ h̄ pbat p exēplū. ⁊ i sūma h̄ vult vasall⁹ nō amit.feu.ex oi cā ex q̄ opi. grauať.qꝛ interdū deierat partez feu.alienādo.⁊ tñ retinet bñficiū.h.d.In tex.ibi grauať. vt qꝛ eius opi.est grauata apō bonos ⁊ graues viros.vt i siłi dixit tex. in.l.ea q̄.C.ex q.cau.infa.irro.Ibi deierat.nā iuramēto fidelitatis iurat vtilitatē dñi.vt.ſ.de for.fide.i vbo vtile ⁊c.Sed alienādo facit cōtra vtilitatem dñi.vt.J. de probi.feu.alie.per loth.in.l.i.in fi.⁊ ꝙ istud ptineat in iuramento.tꝫ Jaco.ardi.i ti.qualiter iura. dꝫ vasal. in.§.vi.Ibi portiōe. Intelligitur de dimidia i dubio. l.nomen filiarum. in.§.portionis.ff.de verbo. signi.de quo dixi plene.ſ.de contro.inuesti.in.§.cum aūt. ⁊ de alie.feu. in prin. Ibi promissum.s.in iuramento fidelitatis:vt.ſ.quid prece.debe.in fi. ℄ No. ꝙ non ōis cā ingratitudinis est sufficiens ad feu.priuationem.vt hic ⁊.ſ.titu.proximo.in ver.siquis enim dixerit ⁊c.Et per hoc est expedita glo.i.hic posita.de modicis enim nō curat pretor. vt in.l.in rebus. in.§.possunt.ff.cōmoda ti.⁊.l.iij.ff.de in integrum resti. ℄ No.ꝙ non omnis infamia ex qua opi.vasalli grauata est sufficit ad fe.priuationem.Naꝫ lꝫ deierauerit non tñ per hoc efficiť infamis.vt no.in.l.lucius.ff.de his qui no.infa. Sufficit enim ꝙ deū habeat vltorem. vt in.l.ij.C.de iureiuran. Et ita tꝫ Jaco.ardi.in ti.qbus mo.feu.amit.sub rubricella si feloniam cōmiserit.Et q̄q̄ periur⁹ nō habeatur iter infames[a] tñ re ipsa ⁊ opinione hominū nō effugit infamie notā.vt hic ⁊.ff.de obse.ali.prestan.l. ij.Et ita no.glo.extra de testi.in.c.cū tu.De qua materia dic plene.vt in.d.l.lucius.⁊ i.l.si quis maior .C. de transactio.Nam ex ista alienatione non priuať p̄sentia domini ⁊ curia sua:qꝛ soluꝫ si ex cā ignominiosa feloniā cōmittit.vt.J.an ille q interfe.fra.do. Et de hoc dic per Jaco.ardi.in ti.qui.mo.feu.acquir. sub rubricella vñ dicať feudū. ⁊ in ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella vasallus teneť dñm adiuuare.℄ No.ꝙ vasallus alienādo rem feudalez sine scientia dñi facit ꝯtra fidelitatem.⁊ ideo puniť in eo in quo delinquit.qꝛ si alienat totū feu.dꝫ totū perdere.Si vero alienat partem debet solū illā partē perdere ⁊ aliā retinere. vt.J. de vasal.q contra consti.loth.feu.ali.in.c.i.Et per hoc est expedita glo.ij.in prin.Et de hac mā dixi.ſ.q.mo. feu.amit.in.§.aut si libellario.⁊ de alie.feu.in prin. ⁊.J. in.§.proximo. ℄ Quero cū dicta gl.ij.in fine ad quē spectabit ista portio aliēata an ad dñꝫ an ad agnatos vasalli alienantis.Et rñdet ꝙ ad dñm qꝛ ipm contēnere videť per alienationem.vt.J. statim patebit in.§. seq.Et per hoc voluit glo.vsqꝫ ad finez.Sed tu circa hoc dic melius.vt statim dicam in.d.§.seq.⁊ scripsi in d.§.aut si libellario.ſ.q.mo.feu.amit. ℄ Op.ab extra qꝛ hic dicit ꝙ vasal. licet non seruet fidem nihilo minus beneficiū retinet.sed contra qꝛ frangenti fidem ⁊c.vt dixi.ſ.eo.in.§.est ⁊ alia.⁊ probať in.d .l. siquis maior.Solue vt dixi.ſ.in vltimo notabili.qꝛ puniť in ea parte in qua rupit fidem ⁊ sic concordat.℄ Op.ɗ no. per glo.ſ.qb⁹ mo.feu.amit.in.§.similiter. Solue vt ibi not.qm̄ iste tex.loquitur de periurio cōmisso in contractu. Secus aūt si ex delicto. ℄ Ultimo de materia huius.§.vide no.J.de alie.feu.pa.in.c. i.in fi.⁊ J.si de feu.fue.contro.in.c.lꝫ.⁊ in locis.ſ.allegatis.

Deniqꝫ sepe. Postq̄ auctor hucusqꝫ declarauit cās tā in spē q̄ i genere ex qb⁹ feu.amit. Nūc vō declarare intendit ad quos feu.amissum debeat deuolui ⁊ reuerti.Et

ti. Et diuide i duas partes principales. In prima loq̄tur de vasallo delinquente peccatum cōmittendo. In scđa loquitur de vasallo contemnente dñm feudū alienādo. secunda ibi si vasallus. Prima subdiuiditur in duas. qm̄ in prima delictum fuit cōmissū in persona dñi. scđa ibi. si vero. Casus. Vasallus delinquendo in dñm amittit feu. quo casu ad ipsuz dñz z nō ad agnatos reuertitur. Sed vbi vasallus delinquit in aliū. tūc ex ipso delicto bene amittit fe. Sz isto casu transit ad agnatos. Ubi autē vasallus contemnit dñm feu. alienādo. tūc similiter amit. feud. sed ad dñm reuertitur. hoc dicit. ¶ In tex. ibi iustā cām. Que multe sunt vt pz. s. hoc eod. ti. Ibi successores intellige tex. fm verā lectu. vt hēat respectum nedum ad descendentes. sed etiā ad quoscunqz agnatos qui al's fuissent successuri in dicto fe. Ibi rōne. Subaudi taz nāli q̄z rōne iuris ciuilis sicut est dare exemplum fm glo. primā hic positā de donatione que reuocaī per similem ingratitudinē. Et de liberto q reuocaī in seruiture. vt pz in legib⁹ hic in glo. adductis. que glo. per hoc remanet expedita. Ibi morib⁹. i. consuetudine feudorum. vt. j. ti. ij. in. c. morbus. z dixi. s. in preābulis libri. in prin. Ibi peccauerit. Puta ipm acriter verberando vel ipsum cucurbitādo. al's sibi graues iniurias inferendo. vt. s. eo. i. §. porro. z. s. qui. mo. fe. amit. in. §. i. Ibi ad proximos: subaudi etiā agnatos nedum filios z dscēdentes. vt. s. dixi. fm verā lectu. Ibi beneficiū. i. feu. z subaudi etiam si sit paternū fm verum intellectū. Ibi fratrem suum. i. ipsius vasalli. vt. j. an ille qui interfe. fra. do. in. c. i. in. ij. responso. Ibi parricidiū. vt q: interfecit filium fratris sui vel alias personas ex quibus intelligitur cōmitti parricidium que numeranī in. l. i. ij. z. iij. ff. ad legem pompeiā de parrici. Ibi ad pximos. s. agnatos non aūt ad filiū. vt in. c. i. j. si vasal. feu. pri. z hic in glo. neqz ad ceteros descendentes. vt. j. ti. ij. in c. si vasal. Ibi pñum. subaudi q: nouū semper reuertitur ad dñm. vt hic in glo. z. j. si vasal. feu. priue. in. c. i. Ibi scio. s. ego Obert⁹ de orto. vt. s. de feud. cogni. in prin. Ibi constitutionem q̄ est. j. de probi. feu. alie. per loth. in. l. i. Ibi bone memorie. quare hoc dicatur. dixi. s. quali. fe. po. alie. in prin. ibi contemnere. i. despicere alienando fe. sine consensu suo. Ibi beneficiū. i. feu. quod intellige si sit nouum. alias si esset paternū debe rent admitti agnati si sunt. vt no. glo. s. de suc. fe. in. §. hoc quoqz. in glo. magna. in fi. z tz py. z Jac. de bel. z Andre. de iser. Nico. de neapo. Ja. ardi. Bal. qñqz lz contrarium. qñqz idem Bal. tenuerit sequendo Pe. de cer. Ibi scriptū est enim. Subaudi in. l. i. in fi. j. de probi. feu. alie. per loth. Ibi precio. Subaudi q illud preciū tenebitur restituere emptori bonefidei. vt no. glo. in. d. l. i. in fi. Ibi cariturum. i. ipso iure quantū ad alienantem. vt tz glo. in. §. callidis. j. de probi. feu. alie. per fe. z Inno. in. c. ex parte. de feu. z Bal. hic. ¶ Nota vasallū dupliciter priuari feu. vz per ingratitudinē delicti vel per ingratitudinem contract⁹. Primo cāu aut deliquit in dñm. z tūc dñs prefertur quibuscūqz z descendentib⁹ z agnatis vasalli siue feu. sit nouum siue antiquum. Si vo vasal. deliqt. z tūc feu. reuertiī ad dñm si est nouū. sed si ē antiquū pertinet ad agnatos exclusis tñ descendētib⁹. Scđo casu principali qñ vasallus cōmittit ingratitudinem alienando. z tūc si est nouū reuertiī ad dñm. si ē antiquū trāsit ad agnatos. z hoc vult in effectu iste. §. qualiter aūt debeat cōcipi z formari libell⁹ circa istam mām priuationis. vide plene in Spec. de feu. in. §. nūc dicamus. z dixi. s. eo. in. §. porro. in vltima. q. ¶ No. regulā q vbicūqz dñs principaliter offendiī per reatū vasal. ibi ad dñz reuertiī feu. vt hēat saltem sue iniurie vltionem quasi dicat q hoc modo satisfit dño d iniuria sua. facit. l. lz si vnius. in. §. si ante. ff. d iniurijs. sicut alibi satisfacit i solatiū tristitie. vt pz i. l. raptores. C. de epi. z de. z. ff. de iure do. in. l. iure. z in gl. iij. hic posita que predicta declarauit exemplificando z dic vt in ea. ¶ No. aliaz regulā q omnis paricida est priuand⁹ feu. de quo tñ dic. vt. j. an ille qui interfe. fra. do. in. c. i. z intelligiī esse paricida siue secuta sit mors siue tractata cū pseuera tione. licet nō habuerit effectum. vt. ff. ad. l. pomp. de paricidijs in. l. si sciente. z tz Bal. idē dixit Bal. si pcurauit malam captionē fratris sui vasalli ipsū detrudi faciendo in carcerem tyranni. Nā cum ex hoc fiat iniuria dño poterit puare ipm feu. z allegat Inn. i. c. dilectis. extra de appella. ¶ Quero cū glo. ij. an iste. §. in prima pte dū dixit q vasal. amittit feu. ppter d licitū commissum in psonā dñi habeat locū siue feu. fuerit nouū siue fuerit paternū. z rñdet q sic duabus rōnibus. z primo. q: distinctio quā facit iste tex. debet aliquid opari. vt vz magis puniaī delinquēs in dñm q̄z in alium. Secūdo q: si intelligeremus solū in feu: nouo. vt quidam voluerūt. z male non haberet iste. §. aliquā dubitationem cū in feu. nouo agnati nullū habeant ius. vt. j. si de feu. fue. contro. in. c. si vasal. culpaz z. j. an ille q interfe. fra. do. in. c. i. Et fm hunc intellectū omnes pximi ipsius vasalli tam descendētes q̄z agnati excludunī per dñm. licet aliqui voluerint intelligere istū tex. z male q solū proximi. i. descendentes excludanī non aūt agnati. Et hoc voluit ista gl. vsqz ad ver. z ita habes q̄ bene loquiī intelligēdo isto modo. vt. s. dixi. z statim lati⁹ dicam in conclusionib⁹. ¶ Op. cū dicta glo. in illa pte q immo ex delicto vasal. cōmis. in psonā dñi non debeant excludi agnati p regulā q̄ disponit q ex delicto vnius non debet alter pūiri. l. emancipatū in fi. ff. de senato. cū si. So. enormitas criminis cōmissa in psonam dñi hoc opaī. Sicut alibi videmus in. l. qsquis. C. ad. l. iuī. maie. cū si. hic allegatis in gl. de quo per Dy. in. c. non debet d reg. iur. li. vi. z qđ no. in. d. c. i. j. si vasal. fue. feu. priua. z ibi late dixi. ¶ Quero cū glo. iiij. qd si vasal. interfe. fratrē suū proditorie ad hoc vt cōsequereī totam hereditatem q̄ cōis erat inter eos an habeat locū iste. §. i scđa pte vbi disponiī q agnati admittūtur ad feu. excluso domino. Et respondet q sic dicens q etiā si ex tali d licto ipse vasal. non posset amplius cōuersari in curia dñi nolētis habere proditores in curia sua q nihilominus ipse dñs nō capit dictū feu. sed ipsi agnati. vt pbaī. j. an ille qui interfecit fra. do. in. c. i. sepius allegato. vbi videas. ¶ Quero ab extra quid i feu. ecclesiastico an vasal. possit vendere feu. sine cōsensu prelati[a] vel capituli. Et Jac. de bel. format istam qōnē. s. q feu. da. po in prin. z arguit multipliciter ad partes. z primo dicit ipse videī q possit pximo agnato q successurus est in feu. vt. s. de alie. feu. in. §. z si clientulus z per quos fiat inuesti. in. §. sed z res. Econtra videī q non possit sine consensu prelati vendere alicui quia rerum ecclesie prohibetur alienatio. vt in auc. hoc ius porrectū. C. d sacrosan. eccle. z extra d re. eccle. nō alie. z de probi. feu. alie. per fe. z de decimis. in. c. prohibemus z de constitu. que in ecclesiarum. Sed cum consensu prelati videtur q possit fieri venditio. z maxime q: preciū conuertitur in locum rei. vt. ff. de peti. here. l. si z rē. z vasal. videī darare sicut prius. vt. s. de alie. feu. in. §. z si clientulus. simile in emphiteota. vt. C. de iure emphiteo. in. l. ij. z fi. Sed videī q non possit vendere etiam cū psensu plati sine psensu capituli p dictā auc. hoc ius porrectum. xij. q. ij. fine z extra de his que fiūt a prela. sine con. capitu. c. cū apostolica. z de reb⁹ eccle. non alie. in. c. fi. Sed videī q etiam cū consensu plati z capituli non possit vēdere qa per venditionē talem ecclesia perdit directū dñiū. vt. C. de reb⁹ alie. non ali. in. l. penultima. z extra de reb⁹ eccle. nō alie. p totū. Preterea resoluto iure datoris resolviī ius ac-

Ja. alua. sup feu.

[a] ¶ Sine psensu prelati. adde Innocē. in. c. fi. d his q̄ fi. a pla.

ceptoris dicto.c.ꝛ si clientul⁹.Item quia pciū non po
test cōuerti in feudū:vt infra si de feu.vasal.intersu.c.i.
Et iō vr̄ feudū totalr̄ extinctū : qꝛ nō ꝯsistit in reb⁹
īmobilib⁹.vt supra ꝺ feu.cogni.i.c.ij.Et vasall⁹ vr̄ ab
solut⁹ a sacramēto fidelitatis ꝛ ecclesia oī iure puata
ꝛ enormiter lesa.q̄re ex p̄dictis ꝯflictatiōib⁹.idē iac.
de bel. tradit duplex cōsiliū cū vasallus ecclesie vult
vendere. Primū est vt vendat cū consensu p̄lati ꝛ to
ti⁹ capituli.ꝛ vendat eadem.l.q̄ ipse habet ꝛ equa-
li psone.vt infra de lege cora.in.c.ij.Hoc acto.in ꝯtu
ꝛ post contractū ꝙ emptor debeat cognoscere feu.ab
ecclesia ꝛ sibi seruire pro eo ꝛ venditor refutare.ar.su
pra qualiter olim feu.po.alie.in.§.i.ꝛ ꝑm hoc emptor
erit successor.ꝛ venditor tenebitur de euictiōe ꝛ eccle
sia non erit lesa.Secūdū consiliū est ꝛ hoc in vsu ma
gis frequentaꝛ ꝙ vasal.q vult vendere non vendat ſ
refutet feudū prela.vt ipse inuestiat eum qui emptu
rus est p̄lato cōsentiēte.ꝛ tūc post refutationē vasalli
prelat⁹ ipse inuestiet eum q empturus est. ꝛ ipse reco
gnoscere dꝫ feu. ab ecclesia ꝛ fidelitatem facere ꝛ si
timet nouiter inuestit⁹ casū stipulationis stipulari po
test a vasallo qui vendidit de idēuitate sua prout fue
rint cōcordes.Et ista cōsilia possūt ħabi etiaꝫ ad va
sallos laycorū ꝛ seculariū personarū secūdum ipsum
iaco.de bel. Utrum autem talis vēditio seu refutatio
p̄iudicabit filijs vel agnatis statim patebit in ꝯclusio
nibus.qd aūt in iuribus decimalibus an possint ven-
di locari ꝛ obligari.vide qꝺ dixit Spe.in ti.ꝺ pigno
ribus.§.i.versi. quid de decimis.ꝛ quod dixi supra q
feu.da.po.in prin.in distinctione. ¶ Quero an solus
a p̄lat⁹ possit remittere feloniā[a] sibi commissā dic ꝙ si
collatio spectat ad ipsum solū ꝛ felonia ipm solū re-
spicit ꝙ potest remittere.Sec⁹ si collatio feu. esset cō
munis.arg.i.no.in.l.ij.C.de liber.ꝛ eorū libe.ꝛ.C.ꝺ au
cto.p̄stan.in.l.fi.facit quod no.ioā.an.in.c.cum deside
res.extra de sentē.excom.ꝛ tꝫ Bal.supra qui feu.da.
po.in prin.¶ Quero pro intellectu huius materie qñ
vasal.cadit a feu.vel propter delictuꝫ vel propter alie
nationem ad quem debeat deuolui feu. Utrū ad do
minū an ad filios vel ad agnatos. Et quoniā ista ma
teria est multū intricata ꝛ semp fit tractata a doctori
bus in diuersis locis;super qua glo.ꝛ doctores frequē
ter variasse reperiuntur.Ideo pro eliciēda veritate su
biciam infrascriptas conclusiones quas puto veras ꝛ
tenendas in ista materia ꝑm communē opinioneꝫ ab
ipsis glosis ꝛ doctoribus nobis traditā.Et prima cō
clusio sit ista.Uasallus ꝯmittens delictum in psonam
domini cadit a feudo.Quod feudū si ē nouū reuerti
tur ad dominū exclusis oibus descendētibus ꝛ agna
tis vasalli.Hec cōclusio probaꝛ in prima parte huius
.§.ꝑm vnā lecturam.ꝛ no.in.c.i.infra si vasal. fe.priue
tur.ꝛ ibi Bal. ꝛ supra de succes.feu.in.§.i.in glo. ma
gna.in fi.Et in hac ꝯclusione cōsentiunt omnes docto
res.probatur in.l.i.C.de bo.libe. ¶ Scda ꝯclusio.va
sallus cōmittens delictū in psonā dñi cadit a feudo.
qꝺ feudum si est paternū reuertitur ad dñm exclusis
omnibus descendētibus ꝛ agnatis vasalli.Hec cōclu
sio probatur i prima parte huius.§.ꝑꝫ vnā lecturā gl.
Intelligendo tex.dū dixit proximos.i.agnatos.Et p
batur per tex.in dicto.c.i.in fine infra an ille qui inter
fe.fra.domini.Hanc cōclusionem tenet exp̄sse glo. pri
ma de pace iura.fir.in.§.fi.in vltima glo.in fi.ꝛ Jaco.
de bel.Nico.de neapo.ꝛ Bal.in isto.§.ꝛ supra q.mo.
feu.amit.in.§.aut si libellario.ꝛ infra in ti.ij. in.c.si va
sal.culpam.ꝛ ibi glo.ꝛ quod habetur i.c.grauē.extra
de senten.excōmunica.facit etiam.c.ad aures ꝛ quod
no.in.c.in quibusdam.extra de penis.Hāc cōclusionē
sequuti sunt Jaco.de are.ꝛ Goffre. vt dixit Bal.in
dicto titu.si vasal.feu.priue.Et videꝛ etiā esse ꝺ mēte
Barto.in.l.eum qui.ff.de interdic.ꝛ rele.ꝛ eam etiā
sequitur Jaco.ardi.Quidaꝫ tamen non tenēt istā cō
clusionem dicentes ꝙ qñ fe.ē antiquū ꝛ vasal.cōmit-
tit delictū i psonaꝫ domini ꝙ excluduntur solū descen
dentes per istū tex.exponendo proximos.i.descenden
tes ſ agnati bene admittunꝛ excluso domino.Et hāc
partem tanquā equioreꝫ videtur tenere glo. in dicto
ti.si vasal.feu.pri.ꝛ in dicta gl.magna. i fi.ꝺ.de suc.fe.
Hanc eādeꝫ partē sequiꝛ hic An.de iser.ꝛ.j.in ti.si va
sal.feu.priue.ꝛ in.§.firmiter.j.ꝺ phi.feu.alie.p fe.ꝛ per
Hosti.in summa de feudis.Sꝫ circa istam qōneꝫ seu
ꝯclusionē alia fit determinatio. in.c.extraordi. in.§.fi.
vbi eligitur media vꝫ ꝙ reuertiꝛ ad dñm donec extāt
descendētes aliqui masculi ex ipso delinquēte.¶ Ter
b tia cōclusio fili⁹ priuaꝛ feu[b].etiā ātiquo ꝑpter delictū
patris cōmissum in psonaꝫ domini. Hec conclusio p
batur in.d.c.si vasal.fe.priua.ꝛ i dicto capitulo ad au
res.ꝛ in dicto capitulo si vasal.cul.ꝛ tenet Bar.i.d.l.
eū qui.ff.de inter.ꝛ relega. Nico.de mata.ꝛ bal. in.l.
ij.C.de liber.ꝛ eorū libe.ꝛ iaco. ardi.in ti.ꝺ succe. feu.
sub rubricella si vasal.cōmittit culpaꝫ. ¶ Quarta cō
clusio.Nepos succedat in feu.auito nō obstāte patris
delicto cōmisso viuēte adhuc ipso auo.sec⁹ si mortuo
auo dictū delictū fuisset cōmissuꝫ. ista conclusio pro-
batur in.c.i.extra ꝺ feudis.ꝛ in dicto.c.si vasal.si ꝺ fe.
fue.contro.ꝛ tꝫ Bal.in.l.emācipatū. in fi.ff.de senato
rib⁹.ꝛ Bar.in dicta.l.euꝫ qui.ꝛ Bal. in dicto .c. i.si
vasal.feu.priue.ꝛ in.§.hoc quoqꝫ.supra ꝺ succes.feu.ꝛ
Jac.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si filius
repellatur an nepos ex eo ad.ꝛ Spec.in titulo. ꝺ feu
dis.in.§.fi.ver.i.Idē tenet Jo.de blono. in sūma sua.
Et refert Bal.i dicto.c.i.Limitat tñ nisi ipse nepos
nūdum fuisset conceptus tēpore vite aui:qꝛ tūc nepos
nō veniret ad successioneꝫ feudi.vt.ff.de iniusto rupto
ꝛ irrito testa.l.siquis filio.ver.ceterū.ꝛ.ff.vnde cogna.
in.l.i.i.§.siqs.Itē limitat ꝛ alio mō.s.si pater adiuit
hereditatē aui ipsius nepotis.alias ipse nepos succe-
deret auo ꝛ ex psona aui haberet feudū:vt.C.vñ libe.
in.l.qui se patris.¶ Quinta cōclusio.Si vasallus stu
diose dño assentiēte cōmittat delictū i psonā domini
vt p̄uet agnatos feudo non dꝫ feudū ad dñm reuerti.
Hanc cōclusionem tenet Bal.supra q.mo.feu.amit.
in.§.aut si libellario.ar.l.fi.in prin.ff.ꝺ eo per quē fac.
est ꝛ.ff.solu.mat.i.l.filie mee.ꝛ in.c.i.ꝺ renū.li.vi.Idē
tenet Jaco.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.
Si vasallus excogi.culpā.ar.ff.de lega.i.in.l.si seruus
pluriū.in.§. siqs .xxviij.q.fi.§.cū ergo .ff. de qōnibus
in.l.i.§.si seru⁹. ¶ Sexta conclusio vbi culpa dñi va
sallus incidit in casuꝫ amissiōis feudi.nō dꝫ feudū ad
dñꝫ reuerti.sed ad agnatos.Hāc ꝯclusionē tenet idē
Jaco.in dicto loco per dicta iura ꝛ per.l.si opera.ff.ꝺ
doli excep.¶ Septima ꝯclusio pōt esse iuestitura ta
liter cōcepta ꝙ attentis verbis inuestiture nō p̄uarē
tur descendētes vel agnati feudo ꝑpter delictū uasal
li etiā in psonam dñi cōmissum . Exempli cā.si inue-
stitura dicat.Cōcedo de vno in aliū.vel cōcedo omni
bus p̄ncipaliter.vel cōcedo attentis meritis singulo-
ruꝫ.Hāc cōclusionē tꝫ Bal. i dicto ti.si vasal.feu.pri
ue.ꝛ in ti.de vasal.q cōtra consti.loth.feu.alie.ꝛ tāgit
etiā in isto.§.exēplificando in feudis regalib⁹ dicens
pro ꝛ ꝯtra.ꝛ idem tꝫ Jaco.de rauē.in sūma sua ad qꝺ
facit qꝺ habeꝛ in.c. penul.j.si de feu.fue.ꝯtro.ꝛ.ꝺ.qui
feu.da.po.in.§.sinaūt.ꝛ sensit etiā An.de iser.in dicto
ti.si vasal.feu.priue.ꝛ Jac.ardi.in ti.qui.mo. feu.amit.
sub rubricella.pōt aliēari feu.si ab initio ꝛc.¶ Octa
ua cōclusio.vbi datum est feu.patri.ꝛ filio noiatim.vt
habeat partem fili⁹ in feu.ēt viuo patre si pater delin
quat i dñm nō fit preiudiciū filio i parte sua.arg.in.l.
siquis titio.ff.de vsufru.accre.ꝛ.ff.si quis aliquē testa.
probi.in.l.ij in.§.fratris.facit qꝺ no.in.l.ex facto. i fi.
ff.ad treb.ꝛ tenet An.de iser.i dicto ti.si vasallus feu.
priue.

a ¶ Ho sit re-
mittere feloniā.
adde gl.i.c.quā
uis.de rescri.li.
vi.bar.in.l.aure
lio .i.§.gaius.i
vi.q.ff. de libe.
lega. ange.i.l.q
rome.in.§. duo
plures.ff.de ver.
obli.

b ¶ Fili⁹ priua
tur feudo.adde
gl.i.l. adoptiuū
ff.de in ius vo.
gl.i.c.fi.ꝺ dona.
bar.i.l. eū q.ff.
de interdi.ꝛ rele.
Spe.i ti.de feu.in
§.fi.ver.i. ꝛ ibi
Jo.an.in addi.

p̄ue. per dicta iura. ꝛ Jo. an. in addi. specu. de feu. §. fi. ver. ꝛ Cy. in. l. ij. C. de liber. ꝛ eorum libe. ꝛ Bar. i l. eum q. ff. de interdic. ꝛ relega. ꝛ An. de iser. quod p̄sumitur in dubio cōtemplatione filiorum noiatorū. vt. C. de vsuf. l. fi. Sec⁹ si noiauit. ꝫ dixit filijs titij. q2 tūc in dubio intelligitur cōtemplatōe patris. vt. ff. de iniurijs. in. l. ꝫ si vnius. in. §. fi. ꝛ. i. l. auia. i. §. titio. ff. ꝺ cōdi. ꝛ demon. ¶ Nona ꝯclusio. Jn oibus causis vbi non sunt culpe. vtputa si decessit vasal. sine liberis vel feudū vel hereditatem repudiauit filius aperitur feu. agnatꝫ. Hanc cōclusionē firmat Odof. in summa quē recitat. ꝛ videt̄ sequi Bal. i dicto. c. i. si vasal. feu. p̄ue. ꝛ probat̄ per. c. i. ꝭ. de vasal. qui contra cōstitu. lotha. feu. alie. ¶ Decima cōclusio. vasallus grauiter ꝛ enormiter delinquens in alium q̄ꝫ in dominū p̄uatur feu. Quod feudum si est nouuꝫ reuertitur ad dominū exclusis descēdentibus ꝛ agnatis omnibus. Hec conclusio probatur i isto tex. in scđa parte. ꝛ infra de probi. feu. alie. p fede. i. §. illud. ꝛ infra in dicto ti. si vasal. feu. priue. ꝛ ibi glo. ꝛ in titu. an ille qui interfe. fra. do. Hāc conclusionē sequūtur An. de iser. Pet. de cer. Jaco. ꝺ bel. Bal. Nico. de neapo. ꝛ omnes docto. hic. Et idē an. in dicto ti. si vasal. feu. p̄ue. ꝛ infra de pace tenē. in §. si vō pacis. ¶ Undecima ꝯclusio. Vasal. grauiter ꝛ enormiter deliquēs in alium q̄ꝫ in dominū priuatur feu. qđ feu. si est paternū transit ad agnatos proximiores excluso domino ac omnibus descendentibus vasalli. Ista ꝯclusio probatur in isto tex. ꝛ est casus non cauillando litteram in dicto. c. an ille q interfe. fra. do. Istā ꝯclusionē tenet An. de iser. hic ꝛ in dicto ti. si vasal. feu. priue. ꝛ in dicto ti. an ille qui interfe. ꝛc. Et probat per. c. i. infra de natura suc feu. Cuꝫ hac cōclusiōe transit ꝭ Nico. de neapo. ꝛ Bal. ꝛ i dicto ti. si vasal. feu. priue. ꝛ est de mente glo. supra qui feu. da. po. in. §. finautē. ꝛ in dicto. c. si vasal. culpam. ꝛ Odoffre. i summa quem refert bal. in dicto. c. i. Quidam tñ itellexerūt istam ꝯclusionē fatēdo ꝙ tale feu. bene transit ad agnatos dūmodo non sint infra tertium gradū dicētes ꝙ ad hoc vt agnati admittant̄ ad tale feu. sit necesse ꝙ sint i q̄rto gradu vl̄ abinde. ꝯ. ipsi deliquēti q2 queadmodū descendentes excludunt̄ ita debeant excludi transuersales vsqꝫ ad dictū tertiū gradū iclusiue ꝓpter proximitatē sanguis ad delinquētē. Et ita itelligebat Jaco. de bel. per. c. si vasal. cul. infra ti. ij. vbi videt̄ casus. Et probatur in dicto ti. si vasal. feu. priue. Hoc idem tenet Bal. i dicto capitulo si vasal. culpā dicens ꝙ istud idē tꝫ ꝛ sequit̄ Jaco. ardizo. in summa q. mo. feu. amit. sub rubricella quandoqꝫ feu. reuertit̄ ad agnatos. Ad quod adducit. c. i quibusdam. extra de penis. facit quod dixit Spec. in ti. de dispē. §. iuxta ver. est etiam. Sed cum reuerentia ipse Jaco. ardizo. hoc nō tenet sed imo simpliciter dicit ꝙ reuertit̄ ad agnatos ꝛ icōtinēti nō expectata morte delinquētis. ¶ Nec obstat dictū. c. si vasal. culpam. q2 puto intelligendū vt habeat respectū ad iura antiqua scđm que agnati admittebant̄ vsqꝫ ad q̄rtū duntaxat gradū quod postea fuit vsurpatum vsqꝫ ad septimū gradū vt supra qui feu. da. po. in. §. hoc quoqꝫ. ꝛ ꝺ succes. feu. in. §. hoc quoqꝫ. Sed hodie extensum est vsqꝫ in ifinitū: vt no. glo. supra de feu. mar. in. c. si capitanei. ꝛ ibi dixi. ꝛ probat̄ in. l. ij. in fine. de ꝓhi. feu. alie. per lotha. ꝛ in dicto capitulo. i. de natura succeſſiōe feudi. ꝛ qđ no. glo. in dicto. c. si vasal. culpam. Et ita videt̄ ibidē sentire An. de iser. ¶ Duodecima ꝯclusio. Ubi agnati vocant̄ ad feu. propter delictum vasal. non habent necesse expectare mortem delinquentis. Sed incontinenti venient tanq̄ꝫ eo mortuo. Hanc conclusioneꝫ tenet iaco. de arena ꝛ Bal. videt̄ sequi in. c. i. infra si vasal. feu. p̄ue. per illum tex. ¶ Tertiadecima conclusio. Ubi cōmunitas aliqua recognoscat feu. a domino ꝛ pars cōmūitatis delinquat cōtra dominū. nō tamē priuabitur cōmunitas feu. Et hanc cōclusionem tenet Bal. supra qui. mo. feu. amit. in prin. per no. in. c. in nostra. extra de iureiuran. ꝛ vide quod dixi in dicto prin. ¶ Quartadecima conclusio. Si vasal. occidat seipsū non reuertitur feudum ex tali delicto ad dominū cuꝫ non supersit persona delinquens que pati possit sententiam. Hec conclusio firmatur per Bal. i dicto ti. an ille qui iterfe. fra. do. l. ij. C. q testa. fa. po. ꝛ. l. si pena. ff. de penis. ¶ Quintadecima conclusio. Jn omnibus culpis ex delicto prouenietibus propter quas perdit pater feu. siue ad dominum redeat siue non semper filius priuatur. Hec conclusio infertur ex supradictis. ꝛ probatur in dicto ti. si vasal. feu. priue. Et eaꝫ expresse firmat ibidem An. de iser. ꝛ hic. Et est ꝺ mente gl. hic posite super verbo proximos. Et tenet Jaco. ardi. i dicta rubrica: quandoqꝫ feu. reuertit̄ ad agna. in fi. ꝛ sub rubricella si alienauerit feu. ꝛc. ꝛ Bal. in dicto. §. hoc quoqꝫ de suc. feu. ¶ Sextadecima cōclusio vasal. per alienationē feu. factam sine cōsensu domini cadit a iure suo. quod feu. si est nouuꝫ reuertitur ad dominum. Hec conclusio probatur in hoc. §. in fi. scđm vnam lecturam. ꝛ in. c. i. in prin. infra de vasal. qui contra cōstitu. lotha. feu. alie. ꝛ supra q. mo. feu. amit. in. §. si fuerit. Et hanc conclusionē tenet glo. magna circa mediū. in. §. hoc quoqꝫ. supra de suc. feu. ꝛ ibi bal. eam sequit̄ ꝛ alij doc. vt dixi super tex. Et excludunt̄ filij ꝛ agnati: vt tenui supra. ꝛ dixi in dicto. §. si fuerint. ¶ Decimaseptima conclusio. Ubi vasal. alienat feu. paternum sine cōsensu domini ꝛ non habet agnatos vl̄ si habet nō sunt de linea primi acquirētis. dbet dictū fe. reuerti ad dominum. secus si haberet agnatos. quia tūc trāsiret ad agnatos. Hec ꝯclusio probatur. ꝯ. de suc. feu. in. §. hoc quoqꝫ. ꝛ ibi glo. hoc firmat respondendo ad iura contraria. quā ibi sequitur Bal. ꝛ. ꝯ. qualiter olim fe. poali. in. §. penul. ꝛ in ti. de vasal. qui ꝯtra consti. lotb. feu. alie. ꝛ eam tenet Jac. de bel. An. de iser. Nico. de nea. Ja. ardi. in dicta rubricella qñqꝫ feu. reuertit̄ ad agnatos. ꝛ Bal. Licet in cōtrarium teneat Pe. de cer. dicens ꝙ reuertiuur ad dñꝫ per. l. i. ꝺ prohi. fe. alie. p fe. in. §. calidis in fi. ꝛ. J. in ti. quid iuris sit ꝛc. in. c. i. ꝛ per istū tex. quē etiā interdū videt̄ sequi Bal. Et pro hac opi. facit. c. ex parte. extra de feu. Ex qbus iuribus ista conclusio videt̄ esse satis dubitabilis. ꝛ iō vt tollat̄ ois dubitatio dat Bal. consiliū ꝙ filij ꝛ agnati vasal. alienantis pro eorū interesse opponant se ne possessio tradat̄. ꝛ super hoc etiā regrere dñꝫ feu. ꝙ prohibeat emptorem in possessionē ingredi. ar. ff. de cōtrahen. emp. in. l. siquis sciens. alias dominus eēt in dolo ꝛ sic ꝺ dolo suo nō debet lucrari. vnde impedita possessiōis traditione non pderet̄ feu. vt ꝓbatur in. l. alienatum. ff. ꝺ verbo. signi. ꝛ quod ibi per By. ꝛ doc. Predictus tñ dñs bal. tenet expresse suprascriptā ꝯclusionē in. l. eum qui. in. §. si libertus. ff. de iureiuran. ¶ Decimaoctaua ꝯclusio. vbi feu. est acquisitū ꝛ vasal. illud alienat cum ꝯsensu dñi non p̄iudicatur filio vasalli. Jsta cōclusio ꝓbatur per glo. iij. in. §. hoc quoqꝫ. ꝯ. de succe. feu. ꝛ eam firmat Bal. ibi: ꝛ in ti. de feu. alie. in. §. ꝛ si clientulus. ꝛ An. de iser. in. c. si vasal. culpā. J. si de feu. fue. contro. ¶ Decimanona cōclusio. vbi vasal. alienat feudū domino apitur agnatis per supradicta. Et hanc ꝯclusionem videntur sequi doc. vt refert Bal. in. d. c. i. in fi. ¶ Uigesima ꝯclusio. si vasallus amittat feu. propter inuestiturā non petitā infra tēpus debitū si dictū feu. erat nouū: tūc reuertit̄ ad dominum ēt filijs exclusis. Si vō ē antiquū tūc ad filios si extāt. alias ad agnatos qbus non extātibus reuertit̄ ad dominū. Et hec cōclusio est de mente An. de iser. in. c. i. ꝯ. quo tēpo. miles ꝛ ibi eā firmaui vbi videas. ¶ Uigesimaprima conclusio. vbi vasallus alienat feu. nouū illicite reuertit ad

dominū exclusis ēt filijs vasal. Hec conclusio ꝓbaṫ i §. si fuerint. s. q. mo. feu. amit. & ibi eam tꝫ Andr. de iser. & j. si de feu. fue. contro. in. c. si vasallus culpā. & in isto tex. in fi. ¶ Uigesimasecūda ɔclusio. alienatio feudi paterni nō valet ēt domini volūtate nisi cōsentiētibus agnatis ad quos feudū est reuersuꝫ. Ista ɔclusio ꝓbaṫ. j. de alie. feu. pa. in prin. & ibi eā sequiṫ Bal. & in §. hoc quoqꝫ. s. de succe. feu. p. l. pfundū. ff. de serui. ru. predi. & Ja. ar. in ti. qui. mo. feu. alie. sub rubricella ɔsensus ēt agnatoꝝ &c. ¶ Uigesimatertia ɔclusio. si vasallus pualṫ feudo paterno pp imperfectionem: vt qꝛ
a mutus vel surdus[a] &c. & tūc feu. non reuertiṫ ad dominū. sed ad filios & agnatos. Secus aūt si feudū esset nouū. qꝛ tūc reuertiṫ ad dñm exclusis oibus fm An. de iser. i. §. mut⁹. in titulo epi. vel abba. & lati⁹ dixi in titulo an mutus vel aliter imperfectus i. c. i. ¶ Uigesimaquarta ɔclusio. licet ꝓhibeaṫ feudi alienatio sine ɔsensu domini. tñ īter agnatos ad quos feu. est reuersurū tenet. Ista ɔclusio ꝓbaṫ. j. de alie. feu. pa. post pn. & in. c. titius. j. si de feu. fue. ɔtro. & eā firmat Bal. i ti. de vasal. q ɔtra consti. lotb. & i dicto ti. de alie. feu. pa.
¶ Uigesimaquīta ɔcl̄o. vbi vasal. alieat antiquū feu. iure & ɔsue. pmittente. tunc filius pfertur oibus agnatis & dño in reuocando. secus si alienatio esset facta iure. vel cōsue. refragante. qꝛ tūc agnati pfererenṫ excluso filio. Hec ɔclusio ꝓbaṫ in. d. §. hoc quoqꝫ. & ō alie. feu. in. §. & si clientulus. & si de feu. fue. ɔtro. in. c. titius Et eaꝫ tꝫ Jac. ō bel. & Bal. i. d. §. hoc quoqꝫ. & ibi dixi. & idem Ja. de bel. in. d. c. tit⁹. & dicit ibi hoc esse casuꝫ singularē. ¶ Uigesimasexta ɔclusio alienatio feu. antiq facta per vasal. sine licentia dñi. tunc demū nocet filio vasal. si est habitur⁹ aliqd de heredi. patris. alis secus. qꝛ tūc reuocaret feu. alienatū. Hec concl̄o ꝓbaṫ. j. in ti. an agna. & in. d. c. ticius. & eā firmat bal. in. d. §. hoc quoqꝫ. de succe. feu. & ibi glo. iij. videṫ sentire. & sentit Bart. in. d. l. cū q. ff. de interdic. & relega. & isto casu pfereṫ agnato i reuocādo. vt dixi in. d. c. titius. si de feu. fue. cōtro. in qōne prima. ¶ Uigesima septima ɔcl̄o. alienatio feu. antiq facta ltie cū licentia domini sine ɔsensu tñ agnatorū reuocaṫ p agnatos ōmū mortuo alienante & non in vita. Sed per filios reuocaṫ incontinenti refuso pcio. Si vo alienatio sit fcā non ltie tūc reuocaṫ etiam in vita. Hec ɔcl̄o ꝓbatur j. de capi. cora. in fi. & in. d. c. titius. & tꝫ glo. & bal. in. d. §. hoc quoqꝫ. vbi videṫ casus. & Ja. ardi. in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella qd si coactus vendat. Et ibi ēt determinat conclusionem ꝙ vasallus coactus p iudicem ad venditionem non cadit in penam huius. §.
¶ Uigesimaoctaua ɔcl̄o. tūc demū vasallus p alienationem feu. amit. illud si sciebat esse feu. qꝛ secus si ignoraret. Hec ɔcl̄o ꝓbaṫ in. c. i. j. de contro. inter do. & empb. feu. hanc ɔclusionē firmat Ja. ardi. i. d. ti. sub rubricella. si alienauerit feu. vasal. in. §. sciēs. & ꝓbat ipsam per istum tex. & per. l. si ignorās. ff. locati. & Bal. in. d. §. hoc quoqꝫ. de suc. feu. Et de hac cōclusione videṫ casus in. c. si vasal. feu. j. si de feu. fue. ɔtro. ¶ Uigesimanōa cōcl̄o. si agnati ꝓximiores ex quo sciuerūt alienationē factam per vasal. agnato remotiori tacuerunt per annū perinde est ac si ɔsensissent alienationi. hec cōcl̄o ꝓbaṫ in. d. c. titius. in fi. & eam firmat ibi gl. & Bal. i. d. §. hoc quoqꝫ. & Ja. ardi. sub dcā rubricella quandoqꝫ feu. reuertiṫ ad agnatos. Secus aūt si alienatio fieret in extraneū: qꝛ non excluderenṫ agnati nisi post annos triginta: vt no. in. d. c. titius. & ibi dixi.
¶ Trigesima cōcl̄o. agnatus cōsentiens vasallo alienanti non pIudicat filijs suis. hec cōcl̄o firmaṫ per gl. iij. in. §. hoc quoqꝫ. & ibi etiā per Bal. s. de succe. feu. per ea q̄ hñtur i. l. si vnus. i. §. pactus. ff. ō pac. ¶ Trigesimaprima cōcl̄o. ēt si duo fratres de nouo bene. inuesti. sint cū pacto: vt inuicē succedant. si tñ vnus eorū illicite alienauerit nihilominus ad ōꝫ reuertiṫ altero excluso. hec ɔcl̄o ꝓbatur. s. qui. mo. feu. amit. in. §. si fuerint. ¶ Trigesimasecunda ɔcl̄o. per alienationem factam sine domini voluntate fit pIudiciū solū i parte alienata. hec ɔclusio ꝓbatur. j. de vasal. qui cōtra consti. lotb. in. c. i. & s. i. §. primo. & ibi gl. eam tenet. & similiter eā firmat glo. penultima hic posita. & Py. eā sequitur. & Bal. in. §. aut si libellario. supra q. mo. feu. amit. & Jo. an. in addi. titulo ō feu. super rublica. ver. Roffr. q. liij. in carta. ij. & canoniste in. c. ij. extra de feu. & Bal. in dicto. c. i. & Ja. ardiꝫ. in dicto. ti. sub rubricella. si alienauerit feu. vasallus &c. §. vnde qō dictum est. licet idē Bal. videaṫ velle cōtrariū in. §. i. supra quali. olīꝫ feu. po. alie. & Pe. de cer. idem sentiat supra de alie. fe. in prin. ¶ Trigesimatertia cōclusio. Uasallus etiam necessitate vrgente non potest alienare feu. sine consensu dñi. Hec cōclusio probaṫ supra quali. olīꝫ fe. po. alie. post prin. & ibi dixi. Eā sequiṫ An. ō iser. & Bal. in. §. aut si libellario. supra q. mo. feu. amit. & vide in specul. de feu. §. quoniam. ver. xxx. ¶ Trigesimaquarta conclusio. Licet alienatio voluntaria nō admittaṫ sine cōsensu domini. tamen secus est in necessaria que fit per sentētiā latā ꝯ vasallū ɔnentū que pIudicabit ēt dño ignoranti si velit venirꝫ ad aduocādū ex ɔsona vasalli. vt determinat An. de iser. in ti. si de feu. fue. ɔtro. i. c. si vasal. ō fe. & ibi dixi & ille in quē puenit retinebit donec viuet vasal. vt plene dixi infra de probi. feu. alie. p fe. in prin. in questione antepenul. ¶ Trigesimaquinta cōclusio. Ubi vasal. patiṫ maximā capitis diminutionem ex quo bona veniunt publicanda non reuertiṫ fe. ad dominū: sed ad agnatos. Ista ɔclusio probatur hic in dicto ti. an ille qui interfecit fra. do. & eaꝫ sequiṫ Bal. supra qualiter oli feu. po. alie. in. §. si vō. licet An. de iser. teneat ꝙ ad dominū donec viuit delinquens i dicto ti. si vasal. feu. priue. p. l. siquis psbi. C. ō epi. & cle. & de bo. dā. in. l. si filius & l. si. §. si in libertinū. ꝫ specul. in ti. de feu. in. §. quoniam. ver. xl. tenet ꝙ interi spectet ad illū qui publicault. & ibi per Jo. an & per Bar. in l. si finita in. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. & per Cy. in. l. siquis in tantā. C. vnde vi. & ita tenet Bal. ꝙ interim specter ad fiscū. in ti. per quos fiat inuestitura in. §. fi. in fi. per. §. i. in auc. de alie. & emphi. & l. statius in. §. cornelio de iure fisci. Sed in. l. i. ff. de rerum diui. in qōne. xl. tenet ɔtrariū. vꝫ ꝙ redeat ad proprietarē. Non aūt ad fiscū per. l. si finita i. §. si qua. ff. de damno. infe. & l. correptionē. C. de vsuf. Et hoc videṫ equi⁹ facit qō dictū est supra in conclusione. xi. ¶ Trigesimasexta ɔclusio. Uasal. potest impune vēdere cōmoditatē feu. ad temp⁹. Hanc cōclusionē firmat Bald. i dicto. §. aut si libellario p no. i. l. i. C. si pignus pi. dasit. & Jac. ardiꝫ. in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella an possit vendere ius percipiēdi. ¶ Trigesimaseptima cōclusio. Si vasal. refutauerit feu. paternum domino nō fit pIudiciū agnatis nisi donec viuit refutans & sui descendentes. Hec conclusio probaṫ in dicto. §. hoc quoqꝫ supra de succ. feu. Et ibi eam firmat Bal. per. c. beneficiū de cap. extraordi. & in. d. c. i. de vasal. qui contra consti. lotha. & glo. in. c. i. de alie. feu. pater. & ibi Bal. & Jaco. ardiꝫo. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. Si vasal. domino feu. refu. & in titu. ō succe. feu. sub rubricella quādo vasal. refutat feu. &c. licet Jac. de bel. in dicto. c. i. ō alie. feu. credat ꝙ agnati reuocēt statiꝫ. ¶ Trigesimaoctaua ɔclusio. Licet vasal. rediat feu. iam alienatū non iuuatur a pena priuationis. Hec cōclusio probatur. in. c. i. infra qd iuris sit si post alie. feu. Et eam firmat Bal. in dicto. §. hoc quoqꝫ. & Ja. ardiꝫo. in dicto ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella si alienat feu. & postea recupat. Quid aūt si redimat incōtinenti vide qō dico in dicto. c. i. in tit. quid iuris sit &c.
¶ Trigesimanona ɔclusio. Ubi vasallus alienat feu. & recuperat

[a] ¶ Ut q: mutus vel surdus. adde Car. zab. & Card. alex. in c. cū apō. ō spō. bal. i extrauag. de pace cōstan. i v̄bo libellari⁹ & i v̄bo feudoꝝ. & p alex. ō imo. ɔsi. cxxxvi. inci. viso & examinato processu. in. i. volu.

⁊ recupat nihilominus feudū revertitur ad dñm si est nouū vel ad agnatos si est antiquū. Hanc conclusioné firmaui in dicto.c.i.⁊ in dicto.§.hoc quoqꝫ.licet glo. ibi indistincte videaṫ tenere ꝙ ad dñm. ¶ Quadragesima cōclusio. Licet vasal.non possit feu.alienare sine ꝯsensu dñi.potest tamen illud in feu.alteri sibi equali dare sincere ⁊ sine fraude ⁊ eadé lege. Hec ꝯclusio ꝓbatur i.c.ij.in.§.similiter.ꝭ.de lege cōra. Et eam firmat glo.in.§.preterea.ifra de capi.cora.⁊ Bal.i.§.si d̄o.⁊ ibi dixi supra qualiter olim feudū po.alie.⁊ glo.v. i.l. ſ.de probi.feu.alie.per loth. ¶ Quadragesimaprima cōclusio. Etiam per pignorationé feudi cadit vasallus a feudo dūmodo sit sequuta traditio. Hāc cōclusioné firmant fere omnes i titulo de probi.feu.alie.per fe.in ꝑncipio ⁊ in titulo de aliena.feu.in pricipio.licet ibi gl. ⁊ py.videātur tenere cōtrariuꝫ. ¶ Quadragesimasecūda conclusio. Scientia dñi sine cōtradictione in alienatione feudi facta per vasal.operaṫ cōsensum. Hanc cōclusioné firmat glo.in.l.i.de probi.feu.alie.per loth. quā etiā ibidé seqtur An.de iser.⁊ allegat.l.ij.C.de re mi.pigno.⁊ glo.ſ.de feu.dato inuicé legis cōmis.in fi. ⁊ Ja.ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella.si dñs cōsenserit alienationi. ¶ Quadragesimatertia cōclusio ad hoc vt vasal.ꝓ alienationé priueṫ feu.est necesse ꝙ sequaṫ traditio. Ista cōclusio ꝓbaṫ in.§.calidis d̄ probi.feu.alie.per fe. Eā firmare vr̄ glo.super verbo excogitare i.l.i.de probi.feu.alie.per lotha. Eā sequiṫ An. de iser.ibidé ⁊ in.c.si iter.in pri.de lege cora.⁊ in.c.i. d̄ vasal.qui cōtra cōsti.lotha.feu.alienat.⁊ in.c.i.ꝭ.qd in ris ⁊ Bal.in.d.§.aut si libellario.⁊ i.d.§.calidis ⁊ ꝓbatur in.l.alienatū.⁊ qd̄ ibi per Dy.⁊ Ja.de are.ff.d̄ ver.si.⁊ in.c.si voluerit.ꝭ.de capi.qui curi.vēdi.⁊ qd̄ dixi in.d.§.aut si libellario.vbi etiā tetigi ꝙ simplex hypothecatio sine traditione nō priuat vasallū. facit pro hac cōclusione ꝙ dixit spec.in ti.de loca.in.§.nunc aliqua.in ver.rcv. ¶ Quadragesimaquarta conclusio.in feu.qd̄ amisit vasall⁹ ꝑ clericatū supueniēté ꝓut dispoṅiṫ in.c.qui clericus.si de feu.fue.cōtro.vocaṫ dñs ⁊ si agnati si feudū erat nouū nisi essent filij:qꝛ tūc filij vocarenṫ excluso dño. Secus āt si feudū eēt antiquū: qꝛ tūc vocarenṫ agnati excluso dño. Et hāc ꝯclusioneꝫ firmaui in.c.i.de mili.vasal.qui arma belli.depo.sup rex. ⁊ in.c.i.in fi.d̄ bñ.fe.vbi glo.stāgit. ¶ Quadragesima qnta cōclusio.vbi vasallus citatus nō associauit dñm pro suscipiēda corona iperij vel aliter nō satisfecit ꝑuatur feu.qd̄ feu.reuertiṫ ad dñm siue sit nouū siue antiquū siue extēt agnati vel nō. Hāc conclusioné firmant oēs i.§.fi.ꝭ.d̄ pace iura.fir.vbi videas. ¶ Quadragesimasexta cōclusio.lꝫ vasallus possit feudū suū alteri infeudare sine volūtate dñi.vt.ſ.dictū é. Ista tñ infeudatio nō ꝑiudicabit agnatis nisi eo viuēte. Hāc cōclusioné tꝫ Spe.⁊ An.d̄ iser.⁊ Ja.ardi.vt late scripsi.ſ.per quos fi.inuesti.in.§.i. ¶ Quadragesimaseptima conclusio.alienatio feudi noui fcā legitime non reuocatur neqꝫ ꝑ filios neqꝫ per agnatos alienātis. Hāc conclusioné firmat An.d̄ iser.⁊ d̄ ea plene scripsi i.c.i.in prin. in qōne fi.ꝭ.de alie.feu.paterni. ¶ Ultimo de pertinētibus ad materiā hui⁹.§.in qualibet sui pte. Et circa ea que supra tacta sūt vid̄ quod dixi.ſ.qui.mo.feu.amit. in.§.aut si libellario ⁊ de suc.feu.i.§.hoc quoqꝫ.⁊ i allegationibus q̄s adduxi ad fundandas suprascriptas conclusiones ⁊ per canonistas in.d.c.ij.extra de feu.per glo.⁊ doc.⁊ in.c.ad aures.⁊ in.c.in quibusdam .extra de penis per hostié.in ti.de feudis.in.§.quibus modis ⁊ in directoria iuris in titu.de feu.in.§.quot modis vsqꝫ ad.§.queritur ⁊ per Jaco.ardiꝫ.in ti.qui. mo. feu. amit.sub rubricella.quandoqꝫ feudū reuertiṫ ad agnatos quandoqꝫ ad dñm.⁊ in ti.de successione feudi sub rubricella si vasal.ꝯmittat culpā an filij ex eo succedāt cum duabus rubricellis sequentibus per Bar.in.d.l.

euꝫ qui.ff.de interdic.⁊ relega.⁊ per Cy.⁊ bal.i.l.ij.C. de libe.⁊ eoꝝ libe.⁊ per Bal.in.l.placet.C.de liberali cā.⁊ in.l.i.C.de bo.libe.⁊.l.qui se patris.C.vn̄ libe.⁊ i l.emancipatū.ff.de senatoribus.⁊.C.de epi.⁊ cleri.i.l. si qs p̄sbiter.⁊ plene i.l.executoré.C.de execu.rei iudi. qñ aūt dñs debeat proprieta.priuari ⁊ ad qué proprietas vadat.vide quod dico.ꝭ.si de feu.fue.contro. in.c. dño ⁊ qd̄ dixi in ti.si vasal.feu.priue.cui d̄fe. d̄beat i.c. i.⁊ in remissionibus ibi adductis. Jac.

¶ Si de feu.vasal.fuerit interpellatus. Rubrica.

¶ Continuaṫ hec rubrica ad precedentem hoc ordine qꝛ supra proxime visum ē qualiter succurratur dño qñ feudum amittiṫ culpa vasal.vt.ſ.proxime. i.§.fi. Nūc vero ecōtra tractare intendit qualiter succurratur vasallo quando feu.amit.culpa domini ex eo ꝙ inuestiuit vasallum de re aliena nec ipsum defecit. Jaco.

Egociuꝫ. Diuide totū capituluꝫ in duas partes principales.quoniam i prima parte declarat quando vasal. ꝯuentus i iudicio super re feudali interpellat dñm vt ipsum defendat sꝫ dominus recusat venire ad iudi.⁊ tādem snīa lata ē ꝯ vasal. In scd̄a qñ dominus iterpellatus comparuit ante snīaꝫ allegando cās quare ñ teneatur ad defen.scd̄a ibi sꝫ si dominus. Prima subdiuidiṫ i tres:qm̄ prīo ponit ꝓcessum ventillatū ⁊ snīaꝫ supinde latam inter extraneū vendicanté reꝫ feuda.⁊ vasal.se defen. Scd̄o ponit ꝓcessuꝫ ventilla.iter vasal. agenté d̄ euic.⁊ dominū se defendé. Tertio subicit cōsiliuꝫ mediāte quo cā ipsa terminaṫ.scd̄a ibi:nūc v̄o. tertia.ibi:sup. Scd̄a pars ꝑncipalis similiter subdiuiditur i duas:qm̄ primo d̄clarat quid iuris qñ vasal.plene ꝓbat intentio.suā.scd̄o quādo ñ plene.scd̄a ibi alioquin. Casus. Dominus recusans defen.vas.cōuen.i iudi.sup re feuda.tenetur ad aliud feudū eiusdē extimationis:cuius fuerat feu.euictum tpe sententie vel ad dādum tot nūmos in feu.cōuertēdos ꝙ similiter fiendū erit ēt domino comparente in iudicio ante sétentiam dūmodo vasallus plene probet intētioné suaꝫ. Secus aūt si ñ ꝓbaret:qꝛ tūc stareṫ sacramēto dñi.hoc dicit. ¶ In tex.ibi negocium tale ē.quasi dicat casus talis ē. Nā narrat factū. Ibi d̄ quo.s.feu. Ibi ab alio.s.vendicare volēte. Ibi vocauit. Subaudi ipse vasal. Ibi renuente.i.recusante. Ibi cābiuꝫ.i.tantūdem ⁊ eiusdē bonitatis feu.quātum erat euictum. Et ē vulgare ꝓpriū loquētis.⁊ est similis loquutio supra de cōtro.inuesti. in.§.cū aūt. Ibi contra queꝫ.s.dominū. Ibi ab eo.s.domino. Ibi nec ille.s.dominus. Ibi inficiebaṫ.i.negabat. Ibi nostre ciuitatis.i.medionali.vt supra titu. primo. in ꝑn.⁊ dixi supra ti.ij.in ꝑn. Ibi cōsilium. Intellige ꝙ ista cā fuit determinata de cōsilio boꝝ sapientum qbus sepe cōmittebanṫ huiusmodi cause:vt supra d̄ feu. cogni.in prin. Hoc id̄ dico ne videaṫ tibi incōgruū ꝙ hic loquatur in tertia ꝑsona cum ipse obert⁹ fuerit cōpilator huius opis:vt ibi dixi. Nā inseruit ipsuꝫ factū ⁊ decisioné emanatā de eoꝝ consilio prout in eius scriptis ⁊ cōsilijs reperiṫ.omnes enim sentētias ⁊ dcisiones que fiebant in materia feudoꝝ redigebat in scriptis ad futuroꝝ memoriaꝫ.vt dixi sup rubrica supra q feu.dar.po.⁊ per Ja.ardizo.in prin.sūme sue ad quod facit quod habetur infra qui testes sint nece.ad ꝓbā. inuestitu.fu.c.i.⁊ infra de capi.qui curi.vendi.in pluribus capitulis. Ibi victus fuerit.s.per snīam cōdemnatus ad restituendum feu.tanquā rem alienam de qua erat inuestitus:vt sequiṫ. Ibi ꝙ fuerat.i.vt fuerat. Ibi restituat:hoc est dicere ꝙ dominus teneṫ dare vasallo aliud feu.eiusdem extimationis prout fuerat feudum

euictum tempore sentētie late ar.viij.q.i.p̄sentium latoris.⁊ extra de p̄bēdis.in.c.cū scōꝫ.Ibi dandos.Subaudi conuertendos in emptionem alicuius rei imobilis vel que imobiliū nomine censeatur que valeat tantūdē prout valebat feu.euictū q̄ res sit empta retineať nomine feu.ꝓut fiebat prima euicta.Nō aūt itelligas ꝙ nūmi retineanť in feudū cum hoc esse n̄ possit attēta cōsue.feudorū.vt probatur supra de feu.cogni.i.c.ij.Et hoc totum sensit gl.tertia hic posita que p hoc est expedita vsqꝫ prope fi.Ibi vicium fore.s. p sentētiam iudicis.Ibi sed si dominus.Subaudi comparens in iudicio ante latam sententiam.Ibi vt hoc vꝫ ꝙ imo ipse vasal.tenuit ipsum feu.a dicto domino.⁊ de ipso petijt inuestitu.Ibi pares.i.cōuasallos vt dixi supra si de inuesti.inter do.⁊ vasal.i.c.i.i prin.ibi domin[9].Subaudi tanq̄ꝫ conuictus.Ibi tenebitur videlicet tātūdeꝫ: vel ad pecuniam vnde tantūdē emi possit:vt.s̄.dictuꝫ ē in alio casu.ibi alioquin vꝫ si ipse vasal.n̄ plene probaret:sꝫ solūmodo induceret pro se aliqua indicia ⁊ n̄ ꝓbationes plenas.ibi illū q i cā est dic.s.vasal.qui in iudicio se d̄fendit ab euincente.¶ No. ꝙ ad hoc vt vasal.succūbens in dicta cā feudali sibi mota possit agere de euictione cōtra dominum est necesse ꝙ vocet ipsum ad eum defendendū.Alias nullum haberet regressum aduersus ipsum dominuꝫ.l.si fundo.i.§.fi.ff.de eui.⁊ hic i gl.p̄ma que per hoc est expedita.Qđ intellige nisi ipsa denūciatio fuisset remissa p pactum: vt in.l.herēnius.in prin.ff.de euic.⁊ ſm ꝙ statim dicam in sequēti notabili.¶ No.istam regulā ꝙ vasal.agens de euictione nō agit ad duplum sꝫ ad tātūdeꝫ eiusdē bonitatis ⁊ quantitatis:vel ad p̄cium ꝯuertendū in tātūdē:vt hic ⁊ in.c.i.in prin.supra de inuestitu.d̄ re alie.fcā.Quam regulaꝫ intelligas esse veram ibi pater.si vasall[9] ignorauit dictā rē sibi ifeudatā fuisse alienaꝫ.Secus aūt si sciuisset:qꝛ tunc non ageret de euictione.Quod est verum ſm Iac.de bel.nisi isto casu eēt stipulatus vel pact[9]:vt supra d̄ inuesti.d̄ re alie.fcā.in prin.Intelligas ⁊ scđo hāc regulaꝫ esse verā qn̄ vasallus denūciauit domino vľ ei[9] procuratori ipso domino presente ⁊ sciente vel dicto ei[9] ꝓcuratori ipso domino absente.⁊ ēt ignorante.vt in.l.si dām̄.i.§.si p̄sente:cuꝫ ibi no.ff.de euicti.Itē ⁊ tertio itelligas istaꝫ regulam eē verā vt agať de euictiōe:vꝫ si snīa fuit lata per iudicē ordinariū.Secus autem si fuisset lata p arbitrum:vt in dicta.l.si dictū i.§.si compromisero.Itē ⁊ quarto intelligas hanc regulam dūmodo sententia fuerit lata contra ipsuꝫ vasal.presentem.⁊ se defendentem.Secus autem si fuisset lata cōtra ipsuꝫ absenteꝫ ⁊ contumaceꝫ quia non ageretur de euictione:vt i.l.si emptor.C.de euic.⁊ in.l.si ideo.in p̄cipio.ff.d̄ euic.Item quinto limita hanc regulam vt vasallus iterdū agere possit de euictione etiaꝫ non p̄cedente denunciatione.videlicet quando dominus dedit operaꝫ vt sibi non posset fieri denūciatio:vel etiam sine opera domini.vasallus non potuit dn̄ꝫ reperire.vt in.d.l.si dictuꝫ.in.§.simili modo.Item subsequenter limita regulam ꝙ tunc demū agi poterit de euictione p vasalluꝫ si n̄ fuit i culpa per dictam.l.si dictum.i.§.si cuꝫ posset.ff.de euic.Et postremo intelligas predicta ꝙ quando ē aperta via vasal.ad agendum de euic.poterit deduci totum iteresse ipsius vasal.⁊ omnes meliorationes facte in dicto feu.per ipsum.l.si contro.C.d̄ euic.Et per hoc habes modo totam glo.ij.hic positam expeditā.quam sequitur Iac.de bel.Pe.de cer.⁊ Bal.⁊ doc.verū addas alium casum i quo nō agiť de euic.quem etiā sensit glo.lꝫ nō declaret dum allegauit.l.si per imprudētiam.vꝫ qn̄ per iniustitiā iudicis vasal.succubuit ad qđ facit.d.l.emptor.Item ſm Ia.de bel.intellige ꝙ etiā si denūciauit nō agit de euictione si denunciatio nō fuit facta debito tēpore:vt.ff.de euic.l.si rō

.§.fi.Itē similiter nō agit si nō appel.vel nō denūciauit ꝙ appel.l.herēnius.§.fi.ff.de euic.Et de hac materia denūciatōis i casu euictōis dic ple.per gl.⁊ doc.in.l.si rem.in fi.ff.de euic.Aduerte tn̄ ad vnū qđ dictū ē supra.vꝫ qn̄ vasallus nō p̄t reperire dn̄m cui denūciare possit ꝙ excusatur ⁊c.Sed itelligas istud verū dūmodo ipē denūciet amicis vel ad domū suā qa alias non excusareť.prout dixit gl.notabilis in.l.aūt q aliter.in.§.⁊ si forte.ff.qđ vi aut clā.Item ⁊ aliud qđ dictū ē vꝫ ꝙ absens ꝯ quē ē lata snīa nō agat d̄ euic.debes limitare ⁊ itelligere nisi fuissꝫ absens iusta ⁊ ꝓbabili cā.Itē nisi snīa fuissꝫ iustissima attēta v̄itate su p qua iudex motus est ⁊ nō fundauit se sup abn̄tia qꝛ tūc ipse abn̄s posset agere de euictione ſꝫ Bal.⁊ allegat gl.singularē in.l.ij.C.d̄ ꝯtrario iudi.tu.Animus aūt iudicis cognosceť ex v̄bis suis isertis i snīa.vt no.gl.in.l.si p̄tor.ff.d̄ iudi.qđ ē no.dignū.¶ No.ꝙ ꝓtestatio dn̄i nō tollit protestationē vasalli.qꝛ dn̄s nō hꝫ ius protestādi:tūc eniꝫ ꝓtestatio tollit ꝓtestationem qn̄ tractať d̄ iducēdo ꝯsensuꝫ alteri[9].vt i.l.fi.in p̄nc.ff.de nau.cau.⁊ stabu.vel d̄ aliquo p̄iudicio generando rōne taciturnitatis:vt ibi.⁊.ff.locati.i.l.cū in p̄les.§.si locator horrei.⁊.ff.ad mace.in.l.si fili[9].⁊.ff.d̄ exercitoria in.l.i.i.§.magistrū.Et d̄ hac materia ꝓtestatiōis dic plene p Bar.i.l.nō solū.i.§.morte.ff.de opis no.nū.⁊ p canonistas in.c.cumana.extra d̄ elec.⁊ d̄ cōsti.in.c.cū.m.⁊ p Bal.in.l.dat.C.d̄ fideicōmis.¶ No.ex hoc tex.ſm Bal.istū libellū procedere petō cābiuꝫ feu.euicti.⁊ est spāle.Nam regula est in cōtrarium vt vna res pro alia solui n̄ possit:vt in.l.ij.i.§.mutui.cum ibi no.ff.si cer.peta.vtrū aūt possit per iudicē dari insolutū res pro re.ponit Bal.in.l.i.C.de rerū permu.⁊ p Bar.in.l.non amplius.ff.de lega.i.⁊ qđ dixi in.d.c.i.in prin.s̄.de inuesti.de re.alie.facta.in vltimo notabili.¶ No.ꝙ ille qui n̄ negat nō vr̄ propterea fateri.⁊ iō potest postea negare.facit.c.is q tacet.⁊ qđ ibi p Dy.⁊ in.c.qui tacet de reg.iur.in.vi.⁊.ff.de reg.iur.in.l.qui tacet.¶ Quero cū glo.iij.iuxta fi.in ver.sed siquis ⁊c.qd si aliquis simplex dn̄s dedit pecuniaꝫ in feu.alicui vasallo.⁊ iste tanq̄ꝫ vasal.credens esse feu.iurauit fidelitatē ei tanq̄ꝫ dn̄o:an censeať esse feu.Et vtrū dictuꝫ iuramentum obliget ipsum:⁊ inquantum non sit feu.an ipse dn̄s amittere debeat pecuniā.Et hec glo.non respondet:vnde tu dic ſm.d.An.de iser.ꝙ nō est feu.censendū qa est cōtra regulas iuris cōsuetudinarij:vt in.d.c.ij.s̄.de feu.cogni.Et est rō qꝛ ꝓprietas feudi debet remanere apud dominū.⁊ vtile dominiū trāsit in vasallū.vt in.d.c.i.de inuesti.de re alie.fac.sꝫ quando dať pecunia in feudū ⁊ consumiť per acceptorē desineret eē proprietas apud dantē ⁊ sic desineret eē feudū.Nā in ipso vsu extinguiť.vt insti.de vsuf.in.§.cōstituiť.sed si nō cōsumeret sed in archa teneret tunc esset inutile acceptanti nec haberet vsumfructum nec cōmoditatē aliquā qđ esset cōtra naturā feudi.vt.s̄.ti.ij.i.§.fi.Et ex hoc ego rn̄deo ad scđm quesitū vꝫ ꝙ dictum iuramētū nō teneat nec obliget iurantē qꝛ ē interpositū sup re ipossibili de iure.Et sic cuꝫ nulla fuit obligatio q̄ cāꝫ habuit ipossibilē a iure vel a natura.vt isti.de inutilibus stipu.in.§.impossibilis.Merito ⁊ iuramētū qđ sequiť ex eo vel ob id erit nullū.vt in.l.nō dubium.C.de legibus.Non ergo videť legatus iuramēto ꝯtinēre ipossibilitatē nature ⁊ rationis naturalis nec pactis ⁊ cōuētionibus ꝓiuꝫ potest alius mutari.l.ius publicum.cum ibi no.ff.de pac.⁊ qđ habetur in.l.nemo.ff.de leg.i.Posset etiam ipse vasall[9] cōdicere obligationē q̄ se p sacramētum astrinxit cum non possit esse cā per quā sit p̄stitū.ar.ff.de condi.ob.cāꝫ.i.l.si qs accepto.Ad tertiā aūt qōnē vꝫ an dn̄s possit repetere dictā pecu.Rn̄deo ꝙ sic ſm doc.per conditionē sine cā.ar.i.l.i.in fi.ff.d̄ condi.sine cā.⁊ in.l.si ⁊ me ⁊ titiū ff.si cer.

ff. si cer.peta.q̄d itellige vez q̄n dñs qui dedit istam pecu.in feu.credebat posse dare alioqn si sciens n̄ valere dederit nō posset repeterē qz videret donasse.vt.ff. d̄ cdi.indebi.in.l.i.z d̄ opis libe.l.campanus.z d̄ reg. iur.l.cui⁹ per errorē.z tz An.de iser.z Nico.Subiungit ēt idem An.q̄ si vterqz sciuisset q̄ adhuc erit potior cā possidētis.l.iij.ff.d̄ cdi.ob tur.cāz.Limitat ēt supradicta q̄ tūc demū hēat locū repetitio nisi ipe recipiēs vellet eē vasal.z seruare fidelitatez z facere q̄d cuenit qz tūc q̄q̄z non sit feu.tñ rōne cuentiōis poterit ipse recipiēs retinere nec isto casu hēet locū repetitio per ea que no.in.l.elegāter.in pncipio.ff. de dolo. Et hoc ēt sequunf nōnulli alij doc.ar.ff.de vsufruc.earū rerū que vsu cōsu.l.i.z.l.postq̄.z.ff.de iureiur.in.l. sed si possessori.in.§.iurauero.ad q̄d facit.ff. cōia pdi. l.ij.z.l.vēditoz.i pri. ¶ Op.cū glo.quarta z quinta c̄ ea que hic dicunf videlicet q̄ est necesse q̄ vasal. pbet per pares curtis vel per publicū instr̄m c̄ dñm negantem vasal.tenuisse ab eo dictū feu.quoniam etiā p extraneos testes debet posse fieri dicta probatio.arg.ifra qui testes sint nece.ad probā.no.inuesti.in.c.i.So. dicit glo.q̄ predicta sunt intelligenda scd̄m hanc distictionem.videlicet q̄ aut loquimur de inuesti. antiqua. z tunc est verum contrarium vt per quoscunqz etiam extraneos possit fieri probatio.Aut loquimur de inuesti.noua.quando feu.pmo fuit acquisitū z tūc debz fieri probatio p pares curtis.z n̄ p extraneos vel per istrumentū publicū a duob⁹ vel tribus parib⁹ cōfirmatū.lz scd̄m mediolanenses sufficeret etiam si tale istrumentū esset cōfirmatū ab extraneis.put declarat text. in dicto.c.i.z plene no.per glo.s̄.qd sit inuestitura.i pncipio.z in.§.i.Et modo habes has duas glo. expeditas que ad hoc simul tendunt. ¶ Op.cū gl.fi. contra tex.hic in fi.positū.vbi q̄ si vasallus nō pbat q̄ dominus debet absolui dūmodo iuret.Sed cōtra de.l.qui accusare.C.de edēdo vbi actore nō probāte reus debz absolui etiā absqz aliquo iuramento.So.dicit glo.itellige q̄ in isto tex.aliqua psūptio erat pro uasal. siue uelis intelligere q̄ dñs a pri.n̄ negabat sz tñ non diffitebaf neqz cōfitebaf quo casu ex quo ipse.d.nō negat eē feu.q̄n fuit sibi denūcia.isurgit psūptio c̄ ipz vt videaf eē feu.Et iō ad tollē.istā psūmpti.ē necesse q̄ iuret.Si vō dñs expsse negasset z tūc itelligas istū tex. q̄ ipe vasallus iduxit aliquas pbatiōes pro se sed non plenas quo casu ipe dñs sisr̄ est absoluendus mediāte sacramēto suo.vt probaf in.§.sacramentū infra d̄ consue.recti feudi.Si vō a principio ipse dñs fuisset cōfessus esse feu.z vasallū.ab ipo dño tenuisset z dictā inuesti.fecisse tūc non posset dicere cōtrariū ēt per iuramētum suū quia nō posset venire ctra propriā scripturaz nec c̄ ppriā confessionē.vt i.l.gñaliter in fi.C.de non nu.pecu.Et hoc uult tota ista glo.usqz ad finem . Et cōclude q̄ interdum dñs negat.z nulla psūmptō seu probatio militat contra eum z tunc debet absolui absqz aliquo iuramento dicta.l.qui accusare.Interdū cōfitetur z tunc debet condemnari ex sola dicta sua confessione dicta.l.generaliter.Interdum tacet quia neqz negat neqz confitef z tūc est presumptio contra ipsuz z ideo absoluitur mediante iuramento si nil aliud contra ipsum probatū est.ut dicit glo.Interdū negat sed plene pbatur cōtra ipsuz.z tūc debet cōdemnari.vt i isto tex.in versi.sz si domin⁹.Interdū similiter negat sz sunt solū alique probationes seu presumptiones n̄ plene c̄ ipsuz.z tūc debet absolui mediāte iuramēto.vt h i fi.z probatur i dicto.§.sacramentum.ad quod facit quod dixi de cōtro.iuesti.i princ.z i.§.item si vasallus. z si de inuesti.inter do.z vasal.lis oriatur.i.c.i.in fi.Insuper collige ex dictis huius glo.bonum argumentuz s̄m Nico.de neap.q̄ si emptor denūciauit vēditori vt defenderet eū i causa euictionis.z venditor dixit vade defende te.qz bene tibi vendidi q̄ postea re euicta nō admittitur volēs pbare se n̄ vendidisse.Sec⁹ si nihil dixit qz debebit se saltez purgare per sacramentū.vt pbatur i hoc tex.cōiūcta glo.q̄ ē no.dignū zc. ¶ Quero ab extra quid si domin⁹ ccessit feu.alicui h̄ acto q̄ non teneaf d̄ euictiōe nisi p suo facto z dicto.tādē cōtingit q̄ cōuincitur ex fcō sui auctoris.querif vtruz teneatur z Bal.mouet hanc questionē.in.c.i.supra hic pōt esse ti.q succe.tenē.z dicit Barto.determinare q̄ sic.in.l.si seruus.ff.de cōdi.fur.de quo tñ vide no.per Cy.i.l.fine.C.de neg.ge. ¶ Quero qd si domin⁹ non p̄t reuocare feu.alienatū obstante pacto an alienās remaneat vasallus i pecunia videref q̄ sic quasi pciū succedat loco rei.ff.de peti.here.i.l.si rem z pciū.z.ff.de vsuf.qui precio.z.C.de opis liber.l.fi.Et hoc vr̄ sequi Jo.and.i addi.specul.in tit.de feu.super rubrica versi. adeat.vbi videas. ¶ Quero an domino sciente q̄stionē eē motaz vasallo sit denūciandū.Et dic q̄ sic s̄m veraz opiniōez que tutior reputaf.z q̄z seqtur gl.in.l. emptor.C.de euic.z ibi per docto.licet Dy.in.c.qui certus de regu.iuris videaf tenere c̄.Nā denūciatio non solum fit pter sciam auctoris sz propter defensionē fiendam z grauandā ipsius auctoris cōtumaciam vt probatur in.l.denunciasse.ff.de adul.z tenet Spec.de emp.z vēdi.in.§.fi.ver.fi.z idē tenet Pe.Jaco.de ra. Jaco.butri.Ray.bar.z cōiter doc.oēs i.d.l.emptor z Ros.in ti.d̄ act.ex stipulatu que iterponif pro vicio z morbo.Forma aūt denūciatiōis est vt defendat.vt dixit glo.z ibi per docto.in.l.auctoř.C.d̄ euic.z.ff.d̄ pcura.in.l.qui absēte.z est tex.hic. ¶ Quero qd si dominus dubitat an sit feu.vel nō super quo sibi ē facta denūciatio an cogatur litez contestari.z dicit bal.q̄ pmo videretur q̄ nō p.l.primaz.in.§.is qui nescit.ff.de libe.ho.exhibē.z.C.de iure delib.in.l.fi.in.§.sed quia. q̄ est verum s̄m ipsū nō dato spacio ad deliberā.Secus autē si detur spacium ad delibe.quia tunc cogitur litez contestari.ut in auc.offeraf.C.de lit.cōtesta.Et si non posset se informare fiet contestatio per hūz non credit.vt probatur i simili.in.c.cuz ad sedem.extra d̄ resti.spo.ad quod facit no.per glo.in.c.quosdaz.extra de psump.Et ad hoc adduco bonum tex.i.c.vasallus s̄.ti.proximo. ¶ Quero quid si vasall⁹ inquietetur solum in possessorio an tūc habeat locū iste tex.vt agat de euictiōe z ad quātū si succumbit.Respōdeo q̄ sic ad interesse.vt no.glo.in.l.ratio.in prin.ff.d̄ act.empti. z probatur in.l.si duo in fi.ff.vti possidetis. ¶ Quero quid si solū euincaf pars feudi a vasallo qualiter tunc sibi succurraf. dic vt habetur plene in textu z in gl.z p doc.i.l.i.ff.de euict.z per Cy.in.l.ij.C.eo.ti. ¶ Ultio ad materiā huius tituli vide quod dixi.s̄.in dicto titulo de inuesti.de re alie.fac.in prin.z in remissionibus quas ibi dedi z quod tangitur infra an apud iudi.vel do.questio feu.termi.in.c.i.z quod no.J.de probi.feu. alie.per fe.in.§.i.z per Cy.z Bald.in.l.fi.C.de actio. empti.z in.l.ij.C.de euic.z quod habef i.l.libera.C d̄ sen.z interlo.om.iudi.z per Bal.super rubrica.C.de periculo z commo.rei uendi.z per Bar.in.l.aut qui aliter.in prin.z in.l.non solum.in.§.morte.ff.de operis noui.nū.z Jo.an.in addi.spec.in .§.generaliter.

¶ Si de feudo fuerit cōtrouersia. Rubrica.

¶ Supra in titulis precedentibus in pluribus locis z etiaz in titulo proximo determinati sūt plures casus in quibus erat contro.occasione feu.Ueruz quia non est nouū ut quibusdam specialiter enumeratis subiciatur clausula generalis specialia plura comprehendēs. l.si seruus seruū in.§.inquit lex. ff.ad.l.acquil. Icirco post ti.precedētes subicitur ista rubrica generalis que talis est:vz si de feu.cōtro.fue.Et hoc modo semp al

legatur.⁊ est cōmunis rubrica ſm doc.licet quidaꝫ habeant rubricam aliter ⁊ non bene vꝫ ſi de feu.defuncti mili.ꝯtro.fue.iter dñꝫ ⁊ agna.vaſalli.⁊ ita hēat An. ꝺ iſer.ſꝫ tu nō recedas a cōi rubrica.vt dixi. Jac.

J de feudo.

Diuidit i duas ptes quoniaꝫ i prima pte determinatᷣ queſtio in poſſeſſorio.Jn ſecūda ꝺo i petitorio.ſcða ibi eo facto. Caſus. Si cōtentio ē inter dominuꝫ ⁊ agnatos vaſal.ꝺfuncti ꝺbent agnati iteriꝫ ante lit.finitaꝫ conſtitui in poſſeſſione.Utroqꝫ aūt in cā principali ñ probāte ꝺꝫ iuramētū ꝺferri ipſis agnatis.h.d.¶ Premitte ꝑ euidētia ꝙ dicatᷣ feu.nouū [a] ⁊ ꝙ dicatᷣ paternum [b] ſeu antiquum.Et ꝙ i feudo nouo ñ ſuccedūt agnati ſꝫ ſolū deſcendentes ab ipſo primo inueſtito.Jn paterno aūt ſuccedunt ēt agnati collaterales vaſalli defuncti dūmodo veniant ⁊ deſcendant ab eo primo parente qui fuit agnationis cōmunis.vt hec declarantur in ti.de gradi.in.§.his ꝺo.⁊ dixi in ꝓambulis libri.¶ Jn tex.ibi militis.i.vaſalli quia non eſt fienda differentia ſiue vaſallus ſit miles ſiue nō.vt no.glo.ſupra de feu.ſinē cul.nō amit.in.c.i.⁊ dixi ſupra imperator lotha.in.c.i.Jbi defuncti qui tenuerat feu. ab ipſo domino.Et intellige ꝙ defunctus ſit ſine deſcēdentibus maſculis ex linea maſculina quia aľs iſti tales admitterentᷣ ēt ſi feudū eēt nouum excluſo dño ⁊ agnatis.vt ſupra q feudū dare pñt.in.§.⁊ qꝛ ⁊.ſ.de gradibꝰ.in.c.i.⁊ infra de natura ſucceſ. feu.in.c.i.Jbi nouū feudū ⁊ iō eēt ſibi apertum.Jbi de quo q̄ritur ideſt ſup quo pendet cauſa ⁊ controuerſia ꝑncipalis. Jbi cōſtituendi ſunt.i.ponendi ēt pendente lite ſm Jaco.de bel.Et hoc iō qꝛ cōſtat vaſallū ꝺfunctū agnatū ſuum fuiſſe in poſſeſſione.Jbi eo facto.i.agnatis i poſſeſſione conſtitutis.Jbi ꝑncipali q̄ſtione.i.ſuper cā proprietatis.Jbi cognoſcenduꝫ erit.ſ.iudicio ordinario in quo dñs cōſequetur ius ſuū vēdicādo tanquaꝫ feu.nouum.Jn quo non ꝓbante deferri ꝺꝫ iuramentuꝫ agnatis.vt ſequitᷣ.Jbi dāda eſt.Et ideo eſt videlicet ꝓpter ꝑſumptionē que eſt pro ipſis agnatis ratōe poſſeſſiōis vt infra de cōſue.rec.feu.in.§.ſacramentum.¶ No.ex iſto tex.ꝙ vbi non cōſtat de origine feu.ꝓpter antiq̄tatē tēporis an ſit antiquū vel nouū reſpectu agnatoꝛuꝫ ſuccedere volentium debemus in dubio potius preſumere eſſe antiquum q̄ꝫ nouū ratione antiquitatis cum ab antiquo vaſal.poſſiderit facit.l.in finalibus.ff.fini. regun. ⁊ quod traditur.in.l.cum de in rem verſo.ff.ꝺ vſuris ⁊ ſentit Jaco.de bel.Nicol.de neapo.⁊ Bald. Magna eni ē preſumptio pro factis antiquis.vt dixit Barto.in.l.admonendi.ff.de iureiur.Poſſibile tamen eſſet ꝙ eſſet nouum reſpectu agnatoꝛum nunc cōparentium.quāq̄ꝫ etiam per centuꝫ annos fuiſſet poſſeſſum per vaſal.mortuum ⁊ eius lineam.nam potuiſſet eſſe antiquum quantum ad ipſum vaſal.mortuum licet eſſet nouum quantum ad iſtos agnatos qui nūc admitti deſiderant.vt ſupra de gradi.ſuc.in feu.in.§. his ꝺo.Uerū in dubio ꝓp antiquitatē tēporis nō debet ꝑſumi nouū:ſed potius antiquū qꝺ eſt nota dignū facit ſupra ꝺ iueſtit.in mari.facta.in.§.i.⁊ ꝺ gradi.in.§. fi.⁊ qꝺ dixit idē Bal.ſupra ꝺ ꝯtro.inueſtitu.in.§.cum autem.⁊ in.c.ij.ſupra ꝺ feu.mar.¶ No.ꝙ vbi vaſallꝰ defunctus reperitᷣ eē in poſſ̄ione feudi tēpoꝛe moꝛtis debēt ſimiliter agnati ad feudū venientes conſeruari in poſſeſſione ipſiꝰ feudi donec cognoſcatᷣ an ſit feudū antiquum vel nouū.Ex quo infertur ꝙ magis fauetur agnatis q̄ꝫ domino.⁊ eſt ratio qꝛ dominus ñ negabat feudū ſed qualitatem feudi ⁊ confitendo feudū confitebatᷣ vaſallū poſſediſſe tempoꝛe moꝛtis.Unde dominus nō poteſt intercipere iſtam poſſeſſionem cuꝫ ſit q̄dam cōtinuatio naturalis inter ipſuꝫ vaſalluꝫ moꝛtuuꝫ ⁊ agnatos.arg.ff.ex qui.ca.ma.in.l.cū miles.in princip. ſcðꝫ Bal.item ſuadet etiam ratio antiquitatis. vt ſupra dictū eſt.Jtem quia ipſe dominus eſt actoꝛ arg.l. qui accuſare.C.de edendo ſꝫ Ja.de bel.Et pꝛobatur a ſimili per caſum in.l.fi.C.quoꝛum bo.hic allegata i gl. circa medium.⁊ quod no.ſupra de conten. inter do.⁊ vaſal.in pn.⁊ qꝺ ibi dixi.¶ No.ꝙ poſſeſſio feudalis iducit pꝛeſumptionē vt in dubio debeat cauſa expedire per iuramentū poſſidentis.vt hic in fin.⁊ ſupꝛa de contro.inueſti.in pri.⁊ in §.item ſi vaſallus.⁊ ſupꝛa ſi ꝺ inueſti.inter dñm ⁊ vaſallū lis oꝛi.in fi.Et ſentit hic glo. ſe remittēdo ad diſtinctionē que habetᷣ in dcō.§.ſacramentū infra de conſue.rec.feu.ſcðꝫ quā diſtinctionē ꝺꝫ intelligi iſta littera ⁊ bñ.Nā ꝑſumptiones erāt ꝓ ipſis agnatis.vt ſupꝛa pꝛoxime dictū eſt ex quibus apparuit iudici eſſe deferendū ſacramentuꝫ ipſis agnatis.Et eodē modo ſi ꝑſūptiones fuiſſent pꝛo dño ⁊ non pꝛo agnatis potuiſſet iudex dare electionē domio iurandi vt dixi.ſ.de gradi.ſuc.in feu.in fi.⁊ pꝛobatur in dcō.§. ſacramentum.⁊ tetigi etiam ſupꝛa ti.pꝛoximo.ſup gl. fina.¶ Opp.cum glo.ꝙ deciſio huius capituli nō ſit bene fundata in eo quod determinatur ꝙ agnati tunc demum poſſint obtinere huiuſmodi feu.ſi iurauerit eē antiquum quoniam ex hoc videntur ſubire anceps ꝑiurium cum veriſimiliter ignoꝛare debeant.⁊ ſic eſt cōtra regulas iuris.l.videamus.in pꝛinc.ff.de in litem iuran.cum ſi.So.dixit glo.ꝙ iſti agnati admittuntᷣ volētes ad iurandum.vt hic non autem inuiti vt ibi. Et intellige ꝙ non erit anceps periurium poſtq̄ꝫ lex feudalis pꝛeſumit hoc.vt in dicto.§. ſacramentum. ⁊ ſentit Bald.de quo dic.vt in dicto.§.ſacramentum.Et nūc eſt expedita glo.vſqꝫ ad ꝟſic.ſed quid ſi ſtatꝰ ⁊c.

¶ Quero ſubſequenter cum dicta glo.iuxta fi. quid ſi huic agnato vaſal.moueatᷣ queſtio ſtatus quis poſſidere debet interiꝫ feu.⁊ dicit gl.ꝙ dominus per.l.i.C.de carbo.edic.⁊.l.ij.C.de oꝛdi.cog.cum ſi.Et hoc voluit glo.vſqꝫ ad fi.ſui.Sed tu dic meliꝰ ſm Jaco.ꝺ bel. ⁊ Nico.ꝙ ſi ex poſſeſſione libertatis pꝛouocatur i ſeruitutem ⁊ tunc poſſidere debet vaſal.Alias autem poſſidebit dominus.vt in hac gloꝛ.ar.C.de aſſe.tol.in.l.i. ⁊ .C.quibus ad liber.pꝛocla.non licet in.l.ij.Et eſt ratio ſm Bal.quia in dubio non debemus pꝛiuare vaſal. cōmodo poſſeſſionis.ut in.l.ſi putas.C.de peti.here. ⁊.C.de edic.diui adri.tol.in.l.ij.Et ꝺ hac materia plene habetur per glo.⁊ doc.i.l.i.C.de oꝛdi.iudi.Nec obſtat huic queſtioni.ſ.in ti.per quos fi.iueſti.in.§. perſonaꝫ.vbi patet ꝙ ſuus poteſt ꝺ feu.ineſtiri.⁊ ſic videretur ꝙ hec queſtio non poſſet pꝛocedere.ſed dicas ꝙ illud habet locū quando ſciebat ipm̄ eſſe ſeruum. Secus autem quando ignoꝛabat.vt ibi patet.Et hoc mō pꝛocedere poteſt queſtio iſta ſm Nico.de nea.Poſſꝫ ēt itelligi ſꝫ An.de iſer.ꝙ fiebat queſtio ſtatus ipſi domino.vꝫ ꝙ non fuerat filius ueri domini ſed ipe ſūma impꝛobauit ſe filium.vnde interim ſtabit in poſſeſſione.vt patet in iuribus allegatis in glo.¶ Quero ab extra quid ſi dominus vult incontinenti pꝛobare feu.eſſe nouū an ex hoc poſſit impedire.vt interim nō tradatᷣ poſſeſſio ipſis agnatis.Et videretur ꝙ ſic per regulā dolo facis ⁊c.ff.de excep.doli.⁊.ff.de regu.iur.in.l.dolo.⁊ per.l.ſi is a quo.ff.vt in poſ.lega.⁊ tꝫ An.ꝺ iſer.ī. in.c.ſeq.quod intelligas verum niſi iſta cognitio exigat.⁊ requirat altioꝛem indagineꝫ:vt pꝛobatur.in.d.l. fi.in tex.⁊ glo.C.quoꝛum bonoꝛū.Et ibi hoc tꝫ bar.facit quod no.in.l.ſi de vi ⁊ in.d.l.ſi is a quo.De q̄ materia tamē dic per Cy.in.l.ij.C.de edicto diui adri.tol. ⁊ per Barto.in.l.ſi ſocer.in.§.lutius.ff.ſolu.ma.⁊ qꝺ traditur in.l.ſi quis ꝯductionis.C.locati.¶ Ultio ꝺ materia pñti habetur in.c.ſequēti.⁊ ſupꝛa de gradi.in fi.⁊ quod ibi dixi.⁊ quod no.ſ.ꝺ contro.inueſtiture.in .c.i.in.§.cum aūt.⁊ ſupra de conten.inter do.⁊ vaſal.ꝺ inueſti.

a ¶ Quod dicatur feudū nouuꝫ.Adde gl.i.c.acaciꝰ.xxiiij. q.i.⁊ per doct. in.c.ex parte.ꝺ feu.

b ¶ Et quod paternū.Adde Bal. in.c.i.de ſucceſſio. feu.

inuesti.in prin.⁊ in ti.de conten .inter me.⁊ do.de po. fra.mei.in.c.i.⁊ in ti.si ꝺ inuesti.inter do.⁊ vasal.lis or. in prin.⁊ fi.⁊ quod dixi.s.de iuesti.in mari.fac.in.§.itē placet. ⁊ per Jaco.ardi.in summa.in titu.de conten. feu.sub rubricella decurritur ad sacramentuȝ vasalli et sub rubricella fina.circa medium.et vide ad materiaȝ possessori.infra ꝺ pace tenenda.in.§.si tres.

i **Nter filiam.** Diuiditur i duas partes In pria ꝺterminat cā possessorij.In scōa causa petitorij.scōa ibi deficiētibꝰ.Casus. Si ꝯtentio ē inter filiam defuncti asserentē predium eē hereditarium ⁊ agnatos asserentes illud predium eē feudale ꝺȝ interim possessio remanere apud filiaȝ. verum si vterqȝ in probatione deficiat decidetur causa pᷓncipalis p iuramentū agnatorū.h.d.Et pone casuȝ in terminis prout ponit glo.in.c.i.j.de contro. inter masculum ⁊ fe.de beneficio.¶ In tex.ibi questio mota est.Nam quilibet ipsorū dicebat illud prediuȝ ad se spectare:ȝ diuerso respectu vt sequitur.Ibi allodiū. i.liberum ⁊ propriuȝ ꝙ a nullo recognoscitur nisi a solo deo.vt patet.j.de pace iura.fir.i.§.ad hec.ƀm Jaco.ꝺ bel.Nico.de nea.⁊ bal.Et allodiū ꝓprie dicit̃ res hereditaria q̃ȝ vendere vel donare pn̄t tanq̃ȝ meā ꝓpriaȝ ƀm vgutionē.Ibi libellario.i.ēphiteoticuȝ.vt dixi.s.q. mo.feu.amit.i.§.aut si libellario.Ibi iteriȝ.s. donec cognoscatur de pᷓncipali.Ibi probationibus. Subaudi super proprietate.Ibi per iusiurandū.Subaudi ipsorum vasal.⁊ etiam aliorum duorum sacramentalium.vt patet in.d.c.i.de contro.inter mas.⁊ fe. in tex.⁊ glo.⁊ sequitur Pe.de cer.And.de iser.⁊ bal. Ibi causa cognita.Que autem veniant in ista cause cognitione.dixi.s.de gradi.in fi.vbi est similis tex.⁊ ꝓbatur in.c.sacramentum.j.de consue.rec.feu.Ibi agnatis.subaudi pro quibus erat presumptio.vt in dicto.§. sacramentum.secus si esset presumptio pro filia.quia tunc daretur filie electio iuramenti.vt.j. §.proximo.⁊ dixi.s.c.proximo . Et ista est ratio diuersitatis inter istum casum ⁊ sequentem ƀm glo.hic positam.in fi.⁊ statim super ea dicam.¶ No.ꝙ heres defuncti ꝺbet conseruari in possessionem rei hereditarie quam ꝺfunctus possidebat tempore mortis donec discutiatur ꝺ iuribus aduersarij.Et est ratio secunduȝ glo.quia ista filia habet fundatam istam suam exceptionem.cum enim defunctus censebatur dominus ergo ⁊ ista filia que est hr̃s.l.siue possideris.C.de proba.cum ibi no. Et hoc sensit glo.hic posita in sui prin.que per hoc remanet expedita vsqȝ ad ver.sed quid est ⁊c.Et adde etiam aliam rationem ƀm Bald.vȝ ꝙ hoc operatur qualitas possessionis paterne que qualis fuit in patre talis presumitur in filio.vt no.insti.de heredi.ab intesta.in.§.sui.¶ Nota quod filia potest succedere in re libellaria seu emphiteotica.vt ꝓbatur in isto tex.⁊.j.in c.seq.Qꝺ intellige verum ēt si ab ecclesia defunctꝰ recognouisset talem libellum seu emphiteosim:vt i auc. de nō alie.in.§.emphiteosiȝ.col.i.ƀm An.de iser.Vtrȝ
a aūt liuellū ecclesieª transeat ad extraneos successores. vide p Bal.in auc.si quas ruinas.C.ꝺ sacrosan. eccle. ⁊ in.l.ꝺ iure emphiteo.⁊ per Jo.an.in addi.specu.i ti. de locato.in.§.nūc aliq̃.v.vij.⁊.v.xiij.⁊ in.c.in pn̄tia. extra de ꝓba.⁊ per gl.⁊ aliquos doctores i.l.ēt.i pn. ff.solu.matri.¶ No.ꝙ licet filia in bonis patrimonialibus ⁊ allodialibꝰ succedere possit tn̄ i feudo nō succedat.Et que sit rō habet̃ supra i titulo q feu.da.po. in.§.hoc aūt.Et ista erāt fundamenta qbus i isto capitulo filia vtebat̃.⁊ agnati vicissim litigātes.¶ Op. cū glo.in versi.ȝ qd ⁊c.ꝙ imo ista littera ñ bn̄ dicat. dum vult ꝙ vtroqȝ deficiente in ꝓbatione debeat deferri sacramētū agnatis agentibus.Qꝺ ē ꝯ regulā.in l.qui accusare.C.de edēdo.vbi actore nihil ꝓbante reus dȝ indistincte absolui.So.dicit glo.Ista regula debet intelligi ƀm distinctioneȝ que tradit̃ in dicto.§. sacramentū.vȝ qꝛ aut nihil est inductū ꝓ agnatis quod habeat inducere iudicem ad deferendū sacramētuȝ.⁊ tūc procedat cōtrariū.Aut ꝓ agnatis sūt inducte alique p̄sumptiones.⁊ tūc dȝ eis deferri sacramentuȝ:vt hic ⁊ in.l.in bonefidei.C.de iureiurā.⁊ dixi sup tex.Et p hoc est expedita ista glo.vsqȝ ad ver.huic auteȝ ⁊c. ¶ Op.subseqūter cū dicta gl.in dicta parte de.c.defuncto qui mediante sequit̃:vbi expresse pȝ cōtrariuȝ. vȝ quia iuramentuȝ datur filie.So.intelligas istud cōtrarium ƀm supradictam distinctionem.in dicto.§.sacramētū quia si p̄sumptio est ꝓ filia ⁊ tūc datur filie: vt ibi.Si pro agna.⁊ tūc datur agna.vt hic. Et hoc ē quod voluit dicere glo.vsqȝ ad fineȝ que bene loqtur: vt dixi sup tex.in fi.⁊ no.glo.etiam in dicto.c. sequen. ¶ Quero ab extra quid si ista filia litigans primo dixit istud p̄dium esse allodiū ⁊ succubuit . Postea vult dicere ꝙ est libellariū vel etiā feudale femineū in quo potest succedere p.§.filia supra de suc.feu. an sibi obstabit exceptio rei iudicate.Et gl.que ē singularis ƀȝ Bal.in.l.penu.C.de inge.ma.tenet ꝙ nō p.l.si mater. i.§.si qs aūt.ff.de excep.rei iudi.Sȝ tu habes aliā gl. que hoc idē sensisse vr̃.in.l.⁊ si quis.i.§.sed interdū .ff. de religiosis.Et sup hac questiōe:tu dic ƀȝ Jaco.ꝺ be. ⁊ Ray.i dicta.l.penul.distinguētes ꝙ aut vasal.litigat cū domino feudi:aut cū extraneo . ¶ Primo cāu aut fuit sciens ⁊ nō dȝ audiri aut ignorans.⁊ tunc dic vt infra eo. in.c.vasallus feudum. ¶ Scōo casu aut est reus ⁊ nō debet audiri:vt.ff.de excep.in.l.nemo.Aut est actor ⁊ tūc aut litigat cum alio ⁊ debet audiri:vt ff.de inoffi.testa.i.l.pap.in.§.ȝ nec ipuberis.⁊ i auc.ꝺ trien.⁊ semis.in.§.illꝺ quoqȝ.cū ibi no.Aut cū eodeȝ ⁊ tūc aut in prio iudicio expressit cām ⁊ debet audiri in dicto.§.si qs.⁊.ff.de euic.in.l.minor.in.§.i.Aut non exp̄ssit ⁊ nō debet audiri tanq̃ȝ sibi cōtrariꝰ.argu.i.l. l.C de furtis ⁊ de codicillis.in.l.fi.nisi ꝓbaret errorē: vt in.l.habebat.ff.de institoria cū si.Et vide circa istā questionem ꝙ dixi in.c.vasallus.el primo.infra eo.in qōne tertia.¶ Vltimo de materia pertinente ad istꝺ capitulum vide similem tex.⁊ ꝙ ibi no.i.c.si cōtentio infra de capi.qui curi.vendi.⁊ in.d.c.i.de contro.inter masculū ⁊ feminā:⁊ in dicto.c.sequ.⁊ in remissionibus quas dedi supra in capitulo precedenti:⁊ de capitulis extraordinarijs.in.c.si q̄ cōtentio.⁊ p Joā.an.i addi. spe.in titulo de feudis.§.qm̄.ver.xxi. Jaco.

d **Efuncto.** Prosequit̃ eandeȝ materiā ꝺ q̄ supra i duobꝰ capitulis precedētibꝰ.Et aduerte qꝛ quidā habent pro.§.qdā hn̄t ꝓ caplo sed cōiter habetur ꝓ caplo.Et ita allegatur per glo. quotiēscūqȝ facit mentionē de isto text.Et continuat̃ cū supioribus:qa supra in.c.i.erat cōtrouersia iter dn̄ȝ ⁊ agnatos defuncti.In caplo aūt scōo erat controuersia inter filiam defuncti ⁊ agnatos eius.Nūc vō i isto capitulo ē cōtrouersia inter dn̄m ⁊ filiam defuncti.Et diuide i duas partes:qa primo determinat cāȝ possessorij.scōo cām petitorij.scōa ibi:probatione. ¶ Casus. Si cōtentio est inter dn̄m ⁊ filiam defuncti de beneficio filia interim debet manere in possessione.nemie autē in proprietate ꝓbante terminabitur causa p iuramētū filie.hoc dicit.¶ In tex.ibi milite.i.vasallo: vt dixi supra in.c.i.Ibi feudo.Alias est fundo in hoc est non vis ibi allodium qd hoc sit.dixi supra in.c. precedenti. Ibi libellariū.i.emphiteoticū:et declaraui supra i dcō .c.p̄cedēti.Ibi feu.aīs est fundi nō curo.Ibi manere. Subaudi nisi tunc dn̄s haberet in prōptu ꝓbationes ꝙ esset feudū.vt dixi supra in.c.i.Ibi iusiurandi. Subaudi cum.xij.sacramentalibus:prout dixi in.c.precedēti super tex.Ibi dāda est.Et est ratio quia presumptio

a ¶ Vtrū aūt liuelluȝ eccl̃ie. addꝺ Jo.ꝺ imo. in repe.c. potuit.de loca.⁊ an sit differentia inter liuellū ⁊ feudū.vide p bal. i p̄ludijs feudorum.⁊ qd iter emphiteosim . vide glos. magnā.⁊ ibi doc. in auc.igressi. C.ꝺ sacrosan. eccle.glo.in.c.p̄caria.x.q.ij.Jo. an.i.c.fi.ꝺ feu. Bar.i.l.si finita.i.§.si ꝺ vectigalibus. ff. de dam. infect.

neo erant ꝑ ipsa filia. Secus aūt si essent ꝯ ipsam: qa tūc daret iuramentū parti aduerse: vt supra.in.c. precedēti. Et hoc mō ista duo capitula ad cōcordiam reducunt que videbant oīno contraria secundam glosellā hic positam que nihil aliud fecit. de quo etiā ibi dixi. ¶ Notabilia eadem colligere potes ex isto text. que collecta sunt supra in.d.c.precedenti: quia conformitatem habent. Insuper ⁊ remissiones quas ibi dedi adducas ad materiam presentis capituli. Jacobus.

m **Oribus.** Diuidit in tres ptes: qa p̄io ponit vnum dcm̄ cū determinatōe in layco infeudante. In scōa aliud dcm̄ in clerico. In tertia reuertit ad primū dcm̄. Scōa ibi: secus. Tertia ibi: i tali. Casus. De feudo per vasallum possesso potest dominus laycus aliū inuestire ēt absq; ꝯsensu vasalli dūmō cōferat in tps quo feu. erit aptū dn̄o vel hr̄di suo. Si vo dn̄s eēt clicus: tūc demū talis inuestitura hr̄e effectū si ip̄z feudū aperiat in vita ipsius clerici inuestientis. h.d. ¶ In tex. ibi moribus.i.cōsuetudine feudorum vt dixi in.§.fi.super text.§.que fuit prima cā bn̄.amit. Ibi dn̄i.s.laycū. Ibi militis.i.vasalli.vt dixi supra in .c.i. Ibi ipsius.s.militis. Ibi sperat quia nullos habet agnatos nec successores neq; sperat hr̄e. Alias autē si hēret non teneret inuestitura in eoꝝ preiudiciū .vt i.c. ij.in fi.supra de feu.da.inuicem legis co. Ibi militem.s. vasallum. Ibi ipsius.s.vasalli possidentis. Ibi inuestiturā.s.verbalē que abusiua nūcupatur. Ibi effectū.s.vt possit adipisci possessionē quia tūc censetur vera ⁊ propria inuestitura.vt habet supra in ti.quid sit inuesti. in principio. Ibi apertum.i.reuersum.vt supra de gradib⁹.in.§.his vo.in fi. Ibi faciat inuestituram dic.s. d bonis ecclesie quia secus esset si de suis proprijs .vt infra de cleri.qui inuesti.fa.c.i. Ibi sibi.s.inuestienti. Ibi aperiatur. Subaudi qr̄ est successor nō tenebit adimplere dictam inuestiturā factā per predecessorē .vt supra q succ.te.in.c.i. Ibi in tali.istum ver.referas ad primum dictū de layco inuestiente. Ibi feudum sit.s.illius vasalli viuentis ⁊ feudū possidentis. Ibi non oportet . vt supra de feu.da.inuicem legis cōmis.in.d.c.ij.scdm veram opinionē mediolanensiū ibi positā. ¶ No. ꝙ in layco verbaliter inuestiente non refert quando cedat dies ipsius inuestiture quoniam etiam eo inuestiente mortuo tenetur eius successor si tūc cedat dies ad prestandā corporalē possessionē dicti feudi.vt hic i prima pte. Idem intelligas si inuestitus esset mortuus ⁊ dies cederet eius successori.vt in.c.i. supra hic potest esse titulus qui suc.te. ¶ No. ꝙ laycus de feudo nūdū sibi aperto pt aliū inuestire ēt absq; possidētis ꝯsēsu hoc mō.vz post mortē possidentis vel cū aperiet. ¶ Nā extūc habebit dicta inuestitura effectū vt hic. Secus aūt si dicta inuestitura fieret pure qr̄ tūc nulla eēt. licet Jaco. de bel. intellexerit ēt d inuestitura pure fcā ⁊ male: vt.j.de cleri.q inuesti.facit in.c.i. ⁊ dixi i dicto ti. hic po.eē ti.q suc.te. Ubi vo possidens eēt cōtent⁹ ꝙ alter pure inuestiretur ⁊ sibi traderet possessio tūc bn̄ posset h fieri: vt dixi.j.de cleri.q inuesti.fa.super tex. ¶ No. ꝙ successor clerici a n̄ tenet habere ratū fcm̄ pdecessoris. Et ē rō qr̄ n̄ succedit tanq̄ heres.extra d inuestitu.i.c.ad decorē.⁊ d pbendis.in.c.i.⁊ no.glo.i.c.i.§. qui succes.te. Et hoc nisi illud fcm̄ iam sit ꝯsumatū d iure.⁊ ē ratio qr̄ tūc gratia iā est sortita effectū.iō nō expirat per obitū ꝯcedētis: vt in.c.si sup gratia d offi. dele.li.vi.⁊ no.in.c.ex tua.extra de filijs psby.⁊ dixi in d.c.i.hic potest esse ti.q succe.te. ¶ No. ꝙ vbi qs disponit d iure suo nō est reqrēdus ꝯsensus extranei.qd verum est fm Bal.si disponit d iure suo libero tunc vel in tempus quo liberū erit vt hic. Secus si esset in alterius preiudicium: vt.ff.de aqua plu.ar.in.l.in cōce

a ¶ Successor clerici. Add gl. i vbo cū factū. in.c.lfas.de rescrip.i.c.ij. xlij. di.c.si eps .vi. q.iij. Bal.in.l. emptores.C.loca. Bal. in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.

b ¶ Cū qdlibz sacramētū. Adde diffuse per Anto.corse. de scicilia olim auditor sacri palacij. in repeti. Rubrice.extra d iurelur.

dendo.⁊ cōia predi.l.in diem ⁊.l.receptū.⁊.ff.d seruitu.ru.pdi.l.p fundū cū si. ¶ O p.cū glo.cōtra determinationem huius capituli i eo ꝙ disponit vt valeat pactū seu inuestitura facta per dn̄m de feu.vasal.adhuc viuentis absq; consensu ipsius vasal. Et sic videt p̄supponere ꝙ teneat pactum de futura successione: etiā sine consensu illius de cui⁹ hereditate agitur.quēadmodū videm⁹ in simili: vt teneat venditio rei aliene.l.si qs alienā.ff.de act.emp. Et teneat cessio ⁊ donatio iuris futuri.C.de dona.in.l.iij.cū si.q oia vident eē ꝯ bonos mores ⁊ p ꝯsequens n̄ debēt valere.l.fi.C.d pac. cuꝫ si.⁊ p solutione huius cōtrarij hec glo.se remittit ad ea q tractauit supra q succe.te.in.c.i.⁊ melius in.c. ij.§.de feu.da.inuicem legis co.⁊ ibi plene declaraui in ho notabili.vz ꝙ hic loquimur de iure cōsuetudinario vbi tales cōuentiones valere pn̄t cū n̄ regulent fm regulas iuris cōis.vt in.c.i.§.d feu.cogni.⁊.j.eo.i.c.filij. ⁊ tenet specul.i titulo d feudis.in.§.ij.versi.xxxv.⁊ ē rō qr̄ feudū multis alijs modis q̄z p mortē pōt amitti. vt supra in ti.qui.mo.feu.amit. Item qr̄ iste ꝯctus i.c. isto celebrabat sup re ipsi⁹ dn̄i ꝯcedētis qui nullo mō est obligatus primo feudatario ad nō infeudādū ho in casu caducitatis ipsius feu.argu.in.l.si ita quis.in §.ea lege.ff.de verbo.ob. Sicut dicimus d vsufructu in.l.qui fructus.⁊ in.l.fundi.ff. de vsu.⁊ vsuf.lega.⁊ ideo in hac inuesti.facta per laycum non refert an cōsentiat possidens vel nō consentiat postq̄ iuri suo non preiudicatur. Nam dominus nō dat ius ipsius possidentis vt dixi.sed dat suum ius futurum quando sibi apietur. Sed quando fit pactum sup successione futura tūc bene reqritur cōsensus illius d cuius hereditate tractatur.vt in dicta.l.fi.⁊ sentit An.de iser.⁊ per hoc videtur posse responderi ad.c.ij.⁊.iij.extra de ꝯcessio. preben.eccle.non vacantis quia ibi expresse reprobatur talis cōcessio eccle.nō vacantis quia frequēter petebantur. Et ideo ad illā frequentiam importunam processit prohibitio cōsilij lateranēsis.ar g.in.l.nā ad ea.ff.de legibus. Sed in feudis non sic.vt dixit An.de iser.qui succes.tene.in.c. i. ¶ Quero ab extra an tale pactum quod est improbatum super futura successione possit firmari iuramento. Et dixit Barto.in.l. stipulatio hoc modo.ff.de verbo.obliga.ꝙ aut est negatiuū de nō succedendo.⁊ tūc firmatur ⁊ iuramentum ligat. Secus si sit affirmatiuum de succedendo. Et ē ratio quia primū non inducit votū captande mortis. Secundum sic argu.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius. Sed Bal.hic non putat hāc distinctionē recipi p canonistas cū quodlibet sacramentū b :qd non vergit in dispendium salutis eterne sit seruandum: vt in.c.cum contingat.extra de iureiuran.⁊ super hoc fundamentū est.c.ij.extra de pactis lib. vi. Et si dicatur ꝙ inducit votū captande mortis hoc ignoramus. Sed bene certi sum⁹ ꝙ tale iuramentū potest obseruari sine interitu salutis eterne. Et per hoc dicit ipe ꝙ putat ꝙ episcopi cogerent iurantē ad obseruātiā talis pacti. Et p hac sua opinione adducit Pe.de cer.q idem videt tenuisse sup hoc capitulo per dictū.c.ij. Et probat etiam ratione quia pactū ꝙ non succedat filia habet i se tacitū pactū ꝙ succedāt filij p exclusionem ipsius filie.ar.in.l. cū pretor.ff.de iudi. Sed tu aduerte quia reperio eundem Bal.tenere cōtrariū in.l.pactū.C.de colla.dicentem ꝙ pactū de succedendo est cōtra ius diuinū quia per fas ⁊ nefas induceretur votum captande mortis vt in.c.ij.extra de cōcessi.pben. Merito etiam cū iuramento nō firmari.vt in auc.quod eis.C.de nup.⁊ in.c. non est obligatoriū de regulis iuris.in.vi. Itē idē bal. dixit in.l.si ad excludendam.C.de iureiurā.ꝙ vbi iuramentū est inductū ad firmandū actū qui est contra bonos mores ꝙ nō est seruandū neq; sup eo requirit aliqua absolutio episcopi. Hoc idem sensisse videtur i.l. oēs

oẽs populi.ff.de iusti.ꝛ iure.Ex qbꝰ non recederem a cõmuni opinione.vt tale pactum de succedendo etiaꝫ firmatũ iuramẽto nõ astringat iurantẽ.Et ita tenent doc.moderni.ꝛ Rapha.ful.in.l.pactũ qđ dotali.C.de pactis.ꝛ Pau.de ca.ibidẽ p dictũ.c.nõ ẽ obligatoriũ ꝛ Butri.in.d.c.cũ cõtingat.¶ Quero si dñs iuestiue rit titiũ de feu.sempronij putans ipꝫ sempronium esse mortuũ q viuebat an si postea moriat̃.Utrũ iuestitura p̃dcã hẽbit effectũ.Rñdeo q nõ ẽm An.de iser.nisi i uesti.dixisset tanq̃ꝫ de feu.deuoluto vel deuoluẽdo.Et est ratio qa inuestitura ẽ restrigẽda ad casuꝫ suũ tãq̃ꝫ ambitiosa.vt in.c.quãuis.ꝛ in.c.cũ nõ de sacerdotali đ p̃bẽ.li.vi.ꝛ.ff.de auro ꝛ ar.lega.in.l.si ita.Itẽ qa er ror imperitiã ꝯsensus detegit.l.si p errorẽ.ff.đ iurisdi. om.iudi.Eodẽ modo dicit ipẽ si inuestisset tanq̃ꝫ de feu.vacaturo vel qđ vacauit p mortẽ qñ si reperiatur alio mõ vacasse ꝛ nõ per mortẽ vt nõ debeat̃ quia ex vna causa donauit que nõ reperit̃ esse vera.Et ꝓbat̃ i .c.susceptũ.extra de rescrip.li.vi.ꝛ.ff.de ꝯbẽ.emp.in.l. ruptilia.ꝛ.ff.mãdati in.l.si mãdauero.in.§.his cuiꝰ.ꝛ ff.de libe.ꝛ posthu.in.l.placet.¶ Ultio ad materiaꝫ huiꝰ capituli vide plura q̃ dixi.s̃.in ti.q suc.te.i.c.i.ꝛ i ti.hic põt eẽ ti.q suc.te.in.c.i.ꝛ in.d.c.ij.s̃.de feu.da.in uicẽ.legis co.ꝛ vide qđ tãgit̃ infra ti.đ cleri.qui iuesti. fa. in.c.i.ꝛ supra đ inuesti.de re alie.fac.in p̃nc.Et p ca nonistas.in.c.i.ꝛ in.c.accedẽs.extra de ꝓces. p̃bẽ.ꝛ in .c.detestãda.đ ꝓces.p̃bẽ.li.vi.ꝛ in.c.ꝯsultationibus.ex tra đ dona.ꝛ plene p Iac.ardizo.in sũma.in ti.q. mo. feu.acqr.sub rubricella đ iuesti.p̃latoꝝ ꝛ i remissiõibꝰ quas dedi in.§.ex eadem infra de lege co. Iaco.

V Asallus si. Istud cap̃lꝫ diui dit̃ in tres partes qñ in p̃ria declarat qñ vasallꝰ denegauit reꝫ quã tꝫ eẽ feudalẽ vel qñ denegauit ꝯditõeꝫ feudi.In scd̃a declarat qñ vasallus non manifestauit feudũ denegatũ ab alio vasallo cuꝫ quo dñs habebat cõtrouersiam.In tertia quando vasal.celauit rem dñi nõ feudalẽ.scd̃a ibi aliꝰ ãt.tertia ibi aũt si aliaꝫ.Casus. vasallus sciẽter inficiãs feudũ vel ꝯditionem ipsius il lud perdit si ꝯuincat̃ de mendatio.Secus aũt si non patefaciat mendaciũ alterius vasalli negantis vl̃ cela uerit rẽ domini quia ex his feu.nõ amittit.h.d. ¶ In tex.ibi cõditionẽ.vt qꝛ dñs dicat feu.esse cõditionatũ ex quo forte debebat̃ aliud seruitium ꝛ vasallus neget sed dicat rectũ.Ista.n.iter se differũt:vt.ĩ.de capi.q cu ri.vendi.i.c.fina.ꝛ ibi glo. Ibi ex certa sciẽtia quasi di cat secꝰ si p ignorantiã.qꝛ tũc ñ puniret̃ nisi illa ignorã tia eẽt grassa ꝛ supina.vt qꝛ ignorat illud q oẽs đ ci uitate sciebant.vt no.glo.s̃.quo tempo.mil.in.c.i.ꝛ.ĩ.đ cõtro.inter do.ꝛ emp.ꝛ in gl.i.hic posita in prin.que p hoc in dcõ p̃n.ẽ expedita.Ibi eo q.i.iõ q ẽꝫ Bal. Ibi spoliabit̃.i.priuabit̃ feudo q abnegauit.vt.ĩ.eo.i.c. vasallus ꝛ itellige ordine iudiciario ꝛ ñ violẽto.vt di xi.ĩ.de lege cor.in.c.fi.Ibi vasallꝰ.Subaudi q videbat ꝯuasallũ suũ negare suũ feudũ dño ꝛ sciebat q mẽtie bat̃.ꝛ tamẽ hoc nõ manifestauit dño.vt seq̃t̃.Ibi aliã rẽ.s.ñ feudalẽ.¶ No.ex isto tex.in prin.q qs ñ dicit̃ a scire[a] nisi q certitudinaliter scit.facit.C.đ fur.l. manife stissimi.in.§.finaũt.Idẽ tñ itelligẽdũ ẽ đ eo q debuit scire:qñ habet̃ ꝓ sciente.vt dixi sup tex.ꝛ ꝓbat̃ i.l.q te.in fi.ff.si cer.peta.ꝛ q no.i.l.penul.C.de piculo tuto rũ.Idem etiã esset in eo q dolose refugit sciaꝫ.vt in.d. l.qđ te.ꝛ.ff.qui.ex cau.in pos.ea.in.l.fulcinius.in.§.qd sit latiare ẽm Bal.Aliquando tñ quis dicit̃ scire per vehemẽtẽ opinionẽ cõsonantẽ substantie veritatis.vt no.ff.de acqui.here.in.l.cũ quid.i.in.§.q dicitur.Item ꝛ per locum a cõiter accidentibus.vt no.C.de proba. in.l.neqꝫ natales.¶ No.q sciẽter negãs feudũ amit tit illđ.q itelligas ẽt totũ si negauit totũ.vt hic.ꝛ i.c. vasallus.ĩ.e.Si vo ꝯuincat̃ de mendatio soluꝫ in par te tunc priuabit̃ in ea p̃te feu.tãtũ ꝛ ñ vltra.ar.ĩ. đ vasal. q ꝯ ꝯsti.loth.feu.alie.i.c.i.Et hoc tꝫ hic dcã glo.p̃ma. in scd̃a sui parte.i v.q postea.ꝛ ẽ rõ qꝛ pena nõ dꝫ ex cedere metã delicti.l.sancimus.C.de penis q̃ꝫ gl.sequũ tur doc.cõiter oẽs excepto petro đ cer.q voluit q per negationeꝫ p̃tis p̃uaret̃ i totũ:q opinio ñ ẽ vera.imo vr̃ eẽ ꝯ istuꝫ tex.Ibi eo q negauit.Sufficit.n.puniri i eo q ꝯ legem fecit.vt.ff.de vulga.ꝛ pupil.in.l.ex fa cto.in.§.iulianus largius.Utruꝫ aũt iste tex.habeat lo cũ in libellario negante.dixit Bal.q non per no.in.§. item mixta insti.de act.¶ Nota q vasallus q sciẽter negat qualitatẽ feu.perdit totuꝫ feu.vt hic ẽm omnes doc.ꝛ est rõ qꝛ ista negatio respicit totã rem nec respi cit diuisioneꝫ.ar.in.l.si is qui quadraginta in.§.i.ff.ad .l.fal.Sed negatio feu.bñ p̃t recipe diuisionẽ si ꝯuin cat̃ de mẽdatio i p̃te.ꝛ iõ solũ pars amittit̃.vt dixi.s̃. ar.in.l.rescriptum.ff.de his qui.vt indignis.¶ No.q aliud est negare p mendatiũ.aliđ est tacere ꝛ nõ mani festare rẽ negatã mendatiose per aliũ.q pꝫ qꝛ in p̃mo casu amittit̃ feudũ in scđo nõ.ꝛ potest esse rõ qꝛ forti or est vera cõtumacia in expresse negando q̃ꝫ ficta in tacendo:vt dixi.s̃.que fuit prima cã be.amit.in.§.iteꝫ qui dño.De qua tamẽ materia videlꝫ vtruꝫ eodẽ mo do delinquat tacẽs veritatẽ sicut expresse negans.dic vt no.in.l.eũ qui celauit.C.de fal.ꝛ in.l.presbyteri i gl. fi.C.đ epi.ꝛ cle.ꝛ in auc.ad hec.C.de lati.liber.tol.De pena aũt mendatij ꝛ quãdo ꝛ qualiter puniat̃ mẽdax se remisit dicta glo.in fi.ad libelluꝫ disputatorium py. Sed tu de hac materia.dic vt no.in.l.cuꝫ de indebito in p̃n.ff.de ꝓba.ꝛ in.l.inde neratius.in.§.penul.ff.ad .l.acquil.ꝛ i.l.penu.ff.de rei ven.p Cy.C.cõia vtriusqꝫ iudi.in.l.si cũ patrono plene per Bal.in.l.p̃scriptiõe. .C.si ꝯ ius vel vtili.publi.ꝛ in auc.ꝯtra qui propriã.C. de nõ nu.pecu:ꝛ in.l.i.C.de fortis.ꝛ no.xxij.q.ij.primũ ꝛ per totũ.ꝛ p By.in.c.nullus pluribus de reg.iur.in vi.ꝛc.¶ No.ex isto tex.in fi.q vasallus qui facit iniu stitiam domino de alia re q̃ꝫ feudali non p̃dit feuduꝫ ẽm Bal.ꝛ de hoc dixi.s̃.que fuit prima cã be.amit.i d.§.item qui dño.¶ O p.cũ glo.fi.cõtra finẽ huiꝰ ca pituli q imo vasal.celans rem dñi debeat amittet̃ feu dum.q probatur sic.nam ex forma fidelitatis iurauit facere vtilitatẽ dñi.item ꝛ non facere rem difficilẽ q̃ erat facilis domino.vt habet̃.s̃.de forma fideli. in.c.i. Sed celando rem ipsius dñi facit cõtrariũ. quoniã ce lãdo facit rem esse difficilẽ dño in probando que esset facilis si manifestaret.iteꝫ esset vtile dño.vt manifesta ret:ꝛ celando facit sibi rẽ inutilẽ.igit̃ ipse vasallus dete rat cũ faciat contra ea capitula fide.que semper dꝫ ha bere i memoria ꝛ per ꝯñs dꝫ amittere feu.vt ibi.So. dicit ista gl.intellige istum tex.q iste vasallus celabat simpliciter ꝛ p ignorantiã.ꝛ ideo excusat̃ qꝛ nõ amit. feu.Secꝰ aũt si scienter ꝛ dolose seu fraudulenter hoc faceret qꝛ tunc procederet contrariũ ꝛ priuaretur feu. vt est casus.ĩ.de lege cora.in fi.ꝛ hoc vult tota ista gl. vsqꝫ in fi.quã sequũtur oẽs doc.Limitãtes tamẽ istđ qđ dcm̃ est de ignorante nisi talis ignorans esset in su pina ꝛ crassa ignorãtia qꝛ tunc equiparet̃ dolo nec eẽt excusabilis per ea que dcã sunt supra.ꝛ no.bene istam glo.ẽm Bal.qꝛ per eam possumus limitare multa iu ra que loquuntur de pena negantis, sicut patet in eo qui negat relicta pijs locis.vt insti.de actio.in.§.Item mixta.item in eo qui negat res remansisse in heredita te.vt.ff.ad legem falci.in.l.hereditatum.in fine.iteꝫ in eo qui negat se possidere dicta.l.fi.ff.de rei vendi.item in eo q negat feu.vt hic.Nam omnia ista iura ꝛ simi lia debent intelligi quando negat per dolum vel latam culpaꝫ secundũ ipsum Bal.quod est no.dignum. Et ad hoc facit glo.in dicta.l.fin.Utrum autem facta ne gatione requiratur libellus ad executionem pene. vide glo.in auten.de trien.ꝛ semi.in.§.illud.ꝛ doct.in dicta.l.

a ¶ Quis nõ dr̃ scire. Adde .c.hoc videtur xxij.q.v.cardi. zaba.in.c.cum nobis i.xiij.no. de electio. ideꝫ cardi.i.c.ceno bijs in primo no.de cleri. pe gri.philipp.frã chus.i regula p̃sumit̃ đ regu. iur.li.vi. ꝛ qs dicat̃ scire pro certo vide per Archi. in.c.in domo de peni. d.iij.ꝛ p domi. in.c.de capitu lis.x.d.vbi di cit q dr̃ scire p certo qñ est cer tificatꝰ ab vno fidedigno.ꝛ p isto dcõ domi. ẽ tex.ꝛ ibi An to.de bu.in.c. primo de seru ti.Anto.de bu. in.c.quotiens i vlti.col.đ testi. idem Anto.in c.per inquisitio nem de electio. idem Anto.in c.ex litteris de iureiurã.archi. ꝛ Io.de santu. i.c.testes.iij.q. ir.Io.de imo. i.l.in repudian da.ff.de acqr. here.ꝛ p Pau. de ca.i.l.si post hemus in.§.fi. per illum tex.i v.quem scio.ff. de libe.ꝛ post hu.

fi.⁊ Bal.in auc.ꝯ q ꝓpriā.C.de nō nu.pecu. ¶ Op. ab extra ꝙ imo p negationē nō debeat priuari vasallus feu.s3 solūmō possessione ipsi⁹ feudi de ocā.l.penultima alias est.l.fi.ff.de rei vēdi.so.ibi qs negabat se possidere. Hic vō negabat eē feudū nec a dño tenere ſm An.de iser. Et pōt esse rō qa magis offenditur dñs in ista negatione cū in totū excludatur a iure suo p istam negationē ⁊ maius onus probandi incūbit sibi quam qñ vasallus simpliciter negasset se possidere q2 tūc facilis est ꝓbatio possessiōis.vt dixit glo.i.l.stipulatio ista i.§.hoc quoq3.ff.de vbo.obliga.⁊ ibi per Bart. facit .l.cū res.⁊.l.siue possidetis.cū ibi not.C.de probatio. ¶ Op.dupliciter ⁊ fortiter ſm Jaco.de bel. Et primo q2 si vasallus succedat i ius alterius potest licite negare sine pena.l.q in alterius.ff.de reg.iu. Itē si est factū recens cur vasallus cogitur ꝯ regulā.l.actor.C.de proba. Et dicit ipse ꝙ ad hec fortis est responsio nec aliter rñdet. Sed tu soluas primū contrariū per ea q̄ dixi supra in primo ⁊ secundo notabili quoniam exigiť qđ sciat. Ad scdʒ autē dic ꝙ vasal.ideo cogitur quia debʒ ostēdere rem cui⁹ gratia prestitit seruitiū.arg.ff.de confes.in.l.certum.⁊.xij.q.ij.c.longinquitate ⁊ infra tāgā. ¶ Quero ab extra an postq̄ʒ vasal.negauit possit penitere ⁊ postea cōfiteri ad hoc vt euitet penam hic positam. Et dixit An.de iser.ꝙ non etiam re integra quia iam est acquisitum ius domino ex negatione quod nō potest sibi auferri eo inuito:tum quia delictum est consumatum.tum quia contempsit etiam iudicem.vt.ff.de contratabu.in.l.si post mortem.§.fi.ff.de pac.i.l.fin.⁊ in.l.q ea mente.ff.de furtis.⁊ in.l.si quis sit fugitiuus in prin.ff.de edili.edicto nisi vellet vasal.probare errorem vel ignorantiam suam per dictuʒ text.de lege cor. in fi. Ja.autē de bel.dixit ꝙ vsq3 ad litem cōtestatam potest penitere postea non.vt in auten.de triē.⁊ semis. in.§.studiū.⁊.ff.de condi.ob causam in.l.si pecuniam ⁊.ff.de rei vend.in.l.is q se obtulit cum.l.sequen.idem tenet Jaco.ardizo. Subiunxit tamen Bal.ꝙ si dominus esset passus aliquas expensas vel dannuʒ ꝙ eo iuito etiam ante litem contestatam non admitteret confessio ad penam euitandam per.l.eum qui.ff.de iureiuran. Nisi vasallus vellet reficere dictas expensas ⁊ dāna.argu.C.de iudi.in.l.sancimus ⁊ in.l.de etate in.§.fi.ff.de interroga.act. Et intellige p̄dicta ꝙ etiaʒ post litem cōtestataʒ posset penitere semp si etas vł alia iusta causa patrocinareť per dictā.l.de etate in.§.ex causa.⁊.§.sequen.⁊ sequē.tenet idē Jaco.ardizo.⁊ Bal. argu.in.l.destitisse.ff.de iudi.⁊.C.de iudi.i.l.rē ñ nouā in fine. Quid aūt si sua respōsio negatiua fuisset iurata. Utrū postea possit eaʒ retractare:vt euitet penā.vide p Inno.i.c.cū dilecti extra de accusa.⁊ doc.⁊ bal.i auc.ꝯ q propriā.C.de ñ nu.pecu. ¶ Quero qd si vasallus negans cōuincať de mēdacio p iuramentū dñi an patieť istā penā vt amittat feudū. Et dic ꝙ ñ ſm Ja. de bel.⁊ bal.p.l.eū q.ff.de iureiuran.⁊ in auc.de trien. ⁊ semi.in.§.studiū quoq3.⁊.§.sequē. Intelligitur eniʒ iste ter.qñ dominus probat feudū per testes ſm ipsū. ¶ Quero si petij feudum ⁊ succubui an potero postea petere.vt allodiū dic vt no.in.l.penultima.C.de in ge.manu.⁊ tenet Bal.ꝙ sic in.l.i.ff.de rerum diuisi. in questione.xxix.de qua questione tamen latius vide per doct.in dicta.l.penultima.⁊ hāc qōnē late examinaui supra eo.in.c.i.in fine. ¶ Quero quid si vasallus dubitat.dic ꝙ potest respondere dubitanter.vt infra in.c.vasallus debet tamen habere terminū ad deliberandum.ut in.l.qui interroga.act.⁊.C.de iuramēto calum.in.l.ij.in.§.quod obseruari.⁊ si postea nō respondeat aliter poterit fieri litis contestatio.ut dixi supra si de feu.vasal.fue.interpel.i.c.i.i fi.⁊c. ¶ Quero si vasal. pstitit seruitium domino longo tēpore vel longissimo tanq̄ʒ vasal.⁊ postea incipit seruitiū domino denegare ⁊ denegat se tenere in feu.an teneatur ostēdere rē cuius cā pstabat seruitiū vel an psumať pstitisse de oib⁹ bonis vel an debeat ꝓbare dominus. Et sup hac questione Azo.Ja.de bel.⁊ Nic.de nea. determinant ꝯ vasal. vt cogať ostendere rē cui⁹ gratia pstabat seruitiū.ar. in.l.certū.ff.de ꝯfessis.⁊.xij.q.ij.c.longinqtate.⁊.ff.de i terro.act.l.nō alienū.⁊.ff.de alimē.⁊ ciba.lega.in.l.penul.⁊ in auc.de manda.pri.in §.coges.⁊.C.de dona.i.l. si qs argētū.alias videať p toto patrimonio pstitisse seruitiū.vt.ff.de iudi.i.l.si fideicōmissum i.§.i.dūmō nō habuerit iustā cām ignorātie.ar.i.l.q i alteri⁹ supra allegata. Dicit tñ dñs bal.ꝙ i istis factis antiqs vbi non apparēt instra nec testes recurriť ad cōem hominū memoriam ⁊ famam.vt.ff.de ꝓba.in.l.si arbiter ⁊ de neg.gest.in.l.atqui natura.⁊.C.de rei ven.in.l.iudicia.qm̄ fama que diu viguit inducit psumptionē.⁊ super hoc ēt domestici poterūt iterrogari.ar.no.i.l.ij.C. quādo ⁊ quib⁹ quarta pars de.⁊ in.l.si in rē.in prin.ff. de rei vendi.⁊ in.l.subsignatū.in.§.fi.ff.de verbo.signi. Et ad hāc qōneʒ vide ꝙ dixi.s.eo.in.c.i.⁊ in.c.ij.s.de feu.mar.⁊.s.de ꝯtro.inter mas.⁊ fe.in.c.i.⁊ ibi plene p An.de iser.⁊ per eundē An.plenius.s.de ꝓhi.fe.alie. per fe.in.§.illud quoq3.⁊ ꝙ ibi tangiť.⁊ qđ ibi dixi.facit.c.cū cāʒ.de proba.ij.q.i.legū ⁊ extra.vt eccle.bene. vt nostrū.⁊ ꝙ no.in.c.ex frequentibus.extra de insti.⁊ in.c.i.de reg.iur.li.vi.⁊ p Jo.an.in addi.specul.in ti.de feudis sup rubrica ad finē.⁊ hic p Ja.de bel. In beneficijs aūt ecclīasticis an qs teneať ostēdere iura sua habeť in.c.ij.extra de cōsue. ¶ Quero quid si per statutū vel per iudicē est stabilitus ⁊ pfixus certus terminus ad rñdendū an elapso termino poterit reuocať suā rñsionē factam ifra terminū.⁊ sentit Bal.ꝙ non i dicta auc.cōtra qui ꝓpriā.ar.ff.de adulte.in.l.accusator.⁊ ꝙ no.ff.qđ metus cā.in.l.si cum exceptione.in.§.hec aūt actio. ¶ Quero si vasallus priuetur feu.per suū mendatiū.put disponitur hic ad quē dʒ redire feu.⁊ vtrū etiaʒ filij sint exclusi.vide ꝙ dixi supra que fuit prima causa bene.amit.in fi.⁊ qđ dicam.s.eo.in.c.si vasallus culpam. ¶ Ultimo de ptinentibus ad materiaʒ istam vide in.c.si vasallus.s.eo.⁊.s.in ti.de contro.inter do.⁊ empto.⁊ in dicto ti.de lege cora.in fi.⁊ Jaco.ardizo.in summa.in tit.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.si sciens vas.feu.fuerit inficis.amittit ⁊ in directoria iuris.in ti. de feu.§.vij.⁊ Hosti.in summa in ti.qui.mo.⁊ per d. Fran.zaba.in.c.cetex.extra de iudi.in qnta qōne. Jac.

Si quis per.xxx. annos.

Si res sit possessa tāq̄ʒ feudalis p annos triginta ⁊ ex ea tanq̄ʒ feudali sint prestita seruitia censeť feudalis dato ꝙ non appareat alia iuestitura.h.d. Uel sic ſm An.de iser. Si vasallus possidet feu.de quo seruiuit dño ⁊ suitiū pstitit p triginta ānos l3 nō ꝓbet se idē iuestitū fuisse tut⁹ erit pscriptiōe.h.d. ¶ In tex. ibi p triginta ānos.s.cōpletos cuʒ hic ponať dictio p q̄

a denotat pfectionē tēporis:vt in vrbana in.§.pnotare in fi.ff.de verbo.signi.⁊ no.ff.de ven.in pos.mit.in.l.i.§.penu. Ibi in feu.i.tanq̄ʒ feudalē. Ibi exhibuerit.s.qñ dñs voluit ⁊ reqsiuit ſm qđ traditur in.c.l3.s.eo. Ibi se tueri pōt. Subaudi q2 habebit exceptionē paratam ad se defendēduʒ in dicta re tāq̄ʒ feudali. Et est rō.q2 oīs actio tolliť tāto tēpore.vt in.l.oēs.C.de pscrip.xxx.āno. Et hoc voluit gl.hic posita in sui pn.que i dicta pte p

b hoc est expedita. ¶ No.ꝙ feu.pōt acqri pscriptiōe dūmō ista interueniāt.v3 ⁊ pmo ꝙ qs possederit rē tāq̄ʒ feudalē p spaciū.xxx.āno.ꝯtinuo.qui āni.xxx.debēt eē integri cōtinui ⁊ nō iterrupti.vt no.s.de feu.da.iuicē legis co.in.c.fi.i gl.magna.i fi.⁊ ibi dixi. Secūdo ꝙ ex dicta re sint pstita suitia tāq̄ʒ de re feudali dicto tēpore qđ itellige verū ēt si nō fuisset pstitū suitiuʒ nisi semel post ꝙ suitium iā fluxi sunt āni.xxx.sufficere enim dʒ semel

a ¶ Dictio p q̄ denotat pfectiōeʒ. Adde bar. in.l.quinquaginta.ff.de excu. tu.i.l.placet.C. de sacrosanct. eccle.p Lar.zaba.in.c.l3.in.§. ex pmissis.de p ba.

b ¶ Q de feudū pōt acqri pscriptiōe. Adde docto.in.c.ad audientiā.de prescrip.Jo.an.in addi.i spe.super Rubrica de prescrip.spe.in tit. de feu.sup Ru. Bal.in.c.ex parte.ade .de testi. Bald.i phe.secūdi li.decretalium.

semel pstitisse ⁊ extūc triginta āno.elapsos ꝙ dn̄s non
habuit necesse hr̄e suitiuȝ p ea que dicunt extra de cā
pos.⁊ ꝓprie.in.c.cū ecclesia in fi.ẜm An.d iser.Fuit tn̄
ipse vasal.semp parat⁹ obedire ⁊ seruire dn̄o tanq̄ȝ va
sal.vt in.d.c.lȝ.j.eo.Tertio reqrit ꝙ possessio ista.xxx.
anno.fuerit formis.i.habita semp tanq̄ȝ feudalis. ꝓut
alibi dicimus i.l.fi.ff.quēad.suitus amit.Et hoc mō
loquit̄ ēt.l.cū de in rē verso.ff.de vsuris que itelligi dȝ
in pstatione formi ⁊ cā inserta.secus si possessio vel p
statio esset informis.s. absqȝ causa.qꝛ tūc nō operatur
plus q̄ȝ stipulatio sine cā.vt in.l.ij.in.§.circa.ff.de doli
excep.Qualiter ꝓbari debeat ista possessio cōtinua.vi
de bar.in.l.celsus.ff.de vsucap.⁊ Cy.C.d long. temp.
prescrip.in.l.sup.⁊ bal.in.l.post sniam.C.d sen.⁊ spec.i
ti.de ꝓba.in.§.i.ad finem.⁊ qd̄ habet̄ in.l.menia.ff.d
manu.testa.⁊ in.l.i.in.§.i.ff.d iti.actuqȝ pūa.⁊ p eūdē
bal.i.l.nō iccirco.C.d fide istru. ¶ No.ꝙ p receptio
nē solā seruitioꝝ nō inducit̄ ꝯstitutio feudoꝝ nisi sit p
scripta lōgissimo tēpore.s.triginta annoꝝ.quo casu feu
dū intelligit̄ cōstitutū.vt hic.qd̄ itellige veꝝ etiā absqȝ
aliquo iuramēto vasalli.vt no.glo.j.d cōsue.rec. feu.in
c.i.in pn̄.⁊ hoc id est.qm̄ in hac re possessa nunq̄ȝ fuit
habitus p vas.alius ti.precedēs nisi qꝛ semp possessa
ē tanq̄ȝ feudalis.Si v̄o a pncipio ipsaȝ possedisset ali
quo alio ti.vt forte loco pignoris sȝ post dictū ti.pigno
ris ipaȝ possedi p spaciū.xxx.ānoꝝ tāq̄ȝ rē feudalē.tūc
vltra dictā pscriptionē triginta ānoꝝ esset necessariuȝ
iuramentum ipsius vasalli cum.xij. sacramentalibus
ad hoc vt ꝓbaretur feu.Iste est casus in dicto.c.fi. su
pra de feu.da.inuiceȝ legis co.Sed aduerte.vt bene ⁊
funditus intelligas istum tex.ꝙ omnia pdicta habent
locum quādo nulla est facta inuestitura nec aliquid ꝓ
bat vasallus de ipsa iuestitu.vt psupponit iste tex.quo
niam si fuisset facta inuestitu.quā allegat vasallus.sed
eam plene nō potest probare.tunc si mediante ea asser
ta inuestitu.ipse vasal.steterit in posӡione ipsius feu.p
annum sciente domino ⁊ non contradicente.tunc sta
bitur sacramento vasalli de dicta inuestitura facta ⁊ p
suū sacramētū ꝓbabit̄ dcm̄ feu.vt est casus.s.in titu.si
d inuesti.inter domi.⁊ vasal.lis ori.in.c.ij.in fi. ⁊ i isto
casu sufficeret sola possessio āni:vt ibi.Et p ista habes
soluta plura ꝯria.Et hoc mō pōt intelligi ēt.§. simili
ter supra d ꝯtro.inuesti.Quid aūt in iurib⁹ incorpora
lib⁹ que nō ꝓprie possident̄ sed quasi dic vt dixi.s. qd
sit inuestitu.in.§.si v̄o vasal.¶ Quero cū glo.de qua-
tuor q̄ōnibus de qbus breuiter se expedit remittendo
ad.l.si qs emptionis.C.d prescrip.xxx.anno. ⁊ prima
questio est ista an iste tex.habeat locū:ēt si iste vasallus
possidens fuerit in mala fide.⁊ rn̄deo ꝙ sic quia se de
fendit ⁊ est tutus exceptōe pscriptionis ꝯ omnes etiaȝ
ꝯ dominum.vt hic.⁊ est de mēte huius glo. tn̄ Jaco.
de bel.quē sequi vr̄ Nico. de neapo.dicit ꝙ in feudo
oportet ꝙ habeat bonā fidem ad hoc.vt censeatur feu
dum.Ego autem non recederem a mente glo. in que
stione proposita nec in hoc ꝯtradicit etiam ipse Jaco.
vt iste vasallus etiam in mala fide habeat exceptionē
ar.in.l.fi.in fi.C.de edic.di.adri.tol.⁊ tenet An.de iser.
⁊ etiam Azo.sentit in summa. De iure autem canoni
co.dic vt per Dy.in.c.ij.de regulis iuris.in.vi.⁊ extra d
pscrip.si diligēti de quo p Bar.plene in.l.sequitur. in
§.si viaȝ.ff.de vsucapio.Et ibi tenet ꝙ lex ciuilis.⁊ sta
tutuȝ potest disponere vt male fidei possessor pscribe-
re possit in odiuȝ negligentie:vt in.l.fi.in fi .C.de edic.
di.ardi.tol.⁊ Bald.hanc opinionem sequitur.hic. di-
cens ita debere obseruari in foro nostro propter liber
tatem subditorium ne de iure suo semper dubitent.vt
no.glo.singularis in auc.de tēp.non solu.pe.in.§.i. Et
intelligitur esse quedam pena legalis.ar.ff.q.ex ca.ma.
lȝ.l.sed si per pretorē in.§.sed si dum.⁊ ad predicta fa
cit quod no.in.c.i.de prescrip.⁊ in.l.i.i prin.ff.de eden-
do.⁊ per Inno.in.c.cura.extra de iure patro.⁊ de hac
materia plene per eundem Bal.in auc.ad hec.C.de
vsur. vbi videtur sentire contrarium. ⁊ ibi plura ponit
ad hanc materiam.⁊ vtꝝ ⁊ qualiter possit denunciari
ecclesie ibi videas. ⁊ in speculo de prescri.ad finem.⁊
quod no.in.c.fi.extra de pscri.¶ Scd̄a questio est an
habeat locum etiam in vasallo nullum habente titu-
lum.Et dic ꝙ sic ⁊ ꝙ se defendit aduersus omnes etiā
contra dominum.Et casus est hic.⁊ probatur in dicta
l.si quis emptionis in.§ i.⁊ tenet An.de iser.¶ Ter-
tia questio est quid si iste vasallus caderet a posӡione
an posset dictam rem vendicare tanq̄ȝ dominus. Et
ad hanc questionem rn̄deo ꝙ aut bonafide prescripsit
aut mala fide.Primo casu habet vtilem rei vendica
tionem contra quemlibet preterq̄ȝ contra dominum
ẜm cōmunem opinionem.pe.tamen dixit ꝙ etiam cō
tra dominum possit vendicare.vt vbi dicit Cy.Scd̄o
casu quando mala fide tunc non potest vendicare nec
habet actionem nisi contra eū qui sibi abstulit vel sur
ripuit.⁊ cōtra eum qui missus est in possessionem ex
primo decreto propter cōtumaciam ipsius pscriben-
tis qui non cōparuit.vt patet in dicta.l.si cuis emptio
nis.in.§.penultimo.¶ Quarta questio est quid si pri
or dominus.⁊ iste pscribens cōcurrant in vendicādo
quis eorum preferatur. Et respondeo ꝙ si prescribēs
fuit bonefidei cum habeat actionem vtilem debet p-
ferri ipsi domino habenti actionem directam.ar.in.l.
i.⁊.ij.ff.si ager vectigalis vel emphi.peta.Et tenet Ja.
ardizo.quem sequi videtur Cy.in dicto loco:⁊ An.de
iser.hic.facit quod no.infra de lege cora.in.§.similiter
licet alij consenserint:vt ibi patet.Si vero prescribens
fuit malefidei tunc dominus deberet preferri.vt puto
nisi ageretur contra eas psonas de quibus supra pro
xime in alia questione dictū est.Possent etiaȝ plures
alie questiones ad istum propositum facientes addu-
ci que ibi tanguntur quas hic recitare superfluum vi
det̄ sȝ sufficiat remittere ad dictā.l.si qs emptiōis vbi
videas.¶ Op.ab extra ꝙ imo talis possidens p an-
nos.xxx.nō pscribat.sȝ reqrant̄ anni.xl.l.fi.C.d fun.pa.
li.xi.⁊.C.ne rei do.vel templo. i.l.ij.⁊.C.de pscrip.xxx.
anno.i.l.oēs.⁊ i.l.cōperit.So.hic loqmur de pscrip.q̄
currit aduersus priuatū dicta v̄o iura loquuntur de pre
scrip.aduersus rēpublicā vel temploꝝ qbus prescribit̄
solū p spaciū.xl.anno.facit.l.fi.⁊ auc.quas actiones.C.
de sacrosan.eccle.⁊ tenet And.de iser.hic.Sed Nico.
de neapo.in.d.l.fi.de fun.patri.tenet indistincte in feu-
dis currere pscrip.xxx.āno.per istū tex.¶ Op.ꝙ imo
in feudis nulla habeat obstare prescriptio :vt in.l.i. in
§.i.j. de probi.feu.alie.per fede.⁊.j.de capi.cora.in.§.
preterea.So.intelligas illa iura:vt tollāt oēm pscriptio
nē in feudis excepta pscriptione longissima d q̄ loqtur
iste tex.ita no.glo.soluendo istud ꝯriū.in.d.§.preterea.
vel possum⁹ dicere ꝙ dicta iura loquunt̄ qn̄ p pscriptō
neȝ tolleret̄ feu.de medio.hic v̄o nō prescribit̄ ꝯ feu. sȝ
p pstationē seruitij factaȝ tāto tēpore iducit̄ psumptio
ꝙ sit feu.Sicut videmus in simili de ꝯctu emphiteo
tico q psumitur p solutioneȝ longissimi tēporis.vt no.
glo.magna in fi.in.l.ij.C.de iure emphi.⁊ specu.in ti.d
loca.in.§.nunc aliqua.ver.cxlij.Item similiter videm⁹
si quis permanserit tanq̄ȝ homo meus reddēdo mihi
seruitia p spaciū.xxx.annoꝝ.quoniā itelligit̄ pscriptū.
vt ponit specu.in titulo de feudis.in.§.ij. ver.iij. queri
tur.¶ Op.ꝙ imo iste vasallus non potuerit pscribe-
re.qꝛ a principio non habuit nisi naturalē possessioneȝ
solam mediante qua nō ꝓcedit pscriptio.l.acquiritur
in fi.ff.de acq.re.do.So.hic videbat̄ habere etiā ciui
lē coherentē illi naturali pp prestationē seruitiorum.⁊
sic pscribit vel hic potuit prescribere vtile dominiū.de
qua materia dic vt per doc.ibi ⁊ per Dy.in.c.sine pos
sessione de reg.iur.in.vi. ¶ Quero ob extra qd si va

fall⁹ pmittat p̃scribi ius suũ a tertio.dñs võ auocauit ab isto tertio.an possit postea idez vasallus auocare a dño.⁊ dicit py.ꝙ nõ:qꝛ p suã negligẽtiã vr̃ renũciasse iuri suo.ar.C.ꝺ his q a nõ dñis ma.in.l.fi.⁊ qꝺ no.ff.ꝺ nego.ge.in.l.si ego.Itẽ qꝛ dñs nõ põt ꝯueiri actõe psonali p.l.corruptõez.C.de vsuf.nec vtili.qꝛ iam ẽ ab lorta p p̃scriptõez.vt in.l.si qs emptõis.C.ꝺ prescrip.xxx.ãno.⁊ ita ꝺterminat ẽt Bal.j.ꝺ.p̃hi.feu.alie.p fe.in §.penul.Et subiũgit ꝙ ip̃e dñs vẽdicãs a possesso rẽ nõ põt ab eo petere fruct⁹ p̃teritos p ip̃m pceptos.ar.in.l.fi.in.§.penul.ff.q̃ in fraudẽ credi.⁊ qꝺ no.in.l.fruct⁹.ff.de rei vendi.⁊ de ꝯdi.indebi.l.idebiti.in.§.sꝫ ⁊ si nũmi.Et circa hãc qõnẽ vide plene p Joan.an.in addi.in ti.de feudis.sup rubrica.ver.xxviij. ¶ Quero an ꝺcima possessa iure feu.possit p̃scribi.dic vt i.c.caꝫ que.ex̃ de p̃scrip.⁊ qꝺ dixi.s̃.ꝺ his q feu.da.pos.in p̃n.⁊ qꝺ habet in.c.dudũ extra de decimis. ¶ Quero nũ qd sicut vasal.p̃scribit sibi rẽ in feudũ ita econtra dñs p̃scribat ius petẽdi s̃uitiũ.Rñdeo ꝙ sic s̃m Bal.cũ ista sint correlatiua.qꝛ dato vno seqtur ⁊ aliud de necessitate per contrariũ.l.fi.C.de indic.vidui.⁊.ff.ꝺ iure iurã.in.l.si duo.§.si qs iurauerit.⁊ in.§.marcellus.Et p hac s̃nia adduco auctoritatẽ specu.in.d.§.ij.ver.iij.querit in ti.ꝺ feudis.Idẽ dicit Bal.si possideat dñs totã rẽ feudalẽ p sua.⁊ tãq̃ sua ꝯsolidãdo vtile dñiũ cũ pprietate.ita ꝙ p spaciũ.xxx.anno.possideat ĩtegre sine ꝯdictõe vasal.ꝙ possidẽdo suã pprietatẽ sine adeptõe alteri⁹ ti.p̃scribet ꝯsolidationẽ ⁊ amotionẽ vtilis dñij.⁊ allat.l.si h̃rs.ff.ad trebel.⁊ auctoritatẽ guil.de cu.i.l.si qs ẽptõis ⁊ qꝺ habet.i.d.§.si viã. ¶ Quero an feu.antiquũ qꝺ dꝫ semp ⁊ ĩppetuũ trãsire ad agnatos possit p̃scribi in p̃iudiciũ agnatoꝝ nasciturorꝝ.dixi.s̃.ꝺ suc.feu.i.§.hoc quoq̃ in questione fi.vbi videas. ¶ Quero an quando quis est tutus ista vel alia p̃scriptione approbata a iure possit sibi tenere rem prescriptam.etiã in foro ꝯscientie.⁊ sentit Inno.ꝙ sic in.c.cũ pastoralis.extra de iure patro.⁊ Bal.s̃.de ꝯten.inter do.⁊ vasal.de iuesti.feu.i fi.⁊ i.l.cũ qs.C.de iuris ⁊ facti igno.de quo ẽt per ip̃m in auc.ad hec.C.de usuris. ¶ Quero an feu.gastaldie possit p̃scribi p annos triginta.dixi.s̃.de feu.guar.i.§.i. ¶ Quero qd si uasallo accrescat aliqua portio acq̃sita p p̃scriptionẽ ⁊ postea prescribẽs moriat̃ an dicta pars resoluat̃.dixi.s̃.de cõtro.iuesti.in fi. ¶ Quero qd si seruitus sit p̃scripta ꝯ feudũ an p̃iudicet dño.dic ut dixi.s̃.de iuesti.ꝺ re alie.fac.in.§.qd ergo. ¶ Quero an augmentuꝫ acq̃sitũ p vasal.possit p̃scribi iure feu.dic ut dixi i dicto.§.quid ergo de iuesti.de re alie.fac. ¶ Quero utrũ p statutum posset abreuiari tp̃s huius p̃scriptionis de qua i capitulo isto.Et sentit Bal.ꝙ sic p regulã generalem ꝙ tp̃s subrogatũ loco alteri⁹ tp̃is sapit ei⁹ naturã.l.si eũ in.§.q iniuriaꝝ.ff.si qs cau.⁊.C.ꝺ tẽpo.i integrũ resti.in.l.supuacuã.⁊ ad hoc adduco.l.in ꝯtractibus.⁊ qꝺ ibi dixit bal.C.de nõ nu.pecu.⁊ qꝺ dixi.s̃.q̃li.olim feu.po.alie.in.§.porro. ¶ Quero an istud feu.acq̃sitũ p p̃scriptionẽ trãseat ad h̃des.Et format̃ ista questio.⁊ bal.in.l.liberti.C.de opis liber.Et tꝫ ꝙ sic.s.ad alios qui veniebãt ex natura feu.ꝯcessi simplr̃.argu.i.c.sup qbusdam de v̂b.sig.in.§.p̃terea:⁊ quod no.in.l.i.C.ꝺ serui.⁊ aqua.⁊ vide circa hoc qꝺ scripsi supra de cõtro.feu.in.§.fi.in penultima ⁊ finali qõestione. ¶ Ultimo ad materiã p̃sentis capituli vide ꝙ dixi supra de inuesti.de re.alie.fac.in.§.qd ergo.⁊ in.§.econtrario ⁊ quod dixi supra si de inuesti.ĩter domi.⁊ vasal.lis ori.in fi.⁊ de feu.da.inuicem legis cõ.i.c.fi.⁊ in ti.quid sit iuestitu.in.§.si võ vasallus.⁊ quod habet̃ supra q̃liter olim feu.po.alie.in.§.porro ⁊ quod dicam infra de feu.non ha.propri.naturam feu.in.c.i.Et vide Jo.an.in addi.specul.in ti.de p̃scrip.sup rubrica.⁊ plene per Jaco.ardizo.in summa in titu.qui.mo.feu.acqui.in.§.fi.⁊ rubri

a ¶ Feudatarius p supuenientẽ clericatũ. Ad de doct. in auc. ingressi.C.de sacrosanct. eccle. ⁊ p doct.in.c.in p̃ntia de p̃ba.

cella fi.⁊ in tit.de succe.feu.sub rubricella.In feu.regni marchie duca.nõ est successio in.§.fi.⁊ qꝺ dixit Bal.in.l.i.ff.de rerum diuisi.in quarta questione.⁊ latius in q.xxxi.⁊ Cy.in.l.cõpit.C.de p̃scrip.xxx.anno.⁊ Bal.in.l.i.C.de fideico.circa medium.⁊ plene per specul.in ti.de feudis.in.§.ij.v̂si.tertio queritur ⁊ de capitulis extraordinarijs in.§.in beneficijs.⁊ in specul.de locato i.§.nunc aliqua.v̂si.xliij.⁊ seq.⁊ seq.⁊ per Jo.i summa ꝺ feudis.in.§.qualiter ⁊ per Bu.⁊ canonistas.i.c.ad audientiam.extra de prescrip. Jaco.

q **Ui clericus.** Si vasallus efficiat̃ clericus secularis vel regularis amittit feu.hoc dicit. ¶ In tex.ibi cleric⁹.s.secularis:vt differat a seq̃ue.Ibi assumpsit.s.intrãdo religionẽ aliquã approbatam vel exp̃ssam animo ibi remanẽdi faciendo ibi professionez tacitã vel exp̃ssam.Nam hoc modo intelligitur votum religionis assumi ⁊ solẽnizari.vt in.c.i.ꝺ vo.⁊ vo.re.li.vi.⁊ no.in.c.porrectum extra de regularibus vbi ponit̃ forma.⁊ dixi supra de vasallo mili.qui arma bel.depo.i.c.i.Duplex nãq̃ est votũ.s.simplex ⁊ solẽne.vt no.i.c.rursus extra qui cle.vel vo.⁊ in.c.sicut.xij.q.i.⁊.c.nuptiarũ.Ibi eoipso.i.ipso iure absq̃ aliqua alia sententia priuatiua ex eo qꝛ mutauit statũ s̃m Bal.⁊ dicit hic esse casum notabilẽ p quo vide quod dixi in.c.i.s̃.ꝺ feu.sine culpa nõ amit.q.ij.⁊ per ipsum Bal.i.l.si qua.C.de sc̃dis nup.⁊ i.l.sub cõditione.ff.de condi.indebi.⁊ in.l.incestas.C.de secundis nup. ¶ Not.ꝙ feudatarius p supuenientẽ clerica
a tũ[a] amit.feudũ siue sit clericus qui possit habere ppriũ.vt sunt clerici seculares siue sit clericus qui non possit habere ppriuꝫ sicut sunt regulares ⁊ reli.Et est ratio quia postq̃ incepit esse miles dei desinit esse miles seculi.Nec debet ptinere beneficium ad eum qui non debet gerere officium.vt in dicto.c.i.supra de eo qui arma bel.deposi.Et hoc voluit glo.hic posita in sui p̃n.que per hoc remanet expedita vsq̃ ad ver.sed nunqd.Et alia ratio quia militans deo non debet se implicare negocijs secularibus.extra ne cle.vel mo.in.c.i.⁊ xxx.q.iij.apostolorum.Et hanc rationẽ assignauit gl.infra de be.feu.in.c.i. ¶ Quero cum glo.predicta in dicto versi.sed nunquid an iste vasal.effectus clericus qui per clericatum amisit feu.possit illud retinere donec viuit ⁊ seruire per substitutum.Et ista glo.ad hãc questionem non respondet sed remisit ad brocarda Azo quẽ appellat iuris prudentiam.sicut alibi facit de libello py.vt supra de contro.inter vasal.⁊ epis.in.c.i.Alia tñ glo.infra de lege cora.in.c.ij.in.§.i.dicit ꝙ ista questio est pilei.Et aduerte qa Azo in brocardis suis non determinat sed solum inducit in argumentum ꝙ feudatarius per subrogatum possit seruire ⁊ quem voluit loco sui subrogare potest.Ita dicit ipse in dicto libello sub rubricella de feu.beneficijs ⁊ causis.Et ad hoc probandum inducit dictam.l.quisquis.C.de epis.⁊ cleri.⁊ insti.de rerum diuisi.in.§.si quis autem.⁊.ff.de sta.ho.in.l.paulus.⁊.C.de legiti.here.in.l.ex libero cum pluribus similibus.Tu autem in proposito considera ꝙ questio nostra loquitur in clerico qui ꝺ se nõ potest feudo seruire an poterit per alium.Et glo.ĩfra de be.feu.tenet ꝙ sic.Sed tu de hac questione dic vt dixi latius in dicto.c.i.supra de mili.vasal.qui arma belli.depo.in oppositione ibi formata vbi distinxi conditiones feudoꝝ seu genera seruitiorum que si possunt eque p̃stari per clericum seu monasterium tunc possit fieri per substitutum alias secus.Et hoc etiam tꝫ hic Bal.quia non debet status obligatiõis variari.vt.ff.de verbo.obli.l.insulã ⁊ non dꝫ domino per vasal.iniqua ꝯditio afferri.vt.ff.de regu.iur.in.l.non debet.Et pro hac determinatione adduco tex.⁊ glo.j.an mutus vel aliter impfec.in fi.⁊ qꝺ dixi.j.de bene.fe.in.§.i.Et

p hec

p h iura tradit an.ð iser.talē ꝯclusionē ꝙ vbicūq3 cle
ric⁹ pōt hr̄e feu.ꝙ fuiet p substitutū.Et hoc dicit esse
regulare in oib⁹ feuda habētib⁹ ⁊ psonā suire n̄ valē
tib⁹.vt.j.eo.i.c.si minori.⁊ in.c.si qd ðcesserit. Et hāc
ꝯclusionē sequit̄ ēt bal.i.ð.c.ð vasal.mili.q arma bel
li.ðpð. Sz ð his q nō sunt clerici sz tn̄ p se suire n̄ va
lēt an possint p substitutū suire dicā i.ð.c.si qs ðcesse
rit.facit ꝙ dixi.s.q̄ fuit p̄ia cā be.amit.i.§.sz nec alia.
in fi.℄ ð p.ab extra ꝙ imo p clericat⁹ seu mōachat⁹
susceptōez nō ðberet qs p̄uari feu.cū ex tali actu qs n̄
ðbeat pati aliquā penā ēt respcū bonoꝝ:vt ē casus in
.l.fi.in.§.h ēt ð epi.⁊ cle. So.ipa q̄litas ⁊ natura feu.
hoc opat̄:vt effect⁹ cleric⁹ illud retinere n̄ valet ðcō.c.
i.s.ð mili.vasal.⁊c.⁊ in.d.c.i.i fi.j.an mut⁹ vel aliter im
pfect⁹.℄ Quero ab extra qd si iste vasallus n̄ itrauit
religionē:sz vouit intrar̄ ⁊ in ppetua religiōe pseuerar̄
an ex hoc voto sine ingressu amit.feu.⁊ dicit an.ð iser.
ꝙ sic p istū tex.vbi vr̄ esse casus nō violādo lr̄az.pbat̄
ēt rōne qr obligat⁹ ē voto ad ingrediēdū.l.ij.in.§.vo
to.ff.de polli.⁊ si nō iplet votū peccat mortalr̄ cū scri
ptura sacra p̄cipiat vouere ⁊ reddite⁴ dn̄o ðo vota ve
stra.Et ex hoc nō posset stare i curia dn̄i sine ðdecore
xvij.q.ij.faciat.⁊ p dn̄s ipse dn̄s poterit ip3 repellere:
vt.j.an ille q icerse.fra.do.in.c.i.qn̄ aūt ⁊ qualiter votū
obliget vouērē ⁊ an possit cogi ad ingressuz religiōis
⁊ similr̄ an mōasteriū possit ꝯpelli ad suscipienduz.vi
de in.c.porrectū.extra de regula.⁊ in.c. penul.extra de
voto.⁊ p Inn.extra de censibus.in.c.ex pte.Aliud eni
est religionē intrare aliud de intrando vouere ⁊ aliud
ꝓfiteri religionē:vt in.c.q post votū ð regularib⁹ li.vi.
Utrū aūt epi possint i voto dispensare:dic vt no.extra
de voto i.c.i. ℄ Quero an fili⁹ legitim⁹ ex clerico suc
cedat auo in feu.Et dicit Ja.ardi.ꝙ nō sicut nec eius
pr̄ ad similitudinē nati ex filio naturali q nō succedit
prout ipse refert i titulo de succes.feu.sub rubricella an
clericus succedat. Sed ego non puto hoc esse vꝫm in
filio nato ante clericatū quē puto posse succedere auo
in feudo.Probo rōne qr si iste clericus fuisset priuat⁹
per delictū nō p̄iudicaret filio i feudo aui.Multo mi
nus isto casu.put dixi.j.si vasal.feu.priuet̄ cui deferri de
beat i.c.ij.℄ Quero an istud capitulū h̄eat locū ēt in
clerico q suscepit ordines minores: vt amittat feu.nec
illud recupare possit:dato ꝙ desinat eē cleric⁹.⁊ glo.in
c.naturales.j.eo.videt̄ tenere ꝙ sic:vz vt amittat nec re
cuperare possit.idē vr̄ tenere Nic.de nea.i.d.c.i. in fi.j.
ð be.se.idē tz dn̄s Bal. hic si cū illo clericatu habuit
bene.ecclesiasticū. alias secus p ea que habent̄ i.c.gra
tie extra ð rescrip.i cle.Ad qð facit qð dixit Bar.i.l.
in ꝯcubinatu.ff.de ꝯcubinis.Et p hoc adduco.c.si vo
luerit.j.de capi.q curi.ven.facit auc.si cleric⁹.C.ð epi.⁊
cle.⁊ in auc.qūo op3 epos in.§.semel aūt ⁊ de sanctis.
epi.i.§.⁊ generalr̄.Sz aduerte qr ipse idē Bal.i.d.c.
i.de bene.se.tz expsse ꝙ p susceptionē ordinū minoꝝ
nō vr̄ qs renūciare feu.neq3 fieri ihabilis ad feu.qr po
terit seruire per substitutū.Et posset esse ratio satis vr
gens ꝓ hac pte quā hic Bal.allegat.vz ne sit i ptāte
agnatoꝝ circūuenire adultū habentez feu. Et ideo di
mittēdo clerica.posset recupare ⁊ reintegrari ad dcm̄
feu.ope restōnis p no.i.d.c.naturales.⁊ i.d.c.i.ð bene.
fe.Et ista opi.videt̄ mihi satis equa in isto cāu hui⁹ su
spitionis.quinimo Ja.ð bel.mot⁹ ex hac eadē eqtate
tz ꝙ talis clericus in minorib⁹ ꝯstitut⁹ nō priuet̄ p.c.
ei q postea quaquagesima. di.⁊.xxvij.q.ij.c.scripsit pro
ut ipse dicit in.d.c.i.in fi.de bene.fe.vbi formauit q̄onē
⁊ dicit vidisse de facto.℄ Quero an per clericatū vel
monachatū supueniētē qs amittat liuellū vel p̄cariuz
seu vsumfructū quē habebat i re aliqua.⁊ dicit Bal.
ꝙ nō:qr retinebit saltē donec viuet.l.pero.§.i.ff.ð leg.
ij.⁊.C.de epi.⁊ cle.in.l.si qs p̄sbyter. ⁊ est rō qr i tali
bus nō exigit̄ seruitiū p̄sonale sed reale qð a clerico vr̄

monasterio poterit eque p̄solui.ar.insti.de acq.p arro
ga.in.§.fi. Mortuo aūt ipso clerico qs debeat p̄ferri
i bonis suis an agnati sui vel eccl'ia.vide per bal.i.l.si
qs p̄sbyter.C.ð epi.⁊ cle. Eo aūt viuēte qs p̄ferat̄ in
feudo dixi i.d.c.i.de mili. vasallo q arma belli.depo.
℄ Quero si eccl'ia vel cleric⁹ recognoscat feu.a layco
an rōne talis feu.sit sub iurisditiōe ipsi⁹ dn̄i layci.Rn̄
deo ꝙ sic:vt tz glo.xi.q.i.in sūma.⁊ Inno.in.c.ceterū.
extra ð iudi.⁊ archi.in.c.clerici.de cleri. piuga: li.vi.⁊
bal.i.l.fi.C.sine censu vel reliqs. Et ad hoc vide.j.de
capi.cora.in fi.⁊ ꝙ dixi.j.de statu ⁊ ꝯsue.ꝯtra liber.ec
cle.i.§.statuim⁹.in p̄io notabili vbi late scripsi.Utruz
aūt talis cleric⁹ q recognoscit feu.a layco teneat̄ sibi iu
rare ⁊ fidelitatē facere.dic ꝙ sic: vt in.c.nimis extra ð
iureiurā.ð quo dicatis:vt ibi ⁊ qð dixi i.c. q̄liter iura.
debeat vasal.⁊.s.de cōtro.iter vasal.⁊ epi. in.c.i.Sed
vtrū tenens feu.ab eccl'ia teneat̄ iurare fide.nedū eccle
sie sed ēt p̄lato.dic ꝙ sic:vt no.gl.lxiij.di.i.c.tibi dn̄o.
℄ Ultimo de materia hui⁹ capituli vide plura q̄ dixi
supra in dicto ti.de mili.vasal. qui arma belli. depo.⁊
in remissionib⁹ q̄s ibi dedi.⁊ qð no.i.c. naturales ifra
eo.⁊ quod dicam infra in titu.an mutus vel aliter im
perfectus.in.c.i.⁊ Jaco.ardizð.in summa.in ti.quibus
mo.feu.amit. sub rubricella si vasal. clericus efficiatur
⁊ in specul. de locato.in.§.nunc aliqua. versicu.cclij.⁊
versi.sequen.⁊ quod dixit Bald.in.l.qui se patris.C.
vnde liberi.⁊ in auc.nisi ad trebel. ⁊ per canonistas in
c.statuimus extra de regularib⁹.⁊ in.c.beneficiū de re
gula.li.vi.⁊ p Hosti.in summa ti.ð feu.in.§.q. mo.ad
fi.⁊ p Bar.ð p̄.in summa sua in littera feu.⁊ in.l.i.C.
que sit lon.consue.per glo.⁊ per doct. Jaco.

e **Et si vasallus.** Vasall⁹ n̄ p̄ntat̄ feu.lz omni āno se dn̄o nō p̄sentet. h dicit.
Et ratio dubitandi poterat esse quia vide
bat̄ ꝙ deberet se p̄sentare sicut statutū est in epō q ex
forma iuramēti sui se i āno d3 p̄sentare ⁊ visitare limi
na apostoloꝝ nisi ex iusta cā excuset̄.Alias puit̄: vt ex
tra de regulis iur. in .c. ego epus.in fi.⁊.xciij.di. iusta
ratio ðcidendi est in oppositū qr hoc non reperitur sta
tutū in vasal.neq3 in iuramento eius hoc continetur.
Igitur nec nos debemus hoc dicere.l.si seruum. in.§.
nō dixit.ff.de acquirē.here.⁊ probatur infra eo. in.c.li
cet.ad quod glo.hic posita se remittit ⁊ nihil aliud fe
cit.Sufficit eniz ꝙ vasallus sit parat⁹ seruire domino
petenti licet non presentet se nec se offerat vt ibi.Et de
hac materia ibi dicaz.⁊ vide quod dixi supra que fuit
p̄ma causa benefi.amit.in.§. sed nec alia.⁊ in remissio
nibus quas ibi dedi.⁊ quod dicam infra in ti. hic fin.
lex.in.§.i. ⁊ per Ja.ardizo.qui.mo.feu.ami. sub rubri
cella.an teneat̄ vasal.seruitium offerre dn̄o.cum seq.fa
cit quod habetur de sta.⁊ be.in.§.si autem aliqua.

o **Omnes filij.** Oēs filij sup stites ex vasal. mortuo retinētes feu. ꝓ indiuiso debēt iu
rare fide.domino. Si vo dcm̄ feu.ex diui
sione ad vnum peruenit ille solus iurabit.hoc dicit.
℄ In tex.ibi acquisiuit.Et sic loquitur in feu.nouo in
quo filij ⁊ ceteri descendentes succedunt: vt supra qui
feudum dare pos. in .§.i. Idem intelligas in feu.anti
quo:vt infra de natura succe.in.c.i.⁊ supra de gradi.in
princi. Ibi fidelitatem.in iuramentum fide.quod a va
sallis prestatur domino:ut supra quid prece. de.vtrum
inuesti.an fide.in.c.i.in fi.Ibi facere debent.s. petendo
inuesti.⁊ fide.iurando.infra tempus debitum. de quo
supra que fuit prima causa benefi. amit. in prin. Et in
tellige si sunt puberes.Alias secus: vt infra eo. in.c.si
minori.⁊.c.si quis decesserit.Ibi maxime.Ista dictio
maxime ponitur hic declaratiue non autez intelligas:
vt significet idem in casu contrario quia esset contra
Jac.Alua.super feu.

a ℄ Uouete ⁊ reddite. Adde xvij.q.i.in prin. ⁊ in.c.magne ð voto.originali ter.xxiij. ⁊ psal mo.lxxv.incip. notus in iudea.

id q̄ statī subicit:q̄ñ dicat maxie.i.tantū si indiuisuz habent.ñ aūt si diuisuz q: tūc ille solus q possideret esset cēsend⁹ vasal.ꝛ iuraret.facit.l.iij.§.hēs.ff.como.cū si.Et hoc voluit glo.hic posita post sui princi.in ṽsi.ꝛ intelligo vsq ad ṽsi.sꝫ querit.Et ita exponit ēt alibi p glo.in.c.ad soluendū.extra de filijs pḃsby.ꝛ in.c.cum ꝯtingat.extra de foro cōpetēti.Uel possum⁹ dicere q abundet.put alibi dixit glo.in.l.fi.ǒ testa.manu.quot aūt modis capiaṫ in iure ista dictio maxie ponit bar. in extrauaganti ad reprimēdam.in glo.sup ṽbo maxime ꝛ specul.in tit. de disputa.in.§.post hec.ꝛ q no.in .l.illud .ff.ad.l.acql.ꝛ i.l.i.C.de rescin.vendi.¶ No. ex prima pte q feu.pt p indiuiso simul teneri ꝛ possideri p filios vasal.quo casu oēs iurare debēt fideli.Et est rō q: dato q sint plures filij tñ q: succedūt in locū vni⁹ vasal.debent reputari p vna singulari psona. vt ff.de ꝯdi.ꝛ demon.in.l.cui fund⁹ ꝛ in glo.hic posita i pñ.q̄ hoc voluit vsq ad ṽsi.ꝛ intelligo.Et adō q possent tñ ɓm An.de iser.cōmittere vni q p oib⁹ iuraret. l.iam tñ.in.§.si plures.ff.iudi.sol.q: oēs videnṫ iurare p quorū parte iuraṫ.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.in.l.municipi. ꝛ q p aliū iurat p seipsuz iurare vr̄.ff.de here.tu.l.postulare.ꝛ ǒ admi.tu.l.ita.aut in.§.gessisse.¶ No.q p diuisionē bonoꝝ factā inter fi.vasal.defuncti pōt feu. ad vnū solū insolidū puenire ꝛ ille solus iurabit. Et ē rō.q: ille solus possidēs cēsend⁹ est vasal.ar.ff.como. in.l.iij.in.§.hēs.Et hoc voluit glo.hic posita post pñ. ꝛ pbaṫ infra ǒ natura succe.feu.in.c.i.i fine.Utrū aūt possit fieri diuisio vnius feu.vt quilibet filiorū habeat partē eiusdē feu.ꝛ quilibet pro pte sua iurare debeat. dic q sic ɓm An.de iser.quia quilibet iurabit insolidū cū iuramentū sit res indiuisibilis.Nam in rebus indiuisibilibus heredes tenenṫ insolidū.vt.ff.famiṫ.her.in l.hēdes.in.§.an ea.Et predicta intellige in omnib⁹feudis excepto feudo comitatus ducat⁹ marchionatus ꝛ aliarū similiū dignitatū regaliū.vt habeṫ infra ǒ pbi.feudi alie.p fe.in.§.preterea ducatus.Et de hec mā vide in specu.de feu.§.qm̄.ṽsi.xxxi.ꝛ.xxxij.ꝛ.xxxiij.q̄ñ ṽo vasall⁹ mortu⁹habebat plura feuda sepata an tūc iter filios possit fieri diuisio feudorū.vt qlibet habeat vnū feu.integrū ꝛ p eo iuret fidelitatē.dic vt habetur infra de pbi.feu.alie.p loth.in.c.ij.ꝛ extra de priui. in .c.ex ore.Sꝫ qd si vasal.in testō vult assignare feu.vni ex filijs an possit.dic p Ja.ardi.in sūma.in ti.q.mo.feu. amit.sub rubricella.an vasal.possit vni ex filijs ꝛc.ꝛ ibi ponit varias opiniōes nec vr̄ firmare pedē.Similiter q̄rit idē Jac.ardi.in dicta summa sub rubricella ius q hꝫ dñs in vasallos ꝛc.an possit vni ex filijs assignare ius qd hꝫ in vasallū.ꝛ similiter variat.Sꝫ ad has qōnes pōt rn̄dere p ea q̄ habenṫ.§.de succe.feu.in pñ.ꝛ qd ibi dixi i ḃo notabili.ꝛ.§.an agnat⁹ vel fili⁹ ꝛc.i.c.i. ꝛ vide no.in.l.si familie.C.fami.her. ¶ Quero cū gl. in ver.sed quare ꝛc.quid ecōtra si dñs decessit relictis pluribus heredibus.Utrum per vasallū sit oibus he-
a redibus fienda fidelitas⁹an vni tantuz sufficiat iurare ꝛ fidelitatē facere.ꝛ rn̄det gl.q ista qō fuit disputata p̄ py.q induxit plura argumenta pro ꝛ ꝯtra.que argumenta plene hic tradit ista gl.Et pmo p ea pte.videlicet vt sufficiat q vni tantū iuretur adducit septem rōnes quas ꝓsequaris recitādo.vt in glo.vsq.ad versi. ecōtra.Et in illa pte arguit in cōtrarū q oibus hēdib⁹ dñi sit iurandū.ꝛ hoc ꝓsequiṫ vsq ad ver.solo.ꝛ in illa pte ponit determinationez qōnis pdicte ɓm py. videlꝫ q vasallus debeat iurare oibus hēdibus dñi p hanc rōnem.q: ius qd hꝫ dominus in vasallos est indiuiduū sicut dicimus de iure patronat⁹ qd habetur in lib.qd indiuiduum est.l.carmelia pia.ff.de iure patro.cum ergo tale ius sit indiuiduū sequiṫ q dꝫ prestari insolidū cuilibet heredi.l.vie.ff.de seruitu.cū similibus.Nec habet obstare reductio ad incōueniēs.vt q:

possibile sit deuenire ad infinitos heredes dñorū qbus omnibus esset iurandū.q: rn̄det hoc nō esse incōueniens nec dānosuz vasallo cū faciat illud hēdibus insolidū qd facere tenebatur ǒfuncto nec in plus dānificaṫ. quod pꝫ quia ēt ipsi hēdes possent ipsuz vasal.liberare iurādo soluz vni pro omnib⁹.ar.in.l.iij.ff.de his qui deie.vel effu.Itez q: est in ptāte ipsius relinquendi feudum.si ex hoc grauari se sentiat.ꝛ hoc voluit glo.vsq ad vēr.sꝫ qcqd.ꝛ in illa parte redarguit suprascriptaz determinationē py.per tex.j.de ꝓhi.feudi alie.per fe.i §.preterea ducat⁹.Ubi videṫ hodie determinari contrariū.vꝫ q nō teneaṫ vasal.iurare nisi vnicū non compellaṫ pro vno feu.plures dños hr̄e.vt ibi pꝫ.Et hoc vult ista glo.vsq ad fi.Ex qua collige q̄tuor notabilia. ¶ Primo q ius patro.est indiuiduū.similē gl.habes que hoc firmat i.l.sub ꝯditiōe.in fi.ff.de assigna.liber. que solet allegari pro singulari per Ray.in.l.quedam mulier.ff.fami.her. ꝛ vide circa hoc plene per Bald. in.l.cū ɓm.C.de fideicō.¶ Scdō no.q ius vasalloꝝ est indiuiduū qd intelligas verum habito respectu ad ipsaz fide.qm̄ est indiuisibilis.vt no.gl. in.l.si vsufructus.in.§.i.ff.de vsuf.ꝛ est ratio quia oē qd non est corpus hēditariū actu vel habitu reputaṫ indiuiduū.vt in l.fi.de iure patro.ꝛ qd no.in.l.ij.C.de liber.ꝛ coꝝ libe. Si autē haberemus respectū ad ipsuz corpus feuda le tūc istǒ ius bene esset diuisibile.vt in isto tex. ꝛ i.d. §.ꝑterea.de quo plene p Bal.in.l.si plures.C.ǒ ꝯdi. insertis.ꝛ qd dixi.§.de fra.de no.be.inuesti.in.c.i.ꝛ qd no.in.l.iiij.ff.de verbo.obli.¶ Tertio no.q vasal.pōt relinquere feu.si sentiat se grauari ex eius retētione.ꝛ hoc probatur per tex.in.c.i.j.de vasal.qui contra cōstilotb.feu.alie.Sed q: circa hoc est magna disputatio. ideo dic plene per gl.in.c.fi.j. de capi.qui curi.ven.ꝛ.j. de ꝓhi.feu.alie.per fe.in.§.calidis.ꝛ de hac qōne etiaz tetigi.§.de vasal.decre.eta.in.c.i.¶ Quarto no.q vasal.debet iurare fide.omnibus heredibus domini. Et hoc ɓm opi.py.et quā glo.accur.sequiṫ i dicta.l.si vsufructus alias incipit.l.si cuius.in.§.sꝫ ꝛ si plures.ff.de vsuf.Et illā glo.tenet bal.in.l.i.ff.de rerū diui.in qōne xxij.Sed ɓm opi.Ja.columbi glosato.hic positā.non tenetur iurare fide.nisi vni per.§.ꝑterea.Quam opi.sequiṫ pe.de cer.ꝛ Ja.de bel.ꝛ cū ea ēt pertrāsit bal.hic. Sed tu clarius ꝛ plenius dicas q si illud feu. deuenit ad vnū tantum ex filijs vel heredibus dñi q tūc illi soli debeat iurari.Sicut in simili expresse videm⁹ de iure patro.ff.de iure patro.in.l.fi.ꝛ.ff.de operis liber.in l.fi.ꝛ.ff.de assi.liber.in.l.i.in.§.i.ꝛ insti.ǒ assi.liber.in.§. i.ꝛ probatur etiam ratione.quia equalitas debet esse inter vasal.ꝛ dominum. vt.§.de for.fid.in.c.i.in fi. sed ita est q si feu.ad vnum vasal.solum peruenit q ille solus iurabit.vt in isto tex.in fi.Ergo ꝛ eodez modo quādo ius domini ad vnum solum ex filijs vel heredibus peruenit ad quod facit supra in ti.de eo qui sibi here.q suis.Potest enim dominus facere vt ad vnum solum ex filijs feu.perueniat vel etiam ex diuisione inter eos hoc potest fieri argu.i isto tex.ꝛ supra per quos fi. inuest.in.§.i.ɓm An.de iser.Et glo.est in.l.si familie. .C.famil.her.Si ṽo feu.deuenit ad omnes filios siue equaliter siue non tunc omnibus est iurandum.vt.ff. de operis liberorum.in.l.iusiurādi in fine.ꝛ vt.ff.de religio.in.l.vel quod.¶ Nec obstat.§.preterea ducat⁹. videlicet qd pro vno feu.habeat plures dominos ꝛc. quia hic fit diuisio ex necessitate suc.ar.ff.famil.her.in l.heredes.in.§.an ea.ꝛ in §.illa.Item quia omnes heredes loco vnius sunt.s. illius cui successerunt .l. cum fundum.ff.de condi.ꝛ demon.Sed in.§.preterea.nulla subest necessitas sed ex voluntate mera domini alienantis partem feu.merito non potest ex hoc induci vasal.vt habeat plures dominos:vt ibi.Possent tamen etiam isto casu ipsi heredes domini si volunt eligere vnū

a ¶ Oibus heredib⁹ fienda fidelitas.Adō gl. i.l. si cuius.i.§. i.ff. de vsufruc. Ang. ꝛ Ludo. ro.i.l.ij.ff. de ṽ. obl.Jo.de imo. i.l.iiij.ff.e.Bal. ꝛ Ang.i.l.cōis. ff.de in ius vo. Albert.de rosa. i.l. duo patroni ff.ǒ iureiur.ꝛ latius p Jo.an.in addi.spe.ti.ǒ loca.i.§.nūc aliq. ṽ.lxxij. in qbus iurib⁹ habeṫ q dꝫ iurare oib⁹. Alij tenēt ꝯrīaz opi. vt ē gl.i.c. i.i.§.ꝑterea ducat⁹.ǒ ꝓhi. feu. ali.p Fed. eādē opinionē tꝫ Alberi.de rosa.i.l. stipulatio.i.§.q situ.ff. de noui. op.nū.idē Alb. i.l.cōis. i pri.ff. de ali.ꝛ cib.leg. idē tꝫ Jac.ǒ belui.i.c.oēs filij si de feu.sue.ꝯtro. iter do.ꝛ agna. ꝛ ibi Bal. sibi ꝯrius.idē tꝫ Jaco.de ardizo.sūmus feudista in sūma feudoꝝ ti.de succes.feu.i §.sed vbi domi n⁹.idē tꝫ Host. in sūma.i tit.de feu.§.fi.ṽ.q nū quid tenebitur. idē tenēt spec.ꝛ Jo.an.i titu.de feu.i.§.qm̄.ver. xxix.idē tꝫ Frā. de are.i.l.ij.ff.ǒ ṽ.obli.vbi dicit q ista opinio ē sequēda in practica tanq̄ opinio cōis.tñ pria opinio ē verior i puncto iuris: cū qua tenēt dy. Ray.de furli.ꝛ Bar.i.l.cū vn⁹ i pn.ff.de bo.aucto.iudi.ꝛ eā ēt sequiṫ Ang.l.loci corpus.i.§.si fundus.ff. si serui.vēdi.ꝛ istam primā ptē tenuit ꝛ disputauit hūc cāum.pile⁹ doctor antiqu⁹.

vnū cui iuret ꝑ oibus.vt.ff.de edi.edic.i .l. ꝙ si nolit. in.§.si plures.ꝛ.ff.ꝺ oper.noui nunc.i.l. stipulatio.i.§. quesitū.ꝛ.ff.famil.her.i.l.hr̄deo.i.§.plurib⁹.ꝛ.ff. iudi. sol.i.l.iam tn̄.vbi tale ius idiuiduū pōt vni cōmitti.ꝛ est bonus tex.i.l.iij.i §.adici.ff.ꝺ fideicō.liber.ꝺ quo p Bal.i.l.i.C.quādo lice.ab emp.recedere.Et ita vt supra reperio docto.tolosanos distinxisse ꝛ ꝯsuluisse.a q bus ēt dn̄s An.ꝺ iser.nō multū discrepat hic in lectura. Et per predicta poterit saluari determinatio pilei hic posita.qꝛ nō est verisimile ꝙ determinasset ꝯ casū legis.i dicto.§.ꝑterea.Et hoc modo saluabit̄ etiaꝫ gl. accur.in.d.l.si cui⁹.ff.ꝺ vsufru.De qua materia aliqua liter tangit̄ per Py.ꝛ Bar.i.d.l.stipulatio.in.§.quesitū.ꝛ in.l.de pupillo.in dicto.§.si pluriū.ff.ꝺ operis noui nūc.ꝛ per Jac.ardizo.i summa ꝺ suc.sub rubricella. Si vero est facta ꝯsignatio an oēs hr̄des domini succedant ꝛc.cum rubrica seque.ꝛ est tex.in titulo de feudis ꝛ beneficijs.in.c.ꝺ negocio.in.§.insuper. ꝛ vide in specu.de feudis.in.§.quoniam.in versi.xxix. Et ex predictis potest determinari vtrum vasallus volens alienare feudū teneat̄ petere licentiā ab omnib⁹ heredib⁹ domini.an sufficiat ab vno tantū.❡Quero ab extra qd si ex feudo vasalli mortui debebat̄ certū seruitiū.vt qa feudū erat conditionatū ẜm qꝺ tradit̄ in.c.fi. infra ꝺ capi.qui cur.ven.qualiter prestabit̄ istud seruitiū per hr̄des vasalli tenentes illud ꝑ indiuiso.Respondeo ꝙ si seruitiū est in dando. ꝙ tūc qlibet prestabit pro parte.vt.C.fami.hercis.in.l.ea.ꝛ.C.ꝙ si cer.peta.i.l.i.facit quod dixit Bal.i auc.cessante.C.ꝺ legi.heredi.Si vo seruitiū est indiuiduū. puta ire ad prelium vel exercitū cū domino.tūc dabunt vnū eque idoneum sicuti erat pater eorū.ꝛ iste seruiet ꝑ omnibus quia omnes loco vnius sūt dicta.l.iam tamen.in.§.si plures.ꝛ.l.cui fundū ẜm Andre.ꝺ iser.Sufficit eniꝫ dn̄o hr̄e vnū eque idoneū q sibi suiat sicut erat pr̄ vasallus solus vt.ff. locati.in.l.si quis domū.in.§.i.ꝛ.ff.ꝺ cōsti.pec.i.l.qui autē.in.§.i.ꝺ qua questione.vide plene in specu.de feud in.§.quoniam.in ver.ix.vbi late eum prosequit̄. ꝛ per Jaco. ardizo. de succes.feu. sub rubricella ubi a pluribus habet vasal. feud.ꝛc. ❡Quero iuxta predicta si sunt plures heredes vasal.obligati ad prestandum seruitium. an dominus poterit eligere idoniorem dicit predictus Andre.de iser.ꝙ sic.arg.eorum que habent̄ in.l.ꝙ si plures.ff.ꝺ testa.tu.ꝛ ibi per Bal.Sed plus mihi placet dictum Specu.in dicto ver.ix. querit̄ iuxta fi.qui tenet ꝙ ipsi vasal.debeant eligere vnum ex se ipsis.nec dominus poterit eos in plus grauare quam fuerat ꝯditio patris ipsorū. Si vero essent plures domini habentes vnū vasal. tūc ipse vasal.eligere potest quem volet.vt not.glo.in dicto.§. ꝑterea ducat⁹.quod itelligo quando per ꝯcursum non poterat seruire nisi vni.vt statim dicam.❡Quero an isti filij possint constituere procura.ad iurandū fidelitatē dic ꝙ sic.vt i.c. i.i.§.sed vtrum. ꝛ quod ibi dixi.ꝯ. per quos fi.inuesti. Secus autē in iuramento quod ꝑstat̄ a ciuib⁹.vt probat̄ de pace constantie.ꝛ tenet Bal.in.l.i.in.§.ne aūt. .C.ꝺ cadu.tollen.Et similiter domin⁹ vn⁹ posset inuestire nomine omniū consortū.vt plene per Bal.in.l.i.C. qn̄ lice.ab empt.rece.vel etiā omnes per ꝓcura.vt i dicto.§.ꝑsonam.i fi.❡Quero qd si feuda dignitatū ex priuilegio vel cōsue.diuidantur:sicut videmus in lombardia:in alemānia:in Ferraria:in foro iulij:ꝛ plurib⁹ locis in qbus omnes descēdentes dicunt̄ marchiones comi.ꝛc. qualiter tūc prestabit̄ fidelitas. Rn̄deo ẜm predictū An.ꝙ vel omnib⁹ vel vni ꝑ omnib⁹ a ꝙ tantūdem est.ꝛ tūc nō videt̄ esse vasal. vnius tantū insolidum.sed omniū simul sicut de liberto dicitur vniuersi. ff.de in ius vocan.in.l.sed ꝛ si.in.§.qui manumittitur. Potest eniꝫ ex longo vsu cui⁹ nō extat memoria hec diuisio dignitatū fieri.ar.ff.de aqua quotti. ꝛ esti.i.l.ꝺ iure.in.§.ductus aque.ẜm ipm.d.an.de qua qōne plene tangitur p Joā.andre.in addi.Speculi.sup rubrica de feu.ad fi.in ver.nō omittam.vbi videtur tenere idē ꝛ ꝙ valeat talis ꝯsuetudo.❡Quero qualiter tunc in ꝯ.proxima questione.vasal.ꝑstabit seruitiuꝫ pluribus hr̄dibus dn̄i qui dictuꝫ feu.pro parte tenent.Et rn̄deo ꝙ si est in dando.tunc vnicuiqꝫ dabit partē suam ꝑ q̄ est heres vel feu.tenet.Si vo seruitium est indiuiduū. vt.ꝯ.dixi puta ire ad prelium cū dn̄o.ꝛ quilibet filioꝝ dn̄i habet de ꝑse bellum diuersum.ꝛ in diuersis locis ita ꝙ nō est possibile ꝙ adiuuet omnes.tūc pōt eligere ipse vasallus quem ex dn̄is velit adiuuare.arg.ff.ad sill.in.l.si qs in graui.in.§.si cū omnes.ꝛ p no.in dicto §.ꝑterea.vt.ꝯ.dixi.attamen dixit Bal.in.l.i.ff.de rerū diuisi.in.xxiij.qōne.ꝙ bene faciet vasal.si gratificabit̄ digniori ꝛ seniori.ar.ff.de pac.in.l.maiorē.ꝛ in.l.fi.ꝺ si de instru.facit qꝺ no.in.l.ciues.C.de incolis.lib.x.ꝛ qꝺ dixit Innoc.in.c.i.extra de maio.ꝛ obe.❡Quero qd b si isti filij dn̄i mortui cōmittunt inter se bellum b .an tūc vasal.teneat̄ aliquē adiuuare vel gratificari.dicit bald. in dicto loco.ꝙ n̄ qꝛ inuicē sibi obstāt.l.si qs in graui. in.§.si cū oēs.ff.ad sill.qd aūt si vnus vasal.recognosceret plura ac diuersa feu.a diuersis dominis q viciss̄ guerrā faciūt.an ꝛ qualē vl̄ neutrū tenet̄.tūc adiuuare dic vt in Speculo.in.d.§.qm̄.ꝺ.xij.vbi plene ꝛ diffuse ꝓsequtur.❡Quero an vasalli possint diuidi numeros inter dn̄os ꝙ sic cū sint in bonis ar.C.co.vtriusqꝫ iudi. in.l.possessionū.ꝛ tꝫ Bal.i.n.l.liber.de op.liber.in vltia col.Utrū aūt dn̄s possit diuidere feuda sua inter filios suos dicaꝫ.j.de ꝓhi.feu.alie.p fede.in prin.Sed vtrū in feu.habeat locū iudiciū cōmuni diuidūdo.vide i Spe. de feu.in.§.quoniā.ver.xxxv.❡Ultimo circa pn̄tem materiā diuisionis feu.vide plene ꝛ plura per Jaco.ardiz.in sūma in tit.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.vtrū diuisio feu.prohibita sit cum rubrica sequē.ꝛ qꝺ habet̄ per glo.ꝛ docto.in.l.si familie.C.fami.hercis.ꝛ in.l.cōmuni diui.in princi.in glo.magna.in fine.ff.cōmuni diuidundo.ꝛ quod dixi.ꝯ.qui.mo.feu.amit.in.§.si fuerint.ꝛ per Bald.in.l.si plures.C.de condi.inser.ꝛ quod dixit Bar.in.l.de pupillo.§.si pluriū.ff.de oper.noui nun.ꝛ qꝺ dicam in.d.§.ꝑterea.ꝛ in locis supra allegatis in secūdo notabili.ꝛ per canonistas.in.c.si heredes extra de testa.ꝛ ibi glo.ꝛ ex̄ de voto.in.c.licet.ꝛ i Specu.de feu.§.quoniā.ver.ix.ꝛ ver.xx.ꝛ ibi Joā.andre.ꝛ ver.xxxi.ꝛ ver.xxxiij.ꝛ ver.xxxiiij.ꝛ qꝺ no.extra de preben.in.c.tue.ꝛ per doc.in.c.vacante.ꝛ in ti.de locato.in §.nūc aliqua.in ver.lxxij.De materia autem iuramenti ꝑstādi vbi sunt plures heredes vasalli vel plures domini.vide plene in dicta sūma in titulo de succes.feud. sub rubricella.vbi a pluribus habet vasallus feudum omnibus tenetur iurare. ꝛ in rubricella an omnes filij vasalli iurare debeāt.cum seq.ꝛ seq.ꝛ in ti.qualiter iurare debeat vasallus.sub rubricella prima ꝛ secūda.In quibus locis plura tangit.ꝛ vide per glo.ꝛ docto.in.d. .l.si cuius.in.§.sed ꝛ si plures.ff. de vsufruct.ꝛ per bal. in.d.l.i.de rerum diui.in qōne.xxiiij.xxvi.xxvij.ꝛ qōne fi.ꝛ per Specu.in.d.§.quoniaꝫ.ver.xxix.ꝛ ibi per Joandre.ꝛ in ver.non omittam.supra allegato.ꝛ vide qꝺ dixi in titulo imperator lotb.Euge.papa.i.c.i.ꝛ quod no.Bal.in.d.§.ne autem.facit ad materiā nostram in capitulis extraordinarijs.i.§.cum plures fratres.ꝛ qꝺ dixit Hosti.in sūma ti.de feu.in.§.fi.ver.istud aūt.Ja.

a **Adoptiuus.** Fili⁹ effect⁹ p adoptionē nō succedit in feudū.hoc dicit.Et rō dubitādi fuit:qꝛ cum appellatione filiorum c quādoqꝫ soleant contineri etiam filij adoptiui:vt in.l.ij.ff. de bo.posses.ꝯtabu.ꝛ insti.de adop.in.§.in pluribus. Item qꝛ filius adoptiuus etiam in dignitate succedit: vt in.l.senatoris.ff.de sena.Uidebat̄ ꝙ similiter debe

Jac.Alua.super feu.

a ❡Uel oibus vel vni p oib⁹. Adde gl. in.l.si cui⁹.ff.de vsufr. bar.i.l. de pupillo.i.§. si pluriū ff.de no.op.nū. Ang. i.l.ij.§.ex his.ff. de v.ob.

b ❡Cōmittunt inter se bellū.Ad de Ang. i.l.his q fisci.in.i.colū. ff.de postu.

c ❡Appellatiōe filioꝝ. Adde.l. iiij.i.§.parētes. ff.de i ius vo.iūcta.l.adoptiuus e.ti.gl.in.l.si qs ꝑosthumos. de libe.ꝛ posthu.ꝛ an tales veniūt in dispositione testātis.vide i.l. fideicōmissūꝫ ꝺ ꝯdi.ꝛ demon.ꝛ in.l. si ita qs.in §. fi. de lega.ij.

ret admitti ad successionē feudi. Sed rō decidendi est ī oppositū.vz q feudum daꝛ amore vasal. vt i.c.i.s.d feu.da.iuicē legis cōmis.⁊ ꝓpter fidelitatē ipsiꝰ.vt.s. ꝑ quos fiat inuesti.i.§.fi. Sed eadē fidelitas ⁊ amor reputaꝛ ⁊ presumiꝛ esse i filijs eiusdem sanguinis. vt i.l. quisqs.C.ad.l.iul.maie. Nō autē ita i alijs extraneis l.cū vnus.in pri.ff.de alimen.⁊ ci.lega.merito ipe dñs nō cōpellitur habere aliū vasallum alterius sanguinis q̄z voluerit a pricipio.vt.s.i.c.ij.d duo.fra.d no.benefi. inuesti.⁊ infra de lege cora.c.fi.in fi.⁊.s. d alie.feud.⁊ in .§.⁊ si clientulus.⁊ ideo filius adoptiuus nō admittiꝛ. ¶ In text.ibi adoptiuus.quid sit adoptio.vide gl.iij. insti.de adop.⁊ quando teneat vel non.dic vt habetur in.l.nō aliter.ff.de adop. ¶ No. q non sufficit ciuiliter fieri id quod etiam naturaliter fieri debebat.ꝯcordat.l.si ita quis.in fi.cum ibi no.ff.d lega.ij.⁊.ff.de cōdi.⁊ demon.in.l.fideicōmissum. vbi ꝯditiones sub nomine filiorum nō adimpleꝛ mediantibus adoptiuis. ¶ No.q nō ꝑ oia adoptiui eqparaꝛ naturalibus.vt hic ⁊ i auc.qui.mo.na.effi.legitimi.in.§. adoptionis.⁊ nota.gl.in.d.l.fideicōmissum.facit insti.d excu.tut.i.§. i. ¶ Oppo.cū glo.q imo filius adoptiuus admittaꝛ ad successionē de lege secūda.C.d adop. ⁊ d lege si arrogator cū si.ff.de adoptio.vbi adoptans d necessitate teneꝛ oino relinquere quartā filio suo adoptiuo. Solu. itellige de alijs bonis nō feudalibꝰ. hic vō loquitur in bonis feudalibꝰ in qbus ꝑm ꝯsuetudinē feudorū non succedit.nec ipse filius arrogatꝰ ex hoc hz cām querele cū retineat integra iuris patris sui naturalis.l. cū in adoptiuis.C.d adopti. Et hoc vult tota ista gl.vsqz ad finem. Sed aduerte ne erres qm̄ tex.loquiꝛ in filio adoptiuo.⁊ gl.declarat exemplificādo arrogato dum facit mentionē d quarta.que de necessitate debeꝛ filio arrogato i bonis arrogātis. Sed duz subiūxit q filio adoptato remanēt itegra iura sui pr̄is naturalis adaptaꝛ istud exēplū ad filiū adoptiuū. Nō aūt arrogatū qd pz q filiꝰ adoptiuus ē ille q hēbat patrē naturalē tēpore quo datus ē i adoptionē.nec trāsit i potestate adoptātis. sz remanet i potestate sui pr̄is naturalis ⁊ retinet oia sua iura. Filius vō arrogatus est ille q erat sui iuris ⁊ trāsit in ptātē arrogātis.vnde versus.

Arrogo qui suus est.sed meus haber esse necesse.
Patris adopto natū.sed patris ꝑmanet idem.

vt no.glo.insti.de adop.in.§.sz hodie. Preterea vt dixi ē ⁊ alia differentia.q adoptans nō necessitaꝛ ad relinquēdum aliquid in testamento filio suo adoptiuo. vt i.d.l.cum in adoptiuis.in.§.sed ne articulum. Sed arrogans hn̄ necessitatur ad relinquēdum filio suo arrogato.vt in dicta.l.in fin.q saltem quartam. vt i hac gl.in.l.ij.⁊ ibi per Cy.C.de adop.⁊.ff. de inoffi.testa. in.l.pap.i.§.sed nec ipuberis. Ex his patz q ista gl. itellexit promiscue istum tex.tam in adoptiuo q̄z in arrogato. Ex qua ꝑm supradicta potes inferre q istud capitulum hz locum tam in filio adoptiuo. q̄z in filio arrogato. Et hanc ꝯclusionem sequiꝛ etiam Bal.hic licet Per.d cer.dubitauerit. Et probatur ista ꝯclusio etiā rōne.q ista cadit fictio iuris ciuilis in arrogato sicut in adoptiuo ⁊ veritas nature ita obūbratur in vno sicut in reliquo.vt in.l.filio quē patri.ff.d liber.⁊ post. Merito idē ius censendū est in vtroqz. vt in.l.ticio. ff.de verbo.obliga.qualiter aūt concipiaꝛ instrumenta arrogationis ⁊ adoptionis si velles scire.vide i specu.d cogna.legali. ¶ Quero ab extra an feu.possit cōcedi eo pacto.vt in eo pacto succedant etiam filij adoptiui.puto q sic q pacta apposita seruāda sunt.lz sint contra naturam cōem feu.vt.j.d feu.non ha.propri.naturam feu.in.c.i.⁊ infra eo.in.c.si filij.⁊ supra quid sit inuesti.in.§.penul.⁊ in fi. ¶ Quero an auctoritate principis possit drogari huic capitulo.vt videlicet filij adoptiui succedere possint.⁊ tenet Bal.q sic ꝑ no.in.c.naturalis.infra eo. Idem intelligas per statutū vel ꝯtrariam ꝯsue.vt dixi supra de succes.feu.in prin. ¶ Quero si pater emancipauit filium.sed postea ipsum adoptauit.an tunc succedet in feudo. ⁊ dic q sic ꝑm Andr.d iser. Et est ratio q poterat succedere etiaz absqz adoptione.vt dixi supra de his qui feu. da.pos.in.§. penul. Unde adoptio isto casu nihil auget neqz diminuit respectu feu. Idē dicēdum in auo materno qui sibi adoptauit in filium nepotem descendentē ex filia. Nam si auus habebat feu.femineum. poterit iste nepos adoptatus succedere.quoniā absqz eo succedebat: ⁊ nunc concurrit vtrunqz vinculum. vt predicta probantur in dicta.l.cum in adoptiuis.in.§.i.⁊ insti. de adop.i.§.sz hodie. Et hoc etiam tenet Jac.ardizo. Utrum aūt filius emācipatus succedat in feu.dixi pl̄e.s.de his qui feu.da.pos.in.§.hoc quoqz.in qōne fin. ¶ Ultio d materia pn̄tis capituli.vide pl̄e per dictum Jaco.ardiz.in sūma.in ti.de succes.feu.sub rubicella d adoptiuis filijs. an succedāt in feudū.qualiter aūt filij adoptiui ⁊ arrogati succedāt de iure cōmuni.vide pl̄e per Cy.in auc.itaqz.C.cōmunia de succes.⁊ vide Specu.de loca. in §.nūc aliqua.ver.lxviij. Jaco.

m

Ualiter habēs.

Istud capl̄z exorbitat ab oī iusticia ⁊ eqtate. Et iō itelligendū est vt loquaꝛ solū ꝑm ꝯsuetudinē localē ⁊ spālē i eo loco dispositio huius capituli vigebat. Non aūt vt ponat cōsuetudinē generalē in oībus locis. Uirtus ergo huius capituli est pp cōsuetudinē loci.in quo viget que nō debet extendi ad alia loca ꝑm And.de iser.⁊ bal.⁊ cōmuniter docto.hic ⁊.j.de filijs natis.de ma.ad mor.ꝯcto.⁊ ꝓbaꝛ.j.eo.in.c.filij. Et ista ꝯsuetudo erat i ciuitate Mediolani vt dicit tex.in.d.ti.de filijs natis ⁊c.in fine.quā ꝯsuetudinē Obertus de orto. q fuit de mediolano.vt pz.s. titu.ꝓximo.⁊ scriptor huius opis. vt dixi.s.ti.iij.in prin.interseruit i hoc ope ista capitula faciendo mentionē de dicta ꝯsuetudine.put etiam alibi facit.s.ti.ij.in prin.⁊.j.qui testes sint neces.ad ꝓbā. no.inuesti.in.c.i. Idem ⁊ similiter facit Jaco.ardizo.in sūma qui sepius adducit statuta ⁊ cōsue. Uerone. Disponebat nāqz ista ꝯsuetudo seu statutū Mediolani. q matrimoniū posset cōtrahi ad morganicā.i.ꝑz eam solēnitatem ⁊ cōsuetudinē que ibi vigebat.que appellabaꝛ morganica qd interpretaꝛ promissio que fit in cōtractu sponsalitio aliqd habendi post mortem alterius per supuiuentē vel per filios. Est eniz vulgare lombardum.vt pz in lombarda.de his que a viro in vxo.daꝛ in.l.i.aliquādo appellaꝛ lex salica quasi solum primi filij capiant.⁊ admittātur de qua lege habeꝛ in lombarda.d capitulis legis salice.in vltima carta.⁊ per h modo intelliges tex.in dicto ti.de filijs natis ex matrimonio ad morga.contracto.vel dic vt ibi etiā dixi vltra ꝓdicta. Erāt enim plures ⁊ varie leges diuersoꝝ locorū disponentes vario modo circa succes.de quibus Jac. ardizo.facit mentionē i sūma sua.in ti.de succes.feu.sub rubricella.iij.vz lex Romana.lex Lombarda.lex Salica.lex Barbara.lex Rubricaria ⁊c.⁊ lex Alemanorum.de qua idem Jaco.facit mentionē in titulo de cōtentione feu.sub rubricella decurritur ad sacra vasalli. Item ⁊ lex vādalica.de qua per Jaco.ardizo.in sūma qualiter iurare debet vasallus sub rubricella de his q nō debent iurare. Item ⁊ lex franca.de qua no.in.§.receptatoribus.j.de pace iura.fir. Et in summa hoc vult istud capl̄m. Ex spāli cōsue.locali potest iduci.vt in eo loco filij secūdi matrimonij nō succedāt matri cum filijs pmi matrimonij.tam in feudo.q̄z in ceteris bonis h.d. Et pone casuz i terminis ꝑm q colligitur ex.d.c. filij.j.eo.⁊ ex dicto ti.de filijs natis.ex ma.ad mor.contracto.⁊ vt in dictis locis not.per glo.eo excepto q ibi tractaꝛ de successione patris.hic vō de successione matris.

tris. vꝫ ꝙ mulier habēs filios ex p̄mo mr̄imonio ↄ̄xit mr̄imoniū cū scđo marito eo pacto ⁊ ↄditione ꝙ filij nati ex dcō scđo mr̄imōio nō debeāt sibi succedere. p⁹ hoc morit ipa mulier relictis filijs ēt ex scđo mr̄imonio v̄sa fuit q̄stio iter hos filios ex scđo mr̄imōio cuꝫ filijs p̄mi matrimonij quis eoꝝ debeat succedere. tam in feud. q̄ꝫ in ceteris bonis. vn̄ querit q sint p̄ferēdi. ⁊ respondet ꝙ filij ex primo matrimonio mediante tali pacto ⁊ ↄsuetudine que in dicto loco vigebat. ¶ In tex. ibi obtinuit. i. obtentū fuit ꝑ sapiētes vel in ↄ̄dictorio iudicio attenta consue. loci que in eo loco dꝫ seruari. lꝫ rōne non subsistat. vt. j eo. in. d. c. filij. in fi. ⁊ in dicto ti. de filijs natis ex ma. ⁊c. in fi. ¶ No. ꝙ lꝫ pactum de nō succedēdo sit improbatum a iure. vt i. l. pactū. C. đ coll. ⁊ i. l. fi. C. de pactis. tn̄ ex sp̄ali ↄsuetudine loci admittit. vt hic ⁊ i dictis iuribus. s̄. allegatis. facit quod no. i. l. iura sanguinis. ff. de regu. iur. ⁊ qđ dixi i. c. moribus. s̄. eo. ¶ No. ꝙ sup iure succedēdi pōt ꝓuideri ꝑ ↄsue. vel statum i loco. facit. c. raynutius. extra đ testa. Et ex hoc pꝫ i simili đ ↄsue. que admittit primogenitū exclusis oibus que q̄ꝫq̄ꝫ videat dura nihilomin⁹ tn̄ seruat i loco vbi viget. ⁊ đ h plene ꝑ Joan. and. i addi. Spec. sup rubrica đ feu. circa mediū. ⁊ ꝑ bal. i. l. cū antiquiorib⁹. C. đ iure đlibe. ⁊ i. l. ex hoc iure. ff. đ iust. ⁊ iure. facit qđ dixi. s̄. qui feu. da. pos. i. §. ⁊ qꝛ i oppositiōe añpenul. ¶ Oppo. cū gl. ꝙ imo nō sit fiēda dr̄ia iter hos filios. qꝛ pariter debēt admitti. vt i. l. fi. ad orficia. ⁊ i. l. fi. ff. đ legi. here. Solu. dicit gl. fateor ↄ̄rium đ iure cōmuni. hic vero loqmur đ iure sp̄ali ↄtinente istaꝫ iniusticiā ⁊ iniquitatē. Uel possum⁹ dicere ꝙ istud capitulum loquat đ filijs natis ex mr̄imonio contracto ad moꝛ. vꝫ vt filij nati ex dicto mr̄imonio nō succedāt vt habet i. d. c. filij. cū ibi no. Et hoc vult ista glo. vsqꝫ ad fi. quā declara. vt. s̄. dixi in euidentialibus vel possumus dicere ꝓm Jac. aurelaniēsem. ꝙ hic loquatur i feu. ⁊ alijs bonis acquisitis ↄtemplatiōe primi mr̄imonij. ⁊ ideo primi filij tantum succedere debeāt. ar. ff. de vulga. ⁊ pupil. in. l. sed si plures. in. §. i arrogato. ⁊. ff. đ colla. bo. i. l. i. in. §. id quod. que opi. corroborari posset prout in simili videmus in lucris nuptialibus vel alijs bonis prouenientibus ex primo mr̄imonio in quibus solum filij primi mr̄imo. succe. vt i. l. femine. cuꝫ si. C. đ secūdis nup. ⁊ ꝙ ista opi. sit vera reperio ꝙ đ ea ē casus in cap̄lis extraordinarijs alteri⁹ cōpillatōis feudorum sup rubrica de feu. ⁊ beneficijs. in. c. mulier. Sed tn̄ q̄ꝫtum ad intellectū huius capituli. nō recedas a cōmuni opi. vꝫ ꝙ istud capitulū loquat ꝓm sp̄alēꝫ ↄsue. loci que i dicto loco tm̄ attēdenda est cū ↄtineat iniq̄tatē. Ubi eni nō viget ista ↄsuetudo filij equaliter succedere debēt etiā ꝓm generalē ↄsue. feudoꝝ. vt pꝫ. s̄. đ gradi. suc. in feu. ⁊. j. đ natura succes. feu. in. c. i. ¶ Oppo. ab extra ↄtra ea que. s̄. dicta sunt. ꝙ imo sp̄alis cōsuetu. disponēs super ↄtractu matrimonij cōtra iuris dispositionē non sit obseruāda. vt est casus i. c. i. extra de sponsalibus. Solu. illud cap̄l'm loquit đ his que ꝑtinent ad substantiā mr̄imonij. hic vero loqmur đ his que sunt extrinsecus ⁊ nō i substātia sicut sup dote sup bonis ⁊ successiōe bonoꝝ. ad ꝙ facit. l. auus. ff. đ pact. ⁊ ꝙ. s̄. dixi. ¶ Ultimo đ materia presentis capituli ⁊ ↄsuetudinis sp̄alis habet in locis. s̄. allegatis. videlicꝫ in dicto. c. filij. j. eo. ⁊ in dicto titulo đ filijs natis ⁊c. ⁊ i pluribus remissionibus ibi adductis. ⁊ in dicto capitulo mulier. de capi. extraordi. ⁊ plene per Jac. ardizo. in sūma in titulo đ succes. feu. sub rubricella. an naturales succedāt matri in feu. i fi. ⁊ sub rubricella seq. in fi. ⁊ in l. fi. C. đ pac. ⁊ in dicta. l. pactum. ⁊ in. l. si quando. C. đ inoffi. testa. ⁊ vide Bal. in. l. i. C. đ priuilegio dotis. ⁊ qđ no. ꝑ glo. ⁊ doc. i. l. etiā. ff. solu. matri. ⁊ quod dixi i. c. moribus. s̄. eo. ⁊. s̄. đ his que feu. da. pa. i. §. hoc āt. in oppositione prima. ⁊ supra de inuestu. de re alie. fac. §. fi. in questione prima. in fine.

n Aturales. Filius naturalis tm̄ lꝫ postea legitimus fiat nō succedit in feudū. nec solus. nec cū alijs. hoc dicit. ¶ In tex. ibi naturales. Ideo sic appellati q̄si eos sola natura genuit n̄ honestas mr̄imonij. vt dixit tex. xxxij. q. iiij. liberi. Nā pro
a prie naturales filij^a sunt illi q nascunt ex ↄcubina libera. vt no. super rubrica. C. de naturali. libe. ⁊ i. c. ꝑ venerabilē. extra qui filij sint legitimi. in glo. iiij. ⁊ i. c. tanta. Interdū filij dicunt adulterini quādo sunt nati ex adulterio. vt in. c. ↄsuluit. extra đ seruis nō ordi. Qui quandoqꝫ appellātur nothi. prout no. gl. i. c. nisi cū ꝑdem. extra đ renūciatiōe. Sed tamē ꝓm Isidoꝝ. ix. ethimolo. i fine. nothi ꝓprie sunt illi qui sunt nati illegitime ex nobili patre ⁊ ignobili matre. Interdū icestuosi quando nascūtur ex linea trāsuersali. infra gradum prohibitū. vt ex̄ đ eo qui co. cō. i. c. veniēs. Interdū nefarij qui nascūtur ex linea descendēti. Interdū spurij quādo habent patrem icertum vel talem quem nominare nō lꝫ vel nati ex seruo ⁊ libera. Et isto casu appellātur quandoqꝫ māzeres. vt i dicto. c. nisi cuꝫ pridē. per gl. Sed tamē ꝓm Isidorū. vbi. s̄. dicūtur proprie māzeres nati illegitie ex nobili matre ⁊ ignobili patre. Et đ p̄dictis not. gl. i. l. si q̄ illustris. C. ad orficia. Et ꝓbat. xxxvi. q. i. lex illa. ⁊ in dicto. c. nisi cū p̄dē. ⁊ i. c. tāta. Et ista volui declarare. qꝛ multotiēs in rescriptis legitimationū fit mētio đ p̄dictꝭ. Et isti oēs pn̄t legitimari ꝑ principē. vt no. glo. i auc̄. q. mo. nāles effi. sui. in fine. ⁊ per papā. vt in dicto. c. ꝑ venerabilē. Nā nasci đ adulterio n̄ est eius culpa qui nascitur. sed filius q generat. vt dixit tex. in. c. nasci. lvi. dist. ⁊ i. c. accedens. de purga. cano. đ qb⁹ tāgit ēt ꝑ Barto. in. l. fi. ff. de his q. vt indig. ⁊ ꝑ Bald. in. l. filiū. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. facit extra de seruis nō ordi. in. c. cōsuluit ⁊ no. in. c. tāta. q filij sint legitimi. Ibi legitimi. Subaudi ꝑ rescriptum p̄ncipis. sec⁹ āt si ꝑ subsequēs mr̄imoniū. vt i dcō. c. tā. extra q filij sit legitimi. qđ tn̄ intelligas vt statiꝫ dicā. Ibi vocant. Subaudi ⁊ sic sublata est ↄtrouersia que sup hoc orta erat. vn̄ cōgruēter facit ad titulum nr̄m. ¶ Nota regulam ꝙ ab initio non valet nō cōfirmat ex postfacto. Et hoc collegit glo. hic posita in sui p̄nc. remittendo ad glo. i. post principium. infra de prohibi. feu. alie. per fede. Et probat istam regulā per simile de clerico qui abinitio dū est clericus non succedit in feu. qui licet postea deponat clericatuꝫ. non tamen recuperat feu. vt infra de bene. feu. in. c. i. Et per hoc remanet ipsa glo. expedita vsqꝫ ad ver. hic autē ⁊c. Tu vero de hac regula que tamen est via brocardica. dic plene per glo. pro ⁊ contra. in. l. per fundū. ff. de seruitu. rusti. predio. ⁊. ff. de regulis iuris. in. l. quod ab initio. ⁊ ꝑ Dy. in. c. non firmatur. de regulis iuris. in. vi. De similitudine autem quā facit glo. de clerico. dic vt plene dixi. in. c. qui clericus. supra eo. ⁊ supra de mili. vasal. q arma belli. depo. in. c. i. ¶ No. ꝙ naturales filij etiam legitima
b ti non succedūt in feudum^b. Et est ratio qꝛ solū agna
c ti^c admittuntur ad feu. vt infra đ succes. feu. in. c. i. Isti autem taliter nati nō sunt agnati sed cognati. vt. ff. vnde cogna. in. l. in hac parte. ⁊ inst. de succes. cogna. in. §. vulgo. Et q̄ꝫq̄ꝫ per legitimationē subsecutam videantur agnasci. vt in auc. de incestis nup. in. §. dubitatum. ⁊ perinde esse. ac si nunq̄ꝫ fuissent naturales. ar. in. l. imperialis. C. de nup. ⁊ in. l. i. C. de iure anul. aureo. fatendum ꝙ imperator hanc legitimationē potest facere. vt in. l. qui in prouincia. in. §. i. ff. de ritu nup. ⁊ not. in glo. Sed tamen simpliciter cōcedendo non videtur hoc facere ⁊ concedere tale priuilegium cum preiudicio alterius. vt in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid i loco publi. ⁊. C. de emāci. libe. in. l. nec auus. Non extantibus enim illis naturalibus veniebant legitimi agnati. vt. s̄.

a ¶ Nā ꝓprie naturales filij. Adde quot modis dicat filius naturalis. vide per Bal. consi. cccxliiij. incip. ꝑ veritatis idagine. in. iiij. volu.

b ¶ Non succedunt i feudum. Adde Bar. i. l. ex facto. in. §. si qs rogat⁹. ff. ad treb. bart. i auc. si quas ruinas C. đ sacrosan. ecclē. ⁊ ꝑ Bal. i. c. q̄ in ecclesiaꝝ. đ cōsti. ⁊ an succedit i emphitcosi vide ꝑ Abb. i. c. lator. q fi. sint legi. ⁊ ꝑ Abb. i. c. tanta. eo. ti.

c ¶ Quia solū agnati. Addē baldum ⁊ pau. de cast. i. l. vulca. C. vnde liber.

Jac. Alua. super feu.

de gradi.succe.in feu.in.c.i.⁊ supra qui feu.da.pos.in.§. cũ vo coradus. Et sic tale ius erat quesitũ agnatis ⁊ eis deficiẽtib⁹ dño:vt.s.de alie.feu.in.§. ⁊ si cliẽtulus. Jõ pnceps sine illoꝝ preiudicio vr legitimasse. Et per ↄsequens talis legitimatio ita generalr ⁊ simplr sum pta non dꝫ eis auferre p̃iudiciũ:vt in auc.q.mo.natu- rales effi.sui.in.§.filiũ.colũ.vij. Et ita itelligat iste tex. Et iõ dicit Jacob.de bel.ꝙ si impator legitimat quẽ vt sit legitim⁹ ⁊ ꝙ succedat in feudo ꝙ h̃ pt facere ñ extantibus legitimis ⁊ naturalibus. Alias secus putat per.§.⁊ generaliter.in auc.qui.mo.naturales effi.sui.de quo statim dicã latius. ¶ Quero cũ glo.in ver.hic au tẽ ⁊c.qd si imperator in legitimatõe expresse dixit ꝙ eẽnt legitimi:ita ꝙ in feudo succedere possint [a]:an tũc taliter legitimati succedant in feudo. Et rñdet glo.ꝙ sic.q2 imperator in rescripto expresse ⁊ noĩatim h̃ ↄce dẽdo facit licitũ qd al's nõ liceret:vt in.l.quotiẽs.C. õ pcibus impa.offe. Et ita dicit gl.fuisse obseruatum in quadã qõne õ fcõ in ciuitate Mutine.⁊ signa istã glo.que est notãda.⁊ eã tꝫ Jaco.õ belui. Per.de cer. Andre.de iser.⁊ Bal.⁊ cõiter scribẽtes lꝫ iterdũ ipse idẽ Andre.de iser.senserit ↄtriũ:vt statim dicã. ¶ Ex qua glo.no.ꝙ impator de potẽtia absoluta ⁊ ex certa sciẽtia põt legitimar aliquẽ:vt ex tali legitimatõe suc cedat simul cũ legitimis [b]:⁊ h̃ ideo est pp suppremaꝫ impatoris ptãtẽ:vt in.l.fi.in fi.ff.õ ↄsti.prin.q ex certa sciẽtia põt tollere legẽ ⁊ positiua minuere. vt in.l.idẽ vlpianus.in fi.ff.de excu.tuto.vñ ⁊ spurios nõ obstan te lege legitimat.vt in auc.qui.mo.natu.effi.sui.in.§.fi. ⁊ ibi not.in glo.fi.⁊ põt quẽ facere de inhabili habileꝫ vt in.l.qdã ↄsulebat.in fi.ff.de re iudi.facit.l.queris.õ natalibus restitu. Scias tñ ꝙ lꝫ impator hoc possit fa cere de plenitudine ptãtis tñ nõ ↄsueuit in preiudiciũ alioꝝ.nisi per raro ⁊ ex cã.d.l.nec auus.C.õ emãcipa. libe.⁊ pbat in.l.ij.in fi.ff.de natalibus resti.⁊ tꝫ Bal. in.l.nã ita diuus.ff.de adop.facit qd tradit i.l.digna vox.C.de legibus. Sed in cõtrariũ fortiter arguit ꝙ imperator nõ possit aliquo modo legitimare naturalẽ quãtum ad successionẽ vbi extãt filij legitimi.quoniaꝫ per talem legitimationẽ auferẽ debitũ ius legitimis ⁊ datur naturalibus qd videt esse ↄtra diuinum qd non põt p principẽ mutari.vt.C.si ↄtra ius vel vtili.pub. in.l.fi.cũ ibi no. Nã filius legitimus est ex mrĩmonio istituto a deo in paradiso.dũ dixit quos deus ↄiunxit homo nõ sepet. Itẽ q2 est excõicatio diuini iuris.vt in .l.i.de ritu nup. Itẽ q2 dixit scriptura sacra ꝙ filius an cille non succedit cũ filio libere de qua trãsumptiue fit mẽtio.xxxij.q.iiij.c.dicat aliquis. Itẽ q2 impator nõ ẽ dñs bonoꝝ meorum nisi quantũ ad protectioneꝫ.vt i .l.bene a zenone.C.de quadri.prescrip. Itẽ q2 filius le gitimus non põt priuari etiã si portio sua daret deo.l. si qs ad declinãdaꝫ.C.de episc.⁊ cleri.⁊ ibi no. Multo minus vt detur alteri q in tãtum nõ est priuilegiatus. Et ex istis oĩbus dixit Andre.de iser. ꝙ aliq tenuerũt istã partẽ ⁊ nõ male. Sꝫ ego ↄsiderabã ꝙ ista q̃stio incidit in aliã qõneꝫ:vtrũ imperator possit auferre ius meũ ⁊ alteri dare.de qua plene p Cyn.in.l.rescripta.in quarta qõne.C.de pcibus ipera.offe.vbi ipe dicit ꝙ ẽ piculose ad õcidẽdũ. Et tãdem fm vltramõtanos ip se sic distinguit ꝙ aut vult mihi auferre cũ causa rõna bili:aut sine causa. Primo casu potest. vt i.l.itẽ si ver beratũ.in.§.vltimo.ff.de rei ven.⁊ probatur a simili in vsucapione.que ex lege ciuili aufert dñiuꝫ a me cũ cã: ne dominia diu stent in icerto:vt.ff.õ vsucap.in.l.i. Igi tur ⁊ iperator q est lex ciuilis in terris.vt in auc.de ↄsu libus.in fi. Scdo casu quãdo sine cã.⁊ tunc ex ptãte si bi attributa de iure non posset.vt insti.de legi.agna.tu. in.§.fi. Sed tñ quãtum ad obseruantiã qualitercunqꝫ scribat debet seruari. Nã semper rescriptũ suuꝫ suppo nimus ex iusta cã ⁊ talis prescriptio est violentia in per sona pricipis ꝙ iuste faciat.ita ꝙ nõ admittat pbatõ in cõtrariũ fm Jaco.de ra.p quo facit ꝙ habet in.l.i. ff.de consti.prin.õ quo p Bal.in.l.qui se patris.C.vñ libe. Negari tñ non põt ꝙ isto casu ipse peccaret aufe rendo mihi rem meam [c] sine cã. Et ista fuerunt verba Cy. Et intelligas ꝙ q̃libet ratio motiua ipsi⁹ pncipis haberi debꝫ p cã.vt ibidẽ tenet Bal.i.l.si puatus.ff. qui ⁊ a qui. Qui etiam sequi videt supradictam distin ctionẽ. Et isert ad qõnẽ ꝙ si iperator facit aliquẽ co mitẽ palatinũ:⁊ dat sibi ptãtẽ legitimãdi spurios. ẽt post mortẽ parentũ ꝙ si añ legitimationẽ alij ↄsangui nei adiuerit hrditatẽ:⁊ p ↄñs erant effecti dñi ꝙ ista legitimatio nõ piudicat eis:q2 cũ dñium sit de iure gẽ tiũ p rescriptuꝫ pricipis nõ põt auferri sine cã. Et hic nulla suberat causa:nisi forte pater hoc õordinasset:vt notat Bart.i.l.gallus.i.§.⁊ qd si tñ.ff.õ libe.⁊ po sthu.vbi videas. Utrũ aũt rõne talis peccati:tã respe ctu ipetrantis:q̃ ipius pricipis ↄcedentis lesus possit ↄsequi iusticiã misericorditer officiũ iplorando:vide p Inno.cõpost.⁊ doct.i.c.que i ecclesiaꝝ.extra õ cõsti.⁊ p Bal.i.d.l.rescripta. Patet itaqꝫ ex pdictis deter minationẽ huius gl.eẽ veram itelligẽdo:vt supra dixi. Nec obstãt argumẽta supra formata p Andr.õ iser. q2 itelligo ea circa legitimã debitã filijs õ iure natura li que nõ põt eis tolli:vt p doc.i.l.sancimus.C.õ nup. Nã ius naturale ipe iperator nõ potest rescribẽdo tol lere:vt no.i.l.fi.C.si ↄtra ius vel vtili.pub. ⁊ i.d.l.i.ff. õ ↄsti.pri.õ qua tamẽ questiõe:vide etiam per Bar. ⁊ Jaco.butr.i dicta.l.fi. ¶ Quero ab extra an i legiti matiõe sit necesse ꝙ iperator apponat clausulã nõ ob stante ⁊c. Et dicit Bal.ꝙ nõ quãdo ipse rescribit spe cialiter ex certa sciẽtia:⁊ hoc verbũ ex certa sciẽtia sit expressum i litteris. Secus si daret alicui generaleꝫ au ctoritatẽ legitimãdi:q2 tũc clausula pdicta ẽ necessa ria.ar.no.i dicto.§.fi.i auc.qui.mo.natu.effi.sui.⁊ quod dixit Joã.andre.i.c.i.i.vi.i nouella. Alij dicũt ꝙ semp requiratur clausula õrogatoria qua nõ adiecta priceps potius videt per iportunitatẽ indulsisse q̃ ex delibera tione p not.i.l.i.C.de natu.libe.⁊.C.si nup.ex re peta.i l.i. Sed prima opi.est magis ↄsona iuri per dictã.l.q i prouinciam.i.§.i.ff.de ritu nup.vbi est casus notabilis lꝫ salubrius eẽt ponere:vt statim dicã. ¶ Quero vtrũ dicta clausula debeat apponi quãdo iperator rescribit ad priuataꝫ vtilitatẽ alicuius:an sufficiat dicere nõ ob stãte aliqua lege vel debeat specificari lex ⁊ dicere non obstante tali lege.c.naturales.si õ feud.fue.controuer. cum similibus. Respõdeo ꝙ i hoc variant gl. Nam in auc.hoc inter.C.de testa.tꝫ ꝙ debeat specificari lex: cui intendit derogare p.l.si qs.in prin.ff.õ leg.iij. Alia glo.in dicta.l.i.C.õ natu.libe. tenet quod sufficiat dice re nõ obstãte aliqua lege. Sed Barto.i dicta.l.fi.C. si ↄtra ius.ita determinat ꝙ nõ sufficiat dicere nõ ob stãte aliqua lege. Item ꝙ nõ sit necesse exprimer legẽ eam nominãdo hoc modo videlicet nõ obstãte tali le ge sed sufficiat ꝙ dicat nõ obstãte aliqua lege que in cõtrariũ loqueret:vel aliqua lege õrogatoria.vel aliq lege que hoc fieri phiberet.vel similia verba. Et ista i telligit istam materiam õ quo per eundem i tractatu ad reprimendũ.in glo.super verbo nõ obstan.⁊ in.l. si qs in pri.ff.õ lega.iij.⁊ per glo.O dof.in tractatu õ pace ↄstantie.in.§.si libellarij.ad quod facit.l.libert⁹. ff.õ ali.⁊ ciba.lega. Dixit tñ do.Bal.in.d.l.i.C.õ na tura.libe.ꝙ ad cautelam bonũ est specificare legem.⁊ dicere nõ obstãte.l.i.C.õ natura.libe.⁊.§.fi.i auc. qui bus mod.natu.effi.legi.⁊.c.naturales.si de feu.fue.con trouer.cum similibus. Et ex predictis quãtum ad pro positũ nostrũ circa materiã presentis capituli pro cla riori noticia. puto posse sic distingui ꝙ iterdum impe rator legitimat aliquẽ simpliciter nõ facta aliqua mẽ tione in rescripto õ feudo nec õ succedendo. ⁊ tunc ex tali

a ¶ Ita ꝙ in feudo succedere possint. Add an to.de roselis ⁊ Lo.de sardis i suis tractatibus de legitimatiõe.

b. ¶ Succedat simul cũ legiti mis. Add p car di.alex.in repet. c.p venerabileꝫ. qui.fi.sint legi.

c ¶ Auferẽdo mihi rem meã. Adde an impa tor õ plenitudi ne potestati pos sit auferre ius tertij sine cã dic ꝙ sic:vt est glo. in.c.cõstitutus. de relig.domi. gl.i.c.eccl'ie.xv. q.i.Bal.in.l.fi. i.ij.col.ff.õ ↄsti. prin.Dy.⁊ bal. i.l.rescripta.C.õ pci.impa.offe. nihilomin⁹ ipe non vr velle vti hac plenitudine ptãtis fꝫ Inno. i.c.innotuit.de elec.bal.i.l.ij.C. commu.re.alie. bal.i.l.q̃ꝫ q̃ꝫ.C.õ test.mil.ẽ vnũ ꝙ vbi darem⁹ pu blicã vtilitateꝫ i ↄtrũi ⁊ allegatã p impatorẽ vo lẽrẽ reuocar pos set facere:vt i.l. itẽ si verberatũ. i.§.i.ff.õ rei vẽ. l.luci⁹.ff.õ euic. bar.in prohe. ffoꝝ.bar.in.l.fi. C.si ↄtra ius vl vtili.pub. Alex. de imo.ↄsi.cxx vi.incipit.an pn ceps possit dero gare puilegijs. in.ij.volu.idem alex.ↄsi.lix.inci pi.an statutũ lai coꝝ.i.i.vol.ideꝫ Alex.ↄsi.cexxiiij inci.an valet fa cõcessio.i.ij.vo lu.idẽ alex.ↄsi. ccviij.inci.quo ⁊ qñ.in.ij.vol. oldr.ↄs.cxxiiij. inci.qdẽ põtius idẽ Oldr.ↄsil. clxiiij.inci.viso priuilegio.ideꝫ Oldr.ↄs.ccxxx vi.incip.circa p positaꝫ qõnem. Cal.ↄs.viij.ici. in ↄfirmatione electiõis.sup ru bri.de iudi.idẽ Calde.ↄs.i.icip. an ↄfirmatõ.sũ per rub.de elec. Pet.de ancha. ↄs.cviij.ici.vtrũ scriptura.abb. ↄs.lxij.inci.illõ iure querit.i.i. volu.io.õ imol. ↄs.cxxxi.inci.in cã tauriẽsi.Pa. õ ca.ↄs.cxxxiiij. inci.notãdũ est. idẽ pau.ↄs.clix. icip.questio ista

tali legitimatione quis nõ admittit̃ ad successionẽ feudi qr casus est in isto capitulo.τ rationem dixi supra i secũdo notabili.Interdũ impator legitimat exprimendo in rescripto etiã ad succedendum.sed tamen nullam mentionẽ facit de feudo.τ adhuc talis legitimatus ñ admittet̃ ad successionem feudi cum de feudo nulla sit facta mentio.neqꝫ in genere.neqꝫ in specie per ea que supradicta sunt.τ probatur in hac glo.a ɔ̃rio sensu.Et facit ẽt rõ.qr sicut i alienatiõe gñali oĩuꝫ bonorũ ñ itelligit̃ accedere feu.vt.J.e.ti.c.in gñali.Ita τ eodẽ mõ in ista legitimatõe gñali ad succedẽdũ i quo ñ ẽ fcã mẽtio feudi ñ dꝫ itelligi feudũ iterdũ iperator legitimat τ in legitimatione spãliter nominatiꝫ fit mẽtio ꝙ legitimatus succedat i feudo.τ tunc aut ex certa scia hoc fit:τ i isto cãu talis legitimatus veniet ad successionẽ feu.ẽt dato ꝙ in rescripto nõ sit dicta clausula non obstãte:τ ita itelligat̃ ista gl.Melius tñ esset etiam isto casu apponere clausulam:vt statiꝫ dicã.Aut nõ apparet aliter de certa scia τ tunc aut fit rescriptũ cũ dicta clausula nõ obstante quo casu ipse legitimatus admittet̃ ad feud.Alias secus per ea que supradicta sũt.Et hoc mõ habes itellectũ huius materie.Dixit tñ By. τ Bal.h ꝙ qñ pncepes legitimat ad feuda ꝙ ista nõ est gratia cõmunis sed exuberãs.Et ideo exuberãs solẽnitas reqritur.vt dicatur non obstante.c.naturales.si de feu.fue.cõtro.sed vbi est grã cõmunis sufficit dicer̃ nõ obstan.aliqua lege i cõtrariuꝫ.ar.no.in.l.ij.ff.de regulis iur.Et per hoc tutius ẽ.τ cõsulo ꝙ semp̃ i rescripto gratie feudalis apponat̃ dicta clausula in specifica forma.Et de hoc an iperator legitimans vel aliꝰ hñs ptãtẽ ab iperatore sicut sunt comites palatini debeãt apponere i legitimatõe dictã clausulaꝫ.vide plene per Bal.in.l.eam quã.C.ð fideicõmis.De his ãt comitibus palatinis q habent auctoritatẽ a pncipe legitimãdi dixi in.c.primo.in pncipio.in vltimo notabili.supra quis di.dux co.vel mar.¶Quero pone pater non habet nisi filiũ naturaleꝫ quẽ legitimari fecit ad feudũ ƀꝫ formã supradictã.postea ideꝫ pater suscepit filios legitimos ex vxore:an legitimatus ante succedat in feuduꝫ cũ ceteris filijs:puto ꝙ sic.ar.in.l.cũ quis.τ i.l.nuper.C.de natura.libe.Itẽ qr illud ꝙ legitimo factũ ẽ nõ debet viciari p alios supueniẽtes:vt in.l.ij.ff.de iti.actuqꝫ priua.Non obstat.l.si vnqꝫ.C.ð reuo.dona.qr ibi loqtur in extraneo quo nõ est verisimiliter ꝙ pater voluerit ipm ꝑponere sue soboli.Hic aũt qlibet eoruꝫ erat filius τ de suo sanguine.facit qð ibi no.in glo.τ i.l.si totas.C.de inoffi.dona.Et videt̃ esse ð mente Andre.de iser.licet nõ ponat exemplũ in feudo.τ Cyn.i d.l.si vnqꝫ.C.de reuo.dona.τ Barto.i.l.ex facto.ff.ð vulga.τ pupil.vbi late questionẽ examinat τ Specul. de succes.ab intesta.ver.itẽ si sint legitimati.τ ibi Joã. andre.de quo per ipm in.c.sine culpa.de regu.iur.lib. vi.¶Quero qd si filius naturalis efficiat̃ legitimus p subseq̃ẽs matrimoniũ:prout disponit̃ in.c.tãta.extra qui filij sint legi.an talis effectus legitimus per matrimoniũ subsecutuꝫ succedat in feu.dic ꝙ sic ƀm Andre. de iser.qr dictũ.c.tãta.nõ distinguit inter bõa feudalia τ allodialia.neqꝫ est dare rõnẽ diuersitatis quare alið debeamus dicere in feu.vnde in vtroqꝫ debet dici idẽ ius.l.a ticio.ff.de verbo.obli.τ probatur rõne:qr si pnceps ex certa scientia hoc põt facere multofortius matrimoniũ qð est de iure diuino τ cõmuni.τ tenet etiaꝫ doc.in.d.c.tãta.lꝫ in contrariũ videat̃ facere.c.i.§.de filijs na.ex ma.ad mor.cõtracto.sed illud est irrõnabile τ exorbitans ꝙ nõ est extendẽdũ.vt dixi.§.c.ꝑximo.τ licet Bar.in.l.ex facto.in.§.i.ff.ad trebel.videat̃ tenere ɔtrariũ.Intellige tñ ꝙ quãdo filij legitimãtur p subseq̃ẽs matrimo.debet interuenire solẽnitas quedã.s. instrumentũ matrimo.atqꝫ dotis.Alr̃s quãtum ad succedẽdũ nõ sũt legitimi.lꝫ sint legitimi quo ad ordines ecclesia.vt in.d.c.tãta.τ ita tenet bal.i.l.i.C.ad officianum.τ pbatur in.§.fi.insti.de nup.τ in.l.iperalis.C.de nup.Et posset opponi de simulatione cõtra tale istr̃m matrimo.vt pbatur in.l.neqꝫ.C.de nupt.τ tenet bal. hic.τ vide circa pdicta ipm in.l.τ si cõtra.C.de nup.τ in.l.neqꝫ sine.Ipse tñ idẽ bal.vr̃ tenere ɔ̃riũ.i.l.cuꝫ qs.C.de nãli.libe.¶Quero qd si inuesti.diceret p se τ hr̃dibꝰ suis ex suo corpore legitime descẽdẽtibus.antũc legitimatus per subseq̃ẽs matrimo.admittat̃ ad feu.Et dixit idẽ An.ꝙ sic.qr mr̃imo.subseq̃ẽs oẽm maculã purgauit τ ẽ factꝰ legitimꝰ q̃tum ad oĩa:vt i d.c.tãta.nisi aliud cõstaret de mẽte cõcedentis:vt.ff.ð regu.iur.in.l.sp.sed dñs bal.in hoc tenet ɔ̃riũ.qr ƀm ṽba inuestiture debemꝰ attẽdere principiũ geniture τ ñ ẽ nostrum extẽdere scripturas.l.cõtractus.C.de fide instru.facit.l.qd ergo.i pñi.ff.de his q no.ifa.Sꝫ ego cõcordareꝫ istas opi.qr aut tpe mr̃imonij filius erat iã cõceptꝰ τ natus.τ tunc habeat locuꝫ opi.bal.aut tpe mr̃imo.erat conceptus ƀꝫ nũdum natus.τ habeat locũ opi.Andre.de iser.p dictã.l.nuper.C.de natu.libe.Et p hac cõcordãtia facit ꝙ dixit Vincẽ.Hosti.τ Pau. de eleaza.in.c.tãta.qd aũt si aliqs hꝫ filiũ ex cõcubina quã postea desponsauit ex qua habuit aliũ filiũ q̃liter succedãt dic per Bald.in.l.neqꝫ.C.ð nup.vbi dicit ꝙ si dicta desponsatio ẽ fcã sine suprascripta solemnitate ꝙ primogenitus non succedit.¶Quero an filius naturalis succedat in feu.materno dic ꝙ nõ per capitulũ istud qð indistincte loqtur nec distinguit feudum paternũ a materno.vnde nec nos distinguere debemus vt i.l.ð pcio.ff.de publi.Et lꝫ factus sit legitimus non debebit matri in feu.succedere.nisi prout dictum est.§.in feu.pr̃no.τ ita tenet Jaco.ardi.τ Andre.de iser.Et circa predicta.vide Bald.i.l.eam quã.C.de fideicõmis. vbi pl̃a ad materiã illegitimitatis adducit.τ dixi i.c.i. .§.an mari.succe.vxo.¶Quero si concedit̃ feu.cuidaꝫ existenti in sacris pro se τ suis hr̃dibus qualiter intelligat̃ collige ex dictis.§.de alie.feu.in.§.τ si cliẽtulꝰ.τ.§. de mili.vasal.qui arma bel.depo.in.c.i.¶Quero an a natus ex clerico i minoribꝰ cõstituto legitimet̃ p subsequens mr̃imoniũ.τ Ri.malũ.disputãdo tenuit ꝙ nõ qr est natus ex dãnato cohitu.ff.de statu ho.l.paulus. Joã.andre.tãgit in addi.Spec.qui filij sint legi.in pn. τ se remittit ad no.per ipm in.c.sine culpa.de reg.iur. in mercurialibus vbi tenet cõtrarium queꝫ seqtur bal. hic qr cõtrahere mr̃imo.ab initio erat in ptãte patris. τ ideo legitimatio trahat̃ retro:vt in.d.c.tãta.Barto. aũt in.l.i.ff.de cõcubi.vr̃ dubitare.Sꝫ pro opi.Ri.malũ.fortiter facit qr tpe natiuitatis nõ tenuisset mr̃imo. xxviij.q.i.c.caue.Itẽ qr tãta nõ fingit sup ipossibili de iure.Impossibile aũt fuisset ꝙ ille clericꝰ qui ẽ in ordinibus potuisset cõtrahere:vt in auc.de sancti.epis.in.§. clerico.τ in.l.eũ q.C.de epis.τ cleri.Itẽ pbat̃ i dicto.c. tãta.in fi.vbi spurij ñ legitimãtur p subseq̃ẽs mr̃imoniũ.Et putarẽ istã ptem eẽ veriorẽ q̃z vr̃ seq Bald. in.l.τ si cõtra.C.de nup.τ in.l.benignius.ff.ð legibꝰ.τ i auc.pterea.C.de natu.libe.Nã simile videmꝰ ꝙ si qs cõtrahat ex dispẽsatione cũ sua cõsanguinea cũ qua habuerat pmo filiũ.Vel cõtrahat cum iudea:nũc effecta xp̃iana cũ q̃ prio habuerat filiũ ꝙ p tale mr̃imoniũ subsecutum nõ fit legitimus filius primo natus: vt dicunt docto.in dicto.c.tãta.τ Bal.in.l.paulus.ff.ð statu homi.Utrum autẽ possit talis fieri dispensatio.vide per Joã.andre.in.c.legitimi.de regulis iuris.in mercuri. ¶Quero pone ꝙ quis suscepit filium ex cõcubina ɔ̃hit cum alia τ suscepit prolem ille mor.cum prima cõcubina:τ sic legitimat̃ ples τ filius primo suscepit ex illa quis debet succe.in feu.stãte statu.vel consue.ꝙ primo geni.in feu.succe.τ Joã.andre.in dicto.c.sine culp. in mercu.tenet ꝙ succe.natus ex vxo.Et est ratio qr si ho nato ex ɔcubina deferebatur hr̃ditas si legitimare

pau.ɔ̃si.xx.inci. dubitat̃ an comes.ideꝫ pau. cõsil.ccxxxi.ici. q̃tũ ad primũ dubiũ.Frãc.de are.ɔ̃si.viij.ici. abũde satis idẽ Frã.ɔ̃si.xv.ici. reuerendissime pf.ideꝫ Frã.cõsi.lxij.incipiẽ.ex facto presupponitur.

a ¶Natus ex clerico in mioribꝰ.Adð bar. τ Bald.in.l.τ si contra.C.de nup.Saly.in.l. que cõtra.C.de incest.nup.bal. in.§.fi.insti.de nup.i recollec.

1 tur. Si ergo ante cõditionẽ purificatã[1] nascitur alter filius legiti. ille succe. per. c. quãuis. ⁊. c. si pro te. de pbẽ. lib. vi. cũ pmo huic filio scdo ius queratur. Et ita tenẽt docto. in dicto. c. tãta. Et de hac questione per Iaco. de are. ⁊ docto. in. l. cũ decem. ff. solu. ma. ⁊ Bal. in. l. cuz quis. C. de natu. libe. ⁊ ita determinat̃ in directoria iuris. in ti. de filijs legi. ⁊ illegi. in. §. quidã. ⁊ allegat Hu. ⁊ Barto. brixien. hoc tenere. ¶ Quero quid si in articulo

a ¶ Si in articulo mortis ꝯtrahit. Adde Cyn. ⁊ alex. in. l. nup. C. de natu. lib. bal. in rubr. C. de priui. d. ang. in. l. sed est que stiũ. ff. de libe. ⁊ posth. Ioan. de imo. in. l. si quis posthumus. in prin. ff. de lib. ⁊ posthu. abb. in c. cõmissum. de spon. Abb. in. c. ij. de conīu. le pro.

a mortis cõtrahit[a] quis mrĩmoniũ cũ sua cõcubina ex qua habebat filiũ vel econtra ipsa erat ĩ articulo mortis ⁊ cõtrahitur cũ eo nũqd proles legitimat̃ ad successionẽ feu. dic q sic q: hic oĩa sunt ad mrĩmoniuz reqsita. facit quod no. de sponsa. cõmissuz. ⁊ tenẽt doc. in dicto. c. tãta. ⁊ Bal. hic ⁊ Ioã. andre. ĩ dicto loco ĩ mercurialibus. ⁊ idez Bal. in. l. eam quã. C. de fideicõ. ¶ Quero si per dispẽsationẽ pape validet̃ mrĩmoniũ quod nõ tenebat: an filij iam nati intelligãtur legitimi dic q nõ: sed oportet q fiat mẽtio de ipsis. l. paul[9]. ff. de statu ho. ⁊ ibi per Cy. ⁊ Bald. Sz vtrũ papa dispen

b sei[b] cũ aliquo: vt possit accipere cõsanguineã ĩ vxorez donec habeat liberos qui succedãt ĩ regno. dic per Io. an. andre. in. c. legitimi. de regulis iuris. in mercurialibus. ¶ Quero qd si nascat̃ fili[9] ex mrĩmonio qd non tenebat putabatur tñ tenere per contrahẽtes errantes in facto. an talis filius succedet in feu. ⁊ dicit Bald. q sic per no. in. l. qui cõtra. C. de incestis nup. Quod itelligerẽ verũ quãdo matrimoniũ esset iprobatuz. alia de cã q̃z rõne cõsanguinitatis: puta q: vir habebat aliam vxorez: vel econtra: vel pater erat sacerdos: vel mater monacha. ⁊ alter ignorabat: quo casu natus ex tali matrimonio erit legitimus etiam respectu vtriusqz quãq̃z alter ipsoꝝ sciuerit. ff. de statu libe. l. si duob[9]. facit qd no. ĩ. c. ex tenor. extra q filij sint legitimi. ⁊ Bal. ĩ dicta. l. qui ꝯtra. Sed qñ mrĩmoniũ esset improbatũ rõne cõsanguinitatis: tunc filij nati nõ eẽnt legitimi neqz succederẽt: nisi esset seruata forma capituli cũ inhibitio. extra de clan. despon. ⁊ q ibi no. p gl. ⁊ docto. Et ita determinauit Ioan. de deo. ¶ Quero dñs ꝯcessit feudũ vasallo p se ⁊ suis filijs natis ⁊ nascituris: ⁊ tunc dñs sciebat q vasall[9] habebat nisi solũ filiũ naturalẽ nũqd talis naturalis succedet ĩ feudo. dic q sic q: sciẽtia sua dñi ꝯcedentis hoc iportat. ar. ĩ. l. si qs ita. ff. de testa. tu. Nã qlibet põt inuestiri etiã seruus ⁊ qcũqz si plz dño vt in. c. i. in. §. psonã. s. p quos fiat inuesti. ⁊ tenet Bal. in. l. eã q̃z. C. de fideicõ. ⁊ pbat̃ ĩ. l. heredib[9]. ĩ. §. fi. ff. ad trebel. ¶ Quero an in legitimatione sit necesse q exprimat̃ qualitas illegitimitatis: vt puta si ẽ spurius q dicat̃ q: natus ex monacha vl' ex adulterio. Et dixit h Bald. q nõ allegãdo Ioan. andre. q hoc tenet ĩ. c. fi. extra de filijs presby. Tu dic de hoc latius ⁊ melius p eundẽ Bald. in. d. l. eã quã. C. de fideicõ. ⁊ in dicta. l. paulus. Et de hac qõne p Ioã. andre. in addi. Spe. q filij sint legitimi. in pma carta. Utrũ aũt legitiatio possit fieri p pcuratorẽ. vide Bart. in. l. gallus. in. §. forsitã. ff. de liber. ⁊ posthu. ⁊ per Ray. in. l. ij. C. de his q veniaz etatis ⁊c. ¶ Quero an iperator possit legitimare ad feudũ ecclesiasticũ vel papa ad feudũ tẽporale. Et dic q nõ q: vnus nõ põt aliqd subtrahere de iurisditõne alterius. l. cõsulta diualia. C. de testa. ⁊ in. c. nouit. extra de iudi. ⁊ tenet Bal. in dicta. l. eã q̃z. ⁊ Bar. in dicta. l. q in pruiciã. de ritu nup. ⁊ in auc. ex cõplexu. C. de incestis nup. ⁊ vide. x. dist. c. i. ĩ gl. ⁊ ĩ. c. quoniã. ⁊ q no. in. c. i. di. c. i. ⁊ in Spe. de dispẽsa. §. fi. versi. illud. Utrũ

c aũt iperator possit legitimare[c] in terris eccl'ie vel papa in terris imperij tangitur per predictos in dictis locis. ⁊ per Bal. plene ĩ. l. i. C. de iure aureoꝝ annuloꝝ. ⁊ bar. in. l. i. C. de sũma tri. ⁊ p gl. ⁊ doct. ĩ. c. p venerabilẽ. extra q filij sint legitimi. plene in directoria iuris in titulo de filijs legitimis ⁊ illegiti. in. §. fi. ⁊ per bal in. d. l. eam quaz. ¶ Quero an filius legitimus natus ex legitima

b ¶ Utruz papa dispẽset. adde gl. in. c. queritur. xxij. qõ. ij. doct. in. c. nõ dz de cõsan. ⁊ affi. doc. in. c. lr̃as. de resti. spo. doc. in c. gaudemus. de diuor.

c ¶ Utrũ aũt imperator possit lti are. Adde pau. de cast. cõ si. xxij. incip. an ltimatio pape ĩ terris imperij. ⁊ per ant. de rosellis ⁊ lo. de sardis in suis tractatibus de legitimatiõe.

d ¶ Succedat in feudo. Adde quid de legitiato p subseq̃ues matrimoniuz. vide per an. de bu. in. c. tanta. q fi. sint legi.

d to succedat in feudo[d] aui. ponit Ioan. andre. in. c. lator. extra q filij sint legi. de quo p Bar. ĩ. l. gallus. in. §. qdã recte. ⁊ ĩ. §. qd si is. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ ĩ spe. de succe. ab itesta. v. sz ex scõ. ⁊ ibi Io. an. ⁊ bal. ĩ. l. si qs icestas. C. de icestis nup. vbi videas. ¶ Ultio de mã pñti. vide plene Ia. ardizo. in sũma. in ti. de succes. feu. sub rubricella. Naturales filij nõ succe. ⁊c. cũ seq. ⁊ ĩ Spe. de loca. in. §. nũc aliq̃. v. lxvij. ⁊ p bar. in. d. l. ex scõ. ĩ. §. si qs rogatus ad trebel. ⁊ p canonistas. extra de istitu. ad decorẽ. ⁊ per Archi. in. c. i. de testa. lib. vi. ⁊ plene videas p bal. in. d. l. eam quã. vtrũ ãt possit legitimatio ⁊ p quẽ ⁊ qualiter plene tradit̃ in. d. c. per venerabilẽ. ⁊ Host. in sũma qui filij sint legi. §. fi. ⁊ in Spec. de dispẽsatione. in. §. postremo. v. sz illud. ⁊ in ti. qui filij sint legi. vsi. vtrum. ⁊ in c. i. de filijs psbyteroꝝ. lib. vi. ⁊ p Io. mo. ⁊ Io. an. in nouella. ⁊ in directoria iuris. ⁊ in dcõ ti. de filijs legi. ⁊ illegitimis. qualr filij naturales ⁊ spurij siue sint legitimati siue non succedere possint. vide plene ĩ Speculo de succes. ab itesta. ⁊ p Cy. ĩ auc. itaqz. C. cõia de succe. De forma autẽ legitimatiõis. vide p Azo. ĩ sũma de naturalib[9] liber. ⁊ ĩ auc. q. mo. naturales effi. legi. ⁊ Bal. ĩ. l. fi. C. de opis liber. ⁊ in. l. i. C. de iure annulo. aureoꝝ. vbi plura ponit de legitimatione. Iaco.

s **I minori.** Impubes cui datũ ẽ feudũ nõ tenet̃ iurat̃ fidelitatẽ donec non ẽ pubes factus: tñ interim retinet feuduz. h. d. ƀm glo. ¶ In text. ibi si minori. s. xiiij. ãnis. ƀm glo. Ibi datũ. s. proprie qa possessio feudi trãslata est in ipm vasallũ. vt. s. qd sit inuesti. in prin. Et loqtur in feudo nouo cũ tex. dicat datum ƀm Andre. de iser. Naz dare est accipiẽtis facere vt in. §. sic itaqz. insti. de actio. Idez tñ intelligas de antiquo. vt. j. in. c. seq. ⁊ statim dicã. Ibi fidelitatez. i. iuramentũ prestare. vt supra in titulo qd pcedere debeat inuestitura an fideli. in fi. Ibi maiorẽ etatẽ. s. annoꝝ. xiiij. ¶ No. q impubes non tenet̃ iurare fidelitatẽ. Et est rõ q: illa etas qcqd videt ignorat. vt. l. i. C. de falsa moneta. Itẽ q: in tali etate qs non itelligitur fallere ⁊ deierare. vt in. l. qui iurasse. ff. de iureiurã. Et ideo si talis ipubes inuestitus nõ iurauerit infra ãnum ⁊ diẽ. hz q facere ꝯsueuerũt vasalli ñ priuabit̃ feudo q alias priuãdus venisset: vt supra in ti. quo tpe miles. in. c. i. ⁊. s. ti. ij. in princi. Sz statim cũ ẽ factus pubes incipiet currere sibi dictũ tẽpus. vt in. d. c. i. ¶ No. ex tex. ibi datũ fuerit feudũ ⁊c. q ñ tñ in veteri feudo. in quo pprie ñ ẽ inuesti. sz renouatio inuestiture antique. vt dixi. s. p quos fiat inuesti. in prin. ⁊. s. titulo ƀo. ĩ prin. vasallus hz ãnum ⁊ diem. vt ibi ⁊ in dicto. c. i. quo tpe miles. Sz ẽt in nouo acquisito dz peti inuestitura ⁊ fieri fidelitas. j. dictũ tẽpus. vt in. §. pterea. j. de prohi. feu. alie. p fede. ƀm Andre. de iser. q qualiter intelligat̃ dixi in. c. i. supra quo tpe miles. sup glo. qnta vbi videas. ⁊. s. q fuit prima cã benefi. amit. in pñ. sup tex. vbi declaraui q in petẽdo iuestiturã realem de feudo nouo ñ ẽ statutũ seu limitatũ certũ tẽp[9]. Et ideo supra. super text. dicebaz q iste vasallus ipubes iam erat in possessione feu. Predicta ergo que supra dixi pcedunt in maioribus. Sed minor xiiij. ãnis. siue sit de nouo inuestitus siue succedat in feudo antiquo non necessitat̃ ad petendum inuesti. vel reuocationẽ infra dictũ tẽpus ⁊ si nõ petierit ñ pptera cadit a feudo. Et hoc voluit gl. hic posita. ĩ pma sui parte q per h remanet expedita vsqz ad ver. illud autẽ ⁊c. Idem intelligas si nõ petierit renouationẽ inuestiture a successore dñi defuncti quã pubes maior facere tenetur. vt in dicto titu. ij. supra ĩ pñ. probat̃. j. in. c. seq. ⁊ tenet bal. in. l. i. ff. de reruz diuisio. per. l. mulier. ff. de verbo. obliga. ¶ Not. casuz in quo quis retinet feudum licet iuramentum fidelitatis non prestet ⁊ fidelitatẽ facere recuset. Et hoc ẽ fauore etatis. Regulariter aũt cõtra. vt supra per quos fiat inuesti. in

ffiin.c.nulla.Et hoc est q voluit glo.in dicto ver. illō autē.que p hoc remanet in totū expedita vsq ad finē. ¶ Quero ab extra qd si iste pupillus erat doli capax an tūc iurabit.Et dixit andre.de iser.q sic de.l.iurisiu randi.§.dabit.r.l.fi.§.fi.ff.de libe.cā.Ego tñ nō puta rē q etiā isto cāu si nō petierit inuesti.i.dictū tēpus q deberet cadere a feudo p beneficiū huius tex.Naz ex cōsuetudine feudoz ita cautū est.vt hic vnde nō debe mus venire ad determinationē legis cōmunis.vt.s.de feu.cogni.in.c.i.ad qd facit qd nor.gl.ij.i.de pace iura. fir.i.§.itē sacramēta.r q ibi dixi.¶ Quero qd si est p̄ximus pubertati:an teneaē facere fidelitatē.Et di cit idē an.q sic.hoc ēt tz Hos.in sūma qd ego nō a admitterē p p̄dcā.Itē q dictio donec[a] h posita desi gnat tps pfecrū:vt no.in.l.femine.ff.d senato.r vide tur eē d mēte Jac.ardiz.¶ Quero qd d maiore.xiiij. ānis.q nō petijt infra dcū tps an poterit restitui glo. i.d.§.p̄terea.i.d probi.feu.alie.tz q sic r ibi dicam. ¶ Quero an minor.xiiij.annis.admittaē volēs ad iu randū r dixit idē An.q nō p.l.videamus.in p̄n.ff.d in litē iurā.Ego puto cōtrariū p istū tex.qui dixit nō cogiē.r pbaē.i.in.c.primo.Itē q istud tale iuramē tū ē voluntariū i quo pupilli volētes admittūē.l. qui iurasse.ff.de iureiu.Sed in dicta.l.videamus loquiē de necessario seu iudiciali.In infante āt bñ fateor qd ēt volens non admitteref.q iuramentū desiderat v ba.vt in auc.d māda.prin.in.§.sz neq.que verba non potest infans proferre.vt in.l.i.in prin.ff.de ver. obli. facit tex.in dicto.c.i.supra quo tēpore miles.r qd dixi in dcō.§.sacramēta pubez.Et p̄dicta declara per ea q dixi supra p quos fiat inuesti.in §.personā.in penul tima qōne.¶ Quero an iste minor qui iurare ñ tene tur donec venerit ad etatē.xiiij.ānoz.an interim debe bit seruire p substitutum.Et dicit Bald.q sic quan tū ad compulsionē.Non autē quātū ad punitionem amissiōis feu.d quo statiz dicā infra.c.seq.vbi videas. ¶ Quero an tutor huius pupilli poterit infra dictuz tempus pro pupillo iurare.Et dicit Jaco.ardizo.in sū ma q sic si velit licet nō cogatur si nolit.ar.ff.d noxa. in.l.quotiens.§.si tutor.r.C.de iuramēto calum.i.l.ij.in .§.ij.r.ff.de in litē iuran.in.l.videamus.i.§.i.¶ Que ro an minor.xiiij.ānis.possit r teneatur vasal.inuestire r vtrum exigatur auctoritas tutoris vel nō dic ut dixi supra per quos fiat inuesti.in prin.r Bal.in.l.i.ff.d re rum diui.versi.xviij.qd autem ecōtra:an possit accipe re inuestituram dixi supra per quos fiat inuesti.in.§.p sonā.in dicta qōne penul.¶ Ultimo ad materiā p̄sen tis capituli.vid qd dixi i dicto.c.i.s.quo tēpore miles. r supra que fuit prima cā benefi.amit.in prin.r in.§.i. de p̄hi.feu.alie.p fede.in.§.p̄terea supra allegato.r in fra in.c.seq.r qd habeē in text.r glo.xxij.q.v.paruuli.r c.pueri.r plene p Jaco.ardizo.in sūma in ti.qualiter iu rare debet vasal.sub rubricella de his q non debent iu rare fidelitatem.in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella infra quod tempus inuesti.peti debet cum seq.r bald. in.l.i.ff.de rerum diui.in versi.xx.r per Hosti.in sūma titu.de feudis.in.§.quid sit fidelitas.versi.iiij.

a **I quis decesserit.**

Si vasall[9] i quē peruenerit feudū p succes sionē sit impubes ñ teneē fidelitatez facere neq seruitium p̄sonale p̄stare.Si tñ quisq p eo di ctuz seruitiū facere voluerit admitteē.hoc dicit.Et cō tinuaē ad capitulū supra p̄ximū.q ibi declarauit qd iuris sit in feudo nouo.hic vo determinat in feudo pa terno r antiquo.Et p euidentia p̄mitte q iterdū va sallus pro feudo quod a domino recognoscit teneē ad prestationem seruitioz:vt.s. de capi.qui cur.vendi. in.c. fi.q bñitia quādoq sūt realia:q sunt i dando aliquid dño.puta.x.di āno.quādoq p̄sonalia.q sunt i faciēdo puta ire ad plāū vel ad exercitū cū dño vt dixi in.c.oēs .s.eo.r de hoc tali seruitio p̄sonali loqē iste tex.¶ In tex.bi ipubere.i.minore.xiiij.ānis.vt dixi.s.c.p̄xio.Ibi fidelitatē.i.iuramētū fidelitatis.vt declaraui in.d.c.s.p ximo.¶ No.casuz i quo vasallus nō cōpellit iurare fi delitatē.neq p se neq p aliū.Et hoc collegit ēt gl.hic posita.i sui p̄n.que p hoc ē expedita vsq ad ver. si tñ rc.Et adde rōnē q hoc operaē pupillaris etas.Nā re gula est in cōtrariū vt dixi supra.c.p̄xio.in tertio nota bili.¶ No.q pupillus qui nō tenetur iurare fidelitatē tñ volens admittiē.Nam r alibi pluries hoc accidit q q ñ cōpelliē.tñ volēs admittaē.vt no.p gl.in.l.i.§.i.ff. de ferijs.Et hoc ēt collegit glo.nostra.in dicto ver.si tñ vsq ad versi.illud autē rc.qd notabile postea iterato re capitulauit in fine sui.in versi.r notabis rc.q p hoc i di ctis partibus remanet expedita.¶ Not.tertio ex isto tex.in fi.bz eādem glo.q alius pro alio potest feu.serui re r bñitium prestare.Et h collegit ista glo.in tertia sui parte.in versi.illud autem.que ad hoc allegauit plures cōcordātias vsq ad versi.hoc autē.rc.Et de hac qōne tetigit supra que fuit prima causa bñfic.amit.in.§.sed nec alia.r supra eo.in.c.qui clericus.¶ Quero cum di cta glo.in dicto versi.hoc aūt rc.an hodie hoc seruetur ex p̄suetudine curiarū q pupillus volens admittaē ad seruiendū.nō autē cōpellatur seruire per substitutum. r r̄ndet glo.q non.quādo dñi hodie inuestiunt vasallos impuberes petunt aliū sibi substitui ad seruienduz r va sal.prestat nulla excusatione adiecta.Ex quo concludit ista glo. q impubes bene teneē hodie ex vsu curiarum seruire per substitutū.sed tamē si hoc nō facit.non pro pterea priuabiē feu.p tex.nostruz.r hoc voluit tota ista glo.vsq in fi.Ex qua no.q ex cōsue.curiarum nō scri pta vasallus impubes hodie potest compelli ad dāduz substitutū qui seruiat:qd intellige verū quātum ad cō pulsionē.Non aūt quātum ad punitionem amissionis feu.vt in hac gl.r ita etiam intellexit Bal.ita declarās in.c.s.p̄rimo.Et hoc vt dixi operatur fauor pupillaris etatis vt hic.alias est regula in cōtrariū q vbi vasal.nō adimplet ea que in sua inuesti.cōineē q priuatur feu. vt.s.in qui.cau.feu.amit.in fi.r que fuit p̄ia causa be nefi.amit.in.§.est r alia.r.s.de feu.sine cul.nō amit.in c.i.Et circa istum articulū destingue latius.r sic q aut vasal. qui debet seruire est impubes.r isto casu potest seruire domino per substitutū si vult.sed nō cogitur.vt hic in isto tex.Hodie autē bm vsum curiarū nō scriptū compellitur causatiue.Sed tamē nō priuaē si nō facit. vt in glo.r qd.s.dixi nisi esset tale seruitiū q p pupillū posset prestari.vt.ff.de opis liber.in.l.vt iurisiurandi.in .§.dabitur.r.ff.de libe.causa.in.l.fi.in.§.fi.r.ff.ad sille. in.l.excipiunē.r tenet Jaco.ardiz.in sūma aut vasal.est maior.vt q est pubes.r tunc aut nō est capax feudi ab initio neq ex postfacto r non pōt seruire dño per sub stitutū.vt supra qui feu.da.pos.in.§.hoc autez.r.s.eod. in.c.qui clericus.r qd ibi dixi.r infra de bene. fe.in.c.i. nisi esset de nouo inuestitus.vt.s episc. vel abba. in.c.i. aut ab initio est capax feu.sz factus est ex postfacto nō capax.post feu.susceptū r tunc aut seruitiū potest p aliū explicari r poterit seruire dño per substitutum aut non r tunc non.vt infra de probi.feu.alie.in.§.firmiter. vbi de hoc.r per glo.r docto.in.l.quisquis censibus.C.de epis.r cleri.vbi Ray.ita distinxit.r Jaco.butri.in.l.ad similitudinem.in eo.titu.r Jaco.de belui.in hoc capitu lo.aliquibus per me additis.Cetera ad hanc materiā vide prout scripsi in.d.c.qui clericus.in prima qōne.r quod statim dicam in oppositione seq.¶ Opp.ab ex b tra q imo vasal.nūquā possit seruire per substitutuz[b]: qm̄ in feu.ē electa industria p̄sone certe.vnī dño non dz compelli inuit[9] habere aliuz q sibi seruiat q̄ illū quē ex inuesti.elegit vt p̄baē in.c.ij.in fi.s.de fra.d no.be.in uesti.So.ego fateor p̄riū qm̄ vasal.substitueret aliquē

a ¶ Dictio do nec.adde q di ctio donec est suspēsiua r ha bet tēporis re uolutionem r non iducit con ditionē ppetuā extictiuā.scdm Joā.de imo.in cle.ij.de vita r hone.cle.

b ¶ Seruire p substitutū.adō gl.in.l.si qui ex p̄sensu.C.d epi. r cle.r ibi cy n. bart.in.l.conti nuus.§.si ab eo.ff.de ver.ob lig.Bal. in.l.i. in.§.ne aūt.C. de cadu.tol.Ar chi.in.c.episco pus.lxxxviij.di stin.

loco sui q non essz acceptabilis dño.alias aūt si substi tueret psonā acceptabilē dño:tūc hoc pōt fieri.vt.j.de probi.feu.alie.in.§.firmiter.Et itelligitur eē acceptabilis dño si eque bonū substituat,put ipse ē.vt ibi no. p tex.j.de lege cora.in.§.similiter.Sufficit eni si sibi similem vel equalē substituat.vt no.in.c.bñficiū.j.eo.vbi aūt eēt dissimilitudo ñ valeret substitutio.l.iter artifices.ff.de solu.ꝛ tz Specu.in tit.de feu.v.xxx.ꝛ vid ꝙ dixi in.§.firmiter.ḋ probi.feu.alie.per fede.Intelligas tñ pdicta vera.nisi dominus expresse dixisset in inuesti.ꝙ deberet per se tantū suire ꝛ nō per aliū.qꝛ tūc ñ posset aliquo modo seruire per substitutū domino inuito.vt i.l.si ita fuerit seruis.ff.ḋ manu.testa.ꝛ tenet bal. ꝛ probatur in.l.i.in.§.ne autem.C.de cadu.tol.de quo ibi plene p doc.Si tamen etiā isto casu vasallꝰ ad seruiendū non esset habilis adhuc putarem ꝙ posset suire per substitutū per dictaz.l.quisqs.ꝛ.l.ad similitudinē.ꝛ est de mente Andre.de iser.Idē si dignitas esset aucta ipsi vasal.ita ꝙ nō esset decens dignitati sue prestare suitia debita cū sua persona.qꝛ poterit ea prestare per substitutū.vt in.l.interdū.ff.de operis libe.Idez si alia necessaria cā per quam vasal.cuz sua psona non pōt seruire:vt in.l.filius.in.§.fi.cū.l.seq.ff.de procu.hz predictū An.ꝛ tenet etiā Jaco.ardiz.in sūma in ti.qui mo.feu.amit.sub rubricella excusaꝛ si dignitas ꝛ i pluribus rubricellis ibi.pximis. In quibus possunt colligi plures alij casus quos ibi videas. Quod etiā sentit Jaco.de bel.i isto.c.Et vide circa istā materiā ꝙ dixit Cy.C.de epi.ꝛ cle.in.l.si quis cēsibus.ꝛ Bar.in.l.continuus §.si ab eo.ff.de verbo.obli.ꝛ p Joan.andre. in addi.in ti.de feudis.sub rubrica.ver.xxiiij. ¶ Ultimo de materia huius capituli.quantum ad principiū vide ꝙ dixi in.c.precedēti.ꝛ in remissionibus ibi adductis. Quātū vo ad materiā que spectat ad finē.vide in locis quos.s.ad propositū allegaui.ꝛ plene p Jaco.ardizo.in sūma in ti.qui.mo.feud.amit.sub rubricella.an p aliū possit seruire vasallus dño.Facit de iure canonico id ꝙ tradiꝛ p canonistas in.c.mulieres.extra de sen.excō.ꝛ extra de rapto.in.c.in archiepau.ꝛ vide no.p glo. in.l.ij.i.§.i.ff.ḋ admi.rex ad ciui.ptinē.ꝛ p Cy.i.c.pt qs p aliū.ff.ḋ regu.iuris.ꝛ ꝙ dixi.s.p quos fi.iuesti. in §.sed vtrum. ꝛ in specu.de aduoca.in.§.i.versicu.sed pone. Jaco.

Icius filios. Istud capitulū hz materiā notabilē ꝛ subtilē.ꝛ intelligitur varijs modis p doc.Ego ipsuz legā diuidā ꝛ sūmabo sm intellectū quē iudicio meo puto verū Ipsuz taqꝫ diuido in duas partes prin.qm̄ in pria pte vasallus alienās feu.ñ habebat filios:quo cāu suus agnatus pximior in quē dictū feu.erat recasurū recuperare vult dictū feu.alienatū.In secūda pte vasallus alienās habebat filios quo casu filius ipsius alienātis ē ille qui recuperare vult dictū feu.alieātū.scdā ibi ꝙ si titiꝰ. ¶ Casus.Feudū antiquum licite alienatum per vasal.potest eo mortuo si nō reliquit filios recuperari per eius pximiorem agnatum etiam nullo precio restituto. Si vero reliquit filios tunc per dictos filios non consentientes alienationi poterit reuocari dūmodo precium restituant acquirenti nec est opus isto casu expectare mortem alienantis.hoc dicit.Et premito pro euidentia ꝙ istud capitulum totum intelligitur in feudo antiquo. Naz in feudo nouo nō potest intelligi qm̄ tale feu.alienatum licite nō possz reuocari neqꝫ p filios neque per agnatos alienātis.vt dixi.j.ḋ alie.feu.pater.in prin.i vltima qōne. ¶ Itē pmitte ꝙ vasal.itelligiꝛ alienare feudū licite qñ adest ꝯsēsus dñi.Illicite vo qñ ñ adest cōsēsus dñi.vt.j.de probi.feu.aliena.p lotha.i.l.i.i fi.ꝛ ḋ probi.feu.aliena.per Fe.in prin. ¶ Item premitte quod si vasal.alienat feu.antiquuz licite non preiudicatur filijs vasalli neqꝫ agnatis qui dicte alienationi non consenserunt.vt.j.de alie.feu.pater.in.c.i.in prin.ꝛ dixi.s.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.fina. in conclusiōibus. Differunt tamen filij a ceteris agnatis in recuperādo in duobus.Et primo qꝛ filij pñt recupare feu.alienatū ꝛ in vita ꝛ post mortem alienantis.Sed agnati soluz post mortem alienantis.Secundo quia filij nō possūt reuocare nisi restituāt preciū.Sz agnati reuocāt absqꝫ aliqͦ pcij restōne.Et hoc iduxit iste tex.ḋ nouo.Et rōnē diuersitatis infra dicam. ¶ Item premitte ꝙ istud capitulum intelligitur quando alienatio fuit facta licite.s.cum consensu domini.quoniam si fuisset facta non legitime reuocaretur indistincte feudum alienatū etiā per agnatos in vita alienantis.vt dixi.s.de succe.feu.in §.hoc quoqꝫ. ¶ Quod intelligas verum nisi cēnt heredes alienantis quia tunc haberet locum titulus.j.an agnatus ꝛc.Ja.tamen de bel.intellexit istud capitulū vt loquatur de alie.illicita ꝛ non bene:vt.j.patebit.Itē premitte ꝙ expresse consentiens alienationi priuaꝛ iure reuocandi.Idem si tacite quando scienter patitur emptorem possidere per annum.vt supra si de inuestitu. inter do.ꝛ vasal.lis oria.c.ij.in fine.ꝛ in isto text.in fine quando annale silentium habet vim refutationis.vt dixi.s.qualiter olim po.feu.alie in.§.penultimo qd qualiter intelligatur infra dicam. ¶ Item premitte qd licet sit prohibita feu.alienatio tamen inter agnatos ad quos dictum feu.est recasurum est permissa .vt in dicto titu.infra de alie.feu.pater.c.i.secundo respō.Subsequenter scias ꝙ And.de iser.timore iuris noui.vꝫ.j. de probi.feu.alie.p lotha.ꝛ de probi.feu.alie.per fede. intellexit istud capitulum procedere de iure antiquo ḋ quo.s.quali.olim feu.po.alie.in.§.i.ꝛ de feu .ali.in §. ꝛ si clientulus.sum ibi no.quo iure vasal.poterat alienare feu.vsqꝫ ad medietatem ēt absqꝫ dñi volūtate ꝙ hodie correctum ē p dictā legem lotharij ꝛ federici. Uel ēt dixit ipse ꝙ pt itelligi ꝛ exemplificari iste tex. in vasal.infeudante feu.suuz alteri sine consensu dñi ꝙ ēt hodie licitum est.vt in dicto.§.i.quali.olim feu.possit alie .ꝛ i ti.quib.mo.feu.ami.i.§.aut si libellario.Tu autē exemplica i alienante vt sonat litteraꝛ ꝙ dcā alienatio fuit fcā:videlicet cū consensu dñi ꝛ mediāte pcio que alienatio tñ non habet preiudicare filijs ꝛ ceteris agnatis ad quos feu.erat reuersurum qꝛ poterunt reuocare quoniam feu.erat antiquum.vt supra dixi.Et hoc modo non obstant contraria.Dominus autē bal. bene exemplificauit in alienante.Sed intellexit similiter istum tex.vt habeat respectum ad ius antiquum dicens qd titius primo alienauit partez dimidiā feio. Et istud poterat facere de iure antiquo ꝛ tenebat alienatio nec reuocari poterat.vt in.d.§.porro.ꝛ in.§.ꝛ si cliētulus. Postea alienauit alterā dimidiaz agnato remotiori.Et sup hac parte vertebatur dubiuz an potuisset alienāri ꝛ dicit qd sic.cuz hac tñ distinctione qꝛ aut vasallus alienans non habet filios ꝛ tunc proximior agnatus reuocat demum vasallo mortuo nullo pcio restituto.Aut vasal. alienans habet filios ꝛ tūc proximior agnatus statiz reuocat:tenetur tñ pciū restitueꝛ.Et iste intellectus Bald.Sed iste intellectus qꝫqꝫ in se possit esse verus tñ non congruit lrē hic in fi.posite in ꝙ expsse pꝫ ꝙ filius alienātis erat ille q reuocabat.Et sic predicta sua distinctio non bene adaptaꝛ ad tex.vnde itelligo qd i prima pte vasallꝰ alienās ñ habebat filios.quo casu pximior agnatꝰ pt reuocare nedūz partē alienatā feio extraneo.ꝛ de hac pte iste tex.nullā facit dubitationē.sꝫ ēt pt reuocare aliaz ptem alienataz agnato possidēti.Et sup hac pte fuit exorta dubitatio an possit reuocari.Nā videbaꝛ qd ñ qꝛ alienatio erat fcā i agnatū.Sꝫ tñ ḋterminaꝛ ɔ̄riū qꝛ ñ erat pximior ille possidēs i quē erat fcā alienatō.Merito p pximiorē i quē dcm̄ feudū erat recasurū pt reuocari.vt pbaꝛ j.de

.J.de alie.feu.pater.in prin.Nec p̄ximior tenet̄ restitue re p̄ciū.vt hic i prima pte. Postea subicit̄ i scda parte q̄ si alienās reliquit filios.q̄ tūc ipsi filij reuocabūt ēt icontinenti dūmō restituāt p̄ciū. Et istū puto ·vē itellectū hui⁹ capituli lege litterā. ¶ In tex.ibi mascu los. Ideo fecit mētionē d̄ masculis ⁊ n̄ d̄ feminis qm̄ filie femine n̄ succedūt.vt.§.de succe.feu.in.§.filia. Ibi ptē itelligit̄ de dimidia qm̄ ē simpliciter p̄latū a lege. l.nomen filiaꝝ.in.§.portionis.ff.d̄ v̄.sig.d̄ quo dixi de ptro.iuesti.in.§.cū aūt. Ibi feudi.s.antiqui. Ibi seio.s. extraneo. Ibi possidenti agnato.s.in remotiori gradu ↄstituto:vt pȝ.J. Et aduerte q̄ꝛ hic exorta ē dubitatio in cap̄lo n̄ro:tū qa agnatus possidebat illā ptē d̄ cō sensu dn̄i:tū q̄ꝛ alienatio fuit in ip̄m fcā tanq̄ȝ in agna tū vasalli. Ibi ↄcessit:subaudi licite ⁊ precio ⁊ nō gra tis.vt.J.sequit̄. Et intellige p alienationeȝ venditionis qcquid dixerit And.de iser.vt.§.dixi. Utrū auteȝ feu. possit per precium seu pecuniā acquiri.dixi in.c.i.§. de bene.fra. Ibi ptē illā.s.que fuit cōcessa possideri agna to d̄ qua erat maior dubitatio. Nā ex alia cōcessa seio extraneo nō declarat q̄ꝛ de ea non dubitat̄ cuȝ sine du bio multomagis reuocari possit hodie cuȝ feu.sit anti quum.vt.§.dixi:sed b̄m doc.ideo de illa nō facit men tionem q̄ꝛ absq̄ȝ dubitatione aliqua non poterat reuo cari b̄m iura antiqua cū vsq̄ȝ ad medietatem fuissȝ p missa alienatio.d.§.⁊ si cliētulus.⁊ sic intelligūt istum tex.de iure antiquo. fatent̄ tñ q̄ b̄m iura hodierna pos set reuocari. Ibi viuo ticio.s.alienatore.subaudi reuo cabit̄ alienatio p ipsos filios vt p̄bant sequētia.⁊ ē d̄ mēte An.de iser.qcquid dicat bal. Ibi ↄsensit.s.exp̄sse Ibi sciuit. Secus aūt si ignorauerit .vt i.d.c.ij.§.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in fi. Ibi tacuit.⁊ sic cō sensit tacite q̄ idē ē.vt no.§.qui.modis feu.amit.i.§. p̄terea.⁊ hic in gl.textuali. ¶ No.ex isto tex.b̄ȝ glo. primā hic positā in prin.fui casuȝ notabilē q̄ vbi va sal.alienator hȝ filios q̄ ēt eo viuente reuocabit̄ aliena tio ei⁹.s̄ȝ si n̄ hȝ filios reuocabit̄ demū eo mortuo. Et q̄ sit rō diuersitatis gl.ista n̄ assignauit.sed reliquit vo bis inuestigandū.q̄re tu assigna rationeȝ b̄m And.de iser . q̄ꝛ istud feu.erat auitum ⁊ priorum antecessorum ipsoꝝ filioꝝ. Et sic ipsis filijs debebat̄ ex pacto ⁊ p̄ui dētia priorum:vñ ipse filius ēt viuente p̄re erat q̄si do minus:vt.ff.de libe.⁊ posthu.in.l.in suis.⁊ insti.de he redum qualitate ⁊ differen.in.§.sui. Et ex hoc cuȝ pa ter abdicauerit a se ius suū in alium trāsferendo quod potuit:vt in.l.qui tabernas.ff.de contrahen.emp .ad mittit̄ filius incontinenti etiaȝ eo viuo ⁊ emptor tenet̄ sibi restituere incontinenti:nec p̄sona patris sui adhuc viuentis hȝ sibi obstare cū eo viuente censebatur dn̄s. Uerum q̄ꝛ ipse emptor grauatur in hoc vt incontinen ti restituat aleuiatur in alio.s.vt rehabeat preciuȝ suū. ar.ff.de iureiur. in.l.eum qui . Sed qn̄ ipse vasal.alie nator non hȝ filios sed solum agnatos.tūc ipsi agnati non admittuntur ad reuocādum incontinenti:q̄ꝛ non intelliguntur dn̄i viuente ipso alienāte.⁊ sic reuocabūt solum post mortem. Sed q̄ꝛ in hoc grauantur in expe ctādo mortem alienātis alleuiātur in alio q̄ꝛ reuocant absq̄ȝ p̄cij restitutione. Interim aūt donec viuit alie nator ipse emptor lucrabitur fructus.⁊ dicit Bal.q̄ si facta alienatione non viueret ipse vasal.nisi per vnam diem q̄ nihilominus agnatus proximior reuocabit ab emptore absq̄ȝ aliqua p̄cij restitutione : nec videatur hoc absurdum:q̄ꝛ.potuisset etiā accidere q̄ vixisset alie nator longissimo tempore in dānum ipsius agnati.ar. in.l.sancimus.in.§.fi.C.de dona. ¶ Nota secundo ex isto tex.b̄m eādem glo.in ver.⁊ no.q̄ qui consensit va sallo alienanti perdit ius suum ⁊ ad hoc glo. allegauit plures concordātias vsq̄ȝ ad versi.alibi.de quo dic vt dixi plene in.§.preterea.§.qui.mo.feu. amit. Et intelli gas siue iste consensus sit tacitus siue expressus .put di

xit glosella.ij.hic posita que p hoc est expedita. ¶ No ta tertio b̄m eādem gl.in dicto ver.alibi ⁊c.q̄ ad hoc vt proximior agnatus succedat in feu.alienato inspicit̄ mors alienantis de quo plene no.§.de succes.feu.in.§. i.nā viuo alienāte possidebit acceptor.arg.ff.de iure fi sci.in.l.statius florus.in.§.fi. Et postea resoluto iure da toris resoluetur ius acceptoris:vt no.in.d.§.⁊ si clien tulus. ¶ No.quarto per p̄scriptionem annalem in duci tacitum consensum:vt hic in fi.§.si de inuestitu. in ter dominū et vasal.lis oriatur.in.d.c.ij. Oportet ergo agnatos esse multum sagaces b̄m Bal.ne patiātur la bi tempus anni alioquin silentio confirmabitur cōtra eius sic.C.de his qui a nō domino manu.l.fi. ⁊.§.qua liter olim feu. po.alie.in.§.penul. Et intellige predicta qn̄ sit reuocatio ab alio agnato remotiore. secus auteȝ si fieret ab extraneo.vt.J.dicam.quare autem terminus anni inducat istum tacitum consensum.dicit Bal. q̄ꝛ infra tale tempus debebat peti inuestitura: vt supra q̄ fuit prima causa benefi.amit.in princi. ¶ No. vltimo ex tex.ibi concessit q̄ per verbum concedo transfertur ius concedentis.quod intelligas verum precedente ti tulo sicut fuit hic. Secus si deficiat titulus.vt in.l.luci⁹ ff.de dona.⁊ no.in.l.fi.in eo.ti. ¶ Oppo.cum glo. pri ma.in uersi.sed quod est.quod immo feu.alienatum nō reuocet̄ p filios vel agnatos vassalli:sed reuerti debeat ad dn̄m put ē casus.§.que fuit p̄ma cau.benefi.amit ten.i fi. Cuius ↄ̄riū hic dr̄. Sol̄.hic loquimur qn̄ vasal. aliēat feu.antiquū licite.s.cū ↄsensu dn̄i quo casu ēt fili⁹ nō excludit̄. Ibi aūt loqtur qn̄ alienauit illicite.i.sine li centia dn̄i quo casu reuertit̄ ad dn̄m:q̄ꝛ vr̄ ipsum ↄtē nere. Uerū isto casu an filij excludātur:⁊ vtrū agnati p̄ ferātur filijs ⁊ habeat locū i feu.antiquo remittit se gl. ad no.J.si vas.feu.pri.cui d̄ferri debe.⁊ h̄ voluit ista gl. vsq̄ȝ ad fi. Sed tu dic latius de his questionib⁹ vt dixi in dicto .§.fina.q̄ fuit p̄ia causa benefi.amit.in ↄclusio nibus.presertī in ↄclusione.xxv ⁊.xxvi.⁊ dicā etiā in di cto titu.si vasal.feu.priue. Sed aduerte q̄ꝛ Jaco.de bel. itelligit istū tex.q̄ alienatio fuit fcā nō licite:quo cāu di cit h̄ eē casuȝ singulareȝ ⁊ nō alibi in toto isto libro:vȝ q̄ si vasal.alienat feu.nō licite q̄ filij nō succedūt. Sed agnati p̄ximioris gradus. S̄ȝ circa hoc vide qd̄ dixi in dicta conclusione.xxvi. Postremo quātum ad con trariuȝ supra formatū p gl.de dicto.§.fi.§.que fuit pri ma causa benefi.amitten.dic melius vt ibi dixi in pri mo notabili.⁊ in cōclusione.xvij.⁊.xvi. ¶ Oppo.cum glo.fi.q̄ immo filius vel proximior reuocans feu. alie natū per vasallum non excludatur anno. Sed requirā tur anni triginta ad tollendum ius suum in reuocando vt i.l.sicut.C.de p̄scrip.xxx.āno.⁊ in auc.malefidei.C. de p̄scrip.lōgi tēpo. Sol̄.dicit gl.itellige istū tex.soluȝ respectu illi⁹ ptis alienate agnato possidenti ad quē ta le feudū erat recasurū nisi fuisset exclusus p reuocantē agnatū proximiorē q̄ꝛ ipsuȝ p̄cedebat i aliquo gradu vñ ipsa agnatio ⁊ proximitas ipsius possidētis ⁊ scia p̄ximioris agnati reuocare volētis ↄiūcta cū isto trāf cursu āni opant̄ istud vȝ q̄ iste p̄ximior videat̄ tacite ↄsentit̄ alienatiōi facte agnato suo vt sic elapso āno a tpe sciētie cōputādo n̄ audiat̄ vlteri⁹ad reuocandum. vbi v̄o aliēatio eēt fcā i extraneū q n̄ ē agnat⁹ n̄ exclu dētur ānis:s̄ȝ exigerent̄ anni triginta vt in ↄ̄rio. Et hoc voluit tota ista gl.vsq̄ȝ ad finē que notabiliter limita uit istū tex. Et tenet̄ p andre.de iser.⁊ Bal.⁊ p doct. cōiter.vñ ⁊ ego cū ea pertranseo ⁊ referas p̄dicta ad vnū casuȝ hui⁹capituli.siue sit agnatus qui reuocat̄ ve lit:vt in p̄ia pte siue sit fili⁹ vt in scda.⁊ ita tȝ Andre. de iser. Et faciūt p̄dicta ad qōnē doctorū positā in.l. solēnib⁹.C.de rei vendi.J̄d q̄ tetigi.§.que fuit p̄ia cā bn̄.amit.i p̄n.vbi videas. ¶ Op.ab extra cōtra istum tex. in eo q̄ filius est deterioris cōditiōis q̄ȝ agnat⁹ i reuocādo cuȝ filius restituat preciū agnatus nō. Et tñ

in materia feudali melior est conditio filiorum:vt.s.
de gradi.succe.in feu.in prin.Sol.ibi loquimur quan
do peruenitur ad feu.p mortem ꝛ successionez. hic vo
qñ per alienationem. Preterea filius in isto casu quã
q̃z in ista parte videatur esse deterioris conditionis.tñ
releuatur in alio qꝛ reuocat incontinẽti.Ubi agnatus
non reuocat nisi solum mortuo alienante. vt.s.dixi. de
qua materia.j.si vasal.feu.priuetur.cui deferri debe.in
.c.i.¶ Oppo . de.§.sed ꝛ res.s.per quos fi.inuesti.
So.vbi dixi ꝛ.s.qualiter feu.po.alie.in.§.porro.vbi,vi
detur probari ꝙ etiam post mortez non possit recupe
rari absq̃z precio.So.intellige ẜm ꝙ hic dicit.vel dic
ꝙ si c.succedit etiaz in hereditate ꝙ reddit preciũ.alr̃s
secus ẜm Jaco.de bel.¶ Quero ab extra quid si pa
ter alienat illicite feu.ꝛ filius ei succedat cum beneficio
inuentarij ꝛ nihil ad eum perueniat de bonis.qꝛ nihil
superest.an isto casu filius admittatur ad feu. exclusis
agnatis.Et dicit hic Jaco.de bel.ꝙ sic de equitate p
§.in cõputatione.ꝛ in.l.cum a matre.C.de rei vẽdi.lz
de rigore videret̃ ꝯ per titulũ.j.an agnatus .Idẽ dicit
ipse si pater alienãs nihil reliquat in bonis ꝙ filius po
test vẽdicare feu.exclusis agnatis per p̃dicta.qm̃ dicit
ipse ꝙ dictus titulus an agnatus ꝛc.dz intelligi qñ ali
qd de bonis ꝛ hereditate paterna peruenit ꝛ puenire
põt ad filium.sed qñ nil puenit nec puenire põt.tunc
credit ipe ꝙ filius recuperare possit feu.ꝛ p̃feraẗ agna
to.¶ Quero quid si tpe alienatiõis iste titius non ha
bebat filios.sz postea inde ad aliqd tp̃s suscepit filios.
vtrum isti filij poterũt reuocare ẜm formã hic traditaz
in scđa parte.ꝛ puto ꝙ sic per istuz tex.ꝛ qꝛ cadit eadẽ
rõ.facit quod no.s.de succes.feu .in.§.hoc quoq̃z.j.de
alie.feu.pa.in prin.¶ Ultimo ad mãm huius capitu
li vide Jaco.ardi.in sũma.in ti.de succes.feu.sub rubri
cella.iiij.ꝛ in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.si p an
num tacent agnati.ꝛ ꝙ dixi in.d.§.ꝛ si cliẽtulus. ꝛ in
d.§.hoc quoq̃z.ꝛ plene in. d §.fi.s.que fuit prima ca.
bñ.amit.ꝛ vide in capitulis extraordinarijs.in.§.si al-
ter ex fratribus.ꝛ qđ tangitur.j.si vasal.feu.pri .in.c.i.
ꝛ.j.de alie.feu.pa.c.i.ꝛ qđ dixit Bal.i.l.qui se patris.
.C.vnde libe.ꝛ đ materia annalis p̃scriptiõis.dixi.s.q
li.olim po. feu.alie.in.§.pen.ꝛ in remissionibus quas
ibi adduxi.De p̃scriptione aũt.xxx.ãno.dixi in.c.si qs
p triginta.s.e.ꝛ Bar.in.l.i.in fi.ff.de priui.cre.ꝛ.ff.de
aqua quoti.vl̃ esti.i.l.i.in.§.permittitur.

a **J facta de.** Dominus nõ põt retractare inuesti-
turã feu.factam per eum nec liberabiẗ volen
do prestare interesse sz precise compelliẗ ad
tradẽdum possessionem ipsius feudi.h.d. Premitte
pro euidentia ꝙ duplex est inuestitura.s.propria que est
acqsitio possessionis ꝛ abusiua que nõ ꝯsistit i substan
tia possessionis.sed fit verbis interueniente quodam
actu corporeo.Exẽpli cã.vt si dñs dicat inuestio te cũ
ãnulo vt quotidie fit vel cũ bacculo vel ense vel alia re-
corporea:prout dictat cõsuetudo iuestiẽdi:ꝛ ista ẽ abu
siua iuesti.vt probaẗ.s.qd sit iuesti.in p̃n.ꝛ p hmõi in-
uestiturã nõ intelligiẗ trãslata possessio rei ifeudate :sz
solũ vasallus iurat fidelitatẽ.Uerũ fcã tali iuesti.abusi
ua cogiẗ dñs inuestitũ mittere in vacuã posſiõnẽ.vt.s.
de no.fi.for.i fi.ꝛ in.c.nr̃o.ꝛ tũc habita posſione intelli
giẗ ipse vasall[9].ppriе inuestitus:ꝛ appellaẗ tũc propria
inuestitura:vt in.d.c.i.in prin.qd sit inuesti.ꝛ ibi late de
claraui.¶ In tex.ibi inuestitura.s.abusiua.vt.s.dixi in
qua vasallus iã p̃stitit sacramẽtũ fidelitatis.Ibi cõdẽ
natõe:subaudi sup iteresse.Nã ñ cõdẽnabiẗ ad interes
se vt volebat ipse dñs.sz ad posſiõnẽ tradendã vt seq
tur.Ibi possessionez feu.s.noui:qꝛ in veteri nulla tradiẗ
posſio cũ iã vasal.illã habeat.sz poti[9] dr̃ cõfirmatio.vt
dixi.s.đ feu.cogni.in.c.fi.Intelligiẗ ergo istud capl̃m
in feu.nouo.ꝛ dixi etiã i.d.c.i.Ibi iuesti.fecit : subaudi
ꝛ fidelitas p̃stita est vt dixi.¶ No.post prestitũ sacra
mentum fidelitatis a vasallo teneri dñm precise ad tra
dendum vasallo possessionem feu.vt hic ꝛ in.d.c.i. in
fi.đ no.fi.for.¶ No.ꝙ per inuestiturã verbalem etiaz
cum annulo factã quis non adipisciẗ possessionem :vt
hic ꝛ in.c.p tuas.extra đ dona.ꝛ i.c.ex ore.extra đ his
que fiũt a maiori pte capi.cũ ibi no.Intelligas tamen
ꝙ feu.bene est acquisitum cum dñs precise teneaẗ ad
tradendum.vt hic ꝛ vasallus hz ius in re.vt in.d.c.i.in
fi.de no.for.fi.ꝛ ibi dixi.¶ Quero cum glo.i.qualis de
beat esse ista possessio quã dñs tradere dz vasal. Re-
spondet glo.ꝙ dz esse vacua ꝛ dictã possessionẽ incon
tinenti recepto sacramento fidelitatis tradere dz vasal
lo nisi đ consensu partium fuisset remissa dicta fideli-
tas.ꝛ inquantum ipse dñs differat tradere ipsam pos
sessionem tenebiẗ prestare ipsi vasal.omnem vtilitatez
ipsius fe.vt.s.de no.for.fideli.in fi.Et hoc uult ista gl.
usq̃z ad v̊.ꝛ itelligas.ex qua gl.no.tria.Et primo ꝙ pos
sessio que tradiẗ per dñm uasallo dz eẽ uacua.i. nõ ipe
dita nec occupata per aliũ.sed uacua ab oi ipedimẽto
vt no.in.l.cũ res.C.đ proba.ꝛ in.l.iproba.C.de acqui.
pos.ꝛ probaẗ in.l.ij.ꝛ.iij.ff.de act.emp.ꝛ quod no.i.c.
ij.ut lite penden.lib.vi.¶ Scđo no.qđ fcã inuestitura
ꝛ p̃stito iuramẽto fidelitatis pñt ptes per pactũ ꝛ per
ꝯtrũ consensum dissoluere ꝛ adiecta obligatiõe se ui-
cissim liberare ut uasallus nõ teneaẗ ad fidelitatẽ ꝛ do
minus nõ teneaẗ ad dictam possessionem tradendaz
cum nihil sit tã naturale q̃z vnũquodq̃z dissolui ꝛc.ut
in.l.nihil.ff.de reg.iur.Et qꝛ fides iter eos est hincide
seruãda mutuo consensu.ut.s.de forma fideli.in fin.
¶ Tertio no.ꝙ si dñs facta inuestitura differat trade
re uasal.possessionem feu.qđ tenebiẗ prestare oẽm utili
tatem hoc est omne illud quod habuisset ipse uasall[9]
si ab initio fuisset sibi tradita dicta possessio prout di
xi ꝛ late declaraui in.d.c.i.in fi.de no.forma fideli.
¶ Oppo.cum dicta glo.in v̊.ꝛ intelligas ꝙ iste tex.
non possit procedere dum presupponit ꝙ fcã inuestitu
ra dominus teneaẗ ad tradendam possessionẽ qñ p
prie loquendo tunc demum intelligitur inuestitu.ppria
ꝛ uera quando possessio est iam translata .ut expresse
probaẗ.s.quid sit inuesti.in princi.vnde cum iste tex.
presupponat ꝙ iam fuerat facta inuesti.ergo de neces
sitate inferẗ ꝙ possessio fuerat iam tradita.ꝛ per cõse
quens non compellaẗ amplius dñs ad tradẽdũ. So.
itelligas istũ tex.vt loquaẗ de iuesti.abusiua in qua so
lũ iteruenniunt verba cũ aliquo corporeo ꝛ nõ consistit
in substãtia possessionis.vt.s.dixi.Sed ꝯrium loquiẗ
de ppria ꝛ vera inuestitura que ẽ ipsa possessio ꝛ sub
stãtia possessionis.Et de ista non loquiẗ hoc capitulũ
neq̃z possz exẽplificari qꝛ eẽt de indubitabili quoniam
si uasal.iam habuissz possessionem non est dubium ali
qđ ꝙ non teneret̃ interesse recipere postq̃z iam essz in
possessione.Sed in abusiua inuestitura cadit dubita
tio huius capituli qꝛ videbaẗ ꝙ dominus possz libera
ri prestando interesse postq̃z nunduz vasal.erat posses
sionem adeptus.Et hanc talẽ dubitationem remouet
istud capl̃m.Et per hoc est expedita ista gl.vsq̃z ad v̊
si.sed quid ꝛc.¶ Quero cum dicta gl.in dicta parte.
Si dominus inuestiuerit unũ primo abusiue.ꝛ postea
inuestiat scđm proprie tradendo possessionem an libe
retur a primo soluendo sibi interesse.Et respondet gl.
arguendo ꝙ sic quemad.dicimus in eo qui uẽdit rem
duobus diuerso tempore.vbi si seruus prius nanciscа
tur possessionem preferri dz primo emptori. Uerũta-
men prius emptor agit ad interesse contra vendentez
cum res vendita non tradatur.vt in.l.i.ff.de act.emp.
Et hoc voluit ista glo.vsq̃z ad finem.Sed aduerte qꝛ
meli[9] allegaret.l.quotj .C.de rei vẽdi.ubi est casus de
vendente.Et concludo ẜm veritatem ꝙ dominus in
uestiendo plures diuerso tẽpore ille preferri dz qui pri
or possessionem

or possessionem adeptus est.licet in titu. sit posterior. Hanc conclusionem videt sequi ista gl.et tenent doct. p.d.l.quoties. Et intellige hanc conclusionem verã.quãdo cõstat cui prior sit tradita possessio.quia si vterque pbaret de traditione.nec constaret de tempore vz cui prior fuisset tradita.tũc presumeret res tradita priori habenti ti.tanquam iustiori.vt no.Jaco.de are. et Cy.i dicta l.quoties.quod admittit Bal.in venditione quando vterque probaret de numeratione precij. sz si vnus pbaret et alter nõ.tunc presumeretur possessio prius tradita illi qui numerauit.ar.insti.de re.diui.in.§.vendite.et ita dicit se cõsuluisse.Et circa pdicta vide ipsuz sup rubrica.C.de re uoca.his que in fraudem et c.et quod no.in.c.qui prior.de reg.iur.li.vi.et Andre.de iser.in.c.i.hic po.esse ti.q succ. tene.¶Op.cum glo.fi.de.l.i.in prin.ff.de act.em.vbi agitur contra venditorez ad interesse si non tradit rez quã vendit.cuius contrarium hic dicitur.So.dicit gl. quod aliud est in venditione vt ibi que nõ pcedit ex liberalitate vendentis.Et in hãc liberatur venditor soluendo interesse sm suã opinionem.lz in hoc sint varie opiniones.de quibus in.d.l.i.ff.de act.emp.hic do loquimur in feudatione que procedit ex liberalitate concedentis.Sicut in simili videmus in donatione inter viuos que procedit similiter ex liberalitate.et tñ donans necessitatur ad tradendum.vt insti.de dona.in.§.perficiuntur.Et hoc vult tota ista glo.vsque ad fi.Et quod gl. intellige tria.Primum quod dñs inuestiens vasallũ cõpellit pcise ad tradẽdũ possessionẽ.Et i hoc bene loqt glo.qr casus ẽ hic.Scdm quod donans similiter cõpellatur pcise ad tradẽdũ.Et i hoc similiter glo.bñ loqtur sm docto.dũmodo habeat facultatẽ rei tradende per no.in.§.pcium.insti.de emp.et vendi.Et dicit Bal.quod ista ẽ bona similitudo de feudo ad donationẽ.quia in vtroque cadit liberalitas. vt.s.dixi.Sz aduerte qr imo pt cadere dissimilitudo.Nã feudum solum cadit in re imobili.vt.s.de feu.cogni.in.c.fi.sz donatio ẽt i rebus mobilib9.vt.l.siquis argentuz.in principio.C.de donatio.vnde i feudo hz domin9 semper facultatem rei tradende cuz sit imobilis nisi forte inuestiuisset de re aliena.quo casu haberet locum titulus.s.de inuestitura de re alie.fac.Sed in donatione cum sit mobilis potest esse quod non habeat facultatez ita de facili.Est et alia dissimilitudo qr donatio procedit ex mera liberalitate solius donantis:vt in.l.i.ff.de dona.Sed feudum gratia vtriusque.vt.s.in quibus cau.feu.amit.in.§.in primis. Item potest esse dissimilitudo qr donatio equiparatur venditioni et regulatur sm naturam venditionis.vt dixit tex.in dicto.§.perficiuntur.In venditione autẽ non tenetur venditor precise ad tradendum rem.prout gl. ista in tertio passu hic concludit.licet non bene:ergo similitudo videtur bona.Uerum ista opi.de vẽdẽre vt liberet prestãdo interesse et quod nõ cõpellat pcise ad tradendũ non tenet cõiter hodie p doc.quia si vẽditor hz facultatem rei restituende cõpellit precise ad tradẽdũ ipsam rẽ.Et ita determinauit gl.notabilis quaz cõiter doctores moderni sequunt in hac materia in dicto.§. precium.qcqd dicat ista gl.De qua materia plene p glo.et doctores in.d.l.i.in princi.ff.de act.emp.Et si vẽditori nolit tradere dz manu militari sibi auferri:et si dolo ipsius nõ posset res ipsa haberi iurabit contra eum in litem.vt in.l.qui restituere.ff.de rei vendi.et per Bar. in.l.si cũ dos.ff.rez amo.¶Opp.ab extra de.c.si vasallus feudũ.j.c.vbi vasallus alienãs alteri feudũ suum ignoranter tenet ad interesse emptori.non aũt ad tradendũ.So.ibi loquitur in vasal.alienãre ignorãter.qui ideo non tenet tradere possessionem precise qr non potest de iure:tenet tñ ad interessẽ ratione rei nõ tradite. Et hoc contingit propter culpã suã qr vẽdidit ignorãter et sine consensu dñi.vt no.in.c.i.j.de cõtro.inter do. et empto.Si aũt vẽdidisset cũ consensu dñi tũc ẽptor succederet in feudo ex psona dñi et vẽditor cõpelleret precise ad tradendũ sm Bal.Quod intelligerẽ verũ nisi essz feudũ antiquũ et extarẽt filij vel agnati alienãtis qui reuocare possent.ut.s.i.c.primo dictum est. ¶Quero an sit dat aliq cautelã uel remediũ quod dñs si cõpellat pcise ad tradẽdũ possessionẽ.Rñdeo quod sic vz inuestiẽdo scz:cui tradat ẽt possessio.qr tũc prior erat exclusus p.d.l.quoties. vt.s.dictũ ẽ.et tz Bal.¶Quero põe quod dñs inuestiuit et tradidit vacuã possessionẽ. ut dr in.c.isto.deinde uasal.cecidit a possessione et dcã possessio peruenit ad dñm.nũquid tenetur iterum eaz tradere uasallo.Et dicit bal.quod sic per.l.corruptionez C.de vsufruc.Item qr dñs tenet ad duo.s.ad tradẽdũ et ad patiẽtiã pstãdã i futurũ et sub pria iuestitura cõprehẽdat ẽt tps futur.ar.i.l.plotiana.ff.de iure codicil.et i.l.vbum oportebit.et quod ibi p Dy.ff.de vbo.sig. Ego limitarẽ istã sniaz nisi nũc denuo eẽt exorta aliq exceptio aduersus ipsuz uas.q possz excluder ius ipsi9 sicut pscriptõis et similiũ.vt pbat i.d.l. corruptionem circa mediũ.cũ ibi no.¶Quero qd si dñs ñ iuestiuit uasal.neque ppie neque abusiue.sz solũ pmisit feu.dare an ex tali pmissiõe teneat dñs pcise ad tradẽdũ possessionẽ.et dixit An.de iser.quod ñ.qr nõ ẽ feu.nisi pcedat inuesti.ut.s.q.mo.feu.cõsti.po.in.c.i.Sed bene tenebit isto casu ad interesse.arg.ff.de ac.emp.in.l.ij.dic tñ de hac qõne vt latius dixi in.d.§.fi.s.de no.fide.for.et.s. per quos fi.inuesti.in.§.fi.in questione.ij.vbi hec questio melius explicata est.¶Quero qd si dñs inuestiendo et tradendo secũdo dicat et protestet quod tradit ipi scdo saluo iure primi.an tũc isto casu ipse secũdus sit potior in retinendo feu.Et dicit An.de iser.quod sic.qr ista reseruatio iuris primi inuestiti nihil opat contra ipm scdm inuestitũ contra quem nullum ius habebat.ar.in.l.i.ff.cõsa pdio.Sed soluz operatur aduersus ipm dñm inuestiẽtem vt teneatur ad interesse et contra ipm iuret i litez per.s.dicta.Idẽ et forti9 dicit ipse quod si dñs dixisset volo quod si pmus petat a te hoc quod tradas ei possessionẽ.ut si pm9 peteret a me volo quod mihi restituas possessionẽ vt tradã illi prio.quod ex istis ppea ñ teneret scdus pcise restituere possessionẽ tradẽti vel tradere primo sed ueniret interesse sicut in oibus faciendi obligationibus. ut in.l.siqs ab alio.in fi.ff.de re iudi.Secus aũt dicit ipse si in tradẽdo scdo dixisset dñs trado tibi hoc feu.cũ hoc quod si primus inuestitus illud petat uolo quod ex tũc dñium sit illius.Naz isto modo bene ualeret et secundus teneret restituere.ar.in.l.i.C.de dona.que sub modo.et in.l.quoties.Et quoniam possessio potest tradi sub conditiõe.ut.ff.de acqui.pos.in.l.qui absenti.in.§.i. Et sic facit magnam differentiã in vi verborum.De hac tamen materia an quis teneatur ad tradendum precise vel succedat obligatio ad iteresse.vide diffuse p bart. in sua repetitione.l.stipulationes non diuiduntur.ff.de vbo.obliga.et per glo.in.d.l.siquis ab alio.ff.de re iudi.¶Quero quid si primus inuestitus etiam fuit adeptus possessionem.sed tñ hoc non obstãte dñs inuestiuit scdm ignorãtem et sibi tradidit possessionem sciẽte primo qui primus tacuit p annũ quis preferat. Et dicit Ja.ardi.quod secundus et quod prima inuestitura p nulla dz reputari prout ipse dicit in ti.qui.mo.feu. acqui.i rubricella quando duo inuestiti sunt separatim.et in titu. de conten.feu.in.§.fin.et allegat in lombarda.l.i.de eo q alie.po.Ad hoc adduco tex.in.c.precedenti.in fi. ¶Ultimo de materia presenti vide in.c.per tuas. extra de dona.et per Joan.mo.in.c.detestãda.de concessio.preben.li.vi.et in.c.si tibi absenti.de preben.lib.vi.et plura que dixi in.d.§.fi.de no.fi.for.et in remissionibus quas ibi adduxi.et per Bald.C.de contra.emp.sub rubrica in questiõe.xvij.et per Jaco.ardi.in sũma.in titu. quib.mo.feu.acquir.sub rubricella quid iuris si dominus rem non tradat.cum quinque rubricellis sequenti

bus.⁊ quod no.s.de contro.investi.in princip.Et in directoria iuris in titu.de feudis.in §.quid dz facere dominus.⁊ per Hosti.eo.titu.in.§.quid si fidelis.⁊ uide per Bal.in.l.eam quam.C.de fideicom.

f **Alij nati.** Ex consuetudine locali pōt induci vt valeat pactū appositū in ɔ̄ctu matrimonij φ filij nati ex eo matrimonio nō succedant:quo pacto apposito p̄dicti filij exclusi nō succedēt ēt in feudo. h.d. Et diuidit̄ in tres ptes. Nā in prima ponit dictuz. In scḋa respondet. In tertia tollit obiectū. Scḋa ibi:⁊ in feudū. Tertia ibi.nā q̄uis. Et p̄mitte ꝓ euidentia ad intellectū ⁊ casus positionē huius capl'i id qḋ dixi supra eo.i.c.mulier.in euidētialibus ⁊ notabilibus vbi uideas. ¶ In tex.ibi cōtractū ē. Subaudi ex speciali ɔ̄suetudine loci que hoc p̄mittit. Ibi ⁊ in feudū quasi dicat nedum in alijs bonis proprijs.vt in glo.lz Bal. dixerit φ istud capitulum non hz locum in emphiteosi nec i alijs bonis proprijs ⁊ non bene qz est ɔ̄ istum tex.dū dixit ⁊ i feudū quasi uelit īplicare p istā copulā ⁊:qḋ idē sit in alijs bonis. Et hoc ēt tz hic gl.vt statiz patebit.⁊ ē casus i.d.c.i.§.de filijs natis ex m̄rimo. ad mor.ɔ̄cto. Ibi talis ɔ̄ditio scz φ filij nō succedāt parētibus.vt i.l.pactū.C.ḋ colla.⁊ i.l.si q̄n.C.ḋ ioffi.testa. Ibi ex vsu tm̄.i.ex ɔ̄suetudine spāli que uiget i eo loco vbi tale matrimoniū ɔ̄hit̄. Neqz extendenda est ista iniquitas hui⁹ capituli ad alia loca ubi nō eēt ista spālis cōsuetudo.vt dixi i.d.c.mulier. ¶ No.φ ex speciali consuetudie loci tollerat̄ i eo loco conditio turpis apposita a i ɔ̄ctu matrimonij.vbi al's deberet reici de iure ⁊ matrimoniū pure ɔ̄seruari pp fauorē matrimonij:vt i.c.fi.i fi.extra ḋ ɔ̄di.apposi. Ista nāqz conditio non ē ɔ̄ substantiam matrimonij licet turpis. Et iḋ nō vitiat matrimoniū. Secus aūt si esset cōtra substantiaz m̄rimonij:vt si contrahens diceret contraho tecum matrimonium donec iueniam aliam nobilitate vel facultatibus digniorem. Nam isto casu matrimonium caret effectu.vt i dicto.c.fi.in pri. ¶ No.φ licet pactum de non succedendo improbetur de iure. vt in.l. pactum .C.de colla.⁊ in.l.si quando.C.de inoffi.testa.tamen ḋ consuetudine speciali admittitur in eo loco vbi est consuetudo:vt hic ⁊ in dicto.c.mulier. Et ratio istorum q obseruabant dictam consuetudinem sicut erāt mediolanenses fuit qz quando ex prima vxore nobili ⁊ generosa habeant filios si postea cōtrahant scḋm matrimonium cū scḋa ignobili.vel cum illa q̄ fuerat iaz cōcubina sua poterāt ex cōsuetudine apponere pactuz istud vt filij oriundi ex isto scḋo m̄rimonio nō succederēt.vt i.d.c.i.§.de filijs natis ex m̄ri.ad morga.cōtracto. Et appellabat̄ dictū m̄rimoniū cōtractū ad mor.vel lege salica.vt ibi. Et sic ista cōsuetudo habebat aliqualem rōnē in se. Et isti tales filij nati ex isto scḋo m̄rimonio ignobili nō succedūt p̄ri neqz i feu.neqz i ceteris bōis paternis donec extant filij prioris m̄rimonij. Nō extātibus aūt prioribus.tūc isti secūdi succedūt patri in ceteris bonis paternis ⁊ non in feudo. Si aūt priores extarent. Et postea moriātur sine sobole.tunc isti bñ succederent predictis fratribus suis ab intestato in bonis proprijs.non autez in feu.prout ista determinata sunt in dicto.c.i. Et per hoc habes expeditam totaz gl.hic positā. ¶ Quero ab extra qz istud capitulu ⁊ dictuz .c.mulier.intelliguntur ⁊ exemplificātur per gl.⁊ doct. q̄n dictum pactum ⁊ conditio sunt apposita ꝓ excludendo filios oriundos ex secundo matrimonio per.d. c.i.§.de filijs natis ⁊c. Quid si tale pactum apponatur pro excludēdo filios ex primo matrimonio vel simpliciter an talis consuetudo specialis trahatur ad istū casum. Et videtur φ sic per istum tex.qui loquitur indistincte ⁊ in eo simpliciter cōcluditur φ filij nati ex matrimonio contracto cuz tali conditione ut filij non succedāt:vnde dicta consuetudo spālis ⁊ iniqua videtur posse operari in quocunqz casu apponatur talis cōditio p̄mittente dicta consuetudine ac ea presupposita p istum tex.⁊ videtur innuere Bal.dū ponit vnum exēplum. Si marchio qui tenet feu.ab īperatore accipit in vxorem quandam filiam regis que ei non nuberet nisi hoc pacto φ filij succedant in marchionatu ⁊ nō alij de alio matrimonio. Et super hoc dicit vidisse maximas inconuenientias. Uidemus ⁊ hoc nostro tēpore qualiter dn̄s Mantue qui nunc est marchio tradidit nuptui vnam suā filiā legitime natā filio marchionis Ferrarie nō legitime nato cū hac conditione vt dictus filius succedat in marchionatu qz al's ei dictā sibi n̄ tradidisset. Ipse quoqz marchio ferrariēsis accepit in vxorē marchianissam salucij cū ɔ̄clusione vt filij oriundi n̄ succedāt i marchionatu suo ferrarie. Quod an sit equum ⁊ iustū nō existēte spāli cōsuetudine me pro nunc aliter n̄ intromitto. Sz i huiusmodi casibus bñ eēt ɔ̄siderare iustitiā publice honestatis ⁊ φ p solas nuptias cōseruat̄ elegās gen⁹ humanū.vt in auc.ḋ nup. in prin.facit.l.i.ff.sol.matri. ¶ Quero an nō existente ista iniqua ⁊ spāli ɔ̄suetudine posset pater aliquo casu ꝓuidere vt filij oriūdi ex m̄rimonio.non succedant sibi cum alijs ex alio motrimonio. Respondeo quod in feudo antiquo nō ṕt aliqd ordinare i p̄iudiciū filioꝝ. vt.s.ḋ succe.feu.i prin.qz i successione feudi nō fit differentia inter filios:vt.s.de gradi.in p̄ncipio. In ceteris āt bonis nō possunt priuare legitima aliquez ex filijs suis sine causa.abinde aūt.s.posset disponere emācipādo filios primi matrimonij iam natos ⁊ donando eis substātiam suaz reseruata legitima alijs nascituris. Et sentit Andre.de iser. Ad quod facit.d.l.si q̄n.⁊.l.si totas.C.de inoffi.dona.de qua materia in.l.i.⁊ in.l.si liqat.in eo.titu.per glo.⁊ docto. ¶ Quero ego accepi in vxorem quandam nobilem que mihi amplam dotez dedit sperans filios suos successuros mihi ⁊ aliter nō consensisset se nupturam mihi:ex ea suscepi vnum filium:⁊ ex quadam meretrice habui plures spurios quos feci legitimare ab imperatore.ita vt succedant pro virili an imperator potuit hoc facere. Et dicit bal. φ sic:licet imperator non debeat esse ita facilis ad inducenduz tales incōuenientias.⁊ allegat no.per doct. in.l.gallus.ff.de liber.⁊ posthu. Et dic circa predicta: vt dixi late.s.eo.in.c.naturales. ¶ Quero quid si contracto matrimonio cū pacto ⁊ ɔ̄ditiōe vt filij nō succedant bm formā ⁊ ɔ̄suetudinē huius capituli.an postea ɔ̄hentes possint mutare voluntatē ⁊ p contrariū pactū conuenire vt succedāt. Et puto φ sic per ea que no.s. c.primo.i prima glo.⁊ quod ibi dixi.facit quod not. in.l.si propria.in.§.versum.ff.de in rem verso. ¶ Ultimo de materia huius capituli vide in.d.c.mulier.s. eo.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ in.d.c.i.de filijs natis ex matri.ad mo.contracto.

a ¶ Conditio turpis apposita. Adḋ an conditio apponit̄ in spiritualib⁹. vide p Cardi. zab.in.c. olim cām.i.y.nota. de restitu.spo. ⁊ an conditio turpis vitiat stipulationē.vide per Pa.ḋ ca. in.l.reprehēdenda.C.de isti.⁊ substi.

i **Licet vasallus.** Istḋ capitulū facit tria. Nā primo ponit vnā regulam vt sufficiat qḋ vasallus sit paratus seruire dn̄o petenti nec arctat̄ ad offerendū. Scḋo excipit a dicta regula vnum casum in quo vasallus tenet̄ nedum offerre:sed etiā prebere seruitium suuz sponte non expectata interpellatione dn̄i. Tertio determinat vnā q̄onez. Scḋa ibi.si tm̄. Tertia ibi.inde quesitum. Casus. Licet vasallus nunq̄ dn̄o seruiat neqz seruitiū offerat nō amittit feudum.si tm̄ semp sit paratus seruire dn̄o petenti nisi sciens magnū periculū iminere dn̄o ipm spōte non adiuuauerit. vbi vero pro dn̄o impotēte nō soluat debitum ad quod dn̄s tenebat̄ sub pena periurij non amittit feu.h.d. ¶ In tex.ibi seruitiū.s.incertum. Secus aūt si certū bm Nico.de neapo.quod an sit verum ⁊

rū ꝛ qualr intelligi d̄beat statim dicā. Feuda eni pos-
sunt dari ad certū seruitiū.vt in.c.si.ꝫ.d̄ capi. q cur.ven.
Ibi bn̄ficiū.i.feu.vt.s̄.in q.cau.feu.amit.in .§. in p̄mis.
Ibi piculū.puta qꝛ mortis piculum iminebat dn̄o vel
obsidebaꝛ.vt exēplificat glo.ꝛ bn̄.Ibi in piurium inci
dat ꝛ ex tali piurio venit puniēdus.vt in.l.si duo.in fi.
ff.d̄ iureiur.qd autē sit piuriū ꝛ q̄liter describaꝛ.vide p
glo.in.c.tua nos.extra de iureiur.ꝛ dixi in .§. illud.que
fuit prima cau.bn̄fi.amit. ¶ No.ꝙ qn̄ qs nō vult ali
qd ꝯseq.sed intendit ius suū iam quesitū ꝯseruare nō
necessitaꝛ ad offerēdū.qd̄ ītelligit Bal.nisi esset appo
sita dies.qꝛ tunc teneret offerre ne in penā incideret.vt
ff.de ꝯsti.pec.in.l.itē illa.in p̄nci.Ubi autez vult aliqd
ꝯseq ad qd̄ ꝯsequēdū oblatio est necessaria.ꝛ tunc dꝫ
offerre.vt in.l.si residuū.C.d̄ distra.pig.Nec sufficeret
offerre v̄bo sꝫ deberet offerri realiter ꝛ de facto.l.acce
ptā.C.de vsuris.nisi eēt talis res q̄ n̄ posset offerri nisi
v̄bo.put ē res imobilis in qua nō cadit oblatio realis
nisi in ipsa re.ar.in.l.p̄tor.in.§.siquis paratus.ff.d̄ op.
noui.nun. ¶ No.ꝙ vasal.q est paratus p̄stare seruitia
qd̄ p̄sumiꝛ nisi interpellatus negauerit nūq̄ꝫ prescribit
cōtra dn̄m suum.qꝛ videtur dn̄s esse in quasi cōtinua
possessione seruitioꝝ.vt.ff.de vsuf.l.in arboribus. in.§.
idem tractat. ¶ No.ꝙ vasal.non teneꝛ se offerre dn̄o
nisi sciet ipsi dn̄o magnū periculū iminere.qꝛ tūc d̄bet
suū adiutoriū sibi exhibere cū pōt nec dꝫ expectare nū
ciū dn̄i qui ipsum interpeller.alꝛs priuatur feu.vt hic i
secunda pte.ꝛ.ī.hic si.lex.in.§.ad hoc. Et hoc etiaꝫ vo
luit gl.i.hic posita que per hoc expedita remanet.Et
ītellige ꝙ ad h̄ vt vasal.ꝯstituaꝛ i tali mora exigiꝛ sciē
tia sua vt hic vel ꝙ scire debeat.vt.in .l. qd̄ te.ff.si cer.
pe.ꝛ ibi plene de materia more. Utrū aūt talis mora
currat iacēte hereditate.habeꝛ in.l.ea q̄.in fi.C.d̄ tēp.ī
integrū resti. ¶ No.ꝙ qui nō pōt adimplere p̄missa
iurata pp paupertatē incidit in periuriū.vt hic ꝛ in.d.
.l.si duo.i fi.ff.de iureiur.qd̄ ē veꝝ si ei pōt iputari cul
pa.alꝛs secus vt qꝛ casu fortuito lapsus ē facultatibus.
ar.ff.de nego.gest.in.l. diuortio.vbi aūt a principio tē
pore p̄missionis sciebat se non esse soluendo eēt in cul
pa.vt.ff.d̄ priuile.credi.in.l.si vēditores.ꝛ.ff.d̄ iure do.
in.l.penul.ƀm Bal. ¶ No.ꝙ q̄ꝫq̄ꝫ vasal.non liberet
dn̄m a piurio cum potest non p̄pterea priuabitur feu.
Non eni quelibet cā est sufficiens ad iudicandū vasal.
ingratū vt amittat feu.vt.s̄.in q.cau.feu.amit.in prin.
ꝛ.s̄.que fuit prima cā bene.amit.i.§.illud.ꝛ hoc voluit
gl.ij.hic posita que p hoc remanet expedita. ¶ Op.
ab extra contra primā ptem huius capituli ꝙ imo va
sal.nō debeat expectare interpellationē dn̄i in seruitio
prestādo.sed debeat sponte se offerre ꝛ si non facit pu
niaꝛ ad instar liberti q ad operas teneꝛ a die iterposite
stipulationis.vt i.l.quotī.ff. d̄ operis lib.So. illud est
v̄um ƀm Nic.d̄ neap.qn̄ ope sunt.qꝛ tunc reqriꝛ inter
pellatio dn̄i.vt hic ꝛ i.l.cū patro.i eo.ti.Sed ego nō
admitterē istā distinctionē circa priuationē feu.fiendā
p istū tex.q indistincte loquiꝛ de quocūqꝫ seruitio nec
excipit ab illa regula nisi vnū casum vꝫ quādo imine
ret magnū piculū dn̄o.Igiꝛ in oī alio cāu nō exceptua
to q numeranꝛ.ī.hic si.lex.in.§.i.dꝫ admitti determina
tio lr̄e.vt in.l.nā qd̄ liquide.ff.de penu.lega. p̄terea in
isto casu debemus potius absoluere ip̄m vasal. q̄ꝫ cō
demnare.vt dixit tex.i.d.§.ad hec.ī.hic si.lex. ¶ Op.
ꝙ imo dn̄s q nō pōt soluere nō incidat i periuriū cuꝫ
ipossibilitas excuset a piurio.l.si.ff.q satis.cog.So.po
tes dicere.vt.s̄.dixi ꝙ dn̄s hic fuit i culpa se reducēdo
ad dictā necessitatē.Uel ƀm Andre.de iser.ꝯriū loqꝛ
qn̄ nullo mō posset satisfacere.hic autē poterat satisfa
cere cū posset vendere ius vasallagij.ꝛ q̄ꝫq̄ꝫ iste tex.di
cat dare nō valeat.Subaudiendū est cōmode de quo
an necessitas excuset a periurio.dic vt no.p gl.ꝛ doc.in
d.l.si.ꝛ p canonistas i.c.querelā.ꝛ p Inno.i.c. debito

res.d̄ iureiur.ꝛ dixi i.c.si.d̄ alie.feu.pa.ꝛ de no.for.fide.
i.c.i. ¶ Quero ab extra qd si vasallus stetit p.xx. vel
xxx.annos ꝙ nō seruiuit.an si postea velit seruire vtrū
admittaꝛ ꝛ non perdat feu.Et rn̄deo ꝙ si ideo nō p̄
stitit seruitiū qꝛ dn̄o n̄ fuit necesse nō p̄pterea pdit vt
hic.sed tunc pdit qn̄ recusauit seruire.qm̄ nō negligen
ti non currit p̄scriptionis tp̄s.vt in.l.i.in fi.C. de anna.
excep.ꝛ ita tꝫ Andr.d̄ iser.s̄.de feu.sine cul. nō amit.i
c.i. ¶ Quero hic dicitur ꝙ vasal. non teneꝛ adiuuare
aiam dn̄i sui.sed an teneatur alimentare corpus domi
a ni egeni[a].Et iste tex.facit ꝙ non ar.C.d̄ sacrosan.eccl.

a ¶ Dn̄i egeni. Adde Bal.i.c. ꝙ in ecclesiarū. de consti.

in.l.sancimus.in fi.Idem tꝫ Iac. ardi. in summa qui.
mo.feu.amit.sub rubricella an vasal. tenetur dn̄m ege
num alere per.l.iij.in.§.penultimo.ff.de admi. reꝝ ad
ci.perti.Nisi dn̄s pro facto vasal. consumasset sua bo
na.ar.ff.d̄ decur.in.l.decurionibus.idem tenꝫ Ray.ꝙ
non teneatur alere per istum tex.Hec questio tāgitur
per specu.in titu.qui filij sint legi.in.§.i.versic.sed nun-
quid dn̄s.ꝛ arguit ad partes ꝛ nō determinat.Ibi au
tem Io.an.in addi.recitat dictū predicti Iaco.ardi.ꝛ
videtur eum sequi.Idē p̄bat gl.i.l.in ꝯdemnatiōe.ff.
d̄ reg.iur.Sed in cōtrarium facit alia glo.in.l.si.C.de
reuoca.dona.Ego non recederem a cōmuni opi.dicti
Iaco.ardizo.ꝙ nō teneaꝛ alere qꝛ hoc non reperiꝛ cau
tū.nisi prout ip̄e dic̄ dn̄s fuisset factꝰ egenus facto va
salli.vel qꝛ vniuersa bona infeudasset.vel maximū esset
feudū quo casu teneaꝛ.alꝛs secus qꝛ n̄ ē verisimile ꝙ p̄
modico feudo voluisset se obligare ad alimentanduꝫ
dn̄m.Et ad hoc facit gl.multuꝫ singularis in rōne sui
xvij.q.si. quicunqꝫ. Et ita videꝛ tenuisse Hy.Ray.ꝛ
Bal.i donatario.in.d.l.si.C.d̄ reuoca.dona.ꝛ videtur
equum.p̄ qua equitate facit.s̄.epis.vel abb.in.§.si.qm̄
sicut ibi ex feudo in quo nō succedit mutus.ꝛ tn̄ si est
magnū sibi dꝫ relinqui pro alimentis. Ita dicendū in
domino a pari ratione.argu. supra de forma fideli.in
fine.Consiliū itaqꝫ est ƀm Andr.de iser.vt dominus i
iuestitura apponat pactū vt alimēteꝛ si perueniret ad
inopiā.Pacta enim ēt si sint preter cōem feudi ratio
nem sunt seruanda.vt supra quid sit inuestitu. in.§.pe
nultimo.que si non seruantur amittitur feu.vt.s̄.q̄ fuit
prima cā be.amit.in.§.sed nec alia. ¶ Quero quid si
dn̄s pro debito sit in vinculis an vasal. si potest teneaꝛ
soluere pro eo ꝛ ipsum liberare.ꝛ dicit Iaco.ardizo.ꝙ
sic.ar.ff.de libe.agnoscen.in.l.si quis a liberis. in.§.pa
rens.C.ne filius p̄ patre.in.l.si.ꝛ.C.de act.ꝛ obliga.in
.l.ob cās.Ego non putarem hanc sniam procedere p
ea que dixit Guil.ꝛ doc.in.l.si pater.C.qui bonis cede
re pos.Ubi determināt de filio vt non teneatur soluere
debita patris ꝛ ipsum eximere de carcere.argu.in.l.cu
ratores.in.§.filium.ff. de admi.rerum ad ciui.perti.vn
de multominus in vasallo respectu patroni.Nam po-
test cedendo bonis se liberare.Si v̄o esset captiuus q
nō posset cedere.tūc eēt maior dubitatio. Sed ego di
stinguerem vt dixi nunc in alimentis ad similitudinem
donatarij.ad quod facit auc.si captiui.C.de epi.ꝛ cleri.
Et puto ꝙ dictus Iaco.ardizo.in supradicta questiōe
Aut errauit aut fuit vitium scriptoris. qꝛ dicta sua de
terminatio affirmatiua est expresse contra leges quas
allegat. ¶ Quero quid si ad interpellationem dn̄i va
sal.non exhibuit seruitium.Uerum postea dn̄s sponte
suscepit seruitium.vtrum vasal.tunc amiserit feu.Et di
cit Iaco.ardi.ꝙ non.ar ī. de prohi.feu.alie. per lotha.
in.l.si.ꝛ.ff.de arbitris.in.l.sed celsus.ꝛ.ff.de eo qd̄ cer.
loco.in.l.si.ꝛ.C.de pac.inter emptorem ꝛ uendi.in.l.si
deicōmissorie.nisi dominus suscipiendo seruitium pro
testatus fuerit ius suum fore saluuꝫ aliqua cā adiecta.
arg.ff.ad.l.iul.de adulte.in.l.qui vxori.in prin.ꝛ.§. qd
ergo.ꝛ extra de regulis iuris.in.c.consulti.in si.ꝛ de cen
sibus olim.in.§.i.ꝛ.ff.ad.l.acql.in.l.si seruus seruuꝫ. in
.§.si caliceꝫ.Et vide ad p̄dicta quod dixi in.c.i.s̄.quo

Iac.Alua.super feu.

tpe miles.in qone.ij.z.S.qd sit inuestitu.i pn. ¶ Queꝛo an incotineti fca iterpellatoe debeat vasal.incotineti seruitia pstar. Et dicit idem Ja.q bon' iudex dz hoc diffinire ex varietate psonaꝝ caru hultioꝝ z ex loco ppinquo vel remoto.vt in.d.§.i.j.hic finit lex.ar.ff.de annuis leg.in.l.meuia.in fi. ¶ Ultimo de materia ptinete ad pma pte hu' capituli.vide no.p glo.z qd ibi dixi in.c.i.S.de noua fide.for.z tex.cu ibi no.in.d.c.i.j.hic finit lex.z.j.an ille q interse.fra.do.i.c.fi.z plene p Jac.ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella an teneat vasal.seruitiu offerre do. De ptinetib' vo ad scdaz pte vide i.d.§.i.j.h fi.lex.z.S.q fuit pri.ca bn.ami.in.§.sz q delatoꝛ.z i remissioib' ibi adductis.de ptinetib' vo ad tertia pte vide.j.de ali.feu.pa.i fi.z p eunde Ja.ar.in.d.ti.sub rubricella.si potuit facere vas.ne dns incideret in piuriu. Qualr vasal.debeat vocari z interpellari p dnm z ipe se offerre.habet.j.de pace iura.fir.in fi.p gl. z qd ibi dica.z i.§.firmiter.j.de phi.feu.alie.p fede.z i.d.§.h finitur lex.z qd dixi.S.q fuit prima ca bn.amit.in.§.sed nec alia.vbi omnino videas. Jaco.

a I vasallus. Istud capitulu de se satis clarum e eo modo quo.j.declarabo.licet Bal. z non nulli scribentes ipsum intricauerit. Pro cuius notitia scias q olim antiquus iter collaterales no extendebatur successio seu progressio in feu.nisi vsqz ad quartum gradum:postea fuit hoc extensum. vsqz ad septimu.hodie vo obtinet vsqz in infinitum. vt probatur.S.de succes.feu.in.§.hoc aute quoqz.cum ibi no. in glo.z.S.qui feud.da.pos.in.§.hoc quoqz.z de hoc tali gradu antiquo loquitur iste tex.z hoc probatur p aliu tex.j.si vasal.feu.priue. cui deferri debe.in.c.i.in fi. vel potest loq etiam fm iura hodierna.sed ita accidit de facto.in.c.isto q non extabant aliq agnati.j.dictuz quartum gradum. ¶ Item scias q istud capitulum loquitur in feu.antiquo no aut in nouo.vt de se pz in fi.z ita etia intellexit glo.hic posita. Et i hoc etia pcordat Ja.de bel.z bal.z suadet et ro.qz si esset nouuz no trafiret feu.ad agnatos p culpa vasalli delinquetis.sz reuerteret ad dnm.vt.S ti.ij.in.§.deniqz. Cuius priu vult iste tex.vz vt reuertat ad agnatos. ¶ Item scias q vasal.priuat feu.suo ex culpa sua dupliciter.vz p ingratitudine delicti vel p ingratitudine pctus. Primo casu habet duplex psideratio qz aut deliqt in dnm.z tuc dns prefert ad id feudu qbuscuqz z descendentib' z oib' agnatis ipsius vasalli siue feu.sit nouu siue antiquum. Et de hoc tali delicto z culpa no loqtur iste tex. Interdum vasal.deliqt in aliuz q in dnm.z tunc si feu.esset nouu reuerteret ad dnm.si vo est antiqu tunc ptinet ad agnatos exclusis descedetib'.z de hoc tali delicto seu culpa loquit istud capitulum.z in hoc bn pcordat Bal.z pdictus Ja.de bel.qn vo vasal. priuat feu.per ingratitudine pctus no est nostra materia. sed de his oibus plenissime declaraui in.d.§.deniqz. i notabilib' z in conclusionibus.vbi videas pro intellectu istius capituli. ¶ Item scias q fm verum intellectum huius capituli que sequoꝛ.z qui etia elicitur ex gl. hic posita si subtiliter psideret agnati isti.de quibus loquitur iste tex.nedu admittunt si sint in quarto gradu.sed etia si sint infra quartu gradu.vtputa vel in primo vel i scdo vel i tertio gradu.imo z hodie admittunt si sint vltra quartu z et in infinitu.vt.S.dixi. Quidam aute alij vt Jac.de bel.z Bal.voluerut itelligere istud capl'm q i tali feu. no admittant dicti agnati nisi existentes in dicto qrto gradu vel abinde.S.no aut.j.qrtu gradu.z mouent per istu tex. ¶ Ite rone qz queadmodu oes descendetes ex dicto sanguine excludunt.ita z pari rone debeat excludi collaterales vsqz ad dictu quartum gradu pp suspitione.qz sepe solet esse similitudo z audatia eade in talib' piunctis.ar.C.ad.l.iul.maie.in.l.

a ¶ Delictu patris. Ad de an pp delictu pris i crimine lese maiestatis fili' pdat legitimaz. vide p Car.zab.i cle. pastoꝛ.in.vij.q. de re iudi.vbi alle.plures cocordantes.

qsquis.z i auc.de refere.in.§.fi. Sed iste talis itellectus no est psonans nec placet mihi.de quo late dixi.i.d.§.deniqz.in.x.conclusione.vbi omnes scribentium auctoritates adduxi.z ibi vide. His premissis nunc de facili intelliges.z in summa hoc intendit. Feudu quo vasallus priuatur ex sua culpa per ipsum comissa in persona alterius q domini aperit agnatis excluso dno ac descendentibus ipsius vasal.h.d. ¶ In text.ibi comittat.s.delinquendo grauiter in alium q in dominu prout exemplificatur in dicto.§.deniqz.ver.si vo no in dominum. Ibi feudum.s. antiquum. Ibi quarto gradu. Ideo facit mentionem de quarto gradu. qz forte non extabant aliqui in propinquiori gradu.vel potes intelligere vt habeat respectum ad ius antiquum in quo no admittebantur agnati nisi vsqz ad quartu gradu z tunc expone quarto gradu.i.j.quartum gradum.hodie vo vsqz in infinitum.vt.S.dixi. Sed fm intellectu Jaco.de bel.z Bal.ista verba proprie stant prout sonant.vz q agnati existentes i quarto gradu admittantur ad dictum feu.quasi dicat.non aute si dicti agnati essent.j.dictum quartu gradum q videtur absonum. Et ideo teneo prima vl' scdam. Ibi ptincat.vt qz e antiquu z fuit agnationis comunis.vt.S. de gradi.i.§.i. ¶ No.q vasal.per sua cul.i. feloniaz pp̄ter qua feu. perdit.preiudicat etia filijs z descedentib' suis. vt hic z.j.si vasal.feu. priue.in.c.i. Secus aute esset si caperemus culpam pro alienatione facta per vasal.sine licentia dni de feu. antiquo. qz tunc non preiudicaret filijs neqz descendentibus suis.vt.S.eo.in.c.ticius.in fi.z dixi in.d.§.deniqz.z tz hic Andr.de iser. Intelligitur ergo istud capitulu de culpa.i.de igratitudine prouenien te ex delicto no aut de pueniente ex contractu. ¶ Op.

a cu glo.i. q immo culpa seu delictum patris' no debeat preiudicare filijs.vt.ff.de decurio. in.l.ij.in.§.nullu.z.ff.de in ius vocando.in.l.adoptiuu.cu similibus. Et glo.ista non soluit.vnde tu dic vt dixi.S. de succes.feu.in.§.hoc quoqz.z dica.j.si vasal.feu. priue.in.c.i.z per glo.z doc.in.d.l.adoptiuu.z qd no.ff.de senatoribus.in.l.emancipatu in fi.z per Dy.in regula no dz.i fi.de reg.iuris.in.vi.z quod dixi i.d.§. deniqz.z vide quod dixi.S.eo.in.c.ticius.z ad pdicta vide in Spec.de feu.in fi.versic.i.z ibi Jo.an.z plene per Bal. in.l. placet .C.de libe.ca.z in.l.i.C.de operis lib. z in.l.q se patris .C.vnde liberi.z.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§. insup.z in.l.si in personam.C.de fideicom. ¶ Op.cum glo.ij. q imo agnati nullo modo admittantur extantibus descendentibus.qz vbi vasal.propter aliqua iusta causaz a feu.cadit no dz feu.reuerti ad agnatos sed ad filios vt probatur in.d.l.emancipatu.in fi.ff.de senato. Sol. dicit glo.q quida fatentur contrarium qn feu.esset antiqu ab auo acquisituz.hic vero loquatur in feudo acquisito a patre. Sed hanc solutionem imediate reprobat glo.z bene qm iste tex.de directo loquit in feu.antiquo acquisito vel auo vel pauo cu dicat q isti agnati erant in quarto gradu. Ex quo necesse est inferre q feu.fuerat acquisitum a pauo vel superioꝛibus z sic antiqu. Nec est verum dicere q aliud sit in feu. acqsito ab auo z aliud in feu.acquisito a proauo vel superioribus.qz eade est ro in vno que in reliquo:imo si non deberet qs amittere feu. acquisitum ab auo multomin' a proauo z superioribus cum sit antiquius q acqsituz ab auo. Quare glo.dat alium intellectum ad istud capitulu.vz q loquat in feudo atiquo z q vasal. comiserat tale delictum ex quo etiaz filius veniebat priuadus ex delicto patris sui. Nec poterat admitti ad dictu feudum nisi de nouo ex gratia illud a dno acquireret no existentibus agnatis quibus eet aptum: qm si extaret agnati. tunc ipsi admitterentur vsqz ad quartum gradum fm iura antiqua vt hic. Hodie vo vsqz in ifinituz vt predicta oia probantur in.d.c.i.j. si vasal.feu. priue.

Et hoc

Et hoc voluit ista gl.vsq ad q̄si. imo ꝙ plus ē ⁊c.q̄ declarabo statim in oppositõe sequēti. ¶ Op.itaq cū dcā glo.in dcā pte ꝯ.s̄.ꝑxime dicta.⁊ ꝯ istū tex. vz ꝙ imo nedū filij ⁊ descēdentes:sz etiaz oēs ceteri agnati trāsuersales remoueant a petitiõe talis feudi qđ amisit vasallus pp delictū suū:vt in.d.§.deniq.s̄. que fuit ꝑria cā bn̄fi.amit. So.dicit glo.fatēdo ꝯtriuz qñ illud delictū fuit cōmissum in personā dñi quo casu feudū reuerit ad dñm vt hēat sue iniurie vltionē:⁊ tunc oēs tā descendentes q̄z agnati collaterales excludunt ēt si feudū sit antiquū:vt ibi:lz qdam intellexerint illuz tex.solū in feudo nouo ⁊ nō bñ. hic vo loqmur qñ delictuz nō fuit cōmissum in psonā dñi:quo casu filij ⁊ ceteri descendentes excludunt:sed agnati admittunt. Et hoc vult ista glo.vsq in fi.Ex qua glo. manifeste colligit verus intellectus quez.s̄.declaraui ad capl'm istud: vz vt loquat in feudo antiquo.Et qđ delictum nō fuerat cōmissum in psonā domini sz in aliū.Et ꝙ agnati proximiores admittant etiā.j.quartum gradū si extāt ⁊ si nō extant possunt admitti ēt existentes in quarto gradu.vt hic ⁊ vlteriores vsq in infinitum:vt.s̄.dictū est. qcquid dixerit Jaco.de bel.⁊ Bal.¶ Ultimo ꝺ materia huius capituli vide.j.in ti.an ille qui interfecit fra.do.in.c.i.j.in dicto ti.si vasal.feu.p̄ue.in.c.i. ⁊ quod dixi in.d.§.deniq.⁊.s̄.q.mo.feu.amit.in §. aut si libellario.⁊ per Jaco. ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella qñ q feu.reuertitur ad agna. ⁊ in titu.de suc. feu. sub rubricella:si vasal.cōmittat cul.cum duabus rubricellis seq.⁊ per Bal.in.l.qui se patris.C.vnde lib.⁊ in Specu.de loca.in.§.nunc aliqua.ver.cxliiij.⁊ p canonistas in.c.in quibusdam.extra de penis. Jaco.

i **In generali.** Istud capitulum exēplificatur varijs modis per doc. Nam Andre.de iser.exemplificat i dño vendente generaliter oia bona sua.vt sub ista generali venditione nō veniāt iura suoꝝ vasal. seu directū dñium qđ hz in feu.dictoꝝ suoꝝ vasal.Quod exemplū ⁊ si in se verū sit.q2 casus est ꝺ eo.j. de capi.q cur.vendi.in.c.i.tñ nō bñ adaptat ad istū tex.Et ideo domin⁹ Bal.exēplificat i vasal. generaliter alienante oia bōa sua.vt sub ista generali alie.nō ꝯtineat feu.suū nisi nominatim sit dictū.Et istud exemplū magis cōgruit littere dum dixit in generali alie.vasal.⁊c.Et ideo sequendū.¶ Unde i sūma hoc vult vasa.alienādo bona sua nō itelligit alienasse feu. dū nisi de eo spālē mētionē faciat.h.d.In tex.ibi alienatione vasal.i.alienatione facta p vasal.de oibus bonis suis.Ibi feudū subaudi qđ tz ab alio fm Bal.⁊ bene.¶ No.ꝙ i generali venditione qs nō intelligit vendere qđ nō fuisset spāliter venditurus.Nā in dubio nō debem⁹ psupponere ꝙ voluerit vendere feu.cū ex ipa venditione incidisset in penā pdendi illud.vt.j.de phi.feu.alie. p fed.in.§.i. Et ideo ista generalis trāslatio bonorum nō extendit ad ea que exigūt spālē ꝯcessionem.vt in.c.qđ trāslationem.extra de offi.dele.⁊ que qs verisimiliter nō fuisset spāliter ꝯcessurus.vt in.l.obligatione generali.ff.de pignorib⁹.Et de hoc an i generali ꝯcessione veniūt ea q̄ qs nō fuisset verisimiliter in specie concessurus.dic plene per Dy.in.c.in generali.de reg.iur.in.vi. An aūt in generali renunciatione veniat legitima.dic per bal.super rubrica.ff.de iureiur.vbi tz ꝙ non per.l.si quando in.§.fi.C.de inoffi.testa.de quo per Guil. in.l.de hijs.ff.ꝺ transac.¶ Op.ab extra ꝙ imo in alienatione generali veniat ius feudale.nam in alienatione vniuersorum bonoꝝ veniunt iura patronatus nisi spāliter excipiuntur.vt in.c.cum seculum. ⁊ in.c. ex litteris.extra de iure patro.⁊ not.gl.in.l.si oparum.ff.de operis lib. So.quedam sunt que transeunt cū vniuersitate bonorum.de quibus in.l.quedā.ff.de acqui.re.do. ⁊ ius patronatus est de illis.vt no.in.d.l.si operarum. Feudū aūt non intelligitur transire in dubio. vt hic cum alter etiaz habeat ius in re.vt no.in.c.cum bertoldus.extra de re iudi. Et q2 non est verisimile neq presumitur vt sibi piudicet in feu.ex tali alienatione.vt.s̄.dixi. Videmus quoq in decimis ⁊ iuribus spūalibus si aliquis

a vendat villā[a] vel donet cū oibus iuribus suis que ibi hz nō tamē itelligit sensisse de decimis q2 sunt ꝑpria sed alteri⁹ iuris.⁊ ita dixit Inno.i.d.c.ex litteris. ⁊ qđ no.xvi.q.vij.pie mētis.Uel possumus dicere fm An.de iser.qđ iō hoc est statutū in feu.forte ꝑpter dignitatem hoium ⁊ feudoꝝ que faciūt hoiem nobilē q2 paradogiū faciūt.vt.s̄.qs dicat dux comes vel mar.in.c.i.i fi.¶ Op. ad idē ⁊ sic ille q generaliter vendit oia bona sua nihil excipit.ergo totuz cōprehendi videt.vt .C.de euic.in.l.si fines.⁊.ff.ꝺ censi.in.l.forma.Alias se quereret si diceremus ꝯtrarium ꝙ venditor posset semper dicere se non vendidisse nisi vnum cespitem terre. So.eodez modo q2 hic loquimur in feudo in quo nō est presumptio neq verisimilitudo ꝙ quis vēdidisset si sciuisset cum alienari nō possit inuito dño sine pena amissionis.⁊ iō nō cōtinet sub generali alienatiõe fm Bal.dixit tñ An.de iser.ꝙ istud capitulū nō videt rōnabile.⁊ iō fm ipsum nō hēbit locum nisi in loco vbi talis consuetudo obseruatur.Ego nō recederem a cōmuni intellectu doctorū q similiter cū decisione huius capituli ptrāseūt.Et maxime q2 rō pōt assignari quā supra dixi.Itē q2 ēt in pluribus alijs casibus quedaz non transeunt cum vniuersitate nisi specialiter exprimantur.vt.s̄.dixi.⁊ no.in.d.l.quedam.¶ Op.ꝺ tex. in pace cōstantie.in.§.cum autē nos.vbi pz ꝙ in generali alienatiõe quā facit princeps ꝯtinent vasalli.So. vt ibi no.gl.qñ ibi satis ꝯstat expssum in ipsa alienatione generali etiā de ipsis vasal.Et vide quod ibi no. in glo.super verbo recipientis.Quero quid si domin⁹ dat mihi totum castrū vel villā an intelligat ꝺdisse mi

b hi e iā ius patronatus[b] ecclesie que erat in dicta villa vel castro.Et dic ꝙ sic.Secus si ꝺdisset mihi i feudo quēdā feudū in quo erat sita dicta ecclesia. vt tz Inno. in.d.c.cum seculum.⁊ per ea que.s̄.dixi.¶ Quero qđ si in quodā castro vel villa omnes hoies erant mei vasalli.⁊ ego concedo tibi omnes habitatiões meas q̄s habeo in illo loco an veniant vasalli.Et dicit bald.ꝙ nō q2 dicti vasalli sunt pars ⁊ nō totū. vnde nō videt concessum qđ est separatū corpore ⁊ significatione. ad quod facit.l.qui tabernas.ff.de contrahen.emp.Quero an feudū veniat in generali restitutione fideicōmissi.Et Ja.de are.in.l.si patrōi.ff.ad trebel.sentit ꝙ nō q2 quod non cadit in recipientem remanet penes dantem.vt ibi.Bald.aūt in.l.cū virū.C.de fideicōmis.vbi late prosequitur hanc qõnez.similiter ꝯcludit ꝙ feudū quod non cadit in recipientē remanet penes heredem rogatuz.Sed si cadit in recipientem venire dz in restitutionem fideicōmissi.Possibile enim est vel ex natura inuestiture vel ex iure agnationis ꝙ ille in quem dz fieri restitutio sit capax illius feudi.quo casu fiat restō alr's secus.Idem sentit ipse i emphiteosi ecclesie vt veniat in restitutõe fideicōmissi de liberis ad liberos nō de liberis ad extraneos. per ea que singulariter no. in l.etiaz.ff.solu.matri.In emphiteosi vo laycoꝝ dicit venire in fideicōmisso.q2 per vltimā voluntatē alienādo non incidit in cōmissum.vt.ff.de lega.i.in.l. si domus. in.§.fi. de quo vide in specu.de loca.in .§. nunc aliqua. ver.cxiij.⁊ ver.cvi.⁊ ver.clviij.⁊c. ¶ Quero an veniat feu.in vniuersali petitione hereditatis.dic vt per glo.in l.item videndum.in.§.nunc videamus.ff. de peti.here. ⁊ quod dicam.j.an agnatus vel filius.in.c.i.⁊ in.d.ver. clviij.cum seq.⁊ per Bart.in.l.si patroni.ff.ad trebel. ¶ Ultio ꝺ materia psentis capituli vide plene p glo. ⁊ doc.in.d.c.i.j.de capi.qui cur.ven.⁊ ideo glo.hic posita se remisit ad ibi no.Uid ad materiā Cy.i.l.l.C.q Jac.Alua.super feu.

a ¶ Si aliquis vendit villā.Adde qd de vendēte fundo vel palacio in quo sit iuspatronat⁹.an includat iuspronatus.vide per Abb.in disputatiõe incip. augerio. ⁊ p doc.i.l. monitis.ff.de ꝯhen.emp. Abb. in.c.cū bertold⁹ de re iudi. Dñi de rota decisiõe x.in ti.ꝺ iurepa. in nouis.

b ¶ Etiā iuspatronatus.Adde domi.i.c.vnico. de iurepat.li.vi. ⁊ Abb.in.c.que relam. de simo.

res pigno.obliga.pol. Ja.ardi.in ti.qui.mo.feu. amit.
sub rubricella cum curia.lz dño alienare vasallos ꝛ ru-
bricelle seq.ꝛ in locis.s.alleg. Ad materiá ꝛ quod no.
Bal.in.l.siqs prioris.in.§.ceterum.C.ð secun.nup.ꝛ i
.l.procuratore.C.mandati.ꝛ in.l.de bonis liber.ꝛ sup
rubrica.C.de ꝯben.emp. per canonistas in.d.c.ex litte
ris.ꝛ in Spec.de pig.in.§.i.ver.sed nunqd feu.ꝛ plene
in directoria iuris in ti.de iure pꝛonatꝰ.vbi plures que
stiones ad propositū ptinentes adducit. Jaco.

f **J vasallus.** Istud capl'm est notandum qñ limitat totá materiá de vasal.alienáte feudū sine licentia dñi.vt vz tūc demū pri
uet qñ scienter illud esse feu.fecit. Secus si ignoráter
vt hic ꝛ in sūma hoc itendit. Feudū venditū ignoran
ter a vasallo tanꝗ propriū est sibi restituendū.lz tenet
emptori ad hoc itéresse.h.d. ¶ In tex.ibi ignorás illð
esse feu.ꝛ erat probabiliter ignorans. qꝛ forte successe
rat illi q multo tpe nō seruierat.qꝛ nō fuerat reqsitus
a dño.vt.s.eo.i.c.lz.ſm Andr.ð iser.ꝛ infra dicá. Ibi
ignoráti. Secus aūt si sciuisset.vt in.l.venditor.C.ð re
scin.ven. Ignoranti eni subuenit.vt.j.c.primo. ¶ No.
ignorantiá facti excusare vasallū alienanté a feu.priua-
tione.vt.j.de ꝯtro.iter do.ꝛ empto.i.c.i. Et sic nō ven-
dicabunt sibi locū isto casu ꝯstitutiões lotharij ꝛ fede
rici ð ꝓhibita feu.alie.vt probat hic ꝛ i dicto.c.i. Hoc
idē extendit Bal.ad emphiteotá q ignoráter vēdidit
rē emphiteoticá vt non cadat a iure suo.vñ dñs reuo
care volens hz ꝓbare eius sciētiá. prout ipē dicit hic.
Ad quod vide in Specu.de locato.in.§. nunc aliqua.
ver.xviij.ꝛ ver.xcvi.ꝛ per Bar.in.l.sequitur.in.§.idez
labeo.ff.de vsucapio.ꝛ qð dixit Bal.in.l.i.C.ð epi.au
di.ꝛ p Guiel.in.l.iurisgētiū.in.§.labeo.ff.de pac. ꝛ p
eūdē bar.in.l.i.i.§.si rē.ff.deposi. ¶ No.ꝙ quāꝗ va-
sal.p ignorātiá excuset a pena in dñm cōmissa.tñ ñ ex
cusat ab interesse ipsiꝰ emptoris.vt hic. facit.l.vēditor
ff.de euic.lz glo.hic posita allegauerit.l.ij.q nihil facit.
ꝛ in.c.i.j.de contro.inter do.ꝛ empto.allegato hic in gl.
q p hoc est expedita. ¶ No.ꝙ tunc demū emptor de
ceptus agit ad interesse si fuit ignorās. qꝛ secus si fuis
set sciēs.qm̄ sciēti ꝛ volenti ñ fit iniuria neqꝫ dolus.vt
in.l.cū donationis.C.de transac.ꝛ i regula scienti ꝛ ibi
p Dy.ð regulis iuris.in.vi.ꝛ qð habet in.d.l.vēditor.
de rescin.vendi.ꝛ ꝓbat.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.
i. ¶ Op.ab extra de.l.fi.in.§.vltio.ff.de lega.ij.q alle
gari solet ꝓ singulari.vbi pz ꝙ p ignorātiá firmat vē
ditio q als nō valuisset. Sol.ibi loqtur de re q de sui
natura est alienabilis.hic nō.ꝑterea alienās tpe aliena
tiōis potuit alienare hic secus. Et ð materia ibi posita
tradit plene p doc.in auc.res q.C.cōia ðlega. ¶ Op.
ꝙ imo vasal.nō admittat ad reuocādū feudū aliena
tū.ꝓut hic dr.qm̄ non pōt venire ꝯ factū suū ꝓpriū
ꝛ reuocare quod iam a se abdicauit in.l.cum confitea
ris.C.de reuo.dona. So.ibi alienauit dolose hic igno
ranter. ¶ Op.iste vasal.vendicando tenetur de euictio
ne. Igitur reuocando poterit per exceptionem repelli
per regulam.l.vendicantem.ff.de euic. Sol.secunduz
Bal.contrarium hz locum qñ emptoris intererat ex
cipere ad obuiādum ne res auocaretur.hic aūt nō po
terat excipere qꝛ venditio fuerat ipossibilis de iure.vt
j.de probi.feu.alie.per lotha.in.l.i.in fi. ¶ Op.ꝙ im
mo venditori non sit feu.restituenduz.sed sit in electio
ne emptoris dare illð aut emptori aut dño.vt ē casus
in.d.c.i.de cōtro.inter do.ꝛ empto. Solue vt ibi no.in
glo. ¶ Quero ab extra quid si per ignorantiam non
petijt vasal.inuesti.j.tempus debituz an excusetur .dic
vt dixi.s.que fuit prima cā bene.amit.in prin.ꝛ in.c.i.
quo tēpore miles. ¶ Quero an ēptor poterit retinere
feu. emptum donec vas.sibi restituat precium.ꝛ dicit
Bal.ꝙ sic quantum respectu vasalli agentis.vt in.l.si
non sortem.in.§.si centum.cum ibi no.ff.de condi.in-
de.sz respectu dñi reuocare volētis i ꝯtumaciá vasalli
secꝰ vt in.l.i.in.§.i.i fi.j.de ꝓhi.feu.alie.per se. ¶ Que-
ro an huic alleganti ignorantiá credat an sit necesse ꝙ
probetur ꝛ qualiter. Et respondeo ꝙ si successit in ius
alterius.ff.de reg.iur.ꝛ.ff.de iur.ꝛ fac.igno.in.l.si plu
rimum.ꝛ.ff.de act.emp.in.l.si sterilis.ꝛ maxime si bo
nus vir existimet.vt.ff.ð re mili.in.l. nō omnes.in.§.a
barbaris.ꝛ.ꝛ.ff.de excusa.tuto.in.l.scire.in.§.sufficit.se
cus aūt si essent presumptiones contra ipsum:vt qꝛ ip
se idē alias fuisset inuestitus.vel illud alias dedisset dño
per scriptum vel tanꝗ agnatus successisset in eo ꝛ non
i ceteris bonis. quia tunc istis casibus ꝛ similibus sua
ignorantia non esset tollerabilis.arg.ff.ad vellea.in.l.
qꝫꝗ.ꝛ de acq.here.in.l.cum filiam.ꝛ.ff.locati. in.l.itē
queritur.in.§.si fullo. Et ita determinat Jac. ardizo.in
ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella an alleganti ignoran
tiam credatur. Et predicta videtur extendere etiá ad
personam filij heredis qꝫꝗ videatur esse eadem per-
sona cum defuncto.quod probat per.l.cum falsa.C.ð
iur.ignoran.ꝛ rerum amotarū in.l.marcellus. in.§.i.ꝛ
per.l.nihil.ff.de contrahē.emp. Et ad predicta vide in
Specu.in dicto ver.xviij.s.allegato. ꝛ sequen. ꝛ extra
de consti.in.c.vt animarum.lib.vi.per canonistas.ꝛ qð
dixi in.d.c.i. hic potest esse titu. quibus mo.feu.amit.
¶ Ultimo de materia presenti habetur in.d.c.i.j. de
ꝯtro.inter do.ꝛ empto.ꝛ ibi plene traditur.ꝛ quod di
xi.s. que fuit prima causa benefi.amit.in.§. deniqꝫ in
ꝯclusionibus.ꝛ p Ja.ardizo.in ti.qui.mo.feu.amit.sub
rubricella si aliēauerit feu.vasal.in.§.sciēs.ꝛ in.§. ibidē
sequenti. ꝛ sub rubricella de scia dñi vel ignorātia em
ptoris.ꝛ vide.l.si ignorās cū sua materia.ff.locati.ꝛ.j.c.
seq.ꝛ in remissiōibꝰ adductis in qōne.s.ꝓxia in fi. Ja.

v **Uasallus feu.** Intellectuz huiꝰ capitu li satis exēplificaui.s.eo.in.c.vasal.si. Et in sūma hoc vult. Uasallꝰ scienter negās feu.
amittit illud.vbi vo dubitat an sit feu.dz dubitáter re-
spōdere.h.d. ¶ Casuz in terminis figura ſm formá.c.
fi.j.de lege cora.vbi gl.hic posita te similr remisit ꝛ ni
hil aliud facit ꝛ sic est expedita. ¶ In tex.ibi abnega
uit. Subaudi dū dominus diceret euz vasal.ꝛ ipm te-
nere feu.ab eo ꝛ ipse hoc negabat. Ibi amit.scilicet per
sententiaz:vt supra que fuit prima causa bene. amit.in
.§.porro.ꝛ no.glo.in.§.calidis.infra de probi. feu.alie.
per se. Ibi ignorantia sit ꝓbabilis ꝛ tollerabilis:vt di-
xi.s.capitulo ꝓximo. Ibi rñdere debet. subaudi dicen
do nescio vel similia verba:vt in.d.c.fi.de lege cora.qð
intellige verū si vere dubitabat. Secus aūt si vere scie
bat:sed tamē dubitanter respondit:qꝛ tūc bene priua-
retur feudo.vt ibi no.in gl. ¶ No.vasal.debere respō
dere dño interroganti an res quam tenet sit feudalis:
vel non prout in simili videmus in.l.iij.ꝛ.iiij.ff.ð inter-
roga.act.quid autem si nullo modo vellet respōdere:
sed omnino esset contumax in non respondendo quia
vel tacet vel nō vult venire ad respōdenduz. tūc dicas
vt dictum est in.c.i.in prin.s.de mili.vasal. q cōtumax
est. Et de materia tacentis.ꝛ nolentis respōdere.habe
tur in.l.de etate in.§.qui tacuit.ff.de interroga. act.
¶ No.ꝙ vasal.mendatiose ac per dolum negās feu.
dz dcō feu.ꝑuari si ꝯuincat de mēdatio.vt h.ꝛ in.d.c.
fi.de lege cora. Et intelligas ꝙ ꝑuabitur toto feu.si to
tum negauit. Si vo solum partem negasset:tunc soluz
ea parte priuaretur:vt dictum est .s. eo. in.c.vasallus.
qualiter aūt puniat mendax.ꝛ quando nō dic vt in re
missiōibus quas dedi in dcō.c.vasallus. ¶ No.igno-
rantiam excusare vasalluz a pena mendatij.vt hic ꝛ.s.
c.proximo dummodo non sit crassa ꝛ suppina. sed tol
lerabilis:vt ibi dixi.ꝛ no.glo.j.de cōtro.inter do. ꝛ em-
pto.feu.in.c.i. Et est ratio:qꝛ ad inducendum delictuz

exigitur

exigit sciētia vel saltē ignorātia nō excusabilis vt in.l. fi.ff.ꝺ ꝺcre.ab or.faci.¶ No. ꝙ q dubiꝰ ē pt dubitan ter rñdere: vt h.ꝛ in ꝺcō.c.fi.ꝛ no.glo.in.l.si ꝺbitor.ff. ꝺ peti. here.dabit tñ sibi terminꝰ ad se īformādū ꝛ de liberādū: vt.ff.ꝺ iterroga.ac.i.l.q iterrogatꝰ.ꝛ i.l.iusiu rādū ꝛ ad pecūias.§.i.ff.ꝺ iureiurā.ꝺ quo plene ꝑ glo. ꝛ doct.in.l.ij.in.§.qꝺ obseruari.C.ꝺ iura.calū. Et si po stea non respōdit.tūc poterit lis ꝯtestari aduersus ipꝫ: vt dixi supra ti.ꝓximo.in fi.ꝛ in dcō.c.vasallus. Et ex ꝓdictis ego ifero duo notabilia. Primū ꝙ sicut igno rans non vr̄ renūciarꝰ iuri suo ita nec dubitās vt est ca sus singularis ꝺm Ray.ꝛ Bar.i.l.māifestissimi. i.§. sinautē nescius.C.ꝺ furtis. Scōm qꝺ ille q rñdet dubi to nō habeꝰ ꝓ ꝯfesso qꝺ qualiter intelligendū sit ho die circa rñsiones q̄ fiūt passiōibus.ꝛ an reqrarꝰ snīa iu dicis vel ipso iure habeaꝰ ꝓ ꝯfesso vel negante habeꝰ plene in.c.ij.in fi.per glo.ꝛ docto.de confessis li.vi. per docto.iuris ciuilis.in dicto.§.qui tacuit.ꝛ i dicto.§.qꝺ obseruari. Et quid operetur talis ficta ꝯfessio ꝛ de mō practicandi circa predicta habeꝰ per Bar.in.l.eius q delatorem.ff.de iure fisci ꝛ ꝑ dy.in.l.i.ff. quando ex fa cto tu.ꝛ per Cy.in.l.ij.in .§. ꝙ si actor.C.de iura.calū. ¶ Quero quid si vasal.respondeat. sed obscure aliqui bus extraneis verbis que nō intelliguntꝰ vel lingua gre ca.vel hebrayca. Respōdeo quod habetur pro scien ter ꝛ maliciose negante dicta.l.de etate.in.§. nihil.cuꝫ ibi no.in glo.ff.ꝺ interroga.act. quod intellige verum nisi declaret.vt no.glo.in dicto.c.ij.in fi. ¶ Ultimo ꝺ materia ꝑsentis capituli vide in locis supra allegatis ꝛ in remissionibus quas dedi i dicto.c.vasallus supra eo.ꝛ in.c.supra proximo ꝛ specialiter quod i.d.c.dixi. Ubi plures questiōes formaui que hic trahi.ꝛ recita ri possunt.ꝛ per Jac.ardizo.in titu.qbus mo.feu.ami. sub rubricella si sciens vasal.feudum fuerit ificiatus ꝛ qꝺ dicā in.d.c.fi.de lege co.vbi plena materia. Jac.

b **Beneficium.** Uasallus pōt feu.suū alteri si bi equali ifeudare dūmodo sine fraude fa ciat.hoc dicit. ¶ In tex. ibi beneficium.i. feudū vt supra in q.cau.feu.amit.i.§.i primis.ibi i frau dem legis.s.j.ꝺ ꝓhi.feu.alie.ꝑ fe.in.§.calidis. vt qr sub calore iuestiture vendat ipm qꝺ nō lꝫ in fraudē. vt ibi dicitꝰ. Ibi dari pōt. Subaudi alteri scōe ꝑsone.vt infra ꝺ lege cora.i.§.similiter. Ibi militi. Subaudi ꝛ equali sibi ꝛ eadē lege.ꝛ forma qua ipe habet.vt hic i gl.qm̄ si vasal.ē miles infeudabit militi. Si nō est miles suffi cit ꝙ infeudet equali sibi.vt in dicto.§.siliter. ¶ No. ꝙ vasal.q nō pōt alienare feudū sine domini volūtate pōt tñ infeudare dūmodo infeudet equali ꝛ sine frau de ꝛ eadē lege.ut hic ꝛ.s̄. ꝑ quos fiat inuestitura.i.§. i.ꝛ supra qualiter olim feu.po.alie.in.§.i. Sincere ergo ꝛ bonafide dabit i feu.etiā hodie. Et est ratio.quoniā non est damnū domino qui habebit in vasal.illum cui dabitur qui erit equalis primo.ut supra dictum est. ¶ No.ꝙ si vasallus acqrere pōt aliū vasal.loco sui ēt domino inuito qꝺ videꝰ esse ꝯ tex. in.c.ij.supra ꝺ fra.de no.be.iuesti. Sed solue vt late dixi in.c. si decesserit su pra eo. ¶ Quero cū glo.que reqrantꝰ ad hoc vt vasal. possit alteri infeudare. Et respōdet gl.ꝙ tria. Primū quod infeudeꝰ equali adeo ꝙ si primus vasal.ifeudās q modo ꝑ infeudationē suā est effectus dominꝰ respe ctu secūdi vt infra ꝺ probi.feu.alie.per fe.i §.illud. Si esset miles: tūc est necesse ꝙ similiter seruus in quē in feudat sit miles. Scōm ꝙ reqritꝰ est ꝙ nō infeudetur nisi eo modo ꝛ forma prout ipe vasal.infeudās habet a domino. Tertiū quod requiritur est quod infeudet sine aliquo precio ne videatur fieri in fraudeꝫ legis.vt i.d.§.calidis. Et hoc voluit ista glo. vsqꝫ ibi. In frau dem enim que bene loquitur ꝛ probatur in dicto.§.si militer.ꝛ ibi dixi ꝛ no.in.§.preterea infra ꝺ capi.cora.

in glo.magna in fi. ¶ Quero cum glo.in illa pte quid si vas. infeudās scōo accipiat minus medietate precij pro toto dicto feu.an tunc isto casu talis infeudatio in telligatur esse facta i fraudem legis. Et respōdet hec glo.sub dubio forte ꝙ non.dicens ꝙ tunc demum ītel ligitur fraudulenta quando pro toto feu. ipse vasal. in feudans habuit vltra medietatem veri precij. Et dicit glo.ꝙ multi hoc tenent.ꝛ ita intelligunt istum passuꝫ. Sed tu aduerte licꝫ doc.super hoc nihil dicant ꝛ sim pliciter pertranseant.quoniam videtur mihi ꝙ ista ta lis determinatio non fundetur aliquo iure sed potius videtur esse contra mentem text.in.§.i.s̄.qualiter olim po.feu.alie.qui dixit ꝙ vasallus tūc demum potest al teri infeudare si hoc sincere faciat ꝛc.quasi dicat ꝙ ex liberalitate nullo interueniēte precio hoc fiat.similiter videtur esse contra text.in.l.i.in fi.j.de probi.feu.alie.ꝑ lotha. vbi littera dicit ꝙ nullum comertium potest fa cere. Similiter videꝰ eē ꝯ tex.in.§. calidis vbi indistin cte determinat ꝙ precio accepto nō potest alteri ifeu dare. Et in hanc meam sentētiā reperio esse Jaco.ar dizo.in tit.qui.mo.feu. acquir.sub rubricella an precio dato feu.i feudo dari possit. Ubi notabilr̄ dixit ꝙ va sallus potest dare i feudum.s.sine precio ꝛ sola libera litate. Ceterū si accepto precio ꝛ nō liberalitate in feu dum ꝯcedat intelligitur in fraudē facere. vnde non va let ꝛc. Et ista sunt v̄ba sua ad litterā. Et vltra dcā iura adducit.l.apud celsum.in.§.si quis aūt. ꝛ in.§.si quis ex vnica.ff.ꝺ excep.doli.ꝛ in.l.fi.ff. qui.ex causis i pos. habeatur cū si. ¶ Quero an iste vasallus possit dictū suum feu.alteri infeudare ēt inuito agnato suo ad quē dictū feu.erat recasurum sicut potest inuito dño. Et i casu in quo possit.quero an talis infeudatio resoluatur eo mortuo.an duret in ꝑiudicium agnatoꝝ dic de his questionibus.vt dixi.j.per quos fiat inuesti.in.§.i.ꝛ pre sertim in questione finali.ꝛ tāgit specul.ꝛ ideo an.in ti. de feudis.versi.xxxviij. Qualiter aūt ꝛ quando intelli gatur fieri in fraudē agnatorum.dixi in.d.§.i.vbi glo. tangit ꝛc. ¶ Quero an dñs poterit compellere istum scōꝫ vasalluꝫ ad ꝑstandum sibi seruitia solita. Et si pre stare nolit qualiter succurratur dño.ꝛ ꝺ forma agendi vide quod no.per glo.in.d.§.fi.s̄.de ꝯtro.inuesti.ꝛ qꝺ dixi late.s̄.que fuit prima causa bene.amit.in.§.sꝫ nec alia. ¶ Quero an vasal.ecclesie possit suum feu.alteri infeudare ꝺm formaꝫ huius capituli.ita ꝙ capitulū no strum habeat locuꝫ etiam in vasallo ecclesie. Et de hac qōne te remitto ad ea que dixi.s̄.qui feu.da.po.in ꝑn. in distinctione. ¶ Ultimo ad materiaꝫ pn̄tis capitu li vide plura alia que dixi in.d.§.fi.de cōtro.inuesti.ꝛ i §.i.ꝑ quos fi.inue.ꝛ i remissiōibus quas ibi plene ad duxi ꝛ plura que ēt dixi in.d.§.i.qualiter olim po.feu. alie.in remissionibus.ꝛ in.d.§. similiter.de lege cora.ꝛ plene per glo.in.d.§.ꝑterea.j.de capi.cora.ꝛ de probi. feu.alie.ꝑ fe.in.§.calidis.ꝛ in.§.illud quoqꝫ.ꝛ per Jo. ardi.in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella.quando va sallus feudum in feu.dare cum octo rubricellis sequē tibus ꝛ in capitulis extraordinarijs in ti.de feu.ꝛ bene ficijs.in.c.nullus.

c **Si vasallus.** Istud capitulū ꝯtinet materiaꝫ valde vtilē ꝛ habet contraria que multuꝫ vrgēt aduersus decisionē ipsiꝰ.vt.j.patebit. quoꝝ contrarioꝝ timore reperio ipsuꝫ legi duobꝰ mo dis. Uno modo ꝺm Bal.ꝙ vasal.fecit totuꝫ suū pos se vt dñs sciret ea que agebantur per ipsuꝫ vasal.ita ꝙ dñs sciuit vel scire potuit absqꝫ aliq̄ fraude vasal.quo casu dato ꝙ ignorauerit nihilominꝰ sibi pararꝰ ꝑiudiciū vt hic ꝛ hoc modo possunt solui cōtraria. Alio modo legitur ꝺm An.de iser.ꝙ tunc demū fit preiudiciuꝫ do mino ignoranti.s.qñ vult venire ex ꝑsona vasalli.ꝛ ita i telligit istuꝫ tex.secus aūt si vellet venire ex ꝑsona pro

Jac.Alua.super feu.

pria.q᷑ tūc nō ꝓiudicaret sibi.vt in ꝯrijs.⁊.i.latius ꝺcla rabo.Et diuide in tres ptes.qm̄ in pͥma ꝺclarat an iu diciū vētillatū p vasallū ꝺbeat hēri ratum p dn̄m.In scđa qđ ꝺ trāsactōe p ipm̄ fcā.In tertia an id qđ rece ptū ē noīe trāsactōis cēseat feu.scđa ibi nā. tertia ibi: nec qđ. Casus.Illud qđ fit p vasallū ꝺ suo feu.siue per iudiciū siue p trāsactiōez dz hēri ratū p dn̄z ⁊ id qđ si bi daṫ noīe trāsactōis nō cēseṫ feudū.h.d.Pōe casuz in termis ꝼm formā traditā.in.c.i.ꝺ ꝯtro.inter vasal. ⁊ aliū vbi ēt te remisit gl. pͥma ħ posita q̄ nihil aliud fecit.¶ In tex.ibi agat. Subaudi ꝯ possessionez dicti feu.vtili rei vēdicatōe:vt.s̄.ꝺ inuesti.de re alie.fac.i.§. i.Ibi lz ignorāte hoc ē siue dn̄s sciuerit siue ignoraue rit dūmō vasallus fecerit suum posse vt ipse dn̄s sciret ꝼm Bal.vt statim dicā.Ibi iudiciū.Subaudi dūmō fraudulēter non litigauerit.vt in.d.c.i.de coutro. inter vas.⁊ al.⁊ intellige ꝙ erit firmū tale iudiciū etiā in pre iudiciuz dn̄i volentis postea vendicare dictam rez feu dalem ex ꝑsona ipsius vasalli alias secus si viueret ex persona propria ⁊ iure proprio ꝼm An.ꝺ iser.vt statiz declarabo.Ibi feudum erit.Subaudi si illud quod ac cepit sit penitus sepatum ab ipso feudo ⁊ de perse pos sit stare.secus aūt si eēt ꝯnexū ⁊ de ꝑse stare nō posset sicuti est seruitus:q᷑ tunc retineret iure feudi ⁊ censere tur res feudalis:vt in.d.§.i.s̄.ꝺ inuesti.ꝺ re alie.facta.⁊ hic in glo.ij.que p hoc est expedita ⁊c.¶ No.ex pͥma parte ꝙ vasallus hz legitimā ꝑsonā cōparendi in iudi

a cio[a] ꝓ re feudali ⁊ in agēdo ⁊ in defendendo ⁊ tale iu diciū ⁊ snīa inde secuta erunt valida ⁊ proderunt ⁊ no cebūt dn̄o siue sciat dn̄s siue ignoraret siue sit presens siue absens.dūmodo non fiat fraudulenter.vt.s̄.dixi.⁊ nō ꝓsumiṫ fraus nisi probeṫ.vt.ff.ꝺ ꝓba.in.l.quotiēs. in.§.qui dolo.ad quod facit supra que fuit pͥma cā be ne.amit.in.§.preterea.Presumitur enim pro processu ⁊ sententia propter auctoritatem iudicij.vt.ff.de re iu di.in.l.res iudicata ꝼm An.de iser.Si tamen vasallus potuit denunciare dn̄o ⁊ nō denūciauit.tūc dicit Bal. ꝙ eo ipso videtur ⁊ intelligiṫ eē fraus ꝯmissa per.l.cre ditor hipothecas.C.ꝺ distra.pigno.qđ est nota dignū. Secundū aūt An.ꝺ iser.ad hoc vt ꝓiudicet dn̄o igno ranti ē necesse ꝙ dn̄s veniat ex persona vasalli.vt dixi. ¶ No.ex scđa parte ꝙ vasal.q non potest obtinere in cā feudali pōt p transactionez sibi ꝯsulere. vt hic ⁊ in dcō.c.i.de ꝯtro.inter vasal.⁊ ali. quod qualiter ītelligi

b dz statim dicam.An autē super iuribus decimalibus[b] possit transigi dic vt in.c.statuimus. extra de transac. ¶ No.ex tertia parte ꝙ illud quod transactionis no mine percipitur non succedit loco rei.ad quod facit.l. ꝯtro.cū ibi no.ff.ꝺ transac.quod verum est quando p cipitur aliqđ extrinsecum.Secus si aliquod extrinsecū puta pars ipsius feudi.quia tunc quod retinet non in telligiṫ nouo titulo acquiri.vt .C. de transac.in.l.si pro fundo ꝼm Bald.¶ Op.nunc ab extra contra istum tex.⁊ cōtra ea que supra dicta sunt pluribus modis ⁊ fortiter.Et pͥmo contra primam partez ꝙ talis sentē tia lata in ꝑsonam vasalli nō debeat extēdi ad ꝑsonaz domini per regulam res inter alios acta ⁊c.l.sepe.ff.ꝺ re iudi.Et timore huius contrarij dixit Bal.breuiter se expediendo ꝙ vasallus hic denunciauit domino uel saltem fecit qđ potuit vt dominus sciret.ut .s̄. dixi.Et hoc modo uidetur euitare contrarium.Et hec solutio est notabilis: ⁊ potest esse vā quia imputet sibi do minus si fuit negligens per ea que dixi supra ti.primo in secundo notabili.Sed tamen q᷑ uideṫ diuinare quā tum ad istum tex.Idcirco An.de iser. subtilius intelli gendo dixit quod debemus considerare ꝙ interdū va sal.agit ad rem feudalem contra alium possidētem ⁊ vterqz dicit ipse ad se spectare iure feu.⁊ ab eodem do mino.tunc quia causa ista uentillari debz corā domi no feudi.ut infra de probi.feu.alie.per fe.in.§.penul.qđ

a ¶ Cōparēdi i iudicio . Adde bal.ꝯsi.cccccv. incip.ad euiden tiā.in.iiij. volu.

b ¶ Super iuri bus ꝺcimalib⁹. Adde tex.i.c.ex multiplici. de ꝺ ci.Pau. de ele.i cle.ij.ꝺ deci.Car di.zaba.i.c.veni ens.i.iij. notab. de trāsac.barb. in.c.vt sup.i pri mo.nota. de re bus ecclesi. non alienan.

tamen intelligas.ut ibi no.⁊ dixi supra de contro.feu. apud pa.ter.Et isto casu cum dominus non possit pre tendere ignorantiam.tūc siue sciat siue ignoret sibi fiet preiudicium.adeo ꝙ si dominus in futurum vellet ve nire ad uendicandum dictum feu.a vincente ex perso na illius qui succubuit quia forte velˀ commisit aliquod delictum uel decessit sine herede mascnlo. unde dicat dominus sibi apertum feudum ex illius persona.unde ipse possessor qui uicit poterit repellere dominum per exceptionez rei iudicate argu.in.l.si hereditatez. in.§. iul.ff.ꝺ excep.rei iudi.Sicut potuisset repellere uictū. l.quod ipsis.ff.ꝺ regulis iuris.Et in hoc etiam suadet ratio quia vasallus victus vinceret dominum vt in.l. ij.ff.si ager vectigal.vel emphi. pe.ergo multofortius ipse vasallus vincens.arg.in.l.de accessionibus.ff.de di uers.⁊ tempo.prescrip.Sed interduz vasallus agit ad rem suam quam dicit feudalem contra alium possidē tem ipsam rem qui se defendendo dicit dictam rem es se suam propriam ⁊ non feudalem:tūc vasallus agens habet necesse probare duo.videlicet ⁊ primo ꝙ ille q sibi infeudauit est dominus. Item ꝙ dedit sibi in feu dum que duo si non probauerit pronunciabiṫ pro pos sessore qui absoluetur a petitione ipsius agentis.vnde si isto casu vellet postea venire dominus ex persona vi cti tanq̄ vasalli dicens quod erat vasal.⁊ decessit sine herede vel ꝙ cōmisit delictum. ex quo feu.est sibi de uolutum ⁊ per consequens velit vendicare ab ipo pos sidente qui per sententiā iam obtinuit contra dictum vasal.tūc ēt isto casu dominus agens repelleretur per exceptionem rei iudicate siue sciuerit siue ignorauerit de primo processu ⁊ iudicio ut in isto caplo.Et est ra tio q᷑ uictus potuit litigare ꝺ iure suo ꝙ ꝓtēdebat. ut in dicto.§.i. de inuesti. de re alie.fac. Sed si dominus uellet uendicare iure proprio non ueniendo ex persona vasalli ꝓdicti iam uicti sed simpliciter uendicare uelit dictam rem tanq̄ suam.tunc non ꝓiudicaretur sibi q᷑ agit nunc de iure suo. Non enim potuit prohibere ua sallum uictum quin ius suum experiretur ergo non de buit sibi nocere etiam si fuisset sciens dicta.l.sepe i.§. cur aūt.Nec istud capitulum in hoc dicit contrariū lz tantum loquitur quādo dominus diceret sibi apertuz dictum feudum ⁊ utile dominium ex persona uasalli victi.Et ideo notanter dixit tex. omni tpe firmuz erit illud iudiciū.s.respectu iuris vasalli non autē respectu iuris domini ꝙ non potuit deduci per vasallum victū in preiudicium domini per dictam.l.sepe.Et predicta procedunt ꝼm predictum dominum An. quando va sallus non possidet.sed ageret contra alium possiden tem. vbi vasallus possideret ⁊ conueniaṫ in iudicio p alium non possidentem qui dicit ⁊ allegat dictam rez spectare ad se iure proprio ⁊ nō ad vasallum neqz ad dn̄m vasalli.tūc isto casu dicit ipē ꝙ si agēs obtineat fiet ꝓiudicium domino scienti. Et vigore huius sentē tie poterit iste qui obtinuit semper repellere ipm̄ do minū agentē siue velit venire ex persona propria ⁊ iu re suo siue velit venire ex persona sui vasalli victi. Et ē ratio q᷑ ista causa principaliter erat ipsius vasalli.debe bat enim dominus sciens defendere causaz ⁊ probare rem suā esse.Secus aūt si fuisset ignorans.q᷑ tunc nō pateret preiudicium per dictam.l.sepe.Ex ꝓdictis ita qz patz ꝙ istud capitulum cū similibus tm̄ locum ha bent quando dominus ex persona vasalli victi vel vin centis vellet venire q᷑ siue sciuerit siue ignorauerit iudi cium ventillatum semper erit firmum etiaz in preiudi cium ipsius dn̄i q᷑ vasallus ꝺ iure suo agere potuit nec potuit per dominum impediri.vt.s̄.dictū est.¶ Op. scđo contra dictā primam partē ꝙ imo domino igno ranti non fiat preiudiciū ex snīa lata contra vasallum qm̄ vasallus conuentus debuit dominum suum nomi nare in iudicio.vt no.gl.i.in.l.ij.C.vbi in rem actio.vñ

snia lata

sñia lata ꝯ vasallũ nõ dꝫ posse parere p̄iudiciũ ꝯ dñm absenté ⁊ ignoráté vt in toto titulo .C. q res indi.non no. So.pót parere ex p̄dictis faciendo cõtrariũ:vt nõ fiat preiudicium aliqd domino absenti ⁊ ignoráti.qn-imo ét si fuisset facta executio adhuc posset ipse dñs cõparere ⁊ vti iure suo nõ obstante dcã sñia.vt in.l.fi. .C.si p vim vel alio mõ.⁊ tꝫ Jnn.in.c.qm̄ frequenter. extra vt lite nõ ꝯte.⁊ doc.in.d.l.ij. Non obstat modo istud capitulũ:qꝛ vel solŭamus ſm intellectũ Bal. ꝙ hic vas.denunciauit dño vel nõ stetit p ipm ita ꝙ ap-paret ꝙ vasallus ñ est in aliqua fraude. Et isto mõ cõ cordat istð capitulũ cũ dictis iurib⁹:vł possum⁹ soluer ſm An.de iser.ꝙ dñs ñ excludaꝛ iure suo si velit veni re ex p̄sona sua vt in ꝯrijs. Sec⁹ aũt si vellet venire ex p̄sona vasalli:qꝛ tũc qð obstabat vasallo obstabit sibi: vt.s.dcm̃ ē i p̄cedéti ꝯrio. Utꝫ aũt vas.ꝯtépt⁹ nomi net dñꝫ in iudicio.dixi.i.§.fi.J de notis feu. ¶ Op.ter tio ꝯ dictã primã partem ꝙ imo tale iudiciũ nõ pos-sit p̄iudicare dño ignoráti.ex eo ꝙ feu.nõ pót alienaꝛ ipso ignoráte.vt.J.ð ꝓhi.feu.alie.p lotha. ⁊ ð ꝓhi.feu. alie.per Fe. So.ibi loqmur i alienatione volũtaria.hic aũt in necessaria que fit p sñiam cũ iudiciũ reddaꝛ i in uitũ.vt i.l.inter stipulanté.in pri.ff.ð verb.ob. volunta ria vero in volenté vt i.l.sicut.C.ð act.⁊ obl. ad quod facit.l.i.ff.ð fundo do.⁊.l.si filio.in.§.vltimo.ff.so.m a. ð quo.s.que fuit prima causa bene.amit.in.§.fi.in ꝯclu sione.xxxiiij.⁊ dixi infra ð probi.feu.alie.per fe.in prin. in questione antepenul. ¶ Op. ꝯ scðam parté que ad mittit trásactioné factam p vasal.ét in p̄iudiciuꝫ dñi. Et tñ ipsa trásactio est volũtaria.vt i.l.ij.ff. ð transa. ⁊ in.l.si diuersa.⁊ i.l.cũ donationis.C.eo.ti. vnde per transactioné erit apta via fraudandi ⁊ circũueniẽdi di cas ꝯstõnes lotharij ⁊ federici que ꝓhibent alienatio nes cũ ptes poterũt fingere trásactioné sub colore alie natiõis qð esse nõ dꝫ.vt i.l.scire opꝫ.ff.ð tu.⁊ cura.da. ab his. So.hic loquimur ð trásactõe q̄ fit timore litis ⁊ iudicij futuri qð vere fiebat vel sperabaꝛ fieri absqꝫ aliqua circũuẽtiõe.ar.i.l.i sũma.i pri.ff.ð ꝯdi.indeb.⁊ ꝓbaꝛ.J.ð contro.inter vas.⁊ aliũ. ¶ Uel possumus di cere ꝙ istud capitulum intelligitur quádo vasal.denũ ciauit dño vel per ipsum nõ stetit ſm lec.bal. Uel sub tilius ꝙ ista transactio tenebit solũ quando dominus veniret ex persona vasalli nõ aũt si velit venire ex p̄so na propria ſm lec. An.ð iser. Uel possumus dicere ꝙ istud capitulũ loqꝛ quando per transactioné retinet sibi feu.⁊ dat aduersario pecuniam vel aliqd aliud cõ trariũ vero loquitur quando vellet per transactionem transferre feu.in alium ⁊ recipere pecuniam seu extima tionem quod non licet.quia tunc haberetur loco ven-ditionis.vt in.l.litis.ff.pro empto.⁊ tenet Jac.ardi.in sũma qui.mo.feu.amit. sub rubricella an litis extima-tionem posset suscipere. ¶ Op.cõtra tertiam partem ꝙ imo id quod accepit nomine transactionis debeat esse feudũ.vt probatur.J. quid iuris sit si vasallus post alie.feud.recu.in.§.profecto. cum ibi no.in glo. So.ibi loquitur ð eo quod accipitur pro alienatione feu.facta volũtate domini ⁊ sic casus sunt diuersi ſm An.ð iser. ¶ Op.ad ideꝫ ꝙ imo sit feu.qꝛ successit loco rei quá dedit.l.imperator.in fi.ff.de le.ij.⁊.ff.ð peti.here.in.l. si rem ⁊ preciũ. So.istud datum nomine transactiõis non fuit datum vt esset in feu. neqꝫ similiter receptum ⁊ sic libera remanere debet.vt in.l.altius.C. de serui. ¶ Quero ab extra iuxta primá parté an tale iudiciũ vel sententia preiudicet ceteris agnatis sicut p̄iudicat dño. Et respondeo ꝙ si in ipso iudicio fuit disceptatũ de iure omnium agnatorum ⁊ scientibus ipsis agna-tis preiudicabit. Alias nõ per dictá.l.sepe. Et ē ratio qꝛ quando sciuerunt discuti de iure suo potuerunt in-teresse liti ne colluderetur ⁊ probationes adducere.l.si per luxoriã.ff.de appel.⁊.ff.ð inoffi.testa.in.l. si susce-pta. Jdem nãqꝫ ius qð erat apud vas. victũ erat futu rum apud alios agnatos sequentes ⁊ nõ diuersũ me rito semper si viuũt est necesse ꝙ veniant ex p̄sona pro p̄ria ⁊ nõ ex persona victi qð secus est i persona domi ni.vt.s.ostensum est. ¶ Quero si p̄supponam⁹ agna-tos posse venire ad reuocandum. an saltem veniente ipso vasallo sint exclusi.ita ꝙ necesse habeant expecta re mortem ipsius vasal.⁊ puto ꝙ sic p ea que no.i gl. penul.⁊ quod ibi dixi.i.§.hoc quoqꝫ.s. de succes.feud. ¶ Quero iuxta scðam parté an trásactio preiudicet alijs agnatis. Et dic ꝙ nõ cũ istud capitulũ hoc nõ di cat.ar.in.l.si seruũ.in.§.non dixit.ff. de acquiren.here. Quod intellige ét si sciuissent cũ isto casu nõ necessité tur ad ꝯtradicendũ prout facere teneñ in iudicio ſm ꝙ.s.ꝓxime dictum est ſm an.ð iser. Et pót esse ratio qꝛ etiam inuitis agnatis potuit vasal.transigere ꝗtũ in sui p̄iudiciũ per ea que traduñ.in.l.ꝗpue.ff.de pi-gno.act.facit ad predicta qð habetur.i.c.veniẽs. extra de transac.⁊ quod dixi.in.c.i.i prin.infra de alie.feu. pa ter.⁊ supra qui.mo.feu.ami.i.§.preterea. ¶ Quero cir ca tertiam partem quid si dans conuenit cum vasallo recipiente vt recipiẽs teneret in feu.rem receptá ab eo a quo tenebat ré dimissam:an tunc censebitur feu. Et dic ꝙ non per regulaꝫ quia alteri stipulari non potest vt in.l.stipulatio ista.in.§.alteri.ff.de verbo.obliga.

a ¶ Quero an vasal.possit se cõpromittere[a] in arbitriũ de re feudali dic:vt in specul.de arbi.in.§. restat. versi. sed nunquid vasal.⁊ dicam infra de lege cora.in.§.si i ter.vbi plene videas.⁊ in.c.i.an prin.de inuesti. in ma-ri.fac. ¶ Ultimo de pertinentibus ad primá partem hui⁹ capituli vide remissiões plenas quas dedi supra de inuesti.de re alie.fac.in.§.i. De pertinẽtibus ṽo ad scðam partem vide in.d.c.i.infra ð ꝯtro.inter vasal.⁊ alium.⁊ infra de notis feu.in.§.item sciendum.⁊.ff. si quid in frau.pa.in.l.i.in.§.at si transigit.⁊ per Jac.ar dizo.in titu.qui.mo.feu.amit.sub rubricella an transige re possit vasal.super feu.⁊ quod dixit Bal.infra de ꝓ hi.feu.alie.per fe.in prin.⁊ per canonistas in .c. decere ro.extra de trása.⁊ in.c.cum deputati de iudi. De per tinentibus ad tertiam parté habetur in dictis locis ꝓ xime allegatis.⁊ i dicto.§.profecto.infra quid iuris sit ⁊c.quádo autem vasal.qui succubuit in iudicio feudali agendo:vel se defendendo possit agere de euictione ꝯ dñm ⁊ qualiter.vide quod dixi.s.tit.proximo. Jaco.

a ¶ An vasall⁹ possit se compro mittere. Adde hosti.in sum.ti. ð arbi.in.§.pót ṽ.ſꝫ nunqd va-sallus. Anto. de bu.in.c.cũ tpe. de arbi. Lu. ro. in.l.i.§. ⁊ post opis.ff.de oper. noui nuncia.

b Domino con. Domin⁹ ex culpa p euꝫ cõmissa in p̄soná vasal.vel alterius priuaꝛ proprietate feu.que applicari debet ipsi va sal.dũmodo ex eadem cul.vasal.amissurus fuisset feu. si eam cõmisisset.hoc dicit. ¶ Jn tex. Jbi feloniam.i. cul.ꝓuenienteꝫ ex delicto ⁊ loqꝛ iuxta vulgare lom bardũ ⁊ est similis loquutio infra qualiter do.propri. priue.in.c.i.infra an ille que interfe.fra.do.in.c.i.⁊ ifra de vasal.qui contra consti.lotha.in.c.i. Jnterdũ appel lat cul.interduꝫ causam:vt supra de feu. sine culpa nõ amit.in.c.i.⁊ que fuit prima causa benefi.amit.per to tum. Jnterdum ingratitudinem.vt in dicto tit.q̄ fuit prima cá.in.§.i. Jbi vt ita dicam. Similis modus lo quendi est ⁊ habetur supra que fuit prima causa.§.por ro:⁊ quare ita loquaꝛ ibi dixi. Jbi ꝑtinere.s.per sñiam. Et est rõ:quia cuꝫ in vasal.hoc statuatur:vt no.glo.in fra ð probi.feu.alie.per fed.in.§.calidis.⁊ dixi supra q̄ fuit prima causa.in.§.ij.debemus.hoc ideꝫ seruare in dño per istum tex. Jbi in vasal.puta adulterando vxo rem vasalli vel ipsuꝫ acriter verberando.vel alias gra ues iniurias sibi inferendo:vt dixi supra que fuit p̄ma causa.in.§.fi.⁊.s.qui.mo.feu.amit.in.§.i. Jbi in alium puta occidendo fratreꝫ suũ propriũ vel filiũ fratris ad hoc:vt totaꝫ heredi.haberet vel aliud graue perpetra uit.ex quo non possit morari sine dédecore in curia sua

Jac. Alua.super feu.

vt.s.q.mo.feu.amit.in.§.itē si fratrē:7.j. an ille q inter
fe.fra.do.in.c.i.Uel intelligas sm An.de iser. q sit ne
cesse q istud peccatū ɔmissuz in aliū tāgat in ɔsequē
tiā ipm vasal. vt q2 verberauit suū vel famulū vasal.i
obprobriū 7 sigillationē dñi.vt in.l.itē apō.in §. si qs
sicut.ff.ō iniurijs. Et quare si dicat statim declarabo.
Uel intelligas simplr vt sonat. sz loquat in feu.nouo.

a ¶ Dominus eadem fide. Adde p eundē Ja. Al ua.s.i.c.i.de forma fideli.v.no. ex.ij.parte.

a vt.j.dicā.¶ No.q dñs eadē fide obligatus est vasal
lo suo qua vasal.obligatus est ipsi dño.vt no.glo.in.c.
de forma.xxij.q.vi. Nā sicut vasallus ex dlicto puatur
feu.Ita 7 dñs pprietate.vt hic 7.j. qualr dñs propri.
pri.in.c.i. hic allegato. in glo.que nihil aliud fecit.7 di
xi.s.de forma fideli.in.c.i.in fine.¶ No. equalitatem
inter dñm 7 vasal.esse suadā.vñ equū est.vt paria iura
desideret.prout dixit tex.j.de pace iura.fir. circa fi.Naz
sicut per delictū vasalli in dominū commissum consoli
dat vtile dñium vasalli cū propri.domini. dicto.§.fi.s.
que fuit prima cā bene.amit.Ita p delictū domini cō
missum i vasal.ɔsolidabit directū dñium ipsi9 vas. vt
hic 7 i.d.c.i.qualiter do.ppri.priue.qō enim i vno cor
relatiuoz statuit in altero inesse itelligitur.l.fi.C.de in
dic.vidui.tol.¶ Op.ab extra. q imo p delictū domi
ni cōmissum i aliū q̄z in vasallū nō debeat proprietas
feudi ptinere ad vasal. ad agnatos pximiores ipsius
domini delinquētis:sicut pz econtra in vas.delinquēte
in aliuz q̄z in dominū . qm feu.transit ad proximiores
agnatos vasal.vt est tex.supra q̄ fuit prima cā benefi.
ami.in.§.deniqz So.dixit bal.q aliud est i delicto cō
misso p vasal.quo cāu distinguit an sit cōmissum i do
mino.7 tūc feu.transit ad dñm an sit cōmissum i aliū
quo casu trāsit ad agnatos.vt ibi.Sed in casu nostro
qñ dñs delinquit nō distinguit vtrū delinquat i vasal.
vel i aliū.q2 indistincte pprietas feu. transit in ipm va
sal.vt est casus i.c.isto sm ipm q ita simpliciter itelle
xit.Sz hoc nō videtur mihi rōnabile q vasal.magis
beneficiet 7 fructū consequat ex delicto domini q̄z do
minus ex delicto vasal.tuz q2 vasal.iurat domino 7 re
cognoscit ac tz a dño. nō aūt econtra.vt dixi.s. ō for.
fi.in.c.i.tū q2 q̄tū ad effectū parem vicem iter se de
bent.vt ibi.Simile videm9 q si vasal.stat p annuz.vt
nō petat iuestiturā q priuat feu.Ita 7 econtra si dñs
stat p annū.vt nolit iuestire q priuat proprie.7 hoc iō
ē vt obseruet equalitas iter eos.ita no.gl.s.i ti.p quos
fiat inuesti.in fi.Et ideo hoz timore ego intelligerem
istud capitulum in feu.nouo.quo cāu etiam ex delicto
vasalli cōmisso in alium q̄z in dñm semper reuertit ta
le feu. ad dñm exclusis oibus descendentibus 7 agna
tis ipsius vasal.prout late dixi.in.d.§.deniqz.in cōclu
sionibus. ita 7 in casu nostro ex delicto dñi cōmisso in
aliuz q̄z in vasal. semper reuertat proprietas feu.in va
sal.exclusis oibus agnatis 7 descendētib9 dñi.Et hoc
modo intelligendo seruat equalitas 7 egregie tollitur
contrariū qō videbat multum obstare.silr in feu. anti
quo erit equalitas.quoniā sicut ex delicto tali cōmisso
per vas.in alium q̄z in dñm feu. non debet transire ad
dominū.sed remanere dz ad proximiores agnatos va
sal.exclusis filijs.vt ibi dixi ita ex delicto cōmisso p do
minū in aliū q̄z in vasal.dz feu.si est antiquū remanere
ad agnatos ipsi9 dñi exclusis filijs 7 nō ad vasal.7 ita
videt sentire Ja.ardi.per l.cōl liberto.ff.ō bo.liberto.
¶ Quero qd si dominus hz vasallos 7 cōmittit cri
men pditiōis ɔ̄ principē ex quo bona sua veniunt con
fiscanda.an tūc ex tali delicto cōmisso i aliū debeat p
prietas feudorū ɔfiscari 7 applicari camere fiscali an ō
beat transferri in ipsos vasallos per istū text. Et dicit
An.ō iser.q ɔfiscari debet pprietas.nō aūt applicari
vasallis.tū q2 vsus ita se hz. tū q2 videret incōueniens
q vasalli efficiant dñi pprietatis illius pditoris neqz
hoc reperit cautū.vt ipse dicit.Et respondet ad istum
tex.vt intelligat de felonia cōmissa in aliū que etiam i
ɔsequentiā tendat in iniuriā vas.vt dixi super tex. Uel
q restringat iste tex.solū ad cās expressas in sua mate
ria.nō aūt ad alias nō expressas.argu.in.l. priceps.ff.
ō legib9.Idē vr sentire spec.in rōne sui.in ti.ō feudis.
ver.xl.Sed ɔtrariū sentit bar.in.l.si finita.in.§.si de ve
ctigalibus.ff.de dā.infec.vt non confiscetur.Pro śnia
multū bene facit.l.fi.in.§.si in libertū.ff.de bo.dā.7.j.ō
probi.feu.alie.in.§.illud. Et puto hanc opi. veram de
iure.vt nō ɔfiscetur. licet forte curia principis de facto
seruaret ɔ̄riū.Sed vtrū debeat proprietas puenire ad
agnatos pditoris delinquētis vel ad vas. tūc puto cō
siderandū an sit feudū nouū vel antiquū.vt dixi.s.pro
xime 7 per ea que dixi.in.d.§. deniqz in ɔclusionibus.
Facit multū bñ qō dixi sm bal.s. quali. olim feu.po.
alie.in.§.i.in fi.7 qō dixi.j.ti.primo.in.§. si qs aliquez.
¶ Quero quid si sunt duo dñi eiusdem feu.7 vnus de
linquit in vas. an eius portio deuenire debeat in vasal
lum propter eius delictum an debeat remanere penes
alium dñm qui non deliquit. quidam tenēt istaz ptez
vt remaneat apud ɔiunctum dominum p dictā.l. cōi
de bo.lib.7.ff.de iureiuran.i.l.si duo.in prin.7.ff.de assi
gna.lib.in.l.i.§.sed si is.7 ita videt esse de mente Jac.
ardi.in summa.in ti. qui.mo.feu . amit.sub rubricella.
Si vnus ex dominis faciat contra ius feu . Pro alia
pte vt deueniat vasallum facit.j. de vasal.qui cōtra cō
sti.lotha.feu.alie.p quo vide quod dixi supra qui feu.
da.poss.in.§.cum vo.7 supra de fra.de no.benefi. inue
sti.in.c.i.7 de duo.fra.a ca.inuesti. ¶ Quero quid si fi
lius dñi delinquat in vasal. an si postea succedat patri
puetur ppri.Et dicit idem Ja.vbi supra q hec qō de
terminari ōbet sicut ōterminat ecōtra in filio vasalli ō
linquēte.prout est tex.j.de probi. feu.alie.per fe.in.§. in
super. ¶ Quero quid in alienatione an sicut vasallus
alienando priuaretur per legez lotharij.7 federici. Ita
7 dñs pprietate.dic vt dixi.j. de lege cora.in.c.ij.in.§.i.
Quero si dñs decedat sine agnatis nunquid lucrabit
vasallus pprietatē feu.sicut fieret ecōtra.Et dicit Ja.
ardiz.in summa q non q2 piculosum 7 triste esset eius
mortē expectare.ar.ff.de condi.7 demō.in.l. cū tale.i
prin.de qua questione dic latius per ipsuz.in ti.q. mo.
feu.amit.sub rubricella si dominus cōmittat in vasal.
¶ Quero an istud capituluz habeat locū in feu.eccle
sie si prelatus delinquat in vasal.Et dicit Bal.simpli
citer q non per capitulū delictuz psone:extra de regu
lis iuris li.vi.Et puto q dicat veruz eo respectu.vt p
prietas non applicet vasallo.Sed tamen in piudiciuz
ipsius plati donec erit intitulatus vel vixerit putarē si
bi fieri preiudicium.per tex.j.de capi.cor.in fi.de hoc tñ
dicā latius ibi.q2 glo.ibi format questionē 7 nō soluit
vbi videas in questiōe penultima.¶ Quero quot mo
dis 7 qualiter priuetur vasal.iure suo ad hoc vt ex eo
possim percipere similiter qualiter dñs priuet proprie
tate.de hoc vide conclusiones quas dedi.in dicto.§.de
niqz.s.que fuit pma causa be.amit. ¶ Ultimo ō ma
teria huius capituli.vide quod dixi.s.per quos fiat in
uesti.in fi.7 de for.fide.in fi.7.j.i.d.ti.qualiter do.pprie.
priue.7 per Ja.ardi.in summa.in ti.qui.mo. feu. amit.
sub rubricella si dominus ɔmittat in vasal.7c.Et sub
rubricella.Si vnus ex dominis faciat contra ius feu.
7 quod dixi.s.que fuit prima cā be.amit.in.§.itez qui
dño.7.s.de milite vasal.qui contu.est in.§.i.7.s.quid
sit inuesti.in.§.i.in fi.7 qō dixi.j.de lege cora.in.§.ex ea
dem.7 per hosti.in summa ti.de feu.§.vtrum aūt.in fi.

f **Eudum ea.** Pro iductiōe 7 noticia hui9
capituli scias q de propria natura feu.ē vt
femine nō sint capaces sed solum masculi
descendētes a primo acquirente ex linea masculina.vt
infra de natura suc.feu.in.c.i. Item q feu.non sit alie
nabile.vt supra de vas.qui ɔ̄ cōsti.lotb.feu.alie.in.c.i.7
ō pbi.

de probi.feu.alie.per loth.⁊ per fe.in prin. Et quãq̃ ꝺ ꝓpria eius natura sit interdicta alienatio:tñ de eodẽ feu.est pmissa infeudatio:vt patet supra qualiter olim feu.po.alie.in prin. Item scias ꝙ ista talis propria natura feu.põt p pactũ alterari.vt hic ⁊ infra de feu.non habẽ.propri.na.feu.in.c.i.de natura suc.feu. Nam pacta insolita possunt apponi i inuesti.⁊ seruãda sunt.vt supra quid sit inuesti.in.§.penul.⁊ fi. Contractus enim ex cõuentione legem accipiunt.vt in.l.i.in.§.si conuenerit.ff.depositi. ¶ His psuppositis in sũma hoc intendit. Feuduꝫ concessuꝫ eo pacto.vt inuestitus ⁊ heredes sui tam masculi q̃ femine ⁊ cui dederint habeant:retinet naturã feu.donec ẽ apð eos ⁊ amittit̃ ex eisdẽ cul. qbus ⁊ alia feuda. Cũ vo fuerit alienatum desinit esse feu.h.d. Pone casum scðm formã dicti.c.i.infra ꝺ feu. nõ habẽ.propri.naturã feu. ¶ In tex. ibi lege.i.cõtẽtione:vt.C.ꝺ pactis in.l.legẽ. Ibi ipse.s.vasal.inuestitꝰ. Ibi dederint p istud vbũ insurgit tota dubitatio huius capli:qm̃ ex istius vbi virtute poterit tale feu.vendi donari ⁊ aliter pro libito alienari ẽt sine dñi voluntate.i dicto.c.i. Ibi culpis ꝺ qbus habes supra titu.ij. p totũ. Ibi alienauerit.s.vendẽdo vt sequit̃. Ibi apud emptorẽ. Subaudi ⁊ sic ex aliqua culpa non poterit amodo perdi dũ est apud ipsum emptorẽ:qm̃ ipse nõ hꝫ vt rem feudalem.sed vt propriã ⁊ patrimonialẽ hꝫ nico.de neap. ¶ No.ꝙ si vasallus cõmittat culpam p quã meret̃ amittere feu.amittit illð siue hẽat propriaꝫ feu.naturã siue nõ. Et est rõ.q2 donec est apud eum ẽ ligatus vinculo fide.vt supra ꝺ for.fideli.in.c.i.⁊ regulariter tanq̃ feudũ lꝫ sit ꝯ cõem feu.rõnẽ.vt supra quid sit inuestitu.in.§.pterea. ¶ No.ꝙ per pactũ receditur a propria natura ⁊ sic pactum vincit naturã ⁊ q̃litatẽ q̃ erat vt feu.alienari ñ possit.a qua natura siue substãtia põt per pactuꝫ recedi.vt.ff.ꝺ pactis in.l.pacisci.hꝫ Dy. ¶ No.ꝙ pactum amplificatiuum debet amplificationem operari. Nam per ista verba ⁊ cui dederint ⁊c.amplificatur contractꝰ.vt quo titulo possit res trãsferri non solum iure feu.sed etiam iure donatiõis ⁊ vẽditionis ⁊ cuiuslibet alterius alienationis.vt in dicto c.i. Ita ꝙ per venditionẽ poterit trãsferri proprietas ⁊ possessio tam naturalis q̃ ciuilis hꝫ Jaco.ꝺ bel. Et postq̃ ppꝛietas est alienata nunq̃ culpa ipsiꝰ vasalli nocebit emptori. Et est ratio.quia emptor non tantũ habet causaꝫ a vasallo q̃ a dño q dedit ei hanc ptãtẽ ꝙ potuit cũ in re sua quilibet sit moderator ⁊ arbiter vt in.l.in re mandata.C.mandati. ¶ Op.cũ gl.quia hic dicitur ꝙ tale feu.de quo loquitur istud capituluꝫ censetur feudũ:quia amittitur hisdeꝫ culpis ⁊c.tamen non habet propriam naturam feu.quia potest aliẽari ⁊ quoquo titulo trãsferri absq; domini volũtate. Sꝫ contra de dicto.c.i.de feu.non habẽ.propriam na.feu. in fi.vbi dicitur quod habet propriam naturã feu. So. in isto capitulo fuerũt simpliciter adiecta i inuesti.ista verba videlicet ⁊ cui dederit habeant ⁊c. Ibi aũt non simpliciter sed limitate vꝫ ⁊ cui in feu.ꝺderint ⁊c.quo casu est vere feu.⁊ habet propriam naturam feu. Et ẽ ratio quia de natura feu.est vt possit alteri ifeudari vt supra qualiter oliꝫ po.feu.alie.in principio. Et hoc modo habes expeditaꝫ totã gl. Ex qua gl.colligit Nico. de nea.bonum argumentum ꝙ si dico cõcedo rem in emphiteosim tibi.⁊ cuicunq; dederis ꝙ per ista verba transibit etiam ad heredes extraneos ⁊ ad quẽcunq̃ emptorẽ.⁊ si trãsit ad emptorẽ nõ tenebit̃ ampliꝰ emphiteota.ar.huius tex.⁊ glo.facit quod no.Jac.de bel.in auc.de non alie.in.§.emphiteosiꝫ.col.ij. ¶ Op. ab extra ꝙ imo ista vba ⁊ cui dederint ⁊c.nõ debeãt importare psonam extraneam sed solũ personas eiusdem qualitatis.prout in pcedentibus specificatum fuerit:quoniã que in pcedentibus dicta sunt videntur repetita in sequentibus.ut in.l.ticia.in.§.ideꝫ respondet ff.de uerbo.obliga. So.dicta clausula fuit apposita cã ampliãdi ⁊ debet aliqd operari. Merito icludere debet alias psonas q̃ specificatas ꝺ qbus iã erat puisũ argu.in.l.si qñ.ff.de lega.i.⁊ ad hoc facit quod tradit̃ in.l.titius.C.ꝺ operis liber.ẽm Bal.⁊ probat̃.i.l.si stipulatus.ff.de vsuris. ¶ Quero an fcã tali inuesti.posset postea dñs reuocare p pniaꝫ. Et dicit Jaco. ardiꝫ. ꝙ non.l.sicut de act.⁊ obli.⁊.ff.ꝺ diuer.⁊ tẽpo.pscri. in.l.ꝺ accessionibus.in fin.⁊.ff.de regulis iuris.in.l.nemo põt. Et circa hanc q̃õnem vide qð dixi.§.eo.i.c.si facta. ¶ Ultimo circa materiã huius capli við alia q̃ dicaꝫ.j.i.d.c.i.de feu.nõ habẽ.propri.na.feu.⁊ per Ja. ardiꝫ.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella põt alienari feu.si ab initio pactum interueniat.⁊ quod no.per gl. in.l.iij.in.§.opus.ff.de alie.iudi.mu.causa fac.facit.l.q̃ritur.in.§.si venditor.ff.de edili.edic.⁊ in specul.de feudis.§.ij.versi.xxv. Jacobus.

t **Titius cum.** Pactũ psonale appositũ de non petẽdo feudum a certis personis non extendit̃ ad personas non expressas.h.d. Et pro introductione tua ad casus portiõem videre potes.c. i.de eo qui finem fecit agnato vbi etiam glo.h posita te remisit. ¶ In tex.ibi titius. Subaudi qui successerat patri suo vna cuꝫ sempronio ⁊ seyo fratribus suis ⁊ sic fuerunt tres fratres. Ibi possidente qm̃ ex diuisione facta iter eos fratres dictũ feu.deuenit ad ipsũ semproniuꝫ ꝙ potuit fieri:vt.§.eo. in.c.oẽs. Ibi pactum fecit.s.psonale.vt seqtur. Ibi hẽdibus.s.filijs masculis: q2 i materia feudali ita itelligit̃.vt.§.ꝺ feu.alie.in.§.⁊ si clientulus ⁊ stati sequitur. Ibi ⁊ seyũ fratrẽ. Iste ẽ tertius frater q venit ad successionẽ illiꝰ fris sui semproniȷ. lꝫ Ja.ꝺ bel.dixerit ꝙ erat extraneus heres semproniȷ qð nõ placꝫ.tuꝫ q2 est contra hanc lraꝫ.tũ q2 si esset extraneus nõ veniret ad successionẽ feu.vt.§.in ti.de succe.feu. ¶ No.ꝙ in liberatione que fit per pactũ personale de nõ petẽdo feu.ab hẽdibus hoc verbum heres trahitur solum ad filios masculos nõ aũt ad alios hẽdes p istũ tex.qð ẽ notãdũ ẽm Bal.ad quod facit.§. de lege corã.in.§.profecto. Ideꝫ dicit ipse obseruandũ i renũciatione.qm̃ renunciatio hꝫ vim pacti psonalis qñ fit contemplatione psone.vt.C.ad velleia.in.l.iubemus. ¶ No.ꝙ pactũ interpretat̃ ⁊ declarat̃ ẽm naturam rei que in pactũ deducit̃. Nam feuduꝫ deducebatur in pactum. Merito heredes in pactõ cõprehensi nõ extendunt̃ nisi ad filios masculos ⁊ est perinde ac si fuissent expressi ĩpãliter ⁊ psonaliter.ppter affectõeꝫ ⁊ ꝯtẽplatiõeꝫ ipsoꝝ.vñ ad alios ñ extẽdit̃ pactũ nec dꝫ alijs pdesse.vt i.l.idem in duobus.in.§.i.ff.de pac. Secus si pactũ fuisset reale:q2 tunc extenderet̃ ad oẽs ⁊ oĩbus prodesset.vt.ff.de pac.in.l.⁊ hẽdi.in.§.fi.⁊ ita no.per glo.in.d.c.i.§.de eo qui finem fecit agnato.vbi de materia huius capituli plenius tractat̃. Et vide per Ja.ardi.i ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella. Si agnatus pactũ fecit vasallo ⁊ qð dixi in.c.moribꝰ.⁊ i.c.mulier. ⁊ i.c.filij.§.eo.⁊.§.q success.tene.in.c.i.⁊.§.de feu.da.inuicẽ legis co.in.c.ij.vbi plene examinaui de mã pacti ꝺ ñ succedẽdo.⁊ vide p Bal.i.l.si liberti.C.ꝺ op.libe.

¶ De pace tenenda. Rubrica.

¶ Cõtinuat̃ h rubrica ad pcedẽtẽ ẽm Jaco.ardi.i sũma h mõ. Supradictũ ẽ de ptẽtõe ⁊ cõtro.orta occasione feu.nũc vo subseqẽter põit de ꝯposi.i.ꝺ pace tenẽda ⁊ ꝯponẽda. Naꝫ qð calamitas belli.⁊ discordie ac cõtro.itroduxit pacis leuitas sopire cupit.vt.C.ꝺ cadu.tol.i pñ. Vel ẽm Gof.i sũma de treu.⁊ pace põt sic ꝯtinuari q2 ad offi.superioris spectat pacificare discordi.xc.di.discordãtes.iõ pꝰ tractatũ ꝺ ꝯtro.feu.subiũgit ista rubrica ꝺ pace tenẽda.vel potes ꝯtinuar̃ ⁊ alio

modo.qꝛ ſupra viſum eſt de contro.orta occaſione feu. Sed qꝛ ſepe in controuerſijs veniunt partes ad pacta ⁊ tranſactiones quod licet.vt ſupra titulo precedenti.in c.ſi vaſallus.⁊ in.l.in ſumma.ff.de ꝯdi.indebi.Ex qua pactione componunt pacem cū pax a pactione deſcendat.vt in.l.i.ff.de pac.Merito ſubiūgit hic ᵭ pace tenenda:⁊ quoniam lex conſeruatur metu pene.vt in.l.i.ff.de legibus.⁊ in.l.i.ff.de iuſti.⁊ iure.Jdcirco ſubicitur ⁊ eius violatoribus. Jacobus.

Edericus. Jmpator iſte federicus in hac ſua ꝯſtitutione intēdit facere legē generalē que omnes cōprehēdat quod patet ex eo qꝛ vult ꝙ ad oēs ꝑueniat. vt h̄ i ꝓn.Et ita determiat gl.ĩ.ᵭ pace iura.fir.in.§.iniuria.vbi glo.i.hic poſita te remiſit q̄ p hoc ē expedita.Jtē qꝛ ſub nomie edicti emanauit.vt.ĩ.eo.in.§.ſiqs aliū.Jgit̃ eſt lex generalis plures nāqȝ ſunt modi cōdendi legē iter quos ſūt iſti duo modi.vt probat̃.C.de legibus.in.l.iij.¶ Et ſcias ꝙ iſte īperator ſtetit i iperio annis.xxxvij.⁊ icepit eius īperiū.M.cliij.Et fuit primus īperator q hoc nomie federicus nuncupatus ſit.Hic deſtruxit funditus ciuitatē mediolani ⁊ i cinerē vertit.Multas bonas leges nobis tradidit ⁊ reliqt.vt pȝ i hoc titulo.⁊.ĩ.ᵭ pace iura.fir.⁊.ĩ.ᵭ ꝓhi.feu.alie.per fe.⁊.ĩ.i ti.que ſunt regalie.⁊ i ti.ᵭ pace cōſtantie.vt expreſſe ibi dixit gl.ſup v̄bo criminalibus.Plurimū tñ afflixit eccleſiā tpe Alexandri pape i fauendo quibuſdā ſciſmaticis.Qui tandeȝ per ipſuȝ papā alexandrū reconciliatus ē in ciuitate venetiarū ⁊ ꝓ emenda prefate perſecutionis aſſumptio crucis caractere per terrā nō per mare cum magna multitudine ad liberationē terre ſancte ꝓcedens cum eſſȝ i armenia i paruo fluuio ſubmerſus eſt.Filius aūt eius qui tunc ſecum erat corpus eius detulit vſqȝ tyruȝ.Jbi ſepeliuit.vt de predictis patet in crōicis ⁊ annalibꝰ imperatorum ⁊ ſummorum pontificum ⁊ in aula ſolemni ciuitatis venetiaruȝ vbi hec hiſtoria mirabiliter picta eſt ex eo ꝙ i dicta ciuitate p̄ata reconciliatio inter ipſuȝ papam ⁊ iperatoreȝ facta eſt qui papa alexāder in p̄mium tanti beneficij.tunc ipos venetos ⁊ ciuitatē venetiarum multis priuilegijs decorauit atqȝ inſigniuit quibus ⁊ hodierno die predicta ciuitas ornata eſt. Patet p̄terea dicta hiſtoria ſatis diffuſe in aula ciuitatis ſenarum:ex eo ꝙ dictus papa Alexāder fuit natione ſenenſis.Ab iſto etiā papa alexādro ciuitas alexandrina in lombardia nūcupata eſt vt famoſior eſſet vt ex dictis cronicis patet.Sȝ aduertēdū ꝙ poſt iſtū impatorem federicuȝ primū fuit alter federicus impator ſcd̄us cuius impium incepit.M.ccxi.Et iperauit ānis.xxxiij.Et iſte federicus impator ſcd̄s fuit ille qui multa priuilegia contribuit eccleſijs ⁊ pſonis eccleſiaſticis ⁊ ſuper hoc bonas leges edidit que habentur infra hoc eo.libro de ſtatu.⁊ conſue.contra liber.eccleſi.tol.licet An.de iſer.in hoc errauerit attribuens dictas leg.fede.primo.patet per tex.⁊ glo.in.c.acqſitiōis.extra de here.li.vi.Et licet iſte fede.tunc fuerit deuotus eccleſie tñ poſtea pluribus annis pſequutus eſt eccleſiaȝ in tm̄ ꝙ a gregorio papa nono fuit anathematis vinculo innodatus.Et tādē ab Jnnocētio papa quarto fuit ab impio depoſitus ⁊ priuatus.vt patet i c.ad apoſtolice de re iudi.li.vi.quem poſtea dum in apulia graui infirmitate opprimeret̃.Māfredus filius ſuus natural̃ timēs ne ꝯualeſceret cuſſino ſuo ſup facie poſito ſuffocauit.Et ſic ſine ſacramētis ⁊ pēitētia i anathematis vinculo defunctus eſt.Hec oia pcepi ex cronicis ⁊ ex ſupradictis capitulis.Et ᵭclarar̃ volui ne fiat equiuocatio inter hos impatores.Nā primus fuit coronatus ſub eugenio tertio i.M.cliij.Et ſtetit i imperio annis.xxxvij.Et tandem mortuus ſub alexādro tertio vt dictum eſt.Scd̄us v̄o coronatꝰ fuit ab honorio tertio.M.ccxi.Et ſtetit i imperio ānis.xxxiij.Et mortuꝰ ē ſub Jnnocētio quarto.Jta ꝙ a coronatione p̄mi vſqȝ ad creationem ſcd̄i fluxerunt anni.lviij.vt ex predictis colligi poteſt.¶ Ultra iſtos reperio inſuper ⁊ alium federicum tertiuȝ de quo in iure noſtro nulla habetur mentio cuȝ regnauerit poſtq̄ȝ oia iura etiam nouiſſima emanauerunt paucaqȝ de eo a ſcriptoribus i mētio fiat cū pauca memoratu digna relinquerit.Niſi ꝙ reperi libellū quēdā editū ꝑ recolēde memorie dñm Rolādinū de platiola cōpatriotā meū ſibi intitulatū.put dixi ſupra qs di.dux.co.vel marc. Et vide inſuper ad intellectū p̄dictoꝝ id ꝙ dico infra quot teſtes ſint nece.ad proban.feu.igra.⁊ infra de ſtatutis ⁊ cōſuetudinibus ꝯ lib.eccle.ſup rubrica. His itaqȝ p̄libatis nūc deſcēdo ad tex.noſtruȝ. Et diuido iſtud principiū vſqȝ ad.§.ſiqs hominē in ptes quattuor.qm̄ primo dictus impator oibus mittit ſuā gratiā dilectionē ⁊ pacē.Scd̄o exordiendo dicit eſſe ꝯdignū ſequi diuinaȝ clementiam in ope vȝ quia cum diuina clementia nobis pacē reliquit.Jta quoqȝ cōgruuȝ ē ut etiaȝ ipſe imperator nobis pacem p̄beat.Tertio narrat ⁊ idicit omnibus perpetuam pacem.Quarto cōcludit qualiter dicta pax ſit tenenda ⁊ cōſeruāda.ſcd̄a ibi.qm̄.tertia ibi.inde eſt.quarta ibi. qualiter autem. ¶ Caſus. Pax tanq̄ȝ neceſſaria ab omnibus eſt deſiderāda ſeruanda ⁊ cuſtodienda.hoc dicit.¶ Jn tex.ibi romanorum impator.hoc dicit ad differentiā imperato.cōſtātinopolitani. vt in.c.fundamenta.de elec.li.vi.quare aūt dicatur impator ⁊ auguſtus vide p gl.in ꝓhemio
a ffoꝝum.ſuper rubrica.Jbi epis.quare appellet̃ epus[a] dixi ſupra qui feu.da.po.in prin.Jbi marchionibus que ſint iſte dignitates dixi.ſ.quis di.dux co.vel mar. Jbi omnibus per iſtud verbuȝ patet ꝙ eſt lex generalis.vt ſupra dixi per dictaȝ.l.iij.de legi.Jbi ad quos lr̃e iſte.i.conſtitutiones nec intelligas ꝙ ſit neceſſe ſingulorum auribus patefieri.ſed per edicta.vt extra ᵭ poſtu.pla.in.c.i.Nam ordo publicandi legē eſt vt facte conſtitutiones trāſmittant̃ ad capita ꝓuinciarū.hoc ē ad ciuitateȝ metropolitanā.⁊ ibi publicet̃. Et exinde p iudiceȝ metropolitanū trāſmittat̃ ad certas ciuitates eiuſdeȝ prouincie:vt patet in auc.de heredi.⁊ fal.i fi.⁊ de nō elig.ij.na.in fi.⁊ cōmuniter patet in omnibꝰ cōſtitutionibus auctēticorū.Nec dicte cōſtitutiones habere debent vigorē neqȝ ligant niſi qñ ſunt publicate vt.ſ. quinimmo ēt pꝰ publicationē earū poſt duos menſes tm̄ ligare debent vt i auc.vt facte noue conſti.colū.v. ⁊ plene p glo.Jo.an.ſup data ſexti libri.Jbi clemētia.
b hoc iō dixit qꝛ impium a deo eſt[b].vt in auc.de inſtru.cau.⁊ fide.in.§.i.⁊ p doc.in.l.digna vox.C.de legibꝰ.⁊ in.l.bñ a zonone.in fi.C.de quadri.p̄ſcrip.⁊ ē ſimilis tex.i.c.nouit.extra ᵭ iudi.Jbi regie maieſtatis.Jnterdū iura nr̃a aſcribūt̃ iperatori maieſtatē regiā.vt h̄ ⁊ i.l.i.C.ne quis vela regia.Jnterdum maieſtatem iperatoriaȝ.vt in prohemio iſti.⁊ i.l.fi.i fi.C.de legibꝰ.nā īperator etiam quandoqȝ ſe appellat regem.vt dixi.ſ. quis dicitur dux co.vel mar.Jbi cuius.ſ.dei a quo imperialis maieſtas dependet.vt ſupra dixi ⁊ facit i auc. de armis.in prin.Jbi in opere.Subaudi quia ſicut nobis pacem reliquit duȝ in eius teſtamento dixit.paceȝ
c meam do vobis[c] pacem meam relinquo vobis.⁊ in decre.xxiij.q.i.ſi bella.Jta ⁊ iſte imperator federicus intendit oibus pacem dare.Jbi cupiētes q̄ſi profiteatur ex hoc ſe velle colere iuſticiam.vt in.l.i.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ habere notitiam tā leguȝ diuinarum q̄ȝ humanarum.Cum iuris prudentia ſit diuinaruȝ atqȝ humanarū rerū notitia iuſti atqȝ iniuſti ſcientia.vt in.l.iuſticia i.§.iuris p̄cepta.ff.de iuſti.⁊ iure.Jbi defenſare.bene dicit iſte impator cum ad imperatorem ſpectet ⁊ pertineat tale ius defenſandi.lxiij.di. adrianus.Jbi conſeruare

a ¶ Quare appellat̃ eps.adᵭ bertachinuȝ de firmo in tractatu de epiſcopo.

b ¶ Jmpiuȝ a deo ē.adᵭ bar.in.i.pte ffoꝝuȝ.canoniſte h̄nt gl.i v̄bo ad rē.i.c.cāmqȝ.el.ij.q filij ſint legi.car.ꝫa.in.ca.venerabilē i.vi.q.de elec.pe.ᵭ mōte in trac.ᵭ ptāte pape.i.iij.pte Ant.ᵭ roſelis i ſua mōarchia.Dātes poeta i ſua monarchia li.iij.ici.ꝯcludit ora leonū ⁊ per Ang.i cōſili.ccl xxv.ici.an ſnia reſtitutiōis.

c ¶ Pacē meā do vobis.adde originaliter Jo an.xiiij.⁊ pax ē hereditas ieſu xp̄i viᵭ per barba.conſi.i.inci.magnus.in.iij.volu.

uare volumus.⁊ bene subaudi cum ista sint pcepta iu stitie.d.l.iusticia.ff.de iusti.⁊ iure.Ibi desideratam ꝙ patet ex his que in premissionibus dixi.qm̄ huius im peratoris federici tempor tota italia ⁊ allemania fuit quassata per longa tempora multis guerris ⁊ tribula tionibus.Ibi necessariā.ideo dixit necessariam q per guerras precedentes erat a deo exinanita ⁊ debilitata virtus oīuz subditoꝝ vt necessariuz esset restaurare iu xta illud ꝙ legit.i.l.i.i prin.C.ḋ cadu.tol.vt ꝙ belli ca lamitas introduxit:hoc pacis leuitas sopiret.ibi regni ptes pprie regnuz impatoris appellat italicum ⁊ teu tonicuz.vt.lxxxi. di. siqui psbiteri i suprascriptione ibi posita ⁊.lxiij.di.tibi dño.⁊.j.de phi.seu.alie.p fe.i.§.fir miter.⁊ dixi.s̄.de no.fi.for.Uigorez tn̄ suū extēdit ista pax in quacūqz terra fuerit indicta postq̄ est lex gene ralis:vt pz.s̄.ibi toti terre ⁊c.q̄zq̄ hodie pax vtilita tis hēat ⁊ seruet cū videamus quottidie totā italiam quassari guerris ⁊ calamitatibus.vtilitas tn̄ hui⁹ leg. remanet i rōne sui b3 An.ḋ iser.¶ No. ꝙ lex n̄ artat neqz ligat nisi in loco vbi ē pmulgata.ḋ quo dic ple ne p gl.⁊ doc.in.c.ij.extra de cōsti.⁊ p glo.in phemio de.i fi.⁊ qḋ dixi sup tex.No.iperatorē debere statuere legē congruentē operibus dei:qm̄ omnis xpi actio no stra debet eē istructio.xx.q.i.deus oīpo.⁊ extra ḋ elec. significasti.Et hoc colligit ex hoc phemio.Quid aūt sporret prohemiū legis uel statuti dic p Bal.i.§. qb⁹ ḋ nouo codice cōponendo.No.ex tex.ibi ide est ⁊c.ꝙ lex noua q̄tūcūqz penalis pōt reseruare ēt penā legis antique.facit.l.quotiēs.C.ḋ act.⁊ obli.de qua materia dic plene p doc.in.l.senatus.ff.ḋ accusa. p Cy.i.l.iij.ḋ sepul.violato ⁊ p Bal.i.l.n̄ ē nouum.ff.de legibus.fa cit ꝙ dixi.j.de pace iura.fir.in.§.iniuria.¶ Not. ꝙ ad

a officiū imperij spectat defensare ecclesias[a] ⁊ psonas ecclesiasticas:vt hic ⁊.j.de sta.⁊ consuetu .cōliber.eccle. tol.in prin.⁊ i.c.venerabilē.de elec.⁊ ius suuz vnicuiqz pseruare.vt hic ⁊ in.l.ij.ff.de his qui sunt sui vel alie. iuris.Non enim ex pceptis iuris est.d.l.iusticia.in.§. iuris pcepta.ff.de iusti.⁊ iure.No.pacez esse desiderā dam.quod intellige b̄m Tuliū officiorum primo dū modo talis pax nihil sit habitura insidiaruz. ⁊ vt pax fiat debent rectores esse soliciti.vt no.in auc.de māda. prin.in.§.deide.facit.c.petitio.extra ḋ homicidio. An aūt iudex ecclesiasticus possit cognoscere de pace vio lata.dic vt.in.c.nouit.extra de iudi.¶ Op. cum gl.ij. ꝙ immo iste imperator faciat contrariū eius quod di xit q non seruat leges humanas.vt patet infra hac ea dem.l.i.§.siquis quinqz solidos vbi mādat ꝙ fur mo riatur:quod tamē b3 alias leges humanas nō licet:vt in auc.sed hodie.C.de furtis.Soluit gl.fatendo ōriuz eē veꝝ.⁊ nihil aliud dicit.Sz tu aduerte ⁊ pmo ꝙ ista glo.non bene allegat.quoniam debet allegare auc.sed nouo iure.C.de seruis fugitiuis.Et nunc responde ad ōrium ꝙ non obstat.quia in dicto.§.siquis.v.pōit ca sum spālez in factore pacis qui per tale furtū.v.solido rum suspēdi dz.prout in simili videmus.in.l.fi.ff. de re rum diuisi.Unde ex hac spāli puisione i isto casu vio late pacis.ppterea nō intendit iste imparor derogare legibus humanis in quibus non tractaretur ꝙ per fur tum violaretur pax.facit qḋ no.gl.in.§.iniuria.infra ḋ pace iura.fir.in fi.gl.magne.Que tamē pena ita aspa hodie ex consuetudine non seruaret.vt ibi dixit glo.⁊ docto.in dicta auc.sed nouo iure.Sed de hoc dicaz la tius in dicto.§.siqs.v.vbi videas.¶ Op.ab extra qa imperator hic dicit ꝙ vult leges diuinas remanere in suo vigore.ergo a contrario sensu infert ꝙ si voluisset potuisset eas tollere.Sed contra quia ipse tanq̄ infe rior non posset tollere legem dei tanq̄ superioris: vt in l.nam ⁊ magistratus.ff.ḋ arbitris.Solue.vt plene no. per glo.⁊ docto.in.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub. ¶ Quero ab extra an ista lex haberet locuz si pax es set mihi dicta per alium q̄ per imperatorez puta per aliquas ciuitates vel dominos.⁊ dicit Bal.ꝙ sic cū generaliter loquatur.⁊ patet quia postq̄ est lex gene ralis debet stringere omnes.vt in.l.iij.C.de legibus. ¶ Quero an lige ⁊ confederationes sint pmisse inter ciuitates dic per Bar.in.l.fi.ff.de colle.illici.⁊ i tracta tu qui sint rebelles.⁊ per Bal.super rubrica p socio. An aūt appellatione pacis cōtineatur treuga. viḋ per Jo.an.in specul.de treuga ⁊ pace super rubrica vbi ēt declarat si rumpat ab vna pte.an altera ps ōbeat hua re.Sz q̄ pprie sit treuga.notant gl.extra ḋ iudeis.i.c. significauit.⁊ extra de treuga ⁊ pace inouamus.⁊ i.c. treugas.Nā idē ē effect⁹ pacis ⁊ treuge.licet pax sit ppetua ⁊ treuga tpalis vt probatur in dicto.c.signifi cauit ⁊ dicā stati in.§.sequēti ⁊ aliqd tetigi infra hic finitur lex.in.§.i.in scḋo notabili.¶ Quero quid si fa cta pace oriant noue discordie ex qbus pax rumpit an habebit locū ista lex.Et dicit Bal.⁊ doctores ꝙ non qa de hoc non vr̄ fuisse cogitatuz p ea que no.p doct. i.c.fi.extra de immunita.eccle.secus aūt si absqz discor dia noua exorta cōmittatur delictum per alterā ptiuz per ea que dixi infra eo.in.§.penultimo. ¶ Ultimo ḋ materia ⁊ de ptinentibus ad pacez.vide extra de treu ga.⁊ pace.⁊ ibi per summistas vide plene p Jaco.ar dizo.in titulo de pace tenenda cū octo rubricellis seqn tibus per gl.in dicto.c.ad apostolice de re iudi.li.vi.in tractatu de pace cōstantie.in glo.fi.vbi enumerat mul ta bona que ex pace pueniūt:similiter multa mala ex guerris proueniunt:vt no.glo.in auc.de armis.in prin cipio.Itē vide infra titulo de pace iura.fir.⁊ in specul. ḋ treuga ⁊ pace.in prin.⁊ ibi ponit instrumentū ⁊ for mam pacis ⁊ concordie.In decretis.lxxx.di.per totū per aliquos doc.tractatur de materia.in.l.i.ff.de pac.p Bal.in.l.i.§.quies ⁊ seq.ff.ḋ offi.pfe.vrbis.⁊ in auc. ḋ armis.in prin.coll.vi.⁊ in.l.iiij.ff.ad.l.iul. maie.siqs hoiez.siqs volūtarie aliū occiderit ifra pacē dz decapi tari.secus si ex necessitate cā se ḋfēdēdi.⁊ hoc p duel luz probauerit.h.d.¶ In tex.ibi occiderit. subaudi ⁊ constat ḋ homicidio.sed nō constat an fecerit necessa

b rio vel voluntarie. Ibi manifestum.i.notoriū[b]. Ibi ne cessario.s.aio se defendēdi.vt.s̄.Ibi volūtarie qḋ i du bio psumit b̄m bal.ar.eoruz que no.i.l.si qdem.C.de excep.¶ No.ꝙ voluntarius homicida infra pacē cō stitutā decapitādus ē.Et rō est littere q dat cām per turbationi pacis.prout in simili videmus.in.l.fi.ff.de re militari.⁊ hic i gl.i.i prin.q̄ hoc sensit vsqz ad ver. sed alias ⁊c.Homicida vō ḋ iure cōmuni illud qḋ fe cit semp expectet:vt dixit tex.i.l.iij.C.ḋ epi.audi.q̄liter aūt talis pena capitalis itelligat i homicidio .vide gl. isti.ḋ publi.iudi.i.§.itē lex cornelia.⁊ p doc.i.l.eiusdez i.§.pe.ff.ad.l.cor.ḋ sicca.¶ No.casuz in quo qs pur gat suā inocentiaz per duellū.putauerunt eniz antiqui ꝙ deus sit auxiliator iustorum:verūtamen q multoti ens accidit contrariuz:vt quis sub iusto clipeo pereat: vt no.glo.in.l.qua actione.in §.siquis in collucratione ff.ad.l.aquil.Ideo an hodie duellum sit licitum.j.di cā.¶ No.ꝙ vbi delictuz est manifestum non habz lo cum pugna.nam vbi est clara probatio non habet lo cum pugne declaratio b3 Jac.ḋ bel.quod eni patet ex presse non est probare necesse.vt in.l.ea quidem.C. de accusa.⁊ no.i.l.ciues.de appella.Et super hoc tali ma nifesto nō debet iudex amittere friuolas probationes neqz imorari super ambagibus que allegarentur per homicidaz b̄m Bal.de quo te remitto ad ea que ha bentur in.l.qui sniam.C.de penis.⁊ in.l.fi.C.ḋ proba. ⁊ in.l.additos.C.ḋ appella.¶ No.ꝙ qs se defenden

c do potest[c] alium ipune occidere vt vitā suā defendat de quo tamen dic.vt no.per glo.⁊ docto.in.l.vt viz.ff. de iusti.⁊ iure.⁊ in.c.dilecto.de senten.excō.lib.vi.⁊ in .c.suscepimus de homicidio.cum ibi no.¶ Op. cum

a ¶ Defendere ecclesias. Adde tex.⁊ ibi do mi.in.c.ecclesie me.xcvij.disti. cle.ne romāi.ḋ elec.cle.i.ḋ iure iur.in.§.duduz ⁊ ibi Car. i .x. no.Inno.i.c.l3 ex suscepto . de foro ope.l.de p cario.ff.ad.l.ro di.de iac. augu stin⁹ ḋ ancho. in trac.ḋ pote. pa.qō.xxxv.ar. vi.

b ¶ Maīfestuz i.notoriū.adde gl.magistraz ⁊ ibi Ant.de bu. in.c. vestra . de coha.cle.⁊ mu lie.

c ¶ Se defendēdo pt.Adde doc.in.c.signifi casti.extra ḋ ho mi.⁊ per doct. in cle.i.eo.tit.

gl.primā in v.sed alias 7c.ꝫ istū tex.7 ꝫ primū notabile ꝙ imo talis hōicida nō decapitet.sed debeat ei manus amputari:vt ē casus in lombarda.in.l.q vo infra treugā.in ti.d homicidio liberoꝝ hoīuꝫ.So.hic cōstabat apte d homicidio ꝑpetrato.Ibi vo nō nisi per pugnā quo casu minus punit:q2 solū in amputatōe manus que homicidiū cōmisit.Et est rō q2 pugna nō sp infert vitatē imo multi iā sub iusto clipeo periere.vt i dicto ti.in.l.recolimus eni ꝙ 7c.¶Quero cū glos.ij. quid si iste non occidit infra pacem , sed vulnerauerit tm̄.7 hoc ꝯstat an poterit ꝓbare se vulnerasse animo se defendendi.Et rn̄det glo.ꝙ sic eodē mō sicut dcm̄ ē d occidente.q2 casus ē.J.eo.i.§.siqs aliū.Et hoc vult gl.vsqꝫ ad v.si aūt.¶Quero in illa parte cū dicta gl. quid si constat de homicidio sed nō cōstat ꝙ occidēs fecerit an contra ipsuꝫ poterit per pugnaꝫ ꝓbari. Et rn̄det ꝙ sic siue illud homicidiū sit factū.J.pacem siue infra treugā.vt probat in.d.l.q vo.J.treugā.7 hoc uult ista glo.vsqꝫ ibi poteris 7c.Ex qua glo.notare potes ꝙ ea que hic statuta sunt in violatore pacis pn̄t hēre locū ēt in violatore treuge.Et est rō q2 sicut per pacē iponitur finis discordie.ita 7 in eo modo treuge opantur tuitionē 7 securitatē vsqꝫ ad tp̄s quo stabilite sūt. vt in.c.i.de treuga 7 pace.Nā treuga est securitas prestita psonis 7 rebus ad tp̄s ꝯcessa nōduꝫ finita discordia 7 vocat fedus vel indutie.ut.ff.de capti. 7 postlimi.reuer.in.l.nō dubito.7 i.l.postliminiū.in.§.idutie. Pax vo imponit finem discordie.Et est duplex treuga vna legalis siue canonica alia ꝯuentionalis de qͥbus hr̄ i.d.c.i.7.ij.extra d treuga 7 pace.7 dicatis vt ibi.¶Quero subsequēter cū dicta gl.i v.poteris an sit dare alios casus in quibus fiat duellum 7 in quibus inculpatus teneatur se per pugnā defēdere si vult euadere penā.Et respōdet glo.ꝙ sic:videlicet si aliqs ē inculpat9 de crimine lese maiestatis vt in lombarda de publi.iudi.in.l.fi.Item si aliquis acclamauerit vocando me argā.i.cucurbitā hoc ē becho iuxta vulgare nostrum.Et volo ꝫ ipsum agere de iniuria poterit me ꝑ pugnā cōuincere.vt in.l.i.in lōbarda de ꝯuitijs.7 hoc vult glo.vsqꝫ ibi quod erit.¶Ex hac ergo gl.collige quattuor casus in quibus fit pugna 7 cōpellitur inculpatus per pugnam se defendere si vult euadere penaꝫ 7 infamiā delicti.Sunt preterea vltra istos casus plures alij in quibus fit pugna qui collecti 7 positi sunt in summa quam composuit rof.super dicto libro lōbarde.prout dicit glo.de qua summa roff.beneuentani ēt facit mentionem Ja.ardi.in ti.de pace tenē.sub rubricella qualiter puniantur violatores pacis.in fi. Sꝫ tu aduerte.q2 dicta summa non fuit illius rof.beneuētani qui composuit libellos.sed fuit alterius roff.bn̄uentani q fuit discipulus illius primi rof.put ipsemet narrat 7 scribit in dicta sua sūma in tertia qōne.Neqꝫ ē verꝝ ꝙ sit cōposita sup dcō libro lōbarda:lꝫ sit fūdata vtplurimū super legibus lōbardorū.Sed est intitulata hoc mō:videlꝫ.Incipit tractatus de pugna i quo tractatu ponit.xij.qōnes distinctas per.xij.rubricas 7 titulos in qbus oia ptinētia ad materiā pugne ꝯprehēdunt qui tituli sunt isti: videlꝫ 7 primo.In quibus casibus fiat pugna.Scdo quando pugna admittatur per campioneꝫ 7 quando per principales psonas.Tertio qualiter sacramēta prestentur in pugna.Quarto an liceat alteri parti dare campioneꝫ si alteri parti fuerit a lege cōcessum.Quinto quis possit esse campio.Sexto in cuius electiōe sit pugna.Septimo qualiter pugna dꝫ ordinari.Octauo q̄ arma sint a legibus 7 per ꝯsuetudinē cōcessa i pugna.Nono si ceciderit arma vł frāgantur vtrum debeant alia dari.Decimo quis alium primo percutiat.Undecimo si vna die pugna nō fuerit finita vtruꝫ debeant campiones in eadeꝫ possessione restitui.Duodecimo qualiter victus in pugna debeat ꝯdēnari.vnde q2 multotiens videm9 de facto in curijs dominoꝝ 7 principum admitti tales pugnas 7 duella.Iccirco qui in hac materia pugne plene cupit instrui recurrat ad dictā summaꝫ in qua ꝑdicta plene declarant.Verū q2 talis pugna regulariter hodie 7 ista duella ꝓhibita sūt de iure cōi tā canonico q̄ꝫ ciuili.iō dic hodie.vt habet i.c.i.extra d purga.vulga. 7 i.c.i.7 ij.extra de cleri.pugnā.i duello.7.ij.q.v.monomachiā. 7 i.c.petitio.extra d homicidio.7 extra d torneamētis in.c.i.7.ij.7 ꝑ Ray.i sūma sua i tractatu de duello.7 i l.i.C.de gladiatoribus.li.xi.7.ff.ad.l.aql.i.l.qua actione.in.§.si qs in collucratione.7 ꝙ no.insti.de succe.ab intesta.i.§.ꝑ ꝯtriū.7.C.vt armoꝝ vsus.in.l.i.li.xi.7 i auc. de armis i pn̄.7 i alijs remissionibus quas statiꝫ in fi. isti9.§.subiciā.¶Op.cā eadē gl.i ver.ꝙ erit ꝯpāle ꝫ ꝑcedētia ꝙ imo sit in electiōe actoris velle cām expedire ꝑ pugnā.vt ꝓbat in.l.si quis animo.in.l.si quis aliuꝫ asto.7 i.l.de ꝑdijs i lōbarda.in titu. qualiter qs se dfendere dꝫ.cuius ꝯtrium supra dictū est.vꝫ ꝙ sit in arbitrio rei ꝯuenti.So.gl.fatet ꝯtriū.vt ista sit regula. vꝫ ꝙ sit in electione actoris dūmodo prius iuret ꝙ nō petit istā pugnā aio irato:7 cā fatigandi aduersariꝫ. Sed ipsaꝫ petit ex certis ꝑsumptionib9 quas aduersus ipsuꝫ hꝫ.que regula fallit i casib9 quattuor exꝓssis. In quibus ē in electione rei.vn̄ ergo vbicūqꝫ reperit i oībus alijs casib9 ꝙ reus debeat se per pug. defendere dꝫ intelligi hoc procedere si actor voluerit istam cām per pug.expedire:vt supra dictū ē. Et per hoc habes totam glo.expeditā vsqꝫ ad finem.¶Op.cū gl.fi.ꝙ imo iste occidēs nō debeat excusari alium occidendo etiam si fecit animo se defendendi si cuꝫ aliqua moderatione potuit se 7 vitam suam aliter tueri q̄ꝫ occidendo.vt in.l.i.C.vnde vi.Soluit gl.fatendo contrarium vt iste tex.intelligatur scdm̄ illuꝫ.vꝫ ꝙ hic iste occidēs aliter nō poterat defensare vitam suam nisi occidēdo illum quo casu sibi licitum fuit.vt in.l.vt vim.ff.de iusti.7 iure.Et hoc vult gl.vsqꝫ ibi. Ideꝫ puto qualiter autem 7 quādo intelligatur fieri cum moderatione inculpate tutele 7 qn̄ non:dic plene ꝑ gl.7 doc.in dcā.l. i.C.vnde vi.¶Quero cum dicta glo.quid si aliquis occidat ex improuiso an habebit locum pena huius legis.Et respōdet ꝙ n̄.ꝑ.l.i.C.ad.l.cor.d sicca.7 ꝙ no. glo.infra de pace iura.fir.in.§.iniuria. quando autem homicidium intelligatur fieri ex improuiso vel a casu vel dolo seu culpa.vide in.l.respiciendū.in.§.penultio ff.de penis.7 ibi per glo.7 docto.Utruꝫ vero occidēs ex iprouiso debeat in aliquo puniri dic vt in.d.l.i.Et per hoc expedita est dicta glo.vsqꝫ ad versi.idem etiā. ¶Quero subsequēter cū dicta glo.qd si iste occidēs fecit ob tutelā filiorū ꝯiunctoꝝ suoꝝ vel ob tutelā bonoꝝ suoꝝ.7 nō poterat alr̄ eos vel dcā bona cōseruare nisi mediante dicto homicidio an sit excusandus a pena huius legis.Et respondet glo.ꝙ sic per iura que allegat vsqꝫ ad fi.Et de his questionibus 7 similib9. dic plene per gl.7 docto.in dicta.l.vt uim.ff.de iusti. 7 iure.7 plene per glo.xxiij.q.i.in.c.i. extra de homicidio significasti.7.ff.de regulis iur.in.l.culpa est.7 uide quod dixi supra que fuit prima causa benefi. amit. in §.porro.in glo.scda.¶Op.ab extra d no.in.c.i.extra de purga.vulga.Solu.ibi not.in glo.¶Quero ab extra quid si ex ꝑcepto supioris uel ex forma statutorum ingratur ex officio contra talem homicidam. Utrum poterit se excusare uolendo probare per pugnam. Et dicit An.d iser.ꝙ nō:nisi inquisitio predicta esꝫ facta ad denunciam alterius quia tunc denunciator haberetur pro accusatore.ut in.c.ij.extra de calum.quod intelligerem uerum nisi dictus denunciator ueniebat tanq̄ꝫ officialis publicus quo casu nō teneretur.ar.coꝝ que traduntur i.l.ea quidem. C.de accusa.¶Quero quid si iste occidens cōmisit tale homicidium.extra fines imperij

perij

perij. Et postea duz eēt in terris iperij accusatur an bz
locū pena huius legis. ⁊ dicit An. de iser. q̄ nō: qꝛ ōbet
puniri pena que erat statuta i loco ōlicti. ar. ff. q̄ cuiuſ
qꝫ vniuersi. i. l. itē eorū. i prin. ⁊ i. l. si fundus. ff. ō euict.
facit q̄ dixit Barto. i. l. i. C. ō sūma tri. ¶ Et itellige
predicta qn̄ iste occidēs nō poterat declinare forū. qꝛ
alias nō ꝓcederet q̄stio parti. C. vbi de crimi. agi opꝫ.
Ultimo de materia huiꝰ. §. vide infra in. §. seq. ⁊ seq. ⁊
i. §. si miles rusticoꝝ. ⁊ i. §. si miles aduersus. ⁊ p Jaco.
ardiz. sub dicta rubricella qualiter puniant̄ violatores
pacis. ⁊ in dicta. l. fi. de re mili. De materia autez duel
a li. dic vt i locis supra allatis i gl. ij. qōne. iij. ad fi. ⁊ ifra
ō alie. feu. pa. i. c. nō est cōsuetudo. ⁊ infra eo. in. §. si qs
alium. ⁊ in. §. si miles. per Bal. in. l. ex hoc iure. ff. de iu
sti. ⁊ iure. ⁊ in. l. fina. C. de proba. ⁊ i. l. si penes. C. depo
siti. ⁊ i. l. i. C. de edi. li. tol. ⁊ aliqua etiam que idē Bal.
in hoc. §. scribit que subtraxit ex dicta summa predicti
Roffredi. licet non alleget. ⁊ per canonistas in titu. de
clericis pugnantibus in duello qui in eorum summis
istum tex. allegant presertim in directoria iuris. Et vi-
de casum notabilem ad materiam presentem in extra-
uaganti Joan. pape. xxij. que incipit quia in futurorum
⁊c. vbi dispensatur per papam super constitutionibus
que penam iponebāt ex torneamētis Ja. ō alua.

Si vero pacis. Iste. §. ꝯtinuat̄ cū
ꝓcedēti hoc mō
qꝛ sicut ibi tractat̄ ō occidēte ita ⁊ h. sꝫ differūt i hoc
qm̄ i. d. §. ꝓcedēti occidēs remāsit pn̄s ad iudiciū. hic
ꝟo aufugit a iudicio ⁊ absentauit se. ⁊ i sūma hoc intē
dit. Si cōmittēs homicidiū ifra pacez ⁊ fugiat bona
eiꝰ mobilia publicāt̄. Immobilia ꝟo hr̄dibꝰ relinquunt̄
ꝓstito ab eis iuramēto q̄ nullū ide ꝓstabūt emolumē
tū homicide q̄ si ꝯfecerint priuant̄ dictis bonis ⁊ fisco
applicant̄ qbus ꝯfiscatis ꝓnceps dabit cui voluerit. h.
d. ¶ In tex. ibi violator subaudi ex homicidio p ipsuz
ꝑpetrato. Ibi a facie. i. a cōspectu. Ibi fugerit ⁊ sic nō
remāsit pn̄s in iudicio ad se defendendū ꝓut fecit i §.
ꝓcedēti. Ibi i populo publicent̄. i. in p̄ntia populi palā
⁊ publice ꝯfiscent̄ ad hoc vt alij terreant̄. ar. i. l. i. C. ad
. l. iul. repe. Ibi ⁊ dispēsentur. i. vendant̄ sub asta fiscali
⁊ plus offerēti dent̄. vt. C. ō fide istru. ⁊ iure aste fis. in
. l. i. ⁊ i. l. si tpa ⁊ p totū li. x. Quidā aūt itelligūt istū
tex. vt ista bona mobilia publicent̄ ⁊ dispensent̄ i popu
lo idest ad vtilitatē illiꝰ populi. vbi homicidiū fuit per
petratū dūmō illa talis ciuitas hēat ius fiscale ex ꝓuile
gio sicut pꝫ i pace ꝯstātie ꝓut ēt no. gl. in auc. de defen
so. ciuita. in. §. nulla. Regulariter. n. ō iure cōi ciuitates
nō hn̄t fiscū. l. i. C. ō bonis vacā. li. x. Ibi hr̄des. dic qō
fō hic appellat hr̄des illiꝰ homicide qꝛ adhuc viuit ex
eo qꝛ p publicatōez bonoꝝ suoꝝ ex tali delicto habet̄
ꝓ mortuo. vt i. l. actōe. in. §. publicatōe. ff. p socio. nā re
gulariter hr̄ditas nō ē viuētis. vt in. l. ij. i. §. iterdū. ff.
ō vulg. ⁊ pup. Ibi hr̄des aūt sui. s. qui venissent ad suc
cessionē si ille homicida vere mortuus esset. Aduerte
tamē qꝛ Bal. non extēdit nisi solū ad hr̄des qui sint
ō ascēdētibus vl̄ descēdētibus vsqꝫ ad tertiuz gradū
ꝓꝫ formam auc. bona dānatorum. C. de bo. dā. ar. in. l.
sꝫ ⁊ posteriores. ff. de legibus. ⁊ in. l. sciendum qui satis
da. cogan. ⁊ idez etiā per expressum tenet Jaco. ardi.
Ibi hr̄ditatē. i. bona imobilia. Ibi ille. s. homicida fu-
gitiuus. Ibi recipiant. s. a iudice eo mō qui sequit̄. Ibi
inde. s. ō illis bonis. Ibi iuris rigore. i. neglecto dicto iu
ramēto qō erat rigorosuz vt qs n̄ ōberet ꝓstare alimē
ta illi homicide fugitiuo q forte erat pr̄ vl̄ fr̄ vel alio
mō coniunctus. Ibi dimiserint ꝑmittēdo forte p se vl̄
p aliū dicto fugitiuo ꝑcipere fructus ex dictis bonis.
Ibi comes. i. dn̄s vel baro. in cuiꝰ terra ista bona erunt
sita. Ibi regie ditiōi. i. fisco regio. Ibi assignet. i. posses
sionē tradat: vt exponit̄ p gl. i. c. ꝓposuit. extra de con
ces. ꝓbē. i fi. Ibi ⁊ a rege. i. ꝓncipe in cuiꝰ iurisditiōe dcā

bōa sunt trāslata p cōfiscationē. Ibi iure bn̄ficij. i. dōa
tionis ꝓm An. ō iser. vel meliꝰ: vt puto iure bn̄ficij. i. feu
di. vt. s. in q. cau. feu. amit. in. §. in ꝓmis. Ibi accipiant
subaudi oēs illi qbus princeps seu rex voluerit dare. ex
quo. n. sunt cōfiscata cōcedere pōt cui vult: vt. C. de pe
ti. bo. subla. i. l. i. ꝓm An. de iser. lꝫ qdā voluerūt dicere
q̄ debeat dare hr̄dibꝰ p istū tex. qō nō puto verū cuz
iam essent priuij p ea q̄ dixi. s. ti. proximo. in. c. vasal. el
p̄io ⁊ scdo. Erit ergo i arbitrio iudicis dādi cui vult.
vt dixi. ¶ No. q̄ bona mobilia censent̄ eē ō eius ter
ritorio vbi reperiūtur. quia illi populo seu fisco illiꝰ lo
ci ꝯfiscantur. vt in hoc tex. qui in hoc singularis est ꝓm
Bal. ad qō facit qō habetur in. l. forma. in. §. si ꝟo. ff.
de censibus. ¶ No. hic tex. no. ꝓm Ja. de bel. ⁊ Bal.
q̄ propter ꝯtumaciam delinquētis bona imobilia ho
die nō applicant̄ in fiscum. sed reseruant̄ proximis. qō
secus erat de iure veteri. vt in ti. de requirēdis reis. C.
⁊. ff. Hodie idem esset si delinquens sit cōdēnatus. vt
bona nō auferātur hr̄dibus regulariter. vt in auc. bōa
dānatorum. C. de bonis dā. ⁊ in corpore unde sumit̄. ⁊
in auc. de māda. prin. in. §. oportet. Ex quo pꝫ ꝓꝫ quos
dā q̄ ti. ꝓdictus de requirendis reis sit hodie correctꝰ
in bonis imobilibus. ⁊ de hoc no. glo. in. l. i. ff. de iure
fis. sup verbo leges. ⁊ j. dicā. ¶ No. q̄ in snia pōt ap-
poni modus qui modus dꝫ obseruari sicut cōditio. vt
hic ⁊ in. l. cū eoꝝ. cū ibi no. C. de sen. ⁊ iterlo. om. iudi.
¶ No. q̄ in snia p̄t arctari ps ad iurādū. vt hic ⁊ i. l.
cuz iudex. C. de sen. ⁊ iterlo. o. iudi. ¶ No. hic tex. q̄ fi
lius nō pōt alimētare patrē bānitū vel hostē q̄ si fac
punit̄ in amissione bonoꝝ que sibi erant ꝯcessa ne pa
trē aleret. de qua mā plene p bar. ff. de libe. agno. i. l. si
qs a liberis. in. §. sꝫ vtrū. ¶ No. ex hoc tex. quē ꝓuari
ōbito iure nature ꝑp bānuz. de quo p doc. in. l. i. C. ō he
re. insti. ad q̄ facit. j. ti. primo. in ꝓn. ⁊ q̄ no. in. l. fi. C. ō
iure fisci. li. x. ¶ Op. ab extra qꝛ hic nulle sūt gl. ꝯ istū
tex. ⁊ ꝯ duo prima notabilia q̄ imo q̄uis pater sit
contemptor legis ⁊ ipsiꝰ: attamē; qꝛ pater ē nihilominꝰ
est alēdus p filios: ꝓut dixit tex. ad litteram in auc. de
ō incest. nup. in. §. i. So. ibi res pub. ō delicto cōmisso p
patrē iā recepat penā ⁊ vindictā qꝛ fuerat cōdēnatus
⁊ plene fuerat reipub. satisfactū. hic aūt nūdū ē satisfa-
ctū reipub. cū ipse pater sit i fuga. ad q̄ facit. l. fi. in fi.
cū ibi no. ff. de requir. reis. vn̄ ex delicto enormi ꝯ pri-
mam nedū alimēta patribꝰ denegantur a filijs. imo ip
se filius posset isto casu licite occidere patrē. l. minime
ff. de religio. de quo per docto. in. l. quisquis. C. ad. l.
iul. maie. ¶ Oppo. q̄ imo iste homicida absens ⁊ fu
gitiuus nedū amittere debeat bona mobilia ꝯfiscāda.
sꝫ imo oīa bona si stetit absens p annū a die quo peti
tus fuit ad iudiciū. vt ē casus. in. l. ij. C. de requirē. reis.
⁊. ff. eo. titu. p totū. So. illa iura sūt correcta qꝛ hodie
regulariter non ōbent bona ꝓscriptorū ⁊ dānatorum
confiscari. vt in auc. vt nulli iudi. in. §. fi. hic vero loqui-
mur de iure nouo. Sed potuit esse ratio quare mobi
lia hic confiscantur. quia iste violator pacis commisit
quasi crimē maiestatis cōtra rempub. taliter violādo.
Nam si uere cōmisisset dictum crimen non est dubiū
q̄ fuissēt omnia eius bona cōfiscata etiam ꝓm iura ho
dierna. ut in dicto. §. fi. unde cum etiam in isto casu nō
vere cōmiserit. sed quasi cōmiserit: quia adhuc est du-
bium an cōmiserit delictum cum sit in fuga. Et ideo
nō est mirum si capitur media via. vt videlꝫ solum mo
bilia confiscentur. sed imobilia remaneant apud here-
des. vt hic. ad qō facit. l. si captiuus. in. §. expulsis. ff. ō
capti. De qua mā utꝝ hodie qualiter ⁊ qn̄ bōa dāna
ti veniāt cōfiscāda ⁊ qn̄ nō. dic plene per Barto. in. l.
interdū. in. §. item diui. ff. de publica. ⁊ in. l. i. ff. de bo
nis dāna. p Cy. in auc. bona dānatoꝝ. ⁊ in. l. si filius
. C. eodē ti. ⁊ qō habetur i. l. fi. C. si reus uel accus. mor.
fue. ⁊ Bal. hic sequens cōem opi. ⁊ etiam in. l. i. C. de

a ¶ De mate
ria aūt duelli.
Adde. l. i. C. de
gla. li. xi. Cyn. ⁊
Bal. in. l. negā
tes. C. de actio.
⁊ obli. Alberi.
de rosa. i. l. qua
actōe in. §. si qs
in collatiōe. ff.
ad. l. aqli. Item
bellū ⁊ duelluz
equiparant̄. vi
de p Saly. in. l.
q̄ magno i pri
mo no. C. cōmu
niones epīas.

secūdis nup. ꝛ in. l. i. C. de heredi. insti. ꝛ extra de foro cōpe tē. i. c. si postulasti. Et plene de materia bannitorū per Jo. an. i addi. specu. de accu. i. §. fi. vsi. qd si aliqs. ꝛ i ti. de cēsib⁹. §. i. vsi. illud. ꝛ qđ dicā infra i ti. hic finit lex. q̄liter āt ꝛ vbi itelligātur dicta iura antiqua de regrē dis reis correcta. vide p Cy. i dicta auc. bōa dānator p Ray. i dicta. l. ij. de requir. reis. ꝛ per Barto. plenis sime in dicta. l. i. ff. de bo. dā. ¶ Quero ab extra an rō ne pacis violate possit ēt iudex ecclesiastic⁹ cognoscer. dic vt i. c. nouit. extra de iudi. ꝛ dixi in. §. epos infra de pace iura. fir. ¶ Quero qd si supradictis bōis imobi libus erāt bōa aliqua mobilia vel erāt fruct⁹ sepati a terra. an iudicabunt iter imobilia vel mobilia. ꝛ dicit An. de iser. ꝛ bal. q inter mobilia arg. ff. de vsuf. in. l. defuncta. ꝛ. C. de bonis q̄ libe. in. l. cū oporter. in. §. ꝛ si qdē. Secus aūt si essent pendentes qa iudicarentur in ter immobilia facit. l. fructus pēdentes. ff. de rei vēdi. ꝛ qđ no. in. l. item veniunt. in. §. fructus de peti. heredi tatis. ¶ Quero quid de pēsionib⁹. ꝛ dicit bal. q iudi a cātur iter mobilia ᵃ ꝛ parificant fructib⁹ sepatis a so lo si iam cessit dies pensionis soluende alias secus. Si vo pro parte cessit ōbēt tunc iudicari p rata tpis: vt ff. de act. empt. in. l. iul. in. §. si fructibus. ꝛ. ff. de iure fi sci. l. fi. ꝛ de regulis iuris. in. l. qui act. bz Bal. circa hoc vide qđ dixi infra ti. primo. in. §. penultimo questione b prima. ¶ Quero quid de nominibus debitoꝝ ᵇ. Et dicit Bal. q sunt de tertio genere de sui substātia: q2 nō sunt mobilia neq̄ imobilia tamē in similitudine di cunt mobilia si debet qd mobile. Si vo imobile tunc cēsent imobilia. vt in. l. mouētiū. ff. de vbo. signi. ꝛ. ff. de peculio. l. quā tuberonis. §. i solo. Nā annue pstatio nes ad longū tps cōputant inter imobilia: vt in auc. de nō alie. in. §. i. ꝛ. C. de sacrosan. eccle. in. l. iubemus nulli bm Bal. ¶ Quero an rōne generalis arbitrij posset iudex oīa bōa publicare. Et videret q sic p ea que ha bētur isti. de iniurijs. i. §. pena. ꝛ q no. in auc. de armis. Sz in ꝯriū vr sentit Bal. p. l. i. C. ne sine iussu pn. lice. bo. pub. ꝛ dic vt ibi p Cy. Utrum aūt in ꝯfiscatiōe bo noꝝ veniant iura cōditionalia. dic p Bal. in. l. i. C. de bo. liberto. Ultimo de materia ꝛ intellectu hui⁹. §. vid gl. j. de pace iura. fir. in. §. iniuria sup vbo homicidium. ꝛ Bar. in dicta. l. i. ff. de bo. dā. ꝛ Ja. ardiz. in ti. de pa ce tenē. sub rubricella ad quos successio homicide pti neat. De violatore aūt pacis vide in remissionibus qs dedi supra. §. pximo. ꝛ infra. §. proximo. De confisca tione vero bonorum ꝛ de bānitis satis remissi supra in secunda oppositione. ꝛ dicam infra hic finitur lex. in princi. ꝛ vide infra. e. in. §. si iudex. ꝛ Jo. an. in addi. spe cu. ti. de feu. in. §. quoniam. versi. xl. queritur.

a ¶ Qđ iudi cātur iter mobi lia. adde tex. in cle. exiui. in ver. Itē qđ reditus annuos de verb. sig. Bald. in. c. ad audientiam el. ij. de rescrip. doc. in. c. quere lā de elec. Bal. i. c. demio guer ram. i titu. hic finit lex. bal. i l. hac edictali. C. de sē. nup. se de. de fenis ꝯsi. xij. ꝛ. xiij.

b ¶ Quid de nominibus de bitorum. Adde Jo. an. i addi. spe. ti. de fructi bus. ꝛ interesse ver. sed quid si debeo.

c ¶ Unius pēa possit eē metus multoꝝ. Adde gl. fi. in. c. ad li berandā. de ide gl. in verbo pti nescat. i. c. cum qdā de iureiur. ꝛ per Archi. in c. q ꝛ hūanis i fi. xij. q. iij.

Si quis aliuz vulnera

uerit. Cōtinuat se cū pcedētibus hoc mō q2 supra tra ctauit de eo q violat pacē homicidiū cōmittendo. hic vo qn vulnerat violādo. Et diuide in duas ptes. qm̄ i prima vulnerauit ꝛ remansit pñs in iudicio ad se defē dendum. In secunda se absentauit a iudicio. scda ibi: iu dex. Casus. vulnerans aliquē voluntarie infra tempus pacis amit. manū secus si pbauerit per duellū hoc fe cisse necessario ad sui defensionem. vbi vero talis vul nerans aufugerit tunc contra ipsuz pcedit bm formā §. pcedētis. h. d. ¶ Pone casuz in hoc. §. in pria pte bz formā. §. si qs hoiem. s. eo. excepto q ibi loqtur de occidēte i quo ponit alia pena. h vo loqtur de vulne rāte. In scda vo pte pone casum bm formā. §. pceden tis dū loqt de fugiēte a facie iudicis. Nā iste. §. icludit vtrūq̄ casuz. In tex. ibi edictū. ꝛ hoc colligit q ista ē lex gnalis: vt i. l. iij. in pn. C. de legib⁹. ꝛ dixi. s. in pn. ti. Ibi vulnerauerit. subaudi pñs remāsit ad se defenden dū. Ibi amputet ꝛ sic punit in eo in quo deliqt: sicut i fiti pbat in. l. si fugitiui. C. de seruis fugi. Ibi supius. l. i.

§. si qs hoiem. Ibi iudicet. Subaudi q2 si ē manifestuz q volūtarie vulnerauerit tūc absq̄ aliq̄ defensiōe am putabit ei manus. ibi iudex. Nūc declarat qn vulne rās se absentauit a facie iudicis. ibi ipz. s. vulnerātē. ibi psequat. Alias ē in tex. psequat. Et subaudi q si fugi at tūc sua bona mobilia publicabunt. Immobilia re manebūt pximiorib⁹ cū ꝯditōe ꝛ iuramēto put. s. §. primo dictū ē bz doc. Et iō norāter dixit strictus. vt puto cū eodē mō bona hui⁹ vulnerātis debeāt iudica ri rōne huius vulneris queādmo. iudicant i supiori. §. rōne homicidij. vbi ē maius delictū. vñ bz eqtatez hoc nō eēt rōnabile. Sz tñ hic expsse mādat q bz rigorez pcedat q rigor dz attēdi ꝛ obseruari cū sit scriptus. l. pspexit. ff. q ꝛ a qb⁹. qd āt importet iste rigor iustitie dixi. i. §. pcedēti ꝛc. ¶ No. q qs nō pt aliū vulnerare ipune nisi faciat necessario aio se defendēdi vt h. qn āt dicat vulnus ponit bart. i. l. pror ait i fi. ff. de iniurijs. ꝛ Bal. i. l. fi. C. de edil. act. q̄liter vo decernat qualitas vulneris vtrū sit mortale vel ñ ꝛ qualiter pbet. dixi. s. q. mo. feu. amit. i prin. ¶ No. i maleficijs seruādū esse rigorē iustitie qđ intellige bm exigentiā cāe qn male ficia exacerbant ꝛ seuerius puniunt. sicut fuit hic pp pa cē violatā ꝛ pbatur in simili. i. l. si vēdicari. C. de pēis. ꝛ in. l. aut facta. i fi. ff. eo. ti. Et est rō vt vnius pēa pos c sit esse met⁹ multoꝝ ᶜ. vt in. l. i. ad. l. iul. repe. Regulari ter aūt pena nō deberet excedere suos terminos. vt in l. sancimus. C. de penis. ꝛ iudex dz hre moderationez: vt in. l. hodie. cuz ibi no. ff. de penis. quinimo in dubio sactius est absoluere q̄ cōdēnare. vt in. l. absentē. ff. de penis ꝛ. l. interpratione in eo. ti. ¶ No. pro vulnere il lato tpe pacis manum amputari. Simile videmus in notario qui fecit instrumentū super illicita alienatione feudi. vt. j. de probi. feu. alie. per fe. in. §. scriba. Simili ter habes alios casus in auc. de ꝯsul. in. §. titul. in auc. vt nulli iudi. in. §. fi. in auc. de manda. prin. in. §. coges. ꝛ in auc. sed nouo iure. C de seruis fugi. ¶ Op. ab ex tra quia hic nulle sunt glo. q imo iste vulnerās ōbeat puniri capitaliter tāq̄ occidēs de. l. i. in. §. diuus. ff. ad l. cor. de sicca. So. interdū qs habuit animū occidēdi sed tm̄ vulnerauit ꝛ tūc punitur tanq̄ homicida. ꝛ ita loquit ꝯrium. Interdū qs habuit ppositū tantū vul nerādi ꝛ nō occidendi ꝛ tūc punit tantū de vulnere. ut hic. qualiter aūt cognoscatur animus ꝛ ppositū. circa pdicta uide in. d. §. diuus per Ja. de are. Bar. ꝛ doc. ubi plene traditur. ¶ Quero ab extra que manus de beat sibi amputari. rñdeo q illa cū qua dlictū ppetra uit bm Ja. ardi. ꝛ An. de iser. ar. in auc. omnes peregri ni. in fi. C. cōia de succe. ꝛ in auc. de non alie. in. §. quis autē per dona. quid aūt si dubitat cuz qua uulnerauit tunc recurre ad ea que tradunt per glo. ꝛ doc. in dicta auc. si nouo iure. C. de seruis fugi. ¶ Quero cui incū bat probatio an uulneranti asserēti se fecisse ad sui de fensionē an uulnerato dicēti illum fecisse pensate. Rñ deo q uulnerāti cū uelit probare defensionem suam in qua reputatur actor. ut in. l. ei qui cū ibi no. ff. de pba. bm An. de iser. ¶ Quero qd si iste uiolator pacis de capitet ex homicidio per ipsum perpetrato. ut. s. in. §. precedēti uel ei man⁹ ampatet ex uulneris delicto. ut in isto. §. an tunc bona sua debeant cōfiscari. Et sentit Bal. q nō. facit q dixi. s. in ꝓallegato. §. precedenti. ¶ Quero an pena hui⁹. §. ꝛ que ponitur in. §. pceden ti ꝯ violatores pacis ꝛ turbatores hui⁹ pacis cōmu nis hēat locuz etiā in pace speciali ꝛ singulariū psona rum. Exempli causa si duo inimici fecerint pacez vel dederūt sibi fidem faciendo saluū cōductuz vel iudex statuerat terminum vt se nō offēderent. Et dixit An. de iser. hic ꝛ in. §. precedēti q sic. idē tenet hic Nico. de neapo. idem tenet Guil. de cu. in. l. illicitas. in. §. ne potentiores. ff. de offi. presi. Et est ratio q2 tales affi dantie vel salui conductus sunt seruandi inter eos. ut no. glo.

lio.glo.in auc.d man.princi.in.§.sz neqz.colla.iij.¶ Ultimo de pertinentibus ad materiam huius.§.uide in remissionibus quas dedi supra in.§.precedenti.z qd tangitur infra in.§.sequēti per Ja.ardi.sub rubrica de pace tenen.sub rubricella ubi quis manū amittat. De spectantibus autē ad materiā vulneris uide plene per Bar.ff.de dā.infec.in.l.damni.in.§.sabin⁹.z in specu. de accusatore.in .§.sed pone. z ibi Jo.an. Jacobus.

Si quis aliquez.

Iste.§.eget d claratiōe textuali cū multa vocabula sūmat ex lombarda.q nobis multū familiaria n sūt circa et decisionē suā maximaz conformitatē hz cū iure lombardorū faciā ipsum darum.¶ Et continuat cū supiorib⁹. qn supra dixit qn violat pax per homicidiū vel per vulnus ppetratum. Nūc vo declarare intēdit qn violat sine vulnere z sanguinis effusione.Et diuidit i tres ptes.In prima ponit qn violat percutiēdo cū fustib⁹ vel pilando barbā vel crines.In secūda qn violat pcutiendo cum manu. In tertia declarat formā tenendā qn violās dedit pignus p cōdēnatōe sua quā soluere dz.ibi si vo.tertia ibi qcūqz.¶ Casus.Si qs pcutiat aliū ifra pacez sine sanguinis effusiōe siue cū fustib⁹ siue barbam vel crines pilādo vel aliter manu pcutiēdo punit pecuniariter pena h descripta qz penā si nō soluat vel pignus p dcā pena traditū luat pcedit ɔ eū mō z forma hic descriptis.h.d.¶ In tex.ibi ceperit.i.psonaz tenendo.

a ibi fustib⁹ pcusserit.Et ista ē atrox iniuria^a.vt insti.de iniurijs.i.§.atrox.ibi qz crines.Alias ē in tex.vl crines z tūc plane ē lra.Aliq hñt qz crines z tūc subaudi vl ibi barbā.suprascripta sunt ista vocabula ex lōbarda i ti.de his q insidiādo.in.l.si qs hoiem.z i.l.seq.Ibi expillauit.i.valde pillauit.Nā alibi expillare^b.ppze capi

b tur pro subtrahere:vt in ti.de crie expillate hrditatis. ibi p ɔpositionē.s.factā p legē istā.Et iō dr ɔponi cū iniuriato quasi ex hoc intelligat iniuria remissa.vt habet i lōbarda de plagijs liberoz hominū.in.l.in oib⁹. Et est vocabulū lombardū:prout ibi patet.z in lōbarda.in ti.de scādalis z compositionibus ad regez pertinētib⁹.ibi temerarius.i.audax quē ideo appellat temerariū quoniā videtur esse temeritas aggredi absqz armis z fustibus:prout fecit iste.ibi absqz percussione. Subaudi facta cum fustibus vel cum expillatura fcā de barba uel crinibus.vt differat a precedenti. Ibi inuadat.i.ipsum' assaliendo.ibi sterōs.Subaudi sed non apud uos.nā apud nos appellatur assaltus.vt supra q fuit prima causa benefi.ami.in.§.preterea.Alibi etiam appellatur apperitus.i.inuasus.vt.ff.ad sill.i.l.z si i.§. fin.ibi ac p z ibi calida.i.astuta: quoniaz magna astutia ipsum cum manu uerberabat.vt insti.de iniurijs. in

c .§.penulti.ibi contumelijs.Contumelia proprie^c dicit iniuria.vt.ff.de iniurijs.in.l.i.in princip.que iniuria potest fieri pluribus modis.vt ibi patet.Ibi male tractauerit.Intellige sine fustibus z qz dicta contumelia nō erat in pillādo barbam uel crines.ut differat a pcedētibus.ut supra dixi.ibi processu.i.pro delicto proprie specificato.Ibi cōponat.¶ No.quia semp duz facit mentionē de pena soluēda parti.psupponit qz soluatur noie cōpositiōis qsi uelit dicer.ut fiat sibi talis solutio p emēda iniurie sibi illate.ar.in.l.p herede.in fi.ff.de aquir.here.Ibi inuadiauerit.i.pmiserit z obligauerit. Et ē vulgare lōbardū:vt in.l.fi.in titu.de scandalis z cōposi.z i ti.de debitis z vadimonijs.Ibi pdiū suuz. Idē si aliā rē qa istud ponit gratia exēpli fm An.de iser.Ibi tradat.s.realiter post promissionem verbalez. Ibi inuadiatā.i.promissam. Ibi qz si intra quattuor. Subaudi alias.Ibi soluer.i.liberar. ibi hrdes sui.s.futuri:prout expositum ē supra.in.§.si vo.Ibi hrditatē i.bona istius delinquētis perinde ac si esset mortuus. Ibi comiti.Subaudi vel barono in cui⁹ iurisditione erat.Ibi finaūt.s.si predicti heredes nō soluerint infra sex septimanas.ibi eandem hrditatem .i. bona huius dlinquētis ibi regie ptāti.i.camere fiscali regis seu pricipis.ibi prodamatori.vz suprascripto iniuriato.ibi dānum hoc est suprascriptā emendaz q nomine compositionis sibi taxata ē ibi z pdiū.s.suprascriptū.ibi bñficiali iure.s.iure feu.vt dixi supra i.§.si vo ibi obtineat. s.ipse comes.Et intellige qz nedū pdium pdictū:sz ēt totā dictā hrditatē poterit pdict⁹ comes obtinere iur feudi si princeps voluerit.vt ibi dixi.¶ No.qz maior iniuria reputat cū qs barba z crinibus expillat quam qn pugillis z manu pcutitur.qd patet.quia hic imponitur maior pena.Et est rō qa iniuria censetur magis atrox ex loco vulneris.l.pretor edixit in fi.cū.l.sequē. ff.de iniurijs z insti.de iniurijs.in.§.nonnūqz. An aūt qs debeat portare comā vel barbā.dic vt in.c.clericus neqz.extra de vita z hone.cle.z qd dixi supra que fuit prima cā benefi.ami.in.§.rursus.iste enim text.habuit respectum ad ɔsuetudinē lombardoz qui portant longas barbas.Et ideo fm quosdaz appellati sunt lombardi:vt dixi in pambulis libri.in.q.iiij.in fi.¶ No.qz pene pecuniarie crescunt z decrescūt fm qualitatem z enormitatē delictoz.vt hic z in.l.fi.C.d mō mulctaz. Utrū aūt iste tales cōdēnationes que sunt taxate a lege vel statuto in forma librarum.prout hic dixit tex.d beant solui fm tempus legis condite vel fm tempus hodiernum quo dicte libre currunt.dixit specul.qz fm tempus hodiernum de qua questione plene dic per eū. in ti.de solu.z obli.in.§.nunc aliqua.versi.fi.per Bal. in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.z per canonistas in.c.cō querente.extra de offi.ordina.¶ No.qd ex eo delicto quis nō soluz cōdemnat parti lese z iniuriate pro emēda sua:sed ēt reipublice ad penam.vt hic z in.c.i.cum ibi no.extra de iniurijs z dā.dato.z.ff.de iniurijs in.l. ptor edixit.in.§.i.z qd no.in.l.si pro fure.ff.de pdi.fur. z per doc.i.l.i.C.quando ciuil.actio preiudi.cri.z no.i l.qua vulgo.ff.de edili. edicto.¶ No.qz pdēnationes pecuniarie que fiunt in tertia alicui⁹ comitis vel baronis spectāt ad ipsum comitē vel baro.nō aūt ad pncipē.Secus aūt si bona alicui⁹ publicarētur seu cōfiscarentur:qn tunc talia bona ɔfiscata spectarēt ad fiscuz principis.nō aūt ad ipsuz comitē vel baronē.vt in isto tex.z probatur.j.eo.in.§.si rusticus.qd intellige veruz si ea bōa que cōfiscata sunt nō erāt feudalia ipsius comitis vel baronis.sed erāt propria ipsius delinquentis.si vo erant feuda spectantia ad mensam ipsius comitis vel baronis tunc talia bona redirent ad ipsuz baronē vel comitē.nō aūt ad principē.vt.j.de probi.feu.alie.in .§.illud.Et pdicta pcedunt quādo iste vasal.q dlinqt nō hz agnatos.nam si reliquisset agnatos z feudū fuisset antiquū tunc tale feu.rediret ad agnatos.vt dixi.s. ti.pxi.in.c.dño.z.s.que fuit pma cā be.amit.in.§.deniqz in conclusionibus. z vide in specu.de feudis.in.§. qm.vsi.xl.itē itelligas ēt pdicta vera nisi ex iurisditione vel cōsuetudine approbata per principē dicta bona ɔfiscata spectarent ad ipsuz comitē vel baronē.qz tūc fiscus principis se non impediret.vt pbat de pace constantie.in pn.z statiz dicaz i oppo.¶ Op.ab extra qz hic nulle sunt gl.cōtra.s.pxime dicta qz imo tales cōdēnationes pecuniarie spectāt ad fiscuz principis .non aūt ad ipsuz comitē vel baronem dc.l.mulctaruz.C.d mō mulctaz.So.hic loquimur d pena que applicatur parti.ibi vo d mulcta.Uel melius ibi loquitur in terris que imediate subsunt iurisditioni pncipis.hic vo loquimur in terris que subsunt imediate iurisditioni comitis vel baronis qui de uolūtate pncipis sunt effecti iudices ordinarij in illa terra.facit.j.de probi.feu. alie.in.§.penul.quā iurisditionem ordinariam imparor pōt his baronibus cōcedere.vt pz in ti.de pace cōstātie.z p Inno.in.c.ceterū.extra de iudi. Uidemus.n.in

a ¶ Est atrox iniuria. Adde c.tanta. z ibi doc.de exces.p la.gl.in.c.fi. de dona.glo. in.c. cū illoz.de sen. ex.spe.ti. de lega.in.§.nūc di camus ver.que aūt dicatur.

b ¶ Expillare. Adde qd sit cri men expillate hereditatis. vide per Joā. de san.in.c. aut facta de peni.dis. prima.

c ¶ Contumelia proprie. adde an sit peccatū mortale. vid per sanctū tho. scda scde.q. lxxij.artic.primo.

forma priuilegiorū in siſib⁹ concessorū tales ciuitates ⁊
terras cōcedi ipsis comitib⁹ ⁊ baronib⁹ cū oibus iuriſ
ditōibus ⁊ fructib⁹ ꝓueniētib⁹: vñ oia que ꝓueniūt ex
re ipsa erūt ipsoꝝ comitū vel baronū. nō aūt si extra rē
ꝑ ea q̄ dixit Inn. extra ꝺ resti. spo. cū ad sedē de q̄ ma
teria. dic vt i. l. certa forma. C. ꝺ iure fisci. li. x. ⁊ qꝺ ibi ꝑ
doc. ⁊ ſ. i titulo q̄ sint regalie. ⁊ ꝑ Inn. i. c. veꝝ. extra ꝺ
foro ꝯpe. ¶ Quero qd si iste ꝯdēnatus in pecunia n̄
possꝫ soluere dic ꝙ in corpus puniēdus ē: vt. ſ. de pace
iura. fir. in. §. q vo inopia. ¶ Ultio ꝺ ptinētib⁹ ad ma
teriā pn̄tis. §. vide. ſ. ꝺ pace iura. fir. i. §. i. ⁊ i. §. iniuria ⁊
qꝺ ibi dicam ⁊ qꝺ dixi. ſ̄. eo. in. §. ꝓcedēti. ⁊ in. §. si qs
aliū. ⁊ ꝑ Iac. ardizo. in ti. de pace tenēda sub rubricel
la quibus sit ꝓstandū qꝺ emendationis causa soluitur.
Possem etiam remittere ad lombardam in pluribus
locis quod inutile mihi videtur. ⁊ ideo omitto.

Si clericus.

Diuidit in duas ptes. Nā i pria clericus erat
pn̄s ⁊ se defendebat. In scd̄a erat absens ⁊ cōtumax.
scd̄a ibi: si āt. Casus. Clericus i iudicio cōuictus ꝺ pa
ce violata vel ꝙ violatorem receptauit punitur pecu-
niariter in decēꝫ libris ꝓsoluēdis presidenti layco: epō
vo sꝫ sua statuta. Si vo ꝯtumax ⁊ iobediēs extiterit
tūc acrius puniri dꝫ. h. d. ¶ In tex. ibi notatus q̄si di-
cat ꝙ fuit diffamatus ⁊ accusat⁹. ibi ꝓscriptus. i. i edi
cto seu albo ꝓtoris scriptus ⁊ ānotatus cū bonis suis
⁊ citatus. vt ꝯpareat ita ꝙ publice inotescat sꝫ formā
traditā. i. l. i. i. §. i. ff. ꝺ req. reis. ⁊ no. in. l. i. C. e. tit. Et sic
isto casu iste clericus nō paruit volēs se purgare. sꝫ tn̄
fuit ꝯuictus. vt infra pꝫ. Aliter āt capiat ꝓscript⁹ qꝺ
ē ifra in fi. q: capit sꝫ formā traditā i titulo de bo: pro
scriptorū. Ibi cōtubernio. i. ꝯsortio sodalitio. q: ipsum
receptauit i societate sua. alibi capit cōtuberniū ꝓ mr̄i
monio ꝯcto iter seruos. vt i. l. cū ancillis. C. ꝺ icest. nup.
Ibi cōuictus fuerit q: ꝑ testes ꝯ̄ ipsuꝫ ꝓbatū ē. nā cō
paruerat corā iudice aio se purgādi. Ibi comiti dic de
tali comite. vt declaraui. ſ̄. §. primo. Ibi iobediēs qa
fuit ꝯtumax ⁊ ꝯparere noluit. Ibi proscriptus. i. dāna
tus. vt pꝫ i dicto ti. de bonis proscriptorum seu dāna-
torū. ⁊ i auc. bona dānatoꝝ ibi posita. ⁊ dixi. ſ̄. eo. i. §. si
vo pacis. ¶ No. ꝙ violator pacis ⁊ receptator viola
toris pari pena puniri dꝫ. vt hic ⁊ in. l. i. ff. de recepta.
Et dr̄ receptare non solū per cohabitationē. sed etiā ꝑ
cōtubernium ꝯsodaliciū. Quod intellige qn̄ fuit sciens.
Secus aūt si erat ignorās: vt ibi no. Quando autē in
telligat ⁊ iudicet sciens ⁊ quādo ignorās. dic vt ibi ꝑ
doc. Itē intellige predicta nisi fuisset receptat⁹ sibi cō
iunctus sanguine. q: tunc mitius puniretur. vt in. l. ij. in
eo. ti. ¶ No. clericū violatoreꝫ pacis duplici pena pu-
niri vna sm̄ statuta ciuilia. Alia i foro suo sm̄ statuta
quibus subest. Et hec erit proprie pena. Sed prece-
dens sibi infertur a principe tanq̄ indignato sm̄ bal.
Ad qꝺ facit. l. ij C. de pena iudi. ⁊ auc. licētiā. C. ꝺ epi.
⁊ cle. in rōne sui. ¶ No. ꝙ impator pt̄ legē statuere ꝯ̄
a clericos [a] delinquētes ⁊ pt̄ eos de suo territorio bānir.
facit. l. ij. C. de priui. scola. li. xij. ⁊ in auc. de māda. pn̄. in
. §. festinabis qꝺ an hodie ꝓcedat statiꝫ dicā. ¶ No.
ꝯ̄ inobediētes q puniri debēt. vt hic in fi. ⁊ in auc. de
here. ⁊ falc. in. §. si qs aūt nō implens. ⁊. ff. de re mili. l.
iij. §. si in bello. Et pꝫ ex hoc tex. vbi si iste cleric⁹ com
paret in iudicio punit pena pecuniaria: vt hic in prima
pte. Si vo ē inobediens tūc punit pena maiori. vt hic
i scd̄a pte. Unde sm̄ Bal. aut iste clericus cōparebit
⁊ tūc corā epō ē fienda probatio. Aut nō cōparebit ⁊
tūc absq̄ alia ꝓbatione est beneficio ecclesiastico pri
uādus ⁊ bona eius propria debēt in publicum ānota
ri. Et hoc vult iste tex. ¶ Op. ab extra quia nulle hic
sunt glo. ꝯ̄ determinationem huius. §. ⁊ contra ea que
supra dicta sunt ꝙ imo neq̄ imperator neq̄ rex neq̄
comes neq̄ aliquis iudex laycus possit aduersus cleri

a ¶ Impator pōt legē statuer cōtra clericos. Adde Abb. i. c. in pn̄tia ꝺ proba. ver. ego in hoc dubito. ⁊ vide consiliuꝫ Ang. ꝯsi. xxix. i cipiē. actus existens.

b ¶ Cleric⁹ reputat ꝺ vniuersitate. Adde ol dra. ꝯsil. xxxij. i cipi. qꝺ ē. pe. de ancha. in repe. regule eaq̄. de reg. iur. li. vi. in xx. q. idē pet. cō si. cl. incipiē. optimis.

cum aliquid statuere neq̄ aduersus eū citationem vel
ꝓcessum vel sn̄iam formare nec penā idicere siue ciui
liter siue criminalr. vt in. c. cū nō ab hoie. ⁊ i. c. at si cle
rici. extra de iudi. ⁊ in. c. i. de cle. ꝯiuga. li. vi. So. dicunt
doc. An. de iser. ⁊ Bal. fatendo ꝯ̄riuꝫ ꝙ decisio hui⁹
capituli hodie nō tenet ꝑ ꝑdicta quia ista fuerunt fcā
a iudice incōpetēti ⁊ prohibito: ergo nulla sunt cēsen
da. vt in dictis iuribus patet. facit quod no. glo. in. l. si
accusatoribus. C. de accusa. Et sic iste. §. seruit nobis
de truffis sm̄ predictum an. Sed hoc videtur mihi sa
tis absonum assentire ꝙ iste imperator fuerit ita supi-
nus ꝙ voluerit statuere cōtra dicta iura sine aliquo co
lore cum supra in prin. huius legis dicat qꝺ vult leges
tam diuinas q̄ȝ humanas manere in suo vigore ⁊ sub
leuare personas ecclesiasticas. item quia etiam sciebat
ꝙ a iure ciuili hoc est cautum. vt layci contra clericos
nihil possint statuere. vt in auc. statuimus. C. de episco
pis ⁊ cleri. Et ideo possumus soluere istud contrariū.
prout alibi soluit glo. in auc. quomodo oportet epōs.
in. §. i. vꝫ ⁊ primo ꝙ hic iste impator non statuat istud
de nouo. Sed recitet quasdaꝫ sacras regulas ⁊ cano-
nica statuta que hoc dictabant. Naꝫ clerici ita debent
esse fideles dominis ciuitatū in quibus habitant sicut
layci: vt dixi supra qualiter iurare debet vasal. in. c. i. q.
iiij. in fi. Uel dic hoc fecit pro salute vniuersali cum li
centia pape: vt pax ab omnibus cōseruaretur. facit ꝙ
no. in. c. ꝑpendimus. extra de senten. excōmunica. ⁊ qꝺ
dixit Inno. in. c. ij. extra de maio. ⁊ obedi. Et in hoc vi
detur residere Iaco. de bel. ⁊ Nico. de neapo. ꝑ. c. ec-
clesia sancte marie. extra de consti. Facit ad predicta
b quia clericus reputatur de vniuersitate [b] ciuiuꝫ. vt dixi
. ſ̄. de mili. vasal. q arma belli. deposuit. in. §. fi. ¶ Que
ro ab extra qd si de crimine clerici fuit lata sn̄ia ꝑ suū
ꝓlatū ex quo crimine veniret feu. priuand⁹ an dn̄s feu.
q ē laycus possit sibi suū feu. auferre ꝙ sic ꝑ. c. postula
sti de foro compe. Et si fuisset absolutus de dicto cri
mine non poterit amplius ex dicto crimine sibi aufer
re. ⁊ ita tenet Cardinalis. d. Franci. zabar. in. c. verum
de foro competen. q. vij. ¶ Ultimo de ista materia. vi
de infra ꝺ pace iura. fir. i. §. episcopos. ⁊ in. §. receptato
ribus quod dicam in. §. iniuria in eodem titu.

Si iudex clam.

Diuidit in duas ptes ꝑncipales.
Nā i prima ponit dictū cū determinatione in violato
re pacis ad castrum fugiente. in scd̄a limitat predicta.
scd̄a ibi. ꝙ si. Secūda subdiuiditur in duas. quia i pri
ma fugitiuus ꝑdictus habebat mansionem in castro.
in secunda nō. scd̄a ibi. si vo. ¶ Casus. Dominus ca-
stri in quo violator pacis aufugit debet illum si ibi nō
habet mansionem ad instantiam iudicis ducere pro
facienda iustitia. Secus si ibi mansionem habet quia
tunc ipsum adducere non compellitur. sed solū omnia
bona mobilia ipsius presentare de certo tamen ipsum
in dominio suo non recitat. hoc dicit. ¶ In tex. ibi po
puli. s. illius ciuitatis. vnde violator pacis aufugit. ibi
secutus fuit. s. ꝑ familiam suam. vt in. l. i. cum ibi no. ff.
de custo. reorum. ibi producat. s. ad iudicium. Ibi for
midauit. quid autem si formidasset solū seuitiam iudi
cis. dic vt in cle. pasto. de re iudi. ibi mansionem. i. habi
tationem seu domicilium. ibi iuramento. istud iura-
mentum appellatur iuramentum purgationis. vt in. l.
presenti. in. §. sicubi. C. de his qui ad eccle. confugi. vbi
similis tex. ibi proscriptum quid hoc importet. dixi in
. §. precedenti super tex. ibi eius. s. castri. ibi secure. s. vt
de eius manibus nō fugiat. ibi cū populo. i. cū deputa
tis nomine populi. prout fit in pluribus ciuitatibus in
quibus cum iudice sedent aliqui ciues de populo. ibi
persequi eum. s. condemnando iusticia mediāte. prout
dictāt statuta ⁊ iura. vt insti. de offi. iudi. in prin. Naꝫ
iudex debet ꝓsequi malefactorē legib⁹ ⁊ armis ipsuꝫ
puniendo

puniẽdo.vt ĩ ꝓhemio isti. Et hoc voluit glo.ħ posita ꝗ̃ p hoc remanet expedita. ¶ No. ꝙ dñi in eoꝝ terris ⁊ castris nõ debẽt ꝓtegere malefactores vl̃ eorum bõa ⁊ maxie si sint violatores pacis. Nã ꝯgruit bono ⁊ graui p̃sidi curare.vt pacata .i. pacificata atq; qeta ꝓuincia sit.vt dixit tex.in.l.ꝯgruit.ff.de offi.p̃si. Utrũ aũt tales dñi ⁊ ptãtes possint reducere suos subditos discordãtes ad pacẽ.vide gl.⁊ qd ibi p doc.in.l.si vsus fruct⁹.ff.ð vsuf.⁊ qd̃ hẽtur.j.eo.i.§. si ministeriales ⁊c. ¶ No.magis eẽ ꝑuilegiatũ habẽtẽ habitationẽ ĩ loco ꝗ̃ ñ habẽtẽ. Quod facit ad statutũ venetoꝝ quo cauet̃ ꝙ homicidia nõ possit capi.j. vnã horã a tpe homicidij ꝑpetrati si hʒ domũ ꝓpriã in ciuitate. Et p̃t eẽ rõ in cãu nostro.q2 iste q hʒ habitatõeʒ ñ ẽ ꝓfug⁹. ſʒ est reuersus ad domũ suã ꝗ̃ dʒ eẽ sibi tutissimũ refugiũ.l.pleriq;.ff.ð in ius vocã.facit qd̃ no.in cle.cãm de elec. Differt enim domus habitatõis vbi qs hʒ domiciliũ a domo vagabũdi a ⁊ pegrini.vt dixit bal.i.l.ea. in fi.C.qñ ⁊ qñ iu.p.l.i.§.domũ.ff.ð aleato. ⁊.ff.de iniurijs.in.l.lex cornelia.in.§.domũ.⁊ in.l.i.§. habitare.ff.ð his q deie.vel effu.vñ i cãu nr̃o sufficit si iudex ex hoc mittat̃ i possessionẽ oim suoꝝ bonoꝝ mobiliũ. vt hic ⁊ in.l.satis.ff.de in ius vocã.ꝯcordat.s̃.eo. in.§. si ðo pacis. ¶ Op.ab extra ꝯ̃ istũ tex.⁊ suprascripta notabilia vt ꝯ̃rietatẽ in se cõtineãt. Nã p̃mo dicit̃ ꝙ dñs ñ dʒ ꝓtegere malefactores. postea dicit ꝙ non tenet̃ eos extrahere de domo si ibi habẽt hitatiõeʒ. So. aut malefactor est deprehensus in flagranti crimine ⁊ tunc quocũq; vadat est insequẽdus.vt hic ⁊ in.l.quod ait lex.ff.de adult. Sed tñ dñs loci in quo malefactor habet habitationẽ non tenetur ipsum tradere petenti. vt hic. Debet tamen ipsum expellere a se ⁊ ð terra sua nec dare sibi receptaculũ.d.l.ꝯgruit. Interdũ non fuit repertus in flagrãti crimine.sed ex eo delicto fuit.p̃scriptus ⁊ ꝯdẽnatus p principẽ.⁊ tũc adhuc idẽ dicẽduʒ vt hic ⁊ in.l.iij.ff.de offi.p̃si. Interdum fuit inculpatus solũ de delicto.sed nõ deprehẽsus neq; ꝓscript⁹ ⁊ tũc dñs castri dʒ eũ nedũ ꝯseruare.sed ẽt tueri ipsuʒ tãꝗ̃ hominẽ suũ ab impssione. Nã lʒ iste dominus huius castri sit sub principe vel impatore incõtinẽti in cuius regno est tñ homines huius dñi seu baronis non sunt homines ipsius regis impatoris vel principis sed ipsius dñi seu baronis.ij.q.iij.nullus primas ⁊ extra de offi.ordi.pastoralis.⁊ de hoc plene vide in specul.de feu.in.§.qm̃.in versi.xiiij. ⁊ seq. ¶ Op.ꝙ imo iste delinquẽs potuit puniri in loco sui domicilij vt.l.i.C. vbi de cri.agi.oportet. So.non petebat̃ puniri sed petebatur remitti ad locũ delicti.vt.ff.ð accusa.in.l.si cui.i.§. b fi.ẜm bal. Utrũ aũt ⁊ qñ qs debeat remitti b ad locũ delicti vide per doc.in auc.qua in ꝓuincia.C.vbi ð cri. agi.oportet. ⁊ in.§. si quis ðo cõprehensorũ in auc.vt nulli iudi.⁊ per gl.⁊ canonistas in cle.pastoralis de re iud. ¶ Quero cuius expẽsis remittet dñs istum fugitiuũ ad iudicẽ. Et dicit bal.ꝙ si aliqs priuat⁹ p suo i teresse hoc peteret tũc expensis petentis.vt ẽ gl.sing.i l.fi.C.de erro.mili.anno.lib.xij. Si aũt iudex ex officio petebat vt erat hic ⁊ tũc expẽsis publicis illius ciuitatis ⁊ loci ad quẽ fit remissio.vt.ff.de captiuis.in.l.mulier. ¶ Quero qd si iste fugitiuus stabat abscõsus.ita ꝙ ignorabat̃ de ei⁹ latitatione an dñs teneat̃ ip̃m iudicare si sciat. R̃ñdeo ꝙ sic p dictũ.§.iudices.⁊ p ea ꝗ̃ no.p gl.⁊ doc.i.l.idẽ si.in.§.ij.ff.de ꝯdi.ob tur.causaʒ. ¶ Quero an iste delinquẽs posset trahi de domo sue habitatiõis iuitus.⁊ dic ꝙ sic cũ sit cã criminalis. vt i auc.vt nulli iudi.i.§.qm̃ ðo.col.ix.⁊ no.gl.i.l.nemo.ð dolo.ff.de reg.iur.⁊ i auc.de sanctis.episco.i.§.si qñ de quo p Bar.i.l.cũ eo.ff.ad legẽ iul.pecu.⁊ p Bal.in l.ꝯsentaneũ.C.qñ ⁊ qñ iudex.⁊ i.l.iij.C. de epi.audi. c Quid aũt ꝯtineat appellatione domus c.vide p bar.i l.q domũ.ff.de adult.⁊ i.l.nec i ca.§.i.⁊.ff.ð iniurijs.i l.itẽ apud.in.§.ꝯuiciũ.p bal.i.l.i.C.q testa.fa.po. p canonistas de priuile.i.c.i.li.vi.⁊ i spec.de iniurijs.ver.pone statuto.⁊ ibi per Jo.an. ¶ Ultimo ad materiam vide qd̃ dixi in.§.p̃cedẽti.⁊ in.§.si ðo pacis.⁊ infra de pace iura.fir.in.d.§.iudices.⁊ in §.receptatorib⁹. Utꝝ aũt ratione loci magis aggrauet̃ delictum i vno loco ꝗ̃ in alio.dixi.s̃.qui.mo.feu.amit.in.§.i.

a ¶ A domo vagabundi. Addc qs dicat̃ vagabũdus.vide gl. in.l.eius q.in.§. fi.ff.ad mun.gl. ⁊ Bar.i.l.iiij. i §.ꝓtor.ff. ð dã. infec. Bar.i.l.i. C.vbi ð cri.ag. opor. Jo.an.in addi.spec.ti. de cõpe. iud.in.§. i.ð.xl.⁊ an tales possint cõueniri vbicũq;.vide in auc. vt nulli iudicũ.in §.si qs no. Abb.i.c.vlt. ð foro cõpe. Jo. cal.⁊ Jo.ð ana. in.c.i.de rap.

b ¶ Et qñ qs debeat remitti. Adde gl.in.c.fi. ð foro.ꝯpe. Jo. cal.i.c.i. de rap.

c ¶ Quid autẽ ꝯtineãt appellatione dom⁹. Adde.l. cetera i.§. hoc senatus. de leg.i.l.i.ff.ð carbo.edi. Ang.i.l. pleriq;.ff. de in ius vo.i.c.inter alia ð imu.eccl. spe.ti.ð iniurijs in.§.i.v. sed pone in statuto.

Si duo homines. Iste.§. est valde intricat⁹ circa ĩtellectũ lr̃e. Et ideo p noticia ⁊ ĩtelligẽtia ip̃si⁹ p̃mittenda sunt aliqua. Et primo ꝙ ad hoc vt faciat ad titulũ ẽ p̃supponẽdũ ꝙ impator volens tollere oẽm occasionẽ mediãte qua posset ꝑueniri ad violationem huius pacis cõsiderauit ꝙ multotiens partes veniunt ad rixas respectu suorum feu. ⁊ inferunt sibi violẽrias ⁊ rapinas excusationẽ capientes quia allegant se inuestitos. Ex quibus rapinis ⁊ violentijs ð facili posset violari ista pax:vnð si tales discordie occurrerent mandat comiti vel domino in cuius territorio ista fiunt.vt debeat cognoscere determinare ⁊ punire secundũ formam huius.§. Secundo premittendũ ꝙ casus positio.in.§.nostro variatur duob⁹ modis. vno modo ꝙ isti duo ꝯtendentes de eodem beneficio agebant cõtra tertium possidentem feu.ita ꝙ quilibet p iure suo volebat vendicare dictũ feu. ⁊ cõfundebant se vicissim asserẽtes quilibet eoꝝ ad se dictum feu.spectare ex quo orta ẽ questio inter eos agentes quis eoꝝ ð beat p̃ferri in illo iudicio ad vendicandũ dictũ feu. Et hanc casus positioneʒ sequit̃ Hy. Pe.de cer. Jaco.ð bel. Nico.de neapo.⁊ Bal. Alio mõ intelligit An.de de iser.vʒ ꝙ questio huius feu.solũ erat inter hos duos vasallos cõcordantes quorum vnus possidebat dictum feu.⁊ alter agebat cõtra ipsum vẽdicãdo dictuʒ feu. Sed prima positio mihi magis placet cuʒ magis ꝯueniat regulis iuris:qm̃ quãdo duo vasalli litigãt vicissim de eo feu.debet causa ventillari corã domino feu.vt infra de probi.feu.alie.per fed.in.§. penultimo Sed hic ventillabatur coraʒ comite qui nõ erat dominus.ergo ⁊c. Nisi forte diceretur hic ꝙ ꝯstabat istos esse vasallos.per no.in dicto.§.penultimo. Sed in primo casu ventillabat̃ causa iter vasallos ⁊ aliũ possidẽtem quo casu licitum est coram alio iudice ꝗ̃ domio intentari iudicium.vt infra de cõtro.inter vasal.⁊ aliũ in.c.i.⁊ dixi supra ti.i.in.c.si vasal.de suo. Et ꝙ ista casus positio sit melior potes colligere.ex hac lege.i p̃n. vbi ipse imperator profitetur nõ velle derogare humanis legibus.vtraq; tamẽ positio potest habere bonũ sensum in se ad hoc vt comes puniat quoscũq; volentes violare pacem. Tertio premitto ꝙ versiculus qd̃ si de rapina. Legitur tribus modis timore contrarij.l. si quis in tantam.C.vnde vi.⁊.l.extat.ff.quod metus causa. Uno modo ẜm gl.ꝙ iste vasal.qui inuasit feu. ⁊ in eo rapinaʒ cõmisit habebat iam dominiuʒ ⁊ ius in dicto feu.eo tempore quo inuasit. Sʒ ex quo soluit duplum propter penam huius inuasionis ⁊ rapine ⁊ quia caret possessione huius feu.propter dictam inuasionem ⁊ rapinã:nõ tamẽ ꝑdit dominiũ quia i nouo iudicio poterit vẽdicare dictum feu.iustitia mediãte. Nec habebit sibi obstare violentia per ipsuʒ cõmissa quia videtur purgata i alio iudicio p solutionẽ dupli: quia cuʒ nõ debuisset ꝯdemnari nisi ad simplũ ⁊ fuit condemnatus ad duplũ videtur trãsactum cum eo.vt ꝓpter aggrauationem pene admittatur nunc ad agẽdum nõ obstante violẽtia.ar.in.l.quid ergo.in.§.pena grauior.ff.de his qui no.infamia.nam cum sit grauatus in vno aleuiatur in alio.vt in.l. cum qui.ff. de iure iuran.facit.ff.de fur.l.iterdum.§.qui furẽ. Et hoc modo euitatur contrarium dicte legis si quis in tantam. Et hanc lectu.sensit glo.fi.in fi. Legitur ⁊ scðo modo vʒ ꝙ tempore quo inuasit ⁊ violentiam cõmisit nũdũ

Jac. Alua.super feu.

hēbat ius ꝛ dñiū in feu. qꝛ nūq̄ fuerat īuestitus. vñ si
agēdo succūbat ꝛ soluat duplū pp illā inuasionē ꝛ po
stea ꝺ nouo reqrat ius ī dicto feu. qꝛ sit inuestit⁹ a vero
dño poterit ꝺ nouo agere ꝛ illꝺ vendicare iustitia me
diāte. Et hāc lectu. sensit An. ꝺ iser. ꝛ non hꝫ ꝯriū. Le
git ꝛ tertio mō ſm. ſ̄. p̱ximā positōez. vꝫ ꝙ iste agēs
nūc ꝺ nouo ꝺbeat succūbere iustitia mediante p̱ dcām
.l. si qs ī tātā: vt semp̱ dcā violētia hēat sibi obstare. ꝛ
ſm hāc lec. itelligat iste tex. ī fi. ꝙ iste agēs succubuit.
Ego aūt tenebo scꝺam lec. q̄ magis ꝯgruit lr̄e ꝛ ſm
quā nō obstabat ꝯrium. Et diuidit in tres partes: quo
niā in p̱ima parte ꝯstat de inuesti. ꝛ nō de violētia. in
scꝺa ꝯstabat de violētia ꝛ nō de inuesti. In tertia ꝺcla
rat an ex inuesti. nouiter acquisita possit de nouo age-
re. scꝺa ibi ꝙ si de rapina. tertia ibi nisi. ¶ Casus. vbi
inter plures vendicantes feudū oritur ꝯtentio quis eo
rum debeat p̄ferri si vnus legitime p̱bauerit se legiti-
me inuestitum sine aliqua violentia ꝺbet obtinere. Si
v̄o esset conuictus de violentia debet succūbere. Sed
si de nouo postea inuesti. acquirat poterit de nouo ad
dictum feu. agere. h. d. ¶ In tex. ibi cōtendāt. Subau
di aduersus tertium possidentem feu. ꝛ contentio est ī
ter eos agentes qs eoꝝ ꝺbeat primo admitti. Et hoc
modo debet figurari casus ſm doc. licet An. de iser.
intellexerit ꝙ essꝫ ꝯtētio iter istos duos quoꝝ vn⁹ age
bat ꝛ alter se defendebat. Sꝫ quocūq̄ mō ponas ca-
sum semp̱ intelligas ꝙ iste qui agebat ꝛ allegabat iue
stitorē nō possidebat postq̄ hꝫ necesse p̱bare. ꝛ ita di
xit gl. iij. in ver. ꝛ itelligas ꝛ ibi dicā. Ibi bñficio. i. feu.
vt supra in qui. cau. feu. amit. in. §. in p̄mis. Ibi ꝛ vnus
scilicet ipsoꝝ duorū agētium ꝯtra tertiū possessorē. ibi
p̱ducit quē dicit se recognoscere in dñm ꝛ intellige ꝙ
fiet ista p̱ductio ad iformationē comitis: nō aūt ī for
ma iudicij ſm Bal. qꝺ pꝫ: qꝛ fit āte litē ꝯte. in p̄ncipa
li. vel ſm Ja. de bel. fit in forma iudicij qꝺ vētillat p̱i-
mo iter istos duos agere volētes. ꝛ ad hoc vide qꝺ di
co. ꝭ. in. §. seq. Ibi illi⁹ testimoniū. s. ei⁹ qui p̱ducit inue
stitorē. qm̄ comes dꝫ p̄mo respicere testimoniū illi⁹. vt
ꝭ. sequitur ibi comes ꝛc. Et hoc modo debes ꝯstruere
tex. lꝫ qdam exponant testimoniū eius. s. inuestitoris. vt
hic in glo. que hoc declarat. in prin. sui. Ibi recognoscit
hoc est qꝛ confitetur se dictam inuesti. fecisse ex sua libe
ralitate ꝛ dono non autem precio. Et hoc voluit gl. i.
hic posita que melius staret signata super hoc verbo.
Ibi cōes q cognoscebat de tali cōtro. orta iter eos cū
eēt in ei⁹ terra q cōes habita tali informatione ab inue
stitore dꝫ istū inuestitū p̄us admittere ad iudiciū: Ibi
recipiat. s. testimōiū illi⁹ ꝛc. qꝺ ē. ſ̄. Et subaudi anteq̄
recipiat p̱batiōes alteri⁹ q ñ docet de inuesti. p̱ducen
do suū inuestitorē ſꝫ Pe. de cer. Ibi ꝛ si idē. s. q p̱du
xit inuestitorē. Ibi idoneis testib⁹. s. q sint pares curie
si feu. est nouū. vt. ſ̄. qd sit inuesti. in. §. i. vel itellige ido
neis. vꝫ. ſm formā. l. idonei. cū ibi no. ff. de testi. Ibi ra-
pina. i. violētia. qm̄ res imobilis ñ dr̄ rapi. sed inuadi.
vt insti. vi bo. rap. in. §. qꝺ ñ solū. ꝛ hoc voluit glo. fi. hic
posita in sui p̱i. Ibi cōtrouersie materia. Subaudi ex
qua dubitabat ne perueniret ad violationez pacis. vt
p̱ hoc faciat ad titulū Ibi cōuictus fuerit. s. p̱ aduersa
riū reū ꝯ quem agit. vꝫ ꝙ iste agēs iuasisset dictū feu.
p̱ violētiā. Ibi dupliciter soluat. s. illi cui rapinā ꝯmisit
ſm glo. vel intellige. vt statī dicā. Ibi careat quia fuit
p̄do ꝛ inuasor. vñ amisit ius suū p̱ dictā. l. si qs in tātā.
Ibi reqrat. q̄si dicat. si postea acqreret dictū feu. a v̄o
dño posset p̱ eo agere. ꝛ ſm iusticiā in iudicio illꝺ ac
qrere. Nā cū p̱io egit nō erat dñs sed inuasor iꝺ tūc
p̱didit ꝛ punit⁹ fuit. nūc v̄o p̱ inuesti. nouā est effectus
dñs. ꝛ pro eo agere pōt nec obstabit sibi exceptio rei
iudicate quia ex noua causa hꝫ dominiuꝫ de nouo. l. si
mater. in. §. eandeꝫ. ff. de excep. rei iudi. Et hoc modo
habes itellectū littere que obscure locuta est. ¶ No.

ꝙ vbi sunt plures competitores. inuicem se impedire
volentes ille primo dꝫ admitti ad probādū qui maio
res hꝫ pro se p̄sumptiōes. vt in isto tex. que p̄sumptio
nes ꝛ informatiōes omnes p̄nt summi etiam a teste nō iu
rato. vt hic dixit glo. in sui prin. que singularis est ſm
Bal. facit. C. de libe. causa. l. iubemus. ff. de p̱ba. l. etiā
ꝛ. l. cum proba. ꝛ quod dixit Inno. ī. c. cū in tua. extra
de sponsalibus. Qualiter aūt ꝛ quādo cōpetitores se
impediant. vide per Inno. extra de testibus. in. c. veni
ens. ꝛ p̱ doc. nostros. in. l. ie. a quo. ff. de rei vē. ¶ No.
ꝙ vnus ex competitoribus potest infringere competi
toreꝫ suū ex delicto in se cōmisso qui delinquēs punie
tur ex quo delicto succūbere ēt dꝫ in cā. vt hic in fi. ad
quod facit. ff. solu. matri. l. titia. ꝛ. ff. ad trebel. l. heres.
¶ No. ꝙ p̱ inuasionē amittit feu. qm̄ pp suā furoris
audaciā p̱dit ius qꝺ hꝫ dicta. l. si quis in tātā. facit qꝺ
dixi supra que fuit p̄ma cā be. amit. in. §. porro. ꝛ. ſ̄. q.
mo. feu. amit. i. §. sifr̄. ¶ Op. cū gl. ij. ꝙ imo dñs possit
gratificari cui voluerit ex istis duob⁹ cōpetitorib⁹: vt
ꝭ. ꝺ lege cora. i. §. si inter. So. hic vnus solus ex petitori
bus allegabat ꝛ p̱ducebat inuestitorē. Ibi aūt vterq̄
quo casu dominus gratificat dūmō hoc fiat sine frau-
de ꝛ nihil p̱betur in ꝯtrariū p̱ aliū cōpetitorē vt ibi. ꝛ
hoc voluit glo. que bene loquitur. pro qua facit. l. theo
pōpus. ff. de dote p̄le. ff. de pactis. l. tale pactuꝫ. in p̄n.
in. §. qui prouocauit. ꝛ no. glo. magna. ꝭ. in. §. sequenti.
Et declara ipsam qꝛ aliqui libri habēt in glo. guarēta
ret ꝛc. vnde Ja. de bel. dicit ꝙ in ꝯtrario dñs idēq̄ in
uestitor guarentauit possidenti. Et ideo ipse obtinet ni
si actor contrariū induxerit. hic aūt actor iste non obti-
net sine alia p̱batiōe lꝫ dñs velit sibi guarētare. qꝛ nō
possidet neq̄ aliā presumptionē hēbat. Et ideo asser-
tio dñi non multū p̱dest nisi tanq̄ dcm̄ vnius testis si
ī figura iudicij deposuit ſm Ja. de bel. Sed circa istud
statim clari⁹ dicā ī sequētib⁹. ꝛ dixi sup̱ tex. ¶ Op. cū
glo. iij. in versi. ꝛ intelligas ꝛc. quia principiū dcē glo. ex
pediui supra super tex. ꝛ in notabilibus ꝙ qui produ-
cit inuestitorem non cogitur aliquo modo probare. vt
. C. de eden. in. l. qui accusare. So. dicit glo. ꝙ ꝯtrariuꝫ
procedit quando quis possideret. hic autē non posside
bat iste qui probat. Et hoc vult glo. vsq̄ ad versi. sed
queritur ꝛc. Sed Jaco. de bel. dicit ꝙ iste intellectus
non conuenit huic littere in qua p̄supponitur ꝙ ambo
litigatores allegabant eundem inuestitorem. sed alter
tantum produxit eum in iudicio ad testimoniuꝫ. quo
casu post responsionem inuestitoris probare cogitur
idoneis testibus de iure suo ſm Jac. de bel. Sed ego
puto glo. habuisse bonum respectum. Et ideo clarius
dicas. vt statim patebit in sequen. contrario. ¶ Opp.
cum dicta glo. in versi. Sed quare ꝛc. ꝛ op. sic. Nam
iste producens inuestitorem probauit se inuestitum. er
go non habet necesse vlterius probare se acquisiuisse
illud absq̄ rapina quia probando se inuestitum vide-
tur sufficere. Soluit gl. duob⁹ modis. qm̄ primo fatet
ꝯtrariū. ¶ Nec obstat iste tex. quia debet intelligi ꝙ
eo ip̄o ꝙ probat se inuestitū satis p̱bat ꝙ nō p̱ rapinā
nisi in ꝯtrariū ostendatur p̱ aduersarium. vt probatur
in isto tex. dū statim subiunxit ꝙ si ꝺ rapina ꝛc. facit ī
simili. l. dotem. cū si. ff. de iure doti. Uel scꝺo dicit glo.
ꝙ hic ideo exigitur vltra probationem inuestiture ad
hoc vt tollatur omnis controuersie materia. vt dixit
iste tex. Et hoc vult tota ista glo. vsq̄ ad finē. Tu v̄o
hanc secundam solutionem teneas ad hoc vt verba
hic posita aliquid operentur. l. si quando. ff. de lega. i.
Item quia dictum inuestitoris non fuit hic deductum
ad probationem principalem. sed solum ad informa-
tionem comitis. vt tolleretur discordia inter ipsos cō
petitores. vꝫ quis eorū deberet prius admitti ad pro
bandum. Preterea iste dominus inuestitor nō potest
esse sufficiens testis de per se. tum qꝛ inuestitura debet
probari

ꝓbari ꝑ pares curie si est feudū nouū.vt supra dixi.tū q̄ꝛ si esset antiquū adhuc teneret̄ de euictione nō videret̄ esse sufficiēs.ar.ff.de testibꝰ i.l.oībus.⁊ ideo testes sunt recipiēdi.vt det̄ plena fides ⁊ tollat̄ oīs materia discordie.vt in isto tex. ¶ Quero cū gl.fi. in vͣsi.⁊ ita habes. An istud duplum sit totū pena vel i isto duplo ꝯtineat̄ ēt ipsa res. Et rñdet gl.primo tenēdo q̄ i ipō duplo insit ipā res.q̄ꝛ hoc mō ꝯcordabit se cū dicta.l.si qs in tantā. In ꝯ̄riū postea arguit q̄ imo istud duplum sit totū pena ⁊ q̄ vltra istud dupluꝫ ēt amittat ius suū. veꝝ ꝑꝑ tantā exuberantiā pene dr̄ dispensatū secū.vt possit de nouo regrere dictū beneficium a dño feu.q vere est dñs feu.vñ in prima inuestitura sibi p̄iudicauit ꝑꝑ rapinā quā fecit inuadēdo possessionem ipsius cū possideret̄ ꝑ aliū. Nunc vͦ ex noua inuestitura nouiter acquisita poterit d̄ nouo agere postq̄ꝫ fuit primo ita acriter punitꝰ. Et hoc vult ista gl. vsq̄ꝫ i fi. Sꝫ iste intellectus non videtur mihi posse stare.tum quia circūueniret̄ decisio dicte legis si quis in tantam tum quia si habebat dominiū iure nō priuatur nisi in amissionem dominij vt ibi.facit qđ dixit glo.magna vltra mediū in dicta.l.extat.que exēplificauit in feudatarijs ex quo exemplo relato ad tex.ibi posituꝫ qui dixit ius crediti nō habebit ⁊c.videtur hoc satis ꝓbari.vt in futurū iste talis violator nō possit ampliꝰ habere regressum. Et pro tanto nō recederē a lectura quā supra sequutus sum ꝺm q̄ꝫ n̄ obstabit contrariū quia tempore violentie nō habebat dominium. ¶ Op. ab extra q̄ imo i duplo insit ipm̄ simplū.ita q̄ ipsuꝫ duplū nō sit totū pena de.l.si cū exceptione.in.§.quatenꝰ.ff. qđ metus causa. So.ibi tex.loquitur per verba simplicia. vꝫ duplum triplum quadruplū ⁊c.hic vͦ loquitur aduerbialiter dicēdo dupliciter soluat. quo casu videtur significare meram penaꝫ ꝺm Bal. Sed ego puto q̄ ista nō fuerit intentio huius littere.sed q̄ iō iste tex.dicat dupliciter soluat ex eo q̄ qui cōmisit ipsam violētiam ⁊ delictū videbatur violare quodāmodo pacē ꝑ ꝯsequens tenetur soluere penam dupliciter. vnam vꝫ pti lese ⁊ alteram ipsi comiti. vt ꝓbatur supra eo.i.§.si quis aliquem.⁊ quod ibi dixi. Qualiter autē in delictis itelligat̄ duplicatio penaꝝ.dic ple.ꝑ glo.⁊ doc.i.l.penul.ff.ad.l.iul.pecul.⁊ isti.si quadru. pau.fecis.di.in fi.⁊ in.l.hoc edicto.ff.d̄ publi.⁊ ꝑ Bar.ff.de pēis in.l.sanctio legū.⁊.ff.si fa.fur.fe.di.in.l.i.in.§.fi. ꝑ bal. in.l.cum furti.de in litē iurā.⁊ qđ no.C.ad.l. acql.i.l.ꝯ negantē.q̄liter aūt intelligat̄ in sententijs.vide.C.de sen.q̄ ꝓ eo qđ interest in.l.fi.⁊ insti.de act.in.§. tripli. In vltimis autē volūtatibꝰ vide.ff.d̄ leg.ij.in.l.meuiꝰ. in.§.duorū. In ꝯ̄tribꝰ vͦo.vide spec.in ti.de emp.⁊ vē. in.§.i.vͣsi.nō igit̄.⁊.ff.d̄ ver.obli.in.l.stipulatio ista.i.§. alteri. In statutis vͦo.vide Bar.i dicta.l.sanctio legū. ¶ Op.q̄ iudex ingrere debeat a duobus hominibus boni testimonij vitatē:vt.j.primo.§. So.hic eūdē allegant inuestitorē. Ibi diuersis ꝺm Ja.de bel. ¶ Vltio ad materiā huius.§.vide.j.in dicto.§.seq.⁊ in dicto.§.si iter.j.d̄ lege cora.⁊ ꝑ Ja.ardi.in sūma.i ti.d̄ ꝯtē.feu.i rubrica fi.⁊.§.fi.in fi. De materia ꝯpetitoꝝ habes.s̄.in p̄mo notabili:⁊ in remissionibus ibi adductis. Jaco.

Si tres vel. Iste.§.facit ad titulum nostrū hoc mō: q̄ꝛ cū ex ꝯtentione violentie orta inter plures super eo feu.quis eorum esset potior in possessione dubitaretur violatio pacis de qua in isto titulo.ideo vt tollatur talis occasio annectit imperator hic istum.§. prout etiam supra dixi.in.§.precedenti. Et diuiditur in duas partes: qm̄ in prima declarat ⁊ determinat causam possessorij. in secūda ꝓuidet in cā petitorij.scđa ibi nisi. Casus. Quādo inter plures allegantes diuersos inuestitores oritur ꝯtentio super eo feu.quis eoꝝ possideat ille debet obtinere ⁊ possidere qui fuerit probatus pacificus possessor sine violentia per duos testes eiusdem prouincie reseruato iure aduerse parti in petitorio .h.d. ¶ In tex. ibi si tres dic q̄ idē esset si essent duo:vt sensit gl.ij.hic posita circa mediū.ibi beneficio.i.feu.vt dixi in.§.precedenti. ibi vtriq̄ꝫ idest quilibet eorum producebat . ibi iudex.i.comes in cuius terra hec discordia vertitur:vt hic in glo.⁊ dixi in.§.precedenti. ibi requirat ex officio suo vel etiam in forma iudicij:vt infra dicam. ibi boni testimonij scilicet q non sunt reprobati.sed sint idonei. vt dixi in.§.precedenti.ibi cōmorantibus hoc ideo dicit q̄ꝛ vicini melius sciunt veritatem. vt statim dicam. ibi qđ iurauerūt.i. qđ iuramentū p̄stiterūt.ibi absq̄ꝫ rapina.i.violentia.ꝓut exposui.s̄.in §. precedenti.ibi erripiat.videlicet si probauerit in petitorio postea se potiorem obtinebit.⁊ manu militari iustitia dictante auferret̄ ab aduersario si tradere noluerit.l.qui restituere.ff. de rei vendi.ad qđ facit tex.s̄.de mili.vasal.in fi. ⁊ qđ ibi dixi. ¶ No.q̄ in ꝓbanda possessione sufficiūt duo testes.hec enim est regula. vt in quocunq̄ꝫ actu duo testes sufficiant [a] nisi aliud a lege cautuꝫ repiatur.vt no. in.l.vbi numerus.ff.de testi. ⁊ dixi.s̄. si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.si quis in primo notabili.nec requiritur q̄ isti duo testes sint de paribus curie.vt colligitur ex isto tex.qui indistincte loquit̄.⁊ tenet Bal.d̄ qua materia plane tāgit̄.s̄.qđ sit inuesti.in.§.i. ¶ No. probationē posse melius ⁊ congruentius fieri per eos de regione q̄ꝫ per alios:vt hic ⁊ in.l.cuꝫ delanionis.in.§.asinā.ff.de fundo instruc.⁊.ff.de flu.in.l.i.§.i. Et est ratio q̄ꝛ presumunt̄ melius scire q̄ꝫ remoti. vt in.l.si vicinis.C.de nup.⁊ in.c.per tuas.extra de ꝓba. ¶ Op. cū glo.i.q̄ imo qñ vertit̄ questio de eodeꝫ feu.dñs possit gratificari pro libito possidenti absq̄ꝫ testibꝰ dūmō ꝑ aduersariū nulla fiat ꝓbatio.vt.j.de lege cora.in.§.si inter. So.ibi litigantes producebant vnū solū inuestitorē.hic aūt ꝓducebātur plures ⁊ diuersi.⁊ sic isti casus nō sint contrarij sed aduersi.⁊ de hoc dixi etiā supra in.§.precedēti.in prima oppo. ¶ Quero cū gl.ij.qđ fiet si nō repiatur aliquis testis qui deponat istū possedisse absq̄ꝫ rapina. Et respondet glo.q̄ iudicabit̄ ꝓ possidente nisi aliud ꝓbetur in ꝯtrarium per aduersariuꝫ iuxta illud dictū beati possidentes ⁊c. Nam magnuꝫ est cōmodum possessionis.vt insti.de interdic.in.§.retinende.⁊ in.l.is qui destinauit.ff.de rei vendi.⁊ qđ plene no.in.l.sicut.in.§.si querat̄.ff. si seruitus vend.⁊.ff. si vsuf.peta.in.l.vti frui.in prin.⁊ in.l.fi.C.de rei vend. Et per hoc habes expeditam gl.vsq̄ꝫ ad ver.i.§.ergo isto ⁊c. ¶ Op.cū eadē glo.q̄ imo iste comes siue iudex de quo loquitur iste tex.nō sit cōpetēs iudex iter hos vasal.litigātes cū hec cā deberet ventillari coram dño feu.vt.j de ꝓhi.feu.alie.ꝑ fe.i.§.penul. Et hec gl. nō soluit nisi q̄ remittit ad ibi no.⁊ in sūma.in ti.apđ queꝫ vel quos ⁊c. Et hoc voluit gl.vsq̄ꝫ ad fi. Quare tu soluas q̄ ibi litigātes ꝓducebant eundē inuestitorē ⁊ sic ꝯstabat apte de dño.hic vͦo nō constabat apte d̄ dño.q̄ꝛ dicti vasalli ꝓducebant diuersos inuestitores. Et ideo iudex ordinarius est iudex cōpetens.vt hic ⁊ ita sensit glo.in contrario.⁊ doc.hic. Vel potes dicere q̄ ideo hic iste comes cognoscebat de hac cā.q̄ꝛ asserebat̄ violentiā fuisse cōmissam . vnde ne perueniatur ad violationē pacis ipe comes d̄ tali discordia cognoscit in sua tertia.vt dixi.s̄ in.§.precedenti de qua materia satis etiā dictū est.s̄.in ti.de inuesti. in mari.fac.in fi.⁊.j.an apud iudi.vel do.in.c.i. ¶ Quero ab extra in practica qualiter isti duo testes producentur ⁊ examinabunt̄ an in forma iudicij post litē cōtest. ꝺm formā iuris.vt extra.vt lite nō ꝯtesta.per totū.⁊ in auc. de testibus.in §. ⁊ hoc vͦo. An vͦo ex officio iudicis pro inquirenda veritate. Ad hanc questionē respondet quidā q̄ isti tales testes debent produci aperte ⁊ i forma iudicij examinari ⁊ ꝺm formam iuris.vt euitemus su

Jac. Alua.super feu.

[a] ¶ In quocunq̄ꝫ actu duo testes sufficiant. Adde.c.si peccauerit.ij.q.i.c.nouit.de iudi.⁊ in c.relatū d̄ testa.

ſupraſcriptas ꝯrietates. Alij dicunt ꝙ ẽt iudex ex officio ſuo hoc põt facere inqrendo veritatẽ ẽt ſi nõ ſunt ꝓducti a pte in iudicio ad teſtimoniũ ferẽdũ. Et probant p. l. fi. C. de bo. vac. Et ꝓ hac opi. adduco tex. infra eo. i. §. ſi miles ruſticũ. Sed melius ſm Bal. vt ꝓducanẽ a pte ſi eſt cã ciuilis, qm̃ iudex nõ põt ſupplere de facto. vt. C. vt que deſunt aduoca. partiũ. i. l. i. Itẽ a qꝛ regulariter ĩ ciuilib⁹ nõ fit inqſitio. vt p Inno. i. c. ad noſtrã. extra de iureiuran. ⁊ no. i. l. iij. in. §. ꝑterea. ff. de ſuſpec. tuto. Et ibi hẽs vnã glo. ſingularẽ q̃ vult ꝙ ꝯdemnatus ex inqſitione nõ fit infamis. de quo ibi plene ꝑ doc. ⁊ qð no. i. l. i. C. ð modo mulctaꝝ. Habes ẽt aliam gl. ſingularẽ. in. l. i. in pñ. in eo. ti. ſm Bal. ꝙ ẽt ĩ ciuilibus rõne pietatis ⁊ pupillaris etatis põt iudex inquirere abſqʒ aliquo libello alicui⁹ accuſantis. Ego autẽ quantum ad queſtionem formatam concordarẽ opi. hoc modo ꝙ pars ꝓducat plures teſtes. vt in prima opi. Sed poſtea iudex eligat ex illis quos voluerit meliores. vt in ſcðа opi. facit. c. inter ſolicitudines. extra de purg. ca. ¶ Quero quid ſi iſti duo teſtes nõ reperiantur in eadẽ prouincia. ſed in alia an poterunt recipi tales teſtes extra prouinciã ⁊ examinari. ⁊ dicit An. de iſer. ꝙ ſic ſm formã. l. iudices. ⁊ auc. apud eloquentiſſimũ. C. de teſti. de quo. in. c. inter ſolicitudines. Et no. vnã gl. ſingularẽ. in. l. fi. C. in qui. ca. ceſſat longo tpe pſcrip. que dicit ꝙ illud qð ſtatuiẽ de ꝓuincia hʒ locũ hodie in quacũqʒ ciuitate que ð p ſe hʒ iuriſditionem. de quo dixi in. c. i. ſupra ſi de inueſti. inter do. ⁊ vaſal. lis ori. ¶ Ultimo ad materiam huius. §. vide in remiſſionibus quas dedi ſupra in dicto. §. proximo. ⁊ quod dixi in. c. i. ſ. apud quem vel quos cõten. feu. eſſe debe. ⁊ Inno. in. c. ceterum. extra de iudi. ⁊ per Cy. in l. ſi nulla. C. de acq. poſ. ⁊ in ſpecu. in prima pte. i ti. de petitorio ⁊ poſſeſſorio, §. i. i ṽ. penul. ⁊ ibi Jo. an. Ja.

Si ruſticus. Iſte. §. legiẽ trib⁹ mõis timore ꝯrij poſiti. ſ. eo. in. §. ſi miles aduerſus. vbi dr̃ ꝙ militi no põt indici pugna niſi p aliũ q ſilr̃ ſit miles ⁊ natiõe nobilis ⁊ legitime natus: ex quo videbaẽ ꝙ iſte. §. ñ poſſet ꝓcedere cũ videaẽ diſponere ꝯriũ. Et ꝓ tãto qdã intelligũt ꝙ in iſto. §. ñ dr̃ ꝙ miles iſte accuſatus habeat neceſſe pugnare: ſed ſolũ ſe expurgare ⁊ innocẽtiã ſuã p q̃tuoꝛ teſtes ſacramẽtales. ⁊ ita intelligaẽ iſte tex. ibi dũ dicit q̃rta manu ⁊c. Alij intelligũt ꝙ iſte miles iterpellat⁹ fuit ad pugnã ⁊ ꝙ ipẽ p pugnã debeat ſe expurgare. ſ. dãdo aliũ cãpionẽ q loco ſui pugnã faciat. ñ ãt pſonaliter teneaẽ illã facere. ⁊ ita ĩtelligaẽ iſte tex. Secus aũt ſi miles interpellaſſet ruſticũ ad pugnã qꝛ tũc ipẽ miles ĩterpellatus ⁊ ſimilr̃ ruſticus ĩterpellatus ðbẽt pugnã pſonalr̃ facere nec poſſunt facere p cãpionem. ⁊ ita intellexit glo. ſoluẽdo predcm̃ ꝯrium. ſ. in. §. ſeq. Legitur ⁊ tertio mõ ſm Pe. de cer. vʒ ꝙ q̃ꝙ iſte tex. appellet iſtũ eſſe ruſticũ non dʒ intelligi ꝙ eſſet vere ruſticus. ſ. agricola. Sed iõ appellat iſtum ruſticũ qꝛ habitabat in rure ꝓut faciũt interdũ nobiles in multis locis. Iſti n. tales habitãtes in rure poſſunt appellari ruſtici: vt dixit Cy. in. l. fina. C. de teſta. Sed ego tenebo pmaʒ lec. que magis applaudet littere. ⁊ eam ſequi videtur Ja. de bel. Et ſm eam in ſumma hoc ĩtẽdit. ſi ruſticus accuſat militẽ de pace violata iurãdo ꝙ nõ facit animo calumniandi debet dictus miles ſe purgare per ſuum iuramentum ⁊ per ſacramentum aliorum quattuoꝛ teſtium hoc idem affirmantium. h. d. ¶ Et diuiditur in duas partes qꝛ in prima ponit formam qualr̃ ruſtic⁹ ſe debeat habere in accuſando militem. In ſecunda q̃liter miles accuſatus ſe debeat excuſare ⁊ purgare. ſecũda ibi manu. In tex. ibi ruſticus: quis dicatur ruſticus. vide Cy. in. d. l. fi. ⁊ quod dixi. ſ. eo. in. §. ſi quis ruſtic⁹. Ibi militem quis dicatur ⁊ quare. vide quod dixi. ſ. imperatoꝛ lomba. euge. pape. in. c. i. Ibi pulſans. i. vocãs ipſum ad iudicium ⁊ accuſans eum de pace violata: vt exponit glo. ĩfra in. §. ſequen. Et exemplifica vt qa ipſum verberauit. prout traditur. ſ. eo. in. §. ſi quis aliquem. Ibi manu ſua hoc eſt corpoꝛaliter tangẽdo ſcripturam ſuper qua iurauit cuʒ manu: vt no. gl. i. ſ. ð pa. iura. firman. in. §. ſacramenta. Ibi voluntarie. i. non per calũniam nec acri animo ſeu aſto: ſm vulgare lombardum: vt hic dixit glo. allegando aliquas concordantias in lombarda que per hoc eſt expedita. Ibi neceſſarie. Subaudi quia non poteſt aliter ſecum in pace viuere niſi iuſticia mediante ipſum ad iudiciũ vocãdo. ibi manu quarta. i. cum quattuoꝛ ſacramẽtalibus teſtibus ſm Jac. de bel. qui mãu tactis ſcripturis corpoꝛaliter iurabunt ⁊ deponent per eorum ſacramentum credulitatis ⁊ cõſcientie. Ita eſſe quẽadmo. iſte miles dicit ⁊ iurauit. Et iſti tales teſtes appellabũẽ teſtes expurgatores: vt dixi. ſ. ſi de inueſti. inter do. ⁊ vaſal. lis ori. i. c. ij. ſuper tex. ⁊ probatur in. c. quotiens. ⁊ in. c. fi. extra de purga. canonica. Ibi ſeſe. i. ſeipſum. ¶ Not. ruſticum non admitti ad accuſandum militem niſi iuret ꝙ non facit per calumniã neqʒ per iracũdiã. facit. l. nõ prius. C. de calũnia. ⁊. l. fi. C. de accu. Nã qð caloꝛe iracũdie fit non repreſentat verum iudiciuʒ animi: vt in. l. qcqd caloꝛe. ff. de regulis iuris. ⁊ in. l. ſi non conuicij. C. de iniurijs. ¶ No. militem diffamatuʒ a ruſtico poſſe purgare lrĩme. Et qualiter ꝓcedatur per iudicem in tali purgatione cum diffamato. plene no. glo. in. c. inter ſolicitudines. extra de purga. canonica. Quot aũt teſtes in quacunqʒ purgatione requiranẽ regulariter ibi traditur per Inno. ⁊ per glo. ¶ Opp. ab extra quinimo iſta non fiat canonice per teſtes expurgatores: ſed debeat fieri vulgariter per pugnam: vt. ſ. eo. in. §. i. ⁊ in. §. ſi quis alium. So. ibi loquimur quando pax violatur per ſanguinis effuſionẽ: quo cãu eſt pena corpoꝛalis ⁊ tunc purgatio fit per pugnam vt ibi. hic ṽo loquimur quando accuſabatur de pace violata ſine ſanguinis effuſione. quo caſu eſt pena pecuniaria. vt. ſ. e. in. §. ſi qs aliquem. quo cãu fit purgatio a milite per teſtes ſacramentales. vt ibi. de quo ẽt dicam in queſtione ſequenti. ¶ Quero ab extra quid ſi iſte ruſticus accuſabat ipſum militem ð pace violata ex ſanguinis effuſione an tunc poſſit dicere pugnam militi. Et dicunt quidaʒ ꝙ ſic per iſtum tex. vbi dicũt eſſe caſũ. Nec obſtabit tũc tex. ſ. eo. in. §. ſi miles. vbi ignobilis non poteſt indicere bellũ militi. qꝛ rñdent ipſi h̃ eẽ verꝝ vt ipẽ miles teneaẽ purgare. vt ibi. ſed dabit campionẽ ꝓ ſe ad pugnãdũ cũ ruſtico eque idoneũ ipſi ruſtico. vt hic. ⁊ ſic ĩtelligũt iſtum tex. vt pugna fiat ex parte militis per campionẽ vbi vero miles interpellare ruſticum ad pugnam tunc haberet neceſſe miles perſonaliter pugnare nec poſſet dare cãpionẽ. vt in. §. ſeq. quem ita intelligũt. vt. ſ. dixi. ¶ Ultimo de pertinentibus ad materiam huius. §. vide. ſ. in. d. §. ſeq. ⁊ per Jaco. ardizo. in titu. de conten. feu. ſub rubꝛicella decurritur ad ſacramentuʒ vaſalli. ⁊ quod dixi. ſ. qui feu. da. poſ. in. §. hoc quoqʒ ſciendum. ⁊. ſ. de conſue. rec. feu. in §. ſacramentũ. De ruſtico autẽ vide. ſ. eo. in. §. ſi quis ruſticus. cũ ibi not. ⁊ in. d. l. fi. de teſta. De materia vero pugne late dixi. ſupra eo. in. §. ſi quis hominem. Jaco.

Si miles ruſticus. In precedẽti. §. viſum ẽ qñ ruſticus accuſat militẽ de pace violata. nunc vero in h̃. §. declarat econtra qñ miles accuſat ruſticũ ⁊ ĩ ſũma hoc vult. Ruſticus accuſat⁹ p militẽ ð pace violata ſe expurgare teneẽ aut diuino vel humano iudicio aut ſeptẽ teſtib⁹ legitimis eligẽdis p iudicẽ. h. d. ¶ Et pmitte ꝓ euidentia ea que hic tanguntur in glo. in prin. ſed clarius q̃ʒ in ea dicatur ꝙ alia ẽ purgatio vulgaris alia canonica. Uulgaris eſt illa quaʒ ſibi vulgus inuenit. ⁊ fit duobus modis vʒ aut diuino iudicio

dicio aut humão.p diuinũ iudiciũ fiebat plurimis mo
dis.vno mõ qꝛ diffamat⁹ ꝺ crimie sumebat ferrũ igni
tũ in manu seu tãgebat vel portabat ꝺ loco ad locũ p
nouẽ pedes mẽsuratos p iudicẽ quo fcõ si maebat ali
qua adustio puniebat tanq̃ diuinit⁹ crimẽ eẽr ꝓbatũ.
Si vo nõ remãebat adustio absoluebatur. Et de ista
purgatõe fit mẽtio in.c.fi.extra ꝺ purga.vul.ꝛ.ij.q.iiij.
.c.mẽnã.ꝛ in.c.ex lr̃is.extra ꝺ exces.ꝓla. Alio mõ fie
bat cũ aqua feruẽti vel cũ aqua frigida.vt p man⁹ im
positõem cognosceret an ex lesiõe manus vel nõ fuissꝫ
cõmissũ crimẽ.Et ꝺ hac fit mẽtio in.d.c.mẽnã.ꝛ i.c.
ꝯsuluisti.ꝛ in.§.iuramento in dcã cã ꝛ qõne.Alio mõ
fiebat qꝛ p iudicẽ mãdabat igniri nouẽ vomeres fer-
reos ꝛ poni successiue i terra vnũ post aliud ꝛ diffama
tus volens se purgare ꝺ crimine sumebat pmũ vomer
ignitũ manib⁹ ꝛ portabat vsq; ad vltimũ.quo casu si
remãebat adustio puniebat tanq̃ delinquẽs.alias ab
soluebat.Et ꝺ ista purgatione fit mẽtio in lombarda
in titulo ꝺ parricidijs.in.l.fi.vbi iterpellatus in seruitu
tẽ ꝛ timẽs ne ad seruitutẽ redigat si iterficiat patrem
vel matrẽ vel aliquẽ suũ propinquũ p quorũ disposi
tionẽ timeat se recasurũ in seruitutem ꝛ negauerit ipꝫ
occidisse ad nouem vomeres ignitos ad iudicium dei
examinãdũ accedat.vt ibi dicit tex.Sed oĩa ista talia
iudicia hodie sunt reprobata qꝛ fabricãte diabolo fue-
runt inuẽta.vt in.d.c.mẽnam.ꝛ no.glo.ij.q.iiij. i sũma.
ꝛ probatur in.d.c.fi.de purga.cano.ꝛ in.d.c.ex litteris
ꝛ de purga.vulgari.in.§.cura. Et quia sunt contra pre
ceptum dei.non tentabis dñm deuꝫ tuum.vt in.d.c.fi.
fiebat quoq; ista talis purgatio vulgaris per huma-
num iudicium videlicet per pugnam ꝛ duellum . qñ
putabant antiqui q pugnans vinceret si dicebat ve-
rum. Alias succumberet.Et ista similiter purgatio ẽ
prohibita.quia sepe multi sub iusto clipeo pereunt. vt
de ista late dixi.S.e.in.§.si qs hominẽ.ꝛ no.i.d.c.cura.
Alia autẽ purgatio pĩcipalis appellatur canonica.ꝛ
est ostensio inocẽtie de obiecto crimine.vt ꝓbatur.ex
tra de purga.cano.in.c.quotiens.ꝛ per totũ. Fit eni p
iuramentũ ipsius diffamati se expurgãtis.ꝛ per alios
testes idoneos expurgatores q similiter iurabũt se cre
dere pdictũ diffamatũ verũ dicere. vt dixi supra i.§.p
cedẽti.Et de huiusmodi expurgatione loquit iste tex.
quẽ modo p pdicta de facili intelliges.Et ꝺ his dixi
supra q seu.da.po.in.§.penul.ꝛ plene ponit Roff.in li
bellis iuris canonici iuxta fi.ꝛ alter Roff.eius discipu
lus in fi.sui tractatus de purga.ꝛ duello. Et p pdicta
nunc habes glo.mag.hic positã expeditã in prin.sui vs
a q; ad ver.sed quero ꝛc.¶ In tex.ibi rusticuꝫ qd sit[a].
vide supra in.§.pcedẽti.Ibi pulsans.i. vocãs citando
ꝛ excusando ipm.vt i glo.ꝛ dixi.i.§.pcedenti.Ibi ma
nu sua.i.corporaliter manu tactis scripturis.vt ibi dixi
ibi faciat.i.q nõ facit aĩo calũniandi talẽ accusaꝫ vel
iuramẽtũ.vt hic i gl.Sꝫ necessitate coactus si vult pse
uerare i pace ꝛ ꝯsequi ius suũ. vt dixi i dicto.§.pcedẽ
ti.Ibi iudicio.istud totũ capit p vno solo de illis duo
bus quos eligere dꝫ.qñ oĩa ista spectãt ad iudiciũ ꝛ
purgationib⁹ vulgarẽ q̃ purgatio vulgaris ꝯtinet du
as principales spẽs inter se differẽtes.s.per iudicium
diuinũ ꝛ p iudiciũ humanũ. vt supra dixi ibi aut septẽ
testib⁹.istud est ſm ex supradictis duob⁹ quos alterna
tiue eligere dꝫ ꝛ spectat ad purgationẽ verã ꝛ canoni
cã.Ibi eligerit. qualiter hꝛ itelligat dixi supra eo.i.§.si
tres.Quot autẽ testes regulr̃ reqrant in expurgatõe
dixi supra i.§.pcedenti.¶ Not.ex hoc.§.puncto.§.p
cedenti.magis eẽ credẽdũ militi q̃ rustico.Quod pꝫ
qꝛ rusticus i expurgando se a crimine sibi obiecto dꝫ
hr̃e septẽ testes expurgatores vt hic. Sed i milite exi
gunt solũ quattuor vt ibi. Et ẽ ratio.qꝛ magis credit
nobili q̃ ignobili magis existẽti i dignitate q̃ plebeo
ꝛ nõ existenti magis diuiti q̃ paupi.l.iij. in pri.ꝛ i.§.
i.ff.de testib⁹.l.fi.ff.de fide istru.Nã i militis iuris ar
ticulis est deterioris cõditionis rusticus q̃ miles. qñ
acri⁹ punit corporaliter.l.nemo.in fi.C.ꝺ sũma trini.ꝛ
fide catho.Ubi autẽ tractat de pena pecuniaria.tunc
mitius punit.l.i.C.de offi.pfec.vrbis. Multa quoq;
b priuilegia[b] sunt ꝯcessa militib⁹ q̃ nõ sunt ꝯcessa alijs.
vt i.l.i.p glo. ꝛ doct.C.de iuris ꝛ facti ignorãtia.An
autẽ ꝛ qñ puniat plus plebeus quã miles.dic plene p
doctores in.d.l.nemo.ꝛ i.l.i.C.vt nemo ad suũ patro
ciniũ susci.vicos vel rusti.lib.xi.ꝛ qd not. in.l.iij.in.§.i.
de re mili.ꝛ ibi Bar.ꝛ per Bald.in.l.i.in fi.C.q bo.
cedere po. ꝛ dixi infra de pace iura.fir.in.§. si qs vero
temerario.Et p ista habes expeditã gl. hic positã iux
ta finẽ.¶ No. de expurgatione que fit per diuinũ vel
humanũ iudicium.vt i isto tex.q ortum habuit a lege
lombardoꝝ.vt hic in gl.que se remittit ad dictum ius
lõbardoꝝ.Ex quo colligũt aliq q ista decia collatio
feudorum de qua dixi in prohemio huius compillatio
nis comprehendat sub se ius lombardorum cum i plu
ribus locis dictum ius alleget.vt supra hic potest esse
titulus qui succes.ten.in fi. ꝛ supra qualiter olim feud.
po.alie.in principio.Quod intelligas verum inquãtuꝫ
cõcordant:secus si essent cõtraria.l.si nõ est nouũ.ꝛ.l.
sed ꝛ posteriores.ff.de legibus.ſm Nico.de neap.Ce
tera notabilia colligere potes ex notatis supra i.§.pce
denti.¶ Quero cum glo.in versi. sed quero qꝛ princi
pium expediui in euidentialibus.an iste rusticus diffa
matus qui habet electionem se purgãdi etiam per hu
manũ iudicium.vꝫ per pugnã possit pugnare cum per
sona militis.an debeat pugnare cum cãpione supposi
to per militem.ꝛ respondet glo . arguendo ad partes
quoniã primo videt q cũ psona militis per regulaꝫ q̃
dictat q p principales personas fiet pugna nisi rõne in
firmitatis vel etatis decrepite vel iuuenilis.vel nisi sit
ecclesia vel vidua.vt probatur in lombarda quali . qs
de.desen.in.l.si seruis.propter impetũ libertatis. ꝛ i.l.
fi.cũ similibus.In cõtrariũ videtur q non cũ milite p
tex.infra in.§.seq. Sꝫ cum cãpione euꝫ simili dato per
militẽ per dictã.l.fi.vbi ecclesia pugnat per similẽ ad
uocatorẽ ꝛ cãpionẽ.Alij distinguũt ꝛ melius aut mi-
les indixit pugnam vt fuit hic.ꝛ tunc nõ possit dare cã
pionẽ.sed de per se pugnare debet. Aut fuit inuitatus
ad pugnã.ꝛ tũc sic vt late dixi supra in.§. pcedẽti.vbi
videas.Ex predictis nunc habes totã glo. expeditaꝫ.
¶ Ultimo de ptinentibus ad materiaꝫ huius.§.vide
in remissionibus quas dedi supra in.§.precedenti.ꝛ qd
no.per glo.infra de alie.feu.i.c.nõ est cõsuetudo. Et ꝺ
materia purgationis.vide per Joã.in sũma sua in titu
lo de purgatione.§.ij.ꝛ penultimo. Jaco.

Si miles aduersus.

Conti nuatur cũ duobus superioribus.§. qꝛ in illis pmo ẽ expeditus
casus qñ rusticus vocat militẽ ad pugnã ꝓ pace viola
ta.Secũd⁹ casus est quãdo miles vocat rusticũ.Nũc
vo in isto.§.ponit tertiũ casum quãdo miles vocat ali
um militẽ.ꝛ in sũma hoc vult. Miles nõ põt iterpel
lare alium militẽ ad pugnã.nisi primo doceat se cũ pa
rentibus suis ex genere militari descẽdisse.h.d. ¶ In
tex.ibi aliqua capitali.subaudi ex qua pugna possit of
ferri.quoniã non ex qualibet cã offert pugna.vt i glo.
Ibi pena alias est in tex.cã ꝛ quelibet bona.qꝛ semp i
tellige ex quacũq; pena seu cã ex qua pugna possit of-
ferri.ꝛ non aliter.vt supra dixi. Ibi duellum qd hic ap
pellat duellũ.Interdũ appellat humanũ iudiciũ.vt.S.
.§.proxi.Interdũ appellatur pugna.vt I. de alie.feu.
pa.in.c.nõ est cõsuetudo.Interdũ appellat monachia.
ij.q.v.monachiã.ꝛ idem importat.vt extra de cleri.pu
gnan.in duello.Ibi pugnãdi.i. ꝓuocãdi eũ ad pugnã.
Ibi antiqtus ideo sic dixit qꝛ ex tali antiqtate cẽsetur
nobilis.vt.S. quia dicat dux comes vel mar. in princi.
Jac.Alua.super feu.

a ¶ Rusticũ qd sit. Adde an ru stici eccliaꝫ sint de foro ecclie.vi de gl.i.c.eccliaꝫ seruos .xij.q.ij. Car.zaba.in.c.si gnificãtibus. i vi.q.de offi.del. Barb.in.c. nul lus de fo. cõpe.

b ¶ Multa quo que priuilegia . Adde Bar.i.l. neq; eni. in.§.i. ff.de testa.milit. Bal.i.l. si a fre suo.C.eo.titu.

⁊ l.§.i. Ibi legitim⁹ miles q̄ aūt reqranf ad h̄ vt qs sit
legitim⁹ miles.no.p glo.ff.ex qb⁹ cau.maio. i.l.penul.
⁊ p Cy.i.l.i.C.ď iuris ⁊ fac.igno. ¶ No.ꝙ ignobilis
nō pōt ꝓuocare nobilē ad pugnā.Et est rō.qꝛ pugna
dꝫ fieri īter equales:vt no.glo.s̄.i.§.ꝑcedēti.¶ No.ꝙ
ex antiqtate generis qs iudicād⁹ est nobilis:nā nobili
tas attribuif antiqtati.vt dixi in.d.§.i.s̄. qs dicaf dux
comes vel mar.facit.l.scemata.cū ibi no.ff.ď gradib⁹.
¶ No.ꝙ q nobilitatē allegat eā ꝓbare dꝫ.ad qď fa-
cit qď no.glo.q̄ solet allegari ꝓ singulari i.l. si vo.i.§.
q p rei.ff.q satisda.cog.¶ No.legitimū militē dici il-
lū q nat⁹ est ex genere militari ⁊ nobili. facit.l.i.C. ne-
gocia ne mil.Et ex h̄ voluerūt colligere qdā ꝙ igno-
bilis nō possit esse miles.qď nō ē verū.cū iste tex. infe
rat potius ꝯriū ⁊ ꝓbaf.qꝛ ēt serui possunt aspirare ad
militiā.l.sup his.C.q mili.nō pos.lib.xij. ⁊ ex hoc pt
a iferri ꝙ militia n̄ ē dignitas[a] .vt no.i.l.i.C.ď equestri.
digni.lib.xij.⁊ ꝓbaf i.l.fi.C. eo.tit. de quo dic vt ibi.⁊
per doc.in.l.fi.C.de iuris ⁊ fac.igno.quotuplex sit mili
tia.dic vt no.p gl.⁊ guil.i.l.oīno.i.§. imputari.C.ď iof.
testa.⁊ i.l.diuus.ff.de ferijs. ¶ Oppo.cū glo.ꝯ istuꝫ
tex.q ꝑsuppōit ꝙ ď quolibet capitali delicto possit cō
mitti pugna cuius ꝯriū legitur in libro lombardoꝝ in
l.qbuscūqꝫ.in titu.quali.qs se de.defen.⁊ in.l.i.C. ď ho
mine ad iudiciū nō mitten. vbi dicitur ꝙ nō debet fie
ri pugna.nisi in casib⁹ a iure expressis. Et respōdet gl.
soluendo duobus modis.⁊ primo ꝙ aliud sit ſm istā
legē vt hic.aliud sit de iure lombardo. vt ibi quo iure
regulariter ꝓhibita est pugna.nisi reperiatur expresse
in aliquo casu ꝑmissa.Et est rō.qꝛ odio habef cū sepe
multi ꝑeunt ꝯ iusticiā.l.recolimus.de homi.liber.ho.i
lombarda.Et odia non debemus extēdere.sed poti⁹
restringere.l.cū qdā.de liber.⁊ posthu.Uel scďo soluit
glo.⁊ melius ꝙ imo iste tex.cōcordat cū dicto iure lō
bardo.qm̄ hic nō dicit ꝙ ď qualibet capitali pena fiat
pugna.Sed dicit aliqua capitali pena ⁊c.⁊ subaudien
dū.s.de qua pugna fieri solet.vt dixi sup tex.Et probat
ista glo.hanc subauditionē ⁊ intellectū p duo exēpla i
lombarda.⁊ primo p.l.de furtis ⁊ minorib⁹ causis ⁊c.
in ti.quali.quis se de.defen.vbi videf eqparari furtum
ad minores casus qď est contra regulas iuris.Et ideo
vt tollaf ista ꝯtrarietas intelligif de furto a solidis sex
infra vbi non fit pugna vbi alias rōne delicti potuisset
fieri pugna.vt probatur in alia lege eiusdeꝫ ti.q̄ incipit
de furto.Similiter si quis inficiatus fuerit depositū a
solidis.xx.j.nō fit pugna ex hoc qꝛ intelligif minor cā.
Secus autē si eēt a.xx.solidis.s̄.qꝛ tūc cēseretur ma-
ior cā ⁊ fieret pugna.vt in.l.si quis p seipsum.in eo.ti.
Unde ne dicte leges videātur sibi inuicē ꝯtrariari.In
telligūtur per subauditū vna ſm aliā.put in dictis le-
gibus cōmētatores eas intelligūt.Subsequēter addu
cit glo.⁊ aliud exēplum de.l.si quis aliuꝫ asto aio ⁊c.i
dicto ti.vbi dicif ꝙ qs pōt interpellare aliū ad pugnā
pro furto ⁊ pro incēdio.⁊ subiūgit ibi tex.vl' vnde ipsa
cōpellatio agif ⁊c.Qui tex.ne videaf inferre ꝙ ex quo
cūqꝫ ďlicto qs possit cōpelli ad pugnā.ideo exponif ⁊
intelligif ibidē per cōmētatores.vn̄ ipsa cōpellatio agi
tur.s.de causa de qua pugna oriaf ⁊ nō alias.Ex qb⁹
patet ꝙ etiā p istum tex.nō fit pugna in quocūqꝫ deli
cto.sed solū in casibus in qbus est ꝑmissa pugna.Et i
hoc cōcordat cū iure lombardo.Sed ex eo qď subiun
git iste tex.ꝙ ꝯ militē non pōt iponi pugna.nisi p mi
litē q sit ď genere militari ⁊c.limitabūtur omnia iura
lombardoꝝ in quibus reperiref esse cautū ⁊ statutū in
cōtrariuꝫ.vt dictū ius lombardū arctef ⁊ intelligaf ſꝫ
istū tex.Et per ista nūc habes expeditā totā glo.q̄ vid
batur in tractatu.de qua materia vide qď no.in.c.n̄ ē
cōsuetudo.j.de alie.feu.pa.¶ Oppo.ab extra ꝙ igno
bilis admittatur ad pugnā contra nobilē.vt probatur
supra in.§.ꝑcedenti.Solue vt ibi dixi.⁊ in.§.si rustic⁹.

.s̄.eo.vbi videas ad itellectū huius.§. dato ꝙ iste mi
les iterpellat⁹ nō teneaf pugnare.tn̄ dabit cāpionē eq̄-
lē.vt ibi dixi.Quero qd si iste miles iterpellat⁹ vult re
nūciare huic ꝓuilegio.⁊ vult pugnare ꝑsonalr cū igno
bili iterpellāte.an admittaf ⁊ puto ꝙ sic.arg.in.l.si mi
les.ff.ď testa.mili.Et facit regula generalis in.l. si qs
in ꝯscribēdo.C.ď pac.¶ Quero an iste tex.hēat locū
qn̄ vasallus q nō ē miles sꝫ ignobilis vult ꝓuocare do
minū suū ad pugnā pp feloniā cōmissam. ⁊ dic ꝙ nō.
vt dixi.j.de alie.feu.pa.in.c.nō est.in fi.glo. ¶ Ultimo
ď materia ad istū §.ptinēte.vide qď dixi supra eo.in.§.
i.⁊.s̄.in duobus paraphis ꝑcedentibus . ⁊ qď dixi in-
fra ď alie.feu.pa.in dicto.§.nō est ꝯsuetudo. ⁊ vide qď
tangif in.l.ij.ff.de re militari.Et de materia militū.vi
de in Speculo de ꝓcura.in.§.i.versi.itē ꝙ est miles.⁊
Cy.in.l.i.C.de iuris ⁊ fac.igno.p Bald.in.l.i.in fi.C.
qui bo.ce.po.⁊ qď no.in auc.de manda.princi.⁊ in dcā
.l.penultima.ex quibus causis maio.⁊ quod dixi in.c.
i.s̄.quo tēpore miles.⁊ .s̄. qs dicaf dux com.vel mar.
in princi.in questione penul. Jaco.

Post natale. Impator i isto.§.labo-
rat ꝓ vtilitate cōi ⁊ vni
uersali circa victualia ad hoc vt tollat oēm cām pacis
violande que posset oriri ex penuria ⁊ charistia victua
liuꝫ iuxta illud.Nescit plebs ieiunia timere.Et diuide
in duas partes.quoniā In prima parte prouisionē tra
dit.In secūda ꝯtrafacientes punit.Secūda ibi.qcūqꝫ.
Casus.Post festum natiuitatis sancte Marie.debꝫ
fieri prouisio in qualibet terra sup valore victualiū.Et
q ꝯ dictā ꝓuisioneꝫ fecerit dꝫ puniri tanquā violator
pacis ſm formā hic descriptā.h.d.¶ In tex. ibi nata
le.i.post festū natiuitatis sancte Marie ꝙ celebratur
die octauo Septēbris. de quo habef in.c.fi. extra de
fer.⁊ in.l.oēs.C.de fer.⁊ in specu.de fe.in prin. ⁊ fiunt
ista isto tpe. qꝛ tūc oīa sunt collecta ex agris q̄ ptinēt
ad victū ⁊ vitā hoium ſm Andr.ď iser.Ibi comes.i.
dn̄s vel baro cuiuslibet terre. Ibi ꝓuicia.dic ꝙ hodie
b ꝓuincia[b] capif ꝓ qualibet ciuitate.vt dixi.s̄.eo.in.§.si
tres.vbi allegaui glo.singularē.q̄ hoc dicit.Ibi dispo
nat circa vbertatē victualiū.Ibi ſm qualitatē tpis.qꝛ
cū in vno āno sit maior fertilitas q̄ꝫ altero dꝫ ꝑciū au
geri ⁊ minui ſm exigentiā tpis.l.fi.in pri.ff.ad.l.iul.ď
c ānona.Ibi ānona[c] sic dicta quasi quolibet anno taxef
ꝑciū.facit.l.nō debere.ff.ad municip.Ibi alti⁹.i.plus.
Ibi modū.i.mensurā.l.fi.C.de annonis ciuilib⁹.lib.xi.
Ibi violator pacis.i.status pacifici.Ibi ꝑsoluat.s.noie
pene.Ibi conuictus quasi dicat punietur pro quolibet
modio vēdito cariori ꝑcio in libris.xx. soluēdis dicto
comiti noie pene.que pena erit ipsius comiti comitis
vt dixi sup eo.in.§.si qs aliquē.¶ No. ꝙ pro tuitiōe
status publici ⁊ terrarū ⁊ populoꝝ debēt quolibet an
no taxari victualia.vt debito ꝑcio vendanf. vt hic ⁊ i
l.i.i.§.cura carnis.ff.ď offi.prefec.vrbis.⁊.ff.de admini
stra.rerum ad ciui.pti.in.l.decuriones.¶ No.ꝙ frau
dantes annonam taxatam puniri debent pro qualibet
mensura in libris.xx. q̄ pena posset etiā excrescere ſm
qualitatem ⁊ enormitatē delicti.l.ānonā.ff.ď extraor
cri.⁊ in.l.ij.cum ibi no.⁊ in fi.ff.ad.l.iul.de annona.
¶ No.casum in quo ꝑcium potest poni ď publico re
bus alienis.Et hoc operatur fauor publicus.qꝛ regu-
lariter ꝯtra.vt in.l.venditor.in.§.i.ff.cōmunia ꝑdioꝝ.
In his enim rebus necessarijs ad quottidianum vsuꝫ
⁊ victum potest taxari ꝑcium de qua materia plene p
glo.⁊ docto.in.l.fi.in.§.item hi q.ff.de mune.⁊ hono.
⁊ in.l.i.C.de epis.audi.⁊ ibi p Bal.Utrū autē quis
iuitus cōpellatur vendere.dic vt no.p gl. ⁊ docto.i.l.
inuitū.C.de ꝯhen.emp.⁊ in.l.nec emere.C.de iure deli
be.⁊ p Cy.Ray.⁊ Bal.i.d.l.i.C. ď epis.audi.⁊ vide
Jo.andre.in addi.Specu.super rubrica de exceptione
rei iudi.¶ No.tamen vnum ꝙ quando quis compel
litur

a ¶ Militia n̄
est dignitas.Ad
de bar. in repe.
l.pe.C.de digni.
li.xij.fallit ſmo
in militib⁹ vr-
bis rome qppe
eqtes dicuntur
nō ob eetate.qꝛ
eoruꝫ offin̄ erat
eqtatē ⁊ ius tue
ri. precipue or-
phanoꝝ vidua
rū ⁊ similiū per
sonaꝝ.vt in.l.i.
C.de equestri.di
gni. li.xij. ⁊ ibi
Bar.i repet.fal
lit scďo in magi
stro quē vulga
riter appellam⁹
cōductor armo
rū.tex. ē i.l.par
mentas.C.ď off.
magist.mil.Fal
lit tertio si mili
tia iūgif alie di
gnitati . puta si
doctor efficitur
miles:nā tūc mi
litia ē dignitas
⁊ sic hēt dupli-
cē dignitatem.
ita singlr limi-
tat Alb.de rosa.
i.l.milites.C.lo-
ca.⁊ seqf Mar
tinus lodensis i
tractatu ď prin
cipib⁹.in rub.ď
milite cōclusiōe
xiij.fallit q̄rto si
militia esset ad
iuncta nobilita
ti.puta si vnus
nobilis creatur
miles. ⁊ tūc mi
litia ē dignitas
ſm Alb. in.d.l.
milites.

b ¶ Quod ho
die ꝓuincia.Ad
de Card. Alex.
in.c. ius gētiuꝫ
in.i.col.v̄.tanqꝫ
i diuersis ꝓuin
cijs.i. dist. ⁊ an
qn̄ fit mentio ď
habitātibus in
certa ꝓuicia an
cōprehendūtur
habitātes ꝯfini
bus vide p do.
i.c.i.i.col. ď tem
po.or.lib.vi.

b ¶ Annona.
Adde an hn̄tes
annonā tpe ca
ristie possint cō
pelli ad venden
dū ⁊ viliori pre
cio si sunt nobi
les.vide p bar.
in.l.ānona.ff.de
extraor.cri.bar.
i.l.i .§. cura car
nis.ff.de offic.ꝑ
fec.vrb. Cyn. ⁊
bald.in.l.i.C.de
episco.audi.

litur rem suā vendere dz bre iustū pciū.vt in.l. sialia
.C.d cursu pu.lib.xij.z pbat in isto tex.¶ No. guber
natorē ciuitatis vel puincie debere sagaciter puidere
circa vtilitatē illi⁹ loci quē regit z gubernat cū csilio
ciuiū z icolarū q sciunt pclusiones locoz.vt hic z i.c.
sicut olim.d accu.facit qd dixit Bal.i.l. hac edictali.
in.§.his.C.de secūdis nuptijs.¶ Quero ab extra qd
si tpe charistie hēo tantū frumētū qd mihi sufficit p
me z familia mea.an cogar vēdere dic q nō vt i auc.
de trien.z se.i.§.i.facit qz prima charitas dz incipere a
se.l.preses.C.d serui.z aqua.Mathei.xxv.ne forte vo
bis z nobis nō sufficiat. ite potius ad vēdentes scdm
Andr.d iser.¶ Quero qd si vēdens nō facit ꝯ regu
lam in pcio taxato vez ipse fraudat mensurā. an tūc
debeat puniri tanq turbator pacis p istū tex.Et pu
tarē q sic cū magis delinquat. vt pbat i.d.l.ānona.i
fi.ff.d extraordi.cri.z pbat in isto tex.ibi carius zc.cū
supra dixerit altius zc.ne videatur repetere idem per
idem.de qua materia dic plene p glo. z docto.in.l.ar
bitrio.in.§.de eo.ff.de dolo.z in.l.iperatores.ff.d con
trahen.emp.z in.l.in dardanarios.ff.de penis.Indu
ci solet iste tex.in argumentū q iudex durante suo offi
cio pōt facere statutum.de quo dic per docto.in.l.i.C.
de postu.z in.l.i.ff.de ferijs.z in.l.i.ff.d decre.ab ord.
faci.z i.l.programa.C.comi.episto.Utrum aūt artifi
ces z mercatores possint iter se pōere metā reb⁹ vēdē
dis.dic q nō.l.i.C.d monopolis.d quo p Inn.i.c. cuz
accessissent.extra d csti. ¶ Ultimo d materia isti⁹ §.
tractat in dicto titulo.ff.ad.l.iul.d ānona z i.d §.cura
carnis.z in locis.s.allegatis. z qd nota.in.l.ij.ff.de fe
rijs.z vide.l.nemo.la.ij.C.d iudeis.z dictam.l.fi.ff.de
mune.z hono.z.C.d canone frumētario vrbis Rome
z in titulo seq.z seq.lib.xi.z i.l.vna.z ibi p Bar.C.vt
nemini liceat.lib.x.z p cānonistas i.c.vt mēsure. extra d
emptio.z vēdi.facit.C.si qs.extra de fur.in rōne sui.

Si quis rusticus. Rusticus d ferens arma
pūit ad arbitriū iudicis:aut in amissione armoz.aut i
solidis.xx.p dlatiōē.h.d.¶ In tex. ibi rusticus.z ē p
prie ille q habitat i rure tanq agricola.vt.ff.ad mūici
pa.in.l.eius q.i fi.z dixi.s.eo.i.§.rusticus.d quo p Cy.
a in.l.fi.C.d testa.Appellat ēt vilicus[a]. vt no.ff.d insti.i
.l.si cū vilico.Itē.z agricultor.vt.s.d statu z csue.ꝯ li
ber.eccle.in §.agricultores.z dixi.s.d feu.guar.in.§.i.
Ibi arma.s.qb⁹ homines solēt vti i bello : siue sint ad
offendēdū:siue sint ad dēfendēdū.sicut sunt galee lori
ce cassides.z huiusmodi q hodie sunt phibita puatis
portare:vt in auc.de armis.i §. penul.Ista eni oia ap
b pellatōe armoz[b] ꝯtinētur:vt in.l.armoz.ff.de vb.sig.
Secus aūt appellatiōe teloz:qz nō ꝯprehendunt nisi
offendibilia.vt dixit Bar.in.l.penul.in.§.teloz.ff. ad
.l.iul.de vi publi. Ibi lāceā q z qlis sit lancea.no.glo.
ff.de vi arma.in.l.iij.in.§.armis.z de hac fit mētio ēt i
d.§.penulti. Ibi gladiū.Subaudi talē q in bello solet
portari.Secus autem si esset gladius puus q nō est i
c vsu nocēdi:sicut sunt cultelli ad icidēdū panē[c] vel ad
tēperandū calamū seu pennas z similibus.qm de tali
bus non est facta phibitio:vt no.glo.in dicto §. pe.z
tz Bar.in.l.i.ff.ad.l.iul.de vi publi. Ubi tamen dixit
esse bene aduertēdū ne fraus cmittatur.vt quis dicat
se portare cultellū pro pane incidēdo cū sit ad offendē
dum.qz tūc ꝯprehēderet appellatione armoz.l.arma
tos.z.l.penul.§.teloz.in eo.ti.Et in hoc puto bonū iu
dicē debere hoc arbitrari cōsideratis circūstantijs per
tex.j.ti.proximo.in.§.i.ibi accipiat.Et sic est hic tex.q
ista cōdēnatio pecūiaria sit comitis z nō fisci impato
ris.vt dixi.s.eo.in.§.si qs aliquem. ¶ No. q rusticis
d est interdicta portatio armoz[d] queadmo.enim nō au
dent optare pecuniā.l.domini predioz.C.d agri.z cē
si.Ita nec arma vt hic. Et hoc voluit glo.hic posita.i

sui prin.Quod tamen hic dicitur de rustico extendas
etiā ad aliū nō rusticū cū indistincte hodie nullus pro
sus possit arma portar.l.i.C.vt armoz vsus.lib.xi. Sz
ideo de rusticis specialiter fecit mētōem.qz ibi hoc ma
gis frequentare soliti sunt.ar.l.nā ad ea.ff.de legibus.
De materia aūt rusticoz tradit in.l.i.C. de iuris z fci
igno.z in auc.nullum credē.agri.Multa tamē puile
gia habēt.put tangit infra de statu contra liber.eccle.
in.§.agricultores.z in dicta.l.fi.de testa. Utrū autem
possint infeudare dixi.s.de his q feud.da.pos.in princi.
Sed an possint emere dignitates dixi de lege cora. in
§.ex eadē.Utrū aūt quādo rusticitas excusat aliquē
habeat locum in rustico sagace.dic vt no.glo. i.l.athle
te.in.§.fi.ff.de excusa.tuto. De qua materia dic vt no.
p glo.z doc.in.l.si qs id qd.in.§.doli.ff.de iurisdi.om.
iudi.z per Cy.C.de interdic.ma.inter tuto.z pupillā.l.
i.z ibi per Bal.z per canonistas.extra de rescrip.in.c.
super litteris. ¶ Quero cuz glo.in ver.z intelligas.an
iste rusticus portās arma icidat solū in hāc penā alter
natiue:vt sonat littera.an vo iudex possit ipsum punire
in vtroq videlicet in amissiōe armoz z i pēa solido
rum.xx.Et respōdet glo.q alternatiue.aut in amissiōe
armoz.aut in solidis.xx.Et circa hoc iudex debet csi
derare.an iste sit rusticus q est ascriptus glebe qui non
debet pecuniā.vt in.d.l.dn̄i predioz. z tunc debet sibi
auferre arma.Aut est talis rusticus q hz pecuniam. z
tūc dz sibi auferrē solidos.xx.licet qdā voluerint q ēt
isto casu debeat ēt sibi auferre arma. Et h voluit glo.
vsq ad fi.Tu tene primā. qz pene sunt poti⁹ moliēde
q exasperande.l.inter prescriptione.ff.de penis.Et qz
iste tex.loquit alternatiue.vnde sufficit q altera disiun
ctiuarū adimpleatur.l.hec verba.ille aut ille.ff.de vb.
signi.sm doc.Et intellige q electio sit ipsius iudicis
vt pbat in isto tex.q dixit iudex accipiat q arbitrabit
prout sibi melius videbit sm mentē glo.Secus autē
eēt electio ipius rustici.l.quicūq.C.de seruis fugi.z i
l.plerūq.ff.de iure do.sm Andre.de iser. ¶ O p. ab
extra p intellectu materie q immo liceat portare arma
dū homo est in itinere.vt est cāus i.l.i.ff. ad.l.iul.d vi
publi. Et pro huius cōtrarij solutione est aduertendū
q in hac materia portationis armoz est reperire qua
tuor iura q diuerso tpe emanauerūt.lz Bar.nō faciat
mentionē nisi de trib⁹.Primū fuit ffoz.de quo i con
a ¶ Appellatur ēt vilicus. Adde c.qualiter z qn. de accu.
trario. Et hoc iure statutū est q si aliqs vult portare
arma extra ciuitatē eūdo p itinera.z tūc poterat vt in
d.l.i.Aut vult portare p ciuitatē vel i aliquo loco vbi
fit adunatio gentiū vel vbi fit foz iudicij.z tūc nō pōt
vt in.l.iij.in.§.i.z in.l.q dolo.in.§.i.in eo.titulo.Et pre
dicta procedunt.dicit Bar.in armis offendibilib⁹.sed
b ¶ Appellatōe armoz. Adde glo. in cle.ne in agro.i.§.qz vo. de sta.mo.bart. consi.inci.statuto castri plebis.
in armis defendibilibus dicit ipe nō repiri dicto iure
esse prohibita.qz etiam offendibilia possunt portari si
expedit.l.penul.i §.fi.eo.ti.Scdm ē ius codicis quo i
distincte phibita est portatio.nisi de pricipis licētia.vt
i.d.l.i.C.vt armoz vsus zc.Tertiū est ius auctēticoz
quo ēt plus disponit vz vt n liceat ēt portare arma de
c ¶ Cultelli ad incidēdū panē. Adde Bal.i.c. clerici.v.lz nunqd gladij.de vi. z ho.clerico.
fendibilia.vt in.d.§.penul.in auc.de armis. Quartū ē
ius nouissimū.de quo loquit iste tex.z infra i.§.seq.Et
hoc iure statutū est q itinerātib⁹ liceat portare arma
debito mō ad se defendēdū a pdonibus nō autez ad
nocendū alijs. Et sic in itinerātib⁹ ꝯcordat istud ius
cū iure ffoz.de quo in.d.l.i.Et ita hodie obseruatur i
qbuscūq.vt statim dicā i.§.seq.Quicqd dicat gl.i.l.
fi.C.d ppositis sacri.cubi.lib.xij.Que gl.ibi reprobat
in eo qd capit cingulū pro ense.sed capit cingulus pro
aliquo titulo dignitatis.vt ibi no.sm aliam lec.que ve
ra est sm q ibi sentiūt doct.Utrū aūt forensis teneat
d ¶ Portatio armoz.ad d an tales puniātur. vide p Barba. csi.lx.incip.a to ue principiū. in vi.col.in.iij.vol.
pena statuti disponētis sup portatione armoz dic vt i
Specu.de csti.versi.penul.z ibi Joan.andre. z qd ha
betur in.c.vt animarū.extra de cstit.in.vi. z dixi infra
eo.in.§.ad palatium. ¶ Quero ab extra an appella
Jac.Alua.super feu.

tione armoꝝ in isto.§.cōp̄hēdant̄ ēt fustes adeo ꝙ rusticꝰ sit ꝓhibitꝰ portare.ꝛ dixit Andre.de iser.ꝙ n̄ cōprehendunt̄ quātū ad istū tractatū.lꝫ alias regulariter cōprehēdant̄:vt in.l.iij.in.§.armis.ff.de vi ꝛ vi arma. Sed mihi videret̄ ꝙ deberēt ꝯprehēdi si sunt apti ad nocendū p tex.in.l.armatos.ꝛ in.l.penultima in fine.ff.ad.l.iul.de publ.ꝛ p dictū tex.in.§.armis.Itē qꝛ ēt mediantibꝰ fustibꝰ violat̄ pax:vt supra eo.in.§. si quis aliquē. Unde in hoc putarē iudicē arbitratuꝝ ex qualitate fustiū. Si enim esset vna mazia ferrata vl̄ aliud lignū corneū magistraliter fabricatū nō minꝰ aptū ad nocēdū ꝙꝫ vna daga seu sicha q̄re nō d̄beret puniri cū eadē seu maior subsit rō. Preterea si ꝓhibitū ē portare arma d̄fendibilia.vt.s̄.dcm̄ ē:quare non magis ista ad hoc adduco glo.q̄ hoc tꝫ.xxiij.q.ṽ.in.c.clerici. Un̄ relinquerem omnia ista arbitrio ꝛ discretione boni iudicis:vt dixi super tex. Et intellige semp quando non sunt itinerantes:qꝛ in illis dic vt supra dixi. De q̄ materia per Barto.in.l.penultima in.§.telorum.ff. de vi publi.ꝛ qd̄ no.in auctentica de armis.col.vi. ¶ Quero an pena armoꝝ ꝯfundat̄ cū vulnere subsecuto: dic plene per Bal.in.l.aduersus.in fi.C.de fur.ꝛ p Iaco. de bel.in auc.de armis.ꝛ p doc.i.l.q de crimine.C.de accusa. ¶ Ultio ad hāc materiā armoꝝ:vide p canonistas in.c.ij.extra d̄ vita ꝛ honest.cleri.ꝛ.xxiij.q.ṽ.i.c.qcūqꝫ ex clero.ꝛ extra d̄ cleri.percussore.in.c.ꝯtinētiaꝫ in auc.d̄ māda.p̄nci.in.§.penul.In specu.de ꝯsti.ṽſ.penultimo.Et in locis quos.s̄.allegaui ad materiā. ꝛ.i.i.§.sequenti.ꝛ in.§.ad palatiū.ꝛ per Iac.ardizo.i summa.in ti.de pace.tenen.ꝛ cōponēda.in p̄n.

Mercator ne. Mercatores itinerātes causa mercātandi portare possunt ensem:dūmō nō cinctū sꝫ alligatū selle si est equester vl̄ vehiculo si est in cursu.h.d. ¶ In text.ibi mercator. Subaudi idē in alio n̄ mercatore itinerante:vt statim dicā. Et dr̄ mercator a merce:vt in.l.mercis.la ꝭa.ff.de v̄bo.signifi. Quis aūt ꝯtineat̄ appellatōe mercatoris:vide in.l.legatis seruis.i p̄n.ff. de lega.ij.Est.n. mercātia a iure ꝑmissa i mercimonijs licitis ꝛ honestis:vt in.c.p vestras.de dona.inter virū ꝛ vxo.Ibi negociādi.i.mercantādi. Nam negociari proprie spectat ad mercatorē:vt in.l.i.in.§.i.ff.de tributo. Ibi gladiū.Subaudi seu enseꝫ ꝭm Andre.de iser. Ibi selle alliget.Subaudi si eqtat cū equo vl̄ quolibet alio animali:vt mulo camelo vel asino.ar.in.l.ediles.la ꝭa i.§.iumentorū.cum sequen.ꝛ sequen.ff.de edil.edic. ꝛ i.l.ij.in fi.ff.ad.l.acquil. ꝛ sufficiet ligare etiā ad bardā si nō habet sellā qꝛ eadē est rō.ꝛ probat̄ statim dū dicit de vehiculo ꝭm Andre.de iser.ar.i.l.cū delanionis i.§.asinā.ff.de fundo instru.ꝛc.ibi vehiculū. Subaudi si vadit cū curru.Ibi nō vt quem dic.i.nō eo animo vt quē ꝛc.ꝭm gl.ꝛ bene.Ibi a ꝑdone q etiāꝫ alibi appellatur crassator.i.nitens ad malū:vt.ff.de penis.in.l.capitaliū.in.§.crassatores. ¶ Nota mercatoribus licere portare arma.dūmodo debite ea d̄ferāt vt hic. Quid autē in nō mercatore itinerāte q per loca piculosa incedere hꝫ.an possit arma deferre.ꝭm itētiōem huius littere.ꝛ dicūt doc.Iaco. de bel.Andre.de iser.ꝛ Nico.d̄ neapo.ꝙ sic qꝛ eadem pōt cadere rō que in mercatoribus.vt in.l.illud.ff.ad.l.acquil.neqꝫ iste tex.dicit contrariū.vnde succedit.l.i.ad.l. iul.de vi publi.que indistincte loqtur.ꝛ que ꝭm predictum Andre.de iser.nō ē correcta cum expresse.neqꝫ per hāc legē.neqꝫ p.l.ij.C.vt vsus armoꝝ videat̄ abrogata.vnde stare debet.l.p̄cipimus.C.de appella.ꝛ in auc.qui.mo.natu.effi.sui.in §.tribus.vel possumus dicere ꝙ ꝙꝫ.d.l.i.ad.l.iul.d̄ vi publi.essꝫ correcta per dcām.l.vnā.C.vt vsus armorum ꝛc.q̄ indistincte loqtur.tamē impator iste per hāc legē reuertitur ad vigorem dicte.l.i. Ex qbus ꝯcludo ꝭm Nico.de neapo. hic esse tex. exp̄ssum ꝙ viator p̄t portare arma.qcqd dicat glo.in.l.fi.C.de p̄po.sacri.cubili.lib.xij.qꝛ eam reprobaui.prout late dixi.s̄.in.§. proximo.ꝛ dicatis vt ibi. ¶ No.ꝙ multa ꝯcedunt̄ ad sui defensionem.que nō ꝯcederentur ad alterius offensionem.vt hic in fi.ꝛ in.l.vt vim.ff.d̄ iusti.ꝛ iure.ꝛ i.l.i.C.vnde vi.ꝛ dixi.s̄.eo.in.§.si qs hominē. ¶ Quero cum glo.in ver.ecce.de intellectu lr̄e iuxta finem.qualiter cognoscetur ꝙ quis portet arma cā se d̄fendēdi ꝛ nō vt alium ledat.Et rn̄det glosator fingēs se loqui cū imꝑatore conditore huius legis.ꝛ dicit domine impator ex hac tua lege potes manifeste videre ꝛ colligere ꝙ eo ipso ꝙ qs portat arma vr̄ habere animum malinolum.ꝛ hoc vult ista glo.Et hāc cōclusionē huius glo. firmat Bald.post fi.sui operis in cōclusiōibus. Sed aduerte ne erres ꝙ ista ꝯclusio huius glo.habet locuꝫ ꝛ intelligenda est quādo nō appareret ꝙ deferens haberet cām vel licentiam deferēdi. sicut fuit in casu nostro.vbi impator dat licētiaꝫ itinerātibus.quo casu nō presumit̄ ꝯtra eos imo pro eis.Et ideo si qs vellet dicere ꝯtrariū ꝙ dolose portarent deberet istū dolum ꝛ malū animū probare.l.quotiēs.in.§.qui dolo.ff.de ꝓba.ꝭm An.d̄ iser.lꝫ nō ita exq̄site declarauerit hāc gl. que alias d̄ facili faceret te fantasticare. ¶ Ultimo d̄ ꝯtinētibus ad materiā presentē.vide plene qd̄ dixi.s̄. in.§.precedenti.ꝛ in remissionibꝰ quas ibi adduxi. Si autē velles plene informari de qbuscunqꝫ ꝯtractibus mercatoꝝ ꝛ d̄ eorum libris ꝛ scripturis ꝛ de litteris cābij ꝛ qui proprie intelligant̄ mercatores ꝛ de omnibꝰ alijs ꝯtinētibus ad dictā materiā.vide plene per bal. super rubrica.C.de ꝯsti.pecu.ꝛ in.l.penul.in eo.ti.ꝛ super rubrica.ꝛ i.l.i.C.pro socio.ꝛ in.l.i.de ꝯfessis.

Nemo rhetia sua. Iste tex. vr̄ prima fronte ꝯtinere i se extraneā decisionē.Et ideo intelligit̄ varijs modis. Primo eni qdā ip̄m intelligūt vt loquat̄ solū in possessionibꝰ iperatoris.In qbus ꝓhibet venari nisi ꝭm formā hic traditā.Et hanc lec.ꝓbāt per.l.ij.cū ibi no.C.de noxalibꝰ. vbi similia statuta possunt fieri cū de re sua qlibet possit ꝓ libito disponere.l.i re mādata.C.mādati.Ista lectura nō ē bona.qꝛ decisio nō esset generalis sed localis cuius ꝯtrariū dictū est in pri.huius legis.ꝛ qꝛ diuinat.Alij intelligūt ꝙ iste tex. prohibeat solū venationes istas fieri in strata publica qua publice iter fit.Et hanc lecturā ꝓbant. p.l.hij.n.cū.l.seq.ff.de edil.edic.Sed hec lectura nō est bona p l.qui foueas.ff.ad.l.acquil.ꝛ etiā ꝯtinet diuinationē. Item esset maior ratio. Alij intelligunt ꝙ imperator h̄ statuat i priuilegiū militū ꝛ nobiliū qui cū canibus ꝛ auibus venantur.vt habeāt tale solaciū vt alij rustici inferiores non possint venari.nisi ad apros vrsos ꝛ lupos.Ista lec.ꝙꝙꝫ in se possit habere rationē.vt multotiens videmus fieri statuta.vt quales ꝛ ꝑdices nō possint capi cum rhetibus.ne impediat̄ paissa nobiliū. ꝓut est hic Padue.tn̄ diuinat nec ꝯgruit littere q̄ dixit nemo ꝛc. Preterea neutra istarū lec.ꝯgruit titulo nostro.Et ideo ego ꝯsiderabā ꝙ iste tex.habeat aliū intellectū pro cuius notitia scias ꝛ ꝓ euidētia ꝙ i agro alterius nō possum aucupari vel venari iuito dn̄o agri .l.diuus.cum ibi no.ff.d̄ serui.rusti.ꝑdio.ꝛ potest dn̄s agri ꝓhibere me.ne ingrediar agrum suū etiā animo aucupādi.l.iij.ff.d̄ acqui.reꝝ do.ꝛ si ego igredior suū fundū eo iuito animo aucupādi vel venādi.infero sibi iniuriam.vnde teneor sibi actione iniuriarū in fi.ff.de iniurijs.Hoc p̄supposito inferas modo ad intellectuꝫ tex.nostri ꝙ qꝛ multotiēs ex istis talibus venationibꝰ oriebātur rixe ꝛ iniurie ex qbus de facili potuisset perueniri ad violationem huius pacis d̄ qua loquitur iste ti.Idcirco iperator hic prouidet expresse mādando.vt nemo in alienis agris possit venari inuitis dn̄is. nisi ad vrsos apros ꝛ lupos quasi velit inferre ꝙ si aliqs contrafaceret

trafaceret debeat puniri tanq̃ violator ꝛ turbator pa
cis.pro tali excessu:vt.s.in.§.si qs aliquē.ꝛ i supiorib⁹.
Et sm hūc itellectū hoc itēdit i sūma. Nemo venet i
alieno agro.nisi ad apros vrsos ꝛ lupos.h.d. Vel for
te ꝛ nō male pōt habere aliū itellectū vz q2 cū supra
ꝓxime iduxerit ꝓhibitionē armoꝝ. Et q2 i venādo vt
plurimū portāt arma dubitabat.an licitū sit venari cū
armis. Et dicit ꝙ nō nisi ad ista aialia periculosa. Et
q̃q̃ dicat de laqueo vel rhete. Intelligas tñ ꝙ i pre-
dictis venatiōibus sint necessaria arma. Et vr sentire
lz nō aperte Jaco.ardizo.i summa.in titulo de pace te
nēda. ¶ In tex.ibi istrumēta.de qbus istrumentis ha
bet.in.l.q̃situ.in.§.si in agro.in.§.seq.ff.de fundo istru-
cto ꝛ instrumēto lega.ꝛ in.l.qui foueas.cum.l.seq.ad
.l.acquil. De istrumentis ēt rhetiarum habet i.l.quē
admo.in.§.idemq3.ff.ad.l.acqui. De instrumento la
quei habet in dicta.l.i princi.ꝛ i.l.laqueum.ff.de acq.
rerū do. Ibi venationes.i.bestias que venatōibus ca-
piūtur. Nā ponit cōtinens pro contento.put in simili
sit in prohemio institutionū.in princi.ꝛ facit tex.in dcō
.§.si in agro. ¶ No.ꝙ pp pacē cōseruādā prohibita
est venatio in agris alienis:ꝑterq̃ ad animalia piculo
sa que dānum inferre possunt que pro purganda pro
uincia venari lz. Et ista potuit esse ratio huius lr̃e ꝛ
probatur in.l.hic enim.cuz.l.seq.ꝛ seq.ff.de edil.edic.
vbi ista animalia nominantur ꝛ alia his similia:sicut
sunt pantere leones.ꝛ huiusmodi que sm diuersitatez
regionū nascunt. Et in his etiam haberet locū iste tex.
cūm sit eadē ratio. Et hoc modo itelligendo istū tex.
erit hic casus notabilis:ꝛ bene ꝛ eleganter faciens ad
titulum nostrum. Et pro isto intellectu adduco i simi
li auctoritatez Goffre.in sūma.extra de cleri.venatore.
vbi ꝯcludit huiusmodi feras dānificātes p̃riam posse
venari ex spāli iure vbi circa alias nō liceret.facit.c.ꝙ
nō est licitum.extra de regulis iuris. Hoc idez firmat
in directoria iuris in dicto titu. ¶ Quero ab extra cir
ca materiā venationis quid si venādo vulnerauí ferā
bestiam ꝛ eam alter capiat vel pōe qō moriatur i fun
do alterius cuius debeat esse:dic de hac q̃stione vt ha
betur insti.de rerū diui.in.§.illud quesitū in.l.v.in.§.i.
ff.de acqui.rerum do. ¶ Quero quid si in laqueuz tu
um bestia fera icidit.ꝛ ego inde abstuli cuius debet eē
fera.dic de hac questione.vt i.l.i laqueū.ff.ð acqui.re
rum do.ꝛ ibi videas de similibus qōnibus. ¶ Que-
ro quid si lupus cepit porcum meū vel pecudem ꝛ vi
asportabat. Tu vō cum canibus tuis in secutus es lu
pum ꝛ rehabuisti porcuz seu pecudē cuius erit dictus
porcus seu pecus.ꝛ de hac questione dic vt in.l.pōpe.
ff.de acqui.rerū do. ¶ Ultio de ptinentibus ad mate
riaz venationis si videre cupis ꝛ iformari etiam quo
tuplex sit venatio.vide qō no.in.c.i.extra de cler.vena.
ꝛ per doc.in.c.ij.ꝛ in decre.lxxxvi.dist.in.c.qui venatio
nibus.ꝛ in.c.seq.ꝛ in cle.in agro.in.§.porro.de statu re
gula.vide p nostros docto.in locis supra allegatis.ꝛ i
sti.de rerum diui.in.§.fere.ꝛ.ff.de vsufruc.in.l.item si
in.§.aucupioꝝ.de vsuris in.l.venationē.p Barto.in.l.
iij.ff.de acqui.rerum do.ꝛ vide in.l.i.cum ibi no.C.de
vena.ferarū.lib.xi.ꝛ per Joā.in sūma sua sub rubrica
de venatione. Jacobus de aluarotis.

Ad palatium.

Milites seu vasalli accedentes ad curtē
dñi nō debent portare arma nisi cū licētia dñi.h dicit.
¶ In tex.ibi ad palatiū. Subaudi nec alibi.vt dixi.s.
eo.i.§.si qs rusticus.vez de curte ꝛ palatio dñi voluit
facere spālem mētionē tāq̃ de loco magis priuilegia
to.arg.in.l.itē apud.in.§.hoc edictū.ff.ð iniurijs. Itē
q2 palatia principū appellātur sacra.vt.C.de priui.eo.
qui in sa.palatio militāt.lib.xij. Ibi nullus miles. Sub
audi neq3 alter ñ miles:vt dixi i dicto.§.si qs rustic⁹.
a ¶ No.ꝙ i palatijs pricipū [a] dñoꝝ vel ēt cōmunita-
tū nō lz portare arma. Et ē ratio.vt tollatur omnis oc
casio vbi de iusticia ꝛ quies reipublice gubernat pos
sit mediātib⁹ armis disturbari.ꝛ iō Valeri⁹ maximus
in.c.de iusticia i fi.posuit exēplū de caronte q veniens
de villa cinctus ense.prout erat accessit ad palatiuz.vt
esset in consilio quod tūc fiebat admonitusq3 ꝙ fecis
set contra legem qua cauebatur ꝙ quicūq3 ingrediēs
dictum locum cuz armis statim interficeretur qui pro
tinus ense quem cinctum habebat euaginato seipsum
interfecit:cum tamē sibi licuisset culpā vel dissimular
vel errore defendere penam:tamē representare maluit
ne qua fraus iusticie fieret.quid autē si ex forma statu
ti aliquid disponeretur circa portationem armoruz.an
forensis ligabitur statuto.dic ꝛ vide plene per docto.i
.l.i.C.de sūma tri.ꝛ fide catho.ꝛ Bar.ff.de publi.i.l.
interdū.in.§.licet.ꝛ per canonistas .viij.dist. que ꝯtra.
ꝛ i.c.fi.extra ð ꝯsti. Et hec qō ad lr̃az format i Spe.
ð ꝯsti.§.pe.ꝛ ibi Jo.an.ꝛ tetigi supra eo.i.§.si quis ru
sticus.in p̃ria opione. ¶ Oppo.ab extra ð supfluitate
hui⁹.§.cū sufficere debuisset gñalē ꝓhibitionē armo-
rū eē factā vt pz in.d.§.si qs rusticus. Solue ꝓut di
xi sup tex.vel possum⁹ itelligere istū tex.ꝙ loquatur ð
fabricensib⁹ q arma faciunt qui alias fabricenij dicun-
tur de qbus in auc.de armis.fit mentio q tales fabrice
nij sunt ꝓhibiti ꝯducere arma ad palatiū:ꝛ iō notan-
ter dixit iste tex.ducere ꝛ non dixit portare. Et p istuz
modum non esset superflua ista littera sed poneret ca
sum nouum. ¶ Ultimo de materia armorum.vid̃ ple
ne prout dixi in dicto.§.si quis rusticus.ꝛ in remissioni
bus quas ibi dedi. Jaco.

Publici latrones.

Publici la
trones fur-
cis suspendant sz formā legis antique.h.d. Et rō du
bitādi fuit q2 videbat ꝙ deberēt puniri tanq̃ violato
res pacis p hāc ꝯstitutionē que videbat cōprehēdere
oēs. Sz imperator hic determinat hoc nō obstante ꝛ
vult ꝙ pūiat lege antiqua.ne videat aleuiata ꝛ mitiga
ta eoꝝ pena ex violatōe pacis q̃ poti⁹ deberet augeri.
Et hoc mō hēs q̃liter faciat ad titulū. ¶ In text. ibi
publici latrones. Alibi appellant famosi latrones. vt
ff.ð pēis.i.l.capitaliū.i.§.famosos.alibi appellātur isi
gnes.vt.ff.ð ap.i.l.ꝯstitutiones.alibi appellant ysauri
.l.ꝓuinciarū.C.ð ferijs.ꝛ dicūtur ysauri q̃si sint ꝓsidio
res alijs.vt no.i.l.fi.C.ad.l.iul.ð vi. Isti .n. tales publi
ci latrones sunt illi q violēter cū armis ꝯsueuerūt agre
di stratas ꝛ itinera publica vel i domo quos vulgariter
b assassinos nomiam⁹ [b].vt ꝓbatur in auc.sed nouo iure
.C.de seruis fugi. Ibi conuicti.s.testibus ꝛ idem subau
di si essent confessi.l.qui sniam.C.de penis. Ibi snia q̃
est furca suspēdantur in eo loco vbi delictū fuit cōmis
sum. vt in dicto.§.famosos. ¶ Nota hic eē casum qō
sufficiat malefactorē eē testibus conuictuz ꝛ separatū
dato ꝙ nō ꝓpria voce ꝯfiteat. Et sic p̃t iferri ꝙ ñ ē
necesse ꝙ malefactor ponat ad torturā pro confessiōe
sua eruēda si plene ꝛ aperte probatū ē per testes ð de
licto.l.diuus.ff.de qōnibus.vnde alterū istoꝝ sufficit
vel ꝙ sit cōuictus vel cōfessus.l.qui sniam.C.de pēis.
ꝛ no.in.l.fi.C.de libe.cā.licet qdā iudices nō obstante
probatione practicēt cōtrariū volendo etiā cōfessionē
malefactoris qō supuacuū est.q2 nō debet reuocari in
dubiū illud ꝙ est certuz.dūmodo probatiōes sint ap
tissime iuxta.l.sciant cūcti.C.de ꝓba. Fateor tñ ꝙ ꝓ
pter appellationē tollēdā reqrat vtrūq3.s.ꝙ sit conui
ctus ꝛ cōfessus.l.ij.C.quoꝝ appel.ñ reci.ꝛ dicatis vt
ibi ꝛ i.d.l.q sniaz. ¶ Quero ab extra qd si per testes
probatur ꝙ iste est famosus.sed nō probatur ð crimi
ne.neq3 etiā ipse tortus ꝯfitet. Et rñdet Andre.ð iser.
ꝙ dz absolui.ar.in.l.absentē.ff.de penis.qd autē opere
tur fama probata.ponit Bar.in.l.de minore.in.§.tor
mēta.ff.de qōnibus.ꝛ per doc.in.l.ea qui dz. de accu.

a ¶ Palatijs principū. Ad ð an arma princi pū sepeliunt cū pricipibus. vid̃ p Bal.in.c.ad hec.i fin.de au ctori.ꝛ vsupal lij.

b ¶ Vulgariter assassinos nolamus. Ad ð qs dicat assassi nus. vide per bal.ꝯsil.lxxxij. inci.betonus in iji.volu.

¶ Ultimo de materia huius.§.vide per doc.z bart. in.d.§.famosos.z in auc.vt nulli iudi.in.§.penulti.in di cta auc.sed nouo iure.z qd habet.ſ.eo.i.§.si qs quinqz z.ſ.d pace iura.fir.in.§.iniuria.z Bal.i.l.iij.C. de epi. audi.z Joan.andre.in Speculo de furtis super rubri ca z per canonistas.xxiij.q.iij.si quis fortitudinē.z i.c. pro humani.de homicidio lib.vi.quis autem dicatur fur manifestus.vide no.per glo.z Bar.in.l. siue ma nifestus.ff.de condi.fur.z Cy.in.l.falsus.C.de furtis.z Bart.in.l.iij.ff. de furtis.quis vero dicatur publicus latro z quis publicus fur.dic per Bart.in dicta auc. sed nouo iure.De raptore autem vide in.l.si uendide ro.in.§.cum raptor.ff.de furtis.z extra de raptoribus per totum z ibi per summistas. Jaco.

Quicunqz. Iste.§.legitur varijs mōis ƀm q variat itellect⁹ i vbo aduocatiā z i verbo beneficiū.z in verbo inornate tra ctauerit posita i isto tex.qm̄ qdā.vt bal.z Nico.d ne apo.intelligūt aduocatiā.i.pbendā seu feu. qd dat ad uocatis q aduocati si inornate tractauerit.i.destruxerit vel neglexerit zc.Alij vt Andre.de iser.itelligūt q ad uocatia capiat hic solū p officio aduocati sine aliquo feu.Et similiter alia vba q̄ sequūtur vel aliud quodli bet bñficiū zc. Intelligātur similiter d aliquo alio offi cio simili.vt qz forte sit officiū iudicature zc.Que qdē officia isti inornate tractabāt vt qz aduocatus faciebat ꝯ regulas traditas in.l.quisquis.C.d postulando. vel si erat iudex faciebat ꝯ rlas traditās i ti.d sen.ex peri culo reci.z i ti.sequē.Tertij legūt q dñs ꝯcessit feu.ad uocato.vt pstaret sibi patrociniū z aduocationē i cau sis suis vel aliud bñficiū.puta ꝓcurationē zc.si tal' sit insolēs.vt inornate tractet tale officiū exuet pdcis.Et lz quelibet lectura ꝓcedere possit z notabilis sit tū qz quelibet earū violat in aliquo lr̄az nostrā.iō ego itelli gerē z q̄rto mō.vt istud vbū aduocatiā capiat ꝓprie p offō aduocatōis.vt qz forte erat aduocat⁹ fisci seu camere alicuius pncipalis vel dñi.p q̄ aduocatia ;erat assignatū certū feudū qd appellabat feudū aduocatie alia āt vba q̄ sequūtur vel aliud quodlibet bñficiū zc. Intellige similiter q erat aliqd aliud feuduz qd erat deputatū p aliquo alio offō vz ꝓcuratia vel notaria vel iudicatura zc. Et hoc modo intelligendo omnia verba staut proprie.Et in summa hoc intēdit.Male tractans officium suū. si monitus nō se emendauerit priuari debet dicto officio z beneficio. Et si post dic tā priuationē propria auctoritate se in eo intromittat puniri debz tanqz violator.hoc dicit.¶ In tex. ibi ad uocatiā vt qz erat aduocatus fisci.vt pz in titulo.C. de aduo.fisci.z huic tali aduocationi erat ānexum feudū z vt i.l.i.C.de ānonis ciuilibus.lib.xi.Ibi bñficium.i.of ficiū.puta qz habebat officiū alicuius procuratōis vel iudicature vel notarie.cui similiter erat ānexum benefi cium aliqd.i.feudum aliqd.Pluribus eni modis ca pitur beneficium.vt dixi supra in preambulis.z supra in qui.cau.fe.amit.in fi.Ibi inornate tractauerit decla ra z expone.vt supra dixi ƀm varias lectu. vel declara ƀm formaz.l.penultime.C.de aduoca.fisci.Ibi admo nitus.i.charitatiue correctus.vt amplius talia n̄ agat vt in.c.lz hely.extra de symonia.De qua admonitiōe. an z quando habeat locum.dic vt ibi z in.l.debitores .C.de pigno.z p Inno.in.c.extirpāde.extra de preben dis.Ibi nō resipuerit.i.nō se emēdauit. Ibi insolentia simile habet in.c.nouit.extra de iudi. Ibi exutus.i.spo liatus.z ex hoc patet qz in aduocatia inerat beneficiuz z sic facit pro lectura quā posui.Ibi ausu temerario.i. propria auctoritate.prout habetur i simili i.l.extat.ff. quod metus causa.Ibi habeatur.Subaudi z puniet. vt supra eo.in.§.si quis aliquez.versi.Si vo temerari⁹ vel arbitrio iudicis si pena nō reperiretur determina ta.vt in.l.sanctio legum.ff.de penis.ƀm Andre.d iser.

a ¶ Appellatio ne pecunie.ad d l.litigatores.in §.i.z ibi doct. ff.de arbi.ang. in.l.singularia ff.d rebus cre di.Bar.i.l.pe. ff.de auc.tu. Bar.i.l.pouen tiū.de ver.sign. Pau.de ca.i.l. depositi.i.§.in peculio.ff.de pe cul.

¶ Nota q si vasal.nō legitime exequat id p quo da tus est feudū priuatur eo feu.z dignitate feudali. vt h z supra que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed nec est alia.z per Inno.in.c.ad apostolice.de re iudica.

¶ Nota ƀm lectu.Bal.q ille qui male vtitur feu.de teriorādo rem feudalez perdere debet illam.facit.C.d sacrosan.ecce.auc.qui rem huiusmodi.z.C.loca.l.edē. Ex qua lectu.ipse infert q si habēs castruz in feu.ma le tractat homies dicti castri subditos suos q dñs po test eum admonere:vt eos dbito modo tractet.Alias curia domini posset sibi auferre eius castrum qd ē no. dignum.Et est ratio qz male vtit substantia domini. ar.ff.solu.ma.in.l.si cū dotem.in.§.si vo.z.ff.ad trebe. in.l.imperator.z extra de accusa.in.c.fin.Et qz dz eos bñ tractare.Ad q facit q dixi.s.eo.i.§.si iudex.Et si dñs nō bñ versat in vasallos pñt adiri maiorem pote statē.vt dixi supra d mili.vasal.in fi.Et ex pdictis pōt colligi qualiter facit ad titu.ista prouisio vt tollat ois occasio.ne populi violēt pacem videntes se male tra ctari.facit qd habet ifra eo.in.§.si ministrales. z vide q notabiliter dixit Specu.in titulo de feu.§.qm̄.v.si.

¶ Nota q dñs nō pōt priuare vasal.feu.de absoluta potētia.Sed requiritur ordo iudiciarius z sñia.vt no. gl.ifra de ꝓhibi.feu.alie.per fede.in.§.calidis. z qd di xi supra d mili.vasal.q contu.est.in.c.i.z supra d feud. sine cul.nō amit.in.c.i.facit ad hāc materiā q no.i.l. si vsufru.nomine.ff.de vsufru.quēadmo.ca .z p Bal. i.l.i.ff.de rerū diui.in.q.xxi.¶ Ultimo ad materiam huius.§.vide q dixi.s.in.§.si quis aliquem.z supra q̄ fuit prima causa benefi.amit.in dicto.§.sed nec alia.z vide.ff.loca.in.l.qui operas.i.§.aduocati.z quod dixi supra de feu.guar.in princi.in remissionibus ibi addu ctis.z per canonistas in.c.qz clerici.z in.c.preterea.ex tra de iurepatrona.z in Specu.de aduocato.in.§.i.in versi.quid si aduocatus. Jaco.

Si quis quinqz. Pro furto va loris qnqz so lidor vel vltra qs suspēdit.p furto vero ifra dictam sūmā vberat z tondet.h.d.¶ In tex.ibi qnqz solidos. dic.i.quinqz aureos ƀm Pet.d cer.qm̄ solid⁹ legalis idē iportat q aure⁹.z.lxxij.faciūt vnā librā auri.vt no. gl.i §i.ff.de in ius vocā.Uel intelligas simpl'r de qnqz solidis.vt lr̄a sonat iuxta vulgare de qnqz solidis. qui tunc i curia hui⁹ iperatoris currebāt q qnqz solidi va lebāt de moneta veronensi solidis.xxx.put refert Ja co.ardizo.i summa.in eo.titu.de pace tenē.sub rubricel la vbi qs vberat.Et istū itellectū puto veriorē.ar.s.e. in.§.si qs rusti.vbi equiperat arma que sunt ꝓhibita portare sicut ē ensis ad solidos.xx.vñ nō est verisimi le q ibi itellexerit de aureis.qz tūc eqparatio esset ni mis exorbitās.z aduerte qz habita relatōe monete ve ronēsis ad nostrā.Isti solidi qnqz de qbus i isto tex. essent solidi.xl.d nostris.Ibi valēs.Aduerte qz ista lr̄a dicit de furto cōmisso in re valente solidis qnqz nō āt dicit de futuro facto in pecunia.z ideo qdam noluerūt extēdere istum tex.nisi solum in furto cōmisso in re ali qua.put loqtur.nō autē i pecūia.ar.l.interpellatione ff.de penis.Sed tu intelligas vtroqz modo.qz nō est aliquod dubiū q si qs est furatus qnqz solidos i pecu nia q videat etiam furari rem valentez qnqz solidos. neqz isto casu est necesse facere aliā extimationē cū d se pateat.vt.ff.de lega.iij.in.l.ille.in.§.i quoniaz appel

a latione pecunie⁹ omnes significant z per pecuniaz ex timātur.l.ij.C.de consti.pecu.vnde impator nō posuit exēplum de pecunia.qz semper eius valor est certus. Sed posuit exēplum de re tanquā de eo casu sup quo magis dubitari posset.ar.in.l.proprie.ff.de verbo.sig. ƀm Andre.de iser.Ibi laqueo suspendatur.alibi dicit furcis figatur in.l.capitaliū.in.§.famosos.ff.de penis. alibi dicitur lex furca suspendatur.l.sacrilegij.ff.ad.l. iul.

iul.peculatus.z.ff.de penis.in.l.si quis aliquid.in.§.i. Alibi dicit furca tolluntur.d.l.si quis aliqd.in.§.i. Alibi dicit furca damnatur.vt.ff.de re milit.in.l.iij.in.§.is qui. Et ex predictis potes colligere casus i qbus d iure quis furca suspendendus est. Ibi scopis. Subaudi excorietur quod est infra qr verberabitur cum scopis. prout etiam hodie fit Florentie.z per totam Alemaniam.z appellatur fustigatio quasi castigatio que fit fustibus: vt in.l.fustibus.C.de his qui notã.infami.z i.l. ictus fustium.cum ibi no.ff.de his qui notan. infami. Que fustigatio seu scopatio bz excoriare pellẽ.vt i isto tex.q ita dz itelligi. qcqd dicãt alij. Ibi forpice. Subaudi tondat ꝙ ẽ ifra singula singulis referẽdo: qr dñt cũ forpice tondi capilli capitis in vilipendiũ ipsius ac obprobriũ.ar.in.l.qcunqz.in.§.si vero ignorantie.C.de hereti. Ista tñ talis pena seu ifamia nõ bz ortũ a legibus romanis.sz a legibus lombardorũ.vt i lombarda de damno z iniuria in.l.fi.z de eo qui litteras domini despexerit i.l.i.z de aggressu in vico fac.in.l.relatum. z sentit Jaco.ardizo.i rubricella.vbi qs tõdat. Lombardi eni reputabant hoc ad maximã iniuriã: qr portabãt longas barbas z crines.vt dixi supra eo.in.§.si qs aliquem. sicut z hodie faciunt greci. ¶ Not.propter modicũ excessum cõmissum ex furto quem acerbe z grauiter puniri.prout in simili videmus in.l.aut facta.in fi.ff.de penis.z in.l.i.in prin.ff.de abigeis.z in.l.iij.C.de epis.audi. Et est rõ vt propter penaz vnius ceteri terreãtur dicta.l.capitaliũ.in.§.famosos.ff.de penis.z.l.i.C.ad.l.iul.repe. Imperator enim potius cõsiderauit qualitatẽ z cãm delicti q̃ quãtitatẽ excessus. vt quoquo modo cõseruaretur pax per euz promulgata per hanc legem z non violaretur.argu.in.l.famosi. post principium.ff.ad.l.iul.maiesta.z quod dixi supra in prin.tituli. Nam pp excessum factionis pene ex causa extenduntur vsqz ad mortẽ inclusiue: vt dicit glo.notabilis.institu.de iniurijs.in.§.in sũma. Et dicit Inno. a ꝙ pp emergentes * casus licitum est leges transgredi. put ipse no.extra de consti.in.c.i. Utrum aũt ista pẽa tam grauis hodie pro tam modico excessu habeat locum statim dicã. ¶ Op.ab extra ꝙ imo fures p taz modico furto non debeãt suspendi.sed alia pena minori puniri.vt in auc.sed nouo iure.C.de seruis fugi.z.j.d pace iura.fir.in.§.iniuria. Solu.aduertendũ pro clara noticia ꝙ bz Bar.i hac materia habemus diuersa iura vario modo disponẽtia circa penas furtoꝝ. Naz p̃ de iure antiquo ffoꝝ.p furto erat pena extraordinaria.l.fi.ff.de furtis. Nisi esset publicus z famosus latro qui furca suspẽdebatur dcõ.§.famosos. Postea superuenit ius auctenticoꝝ.de quo in auc.vt nulli iudi.in.§.penulti.col.ix.z in dicta auc.sz nouo iure que inde supra scripta ẽ. Postea superuenit ista dcisio nouissima imperatoris Federici.d qua i isto tex. Postea superuenit alia dcisio magis noua eiusdez iperatoris Federici.d qua habet infra de pace iura.fir.in.§.iniuria. Mõ ad ppositũ circa solutionem cõtrarij dicũt qdã ꝙ iste.§. dz intelligi ꝙ iste fur d quo i tex.nostro cõmiserat alia furta pcedentia: ita ꝙ consueuerat furari ex quo ẽ effectus publicus: z p cõsequẽs dz suspendi: vt no.glo.in dicta auc.sz nouo iure. Hec solutio lz i se cõtineat veritatem tñ diuinat ad tex.nostrum. Et p tãto soluunt alij ꝙ iste text.loqtur in spãli casu pp violationẽ pacis. Et ista ẽ vera solutio.qr ñ violat litteram z cõgruit titulo nostro. facit.l.fi.de rerũ diuisi. Et ita intellexit glo.i dicto.§.iniuria.dicens ꝙ quãtumcunqz videatur h durum ꝙ pro quinqz solidis qs debeat suspendi. tamen quia lex ita scripta ẽ debet seruari.l.prospexit.ff. qui z a quibus. Quod itelligas verum z pcedere p̃dicta stãtibus firmis terminis presentis decisionis huius tex. Sed cum ista dcisio hodie sit abrogata z sublata.vt statim dicam merito stabit vera cõclusio ꝙ p tam modico furto non debeat quis suspendi. Naz dicunt quidam ꝙ est abrogata per cõtrariam ꝯsuetudinem.vt firmat glo.super verbo puniatur in fi.in dicto.§.iniuria.hoc idem tenet Bald.in dicta auc.sed nouo iure.vbi dicit ꝙ iste.§.hodie non seruatur ex generali cõsuetudine. Et ideo de eo non est hodie curanduz.argu.ff.de dolo.in.l.i.idest vsqz hoc idem tenet Jaco.de bel.z Nico.de neapo.dicentes ꝙ non seruatur i Italia.idẽ tz And.de iser.sequẽdo dictam glo.vt ista pena p cõtrariã consuetudinẽ nõ seruat bodie. Sz ego reperio Bar.in dicta auc.sed nouo iure z clarius i dicto.§.famosos.qui sentit ꝙ p.§.iniuria. Imperator iste Federicus voluerit derogare ipsemet decisioni huius.§.z redire ad alias penas legales antiquas de quibus in dicta auc.sed nouo iure.qd probat ex eo ꝙ ibi mandat: vt furtũ legitime puniatur zc. Et hoc puto veruz ar.l.non est nouũ.z.l.sed posteriores.ff.de legib⁹. qm non est verisimile ꝙ ipse imperator.dũ dixit legitĩe puniatur zc. voluerit se referre ad penã de qua in isto.§. tanq̃ ad penam legitimã: quia ista esset vna superfluitas illius legis.cũ ipse idem iam nõ multo tẽpore ante condidisset istam legẽ.quoniam dictus.§.iniuria. nihil super hoc operatur: z sic lex ipsa esset superflua qd nõ est credendum.vt in.§.quibus. C.de no.codi. ꝯpo. Similiter non est verisimile ꝙ se voluerit remittere ad ius lombardorum.sed ad ius cõmune scilicet leguz romanorum. Quod patet quia dictam.l.mandat omnibus subiectis imperio. Non autem mandat omnibus subiectis regno.vt patet in prin.illius legis.z ideo cuz forte plures querele fuissent exorte d inhumanitate: ac crudeli decisiõe huius tex.vz ꝙ pro quinqz solidis qs debeat suspendi mutauit hanc decisionem z voluit ꝙ fures etiam infra pacem punirentur legitimis penis. videlz bm formam solitaz iuris cõmunis.z quod hoc sit verũ.vt voluerit corrigere istum tex.patet.quia consuetudo que est optima legũ interpres.l.d quibus.ff. de legibus.hoc nobis ostẽdit.vt ibi dixit gl. Preterea pena istius tex.nõ dz iudicari legitima ex eo quia bm istũ tex.in tantũ puniretur furtũ quinqz solidoꝝ inquãtũ puniret publicus latro.vt iã supra pxime determinauit in.§.publici latrones .inter quos tñ dz eẽ maxima dñia.vt in dicto.§.famosos probat. Ex quibus omnibus concludo ꝙ hodie absqz dubio non habeat locuz determinatio huius.§.etiam infra tempus pacis siue velimus intelligere ꝙ sit correctus.vt sensit Bar.quicquid dicat glo.in dicto.§.iniuria.siue velimus intelligere ꝙ sit per contrariam consuetudinem abrogatus. vt tenuit glo.in dicto.§.iniuria.z cõmuniter doc.quos supra allegaui. Qualiter autem fures z latrones cuiuscunqz generis hodie puniatur de iure cõmuni.dic plene per glo.z docto.in dicta auc.sed nouo iure.z in dcõ.§.famosos.vbi glo.plene tangit.z in.l.ij.ff.arbo. furtĩ cesarum.z per glo.z cano.xxiij.questio.iij.quisquis fortitudinem. In foro autem penitentiali.vtrum fur debeat in aliquo alio puniri quam ad rei restitutionem dic ꝙ non.vt no.xij.questio.ij.fraternitas.z.vi.questio.i. in nitare. Et ita etiam determinat Bald.in.l.post decisionẽ.C.d furtis.sed d illo qui pstitit opem furto an q̃liter puniat.vide p bar.in.l.his q opem.z in.l.q seruo in.§.si duo.ff.d furtis. ¶ Quero ab extra duo fecerũt pacẽ ad inuicẽ vnus facit furtũ alteri: vel dat enorme dãnũ.nũqd ex hoc videat frãgere pacẽ: z dicit bald.ꝙ sic p istũ tex.z p ea que in hac constitutione dicta sunt referendo ea ad rubricam nostram tanq̃ congruentia ad titu.proprium qd facere debemus.vt in.l.impator ff.d in diem adiec. Secus aũt si ex discordia orta d nouo que a principio nõ fuit cogitata cõmitteret iniuria p ea q̃ dixi.s.eo.i pñ. ¶ Ultio ad materiam presentẽ vide plenã glo.in.d.§.iniuria.z qd ibi dicam z qd dixi.s.eo.in.§.publici latrones.z in remissionibus quas

a ¶ Propter enormitates. adde ang.in.l. q.si nolit.in.§. qr assidua.ff. d edi.edic.

ibi dedi. ꝛ in locis. ſ. allegatis. maxime in. §. famoſos ꝛ in auc. ſed nouo iure. ꝛ p Jaco. ardiz. in ti. de pace tenẽda. ſub rubricella. vbi quis verberatur. ꝛ rubricella vbi quis tondatur. ꝛ rubricella vbi qs ſuſpendit ꝛ p Hoſtien. in ſumma de fur. in. §. ꝛ inquantum. ꝛ in. §. fi. ꝛ in directoria iuris. in ti. de furtis. in. §. ſi criminaliter. Ja.

Si miniſtrales. Familiares dño rũ iter ſe rixãtes ſunt p iudicẽ ſedãdi ꝛ corrigendi ẽ formã iuris. h. d. ¶ In tex. ibi miniſtrales. Al's ẽ i text. miniſteriales ꝛ ẽ vtranqꝫ litterã expone. i. miniſtri ſeu familiares vel ſeruitores ſeu ſcutiferi. Nã varijs mõis iuxta vulgare nuncupari pñt. Ibi guerrã. intellige. p quolibet odio rixa vel diſcordia ſeu crimine vel exceſſu ex qb'iter ſe ñ habẽt pacẽ. Nã ſi ãt itelligas. ppꝛie guerrã. p bello: qꝛ tũc haberet locũ ti. ſequẽs dño guerrã ꝛ punirent' crimine leſe maie. vt. ff. ad. l. iul. maie. l. iij. in. §. eadẽ lege. ẽm Andre. de iſer. Ibi regimine. i. iuriſditione. Ibi leges ꝛ iudicia. i. legũ iudicia. Ibi. pſequat'. ſubaudi ortã do ad pacẽ ꝛ ẽt cogẽdo ſi ſibi videat' congruũ. ar. i. l. cũ affirmes. C. de libe. cã. ꝛ ẽt puniẽdo poſt exceſſuꝫ iã cõmiſſuꝫ. vt. ff. ꝺ vſufru. i. l. equiſſimũ. ẽm Pe. de cer. ꝛ Bal. ¶ No. ꝙ familiares pncipũ ꝛ dñoꝝ ſunt ſubiecti iuriſditioni iudicis ordinarij illi' loci vbi ꝺlictũ cõmiſerũt adeo ꝙ pt eos ex ipſoꝝ delictis punire. vt hic ꝛ i auc. qua in. puincia. C. vbi ꝺ cri. agi oꝫ. ¶ No. ꝙ ad officiũ iudicis ſpectat ſedare diſcordias ſubditorũ ꝛ cõpellere partes ad pacẽ ꝛ ꝯcordiã ne ad arma deueniant ꝛ rixas. vt hic ꝛ in. l. ſi vſufruct. in. §. ſi inter duos. ff. de vſufruct. ꝛ ibi no. in glo. facit. l. i. i. §. quies. ꝛ ꝙ ibi p Bald. plene. ff. de offi. pfect. vrbis. ꝛ ꝙ no'. in. l. i. C. vti poſ. ꝛ. xc. di. placuit. ꝛ in. c. pcipimus. Et in hoc debẽt eſſe ſolliciti rectores terraꝝ. vt no. in auc. de man. prin. in. §. deinde. ꝙ intelligas ante ppetratũ delictũ. Nõ poſt ppetratũ ꝛ iniuriam illatã nõ cogit' quis inuicẽ facere pacẽ iniurianti niſi in foro penitentiali. vt inſti. de iniur. in. §. fi. Et. p hoc nõ poſſent compelli partes ad cõpromiſſum ẽm Bal. in. d. §. quies. ꝛ in. l. trãſigere. C. de tranſac. ¶ Quero ab extra qd ſi ex predicta diſcordia orta inter dictos familiares violaret' pax. an pũiri ꝺbeant tanqꝫ violatores pacis. ꝛ dic ꝙ ſic iuxta ea q̃ dicta ſunt. ſ. e. in. §. ſiqs aliũ. ꝛ i. §. ſeq. ꝛ ſeq. ẽm Nico. de neap. Et hoc modo adaptari põt ad iſtum titulũ. ¶ Quero an ex dicto delicto predictoꝝ famu

a loꝝ [a] teneant' dñi ipſorum. dic plene p Bar. i. l. i. §. familie. ff. de publica. ꝛ ad legẽ iul. repe. i. l. ij. ꝛ. ff. de i cen. rui. nau. i. l. nequid. ꝛ p bal. in. l. obſeruare. in. §. pꝛoficiſci. ff. de of. pꝛoconſu. ꝛ leg. ¶ Ultio ad mãm vide qð diceã. j. in ti. ſeq. Quis aũt dicat' famul' ꝛ miniſter. plene vide p bar. C. de prepoſi. ſacri cu. li. xij. ꝛ ꝙ no. in auc. de teſti. in. §. ſi vero ignoret. ꝛ in. l. pſenti. C. de his qui ad eccle. confu. in. d. §. familie. Jaco.

Quicunqꝫ. Diuiditur in duas partes. In pꝛima. puidet tranſeunti per terram alienã circa pabulũ eq ſui. In ſcõa. pꝛouidet circa cõmoditatem atqꝫ vſum neceſſarium ipſius tranſeuntis. ſcõa ibi. licitũ. ¶ Caſus. Quicunqꝫ tranſituꝫ facit cũ equo p terrã aliqꝫ poteſt equũ ſuũ pabulo reficere iuxta viã: ꝛ poteſt etiã vti herba ꝛ viridi ſylua ſine vaſtatione ꝛ dãno alicuius. h. d. ¶ In tex. ibi per terrã. ſ. alienã. Ibi ẽm viam. i. iuxta viã: put exponit' p gl. in. l. martius. in prin. ff. de acq. rex do. vbi ẽ ſimilis tex. Ibi amplecti potuerit: dũmodo ñ faciat aio nocẽdi ſed ex neceſſitate. p reſpiratione equi ſui feſſi capiendo de herba vel frondibus exiſtẽtibus pꝛope viam cui vie quãto pꝛopinquius põt dꝫ ſe adherere. Ibi vſu neceſſario. forte ibi prandendo vel dormiẽdo ad vmbraꝫ vel ſuperfluum pondus deponẽdo vel de equo deſcendendo ꝛ ibi cum equo pauſando vel aliter vtendo dicta herba vel ſylua ad aliquã aliã ſuã cõmoditatem ꝛ

vſum in cauſa neceſſitatis quo tempoꝛe oĩa videntur cõmunia. l. ij. in. §. cum in eadẽ. ꝛ ibi no. in glo. ff. ad l. rodi. de iac. Item qꝛ neceſſitas facit licituꝫ ꝙ al's eſſet illicitum. vt in regula quod non eſt licituꝫ. de reg. iur. ꝛ dixi. ſ. qd ſit inueſti. in. §. ſi vo iueſtitura. ¶ No. ꝙ itinerãti fas eſt trãſire p agrũ alienũ. Nã hoc eſt ꝺ iure diuino. ut in decre. di. i. c. lꝫ ẽm leges dño iuito nõ liceret igredi. vt in. l. p agrũ. C. ꝺ ſerui ꝛ ibi no. in glo.

¶ No. ꝙ. p vſu neceſſario dũmõ ſine dãno alteri' licitũ ẽ itinerãti uti herba ꝛ ſylua alteri' ꝛ pabulare equũ

b iuxta viã. Nã de iure diuino licitũ ẽ comedere vuas [b] i agro alterius ſed nõ expoꝛtare ꝛ ꝓcedere ſpicas. ſed nõ mittere falcem: ut in decre. ꝺ conſecra. diſt. v. diſcipu

c los. Itẽ qꝛ neceſſitas famis excuſat a furto [c] de iure diuino. vt extra ꝺ furtis in. c. iij. qꝛ neceſſitas nõ habet le

d gẽ [d]. vt no. in. l. itẽ ꝗuis in. §. i. ff. cõmuni diui. Cum ex

e neceſſitate famis poſſit pr' vendere [e] filiũ. vt. C. ꝺ principib' q fili. di. i. l. ij. Itẽ qꝛ tempoꝛe neceſſitatis oĩa pabula videnẽ eſſe cõmunia. ꝛ. liiij. di. ſicut hij. ꝛ in. d. §. cuꝫ in eadẽ. Itẽ qꝛ qs ex precepto tenetur paſcere exurientẽ. lxxxvi. di. paſce. ¶ Q. p. ab extra ꝙ imo nõ liceat in agro alieno ẽt iuxta viã paſcere equũ ſuũ: vt i. l. qntus mutius. ff. ad. l. acqui. So. huius timoꝛe ꝯrij. And. de iſer. itelligit iſtũ tex. ꝙ iſte qui paſcebat nõ erat i agro ſed erat in via vnde ſe appꝛopinquabat ad ſeptẽ ſeparantẽ agrũ a via ꝛ recipiebat ꝺ herba vel de frõdibus pẽdẽtibus ſupra viã vel amplexabat' de herba ex ſylua ibi pꝛopinqua iuxta viã pꝛo refectione equi ſui feſſi: qð lꝫ dũmodo ſine aliquo dãno faciat. Et ẽ rõ qꝛ ſibi pꝛodeſt ꝛ alteri non nocet. vt. ff. de euic. in. l. euictione. Uerum iſta lectu. licet in ſe ſit vera tñ nõ videtur littere cõuenire. qꝛ iſte tex. preſupponit ꝙ tranſitus fiebat p terram ꝛ non per viam. Itẽ qꝛ ſatis modicam dubitatio nẽ haberet. Idcirco alij legunt vt ſũmaui ꝛ ſuper text. declaraui ꝙ iſte equitans paſcebat equum ſuũ i agro iuxta viam quod licet tum qꝛ ſibi pꝛodeſt ꝛ alij ñ nocet. Item qa hoc facit ex neceſſitate. Item qꝛ iuſte credebat dñm permiſſuruꝫ ſi hoc ſciret. Unde non videtur delinquere. vt inſti. de oblig. que ex delic. naſcuntur. in. §. furtũ. Itẽ qꝛ licet nõ videat' hoc iuridicũ tñ cum iſtud ſibi pꝛomiſit ꝛ alteri non noceat equitas ſuggerit vt hoc admittatur. vt videmus in ſimili. in. l. i ſumma in. §. item varius. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ ita tenet glo. que hoc tenet. xxij. q. ij. c. ſi. ¶ Quero ab extra quid ſi dominus agri reperit iſtum pabulantem equum ſuuꝫ iuxta formã huius. §. ꝛ petat ſibi ſolui de tali pabulatione qꝛ pabulans eſt diues ꝛ non fecit hoc neceſſitate paupertatis. ſed neceſſitatis ſolum. qꝛ tunc non reperiebat hoſpitium pꝛopinquum an iſte pabulans teneatur ſoluere. Et videtur ꝙ nõ poſtqꝫ neceſſitas ſuberat que facit rem de equitate cõmunem. vt. ſ. dixi. pꝛout in ſimili dixit Bal. in. l. ij. de operis liber. Et qꝛ hic preſupponitur ꝙ non fuit datum damnum. ¶ Quero quid ſi ex tali pabulatione inferatur dãnum. ita ꝙ dominus equi eſt in culpa an dñs agri poterit retinere equuꝫ donec ſibi emendetur damnũ. vide de hac qõne p Bar. in. l. pꝛox. in. §. de his. ff. de dã. infec. ꝛ. ff. de incẽ. rui. na. in. l. rat. in fi. ꝛ per Bal. in. l. ij. de ſeruis fugi. ꝛ i ſpec. de actoꝛe. ver. ſed pone. ¶ Ultimo ad materiã preſentem uide quod pꝛincipaliter tangitur de iure ciui. i. d. §. cum in eadẽ. in dicta. l. per agrum. ꝛ in dicto. §. ideꝫ varus. De iure canonico uide no. in dicto. c. iij. extra ꝺ furtis. ꝛ quod in decre. i. diſt. in. c. i. ꝛ quod no. extra ꝺ preſcrip. in. c. ij. ꝛ per Hoſti. in ſũma. in ti. verſi. nunqd ergo. ꝛ per Ja. ardi. in ſũ. ti. de pace tenẽ. ſub rubricella qui excuſant' a pena. ꝛ ex quibus cauſis facit extra de reg. iur. ꝙ non eſt licitũ. ꝛ qð ibi no. Et de materia paſculationis plene vide in ſpe. de iniurijs ꝛ dãno dato. in. §. ſequitur. ver. poꝛro. cum ſeq. ꝛ ſeq. extra de iniurijs ꝛ dãno dato. in. c. ſi. lexerit. ꝛ uide plene ad materiam

a ¶ An ex dcõ delicto pdictorũ famuloꝛuꝫ. Adde bar. in. l. ticius. ff. de teſta. mili. bart. in. l. hoc iure in. §. labeo. ff. de dona. bal. in. l. apð antiquos. in fi. C. de furt. doct. in. c. i. de reſtit. ſpo. Lo. ro. ꝯſi. xl. incipi. in pꝛopoſita. q. breuiter vr̃ ſtatutuꝫ. ideꝫ Lo. conſi. xv. incip. plura ſunt que querũtur.

b ¶ Comedere vuas. Addꝺ gl. in v̄bo fas ẽ. in. c. oẽs leges. i. di. bal. in. l. ſi. in ij. col. C. ſi cõtra ius vel vtili. publi.

c ¶ Excuſat a furto. Adde. c. ſicut. xlv. di. gl. ꝛ doct. in. l. ij. in §. cum i eadem ff. ad. l. rhodi. ꝺ iact.

d ¶ Neceſſitas nõ hꝫ legẽ. Adde. l. i. ff. de offi. cõſu. c. ſic ñ alij de conſe. di. i. c. quãto. ꝺ cõſue. ꝛ in. c. nõ ẽ. de re. iur. li. vi.

e ¶ Poſſit pater vẽdere. Adde gl. in. c. ij. de pigno. an autẽ fili' poſſit agere ꝯ patrem ſi venerit ad pigui oꝛem fortunaꝫ. vide p Bal. in c. ex reſcripto. i fi. de iureiuran.

riam in directoria iuris.in prin.libri quarti.in ti.de iu-
re.z in sūma Jo.sub rubrica de furtis.q.viij.

¶ Hic finit lex:deīde ɔsuetudīes regni īcipiunt.Ru.

¶ Ista est vera rubrica vz hic finitur lex deinde ɔsue
tudines regni incipiūt.Et hoc.pbaī ex eo:q2 cū lex Fe
derici impatoris que.s.ti.primo de pace tenēda scri
pta ē durauerit huc⁊usq3 amodo est finita. Ideo dixit
hic finitur lex.vz cū non sit amplius de dicta lege.Sz
incipiunt modo quedā cōstitutiones que consuetudi-
nes regni appellanī z pro cōsuetudinibus obseruātur
ideo subiūgiī in rubrica deinde ɔsuetudines regni in
cipiunt.lz quidam aliter habebat istam rubricā z ma
le.vz hic incipit lex consuetudinis regni.Et hoc voluit
tota ista glo.hic posita.Insuper antiqui quidaz aliter
habuerunt rubricā hic.vz queādmo.feu.amittatur. vt
no.gl.xxij.q.ii.c.de forma.Sed tu nō recedas ab hac
rubrica quā.s.posui pro vera.q2 ea cōiter vtimur z lō
go tpe vsi sumus z cōsuetudine obseruauimus a qua
non lz recedere.l.sed ea.ff.de legibus.Et ɔtinuari pōt
ad precedentes hoc modo.q2 cum.s.ti.ij.si de feu.fue.
contro.tractauerit de controuersiis feudorū super qui
bus emanauerunt plures decisiones ƀm varias consue
tudines.prout pz in dicto titu.verum q2 multotiēs oc
casione dictaꝝ controuersiarū partes deueniebant ad
rixas z guerras quas imperator federicus abhorrēs
voluit eas de medio tollere z pacem in toto suo regno
inducere.Ideo posuit titulum precedentem. Sed qa
interdum non obstante dicta pace oriebantur guerre
inter dominos z dubitabaī an vasalli teneātur eos ad
iuuare.z super hoc erant varie cōsuetudines in regno.
Nunc vō auctor vt predictas consuetudines declaret
annectit istā rubricā hic finiī lex z c.Nec mirādū qua
re ipse auctor nō posuerit rubricā formalē.put in alijs
titulis facere ɔsueuit qñ decisiones super hac rubrica
posite pticipant aut cū mā tituli pcedētis aut cū mā
alteri⁹ tituli supioris si de feu.fue.cōtro. cū oēs tā pce
dētes q̄z sequētes possint dici cōsuetudines regni ƀm
Jaco.ardi.Et iō cū iste decisiōes poti⁹ videanī icludi
sub titulis pcedētib⁹ q̄z de nouo materiā nouā addu-
cere.p tāto talis rubrica hic fuit inscripta z nō p mo
dū tituli formalis.Sz vt rñderet sepatio legis impia
lis a ceteris ɔsuetudinib⁹.Et adde hic q dicā.j.eo.in
.§.si vasal.i pri.z.j.ti.seq.sup rubrica. ¶ Sꝑ.ab extra
ꝫ tex.rubrice i eo qō dicit q hic incipiunt ɔsuetudines
z c.q2 imo nō incipiūt hic cū a pri.libri.huc⁊usq3 tracta
uerit de ɔsuetudinib⁹.So.itellige q ꝑprie nō icipiūt
lz reassumūtur q2 dcā lex pcedēs fuit qdā iterpositio:
vt dixi i.d.§.si vasal.z lz Ja.de bel. Jacobus.

Domino. Istud pricipium diuidiī i tres partes.qñ in prima ponitur dictum cum determinatōe vero ƀm opi.Oberti z Girardi In scda ponitur opi.falsa z non vera.In tertia probat suprascri
ptam veram determinationem per argumentum a si
mili.Scda ibi.alij vō.Tertia ibi.sed obertus.¶ Ca-
sus.Qñ dñs facit guerram iustaz tenetur vasal.suus
eum adiuuare in offendendo z defendendo.Idē dicē
dum est si dubitatur an faciat guerrā iustā vel non qñ
vō facit guerrā iniustam:tunc tenetur ipsum adiuuare
in defendendo non aūt in offendēdo nec ꝑpter hoc p
dit feu.si ipsum non adiuuat quemadmodū dicimus
si dñs esset excōicatus vel bannitus quo casu durante
excōicatione vel bāno est interim vasal.liberatus a sa-
cramento fidelitatis.h.d.¶ In tex.ibi adiuuet ad de
fendendū z ad offendendū.vt.j.patebit.Ibi palam .i.
certū z manifestū ē.l.palam.in prin.ff.d ritu nup. Ibi
si non vult.nā si vellet tunc bene posset etiā isto casu ip
sum adiuuare etiam ad offendēdū ƀm And.j.de iser.
alij contra z melius vt statim dicam.Ibi non tñ feu.p
dit.arg.xiij.q.vi.c.i.xvij.q.v.c.de forma.xxiij.q.viij.c.
scire nos.s.de no.fi.for.c.i.§.z si contigerit.z.§.z si sci
uero.Ibi girardus.s.cagapisti de quo fit mentio.s.si
de feu.vas.sue.inter.in.c.i.Ibi excōicatū.z dicit ab ex
q ē extra z cōicatio quasi ex cōione positus.z p hoc
significaī maior excōicatio vt.j.dicaz.de quo.iij.q.iiij.
engeldrudā.Ibi ad adiuuandū.subaudi ēt si bellū eēt
iustū ƀm Andre.de iser.q2 interiz ē liberat⁹ a sacramē
to.vt seqī.Ibi iustū.s.dñm.Ibi faciētē subaudi dz ad
iuuare z c.¶ No.q i trib⁹ casibus necessitaī vasal.ad
adiuuandū dñz suū i gurra vz cū ius ē p dño.Itē qñ
dubitaī.nā determinatio istius dubij nō ptinet ad va
sal.sed dz parere dño suo qm̄ i dubio psona dñi sui dz
sibi semper parere sancta z honesta.l.liberto.ff. de ob
sequijs.Tertius casus ē vt indistincte ad eius defensio
nē siue iuste siue iniuste se defendat.Et pōt eē rō quia
tutela nō vr̄ esse proprie maleficiuz etiā si iniusta sit de
fensio.ar.in.l.i.ff.d bōis eoꝝ qui mor.sibi cōsci.lz bal.
quod an z qualiter procedat dicā.j.latius.nam multa
licent in bello iusto.vt extra de sagittarijs in.c.i.d quo
plene per Joan.in summa sua.sub rubrica de bellis.
¶ Nota ex hoc tex.q hodie dñi prouinciarū z ciuita
tū possunt ex iusta causa bella indicere :licet olim pos
sent a solo populo romanoꝝ vel imperatore indici. vt
no.glo.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.z iure. Et ē ratio q2
olim erat vna solum monarchia.hodie aūt sunt domi
nia distincta z diuisa per membra:vt pz ex pace ɔstā
tie.item q2 hodie ita non bene posset haberi recursus
ad populū romanū vel imperatorem :sicut olim vt di
xit Guil.de cu.in.d.l.ex hoc iure.z Nico.de nea.hic.z
ad pdicta facit qō no.in.c.treugas.extra d treu. z pa.
a Utruz aūt iudex ecclesiasticus possit indicere bellū [a]
vide qō no.xv.q.vi.auctoritatem.§.fi.z extra de here.
c.excōicamus.z.xxiij.q.4.qd culpatur.z in.c.olim cau
sam.de resti.spo.z in.c.petitio.de homicidio.z de mā
vide plene p bar.in.l.hostes.ff.d capti.z postli.re.z.ff.
de acqr.pos.in.l.i.z per Bal.in.l.ex hoc iure.ff.de iu
sti.z iure.z extra de penis in.c.q in dubijs. ¶ No.ex
b isto tex.q propter excōicationem [b] domini liberaī va
sal.a debito fidelitatis:vt hic z in.c.absolutos.extra d
hereti.cum ibi not.z.xv.q.vi.nos sanctoꝝ.z.c.seq.Ex
c quo iferas q ēt de iuī ciuili [c] admittiī exceptio excōi
cationis.de quo dic per gl.z doc.i.l.i.C.de iuris z fa
cti igno.z in.l.placet.C.de sacrosan.eccle.z ibi p Cy.
facit auc.credentes.C.de hereti.z.j.de statu z ɔsue. cō
tra liber.eccle.in.§.credentes.z extra de sen.excō.in.c.
pia.cum ibi no.per glo.z doc.in Spec.de excep. in.§.
ij.ver.z porro.quinimo dicit Ja.de are.in.l.i.C.vt que
desunt aduo.ptium qō etiā nemine excipiente pōt iu
dex ipse repellere ex officio suo bānitum z excōicatuz
quem hic sequiī Bal.facit qō dixit Spec. de teste.§.
i.in fi.i.col.z bal.in.l.libertoꝝ.z in.l.siqs testibus.C.d
testibus.z p Cy.C.de sacrosan.eccle.in.l.placet.in pnc.
¶ No.q sicut p excōicationem domini liberaī vasal.
a iuramento fidelitatis:vt.s.ita z per bānuz. arg.j.eo.
in.§.fi.s.de no.fideli.for.in prin.z de requirendis reis.
d in.l.fi.in fi.Bānum.n.equiparaī [d] ipsi excōicationi.fa
cit quod no.glo.insti.de capi.dimi.in.§.minor .coniun
cta glo.singulari.in.§.relegati.insti.qui.mo.ius pa.po
te.sol.z pbaī i auc.gazaros.C.de hereti.z in cor.vnde
sumiī.j.de statu.z ɔsue.cōtra liber.eccle.col.¶ Not.q
pp delictum dñi non confiscatur ius vasallaticum :im
mo feuda vasallorum remanent eis firma z frāca tex.
videī hic singularis lz Bal.de quo tñ dic vt plene di
xi.s.si de feu.fue.contro.in.c.antepenul.¶ Not. q ab
solutio ab excōicatione diciī in integrum restitutio.con
cordat extra de pscrip.in.c.ex litteris.z in.l.fi. cum ibi
no.C.de sen.passis z resti.Utrum autem excōmunica

a ¶ Possit in dicere bellum. adde bar.i.l.iij. .C de ser.z aq. Inn.in.c. sicut de iureiu.Hos. in sūma.ti.d pe ni.z remis.i .§. quibus z qua liter.z p Bar. z Jo.de ligna. in tracta.de bel lo.San .Tho. scda scde. q. xl. artic.i.z quotu plex sit bellum dic repcussiuuz mitigatiuum z curatiuū. d quibus p Bal.i.c. cū oli.de rescri.

b ¶ Propter excōicationez. Adde Fel.in.c. si.de excep.ideꝫ Fely.in.c. inter alia.de sen.exc.

c ¶ De iure ci uili.adde bal. i c.exceptionē.in vlt.col.d excep. z an exceptō ex cōmunicati pos sit opponi in fo ro laycali .vide p Jo.an.in.c.a . postulasti. d ho mi.bal.in.c.itel leximus.d iudi. Do.i.c.i.§.ij. d excep.li.vi.bal. in.l.quotiēs.C. de iudi.Jo.cal. ɔsi.i.in ti.de fo ro compe.

d ¶ Bannitū eniz equiparaī. Adde doc.i.c. pastoralis d ap pel.Host.i sum ma.de iureiur. in.§. quot sunt spēs ver.de pa pa vero.

tio possit suspendi. dic q non: licet interdictuz sic. vt di cit Inno. extra d sue. cu iter. d quo p Archi. lxxxix. di. decenter. z p Bal. i. l. si qs accepto. ff. de codi. ob caz. ¶ No. q durante excoicatione vel bano no tenet va sal. iuuare dnm et in bello iusto sm And. d iser. Et est ro qz interim e solutus debito fidelitatis. vt hic in isto tex. z no. p gl. s. de no. fide for. sup vbo iuste. Ite dicas si dns eet hereticus. vt in. c. fi. extra de hereti. z in. l. i. z auc. credentes. C. de hereti. sm Jaco. de bel. Utru aut excommunicatus vel bannitus possit interim exigere a debitoribus suis. vide no. per glo. in. d. c. nos sanctoz z in. l. i. §. fi. ff. de requiren. reis. ¶ Not. ex isto text. ar. sm Jaco. de bel. q dominus bannitus vel excommunicatus si restituatur q omnia bona sua z iura vasallorum videntur sibi restituta. facit. l. i. z fi. C. de sen. passis. z statim dicam. facit quod habetur extra de elec. c. si diligenti. z in auc. vt cum de appel. cogno. in. §. generalem. ¶ Quero cum glo. quid si pendente banno domini vasal. vendat feu. sine licetia ipsius an tenebit venditio. Et ista glo. pro solutione huius qonis arguit ad partes. Et primo q teneat veditio predicta neqz dominus possit eam rescindere etiaz si reuertatur probat tribus ronibus. Prima ratio est ad similitudine filij illius qui deportatus est: vt est casus in. l. fi. in prin. C. de sente. pas. Scda ratio qz donec durat banu possunt bona baniti impune offendi. Tertia ratio qz interim non censetur feu. postqz solutus est vasal. sacrameto fidelitatis cum a fidelitate feu. dicatur. vt. s. p quos fiat inuesti. in fi. Jn contrarium determinat gl. qz istud bannum fuit personale vnde se non extendit ad bona. Quinimo et dicit gl. q si banu fuiss et reale q nihilominus fca restone d bano itelligerent boa restituta. d. l. fi. in fine. Et maxie si extabat filij ad quos feu. erat recasuru. ite qz hodie boa no publicanf pp bannu: vt in auc. boa danatoz. Et boc voluit gl. vsqz ad versi: sz si dns. qua gl. communiter doc. sequuntur z bn. Ex qua glo. no. plura. z primo q banitus equiparatur deportato. Sed de hoc dic vt no. in. d. §. relegati. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. z per doct. in. l. i. C. de here. insti. ¶ Secundo q in rebus banni potest quilibet dare damnuz impune. z ad hoc concordat alia gl. s. de mili. vasal. q cotumax est. in fi. licet Bal. alleget ista pro singulari. Et intelligo ista glo. in hac parte solu procedere i bano imperiali seu legali ita disponente. vt i auc. cassa z irrita. C de sacrosan. eccle. Alias aut esset glo. falsa sz Bal. qz no e vex q bona banniti possint deuastari. imo q plus e no posset iudex hoc in snia mandare qz bona no deliquerunt: vt dixit tex. in auc. vt nulli iudi. in. §. qm vo. facit quod no. glo. in. l. ad cognitionez. ff. qui. ex cau. in pos. eatur. z quod dixi in. d. c. i. in fi. d mili. vasal. De qua materia an z qn domus possit dstrui dic vt in. l. senatus. ff. de ztraben. emp. z in. l. ij. C. d edi fi. priua. z dixi in. §. pterea. j. de pace iur. fir. ¶ Tertio no. ex glo. q bannu siue excoicatio no tollit obligationem qua vasal. est dno obligatus. sed tollit tm obligationis effectum durate ipso bano vel excomunicatione. Et ideo postea restituto vl absoluto tenebitur obedire. facit. xi. q. iij. iulianus. cum ibi no. Et intellige predicta procedere nisi bona essent annotata z publicata sm forma traditam p ti. de requiredis reis. qz tuc dominus amitteret dnz. vt ibi z in. l. i. ff. de iure fisci. facit. l. diuus. in. §. fi. ff. de custo. reoz. Ad quem aut feudum debeat reuerti publicatis omnib[9] bonis domini propter eius delictum. declaraui plene. s. titu. ij. in. c. si vasal. culpam. z in. c. domino. z que fuit prima causa benefi. amit. in. §. deniqz in conclusionibus. z qd dixi. s. titu. primo. in §. siquis aliqué. ¶ Quarto no. ex determinatione glo. q vasal. pedete bano domini no potest vedere ius feu. Et est ratio qz no est extincta fidelitas sed suspensa donec dns restituatur. nam longa est differentia an aliqd suspendatur an in totuz tollatur. vt no. ff. de verbo. oblig. in. l. ij. in. §. ex his. z. l. inter stipulantem. in. §. sacra. Et ex predictis habes nuc declarata omnia que tangunf i gl. Et aduerte qz qqz gl. loquatur solu de bannito. tu tn dicas in domino excomunicato. qm eodem modo non liberat debitores a debito. sed interim suspenduntur actiones in iudicio vt. s. dixi. nam exceptio excoicationis est dilatoria z n peremptoria. z ideo licet interim durante excoicatioe non posset dns conqueri. tn venditio predicta non valeret in eius preiudicium. vt. s. dixi. prout in hac gl. probaf. facit qd i sili no. in. c. cum ecclesiastice. extra de excep. z in. l. qui habebat. ff. de manu. testam. Ex qbus omnibus concludo q siue dns sit bannitus vel excommunicatus non potest vasal. vendere feu. z si venderet dic sm Andre. de iser. q incidit in pena que statuta est contra vasal. alienantes. vt. j. de vasal. qui contra. costi. lotha. feu. alie. in. c. i. Quid aut econtra an dns bannitus possit iterim vendere bona sua. vide per Bald. in l. i. C. de contrahen. emp. Sed an qui excoicationem cotenit possit priuari feudo. dic q sic. vt no. xxxij. q. v. preceptum. Ad que aut applicetur pprietas feu. ipsius dni delinquentis qui ex dicto delicto venit priuandus: plene dixi. s. titu. ij. in. c. dno. vbi videas. ¶ Quero subsequenter cu predicta gl. in ver. sed si dns zc. pone q vasa. z dns sunt sub iurisditione potestatis huius ciuitatis z potestas banniuit dnz an habebit locu iste tex. vt interim vasallus sit absolutus a sacrameto fidelitatis queadmo. determinatur hic in bannito a rege. Et respondet gl. ponendo duas opi. Prima est q sic cum eade sit ratio. z hac opi. videtur firmare. Alia est opi. in ztrariu qm rex est maioz aliq potestate. z hoc voluit glo. vsqz ad finem. Aduerte qm Jaco. de bel. z communiter oes docto. sequuntur prima opi. huius gl. ex qua no. sm Nic. de neap. z Bal. qd potestates terraru possunt forbanire z banu eoz opaf idem q operatur banu regis lz sit maioz qualibet potestate. z est ro qz habent meru iperiu. vt in. l. nulli. C. de sen. z inter lo. om. iudi. vel consue. generali. iuxta not. per glo. que singularis est in. l. fi. C. de prescriptio. lon. tempo. vel ex pace constantie retenta forma ibi tradita. nam cu potestas vel alius iudex baniuit videtur ipe princeps vl lex a quo hz cam bannire qz ordinata sua potestas ab eo dependet: vt. C. de vete. iure enucle. l. ij. §. cuqz oia. z ff. de offi. prefec. pto. l. ij. circa finem. dumodo snia banni sit iusta. ff. de re iudi. l. iiij. §. zdemnatum. de ztrata. l. no putauit. §. no queuis. z ita tz An. de iser. z scias et sm Bal. q affecta persona videnf in consequetiaz et affecta bona. s. que sunt sub sua iurisditioe z in castris illius ciuitatis. non aut extra iurisditionem sua. l. ex ea ff. de postu. cu ibi no. in glo. que singularis est. de qua materia tangif per canonistas de re iudi. in. c. pastoralis. in cle. Et intellige semp q dictum banuz fuit habitu pro diffinitiua snia vel ex forma statuti vel zsue. vel pmulgationis qm per interlocutoriam nunqz induceretur maxima capitis diminutio. vt. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo i. §. quantu. cum ibi no. z tz Bal. vn ergo intelligendu est q dictu banu processit ex aliquo crimine ex quo perduntur bona. alr bannitus ess loco relegati. vt voluit glo. singularis in. d. §. relegati. sm Andre. d iser. ¶ Oppo. ab extra qz hic dicitur q dns excoicatus vel bannitus si est reconciliatus vel restitutus q recuperat ius suu. sz contra d. c. i. in fin. j. d he. femi. vbi disponitur ztrium. Nam si agnatis vl alijs iaz erat acquisitum ius in dicto feu. sua restitutio no dz ee illis piudicialis quibus erat iam acqsitu ius. Sol. verbum interim qd e positum hic in tex. tollit ztriu quasi velit dicere q i excomunicato vel banito reseruef ius suum si reconcilientur. Ibi vero loquitur in alio casu. s. in vasallo effecto clerico qui ex quo cepit ee miles dei

desinit

desinit eē miles seculi ⁊ sic desinit habere vasallos .vt .s. de mili. vasal. qui ar. bellica de. Sed hic excōicatus vel bānitus nō desinit habere vasal. sed interim soluti sunt a sacramēto fidelitatis. vt hic ⁊ .i. d. c. nos sancto rū. ⁊ c. auctoritate. in fi. ⁊ c. si ali⁹. eadē cā. i. q. Facit qđ no. glo. in. d. c. i. de bene. fe. Quid aūt si tale feu. p dn̄s trāsferat in aliū: an postea p restitutionem recuper. J. di cā. ¶ Quero ab extra an vasa. possit si vult adiuuare dn̄m iniuste aliū offendētem seu guerrā iniuste ꝯ aliū mouētem. ⁊ iste tex. vr̄ innuere ꝙ sic. Et hoc tz An. ꝺ iser. Sed veritas est vt nō necessitet ex vi ꝓmissionis si non vult. Sz tn̄ si sponte ipēdit hoc seruitiū dn̄s dz habere gratū. Nō tn̄ excusabit vasal. a parte aduersa cui infert nocumētū: vt no. p Inno. in. c. fi. extra ꝙ me. cā. fac. l. iij. C. ꝺ positi. ⁊ ita dixit bal. s. q. mo. feu. amit. in prin. qđ aūt obligatus non sit de iure ꝓbat ex pluri bus. ⁊ p̄mo q: nō est astrict⁹ ad facinora. vt. ff. ꝺ pac. l. iurisgentiū. §. si ob maleficiū. Itē q: nō teneret etiam talis confederatio vel societas. vt. ff. p socio. l. nec pter mittendū. Itē q: nec ēt expresse posset se obligare. ff. ꝺ fideius. l. si a reo. §. si reus. Item q: hoc esse vr̄ ꝯ ius di uinū. vnde nec etiā iuramēto eē̄t astrictus. vt in auc. qđ eis. C. de nup. cum ibi no. Et iste fuerūt rōnes bal. Sed tu addas casum in. c. qui peccātibus. xi. q. iij. vbi dr̄ ꝙ nullo modo pt̄ neqz dz: imo magis peccaret ꝙ̄ ille qui p̄ncipaliter facit. Quinimo ēt ex illo tex. posset argui ꝙ neqz ad defēdendū teneret neqz deberet ad iuuare dn̄m iniuste se defendētē. vt ibi probatur. ⁊ not. glo. xxiij. q. vi. in. c. i. ⁊ hoc tenuit Ja. de bel. ⁊ Nico. de neapo. s. in ti. qui. mo. feu. amit. in prin. esse verū hodie de iure canonico. vt ibi ⁊ statim dicaz. Et pro hac pte adduco glo. que hoc tz. xxij. q. fi. c. ꝺ forma. vz ꝙ nō te neatur adiuuare. Idem sensit glo. s. qui. mo. feu. amit. in prin. ibi sed quero ⁊c. ¶ Quero igit ⁊ reuoco i du bium iuxta predicta an liceat vasal. adiuuare dn̄m suū iniuste se defendentē. Et iste tex. dicit ꝙ sic. Sed in cō trariū fortiter facit. Et primo q: nō est licitū propul sare legitimū aggressorem. l. si seruus C. ꝺ his q ad ec cle. confu. Item q: hoc est ꝯ iusticiam que non tribuit ius suuz vnicuiqz. Itē q: n̄ est ars boni ⁊ equi. l. iusti cia. ff. de iusti. ⁊ iure. Itē q: bella iniusta sunt quedā latrocinia. vt no. ff. de iusti. ⁊ iure. l. ex hoc iure. Itē q: esset cā mali ⁊ damni ⁊ teneretur ꝺ dictis damnis: vt no. in. l. ij. in. §. siqs. ff. vi bo. rap. ⁊ p Innocē. i. c. fi. ex ꝙ metus cā. ⁊ extra de iniur. in. c. in nostra. Itez q: q defendit peccantem acrius ꝙ̄ ille qui peccat coherce tur: vt dixit tex. xi. q. fi. qui peccātibus. ⁊ c. seq. facit. ff. ad sil. l. iij. §. ij. ⁊ extra de iureiur. verum. Et p hoc intel lexerūt quidā istum tex. vt finis corrigat proxime dcā vz ꝙ etiā in defendendo non debeat vasal. obedire do mino ad exēplum excōicati vel bāniti. ꝙ videt esse ꝯ intentionē littere. Et iō his non obstantibus videmus istum tex. determinare ꝯrium: vnde oportet nos dice re vel ꝙ hoc dictet cōsuetudo feudoꝝ in fauorez defen sionis: q: defensio ꝙ̄ꝙ̄ sit iniusta: non tn̄ censetur pro prie maleficium. l. i. ff. de bo. eoꝝ qui mor. sibi consci uerunt. Itez q: difficile est ipso vasal. cognoscere de ta li iusticia vel iniusticia: vnde in defendendo debz obedi re dn̄o suo cum neqz locus neqz tp̄s patiatur plenius deliberādi consilium. Et sic non obstantibus obiectis ciuile videt dn̄os debere protegi ⁊ defendi a suis vas. ⁊ recognosci tanꝙ̄ dn̄os cum ꝑpter beneficiū a dn̄is receptum censeant tanꝙ̄ sui milites ⁊ stipendiarij. J. de probi. feu. alie. per fe. in. §. firmiter. ⁊ C. locati. l. milites ⁊ bonus text. J. de pa. iura. fir. in fin. ⁊ s. de mili. vasal. qui arma belli. depo. ⁊ ad hoc multum bene facit qđ no. glo. xxiij. q. i. qđ culpatur. vbi dicitur ꝙ lz dn̄s pec cet precipiendo: tn̄ non peccat subditus obediendo. ⁊ probatur etiaz ibi in tex. ⁊ plene no. xi. q. fi. quid ergo facit quod habetur in. l. iij. in. §. in bello. cum ibi no. in

glo. ff. ꝺ capti. Vel etiam possz dici fz Bal. ꝙ iō iste tex. ꝑmittit talem defensionē etiā iniustā in odium ip sius aduersarij insultantis cum armis inscio principe ⁊ qđ ei nō licuit. vnde nimiꝝ si talis ōfensio fuit ꝑmissa aduersus eum. ar. in. l. i. C. vt armoꝝ vsus. li. xi. De iure aūt diuino hoc nō vr̄ licitū cū apostolus dicat dignos morte eos q peccātibus ꝯsētiūt. Et ideo sāctus Tho mas ꝺ aquino scd̄a scd̄e. q. lxix. ar. scd̄o. dixit ꝙ multa fz leges humanas impunita relinquuntur que fz diui num iudicium sunt peccata: sicut pz in simplici fornica tione. Itē in falsa defensione sui. In cā sanguinis ⁊ si. In quibus lz quis peccet: nō aūt fm̄ leges humanas iponitur sibi pena. Et est rō q: lex humana non exigit ab hoīe oimodam veritatem q̄ paucoꝝ est non pōt in ueniri in tanta multitudine populi quātum lex huma na hz necesse substinere. ⁊ ideo ipse idē sanctus Tho mas in. d. scd̄a scd̄e. q. iiij. c. iiij. arti. fi. Dixit ꝙ principi bus secularibus in tn̄ homo obedire tenet inquantuz ordo iusticie reqrit. Et iō si nō hn̄t iustū principatū. sz vsurpatū vel si iusticia ꝑcipitant nō tenent eis subditi obedire nisi forte p accidens pp vitandū scandalū vel piculum. ⁊ allegat dictū apostoli ad titum. iij. admone filios pricipibus ⁊ ptātib⁹ subditos eē. Et pria petri ⁊ subiecti estote oī humane creature pp deū siue regi tāꝙ̄ ꝓcellēti siue ducibus tāꝙ̄ ab eo missis. Ad h. n. vt bellū sit iustū tria reqrunt. vt ipse dicit in. q. xl. arti. v. vz ⁊ primo auctoritas principis cā iusta. Tertio req rit ꝙ intentio bellātiū sit recta. de quo p Bar. in. l. ho stes. ff. de capti. ⁊ postli. re. ff. de acqr. pos. i. l. i. ⁊ p bal. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in. l. manumissoꝝ. C. de obsequijs. ⁊ in. l. cum cogna. C. de inge. ma. ⁊ p In no. in. c. sicut. extra de iureiurā. ⁊ de resti. spo. in. c. olim cāz. De iure aūt canonico similiter putat Jaco. ꝺ bel. ꝙ non teneatur iuuare. qm̄ misericordiosius est iniuste operantibus operam non prebere ꝙ̄ si impendamus. ¶ Nō enīz fert opem ad peccādū q adiuuat. Et sic vbi iniuste preliatur non dz de iure canonico eū aliquo modo iuuare fm̄ ipsuz per. c. i. xxiij. q. vi. Et ita dicit te nēdū. Sed de hoc dic ⁊ vide extra de penis. c. ꝙ i du bijs. ⁊ plene. xxiij. q. ij. in sūma. ⁊ qđ no. in cle. i. de reli. ⁊ vene. sanc. ⁊ quod habetur in. c. si is q. xi. q. fi. ⁊ plene in d. c. ꝙ culpatur. de bello autez ciuili vide Bal. in. l. i. i prin. C. de cadu. tollē. ¶ Quero de vna qōne disputa ta Bono. per Jaco. de bel. Si princeps concessit dcm̄ castrum alteri. Verū postea ipse princeps restituit di ctum comitez ad gratiā qui comes restitutus vult vē dicare dictū suum castruz a possidente an possit. Et in hac qōne adducit quindecim rōnes pro parte. Et tan dē concludendo dicit esse cōsiderādum ꝙ aut comes est bānitus iure consuetudinario tanquā contumax. ⁊ tūc non possit vendicare elapso āno: vt probatur. s. de mili. vasal. qui contumax est in. c. i. Aut est bānitus iu re cōmuni per titu. de requirendis reis ⁊ bona ānota ta. ⁊ tūc similiter elapso āno nō poterit reuocare. vt. l. ij. ff. de requir. reis. Aut est bānitus simpliciter sine co gnita ⁊ cōuicta culpa. ⁊ tūc repeteret. vt. s. de feu. sine culpa non amit. in. c. i. ⁊. J. de probi. feu. alie. per fe. in. §. callidis. Aut fuit legitime cōdēnatus in feudi amissio ne causa cognita. ⁊ tunc non posset repetere. vt. J. si va sallus feu. priuetur. cui defer. de. c. i. Aut fuit condēna tus ⁊ proscriptus per sniam. ⁊ tunc hz locum auc. bo na dānatoꝝ. ⁊ titulus. C. ⁊ ff. de bonis proscrip. seu damnatorū. Ex quibus infertur fm̄ ipsum ⁊ Nico. ꝺ neap. ꝙ ex illis causis ex quibus comes amittit feu. n̄ intelligit restitutus ad castrum. Sed eo casu quo feu dū nō amittit tūc suo iure petet castrū vtili rei vēdica tione. vt. s. de inuesti. de re alie. fac. in. c. i. de contro. in ter vasal. ⁊ ali. in. c. i. Et est rō fm̄ ipsuz. q: quedā sunt que deuenerūt in aliū imediate per ipsam ꝓfiscationē ⁊ ad illa intelligat facta restitutio q: remanēt i eodē

statu. Quedā sunt que veniūt in aliūm mediate p aliū
ɔ̄ctum. vt q2 per principē qui ē vere dñs acqrit alij ꝛ
sic nō remanent in eodē statu ꝛ in illis secus ē. ꝛ segt
etiā bal. ar. C. ne fiscus rē quā vendi. euincat. l. i. li. x. ꝛ
in. c. cōquis. de rescrip. li. vi. ꝛ ibi per Jo. an. in addi. spec.
de feu. in rubrica. ꝛ ꝙ not. ex̄ de elec. innotuit. ꝛ in. c. si
eo tpe. de elec. li. vi. non. n. est verisimile ꝙ velit adime
re qd̄ pcessit arg. in auc. consti. que de dig. §. illud pro
bat. bal. a simili q2 si pceps legitimat post mortē pa
tris ante aditā hereditatē. ꝛ tūc secus vt dixit bar. i. l.
gallus. in. §. ꝛ qd si tm̄. ff. de lib. ꝛ posthu. qd̄ intelligit
ipse bal. esse verū qn̄ ipse pn̄. restituit natalibus. secus ē
in resti. quā faciūt comi. palatini. q2 non vr̄ prin. voluis-
se ꝙ non auferat ius quesitū: vt. C. de preci. impa. offe.
l. quotiẽ. ꝛ. C. de emanci. libe. l. nec auus. Si tm̄ legitimi
habuissent aliquos fruc. interim non tenerentur resti-
tuere ẽm Bal. per tex. in auc. idem de nestorianis. C. ď
hereti. De qua mā an legitimatio possit fieri in piudi
cium alie. ponit Bal. in prohemio codicis. ꝛ p doc. in
l. nā ita diuus. ff. de adop. ꝛ in. d. §. ꝛ quid si tm̄. ꝛ vid
qd̄ dixi in. c. natura. ṡ. ti. ij. De materia āt qn̄ bāniti re
bāniunt. habet p Cy. et Bar. C. ď sen. pas. i. l. fi. ꝛ bar.
in. l. i. §. siqs vltro. ff. ď q̄onibus i. l. si qua. ff. de his q
sunt sui vel ali. iur. ꝛ plene vide de his ꝛ similibus qō-
nibus p An. de iser. ṡ. de vasa. decre. eta. i. c. i. ¶ Que
ro ẽm bal. si rex condemnauit quendā ad mor. ꝛ dū
duceret ad patibulum fecit sibi gratiam ꝛ ipsuz resti
tuit. vtruz feu. qd̄ obtiebat recuperet. Et rn̄det ꝙ aut
feu. ē apertū regi ꝛ tūc recupat illud. Aut erat aptum
alij ꝛ tūc non. ar. C. loca. l. si cū hermes. ꝛ facit. C. q nō
po. ad lib. p. l. i. ꝛ qd̄ no. ff. de infami. l. qd ergo i. §. pe
na grauior. ¶ Quero qualiter sciet an bellū sit iustū
vel iniustū. Et rn̄deo ꝙ si cōstat de pdictis trib⁹ q̄ fa
ciunt iustū. ꝛ tūc erit iustū: aut nō. ꝛ tūc iudicabit iniu
stū. facit qd̄ no. xxiij. q. ij. in glo. sūme. vbi declarat bel
a lū esse iniustū. v. modis[a]. pro quo vide. c. dñs. eadē qō
ne. ꝛ plene p bar. de pisis in sūma. sub littera bellū ꝛ i
directoria iuris i ti. de bello. ¶ Quero qn̄ itelligetur
esse dubiū an bellū sit licitū vel non. qm̄ dñs semp per
negationē suā poterit facere rē dubiā. l. iij. C. q ad li.
pcla. nō lz. Ex quo iferri vr̄ ꝙ sp erit in ptāte dñi vt
vasal. semp teneat sibi obedire ꝛ seruire i sua guerra.
Rn̄deo qn̄ in tali dubio ipse dñs habuerat cōsiliū a
suis cōsiliarijs ď bello suscipiēdo. non. n. dz initi soli
sue pēdētie. vt extra ď cōsti. in. c. ne innitaris. sz in tāta
re dz cōsiliū expetere. vt voluit tex. in. d. c. qd̄ culpat. dū
ibi dicit ꝙ cōsiliū belli est apud principē ꝛc. qd̄ itelligi
b dz q2 cū ɔ̄silio senioꝝ facit. xx. di. c. fi. nā seniores[b] sepiē
tes sūt. lxxxiiij. di. porro. ꝛ cū eis dliberare. i. q. i. esto
te. ꝛ. C. ď repu. l. cōsēsu. ꝛ sic ñ tm̄ ipe dñs i dubio di
cebat bellū assumendū. sed ēt totū cōsiliū suū. facit qd̄
no. in. l. oium. C. de testa. Ex quo nō erat certuz ꝙ bel
lum esset iniustū statiz dz pricipi ꝛ dño suo q cās exa
minauerat obedire. nam deliberatio dñi cū suo consi-
lio dz hoc sufficere vel etiā potest intelligi ẽm And. ď
iser. ꝙ etiā si solus princeps hoc diceret deberet ei cre
di. qm̄ iura sibi dederunt auctoritatē belli indicēdi. vt
in. d. c. quod culpat. ꝛ in dicta. l. i. C. vt armoꝝ vsus. qa
presumi dz ꝙ cā exigente illud dicat. eo ꝙ cor regis in
manu dei est. vt. C. de summa tri. ꝛ i epla inter claras
vnde subditus in dubio hz obedire principi ꝛ credere.
nō aūt dz sibimet formare conscientiā. l. prohibitū. C.
de iure fisci. facit qd̄ habetur in directoria iuris in. d. ti.
de bello. in. §. qd de comitibus. ¶ Quero de quo ban
no loquat iste tex. pro cuius noticia ꝛ responsione sciē
dum est ꝙ bānū capitur quattuor modis. prio modo
capit bānū p voce preconis. vt in auc. q semel. C. quō
ꝛ qn̄ iudex. Scd̄o capit p mulcta. vt. l. i. cū ibi no. C. ď
mō mul. C. de suspec. tuto. l. preses. cū ibi no. ff. de ven.
inspi. l. i. §. sed finge. Tertio modo capitur pro annota

tione bonorum. l. i. ff. de requi. reis. Quarto modo ca
pitur pro exilio. vnde exules dicuntur banniti. vt no. ff.
qui. ex cau. i pos. ea. l. ad cognitionē. ꝛ sunt proprie bā
niti illi quibus ius proprium illius ciuitatis non patro
cinatur. ꝛ sunt extra protectionem cōis. vt. j. de sta. ꝛ cō
sue. contra liber. eccle. tol. in. §. item nulla communitas.
no. per Cy. in. l. i. C. de natura. libe. ꝛ de talibus loquit
iste tex. qui tales bāniti nō possunt tamē impune offē
di. nisi essent etiam diffidati ẽm Bal. arg. eorum que
hic no. ꝛ est rō q2 cēsent quasi hostes ꝛ ciuitas videt
eis bellū indixisse. vt. ff. de capitis dimi. l. in amissione
in. §. qui deficiunt. ꝛ per Cy. C. de accu. l. reos. ꝛ de tali
bus loquit auc. gazaros. C. de hereti. que sumpta est. j.
de sta. ꝛ consu. in. §. gazaros. ꝛ de his spēbus bānitoꝝ.
vide plene per bal. in. l. si pene. ff. de condi. inde. vbi pre
dicta enumerauit. ꝛ per bar. i suo tractatu q sunt rebel
les. super verbo rebellādo. Utrū āt bānitis dbeat red
c di ius. Et vtrū possint ipūe offēdi[c] vide per bar. ff. ď
re mili. i. l. oē. ꝛ Cy. C. de cri. stel. sup rubrica. ꝛ Jo. an.
de ɔ̄stitu. ad fi. in addi. spec. ꝛ bal. in auc. que supplica
tio. C. de pci. impa. offe. ꝛ i. l. i. C. si a nō cōpe. iudi. ꝛ i
l. pemptorias. C. sen. rescin. non pos. ¶ Quero an iste
excōicatus vel bānitus possit pēdente bāno vel excōi
catione petere tenutā reuocari ꝛ ɔ̄dicere generali pro
clame. dic per Bald. ff. de opis no. nū. l. de pupillo. §.
qui remissionem. cuz. §. seq. ꝛ in Spec. de contu. §. fi.
ver. sed pone. ¶ Quero subsequenter de quali excōica
to intelligatur iste tex. ꝛ pro decisione huius qōnis sci
d endū est ꝙ habemus in iure duas principales spēs[d]
excōicationis. Una est que dicit anathema que exclu
dit ab ingressu ecclesie a cōione fideliū ꝛ a sacramētis
ꝛ hec appellat maior excōicatio. Dicit tm̄ anathema
qn̄ qz cominatio. vt no. in. c. altercationis. de bigamis
li. vi. de quo vide per archi. in. c. ad apostolice. de re iu
di. lib. vi. Alia est excōicatio que appellatur minor. Et
hec sepat solū a sacramentis. vt probatur extra de ex
cep. in. c. a nobis. ꝛ extra de sen. excō. in. c. penulti. Ue-
rūtamen huius excōicatiōis due sunt spēs. qm̄ quedā
contrahitur a iure vt i pticipāte cum excōicato maio-
ri excōicatione. Et hec est illa que excludit solum a sa
cramentis. vt extra de sen. excō. nup. Hec extenditur i
tertiā personā. vt. xi. q. iij. quā multos. Idem si feratur
ab hoīe per sniaz. vt in. c. ij. v. q. i. Alia est species excōi
cationis minoris que sepat a cōione fideliū ꝛ nō sacra
mentorum. vt. xviij. di. placuit. v. q. ij. presenti. Et ď ista
no. glo. ṡ. de mili. vasal. qui contu. est. De quibus gene
ribus excōicationū plene ponit Archi. in. c. statuimus.
extra ď sen. excom. li. vi. ꝛ dicatis vt ibi per eū. ꝛ quod
no. ij. q. iiij. engeldrudā. Modo ex pdictis pōt patet
solutio qōnis. vt iste tex. solū habeat locū iudicio meo
in excōmunicato maiori excōicatione. non aūt in excō
municato minori. quod patet etiam q2 verbum excōi
cationis simpliciter prolatum intelligi dz de maiori ex
cōmunicatione. vt in. c. si quem. extra ď sentē. excō. Et
intelligas predicta. nisi forte ipse dñs excōicatus ma
iori excōicatione participasset: nedum cum excōicato
maiori. sed etiam in eius delicto. q2 tunc ligaretur ea
excōica. qua ligatus est prius. vt extra de sentē. excō. in
c. nuper. ꝛ in. c. cōcubine. Eodez modo intelligas si nō
cōicauit in cri. sed solū participando cū criminoso. sed
ipse criminosus erat excōicatus cuz suis fautoribus ꝛ
cōicatoribus. q2 tūc dñs cōicans incurreret eandez pe
nam. xi. q. iij. rogo. ꝛ. c. sicut. ꝛ. c. excellentissimus. ꝛ ex
tra de sen. excō. in. c. quod i dubijs. Et ad predicta ad
duco sniam gof. in summa. de sen. excōi. in. §. restat. qd
autē sit censura ecclesiastica dic ꝙ est nomen generale
cuius appellatione comprehenditur excōicatio: suspen
sio et interdictum. vt in. c. q2 periculosum. de sentē. ex
cōica. li. vi. ꝛ ibi per Arch. ꝛ in. c. quereti. extra ď vbo.
significa. De differentia vero inter excōmunicatū ab
homine

a ¶ Bellū esse iniustum. v. modis. add̄ Host. in. c. i. de homi. li. vi. ꝛ ibi Jo. an. post eū pōit vij. archie. flo. i iij. pte sue summe. tit. iiij. c. iij.

b ¶ Naz seniores. Adde car. alexā. in. c. sane gppe. in. i. colū. ix. dist.

c ¶ Utruz possint ipune offēdi. Add̄ bar. in l. oēs populi in ij. q. ff. de iusti. ꝛ iure. Bar. i. l. amissione. ff. de capi. dimi. bal. i l. gracchus. C. de adulte. bal. i l. vnica. C. de cōfes. Ange. in. l. i. ff. de ɔ̄sti. princ. Jo. an. in addi. spe. i rub. ď consti. abb. in. c. si ď ɔ̄sue. An. de bu. in. c. si vero. el. i. de sen. exc. Alberi. in vlt. pte statutoruz. q. xvij. Melius i tractatu de bannitis. q. i. prime ptis secūdi tēporis. Alex. de imo. cōsi. cxiiij. ici. pōderatis his. in. i. volu. idē Alex. ɔ̄si. lxv. ici. attēta dispōne statuti. in. iij. volu.

d ¶ Duas pricipales species. Adde. ca. si celebrat. de cle. exc. mi. c. engeltrudā. iij. q. iiij. gl. fi. i. c. ɔ̄sēt. v. q. ij. Host. in summa. ti. de sen. excom. in. §. quot sunt spēs ꝛ an nomine excōicatōis de qua intelligit. vide p glo. in ver. excōicatōis maioris. in. c. prudentiā. in. §. sexta. ꝛ ibi Cardi. zaba. in. vi. no. de offi. dele. car. zaba. in. c. meminimus. in. i. opp. q cleri. vel vo. idē Card. in repe. ca. perpendimus. in. i. colū. de sentē. excom. abb. in rubr. de sen. excō. abb. in c. intelleximus. in. ij. no. de iud. car. alexā. in. c. rursus. in. i. col. q cle. vel vo. pbi li. frā. c. i. de excep. li. vi.

homine ⁊ a iure habetur in.c.q in dubijs.extra ď sen. excō.¶ Ultimo ad materiā p̄sentem vide glo. ⁊ qđ ibi dixi.s̄.de no.for.fi.in.c.i.super verbo offendere iuste ⁊.s̄.quibus mo.feu.amit.in princi. ⁊ in remissionibus quas dedi.s̄.que fuit prima causa benefi.amittē. in.§. item qui dñm.in fi. ⁊ de iure canonico habetur per gl. xxij.q.vi.c.de forma. ⁊ quod no. xiiij.q.vi.in.c.i.xv.q. vi.iuratos.⁊ extra de iureiur.in.c.petitio. De materia aūt bānitorū vide quod dixi.s̄.ti.proximo.in.§.si vero pacis.⁊ quod habetur in.l.ad cognitionē. ex qui.ca.in pos.eatur.⁊ vide per Jaco.ardi.in summa. in titu.qui. mo.feu.amit.sub rubricella non tenetur adiuuare dñm excōicatū[a] vel bānitum. ⁊ plenius in rubricella vasal. tenetur dñm adiuuare si guerram iustā facit ⁊c.Et vide eundē Jaco.ardizo.in summa. in ti. qualiter iurare dz vasal.sub rubricella penul. vbi enumerat plures casus in qbus vasal.est absolut⁹ a fidelitate dñi.De materia autez excōicationis habet̄ de iure ciuili in auc. de sanc.epis.in.§.oībus autem epis. ⁊ in pluribus locis ď claratis per Jo.an.in addi.Specu.in ti.de excep.in §. ij.ver.sed nūquid.⁊ plene per Bal.in.l.i.C.de heredi. insti.⁊ in.l.i.§.nūc aūt.C.ď cadu.tol.⁊ vide qđ dixi.s̄. in.iij.notabili.⁊ in vltima qōne.⁊ qđ dixit Jo. in sūma sua.sub rubrica.de sen.excom.⁊ in.§.sed quid de vasa. ⁊ de materia belli per eundem in ti.de bellis.

Ad hec. Cōtinuat̄ iste.§.ad supiora.qm̄.s̄. proxime declarauit an ⁊ qn̄ vasal. dz adiuuare dñm in guerra.Nūc vō declarare intēdit qn̄ ipse vasal.dz seruitiū suū prestare ipsi dño in dicta guerra.Et diuide in quatuor partes. qm̄ primo ponit vnam regulam.In secunda excipit duos casus a dicta regula.In tertia ostendit iudici modū ⁊ formā iudicādi sup dicta materia.In quarta excipit duos alios casus a predicta regula.s̄.posita.Scđa ibi:nisi seruitium. Tertia ibi.bonus tñ iudex.Quarta ibi.dūtamē scias. Casus.Licet vasallus multo tēpore nō seruierit domino suo nō ꝑpterea pdit feu.sed ista regula fallit ī quatuor casibus.Primus qn̄ vasal. expresse recusauit velle seruire. Secundus qn̄ requisitus a domino cessauit seruire.Tertius ⁊ quartus quando sciuit dñm obsideri vel ei piculum mor.iminere ⁊ cum potuit non iuuauit ipsuz.Et ista oīa relinquunt̄ in arbitrio iudicis qui varie ex causis ⁊ personis iudicabit.h.d.Et pro introductione ⁊ notitia huius materie vide qđ dixi .s̄. ti.ij. in.c.i3.in.iij.notabili ⁊ in vlti.q.¶ In tex. ibi ad hec.i. iuxta proxime dicta.nam cōtinuat se.vt.s̄.dixi.Ibi mediolanensiuz dic q talis consuetudo est etiā generalis quo ad oēs.vt est casus in.d.c.l3.⁊ vbiqz bonus iudex dz semp arbitrari.vt in isto tex.⁊ per hoc est expedita glo.i.hic posita.Ibi beneficium.i.feudum.vt.s̄. in qui. cau.feud.amit.in.§.in primis. Ibi tenuerit.Subaudi expresse recusando velle seruire.nec isto casu requiritur interpellatio bm An.ď iser.q2 ex quo certam est q nō vult facere iusticiā dño ⁊ q non vult seruire non est locus piecture.vt dixi.s̄.que fuit prima cā bene. amit.in §.item qui dño suo.vel intellige q ex pacto debebat prestare seruitiū ad certū diem.vnde dies interpellabit nec erit opus interpellatiōe hoīs.l.traiectitie.ff.ď act. ⁊ oblig.⁊ ita intelligit Bal.Sed prima expositio magis congruit huic littere q2 expresse pz de nequitia ipsius vasalli qui non est paratus seruire etiā si dñs peteret.vt in.d.c.l3.Secus aūt si non recusaret expresse.q2 tunc requireretur interpellatio vt statim sequitur. ad quod faci t.s̄.de mili.vasal.qui contu.est in princi.Ibi vel propinquum.Et ista est prima ꝯsideratio quā animaduertere dz iudex.⁊ de hoc in.l.i.ff.si qs cau.⁊ i.l. cū post.C.de appel.Ibi paratū esse. Ista ē scđa ꝯsideratio quā dz facere iudex.s.aiaduertere an vasallus sit paratus seruire vel non.nā si exp̄sse recusauit tunc non est paratus.vel intellige vtrū sit paratus. q2 forte iam preparauerat se ad seruiendum de armis ⁊ equis ⁊c. Ibi dum guerram.hec ē tertia ꝯsideratio. Ibi vtrūqz non intelligas q sit vna dictio sola.sed sunt due. ⁊ est quarta consideratio quā facit iudex.vz an dñs habeat magnā guerrā vel paruam. Ibi vel annunciauit. ista est quinta consideratio ⁊ est substantialis regulariter vt videlicet vasallus requiratur ad seruitium prestandum.vt in.d.c. licet.⁊.s̄. an ille qui interfe.fra.do.in.c. fi.Ibi q̄z ad condēnandū. Subaudi in dubio.vt.l.ab sentem.ff.de penis.⁊.ff.de actio.⁊ oblig.in.l. arianus. Ibi sciuerit.Nam etiam si sciret eam guerram habere: non tñ sciat eū esse in tali periculo non tenebitur iuuare ipsum si non est requisitus. vt hic ⁊ in dicto.c.licet.Ibi ⁊ cum non potuerit.Secus autez si nō posset q2 tunc esset excusatus nec amitteret feudum.vt.s̄.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed nec est alia.in fine.⁊ ibi dixi in.c.fi.s̄.de feudo sine culpa nō amittē.⁊ s̄.an ille qui interfecit fratrē domini.in.d.c.fi. ¶ No. q in feudo recto tempus suo naturali cursu non interpellat vasal.ad prestationem seruitiorum. sed requiritur interpellatio hominis.vt hic ⁊ in.c.si vasallus.s̄.si de feudo fuerit controuer.⁊ in dicto.c.fi.s̄.an ille qui interfecit fra.domini.Sed si feu.erat conditionatum vt q2 prestabat seruitium certum.de quo.s̄.de capita. qui cur.vendi.i.c.fina.⁊ tunc si haberet diem certum limitatū.tūc tēpus dicte diei certe interpellaret sine aliqua admonitione hominis.l.magnā.C.de contrahen.⁊ cōmittē.stipu.l.ij.C.ď iure emphi.⁊ hic in ver.nisi.⁊ dixi super text. nec tunc haberet aliquid plus de tempore. q2 potuit preiudicare. Aut non est expressum certū tēpus sed tacitū.⁊ tūc post illud datur congruum tēpus arbitrio iudicis.q2 nō potuit p̄uidere.vt hic bz Bal. ⁊ statim dicam.Nam vbi dies non est statuta non cogitur se offerre.l.ij.quorum le.⁊ hic in isto tex. cum si. Item limita ⁊ alio modo.vz nisi interpellatio legalis aliud disponeret.q2 tunc non requireretur interpellatio hominis.vt in isto text.ibi dum tñ scias ⁊c. duplex nāqz est interpellatio.q2 alia hoīs alia legis.vt colligitur ex isto text.⁊ not.glo.in.l.emilius.ff.de minoribus. ¶ No.q postq̄z vasallus iterpellatus est ab homine vel a lege adhuc hz tempus congruū arbitrio iudicis declarandū.l.quod dicim⁹.ff.ď solu.⁊.l. promissor.ff. de consti.pecu.⁊ in hoc tex.qui prestat argumētū bm Bal.ad contractus qui quotidie fiunt inter ciuitates confederandas[b] que sibi vicissim promittunt auxiliū: de quibus confederationibus vide per Bar.ff.de collegijs illici.in.l.fin.⁊ in tractatu qui sint rebelles.⁊ per Bal.super rubri.C.pro socio.⁊ aliquid dixi.s̄.de pace tenē.in prin.⁊ i.§.i.¶ No.q interpellatio legalis nō arctat vasal.nisi a tempore sciētie. vt hic ⁊ i.d.c.licet. quod intelligas nisi sua ignorantia esset supina ⁊ crassa.q2 tunc nihilominus puniretur cum haberetur pro sciente.vt dixi.s̄.si de feu.fue.contro.in.c.si vasal. feudum. Nam ad inducendum delictum exigitur sciētia vel saltem ignorantia nō excusabilis. vt in.l.i.fi.ff.de decre.ab ordi.fac.⁊ dixi in.c.vasal.feu.s̄.si de feu.fue.contro.¶ No.q impossibilitas nō arctat vasallū ad prestationem seruitiorum. de quo dixi in dicto.§. sed nec alia.s̄.que fuit prima causa.⁊.s̄. de feu. sine culpa non amit.in.c.fi.⁊.s̄.q.mo.feu.amit.in.pri.⁊ ibi gl.¶ No. dñm debere nunciare vasallo si vult seruitiū sibi exhiberi. Nunciatio.n. hz magnos effectus. vt in.l.i.ff.de operis noui nun.⁊.ff.de peti.here.l.item veniunt.in §. petitam.¶ No.regulam q in dubijs debz esse iudex magis promptus ad absoluendum q̄z ad condemnādum.Et est rō q2 in decisione cause debēt esse rei fauorabiliores q̄z actores.vt.l.fauorabiliores.ff.de regulis iur.Secus autē in ordinatiōe.quia i prin.cause magis fauemus actori.In medio cause pariter vtrisqz. vt i.l. si qs intētione ambigua.ff.de iud.⁊ ibi p doc.⁊ no.gl.

Jac.Alua.super feu.

[a] ¶ Adiuuare dñm excōicatū. adde Fel. in.c.inter alia.de sen.excom.idē Fel.in c.fi. in.ij.col. de excep.

[b] ¶ Inter ciuitates ꝯfederandas.adde an cōfederatus possit se ꝯfederare cū inimico pmi cōfederati. vide p Bal.ꝯsi.cxix.in cip.querit prio. in.i.volu.

in.c.cum ad sedem.extra de resti.spo. de quo plene per
Dy.in regula cũ sunt partiũ. de regu.iur. in.vi. Scias
tñ ꝙ sicut qñ probationes essent hincinde pares ꝓnio
res esse debemus ad absoluendũ vt hic. Ita ⁊ in reci-
piendis probationibus debemus magis fauere ad so-
lutionẽ q̃ȝ ad condemnationem.Et si ista regula repe
riretur fallere in sñia eodem modo fallit in probatiõi
bus.vt est tex.sing.ꝫm Bal.in.l.antepen.ff.de manu-
mis.¶ Op.cũ glo.fi.in versi.Et hoc est verũ ⁊c.cõtra
suprascriptã regulã ꝙ imo in dubio debemus potius
condemnare q̃ȝ absoluere.vt probatur.ff. de re iudi.in
.l.inter pares.vbi est casus ꝙ si coram pluribus iudici
bus ordinarijs paribus.qꝛ forte sunt quatuor agatur ꝯ
cã liberali cõtra assertum dñm ⁊ duo ex iudicibus iu
dicauerint contra dominũ reuȝ pro libertate ⁊ in fauo
rem agentis.Alij duo pronunciauerũt pro dño reo cõ
tra agentem dicitur ꝙ tenere dȝ sñia lata ꝓ actore nõ
aũt ꝓ reo. ex quo hẽs ꝙ lex ibi magis fauet actori q̃ȝ
reo quod esse videtur contra istã regulã.So.dixit glo.
ꝙ ibi fallit fauore libertatis que fauorabilis est.Eodẽ
mõ dicendum ꝫm glo.in quacunqȝ alia re priuilegia-
ta.Et potes declarare glo.per.l.in ambiguis pro doti
bus.ff.de reg.iuris.⁊ per.l.sunt persone.ff. de religi.cũ
si.Et ex his habes nunc glo. abundanter expeditã vs-
qȝ ad finem.¶ Ultimo de pertinentibus ad materiã
huius.§.circa interpellationẽ fiendaȝ vel non fiendam.
vide in pluribus remissionibus quas dedi .s̃. in titulo
que fuit prima causa benefi.amit.i.§.sed nec alia.in.q:
iiij.⁊ ꝙ dixi.s̃.de no.fi.for.super glo.fi.⁊.s̃.si de feu.fue.
contro.in.c.lȝ. De pertinentibus aũt ad illam mate-
riam qñ iudex ex varijs causis arbitretur. habetur.s̃.
que fuit prima cã benefi.amit.in.§.sed qꝛ natura. ⁊.j.ꝺ
cõsue.rec.feu.in.§.sacramentum.ff.de annu.leg.l. me-
nia.in fi.⁊.ff.de rei vendi.l. in fundo.Ex qua lege iste
tex.sumptus ẽ.⁊ ꝑ Ia.ardi.in sũma.qui.mo.feu.amit.
sub rubricella an teneaẗ vasal.ꝫuitiũ offerre dño. cũ se.

Si vasallus.

Iste.§.in sua mã parti
cipat cũ titulo ꝫo.s̃ ꝓ
ximo.vȝ si de feu.fue.contro.Nam vt dixi super rubri
ca huius tituli presens titulus nõ hȝ rubricã formaleȝ:
sed casus in eo cõprehẽsi participãt aut cũ titu. p̃cedẽ
ti.aut cũ dicto ti.si de feu.fue.contro.Titulus enim p̃
cedẽs fuit quedã interpositio in dicta materia si de fe.
fue.ꝯtro.ꝓut in simili facit gratian⁹ in suo tractatu ꝺ
cretoꝝ.xxxiij.q.iij.vbi interserit tractatũ de penitentijs
quo expedito postea reuertitur ad expeditionẽ aliaruȝ
qõnũ dicte cause.Sic facit in proposito nostro Ober
tus de orto qui interseruit in tractatu si de feu.fue.con
tro.dictã legẽ impatoris federici de pace tenẽda q̃ fini
ta reuertiẗ ad suam priorẽ materiã ponendo successiue
has ꝯsuetudines q̃ participãt de vtraqȝ materia ꝓut
dixi sup rubrica.Nunc his premissis veniamus ad de
clarationẽ presentis.§.in quo determinatur qualiter fi
nito feudo debeat regulari incrementum quod accre
uit ipsi feu.expensis ipsius vasalli.Et diuiditur in qua
tuor partes. In prima poniẗ dictum circa melioratio-
nẽ feudi per fabricã vasalli.In secũda rñsio.In tertia
ponitur alia determinatio circa melioratiõem ꝑ serui
tutem acqsitã feu.In quarta ponitur opi. quorundam
non vera.Scða ibi.dñs.Tertia ibi.idem dico.Quar-
ta ibi.quidã.¶ Casus.Dñs ad quẽ feu.reuertiẗ ꝑ de
fectũ generationis vas.teneẗ ad expensas melioratio-
nis facte in feu.siue sint circa fabricam siue circa serutu
tẽ feu.acqsitã aut eas patiaẗ auferri.h.d.¶ In tex.ibi
edificiũ fecerit.s.de nouo vt qꝛ ibi domũ fabricauit.ex
quo ꝑpetuo melioratũ est feu. Ibi vel ipsuȝ.s.feu.Ibi
meliorauerit.vt qꝛ fecit domũ lateritiaȝ que erat de ta
bulis vel aliter fecit feu.vtile.qꝺ al's erat inutile ꝫm for
mã.l.pen.ff.de re.coꝝ.Ibi decedat.subaudi ⁊ sic feu-
dũ redijt ad dñm.vt.s̃.de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.

Ibi auferri. subaudi per heredes vasal. in alijs bonis
excepto feu.in quo non succedunt cũ non sint de agna
tis vel alias successibiles ad iura feudalia predicta.Ibi
aut soluat.s.ipse dñs p̃dictis heredibus.Ibi acqrat.s.
per pecuniã.nã etiã in hac seruitute acqsita dñs teneẗ
aut dare preciuȝ dicte seruitutis dictis heredibus. aut
ꝙ ipsi heredes vtãtur retentione donec eis satisfiat ꝑ
dñm.Ibi quidã alij dicunt. subaudi ⁊ male ꝫm glo.se
cundã hic positã in fine.¶ No.in feu. permissam esse
retentiõem ꝑꝑ expensas meliorationis in eo factas si
ue in faciendo de nouo siue in reficiendo sint dicte ex-
pense.donec aut tollanẗ per facientem.aut soluanẗ per
dñm qui si iterim agat ad feu.poterit per exceptionẽ
doli repelli.Et hoc voluit etiã gl.fi.hic posita i sui pri.
⁊ in pluribus concordãtijs quas allegat vsqȝ ad ver.⁊
quod dicit.Et ad hoc benefacit insti.de reꝝ diui.in.§.
certe.cũ ibi no.in glo.Est enim i electione dñi ꝫm Ja.
de bel.vel pati an ferre vel soluere extimationẽ. vt hic
dicitur in littera.⁊ no.in.l.sed ⁊ si quid.in prin.ff.ꝺ vsu
fru.¶ No.ꝙ determinatio huius.§. hȝ locum ⁊ ꝓce
dit siue edificium fabricatum possit de se stare absqȝ
fun.feudali.vt qꝛ potest inde amoueri ⁊ religari alibi
seu refici ꝫm Andre.de iser. siue non possit de se stare
sicut est edificiuȝ de muro constructũ de nouo vel me
lioratũ vel sicut est seruitus q̃ de se stare non potest. vt
.s̃.de inuesti.de re alie.fac.in.§.ecõtrario.nã donec do
minus soluat preciũ huius seruitutis acqsite ⁊ meliora
tionis non poterit vendicare feu. qꝛ agendo reppelleẗ
exceptione doli. vt dictum est. licet aliqui voluerint in
telligere ꝙ totũ feu.pertineat ad dñm aliqua refectõe
expensaꝝ non soluta quod falsum est.Et hoc est ꝙ vo
luit iste text.ibi.Idẽ dico ⁊c.Et hoc sentit dicta gl.fi.
circa fi.in.d.v̉sic.⁊ quod dicit que ex p̃dictis remanet
expedita ⁊ declarata vsqȝ ad fi.¶ Quero cũ gl. pria
an iste tex.habeat locũ etiã qñ vasal.fecit expẽsam mo
dicã.Et rñdet glo.ꝙ non. qm̃ solum dȝ intelligi quã
do fecit expensaȝ magnã quã facere nõ tenebatur.Et
hoc voluit dicere ista glo.vsqȝ ad ver.nisi:quã declara
per.l.vi.in.§.hactenus.ff.de vsufructu. qñ vasal. hanc
modicam expensam facere teneẗ in reficiendo.⁊ in hac
tali modica expẽsa ad quam ꝺ necessitate tenebaẗ va
sal.facere non haberet locũ iste tex.nec de tali modica
expensa curat pretor.l.oĩno.ff.de impẽsis. qꝛ postquã
habebat emolumentum dȝ habere onus.vt insti.de le
gi.pa.tu.in.§.fi.Quando aũt ⁊ q̃ intelligatur modica
expensa ⁊ que non dȝ restitui per ipsum dñm collige
re potes.ex dicto.§.hactenus.cum ibi no.⁊.l.eum.C.ꝺ
vsuf.¶ Op.cum dicta glo.in ver.nisi ⁊c.ꝙ imo here
des vasalli non possunt repetere expensam factam. vt
probatur in.l.iij.in.§. nos generaliter.ff. de impensis.
So.ibi loquitur de expensa facta cã colligendoꝝ fru
ctuũ que nõ repetiẗ sed compensatur cũ fructibus vt
ibi:hic v̉o loquimur de expẽsa ad ꝑpetuam vtilitatem
rei.nõ aũt cã colligendorũ fructuum.vt probaẗ in.d.§.
nos.⁊ in.l.fi.in eo.ti.Et ꝑ hoc expedita ẽ glo.vsqȝ ad
v̉.sed qd.lȝ nõ ita clare locuta sit.¶ Quero subseq̃uẽ
ter in dicto ver.cũ dicta glo.quid si isti heredes vasal.
non habuerunt extimationẽ de impẽsa facta in feu.ne
qȝ voluerũt amouere neqȝ reficere idest extirpare for
te hostium fabricatũ qꝛ noluerunt ꝺ hoc facere qõnẽ.
ita ꝙ dominus est ingressus possessionem feu. ⁊ conse
quenter dicti hostij fabricati.posteaqȝ idem dominus
amouit ⁊ refixit.i.extirpauit dictum hostiũ an dicti he
redes poterunt nunc vendicare dictam rem refixam.i.
extirpatam.hoc est dictum hostium amotũ.Et respõ
det glo.ꝙ sic.⁊ allegat.l.sed siqd in edificando.in pri
ci.ff.de vsufruct.per quam legem cum ibi no. oportet
te declarare istam gl.que obscure locuta est.⁊ vide ad
intellectum ipsius.l.habitator.ff.de rei vendica.⁊ in.l.
sed addes. in.§. si inquilinus.ff. locati. ¶ Oppo. ab
extra

extra q imo totum feu.cũ fabrica ⁊ omni expensa per tineat ad dñm neq3 heredes vasal.possint repetere ta lia meliorame̅ta: qm̃ vasal. expendens in feu. sciebat vel scire debebat feu.redire ad dñm.nec in hoc potuit pretendere ignorantiã.l. quisquis.C. de rescin. vendi. vnde scienter expendendo in re aliena debet perdere ex pensam.insti.de re.diui.in.d.§.cũ aũt.So.ẽm And.d iser.dicta cõtraria loquuntur in re prorsus aliena. hic vo vtile dñiu3 erat vasal.ar.ff.de rei vẽdi.l. si fundo.⁊ de vsufruc.l.eum.⁊ hec fuit ratio quare in isto tex.opi. istorum sentie̅tium contrarium reprobata est.¶ O p. q imo semper habeat locum retentio ꝓpter expe̅sas factas in re de.l.paulus.ff.de doli exceptio.⁊ de.l.si in area.cum si.ff.de condi.inde. Solue vt omnia similia cõtraria:vt plene tangitur per glo.in .l. in fundo.ff.de rei vendi.⁊ dic vt ibi. ¶ Quero ab extra quid si dcm̃ feu.redijt ad dñm ex delicto vas. an talis melioratio possit repeti.⁊ dicit Bal.q non p.l.ij.C.de iure ẽphi. Et est rõ q2 hic loquimur qñ per defectum generatio nis amittit feu.Ibi aũt propter delictũ ⁊ culpã vasal. quo casu si amittitur principale amittitur etiã accesso
a rium [a].Et idem tenuisse ante videtur Jaco.ardi.i sum ma.qui.mo.feu.amit.sub rubricella d superficie facta a vasal.⁊c.¶ Quero quid si ecclesia cõcessit mihi area3 in emphiteosim ⁊ domum ibidem hedificatam ꝯcessit iure proprio ipsam vendendo: postea emphiteosis re uertitur ad ecclesia3 an teneatur ad extimationem do mus.vide ⁊ de hac ⁊ similibus qõnibus Bal. in auc. excipit.C.de bo.q3 libe.Et in hoc ibi varie locutus est. ⁊ in.l.fi.§.emptor.C.cõia delega.⁊ super rubrica de iu re emphi. hic tñ videt stare in hac conclusione que in hoc.§.traditur.Et ita dicit q seruatur de ꝯsue.¶ Ul timo de pertinentibus ad materiã vide qd dixi.s. de contro.inuesti.in.§.si quis de manso.⁊.s. de inuesti. de re alie.fac.in §. econtrario.⁊ in remissionibus quas ibi dedi.⁊ Bald. in auc.qui rem.C.de sacrosan.eccle.⁊ in in.l.i.⁊ fi.C.de iure emphi.⁊ in.l.i.ff.de rerum diuisio. in.q.viij.⁊.C.de bo.q3 lib.in auc.excipit.vbi etiã decla rat qd iuris in emphiteotica ⁊ i locis pluribus.s.ꝯpar sim allegatis.⁊ plene in Specu.in ti.de expen.in §.i. ⁊ per Ja.ardi.qui.mo.feu.amit.sub rubricella de sup ficie facta a vasal.⁊c.s.allegato.⁊ per Hostien.in sum ma.ti.de feu.§.fi.in versi.preterea.

His consequenter. Iste.§.cõ tinuat se cũ ꝓcede̅ti hoc mõ:q2.s.proxime declarauit ad quem spectare debent meliorationes facte in feu. qñ feu.ver titur ad dñm p mortẽ vasal.deficie̅tis sine herede ma sculo:nũc vo declarat in isto.§. quid iuris sit de fructi bus pendentibus super dicto feu. ad que3 spectare de beant si feu.reuertatur ad dñm:vt.s.dictu3 est. ¶ Et pro noticia huius.§.⁊ euidentia dicendorũ sciendũ q doct.ipsum legunt varijs modis ex eo. q2 prima fron te non videtur habere in se bona3 rationẽ in hoc:v3 vt mensis marcij ⁊ mensis augusti habeãt diuidere fru ctus totius anni vt sonat ista littera qd non videt rõ nabile:vnde Jaco.ardi.⁊ Bal.⁊ cõiter doc.ipsum in telligũt ad corticẽ vt sonat littera vt dixi.v3 q si vasal. moriat añ kalẽdas marcij q oẽs fruc. ipsius anni sint dñi.Si vo moriatur post kalẽdas marcij vsq3 ad au gustũ:tũc sint heredũ vasalli.Si vo moriatur post au gustum:tũc omnes fructus sint dñi.⁊ iste est casus ve rus ẽm eos quicquid alij dixerint.de quibus tex. taci te facit mentiõem.Uerũtamẽ ipse idem Bal.volẽs assignare rõnem decidendi pro euitanda absurditate huius decisionis dixit q ita placuit ꝯsuetudini.Et sub iungit q hoc ideo forte est. q2 post marciũ vasalli tũc incipiunt se parare ad bellum vel qa mundus incipit de marcio.⁊ tũc primo terra produxit herbã virentẽ. Sed iste rationes videre meo nihil conclu dũt ⁊ diui

nant.ideo videtur mihi istum.§.alio modo debere itel ligi ẽm An.de iser.qui ipm notabiliter ⁊ subtiliter in tellexerit.Et ego clarius q3 ipse faciat explicabo.vide licet vt incipere debeamus annum in mense septẽbris. q2 in dicto mense incipit nouus annus ad fructus futu ros.quia tunc incipiunt hoĩes seminare putare vites. ⁊ cõiter facere alia que sunt necessaria ad fructus.tũc futuri anni l3 ipse an. inchoauerit dictum annũ ab idi ctione que ẽm ipsum incipit currere dicto mense septẽ bris.S3 ego itelligo ipm annũ icipe simplr in pri.mẽ sis septẽbris nõ habita aliq̃ ꝯsideratiõe ad ipsa3 indi ctionẽ que regulariter non incipit in dicto mense.vt di xit Specu.de instru.edic.§.ij.ver.ceterũ.Sed tñ i hoc non est variatio in tpe.Et iste talis annus diuiditur in duas ptes.q2 prima pars dicti anni incipit a dicto mẽ se septẽbris iclusiue ⁊ durat per sex menses. videlicet vsq3 ad mẽsem marcij exclusiue. Scda vo pars dicti mẽsis durat p alios sex menses.⁊ incipit a mẽse mar cij iclusiue ⁊ durat vsq3 ad mensem augusti exclusiue. Modo ergo i tali anno magistraliter ichoato ⁊ bip tito respectu fructuũ nascituroꝝ fit ista determinatio de qua in isto.§.vt videl3 si vas.moriatur in prima par te dicti anni.v3 a mẽse septẽbris vsq3 ad marciũ exclu siue.q tunc heredes vasal.nihil habeant. sed ipse dñs habeat totũ.⁊ hoc est rõnabile q2 adhuc superest alia medietas anni qui cedere d3 lucro ipsi[9] dñi. Sed qñ vasal.moritur post marciũ iã ichoatũ.tũc ipe vasal.d3 habere oẽs fructus dicti anni.Et ẽ ratio q2 iã erat trãs cursa plusq3 medietas totius anni. ⁊ sic tot[9] ãnus d3 cedere lucro heredũ vasal.⁊ non dñi. Nec obstat iste tex.in ver.si vero post augustũ ⁊c.q2 d3 itelligi q si va sal.moriatur post augustũ q tunc heredes sui nihil ha beant se impedire pro anno tunc subsequenti proxime futuro. qui incipiet in mẽse septẽbris proxime futuri. Uerũtamẽ fructus anni iam inchoati hẽbit integros siue recolligantur de dicto mense augusti.siue postea si cut est vinum ⁊ oleũ ⁊c.q2 oẽs tales intelligũtur de di cto anno iam inchoato. Et q iste talis intellectus sit verus ⁊ de mente hui[9] littere probat aperta ratione. q2 si vasal.moriat inchoato marcio non est dubiũ ali quod ẽm oẽs q hẽbit fructus futuri augusti.vt i isto text.⁊ sic heredes vasa.habebunt fructus nascituros a tempore mortis vasalli vsq3 ad sex menses.Si vo mo riatur de tpe septẽbris post augustum.⁊ sic in ipa vin demia non deberet ipsam habere etiã si iam esset col lectũ quod absurdũ esset. ⁊ q ipsam videmiã ipsi he redes non debeant habere non videtur etia3 rõnabile imo cõtra mẽtem huius littere.vt.s.dictũ est.⁊ insur geret maxima iniquitas vt si toto ãno coluisset vineã vel oliuã q heres suus priuaret ea.ideo dicendum ⁊ i telligendum q ipsi heredes habeant oẽs fructus dicti anni iã incboati.Sed nullo mõ debeãt se impedire d anno futuro.etiã si vasal. mortuus esset post mensem augusti.⁊ ita intelligatur dictus ver.si vo ⁊c.quod p3 q2 dicit q tunc oẽs fructus anni percipiet dñs ⁊c.Nã non potest verificari tex.in ãno iam inchoato. q2 in di cto anno iã erat recollectũ frumentũ ⁊ alia blada p ip sum vasal.vnde nõ potest dici q dñs habeat oẽs fru ctus.⁊ sic necessariũ est extendere dictum tex. ad annũ q tunc inchoabit.non aũt ad annũ iã inchoatũ q nũc finire d3 post dictos fructus recollectos. na3 fructus in telliguntur fieri tempore quo coluntur potius q3 tẽpo re quo colliguntur.ff.sol.matri.l.diuortio.§. non solũ. His premissis nũc de facili intelliges litterã quã etia3 diuido in quattuor partes.q2 primo declarat fruct[9] to tius anni debere spectare ad dñm qñ vasal.moritur.s. proximos sex menses anni iã inchoati de mense septẽ bris ob culturã fructuu3 nasciturorum. Secũdo decla rat omnes dictos fructus debere spectare ad heredes vasal.quãdo morit ipe vasal.s.secundos sex menses di

a ¶ Amittit et accessoriũ.adde i regula accesso riũ.⁊ ibi doc.de regu.iur.li.vi.

cti anni. Tertio habet respectum ad fructus anni futu ri. nō āt ad fructus āni proxime preteriti. Quarto po nit opi. quādaʒ que nō est vera. scōa ibi: si vo post cha lendas. tertia ibi. si vo post augustū. quarta ibi: qdam dicunt. Casus. Si feudū devolvatur ad dominum per mortem vas. a mense septembris inclusiue vsqʒ ad prin cipiū marcij sequentis omnes fructus illius anni erūt domini. Si vo post principiū marcij vsqʒ in finē anni: tunc spectabunt ad heredes vasal. dūmodo ad annuʒ sequentem futurū se in aliquo non extendant cū domi nus omnes fructus dicti anni futuri percipere debeat. h. d. ¶ In tex. ibi his ɔsequēter hoc ideo dixit vt se ad supiora cōtinuaret. vt. s. dixi. Ibi reuerti. Subaudi ex eo ꝙ vasal. filiū masculū reliquit. vt supra. §. proximo. Ibi eius anni qui inchoauit de mense septembris pre terito ⁊ finiri dʒ in mense augusti futuro inclusiue. Ibi post chalendas. ⁊ dicunī chalende semper prima dies cuiuslibet mensis. quare aūt sic dicanī ⁊ fiant ac cogno scantur. vide gl. in. l. cū bisextus. ff. de verbo. signi. ⁊ gl. Joā. an. super data sexti libri ⁊ in specu. de instru. edic. §. ij. ver. post indictionem. Ibi percipiuntur. s. in dicta estate sicut sunt segetes. Ideʒ tñ intelligas de alijs fru ctibus etiaʒ post dictū augustū colligendis spectanti bus ad dictū annum sicut est vindemia oleum ⁊ simi lia: vt supra dixi. Ibi post augustum. Subaudi moria tur vasal. Ibi omnes fructus anni. s. futuri ⁊ nouiter in choati. Non aūt potest intelligi de anno qui nunc fini tur cū iam supra dixit: ꝙ omnes fructus ante augustū sint heredū vasal. ergo non verificaretur iste tex. q vult ꝙ omnes fructus anni percipiat dominꝰ. Necessariū est ergo intelligere ꝙ iste tex. habeat respectum ad an num futurū nouiter inchoatū post dictum augustum in quo si vas. moriatur post dictū augustū. vasalli here des se non intromittant aliquo mō cū omnes fructus dicti anni futuri spectaturi sint ad dictū dominū cum respectu ipsius anni futuri claruʒ sit vasal. esse mortuū ante marciū ⁊ sic omnes fructus spectare ad ipsuʒ do minū: vt declarauit in prin §. sed respectu fructuuʒ an ni qui iam finiī ipsi heredes habebūt omnes fructus qui restāt colligi ꝺ dicto āno sicut est vindemia ⁊ oleū ⁊ similia. vt supra dictū est. ⁊ ita intelligatur. Ibi quidā dicunt. Subaudi ⁊ male cū eorū opi. sit iniq̄ ⁊ reproba ta ꝑut ēt reprobata ē i. §. ꝑcedēti. Et h̄ voluit gl. pria hic posita in fi. sui. ¶ No. ānū icipere i mēse septēbris respectu fructuū futurorū colligendorū. Et est ratio: qꝛ tūc homines regīr incipiunt semina in terrā iacere: vn de cū dicimus iuxta vulgare. questo anno va bona sa sone. Intelligimus de tali āno qui incipit in seminatu ris. non aūt de anno qui incipit a natiuitate iesu xpi. Nam anni varijs modis incipiunt. scōm eniʒ ātiquos incipiebāt aliqui ānum in chalendis aprilis. vt no. glo. in. l. pro hac. C. de aduoca. di. iudicum. Aliqui incipie bāt ānos ab indictione hebrei a diluuio aliqui ab olim a piade. Nos vo a natiuitate iesu xpi.[a] Quidam ab in carnatione. vt de his plene no. glo. super rubrica. C. de idictionibus li. x. Sed quantū ad propositū nostrū po test dici ꝙ duplex est annus vnꝰ. s. legalī ⁊ magistralis qui est. ccclxv. dierū. l. cum heredes §. stichus de statu lib. ⁊. l. ita vulneratꝰ ad. l. acquil. Et hoc modo loquē do quicqd est actū intra has. ccclxv. dies potest dici fa ctum hoc anno ⁊ potest incipere talis annus qñcunqʒ ⁊ de isto tali anno intelligitur iste tex. Sed alius est an nus qui appellatur annus cōis ⁊ vulgaris qui deno minaī scōm nos a natiuitate domini iesu xpi. ⁊ de isto non loquiī iste. §. Facit quod dixit Bar. in. l. libellorū. ff. de accusa. ⁊ in. l. i. §. ānum. ff. de iti. actuqʒ priua. Nā ānus incipit scōm varios tractatus. Si eniʒ ex forma statuti cognoscaī de maleficio vsqʒ ad annum. incipiet iste annus a die cōmissi maleficij. Item si conduco ali quē per ānum iste ānus incipiet a die cōductiōis facte

[a] ¶ Nos vero a natiuitate iesu xpi. adde gl. in cle. i. de sum. trī. Cardi. alexā. in nomine dñi i. i. no. xxiij. distin.

⁊ in similibus. vnde non habemus respectū tunc ad an num cōmunem sed ad annuū legalem ad quē tex. no ster se retulit. Et hoc bene probaī in dicto §. stichus. ⁊ ibi ēt per Bar. ⁊ ad ꝑdicta vide Archi. in. c. si pp tua de rescrip. li. vi. vbi tractat de multiplici specie annorū. ¶ No. scōm glo. primā hic positam ex isto tex. lauda bilem diuisionem fructuū fiendā inter dominū ⁊ here des vasal. mortui q̄ menti mādanda est cū quottidie ꝺ facto occurrat. Sed aduertendū ꝙ scōm diuersos tra ctatus in iure reperiunī varie ⁊ diuerse fructuū diuisio nes. Nam in casu nostro vides qualiter vasal. moriēs transmittit ad heredes suos ne collectos sed etiā extā tes si moriaī post chalendas martij. In fructuario āt alter obseruatur qꝛ non transmittit nisi perceptos fru ctus quocunqʒ tempore moriaī. l. defuncta. ff. ꝺ vsuf. ⁊ insti. de rerum diuisi. in. §. is vo. ad quē similiter ⁊ ē alia obseruantia circa dictaʒ diuisionem fructuū inter maritū ⁊ vxo. seu heredes suos quia diuiduntur ꝓ ra ta temporis quo maritus substinuit onera matrimōij vt. l. diuortio. ff. so. matri. ⁊ no. de hoc plene per gl. C. ꝺ rei vxo. act. i. §. sed ⁊ nouissimi. Et hoc voluit tota ista gl. prima quāq̄ non ita clare ⁊ ample. ¶ Sed tu im mediate forte dubitabis cur tam varie iura nostra ꝓ cesserūt circa huiusmodi diuisiones. Et ego tibi respō deo ꝙ feudatariꝰ habet plus iuris ac pinguius ius in re q̄ȝ fructuarius. vt no. glo. ff. de arbo. fur. ce. in. l. cede re. §. i. ¶ Nam vasal. habet vtile dominium. vt infra de contro. inter vasal. ⁊ alī. c. i. ⁊ supra de inuesti. de re alie. fac. in. §. econtrario. Fructuarius vo non habet nisi naturalem possessionem: vt. ff. de acquiren. poss. l. natu raliter. ff. de acquir. re. do. l. acquiritur. §. fi. Item quia ius vtendi ⁊ fruendi non transmittitur ad heredes in sti. de vsuf. §. fi. sed ius vasal. sic. vt supra in quibus ca. feu. amitt. in. §. in primis. In fructibus aūt dotis iō fit alia diuisio vʒ pro rata tēporis quo maritus substinuit onera matrimonij in quo onere plura iteruenunī. Et ideo equa fuit ꝓuisio vt pro tēpore quo substinuit lu creī fructꝰ. vt. l. pro oneribus. C. de iure do. Adde ad hanc materiam aliam que statim dicam in qōne pri ma. ¶ Op. cū glo. ij. ꝙ imo ista opi. hic reprobata sit vera: vʒ istorū q dicebant ꝙ quocūqʒ tempore moria tur vasal. ꝙ fructus sunt domini. qꝛ de hac opin. videī casus. in. l. herēnius. la prima. ff. de vsu. ⁊ in. d. §. is aūt insti. de re. diui. So. dicas. licet glo. non soluat ꝙ hic lo quimur in vasal. q habet ius in re. Ibi vero loquimur in alijs casibus non similibus. vt. s. satis plene dixi assi gnando rationem diuersitatis. ¶ Quero ab extra qd de pensionibꝰ si feudatarius locauerat feu. an habeat locum dispositio huius §. Et dicit bal. ꝙ sic cuʒ loco fructuū succedāt. vt in dicta. l. defuncta facit. ff. de vsu ris. l. pensiones ⁊ de peti. here. l. mercedes. qꝺ admit tit An. de iser. quando in fi. anni soluuntur vt regīr fie ri dʒ nisi aliud ꝯueniat. vt no. C. loca. in. l. iij. Secꝰ aūt si quolibet mense solueretur pensio vel per certa tem pora ꝭm ɔsue. vel statuta deberet solui qꝛ si vasal. dece deret elapso iam tempore quo debebat solui. tunc he res haberet quia iaʒ cessit ⁊ venit dies quo potuit illā petere per. l. cedere diem. ff. de verb. signi. alias sint do mini. qꝛ nec cessit nec venit dies ꝺ qua materia dic per Cy. in. l. ij. ⁊ in. l. edē. C. loca. ⁊ per Barto. ff. de stipu. seruorum. in. l. seruus cōis. in. §. fi. ⁊. ff. de magistra. in l. i. ⁊ in specu. de loca. in. §. postq̄ȝ. ver. sed queritur. facit quod dixi. s. ti. primo. in. §. si vero pacis. in antepenul. qōne. ¶ Quando aūt venditur fundus ad quem per tineant fructꝰ vel pensiones vide in. l. iul. in. §. si fructi bꝰ. ff. de act. empti. per Bar. i. l. fi. de iure fisci. ꝑ Bal. in. l. fructꝰ. ⁊ in. l. traditio de act. emp. ⁊ in. l. i. C. ꝺ vsu. ⁊ fruc. lega. qualiter vero diuidanī inter heredem ⁊ le gatariū. vide Cy. in. l. fi. C. de vsu. ⁊ fruc. lega. ⁊ bal. in l. i. in eo. tit. ¶ Quādo aūt relinquitur legatum singu

lis

lis annis qualiter diuidant fructus.vide.ff. de annis le ga.in.l.in singulos. Quid.in clerico beneficiato mo- a riente[a] extātibus fructibus qualiter diuidantur inter heredes clerici & successores in beneficio tangitur. in.c. si propter tuas.& in.c.statutū per archi.d rescrip.li.vi. Facit q dixit bal.in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.& in.l.edē.C.loca.& extra de peculio cleri.i.c.ij.& extra d offi.ordi.in.c.presenti & per rai.in dicta.l.defuncta.& p glo.& scribentes in.l.i.C.de annon.ciui.li.xi. ¶ Quero an distinctio huius .§. obseruabitur in fructibus natu- ralibus & non industrialibus. Et dicit an.de iser.q nō. Sed debebit in illis obseruari sicut i vsufructuario di citur in dicto.§.is vō.ad quē insti.de rerū diuisi. Qui aūt dicantur fructus naturales & qui industriales vide per bal.in.l.ancille.C.de fur.& in dicta.l.pro oneribus .C.de iure do.& in dicta.l.i.C.de vsur.& fruc.lega.de q bus per glo.in.l.fructus.ff.de rei vendica. ¶ Quero quid si vasallus decedit añ martiū ita q feudū cū fru ctibus reuertitur ad dominū. Sed tamē ipse vasallus iā fecerat expēsas p dictis fructib[9].an hr̄des sui pote- rūt deducere dictā expēsaz & habere. Et an.d iser.sentit q sic per.l.fructus.ff.solu.ma.&.ff.fa.hercis.l.l. fund[9] qui de quo plene p bar.i.d.l.fructus & Bal.i.l.i.C.de fructi.& lit.expen. & per cano.extra de resti. spoli. in.c. grauis & in speculo d expen.§.i.ver.expense. ¶ Que- ro quid in vasallo camere vel caneue si moriatur quali ter diuidantur fructus anni.dic vt dixi supra de feu. co gni.in.c.ij.in secūdo notabili. ¶ Quero an qui ꝯcedit fundū in feudū videat̄ cōcedere fructus pēdentes.dic q sic p.l.fi.§.penultimo.ff. que i frau.cre. Et ita tenet bal.in.l.i.ff.de rerū diuisi.in questiōe.xiiij. ¶ Ultimo de materia presentis.§.vide tex.& glo.cum ibi tactis i fra in titulo an agna.vel fi.repu.here.& glo. & doc.in.d. l.defuncta.ff.de vsuf.& quod no.in.l.i.C. de annon.ciui libus li.xi.per canonistas.in.d.c. si propter tuas de re- scrip.vbi glo.tangit. & per Ja.ardi. in summa.in ti.q. mo.feu.amit.sub rubricella d fructibus feudi si ad do. feu.perue.& in capitulis extraordinarijs.in.§.vnum qui dem satis &c.& per Bal.in.l.i.ff.de rerum diui.in que stione.xij. Jacobus.

Contra omnes.

Cōtinuat̄ iste.§. ad pricipiū hui[9] tituli vbi dictū est q vasallus tenet̄ iurare dn̄z in guer- ra iusta. Nō q dubitari poterat an in tali guerra te neatur ipsum adiuuare cōtra omnes homines de mū do. Idcirco vt predictā dubitationem tollat subiungit hic istū.§.in fi.tituli.& in summa hoc vult vasallus tene tur adiuuare dominum suū contra omnes etiam de sā guine suo excepto alio domino ātiquiore.vt in hoc tex tu & seipso vasallo.vt in glo. prima & imperatore.vt in glo.fi.hoc dicit cum glo. ¶ In tex.ibi.& patrez scilicet ipsius vasalli. Ibi antiquiorē. Subaudi a quo feu.te- net.vt in glo.hic posita in principio. ¶ No. casum in quo non cōsideratur ratio affectionis vel sanguinis cū vasallus teneatur adiuuare dominū contra patrem fi lium vel fratrē simile in.l.si seruum.ff.ad.l.acquil. Re gula tamē est in contrariū vt habeat̄ ratio sanguinis & affectionis.vt in.l.cum seruus.ff.mandati de qua ma- teria dic vt no.per glo.& doc.in.l.si dn̄s.§.qui cōfitet̄. ff.de le.primo &.ff.de pac.in.l.fideius. ¶ No.casum in quo vasallus magis est obligatus dn̄o suo q̄ pr̄i filio vel fratri.q vr̄ esse contra rationem naturalē in auc.de nup.in.§.sed quod sancitum.& in.l.ij.ff.de iusticia & iu re. Sed hoc ideo est.quia licet iste vasallus sit obliga tus pr̄i & filio vinculo naturali. Est tamē obligatus do mino vinculo iuramēti.vt no.glo.xxij.q.fi.c.de forma. Quod vinculū iuramēti est forte.vt patet in dicta.l.ij. vbi preponit religionem facit.l. postliminium in.§. fi lius in ratione sui.ff.de captiuis. ¶ No.q vasal.nō li gius in personaz vltimi dn̄i non tenetur ipsum adiuua

re ꝯtra dominū antiquiorem. Et est ratio q qui prior b est in tempore[b] potior d3 esse in iure.vt.ff. qui poti.in pigno.ha.in.l.potior. Et hoc voluit gl.fi.hic posita in fi. Nā psona prioris domini semper excipi debet.vt su per dicta glo.dicam. Quare autem appelletur vasal- c lus ligius[c].& quis sit vide glo. in cle. pastoralis de re iudi.& in specu.de feudis.§.ij.in prima col.& quod dixi supra i preambulis libri super questione septima. Nō enim qui potest esse vasallus ligius duorū. Sed bene potest esse ligius vnius & vasallus alterius.vt hic quo- niam licet iste vasallus sit legatus.scd̄o tñ nō adeo vt sit ligius.v3 vt legalitatē per omnia sibi debeat q le galitas prioris domini semper intelligitur excepta vt supra dixi.nā potest quis esse homo non ligius duorū pro diuersis feudis.extra de supplen. negli. prela.in.c. grandi.& tenet specu.de feu.§.ij.versi.xij. Non autez li gius duorum.vt idem spec.dixit ibidem in versi.x. Et de his similibus qōnibus vide ibidem in pluribus ver si. ¶ Quero cum glo.prima.quia iste tex. dicit q va- sal.tenet̄ adiuuare dominum suū contra omnes an te neatur adiuuare contra seipsum vasal. si habeat guer- ram cū dicto domino.& ista glo.notabiliter arguit ad partes pluribus rationibus quas recita vt in ea. Et tā dem determinat q non duabus potissimis rationib[9] v3 & primo quia in suo generali sacramento qd̄ prestat ipse vasal.domino suo de adiuuando eū cōtra omnes vt hic itelligit̄ de alijs psonis & nō de seipso q psona ipsius iurantis generaliter intelligit̄ exceptuata. vt.ff. co.pdi.in.l.qcquid. Secūdo quia aut dominus habet d secū guerram iustam.aut iniustā[d] primo casu ē neces- se dicere q sit ex cul.ipsi[9] vasal. Et per consequēs de beat amittere feu.propter eius culpam.vnde non erit opus disputare vtrum teneatur ipsum dominū adiu- uare ꝯtra se. Cum ista disputatio ad nihil aliud tēdat nisi ad cognoscendū an ipse vasal.debeat priuari feud. vel non. Nam cū certi sumus q debet priuari feu. pro pter cul.frustra est disputare an teneatur adiuuare vel non qñ dominus habet secū guerram iustam. Si vō habet guerrā iniustam & adhuc clarū est q vasal.non tenetur ipsum adiuuare cū imo dominus ipse debeat priuari proprieta.propter cul.sui vt supra tit.ij.in.c.do- mino cōmittēte. Et hoc voluit tota ista gl.vsq3 ad fi. q̄ optime loquit̄ & eam sequūtur omnes docto. Et eā tenet gl.in dicto.c.de for.xxij.q.fi.in.c.petitio. extra de iureiuran. Et ibi hon[9] tex.& quasi casus huius questio nis facit glo.infra de probi.feu.alie.per fe.in.§.fi.& isra de alie.feu.pa.in.c.fi.supra qui.mo.feu.amit. in prin.ff. co. predi.in.l. quicquid &.xxij.q.ij.c. primum.§.septi- mum.& spe.in ti.de feu §.ij.versi.xxij.quid autem si va sal.debebat dare domino suo in omni sua guerra vnū militem:an si vasal. habet guerram cū domino tenea tur sibi dare dictum militem.vide de hac questiōe ple ne per Bal.in.l.i.ff. de rerū diuisi.in.q.xxiiij. vbi post allegata ad partes videtur residere in hanc sniam.v3 q aut dicta guerra nascitur a feudo.& tunc remittit se ad.l.venditores.ff.d verbo.obliga.si vō guerra nō cō cernit feu. tunc nō videat̄ promisisse contra seipsum.l. si peculium.ff. de peculio lega.C. de solu.l. inquisitio. e Nec contra alios de sanguine[e] suo quorum pōt iniu rias propulsare.vt.ff.d iniurijs.l.l.lex cornelia. in prin. Nec contra primā que est omni psona maior. hm ip sum & dic vt ibi. Ego vero circa hanc questionē deter minandum non recederem ab his que in hoc.§.tradi ta sunt. ¶ Quero cum glo.ij.quid econtra si vasal.ha bet guerram iustam vtrū dominus suus teneatur ip3 adiuuare contra omnem hominem & patrem & filios & fratres.& respondet ista gl.notabiliter q sic per tex. supra de for. fide.in fi. & per.c. domino committente supra allegatum & infra qualiter do. propri. priue.c.i. Et hoc vult gl.vsq3 in fi.que communiter per omnes

Jac.Alua.super feu.

a ¶ In clerico bñficiato moriē te.Addō qd̄ si di ctus cleric[9] nō hēret hr̄des. qs succe.dz i fructi bus.vide p pe.d ancha.in.c.ij.de penis.& p Inn. & Io.an.i.c.cū i officijs.de testa.

b ¶ Qui prior ē tpe.adde in re gula q prior.de reg.iur.li.vi.gl. i.c.i.de maio.& obe.Car.in.c.cū sit.in.iij. no.de iure pa.idē car. i.c.pasto.i.ij.no. eo.ti.archi in.c. regenda.x.q.i.

c ¶ Uasallus li gius.adde doc. i.c.recolētes. de sta.reg.spe.ti.de ferijs.in.§.ij.

d ¶ Aut iniustā adde gl.in.c.de forma.xxij.q.v.

e ¶ Cōtra alios de sanguine. ad de ange.in.l. hi qui.ff.de postu.

scribentes tenetur. Ex qua no. determinationem san
ctam & terribilem aduersus dños qui iuuare dz vasal. su
os etiã aduersus patrẽ fratrẽ & fil. & si non faciunt priuen
tur propri. & hec ꝓprietas ꝯsolidabitur cũ vtili domi
nio vasal. proinde ac si diceremus ꝙ ꝓprietas cõsolidatur
cum vsufructu. vt no. glo. & quod ibi dixi post Bal. in
d. c. i. de forma fide. nam sicut ex dicta cul. fuisset vas. p
uandus feu. ita econtra ipse dominus proprieta. vt in
dicto c. i. qualiter do. proprie. priue. & quod ibi dicã & i
hac glo. & facit ad ꝓdicta. j. de consue. rec. feu. c. i. §. in q
bus. ¶ Quero cum glo. fi. an qñ vas. iurat fidelitatez
vltimo dño debeat excipere personã dñi antiquioris.
Et respondet gl. ꝙ sic sicut dicimus de imperatore qui
semper nominatiz debet excipi. vt infra de probi. feu.
alie. per fe. in fi. Et est equũ ꝙ ille qui est prior tempore
sit potior i iure. vt. s. dixi. Et hoc voluit tota ista glo. q
optime loquitur. Hoc idẽ firmauit glo. s. in. d. c. i. de no.
fideli. for. Ex qua no. ꝙ sicut in inuesti. & iuramentis fi
delitatũ imperator debz excipi. Ita & dñi ãtiquiores. Et
est tex. ſm vnũ intellectũ. in dicto. c. i. de noua for. fideli.
ibi excepto imperatore vel rege &c. prout ibi dixi. Et ista
talis exceptio prioris dñi debet nominatiz fieri. ar. pre
dictorũ vel saltem adduci debet ista clausula saluo iure
prioris domini cui essem obligatus ſz glo. facit. l. siquis
locuplex. ff. de manu. testa. & quod dixit Cy. in. l. ij. C. de
condi. inser. & si celaret teneretur ad interesse ſz Bal.
per. l. i. in fi. ff. de act. empti. & l. i. in fi. ff. ꝺ pigno. act. di
xit tamen Ja. ardi. in summa qui. mo. feu. amit. sub ru
bricella excusatur si vult ꝙ eum adiuuet contra antiquio
a rem dñm ꝙ in sacramento itelligitur[a] tacite maior dñs
exceptuatus per decr. c. petitio. & c. venientes. facit. xi.
q. iij. qui resistit. Scias insuper ꝙ sicut imperator exci
pitur ita & psona & auctoritas pape intelligitur semper
excepta. vt in. c. venientes. extra de iureiuran. quod in
telligas etiam tacite dato ꝙ non excipiatur expresse: vt
no. glo. in. c. cõstitu. extra de rescrip. Idẽ intelligas de
rege in regno suo per vasallos baronum. vt tenet spe
cu. in ti. de feu. §. ij. ver. xv. ¶ Quero ab extra an ipse
vasal. quando iurat fidelitatem debeat excipere psonã
suã dic ꝙ non. vt tz glo. in. d. §. fi. j. de probi. feu. alie. per
se. facit quod dixi supra in prima questiõe. ¶ Quero
b an vnus homo ligius[b] possit se cõstituere hominẽ non
ligiũ & vasallũ alterius iuito & ignorãte pmo & spec.
mouet qõnem in. d. §. ij. ver. xij. & post multa argumen
ta determinat ꝙ si subest cã probibitiõis: vt qz vult fa
cere homagium inimico prioris dñi. & tunc non possit
ar. extra de accu. repellantur. alias secus. ar. ff. de inoff. te
sta. l. liberi. in fi. ¶ Quero quid si vasallus ignorat qs
sit antiquior dominus: qz feuda sua inceperũt ab ante
cessoribus. iam est magnum tempus & dubitabatur cui
pmo in iure homagij teneatur. & specu. in dicto loco ver.
xiij. tandẽ inclinat. ꝙ de eqtate poterit gratificari cui p
sonaliter seruiat & alteri per substitutũ. ar. ff. de relig. &
sum. fu. l. si. de qua materia plẽius vide per Jac. ardi.
in sũma qui. mo. feu. amit. sub rubrica. vbi plures sunt
domini qui auxilio indigẽt. ¶ Quero an vasal. tenea
tur adiuuare priorez dominũ contra posteriorẽ dic ꝙ
sic ſm Jaco. ardi. in ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella
excusatur si vult ꝙ eum adiuuet contra antiqorez. & p
bat per tex. in. §. illud. j. ꝺ probi. feu. alie. per fe. & ar. ff.
loca. l. in opis. ꝺ quo per bal. in. l. i. §. ne aũt. C. ꝺ cadu.
tol. ¶ Quero an vasal. vigore sui iuramenti generalis
teneatur adiuuare dominũ suum contra patriam ꝓpriã
& dic ꝙ nõ. qa queãdmo. excipitur imperator ita & ciui
tas & pña ꝓpria. vt dixi in. d. c. i. de no. for. fide. ¶ Vl
timo de materia huius. §. tractaui. s. de for. fi. in. d. c. i. &
quod post glo. scripsi in. d. c. i. ꝺ no. for. fi. & quod habe
tur in. d. §. illud de probi. feu. alie. per fe. & per glo. s. p
quos fi. inuesti. in. §. fi. & per specu. plene. in. d. §. ij. per
totum. in ti. de feu. & quod dixi. j. de probi. feu. alie. per

a ¶ In sacramẽto itelligitur. Adde gl. in. c. cõstitu. de rescri. gl. i. c. ꝺ forma. xxij. q. vlti. gl. i. c. que ꝯ mores. viij. di. arch. su. c. auctoritatẽ. xv. q. vi. & in. l. fi. ff. qui satisda. cog.

b ¶ An vnus ho. ligius. Adde gl. in vbo ligius. in cle. pastoral. de re iudi.

lotha. i. l. ij. p Jaco. ardi. in ti. q. mo. feu. amit. sub dicta
rubricella excusatur si vult ꝙ eũ adiuuet ꝯ dominuz anti
quiorem cum octo rubricellis seq. & in ti. qualiter iura
re debet vasal. sub rubricella tertia & quarta. & quod tã
gitur per canonistas in. d. c. petitio. & dicto. c. venientes
& per Hostiẽ. in summa de iureiuran. in. §. quot sunt
species. in fi. facit quod habetur in ti. de statutis & be
neficijs. c. si quis inuestitus vbi fit mẽtio ꝺ feu. ligio &c.
& in directoria iuris. in ti. de feu. §. quid si vasal. vbi cir
ca predicta in pluribus tz cõtrariũ. facit qꝺ no. lxxxvi.
di. si imperator. & in specu. de aduocato. §. i. ver. item ex
cipitur cum seq. & seq.

¶ De filijs natis ex matrimonio ad morganicam cõ
tracto. Rubrica.

¶ Continuari potest hec rubrica ad precedentes hoc
ordine quia supra in titulo tertio visum est de cõtrouer
sijs que oriuntur occasione feudorum in quo tractatu
auctor interseruit legẽ imperatoris federici de pace te
nenda: vt patet supra ti. ij. Postqz legez adhuc ipse au
ctor reuersus est ad dictũ tractatuz. vt patet supra in. ij.
ꝓcedenti prout declaraui late in dicto ti. pximo. in. §. si
vasallus. in prin. Nunc vo in isto ti. prosequitur adhuc
de eadem materia. videlicet de controuersijs que pos
sunt oriri inter partes ratione ipsorum feudorum secũ
dum occurrentiã casuũ. Unde cum de presenti mate
ria auctor ꝓdictus iam plura tractauerit. i dicto ti. si ꝺ
feu. fu. contro. in. c. mulier. & in. c. filij. Nunc vero volens
generalẽ doctrinã tradere in hac materia. idcirco sub
iunxit hic istam rubricaz de filijs natis ex matrimonio
ad morga. ꝯtracto. & hoc ideo bene & elegãter fecit: qz
non est nouũ: vt quibusdã specialiter enumeratis sub
ciatur clausula generalis. vt. l. si seruꝰ seruuz. §. inquit
lex. ff. ad. l. acql. & ꝙ hec continuatio sit vera videtur es
se de mente glo. hic posite in nigro que nihil aliud fe
cit nisi ꝯtinuando istũ titulũ ad dicta capitula supra al
legata. Preterea si bene aduertatur nedum iste titulus
sed et fere omnes tituli sequentes possunt trahi ad di
ctũ ti. si de feu. fu. ꝯtro. cũ de dicta materia participẽt
& ita ſm rubricatione antiqz omnes tituli sequẽtes vsqz
qz ad ti. j. de natura succes. feu. exclusiue erant & cõpre
hendebantur sub rubrica precedenti. vt patet infra au
agnatus vel filius &c. & in summa Ja. ar. qui ordinẽ au
ctoris nostri secutus fuit. Uerum postea a glosatoribꝰ
superuenientibus fuerunt addite infrascripte rubrice vt
clarius materia per speciales titulos diuisa intelligeretur
put i simili dixi supra de feu. guar. super rubrica.

Uidaz. diuidi
tur. in. vij. ptes: quoniã i prima va
q sallus ꝯtraxit matrimoniũ cũ no
bili vxore. ex quo matrimõio ha
buit vnũ filium vsqz ibi post mor
tem. scdo mortua dicta eius vxore
trãsduxit sibi in ꝯcubinã aliã mulierẽ non ita nobilem
vsqz ibi qui volens. Tertio dictam suam ꝯcubinaz de
sponsauit cũ pacto. vt neqz ipsa neqz filij sui possint ca
pere de bonis suis vltra decem vel ſm qꝺ in dicto pa
cto positũ est vsqz ibi qꝺ mediolani. Quarto ꝺclarat
qliter dictũ matrimoniũ eo pacto ꝯtractũ nũcupatur vsqz
ibi hic filijs. Quito moritur iste vasal. relictis filijs ex
hac scda vxore olim ꝯcubina & relictis et filijs ex pria
vxore nobili. quo casu declarat ꝙ isti filij scdi nõ succe
dunt in bonis proprijs patris neqz in bonis feudalibꝰ
extantibus filijs prioribus vsqz ibi sed nec. Sexto de
clarat ꝙ si vasallꝰ moriatur nõ relictis filijs ex dicta pri
ma vxore nobili. sed solum ex hac scda vxore ꝙ isti ta
les filij non succedunt dicto vasal. eorũ patri in feudo
sed in alijs bonis paternis bene succedũt vsqz ibi suc
cedũt.

tedūt. Ultimo ꝺclarat quid si filij ex primo matrimonio q iaꝫ excluserūt hos filios ex scđo matrimonio postea moriant̄ sine sobole. an isti tales filij ex scđo mr̄imonio possint eis succedere. Et dicit ꝙ sic in bonis ꝓprijs paternis. non autē in feudo scđm cōsuetudinem mediolañ. Et hoc vult vsqꝫ in finem. Casuꝫ sūmariū non aliter pono cū satis ex supradicta diuisiōe liqueat. Et pro euidentia p̄mitte quare tale mr̄imoniū appellet̄ ad morganicā cōtractū. Itē ⁊ subsequenter quare appellet̄ ꝯtractū lege salica. de quibus dic ꝓut late declaraui in dicto. c. mulier. ¶ Subsequenter p̄mitte ꝙ determinatio huius capituli continet maximā iniustitiam. Et ideo itelligendum est istud capitulū vt hēat locū solū in ciuitate mediolani. vbi vigebat tal̄ ꝯsuetudo vel alibi. vt dicta ꝯsuetudo vigeret. non āt ē ista determinatio generalis ad alia loca vbi dicta cōsuetudo nō vigeret. Et ideo ista talis ꝯsuetudo de qua hic fit mentio seu determinatio non est extendēda ad alia loca: prout similiter declaraui in dicto. c. mulier. ⁊ in. c. filij. in dicto ti. si de feu. fue. contro. ¶ In tex. ibi quidam. s. vasallus: Ibi ex nobili coniuge. Ista verba ponuntur gratia exempli. quoniam decisio huius capituli est propter virtutem cōsuetudinis localis. vt patet in fine littere non aūt ponit ꝯsuetudinē generalē. Ibi duxit. Subaudi in cōcubinā. Ibi qui. s. vasallus. Ibi peccato. Subaudi quia hodie ꝺ iure canonico omnis coitus est illicitus ⁊ censetur fornicatio ⁊ peccatū p̄terqꝫ cum vxore. vt no. glo. in. l. in libere. ff. de ritu nup. ⁊. xxx. q. v. c. i. §. i. Ibi ex lege. i. pacto. vt sequit̄. ⁊ hoc est virtus huius capituli dictante consuetudine speciali. vt supra dixi. Ibi sponsaliorūꝫ. Subaudi. quoniam tunc tēporis attenta dicta cōsuetudine locali licitū est appōere talia pacta ⁊ limitare vsqꝫ ad quātam summā vel quantum ipsa ⁊ filij potuit acquirere de bonis ipsius mariti vt sequitur. Ibi ad morganicaꝫ. i. scđm eam solemnitatem ⁊ consuetudinem que ibi vigebat que appellat̄ morganica. qđ interpretatur promissio que fit in cōtractu spoliatō. Et est vulgare longobardum quasi morganicum sit ꝙ mortis causa mariti capitur. Ibi lege salica quasi soli primi filij ⁊ non scđi succedūt secundum Ar. de iser. vel dic s̄m Iaco. ardizo. ꝙ appellatur lex salica. s. ratione loci ⁊ terre que appellatur terra salica sicut dicimus ꝺ lege lōbarda que ratiōe loci ita dicta est de quo per ipsum Ia. in ti. de succe. feu. in. §. filie non debent succedere in feudo que lex salica habebat speciales ꝯsuetudines ⁊ statuta ⁊ plura capitula. vt pꝫ in lōbarda. in ti. de capitulis legis salice additis. q̄ capitula fuerunt addita in libro lombardo. vt de cetero nō appellarent̄ capitula. sed lex salica. ⁊ pro lege salica teneantur ibi patet. Ibi hic. i. vasallus. Ibi isti. s. filij nati ex scđo matrimonio. Ibi in proprietate. i. in alijs bonis paternis ⁊ non feudalibus. Ibi extātibus. Subaudi multominus in bonis feudalibus. in quibus etiam si alij filij ex primo matrimonio nō extarent adhuc nō succederēt vt sequit̄. ibi legitimi sint. Subaudi siue sint nati ante disputationē siue post: vt in. c. tanta extra q filij sint lꝫimi. ⁊ dixi ꝺ hoc in. c. naturales. supra si ꝺ feu. fue. ꝯtro. Naturales enim nō succederēt in feu[a]. vt ibi Ibi beneficium. i. feu. vt supra in qui. ca. feu. amit. in. §. in primis. Ibi in proprietate hoc est in alijs bonis proprijs ⁊ nō feudalib9. vt supra dixi. Ibi ⁊ fratribus hoc est alijs filijs natis ex primo matrimonio. ibi s̄m vsum mediolanēsiū. Ex his verbis pꝫ aperte istud capitulū totū loqui s̄m ꝯsuetudinē localē in ciuitate mediolāi. vnde alibi non dꝫ seruari nec ad alia loca trahi. vbi nō est talis consuetudo s̄m doc. ⁊ supra dixi. Ista eni clausula hic in fine apposita refertur ad totū casum huius capituli. ar. in. l. i. ⁊ quod ibi per Bal. C. ꝺ lib. p̄teri. ⁊ in. c. cāmqꝫ. extra ꝺ rescrip. ⁊ qđ dixit specul. de instru. edic. in. §. nūc aūt. ver. ⁊ no. ⁊ ꝑ Bal. in. l. talis scriptura. ff. ꝺ le. primo. ¶ Notabilia collige ad litterā vt colleg. i dicto. c. mulier. ⁊. c. filij q̄ hic recitare potes vt ibi scripsi. ¶ Subsequenter questiones ⁊ oppositiones quas ibi formaui adducas hic ad p̄ntem titulū ꝓ notitia p̄ntis materie quas aliter nō repeto ne supuacuo membranas occupare videar. ¶ Ultimo ēt de materia p̄nti si videre cupis vbi alibi i iure sparsim tractata ē. vide i remissionibus quas in. d. c. mulier copiose adduxi. ⁊ vide ēt quod tetigi i. d. c. naturales si ꝺ feu. fue. contro. ⁊ per Hosti. in summa ti. de feu. §. qualiter feu. constituatur. ver. quod aūt. Et de ꝯditionib9 appositis circa mr̄imonia vide ex̄ ꝺ ꝯdi. apposi. ꝑ totū. Ia.

¶ De beneficio femine.

¶ Continuat̄ hec rubrica ad proxima hoc ordine. qm̄ in ti. p̄cedenti visum ē qualiter ex pacto spāli adiecto i ꝯtu spōsaliorū potest ꝓuideri attēta consuetudine vt aliqui filij a feu. excludantur aliqui non. Uerum qꝛ dubitabatur an in feudo femineo pactum speciale exigatur ad hoc vt femine descendentes ad dictū feu. admittant̄ ⁊ pro tanto vt predicta declarētur subiecta ē hic ista rubrica. Uel potes cōtinuare referendo ad ti. si de feu. fue. contro. vt dixi supra super rubrica precedenti. vt qꝛ sepe oriebat̄ controuersia in feudo femineo vt probatur in dicto ti. in. c. penul. Idcirco vt dictam materiam late declaret suprascripta inde occasione subiūxit hic istum titulum.

I femina. Diuidit̄ i tres ptes. In p̄ria ponit dictū cum determinatiōe vera videlicet ꝙ in feu. nono femineo succedant femine descendentes ēt sine spāli pacto. dū modo nō essent masculi. In scđa ponit opi. nō verā. videlicet. vt dicte femine non succedant ēt nō extārib9 masculis nisi ꝑ pactuꝫ spāle fuerit dictū hoc ⁊ ꝯcessum in prima iuestitura. ꝑinde ac si dictū feu. a prin. fuisset ꝯcessum masculo. quo casu femine nunqꝫ succedunt nisi specialiter hoc caueat̄ in inuestitura. In tertia ponit obiectū quod in contrariū posset fieri. videlicet si hoc operatur sola virtus feu. feminei vt descendentes femine admittantur in tali feu. ēt absqꝫ pacto speciali ergo deberēt admitti ex dicta virtute feu. feminei ēt extantibus masculis. Sed ista oppositio est falsa per regulā que dicit ꝙ non pōt esse locus femine in successione feu. donec extat masculus ex ea persona que primo de dicto feu. fuit inuestita: vt supra ꝺ eo qui sibi here. qꝫ suis ⁊c. i. c. i. igitur ⁊c. s̄a ibi. alij. tertia ibi. ꝙ si ideo. ¶ Casus. In feu. femineo succedūt descendentes nō extantib9 masculis ēt dato ꝙ i inuestitura non fuerit hoc specialiter exp̄ssum. licet gl. hic aliter senserit. h. d. Et ideo pro intelligentia p̄mitte ꝙ iste tex. varijs modis intelligit̄. Nā gl. hic posita. ⁊ An. de iser. intelligūt. vt opi. posita i prima parte hui9 tex. sit falsa. Sed opi. posita i scđa pte sit v̄a. ⁊ ad hoc ꝓbandū idicūt argumentū factū in tertia pte tanqꝫ vnū icōueniens: qđ sequeret̄ si alia opi. prima teneret̄. Alij āt doc. vt Ia. ardi. Ia. de bel. Nicō nea. bal. ⁊ cōiter scribētes tenēt ꝯtriū. pꝫ ꝙ p̄ria opinio posita i text. sit vera. scđa v̄o falsa. ⁊ postea i tertia pte soluat̄ argumentū quod ꝯ opi. primā fiebat. Et hanc opi. sequor ⁊ s̄m eā diuisi ⁊ sūmaui. Hic videt̄ mihi ꝙ alio mō sit itelligēdus iste tex. cū nō sit verisile ꝙ obert9 de orto ⁊ gir. de qbus hic fit mentio ⁊ q primā opi. tenuerūt fuissent ita supini ⁊ maxime ipse obert9 q fuit cōpillator hui9 opis ꝙ itersexuissent suā opi. tāqꝫ reprobatā ⁊ qꝛ ēt rōnes suadent pro eorꝫ opi. vt stati dicā. In tex. ibi beneficiū. i. feu. ⁊ intellige nouū s̄ꝫ Ia. ardi. Ibi qꝛ femineū ē hic rn̄det. Ibi pertinebit subaudi ⁊c. Jac. Alua. super feu.

a ¶ Non succedunt in feudū. Adde bar. in. l. ex scđo. i. §. siqs rogat9. ff. ad trebel. bar. in auc. si qs ruinas. C. ꝺ sacrosan. ec. bal. in. c. q̄ i ecclesiarum. de consti.

a ¶ Q̃ ꝺ filie femine ſuccedant. Adde ſpec.ti.de feu.§.qm̃. vſic. xxv. Jo. an.i.c. ij.extra de feud. bal.i.l.quotl .de ſuis ⁊ legi.bal. ꝯſi.ccclxxxv.ici. fa tũ tale ẽ.i.iij. vo.raph.cu.ꝯſi. cxxxvij.inci.ꝯſul tis ⁊ iſraſcripti. raph.fulg.conſ. ccxx.inci.nobi/ lis de forciate. Ang. ꝯſi.ccxlij. icip. pũct⁹ talis eſt.pe. de anch. ꝯſi.clxxiij.inciv. dñs lazari⁹.Cal de. ꝯſi.iij. in ti. de feu. incipien. an femina de iu re.Pau. de ca. cõſi.lix.ici.q̃ꝫq̃ꝫ mſta ſcripta fue runt.Lo.ro.ꝯſi. xxxiij.inci. viſo iueſtiture tenoꝛ. Alex.ꝺ imo.ꝯſi. xxx.inci.oẽ datũ in.i.vo.idẽ alex. ꝯſi.i.inci.vonde ratis hiſqꝫ i.v. vol.pe.phil.coꝛ. ꝯſ.xvi.inci.apta fronte.in.i.vol. idẽ ꝯſi.cxcvi.in cip. circa pñtes conſultationem in.ij.vol.Soci. ꝯſi.xix.inci.p ꝺ cſſione pdicte in i.vol.idem ſoci. ꝯſi.celvij. incip. viſis inſtris ro/ manoꝛ.i.ij.vol. Fräciſ. de curte ꝯſi.xlvij. incip. dux Mediola/ ni phſlip.

b ¶ Feudũ nõ cadit in clericũ. Adde docto.in auc.ingreſſi.C.ꝺ ſacroſan.eccle.⁊ per doct.in.c.in pñſentia.de pba.

bñ.Jbi alij vero.ſubaudi ⁊ male.Jbi maſculo quaſi di cat nõ plus dꝫ habere hec femina acquirens q̃ꝫ ſi fuiſ ſet maſculus:quo caſu non ſuccederent ſibi femine niſi ſpecialiter fuiſſet dictum.vt ſupꝛa de ſucce.feu.in.§.filia: ergo nec quando iſta femina dictum feu. acquiſiuit. ¶ No.ꝙ i feu.femineo nõ ſuccedũt pariter femĩe cũ maſculis imo tacite ſubintelligit ꝙ extãtibus maſculis nõ admittant femine pp naturã rei ꝺ q̃ agit.vt dixi ſupꝛa ꝺ ſucceſ.feu.in.§.filia ṽo.ad exemplũ feu. paterni in quo pñt ſuccedere maſculi ⁊ femine qꝺ intelligitur ſm predictũ oꝛdinẽ.vt i dicto ti.de eo qui ſibi here.qꝫ ſuis.c.i.¶ No.ꝙ qñ femina acquirit feu.intelligitur acquirere prius ſuis maſ.deſcendẽtibus q̃ꝫ feminis.li cet illud feu.ſit maternũ ⁊ nõ paternũ.ad qꝺ facit.c.in fra de natura ſucceſ.feu.¶ Quero cũ glo.pꝛo intelle/ ctu huius littere.an in feu.nouo qꝺ habuit initiũ a ma tre in quo nõ eſt ſpecialiter ꝓuiſuꝫ ꝙ filie femine ſucce dãt^a.ſed ſimpliciter fuit cõceſſũ ipſi matri pꝛo ſe ⁊ he redibus ſuis.vtrum filie femine ſuccedãt in dicto feu. moꝛ.matre nõ extantibus fi.maſculis.⁊ rñdet gl.ꝙ nõ. Et eſt rõ q2 ad hoc.vt in tali feu.femineo admittãt fi lie eſt neceſſe ꝙ ſpãliter in dicta iueſti.dicat ꝙ ipſa ma ter acquirebat ꝓ ſe ⁊ filijs ſuis ẽt feminis. Nã ẽt filij maſculi in tali feu.nõ ſuccedũt de rigoꝛe iuris.q2 iſtud feu.nõ ẽ paternũ ſꝫ maternũ:ſꝫ tñ de eqtate omiſſo iu ris rigoꝛe ipſi filij maſculi admittunt a paritate rõnis ꝺ feudo paterno ad maternũ.vt.s̃.an mari.ſucce.vxo.i c.i.Et hanc opinioneꝫ firmat glo.pꝛo vera repꝛobata opinione alioꝛum poſita hic in pꝛima parte huius tex. qui volebant ꝙ etiaꝫ abſqꝫ ſpeciali pacto appoſito in i ueſtitura p̃dicta.ꝙ dicte filie admittant ad dictũ feu. ⁊ pꝛo iſtis allegat iſta glo.vt ſupꝛa.c.pꝛoximo dicitur. ¶ Sed aduerte ne erres quia ſe refert gl.ad pꝛin. hu ius titu.nõ aũt ad tituluꝫ p̃cedentẽ.Et hoc mõ habes glo.expeditam vſqꝫ ad fineꝫ.Et hanc opinioneꝫ glo.ſe quit dñs An.de iſer.vꝫ ꝙ femina nũq̃ꝫ ſuccedat in feu do ſine ſpeciali pacto.ea potiſſima ratiõe quia mater ipſa acquirendo ſimpliciter non p̃ſumit cogitaſſe niſi illꝺ qꝺ cogitat lex q̃ ſolũ cogitat de maſculo ⁊ ñ ꝺ fe mina.vt.s̃.de feu.alie.i.§.⁊ ſi clientulus. ⁊ idem vr ſeq Ja.ardiꝫ.in ſũma.in ti.ꝺ ſuc.feu.i ſũma.i ti.ꝺ ſuc. feu. ſub rubꝛicella.ij.Sꝫ aliã opi.ſequunt cõiter omnes ce/ teri ſcribentes:vt ſupꝛa dixi quam ẽt ego ſequoꝛ tãq̃ꝫ equioꝛẽ.¶ Et ſuadet euidẽs rõ:q2 cũ a pꝛin.iſtud feu dũ habuit ſuã q̃litatẽ femineã ⁊ fuit ineſſe ꝓducta de bet pdurare cũ nullum obſtaculum medium reperiat. ff.de lega.iij.l.pater.§.qndecim. Et q2 natura pꝛimoꝛ dialis nõ videt alterata.l.fi.ff. ſi ex noxali cauſa agat. Jtem q2 de hoc videt caſus infra de natura ſucce. feu. in.c.i.in pꝛin.Unde hanc ptem teneatis de eqtate. liꝫ de rigoꝛe iuris ⁊ oꝛiginis cõſuetudinis feudoꝛuꝫ aliud poſſet dici per ea que traduntur in dcõ.c.ſupꝛa an ma ri.ſuc.vxo.i beneficio.Sed de hoc rigoꝛe nõ curandũ: vt ibi.⁊ hic in glo.⁊ tenet Bal. argu.i.l.manumiſſio/ nes.ff.de inſti.Et adduco glo.que hanc ptẽ videtur ſe qui ſupꝛa de ſucce.feu.in.§.fi.Fateoꝛ tamen ꝙ ſi iſte fi/ lie habuiſſent ſemel obſtaculum : quia per maſculum fuiſſent excluſe:q̃ꝫq̃ꝫ poſtea iſte maſculus moꝛeret non tamẽ iſte filie admitterentur ad dcm̃ feu.q2 ſemel fue/ runt excluſe:vnde imperpetuũ intelliguntur excluſe. vt pꝛobatur ſupꝛa epi.vel.abba.c.i.in.§. quinetiam . ⁊ ibi dixi ⁊ per ea que ſtatiꝫ no.in ver.ſequenti. ¶ Ultimo ad materiam pꝛeſentẽ vide in remiſſionibus quas ad duxi ſupꝛa in ti.de gradi.poſt pꝛin.⁊ ſupꝛa quemodmo duꝫ feu.ad filiam ptĩ.c.i.⁊ in dicto.§. qn ẽt ſupꝛa epi. vel abba.⁊ ſupꝛa ꝺ ſuc.feu.in.§.filia.⁊ plene per Jaco. ardizo.in ti.de ſuc.feu . ſub rubꝛicella . filie non debent ſuccedere in feu.⁊ qꝺ dicam infra de natura ſuc.feu.c. i.facit ad hãc mãꝫ tex.in.c.iugales. i capitulis extraoꝛ dinarijs.i ti.ꝺ feu.⁊ bñficijs.⁊ p gl.i.l.ꝺ gb⁹.ff.ꝺ legi.

Ex hoc et illud.

Jſte §.ſeu verſiculus ꝯtinuat ſe ad ſupꝛa ꝓxima hoc modo.qm̃ i tex.p̃cedenti.in fi.viſuꝫ ẽ qualiter auctoꝛ determinauit ꝙ nõ tꝫ talis argu mentatio.vꝫ iſtud feudum eſt femineum.ergo filia de bet in eo ſuccedere etiã extantibus maſculis.¶ Nũc ṽo hic ꝯfirmat p̃dicta p ſimilitudinẽ. vt in hoc exem plo vbi ſimiliter nõ tenet argumẽtatio vꝫ iſtud feudũ ẽ paternum . ergo filius clericus debet in eo ſuccedere quãq̃ꝫ dimiſerit habitum religionis.Nã ſicut in eo ſu perioꝛi argumentatione filia nõ admittitur ad dictuꝫ feu.maternum:quia reperit obſtaculum maſculoꝝ.qui ſcdm̃ regulas feudoꝛũ ipſas excludunt.Jta in iſto caſu iſte filius non admittitur ad ſuccedendum in feu. pa/ terno quia reperit obſtaculum clericatus ſeu religiõis qꝺ habet ſibi obſtare ſm regulas feudoꝛuꝫ. licet poſt poſuerit habitum.Et ex his potes inferre qualiter iſte .§.faciat ad iſtum titu.Nam auctoꝛ pꝛincipaliter nõ induxit ipſum tãq̃ꝫ ꝯtinentẽ materiã ptinẽtẽ ad iſtũ articulũ. quia in veritate eſt penitus de aliena materia ſed ipſum induxit argumentatiue ad pꝛobandũ per ſi mile ſupꝛaſcriptam ſuam opinionẽ poſitam in p̃cedẽ tibus.Et ꝙ hoc ſit verũ.patet ex pꝛin.huius littere dũ dixit ex hoc ⁊ illud ꝺſcendit ⁊c.⁊ pꝛobatur etiã p tex. infra an mutus vel aliter imperfectus.in.c.i.in fi. ⁊ ſic nõ pꝛopꝛie debet eſſe hic.§.ſed potius verſiculus com pꝛehẽſus ſub p̃cedentibus.Sꝫ ego gratia claritoꝛis do ctrine ipm̃ ſeparari ⁊ in ſimili habet.s̃.epi.vel abba.in .§.quin etiã.⁊ ibi dixi.⁊ i ſumma hoc vult:clericus nõ eſt capax feudi ſiue in acquirendo de nouo ſiue in reti nẽdo iã queſitũ etiã ſi habitũ deponat.h.d.Et diuide in duas partes pꝛincipales.nam in pꝛima loquit in feu do acquiſito.Jn ſcda i feudo iam acquiſito.ſa ibi.⁊ ſi qd.pꝛima ſubdiuiditur i duas.quoniam pꝛima poteſt loqui tam i clerico ſeculari q̃ꝫ religioſo.ſcda põt loqui tã de religioſo ꝓfeſſo q̃ꝫ conuerſo.ſa ibi.idem.Jn tex. ibi ex hoc. ſubaudi qꝺ ſupꝛa ꝓxime dictũ ẽ:videlicet ꝙ filia nõ ſuccedat i feudo q̃ꝫtũcunqꝫ femineo ſi repe rit obſtaculũ maſculoꝛum. Jbi poſtpoſuerit ſubaudi. q2 q̃ꝫq̃ꝫ deponat habitũ nihilomin⁹ reperit obſtaculũ clericatus.qꝺ ſm regulas feudoꝛũ habet ſibi obſtare. vt in.c.qui clericus ſupꝛa ſi de fe.fu.contro. ¶ No.ꝙ
b feudũ nõ cadit i clericũ ^b ſiue ſit clericus ſecularis ſiue religioſus.vt hic i pꝛima parte.⁊ i.d.c. q clericus ſiue ſit ꝯuerſus.vt hic in ſa pte.⁊ i.c.i.ſupꝛa de mili.vaſal. qui ar.belli.depo.⁊ qs intelligat conuerſus ibi declara ui.¶ No.ꝙ qui tacite ſemel renũciauit iuri ſuo nõ po teſt penitere ⁊ redire ad idẽ ius cui renũciauit.l. poſt q̃ꝫ liti.C.de pactis.l.iij.C.ꝺ fide inſtru.l.antepenul.C. ꝺ iureiur.⁊ cle.gratie.de reſcrip.vtrũ aũt re adhuc exi/ ſtente integra poſſit feudũ rehabere.dixi in.d.c.de mi li.vaſal.in ſcda.q.gl.⁊ ibi vide plene.¶ Quero cũ gl. i.an iſte clericus poſſit dictũ feu.acqrere ⁊ retinere do nec viuit ſi vult ſeruire per ſubſtitutũ.⁊ rñdet gl.ꝙ ſic p iura que allegat vſqꝫ in fi.Sꝫ tu de hac qõne meli⁹ ⁊ latius dicas.vt dixi in dicto.c.i.de mili.vaſal.⁊c.i pꝛi ma oppoſitione.⁊ in.d.c.q clericus.in pꝛima qõne. qc qd dicat hic Pe.ꝺ cer.⁊ plures alij doc.q ſimpliciter adherent huic tex.repꝛobãtes hãc glo.vꝫ ꝙ clericus in ſacris nullo modo ſuccedat per iſtũ tex.qꝺ dictũ ſapit iudaicũ ſm Bal.vtrũ aũt clericus in minoꝛibus cõſti tutus amittat feu.⁊ ſi amittit an poſſit illud recupare. dixi in.d.c.q clericus.in qõne antepenul.¶ Quero cũ glo.ij.ad quẽ reuertat feudũ quãdo vaſallus illud per dit ex eo ꝙ efficit clericus.⁊ rñdet glo.ꝙ ad dñꝫ ſicut videmus quãdo vaſal.feu.alienat ſine volũtate dñi q2 illud pdit ⁊ ad dñꝫ reuertit neqꝫ illud rehabebit q̃ꝫq̃ꝫ ab emptoꝛe recupauerit. vt.s̃.quid iuris ſit ſi vaſ. poſt alie.in.c.i.Et eſt rõ q2 res ſemel amiſſa nõ reſtituit. lꝫ res reuertat i priſtinũ ſtatũ.⁊ ad hoc allegauit plures ꝯcoꝛdãtias

ꝯcordãtias vsq3 ad ver.ar.contra.Sed tu aduerte ne
erres.q2 ista gl.pro firmo p̃supponit ꝙ feu. reuertatur
ad dñm.qđ intellige verũ qñ feu.fuisset nouum. secus
aũt si fuisset antiquũ.q2 tunc reuerteretur ad agnatos.vt
dixi in.d.c.i.de mili.vasal.super expositõe tex.¶ Op.
subsequẽter cũ.d.glo.contra precedentia.v3 ꝙ immo
res semel amisse possit restaurari.vt probat̃ in.l.i.⁊ fi.
.C.de sen.pass.⁊.s.i ti.ij.in pri.⁊.ff.đ in ius vocã.i.l.s3
⁊ si.i.§.s3 ⁊ si.In qb⁹ iurib⁹ apparet ꝙ qs põt restitui
in pristinum statum ⁊ recuperat iura primeua.Et pro
solutione horũ contrariorũ.hec glo.te remisit ad sum
mã libelli disputatorij pillei super rubricella.nec.n.iura
restaurantur ⁊c.vbi ista cõtraria soluũtur hoc modo.
v3 ꝙ ista est regula ꝙ res amissa nõ restaurat̃ i pristi
nu3 statũ.vt hic.ꝯria ṽo sunt spãlia in qbus ex aliq̃ iu
sta cã vel equitate fit restauratio.⁊ ita etiã no. glo.i.l.
qui res.in.§.area3.ff.de solu.na3 in cõtrarijs restitutio
reponit omnia in pristinũ statũ.hic non ſm Ja.de bel.
⁊ Nico.de qua materia plene per Bar.in.l.meuius.
in.§.duobus.ff.de leg.ij.⁊ habet̃ in.l.inter stipulantẽ.
in.§.sacrã.ff.de verbo.ob.⁊ per canonistas.vij.q.i.pa-
storalis.⁊ extra de elec.c.q2 diligentia.⁊ vide qđ dixi.j.
in ti.quid iuris.si vasal.⁊c.in.c.i. ¶ Quero cu3 glo.fi.
quid si clericus acquisiuit feu.de nouo. an illud possit
retinere.⁊ rñdet glo.qđ non:q2 miles dei non debet se
implicat̃ negocijs militaribus.⁊ quoniã qui est miles
dei desinit eẽ miles seculi.vt in cõcor.hic allegatis per
glo.vsq3 in fi.¶ Ex qua glo.no.ꝙ clericus non posset
de nouo inuestiri de feu.⁊ si inuestiat̃ ꝙ illud amittere
d3.qđ intellige verũ quãdo inuestiẽs ignorabat ipsum
esse clericum.Secus autẽ si sciuisset a prin.eẽ clericu3.
q2 tunc bene ⁊ licite posset inuestiri per dñm scientem
⁊ ipse clericus retineret feu.vt probatur.j.de capi. cor.i
fi.⁊.s.per quos fiat inuesti.in.§.personã.⁊ dixi in.d.c.i.
de mili.vasal.in qõne antepe.Predicta tamen intelli
gerem vera ⁊ procedere in feu.cõtinente seruitium qđ
eque posset p̃stari per ipsu3 clericũ vl' mõasteriũ sicut
per vasallũ.Secus aũt si seruitiũ sit tale qđ non posset
adaptari ad ipsu3 clericũ vel monasteriũ.vt q2 est feu
dũ qđ datur propter militiã secularẽ ad pugnãdũ. q2
tunc bene faterer ꝙ ipse clericus nullo mõ esset capax
⁊ incõtinenti p̃deret.Et isto casu posset itelligi ⁊ salua
ri ista glo.vt dixi.in.d.c.i.in prima oppositiõe vbi ple
ne videas.Idẽ dixit Bal.hic ꝙ si feu.esset aptum ali
cui ita ꝙ poterat in eo succedere.ve3 ipse fecit se pro
moueri ad sacerdotium ꝙ videat̃ feudo renunciare ta
cite.nec isto casu poterit per substitutũ seruire.secus si
sibi fuit apertũ postq̃3 iam erat sacerdos q2 tunc bene
posset seruire p substitutũ nec videt̃ tacite renunciasse.
⁊ dic vt dixi in.d.c.qui clericus.in prima qõne.¶ Vl
timo ad hanc materiam addas plures oppositiões ⁊
qõnes quas formaui.in.d.c.i.de mili.vasal.⁊ in.d.c.q
clericus.⁊ vide in remissionibus satis copiosis. quas
in dictis duobus capitulis adduxi in qbus collegi ma
teriam vbicũq3 in iure alibi sparsam repeři.

Si vasal.feu.priuet̃ cui deferri debeat. Rubrica.

Ista rubrica continuat̃ ad proxime p̃cedentes hoc or
dine.quoniam supra in duobus ti.proxime precedenti
bus visu3 est ad quos deluat̃ feu.ex pacto vasal. Nũc
ṽo in isto ti.declarare intendit ad quos deuoluatur ex
delicto ipsius vasalli.vel possumus continuare ⁊ alio
modo.quia supra in ti.si de feudo contro.fue.⁊ in alijs
ti.subsequẽtibus hucusq3 prosequutus est auctor ma-
teriam que orit̃ ex cõtrouersia feudoru3.⁊ sepe accidit
ꝙ ex dicta cõtrouersia dubitatur ad quem debeat de
ferri feu.si vasallus ex suo delicto priuetur feudo. vt p
batur.in.c.si vasallus epistolã.in dicto ti.si de feu. fue.
contro.Idcirco vt p̃dicta amplissime declaret. subiun
xit hic istam rubricã si vasal.feu.pri.cui deferri debe.
Nã oẽs ti.p̃cedẽte pñt trahi ad dictã materiã si feu.
fue.contro.vt dixi.s.de fili.na.ex matrimonio ad mor
ganicam contracto super rubrica.

Vasalli feudum.

V Premitte p itelligẽtia hui⁹ ti.⁊ di
dorũ inferius quod istud cap̃m in
telligitur ⁊ loquitur in feu. antiquo
prout expresse patet i tex.⁊ etiam p
rationem:quia feu.huius vasalli deli
quentis defertur agnatis:quoniam si loqueret̃ i feu.
nouo tunc defertur domino ⁊ nõ agnatis:vt.j.dicam.
Item p̃mitte ꝙ istud delictũ de quo loquit̃ iste tex.ñ
fuit cõmissu3 per vasal.in p̃sonam domini sed fuit cõ
missum in p̃sonã alterius tertie p̃sone.qđ patet.q2 ex
hoc delicto feudũ deuoluitur ad agnatos.Na3 si fuis
set cõmissu3 in p̃sonam domini.tunc feu.deuolueretur
ad dominũ nõ autem ad agnatos.vt supra que fuit p̃
ma causa benefi.amit.in.§.deniq3.⁊ in ti.an ille qui in
terfe.fra.do.i.c.i.¶ Itẽ p̃mitte.⁊ tertio pro itellectu
littere id quod permissi.in.c.si vasal.culpam si de feu.
fue.cõtro.vbi omnino videas.His p̃missis in summa
hoc intẽdit.In feu.antiquo vasalli delinquentis in p
sona3 alterius q̃3 domini admittũtur agnati collatera
les masculi vsq3 in infinitu3.dummodo descendit ex li
nea masculina a primo acquirente exclusis filijs delin
quentis q filij nullo modo ad id feudum aspirare pos
sent nisi ex gratia dominus eiusde3 đ nouo cõcederet
in defectum agnatorũ collateralium.hoc dicit.¶ In
tex.ibi feu.s.antiquũ scđm verum intellectum.Ibi de
linquẽtis.Subaudi in alterius p̃sonã q̃3 domini. Ibi
quandoq3.ideo dixit quãdoq3.vt ostendat ꝙ đlictu3
fuit cõmissu3 in p̃sonam alterius q̃3 domini.quo casu
feu.đfertur agnatis:vt sequitur.Nam si fuisset com-
missum in p̃sona domini.tunc feu.semper deferretur
domino.vt in dicto.§.deniq3.⁊ hoc etiam sensit gl.pri
ma hic posita in scđa solutione.Ibi filius tamen.Sub
audi neq3 ceteri descẽdẽtes.vt probatur in dicto.c.si
vasal.cul.Et hoc t3 glo.fi.hic posita que per h̃ rema
net expedita.Ibi iterum.s.ex inuesti.no.tanquã feu.đ
uolutũ ad mensa3 domini.Ibi gratiã faciente q̃3 gra
tiã facere non posset si extarent alij agnati illius delin
quentis ad quos per dictũ delictũ esset iam dcm̃ feu.
deuolutũ: vt sequit̃.Et sensit ẽt hoc glosella h̃ posita
ibi ad cuius.s.feudi.Ibi quarto gradu.Subaudi scđ3
iura antiqua.Sed postea hoc fuit extensu3 vsq3 ad se
ptimũ gradũ:hodie ṽo vsq3 in infinitu3.vt sequitur in
littera ⁊ p̃bat̃ supra qui feu.da.po.in.§.h̃ quoq3 scien
dũ.⁊ no.supra đ succe.feu.in.§.i.Ibi descẽdisse.Et sic
p3 ꝙ loquit̃ in feu.antiquo.vt.s.de gradi.i.§.his ṽo.
¶ No.hic casu3 i quo filij licet sint p̃ximiores repel-
lunt̃ ⁊ vlteriores agnati admittunt̃ simile.in dicto.c.si
vasal.culpã.Et ẽ rõ:q2 vasallus delinquẽdo p̃iudicat
sibi ⁊ filijs suis quoniã pater ⁊ filijs cẽsetur esse eade3
a p̃sona[a] ⁊ viuo patre censent̃ filij quasi domini vnde ⁊
viuo patre priuari possunt.Sed secus ẽ in agnatis q
viuo delinquẽte nõ erant domini.Et iđ nõ priuantur
iure ꝙ nõ habebant.ar.ff.de opis liber.l.fi.⁊.ff.si quis
ali.test.probi.in.l.ij.Et sensit Bal.⁊ ad hoc vide qđ
dixi i.c.tici⁹.s.si đ feu.fue.ꝯtro.in p̃io notabili vel ſ3
An.de iser.quia agnati p̃tendũt cã3 a p̃ria qui acquisi
uit ⁊ nõ culpauit.vnde nõ ẽ qđ sibi obsit sicut filio q̃
p̃tẽdit causam a patre culpante.⁊ a quo eẽ traxit.ar-
gu.i.l.fi.in fi.C.đ impu.⁊ alijs substi.¶ No.ꝙ domi
nus nõ potest facere gratiam de feu.alicui etia3 filijs
vasalli i p̃iudiciu3 eorũ quibus iã apertum est. ad qđ
facit quo dixi supra per quos fiat inuesti.in pri.nõ eñ
d3 quis locupletari cũ iactura vel iniuria alterius. vt
in regula locupletari.⁊ ibi per Dy.de regu.iur. in.vi.

a ¶ Pater ⁊ fi
lius censet̃ eadẽ
p̃sona.Adde vt
in.l.fi.C.đ ipub.
⁊ alijs substi.
glo.in ṽbo ⁊ fi
lio.i.c.i.de sum
ma tri.li.vi. fal
lit in filio emã
cipato.vt in.l.
si mater in.§.
si hominem.de
exceptõ.rei iu-
di.

neqȝ ipse dñs de re ad se nõ ptinẽte potest grãz facer l. nec auus. C. de emã. libe. facit. l. fi. C. ð pac. facit quod dixi. i. c. i. §. queadmo. feu. ad fi. pti. ¶ No. ꝙ ad hoc vt agnat⁹ admittat ad acqsitionẽ feu. ãtiq ẽ necesse ꝙ descendat ab eo stipite pmi acqrẽtis ex quo descende bat vasal. q de nouo a dicto feu. exclusus est. vt hic in fin. ⁊ clarius in d. ti. de gradi. in §. i ⁊ ti. de natura suc. feu. in. c. i. ¶ O p. cõtra glo. i. ꝙ imo feu. huius vasal. de linquẽtis debeat spectare ad dominũ ⁊ non ad agna tos. vt pbat in d. §. deniqȝ. §. que fuit prima cã benefi. amit. vbi dicitur ꝙ ad dñm spectat ppter sue iniurie vltionẽ. ⁊ hec gl. soluit duobus modis. Et p̄io ꝙ ibi loquimur in feu. nouo. hic aũt in feu. ãtiquo. Scdo sol uit glo. ꝙ ⁊ hic ⁊ ibi loquimur in feu. antiquo. sȝ i hoc est drĩa. qꝛ ibi delictũ fuit cõmissum in psona domini quo casu reuertit ad dñm. vt hẽat sue iniurie vltionẽ. hic vo deliqt vasallus i psonã alterius q̃ domini quo casu nõ admittit dñs sed agnati. vt in isto tex. q satis bene probat. ⁊ sentit istũ intellectũ ⁊ solutionẽ dñ dixit licet qñqȝ ⁊c. verũ ista glo. videt residere in p̄ia solu tiõe tãq̃ egoꝛ. vȝ vt in feu. antiquo agnati ñ excludã tur ex delicto alterius. ⁊ per hoc ẽ expedita vsqȝ in fi. Sȝ tu inhereas scõe solutõi q̃ magis cõgruit huic lrẽ ⁊ ẽ ipsa veritas. Fateoꝛ tñ ꝙ tex. in cõtrario legit du pliciter: put ibi clare exposui. Vñ ex hoc text. cõiũcto cũ illo potes cõcludere p clara notitia in hac materia ꝙ si vasal. deliqt in dñm ⁊ tunc dñs pfert quibuscũqȝ ⁊ descendẽtibus ⁊ agnatis ipsius vas. delinquẽtis siue feu. sit nouũ siue ãtiquũ: vt ex illo tex. colligit sȝ ꝙ ibi declaraui. Si vo vasallus delquit in aliũ q̃ in dñm ⁊ tenet si feu. esset nouũ reuerteret ad dñz. vt i eo tex. pa tet. sed si feu. est antiquum tũc nõ ptinet ad dominũ. sed ad agnatos exclusis omnibus descẽdẽtibus. vt i isto tex. qui ita debet intelligi. ⁊ tetigi etiã in cõtrario. ¶ O p. cũ gl. ij. ꝙ imo delictũ patris nõ debeat noce re filijs de. l. emãcipatũ. ff. de senato. ⁊ de le. iij. ff. ð bo. pos. cõtra ta. cũ si. Soluit glo. fatendo p̄riũ regulari ter. ut delictũ patris non noceat filio. Sed hec regula facit multotiẽs. ut in feu. ⁊ beneficijs retinẽdis. ut hic. Itẽ pp enormitatẽ delicti. vt in crimine le. maie. vt i. l. quisquis C. ad le. iul. maie. Itẽ propter nimiã p̄iunctio nũ personarũ: vt quãdo aliquis pater prohibet testa torẽ aliquẽ mutare testamentũ. vnde ex testamẽto non mutato non poterit capere pater neqȝ eius filius. l. i. §. i. ff. si quis ali. testa. probi. ⁊ ð hoc brocardo remisit gl. ad libellum disputatoriũ py. in. §. plenissime dictũ est qualiter quis ex suo facto penaz vel premiũz cõsequat. que glo. per hoc est expedita vsqȝ ad ver. aliqñdo ⁊c. Et licet ista glo. bene loquat. tamẽ quãtũ ad materiã feudalẽ an delictuz patris noceat filio. dic latius ꝙ aut pater qui iam habebat feu. acquisitũ deliquit. ⁊ tunc ð lictũ patris nocet filio: vt hic. Sicut videmus in simili quãdo p̄ximioꝛ p̄mittit delictũ propter qð aufertur si bi hereditas vt indigno: qꝛ nocet sequentibus in gra du. vt in d. l. i. §. i. ⁊ §. fi. ff. si quis aliquez tes. probi. Aut loquimur in patre d̄linquẽte qui nundũ habebat feu. acqsitũ sȝ sperabat habere. vt qꝛ adhuc habebat patrẽ q illud tenebat. q erat auus filioꝝ huius delinquẽtis. ⁊ tunc delictũ huius patris non nocet filijs suis qui sunt nepotes aui sui retinẽtis feudũ. qꝛ tunc isti nepotes in cipiunt tenere locũ p̄mi. vt. l. gallus i. §. ⁊ quid si tm̃. ff. de lib. ⁊ postu. de qua materia plene per Bar. in. l. eum qui. ff. de interdic. ⁊ relega. per cy. in. l. ij. C. ð libe. ⁊ eorum libe. ⁊ in d. l. qsquis. C. ad. l. iul. maie. p Bal. in. l. fi. C. de libe. cã per cano. in. c. in quibusdã ð penis. Sed vltra oẽs latius dic. vt dixi in d. §. deniqȝ. ⁊ i cõ clusionibus vbi sigillatim omnia mẽbra declaraui. In crie aũt lese maie. vel heresis delictũ patris nocet filijs d. l. qsquis. ⁊ in auc. gazaros. C. de hereti. Et est rõ qꝛ sunt de genere ip̄robato. vnde est p̄sumptio cõtra eos

cõtinuatõis paterni criminis. ⁊ ita dixit Py. i. c. sine culpa. de reg. iur. per dictam. l. qsqe. i. §. filij. ⁊ ff. ð edi. edic. in. l. ꝙ si nolit. in §. qui mãcipia. similiter ingrati tudo patris p̄iudicat filijs nascituris. d. l. ij. C. de lib. ⁊ eoꝛũ lib. De iure aũt diuino an filius puniatur ex de licto patris. Et gl. tenuit ꝙ sic i auc. vt omnes obe. iu. proui. in §. i. iuxta illud sepe patres comederũt vuas acerbas ⁊ dẽtes filioꝝ obstupescũt. ⁊ tãgit Vale. ma xim⁹ ð neglecta religione in exemplo dyonisij syracu sani qui punitus est in psonam filij: ⁊ ideo dixit lẽto. ⁊ enim gradu. ad vindictam sui diuina procedit ira ⁊c. Sed circa hoc dicendum melius. vt dixit gl. prima. q. iiij. in sũma. vȝ qð triplex est pena que adeo procedit. s. eterna corporalis ⁊ spiritualis. De prima nunquã po nitur filius ex delicto patris. neqȝ vnus pro alio. vt di cta. q. c. i. ⁊ in c. iã itaqȝ. De scda. s. corporali ⁊ ista ẽ du plex. vna circa corpus ⁊ de ista sepe punitur vnus pro alio ⁊ filius pro p̄re. vt supra dixi. ⁊ probatur in c. pec cato. eadem questione. Alia est circa statuz rei vt ẽ ser uitus vel infamia ⁊ in tali etiam punit filius p patre. vt. vi. q. i §. veruz. xv. q. fi. cuz milite. ¶ De tertia autez principali q̃ pena spiritualis appellatur aduertendum ꝙ est quadruplicis generis. Nam quedaz est excõica tõis. ⁊ in hac nũq̃ punit vnus pro alio. xxij. q. iij. si ha bes. Alia est interdicti ⁊ in hac vnus punit pro alio vt extra ð spõsalibus. in. c. nõ est nobis. Alia ẽ remotõis ab oblationib⁹ ⁊ in hac similiter punitur vnus pro alio vt. vij. q. iiij. miroꝛ. Alia ẽ ordinis. ⁊ i hac similiter pũi tur vnus p alio. vt prima. q. v. c. xxxiiij. dist. si cuius. In obligationibus autẽ ciuilibus an filius obliget p pa tre habetur. C. ne filius pro patre in rubro ⁊ nigro. Et modo habes expeditũ istum passum. Sed quia subse quenter ista glo. in fi. sui mouet aliam dubitationez. vȝ quid econtra an delictũ filij p̄iudicet patri ⁊ remittit se infra de probi. feu. alie. in. §. insuper. ⁊ de hac questio ne ibi dicam. ¶ Ultimo circa materiam huius ti. vi de quod plene scripsi i dicto. §. deniqȝ. sub quo fuit pri ma cã benefi. amit. ubi per. xlvij. conclusiones clarissime collegi ⁊ declaraui totaz materiã in quocunqȝ genere priuationis feu. ⁊ insuper ibidem addidi plures remis siones in qbus hec materia sparsim in vtroqȝ iure tra ctata est vbi videas si de oĩbus plene informari deside ras ⁊ aliqua i dicto. c. si uasal. culpã. ⁊ p Bal. in. l. cuȝ q. §. si libertus. ff. de iureiurã. ⁊ p Bar. i. l. si finita. §. si ð vectigalib⁹. ff. ð dã. ifec. ⁊ i spec. de feu. §. qm̃ vsic. xl.

¶ Qui sint neces. ad pbã. nouã inuesti. Rub.

¶ Continuat ad titulũ p̄cedentem hoc ordie quia su pra in. c. p̄cedenti in fi. auctoꝛ d̄claraui qd sit feu. anti quũ. Nũc vo in isto ti. declarare itendit quid sit feu. no uũ: vt patet infra in tex. ibi nouaz inuesti. ⁊c. Sed qa in probanda inuestitura huius noui feu. requiritur cer ta solemnitas. ⁊ in hoc fuerunt diuerse opiniones ⁊ p tanto vt p̄dicta oĩa declaret subicit istã rubricã q test. sunt ne. ad proban. no. inue. Vel possumus continuare ⁊ alio modo. vȝ ad ti. §. si ð feu. sue. contro. quasi iste titulus prosequat eandem materiam. vt dixi supra in rubrica p̄cedenti. vt quia multotiens cõtrouersia oꝛit super inuestitura noui feu. ⁊ in hoc varie fuerunt opi niones ⁊ idcirco auctoꝛ. vt sopiret istã controuersiam ⁊ opiniones. subiecit hic istam rubricam.

Jure clericus.

Diuide totũ istũ capitulũ i duas ptes p̄cipales. qm̃ in p̄ia dñdit qualiter probari dȝ inuestitura su p feu. nouo: In scda qualiter pba ri debet inuestitura sup feu. ãtiquo. scda ibi ð veteri aũt. Prima subdiuitur in qnqȝ par tes. nã

tes.nam primo tradit vnā regulam verā ꝙ inuestitura feu.noui semper debet ꝓbari per pares etiam si constaret de ipsa inuestitura per cōfessionē dñi vel per publicū instrumentum.Scđo ponit vnā opinionem non veram quorūdam qui voluerunt ꝙ quando dominus confitetur inuestituram factā non sint necessarij pares. In tertia reprobat hanc opinionem reuertendo ad primā regulā.vz ꝙ imo exigantur pares ad probanduz nec sufficit confessio domini vel publicum instrumentum nisi istud publicum instrumentum esset roboratū per testes pares in eo descriptos.Quarto ponit cōsuetudinem spālem mediolanensium qui volunt ꝙ inuestitura noua possit probari per publicum instrumētū etiam roboratum per testes extraneos qui nō sint pares.Quinto declarat que intelligatur esse noua inuestitura.scđa ibi.sed alij cōtra.tertia ibi.sed alij etiā ⁊c. quarta ibi.consules.quinta ibi.nouaz.Scđa pars principalis subdiuidit in duas.nā in pma declat ꝙ i reuocatiōe inuestiture feu.antiq siue fiat a successore dñi ipsi vas.siue fiat p dñz successori ipsi⁹ vas.testes extranei admittunt pter feminas.In scđa tradit regulaz generalē ꝙ extranei q nō sunt pares sunt ltimi testes i causis feudoꝝ pterꝗ in noua inuestitura.vbi sunt necessarij testes qui sūt pares.scđa ibi.ceteri.⁊ hec diuisio sufficiat etiā ꝓ summario:supplebo tamē in notabilibus. Et pro euidētia hui⁹ti.⁊ materie vide glo. magistrā .§.in ti.qd sit inuesti.in princi.in glo.i.¶ In tex.ibi clericus.Subaudi qui facit inuestituraz de rebus ꝓprijs vt.j.de clerico qui inuesti.facit in.c.i. secus si de rebus ecclesie.vt.§.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.c.i.§. hec etiā oia.Ibi inuestiturā.subaudi.quonīā cōtrouersia vertit inter vasal.agentē ⁊ petentē possessionē feu. allegando dictā inuestiturā nouā.⁊ dñm possidentem dictū feu.⁊ allegātez dictā inuesti.inualidā. vt colligitur ex dicta gl.§.allegata.⁊ hec inuestitura noua appellat abusiua.vt in.d.ti.in prin.§.qd sit inuesti. Ibi pares curtis.i.conuasallos qui habēt feu.ab eodem dño . vt .§.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.c.i.in prin.⁊ iō dicūtur de curte quasi de curia ⁊ de domo dñi vt ibi.ð quo no.plene per glo.j.de ꝓhi.feu.alie. per fe. in.§.pe. Ibi breue testatū.i.publicū instrm.vt.§.quid sit inuesti. i.§.i.⁊ subaudi in quo instro nō sint inscripti pares curie.secus aūt si in eo instrumento essent inscripti pares curie ad probationez vł cōfirmationē ipsius inuestiture:q2 tunc dicta inuestitura ꝓbaretur per dictū instrm vt statim declarabit in vsi.sed alij ⁊c.Ibi testātur subaudi dicētes quod sequit.vz ꝙ si dñs cōfiteatur inuestiturā factā nō audeat postea si velit allegare nō esse factā ḃm consuetudinē feudorū i pñtia pariū ⁊c.vt seqt. Ibi s3 alij.subaudi testātur ⁊ dicūt ꝙ nullo modo valet talis inuestitura ēt si sit cōfessata per dñm vł ꝓbata per publicū instrm dūmodo ñ sit ꝯfirmatū per pares vt seqt.Ibi cōsules.hic arguit de consuetudine speciali mediolanēsiū que nō est trahēda ad alia loca.vbi ñ viget talis cōsuetudo.volūt enim mediolanēses ꝙ per publicā instr3 semp ꝓbet inuestitura noua q̄tūcūq3 in eo ñ sint descripti pares curie.Ibi prio qrit per vasal. ⁊ tūc appellat feu.nouū.Ibi inuestitura q̄ ꝓprie appellat reuocatio inuestiture.vt probat.§.per quos fiat inuesti.in pn.⁊ ibi dixi.⁊ supra que fuit prīa cā bene.amit.i prin.Ibi feudorū.s.nouorū.Ibi nec aliorū.s.atiquorū. Ibi de noua inuesti.Subau.quādo dñs habet pares qm̄ si non haberet pes tunc admitterētur ēt extranei i no.inues.vt.§.quid sit inuesti.in.§.si vo inues.No:ꝙ vbi agit de no.inuesti.⁊ dñs habet pares debet vas.ꝓbare inuestiturā.vel per testes qui sint pares vel per publicū instrumentū corroboratū per pares.vt hic ⁊ ifra de notis feudorū.in.§.i.⁊ in.§.idcirco.vbi assignat in text. que fuerit ratio licet ḃ3 mediolanēses sufficeret istrm publicū per quoscūq3 testes ēt extraneos cōfirmatuz.

vt hic.⁊ clarius no.p dictā glo.in prin.§.qd sit inue.Et pdicta ꝓcedunt dño existēte adhuc i possessione.vt.§. qd sit iue.in.§.i.Secus aūt si vas.eēt i possessione dño sciente ⁊ nō contradicente:q2 tunc causa expediret absq3 paribus ḃm formā que traditur.§.ð contē.iter do. ⁊ vas.in prin.⁊.§.si de inuesti.inter dominū ⁊ vasal.lis ori.in.c.fi.No.hic tex.notabilē qñ dicat inuestitura noua.s.quādo feudū acqritur denuo.sicr antiquum dicit quādo feu.fuit ab antecessoribus acqsitum.vt.j.de natura succes.feu.in.c.i.⁊.§.de gradi.i.§.i.qd ēt appellat paternum vel vetus.vt patet in hoc tex.in fi.⁊ infra ð alie.feu.pater.in prin.⁊ p Ja. ardi3.in ti.feu.nouū non paternū sub rubricella prea.de quo plene dixi i preambulis in diuisiōe feudoꝝ.
a ¶ No.ꝙ i materia feudali[a] femie nō admittunt in testes.Et ē rō videlicet ꝓpter earū fragilitatē ⁊ leuitatē:vt isti.qbus alie.l3 post pn. ꝓut in simili videmus ꝙ ad testamēta nō admittunt i testes p dictā rōnē:vt in.l.q testamento.in.§.mulier cū ibi no.ff.de testa.
b Quid āt i hermafrodito[b] dic ꝙ iudicari d3 ḃ3 sexū i quo magis pualet.vt.ff.ð sta.ho. i.l.qrit.⁊.ff.ð testi.i.l.repetūdaꝝ.i.§.i.ḃ3 Jac.de bel.⁊ ad h adduco glo.q̄ hoc t3 in.l.de qbus.ff.de legibus ð quo dixi in.c.i.an mutus vel aliter imperfec. Idem
c dicas si dubitatur an possit ordinari[c] ad clericatū.ar. iiij.q.iij.testes v.hermafroditus.ð quo per Barto. ð pisis in sua sūma in littera hermafroditus.¶ No.ꝙ lex siue ꝯsuetudo pōt pfiger modū ⁊ qualitatē i ꝓbādo sicut hic videmus vt nō aliter valeat ꝓbatio nisi fiat per pares vel per breue testatum.i.publicum instrumentū a parib⁹ ꝯfirmatū.facit infra ti.prox.post pnc.⁊ qđ habetur in simili in.l.testiū.C.de testi.⁊ in.l.i.C.de iure ēpi.¶ Op.cū gl.ꝙ imo ista solemnitas non sit necessaria cū sufficiat ꝙ dicat se facere inuestiturā.vt.§. quid sit inuesti.in prin.cuius cōtrariū hic dicitur ⁊ ista gl.soluit duob⁹ modis.primo ꝙ iste tex.corrigat illū. scđo ⁊ melius dicit glo.ꝙ concordat:quoniam opinio posita hic in prin.stati3 corrigit p alios q voluerūt ꝙ nō ē curandū ð hac solēnitate dūmō alias constet ð iuesti.sicut i fili dicimus ꝙ hrs nō pōt recusare soluer legatū.licet dicat solemnitatē non intercessisse. vt.l. fi. .C.ð fideicō.cū si.⁊ hoc vult gl.vsq3 ad ver.s3 occurrit. Et ð hoc stati3 dicā i fi.gl.i appositiōe ꝯria.¶ Op. subsequēter cū dicta gl.in illa pte ꝯtra pcedētia ꝙ immo quādo deficit solēnitas vitiat act⁹ ð .l.si cū pater .C.si aduersus rem iudi.So.ibi iō q2 deficiebat vnum de substātialibus.v3 auctoritas iudicis q̄ est substantia emancipatiōis:vt ibi.hic vō testes cū sunt ð substātia inuestiture.Merito cū appareat aliter de iuestitura l3 desit solemnitas testium nihilominus valere d3 actus ⁊ de hoc se remisit glo.ad libellū disputatoriū py.in iiij.carta.Et hanc opinionē sequit glo.tanꝗ melioreȝ. Et de hoc an ⁊ qñ testes sint necessarij in iuesti.antiq vel noua se remittit glo.ad dictum.c.i.in prin.quid sit inuesti.⁊ hoc vult ista glo.vsq3 ad fi.Et sic ista gl.concludit ꝙ dominus nō potest inualidare inuestituraz ex defectu solemnitatis quādo cōfitet inuestiturā fecisse. Et ita etiā tenuit py.⁊ Jac.ardizo.⁊ Nico.de neapo. Sed Jac.de bel.odo.⁊ Bal.sentiunt in contrariū.vt s.non valeat inuestitura quando a prin.confitetur inuestituram sed negat solemnitatez.quo casu defectus solemnitatis habet viciare actu3.l.si veritas.⁊.l.ex testamento.C.de fideicom.l.cum hij.in.§.ptor.ff.ð transac. .C.ð fide instr.⁊ iure aste fis.l.i.⁊.ij.li.x.¶ Nō obstat quod hic dixit glo.ꝙ testes non sunt de substantia inuestiture tempore quo fit quia immo sunt. vt supra qb⁹. mo.feu.cōsti.po.in.c.i.⁊ quid si ð inuesti.iter do.⁊ vasal.lis ori.c.i.⁊ supra qd sit iuesti.in prin.⁊.§.i.¶ Nec obstat.l.fi.de fideicom.allegata per gl.vt ibi no.in gl. ⁊ in.l.si veritas.v3 quia iste dominus ab initio confitebatur inuesti.factā.sed negabat solēnitatē intercessisse

a ¶ In materia feudali.Adde Lud.ro.i.l.admonēdi.ff.ð iureiuran.

b ¶ Quid aūt in hermafrodito.Adde Bal.in.l.fi.C.de suis ⁊ legi.bal.ꝯsili.cccc.xxxviij.incipi.qdaz magnificus domin⁹ ð marchionibus in.i.vol.

c ¶ An possit ordinari.Addē ⁊ qd si vtroq3 sexu equaliter i calesceret sicut fuit tpe dñi ho. in villa sue secure.vt ipse refert in sum.in tit.de teste.in.§. quis possit esse testis versi.qd de hermafrodito .an talis possit ordinari.vid per archi.in.c. diaconissam.xxvij. q.i.⁊ per Astesa.in sua sūma li.vi.ti.xxvi.

quo casu solẽnitas hꝫ viciare actũ.vt hic ⁊ i dcā.l.si vi
tas.Si vero a prin.dominus negasset inuestituram fa
ctam:sꝫ postea iam dicto mendatio cõfiteatur dictaꝫ
inuestituram factam.sed absqꝫ solemnitate volens se
adiuuare ex defectu solemnitatis ⁊ tunc non possit.vt
in dicta.l.fi.C.de fideicõ.⁊ in hac glo.que ita debꝫ itel
ligi.sed dñs An.de iser.saluabat glo.alio modo.vꝫ ꝙ
ꝯfessio domini tunc demũ sibi preiudicat qñ a pri.cõ
fessus est simpliciter ⁊ postea vult dicere solemnitateꝫ
defuisse qđ non potest.Secus si a prin.diceret ⁊ confi
teret̃ inuestituram sed inualidam.qꝛ facta sine parib⁹
per dictā.l.si veritas ⁊.l.fi.C.đ fideicõ.Sed mihi pl⁹
placet intellectus ⁊ solutio Jaco.đ bel.ꝑ no.in dicta.l.
si veritas.Unde concludo sic in hac materia quia aut
loquimur de inuestitura antiqua aut de noua. Si de
antiqua tunc indistincte sufficiunt pares ⁊ extranei: vt
in hoc.c.in fi.Si vero de noua tũc aut đ inuestitura cle
ricorum aut laycorum.Primo casu regula est vt pari
ter admittantur pares ⁊ extranei si de rebus ecclesie
fiat inuestitura.Si vero de rebus proprijs idem debet
seruari quod i laycis vt dixi sup tex.si vero loquimur
de inuestitura laycoꝝ ⁊ tunc si ipse dominus habet pa
res dꝫ fieri inuestitura coram eis saltem duobus vel
tribus vel publico instrumento interueniente roborato
a paribus ꝫm veram opinionem lꝫ mediolanenses ser
uent ꝯrium.vt in hoc capitulo.⁊ quid sit inuesti.in.§.i.
Alias inuestitura facta non valet etiam si pares essent
absentes quia expectandi sunt vt infra ti.proximo.c.i.
in prin.si vero dominus non hꝫ pes ⁊ tunc debent ad
hiberi extranei dũmodo sint idonei vel per publicum
instrumentum:vt in dicto ti.quid sit inuestit.⁊ in.§.si ve
ro inuestitura đ quo plene videas in dicta gl.prima.s̃.
quid sit inuesti.¶ Utrũ aũt isto casu breue testamẽtuꝫ
possit ꝓbari ꝑ sigillum domini.dic ꝙ sic ꝑ.c.inter dile
ctos extra de fide istru.⁊ ꝑ no.in.c.ij.in eo.ti.Et si plu
res essent comites seu consortes domini sufficeret ꝙ si
gillaret ille qui tenet sigillum.vt per doct.in dicto.c.in
ter dilectos.⁊ in.l.ad testium.in.§.pe.ff.de testa.pote
rit etiam probari per imbreuiaturaꝫ ꝑ no.in.l.cyrogra
phis.ff.de admi.tu.⁊ in spe.de instru.edic.in.§.postqꝫ
versi.sed nunquid.⁊ versi.seq.⁊ versi.vbi autẽ.⁊ ita de
terminat Bal.supra de ꝯtro.inuesti.in prin. ¶ Et de
materia sigilli vide plene ꝑ eundem Bal.suꝑ rubrica
.C.de fi.instru.⁊ in.l.distracte.C.đ reb⁹ alie.non alie.⁊
per Bar.in.l.nuda de dona.⁊ in specu.de proba.§.vi
dendum.versi.iiij.⁊ per canoni.extra de cleri.pcu.c.i.⁊
de proba.c. post cessionem. ⁊ de fide instru.c.ij.⁊ ibi
Inno.⁊ Jo.an.⁊ in.c.ad audientiam.de crimine falsi.
de imbreuiaturis vero dic per Cy.in.l.contractus.C.
de fide instru.q.fi.ꝑ Joan.an.in addi.đ instru.edic.§.
dicendum.versi.⁊ no.⁊ per Bald.super dicta rubrica
de fide instru.per cano.in.c.cũ.P.tabellio extra de fi
de instru.¶ Quero ab extra quid si inuestitura noua
fuit facta per publicum instrumentum a paribus con
firmatum. Sed postea tale instrumentum amissum
est vel incendio seu casmate perijt ita ꝙ non extat ⁊ v̑
titur controuersia de dicto feu.an casus poterit proba
ri per alios qꝫ ꝑ pares.Et arguit Bal.ꝙ sic ꝑ.l.sicut
a iniquum.C.de fide instru.de qua questione[a] dic vt ibi
no.per glo.⁊ doc.⁊ canonistas.in.c.olim đ priuilegijs.
per specu.in ti.de instru.edic. in.§.restat .ver.illud quo
qꝫ ⁊ in specul.de cri.falsi.in fi.⁊ in ti.de loca. in.§.neqꝫ
aliqua.ver.cxxxix.Quero quid si non interuenit instru
mentum publicum.sed solũmodo testes necessarij qui
non sunt mortui.an tunc poterit fieri ꝓbatio per vasal.
Et dicit Bal.ꝙ non:qñ debuit facere examinari te
stes ad eternam rei memoriam.vt.C.đ vsur.pupil.l.fi.
ff.ad.l.acql.l.i lege acqlia si deletũ.C.đ testa.l.publica
ti.extra đ testi.i.c.significauit.⁊ in.c.albericus. facit qđ
hr̃ in autẽ.si qs ab aliquo.C.đ testi.Sꝫ ego putarẽ so

a ¶ Qua questione.Adde in auc.siquis i aliquo.C.de eden. archi.i.c.ij.liiij. di.bar.i tractatu de teste.ver. testis dixit aliqua .bar. i.l.ij. i.§.diuus.in fi. ff. de iure fisci. Bart .in.l.i.in pe.colum.ff. si cert.pe. Bart.i l.qñ.C.đ here. bar .i.l. siqs ex argentarijs. in §.penul. ff. de eden.

re equum ꝙ si posset probari eos testes pares ⁊ neces
sarios intercessisse ad inuestituram nouam ꝙ vasallus
deberet audiri ⁊ iuuari per no.per gl.⁊ doc.i.l.ij.C.đ
bo.pos.ꝫm tab.⁊ ibi habes glo.singularẽ.⁊ circa hoc
vide quod dico infra ti.se.§.sacramentuꝫ in.iiij.oppo.
vbi Bal.videt̃ hoc sentire.¶ Quero quid si non ap
paret de solemnitate.sed dñs ꝯfitetur inuestituram in
tercessisse dic ꝫm Bal.⁊ ꝑ dictos doc.ꝙ aut cõfitetur
inuestituram ⁊ solemnitatẽ ⁊ tunc stabitur ꝯfessioni.l.
i.C.de confessis.⁊ qđ no.C.de lib.causa.in.l.iubemus
⁊ in.l.cũ ꝑcũ.aut dñs confitet̃ veritatẽ act⁹ sed negat
solemnitatem.⁊ tũc aut a prin.⁊ dꝫ dñs audiri.qꝛ non
dꝫ ꝓ facto reputari qđ nõ legitime factũ ẽ.⁊ i hoc cõ
sentit ẽt An.de iser.Aut prio negauit.sꝫ postea delato
ei sacramẽto confitet̃ veritatẽ sed negat solemnitatẽ ⁊
tũc sua negatio nihil hꝫ sibi patrocinari.vt.s̃.dictũ est.
Et põt esse rõ qꝛ ꝑꝑ primũ mẽdatiũ sup veritate ꝑsu
munt̃ omnia solẽniter acta.vt in auc.ꝯ qui ꝓpriam.C.
de nõ nu.pe.¶ Quero qđ in ꝯfessione vasalli quā fa
cit contra se coram testibus non paribus an sibi ꝑiudi
cat.dic vt dixi.s̃.in prin.libri tertij.in ti.in qui.cau.feu.
amit.vbi glo.tangit.nā tũc demũ ꝑiudicabit sibi in fa
uorem dñi ꝫm modũ ⁊ formā qua dñs sibi ꝑiudicat
in fauorẽ vasalli.ꝫm qđ.s̃.proxime dictũ est.qꝛ debent
ꝓcedere a pari.vt.s̃.de forma fideli.in fi.¶ Quero qđ
si isti testes erant pares tẽpore inuestiture.sed modo
tẽpore ꝓbationis nõ sunt amplius pares an ꝓbabũt
dic ꝙ sic ꝫm Ja.ardiꝫ.ar.i.l.ad testiũ.in.§.i.ff.đ testa.
⁊ de reb⁹ du.in.l.si cognatis.facit.s̃.de ꝯtro.feu.apud
pares termi.in.§.i.Idẽ dicit ipe si non erant pares.sed
pro paribus reputabant̃.ar.C.de testa.in.l.i.dũmodo
fidelitatẽ iurauerint.vt in dicto.c.i.facit qđ dixi.in.c.i.
an remouendi sint te.qui pa.esse desi.⁊ ibi vr̃ casus de
hac questione.Ultimo de materia presenti habetur in
c.i.in prin.⁊.s̃.si đ cõtro.inuesti.⁊ de conten.inter do.
⁊ vas.in prin.⁊.s̃.si de inuesti.inter do.⁊ vas.lis ori.in.c.
i.⁊.ij.⁊ plene in dicto ti.quid sit inuesti.in princ.in glo.
⁊.§.i.⁊ in.§.si vero vasal.⁊ infra de notis feu.in.§.i. ⁊
quod dixi.in.c.i.s̃.quibus mo.feu.consti.po.⁊ plene ꝑ
Ja.ardiꝫ.in summa.i ti.đ conten.feu.sub rubricella si.
in.§.i.⁊ se.vbi plura dicit.⁊ in ti.i.sub rubricella quali
ter inuesti.no.feudi probetur.Ja.

¶ De consuetudine recti feu. Rub.

¶ Continuatur hec rubrica ad proximaꝫ precedenteꝫ
hoc ordine:qñ in ti.precedẽti declarauit qualiter per i
uesti.acquiritur feu.⁊ qualiter ad probandam no. in
uesti.requiruntur testes; qui sint de paribus curie.Nũc
vero quia pluribus alijs modis quā per inuestituram
acquiritur feu.vt videbitur in hoc tit. Ideo subiunxit
hic istum ti.Et hec cõtinuatio colligitur ex prin.nigri
dum dixit.sciẽdum ẽ itaqꝫ ⁊c.quasi hoc inferat ex pre
cedẽtibus:vt probatur i simili.in.c.sciendum.est itaqꝫ
de feu.cogni.⁊ qđ ibi dixi.Itẽ qꝛ.s̃.dixit ꝙ inuestitura
ꝓbatur per pares tantũ.sed qꝛ poterat dubitari quid
erit si dñs non habeat pares ⁊ ideo ẽt istud declarare
intẽdit in hoc ti.vt ꝓbatur isra.c.i.§. i.quod ibi aut di
ctũ ⁊c.Et qꝛ ista rubrica facit mentõeꝫ de feu.rectũ i
hoc ti.capitur pro feu.in quo vasal. adept⁹ est posꝫio
nẽ recto modo cũ volũtate ⁊ lnia dñi. Et istud iđ ap
pellat̃ rectũ ad dr̃iam feu.abusiui. qꝛ istud est vndiqꝫ
omni solẽnitate vallatum.Illud v ero fi.vt.j.videbitis.
Sed aduerte qꝛ est dare ẽt aliā spẽꝫ feu.recti.ad dr̃iaꝫ
nõ recti:qñ feu.rectũ est illud qđ nõ datur ad aliquod
seruitiũ.sed feu.nõ rectũ ẽ illud qđ datur ad certũ ꝫui
tiũ ⁊ appellatur ꝯditionatuꝫ.vt.j.de capi.qui curi.ven
di.in.c.fi.⁊ ibi glo.⁊ dixi.s̃.de contro.inuesti.in.§.item
si vasal.⁊ in euidentialibus.li.in duodecima diuisione
feudo.Jaco.

Sciẽduꝫ

Ciēduz est. In h prin. auctor declarat qb⁹ mo.acq.feu.⁊ i summa hoc vult.feudū acqrit q̄tuor mōis hic expssis.vz p iuestiturā p successionem p ad emptionē possessiōis pcedēte licentia dñi psente curia.Itē ⁊ quarto siquis steterit in possessionē feudi p annū dño sciēte ⁊ non cōdicente sed seruitia recipiēte.h.d.¶ In tex.ibi inuestitura.Iste est primus modus vt.s.de feu.cogni.c.sciendū.in fi.⁊.s. qd sit inuesti.in pri.Ibi successiōe.Iste est scōs modus vt .s.de gradi.in prin.Ibi vel eo qd hētur.Iste est tertius modus de quo.s.q.mo.feu.cōsti.po.in.c.i.Ibi q si aliquis.⁊ hic ē quartus modus d quo habet in.c.ij.in fi. .s.si de iuesti.iter do.⁊ vasal.lis ori.Ibi beneficij.i.feudi.Ibi dño psente qñ aūt intelligat presens habet i.l. presens.ff.de pcura.⁊.C.de longi tēpo.pscrip. in.l.fin. Ibi prestito iurmaēto.i.si vasallus hoc pbet p testes vel iuramētum dz obtinere sm Iaco.de bel.⁊ bal.Ibi inducatur.s.p dñm forte quia protestatus est quando recipiebant seruitia sm An.de iser.¶ Nota q feu .acquiritur per inuestituram.vt hic ⁊ in.d.c.sciendū. in fi. .s.allegato.vel per id qd habetur p inuestitura:videlz iubēdo vasallū ire i possessionē feudi psente curia.vel sinēdo ipm possidere p annū seruitia sciēter recipiēdo vt hic ⁊ in iurib⁹.s.allegatis.successiōe āt non pprie intelligit acqri feu.sed acqsitum capi ex eo quia cum sit feu.antiquū iam erat acqsitum ex prouisione maiorum pcessorum.vt supra que fuit prima cā beñ.ami.in prin. ⁊ supra ti.proximo.i fi.Sz tñ largo modo pōt dici q tale feudum acquiratur successione. vt hic ⁊ probatur supra qui feu.da.pos.in.§.antiquissimo ⁊ supra de successe.feu.c.i.⁊ de gradi.in prin.⁊ de hoc dixi in dicto.c. sciendum.in fi.¶ No.q sicut vasallus in vera inuestitura vincere debet litem cum plene probat suam intentionem per dictam inuestituram.Ita ⁊ inuestitura si si est vera sed similitudinaria vincere debet si inducat id quod pro probatione reputatur sicut est sacramentuz quod appellatur quasi probatio.l.non erit.in.§.dato. ff.de iureiurā.⁊ quod dixi in dicto .c.sciendu3. Et est ratio propter presumptionem que est contra dñm qui est presens ⁊ non contradicit ⁊ per hoc videtur consentire dicto.c.ij.in fi.supra si de inuesti.iter do.⁊ vas.⁊ infra eo.in.§.fi.⁊ hoc etiam sensit glo.hic posita sup verbo pbet que p hoc est expedita.¶ No.q possessio inducit psumptionē pro vasallo quādo pseuerauit i possessionem p annum domino sciente ⁊ non contradicente.vt hic ⁊ in dicto.c.ij.in fi.supra si de inuesti.inter do. ⁊ vasal.lis ori.facit.c.titius.in fi.supra si de feu.fue.contro.Et ex hac psumptione cum iuramento obtinebit vasallus nisi ista presumptio esset elisa per aliquam aliam presumptionem contrariam quia tūc vasallus non posset obtinere.neqz sibi deberet deferri sacramentum vt hic ⁊ in fi.ad quod adduco glo.que solet allegari p singulari in.l.i.C.qui ⁊ aduersus quos.facit quod no. ff.quod metus causa.in.l.non est verisimile. in prin.⁊ quia presumptio presumptionez tollit.l.fi.ff.d in integ. resti.¶ No.q feu.rectū iudicat quando quis nāciscitur possessionem feu.precedēte licentia sibi data p dominum presente curia.vt hic.Si vero dicta licētia fuerit data absqz curia tunc censetur feudum abusiuum cum non transmittatur ad heredes dicto.c.i.supra quibus mo.feu.cōsti.po.⁊ ita colligit Bal.facit quod dixi supra quid sit inuesti.in. §.si vero vasallus. ¶ Op. cuz glo.prima:q immo feudum non constituatur nisi vno solo modo.s.p inuestituram prout est casus supra qui.mo.feu.cōsti.po.in.c.i.ergo male dicitur hic quod pluribus alijs modis .So.dicit glo . aduerte quia est longa differentia querele qualiter constituatur feuduz q: tunc ego fateor tibi q non potest constitui vere feudum nisi vno solo modo.s.p inuestituram.⁊ ita loquitur contrarium.Aliud est querere qualiter acquiratur feudum q: acquiritur pluribus modis.vt hic.⁊ d hoc remisit te glo.ad ea que dixit in summa vbi sic ait feudum constituitur vno modo tantum puta per inuestituram nec enim alio modo potest construi ad hoc vt habeat propriam feudi naturam:vt in dicto.c.i.sed bene acquiritur pluribus modis vt in hoc tex.Sed tu vltra istos casus addas etiam alios duos casus sz Iac. ardiz.In quibus acquiritur feudum.vz p prescriptionem.xxx.annorum:vt in.c. siquis per. xxx. supra si de feu.fue.contro.Item ⁊ propter delictum agnati:vt supra que fuit prima cā benefi.amit.i.§.fin.⁊ qd ibi dixi. ¶ Op.cum glo.scda de dicto.c.ij.responso supra quibus mo.feu.consti.po.vbi patet q licet domino iubente quis ingrediatur possessionem feudu:non tamen censetur feudum adeo q ipse possidens non trāsmittit ad heredez cuius contrarium hic dicitur.Soluit glo.duobus modis.Et primo q hic dominus ptulit dicta vba presente curia : quo casu censetur vere feudum ⁊ in eo succeditur.Ibi vero nō presente curia quo casu nō est feudum.sed quasi quoniam ille possidebit tantum donec vixerit non aūt transmittet ad successores . Secunda solutio est q ista iura concordant.vz quia bene censebitur feudum vt hic.sed eo modo quo ibi disponitur vz vt tantū in vita illud retineat nō aūt q ad heredes trāsmittat vt hic ⁊ ibi.Et hoc vult glo.vsqz ad finem.Tu teneas primā solutionem quam sequuntur cōiter omnes doc.vt ibi dixi sup tex.Et ē rō differentie q: qñ curia est psens.remota ē omnis suspitio qua dñs possat decipi ⁊ circūscribi.forte p pbationē viliū psonaz ⁊ p testes redēptos.ar.supra d cōten.feu.iter do.⁊ vasal.c.i.in principi. ⁊ in titu.de inuesti. inter do. ⁊ vasal .c.i . in principio . Item quia omnis inuestitura pt probari p pares.vt supra ti.proximo.in pri.itē possessio acqritur nō solū p iductionē sed etiā p visuz ⁊ multis alijs modis.vt no.i.l.i.C.d acqui.poss.ergo si dñs iussit coram paribus videtur sic sufficere .sicut si induceret in possessione coram paribus cum eadem sit ratio sm Ja.de bel.in.d.c.i.s.qui.mo.feu. cōsti. po. Itē est ⁊ alia ratio sm bal.q: qñ licētia datur in absētia tūc feudum nō hz sua substātialia ⁊ solēnitates requisitas q hic tradunt.Quid aūt si dñs ñ haberet pares vel curiā ⁊ pferret dicta verba coram honestis viris an tunc constituatur vera inuestitura.dic vt dixi in dicto.c.i.s.qui.mo.feu.cōsti.po.¶ Quero cuz glo.iij. an eoipso q dominus dicit vasallo vt capiat possessionez talis feudi itelligatur vasallus apprehendisse incōtinēti possessionē.Et rñdet glo.qd nō.dato q ipse vasallus haberet animum possidendi.q: reqritur etiam corporalis apprehēsio neqz animus sine corpore sufficit:vt.l.iij in prin.ff.de acq.poss.quod intelligas veruz sm glo.quādo dicta res fuisset in absentia.secus aūt si dominus dixisset dicta verba in presentia ipsius rei.q: tūc incōtinēti videret tradita possessio per dominū.⁊ acqsita per vasal.solo animo.vt.l.i.§.si iusserim .ff.de acq.poss.⁊ ex predictis colligit glo.q per patientiam solam trāsfertur possessio rei absqz aliqua alia traditione.⁊ ad hoc inducit plures casus similes quos sigillatim declarat.Et postea per tres versus repilogat q in forma sunt isti.vz.

Visu sine rei mutuare venditione.
Si venditorem iussi deponere reum.
Clauibus ⁊ chartis mea si conduco scienter.
Quāuis nō aliter detur possessio trāsit.

Et h vult gl. vsqz ad fi.Sed aduerte pro declaratione ne erres cuz dicti versus non p oīa cōueniūt cū casibus specificatis per glo.quoniā specificat aliquos casus qui nō cōprehēdunt in versibus.Et similiter dicti versus cōtinēt aliquos casus nō specificatos a gl.⁊ ideo dclarabo vsus

in q̄libet pte ipsoꝝ. Primū exemplū de visu. declara p dictū. §. si iusserim. Scḋm exēplū ꝺ vēditiōe rei mutate ⁊c. declara p. §. iterdū insti. ꝺ rerū diui. Tertiū exē plū ē ꝺ vēditore iusso deponere rē venditā ⁊c. Et istō declara p. l. ꝙ meo. i. §. si vēditorē. ff. ꝺ acq. pos. Quartū exemplū: de clauib⁹. declara per. l. clauibus. ff. de cōtrahē. emp. Quītū exemplū ꝺ cartis declara p. l. i. C ꝺ dona. Sextū exemplū ꝺ ꝯducēte sciēter rez suā: declara p. l. quedā mulier. ff. ꝺ rei ven. Et circa p̄dicta vide gl. in. d. l. iij. in prin. ꝺ acq. pos. ⁊ in. l. i. C. ꝺ acq. pos. ⁊ in d. §. interdū. ⁊ extra de ꝯsue. in. c. ij. vbi gl. sīr istos versus allegauit. ¶ Quero cum glo. si. q̄zto tpe sit necesse vasallū possedisse dn̄o sciēte ⁊ nō ꝯdicēte ad hoc vt p̄sumatur feu. Et rn̄det glo. ꝙ per vnū ān̄um: vt ꝓbatᷣ in. d. c. ij. i fi. §. si de inuesti. iter do. ⁊ vasal. lis ori. lz aliq voluerint dicere ꝙ per annos. xxx. per. c. siquis per. xxx. §. si de feu. fue. cōtro. qḋ non est verū qm̄ tūc absqz aliquo iuramēto obtineret q: cēseretᷣ vera ꝓbatio. hic āt est quasi ꝓbatio. ⁊ ideo suppletᷣ p iuramētū. Itē q: ƀz Ia. ꝺ bel. ⁊ Nico. ꝺ nea. in p̄scriptōe. xxx. an. nō reqritᷣ p̄ntia dn̄i. C. ꝺ p̄scrip. xxx. an. l. sicut. ⁊. l. siquis emptionis. Et collige ex hac glo. ꝙ ad hoc vt habeat locū iste tex. in vltimo dicto requirunᷣ plura: vz ꝙ steterit i possessiōe p annū. Itē ꝙ dominus consenserit ⁊ nō contra dixerit. Itē ꝙ recipit seruitia a possidēte tāq̄ vasallo. ¶ Quero ab extra quid in iurisdictionib⁹ vel iure decimandi vel alijs iuribus icorporalibus qualiter in eis tradita itelligatur possessio. ⁊ dixit Ja. ardi. i summa. in ti. qui. mo. feu. acqui. sub rubricella de feu. decime ⁊c. cuius opi. Bal. hic recitat. lz nō alleget ꝙ possunt sine possessione dari q: nō possidētur: vel ꝙ sufficiat cessio que habetur loco cuiusdam possessionis: vel sufficiat vt dominus patiatur vasallū vti. vel vt per possessionē rei corporalis intelligantur tradita incorporalia. ar. ff. de iure do. l. si sponsalibus. §. i. C. de here. vel act. vē. in. l. fi. Bar. aūt in. l. iij. in prin. de acqr. pos. circa hoc vltimum dictū vtrū per traditionē rei corporalis videatur tradita iurisditio. exempli cā si tradatur castrum. ⁊ dicit ipse ꝙ si traditur mihi ab eo qui est in possessione iurisdictōis tūc agēdo vnū actū iurisditiōis illo nolente acquiro possessionē totius. l. si filicidij. §. fi. ff. quēadmo. serui. amit. Si vō nō tradatur sed ego volo occupare tūc remittit ad no. extra de resti. spolia. c. in literis. ⁊ per Inno. in. c. ex pte. extra de testibus ⁊ de capel. mona. i. c. dilectis. Et circa predicta uide quod dixi in. c. i. infra de capi. qui curi. vendit in pluribus questionibus ibi formatis. Et dicit Bal. ꝙ in istis icorporalibus est vna quasi possessio que cōsistit in habitu: ⁊ hec acquiritur ex ptāte conferentis. alia consistit in actu ⁊ executione. ⁊ hec acquiritur operis effectu. vt extra de elec. in. c. trāsmissa. De qua materia per Bar. vbi. §. ⁊ in. l. i. i pri. ⁊ in. §. siquis. ff. de itinere actuqz priua. p bal. i. l. nō episcopis. C. de proba. ⁊ vide ꝙ tangit Inno. in. c. cū olim. extra de resti. spol. ⁊ qḋ plene dixi. §. quid sit inuesti. in. §. si vero vasal. Ultimo ad materiam huius capituli. in prin. vide omnino qḋ dixi in. d. c. i. qui. mo. feu. consti. po. ⁊ in. d. c. ij. in fi. si de inues. inter do. ⁊ vasal. lis ori. ⁊ de ptro. inuesti. in prin. in. §. item si vasal. ⁊. §. quid sit inuesti. i prin. ⁊ p Ja. ardi. i ti. q mo. feu. acqui. sub rubricella quot mo. acqui. feu. ⁊ sub rubricella acqui. feu. si quid interueniat quod pro inues. ba. per Bal. C. ꝺ ꝯhē. emp. sup rubrica. in. xvij. qōne. ⁊ dixi in. c. si facta. §. si de feu. fue. ꝯtro. ⁊ infra. e. in. §. fi. p canoni. i. d. c. ij. ꝺ ꝯsue. ⁊ quod no. extra de dona. c. per tuas ⁊ extra de prebendis. c. pro illorum. Jaco.

a ¶ Possit fieri gratia. Adḋ qd ipoztāt ista verba facimus tibi gr̄az vid̄ p Saly. i. l. fi. ad fi. C. de sen. pass. Barb. i repeti. c. testimōiuz de test. idē Barb. i. c. eam te. ꝺ rescr. ⁊ qd si dicatur recepis ad plenitudinem gratie. vide per Barb. consilio xxxij. icip. illud referā i mediū. in. iiij. volu.

Quod autem. Iste. §. venit ad limitationē ti. p̄cedētis i eo ꝙ ibi dictū ē ꝙ noua iuestitura n̄ ꝓbatᷣ nisi p pares ⁊c. quia dz intelligi si dominus habeat pares. quoniam si non haberet probaretur etiam per extraneos vt hic. Et in summa hoc vult. Inuestitura not. probatᷣ per extraneos si dominus non habet pares. Secus si habeat licet sint absentes quia expectandi sunt vt coram eis talis inuestitura fiat alias non valebit. hoc dicit. ¶ In tex. ibi dictum est. s. supra ti. proximo. in pri. Ibi extranei. s ad probandā no. inuesti. ¶ No. ꝙ vbi dominus est sine paribus non exigitur aliqua sp̄alis solemnitas in constituenda vel probanda noua inuesti. vt hic ⁊ supra quid sit inuesti. in. §. si vero inuestitura. ¶ No. non valere actum nō expectatis expectandis. nisi requisiti noluerint adesse ƀm Bal. eoꝛz que no. ff. de in integ. resti. in. l. fi. Et vbi expectatio frustratoria ē non debet quis expectari. vt. ff. de statu lib. l. aretusa. ⁊ extra de sortil. c. fi. de qua materia dic vt plene habetᷣ in. l. p̄tor. in. §. si post cām. ff. de iure fis. ⁊ in. l. i. in fi. ff. ꝺ aucto. tuto. ⁊ de fal. tu. auc. l. i. §. i. ¶ Not. ꝙ absentia parium non excludit solemnitatem adhibitaz circa nouam inuesti. quoniam expectandi sunt. vt in hoc text. ⁊ no. glo. in dicto tit. quid sit inuesti. in prin. in glo. magna. Et ex hoc infert glo. hic posita. ar. ad questionem ꝙ propter absentiaz iudicis quia non debeat sibimet ius dicere sed debet ipsum expectare. ⁊ ƀm Aln. ꝺ iser. considerabitur vtrum sit longe absens vel parū. ff. ꝺ annu. leg. l. meuia. ff. de procura. l. sed ⁊ hee. Sed tu dic melius secūdūz Barto. in. l. ait pretor. §. si debitorez. ff. que in frau. cred. ꝙ si expectatio iudicis esset sibi periculosa vt quia interim debitor aufugisset ⁊ tunc potest sibi facere ius ipsum detinendo. vt ibi no. ⁊ quod dixit i. l. si alius. in. §. bellissime. ff. quod vi aut clā. Aut non erat sibi periculosa ⁊ non debet sibi facere ius sed debet expectare iudicem. vt no. in. l. nullus. C. de iude. ⁊ in hoc tex. de qua tamē materia dic latius per ipsuz barto. in. l. fi. in fi. ff. ad. l. iul. pecu. ⁊ C. de exac. tribu. in. l. ij. li. x. ⁊ vide glo. in. l. generali. C. de decurio. li. x. ⁊ optimam glo. infra de pace iura. fir. i. §. i. super verbo ptāte. ⁊ quod ibi dixi p bal. in. l. scimus. in. §. ⁊ si p̄fatam. C. de iure delibe. in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ in. l. eos. C. de execu. rei iudi. ⁊ p specul. in titulo de renū. ⁊ ꝯclu. versi. Itē est beneficiuz quod dicit. ¶ Quero ab extra quanto tempore expectabuntur isti pares absentes. ⁊ dicit Bal. ꝙ p duos menses ⁊ non vltra. ar. ff. de iure fisci. l. aufertur. in. §. qui compensationem. ⁊ in. c. potuit. extra de loca. l. qḋ iudex diffiniet tempus ex quo non est a iure limitatū. l. i. ff. ꝺ iure delibe. vt not. in simili. ff. de procura. in. l. omnium. ⁊ de ingenu. manu. l. diffamari. ⁊. l. de die i p̄sci. q satisda co. Et vide de similibus questionibus qḋ dixi supra quid sit inuestitu. in pri. in questione pen. ¶ Quero an absenti possit fieri gratia[a] ⁊ remissio. vide in. l. penul. ff. de iureiurā. ⁊ ibi p Bal. ⁊ doc. ¶ Ultimo quantum ad materiam huius. §. attinet. vide qḋ dixi i dicto. §. si vero inuestitura supra quid sit inuesti. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi. ⁊ quod no. in glo. magna in dicto titulo quid sit inuestitu. in prin. ⁊ quid dixi. §. titu. proximo.

Sacramentum. Iste ē notabilis casus ⁊ singularis ƀz Bal. in. l. in bonefi. C. ꝺ iureiu. Et ē vna clauis in materia iuramēti p̄stādi. p̄sertiz cū de feu. ē controuersia: vt pz supra i ti. de contē. inter do. ⁊ vasal. ⁊ i ti. de conten. inter me ⁊ dominū. ⁊ in ti. si de inuesti. inter do. ⁊ vas. ⁊ in ti. quid sit inuesti. §. i. ⁊. ij. supra si de feu. vasa. fuerit interpel. c. i. ⁊ in ti. si de feu. fue. contro. c. i. ij. ⁊. iij. ⁊ supra in prin. huius ti. ⁊ infra ꝺ contro. inter mas. ⁊ fe. c. i. ⁊ in pluribus alijs locis in hoc toto libro sparsim traditis. Nam vbicunqz in hac materia feudali tractatur de sacramento prestando debemus recurrere ad theoricam traditam in isto. §. vt dixit gl. supra de contro. inuesti. in princip. Et sensit glo. nostra in fin. sui. ibi sic ergo ⁊c. ¶ Et aduerte ꝙ tota substātia que

tia que necessaria ē ⁊ exigitur ad implementum huius iuramēti in causa feudali colligit̄ ex isto.§.cōiuncto ꝟ. seq.q continuat eandem materiam ⁊ debuisset simul legi sub isto.§.sed ego diuisi vt clarius eius materiam explicarem licet ad vnam ⁊ eandem iuramēti formā tendant.¶ Et in sūma hoc intendit istud principium. In iuramēto pstando p iudices nō potest tradi certa regula.ſʒ relinqtur eius arbitrio cui deferat dūmodo nō deferat nisi habēti pſumptionē pro se.Si vero nul la ē presumptio ab aliqua parte tūc aut deferat possi dēti aut ipsuʒ absoluat p regulā q̄ dicit ꝙ actore non pbāte reus dʒ absolui.h.d.vsqʒ ad ver.⁊ cū datur ⁊c. Et otinuatur iste §.ad supiora.qa.ſ.in pri.hui⁹ ti. vlti mo casu dixit:qualiter si aliqs possideat feu.per annū dño presente ⁊ non ꝯdicente ⁊ seruitia recipiēte ꝙ dʒ i dubio iudicari feudū mediante iuramento deferendo ipsi possidēti:nisi aliqua pſumptio sit i ꝯtriuʒ vt ibi pʒ. Tex vt circa hāc materiā tradat doctrinā.Ideo sub iūxit hic istū.§.In quo ꝺclarare intendit qñ ⁊ qualiter ex cōsuetudine feudoꝝ debeant ista sacr̄a deferri.⁊ ex hoc habes ēt q̄liter faciat ad ti.¶ Et pmitte p eui dētia ꝙ tria sunt genera pbationū.Nā aliqua ē vā ⁊ plena pbatio:⁊ ista nō idiget patrocinio alicuius iura mēti.ſʒ nec ꝯ eam iurat̄.qnimo ſm intentionem plene pbātis iudicabit̄ absqʒ aliquo iuramento.l.cum de in debito ꝺ pba.⁊.l.fi.C.eo.ti.⁊ ē casus i.c.ij.extra de p ba.Alia ē pbatio q̄ nō est plena neqʒ semiplena neqʒ verisimiliter.Et ista simpliciter nō eget iuramento qꝛ actore nō pbāte reus dʒ absolui absqʒ aliquo iuramē to.l.qui accusare.C.de eden.l.ij.C.de proba.Alia ē p batio que nō est plena sed tamē ē verisimiliter ⁊ ista indiget patrocinio iuramēti.⁊ ꝺ hac loquit̄ iste tex. et l.admonēdi.ff.ꝺ iureiurā.et.l.in bo.fi.C.eo.ti.et.c.fi.ex tra ꝺ iureiu.Que āt sint illa que iducant verisimilitudi nē vel ꝯsonātē ꝯiecturam ex qbus moueri dʒ animus iudicis ad delationē sacramēti.tradunt̄ plene p glo.et doc.i.d.l.admonēdi.⁊ in.l.in bonefi.Et dixit bal.ſ.ꝺ cōtro.iuesti.in pri.ꝙ certi sunt gradus inuestigationis ⁊ itellectus animi iudicantium.ſ.gradus iformatiōis. Gradus presumptionis hominis.Gradus semiplene pbationis.Gradus presumptōis legis.Et gradus ve hemētis adminiculatiōis.Prim⁹ gradus nō sufficit ad deferēdū sacramētū.qꝛ ipsa pars que dat informa tionē nō pōt eē testis:⁊ nihil inducit nisi habeat aliud p se per ea que no.in.l.in bo.fi.C.de iureiurā.Ex alijs aūt gradibus pōt moueri anim⁹ iudicis ad ita opinā dū ⁊ deferēdū sacr̄m ſm formā hui⁹.§.¶ His pmis sis pone casum in terminis querēdo cui iusiurādū de beat deferri i causis feudalibus an actori vel reo:⁊ re spondet ꝙ nō pōt dari certa regula cū nō sit semp dā dū possidēti ſʒ qñqʒ possidenti quādoqʒ agēti ⁊c.vt i littera.¶ In tex.ibi petēti.i.actori agenti ꝯ possidērē ad feudū.Nō āt habuit iste tex.respectum ad parteʒ petentē sacramētū sibi deferri.quo cāu an liceat parti petere sacramētū sibi deferri.Bar.in.l.admonēdi di xit ꝙ sic vsqʒ ad ꝯclusionē in cā p.c.cū dilect⁹.extra ꝺ fide istru.hoc dicit ꝺ ꝯsuetudine obseruari.sed.d.bar.ꝺ salt.ibidē ⁊ in.l.i bo.fin.dicit ꝙ imo vsqʒ ad sniam.ar. in.l.in tēpus.ff.de here.insti.sed Bal.seqtur opi.bar. dicens tñ ꝙ ēt post ꝯclusionē i cā iudex ex officio pos set supplere p no.p Inno.in.c.cū Joan.extra de fide i stru.De forma aūt petēdi dictum sacramentum dixit Bar.ꝙ nō dʒ qs petere in spē sibi deferri.sed genera liter ei cui de iure videbit̄ iudici.ar.l.iij.§.i.ff.ꝺ iureiu. sed idē saly.vbi.ſ.dixit ꝙ ⁊ si ista forma petēdi sit ho nesta.tñ credit ꝙ ēt si spāliter petat sibi ꝺferri qꝛ semi plene pbauit:vel qꝛ sibi ꝺ iure dʒ deferri ꝙ nihilomi nus nō sit repellēdus pluribus rōnibus p ipm addu ctis.ar.i.l.gracchus.C.ꝺ adul.⁊.l.fi.C.ꝺ tēpo.res.i ite. Et h̄ opinio seruat̄ i practica qñ ex officio iudicis de fer:quot̄ casu nō curat̄ ꝺ formula verboꝝ petēdi.l.vbi cūqʒ.ff.ꝺ iterog.act.⁊ sentit Bal.hic.vnde aut vterqʒ petit iuramentum ⁊ tunc debet deferri iustiori ſm ꝙ iudici videatur attentis ceteris circunstantijs cui ma gis credere debeat.vt hic ⁊ in.l.labeo.§.idem tubero de suppel.lega.aut alter tm̄ petit ⁊ tunc deferatur solū petenti ⁊ non alteri.l.iij.§.hoc aūt iudicium.ff. de dā no ifec.⁊ ita dixit bal.i.l.i bōefidei Ibi aliqd p eo sit. puta vnus testis q pbet:qꝛ tūc deferr̄ sacramentū ſm Bal.⁊ glo.hic positam.In tex.ibi moueat.i.aliqd sit p ea pte cui defert.qm̄ alias non dʒ iudex suum parti ri officium in deferendo nisi subsit aliqua iusta causa ex qua moueat̄.ar.in.l.cū hi.in.§.cā.ff.de transac.⁊ in d.c.ij.extra de pba.ibi dabit̄ sacramentū.subaudi qñ ipse possessor pbauit semiplene tm̄ forte p unū testem vt dixit gl.uel alijs modis no.i.l.admonēdi. ſʒ An.ꝺ iser.vel vt puto pōt intelligi qñ reus possidens proba uit suā exceptionē semiplene:⁊ actor suā intentionē ple ne q̄ actio ⁊ exceptio nō erāt ꝯrie in origine sed cōpas sibiles:quo casu dʒ iuramētū deferri reo semiplene p banti suā exceptionē.⁊ tenēt doc.i.d.l. admonēdi.⁊.l. in bo.fi.vel dic ꝙ ideo possidenti defertur qꝛ actor ha bebat aliquā pſumptionē p se.⁊ iō defertur ipsi posses sori ad oñdendū suam inocentiā.vt est casus in.c.fi.ex tra de iureiurā.⁊ ibi ēt no.facit.l.pñti.i.§.sane.C.ꝺ his q ad ecc.ꝯfu.⁊ iste est plan⁹ itellectus quē sequit̄ Ja.ꝺ bel.pro quo facit quod no.ſ.de ꝯtro. inuesti.§.item si vas.Ibi obtineat qꝛ hoc casu vincet eo iure quo posses sores vincere solent.l.qui accusare.C.de edendo.ff.si vsuf.pe.l.vti frui in princi.l.ij.C.de proba.⁊ in.d.c.ij. Quinimo ēt isto casu posset ꝺferri sacramētū possidē ti i materia feudali ēt si nihil p actorē probetur si iudi ci videatur expedire per istū tex.⁊ dicaʒ infra.¶ No. ꝙ propter inopiam probationum deuenitur ad iura mentum quid si deferatur semiplene probanti tunc di citur delatum in supplementum probationis. vt hic ⁊ in.l.admonendi.Juramentum enim facit aliam semi plenam.Unde iste due semiplene coniunguntur ⁊ fa ciunt vnam plenam : quoniam que singula de per se non prosunt simul iuncta bene prosunt .vt nota.C.de probationibus.l.instrumenta. Sed quando defertur a parte patri tunc dicitur delatum in defectum proba tionis.vt in.l.in bo.fi.C.eo.ti.⁊ infra versi.seq.¶ No. ꝙ in causis feudorum non proceditur ad delationem sacramenti nisi semiplena probatione precedente:vel si aliquid quod moueat iudicem ad deferendum ſm Jacob.de bel.qui in hac materia ita concludit.vʒ qꝺ aut auctor plene probat ⁊ reus condemnatur.l.offici um.ff.de rei vēdi.Aut nullo modo ⁊ absoluitur absqʒ iuramento de iure cōmuni.l.qui accusare.sed in mate ria feudali potest iudex deferre sacramentum possiden ti si sibi videtur expedire.vt hoc.§.facit in auc.vt liti gan.iurent.in.§.siquis autem.Aut actor semiplene pro bat.vt per vnum testem vel per priuatam scripturam ⁊c.Et tunc aut nouit veritatem ⁊ defertur sibi sacra mentum.l.iusiuran.⁊ ad pecunias.§.primo de iureiu ran.Si vero actor ⁊ reus sunt pares ⁊ tunc aut feu.est modicum et defertur actori.aut magnum ⁊ tūc reo vl confertur in arbitrio iudicis.vt in isto.§.In dubio ꝟo magis defertur possidenti.ut insti.de interdi.in.§.com modum ⁊ potius reo q̄ʒ actori.vt no.in dicta.l.i bo.fi. Et pdicta limitat Bald.quādo cōtrouersia est super feu.antiquo.Si vero esset super inuestitura noua tunc cōmitteretur sacramento domini. nisi aliud pro possi dente faciat.vt supra ti.proximo.in pri.⁊ supra si de in uest.inter do.⁊ vasal.lis ori.in prin.⁊ supra hoc eo.ti.i prin.Et circa hanc distinctionem late dixi supra ꝺ gra di.in.§.fi.⁊ in secundo notabili.¶ Quero cum glo. an sufficiat unius testis probatio ad mouendum iudi cem ad istam delationem sacramenti. Et respondet

glo.ꝙ sic.Et ad hoc allegauit plures ꝯcordātias vsq3 ad vers.licet sit.Sed aduerte quia dum glo.allegat.l. siquis decurio.C.de decurio.debet allegare.l.siquis de curio.C.ad.l.cor.de fal.que ad nostrum propositū3 fa cit.⁊ ita allegatur p glo.in.l.iusiurandi.C.de testi.⁊ de ista materia statim dicaz latius. ¶ Op.subsequenter cū dicta glo.cōtra proxime dicta de.§.si vero moriant̄ in auc.de testibus.So.dic ꝙ potius cōcordat quia ibi creditur ipsi soli producenti scripturaz notarij ad cōpa rationem cui scripture debet credi ⁊ hoc ideo propter auctoritatem notarij cui soli quandoq3 creditur:vt ibi ⁊ ita no.glo.in.d.l.iusiurandi.¶ Op.subsequēter cu3 dicta glo.de.l.maritus.ff.de questionibus vbi ancilla non potest torqueri contra dominum suum.licet vnus testis deponat contra ipsum dominum quia vnus te stis non facit indicium ad torturam:vt ibi patet.So. ibi ideo non ꝓhibuit questionē haberi illius ancille ex eo ꝙ nō ꝑcederent indicia sufficientia p vnum testē s3 quia in caput domini sui nō debuit torqueri vt i.l.i.C. de qōnib⁹.Et hoc voluit glo.vsq3 ad versi.itē licet.d quo cōtrario clarius habetur p glo.in.l.in bonefidei .C.de iureiurā.¶ Op.subsequenter cum dicta glo.de l.iusiuran.cum ibi no.C.de testi.vbi dicto vnius testis non statur.So.dic ꝙ verum est ꝙ vnus testis nō pro bat plene vt ibi sed bene probat semiplene.vt no.in.l. admonēdi de qua materia ista glo.te remisit ad disti ctiones py.Sed tu dic latius ut ponit spec.in ti.d pro ba.§.fi.in fi.vbi posuit sex genera semiplene probatio nis qd etiam ⁊ quales sint probationū spēs plene tra ditur in dicto.§.⁊ p doc.in dicta.l.admonēdi ⁊ in.l.i bo.fi.¶ Op.ab extra ⁊ sic.Nam ad solemnitatem in uestiture sup acqsitione feudi requirunt̄ saltem duo te stes ⁊ necessarij sūt ad hoc vt inuestitura valeat ut su pra ti.ꝑcedenti.ergo si vnus ex testibus ad solemnita tē reqsit⁹ deficiat nō probabitur actus.l.si vnus.C.d testa.⁊ p ꝯ̄s male disponit̄ in isto §.ꝙ causa possit ex pediri p vnum testem mediāte sacramēto.So.ego fa teor ꝙ a prin.tempore inuestiture necessarij sunt dicti duo testes ⁊ pares vt ibi sed secus est tempore proba tionis quia tunc poterit causa suppleri ⁊ expediri ꝫm formaz huius §.sed tu forte imediate dubitabis quo modo sciam ꝙ a tpe inuestiture nō deficit numer⁹ re gsitus.Et ad hoc respōdeo ꝙ est necesse qd iste testis examinatus deponat de veritate inuest ture ⁊ eius so lemnitate ⁊ sic probabit semiplene.Alias autē non ꝓ baret nec esset locus delationi sacramenti quemadmo dū dicimus in materia testamētoꝝ.prout disputat gl. in.l.ij.C.de bo.pos.ꝫm tab.ꝫm Bal.Et intelligas ēt ꝙ hoc opatur cōsuetudo feudoꝝ p istū.§.Inquātū dis crepat a reg.iuris cōmunis vt.s.de cogni.feu.i.c.i.⁊ vide ꝙ dixi.s.ti.proxi.q.ij.¶ Quero ab extra pro cla

a riori doctrina an vnus testis faciat semiplenam* pro bationem.Et glo.hic posita t3 ꝙ sic.idem t3 i.d.l.ad monēdi.⁊ in.l.in bo.fi.sed tu dic latius q2 aut loqmur in cā criminali.⁊ tunc dic vt no.per glo.⁊ doc.i.l.sigs .C.ad.l.iul.maie.Et in hac cā ꝫm cōem opi.nō deue nitur ad iuramentū secundū Bar.in.l.maritus.⁊ no. in.l.ij.ff.de iureiurā.⁊ ibi videas etiā qd i causis spūa libus matrimonij monachatus cōuersionis ⁊ similiū ⁊ dicatis vt ibi.qd aūt in beneficialibus causis ⁊ vsu rarijs.doc.etiā ibi tractant.⁊ Bal. in.l.in bonefidei. aut loquimur in ciuili.⁊ tunc aut deficit forma ⁊ pro batio.Et isto casu nihil cum effectu probat dicta.l.si vnus de testa.Aut dficit probatio ⁊ non ius.⁊ tūc aut iste testis non est integer homo.puta infamis infamia facti.Et facit indicium solum ⁊ non semiplenam pro bationem nec defertur iuramentum.l.cum probatio. ff.de probationibus.⁊ no.in.l.cassius.ff.de senato.Se cus si essent duo testes infames q2 tunc bene facerent vnam semiplenā.ar.no.in.l.i.C.de sum.trini.⁊ tenet

a ¶ An vnus testis faciat se miplenā3.adde no.in.l. hoc rei .C.d iuretur.l.a diuo pio .ff. de re iudi.⁊ in.l.si qs.C.ad legem iuli.maiesta.⁊ i quibus casibus vnus test s ple ne ꝓbat.vide p spe.i ti.d teste. i §.restat v. hoc tamen fallit. ⁊ Ant.de bu.in.c. veniens el.i.de testi.item vnus testis plene pro bat qñ nō agit de auferēdo iu re alicui : scdm cardi.alex.i.c.d siracusane.in .i. col.xxviij.disti.

bal.in.l.admonēdi.Uel si ille solus testis ifamis inna retur fama.q2 tūc bene faceret semiplenā.ar.ff.de edē. l.si quis ex argētarijs.§.i.Sed si eēt prorsus inhabilis tūc nec facit ēt indicium.d.l.maritus de questionibus. Aut est integer homo.⁊ tunc aut est testis vt arbitra tor diffinitor vel cōmissarius.⁊ tunc statur ei ⁊ probat d.l.teopompus:qa ita voluit testator.Circa tamē ar bitratorem dic vt no.per glo.⁊ doc.in.l.ne in arbitris .§.finaūt.C.de arbitris.Aut est merus testis.⁊ regula riter facit semiplenā probationē vt in hac gl. Fallit in iterprete qui plene probat.vbi alter nō reperitur.vt in l.i.in fi.ff.de ver.ob.¶ Et scias ēt ꝙ testis non legiti me examinatus non facit indiciū ad iuramēti delatio nē.d.l.maritus qd intelligas ꝫm bal.ēt si de se sit legi timus.sed modus examinandi nō fuit cōgruus . vt q2 nō fuit iterrogatus de causa sciētie.Idē si nō dixit ple ne factum.vt no.ff.de infamibus in.l.lucius quia talis examinatio non caret suspitione.Nam modicus defe ctus impedit semiplenam probationem vnius testis. ar.eorum que dixit Inn.extra de testibus in.c.testimo nium.Item scias ꝙ vbicunq3 vnus testis adducitur ad probandum aliquid cōtra solitā naturā cōtractus nō facit vnus testis semiplenā ꝓbationē vt deferatur sacramentum vt.s.quid sit inuesti.in.§.item si vasal.fa cit.l.si margaritā.ff.p socio.Item scias ꝙ vbicūq3 di citur ꝙ vnus testis facit semiplenā probationē vel indi cium est intelligēdū hoc si deponit in facto principali vt in.l.fi.C.fami.her.⁊ ibi vide Bar.Item si sit omni exceptione maior.Alias secus q2 non faceret semiple nam nec induceret iudicē3 ad opinandū.vtputa q2 sit consanguineus amicus vel domesticus partis.vt tenet Bar.in.l.admonendi per nor.in.l.etiam matris.ff.de proba.¶ Quero quis sit effectus huius semiplene ꝓ bationis.⁊ dixit Bal.in.d.l.admonēdi ꝙ in ciuili cau sa principalis eius effectus est delatio iuramenti in de fectum probationis.Uerūtamen sunt quidam casus i quibus non habet locum delatio fienda actori vt si cā sit famosa vel dolus opponatur.vt no.ff.de mino.in.l. iij.§.i.Reo autem sic quia actori non fit iniuria.vt no.i dicta.l.admonendi.in glo.ad fi.Idem intelligas si cā sit nimium atrox ⁊ ardua.ar.i.l.testiu3.C.de testi.l.fi. si cer.pe.Idem non defertur ex vno teste non integro vel cuius probatio est elisa per aliqua3 presumptionē. vt singulariter no.i.d.l.i.C.q ⁊ aduersus quos.Itē nō defert̄ i materia odiosa.videl3 si p vnū testē ꝓbet̄ ꝓscri ptio vñ in supplemētū nō defert̄ sacramētū.q2 in odio sis nō d3 iudex supplere vel fauere.vt t3 bal.in.d.l.ad monēdi.Itē nō defert̄ ei qui verisimiliter ignorat veri tatē.ar.l.marcellus.ff.reru3 amo.Nec sufficit si dicat scire p famā.vt no.i.l.i bonefi.Est ⁊ alter effect⁹ semi plene ꝓbationis.q2 ille q semiplene ꝓbauit vr̄ habuis se iustā causam litigandi ⁊ excusatur ab expēsis. vt t3 Inn.⁊ hosti.in.c.fi.de dolo ⁊ cōtu.Qd admittit bal. qñ verisimiliter ex qlitate cāe sue ⁊ testis debuit ꝑiectu rari ꝙ iudex sibi defert sacr̄m alias secus.vt ar.C.d te sti.l.iusiurādi.S3 q2 ē arbitrariū iudici dferre cui vult. vt in hoc.§.vñ si defert reo pōt parcere actori in expē sis.ar.in.l.cū q.ff.de iureiu.Nā vn⁹ bonus testis excu sat a ꝓsūpta calūnia.vt no.in spec.de accus.in fi.q2 ex vno teste nascit̄ ꝓbabilis ꝓsūptio hois que excusat a dolo.facit qd no.ff.de cōdi.⁊ de.l.titio fundus.Et ꝓ pterea auditus frequēter excusat.l.miles.§.i.de adul. ¶ Quero cui iudex d3 referr̄ an actori:vel reo.⁊ doc. iuris canonici i.c.fi.⁊ nr̄i in dicta.l.admonēdi.⁊ in.l.in bonefi.multa dicūt faciētes plures cōsideratōes tandē vr̄ cōmuniter h3 oēs ꝙ sit arbitrariū p istū tex.Et ista ē cōis cōclusio.v3 ꝙ iterdū actor semiplene ꝓbat ⁊ re⁹ nihil ⁊ tūc actori defert̄.qa habet pro se aliqd qd iudi cem moueat et informet vt in isto tex.pro quo ipse iu dex cepit opinari cōtra reum.vt in.l.ij.§.eiusdē.ff.de te stibus

stibus. Interdũ reus etiã probauit. et tunc aut plene et in isto casu dz absolui absq; iuramento. Aut probauit tm̃ semiplene suã exceptionem et dz ibi sacramentum deferri. etiã si actor probasset plene suam intentionem. quod intelligas verum quando exceptio non est directo contraria intentioni actoris. vt exceptio pacti postea facti de nouo vel alterius. Ubi aũt eẽt directo cõtraria tũc sec⁹ quia nõ est locus sacramẽto cũ probationis actoris in nullo dicãtur elise. sed reus ex probatis dz ɔdemnari actori p no. in. l. ob carmẽ. ff. de testi. et p Cy. C. de ɔcura. in. l. i. in. iij. q. et p Jo. an. i dicto. c. fi. Et ista est ɔclusio saly. in dicta. l. admonẽdi. ¶ Aduerte tñ ẽm Bal. i dicta. l. i. ff. de iureiurã. q iudex in deferendo dz esse cautus et discretus quattuor principaliter ɔsiderando. et primo qualitatẽ ɔsone: vt bonestiori in dubio deferat et fide digno. l. nõ omnis. i. §. a barbaris. de re mili. scdo qualitatẽ cause. ar. in. l. iij. §. i. de mino. et dicta. l. maritus. Tertio quãtitatẽ cause: qz vbi est magna censet ardua et opus est concludẽtibus probationibus vti cũ in magnis rebus sunt homines magis ɔni ad deierãdũ: vt no. in. l. i bonefidei. Quarto si verisimiliter ille qui petit iuramentũ nouit factuz vel nõ. l. videamus de in litẽ iurã. Dixit quoq; Bal. i. l. in bonefi. q in feu. etiã si sit magna res q nihilominus defertur sacramentũ possessori ex semiplena probatione. quia possessio aliquid adiungit presuppositioni vnius testis per istum text. Non autez deferreretur actori in magno feu. ex semiplena probatione: vt tenet hic An. de iser. dicens q in hoc non putat fieri differẽtiam in feu. a ceteris rebus. Et ad predicta facit not. per glo. supra de contro. inuesti. in ɔn. super verbo de feu. et vide qd ibi dixi in distinctione et supra de gradi. in. §. fi. ¶ Quero quid si iudex nõ vult deferre an pocui venit deferendum possit appellare. et Bal. qui hãc questionem mouet in. l. admonendi dicit q videretur prima fronte q nõ ex quo est arbitrarium. prout in simili dicit specu. de offi. iu. in. §. impedit. versi. quid si iudex. Sed tamen tenet q possit appellari. ar. in auc. de qstore. §. sup hoc. dũmodo hoc fiat anteq; sit ɔclusum in causa. qm̃ postea nõ posset appellari. quia pars nõ pòtest petere licet iudex posset supplere per no. p Inno. in. c. cum Joãnes. extra de fi. instr. Idem dicas q si iudex minus circũspecte deferat q poterit appellari. vt not. Inno. in. c. super eo. extra quod metus causa. ¶ Quero an sit necesse q pars petat sibi deferri et videtur q sic. argu. ff. de dam. infec. l. iiij. §. hoc aũt iudicium. et tenet Bart. in. l. admonendi. In ɔtrariũ quia hoc occurrit p officiũ iudicis. ff. de edi. edic. l. ediles. §. item sciendum de damno infec. si quis missum. §. iudex. Sz prima pars est tutior ẽm Bal. in. l. i. ff. d iureiurã. vbi dicit se credere q si non est petitum q tũc in defectum probationis fiende non posset deferri officio iudicis. ar. C. de non nu. pec. l. in contractibus. in. §. i. et ff. de iureiuran. l. tutor. §. de. Sed ad declarationem probationis facte posset deferri officio iudicis in dicto c. cum Joannes. De forma autẽ petendi et vsq; ad qd tempus peti liceat dixi supra super tex. ¶ Quero po
a ne q est vnus testis ɔcorditer electus[a] et productus et datus pro confidato ab vtraq; parte nunquid probabit plene. dic q aut partes consenserunt in ɔsona et in dicto. Et tũc probat plene. l. teopompus. aut in ɔsona tantum. et tunc semiplene quia licitum est eius dictum infringere. l. si quis testibus. C. de testibus et sensit bal. in. l. i bonefi. ¶ Quero an materia huius. §. possit trahi ad iuramẽta que deferunt a lege. verbi gratia. dicit statutũ q de dãno dato stet sacramẽto accusatoris. an iudex poterit ex arbitrio illud mutare. dic q nõ. ar. i. l. ɔsperit. ff. qui et a q. et tz Ja. d are. in. l. i. C. si aduersus liber. et bal. s. de ɔtro. iuesti. i ɔn. ¶ Ultio de materia huius. §. habet supra in titu. d gradi. §. fi. et qd ibi dixi.

et vide in pluribus remissionibus quas ibi adduxi et quod dicam in versi. se. et quod dixi supra de contro. inuesti. in ɔn. in. §. item si vasallus. et de conten. inter do. et vasal. c. i. et in. c. i. supra si de feu. vasal. fue. inter. in. ij. oppo. De probatione autem per famam confessionez fugam priuatam scripturam et similia. quid importẽt an semiplenam probationez. vide plene per doc. in. d. l. admonẽdi. et. l. in bonefi. et per canoni. in dicto. c. fi. extra de iureiu. et in. c. iuramentum.

Et cũ datur. Iste ɔ. ɔsequit materiaz ɔ qua ɔxime dixit. nã cõtinuat eãdẽ materiã. qm̃. s. ɔxime dixit cui et qñ sit dferẽdũ sacramẽtũ: nũc do ponit formã qliter ille cui dfertur iurare debeat. ¶ Et facit duo. ɔmo declarat cũ qbus iuret in cã feudali. ɔo qualiter iuret. ɔa ibi. et iurauit. Casus. vbi iuramẽtũ dlatũ est p dñz vasallo tũc iurare dz vasallus cũ duodecim sacramentalibus inter quos sint saltez sex sui cõiuncti. vel debet ipse vasallus referre. eo modo iurãdũ est per ipsum vasallum si iuramentum sibi deferat per iudicem. sed si deferatur dño p iudicẽ tunc dñs iurat cũ duodecim sacramẽtalibus quos eliget siue de cõiunctis siue de vasallis siue de extraneis. Et iurare dz vasallus semp sic esse vel non eẽ in veritate. nec admittet eius iuramẽtũ si voluerit iurare se ita credere ẽm ɔscientiã suam. qd similiter habebit locũ in sacramẽto prestando per dñm si in fcõ proprio iuret. hoc est qz istud feudũ de quo disputat depẽdet a fcõ suo ɔprio. Secus vero si dẽpederet a fcõ patris vel alioz antecessoz suoz qz tũc iurabit se ita credere ẽm suã ɔscientiã. h. d. vsq; ad versi. i qbus. ¶ Et pro euidentia premitte q sint sacramẽtales et d forma iuramẽti ipsoz vt dixi. s. q feu. da. po. in. §. hoc quoq;. ¶ In tex. ibi si a pte. vt qz dñs defert vasallo vel ecõtra. Ibi subeat. i. iuret ille cui deferf. Ibi distinctionez. que statim sequit. Ibi delatũ est. subaudi per regulam legis manifeste turpitudinis. ff. de iureiurã. ẽm glo. hic positaz que per hoc est expedita. Ibi si a iudice. subaudi deferatur. Ibi cum duodecim. s. sacramentalibus. Ibi vasallis. qdã hñt vasallus et tũc referas ad illud verbũ ille. qd est supra et bene. quidam hñt vasallis et tũc referas ad illud verbũ cuz duodecim ɔxime preceden. et ita hẽbat An. de ɔ ser. et tũc expõe vasallis. i. paribus et quelibet lra bona. Ibi cũ sex. subaudi. s. cuz sex parẽtibus et c. Nam hic declarat seipsum. vz qualiter debeant esse dicti duodecim sacramẽtales. Ibi parentibus. i. cõiũctis. vt in gl. Ibi ceteros vero. i. alios sex. Ibi dñs vero. subaudi cui a iudice dlatũ est iuret. Ibi parẽtibus. s. solis. Ibi sine rõne ɔscie. hoc est dicere qz iurabit semp vasallus de veritate. vz sic esse vel nõ eẽ. nõ aũt iurabit ẽm suã ɔsciam dicendo ita credere ẽm suã ɔsciam. Ibi de suo facto similiter. subaudi iurabit de veritate qm̃ tractat de suo facto qd nõ depẽdet ab alio q; a seipso. puta quãdo tractat an ipse inuestiuerit vel non. Si vero dictũ feudũ nõ depẽderet a se sed ab alio. puta patre auo vel alio descendente suo tunc iurabit ẽm suã ɔscientiam credere vel nõ credere. vt sequitur in lra. Ibi apponendam. nam isti volebant q dñs semp iuraret de veritate. quoz opinio nõ est approbata: vt hic patet. ¶ No. cãuz in quo magis creditur parẽtib⁹[b] et ɔiũctis q; extraneis. qd pz qz vasallus necessitat ad iurãdũ cũ sex cõiunctis. Alios aũt sex potest pro libito eligere etiã extraneos. Et ẽ rõ qz isti ɔiũcti ɔsumuntur rõne sanguinis melius scire veritatem q; extranei. vt in. l. de tutela: cũ ibi no. C. de in integ. resti. mi. et in. l. octaui. ff. vnde cognati. In domino tamẽ iurare volẽte nõ iponit talis necessitas. vt secũ adhibeat ɔiũctos si nõ vult d quo statiz dicã. et p hoc ẽ expedita gl. ij. hic posita. ¶ No. cãuz i quo i mã feudali dñs est melioris ɔditionis q; vasallus. qd pz quia vasallus necessitat adducere ɔpinquos in suo iuramẽto. nõ aũt

Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Un⁹ testis ɔcorditer elect⁹ Adde spe. ti. d teste. in. §. restat. v. hoc tñ fallit in xxiiij. fallentia

b ¶ Magis credit parẽtibus. Adde. c. sup eo. de testi. Abb. i. c. videtur. qui matri. accu. pos.

dominus.Et hoc vult etiã gl.in sui prin. Similiter h
disponit̃ ꝙ vasallus indistincte iurat de veritate.⁊ nõ
ſm ꝯsciam:sed dominus non: quia in eo distinguit̃ an
in facto proprio vel alieno qḋ videt̃ esse cõtra regulã
feudoꝝ positã.s.de forma fideli.in fi.vbi ad paria de-
ducunt̃ dominus ⁊ vasallus. Sed dic esse fatendũ ꝙ
paritas inter eos seruari debet vt ibi:sꝫ hic loqmur re
spectu iudicis qui ex ꝓbationibus ⁊ ꝑsumptionibus
vult isormare animũ suũ iuxta ea que tradunt̃ in.l.iij.
in.§.ij.ff.de testibus.⁊ supra hoc eo.§.sacramẽtum. in
prin.Merito cũ in ꝓbationibus ⁊ iuramẽtis lex ꝑsu
mat magis contra vasallũ q̃ꝫ cõtra dñm.l.qui bõa.§.
pe.ff.de dãno infec.l.de dic.§.iubet̃.ff. qui satisda.co-
gan.Et pro tanto maior necessitas imponit̃ vasallo q̃ꝫ
dño.cum vasallo debeat ꝑsona dñi videri sancta.vt.l.
liberto.ff.de obsequijs.videmus sir̃ ꝙ vasallus iurat
dño fidelitatẽ nõ aũt ecõtra.vt dixi in cõtrario.Simi
liter nõ est parilitas quãdo occidũt aliquem prodito
rie in amissione iuris feudalis. vt dixi in.c.i.an ille qui
a interfe.fra.do.in.q.i.Utruꝫ aũt vasal.possit esse testis[a]
cõtra dñm vide in specu.de teste.§.i.versi. sed nũquid
vasal.⁊ infra.in.§.similiter.Sed an possit esse pro do-
mino.dixi supra qd sit inuesti.in prin. ⁊ si de inue.inter
vasal.⁊ do.lis ori.c.i.¶ No.casum in quo quis iurare
debet sup icerto.qḋ pꝫ. qꝛ vasallus necessitatur ad iu-
randũ sup veritate:nec excusatur si iuret ſm consciam
suam.vnde videt̃ ꝙ cõpellat̃ subire anceps piuriũ con
tra.l.videamus.in prin.ff.de in litẽ iuran. Et hoc vult
glo.fi.hic posita.Sed intelligas istuꝫ tex.⁊ glo.produ
cere.ſm An.de iser.quãdo vasal. poterat se certificare
de illo facto sup quo iurare debet: quoniã si esset tale
factum sup quo non posset se certificare tunc fateor ꝙ
nõ deberet cõpelli subire anceps piuriuꝫ ⁊ posset iura
re ſm conscientiaꝫ:vt facit dominus.ar. in.c.vasal. feu
dã.s.si de feu.fue.cõtro. Et in hoc domin[9] ⁊ vasallus
ad paria iudicabunt̃.vt infra.in.§.seq.Uel ſm Iaco.
de bel.dic latius in isto passu quia aut iurare debet qs
ad suum cõmodũ vel incõmodũ.Aut ad alterius tan
tum.Primo casu aut certat ḋ lucro sicut vasal.⁊ tũc
cogitur iurare causatiue si vult obtinere de aliẽo facto
affirmando vel negando.quia dominus posset sentire
magnum damnum si staretur sue conscie. Aut certat
ḋ damno vitãdo.vt hic dominus facit.tunc de suo fcõ
iurat ſm veritatem affirmãdo vel negãdo.De alieno
facto autem ſm consciam.ar.C.de proba.l.ex.⁊.l.rõ-
nes ⁊ de cõ.fi.debi.l.fi. Scḋo casu aut est administra
tor qui iurare debet ⁊ nõ cogitur subire ãceps piuriũ.
vt dicta.l.videamus.⁊.l. marcellus . Aut est testis ⁊
si negat factum non cogit̃ subire anceps periurium. vt
supra quid sit inuesti.§.si enim. Aut affirmat factuꝫ ⁊
tunc cogit̃ sup facto alieno iurare ergo affirmãdo co-
git̃ testis nõ negãdo.vt.C.de test.l.iusiurandi.⁊.l.testi
um.¶ Quero cum glo.iij.quid si vasallus nõ habeat
parentes seu propinquos quid tunc fiet.Et respondet
glo.ꝙ tunc producet extraneos ad iurãdum in supple
mentũ.Nam sepe accidit hoc in similibus fiendum:vt
propter inopiã probationis admittantur aliqui testes
qui alias repellerent̃.l.quoniã.in fi.C.de hereti.⁊.ff.de
testi.l.serui.Et hoc vult glo.vsqꝫ ad fineꝫ.Ex qua no
ta ꝙ in defectum probationis testes recipiunt̃ qui ali
as nõ reciperentur. vt extra de elec.in .c.cum dilecti.⁊
ꝑ Inno.extra de accu.in.c.cum dilecti.facit qḋ dictuꝫ
est supra.e.in versi. qḋ aũt.⁊ infra de notis feu.in.§.i.
item collige ex hac glo.ꝙ parentes de quibus iste tex.
facit mentionem capiuntur pro omnibus cõiunctis. vt
dixi sup tex.¶ Op.ab extra ꝙ imo parentes vel con-
iuncti ñ admittant̃ in testes.l.testes idoneos.ff.ḋ test.
⁊.l.parens.C.de testi.So.hic non admittunt̃ tanq̃ꝫ ve
ri testes.sed vt iudex ex eorum dictis presumptionibus
capiat.⁊ animum suuꝫ moueat ad ita opinãdũ.prout

a ¶ Utrũ autẽ vasall[9] possit eẽ testis.Adde gl. i.c. forma.xxij. q.v.spe.ti.ḋ test. bal.i.c. ego.N. de iureiur.abb. i.c.insup ḋ testi. abb.i.c.accedẽs el.ij.vt lite non contesta.

b ¶ Imperator pt̃ appellari rex Adde ꝙ ẽt ap-pellat̃ regale cul mẽ.vt in ep̃la in ter claras .C.de sũma tri.⁊ fi.ca tho.⁊ tex. i.c.ve nerabilẽ.de elec. ibi electũ i regẽ ⁊ ibi Abb.

c ¶ Ut proprie appellat̃ impa-tor.Adde cle.i.ḋ iureiur. ⁊ gl. in v̄bo põtificatus sup data.vi.lib. spec.ti.de renun cia.i.§.fi.v̄. iteꝫ ꝙ obtentũ bar. in extrauaganti ad reprimendã in v̄bo. impato res.Oldra.ꝯsil. clxxx.icip. qḋ ẽ vtrũ imperator añ coronationẽ. Calde.ꝯsi.vij.in Ru.ḋ priuil. in cip.an impator.

in simili no.glo.in.l.etiã matris.ff.de proba.neqꝫ etiã
isti tales sacramentales deponunt tanq̃ꝫ testes.sꝫ quia
credunt vera esse ea que ꝓducens eos iurauit.vt in.c.
de testibus. ⁊ in.c.fi. extra de purga.ca. ⁊ dixi.s.si de
inuesti.inter do.⁊ vasal.c.si quis.⁊ in dicto.§.hoc quo
qꝫ sciendum:¶ Oppo. supra de contro. inuesti.in.§.
cum autem.⁊ de cõten.inter do.⁊ vasal.de inuesti.feu.
circa princi.So.vt ibi plene no.⁊ tenet Iaco.de bel.
¶ Ultimo ad materiam huius.§.vide qḋ dixi supra
ꝓxime.in.§.sacramentuꝫ. ⁊ in remissionibus quas ibi
addixi.⁊ supra in dicto titu.si de inuesti. inter do.⁊ va
sal.c.fi.in fi.⁊ Iaco.ardizo.in ti.de ꝯten.feu. sub rubri-
cella decurritur ad sacramentum vasalli si aliter ꝓba
ri non possit.⁊ in rubricella fi.in prin. De materia aũt
conscientie.vide in.l.i.ꝑ glo.C.de secun.tab. ⁊ in.c.sta
tutum.in.§.assessorem.de rescriptis.li.vi.⁊ quod no.de
peni.di.iij.in.c.ille rex.⁊ qḋ no.in.c.cũ ab vno de sen.⁊
re iudi.li.vi.per Inn.in.c.pleriqꝫ. extra ḋ imuni.eccle.
⁊ in.c.venerabilibus.extra de censi.ꝑ Io.mo.in.c.pre
sentium de testibus li.vi.Io.an.extra de elec.cum in ve
teri per bar.in tractatu minoricarum.lib.primo.c.iij.ꝑ
Bal.in.l.cum quis de iuris ⁊ fac.igno.⁊ in.l.fi.C.de
peda.iud.qui male iu.⁊ in.l.ea que de condi.indebi.⁊
in.l.iustitia de iusti. ⁊ iure. ⁊ in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si
cer.pe.⁊ in auc.ad hec.C.de vsu.

In quibus etiã causis.

Cõtinuat̃ ad supiora. qm̃ supra ꝓxime tractauit ḋ sa
cramẽto v̄itatis qḋ ẽ decisiuũ.Hic v̄o tractare itẽdit
de iuramẽto calũnie qḋ ẽ credulitatis.l.ij.i pri.⁊.§.qḋ
obseruari.C.ḋ iuramẽ.calũ. Naꝫ regula est iuris ꝙ si
defero tibi sacramẽtũ decisiuũ teneris iurare vel refer
re.vt pꝫ supra in p̄cedentib[9].⁊ i.l.manifeste.ff. de iure
iuran.Potes tñ anteq̃ꝫ iures me cõpellere.vt primo
iurẽ tibi de calũnia.vꝫ ꝙ ego nõ detuli tibi iuramẽtũ
decisiuum animo calumniãdi.vt ꝓbatur in.l. iusiuran
dum ⁊ ad pecunias.in.§.qui iusiurãdũ.ff.de iureiurã.
Et ista talis regula fallit in causis feudalib[9] vbi iura-
mentũ calũnie nõ hꝫ locũ nec exigitur ꝑ vasal.a dño.
nec ecõtra ꝑ dñꝫ a vasal.Et ita ꝯstitutũ ẽ ꝑ impa.fe.
vt probat̃ in hoc §.quẽ aliter non sũmo cũ ex p̄dictis
eius itentio colligat̃ satis clare.¶ In tex.ibi in q̄bus
ẽt causis.Ex his verbis colligi põt.vt figurari debeat
casus iuxta materiã ꝓxime p̄cedentẽ. vt supra dixi.vꝫ
ꝙ vas.cui delatũ erat sacr̃m decisiuum volebat ꝙ dñs
deferẽs pri[9] iuraret de calum.⁊c.Et hũc intellectũ ẽt
sentit An.de iser.⁊ gl.ij.hic posita dũ eq̄parauit dñm
p̄rono q cũ deferebat iura.decisi.liberto suo ñ tenet̃ ip
se dñs iurare de calũ.d.l.iusiuran. in.§.hoc ius vbi ca
sus. Põt tñ ẽt itelligi ⁊ extẽdi ista determinatio hu
ius.§.vbicũqꝫ est ꝯtentio iter do.⁊ vas. de cã feudali.
vt nõ iuret̃ de calũnia ẽt dato ꝙ nõ fuisset adhuc ḋla
tũ sacramen.v̄itatis.⁊ ita vr̃ exẽplificasse Ia. de bel.⁊
d.bal.⁊ Ia.ardi.⁊ tũc exponere debes istũ tex.In q̄b[9]
ẽt causis.s.feudalib[9]. Et q̄libet itellect[9] bonus. prout
ẽt infra patebit.Ibi exigitur.i.petit̃.vt dicto.§.qui ius
iuran.Ibi nuper.i.de ꝓximo.Ibi impa.fe.alias est in
tex.rex.Sed dic ꝙ fuit impator.vt probat̃ infra ḋ ꝓ
hi.feu.alie.per se.in prin.Et si habes rex tũc dic ꝙ ẽt
b impator põt appellari rex[b] qꝛ ꝑ dignitatẽ impialẽ ñ
ꝑdit regalẽ.l.i.C.vt nemo p̄ua.⁊.j.i tit.q̄ sunt regalie.
Uel forte posses dicere ꝙ nõdũ erat ꝯsecrat[9] ⁊ coro
c nat[9] qḋ dꝫ eẽ ad hoc vt ꝓprie appellet̃ impator[c].vt i
c.venerabilẽ de elec.⁊ in.l.bene a zenone.C. ḋ quadri.
prescrip.in fi.ſm An.de iser.⁊ plene dixi.s.de no.for.fi
deli.c.i.in prin.super tex.Ibi intelligendum est. scilꝫ vt
dominus a vasal.non exigat.¶ No.ꝙ in causis feu-
dalibus hincinde per partes non iuratur de calum-
nia siue exigatur per vasal. a domino siue econtra.
Et fuit ratio dubitandi in isto.§.quoniam etiaꝫ olim
certum

certum erat ꝙ patronus exactus per libertū non tenebat iurare de calūnia suo liberto.vt in.d.l. iusiurādum.in.§.hoc ius.verū cū valeat argumentatio cōmuniter de liberto ad vasal.vt ꝓbatur in pluribus exemplis.s. que fuit ꝑma cā be.amit.in.§.sed ⁊ qui delator.⁊ in.l. adoptiuū.ff.de adop.⁊ in.l.emācipatū.ff.ꝺ sena.⁊ i.l. ij.C.de liber.⁊ eoꝝ liberis.Volebant dñi iurare vasallis suis de calūnia ad similitudinem patronorū qꝺ animaduertentes vasalli nolebant etiam ipsi iurare dominis suis de calūnia.Et sup hoc facta est querela coram impatore qui expsse determinauit ⁊ statuit in fauorē dñoꝝ.vt nō tenerētur iurare ad exemplū patronorū.Uerū hanc determinationē suā voluit extēdi etiā ecōtra in fauorē vasalloꝝ.Et ita videtur esse de mente huius tex.si bene ponderet.⁊ sensit etiā glo.ij.hic posita quā supra expediui.qꝺ aūt teneat suprascripta argumentatio tenet Azo.⁊ Io.⁊ Jac.ardi.vt ipse refert in summa.carta.vi.sub rubricella ꝙ feu.po.da.ad certū seruitiū.⁊ in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella q̄naliter feudum vasallus amittit.Ratio aūt decidēdi multiplex fuit.primo q: cū uasal.semel iurauerit fidelitatē nō tenetur amplius iurare.ut in auc.de his qui ingre.ad appellā.in §.fi.col.v.Unde secus esset si nondum iurasset fidelitatem domino.⁊ cōtentio esset inter eos:ut quia forte uasal.habuit solum inuestituram abusiuā que ipsum iuramentum fidelitatis precedit.ut supra quid precedere debeat inuesti.an fideli.in.c.i.vnde si isto casu verteretur contentio inter dominum ⁊ vasallum de possessione dicti feudi:⁊ sic de inuesti.propria ⁊ reali qꝺ accidere potest:vt.s.si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si facta.tūc bene fateor ꝙ teneret vasal.iurare de calūnia.q: amplius adhuc nō iurauit.Et hoc voluit glosella prima hic posita que per hoc remanet expedita. Posset etiam dicta glo.intelligi.vt habeat respectum ad vasallū q tenet feudum eius nature.vt de eo nō iuretur fidelitas.Nam quedā sunt feuda ita data.vt pro his fidelitas non sit ꝑstāda.vt dixit tex.supra que fuit ꝑma cā be.amit.in.§.est ⁊ alio in fi.⁊ isto casu similr cū non sit amplius iuratū bene tenebit vasallus iurare de calumnia.vt.s.dixi.Intelligitur itaq; iste tex.in feu.recto in quo iurat fidelitas qꝺ p; ex rubrica dū dixit de ꝯsuetudine recti feu.Feudū enim rectum dicit a fidelitate:vt.s.p quos fi.inuesti.in fi.Subseq̄ter fuit ⁊ alia ratio decidēdi.v; pp equalitatem seruādā in iudicijs:quoniam sicut dñs non tenebat iurare vasallo in iudicio de calumnia.Jta equū quoq; fuit:vt ipse vasallus nō iuret domino.vt probat in.l.fi.C.ꝺ fruc.⁊ liti.expē.Et hoc sensit gl.scōa hic posita que per hoc remanet expedita. ¶ Potest etiam assignari tertia ratio que assignatur per tex.supra de for.fide.in fi.quia dominus debet in omnibus vicem fideli.suo reddere vnde sicut dñs alleuiatur a tali iuramento.ita etiā fuit visum a pari vasallum alleuiādum. ¶ Postremo assignatur ⁊ quarta ratio in isto tex.v; ⁊ per regulam ꝙ quisq; iuris ⁊c.qꝺ qualiter intelligatur statim dicam. ¶ No.regulam hic traditam.v; ꝙ quisq; iuris in alterum statuit ipse eodem iure vtatur que regula sumpta est.ex ti.ff.qꝺ quisq; iuris ⁊c.qui titulus solet allegari pro singulari cum alibi in iure non habeatur ꝺ dicta materia tamen vides hic tex.similem.facit qꝺ habetur in dicta.l.fi.C.de fruc.⁊ li.expen.⁊.c.si motu ꝓprio de ꝓben.li.vi.cū ibi no.⁊ qꝺ no.de mu.peti.c.ij.⁊ p Cy.⁊ doc.in.l.ratas.C.de rescinden.vendi. ¶ Op.cū glo.fi.cōtra suprascriptā regulā.vt in casu nostro locū habere non possit.Nā istud ius quo dominus non iurat vasallo de calumnia.Aut fuit ꝯcessum p impatorem mediāte impetratione alicuius.aut fuit cōcessum proprio motu imperatoris sine impetratione alicuius. Primo casu ille solus qui impetrauit d; puniri.vt aduersus ipsum idem ius seruetur.v; vt non possit exigere sacramētū calumnie:quēadmodū ab eo non potest exigi.sed ista talis sua impetratio seu factū nō debet posse ꝑiudicare alijs dominis qui non impetrauerūt p regulā q: factū alteri⁹ nō d; ꝑiudicare alteri.l.alteri⁹.ff.de re iudi.Itē p aliā regulam.q: res inter alios acta ⁊c.que regula tamē quādoq; fallit ⁊ hab; viam brocardicam.vt no.in.l.ij.C.quibus res iudi.non no.⁊ i.l.sepe.ff.de re iudi.Scōo casu quādoq; ꝓprio motu ⁊ sine impetratione fuit ꝯcessum tale ius.⁊ tūc nullus debet puniri.q: multa licite conceduntur que impune nō petuntur.vt probat in.l.iij.in prin.ff.quod quisq; iuris ⁊ in pluribus concordātijs allegatis per glo.Ex quibus concludendū videtur ꝙ nullo cāu iste dominus qui hodie vteretur tali iure deberet puniri.vt vasal.aduersus ipm vtatur eodē iure.So.dicit gl.ꝙ impator lic; hoc statuerit ad postulationē dominorū ⁊ ipsoꝝ contēplationi ad hoc statuendū motus sit tamē voluit hoc esse ius generale.in materia feudali vt omnes comprehendat tam dominos q̄; vasallos. Sed in contrarijs non statuit ius generale sed speciale in fauorem solum ipetrātis.Et hoc voluit tota ista gl.Sed tu dic melius ꝺm doc.ꝙ impator hoc statuit sine postulatione alicuius.Nec fuit hoc suum statutū iniquū q: idē dicit in vasal.quod i patrono.Et voluit hanc esse legem generalem ⁊ cōem ⁊ per hoc postq̄; voluit ꝙ esset lex generalis nō ē fienda vis siue ad postulationē dominoꝝ siue nō ꝺm And.de iser.Uel dic ꝙ de hoc erat contentio coram imperatore qui volēs tollere alterationem de medio hanc determinationem fecit ⁊ pro lege haberi voluit vt ex supradictis colligitur. ¶ Op.ab extra cōtra supradicta ꝙ imo non fuerit bona eqparatio de liberto ad vasal.Nam nō reperitur in iure cautum ꝙ liberto sit remissum iuramentum calumnie.ergo iurare debet.l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam.infec.l.ꝺ die.§.fi.qui satisda.cog.⁊ p cōsequens nō fuit bona ista determinatio ꝙ vasallus iurare non debeat.quia arguendo a simili debet iurare sicut iurat libertus.So.alia ratio reformat pactum i vasallo q̄; in liberto.cum dñs eādem vicem debeat gerere vasallo.vt supra de forma fi.in fi.Item q: vasallus iurauit ipsi domino ꝙ secus est in liberto.vnde nō ē credendum ꝙ ipe vasal.propter prius iuramentum sit immemor diuini iudicij.l.fi.C.ad.l.iul.repetū.facit ad predicta ꝙ in simili no.glo.supra de mili.vasal.qui cōru.est.in.§.fi.⁊ qꝺ dixi in dicto ti.de for.fide.in fi.Uerūtamen vnum non omitto ꝙ Jaco.de are.cum quo videtur pertransire Bart.tenet ꝙ propter paritatem seruandam in iudicijs intelligatur remissum etiam liberto iuramentum calūnie postq̄; est remissum patrono quod dictum reprobat saly.in dicto.§.qui iusiurandum quia est diuersa ratio in patrono.s.propter honorem ⁊ reuerentiam quod secus est in liberto. Et hoc puto verissimum etiā per ea que supra dixi. ¶ Quero ab extra si dominus vult iurare de calumnia.vtrum possit exigere a vasallo idem iuramentum calumnie.⁊ dixit Jac.de bel.ꝙ sic.facit ratio quia vtitur iure cōi. Item q: priuilegiū datum dño non d; retorqueri contra eū.l.fi.iudex.ff.de minoribus.In ꝯtrariū facit q: ista lex cōmunis ⁊ istud priuilegiū iam est acquisitum ipsi vasallo.vnde dominus non potest illud sibi tollere d.l.iij.ff.qꝺ q;q; iuris.Itē q: talis ꝯtās nō d; ꝯferri i ꝯtrāe aduersarij.ar.in.l.si idē in.§.ꝙ si mutue.ff.de iurisdi.om.iudi.Itē q: licet istud beneficiū sit concessum vasallo ex quadā ꝯñtia.nihilominus pōt eo vti principaliter pp se ēt iuito dño.vt.ff.de ꝯtab.l.si post mortē.§.fi.Et hanc ꝑtē seqtur bal.quā puto veram.ꝓ quo facit.c.prudētiā extra ꝺ mutu.peti.i rōne sui.⁊.d.l.fi.C.ꝺ fru.⁊ lit.expen.Itē q: postq̄ ē lex cōis d; reddere ius suū vnicuiq; ⁊ generaliter obseruari.l.iura.ff.de legi.Et ꝯstāter ⁊ ꝑpetuo obseruari.l.iustitia.ff.ꝺ iust.

ꝛ iure. Et per hoc patet respõsio ad dictaꝫ.l.iudex.qꝛ hic loquimur de lege que est cõmunis vtriqꝫ pti. Ibi vero minor solus habebat priuilegiũ qui est potior aduersario qui veniebat de iure cõmũi.ad quod facit.l.i.C. de repu.que fiunt in iudi. ¶ Ultimo de materia hui⁹.§.habet per Iac.ardizo.in sũma.in ti.de ɔten.feu.sub rubricella qualiter in cã debeat ꝓcedi ꝛc.in prin.ꝑ Salyce.in.d.§.hoc iusiurãdum.facit qd̃ no.glo.in auc.de his qui ingre.ad appel.§.penul.in glo. super verbo cõcedens ꝛc. In eo ꝙ facit mẽtionẽ de lege Federici.ꝛ puto ꝙ voluerit habere respectũ ad istam legẽ.ꝺ qua hic fit mentio:lꝫ iaco.de bel.ibi dicat ꝙ nõ meminit se legisse:vbi sit dicta lex Federici.que ibi allegat̃ i glo: si quis autẽ cupit plene instrui: de materia iuramenti. de calumnia.ꝛ de malitia videat diffuse in Speculo i ti.de iura.calũ.ꝛ in.vi.libro decretaliũ. vbi noue ꝛ pulchre decisiones adducũtur ad materiam. Iaco.

Similiter vasallus.

Diuidit̃ iste.§.in tres ptes principales.in pᷓma ponitur dictũ cum ꝺterminatiõe vera.in scd̃a ponit̃ ꝺterminatio falsa. in tertia reddit ad primã penã ãnectẽdo. Secũda ibi.qdã. Tertia ibi.in qbus. Casus. Uasallus non potest dominum accusare vel cõtra eum testimoniũ reddere in cã ciuili vel criminali.ꝛ si cõtrafecerit feudũ amittit.licet qdãꝫ aliter dixerint.h.d. ¶ In tex.ibi. similiter ex hoc colligitur qualiter auctor se continuat ad supiora. qm̃ sicut supra proxime vasallus nõ potest arctar̃ dominũ ad iurandũ de calumnia ƀm ɔsuetudinẽ recti feu.similiter nõ potest ipsũꝫ accusare ꝛc.ibi vasallus. Subaudi maior.xxv.ãnis.qꝛ secus si eẽt minor.l. qui cum maior.in prin.ff.de bo.libe.ꝛ.ff.de his qui.vt indig.l.post in.§.etati.ƀm iaco. ardizo.ꝛ dixi supra que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sꝫ ꝛ qui delator.in questione fi. ibi accusare.s.grauiter ex quo graue dispendiũꝫ substineat.secus si leuiter.vt probatur in dicto.§.sed ꝛ qui ꝺlator.ꝛ ibi dixi super tex.ibi non potest. Subaudi sponte.secus si coactus per iudicem.vt no.glo.in dicto.§.ꝛ ibi dixi in qõne.ij.ꝛ statim latius tangam. ibi in ciuili causa.hoc refertur solum ad id qd̃ proxime dixit ꝺ testimonio ferẽdo.ibi modica quasi dicat ꝙ in omni cã ciuili vel criminali quãtumcũqꝫ modica in qua perhibeat sponte testimoniũ contra dominũ debꝫ puniri. vt statim declarabo.ibi dicunt. Subaudi ꝛ male.ibi in quibus si contrafecerit.s.accusando dominũꝫ grauiter vel perhibendo sponte contra eum testimoniũ in cã ciuili vel criminali.ibi priuabitur.s.cum cause cognitione mediante sñia.vt no.infra de probi.feud.alie.per fede. in.§.calidis. ¶ No.vasallum temerarie accusantẽ dominũ priuari feudo.nam si accusationẽ suãꝫ probaret excusandus esset:nec priuaretur.l.qui cũ maior. in fi.ꝺ bo.libe. Intelligit̃ nãqꝫ iste tex.solum de accusatore calumniãte.vt ibi no.glo.licet Dy.ibi teneat cõtra per.l. fi.C.de dela.de quo vide qd̃ dixi in.d.§.sed ꝛ qui delator.in primo notabili. Itẽ intelligit̃ iste tex.quãdo ꝑ accusationẽ dominus substinet graue dispendiũ. Secus autẽ si leue.vt no.in.§.preterea.s̃.que fuit prima causa benefi.amit.ꝛ dixi super tex.item non habet locũ determinatio huius.§.in pluribus casibus nota.in.d.§. sed ꝛ qui delator.ꝛ quos ibi specificaui in.q.iij.in qbus fallit regula hic tradita.vbi videas. ¶ No.ꝙ vasallus testimoniũ reddens contra dñm priuãdus est feudo siue deponat in causa ciuili.siue criminali qd̃ intelligas verũꝫ in alia causa q̃ feudali.quoniã in cã feudali potest esse testis cõtra dñm.vt patet.s̃.eo.in prin.in ver.quod autẽ.ꝛ.s̃.qd sit inuesti.in.§.i.ꝛ tenet Bal.i.l.libertoꝝ. in fi.C.de testi. Et intellige hoc ꝓcedere quãdo ꝓduceretur in testem in ɔtrouersia orta super inuesti.noua.vt patet in.c.i.s̃.qui test.sint neces.ad probã.no.inuesti. qꝛ alias vasallus nõ potest testificari pro domino.nec dño pro vasallo.qꝛ mixtiꝫ est ꝓpria causa.ff. quãdo appel. sit.l.i.§.impropria.ꝛ tenet Io.andre.in addi.Specu. in ti.de teste.§.i.versi.qd de venditore. Et idem dicit ipse ꝺ emphiteota. Et ita saluo dictos doct.q alias viderentur contrarij. Facit ẽt ad predicta qd̃ dixit Specu.in ti.de teste.in.§.i.versi.sed nunqd vasallus: ꝛ vide ad predicta quod dixi in.c.i.s̃ si de inuestitura iter do. ꝛ vasal.lis oria.in.viij.notabili.ꝛ supra quid sit inuesti. in.§.i.in oppo.fi. In alia autẽ cã non feudali quãtumcunqꝫ modica prohibetur vt hic. Sed dubito que sit ratio differentie.quare vasal.accusando dominũ de re leui ex qua dominus nõ substinet graue dispendiũ nõ priuatur feudo.vt dixi in.d.§. sed ꝛ qui delator.ꝛ.s̃.super tex. Sed tñ perhibendo testimoniũ ɔtra dominũ etiã ꝺ re modica priuatur feudo.vt hic:qd̃ videtur absonũ.ꝛ fecit me multũ dubitare cũ null⁹ doctor hoc tãgat. Et puto ꝙ potuit esse ratio.qꝛ quando vasall⁹ accusat venit principaliter ad accusandũ propter se ꝛ nõ ɔtemplatione alterius. Sed quãdo venit spõtaneus: tanq̃ꝫ testis nõ venit propter se.sed ɔtemplatione alterius. Unde magis p̃sumitur malus aius ipsius.ꝛ magis ingratus seruiendo alteri cõtra ipsum dominũ q̃ꝫ quãdo sibi soli seruit.itẽ qꝛ scienter videt̃ manifestare credentiã domini sui in eius damnũ.vt ꝓbatur in.c.i. supra hic potest esse ti.qui.mo.feu.amit. ¶ Quero cũ glo.i.an patronus possit accusare libeꝝ suũ ꝺ crimine capitali.vel ɔtra euꝫ ferre testimoniũ. Et respõdet gl. ꝙ nõ imo si ipse patron⁹ vel eius filius hoc faceret puniretur.qꝛ decrecto nõ possent rũpere testamentũ liberti dicta.l.qui cũ maior.in prin. Eodem modo ecõtra libertus ɔtra dominũ non põt perhibere.l.aduersus. .C.de testi. Similiter videm⁹ ꝙ si qs adiuuauerit suo testimonio illum qui accusauit testamentũ de falso.vel extitit pro eo fideiussor ꝙ priuatur cõmodo testamẽti dicta.l.post legatũ.in.§.his ṽo. ꝛ.§.seq. Quinimo si esset ƀuus cui eẽt relicta libertas priuaret̃ ẽt libertate. vt in dicta.l.i.§.an libertas.ꝛ hoc vult tota ista glo. ¶ Ex qua glo.no.ƀm Andre.de iser.equiparationẽ libertoꝝ ad vasallos de quo dixi supra.§.pri. ¶ Quero cũ glo.ij.quid si iste vasal.fuit cõpulsus per iudiceꝫ ad ferẽdũ testimoniũ:an habeat locũ determinatio ꝰposita. Et respõdet gl.ꝙ nõ dicens ꝙ iste tex.itelligit̃ de spõtaneo deponẽte nõ autẽ in coacto: vt ꝓbatur i dicta.l.post legatũ.in.§.his ṽo.facit qd̃ no.in.l.ij.in.§. primo.ff.si quis cau. Itẽ qꝛ officiũ testis coacti nõ debet sibi esse dãnosum.ꝛ allegat infra ti.ij.qui facit parum. Et hoc vult vsqꝫ ad finẽ. ¶ Ex qua glo. no.aliã limitationẽ ad istũ tex.vt nõ habeat locũ in vasal.coacto testificari. Sed tu imediate dubitabis qualiter potuit cõpelli cũ excusetur nec cogat̃ inuitus. sicut pꝫ de liberto ɔtra patronũ.l.lege iulia.in fi.ff.de testi.ꝛ dcã l.libertoꝝ.quare circa istud articulũ est dicendũ ꝙ interdũ quis perhibet testimoniũꝫ non vocatus ab accusatore neqꝫ iudice. Et certe talis est suspect⁹.l.que omnia.§.i.ff. de ꝓcura. Interdũ quis est vocatus a litigatore non tamen a iudice.ꝛ sic sponte attestatur.tũc tale testimoniũ bene valet dicta.l.post legatũ.in.§.his ṽo. ꝛ dicta.l.qui cũ maior.§.sed si nõ accusauerit. Uerũ si qua pena iponit̃ ꝑhibentibus testimoniũꝫ sponte hac patiet̃.vt i dicta.l.libertoꝝ. Interdũ venit ad instãtiã partis vocatus per iudicẽ/sicut fit cõmuniter.tunc magis valet eius testimoniũ. Uerũtamẽ si quã excusationem habebat iste vocatus.ꝛ ea nõ est vsus dicet̃ sponte ꝑhibuisse testimoniũ ꝛ sponte testificantiũ penã patietur dicto.§.his vero.ꝛ dicta.l.qui cũ maior.§.sed si nõ accusauerit. Si autẽ opposuisset excusationẽ suam iudex tamen ipsum cogisset dicere testimoniũ. tunc dicetur coactus testificasse. ꝛ per cõsequens excusaretur nec penã pateretur.l.nõ videtur.§.qui iussu.ff. de reg. iuris.ꝛ in.l.furti.§.qui iussu.ff.de his qui notã.infami.

ꝛ per

⁊ per Dy.in.c.q quis mãdato.⁊.c.ea.de regu.iur.lib.vi.Et p̃dicta colligunt ex p̃dictis iuribus ꝯiũctis suis glo.⁊ ex dictis doctoꝝ i dicta.l.libertoꝝ.vbi Rapha.ful.p̃dicta narrauit ⁊ per Bar.in dicta.l.post legatũ. ¶ Ultimo ad materiã p̃nie partis.vz an vasal.possit dominũ accusare.vide plene qd dixi in dicto.§.sed ⁊ q delator.⁊ in remissionibus quas ibi copiose adduxi.in fi.De pertinẽtibus autẽ ad materiã. an possit ꝯtra dominũ testificari.vide plene p Spec.in dicto ti.d teste.in.§.i.v̾si.sed nunqd vasal.in.iij.col.vbi copiose hunc articulum tractat.⁊ ibi etiã p Joã.andre.q pl'a allegat. Sed tñ mirandũ q de isto.§. nõ faciũt mentionẽ in quo ẽ decisio.Nec minꝰ mirãdũ q nullus doc.hic faciat mẽtionẽ de ipso Specu.⁊ Joã.andre.Insuper vide per nõnullos canonistas.in.c.in litteris. extra de testi.per Jaco.ardizo.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si contra dominũ accusatũ testimoniũ dixerit.⁊ i remissionibus quas dedi.s.in scdo notabili.in fine.

Itẽ si inter dominum.

Iste.§.tractat d materia d qua tractatũ ẽ.s.eo.in p̃n. in v̾.dicet etiã.⁊ in.§.sacramẽtũ. Et diuidit in duas ptes:In prima vasal.agit ⁊ dñs possidẽs se dfendit.In scda ecõtra dñs agit ⁊ vasallus possidens se dfendit. Secũda ibi.vasallo vero.Casus. Ubi contentio est d feu.⁊ vasallus agens ꝯtra dñm possidentẽ nihil pbat absoluit dñs absq aliquo iuramẽto.Si v̾o dñs agat ⁊ nihil pbet ꝯtra vasal.qui iam possedit ãno ipz feu. tunc causa finitur iuramento vasalli. Sin autez minus anno possedit.tunc causa finit per iuramentũ dñi. nisi aliqua p̃sumptio sit p vasallo.h.d. In tex.ibi.controuersia sit.q: isto primo casu vasal.petebat feu. de quo dicebat se iuestitũ per dñm ⁊ dñs negabat ⁊c.Ibi beneficio.i.feudo.vt.s.in qui.cau.feu.amit.in.§.fi.Ibi qui scilicet dñs.Ibi absoluatur.Et ideo absoluit absq iu
a rãmẽto p regulã.q: actore nil probãteª ⁊c.cum in totũ ipse agẽs deficiat i probatione.vt.s.⁊ pbatur in dicto §.sacramentuz.Secus aũt si vasal.haberet aliqd pro eo.q: tunc daret sacramentũ dño possidẽti si iudici videat.put pbatur in.d.c.fi.si d inuesti.inter do.⁊ vasa. vbi dñs possidẽs iurat cũ.xij.sacramẽtalibus. ⁊ sic nõ obstat:⁊ dixi in.d.§.sacramẽtuz.Ibi ⁊ actore.s. dño q dicebat isto casu scdo feu. ad se ptinere:q: nunq̃ inuestiuit ipsum vasal.Ibi longa.i.ãnal.vt no.glo.s.in p̃n. in dicto ver.dicetur.Ibi eius.s.vasal.Ibi noua.s.minus ãno:vt probat in dicto ver.dicet.⁊ in.d.c.fi. Ibi prestabitur.s.vasallo.Ibi pro possidẽte.s.vasal. Ibi faciat videlicet aliqua p̃sumptio seu semiplena pbatio. que iudicez moueat pro ipso vasal.possidẽte:vt dictũ ẽ in.d.§.sacramẽtũ. ¶ No.regulã cõem q actore nil pbãte reus est absoluẽdus etiã absq aliquo sacramẽto.vt hic ⁊ in.l.q accusare.C.de edẽdo.l.ij.C.d pba.l.fi.C.de rei ven.que regula.⁊ si sit vera de iure cõmuni. tñ i materia feudali posset iudex eam seruare si sibi videat vt hic ⁊ in.§.sacramentũ.s.eo.potest etiaz si sibi videt deferre sacramentũ possidenti:vt in.d.§. sacramentuz. ⁊ in.c.ij.circa mediũ.s.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.Circa hoc vide qd dixi in.d.§.sacramentum.in.ij. notabili. ¶ No.ex scda pte q tũc possessio inducit p̃sumptionẽ pro vasal.vz quãdo stetit in possessione per ãnum qd intellige pacifice dño sciente ⁊ nõ cõtradicẽte.⁊ seruitia ab eo tãq̃ vasallo recipiẽte: vt dixi.s.eo.i prin.in.q.ij.Et ita puto sensisse glo.hic positã.se remittendo ad supra notata. ⁊ nil amplius dixit ⁊ pbat in d.c.fi.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.quem casuz dixit ibi Bal.esse singularẽ.sed put vides habes hic tex.similem.⁊.s.in prin.ti.in ver.dicet.⁊ in.c.ticius.s.si de feu. fue.contro.vnde ergo est necesse q dñs sciat. q: tẽpus istud ex quo iducit ista p̃sumptõ nõ currit ignoranti. vt no.in glo.ij.in.§.penul.s. qualiter olim feu. po.alie.

¶ Oppo.ab extra q imo reqrat q vasal.possederit annis.xxx.ad hoc vt p̃sumat p vasal. vt pbatur in.c.fi.s.de feu.da.inuicẽ legis com.⁊ in.c.si qs per.xxx.ã.si de feu.fue.ꝯtro.Solue vt dixi in.d.c.fi. in oppo.prima extra glo.⁊ in.d.c.si qs per.xxx.in.ij.nota.vbi oĩno videas p itellectu huius.§. ¶ Ultimo circa hãc materiã vide q̃ dixi.s.in prin.ti. ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ quod dixi in.d.c.ij.si d inuesti.inter do.⁊ vasal.⁊.s.de ꝯtro.inuesti.in prin.⁊ in.§.item si fidelis. ⁊.s.de ꝯten.inter do.⁊ vasal. in oppo. antepenul. ⁊ in ti.quid sit inuesti.in.§.i.⁊.ij.⁊ fi.⁊ per Jaco.ardizo.i titu.de ꝯten.feu.sub rubricella qualiter in causa debet p cedi ⁊ terminari in fi.⁊ qd plene dixi in.d.§.sacramentũ.s.eo.⁊ in Spec.d feu.§.ij.ver.tertio queritur.

¶ De lege coradi. Rubrica.

¶ Cõtinuari potest ista rubrica ad p̃cedẽtes hoc ordine.videlz qm̃ Coradus iperator in materia feudali fecit aliquas decisiones vtiles inter quas aliqᵉ sunt q̃ habent maximam ꝯformitatẽ cum materia.s.proxime p̃cedenti.vz circa controuersiam vertentẽ inter dominum ⁊ vasal.rõne feudi possessi per ipsum vasal.vt patet.s. in ti.p̃cedenti.quasi per totum ⁊ maxime in.§.fi.de q̃ materia ꝯtrouersie v̾tentis inter do.⁊ vasal.etiam tangitur in hac.l.coradi.vt patet.j.i.c.fi.Ideo posita fuit ista lex.⁊ titulus congruenter post titu.precedentẽ.Et circa hoc vide quod dixi.s.de filijs natis ex matri.ad morga.ꝯtracto.super rubrica.Uel potest sic ꝯtinuari. vz q.s.tractauerit qualiter ꝯtrouersie feudales finiantur.Nunc vero corã quibus.Et pro itellectu huius rubrice.vide qd dico.j.d capitulis cora.sup rubrica.

Ex coradi.

Diuiditur i duas ptes.In pria ponit tenor legis coradi. In scda ponit quedaz distinctio s̾m ꝯsuetudinẽ Mediolanensium.Secũda ibi.Mediolani.Casus.Si iter capitaneos ẽ ꝯtrouersia debet diffiniri per legem coradi coram rege.Si v̾o est inter valuasores. tunc coram paribus curie.verum ista lex non seruatur Mediolani.sed distinguitur.aut ꝯtentio est inter duos de beneficio regali q cũq fuerit.tũc coram rege deciditur.Alie v̾o cause coram paribus curie.h.d. Premitte pro euidentia q capitaneus pprie est ille qui recognoscit feuduz ⁊ dignitatem imediate a rege seu principe. sicut est dux marchio comes ⁊ similes.Et isti tales proprie appellant capitanei regni seu regis.Est ẽt alia spẽs capitaneoꝝ. vz quando aliqs recognoscit feudũ a predictis ⁊ nõ imediate a pricipe vel rege.Et ista talis est ⁊ reputat inter maiores regni seu regis valuasores qui hodie ẽt appellatur capitaneus.vt predicta probant.s. qui feu.da.pos.in priu.⁊ in fi.⁊.s.de nã feu.c.i.⁊ in ti. qs dicit comes vel mar.De primis nãq capitaneis q sunt duces vel comites.vel marchiões.⁊ similes imediate p ducentes a pricipe loqtur iste tex.in primo rñso. vt imperator i causis ⁊ ꝯtrouersijs ipsoꝝ sit iudex cõpetẽs. Non autẽ loqtur de alijs capitaneis inferioribus. qa tunc siue sint de maioribꝰ valuasoribꝰ:siue minoribus ꝯtrouersia inter eos orta de feu.ventillabit corã paribus.vt hic scdo rñso.⁊ in dicto ti.apud quos vel quẽ.c.i.scdo respõso. ¶ In tex.ibi.d bñficijs.s. q̃ est in lombar.in ti.de bñficijs.⁊ terris tribu.de qua lege facit ẽt glo.mentionẽ.s.de his qui feu.da.pos.in.§. cum vero coradus.⁊.j.de capi.cora.in prin.Ibi capitaneus. de qbus capitaneis intelligatur.s.dixi. Ibi ꝯtrouersia sit. Subaudi siue sit occasione bñficij regalis siue ex alia causa.q: lex coradi ꝯsiderauit psonas ⁊ dignitatẽ ipsarum ⁊ nõ res.sed Mediolanenses ꝯsiderauerũt res.

Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Actore nil pbãte. Adde.l.qui actore.C.de edẽ.glo.in.c.mulieri.de iureiur.hec regula fallit in.xv.casibꝰ de qbus enumerat Host.in sũma.i tit.vt eccle.bñfi.in vi.col.v̾.dat ⁊ alia regula. ⁊ quomõ autẽ dz absolui reuꝰ actore nõ pbãte. vide p gl.i.⁊ ibi philip.Fran.in regula cũ sunt.d regur.lib.vi.

vt statim seqtur ⁊ non psonas. Ibi rege. Subaudi ro manoꝝ qui ⁊ iperator dr̃. vt dixi. §. ti. primo. §. in qb⁹. Nam iste Coradus fuit iperator: vt expsse pȝ in dicta .l. de bñficijs. ⁊ in dicto. c. cum vero. ⁊ fuit primus ipe rator noie Coradus. ⁊ iperauit ãnis .xx. eiusqȝ iperiuȝ incepit ãno domini. M. xv. ⁊ tẽpore sui iperij multas leges cõdidit. vt habetur ex cronica Marchiana. qđ autẽ coraȝ imperatore hec causa iter eos capitaneos sit ventillanda. probatur. §. apud quos vel queȝ. in. c. i. vbi ẽ casus. Ibi valuasores. Subaudi siue sint đ maio ribus siue minoribus. vt pbaẽ in. d. c. i. ij. rñso. §. apud quem vel quos. Ibi paribus curie quod intellige quã do esset feudalis. ⁊ ꝯstabat vnũ ex istis valuasoribus li tigantibus esse vasallum de aliquo alio feudo. de quo nõ est questio. q2 tunc de illo feu. de quo ẽ q̃stio cogno scunt pares curie. vt hic ⁊ in dicto. c. i. scđo responso. §. apud quẽ vel quos ⁊c. Et hoc ideo dico. ne videaẽ ob stare. j. c. sequens. ⁊ infra de probi. feu. alie. p fede. in. §. penul. vt statim dicam. Ibi qcũqȝ fuerint siue dignita tem habentes. vt duces. comites. ⁊ marchiones. siue nõ. dũmodo sit cõtrouersia occasione feudi seu benefi cij regalis. vt sequtur. Ibi coram eo. s. impatore. Ibi ce tere vo cause. s. feudales que nõ dependent a manu re gali. etiam si habeant dignitatem ⁊ nobilitatẽ ãnexaȝ qđ fieri potest. vt probaẽ. §. qs dr̃ dux comes vel mar. in fi. ¶ No. ex lege coradi. in discernenda iurisditione cõsiderari dignitatem ⁊ potẽtiã psonarũ litigantiũ ⁊ nõ rem. sup qua litigant q2 si questio vertitur inter du ces. comites. vel marchiones. ⁊ similes qui capitanei appellanẽ. impator debet esse iudex ⁊ nõ alius. Et po tuit esse ratio. que assignaẽ in. l. i. i lombarda. in ti. apđ quem potentioꝝ cause agi debeant. Ubi impator Ca rolus in dicta. l. ad lr̃aȝ. ita dicit comites ⁊ potẽtiores si cãm inter se habuerint ⁊ pacificare noluerint ad no stram iubeant venire psentiam. neqȝ illorum cõtentio alibi iudicetur. ne ꝑpter hoc pauperũ ac minus poten tum iusticie remaneãt ⁊c. ¶ No. ex cõsuetudine Me diolanẽsium in discernẽda iurisditione cõsiderari rem ipsam cuius occasione cõtrouersia mota est. nõ aũt p sonas litigãtes. quoniã de quacũqȝ re producẽte a be neficio principis. ipe princeps est iudex cõpetens. non facta aliqua discretione psonaꝝ. ⁊ potuit esse ratio me diolanẽsium. q2 solus pnceps est ille qui habet extima re ⁊ regulare sup suo beneficio. vt pbatur i. l. neratius. ff. de regu. iuris. facit extra de iudi. c. cum venisset. ⁊. l. fi. C. de lega. Itẽ ꝑpter periculum collusionis p. l. fi su specta. ff. de inoffi. testa. ⁊. l. si plusorio. C. de appel. cum inuestiens teneaẽ de euictione. iuxta ea que dixi in. c. i. supra si de feu. vasal. fue. interpel. ¶ Que autẽ sit me lior ⁊ probabilior ac rõnabilior determinatio. an legis cor. vel Mediolanẽsium dic q illa lex coradi. Et tenẽ da est tanqȝ cõmunis. q2 est lex iperialis. vt insti. đ iure natu. §. sed qd principi. Itẽ ꝑpter rõnem quam. §. assi gnaui que videẽ multũ necessaria. vt potẽtes pacificẽ tur. ⁊ vt minus potentes nõ supplantẽtur in iure suo. l. fi. C. de insur. cum si. ¶ Oppo. ab extra. q2 ꝭ nulle sunt glo. cõtra primã in scđo respõso. in eo q pares curie ꝭ cognoscunt de cõtrouersia que vertiẽ inter valuasores quoniã hoc videtur esse cõtra ea que habenẽ in. §. pe nul. j. de probi. feu. alie. p fede. vbi cognitio est domini quãdo inter duos vasal. est cõtrouersia. Solu. ibi cõsta bat. vtrũ litigãtem essȝ vasallum eiusdem dñi. sed erat contentio inter eos de aliqua feu. parte. ⁊ tunc dñs est iudex. vt ibi. sed hic cõstabat vnũ tm̃ esse vasallũ de feu do aliquo de quo non est questio. verũ questio erat sup alio feu. quo casu pares debent eẽ iudices. vt hic ⁊. §. apud quem vel quos questio feu. ter. debe. c. i. scđo re sponso. ¶ Oppo. ad idẽ de. c. se. vbi corã iudice vel ar bitrio debet ventillari talis causa que vertiẽ inter duos vasal. Solu. ibi dubitabaẽ quis eorum eẽt vasal. ⁊ am bo pretẽdebãt iuestiturã ab eodẽ dño. ⁊ vterqȝ ipsoꝝ dicebat eẽ suũ feu. hic aũt certũ erat q vnus eoꝝ erat vasallus de alio feudo: ⁊ ita nota. gl. in dicto. §. penul. de probi. feu. alie. per fede. ¶ Oppo. quoniã in iudicã do non debet fieri discretio personarũ: q2 ita debet iu dicari ⁊ pariter magn⁹ sicut paru⁹. l. rem nõ nouã. C. de iudi. So. ꝭm Bal. illa est regula vera in casib⁹ nõ reseruatis. sed fallit isto casu quẽ sibi voluit impator re seruare pp rõnẽ quã. §. dixi. ¶ Ultimo de hac mate ria iurisditiõis vide plene i distinctione quã posui i. d. c. i. §. apud quẽ vel quos questio feu. ter. debe. vbi predi cta ⁊ omnia membra declaraui: ⁊ quid dixi. §. de inue sti. in mari. fac. in. §. fi. in remissionibus quas ibi in fi. co piose adduxi. ⁊ etiã in prin. dicti. c. Et vide ad intelle ctum huius. l. Jaco. ardizo. in sũma in titulo de contẽ feu. in prin. vbi hanc legem examinat.

Si inter duos.

Prosequiẽ eadẽ materiã iurisditio nis ⁊ cõpetentie iudicis in cã feudali: veꝝ hic declarat i eo casu qñ plures q alias nõ sunt vasal. eiusdẽ dñi cõ currũt ad idẽ feu. ⁊ qlibet eoꝝ dicit se iuestitũ. ⁊ suũ eẽ feu. quo casu talis causa debet corã iudice vel arbitro terminari vt hic. Sec⁹ si alias eẽnt vasalli eiusdẽ dñi de alijs feu. q2 tunc talis questio spectaret ad iudiciuȝ dñi: vt. j. đ probi. feu. alie. per fede. in. §. pe. ⁊ ita ibi no. in gl. i. Et diuidiẽ in duas ptes qñ in prima declarat corã quo sit dirimẽda ꝯtrouersia orta iter plures con currentes ad idẽ feu. In secũda đclarat. an dñs possit vni ex ipis possidẽti gratificari. Scđa ibi. sed cũ vnũ. Casus. Plures litigãtes de eo feu. debẽt cãm pdictã vẽtillare corã iudice vel arbitro. siue allegẽt inuesti. ab eodẽ domino. siue diuersis. dũmodo alias vasalli non sint eiusdẽ domini. ⁊ si oẽs allegãt eundẽ dñm iuesti torẽ poterit idẽ dñs possidenti gratificari. nisi aduersa rius cõtra pbauerit. h. d. ¶ In tex. ibi. pares duos. i. vasallos. qñ qlibet allegat se vasallũ. sed tamẽ nõ con stabat q a'iqs ipsoꝝ eẽt vasal. vt. §. dixi. Ibi de benefi cio. i. feu. vt. j. sequtur. ⁊ dixi. §. ti. pri. in fi. Ibi dicat post istud verbũ fac punctũ. ⁊ postea prosequaris legendo siue asserat ⁊c. vbi rñdet ad qõnẽ. Ibi iudice. s. ordina rio ꝭm Pe. de cer. ⁊ Bal. Ibi arbitro. qualiter hoc i telligaẽ. j. dicã. Ibi iuestitorẽ. Subaudi ipsi litigantes q2 allegãt se inuestitos ab vno ⁊ eodẽ dño. Ibi guaren tare. i. defendere ⁊ cõseruare. ⁊ est vulgare tuscorũ qui faciũt instrumẽta guarẽtigiata que ad vnguẽ ꝯseruan tur ⁊ mandanẽ executioni. de qb⁹ per Bar. i. l. a diuo pio. in. §. i. ff. de re iudi. Ibi ipse. s. possidens. vel dic ꝭm Andr. de iser. q ipsi litigãtes pducebãt i testem ipm iuestitorem volendo stare ei qđ ipe diceret vel si soluit guarẽtare pro possidẽte sine fraude. hoc ẽ testimoniũ dicere pure ⁊ vere testificari q ille ius habeat ille obti nebit ex quo voluerũt stare dicto ipius. vt. ff. de dote p leg. l. teopõpus. ⁊ de pac. l. tale. §. qui puocauit. secus si fraudulenter. q2 tunc nõ valeret. vt. j. de ꝯtro. inter va sal. ⁊ alleg. c. i. Ibi iduxerit. i. pbauerit forte fraudulen tiã guarentantis vel probauit per aliquas semiplenas pbationes de iure suo. ita q posset sibi deferri sacrm̃ ꝭm formã. §. sacramentũ. §. ti. proxi. ¶ No. q vbi plu res sunt cõpetitores eiusdem feudi. quos nõ ꝯstat esse vasallos nõ ventillatur cã talis coraȝ dño feudi. sed co ram iudice ordinario. vt hic ⁊. §. de pace tenen. in. §. si duo. ⁊. §. tres. vel etiã corã arbitro. vt hic ⁊. j. an apud iudicem vel dñm. c. i. ¶ Nota q in dubio potest dñs vni ex cõpetitoribus gratificari ⁊ guarẽtare ipsum in sua possessione mediãte sua informatione quã dabit iu dici. vt pbatur in. d. §. si duo. ⁊ quod ibi dixi in prima oppo. ⁊ in. §. si tres. in oppo. prima. facit. l. si quis huius §. si inter duos. ff. de lega. ij. carta prima. de qua mate ria gratificatõis habetur in. l. iij. §. sicut ad sille. ⁊. ff. lo cati. l. in naue. §. fi. ⁊ per cano. in. c. venerabilem. extra de elec.

de elec.in verbo fauere vel forte potest intelligi iste tex. q dominus voluit guarētare vasal.suscipiēdo litem in se:put dixit glo.in.l.ij.C.vbi in rem actio.de quo tetigi in.c.si vasal.lo vltimo.s. si de feu.fue.cōtro. ¶ No. ex hac lrā ſm do.Andre.de iser.q vasal.pōt se cōpromit
a tere de feu.[a] qñ est cōtro.inter ipm τ aliū quoꝝ qlibet dicit feu.esse suū τ sic sine preiudicio dñi ſm ipm p.c. cum tēpore.extra de arbi.hoc idem tenet Hosti.eo.ti. in sūma.in.§.sed nunqd iudex.τ nōnulli doc. etiā hoc tenent.in.d.c.cum tēpore.τ pro hac determinatiōe ad duco tex.expssum.s.de inuesti.in mari.fac.c.i.in princ. τ in.c.i.s.an apud iudi.vel do.τ qđ no.glo.s.de probi. feu.alie.in.§.pe.de hoc statim dicam latius.Quid au tem in arbitratore hic maior est dubitatio.τ dixit An dre.de iser.arguēdo ad partes.Et primo videt q idē qz vasal.pōt trāsigere.vt.s.si de feu.fue.ɔtro.in.c.si va sal.lo vltimo.ergo τ in arbitratore cōpromittere cū ar bitramentū sit quedā transactio.vt no.glo.singularis. in auc.vt diffe.iu.post prin.In contrariū qz iste tex.τ si miles solū loquūtur de arbitro.ergo nō debemus extē dere ad arbitratorē.l.si seruū.in.§.nō dixit.ff. de acq.
b here.Et suadet etiā ratio.qz arbitria sunt ad istar[b] iu diciorꝫ.vt.C.de arbi.l.cū antea.vnde queadmo.vasal. pōt agere in iudicio τ defendere.vt in.d.c. si vasal.τ.s. de ɔtro.inter vasal.τ aliū.c.i.eodē modo corā arbitro vt hic τ in iuribus.s.allegatis. Sꝫ in arbitratore sec[9] est qz non habꝫ formā iudicij.vt dixit Inno.in.c.qnta uallis.extra de iureiurā.Uerū qz Andre.d iser.post p dicta subiungit quod hodie omnia ista iura que dicūt de arbitro corrigātur:vt sic hodie indistincte nō possit fieri compromissuꝫ de feu. τ sic videtur infringere om nia que.s.dixerat: ideo pro idaganda veritate circa p dicta.¶ Oppo.ab extra cōtra ea que.s.dixi. τ cōtra hanc litterā q imo hodie nullo mō p vasal.possit fie ri compromissum de re feudali siue in arbitrum.siue in arbitratorem:quoniā videtur esse cōtra iura noua.s.d probi.feu.alie.p lotha.l.i.τ de probi.feu.alie.p fede.in prin.in.§.calidis.vbi sublata est omnis via τ marchio natio ex qbus posset p vasallos perueniri ad alienatō nem. sed per cōpromissum posset aperiri via fraudan di τ circōueniendi dictas cōsti.per partes q esse non debet.l.scire oportet.de tuto.τ cur. da. ab his. ergo τc.So. huius timore cōtrarij qdam intelligūt istum tex.in arbitro τ in iudice delegato.prout alibi exponi tur i.l.arbitro.ff.qui satisda.cog.Uerꝫ qz ista lectu.cō tinet diuinationem τ violat litterā. ideo dixit Andre. de iser.q putat q hodie nō possit cōpromitti d feud. τ qđ dicta iura tanq̄ posteriora corrigant istud.c.cuꝫ similibus.Et hoc fortificat.qz dū in dcā.l.i.in fi.d pro bi.feu.alie.p fede.declaratur de cōpetentia iudicis nō fit aliqua mentio de arbitro.Et p hoc dicit ipē q ho sti.se correxit in dicta sūma sua de feu.in.§. qd si archi epus.adherēs huic opinioni. Limitant tamen pdicta esse vera:nisi dominus feu.esset absens vel alias negli gens in reddenda iusticia.vt cōmode adiri nō posset. argu.extra de foro cōpeten.verum.τ.c.licet. Secus si parum esset absens.ar.no.s.ti.proximo.in.§. qđ autē. Itē limitant τ alio modo:vꝫ vt itelligātur pdcā quā do vigore cōpromissi τ snīa patitur vasal.trāsferri pos sessionē sui feu.in aduersarium suum vincentē ex dicta snīa arbitri.nō enim ex cōpromisso solo intelligit fieri alienatio p vasal.vt videat fecisse cōtra dictas ɔstitu tiones.sed solum quādo trāsfertur possessio ex snīa ar bitri.vt colligitur ex his que habētur infra quid iuris sit.si post alie.feu.vasal.id re.Naꝫ ista traditio sola vi detur esse actus p queꝫ trāsferatur dominiū.l.traditō nibus.C.de pac.τ de hoc tetigi supra q̄ fuit pma cau sa benefi.amit.in.§. deniq̄ꝫ.in penul.cōclusione. vbi vi deas.τ hec sunt in effectu que circa hanc difficultatem dixit hic dñs Andre. de iser.primo firmās vnā ptem

τ postea dicēs esse hodie correctam.Alij autē doc.scri bentes simpliciter ptrāseunt cum isto tex.Naꝫ Bal. aliqd dicit circa hoc vbi fuerat necessariuꝫ.Sed vagā do extra materiā pertinētem.plura alia tangit que nō sunt necessaria ad nostrum propositum feudorum cuꝫ in iure cōmuni suis locis debitis p ipm τ alios docto. amplissime tractata sint.Et ideo circa ea hic nō putaui insistenduꝫ.sed solum circa istud.an vasal.possit hodie cōpromittere:vbi puto istam esse veritateꝫ.vꝫ q in ar bitro ista iura que disponunt q corā arbitro causa pos sit finiri.vt probatur hic τ in dicto.c.i.in prin.s.de inue sti.in mari.fac.τ infra an apud iudi. vel do. in dicto.c. i.cum si.non sint aliquo modo correcta p dicta iura no ua.tum qz non apparet expsse de ipsa correctione.l.p cipimus.de appel.tum qz glo.in dicto.§.penul.de pro bi.feu.alie.hoc idem sensit τ firmat q ista iura sunt po tius diuersa q̄ aduersa.quasi dicat q loquuntur in di uersis casibus.vt ibi no.in prin.glo.prime. Hoc idem sensit Py.in sūma τ ipse idem glosator.Iaco.colum bus.in ti.apud quem vel quos iudi.causa feu.de.agi. Hoc idem sensit iaco.de bel.τ Nico. de neapo. in di ctis locis.τ psertim in dicto ti.de inuestit.in mari.fac. Hoc idem ibi sensit Bal.idem sensit Jaco.ardizo.in sūma.in ti.de conten.feu.sub rubrica si cōtentio est iter vasallos.Itē cōmuniter omnes ceteri scribētes in eoꝝ distinctionib[9] in hac materia iurisditōis feudalis adij ciūt istud membrū de casu huius capituli τ similiū. vt etiam coram arbitro causa finiatur.Ex quo vident in ferre q etiā hodie habeat locum dispositio huius tex. cum si.Preterea q hoc sit verum:vt iste casus nō sit correctus suadet etiam ratio.qz iste talis arbiter a iure ɔsuetudinario fuit habitus τ reputatus cognitor τ de cisor legitimus in casu suo. Et ita obseruatur. vt dixit idem Py.τ Ja.colū.in loco.s.allegato.in dicta sum ma.Ideꝫ sensit glosella vna hic posita.que dicit qcqd in hoc.c.dicitur obseruatur. quicquid dictum sit supra in.l.pcedenti.Preterea si ipse vasal.pōt agere τ ɔue niri occasione sui feu.coram iudice cōpetenti.vt i dicto c.si vasal.τ hoc non est correctū. Non video qualiter etiā coram arbitro nō possit similiter agere τ cōueniri in casu huius capituli cū si.cum talia arbitria sint redu cta ad instar iudicioruꝫ.vt supra dictū est.Et adduco etiam snīam Spec.qui per alios nō allegat in ti.d ar bitro.§.restat.ver.sed nunqd vasal.vbi expsse determi nat q vasal.ad suū nō dñi preiudiciū pōt d re feudali cōpromittere p istū tex.τ ar.pdicti.c.cum tēpore.τ ex tra q metus cā.c.cū dilectus.τ de cōfir. vtili vel inuti li.c.cuꝫ dilecta.§.qz vero.cū si.Subijcit tamen q dñs bene posset prohibere.l.i.ff.si quis ius dicē.τc.Ex qb[9] ɔcludo circa istum articulū q etiam hodie poterit va sal. absq̄ꝫ periculo priuationis de feu.litigare coram arbitro ſm formā huius tex.τ similium qui non corri guntur per dicta iura noua.vt.s.dixi. Utrum autem τ quādo tale iudiciū habeat piudicare domino suo. dic vt dixi in.d.c.si vasal.vbi plene declaraui.Nunc vō de claremus de arbitratore.s.an vasallus sine periculo pri uationis possit se de feudo suo cōpromittere i arbitra torem de quo in.l.societatem.in.§.arbitrorū.ff.pro so cio.Et circa istū passum breuiter me expedio.τ puto q nō possit:nec talis cā feudalis possit aliquo modo terminari per arbitratorem.Et moueor primo per ra tiones pro hac parte.s.formatas.Item qz in hac ma teria feudali expsse statute sunt curie seu iudicia τ pso ne que pñt de feu.determinare.vꝫ impator. Itē curia oium pariū cōplexiue.Item curia parium electoꝝ per partes.Item dñs feu.item iudex ordinarius.Item ar biter.vt dixi supra quādoq̄ꝫ cognoscit.vt pdicta colli guntur per doct.in materia iurisditionis feudalis.nec in aliquo casu reperitur expresse de arbitratore merito vasal.nō dꝫ posse vti iudicio vel determinatiōe alteri[9]

Jac.Alua.super feu.

a ¶ Cōpromit tere d feudo.ad de spec.tit.de ar bit.i.§.pe.v.sed nunquid vasal. host.i sūma.eo. ti.in.§.pōt.v.sed nunquid vasal. Ant.d bu.i.c.cū tpe.de arbit.

b ¶ Arbitria sūt ad instar.Adde l.i.ff.d arb.pau. d ca.i.l.cū apud i.i.col.C.de testi.

persone q̄ȝ illius que sit tradita ab isto iure consuetudi
nario.l.cōstitutionibus.in fi.ff.ad munici.ꝛ in.c.ij.s̄.ȯ
feu.cogni.ꝛ faciēdo cōtrariū videt̄ venire cōtra iustici
am:vnde qꝛ nō obtempat iuri ꝛ cōsuetudinibus meri
to feud.ꝑdere dꝫ:vt.s̄.que fuit prima causa bn̄fi.amit.
in.§.item qui domino.Intelligo tamē hoc ƀm limita-
tionē.s̄.tactā per Andre.de iser.vȝ quādo vigore dicti
arbitramēti trāsfert feu.in aliū.nō autē per simplex cō
promissum priuādus eēt per iam dicta.ad qȯ facit qȯ
dixi.s̄.in ti.que fuit prima cā bn̄fi.amit.in.§.fi.in cōclu
sionibus.vȝ in conclusione.xliij.ꝛ hoc modo intelligo
istum passum ab alijs nō ȯclaratū.¶ Ultimo ad ma
teriā iurisdictiōis feudalis.vide in remissionibus quas
dedi.s̄.c.proxi. ꝛ vide ad intellectū qȯ dixi in.§.si duo.
ꝛ.§.si tres.s̄.de pace tenen.in.c.si vasa.s̄.si de feu.fue.
cōtro.de materia vero arbitri in cā feu.habes in.d.c.i.
in prin.s̄.de inuesti.in mari.fac.ꝛ.ĩ.an apud iu.vel do. i
c.i.ꝛ in.d.§.pe.de probi.feu.alie.per fede.per cano. in
d.c.cum tempore.ꝛ Spec.in loco supra allegato.ꝛ Ja
co.ardi.in ti.de cōten.feu.sub rubrica si cōtentio est in
ter vasal.ꝛc.Plures autē qōnes circa materiā arbitra
torū ponit idē Jaco.in dicta sūma in penul.carta.dicte
summe.vbi videas si de materia plene inuestigare cu-
pis.ꝛ in Speculo de arbitro.

Ex eadem lege. Postq̄ȝ in prin. huius ti.auctor de
clarauit vnū.c.legis cora. qȯ Mediolani ñ obseruat̄.
Similiter in hac.§.declarare intēdit aliud.c.eiusdē le-
gis.qȯ similiter Mediolanēses ñ admittūt.Et diui
dit̄ iste.§.in duas partes ꝑncipales.qm̄ Prīo pōit re
gulā cōmunē ꝛ generalē sumptā ex.l.cor.que talis est.
vt dn̄s non possit ius suū qȯ hꝫ in feu.videlicet feu.pro
prietatē alienare sine volūtate vasal.In scd̄a ponit con
suetudinē specialē Mediolanēsum.siue circa ꝑdicta
nō obseruātium dictā regulā.Scd̄a ibi:qȯ Mediola
ni.Et ista scd̄a subdiuidit̄ in quatuor ,put distinguēdo
facit q̄tuor mēbra.qm̄ in prīo mēbro dicit ꝙ dn̄s pōt
alienare dictū suū ius sine vasal.volūtate:dūmodo alie
net totū ꝛ equali dn̄o vel maiori siue alienet cū sua iu-
risditione siue nō.ꝛ hoc vult vsq̄ȝ ibi iferiori.Et in hac
parte ponit ƀꝫ mēbrū in quo dicit ꝙ dn̄s non pōt alie
nare absq̄ȝ iurisditione dictū ius suū inferiori dn̄o.Et ƀ
vult vsq̄ȝ ibi nec licet.ꝛ in hac pte ponit tertiū mēbruȝ
in quo dicit ꝙ dn̄s nō pōt pro parte alienare dictū suū
ius.ꝛ pro parte retinere etiā si alienaret maiori.Et hoc
vult vsq̄ȝ ibi cū curia.Et in hac parte ponit quartū mē
brum in quo dicit ꝙ pōt alienare dictū suū ius.etiā cui
cūq̄ȝ inferiori.dūmodo alienet totū ꝛ cum iurisditiōe:
ꝛ hoc ƀꝫ opi.Oberti.lꝫ Girardus contrariū dixerit ꝛ
vult vsq̄ȝ ad fi.ꝛ ideo aliter non sūmo.¶ In tex.ibi:ex
eadē lege.s.impatoris Cor.que est in Lombar.i ti.de
bn̄fi.ꝛ tertis tribu.vt dixi.s̄.in prin.tit.Ibi feudū.i.ius
suum quod habet in feu.vȝ proprietatē. Ibi non obti
net.i.nō obseruatur.Ibi sine curia idest sine iurisditio-
ne.vt.ĩ.de capi.qui cur.ven.c.i. Ibi etiam dic ꝙ istud
etiā determinat precedētia.videlꝫ siue isto casu venda
tur cum curia siue sine curia.Nō autez determinat se
quentia.qꝛ inferret contrariuȝ eius quod statim sequit̄
in versi.nec licet partē ꝛc.Ibi beneficiū.i.feu.de quo ,p
xime dixit.Ibi nō lꝫ.Subaudi quādo vēdit sine curia
quoniā cum curia posset etiam cuicūq̄ȝ inferiori.vt pa
tet in ver.cū curia.Ibi maiori. Subaudi etiaȝ qꝛ mul
tominus si minori. Ibi vendat.s.dominus. Ibi iste.s.
vasal.¶ Not.ꝙ dominus absq̄ȝ vasal.voluntate non
potest feu.alienare.vt hic ꝛ.s̄.quo tempo.miles.c.ij.ꝛ
infra de probi.feu.alie.per Fede.in.§.ꝑterea ducatus.
sicut ecōtra vasal.nō potest alienare ius suū absq̄ȝ dn̄i
voluntate.alias perdit feu.vt infra de probi.feu.alie.p
lotha.ꝛ de probi.feu.alie.p fede.Et ista fuit ratio ȯci
dendi in hac lege cor.qꝛ fere i omnibus ad paria iudi

cant̄ dn̄s ꝛ vasal.s̄.de for.fi.c.i.in fi.Merito cōgruuȝ
fuit paria iura decernere.vt infra de pace iura. fir.i fi.
Utrū autē dominus alienando priuet̄ proprietate.gl.
sensit ꝙ sic in dicto.c.i.in fi.de for.fi.ꝛ dicam infra qua
liter do.proprie.priue.ꝛ qȯ no.glo. supra ꝑ quos fiat i
uesti.in fi.Nam in istis priuationibus vident̄ a pari iu
dicari.vt in.c.domino cōmittente..s̄. si ȯ feu.fue.con-
tro.Et hanc sn̄iam puto veram ȯ stricta iuris ratione
quam hic videtur sequi Andre.de iser.Bal. tn̄ tenet
ꝯtrarium in.c.ij.supra quo tēpore miles.ꝑ illū tex.ꝛ vi
de qȯ ibi dixi ꝛ qȯ habet̄ in Specu.de feu.in.§.qm̄.ȯ
si.xxx.ꝛ ibi ꝑ Jo.andre.ꝛ in ti.de lo.§.nūc aliqua vers.
xciij.facit qȯ statim dicam in qōne penul.¶ No.ƀm
consuetudinem Mediolanēsiū qd obseruādū sit cir-
ca alienationē feu.fiendam ꝑ dominū.que ꝛ si subtilis
sit ꝛ pulchra distinctione suffulta.tamē talis consuetu
do seu vsus nō seruabit̄.nisi in eo loco: vbi viget cum
habeamus legem nouā ꝛ constitutionē ꝛ iperialeȝ no
bis regulam generalem tradentē:vȝ vt dominus feu.
sine voluntate vasallorꝭ ad alium nō transferat.vt in
fra de probi.feu.alie. ꝑ fede.in.§. ꝑterea ducatus.in fi.
hoc.§.in prin. Et hoc sensit glo. prima hic ꝑosita i sui
prin.ꝛ tenet Andr.de iser.¶ No.ƀm dictam gl.in se-
cūda sui parte sumi ar.ex hac ꝯsuetudie Mediolanē
sium ꝙ multa transeunt cū vniuersitate.que de per se
transire nō possunt.qȯ patet qꝛ feu.totum si vēdat̄ cū
omni iurisditione curie potest trāsferri etiam in rusticū
ꝛ inferiorem dominū.vt hic in fi. Secus autem si ven
datur sine curia. qꝛ tunc non posset trāsferri.nisi in co-
equalem dominū vel maiorē.vt hic in princ.Et qꝛ ista
est via brocardica remisit se glo.ad.l.i.de fun.do.ꝛ.l.
q̄dā.ff.de acqui.re.do.ꝛ dic vt ibi ꝛ in pluribꝰ alijs cō
cor.allegatis in glo.fin.hic posita.que iterato repiloga
uit istud idem argu.de quo etiam ꝑ cano.in.c.cū ber-
toldus.extra de re iudi.¶ No.subsequenter cū dicta
glo.ex hoc tex.aliud Brocardū ꝙ multa sunt licita i
solidū.que pro pte nō licēt.Nam ex hoc tex.videmus
ꝙ totum feu.potest alienari equali vel maiori.sed non
pars.Et de hoc Brocardo se remisit glo.pro ꝛ ꝯtra
ad libellum disputatorium pilei.Sed tu dic de hoc.vt
no.insti.de here.insti.in.§.nō aūt.ꝛ in.l.iij.ff.fami.her.
ꝛ in.l.que de tota.cum ibi no.ff.de rei ven.ꝛ i.l.q sic.
in prin.ff.de vsuris.¶ No.cum glo.ij.aliud brocardū
ꝙ illud quod possum ꝑ me possum ꝑ alium: Nam si
cut possum vasallum meum ,p me retinere.Ita quoq̄ȝ
possum alteri eque idoneo assignare.facit quod habe
tur in.l.cū quid.ff.si cer.pe.Et ex hoc infert gl.arg.ꝙ
vasal. possit seruire feudo per substitutū eque idoneuȝ.
de qua questione se remittit ad libellum py.sed tu me
lius ꝛ latiꝰ dic vt scripsi.s̄.si de feu.fue.cōtro.in.c.q cle
ricus.i prima qōne.ꝛ in.c. siqs decesserit in vltimo no
tabili.ꝛ.q.i.De hoc tn̄ brocardo latius tangitur supra
ꝑ quos fiat inue.in.§.sed vtrū.¶ No. ab extra ex isto
tex.in fi.ꝙ rusticus potest emere dignitates ꝛ iurisdi-
tiones que sunt de ꝓprio patrimonio venditoris.Ise
nāq̄ȝ tales iurisditiones ex ꝯsuetudine vendunt̄.Utrū
aūt de iure possint vendi.no.extra ne ꝑla.vi.suas.c.i.ꝛ
in Specu.de proprie.§.i.ver.ceterum.ꝛ dicā.ĩ.que sint
regalie.¶ No.ex ꝯsuetudine Mediolanēsiū casum
mirabilem i quo alienatio potest fieri potentiori ꝛ nō
minori.Et potuit esse ratio. qꝛ interesse vasalli potius
esse sub magno dn̄o q̄ȝ paruo.tum qꝛ ē magis tutus.
tū qꝛ si daret̄ inferiori mutaret̄ eius cōditio cum tene
retur iurare fidelitatem minus nobili ꝙ esse nō debet
vt.s̄.de inuesti.de re alie.fac.§.econtrario ƀm And.de
iser.¶ No.ꝙ vnum feu. potest esse in pluribus locis.
lꝫ sub vna inuesti.cōprehendat̄.facit.ff.de ver.oblig.l.
scire debemus.ꝛ de ꝑscrip.long.tem po.l.fi.ƀm Bal.
qui etiam notabiliter credit ꝙ licet ꝑ alienationē ptis
non transferatur ius vasallorꝭ.vt hic bene tamē trāsfer

tur ius prediorum. ¶ Oppo. ob extra ꝙ immo feu. nõ trã
seat cuz vniuersitate: vt probaẽ in c. in generali. §. si de
feu. fue. cõtro. ⁊ in c. i. ꝫ. de capi. qui cur. vendi. So. dic
ꝙ quãdoqꝫ qs vendit curiam nõ habita mẽtione feu.
vel vendidit generaliter omnia sua bona: nõ tamẽ spe
cialiter specificat feu. tunc fateor ꝙ non videtur vende
re feu. vel alienasse vasallos: vt in cõtrarijs alias secus
vt hic. de quo plene no. in. d. c. i. ⁊ dixi in. d. c. in genera
li. de quo per Jaco. ardizo. in ti. quibus mo. feu. amit.
sub rubri. cum curia lz dño alienãte vasallos. ¶ Que
ro ab extra. an dñs posset vasal. suũ inuitum alteri dele
gare. Et iste tex. facit ꝙ nõ. ad idẽ facit. l. i. C. de noua. ⁊
ibi per Cy. In cõtrariam facit. l. si nõ sortem. §. libertis. ff.
de cõdi. inde. ⁊ de lega. i. l. si domus. §. fi. ⁊ de vsufruc.
lega. l. fundi. ⁊ solu. ma. l. ij. §. i. Ad hanc qõnem rñdit
Cy. ꝙ nõ pñt qꝛ sicut vasal. nõ posset ius suuz trãsferrẽ
in aliũ inuito dño: vt. ꝫ. in. §. seq. Ita nec dño rõne pari
tatis seruãde inter eos. vt. §. dictũ ẽ. Et hoc dicit eẽ ve
rum. nisi necessitate iminẽte eidẽ dño: forte nõ expedit
vti eius suitio. ar. in. l. patronus. ⁊ in. l. medi. ff. de oper.
liber. sed in hoc videtur eẽ casus in cõtrariũ in. d. §. pre
terea. de phi. feu. alie. per fede. de qua qõne dic per do
cto. in. d. l. i. de noua. ⁊ in. l. ij. §. i. solu. matri. ⁊ qd no. in. l.
inuitus. ff. de fideicommis. liber. ⁊ per Joã. andre. in ad
di. Specu. in. d. ti. de feu. §. qm̃. ver. xxx. qualiter. Dicit
tñ Andre. de iser. ꝙ dñs bene posset dare cõmoditatẽ
eius qd est i exercitio ⁊ artificio ⁊ cõmoditate fructuũ
⁊ seruitiorum. qꝛ põt cedere vẽdere ⁊ dare cui volet. etiaz
inuito debitore. d. l. i. ⁊. d. §. libertis. de quo dixi i. §. aut
si libellario. §. q. mo. feu. amit. facit ad materiã questio
nis. qd dixi. §. i primo notabili. ¶ Quero quid si dñs
vẽdat vnã medietatẽ vni ⁊ alterã medietatez alteri a
quo recognoscet se vas. ⁊ vr̃ ꝙ a neutro. nisi inter se cõ
uenit a quo vasal. recognoscat. qꝛ non cõpellitur habe
re plures dominos. unde debent se cõcordare si volũt:
alr̃s sibi iputent. ar. ff. de usufruc. l. usufruc. ⁊ probatur in
dicto. §. preterea. ⁊ circa hoc uide in Specu. de feu. uer.
x. cum seq. ⁊ seq. ⁊ qd dixi in. c. omnes. §. si de feu. fue.
cõtro. ¶ Ultimo de materia huius. §. habeẽ. §. quo tẽ
pore miles. in. c. ij. ⁊ in. d. §. preterea. ⁊ ꝙ dixi in. d. c. dño
cõmit. ⁊ i copiosis remissio. quas ibi adduxi. ⁊ p Jac.
ardi. in summa. i ti. qui. mo. feu. amit. sub rubricella. an
do. inuito vasal. possit ius qd hz alienare cum sex rubri
cel. seq. usqꝫ in fi. ti. ⁊ sub rubricel. cum curia lz dño alie
na. uasal. ⁊ rubri. sequẽ. ubi plene examiat hãc materiã:
ibi videas ⁊ qd dixi. ꝫ. de pace iura. fir. in. §. si vero.

Similiter nec vasal.

Cõtinuat
se ad p̃rie dicta. qꝛ sicut dñs nõ potest alienare ius ꝙ
hz i vasal. sine eorum volũtate. vt. §. proxime dixi. ita nec
vasal. alienat sine voluntate dominorũ suorũ vt hic. Et
diuiditur in quattuor pres. In prima ponit regula. In
scda excep. a dicta regula. In tertia limitatio dicte ex
cep. In quarta declarat ipsaz exceptionẽ. an in infinitũ
extendaẽ vel non. Scda ibi. in feu. tamẽ. Tertia ibi. si
scda. Quarta ibi. ⁊ hoc. Casus. Vasal. nõ alienat feu.
sine domini voluntate. sed alteri bene potest illud ifeu
dare. dũmodo psone sibi simili. que infeudatio potest
in infinitũ extendi. lz in qbusdã curijs non admittatur
vltra tertiã personã. hoc dicit. ¶ In text. ibi. similiter.
et hoc patet continuatio quaz. §. dixi. Ibi psona. s. que
in feu. accepit a vasal. pmo. Ibi seruire possit. Subau
di eque bene sicut prior vasal. alienans. vt sequitur. Ibi
dominus. s. pmus vasal. qui est dominus respectu scdi
cui infeudat. Ibi in ifinitũ. vt qꝛ primus dabit scdo. se
cũdus tertio. tertius quarto. ⁊ sic in infinitũ. Ibi nõ ex
tenditur ⁊ exemplifica sic. vz qꝛ primus vasal. poterit
dare sempronio sempronius lucio. lucius gayo. sed po
stea gayus non poterit quarto infeudare. ⁊ si infeuda
ret posset dominus ab isto quarto auferre ut sequitur.
Ibi auferre. Subaudi ordine iudiciario: vt notaẽ infra
de probi. feu. alienã. in. §. calidie. non eniz intelligas ꝙ
istud verbuz significet: vt propria auctoritate hoc pos
sit: vt per totuz ti. ff. de his qui. vt indig. heredi. aufer. ⁊
dixi. §. de mili. vasal. qui cõtu. est in fi. ¶ No. etiaz ẽm
legẽ co. phibitã fuisse alienationẽ feu. ⁊ si fieret posset
per dños reuocari nulla obstãte prescrip. put ipse idẽ
Coradus attestaẽ. ꝫ. in ti. de capi. cora. in. §. preterea. ꝙ est
firmatũ ⁊ pinguius statutũ ẽ hodie per lotha. ⁊ fede.
vt. ꝫ. in suis constitutionibus patet. de probi. feu. alienã.
¶ Nota ꝙ licet vasallus nõ possit alienare absqꝫ dñi
voluntate potest tam̃ alteri infeudare: dũmõ in ista in
feudatione iteruenirent tria. videlicet ⁊ pmo ꝙ infeudet
equali vt hic. secũdo ꝙ infeudet eo modo ⁊ forma: p
ut ipse vasal. ifeudãs habet ⁊ non alio modo. tertio ꝙ
hoc faciat sine aliqua fraude. vt pdicta no. per gl. in. c.
beneficiũ. §. si de feu. fue. ptro. ⁊ ibi dixi ⁊ probatur etiã
infra. §. seq. ¶ No. ex text. ibi: suire ar. ꝙ vasal. vasalli
cogiẽ dño dñi suire facit. ꝫ. de pace iura. fir. in fin. qd an
sit verũ. vide ꝙ dixi. §. de contro. inuesti. i fi. ¶ Not. ꝙ
ẽm legẽ cor. ifeudatio pdicta nõ hz terminũ limita
tũ. sed est infinita. ⁊ ex hoc colligit glos. i. hic posita. il
lud Brocardũ ꝙ ifinitas rei licitũ vel illicitũ nõ viciat
nec excludit. sed quãdoqꝫ dicit ꝙ infinitas rei est vitan
da: ⁊ hoc sensit glo. ij. hic posita i sui priu. ⁊ õ hoc bro
car. dic vt no. glo. ⁊ qd ibi dixi. §. de his qui feu. da. po.
i. §. hoc quoqꝫ sciendũ i fi. que autem opinio. in. §. no
stro sit seruãda. vz vel ꝙ feu. possit alteri infeudari i in
finitũ vel solum vsqꝫ ad tertiã psonã inclusiue. Et dixit
hĩ An. de iser. ꝙ ista scda opinio. que vult ꝙ usqꝫ ad ter
tiã personã intelligens ꝙ per hanc secundaz opinionez
corrigaẽ pcedens ad hoc. vt nõ admittaẽ ifinitas. l. qui
bona i. §. fi. ff. de dam. infec. sed ego puto ꝙ imo prior
opinio sit seruãda. vbi nõ esset cõsuetudo i contrariuz
ex eo ꝙ est. l. generalis ⁊ iperatoris. vt dixi. §. i. §. pri
mo. i scdo notabili. Et p hoc adduco auctoritatẽ Ja.
ardizo. qui hoc expresse tenet i ti. q. mo. feu. acqui. sub
rubricella de inuestituris comituz ⁊ marchionuz dicens
ꝙ hodie potest dari i ifinitũ per istum tex. allegat etiã
. c. i. §. de natu. feu. Itẽ ipse idẽ hoc pinguius firmat i di
cto ti. sub rubricella quãdo vasal. feu. infeudare potest
⁊ adducit. c. beneficia conditionalia. i ti. de capl̃is extra
ordinarijs. vbi videtur casus ⁊ si absqꝫ calumnia pon
deretur iste tex. casus est hic qui firmat ꝙ in ifinitum.
¶ Quero cum glo. fi. an attenta ista consuetudine si
fuerit datum feu. i quartaz personã qs dñs reuocabit
tale feu. ⁊ respondet ⁊ bene ꝙ primus dominus ⁊ est
rõ quia habet dominium directum. ut. §. de inuesti. de
re alie. fac. §. fin. ⁊ i qui. cau. feu. amit. §. fi. Naz primus
uasal. dominiũ utile qd habuit transtulit i scdz. ⁊ scds
i tertium. ⁊ sic deinceps. unde nullũ sibi remansit cum
nõ capiat diuisionẽ. l. i. ⁊. ij. ff. si ager vectigal. Merito
solum prior dominus potest vendicare. Et hec ẽ uera
ratio ẽm Jaco. de bel. licet glo. ꝫ. assignauerit aliam ra
tionẽ. vz qꝛ sicut prius dñs non posset uendicare a pmo
vasal. qui iuste tenet. ita nec secũdus a tertio nec tertius
a quarto. Et ideo primus dominus semper vendicat.
¶ Quero iuxta predictã cõsuetudinez cũ dicta glo. an
iste quartus vasal. a quo prior dominus vẽdicauit possit
agere de euictione contra tertium sibi infeudantẽ. Et
respondet ⁊ bene ẽm Jaco. de bel. ꝙ aut fuit sciẽs ꝙ
ista res sibi infeudata erat aliena. ⁊ tunc non possit. alr̃
secus prout in simili dicitur supra de inuesti. de re alie.
fac. in. c. i. in prin. quod intelligas verum quãdo habu
it cessionem. vt dixi in dicto. c. i. in prin. ¶ Quero sub
sequenter cum dicta glo. quid si istud feu. fecit trãsitũz
in quintã personã. an tunc prior dñs poterit reuocare.
Et respõdet ꝙ sic cum non appareat ꝙ renũciauerit iu
ri suo postqꝫ fuit sibi primo apertum. ⁊ hoc tenet etiaz
Jaco. de bel. per. l. in cause. §. fi. ff. de mino. secus aũt si

renunciasset per ea que dicunt̃.s.in qui.cau.feu.amit. in.§.ꝑterea.¶ Oppo.cũ dicta glo.contra ea que.s.di cta sunt.⁊ ꝙ imo in vendicando debeat ꝑferri primus seu scd's vasal.q habebant ius vtile domino habẽti di rectũ p regulã que vult ꝙ vtilis actio ꝑferaẗ directe. Et glo.dimittit istud cõtrariũ insolutũ:quare tu solue ꝙ istud habet locũ quãdo vtilis actio remanet apd' eũ qui agere vult.l.i.si ager vecti.sed hic prim⁹ vasal.trã stulit in scdm.scd's in tertiũ.vt dixi.ergo debet ꝑferri dñs:nec dicit̃ ꝑferri ipsi vtili cum nulla remãserit.ar. coꝝ q̃ no.in.l.fi.C de iure empbi.neqz remansit vtilis. etiã in ipsum tertiũ vltimo alienantẽ.qꝛ eã amisit pp delictũ ꝙ cõtraxit alienãdo.⁊ fuit statim dño apertũ. vt.s.q̃ fuit prima causa benefi.amit.in.§.fi.ẽm Jaco.d bel.⁊ ad cõfirmationem ꝑdictoꝝ adduco glo.j.de pro bi.feudalie.p fede.in.§.illud quoqz.De materia autez actionis vtilis ⁊ directe qñ vna ꝑferaẗ alteri.dic plene p glo. Cyn. ⁊ docto.in.l.si delegatio.C.d noua.⁊ i.l.q tibi.C.de here.vel actio.ven.in dicta.l.qui in cause.§.fi na.ff.de mino.Utrum vero ex cõtractu feudali oriat̃ hincinde actio directa ⁊ contraria.sicut in ceteris ꝯcti bus.dic ꝙ nõ ẽm Bal. sed solum nascit̃ directa hinc inde qꝛ directa ⁊ ꝯtraria nõ habet locũ nisi in casibus expssis in iure.vt sensit in.l.omnino.ff.de impẽ.⁊ qd ibi p docto.⁊ ita determinat Bal.s.quid ꝑcede.dbe. inuesti.an fide.in.c.i.¶ Ultimo d materia huius.§.vi de in Specu.de feu.§.quoniã.vſi.xxviij.⁊ i pluribus remissionib⁹ quas adduxi in dicto.c.bñficiũ.⁊ qd in di cto.c.scripsi.⁊.s.q̃liter olĩ poterat feu.alie.i.§.i.⁊ i.§. i.s.p quos fiat inuesti.⁊ qd plene no. i. d.§.ꝑterea ifrã de capitulis cora.⁊ infra i.§.seq.qui ꝯtinuat hãc mãz.

a ¶ Soluz de masculis. Add Philip.d frã.i .c.vbicũqz.i.ij. nota.de penis li.vi.

Profecto ille qui.

Cõtinuatur ad proxime supioꝛa qm̃.s.posuit vnã regulã.vz ꝙ vasal.ñ alienat i uito dño a qua excipit vnuz casuz.vz dato ꝙ ñ possit alienare.tamẽ bene potest ifeudare:postea ad hanc ex ceptionẽ dedit vnam limitationem:vz si ifeudat equa li.Nunc vero in isto.§.ponit aliam limitationem:vz si infeudat cum ea qualitate ⁊ cõditione qua ipse habz. Et diuiditur in duas.qꝛ Primo ponit limitationẽ ꝑ dictaz. Scd'o ponit cõtrafaciẽtes.Scd'a ibi.vnde qui busdã. Casus.Uasal.infeudãdo alij non põt in aliquo mutare qualitatẽ ⁊ formã ipsius feu.put ipe habebat ⁊ si fiat cõtra priuabit̃.d.feu.ipse ⁊ accipiẽs qcquid di cant alij.h.d.¶ In tex.ibi alia lege.i.pacto.l.legez.C. de pac.Ibi vt si habebat hic exemplificat ꝑdictã limi tationẽ.Ibi solis masculis.h tacite subintelligitur etiaz si nõ dicat̃.vt.s.de feu.alie.in. §.⁊ si cliẽtulus.vbi hẽs tex.consimilem.⁊ ex hoc tex.sumunt hic docto.ar.⁊ di cunt esse quasi casum ꝙ si consuetudo est ecclesie dare in feu.res ecclesie accipiẽti ⁊ successoribus mascu. tan tum ꝙ platus nõ possit dare accipienti ⁊ successorib⁹ mascu.⁊ feminis.⁊ d hoc.s.de his q feu.da.po.i pñc. ⁊ ibi dixi.⁊ sentit etiã Jaco.de bel.Ibi amittat.s.p sen tentiã.vt.s.que fuit pma cã bñfi.amit.in.§.sed nec est alia.⁊ ibi dixi ⁊ voluerũt isti ꝙ soluz ille qui dedit feu. debeat illud amittere non autẽ q sic accepit alij võ vt seqtur dicunt ꝙ vterqz ⁊ qui dñt ⁊ q accepit amit.di ctuz feu.⁊ istud dictũ est verius ẽm Andr.d iser .quia alienat cõtra legẽ.⁊ sic ipe dñs poterit vẽdicare.ut.j.d uasal.qui contra consti.lotha.feu.alie.c.i.ibi defecerat. Ista fuit tertia opinio.q̃'uolebat ꝙ quando uasal. ifeu dasset feu.masculinũ alteri.p se ⁊ masculis ⁊ feminis. ꝙ tũc demũ aperiret̃ dño quãdo masculi deficerẽt.vt ista inutilis adiectio uitiaret̃ ⁊ nõ uitiaret.l.que extrin secus.ff.d vbo.oblig.ut ẽm istos dẽret expectari more ipsius alienatoris sine masculo.ar.s.de succes. feu.§.i. ¶ Notabilia tria collige ex isto tex.prout hic colligit gl.quã uide p te.qꝛ clara est.¶ Opp.ab extra ꝙ imo per istam simplicem inuesti.cõtra legem factam nõ d beat qs priuari feu.sz d'beat actualis traditio iteruent re:vt dixi in ti.que fuit prima cã bñfi.amit.in.§.fi.So. ego fateor tibi cõtrariũ.sed itelligas istũ tex.ꝙ iste va sal.etiam tradidit possessionẽ.qd ꝓbatur qꝛ diem de dit ⁊c.quoniã dare est accipiẽtis facere.vt dixi.s.i ꝑn cipio huius.c.¶ Quero ab extra ẽm Bal.quid si va sal.ea lege qua ipse hz det feudũ postea in processu tẽ poris alterat naturaz feu.an amittat dicit ipe ꝙ nõ hz quãdam suam apostillã.ar.ff.de iure do.l.iul.Sz ego putarẽ ꝙ istud nõ sit bene dictũ.qꝛ pur cõtenit dñz.er go dz amittere:vt.s.q̃ fuit prima cã.in fi.Item qꝛ pos set fieri fraus.igitur ⁊c.vt in.§.calidis.j.de probi.feu. alie.p fede.Nam clarũ est ꝙ feu.non erit ea lege apud recipientez qd est cõtra hãc lrãz.¶ Ultimo ad mãz pn̄tẽ:vide in remissionibus quas dedi.s. §.proxi.⁊ qd ibi dixi.⁊ per Jaco.ardizo.in sũma qui.mo. feu. ac qui.sub'rubzicella eodez pacto.vasal.det in feudũ quo ipse hz.⁊ per dñm Fran.zaba.in.c.ij.extra de feudis. Qualr̃ aũt ⁊ quãdo appellatione filioꝝ sit itelligẽdũ a solũ de masculis⁹ dixi in.d.§.⁊ si cliẽtulus.vbi videas.

Si fuerit inter.

Diuidit̃ i duas ptes.quoniã in pma põit vnã opinionẽ circa; materiã vasal. negãtis feuduz.q̃ opinio vult ꝙ si vasal.expresse negat ⁊ cõui cat̃ d mẽdatio ꝙ priuat̃ feu.siue negauerit sciẽter:siue ignorãter:sz si dubitãter rñdeat nescio.tũc ñ priuat̃.In secũda pte ponit aliaz opinionẽ ꝙ tũc demũ negãdo expsse priuari debeat feu.si hoc scienter ⁊ frauduleter faciat.secus autẽ si ex iusta ignorãtia ductus negaret. qa tũc nõ priuaret̃.Scd'a ibi.ẽm alios.Et hec opinio scd'a est vera ⁊ tenẽda.qꝛ casus est de ea.s.si d feu. fue. contro.in.c.iiij.⁊ in.c.si vasal.feud.⁊ hoc vult tot⁹ iste tex.quẽ aliter nõ sũmo.¶ In text.ibi.cõtrouersia quo niam dominus agebat cõtra vasal.dicens eum tenere feu.ex quo debeat ꝑstare certũ seruitiũ petebat sibi ex hiberi.vasal.vero negabat dicẽs ꝙ bona que posside bat tenebat iure proprio.⁊ non tanqz feudalia.Ibi ille vero.s.vasal.Ibi ꝓsus hoc est palã.⁊ aperte negauit. Ibi fuerit.qꝛ ꝯuictus est de mẽdatio.Ibi ipsum.s.feu. Ibi auferat̃.s.p modũ iudiciariũ ⁊ non violentũ.sed p snĩaz.vt dixi in.d.c.vasallus.⁊ in.d.c.iiij.¶ No .ꝙ va sal.q mẽdatiose ac frauduleter negat feu.si ꝯuincatur de mẽdatio debz priuari feu.hoc enim operat̃ pena i ficiationis.ut uult glo.prima hic posita in sui princi. se remitẽdo ad libellũ py.ubi plura argumẽta adducũ tur pro ⁊.cõtra ad hanc materiã mendatij.dic ut dixi i d.c.iiij. ubi glo.hoc idẽ tetigit.Ubi aũt iste uasal.iusto errore ⁊ ignorãtia ductus negasset.tunc sibi ignoranti subueniret̃.vt i.d.c.vasallus.Nã iusta ignorantia excu sat a ꝑsumptiõe doli.vt dixit glo.ij.hic posita.ꝙ intel ligas.dũmodo talis ignorãtia non fuisset crassa ⁊ supi na.qꝛ tũc non eẽt excusabilis.vt no.glo.j.de cõtro.iter do.⁊ emp.feu.c.i.⁊ dixi in locis.s.allegatis.quãdo aũt intelligat̃ excusabilis dixi in.c.si vasal.feu.s.si de feu. fue.cõtro.Si võ iste vasal.vere sit dubius.tũc bene po test rñdere dubitãter.vt in.d.c.vasal.Habit̃ tamẽ sibi terminus ad disputandũ.put latissime declaraui in.d. c.vasal.i vlti.nota.Uex si falso dubitãter rñder qꝛ scit veritatẽ.sz tñ rñdet ꝙ dubitat.tũc etiã isto casu priua ret̃ feu.put expsse ⁊ notabilr̃ determinat glo.i.hic po sita in scd'a sui pte.p istuz tex.hic in fi.quã tenet Jaco. de bel.⁊ doc.cõiter.Ex qbus oĩbus ꝯcludo qd iterdũ uasal.est sciẽs.sz tñ frauduleter negat.⁊ tũc priuat̃ feu. absqz dubio.Interduz ẽ ignorãs iusta ignorãtia ⁊ tol lerabili.⁊ tunc p suã negationẽ nõ priuaret̃ feu. Inter dum est sciẽs.sed tñ dubitãter rñdet ⁊ priuat̃ feu.pin de ac si expsse negasset.interdum est dubius.⁊ põt du bitãter rñdere ⁊ nõ priuabit̃ feu. Cetera autem que ad hãc mãm possent adduci.uide in dictis duob⁹ capl'is vbi materiã

vbi materiã plenissime examinaui: ⁊ in remissionibus
quas ibi copiose satis adduxi: quid autẽ ⁊ quotuplex
sit mendatiũ: ⁊ qđ ⁊ quãdo est publice plene i directo
ria iuris.in ti.de mẽdatio.⁊ p Host.in ti.de dolo.i.§.i.
⁊ quod no.gl.xxij.q.ij.nec artificio.⁊ in.l.de etate.i.§.
si cum esset.ff.de interrogationibus.⁊ per Bald.in.l.
prescriptione.C.si contra ius vel vti.publi.⁊ in aucten.
contra qui propriam.C.đ non nume. pecu.

¶ De clerico qui inuestituram facit. Rubrica.

¶ Cõtinuatur ista rubrica ad ꝓxime ꝑcedentẽ hoc
ordine.qꝛ.s̃.ti.proximo.in.§.ex eadem posuit vnum ca
sum in quo medio vtunt̃ cõsuetudie spãli nõ obseruã-
do legẽ cõem ⁊ generalẽ impatoris Coradi.Vex qꝛ
ẽt in ecclesia Mediolanẽsi erat etiã spãlis ꝯsuetudo
contra cõem ⁊ generalẽ cõsuetudinẽ aliarum ecclesia
rum.vt patet.j.hoc eo.ti.in fi.⁊ pro tanto supposita est
hic ista rubrica.Et ꝙ ista sit ṽa cõtinuatio patet ex di
ctis Jaco.ardizo.in sũma sua sub rubricella de inuesti
turis ꝑlatoꝝ.qui allegat istũ tex.huius ti.sub ti. h̃ fi.
lex.deinde cõsuetudines regni incipiũt.qm̃ iste rubrice
ꝯprehẽdebant̃ sub dicto ti.vt dixi.s̃.de filijs natis ex
matri.ad mor.ꝯtracto.sup rubrica.nec erat hic ista ru
brica intermedia verum inserta postea fuit ista rubrica
vt materia distincta clarius intelligeretur. vt ibi dixi.

Lerico de. Diuide
totũ ti.i
q̃tuor ꝑtes.Jn ꝑma põit đ inue
stitura facta a clerico đ suis bonis
c ꝓprijs quã eius successor tenetur
habere ratã ⁊ adimplere vsq; ibi
cũq;.Jn scđa in qua ponit đ iue-
sti.facta a clerico.đ rebus ecclesie quas adhuc inuesti-
tor tenet quã ipe successor tenetur adimplere ⁊ hũc ca
sum extẽdit etiã ad laycum inuestientẽ vsq; ibi vbi
ṽo.Et ibi ponitur in tertia pars in qua ponit đ iuesti.
facta a clerico de feu.uasal.adhuc uiuentis ⁊ possiden
tis.vbi distinguit ꝙ si inuesti.ẽ facta pure tunc non ua
let.Si ṽo ẽ facta sub tẽpore vel conditiõe quãdo erit
sibi tale feu.apertũ: tunc bene valet etiã sine voluntate
vasal.Verũtamẽ hic subdistinguit̃: qꝛ si ipse inuestiẽs
ante moriatur quã sibi apiatur dcm̃ feu.tũc successor
non cogitur eam habere ratã.Aut se viuente fuit aper
tũ tunc talis inuesti.ẽ adimplẽda ⁊ possessio tradẽda.
⁊ hoc vult vsq; ibi ⁊ ideo.Et ibi ponit̃ quarta pars i
qua facit differentiã inter archiepm̃ Mediolanẽsẽ
⁊ alios ꝑlatos ⁊ clericos qm̃ ipse archie.nõ potest in
feudare ea que reperit i suo dominico tpe sui itroitus
puta rẽ reuersam ad archiepatum quã suus precessor
cui erat apta nõ ifeudauerat.sz apietur ipsi archiepo
post ingressum suũ dicta res que a ꝑcessore suo fuerat
infeudata: tunc bene poterit eandẽ rem infeudare . sed
alij ꝑlati ⁊ clerici indistincte possunt ifeudare bona so
lita infeudari siue repiant̃ in dñico tẽpore sui itroitus
siue post itroitũ aperiant̃ sibi.⁊ hoc vult vsq; i fi.⁊ iđ
nõ aliter sũmo.Et ꝑmittre pro euidẽtia ꝙ iuesti.alia ẽ
abusiua: ⁊ ista simpliciter fit verbis alia ꝓpria ⁊ ista
fit realiter per traditionẽ possessionis.vt.s̃.quid sit in
uesti.in prin.¶ Jn tex.ibi.de suis bonis.s.ꝓprijs.Jbi
inuestiturã.s.abusiuam.Jbi omnino.i.omnino.qꝛ p
heredẽ debet explicari qđ a defuncto est incohatũ.vt
hic dixit glosella.Jbi implere hoc est tradere possessio
nem dicti feudi.⁊ sic adimplendo inuesti.propriam qđ
facere debet.tam ipse inuestiens q̃; eius successor.ibi
de bonis ecclesie.s.que cõsueta sunt infeudari.ibi eam
fecerit.s.inuestiturã abusiuã.ibi penes eum.s.inuestien-
tem.ibi adimpleat.s.per veram inuesti.tradendo pos
sessionẽ.ibi non valeat.s.aliquo modo: licet Jaco . de
bel.aliter senserit.vt dixi.s̃.hic potest esse ti.qui succe .

tenean.in.c.i. Et intellige ꝙ non valet: nisi ille qui pos
sidet cõsentiret illi scđo q tradit possessionẽ. quia tunc
secus.vt in.c.i.supra qui succe. tene. Jbi apiatur sibi.s.
in tẽpus quãdo erit sibi apertũ: quia tunc valebit ⁊c.
vt sequitur.Jbi ad eum.s.inuestitorem.Jbi ratã .Sub
audi quia euanescit successio ⁊ inuesti.ꝑdicta.Jbi aper
tũ sit.s.sibi q inuestiuit.Jbi adimpleat.s.implẽdo qđ
promisit.Jbi archiepm̃ Mediolanẽsem.hic est bona
littera quã similiter habebat Jac.ardizo.And.đ iser.
Simon.Vincẽ.Jac.de are.⁊ Bal.licet quidã habeãt
archiepũ metropolitanũ ⁊ male.Jbi itroitus sui.s.ad
dictã prelaturã archiepatus.Jbi i dñico.i.in libero do
minio ecclesie quo casu nõ potest infeudare etiã si sint
solita infeudari. vt infra patet.Jbi hodie dant.s.predi
cti alij prelati ⁊ clerici qui possunt infeudare ea etiam
bona que repiunt̃ in dñico: ⁊ etiam que post ingressũ
eorum ad ꝑlaturam apiunt̃.dũmodo sint solita infeu
dari.Et hec est differentia inter predictũ archiepm̃ ⁊
alios prelatos ⁊ clericos.¶ No.bonam distinctionẽ
hic traditam.quia aut tractatur de rebus proprijs cle
ricorũ: aut de rebus laycorũ.aut de rebus ecclesiarum
primis duobus casibus heres inuestitoris tenetur inue
stiturã adimplere.iij.casu distinguitur: prout hic plene
tradit̃.Et hoc voluit glo.i.hic posita in sui pri.đ quo
latius dixi.s̃.in ti.qui succe. tene.⁊ in ti.hic põt eẽ ti.q
succe. tene.vbi collegi plura notabilia: q̃ h̃ possent ad
duci.¶ No.ꝙ archiepus Mediola. illud qđ inuenit
i dñico tempore sui introitus quod suus precessor cui
fuerat apertũ non infeudauerat infeudare non põt.⁊
ponit Bal.exẽplũ in castro reuerso ad archiepatũ.itẽ
intelligas de q̃cũq; re solita infeudari.qm̃ hoc est spã
le ꝑuilegiũ dicte medio.ecclesie.facit in sil̃i.l. iubemus.
la.ij.⁊ glo.in.l.decernimus.C.de sacrosan.eccle. ceteri
autem epi ⁊ prelati pñt idem qđ potuit predecessor.li
cet inuenerit rem ꝑdictã possessã in dñico .qꝛ ratio-
ne breuis pos.qualitas rei nõ itelligitur mutata. vnde
dicit Bal.⁊ notabiliter ꝙ si iste archi.tẽpore sui itroi
tus.ita inueniret aliquid in dñico qđ iam esset factũ đ
mẽsa ꝙ tũc si posset reinfeudare sine licẽtia sũmi pon
tificis: per ea que habentur in.c.vt super.de reb.eccle.
nõ alie.Quod dictũ an quãdo possit ꝓceder̃ colligas
ex his que dixi.s̃.qui feu.da.pos.in prin.⁊ ad hoc vide
glo.⁊ que ibi tradũtur in.c.i.de rebus eccle.non alie.lib.
vi.⁊ per Jnno. in.c.statuimus.extra de transac.Nõ in
telligas tamẽ ꝙ eoipo ꝙ ecclesia reperit̃ eẽ i possessio
ne feudi.ꝙ illud presumatur eẽ incorporatum.qꝛ casus
est hic ꝙ non presumitur.sed est necesse qđ habetur f̃z
Bal.pro quo adducit auctoritatẽ Barto.in.l.i.đ bo.
vacan.lib.x.⁊ Joã.an.in cle.i.de rescrip.sed modicum
facit.ideo de hoc dic latius vt dixi.s̃.de his q feu.da.
po.in prin.in prima oppo.ad fin.¶ Quero cũ glo.i.in
scđa parte.an ea que dicunt̃ hic de archiepo mediola.
qui nõ potest infeudare nisi bona que sibi apta sũt ⁊ ñ
alia ⁊c.vtrum hodie sint obseruanda.Et respõdet gl.
ꝙ nõ.⁊ propter hoc habent aliqui vnum aliud capl̃m
hic positum qđ incipit archiepus ⁊c.qđ disponit con-
trariũ.Et hoc vult ista glo.que nihil aliđ dixit.Sz tu
aduerte ꝙ istud tale.c.cõiter non habetur.dicit tñ bal.
ꝙ Simon Vicẽ.⁊ Jac.de are.illud.c.habuerũt.i suis
libris.Cuius capituli forma erat talis Archiepus me
diola.non tantũ feu.qđ aperitur.sed ⁊ ꝙ tẽpore introi
tus sui in dominico loco reperit̃ infeudare põt f̃m mo
dernoꝝ rerum ⁊ rationabilẽ vsum.⁊ qđ in feu.dederit
stabile permanet ⁊c.¶ No.ergo ex hac glo.⁊ ex pre-
dictis ꝙ hodie ista spãlitas in archiepo mediolanẽ.đ
qua in isto tex.in fi.non obseruat̃.sed in eo obseruabit̃
qđ in ceteris ꝑlatis statutũ est.¶ Oppo.ab ex̃ ꝙ imo
epus nõ possit bona ꝓpria infeudare alteri.cum tenea
tur reseruare ecclesie vel erogare in pias cãs.vt in auc.
licentiã.C.đ epi.⁊ cle.⁊ i auc.đ eccle.ti.in.§.iterdicimus.

So.intelligas istū tex.hz illū fm Nic.de nea.vz q hic isendabat de bonis que hēbat añ epatū vel de acquisitis postea ab aliquo sibi ꝯiūcto vsqz ad tertiū graduz qm alia bona nō possz alienare vt.s.dixi.ꝛ ita ꝯcludit idē Ni.de qua mā plene p Inno.extra de testa.c.cuz in officijs.ꝛ per Archi.extra ꝺ rescrip.in.c.statutuz. ꝛ p Jo.mo.extra ꝺ re.eccle.non alie.c.hoc cōsultissimo. li.vi.de quo ēt per gl.xij.q.i.c.epi.ꝛ seq.ꝛ seq.i dubio
a aūt cuius ꝑsumaꝛ eē bona clerici[a] infeudantis an ipsius vel ecclesie.vide per glo.ꝛ doc.in.d.auc.licentiam.ꝛ per Inno.ꝛ Host.in.d.c.cuz in officijs.ꝛ qđ not.in.l. defensionis.ꝺ iur fisci.¶ Ultimo ad materiaz ꝑsentē adducas plura q̄ dixi.s.ꝺ his qui feu.da.pos.in princi. ꝛ in ti.qui succe.te.cum ibi no.in glo.in ti.epm vel ab. ꝛ in ti.hic pōt esse ti.qui succe.te.c.i.ꝛ plene p iaco. ardi.in summa.in.d.ti.ꝺ inuestituris ꝑlatorum.p canonistas in ti.ꝺ feu.in.c.ij.ꝛ p summistas cōiter super.d. ti. ꝛ in.c.nulla.extra ꝺ conces.ꝑben.ꝛ in Speculo.de his que fi.a prelato.in fi.ꝛ in.c.detestanda.ꝺ conces. ꝑben. li.vi.ꝛ plene in remissionibꝰquas adduxi in.c.moribus .s.si ꝺ feu.fue.con.ꝛ in Spe.de his q̄ fi.a prela.in fin.

a ¶ Cuius ꝑsumantur esse bona clerici.Addē gl.in.c.sint manifeste.xij.q.i.ꝛ l.c. qcunqz. xij. q.ij.

¶ An mutꝰ surdus vel aliter impfectus. Rubrica.

¶ Continuatur ad proximam ꝑcedētē rubricam similitudinarie hoc modo.qꝛ sicut dubitabatur an inuestitus ab ecclesiastica ꝑsona eēt capax feudi ꝛ illud retinere posset.ita per similitudinē in isto ti. dubitaꝛ an mutus vel aliter imperfectus sit capax feudi ꝛ illud retinere valeat.ꝛ hāc ꝯtinuationē sensit iac.ꝺ bel.s.epm vel abba.in §.mutus.ꝛ q sit vera continuatio pz ex dicto tex.q similiter loquiꝛ ꝺ muto qui tñ tex.ē situatus sub illa rubricella epi.vel abb.ꝛc.que tractat ꝺ materia ti.procedētis.vnde ibi ē necesse dicere q ille.s.mutꝰ fuerit adductus p similitudinē:qꝛ alias videretur eē fundatus sub incongruo ti.quod non est dicendum. ꝛ de hoc dixi etiam in.§.quinetiam.in eo.titu.

Utus surdus. Presens materia hz dubios ac varios itellectꝰ.
m hic videmꝰ q ēt iter auctores textuales fuerunt varie ꝛ diuerse opiniones : prout patet in isto tex super qbus opinionibus plurimi cōmentatores dubie ac confuse locuti sunt non eligentes:que opinio istarum de quibus in isto tex.sit vera ꝛ tenenda. Primo nanqz ex dictis glosarum positarū hic in.§.mutus.s.in ti. epi.vel ab. fm scribentes non dicitur vera ꝛ firma conclusio.Idē facit py.in sūma sua.in titu.qui.mo.feu.amit. recitans has ueras opiniones ꝛ non firmans.Hoc idē facit Jaco.ardizo.in eius summa.in ti.de succes.feu .sub rubricella ꝺ muto vel alio impfecto.Hoc idez seruat Odofre.in eius summa.in ti.qui.mo.feu.amit.ver.xxvij. nihil firmando.quare superuenerunt aliqui cōmentarores qui volentes eligere veritatem.in hac materia posuerunt varias lecturas ad hunc tex.nostrum quas vt breuius potero recitabo.Infringendo ꝛ approbando eas prout melius videtur conuenire ad hoc vt ueritas clarescat.Reperio nanqz Andre.de iser.qui intellexit hanc materiā ꝛ istuz tex.vt ista sit regula q mutꝰ sur
b dus[b] vel aliter imperfectus ꝛc.non possit succedere in feu.neqz possit illud retinere :verum dñs bene pōt eis facere gratiam vt retineant etiā totū siue sit paternuz feu.siue nouum.Et hoc modo intelligit primam ptez huius capituli que ꝛ si solūz loquatur de feu. paterno tñ hoc extendit ēt ad feu.nouū dicens q hic lō solum dixit de paterno:qꝛ ita accidit de facto.Et ꝑbat hanc suam lectu.in hoc princi.per.c.i.s.quemadmo.feu . ad fili.perti.vbi de grā dñs potest dare ꝛ dimittere feudum femine que alias est incapax.ꝛ dicit ipse q isti tales mutus ꝛ surdus ꝛc.poterunt isto casu seruire p substitutum:prout alibi hoc fit.vt in.c.si minori.ꝛ in.c. seq.s.si de feu.fue.ꝯtro.Scđam vo partem huius littere intelligit qñ dñs non vult facere gratiam nec vult q ei seruiatur per substitutum.Et hanc ptem itelligit siue isti tales habeant tale vitium a natura.vt qꝛ cū illo sint nati siue ex casu supuenienti dūmodo sit perpetuus.Et ad istū tex.dū loquitur solum de eo qui natꝰ
c est subaudit maxime[c].Et probat istū intellectū i hac scđa parte a simili de clerico ꝛ femina.prout facit iste tex.qui non possunt seruire.vt.s.de succes.feu. in.§.filia. ꝛ.s.si de feu.fuerit controuer.in.c.qui clericus .cum si. nam causa propter quā erat datum feu .vz seruitium reducitur ad non cām.vt.s.de mili.vasal.q ar.bel.depo.c.i.Et ideo dñs potest ꝛ velle ꝛ nolle.qꝛ in re sua propria ꝛc.l.in re manda.C.mādā.sed hec lectura licet in se posset substentari.tñ vt apte videmus nō conuenit aliquo modo huic littere.qꝛ diuinat in pluribus ac litteram violat.Unde Jaco.de bel.intellexit altero de duobus modis.Primo q secunda opinio hic posita sit vera ꝛ non prima.Et hoc propter rationez que hic in fi.assignatur.qꝛ cum feudū datur propter seruitium cui vasal.non potest seruire non dz posse illud retinere.Nam seruitium potest consistere in locutione. vt.s.de forma fideli.ꝛ in auditu ꝛ in similibus .vt.s.ꝺ no.forma.fide.modo si cessat causa ꝛ potentia seruiendi dz cessare effectus.ff.de condi.sine causa.l.i.ꝛē qꝛ sicut in principali acquisitore amittitur feu. propter talem cām superuenientem.vt.s.epis.vel abba. in.§.fi.ergo multomagis in successore dz perire cum propria ꝓuisio videatur eē inualidior q̄z illa que venit ab alio.instit.de verbo.oblig.in.§.ex cōditionali.Sed ista sua prima opinio non satisfacit mihi quātum ad istuz tex. qui non infert q prima opinio tollatur per secundaz. immo potius infert contrarium.Item qꝛ non est verisimile q Obertus auctor huius operis posuisset suā opinionem erroneaz ad hoc vt imediate corrigeretur per alios.¶ Quare videamus aliam secūdam lecturam eiusdem Jaco.de bel.qui distinxit q aut loquitur de seruitio tali quod potest per substitutuz adimpleri ꝛ tunc prima opinio hic posita sit vera.Aut nō potest per alium adimpleri.ꝛ tunc secunda opinio.Uerum licet ista lectura in se possit continere veritatem per ea que tanguntur in.c.siquis decesserit.supra si de feudo fuerit controuer.ꝛ habeat in se equitatem fm ipsum. tamen non videtur mihi q bene satisfaciat ad intellectum totius materie.Unde Nico.de neapo. intellexit primaz partem q loquatur in feu.paterno ꝛ imperfecto ex accidenti.Secundā vo partem intelligit in imperfecto a natura.sed in feu.nouo.Et ista lec.licet in se sit vera.tñ q secunda pars loquatur solum in feu.nouo diuinat.¶ Quare reperio Pe.de ceruia aliter intellexisse ꝛ bene iudicio meo.ꝛ ante ipsum fuit iste intellectus glosatoris in dicto.§.mutus.si sane intelligatur.vt ibi dixi.vz vt iste tex.loquaꝛ totus in successione feu.paterni.Uerū in prima parte ponit ꝛ determinat de muto vel aliter impfecto ex accidēti qui succedit i tali feudo paterno.In scđa aūt parte loquatur de muto a natiuitate qui in tali feu.non succedit.in nouo aūt feu.quesito per aliquem .vtrum ipse querens possit illud retinere si postea ex accidenti mutus efficiatur vel aliter impfectus.ꝛ tunc dicit ipse q est recurrēdū ad dictū.§.mutus.s.epm vel abb.vbi determinaꝛ q nō. Uerūtamē ibi subiūgiꝛ q si tale feu.fuit adeo magnū quo ablato ipse vasal.non posset se exhibere:q tūc dz sibi tm relinqui vt possit inde se exhibere ꝛ substentare.Et hec lectura congruit huic littere in omni sui parte.Ex qua lectura ipse colligit q solum est fienda differentia inter vitiū naturale ꝛ accidētale.prout alibi ēt fit.C.de excu.tu.in.l.i.ꝛ.ff.ꝺ ex.tu.in.l.spadonē .Sz ex hac lectura

b ¶ Mutus surdus. Adde Cardi.za.ꝛ cardi.alex.in.c.cuz apud de spon. Bal.in extra.ꝺ pace constan.in ver.libellarius. ꝛ p oldra. cōsi. ccxlvij.

c ¶ Maxime. Adde quid importat ista dictio maxie. vid p bar.in extra. ad repri.in verbo maxie. Raphae.cu.consil. lxxxvij.incipiē. Francis. de la campa.in fi. vlti.colū. philip. cor.ꝯsil.lxix. incip.visis. in .i. volu.

hac lectura vr insurgere magna iniqtas.vz ꝙ hic magis punir ex vitio naturali q̄ ex vitio accidētali quod nō vr rōnabile cū vitio naturali nō possit aliqd opponi.sed vitio accidētali sic.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.Ad hoc rūdetur vt hic colligitur ex dictis bal. qui tandē videt in sua distinctiōe assentire ipsi petro ꝙ nulla culpa suberat in illa accidentia vitij accidētalis.Et assignat rōnem drie qꝛ quādo vasal.a natura nascitur imperfectus.tunc contractus iste feudalis deuenit in persona sui ad casum in quo non potuit vnq̄ conseruari in statu suo.⁊ iō vitiatur.ff.d fideius.l. generaliter.⁊ .l.vranius.sed qñ ē imperfectus ex accidēti tūc bñ retinere pōt feu.qꝛ habuit originē fundamēti nedum in personam patris sed ēt in suā. vñ fortius ē ꝙ duabus radicibus fundar q̄ ꝙ vna sola:vt in auc.d ꝯsan.⁊ vteri.fra.in.§.i.¶Scōm itaq̄ hāc lectu.Pe.de cerula.diuido istud capl'm in duas ptes:qm̄ in prima loquir de impfecto ex accidenti.In scōa de impfecto a natura.In tertia assignat rōnem.Secūda ibi.qdam.Tertia ibi.qꝛ Casus in feu.paterno succedit mutus vel aliter impfectus factus ex accidenti.non aūt q sic nascir.h.d.¶In tex.ibi impfectus.s.a casu secus si a natura.vt.j.seqtur in scōa pte.Ibi parternū.secus si nouum.vt hic dixit glo.⁊.j.dicā.Ibi dicūt.s.nō corrigendo predicta.sed determinādo casuz qui seqtur.¶No.ꝙ vitiū impfectiōis accidētale ēt ppetuū nō nocet vasal.q̄tū ad successionē seu retētionē feu.paterni vt hic.Secus aūt in nouo.qꝛ illud retinere nō posset tanq̄ feu.sed tm̄ ex eo dz sibi tm̄ relinq vt se substētare valeat si ñ hēat vnō ⁊ feu.sit magnū.Et hoc voluit ēt gl.i.hic posita que remittere voluit ad.§.mutus.s.epi.vel ab.lz male allegauerit.Utrū aūt surdus ⁊ mutus possint cōfiteri.vide bal.in.l.i.C.de ꝯfessis.sed an possit ꝯhere ma

a trimonium [a] habet in.c.cū apl'.extra de spon.¶No.ꝙ vitiū impfectionis naturale officit vasallo vt nō succedat seu retineat feu.paternum.verum etiaz isto casu dz sibi relinq tm̄ de dicto feudo vt se possit substentare si non hz vñ.vt.s.proxime dictū est in p̄cedenti notabili de feu.nouo.⁊ hoc vult glo.ij.hic posita que notabiliter hoc determinare vr.⁊ dicit impfectus a nā quādo ope medicoꝝ adiuuari nō pōt:vt in.c.ex litteris.d frigi.⁊ male.¶No.rōnem quare iperfectus a nā ⁊ effectus clericus ⁊ mulieres feu.non pñt retinere qꝛ seruitia nō possunt exhibere.Et ad hoc glo.fi.hic posita allegauit plures ꝯcordātias adducēs ēt vnū simile in iure lombardoꝝ quare mulier nō potest cōponere cum

b inimicis sup morte parētū qꝛ faldā leuare nō pōt [b].h est inimicitiā non potest tollere:vt alibi exponit p gl. .s.de his qui feu.dare po.in.§.hoc aūt notandū.Utrū aūt clericus a prin.possit de nouo inuestiri de feu.dixi de mili.vasal.qui ar.bel.depo.c.i.⁊ de capi.cora.in.§.fi.¶Quero cum glo.penul. hic posita. an iste mutus vel aliter imperfectus a natura possit sibi retinere feu-

c dū [c] seruiendo p substitutū.Et respōdet ista gl.ꝙ sic p̄supponendo ꝙ possit retinere feu.Sed tu ꝯ hanc qōnem cōsidera ꝙ iste talis a natura natus equiparatur clerico ⁊ mulieri ex eo qd nō pōt seruire.Modo si attenderemus solā equiparationē ad clericū:tūc eēt dicendū ꝙ posset seruire p substituū attēto genere seruitioꝝ:qꝛ hoc idē firmar in clerico.vt dixi.s.d mili.vas.qui ar.bel.depo.Sed ista equiparatio nō est bona in terminis huius questionis.qm̄ clericus al's fuit habilis qꝛ non semper fuit clericus.Igitur melior est eqparatio quaz facit de femina qꝛ femina semper fuit inhabilis:sicut iste natus iperfectus.vnde sicut femina non posset retinere feuduz ⁊ seruire per substitutum.vt.s.de his qui feu.da.possunt.in.d.§.hoc aūt.Ita dicēduz videtur etiā in tali imperfecto a natiuitate.⁊ hoc videtur etiaz esse de mente eiusdem Petri ⁊ Bal.d qua materia dixi in.§.sed nec ē alia.s.que fuit prima cau-

be.amit.⁊ in.c.si qs decesserit.in.c.qui clericus.s.si de feu.fue.contro.¶Op.ab extra ꝯ istuz tex.⁊ ea que dicta sunt.vz ꝙ imo vasal.quantūcūq̄ imperfectus etiā a natura non debeat priuari feu.paterno.qꝛ postq̄ sine sui culpa non potest seruire non dz puniri.vt.s.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.sed nec est alia.Itez qꝛ vasallus ex forma fidelitatis nō tenet ad impossibile.vt.s.de forma fide.c.i.⁊.j.ti.seq.c.fi.in fi.So.pro declaratione oium predictorum ⁊ totius materie.Bal.notabiliter distinguit hoc modo:vz ꝙ aut impedimētum est tpale.⁊ tunc non euanescit feudū.Aut est ppetuū:⁊ tunc aut culpa vasalli ⁊ euanescit.ar. no.in.l.sed si res.ff.de lega.i.Aut sine sua culpa.⁊ tūc aut ē impedimentū qd minuit quātitatem siue qualitatē seruitij.vt qꝛ nō ita bñ audit sicut solet.vel ita nō bene ambulat.vel nō ita bene loqtur ⁊ per hoc nō pdit feu.isti.q non est pmis.sa.tes.§.item mutus.ff.de ac.⁊ obliga.l.i.§.fi.⁊ in hoc etiam cōcordat O dof.⁊ An.d iser.qꝛ intelligit ista materia d iperfectiōe q̄ facit inhabilem in totū.l.i.⁊.ij.C.qui morbo.li.xi.⁊.ff.d legi.tuto.l.penul.Ista enim perfectio de qua in isto ti.significat totalitatē impfectionis.vt eleganter dixit Bal.hic sup rubrica.⁊ est tex.in.d.§.mutus.s.epi.vel abba.Aut quantitas seruitij in totum tollit.Ita ꝙ nullo modo prestari potest:⁊ tūc aut est feudū nouū ⁊ nō durat.sed hincinde soluit obligatio.Aut est feu.antiquū.⁊ tunc distingue genera seruitioꝝ.qm̄ si est tale seruitium quod potest eque prestari per alium.⁊ tunc seruiet per substitutū.⁊ in hoc ēt concordat Ja.de bel.qd puto intelligendū qñ vitiū est accidētale ne ꝯtradicat his que pri° dicta sunt.Aut tale seruitiū nō pt eque p̄stari per substitutū.⁊ tunc si est impfectus a natura ⁊ non succedit.vt hic in scōa pte.Aut ex accidenti ⁊ tunc retinet feuduz.vt hic in prima parte.Sed isto cāu putat Bal.ꝙ debeat cōmutari seruitiū.sicut qñ preceptum testatoris non pōt seruari iuxta votū suū.l.legatū ciuitati.ff.d vsufr.leg.⁊.ff.de admi.re.ad ciui.pti.l.legatū.⁊ qd no.i cle.i.de relig.do.facit qd habet.s.de inuesti.de re alie. fac.in prin.Et intelligas predicta ꝑm ea que dicta sūt.s.in prio ⁊ scōo nota.vz ꝙ qñ vasal.amit.feu.pp tale vitiuz impfectionis ꝙ nihilominus debeat sibi relinqui tātuz vnde se possit substentare.vt ibi dixi.¶Quero ab extra qd si filius sit extractus d ventre matris iam mortue an succedat in feudo dic ꝙ sic.arg.ff.d liber.⁊ posthu.l.ꝙ dr.ff.ad tertul.l.i.post pri.⁊ tz Jaco.ardi.in ti.de suc.fe.sub rubricel.vbi fra.suc.fra.in fi.¶Quero qd de impfecto rōne gustus vel odoratus an priuetur feu.dic ꝙ nō:nisi tale esset feu.⁊ eius qualitatis cui non posset vasa.seruire.sicut sunt isti sagerij ⁊ sescalchi faciunt credentiā dñis.qꝛ tūc hret locū iste ti.facit qd no.Inno.extra d obser.ieiu.i rubrica.Et ē ratio qꝛ ē destitutus a natura i eo i quo ꝑz q̄litatē feudi dz seruire.Idē dicendum in alijs casibus vt siquis esset strumosus p dictā rōnē.facit.l.fi.ff.de cur.fur.ff.de lib.⁊ po.l.siqs posthumos ꝑm bal.in.d.§.mutus.¶Quero datū fuit feu.pri cui filius ēt in feu.successit.⁊ tūc erat sanus postea est factus inutilis ⁊ impfectus totaliter vel p morbū vel ex aliquo accidēti amisit visum vel loquelā vel auditū an retinebit feu.⁊ dic ꝙ sic.vt hic i prin.postq̄ ē feu.prnuz.secus aūt si fuisset nouuz.vt in.d.§.mutus.qd itellige qñ tale vitiū venit absq̄ culpa vas.vt.s.dixi.facit.l.si militē.C.de cōdi.ob cāz.lz quidā tenuerint ꝙ pdit.vt dicit bal.in. d.§.mutus. ¶Quero qd si mutus vel aliter ipfectus hēret filios an auferar tūc feu.⁊ dicit hic bal.sup rub.ꝙ ñ p.l.i.C.q admit.ad bo.pos.⁊ ibi p Cy.qd intelligit An.de iser.verꝰ in feu.paterno per ea q̄ no.s de succes.feu.§.hoc quoq̄.⁊ que fuit prima causa benefi.amit.in.§.fi.Sed in feu.nor.dicit ipse feudum dz reuerti ad dominum exclusis omnibus.qꝛ dominus elegit personam ⁊ industriam ipsius

a ¶An possint ꝯtrahere matrimoniū. Adde glo.in.c.tue fraternitatis .de spon.Hostiē.in sūma.ti.de matrimonio.in.§.qs possit Bal.in.l.pen.C. qui testa.fa.po. ⁊ p Pa.de ca.in.l.ex scō.in.ij.col.ff.de vul.⁊ pu.⁊ an possit baptizare ⁊ pueꝝ tenere.vide tex.in.c.paruuli.de cōse.dist.iiij.⁊ p Philip.frā.i.c.i.in.i.colum.de cog.spiri.li.vi.⁊ an tenēdo cōtrahit cōpaternitas. vide per Cardi.in.c.contracto.i vl. col.eo.titu.in antiquis.

b ¶Qꝛ faldā leuare non pōt.Adde.l.si femina.C.ad turp.l.nō ignorat.C.q accu.non po.insti.de susp. tuto. in .§. consequēs.⁊ p ang.ꝯsi.ccxcij.incip.viso facto.

c ¶Possit sibi retinere feudū.Adde doc.in.c.cum apud . de spō.Bal.in extrauagā.de pace constantie.in verbo libellarius.in fi.

vasal.nunc effecti muti: vnde industria filij non cẽsetur sibi ita grata sicut illa patris qui sibi amplius seruire non valet. l. inter artifices. ff. de solutioni. ⁊ ita determinat in. d. §. mutus. s. epi. vel abba. ¶ Quero quid de hermafrodito dic q si preualet in masculis sexu q succedet in feu. al's secus. l. queritur. ff. de sta. ho. ⁊ ò testi. l. repetundarum. §. i. ⁊ per Jaco. ardi. in titu. de succe. feu. sub rubricella vbi fra. suc. fra. in fi. ⁊ per Bald. in l. fi. C. de suis ⁊ legi. here. vbi declarat q̃le nomen debꝫ ei imponi in baptismo. ⁊ circa p̃dicta vide per canoni. in. c. non est dubiũ. extra de sen. excom. ⁊ qđ dixi in. §. preterea. j. de prohi. feu. alie. per fe. ¶ Quero quid si aliquis est imperfectus in mẽbro ita q ẽ sine virga ⁊ non põt generare an succedere possit in feu. paterno. ⁊ dicit Bal. q sic in. d. §. mutus. q: alias sequeret̃ q quilibet sterilis non succederet quod non est verꝫ. Naꝫ priuilegia durant etiaꝫ in sterili. l. assiduis. C. q po. i pig. habe. Itẽ q: talis defect⁹ pudendoꝝ non est euidens. Sufficit enim q non sit mulier. vt no. in. l. de quibus ff. de legib⁹. sed qđ sit al's sensatus ⁊ apt⁹ mente ⁊ corpore. ⁊ ita dicit se consuluisse in ardua q̃õne. ⁊ facit qđ no. Jo. an. in. c. oĩs. de peni. ⁊ remis. in nouella. ¶ Ultimo ad materiã p̃ñtẽ adducas plura que tetigi in dicto. §. mutus. s. epi. vel ab. ⁊ in locis quos. s. in princi. huius. c. allegaui. ⁊ quod no. per glo. ⁊ docto. in. l. de quib⁹. ff. de legib⁹. ⁊ in. l. i. C. que sit lon. consue. ⁊ qđ tangitur per Guil. de cu. in. l. si fili⁹. ff. si cer. peta. ⁊ quod habet̃ in. l. si qs in graui. in. §. surdus. ff. ad sill. ⁊ in. l. discretis. C. qui testa. face. pos. per canonistas in tit. de corpore vitia. ⁊c. per totũ.

¶ An ille qui interfecit fratrẽ dñi ⁊c. Rubrica.

¶ Continuat̃ q: s. proxime declarauit qualiter vasa. priuatur feudo ex vitio sibi contingente absq̃ aliq̃ culpa sua. nũc vero declarare intendit quando priuet̃ ex vitio sibi contingente propter delictũ ⁊ culpam suaꝫ.

a Si quis inter. Diuidit̃ istõ capit̃m in q̃nq̃ partes. In prima vas. occidit fratrẽ dñi sui non ꝓditorie neq̃ in iniuriaꝫ dñi ipsius quo casu non ꝑdit feu. In scđa occidit fratrem suuꝫ propriũ vt habeat eius hereditatẽ vel aliquam aliam feloniã cõmisit: ex qua amplius non põt star̃ in curia dñi cũ honore: vtputa q: hoĩem ꝓditorie occidit quo casu priuat̃ feudo. In tertia determinat q̃liter isto ꝓximo cãu tale feudũ si ẽ p̃rñũ nõ reuertit̃ ad dominũ: q: delictũ vasalli non est cõmissũ contra dñm. sꝫ dictũ feu. trãsit ad agnatũ ꝓximiorem ipsi⁹ vasalli. In quarta declarat qualiter qs intelligat̃ esse proximior i casu. s. proxi. vꝫ vt fiat dinũeratio graduũ ſm formã iuris cõis. In q̃nta parte determinat q si tale dlictũ respiceret psonas dñi. vtputa q: esset factũ aĩo iniuriãdi ipꝫ vt tũc tale feu. reuertat̃ ad dñm. Scđa ibi. sꝫ si frẽm. Tertia ibi: qñ tñ. Quarta ibi: eadẽ. Quinta ibi: cũ autẽ. Et ista diuisio tã pinguis sufficiat etiã ꝓ sũmario. ¶ In tex. ibi si qs. subaudi vasall⁹. Ibi dñi sui. subaudi ⁊ non ꝓditore ne obstare videat̃ id quod statiꝫ subiungitur in casu seq. Item adhuc intelligas q non occiderit in iniuriam dñi q: tũc perderet feuduꝫ ⁊ applicaret̃ dño. vt patet. j. in vltimo casu. Ibi fratrem suũ. s. ipsius vasalli. In hereditatẽ. ideo dixit totaꝫ q: adhuc erat cõis inter eos. Ibi tradẽdo. s. proditorie. Ibi non possit. nam dñs non patit̃ stare tales proditores in curia sua qm̃ sine verecundia non possunt in dicta curia cõparere. quid aũt sit curia. habet̃. j. de capi. qui curi. ven. Ibi proximiorẽ etiam in infinitũ dũmodo descendat a stipite primi acq̃rentis ⁊ sit de trãsuersalibus ipsius vas. delinquẽtis. secus aũt si esset de filijs descẽdẽ-tibus: q: tunc non admitteret̃. vt dixi. s. si vasal. feu. priue. cui de. debe. in. c. i. Ibi paternũ fuerit. dic q secus si nouum esset. qm̃ tunc reuerteret̃ isto casu ad dñm. vt in. §. fi. s. que fuit prima cã be. amit. ⁊ ibi dixi. Ibi obseruãdo. s. in casu. s. proximo. q̃cquid dixerit Jaco. de bel. Ibi gradus. s. transuersaliũ agnatoꝝ. non aũt referas ad filios vel alios descẽdentes. vt. s. dixi. Ibi in legibus. vt. ff. de gradibus. ⁊ insti. de gradi. facit etiã. s. in ti. de gradibus suc. in feu. ⁊. j. de natura suc. feu. Ibi cum aũt. dic q iste versi. potest referri vel ad principiũ capituli. vt. s. dixi. vꝫ q vasal. interficiens fratreꝫ domini non priuatur feu. vt ibi. nisi illud tale delictum esset perpetratum in iniuriam dñi vt hic. ⁊ statim dicã. vel intelligas q hic ponat regulam generalem. de qua in. §. deniq̃. s. que fuit prima cã benefi. amit. non eñi potest referri ad. s. proxima. q: ibi loquit̃ in feu. paterno in quo ꝓpter delictum cõmissum in tertiam personaꝫ non reuertitur feudum ad dñm. vt dixi in. d. §. deniq̃. ¶ No. regulã q vasal. interficiendo fratrem dñi non priuatur feudo. vt hic in prima parte que regula fallit si proditorie ipsum occidit. vt hic in scđa pte. quo casu priuaretur feu. ⁊ applicaretur agnatis. prout fieret de homicidio simili cõmisso in personã alterius ſm An. de iser. ¶ No. ſꝫ p̃fatũ An. de iser. q si vasallus occidat fratrẽ dñi sui principaliter i odiũ ipsius dñi. vt dominus careret tali fratre. q tunc tale delictum vr̃ respicere psonã ipsius dñi. ⁊ per consequẽs isto casu feudũ deberet reuerti ad dñm ⁊ hoc ꝓbat per finẽ huius capituli. Item ⁊ ꝑ rõnẽ positã in. l. itẽ apud. §. pe. ff. de iniurijs. Per qđ dictũ si est verũ limitabitur ista materia. de qua dixi in. d. §. deniq̃. in conclusionibus. facit pro hoc quod dixit glo. s. qui. mo. feu. amit. in. §. si fratrẽ. que expresse tꝫ q qñ vasal. occidit fratrem dñi ꝓditorie q amittit feudum. ⁊ tunc tale feudum reuertit̃ ad dñm. quã sequitur etiam Jaco. de bel. dicẽs q prodimentũ istud opatur. Nã secus si a casu vel alio modo occiderit fratrem dñi vel suuꝫ q: tunc non priuaretur. facit. l. respiciendũ. §. delinquũt. ff. ò penis. ¶ Nota q ex homicidio proditorie cõmisso quis priuat̃ feu. ⁊ ratio assignatur in isto tex. q: non potest vasall⁹ tale homicidium cõmittens sine dedecore morari in curia dñi. Potest etiam assignari alia ratio: q: proditor nõ est capax beneficij. vt in. c. clericus. xlvi. di. Nam cum feu. a fidelitate dicat̃ ⁊ propter fidelitatem datur. vt. s. per quos fi. inuesti. in fi. Et qui proditionẽ cõmisit] p̃sumitur sine fide. l. si cui. §. i. ff. de accusa. igitur ⁊c. ſm Jac. de bel. ⁊ dicit An. de iser. q ille est ꝓditor qui tradit aliquẽ nõ diffidando. Sed tu dic clari⁹ ſm Barto. in. l. respiciendum. in. §. delinquũt. ff. de penis. q prodere est quando mente vnum geritur ⁊ aliud actibus ostenditur: vt. ff. de p̃euari. l. i. ⁊ ponit exemplum si vado tecum tanq̃ socius itineris nulla interueniente rixa te percutio vel occido. i. si sedens tecũ in mensa hoc facio: vel si cum tibi essem amicus percussi te de retro nullo precedente rancore. vnde istis casibus videor proditorie gessisse. q: aliud gerebam in animo q̃ illud quod gerebam in actu. ad quod facit. C. de elec. l. fina. Sed qñ quis esset mihi inimicus. ita q esset rancor inter me ⁊ ipsum. tunc proditorie non intelligor percutere vel occidere: q: per inimicitiã ostendebã illud qđ facio in actu. s. me velle tibi deseruire ſm Barto. Dicit quoq̃ Ja. bu. in. l. athletas. in. §. calũniator. ff. de infami. q omnis q dat alicui potionem uenaticaꝫ dicitur proditor. Et ò hac materia ꝓditionis habet̃ ẽt ꝑ Jo. an. in. c. ꝓ humani de homicidio. li. vi. ⁊ quod no. in. c. fi. xlvi. di. ⁊ quod no. per glo. in. l. si qs a barbaris. C. de re. mili. li. xij. ⁊ per Bal. s. quibus modis feu. amit. in prin. ⁊ per Jo. an. extra de feudis in. c. i. ¶ No. regulaꝫ
a istam ſm Jaco. de bel. q si propter feloniã^a cõmissam non potest vasal. eẽ in curia domini q amittit feudum quod

a ¶ Propter feloniã. Adde gl. in. l. peculiũ. in. §. pe. ff. de pecu. ⁊ in. l. quod dr̃. ⁊ ibi barto. ff. de impub.

quod intelligit glo.hic posita duobus modis: primo vt amittat feu.etiã si posset morari:sed tñ nõ sine eius verecũdia potest ibi morari ⁊ existere q̄ paria sunt nullo modo posse morari:vel morari secũ cũ verecundia: qm̄ qui sine verecundia non posset stare non intelligit stare.⁊ ad hoc iduxit ista gl.plura ⁊ similia que videas per te q̄ clara sunt.Uel secundo dixit glo.ꝙ pōt itelligi de eo vasal.qui nullo modo potest in curia morari.Uez ista glo.approbat primã que notabilior ē:lz videatur elici ex impropria locutiõe littere.prout alibi facit iurisconsultus.in.l.si tertius.in.§.inde queritur.ff.de aqua plu.arcẽ.vbi quis agit vt consequatur suũ dannum ꝙ intelligi dz.i.extimationem damni.vt in dicta.l.in fi.Et de materia locutionis impropria plene per Bal.in.l.fi.C.de here.insti.¶Op.ab extra ꝙ immo vasal.multofortius debeat priuari feu. qñ occidit fratrem dñi sui q̄z qñ occidit fratrem suum ꝓpriũ ex eo q̄ pl⁹ peccauit in dñm a quo cognoscit feu.occidẽdo fratrem ipsius dñi qui erat de sanguine suo quã occidendo illum qui est non de sanguine suo. sed de sanguine occidentis.ar.in.l.neganda.C.qui accu.nõ possunt.So.consideratur delictuz vasal.q̄ magis deliqt occidendo fratrem suum propriũ ⁊ spargendo ꝓpriũ sanguinem q̄z alienũ.l.i.ff.ad.l.pompe.de parri. Itez q̄ occidere fratrẽ suũ non est aliud q̄z sanguinem proprium perdere.ar.in.l.vtrũ.ff.ad.l.pompe.de parrici. Item q̄ iste vasal.occidit fratrem suum.vt hẽret totũ feu.⁊ hereditatem ⁊ sic deliquit respectu feudi.sed qñ occidit fratrẽ dñi nihil deliquit respectu feu.q̄ ab eo nihil recognoscebat.naz in feudis ẜm Bal.magis cõsideramus realitatem feudoꝝ q̄z affectionem personarũ.alias sequeretur ꝙ vasal.qui occidit vnum magnũ amicum dñi quod deberet feudo priuari.quod non ē dicenduz ẜm ipsum.¶Oppo.ꝙ imo occidendo fratrem dñi priuari debeat feu.per rationẽ huius littere: q̄ ex hoc delicto videtur ꝙ nõ possit sine dedecore stare in curia domini.So.ista ratio hz locum in casu suo.vz qñ deliquit respectu feudi vt haberet omnia bona.vt.s̃.dictum est:vel qñ proditorie interfecit aliquẽ q̄ prodimentum hoc operatur vt sit alienus a facie omnium dñorum ⁊ principum.l.sed ⁊ miles.in.§.sz ignominie.ff.de excu.tu.Nam si proditorie interfecisset fratrem dñi.tunc idez esset.vt dixi sup tex.⁊ glo.hoc tz in d.§.item si fratrem.¶Op.ad idẽ qd̄ imo per homicidiũ cõmissum in personã fratris dñi priuet feu. qm̄ saltẽ condẽnabitur criminaliter de homicidio ex quo bona oia debent sibi adimi.l.iij.in.§.pe.ff.ad.l.corne.d̄ sicca.So.dicit Bal.⁊ multũ notabiliter ꝙ qñ vas.occidit fratrẽ suũ vt habeat bona vel aliquẽ aliuz proditorie tunc dãnabit criminaliter. ⁊ tunc nihilominus poterit procedi contra ipsuz ẽt ciuiliter ad priuationẽ feudi ẜm iura feudalia.sed qñ occidit fratrez dñi fatet ipse ꝙ bene poterit condemnari criminaliter.⁊ in consequentiã ex isto iudicio criminali posset ẽt ꝑdere feudũ sicut alia sua bona.sz tñ nõ poterit ꝯ ipz ꝓcedi ciuiliter ex iure feudali ad priuationẽ ipsius feu.q̄ frater ipsius dñi ē oio a feudo alienus.vnde cõcludit ipse ꝙ quãtum ad criminalẽ ꝓcessum non dz fieri differentia inter istos cãus siue occidit fratrẽ dñi siue aliũ:q̄ vtroq̄z casu per sententiã cõdẽnationis criminalez occisor perdet feu.⁊ in hac conclusione dicit esse etiã Jaco.de

a bel.Utrũ ãt hodie per homicidiũ quis amittat bõa[a] dic vt in auc.bona dãnatorũ.C.de bo.ꝓscrip. Ad quẽ v̄o vadat feudum vasal.qui patitur maximaz capi.diminutionẽ.dixi in.d.§.deniq̄z.in conclusione .xxxv.⁊.s̃. qualiter olim po.feu.alie.in.§.i.¶Op.ꝙ imo etiam si occidat fratrẽ dñi absq̄z proditione ꝙ debeat amittere.Nã si concubat cuz sorore dñi manente in domo amittit feu . vt.s̃.qui.mo.feu .amit.in.§.i.ergo multo magis dz amittere fratrem dñi occidendo.So.lex reputat illã maiorẽ offensaz.l.isti qdez.ff.ꝙ met⁹cã.qd̄ pz etiaz q̄ illa nullo modo est excusabilis.l.i.C.d̄ rap. virgi.Ista sic qñq̄z:vt.s̃.de pace tenẽ.in.§.siqs alium. ¶Op.de §.aut si libellario.in fi.s̃.qui.mo.feu. amit. vbi videtur dicere ꝙ qñ vasal.occidit fratrẽ ꝙ feuduz reuertat ad dñm.⁊ hoc referendo illũ tex.ad superiora in qb⁹ posuit de vasallo occidente fratrem prout videtur ꝓsupponere illa littera.Solue vt ibi late dixi in opposi.¶Quero ab extra qd econtra si dñs occidat fratrem suum vel aliquem alium proditorie.ita ꝙ nõ possit comparere sine dedecore:an priuabitur proprietate ad instantiã vasalli.dicit Andre.de iser.ꝙ non: tũ q̄ non interest vasalli cum non expectet seruitiũ a dño sicut est econtra.vnde ista ratio huius tex .non vẽdicabit sibi locũ.immo videt potius ꝙ sit vtilitas vasalli q̄ interim erit solutus d̄bito fidelitatis.iuxta ea q̄ traduntur.s̃.hic finitur lex.post prin.tuz q̄ text.ĩ. qualiter do.proprie.priue.presupponit ꝙ felonia sit ꝯmissa contra vasal.vnde cũ sit diuersa rõ dz statui diuersum ius .l.a ticio.ff.de v̄bo.obliga.Et sic non obstat.s̃.d̄ for.fide.in fi.⁊ in.d.c.dño cõmit.s̃.si d̄ feu.fue.contro . ⁊ vide ad predicta quod dixi .s̃. de consue.recti feu.in v̄. ⁊ cum datur.in.ij.notabili.¶Quero qd si iste vas.delinquens post delictum efficiatur furiosus : an poterit ex culpis precedentibus pati sñiam priuatiuam. dicit Bal.ꝙ sic ciuiliter dato curatore non aũt criminaliter ff.de pub.iudi.l.pen.§.ad crimen.⁊.ff.ex quibus cau.in pos.eatur.l.fulcini⁹ §.plane.de eo aũt ꝙ faceret in feuore non puniretur.ff.de offi.presi.l.diuus.ad qd̄ facit cle.prima de homicidio.⁊.l.infans.ff.ad.l.corne.d̄ sicca.⁊.ff.ad.l.pom.de parri.in.l.penul.in fi.¶Quero an iste tex.verificetur etiã si vasallus occiderit filiũ fratris dñi vel filium fratris sui.dic ꝙ sic per dictuz.§. itẽ si fratrẽ.cum ibi no.⁊ tenent doct.¶Quero quid si vasal . occidat conuasallum an feudum amit . Et videretur dicendum ꝙ non.q̄ si occidendo fratrẽ dñi non amit.vt hic multominus videtur in casu proposito.Sed tñ hoc non obstante videtur Jac.ardi.inclinare in contrarium vt amittat per.l.omne delictum.i.§. siquis.ff.de re mili.⁊.l.verũ.in prin.ff.pro socio. ⁊.C.si libera.impiat.l.i.li.x.cum si. ¶Quero quid si ex aliquo alio d̄licto ignominioso nõ possit stare i curia domini.puta q̄ damnatus de adulterio vel ex aliquo simili remissus a curia ⁊ ante dñz stare nõ possit an habebit locum iste tex.Et dicit idez Jaco.ardi.ꝙ sic.ar. ff.de his qui not.infa.l.ij.§.miles.⁊.ff.de re mili.l.iiij. .§.adulteri.⁊.l.milites.§.missionum.non tñ intelligas dicit ipse ꝙ ex oi cã ex qua opinio vasalli grauatur veniat priuandus:per ea que habentur.s̃.que fuit prima cã bene.amit.in.§.illud enim.⁊ dic vt ibi. ¶Ultimo ad materiã presentem adducas alia q̄ dixi in.d.§.similiter.s̃.quibus mo.feu.amit.⁊.s̃.si de feu.fue.contro.in .c.si vasallus culpam.⁊ in.d.§.deniq̄z.s̃.que fuit prima cã be.amit.⁊ in.d.ti.s̃ si vas.feu.priue.cui de.deb. ⁊ qd̄ tangit per Ray.in.l.si sequens.ff.ad sill.⁊ plene per Jaco.ardi.in sũma.in ti.q.mo.feu.ami.sub rubricella si fratrem suũ interfecerit cuz duabus rubricel.seq.⁊ per canonistas in.c.ad aures.⁊ in.c.in q̄busdam.extra de penis.⁊ qd̄ no.in.c.ij.extra de feudis. ⁊ i directoria iuris ti.de feudis.§.iiij.propter feloniã.⁊ p Host. in summa.ti.de feudis.§.vtrũ.ver.ꝓpter feloniam.

Dn cogitur.

Istd̄ capitulũ conti-

b nuat ad ꝓxime superiora.vbi dixit ꝙ qñ felonia respicit dñz ꝙ vasall⁹ priuat feu. ⁊ ad dñm reuertitur.Sz q̄ dubitari poterat an vasallus non sponte se offerẽdo ad seruitia domini intelligatur cõmittere feloniaz erga dñm ex qua priuet feudo.Idcirco vt tollat ista dubitatio subiunxit istud cap.Et ex predictis potes colligere q̄liter faciat

a ¶Per homicidiuz quis amittat bona. Adde quid de homicida sui ipsius an talis ꝑdat bõa ⁊ applicẽtur fisco.vide p glos. in.c. displicet.xxiij. q.iiij.

ad ti. q2 al's nihil cõe videretur hr̃e cum ti. isto. Nã in compilatione antiqua omnes isti ti. erãt sub rubrica que est. s. hic finitur lex. deinde consue. regni inci. ꝛ dixi super rubrica. s. ti. proximo. nec h̄ erãt interserte alique alie rubrice. prout p3 ex dictis Jaco. ardi. sub rubricella tertia. in titu. qui. mo. feu. amit. Et in summa hoc vult. Uasallus non tenetur se offerre domino ad seruitium nisi sibi fuerit denunciatum. quo casu seruire cogitur si potest. h. d. ¶ In tex. ibi oĩno. hoc est sine prefinitione alicuius tp̃is. vt. s. si de feu. fue. contro. in. c. licet. ibi mediolani. Subaudi imo etiam vbicũq3. q2 talis ꝯsuetudo est generalis. vt no. gl. s. hic fi. lex. in. §. ad hec. Ibi si pot. Nam si non possit esse excusatus. vt no. glo. s. q bus mo. feu. amit. i prin. ¶ No. regulã q̃d vasallus ad prestationẽ seruitioꝝ non constituitur in mora nisi mediãte interpellatiõe. Et ad h̄ glo. prima hic posita induxit plura exẽpla. que vide p te. q2 clara sunt. Nec h3 obstare huic regule. l. magnam. C. de contrahen. ꝛ cõmit. stip. ꝛ. l. ij. C. ð iure emphi. In quibus apparet q̃d non est necessaria interpellatio hoĩs ad morã ꝯstituendam. Et l3 ista glo. que mouet istud ꝯ̃rium hic i fi. ñ soluat. tñ tu solue vt clare dixi in. d. §. ad hec. in. i. notabili. ꝛ p hoc est expedita gl. i. ¶ Op. glo. fi. cõtra suprascriptã regulã q̃d imo vasallus debeat sponte offerre non expectata interpellatione dñi de dicto. c. l3. i. ij. rñso. So. fallit i illo casu qñ vasal stit magnũ periculũ dño iminere. q2 tunc lex interpellat ipsum. vt ibi dixi ꝛ in. d. §. ad hec. ꝛ late. s. que fuit prima cã benefi. amit. in. §. sed nec alia. ꝛ plene de mã oblationis per doct. in. l. acceptũ. C. ð vsur. Ultimo addas hic plura ad materiã que dixi in. d. c. l3. ꝛ i. d. §. ad hec. ꝛ vide similiter de materia in remissiõibus pluribus quas ibi in vtroq3 loco adduxi. ꝛ q̃d no gl. sup. ij. reqsitus. s. de no. fi. for. ꝛ in remissionibus adductis in. d. §. sed nec alia.

¶ De vasal. q̄ ꝯstitutionez loth. feu. alie. Rubrica.

¶ Quia vasal. priuant̃ feudo nõ solum pp feloniã ꝓuenietem ex delicto. sed ẽt ex felonia seu ingratitudine proueniẽte ex ꝯ̃ctu. vt. s. que fuit prima cã benefi. ami. in. §. deniq3. Idcirco postq̃ auctor. s. in titu. precedenti tractauit de felonia procedente ex delicto. nunc i isto titu. subijcit de alia que prouenit ex contractu v3 ð alienatione facta contra prohibitiones feudales.

I Uasallus. Diuiditur i quinq3 ptes. In prima declarat inquantu3 puniat̃ vasal. qui indebite feudum alienat. In scd̃a infert ex p̃cedentibus inquantu3 puniatur ex delicto cõmisso ꝯ̃ vnum ex dominis vbi plures h3 dominos. In tertia aliam illationem declarat an possit refutare vni ex dñis partẽ retenta sibi alia parte alterius dñi. In quarta subiũgit regula3 generalem an vasallus possit refutare feu. In quinta ð clarat ad quid remaneat obligatus vasa. post refutationem factã. Secũda ibi. ꝛ ideo. Tertia ibi. ꝛ si voluerit. Quarta ibi: q2 vasallus. Quinta ibi. post refutationem. ¶ Casus. Uasallus indebite alienans priuatur solum parte alienata. Similiter ẽt ex delicto commisso cõtra vnũ tm̃ ex dñis priuabitur solũ parte illius dñi ꝛ potest partem vni ex dominis refutare ꝛ aliã retinere. quã refutationẽ potest facere sine domini voluntate ꝛ facta refutatione liberatur a seruiendo dũmodo non offendat. h. d. ¶ In tex. ibi cõstitutionem. de qua fit mentio. s. qualiter olim feu. po. alie. in prin. ꝛ. j. de ꝓhibi. feu. alie. per loth. ibi regis. l3 appellet ipsu3 rege3. fuit tñ imperator. vt p3 in dictis iuribus. s. allegatis. Nam etia3 imperator potest appellari rex[a]. vt dixi. s. de lege cora. in prin. Ibi alienauit. subaudi scienter illam rem venditam esse feudalem. Secus aũt si igno-

a ¶ Imperator pot appellari. rex. Adde i tit. de pace tenẽ. in prin. Aliquãdo appellatur sanctissimus: vt in l. queris. ff. de na. rest. Pa. de ca. in rub. C. idẽ Pau. in. l. cum silenianum. in v. not. C. de his q. vt idi. Aliqñ appellatur pri ceps. vt i. l. i. ff. ð ꝯsti. prin. ꝛ in prohe. insti. in prin. gl. in cle. i. de bap. ꝛ p barto. in prohe. ffoꝝ. Aliquando appellat̃ religiosissimus. vt in. l. vnu3 ex familia. in. §. fi. ff. de leg. ij. ꝛ in prohe. insti. in prin. itellige large nõ stricte s3 Jaso. in. l. cu3 silenianu3 in fi. C. de his q. vt indi. Aliquando appellatur maximus sacerdos scd̃3 Bal. in prohe. gregoriano. i. §. rex pacificus.

b ¶ Penã cõmensurari cu3 delicto. Add. c. nõ afferamus. xxiiij. q. i. c. sicut dignũ. ð homi. gl. in. c. qu fuit de his q̄ fiũt a maio. parte ca. Car. zaba. in. c. defleat. de reg. iur. in prin.

ranter: vt. j. de contro. inter do. ꝛ emp. c. i. ꝛ dixi. s. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fi. in ꝯclusionibus. ꝛ in. c. i. si vasallus feudum. s. si de feu. fue. cõtrouer. Et itelligas etiam istum tex. vt sit necesse q̄ sequatur traditio vigore dicte alienationis: q2 per simplicem alienationem sine traditione non priuaretur. vt dixi in dicto. §. fi. in conclusione. xiiij. ibi si totum. s. vendidit. ibi reuertitur. dic hoc esse lucrum quãdo feudũ est nouum. Secus aũt si esset paternum. q2 tunc trãsiret ad agnatos. vt no. glo. s. de succe. feu. in. §. hoc quoq3. dixi supra que fuit prima causa benefi. amitten. in. §. fi. i cõclusiõe. xvij. Ibi ꝛ ideo. Subaudi q2 in tm̃ punitur inquãtum deliquit. vt. s. dixit. Ideo ꝛc. Ibi cucurbitando. s. q2 concubuit cum vxore ipsius dñi. ꝛ sic fecit ipsum argã. s. curcubitã: quã nos appellamus becho. vt dixi. s. quibus mo. feu. amit. in. §. i. Ibi refutare potest. s. ipsi dño ꝛ nõ alijs. quod itellige qñ feudũ est simplex ꝛ rectum. Secus aũt si esset conditionatum ad certu3 seruitium. q2 tunc non posset. vt plene no. per glo. j. de capi. qui cur. ven. in. c. fi. ꝛ ibi dixi. Utrũ autem per ipsam refutatione3 possit preiudicare agnatis suis. dixi in dicto. §. fi. in cõclusione. xxxvij. Ibi nõ tenetur. s. sicut vasallus. ¶ No. penã cõmensurari cũ delicto[b]. nec debere egredi delictum. l. scimus. C. de penis. l. rescriptum. ꝛ. l. heres. ff. de his qui. vt indignis. ꝛ in glo. prima hic posita in prin. que ad hoc induxit vnum simile de testatore qui peccauit circa institutionem heredis ipsu3 exheredando vel pretereundo contra officiũ pietatis. vñ vitiatur testamentũ solum circa ipsam institutione3 in qua reuertitur peccatũ. Cetera nãq3 firma manent. vt in auc. ex cã. C. de lib. prete. vel exhere. ꝛ in corpore vnde sumitur. Et per hoc est expedita dicta glo. pria vsq3 ad ver. ar. cõtra. ¶ No. q̄ si vasallus cõmittit feloniam contra unũ dñorum q̄ non perdit feu. in totu3 sed pro parte. quod qualiter intelligatur statim dica3. ¶ No. regulã q̄ vasallus pot feudum sine dñi voluntate refutare. quod intellige vt dixi super tex. de quo p Bar. in. l. si is cum quo. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ p glo. j. de prohi. feu. alie. i. §. calidis. ꝛ in. d. c. fi. de capita. qui cur. ven. ꝛ in Specu. de feu. in. §. quonia3. ver. xxviij. ꝛ p canonistas in. c. que in ecclesiarũ. extra de consti. ꝛ per Jaco. ardi. in titu. qui. mo. feu. amit. sub rubricella an inuito dño possit feu. refu. ꝛ vide ad predicta quod dixit Spec. in titu. de loca. §. nũc aliqua. ver. cxxvij. vbi declarat quid iuris sit in emphiteota. ꝛ vide plene per Bal. in preambulis libri. in versi. sed statim queritur. ¶ Op. cũ glo. prima. in ver. ar. contra ꝛc. Et opponit̃ cõtra ea que dicta sunt in primo notabili. q̄ imo pena egrediatur delictum de. l. ij. in. §. senatus. ff. de incen. rui. nau. vbi delinquendo in parte nauis. ẽt vnum solu3 clauu3 amouendo punit̃ in tota naui ꝛ de oĩbus rebus que ibi sunt. Solue l3 glo. non soluat. sed se retinet ad libel. py. q̄ ibi ideo est. q2 amouẽdo clauum dedit cãm peremptionis totius nauis. ꝛ ideo dãnu3 dedisse videtur pro tota naui. vnde pro omnibus rebus tenet̃. ff. ad sill̃. l. siquis in graui. §. siquis tabulas. ꝛ. ff. ad. l. acquil. l. qui occidit. §. fi. ¶ Op. subsequẽter cu3. d. glo. in ver. quod autẽ. contra istum tex. ꝛ ea que dicta sunt q̄ imo feudum alienatu3 per vasallum siue in totũ siue in parte reuertatur ad agnatos ꝛ nõ ad dñ3. vt in. c. ticius filios. s. si de feu. fue. contro. cuius contrarium hic dicit̃. Et hec glo. non soluit sed remittit ad ea que dixit. in. §. calidis. j. de prohi. feu. alie. per se. Sed tu melius solue. vt not. glo. s. de succes. feu. in. §. i. v3 q̄ hic loquitur in feu. nouo vel antiquo in quo nulli extabant agnati. Secus autem in feudo antiquo. q2 tunc agnati existentes preferentur domino. de quo plene dixi circa hunc §. in dicto titu. s. que fuit prima cã benefi. amit. in. §. fi. in conclusionibus. ꝛ. s. qualiter olim feu. po. alie. in. §. pe. ¶ Op. subsequenter cum. d. glo. in ver. item quod dicit

dicit ꝛc.ꝙ imo vasallus cucurbitando vnū ex dñis debeat priuari toto feudo cū ex hac felonia videatur non posse stare in curia dñi sine verecūdia.vt probaṫ.s.ti. proxi.in.c.i.So.ex hoc tali delicto nō priuatur a curia vt in ea non possit stare sine honore.cum iste tex.considerauit tm̄ iniuria solius dñi cucurbitati.vel soluas ꝫ Jaco.de bel.ꝙ aut felonia hꝫ in se prohibitioné vł per eam deseritur sacramētū fidelitatis.tunc perditur feudum in totū vt ibi.al's secus vt hic.Uel alio modo soluas ꝙ aut felonia non hꝫ in se prohibitioné ꝛ perdit totū quātū ad ea ꝯ qué deliquit vt ibi.quo ad aliū nō vt hic.Et hāc tꝫ Nico.de neap.¶ Quero cū glo.ij.an libellarius vel conductor possint renūciare iuribus suis inuito dño.Et rñdet glo.ꝙ nō.que aūt sit rō diuersitatis inter feudū ꝛ pdicta.hec glo.remittit ad thesaurū hoc est ad libellū py.Sed tu dic ꝙ ista glo.bene determinat.ꝛ idē tꝫ Spec.in ti.de loca.in.§.nunc aliqua.v. xxviij.ꝛ probat p.l.quicunqꝫ.C.de fun.patri.li.xi.ꝛ in auc.de alie.ꝛ emphi.in §.si vo quis aut locator.Et est rō qꝛ sicut cōi cōsensu ipse ꝯctus locationis seu libelli celebratus est.ita nō pōt sine cōsensu dissolui.l.sicut.C. de act.ꝛ obli.Sed in feudo simplici ꝛ indeterminato ad nullū seruitiū vasallus obligatur causatiue si vult retinere feudū non precise.qꝛ datum est gratia recipientis tm̄.Quando vo feudū esset datum gratia vtriusqꝫ vt qꝛ esset conditionatum in quo vasallus dꝫ dare certum seruitium ex pacto.tunc isto casu similiter esset dicendum ꝙ huic tali feudo non posset renunciari inuito dño.vt.s.dixi per no.in.d.c.fi.de cap. qui.cur.vē.ꝛ videṙ esse de mente An.de iser.ꝛ Bal.¶ Op.cū gl.iij. ꝯ finē huius littere ꝙ imo ēt facta refutatiōe feudi p vasal.teneatur ipse vasal.seruire dñ o de.l.iij.in prin. ꝛ in fi.C.de natu.lib.vbi qs teneṙ ad seruiendū.lꝫ a se abdicauerit beneficiū. So.lꝫ ista gl.non soluat dic ꝙ ibi retinet beneficium curie.ꝛ iō tenetur ad seruitia.hic autē refutat totum beneficium. vel ibi ex refutatiōe cōsecutus ē cōmodū.hic non.vel ibi illud beneficiū a prin. habuit tacitū pactū.hic nō ꝫm Ja.de bel.¶ Op. cuꝫ gl.fi. ꝯtra istū tex.in fi.dum dixit ꝙ vasallus facta refutatione non dꝫ offendere dñm ꝛc.ꝛ sic est de indubitabili.Nam de iure hoc non hꝫ dubiuꝫ ꝙ vnus ñ offendat aliū.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur.s.de pa.tenē.in prin. Igiṫ iste tex.ponit rē indubitatā ꝯ.l.ancille. in fi.C.de fur.So.huius timore ꝯrij dixit glo.ꝙ iste tex.ideo hoc posuit vt multomagis istud oñderet in vasal.q ob memoriā pristine amicitie ꝛ fidelitatis ipse debeat ab offensionibus dñi abstinere.Et ad hoc induxit glo.plura sīa exēpla que tāqꝫ clara vide ꝛ expone p te subiūgēs ipsa glo.ex predicta rōne ꝙ si iste vasal.offēderet dñm suū ꝓteritū puniret magis qꝫ si offenderet aliuꝫ ꝯsiderata dicta priori amicitia ꝛ fidelitate ꝛ qualitate delicti ꝛ cuius culpa hoc occiderit.Et hoc voluit glo. vsqꝫ in fi.ꝛ bñ facit.l.hodie.l.facta.ff.d pēis.¶ Op. ab extra ꝙ imo vas.per aliēatioē partis priueṙ toto feu.vt videṙ ꝓbari.j.de ꝓhi.feu.alie.p fe.in prin. So. dixit Bal.s.qualiter olim po.alie.in.§.i.fatēdo cōtrarium ꝙ hodie p illum tex.si vasal.vendat etiā vnuꝫ cespitem terre de feu.ꝙ perdat totū.Sed tm̄ in terris ecclesie dicit de eqtate canonica esse obseruādam determinationē hic positā vt priuetur solū in pte alienata p no.per Jo.an.extra de feu.i c.i.in nouella.Uerūtamē ipse idē Bal.in hoc.c.dicit idē saluo ꝙ videtur sentire vt indistincte vbiqꝫ hodie de eqtate pdicta decisio huius.c.sit seruanda.Sed ego miror ꝙ ipse faciat talem dubitationē cū glo.in.d.l.in.§.calidis.de prohibi. feu. alie.expsse teneat ꝙ soluꝫ in pte alienata fiat priuatio. idē tꝫ Ja.ardi.nec repio aliqué doc. excepto pe.d cer. qui hic vel ibi sentiat contrariū. ꝛ late declaraui in.§. fi.que fuit prima cā be.amit. in ꝯclusione.xxij. ꝛ vide in Specu.de loca.§. nunc aliqua . ver.xxix . ¶ Quero ab extra qd si agnatus alienauit ptē suā feudi quā tenebat pro diuiso cū alio agnato ꝛ illā amisit.Et postea ps agnati apiaṫ sibi.an in hac pte sibi ꝓiudicauerit p dictā alienationē.ꝛ An.de iser.s.de ꝯten.iter me ꝛ do.de po.fra.mei.dicit ꝙ non per istū tex.¶ Quero duo sunt dñi eiusdē vasalli qui deliquit ꝛ vnus vult sibi remittere delictū alter nō.queriṫ qd iuris. Rñdeas per no.in.l.ij.C.de libe.ꝛ eo.lib.ꝛ ita dixit Bal.i l.i.ff.de rex diuisi.q.xxxvi.¶ Ultimo ad materiā presentē vide qō dixi.s.quali.olim feu.po.alie.in prin.ꝛ i .§.i.ꝛ plene in.d.§.fi.que fuit prima cā benefi.amit.ꝛ i c.ticius.ꝛ in .c.si vasal.culpā.s.si de feu.fuer.contro.ꝛ .s.si vasal.feu.priue.cui defer.de.ꝛ.j. de ꝓhi.feu.alie.p loth.ꝛ de ꝓhi.feu.alie.per Fe.in prin.ꝛ.j.qd iuris sit si post aliena.ꝛ.j.ti.ꝓxi.ꝛ in pluribus remissionibꝰ quas adduxi in.d.§.fi.ꝛ in.d.c.ticius.ꝛ videas Ja.ardi.l ti. q.mo.feu.amit.sub rubricella an inuito dño possit feu. refu.ꝛ sub rubricella si alienauerit feu.vas.cum quinqꝫ rubricellis seq.vbi plene examināt materiam huius ti. ꝛ per bal.in .l.i.C.de his q̄ pene noīe.vbi declarat qd iuris si in alienatione vasal.protesteṫ ꝛc.ꝛ quid iuris si in inuestitura apponatur pena contra alienantē in isto casu cadat ꝛc.vbi videas ꝛ vide ad materiā p Host. ti.de feu.§.vt aūt.versi.itē si vasallus.ꝛ idem.d.Bal. tāgit plura in hoc ti.que melius ꝛ cōgruentiꝰ alibi cadunt.Ideo de his omnibus scripsi in locis debitis in quibus ad plenum debeas recurreṙ mediante repertorio quod in fi.operis subijcio.

¶ De alie.feu.paterni. Rubrica.

¶ Continuatio huius rubrice ad ꝓximā precedentē satis de se pꝫ cum tractet de eadē materia. ve ibi dixit in genere de vasal.alienāte feu.nunc vo in isto ti.trāsit ad speciem de alienatione feu.paterni.

Lienatio Diuidiṫ in qtuor ptes.In prima determinat vt vasallus nō possit alienare feudū suū etiam cum cōsensu dñi nisi consentiente agnato ꝓximiore ad qué feudū pdictum ē recasurum.Scōo determinat aliū casum vt similiter nō possit dictū feudū etiā in suā filiam transferre nisi cuꝫ consensu predicti sui agnati proximioris vel postea ratū habentis.In tertia ponit vnā regulam que dispo- nit ꝙ lꝫ sine volūtate domini sit ꝓhibita alienatio feu- dictū inter agnatos est pmissa.In quarta ex dicta regula declarat vnum dubiū.vꝫ ꝙ si inter agnatos fiat allibellatio de dicto feu.ꝙ non intelligaṫ esse proprie libellus sed quasi refutatio.Scōa ibi.nec in filiā.Tertia ibi.ꝛ lꝫ.Quarta ibi.ꝛ si libellū.Et hec diuisio sufficiat etiam pro sūmario.In text.ibi.paterni.Ideo appellatur paternum.qꝛ fuit acquisitum ab aliquo ascendente a quo omnes isti agnati de quibus statim subijcit descenderunt.ꝛ hoc sensit gl.hic posita que ad hoc allegauit concordantias.Ibi reuersurum.s.post mortem alienātis.Ibi nec si in filiam. Intēdit hic demonstrare ꝙ sicut vasallus non potest alienare feudum nō consentientibus agnatis quātumcunqꝫ voluntas domini interueniat.vt.s.proxime dixit.ita non potest iste vas.renunciare huic feudo in manibus dñi ad hoc vt filiam suam inuestiat ꝛ sibi confirmet etiam si dñs velit nisi alij agnati consentiant vel ratū postea habent. Ibi alienatio. subaudi absqꝫ voluntate domini. vt.s. titu.proxi.ꝛ.j.de prohibi.feu.alie.per Fede. in princip. Ibi paternum.quasi dicat secus si nouum. vt no.s.de succes.feu.in.§.hoc quoqꝫ.ꝛ.j.an agnatus ꝛc.Ibi cōceditur.subaudi etiam sine dñi voluntate. nam ille agnatus qui tꝫ dictū feu.poterit dare ꝛ alienare alteri agnato ꝓximiori q debebat sibi succedere in dicto feu.post Ja.Alua.sup feu.

mortem suam:vt colligitur ex proxime dictis ſm An
dre.de iser. Ibi ⁊ si libellū exēplifica istuz ver. ſm bal.
ꝙ inter agnatos est cōuentū vt vnus eoꝝ teneat feu.
in se ⁊ heredes suos soluēdo ānuatim certū quid alijs
agnatis. Ibi libellus quid sit:dixi.s̄.qui.mo.feu.amit.
in.§.aut si libellario.⁊ plene de hac materia libelli tan
gitur.s̄.de feu.alie. Ibi refutatio:quasi velit dicere ꝙ
remanet feudū ⁊ non libellus.qd̄ pꝫ q2 mortuo eo sine
liberis deuoluit̄ ad agnatos ⁊ non ad dn̄m:vt.j. de eo
qui finem fecit agna.in.c.i.⁊.s̄.si de feu.fue. contro.c.ti
cius filios. ⸿ No.ꝙ voluntas dn̄i adhibita in aliena
tione feu.non potest preiudicare agnatis nō cōsentien
tibus:secus aūt si ꝯsentirent.q2 tunc bene valeret alie-
natio in preiudiciū eoꝝ. adeo ꝙ decetero nō posset di
cta alienatio ab ipsis reuocari.vt .s̄. qui.mo.feu.amit.
in.§.preterea.⁊ hic in gl.ij.que per hoc remanet expe-
dita. ⸿ No.ꝙ cōsensus agnatoꝝ vltimoꝝ non pōt p̄
iudicare precedentibus. vnde ad validandā alienatio-
nē feu.reqrit̄ consensus agnatorū qui sunt ꝓximiores
cū illi habeant ius reuocādi:puto tn̄ ꝙ ēt si postea in
futuꝝ dictū feu.aperiret̄ remotioribus agnatis.ꝙ ipsi
admitterent̄ ad reuocandum.dato ꝙ tp̄e alienatonis
non fuissent proximiores. qd̄ pꝫ ex mente huius littere
que dixit quādoqꝫ ⁊c. Item q2 omnes quoꝝ interesse
pōt ex aliquo rescripto vel auctoritate debent interesse
vt.l.nam ita diuus.ff.de adop.⁊.l.fi.C.de aucto.p̄stā.
⁊ ad hoc facit gl.iij. ⁊ quod ibi dixi.s̄. de succes.feu.in
.§.hoc quoqꝫ.⁊ in qōne fi.quā ibi formaui. ⸿ No.h
expressum casum ꝙ dn̄s in p̄iudicium agnatoꝝ nō po
test facere gratiā femine in feudi successione. ad quod
facit.s̄.de suc.feu.in.§.i.cū ibi no. Et hoc intelligas ve
rū.qn̄ feu.est antiquū. secus si feu.esset nouū ⁊ esset re
casurum ad dn̄m.qm̄ tunc posset dn̄s sibi femine face
re gratiā:q2 de iure suo posset facere qd̄ vult.vt.s̄. quē
admo.feu.ad fili.perti.in.c.i.ſm Andre.de iser. simili
ter intelligas ꝙ ista gratia quā facit dn̄s in hanc filiā
vasalli bene operabitur suū effectū ⁊ tenebit donec vi
xerit pater huius filie.ad cuius instantiam filia fuit in
uestita.q2 interim non poterunt ab ea dictū feu.reuoca
re.sicut non possent reuocare a dn̄o qn̄ agnatus proxi
mior tenens feudum refutasset illud in manibus dn̄i.
qm̄ donec viuit vasal.refutans nō admittunt̄ alij agna
ti ad reuocandum. vt no.s̄.de suc.feu.in.§.i.⁊ hoc vo-
luit etiam glo.iij.hic posita que per hoc remanet expe
dita.⁊ de hoc dixi in.d.c.ticius.s̄.si de feu.fue.contro.
⁊ de alie.feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ supra q̄ fuit p̄ma cā
be.amit.in.§.fi.in conclusionibus. ⸿ No.ꝙ per rati-
a habitionem [a] hic confirmatur ꝙ nullum fuit ab initio.
⁊ ē rō q2 ꝯtus iste ab initio vitiat̄ solū ex d̄fectu ꝯsen
sus.vn̄ ꝯsensus ⁊ ratihabitio supueniēs validat ip̄m ꝯ
ctū:vt hic ⁊ in.l.fi.C.ad mace.⁊.l.lꝫ.ff.de iudi. Hinc i
surgit illa regula que vult ꝙ ratihabitō retrotrahat̄ ⁊
eqparet̄ mādato:vt.l.vo.in.§.fi.ff. de solu. Sec9 aūt si
actus vitiaretur ex alio capite q̄ꝫ propter defectum cō
sensus:vt q2 deficeret forma.q2 tūc ratihabitio nō vali
daret qd̄ ab initio nullū fuit.l.obseruare.in fi.ff.d̄ offi.
proconsu.⁊ per hoc remanet expedita glo.iiij.hic posi
ta.de qua materia dic plene per Dy. in.c.rati. ⁊ in.c.
quod ab initio.de reg.iuris in.vi.per Cy.in.d.l.fina.p
Bar.in.l.si vxor.in.§.si quis vxorēꝫ.ff.de adul.⁊.ff.de
pac.in.l.pen.per Bar.in.l.si vxorem.C. de cōditio.in
ser.p canonistas in.d.c.rati.⁊ in.c.ij.extra de pac.⁊ qd̄
dixit Archi.in.c.constitutionibus.de verb. signi.lib.vi.
⸿ No.aliquid concedi inter agnatos ꝙ inter extrane
os prohibituꝫ est.nam inter agnatos permissa est feu-
di alienatio etiam sine voluntate domini.⁊ est ratio q2
tunc proprie nō dicitur alienatio.sed potius refutatio
facta inter ipsos.etiam si ad belluꝫ sit facta.vt probat
iste tex.⁊ notatur glo.s̄.per quos fi.inuestitura.in .§.sꝫ
⁊ res.⁊ hoc sensit etiam glo.fi.hic posita remittendo se

a ⸿ Per rati-habitionē. Adde docto. in regula ratihabitio. de reg. iur. li. vi.

ad ibi no.⁊ nihil aliud voluit.itelligas tn̄ ꝙ agna. qui
tenet possit dare ⁊ alienare alteri agnato.s. qui erat ꝓ
ximior.⁊ q debebat sibi succedere in illo feu.post mor
tem suam. Nam ſm ordinem gradus defertur.vt.s̄.
titu.ij.c.i.in fi.vnde concludo ꝙ aut ista talis alienatio
seu allibellatio est facta per agnatum alteri agnato ꝓ
ximiori.⁊ tūc valet etiam sine consensu domini ⁊ alioꝝ
agnatorum.facit.s̄.de alie.feu.in.§.pe. in fi.aut fuit fa
cta agnato non proximiori.⁊ tunc non valet q2 proxi-
mus poterit reuocare nisi ille proximior consensisset.
quia tunc reuocare non posset.vt in.d.§.preterea.facit
quod dixit Ioā.an.in.c.extirpande.extra de p̄bendis
dixit tn̄ Bal.in hoc vltimo membro.j.d̄ probibi. feu.
alie.per fe.post prin.ꝙ tenebit alienatio donec alienās
viuit.per ea que no.hic q2 qualitas persone non est ꝓ
hibita sed permutare est ei res alienata.argu.ff.qd̄ fal.
auc.l.an in patrem. Et pro hac sn̄ia ego adduco.c.ti-
cius.s̄.si d̄ feu.cōtro.⁊ quod ibi dixi. ⸿ Quero ab ex
tra quid si vasal.qui alteri infeudauit.quod hodie po
test.vt.j.de probi.feu.alie.per Feder.in.§.callidis.⁊ in
.§.illud quoqꝫ.refutauit postea idem feu. dn̄o an p̄iu
dicet illis quibus iam īfeudauerat.⁊ dicit Bal.ꝙ sic
per istum tex.⁊ per.§.rursus.s̄.qui.mo. feu.amit.⁊ ad
ducit ēt auctoritatem Odo.idē tenentis in sūma. Sꝫ
tu limita istud dictū nisi īuestitus vellet priori dn̄o ser
uire ⁊ ab eo feu.recognoscere. q2 non priuaret̄ feud.vt
.s̄.qualiter olim po.alie.in.§.i.⁊ hoc tenet Iac.de bel.
in dicto.§.rursus.quem Nico.de neapo.⁊ etiā Bal.
ibidem sequit̄ ⁊ videt̄ equū. vt ibi dixi. ⸿ Quero qd
si refutans feudū in manib9 domini moriatur ⁊ relin
quat filios.an tunc agnati possent reuocare feu.incon
tinenti mortuo refutāte.an sit necesse expectare etiam
mortem descendentium.⁊ dicit Bal.ꝙ sic.q2 iste cui
facta ē cessio seu refutatio hꝫ ea cōmoda que posset
hr̄e ipse cedens.sicut dicimus de habēte libellū vel p̄
cariā qui ingredit̄ monasterium.vt no.C.de sacrosan.
eccle.in auc.ingressi. Et iō donec durat ius refutatoris
durabit ius acceptoris.vt.ff. de pig.l.lex vectigalis.⁊
tenui in ꝯclusionib9 in.d.§.fi.que fuit prima cā benefi.
amit. ⸿ Quero tres sunt fratres habentes feudum
vnus donat alteri ptēꝫ suā. ⁊ postea monacatur an so
lus donatarius hēbit partem ingressi an vterqꝫ.⁊ bal.
hic tꝫ ꝙ solus donatarius per istum tex.lꝫ pro ⁊ ꝯtra
adducat plura argumenta.de qb9 tangit.j. in ti.de eo
q fi.fe.agna. ⸿ Quero qd si isti agnati qui nō ꝯsense
rūt alienatōi sint heredes alienatoris an poterūt reuo
care feu.alienatū.⁊ dicit An.ꝙ non. q2 licet istud feu.
tanq̄ꝫ paternum debeat̄ agnatis ex prouidentia p̄mi
acquirentis adeo ꝙ ipsi possint in eo succedere etiam
si non sint hr̄des agnati mortui.vt.j.ti. an agna.⁊c.in
qn̄ sunt heredes remouent̄ a reuocādo ex alio capite
q2 tenent̄ obtēpare facto defuncti.l. cū a mr̄e.C.d̄ rei
vē.facit qd̄ dixi.s̄.d̄ suc.feu.i.§.hoc quoqꝫ.qd aūt in fi
lio.⁊ vtrū faciendo inuentariū tunc posset reuocare.di
cā in.d.titu.an agna.⁊c. ⸿ Quero nunqd feudū no-
uum possit alienari consentiente dn̄o absqꝫ consensu fi
lioꝝ ip̄ius alienantis.⁊ dicit Andre.de iser.ꝙ sic dato
ꝙ intelligatur acquisitum pro se ⁊ heredibus etiāꝫ si
non dicatur.vt in titu.de duobus fratribus a capi.in-
uestitis.c.duo fratres.⁊.ff. de proba.l. si pactum.imo
plus dicit ip̄e ꝙ etiā si inuestitura diceret expresse pro
se ⁊ heredib9 suis ꝙ nihilominus posset vendi absqꝫ
consensu descendētium. Nā illud qd̄ acquiro possum
alienare ꝓ libito.vt.ff.de acq.re.do.l. qua rōne.§.hoc
quoqꝫ. Itē q2 cū prohibitio sit facta solū in feu.pater
no videt̄ eē ꝑmissa in nouo.vt.ff.d̄ iudi.l.cum p̄ror.fa
cit qd̄ not.in.d.§.i.de suc.feu.in glo.magna. Idē dicit
ip̄e si inuestitura diceret ꝓ te ⁊ heredibus tuis ex tuo
corpore legitime descendentibus. Secus si exp̄sse ap-
pareret vel probari posset ꝙ dicta inuestitu.fuisset fa
cta etiā

cta etiam contemplatione filiorum: qr tūc filij predicti amitterentur ad partem cum patre viuo.l.si C.d ipu. & alijs substi.& tunc pater non posset disponere d ea p te.ar.s.de suc.feu.in prin.& l.de.ff.de re ali.non alie.fa cit qd dixi in.c.si vasal.si de feu.fue.contro. & in.c.pen. ¶ Ultimo ad materiam presentem vide que dcā sunt in.§.preterea.s.qui.mo.feu.amit. & in.d.§.hoc quoqz .s.de succe.feu.& de feu.alie.in prin.& in.§. & si clientu lus.&.s.quemad.feu.ad fi.perti.in.c.i.&.s.p quos fiat inuesti.§.sed & reo.&.s.si de feu.fue.contro.in.d.c.tici⁹. & quod habetur.s.ti.qd iuris sit si post aliēa.&c.& p ia. ar.in ti.q.mo.feu.amit.sub rub.si dñs ɔsenserit aliena tiōi.& sub ru.ɔsensus ēt agnatoꝝ interueniēte dz i alie natōe.vbi examinat hāc materiā in pluribus rub.ibi po sitis.& p canonistas in.c.ex parte.extra d feudis.

Si inter dominum. Iste.§. in ver. vbi aūt &c.solet reputari difficilis quātū ad intellectū lr̄e & in rōne sui.lz nullas hēat glo. vnde reperio ipsum intelligi varijs modis.Quidā enim dixerūt se nō intel ligere quid voluit h dicere Obertus de orto: nec ad quē effectum fiat talis distinctio de qua hic.vñ And. d iser.volens assignare effectū & cām decidēdi multas ambages hic recitauit:quas vti superfluas & inutiles omittendas censui.Reperio insuper Jacob. de bel.in tellexisse istum ver.hoc modo . vz q̄ quotienscūqz est ɔtro.inter do.& vasal.de feu.siquidē dicit se vasallū de eo feudo de quo est contentio nō dz inuestiri nisi sit fi nita.Si vō dicit se vasallū etiā de alijs feudis aut d his dñs non refricat cōtrouersiam.& tūc de his dz sta tim inuestiri de quibus dñs non facit iuestiturā. Aut etiam de alijs facit controuersiam.& tūc de nullo dz i uestiri:nisi oīs causa sit finita.& ad hūc suū intellectum adducit.s.de conten.inter me & do.de por.fra.mei.c.i. in fi.& de contro.inter vasal.& epi.in.c.i.ver. ad quorū. Sz dñs Bal. dicit q̄ alia est intētio huius littere vz q̄ inuesti.verbalis debeat oīno fieri sz inuestitura rea lis non debeat fieri lite pendēte super eo feudo d quo lis pendet.Et assignat rōnem qr lite pendente non dz quis cogi ad tradendum eam rem.l. nimis ꝓpere.C. d execu.rei iudi.sed inuesti.verbalis non fit:qr per eam pares constituūtur in cōi possessione iurisditionis cuz aliter non appareat de ipsorum iurisditione. Sed iste intellectus non videtur mihi q̄ plene satisfaciat ad de clarationem huius littere qualiter mihi videtur istum tex . clarius intelligendū & habere in se bonam rōnem decidendi.Et pro ipsius clara notitia premitte primo plura q̄ premisi in.d.c.i.s.de contro. inter vasa.& epi. vbi oīno videas que ibi scripsi imediate post summa rium.Item scias q̄ iste ver.vbi aūt &c. punctualiter hz eandem decisionem que ponit̄ in.d.c.i.in ver.sed lau datū scio &c.vsqz ad fi.vnde ſm intellectum quē ibi po sui & tenui figurare debes similiter casum in isto.§. hoc modo.vz q̄ mortuo dño feudi cōparuit corā successo re dñi mortui vasallus aſs inuestitus de quodam feu. petens a successore renouationem inuestiture ſm q̄ de iure tenetur.vt.s.quo tēpo.miles.in.c.i.& in.c.i.in ꝓn. .s.que fuit prima causa be.amit.Iste successor dicit q̄ non vult ipsum inuestire.& negat ipsum esse vasallum de eo feudo.vasallus replicat & dicit q̄ dz prius de suo feudo inuestiri postq̄ apparet q̄ aſs per precessoē fu it inuestitus & postea d cā cognosci.Dubitat̄ primo co rā quo iudice dbeat cognosci & terminari ista talis cō tro.orta inter hunc dñm & vasal.& rñdetur q̄ coram pa ribus curie.Et hoc vult iste.§.in princi.sed instatur in ver.vbi aūt &c.quale erit officium istoꝝ parium in deci denda predicta controuersia.Et rñdet̄ q̄ si iste vasal. est etiam vasallus de alio feudo q̄ tz pacifice ab eodē dño sine controuersia:qd tunc dz incontinenti cogno sci qd sit suum rectum feu.& qd non. de quo ostēdit in uestituram factam a precessore.& si ex dicta inuesti.ap pareat esse feu.rectum.tunc dz incontinenti inuestiri a dño de dicto feu.recto de quo pēdet cōtrouersia.& ip se vasal.dz fidelitatē iurare reseruante iure cognoscen di.postea de cā principali vtrū valuerit inuestitura fa cta vel nō.Et hoc vult dicere iste tex.vsqz ad ver.sz si nihil &c.coniuncto.d.c.i.in fi.versi. sed si cōstiterit.vbi est similis casus. sed subsequenter instat hic in.d.ver. sed si nihil.Quid erit fiendū si iste vasal.non recogno scit aliud feu.a dicto dño nisi istud d quo pēdet dicta ɔtrouersia.Et respōdetur q̄ etiam isto casu similiter est ventillanda cā.hoc est qr similiter iste vasal. dz iue stiri postq̄ ɔstat de inuesti.facta a precessore.sed tñ iu ramētū fidelitatis dz differri ad instātiam dñi donec de principali cā cognoscatur. qr tunc videbimus vtrū sit postea inuestiēdus.hoc est vtrū debeat recipi ad iu ramentum fidelitatis vel nō qñ si per pares iudicabit̄ q̄ inuestitura nō valeat.tūc nec iuramentū fidelitatis prestabitur.Si vō iudicabit̄ q̄ valeat.tunc iurabit ipe vasallus fidelitatem.& hoc vult iste tex.hic in fi.coniū cto.d.c.i.in ver. sed laudatū. Ubi ponitur idē casus Et ita dz nos itelligere ad hoc vt isti cāus vniformes habeant eandem decisionem.Et ita puto fuisse absqz dubio mentem hui⁹ littere. ad quam nunc descendo & aliter sūmo:cum predicta satis sufficiant pro sūmario. Uenio itaqz ad declarationem.¶ In tex.ibi de bene ficio.i.feudo.vt.s.in qui.cau.feu. amit.in.§.i. Ibi pari bus.qui sint pares dixi.s.in tit.de contro. apud pares termi.Ibi recto feu.dic q̄ rectū feu.capitur hic ꝓ eo feu.quod non datur ad certum seruitiū & ē perpetuū nec potest reuocari.Feu.aūt non rectum est quod dat̄ ratiōe alicui⁹ officij vel meriti & istud potest reuocari vt dixi in.d.c.i.de ɔtro.inter vasal.& epi.& qd no.in.c. si.j.de capi.qui cur.vē.Ibi si vas. vt qr tenet aliud feu. ab eo dño de quo nulla est contro.Ibi indubitāter po test.hic rñdet q̄ sine dubio iste vasa.ꝑdictus pōt hoc petere vt prius iuestiatur.vnde facta dicta sua petitio ne dz prius cognosci an sit feudum rectum vel nō.qñ si ex inuestitura precessoris apparebit feudum rectum debebit incontinenti inuestiri de dicto feu. de quo est controuersia.& ipse vasal.etiam iurabit fidelitatem an teq̄ cognoscat̄ d causa pricipali.s. vtrū tenuerit talis inuestitura facta per precessorem vel non tenuerit.Si vō ex inuesti.constabit non esse rectum feu.tunc nō de bebit inuestiri sed incontinenti cognosci de viribus in uestiture facte per precessorē. Ibi tūc quoqz.i.adhuc. Ibi ventillāda est.Subaudi qr si apparebit feu.rectū debebit vasa. incontinenti inuestiri verbaliter sed sine iuramento fidelitatis. Sed postea cognoscetur d cau sa principali.vnde si apparebit ipsum fouere iustitiam debebit etiā recipi ad iuramentū fidelitatis & vasalla gij.Si vō constabit nō fouere iustitiā.tūc irritabitur omnis inuestitura facta.Ubi aūt incontinenti apparet ex inuestitura non esse feu.rectum.tunc nullo mō ē in uestiendus etiam verbaliter sed imediate cognoscetur de cā principali.Ibi inuestiendus.i. recipiendus per in uestiturā ad iuramentum fidelitatis.Et hoc qñ a pri. iam ɔstitit esse feudum rectum.Nā ēt ista fidelitas ꝑ standa censet̄ eē inuestitura.vt dixi in.d.c.i.Si vō non dum constitit esse feu.rectū.tunc p istud iudiciū in cā principali videbimus vtrum debeat inuestiri vel non. ¶ No.regulam q̄ pares sunt iudices cōpetentes su p controuersijs que oriunt̄ inter do.& vas.occasiōe feu di.vt hic &.j.de probi.feu.alie.per se.in.§.pen.& ibi ple ne p gl.de hac materia plene dixi.s.i ti.apud quē vel quos qd feu.termi.de.c.i.& in tit.de controuersia feu. apud pares ter.& p Inno.& p cano.in.c.cete.extra d iud.¶ No.q̄ si vasallus recognoscit a dño sine ɔtro. aliud feu.q̄ illud sup quo versatur qd dz incontinēti iuestiri & ad fidelitatem recipi d feu. sup quo vertitur Ja.Alua.sup feu.

questio si constat esse feu.rectū. Secus aūt si aliud feu dū non tenet sine ptro. qꝛ tunc licet inuestiat̄ verbaliter tamē ad fidelitatem non recipitur. Et est ratio. qꝛ ratione feudi adiuncti aliquid pmittit̄ quod alias non pmitteret̄. vt dixit gl. in. d. c. i. de ptro. inter vas. ⁊ epi. Sz tu assigna meliorem rationē quia non videt̄ ita fieri p iudicium domino acceptando vasallum ad fidelitatē super feudo de quo versat̄ questio. postq̄ȝ est verus vasal. ⁊ fidelis ꝺ alio feudo q̄ȝ quādo nullo modo reperitur alias esse vsallus ⁊ fidelis. ar. supra de cōtro. inuestitu. c. i. §. si vo. itē ē ⁊ alia rō ne cursus tēporis pēdēte cōtrouersia noceat vasallo: vt dixit Jaco. ardiz. i ti. qui. mo. feu. acquir. sub rubricella si inuestitus est de suo feudo ⁊c. facit. l. ille a quo. §. si de testa. ff. ad trebel. ⁊ per hoc potes nūc cōphendere que fuit ratio ꝺcidēdi huius. §. ⁊ ad quē finē obertus de orto motus fuerit quicquid alij dixerint. Et istum intellectum etiā sensisse videtur Jac. ardiz. in summa ti. qualiter iurare debet vasallus sub rubricella de his qui nō debent iurare fidelitatē. ¶ Quero ab extra qualiter iste. §. faciat ad istum ti. cum nihil videatur habere cōmune cū sua rubrica. Et pro tanto quidā dixerūt ꝙ apud aliquos habet̄ hic rubrica talis. vȝ coraȝ quibus feudi questio finiatur. Sed qa cōiter ista rubri. nō habet̄. Ideo tu potes dicere ꝙ faciat ad ti. modo. vȝ quia sicut p alienationem feu. paterni factam per vasallum orit̄ cōtrouersia. an ⁊ quādo sit piudicialis agnatis ⁊ descendentibus ipsius vasalli alienātis. vt supra proxime dixit. Ita a simili potest oriri cōtrouersia inter successorē dñi infeudantis. ⁊ vasal. an ⁊ quādo dicta inuestitu. facta per pcessorem dñm sit pⁱudicialis filio suo sibi succedēdi in dictis iuribus proprietatis infeudatis per patrē. faciat ad pdicta quia fm rubricatiōem antiquā auctoris nostri: quā sequitur Jaco. ardizo. omnes isti ti. pcedentes vna cum isto non habebant rubricā aliquā sed cōphendebant̄ sub rubrica hic finit lex: prout colligitur ex suis allegationibus quas fecit in summa. in ti. de conten. feu. sub rubricella qualiter in eam debeat procedi. vbi tangit de materia huius. §. Et de hoc suo ordine rubricaudi dixi etiam in simili supra de cleri. qui inuesti. facit super rubrica. ⁊ supra de filijs natis ex matri. ad morg. ꝯcto super rubrica. Ultimo ad materiaȝ huius. §. vide plures oppositōes ⁊ qōnes q̄s formaui in dicto. c. i. supra de cōtro. inter vas. ⁊ epi. ⁊ in remissionibus quas ibidem in fine copiose adduxi: ⁊ quod habetur in. c. i. in. §. i. supra de contro. inuestitu.

n **On est cōsuetudo.**

Istud capitulum adaptatur ad rubricā nostrā hoc modo: quia cum occasiōe alieātionis feudi paterni multotiens oriant̄ ꝯtrouersie ex qbꝰ insurgunt felonie ⁊ ifidelitates ⁊ dubitabat̄ an ex hoc possit fieri pugna. vnde vt pdicta declaret subiūxit hic istud capitulū ⁊ in summa hoc intēdit. De felonia vl̄ ꝺ ifidelitate fit pugna fm leges lombardoꝝ: licet mediolani non seruet̄: hoc dicit. Et premitte ꝙ feloniam intelligit̄ quis ꝯmittere qñ perpetrauit aliquod ꝺlictū atrox puta homicidiū. vt. s̄. de pace te. i. §. i. vel crimē lese maie. vt ibi no. Uel aliquod ꝓdimentū. vt. s̄. ti. ij. i prin. vt dixi. s̄. de pace te. in. §. si miles aduersus. Et de hac felonia dixi. s̄. si de feu. tu. cōtro. in. c. dño sup ter. Infidelitatē aūt quis ꝯmittit qñ facit cōtra capitula fideli. que describuntur supra ꝺ forma fidelitatis. c. i. ⁊ de his omnibus satis patet. s̄. quibus mo. feu. amit. ⁊ que fuit prima causa bene. amit. per totū. ⁊ ꝺ materia infideli. plene per bar. in tractatu qui sint rebelles ⁊ gl. super verbo rebellis. Hoc premisso nunc pone casum in terminis prout colligitur ex glo. hic posita in sui pn. ¶ No. ꝙ supposita. l. lōgobar. pugna pt̄ fieri ꝺ felonia ⁊ de infidelitate ⁊ hoc ēt sensit pdcā gl. h posita q̄ ad hoc allegauit. l. quibuscunqȝ. in ti. quali. quis se debet defen. facit. l. quicunqȝ. l. sed seruus. ⁊. l. fi. in eo. ti. Utrū aūt de iure cōi ista pugna licita sit ⁊ permissa vide qꝺ dixi. s̄. de pace te. in. §. si miles aduersus. qro cum glo. in ver. sed nunquid. Utrum dñs contra vas. cōmittentē feloniā vel infidelitatē possit pugnā facer̄ per cāpionē quē supponat loco sui ad pugnā faciēdā an habeat necesse p se psonaliter pugnare. Et ista glo. arguit ad partes ⁊ tandē videt̄ inclinare in illā ptem vt habeat necesse psonaliter pugnare per regulā que ita disponit. vt pugna per se psonaliter fiat ⁊ nō p aliū nisi sit eccl̄a pupillus vel comes. prout ē casus. in. d. l. fi. ⁊ hoc vult ista gl. vsqȝ ad versi. fiet aūt. Et hāc opi. sequuntur doc. supposita semper lege lombardorum. Intelligas tamē ꝙ ēt vltra istos casus quos. s̄. expssi sunt alij casus in quibus pugna fit per campionem ꝺ qbus dixi. s̄. de pace tenē. in. §. si rusticus. ⁊ in. §. si miles. vbi videat̄is. vtrū autē dñs possit pcipere vasal. vt pugnent pro eo. vide in specu. de fe. §. quoniā. ver. xvij. ¶ Quero subsequēter cū glo. cū qbus armis debeat fieri pugna. Rñdeo cū armis militaribꝰ. nō aūt cū fustibus vel lapidibus nisi essent testes qui iter se varia ⁊ falsa deposuissent. qꝛ tūc vnꝰ eligitur pro pte qui pugnā faciāt. ⁊ talis pugna fit cum fustibus solum ⁊ scuto. vt in lombar. in. d. ti. quali. quis cum altero. Et hoc vult glo. vsqȝ ad ver. eo modo. ⁊ de his plene vide i sūma Rof. de qua. s̄. de pace te. feci mentionem in. §. i. ¶ Quero subsequenter cū dicta glo. quid si dñs committat feloniā vel ifidelitatē aduersus vas. vt putā forte ipsum cucurbitādo vel alias graues iniurias sibi inferendo quas tñ probare non pōt an poterit ipm ꝓuocare ad pugnā psonaliter. Et dicit gl. ꝙ sic arguēdo a paritate. qꝛ si dñs pōt prouocare vas. vt. s̄. dictū est. ergo ⁊ econtra vasallus dñm cum ad paria iudicātur. vt. s̄. de for. fi. Adeo ꝙ sicut vas. per feloniaȝ priuatur iure suo feudali. ita ⁊ dñs econtra per suā feloniā priuabitur proprietati. vt. s̄. si de feu. fue. ꝯtro. i. c. dño. ⁊. ī. quali. do. proprie. priue. ⁊ hoc voluit gl. vsqȝ ad ꝺ. pro prio. ⁊ de similibus. q. dixi i. d. c. domino. ¶ Op. cum dicta glo. in. d. ver. pro primo. ꝯtra supradicta ꝙ imo dñs prouocatꝰ per vasal. ad pugnam nō teneat̄ personaliter pugnare. sed potest sūmittere cāpionem loco sui. vt videtur probari. in. d. §. si miles aduersus. s̄. de pace te. vbi miles non prouocat̄ psonaliter ad pugnā per aliū nisi prouacans sit eque miles ⁊ nobilis. So. dicit glo. ꝙ hic loquimur ꝺ pugna que orit̄ inter do. ⁊ vas. qui ad paria iudicari debent. vt. s̄. dictū est. nec ꝯsideratur ꝙ vas. non sit miles vel de genere militari ꝓpter paritatem seruandam inter eos. prout i simili etiam dixi. s̄. de lege cor. in. §. ex eadem. Cōtrariū ꝺo loquitur de pugna que prouocatur inter alios qui non sunt inter se dominus ⁊ vas. fm An. de iser. quod est nota dignum. Et per hoc est expedita ista gl. vsqȝ ad ver. ⁊ ita potes. ¶ Quero i dicta parte cum dicta glo. quoniam hic apparet ꝙ de iure lombardorū fit pugnam pp feloniam ⁊ ifidelitatem. an sit dare alios casus in quibus fiat pugna. Et respondet glo. ꝙ sic vȝ quando quis occidit alium infra tempus pacis vel ēt solū vulnerauit. ⁊ vult per pugnā probare ꝙ hoc fecit aio se defendendi. nā etiā istis duobus casibus fit pugna. vt. s̄ de pace te. in. §. i. ⁊ in. §. iij. Sūt ⁊ alij plures casus qui numerantur in summa Rof. ⁊ de hac sūma declaraui ad plenum in. d. §. siquis alium. s̄. ꝺ pace te. vbi plene examinaui materiā pñtē vbi videas ⁊ in remissionibus quas ibi copiose adduxi. Jac.

o **Ja morte dominū**

Istud capitulū adaptari pōt ad rubricā nostrā per similitudinē hoc mō. qꝛ sicut vas. i alienatōe feu. paterni non potest negligere dñm. qꝛ est necesse

necesse q sibi notificet: vt colligit.s.in prin.ti.r si non notificat sibi priuatur feudo.vt.s. que fuit pma cā be. amit.in fi.Ita r eodē modo a simili adducitur istō capitulū.in quo auctor declarare intendit quid iuris si ē negligens circa periculū sibi iminens.nam tunc etiam debet feudo priuari.r pbatur hec similitudo.s.ō feu. sine culpa nō amit.i.c.ij.r.s.que fuit prima causa be. amit.in §.preterea.r in.c.licet.s.si de feu.fue. contro. r in summa hoc vult.si vas.nō liberauit dñm a morte cum potuit feu.amittit sed si eum a piurio liberare potuit r non fecit nō perdit feu.h.d.Et diuide i duas ptes.Nam in prima parte declarat de negligētia adhibita per vas.circa corpus seu personaʒ dñi. In scda de negligentia adhibita circa animam. scda ibi.sed licet. Pone casuʒ in terminis in prima pte duobus modis prout dupliciter explicatur per glo.prima vsq ad ver. r intelligas rc.In scda vō parte pone casum put exēplificat glo.ij.in sui prin.℞No.q etiaʒ ex sola negligentia potest vas.feu.priuari. vt hic r in glo.fi.in.d.§. preterea.s.allegato.r pbatur i auc. vt cū ō appel.cog. in.§.sed vtrū. ℞No.q licet vas.non liberet dñm a piurio non ppterea priuabit feu.Ex quo infert q periuriū non ptinetur appellatione mortis.non.n.sufficit ad feudum amittendū ois occasio per quā vas.videat eē ingratus.vt supra in qui.ca.feu.amit.circa prin.neqʒ ēt sufficit omnis causa.ex qua opinio vasal. videatur esse grauata.vt supra que fuit prima causa be.amit. in.§.illud enim.Et hoc etiam voluit gl.scda in fi. que p hoc est expedita.℞No.q qui non potest propter paupertatem adimplere promissa iurata incidit in periurium vt hic.facit.l.si duo.in fi.ff.de iureiuran. qō est veruʒ si ei potest imputari culpa.vel quia a prin.tempore promissionis r iuramenti sciuit se impotentē ad soluēdū vt.ff.de puilegijs cre.l.si creditores.Secus aūt si casu fortuito redactus est ad pauptatem.vt.ff.de nego.ge. .l.diuortio.r dixi in dicto.c.lʒ.℞Quero cū gl.pma i

a versi.r intelligas rc.an vasal.teneatur pferre saluteʒ dñi sui saluti pprie ipsi vasalli.Et dicit q nō.℞Nec obstat iste tex.qui dicit q dʒ vasal.liberare dñʒ a morte si potuit rc.qr intelligi deber.s.comode. naʒ si ñ potest comode facere nō intelligit posse facere.vt in.l.nepos proculo.ff.de verbo.signifi. Similiter non obstat l.i.§.eodē aut teco.ff.ad sill.qr ibi loquitur in seruo q non debet pponere propriam saluti domini.hic vō loquimur in vas.Et est ratio differentie.qr dñs hʒ maiorē ptāteʒ in seruo q̄ʒ in vasal. Et hoc vult tota ista gl. vsq ad fi.Ex q̄ no.duas pclones veras. r pma ē ista q vas.ñ tenet salutē dñi ppōer saluti pprie. ℞Hac eandem conclusioneʒ firmauit glo. supra qui. mo.feu. amit.in prin.in gl.magna.in fi.r docto . hic r ibi eam sequūtur.r in.l.hec demū.ff.de opis lib. licet cōtrariū videat sentire glo.in dicto.§.codeʒ aut teco.que tñ nō firmat.sed in argu.inducit nec tenet quia non est bona equipatio de seruo ad va.sed de vas. ad libertuʒ sic.vt dixi.s.de suc.rec.feu.in.§. in quibus in primo notabili. r in .§. similiter in qōne prima. in liberto autem hoc clarum est q nō tenet preponere salutē domini.vt pbatur in dicta.l.hoc demū.in prin.Igitur r in vasallo. Et pro hac cōclusione facit qō egregie disputauit gl. in.q.simili.an vas.debeat adiuuare dominū cōtra se r determinat qō nō supra hic fi.lex.in fi.℞Scda cōclo quā colligo ex hac gl.est ista.vʒ q vas.nō tenet ad pstandū seruitia domino nisi cum potest. vt probatur i hoc tex.r in gl.r in.c.fi.supra an ille qui iterse.fra.do. r supra que fuit prima causa benefi.amit.in.§. sed nec est alia.r in.c.ij.in fi.cuʒ ibi no.in glo.supra de feu .sine cul.non amit.r plene per gl.supra qui.mo.feu.amit.in prin.r probatur in.l.omne.§.fi.ff.de re mi.℞Ultimo ad materiam presentem videas questiones r opiniones quas formaui.in dicto.c.licet.si de feu.fue.contro.

r in.§.preterea.que fuit prima causa be.ami.r i remissionibus quas in dictis locis adduxi.

℞De capitulis cora. Rubrica.

℞Continuat ad proximā pcedentē rubricā hoc modo.qr cum supra proxime tractatū sit ō quibusdā obligationibus qbus tenent vasalli dominis suis vt q nō possint alienare feuda sine eorū voluntate.vt probat i c.eiusdeʒ tit.Item q teneant dominus a morte liberare si possunt.vt in.c.fi. Sʒ quia est dare etiā alias obligationes in quibus occasione feu.vasalli sunt obligati eorum dominis:prout patet in certis capitulis editis per impatoreʒ coradū.Idcirco vt pdicta declaret subiunxit hic dicta.c. ℞Quero quid sit differentia inter istū ti.r titulum supra de lege coradi. ℞Respondeo r dico pro intellectu huius.q.q tu debes scire q in ordinatione antiqua omnes isti ti.icipiendo ad ti.supra hic finitur lex inclusiue vsq ad tit.j. de natura suc.feu. exclusiue comprehendebant sub vna sola rubrica que erat talis.vʒ hic incipiunt psuetudines regni rc.r hoc ideo erat taliter rubricatū quia includuntur varie r diuerse psuetudines r determinationes sapientū bm varietates locorū.vt patet quasi per omnes tex.intersertos vt pdicta pbant quasi per omnes ti.infrascriptos vsq ad dictum ti.ō natura suc.feu.r scdm istū ordinē cōpilauit Jaco.ardiʒ.summam suam r quotiēscūqʒ vult allegare aliquē tex.intersertū a.d.titulo de natura succes.feu.semper allegat in ti.hic icipiunt psuetudines regni. sed postea a glosatoribus fuerunt diuisi omnes isti tex.per rubri.spāles.vt clarius materia intelligeretur r dixi supra sup dicta rubrica hic finit lex r super rubrica de filijs natis ex matri.ad morg.pcto.Ueruʒ qr in istis varijs cōsuetudinibus adducebat sepe in medium vna lex cor.imperatoris que est originaliter posita in libro lōbarde.i ti.de bene.r terris tributa que videbatur stringere omnes cū esset imperatoris.r ex ea oriebantur varie controuersie.r qr erat cōtra cōsuetudines mediolanēsiū r ipi nolebant eā tenere.Et ideo vt declaret dicta lex posita fuit supradicta rubrica ō lege coradi. Uex qr adhuc vltra dictā legē idem impator fecit aliqua capitula in dicta materia feudali que nō sunt inscripta in.d.l.lombardor.sed pro capitulis coradi allegabātur que capitula quedā curie admittebant quedā non.vt patet.j.in.c.i.i prin.r que fuit prima cā bene.amit.in prin.Ideo intitulauit hic de capitulis coradi.bm enim leges lombardor capitula que addebantur ad aliquam legem non appellabant lex. sed capitula.nisi expresse diceretur vt probatur in lombarda.in ti.de capitulis legis saly.additis. Ja.

a ℞An vasall. teneat pferre salutē. Adde ang. in.l.his qui.in.i. col.ff.de postu.

Ec sūt capitula

b coradi impatoris.Si vas.a successore domini vel successor vasalli ab ipso domino non petierit inuestituram infra annū r diem amittit feu.si dictum feu.erat talis nature vt iuraretur fidelitas.predicta tamen non obseruantur mediolani.h.d.Premitte pro euidentia id quod dixi.s.in t.per quos fi.inues. in prin.in euidentialibus. In text.ibi capitula.s.de benefi.quod est.j.r sunt quattuor capitula.vt.j.patet i toto hoc ti.ibi rex.dic q q̄q̄ ipsum appellet regem tamē fuit impator.vt dixi.s.de lege cora.i pricipio.Ibi in roncalia quid sit vide.j.de probi.feu.alie. per loth.i prin.Ibi beneficijs.Iste ti.de bene.est in lombarda in rubrica de beneficijs.vt dixi in dicto pri.s. de lege cora.Ibi pollicēdo.i.pmittēdo r offerēdo fidelitatē iurare.vt no.glo.s.p quos fi.inues.in.c.fi.Ibi inuestiturā. petēdo.i.reuocationē inuestiture antique. que nūc per istā pfirmatur.vt.s.p quos fi.inue. in prin. r de cogni. Ja.Alua.sup feu.

feu.c.fi. Naz hic loquitur de feu.antiquo qm̃ in no.nõ est statutũ tẽpus certũ.vt dixi.s̃.que fuit prima cã be.amit.in pñ. Ibi si ita sit.i.eius nature ⁊ qualitatis sit. Ibi beneficium.i.feudũ.vt.s̃.in qui.cau.feu.amit.in.§.i. Ibi fidelitas.i.iuramentuz fidelitatis.vt.s̃. in ti.quid ꝓce.debe.vtrũ inuesti.an fideli.ibi prestanda sit. Sunt enim quedã feuda in quibus iuramentũ fidelitatis nõ prestatur.vt si eo pacto sint ꝯcessa vt nõ iuret̃ fidelitas vt probat̃.s̃ que fuit prima cã be.amit.in.§.i. ¶ No. renouationez inuestiture fiendã vel per mortẽ domini vel per mortẽ vasalli.vt hic ⁊ in.d.c.i.s̃.que fuit pͥma cã bene.amit.in prin. ¶ No.ꝙ in materia feudali consuetudo vincit legẽ.neqȝ tollit̃ a lege.vt hꝭ ⁊ in.c.i.s̃.ꝺ feu.cog.de qua materia dicatis.vt ibi late dixi. Nam impator cõfirmat ꝯsuetudinẽ antiquã limitatã ad tẽpus anni ⁊ diei in petenda inuesti.⁊ tamen nõ ꝺrogat ꝯsuetudini mediolanensiũ:de quo dixi in.d.c.i.in prin..s̃.que fuit prima cã be.amit.i tertio notabili. ¶ No. ꝙ feudũ potest ꝑ pactũ sine fidelitate ꝯstitui.regulariter aũt secus.quoniaz feu.a fidelitate dicit̃.⁊ ideo semper dȝ iurari fidelitas nec inuestiri debet vasallus qui fidelitatẽ iurare recusat.nisi eo pacto acquisitũ sit vt nõ iuretur.vt.s̃.per quos fiat inuesti.in.c.fi.⁊ in glo.ij. hic posita.que ꝑ hoc ẽ expedita. Ex qua gl.colligit Bal. notabiliter ꝙ feudũ simpliciter ꝯcessum ꝓ̃sumitur fore cõcessum,vt prestetur fidelitas. quoniam feu. semp in dubio ꝓ̃sumitur esse ꝺm suã propriaȝ naturam.nisi eius alteratio probetur.vt.s̃.quid sit inuesti .c.i.§.fi. ⁊ de capi.extraordi.in.§.iij. ¶ Op.cuȝ glo.prima ꝙ immo vasallus hẽat terminũ.anni ⁊ mensis ad petentem renouationẽ inuestiture.vt est casus.s̃.quo tempo. miles.c.i. Soluit gl.duobus modis:⁊ primo.ꝙ ibi sit spãle in milite.cum ẽt multa alia priuilegia spãlia habeãt milites in iure nostro vt notissimum est. Hinc etiaz est ꝙ nõ potest prouocari ad pugnã.nisi per aliũ militez ⁊ nobilẽ.vt.s̃.ꝺ pace te.in.§.si miles. Uel scđo soluẽdũ dicit gl.ꝙ hodie nulla sit spãlitas in milite.sed corrigatur dictuȝ.c.i.per iura noua.vt hodie in quocũqȝ sit statutus terminus anni ⁊ diei:vt.j.de probi.alie.per fe.in.§.preterea siquis.⁊ hoc vult tota ista glo.sed tu tene pͥmam solutionem quã sequũtur cõiter doc.vt sit spãle in milite:vt plene dixi in.d.c.i.⁊.s̃.que fuit prima causa bene.amit.in prin.in prima oppositiõe qcquid dixerit hic An.ꝺ iser.qui videt̃ scđȝ sequi. ¶ Quero ab extra.an vas.in petẽda inuesti.habeat necesse exprimere ista duo que hic narrãtur in tex.vȝ fidelitatem polliceri ⁊ inuestiturã petere.⁊ rñdeo ꝙ sic si incipiat a pollicitatione.qꝛ casus vr̃ esse in isto tex.dũ ꝓ̃ponit pollicitationez.⁊ ita intelligat̃ gl.que hãc ptẽ tȝ.s̃.q̃ fuit prima causa.in prin. Secus aũt si inciperet a petitione inuestiture.qꝛ tunc illud solũ sufficit nec est necesse ꝙ polliceat̃ fidelitatẽ.cuȝ hoc ꝺ se icludat̃ in petitõe inue.vt tenet glo.in.d.c.fi.s̃.per quos fi.inue.⁊ ita ẽt tenet an.de iser.de quo latius dixi i.d.c.fi.⁊ que fuit pͥa causa bene.ami.in prin.in prima questione. Quero quid si administrator vniuersitatis non petijt inuesturã a dño a quo vniuersitas tenebat feu.an priuabitur vniuersitas feudo.⁊ dicit Iaco.ardi.ꝙ non.ar.ff.de bo.pos.l.iij.§.a municipibus ꝓut ponit hanc qõnez.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella an vas.vniuersitatis in fi.ad quod facit qꝺ dixi in.§.ꝓ̃terea ducatus ꝺ probi.feu.alie.per fe.vbi inuit̃ ꝙ saltem donec administrator extiterit ꝙ vniuersitas erat priuata. Et circa hanc questionem videas quod no.in.l.metũ.§.animaduertendũ.ff. quod me.causa.⁊ per cano.in .c.dilectus.el.ij. extra de simonia.⁊ per Cy.in.l.siqs in tm̃.C.vnde vi.⁊ bar.ff.de penis.in.l.aut facta.in.§.fi.⁊ quod dixit Inno.in.c.cuȝ accessissent.extra de cõsti. ¶ Ultimo pro claro intellectu materie ꝓ̃sentis vide plures oppositiões ⁊ questiões quas formaui in dicto.c.i.quo tempo.miles.⁊ in dicto c.fi.per quos fi.inuesti. ⁊ plenissime in.d.c.in prin.que fuit prima cã be.ami.⁊ in remissionibus quas ibidez copiose adduxi vbi omnino videas.

Preterea vt liceat. Istud est c.cor.quo disponit ꝙ vasalli nõ possint alienare feuda sine volũtate dominorũ.qꝺ si fecerit. tũc poterũt dñi reuocare ꝓ̃dictas alienatiões nulla obstãte ꝓ̃scriptiõe. Et hoc vult iste.§. ¶ In tex.ibi facias.s.ꝑ vasallos sine voluntate dominorũ.qm̃ secus esset si cũ voluntate.vt supra ti.i.in prin.⁊.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ loth.in.l.i.⁊ ꝑ fe.i.l.i.i pri.⁊ in gl.hic posita. ¶ No.ẽt per coradũ impatorem fuisse inhibitã feudoꝝ alienationem ꝑmissam reuocationem.⁊ prohibitam ꝓ̃scriptionẽ quod totũ hodie clarius ⁊ seriosius extensum ⁊ prouisuȝ est per imperatorẽ federicum.vt infra de probi.feu. alie.per fe.i.§.i. ¶ Quero cum glo.prima an vasal.possit pignorare feu.sine domini voluntate. Et respõdet ꝙ nõ.quia postqȝ in genere ꝓhibita est alienatio intelligitur ꝺ oi distractione que fit per vasal.siue pignorando feu.siue vsumf.in eo alteri ꝯstituendo vel seruitutem imponẽdo vt alteri seruiat.l.fi.C.ꝺ re.alie.non alie.⁊ predicta probant̃ in dicta.l.i.in pri.de ꝓhi.feu.alie.per fe.vnde non potest facere vasal.cõditionem feu.aliquo modo deteriorem sine voluntate dñi ⁊ agnatorũ ad quos qñqȝ feu.est reuersurũ.vt supra tit.i.in prin.sed bene posset facere meliorẽ.vt supra de inuestitu. de re alie.fact.i.§.i.⁊ hoc vult ista gl.vsqȝ ad ṽsi.sed nunqd. Et illud a quod supra dictum est ꝙ feu. non potest pignorari[a] intelligas verum quando transferetur possessio feu.in creditorẽ. Secus aũt si fiat simplex pignoratio vel hipotecatio absqȝ traditione possessionis.qꝛ tunc vas.ex hoc non incurreret ꝑiculum nec itelligeretur alienasse vt probatur in.c.calidis.infra de probi.feu.alie.per fe.⁊ dixi plene supra que fuit prima causa benefi.amit.in.§.fi.⁊ cõclusione.xliiij. ¶ Quero subsequenter cũ dicta glo.versi.sed nunquid ⁊c. Utrum feudatarius possit feu.suum alteri infeudare.⁊ qꝛ hec glo. amplissime examinat ⁊ prosequitur istã arguendo ad partes ⁊ tãdem bene ⁊ eleganter determinando.iꝺ non aliter eã recitabo nisi ꝙ cum ea cõcludo scđm veritatẽ.vȝ ꝙ dictus vasal.possit dictum suũ feu.alteri infeudare in totum vel in partem dũmodo hoc faciat sincere ⁊ bona fi.⁊ non in fraudẽ dñi vel agnatorum ⁊ non sub colore inuestiture ꝓ̃cio accepto cum vendere disponat ⁊ dissimulet feu.item debet infeudare equali ꝑsone prout ipse.⁊ ẽ vera ꝯclusio quã post multa firmat glo.⁊ sequũtur docto.⁊ probat̃ ista cõclusio tam de iure veteri qȝ nouo ⁊ etiã nouissimo.prout patet in his iuribus.vȝ supra de ꝯtro.inuestitu.in.§.fi.⁊ qualiter oli feu.po.alie.§.i.⁊ ꝑ quos fi.inuesti.in.§.sed ⁊ res.⁊ supra si ꝺ feu.fue.contro.in.c.beneficium.⁊ de leg.cora.in.c.ij.in.§.similiter.⁊.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§. calidis.⁊ in.§.illud quoqȝ.⁊ per cano.in.c.ex trãsmissa.extra de foro compet.⁊ per Hosti.in sum.de feu.§.quid hodie.⁊ in specu.de feu.§.quoniam.ṽ.xxxviij.⁊ ibi Ioã.an.⁊ per Fran.zaba.in.c.ij.de feu.q.xxiij.⁊ de ꝯstitu.in.c.que in ecclesiarũ. Intelligas tamẽ ꝙ ista talis infeudatio nõ ꝓ̃iudicabit agnatis nisi eo viuente.vt dixi in dicto.§.i.per quos fi.inuestitu.in qõne fi.quid aũt i emphiteota an possit ius suũ alteri alliuellare.dic vt no.isti.locati in §.adeo.⁊.C.de iure emphi.in.l.ij.⁊ in spec.de locato.in.§.fi.versi.cxxvij.⁊ Bald.in auc.nisi.ad trebel.⁊ per Ioã.an.in.c.in ꝓ̃sentia de proba. Cetera aũt que hic recitant̃ ꝑ glo.vide ꝑ te qꝛ clara est. Sed tamẽ aduerte vnũ qꝺ tangit glo.ꝙ vasal. habet vtile dominiũ ⁊ ꝓ feudo agit rei vẽdi.dic ꝺ hoc vt late dixi.s̃.de inuesti.ꝺ re alie.fac.in.§.i. Tãgit etiam ista glo.vnũ aliud vȝ ꝺ vsufru.qui est pars dñij ⁊c. ex quo videt̃ inferre ꝙ vsufructuarius sit dñs ⁊ habeat rei vendicationẽ ⁊c. Sȝ hanc

a ¶ Feudũ nõ põt pignorari. Adde bal.i.l.ij. C.cõmu. de leg. bal.i.l.volũtas. C.ꝺ fideiuś. Io. la.isti.de actio. i.§.itẽ seruiana. ⁊ Abba.in.c.ij. de feu.

hanc illationē nō teneas q̄ nō est dn̄s. vt no. gl. in. l. i. C. de thesauris li. x. Nā habeat aliquā rei vē. sed actionē ꝯsessoriā. vt i. l. vti frui. ff. si vsuf. petatur de qua materia dicatis. vt in dictis locis tangit̄ ⁊ ad hanc materiā plures remissiones adduxi in. d. §. i. s̄. de inue. de re. alie. fac. vbi videas in. q. ij. quid aūt i re prohibita alienari an possit infeudari dixi supra per quos fiat inuestitu. in vltima glo. ¶ Op. cū gl. iij. ꝙ immo prescriptio possit obstare dominis reuocare volentibus feudum alienatuz. vt probatur supra qualiter olim feu. po. alie. in. §. porro vbi neqȝ ꝙ dominus excluditur prescriptione longissima annorū. xxx. So. dicit glo. iste tex. intelligi debet de p̄scriptione lōgi tēporis. x. vel. xx. annorum que procedit cū ti. que talis p̄scriptio non obstat dominis vt hic. Et est ratio. q̄ a prin. alienatio fuit nulla: vnde non pōt cōfirmari per hāc lōgam p̄scriptionē. In p̄scriptiōe aūt longissima nō pōt intelligi. q̄ per eam oīs tollit actio. l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. an. ⁊ licet ista prescriptio ꝓcedat sine ti. tamē q̄ ē adinuēta cōtra negligentes. ⁊ vt dn̄ia tanto tēpore non stent sub incerto. merito statutū fuit vt per talē p̄scriptionez longissimā oīs sopiret̄ qō ⁊ cōtrouersia. neqȝ eniz credendū in dubio ꝙ iste imperator coradus hic: ⁊ imperator federicus. j. de probi. feu. alie. in. §. i. voluerit derogare huic p̄scriptioni longissime. ⁊ per ꝯsequens glo. ista stat in hac ꝯclusione ꝙ iste tex. nō intelligatur nisi de p̄scriptiōe longa nō aūt de longissima. Et cū hac conclusione pertrāsit Bal. ⁊ Nic. de nea. ⁊ eam similiter videtur sequi Ja. de bel. sed py. ⁊ Ja. ardi. in summa in ti. qui. mo feu. acqui. sub rubricella fi. tenent ⁊ intelligunt istū tex. etiā de p̄scriptione longissima vt nō obstet dn̄is. ⁊ hoc per dictā. l. federici que cassat omnes alienationes tam tunc preteritas q̄ȝ futuras. Item assignat rōnez. q̄ sicut vasallus prohibet alienare feudū. Ita prohibetur pati p̄scribi cuz in fraudē dn̄i videat̄ fieri. l. alienatiōis vbo. ff. de v. sig. Idem tz hic an. de iser. p tex. in. d. l. i. de ꝓhi. feu. alie. qui dicit nullius tp̄is p̄scriptōe impediēte ⁊c. ⁊ sic nihil excipitur: igitur ⁊c. ff. de serui. ru p̄di. l. si seruitus. Quidam aūt voluerūt dicere ꝙ aut dominus fuit sciens. ⁊ tunc sibi obstet exceptio p̄scriptionis longissime: aut ignorans. ⁊ tunc nulla. ⁊ ita videtur sensisse gl. j. in ti. quid iuris si post ⁊c. in. §. i. Sz hec solutio videtur ꝯfundi per. d. §. porro. quid ergo tenendum est circa hanc q̄ōnez. ⁊ mihi certe valde dubitabilis videtur. sed tn̄ in ꝯsulendo puto securius in dubio esse adherē-

a duz [a] opinioni gl. cū melior testis haberi non possit q̄ȝ tuz est glo. ordinaria. vt ait Bal. j. de natu. suc. feu. in fi. ⁊ in. l. ij. C. de sen. que sine cer. quanti. ⁊ i. l. fi. C. de pēa iudi. ⁊ hanc opi. glo. cōualido. q̄ in simili videmus ēt hodie hanc p̄scriptionē longissimā trigita annoꝝ militare aduersus dn̄os i materia feudali. vt pz i. c. si qs p triginta. s̄. si de feu. fue. contro. ⁊. c. fi. s̄. de feu. da. inuicem legis cōmi. que. c. i suis casibus non sunt correcta vt ibi patet licet alia glo. videatur tenere contrariuz. s̄. de inuest. de re ali. fac. i. §. quid ergo. ¶ Op. cū gl. fi. cōtra istū tex. ꝙ imo dn̄s non possit reuocare alienationē feudi factā. sed sit in electione eius in quē est facta alienatio restituēdi dcm̄ feu. ipsi vas. aut dn̄o. vt est casus j. ti. ij. So. dicit glo. fatēdo cōtrariū eē verū qn̄ vasal. alienauit ignorans esse feu. ⁊ hoc firmauit per suuz sacramentū. sed iste tex. itelligit̄ solū in va. alienante sciēter rē eē feudalē. ⁊ hoc voluit tota ista glo. que bn̄ loquit̄. ⁊ de hoc dixi. s̄. que fuit prima causa bene. amit. i. §. fi. in ꝯclōne. xxviij. qn̄ aūt ignorātia excuset vas. hr̄e in. c. si vas. ⁊ i. c. vas. s̄. si de feu. fue. ꝯtro. q̄ro ab extra cōclusio quā tenui. s̄. cum glo. magna. videlz ꝙ vas. possit feu. suuz alteri infeudare ⁊c. habeat locū in feu. ecclesiastico. Et dicit Bal. q solus mouet dubiū i hoc. §. sub dubio forte ꝙ non pōt. nisi de cōsensu prelati fauore ecclesiarū. ⁊ q̄ ꝙ omnes tāgit debet ab omnibus comprobari. l. fi. C. de aucto. prestan. ⁊ vt omnis amputetur occasio malignandi. l. i. §. calidis. j. de probi. feu. alie. p fe. vnde intelligit suprascriptā cōclusionē solū in feu. seculari. Sed reperio Ja. de bel. s̄. qui feu. da. po. in pri. tenere cōtrariū equipans clericū ⁊ priuatū per ea que hic traduntur. ⁊ adducit. s̄. de lege cor. §. ij. nisi feudū eēt decimale: q̄ tūc nō posset per no. in. c. ꝓhibemus extra de decimis ⁊ qō no. xij. q. ij. abbatibus. ⁊ ad predicta adduco qō dixit specu. in ti. de pigno. in. §. i. i v. qd de decimis. ¶ Quero an dicta ꝯclo habeat locū in feudo existente in curia domini vel in loco i quo dominus habet iurisditionē vel districtū dic ꝙ nō: vt puto prout dixi. s̄. qui. mo. feu. amit. i. §. fi. in q̄ōne quam ibi formaui. ¶ Quero iuxta p̄dicta qd si i iuestitura appositū sit pactum de nō alienādo. an tunc vas. infeudare poterit. ⁊ dicit Bal. ꝙ non ea rōne vt pactū aliquid operetur. ar. coꝝ que no. in. l. sed ⁊ siquis in §. q̄situm. ff si quis cau. in fi. glo. Item quia quādo prohibitio noua adicit̄ prohibitioni antique: tūc hēt ampliare iuxta no. per doc. in. l. i. §. itē nūciatio. ff. de opis no. nū. ⁊ in auc. de alie. ⁊ emphi. i. §. sanctissimas. ¶ Quero an vasa. infeudādo alteri possit cape p̄cium dic vt dixi supra qui feu. da. pos. in fi. ⁊ in ti. de natu. feu. i. c. i. de bene. fra. ⁊ qūali. fra. fratri suc. ¶ Quero circa alium articulū de p̄scrip. quid si ista verba nulla obstāte p̄scriptione ⁊c. reperiant̄ in aliquo statuto an per talia verba intelligat̄ remota p̄scriptio longissimi tempis. ⁊ dicit Bal. ꝙ sic. ad qō facit qō no. in. l. ij. C. ne rei do. vel tēplo. ⁊. C. de decu. l. si qs decurio. ⁊ de metalarijs l. fi. ⁊ de fiin. limi. l. fi. qd autem si dicta vba ꝓferant̄ a contrahentibus vel a testatore quid operent̄ dicit ipse ꝙ videtur ꝙ in infinitū extendant̄: vt. ff. de edi. edic. l. ꝙ si nolit. §. si quis ita. de quo p Bar. in. l. i. ff. de vsuca. ⁊ in. l. nemo de lega. i. Quid aūt si dicta verba sint in rescripto vel priuilegio vide auc. quas actiones. C. de sacr. san. eccle. ¶ Quero quid si ille q emit a vas. feu. bona fide vendat postea scdo emptori dictū feu. similiter bona fide an iste scds emptor poterit p̄scribere cōtra dominū spacio lōgi tēporis. x. vel. xx. annorū. ⁊ dicit Jaco. ardizo. ꝙ sic. ar. insti. de vsuca. in. §. si tamen ⁊. §. ꝙ aūt. ff. de libe. causa. l. liberis. §. siquis sciēs i fi. lex enim federici. ⁊ ista prohibet p̄scriptionem fieri ab emptore qui emit a vas. non ēt prohibet si alius vēdat ⁊ nō vas. scdm ipsum facit qō solet tradi in. l. ij. C. de vsuca. pro empto. ¶ Quero p̄supposita suprascripta. conclusione ꝙ p̄scriptio longissima currat cōtra dominū. ¶ Quero an talis p̄scriptio icipiat currere etiaz viuēte vasal. alienatore. ⁊ dic ꝙ sic ſm An. de iser. Et ē ratio: quia cū vas. alienauit icōtinēti amisit ius suū. vt supra ti. ij. c. i. in prin. ergo actio incōtinēti incipit cōpetere domino ⁊ per cōsequens p̄scriptio currere. l. i. C. de ānali excep. in fi. ⁊. s̄. que fuit pria cā benefi. amit. in fi. Item ꝓbatur a simili. q̄ si dictū feudū eēt paternuz. posset incōtinēti vendicari per filios. vt. s̄. si de feudo fuerit ꝯtro. in. c. titius ⁊ p agnatos. vt dixi in dicto. §. fi. que fuit prima causa benefi. amit. ¶ Ultimo de hac materia tangit̄. s̄. q̄liter oliz feu. po. alie. i. §. porro i dicta. l. i. §. i. j. de probi. feu. alie. per fe. in. l. vniuersas. C. ne rei do. vel tēplo. ⁊ i. l. i. in fi. C. de bo. mater. ⁊ in. l. i. i fi. de annali exce. ⁊ p̄le p Jac. ardizo. in ti. q. mo. feu. aqr. in rubrica fi. ⁊ sub rubricella qn̄ vas. feudū ifeudare potest carta. iij. cū qnqȝ rubricellis sequētibꝰ. De prescriptione autem que currit inter do. ⁊ vas. plene dixi in. d. c. siquis per triginta. s̄ si de feu. fue. contro.

Similiter in hoste.

Istud ē tertium capl̄m coradi impatoris in quo declarat q̄ztū dz dare vasallꝰ dn̄o suo si nō vadit secū i hoste. ⁊ i sūma hoc itēdit. ¶ Uasallus q nō associat dn̄m suū pgentem i exercitu cū rege romā. dz ꝯtribuere in adiutorium ip-

Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Esse adherēdū opioni gl. Adde ꝙ opinio gl. p̄ualet dicto Inno. ſm Jo. de imo. i. c. pastoralis. de offic. or. ⁊ opinio gl. maior ē q̄ȝ opi bar. ſz Raph. fulg. ꝯs. clxvij. incipiē. ⁊ quāta sit opi. gl. vide p Anto. de bu. i. c. ij. in prin. de offi. dele. Jo. de imol. in. c. pastoralis. ⁊ in. ix. colū. de rescrip. Domi. in. c. relatū. xxxvij. dist. ⁊ gl. sunt naues p q̄s nauigamꝰ. p hoc vastū pelagus iuris ciuil: q̄ sūt ille q̄ nos dirigūt in portū clare veritatis. ſm Saly. in. l. i. C. de pac. ⁊ hoc dictū Saly. seq̄t Fran. de cur. doctor papi. consi. xlij. incipiē. xp̄i ⁊ gloriosissime mr̄is. i. viij. col. v. q̄ sūt naues.

ſius domini denarios.xij.de modio.ſi ē ō lombardia.
Si v̄o eſt de alemania dꝫ ꝯtribuere tertiam partē fru
ctuū eiuſdem anni.h.d.¶ In tex.ibi ſimiliter.Iſta ſi-
militudo hꝫ ſe ad proxima hoc modo.quia ſicut ibi ñ
obſtat pſcriptio in reuocāda alienatione.ſimiliter non
debet obſtare in hoſtēditijs petendis.Et ē bona ſimi
litudo.q2 quārocunqꝫ tempore ſteterit ꝙ domino nō
ſeruierit nō ex hoc oritur p̄iudiciū.vt.s̄.ſi de feu.fue.cō
tro.in.c.licet.ꝛ ſupra hic finit̄ lex.in.§.ad hec.Itē quia
cauſa tributorum nulla tollit̄ pſcriptionē.vt dixit glo.i
l.ij.C.de fun.ꝛ ſalti.rei do.li.xi.ibi hoſtenditijs.i.tribu.
que pro hoſte ſoluuntur.vt.j.de pace iura.fir.in fi.ꝛ ibi
no.in glo.Et ideo appellantur hoſtenditie.quaſi pro
hoſte datio.Nam alludit vocabulo.ſicut alibi ſupra p
quos fi.inueſti.in fi.ꝛ in quibus ca.feu.amit.in.§.i.ꝛ in
ſti.de dōa.in.§.eſt ꝛ aliud.ꝛ.ff.de lega.iij.l.pe.§.alum
na.Ibi rege.ſ.romanorū qui cuꝫ exercitu vadit romā
pro ſuſcipienda impij corona:vt dicit tex.in fine de pa
ce iura.fir.idem intelligendū eſt etiam de alijs regib9
ſm An.de iſer.quia debent adiuuari a ſuis vaſallis ſi
habent guerrā iuſtam.vt.s̄.hic finitur lex.deinde ꝯſue
tu.regni.in prin.Ibi in hoſte.i.in exercitu.vt no.glo.i.
infra de probi.feu.alie.per lotharīū.quid aūt ſit exerci
tus.no.in.l.ij.ff.ō his qui no.infa.ibi de modio.xij.di
citur hoc eſt dicere quia i lombardia pro quolibet mo
dio fructuum natorum ex terra feudali debet ſoluere
vaſallus denarios.xij.Nam modius eſt vna menſura.
vt in.l.modios.C.de ſuſcepto.ꝛ ar.li.x.ibi theotonica
terra.i.alemania.ibi hoſtē.i.exercitum.vt no.ifra de pa
ce iura.fir.i fi.¶ No.ꝙ vaſalli tenent̄ preſtare adiuto
a riū dñis ſuis[a] aſſociātibus impatorē accedētē cū exer
citu romā pro ſuſcipienda corona imperij.vt hic.ꝛ.j.in
d.ti.de pace iura.fir.in fi.idem dicendū vbicunqꝫ face
ret exercitū ꝯtra hoſtes imperij ꝛ populi romani.vt di
xi.s̄.de natura feu.in.c.i.vel etiam vbicūqꝫ in dicta pu
blica expeditione.vt.j.de probi.feu.alie.in.§.firmiter.
Tenentur quoqꝫ vaſalli adiuuare dños ſuos guerraꝫ
b facientes[b] iuſte:vt dixi.s̄.hic finitur lex.ꝛ.s̄.ō no.fi.for.
in.c.i.circa mediū.Non aūt pro vindicādo iniuriā pri
uatā eorū.facit.§.preterea.s̄.que fuit prima cauſa be.
amit.ſm An.de iſer.¶ No.ꝙ pro varietate locorum
poſſunt ex cauſa iura variari.vt hic ꝛ in.l.fi.C.ō teſta.
ꝛ potuit eſſe ratio motiua coradi quare i lombardia
voluit ꝙ ꝯtribueretur pecunia.ꝛ nō in alemania.quia
abundāt italici plus in pecunia q̄ꝫ theotonici ſm bal.
Sed hodie iſta talis variatio ſublata ē q2 omnes vaſ.
taꝫ in italia q̄ꝫ in alemania ad equalitatē redacti ſunt.
qm̄ debent aut ire perſonaliter in exercitu aut mittere
aliū pro ſe dño acceptabilē qui ſit eque bonus ſicut ip
ſe eſt.Alias oportet ſoluere medietatē redditus ex ſuo
feudo vnius āni.vt probatur i dicto.§.firmiter.Et hoc
ēt voluit glo.hic poſita q̄ per hoc ē expedita.ꝛ ad hoc
vide gl.p̄mā.j.de ꝓbi.feu.alie.p loth.¶ Not.ex h̄ tex.
collectā ēt iponēdā rōne fructuū.ꝛ alibi dixit gl.ꝙ ipo
nit̄ rōne bonorū ꝛ nō ſꝫ q̄litatē pſonarū:vt in.l.i.in fi.
.C.de apocis publi.li.x.de q̄ mā dic vt ibi pſe p bar.ꝛ
p bal.in.l.fi.C.ſine cē.vt̄ reli.ꝛ.C.ō execu.rei iud.i.l.ēt
ꝛ in.l.penul.¶ Quero ab extra quid ſi ex terra feuda
li non colligebatur frumentū ſed vinū vel oleū vel alia
blada qualiter fiebat talis cōtributio in rōne.xij.dena
riorū pro modio ſꝫ iſtaꝫ deciſionem coradi.Rñdeo:vt
puto ꝙ oīa exiſtimabant̄ ꝛ cōputabant̄ ad valoreꝫ fru
menti ꝛ facta cōputatione oīum fructuū ſoluebatur de
quātitate valoris cuiuſlibet modij frumenti denarios
duodecim.prout in ſimili fit in.l.i.C.de argenti precio
qd̄ theſauris infertur li.x.ꝛ no.glo.ſuper rubrica.C.de
anno.publi.li.x.facit quod no.in cle.ſi beneficiorum ex
tra de decimis in ratione ſui ꝛ extra de cenſibus olim.
c ¶ Quero an vaſ.poſſit capi pro debito domini[c] dic p
Bal.in.l.liberti.C.de op.libe.vbi ipſe dicit ꝙ vaſ.pōt

a ¶ Preſtar̄ adiutoriū dñis ſuis.Adde qd ſi fruct9 feudi nō ſufficiunt ad expenſas itineris.vide p Bar.in l.meuia.i.§.vxore.ff.ō admi.tu.

b ¶ Adiuuare dños ſuos guerram facientes.Addē Jo.ō ana.ꝯſi.vii.icip.viſis ꝛ pōderatis hiſ q̄ narrant̄ i themate.

c ¶ Capi p debito dñi.Adde Bal.i.l.ob cās.C.ō ac.ꝛ obl.

d ¶ Pro filia maritāda.Addō ſpe.i ti.de feu.in §.qm̄.v̄ſi.no.ꝙ vaſalli comituꝫ:hoſt.i ſum ti.de īmu.eccl.i.§.i.in i.col.Jaſo.in.l.placꝫ.C.de ſacroſan.eccl.Alex.de im.ꝯſi.xxxv.in cip.viſo themate.in.ij.volu.

cogi per capturā pſone ad ſoluendū cenſum creditori
domini quē debet dño ſeu opas.ar.in.l.i.C.vbi de cu
ria vel cora.ꝛ quod not.in.l.pro herede.§.ſi qd tamē.
ff.de acqui.here.¶ Quero an ex alijs cauſis teneatur
vaſallus ꝯferre tributa ꝛ dare adiutoriū domino ſuo.
vt ſi dñs trāſitū facit p loca vaſalli an vaſallus teneat̄
ſibi dare hoſpitiū ꝛ alia ad victum neceſſaria ꝛ conui
uare ipſum.Item an teneat̄ ꝯferre pro filia maritan-
d da[d].Itē an pro filio dñi doctorādo vxorando vel mili
te faciendo conferre teneat̄.Itē an pro dño redimēdo
ſi captus eſt.item ſi dñs vult emere aliquā terrā.an in
iſtis vel ſimilibus caſibus teneat̄ vaſ.ad adiutoriū pre
ſtandum.ꝛ dicit hic bal.ꝙ non niſi ſuper hoc eſſet ſpe
cialis cōſuetudo.ar.in.l.fi.C.de pac.conuentj.Sed de
his plene ponit ſpecul.in ti.de feu.in.§.qm̄.ver.ꝛ not.
ꝛ p Jo.an.ibidem plene queꝫ omnino videas q2 limi
tat ac reprehendit ſpec.in pluribus.ꝛ per roff.in libel
lis in tractatu officiorum.ꝛ per iaco.ardizo.in ti.quali
ter iurare debeat vaſ.ſub rubricella fi.vbi reprehendit
dictū roff.in aliquibus.Et in dictis locis bene tradit̄
de materia huius.§.vbi videas ꝛ in.d.§.firmiter.ꝛ de
pace iura.fir.in fi.ꝛ.s̄.qui feu.dare poſ.in.§.fi.ꝛ quod
habetur in.d.ti.s̄.de natura feu.ꝛ quod no.in.d.rubri
ca.C.de anno.pub.ꝛ plene per iac.ardiꝫ.in ſcd̄a carta
ſue ſumme.ſub rubricel.an domino abñti cogatur ſer-
uire vaſa.ꝛ ibi ēt declarat cuius expenſis debet domi
nū ſuū ſociare in exercitu ꝛ determinat ꝙ proprijs per
dictū.§.firmiter.ō qua materia etiam tangit plene i di
cta carta ſub rubricel.cui9 expenſis ꝛ in quo loco debet
ſeruire vaſallus.ꝛ dixi.s̄.qui.mo.feu.amit.in prin.ꝛ q̄
fuit prima cā bene.amit.in.§.ſed nec alia.Ja.

Et iterum ſi cleri.

Hic ponit q̄rtū capitu
lū coradi in quo declaratur an eccleſia priuetur feudo
culpa p̄lati.ꝛ in ſumma hoc vult.Eccl'ia ex ōlicto pre
lati amittit feu.ſuū donec viuit p̄lat9.ſꝫ eo mortuo re
uertit̄ feu.ad ſucceſſorē.h.d.¶ In tex.ibi ꝛ iterū.p itē
cum addat iſtud vltimum.c.ad ſupiora capitula cora
di.ibi vel abbas.qd aūt eſſet in alio clerico dicam in
glo.Ibi a rege.quid in alio dño qui non ſit rex vel im
perator.ſimiliter dicā in gl.q̄ mouet iſtas dubitatōes.
ibi culpam ſuā cōmiſſam in dñm ob quā culpam lay
cus pderet feudū ꝛ rediret ad dominū put dictum ē
.s̄.que fuit prima cā be.amit.in fi.ꝛ.s̄.an ille qui inter
fecit fra.do.c.i.Ibi habēte:vt q2 ñ erat depoſit9:ꝛ ſic
pcipiebat adhuc adminiſtrādo fructus bonorū eccl'ie
ſm An.ō iſer.quid aūt ſi amiſiſſet honorē eccl'iaſticū
vt q2 fuiſſet depoſitus ꝛ priuatus beneficio.an tunc in
cōtinenti feuduꝫ remaneat ſucceſſori vel erit regis do
mini feudi donec viuit p̄latus delinquens ꝛ puto ꝙ re
maneat ſucceſſori p iſtū tex.qui copulatiue loq̄tur.Et
p p̄dicta v̄ba An.ō iſer.ibi poſt mortē v̄o eius.ſubau
dit ꝛ etiā ipſo viuēte ſi eſt depoſitus ꝛ beneficio priua
tus:vt.s̄.dixi.qm̄ priuatio priuat ipſū ab honore ꝛ di
gnitate.vt extra ō iudi.in.c.at ſi clerici.ꝛ ō crīe fal.ad
falſariorū.ꝛ expreſſe tꝫ ſpec.i ti.de accuſatore pte ſcd̄a
.§.ſcd̄o loco.v̄.vel dici pōt.¶ No.ex iſto tex.ꝙ eccl'a
ꝛ ei9 p̄lat9 ꝛ clericus pōt recognoſcer̄ feudū a layco.
vt hic ꝛ in.c.cete℞ ex̄ de iud.ꝛ ibi p inno.ꝛ i.c.i.i.§.ve
rū ō ſtatu reg.li.vi.ꝛ dixi late.j.de ſtatu ꝛ cōſue.cōtra
liber.eccl'ie.in §.ſtatuimus.Sꝫ an rōne talis feudi te
neat̄ pſtare layco ſacr̄m fidelitatis.dixi i.c.q clericus
.s̄.ſi ō feu.fue.ꝯtro.Ecōtra aūt clarū eſt ꝙ laicus pōt
ab eccleſia ꝛ perſona eccleſiaſtica feuduꝫ recognoſcere
ꝛ ſibi fidelitatē iurare.vt.s̄.qui feu.da.po.in pri.ꝛ i tit.
epiſcopū vel abba.c.i.ꝛ ō clerico qui inueſtit.fa.c.i.ꝛ i
c.tibi dño.ꝛ.c.romani ō iureiuran.in cle.ꝛ.s̄.de for.fi.
in.c.i.¶ No.ſm gl.hic poſitā caſum mirabilē i quo
eccleſia patit̄ dānū pp culpā p̄lati.ꝛ hoc operat̄ natu-
ra feudi q̄ eſt ꝙ pp culpā vaſ.cōmiſſam ꝯ dñꝫ reuer
tatur

tatur feudū ad dñm vt saltem hanc habeat sue iniurie
vltionē:vt.§.que fuit prima cā be.amit.in fin. Suadet
etiā ratio ꝛ fauor dñi:vt ex īgratitudie vasalli aliquā
do possit feu.datū ecclesie recuperare.alias enim nūꝙ̄
amitteret feu.ecclesie datū nisi ex delicto prelati accide
ret.sicut in simili patet ꝙ ratiōe publice vtilitatis ex ꝺ
licto p̄lati ꝯfiscant bona ecclesie.vt.C.ꝺ sac.san.eccle.l.
iubemus nullā nauē.in fi.Uerūtamē fauor eccl'ie hoc
opatur:vt post mortē ipsius p̄lati delinquētis reuerta
tur feu.ad eccl'iaꝫ ꝛ ad successorem ī dicto beneficio.ꝛ
hoc voluit glo.vsqꝫ ad ver.sed nūquid ꝛc.Et ex predi
ctis collige ꝙ etiā delictum p̄lati in faciendo p̄iudicat
eccle.qꝺ patet qꝛ hic ꝓpter delictū suū cōmissuꝫ in do
minū priuat feu.qꝺ est cōtra regulas iuris q̄ voluit ꝙ
per delictū prelati in committendo non fiat preiudiciū
ecclesie.sed solum in cōmittendo:vt no.in.c.ij.extra ꝺ
dona.ꝛ ē casus.xvi.q.vi.c.si episcopum.ꝛ in.c.cum ve
nissent.extra de insti.Sꝫ potes dicere ꝙ hic nisi sit dā
nū eccl'ie sꝫ id qꝺ p̄latus viuēs dꝫ hēre hēat domin⁹ ī
quē deliqt.ꝺ q̄ materia dic plene per canoni. in dictis
locis.Per nostros āt doc.in.d.l.iubemus.ꝛ p Dyn.
ī.c.delictū p̄sone.de reg.iu.li.vi.Nec videat extraneuꝫ
ꝙ eccl'ia stet ꝓ tpe priuata ꝛ postea recupet:qꝺ vide
mus ēt ī dño layco interduꝫ hoc accidere:vt.§. hic fi.
lex.in.§.i.ꝛ ꝺ hac qōe.per Jo.an.in addi.specul.in ti.ꝺ
feu.§.qm̄.versi.xl.qualiter ꝛ per bal.ī p̄ambulis feudo
rū nisi.¶ Quero cum gl.in dicto ꝩ.nunqd an iste tex.
habeat locū in feu.dato eccl'ie ab alio q̄ꝫ a rege.ꝛ hec
gl.nō respōdet.tu dic ꝙ sic ꝭꝫ doc.cū sit eadē rō. Sꝫ
iō exēplificauit de rege:qꝛ talia feuda ꝯsueuerunt fre-
quentius dari a regib⁹ q̄ꝫ ab alijs cū reges cōiter do
tauerunt ep̄atus ꝛ abbatias.quasi ad frequentiora re
spexerit.l.nam ad ea.ff.ꝺ legibus.vnde dic idē ī alijs.
argumē.ff.ꝺ dāno infecto.l.damni.§.fi.ad.l. acquil.l.
ita vulneratus.in fi.¶ Quero subsequenter cum di-
cta glo.an iste tex.habeat locum in alio clerico q non
ē ep̄s uel abbas.Et non respōdet.Tu similiter dicas
ꝭꝫ doc.ꝙ sic vt habeat locum in quocunqꝫ rectore ec-
clesie.Sed iō exemplificauit de ep̄o uel abbate quia
vt plurimū talia feuda dant ep̄atib⁹ uel abbatijs:vt
.§.prime dixi.Nā in istis officijs arguimus de simili
ad simile ꝭꝫ bal.vt.ff.de neg.gest.l.ex facto. ¶ Que
ro cū dicta gl.quid si aliquis cōmittat delictuꝫ in per
sonaꝫ regis ex quo delicto veniret feudo priuandus si
recognosceret feudum ab eo rege.Uerum iste postea
promouet ad p̄laturam illi⁹ ecclesie que est feudata-
ria illi⁹ regis offensi.An eo p̄lato viuo sicut hic dr̄ de
beat ptinere feudum ad regē.Et hec gl. similiter nō
respondet.vnde tu dic ꝙ non ꝭm doc.qꝛ dolus cōmis
sus ante mandatum nō nocet domino.ut probat.ff.ꝺ
excep.doli.l.si procu.ꝛ quorum leg.l.i.§.ꝙ ait pretor.
Et ꝓ hac determinatiōe facit.ff.ꝺ noxal.l.in delictis
.§.extraneus.ꝛ.C.de fur.l.apud antiquos.ꝛ.ff.māda-
ti.l.si mādauero.§.his cui⁹ ꝛ extra ꝺ excep.c.cum ve-
nerabilis.Putat tñ Jaco.ꝺ bel.ꝙ cōuentus seu capi-
tulū debeat ducere prelatū ad satisfaciendū domino si
cut pater filiuꝫ. alioquin priuaretur:ut .j.de probi. feu.
alie.i.§.isuper.ꝛ.§.illud quoqꝫ.¶ Quero subsequen-
ter cū glo.qd si prelatus in uasallum ecclesie tenenteꝫ
feudū ab ecclesia culpam cōmisit propter quā si esset
laycus priuaret ꝓprietate feudi:prout patet infra qua
li.do.propri.feu.pri.An tunc ecclesia priuabitur dicto
feudo prelato uiuente sicut hic dicit in casu econuerso.
¶ Et hic gl.sil'r nō respōdet quare tu dic ꝙ sub hac
questione sunt opiniones.Nam An.ꝺ iser.tenet ꝙ sic
cuꝫ satis uideatur idē eo ꝙ omnino iudicantur ad pa
ria.ut.§.ꝺ forma fidelitatis.c.i. in fi.ꝛ no.supra tit.pro
xio.c.non est.idem tenet Jaco.de bel.ꝛ Nico.de nea-
po.ut interiꝫ ecclesia priuetur proprietate feudi:qa con
trarioruꝫ est eadeꝫ disciplina.Nā sicut priuatur eccle-
sia vtili dominio propter delictum p̄lati sed restituitur
postea.Jta ꝛ econtra priuabitur directo dominio sed
postea restituetur.ar.ff.de ꝓcu.l.pomp.§.sed ꝛ his.ꝛ
de insti.l.sed ꝛ si pupillus.§.si institutionem.Jn cōtra
riā sniam est Pe.de cer.ꝛ Bal.hic.vꝫ ꝙ ecclesia non
amittat proprietatem etiam viuēte p̄lato delinquēte.
primo quia non est iure cautū ergo stat regula ꝙ deli
ctum p̄sone nō preiudicat ecclesie.vt patet in simili in
c.cum venerabilis.extra de excep.Jtem quia cū hic ca
sus nō sit comp̄hensus cōsuetudine feudorum vti debe
mus lege scripta.vt.§.de feu.cogni.c.i.item quia quan
do delictū est separatū ab officio administratōis n̄ dꝫ
nocere domino.vt.C.ꝺ seruis fugi.l.quicunqꝫ.secus si
sit cōnexuꝫ ita ꝙ nō posset cōmitti nisi nomie admini
strationis.vt in.l.polla.ff.de his qui.vt indig.Prete-
rea adducūt ꝓ hac parte ea que no.per glo.in.l.metū
ff.ꝙ met⁹ causa.ꝛ in.l.meminerit.C.vnde vi. ꝛ siquis
omiss.cā tes.l.si dolo.sꝫ mihi videt ꝙ prior snia sit ma
gis probabilis ꝛ cōformis cōsuetudinibus feudalibus
prio enim per hanc regulam q̄ per glo.ponitur ꝛ ab
oibus tenet.vꝫ ꝙ in hac mā feudali.Primo ꝺbemus
cōsiderare cōsuetudinē si extat ꝛ ꝭm illā iudicare ꝺbe
mus.Scꝺo si cōsuetudo nō extat debemus proceder
de similibus ad similia.Tertio si n̄ habemus ꝓcedere
tertia feudali simile.tūc debem⁹ recurrere ad legē scri
ptam.vt dixi in dicto.c.i.ꝛ ibi glo.supra de cogni.feu.
sꝫ in hac ꝙ dato ꝙ nō sit casus determinat⁹ cōsuetudi
ne feudorum.tamen habemus multa similia scꝺꝫ que
iudicare debemus.vnde nō est necesse ꝙ vadamus ad
legem scriptaꝫ.primo enim habemus tex.qui indistin-
cte priuat dominuꝫ proprietate propter culpā cōmissaꝫ
in vasallum.vt infra qual.do.proprie. priue.c.i.Nec di
stinguit de quo domino an de layco vel p̄lato.vn̄ aut ī
telligetur de vtroqꝫ postq̄ꝫ non distinguit aut si intelli
gat solū de layco debebit extēdi etiam ad clericū per
similitudinem.vt supra dixi.hoc ideꝫ probatur in.c.do
mino cōmittente supra si de feu.fue.cōtro.Jtem est ꝛ
alia similitudo quia si vasal.nō facit iustitiā domino p̄
uabitur feu.Jta ꝛ ecōtra dominus proprietate vt.§.q̄
fuit prima cā be.amit.in.§.item qui dño:cū ibi no.idē
probatur.§.quid sit inuesti.in.§.i.in glo.fi.in fi.Simile
no.per glo.§.per quos fi.inuesti.§.fi.ꝛ.§.de mili.vas.q
cōtu.est.in.§.i.Preterea postq̄ꝫ alia ꝯsuetudo hic scri
pta est approbata vt delictū p̄lati vas.p̄iudicet eccl'ie.ꝛ
tñ hoc est cōtra regulas iuris.sed natura feudi h̄ opa
tur.vt.§.dictū est.ꝛ hoc tenent omnes doc.Nō video
quare econtra p̄latus dñs ꝓpter delictū suū nō ꝺbe
at eodē modo priuari cū ꝯsuetudo feudalis hoc dispo
nat vt ista a pari iudicent.vt.§.de forma fi.in fi.hoc cō
firmo.qꝛ etiam de iure canonico ista parilitas attēdi
tur ꝛ approbata est.vt.xxij.q.v.c.de forma.Et hec pa
rilitas est tante potētie ꝭm has cōsuetudines feudoꝝ.
vt quasi in oibus debeat dñs eam vicem reddere va
sallo quā dꝫ vas.dño.adeo ꝙ ꝭꝫ auctoritatē glosatoris
teneatur etiā dominus iurare fidelitatem vasallo.sicut
econtra.vt no.j.de probi.feu.alie.per se.in fi.lꝫ istud de
iuramēto non approbauerim.§.in.d.ti.de for.fi. tamen
auctoritas illius glo.satis probat determinationē istaꝫ
pro hac pte in p̄nti qōne.Ex qbus cōcludendū videt
pro hac pte lꝫ durū videat.vꝫ vt ecclesia interim priuet
iure suo ꝓpter delictū prelati domini.Non obstāt mō
ꝯria ꝙ delictū p̄sone nō dꝫ nocet eccl'ie ꝛc.qꝛ rn̄deo ꝙ
nō nocet eccl'ie.sed ipsi p̄lato delinquēti q donec vixe
rit seu intitulatus erit priuabitur illo cōmodo ꝛ vtilita
te:eccl'ia aūt postea restituetur.Preterea sicut in casu
cōtrario natura feudi hoc opatur vt ecclesia iterim p̄
uetur.eodē mō ꝛ in isto cū maius dānū nō habeat di
cta eccl'ia in vno casu q̄ꝫ in alio.Et insup reperio etiam
Bal.in sil'i pro hac pte sentire ea rōne.qꝛ eccl'ia que ē
mater iustitie nō dꝫ pati aliqd fieri cōtra iustitiaꝫ ī se

vel in alterꝫ:vt.s̄.ꝺ feu.alie.§.i.⁊ ita dixit Bald.in pre
ambulis suis q̄ posuit.s̄.i prin.libri iuxta finem. Facit
etiā:q꞉ cū ad paria iudicant̄ dñs ⁊ vas.cōgruuz est pa
ria iura decernere:vt.j.ꝺ pace iura.fir.i fi.⁊ dixi de hoc
.s̄.ꝺ lege cor.c.ij.in.§.i.⁊ primo notabili.⁊ qꝺ no.s̄.ti.
pxi.in.c.nō ē. ¶ Op.ab extra ꝙ imo clericus nō pos
sit esse sub iurisdictione layci.vt in.c.si diligenti.de fo
ro cōpe. So.fallit in re feu.vbi rōne feudi ē de iurisdi
ctione layci.vt in.c.verū.extra ꝺ fo.ꝯpe.ꝺ q̄ materia ꝑ
Inno.in.c.ceterū.extra ꝺ iudi.⁊ dixi.s̄.apud quem vl̄
quos in.c.i. ¶ Quero ab extra quid si p̄latus non pe
tijt inuestiturā.j.tp̄s debitum.an priuabit̄ ecclesia feu
do. Et dixit Ja.ardi.ꝙ nō ar.in.l.ij.i §.a municipib⁹.
ff.ꝺ bo.po.⁊ ita dixit.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubri
cella.an vasall⁹ vniuersitatis ⁊c.ad qꝺ facit qꝺ dixi.§.
preterea ducatus ꝺ probi.feu.alie.per se. Sed ipse pre
latus bene priuabit̄:vt puto donec iste p̄latus esset in
beneficio ꝑ istū tex.⁊ per ea que dicta sunt. Utrū autē
prelatus possit remittere feloniaz sibi cōmissaz ꝑ vas.
Itē an vasallus eccl̄ie possit vēdere feudū suū cū ꝯsē
su p̄lati vel etiaz sine ꝯsensu scripsi plene de his qōni
bus.s̄.que fuit prima cā be.amit.in.§.fi.vbi videas.
¶ Ultio ad materiaz hui⁹.§.vide plura que dixi.s̄.si
de feu.fue.cōtro.in.d.c.dño cōmittente.⁊ in pluribus
remissionibus quas ibi adduxi.⁊ per Jac.ard.in sum
ma.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella vbi prelat⁹ ec
clesie deli.cōtra dñz.⁊ vide plura que dixit Jo.an. ad
materiā ptinētia.in addi.spec.in ti.de feudis §.qm̄.v̄.
xl.qr̄ ⁊ in spec.de dona.in §.i.v̄.qd si aliquis.

¶ De controuersia inter masculum ⁊ feminam ꝺ be
neficio. Rubrica.

¶ In ordinatione antiqua huius libri nō erat hic ali
qua rubrica.sed includebant̄ omnes tituli precedentes
⁊ sequentes incipiendo a ti.s̄.hic finitur lex.usqꝫ ad ti.
j.de na.suc.feu.sub vna ⁊ eadem generali rubrica que
erat talis videlicet hic incipiūt consuetudines regni.ut
dixi.s̄.titulo proximo super rubrica inter quas consue
tudines erant etiā capitula coradi de quibus.s̄. proxi
me dixit.unde cū dicta capitula declarauerit prosequi
tur adhuc subiciēdo alias ꝯsuetudines.ut patet ex pri
cipio huius tituli dū dixit. Item sciendū ⁊c.que distin
ctio est cōtinuata ad precedētia.ut dixi.s̄.de feu.gnar.
in.c.i.in prin. Uerum propter cōmodiorem intellectū
fuerunt postea ista capitula diuisa per rubricas sp̄ales
a nonnullis glosatoribus.vnde cum in dictis capitulis
coradi essent uarie consuetudines ꝺ diuersis materijs
tractantes non uideatur absonuz si cōtinuatio huius
rubrice ad proximam p̄cedentem nō congrue adap
tetur cum rubrica p̄cedens nō supponat sp̄alez mate
riā.quare necesse est ꝯtinuare hanc rubricā ad inten
tionem coradi que fuit tollere ⁊ decidere ꝯtrouersias
que possent oriri quocūqꝫ modo inter dominos ⁊ ua
sallos scꝺꝫ uarias ꝯsuetudines occasione feudi. Et iō
cum supra determinauerit aliquos casus.vꝫ circa iue
stiturā petendam.vt pꝫ supra in prin.ti. Itē circa alie
nationes feudi:vt pꝫ in.§.item circa adiutorium qꝺ
p̄stare debēt vasalli dominis suis.vt pꝫ in.§.ij.itē circa
delicta ꝯmissa per p̄latos delinquentes i dominos.vt
patet in.§.fi. Nunc v̄o in isto ti.prosequitur determi
nādo alias cōtrouersias que possent oriri ex varijs cō
suetudinibus inter uasal.uel alios occasione feu. ideo
subiciunt̄ hic isti ti.sequentes.uerū quia primo decla
rare intendit de controuersia que oritur inter mascu
lum ⁊ feminam occasione feu. Ideo subiūxit hic istaz
rubricam ꝺ controuersia inter masculum ⁊ feminam
de beneficio. Et vide ad declarationem predictorum
quod dixi supra hic fi.lex deinde consue tudines regn
incipiunt super rubrica.

Item sciendū.

Diuidit̄ i duas ptes. In prima ver
tit̄ controuersia iter masculū agna
tū vasalli mortui asserentē reꝫ tāqꝫ
feudalē ad se spectare.⁊ feminā hr̄
dem dicti vasalli negantē esse feu
dalē.quo casu si femina non ꝓbat stabit̄ sacr̄o masculi
cū duodecim sacr̄alibus. In scꝺa vertit̄ cōtro.iter dñm
vasalli mortui petentē reꝫ tanquā feudalē ⁊ feminam
tāqꝫ hr̄dem dicti masculi negantē illā reꝫ eē feudalem
quo casu stabit̄ sacr̄o femine si dominus nō ꝓbat. In
tertia vertit̄ cōtrouersia inter dominū vēdicātē ab em
ptore rē tāqꝫ feudalē ⁊ ipsuz emptorē dicentē nō esse
feudalē:quo casu stabit̄ sacr̄o emptoris si dñs non pro
bat. In quarta ponit opinionē aliquorū qui casu proxi
mo distinguūt:ꝙ aut vasallus venditor habet in eo lo
co vbi res vēdita ē magnā partē feudi ꝙ tūc sit p̄sum
ptio pro dño.vt sibi deferatur sacr̄um alias pro ipso
emptore.scꝺa ibi:sed si inter.tertia ibi.itē si.quarta ibi.
quidam. Et hec diuisio sufficiat pro summario. ¶ Ca
sum in terminis pone in prima pte altero ꝺ quattuor
modis ꝓut exēplificat glo.p̄ma hic posita ⁊ quelibet
positio bona. Et sic tamē i duobus vltimis exēplis at
tendendū:q꞉ ipsa femina tanqꝫ hr̄s defuncti primo ⁊
ante omnia debet poni in possessionem bonorū. Et po
stea disputabitur de viribus cause principalis.prout di
cit gl.⁊ bene.ꝑ.c.ij.s̄.si de feud.fue.cōtro.que per hoc
est expedita. Et intellige ꝙ mittat̄ i possessionē ꝑ offi
ciū iudicis ꝺm Bal.facit.l.cū miles.ff.ex q.ca.maio.
⁊ qꝺ no.Inn.in.c.i p̄ntia ex̄ ꝺ ꝓba.⁊ ꝺ hac mā posses
sori pl̄e tradit̄.i.l.fi.C.de edic.diui ardi.tol.⁊ dixi.i.§.
si tres.s̄.ꝺ pace tenē. In tex.ibi h̄ ē feuduꝫ.⁊ ꝑ h̄ vult
excludere feminā cū nō sit capax feu.vt.s̄.qui feu.da.
po.i.§.hoc aūt notādū. Ibi apertis ꝓbatōib⁹. Et hoc
ē ꝑꝑ p̄sumptionē q̄ militat ꝯ feminā cū i feudo n̄ suc
cedat.vt.s̄.dixi.⁊.s̄. de suc.feu.in.§.filia. Ibi masculo.
subaudi aliquid probādi vel inducēdi qꝺ moueat iudi
cē ad dādū sacr̄z. Nā ꝺficiētib⁹ ꝓbatiōib⁹ plenis hinc
inde dꝫ dari sacr̄m masculo.qui aliquid ꝓ se induxit.
Si v̄o nihil pro se induxisset sꝫ femina pro se aliquaz p̄
sumptionē haberet.tunc daretur femine sacr̄m. vt dixi
in.c.ij.s̄.si de feu.fue.contro. Ibi sacr̄alibus.i.testibus
a iurātibus [a] ⁊ deponētibus ꝑ sacr̄m credulitatis ⁊ scie
tie ita eē quēadmodū mascul⁹ iurauit.ꝓbat̄ i.c.qōne.
vt ⁊ in.c.fi.ex̄ de purg.cano.⁊ dixi.s̄.si de inuesti.inter
do.⁊ vas.lis ori.in.c.si quis. Ibi negante.subaudi ⁊ di
cēte eē ꝓpriū. Ibi deficiētibus.s.hincinde deficientibus
plenis ꝓbatiōibus. Ibi sacr̄m.subaudi hoc iō: q꞉ pos
sidet vel q꞉ inducit aliqd ꝓ ea qꝺ iudicē moueat ad si
bi deferēdū.vt.s̄.dixi. Secus aūt si p̄sumptiōes essent
ꝯ eam: q꞉ tunc daret̄ sacr̄m dño.vt dixi.s̄.si de feu.fue.
cōtro.in.c.iij. Ibi itē si sit. Subaudi ꝯtro. Ibi feudi.i.
illius rei q̄ dicebat̄ eē feudalis. Nō aūt itelligas ꝙ ve
re eēt feudalis.q꞉ tunc nō hr̄et dubitationē.sꝫ dubita
bat̄:vt q꞉ dñs dicebat rē emptā ꝑ emptorē eē feuda
lē:sꝫ ēptor dicebat eē liberā ⁊ fuisse ꝓpriā vēditionis.
Ibi ēptoris dic.s.possidētis:q꞉ sec⁹ si n̄ possideret. vt
.s̄.de cōtro.iuestiture circa p̄n.ꝺꝫ Ja.ꝺ bel.⁊ dixi.i.c.si
qs ꝑ triginta.si ꝺ feu.fue.ꝯtro.in p̄io notabili. Ibi dif
finiat̄.⁊ hoc iō.q꞉ hꝫ p̄sumptionē ꝓ se q̄ mouet iudi
cē ad deferēdū.vt q꞉ possidet.vl̄ q꞉ alia p̄sumptio ē ꝓ
eo.vt.j.de capi.q cur.ven.in.c.sitr.nam q̄libet res cense
tur libera.nisi ꝓbet̄ ꝯriū.vt.ff.de serui.vrba.predio.l.si
qs edē.in p̄n. Itē q꞉ i materia feudali p̄t ꝺferri sacr̄m
possidēti ēt si actor nō ꝓbauerit.vt dixi in.d.§.sacr̄z.
Secus aūt si p̄sumptio militaret ꝓ dño.q꞉ tūc daret̄
dño sacr̄z.vt stati subijcit. Ibi magna ps.h̄ est maior
ps ꝺꝫ Ja.ardi.vꝫ vt sit vltra medietatē. Nā dicēdo ꝑ
tēꝫ simpliciter intelligeret̄ de dimidia.vt in.l.nomen fi
liarum

a ¶ Testib⁹ iu
rātibus. Adde
ꝙ nō creditur
testi.nō iurato.
scꝺꝫ Bal.in.c.
de testi.de testi.
⁊ Abb.i.c.tuis
qōnibus.eo.ti.
Fallit in aliqui
bus casibus in
quibus credit̄
sine iuramēto.
Prio vbi agit̄
de informatiōe
sup fama vel su
ꝑ notorio scꝺꝫ
Anto.de bu.in
c.cū in tua.i fi.
de spōsa. Scꝺo
in sacerdote su
ꝑ pnia.vt per
archi.in.c.in ca
pite.l.di.idem
Archi.⁊ domi.
i.c.ipsi apostoli
ij.qō.vij.⁊ per
Ant.ꝺ bu.in.c.
testimonium.ꝺ
testi. Tertio qn̄
statutū vellet ꝙ
dictū testis non
iurati probaret
scꝺm Lud.ro.
ꝯsi.cx.inci.viso
pūcto. Quarto
ad probandaz
consuetudinem
iductā a popu
lo secundū An
to de but.in re
pe.c.fi.de ꝯsue.

liaꝝ.in.§.portionis.ff.de verbo.signi.Sed cū addicia
tur magnā:dꝫ ista dictio aliquid operari:vt in.l.si quā
do.ff.de le.i.Unde dicit magnā respectu residui. quia
erit plus medietate ſꝫ An.de iser.de qua materia dixi
de ꝯtro.inuesti.in.§.cum aūt.Ibi sit feudū. Subaudi
⁊ hoc constat ⁊ questio est de re aliqua que est i eodē
loco ⁊c.Ibi sacramentum.subaudi secus si maior pars
illorum bonorum sit propria illius venditoris.quia ex
hoc presumeretur ꝙ res vendita de qua sit controuer-
sia emptori esset etiam libera ⁊ nō feudalis.⁊ tūc non
daretur sacramētū ipsi emptori.vt.s̄.dictū ē.¶ Not.
ꝙ controuersia inter masculum ⁊ feminam an res sit
feudalis.deciditur in dubio sacramento masculi cum
duodecim sacramentalibus. Quod intelligas verum
quādo pro masculo est aliqua presumptio que habeat
mouere animum iudicis ad sibi deferendum.quoniaꝫ
si presumptio militaret pro femina cōtra masculuꝫ.de
fereret tunc femine.d.c.ij.s̄.si de feu.fue.contro.⁊ dixi
super tex.Idem intelligas etiam in scḋo ⁊ tertio casu
hic posito.videlicet qn̄ cōtrouersia ē iter do.⁊ feminā
seu inter dominū ⁊ emptorē.qꝛ semper cā deciditur sa
cramento illius qui pro se p̄sumptiones induxit. iuxta
ea que scripsi in.§.sacramētū.s̄ de cōsue.rec.feu.⁊ hoc
ēt sensit gl.ij.hic posita in fine sui que per hoc remanet
i ea parte expedita ⁊c.¶ No.ex isto tex.i fi.ꝙ ex pos
sessione maioris partis bonorū existentiū in certo loco
insurgit in dubio presumptio ad certa bona in eodem
loco existentia.ad quod facit.s̄.de contro.inuesti.in.§.
cuꝫ aūt.Ubi ratione partis possesse presumitur pro re
siduo.Sicut dicimus in simili ꝙ ratione diuturne so
lutionis presumatur cōtra soluentē.vt ex hoc teneatur
soluere in futurum.vt in.l.cū de in rem verso.ff.de vsu
ris.⁊ in.l.i.C.de fideicō.Et hoc ēt sensit gl.finalis hic
posita in sui prin.que per hoc remanet expedita vsqꝫ
ad ver.sed nunquid.¶ Et facit iste tex.i argumentuꝫ
ad questionē.an omnia bona vas.soluentis certum cen
sum intelligantur esse feudalia si non constat de qbus
bonis soluatur:qꝛ debet distingui:aut constat de ma-
iori parte.⁊ presumendum erit ꝙ etiaꝫ residuū.Alias
secus ſꝫ an.de iser.per istū tex.Nisi dn̄s ostendat fines
feudi per ea que no.j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.illud.
facit.ff.de act.empti.l.titius heres.Sꝫ de hac questio
ne dic latius : vt dixi.s̄.si de feu.fue.controuersia.in.c.
vasal.el primo.facit.l.vxori.ff.de lega.iij.⁊ ꝙ hr̄.s̄.ḋ cō
tro.inuesti.in.§.cuꝫ aūt.⁊ p canonistas i.c.cū in causa ḋ
cā pos.⁊ ꝑprie.⁊ extra ḋ relig.do.in capitulo cōstitut⁹.
⁊ vide quod dixi supra quid sit inuesti.in. §.ij.quid au
tem si istrumentū diceret cōcedo pro annua quātitate
an censeatur feuduꝫ.dic per Bal.in.l.liberti.C.de op.
liber.⁊ dixi supra quid sit inuestitu.in prin.in questiōe
antepenul.¶ Quero cū glo.scḋa in princ.qualiter isti
sacramentales iurare debent in fauorem masculi affir
mantis rem esse feudalē.Et respondet glo.ꝙ iurabūt
assertiue illam rem de qua pendet controuersia eē feu
daleꝫ.Et ita etiam intelligi debet dictum.c.ij.supra si
de feu.fue.contro.⁊ infra de capi.qui curi.vendi.in.c.
si cōtētio.que capitula concordant cū isto capitulo i p̄
ma parte.Et hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad aliā partē q̄
supra expediui.Sed tu aduerte.quia glo.ista nō bene
loquitur in eo quod vult ꝙ sacramentales iurent preci
se rem esse feudalem.quoniam sufficit ꝙ iurent scḋm
eorū cōsciam ita credere esse verū.Nā si deponerēt ḋ
veritate:tunc sufficerent duo idonei testes.vt supra si ḋ
inuesti.inter do.⁊ vasal.lis ori.in.c.ij.⁊ ibi dixi ⁊ tenet
Ja.ḋ bel.⁊ bene iuxta ea que habent in dicto.§.sacra-
mentū.versi.⁊ cum datur.¶ Quero cum glo.fi.in ver
si.sed nunqd an distinctio posita hic in fi.littere trahat
solum ad casum supra proximū quādo ꝯtro.pendet in
ter do.⁊ emptorē an ēt possit trahi ad p̄mū casuꝫ hu
ius capituli quādo cōtro.pēdet inter masculū ⁊ femi
nā.Et respondet gl.ꝙ trahat etiaꝫ ad dictuꝫ primuꝫ
casuꝫ:qꝛ eadeꝫ equitate ⁊ presūptio que est in vltimo
cāu potest adaptari etiā ad primū ⁊ per cōsequēs ea
dē natura dꝫ sortiri.l.fina.C.ḋ cōsti.pe.⁊ hoc vult ista
gl.vsqꝫ in fi.Ex qua collige ꝙ vltima pars hui⁹ capi
tuli que est in ver.quidaꝫ tamen ⁊c.refertur non soluꝫ
ad tertiā ptē.veꝝ ēt ad primā.Et hoc seqtur ēt Jac.
ḋ bel.Sꝫ an referat etiā ad scḋaꝫ partē.vꝫ quādo cō
tro.ē iter do.⁊ feminā.⁊ dicit An.ḋ iser.ꝙ sic ⁊ bene:
quoniam tertia pars huius capituli hꝫ maiorem con-
formitateꝫ cum scḋa parte q̄ cuꝫ prima.Unde si hec
clausula quidā tamen ⁊c.refertur etiā ad primam par
teꝫ quādo est ꝯtro.inter masculū ⁊ feminaꝫ:vt voluit
ista glo.⁊ Jaco.ḋ bel.multomagis debet etiam trahi
⁊ referri ad scḋaꝫ partē quādo controuersia est inter
dominum ⁊ feminā.¶ Quero ab extra an predicta
distictio sit probabilis ⁊ recipienda.⁊ dicit Jac.ḋ bel.
qḋ sic dicens ꝙ credit ꝙ inducat adminiculū ⁊ p̄sum
ptioneꝫ vt deferatur sacramentū deficiente ex altera p
te maiori ꝓbatione ⁊ presumptione . Sed dominus
a Bal.dicit ꝙ aut ē vnū itegrale sicut unus mansus [a]
⁊ tūc ꝓcedat ista distictio.vt.ff.ḋ vsucap.l.eū q edes.
⁊ qḋ no.ff.ḋ leg.iij.l.vxori.⁊.l.p̄dije.§.penul.⁊ fi. aut
sunt diuersa predia i plib⁹ locis ⁊ tūc q possidet vnuꝫ
locū non propterea habet presumptionem in alio lo-
co quē non possidet.ar.supra de lege coradi. in.c.ij.in
§.ex eadem.Uerumtamen glo.fi.hic posita videtur
simpliciter assentire istam distinctionem esse admittē
dam.ut sonat littera quantum ad presumptionē inde
sumēdam.vt supra dixi.⁊ ita pertransit etiam An.de
iser.per dictum.§.cum autem supra de contro.inuesti.
¶ Ultimo ad materiaꝫ prime partis huius capituli
vide quod dixi in dicto.c.ij.supra si ḋ feu.fue.cōtro. ⁊
infra ḋ cap.qui cur.vēdi.in.c.si cōtentio ⁊ in remissio
nib⁹ quas adduxi in.c.i.supra si de feu.fue.cōtro. De
pertinētibus aūt ad scḋaꝫ partem vide qḋ habetur in
c.iij.qḋ incipit defuncto supra si ḋ feu.fue.contro.⁊ in
dicto.c.i.De pertinentibus v̄o ad tertiam partē vide
infra ḋ cap.qui cur.vendi.i.c.similiter:⁊ infra in ti.se.
De pertinentibus v̄o ad vltimam parteꝫ vide quod
dixi i dicto.§.cum aūt.supra de ꝯtro.inuestit. Postre-
mo vide Ja.ardi.in summa in ti.ḋ conten.feu.sub ru-
bricella si.⁊.§.fi.ubi examinat plene totū istud capl'ꝫ.

a ¶ Unus mā sus.Adde quā tā mēsurā ter reꝯtineat.vide gl.in.c.i.de cen si.barto.in.l.si ita.ff.de auro ⁊ argē.le.⁊ vnde dicatur.vide p bald.in.l.si plu res.in.i.col.C.ḋ condi.insti.

¶ De contro.inter do.⁊ empto.feudi. Rubri.

¶ Continuatur:quia supra ti.proximo in fi.determi-
nauit vnam questionem vertentem inter dominum ⁊
empto.feudi.Unde sumpta inde occasiōe subijcit hic
istam rubricam generalem.de contro.inter do.⁊ em-
pto.feu.

Domino. Diuidit i q̄r
tuor partes.
In pria ponit dcm̄ cū rn̄siōe.In
o scḋa ḋclaratio.In tertia rn̄det ta
cite obiectōi q̄ possꝫ fieri. In q̄r-
ta extēdit id qḋ prius dixerat.ſa
ibi quo restituto.tertia ibi : ⁊ qḋ
dr̄ alienatōe.q̄rta ibi ⁊ qḋ dr̄.¶ Casus.Si vasal. p
suū iuramētū affirmauerit vēdidisse feudū tāq̄ pro-
priū ignorās eē feu.p̄t illud recupare ab emptore solu
to iteresse.Si v̄o iuito vas.ēptor elegerit illud potius
tradere dn̄o agēti tūc n̄ poterit emptor petere interes
se.h.d.ſꝫ itellectū gl.⁊ bene.¶ In tex.ibi cū ēptore.
Subaudi q possidet feudū sibi vēditū.ibi agēte.s.uen
dicādo feudū ⁊ dicēdo eē sibi aptū ex eo ꝙ su⁹ vasal.
vēdiderat sine ꝯsensu suo prout p̄ꝫ.s̄.ḋ vasal.q ꝯ ꝯsti
tu.lotha.feu.alie.c.i.ibi si vasal.subaudi cui forte em-
ptor denūciauit vt adesset cāe ⁊ ipsuꝫ defenderet iux-
ta ea que tradunt i.l.si suspecta.ff.ḋ inof.test.⁊ i auc.

a ¶ Ignorantia crassa et supina. Adde an ista ignorantia excuset a pena iuris municipalis vide per benedictum capraz in.c.vt animarum in.v.no.de consti.li.vi.

b ¶ De ignorantia facti. Adde quod ignorantia facti sepe peritissimos fallit. vt in.l.ij.ff.de iur.et facti ign. et in.c.i.de consti.lib.vi.

de litigiosis in.§.ad hec. Ibi iurare poterit.s.in veritate ita esse.ibi ignorans.s.probabiliter.quia de alieno facto a nec erat sua ignorātia crassa vel supina ᵃ.et sic cū bona ꝯscientia poterat iurare. Ibi bñficiū.i.feudum. vt.s.in quibus cau.feu.amit.i.§.i. Ibi cōmittitur.dic quod ista electio que sibi cōmittitur:vt.i.statim subijcit oꝫ intelligi hoc mō.vꝫ quod facto ꝓdicto sacramēto emptor iste hꝫ necesse eligere vt restituat vēditori et tūc ꝯsequitur interesse ab eo.vt.s.si de feu.fue.cōtro.in.c.si vasallus feudū.et si ꝯrium faceret nō ageret ad interesse ꝯ venditorē:quia fuit in culpa nolēdo tradere venditori.vt.ff.de euic.l.si dictū.§.si cū posset. Et hoc etiam voluit glo.quam oēs doc.sequuntur. ¶ Nota quod ignorātia facti et probabilis excusat vasallū alienantē a priuatione feudi.vt hic et i d.c.si vasallus feu. Ex quibus infertur ex isto tex.valde singulari notabilis limitatio ad oīa iura que volūt quod per alienationē factā icōsulto dño aperiatur feu. ipsi dño. vt dixit tex.s.que fuit pria cā bene.amit.i fi.et.s.de vasa. qui ꝯ consti.loth.feu.alie.in.c.i.et.i.de ꝓhi.feu.alie.per loth.et de prohi.feu.alie.p fe.qm̄ ista iura oīa debēt intelligi qn̄ venditio est facta scienter. Secus aūt si ignoranter. Et hanc limitationem etiam colligit glo.fi.hic posita in fi.sui quam et sequuntur doc.facit i simili.l.fi. §.fi.ff.de leg.ij.et dixi.in.d.c.si vasallus.in primo notabili. ¶ Not.quod emens feu.a vasal.ignorante hꝫ electionē vel restituēdi illud dño agēti.quo casu nō cōsequitur interesse vel vasallo si vult cōseq suū interesse.quod intelligas verū si etiā ipse emptor fuit ignorās qm̄ si emisset scienter illud eē feudū nullo modo cōsequeretur interesse. vt in.d.c.si vasallus.et.l.venditor.C.de rescin.ven.et ꝓbatur.i.de probi.feu.alie.p fe.in.§.i. ¶ No.fm Bal. mirabilē tex.circa electionē que datur reo cōuēto vt possit restituere rem auctori suo q̄ꝫq̄ dñs agat. et ē ratio quia p hoc euitat oē damnū.facit qd no.ff.de pac.l.si cū fundū.et.ff.de alie.iudi.mu.causa fac.l.cū miles. Et ex hoc infertur quod lꝫ dñs directū dominiuꝫ preueniat.tn̄ potest res restitui habēti vtile dominiū.facit.ff.de excep. doli.l.si opera.et.ff.de ꝓcura.l.procurator in rē suā. Et ad hāc materiā vide casuꝫ singularē in.l.fi.ff.de trāsac. vbi etiā debitor potest soluere cedenti apud quē nullū ius remanserat. ¶ Nota hic in fi.quod verbo venditiōis oīs cōtractus alienationis continetur.et hoc ideo quia ꝓhibitio est facta rōne rei. Idem dicas si rōne psone.vt no.in.l.ij.C.de vsucap.pro empto.secus aūt si eēt facta rōne modi et forme:vt no.in.l.fi.C.de predijs curi.li.x. ¶ Quero cū gl.pria quo genere actiōis agat iste dñs cū emptore.put dicit iste tex.in prin. Et respōdet gl.intelligēdo pluribus modis. Primo enim dicit quod agebat rei vendi. Et in hoc bene dicit glo.quādo putat se posse probare de suo dñio directo.qm̄ semp remansit apud eū.vt.s.de inuesti.de re alie.fac.in.§.fi. ergo rei vēdicationē hꝫ.vt.l.i rē.ff.de rei vē.et.l.i.§.fi.ff.si ager vectiga.sed quia difficile est ꝓbare dominiū. Et ꝯsiliū ē quod potius agatur aliquo interdicto vel ꝯditione.ex quibus auocetur sola possessio.l.is q destinauit.ff.de rei ven. Et ꝓ tāto glo.tradidit alia remedia.vꝫ quod dñs agat cōditione descēdēte ex ꝯsuetudine feudoꝝ. Sed hāc nō est tutū intentare ꝑpter eius generalitatē.cū habeamus legem spālem super hoc disponētē vt sequitur.quā intentare melius est fm An.de iser.et de hac tangitur p gl. i.de capi.qui cur.vendi.in.c.fi. Et pro tāto subiungit glo.quod agat cōditiōe ex lege impialem.i.de probi. feu. alie.per fe.nam vbi nō cōstat in lege noua quo genere actionis sit agendum.tūc est agendū cōditōe ex dicta l.vt.ff.de cōdi.ex lege.in.l.i. Et per has cōditōes auocatur sola possessio.vt in.l.i.C.de dona.que sub modo. nō autem proprietas rei vel dominiū per regulaꝫ que vult quod nemo ꝯdicat proprietatē rei sue nisi a fure. vt i l.fi.ff. vsuf.quēad.caue. Et hanc cōsulit And. de iser.esse intentandā. Postremo subiungit glo.quod intētari potest cōditio descēdēs.ex.l.fi. C.de acq.pos.postq̄ iste ēptor habuit cāꝫ ab eo q ꝑ dño se gerebat vñ vasallus vendendo non potuit priuare dominum suum sua possessione ciuili.lꝫ trāstulerit in emptorē possessionē naturalem.et ideo dñs poterit illā recupare p dictā.l.fi.nec hēret aliud necesse probare nisi quod tenebat ab eo i feudum fm And.de iser. Sed aduerte quia d.l.fi.nō bene adaptatur ad propositū nostrū cū loquatur qn̄ agens ꝑtēdit spoliationē fm Bal.vt.C.de agri.et cen.l.si coloni. Et ideo petrus de cer.reprobauit in hoc istā glo.quia feudatarius tradēdo suā naturalē possessionē n̄ spoliat dñm quia diuersa genera possessionis sunt.l.naturaliter in.§.nihil cōmune.ff.de acquir.pos.et hoc probat glo.in simili.in.l.i.in fi.ff.vsuf.quēad.caue. Potes dicere quod ēt isto casu possessio dñi sit interuersa cum emptor non recognoscit possessionē a dño.vt in.l.pe.ff.q.mo.vsuf.amit. Et hoc respectu posset glo.saluari fm Bal. Et de materia huius glo.vide qd plene dixi.s.que fuit pria causa bene.amit.in.§.sed nec est alia:et quod habetur.in.d.c.fi.i.de capi.qui curi.vē. ¶ Op.cuꝫ glo.ij. et fic. Nā leges nō debēt aperire viā piurijs.l.ij.i fi.C. de indic.vidui.tol. Verū iste tex.vr̄ facere ꝯtriū.qm̄ vr̄ relinqre in arbitrio vas.vt possit iurare se ignorasse illud esse feudū qd alienauit.et ex hoc arbitrio sibi dato multotiēs iurabit ꝯ veritatē ne icidat in penā. So.dicit gl.iste tex.tollit ꝯriū quia notāter dixit iurare poterit et n̄ dixit iurare voluerit vñ nō relinqt i arbitrio iurare debentis. Sed solūmodo qn̄ legitime pōt iurare.vt quia uere est ignorās et ꝓbat ignorātiā uel saltē ꝓ eo est ꝑsūptio quod ignoret. Et hoc vult tota ista gl.quā declaro. quia tūc demū itelligitur posse iurare qn̄ sine peccato et salua cōsciētia pōt.vt.xxij.q.ij.faciant .ff.de ꝯdi.isti.filius. de verb.signi.l.nepos ꝓculo.et facit qd dixi.s.an ille q interfe.fra.do.in.c.i. Ubi aūt cōstaret quod fuit sciēs vel cōtra euꝫ esset ꝑsumptio nō deberet sibi deferri iuramentuꝫ:vt supra de suc.rec.feu.in.c.ij.in prin. fm Jaco. de bel.et An.de iser. ¶ Op.cū glo.tertia.quod imo ignorantia non excuset vasallū.vt ꝓbatur in.l.nec supina.et in.l. regula.in.§.sed facti.ff.de iuris.et fac.igno.cum si. So. intellige istum text. quando ignorantia est tollerabilis. Secus aūt si non esset tollerabilis.vt quia ignorabat illud quod omnes de ciuitate sciebant et sic erat in supina et crassa ignorātia:vnde nō excusatur vt in ꝯrijs. Eodem modo intelligas istum text.quod ista ignorātia erat circa factū alienū.ut quia dicebat se successisse alteri vel ab alio habuisse quo casu est tollerabilis in facto alieno. Secus aūt si esset in facto proprio.vt quia ipse iā fuisset inuestitus de dicto feu.et diceret se ignorare qa tunc nō excusaret.vt.l.plurimū.ff.de iuris et facti igno. cum si. Et hoc voluit gl.usqꝫ ad versi.et vera sunt etc. et eam sequuntur doc. ¶ Quero cum dicta glo.quid si ista ignorantia vasalli fuit contra iuris dispositioneꝫ vt quia ignorabat esse prohibitam alienationem feudi.an talis ignorantia ipsum excuset. Et respondet qd non et bene. Nam iste tex.intelligitur de ignorantia fa b cti ᵇ que est tollerabilis.non autem de ignorātia iuris quoniam omnes debent intelligere quod leges mandant l.leges.C.de legibus quod est verum nisi esset de psonis quibus licitum est ignorare iura sicut est miles.vt .C.de iuris et fac.igno.in.l.i. Et minor.xxv.ānis.vt i.l. regula.in prin.ff.de iuris et fac.ign. Ac mulier in pluribus casibus qui not. per glo.in dicta regula. in princip. Uerum quia iste tractatus de ignorantia iuris et facti habet profundam materiam . Et distinguitur per plura membra. Idcirco ista glo. postremo te remisit ad plene notata in dicta.l.regula.in princip. in prima glo. Et hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad fi.quam omnes docto.sequuntur excepto quod Bald. eam reprehendit in eo quod excusat militem et feminam ab ignorantia iuris:quia dicit ipse quod hoc non videtur sibi verum cū non

non liceat eis ignorare iura ꝯtractus.l.fi.C.de iuris z fac.ignorātia.z.l.fi.§.fi.C.de iure delibe.Et puto ꝙ dicat uerum in casu nr̄o.qḋ probo alia rōne.z primo in muliere.quia ista est regula ꝙ nō subuenit mulieribus errātibus in iure nisi in casibus expressis in iure.ut in dicta.l.fi.C.de iuris z fac.igno.Iste aūt casus ꝙ mulier feudataria excusetur ignorantia iuris si alienat feu.non repitur expressus.Igitur zc.In milite idem dico p ea que dicunt doc.in dicta.l.fi.in prin.C.de iure deli. Itē z ratione quia eodem modo priuatur miles ex sua negligentia in petenda inuestitura.licet habeat modicum plus temporis sicut alter uas.non miles ut supra quo tpe miles.Sed adhuc addo de minore.xxv.ānis quia puto ꝙ talis iuris ignorantia ipm̄ nō excusabit qn perdat.Sed bene poterit restitui in integrū iuxta ea que habent̄ in.d.l.i.de probi.feu.alie.in. §.ꝑterea.facit qḋ dicit Jaco.ardi. in summa .qui.mo.feu.ami.sub rubricella.an allegāti ignorātiā credatur.z qḋ dixi in.c.si minori.z.c.si qs decesserit.§.si de feu.fue.contro.¶Op. cum glo.fi.cōtra istū tex.in eo qḋ tribuit electionē emptori restituendi feudum aut dn̄o aut uasallo uendenti ignoranter.Sed contra de.c.si uasal.feudum.§.si de feu.fue.cōtro.ubi indistincte restituit̄ uasallo z non domino.So.dicit glo.intelligendo duobus modis.z primo ꝙ illud.c.intelligat̄ z distinguatur ḃm formaȝ hic traditam.Uel melius dic ecōtra ꝙ istud capitulum intelligatur ḃm determinationē illius capituli.vȝ ꝙ emptor indistincte debeat tradere vasallo si vult consequi ab eo suū interesse.Sed si eligat velle tradere dn̄o potius ꝙ̄ vasallo tunc non poterit consequi suū interesse: qꝛ imputet sibi quare cōtra voluntatē vasalli tradidit dn̄o:vnde culpa sua sibi ꝑiudicat.ar.in.l.si dictum.i.§.si cum posset.ff.de euic.Et hoc voluit ista glo.vsqȝ ad versi.sed nunqd.quam glo.sequuntur oēs docto.tenentes hanc vltimam lecturā.z de hoc ēt dixi super tex.in secundo notabili.nec enim est nouum: vt posteriores leges ad priores trahantur.l.nō est nouū.cum.l.sequen.ff.de legibus.¶Quero cum dicta glo. iuxta proxime dicta si emptor restituerit dictū feudum dn̄o agēti.an vasallus qui ignoranter illud vendidit possit recuperare ab ipso dn̄o.Et respondet ꝙ sic per istum text.qui vult ꝙ nō intelligatur apertum dn̄o qn̄ venditio ē facta per ignorantiā.Et hoc vult glo.vsqȝ ad ver.z imo zc.Et bene loqtur.Sed tn̄ non intelligas ꝙ vasal.possit sibi retinere z rē z preciū.l.bona fides.ff.de ac.em. ḃm bal.¶Quero subsequēter cum dicta glo.an ipse vasal.q ignorāter vēdidit possit recuperare ab emptore ꝙ̄ primū sciuit esse feudū.z rn̄det ꝙ sic.Et est rō.qꝛ venditio fuit nulla ipso iure.d.l.imperialem.de ꝓhi.feu. alie.in.§.i.vnde poterit venire cōtra factū propꝛium.l. quēadmodū.C.de agri.z censi.z vēdicare ab ipso emptore vtiliter agendo.sicut posset a quocūqȝ alio possidente:vt probatur.j.in ti.seq.z.§.si de iuesti.de re alie. fac.in.§.i.Et nunc habes expeditā totā istam glo.que bene loqtur.¶Op.ab extra ꝙ imo nō sit in electiōe emptoris.sed iudex dȝ ferre sniam.aut ꝯdēnādo ipsuȝ vel absoluēdo:ut.ff.de iudi.l.de qua re.z.l.ubi.So.ḃȝ Jaco.de bel.dicēdū ꝙ iudex ferre dȝ sniam ḃm formā hic traditā.z hoc facere dȝ auctoritate hui⁹ iuris ꝯsuetudinarij.¶Op.contra ꝑdicta ꝙ imo iudex dȝ se cōformare in sua snia ad conclusionem petitionis ipsius dn̄i agentis per.l.ut fundus.ff.cōi diui.z in.c.lȝ ely.de symonia.So.illa est regula de iure cōi.sed istud procedit de iure cōsuetudinario:ḃm Jaco.de bel.¶Op. qḋ imo vēditor nullo mō possit vēdicare dato ꝙ vēditio fuerit nulla:qꝛ ēt ex inutili ꝯctus transfert̄ dn̄iuȝ.l.i.C. de suffragio.z.ff.de dolo.l.elegāter.in prin.z.C.ḋ fide instru.l.cōtractus.ergo vtile dn̄ium ꝙ sibi cōpetebat trāstulit in emptorē.z per consequens non poterit petere.So.predicta habeant locū quando contractus ē preter legeȝ.sed hic loquimur qn̄ est contra legem . vt j.de probi.feu.alie.per fe.in.§.i. z sic ipso iure nullus: vt.§.dixi.z per consequens non transit dominium .d. l.quemadmoduȝ.vnde agere poterit.l.i.ff. si ager vectigal.z.§.dixi.¶Op.ꝙ ista electio sit frustratoria qꝛ ē verisimile ꝙ semper debeat emptor eligere vt restituat uasallo z non domino ad hoc vt possit ꝯseq suū interesse.z dic hoc esse verum ḃm Jaco.de bel.z fatuus erit si hoc non faciat.sed ꝯmittitur sibi electio: qꝛ forte volet aliter eligere sed cuȝ damno suo:z sibi imputet.vt ar.ff.de regu.iur.l.quod quis.¶Ultimo ꝙ restat ad materiam huius ti.vide ea que dixi. i.d.c. si vasallus feudum.§.si de feu.fue.contro. z in pluribus remissionibus quas ibi adduxi.z i.c.vasallus feudum in eo.ti. Jacob.

¶De controuersia inter vasallum z alium de beneficio. Rubrica.

¶Continuat̄ ad proximā ꝑcedentē rubricaȝ hoc modo:qꝛ ibi declarauit ḋ cōtrouersia vertente occasione feudi inter dominum feudi z aliū nō vasallū possidenteȝ dictū feudū.sed qꝛ interdum vertitur controuersia i ipsum vasallum z alium qui similiter non est vasallus occasione dicti feudi.Ideo imediate subiunxit istam rubricaȝ ḋ controuersia inter vasallū z aliū. Ja.

I causa. Uasallus agere z conueniri pōt ꝑ feudo toto.z pro parte z cāȝ ēt dn̄o absente vsqȝ ad finē ꝑducere tanꝙ̄ propriā.pōt quoqȝ de feudo transigere bōa fide que omnia debȝ dominus hēre rata etiam si sibi postea aperiatur feudum.h.d.¶Et premitte ꝑ euidētia ꝙ iste titulus intelligitur varijs modis.Primo enim Bal.vult ꝙ ea que hic dicūtur vt dominus teneat̄ ratificare iudicium z transactionem factam per vasallum absqȝ fraude siue dominus fuerit presens siue absens : itelligatur quando dominus sciuit vel quando vasallus fecit suum posse vt perueniret ad notitiam domini vt quia fecit ipsum citari . vt nō obstet.ff.de re iudi.l.sepe.§.sed scientibus. qm̄ ḃm ipsum si vasallus non fecit dominum ignorānteȝ citari presumitur in dolo.vt.C.ḋ distra.pigno.l. creditor. sed dominus And.de iser.intelligit simpliciter istum tex.prout sonat.vȝ ꝙ uasal.solus sine domino utiliter agat z conueniat̄ respectu sui iuris vtiliter quod habet in feudo.vnde si in lite aut pro eo aut contra eum feratur snia uel trāsigat cū aduersario super suo iure vtili dȝ valere z tenere dūmō nō faciat in fraudē z dn̄s tenet̄ hēre ratum nec pōt infringere gesta per vasalluȝ. Quod intelligit esse veruȝ qn̄ dominus vellet contra uenire z reuocare feudum ex persona vasalli . vt quia dicat feudum sibi apertum ex delicto vasalli vel quia decessit sine heredibus.Nam tunc poterit repelli per exceptioneȝ rei iudicate vel transactionis. Et est ratio qꝛ sicut ista exceptio obstaret ipsi vasallo.Ita z eodē modo obstabit ipsi dn̄o nūc agenti ex persona ipsius vasalli z ex iure suo utili reconsolidando cū suo iure directo uel ad se reuertendo.arg.in.l.in his.in fi.ff. de regulis iur.Sed si dominus ageret nūc z reuocare uellet dictuȝ feuduȝ non ueniēdo ex ꝑsona uasalli neqȝ ex suo iure utili.sed ueniēdo ex ꝑsona ꝓpria ipsius dn̄i z ex iure suo proprio.ut quia uendicare uult a uincente z possidente dicens illam rem esse suam liberam z non esse feudalem.tunc ipse dn̄s bene poterit ex hoc capite uenire z reuocare.¶Nec obstabit sibi dicta exceptio rei iudicate vel transactionis ēt si fuisset sciens. Et est ratio quia nō agit ex persona vasalli uicti. ſȝ ḋ iure suo ꝓprio.unde sicut posset agere cōtra ipsuȝ uasallū ex hoc capite nec repelli posset ꝑ uasalluȝ.Ita z

eodē modo nō repellet̄ p vincentem a vasallo:vt pba tur in dicta.l.sepe.in fi.ff.de re iudi. Et hec lectura est verissima videre meo z subtilis:z probatur in hoc tex. in fi.dum psupponit q feuduz apiebatur domino zc. z sic veniebat dominus ex psona vasalli.z s̄m hanc le ctu. ¶ Non obstāt cōtraria.vt dixi in.c.si vasallus su pra si de feu.fue.cōtro. ¶ In tex.ibi z alium.s.aduer sarium ipsius vasalli vt statim sequitur. Ibi de benefi cio.i.feudo.vt dixi supra ti.proximo. Ibi aduersario.s. ipsius vasalli. Ibi totius.s.feu. Ibi etiam domino ab sente.quasi dicat.nedum ipso presente.ut statim dicam cum glo.z intelligit bal.hoc procedere in domino ab sente dūmō ipse sciat vel saltē vasallus fecit suum pos se vt sciret. Sed s̄m An.de iser.intelligitur siue domi nus sciat siue ignoret. siue vasallus sibi notificari fecit siue nō.semp dominus teneatur habere ratum in casu nostro postq̄ ipse vēit ex psona vasalli.vt.s.dixi in eui dentialibus.z predicta dicit procedere quando dispu taretur solum de iuribus ipsius vasalli.vbi uero dispu taretur etiam ō iuribus domini.ut quia disputabatur etiam de proprietate.vt presupponit etiam iste tex.in principio.tunc scientia domini bene piudicaret sibi b3 ipsum non autem ignorantia.vt late dixi.in dicto.c.si vasallus.in prima oppositiōe.in fi. Ibi vtiliter agendi hoc est de iure suo vtili. Ibi fraudulenter z dicit Bal. semper fraudulenter factum quando vasallus non fe cit dominum ignorantem citari.per no.per Cy.in di cta.l.si creditor.C.de distrac.pig. Sed s̄m An.de iser. intelligitur fraudulenter factum quando prece vel pre cio per dolum vel negligentiam hoc facit.vt supra de īuesti.de re alie.fac.in.c.i.§.ij. Et qui hoc allegat d3.p bare.l.ei qui.z.l.quotiens.§.qui dolo.ff.de proba. In telligitur ergo iste tex.quod vere sincere z sine fraude z aliqua circonuentione fiebant hec in casu nostro.ar. in.l.in summa.in prin.ff.de condi.inde.z q transactio fiat de re dubia z lite incerta.non aūt certa z indubita ta alias secus.vt.C.de transact.l.transactio.z.l.preses. z.ff.de transact.in.l.i.s̄m Jac.de bel.z Bald.facit.l.i. §.transigit.ff.si quid in frau.pa. Ibi aperiatur. Et ex hoc tex.patet lec.An.de iser.v3 quia dominus venie bat ex persona vas. ¶ Nec obstat qd̄ supra proxime dicat etiam si postea zc.quia per hoc non includitur il le casus quando dominus veniret ex psona ppria. S3 implicat q siue viuente vas.siue mortuo tenetur domi nus habere ratum. Ibi eo.s.domino. Ibi iudicatū fuis set quo casu teneretur uasallo ad interesse.ut supra si ō feu.uasal.fue.inter.i.c.i.z in glo.fi.hic posita in sui prin. Ibi ab eo.s.domino. ¶ No.quod uasal.h3 legitimā psonam comparendi in iudicio pro re feudali z in agē do z in defendendo p iure suo utili.z tale iudiciū z sen tentia inde secuta erunt ualida.nedum in preiudicium uasalli sed etiam domini uenientis ex persona uasalli. siue fuerit sciens siue ignorans:dummodo non interces serit fraus aliqua. Non tamen intelligas q ex hoc fiat aliquod preiudicium ipsi domino circa suum directu3 dominiū.s̄m Bal.concordat supra de inue.de re alie. fac.in.§.i.z in dicto.c.si uasallus feudum.z ibi dixi in primo notabili. ¶ No.q uasallus qui non sperat de iure sui feu.in causa obtinere potest per transactionem sibi consulere. Qd̄ intelligas verum si vere z sine frau de fiat timore litis z iudicij qd̄ vere fiebat vel speraba tur fieri absq3 aliqua circūuentione ut hic. Secus autē si fieret uoluntarie nulla necessitate subsistente quia non esset permissa transactio.immo incontinenti vas.inci deret in penam statutam aduersus vas.alienantes feu da de qua infra de probi.feu.alie.per lotha.z in.l.im perialem de probi.feu.alie.per fe.quoniam alias esset aperta via fraudandi circūueniendi dictas constitutio nes qd̄ esse non d3.l.scire op3.s.de tu.et cu.da.ab his. et dixi in dicto.c.si uasallus.in quarta oppositiōe. Ubi vero per transactione3 non transfert possessionē feudi sed illud dimittit apud possessorē cum quo transegit. tunc nō intelligeretur quoquo modo alienare.l.si pro fundo C.de transac.que singularis est s̄m Bal. Nā i alijs ꝑtibus regula est in contrarium q ille q dimittit rem apud possidētē uideat̄ transferre z alienare.ff.de rei uendi.l.quedā mulier.z.ff.de iure doti.l.si sponsali bus. Utrū aūt id qd̄ recepit uasallus noīe transactio nis censeatur feudum.dixit glo.fi.hic posita in fine sui q non p dictum.c.si uasallus de quo dic latius ut ibi dixi super tex.z.s.si de feu.vas.inter.fue.i.c.i.z in.§.i.s. de inuesti.de re alie.facta. ¶ Quero cu3 glo.prima an dño presente possit vasallus in iudicio cōparere pro cā sui feudi. Et respondet q sic p istum tex.dū dixit etia3 domino absente zc.quasi implicare velit q idem iuris sit etiā dño presente. Et q hoc sit verum pbat per ra tionē quia qñ vasallus est vere z recte inuestitus p do minū p propriā z verā instituram z nō abusiuā b3 for mā in.c.i.in prin.s.quid sit iuesti. in prin.tūc ex hoc im medietate ꝯsequit̄ hāc auctoritatē z potestatē.vt pos sit pro iure suo vtili qd̄ h3 in feudo z vtiliter agere i iu dicio ac se defendere:vt.s.de inuesti.de re alie.fac.in.§. rei autē. Et hoc voluit glo.vsq3 ad v.verūtñ zc. Quā declarat Bal.p similitudinem q3 sicut quando aliqs facit aliquem procuratorem in rem suam vr̄ ei dare oī modam licentia3 experiendi.nec requirit̄ āmodo licen tia concedētis.l.siquis in rem.ff.de procura.vnde cum vasallus sit procurator in re3 suam dūmodo cesset fra us:nō h3 amplius reqrere dñs vt hic. Et dicit hunc in tellectum probari expresse in.d.c.si vasallus. Et ex his inferre possu3 q etiā Bal.nō vr̄ dissentire ab his que .s.tenui. ¶ Op.cū dicta gl.contra precedētia q imo iudiciū intentatum per vas.domino abñte z ignorante non preiudicet ipsi domino.vt probatur in.c.i.s. si va sal.ō feu. fue. iterpel. So.dicit gl.q istō ē verū eo respe ctu q uas.uellet agere de euictione ꝯ dñ3. quo casu est necesse q uas.denunciet litem sibi motā.alias aūt si nō denūciaret non posset postea agere de euictione ut ibi. de quo se remisit ad ibi no.in scđa glo.z dic de hoc ut ibi late dixi in scđo notabili. ¶ Quero cum glo.ij. an uas.habeat utile dñium in feudo. Et rñdet q sic ad si militudinem emphiteote z superficiarij z eius qui cōdu xit rem ad nō modicū tēpus. Nā oēs isti tales habēt vtilem actionem pro dicto suo iure.z de his se remisit glo.ad ea que dixit.s.de capi.corr.in.§.preterea.in gl. magna.z i sūma. Et hoc voluit tota ista gl.vsq3 ad fi. Sed tu dic latius z melius prout dixi z declaraui.s.ō inuesti.de re alie.fac.in.§.i.vbi etiam explicaui omnia que in dicta summa tanguntur. ¶ Op.ab extra.quo niam si feudū postea aperiatur domino vt hic psuppo nitur vr̄ dicendū q gesta p vasallū nō habeant sibi ꝑ iudicare qm̄ resoluto iur̄ datoris zc.per.l.lex vectiga. de pigno.cuius ꝯrium hic dicit̄. So.dicit Bal.q hoc opatur exceptio rei iudi.vel transactiōis que finiuerūt cām.vel dic melius q rō est quia dominus veniebat ex iure z psona vasalli.vñ sicut obstabat vasallo.ita z do mino qui ex eius psona venit.vt.s.dixi s̄m An.ō iser. Utrum aūt hoc idē sit censendū in emphiteota z sup ficiario trāsigētibus.dicit idē Bal.q nō p.d.l.lex ve ctigali.nisi dominus fuisset sciens z patiens.ar.ff.ad mace.l.si filius.facit qd̄ no.in.l.quo cui.§.i.ff.re3 ra.ha. ¶ Quero ab extra quid si ex persona vincentis deue niat istud feudum ad manus tertie psone.an dominus poterit vendicare ab isto tertio possessore.z dicit bal. q sic.per.l.siquis emptionis.C.de. prescri.xxx.annorū ¶ Ultimo ad materiā presentem uide plura que scri psi in.d.c.si vasallus de suo.z in pluribus remissioni bus quas ibi adduxi.z in remissionibus adductis in d.§.i.s.de inuesti.de re alie.fac.z quod ibi scripsi. z in §.quid ergo.in eodem titulo.

¶ Quid

¶ Quid iuris si post alie.feu.vas.illud recuperauit.

¶ Supra in pl'ib⁹ ti.ꝓcedētibus tractauit de cōtrouersijs ortis occasiōe feudoꝝ presertim occurrētibus ex alienatōe feudoꝝ facta ꝑ vasallos.vt pꝫ in ti.§.i ti.ď vas.q ꝯ consti.loth.feu.alie.⁊ in ti.de alie.feu.pa.⁊ nouissime.§.i ti.ij.vbi declarat qualiter intelligi dēat regl'a que vult ꝙ per alienationē feudi aperiaꝛ feudū dño.Sꝫ qꝛ iuxta predicta occurrit dubitatio si uasallus post alienatōeꝫ feudi recupauerit illō.an euitet penā predictā q̄ ē statuta aduersus uasallos alienantes. Et iō vt declaret ꝓdcā subijcit hic istā rubricā.Quid iuris sit si post alienatōeꝫ ⁊c.Et ꝙ ista ꝯtinuatio sit bona.pꝫ ex prin.tex.nigri.dū dixit ꝓterea ⁊c.q̄ hꝫ relationē ad iam dicta.vt no.in.l.i.in fi.ff.de pigno.act.

PReterea licebat. Diuide totū titulū in duas ptes principales.In pria ponit qñ alienatio ē facta per vasallum sine voluntate domini.In secunda quādo fuit facta de eius volūtate.secūda ibi:ꝑfecta.Pria subdiuiꝛ i duas:qm̄ i pria recitat ius antiquū circa feudi alienationē ⁊ recupatōeꝫ. In scōa tractat ius hodiernū circa idē.Scōa ibi:hodie.¶ In sūma hoc uult pria ps ꝓncipalis.uasall⁹ ꝑ alienationē feudi factā sine uolūtate dñi cadit a iure suo qō reitegrare nō ꝑt:lꝫ feudū recupauerit.cū iam ꝑ dictā alienationē illicite factā sit acqsitū ius dño: lꝫ oliꝫ aliter obseruareꝛ.h.d.¶ In tex.ibi:licebat.dic ut .§.qualr oliꝫ po.feu.alie.in pri.Ibi illicite.i.absqꝫ lnia dñoꝝ:vt infra de probi.feu.alie.ꝑ lotha.in.l.i.⁊ ď ꝓhi.feu.alie.ꝑ fe.in prin.Ibi recuperauit ut reemendo uel aliter acquirendo ꝭm An.de iser.Ibi domino ergo hic loquitur in feudo nouo quod reuertitur ad dominuꝫ per alienationem illicite factam.Secus aūt si esset antiquum quia tunc transiret ad agnatos:ut dixi supra que fuit prima cā benefi.ami.in fi.Ibi⁹ apertū hoc est dicere quia pertinet ad dominum:ut probatur in dicto.§.fi.que fuit prima causa benefi.amit.Et ex hoc ipse domin⁹ poterit roborare a quocūqꝫ ad queꝫ ꝑuenisset.ut supra de cap.cora.in.§.preterea.¶ Not. ꝙ feuduꝫ olim per actum retro similem reintegrabatur in pristinum statum ⁊ ratio erat quia non erat per prius apertū domino.unde res de facili reuertiꝛ ad naturam suam.ut.ff.de pac.in.l.si un⁹.in.§.ꝙ ⁊ in specie ⁊.ff.so.matrimo.l.si seru⁹ dotalis.Sed nouo iure qꝛ alienatio est prohibita ⁊ statim per alienationē ē feudū apertū alteri non potest culpa purgari que traxit secū executionem per translationem dominij.l.si seruum.in.§.sequitur per Dyn.ff.de uerbo.obliga.⁊ ex hoc infert Bald.ꝙ quando actus remouet reꝫ a sua substantia perpetuo non reintegratur.ut.C.de remis.pig.l.solita.Secus si uicium rei sit purgabile.ut.ff.ď vsuc.l.sequiꝛ.§.idem labeo.de quo dic ut in.l.ex hoc edicto.in.§.pen.ff.de alie.iud.mu.causa fac.¶ Not. ꝙ ea que semel sūt extincta non restaurantur neqꝫ redeunt.vt.ff.de solu.l.qui res.in.§.aream ⁊ hic.Simile

a videmus in clerico vel conuerso * qui non sunt capaces ad successionem feudi.⁊ licet postea deponant habitum non tamen efficiuntur capaces cum a princ. inhabiles essent.vt supra de be.fe.in fin.⁊ hic in glos. que per hoc est expedita vsqꝫ ad versic.argu.contra ⁊c.¶ Oppo.cum dicta glo.contra proxime dicta.vꝫ ꝙ imo res semel extincta possit redire ad pristinū statum.vt probatur supra hic fi.lex.in prin.vbi vasall⁹ liberatus a fidelitate domini durante excōmunicatiōe vel bāno ipsius domini reuertitur ad pristinam fidelitatem sublata dicta excōmunicatione vel bāno ď medio.So.tu dicas:licet gl.ista non soluat ꝙ ibi nō fuit in totum fidelitas vasalli extincta per excōmunicationem domini vel bānum superuenientia sed fuit tantuꝫ suspensa vbi dicitur.¶ Oppo.subsequenter cum dicta glo.ad ideꝫ ꝙ imo res semel amissa possit restaurari. de.l.i.§.fi.ff.de bo.pos.contrata.C.de adop.l.cum in adoptiuis cuꝫ pluribus similibus allegatis.in gl.Naꝫ allegauit plura pro ⁊ contra.quoniam est via brocardica.neqꝫ aliter soluit ista glo.vnde tu dicas vt dixi supra de bñ.fe.in fi.⁊ nunc etiam latius ꝭm Iaco.de bel. ad propositum nostrum dicas ꝙ aut ex alienatione est quesitum ius alteri q̄ꝫ emptori in ipsa re alienata: aut non.primo casu non reuertitur in pristinum statum qꝛ dolus non purgatur.ut hic.nisi esset in integrum restitutus per eum qui potest.ut in dicto ti.hic finitur lex. ⁊.C.de sentē.pass.l.i.⁊.l.fi.Secundo casu si res perijt non purgatur dolus.l.i.§.si rem hic allegata in gl.Si uero extat ⁊ nunc si interest domini non purgabitur: si non interest purgabitur.ut.ff.de alie.iudi.mu.causa fac. l.ex hoc edicto.§.si quis ⁊.l.sequitur.§.idem labeo.ff. de vsuc.¶ Op.ab extra de.c.si vasallus feu.supra si ď feu.fue.contro.So.ibi alienans ignorabat esse feuduꝫ. hic autem sciebat. Et ita determinatur in directoria iuris.§.quot modis.⁊ ꝓbatur supra tit.ij.c.i. ¶ Quero ab extra quid si vasallus vendens recuperauit venditionem antequam tradidisset possessionem feudi vēditi vtrum excusetur.Et respondeo quod sic quia iste text.intelligitur de alienatione perfecta per traditionē secundum doc.qꝛ res videtur esse quodammodo integra ante traditionem.vt.ff.de pac.l.ab emptione.in fi. quia alienatio est actus per quem dominium transfertur.l.i.de fundo dotali ⁊ hoc fit per traditionem.l.traditionibus.C.de pac.⁊ not.glo.super verbo excogitare.j.de probi.feu.alie.per loth.l.i.in fi.de quo late dixi in dicto.§.fi.§.que fuit prima causa be.amit.in conclusionibus.Quid autem si traditio fuisset facta ficte: vt qꝛ cōstituisset se emptoris nomine possidere.an tunc incidat in penam quasi ēt uideaꝛ tradidisse.⁊ i hoc reperio dñm Paulū de castro pie memorie tenere ꝙ sic i dicto.§.si rē.l.i.ff.depositi.dicēs ꝙ q̄ꝫtum i se fuit pur aliēauit ⁊ trāstulit posꝭionē ⁊ dñiuꝫ.Idē dicit ipē uidetur ꝙ iciderit in penā ⁊ ꝙ eā nō euitet redimendo nisi vēditio fuisset simulata.Ita dicit ipse.Et pro hac opinione vꝛ facere qō no.in.l.ab emptione.ff.de pac. ⁊ in.l.iul.in.§.ex uendito.ff.de act.emp.Sed tamen ego ñ admitterē in iudicādo istā opinionē.tum qꝛ vꝛ esse nimis dura ⁊ rigorosa iuxta ea que habenꝛ in.§. illud.§.q̄ fuit prima causa be.amit.tum qꝛ ista iura cōsuetudinaria uidenꝛ habuisse respectum solum qñ uas. per uerā traditionem spoliauit se.ut probatur in.l.i.de probi.feu.alie.per loth.dū dixit exutus beneficijs ⁊c. ⁊ in.l.i.§.calidis.de probi.feu.alie.per fe.dum dixit ꝙ trāsferāt in aliū.⁊ probaꝛ ēt in isto tex.dū dixit ad quēcunqꝫ ꝑuenerit.⁊.§.de capi.cora.in.§.preterea. Item ēt qꝛ magis vꝛ reliquisse ꝑ verā traditionem ⁊ realiter tradēdo ⁊ a se applicādo q̄ꝫ nō tradēdo realiter.iuxta no.ꝑ glo.in dicto.§.si rē.in.l.i.ff.deposi.⁊ pro hoc adduco auctoritateꝫ specul.in dicto.§.nunc aliqua.versi. lxxxv.de locato.facit insti.de act.§.Item seruiana.⁊ qō no.glo.fi.i.§.callidis.⁊ in.d.l.i.de ꝓhi.feu.alie.per loth.super verbo excogitare.Preterea si nō incidit in cōmissuꝫ vbi est facta realis vēditio ⁊ traditio dūmodo icontinenti recupet.vt statim dicā in sequēti qōne. quā cōiter sequūtur oēs doct.Multofortius videtur dicendū in ꝓposito vbi nō tm̄ peccauit.facit ad predicta qō in simili dixit Bal.in.l.vsuras C.de vsuris.circa fi.quero qd si vasall⁹ vēdidit ⁊ tradidit.sed incōtinēti recuperauit an tūc retinebit in feudū ⁊ euitet penā alienatoruꝫ.⁊ dicit Ia.ardi.ꝙ sic.ar.ff.vnde vi.l.q possessionē.⁊.ff.ď re indi.l.q̄ꝫqꝫ.qō itelligit si reuocauit añq̄ꝫ sibi eēt mota qō.ar.ff.ď op.lega.l.mācipioꝝ

a ¶ In clerico ⁊ conuerso.Ad de doc.in auc. igressi.C.de sa. san.eccle.⁊ per docto.in.c.in ꝓsentia de ꝓba.

a ¶ Ea que i n cõtinẽti fiunt. Adde quando aliqd dr̃ fieri i cõtinenti. vide Bart. in. l. i. in §. cũ ergo. ff. de vi ꝛ vi ar. Ite3 ille dr̃ posse ꝑbari incontinẽ ti q probat in fra tres dies. se cũdũ Arch. iij. q. iij. i summa. idẽ t3 Pau. de cast. in. l. si. in. ij. no. C. de errore aduo.

b ¶ Argumen tatio de feudo ad ẽphiteosi3. adde spe. ti. de feu. in. §. qm̃ v̄. xl. Joã. d imo. in. c. potuit d lo ca. Bar. consi. lxvi. inci. referã in mediũ i. iiij. volu. alexan. de imo. consi. lxi. in ci. consideratis his de qbus in themate. in. i. vol. idẽ alexan. ꝯsi. cxxviij. inci. consideratis v̄ bis insitĩ i eo. vol. vbi ꝯcludit ꝙ v3 nisi in li bro feudorum aliud reperiatur spãliter factu3. scd̃m doc. in. l. si mihi ꝛ titio ff. de ver. oblig.

c ¶ Quid sit li bellus. adde gl. in v̄bo libellu3 in auc. de exhi bi. re. in. §. san cimus colla. v. Host. in sũma ti. de libel. obla. in. §. i. docto. in iiij. ru. e. ti. spec. ti. de libel. con ceptio. in. §. i.

ꝛ. §. de re mili. l. milites. Idẽ sensit Bal. hic super ru brica duz dixit ꝙ nõ prodest penitẽtia vbi culpa ẽ exe cuta. Secus si res est integra vel incõtinẽti purget cul pa. vt. ff. de in integ. resti. l. diuus. Idẽ sensisse vr̃ An. d iser. recitãdo opiniones. ꝛ hoc ꝑ istũ tex. dum dixit po stea recuperauerit ꝛc. qd significare vr̃ interuallum. arg. ff. ex qui. cau. maio. l. ab hostib⁹. §. sed ꝙ simpliciter ꝛ nõ modicũ. Secus si modicum interuallũ fuisset. ar. dicte l. ex hoc in. §. sigs ꝛ. ff. qui. ex cau. ma. ꝛ. l. i. §. si rẽ. ff. de posi. facit qd no. in simili. §. epm̃ vel Abba. in. c. i. ꝛ de succes. feu. in. §. filia. Et subdit ꝙ intelligitur modicum ṡm quosdã anteq̃3 dñs conqueratur ꝛ moueat qõnẽ per ea que dicta sunt. §. de mili. vas. qui ar. belli. depo. in. c. i. Et finaliter concludit ipse ꝙ hec opinio satis equa vi detur. ꝛ maxime si incontinenti recuperet. Ita ꝛ taliter qd illud incontinẽti possit dici postea. qꝛ ea que incõti a nẽti fiunt [a] inesse vident. l. lecta. ff. si cer. pe. Durũ tamẽ est ṡm ipsum recedere a dispositione textuũ qui contra riari vident huic opinioni. Sed tamẽ pro equitate hu ius opiniõis ego adduco ea que tradunt. §. que fuit pri ma causa be. amit. in. §. 13 qꝛ. ꝛ in. c. siquis presbiterorũ3 extra de rebus eccle. nõ alie. ꝛ qd dixit specu. in ti. de lo cato. §. nũc aliqua versi. xcvi. vbi in simili dicit ita fuisse obtentum de facto. ¶ Quero quid iuris sit in emphi teota qui vendidit rem emphiteoticã3 irrequisito dño ꝛ postea illã recuperat an nihilominus pdat rẽ. Et di cit Bar. ꝙ sic per istũ tex. ꝛ ꝑ. l. i. §. si rem. ff. dpositi. ꝛ de fideicõ. liber. l. qbus. ꝛ. l. rogo. ꝛ ita dicit ipse. in. l. se quit. in. §. idẽ labeo. in si. ff. de vsucap. Idẽ t3 Py. in. d. l. rogo. Sed guido de suzaria t3 ꝯtrium ꝑ dictũ. §. ide3 labeo. Idẽ t3 specu. in dicto ver. xcvi. per dictum. c. sigs ꝑsbiterorũ. ꝛ de peni. di. i. diuortiũ. Et hoc idẽ t3 Bar tho. de sali. in. d. §. si rem per ea que ibi no. in tertia solu tione de quo plenissime per ipsum. in. l. si. C. de iure em phi. Sed quãtũ ad ꝑpositũ nostrũ ego ꝯcordarẽ opi niões ꝙ aut emphiteota icõtinẽti ꝛ celeriter redemit re vendita. ꝛ tũc non incidat in cõmissum per. c. potuit de loca. ꝛ videtur esse de mente specu. ver. lxxxvi. Aut fuit in mora recuperandi. ꝛ tunc incidat in commissum prout dixi. §. de vasallo. que trahenda videntur ad em b phiteotam eadem equitate. Utrum autem teneat ar gumẽtatio de feu. ad emphiteosim [b] dicam stati in ti. seq. ꝛ dixi. in. c. i. §. qui. mo. feu. consti. potest. ¶ Quero quid si ex forma statuti dat certa solẽnitas in venditio ne rei feudalis vel emphiteotice. sine qua vitiatur ven ditio. an tunc si ꝯtrafiat cadat quis propter hoc a iure suo. Et bal. qui format hanc questionẽ. in. l. ij. C. d epa. audi. dicit ꝙ nõ qꝛ verbũ vẽditionis absolute prolatu3 nõ cõprehẽdit vẽditionẽ que nulla est ex defectu solẽ nitatis. vt. ff. de re iudi. l. iiij. §. cõdemnatum. facit. ff. de verb. sig. l. alienatiõis. ¶ Ultimo ad materiã ꝑñtẽ fa cit qd no. in. §. si. §. de be. fe. ꝛ. §. de probi. feu. alie. ꝑ fe. in glo. ij. ꝛ ꝑ doc. in. d. §. si rem. ꝛ in locis. §. alle. ꝛ qd no. in . c. ij. extra de depo. plene per spec. in dicto ver. lxxxvi. per Jac. ardi. in summa in ti. q. mo. feu. amit. sub rubri cel. si alienet feu. ꝛ postea recupat. ꝛ ꝑ Jo. an. in addi. specu. in ti. d feu. sub rubrica versi. ciiij. ꝛ in directoria iu ris. in. §. quot modis. Jacobus.

Profecto si domini. Hec ẽ secun da ps ꝑcipalis hui⁹ ti. qm̃ hucusq3 dclarauit de recu patione feu. alienati sine domini volũtate. nũc v̄o decla rare itẽdit qñ alienatio fuit fcã cũ volũtate dñi. Et ad uertendũ qa est valde difficilis circa itellectuz lr̃e. vt fa ciam ipm̃ claꝛ diuido i quattuor ptes qñ in ꝑria par te dicit ꝙ si ego vasal. habeo feu. a dño ꝛ illud cũ volũ tate ipsi⁹ dñi vẽdidi titio libere vel sibi alibellaui vt d beat inde soluere oĩ anno quinq3 vel aliter sibi alienaui forte sibi donãdo. ego postea recupaui idẽ feu. ab eodẽ titio. Modo querit an illud possũ retinere ꝛ quo iure.

Et dr̃ hic ꝙ hoc feudũ qd semel desijt esse meũ ꝑ alie natione nõ recidit in cãm feudi vt deinceps habeam iu re beneficij ꝛ feudi sicut prius habebã. ¶ Sed est vi dendũ quo iure recupaui. Nã si recupaui iure ꝑprio vt qa titius retro vẽdidit mihi dictũ feudũ. ꝛ tũc tene bo iure ꝑprio ex titulo emptõis nec res remãebit feu dalis. ¶ Si vero illud recuperaui iure libellario. vt quia idem titius qui primo recognoscebat illud a me iure liuelli pro quinq3 annuis mihi soluendis. Nunc retrouendidit mihi dictum ius suum liuellariũ. ꝛ tunc isto casu tenebo dictum feudum dicto liuellario iure. Sed tamen ipsa res in se bene remanebit feudalis pro ut erat a princi. ¶ Si vero illud recuperaui ex alio cõ tractu: puta quia ipse titius mihi retro illud donauit vel aliter in me transtulit. ꝛ tunc similiter isto casu te nebo iure. ꝛ titulo donationis vel ex illo iure quo illud recuperaui. ꝛ isto casu similiter non remanebit feuda lis. ¶ Et hoc vult ista prima pars vsq3 ad versi. dum modo de coniuncta glo. ij. que per hoc est expedita. In dicta secunda parte dicit ꝙ si ego vasallus alliuel laui de voluntate domini dictum feudũ titio vt solue ret inde omni anno quinq3 ꝙ isto casu si nõ recupaui di ctum ius liuellarium a titio. Sed remansit liuellarius meus. prout sibi aliuellaui de voluntate domini ꝙ tũc isto casu dicta quinq3 annua. que mihi debet titius de liuello intelligor tenere in feudum a domino quia ea habeo ratione feudi quod aliuellaui cu3 voluntate do mini. Et hoc vult ista secunda pars vsq3 ad versicu. il lud vero ius. Et in hac tertia parte reuertitur ad pri mam partem de vasallo aliuellante ꝛ postea illd ius recuperante vt in hoc exemplo. v3 ꝙ si titius cui aliuel laui feudum pro quinq3 soluendis omni anno mihi retrouendat dictum ius liuellarium queritur modo: an tale ius quod per liuellum transtuli ꝛ modo recu peraui intelligar tenere pro feudo sicut pri⁹ tenebam ꝛ dicit ꝙ non. Sed tenebo tanq̃3 ius libellariũ. Nam perinde est ac si redemissem aliam rem libellariam q̃ non fuisset feudalis. Intelligas tamen ꝙ licet istd ius redemptum a liuellario non censeatur feudale tamen ipsa res feudalis remanet feudalis. ¶ Et hoc vr̃ ista tertia pars vsq3 ad ver. si feudum ꝛc. Ista est quarta pars in qua iuxta proxime dicta declarat ꝙ si ego va sall⁹ recuperaui feudũ a titio. videlicet dictũ suũ ius li uellarium. Si postea ego refuto feudum domino que ritur an istud ius liuellarium quod ego redemi a titio possum retinere. Et dicit ꝙ sic: Nam cum supra dixe rit ꝙ ista redemptio huius iuris libellarij. reguletur si cut quelibet alia res p3 ꝙ facta refutatione iuris feu dalis quod in ea habebam remanebit mihi ius libel larium. habeo enim duplex ius in re feudali. Unum v3 ex causa feudi mihi a prin. cõcessi a dño ꝛ isto respe ctu res remanet feudalis. Aliud ẽ ius quod habeo ex causa libelli nunc redempti. Et istud ius non est feuda le sed libellarium qꝛ a prin. de volũtate domini ita ali uellatum fuit. Unde possum refutare ius feudale ꝛ re tinere ius libellarium. Et nunc ex predictis habes ple ne casum huius. §. qui scabrosus est. ¶ In text. ibi per c libellum. dic qd sit libellus [c]. vt dixi supra qui. mo. feu. ami. in. §. aut si libellario ꝛ de feu. alie. in princi. Ibi alie nauit. Forte donando vel aliter cõtrahendo. Ibi si idẽ .s. vasallus. Ibi ipm̃ .s. feudum. ibi penes ipm̃ .s. vasallũ. ibi iure tamen beneficij non. dic. s. eo casu qñ cum volũ tate domini libere vẽdidit vel aliter libere transtulit ꝛ postea libere recuperauit quibus casibus tenebit iure proprio ꝛ non iure bñficij. Sed qñ ꝑ libellum transtu lit. Et postea ipsum ꝑ ius libellarium similiter recupa uit. tunc res ipsa feudalis similiter remanebit feuda lis. nõ aũt illud ius libellariũ erat feudale. Ibi sed aut proprio. dic quo casu res non remanebit feudalis ali quo iure quia iam cum volũtate domini alienata fue rat.

rat: sed remanebit sua libera iur venditionis sibi facte. Ibi aut p libello. Hic quo casu res ipsa remeabit feudalis put fuerat. s3 illud ius libellariu no vt pbat sta tim in ver. illud vero. r in ver. si feudu rc. in fi. capituli. Et ita intellexit gl. ij. hic posita. Ibi recuperauit dic. na si recuperauit iure donatiois remanebit sua libera ex ti. donationis. no aut erit feudalis postq iam de volutate dni libere alienata fuerat a prin. Ibi dumodo dic in isto. ver. iste vasallus qui alienauerat feudu de volutate domini no recuperauit aliquo modo illud sed reliquit alibellatu put erat. Ibi sciat. s. iste vasallus alibellans. Ibi si quid. dic declarat p exemplum qd proxime dixit. Ibi p libello ei dato. i. iure libelli ipsi vasallo respondeat videlicet quandoq3 singulis annis vt sequitur. Ibi hoc. s. iste redditus annuus qd sibi iure libelli respodetur de volutate dni censebit feudu de iure postq vasallus aliter no recuperauit nec aliter sibi restitutu3 est p libellariu. vel intelligas hoc. s. ista alibellatio facta a prin. de volutate domini. Et per ista habes expedita3 glosella3 hic positam que hic declarauit. Ibi illud vero. dic h reuertitur ad prima3 partem quado vasallus de volutate dni alibellauit feudum r postea illud recuperauit. Ibi no tenebit. Subaudi s3 ipsa tn res remanebit feudalis. Ibi alterius rei quasi dicat q respectu illius iuris libellarij cesebit pinde ac si fuisset alia res n feudalis alibellata r redempta. Ibi refutauerit. s. in casu. §. proxi. qn vasallus recuperauit feudum iure libellario quo casu remanebat res feudalis r nihilominus obligatio iure libelli. Mo si isto casu refutauerit feudu dno nihilominus durabit ius libelli cum in dicta re esset duplex ius: vt. §. dixi. No. q cosensus domini circa alienatione feudi adhibitus qualificat ipsum feudu hm qualitatem osensus. vn si vasallus alienet iure proprio d osensu dni. si postea ouertitur: intelligit couerti iure pprio. si iure libellario alienet tunc ouertitur iure libellario. na posterius euentus declarat hm formam licentie precedetis. facit. l. i. post prin. J. de probi. feu. alie. p fe. r qd habet in. c. fi. extra de cleri. pereg. ¶ No. q qn vasallus de volutate dni alienat feudu p libellu. puta vt singulis annis debeat habere quinq3 solidos tenebit illud ius noie feudi. r si vasallus omitteret feloniā aliquā vel aliud ex quo feudum aperiret dno tunc istud ius aperiet ipsi dno qm reliquie feudi iur feudi censeri debent qd est nota dignu hm Bal. facit. §. d in ue. de re alie. fac. in. §. sed r ɔria. ¶ No. q vbi vasallus recuperat a libellario possessore feudu alibellatu d volutate dni. tenebit deiceps a dno illud ius libellariu redeptu tanq libellu no tanq feudu. res tn ipsa bene remanebit feudalis. Illud aut ius. puta qnq3 solidoru soluedo p dicta redeptione est osumptu quo ad vasallu r eu libellariu a quo redemit. Veru iste vas. tenebit dno ad istos quinq3 solidos annuatim no iure feudi sed iure libelli hm Bal. Ide si iste vasallus in predicto casu refutasset ius feudale ipsi dno retinere poterit dicta re feudalem iure libellario deicepe. An aut r qn vasallus possit feudu refutare dixi. §. de vasal. q ɔ costi. lotb. feu. alie. in. c. i. ¶ O p. cu3 gl. ɔ istu. §. in principio. in eo qd tex. psupponit q tuc demu vasallus pt alienare vl libellare feudu si hoc faciat cu volutate domini. Sed ɔ. q3 etia sine volutate domini poterat hoc facere hm ista iura ante ostitutione lotharij. ¶ Na poterat vedere r alienar vsq3 ad medietate sui feudi: nisi feudu fuisset in curte dni vel fuisset extra curia. s3 dns habebat iurisdictione r honore in loco qbus casib9 vasallus pot alienare absq3 voluntate dni. vt pdicta probant. §. qli. olim poterat feu. alie. in prin. r de alie. feu. in. c. i. r. §. qui. mo. feu. amit. i fi. So. dicit gl. q iste tex. loquit r h3 respectu ad iura noua. hm que indistincte phibita est feudi alienatio in toto vel parte sine volutate dni. vt. J. de probi. feu. alie. per lotb. r de probi. feu. alie. p fe. r. §. de vasallo q ɔ consti. lotb. feu. alie. in. c. i. Et q hoc sit veru vt referat a dicta iura noua pbat q3 cotinuat se ad. §. pxima in v. cu hodie rc. vbi locutus e r metione fecit d dicto nouo iure. Et p hoc hes expedita ista gl. vsq3 ad ver. imo r sic fiebat rc. q bene loquit. Quādo autem vasallus dicatur habere feudu in curte vel extra curte dni. Ite r qn dns dicat habere districtu honore r iurisditione i loco plene declaraui. in dicto. ti. §. fi. §. qui. mo. feu. amit. in euidentialibus r in notabilibus. vbi vide pro declaratione predictorum. Et in hoc an vasallus possit alibellare ius suu feudale. dixi. J. de probi. feu. alie. per fe. in prin. ¶ Quero cum dicta glo. si vasallus alienet feudum sine volutate domini r post dictam alienatioem sint lapsi ani. xxx. an dominus poterit amplius reuocare feudum alienatu non obstante prescriptione sibi. Et dicit glo. q olim hoc expeditum erat vt no posset dominus reuocare siue fuisset scies siue ignorans. vt probat supra qualiter olim poterat feu. alie. in. §. pe. quinimo etiam hodie talis pscriptio longissima obstabit dno scieti cu talis prescriptio longissima fuerit inducta ɔ desides r negligentes nisi essent d psonis ɔ qs talis pscriptio non currit. de qbus in tex. r gl. in. l. ij. C. de pscrip. xxx. an. Sed de hac questione dic vt plene notatur per gl. r ibi latissime dixi supra de cap. coradi. in. §. preterea. ¶ O p. ab extra cotra istum tex. vt no possit procedere quia vasal. dando ad libellum suum feu. transfert in eum suu dniu vtile qnod habebat in ius libellariu. vt ff. si ager vecti. l. i. r. ij. vnde apud vasallum nullum remanet dnium. sicut dicimus de emphiteota. vt isti. loca. in. §. adeo. ergo nihil videt remanere in feudo. So. dic hm Ja. d bel. q illud ius libellariu qd est apud eu est i feudum. vt pbat in ver. illud r in fi. Unde vr ad huc ipsam re feudale possidere ppter pensione qua3 recipit. vt. ff. de vsufru. l. no vtitur. r. l. seq. ¶ Quero ab extra que est ratio quare no integrat feudu qn vasallus illud vedidit r postea recupauit. dic hm Jac. d bel. q3 p venditionem factam cum osensu domini dominus pdidit suum directum dniu r vasallus suu vtile. vt. C. d rebus alie. no alie. l. i. r. l. si fundu. r d remis. pig. l. i. r ideo non restituitur in statu pristinum. vt. ff. d sta. ho. l. homo liber. r de adop. l. q liberat9 r. §. d alie. feu. in. §. r si clientulus. ¶ Quero qd si dedit alij per libellum dni voluntate r postea recupauit p libellum an remaneat feudu. r dic q sic hm Jac. de bel. r An. de iser. ar. in ver. illud. r erit in feudum ipa res qsi restituta in pristinam cam. Et est ratio quia volutate domini dedit ad libellu. Ipsum aute ius libellarium no erit in fundu vt dixi supius. Ubi aute dedisset ad libellu ppetuu r no recuperat tunc illud ius libellariu bene erit feudale. vt i versi. dumodo. Et nunc hes oia ad intellectu declarata. ¶ Ultio ad materia pnte vide qd dixi supra in prin. istius ti. r in remissionibus ibi adductis. r p Ja. ardi. i suma. in ti. q. mo. feu. amit. sub rubricella si dominus consensit alie. feu. Ja.

¶ An agnatus vel filius possit repudiare feu. r hrditatem retinere vel econtra. Rubrica.

¶ Quia supra in titulo pcedeti. in fi. habita est mentio de refutatione feudi. Unde sumpta inde occasiōe subicit istum ti. In quo declarare intendit an agnatus vel filius possit refutare feudum r hereditatem retinere vel econtra.

Si contigerit. Diuide totu titulu i tres ptes. In pria declarat an agnati vasalli mortui possint eius hrditate recusar r feudu retiner ita r taliter vt no teneant ad onera here Ja. Alua. sup feu.

ditaria. In secūda dclarat an filii filij vasa. mortui pos
sint ei⁹ hṙditatem repudiare ꝛ feudū retinere. In ter-
tia declarat an in casu supra ꝓximo possit idem filius
a domino inuestiri cōsentientib⁹ agnatis de eodē feu.
tanq̄ de feu. no. ita ꝛ taliter vt possit dictā hṙditatē re
pudiare ꝛ dictum feudum retinere vt nō teneaṫ credi
torib⁹ hṙditarijs. scḋa ibi vbi vero. tertia ibi lꝫ. ¶ Ca-
sus. Agnatus ad quē dlata est hṙditas vasalli mortui
pōt dictā hṙditatē repudiare ꝛ feudū retinere. nec te-
nebitur ad onera hereditaria quatenus suppetunt fru
ctus adhuc pēdentes in feudo qui iaꝫ cesserant lucro
vasalli tempore mortis. Ubi vero vasallus reliquit fi-
liū ad quē hṙditas delata ē: nō pt dcāꝫ hṙditatē repu
diare ꝛ feudū retinere. sed teneṫ aut vtrūq̄ repudiare
aut vtrūq̄ retinere: nisi a dn̄o inuestiretur consentienti
bus agnatis tanq̄ de feudo nouo: quia tūc posset he
reditatem patris repudiare ꝛ feuduꝫ retinere nec tene
tur ad onera hṙditaria. h. d. ¶ Premitte pro euidē
tia ꝙ in successiōe feudi pria cā est liberoꝝ ꝛ ceterorū
masculoꝝ descēdentiū p lineā masculinā. deficiētibus
aūt istis descēdētib⁹ postea vocāṫ agnati trāsuersales
scḋm gradus suos. ¶ Et hoc in feudo paterno vt pre
dicta ꝓbantur supra de gradib⁹. in pncipio. ꝛ in. §. pri
mo. Et ibi declaraṫ etiā quod sit feudū paternū. ꝛ ꝓ
batur infra de succe. feu. c. primo. In feudo autē nouo
nō succedūt agnati. nisi expresse sit dcm̄ i inuestitura.
vt supra de succes. feu. §. fin. ꝛ supra de fra. de no. bene.
a inuesti. in. c. i. ¶ Quod autē dicaṫ feudū nouū[a] ꝓbaṫ
supra qui testes sint neces. ad ꝓban. nouā inuesti. ꝛ ibi
dixi. In tex. ibi prole. i. filijs ꝛ alijs descēdentibus. vt. l.
officiales. in fi. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ dixi. s. de gradi. in pn.
sup tex. Ibi ptinet. dic vt ē proximior siue voceṫ ex te
stamēto siue ab itestato ad hṙditatē ṡm Ia. d bel. ibi
si paternū fuit. vt q̄ fuit alicuius descendētis ipsorum
qui fuit agnatiōis cōis. d. §. i. de gradi. ꝛ ideo dixit d
paterno. q̄ in nouo nullo modo succedūt agnati trans
uersales etiā si essent hṙdes nisi expresse eēt dictuꝫ in
inuestitura: vt. s. dixi. ꝛ hoc voluit etiam glo. ħ posita
ibi fructibus. subaudi petentibus super dicto feudo.
ibi. s. diximus. s. in ti. s. hic finitur lex. §. penul. ꝛ non mi
reris ꝙ auctor referēdo se ita ad remota dicat. s. dixi-
mus ꝛc. q̄ in rubricatione antiqua huius opis nō erat
hic itermedia aliqua rubrica a dicto ti. inclusiue vsq̄
ad titulū. I. de natura succes. feu. exclusiue. vt ibi dixi su-
per rubri. ꝛ clarius sup rubri. de filijs na. ad morg. con-
tracto. Et ideo ħ dixit ṡm ꝙ. s. diximus. quasi referē
do ea que dixerat sub eodem ti. Ibi considerabiṫ hoc
modo. vꝫ ꝙ si vasallus decessit a mense septēbris inclu
siue vsq̄ ad chalēdas marcij sequentis exclusiue. tunc
vasallus mortuus nō lucrabaṫ fructus. ꝛ per ꝯsequens
iste agnatus nō tenetur aliquid soluere occasione fru-
ctuū q̄ spectāt ad ipsuꝫ agnatū. Si vero vasallus fuis
set mortuus a chalēdis marcij inclusiue vsq̄ ad men-
sem augusti fuerit iclusiue. tūc vasallus mortuus lucra
baṫ fructus ꝛ per ꝯsequēs iste agnatus hēbit necesse
refundere istos fructus pro soluendis oneribus hṙdi
tarijs. Et hoc etiam voluit glo. hic posita lꝫ nō ita cla
re. ꝛ de hac materia fructuū plene ibi tractauit. Ibi be
neficio. i. feudo. vt. s. in qbus cau. feu. amit. in. §. i. Ibi
repudiauit. Et intelligas hoc esse verū ṡm glo. hic posi
tam ꝛ bene. siue feudū sit nouū siue paternū. Nā ꝙ lo
quaṫ de paterno expresse patet per ea que statim subi
ciuntur in tex. dum vult ꝙ agnati reuoceṫ si repudieṫ
ꝛc. In nouo similiter dꝫ intelligi q̄ in eo succedunt fi-
lij. vt. s. qui feu. da. pos. in §. antiquissimo. ꝛ de suc. feu.
in fi. ꝛ de feu. mar. in. c. fi. Ibi paternū fuit. Secus aūt
si eēt nouū cū in eo ñ succedāt agnati transuersales. vt
. s. dixi. ¶ No. ꝙ vbi agnatus succedit agnato in hṙdi
tate ꝛ feudo paterno ꝙ pōt repudiare hereditatē ꝛ re
tinere feudū ꝛ est rō decidēdi q̄ istud feudū non reco
gnoscit neq̄ hꝫ ex bñficio agnati mortui. neq̄ ex suc
cessione sua neq̄ mediante psona sua. sed potius ex li
beralitate ꝛ munificentia primi domini concedentis.
vnde non potest per alium sibi tolli neq̄ subici alicui
oneri. vt in auc. de exhi. ꝛ introdu. reis in. §. optimum
ꝛ. ff. d adopt. l. si arrogator. ꝛ in auc. de nup. in. §. si ve
ro vsumfructū. ꝛ in gl. ij. hic posita. que per hoc rema
net expedita. ¶ No. ꝙ filius succedens patri vasallo
in hereditate ac feu. paterno non potest feudum reti-
nere ꝛ hereditatem repudiare causa euitandi onera
hereditaria. Et fuit ratio decidēdi. q̄ filius consequi
tur istud feudū patre medio. ꝛ venit ex persona dicti
patris sui. nam filius oritur a patre. non autē agnatus
ab agnato vt supra de suc. feu. in principio. ꝛ d gradi.
succes. in feu. scḋm Iaco. de bel. Agnati autem non ve
niunt ex persona patris vnde non mirandum si in hoc
videtur filius esse deterioris conditionis q̄ agnatus
in tali feu. paterno quod ita ꝓcessit ex largitate primi
ꝯcedentis respectu filij sicut respectu aliorum agnato
rū. Itē q̄ filius quodāmodo reputaṫ eadem persona
cū patre ꝛ idē principiū censeṫ. Itē q̄ filij veniūt eodē
iure cū pr̄e. sed agnati qdē diuerso ꝛ ex diuerso capi-
te. ar. in. l. sed cū patrono. ff. de bo. pos. ṡm Bal. itē ē
ꝛ alia rō ṡm An. d iser. q̄ ē iniuria defuncto nō hr̄e
heredē. isti qui ma. nō possunt. i. §. i. strictius aūt tene
tur filius defendere honorem patris q̄ extranei. q̄ hꝫ
esse a patre. Et p istam habes expeditā gl. iiij. hic po
sitam. ꝛ etiam quintā que allegauit plura argumēta
pro ꝛ ꝯ in hoc brocardo. videlicet an filius repudiata
hereditate possit feudū retinere vsq̄ ad v. sed nunq̄
ꝛc. qd brocardū ꝓsecutus fuit Azo. in suis brocardis.
Sed de hoc modicū curādū cum de ꝯsuetudine feu
doꝝ habeamus determinationem factam. vt hic ṡm
Ioā. an. in addi. specu. §. quoniam. ver. xxxvij. vbi ple-
nissime materiam huius brocardi declarauit. ꝛ dic vt
ibi. ¶ No. ꝙ dominus nō potest alterare naturā feu.
antiqui in preiudiciuꝫ horū agnatoꝝ ad quos dictuꝫ
feudum qn̄q̄ sit reuersurum nisi dicti agnati consen-
tiant alterationi facte per dominum. vt hic facit. §. pre
terea. supra qui. mo. feu. amit. Nam per consensuꝫ pri
uatur iure suo. vt ibi no. Et vtrū requiratur expressus
ꝯsensus vel sufficiat etiā tacitus. dic vt ibi dixi. Sꝫ an
dicti agnati q pr̄i non ꝯsenserunt possint postea p suā
ratihabitionem ꝯfirmare ꝛ sibi preiudicare dic ꝙ sic
vt supra de alie. feu. pa. in prin. ꝛ ibi plene examinaui
ꝛ in glo. pe. hic posita que p hoc est expedita. Intelli
gas tn̄ dūmodo ratihabitio nō sit erronea. vt no. i. l.
nr̄. C. d rei vendi. ṡm Bal. ¶ No. hic tex. singularē
ṡm Bald. ꝙ suus etiā de iure ciuili hꝫ beneficium ab
stinēdi. vꝫ qn̄ hṙditas habet feu. annexum: quo cāu fi
lius etiam suus potest vtrūq̄ repudiare. Nam cōsue
b tudo ē d iure ciuili[b] inst. d iure na. gen. ꝛ ciuili. §. ex nō
scripto. que ꝯsuetudo dat beneficiū istud: cum tn̄ de iu
re cōi ꝯrium sit. insti. d here. quali. ꝛ dif. in. §. sui. ꝛ no.
. C. qn̄ nō petē. ptes. l. vnica. ꝛ. ff. de reg. iuris. l. iura san
guinis. intelligas tn̄ ti. istū tam de filijs suis q̄ emāci
patis. q̄ in materia feudali ēt emancipati succedūt i
feu. vt dixi. s. si de feu. fue. ꝯtro. in. c. adoptiu⁹. ꝛ tꝫ Ia.
ardi. in ti. d succe. feu. sub rubricel. an emācipatus succe
dat in feu. ꝛc. ꝛ Bal. hic. ¶ Quero cū gl. v. in fi. quid
si emphiteota moriatur relicto filio. an iste filius possit
hṙditatem patris repudiare vt nō teneatur oneribus
hereditarijs ꝛ sibi retinere emphiteosim. ꝛ hec glo. vꝫ
sentire ꝙ non arguendo a simili de filio vasal. ad filiū
emphiteote per istū tex. licet plura ar. brocardica pos
sent trahi pro ꝛ contra. prout fit in filio feudatarij ṡm
quod dixi supra in secūdo notabili. quam glo. simplici
ter sequiṫ Pe. d cer. dicēs idē iuris eē i iurib⁹ emphi.
qd i feudalibus imo multomagis i emphi. q̄ emphi
teota potest disponere de suo iure in testō. l. in couen
tionalibus

a ¶ Qd aūt di caṫ feudū nouū. Adde gl. i. c. aca cius. xxiij. q. i. ꝛ per doct. in. c. ex parte de feu.

b ¶ Cōsuetudo ē de iure ciuili. adde Car. alex. i. c. mos ē id. itē ꝯsuetudo sūpsit vires a lege scri pta. ṡm Cardi. alex. i. c. nō ē pec catū. i. §. ius vo. i. i. col. vi. distin.

tionabilib⁹.ff.de verbo.signi.Sed vasa.ꝺ suo feu.nõ
vt supra de succes.feu.c.i.Hanc eãdem opinionẽ gl.te
nuit hic An.ꝺ iser.qñ inuestitura esset facta ꝑ se ⁊ libe
ris.qꝛ tunc etiam si nõ sint heredes pñt ius suũ retine
re.l.si oparum.ff.de opis liber. Sed qñ inuesti. diceret
pro se ⁊ heredibus suis.tũc nõ põt emphiteosim tene
re nisi sint heredes.ar.in.l.cum a matre.C.de rei vẽdi.
Et in hac opinione videt̃ fuisse specul.in ti.de loca.§.
nũc aliqua.versi.clviij.Motus pꝛicipaliter ꝑ auc.vñ si
parens.C.de inoffi.testa.Sed Jo.an.ibi in addi.videt̃
sentire quia aut ista emphiteosis est auita.⁊ tũc fili⁹em
phiteote admittit̃ repudiata hr̃ditate patris.Aut est
pr̃na ⁊ tũc nõ.Et allegauit Guido de suza.hoc tenere
in.l.qui se patris.C.vnde libe.Et extendit hanc distin
ctionẽ suam ẽt ad materiã feudalez dicens ꝙ iste ti.lo
quit̃ tantum in feudo paterno ⁊ nõ auito.Sed de hoc
te remitto ad notata ꝑ ipsum.in.c.ij.extra de feu. ⁊ in
regula non dꝫ aliquis de regulis iuris li.vi.Sed bar.
in.l. qꝺ dicitur.ff.ꝺ verbo.obli.videt̃ sentire cũ specu.
dicẽs ꝙ qñ inuestitura dicit pro se ⁊ filijs.Intelligatur
ordine successiuo vt prio hẽat pater postea filij.vt in.l.
gall⁹.§.i.cũ ibi no.ff.ꝺ lib.⁊ posthu.⁊ subdit ꝙ isto ca
su i emphiteosim ecclesie que nõ trãsit nisi ad filios.vt
in auc.ꝺ nõ alienãdis.in.§. emphiteosim.col.ij. videa
tur tunc prouisum filijs vt filijs ⁊ non vt hr̃dibus. Et
ideo ad eos ptineret etiã si ñ essent hr̃des.ar.ff.ꝺ ope
ris lib.l.vt iurisiurãdi.in.§. si liberi ⁊ ibi ꝑ dy.facit qꝺ
dixit Cy.in.l.liberti liberteqꝫ.C.de op.lib.dñs aũt bal.
in hac qõne tam hic ꝙ̃ꝫ in auc.si quas ruinas.C.de sa-
crosan.eccle.vbi latissime examinat formãdo infinita
argumenta ꝓ ⁊ ꝯ:tandẽ vr̃ transire cum Bar.vt nõ
sit ꝑ oĩa bona similitudo de feudo ad emphiteosim cũ
feudum magis coherceat ꝑsone ꝙ̃ꝫ patrimonio quia
cã feudi radicata est in seruitio ꝑsonali.¶ Ex quibus
a vr̃ concludendum pro hac pte.vꝫ ꝙ qñ inuesti.emphi
teosis est facta[a] pro se ⁊ filijs:qꝺ tũc fili⁹ potest retine
re emphiteosim ⁊ repudiare hr̃ditatẽ. Et hec ꝯclusio
probatur qꝛ sufficit inesse qualitatem de qua actuz est
inter ꝯhentes.ff.de verb.obli.l.quecũqꝫ.§.i.⁊ dicta.l.
quod dicitur ⁊ de assigna.liber.l.i.§.assignare. Secus
aũt si sub noĩe heredũ facta est inuestitura.qꝛ tunc ne-
cesse est ꝙ sit heres.ar.no.in.l.etiam.ff.solu. matrimo.
Et firmat̃ expꝛsse hec ꝯclusio ꝑ eundem Bal.i.l.liber
ti.C.de operis libe.ibi.quero quid sit filius ⁊c.Et pro
hac ꝯclusione facit.l.filie.C. famil.hercisci.l.si libert⁹
pterito.§.quid ergo de bo.libe.ff.de lega.i.l. filius.§.
cum quis.⁊.ff.ad trebe.l.ex facto.§.fi.⁊ qꝺ no.ff.ꝺ iure
patro.l.diui fratres ⁊.ff.de vsuf.accre.l.si qs titio.⁊ ita
etiam tenuit idem Bar.in dicto.§.si liberi.Ex qbus
ifert Bal.i dicta auc. ꝙ filia dotata q̃ excludit̃ vigo-
re statuti a successione paterna. nihilominus non exclu
datur a tali iure emphiteotico.Idem dicit ipse si ipsa
fuisset instituta incertam. Subdit etiam idem esse si
filij sunt heredes dispariter.tamẽ in tali iure emphiteo
tico succedent̃ equaliter qꝛ talis emphiteosis nõ ẽ ius
hr̃ditariũ.Et facit ẽt ꝓ hac ꝯclusiõe ꝺm ipm:qꝛ si qs
recipet emphiteosim ꝓ se ⁊ vxore sua.vel ꝓ se ⁊ fratre
isti admitterent̃ ad emphiteosim lꝫ nõ essent hr̃des re
cipientis.Ergo idem si fiat mentio de filio cum nõ mi
nus videat̃ patrẽ velle ꝓuidere filio ꝙ̃ꝫ extraneo.imo
plus.argu.in.l.tale pactũ.in.§.fi.ff.ꝺ pac.⁊ vide plura
ad ꝓpositum ꝑ eũdeꝫ Bal.in dicta.l.liberti.¶ Que
ro cum glo.fi. quid si dominus inuestiuerit filiuꝫ vasal
li mortui tanꝙ̃ꝫ de feudo nouo cõsentientibus agnatis
prout dicit̃ hic.in fi.Et postea moriatur iste filius inue
stitus sine filijs.an isti agnati pñt venire ad dictum feu
dum tanꝙ̃ꝫ antiquũ ex sua prima natura an excludant̃
per dñm tanꝙ̃ꝫ sit feuduꝫ nouũ.Et respondet gl.ꝙ isti
agnati sunt exclusi ex eo qꝺ per consensum vident̃ re-
nũciasse iuri suo per.§.preterea.ꝭ. qui.mo.feu.amit.⁊

adducit pro hac opinione.j.ꝺ eo qui fi. fecit agna.c.i.
i fi.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad ver.sed qd.Hoc idẽ
sensit alia glo.ꝭ.ꝺ vas.decre.eta.in.c.i. in solutione ꝯrij
illius capituli.Et hanc opi.glo.sequitur Jac.ꝺ bel.ꝑ.l.
i.⁊.ij C.ꝺ remis.pigno.idẽ tꝫ An.ꝺ iser. ⁊ Bal.simili
ter.subiungẽs ꝙ etiã si ꝯsentiẽtib⁹ agnatis dñs inue-
stiuisset vasallũ simpliciter ꝙ adhuc essent exclusi: qa
cã noua facit feudũ nouũ. sed tñ iudicio meo fortiter
facit si natura feudi mutata nõ sit per dictũ.c.i.j.ꝺ eo
q finem fecit agna.⁊ per istuꝫ tex.vñ cogita. ¶ Que
ro cũ dicta glo.quid si dominus sine ꝯsensu agnatoꝝ
inuestiuit istũ filium vasalli mortui ꝺ dicto feudo anti
quo tanꝙ̃ꝫ de feudo nouo volẽdo sibi facere gratiam
ad hoc vt non teneret̃ soluere onera hr̃ditaria an dicti
agnati poterũt icõtinẽti reuocare dictũ feu.Et rñdet
ista glo.ꝙ nõ postꝙ̃ꝫ fili⁹ nõ repudiauit feudũ.nã dñs
potuit ei dictã gratiã facere ꝓpter seruitium ⁊ amorẽ
patris mortui.sicut in simili videmus ꝙ põt inuestire
filiam in ꝑiudiciũ agnatoꝝ vt.ꝭ.queãd.feu.ad fili.ptĩ.
i.c.siquis.Et hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad finẽ.Sꝫ
aduerte qꝛ hec glo. cõiter reprobatur cum dñs talem
gratiã facere nõ põt ꝺm Pet. de cer.⁊ dñm Bal.
ar.i.l.post mortẽ.§.fi.ff.ꝺ ꝯtab.⁊.ff.ꝺ pac.l.fi.C.loca.
l.si cũ hermes.facit qꝺ dixit Cy.in.l.posthumo.C.de
ꝯtab.Hoc idẽ tꝫ An.de iser.dicens ꝙ ratio quã alle-
gat ista gl.nõ ẽ bona. cũ in ꝑiudiciũ agnatoꝝ hoc nõ
potuit fieri.qꝛ nec alienare posset fili⁹ ẽt cũ ꝯsensu do
mini sine agnatis.vt.ꝭ.de alie.feu.pater.c.i.tamẽ dicit
ipse ꝙ viuo filio nõ reuocabũt agnati ex quo nõ repu
diauit.vt.ꝭ.si de feu.fue.cõtro.in.c.ticius.Sꝫ ipse fili⁹
tenebitur creditoribus hereditarijs ꝑ istũ text. facit.l.
i.C.de repu.hr̃di.Et qꝺ teneatur ad onera hr̃ditaria.
sequitur etiam Jac.de bel.ꝑ.l.pro hr̃de.⁊.l. si ꝺuũ.ff.
ꝺ acq.here.¶ Non obstat mõ dictũ.c.siqs.ꝭ. queãd
modũ feu.ad fi.ptĩ.qꝛ loquitur in feu. nouo iam aper-
to domino vt ibi dixi. Itẽ põt rñderi ⁊ alio modo qꝛ
illud quod ibi dicitur ꝙ nõ põt reuocari ab vllo ex pa
rentibus intelligatur de agnatis ipius domini nõ au-
tem vasal.de quo dicatis.vt ibi late scripsi. ¶ Quero
nũc ab extra pro intellectu totius materie.nunqd fili⁹
b vasalli mortui[b] possit feudum retinere ⁊ hereditatem
repudiare.Et videt̃ dicẽdum indistincte ꝙ nõ ꝑ istũ
tex.Sed aduerte. quoniam ista regula ita indistincte
tradita recipit aliquas limitationes ꝺm docto. prio i
tellige hanc regulã esse verã ꝺm odof. qñ vasalli fili⁹
incipit a feudo.s.ipsum retinẽdo. qꝛ tunc nõ potest re
pudiare hereditatẽ.Et ita intelligatur regula hic posi
ta.sꝫ quando incipit ab hereditate ipam adeũdo tũc
bene potest repudiare feu.etiam inuito domino. vt.ꝭ.
ꝺ vas.qui ꝯ consti.lotharij.in.c.i.Et hãc limitatiõem
etiam sequit̃ Bal.Itẽ intellige ⁊ predictam regulaꝫ
esse veram ꝺm Jaco.ardi.quando inuesti.feudi dice-
ret pro se ⁊ heredibus.quia tunc est necesse ꝙ sit etiã
heres si vult feudum attenta forma ipius inuestiture.
Et sic est necesse ꝙ aut vtrũqꝫ dimittat aut vtrunqꝫ
capiat per dictam regulã. Si vero inuestitura diceret
pro se ⁊ liberis suis tũc nõ haberet locum regula pre
dicta.sed filius posset feu.accipere ⁊ hereditatẽ repu
diare.ff.de operis libe.l. cum patronus.§. cum liber-
tus.⁊ i auc.de exhiben.reis in.§.optimum.Et hanc li
mitationem sequitur etiam An.de iser.hic ⁊ in.§.hoc
quoqꝫ.ꝭ. de succes.feu. dicens ꝙ quando feudum da-
tur per inuestituram vasallo ⁊ liberis. tunc videtur fa
cta prouisio omnibus qui sunt ꝺ numero liberorũ. vt
ff.de verbo.signi.l.liberorum.Unde in isto tali feud.
succedere possunt liberi etiam si non sunt heredes.ff.
de operis liber.l.si operarum de verbo. oblig.l.quod
cunqꝫ.§.si ita.Hanc limitationem sequitur etiam Ja
co.de bel.supra de eo qui sibi heredibusqꝫ suis.in.c.i.
Hanc eãdem limitationem sequitur etiam Bal. col

Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Emphiteosis ẽ facta. Adꝺ doc.i.l.ij.C.de iure emphite. ⁊ ꝑ Jo. de imol.i.c. potuit. de loca.

b ¶ Quid si filius vasalli mortui.adde Ange. ꝯsi.clxxxviij.ici. ex forma.

ligens tres cāus. q² interdum quis recipit feu. simpliciter nulla facta mentione ƌ filijs vel hr̄dibus. Interdum recipit pro se ⁊ hr̄dib⁹. ⁊ istis duob⁹ casibus dicit ipse hr̄e locum regulam nostrā. vt filius non possit feu. retinere ⁊ hr̄ditatem repudiare per istū tex. Et h̄ concordat dict⁹ Andre. de iser. p rōnem. c. i. s̄. de duo. fra. a capi. inuesti. vbi si concedat̄ feu. ticio. intelligitur de heredib⁹. facit etiam. ff. de pba. l. si pactū. Sed interdum ꝯcessum est feu. pro se ⁊ liberis seu filijs. ⁊ tūc possunt filij ⁊ quicūqꝫ descēdētes feu. accipere ⁊ hr̄ditatē repudiare. l. vt iurisiurādi. in. §. si liberi. ff. ƌ opis liber. ⁊ l. si arrogator. §. si vt ipuberi. ff. ƌ adop. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. si filius qui patri. ⁊ de bo. po. l. sed cū patrono. facit ad predicta qƌ dixit Jo. andre. in addi. Spec. in tit. de feudis. §. nūc dicamus. ver. sed querit̄. Subsequēter addas ⁊ aliaꝫ limitationē ad p̄dictā regulam s̄m Jaco. ƌ bel. vꝫ vt tūc demū cōpellatur filius vasalli. aut vtrūqꝫ retinere. aut vtrunqꝫ repudiare. qm̄ pōt hr̄ditatem habere tanq̄ꝫ heres. vt q² ē institutus vel ab intestato succedit. quo casu habeat locuꝫ dicta regula. Sed quādo eēt institut⁹ in certa re vel in sola legitima. vt multotiēs fit alio vniuersaliter istituto. tūc bene poterit habet̄ feudū absqꝫ hr̄ditate p̄rna neqꝫ tenebatur ad onera hr̄ditaria. vt not. ff. ad treb. l. si quis prior. C. de hered. insti. l. quotj. ⁊ l. i. l. §. si ex fundo. ff. de here. insti. Et hanc limitationē sequitur ēt Bal. hic. ⁊ s̄. ƌ succes. feu. in prin. per ea que traduntur in. l. vt iusiu. §. si liberi. ƌ operis liber. ⁊ C. de operis liber. in. l. si liberti. ⁊ confirmat p no. in Specu. de testa. in. §. i. ad fi. ⁊ ff. de transac. in. l. ꝯtrouersia. Idem dicēdum s̄m Bal. si filius esset in testamento p̄terit⁹. qm̄ mortuo patre poterit filius retinere feu. ⁊ dimitter̄ hereditatē. nec habebit necesse annullare testamentū. q² dicta ānullatio fuit inducta fauore filioꝝ. vnde nō tenet̄ vti tali fauore eo inuito. ff. ƌ mino. l. si iudex. ⁊ no. ff. ƌ ꝯtabu. l. nō tm̄. §. plane. ⁊ C. ƌ ꝯtabu. l. posthūo. idem dixit iaco. ardizo. in filio exhr̄dato a patre ꝙ poterit retinere feu. qƌ fuit aui sui. ar. ff. de lega. i. l. filius. §. cū pater. ⁊ idē tenet Andre. ƌ iser. s̄. de succes. feu. in pri. Sꝫ circa istam limitationē dic latius. vt dixi. s̄. qui feu. da. pos. in. §. i. in qōne pe. Itē addit Bal. aliaꝫ limitationē. vꝫ si filius viuo patre renūciauit hr̄ditati paterne per iuramētū. Nam mortuo patre poterit venire ad feudū ⁊ illud tenere nō habita hr̄ditate a qua iam priuat⁹ est. Et dicit esse bonam cautelam ad euitandum onera creditoꝝ. Nec ab aliquo docto. tactuꝫ qƌ videt̄ notandum. ⁊ potest probare hanc consideratione esse iuri cōsonam. quoniā p iuramentū est priuatus iure hr̄ditario. vt in. c. licet. extra ƌ iureiurā. lib. vi. ⁊ i. l. pactū. C. de colla. dic aut renūciatio nō capit feudum p. c. in generali. s̄. si de feu. fue. ꝯtro. Igitur poterit habere feudum antiquū nō obstante repudiatione hr̄ditatis. Iteꝫ addas aliam limitationē. vt si vigore statuti filia excludatur a successione patris. quo casu si pater habebat feud. qƌ transit etiā ad feminas poterit ista filia retinere feudū absqꝫ hr̄ditate. ar. eorum que no. in. l. si is qui. ff. de inoffi. testa. ⁊ in. l. pater filiū. ⁊ tenet Bal. hic ⁊ in. l. cum scōm. C. de fideicōmis. iuxta fi. Itē addas ⁊ aliā limitationē s̄m Andr. ƌ iser. vꝫ vt iste filius adeat hr̄ditatē cum beneficio inuentarij. q² tunc retinebit feudum liberum dato ꝙ nihil remāeat i hr̄ditate p. l. fi. C. de iure delibe. Sꝫ tamē isto cāu satisfit regule. q² vtrunqꝫ acceptauit. s. hereditatem cum dicto beneficio. Sꝫ in agnato hr̄de. an possit repudiare hr̄ditatē ⁊ retinere feudum hr̄ditarium. vꝫ quādo inuesti. est facta pro se ⁊ hr̄dibus. vide qƌ plene dixi ƌ eo qui sibi hr̄dibusqꝫ suis ⁊c. ⁊ in. c. i. in. q. ij. ¶ Quero an filius vasal. qui habet feudum auitū possit repudiare hr̄ditatem paternā retento feudo auito vel ꝑauito ⁊ bal. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. simpliciter tenet ꝙ per istum tex. Verū hic aliter sensit distinguēdo ꝙ aut filius decessit in tali statu. in quo pōt habere hr̄dē aut nō. Primo casu si erat sibi feudum quesitū. ⁊ tūc nō pōt nepos admitti ex ꝑsona aui. sed ex ꝑsona p̄ris. l. fi. C. de here. insti. Sed si nō erat ei quesitum. tūc poterit venire ex ꝑsona aui. Scōo casu dicit ipse ꝙ p̄t ex ꝑsona aui venire. facit. l. iij. ff. de interdi. ⁊ rele. ⁊ C. si vt se ab hr̄di. absti. l. ij. ƌ qua qōne vide late p eūdē bal. in. d. l. qui se patris. versi. item queritur ⁊c. Utrū autē vasallus possit repudiare feudū [a] in preiudiciū filij. dic per Bal. in dicta. l. qui se patris. versi. item queritur si vasallus ⁊c. ⁊ vide qƌ dixi. s̄. que fuit p̄ma causa bn̄f. amit. in. §. fi. in conclusionibus. ⁊ s̄. si de feu. fue. contro. ¶ Quero vtruꝫ carboniana bonoꝝ possessio habeat locum in feudo s̄m formam. l. i. C. de carbo. edi. ⁊ dicit Bal. ꝙ sic. Itē dicit ip̄e de bonoꝝ pos. causa ventris. argu. in. l. i. in. §. sexaginta. ad. l. falci. Iteꝫ dicit ipse si filius habeat substitutum vulgarem datum in testamēto patris ꝙ nihilomin⁹ habeat locū iste ti. vt repudiare nō possit hr̄ditateꝫ ⁊ feu. retinere. quoniā pater nō potuit hanc potestateꝫ cōcedere. sed solum dominus ⁊ agnati p istum tex. cuꝫ glo. ¶ Quero an filius institutus in re certa vel minori parte succedat cum fratib⁹ i feudo eq̄liter dic ꝙ sic: vt. s̄. dixi de his q feu. da pos. in §. i. de quo p Barto. in. l. vt iusiurādi. §. si liberi. ƌ operis liber. ⁊ in Specu. de testa. §. i. versi. pone. ⁊ p Bal. in. l. i. ff. de rerum diui. q. xlix. ⁊ s̄. de succes. feu. in prin. facit ꝙ. s̄. dixi i tertia limitatione. ¶ Quero quod si filius repudiauit vtrūqꝫ: sꝫ postea reꝑeritur habere res hereditarias vel feudum tenere: an teneatur ad seruitia ⁊ onera. Et putat Jaco. de are. ꝙ sic: vt. C. ƌ natu. liber. l. si quis circa medium. ⁊ ff. de acquiren. heredi. l. si is quis bonis. ⁊ in auten. quibus modis natura. effi. sui. in. §. quoniam. ⁊ in. §. si vero ab initio. ¶ Quero quid si vasallo mortuo sine liberis agnatus proximior apprehendat feudum simpliciter sine aliqua protestatione: an videatur ex hoc se imiscuisse hr̄ditati. vt per hoc teneat̄ creditoribus. dic ꝙ nō s̄m Jaco. ardizo. q² apprehendit feudū qƌ ad extraneū hr̄dem nō trāsiret. ergo nō videt̄ gessisse pro hr̄de. vt. ff. de acqui. her. l. p hr̄de. §. si qs tamen. ⁊ §. pap. ⁊ l. si qs nō q̄s. ¶ Quero qd ecōtra de filijs domini. an succedāt dn̄o in vasallatico. siue sint hr̄des patris. siue non. Rn̄deo ꝙ si inuestitura est iurata domino ⁊ liberis suis per vasallos ꝙ tūc fili⁹ dn̄i retinebit tale ius dato ꝙ n̄ sit hr̄s ar. ff. ƌ oper. libe. l. si qs opas. ⁊ l. cuꝫ p̄ronus. §. cū libertus. ⁊ de v̄bo. obli. l. qƌcūqꝫ. §. si qs ita. Si v̄o nō ē facta mētio filioꝝ dn̄i in dicta inuesti. ⁊ tūc aut sunt specificata seruitia certa. ⁊ tūc est necesse ꝙ filius dn̄i sit hr̄s dn̄i. aut incerta. ⁊ tūc filius dn̄i succedit in feu. lꝫ nō sit hr̄s. ar. in. l. si operū iudicio. ff. de ope. lib. ⁊ de acq. h re. l. pro hr̄de. §. si qd tn̄. C. de ope. libe. l. liberti. ff. ƌ dolo. l. nō dꝫ. ⁊ ita determinat Jac. ardi. in sūma de succes. feu. sub rubricella. an filij dn̄i succedant in vasallatico. siue sint hr̄des. siue n̄. ¶ Ultio ƌ hac materia hr̄ i. c. fili⁹ J. de capi. qui cur. ven. p Spec. in ti. de feudis. §. qm̄. v̄si. xxvij. ⁊ v̄si. xxxvij. ⁊ ibi plenius ⁊ melius p Joā. an. ⁊ in ti. de loca. in. §. nūc aliqua. v̄si. clix. ⁊ ibi p Joā. an. ⁊ per Bal. in. l. qui se p̄ris. C. vnde liberi. ⁊ in. d. auc. si quas ruinas. ⁊ in. d. l. liberti. C. de ope. libe. ⁊ in. l. ij. C. ƌ suis ⁊ legi. hr̄di. ⁊ bar. in. l. gallus. in fi. prin. ff. de liber. ⁊ posthu. ⁊ p canonistas in. c. ij. ex̄ de feud. ⁊ in cle. i. de iurepa. ⁊ in. c. si laycus. de iurepa. p Archi. lib. vi. p Jaco. ardi. in sūma. in ti. de succes. feu. sub rubrica p̄ma. ⁊ rubricella nūqd repudiādo here. qs possit hr̄e feudū. ⁊ qƌ dixi. s̄. de eo q sibi here. qꝫ suis masc. ⁊ femi. in. c. i. ⁊ qƌ habet̄. J. de eo q finē fecit agna. in. c. i. ⁊ vide etiā qƌ dixit bal. i. l. i. ff. ƌ re. diui. i. q. xxxiij. ⁊ i. c. generaliter. §. in his. C. ƌ scōis nup. ⁊ p Hosti. in sūma ti. ƌ feu. §. fi. circa finem. ⁊ quod tetigi in. c. ticius. supra si de feu. fue.

a ¶ Repudiat̄ feudum. Adde Dy. Bal. Ang. Joan. de imo. ⁊ Paul. de ca. i. l. apud iulianū. in §. si qs. de leg. i. ⁊ ibi p Alexā. de imo. i apostillis.

fue.controuer.in questione prima.in fine: Jacobus.

¶ An apõ iudicẽ vł curiã dñi qõ feu.termi.ð. Rubri.

¶ Quoniã auctor seipsum cõtinuat ad supiora.vide-
licet ad titulu3.s̃.de lege cora.in.c.ij.prout patet hic in
prin.nigri cõiuncta glo. Unde nõ videret̃ eẽ opus ad
ducere aliã cõtinuationẽ. Uerũ q2 ista cõtinuatio ada
ptatur ad remota. ₇ ẽm rubricationẽ antiquã s3 quã
hic nõ erat aliqua rubrica. sed oẽs rubrice p̃cedẽtes a
titulo.s̃.hic finit̃ lex ₇c.inclusiue vsq3 ad ti.j̃. de na.suc-
cel.feu.exclusiue cõprehẽdebantur sub dicta rubrica.vt
dixi.s̃.ti.precedẽti.sup tex.₇.s̃.de capi.cora. sup rubri.
Jõ auctor se retulit vbi.s̃. Sed q2 postea p glosatores
fuerũt adiecte iste rubrice spãles causa cõmodioris in
tellectus. Jdeo cõgruũ vr̃ ꝯtinuare hãc rubricã ₇ alio
modo ad ꝑximas p̃cedentes. Postq̃3 igitur i supio
ribus ꝑximis rubricis tractatũ est de cõtrouersijs feu
dorum.₇ plures casus enumerati sunt.quoꝝ occasiõe
cõtrouersie sup feudis oriri pñt. sed q2 dubitari posset
apud quos iudices predicte cõtrouersie discuti ₇ ven
tillari debeãt. Jdeo subiecta fuit h̃ ista rubrica.an apõ
iudicẽ vel curiã dñi qõ feudi termi.de.

Xeo quod. Diuidit̃ i tres ptes
Jn prima ponit̃ thema. Jn scða qõ.
Jn tertia respõsio. Scða ibi.est que
situm. Tertia ibi.₇ respõsum. Casus.
Ubi cõtentio est inter duos.quorum
vnus dicit eẽ feudũ no.₇ se esse inue-
stitũ ₇ possidet̃ tanq̃3 feudũ nouũ. Alter v̓o dicit anti
quũ.₇ ad se spectare tanq̃3 feu.paternũ. Debet hec cã
ventillari corã paribus curie.₇ nõ corã dño qui in ꝯse
quẽtiã teneret̃ de euictione si inuestitus de nouo succũ
ber3.h.d. Premitte p euidẽtia ꝙ quãdo aliqs vasal.
moritur sine filijs vł descẽdentibus masculis. ꝙ si tene
bat feu.nouũ: ꝙ tũc tale feu.reuertit̃ ad dñm ₇ ñ tran
sit ad agnatos.sed si feud.erat antiquũ.tũc transit ad
agnatos ₇ non ad dñm.vt.s̃.de feudo marchie.in.c.fi.
a ₇ de succes.feu.in fi. Quod aũt sit feudũ [a] nouũ habe-
b tur.s̃.q testes sint nece.in.c.i. Quod v̓o sit antiquũ.[b]
habet̃.j̃.de natura suc.feu.in.c.i.₇ .s̃. de gradi. in.§.i.₇
dixi.s̃.ti.proxi.in p̃nci. Jtẽ scias qd sit ₇ quotuplex sit
curia.vt dixi in.c.i.s̃. apud quẽ vel quos. Et q sint pa-
res curie habet̃ p glo.j̃.de probi.feu.alie. per fede.in.§.
penul.₇ est tex.s̃.si de inuesti.inter do.₇ vasal.lis orīat̃.
c.i.in prin. ¶ Jn tex.ibi.s̃.diximus.s.in.c.ij.in princi.s̃.
de lege cora.ẽm glo.hic positã.₇ bene. Jbi de benefi-
cio.i.feudo. Jbi iudice.s.ordinario. Jbi arbitro.s.cõpro
missario. Jbi questio.i.insurgit talis dubitatio.ibi quo
dam .s. vasallo. Jbi ille.s.vasal.mortuus.ibi apertum
esse.i.libere deuolutum. Jbi ab eo.s.dño. Jbi ei9 benefi
cij nomie. Subaudi tanq̃3 ð feudo nouo. Jbi agnati.s.
illius vasalli mortui. Jbi vendicant.s. ab eo iuestito ð
nouo ₇ possidente. Jbi quasi paternu3 hoc est.q2 dicũt
dicti agnati illud esse feudũ antiquũ a suis antecessori
bus acq̃situm.₇ per consequẽs ad eos spectare. Jbi iu
dicem.s.ordinarium. Jbi quodãmodo hoc est in conse
quentiam:qm̃ imediate non spectat ad ipsum:sed me
diante illo que3 inuestiuit.vnde nõ est propria sua cã.
Et ideo dixit quodammodo. Sed quando imediate
sine aliquo medio.tũc diceret̃ sua propria causa. vt in-
sti.de testa.§.legatarijs.₇.ff.finium regun.l.eos. ₇.s̃.ð
cõtro.inter do.₇ vasal.c.i.₇.l.i.§. impropria.ff.quãdo
appella.sit.₇.l.omnibus.C.de testi.ẽm Bal. ibi cora3
parib9 curie. Subaudi ₇ non coram dño solo.neq3 ẽt
coram dño cum paribus.ar.C.ne quis in sua causa ius
sibi dicat.l.i.ẽm Jaco. de bel. Jbi p se.i.sua auctorita
te sine parib9 curie.vt.ff.pro emptore.l.alienã. Jbi eos
vocante. Subaudi ad petitionẽ alterius partis vel for
te ex eoꝝ officio sine req̃sitione patris ẽm Jac. ð bel.
¶ No.ꝙ quãdo causa est p̃iudicialis dño ex eo ꝙ ex
snia ferenda possit sibi iminere fauor vel p̃iudiciũ nõ
potest i tali causa dñs solus.neq3 etiã simul ₇ cõplexi
ue cum sua curia parium iudicare vel cognoscere. S3
ipsi pares soli absq3 dño debent dictã cãm cognoscer̃
₇ diffinire. Et ẽ ratio.vt cesset omnis suspitio.cu3 ipsi
pares eligantur de cõsensu partiũ ₇ de numero confi-
dentium a ꝑtibus.vt no.in dicto.§.penul.j̃.de probibi.
feu.alie.p fede.₇ dixi.s̃.de cõtro.feu. apud pares ter.
in.c.i. Unde neq3 dñs solus debet cognoscere.q2 pre-
sumptio est ꝙ esset fauorabilior pro eo quẽ iuestiuit
₇ ꝙ vellet tueri factũ suũ iuxta no.in.l.deferre.§.idem
decreuerũt.ff.de iure fisci. Neq3 etiam curia debet co
gnoscere p̃sente ₇ simul cũ dño.q2 p̃sumptio ess3 pro
pter p̃sentiam dñi.vt esset nimis fauorabilis pro dño.
Cognoscit ergo curia sola isto casu quãdo duo concur
rũt ad litigandũ quoꝝ vnus allegat feudũ antiquum
₇ aliter nouũ.qd aũt si dñs nõ habet curiã parium q̃
liter tũc fiet.dic vt dixi in dicto.c.i.de contro.feu.apud
pa.termi. ¶ No.ꝙ dominus inuestiens vasallũ de re
spectante ad alium tenet̃ sibi de euictione quod itelli
gas veꝝ si iuestitus ignorabat rem fuisse alienam.alr̃s
secus vt.s̃.de inuesti.de re alie.fac.in.c.i.in prin. Jtem
similiter intelligas hoc procedere si vasallus denũcia
uit dño de hac lite sibi mota.vt.s̃.si vasal.de feu.fue.i
terpella.in.c.i. Et ð hoc dic pinguius ₇ lati9.vt ibi di
xi in scðo nota. vbi plures alias limitationes adduxi.
¶ No.ꝙ vna pars nõ põt trahere suum aduersariũ
inuitũ ad iudiciũ.nisi de cõmissione iudicis.facit.l.cũ
clericis.₇.l.omnes.C.de epis ₇ cleri.de quõ per Cy.₇
Barto.in.l.fi.C.de exhi.reis.₇ per Jnno.in.c.quoniã
extra de proba.vtrũ autẽ citatus per iudicem nõ suu3
teneatur cõparere saltem allegaturus priuilegium suũ.
dic ꝙ sic si iudex habebat iurisditionẽ ordinariam ge
neralem.l.si quis ex aliena.ff. de iudi. Secus si iudex
licet sit ordinarius habeat iurisditionẽ particularẽ ₇ li
mitatã inter aliquos. Sicut sunt pares curie. q2 tũc ci
tatus nullo modo tenet̃ cõparere. nisi ꝯstet manifeste
de iurisditione citantis.vt dixit glo.singularis in dicto
§.fi.de inuesti.in mari.facta. ¶ No.tamen ꝙ vbi dixi
c ꝙ citatus debet comparere[c] saltẽ allegaturus priuile
giũ ₇c.ꝙ tamẽ iuitus nõ debet p̃sonaliter trahi.vt di
xit glo.notabilis.in.l.qui neq3.ff.de v̓b.signi. ¶ Op-
po.cum glo.ꝯtra determinationẽ huius ti.nam si cau
sa est quasi propria dñi non debent pares cognoscere
sed iudex ordinarius vel arbiter.vt.s̃. de lege cora.in
dicto.c.ij. So.dicit glo.ꝙ hic ꝯstabat feudũ de quo ẽ
ꝯtrouersia ꝑtinere ad dñm. Jbi vero non. Et hoc vult
ista glo.vsq3 ad versi.₇ ita habes ₇c.quã solutionẽ re
probat Jaco.de bel.cum sit contra tex.in casu ꝯtrario
quãdo allegant eũdem inuestitorẽ. quare soluit ₇ me
lius.v3 ꝙ ibi vterq3 dicebat feu.esse propriũ ₇ nouũ.₇
de eo inuestitum.sed hic vnus solus dicit se inuestitu3
₇ nouũ ₇ sic proprium. Alter vero dicit eẽ antiquũ ₇
ad se spectare. Et rationem differẽtie assignare potes.
vt ibi dixi in vltima oppositione glo. ¶ Oppo.subse-
quenter cum dicta glo.ꝙ imo dñs debeat cognoscere
de causa quãdo ꝯtrouersia est inter duos de feu.vt est
casus in dicto.§.penul.infra de probibi.feu.alie. p fed.
Soluit glo.duobus modis ₇ primo.q2 aut isti litigan
tes sunt alias vasalli de alijs feudis vltra istud de quo
pendet ꝯtrouersia.₇ tunc procedit ₇ loq̃tur cõtrariũ.
Hic aũt iste inuestitus ð nouo nullum aliud habebat
feu.a domino. Secũda solutio ẽ ꝙ pares bene cogno
scunt si volunt.vt in hoc text.videt̃ aperte probari. Si
vero nõ volunt.tunc cognoscit dñs vt ibi.₇ hoc voluit
gl.vsq3 ad ver.vel dicas ₇c. ¶ Nota ex ista gl.ꝙ pa
res nõ coguntur cognoscere de causa feudali si nolũt.
hoc idem no.in dicto §.penul.de probi.feud.alie. p fe.
Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Quod aũt sit feu. Adde gl. i.l.si cuius.₇ ibi doc.ff. de vsufr. Host.i sũma.ti. de feu. docto.in rub.eo.ti.doct.s phe.feudoꝝ.

b ¶ Quod v̓o sit antiquũ. Adde Bal.i auc.ð functo.C.ad ter tul. Oldra.ꝯsil. clxxviij.paul.de ca. ꝯsili.cxxxvi.

c ¶ Citatus d3 cõparere. Adde gl.i.c.null9 eps. xi.q.i.gl.i.c.con uenior .xxiij.q. viij. Spe.ti.ð ci tatõe.in.§.i.v̓. s3 pone index. Jo. an. i regula sciẽ ti.de reg.iu.lib. vi.i mercu. bal. in.l. generaliter .C.de epi.₇ cler. bal.in.l.ciues.C. de appella.

quod amittit Jaco. de belui. nisi pares iam incepissent cognoscere: qꝛ tunc possent cogi ad perficiẽdum. vt. §. si de inuesti. inter do. ꝛ vasal. c. i. §. i. ꝛ de milite vasal. q contu. est. §. fi. Et hoc dicit esse speciale in paribus. vt cogi non possint. ar. huius glo. secus vero in alijs iudicibus ordinarijs. vt extra de offi. iudi. ordi. irrefragabili. ꝛ c. significauit. ꝛ in auc. vt diffe. iudi. in. §. si contigerit. Ubi autem nollent cognoscere. tunc iudex ordinarius vel arbiter cognosceret ẜm Andre. de iser. per dictum. c. ij. de lege corradi. Redeo nunc ad contrarium supra formatum. ꝛ vltra solutiones glo. tu soluas melius ꝙ ideo dominus in isto casu non cognoscit. qꝛ sua intererat cum causa quodãmodo ad ipsum spectaret: quia de euictione tenetur. ꝛ ideo non est iudex. vt. ff. ꝺ iurisdi. om. iudi. l. qui iurisditioni. In cõtrario vero nõ. Et hanc solutionẽ posuit idem iaco. de bel. ꝛ sequitur Bal. per no. in. l. de iure. ff. ad munici. Eam quoqꝫ sequitur Andre. de iser. dicens hoc est rationabile: vt in tali causa dominus non sit iudex propter suspitionem quam supra dixi. Intelligatur ergo decisio dicti. §. penul. quando talis suspitio non adest. vt quia dominus nõ tenebatur vni soli parti. prout erat hic sed tenebat vtriqꝫ parti. s. cuilibet ipsorum qui perderet causaꝫ. qꝛ tunc par iudicium remouet suspitionem. argu. ff. de ritu nup. l. non solum. §. de vno. ¶ Oppo. subseqũter cũ glo. ꝙ imo dominus vna cuꝫ curia sit iudex in hac cã. vt probatur in. c. i. in. §. fi. supra de inuesti. in mari. fac. So. dicit glo. ꝙ ille tex. intelligitur ẜm istum. vꝫ vt corrigatur per istum. vt ibi no. Uerum subiungit gl. ꝙ hodie de iure nouissimo. ꝛ ille tex. ꝛ iste ac etiam. c. ij. de lege cor. supra allegatum corrigantur. vt hodie in omnibus dictis casibus. dominus debeat esse iudex per dictum. §. penul. de prohibi. feu. alie. per fede. ꝛ hoc voluit tota ista glo. vsqꝫ ad finem. Sed tu aduerte. quia ista glo. reprobatur per docto. cum legum correctio sit euitanda. l. precipimus. C. de appel. Unde quãtum ad cõtrarium supra formatũ est dicendum ꝙ ibi erat cõtẽtio inter duos. quorum vterqꝫ fatetur feudum esse antiquũ. hic autem erat contentio inter duos quorum alter dicit feudum antiquũ. alter vero nouũ. Et est ratio differentie. quia in feudo nouo dominus vult tueri factum suum. argu. in. c. fi. de testi. lib. vi. Et ideo ꝓpter suspitionem. quia esset fauorabilior pro eo quem inuestiuit repellitur a cognoscendo per ea que supra dixi in precedentibus oppo. ¶ Ultimo ꝺ materia huius ti. vide quod dixi in dicto. c. i. in prin. ꝛ in fi. supra de inuesti. in mari. facta. ꝛ in dicto. c. ij. de lege cor. ꝛ in pluribus remissionibus in vtroqꝫ loco adductis. ꝛ quod nota. i dicto. c. penulti. de prohibi. feu. alie. per fede. ꝛ per Jaco. ardizo. in titu. de conten. feu. sub rubricella. iij. Et de materia iurisditõis feudalis late dixi supra apud quẽ vel quos. in. c. i. Jacobus.

a ¶ Equitatem esse seruandam. Adde tex. i. c. cũ iter. ꝺ exce. ꝛ an sit seruãda i iudeo. vide gl. i. c. fi. de iudicijs. quã sequit Jason in l. ꝙ si ephesi. i fi. vi. col. ff. ꝺ eo ꝙ cer. loco.

b ¶ Notoria ꝛ euidẽs. Addꝫ ꝙ notoriũ euidẽs ꝛ manifestũ aliqñ equarant ꝛ equollent: vt est gl. iij. in. c. ab ec. de electio. li. vi.

¶ Qualiter dominus ꝓprietate priuetur. Rubrica.

¶ Quia supra in pluribus titulis precedentibus. visum est qualiter vasallus propter suũ delictum seu culpam cõmissam in dominum priuatur feudo. Sequebatur videre quid econtra quando dominus cõmittit culpã vel delictũ in vasallum. ꝛ an ꝛ qualiter priuetur ꝓprietate. Jdcirco subiecta est hic ista rubrica qualiter dominus proprietate priuetur. Uel potes continuare. ꝛ alio modo ad supra proxi. quia supra in titu. precedẽti. visum est qualiter dominus punitur ꝓpter eius culpam inuestiendo vasallum de re aliena. quoniam sibi tenetur de euictione. verum quia iuxta predicta dubitabatur quid si ipse dominus cõmittat delictuꝫ ꝛ feloniam in personam vasalli. an ꝛ qualiter tunc puniatur. Jdeo vt ꝓdicta declaret supposita est hic ista rubrica.

c Ex factõ a. Ex omni felonia ex qua vasallus priuaret feudo ꝛ suo vtili dñio. Priuabit ẽt dñs suo directo dñio si eandẽ feloniã cõmittat i vasallũ iuratũ vł nõ iuratũ. h. d. ¶ In tex. ibi scio. Subaudi ego Obertus ꝺ orto. vt dixi. s. i ti. an remouẽdi sint testes ꝛc. in. c. i. i pri. vbi est similis modus loquendi. Ibi opertã. i. notoriã ꝛ euidentẽ. ibi feloniã. i. culpã cõmissam ꝑ delictũ. ꝛ loqtur ẜm vulgare lombardũ. vt dixi in. c. dño. s. si ꝺ feu. fue. contro uer. ꝛ exemplifica vt ibi dixi. ibi beneficiũ. i. feudũ hoc est suũ vtile dñium qꝺ habet in feudo. ibi ꝛ qdam dicunt. Subaudi ꝛ bene: vt. j. statim dicetur. ibi ex omni felonia. Subaudi que cadat in dominum ꝛ ꝯtra legẽ feudi. ẜm Bald. ibi ex maxima felonia. ibi distinguebant ꝙ si felonia erat maxima. puta cucurbitãdo dñꝫ vel ipm acriter verberando. vt tunc dñs priuaret sua ꝓprietate. sed si felonia nõ erat magna. puta dicendo solum verba iniuriosa. vt tũc non priuaretur. ibi placet. Subaudi ꝛ bene scõm glo. ꝛ doct. ibi vel non. Nam sunt qdam feuda. que ita dant vt iuramentũ pro his non prestet. vt. s. que fuit prima cã benefi. amit. in. §. i. in fi. per pactũ enim potest in inuestitura remitti iuramentũ fidelitatis. vt. s. per quos fiat inuesti. in. §. fi.

a ¶ No. equalitatẽ esse seruãdam[a] inter dñm ꝛ vasal. in amissione iuris feudalis. quoniã sicut ꝑ delictum vasalli cõmissum in dñm priuat vasallus iure suo vtili. ꝛ ꝯsolidatur cum proprietate domini. vt. s. que fuit prima causa benefi. amit. in. §. fin. Ita quoqꝫ per delictũ domini cõmissum in vasallum priuat dominus suo iure directo. ꝛ ꝯsolidatur cum dño vtili ipsius vasal. vt hic ꝛ in dicto. c. dño cõmit. Eandem enĩ vicem tenet dominus redder vasallo sicut ecõtra. qꝛ ad paria iudicant. vt. s. de forma fidelitatis in fi. ¶ Not. ẜm Bal. ex isto tex. ibi aptam feloniã ꝛc. ꝙ licet notoria ꝛ eui-
b dens[b] sit culpa. nihilominꝰ reqritur sñia priuatiua. qꝺ patet qꝛ in priuatione feudi ꝛ iuris feudalis requiritur sñia. vt no. glo. j. de probi. feu. alie. ꝑ fede. in. §. calidie. Unde notorietas ꝛ euidẽtia delicti nõ habet ꝑ sñia cum reqrat ministeriũ iudicis per ꝑdicta qꝺ itelligas nisi a lege vel canone iduceret priuatio ex delicto ipo iure. vt in. c. grauem. in fi. extra de sen. excõ. de qua materia in auc. cassa ꝛ irrita. ꝛ in. l. placet. in fi. C. de sacro san. ecele. ꝑ doc. ¶ No. ex fi. huꝰ tex. ꝙ qꝫqꝫ vasal. ex forma sue inuesti. sit liberatus a vinculo iuramenti ꝛ fidelitatis. tñ habet obligatũ dñm ad parem viceꝫ sibi reddendaꝫ circa priuationẽ iuris feudalis ꝓpter feloniã qꝺ intelligas verũ quãdo nõ iurat ex eo qꝛ non tenetur iurare. vt hic. secus aũt si iuramentũ nõ esset sibi remissũ. sꝫ ipe iurar nollet reqsitꝰ a dño. qꝛ tũc dñs nõ incideret in hanc penã priuatiõis cum vasal. nõ adimpleuerit ex ꝑte sui. id ad qꝺ tenebat. ff. loca. l. quero. §. iter locatorẽ. ꝛ no. ff. de iureiurã. l. si nõ fuerit. Nã iurare ꝛ fidelitatẽ facere tenet quãdo ꝑ pactũ nõ ẽ sibi remissum. vt in. d. c. fi. s. ꝑ quos fiat inuesti. ẜm Jaco. de bel. ꝛ Bal. qui dixit istum tex. in hoc esse singularem. ¶ Quero cum glo. prima. qd si dñs cõmittit delictũ in ꝑsonam alterius qꝫ vasalli. vt qꝛ forte interficiat fratrem ꝓprium vt ꝯsequatur eius hꝫditatem vel aliud crimen cõmittat. ex quo vasal. cõmittens venisset priuandus iure suo. prout patet. s. an ille qui interfec. frado. an similiter dñs priuabitur proprietate ꝛ dicit glo. ꝙ sic quo casu ꝓprietas feu. ꝑueniet ad val. vt i dicto c. dño cõmittente. ꝛ qꝛ equalitas est inter eos seruãda vt in dicto ti. de forma fidelitatis. in fi. Et hoc vult tota ista glo. vsqꝫ ad fi. Sed tu aduerte. quoniã ista gl. dꝫ intelligi quãdo feu. esset nouũ. quoniam in feu. antiquo ex tali delicto cõmisso ꝑ vasal. in ꝑsonam alterius qꝫ domini nõ trãsiret feu. ad ipm dñm. sed ad agna

tos.

tos ipsius vasalli.vt ꝓbatur in dicto ti.an ille qui inter fe.fra.do.Ergo eodem modo ꝓpter dictã ꝑitatẽ ser uandã quãdo dñs cõmittit tale delictuꝫ non dbet ius ⁊ proprietas ipsis domini quã habet in feudo applica ri ipsi vasal.sed debet puenire ad agnatos ipsius domi ni:prout late dixi in dicto.c.dño.cõmit.in prima oppo sitione rep̄hendendo Bal.⁊ dic vt ibi.¶ Oppo.cum glo.ij.cõtra fi.huius capituli.ꝙ imo sit fienda differen tia inter vasal.iurantẽ ⁊ non iurantẽ qđ patet.qꝛ ad co gnoscendũ de contro.pendẽte inter do.⁊ vasal.eligun tur solum vasalli iurati.Non iurati autẽ nõ eligunt.ni si de cõsensu vtriusqꝫ partis.vt probatur.s̄.de contro. feu.apud pa.termi.in.c.i.in fi.So.dicit glo.fatendo cõ trarium.qꝛ isti casus sunt diuersi.Naꝫ hic loqtur de fe lonia cõmissa per dñm in vasal.vbi nõ distinguit qua lis sit vasal.Ibi ami.in alio casu.vt.s̄.dixi.Et hoc vult tota ista glo.in fi.que bene legtur ꝯm Bal.lꝫ Jaco.ð bel.eam rep̄hendat.⁊ potest esse ratio differentie inter hos casus.qm̄ in iudicando nõ admittit iudex.nisi pri us iuret.l.rem nõ nouã.C.ð iudi.Similiter testis in p bibendo testimoniũ nõ admittit.nisi pcedente iuramẽ to.l.iurisiurandi C.de testi.Et ẽ ratio.vt iudex ⁊ testis terrore moti falsum nõ iudicent vel dicant.quoniã per tale iuramentũ videt deus esse p̄sens ⁊ testis.ar.i.l.p perandũ.§.finaũt reus.C.de iudi.⁊ in.c.cũ eterni.ð re iudi.lib.vi.maior etiã videt esse fidelitas quãdo p iura mentũ qs astringit ꝙ quãdo est solutus iuramẽto:cuꝫ fidelitas in hac materia nihil aliud sit q̃ iuramentũ.vt .s̄.in ti.qd pce.de.vtrũ inuesti.an fide.in.c.i.Sꝫ quãdo dñs deliquit in vasallum nõ alteratur eius delictũ ex p sona vasal.siue iurati.siue non iurati. qꝛ cõsideratur so lum delictũ ex p̄sona delinquentis.vt hic quoniaꝫ licet feudum sit alteratum de cuius natura est vt iuretur fi delitas.vt in dicto.c.fi.p quos fit inuesti.cum fidelitas nihil aliud sit q̃ ipsum iuramentũ.vt.s̄.qd prece.deb. inuesti.an fide.c.i.tñ nõ alteratur ipse feudi amissio.vt j.in ti.seq.¶ Quero ab extra qd si dñs alienat ꝓprie tatẽ inuito vasallo.an priuetur ꝓprietate ⁊ applicet va sallo:sicut ecõtra.de hoc dic vt dixi.s̄.in.§.ex eodeꝫ.de lege cora.⁊.s̄.per quos fiat inuesti.in fine.⁊ de forma fi deli.in fine.vbi glo.videtur tenere ꝙ sic.Bal.auteꝫ in .c.ij.s̄.quo tẽpore miles.tenet ꝙ nõ.Facit ad hãc q̄stio nem.qđ Specu.dixit in ti.ð loca.§.nunc aliqua. versi. xciij.Quid autẽ in emphiteota qui ex forma inuestitu re tenet ad penã si cõtrafacit:an similiter dñs tenebit cõtrafaciendo:dic ꝙ nõ ꝯm Bal.ar.ff.de arbi.l.sꝫ in terpellatur.in fi.Non obstat illa littera:qꝛ loqtur in pe na legali.ff.de fideius.l.fideicõmissores.§.i.C.de cup̄s sis.l.i.lib.xi.¶ Ultimo ad materiã presentẽ adducas oppositiones ⁊ plures questiones quas formaui in di cto.c.dño cõmit.s̄.si de feu.fue.ꝯtro.⁊ vide in remissio nibus quas ibi copiose adduxi. Jacobus.

¶ De feudo nõ habẽte ꝓpriã naturã feudi. Rubrica.

¶ Quoniã.s̄.in ti.precedẽti.in fi.fecit mẽtionẽ de feu do qđ nõ habet ꝓpriã naturã feu.In eo qđ vasal.põt feudũ habere sine iuramẽto fidelitatis.De cuius tam̄ natura est:vt regulariter nõ fiat inuesti.nisi iuretur fide litas.vt.s̄.per quos fit inuesti.in fi.Unde sumpta inde occasione subijcit nũc ti.gñalẽ de feu.nõ habẽte ꝓpriã nãm feu.In quo gñaliter de ocã mã tractare intẽdit.

Jquis ealege.

Diuidit i qnqꝫ ptes. in ꝑma põit thema i quo q̄rit qd iuris si dñs ð derit feu.vasal.cũ hoc pacto.vt ip̄e vasal.⁊ h̄des sui:ac omnes illi ha beant illud feu.qbus ipse vasal.de derit.In scđa r̄ndet declarãdo quã ptãtem consequat dictus vasal.in tali feud.ex tali inuesti.In tertia decla rat quo iure.⁊ in ti.tenebit dictũ feu.ille in quẽ dictus vasal.trãstulit dictũ feu.In quarta declarat quo iure ⁊ qua forma dictũ feu.est apud dictũ vasal.anteq̃ i ali um transferat.In q̄nta declarat alium casum qñ va sal.est inuestitus de feudo cũ pacto vt ipse teneat iure feu.⁊ similiter oẽs illi qbus ip̄e vasal.in feudum illud dederit.Scđa ibi r̄ndeo.Tertia ibi.⁊ ille.Quarta ibi lꝫ ꝓpriã.Quinta ibi.vbi ergo.Casus.Ubi vasal.ẽ in uestitus de feu.cũ pacto.vt ipse ⁊ oẽs illi qbus ip̄e de derit illud habeãt poterit quocũqꝫ modo alienare ẽt sine dñi volũtate.⁊ ille in quẽ alienauerit tenebit eo iu re ⁊ tit.ꝯm ꝙ placuerit ipsi vasal.alienãti.Ubi vo di ctũ feu.nõ alienauit.tũc poterit priuari dicto feu.ex eis dẽ culpis ex qbus solent priuari vasalli.lꝫ dictũ feu.nõ habeat propriã feu.naturã.quãdo aũt vasal.esset inue stitus de feu.cũ pacto vt posset alteri infeudare.tũc ta le feu.bene ꝯtinet in se propriam naturam feudi.h.d. ¶ In tex.ibi.ea lege.i.pacto.vt dixi.s̄.si de feu.fue.cõ tro.in.c.feu.ea lege. Ibi vt ipse.s.inuestitus. Ibi here des.s.filij masculi.nã ita exponitur istud verbũ heres i materia feudali.si proferatur simpliciter.vt.s̄. de alie. feu.in.§.⁊ si clientulus.Ibi ⁊ qbus dederit p hec v̄ba est facta alteratio ⁊ mutata natura feu.Et sic ex istis v̄bis insurgit tota dubitatio:vnde emanauit ista deci sio.Ibi alienare forte i dotẽ dãdo vel aliter iter viuos vel in vltima voluntate disponẽdo ꝯm Bal. ibi datũ fuerit.Subaudi per illum vasal.primo inuestitũ eo pa cto.vt.s̄.Ibi nisi sic.s.pro feu.ibi datum est. Subaudi qꝛ tunc bñ eẽt feudum. ⁊ haberet propriam naturam feu.vt patet.j.in fi.in ver.vbi ergo ⁊c. ibi datum fuerit hoc est qꝛ habebit eo mõ ⁊ forma.prout ⁊ ꝯm ꝙ sibi fuerit datum.vt seqtur.ibi nõ habeat.s. istud feudum datum vasal.cũ pacto de quo.s̄.ibi censebit. Subau di donec extat apud ip̄m vasal.⁊ h̄des suos.ibi amit tat.s.ipse vasal.nã istud verbum refert ad vasal.nõ ãt ad emp.ꝯm verã lec.vt probat in.d.c.feu.ea.l.⁊ dicaꝫ statim in gl. Ibi ⁊ vex feu.de qbus causis amissionis feu.habet.s̄.que fuit prima cã benefi.amit. per totum Ibi dederit.vult dicere ꝙ si feudũ ẽ datũ alicui cũ eo pacto.vt ipse vasal.⁊ ille cui dederit habeat in feudũ tũc aliter est dicendũ.vt sequitur.¶ No.ꝙ per pactũ potest recedi a propria natura rei.quod patet qꝛ cum feudum de sui natura non sit alienabile.vt.s̄.de vasal. qui contra constitu.lotha.feu.alie.in.c.i.potest per pa ctum fieri alienabile.vt hic ⁊ in dicto.c.feudum.Non enim ẽ interdicta huiusmodi pactio super alienatiõe si fiat de licentia domini.imo est permissa.vt ifra ð ꝓ hibi.feud.aliena.per lotha.⁊ p Fede.Unde ergo tale pactum potest alterari talis natura. vt not.i.l.pacisci. ff.de pactis.Natura autem sanguinis vel affinitas nõ posset p pactum mutari.l.iura sanguinis.ff.ð regulis iuris.⁊.l.ius agnatiõis.ff.ð pactis.¶ Nota ꝙ pactũ amplificatiuũ dꝫ operari amplificationem. Nam per ista verba ⁊ quibus dederit ⁊c.amplificatur contract⁹ vt quoquo titu. possit res transferri non solũ iure feu di.sed etiam quolibet titulo alienationis.eo enim ip̄o quod dixit ⁊ quibus dederit ⁊c. Uidetur eẽ concessa licẽtia per dñm ꝙ illi quibus datum est habeant libe re.postquam non est dictum quod habeant in feudũ. vt hic in fine dicitur. Nam verba debent aliquid ope rari.l.si quando.ff.de lega.i.ad munici.l.i.in fi.Unde si vellemus dicere ꝙ illa verba importarent soluꝫ da tionem in feudum. tunc nihil operarentur. qꝛ etiam absqꝫ ipsis verbis potuisset vasallus alteri infeudare. vt dixi supra de capi.corradi.in.§.preterea.⁊ supra qua liter olim feu.po.alie.Et ideo vt aliquid operẽtur est necesse dicere ꝙ importẽt liberam traditionẽ vel ali am alienationem.prout placuerit ipsi vasal.Et hec est vera intẽtio huius capituli.ꝯm Andr.de iser.¶ No. Ja.Aluā.sup feu.

q̄ licet sit facta alteratio feudi circa aliēatione nihilo minus nō intelligit̄ eē facta alteratio circa cās amissionis donec feudum est apud vasallum cū in amittendo retineat propriā naturam. Sed cum virtute alterationis est trāslatum in alium. tunc alteratio extendit etiā ad causas amissiōis: q̄z āmodo ſi supsunt alique radices ipsius feu. cū libere sit in alium trāslatū de voluntate dñi. vt ꝓbatur in dicto. c. feudu. in fi. ¶ Quero cum glo. de intellectu huius litrere: que vult q̄ si virtute boꝝ verboꝝ hic positoꝝ. ⁊ q̄bus dederis ⁊c. fiat venditio feudi qd̄ lȝ nō habeat propriam naturaȝ feudi. tamē ē amissibile. Unde videret̄ q̄ ista talis aliēatio modicū fructuȝ pariat apd̄ emptorē. So. dicit gl. q̄ iste tex. potest itelligi duobus modis. Pri͛o modo q̄ ista verba circa amissionē feudi referant̄ ad ipsum emptorē: quo casu licet feudū sit amissibile ex alijs culpis. tamē ex hoc q̄ emerit vel aliter acq̄siuerit virtute ipsoꝝ verboꝝ non erit amissibile. Secūdo modo intelligitur ⁊ melius: vt dicta verba referātur ad vasallum alienātem. vȝ q̄ donec extat feudū apud ipsum bn̄ est amissibile: Sed cū in alium transtulit. tunc secus vt in dicto. c. feudum. Et hoc vult ista glo. vsq̄ ad versi. sȝ nunq̄d. Et hanc scd̄am lec. sequūtur cōmuniter docto. ⁊ bene. ¶ Quero subseq̄nter cum dicta glo. q̄d si iste qui emit a vasal. feudum iure proprio ignorat illud eē feudum: an possit prescribere. Et hec glo. dimittit hāc questionē insolutā. Sed Jaco. ď belui. in hac q̄ōne distinguit. q̄z aut querit̄ an p̄scribat ꝯtra extraneū. ⁊ tūc prescribit. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. anno. Aut cōtra dn̄m. ⁊ tunc nō possit p̄scribere. q̄z cū p cōtractū p̄cedentē iam habeat vtile dominiū. Et p prescriptionē non queraf. nisi vtile dominiū. vt in dcā. l. si quis pater q̄ nihil potest per p̄scriptionē querere. Sȝ aduerte. q̄z ista theorica procederet quādo p̄scribere̅t cōtra dominū habentē vtrūq̄ dominiū. q̄z tunc nō p̄scriberetur. nisi vtile. Secus si p̄scribat cōtra habentē directū tantū. vt in casu nostro. q̄z tunc p p̄scriptionem acq̄reref directuȝ ad hoc vt p̄scriptō aliq̄d operetur. vt tenet Ray. ⁊ sequaces. in auc. nisi. C. de bonis mater. ⁊ Nico. de neapo. hic. Uerūtamē in casu nostro nescio videre q̄d īportet ista questio nec quā vtilitatē afferat ex eo q̄ statim dicam in q̄tione seq. In qua docto. cōcludunt q̄ in cāu nostro vasallus p̄dictus vēdēdo feuduȝ libere alteri trāsfert in emptorē proprietatē ⁊ possessionē. tam naturalē q̄ȝ ciuilem ipsius feudi. ergo frustra est querere. an p̄scribaf feudū per emptorē cū iam in eum sit translatū omne ius ipsius domini p vasallū de voluntate domini adhibita in prima cōcessione fcā a vasallo: vt posset libere alteri dare. ar. ff. ď diuer. ⁊ tē po. p̄scrip. l. de acces. in fi. Nisi vellemus dicere q̄ per p̄scriptionē superuenientē augeaf forte effectus rei iaȝ acq̄site. argu. l. in bello. §. si quis. ff. de captiuis. Sȝ tamē bene fateor q̄ ista res āmodo erit effecta p̄scriptibil. ac si nunq̄ȝ fuisset feudalis ſm Andre. ď iser. quod patet q̄z amplius nō est feudalis dicto. c. feuduȝ. ea lege. in fi. ¶ Quero cum dicta glo. in fi. an in istum emptorem qui emit a vasallo libere trāsferatur omnis ꝓprietas ⁊ possessio ipsius rei feudalis. Et q̄z ista glo. ñ soluit. Jdeo Jaco. de bel. respōdet q̄ sic dicens q̄ i ipsum emptorē trāsit ⁊ directum dominiū ⁊ possessio tā ciuilis q̄ȝ naturalis. ar. huius capituli. in princ. ⁊ supra in titu. q̄d iuris sit. si post alie. in. c. i. in. §. profecto. in principio. Et patet rōne. q̄z quādo quis ꝯsentit alienāti reȝ suam vel etiā ratificat alienationē factaȝ perdit dn̄iuȝ: ergo queritur emptori. ar. ff. de euic. l. q̄dam. ⁊. C. de rebus alie. non alie. in. l. i. ⁊ in. l. si fundū. cum dn̄s dādo feu. dederit cōsensum q̄ vasallus possit alienare feu dare cui velit: ergo transit i emptorem directuȝ dominiū ⁊ possessio. vt. ff. de acqui. pos. l. ij. §. in amittenda. ⁊. ff. de actio. emp. l. ex empto. in prin. ⁊ insti. de rerū diui. in

a ¶ In feudo paterno. Adde bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. vnica. C. vnde liber.

§. per traditionē. ¶ Quero ab extra in casu huius. c. an vasal. iste qui libere vēdidit feu. debeat preciū tenere loco feudi. ⁊ dic q̄ nō ſm Jac. ď bel. ⁊ Bal. p. c. fi. §. de feu. cogni. Sed an dictū p̄ciū debeat ꝯuerti in aliā reȝ īmobilē. que sit loco prioris feudi. Et dixit Jaco. de bel. q̄ hoc satis equū videref. ar. §. de inuesti. de re alie. fac. in prin. Sed in ꝯtrū est veritas ſm bal. q̄z recessum est in totū a simplicitate feudi p formā ď nouo datā. ar. ff. de fideiuſ. l. stipulatus. facit. l. pater. §. g̃n decim. ff. de lega. iij. ⁊. C. de remis. pigno. l. fi. ⁊ qd̄ no. i l. mater. ff. de rei ven. Jtē q̄z p̄sumptio ē q̄ dn̄s voluerit dictū p̄ciū donare p dictā liberationē adiectā i p̄ria inuesti. argu. ff. manda. l. si vero. §. idem pap. ¶ Quero an iste vasallus q ex forma inuestiture hȝ arbitriū libere tradēdi feudū alteri possit se eligere ⁊ sibi appropriare ꝓprietatē. ⁊ dicit Bal. q̄ videret̄ q̄ nō. per. l. si mādauero. in §. si tibi centū. ff. manda. Sȝ circa hoc vide no. per glo. ⁊ doc. in. l. plane. ff. quod cuiusq̄ vniuer. noie. ⁊ in. c. in iure. extra de elec. ¶ Ultimo cetera q̄ restant ad materiā p̄sentē. vide in. d. c. feudū ea lege. §. si de feu. fue. cōtro. ⁊ qd̄ ibi dixi. ⁊ in remissionib͛ quas ibi adduxi. ⁊ quod tangitur statim in ti. seq. ⁊ p Bal. in. l. i. ff. de rerum diuisio. q. xlv. Jaco.

¶ De eo qui finem fecit agnato ⁊c. Rubrica.

¶ Continuaf ista rubrica ad proximā precedētē hoc modo. vȝ quoniā ibi declarauit quādo aliquis est inuestitus de aliquo feudo cū hoc pacto. vt ipse inuestitus habeat tale feudū ⁊ sui hr̄des. ⁊ illi q̄bus ipse inuestitus dederit dictū feudū ⁊c. q̄d operent̄ talia verba apposita in inuestitura. Sed q̄z dicta verba quādoq̄ apponuntur in instrumēto finis ⁊ refutatiōis p vasallos quādo vnus agnatus refutat alteri ius suum qd̄ habȝ in feudo. ⁊ dubitaf q̄d operent̄ talia v̄ba apposita in dicta refutatione. vnde vt predicta declaret subijcit h̄ istum titu. post titu. precedentem.

Res erant. Diuidit in tres ptes. In p̄ria ponit thema.
1 In scd̄a determinationē. In tertia excipit duos casus a dicta determinatiōe. Scd̄a ibi. sapientes. Tertia ibi. nisi. Casus. Refutatio feudi fcā agnato ⁊ limitata ad p̄sonā cui fit ⁊ hr̄des suos. ⁊ alios cui ipse agnatus dederit nō repellit refutātē vltra casus exp̄ssos. Sec͛ āt si refutatio eēt teaf vel facta cū eo pacto. vt agnat͛ iuestiaf tanq̄ȝ de feudo nouo. q̄z tūc refutat͛ quocunq̄ casu a dicto feudo exclusus est. h. d. Premitte ꝓ euidētia q̄ agnati iter se possunt feuda refutare. vt dixi. §. ď alie. feu. pa. in pri.
a Jtem q̄ in feudo paterno [a] succedunt agnati ēt trāsuersales iuxta gradus suos. vt īfra ti. seq. ⁊ ibi. ⁊ declarat quid sit feudū paternuȝ. Jtem scias q̄ dn̄s potest ď ꝯsensu agnatoꝝ alterare naturam feudi antiqui inuestiendo vasallum de eodem feudo tanq̄ȝ de feudo nouo. vt supra an agnatus vel filius ⁊c. in. c. i. in fin. Jtem premitte q̄ pactoꝝ. quedam in rem sunt. quedam in personam. prout per exempla declaratur in. l. iurisgē. in. §. pactorum. ff. de pac. ¶ In tex. ibi. vel plures. subaudi q̄z in hoc non est vis cum denotet ministeriū facti ⁊ non iuris. Ibi habebat idest possidebat. q̄z forte ex diuisione bonoꝝ ad ipsum solum peruenit quod licitum est. vt infra titu. sequen. ⁊ supra si de feu. fue. controu. in. c. omnes filij. ⁊ infra de prohibi. feu. alie. per lotha. in. c. ij. vel alio modo non curo pur q̄ sit paternuȝ in quo agnati admittunt̄ ſm Andr. de iser. ⁊ Bald. vt infra titu. proxi. Ibi hr̄dibus quod intelligitur ď filijs masculis ⁊ descēdentibus. supra de alie. feu. in. §. ⁊ si clientulus. ⁊ statim subijcit. Ibi ⁊ cui dederit p hoc ꝯtra

dita fuit dubitatio.prout in simili habetur.s.tit.proxi. Ibi decessit iste.s.possessor dicti feudi cui facta est refutatio.nec dedit dictū feu.alicui ⁊ sic nō fuit vsus ptāte sibi data.Ibi sine masculo.Subaudi ⁊ quodam extraneo hr̄de instituto vt maior sit dubitatio:ex eo ꝙ in refutatione cōprehensi sunt hr̄des ſm Jaco.de bel.Ibi ad successionē.Subaudi in dicto feu.⁊ in totū si est ꝓximior ipsi defuncto vel equaliter si est i pari gradu cū alio agnato vendicante iuxta ea q̄ habent.s.ti.pxi.Ibi rn̄derūt.Subaudi ⁊ bene.Ibi n̄ obstare.⁊ est ratio qꝛ pactū fuit psonale cōcernēs solum psonā illius cui fiebat ⁊ heredū suoꝝ ⁊ illius cui ipse dedisset:nō aūt psona agnati nūc vendicātis:vt statim dicā.Ibi oino.i.generaliter cōprehēdens oēs.⁊ ideo dixit oino.nam qui omne dicit nihil excipit.l.a procuratore.C.māda.⁊.l.si seruitus.ff.de serui.vrba.predi.⁊ in.c.solite.in fi.de maiori.⁊ obediē.Ibi ad hoc.i.ad hunc effectū.Ibi secuta idest facta ista noua inuestitura.Ibi non succedat.nā p dictū cōsensum q̄ztum ad ipsum consentientē illud feudum reputatur nouū.Et ideo ipse tanquā agnatus nō succedit in nouo feudo.vt in.c.fi.s̄ de feu.marchie.

¶ No.ꝙ agnatus potest renūciare iuri succedendi in feudo.vtrum autem renunciatio simplex valeat absq̄ꝫ pacto est longa materia de qua dic vt i.l.i.C.de pactꝭ. per glo.⁊ docto.In casu tamē nostro.vbi tractat̄ de renūciatione feudi.dicit Jaco.de bel.nō esse necessarium pactū dicens esse spāle in feudo qd̄ amittit Bal.quando ista simplex renūciatio esset facta in manibus domini qꝛ tūc talis renūciatio habꝫ viꝫ pacti saltē taciti.quo cāu valet sup iure de futuro.Alias simpliciter facta nō tolleret ius futurū p dictā.l.i.ſm ipsum.Mihi aūt videt̄ ꝙ in renūciatione de qua in.c.isto fit mentio intercesserit pactū.vt probat̄ in tex.dū dixit pacto.Non obstāte ⁊c.Et sic etiā dato ꝙ nō fuisset facta in manibus domini.sꝫ inter pares putarē habere locū d̄terminationem nostrā:cū neq̄ꝫ hic appareat aliq̄d de psona domini:facit.c.ticius.s.si de feu.fue.contro.⁊ videt̄ etiā esse de mēte Jaco.de bel.⁊ Andre.de iser.Et ad hoc adduco glo.notabilē.s.impator lotha.Euge.pa.c.i.⁊ tex.satis exp̄ssum.s̄.de vasal.qui ꝯ cōsti.lotha.feu.alie.c.i.in fi.¶ No.ꝙ pactū ꝙ recipit quis circa refutationē feudi prodest agnato etiā absenti.facit qd̄ no.glo.in.l.non solum.§.si liberationis verba.ff.de lib.leg.Et est ratio qꝛ ista talis renūciatio ꝓdest agnato p quādam consequentiā.qꝛ refutās eximit̄ de medio.potuit enim in sui preiudiciū ex toto renūciare p quā renūciationē accrescit alteri agnato.argu.ff.de inoffi.testa.l.qui repudiantis.Utrū autē ⁊ qualiter possit p pactū prouideri etiā absenti.dic vt no.p glo.⁊ doc.in.l.idem in duobꝰ.ff.de pac.⁊ p Cy.in.l.generaliter.C.de n̄ nume.pecu.⁊ in dicto.§.si liberationis.¶ No.ex p̄ma parte huiꝰ capituli ꝙ pactū psonale non ptinet nisi ad psonas cōprehēsas in pacto.Nā licet faciā tibi pactū de nō petēdo a te vl̄ ab hr̄dibus tuis.vel ab eo cui dederis nō dꝫ extēdi ad alios:vt hic ⁊ in.l.idem in duobꝰ.ff.de pac.Sꝫ vbi generaliter facio pactū.ne rem petā nō exp̄mēdo aliquā psonā.tunc tale pactū generale ⁊ in rē cōprehēdit oēs.l.⁊ hr̄di.§.fi.ff.de pac.⁊ hic i scd̄a parte.hoc etiam vult glo.p̄ma hic posita.que p hoc est expedita.vtrū aūt in dubio ista finis ⁊ refutatio cēseatur esse in rem vel in psonā:⁊ dicit Bal.ꝙ postq̄ꝫ est facta in manibꝰ agnati tenētis feudum videt̄ p̄sumi in psonā.s.quo ad recipiētem ⁊ suos hr̄des.neq̄ꝫ ista verba ⁊ cui dederit ⁊c.aliq̄d operātur postq̄ꝫ vasallus non fuit vsus illa potētia sibi attributa.ar.ff.de arbitris.l.nō distinguemus.§.si cū dies.Nā agnatus qui nūc vult vendicare non habet actionem:neq̄ꝫ causam a vasal.defuncto.sed venit principali beneficio.Et propterea pactum p̄dictuꝫ nō extendit̄ ad eum per p̄dicta ſm Jaco.de bel.¶ Not. de cōsensu vnius tm̄ ex agnatis potest alterari naturā feudi quātum in preiudiciū ipsius cōsentientis:nō autem p̄iudicabit alijs nō consentientibus alterationi:vt hic ⁊.s.qui.mo.feu.amit.in.§.p̄terea.⁊ in glo.fi.hic posita.que p hoc est expedita.Et de hoc dic vt dixi.s.i titu.an agna.in fi.⁊ de alie.feu.pa.in prin.¶ Oppo.ab extra ꝙ pactuꝫ quātumcūq̄ꝫ reale factuꝫ huic agnato mortuo nō debeat extendi ad agnatū p regulam.qꝛ alter alteri stipulari vel pacisci nemo potest.vt.l.stipulatio.in.§.alteri.ff.de verbo.obliga.immo nec etiam quātum ad exceptionē acq̄rendam.vt no.in dicta.l.idē in duobus.So.ſm Jac.de bel.refutatio opatur istud qd̄ hic dicitur:qꝛ per refutationē ipse refutans amittit ius quod habet in feudo:facit.s.qui.mo.feu.amit.in.§.preterea.¶ Quero ab extra an filia que renūciauit bonis paternis intelligat̄ renūciasse feudo qd̄ postea p̄tēdit ex morte fratꝝ:dic ꝙ non p istum tex.⁊.ff.de lega.iij.l.paulo calimaco.§.i.⁊ p no.in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ in.l.qui rome.in.§.duo fratres.ff.de verbo.obliga.⁊ tenet Bal.in.l.i.ff.de rerū diui.in q̄ōne q̄nquagesima. facit qd̄ dixi in.c.in generali.s.si de feu.fue.controuer. ¶ Ultimo ad materiā huius titu.vide quod dixi i.c.fi.supra si de feu.fue.contro.vbi est quasi similis casus ⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊ in dicto.c.i.s.Impator lotha.Euge.pape.⁊ ibi plene per Bal.⁊.s.de alie.feu.pater.in prin.⁊ in dicto.c.ticius.supra si de feu.fue.cōtro.⁊ supra de vasal.decre.eta.in.c.i.⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ in dicto.§.p̄terea.⁊ per Jac.ardizo.in titu.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si agnatus.pactū fecit vasallo.⁊ in titu.de succes.feu.sub rubricella si vasallus refutet feudum.⁊ sub rubricella quando vasallus refutat feudum vetus.facit qd̄ tradit̄ in.l.si mater.in.§.eandem.ff.de excep.rei iudi.Et p canonistas in c.veniens.extra de transac.Et plene p doct.nostros de materia diuisionis quietatōis finis ⁊ remissionis.in.l.qui rome.in.§.duo fratres.ff.de verbo.obliga.⁊ in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ in.l.i.C.de pac.⁊ in Specul.d̄ transac.§.i.⁊.ij.⁊ in titu.de iudi.in.§.sequitur.ver.facta autē.⁊ in titu.de testa.in.§.i.ver.item q̄d si duobus fratribus.⁊ ibi Joan.andre.p Guil.in.l.auus.ff.de pac.⁊ per Bal.in.l.i.ff.de rerū diui.ver.decimo queritur.

¶ De natura successionis feudi. Rubrica.

¶ Explicitis hucusq̄ꝫ varijs causarū conflictibus que oriebātur ex cōtrouersijs feudalibus:nūc v̄o facit transitum ad declarādum naturā successionis feudoꝛuꝫ.vt dixi.s.hic finitur lex super rubrica. Que q̄dem rubrica ſm antiquā rubricationem cōprehēdebat sub se oia p̄cedentia vsq̄ꝫ ad istum titulum:vt dixi super rubrica.s.de filijs natis ex matri.ad morga.ꝯtracto.verū postea a glosatoribus interserte fuerunt suprascripte rubrice particulares:vt materia diuisa melius intelligeretur.vt ibi dixi.Et ideo spāliter cōtinuemus rubricam istā ad proxime p̄cedentē hoc modo:quia supra in titu.p̄cedēti.interseruit de feudi successione. Unde sumpta inde occasione supposuit hic istum titu. In quo generaliter tractare intēdit de dicta mā ⁊ natura successionis feu.

Uccessionis. Diuiditur i duas ptes.In pria declarat: an ⁊ q̄liter ascēdētes.tā masculi q̄ꝫ femie.⁊ collaterales succedāt i feudo paterno.⁊ vsq̄ꝫ ad queꝫ gredum.⁊ quod sit feuduꝫ paternū. In secunda declarat quādo feudum paternum trāsit per plures lineas qualiter in eo succedatur per collaterales.Secūda ibi.dummodo scias. ¶ Casus.Ascendētes a successione feudi exclusi sunt.descendentes vero succedunt vsq̄ꝫ ad in infinitum.dūmodo sint masculi ⁊ ex masculis d̄scēdentes.quoniā femine a successio

ne feudi repellunt. Nisi aut ex pacto admitterētur: vel qr feudū esset femineū. Non extātibus vero descēdentibus admittūtur collaterales in feudo paterno vsqz i infinitū iuxta gradus suos: dūmodo vltimo moriēte sine descēdentibus vocentur primo supstites ꝺ linea defuncti.h.d. ¶ In tex.ibi.ascēdentes.i.p lineā directam. vt.j.subijcit.quoniā ascēdentes p lineā transuersalez bene succedūt in feu.pa.vt.s.in tit.impator lotha.Euge. pape.in.c.i.ꝛ de gradi.succe.in feu.§.i.Ibi ex pacto vt qr inuesti.facta fuit in psona patris sui.vt etiā filie femine succederēt in feudū:vt.s.ꝺ de succes.feu.in.§.filia vero. Ibi femineū.i.per feminam primo loco acqsitū:vt hic no.in glo.in quo succedūt femine non extātib⁹ masculis.vt.s.de bñfi.femi.in.c.i.ꝛ ibi dixi.ꝛ qd no.p glos.in §.cū vero coradus.s.q feu.da.pos.Ibi patri.s. descēdēti ab illa femina q̄ primo acqsiuit vel referas ad id qd s.dixit quādo pater acqsiuit feudū p pactū vt filia succedat:vt in glo.hic posita.q̄ p hoc est expedita.Ibi ꝺz quosdā.Subaudi.ꝛ bñ.dato q in h fuerit opiniōes vt nec filia.imo nec filij masculi succederēt cū feudū debeat appellari paternū ꝛ nō maternū:vt.s.an mari.succe. de.vxo.in.c.i.Sz hec opinio reprobata est:vt patet in di.c.i.de bene.fe.ꝛ in glo.hic posita.que per hoc est expedita.Ibi nepos ex filio.Subaudi nō autem ex filia vt in glosella hic posita.Ibi solus. Subaudi.s. exclusis omnibus transuersalibus agnatis.qr donec extat etiaz vnus solus masculus descēdēs omnes collaterales remouent.vt.s.de gradi.succe.in feu.in princip.ꝛ in glos. hic posita.in prin.Ibi ꝛ filius solus.Intellige ꝛ expone vt.s.proxime dixi.Ibi in infinitū.Naz omnes masculi descēdentes ex masculis quoto gradu sint etiā in infinitū succedūt.vt.s.de gradi.in princi.Ibi descēdentes.s.a primo acqrēte q fuit agnationis cōis.vt.s.ꝺ gra.succe. i feu.§.i.Ibi sit prnū.Subaudi qr in feudo nouo nō succedūt trāsuersales.vt.s.ꝺ feu.mar.i.c.fi.ꝛ de succes. feu.in fin.Uel dic ꝺm glo.q ideo dixit prnū.s.respectu agnatorū q nō debent admitti ad dictū feudū stāte nepote mascnlo ex dicto vasal.mortuo.Non autem dixit paternū respectu ipsi⁹ nepotis qr sine dubio ē paternū respectu ipsius quoniā respectu ipsius nepotis non debet distingui vtrū sit paternū vl nouū cū sit de descēdētib⁹ q descendentes succedūt tam in nouo q̄ in paterno.vt.s.qui feu.da.pos.in.§.i.ꝛ.ij. ꝛ de succes. feud. in prin.ꝺm Jac.ꝺ bel.Et h modo habes gl.hic positā expeditā ꝛ declaratā.Ibi acquisiuit hoc est si fuit illi⁹ parentis q fuit agnationis cōis.vt nūc dixi.Ibi beneficiū i.feudū.ibi ex diuisione que diuisio licita est.vt.s. si de feu.fue.contro.in.c.omnes filij.ibi vel tribus.In hoc nō est vis quotquot filij supersint.ibi patrueles dicuntur intelligas.s.respectu filiorum fratrum de quibus.s.dixit. ꝛ patet.j.in versic.sicut etiam ꝛc.Et hoc modo itelligēdo stabit ista lrā proprie qm̄ filij duoruz fratrū ꝓprie appellant patrueles.vt insti.ꝺ gradi.i.§.quarto. Non autem intelligas q isti fratres nati ex eodez patre sint patrueles.qr hoc est falsum cū appellent fratres cōsanguinei.vt in auc.de cōsan.ꝛ vteri.fra.ꝛ hoc voluit etiaz glo.hic posita.que per hoc est expedita.Ibi sicut etiaz vult dicere q sicut in casu supra proximo.in versi.ꝛ iste duob⁹ ꝛc.tenens feudum decessit relictis pluribus patruelibus masculis ꝛ similiter in casu proximo superiore.in versiculo dummodo scias ꝛc.Ita etiam i isto casu iste qui vltimo tenebat feudum mortuus est sine descendente masculo relictis patruelibus natis ex fratribus eius ꝛ sic linea sua prout sequitur ꝛc. Ibi habet scilicet nunc vltimo loco.ibi decessit .Subaudi sine liberis.ibi eos solos .s. patrueles huius nouiter defuncti qui sunt de sua linea ꝛ sibi proximiores . ibi vel ad omnes.Subaudi.s.numeratos existentes in quacunqz linea .ibi ex qua iste.s.vltimo loco mortuus qui tenebat feudum.ibi fuit.vult dicere q illi qui sunt in eodem gradu vel illi qui succedūt in locū eoꝝ qui erant eodez gradu cū his qui obtinent gradū proximiorē cū defuncto q vltimo loco tenebat feudum admittūtur soli ad successionem dicti feudi tanquā proximiores agnati:vt sequitur.Ibi proximiores.Sz dic q non:tamē omnes debēt simul succedere:sed soli illi qui inter eos sunt proximiores seu qui obtinent eundē gradū ꝓximiorē debent preferri.Ibi aliarū linearū.de qbus.s.in primo ꝛ ꝛ scdo casu dixit.Nam donec extabat aliquis ex ista linea istius qui vltimo loco tenebat feudum omnes alij agnati remouent ꝛ exclusi sunt:vt in dicto.c.i.s.de gradi.ꝛ in glo.fi.hic posita.Ibi ex hac linea.s.ex qua fuit iste qui vltimo decessit:ꝛ qui vltimo tenebat feudum. Ibi omnes alie linee:de quibus.s.dixit in primo ꝛ scdo casu.Ibi equaliter vocat.Subaudi ꝺuata tn̄ gradus ꝓrogatiua ꝛ q erūt in eadē linea vocabunt equaliter ꝺz Jac.ꝺ bel. ¶ No.q ascēdentes p directā lineā non succedunt in feudo descendētib⁹ suis qd est contra legē ciuilem scriptā ꝛ cōem cum de iure cōmuni admittat talis successio de ascēdentibus in descēdentes:vt in auc. defuncto C.ad tertul.imo nō minus hrditas filioꝝ est debita parētibus q̄ ecōtra.l.nā ꝛ si parētibus.ff.de in offi.testa.Sed hoc opatur natura feudi:que in hoc vicit legē romanā.vt supra de feu.cogni.in.c.i.ꝛ in glo.i. hic posita.que p h est expedita.Erit ergo spāle iure cōsuetudinario feudoꝝ ꝺm Ja.ꝺ bel.Assignant tn̄ ꝛ alie rōnes:quare ascēdens repellatur a successione feudi:p ut dixi.s.q feu.da.po.in.§.hoc quoqz sciendum.vbi videas.Utrū autē sit hoc verum etiam in feudo ecclesiastico ponit Bal.in dicta auc.defuncto.vbi tenet q sic.

a Idem dicit in emphiteosi ecclesiastico[a] dicens q ꝺ sui natura nō respicit nisi lineam descēdentē.quoniam nō debet transire de sui natura nisi in accipientem ꝛ in suos filios ꝛ nepotes masculos ꝛ feminas ꝛ nō ad alios nisi ex tenore inuestiture aliud disponeretur per.§.emphiteosis.in auctentica de non alienan. ¶ Nota q filius regulariter succedit patri in feudum.Sed ista regula fallit in septem casibus in quibus filius nō succedit. qui numerantur clare hic in glo.secunda quos recita. vt i ea q̄ per hoc est expedita ꝛ bene loquitur. ¶ Nota q licet femine de iure cōmuni.ita debeant succedere:sicut masculus.s.maximum vicium.C.de libe.pter. vel exhere.tamen ad successionem feudi non admittūtur.neqz earum descendentes nisi in duobus casibus hic expressis.vz quando inuestitura essz facta eo pacto vel quando feudum esset femineum.vt hic ꝛ in dicto .c.i.supra de gradi. ꝛ de succes.feu.in.§.i.ꝛ in glo.iij.h posita.que per hoc est expedita.que autem fuerit ratio huius prohibitionis habetur supra qui feud.da.po.in §.hoc autem notādum.ꝛ vide qd ibi dixi.ꝛ.s.de bñfi. fe.in.c.i. ¶ No.q in successione feudi prima causa est descēdentium.ꝛ admittunt vsqz in infinituz donec aliquis ex ipsis extat nullo autem extante.tūc ad collaterales agnatos deuēitur quorum successio similiter ad infinitum extenditur quando feudum est paternum.vt hic ꝛ in dicto.c.i.de gradi.Et istis casibus circa successiones istas seruatur idem ordo qui in legibus continetur.vt dixit tex.in.c.i.in fi.supra an ille qui interfe. fra.do.Unde ex isto tex.qui extēdit istas successiones vsqz ad infinitum infertur ꝺm glo.ix.hic positam q infinitas tollerat.Sed cum ista sit via brocardica dicatis.vt no.s.qui feu.da.po.in.§.hoc quoqz.ꝛ ibi dixi.

¶ No.q feudū prnū est illud qd est acqsitum ab aliquo ex ascēdentibus.nā est necesse ad hoc vt dicatur paternū inter agnatos q fuerit acqsitum ab eo parente q fuit auctor agnationis cōis eorum.vt dixit tex.in.d.c.i. in.§.i.s.de gra. ¶ Not.q vbi plures agnati procedentes ex diuersis lineis aspirare volunt ad successionem feu.alicuius vasal.eorum agnati mortui.p̄ vocādi sunt gradatim ad dictā successionē existētes in linea cōi cū mortuo

a ¶ In emphiteosi ecclesiastico. Adde Jo.ꝺ imo.ꝛ doc.i.c. potuit.de loca.

mortuo. Et si nullus ex ea linea supest. tūc trāseundum est ad alias lineas s'uata graduū ꝓrogatiua. vt hic ⁊ i d.§.i.de gra. ¶ Oppo.cū glo.iiij.ꝙ imo filia non succedat in feudo dato ꝙ sit appositum pactū in inuestitura.vt succedere possit.vt est casus.s.epm vel abba.in §.quin etiam.⁊ de succe.feu.in.§.filia cuius contrariuꝫ hic dr. So.filia admittit ad successionē vigore pacti.vt hic qđ intellige qñ non est masculus qui eam ipediat: vt ibi quoniā nunq̄ est locus femine donec extat aliqs masculus ex eo q primo feudū acqsiuit.vt.s.de eo q sibi hrdi.qꝫ suis ⁊c.in.c.i. Et hoc vult ista glo.vsqꝫ ad v'si.vel nisi.⁊ bene loqtur. Utrū autem ista filia q̄ semel fuit exclusa p fratrē masculū posset postea admitti sublato obstaculo de medio declarat in.d.c.i.vbi videas. ¶ Oppo.subsequēter cū dicta glo.ꝙ imo sit dare tertiū casum i quo filia succedit patri etiā dato ꝙ extarēt agnati.vt ꝓbatur.s.in ti.quēad.feu.ad fili.ꝑti.c.i. So. dicit gl.fatēdo cōtrariū ꝙ iō ibi ita disponit: qꝛ dominus mortuo vasallo vēdidit feudū ipsi filie vel etiā ꝑ seruitia que habuerat a patre.voluit ipsam remunerare sibi infeudādo de nouo. Et hoc potuit facere dñs qꝛ feudum erat sibi apertū ad qđ agnati nō poterāt venire inuito dño s'm veram lec.ibi positam. Et nūc habes expeditā glo.vsqꝫ ad fi.que bene loqtur. Quid autē de hermafrodita.an succedat in feudo dixi.s.in ti.an mutus vel aliter imperfectus in.c.i.vbi videas. ¶ Quero cū glo.octaua.quid si moritur vasallus relicto filio ⁊ nepote ex altero filio premortuo. An iste nepos vocetur simul cum dicto patruo suo ad successionē in feudo dicti aui sui. Et rñdet glo.ꝙ sic.tum qꝛ nō reperitur ꝓhibitum hoc d' iure consuetudinario.sed potius tacite permissum.vt.s.de gra. in prin.⁊ in isto tex.tum qꝛ etiā de iure cōmuni ita statutū ē.vt in.l.iij C.de suis ⁊ legi.here. a Et sic in ista materia appellatiōe filiorum* debēt cōprehēdi etiā nepotes p p'dicta.⁊.ff.de v'bo.sig.l.liberorū.⁊ hoc voluit tota ista gl.vsqꝫ ad fi.q̄ bñ loqtur. Et p'stat ista glo.ar.ad questionē qua solet queri quis admittatur ad successionē.an nepos ex filio primogenito p'mortuo.an filius defuncti stante statuto vel consuetudine ꝙ primogenitus succedere debeat.de q̄ vide plenissime p Bal.in.l.cum antiquiorib⁹.C.de iure delib. ⁊ dixi in.c.mulier.s.si d' feu.fue.cōtro.⁊ in.c.i.s.de feu.marchie. Quid aūt si essent plures nepotes qui venirent ad successionē simul cū patruo suo.an debeāt admitti i stirpes vl' i capita. Et i hac q̄ōne dicit Jaco.d' bel.ꝙ succedūt i stirpes cū suo patruo p.§.is v'o.s.de succes.feu.⁊ d' feu.march.§.fi.⁊ in auc.de hrdi.ab intesta.in.§.si autē defuncto. Hoc ideꝫ indubitāter firmat Bal.qꝛ isti nepotes veniūt igrediēdo locū patris iporum. Sed qñ isti nepotes veniūt de p se ⁊ iure suo ad successionē patrui mortui sine herede.tūc in hoc ē maior dubitatio. Et dicit Jaco.d' bel.ꝙ succedūt i capita. qdā aūt volunt ꝙ in stirpes. Sed dic vt dixi i dicto ti.de gra.in.§.pe.⁊.s.de succes.feu.in prin.⁊ in.i.no. Ab inde aūt.s.s.vltra fratres ⁊ filios fratrū cōis opinio est ꝙ veniat in capita p auc.post fratres.la.ij.C de suis ⁊ legi.here.⁊ in.l.auūculo.C.cōia de succes.⁊ ꝙ dixit cy. in dicta auc.cessante.⁊ per Jac.ardi.in sūma de succes. feu.sub rubricel.de col.in.§.itē succedunt.si autē eēnt tres filij ex vno fratre.⁊ vnus filius ex altero fratre tūc si moriat vnus ex tribus filijs. Alij duo sui fratres sibi succedūt equaliter.qꝛ sunt de sua linea nō autēꝫ filius nat⁹ ex altero fratre.qꝛ est ex alia linea.vt i isto tex. ¶ Quero ab extra si vasallus decedat relicto nepote ex fratre ⁊ relicto patruo qs admittat.dic ꝙ nepos excluso patruo.ar.in auc.de here.ab itesta.§.illud collatio.ix.cum ibi nota.⁊ in auc.post fratres.C.de suis ⁊ legi. Ita determinat Nico.de nea.s.de his q feu.da.po. in.§.penul.⁊ Bal.s.Impator lotha.Euge.pa.in.c.i. ¶ Quero insuper qđ si pater vasal.renūciauit feudum suū in manib⁹ dñi cū pacto.vt inuestiat filiū suū cuꝫ hac ꝯditiōe.vt morièti filio possit pr̄ succedere an tunc succedet. Et dicit iac.ardi.ꝙ sic.ar.C.d' emāci.lib.l.si pr̄.q in fi.⁊ d' hac q̄ōne ē casus i capl'is extraordinarijs.i.§.quodam vsui.vbi videas. Eodem modo dicit si filius fuisset inuestitus cōtemplatōe ⁊ amore ⁊ ꝑ seruitia patris.argu.ff.de colla.bo.l.dedit dotem.ff.d' iure dot.l.auus.C.d' vsufru.l.fi.put ipe dicit i tit.d' succes.feu.sub rubricella.an ascēdētes succedāt. Et ibidē etiā dicit ꝙ q̄ʒq̄ʒ pater non succedat filio in feudo.tamen viuente filio pater habebit cōmodum ex dicto feudo.ar.ff.de assigna.libe.l.iij.§.inde qr̄.in fi.facit ad hoc qđ dixi in.c.ij.s.de fra.de no.he.inuesti. Subsequenter adhuc limitat idem Jaco.ardi.in loco p'allegato istam regulā ꝙ pater vel ascēdens nō succedat filio vel descēdenti in feudo.s.qñ feudū est nouuꝫ ⁊ datum contemplatione filij. Secus autem si feudū esset antiquū qꝛ tunc dicit ipse ꝙ ascēdentes succedūt siue sint p directam lineā siue transuersalem p.c.i.s.Impator lotha.Euge.pape.i fi. Sed ego puto hanc limitationem esse verā in ascendente trāsuersali.vt dixi sup tex. Sed in ascēdente p lineam directā nescio videre ꝙ possit adaptari de facto cū semp in tali feudo antiquo talis ascēdens sit potior ad habendū dictum feudū q̄ʒ descendens. Nam feudū paternum non potest peruenire ad filiū patre superexistente.qꝛ pater prior admittit nisi vellem⁹ dicere qđ ipse filius primo possederit dictū feudum d' voluntate patris emancipando ipsuꝫ filiū ⁊ sibi donando dictū feudū ⁊ faciendo ipsum inuestire dūmodo oino non refutet ius suū vel faciat ipe inuestire tanq̄ʒ d' feudo nouo vt.s.ti.p xi.in fi.quo cāu moriète filio bene reuerteretur feudū ad prēʒ.sʒ nō iure successiōis.sʒ antiquo suo iur̄ vtitur.arg.ff.d' lib.⁊ posthu.l.filio.⁊.l.filius.§.i.in fin.⁊.C.d' captī.l.ab host.b⁹. Et puto ꝙ idē Ja.voluerit ita itelligere dum subijcit ꝙ feudū reuertitur ad ascendentem.sʒ non iure successionis put dixi. Et ita etiam itellexerit An.d' iser.ponēdo similiter aliud exēplū in auo qui emancipauit filium ⁊ dedit feudū antiquū nepoti suo nato ex dicto filio qđ potuit facere.vt.s.de alie.feu.pa. Unde mortuo auo si moriatur nepos tenēs feuduꝫ poterit pr̄ huius nepotis succedere in dicto feudo eo modo quo.s.dictū est. ¶ Ultimo ad materiā p'sentēʒ vide plura que dixi.s.q feu.da.pos.§.hoc quoqꝫ sciendū.⁊.s.d' succe.feu.in p'n.⁊.s.d' gra.succe.i feu.in prin.⁊ in.§.i.⁊.s.de he.fe.in prin.⁊.s.in dicto ti.Imperator lotha.Euge.pape.c.i.⁊ plene per Jaco.ardi.in sūma i ti.de succe.feu.sub rubricella.i.ij.⁊.iij.⁊ sub rubricella an collaterales succedāt cum sex rubricellis seq.⁊ sub rubricella an frater succedat fratri.⁊ de capi.extraordi.in.§.qdam dñs.⁊ in Spec.de feudis.§.qm̄.ver.xxv.⁊ p Hosti.in summa de feu §.qualiter constituatur.

¶ De capitaneo qui curiam vendidit. Rubrica.

¶ Cōtinuat ad p'cedentē titu.hoc modo.qꝛ ibi tractauit qualiter acqrat feu.ex natura successiōis feudi. Hic vero subsequēter declarare intēdit qualiter acqrat vel ex nā ꝯctus vel ex delicto alteri⁹ vel ēt ex successione put pꝫ ex tenore cuiuslibet capituli sub hoc ti. positi. Sed cū principalis eius intentio fuerit declarare d' acquisitione feu.ex natura cōtractus.ideo subiecta est h' ista rubrica.de capitaneo qui curiam vendidit. Ja.

Quidam capi. Premitte p euidētia hui⁹.c.ꝙ dñs p't hr̄e vasallos i curte ⁊ ex̄ curtē. In curte.n.hꝫ vasallos exēpli cā si ipe dñs hꝫ dominiuꝫ possessionū ⁊ terrarū totius vnius ville puta ꝙ omnes rustici ⁊ coloni dicte uille rñdent fru

a ¶ Appellatione filiorum. adde gl.i cle.i.de bapti.Jo.an.in.c.statutū.d' here.li.vi.abb.i prohe.decre.bart.i l.alimenta.ff.de alimē.lega.bal.ꝯsi.lxxvi.incip. Angela.in.iiij.volu.Lo.ro.cōsi.ccccxxxviij.icip.i cā p'sentis ꝯsultatiōis.⁊ p Alexā.de imo.ꝯsi.i.incip.p'spectis in.i.volu. Quid in testis vide p bal.cōsi.cclxij.ici.ticius ⁊ qđ i vltimis volūtatibus.vide p Alexan.d' imo.ꝯsi.lxi.ici.sup eo quo q̄ritur.i.volu.qđ i priuilegijs.vid' p Bal.in.c.i.i §.decedēti.qui feu.da.pos.i vsibus feu.⁊ per Pe.de ancha.in clemē.i.d' baptis.qđ in feudis.vide tex.in c.i.in.§.⁊ si clientulus.de alie.feu.Ale.d' imo.in.l.gallus.in §.institues.ff.d' liber.⁊ posthu.Bal.in.c.que in ecclesiarū.de cōsti.Alexan.de imo.ꝯsi.xvij.incipiē.pōderatis his q̄ in.v.vol.⁊ an cōtinetur agnatus.vid' p barba.ꝯsilio.lxviij.incip.oipotentē.in.iiij.vo.⁊ an vēit filius filie.Barba.cōsi.lxxxviij.inci.sapiēter.in.iiij.volu.an cōprehendūtur naturales.vide per Philip.frā.in c.statutū.el.ij.d' here.lib.vi.⁊ p Ang.in.l.ex facto.in.i.colū.ff.ad se.consul.trebel.⁊ an veniāt tm̄ descendētes p lineā masculinā.idē Phili.in.c.vbicūqꝫ.in ij.no.de penis li.vi.⁊ an veniunt posthumi i tutelis.vide in.l.sigs filiabus ff.de testa.tut.⁊ an veniunt filie femine i contractu ēphiteotico.vid' p Rai.de for.et Ange.in.l.tres fratres.ff.de pact.⁊ per Lo.ro.cōsi.xxxv.inci.visa facti serie.⁊ an veniat filius nō legitimatus vide per Cy.in.l.qsqs.C.ad legē.iul.maie.cy.in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.ale.de imo.consili.cl.inci.viso the

mate supraścri
pto.in.ij.vol. ⁊
an continentur
posthumi i da
tiõe tutoris. vi
de p Fran. de
are.in .l. filius
testatoris.ff. de
lib.⁊ posthu. ⁊
an venit filius
ciuilis vbi ali
as non.veniret
fauore testamē
ti cõsiderandi.
vide per frã.de
are.in.l. siquis
posthumus vš.
primuz ē ꝙ fa
uore testamēti
ff.de li.⁊ posth.

ctus ⁊ redditus ipsius dñi ad domuz dñicalem ipsius
domini existentez in dicta villa que domus appellatur
in dicta villa curia seu curtis dñi.Modo si ipse dñs i
feudaret alicui vasallo vnũ mansum terre de dicta vil
la.vel prout ipse vasal.haberet ãnuatim certum reddi
tum de dicta curte.tunc ipse dñs intelligitur habere
vasallũ in curte.Sed qñ hz ipe dñs vasallos extra cur
tez.Exempli causa si in vna villa non hz dñs dominiũ
totius.ville.Sed pro maiori parte possessiões dicte vil
le sunt rusticoꝝ vel aliorum consortium.Sed ipse dñs
hz etiam aliquid modicum.puta vnam vel duas pos/
sessiones.Ita ꝙ non est necesse ꝙ ibi teneat curtez vel
domũ dominicalem.Modo isto casu si ipse domin⁹
infeudaret alicui vasallo illam vł illas modicas pos/
sessiones quas ibi hz. tunc intelligeretur habere vasal
los extra curtem.ut predicta colligũtur.š.qui.mo.feu.
amit.§.pe.⁊ fi.Et scias ēt ꝙ per modum suprascriptũ
potest dñs habere non tm̃ vnaz curtē.sed etiam duas
tres ⁊ plures prout est diues:vt colligitur ex hoc tex.
ibi i quadã sua curte ⁊c.Et sic p̃supponit ꝙ habebat
plures ⁊c.Itez scias quis dicatur capitaneus. naz mar
chio vel comes qui recognoscũt marchionatum vł cõ
mitatum ab imperatore vel rege in feuduz.proprie di
cuntur capitanei regni vel regis ⁊ sunt illi quos hodie
appellamus barones.Sunt quoqꝫ ⁊ appellantur ca
pitanei illi q subsequenter recognoscunt feuda ab istis
marchionibus vel comitibus vel ducibus quos etiam
vocamus valuasores regni.vt predicta probãtur.š. qui
feu.da.pos.in princ.⁊ no.glo.in.c.i.š.quis dicatur dux
co.vel marchio. His premissis casum in terminis sic
figura.Quidam capitaneus in suo districtu habebat
plures curtes.vnde in quadam ex dictis suis curtis dè
signauit beneficia seu feuda quibusdam vasallis eos in
uestiẽdo de dictis feudis.postea in processu temporis
eandem curiam in qua erant dicta feuda vendidit cui
dam.post hoc controuersia orta est inter istum capita
neum vendentez ⁊ ipsum emptorem.qm̃ ipse emptor
dicit ꝙ in sua emptione cõprehendunť ēt supradicta iu
ra feudalia.g.capitaneus v̄o dicit se non vendidisse di
cta iura feudalia sed simpliciter ipsam curiam. queriť
ex predictis an dicta iura feudalia intelligantur vendi
ta.Et dic ꝙ non.postquã non fuit hoc expresse actum
in venditione vt cõprehenderenť in ipsa venditiõe. h.d.
¶ In tex.ibi capitaneus.dic potest capi pro marchiõe
vel comite vel etiaz pro alio iferiore:vt.š.dixi.quinimo
⁊ fortius extendenda est determinatio huius.c.ad om
nes personas que infeudare possunt:de quibus.š.q feu
dare pos.in prin.quoniã hic ponit de capitaneo gratia
exẽpli ſm An.de iser.Ibi curte:subaudi quã tz in feu-
dũ ab impatore vel rege uel duce comite vel marchio-
ne:cũ in quolibet istorum casuum appelleť capitaneus
vt.š.dixi.Ibi militibus.i.vasallis: quia in hoc non est
differentia siue vasallus sit miles siue nõ.ut not.glo .in
.c.i.š.de feu.sine cul.nõ amit.⁊ dixi.š.imperator loth.
euge.pape.Ibi beneficium dedit.s.iure feudi qδ potest
facere.ut.š.de capi.cor.in.§.preterea.⁊ ibi glo.Nam be
neficiũ idem est qδ feudũ.vt.š.in qui.ca.feu. amit.in.§.
i.Ibi curiã quã.š.appellauit curtem q̃ idem importat.
Ibi uendidit.Subaudi cũ consensu ⁊ uolũtate dñi su-
perioris a quo iste capitaneus uendens recognoscit.quia
alias non ualeret ⁊ reuerteret ad ipsum dñm superiorē
ut.j.de prohi.feu.alie.per fe.scδm Iaco.de bel. ⁊ Nico.
de nea.⁊ Bald.uel ad agnatos.vt dixi in.d.§.fi.š.que
fuit prima cau.be.amit.¶ No.ꝙ in generali seu simpli
ci uenditioue bonoꝝ non comprehenduntur feuda nisi
specialiter exprimanť ⁊ nominẽtur.ut hic ⁊ in.c.in ge-
nerali.š.si de feu.fue.contro.⁊ in glo.fi.hic posita.⁊ po
test esse rõ multiplex prout assignatur hic in glo.prima
in prin.vz ⁊ primo qꝛ v̄ba generalis uenditionis non cõ
prehendũt nisi solũ ea de qbus est actũ inter contrahẽ

a ¶ An videať
concessisse molẽ
dina.Adde dif
fuse per Ias. in
repet .l. quomi
nus.in.xx .q.ff.
de fluminib⁹.

tes.vt.C.de transac.l.si de certa.Itẽ qꝛ nõ videť cogi
tatũ per ꝯhentes de feudo vẽdendo.⁊ iõ solũ ea que
fuerunt exp̃ssa veniunt in venditione.vt.ff.de trãsac.l.
cum acqliana.⁊.ff.de euic.l.q libertatis.Itẽ qꝛ verba
ipsius vẽditionis generalis nõ significãt feuda. Unde
non debemus recedere a significatione.sed potius inhe
rere.vt in.l.nõ aliter.ff.de le.iij.Item qꝛ feudum ⁊ cu
ria sunt duo penitus sepata.qδ pz:qꝛ vnum põt stare si
ne reliquo.⁊ iõ p vẽditionem vnius nõ includiť vendi
tio alterius.ar.in.l.fi.C.de pac.cõuẽ.que sup do.⁊ hoc
voluit ista gl.prima.vsqꝫ ad versi.econtra videtur.que
p hoc vsqꝫ ad dictã ptez ẽ expedita. Sed tu vltra gl.
assigna aliã rõnem ⁊ meliorẽ qꝛ dñs sine vasalli volũ
tate nõ alienat ius suũ qδ hz in feu.seu vasallos : vt.š.
de lege cora.in.c.ij.§.ex eadem.⁊.š.quo tpe mil.in.c.ij.
Nam sicut vasal.non põt alienare ius suũ sine licentia
dñi.vt.j.ti.seq.Ita ⁊ econtra dñs sine volũtate vasalli
cuz ad paria iudicãtur.vt late de hoc dixi in.d.§.ex ea
dem. in primo no.Unde non est verisimile ꝙ in vendi
tiõe voluit includere feudũ ⁊ ponere se in piculo pdẽdi
illud vendendo absqꝫ voluntate vasalli cũ spãliter non
fuisset venditurus.vt ibi dixi.Utrum aũt vendito fun
do intelligantur venditi boues aratra vegetes ⁊ si-
milia.vide Bal.in.l.ij.C.δ legatis. Et silr an vẽdito
equo itelligať vẽdita sella.ponit Bal.i.l.cũ pponas
.C.de edi.act.¶ Op.cum glo.i.in.d.versi.ecõtra vide
tur ⁊c.Et multipliciter ꝯ determinationẽ huius capi.
vz ꝙ imo vendita simpłr curia videať in cõsequentiaz
venditum etiam feudũ.qδ probať pluribus rõnibus.
Et primo qꝛ feudũ ptinet ad curiã vel saltem coheret
vel inest ipsi curie tanqꝫ pars ipsius curie.ergo cum da
tione ⁊ vẽditione curie dz transire qꝛ non intelligeretur
in totũ tradita curia si detrahať aliqua eius pars:vt p̃
dicta probanť in.l.creditori .§.pe.ff.de ac.emp.⁊.ff.de
offi.eius cui man.est iurisdi.l.fi.⁊.ff. de excep.rei iudi.
l.siqs cum totum.Itez qꝛ ipse vendens est vsus verbo
generali vel saltem simplici vendendo curiam.ergo vr̃
omnia vendidisse que nõ excipiuntur.vt.ff.de excep.l.
pluribus.Item qꝛ in dubio debemus potius interp̃ta-
ri verba ꝯ venditorẽ q potuit apti⁹ declarare ꝯcrũ qꝫ
ꝯ emptorem.ut in.l.labeo.ff.de ꝯhen.emp.ne sit in po
testate ipsius vẽditoris detrahẽdi qcqd velit ex dicta
venditione qδ esset absurdissimũ ⁊ incõueniẽs:qm̃ si
admitteret ipse venditor vt posset ex venditione gene
rali curie detrahere feudũ eadẽ rõne posset detrahere
aliam rem.puta vineã vel domũ vel aliqd aliud.Et sic
venditio ipsa posset reduci ad nihilũ qδ non est dicen
dũ neqꝫ credendũ ꝙ emptor voluisset emere eo mõ ⁊
forma.ar.ff.de mino.l.tutor.§.fi.⁊ ad muni.l.i.cum si.
⁊ hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ in finem que aliter non
soluit dicta contraria.vnde soluas ſm Bald.⁊ notabi
liter ꝙ quedã sunt bona que consueuerũt vendi.⁊ ista
includuntur in venditione generali.qꝛ non dz eadem
res diuerso iure censeri:vt.ff.de vsucap.l.eum q edes.
Quedam sunt bona que non consueuerunt vendi.si-
cut est locus sacer vel religiosus.tm̃ cum uniuersitate
transferuntur ex ptãte quam hz venditor iure pprio:
vt.ff.de cõtrahen.emp.l.in modicis.Quedam sunt bo
na in qbus dz ꝙ uenditor hẽat licentiã ab alio.ad hoc
ut transferanť in emptorem.sicut sunt feuda.ut.š.dixi
⁊ ista nõ includunť in uenditione generali quãtum ad
uenditionis effectũ.ut hic ⁊ in.d.c.generali.tm̃ si uendi
tor fuit sciẽs tenebiť emptori q̃ro minoris fuisset em-
pturus.ut.ff.de actio.emp.l.iulianus.§.i.¶ Quero ab
extra si imperator concessit alicui vnum castrum cum
a suis pertinentijs an videatur concessisse molendina[a]
que sunt in aqua ipsius castri.Respondeo ſm Bald.
ꝙ aut cõcessit solam iurisditionem.⁊ tũc nõ ueniũt mo
lendina.quia licet castrum sit sub imperatore.tamen
molendina nõ.vt.ff.de cõtrahẽ.emptio.l.sed ⁊ celsus.
cum ibi

cũ ibi no. Aut concessit castrũ cum pertinentijs suis ad
ipm castrum spectantibus: ⁊ tunc veniunt molendina
accessorie nisi essent molendina priuatoꝝ psonaꝝ. arg.
ff. de preca. l. si adoptauero. ⁊ qđ no. in. l. inter publica.
ff. đ verb. signi. qꝛ non est vĩsimile ꝙ imperatoꝛ voluerit
transferre ius priuatoꝝ. l. publius. in. §. i. ff. de condi. ⁊
demon. Ex p̃dictis infertur ad aliã qõnem disputataꝫ
p Ja. butri. an solẽniter trãslata ciuitate in dñium ⁊ iu
risdictionẽ alterius videant̃ incõsequentiã translata iu
ra molendinoꝝ dicte ciuitatis. In qua qõne adducun-
tur plures rões hincinde ad ptes que hic seriose scri
bunt̃ p Bal. Et tandem ipse Ja. but. concludit ꝙ ipsa
molendina nõ vident̃ trãslata. sꝫ remaneant apud ciui-
tatem tanq̃ peculiũ ipsius ciuitatis. sed ipse iurisdictio
nes videant̃ esse translate. Sed ipe dñs Bal. dicit ꝙ si
dñia erant sub dñio concedentium ꝙ videantur trãsla
ta quẽad. iurisditiones predicte ⁊ sicut ipsa solemnitas.
Secus si ad ipsaꝫ ciuitatẽ ptinerent iure priuato. Sed
vbi đ sola ciuitate esset facta mentio: tunc dicit ipse qđ
molẽdina queessent extra ciuitatem nõ venirẽt in con-
cessione. ar. in. l. naꝫ qđ liquide. ff. de penu. leg. ⁊ in. c. si ci
uitas. đ sen. excom. li. vi. ¶ Quero an in generali dona
tione alicuius castri vel loci facta per principem videat̃
a translatum merum imperium.[a] ⁊ Oldra. q disputauit
istã qõnem determinat ꝙ sic qꝛ beneficiuꝫ principis la
tissime est interpretandũ. vt. C. de agen. in re. l. hac salu-
berrima. Item qꝛ adheret territorio. l. fi. C. vbi ⁊ apud
quos. ⁊. l. creditoꝛ. §. fi. de actio. emptio. ⁊. ff. de verbo.
sig. l. pupillus. §. territorium. facit qđ dixit Innocen. in
. c. ex litteris. đ iure patro. ⁊ extra đ iudi. cũ bertoldus.
⁊ ad hoc ꝓbandũ adducit Bal. l. i. §. cũ vrbẽ. ff. đ of.
prefec. vrb. ⁊. xxvi. dist. ego lodouicus. ⁊. c. tibi dño. Et i
hac opinione fuit ẽt Host. i sũma. extra đ iure patro. ⁊
de offi. ⁊ protesta. iudi. dele. facit. c. per venerabilem. ex
tra qui fi. sint legitimi. ⁊ ad predicta vide Bar. ff. đ ac
qui. pos. l. inter eos. ⁊ in Specu. de iurisdi. om. iudi. ver.
que aũt ⁊ ibi per Joã. an. ⁊ qđ dixi. s̃. q. mo. feu. amit.
. §. fi. ¶ Quero an ille qui recognoscit castrũ in feuduꝫ
b videt̃ recognoscere ẽt territoriũ[b] ⁊ iurisditionẽ territorij.
Et hãc qõnem disputauit Oldra. quã Bal. diffuse ꝓ
seqtur arguẽdo ad partes. tãdem inclinat in eam par
tẽ vt nõ intelligat̃ recognoscere territoriũ vel iurisditio
nẽ prout sequitur glo. que hoc disputat. lxiij. disti. lodo
uicus. nisi modus loquendi vel actus ⁊ consuetudo ali
ud interpretaret̃. ar. eoꝝ que notant̃ in. l. sed siquis. in
. §. proprietas. ff. de vsufr. Ex his inferas ad aliã qõneꝫ
tactã p Dy. in. l. ergo. ff. de acq. re. do. ꝙ vendẽs oẽs
possessiones quas hꝫ in castro non videatur vendere iu
risditionẽ quaꝫ ibi habebat rõne persone. Secus si rõ
ne reꝝ. ar. huius. c. dixit tñ Bal. s̃. de cõtro. inuesti. in
prin. circa finẽ qđ si põt apparere de intentiõe datoris
illud dꝫ seruari p notata p Inno. extra de appel. in. c. di
lectus. Sed in dubio dic per Bar. in. l. si qñ. C. de bo.
vacã. li. x. ⁊ qđ no. Inno. in. c. ꝑposuit. extra de cõces. p̃
ben. ⁊ de iureiur. debitores. ⁊ per Jo. an. in. c. ad qõnes.
extra de reꝝ pmu. Et circa p̃dictas qõnes vide bal. in
l. i. ff. de reꝝ di. in. q. xliiij. ⁊ qđ ibi dixi de cõsue. rec. feu.
in prin. in qõne fina. ¶ Quero qdã baro vendidit mi
hi quedã predia in quibus cõsueuit habere domos ad
colligendũ passagiũ. ⁊ in venditione dixit sic ꝙ vende
bat mihi dicta predia ⁊ omnia iura que ibi habebat:
vtrũ videat̃ vendidisse mihi iura colligẽdi passagiuꝫ.
Et bal. q hanc qõnẽ formauit in. l. a ꝓcuratore. C. mã
da. tenet ꝙ non: qꝛ licet sit translata proprietas feudo
rum non intelligitur translata iurisditio passagij per
notata p Inno. in. c. cuꝫ ad sedẽ. de resti. spo. Si tñ do
minus vellet vti illis domibus pro colligendo dictum
passagium tenet ꝙ debeat soluere pensionem cum pro
prietas sit translata in alium. facit quod no. idẽ Inno.
in. d. c. ex litteris. idem similiter dicit si ibi fuissent fur

ce ad suspendium ⁊ merum imperium exercendum vt
non videatur transtulisse per p̃dicta. facit. l. stipulat⁹.
ff. de vsuris. ¶ Quero si sunt plures qui habeant iu-
risditionem in loco an si vnus vendit partem suam sit
exemptus a iurisditione alterius. not. Bar. ff. de exeu.
tu. l. cum ex oratione. facit quod dixi. s̃. de consue. rec.
feudi. in princ. in qõne fi. Ultimo ad materiã vide alia
que dixi in dicto. c. in generali. s̃. si de feu. sue. contro.
⁊ in remissionibus ibi adductis. ⁊ in dicto. §. ex eadeꝫ.
supra de lege coꝛa. ⁊ per Inno. in dicto. c. ex litteris. ⁊
Bal. in dicta. l. a procuratore. C. manda. ⁊ in. l. penul.
. C. de bonisq; libe. ⁊ aliqua in. l. i. C. đ bo. liber. ⁊ quod
no. per Joan. an. in. c. generali. de regulis iuris. li. vi. ⁊
dixi. j. de pace iur. fir. §. ad hec. ⁊ in remissionibus ibi po
sitis. ⁊ per Barto. in. l. si ita. ff. de auro. ⁊ argen. leg. ⁊
per Jaco. ardi. in summa. qui. mo. feu. amit. sub rubricel
la cum curia lꝫ dño alienare vasallos. sequit̃. c. quesitũ.

q **Uesitum.** Fili⁹ vasalli delinq̃ns cõtra dominũ ex hoc
non priuabit̃ feudo paterno post mortẽ pa
tris si paratus est dño satisfacere. h. d. cum
. §. insuper. j. de prohi. feu. alie. per fede. qꝛ istud capitulũ
determinatur. ⁊ intelligitur s̃m formã ibi traditam sꝫ
glo. hic positaꝫ ⁊ bñ. ¶ In tex. ibi. Scio. s. ego Ober
tus de orto. vt dixi. s̃. qualiter domi. proprie. priue. i. c. i.
in prin. Ibi amitteret. s. ipse filius offendens si non ha
buisset patrem tpe offensionis ⁊ fuisset vasallus. Ibi
s̃m istum. s. querentem de ista dubitatione apud ipsuꝫ
obertuꝫ qꝛ forte fuit aliquis iurisperitus vel doctoꝛ qui
indistincte tenebat ꝙ in casu predicto ipse filius amitte
ret feudum. Sed ipse Obertus ⁊ Gerardus fuerunt
contrarie snie vt indistincte non amitteretur cum possit
satisfacere domino per iura nouissima: vt pꝫ i dicto. §.
c insuper. ¶ No. ꝙ quando ingratitudo[c] preuenit gra
tiam impedit illam nisi purgetur per satisfactionem. vt
in dicto. §. insuper. Secus autem si ingratitudo com-
mitteretur tempore existentis gratie: qꝛ tunc de se non
esset purgabilis: vt. s̃. que fuit prima causa bene. amit.
in. §. deniq;. ¶ Cetera que hic possent adduci dicam
in dicto. §. insuper. Et ibi etiã declarabitur de vasal. va
salli qui dñm domini sui offendit. ⁊ vide plene per Ja
co. ardi. in tit. qui mo. feu. amit. sub rubricella si filius
vasalli dñm antiquiorem offenderit. ⁊ per Bal. in. l. i.
ff. de rerum diui. in questione. xxviij.

s **J uoluerit.** Si vasallus soluꝫ cogitauit offende
re dñm non ex hoc amittit feudum. Ideꝫ si
laborauit in offendendo: sꝫ ipsum penituit.
Secus si insidias posuerit vt offenderet. qꝛ tunc amit
tit feu. si de talibus insidijs ꝓbatũ fuit p q̃nq; testes.
h. d. ¶ In tex. ibi voluerit. i. in aĩo habuerit. Ibi sꝫ non
laborauit: vt qꝛ solũ cogitauit velle offendere vel etiaꝫ
v̈bo dixit ꝙ volebat offendere. ⁊ sic ꝓpalauit ꝙ mẽte
agitabat. l. labeo. ff. de suppel. lega. Ibi ⁊ si laborauit
dic sine insidijs forte manũ eleuãdo vt ipꝫ offenderet.
sed ipm penituit offendere. vt dixi. s̃. que fuit pri. cau.
bñ. amit. in. §. porro. Uel dic s̃m An. de iser. ꝙ ad actũ
aliquẽ pduxit voluntatẽ offendẽdi. sed nõ pfecit qꝛ no
luit ⁊ penituit. Sec⁹ si p ipm nõ remãsit: vñ p penitẽ
tiã dignus est venia. Et hoc etiã videt̃ sensisse glo. hic
posita allegando dictã. l. qui falsam. ad. l. coꝛ. de falsis.
que p hoc est expedita. Ibi isidiatus fuit: vt qꝛ ambu
lauit cũ telo. vel alios fecit ambulare vt ipm offende
ret vel alias insidias posuit: vt veneno vel gladio ipm
offenderet: prout dixit glo. hic posita. allegãdo. s̃. in ti.
que fuit prima cã bñ. amit. in. §. porro. vbi hoc proba
tur. facit. l. pp insidias. C. q accu. nõ pos. ⁊. l. ꝯsensu. C.
de repudijs. vel cum inimicis domini conspirauit con
tra ipsum: vt dixi. s̃. hic potest esse ti. quibus mo. feu.
amit. in. c. i. Nam insidiari est rem ad actum pducere

a ¶ Videatur translatum merũ imperiũ. adde Pa. de cast. ꝯsil. cxxxij. inci. ⁊ si priceps cõcedit.

b ¶ Videt̃ cognoscere etiam territoriuꝫ. adde per Car. ale. in prohe. feudorũ. in. xvij. col. v̈. ⁊ ita recognito castro.

c ¶ Quando ingratitudo. Adde an propter modicã ingratitudineꝫ quis priuet̃ feudo. vide per Bal. i. c. ꝙ ad te. de resc. ꝙ dictũ bal. sequitur An. coꝛsetus. in tractatu de minimis.

ßm And.de iser.Ibi probatũ fuerit.s.per testes qnqz: vt.j.q testes sint neces.ad ,pbã.iue.in.c.i.Et ẽ ↄstitutio noua henrici impatoris.ꝛ cõiter habetur in libris mo dernis.ꝛ eã approbat Jaco.de bel.ꝛ Bal.lz gl.hic po sita.ꝛ Andre.de iser.videanẽ inclinare ꝙ non sit consti tutio approbata.ꝛ iõ sufficiãt duo solũ testes ad ,pbã das istas insidias.p regulaz.l.vbi numerus.ff.õ testi. que gl.per hoc est expedita.de quo dic vt scripsi.in.d. c.i.in.i.notabili.¶ No.ꝙ ex sola cogitatiõe delinquẽ di quis non meretur penam.vt hic in prin.ꝛ in.l.cogi tationis.ff.de penis.Et est ratio qꝛ isti primi motus ñ sunt in potestate nostra.Unde in foro ciuili non merẽ tur penã.vtrum aũt de iure poli.sint puniendi vide per docto.in.l.qui ea mente.ff.de pe.ꝛ in.l.fugitiuus.ff.de verbo.signifi.¶ No.ꝙ affectus delinquendi nõ ẽ pu nibilis nisi deducatur ad effectuz:vt hic in scđo dicto. in.l.i.§.fi.ff.qđ quisqz iuris.quod intellige nisi propter enormitatem criminis aliud reperiatur cautũ de iure ex solo affectu deducto ad aliquem actum:lz nõ consu matum quis puniaẽ:prout videmus qñ aliquis solus sollicitat moniales etiã in causa matrimonij.l.siqs nõ dicam rape.C.de epis.ꝛ cleri.Si officialis sollicitaue rit habere suam subditã in vxorem in.l.i.C.si qua.pdi. potestate.Si aliquis sollicitauerit crimen lese maiesta tis.l.quisquis.C.ad.l.iul.maie.Si qs sollicitauerit ha bere rẽ cuz vxore alterius.l.i.ff.de extraordi.crimi.Et hoc voluit gl.i.hic posita vsqz ad ver.nisi aliud.de qua materia dic plene per Cy.ꝛ doc.in.d.l.siquis non dicã rapere.¶ No.ßm Bal.ex tertio dicto huius capitu a li ꝙ insidie⁹ ↄtra dñm parate per vasal.habenẽ pro de licto cõsumato.Nam isto casu inspiciẽ propositũ cum initio facti ꝛ non requiriẽ delictũ consumatum:sicut di ciẽ in ceteris delictis atrociorihus:de quibus.s̃. proxi me dictum est:ꝛ facit.l.quid sit fugitiuus.§.idem ceci lius.ff.de edi.edic.ꝛ quod insidie hoc operentur videẽ etiaz esse de mente Jaco.ardi.ꝛ ideo dixit An.de iser. ꝙ si vasall⁹ conuenit cũ pluribus socijs de occidendo dñm ꝙ q̃ꝗ̃ ad nihil aliđ sit puentũ:tamẽ ex tali con sensu adhibito in ,ppria conuentione puniẽ. ꝛ allegat l.presenti.in prin.C.de his q ad eccle.confu. facit.j.ti.ij. §.conuenticulas.nam deduxit rem ad aliquẽ actuz fa cti:vt.s̃.dictũ est.¶ Opp.cũ glo. prima in versic. non obstat.contra istum ter.ꝛ ea que dicta sunt.s̃.in.ij. no tabili:vz ꝙ imo voluntas sola ꝛ affectus delinquendi habeat producere penã ꝛ punitionem ex delicto cum voluntas ꝛ propositum sint illa que habent distingue re maleficia.vt.l.diuus.s̃.ad.l.corne.de sicca.Sol. hic loquitur in delicto perpetrando quo casu non punitur voluntas sola.vt.s̃.dictũ est.Sed contrariũ loquitur in iam perpetrato ꝛ consumato quo casu fuit necessaria voluntas ꝛ propositum delinquendi ad hoc vt delictũ sit punibile.Secus aũt si non affuit voluntas ꝛ propo situm.vt qꝛ fuit a casu improuiso qꝛ tunc non esset pu nibile.vt in.l.i.C.de sicca.Et hoc voluit tota ista gl.vs qꝫ ad finẽ.ꝛ bene loqẽ.Quando ãt in delictis habeat locum penitentia.dic vt no.per glo.ꝛ docto.in.l.qui ea mente.ff.de furtis.¶ Ultimo ad materiã huius capi tuli vide plures qõnes quas formaui in.d.§.porro.ꝛ in.§.sed ꝛ qui delator.supra que fuit p̃ma causa bene fi.amit.ꝛ in remissionibus quas ibi adduxi.ꝛ quod di xi in.c.i.§.i.s̃.quibus mo.feu.amit.ꝛ in titu.hic potest esse titu.quibus mo.feu.amit.ꝛ per Jaco. ardi.in sum ma.quibus mo.feu.amit.sub rubricella amittit feu.si dñm interfecerit vel eius mortem consuluerit.

a ¶ Insidie.ad de ꝙ est nefas i sidiari homini vt in.l.vt vim ff.de iusti.ꝛ iu re.l.ex consensu in.§.i.C.de re pu.ꝛ i.l.liberi .C.õ ioff.testa.

b ¶ Et pro idest.Adde gl.i l.i.ff.siqs cau.ꝛ in.l.i.ꝛ.ij.C.de ver.sig.gl.in.c. cupientes.in.§. deniqz.de elec. li.vi.Inn.in.c. qꝛ propter.e.ti. li.vi.Lardi.3a ba.i.c.peruenit in.x.no.de fide ius.archi.in.c. siqs.l.di.glo.ꝛ barto.i.l.i.ff.de pac.Bart.in.l. si is qui ducen ta.in.§.vtrũ.ff. de rebus du.

a Jmiliter. Premitte pro euidẽ tia ꝙ istđ capitulũ p aliquos habeẽ pro.§.ꝛ hz varios intellectus. Nam vnus est ßm glo. ꝙ Gerardus caga pisti ꝛ Obertus õ orto de quibus hic fit mẽtio sint ↄ̃ trie opinionis.ꝛ ꝙ opinio Gerardi sit vera.Illa autez Oberti sit falsa.Et ßm istaz lecturam ista littera dz ha bere duas ptes.ꝛ vna durat vsqz ad ↄ̃sic.ꝛ econuerso. Alia est lectura Jaco.õ bel.ßm quã Gerar. ꝛ Ober. non sunt cõtrarij.sed cõcordes.Et ßm hãc lectu. dura bit prima pars vsqz ad v̄sic.obertus.Tertia est lectu. quam ego de nouo subijciam ßm quam Gerardus ꝛ Obertus sunt contrarij.Sed opinio Oberti erit vera ꝛ illa Gerar.erit falsa.ꝛ hz istã prima pars durabit vs qꝫ ad versi.ꝛ econuerso.Uez anteq̃ꝫ veniam ad alias lec.primo diuidam ꝛ summabo hoc totuz capitulũ ex pediã ßm intellectum glo.Postea dictas lecturas de clarabo ꝛc.Diuido itaqꝫ istud capitulum in duas par tes:qm̃ in prima parte questio vertebatur inter mascu lum ꝛ feminã cõsobrinos natos ex duabus sororibus quis eorum dz preferri ad feudum.Et in hoc sunt opi niones diuerse inter Gerar.ꝛ Ober.In scđa qđ verte batur inter masculũ ꝛ feminam natos ex duobus fra tribus.Et in hoc non discrepat Ober.a Gerar.Scđa ibi:ꝛ econuerso ꝛc.¶ Casus.Licet feudum ex forma inuestiture debeat transire ad masculos ꝛ feminas.tñ femina non admittiẽ extante masculo.h.d.¶ In ter. ibi transiret.Nam eo pacto ꝛ tenore accepit feudũ vt etiã ad feminas pertineret.Ibi reliquerit.s.post mor tem.Ibi tñ masculus.Subaudi ꝛ bene ßm lect.glo. Ibi ille.s.inuestitus de quo in precedenti casu locutus est.ꝛ pone ꝙ habuit duos filios quorum vnus reliquit vnũ filium masculũ ꝛ alter reliquit vnam filiam : quo casu masculus excludet absqꝫ dubio feminaz.ꝛ in hoc non contradicebat Ober.qꝛ nõ fuisset ita supinus.cuz hoc esset cõtra oĩa iura feudalia.Uel potest intelligi ꝛ alio modo ꝙ referatur ad filium masculũ natum ex si prascripta filia de qua in precedenti casu ꝛ ꝙ iste filius masculus postea mortuus est relicto vno filio masculo ꝛ vna femina quo casu masculus preferaẽ.Sed ista re latio lz in se sit bona.tñ non congruit littere hz gl.que per hoc est expedita.¶ Not.ꝙ ex natura consuetudi nis feudoꝝ fit interpretatio inuestituraruz que quãtum cũqꝫ capiant masculos ꝛ feminas.tñ est intelligendũ vt femine nũq̃ꝫ admittanẽ dõec masculus supest:vt.s̃. epm vel abba.§.quin ẽt.ꝛ.s̃.de eo q sibi here.qꝫ suis. in.c.i.ꝛ in glo.i.hic posita.¶ No.hz hanc lectu. gl.ꝙ q̃ꝗ̃ Obertus de orto fuerit scriptor huius operis.vt dixi.s̃.de feu.cogni.in prin.tñ interdum ponit opinio nem suã que reprobata est.Sed qꝛ non videtur verisi mile vt ipse ponat suam opinionẽ ad hoc vt immedia te reprobetur.put in simili dixi.s̃.an mutus vel aliter impfectus.in.c.i.post prin. Idcirco Jac.de bel.volens saluare Obertũ ꝛ ipm concordare cũ opinione gerar di incipiebat scđam ptem huius.c.in versi.obertus cõ b tra ꝛ ecõuerso ꝛc.Et exponiẽ ꝛ ,p idest ecõuerso : hoc ẽ idẽ dz eẽ in casu ecõuerso ꝛ ↄ̃rio a.s̃.primo.vz ꝙ si decesserit vasall⁹ supstitib⁹ duob⁹ filijs masculis:quoꝝ vnus mortuus est relicto masculo.alter relicta femina ꝙ masculus pfertur in succedẽdo.sicut.s̃.dictum est in alio casu.Et sic obertus non ↄ̃riaẽ in primo casu.sed i mo assentit fortificãdo opi.Girar.adducẽdo istũ casũ in sibi.Sed qꝛ iste intellectus Jac.de bel.lz in se sit bo nus pur violat aliqualiter litterã.Iđ ego ↄsiderabã ꝙ opi.Ober.posset saluari ꝛ illa Gerar.tanq̃ꝫ ↄ̃ria dãna ri intelligẽdo istũ tex.de feudo ↄditionato.de quo loq tur ẽt.c.fi.j.eo.In quo feudo eque possit seruitiũ presta ri p feminiam sicut p masculũ.quo casu pariter debẽt succedere femina cũ masculo qñ inuestitura ita dispo nit.put erat i ,pposito.Et hãc opi.tenuerũt Ja.õ bel. ꝛ Bal.s̃.in.d.ti.epi.vel abba.in.§.qn ẽt.lz nõ fundẽt eam per istud capitulum.ꝛ dicunt ꝙ ita obtentũ fuit i ardua qõne in regno cicilie.ꝛ hoc mõ saluabiẽ ista di spositio inuestiture que pariter eos vocabat.¶ Ulti mo ad materiam vide plura que dixi in .d.c.i.s̃.de eo q sibi here.qꝫ suis masculis ꝛ feminis.ꝛ in remissioni bus ibi

bus ibi adductis.τ in.d.§.qñ etiam.τ.§.de suc.feu. in §.filia.τ.§.qui feu.da.pos.in.§.hoc autem notandum. τ per Jaco.ardi.in ti.de suc.feu.sub rubricella filie non debent succedere in feudo.

f **Ilius.** Istud capl'z pōit duas regulas q̃s satis explicaui.§.in tit.an agnatus τc. prima regula est φ filius non pōt repudiare hereditatez patris τ retinere feudū.quimo ē necesse φ aut vtrūq3 retineat aut vtrūq3 repudiet.Et que fuerit rō decidendi huius prime regule ibi dixi in.ij.notabili. Et hec prima regula h3 plures limitatiōes quas ibi collegi in quarta qōne. τ pcedit illa prima regula siue fuerit feudū antiquū siue nouū.vt ibi no.in glo.τ ēt dixi ibidē super tex.Secūda regula que hic tangit est ista φ agnatus pt repudiare hereditatē sui agnati ad quā vocabat τ retinere feudū suū.τ que fuerit rō decidēdi huius scde regule. ibi dixi in primo notabili.et h3 locū ista regula solu3 in feu.pfno.qm̄ in nouo nō succedit agnatus nec cū hrditate nec sine hereditate.vt ibi no.in.i.gl.τ ibi dixi sup tex.Qñ aūt ista regula fallat.dixi.§.in titu.de eo q sibi here.q3 suis.in vlti.q.Et aduerte q2 ste tex.q̃q̃ in hac scda regula loquat de ppinquo.tñ intelligas φ sit propinquus iure agnationis.q2 al's non succederet in feu. dato φ esset ppinquus.vt.§.de gradi.in.§.i.τ.§.ti.proximo.Postremo cetera plura ad mām pertinentia videas in.d.titu.an agnatus.vbi late scripsi.τ in pluribꝰ remissionibus ibi copiose adductis. Jacobus.

a **I contentio.** Qñ cōtētio ē iter filiā defuncti asserentē bona que possidebat defunctus eē ppria τ agnatum ipsius defuncti asserentem dicta bona eē feudalia nec filia aliter probet d3 cā pdicta diffiniri p iuramētum agnati cū3 duodecim sacramentalibus.h.d.cum glo.Et premitte p euidentia φ l3 filie sicut masculi succedant in hereditate patris. tñ in feudo nō succedunt.vt.§.de his qui feu.da.pos.in §.hoc aūt notandū.Pone casu3 put exemplificat gl. prima in exemplo scdo.§.de ptro.inter masculu3 τ fe. in.c.i.in prin.C In tex.ibi ppinquum.i.agnatū: prout exposui.§.in.c.primo.Jbi τ de feudo.q2 filia dicit istā hereditatem esse bona allodialia: sed agnatus dicit eē feudalia. vt sequit.Jbi ppinqui.i.agnati. τ subaudi inducentis aliquid pro se ex quo aius iudicis moueat ad sibi deferendū sacramētū.τ dixi in.d.c.i.in prin.§.d cōtro.inter masculū τ femi.al's si filia haberet psumptionem pro se.τ tunc sibi defertur.vt dixi in.c.ij.§.si d feudo fue.contro.Jbi iureiuran.subaudi cum duodecim sacramentalibus ḃm glo.τ bene per.d c.i.C No.φ inopia probationū emergēte in cā que vertitur inter filia3 defuncti τ agnatos.an res sit feudalis reuertitur ad sacramētū agnatoꝝ:quod intellige semp ḃm formam.§. sacramētum.§.de consue.rec.feu.τ quod ibi dixi in.ij. notabili.nam hic filia nihil probabat τ erat psumptio cōtra eam.τ ideo deferē agnatis habentibus p se aliquā presumptionē que moueat iudicem ad deferēdū . al's si presumptio esset pro filia deferreref filie.vt .§.dixi. Quinimo actore nihil pbāte reus d3 absolui:put tradit in.d.§.sacramentū.Sed aduerte q2 ista filia d3 stare interim in possessiōe tanq̃ heres donec predicta cā discutiat.vt est casus in.d.c.ij.§.si de feu.fue. contro. de qua materia dic vt ibi.τ in.c.i.in eo.titu.τ in remissionibꝰ ibi adductis.τ in.d.c.i.§.de cōtro.inter mascu. τ femi.τ de bene.τ quod ibi no.τ per Jaco.ardizo. in titulo de conten.feudi.sub rubricella fi.§.fi.

o **Imiliter.** Quidam non habent istud capl'm vt ait Nico.τ ita gl.τ Bal.nō videt habuisse.Sed q2 per alios cōiter habet.ideo ipsu3 declarabo.Et in summa hoc intendit.Si contentio est inter emptorem asserētes rē emptam eē libera3.τ vasallum asserente3 illam eē feudalem vasallo deficiēte in probatione diffinit cā p sacrm̄ emptoris.h.d. C In tex.ibi emptoris.Subaudi possidentis τ sic hab3 presumptionē pro se.Jtē quelibet res pšumit libera nisi probet cōtrariū.vt.ff.de ser.vrb.pdio.l.sigs edē.in princ.τ l3 Jaco.d bel.§.de ptro.inter masculū τ femi.in fi.facit.§.de controuer.inuesti.in prin.Jbi vitatem.i.ḃm intentione3 vasalli dicentis illud esse feu.Jbi testantur.Nam si asserebatur per vasallū esse feu.nouū d3 probari per pares curtis.vt.§.qui testes sint neces.ad proban.inuesti.feu.in .c.i.C Not.φ vbi vasallus vendicat rem ab emptore tanq̃ feudalē si nō pbat diffinit cā per sacr3 emptoris ex presumptione quam hab3 emptor pro se.Si vō presumptio eēt pro vasallo ex quo posset moueri animus iudicis in eius fauorē tūc simitr posset deferri sacr3 vasallo.vt dixi in.c.i.§.de contro.inter mascu.τ femi.super tex.τ in primo notabili.facit rō q2 semp i materia feudali in hmōi casibus debemus determinare similes cōtrouersias iuxta theoricā traditā in §.sacrm̄.§.d psue. recti feu.Et ita no.glo.in.d.c.i.sup vbo sacramētalibꝰ. Postremo d materia huius capituli.Jbi videas in.d. .c.i.τ in remissionibus quas ibi adduxi.τ per Jacoardi. in ti.de conten.feu.sub rubricella fi.§.fi.

o **Imiliter.** Feudū nō potest cōstitui sub pacto legis cōmissorie h3 opi.Gerardi.l3 Obertus teneat contrarium.h.d.ḃm glo.que sequit opinionē Gerardi.C No.φ in feudis reprobatum est pactū legis commissorie sicut in pignoribus.Exempli cā si pignorani tibi fundū pro centum cum pacto. vt si dicta centum nō soluero vsq3 ad certu3 tempus φ dictus fūdus sit tuus loco feudi.vnde non obstante pacto possum quādocūq3 soluēdo pecuniam reuocare fundū .vt hic τ in.c.i.§.de feu.da.inuicem legis cōmissorie. Et ē ratio ḃm glo.hic positam.quia feuda n̄ debēt acquiri pretextu pecunie.sed ex liberalitate τ amore domini τ propter honore3 ipsius dñi.vt dixit tex.in dicto.c.i. Et hoc voluit ista glo.q̃ per hoc est expedita vsq3 ad finē. C Sed aduerte ne erres q2 ista glo. videtur innuere φ feuda per pecuniam nō acquirātur.Sed hoc non est a verum imo feuda possunt per pecunia3 emiª. vt.§. de benefi.fra.in.c.i.τ.§.quemadmodū feu. ad fi. pertineat.in.c.i.vnde intelligas ista3 glo.solum in casu in quo loqt.v3 quando conuentio τ pactum reprobant mediāte pecunia τ pignore.qm̄ sicut dicta lex cōmissoria reprobata est in pignore.Jta reprobata est in feudis . vt ibi τ in.l.fi.C.de pac.pig.cū ibi no.Et iō potes assignare meliorē rōnē quā dic vt dixi in.d.c.i.in primo notabili.Et predicta omnia procedunt intelligēdo istud capitulū qñ res primo fuit data loco pignoris τ sup hoc pignore adiectū fuit dictū pactū legis cōmissorie quo casu bene reprobatur.vt.§.dixi.τ procedit opinio Gerardi hic posita quam sequit glo.Sed pone φ a prin. vendo tibi fundū pro centum τ incontinenti transfero in te dñium.sed tñ ex dicto precio non soluisti mihi nisi quinquaginta.Jta φ remaneo creditor tuus in residuo τ appono pactū incontinenti φ in casu in quo nō soluas mihi dictum precium φ tunc debeas habere τ tenere ac recognoscere a me dictum fundum loco feudi.Nam tunc istud tale pactum non est reprobatum. imo est validum τ seruandum cum sit positum in trāslatione dominij.l.in traditiōibus.ff.de pactis.l.legem .C.de pac.τ ita tenuit glo.scda:cum doctoꝝ i dicto.c.i.τ no.etiā glo.super rubrica.ff.de lege cōmisso.Hoc idem tenet Jaco.ardi.imo dicit ipse plus φ id quod dictu3 est de parte precij pōt dici etiā de toto precio.arg.ff.d cōtrahen.emptio.l.celsus.§.i.τ hoc modo intelligēdo saluabimus opinionem dñi Oberti.hic positam que3 absq3 dubio puto habuisse ista3 considerationem τ in

a C Feuda possunt p pecuniā emi.Adde bal. i.c.l3.C.de libe. cā.τ de c.in.c.ad nostrā.de emp. τ ven. abb. in c.cum secūdū. in.§.no.de iur. patrona.

tellexisse per hunc modū decisionē istam qđ pz qꝛ nulla hic fit mentio de pignore sicut fit in.d.c.i.§. de feu. da.inuicē legis cōmis.vbi nō apparet de aliqua ꝑrietate ipsius Oberti. Mihi aūt placet vbi possum semper saluare opinionē tanti viri prout etiā in simili feci.§.e. in.c.iiij.§.an mutus vel aliter iperfectus.in.c.i. Tenenda est itaqꝫ opinio Gerardi ꝛ glo.hic posite qñ dictū pactū est appositū super pignore:vt nisi restituat̄ pecunia teneatur res loco feudi.quo casu bene reprobatur. Sed qñ a principio per venditionē transfertur dñiuꝫ. tunc si in ipso ꝯctu apponatur istud pactum. tūc valet ꝛ procedit opinio oberti. ¶ Ultimo de materia ꝑsenti vide plura que dixi in.d.c.i.ꝛ in.c.fi.in.d.titu. de feu. dato inuicem legis cōmis.ꝛ in.l.fi.C.de pac.pigno.ꝛ p Jac.ardi.in summa. in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella an lex cōmissoria habeat locuꝫ in feudo. ꝛ per ea no.in.c.pen.extra de pigno. Jaco.

a ¶ Uasallus inuito domio. Adde Bal.i.l. l.xij.q.ff.de re. di.idē bal.in.c. archimedorāz. i fi.C.vt in pos. leg.Host.in tit. de feu. in.§.fi. v̄.est ꝛ in summa.Spec.ti.de feu.i.§.quoniā ver.xxviij.

b ¶ Quid āt i ēphiteota. Adde doc.in.c. potuit.d̄ loca. diffuse per Jas.in l.ij.C.de iur.emphi.

s **Similiter.** Feudū pt̄ dari ad certuꝫ ꝛ determinatū seruitiū.h.d. Premitte ꝑ euidentia qđ habetur .§.in qui.ca.feu.amit.in fi.vꝫ ꝙ feudum interdum est simplex rectum ꝛ purum.vt qñ indeterminate ē cōcessum nō apposito aliquo pacto spāli vel aliq̄ conditione.sed solū simpl'r ₰m propriam ꝛ recti feudi naturā.put disponit̄.§.de for.fide.Et isto casu vasallus non tenet̄ ad aliquod spāle seruitium:sed solum ad illa que cōtinent̄ ex prima ꝛ simplici natura feudi.de qbus in.d.c.i.Sed interdum est datum feuduꝫ determinate ad certum seruitium quod seruitiū spāliter est expssuꝫ in inuestitura.vt qꝛ forte debeat associare dñm in dieb⁹ festiuis:prout exēplificatur.§.in ti.quid sit inuesti.in.§. preterea. Uel vt debeat seruire cum vno equo ₰m An. de iser. Uel alio mō.puta vt faciat aliqđ certuꝫ seruitiū quolibet anno.vt dixit glo.hic in prin.Et tunc tale feudum appellatur conditionatū.vt hic no.in glo.ꝛ ꝓbatur in.d.§.preterea. Non tñ intelligas ꝙ sit factuꝫ sub conditione.sed sub quadaꝫ modificatione seu qualificatione ꝑpter seruitium spāliter adiectum. prout dixi.§. in preambulis huius operis.vbi videas qꝛ iste vasal.nō tenebitur ad aliquod aliud seruitiuꝫ nisi ad specificatū in feudo.vt dicit glo.hic in prin.qꝛ contractus ex conuentione legem accipiunt.l.contractu.ff.de reg.iur. Quod intelligas verum preterq̄ꝫ ad consueta.que subintelligūtur ex forma fidelitatis.vt in.d.c.i.de forma fi.₰m An. de iser. ¶ Quero cū glo.in ver.sed nunquid ꝛc. An vasallus possit refutare feudum sibi datum ad certum seruitium inuito dño.Et hec glo.notabiliter arguit ad ꝑtes.ꝛ primo ꝙ possit vr̄ casus in.c.i.§.de vasal.qui contra consti.lotb.feu.alie.vbi indistincte admittitur refutatio. In contrarium arguit ꝙ nō possit postq̄ꝫ a prin. se obligauit ad certū seruitiū per.l.sicut.C.de act.ꝛ obli. Et hanc partem sequitur glo.rñdendo ad dictum.c.i. vꝫ ꝙ q̄ꝫq̄ꝫ loquat̄ indistincte:tñ pōt distingui per iudicem vbi est diuersa rō.l.quesitum.ff.de testi.vnde ergo concluditur ₰m gl.ꝙ qñ feudum est conditionatū.hoc est datum ad certū seruitium non pōt repudiari inuito dño.ꝛ est rō qꝛ ipse vasallus iam est obligatus ciuiliter dño ad illud seruitiū ꝑ stipulationē.aut per pactum vestitū appositū incontinenti iuxta ꝯctum ex quo parata ꝛ acqsita est actio ipsi dño.l.iurisgentiū.§. quinimo.ff. de pac.ꝛ.l.legem.C.de pac.ꝛ sic dñs per actioneꝫ sibi competentē posset cōpellere ipsum vasallū ad seruitiuꝫ prestandum. Unde ergo ipse vasallus nō pōt repudiando illud ius tollere dño inuito.d.l.sicut.Sed qñ feudū indeterminate dat̄ nō expsso seruitio libere datur. nec ēt aliqua obligatio ciuilis est aliquid certum.sed est solum obligatio naturalis ₰m naturā feudi.que est vt si dño non faciat ea ad que naturaliter tenetur ₰m naturam feu.ꝙ amittat feudū. Naturaliter enim est obligatus sibi benefacere postq̄ꝫ ab eo beneficiuꝫ receperat.l.

sed ꝛ si lege.in.§.consuluit.ff.de peti.here.Et ideo potest vasallus refutare.sicut sibi placet postq̄ꝫ non ē obligatus dño ad aliquod seruitiuꝫ speciale. Nec obstat ꝙ ex iuramēto fidelitatis sit obligatus ad sex que expmuntur in.d.c.i.de forma fide.qꝛ si non seruat sufficit ꝙ habeat deum vltorem.l.ij.C.de iureiurā. Preterea illud iuramētum astringit ipsum donec tenet feudum: sed postq̄ꝫ pōt illud refutare ex permissione iuris.vt in d.c.i.de vasal.qui contra consti.lotb.ꝛc.liberatur a dicto sacramento.argu.in.l.fi.ff.qui satisda. cogantur.ꝛ a dicta obligatione naturali qua tenebatur seruire ipsi dño.vt probatur in dicto.c.i.in fi.Et hoc vult tota ista glo.vsqꝫ ad fi.quam omnes doc.sequuntur ꝛ bene.Et per istum modum saluabitur etiam glo.que est.Ꝭ.de ꝓhi.feu.alie.per fede.in.§.calidis.super verbo amittant. Et similiter potest intelligi gl.extra de consti.in.c.que in ecclesiaruꝫ.que videtur sentire ꝙ vasallus inuito do
a mino[a] nō possit feudo renunciare.ꝛ ibi per zabarellā. Quidā tñ canoniste tenēt ꝙ de iure canonico propter bonam fidem seruandam inter dñm ꝛ vasallū nō possit vasallus renūciare etiam feudo recto ꝛ simplici:de quo dicaris vt ibi ꝛ in.c.nuper.extra de do.post di.restí.Et circa hanc qōnem vide per Bar.in.l.si is cum quo.ff.de aqua plu.arcen.ꝛ in Specu.de feu.in.§.quoniā.versi.xxviij.ꝛ de censibus.versi. Item pone.ꝛ per Jaco.ardizo.in tit.quibus mo.feu.amit.sub rubricella an inuito dño possit feudum refutare ꝛ rubricella seq. Ubi declarat quid econtra an dñs possit liberare vasallum eo inuito de vasallatico.ꝛ quod dixi.§.d̄ vasal. qui contra consti.lotb.feu.alie.in.c.i.ꝛ vide per Cy.in l.impator.in.§.si centuꝫ.ff.de leg.ij.ꝛ per Guil.in.l.lucius.ff.de consti.pecu.ꝛ p Bal.in.l.i.ff.de rex diuisio. q.ij.ꝛ in ꝑambulis feudoꝝ.carta.ij.ꝛ per Archi.xxij. qō.v.de forma.ꝛ per Host.in summa de feu.§.fi.ver.
b est etiā. ¶ Quid aūt i emphiteota[b] an possit renūciare iuri suo emphiteotico inuito dño dic ꝙ non ꝑ tex.in l.ij.C.de iure emphiteo.ꝛ ibi tenet Bal.in.c.i.§.de vasal.qui contra ꝯsti.lotb.feu.alie. ¶ Quero ab extra iuxta ꝑdicta quid si contractus feudalis fuit celebratus ꝑ stipulatoēꝫ vel iuramētū:an tūc possit vasall⁹ renūciare.ꝛ bal.hāc dubitationē mouet in ꝑambulis libri in v̄ si.sed pone ꝛc.vbi plura dicit ꝛ tādem ꝯcludit ꝙ in stipulatione possit renūciare.sed tñ teneatur ad interesse. In iuramento aūt respectu iurantis non possit: quia ꝑcise necessitatur per no.in.l.si pecuniam.in princip.ff. de condi.ob cāu. Respectu aūt heredis secus ꝫ tenebitur ad interesse per no.ꝑ Inno.extra d̄ iureiuran.veritatis. Sed ꝑdicta intelligerē va quando feu.esset renunciabile:vt.§.dixi.Itē nisi esset agnatus qui posset repudiare iuxta ea q̄ dicta sunt.§.i.c.filius. ¶ Quero qđ si cōcessum est vasallo militi feudū liberū ꝛ francuꝫ:an teneatur ire cū dño ad exercitum.ꝛ vtrū suis sumptibus ꝛ an dñs possit sibi imponere talliam exhibendo ab eo subsidium pecuniariū.ꝛ Oldra.qui disputauit istaꝫ qōnem dicit ꝙ virtus istorum v̄boꝝ francbum ꝛ liberū. facit vt intelligi debeat dictū vasal.esse absolutum ab omni seruitute ꝛ liberū.ar.ff.cōia predi.in.l.siquis duas.in prin.ꝛ quod no.in.l.in tradendis.in princi.Et ex hoc dicit ipse ꝙ nullum onus potest imponi per dñm nisi illud quod in donatione feudi expssum est.ar.ff. de op.lib.l.iurisiurādi. Tenebit̄ tñ ad ea que in sacramēto fidelitatis continentur per dictū.c.i. de for. fi.inter que non numeratur ire ad exercitum. Igit̄ ꝛc. ꝛ subiūgit ipse Oldra.quod si sequi teneretur ꝙ deberet hoc facere expensis domini.l.si cum dotem.§.si pater.ff.solu.matrimo.xxiiij.q.i.pudenda.et ad.l.rodi.de iact.l.nauie.§. i. Neqꝫ potest dñs sibi imponere collectam neqꝫ illaꝫ taxare quia dato ꝙ vasallus teneretur tamen non ē cognitio dñi per titu.ne quis in sua causa ꝛc.ꝛ in.c.ceterū extra de iudi.sed per alium iudiceꝫ ꝑ.l.i.circa mediū.C. de sen.

de feu.que pro eo quod interest.z ita etiam videtur se qui Bal.in.c.i.s.eo.in fi.vbi hac qone formauit.Iste aut taxationes z collecte inquatu fieri debeant.tangit J.ti.seq.in.i.glo.z ibi dicam.Cuius aut expensis seruiat vasal.ponit plene Jaco.ardizo.sub rubricella.iiij. z quinta sue summe:z dixi in.d.§.sed nec alia.z plenius in.c.i.de no.fide.for.C Quero quid si feudum fuit datum ad certum seruitiu sm forma huius.c.z postea vasal.de licentia dni vendiderit feudum an emptor tenebitur ad dictum seruitiu.z dicit Andre. de iser.s.q fuit prima causa benefi.amit.in.§. sed nec alia.vbi mouet qone q si dns simpliciter consensit alienationi no reseruando sibi ius suu:q tunc emptor non tenebit: vt ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.si debitor.Si vo in psentiendo dixit saluo iure seruitij:z tunc debemus considerare an dictum seruitium sit reale vel personale:qm si personale esset non teneretur emptor.ff. de contrahen. emp.l.si.in fi.z de vsufru.l.fundi.in prin. qm personalis actio non sequitur fundum.ff.ad trebel.l.i.§. si heres.z.ff.de doli excep.l.apud celsum §. quesitum . Si vo seruitium est reale:tunc transit in emptorem .ff. de serui.rusti.predi.l.via.§.si fundus.z.§.quecuqz.z quibus mo.vsuf.amit.l.neqz. Et est ro qz transit cu sua ca.ff.de contrahen.emptio.z.l.alienatio.z no.in.d.§.si fundus.Et erit obligata res feudalis.ff.d vsuf.l.hactenus.z de ali.z ci.lega.l.lucius.Et in dubio satis videt q seruitium sit reale qz reuocatur feu.si non fiat seruitiu sicut dicimus de donatione:vt.C.de dona. que sub modo.l.i.z.l.iij.Utrum aut venditor teneatur ad seruitium prestandum rone precij per ipsum recepti ex venditione feu.dicit ipse q in hoc quidam distinguunt q aut ius vasal. cosistit in personali prestatione.aut i reali.si in reali videtur remissum illud ius ipsi venditori. si in personali.tunc secus.d.l.lucius. sed tn ipe videtur titubare circa pdicta per hac ronem:vz qz vasallus d bebat seruitiu de re feudali z pp re feudale lz esset personale.vnde ex quo non lz re no vr teneri.ff.de leg.i.l. apud iul.in.§.heres.de quo dic vt dixi.s.si de feu.vasallus fue.interpel. in.c.i.C Quero quid si tale seruitium qd erat impositu vasallo patri meo vt associaret forte dnam in diebus festiuis no est codignu mihi succederi patri meo:qz sum doc.vel i alia dignitate pstitutus.quid fiendu.dic q fiet p aliu vel couertet in aliud seruitium condignum.ar.ff.de annuis leg.l.liberto §. lucius.sm Jaco.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella:excusatur etia varijs ex causis.ad qd facit.c.ex facto.de statutis z beneficijs zc.Ubi electus in imperatore non iurat fidelitatem pro ducatu que prius tenebat sed aut est priuadus de feudo ducatus.Aut alter substituedus loco sui qui fidelitatem solitaz prestet.Et d hac qone z similibus dixi.s.quid sit inuesti.i §.fi. vbi videas.C Ultimo de materia psenti vide plura que dixi.s.que fuit prima ca bene. amit.in §.sed nec alia. z in remissioibus quas ibi adduxi.z in.d.§. preterea. s.quid sit inuesti.z qd habet supra i qui.cau.feu. ami. in fi.z plene per Jac.ardi.in ti.qui.mo. feu.acqui.sub rubricella feudum pot dari ad certu seruitiu.cu rubricella seq.z in capitulis extraordinarijs i.§.ij.z in.§.beneficia conditionalia.z per canonistas extra de reb.eccle.non alie.in.c.nulli.z per Bal.in preambulis feudorum in sua diuisione.ij. Jacobus.

C De phibita feu. alie.per loth. Rubrica.

C Continuatur cu precedenti rubrica hoc ordine : qa ibi tractatum est de capitaneo vendente curiam quaz ab alio recognoscit in feudu.Sed cum hodie talis alienatio sit phibita nisi fiat cu volutate z cosensu dni: vt pz.J.in.l.i.Ideo subiunxit hic ista rubricam de phibita feudi alienatione per lothariuz.

l Otharius. Hec sup scripto cu qstone que sequit.Diuidit in qnqz partes.qm in prima parte impator lothari9 pmittit se cu nominib9 imperiali culmini ac sue glorie puenietibus adnectens quibus scribit. In scda exorditur.In tertia prohibet alienatione feudoz.In quarta penam imponit contrahentibus.In qnta pena imponit notario scribenti.Scda ibi.impialis.Tertia ibi.p multas z enim.Quarta ibi.siqs aut. Quinta ibi.notariu vo. C Casus.impator laborat z inuigilat comodis subiectoz.z io habita diligenti deliberatoe cu sapietib9 phibet generaliter feudu alienari a vasallis sine volutate dnoru suoru.Et si vasallus ptrafecerit precio z bnficio carebit. Notarius vero q scripsit instrm priuabit officio suo z fiet infamis.h.d.C In tex.ibi lotharius. iste imperator lotharius fuit coronatus rome in ecclesia lateranensi a papa Innocetio.ij. z iperauit annis xi.z eius imperium incipit.M.cxxvij.vt predicta collegi ex cronicis z annalib9 imperatoz.Ibi gratia.hoc
a ideo dicit q imperium a deo est9.vt.l.fi.C.de pscrip. lon.temp.z in auc.de fide instru.in.§.preterea. Ibi tertius.quare hoc dicat declaraui.s. qualiter olim pote. feu.alie.in pri.Ibi romanoz imperatoz.hoc dicit ad differentia impatoris costantinopolitani.vt dixi.s.de pace tene.in pri.ibi prius.declara istud z omnes alias adiectiones sequentes.prout declarant per glo. in prohemio ffoz.sub rubrica.z in phemio institutionu.Ibi vniuerso populo.hoc ideo dicit qz intendit ligare oes gentes q subsunt romano imperio:vt in auc.de hrdi.z fal.in fi. Qualiter aut lex debeat populis publicari vt eos liget.dixi in.d.ti.d pace tenen.in prin. Aduerte tn q ista lex lotharij prouidet tm circa alienationes futuras no aut preteritas.Sed imperator federicus.J.tit. ij.prouidet z supplet et circa alienationes pteritas. z hoc voluit quedam glo.que est signata.J.in prin.legis seq.que deberet esse signata hic in prin.istius legis.sed fuit vitium scriptoris.vt ibi dixi.Ibi imperialis.dic tn huius legis in prin.sumptum est ex.l.imperialis.C.de nup.in prin.Ibi beniuoletie.hoc ideo dicit qz boni pricipis est diligere z amare subditos z comoda ipsoru tanqz si esset pater.Ibi calamitatibus.i.damnis. proprie tn loquendo calamitas est destructio puenies ex guerris.vt.C.de cadu.tollen.in princip.Ibi preponere. Subaudi quod fieri dz.vt.C.de cadu.tol.in fi.ibi fidelium nostroz.i.vasalloz.vt supra p quos fi.inuesti.i fi. ibi roncalias.Est locus in quo imperatores pro tribunali sedentes pro causis arduis determinandis cosueuerunt sessione sua tenere ad parlamentu cum proceribus suis z vniuersali curia.vt hic z.J.titu.ij.in prin.z supra de psue.rec. feud.in.§.in quibus.ibi consuetudine que attendenda est.vt.ff.de iusti.z iure.l.penul.z.ff.de iudi.in.l.si locus.posset tn talis locus eligi etiam alibi sm And.de iser.dumodo non in loco inhonesto.sicut posset arbiter. ergo multofortius posset princeps.l.si cum dies.§.pen.ff.de arbi.Ibi pro iustitia z pace.ista eniz quodamodo sunt conexa iuxta illud psalmisticu iustitia z pax osculate sunt.Nam opus iustitie e pax. prout colligitur.s.de pace teneda.in principio. Ibi regni.s.italici z theutonici.Nam proprie regnum imperatoris est italicum z theutonicu. Debet tn vigor huius legis extendi etia ad oes alias nationes cu sit lex generalis:prout omnia ista declaraui in dicto titu. de pace tenen.in princi.super text.Ibi milites.i.vasallos. vt no.supra de feu.sine culpa no amit.in.c.i.Ibi beneficia.i.feu.vt supra in quibus cau.feu. ami.in.§. in quib9. Ibi passim.i. indistincte pro eorum arbitrio absqz voluntate dnoru. Ibi ex istis.i. euacuatis z consumptis feudis.ibi senioz.i.dnoru suoz a qbus feuda tenebat. Ja.Alua.sup feu.

a C Imperiu a deo e.Ado doc. i.l.digna.C. de legi.gl.in vbo ad rege.i.c.camqz. el.ij.q fi.sint leg.

Ibi pceres.i.barones duces ⁊ ceteri capitanei a qbus feuda tenebantur. Alibi etiaꝫ capitur pro sapiētibus. vt in.l.humanū.⁊ in.l.fi.C.ꝺ leg. Ibi miles suos.i.vasal.vt.s̃.dixi. Ibi beneficijs.i.feudis. Ibi valeant hoc est dicere ꝙ qñ isti proceres vocabant̃ p imperatoreꝫ vel ad exercitum vel ad eundū secum romaꝫ pro corona suscipienda.put dicitur.j.de pace iur.firman.in fin. non ibant associari vt debebant.qm̃ suos milites feudatarios non poterant ducere secum cum non haberent feuda cuꝫ iam vendidissent propter que feuda tenebant̃ ire secum. Ibi consilio. Ex hoc pꝫ ꝙ ista est lex generalis postq̃ꝫ est facta cum consilio sapientuꝫ ⁊ ꝓcerum suoꝝ.vt.l.humanū.C.de leg.⁊ in gl.hic posita que p hoc est expedita. Ibi hac edictali p'istud verbū similiter pꝫ hanc legē eē generaleꝫ.pꝫ quoqꝫ p verba que sequuntur ibi in oē euum.qm̃ etiā ista sola verba suffecissent ad faciendam.l.generalem. Nā multi modi sunt cōdendi legem generalem. ⁊ isti duo sunt ꝺ illis.vt probatur in.l.iij.C.de leg.⁊ in gl. hic posita. Ibi distrahere.s.expresse alienando. Ibi cōmertiū.s.tacite in fraudē ⁊ simulare alienādo ⁊ fingendo facere aliuꝫ ꝯtractū.prout exemplificat gl.hic posita. ⁊ dic vt ī ea que clare loquitur.hoc enim vocabulum cōmertiū est generale ad omnes ꝯtractus.vt no.in.l.ex hoc iure.ff.de iust.⁊ iu. Ibi excogitare. Subaudi dūmodo ex ista cogitatiōe sit secuta alienatio ⁊ traditio ipsius rei feudalis.vt.j.dicam.⁊ dixi.s̃.tit.i.in.c.si voluerit. Ibi vtilitas.nam respectu imperij diminuitur vtilitas.qm̃ tales vasalli qui alienauerūt feuda sua nō irent amplius in expeditione cum eoꝝ dñis associando imperatorē. vt.s̃.dixi. Respectu vo dñoꝝ diminuitur vtilitas qm̃ ipsi dñi non possent amplius habere collectas ab eis vasallis quas tenebant̃ soluere occasiōe feudorū. neqꝫ ab eis solita seruitia recipe. Et hoc voluit tota ista gl. hic posita que per hoc est expedita. Ibi illicitū cōmertiū. Istud verbū expone prout exposuit.s̃.alia gl. sup verbo cōmertium.vꝫ vel infeudando fraudulenter vel aliter simulando alienationem feudi compleuerit. vt sequitur. Ibi temptauerit. quod intellige complere p ficiendo alienationē.⁊ tradendo.vt supra dictū ē. Ibi portio. Cui aūt veniat restituendum ⁊ applicandū dictum preciuꝫ statim dicam in glo. Ibi beneficio.i.feu. quod reuocabitur per dñm nulla obstante prescriptione.vt dixit glo.hic posita.qꝺ intellige qñ feu.est ad dicum dñm reuersurum ꝙ qñ sit statim dicā. Ibi libellum.vꝫ solum imbreuiando contractū vel solū scribendo sup aliq̄ cartula ꝺ forma dicti ꝯctus ⁊ eā tradidit partibus vel alteri earū. licet non aliter perfecerit ꝭm glo. Ibi instrumentū redigendo in publicam formaꝫ. Ibi officij.i.tabellionatus ꝭm glo. ibi infamie periculum.hoc est quia efficietur infamis ꝭm glo. ¶ No.vasal.est interdicta omnis distractio vel cōmertium sup re feudali absqꝫ voluntate dñorum. Alias perdūt feuda ⁊ quicquid consecuti sunt. vt hic ⁊.j.tit.ij.in princ.⁊ in.§.i.⁊.s̃.de vasal.qui contra consti. lotha. feu.alie.in c.i.extra de consti.que in ecclesiaꝝ.⁊ in Specu. de feudis.in.§.qm̃.versi.xx.⁊ ibi Joan.an. ⁊ de pig.§.i.ad fi. Quid aūt econtra an dñi possint vēdere feuda absqꝫ voluntate vasallorum.dic vt dixi.s̃.de lege cora. in .§.ex eadem. ¶ No. elaborandum esse ad precludendam viam fraudibus[a].vt hic ⁊ in.l. cum hij.i.§.si cū lis.ff.de transact.l.non dubium.C.de legi.⁊.ff.ꝺ leg.i. l.fraus.cum si. Facit quod dixi.s̃.de conten. iter do.⁊ vasal.in prin. ¶ Not.casum in quo quis punit̃ ex suo contractu etiā non valido. Et est ratio q: hic habetur respectus ad delictū.vt.l.iubemus.in.§.sane C. de sacrosan.eccle.⁊ in auc.de non alie.in.§.q: vero. alias secus vt tenet Bal.in.c.ij.s̃.quo tempo.miles. ¶ No. puniendum esse notarium facientem instrumentū vel scripturā de contractu prohibito[b]. vt hic ⁊.j.titu.ij.in

a ¶ Viā fraudibus.adde.l.hꝭs meus.ff.de ꝯdi.⁊ demō.l.i fraudē.ff.de fur.fi.c. neqs.xxij.q.ij.c. excōicatorum. xxiiij.q.iij.c.i.de postu.in ꝑle.i.de rerum permut.

b ¶ De ꝯtractu ꝓhibito. Adde bal.i.l.ij.C.ꝺ'maniche.ideꝫ bal.i l.i.ad fi.ꝺ sepul. viola.

c ¶ Sed ēt priuat̃ offō. Adde ꝙ talis pdīt potestatē ꝯficiendi instr̃a:vt est gl.i l.siqs ex argētarijs.in.§.i.ff. de edē.bal.⁊ Jo.ꝺ imo.i.l.ad testūi in.§.ꝯditionem ff.de testa. Bal. i.l.ij.C.ꝺ manu. vidi. ēt i instr̃is ad pias cās ꝭm Bald. ⁊ Jo.de imo.in.l.in fraudē.in.§.si qs.ff. ꝺ test.mi.⁊ talis grauat[9] pp falsitatē nō pōt amplī[9] creari notari[9] p comitē palatinū hñtē ptātez creādi notarios. imo si ipator r̃stitueret eū ad famā.ita no. dicit bal. in.l.nihil, per illū tex. C.de manu.vindi.⁊ euꝫ sequit̃ Lo.ro.i.l.si vo. in.§.de viro.in xxxviij.fallētia. ff.solu.ma. Bal. i.c.at si clerici.in iij.colū. de iudi. idē bal.i .c. post trāslatiōem.i.ij. col.de renuncia.

.§.scriba.⁊ in.l.iubemus.in.§.his tabellionibus .C. de sacrosanc.eccle.⁊ .C.de imuni.ve.conce.l.ij.li.x. Idē dicā si alteri mandasset conficiendum.vt probatur in.d. l.iubemus.in.§.his quoqꝫ iudicibus.cū ibi no.in glo. Et intellige p̄dicta vera qñ ex certa sciētia hoc ageret. q: sciebat contractū esse prohibitū. Secus aūt si ignorasset q: tunc excusaret̃.ar.ff.de act.⁊ obli.l.ex maleficijs.in prin.⁊.ff.de penis.l.absentem.§.fi.ff.locati .l.si ignorās.⁊.C.de tabularijs.l.generali.li.x.ꝭm doc.⁊ vr̃ tex.in.d.§.scriba.lꝫ glo.fi.hic querat ⁊ non soluat.⁊ facit qꝺ dixit Cy.in.l.cum ancill̃.C.de ince.nup. ¶ No: ex isto tex.in fi.casū in quo ex vna sola felonia venit duplex pena iponenda.nā notarius non solū notatur infamia.sed etiā priuat̃ officio[c]. Et est rō q: vna lex ipsas cōnexe producit.vt videmus in simili in.l.placet.C. ꝺ sacrosanc.eccle.qnimo hodie imponitur huic notario ꝓ eodē excessu tertia pena q: amittere dꝫ manū.vt ꝓbatur in.d.§.scriba.de qua materia an qs possit puniri duplici pena.dic per Bar.⁊ doc.in.l.sanctio.ff.ꝺ penis.⁊ p Cy.in.l.nō dubiū.C.de leg.⁊ Bal.in.l.i eū.C. de fur. ¶ Quero cū glo.i.quale adiutoriū teneant̃ p̄stare vasalli eoꝝ dñis euntibus in exercitu cū imparore ꝓ corona suscipienda. Et rñdet gl.ꝙ ꝭm iura noua debēt eos associare aut mittere aliū loco sui eque idoneū ⁊ acceptabilē dño.vel saltē ꝯtribuere medietateꝫ redditus vnius anni quē ex feudo colligit.⁊ si vocatus legitime de qua vocatione cōstet per pares curie ⁊ nō fecerit alterū predictoꝝ.tūc amit. feu. vt ꝓbatur in.§. firmiter.j.ti.ij.⁊ seq.in.§.fi.lꝫ olim statutum esset aľr.vt .s̃.de.c.cor.in.§.pe. Et hoc voluit ista glo.vsqꝫ ad fin. ⁊ de hoc iure antiquo dic vt dixi in.d.§.pe. ¶ Quero cum glo.iiij.quid si vas.alienat feu. cuꝫ voluntate ⁊ cōsensu dñi.an incidat in penam huius.l. Et rñdet gl.ꝙ nō.q: ista lex expresse loquitur qñ alienatō est facta sine permissu dñi. Secus aūt si dñs consentiret expresse vel tacite.q: tunc valeret venditio. argu. in.l.ij.⁊.l. si hypothecis.C.de remis.pigno.cum similibus. Et hoc vult glo.vsqꝫ ad ver.sed quid. que bene loquit̃. ⁊ eam doc.sequunt̃. Et ad materiā huius glo.vide quod plene dixi.s̃.qui.mo.feu.amit. in .§. preterea.vbi est similis glo. ¶ Quero cum dicta gl.qd si vasal.vēdat feudum presente dño ⁊ non contradicente.an videat̃ consentire ita ꝙ teneat vēditio. Et respondet ista gl.ꝙ sic vt talis penitentia habeatur pro licentia. ar .s̃.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.lis oria.§.fi.⁊ pro consensu expresso.ar.ff.de euic.l.quidā. Et hoc est veꝝ ꝭm gl.qñ dñs sciebat qꝺ agebat̃. Alias si ignorabat potius intelligeret̃ errare q̃ꝫ consentire.vt.ff.de iudi.l.ij. Et intelligas predicta procedere quantū ad casuꝫ nostrū qñ vas.vendit ius suū qꝺ hꝫ in feudo. qꝺ non pōt vendere sine licentia dñi vt hic. quo casu p̄sentia ⁊ scientia bene operantur consensum.vt.s̃.dixi. ⁊ probatur in.l. sepe.ff.de re iudi. Secus aūt si essemus in aliquo casu in quo qs posset vēdere rē dñi eo inuito.sicut ē regulariter ꝙ qs possit vendere rē alterius in preiudiciū vendētis. vt.ff. de ꝯhen.emp.l.rem alienā.quo cāu patiētia cū sciētia non induceret cōsensum.cuꝫ dñs semp sciat ius suum vbiqꝫ durare.l.gaius.ff.de pig.acti. ⁊ hoc vult ista gl. vsqꝫ in fi.que bene loquitur.⁊ eā sequuntur doc. Et potes assignare etiā aliam rōnem. q: in venditione feudi est necesse ꝙ interueīat ti.dñi.⁊ ideo accōmodādo verum suum intelligitur accōmodare cōsensum. Secus si non nominat̃ in perficiendo actu. q: non est ibi titulus sui nominis. quo casu non videtur ꝯsentire q: semp ius suū durat nec reqrit̃ ꝙ ꝓstet̃ cum ꝓuidētia legis sibi sufficiat que reseruat ius suū.d.l.gaius. ad qꝺ facit quod plene no.in.d.§.fi.si de inuestitura ⁊c.⁊ qꝺ dixi in.d.§.preterea. ¶ Op.cum glo.vi. contra istum tex.in fi.vbi dr̃ qꝺ vasallus cogitando vel machinādo facere contra tenorem huius constitutionis. ꝙ priuari dꝫ feudo

dz feudo ac precio.z sic vr psupponere q ex sola cogitatione quis puniatur.qd est contra.l.cogitationis.ff. de penis.So.dicit glo.q iste tex.timore huius contra rij duobus modis.Primo modo q iste vasal.post cogitationem processit etiam ad actum alienationis z copleuit.qd patet qz iste tex.psupponit q ex tali actu minuatur vtilitas imperij z dnorum que diminutio non fieret ex sola cogitatione.Item qz dn iste tex.subicit q careat et precio zc.sequitur necessario q venditio erat perfecta.Et istu intellectum sequitur glo.z bene.Aliu intellectu subicit glo.videlicet q hic sit vnus casus specialis in quo ex sola cogitatione quis puniatur. videlicet vt vasal.amit.feu.sed qn vltra cogitationem processit etia ad actu venditionis.tunc amittet non solu feudum sed etia precium. Et hoc voluit ista gl.vsqz ad fi. Un tu teneas pma lec.qua sequit gl.p istu tex.q psupponit ee necessariu q vtilitas dnoz z ipij sit diminuta. Unde cocludo sm veritate q ad hoc vt habeat locu pena huius legis contra vasallos alienates requiritur q non solu pueniat ad actuz alienationis vel alterius liciti comertij:sed q etia tradat rem venditam.qz alienatio est actus per que dnium transfertur.l.ij.C.de fundo dotali.z sine traditione non transit dnium vtile.ff. d acq.re.do.l.nuda.C.d pac.l.traditionibus.qz tuc venditio seu alienatio intelligitur esse completa.Et ita presupponit ista glo.Consideratur.n.q vasal.no possideat.ita q non possit seruire vel offeditias soluere.z ita tenui.ff.que fuit prima causa benefi.amit. in.§. deniqz in conclusione.xciij.allegando auctoritates doc.q hac conclusionem secuti sunt.z similiter in ti.quid iuris si post alie.zc.Utrum aut ex cogitatione sola delinquendi puniatur vasallus.dixi vobis.ff.titu.proximo.in.c. si voluerit.Quero cum gl.viij.qz hic dicitur q vasallus vendens feudum sine voluntate dni q priuatur feudo z etiam precio.Sed quero cui applicabitur istum precium.Et respondet q emptori si fuit bonefi. alias non.sed applicabitur fisco. qz ipse emptor male fi.qui machinatus est dz et puniri in amissione ipsius precij.per istum tex.dum dixit aliquid machinare temptauerunt zc. vt comprehendat tam emptorez q venditorem.z de hoc plenius no.J.de probi.feu.alie.p Fe. in.§.i.vbi glo.se remisit z bene loquit z dicatis vt ibi. Sed vtrum feu. alienatum per vasallu reuertatur ad dnm vel ad agnatos vasalli siue feudu sit antiquum siue nouum:dic vt dixi in dicto.§. deniqz.ff.que fuit prima causa benefi.amitten.in conclusionibus.z no.ff. de succes.feu.in.§.hoc quoqz. Quero ab extra si vasallus vendiderit feu. ignorante domio z tradiderit emptori scienti sed promisit ipsi emptori acceptanti q curabit z faciet q dns consentiet predicte alienationi iaz consumate: z dns postea non vult consentire an habeat locum pena huius.l.z dicit Andre.de iser. q sic.qz postq contractus iam est illicitus a prin.non potest aliqua via circascribi.ff.de tuto.z cura.da.ab his.l. scire oportet.in princi.Et quicquid sequitur ex eo vel ob id nullum est dicta.l.non dubium .C. de legi.extra d fi.in stru.inter dilectos.z extra de consti. in.c.iiij.facit.l.i.§. eum qui.ff.de consti.pecu .videtur naqz fieri fraus legi de contractu ad contractum.prout alibi videmus in.l. quamuis.in.§.si cum essem.ff.ad velleia . secus autem si dicta promissio fieret super contractu licito . qz tunc obligaret.insti.de inutilibus stipula.in.§. si quis alij. Ultimo de materia huius legis lothbarij habet supra de feu.alie.in prin.ff. per quos fiat inuestitu.in.§.sz z res .ff. qualiter olim pote.feu.aliena.in princi .ff. que fuit prima causa benefi.amit.in fi.z.ff. de vasal.qui contra consti.loth.in.c.i. z plene traditur J.ti.ij. in princi.z in.§.i.z.ij.z in remissionibus copiosis quas adduxi in d.c.i.de vasal.qui contra consti.lotba . vbi videas.z in Specu.de feu.in.§.qm.versi.xxx. Jaco.

s Atis bene. Scias q ista.l. sm gl. posita.J. i.l.seq.in paucis libris habet. Ex quo dubitat.d.glo.an p lege sit teneda.Sz tu teneas ideo p lege sm An.d iser.tu qz e ronabilis z vtilis valde. tu qz ab imperatore condita est.vt pz ex eius suprascriptione. tu qz doct.ca pro lege comentauerunt z tenuerunt.vnde minime sunt mutada zc.l.minime. ff.d leg.Ite scias q hic habet vna glo.situata in principio huius.l.q no ouenit huic legi.vn male fuit hic situata vitio scriptoris.qm debuit adaptari ad legez precedetem.vt ibi dixi.Item scias q ista.l.adaptatur cogruenter sub hoc titu.hoc modo.vz qz sicut.ff.in.l.precedenti.imperator loth.conatus est tollere d medio peste pnitiosam qua vigebat aduersus vtilitate regni ex alienatione feudoz. Ita similiter per hac lege tollere itedit eande peste que oriri poterat contra dicta vtilitate regni:ex cau in hac.l.posito que per hac.l.determinat zc.Item premitte pro euidentia q vasallus i iuramento fidei dz semper exceptuare z preponere personam dni antiquioris sicut exceptuat personam imperatoris.vt.ff.hic finitur lex.in.§.fi. Ite scias q heredes vas.mortui possunt inter se diuidere feuda ad eos deuoluta.vt dixi.ff.si de feud.fue.contro.in.c.oes filij. His itaqz prelibatis.nunc diuide hac lege in tres partes.qm in prima ponit thema.in secuda questio.in tertia rnsio.Scda ibi defuncto. Tertia ibi.quas amputationes. Casus.Uasallus quidaz a duobus domnis acqsiuit bina feuda diuersis tpibus. postea decessit relictis duobus filijs qui filij inter se diuiserunt dca feuda z ad vnu peruenit feudu prius acquisitum p patrem.Ad alium peruenit aliud feudu acqsitum posterius z quilibet istoz filiorum iurauit fidelitate simpliciter dno suo nullo anteposito in iuramento.neqz excepruato nisi imperatore.deinde moritur frater qui tenebat feudum acquisitum posterius cui alter frater supstes successit in dicto feud.Nunc dns eius feudi posterioris perit sibi ab eo fidelitate pstari simpliciter nullo anteposito sicut fecerat ille frater defunctus.querit an sit audiedus.Et respondetur q no.qz semper in iuramento fidelitatis dz iurans preferre dnm suum antiquiorem et si dictu feuduz deuenisset in generationes plures vel in infinitum.h.d.sm Ja.de bel. In text. ibi prout solitum est.i.sicut interdu solet accidere z fieri.Ibi acquisiuit.s. diuersis teporibus.vt.J.patet. Ibi alter eoz.vz ille ad que ex diuisione peruenit feudum quod prius acquisiuerat pater a dno primo.Ibi nullo anteposito.Subaudi cum nec anteponi debuit qz iste dns erat antiqor.Ibi alter vero frater. Subaudi ad quem ex diuisione peruenit aliud feudz quod per patrem fuerat posterius acquisitu a secudo dno.ibi similiter.Et ro fuit qz ipse non habebat aliuz dnm. ibi posteriori fratre.s.qui tenebat feudu posterius acqsitu p patrem.Ibi sine filijs. Subaudi cui alter frater teneus primu feudu successit.ita q nuc ex ista successioe tenet ambo feuda.potuit enim succedere in hoc feu. qz erat paternu:vt.ff.de gradi.in.§.i.z.ff.ti.ij.in.c.i.ibi in querimoniam.i.in dubitationem que sequitur. ibi vt prius psona.i.vt persona prioris dni postponeret sibi dno posteriori in sacrameto fidelitatis.prout fecerat alter frater q mortuus est.ibi qd frater fecerat.s. iste frater mortuus qui iurauit fidelitate de feudo posteriori simplr non exceptuato priori dno quez no habebat:vnde ex hoc nullum fit preiudiciu fratri supersriti qui nunc hz dnm antiquiore postq hz ambo feuda.Et io iste frater superstes dz in iuramento fidelitatis preferre dnm suu antiqore.Ibi si hoc actu erit.subaudi maxime qz idem z si no fuit actu.vt pbatur.ff.ti.ij.i.c.i.z.ff. si vasal.feu.priue.c.i.z dixi in.c.si vasal.culpam.ff.si de feu. fue.contro.z latius.ff.que fuit prima ca benefi.amit.in Ja.Alua.sup feu.

fi.in.x.conclusione. vbi auctoritates tenentiū istam ptē adduxi.vt q progressio etiā inter collaterales extēdantur ad infinitum: quicquid dicat Jaco. de bel. z Bal. ¶ No.q feu.semper retinet suā naturā formalē: nec alterat ex diuisione heredū q̄ꝗ̄ sua qualitas non stete rit suspensa que de nouo reintegraī cū reuertiī ad pores: quoniam que de no.emergunt. nouo indigēt auxilio.l.de etate.in.§.ex cā.ff.ō iterro.act. Nam hic videmus q pater acquirens feu.diuerso tēpore tenebatur exceptuare priorem dnm in iuramēto fidelitatis posterioris feudi. Et erat rō quia hēbat plurēs dños sꝫ cū moritur z dcm̄ posterius feudum pueniat ad vnū solum heredē: tunc iste in suo iuramento fidelitatis non hꝫ exceptuare alium dnm. Et ē ratio.qꝛ nō hꝫ aliū dominū nisi illum cui nunc iurat. Ubi vō iste moriatur dictū suū feu.reuertitur ad alios tenētes alia feuda que tenebat pater.tunc in iuramēto fidelitatis dicti feu.exceptuabiī psona prioris domini sicut faciebat pater.z est rō qꝛ iste hꝫ in dictis feudis plures dominos sicut hēbat pater.quoniā semper z in infinituꝫ z p infinitas generationes ista qualitas hoꝝ feudoꝝ reintegraī cū puenit ad vnū solū.vt hic. ¶ Quero ab extra qd si prior frater qui tenebat pri⁹ feudū decessit.z iste frater posterior successit.an eodem modo debeat pferre in iuramēto fidelitatis istū dnm fratris mortui. Et dicit Ja. de bel.q credit q nō.qꝛ iam iurauit dño suo posteriori ptra oēm hominē z simpliciter. Si ergo iuret nunc exceptuādo primū videretur esse sibi ꝯrius z plurus: qd non est dicendū.vt.C.de indic.vidui.l.ij.sed ego putarē ꝯriū p tex.qꝛ cuꝫ ambo feuda sint puenta ad vnū videnī sortire eādē qualitatē prout erant apud patrē. quoniā vt.s.dixi qualitas nō est mutata. sed stetit potius suspensa prout alibi diciī in simili.s.hic finiī lex.in §.i.Itē qꝛ ille pur est prior dominus.z prior in tēpore ergo z in iure.ar.s.si de feu.fue.cōtro.i.c.oēs. Nec ob. q iam iurauit dño scdo.qꝛ nunc ex isto casu supueniēti z emergēte fiet fidelitas de nouo iuxta tenorem fidelitatis alias facte per patrē. nō.n. hꝫ iste scds dñs cām q̄rele cū ius suū nō diminuaī sed reintegraī qd ab initio fuit cū res de facili reuertaī ad suā naturā. vt.ff.de pac.l.si vnus.in.§.pactus. ¶ Ultimo de materia huius legis vide qd plene dixi in dicto.§. fi.s. hic finitur lex.z in remissionibus quas ibi copiose adduxi i vtroq iure.z qd no.glo.s. de no.for.fide.in prin.z vide de capitulis extraordinarijs.in.§. quoddam satis bene dispositū zc.vbi est similis tex.z in specul.de feudis.in.§. qm̄.ver.xxiiij.z per Jo.an.in additionibus speculi.i ti. de feudis.super ru.ver.xviij.z per Bal.in.l.i.ff.de rex diuisi.questione.xi.Ja.

q **Uoniam.** Adaptaī ista lex ad titu.istum.qꝛ cū itētō imperatoris lotha.fuerit tollere z remouere omnes fraudes quas vasalli possent excogitare aduersus dños suos circa feuda. Et ideo qa sepe vasalli per occultationē feudoꝝ dolose nō petebāt inuestituras. z sic in futurū multotiēs dñi ex hoc amittebāt dicta sua iura feudalia.fecit z pmulgauit dict⁹ imperator hanc legem.vt predicta remouerꝫ. Et q̄ꝗ̄ in aliquibus libris non habeaī ista lex.adeo q glo.hic posita dubitet an sit recipienda pro lege.tu indubitanter teneas ipsam pro lege.prout dixi.s.in.l.pcedenti.in prin. ¶ Et in summa hoc vult. Si vasallus non petierit inuestiturā.s.annuꝫ z diē amittit feudū.nisi iusta cā impediret.h.d. In tex.ibi qd ius.i.aliquod. Ibi maluꝫ ingeniū.i.aliqua mala machinatō.vt.s.e.in.l.i. Ibi dolose.vel ex lata negligentia q̄ equiparatur dolo . vt no.s. quo tēpo.miles.in.c.i.in gl.ij.ibi inuestiturā. scilicet renouationis quā petere dꝫ a successore dñi mortuo ipso dño.vel si succedat vas.mortuo qꝛ dictus successor debet petere renouationē:vt.s. que fuit prima cā benefi.

amit.in prin ibi iuxta eā.q̄ aūt sit iusta causa declaraī i dicto.c.i.s.quo tempo.mi.z ibi dixi.ibi data.vi.kal. de hac materia date.dic vt per doc.nostros in probemio digestoꝝ.in fi.z p Bar.in tractatu qui sint rebelles.in fi.z per Joan.an.z canonistas super data.vi.lib. ¶ No.renouationem inuestiture esse fiendam infra tēpus hic limitatū. Quod intelligas verum nisi esset miles:qꝛ tunc haberet terminū āni z mensis . vt in dicto c.i.tē nisi eēt minor.xiiij.ānis.vt.s.in ti.ij.§.preterea.el primo. Item nisi alias ex iusta causa impediret per ea que habenī in dicto.c.i. ¶ Qualiter aūt ista inuestitura debeat peti.habeī per gl.supra per quos fit inuestiī in fi.vbi videas. ¶ No.ar.ex isto tex.scdm Bald.q terminus legalis nunq̄ est peremptorius si ltime probeī impedimentū.ad qd facit.C. qui pe.tu.l.cū a matricibus.z.ff.de re iudi.l.q̄situ.z.l.iij.§.si ad diem.ff.de re mili.facit.l.nonnunq̄.ff.de iudi. ¶ No.q iusta causa interueniens facit cessare dolū:vt hic in fi.ergo a cōtrario sensu si non erit iusta causa non cessabit dolus p ea que habenī in dicto.c.i. z supra que fuit prima causa be.amit.in.§.sed nec iustior. ¶ Ultimo ad materiā psentis legis vide plura que dixi in dicto.c.i.s.quo tēpo.miles.z supra que fuit prima cā benefi.amit.in pri. z in pluribus remissionibus quas ibi adduxi. z supra de cap.cora.in prin. ¶ Postremo aduertendū q hic in fi.huius ti.habent quidā libri vnā legē coradi imparatoris que est in lombarda.in ti.de bene.z terris tribu. Et ibi icipit. In nomine sancte z indiuidue trinitatis. Sed trāsumptiue posita est hic. Et scdm quosdā incipit coradus. Scdm alios incipit omnibus.quam legē z si An.de iser.hic cōmentauerit Jaco.ardizo.in summa interdū ipsam allegeuerit.tn̄ ego nō puto eā legē esse hic inserendā.tum qꝛ glo.de ea nullā facit mētionem.z similiter Jac.de bel.z cōiter doc. non videntur eam habuisse.z probo rōne q hic nō debeat inseri.qꝛ est.l.cora.z nos sumus in tractatu legū lotha.vt pꝫ ex rubrica z oibus tribus legibus suprascriptis. Et ideo eam tanq̄ supuacuam omittam. Sed de ea feci mentionem.s.de leg.co.in prin.z cōmuniter non habetur.

¶ De pace iuramento firmanda. Rubrica.

¶ Continuari pōt hoc modo ad precedentem ti.qm̄ ibi visum est ō legibus z prouisionibus factis p loth. pro bono statu z vtilitate iperij ac cōmodis subditoꝝ adhibendo medelas aduersus calamitates z discordias occurrētes occasione alienationis feudoꝝ.vt pꝫ supra in.l.i.in prin.eiusdē ti.z tollendo alias dubitatōes que possunt pere discordias inter subditos in dānum impij z subditorum. vt ibi patet in.l.ij.z.iij.vnde sumpta inde occasiōe subiciī hic iste titulus siue lex imparatoris federici in qua vniuersaliter intendit puidere calamitatibus subditoꝝ prouenientibus occasione guerrarum firmando pacem inter oēs vt qd prius belli calamitas introduxerat hoc pacis leuitas sopiret.vt i.l. i.in prin.C.de cadu.tollen.z qd clade bellica turbatuꝫ erat remedio pacis restauraret.vt.xxxiiij.q.ij.c.i. Ja.

i **Mperator.** Ista lex ē iperatoris federici primi de quo iperatoī satis dixi.s.ō pace tenē. in prin.vbi videas. ¶ Et diuide pīcipiū huius legis cū sua suprascriptōe vsq ad.§.siqs vō aliqd zc. in ptes quinq. quoniā in pria poniī suprascriptio impialis culminis cū psonis quibus mittitur. In scda mādat subiectis in impio tam i particulari q̄ vniuersali vt ppetuam pacē obseruēt. In tertia iubet istā pacem iuramento firmari. In quarta mādat auxiliū prehendū rectoribus locoꝝ vt possint dictam pacē defensare.

sare. in q̄nta iubet reuocari sacramēta omni q̄nquēnio
ꝓ ocā pace tuēda. Scđa incipit ibi: hac edictali. Ter
tia ibi: duces. Quarta ibi. ⁊ rectores. Quīta ibi. ⁊ in fi.
¶ Casus. Pax ab oībus est seruāda ⁊ insuper iura-
mento firmanda ab āno. xviij. vsq; ad. lxx. Et tale iura
mentū dz de q̄nquēnio in q̄nquēniū renouari debēt. q̄
oēs auxiliū ꝓbere rectorib⁹ locoꝝ ad ocām pacē tuen
dā. h. d. ¶ In tex. ibi. de gratia. declara ista verba ⁊ se
quētia prout dixi. s. titu. primo. in. l. i. in prin. Ibi vni-
uersis primo eā mittit in vniuersali oībus qui possint
iuxta eius dispositionē cōprehēdi ⁊ ligari. postea in ꝑ
ticulari subiectis imperio. vt subicit. Ibi hac edictali.
per hoc pz ꝙ est lex generalis: vt dixi i. d. l. i. iuxta finē.
Ibi duces. declara qui sunt isti ⁊ sequētes. vt habeť. s.
a quis dic. dux. co. vel mar. Ibi primatibus.[a] potest capi
pro sapientibus ⁊ maioribus ciuitatum quorum consi
lio reguntur. vt. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. municipibus. vel
pro senioribus: q2 in senibus inest sapientia. hinc est ꝙ
ab ipsis maiores nostri appellauerunt senatum vt ait
Cicero. vel potest capi pro ditioribus ⁊ potentioribus
. C. de predi. cu. l. penul. Ibi plebeis nō dixit populari-
bus: q2 tūc nō cōprehenderenť oēs. vt insti. de iure na-
b turali. in. §. lex est. Sed appellatione plebis[b] compre-
henduntur inferiores: vt. ff. ð origi. iuris. in. §. deinde. ⁊
quid si plebs. no. lxxxiij. di. vota. Quid autem differat
populus a cōi. vide per Bar. in. l. i. C. de dignitatibus
Ibi adiuuēt. Hoc est dicere ꝙ postquā iurauerint. vt
supra debebunt adiuuare rectores locorū ad dictā pa-
cē tuēdā. nō aūt est necesse ꝙ ista inserātur in eoꝝ iura
mento ẜz veraz lec. positā ħ in glo. que per hoc est ex-
pedita. ⁊ quā sequūtur Ja. de bel. ⁊ doc. ¶ No. pacez
ab oībus esse tuendaz ⁊ obseruandā. ⁊ est rō q2 ꝑ eaz
oēs res q̄ztūcūq; parue crescunt. Sed per discordias
⁊ guerras res q̄ztūcūq; maximas dilabunť. vt ait salu
sti. in iugurtinum. ⁊ facit. C. de offi. prefe. ꝓto. afri. in. l.
In nomine dñi. in prin. propter pacez enim multa ⁊ i-
finita bona proueniūt. que numeranť per glo. fi. de pa
ce ꝯstantie. ¶ No. pacem indictaz esse iuramento fir-
mandam a. xviij. anno vsq; ad. lxx. ⁊ potuit esse ratio
quare in. xviij. quoniā in tali etate iaz excessit pueritiaz.
vt. ff. ð po. in. l. prima. in. §. pueritiaz. Uel q2 imperator
iste federicus prim⁹ ita rat⁹ est istam etatem esse legi-
timā ad talē pacez firmādaz. ꝓut alibi impator adria
nus rat⁹ est talem etatez esse legitimā i materia alim̄
torū: vt probať. in. l. mella. ff. de ali. ⁊ ci. lega. Impator
aūt federicus scđs ratus est istaz etatem ad firmandā
pacem per iuramentū esse legitimā i anno. xvi. vt pz ꝑ
ipsuz in tractatu de pace ꝯstantie. Ratio aūt q̄re etas
vltra annos. lxx. est excusabilis. est q2 ē venerāda. vt. ff.
de iure imuni. l. semp. Itē q2 ea etas est prona ad q̄e-
tē ⁊ pacē. Et iō excusať etiam a reddēdo testimonio.
vt in. l. inuiti. cū ibi no. ff. de testi. Et a munere tutelari.
vt in. l. i. C. qui etate. vel potest dici ꝙ ista limitatio tē
poris est de iustitia positiua. vnde nō pōt assignari rō
sufficiens quare in ea etate ita statutū fuerit. nisi ꝙ ita
visum est ꝑncipi. vt no. glo. in. d. §. pueritiā. facit qđ di-
xi. s. q̄ fuit ꝑma cā bene. amit. in prin. in q̄ōne quinta.
¶ No. renouatōem iuramentoꝝ debere fieri quolibet
q̄nquēnio ad pacē ꝯseruandā. Et est rō q2 multi iuue
nes q a prin. q̄nquēnij non erant habiles ad iurandum
nūc erūt effecti habiles. ⁊ similiter senes qui tūc inclu-
debanť ad iurādū nūc erūt exclusi ꝓpter etatē. lxx. an
norū superuenientē. Nō enim intelligas ꝙ istud iuramē
tū renouationis sit necessarium ad eos qui semel iura
uerūt: qm̄ per primū eoꝝ iuramentū ad ꝑpetuā pacē
obligati sunt. vt ꝓbatur in prin. huius legis. Licet qui
dā voluerint itelligere ꝙ sit necessariū sepius iurari. vt
frequētius q̄s reminiscať de pace. vt hic no. in glo. q̄n-
ta. Sed tu teneas primā opi. quā vř sequi ħ glo. hoc
idē tenuit glo. de pace cōstantie sup verbo renouabūt
vbi fiebat renouatio solū in capite decēnij. ad qđ facit
l. falso. C. de diuer. rescrip. Uerꝝ q̄cq̄d dicať de istis re
nouatiōib⁹. ⁊ hic ⁊ ibi hodie nō seruať. vt hic ⁊ ibi no
tat gl. ¶ Quero cū gl. prima an ista lex licet francige
c nas[c] ⁊ alios vltramontanos q nō sunt subiecti īperio
Et rñdet gl. arguendo primo ad partē negatiuā. vide
reť ꝙ nō per istū tex. q solū vř velle ligare illos q sunt
subiecti imperio. In ꝯriū tñ determinat dicēs ꝙ q̄ꝗ̄
isti gallici ⁊ aliq vltramontani nō recognoscāt ð ꝯsue
tudine imperatorē ꝓ suo supiori ex debito fidelitatis
tñ in vniuersali sunt de impio romano ⁊ sub imperio
romano esse intelliguntť. vt. C. de offi. ꝑfec. pre. afri. l. fi.
post prin. vnde ex hac vniuersali subiectione ista lex li
gabit eos. Et hoc vult tota ista glo. Ex qua no. ꝙ de
iure francigene sūt subiecti imperio. ẜz de consuetudine
nō. Et hanc gl. simpľr sequiť Jac. de bel. ⁊ probat per
tex. in probe. insti. in prin. Sz ꝯriū sensit gl. insti. ð pa
tria po. in. §. i. vbi vř inuere ꝙ francigene prorsus sunt
absoluti a romano imperio. Quare An. de iser. in pre
ambulis huius libri in sua quarta. q. diffuse hanc que
stionē examinando. tandē ꝯcludit ꝙ rex populusq; q
diu stetit i libertate sua īperatore vidente ⁊ in nullo ei
obediēs erit liber. q2 ēt eccľe romane posset ꝑscribi cē
tū ānis. vt. C. de sacrosan. eccl. i. l. fi. ⁊ i auc. q̄s actiōes
⁊ ex̄ de ꝑscrip. ad audientiam. Unde in talib⁹ q tāto
tpe steterunt sic exēpti ab īperio nō vř esse dubiuz ali
qđ si nō teneňť obseruare leges imperatoꝝ quib⁹ nō
obediūt nec obedire teneňť nisi q̄ztū essent rōnabiles.
tūc nō. q2 leges imperatoꝝ ẜz q2 rōnabile est qđ dicūt
teneňť obseruare. ⁊ ita ꝯcludit ipse. Sed dñs ray. non
seq̄tur hāc opinionē imo tz indistincte ꝙ reges nullo
mō possunt allegare se ꝑscripsisse vt nō sint sub īperio
romano. q2 subiectioni nō pōt ꝑscribi. ꝑ. l. ꝯperit. C. de
ꝑscrip. xxx. vel. xl. an. Et per hoc ibidem sequiť istā gl.
Hoc idē tz Nic. de nea. s. in ꝑambulis hui⁹ libri ⁊ ad
ducit auctoritatē Cy. ⁊ Ja. de aret. in. l. i. C. de ꝑscrip.
lon. tēp. Et rñdet ad. l. fi. ⁊ auc. q̄s actiones cū si. q2 lo
quunť in his q̄ spectāt ad iurisdictionē seu dñiū. q̄ i si
gnū dñij seu subiectiōis ꝑstanť. q2 ēt in talib⁹ non pro
cederet ꝑscriptio ꝯ romanā eccľiam. vt ex̄ de ꝑscrip.
attendētes ⁊ de re iudi. c. cū sup. ⁊ ꝓ hoc allegat Ja.
de bel. q hoc tz in auc. q̄ūo oz ep̄os in ꝑn. colľ. i. Simi
liter bernardus glosator sequiť opinionē hui⁹ gl. in. c.
per venerabilem. ex̄ q filij sint legitimi sup v̄bo cogno
scat. dicens ꝙ rex francie in tpalibus superiorem mini
me recognoscit. s. de facto. de iure aūt subest romano i
perio. vij. q. i. in apib⁹. ⁊ ibi gl. hoc idē sensit gl. in. c. ve
nerabilem ex̄ de elec. vbi dicit ꝙ oēs nationes sub im
perio sunt. xi. q. i. sed ⁊ si q̄s in v̄si. volumus. ⁊ ibi noīat
francigenas. ⁊ tex. ē. lxiij. di. ego lodouicus ⁊ ex his di-
xit gl. in. c. sup spec. ex̄ de priuilegijs ꝙ leges imperia
les debent ab oībus obẜuari de iure. i. leges. C. ð leg.
lz de facto ab oīb⁹ nō seruenť. Inn. tñ expſſe tz i. d. c. ꝑ
venerabilē q filij sint legitimi ꝙ francigene subsunt ð
iure pape. Sed circa ꝑdicta reperio bar. i suo tracta-
tu ad reprimendū. in gl. viij. sic dicere ꝙ regularitas to
tius orbis ꝯquiescit in principe. licet maior ꝑs mundi
hodie nō obediat ꝑcipi. qm̄ istud est de facto licet ð
iure secus sit. Nā licet alicuius ꝑticulare dñium nō sit
suū. tñ v̄um est ꝙ censeť in vniuersali dñs toti⁹ orbis si
cut dř q̄s dñs gregis licet vnū pecus nō sit suū vt. ff.
de rei vend. l. ij. ⁊. iij. ꝑ hoc pz ꝙ impator recte dř dñs
mūdi. s. vniuersalis. licet singulari sint dñi suoꝝ ꝑdioꝝ
l. deꝑcatio. ff. ad. l. rodi. de iac. ⁊. l. bñ a zenone. C. de q̄
dri. ꝑscri. vñ a possessore ipse posset vendicare mundū
ꝑ dicta iura. Nec est opus ꝙ oīa sint sua quo ad pro
tectionem. vt no. in ꝯsti. ffoꝝ. in prin. imo vere sunt oīa
ipsius vniuersaliter ꝯsiderando. Intelligēda tñ sunt ꝑ
dicta ẜm determinationem sancte mřis ecclesie. vz ꝙ
post aduētū xp̄i dictū impiū qđ añ depēdebat a solo
Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Primati-
bus. Addō an pri
mates possint co
gnoscere de cri-
mine epi ⁊ an
possint eū depo
nere. vide ꝑ Fe
ly. i. c. si q̄s ep̄s. i
vlt. no. de accu.

b ¶ Appellatio
ne plebis. Adde
l. plebis. ff. de v̄.
sig. c. cū venisset
de isti. Car. alex.
i. c. lex est i. i. col.
ij. dist. ⁊ an ve-
niunt ꝑricij. viđ
i. §. plebis. insti.
de iure nat. gen.
⁊ ciui.

c ¶ Licet frāci
genas. Glo. i. c.
ꝑ venerabilez q
filij sint legi. gl.
fi. i. c. ⁊ si necesse
de dona. iter vi
rū ⁊ vxo. Inn.
i. c. bone. el. i. de
postu. ꝑla. bar. ⁊
ang. i. l. i. in. §. ð
qua. ff. de postu.
bar. ꝯsi. clxxij. in
cipi. ex facto ꝓ
poniť. idē bart.
ꝯsi. clxxxix. inci.
primo q̄riť Ol.
ꝯsi. ccxliiij. icip.
ad obiecta. idez
Oid. ꝯsi. cxxi. in
cipi. vt eius de
quo queritur.

deo. nūc post dcm̄ aduentū est apud xp̄z ⁊ ei⁹ vicariū s. papā ⁊ p papā trāsfert in pncipē seculares3. vt in. d. c. venerabilez. extra d elec. vñ si hodie dicim⁹ oīa sunt imperij Romāi qd nunc est xp̄i bene dicimus. Si vo referamus ad psonaz imperatoris secularis nō ppie dicim⁹ ꝙ oīa sint sua. vel sint in sua iurisdictōe ꝯstituta q2 nō terre ecclesie. Illa. n. sibi papa reseruat in quem pncipaliter est oē imperiū. Nō enim h3 iperator terras eccl'ie regulare. sed defendere eas ꝯseruādo iurisdictionē eccl'ie. vt in. c. i. de iureiurā. in cle. neq3 in terris ecclesie h3 aliquā iurisdictionē. vt in. c. pastoralis de re iudi. in cle. ⁊ ex predictis potes mō colligere veritatē an frācigene vel ceteri reges nō obedientes de facto subsint imperatori de iure. ¶ Utrū aūt imperator possit imponere leges oibus. ꝯcludo cū Bald. in. l. i. C. de summa trini. qm̄ si attendimus ptātem quā h3 imperator de iure pōt imponere legē toti orbi. S3 si attendim⁹ volūtatē ⁊ dispositōem ipsius impatoris. tūc dicendū ꝙ impator nō vult imponere leges populis ⁊ regibus q nō obediūt sibi nec est spes ꝙ obediāt ne lex sua sit ludibrio ⁊ in vanū posita iuxta. l. iiij. cū. l. seq. ff. de leg. ⁊ ita intelligit predicta de quo ibi plene per ipsum ⁊ p glo. ⁊ doc. in prohemio ffo2ū in glo. i. ⁊ in dcā. l. bene a zenone. ⁊. C. in qbus ca. col. censi. l. ij. li. xi. ⁊ p canoni. in locis. s. allegatis. ¶ Op. cū glo. magna. in pn. ꝙ immo qs obligef stare iuramēto ēt si sit. J. etatem. xviij. anno2. vt probaf infra eo. in. §. item sacr̄a vbi p3 ꝙ sufficit ꝙ sit pubes. So. dicit gl. ꝙ isti casus sunt diuersi. quoniam hic loquimur de iuramento generali qd pstatur iudici de seruanda pace. Ibi loquif de iuramēto ꝙ spāliter qs facit aduersario super suo ꝯtcu. Et per hoc est expedita gl. vsq3 ad versi. sed qd. ⁊ bene loquitur ⁊ latius declarabo in seq. q. ¶ Quero cū dicta glo. iuxta ꝑrime dicta quid si pubes factus minor tamen. xviij. ānis fecerit pacē cum inimico suo ⁊ iurauerit eaz seruare. an si eā nō seruauerit incidat in penam huius legis. Et ista glo. dubitatiue rñdet arguendo pro ⁊ contra. Et primo ꝙ non teneaf q2 in se minor vr̄ potius distrahere q̄3 cōtrahere remittēdo p pacē aduersario suo iniuriā sibi illataz. vnde nō videf obligari. per dictum. §. itē sacr̄a. qui loquif in ꝯtcu ⁊ non in distractu. Similiter nō teneᷓ p istū tex. cū impator nō astringat iurantē nisi in etate. xviij. ānoruz. In ꝯtrium arguit gl. ꝙ immo tūc in dicto casu teneaf pena huius legis cū suum iuramētū habeat ipsuz obligare in dicta pace ⁊ contractu speciali postq̄3 est pubes ⁊ habef pro maiore p dictū §. itē sacr̄a. Secus aūt in iuramento generali pacis. d quo hic: q2 tunc minor. xviij. ānorū iurando nullo mō contrahit neq3 obligaf. Et sic fortius opatur sacr̄m in spē adhibitum super suo negocio q̄3 prestitū iudici in genere sup pace generali cū multa sint licita i spē que nō sunt licita in genere. ⁊ hoc voluit ista glo. allegādo plures cōcordātias vsq3 ad ver. notabis ⁊c. s3 qm̄ ista glo. nō videf firmare pedē sup hac questione. Ideo tu dic ꝺm Ja. de bel. ꝙ iste impubes nō incidit in penam huius. l. qm̄ ista iuramenta sunt diuersa. vt. s. dixi. Nā istud est generale ⁊ prestaf auctoritate huius. l. ipsi iudici. Aliud vo est speciale ⁊ prestaf parti. vnde de vno ad aliud nō ifertur. l. admonendi. in fi. ff. de iureiuran. Itē q2 in dubio pene sunt moliēde. vt. ff. de penis. l. interpretatione. ¶ Op. cū dicta glo. ꝙ ista etas ānoruz xviij. ad pacē iurādā male fuerit ꝯmensurata p impatorem cū legitima etas repueᷓ a iure in. xxv. anno. vt ff. de mino. in. l. i. So. dicit gl. ꝙ etates multipliciter ⁊ varijs modis distinguūt pp cās ⁊ effectus varios taz in iure lombardo2ū q̄3 in iure nostro cōmuni. vnde nō videaf miruz si ꝺm diuersitatez casuū videanf variari etates a legibus. Et prosequtur ista gl. ordinatiz p modū summe dinumerare dictas etates quas repire potuit a iure variari vsq3 ad ver. ex eo. ergo ⁊c. Et dic vt i ea q2 clara est. Et de hac dinumeratiōe etatū vide gl. in. d. §. pueritiā. in. l. fi. ff. de postu. ⁊ plene ⁊ clare per Jo. an. in prohemio. vi. libri. i. §. sane. ⁊ per Cy. in. l. si infanti. C. de iure delibe. ⁊ per cano. extra de ꝯces. pben de super inordinata. ⁊ extra de spon. impubez. c. puberes. ¶ Quero subsequēter cū dcā gl. an minor. xviij. annis q nō est habilis ad iurādū pacez. vt hic sit habilis ad pugnā faciendā cū sua persona. Et rñdet gl. sumendo ar. ex isto tex. ꝙ nō. q2 i pugna est necesse ꝙ q pugnaf vult iuret duo. primū ꝙ nō petit pugnā irato aio ⁊ cā fatigandi aduersarium s3 ⁊ ceteris ꝑsumptionibus quas aduersus ipm h3 vt i lombarda. in ti. qli. qs se defen. de. in. l. siqs alium asto. ꝺm ꝙ iurat. est qd nō portat secū herbā vel aliquā aliā rem que ptineat ad maleficiū. vt in. d. ti. in. l. nullus cāpio q iuramenta videnf nō posse pstari per istū minorem. xvij. an. Item faciat ad pdicta sua iuuenilis etas que ipm excusat a pugnando psonaliter. vt i. l. fi. i. d. tit. ⁊ hoc voluit ista gl. vsq3 in finē. S3 tu itelligas determinationem hui⁹ gl. procedere ꝺm doc. quādo ipse minor traheref inuitus ad pugnā. secus aūt si ipse ꝓuocaret aliū q2 tunc cogeref iurare cū se posuerit i necessitatē. l. si fideius. §. si necessaria. ff. q satisdare cogant. Item q2 in delictis nō daf adultis venia. l. auxilium. ff. de minoribus. Et de hac materia pugne dic vt plene dixi. s. de pace tenen. in. §. i. ⁊ qd no. in. §. si miles. ¶ Ultimo de materia hic posita in principio huius legis habef in tractatu de pace ꝯstantie. ⁊ per Jacard. in titulo de pace tenen. ⁊ cōpo. in principio ⁊ in pluribus rubricellis. ibi sequentibus. ⁊ qd dixi. s. de pace tenen. i pri. ⁊ i remissionibus plurib⁹ quas ibidem post ipsum prin. adduxi.

Siquis vero aliquod.

Postquā supra ꝑrime iperator declarauit suā itentionē. vt pax ppetuo seruef. Nūc tollit vnā dubitationē circa pdicta. v3 si alicui volenti viuere i pace fiat iniuria i rebus vel psona qd d3 ipse agere ad hoc vt nō videaf rumpe pacē. Et rñdet ꝙ d3 adire iudicē cōpetentē ⁊ corā eo iusticia mediāte ꝯseq ius suū. Et hec est intentio hui⁹ lr̄e. ¶ In tex. ibi q̄cunq3 re. s. haudi sibi debita ex aliquo ꝯtcu vel quasi qd dic per exēpla vt insti. de obli. ex q̄si cōtractu vel ex aliquo maleficio vel q̄si. vt insti. de obli. ex delic. ⁊ de obli. ex q̄si delicto ⁊ hic in gl. Ibi vel facto. qd facere d3 puta scribere librū vel domū edificare. vt. ff. de v̄bo. obli. l. vbi autē. in §. q id qd. vel exemplifica q̄n aliqs ē obligatus mihi ꝑpter fcm̄. vt q2 verberauit me. vel alio modo realiter intulit mihi iniuriam. vt insti. de iniurijs. in. §. i. ⁊. ff. de iniurijs. l. i. in. §. i. ⁊ in glo. hic posita. Ibi exequaf non aūt sua auctoritate ꝑpria sed iudicis. alias puniretur per. l. extat. ff. qd met⁹ cā. ⁊. l. siqs in tantam. C. vñ vi. Et si iudex nollet sibi subuenire i faciendo sibi iusticiā tunc puniref ꝺm formam. in. §. iudices. J. hac. e. l. ⁊ hoc voluit ēt glo. posita q per hoc est expedita. ¶ No. ꝙ nō d3 qs sibi sua auctoritate ius dicere. sed d3 adire iudicē ꝯpetentē ꝑ suo iure ꝯsequēdo siue in cā ciuili siue criminali. vt hic ⁊ i. l. nullus. C. de iudeis. ⁊ in. d. l. siqs in tantā. C. vñ vi. ⁊ in. l. extat. ff. qd metus cā. S3 hec regula fallit interdū. vt in. l. i. ⁊. ij. C. q̄n vnicuiq3 lice. sine vindi. ⁊ in casib⁹ no. per gl. in. d. l. extat super v̄bo iudice. ⁊ qd ibi per doc. ⁊ per cano. in. c. preterire. extra de elec. sup gl. fi. ⁊ in spec. de criminib⁹ ⁊ eo2 cogni. super rubrica de accusa. §. i. ver. h tū fallit. ¶ Quero cū gl. scd̄a. qd si debitor meus fugiat cum re mihi debita ⁊ nō habeo copiā iudicis. an possim ꝑpria auctoritate sibi auferre rē absq3 pena. Et qdam dicunt ꝙ sic p l. generali. C. de decurio. li. x. S3 tū gl. ista determinat ꝯtrū vt nō possiz violenter ei auferre rē. S3 bene possim eū debitorē detinere. donec ipm iudici psentem p hait ptor. §. si debitorē. ff. q i frau. credi. ⁊ p no. i dicta

. l. extat

l.extat. Et hoc voluit ista gl. vsqz ad vsi. sz qd. rc. Sz tu in hac qone sic dicas scdz Bal. r An. de iser. q aut ipsa res est ipsius capietis. r tunc pot ei auferre dicta l. ait ptor. §. si debitore r. l. emptore. ff. d ac. emp. Aut no est capientis. sed est sibi debita obligatoe psonali r tunc pot capi ipsum cuz dicta re r psentari iudici. l. fi. C. d maleficijs r mate. Sz si fugiat sine re: tuc adhuc pot capi r iudici psentari. vt. ff. de fur. l. interdu. §. qui furem. cu ibi no. r qd no. insti. de act. in prin. r i. l. i. C. d curi. vel cobar. Nam r in ipso actu deliquendi qlibet posset ipsum capere r iudici psentare. arg. ff. d adul. l. capite qnto. bm Bal. de quo plene p ipsuz in. l. admonendi. ff. de iureiura. r vide qd dixi. s. de succe. rec. feu. in. §. i. Quinimo etia si esset clericus[a] posset incontinenti capi r epo psentari bz Jo. an. in. c. vt fame. ex de sen. exco. no aut ex interuallo nisi de licetia epi. per. no. i. c. cu no ab homine ex de iud. r tenet Bal. rc. ¶ Quero subseqter cu dicta glo. quid si tenens rem mea n fugiat. Verutamen ea nolit mihi restituer. an ppria auctoritate possim sibi auferre. Et rndet glo. q no p istu tex. r per dicta. l. extat. Sz tn timere dicta re pscribi vl vsucapi vel actiones qua aduersus ipsuz hec tpe pitura qr forte est actio iniuriaz q durat anno. l. si no couicij. C. de iniurijs nec possim habere copia iudicis tunc debeo ptestari ac interrupere solenniter dicta psumptione seu vsucapione bz forma. l. vt pfectius. C. de anali excep. Et hoc vult ista glo. vsqz ad fine r bn loquit. Et intellige pdicta nisi incotinenti vellem recuperare: qr tunc bene possez per. l. vt viz. ff. de iusti. r iure bz An. d iser. Dixit tn bar. i. l. si aliu in. §. bellissime. ff. qd vi aut cla. q in istis ciuitatibus que no recognoscunt supiorem si vna ciuitas occupat bona alterius ciuitatis q illa ciuitas pot per vim recupare: qr iudicis no e copia: vt dicta. l. nullus. Jte dicit q si ego essez passurus maximu dannuz ex re mihi ablata nisi illam habea r no habeo copia iudicis q possuz ppria auctoritate ea recupare per no. per gl. in dco. §. bellissime. ¶ Vltimo d materia psenti r et huius gl. vide per eude Bar. in dco. §. si debitorez. r. ff. ad. l. iul. pecula. l. sacrilegij. §. labeo. r in. l. ij. C. de exac. tribu. li. x. r per bal. in. l. scimus. in. §. r si pfata. C. de iure delib. r in. l. psentaneu. C. quo r qn iudex r in. l. eos. C. de execu. rei iudi. r in locis supra allegatis. An aut in delictis quis teneatur capere malefactore. dic vt per gl. r doc. in. l. fi. C. de exhi. reis. r plene per Bar. in dicta. l. fi. in fi. ff. ad. l. iul. pecul.

Si quis vero temerario. Quia formidine r metu pena rum et mali oderut peccare. vt in. l. i. in fi. ff. de iusti. r iure. Jdeo imperator voles hac sua pace suprascripta bene custodiri: statuit in isto. §. pena aduersus violatores dicte pacis limitando eam bm gradus r statu delinquetiu. h. d. ¶ Jn tex. ibi: temerario ausu. ex hoc pz q si ex subtilitate absqz dolo hoc faceret incideret in hanc pena: vt. ff. ad turpil. l. i. §. queri pot bm Bart. qui ita glosauit in tractatu qui sint rebelles. in fi. super

b vbo ausu temerario. ibi ciuitas est. Est aut ciuitas[b] q mur[9] cingit. l. ij. ff. d vbo. sig. r in. c. si ciuitas. d sen. exco. li. vi. Jbi camere. i. fiscali. d q camera fit metio. s. d feu. cogni. i. c. ij. r qd sit iuestitu. i. §. iij. Jbi oppidu ab opere dcm. vt. l. pupillus. i. §. oppidu. ff. d vb. sig. Qualiter aut pprie describat puicia ciuitas oppidu castru villa vicus r silia. vide plene r clare per Bar. in suo tractatu qui sint rebelles in sua glo. vi. r Bal. i. l. fi. C. de sacrosan. eccle. r in. l. ex hoc iure de iusti. r iure. Jbi duces ro. Qui sint oes isti declaraui supra in ti. quis dicat dux co. vel marc. in pn. vbi videas. ibi scdm leges sartiant. Refertur ad oes suprascriptos qui puniuntur

c bz an. de iser. ¶ No. q maiori pena puniunt nobiles[c] qua ignobiles. r maiores in dignitate qua minores. Et est ro bm Ja. de bel. r Bal. qr quato qs maior e

d vel maiori dignitate fungit tato magis dr peccare[d] r ptenere vr. vt. C. d epi. r cle. l. psbyteri. circa fi. qd est vez bz gl. hic posita qn tractam[9] d pena pecuniaria. Secus aute si tractarem[9] d pena corpali. qr tuc minores r ignobiliores puniret maiori pea. d qua ma dic plenius per Cy. r doc. i. l. nemo cleric[9]. C. de suma trini. r qd dixi. s. de pace teneda. i. §. siqs miles. in pmo notabili. r bar. i. l. qda delicta. ff. d penis. r extra de penis. i. c. graue. ¶ No. q ex eode delicto qs n solu codenadus e ad pena pecuniaria pgruente delicto. sz et est pdenadus ad emedadu danu parti lese r iniuriate vt hic r i. c. i. extra de iniurijs r da. da. r dixi. s. de pace tenen. i §. siqs alique. i. iij. notabili. Quinimo qd est forti[9] in casu nro poterit puniri et tertia pena. s. corporali si delictu ppetratu mereat dicta pena. vt. s. hac eo. l. in. §. seq. r i. §. homicidiu. r hoc tenuit gl. hic posita i fi. q per hoc remanet expedita. r bn loqtur qr vnu delictu. s. violatiois pacis r no ipedit per aliud delictuz s. homicidij vel alteri[9] similis. nec ecotra. l. nuqua plura. ff. de priua. delic. bm An. de iser. ¶ Quero si est facta pax vel treuga inter duos inimicos r vn[9] istorum offendat fratre vel piunctos alteri[9]. an videat icidisse in pena adiecta in copositione pacis. Et Jaco. ardi. disputat hanc qonez late de pace tenen. sub rubricella. argumentu si fecerit pacem rc. vbi arguit ad partes. r tande inclinat in hanc parte. vz vt videat incidisse in pena. ar. ff. d operis lib. l. si libert[9] arte. r. ff. d offi. pre. vr. l. i. §. cu pronus cu si. ¶ Vltimo ad materia psentis. §. vide qd dixi. in. d. §. siqs alique r in remissionib[9] ibi adductis. r per Ja. ardi. in ti. de pace tene. sub rubricella qliter puniantur violatores pacis. Jaco.

Jniuria. Continuat cu pxime pcedetibus hoc mo. qr cu impator. s. pxie statuerit pena pecuniaria aduersus violatores pacis r vt teneant et ad emedatione dani pti lese. Nuc vo i isto §. declarat r statuit q pdicti violatores pacis vltra pdicta puniant et penis legalib[9] p iniuria vel furto seu homicidio vl alio delicto p eos ppetrato i dca violatioe pacis. Et hoc vult vsqz ad. §. iudices. Lega tn p ptes. r prio hac pte vsqz ad v. homicidiu cu diuersa meli[9] itelligant. ff. d doli exc. l. i. Jn text. ibi iniuria. No capias hic iniuria gnaliter vt coprehedat oe qd no iure fit. sz itelligas d iniuria i spe q capit p ptumelia q dr a ptenedo. put exponit p tex. isti. de iniurijs. i pn. r ita itelligit gl. pma hic posita i fi. sui r bn. qua hic adaptare debes. Jbi legitime. i. bm leges. vt i gl. ¶ No. q lex noua quatucuqz penalis pt reseruat et pena legis antiq. facit. l. quot. C. de act: r ob. de q ma p doc. i. l. senat[9]. ff. de accu. p Cy. i. l. iij. C. de sepul. vio. r bal. i. l. n e nouu. ff. de leg. r pbat. s. de pace te. i pn. r qd ibi dixi i tertio notabili. Na violator pacis tenet ad tria. Prio ad pena pecuniaria bz qlitate sue coditiois. vt. s. §. pxi. in pn. Scdo ad iteresse ptis. vt. d. §. pxio i fi. Tertio ad pena pgruete de iure coi: delicto p ipm ppetrato i dca violatioe. qm si violado comisi set furtu puniret pena furti. Si homicidiu puniret de homicidio. Si iniuria puniret de iniuria. r sic de similib[9]. r dixi et in. d. §. s. pximo i vltio notabili. ¶ Quero cu gl. prima q pena veniat iponeda p iudice p iniuria illata. Et rndet gl. q iudex dz habet plures psideratioes ad ipsa pena imponenda r taxanda. prio vtrz fuerit magna vel parua. Jte psiderare psona facietis r cui fit. r locu i quo fit r tps quo fit. Et bm istas qlitates taxabit pena maiore vel minore. vt. ff. de iniurijs l. ptor. in. §. fi. r insti. de iniurijs. i. §. atrox. Jte cosiderare dz an talis iniuria descendat ex lege cornelia. r sic a iure ciuili qd est in trib[9] casibus tm. vz qn qs est pulsatus vel verberatus vel domus sua introita. vt. ff. de iniurijs. l. lex cornelia. in pn. r. §. i. r tuc si in dictis casib[9] agat ex dicta lege cornelia debebit ipe iudex iponere

Ja. Alua. sup feu.

a ¶ Etia si eet cleric[9]. Add Jo. de imo. in. c. i. de dpo. Domi. xlv. di. in summa.

b ¶ Est aute ciuitas. Adde an ad esse ciuitatis sit necesse q hz eps. vide p bar. in. l. i. C. d metro po. li. xi. bar. i. l. fi. ff. de colle. illi ci. bar. i. l. heres. in. §. vicus. ff. de lega. i. Bart. in extra. q sint rebel. Bal. in. l. ex hoc iure. ff. d iusti. r iure. bal. in l. rescripta. C. de pci. imper. offe. bal. in. l. si in aliqua. ff. de offi. p cosu. Jnno. in. c. cu ab ecclesiaru. de offi. or. Arch. i. c. statutu. in v. ciuitatib[9] de re scri. li. vi. Jo. an. r Domi. in. c. si ciuitas. de sen. ex. lib. vi.

c ¶ Maiori pena puniut nobiles. Adde an rone nobilitatis emittit pena. vide glo. in. c. i. de cle. vena. r gl. in c. loth. xxxi. q. ij.

d ¶ Tanto magis dicit peccare. Adde tex. iucta gl. i. c. cu g da. de iureiu. gl. in. c. homo christian[9]. xl. dis. gl. in. c. q viderit. xxxii. q. v. gl. i. c. psideret. de penit. dis. v. gl. in. c. sig. xv. q. viij. gl. in cle. si dnm. de reli. r vene. san. Abb. in. c. i. d su. tri. ab. in. ca. magne d voto. Cy. in. l. nemo. C. de sum. tri. Bar. in l. si minor. in. §. resto. in. ij. no. ff. de mino. Sanct[9] tho. sa se. q. clxxxvi. art. vlt.

penam arbitrio suo siue agat ciuiliter siue criminaliter.l.cõstitutionibus.z.l.fi.ff.de iniurijs. Si vero ipsa iniuria discedat a iure pretorio qd accidit in oib⁹ alijs casib⁹ preterq̃ i suprascriptis trib⁹.z tũc si agat ciuiliter dz imponi pena s̃z taxationẽ quã faciet iniuriã passus:vt insti.de iniurijs.i.§.pena.z no.i.l.iniuriaꝝ estimatio.ff.de iniurijs. Si autẽ agat criminaliter.tũc ipse iudex ex officio suo extimabit penã corporalẽ maiorẽ z minorẽ.cõsideratis circũstãtijs supradictis. vt in.d.§. pena.z in.§. in sũma.i eo.ti.Et hoc voluit ista gl.vsq ad ver. vtrũ aũt. Sz aduerte ad vnũ qd.s̃.tenet ista gl.q qñ agit ex lege cornelia iudex ipse taxat.Secus aũt qñ ageret ex actione iniuriarũ pretoria. qz tunc solum pars taxat z non iudex. Sed azo in sũma in titulo de iniurijs quẽ sequit Bar.in dicta.l.iniuriarũ. tenet q in vtraq z pretoria z ciuili semp iurabit cũ taxatione iudicis p dcãm legẽ cõstitutiõibus.Et ista ẽ veritas scdz quã cõcludo q qñ agit actiõe iniuriarũ ciuiliter:siue sit pretoria siue ciuilis iudex nõ extimat sed pars:verũ ipe iudex taxat in vtraq p dictũ.§. pena.z qd dr in.l.cõstitutiõib⁹ exponat extimatiõe.i.taxatione.z ita tz etiam Rof.in libellis.z An.de iser.hic. De qua mã z qualiter formari debeat libellus dicatis.vt no.per glo.z doc.in dicta l.iniuriarũ.z p Cy.in.l.si non cõuicij.C. de iniurijs per spec.in ti.de iniurijs z dam.da.in.§.i. Quero subsequẽter cũ dicta glo.qz.s̃. visũ est q pro iniuria potest agi z ciuiliter z criminaliter dicta.l.pretor.in.§.i.ff. de iniurijs.qd si primo pro iniuria illata sit actũ actõe iniuriarũ ciuiliter.an possit postea agi criminaliter pro eadẽ iniuria.Et quidã dicũt q nõ.qñ in vtraq pcedit ad vindictã. Secus si vna sit actum actione iniuriarũ spectante ad rẽ familiarẽ. vt qz egi p̃mo ciuilr̃ occasione serui mei quẽ pp mei iniuriã occidisti.Nam potero postea agere ẽt criminaliter.vt in dicta.l.pretor.in.§.i.vel ecõtra.l.i.C.qñ ciuil actio p̃iudi.cri. Alij aũt vt Mar. dixerũt q est fienda distinctio an quis agat actõe iniuriarũ descendẽte ex lege ciui.tũc quia iudex sp extimat taz iniuriaz ciuilẽ q̃ criminalẽ nõ poterit agi.nisi semel qz facta semel estimatiõe p iudicẽ nõ est amplius agẽdũ.Sed si agat actione iniuriarũ descẽdẽte ex lege pretoria.z tũc qz iniuriat⁹ extimat ciuilẽ z iudex extimat criminalẽ:z bene poterit isto casu successiue vtraq itẽtari p dictã.l.i.C.qñ ciuilis actio. Et hoc voluit tota gl.vsq ad fi.Sed tu ñ admittas hãc distinctionẽ.sz indistincte teneas.vt.s̃.dixi.q i vtraq ps estiat z iudex taxat.z io cõclude veritatẽ cũ p̃cedẽti opiniõe q vna p alterã tollit.qñ vtraq tẽdit ad vĩdictã.sec⁹ si vna tẽdat ad vindictã z altera ad rẽ familiarẽ.z ita no.in.l. qd senatus.ff.de iniurijs.z de hoc ibi plene traditur.z in dicta.l.pretor.i.§.i.z in.l.i.C.qñ ciuilis actio p̃iudi.cri. z in.l.quid ergo.i.§.pena grauior.ff.de his qui no.isa. Quero cũ glo.scda de pluribus simul.vz.qd sit fur tũ z vnde dicat.Itẽ quis sit fur.Itez qualiter puniat tã ciuiliter q̃ criminaliter z tam de iure cõi antiquo q̃ de iure lombardo.z etiã iure nouissimo.Et ad oia ista rñdet ista glo.p modũ sũme.z recita vt in ea qz clara est vsq ad finẽ.Sz tñ aduerte ad ipsam iuxta finẽ dũ exp̃sse tenet q per.§.si quis.v.solidos.s̃.de pace tenẽ. debeat fur p solidis quinq laqueo suspendi zc.quia hoc ibi exp̃sse reprobaui.dicẽs q ille.§.corrigit p istuz tex.qui ẽ posterior z eiusdẽ impator federici.Naz hic dicit q p furto ltime puniant.Et obseruat cõsuetudo vt ille tex.hodie ñ habeat locũ.vt stati dixit gl.sequẽs in fi.sui.vbi videas.z de hoc dic vt plene dixi in dicto §.siqs qnq solidos. Quero cũ gl.iij.s̃z qs leges debeat qs p̃uniri p iuria z furto omisso s̃z formã h⁹ lr̃e. an s̃z leges ãtiqs romanas.an s̃z nouas.an s̃z leges lõbardoꝝ.Et omissa historia q̃ h̃ tãgit p gl.de carolo z pipio.de q̃ seriosius hr̃.xv.q.vi.i.c.ali⁹.z p glo.in.c.venẽ.ex̃ de ele.Rñdeo sũmatĩz z cõclusiue ad qõnẽ pposi

a Propter iniuriã illatã. Adde qd de iniuriã te clerico. adde gl.z Jo.de fan. i.c.nouit.xij.di. z i.l.si qs i hoc genus.C.de epis. z cle.

b Licitũ est leges trãsgredi. Adde Bal.z sa ly.i.l. si seuerior .C.de isa. Bal.i auc.sed nouo iure.i pe.col.C. de ser.fugi. bal.i.l. obseruare.i.§.p̃ficisci i.xi.q.ff.de offi. pcõsul.bal. in.l. qd ergo.in §.pena grauior ff.de isami.bal.i c.iij. de re iudi.

c An liceat p̃miũ recipe.bar. in.l.si vno.in.§. itẽ alio.ff.lo.gl. in.c.ij.de fideiuss. doc. i regula q ob gratiam . de reg.iur.li.vi.

d An cõdẽnatus ex iniuria. Adde pau.de ca. in.l.decuriones in.ij.no.C. ex q. ca.sa.irroget.

e An si iniuriatus teneat remittere iniuriã. Adde gl.z bal.i sti. de iniur.i.§. fi.gl.in vbo emẽdet.z ibi domi. i.c.platis.de homici.li.vi.glo.z ibi domi.in.c.q emẽdat.xlv. di. abb.in.c.i.ad fi. de iniur.Bald. post Cy. in.l.diuus.ff.ad sil.

tã s̃z gl.sz ipa diffus⁹ se inoluat q nõ puniet s̃z leges lõbardoꝝ qz ñ sũt i hoc recepte p legib⁹ cõib⁹ z gñalib⁹.sz puniet p.l.hui⁹ ipatoris q̃ ẽ.s̃.de pace te. q̃ ẽ lex gñali⁹ z p.l.iperiali z gñali hr̃ lz qdã voluerit dicere q nõ sit lex z male.Vñ s̃z illã legẽ poterit p iniuria qs p̃uiri si repiat ibi casus exp̃ssus.qñ illata ẽ iniuria ĩfra pacẽ z poterit plus z mĩ⁹ s̃m qd arbitrabit iudex cõsideratis alijs circũstãtijs de iure cõi q̃ cõsiderãde sũt s̃z qd dr̃ isti.de iniurijs.i.§.atrox.qñ iste tales cõsideratiões ẽt.i.l.noua recipiẽde sũt cũ ñ repiant reprobate.l.p̃cipimus.C.de appel. Patet ẽt q̃liter iperator nõ restrinxit se ad illã solã penã:sz voluit q isti puniantur s̃m leges z dixit leges in plurali numero.vt pz.s̃. in.§.p̃mo.in fi.Eodẽ mõ dicit glo.fore dicẽdũ i pena furti.vt hodie fur puniri debeat s̃m formam illius legis.in.§.si quis quinq solidos nisi quia illa pena tã dura:est hodie abrogata per contrariam cõsuetudinez. Et hoc voluit tota ista gl.in effectu vsq ad fi.Et qc qd dicat ista gl.tu cõcludas q i pena iponẽda crimina
a liter pp iniuriã illatã[a] poterit iudex ipõere penã q̃ si bi videat ex suo offõ cõsideratis circũstãtijs de qb⁹ dixi.s̃. i gl.i.q̃ oia cõsiderãda sunt p iudicẽ i minuẽda vel augenda pẽa pueniẽte ex actiõe iniuriaꝝ.put ẽt sensit ista gl.z pbat i.l.pretor.i.§.fi.ff.de iniur.Et mediãtib⁹ his cõsideratiõib⁹ posset iponere penã idictã tã a lege antiqua q̃ noua. imo ẽt vsq ad mortẽ si sibi videat: vt no.glo.isti.de iniur.i.§.in sũma.Nã scdz cãus emer
b gentes licitũ ẽ leges trãsgredi[b]. vt dicit Inno.i.c.i.ex̃ de cõsti.z bal.hic dũmõ si iponat vna pena ex vna lege nõ puniat pena alteri⁹ legis ex eodẽ delicto.l. senat⁹. ff.de accu.s̃m Ja.de bel. Pñt.n.diuerse pene iponi a diuersis legibus.nec vna tollit p alterã.vt ibi no.p.l.quotiẽs.ff.de ac.z ob.z dicatis vt ibi. Quãtũ ãt ad penaz furti dicas q puniri dz fur ltime s̃m modũ z formaz quã dixi in.d.§.siqs qnq solidõs hic allegato.vbi ex cauda hui⁹ gl.i fi.q vult q dict⁹.§.sit hodie abrogat⁹ z alijs plurib⁹ rõnib⁹ tenui z euidẽter pbaui dcm̃.§. hodie eẽ correctũ p istũ tex.z dixi.s̃.i gl.p̃ceden.Quero ab extra an rõne iniuriaꝝ qlibet ẽt extraneus admittatur ad accusandũ.dic vt p gl.z doc.i.l.fi.ff.de priua.delic.Et ibi ẽt tractat an p q̃libet iniuria z dãno qs possit accusari. Quero an pro iniuria fcã vasallo meo possim agere actiõe iniuriaꝝ.dic vt i spe. de iniurijs.§. i.v.qd si.p Inn.ex̃ de appel.i.c.dilect⁹. Quero si iniuria remittat i fo.penitẽtiali an ãpli⁹ possit itẽtari.dic vt no.p glo.insti. de iniur.i.§.fi.z bar.ff.e.i.l.nõ solũ.in §.iniuriaꝝ.z Jo.an.i addi.spe.de istru.edi.i.§. nũc vero v.item pone.z i spe.de treu.z pa.circa prin. Quero
c an licet p̃miũ accipere[c] pro remissione iniurie. vide p Bar.in.l.penul.ff.de cõdi.ob tur.causam. Quero an actio iniuriaꝝ possit vendi vel cedi.dic vt not.C.de here.vel act.vẽdi.l.fi.i gl.z Cy.z per gl.z bar.ff.de iniur.l.iniuriaꝝ actio p Jo.an.i addi.spec.de cess.act.§.i.
d v.penul. Quero an cõdẽnat⁹ ex iniuria[d] efficiat isamis.dic p Cy.i.l.si nõ cõuitij.ad fi.C.de iniurijs.z per canonistas extra de sen.excõ.in.c.cũ te. Quero an in
e iuriat⁹ teneat remittere iniuriã[e].dic per bart.i.l.nõ solũ.in.§.iniuriaꝝ.ff.de iniurijs. z per gl.ex̃ de maledic.i c.i. Quero qd si iniuria pariat bonũ fructuz an nihilominus faciẽs teneat de iniuria.dic vt no.glo.ff.ad l.acquil.l.si seruus seruuz.in.§.z si puez. Quero si partiales vni⁹ ciuitatis inferãt sibi iniurias.an teneant resarcire dãna.dic q sic p partẽ q̃ iniuste egit.vt ex̃ de iniurijs.in.c.in nr̃a.z per Inn.i.c.fi.ex̃ qd met⁹ cã.z tz Bal.hic. Quero qd si statutũ imponit vnã penã z lex cõmunis imponit aliã q̃ sit attẽdẽda.dic per speculatorẽ in titulo de pena temere litig.i fi.z per docto. in.l.prima.C.de sũma trin.z fide ca. Altio ad mãz iniuriaꝝ vide q dixi.s̃.de pace te.in.§.siquis alium z i §.siqs aliquẽ.z in remissionibus ibi adductis.z per

Cy.i.d.l.

Cx.i.d.l.si non commitij.De mā aūt furti vide qđ plene dixi i dicto.§.si qs quoq; solidos.⁊ i.§.famosos.s̃.đ pace tenen.⁊ in remissiōibus q̃s ibi copiose adduxi.i.i sū ma Joā.sub rubrica de bellis.in.§.cui ⁊ quando.

Homicidium.

Imperator in hoc.§.adhuc ꝯtinuādo materiā ꝓseqtur penas i q̃s icurrunt violatores pacis qm̃ nō solū puniunt̃ pena pecuniaria ⁊ ad emēdatōem dāni.vt.s̃.in.§.siqs vͦ.Verū ēt puniūtur pp iniuriā vl̃ furtū ꝯmissuʒ in dicta violatiōe.vt.s̃.in.§.p̃cedenti.Quinīmo ēt si cōmitterent homicidiū punirentur de homicidio.vel mutilarēt mēbrū alicui punirentur ex tali mutilatiōe vel cōmitterēt quodcūq; aliud delictū: punirē tur pena condigna illi delicto ꝭm statuta legalia. h.d. ¶ No.ꝙ cōmittēs homicidiū infra pacē cōstitutā capitali sentētia punit̃:vt hic.s̃.de pace tenē.in.§.i.Quiimmo ēt de iure cōi capite puniunt̃ homicide.vt .ff.ad .l.cor.đ sicca.l.iij.in.§.penultimo.⁊ insti.de publi. iudi. in.§.itē lex cornelia.⁊ in.l.iij.C.de episcopali audi.Qualiter aūt ista pena capitalis intelligat̃ dixi in dicto .§.i. ī primo notabili.Et ista pena capitali nō solū tenetur ille qui vere cōmisit homicidiū:sed ēt ille qui iuit cū telo cā occidendi.sed ñ potuit.l.is q cū telo.C ad.l.cor. de siccarijs:vel etiā iuit cū dicto telo solū causa furtum faciēdi.vt.ff.ad.l.cor.de sicca.l.prima.in.§.i.⁊ in glo.p̃ma hic posita.que per hoc est expedita.in sui prin.vsq; ibi:⁊ hoc verum est ⁊c.¶ No.ꝙ mutilans mēbrū alicui.ꝯ.pacis edictuʒ debet legaliter puniri.pene autem legalis pro mutilatione mēbri erat oliʒ pena tallionis.vʒ similitudo supplicij hoc est mēbrū ꝓ mēbro.scilicet manū pro manu.pedē ꝓ pede ⁊c.vt insti.de iniur.in.§.pena.Hodie vͦ pro tali excessu.ꝯ.paceʒ debebit manus amputari cū ēt pro solo vulnere hec pena statuta sit.vt supra de pace tenen.in.§.siqs aliū:verū etiam in plus poterit puniri si q̃litas criminis hoc exigat consideratis circūstātijs de qbus dixi.s̃.in.§.p̃cedēti:⁊ probat̃ i dicto.§.pena.⁊.ff.de penis.l.hodie ⁊ de priua.delic .in .l.fi.quinīmo posset quoq; capitaliter pūiri.si aīo occidendi mutillauit mēbrū:vt dixi.s̃ in p̃cedēti notabili. Et p̃dicta oīa ꝓcedūt qñ ex ꝓposito ⁊ volūtate p̃dcā fuerūt ꝯmissa.Secus āt si aīo defendendi vel a cāu.l. i.C.de siccarijs.Et hoc voluit tota glo.scđa hic posita q̃ bene ⁊ optime loquit̃ ꝭm An.de iser.⁊ Jaco.de bel. ⁊ stati patebit.¶ Op.cū gl.pria.in v̄.⁊ hoc veruʒ ⁊c. ꝙ imo ex homicidio ppetrato ēt.ꝯ.pacē qs ñ pūiat̃ ꝓ ut ē casus.s̃.đ pace tenē.in.§.i.Sol.hic fecit spōte. ibi fecit ex necessitate ad sui defensionē:quo cāu non tenet̃ q̃ licitū ē viʒ vi repellere.l.ij.C.đ siccarijs.⁊.l.vt viʒ.ff. de iusti.⁊ iure.Et hoc vult glo.vsq; ad v̄si.Itē hoc verū ⁊c.¶ Op.cū dicta glo.ad idē de.l.prima.C.de siccarijs. So.ibi fecit a casu.hic aūt ex ꝓposito:q̃ in maleficia cōsiderat̃ voluntas.l.diuus.ff.ad.l.cor.de sicca. ¶ Quero cū glo.an bona talis homicide debeant applicari fisco .Et rñdet gl.ꝙ sic indistincte siue hēat descēdētes vel ascēdētes siue ñ siue alios collaterales si ex isto homicidio sit ꝯmissū crimē lese maiestatis q̃ i talibꝰ bōis solū reseruant̃ dotes.l.qsqs.C.ad.l.iul. maie.Si vͦ ē simplex homicida:tūc nō applicant̃ bona fisco extātibus descēdētibus vel ascēdētibus vel collateralibus vsq; ad tertiū gradū.Alias sic vt i auc.bona dānatorū.C.đ bōis dāna.Et hoc voluit gl.vsq; ad v̄. finaūt.que bñ loquit̃ referēdo eā ad intellectuʒ quē ponūt docto.i dicta auc.bona dānatoꝝ.đ quo dicatis :vt ibi p Cyn.⁊ p Bar.in.l.i.ff.đ bon.dāna.⁊.ꝯ.que sint regalie.⁊ plene p Ja.ardizo.in sūma de pace tenē. sub rubricella.ad quos successio homicide pueniat. ¶ Quero subsequēter cuʒ dicta gl.qđ si iste homicida rapuit fugā qđ tūc ē fiēduʒ đ bōis suis.Et rñdet ꝙ si ex dcō homicidio secuta ē violatio pacis bona eiꝰ mobilia publicabunt̃ in populo.Alia vͦ bōa imobilia debuntur suis ꝓximioribus cū iuramēto.vt nunq̃ꝫ p eos det̃ aliqđ de dictis bōis ipsi homicide.ꝭm qđ ꝓbat̃ supra de pace tenē.in.§.si vͦ pacis.In alio vͦ homicida ñ violāte pacē regulabunt̃ eius bona ꝭm formā traditā in dicta auc.bona dānatorū vt dent̃ hr̄dibus vsq; ad tertiū gradum.ꝭm qđ supra dictū est.lʒ quidā voluerint dicere ꝙ ēt isto casu ꝯfiscent̃ salua ltīma descēdētibꝰ ⁊ ascēdētibus vsq; ad tertiū gradū.Ubi vͦ qs occiderit patrē vl̃ matrē vl̃ al's ꝑsonas ex qbus paricidiū cōmittitur q̃ sunt in.l.i.ff.ad.l.pōp.de pari.tūc dʒ pūiri ꝭʒ formā.i.l.penultima.ff.ad .l.pōp.de pari.⁊ in.l.i.C.đ his q parē occide.Et hoc voluit tota ista gl.vsq; ad finē. ⁊ cōclude ꝙ in violatore pacis debes seruare dictum.§. si vͦ pacis.⁊ qđ ibi dixi.In alio āt homicida serua dictā auc.bona dānatorū.eo mō quo doc.ipsaʒ itelligunt vt.s̃.dixi.¶ Quero ab ex̄ qđ si occidat aliqs aliū manu vacua.an teneatur sicut si gladio occidisset dic ꝙ sic dummodo dolose faciat.vt.ff.ad.l.acquil.qua actione. in.§.i.⁊ tenet Jaco.bu.⁊ Bal.¶ Quero quid si ptās mādat mihi.vt occidā titiū.Alias interficiet me an siʒ excusandus cū aliter vitā meā seruare nō possim dic ꝙ sic.vt.ff.ad.l.acql.l.sciētiā.§.q cū aliter.⁊ tʒ pe.⁊ bal. Plures ēt casus i qbus homicida excusatur ⁊ nō pūitur.ponit Ja.ardizo.i sūma đ pace tenē.sub rubricella q excusant̃ a pena.¶ Quero vnus fuit decapitatus tāq̃ꝫ homicida titij postea repitur ꝙ fuit seius qui ꝯmisit dictū homicidium.an sit liberatus dic ꝙ non.vt.C.qui accu.nō pos.in.l.i.⁊ tenet Bal.¶ Quero an falsus testis in cā homicidij puniat̃ tāq̃ꝫ homicida dic ꝙ sic si deposuit cōtra innocētē dolose.tex.ē singularis ꝭʒ bal: in.l.i.post prin.ff.ad.l.cor.de sicca.¶ Quero si plures cōmiserunt vnū ⁊ ideʒ homicidiū.an tenentur omnes. vide per Bar.ff.de furtis.in.l.qui seruo. in.§.si duo. ¶ Ultio đ materia homicidij ⁊ pertinētibus ad p̄sentē.§.vide plura q̄ dixi in dicto.§.si vͦ pacis ⁊ in remissionibus quas ibi adduxi.⁊ per canonistas.in.c.sicut dignum.extra de homicidio.⁊ in cle.i.de homi.⁊ per host.⁊ in directoria iuris.in ti.de homicidio.

Iudices.

Postq̃ꝫ.s̃.i p̃cedētibus. Imperator iste iaʒ prouidit ꝓ pace ꝯseruāda ⁊ tuēda.vt oēs subiecti imperio pro iure suo ꝯsequēdo debeāt corā iudicibus cōparere nō aūt ausu temerario ⁊ auctoritate propria sibimet ius dicere.Et induxit penas aduersus cōtrafaciētes ⁊ violātes pacem predictā.Nūc vͦ vt omnis tollat̃ occasio dicte pacis violande.mādat iudicibus locorum vt debeāt esse diligētes in faciēdo iustitiā quibuscūq; ⁊ in vindicādo pacē violatā.ꝙ si secus fecerint debeant resarcire dānum iniuriā passo.⁊ nihilominus puniri pena hic statuta.h. h.In tex.ibi defensores. Isti sunt de minoribus iudicibus.vt in.l.i.C.de defenso.ciui.⁊ in aūt.de defenso.ciui. in prin.⁊ in.§.audient.Ibi seu cōfirmati.q̃ fuerunt constituti p alios habētes auctoritatē cōstituēdi ab imperatore.verū cōfirmatio spectabat ad ipsum imperatorē. Ibi neglexerint.s.pctentibus de quibus supra.e.l.i.§.si quis vͦ aliquod.Nā si ignorarēt delicta. nec sibi fuit denūciatū non deberent puniri.l.ex maleficijs.in.§.i.ff. de act.⁊ obli.ꝭm An.de iser.⁊ bal.facit.l.argētarius.i §.cum aūt.ff.de edē.⁊ quod no.in.l.cuʒ seruū C. đ seruis fugi.Ibi si maior iudex est:vt q̃ habet merū imperium.l.imperiū.ff.de iurisd.om.iudi.Ibi errario.i.fisco l.mulctarum.C.de modo mulctarū.Ibi minor.Ut q̃ habet modicā cohertionē.vt in dicto.§.audient.in auc. de desen.ciui.⁊ no.i dicta.l.i.C.de defēso.ciui .¶ No.i ciuitatibus ⁊ locis esse constituendos iudices ⁊ magistratus ad ius reddēdum:qm̃ parū esset i ciuitate ius esse nisi sint qui iura reddere possint.l.ij.in.§.post origi nem.ff.de orig.iuris.qui iudices ⁊ magistratus ad ius reddendum constitui debent per imperatorem : vel sa tem de eius voluntate constituuntur. vel constituti conf

firmanẜ.vt pȝ hic.⁊ in.l.ꝺ pace ꝯstātie edita.similiter ꝑ
istuȝ imperatorē Federicuȝ apud cōstātiā ciuitatē ale
manie.in q̄ lege ꝗȝ ex speciali priuilegio sit cōcessum
lōbardis ⁊ alijs ciuitatibus.de quibus in dicta pace fit
mentio:vt sibi auctoritate ꝓpria eligat magistratus ⁊
iudices.tamen illi tales electi debent ab imperatore cō
firmari. Et hoc sensit iste tex.dum dixit seu confirmati
⁊c. Et per hoc habes expeditā gl.primā hic positā q̄
ꝑdicta declarauit.Sed tu aduerte ꝙ hodie de ꝯsuetu
dine nō seruaẜ istud: vt iudices vel magistratus eligā
tur vel cōfirmenẜ per Imparatorē.vt hic ēt no.in gl.Vñ
q̄ dicta sunt ꝓcedunt ꝺ iure.vt in auc.vt iudi. sine quo.
suffra.circa p̄n.⁊.ff.ad.l.iuẜ.ambi.in.l.i. ⁊.ꝗ.que sint re
galie.Nō āt de cōsuetudine ꝺm quā hodie singule ciui
tates habēt sua regimina ⁊ merū imperium a se.sicut
oliȝ habebat preses prouīcie.vt no.glo.singularis. in.l.
fi.C.ꝺ ꝑscrip.longi.tēpo.⁊ iȝ Bal.¶ No.ꝙ ꝓp negli
gētiā iurisdicendi pūiunẜ admīstratores ⁊ iudices ad h̄
deputati.vt hic.⁊.C.ꝺ offi.pre.preto.in.l.si quos. ⁊ de
seruis fugiti.l.mācipie.Nā cōscius vr̄ delicto qui deli
ctū nō punit.l.ij.C.ꝺ cōmertijs ⁊ mercato.qnimo ⁊ si
iudicāt.sȝ nō ltime adhuc puniēdi sunt.vt colligitur ex
hoc tex.quod q̄liter intelligatur statim dicam in gl.ij.
¶ No.ꝙ maiores iudices delinquentes maiori pena
puniūtur ꝗȝ minores.Et est rō q꞉ cū maiores dignita
tes recipiunt maiori pena digni sunt si in officio delin
quūt.vt dixit tex.in.l.ꝑsbyteri.in fi.C.de epi.⁊ cle. quis
āt dicaẜ iudex maximus magnus minor ⁊ infimus tā
de iure ciuili ꝗȝ canonico.vide in spec.de iurisdi.om. iu
di.in prin.vsqȝ ad ver.notanduȝ.¶ Quero cum glo.ij.
an iste tex.intelligi debeat taȝ de iudice qui oīo fuit ne
gligens ⁊ nihil iudicare voluit ꝗȝ de iudice qui iudica
uit:sed male.Et r̄ndet glo.ꝙ sic.Sȝ tn̄ ē diligēter ad
uertendū scꝺȝ ipsaȝ glo.ꝙ qn̄ male iudicat dȝ conside
rari an per dolum vel fraudē iudicauit:vt q꞉ forte cor
ruptus pecunia vel per gratiam vel inimicitiam iudica
uit.an per imprudentiā seu ignorantiā.Nam in primo
casu tāqȝ vere delinquēs erit infamis : ⁊ teneẜ reficere
oīa dāna ⁊ expensas litis.ac interesse p̄ti lese.⁊ ad totā
estimationē litis quā male iudicādo fecit suā.vt ꝓbaẜ
in.l.ij.C.de pena iudi.qui male iudi.⁊ ꝑdicta ꝓcedunt
siue dictus iudex sit paterfami.siue filiusfa.vt.ff.de iu
di.l.filiusfa.i fi.cū ibi notatis.Scꝺo casu qn̄ per impru
dētiā seu ignorātiā:⁊ tūc q꞉ nō vere deliquit q꞉ non ex
animo ⁊ dolo.sed quasi deliquit ignorādo in quo v̄sa
batur:tūc fecit litē suā ⁊ debebit ꝯdemnari ⁊ puniri in
ꝗȝtum fuerit visuȝ iudicāti.vt inst.de oblig.ex q̄si deli
cto.in prin.qꝺ ꝓcedit qn̄ ipse iudex erat paterfa . Se
cus āt si esset filiusfa.q꞉ tūc cōdēnatur solū inquantum
est in peculio.vt in.d.l.filiusfa.in princ.ff.ꝺ iudi. Et ita
dȝ intelligi ista glo.lȝ non ita clare loquaẜ.vt no.ꝑ glo.
in.l.fi.ff.ꝺ varijs ⁊ extraor.cog.⁊ i dicta.l.filius.Et cō
cludo vltra gl.ꝺm bar.in dicta.l.ij.ꝙ quando iudex iu
dicat male ex dolo:⁊ tūc teneẜ i totū.⁊ poterit ēt gra
uius puniri ēt corporalr̄.vt hic ꝺm Bal.⁊ Iac. de bel.
Nā pluribus penis astrictus est.vt no.in.l.ij.C.de pe
na iudi.sȝ qn̄ iudicat per impitiā teneẜ inꝗȝtū religiōi
iudicātis videbiẜ.vt.s̄.dictū est.Verū ista impitia po
test esse duobus modis.vno mō si iudicat expresse ꝯ ca
sum legis ⁊ tunc subdistigue q꞉ aut errauit.in.l. diffici
li ⁊ obscura ⁊ punieẜ in minus aut in lege facili ⁊ clara
⁊ punietur in plus.vt no.insti.de oblig . ex q̄si delicto.ī
p̄n.Aut errauit in vno passu in quo sunt opiniones. qa
elegit malā opinionē ⁊ tūc siliter opiniōes erat vna q̄
cōiter approbaẜ ⁊ tūc si elegit aliā opinionē nō bonaȝ
punieẜ eodē mō quo dictuȝ ē.s̄.cū minime sint mutan
da ⁊c.ff.de legib⁹.l.minime q꞉ n̄ ē recedēdū a cōi opi
niōe.l.athletas.in pri.ff.ꝺ his q no.ifa.Si v̄o iter opi
niōes qn̄qȝ seruaẜ vna qn̄qȝ alia tūc excusaretur iudex
q꞉ errauit errore ꝓbabili.argu.no.in.l.ij.ff.de ipris ⁊

fac.igno.⁊ in.l.cū ꝓlatis de re iudi.⁊ qꝺ dixit Inno.in
c.ne initaris.ex̄ de cōsti.⁊ de ecc.cupientes.in.§.deniqȝ.
li.vi.⁊ per Bal.i.l.ab eo.C.quomō ⁊ qn̄ iudex.Vtrū
aūt liceat recedere ab opiniōe glo.vide ꝑ Bal.in.l.cū
hr̄ditas.C.deposi.⁊ in.l.ij.C.ꝺ sen.q̄ sine cer .quāti.vbi
pōit cōsiliū.vt in arduis negocijs semp teneaẜ opinio.
glo.Sȝ qd de iudicibus seu magistratib⁹ q ignorāt iu
ra dic ꝙ debent formare suas sn̄ias iuxta cōsilium peri
toriū.vt dicit Inno.i.c.si ꝓ debilitate.ex̄ de off. dele.fa
cit qꝺ habeẜ in.l.i.ff.de assessoribus.⁊ qꝺ dixi de cap
cor.in.§.p̄terea.¶ Quero ab extra qd si sn̄ia lata ꝑ im
prudētiā sit ip̄o iure nulla.an tūc iudex faciat liteȝ suā
i eo i quo dānificauit p̄tē.⁊ dicit Bal.ꝙ sic:ex eo ꝙ
grauauit ꝺ facto p̄textu officij.ff.ꝺ euic.l.si ꝑ imprudē
tiam ⁊ de p̄iculo ⁊ co.rei vendi.i.l.lectis.vnde enormi
ter factuȝ nō debet trāsire impunitū.vt no.ff.de verbo.
sig.l.si qua pena.¶ Quero si iudex habet arbitrium
an faciat litem suā si male iudicabit.⁊ dicit Bal. ꝙ sic
si nō seruat cōsuetudinē:vt no.ff.de his q no.infa.l.qd
ergo.in §.pena grauior.facit qꝺ no.per docto.in.c.i.de
cōsti.⁊ in.l.si nō sortē.in.§.hr̄d.ff.ꝺ cōdi.indebi.⁊ ꝺ h̄
dicatis:vt solet tradi in.l.si qs in cōscribēdo.C.de pac.
Et ibi ēt tractaẜ qd de arbitro ⁊ de iudice delegato.⁊
i.l.fi.ꝺ varijs ⁊ extor.cog.qd aūt i ꝯsultore electo ad cō
sulendū:dic vt no.in spec.ꝺ reqsi.cōsil.§.i.v̄si.sȝ ⁊ consi
liarij.⁊ qꝺ no.in.l.ij.in §.i.ff.qꝺ quisqȝ iuris.¶ Quero
an pars q̄ n̄ appellauit a sn̄ia lata ꝑ ipitiā iudicis pos
sit nihilominus agere ꝯ ipsuȝ iudicē.⁊ dicit Inn.ꝙ sic
in.c.sacro.extra de sen.excō.quē sequiẜ bal.hic cū nulla
lex dicat ꝯriū.l.ex maleficijs.in.§.si iudex.ff.de actio.⁊
obli.⁊ in isto tex.Nūqȝ.n.quo ad iudicē vr̄ ꝯsentire ꝙ
sn̄ia sit iusta quāqȝ nō appellet.ar.C.ꝺ arbi.tutelle.l.cū
inter ⁊.ff.de nego.gest.l.pompo.scribit . ¶ Quid au
tē si appellasset ⁊ pēdēte appellatiōe vel ēt post appel
lationē desertā vult agere ꝯ ipsuȝ iudicē.an possit ⁊ di
cit Bal.ꝙ sic.licet iudex ipse vel pars poterit cām de
fendere.ita ꝙ effectus debet pendere ex futuro euentu.
vt.l.ꝑ hanc.C.de tempo.appella .§.manda.in.l. idēqȝ
.§.gn̄aliter.⁊.ff.de appella.l.si perlusorio. ⁊.l.a sn̄ia.Se
cus aūt dicit ipse si pars appellans exp̄sse renunciaret
appellatiōi:q꞉ tūc bene videreẜ cōfiteri se nullā cām ha
bere.C.de fide instr.l.iij.⁊ sic ēt iudex liberareẜ ꝑ hanc
exp̄ssaȝ renūciationē.qꝺ secus eēt in tacita. vt.s̄.dictuȝ
est.facit quod no.i.l.pap.in.§.meminisse.ff.de inoffi.te
sta.⁊ ita fuit disputatū ꝑ Bar.vt ait Bal.¶ Quero
iuxta ꝓxime dicta qd si a prima sn̄ia fuit appellatū ⁊ i
hac cā appellatiōis fuit sn̄ia approbata ⁊ pars ꝑdicta
nō vult appellare scꝺo.sed vult conqueri de iudice an
possit.Et vtrū ꝺ primo iudice vel scꝺo.⁊ dicit Bal.ꝙ
de scꝺo qm̄ ille facit litem suā ex eo ꝙ prima vr̄ noua
ta per scꝺaȝ ⁊ transfusa i ipsaȝ scꝺaȝ.facit.l.i.in fi.ff.ad
turpil. ¶ Quero qd si iudex qui debuit cōdemnare
in decē titiū absoluit ipsuȝ postea i sindicatu fuit iudex
cōdēnatus ad dicta decē exbursanda dānuȝ passo an
poterit illa repetere a perte quaȝ absoluit.dicit Bal.ꝙ
nō ꝑ.l.mācipia.C.ꝺ seruis fugi.q꞉ iā fecit litē suā ꝑ ea
que dicta sunt.Secus i alio exactore simplici ꝑ.l. missi
.C.de exact.tributo.li.x.¶ Vltimo ad materiā p̄sentē
vide qꝺ no.ff.de edē.in.l.argētarius.in.§.fi.⁊ in.l.vena
les.in gl.fi.C.qn̄ prouo.n ō est neces.⁊ ꝑ bal.sup rubri
ca.C.de pena iudi.q male iu.⁊ qꝺ dixi in.§.si iudex.s̄.
de pace tenē.⁊ qꝺ dico in.§.seq.⁊ qꝺ p̄se hr̄ in dicta
l.ij.cū auc.ibi posita.C.de pena iudi.q ma.iu.⁊ qꝺ no.
.C.de ep̄is ⁊ cleri.auc.statuimus.⁊ bal.in.l.obseruare.i
.§.ꝓficisci.ff.de offi.ꝓcō.⁊ lega.q.xvij.⁊ per canoni
stas ex̄ de foro ꝯpe.cū sit.⁊ de re iudi.c.i.li.vi.xxiij.q.v.
admistratores.⁊ ꝑ Iac.ardi.in sūma.in ti.ꝺ pace tenē.
sub rubricel.ad quos spectat pacem tueri.De mā āt iu
dicis negligentis in puniēdo delicta hr̄ in.l.i.C.de mo
nopol.§.deserto.l.pe.li.xij.⁊.l.fi.C.de his q latro.⁊c.⁊
per

per canonistas extra de rescrip.sciscitatus.

Qui vero. Iste.§.bz verū intellectū refertur nō tm̄ ad cām proxīe p̄cedentē vbi locutus est ō iudice nō vindicāte pacem violatā.sed refert̄ ēt ad casum.in.§.si qs vo temerario.s. eū quo locutus fuit ō violatoribus pacis.¶ Et i summa hoc vult.Violatores pacis ac iudices negligentes in faciēdo iustitiā ⁊ vindicando pacē violatā si nō p̄nt soluere penā pecuniariā eis iniunctā pp predictos excessus debent verberibus coherceri in corpus ⁊ insuper a loco domicilij p̄prij per quinquaginta miliaria per quīquēniuz relegari.h.d.¶ No.regulā q̄ qui non pōt soluere penā pecuniariā ex delicto īpositam dz luere in corpus ēt si sit iudex vel in dignitate positus.vt h̄ ⁊ in .l.i.in fi.ff.ō penis.⁊ in.l.qcūqz.C.de seruis fugi.Et h̄ prestat ar.ꝫm bal.q̄ iudex qui in sindicatu nō pōt soluere cōdēnationē debeat puniri pena corporali p istū tex.Sed tn̄ de cōsuetudine est ꝫm ipsuz q̄ ponat̄ i carcere donec soluat.Et ego vidi in p̄sonis duorum executorum ita practicari ⁊ florentie ⁊ senis.dū ibidē essem in officio.ō materia āt sindicator[a] vide plene p bal.i.l. obseruādūz.i.§.p̄ficisci.ff.ō offi.p̄cōsul.⁊ in.l. quicūqz .C.ō seruis fugi.⁊ per Jo.an.in addi.specu.de sindico. in pri.⁊ in spe.de his qui alie.no.interue.ver. sindicus. ¶ No.hic casum i quo quis non liberat̄ a pena pp inopiā imo maiori pena afficit̄ cū ictus fustiuz cēseat̄ eē maior pena q̄ q̄libet pecuniaria q̄tūcunqz magna.l. i seruor.i fi.ff.ō penis.⁊ hoc opat̄ enormitas delicti in casu nostro.ar.i.l.presbyteri.C.de epi.⁊ cle.Alias aūt p̄pter paupertatē posset minorari pena pecuniaria.l. eos.i fin.C.de mō mulctarum.⁊ i glo.fi.h̄ posita.q̄ p hoc est expedita. Et ō hac materia an ex inopia[b] minoret̄ pena.dicatis vt ibi ⁊ i.l.illicitas.§.fi.ff.ō offi.p̄si. ⁊ .C.ō penis.l.peuam.facit quod dixi ō alie.feu.pa.in.c. fi.¶ Quero cuz gl.i.an duces comites marchiōes capitanei ⁊ ceteri de qbus dixi.s.hac eadē.l.i.§.ij.si violauerit pacem ⁊ nō possit soluere penā ibidem statutā aduersus eos.an debeāt puniri i corpus et relegari ꝫm formā h̄ traditā.Et r̄ndet gl.ista q̄ sic.dicēs q̄ iste.§. nō solum refert̄ ad iudices ō qbus p̄xīe.s.dixit.sed ēt ad oēs violatores pacis.Et suadet ēt rō q̄ magis delinquunt violatores pacis.q̄ iudices negligētes in vendicādo.qd pz q̄ ēt maior pena reperit̄ statuta p violatōe.cū miles turbator pacis veniat ōcapitādus.l.fi. ff.ō re mili.Cōcludit ergo glo.ista q̄ iste.§.icludat n̄ solū iudices.sz ēt oēs violatores pacis nisi qn̄ dicti violatores ꝯmisissent homicidiū vl̄ aliqd delictū ex quo venirēt decapitādi:q̄ tūc frustra tractaremus de ista pena relegationis.Et hoc voluit tota ista gl.vsqz ad finē ⁊ bene.¶ Quero ab extra qd si tales ꝯdēnati ad penā pecuniariā soluerūt p̄tē penē:sz n̄ p̄nt soluere residuū.an nihilominus debeāt puniri ꝫm formam h̄ traditā.Et puto q̄ sic.cū iperator simpliciter loquat̄ ō integra solutione dictar̄ penar̄.pro quo adduco.l.iij.C. ō vsuris rei iudi.⁊ qd dixi per bal.q formāt ibi qōnem si nō soluat̄ quartū plus ꝯdēnationis elapso certo tpe ⁊c.de quo dicatis.vt ibi p eum.⁊ in.l.rogasti.in.§.si ti bi.ff.si cer.pe.¶ Ulrio ō materia p̄nti habet̄.ff.de iurisdic.om.iudicū.i.l.si quis id qd.⁊.ff.pro socio.i.l.sed ⁊ socius.§.si habēti.⁊ per Cy.in.l.qcūqz.C.de seruis fugi.⁊ bar.i dicta.l.i.in fi.ff.de penis.⁊ quod dixi.in.§. precedenti.⁊ per canonistas.in.c.finem litibus.extra de dolo ⁊ contuma.⁊ de cleri.maledic.in.c.fi.

Conuēticulas. Impator iste federicus itēdēs oi studio obuiare ⁊ tollere oēz occasionem.ne pax suprascripta violet̄.p̄hibet i isto.§.fieri ꝯuēticulas ⁊ ꝯiuratōes. Et i sūma hoc vult.Cōuēticulaī ꝯgregationes ad pacē violādā quocūqz modo et in quocūqz loco reprobant̄ et cassant̄ tā i preteritū q̄ in futurum. et ꝯfaciēs punit̄ pena vnius libri auri.h.d.In tex.ibi cōuenticulas c p̄prie[c].cōuētic.la est qn̄ plures in vnū ꝯueniūt ad malum animo deliberato collecta multitudine.vt p̄bat̄ in l.denūciamus.C.ō his qui ad eccle.cōfug.Ibi coniurationes.i.cōsiderationes iurate ad malū.sicut in salustio ō coniuratione catiline.Ibi occasione parentelle.i. sum pta hac occasione q̄ velint ordinare parentelam tendunt ad ordinādū ea per que pax p̄turbatur. Ibi cassamus.Intelligas.vt dixi de cōuēticulis illicitis ⁊ factis pro pace violāda .Secus āt si essent licite societates ⁊ approbate:q̄ tūc ille nō tollunt̄ neqz p̄hibētur.immo cōseruātur per istūmet imperatorez.vt probat̄ in.l.de pace cōstan.in prin.⁊ i.§.itē societatē ⁊ ita no.ibi p gl. Ibi puniēdis hoc est dicere q̄ singuli debent puniri p delicto cōiurationis ꝫm bal.¶ No.q̄ conuēticule ad malū tēdētes reprobate sunt de iure.vt hic ⁊ in.l.cōuēticulā.C.ō epi.⁊ cle.⁊ i gl.i.hic posita q̄ ad hoc allegauit ꝯcordātes.Secus āt si p̄pter aliqd licitū aliq ꝯuenirēt i vnū.q̄ tūc hoc nō eēt p̄uibile imo p̄missuz.Finge n.q̄ ego fui deiectus possessiōe mea.Nā possū incontinēti cōgregare amicos ⁊ recupare dictā possessionem meā.vt no.glo.in.l.iij.i.§.eū.⁊ i.l.cū fundū.ff.de vi ⁊ vi ar.Multomagis possez ꝯgregare p̄sonas ad me ōfēdēdū.vt n̄ deiciar.l.i.C.qn̄ liceat sine iudi.vēdi. Et q̄ melius ē i tpe occurrere ⁊c.l.fi.C.i q.ca.i integ.resti.n̄ ē nec.Postq̄ ergo lex p̄mitrit p̄dicta nō debeo pati penā.vt.l.i.C.de his q veni.eta.impe.⁊ ita itellexit An.de iser.⁊ bene q̄ ꝯfirmo p auctoritatē Odof.i dcā gl.sua de pace ꝯstā.i.§.itē societatē vbi videas.¶ No. q̄ cōiurationes sup malis actibus ⁊ inter ciuitatem ⁊ populos p̄hibite sunt:vt hic ⁊ in.l.aut facta.i p̄inc.ff.de penis.facit.l.i.C.de monopol̄.vbi vniuersitas mercatoruz nō pōt imponere metā mercibus tuis vel rebus vendēdis.In istis tn̄ coniurationibus ⁊ cōfederationibus ciuitatū videmus ō cōsuetudie seruari ꝯtrium ꝫm glo.⁊ maxime in lōbardia.qm̄ ciuitates inter se faciūt ligas ⁊ confederationes iuratas.Et hoc voluit tota glo.scda hic posita que p hoc remanet expedita.Sed tu dic q̄ ista talis cōsuetudo ꝯfederationū inter ciuitatē est hodie ēt iuridica.in ciuitatibus expr̄ssatis i pace cōstantie p ea que dicta sunt supra de quo dixi.s.de pace ten.in prin.quinimo intelligas istum tex.q̄ iste coniuratiōes ideo sunt reprobate.q̄ tendūt ad malū.vz ad turbationem pacis de qua tractat iste titulus.q̄ iste.§.adaptatur ad materiā de qua loquutus est imperator in p̄cedētibus.vt.C.de imponēda lucrati.dscri.l.i.⁊.l.regula §.fi.ff.de iuris ⁊ fac.igno.Secus aūt si itenderet ad bonum.q̄ tunc essent licite.vt no.gl.xi.q.i.si qs clericorū. Unde si aliquis rōnabiliter timeret oppressionem inimici sui poterit coadunare amicos ⁊ ꝯsāguineos suos qui iurēt secū.vt sint simul cū eo ad p̄pulsandū iniuriā sibi iminentem.hoc enim pōt facere p ea que dicta sūt ⁊ qd dixi in.§.i.supra de pace ⁊c.facit.c.i. ex̄ de postu. ꝯiurationes.n.sup re licita licite sūt.xvi.q.vij.sane.⁊ ita tz dn̄s An.de iser.quantum vo ad monopolia ⁊ cōuenticulas mercatoruz ō quib[9] tāgit gl.dic q̄ nō tenēt nisi fiāt auctoritate publica vel ꝯfirment̄.vt no.Bart. in.l.sodales.ff.de collegijs illic.⁊ de ex̄ordi.cri.in.l.sub p̄tex.vbi ēt determinat q̄ supior pōt mādare collegijs vt possent sibi statuta suor̄ collegior̄ vt si qua sunt que sapiunt monopolium.procedūt ꝫm formam dicte.l.i. .C.de monopol̄.Et subiungit Barto.q̄ etiam p̄pter mala statuta posset licitū collegiū cassari p p̄dicta.⁊ ō hoc ēt tangit p Bal.i dicta.l.i.C.ō monopol̄. ¶ Ultimo ad materiā cōuēticular̄ dic plene p gl.in dicto.§. item societatez de pace cōstantie vbi copiose omnes remissiones adducunt̄ in qbus ō iure ciuili tractat̄ ⁊ per Ja.ardiz.in ti.de pace tenen.sub rubricel.quid per pacem vel discordias contingat sub rubrica seq.De mā vo cōiurationū vide in dicta.l.aut.facta.in prin.ff.ō pe

a ¶ De materia aūt sindicator.Adde bal. in tract.de sindicatu.

b ¶ An ex inopia.Adde in quo differt in ops a paupere. vide p archi.in c.quo iure.viij. di.⁊ per Pau. de ca.in.l.id q̄ pauperibus .C. de epi.⁊ cle.

c ¶ Cōuenticulas proprie.ad de capi.multis xvij.dis.c.ij.lxx ix.di.c.cū ex in iuncto.ō here. archi.in.c.ij.de v.sig.li.vi.⁊ cōuēticule sūt p̄hibite sub graui pena.vt i.c. cōspirationū ⁊ c.ꝯiurationum xi.q.i.l. conuenticulā.C de epi. car.3a.in.c. cuz ab eccl.in .viij. q.de offi.ord.⁊ facere cōuēticulā viuēte papa ē crimē heresis scdm bal. in .l. quonīā.C.ō te. tu. qd dictum bal.alle.⁊ sequitur Jason in.l. de qōne .C. de pact.minor .de tātis patribus qd nō alle. tex. in.c.si qs.el.ij.⁊ c.nullus.lxxix. dist.

nis.z in.l.quisqs.C.ad.l.iul.maie.z.C.de seditiosis per totū.de iure aūt canonico circa p̄dicta vide in.c.coniurationuz.z qđ no.per glo.in.d.c.si qui clericoꝝ.x.q.i. z qđ habeṫ p Inn.in.c.cum.J.z A.ex̄ de sen.z re iudic. De collegijs vo z constitutionibus licitis habeṫ in.l.i.C.de sacrosan.eccle.z dicatis vt ibi.

Episcopos. Postq̄z Impator iste federic⁹ cupid⁹ ad pacē obseruandā persequut⁹ est hucusqz i hac sua lege violatores pacis gladio z penis tpalibus. Nūc in isto.§.eos psequiṫ gladio spūali.monēs ep̄os locoꝝ z ptātez eis tribuēs excōicandi omnes violatores pacis z ineūtes circa p̄dicta cōuenticulas atqz coniurationes. donec satisfaciāt.h.d. ¶ In tex.ibi ecclesiastica cēsura. Est nomē generale z continet sub se penā interdicti suspensionis z excōmunicatiōis.sed hic capiṫ pro pena excōicationis.vt in.c.querenti.extra de verbo.signi. Ibi satisfactionez pōt intelligi vt referaṫ ad penas i quas incurrunt violatores de quib⁹ in p̄cedentibus dixit vel pōt referri ad ꝓxime dicta de cōiuratoribus.vz q̄ sint excōicati donec pseuerauerint i tali cōiuratione vel cōuenticula.z ita videṫ referre bal.vel p̄t referri ad ipsos violatores : vz vt donec perseuerauerint in ip̄a violatione sint excōicati. Ibi volumus. Nō inferas ex hoc q̄ imperator velit ligare ep̄os sua lege.sed ideo dixit volu-
a mus[a] qm̄ ad hoc teneṅ ep̄i ēt s̄z suas sacras ꝯstōnes vt pax ꝯseruet.facit ꝓ hoc id qđ dixit gl.i auc.quomō opz ep̄os.i.§.i.z q̄ dixi.s̄.ð pa.te.i.§.si cleric⁹. ¶ No. ex hoc tex.q̄ ēt de iure ciuili spectat ad officiū ep̄oꝝ facere tueri z cōseruari pacē ac punire violatores pacis. De iure vero canonico expeditissimū est. vt in.c.i. extra de treu.z pace.z in.c.nouit extra de iudi. ¶ Ultimo ad materiā excōicatiōis.vide plura que dixi.s̄.in titu. hic finiṫ lex in prin.z maxime in.q.fi.

Receptatoribus. Postq̄z iperator ꝓuidit ꝯ̄ violatores pacis.nūc in isto.§.ꝓuidere intendit circa ipsoꝝ receptatores. Et i sūma hoc vult. Receptantes violatores pacis z ementes predā ex dicta violatione captā puniri debēt eadē pena qua ipsi violatores.h.d. ¶ In tex.ibi indignationem.qd importent ista verba. dixi.s̄.que fuit prima causa he.amit.in.§.sed z qui dla
b tor.in.i.q. ¶ No.receptatores puniēdos[b] eadez pena qua delinquentes. Et est rō.q̄ sine receptatoribus non pn̄t malefactores diu latere.l.congruit.ff.de offi. presi. z.l.i.ff.de receptatoribus.z in gl.i. hic posita in princi. Itē q̄ eos receptādo videṅ quasi ꝯsentire delicto ipsoꝝ z per conseq̄ns tanq̄z cōsentiētes pari pena sunt puniēdi.l.si quenq̄z.in fi.C.de epis.z cle.z.l.iubemus. in.§.iconomos.C.de sacrosan. eccle.z in glo.ij.hic posita in prin. ¶ No.q̄ emētes predā captam a violatoribus pacis puniuṅ eadē pena cū violatoribus.z est rō q̄ incidunt in suspitionē eiusdē criminis.l.ij.in fin.C.de furtis. Et intellige predicta qn̄ emens sciebat rem esse captam ex dicta preda:quo casu etiā si ambulassz p plures manus idē iuris esset.l.sed vbi.ff.de minori. Secus autez si ipse emens probabiliter igorabat q̄ tūc non teneretur per dictā.l.ij.z tz Hosti.in sum.in ti.de resti.in .§.quid de preda z i directoria iuris in eo.ti.in.§.quid ð ementibus:facit q̄ no.glo.in.d.l.i.ff.de recepta. quid autez de ementibus de rapinis vel predis acquisitis in alijs guerris extra terminos huius.§.an licite emere valeant z teneantur ad restitutionez distinguiṫ .an guerra sit iusta vel iniusta zc.vt plene traditur per dictū Hosti. in dicto ti.in.§.qd de rapinis.z in directoria in dicto loco.in. §.qd de principibus. ¶ Quero cū gl.i.in v̄.idem forte.quid si aliquis potuit capere violatorem pacis.sz nō cepit neqz receptauit. Uerūtamen pecunia accepta ab eo vel parte prede ipsum dimisit ire.an teneatur eadem pena hic statuta aduersus receptantes. Et rn̄det gl.q̄ sic.q̄ videreṫ esse i pari causa turpitudinis.l.i.i fi. ff.de recepta. Quinimo scđm ius lombardorum si apprehendisset z dimisisset teneret ēt ad emendationem totius damni.vt in.l.si qs furem.in lombarda de furtis. Et hoc voluit tota ista gl.que bn̄ loqtur.qd autē si simpliciter fauit eis ad fugā.dic q̄ tenebiṫ tanq̄z fautor.vt no.Gandinus in ti.de homicidio.in antepe .qđ. ¶ Op.cuz gl.ij.i v̄.hoc est veꝝ zc.contra istum tex.q̄ imo receptatores nō teneanṫ eadē pena:vt est casus in l.fi.ff.de recepta. So.ratio sanguinis illud ibi operatur qn̄ quis receptauit affinē vel cognatuz quo cāu mitius dz puniri de iure romano vt ibi.hic v̄o loquimur ð receptāte penitus extraneuz. De iure āt lombardo inter francos nulla fit dr̄ia an receptēt affinē ēt patrē z fratrē uel receptēt penitus extraneum.q̄ sp talis francus scienter receptās latronez reputaṫ q̄si latro z iudicaṫ i fidelis ad patriā sicut ille erat nisi iurauerit cum viginti testib⁹ sacramētalibus q sil'r franchi sint q̄ nesciebat eū latronē.z ita statutū fuit p.l.papiniani iperatoris ꝓmulgatā p eū post missaz sancti Ja.coraz multitudine copiosa.ꝑut habeṫ in lombarda in ti.de furtis.in.l.quicunq̄z post missam.z hoc voluit tota ista gl.vsqz ad fi. que bene loquiṫ. Sz q̄ forte posses dubitare inquātum debeat trahi pena aduersus receptātes consanguineos z affines dic q̄ hoc erit arbitrariū:ꝑut bono iudici videbitur.ar.ff.de penis.l.hodie. de effractoribus.l.ij.§. i.z de rap.virgi.l.i.§.prius s̄z An.de iser. Si v̄o dicti affines iaz essent bāniti.tūc dic p Bar.in.d.l.fi.ff.ð recepta. ¶ Utrū aūt qs teneaṫ iudicare malefactorez vide qđ dixi.s̄.q̄ fuit prima cā he.amit.in.§.p̄terea. Sz an possit vel teneatur capere.dic vt dixi.s̄.hac.l.i.§.i. ¶ Ultimo ad materiā p̄ntē vide in.l.i.z.ij.C.de his qui latro.z in.d.l.congruit.z.j.de statu.ꝯ̄ liber.eccle.in .§.credētes.z p bar.ff.ð incēdio rui.nauf.in.l.quo naufragium.z p bal.in.l.fi.C.ð oper.lib.z p Jaco.ardizo. in titulo de pace tenenda.sub rubricella qualiter puniatur viola.pacis.z per cano.in.c.inter alia.extra de immuni.eccle.

Preterea. Cōtinuaṫ iste.§.ad ea q̄ dixit.s̄.i prin.huius ti.vz q̄ oēs teneṅ iurare pacē a.xviij.anno.vsqz ad.lxx. Nūc vero in isto.§.declarat quid si aliqs ex predictis non vult iurare dictā pacē z tenere. Et determinat q̄ bona sua dn̄t ꝯfiscari z domus sua debet destrui.h.d.q̄ aliter nō sūmo. ¶ No.q̄ qs nō pōt iplorare beneficiū legis.neqz eo frui q i legē cōmittit.vt hic z i.l.auxiliū.i fi.ff.ð mi. z in gl.fi.hic posita. ¶ No.casuz spālez in quo pp delictum venit domus delinq̄ntis destruenda.z hoc operatur enormitas delicti contra violatores pacis quib⁹ Impator iste intantū stomacatur vt videaṫ recedere a regulis iuris cōmunis que volūt q̄ pp d̄licta ciuitates nō deformenṫ ruinis.l.ij.§.siqs neminē.z in.l.fi.ff.ne quid in loco publi.z in gl.i.hic posita. Ex quibus colligebat Ray.ar.q̄ p statutū vl' ꝯsuetudinē possit iduci vt domus possit destrui.de quo per Dy.in.l.cetera in.§.si duobus.ff.de lega.i.qđ secus eēt de iure cōi vt i l.ij.z in.l.nemini.C.de edifi.priua. Repitur tamen alter casus in quo etiam de iure cōi domus destruiṫ propter nimiā cōtumaciā citati z nolētis ꝯparere:vt in.l. is cū quo.ff.cōi diui. Sed tn̄ ille casus hodie correctus est scđz eūdē Ray.p.§.opz aūt in auc.ð māda.princ. coll.iij.vbi dicit tex.q̄ iudex dz pūire psonā z non ꝯtingere res.q̄ psone sunt que d̄linquūt z nō res. Remanebit ergo casus spālis in.§.isto.vbi domus destruatur: vt hic. In ceteris āt oibus casib⁹ sec⁹. Quinimo dixit bar.i.d.§.si duob⁹.q̄ ēt ob d̄bitū publicū n̄ dz domus destrui. Et vide ad p̄dcā q̄ dixi post gl.s̄.hic fin.lex.i p̄n.q.i. ¶ Quid si duo hn̄t domum cōem.z vnus hz ptē supiorē domus.alter vero hz partem inferiorem. z iste habens partem inferiorem delinquat ex quo domus

[a] ¶ Ideo dixit volumus. Addē qđ h verbum volumus ē promulgatoriuz iuris noui scđm gl.singul.in cle.i. de offi. vica. q̄z alle. pro singul. abba.in.c. decernimus.de iudi. sed ego vltra abb. allego aliaz gl.i.i c.fi. de ver.si.l. ij.in.c.ad nr̄az. de proba.ij. in clemē.i.de censibus.

[b] ¶ Receptatores puniēdos. Adde.l.ij.de recepta.l. nō tantū.ff.ð incē.rui. nau.l.fin.C. de fur.arch.in.c.ij. de here.lib.vi.

mus debeat dirui vigore statuti. an debeat dirui tota et i preiudiciũ supioris. dic p Bart. in l. arcius. ff. de aqua plu. ar. et per dy. i. l. si finita. i. §. ex hoc edicto. ff. de dam. infe. ¶ Ultio ad materiã pacis firmãde vide in auc. de manda. princ. in §. deinde conueniens. et in tracta. de pace constan. circa finem et qd dixi supra hac eadem lege. in prin. Circa vero materiã diruptionis domorum vide in. l. senatus. ff. de contrahen. emp. et in. l. senatus ff. de le. i. et in locis. s. allegatis. Ja.

Illicitas. Ad hoc vt remoueat ois occasio violãdi pdictã pacẽ phibet iperator fieri illicitas extorsiões a subditis et psertim a clericis iponẽdo penã aduersus õsaciẽtes vt restituãt duplũ. h. d. ¶ No. illicitas exactões esse phibitas nedũ exigi a laycis: vt hic. et in. l. illicitas. ff. de offi. presi. et in gl. i. hic posita. ¶ Sex et multo minus a clericis vt hic in. ij. pte. et. i. de stat. cõtra liber. eccle. in §. itẽ nulla cõitas. qm ecclesie regulariter sũt imunes[a] ab exactiõibus tributoꝶ et angariarũ. l. placz. et. l. ad istructiones. C. de sacrosanc. eccl. vbi declarat a quibus grauaminibus sint imunes et a qbus nõ. Et hoc voluit etiã gl. scda h posita: de q materia dic plene vt ibi per doc. et in auc. itẽ nulla. C. de epis. et cle. et per canõ. i. c. perue. et in. c. si min. extra de imu. ec. et per Jnn. i. c. quãqz. de cẽsib et pcu. li. vi. et i. c. de imu. ec. li. vi. et qd habet. xvi. q. i. §. nouaꝶ et in speculo de clericis coniugatis. vbi plura dicit et in titu. de imunitate eccle. in ver. i. et plene de materia i directoria iuris. i ti. de pedagijs et guidagijs. et per Jo. in sum. sua sub rubrica de pedagijs et toloneis et seq. et in. c. siquis romipetas. xxiiij. q. iij. et ibi per Archi. ¶ No. q extorquẽtes illicitas exactiones vel tributa tenent ad restõnẽ dupli. vt h et. C. de superexactio. l. i. li. x. qnimo si talis extorsio illicita fiat aduersus ecclias nõ solũ pdcã pẽa puniet extorquẽs. sz ẽt excõicabit. Et isu per perpetua deportatõe fruet. vt pbat i. d. l. plz in fin. Et hoc voluit gl. fi. hic posita: lz male seruet fz An. de iser. de quo plene per Ray. i sum. sua. sub rub. de questis taleis et similib. ¶ Quero fm bal. si dñs vniuersitatis territorij promisit mercatorib derobatis in suo territorio soluere omnem quantitatẽ quã pbabũt eis derobatã sub pena dupli. Modo iudex detulit ei sacramentum qui iurauerũt dãnũ suũ esse de centũ. sed tñ probatum est solum de certis rebus et non cõstat aliter de vera extimatione nisi p iuramẽtũ. quare modo si dñs non soluat an teneat ad dictũ duplũ de cẽtũ tanqz ex pbatione facta. Et in hac qõne multa dicit bal. pro et cõtra. tãdẽ cõcludit p parte negatiua q nõ. qz dicta snia ñ dz esse maioris efficatie qz probationes. ff. de iureiur. in. l. sed et si possessori. §. fi. cũ. l. seq. Item qz de pena nihil fuit cognitũ nec iudicatum. ff. de condi. inde. l. fi. ¶ Ultimo de materia pñti qñ exactiones cẽseant licite vel
b nõ[b]. vide plura p bal. in. l. pen. C. de naufra. et in. l. stipẽdia. C. de execu. rei iudi. et qd dixi. i. que sint regalie. et per canonistas. in. c. sup quibusdaz. extra de ver. sig. de muneribus aũt ad q tenet ecclesia. vide qd no. per gl. relata ad tex. in. l. sunt munera. ff. de vaca. mune. et qd no. C. de decur. l. quidã et bar. in. l. nullus. C. de cursu publi. li. xij. et qd no. per glo. et. Cy. in. l. i. C. de epis. et cle. et Bar. ff. de mune. et bono. l. rescripto. §. sciendũ. et bal. in. l. fi. C. sine cẽsu vel reli. et in locis. s. allegatis.

Itẽ sacramẽta. Iste est notabilis. §. et habet materiã altam vtilẽ et pfundã et est solẽniter et copiose glosatus hic a dño Jacobo colũbi glosatore nr̃o. egregie ẽt cõmentatus a doctoribus in auc. sacra puberũ. C. si aduersus vendi. vñ tangã vtilia et necessaria solũ q ad intellectũ ipsius et ad ppositũ nostrũ ptinere videbunt. Pro cuius notitia sciẽdũ fz doc. q iste impator federicus hãc decisionẽ h. §. ex certa scia statuit ut tolleret altercationẽ opinionũ q erat inter bulgarũ et martinũ sup intellectu legis pme. C. si aduer. vendi. q bulgar itelligebat dictã. l. i minore. xxv. annis õhẽte cũ decreto et firmãte dictũ õctu iuramẽto. quo casu nõ põt amplius õuenire. secus ãt si õheret sine decreto. qz tũc qz tũcũqz firmaret dictũ õctũ p iuramentũ. nihilominus posset õuenire ea rõne qz cũ cõtractus esset nullus iuramẽtũ nihil operabat. vt in. l. nõ dubiũ. C. de legibus. Martinus aũt intelligebat q ẽt si minor vendat absqz decreto si tñ firmat p iuramentũ q tũc valeat et nõ possit õuenire p dictã. l. i. q simpliciter loqt. Que opi. mar. hodie approbata est p istũ tex. dũmõ ipse minor sit pubes. vt h pz. Ex q opi. pcludit q iuramẽtũ hẽat roborare õctũ siue ipse cõtractus fuerit de se validus: siue ipso iure inualidus et nullus. ¶ Sed tu forte immediate dubitabis quare posuit imperator istam decisionẽ in hac. l. cũ nõ videat facere ad ti. nostrũ de pa. iu. fir. Sz rñdeo q ideo hic posuit vt cognosceret diuersitas a iuramẽto gñali qd pstat iudici sup pace tenenda in quo requirit q iurãs sit etatis annoꝶ. xviij. et nõ. s. vt. s. pz in pñ. huius legis. hic vo loqtur de iuramento spãli qd pstat parti super õctu suo: quo cãu sufficit q iurãs sit pubes de quo dixi ibi i pñ. gl. magne. vl possumus dicere q faciat ad titulũ ex eo qd puidet pra cõmittentes maleficia vt possint in querimoniã deduci et accusari de pace violata non obstãtibus promissionibus violẽtis firmatis iuramẽto ¶ Nũc vero descendo ad tex. nostruz quẽ diuido in duas ptes. Prio loqtur de iuramẽtis licite pstitis p minorẽ. Scdo de iuramẽtis illicite extortis tam a maioribus: qz a minorib. Scda ibi. per vi aũt. ¶ Casus. Pubes spõte firmãs cõtractũ suũ per iuramẽtũ nõ põt õuenire. secus si nõ spõte. quo casu ẽt si esset maior õtrauenire posset. hd. ¶ Pro euidẽtia dicẽdorũ sciẽdũ ẽ q multiplex ẽ iuramẽtũ. qm quoddã est litis decisiuũ. et de isto non tractat hic. sed in ti. C. et. ff. de iureiur. Quoddã est obligationis inductoriũ. et de hoc similiter nõ tradit hic. sed i l. vt iurisiurãdi. ff. de ope. liber. et i. l. fi. ff. de libe. cã. et in l. siquis p eo. vbi plene per bar. ff. de fideiusso. Quoddã est iuramẽtũ assertoriũ. et fit de hoc ẽt nõ traditur hic sed in. l. iusiurandi. C. de testi. et in. c. et si xp̃s. extra de iureiurã. Quoddã est cõtractus pfirmatoriũ. et de isto tali iuramẽto loquit iste. §. et dicta auc. sacramẽta puberum. Itẽ sciendũ q quedam sunt phibita deduci in contractu. eo qz sunt turpia. Quedã sunt prohibita eo qz õ bonos mores. Quedã sunt phibita pter odiũ. Quedã prohibent fauore psonaꝶ. et de hac vltima phibitione loqtur iste §. nõ ãt loquit de alijs phibitis. Sed de illis dic plene p Bar. in. d. l. siquis pro eo. Jn tex. ibi sacrã pprie dicit sacrm illud iuramẽtũ q pstat sup sacro. vt super altare vel libro euangelioꝶ et dicã. i. in gl. Ibi puberũ. qui autem dicant puberes hr insti. q. mo. tu. fi. in prin. Ibi spõte. sec ãt si nõ spõte: vt qz per vim vel mẽtũ: vt statim patebit. Ibi õctibus. Subaudi ẽt factis sine decreto dũmodo nõ sint reprobati: vt. s. dixi. Ibi rerũ. large accipe p quacũqz re. l. i. ff. si cer. pe. et in gl. hic posita. Ibi suarũ. i. propriarũ vel cõiũ vl ẽt prorsus alterius qz large accipit vt non veniãt aduersus õctũ. vt. ff. de verb. si. l. vbum. et in gl. o. hic posita quã sequũtur doc. Ibi nõ retractãdis. idẽ sup õctib suis celebratis sup rebus qbuscũqz nõ retractandis. Ibi inuiolabiliter. i. sine aliqua violatione. Ibi custodiant: hoc est quia dñt absqz dubio custodiri dicti õctus siue in agẽdo siue excipiẽdo siue in trãslatiõe dominij. vt in gl. hic posita. Ibi iustũ metũ. s. q cadat in pstãtẽ viruz. Sec ãt si eẽt vanus timor. l. metũ ãt. ff. qd me. cã. et i gl. hic posita. Ibi ẽt a maiorib. Subaudi nedũ a minorib et itelligas õpulsis ad iurãduz ne qrimoniã et c. lz qdã itelligãt et male istũ tex. q isti maiores et potẽtiores erãt illi q õpellebãt iurare. vt tangit in gl. fi. i fi. Ibi maxie. Subaudi ned i in casu. s. dicto. Ibi queri-

a ¶ Ecclesie regulariter sunt immunes. Adde. c. qz qz de cẽ si. li. vi. et in cle. psenti. e. ti. Jo. de ana. in. c. i. ex spãli. in. ij. colũ. de iude. bar. in. l. i. in fi. C. de mu. Bal. in. l. plz. in. ij. colũ. C. de sacrosan. eccle.

b ¶ Exactões cẽseat licite vel nõ. Adde bal. i l. ij. in fin. C. de iure annul. anreo. et per Per. de anch. i repe. regule possessor de regu. iur. lib. vi.

moniā.puta q2 iurat ꝙ nō ꝯquereť iudici ꝺ aliquo maleficio cōmisso contra euz. Ibi esse momenti.hoc est dicere q2 non valet in aliquo. ¶ Not.ꝙ ad hoc vt iuramēto firmetur ꝯctus ⁊ efficiatur irreuocabilis duo exiguntur.p̄mo ꝙ ipse ꝯhēs sit pubes.scđo ꝙ sponte iuramentuz prestiterit. Altero.n.horū deficiēte posset reuocari ꝯctus pubertatis.ergo sufficit cū iuramēto ad validationē contractus.ꝙ videť satis inhumanū.cum ī tali etate adhuc satis tenere puberes possint de facili decipi ⁊ illaqueari a ꝯhentibus secum. Et ideo vt scribit Albri.de ro.in auc.sacramenta puberum dicit se comperisse Henricuz septimum imperatorē destinasse corrigere istam decisionē q2 facit multos puberes vagari per orbem destitutos rerum suarum emolumēto adeo vt ad maiora crimina interdum deducanť.sed morte preuentus id facere non potuit. In multis aūt ciuitatibus huic inhumanitati prouisum est per statuta sicut ē in ista ciuitate padue vbi absq3 decreto ⁊ consensu duorum proximiorum non possunt contrahere etiam cum iuramento. Utrum tamen tale statutum possit tollere iuramentum vel efficere vt cōtractus non confirmetur iuramento ⁊ p consequens:an tale statutuz valeat. Et super hoc q2 est lōga materia ⁊ diuersitas inter scribētes.te remitto ad notata per eos in dicta auc. sacramēta puberū ⁊ in.l.pactū.C de colla.⁊ p bal.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ hic per Bar.in.d.l.siquis.p eo.⁊ per cano.in.c.cum contingat.extra de iureiuran: Intelligas tamen ꝙ licet videatur esse dura decisio.vt .s̄.dixi.tamen haberet rationem in se v3 bonum anime ⁊ reuerentiā dei:⁊ sic conuenit cum iure diuino ⁊ naturali ⁊ iure gentium quod vult religionem ⁊ fidem seruari.l.i.in fi.⁊.l.ij.ff.de iusti.⁊ iure:quam rōnem etiam ecclesia sequi voluit ⁊ mandauit non obstantibus inhumanitatibꝰ supradictis:vt ꝓbať in.c.quāuis.ꝺ pac.lib.vi.⁊ in.l.licet de iureiur.in.vi. Utrum aūt inter iudeos ⁊ hereticos haberet locū ista auc.dicit Bal.ꝙ sic p.l.quoniā.v̄.inter se.C.de hereti. ¶ No.ꝙ licet regulariter ea que fiunt per vim vel metum teneant ipso iure.sed veniant rescindenda.l.ij.⁊.iij.C. quod metꝰ causa nō tamen est sic in iuramento qa nulliꝰ est momenti.⁊ hic facit qđ no.in.l.isti quidem.ff.qđ metꝰ causa.⁊ ī.c.venerabilem.extra de elec.⁊ extra ꝙ metus causa.in.c.ad audientiam.sicut videmꝰ etiam esse idem in matrimonio.in.l.si mulier.in.§.si dos.ff.qđ me.cā.⁊ in.c.cu3 locum.extra de sponsalibꝰ. Et est hic argumentum ꝙ nō sit necessaria absolutio a talibꝰ iuramentis per metum extortis.ꝙ an sit ve℞ de iure canonico.hr̄ in.c.abbas.extra de his que vi metꝰ ue cā gesta sunt.⁊ qđ dicam.ī.in glo.iij.qualiter autem intelligatur cadere vel coactio violenta.dic vt no.extra quod metꝰ causa in.c.sacris.⁊ per Bar.in.l.i.in.§.penul.ff.quod vi aut cla3.⁊ quod no.in.l.i.in.§.que honorande.ff.quarum rerū actio nō datur.⁊.ff.qđ metꝰ causa.l.isti quidem.§.i.⁊ in.l.penulti.ff.de furt.⁊ in.c.ad aures.⁊ in.c.dilectꝰ.extra quod metꝰ causa. ¶ No.ꝙ iuramenta īterposita ꝺ non exponendis q̄relis maleficiorū ista maxime nulliꝰ sunt momenti.ad quod facit no.per Inn.in.c.ad nr̄am extra de iureiu.qđ facit in argumentum ad iuramenta interposita in contractibꝰ feneratitijs vt ipso iure non teneant:vt.l.eum qui nocentē in prin.ff.de iniur.⁊.l.ita vulneratꝰ.ff.ad.l.acquil. ¶ Expeditꝰ de textualibꝰ venio ad glosas circa quarum expeditionē hunc ordinem obseruabo. Nā cū plurimas qōes adducāt q̄ n̄ egent additionibꝰ formabo circa illas solū titulos qōnu3 remittēdo me in reliquis ad ipsa3 glo. Ubi v̄o erit opus additōe expediā perfecte qōnē formatā a gl.subnectēdo additōes necessarias. ¶ Quero itaq3 p̄mo cū gl.i.qualr̄ dēat istō sacramētū p̄stari p puberē ad hoc vt hēat ip3 obligare. Et rn̄det glo.ꝙ debet corporaliter p̄stari super aliq̄ re sacra.puta altari vel libro euangeliorū vel ēt sup re nō sacrā.puta ligno vel lapide habēdo voluntatē ⁊ cor ad deū. Et licet videatur de iure n̄ posse iurari p nomē vel caput vľ capillos dei.vt ī auc.vt non luxurienť ꝯ naturā tn̄ de cōsuetudine seruať vt iureť ad sancta dei euāgelia que cōsuetudo ī hoc debet attendi. Et hoc vult gl.vsq3 ad v̄si.quid si iurauit ⁊c. ¶ Ex hac gl.no.⁊ elicias hanc cōclusionē ꝙ cōsuetudo attēdiť circa formā iuramētorū.⁊ sequiť Bal.vn̄ ī hac ciuitate iurať sup quacūq3 scriptura dato ꝙ nō cōtineat euangelia sed hn̄ hr̄ respectus per ipsum iurantem ⁊ deferētē ad ipsa euangelia.⁊ ita no.per gl.Joan.in cle.i.de hereti. ¶ Utrū āt si quis sciēter ⁊ bona fide iuraret super ligno vel lapide.habēdo tn̄ respectū ad sacra euangelia:vt q2 dicat iuro super hoc ligno vel lapide ad sancta dei euangelia ⁊c.an obligeť iuramento ⁊ sit periurꝰ si ꝯueniat.dic ꝙ sic ƀm An.ꝺ iser.qm̄ q falsu3 per lapidē iurat periurꝰ ē.vt dr̄.xxij.q.v.i.c.eccle. ¶ Spernit.n.nomen dei oīpotētis qđ iurādo inuocabatur.l.siquis maior.hic allegata in glo.q2 habetur respectus ad id qđ mente agebatur:vt dixit glo.⁊ ꝓbať in.l.generaliter.i.§.fi.C.de iureiu.⁊ in.c.quicūq3.⁊ in.c.humane aures eadē cā ⁊ questione. vbi videas qđ ibi tractať de tali iuramēto p̄stito sup lapide. Et circa p̄dicta videas ēt in specu.de iureiur.in fi.in parte tertia.⁊ i.c.⁊ si xp̄s extra de iureiur.⁊.xij.q.v.in.c.qui periurat. Utrū aūt sit necesse ꝙ iste pubes certioreť in ꝯctu de bn̄ficio restōnis in iteg.ad hoc vt obligeť.dic p Cy.⁊ bal.in.l.ij.C.de rescin.ven.p bar.in.l.nā ⁊ postea.in.§.si minor.ff.de iureiurā.⁊ in.l.si duo patroni.§.idē iul.⁊ p doc.in auc.sacramēta puberū:vbi cōiter tenent ꝙ nō:excepto dy. ¶ Quero subsequēter cū dicta glo.in ver.qd si iurauit.qd si iste pubes iurauit ore.s3 nihil tetigit corporaliter cū manu.an hēat locū determinatio istius.§. Et dicit glo.ꝙ non. per.l.si alterius.§.fi.C.si minor se ma.di. Et confirma istā determinationem gl.p.c.vt circa in fi.de elec.li.vi. Itē q2 qn̄ iurať nuda voce nō appellať ꝓprie iuramētū.s3 v̄bū:vt ī auc.de mā.prin.in §.s3 neq3.⁊ t3 bal.⁊ an.de iser.hic. Et l3 dicatur

a ꝙ inter simplex v̄bū ⁊ iuramētū[a] non facit deus drīa3 vt in.d.c.⁊ si xp̄s.⁊ ibi p Inno.⁊ in.c.i.de postu.tn̄ ecclesia facit drīa3 vt ibi.⁊ facit ꝓ hac ꝯclusione glo.dictum.c.qui piurat.⁊ qđ dixit Hosti.in sum.de iureiu.in.§.que periurij.⁊ Archi.in.d.c.vt circa.⁊ Jo.an.ī cle.i.de here.vbi plene no.in glo.vbi omnino videas.facit qđ no.gl.xxij.q.i.in gl.sūme.⁊ qđ no.in auc.iusiurandū qđ p̄statur ab his in prin.qcqd dicat hic Jaco.de bel. ¶ Quero subsequenter cum dicta gl.ī fi.qd si iste pubes n̄ iurauit s3 mādauit alteri vt iuraret ꝓ eo ī aīam suā.an per tale iuramētu3 cōfirmabiť ꝯctus suus ƀm formā hic traditā. Et gl.ista arguit ad partes ⁊ determinat ꝙ sic quā sequūtur doc.qm̄ ea q̄ fiunt in p̄sonā ꝓcuratoris videnť fieri in p̄sonā dn̄i.ff.de relig.l.ossa in fi.de here.tu.l.postulare.facit.l.itē eorum.§.decuriones.qđ cuiusq3 vniuer.no.⁊ de admi.tu.l.ita aūt.in.§.gessisse.⁊ extra ꝺ iura.calū.c.fi.li.vi.⁊ qđ no.in.d.c.vt circa.de elec. Ad cōtraria autē allegata p gl.q2 est via brocardica. Rn̄de vt p doc.i.d.§.gessisse.⁊ p dy.in regula pōt quis.⁊ in.c.q per aliū.ꝺ re.iur.in.vi. ¶ Quero cū gl.ij.an iste tex.hēat locū etiā in īpubere iurante.⁊ dicit ꝙ nō q2 tex.dicit de pubere. Item q2 impubes

b nō pōt iurare[b] etiā ī sui vtilitatē quādo sibi defertur a iudice.l.videamus.in prin.ff.de in litem iuran. Si vero aperte tunc non pōt iurare nisi ad sui vtilitatē.l.qui iurasse.in prin.ff.de iureiurā. Fallit in liberto īpubere qui rōne operarum quas prestare potest obligabitur iuramento.vt q2 sit ioculator vel histrio.l.fi.ff.de libe.causa. Et hoc voluit tota ista glo.licet non ita clare vsq3 ad versi.item ⁊c. Ex qua glo.no.⁊ ꝯcludo ꝙ ad validādū cōtractū p iuramentū requiriť ꝙ iurans sit pubes factus.vt hic. Si vero esset minor pubere etiā dato ꝙ

a ¶ Inter simplicē verbu3 ⁊ iuramētū. adđ c.iuramti.xxij.q.v.gl.fi.i.c. clericus.de iureiu.c.i.⁊ ibi doc. ꝺ pac. Archi.in.c.i.de sepul.li.vi. car.za.in.c.debitores.in pri.de iureiu.idē car.in.c.ad aures.i.iiij.q.ꝙ me.cā ⁊ abb.i.c. qualiter.de pac.

b ¶ Impubes nō pōt iurare. Adde.l.iusiurādū.in.§. pupillo.functa.l. qui iurasse.ff. de iureiu.c. paruuli ⁊.c.seq.xxij.q.v.text.⁊ quod ibi no.in.c.i. de delic. pu.

do ꝙ eēt doli capax nō possz validare ꝯctū p iuramen
tū lz cōmittat reatū rōe piurij: qꝛ lex diffinit etatē ad
ꝯctuʒ validandū.ar.dicte.l.qui iurasse.Et hanc sniam
sequunt doc.cōiter oēs iuris ciuilis.⁊ refert Ange.ita
obseruari ⁊ sic publice determinatum fuisse boñ.Ideʒ
dicit Bal.hic.sʒ glo.iuris canonici in.c.i.extra de deli-
ctis pue.tʒ ꝙ si est doli capax ꝙ tūc iuramēto astriga
tur.idē vr̄ sentire Jac.de bel.⁊ An.de iser.hic. ⁊ idem
Bar.in auc.sacramenta puberuʒ.In infante proximo
pubertati per.l.impuberem.ff.de fur.⁊.l.ipuberem ad
l.cor.de sicca.Sicut ergo ex furto vel delicto obligatur
diabolo.ita quoqʒ dʒ obligari ex periurio per dictū .c.
i.ꝺ delic.pue.⁊ in hac dubitatiōe reperio Raf.fulgo.in
dicta auc.sacramenta pubex.tenere priorē sententiā . vʒ
ꝙ impuberes etiā doli capaces nō teneantur per istuʒ
tex.Et respondet ad iura in ꝯrium allegata.dicens ꝙ
aut impubes licet doli capax iurando peccat qꝛ sciēter
falsum iurat: quoniaʒ tunc bene obligatur diabolo ex
periurio.vt in.d.c.i.aut iurando nō peccat.puta qa iu-
rat se aliqd facturū.⁊ tūc lʒ postea iuramētū nō seruet
nō īcidit in periuriū qꝛ iuramēto nō ligatur: sicut in si-
mili videmus in ecclesia que delinquendo alienat.l. iu
bemus.C.de sacrosan.eccle.quod secus est cōtrahendo
l.iubemus nulli in dicto titu.Simile videm⁹ ꝙ impu-
bes nō obligat voto.vt in.c.i.⁊.ij.extra de regu.lib. vi:
⁊ tñ scriptum est vouete ⁊ reddite vota vestra ⁊c.vt ex
tra de voto ⁊ voti redem.in.c.magne.Et hanc senten-
tiam sequor tanquam equiorem cum iste text.de se sit
satis rigorosus etiam in etate pubertatis.vt supra dixi.
vnde non vltra extendendus est ad duriorem rigoreʒ.l.
cū quidā de lib.⁊ po.⁊ in.c.odia ⁊c.Nā.ꝯ.dictaʒ etatē
ꝑsumptio legis ē.p eo ꝙ ignoret qd agat.l.ij.in fi.C.ꝺ
fal.mone.Magna etiā est auctoritas accursij glosato
ris in dicta auten.sacramenta puberum ⁊ Ja.colū. alte
rius glosatoris in.§.isto.qui hāc opinionem simpliciter
secuti sunt .¶Quero subsequenter cum dicta glo. an
iste tex.intelligatur etiam de pubere furioso iurante.Et
respondet ꝙ non: dicens ꝙ habet locum solum in pu-
bere sane mentis.Et hoc prosequitur glo. ⁊ bene vsqʒ
ad versi.quero ⁊ dic vt i ea.¶Quero subsequenter cū
dicta glo.an habeat locum iste tex.etiam in impubere
qui sit filiusfa.in casibus in quibus potest obligari . Et
dic ꝙ sic vsqʒ ad versi.sed nunquid . ¶Quero quid si
iste pubes esset vere seruus.an habeat locum iste tex.si
ꝯhit ⁊ iurat.Et rñdet ꝙ sic.Idē ēt dicit gl.si eēt puta
tiuus seruus.⁊ hoc voluit glo.vsqʒ ad versi . Item que
ro ⁊ bene loquitur.¶Quero subsequenter cum dicta
glo.an iste tex.habeat locum ēt si iste pubes hēat cura
torem ⁊ ꝯxit ⁊ iurauit absqʒ eius auctoritate.⁊ ad hāc
qōnem allegauit ista glo.plura argumenta pro ⁊ ꝯtra.
⁊ tandem concludit ⁊ determinat ꝙ sic vt habeat locū
siue adultus habebat curatorē siue non: ⁊ dic vt in glo.
recitando eam vsqʒ ad finem.quam gl.oēs doc.sequun
tur ea potissima ratione qꝛ sacr̄m representat eum ma
iorem.xxv.ānis.ergo valet contractus ac si esset factus
a maiore ⁊ p consequens a nō habente curatorē .⁊ dat
talis ꝯclusio ꝙ in omnib⁹ actib⁹ ⁊ ꝯtractibus gestis q
bus maiori ligaretur ⁊ non contraueniret in illis pubes
iurās similiter ligabit.Nam ꝙ maioritas etatis opera
tur in maiore vt valeat qđ agit ⁊ non vēiat ꝯ hoc ope
rabitur sacr̄m in eo qui est pubes.Unde vbi contract⁹
factus a maiore esset nullus eodem modo firmatus a
pubere cum sacramento erit nullus nec haberet locum
iste tex.⁊ probant ṗdicta per.l.i.C.si aduersus ven.vbi
contractus firmatus per minorem cum auctoritate cu-
ratoris ⁊ iuramento non potest rescindi.ergo per istum
tex.ad hoc.vt aliquid operet necesse est dicere vt valeat
contractus etiam sine curatore.dummodo firmetur iu
ramēto.ar.l.si quando.ff.de leg.i.¶Quero cum glo.
iij.quid si iste pubes fuit inductus p dolum ad contra
hen.⁊ iurandū: an habeat locum iste.§.vt videat spōn
te contraxisse ⁊ iurasse.⁊ hanc qōnem ista gl. adducit
i ar.hincide.ex quibus questio videtur remanere inso
lubilis ⁊ in circulo reuoluta absqʒ aliquo effectu deci-
sionis.prout alibi dixit glo.in.l.claudius felix.ff.qui po
ti.i pigno.ha.Sed tñ post dicta argumenta ponit dter
minationem questionis que est talis.vʒ ꝙ iste pubes
nō dicatur sponte iurare q dolo fuit inductus.ar.C.de
rap.virgi.l.i.in fi.vnde poterit ꝯuenire p restitutionem
in integrum.¶Et si sibi opponatur de iuramento re
plicabit de dolo.ar.C.de transac.l.sub ṗtextu.⁊.l.si ex
falsis.Et hoc vult ista glo.in effectu vsqʒ ad versi.quid
si alias.quā partē videas qꝛ clara est ⁊ cū ea ꝯtrāseunt
oēs doct.qualiter aūt ꝓbabit iste dolus dicit Bal.ꝙ
poterit ꝓbari etiā ex enormi lesiōe p.l.pactū.C.ꝺ coll.
⁊ p no.p Bar.in.l.fi.ff.de pretor.stipul.⁊.ff.de transa:
l.cum hij.§.in causa.qualiter āt fiat rescissio ṗdicti con
tractus firmati iuramēto.Et vtrū p epʒ vel iudicē lay
cū vide p canonistas in.c.ij.de pactis li.vi.⁊ in.c.fi.de
foro cōpe.li.vi.⁊ de iureiur.lʒ.⁊ Inno.⁊ Hosti.in.c.ve
ritatis.extra de iureiur.⁊ in.c.fi.ꝺ sepul.p doc.nostros
in.l.siqs maior.C.de transa.⁊ in.l.pactum.C.de coll.
¶Quero subsequēter cuʒ dicta gl.quid si iste pubes
fuit iductus blanditijs ad iurādū.an tenebit tūc ꝯctus
ꝑm formā hic traditā.Et rñdet ꝙ sic qꝛ ex īdustria ꝓ
pria licituʒ est sibi acqrere.l.si defunctus.C.arbi. tute.
Et hoc voluit gl.vsqʒ ad versi.Itē quod dicit ⁊c. Et
cum hac determinatione ꝯtranseunt doct.facit.l.si ma
iores ⁊.l.cū donationis.ff.de transac.ꝑʒ Jac.de bel.
¶Op.cū dicta glo.de lega.ij.in fi.C.de diui.tute.vbi
tenet ꝯctus pupilli etiā absqʒ iuramēto.So.ibi loqui
tur in his in qb⁹ pupillus de necessitate astringit de iu
re ad faciendū.vt quando sunt plures tutores ⁊ vnus
soluat pupillo pro omnibus.tenet ipse pupillus cedere
actionem aduersus alium ut ibi ⁊ in.l.i.in.§.nō tātum
ff.de tute.⁊ ra.distra.Idem in similibus casibus ut si
fuissent plures fideiussores ⁊ vn⁹ solueret pro alijs de
bebit pupillus sibi cedere actiones.ut supra dictuʒ ē.l.
cū alter.C.de fideius.In qb⁹ oib⁹ dato ꝙ iuramētū ñ
sit necessariū ad corroborādū.tñ si interponeretur non
vitiaret.l.si pupilli.§.fi.ff.de neg.gest.ꝑm Jac.de bel.
Sed hic loqmur in ꝯctibus in quibus nulla necessita-
te cogēte voluit se astringere ⁊ roborare p iuramētuʒ.
Et p hoc est expedita glo.vsqʒ in finem.¶Quero cū
glo.magna in prin.an iste.§.intelligatur de quocunqʒ
ꝯctu vel actu etiā reprobato ꝺ iure cōi.put est dare ex
emplū in.l.siqs inqlinos.in fi.ff.de le.i.in.l.stipulatio h
modo.ff.de verb.obli.in.l.penul.ff.ꝺ obsequijs ⁊ in si.
Et respondet gl.ꝙ nō.quoniā in illis cuʒ nō valeat pri
cipale tanqʒ reprobatum a iure cōi nō debet valere iu
ramētū tanqʒ accessoriū.l.nō dubiū.C.ꝺ leg.sʒ hic loq
mur de ꝯctu qui nō est reprobatus de iure cōi lʒ sit re
probatus fauore⁹ psone.quo casu iuramētum habilitat
psonam.⁊ hoc voluit ista gl.in effectu vsqʒ ad ver.iteʒ
quero.Ex qua glo.no.verā ꝯclusionē etiā de iure cano
nico ꝙ aut iuramētum interponit sup oino prohibitis
⁊ tūc nō valet principale nec etiam sacr̄m.aut interpo
nitur sup his que aliquo casu pmittunt.tunc lʒ non va
leat principale tamē tenebit sacr̄m.vt in.c.cū ꝯtingat.
extra de iureiu.de quo p Dy.in.c.nō est obligatoriū.ꝺ
reg. iur.in.vi.⁊ per doc.in.d.l.nō dubiū ꝑm Jac.ꝺ bel.
⁊ Nico.ꝺ nea.¶Quero cuʒ dicta glo.quid si iste pu
bes iurauit super ꝯctu venditionis ⁊ postea repitur le
sus vltra dimidiā iusti precij.an nō obstante iuramēto
poterit ꝯtrauenire.⁊ rñdet glo.ꝙ sic.⁊ dic vt in ea que
notabiliter loquit vsqʒ ad v̄.quid in maiore ⁊c. Intelli
gas tamen ꝙ si iste pubes iurasset etiam non venire ꝯ
ratione precij vel quacuaqʒ alia ratione ꝙ tunc nō pos
set ꝯuenire obstante iuramento. vt no.glo.in.l.ij.C.de
rescin. vendi.⁊ extra de empt . ⁊ ven.in.c.cum causa

ꝫm Jac.de bel.hic de quo dicatis. vt ꝑ doct.in dictis locis.Ubi āt ipē pubes esset solū lesus.i.dimidiā insti precij ⁊ iurasset tūc non posset ꝯuenire ꝫm Jac.de bel. ꝑ.l.itē si ꝓcio.§.fi.ff.loca.⁊ in.l.i cause.ff.ꝺ minorib⁹. qꝺ itelligas veꝝ nisi esset dolus ꝑ ea que dicta sunt.s. ⁊ in hoc tex.¶ Quero subsequēter cū dicta glo.qd in maiore decepto vltra dimidiā ⁊ iurāte nō ꝯuenire:an poterit ꝯuēire.⁊ determinat ꝙ nō ⁊ bñ.⁊ dic vt i ea vsqʒ ad ꝟsi.sʒ qro.ꝺ quo plene videas ꝑ doc.in.d.l.ij.⁊ i d.c. cū cā.¶ Quero subsequēter cū glo.an iste.§.hēat locū ēt si ipse pubes ꝯxerit sine iterpositione decreti. ⁊ dicit ꝙ sic ꝓbādo trib⁹ rōnib⁹ quas ꝑsequaris.vt in ea vsqʒ ad ver.itē quero.qm̄ bene loquiꝛ.⁊ ꝺ hoc dixi.s.in pri.hui⁹.§.¶ Quero subsequēter cū dicta glo.qd si pu bes generaliter iurauit nō venire ꝯ vlluʒ ꝯctum quem faciet.an valeat sacr̄m in omni ꝯtu ⁊ cū quacūqʒ ꝑso na.⁊ arguit ad ptes multū egregie.⁊ tādē determinat ꝙ si in ꝯhendo cōmemorat dictum sacr̄m ⁊ ꝙ vult eo astringi.tunc vʒ.alr̄ nō.⁊ ita obseruaꝛ de cōsuetudine ꝫʒ glo.q̄ oia ꝓdicta latissime declarauit vsqʒ ad ver.item q̄ro.Ex qua gl.ꝯcludiꝛ ꝙ iuramentū generale ad oēs futuros ꝯct⁹ ñ ligat ipsū ꝯhētē postea.⁊ hāc ꝯclusionē sequi vr̄ gl.i.l.i.C.si aduersus vē.⁊ Ja.ꝺ bel.⁊ Nico.ꝺ nea.hic.sʒ alia gl.i autē.sacr̄a pubeꝝ vr̄ tenere ptē ꝯriā tāq̄ʒ tutiorē vt vʒ obliget ꝯtrahētē i ꝯtractib⁹ futuris: dato ꝙ ñ fiat mētio in ipso ꝯtractu de ꝓdicto sacr̄o iaʒ ꝓstito.Et hāc ptēʒ vr̄ sequi bar.ibi ⁊ Raf.fulgo.ꝑ hāc rationeʒ potissimam.vʒ q² ex voluntate solius iurantis pendet iuramētū ⁊ iuratur deo.qui vbicūqʒ pñs est.si

a cut patet in ratihabitione ᵃ.vt no.in.l.pōpo.ff.de neg. ge.⁊ hec vr̄ approbata ꝑ Inno.in.c.penul.extra de iure iur.⁊ sic virtute dicti iuramēti posset astrigi ꝑ cēsuram ecclesiasticā ꝫm An.de iser.¶ Quero subsequēter cuʒ dicta glo.qd si iste pubes postq̄ʒ contraxit ⁊ iurauit sʒ nō potuit tradere.q² cecidit a possessione q̄ʒ postea re cuperauit.vtrū teneaꝛ tradere.Itē qd si tradidit.sʒ po stea aliquo casu ad ipm̄ retro vēit res vēdita.an iterato teneaꝛ tradere.⁊ hec gl.distinguēdo determinat.qꝺ dic vt i ea vsqʒ ad ꝟ.sʒ qd ⁊c.Sʒ qcqd dicat ista gl.tu dic ꝙ debem⁹ cōsiderare formā iuramēti.qm̄ si iurauit tra dere ⁊ tūc teneꝛ solum semel tradere.⁊ semel tradendo liberatur in perpetuū.vt.ff.de contrahen.emp.l.si cum vēderes i.§.fi.ff.de ꝟbo.si.l.boues.§.i.isti.de iterdic.§. adipiscēde.Si ꝟo iurauit nō vēire ꝯtra vel ñ retracta re tūc teneꝛ restituere.q² resistēdo ⁊ nō reddēdo vr̄ fa cere ꝯtrouersiā ⁊ ꝯtraueniꝛ:vt in hac gl.⁊ ita tʒ ray.an. de iser.⁊ Nic.ꝺ nea.¶ Quero subsequēter cum dicta gl.quid si iste pubes contraxit ⁊ nō iurauit tūc.s.postea ex iteruallo ꝑ iuramentum firmat predictum ꝯctuʒ qui fuerat nullus an hēat locū determinatio huius.§.⁊ de terminat ꝙ sic.⁊ dic vt in ea vsqʒ ad ver. Item quero ⁊c.q² bñ loquiꝛ ꝫm doc.facit ꝓ sua determinatione.l.fi. .C.ad macedo.¶ Quero subsequēter cum dicta gl.an iste.§.hēat locum nō solū in ꝯctu sʒ ēt in renunciationi bus ⁊ stipulatōib⁹.Et arguit ad ptes.Et finalr̄ deter minat ꝙ sic.⁊ dic vt i ea vsqʒ ad ꝟ.qd si iurauit ⁊c.Et ꝯclude cū ea ꝙ iste tex.hʒ locū.nedū in quocūqʒ ꝯctu. sʒ ēt in quocūqʒ distractu.q² large accipiꝛ ꝯctus.ar.C. de fide istru.l.ꝯtract⁹.Itē q² eadē rō cadit vtrobiqʒ.s. auctoritas ⁊ virt⁹ sacr̄i.ergo idē ius statui dʒ.l.a titio. ff.ꝺ ꝟb.obli.ꝫʒ Jac.ꝺ bel.Et hāc sniaʒ tʒ gl.i.l.iij.§.i.ff. de tutelis ⁊ rōnib⁹ distra.⁊ in auc.sacr̄a pubeꝝ. Item suadet ēt alia rō q² fauorabilior est cā distractus quia tractaꝛ ꝺ liberādo aliū q̄ʒ ꝯctus vbi cadit obligatio.l. arian⁹.ff.ꝺ actio.⁊ oblig.Et ita tenēdū ꝫm cōem sniaʒ doct.qcqd dixerit Cy.⁊ Ray.q tenuerūt ꝯriūm.De q̄ materia etiā ꝑ doct.in.l.ubi pactū.C.ꝺ trāsac.¶ Que ro cū dicta glo.qd si pubes iurauit non uenire ꝯ sniam uel ꝯ ꝯfessionem suam uel ꝯ arbitriū an hēat locū iste .§.Et determinat ꝙ si esse dato ꝙ nō interuenerit cura

a ¶ Sicut pʒ i ratihabitiōe. adde doc.diffu se in regula ra tihabitio de re gu.iur.lib.vi.

tor suus subiūgens ꝙ lʒ non possit venire ꝯ sniam re spectu minoris etatis.poterit tñ a dicta snia appellare sicut posset maior q² iuramētū prestitū substulit solum obstaculū minoris etatis non aūt iuris cōis.vt.s.in ꝓ cedentib⁹ dictū est.Et hoc vult glo.vsqʒ ad ꝟsi.qd si iu rauerit ⁊c.quam sequunꝛ doc.cōiter ⁊ glo.in dicta auc. sacramēta pubeꝝ.Intelligas tñ hoc ꝓcedere nisi ꝑ iu ramētū renūciasset ēt appellationi.q² tunc nec appella re posset ꝫm An.de iser.ꝑ.l.fi.C.de temp.ap.¶ Que ro cū dicta glo.qd si pubes iurat nō venire ꝯ testm̄.an ligatus erit virtute iuramēti.vt non possit ꝯuenire.Et rñdet glo.ꝙ si iurauit de suo testō tunc nō ligabiꝛ.Se cus si iurauit de testō alterius sup quo maior potuissʒ pacisci.q² tunc ligareꝛ.Si vero nō potuisset pacisci ꝑ ut i.l.fi.C.de pac.tūc non ligareꝛ q² iuramētū nihil aliꝺ opatur nisi q² facit ipsum maiorē.vt sepius dictum est. Et hoc voluit gl.vsqʒ ad versi.qd si filius.⁊c.que bene loquiꝛ.De qua materia dicatis ꝑ doc.ff.de leg.iij.⁊ in l.i.C.de sacr.sanc.eccle.¶ Quero cū dicta gl. qd si pu bes filiusfa.ꝑ iuramētū renūciauit macedoniano.an li getur:vt nō possit ꝯuēire.Et determinat ꝙ ñ q² odio sum ⁊ ꝯ mutuantes.⁊ dic vt in ea q² bene loquiꝛ vsqʒ ad vers.qd si mulier.et eam cōiter sequunꝛ doct.lʒ pe. tenuerit ꝯ per tex.insti.qꝺ cum eo in.§.⁊ que diximus. ¶ Quero subsequēter cū dicta glo.qd in muliere pu bere renūciāte velleiano ꝑ iuramētum an obligeꝛ iura mēto.Et determinat ꝙ sic.q² velleianū est i fauorē suū ⁊ dic vt in ea vsqʒ ad versi.qd si minor ⁊c.cū qua ptrā seūt doc.¶ Quero cū dicta gl.qd si pubes ꝑ iuramen tū renunciauit exceptiōi nō numerate pecunie an possit ꝯuenire.Et post varias opiniones determinat ꝙ sic ꝑ exceptionē doli.⁊ ꝓbādo pecuniā non nūeratā.Et h̄ voluit glo.vsqʒ ad ꝟ.qd si minor.Sʒ tu dic clarius ꝫʒ An.de iser.ꝙ pōt venire ꝯ tanq̄ʒ maior.q² ꝑ sacr̄m ha beꝛ loco maioris.q̄liter aūt maior tūc se iuuet.no.plene in.l.si ex cautione.C.de nō nume.pe.Itē q² iuramentū hʒ in se tacitam ꝯditionē.⁊c.l.fi.C.de nō nume.pe.⁊ tʒ etiā Jac.de bel.¶ Quero cum dicta glo.qd si pubes donauit cā mortis ⁊ iurauit nō ꝯuenire an valeat ⁊ ob ligeꝛ:vt nō possit reuocare.Et determinat ꝙ sic qa est tanq̄ʒ maior.sʒ maior posset sic donare vt nō reuocat.l. vbi.ff.de dona.causa mor.Igiꝛ ⁊ iste pubes iurando. ¶ Nec obstat illud qꝺ.s. dictum est ꝺ testō q² testa mentuʒ est publici iuris cui renūciari non potest .vt ibi dixit glo.Hic aūt priuita cui pōt renunciari.Et hoc vo luit glo.ista vsqʒ ad versi.qd si donauit.⁊ cū ea ptranse unt doct.cōiter.q tñ dicūt ꝙ aut dicta donatio ē fcā simpliciter.Aut cū stipulatiōe ⁊ traditiōe.p̄rio casu sit idē qꝺ in testō.scꝺo casu ꝓcedat cū dicta gl.⁊ hoc seqꝛ Nic.de nea.¶ Quero cuʒ dicta gl.qd in donatiōe in ter viuos facta ꝑ puberēʒ simplr̄ ⁊ iurata.an possit re uocari.⁊ determinat ꝙ nō.⁊ dic vt i ea vsqʒ ad ꝟs.qd si minor.⁊c.quā determinationē ꝯfirma ꝫʒ An.de iser. ꝑ.l.i.⁊.ij.C.si maior fact.⁊ tʒ gl.in auc.sacr̄a puberuʒ. ¶ Quero subsequēter cum dicta glo.qd si ipse pubes post ꝯctum celebratū ⁊ iuratū veniat ꝯ ꝺ facto.an erit ifamis ⁊ patiaꝛ oēs penas q̄s patereꝛ qlibet maior si iurasset.⁊ ad hāc q̄ōnē adducit varias opiniones ⁊ tā dē ꝺterminat ꝙ sic ꝑ.l.siqs maior.C.ꝺ trāsac.⁊.l.i.C. si aduersus ꝺlictū.⁊ ꝺ hoc dic.vt i gl.vsqʒ ad ꝟsi.qd si fili⁹ ⁊c.q̄ bñ loquiꝛ ⁊ cū ea ptrāseūt doc.¶ Quero cū dicta gl.qd si iste pubes sit filiusfa.⁊ ꝑ iuramētū renun ciauit pr̄i bona materna.an possit ꝯuenire.⁊ determi nat ꝙ sic.qa talis renūciatio nō valeret.ēt si eēt maior. insti.de iutilib⁹ stipula.iu.§.itē inutilis.⁊ hoc vult ista gl.vsqʒ ad ver.qd si pr̄ ⁊c.Sed tu in hac q̄ōne.dic ꝫʒ Jac.de bel.⁊ Nico.de nea.ꝙ talis renūciatio vʒ ⁊ etiā cōtract⁹ siue sit ex causa aduentitia siue castrēsi vel q̄si peculio.vt.ff.de ꝯdi.inde.l.frater a fratre.vbi de hoc.⁊ .C.de pactis cōuen.l.pactuʒ dotale.⁊ hoc vr̄ tenere gl.

in auc.

in auc. Unde si parens. C. de inoffi. test. quod et in casu ad venritia hodie teneat contractus inter patrem et filium de quo tamen quia opiniones sunt dicatis. vt ibi per doc. et in d. l. pactum. et in. l. frater a fratre. et in. l. pactum. C. de col. et per canonistas in. c. quibus de pactis. li. vi. et in. c. l3 de iureiur. li. vi. ¶ Quero subsequenter cum dicta gl. quod si pater minor diuidat bona inter filios suos emancipatos et iurauit non contrauenire. an postea poterit venire contra. Et hec gl. non videtur firmare pedem nisi quod arguit ad partes vsque in finem. Sed tu capiendo omnia membra gl. sic dicas secundum iac. de bel. quod aut ista diuisio habet vim testamenti seu vltime voluntatis. et tunc potest contrauenire et sacramentum non valet per ea que. s. dicta sunt. Et ita intelligatur prima opinio gl. facit. l. quot. et. l. si cogitatione. ff. fami. hercis. Aut non habet vim testamenti et tunc non potest contrauenire. vt in secunda opinione glo. hic posita per. l. ij. C. de inoffi. dona. et facit etiam Nico. de nea. ¶ Op. cum glo. finali de. l. si mulier. in. §. si metu. ff. quod metus causa. vbi dicitur quod si aliquis inducatur per vim vel metum contrahendum quod tamen contractus. quia coacta voluntas pur est voluntas sed tamen talis contractus anihilatur ope exceptionis. hic autem dicitur quod nullius est momenti. quare male. So. huius timore intellexerunt istum tex. nullius esse momenti etc. s. quantum ad effectum ope exceptionis. et sic concordant. Alij autem et melius intelligunt quod ista verba nullius esse momenti etc. referuntur ad sacramentum. non autem ad contractum. Nam sacramentum non inducitur ad obligandum sed ad roborandum contractum ex quo oriebatur obligatio. et ideo effectum sacramenti tanquam debilior tollitur ipso iure. contractus autem solum ope exceptionis. Et hoc voluit ista gl. Sed tu assigna etiam aliam rationem. quia hic operatur natura iuramenti que est vt non sit vinculum iniquitatis eo quod deus qui est ibi presens non assistit. sed resistit pacto secundum Bal. l. iurisgentium. in fi. ff. de pac. Utrum de iure canonico tale iuramentum metu vel per vim extortum sit aliquod vide plene in. c. si vero aliquis. extra de iureiuran. et quod no. xv. q. vi. c. auctoritate et quod habetur per doct. nostros in. l. ij. C. quod metus causa. et videas quod ibi no. in glo. et quod dixi. s. in secundo notabili. Item vtrum iuramentum pariat aliquam obligationem seu actionem tam de iure ciuili quam canonico. vide in. l. i. C. de opis libe. et per Inno. in. c. nouit. extra de iudi. ¶ Quero ab extra quid si iste pubes concessit feudum cum iuramento non adhibitis paribus qui debent interuenire secundum formam traditam .s. quot testes sint necessarij. an tale iuramentum suppleat omnem defectum. Et tamen quod non. quia non suppleat nisi defectum etatis. non autem alios per no. per bar. i. l. si quis pro eo. ff. de fideius. facit quod dixi i. c. i. s. quot testes sint necessa. ad proban. feu. inuesti. ¶ Quero an iste. §. habeat locum etiam si huic puberi fuerat interdicta administratio. Et dicit bal. quod si est facta interdictio propter etatem. tunc habebit locum. quia si potuit iudex interdicere nisi quatenus lex interdicit. facit. l. quod hoc. ff. de tutelis. Si vero est facta interdictio propter malos mores suos vel propter insidias contrahentium. et tunc non habeat locum iste. §. facit. ff. de contrahen. emp. l. si quis sciens. ¶ Ultimo ad materiam huius. §. vide plene per doct. in dicta auc. sacramenta puberum et per Rof. in libellis in tractatu de senatusconsul. et plura tacta per bal. in. c. i. C. de consessis. et ea que dixi. s. si de feu. fue. contro. in. c. si minori. et bar. in. d. l. si quis pro eo. et per canonistas in. d. c. quibus de pac. in. c. l3 de iureiuran. et in. c. cum contingat.

Ad hec. Quidam habent sup hoc. §. vnam rubricam talem videlicet de allodijs. sed male quoniam iste. §. est pars legis et tituli presentis. de pace iura. fir. quod patet per tex. qui dixit ad hec etc. quasi ad superiora se continuet. Et facit ad titulum. quoniam imperator iste volens prouidere quibuscumque casibus ex quibus possent oriri discordie. et conuenienter posset perueniri ad pacis violationem mandat et statuit in isto. §. vt nullus vendens rem suam propriam sit ausus vendere iurisdictionem seu districtum imperij. dicendo quod vendat eam liberam et absolutam a iurisdictione et districtu ipsius. ita quod non sit de iurisdictione et districtu imperatoris. subiungens quod si fiat huiusmodi venditio quod sit ipso iure nulla respectu illius iurisdictionis et districtus imperij. et hoc vult iste. §. ¶ Et pro euidentia ipsius premitte quod aliud est habere dominium et proprietatem rei. Aliud est habere iurisdictionem et districtum in loco vbi sita est dicta res. Nam dominium rei potest esse apud vnum et iurisdictio seu districtus apud alium. Exempli causa si habeo vnam possessionem in districtu ferrariensi: proprietas possessionis erit mea: sed districtus loci in quo est sita dicta possessio est alterius. videlicet ciuitatis ferrarie. Idem dicas de iurisdictione quia dicta possessio: licet sit mea respectu proprietatis. tamen iurisdictione loci in quo est sita est de iurisdictione marchionis ferrarie. Unde vulgariter dicitur ista possessio est de stricto seu iurisdictione talis loci etc. vt predicta probantur supra qui. mo. feu. ami. in fi. et quod dixi supra de cap. qui cur. vendi. in. c. i. ¶ In tex. ibi: ad hec. i. iuxta predicta. et sic patet quod se priuat. ibi alodium. quod istud sit plene declaraui supra si de feu. fue. contro. in. c. ij. vbi videas. et de hoc alodio fit mentio per gl. in. l. et si quis. §. sed interdum. ff. de religio. et in. l. pe. C. de ingenu. manu. et infra. in. §. seq. Ibi presumat. puta vendendo libere. ita quod non sit de districtu et iurisdictione principis. ibi non valet. s. ipso iure inquantum dicta venditio concernit et capit districtum et iurisdictionem imperatoris. quia in ea parte viciatur. licet inquantum concernit rem propriam venditoris que vendita est non viciabitur venditio per regulam que vult quod vtile per inutile non vicietur. l. i. §. pe. ff. de ver. obli. ¶ No. quod omnis iurisdictio est apud imperatorem et ipse est qui eam tribuit alijs magistratibus creando eos vel confirmando vel prestando auctoritatem creandi. vt. ff. de offi. prefi. vr. l. i. §. cum vrbem. et in auc. de defen. ciui. §. interim. et in tractatu de pace constantie. et dixi supra eo. in. §. iudices. quinimmo etiam minima iurisdictio non potest conferri sine auctoritate principis mediata vel immediata. vt no. in. l. et quia. ff. de iurisdi. omni. iu. et in. l. pruatorum. C. eo. et per inno. extra de offi. ordi. in. c. cum ab ecclesiarum. vnde ergo apud imperatorem sunt iurisdictiones tanquam apud fontem a quo fluunt et refluunt sicut flumina ad mare facit. c. quoniam in quibusdam. extra ne prelati vices suas.

a ¶ No. quod iurisdictiones imperiales non possunt vendi[a] immo contractus super illis nullus est. vt hic. ¶ Et fuit ratio dubitandi quia videbatur quod teneret venditio saltem in preiudicium vendentis cum quis vendit rem alienam etiam si sit res publica non consistens in vsu publico. vt. l. pacta conuenta. §. fi. ff. de contrahen. emp. cum ibi no. Sed ratio decidendi est in oppositum vt ipso iure non teneat. quia iurisdictiones sunt imperatoris: vt supra dixi. et iuris publi. l. i. §. ius publicum. ff. de iusti. et iure. Merito non cadunt in commertio nostro. l. apud iul. in. §. fi. ff. de lega. i. et propter hoc quidam dixerunt quod ista decisio sit superflua cum iam per predicta esset interdicta alienatio. Sed tu dic quod ideo imperator hoc de nouo prohibuit quia forte inoleuerat consuetudo contraria quam imperator hic tollere intendit secundum Bal. vel secundum Ja. de bel. Imperator concesserat iurisdictionem huic venditori. Et ideo specialiter prohibet eam vendi et ita intelligit ipse. ¶ No. quod ex hoc tex. quod licet omnis iurisdictio sit apud imperatorem et quicquid est infra fines imperij sit sub iurisdictione sua cum sit dominus mundi. l. deprecatio. ff. ad. l. rodi. de iac. tamen dominia et proprietates omnium rerum existentium infra dictos confines imperij non sunt ipsius imperatoris. quod facit pro opinione marti. in. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. ¶ Quero ab extra an iste vendens iurisdictionem illicite teneatur emptori de euictione. et dicit Bal. quod non quia ipse emptor scire debuit quod illicite mercatur per. l. quemadmodum. C. de agri. et cen. li. xi. quod admittit et An. de iser. preterquam in duobus casibus. Primus est si emptor specialiter sibi per stipulationem prouidisset per. l. si fundum. cum ibi no. C. de euic. Secundus est si probabiliter potuit emptor ignorari dictam rem esse infra fines imperij. puta quia erat in confinibus terrarum ecclesie vel francie. Ja. Alua. sup feu.

[a] ¶ Non possunt vendi. Adde i. §. cogitatio. i auc. vt iudi. sine quo. suffra. gl. i. c. i. ne pla. vi. suas. spe. i tit. de priua. in §. i. ver. ceterum.

cie q̄ nō subest impio.p ea q̄ no.in glo. in pri.huiꝰ ti.⁊ vēditor dicebat rē eē de terra ecclesie vł regni francie. ⁊ vēdebat rē libere destitutā iurisdictionē impatoris. Alias aūt dicit ipse An.ð iser.ꝙ emptor semp p̄sumit scire.l.ꝯstitutiōes.C.ð iuris ⁊ facti igno.⁊.l.qð te.ff.si cer.peta.Ego vō nō puto An.ð iser.in primo suo cāu bn̄ dicere p̄no.p glo.ifra ti.seq.i.l.i.in.§.i.sup vbo bo nefidei.¶ Ultio ad mām p̄sentē vide qð dixi supra eo.§.iudices.in prio notabili.⁊ supra de cap.q cur.vē. i.c.i.⁊.s̄.q.mo.feu.amit.i fi.⁊ supra q̄liter vasal. debe. iura.i.c.i.⁊ ifra q̄ sint regalia.in.c.iter dilectos.ex̄ de fi de instru.⁊ extra ne p̄la.vices suas.in.c.i.cū ibi no.⁊ in specu.ð ꝓprie.in.§.i.ver.ceteꝝ.⁊ plene de mā iurisdi- ctiōis in speculo de iurisdi.om.iudi.p totū.Jac.

Si vero. Impator iste ꝓsequendo mām suā circa pacē ꝯseruādā tollit h̄ ac remouet quādā dubitationē q̄ ð facili potuisset eē cā turbatꝫ. pacis.⁊ ex hoc hēs q̄liter iste.§.facit ad ti tulū.Et pro euidētia sciēdū ꝙ.§.iste intelligitur varijs modis.Uno mō s̄m gl.quā cōiter sequūtur doc.⁊ ia. ð bel.⁊ bal.vƺ ꝙ si dn̄s feudi trāsferat quoquo ti.i ec clesia rē feudalē.tāq̄ƺ rē suaƺ propriā ⁊ allodialē ꝙ ex h̄ vasallꝰ tā iuestitꝰ ð dcā re ⁊ possidēs eā tāq̄ƺ feuda lē amittit dcm̄ ius suū ⁊ eccl̄ia dƺ p̄ferri ipi vasallo. sƺ qr iste itellectꝰ vr̄ eē valde exorbitās ⁊ durus.Jō An. ð iser.itellexit altero de duobꝰ modis.Et primo. vƺ ꝙ dn̄s p̄mo ifeudauerat vasallo dcāƺ rē suā sƺ solū abusi ue.ita ꝙ nōdū tradiderat possessionē. ⁊ sic nō fecerat verā inuestiturā.ð q̄.s̄.qd sit inuesti. in p̄n. Post igit̄ fcāƺ inuestiturā abusiuā trāstulit eādē rē in eccl̄iā vere ⁊ realr̄ trāsferēdo possessionē. quo casu ipsa eccl̄ia dƺ p̄ferri ipsi vasallo q hēbat solū abusiuā. per ea q̄ no.⁊ qð ibi dixi.s̄.si de feu.fue.ꝯtro.in.c.si facta.Alio mō i tellexit ipse idē an.vƺ ꝙ dn̄s p̄dictus p̄mo donauerat vel alr̄ transtulerat ius dicte rei in eccl̄iaƺ. quo casu ēt sine traditiōe intelligit̄ trāslatū veꝝ dn̄iū in ipsaƺ eccle siā.vt in.l.inter diuinū.C.ð sac.sanc.eccle. Un̄ non po tuit postea infeudare alteri in p̄iudiciū ipsius ecclesie. Et iste due lec.q̄ƺq̄ƺ sint vere ⁊ notabiles i se. Ego tn̄ nō recedā a cōi lec.de qua.s̄.dixi s̄m quā in sūma hoc intēdit.Dn̄s pōt priuare vasallū iure suo trāsferēdo i eccl̄iam rem feudalē tāq̄ƺ propriā ⁊ liberā.nisi idē va sallus ex gratia illud feudum de nouo ab ecclesia obti neat.h.d. ¶ In tex.ibi allodiū.qd sit vide vbi te remi si.s̄.i.§.p̄cedēti.Ibi ēt istud referas ad dictionē si vō .s̄.positā.Ibi infeudatū.s. alicui per dn̄m allodij. Ibi cōferri ecclesie.per eūdē dn̄m quoquo ti. vt seq̄t̄. Ibi ꝯctū.post istud vbū fac virgulā. Ibi infeudatꝰ. hoc ē vasal.inuestitus.Ibi nisi per gr̄aƺ ecclesie. hoc est nisi ecclesia vasallo fecerit gr̄aƺ ⁊ apud eū dimiserit feudū recipiēdo ab eccl̄ia inuestituram tanq̄ƺ pro nouo feu. ¶ No.h̄ casuƺ mirabileƺ s̄ƺ Ja.ð bel.⁊ bal.in quo va sal.priuat̄ feudo sine culpa sui qð ē ꝯ regulaƺ supra de feu.sine culpa nō amit.in.c.i.sƺ hoc operat̄ fauor eccl̄ie ꝙ ex facto dn̄i p̄uet̄ vas.sicut ⁊ alibi. pƺ ꝙ ex fcō vniꝰ priuet̄ alter:vt supra si de feu.fue.ꝯtro.i.c. si vas.culpā. ⁊ supra q̄ fuit p̄ma cā bene.amit.in.§.fi. ⁊ in gl.hic po sita in prin. Speciale ergo est fauore ecclesie q̄ hƺ mul ta alia priuilegia prout est videre in toto ti.C. de sac. san.eccle.Dicūt tn̄ p̄dicti doc.ꝙ dcā ecclesia tanq̄ƺ cul trix iustitie que nō dƺ pati aliqd fieri ꝯ iustitiā in se:vel in aliū.nō dƺ auferre a vas.dcm̄ feu.vt supra ð feu.alie. in.§.inde pōt.Nā naturali rōne ad hoc tenet̄. ⁊ iō dƺ sibi facere gr̄am faciendo id ad quod tenet̄ de iure na turali.facit.l.ticius.ff.de obsequijs. ¶ No.hic casum specialē i quo dn̄s nō reddit parē viceƺ vasallo suo.qð est ꝯ regulā traditā supra de forma fide.in fi. Nā hic videmꝰ ꝙ dn̄s inuito ⁊ ignorante vasallo pōt reƺ feu- daleƺ pro aīa iudicare.sƺ vasallus hoc nō posset.vt.j.ti. seq.post princi.⁊ supra qualiter olim po. feu.alie. in.§. donare.Sed hoc opat̄ fauor ⁊ priuilegiū ecclesie s̄m Jac.de bel.Nā alias nō posset dn̄s feudū i aliū trans ferre sine volūtate vasallaꝝ.vt.j.tit.seq.in §. p̄terea du catus.⁊ dixi.s̄.de.l.cora.in.c.ij.in.§.ex eadē.Uel assi- gna rōnē differētie s̄ƺ bal. qr apud dn̄m residet plus iuris. qð pƺ qr recipit sacr̄m fideli.a vasallo. sed illud ecōtra nō p̄stat.vt dixi i.d.c.i.ð forma fideli.Dicit tn̄ idē Bal.ꝙ iste.§.ponit solū ius singulare i feudis.vn̄ nō dƺ extēdi ad ius emphitheoticū.arg.i.l.cū filiꝰ.ff. de test.mili.ff.ð vul.⁊ pup.l.coheredi in.§.cū filie.⁊ vi de circa hoc in speculo de feudis.§.qm̄ ver. sƺ nunqd feudū.¶ Quero cū glo. in v̄.sed nunqd.an si ecclesia nō velit facere gr̄aƺ huic vasallo vtꝝ dn̄s teneat̄ huic vasallo ad iteresse.Et rn̄det ꝙ sic.vƺ ꝙ aut soluat sibi estimationē vel ꝙ det sibi aliud feudū eiusdē bonitatꝫ ⁊ q̄ƺtitatis.perinde ac si fuisset iuestitꝰ de re aliena q̄ fuisset sibi euicta iuxta ea q̄ hn̄r i.c.i.s̄.si de feu.vasal. fue.iterpel.⁊.s̄.de iuesti.de re alie.fac.in pri.Cū.n.illō bn̄ficiū nō sit sublatū ipsi vasallo.ergo sibi dƺ remane re p.l.p̄cipimꝰ.C.de appel.Et hoc voluit ista gl.vsq̄ƺ ad finē q̄ bn̄ ⁊ notabilr̄ loquit̄ s̄m doct.Ex q̄ collige s̄ƺ bal.ꝙ q̄ƺq̄ƺ aliqs admittat̄ auctoritate iuris ad in fringēdū qð fecit nihilominꝰ tenebit̄ ad iteresse.Et sic rigor huiꝰ.§.satis tēperat̄ per limitationē huiꝰ gl.facit c.si filiꝰ.ex̄ de testa.⁊ de p̄bē.iter cetera ⁊ de iure pat. pastoralis s̄m host.¶ Ultio de mā huiꝰ.§. tractat̄ p Ja.ardi.in sūma.i ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella.va sallꝰ feudū nō amittit sine co.⁊ ꝯuicta culpa.⁊ sub ru bricella an dn̄s iuito vasallo possit ius qð hƺ ⁊c. ⁊ ple ne in sūma py.in ti.q.mo.vel causis feu.amit.ad quaƺ sūmā etiā glo.hic posita te remisit.⁊ qð dixi in.c.ij.s̄. quo temp.miles.⁊ in.§.ex eadē.s̄.de lege cora. ⁊ i re missionibꝰ q̄s ibi adduxi. ⁊ qð tangit̄ per canonistas i.c.nuper.extra de dona.iter virū ⁊ vxo.⁊ per host.in sūma in ti.de feudis.in.§.vt autē.ꝯsi.sine culpa.

Ut autē. Impator i hac vltia p̄te prouidē do ð dcā pace ꝯseruanda p totū i periū vt iter vasallos ⁊ dn̄os obs̄uet̄ eq̄litas.statuēs i sup modū ⁊ formā qualr̄ dicti vasalli se debeant hr̄e erga eoꝝ dn̄os i expeditōe publice idicta pro suscipiē da corona iperij.Et i sūma h̄ itēdit.Si vasallꝰ ltime vocatꝰ nō associauerit dn̄m suū i exercitu pro suscipiē da corona iperij aut stipēdia ðbita n̄ ꝯtribuerit amit tit feu.⁊ ad dn̄ƺ reuertit̄.h.d.¶ Premitte pro euidē tia huiꝰ.§.id qð no.gl.s̄.ð probi.feu.alie. per loth.i gl. p̄ria vbi iste.§.declarat̄.¶ In tex.ibi eq̄tas.Nō loq̄t̄ ð ea eq̄tate q̄ describit̄ qð ē iustitia tēpata dulcore mi sericordie:prout describit̄ i speculo.i ti.ð dispēsatore.in .§.i.v̄si.eq̄tas ⁊c.ð quo dic vt ibi plene.⁊ i.l.i.C.ð leg. Sƺ loquit̄ de ea eq̄tate q̄ capit̄ pro eq̄litate. de q̄ i.l. fi.C.de ꝯsti.pecu.⁊ i glosella hic posita. Et describit̄ i isto tex. ꝙ est q̄dā ꝯuenientia reꝝ q̄ in paribꝰ cāis pa ria iura desiderat ⁊ oia bn̄ eq̄parat.vn̄ cū vasallꝰ reci piat bn̄ficiū a dn̄o equū ⁊ ꝯueniēs ē vt proinde retri buat s̄uitiū dn̄o.vt.s̄.i q.ca.feu.amit.i fi.Et iō suadet̄ hic vasallo ꝙ s̄uet dn̄o eq̄litateƺ.Et mō per hoc intel ligis istū tex.q sequit̄.Ibi per vniuersitatē.i.per oia lo ca.Ibi s̄uet̄.⁊ maxie iter dn̄os ⁊ vasallos.vt seq̄t̄.Ibi alemania.Ideo ð istis sp̄alē mētionē fecit qr i eis ma gis frequētant̄ dcā feuda spectātia ad ip̄aƺ expeditio nē.Ibi q̄cūq̄ƺ.Neminē excipit. Un̄ intelligas ð quo cunq̄ƺ hn̄te feudū ēt si esset femina ⁊ a quocūq̄ƺ reco gnoscatur tale feudū s̄m iac.de bel.⁊ vide ad hoc qð dixi supra qui.feu.da.po.in.§.hic aūt notandum. Sed ego nō extenderē nisi solū ad vasallos q imediate hn̄t feuda ab iperio.ar.eoꝝ que no.supra q̄li.iura.debe.va sal.in.c.i.in fi.⁊ ita puto fuisse mentē iac.de bel.Ibi in dicta.i.promulgata ⁊ manifestata seu denūciata.vt.C. de indictionibus sup rubrica.⁊ sup idicto.l.i.⁊ qð no. gl.in.l.incola.la.ij.ff.ad municipales.Et intelligas ꝙ sit indicta

sit idicta ab ipatore. Ibi expeditōe.i. hoste.⁊ ita expo nit in p̄dicta glo.i.supra de probi.feu.alie.p loth. Ibi romā vbi recipe d3 coronā.vt in cle.romani de iureiurā.⁊ late dixi supra qs dicaẽ dux co.vel marchio. Nā nō poss3 ei mitti alibi qñ est necesse ꝙ ibi suscipiat s3 Bal.d quo plene p Bart.in tractatu q sint rebelles. Ibi regē.i.ipsum electū impatorē. Nā ante susceptaz
a coronaz^a nō dr̄ ꝑprie impator. vt in.l.bene a zenone.i fi.C.d quadriē.p̄scrip.s̄m An.d iser. Et aduerte quia hic h3 respectū ad maiores vasallos qui imediate recognoscūt feuda ab impio. sicut sunt duces marchiones comites ⁊ similes. ibi dñm suū.h h3 respectū ad alios vasallos q nō sunt imediate sub ipio s3 mediate. vt qꝛ recognoscūt feuda sua a p̄dictis ducib⁹ marchionibus comitib⁹ vel alijs dñis iferiorib⁹ de qb⁹ oibus p3 i dicto ti.qs dicaẽ dux co.vel marchio.in pñ. Ibi eūdo cū ipso. Subaudi vel mittēdo loco sui aliū eque idoneuz q sit dño acceptabilis:vt infra ti.seq.in.§.firmiter.⁊ in glosella hic posita. Ibi stipēdia.i.tributa que alibi appellanẽ ostēditie.vt supra de cap.cor.i.§.similiter ⁊ oli aliter soluebanẽ.vt ibi p3. hodie vero soluiẽ medietas redditus vni⁹ āni.vt in.d.§.firmiter.ī.ti.seq.⁊ in gl.hic posita que p hoc est expedita.⁊ p3 ēt clare ex dcā glo. p̄ria supra de ꝓhi.feu.alie.p loth. Ibi legitima qñ aūt intelligaẽ legitima vocatio dicā in gl.que plurib⁹ modis declarauit.ibi p cōpares.i. p alios vasallos q sunt pares eiusdē curie cū isto vasallo citato. Si vō non haberet pares tūc posset fieri talis ꝓbatio ēt p extrāeos. vt voluit glosella hic posita.⁊ dic vt in ea.ibi feudū ꝑdat. Subaudi p sniam.vt no.ī.ti.seq.in.§.callidie. Ibi facultatē.qd itelligas siue sit nouū siue p̄rnū s̄m veraz lect.vt statiz dicā in gl. ¶ No.p̄io ex hoc tex.equali-
b tatē eē seruādā^b i parib⁹ causis.facit qd alibi dixit ipator.equalitatis eni iustitie sum⁹ amatores.vt in auc.de nō elig.scdo nub.in.§.fi.col.i.facit ēt qꝛ vbi est eadē rō ibi d3 eē idē ius.l.a titio.ff. de verb.obli.⁊.l.illd ad.l. acquil.⁊ qd dixi.s.de for.fide.in fi. ¶ No.ꝙ ipator romanoꝝ d3 ire romā ad suscipiēdā coronā.qd itelligas de veteri roma.nō aūt de ꝯstantinopolitana nec poss3 mittere ꝓcuratorē p eo ad dictā coronā suscipiendaz neq3 poss3 sibi mitti corona alibi s̄m Bal.arg.huius littere ⁊ p ea que no.in clemētina romani d iureiur. ⁊ qd dixi in dicto ti.supra qs dicaẽ dux co.vel mar.i pñ. ¶ No.ex hoc tex.nouā igratitudinē p quam vasallus amittit feudū ⁊ ad dñm libere reuertiẽ. Alias aūt plures vidistis supra q fuit p̄ria cā be.amit.p totū ⁊ supra i ti.q.mo.feu.ami.p totū. Et p hoc habes gl. penul.h positā expeditā. ¶ No.ꝙ vasallus ad reqsitionē dñi sui cogiẽ p̄staẽ auxiliū dño dñi sui qd expeditū ⁊ certū est pro suscipiēda corona impij.vt h. Utrū aūt in alijs casib⁹ dic vt dixi.s.de ptro. inuesti.in fi.⁊.s.d lege cora.in.c.ij.in.§.similiter.⁊ in.c.bñficiū.s.si d feu.fue.con tro.facit.ī.ti.seq.i.§.illud quoq3. ¶ No.ꝙ vasallo non pōt ascribi ꝯtumacia nisi cōstet de lrima admonitiōe seu vocatōe.facit.c.l3.s.si de feu.fue.ptro. de quo late dixi.s.q fuit p̄ria cā be.amit.i.§.s3 nec alia. ⁊ ex h isfert bal.ꝙ qñ aliqs allegat aliquē monitū vel reqsitū d3 illud ꝓbare.qꝛ nemo p̄sumiẽ citatus nisi ꝓbeẽ. vt i hoc tex.notabili.facit quod no.gl.lxxxij.di.c.ij. vbi plene videas.⁊ in speculo de cita.§.seqẽ.v̄s.s3 nūq d. ¶ Quero cū gl.iiij.qliter ista vocatio d q hic dēat fieri ad hoc vt intelligaẽ legitime facta.ꝑut vult iste tex. ¶ Et rñdet pluribus modis.p̄mo modo ꝙ fiat p ipsuz dñm vel ei⁹ ꝓcuratorē.ar.ff.d pet.her.l.itē veniūt.i.§.petitā. ⁊ d3 fieri adhibitis duob⁹ vel trib⁹ ex paribus ar.supra qd sit iuesti.in p̄ri.⁊.§.i. Uel scdo mō vocabiẽ vasall⁹ ter corā parib⁹ spacio cōpetēti s̄m formā traditā.s.d vasal.q ꝯtu.ē.i.c.i. Et hij duo modi approbanẽ p gl. Subiūgit ⁊ terciū modū.videlicet ꝙ ipse dominus nō vocabit de per se.sed per pares curie.quod prosequere.

vt in gl.vsq3 ad finē. Sed tu addas aliū modū s3 iac. de bel.videlicet vt fiat vocatio s̄m ꝯsuetudinē loci.ar. ff.de testi.i.l.testium.§.fi.C.d emācipa.liber.l.i.⁊.l.fi. Uel dic s̄m bal. ꝙ sufficiat mitti ꝓclama generale p terras ⁊ loca ipsi⁹ dñi reqrētis.vt.C.de remis.pigno.l. si eo tpe.⁊ in.c.humilis extra de maio.⁊ obe.p Inno. S3 vr̄ istū modū baldi nō posse ꝓcedere cū videaẽ i ferri ex isto tex.ꝙ sit necessaria spālis vocatio. ad qd ēt facit.s.hic finiẽ lex.in.§.ad hec.⁊ qd no.s.si de feu. fue.ptro.in.c.l3.p baldo tñ facit tex.i.c.i.de noua for. fide.ibi spāliter vel gñaliter. ¶ Quero cū gl.fi. an iste tex.in fi.dum dixit ꝙ vasallus amittit feudū ⁊ ad dñ3 libere reuertiẽ ⁊c. Utrū itelligi dēat tam i feudo antiquo q̄3 nouo ⁊ siue supsint agnati siue ñ. Et circa hāc qōnē arguit plurib⁹ rōnib⁹ ad ptes hīcīde.⁊ tandē d terminat ꝙ hēat locū ⁊ in nouo ⁊ in antiquo ēt si sup essent agnati.⁊ dic vt in ea vsq3 ad finē q bñ ⁊ notabiliter loqtur. Et determinat ea potissima rōne.qꝛ istud delictū inobediētie in isto cāu respicit p̄sonā dñi.⁊ nō solū ipm dñm sed ēt impatorē ⁊ totū iperiū ⁊ totā rē publicā que per hoc minui posset.iō ad dñm reuertiẽ. vt p3.s.que fuit p̄ria cā bene.amit.i.§.fi. ⁊ ibi late examinaui in ꝯclusionib⁹. vbi adduxi auctoritates oiū3 q hāc ptē secuti sunt.⁊ alioꝝ q ꝯ̄riam sniam tenuerūt ⁊ ibi plene videas i p̄ria ⁊ scda.⁊.xlv.ꝯclusiōe. ¶ Quero ab extra qꝛ hic dr̄ ꝙ vasallus vocat⁹ ad expeditionē teneẽ aut ire p̄sonaliter aut soluere stipendia an electio sit ipsi⁹ vasalli facere ꝙ vult.⁊ rñdet ꝙ sic. v3 vel ire vl̄ soluē vl̄ aliū dño acceptabilē loco sui mitteẽ.vt ꝓbaẽ i.d.§. firmiter.ī.ti.p̄xi.⁊ p regulā i.l.plerūq3.ff. de iure do.s̄m Jac.d bel.An.de iser.⁊ Bal.facit qd no.glo.ī.ti.p̄ri.in.§.p̄terea ducatus. ⁊ vide qd dixi circa hoc.i.d.§.firmiter. ¶ Ultio d mā hui⁹.§.vide.s.d capi.cor.in.§. similiter. ⁊ i remissionib⁹ q̄s ibi copiose adduxi.⁊.s.d ꝓhi.feu.alie.p loth.i p̄ri.⁊ i.d.§.firmiter ī.ti.p̄xi.⁊ plene i sūma p̄y.i ti.q.mo.fine ca.feu. amit. ad quē summa glo.pe.hic posita siẽr te remisit. Jaco.

De ꝓhibita feudi alienatiōe p fredericū. Rubrica.

¶ Quoniā.s.ti.p̄xi.in fi.declarauit qualiter vasalli teneẽ associare dños suos vel stipendia eis soluere.qñ ipator vadit romā ꝓ suscipiēda corona. Uex qꝛ multotiēs vasalli p̄dicti repiebanẽ alienasse eoꝝ feuda absq3 lnia dñoꝝ.ita ꝙ ñ poterāt ire i tali expeditōe.⁊ sic ipij vtilitas ⁊ honor diminuebaẽ. Quare impator iste federicus volēs huic morbo ꝓuidere.statuit hāc legē q nō solū ꝯcernit alienatiōes p̄teritas s3 ēt futuras.q qdē lex supposita fuit hic imediate post titulū ⁊ legē p̄cedentē que siẽr fuit eiusdē iperatoris federici.

Mperialē. Diuide istā p̄ri.vsq3 ad.§.calidis i q̄tuor partes. In p̄ria iperator iste federic⁹ exordiẽ. In s̄a ponit q̄relas ⁊ cās ex qb⁹ moueẽ ad hāc legē ꝓmulgandam. In tertia hāc legē tanq̄3 gñalē ppetuā statuit ꝓhibēdo i futuꝝ oēs aliēatōes feudoꝝ absq3 volūtate dñoꝝ fieri. In q̄rta cassat ⁊ irritat oēs illicitas aliēatōes p̄teritas iā fcās ñ obstāte aliq p̄scriptiōe.ha ibi q pp.tertia ibi habito igiẽ.q̄rta ibi.vñ ipator. Casus. Impator federic⁹ solicitus circa vtilitatē ipij ⁊ subditoꝝ.habita diligēti deliberatione ꝓhibet alienationē feudoꝝ siue i totū siue i pte absq3 volūtate dñoꝝ siue fiāt ti.vēditōis siue pignoratōis siue relicti ꝓ aīa seu alteri⁹ cuiuslib3 aliēatiōis.⁊ isup reuocatōis p̄dictas alienatōes q i p̄teritū facte fuissent ñ obstāte aliq p̄scriptōe remanēte actōe ad p̄ciū emptori bonefi.h.d. ¶ In tex.circa subscriptionē. Ibi idē.i.iperator federicus primus q ēt legē p̄cedētē edidit. Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Ante suscep tā coronā.adde bart.i p̄rima ꝯsti.ff.doct.in.l. ex ea.ff.d postu. Spe.ti.de renū. i.§.fi.ver. itē ꝙ obtētū.Abb.i.c. venerabilem de elec.Cal.ꝯsi.vij. i rubr.de priuil. ici. an impator. Oldr.ꝯsi.clxxx. incip.questio est vtrū impator.

b ¶ Equalitas est s̄uāda. Add l.fi. ⁊ ibi bar.C. de fruct. ⁊ litis expen.Spe.ti.de sila.in.§.iiij.v. s3 nūqd termini.⁊ an sit s̄uāda in ꝯctib⁹. ī dicijs.⁊ arbitrarijs.vide p gl. i l.si cū dies.in.§. si is.ff.de arb.

Et ideo dixit idem ⁊c.d quo impator plura dixit.s.d
pace tenen.in princ.vbi videas.Ibi populo omnia ista
declaraui.s.ti.p̄cedēti. in supscriptione Ibi solertiā.i.
solicitudinez.Ibi iugiter.i.firmiter.Ibi rōcalis omnia
ista declaraui.s.ti.ij.in princi. Ibi fidelibus.i. vasallis
Ibi regni.qualiter intelligatur declaraui in dicto loco.
Ibi beneficia.i.feuda.Ibi libelli qualiter h̄ fiebat tra-
ditur. s.qualiter olim po.feu.alie.in.§. donare.Ibi ex
peditionem.i.exercitum de quo habita est mentio.s.ti.
proximo.in fi.⁊ in dicta.l.i.s.ti.ij.Ibi habito igitur cō
silio.Ex hoc patet ꝙ est lex generalis.l.humanuz.C.d
leg.Ibi procerum.i.sapientum.vt in.l.fi.C.de leg.Ibi
hac edictali ex his verbis etiam patet hanc esse legez
generalem.l.iij.C.de leg.Ibi pro anima iudicare.i.re-
linquere.nam loquitur iuxta vulgare loquentis.vt di-
xi.s.qualiter olim po.feu.alie.in.§. donare.Ibi ꝓmul
gauit pront patet.s.ti.ij.in.l.i.Ibi ppetratas hoc ē cō
tra ius factas.Ibi p̄scriptione.s.longi temporis.nō au
tem de longissima.q2 per eam omnis tollitur actio s̄m
opinionem glo.secutus sum.s.de capi.co.in.§. p̄terea.
licet quidaz tenuerit cōtrarium p istum tex.qui loqui
tur indistincte.de quo dic vt ibi late dixi. ⁊ sentit etiaz
glosella hic posita.dum vult ꝙ ea que ibi dicta sunt re
petātur hic. ¶ No.ꝙ omnis aliēatio seu distractio su
per feudis in totum vel in partē est interdicta uasallis
absq3 uoluntate dn̄orum.ut hic ⁊.s.d uasal.q ꝯtra cō
sti.lotha feu.alie.in.c.i.⁊.s.qualr̄ olim po.feu.alie.post
prin.⁊.s.ti.ij.in.l.i.ubi uideas.in primo nota.ꝓnt in si
mili uidemus in alijs rebus que sunt prohibite aliena
ri de iure cōmuni.que numerātur p Bal.sup rub.C.
que res uen.de. ¶ No.ꝙ etiam pignoris obligatio i
re feudali ē interdicta uasallis in totuz siue ꝓ parte.ut
in hoc tex.⁊ in gl.p̄ma hic posita i sui p̄n.qd itelligas
uerū quādo ex dicta pignoratione trāsfertur possessio
rei feudalis in creditorem.secus autez si fieret simplex
pignoratio seu hypothecatio absq3 traditiōe possessio
nis.ut dixi.s.de capi.cor.in.§.p̄terea. in.i.q.⁊.s.q̄ fuit
prima causa benefi.amit.in.§.fi.in conclusione.xliij. fa
cit.l.obligatione generali.ff.de pigno.⁊ de hoc etiā di
xi.s.qui.mo.feu.amit.in.§.aut si libellario. ⁊ latissime
.s.in ti.de alie.feu.vbi glo.visa est tenere cōtrarium.de
quo vide p bal.in.l.ij.C.de lega.Et scias ꝙ iste videt̄
habere aium nō luendi qui plus acquirit sup pignore
q̄3 ualeat pignus.ut.ff.de lega.iij.l.qui habebat.in p̄n.
ita tenet Bal.i dicto.§.aut si libellario. ¶ No.ꝙ tra
ctus tēporis non firmat impossibilia de iure.ut in hoc
tex.in fi.⁊ i ꝯcordātijs q̄ allegātur in gl.pe.hic posita.
Sed q2 ista uia brocardica. ut p3 in dicta gl.q̄ aliqua
iura in contrariū allegauit remittendo se pro solutione
huius Brocardi ad libellū disputatoriū Py.vnde tu
dic melius ⁊ latius p Dy.in.c.nō firmat̄.de regu.iur.
in.vi.⁊ p glo.in.l.p fundū.ff.de serui.rusti.p̄dio.⁊ ibi p
doc.⁊ qd dixi.s.si de feu.fue.cōtro.in.c.naturales.in p̄
mo nota. ¶ No.ꝙ solus bo.fi.emptor repetit p̄ciuz a
vasal.vendēte cum feu.sit reuersum ad dn̄m. Non au
tem malefi.qd patet ex hoc tex.qui concedit repetitio
nē bonefi.emptori:ergo prohibuisse vr̄ ipsi malefi.em
ptori.l.cum p̄tor.ff.de iudi.Itē q2 imputet sibi ēptor
malefi.cum scienter emerit rem alienam ⁊ prohibitaz
vendi.l.si fundum.C.de euic. Et hoc etiam voluit gl.
fi.hic posita in sui prin. Scire enim debuit istam ꝓhi-
bitionē.l.leges.C.d leg.facit quod dixi.s.per quos fit
inuesti.in.§.i. ¶ Quero cum glo.prima an dn̄s possit
pignori obligare suam ꝓprietatē quā habet in feudo
absq3 voluntate vasal.Et ista gl.arguit ad ptes ad fi.
⁊ nō determinat:vnde Iaco.d bel.indistincte tenet ꝙ
possit cum nō reperiat̄ prohibitum p.l.ij.C. de vsufru.
⁊.ff.de pigno.actio.l.tutor.in fi.que h̄ alleganť in glo.
hoc idem tenet An.de iser.dicens ꝙ cum hoc nō repe
riat̄ cautum iure feudoꝝ videat̄ esse relictū dispositio-
ni iuris cōmunis.vt in.c.i.s.de feu.cogni.Sed de iu-
re cōmuni hoc satis cautum est per dictā.l.ij.C.de vsu
fru.Nec obstat ꝙ nō videatur parilitas isto casu iter
do.⁊ vasal.ꝯtra regulā positā.s.de for.fi.in fi.q2 etiaz
est dare alios casus in quibus nō seruat̄ inter eos pari
litas.vt ibi per doc.⁊ in.c.dn̄o.supra si de feu.fue.con
tro. Et est ratio vt puto q2 s̄m consuetudinē antiquā
poterat tam dominus q̄3 vasal.pignorare ius suum.vt
colligit̄.s.qualr̄ olim po.feu.alie.Et i hoc erāt pares
sed impator hoc correxit solum in vasallo.Igit̄ in dn̄o
remanemus in dispōne antiqua p.l.p̄cipimus.C.d ap
pel. Et sic redacti sunt in hoc ad disparitatē. facit ꝙ
no.gl.s.ti.ꝓxi.in.§.pe.Et hanc partē secutus ē etiam
Ioā.an.in addi.Specu.in ti.de feudis.§.qm̄.ver.xxx.
qr̄ ⁊ dn̄s Bal.hic q2 cuz nō reperiat̄ prohibitū in do
mino sicut in vasallo:ergo videt̄ ꝑmissum.ff.ex q.cau.
maio.l.necnō. in.§.ꝙ eis.Limitat tn̄ hāc opi.nisi ip̄e
dn̄s pignoraret ius suum pro tanto precio ꝙ nō esset
spes luitionis.q2 tūc esset idem ꝙ in alienatione p.l.q
hēbat.in prin.ff.de leg.iij. ¶ Quero cū glo.ij. quid si
vasallus alienauit feudū sine voluntate dn̄i.sed postea
illud recuperauit. an euitet penā amissiōis ipsius feu.
⁊ arguit ad ptes.Et finaliter determinat ꝙ nō q2 ca
sus est.s.in ti.qd iuris sit si post aliena.⁊c.in.c.i.in pri.
⁊ hoc voluit ista glo.vsq3 ad ver.qd si vasall9 ⁊c.S3
tu circa hanc questionē.tamen dic latius vt ibi dixi.
¶ Quero subsequenter cū dicta glo.qd si vasal.q nō
h3 descēdentes vel agnatos aliquos in suo testamēto
disposuit de re feudali.ipsum feudū ligādo psone pro
sus ex̄nee vel instituendo h̄rdem penitus extraneū.an
dn̄s teneat̄ inuestire talem h̄rdē vel legatariū. Et ista
gl.arguit ad ptes.⁊ tandē determinat ꝙ nō q2 vasal.
nullā h3 facultatē disponēdi d feudo in testamēto.vt
est casus.s.de succes.feu.in prin.Et hoc voluit gl.vsq3
ad ver.sed an i dotem ⁊c.q̄ bene loqtur.⁊ eam sequū
tur doc.p istū tex.⁊ q2 casus est ēt hic ⁊.s.qualr̄ olim
po.feu.alie.in.§. donare. Item q2 in mā feudali heres
appellat̄ filius vel descendens masculus.vt.s. de alie.
feu.in.§.⁊ si clientulus.⁊ ita intelligit̄ glo. posita.i.l.i.
.§.pe.ff.de aqua quot.⁊ esti.que dicit ꝙ h̄rs mascul9
mortuo vasal.de facili impetrat inuestiturā.nō aūt eā
intelligas de h̄rde extraneo.sed de descēdente q de fa
cili petit renouationē inuestiture a dn̄o ꝓut tenetur fa
cere.vt dixi.s.que fuit prima cā bn̄fi.amit.in prin.⁊ de
hoc etiā in.c.bone memorie.extra de postu.prela.p gl.
Ex qbus ergo concludit̄ in qōne gl.ꝙ feudū isto casu
reuertet̄ ad dn̄m s̄m gl. Qd intelligas vex etiā si ta
le feudū modo p̄dicto esset trāslatum in ecclesiā s̄m
Bal.vt ꝓbat̄ in.c.i.in.§.inde pōt.s.de alie.feu.Sed
aduerte q2 ista glo.presupponit in hac sua qōne ꝙ iste
vasallus testator nō habebat descēdētes vel agnatos.
ergo infert a ꝯrio sensu ꝙ si habuisset ꝙ tūc tale feu-
dū nō reuerteret̄ ad dn̄m.sed trāsiret ad eos.⁊ videt̄
sequi Bal.qd verissimū est i feudo antiquo. vt no.gl.
.s.de succes.feu.i.§.hoc quoq3.⁊ dixi.s.que fuit prima
causa benefi.amit.in.§.fi.in conclusionibus.sed in feu-
do nouo non ē dubiū ꝙ agnati nō succedunt.vt.s.de
bene.fra.in.c.i.Utrum aūt tunc filius excludat̄ quan-
do pater suus legauit feudum suū nouum extraneo.⁊
ista est maior dubitatio.⁊ s̄m hāc glo.que indistincte
loquitur videretur dicēdum ꝙ nō. Sed in ꝯriū facit
tex.in.d.§.fi.⁊.s.de vasal.qui cōtra consti.lotha.in.c.i.
Quare cogita super hoc.sed tamē circa ea vid quod
dixi in.§.fi.s. q̄ fuit prima cau.benefi.amit.in cōclusio
ne.xxi.per quaz potes soluere questionem. ¶ Quero
subsequēter cum dicta glo.an vasallus possit absq3 pe
nas ius suum feudale dare in dotē pro filia sua.⁊ argu
it ad partes.Et tandem determinat ꝙ nō.q2 casus ē
.s.qualiter olim po. feu.alie.in.§.donare.Et hoc vult
glo.ista vsq3 ad ver.sed nūquid ⁊c.Et hanc materiā
plenissime

plenissime examinaui in dicto.§.donare.vbi omnino vi deas.⁊ ibi declaraui etiā qd de melioramētis factis in feudo: an possint dari in dotem.⁊ de hac materia etiā late dixi.s.h finitur lex.in.§.si vasallus.¶Quero cum dicta gl.an vasallus possit absq̧ volūtate domini sua suum feudale dare alteri in emphiteosim perpetuam. Et respōdet ꝙ nō.qꝛ est alienatō.vt in auc.de nō alie. in.§.alienationis.Et hoc voluit glo.vsq̧ ad fi.que be ne loqtur.quoniā hoc videtur satis expressum per istū tex.Et addit Bal.hoc esse verū ēt si fuisset appositū pactū.vt ex tali cōtractu nō transiret vtile dñiū:qꝛ vr esse factū in fraudem legis.per ea que dixit Dy.in.l. codicillis.in.§.instituto.ff.de lega.ij.facit.j.in.§.seq. ⁊ de hac qōne plene p Jaco.ardizo.in summa in ti.quibus mo.feu.amit.sub rubricella.an emphiteoticus vel libel li cōtractus prohibeaꝛ ⁊ dixi.s.qd iuris sit si post alie. feu.recu.in.c.i.§.i.⁊ tenet dñs Fran.zaba.in.c.ij. extra de feudis.facit in Specu.d loca.§.fi.ver.cxxv.⁊ sequē ti. ¶Quero cum glo.ij.qd si dñs dedit licentiam va sallo.vt possit vendere feudū ticio amico suo:an ex di cta licentia possit vendere alteri:⁊ dicit gl.ꝙ nō per.l. si rem.in.§.illud.ff.qbus mo.pig. vel hypo.sol.⁊ bene a ⁊ notabiliter loqtur.Et ē ratio qꝛ fines mādati[a] custo diēdi sunt.l.diligēter.ff.manda.Itē qꝛ potest intereē domini.ne vēdaꝛ alteri:ꝙ̄ dicto amico noīato.ar.C.d iure emphi.l.fi.§.i.ff.d actio.emp.l. si sterilis.§.si tibi. Itē qꝛ cū est cōcessum:vt vendaꝛ vni videꝛ prohibitū alteri.l.cū pretor.ff.de iudi.⁊ ff.d leg.i.l.si qs testamē to.ɓm An.de iser.Tutius est ergo ɓm ipsum iperraꝛ licentiā simpl'r vēdēdi nō limitādi se ad aliquā psonā qꝛ tūc posset vendere qbuscūq̧.ar.C.d bo.va.l. si quā do.Facit qꝛ nulla iniuria fit dño postꝙ̄ ꝯsensit:vt i.c. i.extra de feudis.qd intelligas verum:dūmodo nō vē dat inimico domini vel persone prohibite.ar.in.l.fi.C. de pac.inter emp.⁊ vendi.⁊ videtur sentire Bald. de qua qōne p ipsum in.l.ij.C.de edilicijs actio. ¶Que ro cū glo.fi.in ver.imo nec vēditor ⁊c.an vasallus ven dens feudū malefidei emptori possit retinere precium postꝙ̄ dictus emptor illud repetere non potest:ut dixi supra in ultimo notabili.Et respōdet ꝙ nō:ꝫ applica bitur fisco per.l.lucius .ff.d iure fisci.Et hoc uoluit gl. vsq̧ ad uer.nec puto.que bene loqtur ɓm Jac.de bel uisi.⁊ An.de iser.facit qd no.in.l.dispēsatorem.ff.d so lu.ꝫ Bal.arguat in ꝯtrariū per no.in.l.si ꝓcuratori fal so.ff.de ꝯdi.indebi.facit.l.fi.C.de fun.limi.lib.xi. sed h non est bene dictū per tex.supra q̄ fuit pma cā benefi. amit.in fi.⁊ supra de ꝓhibi.feu.alie.per lotha. i.l.i.i fi. ¶Quero subseqūter cum dicta gl.qd si emptor ma lefidei expsse stipulatus est de euictione: an tunc possit repetere pciū.Et rñdet ꝙ non ad hoc:ut aliquā pe nam patiaꝛ ex suo delicto sciēter cōmisso.Nec obstat .l.si fundum.C.de euictio.qꝛ loquitur de aliena.in qua ñ est ꝓhibitio alienationis qꝛ de sui natura est aliēabi lis.ff.de ꝯtrahen.emp.l.rem alienā.hic do loquitur de re expsse prohibita alienari in qua emptor malefi.plus peccauit.qd patet qꝛ etiā notarius scribens talem con tractum punitur in amissione manus.vt.j. hac eadem lege.in.§.scriba.Et hoc voluit ista glo. vsq̧ ad ver.sic ergo.que bene loqtur ⁊ eam seqūtur docto. ⁊ potest assignari etiam alia ratio ɓm Bal.qꝛ ipa stipulatio d euictione est accessoria.vnde si principale est contra le gem.ergo ⁊ ipsa stipulatio.l.non dubiū.C. de leg.licet tamen glo.accur.in pluribus locis teneat contrarium. vꝫ in.l.quēadmodum.C.de agri.⁊ cēsi.lib.xi.in.l.fi.C. de fundis limitrofis.⁊.C.nō licere habi.in.l.i.lib.xi.⁊ d fundis reipublice .l.fi.eodē lib.Sed de hoc vide p do cto.in.l.si fundū.C.de euic.⁊ in.l.fi.in fi.C.d litigiosis. ¶Quero subseqūter cū dicta glo.qd si emi bona fi de feudū a vasallo ⁊ cōueni cum vasallo spāliter.vt nō agam de euictione.an tunc potero repetere pciū. Et

rñdet ꝙ sic per.l.ex empto.i fi.ff.de actio.emptio.Et hoc vult ista gl.vsq̧ ad ver.sed nunqd ⁊c.Tu vero d hac qōne dic latiꝰ p glo.⁊ doc.in.l.si familie.C.fami. hercis.¶Quero cū dicta glo.qd si bonefidei emptor nō vult repetere pciū.sed vult agere ad itaresse nunqd pōt. Et rñdet ꝙ sic per.l. empti actio.C. de euic.Et ad hoc intentabit actionē ex eo ꝯtctu.ff.de actio.emp. l.ex empto.§. his qui viua. ⁊ de contrahen.emp.l.sed celsus.§.i.Nec obstat ꝙ ꝯtractus sit nullus qꝛ hoc est dum quantum ad transactionem rei.sed quantum ad preiudicium ipsius vendentis censetur aliquis. vt ipsi emptori bonefidei nascatur actio personalis ex empto contra ipsum venditorem.vt probatur in dictis iuribꝰ facit quod no.in.l.fi.in fi.C.cōmunia deleg. ⁊ per hoc habes expeditam totam glo. vsq̧ in finem.ꝙ̄ non ita plene loquuta sit que bene loquiꝛ ⁊ eam sequuntur doc.⁊ pro determinatione gl.adduco.c.si vasallus feu dum supra si de feu.fue.ꝯtro. Quid aūt si venditio nō teneret ex defectu solēnitatis.an pciū sit restituēdū vide per Bal.in.l.si pdium.C.de pdijs mi.¶Op. ab extra ꝙ imo valeat alienatio facta p vasallum etiā nō ꝯsentiente dño de.c.i.supra d alie.feu.pꝛni. So.fal lit in illo casu qñ alienaꝛ inter proximos agnatos ad quos est reuersurum.qꝛ non ē proprie alienatio sed po tius refutatio d quo dic vt ibi late examinaui.¶Op po.de.c.si vasallus.de suo.s.si de feu.fue.ꝯtro. vbi va sallus potest litigare ⁊ transigere.etiam sine voluntate domini.Solue vt ibi plene dixi ⁊ supra de cōtro.inter vasallum ⁊ aliū in.c.i. ¶Oppo.de.c.i.supra de feu. non habē.propriā naturam feudi.vbi vasallus potest alienare sine voluntate domini.So.hoc ideo ibi ita sta tuitur qꝛ ab initio fuit concessum cum eo pacto.vt pos set alienari.de quo dic vt ibi plene dixi ⁊ in.c. feudū. ea lege.supra si de feu.fue. ꝯtro. ⁊ in remissionibus ibi adductis.¶Oppo.de.c.i.supra de contro.inter do.⁊ empto.feu.⁊ de.c.si vasallus feudum. supra si de feu. fue.ꝯtro.Solue vt ibi dixi ⁊ maxime in dicto.c.i.in p̄ mo notabili.¶Oppo.de.c.i.post prin.supra qualiter olim po.feu.alie.vbi patet ꝙ vasallus potest etiā igno rante domino feudum alteri infeudare.Solue fatēdo ꝯtrariū.De qua materia dic plene vt no.glo. supra de capi.cor.in.§.preterea.vbi videas ⁊c.¶Quero ab ex tra an vasallus pignorādo ius suū feudale dño suo ca dat in penam hic statutam.Rñdeo ꝙ non ɓm Bal. quia iam adest consensus ipius domini.vt in.c.i.extra d feudis.Sed an tūc dñs lucrabiꝛ fructus vel eos cō putabit in sortem dic ꝙ lucrabiꝛ. vt i.c.conquestus.ex tra de vsuris.⁊ dixi in.c.i.de feu. da. inuicem legis co. ¶Quero qd si sint plures domini ⁊ pignorauit vni si ne voluntate alioꝝ.an possit.Et dicit idem Bal.disti guendū.Aut feudū est idiuiduū vel diuiduū.pꝛio ca su videꝛ ꝙ possit scdo nō pro pte alioꝝ dñoꝝ.ar.ff.de leg.ij.l.cū filius.in pꝛin.ff.de leg.iij.l.pater.§.qndeciꝫ. qñ autē intelligaꝛ diuiduū vel indiuiduum.vide quod no.s.de fra.de nouo bene.inuesti.c.i.¶Quero quam actionē hēat dñs ꝯtra emptorē ad reuocationē feu di alienati dic vt late dixi.s.in.d.c.i. de ꝯtro.inter do. ⁊ emp.¶Quero an vasal.possit ꝯcedere vsumfructū in re feudali.videlicet constituendo aliū vsufructuariū dic ꝙ nō ɓm An.de iser.ff.d vsufruc.l.arboribꝰ.§.i.C. de re alie.l.fi.Sed bene posset vēdere fructus totius tpis quo apud eū erit res feudalis.qꝛ prohibitꝰ vēde b reb nō prohibeꝛ de fructibus disponere.ff.de lega.ij.l. codicillis.§.instituto.⁊ de leg.iij.l.pater.in.pꝛin.Si au tem vēderet fructus ad tps ⁊ iterim moriaꝛ:ita ꝙ feu dum trāsit ad dñm vel alium. tūc obligatio euanescit l.lex vectigalis.ff.de pigno.Diuidenꝛ tamen ipsi fru ctus ɓm formā traditā.s.de lege cora.in.§.pen.⁊ vide circa pdicta qd dixi in.§.aut si libellario.s. quibꝰ mo. feu.amit.⁊ de lege cora.in.§.eadem.de quo etiam per Ja.Alua.sup feu.

a ¶Fines mā dati. Adde.l.q rome.in.§.cali machꝰ.ff.d vb. ob.l.meuia.ff.d manumis.testa. l.q ꝯcubinā. in §.vxor.ff.d le. iij.Car.zab.in.c. mandatū.in.ij. q.de rescrip.

b ¶Prohibi tus vēdere.Ad de q phibitꝰ ē vendere frumē tū extra territo rium an poterit vēdere panē in notabili quātita te.vide p pet.de anch.in repet.c. i.de const.

Jaco.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubrica. an possit
vendere ius ꝑcipiendi fructus cū rub.seq. ⁊ in Spec.
de pignō.§.i.ver.qd de decimis. ¶ Quero an vasal-
lus q̄ habuit licētiā vendendi feudū possit ex virtute
eiusdē licētie vēdere ꝑtem. Et dicit An.de iser. ꝙ sic ꝺ
eq̄tate.ar.in.l.si quis cū totum.ff.ꝺ excep.rei iudi.⁊ de
verbo.signi.l.pupillus.§.i. Idem dicit ipse si ꝯcessa est
licētia ticio videtur cōcessa etiā filijs.ff.ꝺ proba.l.si pa
ctum.in fi. Idē dicit ipse ꝙ virtute dicte ꝯcessiōis pos-
set pignori obligare p.l.ij C.ꝺ patri.qui filios distra.⁊
q2 levius fuisset cōcedi licētiam pignorādi. ar.in.l.ij.⁊
l.ꝑscriptione.si cōtra ius vel vtili.publi.facit.ff. ꝺ ꝟuis
expo2.l.cui pacto.⁊.ff.de regu.iuris.l.nō debet.⁊ facit
ff.ꝺ statu libe.l.a te.§.fi. Rigor tñ qui solet ꝟuari i cō
tractibus multum ꝯtrariat̄ ꝑdictis.vbi q̄cq̄d nō expri
mitur dʒ haberi pro omisso.ff.ꝺ verbo.obli.l.q̄cq̄d.itē
q2 nō recedimus a sig.verboꝝ.l.i.ꝺ exercitoria.⁊.l.nō
aliter.ff.de leg.iij. Itē q2 vterq3 casus est prohibit⁹. vt
hic merito si cōcedit̄ in vno videt̄ remanere prohibitū
in alio per.l.cum ꝑtor.ff.ꝺ iudi. ¶ Quero qd si infeu
davi tibi feudū. ⁊ tu ꝺ hoc feudo infeudas alteri puta
ticio.⁊ iste ticius vult vēdere.an in hac vēditiōe exiga
tur volūtas mei prioris domini.an volūtas tua. Et ia
co.ardi.qui format istā q̄ōnem in ti.qui. mo.feu.amit.
sub rubricella an sufficiat cōsensus maioris domini di-
cit ꝙ dʒ intervēire ꝯsensus prioris domini siue antiquo
ris.nō autem ꝓximioris.nisi ille antiquior esset absens
q2 tūc voluntas ꝓximioris sufficeret.⁊ hoc probat per
c.si clientulus.s̃.de alie.feu.⁊ de probi. feu.alie.per lo-
tha.in.l.i.⁊ de feu.sine culpa nō amit.in.c.si q̄s miles.
⁊ ꝺ lege cora.in.§.similiter.⁊ ar.ff.rem ra.ha.l. si sine
.§.fi.nisi primus vasallus esset ꝑncipis.q2 tūc secundus
vasal.nō dʒ denūciare principi.sed suo dn̄o. vt probat̄
hic.⁊ ar.C.qui pro sua iurisdi.in.l.i. Et hanc ꝑtē ꝙ re
gratur cōsensus prioris domini.tenet simplr̄ Joan. de
pla.in sūma p.§.illud.ꝯ.eo.vbi videas.⁊ Azo. in sūma
de iure emphiteotico.in materia emphiteote.⁊ Bal.ī
dicto.§.illud.⁊ q̄ꝺ ibi dixi.⁊ per Zabarel.ī.c.potuit.ex
tra de loca.in emphiteota. Ubi autē ipse ticius scd̄us
vasallus faceret cōtra tenorem huius legis. Ita ꝙ feu
dum amitteret ad quem tunc dn̄m debeat feudum re
dire.dic vt no.glo.in dicto.§.illud.⁊ ibi dicā. ¶ Que-
ro an de licētia data per dn̄m vasallo de vēdēdo idu
catur preiudicium dn̄o in iuribus suis vasallagijs que
hʒ in dicto feudo. Et dicit idē An.ꝙ ñ q2 fuit cogita
tum solum de vēditiōe iuris vtilis ipsius vasalli.vnde
nō debemus extēdere ad iura domini.ar. extra de ꝑ-
sump.c.afferte.⁊ q̄ꝺ no.iij.q.v.hoc q̄ppe. Un̄ ergo etiā
sine aliqua reseruatiōe remanet saluū ius suum ipsius
domini.ff.ꝺ nego.gest.l.si pupilli. in.§.i.⁊.l.testa.C.ꝺ
testa.facit.l.fi.C.de iure emphi. De q̄ q̄ōne vide lati⁹
p Jaco.ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub rubricella an em
ptor qui emit voluntate dn̄i. ¶ Quero an cōsensus ⁊
licētia dn̄i sufficiat siue ꝑcedat alienatio siue subsequa
tur.⁊ dic ꝙ sic ꝟm An.de iser.p.l.licet.ff.ꝺ iud.⁊ cōia
predi.l.fi. Et est ratio q2 tollit̄ impedimētum pp̄ ꝙ ñ
valebat alienatio.vnde cessat effectus ipsius ipedimē
ti.l.vbi lex.ff.de vsucap. Itē q2 agebat̄ solum de ꝑiudi
cio cōsentientis.ergo pōt ꝑcedere ⁊ sequi.C.de emāci
pa.l.iubemus.ff.de aqua plu.arcē.l.in ꝯcedendo.in fi.
Secus si ageret̄ de ꝑiudicio alterius.ex̄ de fide instru.
inter dilectos.q2 dʒ hoc fieri sine alterius iniuria .l.nec
diuus.C.ꝺ emācip. In auctoritate aūt ꝑstanda dicēdū
ꝙ debet adhiberi in ipso ꝯctu.ff.ꝺ aucto.tu.l.obligari.
de acquir.here.l.si quis mihi bona.in.§.iussum.cum si.
¶ Quero qd si vasallus vēdidit saluo iure suo ⁊ filio
rū ⁊ agnatoꝝ ⁊ ꝓcedit ad traditionē.an dicta verba
aliq̄d releuent. Et Bal.in.§.fi.s̃.que fuit prima cā be
nefi.amit.dixit ꝙ nō p dictū tex.q2 cū nō sit denūciatū
dn̄o.vr̄ per ꝯn̄s dn̄ʒ contēnere. Itē q2 in ꝑiudicialib⁹
non iuuat protestatio.vt i.c.olim.de censibus. Uel si
addiceret ista v̄ba.nec aliter.nec alio modo forte ñ p
deret feudū.iuxta no.i simili.in.l.si q̄dem.C.de excep.
ff.fami.hercis.l.idē labeo.i.§.ꝑmo. ⁊ de manu.testa.i
l.si quis locuplex. Et ad ꝑdicta vide bal.i.l.i.C.ꝺ his
que pe.no.⁊ zaba.in.c.ij.ex̄ ꝺ feudis. ¶ Quero qd si
vasallus vendat ⁊ trāsferat sub ꝯditione si pōt hoc fa
cere de iure sine amissione iuris ⁊ precij.an isto modo
incurrat periculum huius legis.⁊ dixit Ja.ardi.ꝙ nō.
ar.ff.ꝺ acqui.pos.l.si me in vacuā.post pri.⁊.l.qui ab
senti.§.ij.ff.ꝺ vi ⁊ vi arma.l.cū fund⁹ ⁊.C.cōmunia ꝺ
le.l.fi.§.sin autē.q̄ꝺ est verum ꝟm Bal.nisi quādo ca
ptio domini posset interuenire p corpalem traditionē
puta castri ꝙ vix possit dn̄s recupare. q2 dolus ē i tra
ditione qui debet purgari p amissionem feudi.ff.ꝺ do
lo.l.eleganter.⁊ ita dicit se consuluisse.prout asserit i.§.
hoc quoq3.s̃.de succes.feu. Idē si dicat si domino pla
cuerit.ar.ff.de manu.testa.l.si quis locuplex.i fi.⁊.ff.q
⁊ a qui.l.v.in prin. Et ita determinat ꝑdictus Jac.in
sūma in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si vēda. sub
conditione ⁊c. Idem sensit Bal.in.§.hoc quoq3.s̃.de
succes.feu.p dictam.l.si quis locuplex.ff.ꝺ manu.test.
¶ Quero qd in feudo ecclesiastico.an vasallus possit
vendere feud.sine ꝯsensu ꝑlati vel capituli. Et de hac
q̄ōne dic vt late dixi.s̃.q̄ fuit prima cā bn̄fi.amit.in fi.
¶ Quero an pignus iudiciale possit ꝯhi de feudo vl'
in cāʒ iudicati capi.dic ꝙ sic ex necessitate. si aliud nō
hʒ ꝟm Jac.ardi. Nam lʒ volūtarie ⁊ ex ꝯsensu nō pos
sit.vt hic:tñ sec⁹ si ex necessitate.ar.ff.fami.hercis.l.alie
nationes.⁊.l.cū putarē.⁊.ff.de dam.infect.l. cū postu
lassem.in fi.⁊ ille in quē ex dicta cā puenerit feudū po
terit retinere donec viuet vasallus.ar.C.cōia. ꝺ manu.
l.i.post prin.ff.de leg.ij.l.peto.§. ꝑdium.⁊.ff.de actio.
emp.l.fundus.⁊ ita determinat idem Jac.in dicto tit.
⁊ rub.an pig.iudiciale ꝯhi possit.⁊ vide q̄ꝺ dixi.s̃.de
inuesti.de re alie.fac.in.§.qd ergo.⁊ q̄ꝺ tradit̄ p bal.i
l.ēt.C.de execu.rei iudi.⁊ p bar.in.l.si finita.§.si de ve
ctigalibus.ff.de dam.infec.⁊ in Spec. de primo ⁊ ꝟo
decreto.§.restat.v̄si.⁊ idē in vasallo.⁊ quod dixi.s̃.que
fuit prima cā bn̄fi.amit.i fi.i ꝯclusiōe.xxxiiij.⁊ supra si
de feu.fue.ꝯtro.in.c.si vasallus.ꝺ suo i opp.iij. ¶ Que
ro an vasallus possit ꝑmutare feudū absq3 voluntate
dn̄i dic ꝙ nō p̄io p istū tex. Itē q2 sub v̄bo alienatio
nis ꝯtinet̄.ff.de libe.cā.l.receptissime.⁊.l.intantū.⁊.l.
vel ꝑmutare.i auc.de nō alie.in.§.alienatōis.C.de rer
permu.l.i.⁊.l.permutatio.⁊ tʒ idē Jac.i.d.ti.sub rub.
vasallus feudū ꝑmutare nō pōt.⁊ Spec.i ti.de feu.§.
q̄m.v̄si.xxxij. Similiter nō pōt vasallus dare feudū
suū in cōpensatione per dictā.l.intātū.⁊.ff. de v̄b.sig.
l.dedisse. Nec pōt dare insolutū per istū tex.⁊ per.l.fi.
ex qui.cau.in pos.eatur.⁊.ff.de leg.i.l.senatus.in pri.⁊
tʒ idē Ja.ard.i.d.ti.sup cōpensare nō pōt. ⁊ sub rub.
an possit dare insolutū. ¶ Quero qd si vasal. locauit
suū feu.ad centū ānos.an vr̄ alienasse ita ꝙ incidat in
penā dixit bal.ꝙ nō.sʒ tñ nō tʒ locatio.vt in.c.abb.xij.
q.ij.facit q̄ꝺ no.ff.de leg.ij.l.codicillis.i.§.īstituto.hoc
tenet bal.s̃.q feu.da.po.in pri. Sed tu dic ꝙ si videat̄
eē facta in fraudē ꝙ tūc iduceret priuationē. vt supra
qualr̄ olim po.feu.alie.in.§.donare.⁊ ibi dixi sup tex.
⁊ in.iiij.nota.de quo in cle.i.in fi.de reb.eccle.nō alie.⁊
Jo.an.in Spec.eo.ti.sup rubrica. ¶ Ultimo ad mā3
alienationis feudoꝝ.vide plura q̄ dixi in.d.l.i.supra ꝺ
probi.feu.alie.p lotha.⁊ i.c.i. supra de vasal.q̄ ꝯ ꝯsti.
per lotha.feu.alie.⁊ supra q̄ fuit prima cā bn̄fi.amit.ī
fi.⁊ i remissionib⁹ copiosis quas in dictis locis addu
xi.⁊ per canonistas ī.c.q̄ in eccliaꝝ.de ꝯsti.⁊ ex̄ ꝺ reb.
eccle.nō alie.in.c.cū laycus. De mā v̄o pignorationis
rei feudalis.dixi supra de alie.feu.ī.c.i.⁊ q̄ꝺ no. p gl.⁊
doct.ī.l.lex vectigali.ꝺ pigno.⁊ p canonistas.in.c.i.ex
tra ꝺ feudis. De mā aūt disponēdi de feudo i vltima
voluntate

voluntate vel in cām dotis dixi.s.qualr olim po.feud. alie.in.§.donare.ꝛ p canonistas in.c.nup.extra de dona.inter virū ꝛ vxo.ꝛ vide ad ꝑdicta in Spec.de loca.in.§.nunc aliqua.versi.cxxi.ꝛ seq.ꝛ seq.ꝛ per Hosti.in summa titu.de feu.§.quid hodie.

Callidis. Diuidit̃ i duas ptes.in prima ꝓhibꝫ fraudes fieri circa aliēatiões feudoꝝ.i ſa statuit penā circa fraudātes.Scđa ibi:naꝫ.¶ Casus. Vasallus fraudem cōmittēs circa alienationē feudi priuat̃ ipo feudo:ꝛ ad dñm libere reuertit̃.h.d.Et ꝑmitte ꝓ euidētia ꝙ pluribꝰ modis[a] cōtrahēdo pōt fieri fraus legi.vt no.gl.in.l.ↄ̃.ff. ꝺ legi.ꝛ fit qñqꝫ de ↄ̃ctu ad ↄ̃ctū.vt ūbi grā si ad extra ꝛ palā fingo facere vnū ↄ̃ctū q de iure pmissus est.sed tacite ꝛ clā facio aliū ↄ̃ctū q de iure reprobat̃.vt si maritꝰ fingat vēdere vxori.qđ ꝺ iure lꝫ:sꝫ in veritate hoc facit aīo donādi qđ nō lꝫ.vt.l.si spōsus.§.circa.ff.ꝺ dona.inter vir.ꝛ vxo.vnde talis fraus reprobatur a iure.l.fraꝰ ff.de legi.Similiter in casu nr̃o vasallus sciens se posse licite infeudare feudū suū alteri.prout no.gl.s. ꝺ capi.cora.in.§.ꝑterea.ostendēs ab extra ꝛ palā velle infeudare feudū.sꝫ tñ clā in fraudē huius legis facit venditionē dicti feudi sui.ꝛ recipit ꝑciū quo casu qꝛ fraudat hanc legē prohibentē alienatiōem feudoꝝ. Merito non tenet talis ↄ̃ctus fraudulentus. ꝛ punit̃ qꝛ amittit feu.vt hic in tex.¶ In tex.ibi.callidis.i.dolosis ꝛ astutis.Ibi machinatōibꝰ.i.simulatōibꝰ.qꝛ machinant̃ facere vnū ↄ̃ctū palā.ꝛ faciūt aliū clā.ꝛ de hoc ūbo ꝺclarat̃ late.j.q testes sint neces.ad proban.feu. ingra.super tex.Ibi sub colore iuestiture.vt qꝛ ostēdūt ab extra velle infeudare feudū eoꝝ.Ibi lr̃e dicūt.Subaudi ēt i veritate hoc lꝫ si fieret sine fraude.vt probat̃ in.d.§.preterea.ꝛ probat̃.j.eo.in.§.illud. Sed qñ p fraudē fit.tunc nō lꝫ vt hic.ꝛ hoc voluit glo.hic posita. Ibi vendunt s.clā ꝛ in fraudē huius legis.Ibi figmētū.i.talis fictio ꝛ simulatio.Ibi vel aliud.s. qđ tēdat ↄ̃ istaꝫ legē.d.l.cōtra.ff.ꝺ legi.Ibi vlterius.i.deinceps.Ibi amittat .s.ꝓ ea pte ꝓ qua est fcā alienatio. qm̃ si totum feuduꝫ fuit alienatū amittit totū.Si ūo pars dꝫ amitti solū illa pars.vt.s.ꝺ vasal.q ↄ̃ cōsti.lotha.feu.alie.in.c.i.ꝛ in glo.hic posita in ꝑn.no.ꝙ nedū ea q̃ fiunt ↄ̃ legē expsse.sed ēt ea q̃ fiūt in fraudē legis ipso iure nulla sunt.vt hic ꝛ in.l.nō dubiuꝫ.C. ꝺ legi.Et est rō qꝛ simulatus titulus ↄ̃ mentē legis factꝰ nō est titulus.l.ab anastasio.C.mādа.ꝛ.l.emptor.ff.ꝺ aqua plu.arcē. qs autem magis punit̃.an faciēdo expsse ↄ̃ legē. an subdole ꝛ p fraudē.ꝛ dixit bal.in.d.l.fraꝰ. qđ quāto dolus est calidior tāto punibilior.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.l.ij.§.pe.ꝛ vide qđ dixit Spec.in ti.ꝺ dona.in.§.i.ver.iteꝫ pone aliqs.¶ No.ꝙ ita punit̃ ille q facit ↄ̃ mētem legis sicut ille q facit cōtra ūba ꝛ mentē vt h̃ ꝛ i .l.i.in fi.s.ꝺ ꝓhi.feu.alie.p lotha.ꝛ i.l.hac edictali.C.ꝺ scđis nup.Et est rō qꝛ virtus legis principalr̃ cōsistit in mēte.nā mēs est idē qđ rō legis.vt no.Dy.ꝺ reg.iur.i.c.
b fi.lib.vi.que aūt sit pena trāsgredientiuꝫ[b] ꝛ ↄ̃bentiū ↄ̃ interdicta legū.dic ſm doc.ꝛ in.d.l. non dubiū qđ aut pena ē statuta certa.ꝛ illa dꝫ attēdi vt h̃. aut nō ē statuta vel determinata.tūc erit arbitraria.vt.l.hodie.ff.de penis.ꝛ.l.i.§.expilatores.ꝛ.ff.de effrato. Hic.n.est statuta certa pena.tum qꝛ ānullat̃ actus.tum qꝛ ↄ̃bentes puniunt̃ in amissione rei. Nā etiā annullatio actus est pena qñ fit rōne ꝓhibitiōis.vt hic ꝛ.ff.de ↄ̃hē.emptio.l.senatus. Secꝰ aūt si fuerit rōne modi vl̃ forme nō seruati.qꝛ tūc nō intelligit̃ pena.vt dixit Joā.an.in c.fi.ꝺ elec.lib.vi.ꝛ ita determinat Bal.in.l. nō dubiū.¶ No.ex h̃ tex. ꝙ lꝫ vasallus nō possit alienare absqꝫ dñi volūtate.pt tñ alteri ifeudare.dūmodo h̃ faciat sine fraude.vt probat̃ h̃ ꝛ in.c.bñficiū.s.si de feu.fue.cōtro . q̃ fraus intelligit̃ ex eo ꝙ interuenit precium quoquo mō.ꝛ.j.medietatē iusti precij. lꝫ qdā tenuerunt ꝙ solū presumat̃ fraus qñ ē vltra medietatē.vt ibi no.ꝛ ibi late dixi.Et intelligas dictā infeudationem valere dato ꝙ iteruentiat preciū.dūmodo iteruentiāt tria que ibi no.ꝛ de qbus dixi ꝛ collegi.s.de lege cora.in.§.si-
c militer.in.ij.nota.Utrū aūt feuduꝫ possit emiᶜ p pecuniam dño pmittēte alienationē.vide.s.ꝺ bene.fra.ꝛc.in.c.i.ꝛ qđ ibi no.p glo.ꝛ ibi dixi. ¶ Quero cū gl.ij. an vasallus q nō alienat possit iuito dño renūciare feudo.Et arguit ad ptes.ꝛ tandē determinat ꝙ debemꝰ attēdere cām pp quā datū est feudū qm̃ si feuduꝫ ē datū simplr̃ sine ꝑstatione alicuius seruitij.sed est simplex ꝛ rectū.ꝛ tūc pōt refutari.Si ūo est ↄditionatū:vt qꝛ ē datū ad certū seruitiū.tūc nō pōt vt.s.ꝺ vasa.qui ↄtra consti.lotha.feu.alie.in.c.i. Et hoc voluit gl.ista vsqꝫ ad finē.q̃ꝫq̃ꝫ nō ita clare.ꝺ quo dicatis vt plene no.p glo.in.c.fi.s.de capi.q cur.vēdi. ꝛ ibi dixi ꝛ i dicto.c.i.super tex.ꝛ in.iij.nota.¶ Quero cum glo.fi. qd si vasallus vēdat feudū sine volūtate dñi.Ita ꝙ ex hoc amittat illđ ꝛ ad dñꝫ reuertat̃ ſm formā hic traditā.an amittat ipo iure:an reqrat̃ snīa priuatiua. Et rñdet ꝙ respectu ipius vendētis nō reqrit̃ aliqua snīa qꝛ hoc iure priuatꝰ est.ꝛ icōtinēti est aptū dño. vt.s.in ti.qd iuris ꝛc.ꝛ i.c.i.Sed respectu illius q emit bona fide est necesse ꝙ ferat̃ snīa ad hoc vt possit agere de euictione ↄ̃ ipm vēdentē p.l.i.ff.de euic.Et h̃ vult gl.vsqꝫ ad ver.itē etiā.Ex q̃ gl.no.ſm bal.ꝙ q̃ꝫq̃ꝫ vasallus p alienationē ipso iure cadat ꝛ reuertat̃ ad dñꝫ tñ non poterit dñs propria auctoritate possessionē apprehēdere ꝛ tollere a bonefidei emptore.Et est rō qꝛ ipse emptor nō hꝫ cām ab ipso dño.ar.ff.si muli.ven.no.in.l.i.§.necessario.ꝛ facit ad ꝑdicta.ff.de neg.ge.in.l.atqui nā.in.§.cū absente.ꝛ hoc tꝫ ēt Pet.de cer.faciūt no.p Inno.in.c.ex pte.extra de feu.ꝛ ibi ēt tangitur p do.Frācis.zaba.Et ex ꝑdictis ego possuꝫ iferre ſm An.de iser.ꝙ ista disputatio an cadat ipo iure vasallꝰ vel nō cadat sit supflua postq̃ꝫ ab emptore nō pōt auferri nisi p sniam.ꝛ sic i effectu necessaria ē sententia ad hoc:vt dñs ipsam rē auferre possit.nisi dicas ꝙ operat̃ respectu fructuū medij tpis.vt in auc. de incest.nup.in pri.Sicut diximꝰ qñ disputat̃ de dño vxoris i re dotali p.l.in rebꝰ.C.de iure doti.Et circa māꝫ pñtis questiōis.vide qđ dixi.s.in.c.i.de feu.sine cul.nō amit.ꝛ q.mo.feu.amit.i.§.i.ꝛ statim dicā. ¶ Oppo.cū dicta gl.ↄ̃ ꝑcedentia ꝙ imo semp reqrat̃ snīa i priuatiōe vasalli qđ pꝫ qꝛ vasallus nō pōt priuari.nisi ex cā ꝛ culpa cognita p iudiciū pariū.vt est casus in.c.i.s.de feu.sine cul.nō amit.So. hic loqmur de amissione feu.p alienationē.Ibi aūt p feloniā ꝛ delictū vasalli vbi reqrit̃ snīa.vt ibi ꝛ i.c.i.s.quo tpe mil.ꝛc. Et p hoc est expedita gl.vsqꝫ ad finē. Et assigno rōnē q̃re magis p alienationē priuat̃ ipso iur̃ q̃ꝫ p delictū cū potius videat̃ dicēdū ↄ̃riū qꝛ plus vr̃ offendere dñm vasallus p delictū q̃ꝫ p alienationē p ea q̃ hñtur.s.si vasal.feu.priue.cui defer.debe.Sꝫ rñdeo ſm bal. qꝛ ille q alienat ꝛ tradit se facit penitꝰ alienū a feudo.vt hic.qm̃ istud est hr̃e feudū pro derelicto in iure. ergo ius ꝛ possessio pdit̃.ar.ff.pro derelicto.i.l.fi.facit.l.ꝑtoris.in pri.cū ibi no.ff.de dā.infec.qđ secus ē qñ p delictū.vt i.d.c.i.ꝺ feu.sine cul.ñ amit.ꝛ.s.q̃ fuit pria cā bñf.amit.in fi. facit ꝙ ad propositū dixit Inno.i.c.ex pte.ex̃ de feu.ꝛ hr̃.s.q.mo.feu.amit.in.§.vel si cū filia.Et ad ꝑdicta vide plura q̃ dixi in.d.c.i.de feu.sine cul.nō amit.ꝛ i.c.ij.ꝛ qđ tangit̃ in Spec.de loca.§.nūc aliq̃ ū.xlvij.ꝛ versic.seq.Sed an ꝛ qñ vasallus amit. feu.p negligentiā nō petite iuestiture reqrat̃ snīa.dixi.s.que fuit prima cā bñfi.amit.in pri. ¶ Oppo. ab extra ꝙ imo feuduꝫ nō reuertat̃ ad dñm p alienationē vasalli vt vult iste tex.sed reuertat̃ ad agnatos suos ipius vasalli.vt probat̃.s.de succes.feu.in.§.h̃ quoqꝫ.ꝛ.s.qualiter olim po.feu.alie.in.§.pe.So.iste text.dꝫ itelligi in
Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Plurimis modis.Adđ gl.i ūbo fraudeꝫ.ꝛ ibi Ant.de but.in.c.q̃ꝫto.de priui.Inn.in.c.illo vos.de pigno.Inn.i.c.ad nostraꝫ.de empt.ꝛ ven. Inno.in.c.ingrendū.de pecu.cleri.Pet.de anc.i repe.c.i.de ↄsti.Host.i summa.ti.de empt.ꝛ ven.i.§.fi.i vl.col.bal.in.l.humanū.C.de leg.bal.i.l.pacta nouissima.C.de pactis.Pe. de an.ↄsi.ccij.inci.ex ordine ↄ̃ctuuꝫ.idē Pe.de anc.ↄsi.ix.incip. plurime ↄiecture.

b ¶ Que āt sit pena trāsgrediētiū.Adde gl. in c.gñali.ꝺ elec.li.vi. ꝛ qd de trāsgressore cōsuetudinis. vide gl.i c.ex lr̃is.ꝺ ↄsue.Archi.i.c.in his.xi.di.doc.in.c.cū oēs.de ↄsti.bal.i l.i.in.ij.colum.C.que sit lon.cōsue.bal.i.l.siqs.non dicaꝫ rape.C.de epi.ꝛ cle.

c ¶ Utrū āt feudum possit emi.Adde bal.i.l.lꝫ.C.ꝺ lib.cā.doc.i.c.ad nostrā.de emp.ꝛ vē.abb.in.c.cū seculum in.i.nota.de iur̃ patro.

feudo nouo vel si volumus intelligere ð antiquo debemus psupponere q hic nulli extabant agnati.ita no.p glo.in.d.§.hoc quoqz.ꝛ de hoc dic vt plene dixi.s.que fuit pma causa benefi.amit.in.§.fi.in conclusionibus. ¶ Ultimo ad materiã hui⁹.§.circa fraudẽ.vide.s.de phibi.feu.alie.p lotha.iuxta finẽ ꝛ.s. qualr olim po. feu.alie.in.§.donare.ꝛ in.c.bñficiũ.s. si ð feu.fue.cõtro. ꝛ.s.de feu.sine cul.nõ amit.in.c.ij.quãtuz vo ad mãm alienatiõis:vide ea que dixi.s.pxime.in prin.huius.l. ꝛ in remissionibus quas ibi adduxi.

Scriba. Notarius scribens instrumẽtũ ð alienatiõe feudi illicite fcã punit in amissiõe officij ꝛ manus cũ infamia.h.d. ¶ In tex. ibi.scriba.i.notarius.vt.s.de probi.feu.alie.p lotha.in l.i.in fi. Et pbat ex eo q statim subijcit ð istrumẽto. Ibi sup hoc.i.sup ꝯtus alienationis feudalis:siue sciat apte ꝛ palã.dũmodo nõ iteruẽiat volũtas dñi.vt .s.in prin.l.dixi.siue fiat clã ꝛ simulate.vt.s.pxime dixi.quoniã iste.§.refertur ad omnia suprascripta.ꝛ cõtinuat eãdem mãm fm An.de iser.ar.C.de verb.signi. l.pe.vbi fit similis relatio.ꝛ in.l.etiã.C.si tutor vl cura. Ibi sciens.Nã secus si ignorãs.vt dixi in.d.l.i.i qrto notabili. ¶ No.puniendũ notariũ facientẽ scienter instrumentũ de ꝯtu phibito.qd facit in ar.fm Bal.ꝯ notarios qui scribũt instrumẽta scienter ꝯfecta i fraudem vsurarum[a].vt debeãt ab officio tabellionatus cũ infamia remoueri.facit dicta.l.i.s.de probi.feu.alie.p lotha.ꝛ.l.iubemus.in.§.his tabellionibus .C.de sacro san.eccle.que h allegat p gl. Aduertãt ergo bñ notarij.ne scribant in ꝯtu probibito pter penas eis iminẽtes in qbus punirent.l.fi.ff.ð leg.i.fm Andr.de iser. ¶ No.casuz in quo quis punit triplici pena p vno ꝛ eodẽ delicto.Et rõnem assignaui in.d.l.i. in vlti.not.ꝛ dic ð hac mã vt ibi dixi ꝛ in remissiõibus quas ibi adduxi. ¶ Quero ab extra qd si iste notarius q scribit tale instrumentũ erat minor.xxv.annis.an puniret ista pena.vt amputet ei manus[b].ꝛ dixit bal.in.d.l.i.q nõ. qz istud instrumentũ re vera nõ est falsũ sz temerariũ. ar.no.in auc.de nõ alie.in.§.qz vo verisimile.col.i.ꝛ pbat p.l.ij.C.si aduersus delictũ.ista opinio sua plz mihi.qz est equa.sed tñ ego puto q de rigore iuris nõ bene substẽtaret.Tum p istum tex.q indistincte loqtur. Tum qz tale delictũ pcedit ex animo.in quo ẽt minor non excusat.vt in.l.i.C.si aduersus dlic. ꝛ no.in.d.l.ij. ¶ Quero quã manuz amittere dẽat iste notarius.an dextrã cũ qua scripsit.an sinistrã in qua min⁹ põt. Et dixit An.de iser.q lz regulr pene sint potius moliẽde ꝙ exasperãde.l.interptatiõe.ff.de penis.tñ in casu nostro dz amittere manũ cũ qua scripsit.qz in eo cũ quo deliquit dz puniri.J.de statu.contra libe.eccle. in.§.omnes pegrini.ff.ð dam.infec.l.qui bõa.in.§. si qs extra ð tẽpo.ordi.in.c.lras.in fi. Et suadet rõ ne iterũ possit cõmittere tale crimẽ.Et ideo dz tali occasio.ar.isti. vi bo.rap.in.§.sz nedũ talia.Nec obstat dicit ipse qd no. in auc.sed nouo iure.C.ð seruis fugi.vbi punit in mãu minus potẽte.qz ibi loqmur in eo casu ꝛ delicto qd ita põt cõmitti p manũ sinistrã sicut p dextram.sicut est i furto.qz tũc bene hz locũ dicta.l.si ð interptatione.vt mitius puniat.sed in notario scribẽte vel in pcutiẽte dicit ipse puniendũ delinquẽtem in manu cũ qua delqt. qz de cetero nõ poterit notarius scribere habiliter cũ sinistra:sicut faciebat cũ dextra silr pcutiens nõ poterit ita pcutere cũ sinistra sicut cũ dxtra vt ex pdictis colligit.ꝛ hec est notabilis limitatio ad ea q tradunt i dcã auc.sed nouo iure.tñ ista rõ nõ videret hẽre locũ in casu nrõ.qz cessat ista suspitio faciẽdi ð nouo siña instrumẽta cũ sit puatus officio.vt hic pz. ¶ Ultimo ad materiã pñtem.vide q dicta sunt in.d.l.i.s.ð phi.feu.alie. p lotha.De mã vo notarij delinquẽtis circa offm suũ. an de iure possit amplius agere offm suũ.vide qd no. per glo.ꝛ Bar.ff.de edendo.l.si quis ex argentarijs. in.§.i.ff.ad.l.iul.repe.in.l.eadẽ.in.§.i.ꝛ in Spec.de instru.edic.i.§.restat.ver.qd si tabellio.ꝛ ibi vide plura de notario.ꝛ Bal.in.l.ij.C.ð indicta vidui. Qua aũt pena puniat notarius de iure cõi si delinquat i officio. no.in auc.de nõ alie.in.§.ad hec.ꝛ ibi etiã no.an iste talis notari⁹ delinquens posset restitui.dixit quoqz An. ð iser.q vbi pena non eẽt certa ꝛ ðterminata q puniret extra ordinẽ p.l.sanctio.de penis. Postremo videas i sũma iac.ardi.i vltima carta.sub rubricella vbi qs manũ amit.vbi tractat ð mã hui⁹.§.ꝛ numerat casus.xxiij.in qbus quis ð iure manũ amittit.

Preterea si quis. Postꝙ imperator iste federic⁹ puidit dñis.ne ꝯtẽnat a vasallis suis circa alienatiões feudoꝝ.vt.s.dixit.Nũc puidet ne ꝯtẽnat circa petitiõe inuestituraꝝ.Ista.n.pcedũt a pari quantũ ad amissionẽ feudi.vt.s.q fuit pria cã bñfi.amit.i pri. ꝛ in fi.ꝛ hic in prin.dum dixit preterea ꝛc. quasi ꝯtinuãdo se ad pcedentia. Et hoc modo adaptat ad titulũ istũ.Et i sũma hoc vult.Si vasallus maior.xiiij.ãnis. succedẽs in feudo nõ petierit inuestiturã a dño vel ab hrde dñi p negligentiã suam.J.annum ꝛ diem amittit feudũ.h.d. ¶ In tex.ibi.ifeudatus.i.vasallus. ꝛ põt intelligi pprie ð illo q alias fuit inuestitus.sed nũc p mortem dñi tenet petere renouationẽ inuestiture ab hrde. vt.s.de capi.cora.in prin.qui hrs ẽt habet p dño suo pprio.vt insti.de here.quali.ꝛ dif.in.§.fi.vel põt ẽt intelligi iproprie ð eo q nunꝙ fuit infeudatus.sed successit in dicto feudo vasallo ifeudato q silr tenet petere inuestiturã a pprio dño.vt pbat in.d.c.i.de capi.cora. in pri.Ibi sua incuria hoc ẽ qz non curauit ex pposito petere dictã renouationẽ inuestiture.vt differat a sequẽti qñ p simplicẽ negligentiã destitit.Ibi inuestiturã dic i.renouationẽ inuestiture antique. q nũc p istã ꝯfirmat vt.s.p quos fit inuesti.in prin. Et sic itelligit iste tex.i feudo antiquo.ꝛ iõ dixit ifeudatus ꝛc.qñ i feudo nouo abusiue ꝯcesso ꝛ pmisso nõ est statutũ certũ tpe.vt dixi.s.q fuit pria cã bñfi.amit.i pri.sup tex.vbi aũt qs eẽt inuestitus ð nouo.ꝛ iã habuisset ppriã inuestituraz realẽ.tunc bñ teneret petere renouationẽ inuestiture a successore dñi sui mortui.vt dixi.s.si ð feu.fue.cõtro.in c.si minori.i prio nota.ꝛ isto cãu adhuc hẽret locũ iste .§.Ibi a pprio dño hoc ẽ a dño suo imediato ꝛ primore.vt pbat.J.eo.§.illud quoqz. Ibi amittat.s. per sniam.vt.s.que fuit prima causa benefi.amit.in princi. Ibi redeat.Subaudi si nõ hz agnatos quãdo feu.est antiquũ.qñ si extarẽt agnati ꝛ vellent feudũ.tunc ipsi preferẽtur dño.vt dixi.s. in dicto.c.i. quo tempo.mil. Sed quãdo feudũ esset nouũ.tunc agnati bene excluderent.vt no.s.de succes.feu.in.§.hoc quoqz. ꝛ qd ibi dixi.ꝛ.s.in.§.callidis.in fine.ꝛ tenet An.de iser.hic.facit qd dixi supra que fuit prima causa benefi. amitt.in prin.ꝛ in ꝯclusionibus.de quo per iaco.ardizo.in summa qui.mo.feu.amit.sub rubricella si non petat inuestituram.an ad agnatos ꝛc. ¶ No.q vasallus debet petere renouationẽ inuestiture ꝛ fidelitatem polliceri infra tẽpus limitatum ex ꝯsuetudine feudoꝝ. quod ẽ vnius anni ꝛ diei.qd si non facit amittit feuduz. vt hic ꝛ in dicto.c.i.i prin.supra que fuit prima causa benefi. amit.ꝛ in glosella fi.hic posita.quare autez tale tẽpus ita limitatum fuit.declaraui in dicto titu.q fuit prima causa benefi.amit.in prin.Miles tamẽ vasall⁹ habet terminum anni ꝛ vnius mensis.vt supra quo tempore miles.in dicto.c.i.Et predicta procedũt in vasallo maiore.xiiij.annis.vt hic quoniã infra dictam etatem non currit sibi tale tempus cum nõ sit habilis ad iurandũ fidelitatẽ.vt pbat.s.si de feu.fue.cõtro.in.c.si minori. de quo ibi late dixi ꝛ in.c.si quis decesserit.in eo.ti.itẽ subsequenter intelligi debent predicta.nisi quis ex iusta causa

[a] ¶ In fraudez vsuraruz.Adde Bal.i.l.ij.C.de mani.he.bal.in l.i.ad fi.ð sepul.viol. ꝛ an talis notari⁹ ꝯficiens sit piurus.vide per Archi.ꝛ do in.l.i.c.sicut suo. xlvi.dis.ꝛ an tenet ad restões vsuraꝝ.de quo p Aug.in.l.scienter.ff.de parrici. ꝛ p Lau.de rodulphis in tracta.vsuraruz.q. lviij.

[b] ¶ Ut amputet ei man⁹.Adde gl.in auc.sed nouo iure.C.de ser.fug.ꝛ p inn. in.c.fraternitatis.de hereti.

sta causa impediret ad petendā talem renouationem
inuestiture:que autē sit ⁊ censeatur iusta cā probatur i
dicto.c.i.§.quo tempo.mil.⁊ ibi plene dixi ⁊ hoc etiaꝫ
voluit gl.ij.hic posita q̄ p hoc est expedita ⁊c.¶ Que
ro cū glo.prima qd si iste vasal.est maior.xiiij.ānis.sed
minor.xxv.⁊ non petierit inuestiturā ſm formā hic tra
ditaꝫ:an sit restituendus tanq̄ꝫ lesus.Et dixit gl.ꝙ sic
sub dubio forte:sed tu dic etiā sine forte ꝙ veniat infal
lanter restituēdus ſm Jac.de bel.⁊ An.de iser.⁊ Pe.
de cer.dicentes ꝙ eoipso qꝺ nō petijt inuestiturā infra
istud tēpus est lesus.⁊ ideo restituendus p.l.iterdū.ff.
de minoribus.⁊.l.ait ṕtor.⁊.C.in qbus casi.i integruꝫ
resti.nō est neces.in.l.fi.hoc idem tenet Jaco.ardizo.in
sūma qui.mo.feu.amit.sub rubricella an ṕscriptio anni
⁊ diei maiori.xiiij.ānis currit p.l.minoribus.C.de in in
tegrū resti.mi.hoc idē videt̄ sequi Joā.an.in addi.spe
cu.in ti.de feudis.§.qm̄.ver.xxvij.Et de qōne ista vide
Hostien.in summa.§.qbus modis.ver.sed nunqd.⁊ in
directoria iuris ti.de feudis.§.nunqd minor.Nec ob
stat.l.fi.C.in qbus casi.in integrū resti.nō est neces.vbi
minor ip̄o iure seruat̄ illesus aduersus cursuꝫ temporis
⁊ absq̄ꝫ beneficio restitutionis.q̄r lex tollit soluꝫ prescri
ptiōes veteres ⁊ inductas ante ipsaꝫ legē.nō aūt tollit
ṕscriptiones inductas post dictā legē.p leges ⁊ ꝯstitu
tiones nouas vel p cōsuetudines seu statuta municipa
lia:vt tꝫ Inn.in.c.ꝯstitutus.extra de in integ.resti.vnde
ergo hic dꝫ currere prescriptio.sed datur restitutio ſm
hanc glo.⁊ tenet Spec.de resti.in integrū.§.i.ver.hoc
autē notandū.⁊ ver.sed in minore.facit.l.fine hr̄de.in
.§.lucius.ff.de admi.tu.Et hanc opinioneꝫ sequuti fue
runt An.Bal.Gui.ꝺ suza.⁊ Oldra.⁊ Albri.de rosa.⁊
Rapha.ful.in dicta.l.fi.⁊ hosti.in sūma ꝺ in integrū re
sti.in.§.i quibusdā.ver.ṕscrip.quicquid ibi dicat Bar.
qui nō approbat̄ p Modernos.Ex quibus oībus in
fertur talis cōclusio vera ꝙ tēpus cōsuetudinariuꝫ cur
rit minori.sed datur resti.vt supra dictū est.Nā regula
est ꝙ semp minor restituitur.nisi cōtrariū reperiat̄ in iu
re exṕssum.vt no.ff.ꝺ minoribus.in.l.auxiliū.⁊ in auc.
de here.⁊ fal.in.§.pupillis.⁊ ꝺ hoc p Bal.in dicto.c.i.
.§.quo tpe mil.Ex hac cōclusione videt̄ sequi vnū incō
ueniēs valde magnū ꝙ iste minor possit semper restitui
vsq̄ꝫ ad etatem.xxix.ānorum.⁊ sic dn̄s suus stabit in su
spenso per totū dictū tēpus:vt non possit effectualiter
artare istū minorē va.ad suscipiendū renouationē inue
stiture qꝺ videtur esse cōtra mentē huius littere cuꝫ si.
Sed rn̄deo ꝙ dn̄s debeat cōstituere istū minorē in ve
ra cōtumacia per munitionē pariū vel alio modo ꝓut
fieri potest de iure si nō habet pares.q̄r tūc esset in do
lo ⁊ nō restitueret̄ amplius.l.si ex cā.§.si in cōmissum.
ff.de minoribus.facit in auc.vt cum de appel.cog.§.si
vnū de ṕdictis.⁊ qꝺ dixit Jaco.ꝺ bel.in dicto.§.pupil
lis.⁊ tenet Bal.hic.quid āt si iste pubes haberet cura
torē qui pmittat labi tale tēpus.dixit ṕdictus Jaco.ar
dizo.in sūma qui.mo.feu.amit.sub rub.si non petierit
vasal.inuestiturā.ī.ānum ⁊ diem ⁊c.§.ꝙ aūt ⁊c.ꝙ isto
casu est similis infanti.vt.C.ꝺ i integ.resti.l.si curatoreꝫ.
sed redūdabit in damnū curatoris.ar.C.ꝺ fund.pa.l.ij.
⁊ in auc.ꝺ triē.⁊ semis.in.§.si vero lis.vl̄ minori feuduꝫ
restituetur.ar.ff.de rebus eoꝝ.l.iij.§.pe.sed dn̄s An.ꝺ
iser.hic sentit ꝙ minor ipso iure sit tutus p dictaꝫ.l.si
curatoreꝫ.¶ Quero ab ex̄ quid i femina cū iste tex.lo
quat̄ ꝺ vasal.masculo.nūqd femina q̄ succedit i feudo
teneat̄ petere renouationē inuestiture ſꝫ formā hic tradi
tā.⁊ si nō facit cadat a feudo.⁊ si cadit an cōputetur
istō tp̄s āni ⁊ diei post etatē ānoꝝ.xij.vel.xiiij.Et dixit
Bal.ꝙ vr̄ istū tex.n̄ extēdi ad feminas cū loquat̄ de
masculo.ar.in.l.si vo.in.§.ꝺ uiro.ff.solu.ma.Sꝫ tn̄ q̄r
eadē est rō arguit in ꝯ̄riū ꝙ intelligat̄ etiā ꝺ femina ꝙ
puto veꝝ postq̄ꝫ nō reperit̄ dispositū i ꝯ̄riuꝫ.facit.c.i.
.§.de bn̄fi.femi.⁊ vr̄ exṕssum.§.p quos fit inuesti.in.§.

ṕsonā:sed subiūgit idē Bal.ꝙ istud tp̄s āni ⁊ diei nō
īcipit sibi currere:nisi post etatē.xiiij.ānoꝝ.p istū tex.qui
tale tp̄s limitauit.Et hāc opi.sequor tanq̄ꝫ eqnā p.c.i.
.§.ꝺ feu.cog.lꝫ rigor iuris sit in oppositū.vt isti.q.mo
rtute.fini.in prin.¶ Ultimo ad mām huius.§.vide qꝺ
dixi.§.si de feu.fue.cōtro.in.c.si minori.cū seq.⁊ plures
qōnes ⁊ oppositōes ad materiā ptinētes.q̄s formaui
in.d.ti.q̄ fuit ṕma cā bn̄fi.amit.in pri.⁊ in remissionib⁹
ibi adductis in vtroq̄ꝫ iure.⁊ in.l.fi.§.de probi.feu.alie.
per lotha.⁊ Jaco.ardizo.in locis.§.allega.⁊ in directo
ria iuris.in titu.de feudis.§.ij.amit.

Firmiter. Si vasallus legitime vocatus n̄
fuerit cū dn̄o i exercitu vl̄ n̄ mi
serit aliū loco sui q sit acceptus dn̄o vel non soluerit di
midiā partē redditus feudi vnius āni amittit ip̄m feu
dum qꝺ reuertit̄ ad dn̄m.h.d.Et cōtinuat̄ iste.§.ad ṕ
cedētia sic.q̄r.§.in prin.ti.ꝓuisum est dn̄is aduersus va
sallos ꝯtēnentes dn̄os circa alienatiōes feudoꝝ.⁊ hoc
vsq̄ꝫ ad.§.ṕcedentē.Ibi vo ꝓuidit circa negligentiam
vasalloꝝ i renouādo inuestituras.Nūc vo i isto.§.proui
det aduersus vasallos ꝯtēnētes dn̄os associare:qn̄ va
dūt i expeditionē.Et h̄ mō facit ad titulū.q̄r sicut va
sallus p alienationē ꝯtēnit dn̄m:vt.§.q̄ fuit ṕma cā bn̄
fi.amit.i fi.ita ⁊ recusando ipsuꝫ associare:vt hic in isto
tex.¶ In tex.ibi:alemania:q̄re facit spālem mentioneꝫ
de istis mag̃s q̄ꝫ de alijs dixi.§.tit.pxi.i fi.Ibi qcunq̄ꝫ
a neminē excipit[a].vnde de quocunq̄ꝫ vasallo:ēt si esset fe
mina ē intelligēdū.vt ibi dixi.Ibi expeditione.declara
oīa ista v̄ba.vt ibi dixi.Ibi vocatus.hoc iō dixit q̄r va
sallus nō necessitat̄ ad offerēduꝫ sponte seruitiū.vt.§.si
de feu.fue.cōtro.i.c.lꝫ.Ibi spacio cōpetēti.s.ſm formā
.l.i.ff.si qs cautio.qꝺ declara ꝓut exēplificauit glo.i.h̄
posita.⁊ ꝓut.ī.dicaꝫ.Ibi temere.q̄si dicat secus si ex iu
sta cā.vt ꝓbatur in.l.ij.§.ij.ff.si qs cautio.Ibi accepta
bilē.i.aptum vt acceptet̄ ſm An.de iser.Et dꝫ intelligi
eē acceptabilis dn̄o qn̄ iste vasallus mittit aliū loco sui
q sit eque idoneus sicut ipse.ar.§.de lege cora.in.§.ex
eadē.⁊ i glo.ij.hic posita.i fi.facit.l.thais.i.§.sorore.ff.
de fideicō.liber.Ibi dimidiū.dic ꝙ iste tex.loqtur ſm
ista iura nouissima.olim vo aliter obseruabat̄:ꝓut ple
ne notauit glo.i.§.de ꝓbi.feu.alie.p lotha.in.l.i.⁊ dixi
.§.de capi.cora.in.§.sif̄r.Et hoc etiā sensit glo.iij.h̄ po
sita.Ibi feudi.s.qꝺ tꝫ a dn̄o.Ibi ab ep̄o.pōt nāq̄ꝫ ep̄s.
⁊ qcūq̄ꝫ alius ṕlatus recognoscere feudum a rege vel
impatore.vt pꝫ.§.de capi.cora.in §.fina.⁊ qꝺ ibi dixi.
Utrū aūt ſuiat p substitutū dixi.§.si ꝺ feu.fue.contro.
in.c.siqs decesserit.pt quoq̄ꝫ ṕlatus hēre vasallos lay
cos.vt pꝫ.§.in ti.de cleri.q inuesti.facit in.c.i.Ibi amit
tat.s.p sn̄iam.vt dixi.§.in ti.pxi.in.§.fi.i fi.Ibi faculta
tē qꝺ itelligas verū siue feu.sit nouū.siue antiquū.⁊ si
ue vasall⁹ hēat agnatos.siue nō.vt dixi i.d.§.fi.vbi gl.
h̄ tenet.lꝫ An.ꝺ iser.teneat ꝯ̄.¶ No.ꝙ dꝫ dari vasal
lo spatiū cōpetēs ad iter rapiendū in associādo dn̄m
suū i exercitu.vt dixi sup tex.ꝙ tn̄ itelligas habita cōsi
deratiōe q̄litas ṕsone.ff.de v̄bo.obli.l.ꝯtinuus.i.§.cū
ita.⁊ etiā itineris q̄litate.d.l.ij.⁊.iij.ff.si qs cautio.attē
ta via recta ⁊ nō p circuitus.nisi ex cā necessaria.vt.ff.
de excu.tu.i.l.nō solū.Habit̄ quoq̄ꝫ vasal'o alıꝺ spatiū
ṕambulū ad ṕdictū iter.ī.qꝺ possit ṕparare sibi neces
saria ꝓ viatico ⁊ alijs suis opportūis.Et h̄ spatiū dꝫ es
se arbitrio bōi viri.vt.l.ab hostib⁹.i.§.fi.ff.ex qb⁹ cau.
maio.ſm bal.facit qꝺ dixi i.c.i.§.quo tpe mil.⁊.§.si ꝺ
inuesti.iter do.⁊ vasal.lis ori.i.c.i.¶ No.ex isto tex.ca
b sum exṕssuꝫ ꝙ vasal.pōt ſuire dn̄o p substitutū[b]:dum
tn̄ sit eq̄ idone⁹ q sit acceptabil̄ dn̄o:⁊ h̄ voluit ēt gl.ij.
i p̄n.h̄ posita.q̄ p h̄ ē expedita.⁊ ꝺ hac materia dic vt
plene dixi.§.si ꝺ feu.fue.ꝯtro.i.c.si qs decesserit.⁊.§.q̄
fuit pria cā bn̄fi.amit.i.§.lꝫ nec alia.¶ Quero ab ex̄
qd si vasal.misit loco sui ṕsonā n̄ eq̄ idoneā:neq̄ꝫ acce
ptabilē dn̄o:sꝫ dn̄s acceptauit:an itelligat̄ vasallus sa

a ¶ Quicūq̄ꝫ nemine excipit adde text.i.c.si romanoꝝ.xix.dist.l.iij.ff.ꝺ of fi.presi.glo.i.c.solite.de ma.⁊ obe.Jo.an.i regula pōt qs.de reg.iur.lib.vi.in mercu.ang.in.l.procurato re.C.manda.

b ¶ Uasallus pōt seruire dn̄o per substitutū.Adde gl.⁊ ibi Cy.in.l.siquis ꝯsensu.C.ꝺ epis.⁊ cle.bart.in.l.continuus.in §.si ab eo.ff.de verbo.obliga.Bald.in.l.i.in §.ne autem.C.de cadu.tol.Archi.in.c.epis copus.lxxxviij.distin.

tiffeciffe.z rñdet Bal.ꝙ sic.ar.ff.de iudi.l.ſ; z si susce perit.z.ff.ꝺ fideiuſ.l.q satisdare.ēt si iste dñs fuisset p̄latus eccl'ie:q: factū p̄lati p̄iudicare pōt ecclia i acqui rendis z maxime i penis.vt.ff.de publica.l.fi.§.si quis dūmodo dixit ipse nō vtar magnū preiudiciū eccl'ie fa cit qꝺ dixi.s.ꝺ capi.cora.in.§.fi.¶ Quero an sit in ele ctione uasal.dandi z soluēdi ac eligēdi quā partē velit vȝ ire personal'r vl' mittere aliū vel soluere z dic ꝙ sic vt dixi.s.ti.p̄xi.in fi.sed tñ si eligat mittere aliū ꝺȝ mit tere personā idoneā que sit apta acceptari per dñȝ z i cognoscēdo istꝺ vir bon⁹ arbitrabif' z i arbitrādo non debȝ esse nimis delicatus neq; nimis onerosus. sed te nere mediū.l.ꝯtinuus.in p̄n.ff.de vbo.obli.z in auc.de ꝯsulibus.in p̄n.q: nō ꝺȝ attēdi nimia austeritas dñi.ff. ꝺ usuris.l.si bene.nec ēt uasal.ꝺȝ tenere extrema.vt mit tat uiles.ff.ꝺ pigno.actio.l.si seruos.z de hac q̄ōne di xi etiā in.d.§.fi.s.ti.p̄xi.Quid aūt si uasallus sit nobi lis z famosus q si iret p̄sonaliter iret multū associatus: sed vult mittere vnū substitutum loco sui q n̄ sit iturus ita associatus.an dñs possit recusare dic ꝙ sic:q: nō est eque idoneus:nisi ille eēt ducturus tot secum ꝓut dñs erat ducturus.Idē dicas si vasallus erat multuȝ ꝯsilia tius z idustriosius z dñs dicat volo tuā idustriā z tuū ꝯsiliuȝ z nolo substitutū.q: lōga ē dr̄ia iter artifices.l. iter.ff.ꝺ solu.tunc sic'r dixit idē An.ꝙ dñs pōt h̄ dice re z maxime ꝓ bono publico.vt in auc.de resti.z ea q̄ parit in.§.quāobrē.z.C.ꝺ cadu.tol.in.§.pe.Sed tñ est obuiādum malitie dñi.ff.ꝺ rei vēdi.l.i fundo.vt q: for te ex pecunia quaȝ soluit uasall⁹ dñs possit reperire ita strenuū z sapientē sicut ipse est.z sensit ēt Ja.ardi.i su ma.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella.an per aliū pos sit seruire vasallus dño ubi uideas z late dixi in.d.c. si quis decesserit.s.si ꝺ feu.fue.ꝯtro.z in.c.fi.ꝺ capi.q cur. ven.¶ Quero quid si uasallus uelit ire personal'r.sed dñs uult pecuniā an audiatur dñs z dic ꝙ nō q: ē in electione uasalli.ut.s.dixi.Et q: durius soluif' pecunia q̄ȝ personale seruitium prestef'.ff.ꝺ ope.lib.l.ad hec ope ra.§.fi.ꝺ ifirmis uel aliter ihabilibus.z al's ltie excusa tis ad seruiendum cum persona quid iuris.uide i.d.c. si quis decesserit.ubi oīa p̄dcā declarantur.¶ Ultio ad materiā huius.§.uide plura que dixi in.d.§.sic'r.de capi.co2.z in.d.§.fi.s.ti.p̄rimo.z in dictis remissiōib⁹ quas in dictis locis adduxi.z per Ja.ardi.in loco.s.al legato.De materia autem q̄n z qualiter uasall⁹ tenea tur et debeat adiuuare dñm suum i guerra sua dic ple ne ut scripsi.s.in ti.h̄ finif' lex.in p̄ri.et in.§.i.et uide ho sti.in summa.ti.de feudis.§.ut aūt v.item amittit.

Preterea ducatus. Quia di uisio hȝ i star alienatōis.vt i.l.i.C.cōia vtriusq; iudi.Idcirco an nectif' iste.§.sub ista rubrica.ꝺ ꝓhi.feu.alie.Et diuidif' i q̄ttuo2 partes.q̄m in p̄ma declarat:an feuda sint diui sibilia.In scd̄a an oēs vasalli ad quos pars feudi pue nit teneanf' iurare fidelitatē.In tertia an dñs alienādo partē feudi possit inducere vasallum inuituȝ ad habē dum plures dños.In q̄rta an dñs possit transferre ius suū i alium sine uoluntate vasalli.Scd̄a ibi ita vt oēs. Tertia ibi tamē.Quarta ibi nec dñs.¶ Casus.Feu da ducatus marchie z comitatus nō sunt diuisibilia. Alia vo feuda sic quo cāu omnes vasalli ad quos por tio feudi ex diuisiōe p̄uenit iurare debēt dño qnimmo nō p̄t dominus trāsferre ius suū in aliū sine uoluntate vasalli.h.d.¶ In tex.ibi ducat⁹.qd sint iste dignitates z quare ita appellanf' dixi.s.in ti.qd sit dux com. vel mar.in p̄rin.Ibi decreto hoc iō dixit q: forte ante hāc legē diuidebanf' talia feuda per ea que no.in.c.oēs.s. si ꝺ feu.fue.cōtro.Ibi aliud āt feudum.s.inferius a p̄re dictis z ꝺ his feudis iferioribus ēt tangitur in dcō.c. quis di.dux co.uel mar.z.s.qui feu.da.po.in p̄rin.Ibi consortes.i.conuasalli qui habent partem in dicto feu.

a ¶ Omne regnū in se diuisuȝ.Adde.ca.si ea.xxv.q.ij.ori ginaliter ꝯMathei.xij.z luce xi.

b ¶ Unum regnū non capit duos.Adde.c. nunc autē.vij. q.i.gl.in cle.ne romani:de iu reiuran.Jo.an. in addi.Spec. ti.de rescri.pre senta.Bald.in auc.hoc ampli us.in.ij.col.C.ꝺ fideicōmis.bal. in.l.pe.C.de cō di.inserti.bald. i.l.si vsua.C.de bo.mater.

pro indiuiso vel q: sint plures filij qui successerunt patri vel plures vasalli q aliquo ti.licite simul z ꝓ idiuiso acq̄ siuerunt b̄m An.ꝺ iser.Ibi fidelitatē.i.iuramentū fide litatis.vt.s.i ti.qd p̄ce.de.inuesti.an fide.i.c.i.in fi.ibi ita tñ.Hic infert ex predictis hoc modo q: sicut q̄n plures vasalli succedētes i eodē feudo oēs iurabūt donec illꝺ tenebūt ꝓ idiuiso z si illud diuidāt iter se q: nolūt star' in cōione:tunc illi soli ad quos portio huius feudi spe ctabit iurare debebunt:vt h̄.z sic intelligif' de diuisione facta ex cā necessaria.Et ita nō hȝ vim alienatiōis:vt ē tex.in auc.de litigio.in.§.i.col.viij.Nō aūt ꝺȝ extēdi ad diuisionē factā ex cā voluntaria q̄ hȝ instar alienatiōis vt in.d.l.i.C.cōia vtriusq; iudi.vt q: vasallus vellet alie nare p̄teȝ feudi alicui extraneo diuidendo illud.q: tūc nō posset.vt.s.de vasal.qui ꝯ ꝯsti.lotha.feu.alie.in p̄n. ita quoq; arguēdo a simili in p̄sona plurium dño2 suc cedētiū in loco vnius dñi:puta patris eo2 donec tenēt dictū ius ꝓ indiuiso est iurādum cuilibet isto2 p vasal lum.Sed si diuidūt tūc iurabif' solū istis ad quos por tio huius iuris feudalis peruenit.vt no.gl.in.l.si vsufru ctus.§.i.ff.de vsufru.z ꝓbaf'.s.ꝺ eo qui sibi here.q; suis mascu.z femi.in.c.i.Si vo dñs vellet voluntarie diui dere istud suū ius directū feudale trāsferendo p̄tem in alium ex̄neum.tūc nō posset vt hic in isto tex.qui ita ꝺȝ intelligi ꝓut declaraui in.d.c.oēs filij.Et nūc habes in tellectum huius l're.Ibi trāsferat.dic vt ꝓbatur.s.de le ge co2.in.§.ex eadē.¶ No.ꝙ feuda dignitatū z princi patū regaliū nō diuidunf'.vt h̄ z no.p gl.in.c.si hr̄des. ex̄ de test.Et est rō.q: debēt stare vnite z nō diuise.ne per diuisionē diminuanf' z ꝺducanf' ad ꝺstructionem.vt no.gl.in.c.licet.ex̄ de voto z voti redē.q̄m vt ait phus Uirtus unita fortio2 est ipsa dispersa.Hinc ē ꝙ scribif' i
a lege euāgelica ꝙ omne regnū in se diuisum ᵃ desolabif' Et phus nō est bonū p̄litas p̄ncipatuū.unus ergo pri
b ceps.Nā unū regnū nō capit duos ᵇ ut ait Cicero.z hr̄ vij.q.i.in apib⁹.z in.l.i.ff.ꝺ rex diui.Et itellige p̄dicta vo:nisi ex p̄uilegio sp̄ali p̄ncipis p̄dicte dignitates es sent facte diuisibiles vel ex ꝯsuetudine iducat scientib⁹ z videntib⁹ impato2ib⁹:ita ꝙ ex certa eo2 sciētia diui dunf' b̄m An.ꝺ iser.z bal.p.l.de qbus i fi.ff.ꝺ legi.z di xi.s.ꝺ alie.feu.i.§.fi.i fi.z q̄ȝq̄ȝ sint idiuisibilia respectu iurisdi.z dignitates tñ p̄nt dux co.vel mar. alteri infeu. vt.s.ꝺ his q feu.da.po.in p̄n.b̄m Jac.de bel.z ad hāc mām vid plene p bal.in auc.hoc amplius.C.ꝺ fideicō mis.vbi plura dicit.¶ No.ꝙ feu.iferio2a q̄ n̄ h̄nt āne xam dignitatē z p̄ncipatū sūt diuisibilia.Nā valuaso res z valuasini z ceteri vasalli talia feu.iferio2a tenētes de qbus habef' in.d.ti.quis d'r dux co.z c.p̄nt iter se ip sa feu.diuidere sine licētia dño2 z sine piculo illa amit tendi.vt hic z.s.ti.ij.z.s.de nā succes.feu.in.c.i.z in.d. c.oēs filij.Ex qbus inferf' ꝙ aliqd licituȝ est iter mino res qꝺ ꝓhibitū est iter maio2es.qꝺ v'r esse ꝯ regulas iuris in.l.barbarius.in fi.ff.ꝺ officio p̄to2is z.l.nō ꝺbȝ acto2i.ff.ꝺ regu.iur.Sed h̄ ideo statutū est in cāu n̄ro. q: maio2 ē rō que restringit maio2es vasal.dignitates z p̄ncipatus tenētes.vt dixi.s.i p̄cedēti notabili.Hinc est ꝙ impato2 b̄m iuris rōnē nō dat talia feu.vt filij suc cedāt.q̄m in talibus nō est successio.nisi p inuestituraȝ a succedētibus acq̄ratur ꝺ nouo.vt.s.de feu.mar.in.c. i.q̄ȝq̄ȝ hoc videaf' ex ꝯsuetudine vsurpatū.ut.s.in ti.de alie.feu.in fi.sed alia feu.iferio2a danf' etiā ut ad descen dētes in ifinitū trāseāt.ut.s.q feu.da.pos.in.§.antiquissi mo.Posset tñ impato2 hoc ideȝ facere ēt i maio2ib⁹ si vellet.q: pōt tollere ista positiua.sicut uult.l.fi.C.si ꝯ ius uel utili.publi.cū ibi no.z plene dixi in.d.c.i.de feu. mar.ubi videas.In b̄nficijs aūt eccl'iasticis seu p̄eben dis non p̄nt esse duo hoies inuestiti ꝺ eadē p̄bēda.siue sit magna.siue p̄ua.q: est mōstruosum in uno corpore esse duo capita.ut in.c.maio2ib⁹ extra de p̄bē.z dic ut ibi p Joā.an.¶ No.ꝙ dñs n̄ pōt ius suum qꝺ hȝ in feudo

feudo trāsferre in aliū ex̄neuꝫ absq; volūtate uasalli.vt
ħ ⁊.s̄.quo tpe miles.in.c.ij.Et ē rō q2 ꝑ contrariū va
sallus sil'r nō p̄t ius suuꝫ i aliuṁ trāsferre absq; volūta
te dn̄i.vt pꝫ.s̄.in pri.huius ti.Unde q2 debēt ad paria
iudicari dn̄s ⁊ vasallus.vt.s̄.de for.fi.in fi.Merito con
gruuꝫ fuit paria iura decernere. vt.s̄.ti.ꝓprimo.in.§.fi.⁊
dixi.s̄.de lege corad.in.§.ex eadē.in ꝑ nota.Et non soluꝫ
prohibet̄ dn̄s alienare totū vt hic in fi.qnimmo etiam
ꝑtem.ne vasallus reperiat̄ habere plures dn̄os respectu
eiusdē feu.vt hic in ver.ita tn̄.⁊ de hoc dic vt dixi super
tex.Quid aūt si ex necessitate vellet vendere dic ꝑ Ja-
co.ardizo.in summa ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella
si ꝓpter necessitateꝫ dn̄s vellet vendere ⁊c.facit qđ dixi
in.c.ij.s̄.quo tēpore miles.⁊ de lege cor.in §.ex eadem.
¶ Oppo.cū glo.i.ꝙ imo vasallus ꝯpellat̄ habere plu
res dn̄os de.l.si cuius.in.§.sed ⁊ si plures.ff.de vsufru.
vbi si vsufructuarius recognoscit vsūfructum a plurib⁹
tenetur omnib⁹ satisdare.Et ex hoc colligit ibi gl.ꝙ va
sallus iurare debꝫ singulis hr̄dib⁹ dn̄i.So.licet ista gl.
nō soluat ꝙ ex cā necessaria vasallus bene compellitur
habere plures dominos.videlicet quādo morit̄ relictis
pluribus heredibus.q2 tunc omnibus est prebenda fide
a litas* ꝑ vasal.vt ibi qm̄ iuramentū fidelitatis est indiui
duū.⁊ ideo cuilibet est iurandū.ut.ff.de oper.liber.l.vt
iurisiurādi.i fi.Itē q2 oēs dicit hr̄des habent̄ loco uni⁹
i.illius cui successerūt.l.cui fundus.ff.de cōdi.⁊ demō.
sꝫ hic loquimur qn̄ ex mera voluntate ⁊ proprio motu
dominus vellet cōstituere alios dn̄os ipsi vasallo.⁊ tūc
nō pōt hoc fieri cōtra volūtatem vasalli.vt in isto tex.⁊
qđ.s̄.eo.dixi.⁊ latius in dicto.c.omnes.¶ Quero cum
glo.ij.qd si vasal.habeat plures dn̄os ⁊ vnusquisq; eo
rum petit seruitiū a vasallo.cui dabit̄ electio.an uasallo
eligendi quem dn̄m velit cui seruiat.an dabit̄ dn̄is.Et
respondet glo.ꝙ vasallo.ar.in.l.plerūq;.ff.de iure dot.
Et hoc vult vsq; in fin.Sed tu aduerte.q2 ego puto ꝙ
ista gl.nō bene possit adaptari ad casum⁹ istius.§.i quo
domin⁹ ꝑ volūtariā alienationē iuris sui feudalis nō p̄t
facere.vt vasal.inuit⁹ hēat plures dominos.vt.s̄.dixi.q2
ꝑ talem alienationē factā sine volūtate vasalli priuaret̄
dominus dicto iur̄ suo ⁊ applicaret̄ ipsi uasallo ꝫꝫ ea q̄
dicta sunt in dicto.§.ex eadem.⁊ qđ no.gl.s̄.per quos
fit inuesti.in fi.unde isto casu superfluū est disputare cu
ius sit electio cū illa pars alienata non transferat̄ in ali
quē dn̄m.sed in ipsum vasallum.quare necessariū ē in
telligere gl.videre meo in casibus in quibus vasallus
potest habere plures dominos iuridice.quo casu quis
tunc habeat electionem ⁊ qualiter seruitia tunc p̄sten
tur tam in damno q̄ꝫ in faciendo siue domini habeāt
guerram inter seipsos siue cum alijs.vide qđ scripsi in
dicto.c.oēs.vbi plene in q̄onibus examinaui omnia p̄
dicta discurrēdo ꝑ singula mēbra.Quid aūt si rex ha
beat guerram ⁊ petat subsidium a vasallis baroni sui.
iste aūt baro dixit ꝙ vult ꝙ sibi ꝫuiant.q2 etiaꝫ ipse ha
bet guer.an cui debeant seruire uide in Spec.de feu.§.
qm̄.uersi.xvi.¶ Oppo.cū glo.fi.de dicto.§.ex eadem.
in uersi.ꝙ mediolani ⁊c.ubi exp̄sse dicitur ꝙ dominus
potest trāsferre ius suū in alium sine uoluntate uasallo-
rum.dummodo transferat in coequalem uel maiorem.
Et huius timore contrarij:ista glo.dat plures solutio
nes quas recita.ut in ea.Et tandem tu resideas in hac
solutiōe que vera est.vꝫ ꝙ ibi loquimur ꝫm spālem cō
suetudinē mediolanēsium que nō est trahenda ad alia
loca vbi nō viget talis cōsuetudo.quoniā in alijs locis
vbi non est dicta cōsuetudo debet attendi ⁊ obseruari
id qđ disponit ista lex.vꝫ vt hodie dn̄s feudum sine vo
luntate vasal.ad aliū non transferat.vt hic ⁊ in dicto.§.
ex eadem.in prin.⁊ sensit glo.i.in prin.ibi posita ⁊ dixi
in.c.ij.s̄.quo tpe miles.⁊ in dicto.§.ex eadem.in scđo
notabili.⁊ ꝑ hec habes nūc expeditam istam glo.cum
suis necessarijs vsq; ad v̄si.quid si vasallus ⁊c.¶ Que

ro cum dicta glo.qd si vasallus decesserit relictis duo-
bus filijs quoꝝ vn⁹ est vtilis:alter vero inutilis ad ser
uiendum.an solum vtilis succedat in totū si adest volū
tas domini.Et respōdet ꝙ ista q̄ō ē multū dubia ⁊ dis
putabilis ꝫꝫ Coradinū glosatorē antiquū.In qua ꝯtra
rie ⁊ varie adducunt̄ sn̄ie ꝑ ti.s̄.an mutus vel al'r imp
fec.⁊c.Et hoc vult gl.ista vsq; ad fi.que nō aliter soluit
q̄ōnem istam.Sed tu dic ꝫm An.ď iser.ꝙ ista q̄ō vr̄
hr̄e modicam dubitationē presupponēdo ꝙ inhabilis
in totum excludat̄ a succedendo ꝓut vr̄ presupponere
ista gl.qm̄ postq̄ꝫ adest uolūtas domini.ut habilis suc
cedat in totum cui dubium ꝙ poterit in totuꝫ retinere
postq̄ꝫ dominus facit sibi gratiaꝫ.ut supra quēadmo.
feu.ad fi.ꝑti.in.c.i.Itē ⁊ alia rōne dato ꝙ domin⁹ nō
cōsensisset q2 cum istō feu.eēt paternū dꝫ potius p̄ferri
ipse fr̄ agnatus q̄ꝫ dominus ꝑ ea que habentur in ti.si
uasal.feu.priue.cui defer.debe.Et ď hac tn̄ q̄ōne dic ple
ne per Jo.an.in addi.Spe.in ti.ď feu.§.qm̄ v̄.xxvij.⁊
tangit ēt super rubrica.Utrum auteꝫ inutilis succedat
in feudo.dic ut dixi.s̄.episcopum uel abba.in.§.fin.⁊ in
dicto ti.an mutus ⁊c.in.c.i.Si v̄o dominus a p̄n.dedis
set feudum duobus quoꝝ unus est utilis ⁊ alter inuti
lis.sed dominus ignorabat:tunc utilis nō hēbit nisi ꝑ-
tem suam nec accrescit sibi portio inhabilis ēt si effice
retur caduca.ar.in.l.fideicōmissa.in.§.seruo.ff.de le.i.⁊
.l.plane.in prin.in.d.ti.⁊ ď duobus reis.l.reos.§.i.Se
cus si ex certa scientia dedisset per dictuꝫ.§.seruo.⁊.C.
de legatis.l.cum alienan.ꝫm An.ď iser.¶ Oppo.ab
extra ꝙ imo feuda marchionatus ducatus ⁊ comita-
tus possit diuidi postq̄ꝫ procedunt ab imperiali munifi
centia.ar.in.l.i.C.si socius liber imperialis sine herede.
So.dicit ꝙ hic loqmur in iurib⁹ feudalis.ibi v̄o loq-
tur in casu spāli illius legis ⁊ donationis facte per im-
peratorē.vt ibi dixit Bar.de quo no.in.l.i.C.ď bo.va
can.⁊ dixi.s̄.de bene.fra.in.c.i.¶ Quero ab extra qd
si aliquis est uasallus alicuius collegij vel uniuersitatis.
An teneatur adiuuare uniuersitatem ⁊ dicit Jaco.ardi
zo.ꝙ sic non autem aliquam singularem personam nisi
administratorem.ar.ff.ď rerum diui.l.in tm̄.§.vniuer-
sitatis.ff.de in ius uocā.l.sed ⁊ si hac.§.qui manumit
titur.⁊ debet se abstinere ab offensione administrato-
ris.Alias feudo priuaret̄.ar.extra de penis.in.c.in qui-
busdam.Sufficit etiam vasallo si denūciet administra
tori ad excusationem sui:vt inuestiat̄.ar.ff.ꝙ vi aut clā
.l.prohibere.§.ij.⁊.l.aut.§.itē ait.⁊.ff.ad munici.l.mu
nicipes.Sed quid si vniuersitas habet feu.quod quidē
acqrer̄ potest.vt argu.ff.ď acqui.pos.l.ij.ff.ad exhibē.l.
tigni.§.item si.⁊ aliquis singularis homo de vniuersita
te offendat dominum seu administratoreꝫ.dic ꝙ ꝓpter
hoc vniuersitas non amittet feudum.ar.s̄.dictarum !le
gum.Non enim vniuersitas de facili dolum facere po
test.nisi dicatur ꝙ vniuersitas puniatur ex facto admi-
nistratoris.quo casu punitur vniuersitas.s.durante ad-
ministratione.sed eo remoto vel mortuo redibit feudū
ad collegium vel vniuersitatem.ar.s̄.de capi.cora.§.fi.
ff.de acqui.pos.l.i.in fi.⁊ de liber.vniuersi.l.i.Et hec
fuerunt verba Jaco.ardi.in sūma sua.in ti.qui.mo.feu.
amit.sub rubricella.an vasallus vniuersi.⁊ in carta
iij.de vasallo vniuer.Quid autem si non petijt inuesti-
turam.i.debitum tempus.dixi in dicto.c.i.in fin.de ca
pi.cora.vbi videas.¶ Quero an iurisditiones ⁊ curie
possint diuidi.⁊ respondet ꝙ sic ad exemplum usufruc.
nisi essent iurisditiones marchionatus ducatus uel co-
mitatus.ut hic q2 cum talia excepiuentur uidētur oia
alia includi.l.cum pretor.ff.de iudi.⁊ probat̄.ff.si serui.
ven.l.⁊ si forte.in.§.⁊ si heredes.⁊.ff.cōi diui.l.cōi diui.
in.§.si duo.⁊.§.cum de vsufruc.⁊ ad.l.fal.in.l.i.in.§.si
vsufruc.⁊.ff.de vsufruc.l.quoti.Et fiet ista diuisio iuris
di.vel per adiudicationē vel alterius ānis uel uni fiet lo
catio ⁊ pēsio inter eos diuidet̄.Uel ēt ꝑ diuisionē terri

a ¶ Q2 tūc oī
bus ē prebēda
fidelitas.adde
quid de p̄re q
decessit relictis
pluribus filijs
an vasallus de
bet iurare fide
litateꝫ oibus fi
lijs:an v̄o dꝫ
iurare vni ex il
lis filijs.ħ sunt
due opi.prima
opi.ꝙ oibus.⁊
ħ firmat gl.in
l.si cuius in.§.
i.ff.de vsufruc.
bal.in.l.i.in.xx
ij.q.ff.de reruꝫ
diui.Ang.in.l.
ij.in.§.ex his.⁊
ibi Lo.ro.ff.de
ver.ob.Joā.de
imo.in.l.iiij.ff.
eo.Ang.in.l.cō
munis.ff.de in
ius vocan.Alb.
de rosa.i.l.duo
patroni.ff.de iu
reiu.Joā.an.in
addi.spe.ti.ď lo
ca.in.§.nūc ali
qua versi.lxxij.
cōtrariā opi.te
net Albe.de ro
sa.in.l.stipula
tio.in.§.quesi
tum.ff.de noui
ope.nūcia.ideꝫ
Alberi.in.l.cō
munis.in prin.
ff.de alimen.⁊
ciba.lega.idem
tꝫ Hosti.i sum
ma ti.de feu.in
§.fi.ver.sed nū
quid tenebitur
idē tꝫ Spec.ti.
de feu.⁊ ibi Jo
an.an.in addi.
in.§.quoniam
versicu.xxix.

torij ꝛ regionis.cantõibus tñ iterpositis ꝺ nõ ipediẽ do ad inuicẽ.vt in.d.§.si duo.ꝛ.§.cũ ꝺ vsufructu .ꝛ.l. itẽ q̃ꝫ ꝛis. in.§.i.ꝛ.ff.de aqua plu.ar.l.lucio.in fi.Et ita determinat Ja.ardi.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricel la vtrũ diuidi possit feu.iurisdictionis ꝛ curie.ꝛ Bal. ꝰ dicẽs ꝙ q̃ꝫq̃ꝫ ipsa substãtia iurisdictõis ñ possit diui di q: ẽ qd icorporale i se:tñ cõmoditas ipsi⁹ iurisditio nis bñ põt diuidi.ff.ꝺ neg.ge.l.q aliena.i.§.fi.ꝛ.ff. cõi diui.l.arbor.in.§.aquaꝝ.Et ex predictis infert Bal. ꝯ duas determinatões quas facit bar.in.l.tutores. in fi.ff.de admi.tu.vbi cõsuluit in qõne facti ꝙ si duo va salli diuidũt feuda paterna ꝛ castra sua ꝛ iurisditiões iter eos ꝛ vnus delinquat i pte alterius ꝙ non poterit p ip̃ꝫ puniri.q: ista iurisditio adhuc ẽ inter ambos in

a solidũ ꝛ par in parem[a] nõ h̃ꝫ impiuꝫ.Et hãc suã ꝺter minationẽ ꝓbat p istũ tex.ꝛ p no.in.l.cõi diuidũdo.in p̃n.ff.cõi diui.sꝫ dixit bal.ꝙ ista determinatio procede ret i iurisditõib⁹ marchie ducatus ꝛ comitatus.Sed i alijs inferioribus non q: in istis cadit vera diuisio ad ministratiõis.vt.s̃.dictũ est.facit qꝺ dixit Guil.ꝺ cu .i .l.fi.ff.ꝺ reꝝ di.ꝛ vide eundẽ bal.in.c.i.in fi.qualr iur. ꝺ.vas.Scꝺo ibidẽ dixit bar.ꝙ pp tale delictum posset dñs eoꝝ aduocare ad se iurisditionẽ vtriusq̃ꝫ ꝛ totum feu.ad quẽlibꝫ ptineret insolidũ qꝺ nõ est veꝝ h̃ꝫ bal. p.l.siqs sit ff.so.ma.ꝛ p.l.gallus.i.§.ꝛ qd si tm̃.ff.ꝺ li. ꝛ postbu.ꝛ.l.loci corpus.§.si fundus.ff.si serui.vẽ. Et puto ꝙ bal.dicat veꝝ q: h̃ presupponit̃ ꝙ feudum erat paternũ quo cãu ex tali delicto cõmisso in aliuꝫ q̃ꝫ in dñm dꝫ admitti frater tãq̃ꝫ agnatus excluso dño ꝓut dixi.s̃.que fuit prima cã be.amit.in.§.fi. in conclusioni bus.¶ Quero an p statutũ vel ꝯsuetudinem posset in duci ꝙ iste regales dignitates diuidant̃.ꝛ Jo.an.in ad di.spe.ti.de feu.sup rubrica.ver.non omittaꝫ.vr̃ tenere ꝙ sic si iperatoribus sciẽtibus hoc fiat.ar.ff.ꝺ leg.l.ꝺ q bus.ff.ꝺ ꝯhẽ.emp.l.si i emptiõe.§.oium.de mu.ꝛ ho. .l.munera.§.mixta.ꝺ aq̃ plu.ar.l.i.in fi.ꝛ.l.i sũma. de aqua quoti.ꝛ esti.l.hoc iure.§.ductus aque.ꝺ q̃ tñ qõ ne dic plene p eũ in loco.s̃.alle.vbi argu.plurima hinc inde facit.ꝛ qꝺ tãgit̃ i.c.fi.extra ꝺ ꝯsue.ꝛ qꝺ supra dixi. ¶ Quero qd si duo hñt domũ cõeꝫ i feudũ. ꝛ vnus solus eam habitauerit altero absente an teneatur solue re alteri partẽ pẽsionis dic ꝙ nõ q: hꝫ ius in qualibet cespite terre ꝛ in q̃libet parte dom⁹ pro indiuiso. ꝛ sic suo iure vsus ẽ.l.merito.ff.p socio.Et hoc bñ facit ꝙ no.gl.magna.in fi.in.l.sabinus.ff.pro socio.ꝛ tenet Ri. malũ in.l.siqs putãs.in.§.fine.ff.fa.her.ꝛ ibi per doct. facit qꝺ dixit Dy.i.c.in re cõi.de reg.iur.li.vi. ¶ Que ro qd si duo fratres marchiones diuidũt bona sua in ter se hoc mõ:q: ad vnũ ꝑuenit tota marchia ad aliuꝫ ꝑuenerũt oia alia bona alodialia:an teneat talis diui sio.Et dic ꝙ sic.q: quo ad marchionatũ nõ ẽ fcã diui sio:vt ꝓbat̃ in.l.ꝛ puto.in.§.i.ff.fami.her.ꝛ i.d.l.siqs putãs.§.pen.cõi diui.ꝛ sensit gl.in.l.si familie.C.fami. her.facit dictũ.c.oẽs.si de feu.fue.contro.Et hoc itelli gas veꝝ ꝺm An.de iser.nisi talis diuisio fuisset facta i fraudẽ domini:vt q: totũ feudũ ex diuisiõe deuenit ad illũ q habebat filios:sed bona allodialia ad illũ q peni tus nõ habebat neq̃ꝫ sperabat hr̃e ꝛ feudũ erat nouũ. Ita ꝙ ad dñm portio sua debebat reuerti.per.c.i.s̃.de hñ fi.fra.q: tũc talis diuisio nõ teneret in p̃iudiciũ dñi. ar.in.§.callidis.s̃.eo.ꝛ.ff.que in frau.cre.in.l.i.ꝛ ita in telligi dꝫ.d.c.oẽs.ꝺm ipsum Andr.de iser. ¶ Quero qd si marchioni vel duci ꝯcedãtur noua castra de no uo an intelligantur esse de marchionatu vel ducatu vt habeãt eãdẽ naturã.ꝛ dixit Bal.ꝙ nõ p.l.i agris.ff. de acq.re.do.¶ Quero datũ est feudũ de nouo duo bus p indiuiso.Isti postea diuidũt inter se.ita ꝙ un⁹ hꝫ duas ptes alter tertiã.Iste q hꝫ solũ tertiã ptẽ mo rit̃.ita ꝙ portio sua dꝫ reuerti ad dñm.vt in.d.c.i.s̃ de he.fra.vel alr̃ portio ipsi⁹ deficit ꝛ debꝫ redire ad dñꝫ

a ¶ Par i pa rẽ.Adde.c. ino tuit.de elect.l. nam magistra tus.ff.de arbi. l.ille a quo i.§. tẽpestiuuꝫ.ff.ad sena.consul.tre bel.

a ¶ Domestici intelliguntur.ad de gl.in.l. respi ciendũ.in.§.de linquũt.ff.ꝺ pe nis.Spe. in ti. de teste. in .§.i. ver.item ꝙ est domesticus.Io. an.in.c.fi.de v̈. si.li.vi.i nouel. Domi.in .c. re gule.xxix. disti. Bar.in.l.etiaꝫ .C.de testi.

an tũc dñs dꝫ habere solũ illã tertiã ptem ꝑuentam ad illũ vasallũ ex diuisiõe an vero integrã medietatẽ.ꝛ rñ deo ꝺm An.de iser.ꝙ dꝫ habere medietatẽ integram. imo dicit ipse ꝛ fortius ꝙ dñs posset incõtinẽti reuoca re quasi cẽseat̃ alienatio vltra medietatẽ p prin.huius l.ꝛ.ff.de vasal.q ꝯ ꝯsti.loth.in.c.i.¶ Ultimo ad mate riã p̃sentẽ adduces plura q̃ scripsi in.d.c.oẽs filij.ꝛ vide in remissionibus quas ibi i vtroq̃ꝫ iure adduxi.ꝛ quod dixi.s̃.de alie.feu.in.§.fi.ꝛ per bal.in.l.si plures.C.de cõ di.inser.de materia ãt diuidui ꝛ idiuidui si istrui cupis vide Bar.ff.de ver.obli.l.stipulationes non diuidunt̃. ꝛ Jo.an.in addi.spec.ti.de feudis.sup rub.ꝛ bal.in.d.l. si plures.ꝛ in.l.ꝓ hereditarijs.C.de here.act.ꝛ quod di xi.s̃.de fra.de no.hñ.inuestit.in.c.i.ꝛ p Jac.ardi.in sum ma.ti.de suc.fe.sub rub.i feu.regni marchie ducat⁹ ꝛc.

Insuper. Quia nõ solũ vasal.priuat̃ feu.qñ cõtemnit dñm suũ alienando feu duꝫ sine ipsius dñi voluntate:vt.s̃.in prin.ti. visum est. Ueꝝ etiam qñ cõtemnit ipm nõ satisfaciẽdo de offen sa illata ipsi dño vt hic.Merito interseruit istuꝫ.§. sub hoc ti.prout in simili dixi.s̃.eod.in.§.firmiter.in princi. Et diuidit̃ in tres partes.qm̃ in prima ostẽdit quid hꝫ agere pater pro offensa illata p eius filiuꝫ aduersus do minũ suũ.In scꝺa ostẽdit quid iuris qñ filius ostendẽs cõtemnit satisfacere.In tertia extendit p̃dicta ad alios domesticos uasalli offendẽtes dominũ.Scꝺa ibi finãt. Tertia ibi pariq̃ꝫ.¶ Casus si filius aut domesticus ua salli offendat dñm dꝫ deduci p ipsum uasal. ad satisfa ciẽdũ dño aut eos a se sepet.Si v̈o fili⁹ offẽdẽs recusat satisfacere nõ succedet in dicto feu.post morteꝫ vasalli: h.d.¶ In tex.ibi offenderit.s.tali offensione quaꝫ si pr̃ fecisset amitteret feu.ꝺm An.de iser. Ibi priuabitur.s. per sniam.ar.in.c.i.s̃.quo tpe miles.ꝺm An.de iser.fa cit qꝺ dixi.s̃.eod.in.§.callidis.Ibi ꝛ filius.s.offendens. Ibi ꝯtemnit.hoc ẽ q: ipse fili⁹ nõ vult satisfacere.ibi ni si prius.s.viuente adhuc pr̃e.q: mortuo pr̃e ista satisfa ctio nõ satisfaceret cũ pr̃ mortuus esset incapax pp de lictũ suũ:vt.ff.de leg.p̃stã.l.itẽ veniũt.nisi dñs eũ spõte in amicitiã accipet.ar.ff.de adimẽ.leg.l.ꝙ si iteꝝ.ꝛ.C. fami.her.l.in ipsius.ꝺm Bal.ibi faciat.vꝫ vt requisit⁹ a dño deducat domesticũ ad satisfaciẽdũ dño aut sepa

b ret illũ a se.Et domestici itelligunt̃[b] oẽs illi quos secũ hꝫ in domo.l.q iurisditioni.ꝛ.ff.de iur.om.iudi.ꝛ.l.pre senti.C.de his q ad eccle.ꝯfu.ꝛ in glosella fi.hic posita. ꝛ vide qꝺ no.s̃.in tit.qualr vasal.dꝫ iurare fi.in.c.i.§.i. ¶ No.ꝙ vasallus tenet̃ deducere filiũ seu domesticum delinquentem ad satisfaciẽdũ dño pro dicta offensa vel eos a se separe.Et ẽ rõ q: vasallus tenet̃ adiuuare dñꝫ cõtra omnes ꝛ filios ꝛ fratres ꝛ patrẽ si potest ante de lictum ꝛ offensam cõmissam:vt.s̃.hic finitur lex.in fine. Unde similiter post delictum cõmissum dꝫ eos reduce re ad satisfaciendũ vel saltẽ ad eos separandum a se.Et hoc infertur ꝙ tẽpore offense cõmisse iste offẽdens sta bat cũ vasallo.vnde si nõ habitaret cũ vasallo.tũc pater excusabatur a pena quanq̃ꝫ nõ separet.quoniam separa re non põt postq̃ꝫ secũ non habitat cum priuatio p̃sup ponat habitũ.l.remittit.ff.de iureiur.nam ibi non est li beratio vbi non est obligatio.vt.ff.de verbo.oblig.l.de cem.Sed tamẽ quãtum respectu ipsius filij nolentis sa tisfacere bene remanebit pena.q: mortuo patre non suc cedet in feudo secundum Andre.de iser.ꝛ probatur.i.c. ij.s̃.de capi.qui cur.vendi.¶ Not.ꝙ maior reputatur ingratitudo vasalli delinquẽtis in dñm post gr̃aꝫ con sumatã quã ante.qꝺ pꝫ q: tẽpore quo tenet feudũ si re linquat amittit illud:vt.s̃.que fuit prima cau. benefi. amit.in.§.porro.Si v̈o delinquat anteq̃ꝫ ad feudũ vo cetur põt p satisfactionẽ submouere obstaculũ sui deli cti.vt hic ꝛ in.d.c.ij.de capi.qui cur.ven.facit ad predi cta qꝺ dixit Cy.in.l.fi.C.de libe.ꝛ eoꝝ lib.ꝛ quod dixi .s̃.ꝺ succes.feu.in.§.i.¶ Quero cum glo.prima quid si

dñs pmisit

dñs ꝓmisit mihi feudū:ego pᵒ dictā ꝓmissionē ꝛ cōcessionē feu.sed añq̄ haberē inuestiturā de dicto feu.cōmisi feloniā aduersus ipm dñm:postea pero inuestituram de dicto feu.dñs vō recusat facere pp dictā feloniam cōmissam.ego vō nego dictā feloniā cōmisisse. An hoc nō obstante teneatur dñs me inuestire. Et rñdet glo.ꝙ sic neq; dictū delictū qđ dicit cōmissū obstabit.ar.ff.ð dolo.l.eleganter.§.pen.Et hoc vult ista glo.circa istam qōnem. Sed tu aduerte ne erres qm̄ ista glo.implicat cū hac qōne duas alias qōnes. quarū vna est si vasallus cōmittēs delictum iā fuerit inuestitus ꝛ postea moriť.heres aūt suus petit renouationē inuestiture ꝛ obijciť sibi de felonia cōmissa per vasallū mortuū.vnde iste hřs negat.queriť an iste hřs debeat inuestiri.ꝛ rñdet glo.ꝙ sic.Alia qō est que reuertiť ad primā.Sed in hoc solū est differentia:qꝛ in prima vasallus cui erat ꝓmissum feudum negabat feloniam cōmissam.hic vō confitebať sed dicebat ꝙ prius dꝫ inuestiri q̄ cognosci de dicta felonia.Et in hac qōne sič concludit ista glo.ꝙ dꝫ primo inuestiri cum per dictā feloniā non possit priuari ꝛ disuestiri nisi prius inuestiať.ar.ff.de edi.edic.in.l.bouē.in.§.si sub conditione.Et nunc habeo totā istā gl.expeditā vsq; ad fi. Sed qꝛ ista glo.defectiue loquiť.Idcirco videamus singillatim ſm doc.in qualibet qōne veritatem.p quarū declaratione primo sciēdū ꝙ circa inuestituras feudorū pñt ꝯsiderari tria tpa.Primū tps ē qñ dñs ꝓmittit ꝛ ꝯcedit vasallo feudū.Scōm tps est qñ dñs inuestit vasallū de dicto feudo iā ꝓmisso ꝛ cōcesso ꝛ vasallus iurat fidelitatē.Tertiū tps est qñ virtute dicte inuestiture dñs transfert possessionē ipsius feudi:ꝛ nunc feudū ꝓprie capit effectū suū:put predicta declaraui .š.qd sit inuesti.in prin.ꝛ p Hy.in regula prima.ð re. iur.li.vi.Hoc ꝓmisso nūc venio ad declarationē prime qōnis ꝛ vltime simul ꝛ semel qꝛ ꝓcedūt a pari.Circa quas qōnes dñt doc.ꝙ hoc qđ dixit ista gl.vř durū ꝛ incōueniēs ꝙ ille q posset destruere iā edificatum non possit resistere vt non fiat edificiū ex culpa ꝛ cā ex qua iam factū destrueret.l.nec non.in.§.exēplo.ff.ex qui.ca. maio.Et ideo vř ꝙ dñs possit ꝯdicere obligatōꝫ ex ꝓmissione qua dictū feudū spondidit cū ꝓmisit dare vt vasallus esset grauatus q nūc est ingratus.ꝛ sic cā ē reducta ad nō cām.imo nō est secuta:qꝛ vasallus fecit ꝯtrium.ff.ð ꝯdi.sine cā.in.l.i.Si ergo dñs pōt habere hāc actionē multofortius hēbit exceptionē p regulam cui damus ꝛc.in.l.inuitus.ff.de reg.iu.Itē per aliā regulā qꝛ vasallᵒ perijt ꝙ restituturus est. vt.ff.de excep. do.l.dolo.ꝛ.l.ij.in.§.ꝛ generaliter.Ex qbus inferť contra determinationē huius glo.ꝙ si vasallus agat vt inuestiať:qꝛ ꝓmissum est ei feudū.ꝓponet dñs exceptionem qꝛ culpauit ꝛ sic nō est bonū expectare vt iuestiatur.ar.ff.ad vell.l.aliqñ in fi.Et ita notabiliter determinat An.de iser.ꝛ pdicta sunt vera qñ cōstat ð felonia cōmissa.vt in vltima qōne gl.vel incōtinenti dñs vult ꝓbare ſm Ja.de bel.qꝛ tūc nō cogiť dñs facere inuestituram.alias secus.ar.ff.ad exhibē.l.ij.§.idē ad treb.l. ille a quo.§.si ð testō.ꝛ.C.de cōpen.l.fi.ꝛ hoc tꝫ An.ð iser.vt qꝛ dñs dicat hodie ꝯstat hodie agať p.l.si is a quo.vt in pos.lega.ꝛ iudex statuat certū tpᵒ.ꝙ qđ dñs faciat ꝯstare de culpa.l.siqs libertatē.§.plane.ff.de peti.here.ꝛ hoc ꝯfirmat Host.dicēs ꝙ si ista ꝓbatio hᵒ felonie exigit altiorē indaginē:tunc iste vasallus debebit inuestiri:qꝛ principaliter sua petitio tēdit ad possessionē adipiscēdā potius q̄ ad cām petitorij.ar.in.l.fin. .C.de edic.diui adri.tol.ꝛ extra de ꝯces.pben.in.c.post electionē.vnde cū in pñti cā non reqratur libellus p ea q̄ no.š.per quos fiat inue.in §.fi.dꝫ ꝓcedi sūmatim ꝛ ea q̄ reqrunt altiorē indaginē reseruanť.per ea q̄ no. in.l.nam postea.§.si minor.ff.de iureiu.ꝛ qđ dixi.š.de cōtro.inter vasal.ꝛ epis.c.i.ꝛ de alie.feu.pater.in.c.i. ꝛ p ista hēs nūc clare ꝛ copiose expeditas istas glo.Venio nunc ad declarationē alterius qōnis eiusdē glo.que fuit ꝙ si post mortē pris vasalli delinquētis qui iā fuerat inuestitus petat filius se inuestiri.ꝛ excipiať de felonia patris.qđ hoc ñ obstāte debeat inuestiri filius.ꝛ ita concludit ista glo.Et circa hanc qōnem dixit Bal. eē ꝯsideraďū.an exigat altiorē indaginē vel nō dcm̄ est.š. prime in pcedenti qōne.qꝛ vasallus petet summatim se inuestiri.ꝛ si oppponať per dñm de felonia patris.replicabit iste filiᵒ pris mortui ꝙ sup hac felonia ñ ꝓcedatur qꝛ exigit altiorē idaginē.sed reseruet ius suū ipsi domino circa hanc culpā.l.ij.C.de fal.ꝛ tꝫ ēt An.de iser. Nam si ipse vasallus ꝯtestaret litē sup hac exceptiōe. tūc esset necesse sup ipsa cognosci.vt extra de resti.spo.i .c.i.ꝛ qđ not.in.l.si de vi.in fi.ff.de iudi.ꝛ ita intelligit Bal.Sed tu aduerte circa hāc qōnem qꝛ forte dubitabis qꝛ postq̄ dñs non fuit cōquestus de dicto suo vasallo delinquēte dū vixit vř ꝙ nō possit hoc opponere post eius mortē in personā heredis p ea q̄ statim tāgūtur in penul.glo.hic posita.Quare necessariū est intelligere istā glo.vel ꝙ dñs ignorauit vel si sciuit :tunc intelligatur ꝙ dñs iam fuerat ꝯquestus de vasallo eo viuēte vel saltem preparabat ꝯqueri.sed morte preuentus ñ potuit.qꝛ tunc poterit istis casibus dñs opponeť de dicta offēsa aduersus heredē.Secus aūt si sciuisset ꝛ potuit vasallus placitare ꝛ noluit:qꝛ tūc nō posset placitare heredē p ea que no.š.q̄ fuit prima cā bene.amit. in §.porro.Et ita intelligit An.de iser.hic istā gl.ad hoc vt ista qō procedat ꝛ sequiť ēt Bal.dicens ꝙ si non ē mixtum iudicium ingratitudinis ꝯ offensorē non poterit moueri ꝯ filiū.qm̄ hec pena venit ex delicto argu.ff. sol.ma.l.rei iudicate.§.heredē.ꝛ de iure fi.l.eius qui ð latorem.Item qꝛ ista actio tendit quasi ad vindictam. Et iō nō dať heredibus nec ꝯ hřdes.ar.ff.de colla.bo. .l.cū emācipati.§.si emācipati.ꝛ qđ no.in.l.si ille.C.de decu.li.x.Nisi esset talis felonia p quam delinquēs perdidisset feudū ipo iure:qꝛ tūc traheret secū executionē ēt in heredē.vt no.ff.qđ qsq; iuris.in.l.iij.in. §.qđ aut. Ex quo infert ipse Bal.ꝙ si esset felonia cōmissa alienando vel esset alia felonia in qua esset appositū pactū ꝙ vasallus caderet a feudo ipso iure si eā cōmitteret: tunc tale preiudiciū trāsiret in heredē.ēt querela non ꝑparata ſm ipm qđ est nota dignum.Et vide circa predicta oino qđ no.p glo.ꝛ canonistas in.c.fi.extra de dona.¶Quero cū gl.ij.quid si př vasallus delinquat in dñm an filius pdat feudū auitū. Et arguit ad ptes.vt patet in ea.Et tandem determinat ꝙ sic p.c.i.š.si vasal.feu.priue.cui defer.de.Et hoc vult ista glo.vsq; ad versi.qd si vasallus ꝛc.Sed tu dic melius circa hanc q̄stionem.prout dixi in.d.c.i.š.que fuit prima causa benefi.amitten.in §.fi.in conclusionibus. ¶Quero subsequenter cum.d.glo.quid si vasal.hñs feudum antiquū cōmisit delictum erga dñm ex quo cadebat a feudo.sꝫ dñs sibi remisit dictā iniuriā ꝛ reseruauit sibi feudum. Postea moriť vasallus agnati volunt succedere in dicto feudo tanq̄ antiquo.sed dñs dicit ꝙ fuit effectum nouū p dictā refutationē.ex quo ad ipsum spectat queriť an censeať antiquū vel nouum.Et rñdet gl.ꝙ antiquū ꝛ sic agnati debēt admitti.arg.i.l.peculium.in.§.si ere alieno.ff.ð pecu.Et hoc voluit tota ista gl.vsq; ad fi.sed tu circa istam qōnem latius ꝛ melius dicas prout scripsi.š.de vasal.decre.eta.in.c.i.ꝛ per glo. ꝛ doct. in dicto.§.si here. ꝛ in.l.quod dicitur.§.pen.ff.de impensis.ꝛ quod ibi per Barto.ꝛ.xij.dist.c. preceptis.ꝛ per Bald.in.l.i.ff.de rerum diuisio.in.q.xv. ¶Quero cum glo.pen.quid si vasal.delinquit cōtra dñm. sed dñs in uita non est cōquestus de vasal.an mortuo ipso domino poterit heres suus placitare cū dicto vasal.cōqueri de eo occasione dicti feu.ꝛ per consequens auferre sibi feu.Et respondet glo.ꝙ non.ar.in.l.fina.C.de re

uo.ꝛ dona.in.l.oimodo.§.i.C.ꝺ inof.testa.Et hoc vult
tota ista glo.vsqȝ ad fi.Sed tu dic ꝺ hac qōne melius
vt dixi in.d.§.porro.s̃.que fuit prima cā bñfi. amit. ꝛ
.s̃.qui.mo.feu.amit.in.§.i.ꝛ qđ dixi.s̃.circa gl.primam
in fi.que oia ad hanc qōnē trahēda sunt ꝑm Bal.fa
cit glo.in.d.l.fi.¶ Quero ab extra de forma qualr̃ ꝺ
ducat vasallus p̃dictū offēdentē dño ad satisfactionē
rñdeo ꝑm An.de iser.duobus modis vel ꝙ offendēs
se ponat in manibus dñi offensi tanq̃ in arbitratorem
q puniet eū:sicut iudex posset punire facta reconcilia
tione ꝛ pace.Et si excederet in puniendo possȝ reduci
ad arbitrium boni viri.ꝑ no.in.l.pe.ff.de arbi.ꝛ.C.de
do.ꝓmis.in.l.iij.Et dicit ꝙ poterit dñs ēt relegar̃ ipȝ
offendētē vt stet extra ꝓuīciā vel terrā dñi sicut possȝ
iudex:vt in.l.fi.ff.ꝺ iureiu.ꝛ extra ꝺ iureiu.in.c. veniēs.
nō tamē posset corporaliter punire nec p̃tor debet exe
q talē sniam in criminib⁹ publicis.l.nō distinguemus
.§.iul.ff.ꝺ arbi.Scđo mō dicit ipse ꝙ sufficit ꝙ vas.ꝺ
ducat offensorē ad dñm.vȝ vt stet iuri ꝛ ꝑ modū iudi
ciariū cognoscat̃ ꝛ vindicet̃.arg.C.ꝺ p̃ci.impera.offe.l.
rescripta.ad qđ facit.s̃.que fuit prima cā be. amit.i.§.
itē qui dño.Ego ꝟo his dictis dñi an assētirē excepto
ꝙ in eo qđ dixit ꝺ relegatiōe.q꞉ arbitrator non pōt re
legare.l.nulli C.ꝺ sen.ꝛ interlo.om.iu.ꝛ qđ no. in.d.§.
iul.facit.l.ticio.in.§.ticio.ff.ꝺ cōdi.ꝛ demō.ꝛ qđ ibi ꝑ
Dy.nisi ipse dñs hēret auctoritatē relegādi.ar.ff.ꝺ in
terdi.ꝛ rele.l.i.in p̃nc.ꝛ in.§.sicut. ¶ Quero qđ si iste
filius offendēs sit emācipatus a p̃re an hēat locū iste
tex.vt eius pater uasallus teneat̃ ipȝ deducere.Et dic
ꝙ sic ꝑm An.ꝺ iser.qđ pȝ q꞉ etiā tenetur ꝓ ceteris do
mesticis extraneis.vt h̃ facit.l.p̃dē ꝺ qōnib⁹.¶ Que
ro an teneat pactum ꝙ p̃r cadat a feudo ꝑꝑ ꝺlictū fi
lij ꝛ Bal.in.l.i.C.ꝺ his que pene no.sentit ꝙ nō q꞉ ē
iniustū pactū.ar.in.l.p̃r.ff.de here.insti.ꝛ ꝑ no.i.l. siqs
in tantā.C.vnde vi.Ego aūt putarē ꝯ̃riū postq̃ p̃r i
inuestitura se astrinxit ad tale pactum ꝛ obligatōeȝ.ꝑ
ea que habentur in.§.pen.ꝛ fi.s̃.qđ sit inuesti. Nā cum
non videatur turpe vr̃ esse iusta cā beneficij amittendi
vt in.§.sed nec alia.s̃.que fuit prima cau.benefi.amit.
¶ Quero an pater posset dare filiū ꝓ noxa.dic ꝙ nō
ꝑm Bal.insti.ꝺ noxali.in.§.fi.¶ Quero an p̃r per ta
lem sepationē filij perdat ius patrie p̃tātis dic ꝙ non
ꝑm bal.ar.in.l.abdicatio.C.ꝺ pa.po.¶ Quero an p̃r
ob hanc cāȝ posset filiū exheredare.dic ꝙ nō ꝑm bal.
cum non sit inter cās enumeratas in auc.vt cum ꝺ ap-
pel.cog.in. §.cās.¶ Quero an qs teneat̃ ꝓ domesti-
cis si rem alicuius inuadāt dic ꝙ nō ꝑȝ Bal. ar.extra
ꝺ resti.spo.in.c.cū ad sedem.¶ Quero an vas. teneat̃
repellere a se vxorem suaȝ offendentē dñm dic ꝙ non
ꝑm bal.arg.C.ꝺ fur.l.manifestissimi.§.fin. Unde ergo
ab istis domesticis de quibus loquit̃ iste text.dȝ excipi
vxor ꝑȝ ipm.¶ Ultimo de materia hui⁹.§.tāgit̃.s̃.de
capi.qui cur.ven.in.c.ij.ꝛ.j.in.§.seq.ꝛ uide Jaco.ardi.in
summa.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si filius ua
salli dñm antiquiorem offenderit.ꝛ sub rubricella va-
sallus tenetur dñm adiuuare ꝛc.ꝛ ꝑ canonistas in.c. i
quibusdam.in fi.extra de penis.facit qđ habet̃ in.l. ob
seruare.in.§.proficisci.ff.de offi.proconsu.ꝛ in.l.fina. in
prin.ff.nau.cau.stabu.ꝛ in.l.qui cum vno.in.§.qui filiū
ff.de re mili.ꝛ per Joā.an.in addi.Spec.in ti.de feu-
dis.in.§.nunc dicamus ver.sed quare.

Illud quoqȝ. Prosegtur ꝯtinuādo
eādē mãȝ ꝺ q̃.s̃ i.§. ꝓ
ximo tractauit:vȝ vbi filius vel domesticus vasalli of
fendit dñm ꝙ ipse uasallus reqsitus a domino tenet̃ re
ducere delinquētē ad satisfaciēdū domino vel ipȝ a se re
pellere.vt i.d.§.p̃cedēti dr̃.Nūc ꝟo declarat in isto.§.
de subfeudatario q offendit dominū dñi sui q dñs su⁹
si sit reqsit⁹ ꝑ priorē dominū offensuȝ vt deducat istū
offendentē ꝛ nō faciat priuatur feudo.Et diuiditur i
tres partes:qm̃ in primā ponitur dictum cum determi
natione ꝛ cū vna exceptione in vasallo offendente dñȝ
dñi sui.In scđa ponit aliam exceptionem a dicta deter
minatione.In tertia ponit aliud dictum cum determi
natione in primo feudatario requisito a dño suo vt de
ducat subfeudatariū suū offendentē ad satisfaciendum
dicto dño suo offenso.Scđa ibi:nisi requisitus. Tertia
ibi.ꝛ nisi. ¶ Casus . Uasallus offendens dñm dñi sui
priuatur feudo ꝛ reuertitur ad dñm suum a quo dictuȝ
feudum recognoscebat.nisi ista offensa fuisset facta per
dictū vasallū seruiēdo licite.alteri dño suo antiquiori a
quo aliud feudū tenebat vel nisi de predicta offensa re
qsitus satisfacere sit paratus.Sed si dñs huius vasalli
offendentis idemqȝ vasallus sit requisitus ꝺducere istū
offendentem ad satisfaciendum ꝛ non faciat ꝙ amittit
feudum.h.d.¶ Et premitte pro euidentia huius litte-
re ꝙ vasallus potest suum feudum alteri infeudare i to
tum vel in partē dūmodo faciat sincere ꝛ sine fraude.
ꝛ infeudet equali ꝑsone:ꝓut ipe est ꝛ eadē forma ꝛ cō
ditiōe qua ipse hȝ.prout dixi.s̃.de capi.cora.in.§.prete-
rea.vbi ēt gl.plene tangit.ꝛ glo.i.hic posita.de h̃ tamē
J.latius dicaȝ in.i.notabili.¶ In tex.ibi habuerit .Sub
audi quod potest ꝛ licitum est.vt.s̃.dixi in euidentiali.
Ibi offenderit.s.tali offensione que est sufficiēs ad amis
sionem feudi.vt dixi.s̃.in.§.precedenti.super tex. Ibi fe
cerit.vt q꞉ habeat aliū dñm antiquiorem a quo ab an
tiquo recognoscebat aliud feudum ꝛ erat sibi obligat⁹
ex debito fidelitatis seruire.vñ si seruiendo huic suo dño
antiquiori ꝛ priori offenderet istum dñm posteriorem.
vt q꞉ forte hērent guerram inter se ꝛ adiuuando priorē
in dicta guerra offendit posteriorem:non dȝ ob hoc pri
uari feudo qđ a posteriori recognoscit.q꞉ in fidelitate
que fit posteriori dño semper excipitur fidelitas que de
bet prestari primo.vt.s̃.hic finitur lex.in.§.fi.ꝛ.s̃.de pro
hi.feu.alie.per lotha.in.l.ij.Et predicta procedunt nisi
iste vasallus predicta machinasset in fraudem.prout seq
tur in text.Ibi priuetur .ꝛ sic pȝ ꝙ feudum reuertit̃ ad
dñm suū imediatū nō aūt ad dñm dñi.Ibi reqsitus.s.
ipse vasal.offendens vt satisfaciat.Ibi ab eo.s.dño suo
imediato a quo tȝ feudū.Ibi offendit.quo casu non ꝑ
det feudū.prout dictum est.s̃.in.§.p̃cedenti.de filio ꝛ ꝺ
domesticis offendentibus alioquin perderet ꝛ rediret
ad dominum suū immediatuȝ.vt.s̃.proxime dixit. Ibi
reqsitus.s.vt deducat subfeudatariū suuȝ ad satisfacien
dum ipsi maiori dño de offensa illata.qui vasallus si sit
negligens in reqrendo ꝛ deducendo offensorem ad sa
tisfaciendum dȝ amittere feudum.vt sequitur vsqȝ in fi
nem.¶ No.hic tex.expressum in quo hodie de iure no
uissimo vasallus pōt alteri infeudare feuduȝ suum nec
ex hoc itelligit̃ alienare quod pȝ q꞉ iste idem imparor
Federicus qui prohibuit alienationē feudorum.vt.s̃.in
p̃n.huius legis admittit infeudationeȝ.vt hic:quod in
telligas verū dūmodo infeudet sincere ꝛ sine fraude ꝛ
equali ꝑsone ꝓut ipse est ꝛ ea forma ꝛ ꝯditione qbus
ipse hȝ.vt dixi in.d.§.preterea.s̃.allegato. ꝛ hoc etiam
sensit glo.i.hic posita.que ꝑ hoc est expedita.Et intel-
ligas hoc esse vex etiā si feudū esset ecclesiasticū.vt in
.c.ex transmissa.ꝛ ibi per Bu.extra ꝺ fo.cōpeten. vbi
declarat an tale feudū apud scōm intelligatur alterasse
naturam suam.¶ No.ꝙ vasallus plurium domino-
a ruȝ [a] ex diuersis feudis est obligatus debito fidelitatis
priori domino in tpe ad p̃standum seruitia licita etiaȝ
in offensaȝ aduersus dominos posteriores.Et est rō q꞉
qui prior est tēpore potior dȝ esse in iure.Nam iste va
sal.primo fuit ligatus ipsi domino priori.ergo fidelitas
sua ꝯ̃ oēs ꝛ posteriores dños extendit vires suas . vt
no.in.d.§.fi.s̃.hic fi.lex.ꝛ ibi dixi in penul.questione. fa
cit.l.in operis.ff.locati.ꝛ quod no.glo.s̃.de no.for.fide
li.in prin.ꝛ ꝑ Bal.in.l.i.in.§.ne aūt.C.de cadu.tollen.
Ad materiam aūt vtrum quis possit esse vasallus plu
rium

a ¶ Uasallus
pluriū domino
rū.Adde ꝛ qđ
si iste vasallus
q hȝ plures do
minos si ꝑlian
tur adinuicem
qs tenet̃ vasal
lus adiuuar̃. vi
de ꝑ spec.ti. de
feu.in.§.qm̃ ꝟ.
xij.querit̃ . ꝛ ꝑ
Bal.ꝛ Ant. de
bu.in.c .veniēs
de iureiur.ꝛ per
Jo.an. in regu
la cōtractus de
regu.iur.lib.vi.

rium vide ꝙ dixi in.l.ij.de ꝓhi.feu alie.p lotha.ꝛ in.c. ode.si de feu.fue.ptro.ꝛ qđ no.p glo.ꝛ doc.in.c.ex ore. de priuil. ¶ O p.cū gl.ij.ꝙ imo vasal.offendēdo dñm dñi nō debeat amittere feudū cuȝ nō sit nec videat ei⁹ vasallus dato ꝙ sit vasallus sui vasalli,put in simi vide mus de socio socij mei q nō intelligitur ex hoc esse soci us meus.vt.l.nā socij.ff.pro socio.Siľr videmus in li berto liberti mei q nō intelligit ex hoc eē libertus me us.l.siqs a liberis.ff.de lib.agno.So.ɓm Ja.de bel.ꝛ Nico.de nea.lȝ glo.ista non soluat ꝙ ideo in.§.isto.ita statutū est qꝛ cū dñs primus ex dilectiōe primi vasalli fuerit cā huius feudi ꝯcedendo sibi dictū feuduȝ. ergo vasallus vltimus dȝ diligere dñm dñi sui a quo mediā te ipse hȝ cām huius beneficij.arg.ff.māda.l.si vo non remunerādi.§.itē pap.nā sicut vasallus non dȝ copula re amicitias cum inimicis dñi.vt.J.in ti.ij.c.i.Jta per ꝯ rium nō dȝ copulare inimicitias cum amicis dñi.ꝛ sic nō dȝ offendere amicū domini sui vt hic.Idē ꝯfirmat an.de iser.qꝛ q̄ꝙ̄ vasallus vltimus non retineat a pˀio domio ex eo qꝛ secū nō ꝯtrꝫ neqȝ fidelitatē iurauit.tñ tȝ rē suā.qꝛ id qđ procedit ex re sua vř esse suū.ff.ꝺ rei vē.l.solū.§.i.ꝛ.C.de fur.l.fi.§.cū in scđa.qđ pȝ qꝛ scđs nō pōt accipere nisi ea lege ꝛ pacto quo hȝ primus. vt .s.dictū est.Ex quibus pȝ ꝙ determinatio huius.§.est vera ꝙ vltimus vasallus teneatur ex offensa facta in ꝑ mū dñm a quo mediate ꝛ successiue hȝ cām. ¶ Non obstant leges hic in glo.allegate in ꝯrium.qꝛ in illis cā prima nihil influit in psonas vltimas ɓm Bal.Utruȝ aūt vasallus vasalli mei [a] intelligat esse vasallus meus dic p gl.ꝛ doc.in.l.modestinus.ff.de ver.sig.ꝛ latius i l.de accessionibus.ff.de diuersis ꝛ tempo. prescrip.facit qđ dixi.s.de ptro.inuesti.in.§.fi.ꝛ p bar.ff.de lib.agno. l.siquis a liberis.ꝛ in Spec.de feu.§.qm̄.versi.xiiij.ꝛc. ¶ Quero cū glo.fi.qd si vasallus primus infeudauit feudū scđo.scđs tertio.ꝛ sic successiue.demum vltimus alienauit dictū feudum sine licentia.Ad quem dñm di ctuū feudū dȝ redire.Et respōdet gl.ꝙ ad primū. Nā siľr primus dñs ē ille q laudare dȝ dictas alienatōes. Et si deberet solui aliqđ,p dicta laudatione attēta cō suetudine patrie deberet solui ipsi primo dño. Et ē rō pp frequentiam taliū alienationuȝ.ex quibus ipse dñs iuste pōt timeř de amissiōe iuris sui.Et iō dictū laudi miū.i.dicta pstatio dicte solutiōis dȝ sibi solui in signuȝ subiectionis.ar.in.c.ij.ex de censi.lȝ iste tex. videatur fa cere in ꝯrium.Et hoc voluit ista glo.que allegauit aliq̄ iura vsqȝ ad versi.sed nunqd.lȝ nō ita clare locuta sit. ¶ Ex qua glo.colligo duas cōclusiones. prima ē dñs primus q hȝ directuȝ dñium est ille qui reuocat feudū alienatū illicite.Et hanc conclusionē sequunť doc.Et ē rō qꝛ apud alios infeudātes nullum dñm remansit: qꝛ transtulerunt in vltimū alienantem:vt no.glo.ꝛ de lege cora.in.§.similiter.Et de hac qōne plene p Joā.an.in addi.Spe.in tit.de feudis.§.qm̄.versi.xxxvij.Dixit tñ Bal.ꝙ lȝ vasallus infeudādo alteri transferat vtile do minium.tñ remanēt alique reliquie apud ipsum. qđ pȝ qꝛ debentur ei seruitia per suū vasalluȝ ꝛ sibi iurať fide litas.vnde non est in totū ius suū absorptum.arg.in.l. talē.§.fi.ff.de here.insti.Et ex hoc infert ꝙ si ex ꝯsuetu dine induceretur ꝙ in alienatiōe dicti feudi exigeretur eius licentia.ꝙ tunc si vasallus alienaret absqȝ ei⁹ licē tia ꝙ feudū deberet reuerti ad ipm dñȝ ꝛ nō ad pˀorē dñm. Cōcludēs ꝙ ad eū dȝ reuerti q habuit auctē dā di licētiā alienationi.Scđa ꝯclusio quā colligo ex ista gl.est ꝙ in alienatiōe feudi requiriť licentia prioris dñi hñtis directum dñium.Sed de hac ꝯcłone dic latius vt dixi.s.hac eadem.l.in princ.i qōnibus.facit ꝙ dixit Frā.zaba.in.c.fi.ex de locato in emphiteota .ꝛ spec.in ti.de locato.§.nunc aliq̄.v.cv.ꝛ ver.cxxvi. Restat mō rñdere ad istū tex.q predictis ꝯclōib⁹ obuiare vř hȝ istā gl.q tñ nō soluit.qꝛ dico ꝙ iste tex.loqtur qñ dñs

primus fuit offensus p ingratitudineȝ delicti:quo casu dem feudū vasalli delinquētis non dȝ redire ad ipsum pˀiorē dñȝ offensum.sed ad dominū imediatū ipsi⁹ va salli offendētis.sȝ ꝯclusiōes.s.scripte loquūť quādo ip se pˀor domin⁹ offendiť p igratitudinē ꝯct⁹.s. alienatio nis:quo cāu feudū redit ad ipȝ dominū priorē.ꝛ pt as signari rō dñe.qꝛ frequētia alienationis hoc operať ad hoc vt dñs nō priueť iure suo.ꝛ ita sensit hec gl. Nam ipse domin⁹ prim⁹ p talē renouationē ꝯseruat ius suū ꝛ dat cām vt vasalli abstineāt a talibus alienationibus. Sed i delictis ꝛ offensis aduersus dñm cōmissis non vrget tale dubiū amissiōis feudi.vnde sufficit ꝙ vasall⁹ puniť i amissiōe iuris sui qđ reuertiť ad ipm dominum imediatū a quo recognoscit vel satisfaciat dño pˀori ꝺ offensa per ipm cōmissa vt in hoc tex. Neqȝ ēt accidit ita sepe ꝙ vasalli ꝯsiliāt ad offendēdū dñm priorez si cut ꝯsiluit ad alienādū. Merito talis frequētia aliena tionis debuit hře spāle ius.ar.ff.de vsuca.l.iusto.in pri. ɓm An.de iser.facit.l.singularia.ff.si cer.pe. ¶ Quero subsequēter cū dicta gl.an vasallus inuestitus ꝺ feudo in quo non sunt specificati confines neqȝ q̄titas feudi possit cōpellere dñm vt oñdat sibi feudū ꝛ fines q̄tituȝ ꝯtendiť.ꝛ dixit glo.ꝙ sic p.l.ticius hřs.ff.ꝺ ac. emp.ꝛ h̄ voluit glo.vsqȝ ibi nunqd.q̄ bene loqtur ꝛ hñ deter minat hȝ doc.Sed tñ ipse vasal.meli⁹ faceret si hoc ꝺ clararet tpe inuestiture ꝛ poneret in priuilegio seu istru mēto inuestiture:qm̄ si post factā inuestituram veniat in ꝯtrouersiā posset dñs ostēdere modicum terre ꝛ di cere hoc est feudū tuū ꝛ se liberare.ar.in.l.ꝙ in rep.in §.i.ff.ꝺ le.i.ɓm An.ꝺ iser.ꝛ facit ad hāc qōnē qđ not. gl.i.l.si in rem.in prin.ff.ꝺ rei ven.ꝛ.C.qñ ꝛ qui.qr. pe deb.l.ij.li.x.Utrū aūt qñ factū est antiquū ꝛ vasallus longo tpe seruitia pstitit ꝛ nō appet q̄tū sit feudū:qs tunc debeat ꝓbare an dñs vel vasall⁹.ꝛ ꝯ queȝ sumať dic vt plene dixi.s.si de feu.fue.ptro.in.c.vasallus.el.i.ꝛ .s.ꝺ ptro.iter uas.ꝛ fe.in.c.i.Sed qd eꝯ si dominus ꝑ cipiat vasallo vt det sibi feudū pscriptū an vasallus te neať dař.ꝛ qd si dubiteť qd ꝛ q̄tū sit feudū.dic ꝺ his qōnibus p Jac.ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub rubrica si dñs pcipit ꝙ vasallus det feudū pscriptū ꝛc.cū rub .se quē.Et vide ad ꝑdicta no.per bar.in.l.i.C.de cōduc.ꝛ act.li.xi.ꝛ i spec.de loca.§.nunc aliq̄.v.lix.ꝛ versic.seq. ꝛ seq.ꝛ p Host.in sum.ti.de feudis.§.vt aūt v.qd si uasal lus.ubi tȝ ꝙ dȝ ostēdere feu.ꝛ si nō facit ꝙ psumi dȝ ꝙ torū teneat.vt.ff.ad.l.acql .l.iteȝ mella.§.si plures.ꝛ qđ dixi.s.ꝺ cōtro.inuesti.in prin.Quid aūt si dñs uult ꝯpellere uasallū vt ostendat sibi suā inuestiturā. dic per bal.in.t.ij.C.quō ꝛ qñ iu.facit.c.uasallus.s.si ꝺ feu.fue. ptro.ꝛ dixi de ptro.inuesti.in pri.ꝛ que fuit pri.cau. be. amit.i pri. ¶ Quero subsequēter cū dicta gl.qd si do minus cōcessit vasallo feu.vt oi anno recipiat deceȝ de camera an poterit ipse uasal.cōpellere dominū vt desi gnet sibi tot possessiones ex qbus posset ipse vasall⁹ re cipere dicta decē.ꝛ respōdet arguēdo ꝙ sic per.l.siqs argētum.§.i.C.de dona.ꝛ hoc voluit tota gl.vsqȝ ad fi nē.Sȝ tu dic ɓm doc.ꝙ ista glo.non bene loqtur :qm̄ dñs in tali concessione feudi non habuit respectum ad possessiones.sed solū ad itroitū ꝛ pecunias ipsi⁹ came re:vnde dȝ sibi solui de camera:prout fuit facta conces sio .hic ē ꝙ si euacuaretur camera aliqua ex causa ha beret necesse ipse vasallus expectare donec esset in ca mera vnde sibi posset solui.prout.s.dixi.de cogni. feu. i.c.ij.ꝛ ꝓbať.J.ti.iij.i pri. ¶ Nec obstat.d.l.siqs argētū quia ibi donauit certum redditum ex possessionibus : ideo dȝ tradere fundos vt ibi.hic vo nullas possessio nes designauit.sed certū redditū pcipiendum ex came ra sicut si dixisset ex quadā gabella.arg.in.l. cū certus ff.de tri.vi.ꝛ oleo legato.Secus aūt si dñs in cōcessio ne feudi dixisset cōcedo tibi dotē i feudū recipiēda ex possessionibus q̄ ꝑhicabūtur.sed iterim hēas decā decem

a ¶ Utrū aūt vasallus vasal li mei. Addo gl. in.c.legif.lxxxi. di.gl.in cle.i.de iureiur. Bal.in c. cū dilecti. de dolo ꝛ ptu.bal. in.l.i.C. cōia de lega.

ex gabellis:qꝛ tunc si in futurū ↄfiscarent aliq̄ possessiones isto casu bene deberēt assignari possessiōes ſm formā ↄcessionis.per.d.l.siq̄s argētū.in.§.i. verba enī ↄcessionis ⁊ priuilegiorū attendi debēt.ar.ff.de trāsac. l.ꝯ bis.⁊.l.i.§.si ↄuenerit.ff.depositi.ſm An.de iser.facit ad hanc q̄ōnē q̄ꝺ dixi in.d.c.ij.de feu.cog. ¶ Ultimo circa materiā hui⁹.§.vide que dicta sunt in.§.precedenti.⁊ in remissionibus ibi adductis.⁊ Jaco.ardiz.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella si vas.dn̄m antiquiorē offendit.⁊ sub rubricella excusat̄ si vult q̄ adiuuet cōtra dn̄z ipsius dn̄i. Et per canonistas in.c.ad aures extra de penis.⁊ q̄ꝺ habet̄.§.in titu.hic si.lex.in.§.fi. ⁊ .§.ꝯ no.fi.for.in glo.ij.⁊ q̄ꝺ dixit Bal.in.l.eū q̄ i fi.ff. de iureiur.⁊ Spe.in ti.de aduo.§.i.v̄. qd si auocatus.

Preterea si inter. Qꝛ sepe occasiōe aliena tōis feudi oriunt̄ cōtrouersie ⁊ dubitari possꝫ q̄s sit iudex ↄpetēs ad dirimēdas tales cōtrouersias.vt.§. de alie.feu.pa.i.§.i. Idcirco iste ipator fede. itersernit istū .§.i hac sua lege.⁊ i ti.ꝺ ↄbi.alie.feu.ad hoc vt oīa necessaria ad istū suū tractatū includeret. Et ex his hēo q̄l'r iste.§.faciat ad ti.nostrū. Et diuidit̄ in duas ptes. Nā i p̄ma declarat ꝺ potētia iudicis q̄n q̄ꝺ feudalis v̄tit̄ iter vasallos. In scōa q̄n iter dn̄z ⁊ vasallū. Scōa a ibi.si v̄o. ¶ Casus. Dn̄s feudi⁹ ē iudex inter vasallos suos simul litigantes de cā feudali.pares v̄o curie sunt iudices si cā feudalis vertat̄ inter dn̄m ⁊ vasallos suos b.d. ¶ Et p̄mitte qd sit curia ⁊ qui sint pares.vt dixi .§.an apud iudi.vel curi.q̄ꝺ feu.te.de. ¶ In tex.ibi vasallos.subaudi ⁊ ↄstat ambos esse vasallos eiusdē dn̄i vt statim dicā in gl. Ibi de feudo.secus si de alia re nō feudali.qꝛ tunc corāz iudice ordinario rei ventilatur cā ꝑ regulā.l.iuris ordinē.C.de iur.om.iu.ſm Bald.⁊ in gl.fi.hic posita. Ibi lis oriatur.s.occasione feudi.ut.§.dixi. Ibi pares curie.s.coniuratos q̄ꝺ est.j.naꝫ est necesse q̄ pares iurēt fidelitatē dn̄o ad hoc vt possint eē iudices in dicta cā feudali:vt probatur.§.de ↄtro.feu.apud pa.termi.in.c.i.in fi. ¶ No.regulā q̄ dn̄s ē iudex iter vasallos.vt hic ⁊ in.c.ex pte.de fo.cōpe. quā regulā intelligas verā q̄n certuꝫ est istos litigātes esse uasallos eiusdē dn̄i ⁊ de alijs rebus nō litigiosis.vt hic ⁊ no.§. de inuesti.in mari.fa.in.§.fi.⁊ latius.§.in ti.an apud iudi.vel do.questio feu.termi.c.i.⁊ stati declarabo i gl.i. que hoc disputat. ¶ No.aliam regulaꝫ q̄ pares sunt iudices cōpetētes super cōtrouersijs que oriūtur inter dn̄m ⁊ vasalluꝫ occasione feudi:vt hic ⁊.§.de alie. feu. apud pa.termi.⁊.§.in ti.apud quē vel quos contē. de feu.esse debe.in.c.i.⁊ ibi plene dixi ⁊c. ¶ No.q̄ qui fidelitatē dn̄o non iurat nō est reputandus ꝓ pari.q̄ꝺ intelligas uerū dn̄o vel uasallo dissentiente.vt probat̄ in d.c.i.§.ꝺ cōtro.feu.apud pa.termi.in fi.⁊ q̄ꝺ ibi not.in gl.q̄ꝺ ↄstat argm̄.ad q̄ōnem scholaris qui non vult iurare rectori vt non debeat reputari pro scolari.facit extra de cōsti.ex litteris.⁊ q̄ꝺ no.in.l.quedam.in.§. nummularios.ff.de edendo.⁊ de hoc ēt latius tetigi i.d.c. i.in vlti.notabili. ¶ Opp.cū glo.i.q̄ dn̄s non sit iudex cōpetens inter vasallos.sed imo talis cā debeat terminari corāz iudice vel arbitro.vt probat̄.§.de lege corā.in.§.si inter in prin. So.hic cōstat vtrūq̄ vasal. litigantem esse uasal.eiusdē domini.⁊ ꝺ alijs feudis de q̄bus nulla erat q̄ꝺ vel ēt de parte huius feudi de quo erat questio:q̄m̄ questio non erat de toto feudo.sed solū ex parte. Ita q̄ certuꝫ erat ambos esse uasallos ꝺ aliquo feudo uel aliqua pte feudi q̄ nō erat in litigio.⁊ tūc de illo feudo q̄ꝺ ē in litigio vel de pte feudi dominus est iudex inter vasallos litigantes vt hic. In contrario v̄o non erat certū q̄ ambo essent vasalli:qꝛ non tenebant alia feuda a dicto dn̄o.sed ambo cōcurrebāt ad volēdum vnum feudum de quo quilibet eorū allegabat diuersos inuestitores: ⁊ tunc propter talem incertitudinē talis cā dꝫ ventillari corām iudice ordinario vel corā arbitro compromissario in quem dicti asserti vasalli litigantes se cōpromittent de dicto iure suo sine ꝑ iudicio dn̄i seu dn̄orum.⁊ ita intelligitur ↄ̄rium ⁊ probatur ista solutio in.c.cum tpe.extra de arbitris.⁊.§.ꝺ inuestitu.in mari.fac.in.c.i.in pri.⁊ in.d.c.i.§. an apud iudices vel do.⁊c. ¶ Nō ob.similiter text.in.§.si duo. ⁊ in.§.si tres.qui hic allegātur in glo.q̄m̄ in.§.si duo. similiter non cōstabat ipsos litigantes esse vasallos. Et ideo causa coram comite ventillatur. vt.§.dictum est. Uel intelligitur ſm aliam lectu.ibi positā q̄ ambo vasalli agebant contra tertium possessorem quem constabat non esse vasallum. Similiter non obstat.§.si tres. qꝛ pōt solui eodem modo q̄ hic nō cōstabat vasallos litigantes alias esse vasallos. Uel potest solui alio modo q̄ ibi vertebat̄ questio de violentia ex qua dubitat̄ de violatione pacis.⁊ iō dictus comes iudex ordinarius ipsius loci cognoscit de tali violentia vt ibi. Et per hoc habes expeditā istam glo.vsq̄ ad versi.nec vnus ⁊c.q̄q̄ nō ita clare.⁊ ad plenum secuta sit. Et de predictis solutionibus dicatis latius vt in contrarijs scripsi. ¶ Op.subsequēter cū dicta gl. q̄ imo si questio vertatur inter duos vasallos de codeꝫ feudo q̄ pares curie soli sunt iudices cōpetentes.non aūt dn̄s solus.neq̄ dn̄m cum curia.vt est casus in.c.i.§.an apud iudicē vel cur.q̄ꝺ feu.termi.debe. So.ibi contentio erat inter duos vasallos.quorū vnus dicebat feudum esse nouum ⁊ se inuestitū a dn̄o. Alter v̄o dicebat feudum esse antiquuꝫ b ⁊ ad se spectare tanq̄ ad agnatū.quo casu dn̄s solus nō pōt esse iudex cuꝫ cā videat̄ ad ipsum spectare ex eo q̄ꝺ teneret̄ de euictione illi quem inuestiuit tanq̄ de feudo nouo.neq̄ potest etiā ideꝫ dn̄s esse iudex vna cum curia vt cesset presumptio.ne presentia ipsius dn̄i faciat ⁊ inducat curiam vt sit magis fauorabilis i uestito de nouo q̄ alteri. Et ideo statutū est i illo casu vt curia sola sit cōpetens vt cognoscat in dicta causa. Unde ergo dixit ista gl.q̄ vnus predictorū non potest trahere alterū inuitum ad iudiciū curie.hoc est auctoritate propria sine licentia ipsius curie neq̄ ad iudicium dn̄i.s.solius neq̄ etiā ad iudiciū dn̄i simul cum curia. Sed curia sola poterit vocare vnū ex p̄dictis vasallis ad instantiā alterius.qꝛ curia sola dꝫ cognoscere de dicta cā vertente inter predictos dn̄os.quorū vnus dixit feudū nouū:⁊ alter dixit feudū ātiquū. Et hoc modo itelligitur dictū.c.i.an apud iudi.⁊c. Hic v̄o in isto.§. cessat dicta suspitio. Ex quibus oībus liquet qualiter iste.§.nō cōtradicit prioribus iuribus in contrarium allegatis.tam in princi.huius glo.q̄ hic.q̄m̄ magis sunt diuersa q̄ cōtraria que glo.ꝑ hoc est expedita clarius ⁊ pinguius q̄ in ea tāgat̄ vsq̄ ad ver.sed quid ⁊c. Et de hac q̄ōne plene dixi in.d.c.i.apud quem vel quos. ⁊ in.d.c.i.in prin.in.§.fi.§.de inuesti.in mari.fac. ⁊ plene in dicta summa pꝫ.ti.apud queꝫ vel quos iudi.cau. feu.debe.agi. Ad quā sūmā ista gl.te remisit. ¶ Quero subsequenter cum dicta glo.qd si dn̄s qui dꝫ esse iudex inter duos vasallos litigātes ſm formā huius.§. nolit cognoscere qualiter succurratur. Et respōdet gl. dādo duplex remedium petere volenti.primo vt faciat cogi ipsum dn̄m superiorem ad cognoscendū de dicta causa per.l.iij.in.§.i.ff.de arbitris.scōo vt cōueniat aduersariū suū corā iudice ordinario ipsius rei.qꝛ actor dꝫ sequi forum rei.⁊ hoc vult gl.vsq̄ ad versi.sed nūqd. Et bene loquitur ſm doc. Facit pro ↄfirmatione primi remedij de mune.⁊ ho.l.siquis magistratus. in auc.de defen.ciui.in.§.interim.⁊ de emp. appel.l.fi.⁊.§.si de inuesti.inter do.⁊ vasal.c.i.⁊.§.quid sit inuesti.in.§.i.⁊ bonus text.§.de milite vasal.qui contu.est.in fi.xi.q.iij. in.c.cū sumus. Pro cōfirmatione v̄o secundi remedij facit extra de fo.compe.in.c.verum.in.c.licet.⁊ in.c.ex transmissa. Idem dicas si ipse dn̄s esset negligens in reddēda

a ¶ Dominus feudi.adde do cto.in.c.ceteruꝫ de iudi.abb. cō si.lxxxiij.i.f. volu.Joā.de ana. consi.xxxij.

b ¶ Feudum esse antiquum. Adde q̄ dicat̄ feudū antiquū vide p Bal.in auc.defūcto.C. ad treb.Oldr. ↄsi.clxxviij. ⁊ p pau.de ca.cōsil. cxxxvi.

reddenda iusticia.ar.in auc.de mā.prin.in.§.socer.ꝛ in auc.de san.epi.in.§.si quis aūt ꝑ pecuniaria.ꝛ in.l.im patoꝛ.ff.de appel.De iure aūt cano.quādo ex negligē tia iudicis deuoluit̄ iurisditio.vide in.c.i.de sup.neg.p̄ la.ꝛ qđ no.de offi.deleg.cū cā.ꝛ de offi.ordi.pastoralis ⁊c.¶Quero cū.d.glo.an predicti vasalli simul litigā tes possint spōte ꝯsentire i aliū iudicē q̄ in dn̄m ꝺ di cta cā feudali.Ita ꝙ snīa lata inter eos p dictum iudi cē sit valida.Et rn̄det glo.ponēdo duas opiniōes.p̄ ma est ꝙ nō.Ea potissima rōne.qꝛ imperatoꝛ spāliter dedit hāc auctoꝛitatē ꝛ cognitiōez ipsi dn̄o.Inter has spāles personas.vꝫ vasallos suos litigantes.vnde si fit ꝯ̄rium fit cōtra legem.ꝛ per ꝯ̄ns non valebit ꝙ actuꝫ est.l.non dubium.C.de legi.ꝭa opinio est ꝙ aut isti va salli litigātes ꝓrogauerūt istā iurisditionē dn̄i i aliū iu dicē per erroꝛē.vt qꝛ putabāt istū iudicē suum.ꝛ tunc non valeat ꝙ actū est:secus si ex certa scientia.vt qꝛ be ne sciebat istā iurisditionē ꝛ cognitionē esse dn̄i.sed ta mē voluerunt ꝙ ille alter iudex cognosceret.ꝛ tūc vale bit qđ actū ē p.l.i.ꝛ.ij.in p̄ric.ff.de iudi.Et hoc voluit tota ista glo.vsqꝫ ad finē.Et hanc scđam opinionē seq tur Jac.de bel.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.l.i.in prin.ꝛ Nico.de ne.hoc idē in.l.i.C.vbi de curi.vel co harta.Sed domin⁹ Andre.ꝺ iser.sequtur pzimā opinio nē qn̄ domin⁹ ignoꝛauit cām agi coꝛā alio iudice.ar. .C.si a nō cōpetē.iudi.l.si.ꝛ qđ no.in.l.i.C.vbi de cri. agi opoꝛtet.ꝛ ex̄ ꝺ procura.c.ignoꝛant.Si vō sciuit ꝛ non prohibuit tunc preiudicabit sibi.ff.de re iudi.l.se pe.§.i.extra de offi.delega.cum olim.Secus aūt si ꝓ hibuisset vel prohibere voluit sed non potuit. qꝛ tunc non valeret qđ ageretur coꝛā alio iudice.arg.ff. quib⁹ mo.pigno.vel hypo.sol.l.sicut.§.non videt̄.Et in hāc snīam videt̄ inclinare etiā.d.Bal.dicens ꝙ ad hoc vt cesset oīs collusio ꝙ domino ꝓhibēte nō potuerūt di cti vasalli proꝛogare dictā iurisditionem in aliū p.c.ex transmissa.extra de foro cōpe.Ubi vō domin⁹ ignora uit talē ꝓrogationē.ꝛ tūc tꝫ ꝙ nō valeat ipa ꝓrogatō qꝛ ageretur de eius p̄iudicio.Et ita etiā tꝫ Bar.ff.de oper.noui nun.l.i.§.ꝛ post.Et subiūgit ꝙ si ex tali ꝓ rogatōe iudex incepisset cognoscere ignorāte domino. tūc domin⁹ poterit vasallis precipere sub ꝺbito fideli tatis.ne ꝓcedāt amplius coꝛā iudice.¶Nec obstat regula.l.vbi ceptū.ff.de iudi.qꝛ intelligit̄ quando non fit preiudiciū iurisditioni alterius.vt notauit Joā. mo. na.in.c.accusat̄.de hereti.li.vi.ꝛ ita dixit Bal.Conclu do ergo ꝙ domin⁹ pōt ꝓhibere istā ꝓbationē fieri postq̄ ista cognitio ratione rei spectat ad ipsum.qꝛ ꝺ facili posset fieri collusio in sui p̄iudiciū.vt qꝛ forte pos set adiudicare iniuste feudū alicui insidioso domino.fa cit ad p̄dicta.c.ceteꝝ.ꝛ.c.verū.extra ꝺ foro cōpe.Ubi vō quis esset iudex rōne persone.tunc nō posset prohi bere quin partes se submittant alteri iudici per .d.l.i. de iudi.ꝭm Andre.de iser.Sed intelligas hoc verū ni si talis iurisditio esset reseruata principi.vt Jmpatoꝛi vel Pape.qꝛ tunc non posset aliquo modo declinari ꝛ proꝛogari in aliū.vt no.extra de exces.prel.in.c.inter dilectos.per Inno.ꝛ de cōsti.i.c.cū.M.ferrariēsis.ꝛ per Archidia.in.c.tibi.de rescrip.lib.vi.ꝛ Bal.hic.Et de mā huius proꝛogationis in causa feudali.habetur per canonistas in.c.transmissa.extra de fo.cōpe.ꝛ per Bu.in.d c.ceterū ibi.¶Quero an in causis ⁊c.ꝛ in c.ex trāsmissa.§.allegato.in.vi.no.per Bar.in.d.l.i.§. ꝛ post.ff.de opis no.nuncia.ꝛ qđ dixit idē Bal.in.c.i. .§.ꝺ inuesti.in mari.fac.¶Quero cū glo.ij.in quo lo co ꝺbeat stare domin⁹ ad cognoscendū inteꝛ suos va sallos.Et respōdet ꝙ vbi voluerit ꝭuata hōestate sua ꝛ maioꝝ suoꝝ.ff.ꝺ iusti.ꝛ iur.l.penul.i fi.ꝛ hoc voluit glo.vsqꝫ ad finē.que bene loquitur ꝭm Jac.de bel.Et intelligas eā ꝙ domin⁹ pt̄ eligere locū vbi vult qn̄ ha beret plura loca vbi maioꝛes sui soliti sunt iudicare. ꝛ

probatur.l.i.si vt proponis.la.ij.C.qūo ꝛ qn̄ iudex.se cus aūt si haberet nisi vnū solū locū in quo iudicare so litum est.qꝛ tunc nō posset eligere aliū.vt in.l.cum sen tentiā.cum ibi no.C.de sen.ꝛ interlo.om.iudi.ꝛ.d.l.pe nul.Et si alibi cognosceret vel sententiaret esset nullū ipso iure.vt dixit Bal.in.d.l.penulti.nisi pares essent ꝯtenti proꝛogando de loco ad locū.ar.ff.de solu.l.quē ro.Uel nisi ip̄e dn̄s non posset ibi sedere ex aliqua iu sta cā impeditus.qꝛ tūc posset etiā alibi.arg.coꝝ que no.i.l.i.C.de sentē.ex peri.recitan.quid aūt in epō dic pōt in quocūqꝫ loco sue diocesis ꝓ tribunali sedere ꝓ pter eius dignitatē.vt in.c.cum eps̄. de offi.oꝛdi.li.vi. Quid aūt in arbitro ꝛ iudice delegato dic eis suffice re si in loco honesto.ff.de arbi.l.si cū dies.quid in offi cialibus discurrentib⁹ p prouinciam.vt sunt barisellꝭ. dic ꝙ etiam in agro possunt ius dicere.iuxta illud vbi te inuenero ibi te iudicabo.¶Quid autē in paribus curie cognoscentibus.dicam statim in glo.seq.vbi tan gitur.¶Quero cum gl.iij.qualiter pares debeant eli gi qui cognoscere debent de ꝯtrouersia oꝛta inter do minū ꝛ vasal.Et rn̄det ꝙ dn̄t eligi de cōi ꝯsensu ipsi⁹ dn̄i ꝛ vasalli.Et si discoꝛdes essent i eligendo.tūc dn̄s prius eligat vnū vel duos vel quod sibi placuerit quo facto postea vasallus similiter eligit totidē.Et ille nō potest eligi pro pari inuita parte ad cognoscendum i dicta causa nisi qui iurauerit fidelitatem dn̄o ꝛ predi cta omnia probant̄ in.d.c.i.§.de contro.feu. apud pa. termi.Et hoc voluit ista gl.vsqꝫ ad versi.Et hec vera ⁊c.que bene loquit̄. ꝛ de hac questione ꝛ sua materia dic latius vt scripsi in.d.c.i.¶Quero subsequenter cū dicta glo.qd si domin⁹ nō hꝫ pares in sua curia.quis tunc cognoscet de tali controuersia vertente inter do minū ꝛ vasallū.Et respōdet ꝙ iudex ordinarius rei q ꝯuenit̄ siue sit su⁹ iudex rōne persone que conuenitur siue ratione que rei petitur per regulam vulgarem ꝙ actoꝛ debet sequi foꝛum rei.l.ij.C.de iurisdi.omniū iu di.¶Et hoc vult glo.vsqꝫ ad ver.sed quid.cū qua p transeunt doc.ꝛ bene.de quo etiā per canonistas in.c. ceteꝝ.extra de iudi.ꝛ ibi per zaba.in qōne.iij.ꝛ dixi in .§.iij.§. quid sit inuesti. Et aduerte pro declaratione glo.qꝛ quis soꝛtitur foꝝ non solum rōne persone ꝛ do micilij.sed ēt rōne possessionis ꝛ rei petite ꝛ pluribus alijs modis not.per gl.in.l. heres absens.in.§.i.ff. de iudi.¶Quero subseq̄nter cū dicta glo. de remedio quādo ex dicta ꝯtrouersia oꝛta iter dominū ꝛ vasallū reus ꝯuentus nō vult cōparere. Et respōdet se remit tendo ad ea que tanguntur.§.de mili.vasal. qui ꝯtu.ē in.c.i.ꝛ vt ibi plene declaraui. siue vasallus vocatus a domino nolit cōparere siue ecōtra.ꝛ no.i.c. ceterū.ex tra ꝺ iudi.¶Quero cū dicta gl.i quo loco debeat ꝓ tribunali sedere isti pares vasalli electi ad cognoscen dū de dicta ꝯtrouersia oꝛta iter dominū ꝛ vasallū.Et respōdeo cū gl.capiēdo oīa mēbra ꝛ clari⁹ q̄ ipsa.qꝛ aut ē de cōi consensu actū inter pares ꝺ loco ꝛ ille ser uabit̄ aut nō.ꝛ tunc pares qui iudicare debēt possunt eligere.Et si de loco sunt cōcoꝛdes ille locus seruabit̄. dūmodo sit habīlis partib⁹ litigātibus ꝛ honestus.d. l.si cū dies.i.§.sed si arbiter.ff.ꝺ arbi.Si vero dicti pa res sunt discoꝛdes i eligendo locum. tunc ille locus dꝫ eligi in quo idē dn̄s consueuit sedere ad cognoscendū inter pares suos per.d.l.penul.ff.ꝺ iusti.ꝛ iure. dūmo do sit securus litigātibus ꝛ honestus p ea q̄ dicta sūt supꝛa.Si vō domin⁹ nō hēat locū. tunc ille locus dꝫ eligi vbi alias cōiter solitum sit iudicari.dūmodo non sit icōmodū litigantibus.l.si locus.ff.ꝺ iudi. si vō nō esset talis locus habilis litigantibus. ꝛ tunc dominus tanq̄ maioꝛ ꝛ honoꝛabilioꝛ debet eligere locū.ar.§.ꝺ mili.vasal.qui ꝯtu.est in.c.i.dūmō ip̄e dn̄s eligat locū ꝯuenietē.vt nō sit nimiū onerosus.nec nimium delica tus ꝯti.ſꝫ teneat mediū ꝛ nō extrema.ar.i auc.ꝺ ꝯsue.

Ja.Alua.sup feu.

Et si circa hoc oriretur dubitatio an sit ꝯueniēs locus
vel non.tūc recurrit̄ ad bonū viꝝ. ar.ff.de ver.ob.l.con
tinuus.§.cum ita.⁊.ff.de le.i.l.hmōi.in.§.fi.Et hec est
ipsa veritas.lʒ qdā voluerint dicere in isto vltimo mē
bro ꝙ dn̄s p̄mo eligat locū ad p̄mū actū cāe.scd̄o va
sallus eligat locū ad aliū actuʒ. ⁊ sic successiue ad hoc
vt ad paria iudicent̄ dn̄s ⁊ vasallus p.c.i. in fi.s̄.ð for.
fide.qd̄ non est veꝝ.qm̄ plus tenet̄ vasallus dn̄o q̄ꝫ eꝯ
vt ibi.qꝛ videret̄ incōueniens ꝙ ꝯtinētia vnius cāe di
uidat̄ per tot loca.ar.in.l.nulli.C.de iudi.⁊ p hunc mo
dum habes expeditā totā istaʒ glo.vsqꝫ ad finē. lʒ nō
ita clare locuta sit.que ita dʒ itelligi ƀm cōeʒ opi.doc.
⁊ facit ad p̄dicta qd̄ habet̄ in.c.bone.⁊ in.c.ne ꝓ defe
ctu.extra de elec.⁊.ff.de pig.act.in.l.si seruos.⁊ qd̄ di
xit Inno.in.c.cū ꝯtingat.ex̄ de fo. cōp.⁊ qd̄ dixi.s̄.i.q.
iij.⁊ appellat̄ tribunal talis locus iudicij : vt no. glo.in
auc.de nup.in.§.iij.de quo in spe.de arbitro .§. seqtur.
ver.de loco aūt.qd aūt in arbitris iuris q succedunt in
iurisditiōe iudicis ordinarij recusati.dixit Bal. ꝙ pn̄t
eliger̄ locū habilē ⁊ idoneū sicut pn̄t arbitri simplices
p.d.l.si locus.facit qd̄ no.in.l.cū sniam.C.de sen.⁊ iter
lo.om.iudi.in vltima glo.⁊ hāc mām vide qd̄ no.in.c.
statuimus.de offi.iudi.dele.li.vi.⁊ in.c.statutū.in .§.cū
v̄o.de rescrip.li.vi.¶ Quero cū glo.fi .qd si cōtrouer
sia vertat̄ inter dn̄m ⁊ aliū q nō ē vasallus. vel iter va
sallū ⁊ aliū q nō est vasallus.corā quo iudice tūc debe
at vētillari dcā cā.Et rn̄det ꝙ corā iudice sub quo reꝰ
sortit̄ forū vel rōne persone vel rōne ipsius rei de qua
vertit̄ qō p dictā regulā ꝙ actor seqtur forū rei.cū eniʒ
iste casus nō sit determinatꝰ ꝯsuetudine feudoꝝ debe
mus recurrere ad dispositionē iuris cōis. vt.s̄.de feu.
cogni.in.c.i.⁊ hoc vult ista gl.vsqꝫ ad fi.q̄ bn̄ loqtur ƀʒ
Ja.de bel.⁊ bal.⁊ doc.⁊ ꝓbat̄ in.c.i.s̄.de ꝯtro.iter va
sallū ⁊ aliū.⁊ dixi in.d.c.i.s̄.in ti.apud queʒ vel quos.
¶ Quero ab ext̄ qd si dn̄s agit corā paribus ꝯ̄ vasal
lū rei vēdicatione ⁊ dixit euʒ cecidisse a feudo.Iste v̄o
vasallus noiat aliū dn̄m in iudicio.An iste noiatꝰ ðbe
at cognoscere dic ꝙ nō ƀm bal.Et est rō qꝛ dr̄ reus.vt
ex̄ ð lite nō ꝯte.qm̄ frequēter.⁊.C.vbi in rē actio.in.l.
ij.ergo nō pōt esse iudex.vt.C.ne qs in sua cā.qꝛ dʒ eē
iudiciū triū personaꝝ.l.q iurisditiōe.ff.de iur.om. iud.
facit qd̄ dixit Inno.in.c.ex pte.ex̄ de ver.sig. ¶ Que
ro vtrum isti pares debeant eē de eadeʒ prouincia.dic
ꝙ sic ƀʒ ꝙ esset incongruū ꝙ debeāt vagare extra suā
ꝓuinciā pro iudicando.ar.in .d.§.si duo.⁊ seq.⁊ .s̄. de
pace te.⁊ in auc.de lite ꝯte.circa prin.⁊ de questore.§.
sup.nisi forte in ea ꝓuincia nō reperirent̄ pares. qꝛ tūc
sumeret̄ de locis vicinis.ar.in.l.iiij.§.si tam vicinum.ff.
de dā.infec.⁊.l.diuus marcus.ff.de tuto.⁊ cur. da. ab
his.¶ Quero si aliqs agit cōtra dn̄m ⁊ dixit se vasal
lū ipsius ⁊ petit se inuestiri de certo feudo.dn̄s v̄o ne
gat an pares debeant cognoscere hoc.⁊ dixit Bal.ꝙ
sic rōne huius dubitationis.ar.ff.de iudi.l.siqs ex alie
na.⁊.s̄.ð ꝯtro.inter vas.⁊ epi.facit qd̄ no.in.l.pe.ff.ad
munici.⁊.C.de peti.here.in.l.si putas.facit qd̄ dixit In
no.in.c.veꝝ.de fo.cōpe.¶ Quero qualr̄ in cā feudali
debeat ꝓcedi.Rn̄deo ꝙ libellus est porrigēdus ⁊ lis
ꝯtestāda ƀm ordinē iuris.C.ð lit.ꝯte.l.i.⁊ i auc.offera
tur.Nā vbi deficit vsus feudoꝝ recurrimus ad legem
scriptā.vt.s̄.de cogni.feu.i.c.i.⁊ ita tʒ Ja.ardi.i sūma.
in ti.de cōten.feu.sub rubricella qualr̄ in cā debeat ꝓ
cedi.tm̄ iuramētū calūnie nō exigit̄.vt.s̄.de suc.feu.in
.§.in qbus.⁊ si dn̄s ⁊ uasallus uicissim ambo cōquerā
tur.rō uasalli prius discutiat̄.ut tʒ Ja. ardi.de ꝯtē. feu.
sub prima rubrica p tex.de.c.extraor.in §.si contentio.
¶ Quero qd si non est deputatus notarius q scribat
in cā qualr̄ fiet dic p bal.in.l.nō.n.ff.de adop.¶ Que
ro qd si duo cōcurrāt ad petēdū feudū ꝯ̄ tertiū posses
sorē quis eoꝝ debeat p̄ferri.⁊ an vno agēte sileat alte
ri dic ⁊ rn̄sionem collige ex his q̄ hn̄tur in.l.fi.C.de pe

a ¶ In oi sacr̄o
excipi intelligit̄.
Adde gl.in.c.cō
stiturꝰ. de rescri.
gl.in.c.ð forma
xxij.q.vlt.gl.in
c.q̄ ꝯtra mores.
viij.di.doc.in.c.
venientes.de iure
iur.⁊ in.l.fi.ff.q
satisda.cog.

ti.here.¶ Quid aūt si dn̄s vel fiscus concurrant cum
vasallo petente ꝯ̄ tertiū dic vt in.l.apud iul.ff. de iur.
fisci.Et de mā cōpetitoꝝ tetigi s̄.de lege cora.in.c.si
inter.¶ Quero an dn̄i terraꝝ sint iudices inter suos
ciues ⁊ hoies de terra sua dato ꝙ nō sint vasalli ratio
ne feudi.Itē an silr̄ dn̄i possessionū sint iudices iter su
os agriculos.vide in auc.de q̄store.in.§.si v̄o forsan.⁊
qd ibi hr̄.Postremo ad mām presentē adducas alr̄s
oppositiones ⁊ qōnes quas formaui ⁊ scripsi.s̄.de in
uesti.in mari.fac.c.i.in prin.⁊ in.§.fi.s̄.de contro.feud.
apud pares termi.in.c.i.⁊ in copiosis remissionibꝰ q̄s
in dictis locis adduxi.⁊.s̄.de lege cora.in pri.Et vide
plenissimā distinctionem in materia iurisditionis feu
dalis quā vltra alios abunde scripsi in.d.titu.s̄. apud
quem vel quos cōten.feu. esse debe.in.c.i.Et vide ad
materiā plene per Hosti.in summa.titu. de feudis.§.
i.per totum.⁊ per cano.in.d.c.ceterū.de iudi.

Illud. Adaptat̄ iste.§.ad ti.istū hoc mō.qm̄
itentio pricipalis huiꝰ iperatoris Fe.
fuit in hac sua lege ꝓuidere circa vtilitatē iperij vt re
maneat icorrupta.vt pʒ.s̄.in prin.huiꝰ.l.Et iō statuit
hic.vt i quocūqꝫ sacr̄o fidelitatis semp habeat̄ memo
ria iperatoris ne p obliuionē posset in futuꝝ deduci i
periū ad corruptionē p vasallū.Unde vbicūqꝫ reqrit̄
inuestitura in q̄ iuret̄ fidelitas siue feu. acquiratur ð no
uo.vt.s̄.qd sit inuesti.in prin.siue feudū transferatur in
aliū de voluntate dn̄i p alienationē.vt in hoc ti.siue di
ctū feudū sup quo iurari dʒ fidelitas sit diuisibile siue
indiuisibile.vt.s̄.eo.in.§.preterea ducatus.siue prior va
sallus alteri infeudauit q silr̄ dʒ iurare fidelitatem. vt
.s̄.eo.in.§.illud.Naʒ in oibus casibus istis ⁊ generali
ter in oibus alijs vbi iuraretur fidelitas.vt.s̄. qualiter
vasallus iura. deb.in.c.i.semper dʒ excipi nominatim
persona iperato.vt hic ⁊.s̄.de no.fi.for.c.i.in prin.Ipa
aūt fidelitas nihil aliud est q̄ꝫ ipsum sacr̄m qd̄ presta
tur dn̄o a vasallo.vt.s̄.quid prece.deb.inuesti.an fide.
in.c.i.in fi.Et forma huius fidelitatis est tradita.s̄.de
for.fide.in ti.ibi seq.⁊.xxvij.q.v.in.c. ð forma. ¶ No
a ta ꝙ sicut in omni sacramēto excipi itelligit̄[a] vt nō iu
retur ꝯtra deū.vt in auc.vt nō luxuri.contra naturam.
in.c.i.col.i.Ita nec ꝯtra imperatorē cū ab oi iuramen
to fidelitatis excipiatur noiatim iperator.vt.s̄.dixi cū
sit dn̄s mundi.vt.l.deprecatio.ff.ad.l.rodi.ð iac.⁊ hʒ
curam totius orbis.vt in prohemio ffoꝝ.in prin.facit
qd̄ no.glo.in.c.venerabilē.extra de elec. Eodē mō in
telligas ꝙ persona ⁊ auctoritas pape semp intelligit̄
exceptuata.vt in.c.veniens.extra de iuretur.imo etiam
si nominatim ⁊ spāliter nō exceptuaret̄ intelligit̄ taci
te exceptuata.vt no.glo.in.c.ꝯstitutus. extra de rescri.
Debet quoqꝫ vasal.qcunqꝫ in suo sacr̄o fidelitatis ex
ceptuare personā sui dn̄i antiqoris.vt.s̄.in tit. hic finit̄
lex.in fi.⁊.s̄.de probi.feu.alie.per loth.in.c.ij. ¶ Que
ro cum glo.prima.an dn̄s teneatur iurare fidelitatē va
sallo suo.sicut ecōtra statutum est in vasallo qui iurare
tenetur dn̄o suo.vt in.d.ti.ð for.fid.Et rn̄det ꝙ sic du
plici rōne.Primo p istū tex.qui dixit i oi sacramēto
⁊c.quasi voluerit inferre de duplici sacramento. Uno
s.p̄stādo per vasallū.Altero p dn̄m.Scd̄o qꝛ ipe dn̄s
tenet̄ reddere parem vicē ipsi vasallo.vt in.d.ti.de for.
fi.in fi.⁊.xxij.q.v.c.de forma.⁊ hoc voluit ista gl. que
ad hoc allegauit ēt alia iura vsqꝫ in fi.Sed tu teneas
ꝯtrariū ⁊ melius ƀm An.de iser. vʒ vt dn̄s nullo mo
do iuret per rationes quas dixi in dicto.c. in fi. de for
ma fide.¶ Nec obstat prima rō supra allegata. qm̄
iste tex.non infert illā illationē de q̄ p̄supponit ista gl.
vʒ de iuramento dn̄i.sed hʒ respectū ad alia plura iu
ramenta fidelitatis.que in diuersis casibus possunt fie
ri a vasallis quos supra declaraui. Nō obstat secūda
rō qꝛ bene fatendū est ꝙ dominus debʒ reddere pa
rem vicem vasallo ⁊c.neqꝫ faciendo omnia i vasalluʒ
ad que

ad que tenet facere vasallus in dñm. Sed in hoc ē dif
ferētia inter eos.q2 vasallus p sacr̄m qd̄ prestare dʒ est
astrictus.dñs vo absq3 sacr̄o est astrictus vt sic in effe
ctu intantū teneatur dñs vasallo sine sacr̄o inquātū te
netur vasallus dño cū sacr̄o. Expressum est enim in iu
re de sacramēto vasalli non aūt de sacr̄o dñi:vt dixi la
tius in.d.c.i.vbi videas. ¶ Quero cū glo.ij.an vasal-
lus in sacr̄o fidelitatis debeat seipsum excipere.z dixit
a q̄ nō.z bene qm̄ nō est necesse q2 in generali sermōe[a]
non cōtinet psona loquētis.vt.ff.cōia pdio.in.l.qcqd.
z hoc voluit tota ista gl.vsq3 in fi. z d̄ hac qōne dic la
tius.vt dixi.s.hic fi.lex.in.d.§.fi.vbi glo.diffuse exami-
nauit. ¶ Quero ab ex̄ qd si iurans z ille cui iurat sint
sub eodē rege an i iuramēto fidelitatis d̄beat excipi p
sona regis.sicut hic dr̄ de imperatore.z dixit bal.q̄ sic
z nihil allegat.Tū vo adducas tex.in.d.c.i.s. d̄ no.fi.
for.ego intelligerē istam determinationē verā qñ hoc
dictaret solita ɔsuetudo. Secus forte si induceretur d̄
nouo ista forma noua. q2 in exactiōe homagij seu fide
litatis nō dʒ iduci nouitas.vt i.c.dilecti.extra d̄ maio.
z obe.z in.c.ɔsuetudinis.extra de cōsuetu.facit qd̄ .s.
dixi in ti.qualr vasal.iura.debe.fi.in .c.i.in.ij.no.vbi vi-
deas. ¶ Quero qd si aliqs iurauit ɔ̄ impatorē expsse
z ɔ̄ oēm hoiem an valeat.z dic q̄ ñ ƀʒ bal.Tū q2 do
lus est expssus.tū q2 est ɔ̄ legem.ar.ff.de pac.l.iurisgē
tiū.in.§.pretor.z.C.de legi.l.nō dubiuʒ.Quinimo isto
casu putarē q̄ iste talis iurās si ē vasallus debeat amit
tere feu.ar.s.in.d.c.i.de no.fi.for.z.s.e.in .§.illud.z .s.
que fuit pri.cau.be.amit.in.§.itē q dño. ¶ Quero qd
si vasallus iurauit fidelitatē dño z in iuramēto fidelita
tis exceptuauit ipatorē ƀʒ formā hic traditaʒ:si postea
idē ipator moriat z alter creat.an iste ipator de nouo
creat⁹ itelligat exceptuat⁹ i dcō iuramto.Et dixit bal.
q̄ sic.q2 ipsa dignitas impialis vr̄ exceptuata.ar.ff. de
le.i.l.quod principi.z.C.de here.insti.l.fi.facit qd̄ no.in
c.qm̄ abbas.extra de offi.deleg. ¶ Quero an pditor
impatoris amittat feudum ecclesie.dic q̄ non.nisi per
sniaʒ ecclesie.Et ideo si eccl'a euʒ absoluit nō pdit. in
cle.pastoralis.de re iudica.Et ita dixit Bal.in.l.i.ff.d̄
re.dini.q.xlij. ¶ Ultimo ad mām huius .§.vide alia
que dixi in.d.§.fi.s.hic fi.lex z in pluribus remissioni
bus ibi copiose adductis.z qd̄ dixi in.d.c.i.in princ.de
no.fi.for.z plene per Jac.ardi.in ti.qualr iura. de.vas.
sub rubricel.ɔ̄ quos debeat iurare fidelitatē.z qui in-
telligant exēpti p cano.in.c.ego epūs.in.§.papatū.z qd̄
no.glo.in.d.c.venientes.extra de iureiur. Jaco.

¶ Que sunt regalie. Rubrica.

¶ Continuat ad pxime pcedentia hoc mō:qm̄ .s.ti.
pximo.§.fi.posuit vnū spāle priuilegiū qd̄ hʒ impera
tor.vʒ q̄ in q̄cūq3 sacr̄o fidelitatis excipiat.Sed q2 ñ
est nouuʒ vt quibusdā specialiter enumeratis subijcia
tur cl'a generalis.l.si seruus.§. inquit lex.ff.ad.l.acqli
Jdcirco sumpta inde occasiōe.subiecit auctor hic istū
titulū in quo declarantur z ponunt plura alia priuile
gia z regalia q̄ spectāt ad ipm impatorē.vt pʒ in litte
ra.Et q̄ ista sit bōa z vera ɔtinuatio pʒ.q2 lʒ iste titu.
ñ hēat suprascriptionē ipatoris.tñ ē lex fcā p eūdē im
patorē fede.sicut lex precedens ƀm An.de iser.cū ime
diate subsequat legē pcedentē.ar.in.l.qcūq3.C.d̄ apo.
publi.li.x.q̄ pʒ.q2 ipse impator in prin.ti. pcedētis.di
cit q̄ vult q̄ vtilitas regni seruet incorrupta.Nunc vo
hic declarat que sunt ea q̄ tendūt ad vtilitatē ipsius re
gni.z dixi ēt in.d.§.fi.s.ti.pxi.qd̄ aūt fuerit ista lex fa
cta per impatorē federicū primū q fecit ēt legē pcedē
tē.tʒ expsse glo.O dof.de pace cōstā.in prin.sup vbo
in criminalibus. ¶ Quero ab extra pro intellectu ru-
brice quare magis appellentur regalia q̄ʒ impialia cū
pprius fuisset appellare imperialia postq̄ʒ ad impiuʒ
spectant.Rñdeo q̄ secutus est cōem vsum loquendi.
nā quicunq3 etiā magistratus inferior z quilibet offi
cialis quantūcunq3 minimus qui rōne officij sui dʒ ha
bere aliquas honorantias.vtputa pro suprascriptione
snie vnū par cirothecarū.sicut est hic Padue.appel-
lat istas tales honorantias esse sua regalia.z tñ non ē
rex neq3 iperator.Nā propter ɔsuetudinem z vsuʒ lo
quendi recedimus a ppria significatione verborum.l.
cum delanionis.in.§.asinam.ff.de fun.instru.vel possu
mus dicere q̄ ideo appellauit regalia : q2 imperator
etiam appellatur rex. vt dixi.s.de no.fide.for.in prin.
qnimmo ƀm An.de iser.z Bal. ista possunt extendi
ēt ad alios reges q̄ʒ iperatorez romanū.vt ista sint re
galia in quolibet regno. dūmodo ɔ̄riū non appareat
ex institutione z ɔsuetudine regni.quia quilibet rex est
monarcha in regno suo.vij.q.iij.scitote.z no.vij.q.i.in
apibus.lʒ Host. in sūma de censi. videat intelligere ɔ̄
rium vt solum ad imperatorē spectent nō ad alios re
ges.z lʒ istud posset substentari de subtilitate iuris.tñ
ƀm An.de iser.videmus de facto reges exercere tales
iurisdictiones quinimo z populos z alios dños.vnde
non imerito potest dici q̄ isti tales liberi reges z po
puli habeant in terris suis q̄ʒtum iperator in imperio.
facit ad predicta.ff.d̄ capti.l.postliminiū.in pri.cū ibi
no.in.l.ij.in.§.viā.ff.ne quid in loco pub.z in ti. de pa
ce constan.in prin.cum ibi no.in glo.

REgalie. Jn hac lege seria
tiʒ describunt ea
q̄ sunt iura pcipua.z q̄ pricipalr ad
iperatorē spectāt.hoc dicit tot⁹ titu
lus.z attēde q2 cū ista lex sūmarie
explicet dcā iura neq3 habeat glo-
sas declarantes aliter text.vel mām.Jdcirco ego sup
quolibet vbo tex.adducā declaratiōes necessarias.vt
mā hui⁹ legis fundit⁹ itelligat. ¶ Jn tex.ibi regalie.
subaudi sunt.z ita subaudit gl.hic posita z bene.nā vo
luit vti breuitate.Unde postq̄ʒ supra in rubrica posue
rat verbū pricipale noluit hic amplius repetere. sicut
in simili facit iurisconsult⁹ in.l.i.in prin.ff. q̄ me.cau.z
dicas q̄ iste regalie pprie sunt res regni q̄ spāliter spe
ctant ad ipm regem seu imperatorem. Jbi arimādie
ē nomen certe gabelle ita denotate ƀm vsum prie for
te que debebat ex armentis aialiuʒ.iuxta.l.i.§.i.ff.de
abigeis.Mādros enim grece idē ē q̄ oues.vt no.gl.
i.q.vij.dispensatiōes in suprascriptione vel est gabella
que soluitur ex licentia faciendi arma quod solū prin
cipi lʒ.vt in auc.de armis.in pri.Jbi vie publice. quid
sint vie publice declarat in.d.l.ij.in.§.viā.ff. ne quid
in loco publi.vʒ q̄ ē certū solū limitatū p directū cer
tis finib⁹ latitudinis. z publicatur per principem pro
vsu publico meandi qui hʒ ius publicādi vt ibi.z iste
tales vie publice tanq̄ʒ ad pricipem spectātes nō pos
sunt alterari sine suo iussu.ar.in.l.qd̄ principi.cum ibi
no.ff.de aqua plu.arcen.in.d.l.ij.in.§.ait pretor.ibi flu
mina nauigalia.quedā sunt flumina nauigabilia.que
dā vo d̄ se nō sūt nauigabilia.sʒ sunt apta ad faciēdū
aliud flumē in quo ingredietur nauigabile.vt statiʒ se
quit in tex.vnde ista talia flumina sunt iuris publici.z
ideo nullus potest ea impedire sine licentia imperato
ris.vt hic.z probat in.l.quominus.ff.de flumi.Utruʒ
aūt z qualiter ex his fluminib⁹ possint duci aque ad
fundos priuatos z quomō in eis molēdina fiant z d̄
mā molendinoʒ plene ponit Bar.in.d.l.quominus.
z in suo tractatu tiberiadis.vbi videas.z p dñm bal.
super rubrica.z in.l.iij.ff.de reruʒ diuisio. Jbi portus.
portus est locus conclusus vbi rates morant z in quo
merces portant z exinde exportantur.ita describit per
tex.ɔiuncta glo.in.l.portus.ff.de vbo.signi. vnde red-
ditus seu vectigal dicti port⁹ pueniens ex dictis mer
cibus est de regalib⁹ cesaris.vt hic z in.l. intra publi
Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Jn genera
li smone.Adde
q̄ i generali ser
mone nō vr̄ qs
loq ɔ̄ seipm ƀm
bal.i.c.cū in iu-
re.d̄ elec.z ƀmo
relat⁹ in psonaʒ
itelligit ƀm q̄li
tatē illi⁹ psone.
vide p Barba.
ɔsi.xlvij.ici. ad
clementissimum
deū.in.iiij.volu.

ea.§.fi.ff.de verbo. signi. Ibi ripatica.i. gabelle quas soluũt transeuntes cum naui portum alicuius fluminis de vna ripa ad aliã:vnde nõ intelligas ꝙ ripe sint ꝺ regalibus.qꝛ eoꝝ vsus est publicus.l.riparum.ff.de reꝝ diui.Sed quãtum ad ꝓtectionẽ.vt nemo vsurpet ripas hoc bene censeꝛ esse inter regalia.sicut ipsa flumina publica.vt ꝓbatur in rubri.ff.ne qd in flumi.publi. ripaue eius fiat vel intelligas ripatica.s.si ex cõsuetudine vel ab vsu aliqd solueretur de ripis ẜm Andre.ꝺ iser. ꝛ Bal.Utrũ autẽ ille q debet transire per dictã ripã seu portuз.ex quo debet solui gabella possit transire p vadum ad hoc vt euitet gabellaз.dic per Bal.in.l.iij. .C.de ꝓuilegio fis.Ibi vectigalia.Sunt gabelle que soluunt de mercib⁹ que portãtur ꝺ loco ad locũ.Et ideo sic dicta sunt.qꝛ prestãtur de rebus que vehunt.vt no. glo.super rubrica C.de vectigalibus.vulgariter etiam appellant tholonea.vt sequitur i tex.Ideo sic dicta iuxta vulgare a tollo tollis: qꝛ de talibus mercibus que portant de ciuitate ad ciuitatẽ tollit ꝛ prestat octaua ps. vt.l.ex prestatione.C. de vectigalibus. ꝛ no.sup dicta rubrica.vnde dicit in euãgelio ꝙ beatus Matheus sedebat in tholoneo ꝛc.nã erat publicãus.ꝛ habebat talia vectigalia.facit quod no.in.l.i.ff.de publicanis.ꝛ p Joã.ꝛ Ray.in eoꝝ sũmis. rubrica de pedagijs tholoneis.que autẽ differẽtia sit iter vectigal tributũ ꝛ ãnonã.no.gl.in.d.l.i.§.i. Sз vtrũ ista vectigalia possint ꝑscribi.dic p cy.i.l.i.C.ꝺ noua vectigalia.p bar.i.l.si publicanus.in.§.fi.ff.de publica.per Bal. in .l. si plures .C.de cõdi.insertis.ꝛ per canonistas.extra de censibus in.c.peruenit.ꝛ p Joã.an.in addi. Specu.de cã pos.in §.qꝛ vero.ꝺsi.qd de colligẽtibus Sed an sit peccatuз
a fraudare vectigal.[a] vide p Bal.in.l.pe.in fi.C.ꝺ nau. fenore.ꝛ in.l.ij.C.de iure aureo.anuloꝝ.ꝛ in.l.ij.C.ꝺ vectigal.ꝛ in.l.veluti.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ bar.in.l.vectigalia.ff.ꝺ publicanis. Itẽ vt vectigal imponi possit quot sint necessaria.dic vt no.p glo.ꝛ Bar.in.l.munus.ff.ꝺ ꝺbo.signi.ꝛ p Bal.super rubrica.ff. de rerũ diui.p cano.extra de censibus.in.c.innouamus. ꝛ.xxiiij.q.iij.si quis romipetas.ꝛ qꝺ no.extra de ꝺbo.signi.in.c.super quibusdam.ꝛ p Hosti.in sũma ꝺ cẽsibus.Et vide circa predicta qꝺ dixi in §. illicitas.s.de pace iura.fir. Ibi monete.i.auctoritas cudẽdi ꝛ formãdi mõetas publicas est de regalibus.Et ad soluз iperatoreз spectat.vt hic ꝛ in.l.i.ff.ꝺ ꝯhẽ.emp.Et dñs in euãgelio mathei xij.dum dicitur cuius est imago cesaris ꝛc. Sз tñ etiã alij reges in suo regno hoc faciunt:vt in.c. quanto.extra de iureiurã.ꝛ certi principes ꝛ cõitates.prout videmus de facto qꝺ intelligas.prout dixi super rubrica.vel qꝛ habeãt hanc auctoritatẽ ex priuilegio iperatoris.vt C.de veteris numis.pote.l.i.lib.xi.ꝛ.ff.ꝺ auro ꝛ argẽto lega.in.l.qntus.in.§.pe.vel ex ꝯsuetudine. qꝛ hodie imꝑatores nõ fabricant monetã ad sufficientiã. vt no. glo.in.l.penul.C.ꝺ falsa mone.ꝛ ꝺ hac materia dic vt ibi per Cy.ꝛ per cano.in.d.c.quãto.ꝛ si aliquis fabricaret absqз auctoritate publica.qꝫꝫ eẽt bona mõeta nihilominus puniretur.vt ꝓbatur in.l.sacrilegij.§.i. cum ibi no.ff.ad.l.iul.peculatus.ꝛ in.d.c.quãto.vbi etiã colligit glo.pe.que requirant ad hoc:vt sit moneta approbata.ꝛ dic vt ibi ꝛ in.d.l.i.ff.de ꝯhen.emp. De falsan
b tibus autẽ ꝛ tondentib⁹ mõetas[b].dic vt in.l.i.C.ꝺ fal.
c mone.qd autẽ de alchimistis[c] qui faciunt aurũ ꝛ argẽtũ alchimiatũ.an debeãt puniri.ꝛ vtrũ tale aurũ ꝛ argentũ possit solui pro bono.ꝛ dixit hic Andre.de iser. quem sequtr Bal.ꝙ si est sophisticũ non lз vẽdere.ꝛ tales facientes puniunt de falso.ff.de pigno.actio.l.eleganter.§.qui reprobos.Si ꝺo facerent verum aurum: tunc secus qꝛ non esset illicitũ vendere veruз aurum ꝓ vero auro.facit.l.iiij.ff. de leg.i.de quo dic per ioã.an: in addi.Specu.in ti.de crimine falsi.super rubrica.ꝛ p Tho.de aquino.scda scde.q.lxxvij.arti. scdo ꝛ per Ol

a ℭ An sit peccatũ fraudaꝛ vectigalia. Addẽ.l. i.ꝛ ibi bar.ff.de legi.doc. i.c.innouamus.de censibus.doc.in.c.qꝛ pleriqз.de imu. eccl.doc.i.c.i.de ꝯsti. Bertachi. i tractatu de gabel.

b ℭ Et tondẽtibus monetas. Addẽ bar. in.l.q falsam.ff.de fal. ꝛ glo. in.l. fi.C. de vete.nu.li.xi.

c ℭ De alchimistis. Adde doc.i l.elegãter. in.§. q reprobos.ff.ꝺ pigno.ac.doct.i c.epi.xxxvi.q.v. Jo.an.in addi. spec.in ti.de cri. fal.Old.consil. lxxiiij.inci.an alchimista. ꝛ per sanctũ Thomã ẜa ẜe.q.lxxvij. ar.ij.circa fi.

d ℭ Que autẽ dicant iceste nuptie. Adde Jo. an.ꝛ Archi.i.c. cũ ẜm. de here. li.vi.gl.in.l.inceste.ff.ꝺ ritu nup.

e ℭ Angariarũ ꝛ perangariaꝝ. Adde gl.i.c. nõ minus. de imu. eccle.Arch.in.c. qa.x.q.iij.idẽ archi.in.c.ecclesiarum.xij.q.ij.

dra.in.c.ꝯsilijs.sed qd de aurifice qui non facit argẽtum ad ligã ciuitatis.no.per Bar.ff.ad.l.cor.de fal. l.lege cornelia.vbi videas.Ibi cõpendia.i.solutões penarũ ꝛ mulctarũ.vt in.l.mulctarũ.C.ꝺ modo mulctarum.que aũt differentia sit inter mulctã ꝛ penam.dic vt in.l.si qua pena.ff.de verbo.signi. nã pena regulariter est declarata a lege:mulcta ꝺo nõ.Sunt ꝛ alie differentie de quibus dicatis.vt ibi per gl.ꝛ Bar.ꝛ per Bal.in.l.certa ratione.C.quãdo prouo.nõ est neces.ꝛ in Specu.ꝺ senten.pla.§.ij.ꝺsi.est ꝛ quarta.a quo aũt imponi possint.dic vt no.in.l.ij.§.fi.ff.de iud.ꝛ in.l.aliud.de ꝺbo.sig.Et vtrũ per iudicẽ ecclesiasticũ possint imponi.dic vt no.extra de dolo ꝛ ꝯtu.c.i.ꝛ in Specul. loco ꝑallegato. quotiẽs aũt mulcta possit imponi.dic per Barto.in glo.in.l.nunqꝫ plura.ff.ꝺ priua.delic.ꝛ in.l.fi.C.de modo mulctaꝝ.ꝛ per Cy.in.l.qcũqз.C.ꝺ seruis fugi.Et omnes iste tales ꝑene ꝛ mulcte sũt ꝺ regalibus ꝛ fisco applicantur.vt hic ꝛ no.ff.si quis i ius vocan.nõ ie.in.l.ij.§.i.ꝛ.ff.si quis insdi.nõ obtẽper. in l.i.qualiter ꝺo in mꝫrijs feratur snĩa.vide per Specu. de sentẽ.§.vt autẽ.ver.si vero iudex.Ibi bona vacã.i. in qbus non extat aliquis heres.qꝛ vltimo loco succedit fiscus.vt in auc.de here.ꝛ fal.in.§.si ꝺo ꝛ.C.de bo. vacan.l.i.ꝛ.l.vacãtia lib.x.fallit in casu posito.s.de statutis ꝛ ꝯsuetudinibus ꝯtra liber.eccle.tol.in.§.omnes peregrini. ꝛ ibi declaraui. Possunt tñ ꝛ alijs modis bona effici vacantia.ꝛ habebit similiter locũ ista littera.vt in.l.i.ꝛ.ij.ff.de iure fisci.ꝛ vide circa hanc materiã qꝺ no.per glo.ꝛ doc.in.l.i.C. de here.decuri.ꝛ i.l. l.C.vnde vir ꝛ vxor.Ibi legib⁹ auferunt.vt habet i toto ti.C.de his qui.vt indig. per quẽ titulum exemplifica ꝛ declara istam lr̃am.Ibi ꝓcedunt.declara ꝛ exemplifica per.l.si ideo.ꝛ per.l.si aliã.C.de his qui.vt idi. qualiter aũt procedatur ꝛ cognoscatur in istis casib⁹. vide in.l.i.C.vbi cãe fiscales.Ibi icestas nuptias.istud declara ꝛ exemplifica:prout ꝛ ẜm qꝺ tradit in.l.q cõtra.ꝛ in auc.incestas.C.de incestis nuptijs.cum ibi no. per gl.ꝛ doc.ꝛ per cano.in.c.cum secũdum . de hereticis lib.vi.vbi oĩo videas.ꝛ plenissime p Bar.in.l.si adulteriũ cum incestu.§.fratres.ff.de adulte.ꝛ qꝺ no. in auc.de incestis nup.§.i.Et addit Bal.qꝺ idem eẽt si ꝯheretur incestus sine nup.cum maius sit delictuз. ar.in auc.ꝺ resti.ꝛ ea qua parit.in.§.fi.Que autẽ dicã
d tur inceste nuptie[d].no.glo.ff.de nup.l.inceste.ꝛ i auc.ꝺ incestis ꝛ inutilibus nup.in princi.Ibi ꝯdẽnatoꝝ.s. corparꝛ ad mortẽ.Ibi ꝓscriptoꝝ.i.deportationeз.vt no.glo.i auc.vt nulli iudi.i.§.fi. Ibi i nouis ꝯstõnib⁹. Subaudi que sunt in.d.§.fi.i auc.vt nulli iudic.ꝛ transumptiue.in auc.bona damnatoꝝ C.ꝺ bo.dam.Et iõ fecit mentionẽ de nouis ꝯstitutionibus.qꝛ per has nouas ꝯstitutiones corrigunt iura antiqua circa ista bõa damnatoꝝ ꝛ proscriptorũ cõfiscanda. de quo dicatis vt ibi: ꝛ vide quod plene dixi.s.de pace tenẽ.i.§.si vero pacis.in secũda oppo.Ibi angariaꝝ ꝛ perangaria
e rum[e].Ista sunt quedam munera ad que tenentur prouinciales exhibere imperatori.dum trãsitum facit per loca cum expeditione.Et est angaria onus mere ꝑsonale: vз vt quis seruiat cum persona sua ipsi iperatori ꝛ expensis iperatoris perangaria est onus mixtum.s. vt seruiat cũ persona expensis proprijs vel quod etiaз soluat pecuniam vltra seruitia personalia.vt probatur in.l.munerum.in.§.patrimonioꝝ.ff.de mune.ꝛ hono. in glo.hic posita.quicquid dicat glo.in.c.nõ minus.extra de imunitã.eccle.Et ꝺ his clarius habetur i.l.neminem.C.de sacrosan.eccle.vnde dicitur i passione domini nostri Jesu christi.ꝙ angariauerũt portare crucẽ ꝛc.ꝛ sic munus solum personale fuit.Ibi prestatiões. Nam subditi tenentur exhibere naues ꝛ plaustra ipi iperatori in sua expeditiõe pro portandis ꝛ vehendis armis ꝛ rebus de loco ad locum.vt probatur in dicta .l.neminẽ

l.neminem.⁊ in.l.ij.⁊ in.l.cursum.C.de cursu publico. lib.xij.Ubi patet ꝙ etiam quibusdaꝫ prefectis officia libus impatoris hoc priuilegium cõceditur.vt sine ali quibus vecturis ⁊ solutionibus pro transportandis re bus habeat dicta plaustra ⁊ naues gratis.facit.l.iudi cibus in eo.ti.Quidaꝫ tñ sunt exempti ab his talibus muneribus sicut sunt ecclesie.vt in dicta.l.neminé. vel si ex priuilegio constaret.vt ꝓbatur in dicta.l.cursum. Utrũ auté quãdo fiscus ex aliqua cã necessaria accipit plaustra vel naues subditoꝝ debeat eis soluere.dic ꝙ sic ƀm Andre.de iser.arg.in.l.si locus.ff. quéadmodũ serui.amit.⁊.ff.de capti.l.in bello.§.si deportatuꝫ.Ibi extraordinaria collatio.Et quãdo impator ꝑpter aliquã iminenté necessitaté publicã vult indicare ⁊ ponere ali quã collectã extraordinariã:vt pro defensiõe imperij. Et istud tale impositũ appellatur superindictuꝫ ⁊ cen setur inter regalia.q꞉ soli impatori lꝫ imponere p suuꝫ rescriptũ.vt probatur in.l.i.C.de supindicto.lib.x.⁊ est munus extraordinariũ.vt ibi no.in glo.sup rubrica. ⁊ sic est extraordinaria collatio.vt in hoc tex.⁊ i dicta .l. nemíné.nõ tamé intelligas ꝙ si vasalli pro indicto sol uant dominis eorum iuxta ea que habenť.§. ti.proxi. in.§.firmiter.ꝙ teneãtur etiam soluere impatori.ne du plici onere grauentur.l.nauis honuste.in.§. cum auté. ff.ad.l.rodi.de iactu.cum ibi no.ƀm Andre.de iser.qli ter auté debeat imponi collecta no.plene per Bart.in l.i.C.ꝺ apocis pub.li.x. ⁊ per Bal.in.l.fi.C.sine censu. vel reli.⁊ in.l.etiam.⁊ in.l.pe.C.de execu.rei iudi.⁊ vi de Bar.in ti.de ánonis ⁊ tribu.lib.ij.⁊ in.l.i.de supin dicto.⁊ in.l.iij.in.§.actor.ff.ꝺ re iudi.Uel intelligi pt qꝺ istud tale munus extraordinariũ.de quo in isto tex. sit de suscipiendo milites armatos qui vadũt cum im peratore in expeditione ad qꝺ onus subditi tenentur l.i.in fi.C.de epis ⁊ cleri.Ibi felicissimã.quaŕ ita dicat collige ex no.in glo.in ꝓhemio ffoꝝ.sup rubri.sup ver bo felix.vt q꞉ omnia sibi ꝓspere succedunt.Ibi rega lis.i.impialis.cuꝫ impator etiã rex appellatur.vt dixi supra sup rub.Ibi minimis.i.adeo procedentis. vt.§. de pace tené.in prin.Ibi.expediti oré exercitum seu ho stem.vt no.glo.i.§.de prohi.feu.alie.per lotha.⁊ dixi i .§.fi.§.ti.ij.Ibi magistratuũ dicit ꝙ potestas faciédi magistratus est de regalibus.quoniã ex.l.regia.popu lus romanus transtulit in principé omné potestaté suã vt in.l.i.post prin.ff.de offi.ꝑfec.ꝑto.affri. ⁊ in.l.i.in.iiij. col.C.de veteri iure enucle.⁊ ꝙ hec talis ptãs sit apud principé.ꝓbatur in auc.de defenso. ciui.per totũ.⁊ qꝺ ibi no.in.§.nulla ⁊.§.de pace iura fir.in.§.iudices. cum ibi no.in glo.vt ibi plene dixi in primo notabili. Iuris ditio tamé datur pluribus alijs modis.vt no.in.l.⁊ q꞉ ff.de iurisdi.om.iudi.Ibi expediendũ.i.faciendã in di cto.§.iudices.⁊.§.de pa.tené.in.§.iudex.⁊.§.que fuit prima causa benefi.amit.in.§.item qui domino.Utrũ auté creare tabelliones sit de regalibus ⁊ ad soluꝫ pn cipem spectet.dicit Inno.ꝙ sic in.c.cũ.P.tabellio. ex tra de fide instru.Hosti.vero dixit ꝙ nõ:sed ꝙ imo ẽt episcopi barones ⁊ alij comites habétes plenam iuris di.possunt creare notarios. prout ipse not.in sũma eo. ti.§.qbus instrumétis.⁊ Bar.seqtur hanc opinionem in.l.non aliter.ff.de adop.q꞉ cum iudex posset tabellio nem priuare officio ⁊ ipsum punire.l.iubemus.C.ꝺ de fen.ciui.ita ⁊ creare.l.i.C.de offi.cõsul.⁊ in auc.ꝺ defen so.ciui.§.ex prouinciali.de quo dicatis.vt per Bar. la tius.in.d.l.non aliter.⁊ per Bal.i.l.i.C.de testa.⁊ per canonistas in dicto.c.cuꝫ.P.tabellio.Utrũ auté nota rius creatus a populo vnius ciuitatis.Uel ab vno iudi ce in vno loco possit extra dictũ locũ cõficere instrumé ta.vide Bar.in.d.l.nõ aliter.⁊ in.l.i.C.de sũma tri.⁊ in Specu.de instru.edic.in.§.restat. vsi. quid de his. Ibi argentarie.Nã hoc est de regalibus.vt in quocũ qꝫ ꝑdio priuato fodiaŕ argentũ aurum vel aliũ metal lum princeps ⁊ eius fiscus habeat certã parté.vt i.l. i.⁊ in.l.cuncti.⁊.l.p amicos.C.de metallarijs.⁊.l.iter publica.in fi.cum ibi no.de vbo.signi. Et ista ꝓcedũt nisi esset ꝯsuetudo in ꝯriũ. qm̃ circa talia debet atté di ꝯsuetudo.vt.l.venditor.in.§.si cõstat.ff. cõis ꝑdio. Censenť enim esse ꝑdicta i patrimonio priuatoꝝ quo rum sunt fundi vnde fodiunť.vt.l.iiij.in fin.cum.l.seq. ⁊ seq.in prin.ff.ꝺ rebus eorum.Et per ꝑdicta qdã vo luerunt itelligere istũ tex.solum qñ argentum foderet in loco cesaris qꝺ nõ puto verũ. q꞉ tunc nõ esset aliqꝺ regale cuꝫ ⁊ quilibet priuatus cuius é fundus habeat predictã portioné.prout ex ꝑdictis legibus.C.de me talla.colligiť.Cogitabã insuper si iste tex.posset intelli gi in argentarijs qui solebant eligi auctoritate publi ca ⁊ a fisco.vt dixit gl.magna.in fi.in.l.quedam.in.§. nũmularios.ff.de eden.⁊ p.l.argentarius.in.§.i.in eo. ti.vt sic ista talis electio argentarioꝝ esset de regalib⁹ quéadmo.electio magistratuũ de quib⁹ proxime dixe ram.⁊ p hũc modũ iste tex. proprie loquereť ⁊ nõ vio lareť lr̃a ibi palatia.Intelligit Bal. de palatijs depu tatis in ciuitatibus pro iusticia exhibenda. sed Andr. ꝺ iser.intelligit ꝺ domibus quas imperator in ciuita tibus ꝯsueuit habere. Utraqꝫ expositio bona.facit.l. ꝑtoria.ff.de operibus publi.Utrũ autem ꝑdicta pala tia per nõ vsum intelliganť ꝑscripta:dixit An.ꝙ nõ p l.ꝑscriptio.in eo.ti.de opibus publi.facit qꝺ no.in.c.ꝙ nõ liceat.extra de ꝑscrip.⁊ qꝺ habeť in.l.fi.C.ꝺ sacro san.eccle.Ibi piscationũ redditus.Subaudi cõsuetus vt q꞉ fiscus exigit publicũ vectigal piscariaꝝ. prout di xit.d.l.inter publica.in fi.cũ de iure cõmuni piscatões sint cões oibus:tam in mari q̃ in fluminib⁹ publicis. l.ij.⁊.l.iij.ff.de reꝝ diui.Nã in istis piscationib⁹ atten ditur ꝯsuetudo.l.si quisquã.cũ ibi no.ff.de diuer.⁊ té po.ꝑscrip.facit ad ꝑdicta insti.de reꝝ diui.in.§. flumi na.cũ ibi no.Intelligas tñ ꝙ q̃q̃ piscationes de iure sint cões oibus.tñ iurisditio ⁊ ꝓtectio maris ⁊ flumi nũ publicoꝝ spectet ad principem.vt no.in.d.l.ij.ꝺ re rum diui.Ibi ⁊ salariũ.s.publicaꝝ.l.i.in prin.ff. qꝺ cu iusqꝫ vniuer.no. vel ex qbus solui debꝫ dictũ vectigal. vt.d.l.inter publica.in fi.ff.ꝺ vbo.signi.nõ auté intelli gas ꝙ proprietas oiuꝫ salinaꝝ spectet ad principé.q꞉ etiã in pŕimonio priuatoꝝ possunt esse.l.magis puto i pri.ff.ꝺ reb⁹ eoꝝ.vnde in istis sicut i supioribus atté diť ꝯsuetudo ƀm An.de iser.⁊ bene. Uidemus hodie n.hoc esse vsurpatũ a dñis terraꝝ in vendendo sal cer to modo eoꝝ subditis:prout ipẽ dixit.Ibi maiestatis Ubi oĩa bona delinquétis ꝯfiscanť.vt.l.quisquis.⁊ in l.fi.C.ad.l.iul.maie.⁊ in auc.vt nulli iudi.in fi.⁊ in auc. bona dãnatoꝝ.in fi.§.allegata.Et ꝺ hac mã criminis lese maiestatis.vide plene p bart.in apparatu suo sup a extuagáti ad reprimédã.Ibi thesauri.qd sit thesaur⁹ᵃ ⁊ qualŕ diffiniaŕ habeť.ff.de acqui.rerũ do.i.l. nunq̃ in.§.thesaurus.⁊ not.glo.plene insti. de rerũ diui.in.§. thesauros.vbi videas.Ibi i loco cesaris.i. in re pŕimo niali ipsius imperatoris.vt no.in.d.§.thesauros. Ibi i uenti.s.a casu ⁊ nõ data ad hoc opa.nã medietas erit iuentoris ⁊ alia medie.erit ipsi⁹ ipera.vt hic ⁊ in.d.§. thesa.secus si data.q꞉ tũc acqrereť totũ iperatori.vt ibi pꝫ.Ibi ex loco religioso.Subaudi q꞉ idé est.vꝫ ꝙ me dietas sit inuétoris.⁊ alia fisci seu iperatoris.l.iij.§.fi. ff.de iure fisci.Nec obstat dictus.§.thesauros. vbi vŕ dicere tex.ꝙ isto casu acqraŕ in totũ iuentori q꞉ solue. vt ibi no.in glo.in vtroqꝫ loco.Ibi si data opa.Hucus qꝫ declarauit qñ quis inuenit thesauꝝ in loco cesaris b vŕ religiosoᵇ a cãu ⁊ nõ data opa.nũc võ declarat qñ inuenit data opera ⁊ ñ a casu.q꞉ totũ tũc spectabit ad iperatoré.vt sequiť ⁊ in.l.i.C.ꝺ thesa.lib.x. vnde ꝯclu de in hac mã ꝙ iterdũ quis reperit thesaurũ arte ma gica ⁊ iprobata.⁊ tũc siue repeŕiat in suo.siue i alieno totũ acqriť fisco.vt no.in.d.l.i.C.de thesauris.⁊ ipẽ q̃ Ja.Alua.sup feu.

a ¶ Quid sit thesaur⁹.adꝺ ꝙ thesaur⁹ é bñfi ciũ fortune.vt l l.is q.in.§.i.ff.ꝺ acqui.rez do.⁊ quot regꝯunť vt thesaurꝰ dicať thesaurus.vide p Barba.cons. xxxix.icl. clemé tissimũ ⁊ ꝑissi mũ saluatoré.in iiij.volu. in pri.

b ¶ Uel religio so.Adde gl. i.c. si quid iueniſti. xxiiij.q.v. ⁊ i.l. nõ intelligiť. in §.si in locis. de iure fisci.

tenis punit.vt ibi q2 ꝓhibet talis sciētia.vt.C.de male ficijs.p totū. interdū qs reperit thesaurū in suo fundo vel re sua:tūc ē totus suus siue reperit data opa siue a casu:dūmodo nō arte reprobata.vt i.d.l.i.C.ꝺ thesa. Interdū qs reperit in fundo alieno ⁊ aut a casu.vt arā do vel aliter quocūq3 casu ⁊ nō studio pscrutādi data opa.⁊ tūc medietas ē inuentoris.alia vō medietas debet esse dñi illius loci.vbi reptus ē thesaurus.vt in dicto.§.thesauros.⁊ in.d.l.i.C.de thesau. Si vō reperit thesaurus in fundo aliēo data opa ⁊ nō arte magica.⁊ tūc ipe inuētor nihil d3 hēre siue hunc thesaurꝫ que fuerit dño volēte seu ignorāte vel eo inuito.vt in.d.l.i.C.de thesauris circa mediū. sed totus acqrit ipsi dño loci.vt ibi no.glo.⁊ in.d.§.thesauros.Interdū quis reperit thesaurꝫ in loco ꝓprio cesaris.⁊ tunc si data opa nihil lucratur sed in totū acqritur cesari.Si vō reperit a casu.⁊ tunc lucratur medietatē.alia vō medietas est cesaris.vt hic ⁊ in.d.l.iij. in fi.de iure fisci.eodeʒ modo distinguendū est quādo quis repiret thesaurū in locis fiscalib⁹ vel in locis religiosis vel in monumētis.q2 aut data opa:⁊ tūc in totuʒ acqreret fisco seu illi ciui.cuius erat locus publi.vt in.d.c.thesau.aut a casu.⁊ tunc medietas erit fisci:altera vō medietas erit reptoris.vt ꝓbat in.d.l.iij.i.§.fi. l3 quidā voluerint dicere ꝙ thesau. reptus a casu i loco religioso sit i totū reptoris p dcm̄ §.thesau.ꝙ nō ē verū.vt in isto tex.⁊ ad hoc vide gl. in dictis locis ⁊ in.d.l.i.in prin.ff.ꝺ reꝝ diui.Interduʒ thesaurus reperit a casu in loco q in nullius bonis est. tunc est totū inuentoris.vt t3 Cy.⁊ Bald.in.l. lapilli ff.de rerū diui.Sed p quā actionē petat thesaurus repertus.dic vt no.in.d.§.thesauros.⁊ in.l.i.C.de thesauris.Utruʒ autē repto thesauro solus visus sufficiat ad occupandū ⁊ acqrendū.an reqratur tactus.⁊ glo.in.§. item lapilli.insti.de reꝝ diui.dixit ꝙ solus visus sufficit sed Cy.in.d.l.lapilli.⁊ in.l.licet.ꝺ acquirē.pos.tenet ꝙ nō intelligat inuenisse qui nō apprehēdit.ar.C.de fide ius.l.si barsatorā.de quo dicatis p doc. in.l.iij.in.§.neratius.ff.de acqui.pos.in.d.l.i. ⁊ in glo.fi. ⁊ qꝺ ibi per doc.C. de thesauris.⁊ p Bal.in.d.l.lapilli.¶ Quid aūt si vēdis mihi domū in quā postea reperis pecūiaʒ abscōditā p te vel patrē tuū.Ita ꝙ non ē thesaurus. ¶ Quero ad quē ptinebit dicta pecunia.dic ꝙ ad vēdentē si hoc fecit p errorē.l.a tutore.ff.de rei vēdi. Secus aūt si ex certa sciētia vēdidit ⁊ nihil excepituauit. q2 tūc vr̄ oīa trāstulisse.l.i.ff.de ꝯdi.inde.⁊.l.cāpanus. ff.ꝺ opis liber. Idem dicas si quis venderet tunicā in qua eēt suta pecunia ⁊ ignorabat.qm̄ dicta pecūia nō videt vendita.ar.in.l.i.ff.ꝺ bis q̄ in testa.delen.¶ An tunc vēdens possessionē vel fundum possit exceptuare thesaurū si vnq̄3 reperiret.dic ꝙ sic ꝺm An.de iser.per .l.i.§.si cōuenit.ff.depositi.Nā ista exceptuatō thesauri nō deducit cōtractuʒ inutilem.q2 alias secus.vt in.l. i.ff.de ꝯtraben. emp: ¶ Sed pone ꝙ in quodam nemore inueni saccū pecunie vel annulum ⁊ cuius fuerit diligenter inquisiui. nec reperire potui qd debeo facere.⁊ dixit Bal.i.l.i.ff.ꝺ reꝝ diui.vbi format qōneʒ ꝙ in foro anime postq̄3 nō est meus debeo assignare epo loci vt det paupibus.vt in auc.oēs peregrini.C.cōia ꝺ suc.de quo dic etiā p Bar.in.l.falsus.in.§.qui alienū. ff.de furtis.⁊ ibi etiā vide p ipsum Bar.an ipse repertor petere possit preciū pro inuectiōe a dño.⁊ p Bal. in.l.ij.ff.de reꝝ diui.¶ Quero quid in feudatario vel emphiteota[a] qui reperit thesaurū in fundo feudali vel emphiteotico.an dñs ꝓprietatis debet habere vl̄ ipse dic ꝙ ipse q2 vtile dñium pfertur directo.⁊ ita t3 glo. in.d.§.thesauros.⁊ An.de iser.hic.¶ S3 qd in creditore qui reperit thesaurū in fundo vl̄ domo pignorata dic ꝙ pro medietate diuidit iter eos dicta.l. si is q.§. fi.de acquirē.rerum do.⁊ glo.in dicto.§.thesauros. ¶ Quid autē de vsufructuario qui reperit thesaurum in re in qua h3 vsumfructū. an spectet ad ipm vel ad proprietatē dic de hac qōne ⁊ similibus in.d.l.si is q. ¶ Postremo circa hāc mā3 thesauri restat mihi vna dubitatio quid si in eccl'ia vel fundo eccl'iastico repiat thesaurus nō data opa.an acquirat eccl'e.Et iste tex. facit ꝙ nō.Idem vr̄ in.d.§.thesauros.⁊ in.l.iij.§.fi.ꝺ iure fisci.Sed in ꝯriū multū facit me dubitare ꝙ imo debeat acquiri eccl'e.Prio q2 h3 dñium dicte rei.l.fi. .C.de sacrosan.eccle. ergo d3 hr̄e partē quēadmodū dñs.Scdo q2 nō d3 esse deterioris ꝯditionis q̄3 priuatus.imo poti⁹ melioris.vt p3.j.ti.fi.in pri.⁊ p totū.Tertio q2 pro hac parte vr̄ sentire gl.i.§.fere.insti.de rerū diui.q̄re cogita.⁊ vide in.d.l.nō itelligit.§.si in locis ꝺ iure fisci.¶ Ultimo ad mām pn̄tis ti.vide i.l.eū qui vectigal.cū.l.seq.in pri.⁊.§.fi.de vbo.signi. ⁊ Bal.in l.rescripta.C.ꝺ pcibus ipera.offe.vbi ponit plura que singulariter spectāt ad solū impatorē.vt in.l.i.C.ꝺ iure aureo.anulo.⁊ in.l.pe.C.de excep.rei iudi.⁊ qꝺ habetur in tractatu.de pace ꝯstan.post prin.⁊ p canonistas.i.c.i generali.⁊ qꝺ ibi no.de elec.lib.vi.per Arch. ⁊ extra de vbo.signi.in.c.sup quibusdā.⁊ de censib⁹.in c.inouamus. De potestate ⁊ regalib⁹ spectantib⁹ ad papā.vide plene in Spe.in ti.ꝺ legato.in.§.nunc ostēdendū.p totū.Et p Bald.qui multa ponit in.d.l.rescripta.⁊ in.l.penul.C.de bo.q3 liber.⁊ qꝺ no.extra de trāsla.epi.c.i.⁊ qꝺ ꝺ imperatore dixi.s̄.quis di.dux co. vel mar.in prin.⁊ de papa vel abba.in prin.

¶ Quot testes sunt necessarij ad probandū feudi ingratitudinem. Rubrica.

¶ Quoniā.s̄.in prin.tertij libri psentis tractatus feudoꝝ.videl3 i ti.q̄ fuit pria cā benefi.amit.p totū descripsit auctor noster plures cās ingratitudinis ex qb⁹ vasalli priuant suo iure feudali.Et circa pdicta occurrebat frequēter ꝙ dñi ꝓcedebāt ad dictā priuationē ēt nō ꝓbata sufficiēter dcā igratitudine vel ꝓbata p testes nō idoneos.⁊ ex h̄ vasalli q̄relā expoluerūt apud iperatorē henricū qntū.q volēs obuiare pdictis icōueniētijs.statuit hāc legē quā auctor h̄ iuxta finem hui⁹ opis iterseruit ad limitationē pdictoꝝ.Nec videat inconueniēs ꝙ iste ti.trahat ad remota.q2 ponit hic tan q̄3 vna cl'a q̄ h3 limitare oīa pcedētia.put in sil'i facit iuriscōsult⁹ i.l.talis scriptura.i fi.ff.de leg.i.⁊ i.l.si idē i fi.ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Posset quoq3 adaptari ꝯtinuatio ista ad titulū ꝺm.s̄.ꝓximū.vbi p iperatorē federicū numerate sunt q̄dā cāe ex qb⁹ vasalli feudis coꝝ priuant.Et sic erit ꝯtinuatio ad ꝓxima.

I vasallus. Iste est tex. iperatoris henrici qnti.q coronat⁹ fuit de iperio a Celestino.iij.papa.⁊ iperauit annis octo.⁊ incepit eius iperiuʒ anno dñi.M.cxcij.put p3 ex cronicis ⁊ annalib⁹ imperatoꝝ.Non.n.est ille henric⁹ qui cōposuit tractatū ad reprimendaʒ ⁊c.qm̄ ille fuit henricus.vij.vt ibi p3 ex suprascriptione.⁊ ex glo. bar. ibi posita.que dixit ꝙ illa est.xi. colla. Ista vō lex est sub.x.colla.Fuit preterea alter henricus.ij.de quo fit mētio in capl'is extraordinarijs alterius cōpillationis in prima ꝯstōne. Itē ⁊ alter henricus rex romanoꝝ.de quo fit mentio de pace ꝯstātie in suprascriptōe.¶ Et in sūma h̄ vult iste titulus. Ad ꝓbādū ingratitudinē delicti cōmissi p vasallū erga dñ3 reqrunt qnq3 testes idonei q manifeste ꝓbent.h.d.¶ In tex.ibi.vniuerso populo.q̄re h̄ dicat.vide qꝺ dixi.s̄.de probi.feu.alie.p lotha.in prin.circa suprascriptionē. Ibi inhonestis factis.vt.s̄.qui.mo.feu.amit.§.i.⁊.ij.⁊.s̄.q̄ fuit prima cā bñfi.amit.i.§.porro. Ibi machinationibus. vt in.d.§. l.s̄.qui.mo.feu.amit.⁊ in.d.§.porro.Et totus iste tex. sumptus

[a] ¶ Quid ꝺ feudatario vel emphiteota. Adde gl.in vbo i suo. insti.ꝺ reꝝ diui. ⁊ ibi vide Ias.i addi. ad Porchū.⁊ illa additio icipit ⁊ pro opiniōe isti⁹ gl.

sumptᵘˢ ē ex.l.liberti.C.de inoffi.testa.ppꝛie enim ma- a chinatioᵘ ꝯsistat in arte verboꝝ.l.i.§.i.cū ibi no.ff.de calum.ꝛ pluribᵘˢ alijs modis fit.vt no.Bar.in ti.q sint rebelles.in fi.sup vbo machinantur: facit qd̄ dixi.s.ti. ij.in §.callipis.sup tex.Ibi appetierit.vt in.d.§.porro. post prin.ꝛ supra d capi.qui cur.vendi.in.c.si voluerit. Ibi copulauit.s.eo respectu.vt eēt ꝯ dn̄s.qm̄ ista duo requirunt.vt late dixi.s.hic pōt eē ti.qui.mo.feu.amit.ꝛ in.d.c.i.s.qui.mo.feu.amit.vbi glo.tangit.de quo etiā per glo.ꝛ ibi dixi in.d.§.porro.in glo.i.Ibi credat.vt qꝛ alias graues ꝛ inhonestas iniurias itulit dn̄o.vt qꝛ manus in ipsū ingessit vel veneno vel gladio sibi insi diatus est.vel similia egit:vt in.d.§.porro.Uel eū accusauit.vt in.l.i.§.cū pronus.ff.d offi.pfec.vr.ꝛ qd̄ ibi no.facit qd̄ dicit glo.in.d.§.i.s.qui.mo.feu.amit.Ibi cucurbitauit.vt pbat in.d.§.i.s.qui.mo.fe.amit.vbi ē similis tex.Et est idem ac si diceret si adulteriū ꝯmise rit cū vxoꝛe dn̄i.vt ibi ꝛ.s.hic pōt esse titulus qui.mo. feu.amit.in.c.i.ꝛ in.c.ij.s.de feu.sine cul.nō amit.Ibi dereliquerit.vt.s.in.d.ti.qui.mo.feu.amit.in pn̄.Et in telligo dūmodo potuerit eum adiuuare.vt.s.in.d.ti.d feu.sine cul.nō amit.in.c.i.in fi.Ibi priuabit.s.p snīam. dixi in.d.§.porro.Ibi opinionis.i.fame.ita q nō sint i fames.neqꝫ de iure.neqꝫ de facto in isto cāu ſm Bal.

b Utrū autē reqrat infamia factiᵇ repellat quē a testimo nio.dic vt no.p glo.ꝛ doc.in.l.i.C.d sūma tri.ꝛ p cano nistas.in.c.testimoniū.ex de testi.Ibi data.de hac mā date ꝛ idus.dic vt nō.gl.sup data sexti libri.ꝛ in locis quos allegauit.s.de phi.feu.alie.p lotha.in.l.fi.in fin. ¶No.ex h tex.in fi.Unū casuꝫ in quo ad pbationē legitime fiendā reqrunt qnqꝫ testes.sicut alibi in simi li videmᵘˢ q ad pbandā solutionē debiti in scriptis ꝯ cti reqrunt qnqꝫ testes.vt in.l.testiū.C.de testi.idē in cōfessione solutionis.vt in auc.rogati.ibi posita.Alius casus est in donatione cā mortis.vt in.l.fi.C.d dōa.cā mortis.alter casus ē in codicil.l.fi.C.d codicil.alter ca sus habet in auc.de fide instru.in.§.opoꝛtet vō.Regu lariter enim sufficiūt duo testes.l.vbi numerus.ff.de te sti.ꝛ.ꝫ.ti.seq.in.§.i.Et fuit rō decidēdi in hac lege ad h vt cautius ageret cū vasallis.ne de facili soꝛte p viles ꝛ redemptos testes.aut paucos possent dn̄i priuare va- sallos suos feudis.Et ideo statutū fuit.vt nō p pautio res qnqꝫ testibus idoneis.ꝛ sūme atqꝫ integre opinio nis fieret talis pbatio.Et hāc rōnē assignauit iustinia nus iperatoꝛ in.d.l.testiū.ex qua lege tex.h in fine sum ptus est de vbo ad verbū.Et ex his pꝫ qūo ista lex est fundata cū bona rōne ꝛ pro lege obseruāda est.lꝫ gl. hic posita dubitauerit an sit lex.Itē ab antiquo reperi tur esse inserta in hoc volumine inter alias leges ꝛ inti tulata impatoꝛi q habuit auctoꝛitatē eā ꝯdēdi.Unde debemus opinari hanc eē legē queadmodū alias hic insertas.ar.in.l.in sūma.ff.de aqua plu.arcē.cū ibi no. ꝛ ita tenet q sit lex per iac.de bel.ꝛ iaco.ardi.Nico.de neapo.ꝛ Bal.in.c.si voluerit.s.de capi.qui cur.ven. lꝫ idē Bal.aliter videat sentire.¶No.q testimoniuꝫ dꝫ esse manifestatio veritatis cū pbatione clara vt col ligit ex isto tex.facit qd̄ no.in.l.i.§.si qs argentū.ff.de positi.ꝛ.ff.de ven.in pos.mit.l.i.§.si ea.ꝛ ex de pba.c. in p̄ntia.ꝛ de succes.ab intesta.cū dilectus.quo aūt tpe reqrat habilitas testis dixi i.c.i.s.an re.sint test.q pa.eē desi.¶Ultimo de mā huius tituli dicatis.vt p glo.ꝛ qd ibi dixi in.d.c.si voluerit.s.de capi.qui cur.ven.ꝛ p iaco.ardi.in sūma.in ti.qui.mo.feu.amit.sub rubricella amittit feudum si dn̄m interfecerit.vbi expresse deter minat ſm decisionem hic positam.

¶De notis feudorum. Rubrica.

¶Cōtinuat ad pcedētes hoc oꝛdine.qꝛ s.in toto hoc ope tractauit in pticulari de varijs ꝛ diuersis cōsuetu dinibᵘˢ ꝛ legibᵘˢ feudalibᵘˢ.Nūc vō gn̄ales traditiōes ꝛ regulas seu notulas i dicta materia feudali adduce re ꝛ subijcere intendit hic iuxta finē sui tractatᵘˢ.qꝛ nō est nouū.vt qbusdā enumeratis qdam gn̄alis subiciat clausula q oīa cōpꝛehendat.l.si hnus seruū.§.ingt lex. ff.ad.l.acquil.ꝛ pbatur hec ꝯtinuatio ex notatis per gl.super rubꝛica.ff.de reg.iur.que similem continuatio nem posuit ꝛ bene.Nā iste mos auctoꝝ supponere re gulas ꝛ ꝯclusiones gn̄ales in fine suoꝝ tractatuū.vbi videmus in volumine ffoꝝ.ꝛ in libro decretaliū in fi.ꝛ in sexto libro decretaliū.¶Et aduertē q iste titulus nō ē formalr traditᵘˢ ꝛ cōpilatus p tex.Sꝫ potiᵘˢ sūt quedā notule seu glose que fuerunt reducte p ꝯclusio nes in mā feudali p aliquos sapiētes ad declaratiōnē eoꝝ q dicta sunt.s.in p̄nti ope.qd̄ pꝫ qꝛ vt plurimū p confirmatione ipsoꝝ adducunt leges.aut romane vel lombarde.Et hoc etiam voluit gl.hic posita in prin. tituli cum qua pertranseunt docto.ꝛc.

Otandū. Feudū qd̄ de camera vel caneua debet.tūc demū exsol b uendū est qn̄ camera vel caneua hꝫ vnde soluat deducto here alie no.hoc dicit.Premitte pro eui- dentia qd sit feudū d camera vl caneua.vt dixi.s.de feu.cogni.in.c.ij.¶In tex.seu lra ibi dat.vt qꝛ vasal.dꝫ hr̄e omni anno decē que sibi de bent solui ex camera vel caneua vel ex alio certo loco. Ibi sine culpa pmissoꝛis.i.dn̄i.ꝛ Subaudi qꝛ secus si ex sua culpa.qꝛ tunc teneret dn̄s soluere dato q tūc ni hil esset in camera vel in caneua.ar.in.l.etiā in.§.i.ꝛ in .§.fi.ff.solu.matri.Ibi soluto.Simile videmus in do- natoꝛe pter eiᵘˢ liberalitatē p̄stinā.vt in.l.inter eos. in.§.his quoqꝫ.ff.de re iudi.Ibi quē videre egentem hoc ē dicere vt vasal.videat dn̄m suum agentem.Ibi quem.s.dn̄m.Ibi habuit.s.ipse vasal.Ibi in ꝯiugem. i.earum a ꝯiūgo coniūgis ſm An.de iser.vel dic ſm Bal.q iste tex.loquit p silitudinē de marito ad dn̄ꝫ qm̄ sicut vxoꝛ nō potest ꝯuenire maritū nisi deducto ne egeat cū iniquū esset.vt ipsa videret ipm̄ egentem quem primo habuit in cōiugem.l.marito.ff.solu.ma tri.Ita quoqꝫ dicendū ē de vasallo ad personā sui do mini per istum tex.Et ex isto tex.sumit Bal.q si ap poneret pactū in ꝯtrariū q nō valeret.vt.ff.solu.mat. in.l.alia.in.§.i.¶No.q creditoꝛes camere ꝛ caneue p̄ferunt vasallis ꝯcurrentibᵘˢ secuꝫ in exigendo a dicta camera vel caneua q sibi debetur.Et pōt esse ratio. qꝛ in creditoꝛe nulla ē liberalitas domini.sed in vasal lo sic.Merito magis sauetur creditoꝛi.ar.in.l.iuris ignoꝛantia.habet enim necesse vasallus expectare.vt prius es alienum soluatur ꝛ donec ex camera vel cane ua sibi solui possit.ꝛ ē ratio qꝛ ista verba q debeat ha bere de caneua vel camera sunt adiecta loco donatio nis.vt tantum de dicto loco fieri debeat dicta solutio. ar.in.l.i.ff.de exercitoꝛia.facit quod dixi supra ti.ij.in .§.illud.ꝛ.l.fi.in.§.fi.de ꝯtrahen.emp.ꝛ quod no.in.l. vij.in.§.hactenus.ff.de vsufruc.ſm dn̄m An.ꝛ Bal. Secus autem vbi locus eēt adiectus causa demōstra tiōis.qꝛ tūc dato q i eo loco nō esset debent tūc solui ex alijs bonis.l.quidā testamētō.ff.d lega.i.ꝛ d lega. ij.l.lucius.Intelligas tamē q ista sua expectatio seu dilatio nō aufert sibi ius suū.qꝛ cū facultas camere ob tulerit.tunc soluet vasallo etiam pro preterito tempo re quo fuit cessatum.sicut videmus in similibus presta tionibus annuis esse fiendum.vt sterilitas vnius anni recōpensetur cum fertilitate alterius.l.licet.C.locati.l. legatum.§.i.ff.d annuis lega.l.inter stipulantē.§.sacrā. ff.de verbo.oblig.cum similibus.quod enim differtur non aufertur.vt no.in.l.deberi.C.de fideicōmis.liber. Secus si obligatio esset simplex limitata ad certū lo

Ja.Alua.sup feu.

a¶Pꝛopꝛie.n. machinatō.Ad de an machina tio sufficit ad im pediendū ꝛ diri mendū mrimo niū.vide p ant. de bu.in rub.de puer.iside.abb. in.c.i.de eo qui duxit i ma.quā pol.p adul.abb. i.c.sup eo.eo.ti.

b¶Infamia fa cti.Adde gl.i.l. iij.in.§.cāe.ff.de carbo.edicto.tū vbi agit de pro bāda ingratitu dine testis infa mis infamia fa cti ipso iure re- pellit.tex.est ad hoc no.i.c.i.i v. itegre opiniōis quē ad hoc no. ibi bald.q testes sint nece.ad pro bādā ingratitu. i vsibᵘˢ feu.ꝛ an possit testificari in cā ciuili.vide p barba.ꝯsi.xli. inci.a ioue prīci piū.in.iij.volu.

com:vt q̃ q̃uis sit obligatus ad soluenduꝫ decem am
foras vini qđ nascet̃ hoc āno ex tali fundo:q2 tūc si nō
nasceret̃ nisi quinqꝫ ñ debebit̃ vlterius.l.cū certus.ff.đ
tri.vi.ꝛ oleo leg.ꝛ đ hoc dic vt ibi no. ¶ No.ꝙ habu
it amicū imprꝛospa fortuna dꝫ sibi quoqꝫ cōpati.dū est
in aduersa.vt hic ꝛ in.l.si cū doté.in.§. si maritus:ꝛ i
.§.finauté in seuissimo.ff.solu.ma. ¶ Quero ab ex̃ an
iste tex.extendat̃ ad alia feuda.vt si dñs veniat ad ino
piā debeat vasallus sibi relinquere tm̃ ne egeat ꝛ de h
dic vt no.i.l.i ꝯdēnatōe.ff.đ reg.iur.ꝛ p Cy.in.l.fi.C.
de reuo.dona.ꝛ p Jac.ardi.in ti.q.mo.feu.amit.sub ru
bricella.an vasallus teneat̃ dñm egenū alere.ꝛ ibi đter
minat ꝙ nō.ff.đ admi.rerū ad ciui.pti.l.iij.§.pe.ꝛ vbi
pupil.edu.l.i.in fi.nisi dñs p fcō vasalli ꝯsumasset sua
bona.ar.ff.đ decurio.l.decur.de quo dic vt plene dixi i
.c.lꝫ.š.si de feu.fue.ꝯtro.Et si apponeret̃ pactū in dōa
tiōe feudi illud deberet huari dato ꝙ feudū nō eēt de
camera vel caneua.vt.š.qd sit inuesti.in.§.pe.lꝫ Bal.h
videat̃ tenere ꝯtrariū faciens dñiam in feudo caneue
ꝛ alia feuda.qđ nō puto verū:vt dixi in dicto.c.lꝫ. ꝛ si
pactū nō seruaret̃ deberet vasallus puari feudo. vt.š.
q̃ fuit pma cā hñfi.amit.in.§.sed nec est alia. Utrum
auté vasallo sint prestāda alimenta ex feudo qđ retine
re nō pōt.dixi.š.epm vel abba.in.§.fi.ubi uideas.
¶ Ultimo ad mām p̄senté uide plura que dixi in.c.
ij.š.đ feu.cogni.ꝛ in remissióib9 quas ibi adduxi.

Quod autez pares.

Regl'a q̃ dispo
nit ꝙ inuestitura dꝫ fieri corā parib9 hꝫ locū qñ dñs hꝫ
pares.Sec9 si nō haberet ꝙ tūc posset fieri ēt corā ex
trāeis ꝛ idoneis testibus saltē duob9.h.d.Et uēit ad
limitationē eoꝝ que tradunt̃.š.qd sit inuesti. in princi.
Qui aūt sint pares habet̃ in.c.i.in prin. si de inuesti.in
ter do.ꝛ vasal.nā sunt ꝯuasalli q tenēt feudū ab eodeꝫ
dño. ¶ In tex.seu lr̃a. Ibi inuestiture feudi.s.noui. Ibi
ꝛ ñ alij.Subaudi put dixi in dcō ti.qd sit inuesti.i pri.
Ibi alioquin.s.si non hēat alios vasallos. ibi adhibeat
dñs.s.testes ēt extrāeos quos ꝛc. ut sequitur in tex.ꝛ
pbatur.š.de ꝯsue.recti feu.in.§.i.ibi potuerit dūmodo
sint idonei.ut pbat̃.š.qd sit inuesti.in.§.si vo inuestitu
a ra. Ibi liberos tm̃. Nā seruus non pt̃ esse testis[a].vt.l.
q testō.§.huos.ff.đ testa.ꝛ.l.hui.ff.de testi. Ibi argu
mētatione pbat p̄dicta arguendo đ lege lombardoꝝ.
vt sequit̃. Ibi legis.s.publice. Ibi đ cōpagensib9 suis
hoc ē đ habitātib9 in eodem loco ubi ipse habitat. nā
pago ideꝫ est ꝙ villa:vt.l.forma.ff.đ censib9 pagensis
est ille q habitat in villa:vñ ꝯpagensis est ille q simul
habitat i eadē villa uel terra.Et hoc pbat̃ etiā i lom
barda i ti.de testib9.in.§.si qs cū altero.ꝛ in.l.optim9
qsqꝫ in pago. Ibi idoneos qui aūt intelligant̃ idonei
b testes[b] colligit̃ ex.l.iij.p totū.ꝛ in.l.idonei.ff.đ testib9.
ꝛ plene in.l.opimā. in fi.C.de ꝯhen.ꝛ cōmit.stip. Ibi
duos vel tres vt colligit̃ ex dicto.§.si vo inuestitura.š.
quid sit inuesti. vbi tex.loquit̃ in plurali numero. Ibi
pluralis.ista vba vsqꝫ in fi.sumunt̃ ex.l.vbi numer9.ff.
de testi. ¶ No.ꝙ ad instituendā seu pbādā nouā in
uestituraꝫ feudi acquisiti de nouo sunt necessarij pares
curtis:vt hic ꝛ.š.qui testes sint necessarij ad pbādam
inuestiturā.Et est ratio ne quid falsitatis excogitet̃ in
pnicié dñi qđ facile non est credendū in psonā parium
qui iam iurauerūt fidelitateꝫ ipsi dño:vt dixit tex.j.eo.
in.§.idcirco.Et p̄dicta pcedunt qñ dñs hꝫ pares.Se
cus aūt si non haberet pares: q2 tūc sufficerent alij te
stes etiā non pares:dūmodo alias sint idonei:ut h ꝛ i
d.§.i.š.đ ꝯsue.recti feu.ꝛ in §.si vo.quid sit inuesti. Et
est ratio:ne facultas pbationum angustet̃ ꝛ tollat̃.l.
qñ.C.đ hereticis.ꝛ.l.generalr̃.C.de iureiurā.ꝛ.ff.đ te
sti.in.l.current. ¶ No.ꝙ vbi lex non statuit numeruꝫ
testiū debent sufficere duo.vt h ꝛ in.d.l.vbi numerus.
ꝛ.l.inter.in fi.ff.de vbo.sig.Et est rō: q2 i ore duoꝝ vl

a ¶ Nā seruus nō pōt eē testis. Adde bal.i rub. C. de sūma tri. Bar.i.l.si qs ex argētarijs.§.pe. ff.de eden.bar.i l.de pupillo. in §.si qs ipi.in.v. q.ff.đ noui.ope. nun.c. veniēs.el ij.ꝛ ibi doct.de testi.Spec.ti. de teste.i.§.i.v.iteꝫ ꝙ est seru9.Cal. ꝯsi.xxv.incip.te stator hñs filios in ti.de testi.

b ¶ Qui āt in telligant̃ idonei testes. Adde ꝙ requiruntur vt te stes dicant̃ ido nei.vide p doct. in.c.ij.de testi.

trium stat omne verbū.vt in.c.licet vniuersis. extra de
testi.ꝛ in.c.cū esses.extra đ testa.đ quo dic plene p dy.
in.c.pluralis locutio.de regu.iur.lib.vi. ¶ Ultimo ad
mām p̄senté.vide glo.magnā.ꝛ qđ ibi dixi.š.qd sit in
uesti.in prin.ꝛ in.d.§.si vo inuesti.ꝛ in remissionibus
ibi adductis ꝛ plenius i remissionib9 quas adduxi.š.
in ti.q testes sint neces.ad probā.feu.inuesti.ꝛ ibi mām
istam satis examinaui.ꝛ quod etiā dixi in dicto.§.i.š.
de consue.recti feu.ꝛ.j.eo.in.§.idcirco.

Item sciendū.

Diuidit̃ iste.§.i qua
tuor ptes vsqꝫ ad.§.
idcirco ꝛc.qm̃ in prima pte ostendit qualr̃ qs possit i
feudare parté suā quā hꝫ cū alio in re cōi. In scđa de
clarat ꝙ heres hui9 infeudantis nō pōt ꝯuenire p̄di
cte inuesti. In tertia declarat qualiter iste inuestitus hꝫ
illud ius in dicta re qđ hēbat inuestiens ꝛ eius heres.
In quarta docet ꝙ inuesti.feudalis pōt dari ꝛ accipi
per procuratoré.Scđa ibi.ité heres.Tertia ibi. item
eadé.Quarta ibi.item inuestitura.Inuesti.pōt fieri de
cōmuni ꝙ si fiat poterit.tam inuestitus q̃ꝫ inuestiens
cōpellere consorté ad diuidendū quā inuesti. heres in
uestientis nō pōt infringere.Ipseqꝫ inuestit9 cōsequit̃
ex dicta inuesti.idē ius qđ hēbat inuestiēs adeo ꝙ po
terit vsqꝫ.xl.ānos petet̃ vt diuisio male facta.iteꝝ fiat
ꝛ reducant̃ partes ad equalitaté.ꝛ inuestitura pōt da
ri ꝛ accipi p procuratoré.h.d. ¶ In tex.seu littera. Ibi
ꝛ si.i.q̃ꝫuis. Ibi faciat.s.dñs inuestiens. Ibi q inuestiuit
s.dñs. Ibi eum.s.qui tꝫ rem cōem. Ibi per iudicé.s.co
gnoscenté đ dicta diuisione.vt.l.ad officiū.C.cōmuni
diui. Ibi ꝛ ille.q̃si dicat ꝙ nō solū dñs inuestiens pōt
cogere ad diuisioné.sed inuestitus. Ibi eius. istud ver
bū eius regit̃ cū vbo pater qđ est.j. Ibi inuestiturā q2
nō potest infringere postq̃ꝫ est heres ēt si aliquod ius
habuisset in dicta re infeudata.l. cū a matre.C.de rei
ven.hm An.de iser. Ibi hr̃di suo. nam sicut potuisset
inuestiens seu ei9 heres vsqꝫ ad.xl.ānos agere ꝯ ꝯsor
teꝫ post factā diuisio.ꝛ reducent̃ ad equalitaté nō ob
stante diuisione fcā si in ipsa diuisio intercessisset lesio.
ita eodē modo poterit petere iste inuestitus.vt iterum
fiat diuisio equalis ꝛ ptes reducāt̃ ad equationé.i.ad
equalitaté in dicta re.vt sequit̃. Ibi ad.xl.āno.ista vba
sunt sumpta ex lombarda in ti.de p̄scriptiōe.l. si inter
fratres.ꝛ dixit Per.de cer.ꝛ bal.eē spāle in feudis.vt
isto casu possit peti ista adequatio vsqꝫ ad.xl.an. Nā
i alijs p̄scribit̃.xxx.nisi actio eēt ppetua.l.i.C. de ānali
excep. Ibi accipi pt̃.vt est casus.š.p quos fit inuesti .c.
i.in.§.sed vtrū. Ibi lege si qs. Subaudi ꝛ i.d.l.si iter.
de p̄scrip.š.allegata. ¶ No. ex prima pte ꝙ nō solū
pñt dari res pprie in feu.sed ēt cōes.quo cāu pars p
indiuiso intelligit̃ data quā inuestitor hēbat in re cōi.vt
hic ꝛ in.l.v.§.fi.ff.de lega.i.ꝛ.C.đ dona.l.portio.ꝛ.C.
de cōi rerū alie.l.falso.ꝛ de iure dot.l.ante diuisioné.
qđ intelligas verū si nūdū puocatū erat ad diuisioné.
vel alr̃ esset res effecta litigiosa.ar.in.l.i.in fi.C.cōi di
ui.ꝛ.ff.fami.hercis.l.aliena.ꝛ tꝫ iac.ardi.in sūma.in ti.
q.mo.feu.acqri.sub rubricella. ꝙ res cōes pñt dari in
feudū.facit qđ no.glo.in.d.l.portioné.Utrū aūt quis
posset dare in feudū totā rem cōem.dic ꝙ sic in p̄iudi
ciū ipius dantis.sed non in p̄iudiciū alteri9 dñi socij p
ut dicim9 qñ quis dat in feudū rem alienā.de quo dic
vt late dixi supra in ti.de inuesti.de re alie.fac. ¶ Not.
ex scđa pte ꝙ hr̃des non pñt infringere factū đfuncti
vt hic ꝛ in.l.fi.ꝛ in auc.h amplius.C.de fideicōmis.đ
quo dic p doc.in.l.ea q̃ a p̄re.C.de testi.mili.ꝛ facit.š.
qui succes.tene. in.c.i.ꝛ.ff. de iure doti.l. si ego.in.§.i.
¶ No. ex tertia pte ꝙ inuestit9 de nouo fungit̃ eodē
iure in re infeudata.q2 fungebat̃ inuestiens ante ꝯcessio
nem inuestiture.vt hic ꝛ.š.đ lege cora.in.c.ij.in.§. profe
cto.ꝛ.l.in h iudiciū.in.§.si inter socios.ff.cōi diui.ꝛ.ff.
de regu.iur.l.qđ ipis.vnde potest cōmune eiusdeꝫ rei
deducere

deducere eám ad iudiciū ꝛ trāsigere ꝛ ꝯponere:vt.§.si de feu.fue.cōtro.in.c.si vasal.ꝺ suo.ꝛ et̄ ꝓuocare ꝯsor-tem ad diuisionem.vt hic ꝛ in.d.l.ad offm̄.Nemo eni

a cōpellitur stare^a in cōione.l.fi.C.cōmuni diui.Utrū aūt habens feudū cōmune cū alio possit dare i feudū partē suā alteri.dixit An.de iser.ꝙ sic p istū tex.dūmo do seruet ea ad q̄ tenef vasal.qn̄ vult feu.suū alteri in-feudare:vt dixi.§ quaḱr olim po.feu.alie.in.§.i.ꝛ in.c. beneficiū.§.si de feu.fue.cōtro.¶ No.ex dicta tertia p te ꝙ in iudicio cōmuni diui.ptes debent reduci ad q̄-litatē.vt hic ꝛ i.l.pe.in fi.C.ꝯmuni diui.l.si nō sortē.in .§.si centū.ff.ꝺ condi.inde.Et est rō:qꝫ h̄ iudiciū ē bo. fi.l.p hoc iudiciū.§.ij.ff.cōmuni diui.ꝛ in.d.l.i boc iu diciū.i.§.i.¶ No.ex hac quarta pte regulam ꝙ id qꝺ possum p me possum facere p procuratorē.vt h̄ ꝛ i.d. .§.sꝫ vtrū.ná in simili videmus ꝙ vasal.pōt seruire per

b aliūm^b.vt.§.ꝺ probi.feu.alie.p fede.in.§.firmiter.ꝛ in .c.si quis decesserit.§.si de feu.fue.contro.eodem mō pōt acq̄ri possessio.p aliū.l.i.C.de acqui.pos.ꝛ i.l.p ꝓ curatorē cuꝫ si.Similiter beneficiū ecclesiasticum.vt i .c.accedens.extra ꝺ ꝓben.Sed qꝫ ista ē via brocardi. an qꝺ possum p me possum p aliū:dic vt dixi in.d.§.sꝫ vtrū.¶ Ultimo ꝓ remissiōibus ad p̄sentē.§.facienti bus sufficiát remissiones hic in lr̄a p auctorē adducte. ꝛ quas in notabilibus in qualibꝫ pte allegaui.ꝛ p̄ser tim in sūma Jaco.ardiꝫ.in dicta rubricella ꝙ res cōes pn̄t dari i feudū:vbi istū.§.examiauit.circa vō māꝫ di uisionis.dixi in.c.omnes.supra si ꝺ feu.fue.contro.ꝛ su-pra ti.iij.in.§.preterea ducatus.

Jdcirco. Jste.§.cōtinuaf cū.§.qꝺ āt pares .§.co.qn̄ assignat rōnē eoꝝ q̄ ibi tangunf:vꝫ quare in inuesti.feu.de nouo creandi sunt ne ces.pares ꝓut ibi dicif.qꝫ r̄ndef p hūc.§.ꝙ rō est quia in istis paribus cessat suspitio fraudis ꝛ presumptio su spitionis vt nō cōmittát falsitatē aliquā in dn̄s dn̄i:tū qꝫ semel iurauerūt fide.ipsi dn̄o:tum pp beneficiū suū qꝺ habuerūt a dn̄o que rōnes cessant in alijs testibus nō parib^9 qui p̄sumūtur facilius excogitare fraudē ad uersus dn̄m ꝛ citius corrūpi gratia odio vel pecunia. Et iō vbicunqꝫ extant pares illi debent admitti ꝓ te-stibus ad ipsaꝫ inuesti.creandā ꝛ ꝓbandá.Secus aūt si nulli eēnt pares.qꝫ tūc etiā extranei deberēt admitti ne facultas ꝓbationū angustef ꝛ tollaf:vt ibi dixi.ꝛ.§ q tes.sint neces.ad ꝓban.inuesti.in.c.i.ꝛ hoc vult iste.§. ¶ Ex quo no.ēt p cōsuetudines feudoꝝ esse p̄cluden dam viam inquātum est possibile aduersus falsitates: sicut ēt cautū est ꝺ iure cōmuni:vt.l.i.§.editiones.ff.ꝺ eden.facit qꝺ dixi.§.ti.ij.in.§.callidis.¶ Cetera vō ad materiá huius.§.ptinētia.dic vt dixi in locis superi^9 al legatis.ꝛ in remissionibus ibi adductis.ꝛ p Jac.ardiꝫ. in sūma titu.ꝺ conten.feu.sub rubricella.quando sacra mentum datur vasal.quando domino.§.i.

Si instrumentum. Ubi con-tro.vtif in ter do.ꝛ vasal.ꝺ instr̄o iuesti.qꝫ dn̄s dicit illō falsum.ꝛ se nullá iuesti.fecisse ꝛ vasal.sit in possessione feu.vigore dicti instrumēti qꝺ apparet n̄ abolitū nec cācellatū sta bitur sacramēto vasal.lꝫ aliqua suspitio seu p̄sumptio sit ꝯ predictuꝫ instr̄m:vbi vō p̄dictus vas.nō eēt i pos sessiōe tūc stabif sacramēto dn̄i iurātis se nō inuestiuis se.h.d.¶ Et diuidif in duas ptes.ná in p̄ria vasal.pos sidebat.Jn scd̄a dn̄s.Scd̄a ibi ꝛ iniquū.Et p̄mitte ꝓ euidētia ordinē traditū.§.in ti.ꝺ contro.inuesti.in p̄in. ꝛ in.§.i.vbi declaraf qd iuris sit qn̄ contro.oritur iter do.ꝛ vasal.ꝺ inuesti.feu.ꝛ de tali ordine sensit ista lr̄a. ¶ Jn tex.seu lr̄a.Jbi falsuꝫ a dn̄o.Subaudi sꝫ nō ꝓ bat plene.lꝫ solū quasdā ꝯiecturas ꝛ suspitiones addu xit.ꝛ iō staf sacramēto vasal.possidentis.ꝛ p̄dictas su spitōes ꝛ ꝯiecturas p sacramētuꝫ purgātis.vt sequif. Jbi defensio.i.sacr̄m ad sui ꝺfensioneꝫ.vt dixi i.d.c.i.

in p̄in.qd sit inuesti.Jbi vasallo.Subaudi possidēti ꝛ q in posšione stetit ad minus p annū:vt.§.si de inuesti. inter do.ꝛ vasal.lis ori.in.c.ij.in fi.ꝛ no.glo.in.d.c.i.de cōtro.inuesti.Jbi affert.i.ꝓducit.Jbi instr̄m.Subau di nō abolitū ꝛ non cācellatū.ar.in.l.fi.C.de edic.diui adri.tol.Jbi ꝛ auferf dn̄o.i.defensio isto casu.licet sciat veritatē.Et est rō.vꝫ ꝓpter cōmodū posšionis q̄ hꝫ vasal.vt in.d.c.i.de cōtro.inuesti.Secus aūt si nō possi deret.qꝫ tunc esset iniquū auferre dn̄o defensionem: vt sequr:Jbi cū domini est defensio.i.sacramentū.qꝫ sta tur sacramento dn̄i ad sui defēsionē cū ipse dn̄s possi deat ꝛ vasal.agat ex dicto instrumēto suspecto.Jbi ex ordine.Subaudi tradito.§.in.d.ti.de contro.inuesti.in p̄in.ꝛ in.§.i.Jbi possideat.Et hoc intelligas ꝓcedere ꝓut statiꝫ dicá.¶ No.ex ordine tradito circa cōtro uersias inuestiturarū hoc eē tenēdū ꝛ obseruādū.qꝫ aut ꝯstat de inuesti.que hꝫ ꝺbitas solēnitates.ꝛ tūc si dn̄s possidet tenef tradere posšionē feu.ipsi vasal.vt in.d. ti.de contro.inuesti.p̄mo r̄nso.Aut dubitaf de viribus instr̄i ipsi^9 inuesti.ꝛ tunc statur sacramēto dn̄i qui no-uit vitatem.vt in hoc.§.in scd̄a parte.qꝺ intelligas ve rum nisi aliqd induceref p vasal.qꝺ hēret mouere ani mū iudicis ad deferendū sacramentū ipsi vasal.qꝫ tūc iudex posset ꝺferre.vasal.si sibi uideretur.ꝛ p hoc uide qꝺ late dixi in.§.sacr̄m.§.ꝺ consue.recti feu.in.ij.nota. vbi ꝺclaraui istum passuꝫ tā i inuesti.veteri q̄ in noua ꝛ ad hoc facit qꝺ no.glo.super uerbo ꝺfensio.§.in.d.ti. ꝺ contro.inuesti.in p̄in.ꝛ qꝺ ibi late dixi in distinctiōe. sꝫ interdū uasal.possidet ꝛ dominus dicit nō inuestiuis se eū ꝛ allegat instr̄m inuesti.eē falsuꝫ ꝛ tūc si uasal.ste tit in posšione pacifice p ānū domino sciēte ꝛ n̄ ꝯdicē te ꝛ tūc dꝫ stari solo sacramēto ipsi^9 uasal.ut h̄ i p̄ria pte.ꝛ in.d.c.ij.in fi.§.si ꝺ inuesti.inter do.ꝛ vasal.lis ori. Aut possedit minus anno vel possedit āno dn̄o igno rāte.ꝛ tūc deferri dn̄o dꝫ sacr̄m.vt.§.ꝺ cōsue.recti feu. in fi.Nisi aliud sit qꝺ moueat iudicē ad deferendū ipsi possessori.vt ibi dr̄ quo casu stabif sacramēto vasal. vt solus iuret vel cū sacramētalibus.xij.vt.§.de ꝯten.inter do.ꝛ vasal.de inue.in p̄in.de quo dixi.§.de consue.rec. feu.i p̄i.in.iij.nota.Ubicūqꝫ eni in hac materia feuda li tractaf de sacramēto p̄stādo debemus recurrere ad theoricá traditá in.d.§.sacr̄m.ꝛ no.glo.vi.§.de contro. inuesti.in p̄in.Et p̄dicta sunt vera in vasal. possidēte q nō est gastaldus seu actor ipsius dn̄i qꝫ alias eēt pre sumptio ꝯ ipsum ꝛ deferref sacr̄m dn̄o.vt.§.de con-ten.in dn̄m ꝛ vasal.i.§.hoc ita.¶ No.ꝙ si instr̄ꝫ feu. dicaf falsuꝫ nō fit acerrima idagatio.qꝺ pꝫ qꝫ lꝫ p ali quas ꝯiecturas deducaf falsitas:nihilominus stabitur sacramēto vasal.possidentis q illud ꝓduxit.Et hoc iō qꝫ ista falsitas deducebaf ciuiliter. Secus aūt si crimi naliter:qꝫ tūc regula est in ꝯriū ꝙ in crimine falsi acer rima fiat indagatio.l.vbi falsi.C.de falsis.cū ibi no.in glo.Jste.n.q allegat falsitatē dꝫ ꝓbare plene.l.sciát cū cti.C.de ꝓba.vnde q̄q̄ aliquā suspitionē adducat pur gabif talis suspitio p sacr̄m ipsius possidētis ꝛ instr̄ꝫ ꝓducētis facit ad p̄dicta.l.iubemus.C.de ꝓba.staf.n. instrumēto publi.donec ꝓbef ꝯriū.l.cū p̄cibus.C.ꝺ ꝓ ba.¶ Ultio ꝺ mā huius.§.vide i dictis quinqꝫ locis allegatis.vꝫ in.d.ti.de cōtro.inuesti.in p̄in.de cōten.in ter do.ꝛ vasal.ꝛ in ti.de inuesti.inter do.ꝛ vasal.ꝛ in.d. c.i.in p̄in.de ꝯsue.rec.feu.ꝛ in.§.sacr̄m.ꝛ per Jac.ardi. in sūma in ti.de ꝯten.feu.sub rubricella decurritur ad sa cramētū vas.ꝛ in remissionibus q̄s adduxi in dicto.§. sacramētū.ꝛ de gradi.in.§.fi.ꝛ quod dicá statim.in.§. fi.infra eodem vbi declaraf forma iuramenti Jac.

Notandum. Pares ꝯpellūf p eoꝝ iu ramētū dicere vitatē de his q̄ sciūt circa ꝯtrouersias vertentes iter dn̄os ꝛ va sal.ꝛ lꝫ qn̄qꝫ ex̄ iudiciū ꝛ sine iuramēto dixerit se nihil sci re.tn̄ ad dictū iuramētū cogēdi sunt.h.d.¶ Jn tex.seu

a ¶ Nemo.n. ꝯpellitur stare. adde gl.in.l.i. ff.fami.her.l.i. in.§.ad hoc ꝛ ibi Cy.C.de an na.excep.Joā. an.in addi.spe. ti.de iudi.in.§. sequr videre. v.itē si heres.

b ¶ Uasallus pōt seruire per aliū.Addꝫ bar. i.l.ꝯtinuus.i.§. si labeo.ff.de v. obli.bal.i.l.i. §.ne āt.C.de ca du.tol.Archi. in.c.eps.lxxx vij.distin.

lr̃a. Ibi si pares. Subaudi q in testes ꝓducunť: vt quia
forte erat cõtro. ꝺ inuesti. feu. no. q̃ p pares dꝫ ꝓbari. vt
dixi. s̃. eo. in. §. i. τ in. §. idcirco. Uel põt intelligi de con
tro. q̃ eẽt orta circa feu. antiquũ. qꝺ pꝫ p istũ tex. q dicit
de omni cõtro. τc. quo casu ꝺm regulas cões omnes te
stes reguľr pñt cõpelli ad deponẽdum ṽitatẽ. l. si qñ
. C. ꝺ testi. Ibi τ parib⁹. s. tanq̃ iudicib⁹. Naꝫ supponiť
in isto tex. ꝙ pares aliq erãt ꝓ testib⁹ aliq ꝓ iudicib⁹.
Nã in causis ṽtentibus inter do. τ vasal. pares cogno
scunt τ sunt iudices. vt. s̃. in ti. iij. in. §. pe. dñs etiam po
terat eos cõpellere rõne iuris dic quam habet in vasal.
suos. vt. s̃. qd sit inuesti. in. §. i. τ si nollet eos compellere
tunc habereť recursus ad superiorẽ. vt. s̃. si ꝺ inuesti. in
ter do. τ vasal. lis ori. In. c. i. Ibi ꝙ si dicãt. s. extra iudi
cium τ sine iuramẽto. Ibi dñs cogit. Et si nollet coge-
re tunc recurrereť ad superiorẽ qui eos coget. vt. s̃. dixi.
q̃nimo si ipse dñs esset cã vt subterfugerent τ nollent
deponere p̃supponereť habere iniustã cãm. vt nota. in
. c. cum cãm. extra ꝺ testi. ¶ No. ꝙ pares habent iuris
ditio. in pares. vt hic τ. s̃. ꝺ cõtro. feu. apud pa. termi. τ
ꝺ cõtro. inter uasal. τ epm. Possunt eni compellere pa
res testes ad deponẽduꝫ ṽitatẽ p eorum iuramentum
sicut pñt ceteri iudices. l. ij. §. i. cũ ibi not. ff. si quis cau.
τ de tabel. exhi. l. locum. §. exhiberi. Utrũ autẽ τ qua
liter testis cõpellať inuitus dic vt in. d. l. si qñ. τ in. l. in
uiti. τ in. l. lege iul. ff. ꝺ testi. ¶ No. ꝙ lꝫ testis p̃mo di
xerit extra iudi. se nescire tamen si postea in iudicio iu
ratus deponat sup facto tanq̃ sciens valebit eius dcm̃
ꝺm Bal. vt hic τ i. d. §. i. qd sit inuesti. Ex quo iferas
ꝙ ipse testis nõ incidet in falsuꝫ q̃q̃ p̃mo celauerit ve
ritatẽ extra iudiciũ qꝺ itelligas verꝫ si nõdũ iurauerat.
Alias si cũ iuramẽto affirmassꝫ vnũ extra iudiciũ non
possꝫ postea cũ iuramẽto affirmare ꝯ̃riũ i iudicio: q̃ ici
deret i falsuꝫ. ar. eorꝫ q̃ no. i. l. luci⁹. ff. ꝺ his q no. iufa. τ
dixi in. d. c. i. si ꝺ inuesti. iter do. τ vasal. i notabilib⁹. Si
tñ ipe testis ꝺposuissꝫ p iuramẽtũ se ñ recordari τ po-
stea ẽt iurat⁹ ꝺponit sup fcõ dicẽs se nõ recordari qꝺ
tũc nõ icidit in falsuꝫ. sꝫ ꝓbabit q̃ possibile est ꝙ q nõ
recordať hodie recordabiť cras ꝺm Bal. de quo ẽt di
xi in. d. §. i. s̃. qd sit inuesti. vbi vr̃ tex. τ ꝺ his tãgit bar.
i. l. eos. ff. ꝺ falsis. τ p Bal. i. l. gesta. C. ꝺ re iudi. τ per
Ja. ꝺ are. in. l. ij. in. §. qꝺ obseruari. C. ꝺ iura. calum. quid
aũt si testis p iura. ꝺponat sup fcõ τ postea ex interual
lo dicat p iuramẽtũ se falsuꝫ ꝺposuisse cui dcõ standũ
est: dic p Bal. in auc. si dicať. C. ꝺ testi. τ. s̃. de ꝯtro. inue
sti. §. itẽ si uasal. τ in. l. gñaliter. C. ꝺ nõ nu. pecu. τ i auc.
at q semel. C. ꝺ ꝓba. τ ibi p gl. τ Cy. an possit testis cor
a rigere [a] dictũ suũ de quo p bar. ff. de adul. in. l. si postu-
lauerit. §. si negauerit. τ. ff. de falsis i. l. eos τ p cano. ex
ꝺ testi. cogen. i. c. p̃terea. gl. fi. τ in. c. p tuas. extra ꝺ test.
τ in spe. ꝺ teste. §. i. ṽ. itẽ quot testes. Sꝫ vtrum testis q
semel deposuit possit cõpelli iteruꝫ testificari dic vt no.
per gl. τ doc. i. d. c. p̃terea. extra de testi. cogẽ. Quid ãt
si testis dicat se aliter ꝺposuisse q̃ sit scriptũ p notariũ
cui est credẽdũ. tãgit spec. in ti. ꝺ instru. edic. in. §. restat.
ver. qd si duo. τ in ti. de teste. §. i. ṽ. sꝫ pone. ecce iudex.
Et vide circa has qõnes testiũ qꝺ dixi. s̃. si de iuesti. i
ter do. τ vasal. c. i. i notabilibus. ¶ Ultio ad materiaꝫ
pñtis. §. adducas plura q̃ scripsi in. d. §. i. s̃. qd sit inue-
sti. τ in. d. c. i. si ꝺ inuesti. inter do. τ vasal. τ vide i remis
sionib⁹ q̃ hic in lr̃a allegantť presertim in. d. l. si quãdo.

a ¶ An possit corrigeř. Addꝺ c. cũ clamor. de testi. glo. i. §. q̃ ṽo multi. i auc. de testi.

Cum datur. Diuidiť i duas ptes vl
q̃ ad fi. qm̃ i p̃ria parte
assignat dr̃iaꝫ iter sacr̃ꝫ dñi τ sacr̃m successoris. In ha
ex hac dr̃ia isert vasal. q litigat cũ dño occasione inue
stiture feudalis dꝫ ꝺclarare q fuit dñs q iuesti. fecit ad
hoc. vt cognoscať an iste dñs quo litigat sit dñs princi
palis q iuesti. fecit: an eius successor. Scða ibi: si q̃ τc.
¶ Casus vbi contro. inuesti. feudalis debꝫ ter. p sacr̃m
dñi dꝫ ipse dñs q inuesti. fecit iurare de veritate: vꝫ se in
uestiturã nõ fecisse. Si ṽo sit eius successor dꝫ iurare ꝺ
credulitate. vꝫ se nõ credere ꝙ antecessor fecerit dictaꝫ
inuesti. τ ideo p vasal. declarandũ est qs fuit ille dñs q
dictã inuesti. fecit. h. d. Et venit iste. §. ad declarationeꝫ
eorꝫ q̃ dicta sunt. s̃. eod. in. §. si instr̃m. ¶ In tex. seu lit
tera. Ibi defensio. i. sacr̃m ad sui defensionẽ. vt declara
ui in. d. §. si instr̃m. Ibi dr̃. s. per vasal. Ibi a se. s. dño.
Ibi iurare dꝫ. s. ipse dñs. Ibi nõ fecisse τ sic iurat de ve
ritate. Ibi successori eius. s. dñi. Ibi non credere τ sic iu
rat de credulitate. Ibi diceť. i. si vasal. dicat dñm fecisse
sibi aliquã iuesti. Ibi dꝫ. s. vasal. Ibi hr̃ditariuꝫ. i. succes
soris illi⁹ q diciť fecisse inuestiturã. Ibi p̃ncipali. i. illi⁹ q
dr̃ fecisse inuesti. Ibi iurare dꝫ. s. successor. qm̃ iurat de
credulitate ꝺm ei⁹ ꝯscientiã. vt. s̃. dixit. Ibi aliẽo facto.
s. de veritate alicuius facti. Ibi hr̃s. Subaudi siue sit
hr̃s. Ibi sed ꝯ̃rium reperiť subaudi τ male q̃ illud ius
lombardorꝫ nõ hꝫ in se rõnẽ: τ ideo nõ attẽdẽdũ neqꝫ
ꝺuandũ aliquo modo ꝺm An. de iser. ¶ No. ꝙ sacr̃ꝫ
principalis differt a sacr̃o successoris. vt hic τ i. l. gñali
ter hic allegata i lr̃a. Et ideo diuerso modo iurať: qm̃
alia est cõscia ipsi⁹ p̃ncipalis q iurare dꝫ de veritate cũ
i facto ꝓprio nõ sit tollerabilis ignorãtia. vt. ff. ad velle
ia. l. q̃q̃. τ alia ẽ ꝯscia ipsi⁹ succedẽtis q hꝫ iustã igno
rãtie cãm. l. q in alteri⁹. ff. de reg. iur. τ ꝓbať i. §. sacr̃m
in ver. dñs ṽo. s̃. de cõsue. rec. feu. facit. l. videam⁹. i p̃n.
ff. de in litẽ iuran. τ. l. marcellus hic allegata. τ ꝙ dixit
Bar. in. l. inter oẽs. in. §. recte. ff. de furtis. q̃liter aũt de
beat iurare vasal. dic vt dixi. s̃. ꝺ cõsue. rec. feu. in uer. τ
cũ dať in notabili vltimo. ¶ No. ꝙ i cõtro. inuesti. dꝫ
vasal. noiare dñm τ inuestitorẽ suũ τ exprimere ꝑsonaꝫ
a quo habuit iuesti. facit. l. si ita. in. §. grisogonus. ff. de
ṽbo. obli. τ. l. siue possideris. C. de ꝓba. Utrꝫ aũt qs ꝺ
beat noiare auctorẽ suum. dic vt p gl. τ doc. i. l. cogi. C.
de peti. her. An aũt vasal. cõuẽt⁹ possit noiare dñm in
iudicio: dic p gl. τ doc. in. l. ij. C. vbi in rẽ actio. τ i spe.
de primo decr. §. restat. ver. sꝫ nũqd. τ ibi Joã. an. τ in
ver. qd si ẽphiteota. cũ seq. facit ꝙ dixi. s̃. si de feu. fue.
cõtro. i. c. si vasal. in oppositõe. ij. ¶ Ultio ad materiã
huius. §. uide alia que dixi in. d. ṽsi. τ cũ datur. τ in re-
missionib⁹ quas ibi adduxi τ qꝺ dixi. s̃. eo. in. d. §. si in
strumentũ. in p̃rio notabili. τ in remissionibus ibi addu
ctis. τ. s̃. si de iuestitura iter do. τ vasal. i. c. i. i p̃cipio.

De statutis τ consuetudinibus contra libertatem ec- clesiarum tollendis. Rubrica.

¶ Explicitis varijs causis feudaliuꝫ ꝯflictibus agere
nũc intendit auctor de libertate ecclesiarũ τ ecclesiasti
carũ ꝑsonarũ secutus ordinẽ gratiani in suo laudabili
opere decretorꝫ. q post finitos varios tractatus cãrum
subiecit in fi. dicti opis sui de ꝯsecratiõe eccľiarum. Et
hec ꝯtinuatio poniť ibi i gl. sũme: Nũc siľeꝫ ordinẽ or
ditus ẽ impator iustinia. i suo ope auctẽticorꝫ. In quo
nobis tradidit i fi. dicti sui opis tractatũ ꝺ priui. eccľia
sticarũ ꝑsonarũ. vt ꝓbať in vltima rub. dicti opis q̃ in
titulata est de sanctissimis epis. τ in p̃n. dicti ti. vbi hec
cõtinuatio cõprobať. Considerauit ẽt auctor noster tpa
impatorũ q leges in hoc ope intersertas nobis relinq̃-
runt: qm̃ ꝺm tpa iperatorũ eas leges successiue τ ordi-
nate collocauit: qꝺ pꝫ q̃ primo posuit leges τ capitula
coradi primi. de quo. s̃. de his q feu. dare pos. in prin. τ
in ti. de lege cõmis. τ ꝺ capi. cor. cuius imperiũ incepit
ãno. M. xv. Subsequẽter posuit leges lotharij tertij.
de quo in pluribus locis huius opis fit mẽtio p̃sertim i
ti. s̃. de probi. feu. alie. p lotha. cuius imperium incepit
M. cxxvij. Tertio subiunxit leges federici primi. de
quo. s̃. de pace tenen. τ de pace iura. fir. τ in ti. de probi.
feu. alie. p fede. cuius imperium incepit. M. cliij. Ulte
rius adiecit leges henrici q̃nti. de quo habetur. s̃. ti. ij. cu
ius imperium incepit. M. cxcij. Postremo τ vltimo
subiunxit

subiunxit istam legem que fuit impatoris federici scdi cuius imperium. M.ccxi. Et de hoc impatore fede.ij. plura dixi. s. de pace tenē. in prin. vbi reprobauit An. de iser. q hāc legē attribuit federico prio. prout ipse scribit ꝫ qđ nō ē verū. vt ibi aptissime demōstraui vbi videas.

Decus. Statuta ꝛ ꝯsuetudines ꝯ libertatē eccl'ie vel ecclasticarū psonarū ipo iur' sūt nulla ꝛ debēt dcā statuta aboleri ꝺ volumie statutoꝝ ꝛ ꝯfaciētes vl' obseruātes pūiunt' pe nis ꝫ descriptis. h. d. ¶ In tex. ibi. erroribꝰ vt. s. eo. in §. gazaros. Ibi destitut. i. destructis. Ibi apostolicam di sciplinā de q̄ i. l. i. C. ꝺ sūma tri. ꝛ fide catho. Ibi ꝯfige re. i. firmare. Ibi fauēte. i. sinēte vel pmittēte. Ibi eccle sia. est aūt eccl'ia ꝯgregatio fideliū. vñ fideles ñ pñt vel le nisi bonū. xxiij. q. i. amouere. Nā si appeterēt malum nō essent fideles: qm̄ si carerent effectu carerent etiam noīe. l. impialis. §. i. C. de nup. vnde ergo eccl'ia ipsa nō vult nisi bonū. vt hic ꝛ. s. ꝺ alie. feu. §. i. nō aūt itelligas de ecclesia. i. de ipsis parietibꝰ: vt no. glo. in. l. sicut. in §. i. ff. qđ cuiusq3 vniuer. noīe. quot aūt modis dicat' eccle sia [a] no. extra ne pla. vices suas. c. fi. glo. fi. extra de ꝟbo. signi. c. cum clerici. ꝛ Ioā. an. de imuni. eccle. super rub. ꝛ Bal. sup rubrica. C. de sacrosan. eccle. Ibi que nihil ꝺ bet. Ista est quedā interpositio. Ibi qđ nobis. Iste ꝟsi. regitur cū alio ꝟsi. nihil velit ecclesia qđ est. s. Ibi nos federicus. s. secundus. vt. s. dixi. ꝛ aduerte q: in hac sua lege nihil inducit de nouo nisi i additiōe penarū q: ēt añ hāc legē erant talia statuta ipso iure nulla. vt. l. pri uilegia. C. de sacrosan. eccle. ꝛ t3 Bal. in auc. cassa. Ibi hac edictali. Et sic est gñalis. vt dixi. s. de prohibi. feu. alie. p lotha. in. l. i. Ibi de capitularibus. i. de libris in q bus dicta statuta cōscribunt'. Et ita exponitur per glo. i. c. nouerit. extra de sen. excō. Ibi publicationes edicti. Ista ē natura legis pmulgate. vt nō liget nisi post du os mēses [b] postq̄ ē publicata i auc. vt fac. no. ꝯsti. in prin. col. v. Ibi ne nō locū. i. homines locorū. nā ponitur ꝯtinēs pro ꝯtento [c]. put in simili fit in. l. solent. ff. ꝺ of fi. proconsul. Nam homines dicti loci soluent de cōmu ni vel cogent' inter eos collectā imponere. vt soluant. ff. ꝙ cuiusq3 vniuer. no. l. i. §. i. ꝭm An. de iser. Ibi merca rum. Quelibet marca est valoris vnius ducati. cum di midio vel circa. Ibi pmulgatis de quo ꝯsilio fit mētio in. l. placet. C. ꝺ sacrosan. eccle. ꝛ ibi ponunt' dicte pene. ꝛ habet' ēt in. c. aduersus. extra de imuni. eccle. ꝛ ibi est statuta pena excōicationis ꝛ pbatur etiā in. c. nimis. in eo. t. ¶ No. ꝙ statuta ꝯ libertatē ecclesiarū vel clerico facta ꝛ fienda nō valēt: ꝛ dicit Inno. in. d. c. nouerit. ꝙ intelligunt' esse cōtra libertatē ecclesiarū [d] quando sunt cōtra priuilegia cōcessa ecclesijs seu ecclesiasticis perso nis p impatorē vel papā. Et hoc pbat p istum tex. dū dixit aduersus canonicas vel impiales sanctiōes ꝛc. s3 Bar. latius dicit ꝙ illa itelligunt' esse ꝯ libertatē eccle siarū vel ecclesiasticarū psonarū ppter que clerici fiunt magis timidi ꝛ alij in cōmuni magis audaces. Et ꝫ p bat p tex. in. l. i. §. q̄ honorāde. ff. quarū rerū actio. nō dat'. de quo ibi p eum. ꝛ hoc seqtur etiā Bald. in auc. cassa. C. de sacrosan. eccle. ad qđ facit glo. notabilis. in auc. de nō alie. in. §. yconomus sup ꝟbo de genere. col. ij. ¶ No. ꝙ nō soluz statuētes. sed etiā vtentes ꝛ ꝯsentiē tes statutis pdictis puniunt' ꝛ oēs habitantes in loco vbi pdicta fiūt. Quod intelligas verū ꝭm An. de iser. nisi eēnt pupilli doli nō capaces vel vidue que ignora uerunt vel absētes q nō ꝯsenserūt. ar. l. i. §. viduas. ꝛ §. ipuberes. ꝺ fal. mone. ff. ꝺ decre. ab or. faci. l. fi. de act. ꝛ obli. l. ex maleficijs. Illi ꝟo q fuerunt in ciuitate qñ sta tuta fuerunt edita nō pñt ptendere ignorantiā si cāpa na sonata vel signo dato cū tuba: vel cu3 pcone: vt oēs ꝯgregarent' vocati sunt oēs. ar. ff. de isti. l. i. §. ꝯscribe re. ꝛ ex ꝺ positu. c. i. Nā debuerūt ire ꝛ ꝯdicere quo ca su ñ eēnt obligati: q: refert' ad vniuersos qđ publice fit p maiorē ptem. Et ideo nō sufficeret ꝭm ipsum. vt pe na locu3 hēret: nisi fuisset pars maior. ar. in. l. aliud in §. refert'. ff. de regu. iur. ꝛ de hoc dicatis: vt ibi p glo. ꝛ doct. Et isti tales statuentes ꝛ officiales locoꝝ q dicta statuta deleri nō faciunt sunt excōicati ꝛ priuant' eorum feudis. vt in. c. grauē. extra ꝺ sen. excō. ¶ Quero ab ex tra an vasalli eccle. facientes aliquid cōtra libertatem ecclesie priuētur feudis. dic ꝙ sic. vt in dicto. c. grauem. Similiter turbātes electionē pape vel senatoris. vt in c. vbi periculū. ꝛ in. c. fundamēta. de elec. lib. vi. ¶ Ul timo q: iste tex. trāsumptus est p auc. cassa ꝛ irrita. C. ꝺ sacrosan. eccle. Idcirco ꝫ aliter nō insisto circa materiā cūꝰ per doc. ordinarios latissime ibi sit euacuata ꝛ iō di catis. vt ibi per doc. nostros. ꝛ per canonistas in dcō. c. nouerint. ꝛ in dicto. c. grauem. extra de sent. excom. ꝛ in c. fi. de imuni. eccle. lib. vi. ꝛ in. c. i. extra de iureiuran. ꝛ in. c. ij. ꝺ foro cōpeten. eodem lib. ꝛ per doc. in. l. fi. C. de pac. ꝛ in. l. deo nobis. C. de episco. ꝛ cleric. ꝛ vide quod dixi supra de alie. feu. in §. inde potest. ꝛ plene per ioan. in sūma sua sub rubrica de legibus ꝛ consue. §. iij.

Itē nulla. Nullus laycus pt iponere colle ctam vel aliud onus clericis vel pijs locis nec inuadere bona ecclesiarū. ꝛ si requisiti ne glexerint emendare tenētur ad triplum ꝛ banniuntur. h. d. ¶ In tex. ibi exactiones. Que sint ista dixi. s. ꝺ pa ce fir. in. §. illicitas. ibi angarias: quid sit istud declaraui s. in ti. que sint regalie. ibi pijs locis que plura numerā tur in. l. illud. C. de sacrosan. eccle. ibi inuadere. i. occupa re. vt supra de pace tenē. in prin. ibi presumant. s. ex pre dicta causa qua non soluunt collectas vel etiam ex alia vt no. glo. in auc. itē nulla. C. de epis. ꝛ cleri. Ibi reqsiti. Subaudi trina admonitione vel una pro tribus: q: est reqsitio iudicialis: vt in. c. ꝯstitutionē. ꝺ sen. excō. lib. vi. Si ꝟo reqsitio fieret a pte tūc sufficeret vna. vt no. glo. in cle. i. de here. ꝛ tenet Bal. in. d. auc. itē nulla. Ibi tri plum sic insti. de actio. in. §. tripli. ibi banno imperiali. Istud tale bānum cū nō h3 adiectā certā penam itelli gere debemus. vt sit ꝯdēnatio pro motu iudicis inspe ctis circūstātijs delicti. ff. de penis. l. hodie. quasi dicat ꝙ subiacebit bāno. i. ꝯdēnationi iponende per iperato rem vel alium iudicem habentē auctoritatē ab eo ꝯdē nando relegando vel deportādo prout uidebitur cōue nire qualitati ipsius delicti ꝭm And. de iser. vel intelli gas. vt statim dicam in. §. seq. Ibi qđ. s. bānum seu snia vel ꝯdēnatio. Ibi satisfactione. i. nisi satisfaciat ipsi ꝯdē natōi ꝛ ecclesie quā lesit. l. ij. C. ꝺ pcū impa. offe. ꝛ t3 idē An. Utrū autē pena ꝯdēnationis vel mulcta possit re mitti [e]: dic vt i. l. eos. i fi. C. ꝺ modo mulctaꝝ. C. ꝺ offi. psi. l. illicitas. §. fi. ff. ꝺ ꝯdnibus. l. i. in fi. de penis. l. di uisiōes. ꝛ. C. ꝺ penis. l. penam. ¶ No. ꝙ cōmunitates nullā habēt ptātem in ecclesiā. nec i eccl'iasticas perso nas: nec pñt eis imponere collectas qđ itelligas regl'a riter. Sunt enim quedā munera a qbus ēt hodie cleri ci nō excusantur de qbus in. l. placet. ꝛ. l. ad instructio nē. C. de sacrosan. eccle. ꝛ de quibus dixi in. d. §. illicitas supra de pace iura. fir. in notabilibꝰ: vbi videas. ¶ No. ꝙ seculares nō pñt inuadere bona ecclesie ꝛ si iuadūt fiunt de foro ecclesie rōne delicti quod est no. dignum ꝛ hoc tenuit glo. ꝛ docto. in dicta auc. item nulla. ꝺ quo plene. extra de foro compe. in. c. cum sit generale. sicut in simili dicimus de loco in auc. qua in prouīcia. C. vbi de cri. agi oportet. ¶ No. ꝙ extorquentes illicitas ex actiones ab ecclesijs vel ecclesiasticis personis tenētur ad restitutionem tripli. nam ante hanc lege3 tenebant' solum ad duplum. vt in. d. §. illicitas. que fuit determi natio impatoris federici primi. Iste ꝟo federicus scds adduxit dictā penā ad triplū: extendens etiā ad dicta3 penā ad inuasionē bonoꝝ imobiliū qđ est singl'are ꝭm Iaco. Alua. sup feu.

a ¶ Quot mo dis dicat' eccle sia. Adde gl. i. c. scire debes. vij. q. i. ꝛ p Io. an. i addi. Spe. ti. ꝺ imu. eccle.

b ¶ Non liget nisi post duos menses. Adde text. in. c. noue rint. ꝛ in. c. gra uamen. de sen. excom.

c ¶ Cōtinēs p contento. Adde ꝙ est figura ꝛ de multis figu ris facit mētio nē gl. in verbo parte ablata in c. forus. de ꝟb. sig.

d ¶ Contra li bertatē ecclesia sticā. Adde tex. in. c. i. de ꝟ. sig. li. vi. abb. ꝛ Io. de imol. in. c. fi. de re. eccle. non alie. Bart. in. l. cūctos popu. C. de sum. tri. An ge. ꝯsi. xlviij. ici piē. ex themate dicto. Abb. con si. lxiij. inci. vr primo dictu3 le gati. in. i. volu. idem abb. ꝯsili. lxxxiij. incipiē. presens dubiu3 in eo. volu.

e ¶ Ut' mulcta possit remitti. Adde Host. in sūma. ti. de mul cta. in ver. nun qd remitti pos sit. ꝛ que sit dif ferētia iter mul ctā ꝛ penā. vid per Spec. ti. de sen. ꝓla. in. §. i. ꝟ. ꝛ quartas spēs. arch. in. c. statuimus. i vi. col. xvi. q. i.

Bal.in.d.auc.item nulla. ℭ No. q bannum potest ex cā relaxari. Ex quo infertur q bannum est quedaz in terlocutoria[a] qd pz qr diffinitiua nō posset relaxari regulariter. l. qd iussit. ff. de re iudi. qd an in pposito posset fieri. vide in locis quos allegaui sup tex. Et de hac materia bāni et bānitoꝝ dixi. §. i ti. hic fi. lex in prin. vbi videas et per doc. i. l. i. C. de here. isti. vltimo circa materiā psentē me vlterius nō extēdo cū iste. §. sit transumptus hodie per. d. auc. itē nulla. C. d epi. et cle. vbi plene examiat materia per doc. et dicatis vt ibi. Sz tñ d materia plene videas i remissiōib[9] qs adduxi i. d. §. illicitas. in. i. no. et in fi. com. Et per canonistas i. l. phibem[9] extra de censi. et in. c. qr nōnulli. de imu. eccle. lib. vi.

Itē quecūqz. Perseuerās in excōicatione sibi iniūcta pptr violationē adhibitā cōtra libertatē ecclesiarū ipso iure subiacet bāno imperiali de quo exire nō pōt nisi prius ab ecclesia absoluatur. h. d. ℭ In tex. ibi excōicatio. qd sit excōicatio[b] declaraui. §. hic finitur lex. in prin. Ibi libertatē ecclesie. nā violans libertatē ecclesie icurrit penā excōicationis. l. plz in fi. C. de sa. san. eccle. et. §. eod. in pri. in expositione littere in fi. ibi ipso iure etiā absqz sententia bm An. de iser. per. c. euidentia. extra de accu. facit quod dixit bal. i. l. si qua. C. de secū. nup. qd aūt operet et q̄ dria sit qñ fit ipso iure vel per sniam ponit Cy. in auc. incestas. C. de secū. nup. ibi bāno iperiali intelligas q istud bānum capit pro diffidatione quadā quā facit pnceps ponēdo ipm bānitum extra suā ptectionez. vt pz. §. in. §. gazaros. Et est ista diffidatio queadmodum initiū belli futuri bm Bal. nā fidelis non debet offēdere fidelē nisi primo ipsum diffidauerit vel habuerit auctoritatem a iure vl a iudice. Alias reputaret proditor vt in. c. i. de homicidio. li. vi. et ibi Jo. and. Et iō non intelligas q per tale bannum qs posset impune offendi vel occidi nisi statuto vel alia consuetudine caueretur ar. C. de epi. audi. l. abditos. C. de appel. abditos. vl nisi essent diffidati tanqz hostes. vt dixi. §. hic fi. lex. In his. n. diffidatōibus attendit consuetudo bm And. de iser. arg. i. l. si publicanus. in fi. ff. de publi. Operabitur ergo dictū bānum ad futurā penam vel alia de qbus dixi. §. h fi. lex. et. §. §. proxi. et habetur in. l. i. de here. insti. Quidā tñ vt Guil. de cu. et Nico. d neapo. voluerunt q durante bāno iste bānitus possit offendi in rebus et persona. ar. §. proxio. §. qd nō puto verū de iure p ea q̄ no. per glo. et doc. i. l. ad cogni. ff. qbus ex cāis i pos. eatur. de quo tñ dicatis: vt ibi et in. d. l. i. C. d here. i sti. et de hac late dixi in. d. ti. hic fi. lex. in pen. qōne. vbi videas. Ibi extrahat q est qñ reducit in securitatē publicā vt nō stet amplius iter diffidatos. ℭ No. q cōicantes pñt excōicari. de quo p Inno. in. c. graue. extra d sen. excō. et vide qd dixi. §. si de inuesti. inter do. et vas. c. i. circa medium. ℭ No. q in banno potest poni nō solū singularis psona. sed ēt cōitas. vt hic et. §. in. §. proximo. ℭ No. q in banno potest quis extrahi facta tñ satisfactione et habita cōcordia ab offenso qd intelligas vez in casu nostro: eo qr bannum fuit impositum rōne contumacie ex eo qr perseuerat in excōicatōe. naz assumit naturam excōicationis cui coheret in qua ecclesia nunquam clauditur gremium redeuntibus. Si vo bānum iam traxit suum effectum: tunc non relaxat. l. i. ff. de requi. reis. facit qd no. in. c. ex litteris. extra d consti. de quo dixi in. d. ti. hic fi. lex. i questione que icipit q̄ ro de vna qōne. Postremo ad materiam huius. §. vide Bal. in auc. quecunqz que est situata super. l. si ecclesie. C. de epi. et cler. vbi iste. §. transumptus est. Et ideo hic aliter non insisto. et vide. §. in. §. precedenti. et i dicto ti. hic finitur lex. in princi. vbi plures qōnes adduxi ad materiam nostram pertinentes.

Statuimus. Iste. §. veit ad correctionē aūt. clic[9]. C. d epis. et cleri. et oiuz legū dicētiū q clericus possit ↄueniri corā iudice seculari. Et diuidit in duas partes. Nam in prima statuit vt nullus clericus conueniatur coram iudice seculari. In scōa punit iudices nolentes facere iustitiaz clericis. Scōa ibi sancimus. ℭ Casus. Clericus nō pt trahi ad iudicium seculare siue sit cā ciuilis siue criminalis. et si ↄfactum fuerit. tunc actor cadit a iure suo et nō tz snia. et iudex priuabit ptāte iudicandi. quā ptātez etiam amit. si negat clericis facere iustitiaz. h. d. ℭ In tex. ibi cōstitutiōes imperiales q̄ volūt q actor sequat forum rei. l. ij. C. de iurisdi. om. iudi. et. l. cum clerici. C. de epi. et cleri. vnde cum clerici sint de foro ecclesie non possunt ↄueniri nisi i foro suo. ibi canonicas sanctiones que disponunt vt clerici nullo modo subeant iudicia secularia cū hoc priuilegiū sit indultū toti collegio clericali. vt extra de foro cōpe. in. c. si diligenti. Quinimmo dicunt canoniste per istum tex. non inducitur ius nouū. sed est recedere ab errore veterū legum. qr clerici nūqz fuerunt[c] de iurisditione tpali iudicum laycoruz. qr de[9] a prin. istas iurisditiones distixit. et tz Bal. facit. c. solicite. extra de maio. et obe. et in auc. qūo oz epi. in prin. Ibi cadat. non ipso iure sed per sniam. vt puto per no. in auc. habita. in fi. C. ne filius pro patre. et in. l. ij. §. q si actor. C. de iur. calū. lz An. de iser. voluerit q ipso iure per. l. fi. cum ibi no. C. de iure emphi. ibi personis ecclesiasticis: vt sunt religiosi vel professi vt differat a pcedēti per. c. i. §. de vas. mili. q ar. belli. depo. et in. c. qui clericus. §. si de feu. fue. contro. et. §. de benefi. fe. in fi. Vel he remite q ēt sunt de iurisditiōe epi[d]. vt no. xvi. q. i. q ve re. et in. l. ij. ff. d in ius vo. vel clerici ↄiugati qui incedūt in habitu et tonsura cum virginibus cōtraxerunt q nō pñt trahi coram iudice layco: vt in. c. i. de cleri. cōiu. c. i. li. vi. Vtrū aūt seruitores[e] et ceteri de familia clericorum sint d iuris. cleri. dic vt no. gl. xi. q. i. c. ij. et p Jo. an. i. c. fi. ex d vi. et ho. cle. ibi tertio reqsiti. Ad coꝝ malitiā superandaz: vt in simili videmus in auc. iubemus. C. de iudi. Ibi amittāt. quid aūt si iudex denegaret iustitiaz layco an amittat iurisditionem: dic q non in auc. vt in medio litis. Itē qr hic est spāle. igit in ↄtrium ē ius cōe l. qd vo. ff. de legibus. tenebitur tñ parti ad interesse in auc. de questore. §. sed hoc. et in auc. vt liti. iurent. §. i. bm doc. et de hoc dic plene per glo. extra de hereticis. in. c. excōicamus. in. §. si vero dñs. et in. c. vergētis. ℭ Not. q ēt de iure ciuili non possunt hodie clerici trahi corā iudice seculari: sicut etiam prohibitum est de iure canonico. vt no. glo. in. l. i. ff. de iudi. qd intelligas verū siue conueniantur rōne rei ecclesiastice siue rōne rei patrimonialis: vt in. c. si diligenti. extra de foro cōpe. Sed hoc fallit in vno solo casu vbi clericus pōt trahi coraz iudice layco. vz qñ clericus vel ecclesia tenet et recognoscit feudum a dño layco. qr tunc rōne talis feu. efficit de iurisditione domini layci. vt tz Inno. in. c. ceteruz. extra de iudi. et in Spec. in ti. de reo. et Bal. in. l. fi. C. sine censu. vel reli. in fi. Arch. in. c. i. de cleri. coniuga. li. vi. et Guil. C. de epi. et cle. auc. cleri. et Nico. de neap. hic. facit. c. i. in fi. §. an apud iu. vel do. questio feu. ter. de quo etiam tangitur in titu. de feudis et bñ. in. c. de negocio. vbi videtur dici contrarium. et vide ad predicta quod dixi in. c. qui cleri. §. si de feudo fue. cōtro. In beneficijs autem ecclesiasticis clarum est quod clericus non pōt inuestiri per laycū. neqz ea capere de manu layci. vt in. c. si quis imperatorum. cum tribus capitulis sequentibus. in ti. de feudis et beneficijs. in capitulis extraordinarijs. et i. c. ij. in. §. sane. de decimis. li. vi. Sed an clericus rōne feudi quod recognoscit a layco teneatur sibi iurare fidelitatē dic q sic in. c. nimis. extra de iureiur. et ibi per Host. Vtrū aūt de iure ciuili clericus possit renunciare foro. dicunt doc. q non per istum tex. sicut nō potest d iure canonico p. d. c. si diligenti. et ita no. p glo. et doc. in. d. l. i. ff. de iu. et in. l. si qs in ↄscribendo. C. d pac. Et itelligas

a ℭ Bānuz e quedaz interlocutoria. Adde Bal. in. c. ex litteris. de consti.

b ℭ Quid sit excōicatio. adde Host. in suma ti. de sen. ex. i. §. i. doc. in rub. e. titu. Car. zaba. in. c. si celebrat de cler. ex. mi. §. q.

c ℭ Clerici nūquā fuerūt. adde an papa possit facere q clerici cōueniātur corā iudice laico. vide p glos. singu. in vbo et discuti. in. c. si impator. xcvi. di. gl. in vbo diuino. in. c. qzqz de cēsi. li. vi. ab. in. c. si qs. d ma. et obe. ab. in. c. ecclesia sancte marie. de cōsti. abb. in. c. pposuit. de conces. p ben. et p Card. zaba. in. c. ppendimus. de sent. excom.

d ℭ Qui etiā sint de iurisditione epi. adde gl. in. c. nulla rōne. xciij. di. Do. in. c. indēnitatibus. in. §. super adiecta. i. i. not. de elec. lib. vi. et abb. in. c. ij. de fo. compe.

e ℭ Vtrū autē seruitores. adde c. sicut d verb. signi. li. vi. pau. d ca. in. l. i. ij. col. C. de epi. et cle.

Et itelligas supradcā procedere i clerico q cōuenitur. Sed i clerico agēte dic ꝙ sequit forum rei ēt corā iu dice layco.vt l.c.si clericus laicū.extra de fo.cōpe. facit .C.de epi.z cle.¶ No.ꝙ actor q trahit clericū ad veti tū examen dz priuari iure suo.facit auc.habita.in fi.C. ne filius pro pa.Utrū aūt itelligatur trahere per solā citationē.Et vtrū trahens possit penitere:dic vt ibi no. per gl.z doc.¶ No.ꝙ priuilegiū meretur amittere qui ꝯcessa abutitur ptāte.nā iudex denegans facere iustitiam priuatur offō iudicandi.vt hic in fi.z i.l.iudeos .C. de iudeis.facit tex.i auc.causa q̄ fit cū monacho.C.d epi. z cle.Simile videmus i vasallo q denegat dño suo fa cere iustitiam q priuatur feudo.vt.s.que fuit pria cau. benefi.amit.in.§.item qui dño.¶ Ultimo qz iste text. huius.§.transumptus est in auc.statuimus que ē situa ta super.l.omnes.C.de epi.z cleri.Ideo me circa suaz materiā aliter non extendo.sed te remitto ad ibi no.p doc.presertim p bal.Et silr ad no.p glo.z doc.i.d.l.i. ff.de iudi.z in auc.habita.in fi.C.ne filius pro patre.

Gazaros. Oēs heretici sunt infames at qz bāniti z bona eoꝝ ꝯfiscantur: nec filij eoꝝ eis succedūt.Et suspectꝰ d hrsi nisi ad mā datum ecclesie se legitime purgauerit.z per annum in dicta suspitione heresis ꝑseuerauerit tanq̄ ifamis z bā nitus ac hereticus habeatur.h.d.Et premitte pro eui
a dentia ꝙ hereticus proprie[a] est ille qui falsas ac nouas opiniōes gignit.vt sequitur.xxiiij.q.iij.c.hereticus he resis eni gre.dr ab electione ꝙ.i.eaz sibi vnusquisqz eli gat disciplinam quam putat eē meliorem .qcunqz igit scripturam aliter itelligit q̄ sensus spiritussancti flagi tat a quo scripta ē.lz ab ecclesia nō recesserit:tn̄ hereti cus appellari pōt.xxiiij.q.iij.heresis.Uel pt dici ꝙ he resis capiatur ex diuisiōe vt sic hereticus appelletur tanq̄ diuisus z separatus a fide catholica.vt pbatur per tex.z gl.in.l.si duas.in.§.i.ff.d excusa.tuto.Et istō nomē he reticus ē nomē gnāle comprehendens sub se oēs spēs hrticorum quorum infinite sunt spēs z nuncupantur ex noie suorum auctorum.vt.xxiiij.q.iij.quidā in princ.z p totū.z in hoc tex.in quo fit mētio d qbusdā talibꝰ here ticis nuncupatis a noibus auctoꝝ suorum.¶ In text. ibi gazaros sic dictos:qz sequuntur errorē z sectaz illius gazari sic noiati.Ibi paternos sic dictos a paterno au ctore.z similiter expone i sequētibus.Ibi circuncisos.s. xpianos sequētes istū errorē circuncisionis.l.iudei.C.d iudeis.Non autē intelligas de iudeis:qm̄ illis est lici tum absqz pena.l.circuncidere.ff.ad.l.cor.de sicca.ibi vtriusqz sexus.hoc ē siue sint masculi siue femie. Ibi cē seantur:hoc iō dicit qz sunt multe secte hereticorūz cir ca.lxxx.z pres que diuersis noibus nūcupantur que de scribuntur in.d.c.qdā aūt.z in.c.pe.extra d hereti.z i cle. fi.de hereti.Ibi infamia.s.iuris:vt no.in.l.i.in fi.C.d sū ma tri.z fi.catho.Ibi bannitus.Isti ergo possunt ipu ne offendi cum sint diffidati tanq̄ hostes z bāniti .vt dixi.s.e.in.§.item quecūqz z latius.s.hic fi.lex.in prin. in qōne penul.Ibi ꝯfiscamus.Et intelliguntur bona con fiscata a tpe cōmissi criminis.vt.C.d hereti.l. quicūqz tn̄ executio nō fit ante sniaz.vt in.c.cū scdm.de hereti.
b li.vi.Et bona clericoꝝ hereticorūꝫ[b] applicantur ecclesie z nō fisco.vt in cle.volentes.de hereti.z no.in.l.qcūqz in fi.C.de hereticis.ibi reuertantur subaudi nisi per mise ricordiā restituerētur eis reductis ad catholicā fidem vt pz in tex.z in glo.in.c.vergentis.extra de hereticis: ibi filij subaudi ēt si sint ortodoxi z non infecti deō er rore.vt tz gl.in.c.quicūqz in.§.i.de hereticis.li.vi.z pro batur i.d.c.vergentis.vbi gl.ēt hoc firmat.¶ Nec ob stat.l.manicheos.z.l.cognouimus.z auc.ideꝫ de nesto rianis.C.de hereti.vbi disponitur ꝯtrium vt filij ortodoxi nō repellantur.qz corriguntur p istū tex.z p.d.c. vergentis sumptum ex isto tex.z ita ibi soluit p glo.z tz Ray.in auc.gazaros.Et hanc opi.secuti sunt Ja.de bel.z Ni

co.de neapo.Jaco.de ra.z Cy.lz Gof. tenuerit contra. z Tacre.vt ibi refert Cy.ibi maiestatem.vt in.d.c.ver gētis.Et de temporali maiestate offensa.dic vt in.l.qs qs.C.ad.l.iul.maiesta.ibi sola suspitione.i.ꝑsumptione q̄ sit probabilis.qz alias non indiceretur ista purgatio.vt exposuit glo.que hoc idē tz in.c.excōicamus.in.§.i.ex tra de hereti.vbi ponitur iste tex.ad litteram.ibi perso ne.hoc semper est attendendum:vt bm qualitatem in famie z ꝑsone indicatur purgatio.extra de purga.cano. in.c.inter.ibi si per annum.videmus tn̄ ꝙ ex causa ho die inquisitores interdum abbreuiant istud tempus. facit.c.vt cōmissi.de hereti.li.vi.ibi condēnamus .intel ligas istum tex.in cā heresis solum nō ex alia cā: vt in l.annus.ff.de requi.re.z no.in.d.c.excōicamus.¶ No. tex.ꝙ longe grauius est offendere eternā maiestatem q̄ tpalez.vt hic z in.d.c.vergentis.z in.l.manicheos. de hereti.z ē similis tex.in.c.ꝯstituimus.ex de maledi ctis.De pena aūt offendētis tpalem tradit in.l. qsqs .C.ad.l.iul.maie.vt.s.dixi.d pena vō offendentis diui nā maie.z eternā p hereticā prauitatem tradit hic qm̄ here
c tici sunt infames[c] z bāniti bona eoꝝ publicantur filij eis non succedunt.Qūnimo excōicantur per ecclesiam z damnantur.vt in.c.vt inqsitionis.de hereti.li.vi.cum tale crimē mere sit ecclesiasticuꝫ.vt ibi dicit tex.in.§.fi. Et postq̄ sunt dānati per ecclesiā vltimo supplicio pu niuntur per iudices seculares.l.i.in fi.C.d sūma tri. z in .c.abolendam.in.§.i.cum ibi no.in gl.sup verbo laycꝰ. ex de hereti.cum hac tn̄ distinctione qz si tales hereti. sunt de docentibus hereticam z illicitam doctrinam. tūc puniuntur vltimo supplicio obseruantes vero dictā heresim deportantur ꝑpetuo.Sed adiscētes puniuntur in decē libris auri.vt pdicta pbātur in.l.quicūqz.in fi. .C.de here.z no.per glo.in.d.c.penulti.extra de hereti. possunt tn̄ predicti heretici condēnati statiz post sniaz reuerti penitere z reconciliari ecclesie auctoritate dam natis epi vel inquisitoris qui debēt si reuertūtur ad fi dem catho.ꝑcere sibi: eo qz ecclesia nunq̄ claudit gre miū redeūtibus.vt in epistola liquet.§.fi.d summa tri. z i.c.sup eo.d hereti. li.vi.facit ad pdicta.c.vt cōmissi. de here.li.vi.vex dicūt tradi ꝑpetuo carceri .vt in.d.c. pen.in fi.ex interual.vero post sniam.non reconciliabun tur sine auctori.pape.bm An.de iser.arg .in.c.excōica. in.§.sane.extra de hereti.z probatur in.d.c. super eo.cum ibi no.Sed postq̄ isti heretici tales penitentes semel reuersi sunt ad fidem catholicam.z postea reperti fue rint in heresim recedisse.tunc sine vlla penitus audien tia z venia sunt relinquendi iudicio seculari.vt in.c.ad abolendam.in.§.illos.extra de hereti.z in.c.sup eo.de hereti.li.vi.Si tn̄ adhuc z iterato peniteant z appare ant manifesta signa penitētie non denegabuntur eis pe tita sacramēta penitētie z eucaristie.vt in.d.c.super eo in fi.alias secus.vt i.d.c.excōicamus.in.§.sane.neqz tra di ecclesiastice sepulture vt ibi.Et eoꝝ memoria etiam post mortem damnata est.l.manicheos.C.de hereti. ¶ No.ꝙ ex sola suspitione heresis pōt quis condem nari.facit.l.ij.in.fi.C.de hereti.qd̄ intelligas verū quan do ista talis suspitio z ꝑsumptio ē violētissima.vt fu it hic.qm̄ pmo pbabilis pp infamiam. Scdo qz no luit se purgare.Tertio qz perseuerauit p annum in sua ꝑtinatia post debitā admonitionē.Merito cōdemnā dus est:vt hic z in.d.c.excōicamus.in.§.i.alr aūt ex so la suspitiōe e tā graui crie nō deberet ꝯdēnari. vt in.c. lras.ex d ꝑsump.z in.c.inter solicitudines.extra d pur. cano.z ita no.p gl.in.c.excōicamus.Et dicit idē vincē. z nōnulli canoniste ꝙ ēt si iste suspectus de hrsi veniat post ānū dūmō an sniam z ꝑstet purgationē sibi iniū ctā ꝙ euitabit penā hic statutā.ar.ad hoc extra d pbē. c.si tibi absenti.in fi.li.vi.z tz etiā Andr. de iser.p.l.mā cipioꝝ.de op.lega.quid aūt si fuerint manifeste z noto rie depbensi in delicto hrsis.dic vt in.d.c.ad abolēdaz.

a¶ Hereticus proprie . adde gl.in.c. que di gnior.xxiiij .q. i.diffuse per Fe li.in rub.de he re.

b¶ Bōa cleri coꝝ hereticoꝝ Addō bal.i.l.ij. C.de sacrosan. ecc.doc.i.c.ij.de male .Hosti.in sūma eo.ti.i.§. fi.v.sed cui.do mi.i.c.i.in.§.sa cri.de homi.li. vi.Cardi.i cle. ij.i.§.i.i.ij.q.de hrti.idē Car.i c.ad nostrā.e. ti.z i ista mate ria ē optimuꝫ cōsiliū fracisci pauini olim au ditor sacri pala cij.inci.vt veri tas eliciatur su p hoc articulo.

c ¶ Heretici sunt infames. Addō.c.i.iiij. q. i.c.alieni.c.bea tus.z.c. sigs a suo .ij.q.vij.c. i fames. vi.q.i. Host.in sūma. ti.de offi.dele.i §.cui possit de legare.ver.q au tē dicantur in fames.

i.§.i. Qui vo sanctoꝝ imagines vel beate virginis aut crucifixi. prosternit in terrã vel frãgit vel aliter iniuriam ĩtulit. an sit hereticus dic ꝙ non. sz debet puniri alia pena durissima. vt in. c. si canonici. in fi. de offi. ordi. li. vi. ꝺ quo in. l. i. C. nemini licere signum saluatoris ꝛc. qualiter autẽ contra clericos hereti. ꝓcedat dic vt i. c. i. de here. lib. vi. ꝛ in. d. c. excõicamus. in. §. clericis. vtrum autez ille q cã inuestigãde veritatis vł ex leuitate dicit aliqd hrticũ: an sit censendus hrticus dic ꝙ nõ. vt in. c. dicit apłus. xxij. q. iij. qd aũt si ptinaciter resistẽdo vellet defendere. dic vt ibi ꝛ eadẽ cã. q. i. scisma. ꝛ ꝺ his dic etiã vt in. c. accusatus. de here. li. vi. De illo aũt qui maledixit deo vel eius sanctis. dic vt in. l. i. C. siqs impe. male. ꝛ extra ꝺ offi. ꝺleg. ꝺ causis. ¶ Quero an hrticus priuet suo iure feudi: dic ꝙ sic vt i. c. fi. extra ꝺ here. ꝛ dixi. s. h finit lex. in pri. in notabilib⁹. ¶ Ultio de materia presenti me vlterius nõ extẽdo: qm̃ late tractatũ est a doctoribus nostris. pͤsertim iuris canonici in locis vbi iste tex. transumptus est. nã in auc. gazaros. C. de hereticis. habes istũ tex. ad lrãm inscriptũz. ꝛ in. c. vergentis ꝛ in. c. excõicamus. s. allegatis. ꝛ in. c. cũ cõtumacia. de hrti. li. vi. ꝛ p Cy. in. l. qsqs in fi. C. ad. l. iul. ma. ꝛ p bar. in. l. i. C. de summa tri. ꝛ plenissime vide per Hostiẽ. in summa. vbi infinita dicit que hic nõ repeto: qualr autẽ ꝯcipiantur libelli ꝯtra hereticos habes in spe. ꝺ hereti. De materia vo inquisitorum hrtice prauitatis habeẽ in. c. vt officium ꝛ in. c. statuta. ꝛ in. c. vt inquisitionis ꝛ in pluribus alijs capitulis. ꝺ hrticis. lib. vi. ꝛ in cle. pria ꝛ scða ꝺ hrti. ꝛ p Bal. in. l. i. ff. ꝺ offi. pͤfec. vr. Ja.

Statuimus. Diuidiẽ i tres ptes. In prima monet quoscũqz gubernatores terraꝝ ad iu. ꝙ iuxta posse extermiabũt hrti. ꝺ terris sue iurisdictiõi subiectis. In scða pũit eos gubernatores recusantes dcm̃ iuramẽtũ pͤstaẽ. In tertia ꝓuidet aduersus ipos gubernatores negligentes purgare eoꝝ terras a dicta hrtica prauitate. Scða ibi. alioquin. Tertia ibi si vo. ¶ Casus. Gubernatores terrarum siue ppetui sint siue ad tps cõstituti iurare tenentur in prin. sue assumptionis ꝙ purgabũt terras sue iurisditiõi subiectas hrticis ꝛ ab hrtica prauitate qui si iurare recusauerint non potiẽtur sua iurisditione. Et si post admonitionẽ debitã steterint p annuz negligẽtes in purgãdo suã terrã licite poterit dicta eoꝝ terra p fideles occupari qui dictã purgationẽ faciant dũmodo ex hac occupatiõe nõ fiat pͥudiciũ maiori dño nõ ꝯsẽtiẽti huic delicto. h. d. ¶ In tex. vniuersos hrticos cuiuscunqz secte. q pͤes sunt. vt dixi. s. in. §. pcedenti. Ibi denotatos ꝓut habetur i. c. quidã aũt. xxiiij. qõ. iij. vbi beatus Isidorus denotauit oẽs sectas hrticorum ꝛ repiuntur et denotate alique secte in. c. penul. extra ꝺ hrti. in clemẽ. fi. de hrti. Ibi exterminare. i. purgare. vt. j. sequitur. Ibi vel tpalem. i. ad tps. Ibi ꝛ inanes hoc vr durũ ꝛ iõ qualiter intelligatur statim dicã. Ibi dñs tẽporalis siue sit perpetuus siue ad tps. vt. s. dixi. Et ex hoc non intẽdit includere terras ecclesie ꝺ quibus non põt se intromittere. sed papa de his disponit eodẽ mõ in. d. c. excõicamus. ꝛ ita tz Ray. in auc. si vero. C de hereti. Ibi dñi principalis: subaudi si illã terram recognoscebat ab alio dño in feudum: prout habetur. s. de probi. feu. alie. per fe. in. §. illud quoqz. ꝛ. s. de pace iur. fir. in fi. Ibi principalis. vt quia non recognoscunt aliquem alium dñm nisi principẽ. vt. s. quis di. dux comes vel mar. vel vt sunt ciuitates lombardie per legem constãtie. ¶ No. ꝙ administratores locoꝝ pro defensione fidei xpiane iurare teneẽ expurgare ꝓuinciaz quam regunt ab hrtica prauitate. Nam ꝛ añ hanc legẽ iurare tenebanẽ ꝙ eẽnt catholici. vt in auc. iusiurandũz. quod pͤstatur ab his in prin. col. ij. facit. l. iubemus cũ ibi no. C. ꝺ episcopali audi. ¶ No. ꝙ snia lata p ptãrẽ ꝛ rectorẽ qui dictum iuramentum non prestit nulla est. vt hic. quod intelligas verum ẽm Ray. nisi publice ꝛ cõi opinione habitus fuisset ꝓ potestate ꝛ vero rectore. qz tunc snie late per ipm tenerent p. l. barbarius. ff. de offi. preto. Alias sequeretur vnum valde inconueniens ꝙ subditi ignorãtes ꝺ tali iuramẽto nõ pͤstito si litigarẽt putãtes veꝝ rectorem ꝙ vexarent frustra litibus ꝛ expensis. Et sic ista pena esset potius litigãtiũ q nõ ꝺberent ex alio delicto puniri. l. sancimus. C. de penis. ꝛ pz in isto tex. in fi. ibi saluo iure ꝛc. Et ꝙ hoc sit veꝝ pz ex caplo excõicamus. in §. moneanẽ. vbi iste tex. ad litterã transumptus est eo excepto ꝙ ibi non inseruñẽ ista verba hic posita que annulãt dictas snias quasi papa predicta ꝯsiderans noluerit infringere snias in dãnum subditorum q non sunt in culpa ꝛ ne snie sint illusore. l. si pretor. ff. de iudi. Et hoc sequiẽ etiã An. de iser. de quo dicatis per canonistas in. d. c. excõicamus. ꝛ per Ray. in auc. statuimus. que est situata super. d. l. iubemus. C. de epi. audi. vbi similiter ista pͥma pars huius. §. vsqz ad versi. si vero ꝛc. transumpta est per yrneriuz. Et ad hoc vide in Spec. de instru. edic. in. §. restat. versi. quid si instrm̃. ꝛ glo. in. c. decernimus. de snia excom. lib. vi. ¶ No. ꝙ iudex ꝛ administrator qui negligit facere iusticiã est puniendus. vt hic ꝛ dixi. s. eo. in. §. statuimus. ꝛ quod no. in. c. vergentes. de hereticis. ¶ Not. casum in quo impator indicit bellum vt aduersus cõtumacez in exterminando hereticos de terra sua quilibet fidelis possit violẽter eius terrã occupare. Et hoc est fauore fidei qð pz: qz etiam ecclesia tale bellum indicit: vt in. d. c. excõicamus. in. §. i. ꝛ ibi no. in glo. sup verbo occupãdã. Cui aũt applicabiẽ dicta terra videtur dicenduz ꝙ occupãti per istuz tex. ꝛ. s. in prin. huius legis. Et si habebat aliũ dñm principalẽ. tunc occupans recognoscet ab eo iure quo faciebat expulsus. ar. huius littere. ꝛ. s. ꝺ lege cor. in. §. ꝓfecto. lz An. de iser. videatur sentire ꝙ redibit ad eũ quo tenebat. qð non puto verum. qz tunc fideles non inuitarentur ita de facili ad occupandum dictã terrã si non sperarẽt lucrari dictum ius ꝙ habebat expulsus. de qua materia solet tradi per alios doct. in auc. cassa. C. de sacrosanc. eccle. ¶ Ultimo de materia prime ꝛ scðe partis huius. §. habeẽ transumptiue in locis. s. allegatis. De tertia vo parte in ver. si vo. habeẽ in auc. si vo. que est situata. super. l. manicheos. C. ꝺ here. ꝛ in dicto. §. i. in fin. ꝛ in. d. c. excõicamus. In quibus ambobus locis iste tex. trãsumptus est. ꝛ ideo dicatis de mã vt ibi. De materia aũt hereticorũ dixi. s. §. ꝓxi.

Credentes. Prosequiẽ eadẽ mãz hrticoꝝ. ꝛ i sũma h vult credentes hereticis eosqz receptantes defensantes vel eis fauentes banniuntur ꝛ excõicanẽ. ꝛ si p annũ pͤseuerauerint in hac contu. tũc ipso iure efficiuntur infames ꝛ incapaces publicorũ officioruz atqz intestabiles actiue ꝛ passiue ꝛ in indicijs alios trahere non possunt lz tracti rñdere coganẽ. h. d. ¶ In text. ibi credentes. dic ꝙ credentes erroꝛib⁹ hereticorũ silr heretici censenẽ. vr in. c. penul. in fi. extra de heret. facit. l. ij. in fi. ꝛ. l. quicunqz. in fi. C. de hereticis. Et isti tales puniuntur. vt dixi. s. e. in §. gazaros. in. i. nota. Ibi receptatores sine quibus hrticus diu latere nõ põt. ar. ff. de offi. presi. l. cõgnuit. ꝛ. l. i. ff. de receptatoribus. Et intelligas etiaz si hrticus receptatus esset consanguineus receptantis. vt not. in. c. si eps. ꝛ seq. extra de hereticis. ꝛ i. d. c. excõicamus §. credentes. in eo. ti. Ibi defensores dando eis consiliuz vel auxiliũ. ibi fautores. Fauendo eis vel negociationẽ cuz eis exercẽdo. ibi bãnimus. de hmõi bannis dic vt dixi. s. eo. in. §. item nulla. ibi infamis de hac infamia dixi. s. eo. in. §. gazaros. Et ex hoc tex. colligiẽ ꝙ excõicat⁹ a non sit infamis[a] cum solum incurrat infamiam postqͣ steterit p annum excõicatus ꝛ nõ satisfecit: vt h ẽm Nico. de nea. Sed de h dicas: vt scripsi in. c. i. s. quo tempo. miles. ibi intestabilis. s. actiue ꝛ passiue vt sequitur. facit

a ¶ Excõicatus nõ sit infamis. Adde gl. i c. i. quo tpe miles. Inno. in. c. testimoniũ de testi. bal. i rub. extra de summa tri.

facit.ff.de testa.l.cũ lege.Ibi cogat.Et ẽ rõ q̃r delictũ suũ nõ dz ei pbere imunitatẽ.ff.de minoribus.§.pap. exuli.facit.c.intelleximus.extra de iudicijs. Ibi firmitatem.de hoc dixi.s.in proximo.ij.nota.Ibi admitta tur dic vt in.c.si aduersus.ex̃ de hereti.Ibi momẽti si quo ẽt tradit in.d.c.si aduersus.¶ No.q̃ non solum heretici puniẽdi sunt de heresi.sed ẽt auxiliũ eis pbentes et fauẽtes et eorũ errores defendẽtes simili pena cũ hereticis puniẽdi sunt.xi.q.iij.q cõsentit et pbatur i.c. sicut.et in.c.si aduersus.cuz ibi no.ex̃ de hereticis.et in gl.i.d.§.credẽtes.dicit tñ Host.i sũma q̃ isti tales nõ sunt heretici sed tanq̃ rebelles et inobedientes predictis penis puniunt.et videt sequi ẽt An.de iser.i.§.gazaros.s.eo q̃d nõ videt bene dictũ p regulaz cõem q̃ facit istos tales reputari reos eo.genere delicti.l.i.C. de his q latro.vel alias ocul.et l.ij.ff.de receptatoribus. pbatur ẽt q̃r sunt excõicati et repulsi a quocunq̃ fauore ecclesie sicut heretici.quinimo debent carere sepultura.vt in.d.c.sicut.et ideo sto cũ opinione glo.in.d.c. si aduersus cũ elapso ãno ptumacie.de quo in isto tex. debeãt inter hereticos reputari.vt ibi no.Quid autez de eo q scit aliquẽ hereticũ an teneat ipsuz denunciare. Et dic q̃ sic sicut pditorẽ principis.in auc.vt lice.ma. et auie.in.§.cãs.Mitius tñ puniet isto casu sm An.de iser.q̃z receptãs.ar.in.l.metrodorus.ff.de penis.Utrũ aũt regulariter teneat quis iudicare malefactorẽ.vide in.l.qui vas.in.§.q furez.ff.de fur.et p canonistas in.c. qui furem.extra de fur.et dixi.s.q̃ fuit pria cã be. ami.

a in.§.preterea.¶ No.q̃ pseuerans in excõicatiõe[a] et ptumacia p annũ et cõtẽnẽs satisfacere ad mãdata ecclesie repelli dz a quocũq̃ actu vltimo.vt hic et ind.c. excõicamus.in.§.credẽtes.et.s.eo.in.§.gazaros.adeo q̃ nõ poterit donare nec vẽdere nec alio mõ phere.vt l.manicheos.C.de hereticis.et tz glo.in.d.§.credẽtes. et An.de iser.in isto.§.Utrũ aũt.s.dictũ annuz poterit notarius q iaz erat excõicatus.vel alij de qbus in isto .§.pficere instrũa et exercere dicta eorũ officia:dic vt no. p glo.in.c.decernim⁹.de sen.excom.li.vi.et in Specu.de instru.edic.§.restat.ver.qd si instrũm.quid autẽ si esset cerdo vel pillipari⁹ seu faber vel aliam artem similem exerceret.an isti tales phibeant operari dic q̃ non.ne fame peant.ar.in.l.is cui.ff.de ali.et ci.leg.et de liberis agno.l.necare.sm Andre.de iser.¶ Ultimo de materia presentis.§.te remitto ad dictũ.c.excõicamus.i §. credentes.et in.§.sicut ait.extra de hereti.in qbus iste tex.transumptus est de verbo ad verbum.et vide in summa Bar.de ipsis in littera hereticus.et in Speculo in loco.s.allegato.et de materia hereticoꝝ.dixi.s.in.§.gazaros et in auc.credentes.C.de hereti. Jaco.

Nauigia. Res naufragoꝝ auferri nõ pñt ptextu alicuius psuetudinis vel statuti nisi eẽnt piratarũ vel hostiũ xpiani nois vel ipe rij.et puniunt pfaciẽtes.h.d. ¶ In tex.ibi si quo.i.aliquo.Ibi rupta fuerint et sic naufragiuz passa.l.i.C.de naufra.lib.xi.et.l.deprecatio.ad.l.rodi.de iac.Multis enim modis patit nauis.vt.ff.de incen.rui.nau.in.l.ex

b pugnatur.Ibi pirati[b] cã prauitatẽ.Isti sunt latrões et derobatores maritimi quos corsarios appellamus. Ibi modis alijs de quibus in.l.i.et in.l.quo naufragi. et in.l.fi.ff.de incen.rui.naufra.quinimo dicit Andre.de iser.q̃ ille pene non sunt correcte per istum tex.sed addit potius pristine pene pp̃ter enormitatẽ delicti.ar. l.iiij.in fi.C.de sepul.vio.¶ No.q̃ in cõstitutiõe principis sufficit generalis clausula non obstantium.Et est rõ q̃r non tenetur scire spãles consuetudines vel statuta:vt in.c.i.de const.i.vi.facit.s.§.sequẽ.¶ No.q̃ psuetudines vel statuta que cassantur a pncipe nõ excusant transgressores a pena.cum ex dicta cassatiõe dicta statuta vel consuetudines nõ valeant.vt hic et in.d.l.deprecatio.ff.ad.l.rodi.de iac.¶ No.ex isto tex.ibi integro

c reseruentur et c.q̃ si per aliquam tempestatẽ nauis[c] veniat in portum q̃ nõ dz soluere gabellam seu portitorium.facit.l.i.C.de naufragijs.et.l.cesar.cum.l.fi.§.si p pter.ff.de publica.et tenet Bar.in.d.l.i.¶ No.q̃ pirate equiparantur hostibus fidei et imperatoris.et possunt impune ab oĩbus derobari.q̃r sunt ipso iure diffidati.facit quod dixi.s.eo.in.§.quecunq̃z.et.s.hic finit lex.et quod dicunt docto.in.l.amissione.in.§.qui deficiunt.ff.de capi.di.¶ Ultimo de materia presenti me aliter non extendo.sed te remitto ad auc.nauigia.C.de fur.vbi iste tex.ad litteram transumptus est.et ibi per gl.et scribentes tractata vbi videas.et ibi etiam declaratur.s.quãtum tempus et vsq̃ ad quod tempus ista talis causa debeat inchoari et expediri.et in dicto titulo de incen.rui.naufra.et.C.de naufragiis.in.l.prima et secũda.et in.l.de submersis.et in.l.quotiens.in.l.fin.p Bar.et scribẽtes.et in dicta.l.deprecatio.et per cano. i.q.vij.dispensationes.et ibi glo.et extra de raptoribus. in.c.excõmunicationi.et in directoria iuris in rubrica de naufragio.et per Jo.an.in eius summa sub rubrica de his qui spoli.naufragantes.et per Ray.in sũma.in rubrica de naufragiis. Jaco.

Omnes peregrini. Aduene et pegrini secure hospitent et libere testent.Et si itestati moriãtur bona eoꝝ p epm loci seruent hrdib⁹ si fieri potest. Alias distribuantur in pias causas.Et hospites tenẽtur assignare epõ bona sua sub pena tripli nõ obstãte aliquo statuto uel psuetudine in prrarium.Et qui impediuerit eorum testamenta fieri intestabilis ac puniatur etiam criminaliter.prout criminis qualitas exegerit.h.d.¶ In tex.ibi peregrini.Accipias in bona parte.sicut sunt isti q vadunt ad visitandũ limina aposto

d loꝝ[d] Petri et Pauli vel sancti Jacobi.put dicit i simili.insti.de here.insti.§.fi.Nõ aũt itelligas de relegatis vel deportatis qui similiter appellant peregrini et sic in mala parte.vt.C.de here.insti.in.l.i.et in.l.nec apud.qñ isti tales non possunt libere hospitari vbi volunt:sed necessitant ad habitandum in loco sue relegationis vel deportationis.l.relegati.ff.de penis.Ibi libere.i.secure.Ibi voluerint.s.in quocunq̃ hospitio solito recipere hospites.nam alias nemo compelletur recipere:vt no.per glo.et docto.in.l.i.in.§.i.ff.nau.cau.sta. Ibi facultatem.subaudi dũmodo testent sm formaz iuris.l.si qñ.C.de inoffi.test.ibi assignandum.s.dictum triplũ erogãdo in pias cãs.Ibi siqui.i.aliqui.ibi presumpserint.subaudi prohibendo dictos testari de bonis suis ibi.s.prohibentibus.Ibi puniẽdi.s.extra ordinẽ officio iudicis.ff.de effra.l.i.§.i.hz Ray.¶ No.q̃ peregrini et aduene nõ debent ab hospitale repelli vt hic et in dicta.l.i.§.i.ff.nau.cau.stabu.et per Cy.in.l. i.C.de episco.audi.et per Bart.in.l.i.§.serui.ff.fur.ad uer.nau.cau.stab.Quod prestat ar.q̃ peregrini q sunt in peregrinatione nõ possunt capi pro represaleis sm Barto.et Bal.¶ Not.q̃ lex imperatoris potest cassare statuta et consuetudines locorum.adeo q̃ tales cõsuetudines et statuta non excusent delinquentem a pena.Ex quo infert q̃ statutuz inualidũ nõ excusat a delicto:vt hic et.s.§.proximo.et in auc.cassa et irrita.C.de sacrosan.eccle.et in prin.huius titu.¶ Not.q̃ quando superior cassat consuetudinem et statuta sufficit apponere generalem clausulam.licet non appontat tenorem statutorum.de quo dixi in.§.precedenti.vbi assignaui rationem.¶ Not.hic casum specialem in quo bona va

e cantia nõ perueniũt[e] in fiscum.Sed in xpm hoc ẽ in epm loci qui dispẽsat in pias cãs vt hic.Regulariter enim succedit fiscus in talib⁹ bonis.l.i.C.de bo.vacã. li.x.et supra que sunt regalie.et quod ibi dixi super verbo vacantia.¶ No.regulam q̃ quis punitur in eo in quo deliquit sic.C.de ser.fugi.l.iij.et i auc.de nõ alie.in Ja.Alua.sup.feu.

a ¶ Perseuerãs in excõicatione. adde doct.in.c. rursus.et.c.qcum q̃.xi.q.iij.gl.et doc.i.c.ptingit. de do.et ptu.inn. in.c.cũ bone.de eta.et quali.ant. de hu.i.c.i.de iud.

b ¶ Pirati.adde q̃ tales sunt hostes pꝛie et equiparant hostib⁹ fidei.vt in auc.nauigiũ.C.de furtis.et ibi bal. dicit q̃ tales pirati sunt ipso iure desidati et tales sũt excõicati sm Jo.de ana.i c.ad liberandã. de iudeis et tales dicunt militare sicut catulus in silua hz ino.i.c. lator.in vlt.col. de pgno.

c ¶ Si p aliquã tẽpestatẽ nauis. adde bart.in.l. quotiens.C.de naufra.li.x.Fel. in.c.qrelã.i.iiij. col.de iureiurã. idẽ Fely.in.c.si gnificasti.el pri mo in pꝛinci.de homi.

d ¶ Ad visitandũ limina apostoloꝝ.Adde q̃ tales nõ pñt capi pro repsaliis vt ẽ gl.in.l.ij.in §.legatis.ff.de iudi.pau.de ca. in.l.nutritorib⁹ .C.cõmu.de successio.et p Bar. i tract.tu represaliarum.

e ¶ Bona vacantiã nõ perueniũt.Addo ang. in auc.oẽs peregrini.i.ij.no.C. cõmu.de succes.

§. siqs aūt. Postremo d̄ materia huius §. vide plene per doct. d̄sertim p Bal. in auc. oēs peregrini. C. cōia de suc. vbi de verbo ad verbum iste §. transumptus ē. ꝛ per cano. extra de emp. ꝛ ven. in. c. i. ꝛ extra de sepulturis in. c. animaruz. ꝛ per Archi. lib. vi. ꝛ quod habetur in. c. cum tibi. extra de verbo. signifi. ꝛ in ti. de peregrinan. ꝛ. xxiiij. q. iij. siquis romipetas.

Agricultores. Persone aīalia ꝛ instrumēta ptinentia ad opaz rusticalē nō pñt capi p debito ꝛ ɔ̄facietes in currūt īfamiā ꝛ restituūt ablata in quadruplū ꝛ nihilo minus corporaliter puniunt. h. d. ¶ In tex. ibi agricultores. Intellige gn̄aliter de oī colente agruz. vt sequitur ꝛ no. glo. in. l. i. C. d̄ agri. ꝛ cen. li. xi. Ibi insident. i. habitāt. Ibi pte terrarꝫ. siue in italia. siue in pūincijs. vt no. glo. in. l. pigno. C. que res pigno. ob. pos. Ibi instra. vt sunt ligones aratra ꝛ siīa plura que enumerant in. l. instrā. ff. de fun. instruc. ꝛ instru. lega. vbi videas pro intellectu huius. l. Et que animalia intelligantur exēpta. Ibi inuadere. s. p iudicē. vt dicit Cy. ꝛ pe. in. l. executorē. C. que res pig. obli. pos. ꝛ gl. hoc sentit in. d. l. pigno. lꝫ An. de iser. teneat ɔ̄triuꝫ dicens q̄ p modū iudiciariū pōt. qꝛ inalienabilia veniunt in executionē rei iudicate si aliud nō hꝫ condemnatus. ff. de re iudi. l. cōmodis. ꝛ. C. de execu. rei iudi. l. stipēdia. ibi cape. s. loco pignoris. d. l. pignoris. C. que res pigno. ob. pos. Ibi auferre sine aliqua cā. ibi puniēdus. s. extra ordinē. l. i. §. expilatores. ff. de effrac. ꝛ lꝫ Ray. in. d. l. executorem. ꝛ dixi de hoc. s̄. §. primo. ¶ No. agricolas ɔ̄seruādos esse in securitate vt nō capiātur pro debitis s̄m Bal. Multa quoqꝫ alia priuilegia hñt. d̄ qb⁹ no. gl. in auc. nullum credentē agricole ꝛc. col. iij. ¶ No. q̄ nō solū psone deputate ad agriculturā sunt immunes ꝛ liberi a captura. sed ēt animalia ꝛ instrumēta. Et ē rō ne hui⁹ ocasione pereat cōmoditas celesti prouisione cōcessa. l. ij. C. d̄ ferijs. Assignatur ēt ꝛ alia rō ne detur cā sterilitati agrorꝫ ꝛ ɔ̄ñr penurie fructuū. ff. de aqua plu. arcē. l. i. §. de opere. Et intellige p̄dicta vera etiā si spōte fuissent pignorata vel hypothecata. nisi simul cuz predijs fuissent obligata: que tūc bene teneret pignoratio eo qꝛ cessant rōnes. s̄. dicte. l. quēadmodū. C. d̄ agri. ꝛ cen. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iure patro. ꝛ lꝫ Pe. ꝛ Cy. in. d. l. executorē. ꝛ Nico. de nea. hic. lꝫ glo. teneat ɔ̄triū in. d. l. pignorū. ꝛ male s̄ꝫ p̄dictos docto. Eodē mō intelligitur q̄ nō teneat talis pignoratio vel captura. ēt in subsidiū si nihil aliud eēt in bonis. nisi fieret vna simul cū p̄dio p ea que. s̄. dixi. ꝛ lꝫ idē Pe. ꝛ Cy. ꝛ Nic. de nea. lꝫ glo. in. d. l. executorē. teneat ɔ̄triū ꝛ male s̄ꝫ ipos qꝛ nō euitaret dānū reipu. cui nō pōt renūciari. l. quos phibet. ff. d̄ postu. s̄m Nico. de nea. Et iō dicit ipse q̄ cautela quā ponunt notarij in instr̄is circa huiusmodi obligatiōes nihil valēt p istū tex. Ultimo de mā p̄senti habet in auc. agricultores. C. que res pig. oblig. pos. vbi iste tex. ē transumptus ad lr̄am. ꝛ vide p Cy. in. d. l. executorē. ꝛ qd̄ tangit in dicto ti. nullū credentē agricole. ꝛ. C. de agrico. ꝛ censi. in. l. i. ꝛ. l. litibus. ꝛ in. d. l. pignorꝫ. C. que res pigno. oblig. pos. ꝛ per canonistas in c. innouamus. extra de treuga ꝛ pace.

Habita. Ista ē auc. habita que ē situata ī codice sub ti. ne filius p p̄re: quā qdā dicūt originaliter ꝛ primordialiter hic esse ponēdā p ut eā habuit ꝛ cōmentauit An. d̄ iser. In dicto v̄o titulo ne filius p patre sit transumptiue posita. Sed hoc non est verꝫ nec vllus alius ex cōmentatoribus huius libri eaꝫ hic posuit. Et hoc pꝫ ēt ab effectu. qꝛ cōmuniter in hoc opere nō reperit inscripta. cū originaliter p imperatorē Fe. primū cui⁹ fuit dicta cōstitutio. Iussū fuerit a prin. eā ɔ̄sti. poni sub dicto ti. ne filius p patre: prout expresse apparet in fi. dicte cōsti. Unde ergo nō est hic inserenda neqꝫ inscribēda. Et ideo super ea nō insistā. sed te remitto ad ea que ibi copiose dicta sunt per glo. ꝛ scribentes. ꝛ presertim per Bal. qui eā auc. amplissime cōmentauit.

¶ Incipit exordium seu prologus in capitula extraordinaria. Rubrica.

Postquaz. Igit gloriosi dñi nr̄i Iesu xp̄i gratia suffragāte. ꝛ vtriusqꝫ Jacobi patrocinio iā tandem post multos labores ad fi. optatū huius operis deducti sum⁹. placuit huic fini subicere quedā capitula extrauagantia ꝛ decretales ac leges ꝛ decreta ab iperatoribus ꝛ sūmis pontificibus promulgata. ꝛ nōnullas ɔ̄suetudines ex plurimorꝫ sapientū sententijs elicitas ꝛ cōfirmatas. que in presenti compillatione nō habentur neqꝫ posita sunt. sed alibi sparsim ꝛ in diuersis locis tractata ꝛ postea collecta per dominū Jac. ardi. in sūma sua. Que ꝛ si nō appareant in ope nostro pro legibus ꝛ decretis ac ɔ̄suetudinibus recepta. neqꝫ autētica. put ait Bal. s̄. de prohi. feu. alie. per fe. in. §. preterea ducatus. Et censeant apocrifa. vt ait ipse Bal. s̄. de gra. in prin. attamē vt nihil antiquitatis penitus ignoret. prout in simili dicit imperator. insti. de testa. in prin. ꝛ vt oīa iura nostra reformata nobis non sint icognita. vt in. l. i. in. §. ꝛ cū tripli ci. C. de cadu. tol. predicta capitula leges ꝛ decreta ac consuetudines. hic ordinatim subiciam. presertim cum ab eodē dño Jac. ꝛ Bal. sepe ad corroborationē suorū dictorꝫ atqꝫ opinionū suis in voluminibus allegent atqꝫ adducant. prout in simili videmus de decretalibus extrauagantib⁹. vt no. extra de fide instru. in. c. pastoralis. Diuisit. n. ipse domin⁹ Jacobus in sūma sua has extrauagantes cōsuetudines ꝛ decisiones in duos ti. principales. quorū primus ita rubricatus ꝛ intitulatus est. vꝫ. De capitulis extraordinarijs ꝛ alterius cōpillationis feudorꝫ. Alterius v̄o tituli rubrica talis ē. De feudis ꝛ beneficijs constitutionis regales ꝛ imperiales ꝛ decreta. Sequendo itaqꝫ ordinē suū subiciā primo rubricā primā cum omnibus suis capitulis que sub ea collocant. postea subsequenter adaptabo aliaꝫ rubricā similiter cum omnibus suis capitulis ꝛ decisionibus que sibi attributa sunt.

¶ De capitulis extraordinarijs ꝛ alteri⁹ compillationis feudorum. Rubrica.

¶ Sūmopere mādare curamus vt siquis aliquem d̄ beneficio inuenierit q̄ ille qui inuestitus fuerit nō potest pprium vendere. nec pro leuissima re locare nec in feudare. nisi maiorem partem apud se retinuerit. ꝛ si i desperatione filiorum fuerit nulla ratione. nec quolibet modo dare pōt. que omnia si facta fuerint nullius momenti erunt. ꝛ eo defuncto oīa ad priorem dominum reuertunt. ꝛ si domin⁹ cōquestus fuerit paribus pares auditis rōnibus intra anni spaciū expedire faciant vasallo non faciente satisdationē. dño dent possessionem saluis suis rōnib⁹ nisi diffinitiuam promeruerint sententiam. Feuda scutiferorū vt ad libitū dñorum possint adimi. rōnis non est. dūtamen seruiant laudationez curie. Ut inter ɔ̄ditionalia ꝛ non ɔ̄ditionalia aliqua sit differentia dicimus vt siquis alicui dederit beneficiūꝫ conditionale. vtpote que dantur propter habitationē. deserta habitatione beneficium amittetur. ꝛ etiaꝫ quo certo constituuntur seruitio. non dato seruitio. non poterit retineri beneficium. Quoniā de fidelitate mentionem fecimus super eam aliquid summatim dispiciamus. si beneficium est sine fidelitate ꝛ vasallus aliqd quod sit cōtra suum dominum fecerit amittat benefi.

laudatiōe

laudatõe pariũ hoc idẽ dicim⁹ de his qui fidelitatẽ iu rãt. Si cui militi fidelitas reqsita fuerit a dño. dñs h3 quosdã librũ militi ondere d3 ⁊ miles eã facere d3. vł pariũ laudatione stare intra annũ. quod nisi factũ fuerit miles ẜm quosdam de bñficio dãnari põt ꝙ ꝯ̃ p̃ceptũ dñi lotharij regis papie datum videtur. Librũ autem qd vasallo ostendi solet non necessitate fieri sed volũtate. est enim quoddã signũ reqsite fidelitatis memorie cã. Et venit aliqñ vt vasal. dicat dño se factuꝝ fidelitatẽ quam pares laudauerunt. tunc nõ pdit bñfi. si stat p dñm ꝙ faciat curiã. qui fidelitatez iurãt si volũtate vtrorũq3 separatio facta fuerit fidelitas finit͂ si sua voluntate vasal. vel iudicio pariũ feudũ dimisit fidelitas durat. Cũ plures fratres vasa. paternũ bñt bñficiũ donec eũ indiuisum possidẽt vna fidelitas ⁊ vnũ seruitiũ dño fieri d3. Si vo partiũ fuerit. quot ptes tot erũt fidelitates. seruitia vo nõ pro partibus vt vnũ primũ v3 grauiora. sed ꝑ quãtitate beneficij moderãda. plures aũt dñi ⁊ si feudũ ĩtra se diuidãt nullo mõ nisi vnã fidelitatẽ ex feudo habere potuerũt. seruitiũ vo omnibus nõ grauitate sed moderamine faciendum ẽ. Cum feu. hr̃ditariũ vni ex coheredibus ꝓpria culpa aufertur a paribus p̃iudiciũ ceteris nõ p̃iudicat. hoc aũt ita intelligit͂ ⁊ viuo eo vel suis heredibus feudu3 ad ceteros venire nõ intelligit͂. Si contẽ. fuerit inter do. ⁊ vasal. ⁊ dñs habuerit aliquã cõtentionẽ ꝯ̃ vasal. ⁊ vasall⁹ ꝯ̃ dñm: vasalli rõ prius discutiat͂. qm̃ pares maiorez iurisditionem de suo pari q̃3 de suo dño habẽt. Generaliter vo est in feudis dños de euictiõibus teneri aut si quis sciens inuestiturã alterius beneficij acqsierit eo victo nullã aduersus dominũ vasallũ actionẽ habet͂ dicimus. qm̃ in acqrendo nullã habuit fidem. Unũ qde3 nõ minus vtile sed satis ꝯgruu3 supiorībus aduertere ex cõprobato vsu in scriptis bono arbitrio reducere ꝓcuraui. Siqs igitur pro vice domicaria vel villicaria ⁊ vt dicã ꝑ decania vel alijs qbus angarijs feu. qd ipro prium est nisi spãliter hoc actũ sit inter ꝯ̃hentes. i. nciatim feudũ cũ honore fe. Et ita vt nõ liceat dño auferre qd datum fuerit ẽt si administratio illa auferat͂ qd datum penitus ablata administratione sine oi obstaculo auferri liceat. Si aũt qd superius dictũ est probare conet͂. quodãmodo possidere vasal. a qbusdã credat͂ non iureiurã. decidi oporteat. sed testibus vel instrumento alijs ve lcitis ꝓbationibus eã firmiter approbet͂. Si qua ꝯtentio de beneficio inter aliquos ꝓut supius fieri solet orta fuerit si vnus dñs vel loco dñi habeat͂. ⁊ alter vasal. vel loco vasalli habeat͂ si p pares ẜm vsu3 regni iudicium ventilet͂. primo de suo recto bñficio inuestiri d3. ⁊ si possessio aliquo mõ perturbata fuerit restitui d3. Si alter ex fratribus q paternũ hẽbat beneficiũ suã portionẽ dederit dño vel alicui extraneo. dñs extraneus tã diu teneat sine preiudicio q̃3diu ille q dedit heredẽ masculu3 habuerit. Si vo sine herede decesserit alter frater si vixerit vel eius heres sine vllo obstaculo ⁊ tpis p̃scrip. bñficium qd hereditariu3 est vendicet a quocunq3 possidente. hoc idẽ dicimus ⁊ si fratres fuerint ⁊ alter ab altero ex fratribus acqsiuerit. hoc enim verissimũ ex vsu cõprobato dicimus. Quoddam vsui traditũ recordẽtiõis cã in p̃scriptis ponere procuraui. Siqs igit͂ hñs filiũ. filiũ ipm a dño inuestire fecerit nisi noiatim cũ domino pact⁹ fuerit vt si fili⁹ decesserit ad p̃rem qd feu. ad p̃rem reuertat͂. dr̃ antẽ defuncto p̃re. patrẽ carere beneficio ⁊ dño acqri beneficiũ. Si maritus de feu. sue vxoris inuestiat͂ ea absente nisi noiatim quasi gerẽdo vxoris negociũ inuestiat͂ sibi acqrit feu. ea sciente vel iubente. Si vo vtriq3 insimul inuestiantur ꝑ parte sibi ꝓficiunt nisi cũ iam dicta distinctione factũ fuerit. ⁊ dicimus ẽt vt si vnus ante alterũ sine herede decesserit ꝙ alterius ps dño acqrat͂. vnũ quidẽ satis vsitatu3 dicimus ꝙ si aliqs decesserit nullo in feu. relicto hr̃de ius feu. ad dñm ptinere dicimus. Fruges aũt extãtes nõ ad dñm. sed ad filias ipsi⁹ vasal. vel ẽt ad vxorẽ eius pertineret. ⁊ hac rõne creditor eas retinere põt l3 pign⁹ hr̃e nõ possit. Et hoc iõ cũ distictione iperialiũ ꝯstõnũ. In beneficijs vt ĩ ceteris ꝯ̃ctibus p̃scriptiões currere satis humanũ ⁊ rõni congruũ vr̃. Siquis ergo feu. alienũ bona fi. ab aliquo iusta traditione accepit. l3 dñs nõ sit cũ verus dñs in traditione putet͂ longi tempo. p̃scrip. ius sibi acquirit. Si vo malam fi. habuerit nulla poterit se tueri prescriptione nec ẽt de euictione agere poterit. De ingressu curie a qbusdam varia ac diuersa putant͂. nos qd sepius ac rõnabiliter in multis curijs ⁊ ciuitatibus intelleximus in scriptis bone recordationis inserere ꝓcurauimus. Quicũq3 igit͂ beneficiũ p inuestiture3 acqsierit sine possessionis traditiõe pares ad inuestiturã hẽat. vt p ipsos veritas discernat͂ cũ contro. inde fuerit. Sane si possidet alijs qbusdam adiuuet͂ adminiculis. Uerũtamen q2 milites inopes vasallis sunt p testes vel p breue testatũ probatio satis cõpetens eẽ dignoscit͂. Beneficia cõditionalia q̃ in maioribus curijs a veteri tpe eẽ nolcũtur. vtpote patriarchaꝝ archiepõrum abbatũ abbatissarũ ducũ marchionũ comitũ capitaneorũ siue ẽt maioꝝ vas. scdõ tertio vel deiceps alijs dant͂ vasal. tacite ꝯditiones eos sequunt͂ nisi noiatim in ipsis traditionibus ipse ꝯditões excipiant͂. hoc idẽ ẽt de his cõditiõibus que nouiter ꝯstituunt͂ ad haꝝ similitudinẽ verissimũ fore sapientib⁹ placet. Si duo fratres in heredes masculos ⁊ feminas õ bñ. inuesti. accepit altero decedẽte filia relicta. neptẽ cũ patruo ad feu. venire dicim⁹ cũ vnusqq3 fratrũ sue soboli bñ ꝯsuluit. Si. n. fr̃ez suũ sine vlla ꝓgenie dcesserit feu. nõ ad supstitẽ s3 ad dñ3 puenit nisi pactũ de successione factũ foret. Beneficiũ intelligit͂ de veteri si in inuesti. dcm̃ sit de recto beneficio fiat inuestitura. hec aũt inuesti. ab vnaquaq3 psona fieri põt siue seculari siue ecclesiastica si antiquit⁹ eorũ ꝯsuetudo fuerit. hec ẜm quosdã ⁊ a femina ⁊ a minore. xv. annis. De nouo si fiat inuestitura noiatim ⁊ õ certa re. op3 fieri hec inuesti. a muliere ẜm quosdã nõ v3. qbusdã valere placet que sñia verior est. a minore aũt xviij. an. nõ valet. hoc ẽt de minoribus ãnis. xxv. asseritur vt qbusdã placet. A p̃latis ecclesiaꝝ vo tradi ⁊ legitime dici põt iure vt valeat inuesti. dũtamẽ dispensator at͂ dissipator videri nõ possit. qd si alr̃ intelligeret͂ nullũ bñficiũ ab ecclesiasticis psonis datũ retineri posset. Dicit͂ ẽt ꝙ si coniũcte psone gratia vel etiã alicui alteri tale dedit feu. ꝙ duos ꝯsimiles vas. acqrere posset inutile ẽ bñficiu3. si quicũq3 paratus ẽ facere fidelitatẽ domino suo. ꝓut pater fecerat fide. patri vel antecessori dñi. dũtamẽ bonafi. dicat ⁊ non dolose sed iusto errore oino ꝯdemnari non potest. cum enim contro. ẽ inter ipsos per antiquitatẽ fe. vel per breue testatum. vel per test. dño incumbit probatio. alioquin per vasallũ veritas inquirat͂. Quoddam satis bene dispositum ad vtilitatem regni ⁊ ad pernitiosam calliditatem destruendam in scriptis inserere curauimus. quidam miles bina beneficia a duobus dñis prout solitũ est acqsiuit. qui decedẽs duos reliquit filios qui paterna beneficia inter se diuidẽtes. alter eoꝝ suo domino pro beneficio quod ad eũ venit fidelitatẽ nullo anteposito sicut ⁊ vti pr̃ fecerat fecit. Alter vo frater alteri dño similiter ꝑ suo bñficio. q2 aliũ ⁊ nullũ dñm hr̃e videbatur nullo anteposito fidelitatem fecit defuncto posteriore fratre sine filijs vtrũq3 feudũ in vnam vt prius venit p sonam. ⁊ sic dominus talem fide. querit qualem frater eius fecerat. quas altercationes amputantes dicimus illud quod frater fecit nihil supersiti obesse. l3 in secũdam ⁊ tertiam generationem ⁊ vsq3 ad infinitum foret. Quod nomine gastaldie vel guardie in feudum dat͂ ablata gastaldia vel guardia iure auferri potest.

Ja. Alua. sup. feu.

Quidã dñs bñs bñficiũ reliqt duos filios. z vnusqsqz ipsoꝝ habuit duos vel tres filios. vnus illorum fratrũ ɔcessit vna tñ filia relicta portionem illius nõ ad oẽs superstites sed ad patruos illius z suis posterioribus pertinere dicimus qui accepit inuesti. beneficij vtilis ẽ hec inuesti. z qui sciens hoc agit de euictione agere nõ potest inter do. z vasal. nulla fraus dz esse. z ide potest accipi si vasal. dolose steterit per annum quare reinue sti. sui beneficij nõ damnabitur. dolus enim abest si iu sta causa impediente steterit. vel etiam cum amore ser uitium fecerit dño conscio. Dicimus autem vt si ɔtra ea que in fidelitate nominantur fecerit de beneficiõ ca rebit. Uasallus habens feu. deliquit contra dominum cui iudicatum est. Agnati cum domino litigant. quidã domino dicunt pertinere quidam agnato. dicimus an ad dñm non pertinere donec aliquis mascu. ex delin quenti vasal. superest. alij vero contradicunt.

De feudis z beneficijs cõstitutiones impiales zc.

i Imperator. Augustus hēric⁹ Hus. De militũ beneficijs: qm̃ dubias va riasqz causas in regno nostro eẽ cogno uimus. Ideoqz ad respub. statum que daz statuimus. Si quis ergo dominũ suum interfecerit vel vulnerauerit ipsum dominuz suã ue dominam obsederit vel eam cucurbitauerit vel con tra ea que in fidelitate nominantur. vel his supradictis consilium dederit parium laudatione beneficiuz amit tat. Si vero de supradictis se defendere voluerit. testi bus aperte dñi deficientibus cum tribus paribus se ex purget. si aũt pares habere non potuerit cum duode cim propinquioribus parentibus se defendat. Usu ve ro curiali solus defendat. siquis aũt suoꝝ parium ido neus. tñ exinde se veritatem scire dixerit z per pugnã eum fatigare voluerit vt per pugnam se defendat di cimus. Siqs aũt fecerit ꝙ domino non seruierit pariũ laudatione beneficiũ nõ amittat. Curiali tñ vsu id redi mere potest pro medietate q̃ẜtum valuerit. Sz si hoc defendere voluerit duos vel vnum saltem parem ostẽ dat z cũ his se seruisse iuret. Et si pares parez ve habe re nequierit cũ tribus vel duobus ꝓpinquioribus pa rentibus se intra annuz seruire iuret. Usu tñ curiali so lus iurare cõceditur. qualiter aũt iuret an solus an cũ alijs nihil interest. dũtamen seruitia nominet. Si autẽ cõcorditer cum dño suo se habuerit dñm sepe viden do: tunc dicimus vt probet per testes seruitium fecis se. z per se non stetisse. Si aũt aliqua inter dñz z vasal lum discordia fuerit. vel si domicilia in longinquuz ha buerit. Uasallus dño se representando seruitium pro mittat. vt si necesse fuerit hoc probare iureiurando sal tem ad finem controuersie vasallo a paribus dato siq dem intra annum seruierit qd̃ leuissimum fuerit z do minus aliud seruitium imposuerit quod vasallus ne glexerit. vnde damnum dño illatum fuerit vsqz ad fru ges. s. parium existimatiõe damnum resarciat. de alijs võ culpis vnde beneficium non amittitur parium lau datione defendat se vt supra vel emendat.

s Si quis innestitus de feudo ligio [a] pro quo contra omnes fidelitatez dño dz lucio ticio ex se descendentibus filijs sibi heredibus institutis vita decesserit diuisiõe facta si ad solum ticium feudum peruenerit rationabiliter placu it eum solum fidelitatis sacramento esse obnoxiuz ad quez solida feudi iura transierint. quod si ab alio dño lucius postea feuduz per inuestitu. acquisierit. pro quo similiter ei cõtra omnes homines fidelitatẽ fecerit de cedente ticio sine liberis ad quem deuoluatur feuduz quod ex diuisione habuerat. an ad luciuz fratrem. an ad dñm queri potest: z cum placeat quem ligium ho minẽ duorum esse non posse videri potest feudum ad dominũ pertinere. sed rectius visum ẽ feudum qd̃ per inuesti. acquisierit impedimento ei non esse libereqz ei per substitutum acceptabilẽ domino priori seruire.

e Ex facto incidisse scio federicũ pricipez no strum cum ab initio dux esset z pro duca tu fidelitatem faceret. diuino nutu postea imperatorẽ creatum petita ab eo fidelita te pro ducatu petenti domino respondisse nõ teneri se fidelitatem facere cum omne dominum genus sibi fi delitatem debeat z ipe soli deo z romano pontifici. sz cum insistente feudi domino adhuc contenderetur ꝑ ceribus prudenter visum est feudum amissum esse vel alium ducem in ducatu constituendum qui feudo ser uire debeat z domino fidelitatem faciat.

d De negocio super quo nos consulere volui sti tibi secũdum ius curie z vsum feudi bre uiter respondeamus quatenus pro feudo quod ab aliquo per ecclesiam detinet nul la sit facienda fidelitas. Insuper etiam te instructum esse volumus ꝙ si dominus a quo feudum tenebatur diem suuz pluribus heredibus relic. obierit vasalli qui cõmuniter illud tenent non coguntur fidelitatem pro eo feudo facere nisi domini illud feudum primo parti rentur. quoniam secundum ius feudi non debet quis duas fidelitates pro eodem feudo facere.

m Mulier que feudum secundi viri contempla tione acquisierat si ex vtroqz matrimonio superstitibus liberis decesserit. solos ex se cundo viro susceptos filios ad feudi succes sionem admitti vsu curiarum obtentum est.

f Si cui militi ad certum seruitium feudũ fue rit datum isqz relicta ex se descendente fe mina ɔcesserit id seruitiũ iuxta feudi cogni tionem. non minus decenter prestare pos sit q̃z masculus z si in inuestitura minime cautũ sit vt z femine ad id aspirare valeant. eaz tñ admitti rectũ putamus. quinimo hoc casu simul cuz masculo in feu do eam succedere quidam putant qd̃ multomagis di gnum obseruantia existimamus cum feudum sic da tum est vt nullum pro eo seruitium fiat vt pleraqz ho die feuda dantur. Item siquis eo tenore de feudo ali quo sit inuestitus. vt in eo succedant femine sicut ma sculi sine feudum id ad certum fuerit datum seruitiuz siue pro eo indeterminate fuerit promissum seruitiuz inuestito moriente in feudum succedent pariter z ma res z femine. q̃sq̃z enim superstite masculo ex eo q pri mus feudũ acquisiuit femine excludantur z si in ma ribus z feminis fuerat acquisitum vt in feudis regu lariter tradi solet sermonem tamen inuestiture necnon vim verborũ z sensum contrahentiũ intuentes discre tiõẽ sexus in eiusmodi feudi successione nõ fecimus.

i Iugales a quodã milite simul ɔ eodẽ feu do inuestiti fuerant vt in se descendentesqz suos id haberent. hij ex se filio z filia super stitibus defuncti sunt inter quos feudi qd̃ agitat. masculus enim vniuersum feudum sibi vendi cat. femina vero ad parentum pariter cum fratre vo cari se defendit. quidam pro masculo. quidam pro fe mina pronunciant. Eorum qui pro filia iudicant sentẽ tiam sequendam esse censeo. cum filia ex antedictorũ iugalium contubernio superest ex predefuncta vxore alia suscepto masculo qui consanguineos ad eam fra ter sic in ceteris priorum sententia sane sequenda est. qd̃ si sola ex eo matrimonio relicta filia nullo ex eo vl' alio cõnubio superstite masculo ab hac luce subtracti fuerint feudũ scindi fert prudentũ nostre ciuitatis opi nio. vt dimidiã qdem partem femina sibi acqrat. reli quã vero dominus aut eius hřs accipiat.

[a] De feudo ligio. Adde qd sit feudũ ligiuz. vide gl. singula rem in vbo hõ ꝙ ligius. i clem. pastoralis. de re iudica.

Feuda

f Euda habitationum nisi aliud spāliter cautum sit morte accipientium finiuntur

Imperator henricus. Si contigerit feudum in curia aut fidelis neglectu consortibus applicari nullus ex eo leuamen detrusus excipiat ne senioris sui contemptus illusus fiat. ob quem feudum inde dimiserat. Sane qui aliter fecerint q̄ qd mens saluberrime nostre constitutionis exposcit beneficio se carituros esse cognoscant. ita vt eis amplius sperare non liceat seniori danda licētia ab ipsis eorūq; posteris q̄ ceteris detentatoribus predictum beneficium vendicandi.

q Uesitum scio dudūq; apud prudētes fuisse causam hanc si serui quibus macula seruitutis obstaculo fuerat. libertate donati fuerint an ad feudi successionē valeant aspirare. Deniq; post magnas varietates obtinuit snia distiguentiū quo tpe libertatis donū assecuti fuerint vt siq dē eo tpe quo coheres alter vtpote his ↄstitutis inhabilibus aut dn̄s quasi ad se deuolutū vēdidisset ab eis successione sint penitus alieni. ne q̄ legitime factū ē superuenienti facto. postea retractet̄ qui si re integra manumissi fuerint in feudū recte succedere queunt.

a Ntiquatū esse ipsis rex expimētis nos ipsi cognouimus fideles. nisi aliud ↄtractibus pactiōes inserte ↄsiderēt dominorꝫ sumptibus eisdem seruitia ministrare. iustuꝫ nāq; est vt illi ↄsequant̄ stipendiū. quo tpe suuꝫ cōmodare reperiunt̄ obsequiū. presertim cum nec quisq̄ ꝓprijs cogat̄ impēdijs militare maxime cuꝫ extra ciuitatis suē tētoria seruitutis exhibendis eos ↄuenit fatigari.

g Regorius septimus. Siqs imperatorum regū ducū marchionū comituꝫ vel quarūlibet seculariū ptātem aut psonarū inuestiturā epatuū vel alicuius ecclesiastice dignitatis dare presumpserit ecclesiastica cōione priuetur.

q Uoniaꝫ inuestituras ↄ̄ sanctorꝫ patrum auctoritatē a laycis in multis ptibus cognouimus fieri et ex eo plurimas pturbatiōes in ecclesia. imo ruinam sancte religiōis oriri. ex quibus censure religio conturbatur decernimus vt nullus clericorum inuestituras epatus vel abbatie vel ecclesie de manu ipatoris vel regis vl̄ alicuius layce persone viri vel femine suscipiat quod si presumpserint recognoscant inuestituram illam ab apostolica auctoritate irritam esse et se vsq; ad dignam satisfactionem excōmunicationi subiacere.

s I quis clericus abbas vel monachus per laycos ecclesias obtinuerint excommunicationi subiaceat.

c Onstitutiones sanctorum canonum sequētea statuimus vt quicunq; clericorum ab hac hora inuestituram ecclesie vel ecclesiastice dignitatis de manu layci acceperit et qui manū imposuerit gradus sui piculo subiaceat et communione priuetur.

m Alius est possessionem dare q̄ inuestituraꝫ concedere.

n Ulla iuris ↄstitutione aut cōsuetudinis vsq; longeui obseruantia prohiberi sciscitatus inuenio vasallum artiori q̄q̄ in se habeat lege feudū in aliū vbilibet posse trāsferre.

l Onginquitate temporis fit sepe vt non pateat conditio originis vnde iā statutum est vt professionem suam liberti ecclesie debeant facere qua profiteantur se et de familia ecclesie esse et eius obsequium nunq̄ relicturus. His quoq; addicimus vt quotiens cursum vite sacerdos impleuerit et de hac vita migrauerit mox cum successor eius aduenerit omnes liberti ecclesie vel ab eis progeniti cartulas suas ī conspectu oīum debent ipsi qui substituitur pontifici publicare et vt professionem in conspectu ecclesie renouare quatenus status sui vigorem illi obtineant et obedientia eorum ecclesia non careat. Si autem scripturas libertatis sue intra annum ordinatiōis noui pontificis manifestare ↄtempserint. aut ꝓfessiōes renouar̄ noluerit vacue et inanes cartule ipe remaneāt et illi origine sue redditi sint ppetuo serui.

l Iberti ecclesie q2 nunq̄ eorum moritur patrona a patrocinio ecclesie nunq̄ discedāt nec posteritas quidem eorum sicut priores canones decreuerunt ac ne forte libertinitas eorꝫ in futura prole non pateat. Ipsamq; posteritas se ab ecclesie patrocinio non subtrahat necesse ē vt tam idem liberti q̄ eius progeniti professionem episcopo suo faciant per quam ex familia ecclesie libertos se esse fateantur eius patrocinium non relinquāt: sed iuxta virtutem suam obsequium ei vel obedientiam prebeant.

q Uicunq; fidelium propria deuotione de facultatibus suis aliquid ecclesie contulerunt si forte ipsi filij eorū redacti fuerint ad inopiam ab eadem ecclesia suffragiuꝫ vite tēporis vsu percipiant.

c E iure et moribus receptum est vasallum clericali se militie dedicātem feudum amittere. Scriptum est eni in diuinis eloquijs. miles christi seruiat xp̄o. milites seculi seruiant seculo.

s I quis episcopus secularibus potestatib⁹ vsus ecclesias pro ipsis obtinuerit deponatur et segreget̄ oēs illi q se cōmunicant.

i Llud per omnia iterdicimus vt nullus clericus prebendam suam seu beneficium aliquid ecclesiasticum aliquo modo alienare presumat q̄ si presumptum olim fuerit vel aliqñ fuerit irritum erit et vltioni canonice subiacebit.

q Uicunq; militum vel cuiuscunq; ordinis vel professionis persona predia ecclesiastica a quocūq; rege seu seculari principe vel ab episcopis inuitis seu abbatibus aut ab aliquibus ecclesiarum rectoribus susceperit vel inuaserit vel eorum consensu tenuerit nisi eadem predia ecclesie restituat excōmunicationi subiaceat.

s I tributum petit imperator. non negam⁹ agri ecclesie soluant tributum. si agros ecclesie desiderat imperator potestatē habet vindicādorum tollat eos si libitum est imperatori. non do sed nō nego. q2 nō ecclesia dari imperatori non pontificalis apex more capitis ecclesie preeminens potest subici regibus.

d E his qui clerici emerint: vel viuorum donationibus acceperint consueta principib⁹ debēt obsequia. vt et annua eis persoluant tributa et vocato exercitu cum eis cōsensu tn̄ romani pontificis ꝓficiscant̄ ad castra.

FINIS.

Impressum Mediolani p Jō. Angelū scinzenzeler Impensis nobiliū mercatorum Johānis Jacobi et fratrum de Lignano. Anno dn̄i. M.ccccc.xi. Die secundo Junij.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v
x y z A B C

Omnes sūt quaterni preter a z Qui sunt terni.

IACOBUS
Alvarotus
Super
Feudis.

colorchecker CLASSIC

calibrite